Universidad de Deusto
Biblioteca

I.

LIBRI MOSIS.

BIBLIA
SACRA
TOM. I

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS PRIMVS.

FACULTAD
DE
TEOLOGIA
Univ. de Deusto
BILBAO

Universidad de Deusto
Biblioteca

BIBLIA SACRA

HEBRAICE,
CHALDAICE,
GRÆCE, &
Latine

PIETATIS CONCORDIÆ. Isaiæ, II

PHILIPPI II. REG. CATHOL. PIETATE,
ET STVDIO AD SACROSANCTÆ
ECCLESIÆ VSVM

EYPHKA

CONSTANTIA ET ROBORE

CHRISTOPH. PLANTINVS EXCVD. ANTVERPIÆ. 1571

E. Bibliotheca S.ti Victoris Par.

Universidad de Deusto
Biblioteca

STETITQVE REX SVPER GRADVM, ET FOEDVS PERCVSSIT CORAM DOMINO, VT AMBVLARENT POST DOMINVM; ET CVSTODIRENT PRAECEPTA EIVS, ET SVSCITARENT VERBA FOEDERIS HVIVS, QVAE SCRIPTA ERANT IN LIBRO ILLO. 4. REG. 23.

PIETAS REGIA.

PHILIPPO II. HISPANIAR. REGI CATHOLICO, QVOD RELIGIONEM EXPIANDAM PIETATEMQ. INSTAVRANDÃ CVRAVERIT POS.

IOSIAE MO NVMENTVM PIE

AVT GLADIO

AVT VERBO

OB DELETOS ARVSPICES BAAL. 4. REG. 22.

OB TEMPLI SARTATECTA CVRATA. 4. REG. 22.

MVLTIFARIAM MVLTISQ. MODIS OLIM DEVS AD PATRES LOCVTVS EST. Hebr. 1.

ARCANI CONSILII APPARATIO. 1. Corinth. 10.

VERE DOMVS DEI ISTA

ET HAEC PORTA CÆLI.

Declaratio sermonum tuorum illuminat. Psal. 118.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENEDICTI ARIÆ MONTANI HISPALENSIS IN SACRORVM BIBLIORVM QVADRILINGVIVM REGIAM EDITIONEM,

De diuinæ ſcripturæ dignitate, linguarum vſu & Catholici Regis conſilio,

PRÆFATIO.

INTER omnes cogitationum, conſiliorum, actionum, curarum, ſtudiorúmque rationes, quibus humanus animus in hac mortali vita teneri atque exerceri poteſt, nullum genus eſt quod vel naturæ ipſius magis proprium & conſentaneum, vel vtile ac neceſſarium magis, vel ad vitam inſtituendam commodius aptiúsque ſit, quàm certa & clara ſui ipſius cognitio, nec nō vera ac perſpicua originis propriæ, & cauſſæ, quamobrē editus natúſq. fuerit, notitia, ac demū omnium eorum, quæ vel ad ipſius dignitatem & amplitudinē facere, vel ad extremam felicitatem conducere ac pertinere poſſunt, exacta, optiméque ſubducta ratio. Omnibus enim naturis rerum quæ in mundo conditæ conſpiciuntur, finem quendam, & certum ac præſcriptum quoddam negocii actioníſque genus conſtitutū eſſe conſtat. quod vbi rectè excultum præſtitúmque fuerit, ſuis vniuſcuiuſque partibus, dignitati ac perfectioni ſatisfactum eſſe exiſtimatur. Ad huiuſmodi autem rerum definitionem exemplа illa pertinent, in quibus aues ad volatū, equi ad curſū, piſces ad frequentādas aquas, dracones, & cete grandia, ad percurrendum mare, nata eſſe dicuntur: atque, vt altius etiam ſpectemus, nubes ad imbuendā imbribus terram, Solísq. temperandos æſtus, Sol, Luna atque aſtra ad dierum noctiúmq. viciſſitudines cōſtituendas, & ad gubernanda, fouenda, temperandáq. ea omnia quæ ſub cælo ſunt corpora, atque adeò ad orbem terra-

Iob. *Pſ. 113.* *Genes. 1.* *Pſ. 113.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum perluſtrandum conſtituta eſſe, vel vſu ipſo comprobantur. Quanquam verò non omnia hæc, quæ cõmemorauimus, rerũ genera, munerũ & officiorum ſuorũ perfectam cognitionem ſortita ſunt, nihilominus tamen impoſitas ſibi à natura partes, adeò apto & certo curſu, adeò decenti atque eleganti dexteritate ſingula trã-ſigunt, vt perfectiſsimæ cuiuſdam cognitionis ac perſpiciẽtiæ rationem præeuntem ſequi videantur: atque illud certè conſtanti & definita agendi ratione probent, ſapientiſsimam & prouidentiſsimam mentem quandam principem eſſe, cuius nutũ pene intueri, & arbitrium reuereri videantur, conſiliúmq. tantò aptius ac diligentius exequantur ſingula, quantò digniores partes altiorémque naturæ locum ſortita ſunt. Etenim ſi, à primis rerum elemẽtis initio ducto, omnia earum naturarum, quæ ex illis conſtant, loca vſque ad cælum, cælorúmque ignes, atque luces percurramus, nullum profectò reperietur genus, quod, tametſi ſenſus & cognitionis participem naturam non obtineat, iis tamen qui id ſentire & cognoſcere poſſunt, non manifeſtè arguat & probet, quicquid ab ipſis fit, non alienũ eſſe à ratione, ordine & conſilio cuiuſdam omnium rerum gubernatricis mentis, quam Deum appellamus: cuius numen omnia aſsiduo, apto, & perpetuo obſequio reuerentur, efficientia obſeruant, ac pro voce & eloquio, muneribus ſuis certiſsimè & aptiſsimè exequendis, laudant: ſicut ſcriptum eſt: Benedicite omnia opera Domini, Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſecula.

OMNIVM autem rerum quæ ſub primo cælo conditæ conſpiciuntur, hominem præſtantiſsimã naturam ſortitum eſſe, ipſa rationum, cauſſarum, efficientiarum & pulchritudinis ſingulorũ generũ, ſapienter obſeruata & collata dignitas apertiſsimè comprobat. cæterarum quippe naturæ formarum ſingulæ, vniuerſi mundi partem aliquam obtinere & tueri, nonnulláque cum aliis cognatione & ſimilitudine coniunctæ, rurſus etiam diuiſæ & propria muneris & actionis virtute inter ſe diſtinctæ obſeruantur. Vna autem hominis natura cæterarum perfectionibus omnium, dignitate,

dignitate, pulchritudine, virtute, habilitate, & aptitudine adeò antecellit, vt nihil egregii in cæteris inueniatur, cuius ille virtutem & viuam imaginem magna ex parte in ſe agnoſcendam non oſtendat: neque inferiores tantùm ſpecies rerum exprimat, ſed mentis vi & rationis, (cuius eſt præcipuè particeps) ipſum optimum atq. maximum Deum, cognatione ferè quadam, aut certè illuſtriſsima & præſtantiſsima ſimilitudine attingat, quandamq. in ſe vniuerſi veluti ſummam vel reipſa habeat, vel ſpecie referat. Quamobrem ab iis qui ſapienti iudicio rerum dignitatem atque virtutem æſtimauerunt, homo ipſe μικρόκοσμος eſt appellatus. Hinc autem illud apertè conſequi videtur, vt cùm omnes aliæ res munus aliquod, in quo verſentur, quódque efficiant, atque propriũ & certum finem, quò peruenire contendant, propoſitum habeãt, eóque præſtantiorem, quò vnaquæque digniores naturæ partes fuerit ſortita; neceſſe ſit vt homini quoque ſuus ſit finis conſtitutus, quò propriarum actionum, totiúsque vitæ dirigatur vſus, & ſuum etiam negocii & muneris præcipuè obeundi genus definitum; ídque adeo pro naturæ ac dignitatis ſuæ ratione, cæterorum infra ſe omnium præſtantiſsimum ſtatuatur.

QVONIAM verò in hominis natura ſingulare ac præcipuam quandam virtutem, qua cætera omnia animantiũ genera carent, eámq. vltra agendi facultatem ad conſequendum proprium finem vim quandam eſſe cõſtat, qua finis ipſe, atque eæ res, quæ ad eũ maximè faciunt, cognoſci & optari; eæ etiam quæ nõ aptæ, aut incõmodæ iudicãtur, dignoſci, vitari, ac reiici poſſunt; cúmque huiuſmodi in ipſo virtus vt præſtantiſsima, puriſsima, atq. efficaciſsima, ita præcipuè propria ſit: conſentaneũ maximè fuerit, omnes vitæ actionúmque rationes, huius tantæ virtutis, vbi facultas arbitriúmq. per ætatem acceſſerit, vſu exercitationéq. inſtituere, atque hoc modo, tam admirabili dignitati reſpondere, ſibíque conſtare, ac nobili & probato curſu ad optatum exitum peruenire. Itaque homini non ſolùm iter ſuum diligenter facere, ſed vnde initium, quæ viæ ratio, quis modus, & quis tãdem ſit finis, quæ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nam bene confecti itineris gloria conſtet, imprimis cognoſcere, exploratúmq. habere maximè conuenit. Verùm enimuerò communis cuiuſdam humanæ naturæ hoſtis & aduerſarii infenſiſsimi callida excogitatáque malitia & opera accidit, vt hæc tam propria & neceſſaria, quam indicauimus, in hominibus notitia perturbata fuerit; vt, poſtquam homo de proprio illuſtri & celſo ſtatu conuulſus, déque adiunctis vltra naturalem facultatem ex diuina gratia magnarum dotum præſidiis deiectus in eum locum, quem nunc tenet, miſerè deuenit, ſi tantùm homo & nullo præterea maiori auxilio inſtructus, nullo ſuperiori duce vſus, nulla maiori luce illuſtratus fuerit, quamuis multum cogitet, coniectet, atque exerceatur, nunquam tamen tantum cogitatione & notitia conſequatur, vt maxima & copioſiſsima pars earum rerum quas cognouerit & explorauerit, cum minima earum, quas ignorat, portione conferri compararíq. poſsit (vt de aliarum etiam virtutum damno in illa prima ruina accepto nihil impræſentiarũ dicamus) ita vt poſt multum ſtudium, multámque operam adhibitam, tamen in plurimis rebus atque rationibus, quas ſibi notas exploratáſque eſſe arbitretur, falli, labi, atque errare tandem deprehendatur. Quanquã enim humana mens veri inueniendi & cognoſcendi auida & capax natura ſua, atque adeò inuenti amantiſsima ſit: quòd tamen ad illius inuentionem ratiocinatione plerunque vtatur; ſæpenumero accidit ex permixta boni & mali, qua præditus eſt, cognitione, atq. ex communis aduerſarii artibus & dolis, vt aut in ipſo ratiocinandi vſu, vel malè explicandis initiis, vel perperã ineunda ratione, decipiatur. Aliquando enim falſa pro veris, incerta pro certis admittuntur, ex quibus nihil verum, nihílve certum deduci queat: & tametſi maximè certa atque explorata principia ſint; tamen quòd cum propoſiti & quæſiti generis ratione non cohæreant, totam argumentationem labefactant. Quòd ſi hanc cognitionis primam lucem turbatam & obſcuratam eſſe contingat, cæteram omnem actionem & vitæ hinc inſtituendæ viam vel peruerſam, vel certè ancipitem, atque dubiam fore neceſſe

Gen. 3.

ceſſe eſt: maximè quòd certa quædam vis grauiſsimi ponderis in hominum membris ſentiatur, quæ in deteriorem plerunque partem agentes impellat, atque ſpreto mentis iudicio & conſilio ad ſenſuum & appetitus obſequium trahat, & quæ maximo conatu ſuſcipi, ſummóque ſtudio curari atque effici oportuerat, ea vel negligere, vel leuiſsimè curare; quæ verò cõtemni, deſpici, ac vitari par fuerat, ea diligentiſsimè & ſtudioſiſsimè capeſſere atq. appoſitiſsimè agere & conficere penè cogat, adeò vt vnã hãc ex grauiſſimis & moleſtiſsimis hominũ miſeriis D. Paulus apertè docuerit.

QVAM quidem ob rem nonnulli olim magno iudicio præditi viri cùm intellexiſſent quantum ad actionum humanarum rectè iacienda fundamenta, atque abſoluenda etiam incœpta referret, à neceſſariarum rerum notitia, atque ipſius hominis originis & finis cõſtitutione rationem inſtituere, ad ſuam vtilitatem aliorúmque doctrinam, quantum aſsidua meditatione & contẽto ſtudio inuenire in hoc genere potuerũt, inueſtigare & cõſequi conati ſunt; quæ verò inuenta ab ipſis eſſent, tum ſermone cũ ſuæ ætatis hominibus, tum ſcriptis etiam, cum poſteritate communicarunt, multáque reliquerunt præcepta atque inſtituta, non ſolùm ad rerum cauſſarúmq. cognitionẽ, ſed ad rectam ſtudiorum & officiorum inſtitutionem capiendam, certúmq. ſtatuendum finem, quem ipſi beatitatem vel felicitatẽ appellauêre. Atque ex hoc loco nata eſt illa humanæ vitæ inſtitutrix diſciplinæ pars, quæ Philoſophia dicitur; atque ea, triplici partitione, in naturæ, morum, diuinarúmque rerum contemplationem diducitur.

ATVERO quòd hi quos indicauimus auctores homines, hoc eſt eadem cũ cæteris, poſt naturæ lapſum, imbecillitatis & ignorantiæ cõditione, fuere, eundémq. verorum bonorum in omni genere detrectatorem ſortiti ſunt cõmunem illũ humano generi inimicũ, (cuius ea mens, íſq. animus perpetuò fuit, vt iis maiori ſtudio, maioríq. contentione, callidiore dolo ac fraude inſidietur, qui quidẽ à vulgo ſeparari, cæterísq. hominibus bonorũ ſtudio & vſu anteire conantur;) his, inquã, de cauſis effectum fuiſſe depre-

Universidad de Deusto
Biblioteca

deprehenſum eſt, vt pleriq. omnes tum in hominis ipſius natura, & origine, ac finibus cognoſcendis, tum in vitæ præceptis, & inſtitutis tradendis à certa veritatis via non leuiter aberrauerint, ac pro priuati vel conſilii, vel ſtudii ratione ſuos vnuſquiſque bonorum fines variè ſtatuerit; illis autem, ita in varias diuerſásque ſectas & familias diductis, accidit, vt veritatis inueniendæ ſemitæ tunc fortaſſe magis, quàm antea, obſcuræ, turbatæ, incertæqúe redditæ ſint: deinde verò plerique ſic in hoc diſquirendi genere priores ſunt ſecuti, vt iam non tam ſapientiæ, quàm contentionis, & obtrectationis, priuatæqúe gloriæ ſtudio aliorũ excogitata & inuenta opprimerent & perturbarent. Atque hoc vnum ex callidiſſimis & optatiſsimis aduerſarii noſtri commentis fuit, qui huiuſmodi propriæ ſententiæ in hominibus cognito ſtudio vſus, diſcordias & contentiones induxit, quibus ea etiam impediret & opprimeret, quæ communi, concordíque ſtudio & opera in cognoſcendæ veritatis ratione inueniri potuiſſent: quæ tametſi nec plurima, nec valde etiam exacta fortaſſe fuiſſent; iis tamen, quæ inuenta ſunt, plura & meliora experiri contigiſſet.

QVANQVAM verò nonnulli ex illis minus etiam quàm cæteri aberrantes, in veri inueniendi ſtudio tempus operámque non malè poſuiſſe, meliúsque cæteris inuenta iudicaſſe, atq. morũ, officiorúmq. humanorum commoda præcepta tradidiſſe videantur: tamen in maximarum & vtiliſsimarum rerum inuẽtione ac definitione vel nimium à veritate deuiauêre, vel quò intenderant, longiſsimo interuallo non peruenerunt: itaque parum etiã iſti ſuis laboribus attulêre adiumenti ad eam rem, quam hominis natura maximè requirebat, hoc eſt ad propriam originẽ, certúmque finem cognoſcendum, atque actiones, ſtudiáque ſua certis rationibus ad propoſitam ſibi metam exoptatamq. beatitudinem referenda. Etenim in iis ſcriptis, quæ vel huiuſmodi auctoribus edita extant, vel aliis lecta referuntur, manifeſtò apparet, quanta naturæ atque originis hominum, eorúmq. auctoris & conditoris, & cauſſarum mundi primarum ignoratio fuerit, quàm parum aut

aut potius nihil prorſus de animorum natura & dignitate ab iis cognitũ. Quis enim in illorũ ſcriptis hoc non videt, nimirum qua ratione omnino latens obſcuráq. humanæ infirmitatis, imperfectionis, ſiue, vt ita dicamus, nequitiæ cauſſa eſt, eadem quoq. certũ ac verũ huiuſmodi vitii remediũ non ſolùm nõ adhibitum, ſed neq. vel ab ipſis ſapiẽtiſsimis ac perſpicaciſsimi ingenii hominibus inuentũ, nec excogitatum fuiſſe: vt etiam obſcurè, ieiunè, & ambiguè de animorũ immortalitate diſputatũ ſit? adeò vt maxima huiuſcemodi rerum & argumentorũ pars, ab iis, qui acutiſsimi, ſubtiliſsimíq. habiti fuêre, vel ſublata omnino atq. negata, vel indigniſsimè tractata fuerit. quanuis enim illorũ, in hoc genere, ſentẽtias defendere, affirmare atq. exponere nõnulli ex iis, qui eorũ ſectas ſequebãtur, conati poſtea ſint: illo tamẽ labore & ſtudio prorſus inutili, quid, obſecro, aliud præſtiterũt, quàm vt à magiſtris falſò tradita, ſuis ſuffragiis obſcurè, inſulsè, inepté ac ambiguè confirmarent? Iam verò de corporũ reſurrectione quis vnquã ex iſtis quicquam, non dicam, affirmauit, ſed vel ſomniauit, vel emendicata aliqua voce ſignificauit? Profectò, ſi humanorum ingeniorum inuenta, monumentáque à principio repetamus, diligentiſsiméque euoluamus, nihil certum exploratúmque magis ex diuturna lectione & interpretatione emerget, quàm vt intelligamus, veritatem plurimis & maximi momenti rebus, vel humanæ mentis imbecillitate, vel aduerſarii opera, vel indagatorum ambitione & contentione, occultatã; in cæteris verò vel obſcuratã & celatã fuiſſe, vel rariſsimè nudã & ſimplicem apparuiſſe: quã ſi nonnunquam extitiſſe quibuſdam in locis concedamus; tamẽ varia & fallaci, inani & ambigua fabularũ ſpecie inuolutam, vel tantis quæſtionũ, argumentationũ & artificiorũ difficultatibus implicitã, vt non magis ferè prodeſſe ita traditã, quàm omnino deſideratã affirmare poſsimus. Hac itaq. ratione, quarum rerum cognitio planè erat neceſſaria, earum, inquam, cognoſcendarum via hominibus fermè occluſa fuerat, rurſúſq. mille errorum ſemitæ iam patebãt, quibus alii aliter ingreſsi proprium exitium miſerè ſubibant.

Plato.

Lucian. de veritate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRAEFATIO.

VERVM enimuerò benigniſsimus & clementiſsimus Deus, qui hominum genus maximi boni atque honoris cauſſa à ſe vltro creatum atq. editum, eiuſdem miſericordiæ & propoſiti conſtãtia prouehere, amplificare & beare deſtinarat, magna ad eam rem atq. abdita conſilia ſapientiſsimè à ſe inita, quoad rem totã perfecit, ſuis temporibus eſt executus: ex quibus vnum illud fuit, vt, qua tempeſtate vera diuinarum humanarúmq. rerum cognitio, maxima errorum, fabularum & idololatriæ confuſione, & obſcuriſsima caligine detentis hominũ mentibus, tegebatur, clariſsima & ſuauiſsima verbi ſui lux, fideliſsimorum miniſtrorum operæ ac diligentiæ credita, tandem mundo illuceſceret, eadémque propria voce hominibus clariſsimè audita, miraculis, portentis, *Heb. 2.* ſignis, & Spirituſſancti varia diſtributione, ac demum grauiſsimis in obtrectatores & contumaces animaduerſionibus comprobata confirmaretur.

DIVINVM hoc in homines beneficium adeò magnum, adeóq. admirabile eſſe intelligimus, vt ſi pro dignitate æſtimare ac prædicare velimus, vltra præfationis modũ ad immenſum conſcribendum librum tranſire cogamur: nec tamen multo tempore, magno labore, omnibúsq. ingenii conſumptis viribus vel minimã quidem eius laudum partem attingere poſsimus. Siquidẽ nemo hominum adeò celeri & exercitata lingua eſt, vt ea excipere atque explicare valeat, quæ de diuini verbi dignitate atque vſu cogitare humana poteſt mens: nemo præterea tantùm mente atq. ingenio pollet, vt huius tantæ rei magnitudinẽ atque præſtãtiam, non dicam conſequi & exæquare, ſed aſſequi cogitatione poſsit.

HOC enim ſacrum verbum à diuinæ ſapientiæ conſilio & auctoritate profectum, veritas ipſa eſt, quæ breuibus librorũ voluminibus, inexhauſtos diuinarum & humanarũ rerum cognitionis theſauros continet, in quibus, quæ hominibus & cognitu digniſsima & vtiliſs. facillimáq. ſunt, & quædã maximi etiã momẽti, quæ prouectioribus & ſanctioribus aperiri ſolẽt, myſteria cõtinentur. Hæc lux eſt quæ humanã illuſtrans mentẽ, omniũ neceſſariarum rerum

PRAEFATIO.

rerum veritatem docet: hæc animos ad difficile virtutis iter ſtrenuè ac ſtudioſè capeſſendum incitat atque accendit: hæc ad doctrinarum, diſciplinarum, atque artium omnium rationes examinandas, veráque à falſis, & honeſta à turpibus diſcernenda, iudicium illuſtrat & informat. Hoc etiam verbum fundamentum iacit veritatis, & certitudinis earum omnium rerum quas humana mens confingere rectè poteſt. Hoc demum rationum omnium, quas hominibus ſubductas eſſe oporteat & expediat, integram ſummam præfinit. Nam quid mundus, quid homines, quod eorum initium, cuiuſmodi natura & partes, quis omnium auctor ac moderator, quæ nam cauſſa ſit quamobrẽ editi fuerint, quis vitæ finis, quis vſus ac modus, quæ veri boni inueniẽdi ratio, & quæ eius conſequendi & obtinendi via certiſsima ſit, apertè docet: errorum præterea & deceptionis incommodorúmque pericula & diſcrimina quàm multa & varia ſint, commonet: quo auctore illa, quibus artibus, viribus & conatu creentur, ſignificat. Præterea malorum omnium expulſorem, & bonorum auctorem Deum Chriſto filio eius pontifice & conciliatore oſtendit, ac totum humanæ ſalutis, tum ab ipſo afferendæ, tum hominibus ipſis obtinendæ conſilium negotiúmque exponit. Denique tum breues definitiones, tum longas & apertas explicationes; adhæc viarũ atq. ſemitarum, quas in omni vitæ parte rectè obeunda maximè noſſe, inire expediat ac tenere, declarat: præterea difficultatum, incommoditatum, & offenſionum ac detrimentorum, quæ accidere poſſent, omnium cauſſas; qua ratione euitari, effugi vel corrigi ea poſsint, qua in omni tẽpeſtate & procella arte inſtrui deceat; quẽ in toto vitæ curriculo modum tenere; quæ ſigna & præcepta obſeruare oporteat, donec tutus & trãquillus teneatur portus, apertè demonſtrat. Summas profectò & diuinas laudes, vario & multiplici argumentorũ genere refertas, huius ſacroſancti verbi legitimi, & à Spiritu ſancto comprobati, miniſtri ac interpretes colligere diligenter ſunt conati, quas tamen oratione complecti non potuerunt, vt & res ipſa docuit, & ipſi vltrò confeſsi ſunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRAEFATIO.

At verò omnes ingenii & animi vires in eam rem direxerũt, vt huius diuini verbi vtiliſsimum, & ad vitam omnem inſtituendam atque felicitatem inueniendam oportuniſsimum ſtudium mortalibus commendarent.

DVAE autem verbi huius partes communi & notiſsimo diuiſionis vſu habẽtur ab vno eodémq. diuino ſpiritu, vnico cõſilio, hoc eſt, humanæ ſalutis cauſa profectæ; pro temporũ verò ac miniſtrorũ rationibus, & efficientia, atq. vſu diſtinctæ. quarũ alterã Vetus, alterã Nouũ teſtamentũ dicimus. Illa legem cõplectitur, quam ſcriptã vocant, cum vaticiniis, & expoſitionibus, cúmq. alterius partis, hoc eſt, noui teſtamenti prophetiis quæ Chriſtum illius miniſtrum prædicant: Hæc legem, quam gratiæ appellamus, Euangelio & cæteris, ex eo deductis, voluminibus explicatam
Pſ.118. demonſtrat. Altera lucerna eſt, quæ mortalium pedibus adhibita, ſemitas vitæ illuſtrat, & ad clariorem expectandã lucẽ excitat. Altera lumẽ eſt etiam ad mentes interius illuſtrandas aptiſsimum & cõmodiſsimũ, quo lumine clarius ea omnia, quæ maximè hominibus noſſe expedit, ipſis innoteſcunt, in quos expeditiora Spiritus ſancti dona promiſſa cõferuntur, cuius efficiẽtia vtriusq. teſtamẽti myſteria cognoſci, acre ipſa cõprobari poſsunt, propter egregiã quandam virtutẽ, quã in ſeipſis ex diuino beneficio experiri fideles noui teſtamẽti cultores poſſunt, qui quidẽ id in cordibus conſcriptũ agnoſcũt, quod antea lapidibus inciſum legebãt. Ex quo fit, vt magis inflammentur, vehementioríque teneantur ſtudio earum rerum quas melius iam norunt, & beneficii, quod à diuino hoc verbo acceperũt, magnitudinem apertiùs intelligant.

Ioh. MAXIMVM quidẽ & nullis laudibus æquandũ, nullo precio æſtimandũ cæleſtis illius veteris teſtamẽti doctrinæ, tum verbis, tum verò etiã ſcriptis ſibi creditæ, munus veteres eſſe exiſtimarunt, ídque perpetuis laudibus celebrarunt, & ſummopere commendarunt. Sed qui alteram partem, priori quidem illa maiorem, adepti ſunt, multò maiori admiratione perpetuáq. gratulatione, diuinũ verbũ, totis viribus & cõtento quodã ſtudio, celebrarunt; vtpote

PRAEFATIO.

vt pote qui non ſementis tantùm participes, ſed meſſe etiam & fructibus maximè aucti euaſiſſent. Huius admirandi beneficii verbi Dei rectæ ac piæ mentis homines, concepta atque amplificata ex diuinæ gratiæ muneribus fide, & Chriſti liberatoris myſteriis imbuti, ac ſalutis veræ animati ſpe, totius ætatis agendæ viam certam, concinnatámque obtinebunt, atque ad ſtudia rectè vtilitérque ſibi paranda, actionéſque omnes peroptato exitu concludendas, ineundi conſilii commodiſsima facultate vtentur. huiuſmodi namque ſtudium magnas & oportunas prudentiæ ac ſapientiæ rationes ſuppeditat, & quid petendum, quid fugiendum ſit, apertè declarat, certa quoque ac neceſſaria præcepta præbet, quibus in omnes partes vſus vitæ confirmari poteſt. Præcipuè verò id euenit, quòd diuinam gratiam atque beneuolentiam ad omne ſapienter inſtitutum opus prompto auxilio, ſubſidióque conciliat; ſicut in plurimis diuinorum librorum locis apertè eſt promiſſum: ex quibus ille eſt: Et erit tanquam lignum quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo: & folium eius non defluet, & omnia quæcunque fecerit proſperabuntur. Quoniam nouit Dominus viam iuſtorum. Atque hæc quidem res, plurimis iiſque apertiſsimis tam priuatè quàm publicè editis exemplis, in orbe terrarum, ac gentibus omnibus confirmata eſt. Scimus enim eas vel perſonas, vel familias, vel integras etiam Reſpublicas, quæ Chriſto, eiúſque Eccleſiæ nomen dederant, atque huius verbi præceptis & inſtitutis gubernatæ fuerant, ſub diuina tutela & præſidio magnopere floruiſſe. contrà verò florentiſsimas Reſpublicas, & antiquis & noſtris ſeculis ab Eccleſiæ communione ac dignitate diſcedentes, ob repulſum diuinum verbum grauiſsimis caſibus intercidiſſe, vt Apoſtolus teſtatur: Qui per Angelos dictus eſt ſermo, firmus factus eſt, & omnis præuaricatio & inobedientia iuſtam habuit mercedis retributionem. Atq. huius ſacræ diſciplinæ vtiliſsimũ & maximè neceſſariũ, aptiſsimũq. ſtudiũ iis penes quos rerũ ſummæ eſt, Regibus, Principibus

Pſal. 1.

Heb. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRAEFATIO.

Magiſtratibúsque ſummopere commendatur; eiuſdémque obſeruantia & cultus in publicis & priuatis obeũdis rectéq. gerendis negotiis proponitur, ſicut de Iſraelitis regibus, quos pietatis ſtudio atq. etiam diuinæ diſciplinæ auſcultatione à Chriſtianis ſuperari oportet, ſcriptum eſt: Poſtquam autem ſederit Rex in ſolio
Deut.17. regni ſui, deſcribet ſibi Deuteronomiũ Legis huius in volumine,
» accipiens exemplar à ſacerdotibus Leuiticæ tribus, & habebit ſe-
» cum, legetqúe illud omnibus diebus vitæ ſuæ, vt diſcat timere
» Dominum Deum ſuum, & cuſtodire verba & ceremonias eius,
» quæ in Lege præcepta ſunt. Ob huiuſmodi igitur & complures a-
» lias cauſſas, quas enumerare & referre longum ſit, & ab inſtituto noſtro alienum, hic diuinæ doctrinæ theſaurus antiquis gentibus & populis, quibus aliquando cognitus eſt, maximo in precio habitus, ſummóque ſtudio optatus, & ſumma religione obſeruatus atque cultus; & cum iis, apud quos deſiderabatur, ſtudiosè ac benignè communicatus eſt: atque ita ſumma diligentia & optima fide (quoad fieri potuit) ex iis linguis, quibus primùm conſcriptus ac editus fuerat, in alias pluribus gentibus familiares, ad publicam vtilitatem, fuit tranſlatus.

NVLLVM quamuis maximum laborem, nullum vel effuſiſsimum ſumptum, ad ſacras literas intelligendas & cũ iis qui cuperent communicandas, non ſuſcipiendum, ſuſtinendum, atque impendendum, & veteres olim cenſuêre, & ii nunc etiam cenſent, quibus eximia ipſarum præſtantia, & inſignis fructus, qui ex iis percipitur, cognitus ac perſpectus eſt. Ideóq. fuêre permulti, qui cùm illos patrio ac familiari ſermone redditos legere ac tractare nondum ſatis eſſe exiſtimarent, peregrinas linguas, quibus dictatos olim, & conſcriptos, vel exactiùs expoſitos acceperant, ſumma cura, aſsiduáque diligentia didicêre, fontéſq. ipſos inſignis vtilitatis opinione & ſpe cõcepta, adiêre: quos nullius profectò, in hac re, impenſæ & operæ vnquam pœnituiſſe, imò omnes pro ſuo vnumquemque labore magnum operæ pretium ex ea re percepiſſe, & percepturos eos qui ſe imitarẽtur, prædicaſſe & cõfirmaſſe

PRAEFATIO.

firmaſſe conſtat. Atque ad hanc rationem pertinet ſtudioſa illa, & diligens, ac multis locis apud antiquos Eccleſiaſticos auctores obſeruata laus & commendatio linguarum Hebraicæ, Chaldaicæ, ac Græcæ; quæ partim originales (vt ita dicam) partim ad originalium interpretationem & explicationem commodiſsimè præ cæteris referuntur. neque verò earum linguarum periti ſolùm, verùm etiam qui eas nondum deguſtarunt, rem ipſam non ex proprio affectu, ſed ex veritate & ratione æſtimantes, & vtiliter, & (penè dixerim) neceſsariò addiſci eas & ſciri debere ſuis teſtimoniis comprobarunt: quippe in quibus ſacri libri olim conſcripti, ac traditi, & ad noſtra vſq. tempora ſunt conſeruati: & ex quibus duæ genuinæ, ſiue originales ſunt; veteris quidem teſtamenti, Hebraica; noui verò, aut omni, aut certè maiori ex parte Græca: id quod vltra communem ſcriptorum omnium ſententiam à nobis etiam ſuo loco oportunè demonſtrabitur. Conc. Elo rens. Auguſt. de doct. Chriſt.

AT VERO infenſiſſimus ille & ſempiternus humani generis hoſtis, ac diuinæ gloriæ aduerſarius impudentiſsimus, qui ſacros cæleſtis verbi libros, non ſolùm ad humanæ felicitatis rationes cõſtituendas, ſed ad ſuam ipſius malitiam & fraudem detegendam, immanitatem & crudelitatem euitandam & contemnendam, etiam aptiſsimum, oportuniſsimúmque inſtrumentum eſſe cognouerat (vtpote quibus rerum omnium, quæ hominibus maximè expediunt, cognoſcendarum integra continetur ſumma) omni aſtu, & calliditate, omni ingenio, & totis viribus illud præter cætera molitus eſt, vt hãc tam commodam hominum generi, támque ſibi, conſiliis, ſtudiísque ſuis incommodam, imò prorſus aduerſariam diuinorum beneficiorum rationem, homines ipſi vel omnino ignorarent, vel ſecus quàm oportebat, atque decebat, vſurparent: namque eos ex vtriuſque vitii cauſſa maximis tanti illius boni commoditatibus carituros eſſe intellexerat. Quanquam verò complures artes, modósque tentauerit, vt hominibus tanti boni vſum interturbaret; hæc duo tamen inter cætera potiſsimùm ſpectauit, vt ſcilicet omni conſilio, induſtria,

ſtria, ingenio, conatu & labore cui ad hanc vſq. diem nõ pepercit, efficeret vt diuini verbi notitia, fides, & vſus prorſus de terrarum orbe adimeretur, & illius vtilitati paulatim ab hominibus neglectæ (quod mox in promptu eſt) in tantæ lucis locum, denſiſſimæ caliginis, & ignorantiæ tenebræ ſuccederent: quibus obſiti homines in varios errores, & grauiſſ. pericula deducerentur: vt
Pſal. 119. ſcriptum eſt: Maledicti qui declinant à mandatis tuis: Et, Longè
» à peccatoribus ſalus, quia iuſtificationes tuas non exquiſierunt. Etenim ſimulac hoſtis ille diuinum verbum in eum neglectionis locum, apud homines deducere potuit, quàm certam ipſis miſeriam, quantas calamitates importarit, Ioſiæ regis ætatem mox conſecuta tempora apertè ſatis declarauêre.

ALTERVM verò conſilium quod aduerſarius inſtituit, vt cùm diuinum verbum labefactare, & ex orbe terrarum penitus excludere non poſſet: id enim in æternum duraturum omnino eſſe & audierat, & non ſine dolore cognouerat: (ſcriptũ eſt enim: In æternum, Domine, verbum tuum permanet in cælo) hoc eſt,
Pſal. 119. vt ſcilicet, illud ſaltem curaret, vt ſeſe ipſius verbi interpretem, atque explicatorem præberet, ſuæqúe in ea re diligentiæ vicarios ſupponeret miniſtros mendaces quãplurimos, quos ſuo ipſius ſpiritu actos, ſacrorum librorum interpretationem, cum veritate ipſa ac Spiritus ſancti ſententia & conſilio omnino pugnantem, ſuſcipere atq. aggredi cogeret. Perſpiciebat enim idem omnino detrimentum, ſimilémque miſeriam ferè hominibus, ex vtróuis commento afferri: eoſdem enim ferè exitus habet, ſi quis medicina vel non vtatur omnino, vel abutatur. Curauit itaque hominibus perſuadere, primùm, ipſorum res citra diuinum verbum aliis modis, rationibúsq. geri & adminiſtrari commodiſsimè poſſe. Atq. hoc errore gentes olim cunctas & eos omnes qui infideles appellantur, obcæcauit: in quem errorem tamen cùm omnes homines inducere non potuerit, eorum mentibus ſaltẽ tenebras infundere conatus eſt, vt à veritate, & ſimplici, ac genuina ſententia & ratione deductos, vel inutiles & pueriles diuini verbi interpretationes, vel falſas,

falſas, impias, erroribus fallaciísque refertas, aut ob varias & inter ſe pugnantes commentationes, planè confuſas definitiones obtruderet. Atque adeò inſitum ſibi huiuſmodi propoſitum fuiſſe, ipſe manifeſtis exemplis, in aſtutiſsima & callidiſſima illa tentatione, à Chriſto Domino, ad vtilitatem, eruditionem, diſciplinámque noſtram perlata, & ſuperata, declarauit. Initio enim nulla diuini verbi mentione facta, humanis rationibus & ſubtiliſſimis argumentis experiri atq. agere cũ illo cœpit: quæ cùm diuini verbi auctoritate, à propugnãte Chriſto, excipi, retundi ac diſſici videret; alteram à ſe iam diu munitam, ac ſæpius probatã inſtituit viam. magiſtrũ itaque cùm ageret, diuini verbi auctoritate, non ex germana ſententia, ſed ex ſua calliditate & fallacia expoſiti, abuſus eſt.

OMNIA in vniuerſum ab illo, ad intercipiendum hominibus diuini verbi fructum, & commenta, & conſilia, ex huiuſmodi capitibus, alterum reſpiciunt. Sacrarum enim Scripturarũ ſtudium, ſimplicis & parum ingenioſæ operæ falſa notatione, neglectũ aliquando fuiſſe, quòd ornamentis & ſubtilitatibus minimè decoratũ videatur, quas quidẽ in Philoſophica exercitatione inueniri quidã putant, apud quãplures ex iis qui elegantiores literas excolũt, ſæpius deprehẽdimus. deinde etiam in ſcholis & locis publicis, in quibus ſapientia coli dicitur, aut nullas, aut certè poſtremas partes, diuinũ verbũ, quorundã hominũ iudicio obtinuiſſe; quoſdam etiam ab eo, obſcuritatis & maximæ difficultatis opinione concepta, abhorruiſſe obſeruauimus: ab aliis verò facilitatis, & perſpicuitatis, ac nullius omnino negocii perſuaſione, id in quo multũ & temporis & laboris conſumi oporteret, indignũ habitũ eſſe vidimus. præterea multorũ animis eam opinionem inſediſſe intelleximus, vt, ſcilicet, antiquarũ linguarũ ad ſacras literas referendum ſtudium, vel nocens & improbandum, vel ſuperuacaneum & inutile à pleriſque exiſtimatum ſit. (neque verò hic vllã ſtudioſorum vel conditionem vel claſſem notamus, ſed quorundam hominum indicamus ſententias.) Cætera porrò commenta quæ in

Universidad de Deusto
Biblioteca

quæ in hoc genere frequenter audita lectáque sunt, eò tendunt & spectant omnia, vt diuini verbi imminuta æstimatione, eius quoq. studium paulatim remissum tandē negligatur: ídq. excogitatis argumentis agitur; quæ cùm primo quidē aspectu quandā aut ingenii, aut zeli atque studii speciem habere videantur, reipsa tamen inania sunt, & eorum, à quibus producuntur, vel veri ignorationem, vel priuatam tantùm ambitionem, æmulationem, contentionémq. arguunt. Illud enim (vt iam alia omittamus) exēplis omnibus est abundè demōstratum, huiusmodi homines, qui aut diuinorū librorum dignitati, aut linguarum, in quibus illi conscripti fuerant, vtilitati & studiis obtrectauêre, eiusmodi artium & rerum, de quibus sententiam ferebant, ignaros prorsus atque expertes fuisse, non intelligentes (vt D. Pauli vtamur verbis) quæ
1. Timot. 1. loquuntur, neque de quibus affirmant.

RVRSVS autem alteram etiam nocendi sequutus viam, maxima quoque hominibus intulit detrimenta, dum cuiusdam, sacræ scripturæ legendæ vehementis studii simulatione, & ficto quodam fructus, qui ex eius lectione percipi potest, desiderio, mendaces, audacissimósque magistros excitauit, qui ambitione corrupti, inscitia, stultitia & insolētia turgidi, malitia exagitati, vel diuini verbi partem aliquam turbulento ac temerario incœpto, contaminare, violare, & peruertere auderent, vel eius propriam & germanam sententiam, mendosis & falsis interpretationibus adiectis perturbarent, atq. à vero argumento & instituto deuii, priuati commodi & studii rationem tantùm haberent: quo quidem in genere alii aliis, alii autem omnibus, nonnulli verò pluribus, quidam paucioribus diuinorum oraculorum partibus, magna tamen omnes & temeritate & impietate iis abusi sunt. Cúmque vnam tantùm sapientiam diuinam, simplicem, sanctam, sibíque constantem semperqúe similem, repugnantiæ dissensionísque totius expertem, sacra contineant scripta, ab istis tamen, per summum nefas, à certa veritatis ipsius, quam definiunt, ratione, ad suos vniuscuiusque errores, priuatas sectas, opiniones, hæreses,

hæreses, seditionésque detorta sunt, ídque tanta incommodatione, ineptitudine & repugnantia, quantam, inter verum & falsum, lucem & tenebras esse constat. Ita per diuersa tempora huiusmodi machinationes aduersarius ille, ad diuinarum scripturarum auctoritatem labefactandam, vel ad verum earum vsum hominibus adimendum, est commolitus. Interdum autem hac ratione, interdum verò illa, persæpe vtraque, ille generis nostri capitalis hostis, honoris diuini obtrectator, mendaciorum parens, hæreseon magister, dissidiorum artifex; atque, vt vno verbo eius & naturam & actiones denique omnes concludam, ille, inquam, diabolus, concepta hac fraude, postea hominibus imposuit.

NVLLA verò post hominum memoriam præteritorum temporum ætate, maiorem & nocentiorem hominum animis zizaniorum copiam, in hoc veritatis & sapientiæ aruo, malignus ille spiritus disseminasse deprehenditur, quàm miserrima & turbulentissima hac tempestate, cùm maximam totius Europæ Christianorum partem, variis & grauibus erroribus ductam, atque ab Ecclesiæ Romanæ omnium catholicorum & legitimorum ministrorum capitis communi obseruantia abalienatam, odiis, dissidiis, discordiis, pluribúsque sectis & factionibus, quàm linguis olim gentes apud famosam illam Babylonem distinctæ, dissipatæ, & in varias familias, atque adeò in varia studia diductæ fuisse leguntur, miserè distraxerit, & tandem seditionibus penè euerterit: ex quo quidem loco ac tempore tot tantásque discordias, contentiones, ac teterrima bella orta, & diutius, quàm par esset, in orbe terrarum grassata esse existimamus.

NEMO prudens ac pius non videt, & magno affectus dolore gemit: nullus est etiam cæterorum, quin sentiat atque experiatur, quo in motu temporum, & in quàm misera rerum conuersione & perturbatione versemur; vt in plerisque Europæ partibus nec vna natio cum alia de religionis rationibus, nec de communi & ciuili vita ac pace consentiat, imò in eadem regione, in eadem ciuitate, atque adeo in vna eadémque familia, quanta sit & sententiarum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiarum, & ſtudiorũ diuerſitas à veræ & ſimplicis pietatis & charitatis Chriſtianæ definitionibus prorſus aliena: quot inter fratres diſcordiæ, inimicitiæ, inſidiæ, contentiones, pugnæ, direptiones, exſpoliationes, fraudes, latrocinia, terra & mari creata pericula, cæteráque mala & incommoda, quæ hoc loco perſequi ſuperuacaneum omnino ſit: potiſsimùm, cùm aperto & manifeſto theatro acta quotidie ſpectentur. Nec profectò celari diſsimularíve poteſt ætatis huius dedecus: de quo vtinam leuiora multò, quàm diximus, confiteri ſatis ſit. Maxima enim pars Chriſtianorũ, qui non ita pridẽ ſumma pace ac tranquillitate fruebantur, atq. vnius fidei concordia & pietatis profeſsione, iiſdem Eccleſiaſticæ diſciplinæ miniſteriis, iiſdẽ inſtitutis parebant, eiuſdem omnes capitis ductu & prudentia gubernabantur; & in eadem ſacramentorũ communione, in eodẽ inſtituto, in eadem etiam confeſsione, & ſpiritualiũ beneficiorum vſu permanebant, & eadem ſpe viuebãt, nunc miſerandis & variis modis obcæcati, omnium inimicitiarum exercent artes, non ſine ſumma diuinæ maieſtatis offenſione, magnóque Chriſtiani nominis opprobrio & dedecore, ſuóque ipſorum malo, ac detrimento grauiſsimo. Itaque facilè coniicere licet, ex quo, tum ex diuino verbo, tum ex ſcripturarum lectione, Dei ipſius, ac veræ pietatis cognitionem adepti ſumus, nunquam à cõmuni omnium hoſte tantum, adeóq. pernicioſum & commune incendium inter populos qui Deum norunt, fuiſſe excitatum.

NEQVE verò quemquam fugit, quonam artium ſuarum genere vſus, Chriſtianos homines in hanc fraudem aduerſarius egerit, peruerſa, videlicet, & malitioſa nimíſque indigna ſacrorum ſermonum & librorum interpretatione, quam, adhibita ad eam rem audaciſsimorum miniſtrorum copia, inſtruxit, multò maiore, quàm ea olim fuerat ſacrificulorum, qui Achabi & Iezabelis ætate & impio iuſſu, aduerſus veri numinis præcepta, & pietatis concordiam, contra ius ac fas, falſorum deorum ſacrilegos cultus ſecuti ſunt: atque adeò ad eam quam dicimus inferendam calamitatem, eius quæ tum proximè effluxerat ætatis vitio, occaſio-

occaſionem nactus eſt, cùm diuinarum ſcripturarum ſtudia inter Chriſtianos nimium remiſſa, imò ſepulta penè, ac diſciplinæ ferè omnes aſpera & inculta quadam barbarie obductæ eſſent: hac inquam negligentiæ humanæ occaſione arrepta, ad errores, doctrináſque falſas edocendas rationem inſtituit callidiſsimam. Inprimis enim diuinarum literarum auctoritatem & dignitatem commendatam, atque humanæ ſapientiæ, prudentiæ, & iudicio omni (vt par erat) prælatam: poſtea peruerſarum interpretationum & deprauationum exitiali veneno inſperſit; cuius vi plurimorum hominum ingenia & iudicia corrupit, innumerabiléſque perdidit animas, ac denique Chriſtianam miſerè perturbauit Rempublicam.

AT VERO vel in ipſis huius perturbationis initiis, horum hominum machinationes, quæ, diuini verbi deprauato vſu, prætendebantur, probiſsimorum, pientiſsimorum, & veritatis, pacis atque concordiæ ſtudioſiſsimorum virorum diligentia & opera, veris, certis, atque validiſsimis, ex eodem verbo depromptis telis, ictibúſque impugnari, labefactari, ac dirui cœperant. (illa enim, ad mendacium, mendaciorúmque Principis ipſius commenta omnia redarguenda, euertenda, atque diluenda, aptiſsima & validiſsima arma ſunt.) Igitur cùm hæc diuinæ veritatis ratio aduerſariis ex animi ſententia non ſuccederet, alius illicò dolus adhibitus eſt, excogitata aduerſus Latinas interpretationes, quibus iã tot ſeculis ad hanc vſq. diem catholica Eccleſia vſa fuerat, cõtentioſiſsima reprehenſione, atq. aduerſus eam præcipuè, quæ propter ſingularem, inter cæteras, auctoritatem, antiquúmque vſum, Vulgata, ſiue Communis appellata, & à plerísque Diuo Hieronymo adſcripta eſt. His autem impudenter atque inſolenter reprehenſis ac repudiatis, aliæ ſubſtituebantur interpretationes, ex propria magis auctorum, quàm, ex diuini ſpiritus ſententia, aut ex linguarum ipſarum examinata, diligentíque inueſtigatione profectæ: in quibus plurima loca ad ſuas ipſorum factiones & contentiones promouendas conſultò deprauata &

Universidad de Deusto
Biblioteca

corrupta deprehendimus, quæ tamen illi nunquam existimassent fore, vt à nostris deprehẽderentur, quos à linguarum studio & cognitione prorsus alienos, & eos, qui nullum ea in re laborem consumere vellent, omnino credebant: atque peruerso hoc adducti consilio, Babylonicum illud opus vrgentes, ad finem perducere contendebant, vt saltem nomen aliquod sibi quærerent antequã dissperderentur sub cælo. Itaque elati insolentia quadam & audacia, qua ne ipsis quidem gigantibus cedunt, veritatem impugnare, & cæli lucisque puram simplicitatem & integritatem, salebrosis illis ac præruptis interpretationũ rupibus, & montibus eo deductis, & admotis, violare & corrumpere moliti sunt. Sed tamen hæc non minori negotio, quàm cætera pessimarum rerum instituta initia, contrarios omnino illorum consiliis exitus habuêre. Illud enim solùm effecerũt, vt nostris ad oppugnandum animi adderẽtur, qui ad linguarũ capessenda studia incitati, labõre & diligentia illis & cultiores, & longè doctiores, atq. adeò veritatis acerrimi propugnatores euaserunt. Iam enim extiterunt quàmplurimi catholici viri, sacrarũ linguarũ peritissimi, à quibus aduersarii, de illo suarum interpretationum præsidio, veritatis, & germanæ sententiæ demonstratione, & cõstanti assertione deiecti, & manifestæ tum linguarum imperitiæ, tum etiam fraudis & deprauationis conuicti sunt: quandoquidẽ nullum caput eorũ quæ vel ad pietatem & fidem, vel ad morum probitatẽ & integritatem informandã & instituendã facere, & spectare possunt, in antiquioribus linguis repertum est, quod in Latinis veterum interpretationibus non abundè cõtineretur. Quanquã enim in oratione, ac sermonis serie, dicendi vario genere, verborúmq. numero, alia sit huius, alia verò illius linguæ ratio; rerũ tamẽ & sententiarum põdus, ad pietatem docendam idem ab omnibus afferri comprobatur. qua in re inuestigãda, inueniẽda, tractãda & iudicanda multò profectò plura & elegantiora illarũ linguarũ mysteria à nostris obiter verè indicata & aperta sunt, quã ab istis, magno labore vel cognita & celata, vel mentiendi studio cõficta & enuntiata fuerint. Id quod facile docetur

docetur & cõfirmatur ex frequentibus & manifestis exẽplis apud catholicos, & Romanæ Ecclesiæ studiosos auctores, linguarũ peritos, qui hactenus extitere, & in dies etiã plures, cũ summa Christianæ totius Reip. vtilitate, & laude, doctissima scripta in lucem proferẽt. Hoc loco diuinæ dignitatis ac gloriæ callidissimus obtrectator, quamuis, quod moliebatur, perfæpe expertus sit; efficere tamen non potuit, vt antiquarum & receptarum interpretationum auctoritas & fides ab aduersariis infirmaretur, aut eius studium parui fieret; quasi verò eo studio homines ad pietatem aut parum aut nihil omnino incitarentur; quinimo eius ope ad schismata & errores amplectendos conuolarent. Etenim huiusmodi antiquarum linguarum cognitio à nonnullis (vt diximus) despici, atque negligi aliquando cœpit, qui zelo magis, quàm rectè instituta ratione, de hac re vel familiari sermone, vel publicis disputationibus, vel scriptis etiam libris agentes, ea magis improbabant, quæ minus cognouerant. fuit hæc profectò maxima & astutissima communis hostis calliditas ad vtrarúmq. partiũ fouendã discordiã, confusionémq. religionũ promouendã, auferendúmq. diuinarum scripturarũ vsum, vt scilicet moliretur, vt ab alteris interpretationũ Latinarũ fides; ab alteris verò antiquarũ linguarum germana & vera dignitas imminueretur, & magna proinde, præter veritatis confirmationẽ, vtilitas quæ ex eis percipitur, negligeretur.

ATVERO illustrator ille mentium diuinus Spiritus, qui ex supremis sedibus, vt potentissimus Aquilo spirans, errores omnes arguit, ac detegit, & nubes veritatis luci obiectas disiicit, huiusmodi temporis caliginẽ, quæ scripturarũ sacrarũ vtilitatem & splendorẽ hominibus absconditũ obscurabant, validissimè discussit. Nam & ille plurimos ex catholicæ Ecclesiæ filiis ad linguarũ capessenda studia, illarúmq. præsidio aduersariorũ diruẽdas moles, nostrarúmq. interpretationum fidẽ & integritatẽ defendendam & piissimis ac doctissimis scriptis asserendã animauit, eandémq. rem Ecclesiasticis sanctionibus, & grauissima Conciliorũ auctoritate cõfirmauit: tũ interpretationibus receptis & approbatis, tum

 sacrarum

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſacrarum linguarum commendato ſtudio, quarum vtilitati & dignitati nullo tempore ab Eccleſia detractum, ſed perpetuò potiùs conſultum, illuſtribúsque nominibus & titulis cùm in veteri Teſtamento Hebraicæ veritatis; tum in nouo Græci textus plurimùm tributum, cæteríſque linguis & earum explicationibus pro cuiuſque & dignitatis & vſus ratione fuit proſpectum.

QVONIAM verò à ſceleratiſsima illa hoſtis malitia, & rabioſa nocendi cupiditate, ad quoduis impium facinus perpetrandũ, nullam occaſionem prætermittendam fore, ex renouatis perſæpe exemplis arguere non immeritò poſsumus; ſuſpicari valde, vel potius certò ſcire oportuit, hac turbulentiſsima tempeſtate eiuſmodi inſolentiſsimos miniſtros illi inueniendos atque excitandos eſſe; quibus, cùm falſarum interpretationum conſilium ex animi ſententia non ſuccederet; illico ad diuinam ſcripturam, in quouis antiquarum linguarum genere deprauandam & corrumpendam, audacia & temeritas adderetur, atque Hebraicam veritatem, & Græcam lectionem, quò ſua inſtituta & ſtudia, falſáque dogmata obtruderent, & vtcunque tuerentur, contaminare & mutare nulla religio eſſet: quippe quibus nullum iam, in ſacrorum librorum ſimplici & germana lectione, fundamentum, nulla antiquarum linguarum cognitio, quam ſe adeptos exiſtimabant, amplius ſupereſſet.

ATQVI non iniuria huiuſmodi periculi & maleficii ſuſpicio in eos cadere potuit, qui dum altero illo oppugnationis genere, quod quidem vſui ſibi fore ſperabant, aduerſus veritatem magno impetu experiri in animo habebant; non niſi validiſsimis & certiſsimis linguarum ipſarum telis propulſati deſtiterunt. Vt enim in cæteris omnibus rebus, omnes, quod aiunt, neruos intendebant, vt ſuum illud ædificium perficerent; ita in hoc etiam genere nihil non experturi erant, quò veritatem ipſam contaminari, fraudari, atque imminui poſſe arbitrarentur; maximè verò in Hebraica lingua, cuius quidem exacta interpretatio cum vulgatiſsimis & frequentiſsimis noſtri ſeculi erroribus & fal-

& falſis dogmatibus magnopere pugnat. Neque verò ab huiuſmodi vel conſiliis, vel incœptis, aut timore, aut pudore, aut religione vlla deterreri potuiſſent perfidi hi mendaciorum auctores & aſſertores, quibus nec Dei timor, nec hominum reuerentia ob oculos verſatur, quemadmodum ex ipſis eorum impiis conatibus & ſtudiis ac ne fario euentu apertiſsimè arguitur: potiſsimũ verò in tanta diuinarum & humanarum rerũ perturbatione, atq. in turbulentiſsimo hoc Eccleſiæ Chriſtianæ ſtatu, luctuoſiſsimóque tempore, quo quidem & charitas & omnis ferè pietas ab hominũ mentibus diſceſsit. Nam, qui huiuſmodi ſunt, nec dilectionis ducuntur, nec timoris coërcentur ſpiritu; tantùm ambitionis propriæ impetu, ac mendaciorum patris ſpiritu concitati aguntur. Etenim apud nonnulli auctores legimus, huius errorum ſpiritus impulſu, aut fraude, quoſdam olim ex Iudæorum gente, eò vel inſolentiæ vel inſipientiæ deueniſſe, vt Chriſtianæ Eccleſiæ initio, nonnulla verba immutarint quæ ſuam illam oppugnandæ Chriſtianæ veritatis contentionem omnino interfringere poſſent: verùm huiuſmodi ab illis contaminata loca rariſsima fuêre, & in noſtrorum ſcriptorum libris, tum etiam in ipſorum Iudæorum excuſis & manu ſcriptis exemplaribus omnia ferè notata atque indicata ſunt. Nam tametſi vel hominum illorum fraude, vel librariorum inſcitia, vel temporum iniuria nonnulla in iis, quibus vtimur, Hebraicis libris mutatio facta fuerit; nullum tamen vel verbum, nullum item elementum, vel punctum olim fuiſſe commemoratur, quod in locupletiſsimo illo theſauro, quem Mazzoreth appellant, aſſeruatum non reperiatur. In eo enim, tanquam in ſacra & fida quadam cuſtodia, ſumma diligentia, & magno ſtudio conſtituta, antiquæ lectionis reliquiæ, monumenta, indicia, veſtigia, exempláq. omnia continentur, & ratio conferendæ veteris ac nouæ lectionis oſtenditur: ex quibus quidẽ ſimul collatis, certa quædam via extat, ad cuius præſcriptã normã ſacra myſteria indicari poſſunt. cuius rei exẽpla nos, ſuo loco, in hoc opere aliquãdo, & aliàs etiã, Deo iuuante, apponemus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRAEFATIO.

QVAMVIS autem nullam omnino ſuſpitionem haberemus, fore vt religionis Catholicæ aduerſarii, qui noſtris temporibus Eccleſiæ pacem turbauêre, ſcripturarum loca vlla contentionis cauſſa mutarent; nihilominus tamen, diuini verbi integritatem & ſanctitatem, in reddendis ſacræ ſcripturæ libris, tum verò maximè in ipſis exemplaribus, & linguis, quæ interpretationum examen continent, ſummo ſtudio procurari, & ſartam tectam conſeruari oporteret: vt hoc modo & pietatis ſtudium erga Deum, & dignum erga Chriſtianam Rempublicam præſtaretur officium: quod vnà ſecum illam trahit cautionem, ne integrum vnquam ſit hæreticorum audaciæ nefaria fraude ſacræ ſcripturæ loca corrumpere, & ad ſuos detorquere errores: quod alioquin fortaſſe tentare veriti non eſſent, idq. tot in locis, quot errores ſuſciperent tuendos, vt nullus finis eorum pertinaciæ ſtatui poſſet.

CÆTERVM veritatis ille pater, & piorum omniũ protector, Eccleſiæ Catholicæ illuſtrator, verbíque ſui aſſertor Deus, hodierno die etiam effecit, ne res tanti ponderis ac momenti ab illo malorum omnium auctore, illiúſque miniſtris, in id, quod expectari ac timeri poterat, diſcrimen, adduceretur; eámque mentem PHILIPPO II. Catholico Hiſpaniarum Regi, & Principi potentiſsimo, & Chriſtianæ pietatis ſtudioſiſsimo, iniecit, vt inter quamplurima conſilia, quæ pietatis, & diuini cultus, publicæ vtilitatis ſacroſanctæ Eccleſiæ, ac denique totius Reipubl. Chriſtianæ gratia, ab ipſo prudentiſsimè inita, fortiſsimè ſuſcepta, feliciſsiméque ſunt peracta, de ſacris etiam libris, antiquis linguis, & earum optimis interpretationibus, qua fieri poteſt diligentia, inter ſe collatis, excudẽdis, is etiã deliberaret; vtpote, cui inter plurimas ad communẽ ſalutem, & tranquillitatẽ multarum gentiũ, & nationum à ſe gubernandarũ diuinitus datas, & fideliſsimè ſuſceptas curas, vnum pietatis ac religionis puræ ſtudium, præcipuum, & maximum, atque ad omnem publicam rem ſtabiliendam firmiſsimum fundamentum eſſe conſtat. Cui etiam in comperto eſt, aptiſsimam rationem qua ad religionem ſanctiſsimè

PRAEFATIO.

mè colendam homines perduci poſsint, in diuinorum oraculorum cognitione, eorúmque legitima obſeruatione contineri: ídque ei, & piorum hominum iudiciis & omnium ætatum exemplis confirmatum eſt. Igitur & à doctiſsimis, & peritiſsimis viris, quales in Hiſpaniis quamplurimi ex publicis Academiis, & ex ſacræ religionis Magiſtratibus, cenſores & iudices, atque adeò ex omni Eccleſiaſtico ordine miniſtri conſpiciuntur, ad tantam rem deliberandam adhibitis; communi omnium ſententia confirmatum eſt huiuſmodi Regis conſilium, non tanquam vtile tantùm, ſed etiam veluti planè neceſſarium ac diuinum comprobari, & omnium ſuffragiis poſtulari, omniúmque piorum ſtudio, vt expleretur, orari oportere. Id quod Rex ipſe libentiſsimè ſuſceptum, maturè exſequi atque perficere inſtituit: præſertim verò, cùm eorum omnium, quæ ad eam rem parandam & oportuna, ac etiam neceſſaria erant, magnam copiam apud ſe eſſe intelligeret: ſéque iis viris, qui tanto huic operi & exordiendo, expoliendo, & omnibus ſuis numeris, & partibus abſoluendo præeſſe poſſent, quales ipſe rei literariæ amantiſsimus quamplures continuò fouet, omnino nõ carere cõſpiceret. Tantũ igitur Catholici Regis cõſilio, ſtudio, auctoritate atq. benignitate præſtitum eſt, vt operis huius admiranda moles, maximis rerum difficultatibus ſuperatis, extructa, & ad publicum Catholicæ Eccleſiæ vſum, æternúmq. Chriſtianæ veritatis monumentum, ſtabilita & expoſita denique fuerit: cuius inſpectionẽ, nulli Chriſtianæ pietatis ſtudioſo non gratiſsimam, vtiliſsimámque fore arbitramur; cùm propter eximiam omnis generis charactérum elegantiam, & egregiam optimi & celeberrimi Typographi operam; tum verò maximè propter ſummam integræ, & incorruptæ lectionis perfectionem, quam, præter aſsiduam doctiſsimorum, & linguarum omnium peritiſsimorum hominum diligentiam, variorum quoque & correctiſsimorum exemplarium, Romanorum videlicet, Venetorum, Conſtantinopolitanorum, & Germanorũ collatio nobis præſtitit: Complutenſibus verò potiſsimùm

Universidad de Deusto
Biblioteca

hac in parte vſi ſumus, quæ quidē à celebratiſsimo ac pientiſsimo viro Franciſco Ximenio Toletano Archiepiſcopo, Hiſpan. præſide ſummo, S. R. E. Cardinali, magno ſtudio, incredibili ſumptu, inſigni diligentia, vtiliſsimóque euentu edita quondam fuerant, & apud doctos homines magno in pretio habita: quæ tamen, quia propter miram eorum paucitatem & raritatem deſiderabantur, hoc in opere non modò inſtaurata, ſed multis etiam in partibus aucta, integrata, locupletata, magno etiam appoſitiſsimóque rerum & verborum apparatu exornata ſunt. Nam præter excellentem formarum, chartæ, & characterum præſtantiam: integras etiam Chaldaicas, in veteri teſtamento, paraphraſes, & Syriacæ, in nouo, lectionis libros, eoſdémque diligenti ſtudio & cenſura examinatos, & commoda latinarum interpretationum copia inſtructos, opus hoc Complutenſibus Bibliis addit; &, quod ad lectionis & ſententiarum diſtinctionem, explicationémque plurimùm confert, accentus omnes, Hebraicóſque apices, (quos nunquam perire Chriſtus patietur) diligentiſsimè obſeruatos adiungit. Inſignem præterea rerum & verborum ſupellectilem aliàs variis codicibus diſperſam, hoc vnum opus continet, quæ magis vſu percipi, quàm oratione indicari poſſunt. His accedunt variarum, in omnibus linguis, lectionum propoſita exempla: quæ quidem quot, & quantos lectoribus fructus allatura ſint, nemo facilè æſtimare poteſt. Sunt præterea integra Hebraica Biblia, nouúmque Teſtamentum Græcum, cum Latinis ad verbum interpretationibus, maiori, quàm vnquam antea, diligentia & ſedulitate elaboratis, quæ, præterquam quod ad ſententiarum cognoſcenda myſteria plurimū adiumenti afferunt, Latinum hominem Hebraicā & Græcam; Græcum verò & Hebraicum Latinam linguam ſine præceptore, ac nullo penè negotio docere poſſunt. Addita præterea ſunt oportunis locis difficiliorum verborum Hebraicorum, Græcorum & Syriacorū themata, quas radices Hebræi dicunt. Poſtremū verò & vtiliſsimū illud volumen adiungitur, quod, quia multarum, & ad familiares

milliares diuini verbi explicationes, commodiſsimarum rerum copioſam, ac multiplicem ſuppeditat materiam, SACRORVM LIBRORVM APPARATVM inſcripſimus; quo in opere dictionaria, obſeruationes, arcanorum ſermonum interpretationes, multáque alia cognitu digniſsima continentur. Atq. hæc quidem omnia magnæ ſacrarū literarum ſtudioſis, vtilitati; magnóq. vſui Catholicæ Eccleſiæ futura à PHILIPPO Catholico Rege curata; eiúsq. tum auctoritate ac dignitate, tum liberalitate Regia expedita, & inſigni rerum omnium diuerſitate ac elegantia inſignita, ad optimum & feliciſsimum exitum, diuinæ prouidentiæ ſummo beneficio, tandē perducta ſunt. Etenim tantum opus, quod maximos ſumptus, inſignem artificum diligentiam, exemplarium oportunam copiam, operarum frequentiam aſsiduam, multorúmque iudiciorum ſententias ex variis Europæ partibus collectas, exigebat, ſine præſenti Dei numine & auxilio effici & abſolui non potuit: adeò vt ipſam tot rerum atq. perſonarum vnanimē, perpetuam & indefeſſam facultatem, non tam hominū opera & ſtudio comparatā, quàm diuinitus oblatam & conceſſam fuiſſe palàm ſit fatendum; opúſque ipſum vt argumento & re planè diuinū eſt, ita etiam vt hoc modo, atq. hoc tēpore, huius Regis tanto ſtudio ederetur, ex diuino conſilio profectum fuiſſe, dubitandū minimè ſit: quod quidem vel ex eo cōſtat, quòd Pius V. P. M. qui hodierno die Catholicæ Eccleſiæ pro Chriſto ſanctiſsimè præeſt, vbi hoc præclariſsimū & vtiliſsimum opus, Regis ſtudio & ſumptu Antuerpiæ inſtitutū, inchoatúmq. intellexiſſet, miſſo à ſe ad Albanum Ducem, Belgii præfectū, gratulationis & honoris cauſa, in tantæ victoriæ ab eo reportatæ gratiā, legato, præter alia in mandatis dederit, vt opus ipſum, operíſq. promotores omnes fauſto & grato Sanctitatis ſuæ nomine, nutu, aſſenſu atque auſpiciis, benedictione etiam adiuncta, proſequeretur: qua quidem re nulla alia ſub cælo vel Regi ipſi gratior, vel Regiis hominibus, in eo opere, continuis laboribus, augendo & expoliendo incendendis aut aptior, aut magis accommodata eſſe potuit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuit. Quamobrem omnium bonorum, totiúsque felicitatis auctori Deo summa & eximia gratulatio inprimis facienda est, qui Regi, tantis publicarum rerum curis distento, & grauissimis negotiis occupato, eam mentem iniecit, vt præter cætera pietatis, prudentiæ, & communis vtilitatis studiosissima consilia, quibus abundat; hoc etiam diuini verbi colendi, asserendi, atque exornandi studium ad cæteras eius animi dotes adderetur, atque hac ratione optimè de vniuersa Christianorum Ecclesia mereretur. Deinde etiam communia & assidua vota sunt facienda, vt is erga verbi sui studium atque legitimum cultum omnibus totius orbis hominibus spiritus afferatur; isque addatur & confirmetur animus, qui ad numinis sui laudem & gloriam amplificandam, atque ad æternæ salutis vsum percipiendum sit ipsis aptissimus.

EIVSDEM BENEDICTI ARIAE MONTANI ALIA AD LECTOREM PRÆFATIO.

In qua de totius operis vsu, dignitate, & apparatu ex ordine disseritur.

AMPLISSIMOS, & vberrimos fructus, qui ex illustri hoc opere percipientur, Lector, nulla sanè faciliori ratione tibi repræsentare potuimus, quàm si, singulas eius partes, eo quo collocatæ sunt ordine, diligenti explicatione persequeremur. Ita enim fiet, vt nullo prorsus dispendio, sed certa, & compendiaria via ad singula capita, rectà deducaris, & tanto labore, ipse absq; vllo negotio commodè vtaris. Sed quia ex veterum exemplarium cum nostro hoc diligenti collatione, quid alij, qui in eodem opere non mediocrem diligentiam aliàs adhibuerunt (quorum laboribus nihil detrahimus) & quid deinde nos in hac parte præstiterimus, planius, & apertius cognoscetur: Complutensibus Bibliis, quæ communi omnium, penè, doctorum virorum consensu, ex iis omnibus quæ hactenus in lucem prodierunt, potissima, atq; antiquorum idiomatum insigni diuersitate maximè illustrata conspiciuntur, ad vnguem examinatis, & cum nostris hisce, qua fieri poterit, diligentia collatis, quid per nos in nostra hac editione effectum sit, quò res tota clarius pateat, breuiter exponemus. In iis itaque, vt characterum elegantiam, quibus pollent, & ordinem, ac seriem dictionum suis locis dispositarum, missam faciamus: Hebraica veritas puris dictionibus, & clausulis bene distinctis, atq; omnibus, vt par erat, suo ordine collocatis, dilucidè conspicitur. Græcum item contextum ea habent, cui interposita est Latina interpretatio, quæ ad verbum aptè respondet. His additur Vulgata editio, Sancto Hieronymo plerunq; adscripta, quæ inter Hebræum, & Græcum textum medium obtinet locum. Præterea in eorum infima pagina legitur Onkelosii in quinque libros Mosis Chaldaica paraphrasis, cui è regione addita est Latina interpretatio. Opus certè omni laude dignum, & (temporibus illis) satis eruditum, atq; elaboratum. Verum enimuerò, vt nihil est simul & inuentum & perfectum; nonnulla in iis aut omnino desiderantur, aut etiam, si ad doctissimorum monumentorum, quæ hodierno die extant, exactiorem normam reducantur, minus accuratè descripta, atque imperfecta, passim offenduntur: cùm Latina interpretatio, ob literarum alphabeti frequentem interiectionem, lectorem nonnunquam remoretur: vulgata autem editio Hebraicæ non satis è regione respondeat: nulliq; Hebraici accentus, qui antiquam Musices rationem indicãt, & qui singulas periodos distinguunt, ibi conspiciantur: atque ex Hebraicorum vocabulorum thematis, seu radicibus (quas vocant) quæ ibi ferè consistunt in verbis perfectis, quæ vel ab ipsis Hebraicis idiomatis Tyronibus facilè inuestigari possunt, omissis interim difficilioribus, parum omnino vtilitatis antiquissimæ linguæ studiosis afferãt. Deinde excepta Onkelosii paraphrasi, cuius supra meminimus, cæteri omnes libri παραφρασικῶς versi, partim à Ionathã Vzielis filio in posteriores prophetas, partim à Ioseph Cæco, atq; aliis antiquis auctoribus in reliquos sacræ scripturæ libros, in iis planè desiderantur. Id verò consultò, ob eam potissimùm causam, quòd quædam in Chaldaico textu reperirentur, quæ vel superuacanea, aut etiã apocrypha viderentur, alia etiam nondum latinitate donata essent, factum esse existimatur. Atque hæc quidem omnia Ximenio illi (ardinali excelsi ingenij viro, & de Christiana ecclesia ob eius in ea adiuuanda, atq; omni ex parte exornanda, insignẽ liberalitatẽ optimè merito, correctissimè descripta atq; latina interpretatione aucta, in Christianæ Reip. vtilitatẽ excusa, sacrarũ literarum studiosi iam acceptã referrent, nisi supremũ eius fatũ vna die vnaq; hora tantũ virum nobis eripuisset. Quas quidem Chaldaicas paraphrases in Latinum sermonem conuersas, atq; adeo de verbo redditas, & ad fidem tum Hispanorum, tum Venetorum exemplarium summa diligentia castigatas & correctas, in regio hoc opere non desiderari comperies. Eæ verò præter illas, quæ, vt diximus, aliàs in quinque libros Mosis editæ fuerunt, hæ sunt: Historiarum libri

qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui priores Prophetæ dicuntur: Quindecim posteriorum Prophetarum explanatio: Psalterium, ac Prouerbiorum libri qui vna voce ἁγιόγραφα appellantur. Qui omnes, quanta cura, studio, & diligentia & expurgati, & Latini facti fuerint, & res ipsa docet, & nos etiam, suis locis, Deo dante, commodius demonstrabimus. Habent itaque Theologi, & sacrarum linguarum studiosi vetus testamentum: illud quidem Hebraicum, Chaldaicum, Græcum, ac Latinum: Nouum verò Syriacè, Græcè, & Latinè conscriptum. Quibus accedit, in eorum gratiam qui minus in antiquis linguis sunt exercitati, triplex, Latino idiomate, veteris testamenti interpretatio, quæ Hebraicam veritatem, cui cæteræ linguæ se interpretes præbent, ita reddit, vt non mediocrem, sed certè amplissimum fructum ex ea sint reportaturi. O pus procul dubio, omnibus suis partibus absolutum. quod quidem nullis annotationibus magis illustrari potest: cum in eo, veluti primario, & summæ auctoritatis exemplari, vberrimi quatuor linguarum fontes contineantur. Cætera verò quæ ad veteris testamenti tempora referuntur, eodem idiomatis genere, quo scripta reperiuntur, Græca scilicet, Græcè, & Latina Latinè, diligenter correcta his annexa conspicies. Nouum denique testamentum, quod antehac Græcè tantùm, & Latinè à Christianis legebatur, iam Syriaca (vt diximus) lingua conscriptum, ex optimis quibusq; exemplaribus expressum prodit: idq; duplex: alterum Syriacis, & genuinis characteribus, vt huius idiomatis dignitas suorum characterum forma appositissimè repræsentata, &, vt par est, ornata, apud nos perpetuò conseruaretur: alterum verò in infima margine, ceu limbus in extrema veste, Hebraicis literis, & omnibus suis punctis, & numeris constans huc etiam accesit; vt iis qui in Hebraica, quàm in Syriaca lingua exercitatiores sunt, hac ratione consuleretur. Ne verò Hebraici, aut Syriaci idiomatis ignari, nobilissima huius linguæ fructu carerent, Latina interpretatio, summa fide, & diligentia adhibita est à Guidone Fabritio Boderiano, viro de quouis linguarum genere optimè merito, & ecclesiasticæ disciplinæ studiosissimo, qui & hanc suam interpretationem summo studio elaboratam, atq; adeo se ipsum vnà cum fratre Hebraicæ linguæ peritissimo, nulla patriæ, affinium, domesticorum, ac denique priuatæ vtilitatis habita ratione, alacri promptoq; animo obtulit. Ne verò quidquam, quod ad regij planè operis splendorem pertinere videbatur, prætermissum existimes: singulæ tabulæ, ære artificiosè celatæ, suis locis insertæ sunt. quibus tabulis singulorum textuum, ac diuinorum mysteriorum, quæ sub eis latent, explicatio, licet exiguo loco contenta, longo tamen ac diuino prorsus argumento tractatur; vt studiosus quisque animaduertere poterit. In summa nihil omnino ad dignitatem, ac amplissimum tanti operis ornamentum desiderari potest, quod huc non accesserit: ita vt verè regium sit, & regiæ munificentiæ, ac liberalitatis specimen præ se ferat. Denique vt præclarissimum hoc munus, quod Christianæ Reip. exhibetur, omni ex parte auctum, atq; illustratum prodiret, nihilq; in eo planè desideraretur, quod ad sacros vsus pertinere posse existimetur; postrema ea volumina librorum calci subiecimus, quæ ex multiplici, quam suppeditare possunt, rerũ & verborum copia, APPARATVS SACER, à nobis inscripta sunt. In iis singularum linguarum varias lectiones, quæ vel ad Grammaticam rationem, vt in Hebraicis dictionibus plerunque, aut etiam ad ipsius sententiæ explicationem pertinent, vt in cæteris linguis, veluti in refertissimo promptuario, reperies. Quæ quidem inter se collatæ, quantum vtilitatis allaturæ sint, deprehendent ipsarum studiosi. eas certè ex optimis quibusque, & non solum nostro, verumetiam multorum doctorum suffragio approbatissimis exemplaribus, quæ ad manus nostras peruenerunt, non sine labore desumpsimus. Quibus addo quatuor Grammaticæ artis tractatus, vniuscuiusque scilicet ex quadruplici antiquissimarum linguarum genere, Hebrææ, nempe, Chaldææ, Syriacæ, & Græcæ suum. His autem, quatuor etiam Dictionaria sacræ lectioni perutilia annexa sunt. Atque hac quidem in priore Apparatus parte habentur. In posteriore verò, rerum in sacra potissimùm lectione necessariarum non pœnitenda tibi supellex exhibetur. Primò enim sese offert liber Idiotismorum, qui quidem in Hebraica lingua satis frequentes occurrunt: isq; rerum copia, & varietate ita insignis, vt quidquid ad Hebraicam, aut etiam Latinam lectionem de verbo redditam spectare videtur, abundè tibi præbeat. Præterea duos libros

libros reperies: quorum alter, eo quòd rerum ferè omnium naturas, actionesque subindicet, & sermonem ex rebus ipsis natum exponat, De arcano sermone inscriptus est. Alter verò quo pars illa significationis tractatur, quæ gestu, atque habitu instituitur, Actionis nomen sortitus est. Sed quia cuiuis patet, tum ad res explicandas, tum etiam ad certam rerum veritatem indagandam, ac tandem etiam constituendam, ex locorum, temporúmque ratione, & ponderum, ac mensurarum exacta cognitione plurimum lucis, & delectationis accedere: omnia Geographiæ, & Topographiæ præcepta, quæ quidem ad sacrarum lectionum explicationem satis esse possunt, ab ipsis sacris descriptionibus, & annotationibus excerpta, duobus libris prosecuti sumus. Temporis deinde, ac ætatis illius, quæ iam inde à condito orbe ad Christum vsque longa serie effluxerat, exquisitæ, certam quandam, ac breuem rationem tradimus. Sub finem, ponderum æstimationem diligenter examinatam, ac sacræ architecturæ præceptionibus, atque exemplis iucundis omnino, & dignis quæ ab omnibus perdiscantur, concinnè exornatam exhibemus. quibus nihil ad arcanos & occultos diuinorum oraculorum sensus explicandos, aut aptius, aut magis accommodatum requiri, aut desiderari potest. Nulla enim ratione vnquam fiet, vt veram cognitionem earum historiarum, quas hic egregiè celatas, aptéque, & appositè, vt supra admonuimus, suo loco collocatas, conspicies, sub ipsis imaginibus absconditam, & quodammodo (vt ita dicam) latentem, quis rectè assequatur, nisi prius artificiosa, ac diuina planè imaginum structura ei cognita, ac perspecta sit. Index denique his omnibus additus est; breuis ille quidem; sed sua præstantia, insignique vtilitate, quod satis est, prolixus. In eo enim non singula tantùm verba; verùmetiam omnia in locos communes redacta & copiosissimæ sacrorum locorum concordantiæ (quas vocant) in cõpendium redactæ, magno labore Lectorem subleuabunt. Ne verò quidquam antiquissimæ linguæ tyrones ab incœpto dimoueret, quinimo, vt ad eius purissimos fontes amplius eis pateret aditus; non sine doctissimorum, ac piissimorum virorum limato, subtiliq; iudicio effecimus, vt Hebraica Biblia integra cum Latina interpretatione, in qua verbum verbo redditur, separatim excusa, Octauum in regio hoc opere tomum complerent. Qua in parte perficienda, & pro operis dignitate exornanda, quantum laboris, studij, ac diligentiæ adhibitum sit, & res ipsa clarè docere poterit, & nos in eius præfatione, Deo iuuante, apertè demonstrabimus. Nam præter versus qui versibus, & verba quæ verbis respondent, atque alia aliis ita cohærent, vt absque vllo negotio Hebræa & Latina simul legi, & conferri possint: interpretatio Latina Pagnini apposita est; qua quidem interdum in marginem reiecta, aliam commodiorem omnino substituimus, vt durior plerunque Latina interpretatio ipsam Hebraicæ phrasis veritatem aptius exprimeret: quod facilè animaduertent qui diligentius ambas conferent. Jsq; tomus nobis aptissimus omnino visus est, cui, maiori cum fructu, & vtilitate, quàm in superioribus, Hebræorum vocabulorum themata insererentur. In ipsis autem radicibus annotandis, potissimarum sanè, ac difficillimarum certus delectus in studiosorum gratiam habitus est. faciliores verò suis locis collocauimus. Hæc ferè sunt, Lector, quorum te admonitum volumus, vt apparatissimo, atque amplissimo hoc opere, quod in totius Christianæ Reip. gratiam prodit, commodissimè vtaris. neque enim de eius vtilitate nobis hoc loco pluribus propositum est dicere: quippe quòd eius præstantiam ne eloquentissimus quidem orator, vt par est, copiosissima oratione consequi possit. Sed quid in hac parte præstitum sit, si ei operam dabis, ex te ipse verè cognosces. Jd enim, bona omnium venia, liberè ausim affirmare, nullum vnquam ex Typographica arte tantum adeóque insigne beneficium in Christianam Remp. fuisse collatum. Si enim operis ipsius magnitudinem, splendorem & dignitatem attentè considerabis, Lector, quid prius, aut etiam quid magis admirari debeas, haud facilè scies. Te enim tot idiomatum diuersitas, fideles vbique interpretationes, characterum præstantia, tabularum elegantia, ac denique totus hic præstantissimus Apparatus ita oculos atq; animum tenebit tuum, vt verè dicas, tanti huius muneris, Deo Opt. Max. cuius ope, & auxilio inchoatum, ac denique non sine manifesto ac summo eius fauore, & singulari beneficio ad optatissimum finem tandem

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliquando perductum est; mox etiam doctissimis ac vigilantissimis viris quorum opera & industria tibi, quale est, exhibetur, ingentes & nunquam intermorituras gratias esse habendas.

VOS ITAQVE ARCHITECTI, PONDERVM, AC MENSVRARVM PERITI, ARITHMETICI, HEBRÆÆ, CHALDÆÆ, GRÆCÆ, SYRIACÆ, ET LATINÆ LINGVÆ STVDIOSI; VOS DENIQVE ERVDITISSIMI THEOLOGI, QVICQVID IN AVREO AC PLANE DIVINO HOC MVNERE VOBIS EXHIBETVR, ID TOTVM PHILIPPI REGIS POTENTISSIMI, AC DE RE LITERARIA OPTIME MERITI, CVIVS MANDATO NOS PRO EIVS ERGA LITERATOS HOMINES STVDIO, AC AMORE HVIC TANTO OPERI PRÆFVIMVS, INSIGNI PIETATI, FLAGRANTI SACRARVM LITERARVM DESIDERIO, MAGNIFICENTISSIMIS SVMPTIBVS, AMPLISSIMÆ MVNIFICENTIÆ, VEREQVE PRINCIPE HOMINE DIGNÆ LIBERALITATI ACCEPTVM REFERTE. DENIQVE NE SOLVM LITERATORVM TVRBA, QVÆ HODIERNO DIE EXTAT, VERVMETIAM POSTERI TANTORVM LABORVM, AC VIGILIARVM, INGENIO PRÆSTANTIBVS, ET ERVDITIONE PERFECTA HOMINIBVS, QVI, QVANTVM LABORIS ET OPERÆ, IN SACRATISSIMO HOC OPERE IMPENDERINT, ET RES IPSA DOCET ET CHRISTIANA RESPVBLICA ABVNDE COGNOSCET, DEBITVM HONOREM, AC OPTIMO IVRE DEBITAS TANTI BENEFICII GRATIAS AGANT, (NIHIL ENIM MAIORI DIGNVM ET COMMENDATIONE, ET MEMORIA, ET SEMPITERNA GLORIA IN INFINITA POSTERITATE AB ILLIS EXPECTARI POTERAT) EORVM NOMINA ET COGNOMINA PERPETVVM LABORIS, OPERÆ, STVDII, DILIGENTIÆ, ERVDITIONIS, DOCTRINÆ, ANIMIQVE AD CHRISTIANAM REMPVBLICAM PRO VIRIBVS IVVANDAM ADMODVM PROPENSI, CLARVM ET ILLVSTRE TESTIMONIVM HOC LOCO ADSCRIBI CVRAVIMVS.

Itaque, ne quamplurimos Hispanos, Italos, & Gallos, qui nos sua ope, & auxilio plurimùm iuuerunt, hoc loco referamus: eos tantùm recensebimus, qui ab ipso operis initio ad finem vsque, tum in eo parando, describendo, vertendo, adornando, immutando, aut corrigendo multum laboris, operæ, ac diligentiæ adhibuerunt. ex quorum numero, CHRISTOPHORI PLANTINI *viri de Typographica arte, qua cæteræ omnes illustrantur & viuunt, optimè meriti, summam ingenij dexteritatem, admirabilem prudentiam, sedulam operam, infinitos labores, ac denique omnibus in rebus insignem diligentiam, nemo satis admirari, ac dignis laudibus extollere potest. nec est, Lector, quod pluribus hac de re tecum agam: res enim per se ipsa loquitur. Non solùm enim infinita, tum veterum, tum etiam recentiorum, in omni artium, & scientiarum genere volumina, quæ ab eius prælo in totius Christianæ Reip. gratiam continuò prodeunt, quàm mirificè is rem literariam augeat, amplificet, & exornet, literatis omnibus fidem faciunt: verùmetiam præstantissimus hic sacrosanctæ Theologiæ, & antiquissimarum linguarum Thesaurus, quonam ille sua industria & labore in adiuuanda Rep. sit animo, & huius, & futuri seculi hominibus luculentissimum erit testimonium.*

Maximam verò partẽ eorum, quæ hic diligenter correcta, exornata, perpolita & elaborata sunt, FRANCISCI RAPHELINGII, *quem sibi generum Plantinus adsciuit, summæ industriæ, incredibili diligentiæ, continuæ sedulitati, perspicaci ingenio, & præstanti iudicio, acceptam referre debes. Te enim Lector iudicem appello, vt ex operis ipsius magnitudine, præstantia, & dignitate tute æstimes quot & quales fuerint huius viri labores, & quàm insignis antiquarum linguarum peritia; qua, meo quidem iudicio, nemini suo iure cedit. Amplissimus enim hic scientiarum, & linguarum Thesaurus se, huius viri ope, & industria ita vt vides, correctissimum in lucem prodiisse, sua raritate & excellentia apertè testatur.*

GVIDONEM

GVIDONEM FABRICIVM, *cuius suprà meminimus, tum genere, tum ob præclaras animi dotes, verè nobilem, atque inter clarissimos Galliæ Poetas non immeritò connumerandum, Catholicæ Ecclesiæ, ac religionis Christianæ studiosissimum, Hebraici idiomatis peritissimum, atque adeo Syriacæ linguæ insigni cognitione ornatum, (quod quidem vel ex ipsa Noui Testamenti Syriaci latina interpretatione apertè cognosci potest) non est quod meis verbis hoc loco commendem: eius quippe insignis eruditio, & opera, qua nos in hoc opere mirificè iuuit, ipsa per se satis prædicant à studiosis omnibus huic viro plurimùm deberi.*

NICOLAVM FABRICIVM *Guidonis fratrem, in antiquis, ac potissimùm in Hebraica lingua non infeliciter versatum, qui sua diligentia & continuis laboribus, in hoc opere translscribendo, interpretando & corrigendo inter cæteros nobis etiam adiumento fuit, huic catalogo meritò inserendum duximus.*

In primis autem sacrarum literarum studiosi, AVGVSTINO HVNNÆO, & CORNELIO GOVDANO, *duobus Louanienſis Gymnasij luminibus, sacræ Theologiæ Doctoribus & publicis professoribus, ac toti rei literariæ addictissimis, ingentes habeant gratias. his enim propter insignem eruditionem, & sacrarum linguarum non vulgarem cognitionem, optimi Regis mandato, hoc opus euoluendum, ac diligenter examinandum, à Louanienſi Academia commissum est. Qui quidem, quo sunt felici ingenio, & maturo, & ad grauissimas quasq; res apto iudicio (adhibito ad eam rem* IOANNE HARLEMIO *sacræ Theologiæ Licentiato, in omni linguarum genere exercitatissimo, S. Scripturæ & Hebraicæ linguæ apud Louanienſes in Societate Iesu professore) suo munere, vt à tantis viris expectari poterat, cum summa laude perfuncti sunt: atque, hac quidem in parte, ipsorum decretum, pro ea, quam obtinent, auctoritate, interpositum est.*

De me autem, ac de meo labore & industria (quantulacumq; ea est) nihil profiteor. Hoc tamen vnum non reticebo: me, scilicet, continuò immortales Deo gratias agere, quòd decem idiomatum cognitionem pro sua clementia & benignitate, mihi impertitus sit. Quorum idiomatum gratia, (cùm sapientissimo, & potentissimo Regi nostro, eiusq; à Consiliis amplissimis viris, ingratus non sim,) dum plerique grauissimi ac doctissimi viri in Hispania, publicis muneribus, pro sua quisque doctrina, & dignitate funguntur: mihi, in hac mea peregrinatione, tantum munus demandatum est. In quo quidem, qua ratione sim versatus, aliorum esto iudicium.

AT, NE ERGA EOS, *qui in transmittendis ad nos correctissimis exemplaribus, aut etiam nobis suo consilio, ope & industria in hoc opere adfuerunt, ingrati animi vitio laborare videamur: atque, vt tuo, Lector, desiderio, hac etiam in parte abundè satisfaciamus; nomina præstantissimorum quorundam virorum, qui egregiam operam nobiscum consumpserunt, & quibus non parum debent sacrarum literarum studiosi, hoc loco cæteris adiecimus. Inter quos* CARDINALI SPINOSÆ, *Regij, in Hispaniis summi consilij, & sanctæ Inquisitionis Præsidi Amplissimo, non paruæ sunt habendæ gratiæ. eius enim consilio & fauore, conuocatis etiam ad eam rem præstantissimis viris, Regiq; à consiliis, Rex noster optimus & sapientissimus, præstantissima hæc Biblia inchoari, & ad finem perduci voluit.*

COMPLVTENSI ACADEMIÆ *multùm debent literati homines. Illa enim, duobus & quadraginta Theologiæ Doctoribus vndique collectis, suo suffragio Regis institutum velut sanctissimum comprobauit.*

Nec verò GRANVELLANVS CARDINALIS *Amplissimus hoc loco nobis defuit: pro eo enim quo erga rem literariam, ac potissimùm sacrosanctæ Theologiæ studia est propenso animo, Bibliorum Græcorum exemplaria, suis impensis ad Vaticanorum fidem descripta, ac diligentissimè collata, ad nos oportunè transmisit.*

Nec possum, Lector, SIRLETI *etiam* CARDINALIS *operam, laborem, industriam, ac doctrinam propè singularem tibi non vehementer commendare. Is enim, præter grauissimas occupationes, quibus Amplissimus & sacratissimus Cardinalium ordo distineri solet, animum*

Universidad de Deusto
Biblioteca

mum ad sacrarum literarum studia ita conuertit, vt iam Theologorum labor in perquirendis sacrorum voluminum variis lectionibus, magna ex parte sit subleuatus: tanta enim industria & iudicio eas collegit, & quas sequi, & quas reiicere oporteat, ita doctè admonuit, vt meritò tanti beneficij immortales gratias amplissimo huic viro habere debeas.

IOANNES REGLA *felicissimæ memoriæ Caroli Quinti Cæsaris Inuictissimi Confessor (quem vocant) instituti Hieronymiani apud Hispanos suam hac etiam in parte præstitit operam.*

PETRVS SERRANVS *Cordubensis, in Complutensi Academia Theologiæ Doctor, F. LVDOVICVS STRADA Theologus Abulensis, AMBROSIVS MORVS Cordubẽsis omni disciplinarum genere ornatus, & GABRIEL ZAYAS regiorum (quos vocant) Statuum à secretis, suis votis, & diligenti procuratione, vt hoc opus quale est, in lucem prodiret, pro viribus effecerunt.*

Ab ANDREA MASIO viro à Consiliis, & secretis Ducis Cliuiæ, plerisque valde doctis annotationibus, & Chaldaica Paraphrasi in priores Prophetas, Psalmos, Ecclesiasten, & Ruth, ope Hispani exemplaris à se Romæ inuenti, &, quod maximum est, Dictionario Syriaco cum eiusdem idiomatis doctissima Grammatica aucti sumus. Summam certè cõmendationem præstantissimus & antiquarum linguarum peritissimus hic vir apud omnes studiosos meretur.

Est etiam nobis à CLEMENTE ANGLO Philosophiæ, & Medicinæ Doctore, qui in hisce regionibus propter Christianam religionem exulat, exhibitum Pentateuchi Græci, ex Thomæ Mori Bibliotheca elegantissimum exemplar.

His autem omnibus addo GVLIELMVM CANTERVM, virum præter generis nobilitatem, & rei familiaris amplitudinem, in Græcis, & Latinis literis feliciter versatum, reiq; publicæ studiosissimum, atque adeo de hoc opere omni ex parte benemeritum.

Detulimus & nos ex Complutensi Bibliotheca posteriorum Prophetarum Paraphrasim Latinam ex Chaldaica factam: Atque adeo ex nostra antiquissimum exemplar posteriorum Prophetarum Hebraicè, & Chaldaicè scriptum.

CHRISTOPHORVS PLANTINVS *habuit penes se Complutensia Bibliorum exemplaria excusa. Præterea Veneta, Hebraica, Chaldaica, & Græca, & Germanica Hebræa, & alia suis typis aliàs impressa: deinde Græca omnia, quæ quidem in Galliis, & Germania extant celeberrima.*

DANIEL BOMBERGVS *pius & doctus vir, & paterni tum nominis, tum ingenij hæres, Noui Testamenti antiquissimũ exemplar Syriacum Colonia Agrippina ad nos attulit. quod quidem magno nobis fuit vsui, & commodo. Id enim contulimus cum ijs nostris, quæ Ferdinandi optimi ac piissimi Imperatoris beneficio, paucos ante annos cum Latina Ecclesia communicata fuerant.*

Itaque iam ex te ipse, Lector, facilè potes coniicere, quale & quantum munus tibi offeratur: cùm ad id parandum tot, & tam insignium virorum industria, & singularis, qua præditi sunt, doctrina accesserit. Superest tantùm, vt omnes vno ore à Deo Opt. Max. continuis precibus expostulemus, vt Christiana Resp. cuius vtilitati omnes hi labores consecrati sunt, tanto hoc munere, quàm fieri potest diutissimè ac felicissimè fruatur. Vale. Datum Antuerpiæ. X. CAL. SEXTILES. CIↃ IↃ LXXI.

PHILIPPVS II. HISPANIARVM REX FERDINANDO ALBÆ DVCI, SVO APVD BELGAS PRAEFECTO,

Affini charissimo S.

NON es nescius, vt opinor, quantã Catholica Ecclesia perceperit vtilitatem ex præstantissimo illo Bibliorum trilinguiũ opere, Francisci Ximenij Cardinalis, atq. Archiepiscopi, dum viueret, Toletani singulari industria, & maximis sumptibus, iã ante multos annos Compluti excuso. Vix enim dici potest quam gratiam inierit, & quantã apud omnes sacrarum literarum studiosos præ cæteris auctoritatem obtinuerit. quod quidẽ vel ex eo apertè cognosci potest, quòd in tota passim Europa id ita feliciter distractũ est, vt hodierno die, non modò non venale alicubi exhibeatur, sed vt ne vnus quidem illorum apud quos est, vt eo careat, aliquo pretio adduci possit. Ea quippe rerum pretiosarum solet esse raritas. Qua quidem ex re non minimũ rei literariæ incommodum afferri palàm est. Infinitos enim esse quorum studia, eo quòd tanto thesauro carent, retardantur, nemo est qui dubitet. Quamobrem cùm à Christophoro Plantino ciue Antuerpiensi, de arte Typographica, vt accepimus, benemerito, opus Complutensi illi simile, aut illo etiam maius & elegantius parari intellexerimus, eiusque rei magnitudini hominis tum industriam, tum etiam diligentiam sufficere posse cognouerimus: ad Regiæ dignitatis, quam cælestis Maiestatis beneficio obtinemus, præcipuas curas maximè pertinere existimauimus, hac quoq. in parte, Christianæ Reip. non deesse. Re igitur cum supremi nostri & sanctæ Inquisitionis Consilij Præside, atq. aliis compluribus viris, quorum erga Deum pietatem, & erga nos fidem, & sacrarum literarum insignem peritiam iam diu cognitam perspectámque habemus, communicata; & nostro hoc consilio non solùm omnium suffragiis valde comprobato, verùm etiã summè collaudato: Deo nos opus gratissimum, Christianæ verò Reip. vtilissimum facturos existimauimus, si vt præstantissima ea Biblia linguarum diuersitate, characterum elegantia, ac omni denique ornatu & splẽdore illustrata in lucem prodirent, efficeremus, ac piis eius viri conatibus nostro auxilio & auctoritate adessemus. Vt igitur consilium hoc nostrum ad eum, quem optamus, finem perducatur: ex eorum sententia, qui à nobis ad hanc deliberationem adhibiti sunt, Benedicto Ariæ Montano Doctori Theologo ex aulicis & sacerdotibus nostris, cuius linguarum ferè omnium opportunam cognitionem, & bonarum omnium artium ac disciplinarum non vulgarẽ peritiam, atque adeo insignẽ morũ probitatem nobis abundãti exemplo, atque tibi omnibus his nominibus noto perspectã habemus, eius negotij executionẽ cõmisimus. Eum itaq. in istas regiones quibus tu nostro nomine præes, missum & auctoritate nostra communitum & nostro instructum consilio, vt ex diplomate quod ei dedimus, atq. ex ipso abundè cognosces, pro eo quo es erga religionẽ Christianam studio, atque erga nos reuerentia, & humaniter, & honorificè à te exceptum iri confidimus. Gratam certè nobis rem feceris, si, in iis quæ ad totius operis procurationem & incrementum, ipsiúsque Montani commoditatem, aut etiam amplitudinem pertinebunt, ei non deeris. Simulac igitur ex hisce literis nostris totius nostri consilij rationem acceperis; Plantino quo loci fueris accersito, eíque hac de re, voluntate nostra, præter eas quas ad eum dedimus literas, per te coràm exposita, vt omnem operam & sedulitatem in toto hoc opere adhibeat, nostro nomine commendabis. Literas præterea ad Antuerpiẽsem Magistratum dabis, quibus, vt eo, quo decet, honore ipsum Montanum veluti ex familia nostra hominem excipiant, eiúsq. procurationem, quo ad fieri poterit,

 commen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

commendatam habeant noſtro etiam nomine ſignificabis. Spes certè nos magna fouet, fore, vt hoc Chriſtianæ Reip. adeo neceſſarium opus ad eum, quem ſperamus exitum feliciter, diuina fauente clementia, tandem aliquando perducatur, ſi tu, vt confidimus, quam in rebus noſtris vigilantiam & curam ponere ſolitus es, hac etiam in parte adhibebis. Vale. Datum Madriti VIII. Cal. April. M. D. LXVIII.

EGO REX

Çayas.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX HISPANIARVM, VTRIVSQVE SICILIAE, HIERVSALEM, &c.

Fideli nobis dilecto Chriſtophoro Plantino Typographo Antuerpienſi.

FIDELIS *nobis dilecte, Ex literis à Caya datis, intellexiſſe te arbitramur, quantum nobis Bibliorum quinquelinguium, quæ ad Complutenſis exemplaris formam excudere paras, & characteres ipſi, & ſpecimen omne placuerit, quamq; vehementer conſilium iſtud, inceptumq; tuum, ob communem Catholicæ Eccleſiæ vtilitatem fuerit etiam probatum, dignumq; iudicatum, quod auctoritate dignitatéque noſtra, atque omni opportuno ſubſidio proſequeremur, cùm officij, ſtudijq; noſtri ſit, diuinas res, & quæ ad veram pietatem, Catholicamq; Eccleſiam pertineant, in primis procurare, promouere, & tueri. Quamobrem Benedictũ Ariam Montanum, Doctorem Theologum, ex aula noſtra ſacerdotibus iſtuc cum literis, & commoda, ad eam adminiſtrandã rem, facultate, legare decreuimus. Vbi igitur conſilij noſtri rationem ex Albano Duce (qui noſtro nomine, & belli et pacis rebus in iſtis regionibus noſtris præeſt) atque ex ipſius Benedicti expoſitione cognoueris, gratiſsimum ſanè nobis, atque iſta tua in nos reuerentia et fide dignum officium feceris, ſi ad ſacros libros, illis linguis et characteribus excudendos, omni diligentia atque opera perquam maturè accingaris, remq; ipſam ad eum, quem ſperamus, exitum perducas. Aderit tibi noſtro nomine atque auctoritate ipſe Benedictus Arias, cui cùm et Theologiæ facultatis, et linguarum non vulgarem peritiam eſſe cognouerimus, id curæ atque oneris impoſuimus (homini aliàs ex familia auláque noſtra, atque ſatis ſpectatæ erga nos fidei) vt te in ea re quàm plurimùm, tum conſilio atque opera, tum etiam recognoſcendo opere ipſo adiuuet. tibi autem voluntatem noſtram obſeruandam proponimus, nequid, videlicet, hac in adornanda atque expedienda impreſsione, præter eius Montani cognitionem ſententiamq; fiat. Nam præterquam quod id operis ipſius magnitudo, grauitas, et dignitas, atque vniuerſæ Chriſtianæ religionis vſus poſtulat, noſtræ etiam, de eo opere ornando atque amplificando, voluntati ſatisfiet. Et ea re, nos ad omnem honeſtam, opportunámque cauſam tuam, benignè paratos reddes. Datum Madriti, Octauo Cal. April. M. D. LXVIII.*

Philippus.

Gab:de Çayas.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX HISPANIARVM, VTRIVSQVE SICILIÆ, HIERVSALEM, &c.

Venerabilibus deuotis nobis dilectis Rectori, Decanis, ac Doctoribus filiæ noſtræ Vniuerſitatis Louanienſis.

VENERABILES deuoti nobis dilecti, Benedictus Arias Montanus Doctor Theologus, Capellanus, & familiaris noſter, certiores nos per epiſtolam fecit, & ſe à vobis gratè, ac liberaliter exceptum, & noſtrũ de imprimendis, ad publicam vtilitatem, quinquelinguibus Bibliis, conſilium (cuius rei cauſa ille iſtuc venerat) vehementer probatum, laudatumque fuiſſe; vtpote, quibus ex ſacrarum diſciplinarum cognitione, & perpetuo religionis Catholicæ ſtudio, horum etiam Bibliorum ſumma vtilitas, & maxima ad totius Catholicæ Eccleſiæ vſum commoditas explorata ſit; cuius quidem Eccleſiæ omni ex parte iuuandæ, ſumma atque optima cura nos præcipuè tangimur. Idẽ etiam Benedictus ſibi, ab iſtius Academiæ Theologis operam, ſedulitatem, & omne, ad hanc, quam molimur, impreſſionem, opportunum officium, vltro ac libenter oblata, promiſſaque eſſe, narrauit, atque ea in re, veſtrum erga ſacroſanctam religionem, ergaque nos eximium ſtudium, & ſingularem fidem, plurimùm commendans: quantum etiam ſibi iſtius Vniuerſitatis pietas, ordo, decor, diſciplina, exercitatio, denique vniuerſa ratio placuerit, ſignificauit. Quæ quidem omnia, etſi ex diuturna veſtrarum rerum obſeruatione, & notitia nobis perſpecta iam pridem ſunt; tamẽ eius teſtimonio cognouiſſe gratum fuit, cuius erga religionem ſtudium, & erga nos fides, cum non vulgari bonarum literarum peritia, probata ſunt. Placuit igitur nobis, has ad vos literas dare, quibus ea, quæ ille de vobis, de officiis, ſtudiiſq. veſtris, ac de integra iſtius inſignis Vniuerſitatis re, ſcripſerit, iucunda fuiſſe teſtemur, atque oblata à vobis ad dictorum Bibliorum commodiſſimam expeditionem omnia conſilij, operæ, ac ſedulitatis officia, præter publicam Eccleſiaſticæ rei (quæ in hoc opere agitur, & vobis communis quoque eſſe debet) curam, fidelis etiam nos obſequij, & diligentis ſtudij nomine, inter alia veſtra, quæ iam conſtant, quæque porro expectantur, peculiariter acceptũ iri confirmemus. Si quid præterea in priuata eiuſdem Montani cauſa à vobis præſtitum fuerit, id etiam pergratum nobis fore recipimus; quòd illum, tum ob alia, tum ob ſpectatam in nos fidem, & grata obſequia, diligamus. Datum Madriti, XVIII. Cal. Septembris. M. D. LXVIII.

Philippus.

Gab:de Çayas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ACTORVM PVBLICOR. AD REGIA BIBLIA ET SACRVM APPARATVM PERTINENTIVM EXEMPLA PRÆCIPVA.

PHILIPPVS II. HISPANIARVM REX FERDINANDO ALBÆ DVCI, SVO APVD BELGAS PRÆFECTO,

Affini chariſsimo S.

NOn es neſcius, vt opinor, quantam Catholica Eccleſia perceperit vtilitatem ex præſtantiſſimo illo Bibliorum trilinguium opere, Franciſci Ximenij Cardinalis, atque Archiepiſcopi, dum viueret, Toletani ſingulari induſtria, & maximis ſumptibus, iam ante multos annos Compluti excuſo. Vix enim dici poteſt quam gratiam inierit, & quantam apud omnes ſacrarum literarum ſtudioſos præ cæteris auctoritatem obtinuerit. quod quidem vel ex eo apertè cognoſci poteſt, quòd in tota paſſim Europa id ita feliciter diſtractum eſt, vt hodierno die, non modò nõ venale alicubi exhibeatur, ſed vt ne vnus quidem illorum apud quos eſt, vt eo careat, aliquo pretio adduci poſſit. Ea quippe rerum pretioſarum ſolet eſſe raritas. Qua quidẽ ex re non minimum rei literariæ incommodum afferri palàm eſt. infinitos enim eſſe, quorum ſtudia, eò quòd tanto theſauro carent, retardantur, nemo eſt qui dubitet. Quamobrem cùm à Chriſtophoro Plantino ciue Antuerpienſi, de arte Typographica, vt accepimus, bene merito, opus Complutenſi illi ſimile, aut illo etiam maius & elegantius parari intellexerimus, eiuſque rei magnitudini hominis tum induſtriam, tum etiam diligentiam ſufficere poſſe cognouerimus: ad Regiæ dignitatis, quam cæleſtis Maieſtatis beneficio obtinemus, præcipuas curas maximè pertinere exiſtimauimus, hac quoque in parte Chriſtianæ Reip. non deeſſe. Re igitur cum ſupremi noſtri & ſanctę Inquiſitionis Conſilij Prę ſide, atque aliis compluribus viris, quorum erga Deum pietatem, & erga nos fidem, & ſacrarum literarum inſignem peritiam iam diu cognitã perſpectamque habemus, communicata; & noſtro hoc conſilio non ſolùm omnium ſuf-

Universidad de Deusto
Biblioteca

fragiis valde comprobato, verùm etiã ſummè collaudato: Deo nos opus gratiſsimum, Chriſtianæ verò Reip. vtiliſsimum facturos exiſtimauimus, ſi vt præſtantiſsima ea Biblia linguarũ diuerſitate, characterum elegantia, ac omni denique ornatu & ſplendore illuſtrata in lucem prodirent, efficeremus, ac piis eius viri conatibus noſtro auxilio & auctoritate adeſſemus. Vt igitur conſilium hoc noſtrum ad eum, quem optamus, finem perducatur; ex eorum ſentẽtia, qui à nobis ad hanc deliberationem adhibiti ſunt, Benedicto Ariæ Montano Doctori Theologo ex aulicis & ſacerdotibus noſtris, cuius linguarum ferè omnium opportunam cognitionem, & bonarum omnium artium ac diſciplinarum non vulgarem peritiam, atque adeò inſignem morum probitatem nobis abundanti exemplo, atque tibi omnibus his nominibus noto perſpectam habemus, eius negotij executionem commiſimus. Eum itaque in iſtas regiones, quibus tu noſtro nomine præes, miſſum & auctoritate noſtra communitum, & noſtro inſtructum conſilio, vt ex diplomate quod ei dedimus, atque ex ipſo abundè cognoſces, pro eo quo es erga Religionem Chriſtianam ſtudio, atque erga nos reuerentia, & humaniter, & honorificè à te exceptum iri confidimus. Gratam certè nobis rem feceris, ſi in iis, quæ ad totius operis procurationem & incrementum, ipſiuſque Montani commoditatem, aut etiam amplitudinem pertinebunt, ei non deeris. Simulac igitur ex hiſce literis noſtris totius noſtri conſilij rationem acceperis; Plantino quò loci fueris accerſito, eique hac de re, voluntate noſtra, præter eas quas ad eum dedimus literas, per te coràm expoſita, vt omnem operam & ſedulitatem in toto hoc opere adhibeat, noſtro nomine commẽdabis. Literas præterea ad Antuerpienſem Magiſtratum dabis, quibus, vt eo, quo decet, honore ipſum Montanum veluti ex familia noſtra hominem excipiant, eiuſque procurationem, quoad fieri poterit, commẽdatam habeant, noſtro etiam nomine ſignificabis. Spes certè nos magna fouet, fore, vt hoc Chriſtianæ Reip. adeò neceſſarium opus ad eũ, quem ſperamus, exitum, feliciter, diuina fauente clementia, tandem aliquando perducatur, ſi tu, vt confidimus, quam in rebus noſtris vigilantiam & curam ponere ſolitus es, hac etiam in parte adhibebis. Vale. Datum Madriti, VIII. Calend. April. M. D. LXVIII.

EGO REX.

Cayas.

PHILIPPVS DEI GRATIA

REX HISPANIARVM, VTRIVSQVE SICILIÆ, HIERVSALEM, &c.

Fideli nobis dilecto Chriſtophoro Plantino Typographo Antuerpienſi.

FIDELIS *nobis dilecte, Ex literis à Caya datis, intellexiſſe te arbitramur, quantum nobis Bibliorum quinquelinguium, quæ ad Complutenſis exemplaris formam excudere paras, & characteres ipſi, & ſpecimen omne placuerit, quamq; vehementer conſilium iſtud, inceptumq; tuum, ob communem Catholicæ Eccleſiæ vtilitatem fuerit etiam probatum, dignumq; iudicatum, quod auctoritate dignitateq; noſtra, atque omni opportuno ſubſidio proſequeremur, cùm officij, ſtudijq; noſtri ſit, diuinas res, & quæ ad veram pietatem, Catholicamq; Eccleſiam pertineant, in primis procurare, promouere, & tueri. Quamobrem Benedictum Ariam Montanum, Doctorem Theologum, ex aulæ noſtræ ſacerdotibus iſtuc cum literis, & commoda, ad eam adminiſtrandam rem, facultate, legare decreuimus. Vbi igitur conſilij noſtri rationem ex Albano Duce (qui noſtro nomine & belli & pacis rebus in iſtis regionibus noſtris præeſt) atque ex ipſius Benedicti expoſitione cognoueris, gratiſsimum ſanè nobis, atque iſta tua in nos reuerentia & fide dignum officium feceris, ſi ad ſacros libros, illis linguis & characteribus excudendos, omni diligentia atque opera perquam maturè accingaris, remq; ipſam ad eum, quem ſperamus, exitum perducas. Aderit tibi noſtro nomine atque auctoritate ipſe Benedictus Arias, cui cùm & Theologiæ facultatis, & linguarum non vulgarem peritiam eſſe cognouerimus, id curæ atque oneris impoſuimus (homini aliàs ex familia aulaq; noſtra, atque ſatis ſpectatæ erga nos fidei) vt te in ea re quàm plurimùm, tum conſilio atque opera, tum etiam recognoſcendo opere ipſo adiuuet. Tibi autem voluntatem noſtram obſeruandam proponimus; nequid, videlicet, hac in adornanda atque expedienda impreſſione, præter eius Montani cognitionem ſententiamq; fiat. Nam præterquam quòd id operis ipſius magnitudo, grauitas, & dignitas, atque vniuerſæ Chriſtianæ Religionis vſus poſtulat, noſtra etiam, de eo opere ornando atque amplificando, voluntati ſatisfiet. Et ea re, nos ad omnem honeſtam, opportunamq; cauſam tuam, benignè paratos reddes. Datum Madriti, octauo Cal. April.* M. D. LXVIII.

Philippus.

Gab: de Cayas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

BENED. ARIÆ MONTANI
APVD LOVANIENSEM
ACADEMIAM LEGATIONIS SVÆ
EXPOSITIO FACTA X. CAL. IVN. AN. M. D. LXVIII.

PHILIPPVS Rex noſter, idemque dominus meus, cuius regiæ aulæ familiaris ego ſum, vt eſt ille maxima in rebus omnibus, quæ ad Chriſtianam remp. & Catholicæ Eccleſiæ vtilitatem pertinere poſſunt, prouidentia & cura; inter cæteras animi ſui cogitationes, quibus aſſiduè vt ſacroſanctæ Religioni proſpiciat, intentus eſt; illud non poſtremo loco habuit, prouidere videlicet, quemadmodum ſacra Biblia, iis linguis, quæ antiqua Eccleſiæ probatione & ſententia exemplares habentur, integra, incorrupta, auguſta, ſanctaque, cum cura, tum dignitate auctoritateque ſua tueretur: atque illuſtria illa & celeberrima exemplaria, quæ à Cardinale olim Ximenio, Hiſpaniarum præfecto, Complutenſis Academiæ inſtitutore magnis ſumptibus excuſa, nunc magno multorum deſiderio petuntur, doctis omnibus & piis viris communicaret. Igitur cùm diu multumque de ea re deliberaſſet, ad id tandem conſilium eſt adductus, vt huiuſmodi ſanctiſſimos libros in hac Belgica regione (quæ non minùs ab illo quàm propria patria diligitur) excudendos decerneret, vtereturque ad eam rem Chriſtophori Plantini Antuerpienſis ciuis opera; cuius fides & in typographica arte diligentia & elegantia, magno cum prouinciæ huius honore, tum Regi ipſi cognita, tum omnium etiam doctorũ per vniuerſam Europam iudicio probata eſt. Id verò negotij atque oneris mihi impoſuit, vt nomine auctoritateque ſua functus, huic operi procurando præeſſem: id quod ipſe quanquam difficile admodum atque tædioſum exiſtimarem, tamen reuerenter ſubij; non quòd me ea facultate præditum putem, vt ad ferendum idoneus eſſe poſſim (equidem non hac modò, ſed quacunque etiam minori gerẽda re longè inferiorẽ me agnoſco;) ſed quòd Dei auxilium (cuius cauſa in hoc negotio agitur) aſſiduis precibus expetendum mihi non defuturũ ſperauerim primùm; deinde omnẽ ex vobis in hac re operam, ſedulitatem, atque diligentiam, & Regi ipſi noſtro & mihi promitterem. qui qua eſtis eruditione, & doctrina maxima, & ardẽtiſſimo in Eccleſiæ vtilitatem & publicam literariam rem ſtudio, ſingulari etiam in Regem noſtrum obſeruantia & fide, communem hanc catholicæ Religionis & ſtudioſorum omnium cauſam iuuare plurimùm & promouere poteritis. id quod Rex ipſe noſter à vobis, ſi quando res id exigat, & ſibi pollicitus eſt & ſperat; ac demum præſtitum grato ac Regio animo ita excipiet, vt neminem vnquam veſtrum benignitatis erga ſe illius pœnitere poſſit. Vt autem muneris atque legationis meæ fides vobis fiat, Albani Ducis ſummi in his prouinciis Regia auctoritate & nomine imperatoris ac præſidis literas, Regis ipſius iuſſu ad vos datas, reddo.

PHILIPPVS DEI GRATIA
REX HISPANIARVM, VTRIVSQVE SICILIÆ, HIERVSALEM, &c.

Venerabilibus deuotis nobis dilectis Rectori, Decanis, ac Doctoribus filiæ noſtræ Vniuerſitatis Louanienſis.

VENERABILES deuoti nobis dilecti, Benedictus Arias Montanus Doctor Theologus, Capellanus, & familiaris noſter, certiores nos per epiſtolam fecit, & ſe à vobis gratè ac liberaliter exceptum, & noſtrum de imprimendis, ad publicam vtilitatem, Quinquelinguibus Bibliis cõſilium (cuius rei cauſa ille iſtuc venerat) vehementer probatum, laudatumque fuiſſe; vtpote, quibus ex ſacrarum diſciplinarum cognitione, & perpetuo religionis Catholicæ ſtudio, horum etiam Bibliorum ſumma vtilitas, & maxima ad totius Catholicæ Eccleſiæ vſum commoditas exploratа ſit; cuius quidem Eccleſiæ omni ex parte iuuandæ, ſumma atque optima cura nos præcipuè tangimur. Idem etiam Benedictus ſibi, ab iſtius Academiæ Theologis operam, ſedulitatem, & omne ad hanc, quam molimur, impreſſionem opportunum officium, vltro ac libenter oblata promiſſaque eſſe, narrauit, atque ea in re, veſtrum erga ſacroſanctam Religionem, ergaque nos eximium ſtudiũ, & ſingularem fidem, plurimùm commendans: quantum etiam ſibi iſtius Vniuerſitatis pietas, ordo, decor, diſciplina, exercitatio, denique vniuerſa ratio placuerit, ſignificauit. Quæ quidem omnia, etſi ex diuturna veſtrarum rerum obſeruatione, & notitia nobis perſpecta iam pridem ſunt; tamen eius teſtimonio cognouiſſe gratum fuit, cuius erga Religionem ſtudium, & erga nos fides, cum non vulgari bonarum literarum peritia, probata ſunt.

Placuit igitur nobis, has ad vos literas dare, quibus ea, quæ ille de vobis, de officiis, ſtudiisque veſtris, ac de integra iſtius inſignis Vniuerſitatis re, ſcripſerit, iucũda fuiſſe teſtemur, atque oblata à vobis ad dictorum Bibliorum commodiſſimam expeditionem omnia conſilij, operæ, ac ſedulitatis officia, præter publicam Eccleſiaſticæ rei (quæ in hoc opere agitur, & vobis communis quoque eſſe debet) curam, fidelis etiam nos obſequij, & diligentis ſtudij nomine, inter alia veſtra, quæ iam conſtant, quæque porrò expectantur, peculiariter acceptum iri confirmemus. Si quid præterea in priuata eiuſdem Montani cauſa à vobis præſtitum fuerit, id etiam pergratum nobis fore recipimus; quòd illum, tum ob alia, tum ob ſpectatam in nos fidem, & grata obſequia, diligamus. Datum Madriti, XVIII. Calend. Septemb. M. D. LXVIII.

Philippus.

Gab: de Cayas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DELIBERATIONIS A BENED. ARIA MONTANO LOVANIENSI

ACADEMIÆ PRIDIE FESTI OMNIVM SANCTORVM

ANNI M. D. LXVIII. PROPOSITAE EXEMPLVM.

BENEDICTVS Arias Montanus Hiſpalenſis Doctor Theologus, Philippi Regis Catholici aulæ familiaris ac ſacerdos, atque in hanc prouinciam Regia auctoritate ad eam rem legatus, vt excudendis Antuerpiæ quadrilinguibus Bibliis adſit, & quicquid ad eius operis perfectionem cõferre poſſe intellexerit, diligenter curet, vt in legationis ſuę exemplis & mandatis pleniùs cõtinetur, inſigni huic & piiſſimæ atque catholicæ Louanienſi Academiæ, quam ſemel iam inuiſerat & ſalutauerat, Chriſtianam pacem omnemque amplitudinem & felicitatẽ publicè ac priuatè imprimis cupit & precatur. Deinde verò, præclarum opus hoc, quod ad totius Catholicæ Eccleſiæ vtilitatem inſtitutum inceptumque eſt, vt communem cauſam, denuo commẽdat. Siquidem cùm ipſe apud Complutenſem Academiam, vnde huius operis exemplum primum extiterat, ex Regis mandato ac ſupremi inquiſitionis Senatus Præſidis ſentẽtia libera legatione fungeretur, illam tantùm rem agendam ſibi eſſe duxit, vt de operis ipſius inſtaurandi vtilitate conſultaretur; quam cùm maximam, certiſſimam & perpetuam fore, omnibus omnium ſententiis eſſet iudicatum, de cæteris omnibus rebus, quæ ad huius operis commoditatem, ſplendorem atque amplitudinem facere poſſent, accuratè inſpiciendis & iudicandis, ad hunc pientiſſimum & doctiſſimum ſenatum, vtpote loco ipſi, in quo opus inſtruitur viciniſſimũ, & omnibus partibus oportuniſſimum, referre conſtituit. Igitur duo nunc in primis apud ampliſſimam hanc Academiam agenda illi in hac cauſa ſunt, quorum alterum illud eſt: Cùm Catholicus Rex noſter opus hoc, non modò oportunis Dictionariis inſtructum, ſed omnibus partibus, quæcunque ad vſum commoditatemque ſtudioſorum facere poſſunt, auctum eſſe voluerit, videri multis doctis ac piis viris, non huius regionis tantùm, ſed Hiſpanis maximè ex Complutenſi Academia, quibus hoc conſilium eſt communicatum, Italis & Gallis etiam, verſionem aliquam ex Hebræo literalem, ſiue ad verbum, vt vocant, addi oportere, vt iis, qui in illa lingua ſeſe exercere voluerint, hac commoditate conſulatur, ſicut Græcis & Chaldæis, verſione etiam adiuncta, conſulitur. Sed cùm iis, quæ per ſingulas paginas impreſſæ ſunt, columnis nihil addi poſſit, quod operis dignitatem ac puritatem quodammodo non premat, eiuſmodi verſio ſeorſim imprimẽda atque inter cæteras Apparatus partes collocanda videtur.

Ex verſionibus verò iis quæ ad verbũ hactenus extitêre, illa præcipuè doctis probatur quæ à Xante Pagnino Vaticanæ bibliothecæ quondam præfecto edita fuit, tum quòd ſummorum Pontificum priuilegiis comprobata, tum etiam quòd ea ad eum, propter quem edita eſt, vſum, commoditatis plurimum, ſuſpitionis & offenſionis minimum habere cenſeatur. Huius autem rei ſtatuendæ conſilium & iudicium penes præclaram Louanienſem Academiam hanc ex Regis noſtri mandato eſſe decreuit legatus, vt qui probè intellexerit, nihil veſtris ſententiis ſtatuendum fore quod maturè deliberatum rectèque perſpectum non fuerit.

Quærit igitur primùm: An ad ſtudioſorum vtilitatem & operis ornamentum verſionem aliquam ex Hebraico ad verbum in Apparatu addi placeat: Et ſi placuerit, quænam ex iis, quæ circunferuntur, potiſſimùm probetur. Deinde orat, vt eam, quæ maximè probata fuerit, doctiſſimis ex ſenatu veſtro in Theologiæ diſciplina & linguarum peritiſſimis viris relegendam committatis, vt ſi quid vel correctione vel annotatione indigere deprehẽſum fuerit, quod cum ſanctis ac receptis dogmatis pugnet, id animaduerſione oportuna obſeruetur.

Alterum verò, quod curari cupit, illud eſt: Vt Chaldaicæ paraphraſeos Latinam verſionem, quæ in Complutenſibus Bibliis, præterquam in Pentateucho deſiderabatur, quam is Compluto ex Regis noſtri iuſſu allatam ſuis locis additurus eſt, antequam prælo mandetur, eruditis ac piis vni vel pluribus ſimul aut per partes commiſſa relegatur, & ex more approbetur. Nam cùm in Hiſpania iam olim Cardinalis Ximenius Complutenſium Bibliorum auctor paraphraſin illam Latinè ex verbo reddi curatam & pene correctam atque expurgatam edere ſeorſim moliretur, morte præuentus abſoluere quod inſtituerat non potuit. Orat igitur vt hunc laborem ſubire non pigeat, qui Deo imprimis & Regi noſtro gratiſſimus, Eccleſiæ vtiliſſimus, atque Academiæ huic honeſtiſſimus eſt futurus.

PHILIPPO II. REGI CATHOLICO, ET MONARCHÆ POTENTISSIMO,

Sacroſanctæque & diuinitus acceptæ Religionis propugnatori acerrimo, perpetuam felicitatem.

VESTRAE Regiæ & Catholicæ Maieſtatis literas, Philippe Rex inuictiſſime, omni erga nos amore atque benignitate & erga vniuerſam remp. Chriſtianam pietate atque charitate refertiſſimas eruditiſſimus ſacræ Theologiæ doctor veſtrique ſacerdotalis collegij venerandus presbyter Benedictus Arias Montanus nobis reddidit: quæ quidem licet obſeruantiam noſtram, qua Regiam Maieſtatẽ veſtram hactenus ſemper coluimus, ſedulamque quam in eius mandatis exequẽdis præſtitimus fidem (eæ enim, vt ingenuè quod verum eſt fateamur, antea ſummæ erãt) augere vix potuerint; incredibile tamen dictu quantum omnium noſtrũ animos exhilararint, & in priſtino officio prioreq; erga veſtram Regiam Maieſtatem obſeruantia noui & incõparabilis beneficij, quo nos vniuerſamque remp. Chriſtianam Regia veſtra Maieſtas pro ſua munificentia afficere conſtituerat, denuntiatione confirmarint. His enim diligenter & attentè perlectis, expoſitioneque mandatorum, quæ commemoratus dominus Arias Montanus ad nos habebat, audita, quum intelligeremus veſtram Regiam Maieſtatem in medio grauiſſimorum & periculoſiſsimorũ bellorum feruore de Catholica religione non tantùm armis fortiter propugnanda, ſed etiam ſalutaris doctrinæ & veritatis cognitione inſigniter exornanda atque inſtruenda cogitare, ideoque iubere vt ſacra Biblia cum optimis antiquiſsimisque ipſorum verſionibus ſumma cura ſummaque fide nitidiſsimis exquiſitiſsimisq; Chriſtophori Plantini typographi præſtantiſsimi typis imprimerẽtur, ac ad huius operis (quo nullum præclarius, nullum magnificentius poſt typographicam artem in lucem prodiit) celeriorem & expeditiorem abſolutionem ingentem pecuniæ vim ad ſubleuandos typographi ſumptus liberaliter offerre, maximam nobis omnibus hæc res commouit admirationem, & vt moderationem qua Maieſtas veſtra Regia ampliſsimas & longiſsimè latiſsimeque patentes regiones iam multos annos feliciter adminiſtrat, non tam humano quàm diuino conſilio niti atque dirigi certò crederemus, effecit. Itaque Deo opt. max. in primis, qui hanc mentem proculdubio veſtræ Regiæ Maieſtati inſpirauit, & deinde veſtræ Maieſtati Regiæ, quæ diuinæ inſpirationi tam prompto animo obediuit, tum noſtræ huius Louanienſis academiæ (ad quam non vtilitas modò, ſed etiam non contemnẽdus honor tam præclari operis & beneficij omnibus ſeculorũ ætatibus prędicandi redundat, quòd ſingulas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bibliorum partes antequam prẹlo mandẽtur, examinandi,& de iis senten tiam ferẽdi prouinciam veſtra Regia & catholica Maieſt.nobis commiſe-rit)tum vniuerſæ catholicæ Eccleſiæ nomine pro hoc tanto & tam illuſtri beneficio quàm poſſumus maximas agimus gratias:atqui licet par reddere beneficiũ neque Deo(cui omnia noſtra bona accepta ferre debemus)neq; veſtræ Regiæ Maieſtati(cui poſt Deum & corporis & animi vitam catholici Belgicæ præſertim regionis conſeruatam referre debent)poſsimus,ſedulò tamen nauabimus operam hoc tam eximium & inſigne beneficium perpetua ſempiternaque colendo memoria, noſtrisque qualibuſcunque officiis præſtandis, ne in ingratos hoc beneficium collatum fuiſſe veſtra Regia Maieſtas vnquam meritò conqueri poſſit. Cæterùm qua fide,diligentia & ſedulitate in ea prouincia quam veſtra Regia Maieſtas ſuis literis nobis mandauerat, verſati ſimus, partim reipſa, noſtri laboris atque diligentiæ teſte fideliſſima,partim domini Benedicti Ariæ Montani(viri cum propter ſingularem animi cãdorem & probitatem eximiam, tum propter raram vel potius inauditam eruditionis excellentiam eo loco & honore, quo apud veſtram Regiam Maieſtatem eſt,digniſsimi)literis abundè edoctum opinamur. Qua quidẽ opinione quum iamdiu noſter animus eſſet imbutus, ea vna cauſa fuit cur hactenus ad literas veſtræ Maieſtatis nihil à nobis reſcribendo ſit reſponſum. Huic & altera acceſsit noſtro iudicio grauiſsima: quum enim veſtræ Maieſtatis literis ſolicitudinẽ,diligentiam, atque operam nobis imperatam videremus, officij perſolutionem potius quàm literarum reſponſionem à nobis poſtulari atque expectari iudicauimus; ob idque maiori nobis curæ fuit,vt diligentia & opera præſtanda in mandatis veſtræ Regiæ Maieſtatis ſedulò fideliterque exequendis voluntati veſtræ ſatisfaceremus, quàm vt in eo quod iam reſcriptum ſciebamus denuo inculcando, vulgari & vſitatæ inter homines reſcribendi conſuetudini inſeruiremus. Ne tamen noſtrum tam diuturnum ſilentium ſecus quàm res habet, & iam expoſuimus, veſtra Regia Maieſt.interpretaretur, huic quoque parti ſatisfaciendum tandem duximus, maluimusque literis non magnopere neceſſariis ſcribendis parum prudentes auſteris cenſoribus videri, quàm ſi id non feciſſemus,parum officioſi à veſtra Regia Maieſtate iudicari. Quod reliquum eſt,per ſplendidiſſimi nominis veſtri gloriam, quam ſempiternæ hominum memoriæ conſecrari ſummopere cupimus, veſtram Regiam & Catholicam Maieſtatem oramus atque obſecramus, vt noſtram operam, quam in inchoato Bibliorum opere pro noſtra virili parte iam præſtare cœpimus, & ad finem vſque operis Deo adiuuante nos præſtituros eſſe prompto & lubenti animo ſpondemus, noſtrumque tam diuturnum ſilentium quo hactenus nullo quidem literarũ veſtrẹ Maieſt.neglectu,ſed magno(vt nobis videbatur)iudicio vſi ſumus, æqui bonique conſulere, noſtræque Louanienſis academiæ clientulæ ſuæ obſequentiſſimæ & addictiſsimæ vtilitatẽ,dignitatem,ornamẽtaque omnia,ea quam hactenus nostro maximo bono ſummaque quiete ſumus experti,

perti, paterna cura atque diligentia tueri, conſeruare, atque amplificare omni reliquo tempore dignetur. Deus opt. max. veſtram Regiam & Catholicam Maieſtatem, ad vniuerſi orbis Chriſtiani pacem reſtaurandam felicitatemque tuendam atque prouehendam, quàm diutiſſimè incolumem ſeruare dignetur. Louanij, pridie Calendas Octobres, anno Domini M. D. L X I X.

Catholicæ & potentiſsimæ veſtræ Regiæ Maieſt. deditiſsimi, Rector, doctores, & vniuerſa Louanienſis academia.

Sic ſubſcriptum,

Auguſtinus Hunnæus Machlinianus &c.

Supraſcriptio erat,

Sereniſſimo & re & nomine Catholico Hiſpaniarum Regi Philippo II. monarchæ omnium quos Chriſtianus orbis habet potentiſſimo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

VNIVERSIS & singulis præsentes literas inspecturis, lecturis, seu audituris, GYSBERTVS SCHOOCK vtriusque Iuris Doctor, Almæ Vniuersitatis studij generalis oppidi Louaniensis Mechlinienſis diœcesis Rector, salutem in Domino sempiternam, cum agnitione veritatis infrascriptorum. Notum facimus & præsentibus attestamur, excussis & diligenter inuestigatis actis nostræ Vniuersitatis, nos comperisse, quòd anno à Natiuitate Domini millesimo, quingentesimo, sexagesimo octauo, septimo Idus Octobris, in consessu prædictæ Vniuersitatis comparuit nobilissimus vir & eruditissimus S. Theologiæ Doctor, plurimarumque linguarum cognitione admirandus, Dominus & Magister B. ARIAS MONTANVS, aulæ Regiæ Catholicæ Maiestatis in Hispania sacerdos, ab eadem Regia Catholica Maiestate in has inferioris Germaniæ prouincias, ad sacra Biblia variis linguis, quibus primùm à suis auctoribus in lucem edita sunt, cum optimis quibusque eorum versionibus, tum veteribus, tum nouis, aliisque eorundem ornamentis, atque appendicibus per CHRISTOPH. PLANTINVM imprimenda legatus. Qui porrexit nobis, & antedictæ Vniuersitatis consessui Serenissimi Regis nostri Catholici literas. Quibus cum magna reuerentia & humili exosculatione susceptis & lectis, eadem Vniuersitas pium ac deuotum erga Catholicam religionem de huiusmodi Bibliis imprimendis institutum regium, summopere laudandum, & omni diligentia iuuandum promouendumque censuit, eidemque Regiæ Catholicæ Maiestati de singulari fauore bonoque affectu erga studia Theologica, & vniuersam nostram Academiam, gratias egit quàm potuit maximas, omnemq; operam atque diligentiam ad prædictum opus promouendum; & ad optatum finem, quantum in se esset, perducendum promisit. Deinde, iam nominatus dominus B. ARIAS MONTANVS, circa opus prædictum perficiendum, eidem almæ Vniuersitati prædicti Regis nomine, & incumbentis sibi muneris ratione, quædam in dicto consessu proposuit. Et imprimis cùm Rex Catholicus hoc opus suum, non modò idoneis Dictionariis & Grammaticis instructum, sed omnibus partibus, quæcunque ad vsum commoditatemque studiosorum, momenti aliquid haberent, auctum esse vellet, cumque multis doctis & piis viris non huius modò regionis, sed Hispanis quoque, Italis, Gallis, & aliis videretur versionem aliquam ad verbum textui Hebræo addi oportere, vt iis qui in illa lingua se exercere vellent, hac etiam in parte consuleretur, deliberandum proposuit: An ne expediret ad studiosorum vtilitatem & operis ornamentum, talem ad verbum ex Hebræo versionem in fine operis addi? Deinde si hoc probaretur, quænam ex his quæ hactenus extiterunt, potissimùm deligi deberet? Et an ne Santis Pagnini versio maximè ad hoc præ aliis nouis versionibus idonea esset? præsertim cùm illa (licet non semper Hebraicam phrasim, & vim satis expresserit) tamen propiùs quàm cæteræ, ad eam accedat, & ex illustribus summorum Pontificum priuilegiis, probationibusque multum auctoritatis habeat. Ad hæc idem D. B. ARIAS MONTANVS petiuit à nobis, vt deligerentur viri doctrina ac diligentia præstantes, linguarumque cognitione instructi, qui in eiusmodi versione (si qua in parte opus esset) repurganda, ac præterea in Græcis, Hebræis, Chaldæis, & Syriacis Dictionariis, Grammaticis, & versionibus, aliisque ad horum Bibliorum apparatum & ornamentum facientibus partibus, antequam prælo committerentur, examinandis & diiudicandis, censorum munere fungerentur. Quibus ita propositis, matura deliberatione hac de re habita, Visum est nobis, ex omnium facultatum, præcipuè verò Theologicæ facultatis decreto, non modò conueniens, verùm etiam valdè vtile & necessarium esse, vt huic præclaro operi Regio perficiendo versio ad verbum Hebraico textui superponeretur, atque inter eas, quæ recèns editæ sunt, Santis Pagnini versio omnium commodissima tutissimaque est iudicata. Atque ad eam versionem examinandam, cæteraque omnia quæ per dictum D. B. ARIAM MONTANVM proposita fuerant, rectè atque ex sententia Regiæ Maiestatis exequenda nostro iudicio, ac cæterorum omnium cócordibus suffragiis, Censores delecti sunt venerabiles & eximij viri D.D. & Magistri AVGVSTINVS HVNNÆVS, Regius & ordinarius, & CORNELIVS REYNERI GOVDANVS, Ordinarius, in dicta nostra hac Academia S. Theologiæ professores. Qui eam commissionem cum reuerentia suscipientes, omnem solicitudinem, diligentiam atque operam, ad dictum opus Regium consummandum promptè & libenter promiserunt. Atque vt munus sibi commissum meliùs & perfectiùs explerent, celeriusque & expeditiùs absoluerent, honorabilem virum Dominum & Magistrum IOHANNEM VVILHELMI HARLEMIVM, sacræ Theologiæ Licentiatum, ac societatis Iesu in dicto oppido Louaniensi, sacræ Scripturæ, & Hebraicæ linguæ professorem publicum, necnon quinque linguarum ad eam Dictionariorum, Grammaticarum, & versionum examinationem, de qua suprà diximus, faciendam necessariarum peritissimum, sibi socium & adiutorem assumpserunt. Iidemque Censores quum iam duorum annorum diligentia & labore munus sibi commissum expleuissent, Regiumque Bibliorum opus ex ea parte, quæ ad suum pertinebat officium, ad finem perduxissent: tandem die quo præsentes literæ scriptæ sunt, coram nobis & dictæ nostræ Vniuersitatis deputatis ordinariis, aliisque per nos in maiori numero assumptis, præsente etiam antedicto Domino & Magistro BENEDICTO ARIA MONTANO, in loco Capellari Ecclesiæ collegiatæ S. Petri dicti oppidi Louaniensis comparentes, omnes sacri operis Regij, & apparatus Bibliorum partes diligenter antea lectas & examinatas, à se approbatas fuisse, seseque approbare declararunt & affirmarunt, easdemque nobis & dictis Dominis de concilio nostro exhibuerunt, & quicquid in commemorato negotio ipsis à nobis commisso egissent, per partes singulas, prout sequitur, retulerunt. Imprimis videlicet, quòd versionem Santis Pagnini, ad diuersarum editionum eiusdem auctoris exemplaria diligenter cum Hebraico exemplari, atque vulgata versione Latina, nec non eiusdem Pagnini linguæ sanctæ Thesauro contulerunt, & erratis correctis approbarunt. Item quòd noui Testamenti Latinam versionem, quam ad textum Græcum antenominatus D. B. ARIAS MONTANVS quoad fieri poterat, accommodauit, examinarunt & approbarũt: illamque vtiliter textui Græco superponendã, vt verbo verbum respondeat (sicut in Hebraico textu veteris Testamenti factum erat) iudicarunt. Præterea quòd antenominati D. B. ARIÆ MONTANI versionem paraphraseos Chaldaicæ in libros Iosue, Iudicum, Regum, Esther, Psalmorum, Ecclesiastæ, & item Paraphraseos Chaldaicæ in Prophetas maiores & minores ex Complutensi Bibliotheca allatam, & ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem ab eodem B. ARIA MONTANO correctam Latinam interpretationem diligenter examinarunt, examinatamque & repurgatam Calend. April. Anno millesimo, quingentesimo, septuagesimo, ita probarunt, vt ad ipsum textum Hebraicum, Latinumque plurimis in locis illustrandum, vtilem iudicarent. Quodque insuper ipsi Domini Censores Noui Testamenti Syriaca lingua conscripti, Latinam versionem à nobili viro Domino & Magistro GVIDONE FABRITIO BODERIANO confectam, per integros tres menses cum eodem Magistro GVIDONE attentè legerunt: & cum Syriaco ac Græco exemplari diligenter contulerunt, eamque ad textum vulgatæ editionis Latinæ illustrandum, perutilem esse, Calendis Iuliis anni suprapositi asseruerunt. Præter hæc autem exhibitam ipsis Dominis Censoribus Grammaticam Syriacam, vnà cum Dictionario eiusdem linguæ, à doctissimo ac Orientalium linguarũ peritissimo viro ANDREA MASIO Bruxellensi confectam, ea, vt sacratum literarum studiosis non mediocrem allatura vtilitatem, postridie Calend. Augusti anno prædicto se approbasse dixerunt. Iidem quoque Domini Censores Dictionarium Syro-chaldaicum Domini ac Magistri GVIDONIS FABRICII BODERIANI viri Hebraicæ, Syriacæ & Chaldaicæ linguæ doctissimi, post diligentem eius examinationem sese approbare testificati sunt. Probasse quoque sese iam antea pridie Calendas Apriles, Anno millesimo, quingentesimo, sexagesimo nono Epitomen Thesauri linguæ Hebraicæ, auctore Sante Pagnino Lucensi, eamque magno cum fructu Hebrææ linguæ studiosorum imprimendam & diuulgandam censuisse assetuerunt. Lexicon denique Græcũ, diligentia & impensis CHRISTOPHORI PLANTINI ad sacrorum Bibliorum vsum concinnatum, iidem Domini Censores à se probatum fuisse, Anno millesimo quingentesimo septuagesimo primo, die octauo Calendas Apriles dixerunt. Qua quidem relatione audita, omnes ad vnum, nullo reclamante, quicquid à dictis Dominis Censoribus in negotio prædicto factum erat, vehementer laudarunt & approbarunt, agentes sæpedicto Domino & Magistro BENEDICTO ARIÆ MONTANO, pro sua in obeunda legatione sibi commissa, Regiisque mandatis expediendis fide ac vigilantia; suo atque Christianæ Reipublicæ nomine, ingentes gratias. Similiter quoque commemoratis Dominis Censoribus, AVGVSTINO HVNNÆO, CORNELIO GOVDANO, & IOHANNI HARLEMIO, quòd magna cum cura, & diligentia in hoc sacro opere Regio (quo nullum sacrarum literarum studiis prouehendis vtilius, nullum præclarius aut magnificentius post Typographicam artem inuentam, in lucem prodiit) versati, negotiũ sibi commissum fideliter exequuti essent, gratias maximas egerunt. Ad quorum omnium & singulorum præmissorum fidem & testimonium præsentes literas fieri, & per Notarium publicum dictæ almæ Vniuersitatis Scribam iuratum subsignari, sigillique Rectoratus dictæ Vniuersitatis iussimus & fecimus appensione communiri. Datum & actum Louanij, Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo, mensis Martij die vigesimasexta.

Conrardus Syluius dictæ Vniuersitatis Notarius.

CENSVRA DOCTORVM PARISIENSIVM.

NOS *Doctores Theologi infrà subscripti, de hac re consulti, iudicauimus versionẽ* XANTIS PAGNINI *Lucensis addendam esse ad Biblia Complutensia, quæ nunc recuduntur à Plantino Typographo Antuerpiensi, vt sit adiumento studiosis linguæ sanctæ, ad cuius proprietatem inter eas, quæ hactenus prodierunt, ea versio proximè videtur accedere. Datum Parisiis, Anno 1569. die 8. Martij.*

Subsig.

H. Nebrisius.	I. Benedictus S. Theolog. Decanus.
I. Faber.	Dequictebeusius.
G. Postel. Reg. Lector.	Genebrardus Hebr. lit. Regius Professor.

NOS *subscripti Doctores facultatis Parisiensis sacra Biblia Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici mandato, opera verò Benedicti Ariæ Montani Theologi Hispalensis, & Guidonis Fabricij Boderiani natione Galli, iuuantibus Francisco Raphelingio & Nicolao Fabricio, in lucem emissa, cum ipsorum Dictionariis & reliquo apparatu, à Plantino typis Hebraicè, Syriacè, Græcè, & Latinè expressa ad formam Complutensium Bibliorum olim in Hispania impressorum, vidimus, approbauimus, digna denique censuimus quæ à Catholicis legerentur, & opponerentur falsis & impiis hæreticorum translationibus, quibus fucum imperitis linguarum facere conantur. Scriptum & chirographis nostris signatum, Anno Domini 1572. die quarta Aprilis.*

P. Danesius Episcopus Vauron.

De Sainctes.	S. Vigor.	Prouost.
I. Cogneu.	De Quictebeuf.	Genebrard.

Universidad de Deusto
Biblioteca

COPIE D'VNE LETTRE DV DVC D'ALVE A L'EVESQVE D'ANVERS.

DON Fernando Aluarez de Toledo, Duc d'Alue, &c. Lieutenant, Gouuerneur, & Capitaine general.

TRESREVEREND Pere en Dieu, treschier & bien amé. Oultre la Bible vniuerselle, que le Roy auoit donné charge au docteur Arias Montanus de faire imprimer en ceste ville en quatre langues auec ses interpretations, lon est aussi apres pour imprimer autres volumes de chose seruãt à l'intelligẽce de ladicte Bible & parties d'icelle, lesquelles s'intitulent *Apparato sacro*; & entre icelles y a plusieurs escriptz composez par ledict docteur Arias Montanus, & autres personnes doctes, qui ont trauaillé & trauaillent à enrichir ceste œuure. Mais comme semblables choses nouuelles, ou non imprimees auparauant, ne se peuuent imprimer sans visitation & approbation precedente, estant ceste œuure plus solemnel que les ordinaires; il conuient que ladicte approbation se face auec toute auctorité & solemnité possible. Et d'autant que ledict docteur Arias Montanus ne peult estre iuge de ses propres escriptz; nous vous requerons, que quand ledict docteur Arias Montanus vous presentera lesdicts escriptz, & pieces seruantes audict œuure, vous les commettiez à la personne ou personnes du college des visitateurs, que à nostre ordonnance & par auctorité de sa Maiesté vous auez esleu, afin qu'ils les visitent & approuuent, pour autant que touche la sanité de la doctrine; & que icelle approbation soit aussi solemnizee auec le suffrage de tous ceulx du college, ou la plus grande partie, & l'interuention de vostre auctorité: afin que ceste approbation se face comme requiert vn œuure si principal. Ce que nous vous recommandons tant plus à certes pour auoir entendu par lettres de sa Maiesté, que telle est son intẽtion. Tresreuerend Pere en Dieu treschier & bien amé, nostre Seigneur vous ait en sa saincte guarde. D'Anuers, ce dernier iour de Feburier 1570.

Le Duc d'Alue.

Subsigné

Courte ville.

EPISTOLA LOVANIENSIVM AD SVMMVM PONTIFICEM.

BEATISSIME PATER,

MVLTORVM fide dignissimorum sermonibus, certoque relatu ad nos perlatum est, Philippum II. Catholicum Hispaniarum Regem, Apostolicæ & Catholicæ Ecclesiæ inclytum atque inuictum propugnatorẽ, nostrique Belgij monarcham præstantissimum, vestræ Sanctitati muneris loco librarium opus, vnum in suo genere post hominum memoriam excellentissimum, & proculdubio Reip. Christianę longè vtilissimum (nimirum sacra Biblia, ex parte quidem veteris Testamenti, Hebraica, Græca, Latina, & maxima ex parte Chaldaica; ex parte verò noui Testamẽti Græca, Latina, atque Syriaca, à Christophoro Plantino Catholicæ Maiestatis architypographo Antuerpiano, artifice in sua professione excellẽtissimo, opera quatuor integrorũ annorum, & sumptu incredibili, ex Complutensi exemplari, quatenus id exemplar extendebatur, summa fide atque diligentia expressa) mittere. In quo opere, quantum ad vetus Testamentum attinet, quod paraphrasi Chaldaicæ in Complutensi editione deerat, id ex Bibliis Venetis, collatis tamen priùs cum M.S. Chaldaico exemplari, quod Cardinalis Ximenius ante mortem suam Compluti per viros doctos fideliter corrigi iusserat, suppletum est. Nouum verò Testamentum in hac memorabili editione, Syriaco textu (ex eo Syriaco Noui Testamenti exemplari, quod nuper mandato & liberalitate Ferdinandi Imperatoris, felicis memoriæ, in gratiam Syrorum Christianorum, Viennæ typis mandatum est, expresso) cum eiusdem catholica & doctissima versione è regione respondente, auctum atque locupletatum est. His omnibus in ista editione accessit Apparatus sacer, lectissimos libros, & ad sacræ Scripturæ verum germanumque sensum eruditè inuestigandũ & feliciter inueniendum vtilissimos, continens. Est enim hic Apparatus in tres tomos distributus: Quorum primus libros ad earum linguarum, quibus in istis Bibliis sacra Scriptura expressa est, prima rudimenta facilè addiscenda vtilissimos continet. Secundus verò tomus ad earundem linguarum primam exercitationem atque meditationem plurimum earum studiosis adiumenti allaturus est. Tertius verò tomus variarum rerum ad sacræ Scripturę verum germanumque sensum perspiciendum cognitu necessariũm, copia est refertus. Quorum trium tomorum, quemadmodum ipsorum sacrorum Bibliorum singulæ partes (vt ex subscriptione ipsis ad calcem adiecta cernere licet) à doctis & catholicis viris, magno & considerato iudicio, ad id munus ex nostra potissimùm Louanienſi Academia delectis, sedulò examinatæ, correctæ, & legitimè approbatæ sunt. Itaque sicut Catholica Maiestas, suum amplificandæ Catholicæ Religionis pium

studium,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtudium, ſingularemque erga ſedem Apoſtolicam amorem atque reuerentiam hoc tam magnifico opere atque munere, quod ſuo iuſſu & nutu, atque etiam ſumptu, veſtri Pontificatus tempore in lucem prodit, ad veſtram Sanctitatem mittendo declarat; ita noſtra Louanienſis Academia (cuius doctoribus Theologis, vnà cum D. Benedicto Aria Montano Hiſpalenſi doctore Theologo, cum propter ſingularem eius probitatem, & magnam eruditionem, tum propter peregrinarum vulgoque ignotarum linguarum eximiam peritiam, ad hanc functionem electo, & ex Hiſpania auctoritate Regia Antuerpiam miſſo, Catholica Maieſtas iam cõmemoratorum Bibliorum recognoſcendorum, corrigendorum, approbandorumque munus, ſecundum Tridentini Concilij decretum commiſit) operam atque diligentiam, quam in iſto Bibliorum opere, Regioque munere per quadriennij ſpatiũ ſtrenuè, fideliter, alacriterque præſtitit, veſtræ Sanctitati offerẽdo, ſuamque erga veſtram Sanctitatem obſeruantiam & animi propenſionem teſtando, ſe totam quàm poteſt humillimè veſtræ Sanctitatis patrocinio & protectioni committendam atque credendam putauit, & nominatim iſtos duos doctores Theologos (nimirum M. Auguſtinum Hunnæum Machlinianum, ordinarium & Regium S. Theologiæ profeſſorem, Theologicæque facultatis hoc tempore Decanum, & M. Cornelium Reyneri Goudanum, ſacræ etiam Theologiæ profeſſorem ordinarium, viros cùm vitæ probitate, tum eruditionis excellentia, & variarum linguarum peritia clariſſimos) vnà cum illorũ adiutore M. Iohanne Harlemio, venerãdo Societatis Ieſu ſacerdote, & doctiſſimo Theologiæ Licentiato, multarumque linguarum peritiſſimo, qui in iſtis Bibliis recognoſcẽdis atque approbandis Cenſorum munere diligenter, fideliterque functi ſunt, veſtræ Sanctitati præcipuè commẽdandos exiſtimauit. Simul quoque teſtificatur eadẽ Louanienſis Academia Sanctitati veſtræ, atque Maieſtati Catholicæ addictiſſima, quemadmodum in hoc pio & ſancto negotio, diuinæ gloriæ illuſtrandæ, & orthodoxæ fidei Catholicæque Eccleſiæ dilatandæ ſtudio, nullis neque laboribus, neque vigiliis, neque adminiculis, quæ potuit impertiri, pepercit. Ita quoque ad idem in omnibus aliis rebus, quaſcunque ad Dei gloriam Catholicamque Religionẽ amplificandam veſtræ Sanctitati nobis imperare libebit, præſtandum, ſeſe paratiſſimam propenſiſſimamque eſſe. Deus opt. max. pro ſua immenſa bonitate veſtram Sanctitatem Reip. Chriſtianę, cui maximè neceſſaria eſt, quàm diutiſſimè incolumem ſeruare dignetur. Datum Louanij, XIII. Calend. Maias, Anno Domini M.D.LXXII.

Veſtræ Sanctitatis obſeruantiſſima eique deditiſſima
Louanienſis Academia.

B. ARIÆ MONTANI
LEGATI AD SVMMVM PONTIF. ORATIO.

CVM me in Hiſpania catholicis, piis, & honeſtis parentibus ortum & educatum, atque ab infantia in bonarum literarum ſtudiis, à iuuentute verò in Theologicis diſciplinis exercitatum, catholicæ Religionis, quam vſque ad mortem profitebor, amore flagrantem; nulla maior cupiditas, imò nulla cura maior & puerum & iuuenem & iam virum teneret, quàm vt hanc ſanctam Apoſtolicam ſedem, quam totius Chriſtianæ Eccleſiæ caput eſſe cognoueram, aliquando inuiſerem & ſalutarem; meq; ei filium, vt decebat, fideliſſimum & obedientiſſimum offerrem, atque eiuſdem gratiis, maternaq; benedictione oblectarem & reficerem. idq; cùm ſæpe animo conſtituiſſem meo, & inire paraſſem; tamẽ ſemper, vel eorum, quos charos habere debebam, morbis aut funeribus, vel mea ipſius aduerſa valetudine, vel aliis neceſſariis impedimentis, quò minus tandem perficere poſſem, retinebar. Cùm autem aliud exequi non valerem conſilium, ſtudiumq; meum, Deo, cui probari crediderat, omnino permittebam; illud perpetuò ſperans, fore, vt in melius commodiusq; tempus reſeruarer, quo maiore cum animi mei fructu Sedi huic ſanctiſſimæ me filium, famulum & cultorem, illuſtri aliquo argumento exhiberem. Hanc demum ſpem, quam animo fouebam meo, Deus ipſe, qui corda hominum inſpicit & honeſta vota ſecundat, mihi certiſſimam euentu ipſo effecit, tanta votorum meorum amplificatione, vt & illi gratulari perpetuò debeam, qui longè plura mihi ac maiora quàm peterem aut intelligerem, contulerit; ac me ipſum felicem dicere, qui hoc tempore ad hunc locum tam honeſta & ſancta cauſa, tam illuſtri auctoritate, peruenerim. Video enim me Romæ eſſe incolumem, ſuperatis omnibus difficultatibus, laboribus ac periculis, quibus longum & varium iter ex Belgio huc inſtitutũ infeſtari frequenter ſolet. At quo tempore? feliciſſimo initio Pontificatus Gregorij tertij decimi, quem pietatis, ſanctitatis, Eccleſiaſticarum atque aliàs publicarum rerum omnium maxima cognitio, & cæterarum virtutum, quæ ad Chriſtianam Eccleſiam gubernandam neceſſariæ ſunt, plurima ac perpetua per omnes Eccleſiaſticorum magiſtratuum gradus explorata & perſpecta, ad hunc ſupremum locum, ſummo omnium patrum cõſenſu, lætiſſimo totius Chriſtianæ reipub. plauſu euexerunt. Miſſus verò ſum à Philippo Hiſpaniarum Rege, cognomẽto, re, ac virtute Catholico; cuius erga hanc ſacroſanctam Sedem ardentiſſimum ſtudium, & erga omnem Chriſtianam remp. merita cùm plurimis aliis argumentis iam ſæpius conſtiterint, indies; magis conſtent; ea etiam res, cuius præcipuè cauſa ipſe legatus huc aduenì, apertè demonſtrat. quam vobis, Pater ſanctiſſime, quanta breuitate potero (quòd iam aliàs vtcunque notam intellexerim) exponam.

Nemo vel mediocriter in bonis diſciplinis ac ſacris literis eruditus eſt, qui ignoret, quanta cum vtilitatis laude & experientia à ſtudioſis Catholicæ veritatis exceptum fuerit opus illud Bibliorũ, quod ante annos octoginta illuſtriſſimus Franciſcus Ximenius, huius S.R.E. Cardinalis, Hiſpaniæ Præſes, Compluti maximis impenſis imprimendum curauit. Sed quoniam longo iam tempore ex illis exemplaribus, quæ per totum ferè orbem diſperſa erant, vix vnum aut alterum reperiri poterat, idq; plerunque mutilum ac mancum, nec niſi ingenti pecunia ſumma redimendum; creuerat mirum in modum iam illius deſiderium apud diuinarum

Universidad de Deusto
Biblioteca

diuinarum literarum catholicos studiosos omnes. Nam cætera quæ ab hæreticis edebantur Hebraico-Latina, vel Græco-Latina Biblia, etsi lectionem ipsam Hebraicam vel Græcam integram conseruarent (si tamen conseruabant;) tamen versiones per eosdem depranatissimas habebant Latinas, neque legi sine periculo poterant magno. Quamobrem cum Philippus Catholicus Rex, qui omni studio, facultate, & operâ in eam rem intendit, vt piis ac doctis, catholicæq; Religionis studiosis quàm maximè prosit, intellexisset Christophorum Plantinum, virum catholicum ac pium, apprime eruditum, probatissimis moribus, atque in typographica arte omnium qui hactenus extitêre facilè principem, Antuerpiæ esse, qui huiusmodi magnum opus ad communem piorum & Catholicorum vtilitatẽ libenter susciperet, modò Regia liberalitate in eo suscipiendo iuuaretur; noluit piissimus Rex viro bono in tam honesta ac tam vtili Christiano orbi causa deesse, maximè cùm videret hoc publicè ab insignibus Hispaniæ Academiis etiam per literas ad se datas postulari. Verùm vt maiori cura, diligentia ac sedulitate res ageretur omnis, communicato consilio cum Inquisitionis ac supremi consilij Præside, decreuit optimus Rex, vt præter pecuniam summam, quam ipse in hoc opere impensurus erat, ego, qui illius Regiæ aulæ familiaris sacerdosq; omnium minimus sum, in Belgium legatus procuratorq; mitterer, omni operi expediendo interfuturus: eo quòd præter Theologiæ disciplinam, quam profitebar, in illis sacris linguis, Hebraica, Chaldaica, Syriaca, Græca & Latina aliquam eruditionis partem diuino beneficio fuerim assecutus. Adfuit mihi Albanus Dux optimus & pientissimus, huiusq; sanctæ Sedis deuotissimus filius; cuius prudentia ac dexteritate tantam prouincia illa pacem obtinuit, vt ego legationem meam viris doctis quàmplurimis ad hoc opus inductis curare potuerim. Fuimus in labore per quatuor integros annos, à quinta decima Maij mensis, quo ego in Belgium perueni, anni millesimi quingẽtesimi sexagesimi octaui, vsque ad vltimam Martij huius anni septuagesimi secundi; cum tamen nemo esset qui crederet posset, tantum opus, tanta elegantia, tantaq; maiestate, tanto sumptu, tanta denique mole absolutum iri, propter summam rerum omnium caritatem, maximè verò propter bellorum tempestates in Galliis, & in aliis prouinciis, vnde nobis chartarum & operarum, totiusq; materiæ copia petenda erat. Atque his difficultatibus omnibus gratia, prouidentia, atque ope Dei, in cuius honorem opus hoc à Philippo Catholico instituebatur, superatis, tandem structura omnis magnis quidem sumptibus, sexaginta perpetuis operis, magnis virorum doctorum laboribus est absoluta.

Initio autem cùm ego ex Hispania proficiscebar, iussus à Rege meo sum, vt aliquot præcipuè exemplaria in membranis imprimenda curarem; ex quibus vnũ huic sanctæ Sedi primitiarum sacrarum nomine offerretur. Cùm primùm itaque opus absolutum esse cognouit Catholicus Rex, primùm omnium illud exemplar in membranis excusum, Sanctitati vestræ ab initio destinatum, deferri in hanc vrbem iussit, meq; ipsum huc legauit, qui illius nomine hæc sacra Biblia, suumq; erga sacram & catholicam Religionem studium, & satis aliàs perspectum animum Sanctitati vestræ offerrem: atque vt ipse meo etiam nomine in reddenda totius operis ratione, & singulis partibus indicandis, meas partes agerem.

Ipse igitur Philippi Catholici Regis nomine ad sacros Sanctitatis vestræ prouolutus pedes, sacrosancta Biblia, tribus linguis, Hebraica, Græca, & Latina, ex Complutensi exemplari expressa, cum paraphrasi Chaldaica integra, & Nouo Testamento Græco, Latino ac Syriaco, vobis Pater sanctissime offero, opus characterum elegantia, librorum forma planè Regia, & prorsus digna hoc felici tempore, in quo Gregorius XIII. Ecclesiæ Dei præest, quam Philippus Catholicus filius magno studio, omni officio ac pietate prosequitur.

Quod verò ad operis integritatem attinet, ego Benedictus Arias Montanus sacerdos omnium minimus & indignissimus, homo catholicus, huius sanctæ Sedis filius studiosissimus, inter pios atque eruditos ab infantia versatus, harum sacrarũ linguarum non ignarus, offero Sanctitati vestræ Biblia ipsa (de Bibliis nũc loquor) à me à prima pagina ad vltimam vsque diligenter Græcè, Latinè, & Chaldaicè perlecta, & cũ exemplaribus fidelissimè collata, tanta fide, vt non solum si verbum aliquod deprauatum deprehendatur, sed si vel vnus apex aut iota vnum in illis meritò desideretur, cæteris coadiutoribus meis exceptis & à culpa liberatis, ipse perpetuam ignorantiæ & negligentiæ notam subire velim, meq; vnum omni correctioni obnoxium exhibeam. Atque erga Bibliorum ipsorum opus, & integritatis professionem, sic meam fidem coram Sanctitate vestra profiteor.

Est etiam aliud opus, sanctissime Pater, quod non tam Biblia ipsa, quàm linguarum sacrarum studiosos spectet. id interea dum sacra Biblia imprimerentur, adornandum apparandumq; curabam, magis adeò ex consilio ac desiderio studiosorum & piorum virorum, quàm ex Regis mei iussu, qui mihi Bibliorum procurationẽ præcipuè demandauerat. Eius operis illa ratio est:

Cum multi hactenus extiterint Grammaticæ artis libri ad Hebræam, Chaldæam, & Græcam linguam discendam compositi, quorum alij longiora, breuiora alij, nonnulli minùs dilucida præcepta contineant; visum est & illud consilium commodissimum, si iis qui has discere linguas cupiunt, præcepta proponeremus eiusmodi, quæ cum perspicuitate magna, magnum etiam compendium exhiberent: ad eandem etiam rationem Vocabularia siue Dictionaria instrueremus. Ex huiusmodi itaque Præceptionibus ac Dictionariis vnum tomum confecimus, cuius inscriptio est, DE VERBORVM COPIA.

Sed quoniam non satis est præceptorũ & verborũ notitiam habere, nisi & EXERCITATIO ipsarum linguarũ accedat; alterum construximus tomũ, in quo Biblia Hebraica essent, cum interpretatione interlineari ad verbum & ad phrasim, ex Xantis Pagnini Lucensis, huius sanctæ Sedis quondã bibliothecarij, laboribus & lucubrationibus potissimùm apposita, nostrum etiam huic interpretationi aptandæ studium addentes; & Nouum quoque Testamentum Græcum ad eandem exercitationis rationem, ex vulgata editione Latina, quam integram semper scripsimus, atque vbi à Græca phrasi variaret, in margine adnotauimus.

TERTIVM TOMVM totum ferè ipse conscripsi, in quo multa continentur, quæ iis qui sacrorum librorũ quacunque lingua studiosi sunt, magnum non modò compendium, sed operæ pretiũ allatura esse existimabam. Hæc omnia, nec Biblia sunt quæ à me Regio nomine offeruntur, nec illorum Bibliorum partes; sed sunt doctorum virorum ac mei labores, quos piis catholicis, et sacrarũ disciplinarum studiosis iuuandis impendimus. quorũ omnium nomine per me quoque Sanctitati vestræ offeruntur. cui si placeant, & probentur, magni nobis præmij loco fuerit. Certè illa doctis viris permultis placuerunt: quæ tamen nos, non pro optimis omnium quæ extare possunt, sed omnium quæ hactenus extitêre tutissimis exhibemus; cupientes maximè aliquorum doctorum virorum diligentia & studio his nostris meliora ac præstantiora ad publicam vtilitatem exhiberi.

Et quoniam opus ipsum, quod Regio nomine Sanctitati vestræ offertur, suam dignitatem, suasq; quas mereatur laudes prædicabit, nihil ipse de ea re amplius addam. neque enim commendatione indiget mea id, quod suam speciem apertè præfert æstimandam. Sed id quod constare maximè cupimus, ac Rex cum primis Catholicus profitetur, se omni studio, inducturum esse ac fore, tam in literis ac disciplinis bonis

Universidad de Deusto
Biblioteca

promouendis, quàm in cæteris omnibus procurandis rebus, quæ ad pietatis & ad huius Sanctæ Ecclesiæ Romanæ cultum faciant. Quæ quidem Ecclesia non solùm bonas literarum disciplinas, & sacras linguas, Hebraicam, Græcam, Latinam, & Chaldaicam; sed & alias elegantes humani ingenij artes, Musicen, Architecturam, Picturam & Sculpturam conseruauit hactenus. quæ si hoc vno Catholicæ Ecclesiæ præsidio destituta forent, omnino iam periissent. Atque huius pietatis exemplo, præter alia multa quæ iam exhibita à Rege Catholico fuêre ~ testimonia, hæc sacra Biblia ad Sanctitatem vestram mitti, & se ac suum studium commendatum vobis semper, semperq; gratum esse percupit. Ego verò illorum qui in hoc sancto negotio mecum suos labores contulerunt, & meo nomine, hunc Apparatum, veluti appendicem, hoc est vidua illius Christo Domino probata exemplo æra minuta duo, si quid illa ad Catholicæ pietatis sarta tecta valere possunt, in hoc sacrum erarium, quò, quicunque religione ac pietate calent, sua donaria pro facultatis ratione conferre debent, deuotissimo animo, & magno ac prompto ad plura præstandum si possem, ante ~ Sanctitatis vestræ pedes confero.

APOSTOLICARVM LITERARVM AD REGEM CATHOLICVM EXEMPLVM.

CARISS. IN CHRISTO FILIO NOSTRO PHILIPPO, HISPANIARVM REGI CATHOLICO.

CARISSIME in Christo Fili noster, salutem &c. Præclarum Maiestatis tuę consilium, diligentemque operam à tuis tuo iussu positam in sacris libris, quæ Biblia appellantur, emendandis, tuaque magna impensa quadruplici lingua edendis, vehementer probamus. est enim opus verè Regium, tuaque insigni virtute & pietate dignissimum. Siquidem in tantis occupationibus, tamque multis exercitibus, populis, Regnis, tanta tua cum laude, & Christi, atque eius Ecclesiæ gloria ~ administrandis, horum quoque sic emendatorum librorum beneficio Christianam remp. afficiendi curam suscipere voluisti. Quod quidem beneficium permagnũ est. Nam quod ad Theologiam attinet, quæ est summa Philosophia, his libris omnia nostrę Religionis, & Diuinitatis mysteria explicantur. Quod verò attinet ad eam partem, quæ Moralis nominatur, hinc quoque omnia ad

ad omnes virtutes præcepta colliguntur, quibus quidem duabus partibus omnis nostræ salutis & felicitatis ratio continetur; vt nihil possit esse horum librorum lectione dignius, nihil fructuosius, nihil omni hominum generi accommodatius, nihil maiori doctrina & sapientia refertius. quæ omnia Gregorius quodã in loco diuinitus explicat, & alibi sic breuissimè complectitur: Quid est Scriptura sacra, nisi epistola quædam omnipotentis Dei ad creaturam suam? Nihil autem sapientius Deo, nihil melius, nihil nostri amantius; nihil igitur eius scriptura præstantius, nihil vtilius, nihil necessarius. Hunc fructum agnoscentes hæretici, dum insito quodam & implacabili in Christum atque eius Ecclesiam odio nobis inuidẽt sempiternam beatitudinẽ, conanturque eam fidem, quam Christus suo ipsius sanxit sanguine euertere; corrumpunt codices, eosque ad suas impietates accommodant, veteri suo scilicet artificio, atque à sanctis Patribus multis locis cognito, & detecto. id enim scribit Gregorius fecisse eos in Synodo Ephesina, & Chalcedonensi. Idemque aliis in locis factitasse deprehenderunt Leo, Basilius, alijque permulti. quo scelere nihil potest fieri perniciosius. deprauata enim lege & norma rectè pieque viuẽdi, sentiendique, vniuersæ Religionis & sanctitatis interitus cõsequatur necesse est. Quòd si tantum in incorrupta horum librorum auctoritate vtilitatis positum est vniuersæ Reipublicæ Christianæ; perspicuum est, optimè de eadẽ repub. pietatem tuam meritam esse, meditanda & curanda quàm emendatissima horum librorum editione; vnde te neque rei ipsius difficultas, neque tanta, quantam sustines, tot, tantarumque, & tam longè terra marique disiunctarum rerum moles deterrere potuit. Vtinam autem, qui hos libros legerint, sanctissimo spiritui eorum auctori in amore respondeant, suasque omnes cogitationes, curas, actiones dirigant ad illum, qui principium est sine fine, & finis sine principio, Deus benedictus, trinus & vnus, qui viuit & regnat in sæcula sæculorum, Amen. Datum Romæ apud S. Marcum, die XXIII. Auguſt. M. D. LXXII. Pontificatus nostri anno primo.

Ant. Buccapadulius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

MOTVS PROPRIVS.

GREGORIVS PP. XIII.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM. Vniuersalis Ecclesia tãquam generalis omnium Christi fidelium mater & tutrix, tunc verò officij sui partes opportuna dispensat, cùm ad cunctas orbis regiones considerationis suę dirigens intuitum, singulis singulas beneficentiæ suæ partes ita impartitur, vt & cuilibet quod suum est intactum reseruetur, & quisque honesto laborum suorum fructu minimè defraudetur. Cùm itaque, sicut accepimus, & res ipsa nos docuit, charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarũ Rex Catholicus, qui non minùs per arma, & leges, quàm per doctorum virorum conuentus summo semper zelauit studio, vt in Regnorũ & Dominiorum suorum partibus fides catholica præseruaretur illæsa; prouidè cõsiderans nullo id modo faciliùs certiusque consequi posse, quàm si præcipua adhibeatur diligentia, vt salutaris doctrinæ candor incõtaminatus, & inconcussa fidei veritas ex ipsis sacrarum literarum voluminibus eliciatur, qui muti magistri fidelium esse solent; atque adeò si volumina ipsa iuxta natiuam, & receptam cuiusque linguæ veritatem vndique prodierint quàm integerrima, in eam proinde curam & cogitationem incubuerit, vt Bibliorum libri quatuor antiquis linguis conscripti, addita etiam Syra, ad ipsam antiquã veritatem redacti, ac multis etiam figuris exornati, vniuersis fidelibus legendi proponerentur; quin etiam vt eis adiungerẽtur nonnulli tomi, Sacri apparatus nuncupati, per quos ipsorum Bibliorum intellectus facilior & explicatior appareret. Dilecto itaque filio Benedicto Ariæ Montano presbytero Hispalensi, capellano suo, id oneris imposuit; vt adhibitis aliquibus aliis viris doctrina & pietate prẽstantibus, ac collatis quibusque melioris notæ exemplaribus, illo præcipuè quod Complutense nuncupatur, quippe quod pridem antequam hæreses huius temporis irreperent, excusum, multam vsque adeò apud Catholicos auctoritatẽ obtinuisse dignoscitur; opus illud quàm diligentissimè emulgandum curaret, Apparatusque ipsos componeret. Quod cùm is non sine suo ac aliorum doctorum virorum maximo studio, assiduoque labore tandem præstitisset; idem Philippus Rex opus ipsum Biblicum, sacrumque in illud Apparatum tribus tomis contentum, per dilectum etiam filium Christophorum Plantinum, ciuem Antuerpiensem, Regium Prototypographũ, elegãtissimis typis ad singulas eas linguas accõmodatis imprimi, & per dilectos etiã filios Vniuersitatem Louanien sem, ac doctores Theologicæ facultatis Parisiensis diligẽter examinari & approbari procurauit; vnumque totius eius operis exemplar in membranis excusum, tanquam fructus eiusmodi

modi curæ suæ primitias, ad nos per eundem Benedictum Ariam offerri curauit. quod nobis libenter acceptum, & studiosè visum, adeò gratum fuit, adeoque elegans iudicatum, vt in nostra bibliotheca Vaticana reponi iusserimus, perpetuum ipsius ornamentum, & Regiæ pietatis monumentum futurum. Et licèt idem Philippus Rex, vt etiam accepimus, pro sua liberalitate & munificentia in eo ipso opere adornando, componendo, & excudendo magnos sumptus fecerit; nihilominus vt res ipsa docet, idem Christophorus Plantinus præter maximam curam, diligentiam, atque operam, non minimam etiam pecuniæ vim in ea re perficienda contulisse videtur. quorum omnium iusta mercede laborum fraudaretur, si alij eiusmodi Bibliorũ opus cum Apparatu, aut Apparatum ipsum, eiúsve partes aliquot seorsum excuderent. Nos igitur volentes ipsius Christophori, tanquam de bonis & piis studiis benemerentis, indemnitati & vtilitati in hac parte consulere; Motu proprio, & ex certa nostra scientia, eidem Christophoro per præsentes concedimus, ne quis per viginti annos proximè futuros Bibliorum opus cum Apparatuum tomis coniunctis, vel Apparatus ipsos, vel eorum partem aliquam seorsum, sine ipsius Christophori licentia imprimere, aut ab aliis impressa vendere, seu in eorum apothecis, vel aliàs tenere possit. Præsenti quoque edicto inhibemus omnibus, & singulis Christi fidelibus in quibuscunque locis, tam in Italia quàm extra Italiam existentibus, præsertim Typographiis & Bibliopolis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis maioris eo ipso incurrenda, à qua non nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, aut in mortis articulo constituti absolui possint. in terris verò, & locis nobis & Romanæ Ecclesiæ mediatè vel immediatè subiectis, sub eadem, nec non duorum millium ducatorum auri de Camera, partim Cameræ Apostolicæ, partim verò ipsi Christophoro applicandis; & insuper amissionis eorum omnium librorum pænis toties ipso facto, & absque alia declaratione quoties contrauentum fuerit incurrendis, ne intra dictos viginti annos eos Bibliorum libros cum tomis Apparatuum huiusmodi, vel tomos ipsos, aut eorum aliquem seorsim, sine eiusdem Christophori, aut eius qui ab ipso Christophoro ius & causam habuerit, licentia & permissione imprimere, seu ab ipsis, vel aliis, præterquam ab ipso Christophoro, vel ab eo ius & causam habente impressos, & imprimendos vendere, aut venales habere, seu proponere audeant, vel præsumãt. Mandantes vniuersis venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, eorumque in spiritualibus vicariis generalibus; & in Dominiis nobis mediatè vel immediatè subiectis, existentibus legatis, vicelegatis, gubernatoribus, & aliis officialibus; vt quoties pro parte dicti Christophori, vel ab eo ius & causam habentis, fuerint requisiti, vel eorum aliquis fuerit requisitus, eidẽ in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, eadem præinserta cõtra inobedientes, & rebelles per censuras Ecclesiasticas illas etiã sæpiùs aggrauantes, & per alia iuris remedia necessaria & opportuna exequantur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quantur, inuocato etiam ad hoc auxilio brachij ſecularis. Inſuper, quia difficile foret, præſentes literas ad ſingula quæque loca deferri; volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quòd earundem præſentium tranſumptis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, eadem prorſus fides adhibeatur. quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Ac inſuper ex nunc irritum, & inane quidquid ſecùs ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit, attentari decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non quorumcunque locorum & terrarum, etiam Almæ vrbis, & illorum impreſſorum etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarũ derogatoriis, aliisq; efficacioribus & inſolitis clauſulis irritantibus, & aliis decretis in genere vel in ſpecie conceſſis, confirmatis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus illorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus, pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter & expreſsè derogamus contrariis quibuſcunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, ſub annulo Piſcatoris, die prima Septembris, M. D. LXXII. Pontificatus noſtri anno primo.

Cæ. Glorierius.

Et ſuper ſigillum erat ſcriptum,

Habet ſignaturam.

ALIARVM LITERARVM A PONTIFICE AD REGEM CATHOL. POST DISCESSVM ARIÆ MONTANI EX VRBE EXEMPLVM.

CARISSIME in Chriſto fili noſter, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Reuertitur ad Maieſtatem tuam dilectus filius Benedictus Arias Montanus, quem in iis ſermonibus quos cum eo habuimus de ſacris Bibliis, Maieſtatis tuæ iuſſu tam multiplici lingua, támque accuratè editis, atque ad nos allatis, déque aliis rebus ad Religionem pertinentibus, cognouimus pium, doctum, ac prudentem; quibus de cauſis non dubitamus Maieſtati tuæ commendatum fore, atque vbi res tulerit, à tua benignitate fautum, atque adiutum iri. Datum Romæ, apud Sanctum Petrũ, ſub Annulo Piſcatoris, die xxv. menſis Octob. M. D. lxxii. Pontificatus noſtri anno primo.

Ant. Buccapadulius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CAESAREVM PRIVILEGIVM.

MAximilianvs secvndvs, Diuina fauente clementia, electus Romanorũ Imperator, ſemper Auguſtus; ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, & Sclauoniæ, &c. Rex; Archidux Auſtriæ; Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Vuirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. Notum eſſe volumus vniuerſis. Cùm Sereniſſimi Hiſpaniarum Regis Catholici, fratris, ſororij, & patruelis noſtri chariſſimi, prototypographus Antuerpienſis, Chriſtophorus Plantinus, nobis quàm humillimè expoſuerit, ſe in imprimẽdis omnis generis auctoribus hactenus non mediocrẽ duntaxat nauaſſe operam atque diligentiam; verùm etiam ab hinc elapſo quadriennio, ſub auſpiciis & patrocinio eiuſdem Regis Catholici, in reipublicæ Chriſtianæ commodum & vtilitatem Eccleſiæ, ingens Bibliorum volumen, velut Hexaplum Complutenſe, in lucem edere decreuiſſe; vereri autem, ne id ipſum opus ab aliis quoque, qui alienis laboribus & vigiliis inſidiantur, ac propriis commodis cum aliorum iactura inhiare ſolent, imprimatur; & proinde humillimè à nobis petierit, vti ipſum fauore noſtro Cęſareo, ac firmiſſimo Priuilegio contra æmulorum fraudes ac dolos, tutum ac munitum clementer reddere dignaremur. Nos itaque, qui eruditorum hominum conatus, cùm in rempublicam literariam multa quotidie commoda liberaliter conferunt, fauore & gratia noſtra proue-hendos eſſe ſemper duximus; eiuſdem Plantini humillimis precibus clementer annuentes, antedictum Bibliorum opus ab ipſo publicandum, Priuilegio noſtro donauimus, adeoque hiſce ſcienter, ac animo bene deliberato, & Cæſarea auctoritate noſtra diſertè donamus, & proinde omnibus iis, qui in ſacro Romano Imperio, ac Regnis Dominiisque noſtris hæreditariis, vel imprimendis vel vendendis libris vacant, ſeu quacunque alia ratione librariam negotiationem exercent, tenore præſentium ſeriò inhibemus, & vetamus, ne quis eorum ſupraſcripta opera, poſteaquam eiuſdem Plantini ſtudio ac diligentia in lucem prodierint, ad decennium ab editionis die numerandum intra Sacri Romani Imperij, & omnium Regnorũ ac Prouinciarum noſtrarum fines, eodem vel alio charactere recudere, aut vbicunque recudenda dare, vel alibi impreſſa adducere, vendere vel diſtrahere palàm vel occultè auſit. Quiſquis verò aliter fecerit, & interdictum hoc noſtrum neglexerit, is debebit non ſolùm eiuſmodi libris impreſſis, quos nimirum præfatus Plantinus, vel eius hæredes, aut mandatum habentes ab eo, auxilio magiſtratus eius loci, aut ſua quoque auctoritate apprehendere, & ſibi vendicare poterunt, priuari; verùm etiã inſuper decem marchis auri puri noſtro Imperiali fiſco, fraudis vindici, & dicto Plantino, ciúsve hæredibus ex æquo ſoluendis & numerandis, mulctari. Dummodò tamen prædictus Plantinus prædictorum Bibliorum exemplar quamprimùm ſuis ſumptibus ad Imperialem Cancellariam noſtram tranſmittat. Quod ſi neglexerit, hac noſtra gratia & Priuilegio neutiquam gaudere poterit, ſed eo ſtatim priuatus & exutus eſſe cenſeatur. Proinde mandamus vniuerſis ac ſingulis noſtris & S. Rom. Imperij ſubditis ac fidelibus dilectis, tam Eccleſiaſticis quàm ſecularibus, cuiuſcunque gradus, ſtatus & conditionis fuerint, præſertim verò iis qui in Magiſtratu conſtituti ſunt, vel ſuperiorum ſuorum, vel ſuo ipſius nomine ac loco Iuris & Iuſtitiæ adminiſtrationem exercent; ne quenquam hoc Priuilegium ſeu interdictum noſtrum impunè violare, ſpernere, vel negligere patiantur. Sed ſi quos contumaces compererint, præſcripta pœna plecti, & quibuſcunque rectè fieri poteſt modis, coerceri curent. Quatenus & ipſi grauiſſimam indignationem noſtram, ac eandem mulctam incurrere noluerint. Quòd autem hæc rata ac firma ſint, hiſce literis noſtris teſtatum eſſe voluimus, quas dedimus manus noſtræ ſubſcriptione, & ſigilli noſtri appenſione roboratas. Datæ in ciuitate noſtra Vienna Auſtriæ, vigeſima ſexta die menſis Ianuarij, anno &c. ſeptuageſimo ſecundo: Regnorum noſtrorum, Romani decimo, Hungarici nono, Bohemici verò vigeſimo tertio.

Maximilianus.

Ad mandatum ſacræ Cæſareæ
Maieſtatis proprium,

A. Erſtenberger.

Reſta Braun.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRIVILEGIA REGNORVM
ET PROVINCIARVM PHILIPPI II.
REGIS CATHOLICI.

REGNI CASTILIÆ
PRIVILEGIVM.

DON PHILIPPE SEGVNDO, por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galizia, de Mallorca, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corçega, de Murcia, de Iaen, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, de las yslas de Canaria, de las Indias, yslas y tierra firme del mar Oceano: Conde de Barçelona: Señor de Vizcaya, y de Molina: Duque de Athenas, y Neopatria: Conde de Rossellon, y de Çerdania: Marques de Oristan, y de Gociano: Archiduque de Austria: Duque de Borgoña, y de Brabante, y Milan: Conde de Flandes, y de Tyrol, &c.

Por quanto por parte de vos Christophoro Plantino vezino dela villa de Anuers, y nuestro Prototypographo en los nuestros estados baxos, nos hasido hecha relacion, Que por nuestro mandado (con interuencion y assistencia del Doctor Benito Arias Montano nuestro Capellan de la orden de Santiago, que por nos fue embiado particular y expressamente para este effecto) aueis trabajádo de quatro años à esta parte en imprimir la sagrada Biblia en cinco lenguas, es assaber, Hebrea, Chaldea, Griega, Latina, y Syriaca, y al fin de toda ella se ha hecho y puesto de nueuo vna obra intitulada, *Apparatus sacer*, que contiene diuersos tratados muy prouechosos para la intelligencia de la misma Biblia, laqual por ser grande se ha partido en muchos tomos, y el titulo de toda ella es el que se sigue: *Integra in vetus Testamentum paraphrasis Chaldaica, cum sua interpretatione Latina. Noui Testamenti textus Syriacus, charactere Syro & Hebræo impressus, cum respondente sua interpretatione Latina, per M. Guidonem Fabricium. Veteris Testamenti libri Hebraico sermone conscripti, cum interpretatione Latina ad Hebraicam phrasim accommodata & textui superposita. Nouum Testamentum vniuersum Græcum, cum Latina versione ad Græcam phrasim expressa & Græco textui superposita. Apparatus sacer, cuius partes sunt: Dictionarium Syriacum, Syrochaldaicum, & Græcum, earumq; quatuor linguarum, quatuor Grammaticæ introductiones. Varium lectionum sacræ Scripturæ in diuersis linguis libellus. Liber de Hebraicis Idiotismis. Liber de Arcano sermone. Liber de Actione siue habitu. Liber de Geographia sacra. Liber de Ponderibus & mensuris sacris. Liber de Saculis & temporibus. Liber de sacris fabricis.*

Todos los quales dichos libros, ò tomos estan ya acabados de imprimir con sus proprios caracteres de las dichas lenguas, corregidos con mucho cuydado y diligencia, y vistos y approbados por las insignes Vniuersidades de Louayna y Paris, y auiendolos embiado à Roma con el dicho Doctor Arias Montano à nuestro muy sancto Padre el Papa Gregorio XIII. los mando visitar y reconoscer con el miramiento que la qualidad de la obra requeria, y auiendole constado ser de grande vtilidad, seruicio y beneficio

ficio à la vniuersal Yglesia Catholica, en testimonio dello nos escriuio vn Breue loandola, y mando dar vn Motu proprio, para que solo vos la pudiessedes imprimir, y vender por tiempo de veinte años, como se vera por el tenor de los dichos Breue y Motu proprio de su Sanctidad, que se ha de poner y imprimir en el principio de la misma Biblia, y nos supplicastes que acatãdo lo referido, nos assi mismo os mandassemos dar priuilegio para que por el tiempo que fuessemos seruido, vos, ò, quien vuestro poder huuiere tan solamente, pudiessedes imprimir y vender en estos nuestros Reynos la dicha Biblia, y los tratados del Apparato sacro, à ella añadidos, ò, como la nuestra merced fuesse, y nos acatandolo susodicho, y conformãdo nos con la voluntad y concession de su Sanctidad, y el beneficio y vtilidad que dello se sigue, y el trabajo, cuydado, diligencia, y gasto que en la dicha impression aueis puesto, lo auemos auido por bien, y por la presente damos licencia y facultad à vos el dicho Christophoro Plantino, para que por tiempo de veinte años primeros siguientes (que se cuenten des de el dia dela data desta nuestra carta adelante) vos, ò, quien vuestro poder huuiere, y no otra persona alguna, podeis imprimir y imprimais en estos nuestros Reynos y Señorios la dicha Biblia, y tratados del dicho Apparato sacro à ella añadidos. Y prohibimos y defendemos, que (durante el tiempo de los dichos veinte años) otras personas algunas, de qualquier estado, qualidad, ò condicion, que sean, no puedan imprimir, ni hazer imprimir directa ni indirectamente la dicha Biblia, ni ninguna cosa ni parte della, ni del dicho Apparato, ni impressa por otros en todo ni en parte traerla de fuera à estos nuestros Reynos, ni venderla en ellos, sino tan solamente vos el dicho Christophoro Plantino, ò quien vuestro poder huuiere, so pena de perder la tal impression, ò impressiones, y los moldes y apparejos con que la imprimieren, y mas treinta mill marauedis por cada vez que lo contrario hizieren. laqual pena applicamos en esta manera: La tercia parte para nuestra camara, y la otra tercia parte para el denunciador, y la otra tercia parte para el Iuez que lo sentenciare. Y mandamos à qualesquier Iuezes y Iusticias destos nuestros Reynos y Señorios, y à cada vno en su iurisdicion, que siendo requeridos por vos el dicho Christophoro Plantino, ò por quien vuestro poder tuuiere, executen en los tales las dichas penas, y assi mismo mandamos à los del nuestro Consejo, Presidente, y oydores de las nuestras Audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nuestra casa, y Corte, y Canchillerias, y otros qualesquier nuestros Iuezes, y Iusticias destos nuestros Reynos y Señorios, que guarden y cumplan, y hagan guardar y cumplir esta nuestra carta, y lo en ella contenido. Fecha en la nuestra villa de Madrid, à veynte y dos dias del mes de Hebrero del año del nascimiente de nuestro Saluador Iesu Christo, de mill y quinientos y setenta y tres.

Yo el Rey.

Yo Iuan Vazq. de Salazar Secret°. de su Catholica Mag^d. la fize screuir por su mandado.

Regist^do.
Iorge de Olaal de Bergara.
El Doctor Velasco.
El Doctor Francisco Hernandez de Lieuana.

Por Canciller, Iorge de Olaal de Bergara.
El Licenciado Fuen-mayor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGNI ARAGONIÆ
PRIVILEGIVM.

NOs Don Philippe, por la gracia de Dios Rey de Caſtilla, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hieruſalem, de Vngria, de Dalmacia, de Croacia, de Leon, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corſega, de Murcia, de Iaën, de los Algarbes, de Algezira, de Gibraltar, de las iſlas de Canaria, de las iſlas Indias, y tierra firme del mar Oceano: Archiduque de Auſtria: Duque de Borgoña, de Brabante, y de Milan: Conde de Barçelona, de Flandres, y de Tyrol: Señor de Vizcaya, y de Molina: Duque de Athenas, y de Neopatria: Conde de Roſſellon, y de Çerdaña: Marques de Oriſtan, y Gociano. Por quanto vos el amado nueſtro Chriſtophoro Plantino vezino dela villa de Anuers, y nueſtro Prototypographo en los nueſtros eſtados baxos, ſegun por vueſtra parte ſe nos ha refferido, haueis entendido por nueſtra orden y mandado, con interuencion y aſſiſtencia del Doctor Benito Arias Montano nueſtro Capellan de la ordẽ de Sanct Yago, que por nos fue embiado para eſte effecto, de quatro años à eſta parte en imprimir la ſagrada Biblia en cinco lenguas, es aſſaber, Hebrea, Chaldea, Griega, Latina, y Syriaca, y al fin de toda ella ſe ha hecho y puesto de nueuo vna obra intitulada, *Apparatus ſacer*, que cõtiene diuerſos tractados muy prouechoſos para la intelligencia de la miſma Biblia, laqual por ſer grande ſe ha partido en muchos tomos, y el titulo de toda ella es el que ſe ſigue: *Integra in vetus Teſtamentum paraphraſis Chaldaica, cum ſua interpretatione Latina. Noui Teſtamenti textus Syriacus, charactere Syro & Hebraeo impreſſus, cum reſpondente ſua interpretatione Latina, per M. Guidonem Fabricium. Veteris Teſtamenti libri Hebraico ſermone conſcripti, cum interpretatione Latina ad Hebraicam phraſim accommodata & textui ſuperpoſita. Noui Teſtamentum vniuerſum Graecum, cum Latina verſione ad Graecam phraſim expreſſa & Graeco textui ſuperpoſita. Apparatus ſacer, cuius partes ſunt: Dictionarium Syriacum, Syrochaldaicum, & Graecum, earumq; quatuor linguarum, quatuor Grammaticæ introductiones. Variarum lectionum ſacræ Scripturæ in diuerſis linguis libellus. Liber de Hebraicis Idiotiſmis. Liber de Arcano ſermone. Liber de Actione ſiue habitu. Liber de Geographia ſacra. Liber de Ponderibus & menſuris ſacris. Liber de Saculis & temporibus. Liber de ſacris fabricis.* Todos los quales libros, ò tomos eſtan ya acabados de imprimir con ſus proprios caracteres de las dichas lenguas, corregidos con mucho cuydado y diligencia, y viſtos y approbados por las inſignes Vniuerſidades de Louayna y Paris, y hauiendolos embiado à Roma con el dicho Doctor Arias Montano à nueſtro muy ſancto Padre Gregorio Papa XIII. ſu Sanctidad los mando ver y reconocer con el miramiento que la qualidad de la obra requeria, y conſtádole ſer de grande vtilidad, ſeruicio y beneficio à la vniuerſal Yglesia catholica, en teſtimonio dello nos ſeruio vn Breue loandola, y mando dar vn Motu proprio, para que ſolo vos lo pudieſſedes imprimir y vender por tiempo de veynte años, como mas largamente ſe contiene en los dichos Breue y Motu proprio, que ſe han de poner y imprimir en el principio de la dicha Biblia. Por loqual nos fiziſtes ſupplicar humilmente fueſſemos ſeruido dar os licencia y facultad, para que por tiempo de veynte años vos ò la perſona que vueſtra orden

orden y poder tubiere pudieſſedes imprimir, hazer imprimir, y vender en los Reynos y Señorios de nueſtra Corona de Aragon la dicha Biblia, y los tractados de Apparato ſacro à ella añadidos, con prohibition que ninguno otro los pudieſſe imprimir, ni hazer imprimir, ni vender ſin vueſtra orden y facultad. E nos hauida conſideration à lo ſobredicho, y al beneficio y vtilidad que dello ſe ſigue, y al trabajo, cuydado, diligencia, y gaſto, que en la dicha impreſſion haueis pueſto y ſoſtenido, conformando nos aſſi miſmo con la voluntad de ſu Sanctitad, hauemos tenido por bien condeſcender à vueſtra peticion. Porende con tenor de las preſentes de nueſtra cierta ſciencia y Real auctoridad, deliberadamente y cõſulta Damos licencia, permiſſo, y facultad à vos el dicho Chriſtophoro Plantino, y à quien vueſtra orden y poder tuuiere, que por tiempo de veynte años contaderos del dia preſente e infraſcripto en adelante podais imprimir, ò hazer imprimir en quales quiere ciudades, villas, y lugares de los dichos nueſtros Reynos y Señorios dela Corona de Aragon al impreſſor, ò impreſſores que quiſieredes la dicha Biblia, y tractados del dicho Apparato ſacro à ella añadidos. Prohibiendo, ſegun que con las preſentes prohibimos y vedamos, que ninguna otra perſona los pueda imprimir, ni hazer imprimir, ni vender en todo ni en parte, ni lleuar à vender en los dichos nueſtros Reynos y Señorios de la corona de Aragon los impreſſos en otros lugares, ſino vos el dicho Chriſtophoro Plantino, ò la perſona, ò perſonas que vueſtra orden y poder tuuieren, por tiempo de los dichos veynte años, So pena de dozientos florines de oro de Aragon, y perdimiento de moldes y libros, diuididera en tres yguales partes, vna para nueſtros Reales cofres, otra para vos, y otra para el accuſador, en laqual pena ſe incurra todas las vezes que ſe hiziere, y contrauiniere à eſta nueſtra licencia. Mandando con el miſmo tenor de las preſentes de la dicha nueſtra cierta ſciencia y Real auctoridad, à quales quiere Lugartenientes y Capitanes generales, Regentes la Cancelleria, Regente el officio de general Gouernador, y Portantes vezes de aquel, Aguaziles, porteros, vergueros, y à otros qualesquiere officiales y miniſtros nueſtros mayores y menores en lo dichos nueſtros Reynos y Segñorios conſtituydos y conſtituyderos, y à ſus Lugartenientes, y Regentes los dichos officios, So incorrimiẽto de nueſtra ira e indignation, y pena de mil florines de oro de Aragon, de los bienes del que lo contrario hiziere exigederos, y à nueſtros Reales cofres applicaderos, que la preſente nueſtra licencia y conceſſion, y todo lo en ella contenido tengan, guarden y obſeruen, tener, guardar, y obſeruar hagan ſin contradiction alguna, ſi nueſtra gracia les es chara, y de mas de nueſtra ira e indignacion en la pena ſobredicha deſean no encorrer. En teſtimonio de loqual mandamos dar las preſentes con nueſtro ſello Real comun en el dorſo ſelladas. Dato en le Pardo, à veynte dias de Hebrero, año del naſcimiento de nueſtro Señor mil, quinientos, ſetenta y tres.

Yo el Rey.

Vidit Don Benedictus Vicus. Vidit Cõmes G. Th. Vidit Sapena Regens.
Vidit Talajero pro conſeruatore generali. Vidit Epiſcopus Vrgellenſis R.
Vidit Sentis R. Vidit Campi R.

Universidad de Deusto
Biblioteca

CONSILII PRIVATI IN BELGIO PRIVILEGIVM.

PHilippe, par la grace de Dieu Roy de Castille, de Leon, d'Arragon, de Navarre, de Naples, de Secille, de Maillorque, de Sardaine, des isles Indes, & terre ferme de la mer Oceane: Archiduc d'Austrice: Duc de Bourgoingne, de Lothiers, de Brabant, de Lembourg, de Luxembourg, de Geldres, & de Milan: Conte de Habsbourg, de Flandres, d'Arthois, de Bourgoingne: Palatin & de Haynnau, de Hollande, de Zeelande, de Namur, & de Zutphen: Prince de Zwaue: Marquis du sainct Empire: Seigneur de Frize, de Salins, de Malines, des cité, villes, & pays d'Vtrecht, d'Oueryssel, & Groeningue: & Dominateur en Asie & en Affricque. A tous ceulx qui ces presentes verront salut. Receu auons l'humble supplication de nostre chier & bien amé le Docteur Benedictus Arias Montanus nostre Chappelain domestique, contenant, comme depuis enuiron quatre ans en çà, il a esté par nous enuoyé en noz pays de par de çà, auec charge & commission expresse de faire (à l'vtilité commune de la saincte Eglise Catholicque, & à la commodité de toutes personnes studieuses des sainctes lettres) bien & deuement imprimer, par Christophle Plantin nostre prototypographe, les sainctes Bibles Catholicques, és trois langues, Hebraicque, Grecque, & Latine, auec l'entiere paraphrase Chaldaicque ancienne, & les interpretations Latines du Grec, & du Chaldee, selon la copie des Bibles iadis imprimees en nostre Vniuersité de Complute en Espaigne, en y adioustant les Grammaires, Dictionaires, & autres traictez, qui pourroyent plus distinctement, commodieusement, & amplement seruir, pour plus facilement apprendre lesdictes langues, & les phrases ou manieres de parler d'icelles, qu'il n'auoit esté faict ausdictes Bibles de Complute: & auec ce d'y adiouster plusieurs figures & pourtraicts, & le tout en beaucoup meilleur papier, & characteres que n'estoyent lesdictes Bibles. Et comme par la grace diuine l'oeuure quasi paracheuee, doibt selon nostre intention, dessein, & desir, de brief estre mis en lumiere, & que oultre vne bonne somme de deniers par nous y employez, ledict Christophle Plantin y a semblablement par l'espace de quatre ans faict & employé, & continue encoires iournellement de faire maints coustz, fraix, & despences, auec le continuel trauail, diligence, soing, & industrie, sans riens y auoir espargné pour recouurer & faire faire toutes sortes de characteres propices, & toutes autres choses propres pour la commodité & dignité de telle oeuure: il nous a supplié, luy accorder noz lettres d'octroy & preuilege, contenant deffence à tous aultres de ne imprimer lesdictes Bibles endeans les Vingt ans prochainement venans. Pource est il que nous, les choses susdictes considerees, & veue l'attestation de ceulx de nostre Vniuersité de Louuain, touchant les susdictes Bibles, audict Christophle Plantin Prototypographe suppliant, inclinans à sa supplication & requeste, auons octroyé, consenty et accordé, octroyons, consentons, & accordons, en luy donnant congié & licence, de grace especiale par ces presentes, que dore enauant durant le temps & terme de Vingt ans prochainement venans & entresuyuans l'vn l'autre, à commencer de la date de cestes, il pourra imprimer, ou faire imprimer, vendre, & distribuer, en & par tous noz pays & seigneuries, les susdictes Bibles Catholicques en trois langues, scomme, Hebraicque, Grecque, & Latine, auec la paraphrase Chaldaicque ancienne, & les interpretations Latines du Grecq, & Chalde, ensemble les Grammaires, Dictionnaires, & autres traictez en dependans. Et enoultre a fin que ledict suppliant ne perde ses paynes, fraiz, mises, labeurs & despens que luy a conuenu & conuiendra faire & supporter à la cause dicte, Interdisons & deffendons par ces dictes presentes à tous autres Imprimeurs, Libraires, et aultres quelsconques, de quelque estat ou condition ils soyent, de nosdicts pays & seigneuries, que durant lesdicts Vingt ans, ils ne s'auanchent de imprimer ou vendre, ne faire imprimer ou vendre, directement ou indirectement lesdictes Bibles en la forme susdicte, en iceulx noz pays, à payne de confiscation desdictes Bibles qui ainsi seroyent apres luy imprimees, & de cincquante florins, du prix de quarante gros chascun florin, d'amende pour le tout, & pour chascun desdicts liures à part, de six semblables florins, à applicquer moytié par moytié à nostre prouffict & dudict suppliant.

Si

Si donnons en mandement à noz amez & feaulx les Chief Président & gens de noz priué et grand Conſaulx, Président & gens de noſtre chambre de Conſeil en Flandres, grand Bailly et gens de noſtre Conſeil à Mons, Président & gens de noſtre Conſeil prouincial d'Arthois, Gouuerneur, Cancelier, Présidens & aultres de noz Conſaulx de Hollande, Vtrecht, & Frise, Et à tous noz aultres Juſticiers & Officiers cui ce regardera, leurs Lieutenants, & à chaſcun d'eulx endroict ſoy, & ſicomme à luy appertiendra, que de noſtre preſente grace, octroy, accord, & de tout le contenu en ceſdictes preſentes, durant le temps ſeloy & par la maniere que dict eſt, ils facent, ſeuffrent, & laiſſent ledict ſuppliant plainement & paiſiblement iouyr & vſer, ſans luy faire mettre ou donner, ne ſouffrir eſtre faict, mis ou donné aulcuy deſtourbier ou empeſchement au contraire, procedant & faiſant proceder contre les tranſgreſſeurs par execution de ladicte payne, & aultrement en la maniere dicte. Car ainſi nous plaiſt il. En teſmoing de ce auons faict mettre noſtre ſeel à ces preſentes. Donné en noſtre Ville de Bruxelles, le xj. iour de Januier, l'An de noſtre Seigneur Mil, cincq cens, ſoixante onze. De noz Regnes, aſſçauoir d'Eſpaigne, Secille &c. le xxj. et de Naples le xviij.

Par le Roy,

En ſon Conſeil.

I. De la Torre.

De meſme Priuilege de la Maieſté Catholicque pour le meſme temps & ſur les meſmes peines a eſté auſſi octroyé au ſuſdict Plantin au Conſeil de Brabant, le douzieſme iour de Febuirier, audict an.

Soubſigné,

Par le Roy.

I. De Perre.

REGNI NEAPOLITANI PRIVILEGIVM.

PHILIPPVS DEI GRATIA REX CASTELLÆ, ARAGONVM, VTRIVSQVE SICILIÆ, HIERVSALEM, VNGARIÆ, DALMATIÆ, ET CROATIÆ, &c.

ANTONIVS Perrenotus, S.R.C. tit. Sancti Petri ad Vincula Presbyter, Cardinalis de Granuela, præfatæ Regiæ & Catholicæ Maiestatis à conſiliis ſtatus, & in hoc Regno locum tenens, & Capitaneus generalis, &c. Mag^co viro Chriſtophoro Plantino, ciui Antuerpienſi, & præfatæ Catholicæ Maieſtatis Prototypographo fideli Regio, dilecto, gratiam Regiam & bonam voluntatem. Cùm ex præclarorum virorum literis certiores facti ſimus, opus Bibliorum quinque linguarum, cum tribus Apparatuum tomis, celeberrimum, reiq́ue publicę Chriſtianæ vtiliſſimũ, eiuſdem ſereniſſimæ Maieſtatis iuſſu, ope atque auſpiciis, ad publicam totius Chriſtiani orbis commoditatem & ornamentum, typis longè elegantiſſimis, & præſtantiſſimi viri Benedicti Ariæ Montani præcipua cura & ſtudio, quàm emendatiſſimè à te excuſum eſſe, eiuſdemq́; exemplar ſanctiſſimo Dõmino noſtro PP. Gregorio XIII. oblatum, ita placuiſſe, vt præfatæ Maieſtatis ſanctos conatus, & Regi Catholico in primis conuenientes, ſummopere laudarit, & ampliſſima tibi priuilegia ad hoc opus tuendum Motu proprio conceſſerit; Nos quoque cum naturali genio impellimur ad fouendum præclara quæque ingenia, quæ inſigni quopiam conatu ad publica commoda promouenda atque augenda aſpirant; primùm quidem longè præclariſſimum hoc ſuæ Maieſtatis ſtudium, vt vere Heroicum & Ptolomęi, Eumenis, aliorumq́ue olim conatibus in Bibliothecis inſtruendis eò præſtantius, quòd non vanæ ſtimulo gloriæ, vt illi, ſed rectæ Religionis conſeruandæ & propagandæ zelo ſuſceptum, meritò ſuſpicientes; deinde eximiam operam doctiſſimi B. Ariæ Montani, ac immortali laude dignam admirantes, rebusq́ue tuis, quemadmodũ tuo nomine expetitur, proſpicere cupientes, ne meritis frauderis fructibus tantæ operæ, & impenſæ, quæ ſumma ſolicitudine & induſtria in opus ad finem feliciter perducendum à te etiam inſumpta eſſe accepimus; cumq́ue certò conſtet, opus hoc nunquam hactenus hoc in Regno excuſum eſſe, dignumq́ue ipſo S. ſedis Apoſtolicæ ſuffragio ſit iudicatum vt diuulgetur ac priuilegiis ornetur. Tuis igitur iuſtiſſimis votis, vt deliberato conſilio, ita alacri & exporrecta fronte lubenter annuentes; tenore præſentium ex gratia ſpeciali, præfatæ Maieſtatis nomine, cum deliberatione & aſſiſtentia Regij collateralis conſilij, ſtatuimus & decreuimus, ne quis intra viginti annos proximos, à die dat. præſentium deinceps numerandos, in hoc Regno dictum Bibliorum opus, cum Apparatuum tomis coniunctis, vel Apparatus ipſos, aut eorũ partem aliquam ſeorſum, citra ipſius Chriſtophori, aut cauſam & ius ab ipſo habentis, licentiam imprimere, aut ab aliis impreſſa vendere, aut in ſuis officinis vel aliàs tenere poſſit. Volentes & decernẽtes expreſsè,

 quòd

Universidad de Deusto
Biblioteca

quòd si quis contra nostrã præsentem ordinationẽ & inhibitionẽ facere vel attentare præsumpserit, ipso facto incurrat pro qualibet vice pœnam vnciarũ auri viginti quinque, tibi vel causam & ius à te habenti pro medietate, & pro alia medietate Regio fisco applicandam, opusque ipsum vt suprà, siue per exemplum alibi impressum, & in Regnum ipsum importatum, tibi deuoluatur, & sit tuum, aut causam & ius à te habentium. Mandantes propterea per præsentes omnibus & singulis Officialibus, & subditis Regiis maioribus & minoribus, quocunque nomine nuncupatis, officio, auctoritate, potestate, & iurisdictione fungentibus, quatenus tibi, vel ius à te habenti, aut alteræ legitimæ personæ pro tua parte, præstent & præstari faciant omne auxiliũ, consilium & fauorem oportunum & necessarium super consecutione dictæ pœnæ pecuniariæ, dictorumque librorum in casibus prædictis tibi deuolutorum, adeò vt pro prædictis ad nos recursum habere tibi necesse non sit. Et si secus factum fuerit, statim incurrant iram & indignationem Regiam atque nostram, ac pœnam ducatorum mille. In quorum fidem præsentes fieri iussimus, solito sigillo à tergo impressas, pñtanti singulis vicibus remansuras. Datum Neapoli, die XXVI. Septemb. M. D. LXXII.

Ant. Card. Granuelanus.

Vidit Reberterius R. Vidit Salernitanus.

Vidit Montenegro.

Dominus locum tenens & Capitaneus generalis mandauit mihi Ludouico de Lobera pro secretario.

In Par^m. XII°. R. 265.

CAROLI IX. GALLIÆ REGIS
PRIVILEGII EXEMPLVM.

Charles par la grace de Dieu Roy de France, A tous ceulx qui ces presentes lettres verront, salut. Sçauoir faisons, que suyuant la requeste & supplication à nous faicte de la part de nostre cher & bien amé Christophle Plantin, Prototypographe & maistre Imprimeur de nostre tresamé frere le Roy d'Espaigne, demeurant en la Ville d'Anuers, contenant que depuis quatre ans il a incessamment trauaillé, par l'expres cõmandement de nostredict frere, à faire nouuellement imprimer la saincte Bible en cinq langues, à sçauoir, Hebraique, Chaldee, Sirecque, Latine, & Syriaque: en quoy luy auroit touiours assisté vng Docteur en Theologie Espagnol, nommé Benedictus Arias Montanus, enuoyé expres par nostredict frere en la Ville d'Anuers pour ce seul effect: laquelle Bible est en plusieurs Volumes, dont l'inscription sensuit: *Integra in vetus Testamentum paraphrasis Chaldaica, cum sua interpretatione Latina. Noui Testamenti textus Syriacus, charactere Syro & Hebræo impressus, cum respondente sua interpretatione Latina, per M. Guidonem Fabricium. Veteris Testamenti libri Hebraico sermone cõscripti, cũ interpretatione Latina ad Hebraicam phrasim accommodata & textui Hebræo superposita. Nouũ Testamentum vniuersum Græcũ, cum Latina versione ad Græcã phrasim expensa & Græco textui superposita. Apparatus sacer, cuius partes sunt: Dictionarium Hebraicum, Syriacum, Syrochaldaicum, & Græcum, earumq; quatuor linguarum, quatuor Grammaticæ introductiones. Variarũ lectionum sacræ Scripturæ in diuersis linguis libellus. Liber de Hebraicis Idiotismis. Liber de Arcano sermone. Liber de Actione siue habitu. Liber de Geographia sacra. Liber de Ponderibus & mensuris sacris. Liber de Sæculis & temporibus. Liber de sacris fabricis.*

Tous lesquels liures ayans esté veus & soigneusement examinez par plusieurs bons & scauants Docteurs en la faculté de Theologie, tant de nostre Vniuersité de Paris que aussy de celle de Louuain, ont esté approuuez & iugez tresdignes pour estre mis en lumiere, & estre veuz & leuz de tous bons Chrestiens, ainsi que appert par les attestations cy attachees. Pour l'impression de laquelle Bible & aultres liures dessus declairez, ledict Plantin a trauaillé iournellement durant quatre ans en grand soing & vigilance, & y a employé grandes sommes de deniers, tant pour auoir toutes sortes de characteres propices, papier, & aultres choses propres pour la commodité & dignité d'vne telle oeuure: & aussy pour auoir entretenu durant ledict temps de quatre ans plusieurs gens doctes en toutes langues pour seruir de correcteurs: Lesquelles despenses, fraiz, & mises, il luy seroit tresmal aisé de retirer, s'il estoit permis à aultres imprimeurs de nostre Royaume d'imprimer cy apres lesdicts liures, ou aucuns d'iceulx sur ses exemplaires. & cela aduenant seroit le fruster de tous ses labeurs, & des grandes despenses qu'il y a employees. Pour à quoy obuier auroit obtenu de nostre dict frere le Roy d'Espaigne le priuilege cy attaché, par lequel est defendu à tous autres imprimeurs de ses pays, terres, & seigneuries, de ne imprimer lesdicts liures, ny aucuns d'iceulx, durant le temps & espace de vingt ans: nous ayant ledict Plantin faict supplier, que luy vouluissions octroyer semblables graces. Pource est il que nous, inclinant liberallement à la supplication et requeste dudict Plantin, en consideration des choses susdictes, & pour le singulier desir qu'auons touiours eu d'exalter & accroistre, d'aultant que faire le pouuons, l'honneur & gloire de Dieu, & la saincte Foy Catholicque, à la confusion & extirpation de tous heretiques, apres auoir faict veoir à nostre priué Conseil les certifications des Docteurs en Theologie desdictes Vniuersitez de Paris, & de Louuain, A iceluy Plantin & à ses facteurs & commis auons de noz grace speciale, plaine puissance & auctorité Royale permis, & permettons de pouuoir vendre ladicte saincte Bible, & aultres liures dessus declairez en & par toutes les places & prouinces de nostre Royaulme, pays, terres, & seigneu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

seigneuries de nostre obeissance. Sessendant tresexpressement à tous aultres imprimeurs & libraires de reimprimer ladicte Bible, ny aucun desdicts liures, soit en particulier & par interpositioy parmy d'aultres liures, ny d'apporter, vendre, ny debiter en cestuy nostre Royaulme aulcuns semblables liures, qui pourroyent estre imprimez ailleurs hors de nostredict Royaulme sur les exemplaires dudict Plantiy, soit en tout ou partie, & ce durant le temps & espace de vingt ans prochainement venants, à conter du iour & date de ces presentes, Sur peine de confiscatioy desdictes Bibles & liures qui se trouueront d'aultre impressioy que celle dudict Plantiy, & oultre de cinq cents liures tournois d'amende, applicable moytié à nous, & moytié audict Plantiy pour ses dommages & interests. Si donnons en mandement à nostre preuost de Paris, & tous noz Baillifs, Senechaulx, ou leurs lieutenants, & à chascuy d'eulx endroict soy, que de noz presentes grace & preuilege ils souffrent & facent plainement & paysiblement iouyr ledict Plantiy, ses facteurs & commis, en mulctant ceulx qui contreuiendront en nosdictes dessences des peines & amendes dessus declairees, sans aulcune moderatioy. Car tel est nostre plaisir, Nonobstant toutes choses à ce contraires. Donné à Blois, le xiij. iour d'Auril, l'an de grace Mil, cinq cens, soixante douze. Et de nostre Regne le douzieme.

Par le Roy.

Me. Anthoine de St. Pol. Me. des reqtes. ordinaire de l'hostel pñt.

Fises.

CENSVRA, ET APPROBATIO
THEOLOGORVM PARISIENSIVM.

Nos subscripti Doctores facultatis Parisiensis sacra Biblia Philippi II. Hispaniarum Regis Catholici mandato, opera verò Benedicti Ariæ Montani Theologi Hispalensis, & Guidonis Fabricij Boderiani natione Galli, iuuantibus Francisco Raphelengio, & Nicolao Fabricio, in lucem emissa, cum ipsorum Dictionariis & reliquo Apparatu, à Plantino typis Hebraicè, Syriacè, Græcè, & Latinè expressa ad formam Complutensium Bibliorum olim in Hispania impressorum, vidimus, approbauimus, digna denique censuimus quæ à Catholicis legerentur, & opponerentur falsis & impiis hæreticorum translationibus, quibus fucum imperitis linguarum facere conantur. Scriptum, & chirographis nostris signatum, Anno Domini 1572. die quarta Aprilis.

P. Danesius Episcopus Vauron.

De Sainctes. S. Vigor. Prouost.

I. Cogneu. De Quictebeuf. Genebrard.

VENETI PRIVILEGII
EXEMPLVM.

ALOYSIVS Mocenigo, Dei gratia, Dux Venetiarum, &c. Vniuersis, & singulis Rectoribus, Magistratibus, Officialibus, & aliis ministris nostris tam præsentibus quàm futuris, ad quos harũ litterarum executio spectat et pertinet, fidelibus dilectis salutem, & dilectionis affectum. Significamus vobis, hodie in Consilio nostro Rogatorum captam fuisse partem tenoris infrascripti, videlicet:

Hà ricercato alla Signa nostra il Sigr Ambasciator del Sermo Re Catholico, qui residente in nome di sua Catholica Maestà, che vogliamo conceder Priuilegio à D. Christophoro Plantino, cittadino d'Anuersa, stampatore Regio, per l'impressione, che la Maestà sua hà fatta fare della sacra Biblia, & del sacro Apparato contenuto in tre tomi; & essendo conueniente darle ogni satisfattione; L'anderà parte, che sia concesso al sudetto D. Christophoro Plantino, cittadino d'Anuersa, stampator Regio, che niun altro, che lui, ò chi hauerà causa da lui, non possa per il spatio de anni vinti prossimi, stampar, ne far stampar, ne altroue stampata vender, l'opra della sacra Biblia conguinta con i tomi delli Apparati, ouero essi Apparati, ò parte di essi separatamente, si in questa Città, come in alcun luogo del Dominio nostro, Sotto pena di perder i libri, che si ritrouassero, quali siano del sopto D. Christophoro Plantino, & de pagar ducati trecento, vn terzo de quali sia applicato alla Casa nostra dell'Arsenal, vno all' Hospedal della Pietà, & l'altro à quell' offitio, ò Magistrato, che farà l'essecutione. Essendo però obligato il sopranominato Plantino, ò altri per suo nome, osseruar quanto è disposto per le leggi nostre in materia di stampe. Dat. in nostro Ducali Palatio, die XXV. Octob. Indictione prima. M. D. LXXII.

Ita signatum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

PHILIPPI II. HISPAN. REGIS

EX CONSILIO BRABANTIÆ

PRIVILEGII EXEMPLVM.

PHilippe par la grace de Dieu Roy de Castille, de Leon, d'Arragon, de Nauarre, de Naples, de Secille, de Maillorque, de Sardaine, de isles Indes, & terre ferme de la mer Oceane: Archiduc d'Austrice: Duc de Bourgoingne, de Brabant, de Lembourg, de Luxembourg, de Gueldres, & de Milan: Comte de Habsbourg, de Flandres, d'Vrtois, de Bourgoingne, Palatin, & de Haynnau, de Hollande, de Zelande, de Namur, & de Zutphen: Prince de Zwane: Marquis du sainct Empire: Seigneur de Frize, de Salins, de Malines, des cité, villes, & pays d'Vtrecht, d'Ouerissel, & Groeninge, & Seminateur en Asie & en Affrique. A tous ceulx qui ces presentes verront salut. Receu auons l'humble supplication de nostre cher & bien amé le Docteur Benedictus Arias Montanus nostre Chappellain domestique, contenant, comme depuis enuiron quatre ans en çà, il a esté par nous enuoyé en nos pays de par de çà, auec charge & commission expresse de faire (à l'vtilité commune de la saincte Eglise Catholique, & à la commodité de toutes personnes studieuses des sainctes lettres) bien & deuement imprimer, par Christophle Plantin nostre prototypographe, les sainctes Bibles Catholiques, és trois langues, Hebraicque, Grecque, & Latine, auec l'entiere paraphrase Chaldaicque ancienne, & les interpretations Latines du Siroe, & du Chaldee, selon la copie de Bible redue imprimees en nostre Vniuersité de Louuain en Espaigne, en y adioustant les Grammaires, Dictionnaires, & autres traictez, qui pourroyent plus distinctement, commodieusement & amplement seruir, pour plus facilement apprendre les dictes langues, & les phrases ou manieres de parler d'icelles, qu'il n'auoit esté faict aux dictes Bibles de Complute, & auec ce d'y adiouster plusieurs figures & pourtraicts, & le tout en beaucoup meilleur papier & characteres que il n'estoyent les dictes Bibles. Et comme par la grace diuine l'oeuure, quasi paracheuee, doibt selon nostre intention desdicts, & desir, de bref estre mis en lumiere, & que outre vne bonne somme de ducats par nous y employez, ledict Christophle Plantin y a semblablement, par l'espace de quatre ans fait & employé, & continue encores iournellement de faire mainte coustes, fraiz & despences, auec le continuel trauail, diligence, soing & industrie, sans rien y auoir espargné pour recouurer & faire faire toutes sortes de chasteaces propices, & toutes autres choses propres pour la commodité & dignité de telle oeuure: il nous a supplié, sur accorder nos lettres d'octroy & preuilege, contenant de deffence à tous autres de ne imprimer les dictes Bibles cy dans les vingt ans prochainement venans. Pource est il que nous les choses susdictes considerees, & veue l'attestation de ceulx de nostre Vniuersité de Louuain, touchant les susdictes Bibles, audict Christophle Plantin Prototypographe suppliant, inclinans à sa supplication & requeste, auons octroyé, consenty & accordé, octroyons, consentons, & accordons, en luy donnant congié & licence, grace especiale par ces presentes, que deffendons auant le temps & terme de vingt ans prochainement venans & entresuyuans l'vn l'autre, à commencer de la date de ces dictes, il pourra imprimer, ou faire imprimer, vendre, & distribuer en & par tous nos dicts pays de Brabant les susdictes Bibles Catholiques en trois langues, scemmoy, Hebraicque, Grecque, & Latine, auec la Paraphrase Chaldaicque ancienne, & les interpretations Latines du Siroe, & Chaldee, ensemble les Grammaires, Dictionnaires, & autres traictz en dependans. Et ce durant ledict temps, sans qu'il puisse ne polra ces dictes imprimer, ou faire imprimer, vendre, ne distribuer par tous nosdicts pays de Brabant les susdictes Bibles Catholiques, ne aucunes d'icelles en quelque sorte que ce soit, durant ledict temps, sans le vouloir & consentement dudict suppliant, ou de ceulx de par lesquelz il aura cause, sur peine de confiscation desdictes Bibles qui ainsi seroyent imprimees, & de cinquante florins du poix de quarante gros chascun florin, d'amende pour le tout, & pour chascun desdictes liures à part, de six semblables florins, à applicquer moytié par moytié à nostre prouffict & dudict suppliant. Si donnons en mandement à nos amez & feaulx les Chancelier & gens de nostre Conseil en Brabant, Maieur de Louuain, Amptman de Bruxelles, Escoutetes d'Anuers & de Boisleduc, & à tous nos autres Iusticiers & Officiers cy ce regardera, leurs Lieutenants, & à chascun d'eulx endroict soy, & sicomme à luy appertiendra, que de nostre present octroy, consentement & accord, & de tout le contenu en ces dictes presentes, ledict suppliant face, seuffrent & laissent ledict suppliant plainement & paisiblement ioupr & vser, sans luy faire ou donner, ne souffrir estre faict, mis ou donné aucun destourbier ou empeschement au contraire, procedant & faisant proceder contre les transgresseurs par execution de ladicte peyne, & autrement en la maniere dicte. Car ainsi nous plaist il. En tesmoing de ce auons faict mettre nostre seel à ces presentes. Donné en nostre Ville de Bruxelles, le vingtiesme iour du mois de Febvrier, l'An de nostre Seigneur Mil cinq cens soixante vng, & de nostre regnes, assauoir d'Espaigne, Sicille &c. le xxi. & de Naples &c. xviii.

Par le Roy.

Soubsigné

I. De Perre.

DOCTORVM VIRORVM

CARMINA ENCOMIASTICA.

וישא בנידיכטוש אריאש מונטאנוס את משלו ויאמר

בהיותי בארץ כחיים
בא לי לידי גליון
מלא חכמה ורב שכלות
אין קם כמוהו בישראל
אשר יכול בכל שירה
למשול משל בדברים
אחד לשון מאחדן כשרון
כל חבנין מהאבנים
שאין כל חילוץ והמורה
אבל כלו טעם ודעתם
בהלל אל עתיק שנים
תמצא בו דעה טמונה
המצא עיון דעת בכמות
וכל אשר אני דורש
הן מצאתי במקום צר
אני אומר הן לי אוצר

במחוללה עיר רומים
כתוב כלו בהגיון
אין ערך לו בכל גלות
אחרי אותו פזר האל
ששוררים במשורה
שהם יפים ונבחרים
טעם שלם ישר פתרון
משקל שוה ואין שונים
באותיות בכל שורה
גדול ורב שונה והם
וחכמתם בכל סנים
תמצא בו דעה חכונה
דעת רופא דעת רמות
מכל מלמר ומפרש
סתום בכח מעוצר
זהב ופז אבן נוצר

לכן את שהיה אפל
אשוב אבוא בעזרת יה
אבוא אנויר"שה לזבולי
אשר הוא ברוב חדשים
מהיר ונכון למלאכתו
באותיות דפוס חדות
בגד לפליפוס טלכי
בגד עשה לו לכבוד
וכי נלבש הוא זה רכוש
ובגד זה לא יפרץ
ובימים לא יבלה
אקח אני הפנינים
שמצאתים בסגילה
אשים אותם בזה סעיל
אחור בקץ או בפניו
בכל מקום אשר שם הם

סעתה אעשה לעופל
סגן בכל עת לי היה
לבית פלנטינוס חביב לי
בעזר אל עם אנשים
עם יחתנו וכל ביתו
על יופייהן הנחמדות
ולו כוהן דל אנוכי
יקר ואין יכול לאבוד
אורו נראה כפה עד כוש
לא ירצץ לא יפרץ
ואור הודו לא יכלה
זהב ופז ואבנים
קטנה זאת ובתהילה
שלמלכי תחת או עיל
או בשולים ובאופניו
כל ישומם על מראיהם ׃

לך אלי בגלגלי זבולי
גדול הכל יכל יכול ויוכל
הדל הולל בהלי ללך יהולל
להביט לחשך אלאה ואלהה
להגיד חילך החל וכלה
זלא גודל כלליך אכלכל
וחלילה לכבוד בכלי
אבל אגדל בהגדיל להגיגי
חלא אחול ואוחל אל בחללי
זלי לבב ליחדך לדלג
זלי לבח לגי ידל ויכלי
ובהלל אגדלך בגודל
לך אגלה חלי לבי וחגלי
וכלואני לגבי בחלאי
זלב כלל ולכאבי בחלל
בחלחלה וחיל כלי ויליל
להט גואל בחגאולי לטוחי
בלי לאח וגואל הגאולה
אבל חבל לבבי לי לבדי
ואלבט וילחו הליבי
בהואל אלבב לאוולי
לדל אסבול לי אאדל להטיב
זלא אאהל להחבא בכלאי
זלא אוכל אלי כלכל ואוכל
והולדי והולידי לבהו
והאבל וחחבל בחלדי
להכל חובלו חכל ואובל

גדולה לא אגדלך ברגלי
זלא אוכל להלדך ביכלי
הלא חולל לכוכבי והלי
זלא להבך יגדל גלילי
אלהי בטלו אילי וחילי
לבטא אחולה אבלה יכולי
ולבבותי אחלל בחלילי
ואבהל בהלולי ואחלי
להודך והלא אוחל בחללי
כאולי זלא אוזל אולי
ואלודה לחילי לא לכולי
ברלחי ויכדל בדולי
לחי אוביל ביובלי ויכלי
לך אכלה זלא אכלה ביוחלי
ואל היכליך לך אשיל חללי
זלא יחדל בכל לולי ולילי
ולולי באלך אללי לי
ולידידי ולגדולי וחולי
וחכלי לבדו חלדי וחבלי
כאלו בכליא אלך בככלי
ואגילה בילדי חיל בגילי
לך יגל בחגדולי גדולי
ובכלובי בחגדילך גבולי
חלא אוכל להחבא ולכלי
ובהלה ובלהה בחדלי
והחבל אכל חלדי בחבלי
וגדיאל והיל היהלאלי

יחבל כל כלי חבל וכהלי
ויאלה ויכלה האולי
גלילי חילך חילי וגואלי
לאט לא לאיטי ואולי
לחטא אאבל אבל אגיל באבלי
ואלו אהבלה אוכל כלילי
בהלבב לבב חוכל בחבלי
לכידודי זלא אוכל בגחלי
וחוחל לו בחבלי וחבולי
בהזיל לבבי אסבול בגלי
וגולי ליך חובלי וגולי
לאיר אללה ולא אבליג בגילי
וטלטלה לאהלי כטלטלי
לדרך בגלולי גלילי
ולבו אל גליל טלה ובדלי
וכלה כחלה בכלי וכחלי
לאב חולה חיליה והחליא
ואל אילי וזלולי כטלי
ואדול ואגאל ביובלי
דלה כלי בלא חבל וכדלי
לאט אוליך בחיכלי ואילי
אויל האוהלי תאכיל וחלי
וחיל אהלה ואהליבה באהלי
ואולי גדלך יכל גלילי
כאלידה וחכלילי כלילי
לך אלי בגלגלי זבולי ׃

בית אל מים שיר משיחי
רורש תכלית פלא בנעים

חפץ לראות אור זראנו
זמר בית אל ימצאנו׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

שִׁיר לגילברטוס גניבראדוס מורה חכמת
האלהים ומלמד לשון עברית על ספרי
הקדש שנדפסו במצות פיליפוס מלך
ספרד יה׳

שני שרים סה־שלא י־ כלו לעשות בלהי יגון
ביום זה מלך המלכים לבדך אחה עושה ׃
לעם האל מלך פרס ברכות ונכסים נתן
ובנה מקדש לאלהים אשר הרס אויב קשה ׃
והלמי שלטון סיגרים יונית ספרי הקדש
לכל עולם הכריז ללמוד בשבעים איש מצוה עשה ׃
ואחה בן גזע קדוש מאוד נכבדה משניהם
כבורך בחי המקדש הלא טהרה מכושה ׃
במו מלך מערי חחה לכל־ ארצם כהבי קדש
ברוב הצורות ולשונות להודיע סורות השיה ׃
בכן בשחי פנים את־ עיר קדוש ישראל כניהה
לפען הצפח סביה ומבחוץ על כל מעשה ׃
בכן שדי שהיה עם שניהם יצליח דרכך
והרבה מהמה יוסיף וכאלה אחך יעשה ׃

HAEC sua Hebraica sic Latinè adumbrauit Gilbertus Genebrardus Theologus Parisiensis, & Lutetiæ diuinarum Hebraicarumque literarum professor Regius.

ANTIQVIS *bini quod vix potuere diebus*
Reges, nunc Regum maxime solus agis.
Persa Cyrus Domino sacratam condidit ædem,
Dona Dei populo, iuraque multa dedit.
Vulgauit Pharius diuina volumina princeps
Septenûm decies percitus arte virûm.
Sancta patris Caroli soboles tu vincis vtrũque,
Cum Persa à Mauris diruta templa pias.
Cum Rege Ægypti toti das Biblia mundo,
Pluribus & linguis, pluribus atque typis.
Sic sanctam ædificas duplici ratione Sionem,
Viuat vt exterius, viuat & interius.
Ergo quod Numen Regem tunc rexit vtrũque,
Nunc te in perpetuũ dirigat vsq; & amet.

ויפתח יהוחנן בינדיקטוס צרפתי ובטונסטילון בישיבת
אנקנוס פרנקישקנוס את־פיו בזה שיר פשוט על רנת
הגרול המקרא שנדפס במצות הגדול והאדיר בכאר מאר
פיליפוס מלך ספרדים יה׳ה בבית כרישטופורו פלנטין
הדופס ואיש נוצרי פה אנוירשי׳ה העיר הגדולה
והמהוללה בשנת לגאולתינו שע׳ לפ׳ק ועל רנת שנזכר
המלך ועל רנת הרב אריאש בונשנוס והרב פאבר
ויזמור עליהם לאמור

דור הקדמון זרע נח גם דור עבר כלם ביני
חנה ראי־ נו נפלאות כי־ פעל פ־ על ביתינו ׃
הן ספר י־ חיד בספרים היום נדפס כל־ המקרא
קראו בו־ נא וקחו אחותו כי־ כולל דבר־ רי־ אל נורא ׃
סום אזו שקר אין בו כי־ אם חכמה אנך יורה אהבכם ׳האל
על־ כן האזנו בו יום ולילי ויהי הסיד כלבבכם ׃
אז תצליחו את־ דרכיכם גם לא תכא לכם הזה
אך חקרו את־ חסר את־ מן גם ברכות תי טוב פיהוה ׃
עזה ערפי יועצה אל לא־ כן יועצה ביה יקראל
ופקודי ה׳ הורה יועצה לא־ רבה אבר זכרון תאל ׃
אשריך ארץ שכלכיך נא־ מן פילופוס ישנו מלך
לא קם כמו־ הו על־ דורו שאת־ תאל־ תים יהחלך ׃
רב אריאש רב פאבר נפ־ לאכה זאת ה־ יו ראש פינה
לכבוד ערפי וספרי ול־ למד לבני־ הן מביגה ׃
אשריכם כי־ ציון מע־ הה תחקור ס־ כם החורה
הנקהם בת־ יעקוב כי־ על־ ידכם דעת עבר ספרה ׃
מי יגיד את־ מעשים האיש־ ים עשו על־ זה ספר
גם זעה גם חוקף מעב־ דיהם אם־ לא רב מספר ׃
ואלהים ז־ כור יזכור ע־ פל שהפי־ בו־ אה נוצרים
וקיום שלום שכר להם יענהן ס־ שה׳ תי ׃

אבי׳ר

IN EDITIONIS SYRIACÆ ἐγκώμιον psallebat F. Iochannes Benedictus *Gallus, necnon instituti Franciscani alumnus.*

עזה אלהי האישים יקרים גם־ כן אגול מעשיו ב־ חוה־ לורת ׃
לא קם ככו פוקפל נבון לשונות יצא שמו כל־ ארצות או גב־ לורת ׃
פלר לשון כשרים אחב והפרה אוהו לאור הוציא מחוך אפ־ לורת ׃
אבן יהוה הרחיב את־ לבבו לעשות עתיקה הואת גם לכ־ לורת ׃
רופס פלנטין אשריהו ברורו גם יש־ שמו נכבד אורב פע־ לורת ׃
קראו בספר זה דברי אסותה נשקו לספר כל־ ימים ולי־ לורת ׃
הן־ הרו ספר עז גניבי נדפס הולכים בעו־ לות ׃
אך זאת עתיקה רב פלר הגדל והיהי כבודו גדול ב־ קה־ לורת ׃

בגל׳ך

תבלית לכל נוצר בעץ המתיק מרי מים בהעתירו למול שמים
אבן בעת נעת במימיך קנה הכתרתך וימתקו המים

מרום מראשין מקומם מקדשנו ממציא מצויים מאין מחולל משכורת מרומו מאפס מעמיד מערכות מחברת מבהילות מהוללי מוחלט מתאר
מבלי מה מחוגת מזלות מכוונות מקבילות מציב מראשית מעגלים מסובלים מערכה מול מערכה מקשר מכימה מעדנות מושכות מכסיל מפתח מוכה
מספר משרתים מכהירים מלקטים מפניו משאת מסדר מוסדותיו מדרגות משתלשלות מבדיל מים מטים מרחיה מסיר מצולה מוריד מטרות מעוזו
משקה מרוצ מעליותיו מלאה מחקר מבקשיו מרוממותו מחליש מבט מציציו מגבהו מחואר משוללות מקצר מבטא מליצים מעופק מהללוי מסתחר
מלב מחוכמים מגאותו מוצק מחסדיו מוריע מורכיו ׃ מלך מלכי מלכים מי מקדושים מתקרב מסביבות מקוכך מבוא מדוך מנשק
מקים מהנשא ממקומות מגבילים מורר מהעלה ממדורות מקיפים מערוכיך מאורות מהאימות מרכבת משנה משרתיך מזרים מזהירים מפזרים
מסלך מתועעים מתשוקת מסבהם מעודרת מוצאים משחנים מהלכם מאסף מחצבים מפודרים מתנגח מסמך מקצהם מחרכב מחחושה מקריבהם
מהכונת מיושרת משביב מאורך מקדם מקור מושפע מנגדך מתפשט מתפרד מחנה מדעים מופלאים מזוקק מציאותו מושכלים מנפשם מוסלים
מבלהם מכוסים מגאותו מופשטים מגאות מהעלסים מזיוך מבלי מסך מחוכם משרת מעין מצבך מאפל מיוסדים מאמת מלביש מחדרו
מורכבים מוכנים מקבלי מעשהו מלאכתו מלאכה מיוקרה מיחה טוג משביל מחוקה מחמונות מרום מגבחר מיחר מזגה מטה מרוחו מנורה
מזמה משלחת מקטרת מור מסחעפה מטהרה מקדש מעלה מתפארת מכבודה מחוקן מחמד מצוי מגונה מחיפה מנוחה מצמיחה מהקשט מי מטרה
משכלת מחפשת מסתריו מצפונו מכבדת מפרסמת מחצבה מגדה מולדותו מרימה מכשול מורך מלמדה מקלט מסוקשי מורה ׃

מי מלל מפלאותיך מלפנו מבהמות מחכמנו מעופף מדריכנו מסלול מסוקל מתנובות משוסר ממזיקין מנחילנו מצות מצוכות מכלות
מכחישים מחיות מזהירים מחבטות מעבטי מעגל מצותך מחסה מבניהם מסחור מנוקים מעין מהטורה מודר מעוה מישור מרוכה מפשעים מוכן
מלפנים מטבה מעול מעקם מסילהם מורש מקהלו מרוה מצחם משלחת מלאכים מחבלים מבורך מבנים מאושר מגבר מרשים מקימם מאהבה
מעל מאש מחלהטה משכן מלידה מקובלה מסיני משרת משה מבחוריו מה מחוק מרבש מנעיך מנוסך מחנותיך מה מר מלענת מרוחיך
משפטיך מאזני משפט מדת מלאכת מחשבת משקל מדברים משורת מפעלים מהלכים מפלם מוסרך מסער מטיבי מעצר משקיט מרוצת מכעיסים
מרכה מוקדי מלעיב מגורש מערן מקול מלחשים ׃ מלבי משפטיך מחמאות מעודדי משמים מניעי מהעצל מקיעי מחיב מאשמנים
מעוזי מרוחי מאמרם מחקרים מכהבם מחדרי משכיהם משרחי מסך משוכה מיועץ מחנכר מאותי משוך מנהוחם מר מדלי מטרה משוחות
מהצוני מקול מכאיבים מחצצים מבין משאבי משבר מעכוני מועף מקדים מבחירי מבוח משכחי מרגוע מרטוני מנעורי מוצאת משוחרר כפרך
מעבידי מאמצי מסולם מוץ מסוער מגורן ׃ משגיח מצאת מרחם מהרחי מצוא מוצאות מכאובות מגרוני מסבות משחתי מעינותי מה
מצאתי מעלה מחודרת מנוחתי מעלפת מנור מסגרות מעילי מוסבות משבצות מרפש מעוטרת מארה מצנפתי מקופה מרוחה מטעמי מבצרי
מרחסות משוטי מעבוה מספר מר מלולי מגרעת מכל מעברי מקומה משכנת מצעד מבוכות מראשותי מרגליהי מחשך מורשי מתאוננים מלינים
מוסיפי מבריחי מהחפת משכיות מבטחים מתנכני מגרי מרום מנודיו מביר מנודה מועלי ממושך מורט מריבי משיח משכן מעורי מערו מתני
מאויי משובים מפשוכה מחלהי מסרני מטרות מכוסות מאריבות מרדה פנים מפח מאיהור מקצה מזה מעי מפלה מחומה מות מנחק מיחרי
מחזק מחריבי מכלכל מגורלי משכל מקבץ מפרידי מעצם מכיתי מבטיח מחריבי מבחירת מעבריו מאסריו מנחו משגיעים מנחנו מהעלם
מבשירי מתרשל מחשועה מחזיקי משענתו מתיאש מקווי מראה משהדל מוסכלה מועצות מסוכן מתרפה מאויבו מבקש מוחו מה מוחרו
מבבל מצוקותיו מה מנחי מחלדי מעניקי מחן משחתו מחר מאת מוכים משכיותי מחליף מה מוייפה משקלותיו מיועדיו מענני משמנו מהי
מספר מחדיו מפוחו משטמתו מרובים מארבה מאד מאד מחושקי מקלונו משיגים מחכמה מכבוד מעט ׃

מנחי׳ב מבטן משכב מהרושש מאשפות מרים מרודים מפולה משה מהתום מעמסות מערה מחלואים מדור מתפלל משולל מטובה
מחוזה מטעמקים מצפצף מארץ מחודה משליך מדי מחמדים מפשיט מלבושי משי מכלול מחלצות מהכמה מהצלות משחת מאיש מראהו מדיע
משקה מרוץ

Universidad de Deusto
Biblioteca

הַשִּׁירָה׃

אֲנִי מוֹדָה לְאֵל פּוֹדֵנִי	בְּרֹחַ סוֹפֵר רַע וְכוֹפֵר
מִבּוֹר תַּחְתִּית גְּוִיָּתִי	בְּצוּר עֵינֵי מְקוֹר חַיִּים
וְלָעֲפָרָה וְתִפְאָרָה	פֵּן הוּא יָמֵת כָּל־הָאָמֹרָה
אֵיכָכוֹן תָּמִיד תְּפִלָּתִי׃	בְּאֶרֶץ בַּיִם וְתוֹךְ אִיִּים׃
אֲחִיָּה בְּקֶרֶב אַחָה סָתָר	לְךָ אֶחֱל אֲשֶׁר יַהֲל
אַנָּה רָצוֹן לְנַשְׁמָתִי	עַל עֲבָדְךָ אֶת אֲרֹנָי
אַתָּה יָשֶׁר אַתָּה נָשָׁר	שָׁכִינָתִי תְּכוּנָתִי
רוֹחֵף עַל־מֵי אֲנָמָתִי׃	לֵבָבִי צִיּוֹן וְהַר סִינַי׃
וְאַתָּה יָהּ לָךְ הַיְרֵה	לְכִי סָפָה לְכִי חָפְרָה
רֵאשִׁית חָכְמָה וְגַן עֵרֶן	אֹרֶן בְּרִית לְכָה בָּלָה
וּבִיהוֹי אֲשֶׁר קָוִי	אַתָּה חֹדֶשׁ תַּחַת קֹדֶשׁ
נִבְנָה בִינָה כְּמוֹ אֵדֶן׃	סַלְכוּת לְבִי וְכָל כְּלָה׃
הַאֵל חֶסֶד אַתָּה יוֹסֵר	לָךְ שִׁלְטוֹן אֲנִי קִטּוֹן
אֶת הָעוֹלָם כְּסוֹד רַחֲמִים	אֲשִׁיר הַשִּׁיר וְהַתּוֹדָה
אַתָּה מַיִם מְשַׁמְּמִים	עֲלֵי סֵפֶר מָלֵא שָׁפָר
וְשֵׁל מְנִיף בְּהֶחָכְמִים׃	אֲרֻנִּין נַפְשִׁי וְטוּב אוֹדֶה׃
אֱלֹהִים חַר לְךָ פְּחַד	אָב בֵּן רוּחַ אֶחָלָה לוּחַ
חַנִּין קְשֶׁה וְאֵשׁ בּוֹעֲרָה	בְּתוֹךְ הֵיכָל שָׁבַּגְתִּי
וּבִיהוֹה בְּתוֹךְ נוֹרָה	כֹּל יְשִׁיחַ בְּפִשְׁיחַ
עֵץ חַיִּים וְתִפְאָרָה׃	כִּי עַל יָדוֹ זֶה קִנְיָתִי׃
נֵצַח הָדָר הוֹד וְהֶדֶר	יְשׁוּעָתָה אֲנִי שַׁהָה
חַיּוּ לָכֶם צַבְאוֹת צְבָאוֹת	אֹמֵר מִזְמוֹר עַל כִּנּוֹרִי
אֵל חַי שַׁדַּי אֲשֶׁר לוֹ נָדַי	וַאֲגִילָה עַל מְגִילָה
צוּרִיק אָבִיר בְּרִית וְאוֹדֶה׃	שֶׁמַּאִירָה כָּל־הוֹן אוֹרִי׃
יְסוֹד עוֹלָם יְכוֹל כֹּלָם	אֲנִי מַעְתִּיק בִּכְתָב עֵתִיק
שַׁדַּי שְׁדִים וְאַרְנִי	סֵפֶר רִאשׁוֹן בַּסְּפָרִים
שְׁמוֹר נַפְשִׁי בְּטוֹב חַפְּשִׁי	אֲשֶׁר בּוֹ אֵל פְּרוּרִי מַבֵּל
פֵּן אִכָּשֵׁל בְּצוּרְנוֹ׃	וַיַּבֵּר הוּא אֶת וַבְּרִים׃

אַרְיֵה וְשׁוֹר אָאִישׁ מִשּׁוֹר
עִם הַנֶּשֶׁר בְּאוּפָנַיִם
אֶל עֲקָרִיִּים וְרוּמִיִּים
אַרְמוֹנִים וְיָנִים
שְׁאוֹ בְרִית וְזֹאת אַחֲרִית
וְרֹאשׁוֹנָה אֶל כָּל עַמִּים
וְלִישׁוּעַ בְּקוֹל שׁוּעַ
שִׁירוּ כָבוֹד בְּכָל יָמִים׃
סִפְרַת סוּרִים סִפְרַת אוֹרִים
סִפְרַת חַיִּים לְפִי דָרַי
וּפִתְחִי בְּמַפְתֵּחַ
סֵפֶר רוּדָה סִפְרָתִי׃
חָנָה הֲלֹךְ לְכָל־מֶלֶךְ
לִקְרָא תָּמִיד בְּהַתּוֹרָה
אֲשֶׁר עוֹשֶׂה בִּירֵי מֹשֶׁה
שָׁם עִם נוּרָא מְאוֹד נוֹרָא׃
רוֹעֶה רוֹעִים רַבִּים חוֹעִים
בְּזֶה סֵפֶר בְּלִי רֵעֶה
כִּי עִם הֶפֶל לֹא עִם שֶׁפֶל
חֲעַם נָבָל בְּכֵן רֵעֶה׃
עֲבוֹר אֶסֶף זֶרַח שֶׁמֶשׁ
שֶׁמֶשׁ עֵדֶן בִּלְבָבֵנוּ
וְחָכִינָה בְּהַכִּינָה
סִלְבֵנוּ וְרַבֵּנוּ׃
רַצְפַּת צַרְפַּת
צָרָף בְּאֵשׁ מְנוֹרָתָה
אָז יִשְׂרָאֵל אָז יִשְׁמָעֵאל
יִרְאוּ הָאוֹר בְּשׁוֹרָתָה׃

HANC DEO OPT. MAX. CANEBAT ODAM GVIDO FABRICIVS BODERIANVS, TOTO BIBLIORVM OPERE REGIO FELICITER ABSOLVTO, M. D. LXXI. CAL. MAII.

ΕΙΣ ΙΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Η σελίδων ἁγίων ἁγιωλάτη, ἡ θεοπνεύστων
πασῶν τῶν γραφέων παυθεοπνευστολάτη.
Η ζωῆς ζωή, βίβλων βίβλος, ὅθεν ἔφυρε
καὶ βιβλεφωνυμιὼν σεμνολάτ'ιω, Βιβλία.
Τᾷδε παλαιοτάτων θείης χρηστήριον ὄμφης
τῇ θείῃ δυνάμει εἰσέτι σωζόμενον.
Μήπως ψευδογραφοῖτ', ἢ ψευδογραφηθὲν ἀὐρθοῖ
γλώσσῃ ἐπαλλήλῃ ψεῦδος ἐλεγχόμενον.
Εὐσεβέος βασιλῆος ἀπ' εὐσεβέοντε Φιλίππου
εὐδοκίῃ γλώσσαις ποικίλον ἐξεδόθη.
Εἰδὲ μέγα κλεῖος Πεισιστράτῳ ὧδε βασιλῆϊ
ψευδογεγραφῆς ψεύσῳ ῥύσαι αἰσχοπόλον.
Πόσσῳ μεῖζον ἔοι τὸ κλέος βασιλῆϊ Φιλίππῳ
ψευδέων ἀψευδῆ ῥυσαμένῳ λογία.

τέλος.

B. ARIAE MONTANI HISPAL. AD CHRISTIANVM LECTOREM DE SYRIACIS NOVI TESTAMENTI LIBRIS ADMONITIO.

CVM *Tridenti in sacro Ecclesiæ Catholicæ Concilio essemus, Syriaci exemplaris, Ferdinandi Imperatoris felicis memoriæ iussu & liberalitate ad Orientalium Ecclesiarum vtilitatem impressi, in lucem publicam nobis etiam editi, copiam Pragensis Archiepiscopi Cæsaris ipsius Legati opera nactus sum. quod cum nouitate characteris non antea visi, quanquam ab Arabica forma non longè abscedentis, tum studio ipsò cognoscendæ illius linguæ, mihi mirũ in modum placuit. Dolui autẽ quòd in illo exemplari quædam desiderarentur volumina, quæ apud Græcos & Latinos integrum Noui Testamenti librorum numerũ conficiunt, nimirum ex Canonicis epistolis aliquæ, & integra Ioannis Euangelistæ Apocalypsis, & cuiusdam apud eundem Ioannem in Euangelio capitis pars, in qua adulteræ mulieris, ad tentandum Christi iudicium malitiosè à Scribis & Pharisæis productæ, historia narratur. Sed multò etiam grauius & vehementius eundem voluminũ illorum defectum biennio post dolui, vbi linguæ illius peritiam diuino beneficio sum assecutus: quippe cùm tantam in illo libro commoditatem, ad Testamenti Noui Græcè & Latinè intelligendi vsum capi posse intellexerim, quantam mortalium nemo æstimare queat, antequam vel illud ipsum exemplar Syriacum linguæ rectè cognitæ, vel eius fidelem versionẽ cum Græcis & Latinis contulerit & composuerit. Quandoquidem multa loca subobscura in iis familiaribus apud nos linguis reperiuntur, quæ ex illius exemplaris lectione fiunt apertissima, sibiq; ipsis & cum nostris & cum re, de qua sermo sit, mirè constant. Cum autem in Canonicis illis vltimis Ioannis Epistolis atque in Apocalypsi maximè plurima difficillima passim inuemiantur loca, ad quorum explicationem non parum lucis illius antiquissimæ & Christo Apostolisq; familiaris linguæ obseruatione afferri posse crediderim; non potui non dolere, quòd illi libelli nobis etiam in eodem exemplari non constarent: quos tametsi Græca lingua primùm scriptos scirem, tamen inde in Syricam, vt nobis in Latinam, à Syris translatos fuisse oportere intelligebam. Et quanquam archetypæ quidem linguæ, quæ Græca, vt diximus, est, exemplar nobis integrum superesset, tamen illam Syricam versionẽ extare quoque cupiebam, idq; diligenter cognoscere studebam; atque ita esse intellexi primùm ex Alberti Vuidmanstadij, viri piissimi ac doctissimi sacri Imperij Nomophylacis, & aliorũ præclarissimorum testimonio, qui illi operi Ferdinandi Cæsaris iussu imprimendo operam nauarunt. deinde ex Andrea Diacono Babylonico, mihi familiariter noto, atque illius linguæ peritissimo, qui mecum diu ac frequenter conuersatus est in Regia curia apud Mantuam Carpentanam. Demùm etiam idem Romæ cognoui, multis summis viris referentibus Mosis Mardeni, & Calebi Babylonici sermones, si quidem vterque propriæ nationis Patriarcha, Romæ per idem tempus ante decem & octo annos fuerit, atque illas*

Epistolas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epistolas, nec non Ioannis Apostoli & Euangelistæ Apocalypsim apud illarum regionum Christianos esse, magnaq; illic veneratione vtpote diuina eloquia & habita & credita obseruari asserebant. Verum enimuerò quòd multo tempore post alias Noui Testamenti partes illis ex Græca lingua in suam conuersa sunt, seorsum in iusto volumine contineri mòcum aliis Legis, Prophetarum, & Hagiographorum libris, neque adeò communem horum voluminum lectionem populo esse, quòd multis mysteriis & intellectu difficillimis refertam crederent. Recepisse autem Mosem illum in se curam volumina illa Apocalypsis & Canonicarum Ioannis, cum Veteris etiam Testamenti codicibus, ad nos transmittendi; existimari verò eundem morte occupatum id præstare non potuisse. Cùm igitur sacra Biblia Philippi Catholici Regis iussu imprimenda omnibus partibus absolutissima edere studeremus, quanquam dolebamus vehementer volumina illa ministris Germanicis & Bombergianis exemplaribus Noui Testamenti desiderari; tamen non ideò existimauimus sacrorum oraculorum studiosos illo aliorum omnium librorum, qui nobis suppetebant, thesauro esse defraudandos, in quo tantum vtilitatis ad nostrarum archetyparum linguarum & versionum explicandam sententiam esse manifestò sciremus. Præsertim cùm Apocalypsis & Canonica illæ Epistolæ & in Græcis exemplaribus salua nobis constarent, & in Latina lingua feliciter versa haberentur. Nam de Veteris Testamenti Syricis libris non adeò laborauimus, eò quòd ex iis fragmentis, quæ nobis videre contigit, illam sacrorum librorum partem non ex Hebraica & primæua lingua, sed ex Græca ab Origene permixta versione ad Syros esse translatam cognouerim, id quod instituto nostro non multum conferre existimabamus. Vt autem optandum est & curandum diligenter, vt Apocalypsim cum Canonicis illis aliquando habeamus, atque id Regia cura & liberalitate futurum propediem speramus; sic etiam non committendum fuit, vt iis interim libris, qui nobis contingunt, careremus, præsertim cùm maximum ex illis operæ pretium studiosis nostris necessarium esse certò sciremus, & ad locorum, qui in nostris linguis subobscura videntur, explicationem, & ad confirmationem sacrorum rituum & diuini cultus iam ab antiquis temporibus in Catholica Romana Ecclesia obseruati. Adultera historia verissima est, & ab Euangelista Ioanne descripta; sed qua nonnulla Græca exemplaria caruerint, ex quibus vnum Chrysostomo contigit, vnum etiam simile Syris olim, ex quo illi sibi Euangelium illud verterint, contigisse arbitramur. Quòd verò de Ioannis Euangelistæ, Apostoli & Theologi, variis agnomentis quidam commentantur, falsò existimantes tres aut duos illos fuisse Ioannes: quoniam non huius loci disputare est, nos in aliud tempus consultò reseruamus, docturi manifestè, reipsa eundem Ioannem Apostolum tribus illis cognomentis varias ob causas fuisse appellatum.

DANIELI BOMBERGO

I. V. DOCTORI BENED. ARIAS MONTANVS S. P. D.

CVM anno quinquagesimo nono Venetiis essem, certis auctoribus accepi, duo Noui Testamẽti Syrici manuscripta exemplaria patrem tuum Danielem habuisse, veneranda vetustatis & magnæ auctoritatis volumina. Ea cùm nobis hoc tempore ad sacrorum librorum (quos ex Catholici Regis consilio & auctoritate excudimus) expeditionem vtilissima, imò necessaria existimarem; omni diligentia inuestiganda curaui, nec aliam commodiorem reperiendi rationem hactenus cognoui, quàm vt te, qui vt generis & nominis, ita etiam eruditionis hæres patri tuo successisti, de ea re nobis curanda adirem. Cùm verò propter assiduas occupationes præsentem alloqui non possem, epistola compellare constitui, atque ea quidem breui & tumultuaria (propter negotia quibus distineor perpetuò,) sed tamen quam apud te perinde valere cupiam, atque ipse ego si præsens agerem. Scis quantum totius Christianæ reipub. & studiosorum omnium intersit, vt Biblia hæc omnibus auxiliis, subsidiis aucta, apparatuq; instructa omni, quàm optimè & quàm citissimè absoluantur. Perfecimus iam ferme totũ Vetus Instrumentum, atque Nouum propediem inchoare paramus. Et quoniã in Syricis non habemus manuscripta exemplaria, quibus vtamur ad collationem & correctionem impressorum, præter vnum Hebraicis literis exaratum, illis patris tui quærendis operam damus. quorum (si tu vel alterum vel vtrumque habes) copiam nobis facias oro. sin verò non habes, vbi autem illa sunt nosti, & publicæ Ecclesiasticæq; rei causa, & Regij nominis auctoritate postulo, vt omni diligentia adhibita, vndecunque illa perquisita nobis accommodes, tibi aut cui tu volueris post vsum nostrum integra fide reddenda. Fuêre qui mihi affirmarent illa Coloniæ esse (nam Francofurti ipse inquirẽda curaueram.) Non autẽ existimo graue me tibi onus impositurum, si vbicũque ea sint, ad nos asferendi causa, cùm opus fuerit, eò vsque excurras. Omnino enim carere nollemus huiusmodi exemplaribus, etiam si Venetias vsque aut longius tibi esset excurrendum. Officium igitur & pietate tua dignum, & Regi nostro gratissimum facies, si quod postulo, quàm maturrimè & diligentissimè curaueris, atque in ea efficienda re omnẽ tuam operam posueris. Vale. Antuerpiæ, 10. Calend. Iunias, 1570.

Universidad de Deusto
Biblioteca

TESTIMONIVM COLONIENSIVM.

NIVERSIS & singulis, cuiuscunque status, præeminentiæ, & dignitatis fuerint, ad quos hæ patentes literę nostræ dirigentur, easdem legerint, viderint, vel audiuerint, Nos Cõsules & Senatus Imperialis ciuitatis Coloniæ Agrippinæ, salutem & omne bonum. Noueritis, quòd coram nobis personaliter constituti fuerint honesti ac discreti viri & conciues nostri, Marcus Velberger mandatarius honesti Caroli Bombergers Doctoris, Daniel Bomberger, Georgius vom Steine, & Dominicus Petitpas. Quibus sic constitutis, dictus Marcus Velberger nomine quo suprà narrabat, quòd dictus Doctor Carolus Bomberger Exemplar Noui Testamenti Syriaca lingua, duobus voluminibus comprehensum, miræ antiquitatis, quondam Danielis Bombergers, patris sui bonæ memoriæ, impensis Venetias ex Syria delatũ, noluit Danieli fratri suo, id requirenti nomine, interpellatione, & petitione D. Benedicti Ariæ Montani, Catholici Regis in sacra causa legati, concedere, nisi vel octuaginta aurei coronati pignoris loco ipsi numerentur, asseruandi ab eo quoad exemplar, vbi impressioni inseruierit, restituatur; vel aliàs sufficienter per ciuem aliquem Colonien sem ei caueatur de dicto exemplari infra sex menses restituendo. Et quoniam dictus Daniel Bomberger in præsentiarum commoditatem prælibatos aureos exponendi non habeat, eapropter à discreto Georgio vom Stein conciue nostro præsenti obtinuit, vt pro se cauere dignaretur. Qui ad manus nostras legitimè stipulando, cauit in illum effectum, quòd dicto Carolo Bombergio prælibatum exemplar in hac nostra ciuitate, & infra sex menses proximè sequẽtes sanum & integrum restitui debeat. Sin minùs, quòd tunc modò dictus Georgius vom Stein tanquam principalis debitor dicto Carolo, eiúsve supramemorato mandatario, prælibatos aureos octuaginta, ad xxiij. Batzeos numerando, sine aliqua mora, exceptione vel contradictione vlla, exoluere debeat ac velit, absque fraude. Ne autem eiusmodi voluntariæ obligationis dictus Georgius vom Stein damnum aliquod patiatur, discretus Dominicus Petitpas, etiam conciuis noster, ad manus nostras stipulando promisit, se sæpedictum Georgium vom Stein etiam sine aliqua exceptione vel tergiuersatione suprafactæ obligationis indemnem habiturum. Porrò Daniel Bomberger similiter ac solenniter stipulando obligauit se, quòd si iusto ac præmisso tempore exemplar prælibatum non restituatur, ac Dominicus Petitpas, cæterique fideiussores prædicti, seu aliquis eorum exinde damnum aliquod paterentur, se eiusmodi damnum cum omnibus inde secutis bona fide, & vt virum bonum decet, restituturũ, dictosque promissores omninò indemnes habiturum esse, exceptionibus quibuscunque in contrarium facientibus excluſis. In cuius rei fidem & testimonium præsentes literas sigilli nostri ad causas appensione muniri mandauimus. Datæ XIIII. Iunij, Anno LXX.

Ita signatum,

Laur. Creb.

TABVLARVM IN REGIIS BIBLIIS DEPICTARVM BREVIS EXPLICATIO,

Per Christophorum Plantinum.

In primo tomo sunt tabulæ tres.

PRIMA tabula continet significationem concordiæ omnium Imperiorũ in Christianæ Religionis cultum & studium. Assyriorum enim & Persarum, nec non Græcorum & Latinorum nationes certis animantium imaginibus indicantur: quas omnes in Christi Regni obedientiam conspiraturas Isaias prædicebat; Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hœdo accubabit: vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Vitulus & vrsus pascentur, simul requiescent catuli eorum, & leo quasi bos comedet paleas. Isai. 11.

Huic tabulæ addita est corona quatuor arborum ramis connexa, quæ vsum quatuor linguarum sacrarum ad vnam Christianæ Religionis disciplinam significat. Constat enim Israeliticam regionem generosarum palmarum copia insignem fuisse, Babylonicam salicibus abundasse, Græcos oliuæ imagine fuisse significatos, apud quos Athenæ celeberrimum gymnasium Palladi consecratum fuit, Palladi autem oliua dedicabatur. Latinorum verò symbolum quercus fuit, Saturno prisco sacra.

In supremæ tabulæ fastigio columba est, sancti Spiritus significatione notissima, cuius auctoritate vtriusque Testamenti liber nobis constat.

Sub columnarum basibus duo symbola sunt, ex altera parte Archimedis nudi cum libro procurrentis imago, ab Aria Montano iamdiu delecta, certa quadam suorum studiorum significatione. Ex altera verò parte Plantini Typographi symbolum est circinus, altero pede fixo, altero laborante.

Secunda primi tomi tabula.

HAEC tabula à Benedicto Aria posita est, ad Philippi Regis pietatem significandam, & studium erga Catholicam Religionem ostendendum. Huius enim Regis cura & felicitas maxima multis exemplis in vtraque administrandi Regni ratione probatur. Nam si bellicas artes spectemus, constat illum nemini vltrò bellum intulisse, vtpote ab omni iniuriæ inferendæ cogitatione alienum principem, & tamen sæpè illatum sibi suisque regionibus, aut tentatum ab aliis fortissimè sustinuisse, & felicissimè superasse. Hanc rationem palma significat ad dexterum tabulæ latus cõstituta, bellorum exuuiis atque trophęis ornata, & inscriptione adiuncta, OB DELETOS ARVSPICES BAAL. hac significatione videlicet, Philippum Regem Iosiæ optimi Regis exemplo armis, ferro atque igni omnium hæreticorum & schismaticorum fęces ex suis regionibus expurgasse. Si verò pacis commoda obseruemus, affirmare etiam possumus, nullum multis ab hinc annis Principem extitisse, qui in Religione colenda, Iustitia administranda, literarum promouendis studiis, & eruditis viris ornandis, denique literis, pictura, sculptura, cæterisque liberalibus aut honestis artibus aut vitæ commodissimis, quales sunt agricultura & nauigatio, illustrandis & amplificandis, huic anteponi possit. Hanc autem rationem oliua indicat sinistro tabulæ latere constituta, omnium artium, quas pax alit & cõfirmat, iustrumentis ornata. cui inferius inscriptio additur, OB TEMPLI SARTA TECTA CVRATA. Non solùm enim aruspices Baal, hoc est, schismaticos & hæreticos ex suis regionibus delendos curauit Philippus, sed diuini cultus cognitionem, studium, & exercitationem summa auctoritate, cura, atque diligentia promouit & promouet.

Ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ex altera autem parte, qua bellorum trophæa sunt, manus est in lapide titulari constituta, gladium tenens, quæ alterum Regis munus significat, hoc est, Iustitiæ plenam & seueram administrationem in eos qui publicam honestatem & pacem vel vi, vel iniuria inferenda, vel fraude facienda violant. Ex altero verò caduceus siue Regium sceptrum est, oculis adhibitis vigilantibus: hoc altera manu tenetur, quæ in lapide etiam titulari constituta est. Hæc verò imago Regiam sedulitatem, vigilantiam, diligentiam & constantiam significat in emendandis legibus ac moribus, adornanda republica. Illius partis inscriptio est, AVT GLADIO: huius verò, AVT VERBO. nam vel hoc vel illo modo (vt magis expedire pro rerum, personarum ac temporum ratione videatur) perpetuò Regem in gubernanda repub. attentum esse oportet.

In hac tabula basis constructa est, inque basi Pietatis Regiæ imago constituta, eademque sacrorum Bibliorum quadrilinguium exemplum manu tenens, quod ante aram ad Catholicæ Ecclesiæ vsum offert. Aræ verò inscriptio sic habet: DEO P. F. SS. hoc est, Patri, Filio, Spiritui sancto, PATRVM NOSTROR. SACRVM. Quòd nullam religionem aut agnoscat Rex, aut in suis ditionibus admitti velit, nisi eam quam patres nostri coluerunt, hoc est, Catholicam Romanam. Nouas has & cæteras omnes sectas falsissimas censeat, & repudiet. Huius autem Catholicæ Religionis fouendæ, colendæ, & propagandæ causa hoc sacrorum Bibliorum omnibus antiquis atque sacris linguis constans opus, diligentissimè atque integerrimè impressum, instaurandũ curauerit; ad Iosiæ Regis pientissimi exemplum, qui inuentum in templo diuinæ legis exemplar in multa exempla descriptum populo exhibuerit; lege lata, vt ille solus Deus coleretur, eoque modo quem liber ille præscriberet. Hanc autem totam rationem ex sacræ Scripturæ locis petitam antiqua inscriptionum phrasi basis ipsa exponit.

Tertiæ tabulæ explicatio.

TETIA tabula Veteris Testamenti, hoc est quinque librorum Mosis, auctoritatem indicat, cuius ratio breuiter exponetur. Testamentum Vetus diuinarum humanarumque rerum notitiam imprimis continet, & diuinorum etiam de humana salute promissorũ, Deique voluntatis, humanorumque officiorum doctrinam, tum aperto & perspicuo, tum figurato & ænigmatico sermone hominibus exhibet. Tantorum verò argumentorum fidem, reuerentiam, obseruantiamque maximam esse oportet hominibus, dummodo constet eorundem auctoritatem esse diuinam, neque esse hominem horum librorum auctorem primum. Hoc autem ita se habere, Diuus Paulus in primo epistolæ ad Hebræos capite confirmat, asserens Angelorum ministerio Dei nomine olim nõ semel nec vno modo, sed multifariam multisque modis illorum librorum & rerum, quæ in illis continentur, auctoritatem & fidem spectatissimam certissimamque fuisse, idque nobis constare multis & maximis testibus à Deo delectis. Nam post salutem orbi ab aquis restitutam Deus per angelum Noe alloquutus, in fide & spe salutis expectandæ confirmauit, & promissi ac propositi sui repetitione & expositione animauit, sicut scriptum est, Statuam pactum meum vobiscum. Gen. 9.

Deinde verò post trecentos & amplius annos eorundem promissorum clariorem etiam & explicatiorem rationem Abrahamo inter diuisorum cadauerum partes dormienti instaurauit, sicut scriptum est, Scito prænoscens, quòd peregrinum futurum sit semen tuum &c. Et paulò pòst, In illa die pepigit Dominus fœdus cum Abraham.

Post hæc verò centum circiter annis transactis, Iacob in visione scalæ illa omnia mysteria indicata sunt: eidem demum confirmata, iam mutato Iacob in Israelis nomine, & appellatione populi in illius familiam constituta, sicut scriptũ est, Gen. 32. Non dimittam, nisi benedixeris mihi. ait ergo, Quod est nomen tibi? Respondit, Iacob. At ille, Nequaquam, inquit, appellabitur nomen tuum Iacob, sed Israel &c. Atque in illo loco magna mysteria continentur.

Præterea Mosem apud ardentem atque illæsum rubum Angelus Dei nomine, de parata iam proximeque futura filiorum Israel salute alloquutus est, in qua humanæ salutis ratio vt in figura continebatur. Tandem verò Mosis legislatoris auctoritas, & legis ipsius totiusque Veteris Testamenti fides publicè facta est, non vni aut paucis & raris, quanquam maximis aliàs viris, vt olim, sed omni in vniuersum Israelitarum populo audienti tonitrua & sonum tubæ de medio igni, in sublimi aëris loco & vocem humana maiorem, qua decem legis præcepta pronuntiata sunt, & Moses ipse verus Dei minister & interpres est confirmatus. Quibus ex testimoniis omnibus apertè constat, Pentateuchi auctoritatem esse diuinam.

Secundi tomi tabulæ explicatio breuis.

PRIMA tabula continebat legis à Deo latæ certissimam fidem, omni populo publicè factam, vt extrema illius imagine obseruauimus. Sed quia Vetus Testamẽtum non solùm leges à Deo sanctas, verùm

verùm etiam promissa terrena continebat, quibus velut vmbra aut imagine quadam cælestis regni promissa significabantur; oportuit illa præstari & expleri, atque illorum exemplo edito confirmari etiã spem cælestium promissorum, quæ tandem credentibus atque obedientibus obtinenda erant. Ideoque in secundo tomo, qui Iosue, libros Iudicum ac Regum continet, appingitur ingressus filiorum Israel in regionem promissam: quem, vbi tempus à Deo præscriptum accessit, nullæ vires, aut opes, nulla potentia, nulla consilia humana impedire potuerunt: immò & flumina ipsa contra naturæ cursum reducta, admirabili concessione iuuerunt. atque ita qui per Angelos dictus est sermo, factus est firmus. id enim constitit populo Israelitico in regionem deducto promissam, ibidemque diutissimè commorante, atque populorum labores, vt Psaltes ait, possidente.

Quarti tomi tabula explicatio.

QVARTVS tomus Prophetarum scripta continet, qui variis legationum, vaticiniorum & actionum generibus Israelitarum populum diuinæ voluntatis cognoscendæ, ac puræ religionis colendæ rationes docuerunt, atque in huiusmodi administrando munere multa eademque grauissima multi ex illis pertulerunt. Quamobrem vineæ Domini exercituum imagine hic tomus ornatur, cuius descriptionem ex Isaiæ vaticinio, atque ex Euangelica lectione petere licebit. Est autem hæc tabula argumento maximæ solicitudinis, curæ, ac diligentiæ, quam Deus in Ecclesia sua excolenda, ornanda, amplificandaque ponit.

Quinti tomi tabula explicatio.

NOVI Testamenti fidem non secus atque Veteris diuina auctoritate constare, tabula hæc indicat: eamque tanto digniorem esse, quanto Angelis Dei ipse Dei filius, huius Testamenti minister & interpres, præstat: quantoque maiori & illustriori rerum & testimoniorum apparatu confirmari hoc Testamentum voluit Deus. Antè enim quàm Euangelium à Christo enuntiaretur, Iohannes Baptista, multis miraculis ac manifestis signis ab ipso infantis à matre concipiendi tempore ad baptismi exerciti vsque dies, illustris extitit. Hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine. Hic verò testimonio diuino edoctus cognouit Iesum Nazarenum eum esse, quem antiqua vatum oracula prædixerant, tempora omnia expectauerant, hoc est, Dei filium dilectum, Noui Testamenti ministrum, & publicæ salutis procuratorem atque pontificem. Hoc itaque testimonium Ioannes ipse constantissimo animo integerrimoque officio hominibus publicè pronunciauit.

De Apparatus tabulis.

IN Apparatu sunt multæ tabulæ, quarum rationes ex ipsis libris, quibus adduntur, petendæ sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ORDO LIBRORVM
VETERIS TESTAMENTI.

In primo tomo est
- Geneſis.
- Exodus.
- Leuiticus.
- Numeri.
- Deuteronomium.

In ſecundo tomo eſt
- Ioſue.
- Liber Iudicum.
- Ruth.
- Regum I. II. III. IIII.
- Paralipoménon I. II.

In tertio tomo eſt
- Eſdræ I. II. III. IIII.
- Tobias.
- Iudith.
- Eſther.
- Iob.
- Liber Pſalmorum.
- Prouerbia Salomonis.
- Eccleſiaſtes.
- Canticum Canticorum.
- Liber Sapientiæ.
- Eccleſiaſticus.

In quarto tomo eſt
- Iſaiæ Prophetia.
- Ieremiæ.
- Baruch.
- Ezechielis.
- Danielis.
- Oſee.
- Ioëlis.
- Amos.
- Abdiæ.
- Ionæ.
- Michęæ.
- Nahum.
- Habacuc.
- Sophoniæ.
- Aggęi.
- Zachariæ.
- Malachiæ.
- Machabęorum I. II.

ORDO LIBRORVM NOVI TESTAMENTI.

Quintus tomus cõtinet libros Noui Teſtamenti, qui ſunt
- Euangelium ſecundum Matthęum.
- Euangelium ſecundum Marcum.
- Euangelium ſecundum Lucam.
- Euangelium ſecundum Iohannem.
- Acta Apoſtolorum.
- Pauli Epiſtola ad Romanos.
- Ad Corinthios I. II.
- Ad Galatas.
- Ad Epheſios.
- Ad Philippenſes.
- Ad Coloſſenſes.
- Ad Theſſalonicenſes I. II.
- Ad Timotheum I. II.
- Ad Titum.
- Ad Philémonem.
- Ad Hebræos.
- Iacobi Epiſtola.
- Petri Epiſtolæ I. II.
- Ioannis Epiſtolæ I. II. III.
- Iudæ Epiſtola.
- Apocalypſis.

SACRI APPARATVS PARTIVM
SERIES COMPACTORIBVS
OBSERVANDA.

Primus tomus De verborũ copia cõtinet
- GRAMMATICAM Hebraicam cum Hebraico Dictionario.
- Grammaticam Chaldaicam cum Syrochaldaico Dictionario.
- Grammaticam Syricam, cum Syro Dictionario, ſiue Syrorum peculio.
- Grammaticam Gręcam cum Dictionario Græco.

Secundus tomus De linguarum exercitatione continet
- Biblia Hebraica Veteris Teſtamenti, cum interpretatione Latina ad verbum interlineali, & verborum radicibus in margine.
- Nouum Teſtamentum Græcum, cum interpretatione Latina interlineali.
- Hebraicorum idiotiſmorum librum.

Tertius tomus De copia rerum continet libros
- Ioſeph, ſiue De arcani ſermonis interpretatione.
- Ieremias, ſiue de actione.
- Tubal Cain, ſiue de menſuris ſacris, cum tabula ænea ſicli in fine.
- Phalegh, ſiue de gentium ſedibus primis, cum tabula orbis in fine.
- Canaan, ſiue de duodecim gentibus, cum tabula terrę Canaan in fine.
- Caleb, ſiue de terrę promiſſę partitione, cum tabula terrę Iſrael in fine.
- Noah, ſiue de ſacris fabricis, cum tabulis decem, hoc ordine:
  - Tab. I Arca Noe.
  - II Sacri tabernaculi ichnographia.
  - III Sacri tabernaculi orthographia ex interiori proſpectu.
  - IIII Sacri tabernaculi orthographia ex proſpectu exteriori.
  - V Tabernaculi abſoluti &c. exemplum.
  - VI Candelabri, altarium, & arcę fœderis exemplum.
  - VII Caſtrametationis ordo.
  - VIII Templi Ieroſolymitani antiqui, cũ atriis &c. ichnographia.
  - IX Sacrę ædis ichnographia, & ſciographię pars.
  - X Templi cum porticu, cellis &c. orthographia.
- Aaron, ſiue de ſanctorũ veſtimentorum &c. cum tabula ſacerdotis depicti in fine.
- Neemias, ſiue de antiquę Ieruſalem ſitu, cum tabula in fine.
- Daniel, ſiue de ſęculis codex integer.
- Index Biblicus.
- Hebręorum, Chaldęorum, Gręcorum & Latinorũ nominũ propriorum.
- Variarum lectionum Chaldaicarum.
- Variarum lectionum Hebraicarum, ſiue מסורת.
- Variarum lectionum Gręcarum.
- Variarum lectionum Latinarum.
- Tabula titulorum totius Noui Teſtamenti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

שער בית י הקדמוני

חמשה

חומשי

תורה

תרגום על אורייתא

ΠΕΝΤΑΤΕΥΧΟΣ.

QVINQVE LIBRI

MOYSI.

פַּלְגֵי מַיִם לֵב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה
עַל־כָּל־אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת
הָאָרֶץ׃ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ
עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־
פְּנֵי הַמָּיִם׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי־אוֹר
וַיְהִי־אוֹר׃ וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל
אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר
יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל
בֵּין מַיִם לָמָיִם׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין
הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ
וַיְהִי־כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב
וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם
מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־
כֵן׃ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא
יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא
הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ
אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃ וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא
עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ
לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר
יוֹם שְׁלִישִׁי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת
וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים׃ וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת
הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֶת־
הַכּוֹכָבִים׃ וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר
עַל־הָאָרֶץ׃ וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר
וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־
בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ
נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם׃

CAPVT PRIMVM.

IN principio creauit Deus cælum & terrã. ² Terra autem erat inanis & vacua: & tenebræ erant super faciẽ abyssi: & spiritus Dei ferebatur super aquas. ³ Dixitq; Deus, Fiat lux. Et facta est lux. ⁴ Et vidit Deus lucem quòd esset bona: & diuisit lucem à tenebris. ⁵ Appellauitq; lucem diem, & tenebras noctẽ. Factumq; est vespere & mane dies vnus. ⁶ Dixit quoque Deus, Fiat firmamentũ in medio aquarum; & diuidat aquas ab aquis. ⁷ Et fecit Deus firmamentum, diuisitq; aquas quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentũ. Et factum est ita. ⁸ Vocauitq; Deus firmamentũ, cælum: & factum est vespere, & mane dies secundus. ⁹ Dixit verò Deus, Congregentur aquæ quæ sub cælo sunt, in locum vnum: & appareat arida. Et factum est ita. ¹⁰ Et vocauit Deus aridã, terram: congregationesq; aquarum appellauit maria. Et vidit Deus quòd esset bonum. ¹¹ Et dixit, Germinet terra herbã virentem & faciẽtem semen, & lignum pomiferũ faciens fructũ iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factũ est ita. ¹² Et protulit terra herbam virentẽ, & facientẽ semen iuxta genus suũ; lignumq; faciens fructũ, & habens vnumquodq; sementem secundũ speciem suam. Et vidit Deus quòd esset bonum. ¹³ Et factum est vespere & mane dies tertius. ¹⁴ Dixit autẽ Deus, Fiant luminaria in firmamento cæli; & diuidant diem ac noctẽ; & sint in signa & tẽpora & dies & annos: ¹⁵ Vt luceãt in firmamẽto cæli, & illuminent terrã. Et factum est ita. ¹⁶ Fecitq; Deus duo luminaria magna: luminare maius, vt præesset diei: & luminare minus, vt præesset nocti: & stellas. ¹⁷ Et posuit eas Deus in firmamẽto cæli, vt lucerẽt super terrã; ¹⁸ Et præessent diei ac nocti, & diuiderent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quòd esset bonũ. ¹⁹ Et factum est vespere, & mane dies quartus. ²⁰ Dixit etiam Deus, Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile super terram sub firmamento cæli.

CAPVT PRIMVM.

IN principio fecit Deus cælum & terrã. ² At terra erat inuisibilis et incõpositа, et tenebræ super abyssum: & spiritus Dei ferebatur super aquam. ³ Et dixit Deus, Fiat lux, & facta est lux. ⁴ Et vidit Deus lucẽ, quòd bona: & diuisit Deus inter lucem, & inter tenebras. ⁵ Et vocauit Deus lucẽ diẽ: & tenebras vocauit noctẽ: & factũ est vespere; & factũ est mane, dies vnus. ⁶ Et dixit Deus, Fiat firmamentũ in medio aquæ: & sit diuidẽs inter aquã, & aquã. ⁷ Et fecit Deus firmamẽtũ, & diuisit Deus inter aquã; quæ erat sub firmamẽto: & inter aquã, quæ super firmamentũ. ⁸ Et vocauit Deus firmamentũ cælũ: & vidit Deus, quòd bonũ. Et factũ est vespere, & factũ est mane, dies secũdus. ⁹ Et dixit Deus, Cõgregetur aqua quæ sub cælo, in cõgregationẽ vnã, & appareat arida. Et factũ est ita; ¹⁰ et cõgregata est aqua quæ sub cælo, in cõgregationes suas: et apparuit arida. ¹¹ Et vocauit Deus aridã, terrã: et cõgregationes aquarũ, vocauit maria. Et vidit Deus quòd bonũ. ¹² Et dixit Deus, Germinet terra herbã fœni seminantẽ semẽ secundũ genus et secundũ similitudinẽ: & lignũ pomiferũ faciens fructũ, cuius semẽ ipsius in ipso secundũ genus super terrã. Et factum est ita. ¹³ Et protulit terra herbã fœni seminantẽ semen secundũ genus & secundũ similitudinẽ: & lignũ pomiferũ faciens fructũ, cuius semẽ eius in ipso, secundum genus super terrã. Et vidit Deus quòd bonũ. ¹⁴ Et factũ est vespere, & factũ est mane, dies tertius. ¹⁵ Et dixit Deus: Fiant luminaria in firmamento cæli, vt luceant super terrã, ad diuidendum inter diẽ, & inter noctẽ; & sint in signa, & in tẽpora, & in dies, & in annos. ¹⁶ Et sint in illuminationẽ in firmamento cæli, vt luceant super terram. Et factũ est ita. ¹⁷ Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare magnũ in principatus diei: & luminare minus in principatus noctis: et stellas. ¹⁸ Et posuit eas Deus in firmamẽto cæli: vt lucerẽt super terrã; ¹⁹ Et præessent diei, & nocti, & diuiderẽt inter lucẽ et inter tenebras: et vidit Deus quòd bonũ. ²⁰ Et factũ est vespere, & factũ est mane, dies quartus. ²¹ Et dixit Deus, Producant aquæ reptile animarũ viuentiũ, & volatilia volãtia super terrã, secundũ firmamentũ cæli: & factũ est ita.

Κεφαλαιον πρωτον

ΕΝ ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ² ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. ³ καὶ εἶπεν ὁ θεός, γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς. ⁴ καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν. καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. ⁵ καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία. ⁶ καὶ εἶπεν ὁ θεός, γενηθήτω στερέωμα ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος· καὶ ἔστω διαχωρίζον ⁷ ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. ⁸ καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα. καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. ⁹ καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα. ¹⁰ καὶ εἶπεν ὁ θεός, συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά. ¹¹ καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. καὶ εἶδεν ὁ θεός, ὅτι καλόν. ¹² καὶ εἶπεν ὁ θεός, βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον καρπιμον ποιοῦν καρπὸν οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως. ¹³ καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον καρπιμον ποιοῦν καρπόν· οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. ¹⁴ καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη. ¹⁵ καὶ εἶπεν ὁ θεός, γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός· καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιρούς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτούς· ¹⁶ καὶ ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἐγένετο οὕτως. καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους, τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ τοὺς ἀστέρας. ¹⁷ καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, ¹⁸ καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός· καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν. ¹⁹ καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τετάρτη. ²⁰ καὶ εἶπεν ὁ θεός, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐγένετο οὕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT PRIMVM.

IN principio creauit Deus cælum & terram. ² Terra autem erat deserta & vacua; & tenebræ super faciem abyssi: & spiritus Dei insufflabat super faciem aquarum. ³ Et dixit Deus, Sit lux: & fuit lux. ⁴ Et vidit Deus lucem quòd esset bona. Et diuisit Deus inter lucem & inter tenebras. ⁵ Appellauitque Deus lucem diem, & tenebras vocauit noctem. Et fuit vespere & fuit mane dies vnus. ⁶ Et dixit Deus, Sit firmamentum in medio aquarum: & diuidat inter aquas & aquas. ⁷ Et fecit Deus firmamentum: & diuisit inter aquas quæ erant sub firmamentum: & inter aquas quæ erant super firmamentum: & fuit ita. ⁸ Et vocauit Deus firmamentum cælum. Et fuit vespere & fuit mane, dies secundus. ⁹ Et dixit Deus, Congregentur aquæ quæ sub cælo sunt, in locum vnum: & apparcat arida. Et fuit ita. ¹⁰ Et vocauit Deus aridam terram: & locum congregationis aquarum appellauit maria. Et vidit Deus quòd esset bonum. ¹¹ Et dixit Deus, Germinet terra germinationem herbæ, cuius filius sementis seminatur: arboremque fructiferam facientem fructus secundum genus suum; cuius filius sementis in ipso sit super terram. Et fuit ita. ¹² Et produxit terra germen herbæ, cuius filius sementis seminatur secundum genus suum; & arborem facientem fructus, cuius filius sementis in ipso secundum genus suum. Et vidit Deus quòd esset bonum. ¹³ Et fuit vespere & fuit mane, dies tertius. ¹⁴ Et dixit Deus, Sint luminaria in firmamento cæli, vt diuidant inter diem & noctem: & sint in signa & in tempora: & vt numerentur per ea dies & anni. ¹⁵ Et sint in luminaria in firmamento cæli ad illuminandum super terram: & fuit ita. ¹⁶ Et fecit Deus duo luminaria magna: luminare maius, vt dominaretur in die: & luminare minus, vt dominaretur in nocte: & stellas. ¹⁷ Et posuit eas Deus in firmamento cæli ad illuminandum super terram: ¹⁸ Et vt dominarentur in die & in nocte: & vt diuiderent inter lucẽ & tenebras: & vidit Deus quòd esset bonũ. ¹⁹ Et fuit vespere & fuit mane, dies quartus. ²⁰ Et dixit Deus, Serpant aquæ reptile animæ viuẽtis: & auem quæ volat super terrã super faciẽ aëris firmamenti cælorum.

תרגום אונקלוס

בקדמין ¹ בְּרָא יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא׃ ² וְאַרְעָא הֲוַת צְדְיָא וְרֵקְנְיָא וְחֶשׁוֹכָא עַל־אַפֵּי תְהוֹמָא וְרוּחָא דְיְיָ מְנַשְּׁבָא עַל אַפֵּי מַיָּא׃ ³ וַאֲמַר יְיָ יְהֵא נְהוֹרָא וַהֲוָה נְהוֹרָא׃ ⁴ וַחֲזָא יְיָ יָת נְהוֹרָא אֲרֵי טָב וְאַפְרֵשׁ יְיָ בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֶשׁוֹכָא׃ ⁵ וּקְרָא יְיָ לִנְהוֹרָא יוֹמָא וְלַחֶשׁוֹכָא קְרָא לֵילְיָא וַהֲוָה רַמְשׁ וַהֲוָה צַפְרָא יוֹמָא חַד׃ ⁶ וַאֲמַר יְיָ יְהֵא רְקִיעָא בְּמֵצִיעוּת מַיָּא וִיהֵא מַפְרֵשׁ בֵּין מַיָּא לְמַיָּא׃ ⁷ וַעֲבַד יְיָ יָת רְקִיעָא וְאַפְרֵשׁ בֵּין מַיָּא דִּלְרַע לִרְקִיעָא וּבֵין מַיָּא דְּלְעֵיל לִרְקִיעָא וַהֲוָה כֵּן׃ ⁸ וּקְרָא יְיָ לִרְקִיעָא שְׁמַיָּא וַהֲוָה רַמְשׁ וַהֲוָה צַפְרָא יוֹמָא תִּנְיָנָא׃ ⁹ וַאֲמַר יְיָ יִתְכַּנְּשׁוּן מַיָּא מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא לְאֲתַר חַד וְתֶחֱזֵי יַבֶּשְׁתָּא וַהֲוָה כֵּן׃ ¹⁰ וּקְרָא יְיָ לְיַבֶּשְׁתָּא אַרְעָא וּלְבֵית כְּנִישְׁוַת מַיָּא קְרָא יַמֵּי וַחֲזָא יְיָ אֲרֵי טָב׃ ¹¹ וַאֲמַר יְיָ תַּדְּאֵי אַרְעָא דְּתָאָה עִשְׂבָּא דְּבַר זַרְעָה מְזַדְּרַע לְזַנּוֹהִי וְאִילָן פֵּרִין דְּבַר זַרְעָה פֵּרִין לְזַנּוֹהִי דִּי זַרְעֵהּ בֵּהּ עַל אַרְעָא וַהֲוָה כֵּן׃ ¹² וְאַפִּקַת אַרְעָא דְּתָאָה עִשְׂבָּא דְּבַר זַרְעָה מְזַדְּרַע לְזַנּוֹהִי וְאִילַן עָבֵד פֵּרִין דְּבַר זַרְעָה פֵּרִין לְזַנּוֹהִי דִּי זַרְעֵהּ בֵּהּ לְאַפָּרָשָׁא כֵּין יְקָרָא דְּעִשְׂבָּא כֵּין יְקָרָא דְּאִילָנָא וַחֲזָא יְיָ אֲרֵי טָב׃ ¹³ וַהֲוָה רַמְשׁ וַהֲוָה צַפְרָא יוֹמָא תְלִיתָאי׃ ¹⁴ וַאֲמַר יְיָ יְהוֹן לִנְהוֹרִין בִּרְקִיעָא דִּשְׁמַיָּא לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא וַהֲוָה כֵּן׃ ¹⁵ וִיהוֹן לִנְהוֹרִין בִּרְקִיעָא דִּשְׁמַיָּא לְמִסְחַר בְּיוֹמְמָא וּבְלֵילְיָא וְיִמְנוֹן יָת זִמְנַיָּא וְיוֹמָנֵי וְשַׁתִּין׃ ¹⁶ וְיִתֵּן יָת תַּרְתֵּין נְהוֹרִין רַבְרְבִין יָת נְהוֹרָא רַבָּא לְמִשְׁלַט בְּיוֹמְמָא יָת נְהוֹרָא זְעֵירָא לְמִשְׁלַט בְּלֵילְיָא וְיָת כּוֹכְבַיָּא׃ ¹⁷ וְיִתֵּב יָתְהוֹן יְיָ בִּרְקִיעָא דִּשְׁמַיָּא לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא׃ ¹⁸ וּלְמִשְׁלַט בְּיוֹמְמָא וּבְלֵילְיָא וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין נְהוֹרָא וּבֵין חֶשׁוֹכָא וְחָמָא יְיָ אֲרֵי טָב׃ ¹⁹ וַהֲוָה רַמְשׁ וַהֲוָה צַפְרָא יוֹמָא רְבִיעָאי׃ ²⁰ וַאֲמַר יְיָ יִרְחֲשׁוּן מַיָּא רְחָשָׁא נַפְשָׁא חַיְתָא וְעוֹפָא דְּפָרַח עַל אַרְעָא עַל אַפֵּי אִיר רְקִיעָא שְׁמַיָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 וַיַּבְרֵא אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ
הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־
22 עֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיְבָרֶךְ אֹתָם
אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הַמַּיִם בִּימֵּי֫ם וְהָעוֹף
23 יִרֶב בָּאָרֶץ: וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי:
24 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה
25 וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת־חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל־
רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: 26 וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם
וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ
27 הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:
28 וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ
וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־הָאָרֶץ: 29 וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל־
פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־עֵץ זֹרֵעַ זָרַע
לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה: 30 וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת־
כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה וַיְהִי־כֵן: 31 וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל
אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
הַשִּׁשִּׁי: ב 1 וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם:
2 וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: 3 וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־
מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: 4 אֵלֶּה
תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: 5 וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה
בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה

21 *Creauitque Deus cete grandia, & omnem a-
C nimam viuentem atque motabilem, quã pro-
duxerãt aquę in species suas, & omne volatile
secũdum genus suũ. Et vidit Deus quòd esset
22 bonum: *Benedixitq; eis, dicens; Crescite &
multiplicamini, & replete aquas maris; auesq;
23 multiplicent super terram. *Et factum est ve-
spere & mane, dies quintus. *Dixit quoque
Deus: Producat terra animam viuentẽ in ge-
nere suo, iumẽta & reptilia & bestias terræ se-
25 cundũ species suas. Factumq; est ita. *Et fecit
De' bestias terræ iuxta species suas, iumẽta &
omne reptile terræ in genere suo. Et vidit De'
26 quòd esset bonũ. *Et ait, Faciamus hominem
ad imaginẽ & similitudinem nostrã; & præsit
piscibus maris & volatilibus cæli & bestiis, v-
niuersęq; terræ, omniq; reptili quod mouetur
27 in terra. *Et creauit Deus hominẽ ad imaginẽ
D suã, ad imaginẽ Dei creauit illum; masculũ &
28 fœminã creauit eos. *Benedixitque illis Deus,
& ait: Crescite & multiplicamini, & replete
terrã, & subiicite eam: & dominamini piscibus
maris & volatilibus cęli & vniuersis anima-
29 tibus quę mouẽtur super terrã. *Dixitq; Deus;
Ecce dedi vobis oẽm herbã afferentẽ semẽ sup
terrã, & vniuersa ligna quæ habẽt in semetip-
sis semẽtẽ generis sui, vt sit vobis in escã & cũ-
30 ctis animãtibus terrę: *Omniq; volucri cęli &
vniuersis quæ mouẽtur in terra; & in quibus
est anima viuẽs, vt habeãt ad vescendũ. Et fa-
31 ctũ est ita. *Viditq; Deus cũcta quę fecerat, &
erãt valde bona. Et factũ est vespere & mane,
dies sextus.

CAP. II.

1 IGitur perfecti sunt cęli & terra, & omnis or-
2 natus eorũ. *Cõpleuitq; Deus die septimo o-
A pus suũ quod fecerat, & requieuit die septimo
3 ab vniuerso opere quod patrarat. *Et benedi-
xit diei septimo, & sanctificauit illum: quia in
ipso cessauerat ab omni opere suo quod crea-
4 uit Deus vt faceret. *Istę sunt generationes cę
li & terræ quãdo creatæ sunt, in die quo fecit
5 Dñs Deus cęlũ & terrã. *Et omne virgultũ agri
anteq̃ oriretur in terra, omnémq; herbã regio
nis priusquã germinaret; nõ enim pluerat dñs

21 *Et fecit Deus cete grandia, & omnem animam a-
nimalium reptilium, quæ produxerũt aquæ secundũ
genera eorũ, & omne volatile pennatũ secundũ ge-
nus. Et vidit Deus quòd bona. *Et benedixit eis
22 Deus, dicẽs, Crescite et multiplicamini, et replete a-
quas in maribus, & volatilia multiplicentur super
terrã. *Et factũ est vespere & factũ est mane, dies
23 quintus. *Et dixit Deus: Producat terra animã vi-
24 uentẽ secundũ genus, quadrupedia, et reptilia et be-
stias terræ, & iumẽta, & omnia reptilia terræ se-
cundũ genus eorũ. Et factum est ita. *Et fecit Deus
25 bestias terræ secundũ genus, et iumẽta, & oĩa repti
lia terræ secundũ genus eorũ. Et vidit Deus quòd
bona. *Et dixit Deus; Faciamus hominẽ ad imaginẽ
26 nostrã et ad similitudinẽ, & præsint piscibus maris,
& volatilibus cæli, et iumẽtis, et omnibus terræ, et
omnibus reptilibus reptantibus super terrã. *Et fe-
27 cit Deus hominẽ, ad imaginẽ Dei fecit illũ, masculũ
et fœminã fecit eos. *Et benedixit eis Deus, dicens:
Crescite & multiplicamini & replete terrã, et do-
minamini ei, et imperate piscibus maris, et volati-
libus cæli; et omnibus iumẽtis, et omni terræ, & om-
nibus reptilibus reptantibus super terrã. *Et dixit
29 Deus: Ecce dedi vobis omnem herbã semẽtiferã se-
mẽtem semen, quod est super terrã: et omne lignũ,
quod habet in semetipso fructũ seminis semẽtiferi,
vobis erit in escã: *Et omnibus bestiis terræ, et omni-
30 bus volatilibus cæli, et omni reptili reptãti super ter
rã, quod habet in semetipso animã vitæ: et oẽm her
bã viridem in escã. Et factum est ita. *Et vidit Deus
31 omnia quæcunq; fecit, et ecce bona valde. Et factũ
est vespere, et factum est mane, dies sexta.

CAP. II.

1 ET perfecti sunt cælum et terra, et omnis ornatus eorum. *Et perfecit Deus in die sexta opera
2 sua, quæ fecit; & requieuit Deus in die se-
A ptima ab omnibus operibus suis, quæ fecit. *Et be-
3 nedixit Deus diei septimo, & sanctificauit illum:
quia in illo cessauit ab omnibus operibus suis, quæ
incepit Deus facere. *Hic liber generationis cæli &
4 terræ; quando facta sunt, qua die fecit Deus cæ-
lum & terram. *Et omne virgultum agri ante-
5 quàm oriretur in terra, & omnem herbam agri an-
tequàm germinaret; non enim pluerat Dominus

21 * καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων
ἑρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν· καὶ πᾶν πετε-
22 νὸν πτερωτὸν κατὰ γένος. καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλά· * καὶ εὐλόγη-
σεν αὐτὰ ὁ θεὸς λέγων, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώ-
σατε τὰ ὕδατα ἐν ταῖς θαλάσσαις· καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθω-
23 σαν ἐπὶ τῆς γῆς. * καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα
24 πέμπτη. * καὶ εἶπεν ὁ θεός, ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ
γένος, τετράποδα καὶ ἑρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς, κατὰ γένη,
καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν. καὶ ἐγένετο
25 οὕτως· * καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ τὰ
κτήνη κατὰ γένος, καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν. καὶ εἶδεν
26 ὁ θεὸς ὅτι καλά. * καὶ εἶπεν ὁ θεός, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰ-
κόνα ἡμετέραν καθ' ὁμοίωσιν· καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς
θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάν-
των τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς.
27 * καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον· κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐ-
28 τόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. * καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ
θεός, λέγων, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ
καταχυριεύσατε αὐτῆς· καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ
τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς
29 γῆς, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ εἶπεν
ὁ θεός, ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον σπόριμον σπεῖρον σπέρ-
μα, ὅ ἐστιν ἐπάνω τῆς γῆς, καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν
30 σπέρματος σπορίμου, ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν· καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις
τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἑρπετῷ
ἑρπύσαντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα
31 χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν. καὶ ἐγένετο οὕτως. * καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ
πάντα ὅσα ἐποίησεν· καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ
ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα ἕκτη.

1 Β. * Καὶ συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ πᾶς ὁ
2 κόσμος αὐτῶν. * καὶ συνετέλεσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ
ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησεν· καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
3 ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησεν· * καὶ εὐ-
λόγησεν ὁ θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν·
ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν
4 ἤρξατο ὁ θεὸς ποιεῖν. * αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ
γῆς, ὅτε ἐγένετο· ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
5 γῆν· * καὶ πᾶν χλωρὸν ἀγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ
πάντα χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι· οὐ γὰρ ἔβρεξε κύριος ὁ

"Et creauit Deus colubros magnos, & omnem animam viuentẽ reptilium, quæ produxerant aquæ secundũ species suas; & omnẽ voluerẽ, quæ volat, secundum genus suum; & vidit Deus quòd esset bonum. "Et benedixit eis Deus, dicens: Crescite & multiplicamini & replete aquas maris: & volucris multiplicetur in terra. "Et fuit vespere & fuit mane, dies quintus. "Et dixit Deus, Producat terra animam viuentem secundum genus suũ, iumentum & reptile & bestiam terræ secundum species suas: & fuit ita. "Et fecit Deus bestiam terræ secundum genus suum & iumentum & reptile secundum genus suum, & omne reptile terræ iuxta genus suum: & vidit Deus quòd esset bonum. "Et dixit Deus, Faciamus hominem ad imaginem nostram; & dominetur in pisces maris & in volatilia cælorum, & in iumenta, & in omnem terram; & in omne reptile quod reptat super terram. "Et creauit Deus hominem ad imaginem suam; ad imaginem Dei creauit illum; masculum & fœminam creauit eos. "Et benedixit eis Deus, & dixit eis Deus, Crescite & multiplicamini, & replete terram, & roboramini super eam; & dominamini piscibus maris, & volatili cæli, & omni animanti quod reptat super terram. "Et dixit Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam, cuius granum sementis seminatur, quæ est super faciem vniuersæ terræ, & omnem arborem in qua est fructus arboris, cuius granum sementis seminatur; vobis erit ad vescendum: "Et omni bestiæ terræ, & omni volatili cæli, & omni reptili quod reptat super terram, in quo est anima viuens; omnem virentem herbam ad vescendum. Et fuit ita. "Et vidit Deus cuncta quæ fecerat: & ecce bona valde. Et fuit vespere & fuit mane, dies sextus.

CAP. II.

ET perfecti sunt cæli & terra, & omnis exercitus eorum. 'Et delectatus est Deus in die septimo opere suo quod fecerat, & requieuit in die septimo ab vniuerso opere suo quod fecerat. 'Et benedixit Deus diei septimo & sanctificauit eum; quia in ipso requieuit ab vniuerso opere suo quod creauit Deus vt faceret. 'Istæ sunt generationes cæli & terræ quando creatæ sunt, in die quo creauit Dominus Deus terram & cælum. 'Et omnem arborem agri, antequam esset in terra; & omnem herbam agri antequam germinaret, quia non pluerat Dominus

תרגום אונקלוס

21 וּבְרָא יְיָ יָת חֲנִינַיָּא רַבְרְבַיָּא וְיָת כָּל־נַפְשָׁא חַיְתָא דְּרָחֲשָׁא
דִּי אַפִּיקוּ מַיָּא לְזַנֵיהוֹן וְיָת כָּל עוֹפָא דְּפָרַח לְזַנֵיהוֹן וַחֲזָא יְיָ אֲרֵי טָב׃
22 וּבָרִיךְ יָתְהוֹן יְיָ לְמֵימַר פּוּשׁוּ וְכִגְווּ וּמְלוּ יַת מַיָּא בְּיַמַּיָּא וְעוֹפָא יִסְגֵּי בְּאַרְעָא׃
23 וַהֲוָה רְשָׁם וַהֲוָה צַפְרָא יוֹמָא חֲמִישָׁאי׃ 24 וַאֲמַר יְיָ
תַּפֵּיק אַרְעָא נַפְשָׁא חַיְתָא לְזַנָהָא בְּעִירָא וְרָחֲשָׁא וְחֵיוַת אַרְעָא לְזַנָהָא וַהֲוָה כֵּן׃
25 וְעָבַד יְיָ יַת חֵיוַת אַרְעָא לְזַנָהָא וְיָת בְּעִירָא לְזַנָהָא וְיָת כָּל
רָחֲשָׁא דְּאַרְעָא לְזַנוֹהִי וַחֲזָא יְיָ אֲרֵי טָב׃ 26 וַאֲמַר יְיָ אֶתְבְּרֵי
אֲנָשָׁא בְּצַלְמָנָא כִּדְמוּתָנָא וְיִשְׁלְטוּן בְּנוּנֵי יַמָּא וּבְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּבִבְעִירָא וּבְכָל
אַרְעָא וּבְכָל רָחֲשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא׃ 27 וּבְרָא יְיָ יָת אֲנָשָׁא
בְּצַלְמֵהּ בְּצַלְמָא דַּייָ בְּרָא יָתֵהּ דְּכַר וְנוּקְבָא בְּרָא יָתְהוֹן׃
28 וּבָרִיךְ יְיָ וַאֲמַר לְהוֹן יְיָ פּוּשׁוּ וְכִגְווּ וּמְלוּ יַת אַרְעָא וְתִקְּפוּ עֲלָהָא וְשַׁלְּטוּ בְּנוּנֵי יַמָּא וּבְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּבְכָל חֵיוָתָא דְּרָחֶשָׁא עַל אַרְעָא׃
29 וַאֲמַר יְיָ הָא יְהֵיבִית לְכוֹן יָת כָּל עִשְׂבָּא דְּבַר זַרְע דְּעַל אַפֵּי כָל אַרְעָא וְיָת כָּל אִילָנָא דְּבֵה אִבָּא דְאִילָנָא דְּבַר זַרְע מִזְדָּרַע לְכוֹן יְהֵי לְמֵיכַל׃
30 וּלְכָל חֵיוָתָא דְּאַרְעָא וּלְכָל עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּלְכָל דְּרָחִישׁ עַל אַרְעָא דְּבֵיהּ נַפְשָׁא חַיְתָא כָּל יָרוֹקָא דְּעִשְׂבָּא לְמֵיכַל וַהֲוָה כֵּן׃ 11 וְחָמָא יְיָ יָת כָּל

ב

1 וְשֵׁיצִיאוּ יְיָ בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה עֲבִידְתֵּהּ דַּעֲבַד וְנָח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מִכָּל עֲבִידְתֵּהּ דַּעֲבָד׃
2 וְאִשְׁתְּכַלְלוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילְדְּהוֹן׃ 3 וְבָרִיךְ יְיָ יַת יוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְקַדִּישׁ יָתֵהּ אֲרֵי בֵּיהּ נָח מִכָּל עֲבִידְתֵּהּ דִּבְרָא יְיָ לְמֶעְבַּד׃ 4 אִלֵּין תּוֹלְדָת שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כַּד אִתְבְּרִיאוּ
בְּיוֹמָא דְּבָרָא יְיָ אֱלָהָא אַרְעָא וּשְׁמַיָּא׃ 5 וְכָל אִילָן חַקְלָא עַד לָא יְהֵא בְּאַרְעָא וְכָל עִשְׂבָּא דְּחַקְלָא עַד לָא אֲצְמַר אֲרֵי לָא אַמְטַר יְיָ

Universidad de Deusto
Biblioteca

אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה׃
ו וְאֵד יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
ז וַיִּיצֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפַּח
בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ ח וַיִּטַּע
יְהוָה אֱלֹהִים גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת־הָאָדָם
אֲשֶׁר יָצָר׃ ט וַיַּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ
נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן
וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע׃ י וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־
הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים׃ יא שֵׁם הָאֶחָד
פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם
הַזָּהָב׃ יב וְזְהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן
הַשֹּׁהַם׃ יג וְשֵׁם הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל־
אֶרֶץ כּוּשׁ׃ יד וְשֵׁם הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ
קִדְמַת אַשּׁוּר וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְּרָת׃ טו וַיִּקַּח יְהוָה
אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן־עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ׃
טז וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל
תֹּאכֵל׃ יז וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי
בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת׃ יח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
לֹא־טוֹב הְיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃
יט וַיִּצֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת
כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם לִרְאוֹת מַה־יִּקְרָא
לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא־לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ׃
כ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא־מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ׃
כא וַיַּפֶּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח
אַחַת מִצַּלְעֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃ כב וַיִּבֶן יְהוָה
אֱלֹהִים אֶת־הַצֵּלָע אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה
וַיְבִאֶהָ אֶל־הָאָדָם׃ כג וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת־הַפַּעַם
עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת־יִקָּרֵא אִשָּׁה
כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה־זֹּאת׃

B Deus ſuper terrã: & homo nõ erat qui operaretur terrã. ⁶Sed fons aſcẽdebat è terra irrigãs
7 vniuerſam ſuperficiẽ terræ. ⁷ Formauit igitur
Dñs Deus hominẽ de limo terræ, & inſpirauit
in facié eius ſpiraculũ vitæ: & factus eſt homo
8 in animã viuentẽ. ⁸Plantauerat autem Dominus Deus paradiſum voluptatis à principio,
9 in quo poſuit hominẽ quẽ formauerat. ⁹Produxítq; Dñs Deus de humo omne lignũ pulchrũ viſu, & ad veſcendũ ſuaue: lignũ etiã vitæ
in medio paradiſi, lignúmq, ſciẽtiæ boni & ma-
10 li. ¹⁰ Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigãdũ paradiſum: qui inde diuiditur
11 in quatuor capita. ¹¹Nomẽ vni Phiſon: ipſe eſt
qui circuit omnẽ terrã Euilath vbi naſcitur au-
12 rũ. ¹²Et aurum terræ illius optimũ eſt. ibiq; in-
13 uenitur bdeliũ, & lapis onychinus. ¹³Et nomẽ
fluuij ſecũdi Geon. Ipſe eſt qui circuit oẽm ter-
14 rã Æthiopiæ. ¹⁴ Nomẽ verò fluminis tertij Ti-
C gris: ipſe vadit contra Aſſyrios. Fluuius autem
15 quartus ipſe eſt Euphrates. ¹⁵ Tulit ergo Dñs
Deus hominẽ, & poſuit eum in paradiſum vo-
luptatis, vt operaretur & cuſtoditet illum.
16 ¹⁶ Præcepítq; ei, dicens: Ex omni ligno paradiſi
17 comede. ¹⁷De ligno autẽ ſciẽtiæ boni & mali
ne comedas; in quacunq; enim die comederis
18 ex eo, morte morieris. ¹⁸Dixit quoq; Dominus
Deus, Non eſt bonũ hominem eſſe ſolũ: facia-
19 mus ei adiutoriũ ſimile ſibi. ¹⁹Formatis igitur
Dñs Deus de humo cunctis animãtibus terræ
& vniuerſis volatilibus cæli: adduxit ea ad A-
dam, vt videret quid vocaret ea. Omne enim
quod vocauit Adam animæ viuẽtis, ipſum eſt
20 nomẽ eius. ²⁰Appellauítq; Adã nominibus ſuis
D cuncta animantia & vniuerſa volatilia cæli, &
oẽs beſtias terræ. Adæ verò non inueniebatur
21 adiutor ſimilis eius. ²¹Immiſitq; Dñs Deus ſo-
porẽ in Adã. Cúmq; obdormiſſet, tulit vnã de
22 coſtis eius, & repleuit carnem pro ea. ²² Et ædificauit Dominus Deus coſtam quam tulerat
de Adam, in mulierem; & adduxit eam ad A-
23 dam. ²³Dixítque Adam: Hoc nunc os ex oſſibus meis & caro de carne mea. Hæc vocabitur virago, quoniam de viro ſumpta eſt.

Deus ſuper terram; & homo non erat ad operandum eam. ⁶ *Fons autem aſcendebat ex terra, et irrigabat omnem faciem terræ.* ⁷ *Et formauit Deus hominem; pulueremaccipiens de terra, et inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ: & factus eſt homo in animam viuentem.* ⁸ *Et plantauit dominus Deus paradiſum in Eden ad orientem, & poſuit illic hominem, quem formauit.*

⁹ *Et produxit Deus adhuc de terra omne lignum pulchrum ad viſum, et bonum ad cibum: & lignum vitæ in medio paradiſi; & lignum ſciendi ſcientiam boni & mali.* ¹⁰ *Fluuius autem egreditur ex Eden ad irrigandum paradiſum: inde diuiditur in quatuor principia.* ¹¹ *Nomen vni Phiſon: hic qui circuit omnem terram Euilat, illic vbi eſt aurum.*

¹² *Et aurum terræ illius bonum. illic eſt carbunculus & lapis praſinus.* ¹³ *Et nomen fluuio ſecundo, Geon: hic circuit omnem terram Æthiopiæ.*

¹⁴ *Et fluuius tertius, Tigris: hic qui vadit contra Aſſyrios. At fluuius quartus, hic Euphrates.*

¹⁵ *Et accepit dominus Deus hominem quem formauit; & poſuit eum in paradiſo voluptatis, ad operandum eum & cuſtodiendum.* ¹⁶ *Et præcepit dominus Deus Adæ, dicens: Ex omni ligno quod in paradiſo, eſcam comedes:* ¹⁷ *Ex autem ligno cognoſcendi bonum & malum, non comedatis ex eo; qua autem die comederitis ex eo, morte moriemini.*

¹⁸ *Et dixit dominus Deus, non bonum eſſe hominem ſolum; faciamus ei adiutorem ſecũdum eum.*

¹⁹ *Et formauit Deus adhuc ex terra omnes beſtias agri, & omnia volatilia cæli. Et adduxit ea ad Adam; vt videret quid vocabit ea: & omne quodcunque vocauit ipſum Adam animam viuentem, hoc nomen illi.* ²⁰ *Et vocauit Adam nomina omnibus iumentis, & omnibus volatilibus cæli, & omnibus beſtiis terræ. At Adam non inuentus eſt adiutor ſimilis ſibi.* ²¹ *Et immiſit Deus ſoporem in Adam, & dormiuit; & tulit vnam coſtarum eius, & repleuit carnem pro ea.*

²² *Et ædificauit dominus Deus coſtam quam accepit ab Adam in mulierem, & adduxit eam ad Adam.* ²³ *Et dixit Adam, Hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea: hæc vocabitur mulier, quoniam de viro ſuo aſſumpta eſt hæc.*

ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι αὐτήν.
⁶ πηγὴ δὲ ἀνέβαινεν ἐκ τῆς γῆς, καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσω-
⁷ πον τῆς γῆς. καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν
ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς,
⁸ καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ⁸ καὶ ἐφύτευσεν κύ-
ριος ὁ θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ ἀνατολάς. καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν
⁹ ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασεν. ⁹ καὶ ἐξανέτειλεν ὁ θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς
πᾶν ξύλον ὡραῖον εἰς ὅρασιν καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν· καὶ τὸ ξύ-
λον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέ-
¹⁰ ναι γνῶσιν καλοῦ καὶ πονηροῦ. ¹⁰ ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ
ἐδὲμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας
¹¹ ἀρχάς. ¹¹ ὄνομα τῷ ἑνὶ Φισών· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν
¹² γῆν εὐιλάτ· ἐκεῖ οὗ ἐστι τὸ χρυσίον. ¹² καὶ τὸ χρυσίον τῆς γῆς
ἐκείνης καλόν· ἐκεῖ ἐστιν ὁ ἄνθραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.
¹³ καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ, γεών· οὗτος ὁ κυκλῶν
¹⁴ πᾶσαν τὴν γῆν αἰθιοπίας. ¹⁴ καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος,
τίγρις· οὗτος ὁ πορευόμενος κατέναντι ἀσσυρίων· ὁ δὲ πο-
¹⁵ ταμὸς ὁ τέταρτος, οὗτος εὐφράτης. ¹⁵ καὶ ἔλαβεν κύριος ὁ
θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδεί-
¹⁶ σῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν. ¹⁶ καὶ ἐνε-
τείλατο κύριος ὁ θεὸς τῷ ἀδὰμ, λέγων, Ἀπὸ παντὸς ξύλου
¹⁷ τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῇ. ¹⁷ ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου
τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἧ
δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε.
¹⁸ καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς, οὐ καλόν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον,
¹⁹ ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν καθ' αὐτόν. ¹⁹ καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς
ἔτι ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ πάντα τὰ πετει-
νὰ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ἀδὰμ, ἰδεῖν
τί καλέσει αὐτά· καὶ πᾶν ὃ ἂν ἐκάλεσεν αὐτὸ ἀδὰμ ψυ-
²⁰ χὴν ζῶσαν, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ. ²⁰ καὶ ἐκάλεσεν ἀδὰμ ὀνό-
ματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· τῷ δὲ ἀδὰμ οὐχ εὑρέθη βοη-
²¹ θὸς ὅμοιος αὐτῷ. ²¹ καὶ ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἔτι τὸν
ἀδὰμ, καὶ ὕπνωσεν· καὶ ἔλαβεν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ
²² ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς. ²² καὶ ᾠκοδόμησεν κύριος
ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα·
²³ καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἀδάμ. ²³ καὶ εἶπεν ἀδὰμ, Τοῦτο
νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη
κληθήσεται γυνὴ, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη.

תרגום אונקלוס

⁶ אֱלָהָא עַל אַרְעָא וַאֲנָשׁ לֵית לְמִפְלַח יָת אַרְעָא׃ ⁶ וַעֲנָנָא הֲוָה סָלִיק מִן אַרְעָא וּמַשְׁקֵי יָת כָּל אַפֵּי אַרְעָא׃
⁷ וּבְרָא יְיָ אֱלָהָא יָת אָדָם מִקַּרְמֵין דְּעַפְרָא מִן אַדְמְתָא וּנְשֵׁיב בְּאַפּוֹהִי נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי וַהֲוָה אָדָם לְרוּחַ מְמַלְלָא׃
⁸ וְנָצֵיב יְיָ אֱלָהָא גִּנְתָא בְּעֵדֶן מִלְקַדְמִין וְשַׁוִּי תַּמָּן יָת אָדָם דְּבָרָא׃ ⁹ וְאַצְמַח יְיָ אֱלָהָא מִן אַרְעָא כָּל אִילָן דְּמִתְרַגֵּג לְמִחְזֵי וְטָב לְמֵיכַל וְאִילָן חַיֵּיא בְּמֵצִיעוּתָא דְּגִנְתָא וְאִילָן דְּאָכְלִי פֵּרוֹהִי חָכְמִין בֵּין
טָב וּבִישׁ׃ ¹⁰ וְנַהֲרָא נָפֵק מֵעֶדֶן לְאַשְׁקָיָה יָת גִּנְתָא וּמִתַּמָּן יִתְפְּרַשׁ וַהֲוָה לְאַרְבְּעָה רֵישִׁין נַהֲרִין׃ ¹¹ שׁוּם חַד פִּישׁוֹן הוּא דְּאַקִּיף
יָת כָּל אַרְעָא דְּחַוִילָה דְּתַמָּן דַּהֲבָא׃ ¹² וּדְהַב אַרְעָא הַהִיא טָב תַּמָּן בְּדוֹלְחָא וַאֲבָנֵי בוּרְלָא׃ ¹³ וְשׁוּם נַהֲרָא תִּנְיָנָא גִּיחוֹן הוּא דְּאַקִּיף
יָת אַרְעָא דְּכוּשׁ׃ ¹⁴ וְשׁוּם נַהֲרָא תְּלִיתָאי חִדֶּקֶל הוּא דְּמַדְבַּר קֳדָם אַתּוּרָא וְנַהֲרָא רְבִיעָאָה הוּא פְּרָת׃
¹⁵ וּנְסִיב יְיָ אֱלָהָא יָת אָדָם וְאַנִיחֵיהּ בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן לְפַלְחָהּ וּלְמִטְרַהּ׃ ¹⁶ וּפְקִיד יְיָ אֱלָהָא עַל אָדָם לְמֵימַר מִכֹּל אִילָן גִּנְתָא מֵיכַל תֵּיכוֹל׃
¹⁷ וּמֵאִילָן דְּאָכְלִי פֵּרוֹהִי חָכְמִין בֵּין טָב וּבִישׁ לָא תֵּיכוֹל מִנֵּיהּ אֲרֵי בְּיוֹמָא דְּתֵיכוֹל מִנֵּיהּ מוֹתָא תְּמוּת׃ ¹⁸ וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא לָא טָב לְמֶהֱוֵי אָדָם בִּלְחוֹדֵהִי אֶעְבֵּיד
לֵיהּ מְסָיַיד כְּקִבְלֵיהּ׃ ¹⁹ וּבְרָא יְיָ אֱלָהָא מִן אַרְעָא כָּל חֵיוַת בִּירָא וְיָת כָּל עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וְאַיְתִי לְוָת אָדָם לְחֲזָיָה מָה יְקָרֵי לֵיהּ וְכֹל דְּיִקְרֵי לֵיהּ
אָדָם לְנַפְשָׁא חַיְתָא הוּא שְׁמֵהּ׃ ²⁰ וְקָרֵי אָדָם שְׁמָהָן לְכָל בְּעִירָא וּלְעוֹפָא דִּשְׁמַיָּא וּלְכָל חֵיוַת בִּירָא וּלְאָדָם לָא אִשְׁתְּכַח סְנֵי קֳדָמוֹהִי׃
²¹ וְאַפֵּיל יְיָ אֱלָהָא שְׁנָתָא עַל אָדָם וּדְסִיךְ וּנְסִיב חַד מִסְּנָעוֹהִי וְשֵׁזִי בִּשְׂרָא תְּחוֹתֵהּ׃ ²² וּבְנָא יְיָ אֱלָהָא יָת סְנֵי דְּנְסִיב
מִן אָדָם לְאִנְתּוּ וְאַיְתִינַהּ לְוָת אָדָם׃ ²³ וַאֲמַר אָדָם הָדָא זִמְנָא גַּרְמָא מִגַּרְמַי וּבִשְׂרָא מִבִּשְׂרִי לָדָא יִתְקְרֵי אִתְּתָא אֲרֵי מִבַּעְלָה אִתְנְסִיבַת דָּא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Deus ſuper terram: & homo non erat ad operandum terram. ⁶ Et nubes aſcendebat de terra; & irrigabat vniuerſam faciem terræ. ⁷ Et creauit dominus Deus hominem pulueremde terra; & inſpirauit in faciem eius animam vitæ: & fuit homo in ſpiritum loquentem. ⁸ Et plantauit dominus Deus hortum in loco voluptatis à principio; & poſuit ibi hominem quem creauit. ⁹ Et germinare fecit dominus Deus de terra omnem arborem quæ erat deſiderabilis ad videndum, & bona ad veſcendum; & arborem vitæ in medio horti; & arborem cuius fructus manducantes ſcient inter bonum & malum. ¹⁰ Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum hortum. Et inde diuidebatur; & erat in quatuor capita fluminum. ¹¹ Nomen vnius Phiſon: ipſe eſt qui circuit omnem terram Euila; vbi eſt aurum. ¹² Et aurum terræ illius bonum: ibi eſt bdelium & lapis onychinus. ¹³ Et nomen fluuij ſecundi, Gion: ipſe eſt qui circuit omnem terram Æthiopiæ. ¹⁴ Et nomen fluuij tertij, Hidecel: ipſe eſt qui vadit ad orientem Aſſyriæ. Et fluuius quartus eſt Euphrates. ¹⁵ Et tulit dominus Deus hominem; & collocauit eum in horto voluptatis, vt operaretur eum, & cuſtodiret illum. ¹⁶ Et præcepit dominus Deus Adæ, dicens, Ex omni arbore horti comedens comedes: ¹⁷ Et de arbore cuius fructum comedentes ſcient inter bonum & malum, non comedes ex ea; quoniam in die qua comederis ex ea, morte morieris. ¹⁸ Et dixit dominus Deus, Non eſt bonum eſſe hominem ſolum; faciam ei adiutorium quaſi eum. ¹⁹ Et creauit dominus Deus de terra omnes beſtias agri & omnia volatilia cæli; & adduxit ad Adam vt videret quid vocaret ea: & omne quod vocabat Adam animę viuentis, ipſum eſt nomen eius. ²⁰ Et vocauit Adam nominibus omne iumentum & volatile cęli, & omnem beſtiam agri: & Adæ non inuenit adiutorium quaſi eum. ²¹ Et immiſit dominus Deus ſoporem in Adam, & dormiuit; & tulit vnam de coſtis eius, & poſuit carnem pro ea. ²² Et ædificauit dominus Deus coſtam quam tulerat de Adam in mulierem; & adduxit eam ad Adam. ²³ Et dixit Adam: Hæc nunc os de oſſibus meis, & caro de carne mea: hæc vocabitur mulier, quia de viro ſuo aſſumpta eſt iſta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 עַל־בֵּן יַעֲזָב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ
15 וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשָּׁשׁוּ:

ג 1 וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר
עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר
2 אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
3 אֶל־הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן נֹאכֵל: וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר
בְּתוֹךְ־הַגָּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ
4 פֶּן תְּמֻתוּן: וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת
5 תְּמֻתוּן: כִּי יֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ
וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע:
6 וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא
לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן
7 גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל: וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם
וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה־תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם
8 חֲגֹרֹת: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן
לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים
9 בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן: וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר
10 לוֹ אַיֶּכָּה: וַיֹּאמֶר אֶת־קֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגָּן וָאִירָא כִּי
11 עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא: וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירֹם
אָתָּה הֲמִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ
12 אָכָלְתָּ: וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי
13 הִוא נָתְנָה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
לָאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי
14 וָאֹכֵל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ
זֹּאת אָרוּר אַתָּה מִכֹּל הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־
גְּחֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ: וְאֵיבָה אָשִׁית
15 בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ
16 וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב: אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר
הַרְבֶּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל

14 * Quamobrē relinquet homo patrē suū & matrē, & adhærebit vxori suæ, & erūt duo in car-
15 ne vna. * Erat autē vterq; nudus, Adā scilicet & vxor eius; & non erubescebant. CAP. III.
1 SEd & serpēs erat callidior cūctis animātibus
A terræ quæ fecerat dñs Deus. Qui dixit ad
mulierē, Cur præcepit vobis Deus vt nō come
2 deretis ex omni ligno paradisi? * Cui respondit
mulier, De fructu lignorū quę sunt in paradi-
3 so, vescimur: * De fructu verò ligni quod est in
medio paradisi, præcepit nobis Deus ne come
deremus, & ne tangeremus illud, ne fortè mo
4 riamur. * Dixit autē serpēs ad mulierē; Nequa-
5 quam morte moriemini. * Scit enim Deus ꝙ in
quocunq; die comederitis ex eo, aperiētur o-
culi vestri, & eritis sicut dij sciētes bonū & ma
6 lū. * Vidit igitur mulier ꝙ bonū esset lignū ad
vescendū & pulchrū oculis aspectúq; delecta
B bile: & tulit de fructu illius & comedit, dedit-
7 que viro suo; qui comedit. * Et aperti sunt ocu
li amborū. Cúmq; cognouissent se esse nudos,
consuerūt folia ficus, & fecerūt sibi perizoma
8 ta. * Et cùm audissent vocē dñi Dei deābulātis
in paradiso ad aurā post meridiē, absconditi se
Adā & vxor eius à facie dñi Dei in medio li-
9 gni paradisi. * Vocauitq; dñs Deus Adā, & di-
10 xit ei: Vbi es? * Qui ait: Vocē tuā audiui in pa-
radiso, & timui, eo ꝙ nudus essem, & absc̄odi
11 me. * Cui dixit dñs: Quis enim indicauit tibi
C ꝙ nudus esses: nisi ꝙ ex ligno de quo præcepe
12 rā tibi ne comederes, comedisti? * Dixitq; Adā:
Mulier quā dedisti mihi sociā, dedit mihi de
13 ligno, & comedi. * Et dixit dominus Deus ad
C mulierē, Quare hoc fecisti? Quę respōdit, Ser-
14 pens decepit me, & comedi. * Et ait dominus
Deus ad serpētē, Quia fecisti hoc, maledictus
es inter omnia animantia & bestias terræ. Su-
per pectus tuum gradiēris, & terram comedes
15 cunctis diebus vitæ tuæ. * Inimicitias po-
nam inter te & mulierem, & semen tuum &
semen illius. Ipsa conteret caput tuum, &
16 tu insidiaberis calcaneo eius. * Mulieri
quoque dixit, Multiplicabo ærumnas tuas &
conceptus tuos. In dolore paries filios, & sub

24 * Propter hoc relinquet homo patrem suum & ma-
trem, & adhærebit ad vxorem suam, & erunt duo
25 in carne vna. * Et erant duo nudi, & Adam et vxor
eius, & non erubescebant.

CAP. III.

1 AT serpens erat prudentissimus omnium bestiarū
quæ super terrā, quas fecit Dominus Deus: & dixit serpens mulieri, Quare dixit Deus, nō comeda
tis ab omni ligno quod in paradiso? * Et dixit mulier
2 serpenti, Ab omni ligno paradisi vescimur: * Ab autē
3 fructu ligni quod est in medio paradisi, dixit Deus,
Non comedatis ex eo, neq; tangatis illud, vt non mo
riamini. * Et dixit serpēs mulieri, Non morte morie-
4 mini. * Scit enim Deus, quòd quacunque die comede-
5 ritis ex eo; aperientur vestri oculi, & eritis sicut
dij, scientes bonum et malum. * Et vidit mulier quòd
6 bonum lignum in escam, & quòd placidum oculis
ad videndum, & pulchrum est ad intelligendum:
& accipiens mulier de fructu eius comedit: & de-
dit & viro suo cum ea, & comederunt. * Et aperti
7 sunt oculi amborum: & cognouerunt quia nudi e-
rant; & consuerunt folia ficus; et fecerunt sibi pe-
rizomata. * Et audierunt vocem domini Dei de-
8 ambulantis in paradiso in meridie; & absconditi
sunt et Adam et vxor eius à facie domini Dei in
9 medio paradisi. * Et vocauit dominus Deus Adam:
10 & dixit ei, Vbi es? * Et dixit Adam, Vocem tuam
audiui deambulantis in paradiso, & timui, quia
11 nudus sum, et abscōditus sum. * Et dixit ei, Quis in-
dicauit tibi quòd nudus es, nisi à ligno quod præ-
cepi tibi hoc solo non comedere, ab eo comedisti?
12 * Et dixit Adam, Mulier quam dedisti mecum, hæc
mihi dedit à ligno, & comedi. * Et dixit Deus mu-
13 lieri, Quid hoc fecisti? Et dixit mulier, Serpēs dece-
pit me, et comedi. * Et ait dominus Deus serpenti:
14 Quia fecisti hoc, maledictus tu præ omnibus bestiis,
& præ omnibus iumentis quæ super terram: su-
per pectus et ventrem gradieris, et terram comedes
15 cunctis diebus vitæ tuæ. * Et inimicitiam ponam
inter te & inter mulierem, et inter semen tuum,
& inter semen illius, ipsę tuum conteret caput,
et tu conteres illius calcaneum. * Et mulieri di-
16 xit: Multiplicans multiplicabo tristitias tuas, &
gemitus tuos: in doloribus paries filios: & ad

24 * ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·
25 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. * καὶ ἦσαν οἱ δύο γυ-
μνοί, ὅ, τε ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠσχύνοντο.

3 1 γ΄. * Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν
θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε κύριος ὁ θεός. καὶ εἶ-
πεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· τί ὅτι εἶπεν ὁ θεὸς οὐμὴ φάγητε ἀπὸ
2 παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ; * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ
3 ὄφει, ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου φαγόμεθα· * ἀπὸ δὲ
τοῦ καρποῦ τοῦ ξύλου ὅ ἐστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ
θεός, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, οὐδεμὴ ἅψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ
4 ἀποθάνητε. * καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· οὐ θανάτῳ ἀπο-
5 θανεῖσθε· * ἤδει γὰρ ὁ θεὸς, ὅτι ἢ ἂν ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ,
διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ, γι-
6 νώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. * καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ
ξύλον εἰς βρῶσιν, καὶ ὅτι ὄρεκτὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὡ-
ραῖόν ἐστι τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ τοῦ καρποῦ
αὐτοῦ, ἔφαγε· καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μεθ' αὐτῆς, καὶ
7 ἔφαγον. * καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἀμφοτέρων τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν
ὅτι γυμνοί ἦσαν. καὶ ἔρραψαν φύλλα συκῆς, καὶ ἐποίησαν αὑτοῖς
8 περιζώματα. * καὶ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ περιπα-
τοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ τοδειλινόν. καὶ ἐκρύβησαν ὅ, τε ἀδὰμ
καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ τοῦ παρά-
9 δείσου. * καὶ ἐκάλεσεν κύριος ὁ θεὸς τὸν ἀδὰμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
10 ποῦ εἶ; καὶ εἶπεν ἀδὰμ, τὴν φωνῆς σου ἤκουσα περιπατούσης ἐν τῷ
παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. * καὶ εἶπεν
11 αὐτῷ, τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνός εἶ, εἰμὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου ὅ ἐνετει-
12 λάμην σοι τότε μόνῳ μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; * καὶ εἶ-
πεν ἀδὰμ, ἡ γυνὴ ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ
13 τοῦ ξύλου, καὶ ἔφαγον. * καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τῇ γυναικί· τί τοῦτο ἐποίη-
14 σας; καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ, ὁ ὄφις ἠπάτησέν με, καὶ ἔφαγον. * καὶ εἶπεν
κύριος ὁ θεὸς τῷ ὄφει· ὅτι ἐποίησας τοῦτο, ἐπικατάρατος σὺ
ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ἐπὶ
τῆς γῆς· ἐπὶ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ, καὶ γῆν φαγῇ πάσας
15 τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. * καὶ ἔχθραν θήσω ἀναμέσον σου καὶ
τῆς γυναικὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου, καὶ ἀναμέ-
σον τοῦ σπέρματος αὐτῆς. αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ τηρή-
16 σεις αὐτοῦ πτέρναν. * καὶ τῇ γυναικὶ εἶπεν· πληθύνων πληθυνῶ τὰς
λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου. ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς

24 עַל כֵּן יִשְׁבֹּק גְּבַר יָת מְשַׁכְבֵי אֲבוּהִי וְיָת אִמֵּיהּ וְיִדְבַּק בְּאִתְּתֵיהּ וְיִהְוֹן לִכְשׁוֹרָא חֲדָיָא׃ 25 וַהֲווֹ תַּרְוֵיהוֹן עָרְטֻלַאִין גַּרְמֵי אָדָם וְאִתְּתֵיהּ וְלָא הֲווֹ

ג

1 וְחִוְיָא הֲוָה חַכִּים מִכֹּל חֵיוַת חַקְלָא דַּעֲבַד יְיָ אֱלָהִים וַאֲמַר לְאִתְּתָא בְּקוּשְׁטָא אַרֵי אֲמַר יְיָ לָא
2 תֵיכְלוּן מִכֹּל אִילָנֵי גִנְּתָא׃ וּמִפְּרִי אִילַן גִּנְּתָא אֲמַר יְיָ לָא תֵיכְלוּן מִנֵּיהּ וְלָא
3 תִקְרְבוּן בֵּיהּ דִּלְמָא תְּמוּתוּן׃ אֲרֵי גְלֵי קֳדָם יְיָ אֲרֵי בְיוֹמָא דְּתֵיכְלוּן מִנֵּיהּ וְיִתְפַּתְּחָן עֵינֵיכוֹן
4 וְתְהוֹן כְּרַבְרְבַיָּא חַכְמִין בֵּין טַב וּבִישׁ׃ וַחֲזָת אִתְּתָא אֲרֵי טַב אִילַנָא לְמֵיכַל וַאֲרֵי אַסְוֵי הוּא לְעֵינִין וּרְהִיט אִילַנָא לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ וּכְסִיבַת מֵאֲבֵיהּ
5 וְנָסֵיבַת מִפִּרְיֵהּ וְאָכְלַת וְיָהֲבַת אַף לְבַעְלָהּ עִמָּהּ וַאֲכָל׃ 7 וְאִתְפַּתְּחָא עֵינֵי תַּרְוֵיהוֹן וְיָדְעוּ אֲרֵי עָרְטֻלַאִין אִינוּן וְחַשִׁיטוּ לְהֵן קְרָפֵי תְאֵנִין וַעֲבָדוּ לְהוֹן זַנְזִין׃
6 וְשָׁמְעוּ יָת קָל מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָא מְהַלֵּךְ בְּגִנְּתָא לְמִנַּח יוֹמָא וְאִשְׁתְּמַר אָדָם וְאִתְּתֵיהּ מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָא בְּגוֹ אִילַן גִּנְּתָא׃ 9 וּקְרָא יְיָ אֱלָהָא
לְאָדָם וַאֲמַר לֵיהּ אַן אַתְּ׃ 10 וַאֲמַר יָת קָל מֵימְרָךְ שְׁמָעִית בְּגִנְּתָא וְדָחֵלִית אֲרֵי עָרְטֻלַאי אֲנָא וְאִשְׁתְּמַרִית׃ 12 וַאֲמַר אָדָם אִתְּתָא דְיָהַבְתְּ עִמִּי הִיא יְהָבַת לִי מִן אִילָנָא וְאֵכָלִית׃
עִיר׳ חֶמֶן אִילָנָא דְפַקְדְּתִינָךְ בְּרִיל לָא לְמֵיכַל מִנֵּיהּ אֲכָלְתְּ׃ 13 וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא לְאִתְּתָא מָה דָּא עֲבַדְתְּ וַאֲמְרָה אִתְּתָא חִוְיָא אַטְעֵינִי וְאֵכָלִית׃
בְּעִירָא וּמִכָּל חֵיוַת חַקְלָא עַל מְעָךְ תֵּזֵל וְעַפְרָא תֵּיכוֹל כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ׃ 15 וּדְבָבוּ אֲשַׁוֵּי בֵּינָךְ וּבֵין אִתְּתָא וּבֵין בְּנָךְ וּבֵין בְּנָהָא הוּא יְהֵא נָטַר לָךְ
מַה דַּעֲבַדְתְּ לֵהּ מִלְקַדְמִין וְאַתְּ תְּהֵא נָטַר לֵהּ בְּסוֹפָא׃ לְאִתְּתָא אֲמַר אַסְגָּאָה אַסְגֵּי עֲצָרָיִךְ וְדַחְיוּתָךְ בְּצַעַר תְּלְדִי בְנִין וְלוַת

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Propterea relinquet homo lectulum patris sui & matris suæ, & adhærebit vxori suæ, & erunt in carnem vnam. " Et erant ambo nudi, Adam & vxor eius; & non erubescebant. CAP. III.

ET serpens erat sapientior cunctis bestiis agri quas fecit Dñs Deus: & dixit mulieri, Verúmne est quod dixit Deus: non comedatis ex omni ar-
bore horti? ' Et dixit mulier serpenti, De fructu arboris horti comedemus. ' Sed de fructu arboris quæ est in medio paradisi, dixit Deus,
Non comederetis ex eo; neque accedatis ad eum: ne forte motiamini. ' Et dixit serpens mulieri, Non morte moriemini. ' Quoniam manife-
stum est coram Deo quòd in die qua comederitis ex eo, aperientur oculi vestri: & eritis sicut principes scientes inter bonum & malum. ' Et vidit
mulier quòd bona esset arbor ad vescendum, & quòd salutifera esset oculis, & delectabilis arbor ad intuendum in eâ: & sulit de fructu eius & come-
dit, & dedit etiã marito suo, & comedit cum ea. ' Et aperti sunt oculi amborum: & cognouerunt quòd nudi essent: & consuerunt sibi folia ficus; &
fecerunt sibi cinctoria. ' Et audierunt vocem verbi domini Dei deambulantis in horto ad auram diei; & absconderunt se Adam & vxor eius à
facie domini Dei in medio arboris horti. ' Et vocauit dominus Deus Adam, & dixit ei, Vbi es tu? " Et ait, Vocem verbi tui audiui in horto, &
timui quoniam nudus sum ego, & absconditus me. " Et ait, Quis indicauit tibi quòd nudus esses tu? nunquid de arbore, de qua præcepi tibi vt
non comederes, ex ea comedisti? " Et dixit Adam, Mulier quam dedisti mecum, ipsa dedit mihi de arbore, & comedi. " Et dixit dominus Deus
mulieri, Quid hoc fecisti? & dixit mulier, Serpens seduxit me, & comedi. " Et dixit dominus Deus serpenti; Quia fecisti hoc: maledictus tu
præ omnibus iumentis & præ omnibus bestiis agri: super ventrem tuum gradieris; & puluerem comedes omnibus diebus vitæ tuæ. " Et
inimiciriam ponam inter te & inter mulierem, & inter filium tuum, & inter filium eius: ipse obseruabit tibi quod fecisti ei à principio, & tu
obseruabis ei in finem. " Mulieri dixit, Multiplicans multiplicabo tribulationes tuas, & conceptiones tuas: & in tribulatione paries filios, & ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.
17 *Adę verò dixit, Quia audisti vocę vxoris tuę, & comedisti de ligno ex quo præceperā tibi ne comederes: maledicta terra in opere tuo. In laboribus comedes ex ea cūctis diebus vitę tuę.
18 *Spinas & tribulos germinabit tibi: & comedes herbas terræ. *In sudore vultus tui vesceris pane, donec reuertaris in terrā, de qua sumptus es: quia puluis es & in puluerē reuerteris.
20 *Et vocauit Adam nomē vxoris suæ Eua, eo quòd mater esset cunctorum viuentiū. *Fecit quoq; dominus Deus Adę & vxori eius tunicas pelliceas: & induit eos. *Et ait: Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est sciens bonum & malum. Nunc ergo ne fortè mittat manū suā & sumat etiā de ligno vitæ & comedat; & viuat
23 in æternū. *Emisit eum dñs Deus de paradiso voluptatis, vt operaretur terram de qua sumptus est. *Eiecítq; Adā: & collocauit ante paradisum voluptatis Cherubim & flammeum gladium atque versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ. CAP. IIII.

1 ADam verò cognouit vxorē suam Euā, quę cōcepit & peperit Cain, dicēs: Possedi hominem per dominū. 2 *Rursūmq; peperit fratrem eius Abel. Fuit autē Abel pastor ouiū, & Cain agricola. 3 *Factum est autem post multos dies vt offerret Cain de fructibus terræ munera Domino: 4 *Abel quoq; obtulit de primogenitis gregis sui & de adipibus eorū. Et respexit
5 Dñs ad Abel & ad munera eius. *Ad Cain autem & ad munera illius non respexit. Iratusq; est Cain vehemēter, & cōcidit vultus eius. 6 *Dixítq; Dominus ad eū, Quare iratus es, & cur cōcidit facies tua? *Nónne si bene egeris, recipies: sin autē male, statim in foribus peccatum aderit? Sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius. 8 *Dixitq; Cain ad Abel fratrē
B suū: Egrediamur foras. Cūq; essēt in agro: cōsurrexit Cain aduersus fratrē suū Abel, & interfecit eū. 9 *Et ait dñs ad Cain, Vbi est Abel frater tuus? qui respōdit, Nescio. Nunquid custos fratris mei sum ego? 10 *Dixitq; ad eū, Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

17 אישך תשוקתך והוא ימשל־בך׃ ס ולאדם אמר
כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן־העץ אשר צויתיך
לאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך בעצבון
18 תאכלנה כל ימי חייך׃ וקוץ ודרדר תצמיח לך
19 ואכלת את־עשב השדה׃ בזעת אפיך תאכל לחם
עד שובך אל־האדמה כי ממנה לקחת כי־עפר אתה
20 ואל־עפר תשוב׃ ויקרא האדם שם אשתו חוה כי
21 היא היתה אם כל־חי׃ ויעש יהוה אלהים לאדם
22 ולאשתו כתנות עור וילבשם׃ ויאמר יהוה
אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע
ועתה פן־ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי
23 לעלם׃ וישלחהו יהוה אלהים מגן־עדן לעבד את־
24 האדמה אשר לקח משם׃ ויגרש את־האדם וישכן
מקדם לגן־עדן את־הכרבים ואת־להט החרב
המתהפכת לשמר את־דרך עץ החיים׃

ד 1 והאדם ידע את־חוה אשתו ותהר
ותלד את־קין ותאמר קניתי איש את־יהוה׃ 2 ותסף
ללדת את־אחיו את־הבל ויהי הבל רעה־צאן וקין
3 היה עבד אדמה׃ ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי
4 האדמה מנחה ליהוה׃ והבל הביא גם־הוא מבכרות
צאנו ומחלבהן וישע יהוה אל־הבל ואל־מנחתו׃
5 ואל־קין ואל־מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו
6 פניו׃ ויאמר יהוה אל־קין למה חרה לך ולמה נפלו
7 פניך׃ הלוא אם־תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח
חטאת רבץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל־בו׃
8 ויאמר קין אל־הבל אחיו ויהי בהיותם
בשדה ויקם קין אל־הבל אחיו ויהרגהו׃ 9 ויאמר
יהוה אל־קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי
10 השמר אחי אנכי׃ ויאמר מה עשית קול
דמי אחיך צעקים אלי מן־האדמה׃

virū tuū cōuersio tua, & ipse tui dominabitur. *Et Adæ dixit: Quia audisti vocē vxoris tuæ, et comedisti de ligno, quo præcepi tibi hoc solo nō comedere, ab eo comedisti: maledicta terra in operibus tuis, in tristitiis comedes eā cunctis diebus vitæ tuæ. *Spinas & tribulos germinabit tibi: & comedes herbam agri. *In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris tu in terrā ex qua sumptus es: quia terra es & in terrā redibis. *Et vocauit Adā nomen vxoris suæ vita: quoniā ipsa fuit mater cunctorum viuentium. *Et fecit Dominus Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos. *Et dixit eis: Ecce Adā factus est vt vnus ex nobis ad sciendum bonū & malum, & nunc nequando extendat manum suam, & sumat de ligno vitæ, & comedat, et viuet in æternū. *Et emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis, vt operaretur terram, de qua sumptus est. *Et eiecit Adam, & collocauit eum ante paradisum voluptatis, & posuit Cherubim & flammeum gladium versatilem ad custodiendam viam ligni vitæ.

CAP. IIII.

A Dam autem cognouit Euam vxorem suam, & concipiens peperit Cain, & dixit: Possedi hominem per Deum. *Et addidit parere fratrem eius Abel: & fuit Abel pastor ouium: Cain autem fuit operans terram. *Et factum est post dies, obtulit Cain de fructibus terræ sacrificium Domino. *Et Abel obtulit & ipse de primogenitis ouium suarum, & de adipibus eorum: & respexit Deus ad Abel & ad munera eius. *Ad autem Cain & ad sacrificia eius non attendit. & tristificauit Cain valde: & concidit vultus eius. *Et dixit Dominus Deus Cain: Quare tristis factus es, & quare concidit facies tua? *Non si recte obtuleris, recte autem non diuiseris: peccasti? quiesce. ad te conuersio eius: et tu ipsius dominaberis. *Et dixit Cain ad Abel fratrem suum, Egrediamur in agrum. & factum est cùm essent ipsi in agro: surrexit Cain in Abel fratrem suum: & interfecit eum.
*Et ait Deus ad Cain: Vbi est Abel frater tuus? & dixit, Non scio. nunquid custos fratris mei sum ego? *Et dixit Deus: Quid fecisti hoc? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

17 τὴν ἀνδρα σε ἡ ἀποστροφή σε. καὶ αὐτός σε κυριεύσει. * καὶ τῷ
ἀδὰμ εἶπεν ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σε, καὶ ἔφαγες
ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν, ἀ-
πεστραμμένη ἀπεστράφη ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σε. ἐν λύ-
18 παις φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σε. * ἀκαν-
θας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀ-
19 γροῦ. * ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως
τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς
20 γῆν ἀπελεύσῃ. * καὶ ἐκάλεσεν ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς
21 αὐτοῦ ζωή, ὅτι αὕτη ἦν μήτηρ πάντων τῶν ζώντων. * καὶ ἐποίη-
σεν κύριος ὁ θεὸς τῷ ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χιτῶνας δερ-
22 ματίνους, καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς. * καὶ εἶπεν αὐτός· ἰδοὺ ἀδὰμ
γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν· καὶ νῦν
μή ποτε ἐκβάλῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ λάβῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς
23 ζωῆς, καὶ φάγῃ, καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. * καὶ ἐξαπέστειλεν
αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι
24 τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη. * καὶ ἐξέβαλε τὸν ἀδὰμ, καὶ κατῳ-
κισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. καὶ ἔταξε τὰ
χερουβὶμ καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην φυ-

IV. 1 λάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. ΚΑΙ. * Ἀδὰμ
ἔγνω εὕαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν
2 κάιν. καὶ εἶπεν, ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ θεοῦ. * καὶ προστέ-
θετο τεκεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ἄβελ. ἦν δὲ ἄβελ ποιμὴν
3 προβάτων. κάιν δὲ ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν. * καὶ ἐγένετο
μετὰ ἡμέρας ἤνεγκε κάιν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ κυ-
4 ρίῳ. * καὶ ἄβελ ἤνεγκεν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προ-
βάτων αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν στεάτων αὐτῶν. καὶ ἐπεῖδεν ὁ θεὸς ἐπὶ
5 ἄβελ καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ. * ἐπὶ δὲ κάιν καὶ ἐπὶ ταῖς θυ-
σίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν. καὶ ἐλύπησε τὸν κάιν λίαν, καὶ συνε-
6 πέσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. * καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῷ κάιν, ἵνατί
7 περίλυπος ἐγένου, καὶ ἵνατί συνέπεσε τὸ πρόσωπόν σου; * οὐκ
ἂν ὀρθῶς προσενέγκῃς, ὀρθῶς δὲ μὴ διέλῃς, ἥμαρτες; ἡσύχα-
σον· πρὸς σὲ ἡ ἀποστροφὴ αὐτοῦ, καὶ σὺ αὐτοῦ ἄρξεις. * καὶ εἶπεν
κάιν πρὸς ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον.
καὶ ἐγένετο ὃν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ, ἀνέστη κάιν ἐπὶ
9 ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. * καὶ εἶπεν ὁ θεὸς
πρὸς κάιν, ποῦ ἐστιν ἄβελ ὁ ἀδελφός σου; καὶ εἶπεν, οὐ γινώσκω. μὴ
10 φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰμι ἐγώ; * καὶ εἶπεν ὁ θεός, τί ἐποίησας
τοῦτο; φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρός με ἐκ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

virum tuum erit conuersio tua: & ipse dominabitur tui. " Adæ quoque dixit: Quia obedisti verbo vxoris tuæ, & comedisti de arbore de qua præcepi tibi, dicens: Ne comedas ex ea, Maledicta terra propter te: in tribulatione comedes eam omnibus diebus vitæ tuæ. " Et spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam agri. " In sudore vultus tui comedes panem: donec reuertaris in terram de qua creatus es: quia puluis tu, & in puluerem reuertēris. " Et vocauit Adam nomen vxoris suæ Euam; eo quòd ipsa esset mater omnium filiorum hominis. " Et fecit Dominus Deus Adæ & vxori eius vestimenta honoris super cutem carnis suæ, & induit eos. " Et dixit Dominus Deus, Ecce Adam est vnicus in seculo, ex se sciens bonum & malum; & nunc forte extendet manum suam, & sumet etiam de arbore vitæ, & comedet & viuet in æternum. " Et emisit eum Dominus Deus de horto voluptatis, vt operaretur terram de qua creatus fuerat. " Et eiecit Adam: & collocauit ad orientem horti voluptatis Cherubim & acutum gladium versātilem, ad custodiendam viam arboris vitæ.

CAP. IIII.

ET Adam cognouit Euam vxorem suam: & concepit & peperit Cain, & dixit; Possedi virum coram Domino. ' Et addidit vt pareret fratrem eius Abel. Fuitque Abel pastor ouium: & Cain fuit vir agricola. ' Et factum est post aliquot dies; & adduxit Cain de fructu terræ munus coram Domino. ' Et Abel adduxit etiam ipse de primogenitis ouium suarum & de adipibus earum: & suscepit Dominus cum beneplacito Abel & munus eius. ' Cain autē & munus eius non suscepit cū beneplacito: & iratus est Cain vehementer, & ceciderūt vultus eius. ' Dixitq; Dominus ad Cain, Cur iratus es tu; & quare ceciderunt vultus tui? ' Nonne si bene egeris operā tua, dimittetur tibi? & si nō bene egeris, in diem iudicij peccatū tuum seruatū est; in qua futurū est vt vlciscatur de te, si non conuerteris; & si cōuerteris, dimittetur tibi. ' Et loquens Cain ad Abel fratrē suum: fuitq; cùm essent in agro, & surrexit Cain contra Abel fratrem suum & occidit eum. ' Et dixit Dominus ad Cain, Vbi est Abel frater tuus? Et dixit: Nescio. Nūquid custos fratris mei ego sum? " Et ait, Quid fecisti? vox sanguinis generationū quę futuræ erāt succedere de fratre tuo, clamāt corā me de terra.

כ 17 כעלך תהא תיובתך והוא ישלוט בך׃ ולאדם אמר קבילת לפיסר אתתך ואכלת מן אילנא דפקדתך למיסר לא תיכול מנה לישא ארעא
18 בדיליכי בעצר תיכלנה כל יומי חייך׃ וכוצין ואטדין תצמח לך ותיכול ית עשבא דחקלא׃
19 בזיעתא דאנפך תיכל לחמא עד דתיתוב לארעא דמנה אתבריקת ארי עפרא את ולעפרא תתוב׃ וקרא אדם שום אתתה חוה ארי היא הות אמא דכל בני אנשא׃
21 ועבד יי אלהים לאדם ולאתתה לבושין דיקר על כשך בשריהון ואלבשינון׃
22 ואמר יי אלהים הא אדם הוה יחידי בעלמא מנה למנע טב ובוש וכענד למיכל
23 ושלחה יי אלהים מגנתא דעדן למפלח ית ארעא דאתברי מתמן׃
24 ואתרך ית אדם

ד 1 ואדם ידע ית חוה אתתה וקנת ויתיליד לעלם
קנין וילידת ית קין ואמרת קנית גבר קדם יי׃ 2 ואוספת למילד ית אחוהי
ית הבל והות הבל רעי ענא וקין הוה גבר פלח בארעא׃ 3 והוה מסוף יומין ואייתי קין מאבא דארעא קורבנא קדם יי׃ 4 והבל אייתי
אוף הוא מבוכרי עאנוי ומתרבייהון וקבל יי ברעוא לקורבניה׃ 5 ולקין ולקורבניה לא קבל ברעוא ותקיף לקין לחדא ונפלו
אנפוי׃ 6 ואמר יי לקין למה חדית לך ולמה נפלו אנפך׃ 7 הלא אם חוסיב עוברך ישתבק לך ואם לא תסיב ליום דינא חסאך נטיר
ולותך יהי לקין אין תהב אחתך ואמר לא ידעית הנטר אחי אנא׃ 8 ואמר יי לקין אין תהב אחתך ואמר לא ידעית הנטר אחי אנא׃
10 ואמר מה עבדת קל דמי אחך צעקין קדמי מן ארעא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ועתה ארור אתה מן־האדמה אשר פצתה את־פיה
12 לקחת את־דמי אחיך מידך: כי תעבד את־האדמה
13 לא־תסף תת־כחה לך נע ונד תהיה בארץ: ויאמר
14 קין אל־יהוה גדול עוני מנשא: הן גרשת אתי היום
מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ
15 והיה־כל־מצאי יהרגני: ויאמר לו יהוה לכן כל־
הרג קין שבעתים יקם וישם יהוה לקין אות־לבלתי
16 הכות־אתו כל־מצאו: ויצא קין מלפני יהוה וישב
17 בארץ־נוד קדמת־עדן: וידע קין את־אשתו ותהר
ותלד את־חנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר כשם
18 בנו חנוך: ויולד לחנוך את־עירד ועירד ילד את־
מחויאל ומחויאל ילד את־מתושאל ומתושאל ילד
19 את־למך: ויקח־לו למך שתי נשים שם האחת
20 עדה ושם השנית צלה: ותלד עדה את־יבל הוא
21 היה אבי ישב אהל ומקנה: ושם אחיו יובל הוא
22 היה אבי כל־תפש כנור ועוגב: וצלה־גם־היא
ילדה את־תובל קין לטש כל־חרש נחשת וברזל
23 ואחות תובל־קין נעמה: ויאמר למך לנשיו עדה
וצלה שמען קולי נשי למך האזנה אמרתי כי־איש
24 הרגתי לפצעי וילד לחבורתי: כי שבעתים יקם־קין
25 ולמך שבעים ושבעה: וידע אדם עוד את־אשתו

11 ‡ Nunc igitur maledictus eris super terrā, quę
aperuit os suū, & suscepit sanguinē fratris tui
12 de manu tua. ‡ Cùm operatꝰ fueris eā, nō dabit
tibi fructus suos. Vagus & profugus eris super
13 terrā. ‡ Dixitque Cain ad dominum, Maior est
14 iniquitas mea, q̄ vt veniā merear. ‡ Ecce eiicis
C me hodie à facie terræ, & à facie tua abscōdar,
& ero vagus & profugus in terra. Omnis igi-
15 tur qui inuenerit me, occidet me. ‡ Dixitq; ei
dñs, Nequaq̄ ita fiet: sed omnis qui occiderit
Cain, septuplū punietur. Posuitq; dñs in Cain
signū, vt nō interficeret eū omnis qui inuenis
16 set eum. Egressusq; Cain à facie dñi habitauit
17 profugus in terra ad oriētalē plagā Eden. ‡ Co
gnouit autē Cain vxorē suā, quę cōcepit & pe
perit Enoch. Et ædificauit ciuitatē, & vocauit
18 nomen eius ex nomine filij sui Enoch. ‡ Porrò
Enoch genuit Irad, & Irad genuit Mauiael, &
Mauiael genuit Mathusael, & Mathusael ge-
19 nuit Lamech. ‡ Qui accepit duas vxores: nomē
20 vni Ada, & nomē alteri Sella. ‡ Genuitq; Ada
Iabel, qui fuit pater habitātiū in tētoriis, atq;
21 pastorū. ‡ Et nomē fratris eius Iubal. Ipse fuit
22 pater canētiū cithara & organo. ‡ Sella quoq;
D genuit Tubal-cain, qui fuit malleator & faber
in cūcta opera æris & ferri. Soror verò Tubal-
23 cain Noema. ‡ Dixitq; Lamech vxoribus suis
Adę & Sellę, Audite vocē meā vxores Lamech,
auscultate sermonē meū. Quoniā occidi virū
in vulnus meū, & adolescētulū in liuorē meū.
24 ‡ Septuplū vltio dabitur de Cain, de Lamech
25 verò septuagies septies. ‡ Cognouit quoq; ad-
huc Adā vxorē suā, & peperit filiū. Vocauitq;
nomē eius Seth, dicēs: Posuit mihi Deus semē
26 aliud pro Abel, quē occidit Cain. ‡ Sed & Seth
natus est filius, quem vocauit Enos. Iste cœpit
inuocare nomen Domini. CAP. V.

1 A Hic est liber generationis Adam in die qua
2 fecit illum. ‡ Masculū & fœminā creauit eos, &
benedixit illis, & vocauit nomen eorū Adā in
3 die qua creati sunt. ‡ Vixit autē Adam centum
triginta annis, & genuit filiū ad imaginē & si-
militudinē suam: vocauitq; nomen eius Seth.

11 ‡ Ϲ νῦν ϑπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς, ἣ ἔχυσε τὸ στόμα αὐτῆς
12 δέξασϑαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρός σου. ‡ ὅτι ἐργᾷ
τὴν γῆν, καὶ οὐ προσϑήσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς δοῦναί σοι. γόνυ καὶ
13 τρέμων ἔσῃ ϑπὶ τῆς γῆς. ‡ Ϲ εἶπε καὶν πρὸς κύριον, μείζων ἡ
14 αἰτία μου τοῦ ἀφεϑῆναί με. ‡ καὶ ἐκβάλῃς με σήμερον ἀπὸ
προσώπου τῆς γῆς, Ϲ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρυβήσομαι· καὶ ἔ-
σομαι γόνυ Ϲ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς, Ϲ ἔσαι πᾶς ὁ εὑρίσκων με ἀ-
15 ποκτενεῖ με. ‡ Ϲ εἶπεν αὐτῷ κύριος ὁ ϑεός, οὐχ ὕτως πᾶς ὁ ἀπο-
κτείνας καὶν, ἑπτὰ ἐκδικούμενα ϖαραλυϑήσῃ. Ϲ ἔϑετο κύριος ὁ
ϑεὸς σημεῖον τῷ καὶν, τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πᾶς τὸν εὑρίσκοντα
16 αὐτόν. ‡ καὶ ἐξῆλϑε καὶν ἀπὸ προσώπου τοῦ ϑεοῦ. Ϲ ᾤκησεν ἐν
17 γῇ ναίδ, κατέναντι ἐδέν. ‡ καὶ ἔγνω καὶν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ϲ
συλλαβοῦσα, ἔτεκε τὸν ἐνώχ. καὶ ἦν οἰκοδομῶν πόλιν. Ϲ ἐπω-
νόμασε τὴν πόλιν ϑπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐνώχ.
18 ‡ ἐγεννήϑη ϑ τῷ ἐνὼχ γαιδάδ· Ϲ γαιδὰδ ἐγέννησε τὸν
μαυήλ· καὶ μαυὴλ ἐγέννησε τὸν μαϑουσαλά. Ϲ μαϑουσαλὰ
19 ἐγέννησε τὸν λάμεχ. ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτῷ λάμεχ δύο γυναῖ-
κας· ὄνομα τῇ μιᾷ, ἀδὰ· καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ, σέλλα.
20 ‡ καὶ ἔτεκεν ἀδὰ τὸν ἰωβήλ· οὗτος ἦν πατὴρ οἰκούντων ἐν σκη
21 ναῖς κτηνοτρόφων. ‡ καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἰουβάλ. οὗ-
22 τος ἦν, ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν. ‡ σελλὰ ϑ ἔτε-
κεν Ϲ αὐτὴ τὸν ϑοβέλ. Ϲ ἦν σφυροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ Ϲ
23 σιδήρου. ἀδελφὴ ϑ ϑοβέλ, νοεμά. ‡ εἶπε ϑ λάμεχ ταῖς γυ-
ναιξὶν αὐτοῦ ἀδὰ καὶ σελλά, ἀκούσατέ μου τῆς φωνῆς γυ-
ναῖκες λάμεχ, ἐνωτίσασϑέ μου τοῦ λόγου· ὅτι ἄνδρα ἀπέ-
24 κτεινα εἰς τραῦμά ἐμοὶ, καὶ νεανίσκον εἰς μώλωπα ἐμοί. ‡ ὅτι
ἑπτάκις ἐκδεδίκηται καὶν, ὁ δὲ λάμεχ, ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.
25 ‡ ἔγνω ϑ ἀδὰμ ἔτι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ συλλαβοῦσα,
ἔτεκεν υἱόν. Ϲ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ σήϑ· λέγουσα, ἐξα-
νέστησέ μοι ὁ ϑεὸς σπέρμα ἕτερον ἀντὶ ἄβελ, ὃν ἀπέκτει-
26 νε καίν. ‡ Ϲ τῷ σὴϑ ἐγενέϑη υἱός. ἐπωνόμασε ϑ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, ἐνώς. οὕτω ἤλπισεν ϑπικαλεῖσϑαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ
θεοῦ. ε΄. Αυτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων.
ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ ϑεὸς τὸν ἀδάμ· κατ εἰκόνα ϑεοῦ ἐποίησεν
2 αὐτόν. ‡ ἄρσεν Ϲ ϑῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Ϲ ἠυλόγησεν αὐτούς.
Ϲ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀδὰμ, ἡ ἡμέρα ἐποίησεν αὐ-
3 τούς. ‡ ἔζησε ϑ ἀδὰμ ἔτη διακόσια τριάκοντα. Ϲ ἐγέννησε
κϛ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ, Ϲ κϛ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, Ϲ ἐπωνόμασε τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, σήϑ.

CAP. V.

HIc liber generationis hominum. qua die fe-
cit Deus Adam: ad imaginem Dei fecit illum.
‡ Masculum & fœminam fecit eos; & benedi-
xit eis: & nominauit nomen eius Adam, qua die
fecit eos. ‡ Vixit autem Adam annos du-
centos triginta: & genuit ad figuram suam, &
ad imaginem suam: & nominauit nomen eius Seth.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et nunc maledictus tu de terra quæ aperuit os suum, vt susciperet sanguinem fratris tui de manu tua. "Quando operatus fueris terram, non dabit amplius tibi virtutem suam: instabilis & transmigrans eris in terra. " Et dixit Cain coram Domino: Magna est iniquitas mea, vt dimittatur. "Ecce eiecisti me hodie de superficie terræ: & à facie tua ero absconditus; & ero instabilis & transmigrans in terra: & erit omnis qui inuenerit me, occidet me. " Et dixit ei Dominus: Propterea omnes qui occiderint Cain, in septem generationes vindicta assumetur ex eo: & posuit Dominus in Cain signū, vt non occideret eū omnis qui inuenisset eū. " Et egressus est Cain à facie Dñi; & habitauit in terra Nod, ad Orientē Eden. "Et cognouit Cain vxorē suā; & cōcepit & peperit Enoch: & fuit ædificator ciuitatis. & vocauit nomen ciuitatis sicut nomē filij sui Enoch. "Et natus est Enoch Irad. Et Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathusael, & Mathusael genuit Lamech. "Et accepit sibi Lamech duas vxores: nomen ipsi Enoch Irad. Et Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathusael, & Mathusael genuit Lamech. "Et accepit sibi Lamech duas vxores: nomen vnius Ada, & nomē alterius Sella. "Et peperit Ada Iabal: ipse fuit magister habitantiū in tabernaculis, & possidētiū pecora. "Et nomē fratris sui Iubal: ipse fuit magister canētiū in cithara & organo. "Et Sella etiā ipsa peperit Tubal-Cain: qui fuit magister eorū oīm fciētiū opus æris & ferri: & soror ipsius Tubal-Cain fuit Naama. "Et dixit Lamech vxoribus suis Adæ & Sellę: Audite vocem meā vxores Lamech, auscultate sermonem meum. Quoniam non occidi virum, vt propter eum ego portem peccatum: neque adolescentulum disperdidi, vt propter eum consumatur semen meum. "Quoniam si in septem generationes vindicta dabitur de Cain, nonne de Lamech in septuaginta & septem? "Et cognouit Adam rursus vxorem suam, & peperit filium: & vocauit nomen eius Seth. quoniam posuit Deus mihi filium alium pro Abel: quia interfecit eum Cain. "Et Seth quoque natus est filius: & vocauit nomen eius Enos. tunc incœperunt filij hominum orare in nomine Domini. CAP. V.

HIc est liber generationis Adā, in die qua creauit Deus hoiem: ad similitudinē Dei fecit illū. "Masculū & fœminā creauit eos; & benedixit illis: & vocauit nomē eorū Adā, in die qua creati sunt. "Et vixit Adā cētū & triginta annis: & genuit ad similitudinem suā secūdum imaginem suam: & vocauit nomen eius Seth.

תרגום אונקלוס

יתקין לוט ארית מן ארעא דפתחת ירא פמהא למסב ית דמי אחוך מן ידך: 12 ארי תפלח ית ארעא לא תוסיף למתן חילה לך משלטל ונגלי תהא
13 באנפי ארעא: ואמר קין קדם יי רב חובי מלמשבק: 14 הא תרכיתא יתי יומא דין מעל אפי ארעא ומן קדמך אתא משתלטל ונגלי
באנפי ארעא ויהא כל דישכחיני יקטלני: 15 ואמר לה יי יבכן כל דקטלין לקין לשבעה דרין יתפרע ושוי יי לקין אתא בריל דלא למקטל
16 יתה כל דישכחיניה: 17 ונפק קין מן קדם יי ויתב באתרא דנוד לקדמת עדן: ואתיליד לחנוך ואתבני קרתא
ויקרא שמה דקרתא כשמה דבריה חנוך: 18 ואתילד לחנוך ית עירד ועירד אוליד ית מחויאל ומחויאל אוליד ית מתושאל ומתושאל אוליד ית למך:
19 ונסיב למך תרתין נשין שום חדא עדה ושום תניתא צלה: 20 וילדת עדה ית יבל הוא הוה רבהון דיתבי משכנין ורעיי: 21 ושום אחוהי
דהוא הוה רבהון דכל די מסגן על פום כנורא ואבובא: 22 וצלה אף היא ילדת ית תובל קין הוא הוה רבהון דכל ירעיי עבידתה נחשא ופרזלא
ואחתה דתובל קין נעמה: 23 ואמר למך לנשוהי עדה וצלה שמען קולי נשי למך האזנה אמרתי כי גבר קטלית דחובא אנא למך חובין ואף
24 לא לטליא חבלת דבדיליה: ארי לשבעה דרין יתפרעון לקין וחלף לאבוהון למך שבעין ושבעה: 25 וידע אדם עוד ית אתתה וילדת בר וקרת ית
שמה אתרי שוי לי יי בר אחרן חלף הבל ארי קטלה קין: 26 ולשת אף הוא יתילד בר וקרא ית שמה אנוש בכין שריאו בני אנשא לצלאה בשמא
דיי: 1 דין ספר תולדת אדם ביומא דברא יי אדם בדמות אלהים עבד יתה: 2 ונטיר יתהון וקרא ית שמהון אדם ביומא דאתבריאו:
3 ואתיא אדם מאה ותלתין שנין ואוליד בדמותה כצלמה וקרא ית שמה שת:

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 וַיִּהְיוּ יְמֵי־אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת
5 שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָל־יְמֵי אָדָם
אֲשֶׁר־חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמֹת׃
6 וַיְחִי־שֵׁת חָמֵשׁ שָׁנִים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־
7 אֱנוֹשׁ׃ וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אֱנוֹשׁ שֶׁבַע
8 שָׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ
כָל־יְמֵי־שֵׁת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה
9 וַיָּמֹת׃ וַיְחִי אֱנוֹשׁ תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־קֵינָן׃
10 וַיְחִי־אֱנוֹשׁ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קֵינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
11 וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָל־
יְמֵי אֱנוֹשׁ חָמֵשׁ שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃
12 וַיְחִי קֵינָן שִׁבְעִים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מַהֲלַלְאֵל׃
13 וַיְחִי קֵינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מַהֲלַלְאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃
14 וַיִּהְיוּ כָל־יְמֵי קֵינָן עֶשֶׂר שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה
15 וַיָּמֹת׃ וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה
16 וַיּוֹלֶד אֶת־יָרֶד׃ וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ
אֶת־יָרֶד שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד
17 בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָל־יְמֵי מַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ
18 וְתִשְׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ וַיְחִי־
יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־חֲנוֹךְ׃
19 וַיְחִי־יֶרֶד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוֹךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה
20 וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃ וַיִּהְיוּ כָל־יְמֵי יֶרֶד שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים
21 שָׁנָה וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמֹת׃ וַיְחִי־חֲנוֹךְ חָמֵשׁ
22 וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיּוֹלֶד אֶת־מְתוּשֶׁלַח׃ וַיִּתְהַלֵּךְ
חֲנוֹךְ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת׃
23 וַיִּהְיוּ כָל־יְמֵי חֲנוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת
24 שָׁנָה׃ וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת־הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי־
לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים׃

GENESIS. Translat. B. Hieron. *Creatio.*

4 * Et facti sunt dies Adã, postquam genuit Seth, octingenti anni: genuítque filios & fi-
5 lias. * Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta; & mor-
6 tuus est. * Vixit quoque Seth centum quinque annis: & genuit Enos.
7 * Vixítque Seth postquam genuit Enos, octingentis septem annis: genuítque filios &
8 filias. * Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum: & mor-
B tuus est.
9 * Vixit verò Enos nonaginta annis: & ge-
10 nuit Caînan. * Post cuius ortum vi-
xit octingentis quindecim annis: & genuit filios & filias.
11 *Factíque sunt omnes dies Enos nongenti-
quinque anni: & mortuus est.
12 * Vixit quoque Caïnan septuaginta annis:
& genuit Malalehel.
13 * Et vixit Caïnan postquam genuit Malalehel,
octingétis quadraginta annis: genuitque fi-
lios & filias.
14 * Et facti sunt omnes dies Caïnan nongenti
decem anni: & mortuus est.
15 * Vixit autem Malalehel sexagintaquinque
16 annis: & genuit Iared. * Et vixit Malalehel
C postquam genuit Iared, octingentis triginta
17 annis: & genuit filios & filias. * Et facti sunt
omnes dies Malalehel octingenti nonaginta
quinque anni: & mortuus est.
18 * Vixítque Iared centum sexaginta duobus
annis: & genuit Enoch.
19 * Et vixit Iared postquam genuit Enoch, o-
ctingentis annis: & genuit filios & filias.
20 * Et facti sunt omnes dies Iared nongẽti sexa-
gintaduo anni: & mortuus est.
21 * Porrò Enoch vixit sexagintaquinque an-
nis: & genuit Mathusalem.
22 * Et ambulauit Enoch cum Deo. Et vixit E-
noch postquam genuit Mathusalem trecen-
D tis annis: & genuit filios & filias.
23 * Et facti sunt omnes dies Enoch trecenti
24 sexaginta quinque anni. * Ambulauitque cũ
Deo, & non apparuit: quia tulit eum Deus.

תרגום אונקלוס

4 וְהָווֹ יוֹמֵי אָדָם דְּחַיֵּי אַתְשֵׁת תְּמָנֵי מְאָה שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 5 וְהָווֹ כָל יוֹמֵי אָדָם דְּחַי תְּשַׁע מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין וּמִית׃ 6 וְחַיָה
שֵׁת מְאָה וְחַמְשָׁ שְׁנִין וְאוֹלִיד יָת אֱנוֹשׁ׃ 7 וְחַיֵּא שֵׁת בָּתַר דְּאוֹלִיד יָת אֱנוֹשׁ שְׁבַע שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 8 וְהָווֹ כָל
יוֹמֵי שֵׁת תְּשַׁע מְאָה וְתַרְתֵּי עֲשְׂרֵה שְׁנִין וּמִית׃ 9 וְחַיָא אֱנוֹשׁ תִּשְׁעִין שְׁנִין וְאוֹלִיד יָת קֵינָן׃ 10 וְחַיֵּא אֱנוֹשׁ בָּתַר
דְּאוֹלִיד יָת קֵינָן חֲמֵשׁ עֲשְׂרֵה שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 11 וְהָווֹ כָל יוֹמֵי אֱנוֹשׁ חֲמֵשׁ שְׁנִין וּתְשַׁע מְאָה וְחַמְשִׁין שְׁנִין וּמִית׃
12 וְחַיָא קֵינָן שִׁבְעִין שְׁנִין וְאוֹלִיד יָת מַהֲלַלְאֵל׃ 13 וְחַיֵּא קֵינָן בָּתַר דְּאוֹלִיד יָת מַהֲלַלְאֵל תְּמָנֵי מְאָה וְאַרְבְּעִין
שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 14 וְהָווֹ כָל יוֹמֵי קֵינָן תְּשַׁע מְאָה וְעֲשַׂר שְׁנִין וּמִית׃ 15 וְחַיָא מַהֲלַלְאֵל חַמְשָׁ שְׁנִין וְשִׁתִּין שְׁנִין וְאוֹלִיד
יָת יָרֶד׃ 16 וְחַיֵּא מַהֲלַלְאֵל בָּתַר דְּאוֹלִיד יָת יָרֶד תְּמָנֵי מְאָה וּתְלָתִין שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 17 וְהָווֹ כָל יוֹמֵי מַהֲלַלְאֵל
תְּמָנֵי מְאָה וְתַמְנְיָן שְׁנִין וּמִית׃ 18 וְחַיָא יָרֶד מְאָה וְחַמְשִׁין שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 19 וְחַיֵּא יָרֶד בָּתַר דְּאוֹלִיד יָת חֲנוֹךְ תְּמָנֵי מְאָה שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃
20 וְהָווֹ כָל יוֹמֵי יָרֶד תְּשַׁע מְאָה וְשִׁתִּין וְתַרְתֵּין שְׁנִין וּמִית׃ 21 וְחַיָא חֲנוֹךְ בַּר חֲמֵשׁ שְׁנִין וְאוֹלִיד יָת מְתוּשֶׁלַח׃ 22 וְהֲלִיךְ חֲנוֹךְ בְּקֻדָּם
יְיָ בָּתַר דְּאוֹלִיד יָת מְתוּשֶׁלַח תְּלָת מְאָה שְׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן׃ 23 וְהָווֹ כָל יוֹמֵי חֲנוֹךְ תְּלָת מְאָה וְשִׁתִּין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין׃ 24 וַאֲזַל חֲנוֹךְ בְּקֻדָּם יְיָ וְלָא אֶשְׁתְּכַח אֲרֵי לְקָחֵיהּ יְיָ׃

GENESIS. Interp. ex Græc. lxx. *Creatio.*

4 * Facti sunt autem dies Adam quos vixit, post-
quàm genuit ipse Seth, anni septingenti: & genuit
filios & filias.
5 * Et facti sunt omnes dies Adam, quos vixit,
anni nongenti triginta: & mortuus est.
6 * Vixit autem Seth annos ducentos quinque:
& genuit Enos. * Et vixit Seth postquàm
7 genuit ipse Enos, annos septingentos septem: & ge-
nuit filios & filias.
8 * Et facti sunt omnes dies Seth, anni nongenti duo-
decim: & mortuus est.
9 * Et vixit Enos annos centum nonaginta: &
genuit Cainan. * Et vixit Enos postquam ge-
10 nuit ipse Cainan, annos septingentos quindecim: &
genuit filios & filias.
11 * Et facti sunt omnes dies Enos, anni nongenti
quinque: & mortuus est.
12 * Et vixit Cainan annos centum septuaginta:
& genuit Malalehel.
13 * Et vixit Cainan postquam genuit ipse Mala-
lehel, annos septingentos quadraginta: & genuit
filios & filias. * Et facti sunt omnes dies
14 Cainan, anni nongenti decem: & mortuus est.
15 * Et vixit Malalehel annos centum sexaginta
quinque: & genuit Iared.
16 * Et vixit Malalehel postquam genuit ipse Ia-
red, annos septingentos triginta: & genuit filios &
17 filias. * Et facti sunt omnes dies Malalehel
anni octingenti nonaginta quinque: & mortuus est.
18 * Et vixit Iared annos centum sexaginta duos:
& genuit Enoch.
19 * Et vixit Iared postquam genuit ipse Enoch,
annos octingentos: & genuit filios & filias.
20 * Et facti sunt omnes dies Iared, anni nongenti
sexaginta duo: & mortuus est.
21 * Et vixit Enoch annos centũ sexaginta quin-
que, & genuit Mathusala.
22 * Placuit autem Enoch Deo. & vixit Enoch
postquam genuit ipse Mathusalem, annos ducentos:
& genuit filios & filias.
23 * Et facti sunt omnes dies Enoch, anni trecen-
ti sexaginta quinque.
24 * Et placuit Enoch Deo. & non inueniebatur,
quia translulit eum Deus.

4 * ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι ἀδὰμ, ἃς ἔζησε μετὰ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν σὴθ, ἔτη ἑπτακόσια· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέ-
5 ρας. * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀδὰμ, ἃς ἔζησεν, ἔτη
ἐνακόσια τριάκοντα, καὶ ἀπέθανεν.
6 * ἔζησε δὲ σὴθ ἔτη διακόσια πέντε· καὶ ἐγέννησε τὸν ἐνώς.
7 * καὶ ἔζησε σὴθ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ἐνώς, ἔτη ἑπτακό-
σια ἑπτά· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
8 * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι σὴθ, ἔτη ἐννακόσια δεκαε-
δύο, καὶ ἀπέθανεν.
9 * καὶ ἔζησεν ἐνὼς ἔτη ἑκατὸν ἐνενήκοντα· καὶ ἐγέννησε τὸν καϊ-
10 νάν. * καὶ ἔζησεν ἐνὼς μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν καϊ-
νάν, ἔτη ἑπτακόσια δεκαπέντε· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέ-
11 ρας. * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἐνὼς ἔτη ἐννεα-
12 κόσια πέντε, καὶ ἀπέθανεν. * καὶ ἔζησε καϊνὰν ἔτη
ἑκατὸν ἑβδομήκοντα· καὶ ἐγέννησε τὸν μελελεήλ.
13 * καὶ ἔζησε καϊνὰν μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν μελελεήλ, ἔτη
ἑπτακόσια τεσσαράκοντα· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
14 * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι καϊνὰν, ἔτη ἐννακόσια δέ-
15 κα· καὶ ἀπέθανεν. * καὶ ἔζησε μελελεὴλ ἑπτακόσια ἑξη-
κονταπέντε· καὶ ἐγέννησε τὸν ἰάρεδ.
16 * καὶ ἔζησε μελελεὴλ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ἰάρεδ, ἔτη
ἑπτακόσια τριάκοντα· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
17 * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι μελελεὴλ ἔτη ὀκτακόσια
ἐνενηκονταπέντε· καὶ ἀπέθανεν.
18 * καὶ ἔζησεν ἰάρεδ ἔτη ἑκατὸν ἑξηκονταδύο· καὶ ἐγέννησε
τὸν ἐνώχ.
19 * καὶ ἔζησεν ἰάρεδ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ἐνώχ, ἔτη ὀ-
κτακόσια· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.
20 * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἰάρεδ ἔτη ἐννακόσια ἑξη-
κονταδύο· καὶ ἀπέθανεν.
21 * καὶ ἔζησεν ἐνὼχ ἔτη ἑκατὸν ἑξηκονταπέντε· καὶ ἐγέννησε τὸν
μαθουσαλά.
22 * εὐηρέσησε δὲ ἐνὼχ τῷ θεῷ· καὶ ἔζησεν ἐνὼχ μετὰ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν μαθουσαλά, ἔτη διακόσια· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυ-
γατέρας.
23 * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἐνὼχ ἔτη τριακόσια ἑξη-
κονταπέντε.
24 * καὶ εὐηρέσησεν ἐνὼχ τῷ θεῷ. καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι με-
τέθετο αὐτὸν ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et fuerunt dies Adam postquam genuit Seth, octingenti anni: & genuit filios & filias. ' Et fuerunt omnes dies Adam quibus vixit, nongenti & triginta anni. & mortuus est. ' Et vixit Seth centum & quinque annis: & genuit Enos.
' Et vixit Seth postquam genuit Enos, octingentis & septem annis: & genuit filios & filias. ' Et fuerunt omnes dies Seth nongenti & duodecim anni: & mortuus est. ' Et vixit Enos nonaginta annis: & genuit Chaïnan.
" Et vixit Enos postquam genuit Chaïnan, octingentis & quindecim annis: & genuit filios & filias.
" Et fuerunt omnes dies Enos nongenti & quinque anni: & mortuus est. " Et vixit Chaïnan septuaginta annis: & genuit Malalehel. " Et vixit Chaïnan postquam genuit Malalehel octingentis & quadraginta annis: & genuit filios & filias.
" Et fuerunt omnes dies Chaïnan nongenti & decem anni: & mortuus est.
" Et vixit Malalehel sexaginta & quinque annis: & genuit Iared. " Et vixit Malalehel postquam genuit Iared, octingentis & triginta annis: & genuit filios & filias. " Et fuerunt omnes dies Malalehel, octingenti & nonaginta & quinque anni: & mortuus est. " Et vixit Iared centum & sexaginta & duobus annis: & genuit Enoch.
" Et vixit Iared postquam genuit Enoch, octingentis annis: & genuit filios & filias. " Et fuerunt omnes dies Iared nongenti & sexaginta & duo anni: & mortuus est. " Et vixit Enoch sexaginta & quinque annis: & genuit Mathusalach.
" Et ambulauit Enoch in timore Dei, postquam genuit Mathusalach, trecentis annis: & genuit filios & filias.
" Et fuerunt omnes dies Enoch trecenti & sexaginta & quinque anni. " Et ambulauit Enoch in timore Dei. & non comparuit: nec etiam occidit eum Deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ויחי מתושלח שבע ושמונים שנה ומאת שנה וילד
26 את־למך: ויחי מתושלח אחרי הולידו את־למך
שתים ושמונים שנה ושבע מאות שנה וילד בנים
27 ובנות: ויהיו כל־ימי מתושלח תשע וששים שנה
28 ותשע מאות שנה וימת: ויחי־למך שתים
29 ושמנים שנה ומאת שנה וילד בן: ויקרא את־
שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן
30 האדמה אשר אררה יהוה: ויחי־למך אחרי
הולידו את־נח חמש ותשעים שנה וחמש מאת שנה
31 וילד בנים ובנות: ויהיו כל־ימי למך שבע ושבעים
32 שנה ושבע מאות שנה וימת: ויהי נח בן חמש
מאות שנה וילד נח את־שם את־חם ואת־יפת:

ו

1 ויהי כי־החל האדם לרב
2 על־פני האדמה ובנות ילדו להם: ויראו בני־
האלהים את־בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם
3 נשים מכל אשר בחרו: ויאמר יהוה לא־ידון
רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה
4 ועשרים שנה: הנפלים היו בארץ בימים ההם
וגם אחרי־כן אשר יבאו בני האלהים אל־בנות
האדם וילדו להם המה הגברים אשר מעולם אנשי
5 השם: וירא יהוה כי רבה רעת האדם
בארץ וכל־יצר מחשבת לבו רק רע כל־היום:
6 וינחם יהוה כי עשה את־האדם בארץ ויתעצב
7 אל־לבו: ויאמר יהוה אמחה את־האדם אשר־
בראתי מעל פני האדמה מאדם עד־בהמה עד־רמש
8 ועד־עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם: ונח מצא חן
9 בעיני יהוה: אלה תולדת נח נח איש צדיק
תמים היה בדרתיו את־האלהים התהלך־נח:
10 ויולד נח שלשה בנים את־שם את־חם ואת־יפת:
11 ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס:

GENESIS. Translat.B.Hierony. Noe.

25 *Vixit quoque Mathusalem centum octoginta septem annis: & genuit Lamech.
26 *Et vixit Mathusalem postquam genuit Lamech, septingentis octoginta duobus annis: & genuit filios & filias. *Et facti sunt omnes dies Mathusalæ, quas vixit, anni nongenti sexaginta nouem: & mortuus est.
28 *Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis: & genuit filiũ: *Vocauitque nomen eius Noe: dicens, Iste cõsolabitur nos ab operibus & laboribus manuũ nostrarum, in terracui maledixit
30 Dñs. *Vixitque Lamech postquam genuit Noe, quingẽtis nonagintaquinq; annis: & genuit filios & filias. *Et facti sunt omnes dies Lamech septingenti septuaginta septem
32 anni: & mortuus est. *Noe verò cùm quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham & Iaphet. CAP. VI.

1 CVmque cœpissẽt homines multiplicari super terram, & filias procreassent:
2 *Videntes filij Dei filias hominum quòd essent pulchræ; acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant.
3 *Dixitque Dominus: Non permanebit spiritus meus in homine in æternum; quia caro est: Eruntque dies illius centum viginti annorum.
4 *Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filij Dei ad filias hominum; illęque genuerunt: illi sunt potentes à seculo viri famosi.
5 *Videns autem Dominus quòd multa malitia hominum esset in terra; & cũcta cogitatio cordis intẽta esset ad malum omni tempore:
6 *Pœnituit eum quòd hominẽ fecisset in terra. & tactus dolore cordis intrinsecus:
7 *Delebo, inquit, hominem quem creaui à facie terræ, ab homine vsque ad animantia: à reptili vsque ad volucres cæli. pœnitet enim me
8 fecisse eos. *Noe verò inuenit gratiá corá dño.
9 *Hę sunt generationes Noe. Noe vir iust⁹ atq; perfectus fuit in generationibus suis: cũ Deo
10 ambulauit. *Et genuit tres filios, Sem, Cham,
11 & Iaphet. *Corrupta est autem terra coram Deo; & repleta est iniquitate.

*Et vixit Mathusalem annos centum sexaginta quinque: & genuit Lamech. *Et vixit Mathusalem postquam genuit ipsẽ Lamech, annos octingentos duos: & genuit filios & filias. *Et facti
27 sunt omnes dies Mathusalæ, quas vixit, anni nongenti sexaginta nouem: & mortuus est.
28 *Et vixit Lamech annos centum octuagintaocto:
29 & genuit filium: *Et nominauit nomen eius Noe, dicens: Hic requiescere faciet nos ab operibus nostris, & à tristitiis manuum nostrarum, & à terra cui maledixit dominus Deus. *Et vixit Lamech
30 postquam genuit ipse Noe, annos quingentos sexaginta quinque: & genuit filios & filias.
31 *Et facti sunt omnes dies Lamech, anni septingenti quinquaginta tres: & mortuus est. *Et
32 Noe erat annorum quingentorum: & genuit Noe tres filios, Sem, Cham, Japheth. CAP. VI.

1 ΕΤ factum est quando cœperunt homines multiplicari super terram: & filiæ natæ sunt eis.
2 *Videntes autem filij Dei filias hominum, quòd pulchræ sunt, acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant.
3 *Et dixit dominus Deus: Non permanebit spiritus meus in hominibus istis in æternum: eo quòd sunt ipsi carnes. erunt autem dies illorum centum viginti anni.
4 *At gigantes erant super terram in diebus illis. & post illud, postquam ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, & genuerunt illis. isti fuerunt gigantes à seculo, homines nominati.
5 *Videns autem Dominus Deus, quòd multiplicatæ sunt malitiæ hominum super terram; & omnis cogitat in corde suo diligenter ad mala omnibus diebus. *Et consideravit Deus, quòd fecit ho-
6 minem in terra: & cogitavit: *Et dixit Deus,
7 Delebo hominem, quem feci, à facie terræ, ab homine vsque ad iumentum, & à reptilibus vsque ad volatilia cæli: quia consideraui quoniam feci eum.
8 *Noe autem inuenit gratiam coram Domino
9 Deo. *Hæ autem generationes Noe: Noe homo iustus, perfectus existẽs in generatione sua: Deo placuit
10 Noe. *Genuit autem Noe tres filios, Sem, Cham, Ia-
11 pheth. *Corrupta est autem terra coram Deo, & repleta est terra iniquitate.

25 καὶ ἔζησε μαθθαλὰ ἔτη ἑκατὸν ἑξηκονταπέντε· καὶ
26 γέννησε τὸν λάμεχ. καὶ ἔζησε μαθθαλὰ, μετὰ τὸ γεν-
νῆσαι αὐτὸν τὸν λάμεχ, ἔτη ὀκτακόσια δύο· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς
27 καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι μαθθα-
λὰ, ἃς ἔζησεν, ἔτη ἐννακόσια ἑξηκονταεννέα· καὶ ἀπέθα-
28 νεν. καὶ ἔζησε λάμεχ ἔτη ἑκατὸν ὀγδοηκονταοκτώ· καὶ
29 ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ νῶε· λέ-
γων, οὗτος διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν, καὶ
ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, ἧς κατηρά-
30 σατο κύριος ὁ θεός. καὶ ἔζησε λάμεχ μετὰ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν νῶε, ἔτη πεντακόσια ἐξηκονταπέντε· καὶ ἐγέννησεν
31 υἱοὺς καὶ θυγατέρας. καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι
λάμεχ, ἔτη ἑπτακόσια πεντηκονταπέντε· καὶ ἀπέθανεν.
32 καὶ νῶε ἦν ἐτῶν πεντακοσίων· καὶ ἐγέννησε νῶε τρεῖς υἱούς, τὸν
σήμ, τὸν χάμ, τὸν ἰάφεθ. ς'.

1 Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤρξαντο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ γίνεσθαι
ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θυγατέρες ἐγεννήθησαν αὐτοῖς.
2 εἰδότες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων,
ὅτι καλαί εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν, ὧν ἐξε-
3 λέξαντο. καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός, οὐμὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦ-
μα μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα, διὰ τὸ εἶναι αὐ-
τοὺς σάρκας. ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι ἔτη.
4 οἱ δὲ γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ μετ' ἐκεῖνο, ὡς ἂν εἰσεπορεύοντο οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ πρὸς
τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐγέννησαν ἑαυτοῖς· ἐκεῖνοι
ἦσαν οἱ γίγαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος, οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοί.
5 ἰδὼν δὲ κύριος ὁ θεὸς, ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν
ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας.
6 καὶ ἐνεθυμήθη ὁ θεὸς, ὅτι ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ
7 τῆς γῆς· καὶ διενοήθη. καὶ εἶπεν ὁ θεὸς, ἀπαλεί-
ψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἀπὸ
ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἀπὸ ἑρπετῶν ἕως πετεινῶν τοῦ οὐρα-
νοῦ· ὅτι ἐνεθυμήθην ὅτι ἐποίησα αὐτούς.
8 νῶε δὲ εὗρε χάριν ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ.
9 αὗται δὲ αἱ γενέσεις νῶε. νῶε ἄνθρωπος δίκαιος, τέλειος
ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, τῷ θεῷ εὐηρέστησε νῶε.
10 ἐγέννησε δὲ νῶε τρεῖς υἱούς, τὸν σήμ, τὸν χάμ, τὸν ἰάφεθ.
11 ἐφθάρη δὲ ἡ γῆ ἐναντίον τοῦ θεοῦ· καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et vixit Mathusalach centum & octoginta & septem annis. & genuit Lamech. "Et vixit Mathusalach postquam genuit Lamech, septingentis & octoginta & duobus annis: & genuit filios & filias. "Et fuerunt omnes dies Mathusalach nongenti & sexaginta & nouem anni: & mortuus est. "Et vixit Lamech centum & octoginta & duobus annis: & genuit filium. "Et vocauit nomen eius Noe: dicens, Iste consolabitur nos ab operibus nostris, & à labore manuum nostrarum, de terra cui maledixit Dominus. "Et vixit Lamech postquam genuit Noe, quingentis & nonaginta & quinque annis: & genuit filios & filias. "Et fuerunt omnes dies Lamech septingenti & septuaginta & septem anni: & mortuus est. "Et fuit Noe filius quingentorum annorum: & genuit Noe, Sem, Cham & Iaphet. CAP. VI.

ET factum est cùm cœpissent filij hominum multiplicari super faciem terræ, & filiæ natæ essent eis: 'Et vidissent filij principum filias hominum quòd essent pulchræ; acceperunt sibi vxores ex omnibus quas voluerunt. 'Et dixit Dominus: Non permanebit generatio pessima hæc coram me in æternum: eò quòd caro sunt, & opera eorum pessima. & terminus dabitur eis centum & viginti annorum, si fortè conuertantur. 'Gigantes erant in terra in diebus illis: & etiam postquam ingressi sunt filij principum ad filias hominum, & genuerunt eis. Ipsi sunt potentes à seculo viri nominis. 'Et palam fuit coram Domino, quòd multa esset malicia hominis in terra: & omnis sensus cogitationis cordis sui esset malus omni tempore. 'Et pœnituit Dominum in verbo suo, quòd fecisset hominem in terra: & dixit in verbo suo, vt contereret fortitudinem eorum iuxta beneplacitum suum. 'Et dixit Deus: Delebo hominem quem creaui super faciem terræ, ab homine vsque ad iumentum, vsque ad reptile, & vsque ad volucres cæli: quoniam pœnitet me in verbo meo quòd fecerim eos. 'Noe autem inuenit misericordiam coram Domino. 'Istæ sunt generationes Noe: Noe vir iustus perfectusque fuit in generationibus suis. in timore Dei ambulauit Noe. "Et genuit Noe tres filios, Sem, Cham & Iaphet. "Et corrupta est terra coram Deo: & impleta est terra rapinis.

תרגום אונקלוס

25 ויחי מתושלח מאה ושבעין ושבע שנין ואוליד ית למך: 26 ואיתי מתושלח בתר דאוליד ית למך שבע מאה ותמנין והרתין שנין
27 ואוליד בנין ובנן: 27 והוו כל־יומי מתושלח תשע מאה ושתין והשע שנין וסיו
28 ומית: 28 ויחי למך מאה ותמנין ותרתין שנין ואוליד בר:
29 וקרא ית שמיה נח למימר דין ינחמנא מעובדנא ומלאות ידנא מן ארעא דלטה יי:
30 ויחי נח בר חמש מאה שנין ואוליד ית שם ית חם ויח ית יפת:
31 והוה כד שריאו בני אינשא למסגי על אפי ארעא ובנתא יתילדן להון: 32 וחזו
בני רברבי ית בנת אינשא ארי שפירן אינון ונסיבו להון נשין מכל דיתרעיו:
1 ואמר יי לא יתקיים נדא בישא דמתרמי בדרי אינשא לעלם בגיל
דאינון בישין ועובדיהון בישין וארכא ליה להון מאה ועשרין שנין אם יתובון:
2 גברייא הוו בארעא ביומיא האינון ואף בתר כן דעלו בני
רברבי לות בנת אינשא וילדן להון אינון גברייא דמן עלמא אינשי שומהא:
3 וחמי קדם יי ארי סגיאת בישיא לאתברא ית קהקפיהון ברעותהון:
4 ואסר יי ית מלאכי רומא דמתמנן על אפי ארעא בארעא ועבד בסיהרייה ארי עבדו ית
5 קלקולהון ומליאת ארעא חמסין: 5 וחמי יי בסיהרייה ארי סגיאין עובדי
6 חובהון בארעא וכל יצרא דמחשבת ליבא דאינשא בישא בלחודוהי כל יומא:
7 ואתחרט יי ארי עבד ית אינשא בארעא ואסר בסיהרייה למתבר תוקפיהון ברעותהון:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי־הִשְׁחִית
כָּל־בָּשָׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ׃
13 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל־בָּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי־
מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתָם אֶת־
14 הָאָרֶץ׃ עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹפֶר קִנִּים תַּעֲשֶׂה אֶת־
15 הַתֵּבָה וְכָפַרְתָּ אֹתָהּ מִבַּיִת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר׃ וְזֶה אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אֹרֶךְ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים
16 אַמָּה רָחְבָּהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ׃ צֹהַר תַּעֲשֶׂה
לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תְּכַלֶּנָּה מִלְמָעְלָה וּפֶתַח הַתֵּבָה
בְּצִדָּהּ תָּשִׂים תַּחְתִּיִּם שְׁנִיִּם וּשְׁלִשִׁים תַּעֲשֶׂהָ׃
17 וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת־הַמַּבּוּל מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחֵת
כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר
18 בָּאָרֶץ יִגְוָע׃ וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּךְ וּבָאתָ
אֶל־הַתֵּבָה אַתָּה וּבָנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי־בָנֶיךָ אִתָּךְ׃
19 וּמִכָּל־הַחַי מִכָּל־בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל תָּבִיא אֶל־
הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה יִהְיוּ׃ מֵהָעוֹף
לְמִינֵהוּ וּמִן־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה
לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיוֹת׃ וְאַתָּה
קַח־לְךָ מִכָּל־מַאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאָסַפְתָּ אֵלֶיךָ וְהָיָה לְךָ
וְלָהֶם לְאָכְלָה׃ וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה
אֹתוֹ אֱלֹהִים כֵּן עָשָׂה׃

ז 1 וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא־אַתָּה וְכָל־בֵּיתְךָ אֶל־
הַתֵּבָה כִּי־אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה׃ מִכֹּל
2 הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח־לְךָ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ
וְאִשְׁתּוֹ וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהֹרָה הִוא שְׁנַיִם
3 אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ׃ גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה
זָכָר וּנְקֵבָה לְחַיּוֹת זֶרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ׃
4 כִּי לְיָמִים עוֹד שִׁבְעָה אָנֹכִי מַמְטִיר עַל־הָאָרֶץ
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וּמָחִיתִי אֶת־כָּל־
הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

GENESIS. Translat. B. Hieron. Gen.

12 Cumque vidisset Deus terram esse corruptam: omnis quippe caro corruperat viam suã
13 super terram: Dixit ad Noe, Finis vniuersę carnis venit coram me: repleta est terra iniC quitate à facie eorum: & ego disperdam eos
14 cum terra. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. mansiunculas in arca facies: & bitumine
15 linies intrinsecus & extrinsecus. Et sic facies eam: Trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ: quinquaginta cubitorum latitudo: &
16 triginta cubitorum altitudo illius. Fenestram in arca facies: & in cubito consummabis summitatem eius. Ostium autem arcæ ponesin latere deorsum. Cœnacula & tristega facies
17 in ea. Ecce ego adducam aquas diluuij super terram, vt interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est subter cælum: & vniD uersa quæ in terra sunt consumentur.
18 Ponámque fœdus meum tecum: & ingredieris arcam tu & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum:
19 Et ex cunctis animantibus vniuersæ carnis bina inducesin arcam; vt viuant tecum, masculini sexus & fœminini.
20 De volucribus iuxta genus suum, & de iumentis in genere suo, & ex omni reptili terræ secundum genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, vt possint viuere.
21 Tolles igitur tecum ex omnibus escis quæ mandi possunt: & comportabis apud te, & erunt tam tibi, quàm illis in escam.
22 Fecit igitur Noe omnia quæ præceperat illi Deus.

CAP. VII.

1 DIxitq; Dominus ad eum: Ingredere tu & A omnis domus tua in arcam. Te enim vidi
2 iustũ corã me in generatione hac. Ex omnib animãtibus mundis tolles septena & septena, masculũ & fœminã: de animantibus verò im-
3 mundis, duo & duo, masculũ & fœminã. Sed & de volatilibus cęli, septena & septena, masculum & fœminam: vt saluetur semen super
4 faciem vniuersæ terræ. Adhuc enim & post dies septem ego pluam super terram quadraginta dieb & quadraginta noctib; & delebo omnẽ substantiam quã feci de supficie terræ.

12 Et vidit dominus Deus terram; & erat corrupta; quia corrupit omnis caro viam suam super terram.
13 Et dixit Deus ad Noe: Tempus omnis hominis venit coram me: quia repleta est terra iniquitate ab eis. & ecce ego disperdam eos, & terram.
14 Fac igitur tibi arcam de lignis quadratis: mansiunculas facies in ea. & bituminabis eam intrinsecus & extrinsecus bitumine.
15 Et sic facies arcam: trecentorum cubitorum longitudo arcæ, & quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo.
16 Colligens facies arcã: & in cubitum consummabis eam desuper: at portam facies ex latere: inferiora bicamerata & tricamerata facies eam.
17 Ego autem ecce inducam diluuium, aquam super terram; vt interficiam omnem carnem, in qua est spiritus vitæ subter cælum: & quæcunque sunt super terrã, morientur.
18 Et statuã fœdus meũ tecũ. Ingredieris autem in arcã tu, & filij tui, & vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum:
19 Et ab omnibus iumentis, & ab omnibus bestiis, & ab omni carne bina bina, ab omnibus induces in arcam, vt nutrias tecum. masculus & fœmina erunt;
20 Ab omnibus auibus volatilibus cæli secundum genus, & ab omnibus iumentis secundum genus, & ab omnibus reptilibus reptantibus super terram secundum genus eorum: bina bina de omnibus ingredientur ad te, vt nutriantur tecum, masculus & fœmina.
21 Tu autem accipies tecum ex omnibus escis quas comeditis, & congregabis apud te ipsum: & erunt tibi & illis ad manducandum.
22 Et fecit Noe omnia quæcunque præcepit ei Deus: sic fecit.

CAP. VII.

1 ET dixit dominus Deus ad Noe: Ingredere tu, & omnis domus tua in arcam: quoniam.te vidi iustũ corã me in generatione hac.
2 Ex autẽ iumẽtis mundis, introduc ad te septẽ septẽ, masculum & fœminã: & ex iumentis non mundis, bina bina, masculum & fœminam: Et de volucribus cæli septẽ
3 septem, masculum & fœminam, vt nutriatur semen super omnem terrã.
4 Adhuc enim diebus septẽ, ego inducã pluuiã super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus: & delebo omnẽ resurrectionẽ, quam feci à facie terræ, ab homine vsq; ad pecus.

12 καὶ εἶδεν κύριος ὁ θεὸς τὴν γῆν· καὶ ἦν κατεφθαρμένη· ὅτι
κατέφθειρε πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς.
13 καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς νῶε· καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἥκει
ἐναντίον μου· ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ
ἐγὼ καταφθείρω αὐτούς, καὶ τὴν γῆν.
14 ποίησον ἐν σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων,
νοσσιὰς ποιήσεις ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσωθεν
15 καὶ ἔξωθεν τῇ ἀσφάλτῳ. καὶ οὕτως ποιήσεις τὴν κιβω-
τόν, τριακοσίων πηχέων τὸ μῆκος τῆς κιβωτοῦ, καὶ πεντήκον-
τα πηχέων τὸ πλάτος, καὶ τριάκοντα πηχέων τὸ ὕψος.
16 θυρίδωμα ποιήσεις τὴν κιβωτόν, εἰς πῆχυν συντελέ-
σεις αὐτὴν ἄνωθεν τοῦ· θύραν ποιήσῃς ἐν πλαγίῳ· κατά-
γεια διώροφα καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτήν.
17 ἐγὼ δὲ ἰδοὺ ἐπάξω τὸν κατακλυσμὸν, ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν,
καταφθεῖραι πᾶσαν σάρκα, ἐν ᾗ ἐστὶ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ· καὶ ὅσα ἂν ᾖ ἐπὶ τῆς γῆς, τελευτήσει.
18 καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρός σε· εἰσελεύσῃ δὲ εἰς τὴν κι-
βωτὸν σὺ καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυνή σου, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν
19 υἱῶν σου μετὰ σοῦ. καὶ ἀπὸ παντῶν τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάν-
των τῶν θηρίων, καὶ ἀπὸ παντὸς σαρκὸς δύο δύο, ἀπὸ πάντων
εἰσάξεις εἰς τὴν κιβωτόν, ἵνα τρέφῃς μετὰ σεαυτοῦ· ἄρσεν καὶ
20 θῆλυ ἔστω. ἀπὸ πάντων τῶν ὀρνέων τῶν πετεινῶν
τοῦ οὐρανοῦ κατὰ γένος, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν κατὰ γένος,
καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γέ-
νος αὐτῶν, δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσελεύσονταί πρός σε, τρέ-
21 φειν μετὰ σοῦ ἄρσεν καὶ θῆλυ. σὺ δὲ λήψει μεθ' σεαυτοῦ ἀ-
πὸ πάντων τῶν βρωμάτων ἃ ἔδεσαι, καὶ συνάξεις πρὸς σεαυ-
22 τόν· καὶ ἔσται σοὶ καὶ ἐκείνοις φαγεῖν. καὶ ἐποίησεν νῶε πάντα
ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ θεός· οὕτως ἐποίησεν. ζ.

1 καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς πρὸς νῶε· εἰσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ
οἶκός σου εἰς τὴν κιβωτόν· ὅτι σὲ εἶδον δίκαιον ἐνώπιόν ἐμοῦ ἐν
2 τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν εἰσά-
γαγε πρὸς σὲ ἑπτὰ ἑπτὰ ἄρσεν καὶ θῆλυ, καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν
3 τῶν μὴ καθαρῶν, δύο δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ. καὶ ἀπὸ τῶν
πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ἑπτὰ ἑπτὰ ἄρσεν καὶ θῆλυ, διαθρέψαι σπέρ
4 μα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. ἔτι γὰρ ἡμέραι ἑπτὰ ἐγὼ ἐπάγω
ὑετὸν ἐπὶ τῆς γῆς, τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκο-
ντα νύκτας· καὶ ἐξαλείψω πᾶσαν τὴν ἀναστασιν, ἣν ἐ-
ποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et vidit Deus terram: & ecce erat corrupta; quoniam corruperat omnis caro, vnusquisque viam suam super terram.
" Et dixit Deus ad Noe: Finis vniuersiæ carnis venit coram me: quoniam repleta est terra rapinis à facie operum suorum pessimorum: & ecce ego disperdam eos cum terra. " Fac tibi arcam de lignis cedri: mansiones facies in arca. & operies eam intus & foris bitumine.
" Et sic facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ: quinquaginta cubitorum latitudo; & triginta cubitorum altitudo eius.
" Fenestram facies in arca; & in cubito consummabis eam desuper: & ostium arcæ in latere eius pones: mansiones inferiores, secundas & tertias facies in ea. " Et ecce ego adducam diluuium aquarum super terram, vt disperdat omnem carnem in qua est spiritus vitæ sub cælo: omnia quæ in terra sunt, morientur.
" Et statuam pactum meum tecum: & ingredieris in arcam tu, & filij tui, & vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum:
" Et de omni viuenti de vniuersa carne, bina de omnibus introduces in arcam: vt sustententur tecum, masculus & fœmina erunt.
" De volucribus secundum species suas, & de iumentis secundum species suas, & de omni reptili terræ iuxta species suas: bina ex omnibus ingredientur tecum, vt permaneant.
" Et tu sume tibi de omni esca quæ comeditur, & repones apud te; & erit tibi & eis ad vescendum. " Et fecit Noe iuxta omnia quæ præcepit ei Dominus: ita fecit. CAP. VII.

ET dixit Dominus ad Noe: Ingredere tu, & omnes homines domus tuæ in arcam: quia te vidi iustum coram me in generatione hac.
' Ex omnibus animantibus mundis tolles septena septena, masculum & fœminam: de bestiis quoque immundis bina, masculum & fœminam.
' De volucribus quoque cæli septena septena, masculum & fœminam; vt conseruetur semen super faciem vniuersæ terræ.
' Quia adhuc post tempus septem dierum, ego descendere faciam pluuiam super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus: & delebo omnem substantiam quam feci desuper faciem terræ.

תרגום אונקלוס

12 וַהֲוָת יְיָ֫ת אַרְעָא וְהָא אִתְחַבְּלַת אֲרֵי חַבִּילוּ כָּל בִּשְׂרָא אֳנָשׁ אָרְחֵיהּ עַל אַרְעָא׃ 13 וַאֲמַר יְיָ לְנֹחַ קֵיצָא דְכָל בִּשְׂרָא עֲלַת לְקֳדָמַי אֲרֵי
אִתְמְלֵיאַת אַרְעָא חֲטוֹפִין מִן קֳדָם עוֹבַדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא וְהָא אֲנָא מְחַבֵּלְהוֹן עִם אַרְעָא׃ 14 עֲבִיד לָךְ חֵיבוּתָא דְאָעִין דְקַדְרוֹם קִרוּרִין תַּעֲבִיד יָת
חֵיבוּתָא וְתַחְפֵּי יָתָהּ מִגָּו וּמִבָּרָא בְּכוּפְרָא׃ 15 וְדֵין דְתַעֲבִיד יָתָהּ תְּלָת מְאָה אַמִּין אָרְכָּא דְחֵיבוּתָא חֲמִשִׁין אַמִּין פּוּתְיָהּ וּתְלָתִין אַמִּין
רוּמָהּ׃ 16 נְהוֹר תַּעֲבִיד לְחֵיבוּתָא וּלְאַמְּתָא תְּשֵׁיכְלִנַּהּ מִלְעֵלָּא וְתָרָעָא דְחֵיבוּתָא בְּסִטְרָהּ תְּשַׁוֵי מְרוּרִין אַרְעָא תְּנַנִּין וּתְלִיתָאִין תַּעֲבְדִינַהּ׃
17 וַאֲנָא הָא אֲנָא מֵיתֵי יַת טוֹפָנָא דְמַיָּא עַל אַרְעָא לְחַבָּלָא כָּל בִּשְׂרָא דְבֵיהּ רוּחָא דְחַיֵּי מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא כֹּל דִּי בְאַרְעָא יִסְתָּח׃ 18 וַאֲקִים יָת
קְיָמִי עִמָּךְ וְתֵיעוֹל לְחֵיבוּתָא אַתְּ וּבְנָיךְ וְאִתְּתָךְ וּנְשֵׁי בְנָיךְ עִמָּךְ׃ 19 וּמִכָּל דְחַי מִכָּל בִּשְׂרָא תְּרֵין מִכֹּלָּא תָּעֵיל לְחֵיבוּתָא לְקַיָּמָא עִמָּךְ דְּכַר
וְנוּקְבָא יְהוֹן׃ 20 מֵעוֹפָא לְזַנְוֵהוֹן וּמִן בְּעִירָא לְזַנְוֵהוֹן וּמִן כָּל רִחֲשָׁא דְאַרְעָא לְזַנְוֵהוֹן תְּרֵין מִכֹּלָּא יֵעֲלוּן לְוָתָךְ לְקַיָּמָא׃ 21 וְאַתְּ סַב לָךְ מִכָּל
מֵיכַל דְיִתְאֲכַל וְתִכְנוֹשׁ לְוָתָךְ וְיֶהֱוֵא לָךְ וְלְהוֹן לְמֵיכַל׃ 22 וַעֲבַד נֹחַ כְּכֹל דְפַקִּיד יְיָ יָתֵיהּ כֵּן עֲבַד׃

ז 1 וַאֲמַר יְיָ לְנֹחַ עוֹל אַתְּ וְכָל אֱנָשׁ בֵּיתָךְ לְחֵיבוּתָא אֲרֵי יָתָךְ חֲזֵיתִי זַכַּאי קֳדָמַי בְּדָרָא הָדֵין׃ 2 מִכֹּל
בְּעִירָא דַכְיָא תִּסַּב לָךְ שִׁבְעָה תּוֹסֵב לָךְ שִׁבְעָה דְכַר וְנוּקְבֵהּ וּמִן בְּעִירָא דְלֵיתַהּ דַכְיָא תְּרֵין דְכַר וְנוּקְבֵהּ׃ 3 אַף מֵעוֹפָא
דִשְׁמַיָּא שִׁבְעָה שִׁבְעָה דְכַר וְנוּקְבָא לְקַיָּמָא זַרְעָא עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא׃ 4 אֲרֵי לְזִמְנָן יוֹמִין עוֹד שִׁבְעָה אֲנָא מַחֵית מְטַר עַל
אַרְבְּעִין יְמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן וְאֶמְחֵי יָת כָּל קָיְמָא דַעֲבָדִית מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ה וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה׃ * ונח בן־שש
ו מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
ז וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בָנָיו אִתּוֹ אֶל־הַתֵּבָה׃
ח מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל׃ * מן־הבהמה הטהורה ומן־
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר
ט רֹמֵשׂ עַל־הָאֲדָמָה׃ * שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל־נֹחַ
אֶל־הַתֵּבָה זָכָר וּנְקֵבָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ׃
י * וַיְהִי לִשְׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל־הָאָרֶץ׃
יא * בִּשְׁנַת שֵׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־
מַעְיְנוֹת תְּהוֹם רַבָּה וַאֲרֻבֹּת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ׃
יב * וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים
יג לָיְלָה׃ * בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם וְחָם וְיֶפֶת
בְּנֵי־נֹחַ וְאֵשֶׁת נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נְשֵׁי־בָנָיו אִתָּם אֶל־
יד הַתֵּבָה׃ * הֵמָּה וְכָל־הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל־הַבְּהֵמָה
לְמִינָהּ וְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִינֵהוּ וְכָל־
טו הָעוֹף לְמִינֵהוּ כֹּל צִפּוֹר כָּל־כָּנָף׃ * וַיָּבֹאוּ אֶל־נֹחַ
אֶל־הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ
טז חַיִּים׃ * וְהַבָּאִים זָכָר וּנְקֵבָה מִכָּל־בָּשָׂר בָּאוּ
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֹּר יְהוָה בַּעֲדוֹ׃
יז * וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל־הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם
יח וַיִּשְׂאוּ אֶת־הַתֵּבָה וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ׃ * וַיִּגְבְּרוּ
הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל־הָאָרֶץ וַתֵּלֶךְ הַתֵּבָה עַל־פְּנֵי
יט הַמָּיִם׃ * וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל־הָאָרֶץ
וַיְכֻסּוּ כָּל־הֶהָרִים הַגְּבֹהִים אֲשֶׁר־תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃
כ * חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִלְמַעְלָה גָּבְרוּ הַמָּיִם וַיְכֻסּוּ
כא הָהָרִים׃ * וַיִּגְוַע כָּל־בָּשָׂר רֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ
בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ
כב וְכֹל הָאָדָם׃ * כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו
כג מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ׃

GENESIS. Translat. B. Hieron. Noe.

5 * Fecit ergo Noe omnia quæ mandauerat ei
6 Dominus. * Eratque sexcentorum annorum,
quando diluuij aquæ inundauerũt super ter-
7 ram. * Et ingressus est Noe & filij eius, vxor
B eius, & vxores filiorum eius cum eo in arcam,
8 propter aquas diluuij. * De animantibus
quoque mundis & immundis, & de volucri-
bus, & ex omni quod mouetur super terram,
9 * Duo & duo ingressi sunt ad Noe in arcam,
masculus & fœmina; sicut præceperat Deus
10 Noe. * Cumque transissent septem dies, aquæ diluuij inundauerunt super terram.
11 * Anno sexcentesimo vitæ Noe, mense secũ-
do, septimo decimo die mensis, rupti sunt o-
mnes fontes abyssi magnæ; & cataractæ cæli
12 apertæ sunt. * Et facta est pluuia super terram
C quadraginta diebus & quadraginta noctibus.
13 * In articulo diei illius ingressus est Noe, &
Sem, & Cham & Iaphet filij eius, & vxor illi',
& tres vxores filiorum eius cum eis in arcam:
14 * Ipsi, & omne animal secundum genus suũ,
Vniuersaque iumenta in genere suo, & omne
quod mouetur super terrã in genere suo, cun-
ctumque volatile secundum genus suum.
15 * Vniuersæ aues, omnesque volucres ingressæ
sunt ad Noe in arcam bina & bina ex omni
16 carne in qua erat spiritus vitæ. * Et quæ in-
gressa sunt, masculus & fœmina ex omni car-
ne introierunt; sicut præceperat ei Deus: &
17 inclusit eum Dominus deforis. * Factũq; est
diluuium quadraginta dieb' super terram: &
multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt arcã
18 in sublime à terra. * Vehementer enim inũda-
19 uerunt, & omnia repleuerũt in superficie ter-
ræ. Porrò arca ferebatur super aquas. * Et aquæ
D præualuerunt nimis super terrã: opertiq; sunt
20 oẽs montes excelsi sub vniuerso cœlo. * Quin-
decim cubitis altior fuit aqua super montes
21 quos operuerat. * Consumptaque est om-
nis caro quæ mouebatur super terram, volu-
crum animantium bestiarum, omniumq; re-
ptilium quæ reptant super terram. vniuersi
22 homines, * Et cuncta in quibus spiracu-
lum vitæ est in terra, mortua sunt.

5 * Et fecit Noe omnia quæcunque præcepit ei do-
minus Deus. * Noe autem erat annorum sex-
6 centorum, & diluuium aquæ fuit super terram.
* Ingressus est autem Noe, & filij eius, & vxor
7 eius, & vxores filiorum eius, cum eo in arcam, pro-
pter aquam diluuij: * Et de iumentis mun-
8 dis, & de iumentis non mundis, & de volucribus,
& de omnibus reptilibus reptantibus super ter-
9 ram: * Duo duo de omnibus ingressa sunt
ad Noe in arcam, masculus & fœmina, sicut præce-
pit Dominus Deus Noe.
10 * Et factum est post septem dies, & aqua dilu-
uij facta est super terram.
11 * In sexcentesimo anno, in vita Noe, secundo
mense, septima & vigesima mensis: in die hac rup-
ti sunt omnes fontes abyssi, & cataractæ cæli a-
pertæ sunt. * Et facta est pluuia super terram
12 quadraginta diebus & quadraginta noctibus.
13 * In die hac ingressus est Noe, Sem, Cham, Ia-
pheth, filij Noe, & vxor Noe, & tres vxores
filiorum eius cum eis in arcam:
14 * Et omnes bestiæ terræ secundum genus, & o-
mnia iumenta terræ secundum genus, & omne vo-
lucre volatile secundũ genus, & omne reptile quod
mouetur super terram secundum genus,
15 * Ingressa sunt ad Noe in arcam; bina bina ex
omni carne, in qua est spiritus vitæ.
16 * Et quæ ingressa sunt masculus & fœmina ex
omni carne ingressa sunt ad Noe in arcam; sicut
præcepit dominus Deus Noe. & clausit dominus
Deus deforis eius arcam.
Et factum est diluuium quadraginta diebus &
quadraginta noctibus. & multiplicata est aqua, &
eleuauit arcam: & exaltata est à terra. * Et inua-
18 luit aqua, & multiplicata est valde super terrã: &
ferebatur arca super aquã. * At aqua inualuit nimis
19 valde super terram: & cooperuit omnes montes ex-
celsos qui erant subter cælum. * Quindecim cu-
20 bitos desuper exaltata est aqua: & cooperuit omnes
21 montes. * Et mortua est omnis caro quæ mouebatur
super terra, volatilium, & iumentorũ, & bestiarũ,
& omne reptile quod mouetur super terram, & oẽs
homo: * Et omnia quæcunque habent spiritũ vitæ,
22 & omnia qui erat super aridam, mortuus est.

5 * καὶ ἐποίησε νῶε πάντα, ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος ὁ
6 θεός. * νῶε δὲ ἦν ἐτῶν ἑξακοσίων, καὶ ὁ κατακλυσμὸς ἐ-
7 γένετο ὕδατος ἐπὶ τῆς γῆς. * εἰσῆλθε δὲ νῶε καὶ
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ, μετ'
αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτὸν, διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κατακλυσμοῦ.
8 * καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν
τῶν μὴ καθαρῶν· καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν
9 ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς· * δύο δύο, ἀπὸ πάν-
των εἰσῆλθε πρὸς νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν ἄρσεν καὶ θῆλυ· καθὰ
ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε.
10 * καὶ ἐγένετο μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ κατα-
11 κλυσμοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς. * ἐν τῷ ἑξακοσιοστῷ ἐ-
τει, ἐν τῇ ζωῇ νῶε, τοῦ δευτέρου μηνὸς, ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐρράγησαν αἱ πη-
γαὶ τῆς ἀβύσσου, καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἠνεῴχθησαν.
12 * καὶ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ
13 τεσσαράκοντα νύκτας. * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἰσῆλθε
νῶε, σὴμ, χὰμ, ἰάφεθ οἱ υἱοὶ νῶε, καὶ ἡ γυνὴ νῶε, καὶ αἱ
τρεῖς γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν κιβωτόν.
14 * καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ πάντα τὰ
κτήνη τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ πάντα ὀρνεον πετεινὸν κατὰ γένος,
καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος·
15 * εἰσῆλθε πρὸς νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, δύο δύο ἀπὸ πάσης
16 σαρκὸς, ἐν ᾗ ἐστι πνεῦμα ζωῆς. * καὶ τὰ εἰσπορευόμε-
να ἄρσεν καὶ θῆλυ ἀπὸ πάσης σαρκὸς, εἰσῆλθε πρὸς νῶε, εἰς
τὴν κιβωτὸν· καθὰ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε. καὶ ἔκλει-
17 σε κύριος ὁ θεὸς ἔξωθεν αὐτὸ τὴν κιβωτόν. * καὶ ἐγένετο ὁ κατα-
κλυσμὸς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας· καὶ ἐ-
πληθύνθη τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπῆρε τὴν κιβωτὸν, καὶ ὑψώθη ἀπὸ τῆς
18 γῆς. * καὶ ἐπεκράτει τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπληθύνθη σφόδρα ἐπὶ
τῆς γῆς· καὶ ἐπεφέρετο ἡ κιβωτὸς ἐπάνω τοῦ ὕδατος.
19 * τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεκράτει σφόδρα σφοδρῶς ἐπὶ τῆς
γῆς· καὶ ἐπεκάλυψε πάντα τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ, ἃ ἦν ὑπο-
20 κάτω τοῦ οὐρανοῦ. * δεκαπέντε πήχεις ἐπάνω ὑψώθη
21 τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπεκάλυψε πάντα τὰ ὄρη. * καὶ ἀπέ-
θανε πᾶσα σὰρξ κινουμένη ἐπὶ τῆς γῆς, τῶν πετεινῶν, καὶ
τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν θηρίων· καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον ἐπὶ
τῆς γῆς, καὶ πᾶς ἄνθρωπος· * καὶ πάντα ὅσα ἔχει
πνοὴν ζωῆς, καὶ πᾶς ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἀπέθανεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et fecit Noe iuxta omnia quæ præcepit ei Dominus. 6 Et Noe erat filius sexcentorum annorum: & diluuium aquæ fuit super terram. 7 Et ingressus est Noe, & filij eius, & vxor eius, & vxores filiorum eius cum eo in arcam, à facie aquæ diluuij. 8 De animalibus mundis, & de animalibus immundis, & de volucribus, & de omnibus quæ reptant super terram; 9 Bina & bina intrauerunt cum Noe in arcam, masculus & fœmina; sicut præcepit Deus Noe. 10 Et factum est post tempus septem dierum, & aquæ diluuij fuerunt super terram. 11 In anno sexcentesimo vitæ Noe, in mense secundo, in decimaseptima die mensis, in die hac rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ: & fenestræ cæli apertæ sunt. 12 Et pluuia descendit super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus. 13 In articulo diei huius ingressus est Noe, & Sem, & Cham, & Iaphet, filij Noe; & vxor Noe, & tres vxores filiorum eius cum eis in arcam. 14 Ipsi, & omne animal secundum genus suum, & omnia iumenta secundum genus suum, & omnia reptilia quæ reptant super terram secundum genus suum, & omnes volucres secundum species suas; omnis auis, & omne quod volat. 15 Et ingressi sunt cum Noe in arcam bina & bina, ex omni carne in qua est spiritus vitæ. 16 Et quæ ingressa sunt masculus & fœmina ex omni carne introierunt; sicut præcepit ei Dominus: & protexit Dominus super eum. 17 Et fuit diluuium quadraginta diebus super terram: & creuerunt aquæ, & eleuauerunt arcam: & eleuata est desuper terram. 18 Et præualuerunt aquæ, & creuerunt valde super terram: & ferebatur arca super faciem aquarum. 19 Et aquæ præualuerunt valde nimis super terram: & operuerunt omnes montes excelsi qui sunt sub omnibus cælis. 20 Quindecim cubitis altitudine præualuerunt aquæ; & operuerunt montes. 21 Et mortua est omnis caro quæ mouebatur super terram, in volucribus, & in animalibus, & in bestiis, & in omni reptili quod reptat super terram; & omnes homines. 22 Omnia in quibus est spiraculum spiritus vitæ in natibus suis; ex omnibus quæ sunt in arida, mortua sunt.

תרגום אונקלוס

ה וְעָבַד נֹחַ כְּכֹל דְּפַקְּדֵיהּ יְיָ׃ ו וְנֹחַ בַּר שִׁית מְאָה שְׁנִין וְטוֹפְנָא הֲוָה מַיָּא עַל אַרְעָא׃ ז וְעָלַל נֹחַ וּבְנוֹהִי
וְאִתְּתֵיהּ וְנִשֵׁי בְנוֹהִי עִמֵּיהּ לְתֵיבוּתָא מִן קֳדָם מֵי טוֹפְנָא׃ ח מִן בְּעִירָא דְכִיָּא וּמִן בְּעִירָא דְלֵיתַהּ דַּכְיָא וּמִן עוֹפָא וְכֹל דְּרָחִישׁ עַל
ט אַרְעָא׃ י תְּרֵין תְּרֵין עַלּוּ עִם נֹחַ לְתֵיבוּתָא דְכַר וְנוּקְבָא כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יָת נֹחַ׃ יא וַהֲוָה לְיוֹמִין שִׁבְעָא וּמַיָּא דְטוֹפְנָא
יב הֲווֹ עַל אַרְעָא׃ יב בִּשְׁנַת שִׁית מְאָה שְׁנִין לְחַיֵּי נֹחַ בְּיַרְחָא תִּנְיָנָא בְּשִׁבְעָא עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא בְּיוֹמָא הָדֵין אִתְבְּזָעוּ כָּל מַבּוּעֵי תְהוֹמָא
יג רַבְּתָא וְכַוָּוֵי שְׁמַיָּא אִתְפְּתָחוּ׃ יג בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדֵין עָלּוּ נֹחַ וְשֵׁם וְחָם וְיֶפֶת בְּנֵי נֹחַ וְאִתַּת נֹחַ וּתְלָת נְשֵׁי בְנוֹהִי עִמְּהוֹן לְתֵיבוּתָא׃
יד הִנּוּן וְכָל חֵיוְתָא לְזִנָהּ וְכָל בְּעִירָא לְזִנָהּ וְכָל רְחֵישָׁא דְרָחֵישׁ עַל אַרְעָא לְזִנֵהּ וְכָל עוֹפָא לְזִנֵהּ כָּל צִפַּר כָּל דְּפָרַח׃ טו וְעָלוּ עִם נֹחַ לְתֵיבוּתָא תְּרֵין תְּרֵין מִכָּל בִּסְרָא דְּחַיֵּי רוּחָא דְחַיֵּי׃
טז וְעָלָיָא דְכַר וְנוּקְבָא מִכָּל בִּסְרָא עָלוּ כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יָתֵיהּ וְאַגֵּין יְיָ בְּעַד נֹחַ׃ יז וַהֲוָה טוֹפְנָא אַרְבְּעִין יוֹמִין עַל אַרְעָא וּסְגִיאוּ מַיָּא
וּנְטָלוּ יָת תֵּיבוּתָא וְאִתְרָמַת מֵעַל אַרְעָא׃ יח וְתַקִּיפוּ מַיָּא וּסְגִיאוּ לְחַדָּא עַל אַרְעָא וַהֲוַת תֵּיבוּתָא מְהָלְכָא עַל אַפֵּי
יט מַיָּא׃ יט וּמַיָּא תַּקִּיפוּ לְחַדָּא לַחְדָּא עַל אַרְעָא וְאִתְחַפְיוּ כָּל טוּרַיָּא רְמָיָא דְּתְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא׃ כ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמִּין מִלְּעֵילָא תַּקִּיפוּ לְחַדָּא לַחְדָּא עַל אַרְעָא וְאִתְחַפְיוּ
כא טוּרַיָּא רְמָיָא׃ כא וּמִית כָּל בִּסְרָא דְרָחֵישׁ עַל אַרְעָא בְּעוֹפָא וּבִבְעִירָא בְּחֵיוְתָא וּבְכֹל
כב רְחֵישָׁא דְרָחֵישׁ עַל אַרְעָא וְכָל אֱנָשָׁא׃ כב כֹּל דְּנִשְׁמַת רוּחָא דְחַיֵּי בְּאַפּוֹהִי מִכֹּל דְּבִיבְשָׁתָא מִיתוּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כל־הבהמה אשר אתו בתבה ויעבר אלהים רוח על־
2 הארץ וישכו המים: ויסכרו מעינת תהום וארבת
3 השמים ויכלא הגשם מן־השמים: וישבו המים
מעל הארץ הלוך ושוב ויחסרו המים מקצה חמשים
4 ומאת יום: ותנח התבה בחדש השביעי בשבעה־
5 עשר יום על הרי אררט: והמים היו הלוך
וחסור עד החדש העשירי בעשירי באחד לחדש נראו
6 ראשי ההרים: ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח
7 את־חלון התבה אשר עשה: וישלח את־הערב
ויצא יצוא ושוב עד־יבשת המים מעל הארץ:
8 וישלח את־היונה מאתו לראות הקלו המים מעל
9 פני האדמה: ולא־מצאה היונה מנוח לכף רגלה
ותשב אליו אל־התבה כי מים על־פני כל־הארץ
וישלח ידו ויקחה־ויבא אתה אליו אל־התבה:
10 ויחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את־היונה
11 מן־התבה: ותבא אליו היונה לעת ערב והנה־
עלה־זית טרף בפיה וידע נח כי־קלו המים מעל
12 הארץ: וייחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח
את־היונה ולא־יספה שוב־אליו עוד: ויהי באחת
ושש־מאות שנה בראשון באחד לחדש חרבו
המים מעל הארץ ויסר נח את־מכסה התבה וירא
14 והנה חרבו פני האדמה: ובחדש השני בשבעה
ועשרים יום לחדש יבשה־הארץ:
15 וידבר אלהים אל־נח לאמר:
16 צא מן־התבה אתה ואשתך ובניך ונשי־בניך אתך:

GENESIS. Translat. B. Hierony. Noe.

23 * Et deleuit omnem substantiam quæ erat super terram, ab homine vsque ad pecus, tam reptile, quàm volucres cæli: & deletæ sunt de terra. Remansit autem solus Noe, & qui cum
24 eo erant in arca. * Obtinueruntq; aquæ terrā centum quinquaginta diebus. CAP. VIII.
1 A Recordatus autem Deus Noe, cunctorumque animantium, & omnium iumentorum quæ erant cum eo in arca: adduxit spiritum super terram, & imminutæ sunt aquæ:
2 * Et clausi sunt fontes abyssi, & cataractæ cæli:
3 & prohibitæ sunt pluuiæ de cælo. * Reuersæque sunt aquæ de terra, euntes & redeuntes: & cœperunt minui post centum quinquagin
4 ta dies. * Requieuitque arca mense septimo, vicesimoseptimo die mensis super montes Ar
5 meniæ. * At verò aquę ibant & decrescebāt vsque ad decimum mensem. Decimo enim mense, prima die mensis, apparuerunt cacu
6 mina montium * Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram arcæ
7 quam fecerat, * Dimisit coruum, qui egrediebatur & reuertebatur, donec siccarētur a
8 quæ super terram. * Emisit quoque columB bam post eū, vt videret si iam cessassent aquæ
9 super faciem terræ. * Quæ cùm non inuenisset vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in arcam. Aquæ enim erant super vniuersam terram. Extenditque manum suam, & apprehensam intulit in arcā. * Expectatis autē vltra septē diebus aliis, rursum dimisit columbā
11 ex arca. * At illa venit ad eū ad vesperā, portans ramū oliuæ virentibus foliis in ore suo. Intellexit ergo Noe q; cessassent aquæ super terrā.
12 * Expectauitq; nihilominus septē alios dies, & emisit colūbā, quæ nō est reuersa vltra ad eū.
13 * Igitur sexcentesimo primo anno, primo menC se, prima die mensis, imminutæ sunt aquæ super terram. Et aperiens Noe tectum arcæ, aspexit, vidítque quòd exiccata esset superfi
14 cies terræ. * Mense secundo, septimo & vicesimo die mēsis, arefacta est terra. * Locutus est autē De⁹ ad Noe, dicens: * Egredere de arca tu, &
16 vxor tua, filij tui, & vxores filiorū tuorū tecū.

* Et deleuit omne surgens quod erat super faciem 23
terræ, ab homine vsque ad pecus, & reptilia, & volucres cæli: & deleta sunt de terra. & remansit Noe solus, & qui cum eo in arca.
* Et exaltata est aqua super terram diebus cen 24
tum quinquaginta.

CAP. VIII.

ET recordatus est Deus Noe, & omnium bestiarum, & omnium iumentorum, & omnium volatilium, & omnium reptilium reptantium, quæcunque erant cum eo in arca. & induxit Deus spiritum super terram, & cessauit aqua: * Et cooperti 1 2
sunt fontes abyssi, & cataractæ cæli. * Et remis- 3
sa est aqua vadens à terra: & imminuebatur aqua post centum quinquaginta dies. * Et sedit ar- 4
ca in septimo mense, septima & vigesima mensis super montes Ararat. * Aqua diminuebatur vsque ad decimum mensem. apparuerunt autem capita montium in decimo mense, prima mensis.
Et factum est post quadraginta dies, & aperuit 6
Noe fenestram arcæ, quam fecit: * Et misit coru- 7
um ad videndum, si cessauit aqua. & exiens, non est reuersus, donec siccaretur aqua à facie terræ.
* Et emisit columbam post eum, vt videret, 8
si cessauit aqua à facie terræ. * Et non inue- 9
niens columba requiem pedibus suis, reuersa est ad eum in aream, quia aqua erat super omnem faciem terræ: & extendens manum suam, accepit eam, & induxit eam ad se in arcam.
* Et expectans vltra septem dies, emisit colum- 10
bam ex arca: * Et reuersa est ad eum columba, 11
& habebat folium oliuæ festucam in ore suo. & cognouit Noe, quòd cessauit aqua à facie terræ.
* Et expectans adhuc septem dies, emisit colum- 12
bam: & non addidit reuerti ad eum vltra.
* Factum est in vno & sexcentesimo anno, in 13
vita Noe, primo mense, defecit aqua à facie terræ. & aperuit Noe tectum arcæ, quam fecit: & vidit quòd defecit aqua à facie terræ.
* In autem secundo mense, septima & decima 14
die, arefacta est terra. & septima & vigesima mēsis aperuit arcam. * Et ait Dominus Deus Noe, 15
dicens: * Egredere de arca tu, & filij tui, 16
& vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum:

ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο΄

23 * καὶ ἐξήλειψε πᾶν τὸ ἀνάστημα, ὃ ἦν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, καὶ ἑρπετῶν, καὶ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ κατελείφθη νῶε μόνος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ κιβωτῷ. * καὶ ὑψώθη τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς γῆς ἡμέρας ἑκατὸν πεντήκοντα. η΄.

1 * Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ νῶε, καὶ πάντων τῶν θηρίων, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάντων τῶν πετεινῶν, καὶ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων, ὅσα ἦν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτόν. καὶ ἐπήγαγεν ὁ θεὸς πνεῦμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκόπασεν τὸ ὕδωρ.

2 * καὶ ἐνεφράγησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου, καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ. * καὶ ἀνείδη τὸ ὕδωρ προδυόμενον ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἠλαττοῦτο τὸ ὕδωρ, μὴ ἑκατὸν πεντήκοντα ἡμέρας. * καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνί, ἑβδόμῃ 4 5
καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός, ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ Ἀραράτ. * τὸ ὕδωρ ἠλαττοῦτο ἕως τοῦ δεκάτου μηνός. ὤφθησαν αἱ κεφαλαὶ τῶν 6
ὀρέων ἐν τῇ δεκάτῳ μηνί, τῇ πρώτῃ τοῦ μηνός. * καὶ ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας· καὶ ἀνέῳξε νῶε τὴν θυρίδα τῆς 7
κιβωτοῦ, ἣν ἐποίησε. * καὶ ἀπέστειλε τὸν κόρακα ἰδεῖν, εἰ κεκόπακε τὸ ὕδωρ. καὶ ἐξελθών, οὐκ ἀνέστρεψεν, ἕως ἐξηράνθη 8
ναν τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. * καὶ ἐξαπέστειλε τὴν περιστερὰν ὀπίσω αὐτοῦ, ἰδεῖν, εἰ κεκόπακε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προ- 9
σώπου τῆς γῆς. * καὶ μὴ εὑροῦσα ἡ περιστερὰ ἀνάπαυσιν τοῖς ποσὶν αὐτῆς, ὑπέστρεψεν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν κιβωτόν, ὅτι ὕδωρ ἦν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν 10
κιβωτόν. * καὶ ἐπισχὼν ἐπ' ἄλλας ἡμέρας, ἐξαπέστειλε τὴν 11
περιστερὰν ἐκ τῆς κιβωτοῦ. * καὶ κατέστρεψε πρὸς αὐτὸν ἡ περιστερά· καὶ ἰδοὺ φύλλον ἐλαίας κάρφος ἐν τῷ στόματι αὐτῆς. καὶ ἔγνω νῶε, ὅτι κεκόπακε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. * καὶ ἐπισχὼν ἐπ' ἄλλας ἡμέρας, ἐξαπέστειλε τὴν περι- 12
στερὰν, καὶ οὐ προσέθετο τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς αὐτὸν ἔτι.
* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνὶ καὶ ἑξακοσιοστῷ ἔτει, ἐν τῇ ζωῇ τοῦ νῶε, 13
τοῦ πρώτου μηνὸς ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. καὶ ἀπεκάλυψε νῶε τὴν στέγην τῆς κιβωτοῦ, καὶ ἐπεῖδεν, ὅτι ἐξέλιπε τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
* ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μηνὶ ἐπὶ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐξηράνθη 14
ἡ γῆ. καὶ ἐβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἀνέῳξε τὴν κιβωτόν. * καὶ 15 16
εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε, λέγων· * ἔξελθε ἐκ τῆς κιβωτοῦ σὺ, καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ ἡ γυνή σου, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου μετ' σοῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et deleuit omnem substantiam quæ erat super faciem terræ, ab homine vsque ad iumentum, vsque ad reptile, & vsque ad volucres cæli: & deleta sunt de terra: & relictus est solummodo Noe, & qui cum eo erant in arca. " Et prævaluerunt aquæ super terram centum & quinquaginta diebus. CAP. VIII.

ET recordatus est Deus Noe, & omnium animalium & omnium iumentorum quæ erant cum eo in arca: & transire fecit Deus ventum super terram: & cessarunt aquæ. ' Et clausi sunt fontes abyssi, & fenestræ cæli: & prohibita est pluuia de cælo.
' Et reuersæ sunt aquæ de super terram, euntes & reuertentes: & diminutæ sunt aquæ post centum & quinquaginta dies.
* Et quieuit arca in mense septimo, in decimaseptima die mensis, super montes Cardu. ' Et aquæ ibant & diminuebantur vsque ad decimum mensem: in prima die mensis decimi apparuerunt capita montium. ' Et factum est in fine quadraginta dierum, & aperuit Noe fenestram arcæ quam fecerat: 7 Et emisit corum; & egrediebatur & reuertebatur, donec siccarentur aquæ de super terram.
* Et emisit columbam à se, vt videret si alleuiatæ fuissent aquæ de super faciem terræ. ' Et non inuenit columba requiem plantę pedis sui: & reuersa est ad eum in arcam: quoniam aquæ erant super faciem vniuersæ terræ: & extendit manum suam, & tulit eam; & induxit eam secum in arcam.
" Et expectauit adhuc septem diebus aliis, & rursus emisit columbam ex arca. " Et venit ad eum columba in tempore vespertino: & ecce folium oliuæ quod decerpserat ore suo: & cognouit Noe quòd aquæ imminutæ erant de super terram. " Et expectauit vltra septem diebus aliis; & emisit columbam; & nunquam est reuersa ad eum amplius. " Et factum est in sexcentesimo & vno anno, prima die mensis, siccatę sunt aquæ de super terram: & abstulit Noe tectum arcę: & vidit; & ecce siccata erat facies terrę. " Et in mense secundo, vigesima septima die mensis, arefacta est terra. " Et locutus est Deus cum Noe, dicens: " Egredere de arca tu, & vxor tua, & filij tui, & vxores filiorum tuorum tecū.

תרגום אונקלוס

22 וְסָחֵא יְיָ כָּל יְקוּמָא דְעַל אַפֵּי אַרְעָא מֵאֱנָשָׁא עַד בְּעִירָא וְעַד עוֹפָא וּשְׁתֵיצִיאוּ וְאִשְׁתְּאַר בְּרַם נֹחַ וְעִמֵּיהּ
בְּתֵבוּתָא: ח
1 וְהֵעִיל יְיָ רוּחָא עַל אַרְעָא מֵאָה וְחַמְשִׁין יוֹמִין:
2 וּתְקִיפוּ מַיָּא עַל אַרְעָא מֵאָה וְחַמְשִׁין יוֹמִין:
3 וְיָדִיר יַיָּא נַח וְיָת כָּל חַיְוָתָא וְיָת כָּל בְּעִירָא דְעִמֵּיהּ בְּתֵבוּתָא וְאַעֲבַר יְיָ רוּחָא עַל אַרְעָא וְנָחוּ מַיָּא:
4 וְאִסְתְּכָרוּ מַבּוּעֵי תְהוֹמָא וְכַוֵּי שְׁמַיָּא וְאִתְכְּלִי מִטְרָא מִן שְׁמַיָּא:
5 וְתָבוּ מַיָּא מֵעַל אַרְעָא אָזְלִין וְתָיְבִין וְחַסְרוּ מַיָּא מִסּוֹף מְאָה וְחַמְשִׁין יוֹמִין:
6 וַהֲוָה אִזְלִין וְחַסְרִין עַד יַרְחָא עֲשִׂירָאָה בְּעֲשִׂירָאָה בְּחַד
7 לְיַרְחָא אִתְחֲזִיאוּ רֵישֵׁי טוּרַיָּא: וַהֲוָה מִסּוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין וּפְתַח נַח יָת כְּוַת בֵּית תֵּבוּתָא דַעֲבַד:
8 וְשַׁלַּח יָת יוֹנָה מִלְוָתֵיהּ לְמֶחֱזֵי אִם קַלּוּ מַיָּא מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא:
9 וְלָא אַשְׁכַּחַת יוֹנָה אֲתַר לְמִשְׁרֵי לְוָתֵיהּ לְתֵיבוּתָא אֲרֵי מַיָּא עַל אַפֵּי כָּל אַרְעָא וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנָסְבָהּ וְאַעֵיל יָתָהּ לְוָתֵיהּ לְתֵיבוּתָא:
10 וְאִתְמַהְמַהּ עוֹד שִׁבְעָא יוֹמִין אָחֳרָנִין וְשַׁלַּח יָת יוֹנָה מִן תֵּיבוּתָא:
11 וְאֲתַת לְוָתֵיהּ לְעִידָּן רַמְשָׁא וְהָא טָרַף זֵיתָא תְּבִיר סְחַף בְּכֻפְּתַהּ וְיָדַע נַח אֲרֵי
12 קַלּוּ מַיָּא מֵעַל אַרְעָא: וְאוֹרִיךְ עוֹד שִׁבְעָא יוֹמִין אָחֳרָנִין וְשַׁלַּח יָת יוֹנָה וְלָא אוֹסִיפַת לְמֵיתַב לְוָתֵיהּ עוֹד:
13 וַהֲוָה בְּשִׁית מְאָה שְׁנִין בְּקַדְמָאָה בְּחַד לְיַרְחָא נְגוֹבוּ מַיָּא מֵעַל אַרְעָא וַאֲעַדִּי נַח יָת חוּפְּאֵי דְתֵיבוּתָא וַחֲזָא וְהָא נְגוֹבוּ אַפֵּי אַרְעָא:
14 וְיַרְחָא יְבֵשַׁת אַרְעָא: וּבְעַסְרִין וְשִׁבְעָא יוֹמִין לְיַרְחָא יְבֶשֶׁת אַרְעָא:
15 וּמַלֵּיל יְיָ עִם נַח לְמֵימָר:
16 פּוֹק מִן תֵּיבוּתָא אַתְּ וְאִתְּתָךְ וּבְנָיךְ וְנְשֵׁי בְנָךְ עִמָּךְ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 כֹּל־הַחַיָּה אֲשֶׁר־אִתְּךָ מִכָּל־בָּשָׂר בָּעוֹף וּבַבְּהֵמָה
וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ הוֹצֵא אִתָּךְ וְשָׁרְצוּ
18 בָאָרֶץ וּפָרוּ וְרִבוּ עַל־הָאָרֶץ: וַיֵּצֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ
19 וְנְשֵׁי־בָנָיו אִתּוֹ: כָּל־הַחַיָּה כָּל־הָרֶמֶשׂ וְכָל־הָעוֹף
כֹּל רוֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפְּחֹתֵיהֶם יָצְאוּ מִן־הַתֵּבָה:
20 וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהֹרָה
21 וּמִכֹּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ: וַיָּרַח יְהוָה
אֶת־רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־לִבּוֹ לֹא אֹסִף לְקַלֵּל
עוֹד אֶת־הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע
מִנְּעָרָיו וְלֹא־אֹסִף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת־כָּל־חַי כַּאֲשֶׁר
22 עָשִׂיתִי: עֹד כָּל־יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ
וָחֹרֶף וְיוֹם וָלַיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ:

ט

1 וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת־בָּנָיו
2 וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וְרִבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ: וּמוֹרַאֲכֶם
וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל־חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם
בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמֹשׂ הָאֲדָמָה וּבְכָל־דְּגֵי הַיָּם בְּיֶדְכֶם
3 נִתָּנוּ: כָּל־רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא־חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה
4 כִּירָק עֵשֶׂב נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כֹּל: אַךְ־בָּשָׂר בְּנַפְשׁוֹ
5 דָּמוֹ לֹא תֹאכֵלוּ: וְאַךְ אֶת־דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֶדְרֹשׁ
מִיַּד כָּל־חַיָּה אֶדְרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו
6 אֶדְרֹשׁ אֶת־נֶפֶשׁ הָאָדָם: שֹׁפֵךְ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם
דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ כִּי בְצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם: וְאַתֶּם
7 פְּרוּ וְרִבוּ שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וְרִבוּ־בָהּ:
8 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ וְאֶל־בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר:
9 וַאֲנִי הִנְנִי מֵקִים אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת־זַרְעֲכֶם
10 אַחֲרֵיכֶם: וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם מִכֹּל יֹצְאֵי
הַתֵּבָה לְכֹל חַיַּת הָאָרֶץ: וַהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי
11 אִתְּכֶם וְלֹא־יִכָּרֵת כָּל־בָּשָׂר עוֹד מִמֵּי הַמַּבּוּל וְלֹא
יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל לְשַׁחֵת הָאָרֶץ:

GENESIS. Translat. B. Hierony. Not.

17 Cuncta animantia quæ sunt apud te, ex omni carne tam in volatilibus, quàm in bestiis, & vniuersis reptilibus quæ reptãt super terram, educ tecum; & ingredimini super terram. Cre-
18 scite & multiplicamini super eam. Egressus
D est ergo Noe, & filij eius, & vxor illius, & vxo-
19 res filiorum eius cũ eo. Sed & omnia animãtia, iumẽta, & reptilia quæ reptãt super terram
20 secũdũ genus suũ, egressa sunt de arca. Ædificauit autẽ Noe altare Dño: & tollens de cũctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit
21 holocausta sup altare. Odoratusq; est Dñs odorẽ suauitatis: & ait ad eũ, Nequaq̃ vltra maledicã terræ ꝓpter homines. sensus enim & cogitatio humani cordis in malũ prona sunt ab adolescẽtia sua. Nõ igitur vltra percutiã omnẽ
22 animã viuẽtẽ, sicut feci. Cunctis diebus terræ semẽtis & messis, frigus & æstus, æstas & hyẽs, nox & dies non requiescent. CAP. IX.

1 BEnedixitq; Deꝰ Noe & filiis eiꝰ: & dixit ad eos: Crescite & multiplicamini, & replete
2 terrã. Et terror vester ac tremor sit sup cuncta animalia terræ, & super oẽs volucres cæli, cũ vniuersis quæ mouẽtur sup terrã. oẽs pisces ma-
3 ris manui vestræ traditæ sũt: Et oẽ ꝙ mouetur & viuit, erit vobis in cibũ. Quasi olera virẽtia
4 tradidi vobis omnia: Excepto ꝙ carnẽ cũ sanguine nõ comedetis. Sãguiné enim animarũ vestrarũ requirã de manu cũctarũ bestiarũ, & de manu hominis. de manu viri & fratris eius
6 requirã animã hominis. Quicũq; effuderit humanũ sãguinẽ, fũdetur sanguis illius. Ad imaginẽ quippe Dei factus est homo. Vos autem
7 crescite & multiplicamini; & ingredimini sup
8 terrã, & implete eam. Hæc quoq; dixit Deus
9 ad Noe, & ad filios eius cum eo. Ecce ego sta-
10 tuam pactum meum vobiscum, & cum semine vestro post vos: Et ad omnẽ animã viuentem quę est vobiscum, tã in volucribus, quàm in iumentis & pecudibus terræ; cunctisq; quæ egressa sunt de arca, & vniuersis bestiis terræ.
11 Statuam pactum meũ vobiscũ; & nequaq̃ vltra interficietur omnis caro aquis diluuij: neque erit deinceps diluuium dissipans terram.

17 Et omnes bestiæ quæcunque sunt tecum, & omnis caro à volatilibus vsque ad iumenta, & omne reptile quod mouetur super terram, educ tecum: & crescite & multiplicamini, & replete terram.
18 Et egressus est Noe, & vxor eius, & filij eius, & vxores filiorũ eius cum eo; Et omnes bestiæ,
19 & omnia iumenta, & omne volatile, & omne reptile quod mouetur super terrã, egressa sunt ex arca.
20 Et ædificauit Noe altare Domino: & accepit de cunctis iumentis mundis, & de cunctis volatilibus mundis, & obtulit holocaustum super altare.
21 Et odoratus est dominus Deus odorem suauitatis. & ait dominus Deus, recogitans: Non addam vltra maledicere terræ, propter opera hominũ: quia incũbit cogitatio hominis diligẽter ad mala ex adolescentia sua. Non addã igitur percutere omnem carnẽ viuẽtem, sicut feci cunctis diebus terræ.
22 Semẽtis & messis, frigus & calor, æstas & ver, diem & noctem non requiescent. CAP. IX.

1 ET benedixit Deus Noe, & filiis eius: & dixit eis, Crescite & multiplicamini, & replete terrã, & dominamini eius.
2 Et tremor vester, & timor vester erit super omnes bestias terræ, & super omnia volatilia cæli, & super oĩa quæ mouentur super terrã, & omnes pisces maris sub manibus vobis dedi.
3 Et omne volatile, quod est viuẽs, vobis erit in cibũ. tanquã olera herbæ dedi vobis omnia.
4 Veruntamen carnes in sanguine animæ non comedetis.
5 Etenim vestrum sanguinem animarum vestrarum de manu cunctarum bestiarum requiram illum: & de manu hominis fratris eius, requiram animam hominis.
6 Qui effuderit sanguinem hominis, pro sanguine hominis, eius effundetur, quia in imagine Dei feci hominem.
7 Vos autem crescite & multiplicamini, & replete terram, & dominamini eius.
8 Et ait Deus ad Noe, & filios eius cum eo, dicens:
9 Ecce ego statuo pactum meum vobis, et semini vestro post vos:
10 Et omni animæ viuenti vobiscum, in æternum, à volucribus, et à iumentis, et omnibus bestiis terræ, quæcunque sunt vobiscum, ab omnibus exeuntibus ex arca.
11 Et statuam pactum meũ ad vos. et non morietur omnis caro vltra ab aqua diluuij, et non vltra erit diluuium aquæ, ad corrumpendum omnem terram.

17 Καὶ πάντα τὰ θηρία ὅσα ἐστὶ μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ πᾶσα σὰρξ ἀπὸ πετεινῶν ἕως κτηνῶν, καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξάγαγε μετὰ σεαυτοῦ· καὶ αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ
18 πληρώσατε τὴν γῆν. Καὶ ἐξῆλθε νῶε, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ
19 οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ θηρία, καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ πᾶν πετεινόν, καὶ πᾶν ἑρπετὸν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κιβωτοῦ.
20 Καὶ ὠκοδόμησε νῶε θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ· καὶ ἔλαβεν ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν
21 καθαρῶν, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.
καὶ ὠσφράνθη κύριος ὁ θεὸς ὀσμὴν εὐωδίας· καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς, διανοηθείς, μὴ προσθήσω ἔτι καταράσασθαι τὴν γῆν, διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων· ὅτι ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ, ἐκ νεότητος αὐτοῦ· καὶ προσθήσω οὖν πατάξαι πᾶσαν σάρκα ζῶσαν, καθὼς ἐποίησα
22 πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς. σπέρμα καὶ θερισμὸς, ψῦχος καὶ καῦμα, θέρος καὶ ἔαρ, ἡμέραν καὶ νύκτα, οὐ καταπαύσουσιν.

1 Καὶ εὐλόγησεν ὁ θεὸς νῶε, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πλη-
2 ρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς. καὶ ὁ τρόμος ὑμῶν, καὶ ὁ φόβος ὑμῶν ἔσαι ἐπὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ πάντες οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσ-
3 σης ὑπὸ χεῖρας ὑμῖν δέδωκα. καὶ πᾶν πετεινὸν, ὃ ἐστι ζῶν, ὑμῖν ἔσαι εἰς βρῶσιν· ὡς λάχανα χόρτου δέδωκα ὑμῖν
4 τὰ πάντα. πλὴν κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς οὐ φάγεσθε.
5 καὶ γὰρ τὸ ὑμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἐκ χειρὸς παντὸς τοῦ θηρίου ἐκζητήσω αὐτό· ἐκ χειρὸς ἀνθρώπου ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
6 ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου, ἀντὶ τοῦ αἵματος ἀνθρώπου τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκχυθήσεται· ὅτι ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον.
7 ὑμεῖς δὲ αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς.
8 Καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς νῶε, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, λέγων,
9 ἰδοὺ ἐγὼ ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου ὑμῖν, καὶ τῷ σπέρματι ὑμῶν μετ᾽ ὑμᾶς·
10 καὶ πάσῃ ψυχῇ ζώσῃ μεθ᾽ ὑμῶν, εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπὸ ὀρνέων, καὶ ἀπὸ κτηνῶν, καὶ πάσῃ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, ὅσα ἐστὶ μεθ᾽ ὑμῶν, ἀπὸ πάντων τῶν
11 ἐξελθόντων ἐκ τῆς κιβωτοῦ. καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς ὑμᾶς· καὶ οὐκ ἀποθανεῖται πᾶσα σὰρξ ἔτι ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ κατακλυσμοῦ. καὶ οὐκ ἔσται κατακλυσμὸς ὕδατος, καὶ διαφθεῖραι πᾶσαν τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et cuncta animantia quæ tecum sunt ex omni carne, tã de volucribus, quàm de iumentis, & de reptilibus quę reptant super terram, educ tecum: & generent in terra, & multiplicentur & crescant super terram. 18 Et egressus est Noe, & filij sui, & vxor eius, & vxores filiorum suorum cum eo.
19 Omnia animalia, & omnia reptilia, & omnes volucres; omne quod mouetur super terram secundũ generationes eorum, egressa sunt de arca. 20 Et ædificauit Noe altare corã Dño: & tulit ex oĩbus animalibus mundis, & ex omnibus volucribus mundis; & obtulit holocaustum super altare. 21 Et susdificauit Dominus cum beneplacito oblationem eius: & dixit Dominus in verbo suo, Non addã maledicere rursus terram, propter peccata hominum: quoniam sensus cordis humani malus est ab infantia sua: & non addam vltra percutere omne viuens, sicut feci. 22 Adhuc omnibus diebus terræ

CAP. IX.

seminatio & messis, & frigus & calor, & æstus & hyems, & dies & noctes non cessabunt.

ET benedixit Deus Noe & filiis eius: & dixit eis, Crescite & multiplicamini, & replete terrã. 2 Et timor vester & terror erit super bestias terræ, & super omnes volucres cæli, in omni quod reptat super terrã, & in omnibus piscibus maris: qui in manu vestra traditi sunt. 3 Omne quod mouetur & viuit, vobis erit ad vescendũ: quasi herbã virentem dedi vobis omnia. 4 Veruntamẽ carnẽ cum anima sua sanguineq; suo non comedetis. 5 Et-
enim sanguinẽ animarũ vestrarũ requirã: de manu cunctarũ bestiarũ requirã eũ: & de manu hominis, de manu viri qui effuderit sanguinem fratris sui, requiram animam hominis. 6 Quicunque effuderit sanguinem hominis cum testibus, per sententiam iudicum, sanguis eius fundetur: quoniam ad imaginẽ Dei fecit hominem. 7 Vos autẽ crescite & multiplicamini, generationibusq; facite in terra, & multiplicamini in ea. 8 Et dixit Deus ad Noe & ad filios eius cũ eo, dicens: 9 Ecce ego statuam pactum meum vobiscũ, & cũ filiis vestris post vos: 10 & cũ omni anima viuenti quæ est vobiscũ, tam in volucribus, quàm in animalibus, & in omnibus bestiis terræ quæ sunt vobiscum, ex omnibus egredientibus de arca in vniuersis animantibus terræ. 11 Et statuam pactum meum vobiscũ: & non consummabitur vltra omnis caro propter aquas diluuij: neque erit vltra diluuium ad disperdendã terrã.

C

17 כָּל חַיְתָא דְעִמָּךְ מִכָּל בִּשְׂרָא בְּעוֹפָא וּבְבְעִירָא וּכְכָל רְחֲשָׁא דְרָחֵישׁ עַל אַרְעָא תַּפֵּיק עִמָּךְ וְיִתְיַלְדוּן בְּאַרְעָא וְיִפְשׁוּן וְיִסְגוֹן עַל אַרְעָא:
18 וּנְפַק נֹחַ וּבְנוֹהִי וְאִתַּתֵּיהּ וּנְשֵׁי בְנוֹהִי עִמֵּיהּ:
19 כָּל חַיְתָא כָּל רְחֵישָׁא וְכָל עוֹפָא כָּל דְּזָחֵל עַל אַרְעָא לְזַרְעָיָתְהוֹן נְפַקוּ מִן
20 תֵּבְתָא: וּבְנָא נֹחַ מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וּנְסִיב מִכָּל בְּעִירָא דְכֵיָא וּמִכָּל עוֹפָא דְכֵיָא וְאַסֵּק עֲלָוָן עַל מַדְבְּחָא:
21 וּקְבֵיל יְיָ יַת נִיחוֹחָא וַאֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵיהּ לָא אוֹסִיף לְמִסְלַט עוֹד יַת אַרְעָא בְּגִין חוֹבֵי בְנֵי אֲנָשָׁא אֲרֵי יֵצֶר לִבָּא בִּישׁ מְזַעֲרֵיהּ וְלָא אוֹסִיף עוֹד לְמִסְפֵּי יַת
22 כָּל חַיְתָא כְּמָא דַעֲבַדִית: עוֹד כָּל יוֹמֵי אַרְעָא זַרְעָא וְחֶצְדָּא וְקוּרָא וְחוּמָא וְקַיְטָא וְחֹרֶף וְיוֹמָא וְלֵילְיָא לָא יִבְטְלוּן:

ט

1 וּבָרִיךְ יְיָ יַת נֹחַ וְיַת בְּנוֹהִי וַאֲמַר לְהוֹן פְּרוּשׁוּ וּסְגוֹ וּמְלוֹ יַת אַרְעָא:
2 וּדְחִלַתְכוֹן וְאֵימַתְכוֹן תְּהֵי עַל כָּל חַיַּת אַרְעָא וְעַל כָּל עוֹפָא דְשָׁמַיָּא בְּכֹל דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא וְעַל כָּל נוּנֵי יַמָּא בִּידְכוֹן יְהַנוּן מְסִירִין:
3 כָּל רָחֵישָׁא דְהוּא חַי לָכוֹן יְהֵי לְמֵיכַל כְּעִסְבָּא יְרָקָא יְהַבִית לְכוֹן יַת כּוֹלְהוֹן:
4 בְּרַם בִּסְרָא בְּנַפְשֵׁיהּ דְמֵיהּ לָא תֵיכְלוּן:
5 וְדִישׁוּר דְּמָא דְנַפְשָׁתְכוֹן אֲתָבַע מִן יַד כָּל חַיְתָא אֲתָבְעִינֵיהּ וּמִן יַד בַּר נָשׁ מִן יַד גַּבְרָא דְאָחוּהִי אֲתָבַע יַת נַפְשָׁא דַאֲנָשָׁא:
6 דְּשָׁפִיךְ דְּמָא דַאֲנָשָׁא בַּאֲנָשָׁא דָמֵיהּ יִתְשְׁפֵּךְ אֲרֵי בְּצַלְמָא דַיְיָ עֲבַד יָת אֱנָשָׁא:
7 וְאַתּוּן פְּרוּשׁוּ וּסְגוֹ אִתְיַלְדוּ בְאַרְעָא וּסְגוֹ בַהּ:
8 וַאֲמַר יְיָ לְנֹחַ וְלִבְנוֹהִי עִמֵּיהּ לְמֵימָר:
9 וַאֲנָא הָא אֲנָא מְקַיֵּים יָת קְיָמִי עִמְּכוֹן וְעִם בְּנֵיכוֹן בָּתְרֵיכוֹן:
10 וְיָת כָּל נַפְשָׁא חַיְתָא דְעִמְּכוֹן בְּעוֹפָא בִּבְעִירָא וּכְכָל חַיְתָא דְאַרְעָא עִמְּכוֹן מִכֹּל נָפְקֵי תֵּבְתָא לְכָל חַיְתָא דְאַרְעָא:
11 וַאֲקִים יָת קְיָמִי עִמְּכוֹן וְלָא יִשְׁתֵּצֵי כָּל בִּשְׂרָא עוֹד מֵימֵי טוֹפָנָא וְלָא יְהֵא עוֹד טוֹפָנָא לְחַבָּלָא אַרְעָא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת־אוֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם לְדֹרֹת
13 עוֹלָם׃ אֶת־קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן וְהָיְתָה לְאוֹת
14 בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ׃ וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ
15 וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן׃ וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר
בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר וְלֹא
יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל־בָּשָׂר׃
16 וְהָיְתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם
בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־
17 הָאָרֶץ׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ זֹאת אוֹת־הַבְּרִית
אֲשֶׁר הֲקִימֹתִי בֵּינִי וּבֵין כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃
18 וַיִּהְיוּ בְנֵי־נֹחַ הַיֹּצְאִים מִן
הַתֵּבָה שֵׁם וְחָם וְיֶפֶת וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן׃
19 שְׁלֹשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי־נֹחַ וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָל־הָאָרֶץ׃
20 וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם׃
21 וַיֵּשְׁתְּ מִן־הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אָהֳלֹה׃
22 וַיַּרְא חָם אֲבִי כְנַעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו וַיַּגֶּד לִשְׁנֵי־אֶחָיו
23 בַּחוּץ׃ וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת אֶת־הַשִּׂמְלָה וַיָּשִׂימוּ עַל־
שְׁכֶם שְׁנֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אֲחֹרַנִּית וַיְכַסּוּ אֶת עֶרְוַת אֲבִיהֶם
וּפְנֵיהֶם אֲחֹרַנִּית וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ׃
24 וַיִּיקַץ נֹחַ מִיֵּינוֹ וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטֹן׃
25 וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו׃
26 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃
27 יַפְתְּ אֱלֹהִים לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם וִיהִי כְנַעַן עֶבֶד לָמוֹ׃
28 וַיְחִי־נֹחַ אַחֲרֵי הַמַּבּוּל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַחֲמִשִּׁים
29 שָׁנָה׃ וַיְהִי כָּל־יְמֵי־נֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה
וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיָּמֹת׃

X
1 וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת בְּנֵי־נֹחַ שֵׁם
חָם וָיֶפֶת וַיִּוָּלְדוּ לָהֶם בָּנִים אַחַר הַמַּבּוּל׃
2 בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. Noe.

12 *Dixitq; Deus, Hoc est signũ fœderis quod do
inter me & vos, & ad omnẽ animã viuentem
quæ est vobiscũ in generationes sempiternas.
13 *Arcũ meũ ponã in nubibus, & erit signũ fœ-
14 deris inter me & inter terrã. *Cũq; obduxero
C nubibus cęlũ, apparebit arcus meus in nubi-
15 bus. *Et recordabor fœderis mei vobiscũ, &
cũ omni anima viuente quę carnẽ vegetat: &
nõ erunt vltra aquæ diluuij ad delẽdã vniuer-
16 sam carnẽ. *Eritq; arcus in nubibus, & videbo
illũ; & recordabor fœderis sempiterni, quod
pactũ est inter Deũ, & omnẽ animã viuentem
17 vniuersę carnis quæ est super terrã. *Dixitque
Deus Noe: Hoc est signũ fœderis q̃ cõstituo
18 inter me & omnẽ carnẽ super terrã. *Erant er-
go filij Noe qui egressi sunt de arca, Sẽ, Cham
& Iaphet. Porrò Chã ipse est pater Chanaan.
19 *Tres isti filij sunt Noe, & ab his dissemĩatũ
est õne genus hominũ super vniuersam terrã.
20 *Cœpitque Noe vir agricola exercere terrã: &
21 plãtauit vineã. *Bibẽq; vinũ, inebriatus est: &
22 nudatus est in tabernaculo suo. *Quod cũ vi-
D disset Chã, pater Chanaã, verenda s. patris sui
esse nudata, nũtiauit duobus fratribus suis fo-
23 ras. *At verò Sem & Iaphet palliũ imposuerũt
humeris suis; & incedentes retrorsum, operue
runt verenda patris sui. Facieſque eorum a-
uersæ erant, & patris virilia non viderunt.
24 *Euigilans autem Noe ex vino, cùm didicisset
25 quæ fecerat ei filiꝰ suꝰ minor, *Ait: Maledictus
Chanaã: seruus seruorum erit fratribus suis.
26 *Dixitque: Benedictus Dominus Deus Sem:
27 sit Chanaan seruus eius. *Dilatet Deus Ia-
phet, & habitet in tabernaculis Sem: sitque
28 Chanaan seruus eius. *Vixit autem Noe post
diluuium, trecentis quinquaginta annis.
29 *Et impleti sunt omnes dies eius, nongen-
torum quinquaginta annorum: & mortuus
est.

CAP. X.

1 HÆ generationes filiorum Noe, Sem,
A Cham, & Iaphet: natique sunt eis filij
2 post diluuium. *Filij Iaphet, Gomer &
Magog, & Madai, & Iauan, & Thubal, &
Mosoch, & Thyras.

תרגום אונקלוס

12 וַאֲמַר יְיָ דָּא אָת קְיָמָא דַּאֲנָא יְהַב בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן וּבֵין כָּל נַפְשָׁא חַיְתָא עִמְּכוֹן לְדָרֵי עָלְמָא׃
13 יָת קַשְׁתִּי יְהַבִית בְּעַנְנָא וְתְהֵי לְאָת קְיָם בֵּין מֵימְרִי וּבֵין אַרְעָא׃
14 וְיְהֵי בְּעַנְנוּתִי עָנָן עַל אַרְעָא וְאִתְחֲזִי קַשְׁתָּא בְּעַנְנָא׃
15 וְאֶדְכַּר קְיָמִי דְּבֵין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן וּבֵין כָּל נַפְשָׁא חַיְתָא בְּכָל בִּשְׂרָא וְלָא יְהֵא עוֹד מַיָּא לְטוּפָנָא לְחַבָּלָא כָּל בִּשְׂרָא׃
16 וְתְהֵי קַשְׁתָּא בְּעַנְנָא וְאֶחְזִנַּהּ לְאִדְכָּרָא קְיָם עָלַם בֵּין מֵימְרָא דַייָ וּבֵין כָּל נַפְשָׁא חַיְתָא בְּכָל בִּשְׂרָא דְעַל אַרְעָא׃
17 וַאֲמַר יְיָ לְנֹחַ דָּא אָת קְיָמָא דִּי קַיֵּימִית בֵּין מֵימְרִי וּבֵין כָּל בִּשְׂרָא דְעַל אַרְעָא׃
18 וַהֲווֹ בְנֵי נֹחַ דְּנָפְקוּ מִן תֵּיבוּתָא שֵׁם וְחָם וְיָפֶת וְחָם הוּא אֲבוּהִי דְכְנָעַן׃
19 תְּלָתָא אִילֵּין בְּנֵי נֹחַ וּמֵאִלֵּין אִתְבַּדַּרַת כָּל אַרְעָא׃
20 וְשָׁרִי נֹחַ גֶּבַר פַּלָּח כְּאַרְעָא וּנְצַב כַּרְמָא׃
21 וְשָׁתִי מִן חֲמָרָא וְרַוִי וְאִתְגְּלִי בְגוֹ מַשְׁכְּנֵיהּ׃
22 וְחָמָא אֲבוּהִי דִכְנָעַן יָת עֶרְיָתָא דַאֲבוּהִי וְחַוִי לְתַרְעִין דְּאַחוֹהִי בְּשׁוּקָא׃
23 וְקָרִיבוּ שֵׁם וְיָפֶת יָת כְּסוּתָא וְשַׁוִיאוּ עַל כִּתְפָא דְתַרְוֵיהוֹן וְאָזְלוּ סְחוֹרִין וְחַפּוּ יָת עֶרְיָתָא דַאֲבוּהוֹן וְאַפֵּיהוֹן סְחוֹרִין וְעֶרְיָתָא דַאֲבוּהוֹן לָא חָזוּ׃
24 וְיָקִיץ נֹחַ מֵחֲמָרֵיהּ וְיָדַע יָתָא דְעָבַד לֵיהּ בְּרֵיהּ זְעֵירָא׃
25 וַאֲמַר לִיט כְּנָעַן עַבְדָּא פָּלַח יְהֵא לַאֲחוֹהִי׃
26 וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְשֵׁם וִיהֵא כְנָעַן עַבְדָּא
27 יַפְתְּ יְיָ לְיֶפֶת וְיִשְׁרֵי שְׁכִינְתֵיהּ בְּמַשְׁכְּנֵי דְשֵׁם וִיהֵא כְנָעַן עַבְדָּא לְהוֹן׃
28 וְחַיָּא נֹחַ בָּתַר טוּפָנָא תְּלָת מְאָה לְהוֹן׃
29 וַהֲווֹ כָּל יוֹמֵי נֹחַ תְּשַׁע מְאָה וְחַמְשִׁין שְׁנִין וּמִית׃

X
1 וְאִלֵּין תּוֹלְדָת בְּנֵי נֹחַ שֵׁם חָם וְיָפֶת וְאִתְיְלִידוּ לְהוֹן בְּנִין בָּתַר טוּפָנָא׃
2 בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃

Interp. ex Græc. lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμηνευσις των ο΄ 27

12 * Et dixit dominus Deus Noe: Hoc signum fœ-
deris, quod ego do inter me & vos, & inter om-
nem animam quæ est vobiscum in generationes sem
piternas: * Arcum meum pono in nube: & 13
erit in signum fœderis, inter me & terram.
* Et erit in connubilando me nubes super ter- 14
ram, apparebit arcus meus in nube: * Et re- 15
cordabor fœderis mei, quod est inter me & vos,
& inter omnem animam in omni carne: & non e-
rit aqua in diluuium, ad delendam vniuersam car-
nem. * Et erit arcus meus in nube: & vi- 16
debo illum, vt recorder fœderis sempiterni, inter me
& vos, & inter animam viuentem in omni carne
quæ est super terram.
* Et ait Dñs Deus Noe: Hoc signum fœderis, 17
quod constitui inter me, & inter omnem carnem
quæ est super terram. * Erant autem filij Noe, 18
qui egressi sunt de arca, Sem, Cham, Iapheth. Cham
autem erat pater Chanaan. * Tres isti sunt 19
filij Noe. ab istis dissẽminati sunt super omnem ter-
ram. * Et cœpit Noe homo agricola terræ: & 20
plantauit vineam. * Et bibit de vino: & 21
inebriatus est: & nudatus est in domo sua. * Et 22
vidit Cham pater Chanaan nuditatem patris sui:
& egressus, nunciauit duobus fratribus suis foris.
* Et accipientes Sem & Japheth pallium, impo- 23
suerunt super duo dorsa eorum, & abierunt retror-
sum, & operuerunt nuditatem patris sui: & fa-
cies eorum retrorsum, & nuditatem patris sui non
viderunt. * Euigilauit autem Noe à vino, & co- 24
gnouit quæcunque fecit ei filius suus iunior. * Et 25
ait: Maledictus Chanaan: seruus domesticus erit fra-
tribus suis. * Et ait: Benedictus dominus 26
Deus Sem: & erit Chanaan seruus domesticus eius.
* Dilatet Deus Iapheth, & habitet in dombus 27
Sem. & erit Chanaan seruus eorum. * Vi- 28
xit autem Noe post diluuium, annos trecentos quin-
quaginta. * Et fuerunt omnes dies Noe, 29
nongenti quinquaginta anni: & mortuus est.

CAP. X.

* HÆ generationes filiorum Noe, Sem, 1
Cham, & Iapheth: natique sunt eis filij post diluuium.
* Filij Iapheth, Gomer, & Magog, & Madai, 2
& Iauan, & Thobal, & Mosoch, & Thiras.

12 * καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε, τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς δια-
θήκης, ὃ ἐγὼ δίδωμι ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέ-
σον πάσης ψυχῆς, ἣ ἐστι μεθ' ὑμῶν εἰς γενεὰς αἰωνίους·
13 * τὸ τόξον μου τίθημι ἐν τῇ νεφέλῃ. καὶ ἔσται εἰς σημεῖον δια-
θήκης, ἀναμέσον ἐμοῦ
14 καὶ τῆς γῆς. * καὶ ἔσται ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας ἐπὶ τὴν γῆν· ὀ-
15 φθήσε) τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ· * καὶ μνησθήσομαι τῆς δια-
θήκης μου, ἣ ἐστιν ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον πά-
σης ψυχῆς ἐν πάσῃ σαρκί· καὶ οὐκ ἔσται ὕδωρ εἰς κατακλυσ-
μόν, ὥστε ἐξαλεῖψαι πᾶσαν σάρκα.
16 * Ἔσται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ· καὶ ὄψομαι αὐτὸ, τοῦ
μνησθῆναι διαθήκην αἰώνιον, ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀ-
ναμέσον ψυχῆς ζώσης ἐν πάσῃ σαρκί, ἣ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς.
17 * καὶ εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῷ νῶε, τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης, ἧς διεθέμην ἀναμέσον ἐμοῦ, καὶ ἀναμέσον πάσης σαρκὸς,
18 ἣ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς.
* ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ νῶε, οἱ ἐξελθόντες ἐκ τῆς κιβωτοῦ, σὴμ,
χὰμ, ἰάφεθ· χὰμ ὁ ἦν πατὴρ χαναάν.
19 * τρεῖς οὗτοι εἰσιν οἱ υἱοὶ νῶε· ἀπὸ τούτων διεσπάρη ἐπὶ
20 πᾶσαν τὴν γῆν. * Ἠρξατο νῶε ἄνθρωπος γεωργὸς γῆς·
21 Ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα. * ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, Ἐ
22 ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. * Ἐ εἶδεν χὰμ ὁ πατὴρ χαναὰν
τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, Ἐ ἐξελθὼν ἀπήγγειλε τοῖς δυσὶν
23 ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἔξω. * Ἐ λαβόντες σὴμ Ἐ ἰάφεθ τὸ ἱμά-
τιον, ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν, Ἐ ἐπορεύθησαν ὀπισθοφα-
νῶς, Ἐ ἐκάλυψαν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, Ἐ τὸ πρό-
σωπον αὐτῶν ὀπισθοφανῶς, Ἐ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν
24 οὐκ εἶδον. * ἐξενηψε δὲ νῶε ἀπὸ τοῦ οἴνου, Ἐ ἔγνω ὅσα ἐ-
25 ποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος. * Ἐ εἶπεν, ἐπικα-
τάρατος χαναάν. παῖς οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
26 * καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ σήμ· Ἐ ἔσαι χαναὰν
27 παῖς οἰκέτης αὐτοῦ. * πλατύναι ὁ θεὸς τῷ ἰάφεθ, καὶ κα-
τοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ σήμ· Ἐ ἔσαι χαναὰν παῖς αὐτῶν.
28 * ἔζησε δὲ νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, ἔτη τριακόσια πεν-
29 τήκοντα. * καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι νῶε, ἐνιακ-
όσια πεντήκοντα ἔτη· καὶ ἀπέθανεν. ι΄.
1 * Αὗται αἱ γενέσεις τῶν υἱῶν νῶε, σὴμ, χὰμ, ἰάφεθ· καὶ ἐ-
2 γεννήθησαν αὐτοῖς υἱοὶ μετὰ τὸν κατακλυσμόν. υἱοὶ ἰάφεθ, γόμερ,
Ἐ μαγὼγ, Ἐ μαδαὶ, Ἐ ἰωνὰν, καὶ θοβὲλ, Ἐ μοσὸχ, καὶ θειρᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Dixitque Deus: Hoc est signum pacti quod ego ponam inter verbum meum, & inter omnem animam viuentem quæ est vobiscum in generationes seculi. " Arcum meum ponam in nube; & erit in signum fœderis inter verbum meum & terram. " Et erit cum adduxero nubem super terram, & videbitur arcus in nube. " Et recordabor pacti mei quod est inter verbum meum, & inter vos, & inter omnem animam viuentem in vniuersa carne: neque erit vltra aqua diluuij ad disperdendam omnem carnem. " Et erit arcus in nube; & videbo eum in memoriam fœderis sempiterni, quod est inter verbum Dei, & inter omnem animam viuentem in vniuersa carne quæ est super terram. " Dixitque Deus ad Noe: Hoc est signum fœderis inter verbum meum, & vniuersam carnem quæ est super terram. " Et fuerunt filij Noe qui egressi sunt de arca, Sem, & Cham, & Iapheth. & Cham ipse est pater Chanaan. " Tres isti sunt filij Noe: & ab his dissẽminata est vniuersa terra. " Et cœpit Noe esse vir operarius in terra: & plantauit vineam. " Et bibit ex vino, & inebriatus est: & nudatus est in medio tabernaculi sui. " Et vidit Cham pater Chanaan verenda patris sui: & nuntiauit duobus fratribus suis foras. " Et tulerunt Sem, & Iapheth pallium, & imposuerunt super humerum amborum: & abierunt retrorsum, & operuerunt verenda patris sui: & facies eorum auersæ erant, & verenda patris sui non viderunt. " Euigilans autem Noe ex vino, cognouit quod fecerat ei filius suus minor. " Et ait, Maledictus Chanaan: seruus seruiens erit fratribus suis. " Et ait: Benedictus dominus Deus Sem: & sit Chanaan seruus eis. " Et vixit Noe post diluuium trecentis & quinquaginta annis.
" Et fuerunt omnes dies Noe, nongenti & quinquaginta anni: & mortuus est.

CAP. X.

ET hæ sunt generationes filiorum Noe, Sem, & Cham, & Iapheth: natique sunt eis filij post diluuium.
* Filij Iapheth, Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, & Tubal, & Mesech, & Thiras.

Universidad de Deusto
Biblioteca

* וּבְנֵי גֹמֶר אַשְׁכְּנַז וְרִיפַת וְתֹגַרְמָה׃
* וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ כִּתִּים וְדֹדָנִים׃
* מֵאֵלֶּה נִפְרְדוּ אִיֵּי הַגּוֹיִם בְּאַרְצֹתָם אִישׁ לִלְשֹׁנוֹ לְמִשְׁפְּחֹתָם בְּגוֹיֵהֶם׃ * וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם
וּפוּט וּכְנָעַן׃ * וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה
שְׁבָא וְדֵדָן׃ * וְכוּשׁ יָלַד אֶת נִמְרֹד הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר בָּאָרֶץ׃
* הוּא הָיָה גִבֹּר צַיִד לִפְנֵי יְהוָה עַל כֵּן יֵאָמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר צַיִד לִפְנֵי יְהוָה׃
* וַתְּהִי רֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל וְאֶרֶךְ וְאַכַּד וְכַלְנֵה בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר׃ * מִן הָאָרֶץ
הַהִוא יָצָא אַשּׁוּר וַיִּבֶן אֶת נִינְוֵה וְאֶת רְחֹבֹת עִיר וְאֶת כָּלַח׃ * וְאֶת רֶסֶן בֵּין נִינְוֵה וּבֵין כָּלַח הִוא
הָעִיר הַגְּדֹלָה׃ * וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת לוּדִים וְאֶת עֲנָמִים וְאֶת לְהָבִים וְאֶת נַפְתֻּחִים׃ * וְאֶת
פַּתְרֻסִים וְאֶת כַּסְלֻחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת כַּפְתֹרִים׃ * וּכְנַעַן יָלַד אֶת צִידֹן
בְּכֹרוֹ וְאֶת חֵת׃ * וְאֶת הַיְבוּסִי וְאֶת הָאֱמֹרִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי׃ * וְאֶת הַחִוִּי וְאֶת הָעַרְקִי וְאֶת הַסִּינִי׃
* וְאֶת הָאַרְוָדִי וְאֶת הַצְּמָרִי וְאֶת הַחֲמָתִי וְאַחַר נָפְצוּ מִשְׁפְּחוֹת הַכְּנַעֲנִי׃ * וַיְהִי גְּבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידֹן
בֹּאכָה גְּרָרָה עַד עַזָּה בֹּאכָה סְדֹמָה וַעֲמֹרָה וְאַדְמָה וּצְבוֹיִם עַד לָשַׁע׃ * אֵלֶּה בְנֵי חָם לְמִשְׁפְּחֹתָם
לִלְשֹׁנֹתָם בְּאַרְצֹתָם בְּגוֹיֵהֶם׃ * וּלְשֵׁם יֻלַּד גַּם הוּא אֲבִי כָל בְּנֵי עֵבֶר אֲחִי יֶפֶת הַגָּדוֹל׃ * בְּנֵי
שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד וְאָרָם׃ * וּבְנֵי אֲרָם עוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וָמָשׁ׃ * וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת
שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת עֵבֶר׃ * וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו
יָקְטָן׃ * וְיָקְטָן יָלַד אֶת אַלְמוֹדָד וְאֶת שָׁלֶף וְאֶת חֲצַרְמָוֶת וְאֶת יָרַח׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. Nor.

3 * Porrò filij Gomer, Assenez, & Riphat, &
4 Thogorma. * Filij autem Iauan, Helisa, &
5 Tharsis, Cethim, & Dodanim. * Ab his diuisę sunt insulę gentiũ in regionibus suis, vnusquisq; secũdũ linguã, & familias in nationib⁹
6 suis. * Filij autem Cham, Chus, & Mesraim, &
7 Phuth, & Chanaan. * Filij autem Chus, Saba, Euila, & Sabatha, & Regma, & Sabathaca. Fi-
8 lij Regma, Saba & Dadã. * Porrò Chus genuit
9 Nẽroth. ipse cœpit esse potẽs in terra: * Et erat robustus venator coram Domino. Ab hoc
B exiuit prouerbiũ, Quasi Nẽroth robustus ve-
10 nator corã Domino. * Fuit autem principium regni eius Babylon, & Arach, & Acad, & Chalanne in terra Sennaar. * De terra illa egressus
11 est Assur, & ædificauit Niniuẽ, & plateas ciuitatis, & Chale: * Resen quoq; inter Niniuẽ &
12 Chale: hæc est ciuitas magna. * At verò Mestraĩ
13 genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, & Ne-
14 ptuim; * Et Phetrusim, & Celluim: de quibus
15 egressi sunt Philistiim, & Capturim. * Chanaã autem genuit Sidonem primogenitum suum,
16 Ethæum; * Et Hiebusæum, & Amorræum, &
17 Gergesæum; * Et Euæum, & Arachæum, Cy-
18 næum, * Et Aradium, Samaræũ, & Amathæũ:
C & per hos dissẽminati sunt populi Chananæ-
19 orum. * Factique sunt termini Chanaan venientibus à Sidone Ieraram, vsque ad Gazam, donec ingrediaris Sodomam & Go-
morram, & Adamam, & Seboym, vsque Le-
20 sa. * Hi sunt filij Cham in cognationibus, &
linguis, & generationibus, territoĳs, & gẽtibus
21 suis. * De Sem quoque nati sunt patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth maio-
22 re. * Filij Sem, Helam, & Assur, & Ar-
phaxad, Lud, & Aram.
23 * Filij Aram, Hus, & Hul, & Gether, &
24 Mes. * At verò Arphaxad genuit Sa-
25 le: de quo ortus est Heber. * Natique
D sunt Heber filij duo: nomen vni, Phaleg: eo quòd in diebus eius diuisa sit terra: & nomen fratris eius, Iectan.
26 * Qui Iectan genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, Iare.

תרגום אונקלוס

1 וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז וְרִיפַת וְתוֹגַרְמָה׃ 4 וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישׁ כִּתִּים וְרוֹדָנִים׃ 5 מֵאִילֵּין אִתְפְּרִדוּ נַגְוָתָא עַמְמַיָּא בְּאַרְעָהוֹן גְּבַר
לִלְשָׁנֵיהּ לְזַרְעִיָּתְהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן׃ 6 וּבְנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם וּפוּט וּכְנָעַן׃ 7 וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּה וְרַעְמָה וּבְנֵי רַעְמָה
שְׁבָא וְדֵדָן׃ 8 וְכוּשׁ אוֹלִיד יָת נִמְרֹד הוּא שָׁרִי לְמֶהֱוֵי גִּבֹּר בְּאַרְעָא׃ 9 הוּא הֲוָה גִּבֹּר תַּקִּיף קֳדָם יְיָ עַל כֵּן יְתֵאמַר כְּנִמְרֹד גִּבּוֹר תַּקִּיף קֳדָם
יְיָ׃ 10 וַהֲוָת רֵישׁ מַלְכוּתֵיהּ בָּבֶל וְאֶרֶךְ וְאַכַּד וְכַלְנֵה בְּאַרְעָא דְּבָבֶל׃ 11 מִן אַרְעָא הַהִיא נְפַק אַשּׁוּר וּבְנָא יָת נִינְוֵה וְיָת רְחוֹבוֹת קִרְיָתָא
וְיָת כָּלַח׃ 12 וְיָת רֶסֶן בֵּין נִינְוֵה וּבֵין כָּלַח הִיא קִרְיָתָא רַבְּתָא׃ 13 וּמִצְרַיִם אוֹלִיד יָת לוּדִים וְיָת עֲנָמִים וְיָת לְהָבִים וְיָת נַפְתֻּחִים׃
וְיָת כַּסְלֻחִים דִּנְפָקוּ מִנְּהוֹן פְּלִשְׁתָּאֵי וְיָת כַּפְתּוֹרָאֵי׃ 14 וְיָת פַּתְרוּסָאֵי וְיָת כַּסְלוּחָאֵי דְּנָפְקוּ מִנְּהוֹן פְּלִשְׁתָּאֵי וְיָת קַפּוּטְקָאֵי׃ 15 וּכְנָעַן אוֹלִיד יָת צִידוֹן בּוּכְרֵיהּ וְיָת חִיתָאֵי׃ 16 וְיָת יְבוּסָאֵי וְיָת
אֱמוֹרָאֵי וְיָת גִּרְגָּשָׁאֵי׃ 17 וְיָת חִיוָאֵי וְיָת עַרְקָאֵי וְיָת אֲנָתוֹסָאֵי׃ 18 וְיָת אַרְוָדָאֵי וְיָת צַלְמָנָאֵי וְיָת חֲמָתָאֵי וּבְתַר כֵּן אִתְבַּדְּרוּ זַרְעִיַּת
כְּנָעֲנָאֵי׃ 19 וַהֲוָת תְּחוּם כְּנָעֲנָאֵי מִטְּרַן מְטֵי לְסִדּוֹם וְעַמּוֹרָה וַאֲדְמָה וּצְבוֹיִם עַד לָשַׁע׃ 20 אִילֵּין בְּנֵי חָם לְזַרְעִיָּתְהוֹן
לִלְשָׁנֵיהוֹן בְּאַרְעָהוֹן בְּעַמְמֵיהוֹן׃ 21 וְלִשֵׁם אִתְיְלִיד אַף הוּא אֲבוּהוֹן דְּכָל בְּנֵי עֵבֶר אֲחוּהִי דְּיֶפֶת רַבָּא׃ 22 בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר
וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד וַאֲרָם׃ 23 וּבְנֵי אֲרָם עוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וָמָשׁ׃ 24 וְאַרְפַּכְשַׁד אוֹלִיד יָת שֶׁלַח וְשֶׁלַח אוֹלִיד יָת
עֵבֶר׃ 25 וּלְעֵבֶר אִתְיְלִיד תְּרֵין בְּנִין שׁוּם חַד פָּלֶג אֲרֵי בְיוֹמוֹהִי אִתְפַּלְגַת אַרְעָא וְשׁוּם אֲחוּהִי יָקְטָן׃
26 וְיָקְטָן אוֹלִיד יָת אַלְמוֹדָד וְיָת שֶׁלֶף וְיָת חֲצַר מָוֶת וְיָת יָרַח׃

3 * Et filij Gomer Aschonez, & Rhiphath, et Tho-
4 gorma. * Et filij Iauan, Elissa, & Tharsis, Citij,
5 Rhodij. * Ab iis diuisæ sunt insulæ gentium in terra eorum: vnusquisque secundum linguam in familiis suis, & gentibus suis.
6 * Filij autem Cham, Chus, & Mesraim, Phuth,
7 & Chanaan. * Filij autem Chus, Saba, & Euila, et Sabatha, & Regma, & Sabathaca. filij autem Regma, Seba & Dadan.
8 * Chus autem genuit Nemrod. hic cœpit esse
9 gigas super terram. * Iste erat gigas venator coram domino Deo. propter hoc dicent, quòd Nemrod gigas venator coram Domino Deo.
10 * Et fuit principium regni eius, Babylon, & Arach, & Acad, & Chalanne, in terra Sennaar.
11 * Ex terra illa egressus est Assur, & ædificauit Niniuen, & Rhooboth ciuitatem, & Chalac:
12 * Et Dasem, inter Niniuen & inter Chalac. hæc
13 ciuitas magna. * Et Mesraim genuit Ludim, & Anamim & Labiim, & Nephthuim.
14 * Et Phetrusim, & Celuim: vnde egressi sunt
15 inde Philistiim, & Caphthurim.
* Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum, & Ettæum, * Et Iebusæum, & Amor-
16 rhæum, & Gergesæum: * Et Euæum, &
17 Arachæum, & Cynæum, * Et Aradium, & Sama-
18 rium, & Amathæum. & post hæc dissemĩatæ sunt tribus Chananæorum. * Et facti sunt termini
19 Chananæorum à Sidone, donec veniatur in Gerara & Gazan, donec veniatur Sodomam & Gomorram, Adama & Seboim vsque ad Lasa. * Hi filij
20 Cham, in tribubus suis, secundum linguas suas, in regionibus suis, & in gentibus suis. * Et Sem na-
21 tus est & ipsi patri omnium filiorum Heber, fratri Japheth maioris. * Filij Sem, Elam & Assur,
22 & Arphaxad, & Luth, & Aram, & Cainan:
23 * Et filij Aram, Hus & Ul, & Gether, &
24 Mes. * Et Arphaxad genuit Cainan: Cainan autem genuit Sale. Sale autem genuit Eber.
25 * Et Eber nati sunt duo filij: nomen vni, Phalec: quia in diebus eius diuisa est terra: & nomen fratris eius, Iectan.
26 * Iectan autem genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, & Iared.

ΓΕΝΕΣΙΣ. μθερμηνεῦσις τῶ ο'. 29

3 * καὶ υἱοὶ γάμες, ἀχαναζ, καὶ ῥιφαθ, καὶ θογαρμά.
4 * καὶ υἱοὶ ἰωυὰν, ἐλισα, & θαρσεῖς, κίτοι, & ῥόδιοι.
5 * ἐκ τούτων ἀφωρίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν· ἕκας & κ) γλῶσσαν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, & ταῖς ἐθνεσιν αὐτῶν.
6 * υἱοὶ δὲ χαμ, χοῦς, & μεσαραείμ, φθ, & χαναάν.
7 * υἱοὶ δὲ χοῦς, Σαβὰ, καὶ ἑυειλὰ, & σαβαθὰ, καὶ ῥεγμὰ, & σαβαθακά. υἱοὶ δ ῥεγμὰ, σέβα, & δαδάν.
8 * χοῦς δ ἐγέννησε τὸν νεμβρώδ. οὗτ& ἤρξατο εἶναι γί-
9 γας ἐπὶ τ γῆς. * ὅτ& ἦν γίγας κυνηγὸς ἐνώπιο κυρίο θεῦ. διὰ τοῦτο ἐροῦσιν, ὡς νεμβρὼδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ.
10 * & ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτῦ, βαβυλὼν, καὶ ὀρέχ· & ἀρχαὰδ, & χαλάνη, ἐν τῇ γῇ
11 Σεναάρ. * ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης ἐξῆλθεν ἀσσύ· & ᾠκοδόμησε τὴν νινευὶ, καὶ τὴν ῥοωβὼθ πόλιν, καὶ τὴν χαλάκ·
12 * καὶ τὴν δασεμ, ἀναμέσον νινευὶ, καὶ ἀναμέσον χαλάκ· αὕτη ἡ πόλις, ἡ μεγάλη. * καὶ μεσαραεὶμ ἐγέννησε
13 τοὺς λουδιεὶμ, καὶ τοὺς ἀνειαμιεὶμ, & τοὺς λαβιεὶμ, καὶ τοὺς
14 νεφθουειμ· * καὶ τοὺς πατροσινιεὶμ, & τοὺς χασλωνιεὶμ, ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν φυλισιεὶμ, & τοὺς καφθορειμ.
15 * χανααν δ ἐγέννησε τὸν σιδῶνα πρωτότοκον αὐτ, καὶ τὸν
16 χεθαῖον· * καὶ τὸν ἰεβουσαῖον, & τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν
17 γεργεσαῖον, * καὶ τὸν ἑυαῖον, καὶ τὸν ἀρουκαῖον, καὶ τὸν
18 ἀσενναῖον, * καὶ τὸν ἀράδιον, & τὸν σαμαραῖον, & τὸν ἀ-
μαθῖ. καὶ μ) ταῦτα διεσπάρησαν αἱ φυλαὶ τῶν χαναναίων.
19 * & ἐγένετο τὰ ὅρια τῶν χαναναίων ἀπὸ σιδῶνος ἐως εἰσελθεῖν εἰς γέρραρα καὶ γάζαν, ἕως ἐλθεῖν σοδόμων καὶ γομόρρας, ἀδαμα & σεβωειμ ἕως λασά. * ἕ τοι οἱ υἱοὶ χαμ, ἐν
20 ταῖς φυλαῖς αὐτῶν, κ) γλώσσας αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, & ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. * & τῷ σημ ἐγεννήθη & αὐτῷ
22 πατρὶ πάντων τῶν υἱῶν ἕβερ, ἀδελφῷ ἰάφεθ ὁ μείζονος.
* υἱοὶ σημ, αἰλὰμ, καὶ ἀσσὺρ, & ἀρφαξὰδ, & λυδ, & ἀ-
23 ραμ, καὶ καϊνάν. * καὶ υἱοὶ αράμ, ὡς & σὺλ, καὶ γα-
24 θερ, & μοσόχ. * & ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν καϊνὰν· καϊ-
νὰν δ ἐγέννησε τὸν σαλά. Σαλὰς δ ἐγέννησε τὸν ἕβερ.
25 * & τῷ ἕβερ ἐγεννήθησαν δύο υἱοί· ὄνομα τῷ ἑνὶ, φαλὲκ· ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτ διεμερίσθη ἡ γῆ. καὶ ὄνομα τῷ ἀδελ-
26 φῷ αὐτ, ἰεκτάν. * ἰεκτὰν δ ἐγέννησε τὸν ἰελμοδὰλ, & τὸν Σαλὲφ, & τὸν ἀζαραμωθ, & ἰεβὰχ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 * Et filij Gomer, Aschenez, & Riphat, & Togarma. * Et filij Iauan, Helisa & Tharsis, Cethim & Dodanim. * Ab his diuisæ
3 sunt insulæ gentium in terris suis, vnusquisque secundum linguam suam, secundum familias suas in populis suis.
4 * Et filij Cham, Chus, & Mesraim, & Phut, & Chanaan. * Et filij Chus, Saba, & Euila, & Sabatha, & Regma, & Sabathaca: & filij Regma, Saba & Dedan.
5 * Et Chus genuit Nemrod: ipse cœpit esse potens in terra.
6 * Ipse erat vir robustus coram Domino: propterea dicebatur, Quasi
7 Nemrod vir robustus coram Domino. * Et fuit principium regni sui Babylon, & Erech, & Achad, & Calane in terra Babylonis.
8 * De terra illa egressus est Asur; & ædificauit Niniuen, & Rooboth ciuitatem, & Chale;
9 * Et Resen, quæ est inter Ninue & inter Chale. hæc est ciuitas magna. * Et Mesraim genuit Ludim, & Ananiim, & Laabim, & Neptuim:
10 * Et Phettusim & Cesluim: de quibus egressi sunt Philistiim & Cappadoces.
11 * Et Chanaan genuit Sidon primogenitum suum, & Ethæum:
12 * Et Iebusæos, & Amorræos, & Gergesæos:
13 * Et Euæos, & Arachæos, & Cinæos:
14 Et Aradios, & Samarathæos, & Amathæos: & postea dissemĩatæ sunt familiæ Chananæorum. * Et fuit terminus
15 Chananæorum à Sidone, pertingens Geraram vsque Gazam, pertingens Sodomam & Gomorram, & Adama, & Seboym vsque Lassa.
16 * Isti sunt filij Cham per cognationes suas, & linguas suas in terris suis, in populis suis.
17 * Et de Sem nati sunt: ipse quoque est pater omnium filiorum Heber, frater Iapheth maior.
18 * Filij Sem, Helam, & Assur, & Arphaxad, & Lud, & Aram.
19 * Et filij Aram, Hus, & Hul, & Gether, & Mes.
20 * Arphaxad autem genuit Sale: & Sale genuit Heber:
21 * Et de Heber nati sunt duo filij: nomen vnius Phaleg: quia in diebus suis diuisa est terra: & nomen fratris sui, Iectan.
22 * Iectan autem genuit Elmodad, & Saleph, & Asarmoth, & Iare:

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 ואת הרון ואת אוזל ואת דקלה:
28 ואת עובל ואת אבימאל ואת שבא:
29 ואת אופיר ואת חוילה ואת יובב כל אלה בני
30 יקטן: ויהי מושבם ממישא באכה ספרה הר הקדם:
31 אלה בני שם למשפחתם ללשנתם בארצתם לגויהם:
32 אלה משפחת בני נח לתולדתם בגויהם ומאלה
נפרדו הגוים בארץ אחר המבול: יא

1 ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים: ויהי
2 בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם:
3 ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה
לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם
4 לחמר: ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו
בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ:
5 וירד יהוה לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו
6 בני האדם: ויאמר יהוה הן עם אחד ושפה אחת
לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל
7 אשר יזמו לעשות: הבה נרדה ונבלה שם שפתם
8 אשר לא ישמעו איש שפת רעהו: ויפץ יהוה אתם
9 משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנת העיר: על
כן קרא שמה בבל כי שם בלל יהוה שפת כל הארץ
ומשם הפיצם יהוה על פני כל הארץ:
10 אלה תולדת שם שם בן מאת שנה ויולד את
11 ארפכשד שנתים אחר המבול: ויחי שם אחרי
הולידו את ארפכשד חמש מאות שנה ויולד בנים
12 ובנות: וארפכשד חי חמש ושלשים שנה
13 ויולד את שלח: ויחי ארפכשד אחרי הולידו את
שלח שלש שנים וארבע מאות שנה ויולד בנים
14 ובנות: ושלח חי שלשים שנה ויולד את
15 עבר: ויחי שלח אחרי הולידו את עבר שלש שנים
וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות:

GENESIS. Translat. B. Hierony. Noe.

27 * Et Adoram, & Iazal, & Decla; * Et Hebal,
28 & Abimahel, Saba; * Et Iophir, & Euila, &
29 Iobab. omnes isti filij Iectan. * Et facta est ha-
30 bitatio eorum de Messa, pergētibus vsque Se-
31 phar montem Orientalem. * Isti sunt filij Sem
secūdum cognationes, & linguas, & regiones
32 in gentibus suis. * Hæ familiæ Noe iuxta po-
pulos & nationes suas. Ab his diuisæ sunt gē-
tes in terra post diluuium.

CAP. XI.

1 ERat autem terra labij vnius, & sermonum
2 eorundem. * Cumq; proficiscerentur de O-
A riente, inuenerunt cāpum in terra Sennaar, &
3 habitauerunt in eo. * Dixitq;, alter ad proximū
suum: Venite, faciamus lateres, & coquamus
eos igni. Habueruntq; lateres pro saxis, & bi-
4 tumen pro cemento. * Et dixerunt: Venite, fa-
ciamus nobis ciuitatē & turrē, cuius culmen
pertingat ad cælū, & celebremus nomen no-
strū antequam diuidamur in vniuersas terras.
5 * Descendit autē Dominus vt videret ciuitatē
6 & turrē quam ędificabant filij Adā: * Et dixit:
Ecce vnus est populus, & vnum est labium
omnibus. Cœperuntq; hoc facere; nec desistēt
7 à cogitationibus suis, donec eas opere com-
pleant. * Venite igitur, descendamus, & cōfun
B damus ibi linguam eorū, vt non audiat vnus-
8 quisque vocem proximi sui. * Atque ita diuisit
eos Dominus ex illo loco in vniuersas terras:
9 & cessauerunt ędificare ciuitatē. * Et idcirco
vocatū est nomen eius Babel, quia ibi confu-
sum est labium vniuersæ terræ. Et inde disper-
sit eos Dñs super faciem cunctarū regionum.
10 * Hæ sunt generationes Sem: Sem erat cētum
11 annorum quando genuit Arphaxad, biennio
post diluuium. * Vixitq; Sem postquam genuit
Arphaxad, quingētis annis: & genuit filios &
12 filias. * Porrò Arphaxad vixit triginta quinque
13 annis: & genuit Sale. * Vixitq; Arphaxad post-
quam genuit Sale, trecentis tribus annis: &
14 genuit filios & filias. * Sale quoque vi-
15 xit triginta annis: & genuit Heber. * Vixitq;
C Sale postquam genuit Heber, quadringentis
tribus annis: & genuit filios & filias.

תרגום אונקלוס

27 והם תרוחם והם אזוחל והיה דקלה:
28 והיה מהכנייהון ממשא סטי למספר טור כד מנחא:
29 איליין בני שם לזרעייהון ללישניהון בארעהון לעמהיהון:
30 וזרעית בני נח למולדהון בעממיהון ומאלין אתפרשו עממיא בארעא בתר טופנא:
יא
1 והוה כל ארעא לשון חד ומטול חד:
2 והוה במיטלהון בקדמיתא ואשכחו בקעתא בארעא דבבל ויתיבו תמן:
3 ואמרו גבר לחבריה הבו נרמי לבנין ונוקדינון בנורא והות להון לבינתא לאבנא והמרא הות להון לשיע:
4 ואמרו הבו נבנה לנא קרתא ומגדלא ורישיה מטי עד צית שמיא ונעביד לנא שמא דלמא נתבדר על אפי כל ארעא:
5 ואתגלי יי לאתפרעא על עובדי קרתא ומגדלא דבנו בני אינשא:
6 ואמר יי הא עם חד ולישן חד לכולהון ודין דשרו למעבד ובכן לא יתמנע מנהון כל דחשיבו למעבד:
7 הבו ונבלבל תמן לשנהון דלא ישמעון אינש לישן חבריה:
8 ובדר יי יתהון מתמן על אפי כל ארעא ובטלין מלמבני קרתא:
9 על כן קרא שמה בבל ארי תמן בלבל יי לישן כל ארעא ומתמן בדרינון יי על אפי כל ארעא:
10 איליין תולדת שם בר מאה שנין ואוליד בנין ובנן:
11 וחיא שם בתר דאוליד ית ארפכשד חמש מאה שנין ואוליד בנין ובנן:
12 וחיא ארפכשד בתר דאוליד ית שלח ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בנין ובנן:
13 וחיא שלח בתר דאוליד ית עבר ארבע מאה ותלת שנין ואוליד בנין ובנן:

Interp. ex Græc. lxx. GENESIS.

* Et Adoram, et Azal, & Decla, * Et Ebal, & Abi-
mael, & Saban; * Et Vphir, et Euilat, et Iobab. omnes
isti filij Iectan. * Et facta est habitatio eorū de Messa,
vsq; ad Sephar montē Oriētis. * Isti filij Sē in tribu-
bus suis, secundū linguas suas, in regionibus suis, &
in gentibus suis. * Hæ tribus filiorū Noe secundū cog
nationes eorū, secundū gentes eorū. ab istis disse-
minatæ sunt insulæ gentium in terra, post diluuium.

CAP. XI.

ET erat omnis terra labiū vnū, et vox vna omni-
bus. * Et factū est cū mouerētur ipsi ab Oriente,
inuenerūt cāpū in terra Sēnaar; et habitauerūt ibi.
* Et dixit homo proximo suo: Venite, laterificemus
laterē, & coquamus eos igni. & factus est illis later
in lapidē, et bitumen fuit illis lutū. * Et dixerūt, Ve-
nite, ædificemus nobis ciuitatē & turrim, cuius erit
caput vsq; ad cælum: & faciamus nobis nomē, an-
tequā dispergamur nos à facie vniuersæ terræ. * Et
descēdit dñs Deus vt videret ciuitatē & turrim,
quā ædificauerūt filij hominum. * Et dixit Dominus:
Ecce genus vnum, & labium vnum omnium. et hoc
cœperunt facere, & nunc non deficiēt ab eis omnia,
quæcūque aggressi sunt facere. * Venite, & descen-
dentes, confundamus eorum linguā, vt non audiant
vnusquisque vocem proximi. * Et dispersit Domi-
nus ipsos inde super faciem omnis terræ: & cessauē-
runt ædificātes ciuitatē & turrim. * Propter hoc vo
catum est nomē eius, Cōfusio: quia ibi confudit Dñs
labia vniuersæ terræ: & inde dispersit eos Dñs su
per faciē omnis terræ. * Et hæ generationes Sē. Sēau
tē erat filius centum annorū, quādo genuit Arpha-
xad, secūdo anno post diluuiū. * Et vixit Sē postquā
genuit ipse Arphaxad, annos quingētos, & genuit
filios & filias: & mortuus est. * Et vixit Arpha-
xad annos cētū triginta quinq;, & genuit Cainan.
* Et vixit Arphaxad postquam genuit ipse Cai-
nan, annos quadringentos triginta: & genuit filios
& filias: & mortuus est. et vixit Cainā postquā
genuit ipse Sala, annos trecentos triginta: et genuit
filios & filias: & mortuus est. * Et vixit Sala an-
nos centum triginta, & genuit Eber. * Et vixit
Sala postquam genuit ipse Eber, annos trecentos tri
ginta: & mortuus est.

ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμήνευσις τῶ ο'. 31

17 * Ἐ τὸν ὀδορραὰμ, Ἐ αὐζὴλ, Ἐ δεκλά· * ϗ γεβὰλ, καὶ τὸν ἀβι-
18 μεὴλ, ϗ Σαβάν· * καὶ ὤφειρ, ϗ τὸν ευειλὰτ, καὶ ἰωβὰβ. πάν-
19 τες οὗτοι υἱοὶ ιεκτάν. * καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν, ἀπὸ
30 μασσῆ ἕως εἰς σωφηρὰ ὄρους ἀνατολῶν. * Ἕτοι υἱοὶ σὴμ ἐν ταῖς
31 φυλαῖς αὐτῶν, ϗ γλώσσας αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ
32 ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν. * αὗται αἱ φυλαὶ υἱῶν νωε ϗ συγγε-
νείας αὐτῶν, ϗ ἔθνη αὐτῶν. ἀπὸ τούτων διεσπάρησαν νῆσοι
τῶν ἐθνῶν ἐπὶ τῆς γῆς, μ ϗ τὸν κατακλυσμόν. ια'.

1 * Καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἓν, καὶ φωνὴ μία πᾶσι. * Ἐ ἐγέ-
2 νετο ἐν τῷ κινῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν, εὗρον πεδίον ἐν γῇ
3 σενναάρ, ϗ κατῴκησαν ἐκεῖ. * ϗ εἶπεν ἄνθρωπος τῷ πλησίον
αὐτοῦ, δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους, καὶ ὀπήσωμεν αὐτὰς πυ-
ρί. ϗ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον, ϗ ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς
4 ὁ πηλός. * καὶ εἶπον, δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ
πύργον, οὗ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ποιήσωμεν ἑ-
αυτοῖς ὄνομα, μ ϗ διασπαρῶμεν ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου
5 πάσης τῆς γῆς. * ϗ κατέβη κύριος ὁ θεὸς ἰδεῖν τὴν πόλιν καὶ
6 τὸν πύργον, ὃν ᾠκοδόμησαν Ⓓ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. * Ἐ εἶπε
κύριος, ἰδοὺ γένος ἓν ϗ χεῖλος ἐν ἅπασιν, καὶ τοῦτο ἤρξαντο
ποιῆσαι· Ἐ νῦν οὐκ ἐκλείψει ἀπ' αὐτῶν πάντα, ὅσα ἂν ἐπι-
7 θεῦ ποιεῖν. * δεῦτε Ἐ καταβάντες συγχέωμεν αὐτῶν τὰ χεῖ-
8 λη, ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τῆς φωνῆς τοῦ πλησίον. * καὶ
διέσπειρε κύριος αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς.
9 ϗ ἐπαύσαντο οἰκοδομοῦντες τὴν πόλιν ϗ τὸν πύργον. * διὰ
τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆ, σύγχυσις· ὅτι ἐκεῖ συνέχεε κύριος
τὰ χείλη πάσης τῆς γῆς, ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς ὁ κύριος ἐπὶ
10 πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. * καὶ αὗται αἱ γενέσεις σὴμ· σὴμ ἦν
υἱὸς ἑκατὸν ἐτῶν, ὅτε ἐγέννησε τὸν ἀρφαξὰδ, δευτέρου ἔτους μετὰ
11 κατακλυσμόν. * Ἐ ἔζησε σὴμ, μ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν ἀρ-
φαξὰδ, ἔτη πεντακόσια· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς Ἐ θυγατέρας. Ἐ
12 ἀπέθανεν. * Ἐ ἔζησεν ἀρφαξὰδ, ἔτη ἑκατὸν τριακονταπέντε,
13 Ἐ ἐγέννησε τὸν καϊνάν. * Ἐ ἔζησεν ἀρφαξὰδ, μ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν καϊνὰν, ἔτη τετρακόσια τριάκοντα. Ἐ ἐγέννησεν υἱοὺς
Ἐ θυγατέρας. Ἐ ἀπέθανεν. Ἐ ἔζησε καϊνὰν ἔτη ἑκατὸν τρια-
κοντα. ϗ ἐγέννησε τὸν σαλά. ϗ ἔζησε καϊνὰν, μ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν σαλά, ἔτη τριακόσια τριάκοντα· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς
14 καὶ θυγατέρας. Ἐ ἀπέθανεν. * Ἐ ἔζησε σαλὰ ἔτη ἑκατὸν
15 τριάκοντα, Ἐ ἐγέννησε τὸν ἔβερ. * Ἐ ἔζησε σαλὰ, μ τὸ γεν-
νῆσαι αὐτὸν τὸν ἔβερ, ἔτη τριακόσια τριάκοντα. Ἐ ἀπέθανεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et Aduram, & Vzal, & Decla: " Et Hobal, & Abimael, & Saba: " Et Ophir, & Euila, & Iobab: omnes isti filij Iectan. " Et fuit habitatio eorum à Messa, pertingens vsque Sephar montem Orientalem. " Isti sunt filij Sem per cognationes, & linguas suas, in terris suis, in populis suis. " Istæ sunt cognationes filiorum Noe per generationes suas in populis suis: & ab his diuisi sunt populi in terra post diluuium.

CAP. XI.

FRatque omnis terra linguæ vnius, & loquelæ vnius. ' Et factum est cùm proficiscerentur in principio, & inuenissent campum in terra Babylonis, habitauerunt ibi. ' Dixeruntque vnusquisque ad proximum suum: Venite, faciamus lateres, & coquamus eos igni: & erat eis later pro lapide, & bitumen erat eis pro luto. ' Et dixerunt, Venite, ædificemus nobis ciuitatem & turrim: & culmen eius pertingat vsque ad cælos: & faciamus nobis nomen, ne fortè dispergamur super faciem vniuersæ terræ. ' Et apparuit Dominus, vt vlciscereturſuper opera ciuitatis & turris, quas ædificauerunt filij hominum. ' Et dixit Dominus: Ecce populus vnus, & lingua vna est omnibus illis, & hoc est quod cœperunt facere, & nunc non prohibetur ab eis omne quod cogitauerunt facere. ' Venite, appareamus, & confundamus ibi linguam eorum, vt non audiat vnusquisque linguam proximi sui. ' Et dispersit eos Dominus inde super faciem vniuersæ terræ: & prohibiti sunt ab ædificatione ciuitatis. ' Idcirco vocatum est nomen eius Babel: quoniam ibi confudit Dominus linguam vniuersæ terræ. & inde dispersit eos Dominus super faciem vniuersæ terræ. " Hæ sunt genetationes Sem: Sem filius centum annorum erat, quando genuit Arphaxad, duobus annis post diluuium. " Et vixit Sem postquam genuit Arphaxad, quingentis annis: & genuit filios & filias. " Et Arphaxad vixit triginta & quinque annis, & genuit Sale. " Et vixit Arphaxad postquam genuit Sale, quadringentis & tribus annis: & genuit filios & filias. " Et Sale vixit triginta annis, & genuit Heber. " Et vixit Sale postquam genuit Heber, quadringentis & tribus annis: & genuit filios & filias.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ויחי־עבר ארבע ושלשים שנה ויולד את־פלג׃
17 ויחי־עבר אחרי הולידו את־פלג שלשים שנה
ארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות׃
18 ויחי־פלג שלשים שנה ויולד את־רעו׃
19 ויחי־פלג אחרי הולידו את־רעו תשע שנים
ומאתים שנה ויולד בנים ובנות׃
20 ויחי רעו שתים ושלשים שנה ויולד את־שרוג׃
21 ויחי רעו אחרי הולידו את־שרוג שבע שנים
ומאתים שנה ויולד בנים ובנות׃ 22 ויחי שרוג
שלשים שנה ויולד את־נחור׃ 23 ויחי שרוג אחרי
הולידו את־נחור מאתים שנה ויולד בנים ובנות׃
24 ויחי נחור תשע ועשרים שנה ויולד את־
תרח׃ 25 ויחי נחור אחרי הולידו את־תרח תשע
עשרה שנה ומאת שנה ויולד בנים ובנות׃
26 ויחי־תרח שבעים שנה ויולד את־אברם
את־נחור ואת־הרן׃ 27 ואלה תולדת תרח תרח
הוליד את־אברם את־נחור ואת־הרן והרן הוליד את
לוט׃ 28 וימת הרן על־פני תרח אביו בארץ מולדתו
באור כשדים׃ 29 ויקח אברם ונחור להם נשים שם
אשת־אברם שרי ושם אשת־נחור מלכה בת־הרן
אבי־מלכה ואבי יסכה׃ 30 ותהי שרי עקרה אין לה
ולד׃ 31 ויקח תרח את־אברם בנו ואת לוט בן־הרן
בן־בנו ואת־שרי כלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם
מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו
שם׃ 32 ויהיו ימי־תרח חמש שנים ומאתים שנה
וימת תרח בחרן׃

יב

1 ויאמר יהוה אל־
אברם לך־לך מארצך וממולדתך ומבית אביך
אל־הארץ אשר אראך׃ 2 ואעשך לגוי גדול ואברכך
ואגדלה שמך והיה ברכה׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. Nac.

16 * Vixit autem Heber triginta quatuor an-
17 nis, & genuit Phaleg. * Et vixit Heber poſt-
quam genuit Phaleg, quadringentis triginta
18 annis, & genuit filios & filias. * Vixit quoque
19 Phaleg triginta annis, & genuit Reu. * Vixit-
que Phaleg poſtquam genuit Reu, ducentis
20 nouem annis: & genuit filios & filias.
* Vixit autem Reu triginta duobus annis, &
21 genuit Sarug. * Vixit quoque Reu poſtquam
genuit Sarug, ducentis ſeptem annis: & ge-
22 nuit filios & filias. * Vixit autem Sarug tri-
ginta annis, & genuit Nachor.
23 * Vixitque Sarug poſtquam genuit Nachor,
ducentis annis: & genuit filios & filias.
24 * Vixit autem Nachor viginti nouem an-
25 nis, & genuit Thare. * Vixitque Nachor poſt-
quam genuit Thare, centum decem & nouem
26 annis: & genuit filios & filias. * Vixitque
Thare ſeptuaginta annis, & genuit Abram,
27 & Nachor, & Aran. * Hæ ſunt autē genera-
tiones Thare. Thare genuit Abram, Nachor,
& Aran. Porrò Aran genuit Loth.
28 * Mortuuſque eſt Aran ante Thare patrem
ſuum, in terra natiuitatis ſuæ in Vr Chaldæo-
29 rum. * Duxerunt autem Abram & Nachor
vxores: nomen vxoris Abram, Sarai: & no-
men vxoris Nachor, Melcha, filia Aram, pa-
tris Melchæ & patris Ieſche.
30 * Erat autem Sarai ſterilis, nec habebat li-
31 beros. * Tulit itaque Thare Abram filium
ſuum, & Loth filium Aran, filium filij ſui, &
Sarai nurum ſuam, vxorem Abram filij ſui: &
eduxit eos de Vr Chaldæorum, vt irent in
terram Chanaan. Veneruntque vſque Aran,
32 & habitauerunt ibi. * Et facti ſunt dies Tha-
re, ducentorum quinque annorum: & mor-
tuus eſt in Aran.

CAP. XII.

1 A * Dixit autem Dominus ad Abram: Egredere
de terra tua, de cognatione tua, & de do-
mo patris tui; & veni in terram quam mon-
ſtrauero tibi. 2 * Faciamque te in gentem
magnam; & benedicam tibi; & magnificabo
nomen tuum: eriſque benedictus.

16 * Et vixit Eber annos centū triginta quatuor,
& genuit Phalec. 17 * Et vixit Eber poſtquam
genuit ipſe Phalec, annos trecentos ſeptuaginta: &
genuit filios & filias: & mortuus eſt.
18 * Et vixit Phalec annos centum triginta qua-
tuor, & genuit Ragau. 19 * Et vixit Phalec
poſtquam genuit ipſe Ragau, annos ducentos nouē:
& genuit filios & filias: & mortuus eſt.
20 * Et vixit Ragau annos centum triginta duo,
& genuit Seruch.
21 * Et vixit Ragau poſtquam genuit ipſe Seruch,
annos ducentos ſeptem, & genuit filios & filias:
& mortuus eſt. 22 * Et vixit Seruch annos
centum triginta, & genuit Nachor. 23 * Et vixit
Seruch poſtquam genuit ipſe Nachor, annos ducen-
tos: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.
24 * Et vixit Nachor annos centum ſeptuaginta
nouem, & genuit Thare. 25 * Et vixit Na-
chor poſtquam genuit ipſe Thare, annos centum vi-
ginti quinque: & genuit filios & filias: & mor-
tuus eſt. 26 * Et vixit Thare annos ſeptua-
ginta, & genuit Abram, & Nachor, & Aran.
27 * Hæ generationes Thare: Thare genuit Abram,
& Nachor, & Aran. Aran genuit Loth. 28 * Et
mortuus eſt Aran coram Thare patre ſuo in terra
qua natus eſt, in regione Chaldæorum.
29 * Et acceperunt Abram & Nachor ſibi vxores:
nomen vxori Abram, Sara: & nomen vxori Na-
chor, Melcha, filia Aran, & pater Melcha, & pater
Ieſcha. 30 * Et erat Sara ſterilis, & non genuerat.
31 * Et accepit Thare Abram filium ſuum, & Loth filiū
Aran, filium filij ſui, & Saran nurum ſuam, vxo-
rem Abram filij ſui: & eduxit eos de regione Chal-
dæorum, vt irent in terram Chanaan. & venerunt
vſque ad Charan, & habitauerunt illic.
32 * Et facti ſunt dies Thare in terra Charan, anni
ducenti quinque: & mortuus eſt Thare in Charan.

CAP. XII.

1 * Et dixit Dominus Abram: Egredere de terra
tua, & de cognatione tua, & de domo pa-
tris tui, & veni in terram, quam tibi monſtra-
bo. 2 * Et faciam te in gentem magnam. &
benedicam te, & magnificabo nomen tuum: & e-
ris benedictus.

16 * Καὶ ἔζησεν Ἔβερ ἔτη ἑκατὸν τριακοντατέσσαρα, καὶ ἐγέννη-
17 σε τὸν Φαλέκ. * καὶ ἔζησεν Ἔβερ, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν
Φαλὲκ, ἔτη τριακόσια ἑβδομήκοντα, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ
18 θυγατέρας· καὶ ἀπέθανεν. * καὶ ἔζησε Φαλὲκ ἔτη ἑ-
κατὸν τριάκοντα τέσσαρα· καὶ ἐγέννησε τὸν Ραγαύ.
19 * καὶ ἔζησε Φαλὲκ μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Ραγαύ, ἔ-
τη διακόσια ἐννέα, καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέ-
20 θανεν. * Καὶ ἔζησε Ραγαὺ ἔτη ἑκατὸν τριακονταδύο, καὶ
21 ἐγέννησε τὸν Σερούχ. * Καὶ ἔζησε Ραγαύ, μετὰ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν Σερούχ, ἔτη διακόσια ἑπτά· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ
22 θυγατέρας· καὶ ἀπέθανεν. * καὶ ἔζησε Σεροὺχ ἔτη ἑ-
κατὸν τριάκοντα, καὶ ἐγέννησε τὸν Ναχώρ.
23 * Καὶ ἔζησε Σεροὺχ, μετὰ τὸ γεννῆσαι αὐτὸν τὸν Ναχὼρ,
ἔτη διακόσια· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς Καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανεν.
24 * καὶ ἔζησε Ναχὼρ ἔτη ἑκατὸν ἑβδομηκονταεννέα, καὶ ἐ-
25 γέννησε τὸν Θαρά. * καὶ ἔζησε Ναχώρ, μετὰ τὸ γεννῆσαι
αὐτὸν τὸν Θαρὰ, ἔτη ἑκατὸν εἰκοσιπέντε· καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς
26 καὶ θυγατέρας· καὶ ἀπέθανεν. * καὶ ἔζησε Θαρὰ ἑπτὰ ἐβδο-
μήκοντα, Καὶ ἐγέννησε τὸν Ἄβραμ, καὶ τὸν Ναχὼρ, Καὶ τὸν Ἀράν.
27 * αὗται αἱ γενέσεις Θαρά· Θαρὰ ἐγέννησε τὸν Ἄβραμ, Καὶ τὸν
Ναχὼρ, καὶ τὸν Ἀράν. Ἀρὰν ἐγέννησε τὸν Λώτ. * καὶ ἀπέθα-
νεν Ἀρὰν ἐνώπιον Θαρὰ Τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ τῇ ἐγεννήθη, ἐν
29 τῇ χώρᾳ τῶν Χαλδαίων. * Καὶ ἔλαβον Ἄβραμ καὶ Ναχὼρ ἑαυ-
τοῖς γυναῖκας· ὄνομα τῇ γυναικὶ Ἄβραμ, Σάρα· καὶ ὄνομα τῇ
γυναικὶ Ναχὼρ, μελχά, θυγάτης Ἀράν, Καὶ πατὴρ μελχά, καὶ
πατὴρ Ἰεχά.
30 * καὶ ἦν Σάρα στεῖρα, καὶ οὐκ ἐτεκνοποίει. * Καὶ ἔλα-
31 βε Θαρὰ τὸν Ἄβραμ υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν Λὼτ υἱὸν Ἄρραν,
υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὴν Σάραν τὴν νύμφην αὐτοῦ, γυ-
ναῖκα Ἄβραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς
χώρας τῶν Χαλδαίων, πορευθῆναι εἰς γῆν Χαναάν. Καὶ ἦλ-
θον ἕως Χαράν· καὶ ᾤκησαν ἐκεῖ.
32 * Καὶ ἐγένοντο αἱ ἡμέραι Θαρὰ ἐν γῇ Χαρὰν, ἔτη διακόσια
πέντε· καὶ ἀπέθανε Θαρὰ ἐν Χαράν. ιϛ΄.

1 * Καὶ εἶπε κύριος Τῷ Ἄβραμ, ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου,
καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου· καὶ
δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω.
2 * καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα· καὶ εὐλογήσω σε, Καὶ μεγα-
λυνῶ τὸ ὄνομά σου, Καὶ ἔσῃ εὐλογημένος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et vixit Heber triginta & quatuor annis, & genuit Phaleg. 17 Et vixit Heber poſtquam genuit Phaleg, quadringentis & tri-
ginta annis: & genuit filios & filias. 18 Et vixit Phaleg triginta annis, & genuit Reu. 19 Et vixit Phaleg poſt-
quam genuit Reu, ducentis & nouem annis: & genuit filios & filias. 20 Et vixit Reu triginta & duobus annis, & genuit Saruch.
21 Et vixit Reu poſtquam genuit Saruch, ducentis & ſeptem annis: & genuit filios & filias. 22 Et vixit Saruch triginta annis,
& genuit Nachor. 23 Et vixit Saruch poſtquam genuit Nachor, ducentis annis: & genuit filios & filias.
24 Et vixit Nachor viginti & nouem annis, & genuit Thare. 25 Et vixit Nachor poſtquam genuit Thare, centum & decem
& nouem annis: & genuit filios & filias. 26 Et vixit Thare ſeptuaginta annis, & genuit Abram, Nachor, & Aran.
27 Hæ ſunt generationes Thare: Thare genuit Abram, Nachor, & Aran: Aran autem genuit Loth. 28 Et mortuus eſt Aran
viuente Thare patre ſuo, in terra natiuitatis ſuæ, in Vr Chaldæorum. 29 Et acceperunt ſibi Abram & Nachor vxores: no-
men vxoris Abram, Sarai: & nomen vxoris Nachor, Melcha, filia Aran, patris Melchæ, & patris Ieſchæ.
30 Eratque Sarai ſterilis: nec erat ei filius. 31 Et tulit Thare Abram filium ſuum, & Loth filium Aran filium filij ſui; &
Sarai nurum ſuam, vxorem Abram filij ſui: & egreſſi ſunt ſimul de Vr Chaldæorum, vt irent in terram Chanaan. veneruntque vſque Aran; & habi-
tauerunt ibi. 32 Et fuerunt dies Thare, ducenti & quinque anni: & mortuus eſt Thare in Aran.

CAP. XII.

1 Et dixit Dominus ad Abram: Proficiſcere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, ad terram quam monſtrauero tibi.
2 Et faciam te in populum magnum: & benedicam tibi: & magnificabo nomen tuum: & eris benedictus.

16 וחיא עבר ארבע והלהין שנין ואוליד ית פלג׃
17 וחיא עבר כהר דאוליד ית פלג ארבע מאה והלהין שנין ואוליד בנין
18 ובנן׃ וחיא פלג הלהין שנין ואוליד ית רעו׃
19 וחיא רעו תלתין ותרתין שנין ואוליד ית שרוג׃
20 וחיא שרוג תלתין שנין ואוליד ית נחור׃
21 וחיא שרוג כהר דאוליד ית נחור מאתן שנין ואוליד בנין
22 ובנן׃ וחיא נחור עשרין ותשע שנין ואוליד ית תרח׃
23 וחיא נחור כהר דאוליד ית תרח מאה ותשע עשרה שנין
24 ואוליד בנין ובנן׃ וחיא תרח שבעין שנין ואוליד ית אברם
25 ית נחור וית הרן׃ ואילין תולדת תרח תרח אוליד ית
26 אברם ית נחור וית הרן והרן אוליד ית לוט׃
27 ומית הרן כמחי תרח אבוהי בארעא דילדותיה באור כשדאי׃
28 ונסיבו אברם ונחור להון נשין שום אנתת אברם שרי ושום אנתת נחור מלכה בת הרן אבוהי דמלכה ואבוהי דיסכה׃
29 והות שרי עקרתן לית לה ולד׃ ודבר תרח ית אברם
30 בריה וית הרן בר בריה וית לוט בר הרן בר בריה וית שרי כלתה אנתת אברם בריה
31 ונפקו עמהון מאור כשדאי למיזל לארעא דכנען ואתו עד חרן ויתבו תמן׃
32 והוו יומי תרח מאתן שנין וחמש שנין ומית תרח בחרן׃

יב

1 ואמר יי לאברם אזיל לך מארעך ומילידותך ומבית
אבוך לארעא דאחזינך׃
2 ואעבדינך לעם סגי ואברכינך וארבי שמך ותהוא מברך׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ג וַאֲבָרְכָה֙ מְבָרְכֶ֔יךָ וּמְקַלֶּלְךָ֖ אָאֹ֑ר וְנִבְרְכ֥וּ בְךָ֖ כֹּ֥ל
ד מִשְׁפְּחֹ֥ת הָאֲדָמָֽה׃ וַיֵּ֣לֶךְ אַבְרָ֔ם כַּאֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֖ר אֵלָ֑יו
וַיֵּ֥לֶךְ אִתּ֖וֹ לוֹ֑ט וְאַבְרָ֗ם בֶּן־חָמֵ֤שׁ שָׁנִים֙ וְשִׁבְעִ֔ים
ה בְּצֵאתֽוֹ׃ מֵחָרָֽן׃ וַיִּקַּ֣ח אַבְרָ֗ם אֶת־שָׂרַי֙ אִשְׁתּ֔וֹ
וְאֶת־לוֹט֙ בֶּן־אָחִ֔יו וְאֶת־כָּל־רְכוּשָׁ֖ם אֲשֶׁר־רָכָ֑שׁוּ וְאֶת־
הַנֶּ֙פֶשׁ֙ אֲשֶׁר־עָשׂ֣וּ בְחָרָ֔ן וַיֵּצְא֣וּ לָלֶ֔כֶת אַ֖רְצָה כְּנָ֑עַן
ו וַיָּבֹ֖אוּ אַ֥רְצָה כְּנָֽעַן׃ וַיַּעֲבֹ֤ר אַבְרָם֙ בָּאָ֔רֶץ עַ֚ד מְק֣וֹם
שְׁכֶ֔ם עַ֖ד אֵלֹ֣ן מוֹרֶ֑ה וְהַכְּנַעֲנִ֖י אָ֥ז בָּאָֽרֶץ׃ ז וַיֵּרָ֤א
יְהוָה֙ אֶל־אַבְרָ֔ם וַיֹּ֕אמֶר לְזַרְעֲךָ֖ אֶתֵּ֣ן אֶת־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֑את
וַיִּבֶן־שָׁ֥ם מִזְבֵּ֖חַ לַיהוָ֥ה הַנִּרְאֶ֖ה אֵלָֽיו׃ ח וַיַּעְתֵּ֨ק מִשָּׁ֜ם
הָהָ֤רָה מִקֶּ֙דֶם֙ לְבֵ֣ית אֵ֔ל וַיֵּ֥ט אָהֳלֹ֖ה בֵּ֣ית אֵ֑ל מִיָּ֥ם וְהָעַ֖י
מִקֶּ֑דֶם וַיִּבֶן־שָׁ֥ם מִזְבֵּ֖חַ לַיהוָ֥ה וַיִּקְרָ֖א בְּשֵׁ֥ם יְהוָֽה׃
ט וַיִּסַּ֤ע אַבְרָם֙ הָלוֹךְ֙ וְנָסוֹעַ֔ הַנֶּ֖גְבָּה׃
י וַיְהִ֥י רָעָ֖ב בָּאָ֑רֶץ וַיֵּ֤רֶד אַבְרָם֙ מִצְרַ֣יְמָה לָג֔וּר
כִּֽי־כָבֵ֥ד הָרָעָ֖ב בָּאָֽרֶץ׃ יא וַיְהִ֕י כַּאֲשֶׁ֥ר הִקְרִ֖יב
לָב֣וֹא מִצְרָ֑יְמָה וַיֹּ֙אמֶר֙ אֶל־שָׂרַ֣י אִשְׁתּ֔וֹ הִנֵּה־נָ֥א
יָדַ֙עְתִּי֙ כִּי־אִשָּׁ֣ה יְפַת־מַרְאֶ֔ה אָ֖תְּ׃ יב וְהָיָ֗ה כִּֽי־יִרְא֤וּ
אֹתָךְ֙ הַמִּצְרִ֔ים וְאָמְר֥וּ אִשְׁתּ֖וֹ זֹ֣את וְהָרְג֔וּ אֹתִ֖י וְאֹתָ֥ךְ
יְחַיּֽוּ׃ יג אִמְרִי־נָ֥א אֲחֹתִ֖י אָ֑תְּ לְמַ֣עַן יִֽיטַב־לִ֤י בַעֲבוּרֵךְ֙
וְחָיְתָ֥ה נַפְשִׁ֖י בִּגְלָלֵֽךְ׃ יד וַיְהִ֕י כְּב֥וֹא אַבְרָ֖ם מִצְרַ֑יְמָה

GENESIS. Translat.B.Hieron. *Abram.*

3 *Benedicá benedicétibus tibi, & maledicá maledicétibus tibi. atq; in te benedicétur vniuer-
4 sę cognationes terræ. *Egressus est itaq; Abrá sicut præcepat ei Dñs; & iuit cũ eo Loth. Sep-
tuagintaquiq; annorũ erat Abrá, cũ egrederetur de Aran. *Tulitq; Sarai vxorẽ suã, & Loth
B filiũ frĩs sui, vniuersamq; substãtiá quá possederant; & aias quas fecerant in Arã: & egressi
sunt vt irẽt in terrã Chanaã. Cũq; venissẽt in
6 cã: *Pertrãsiuit Abrá terrã vsq; ad locũ Sichẽ,
& vsq; ad cõualle illustrẽ. Chananęus autẽ tũc
7 erat in terra. *Apparuit autẽ Dñs Abrã, & dixit
ei: Semini tũo dabo terrã hãc. Qui ędificauit
8 ibi altare Dño, qui apparuerat ei. *Et inde trãs-
gredies ad mõtẽ q erat cõtra oriẽtẽ Bethel, tẽ-
dit ibi tabernaculũ suũ ab occidẽte habẽs Be-
C thel, & ab oriẽte Hai. Ædificauit quoq; ibi al
9 tare Dño, & inuocauit nomẽ eius. *Perrexitq;
Abram vadẽs & vltra pgrediẽs ad Meridiem.
10 *Facta est autem fames in terra: descenditque
Abram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi:
11 pręualuerat enim fames in terra. *Cúmque
propè essẽt vt ingrederetur Ægyptum, dixit
Sarai vxori suę: Noui quòd pulchra sis mu-
12 lier. *Et quòd cùm viderint te Ægyptij, dicturi
sunt, Vxor illius est: & interficient me, & te
13 reseruabunt. *Dic ergo, obsecro te, quòd soror
D mea sis, vt bene sit mihi propter te; & viuat a-
14 nima mea ob gratiam tui. *Cùm itaque ingres-
sus esset Abram Ægyptum; viderunt Ægy-
15 ptij mulierem quòd esset pulchra nimis. *Et
nuntiauerunt principes Pharaoni; & laudauerunt eam apud illum. Et sublata est mulier
16 in domum Pharaonis. *Abram verò bene vsi
sunt propter illam. Fuerúntque ei oues & bo-
ues, & asini, & serui, & famulæ, & asinæ & ca-
17 meli. *Flagellauit autẽ Dominus Pharaonem
plagis maximis, & domum eius propter Sarai
18 vxorem Abram. *Vocauítque Pharao Abrã,
& dixit ei: Quidnã est hoc quod fecisti mihi?
19 Quare nõ indicasti mihi quòd vxor tua esset?
*Quã ob causam dixisti esse sororem tuam;
vt tollerem eam mihi in vxorem? Nunc igi-
tur ecce coniunx tua: accipe eam, & vade.

ג ואברכה מברכיך ומקללך אאר ונברכו בך כל
ד משפחת האדמה׃ וילך אברם כאשר דבר אליו
וילך אתו לוט ואברם בן חמש שנים ושבעים
ה שנה בצאתו מחרן׃ ויקח אברם את שרי אשתו
ואת לוט בן אחיו ואת כל רכושם אשר רכשו ואת
הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען
ו ויבאו ארצה כנען׃ ויעבר אברם בארץ עד מקום
שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ׃ ז וירא
יהוה אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת
ויבן שם מזבח ליהוה הנראה אליו׃ ח ויעתק משם
ההרה מקדם לבית אל ויט אהלה בית אל מים והעי
מקדם ויבן שם מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה׃
ט ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה׃
י ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור
כי כבד הרעב בארץ׃ יא ויהי כאשר הקריב
לבוא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה־נא
ידעתי כי אשה יפת־מראה את׃ יב והיה כי יראו
אתך המצרים ואמרו אשתו זאת והרגו אתי ואתך
יחיו׃ יג אמרי־נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך
וחיתה נפשי בגללך׃ יד ויהי כבוא אברם מצרימה

תרגום אונקלוס

ג ואברך מברכך ולטטרך אלוט ויתברכון בך כל זרעיא ארעא׃ ד ואזל אברם כמא דמליל עפיה ייי ואזל עפיה לוט ואברם בר
שבעין ושתש שנין כד פקיק למיזל לארעא דכנען ואתו לארעא דכנען׃ ה ועבר אברם בארעא עד אתר שכם עד מישר מורה וכנענאה
לאורכא באתרא ונפקו למיזל לארעא דבנען ואתו לארעא דכנען׃ ו ואתגלי ייי לאברם ואמר לפתך אתן ית ארעא הדא ובנא תמן מדבחא קדם ייי דאתגלי ליה׃ ז ואסתלק
משם לטורא ממדנח לבית אל ופרסיה למשכניה ביתאל מפמערבא ועי ממדנח ובנא תמן מדבחא קדם ייי וצלי בשמא דייי׃ ח ונסיל
אברם אזל ונסיל לדרומא׃ ט והוה כפנא בארעא ונחת אברם למצרים לאתותבא תמן ארי תקיף כפנא בארעא׃ י והוי כד קריב למעל למצרים ואמר לשרי אנתתיה הא כען ידענא ארי את אתתא שפירת חיוו אנת׃ יא והוה כד יחזון יתיך מצראי ויימרון
אנתתיה דא ויקטלון יתי ויתיך יקיימון׃ יב אמרי כען דאחתי את כדי ליטב לי בדיליכי ותתקיים נפשי בפתגמיכי׃ יג חזו והה רברבי פרעה ושבחו יתה לות פרעה ואתרמת אתתא
לבית פרעה׃ יד ולאברם אוטיב בדילה והוו ליה ענן ותורין וחמרין ועבדין וזמכתן ותגלין׃ טו ואתייתי יתי על פרעה
ואסתחיין ברברין ועל אינש ביתיה על עיסק שרי אנתת אברם׃ טז וקרא פרעה לאברם ואמר מה דא עבדתא לי למה לא
אחתי את׃ יז למה אמרת דאחתי היא ודברית יתה לי לאינהו ובכין הא אנתתך דבר ואזיל׃

Interp.ex Græc.lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. *μέθερμήνευσις τῶν ο'* 35

3 *Et benedicam benedicentes te, & maledicentes te, maledicam. & benedicentur in te omnes tribus
4 terræ. *Et abiit Abram sicut locutus est ei Dominus: & iuit cum eo Lot. Abram autem erat an-
norum septuaginta quinque, quando egressus est de
5 Charan. *Et accepit Abram Sarã vxorem suam, &
Lot filium fratris sui, & omnem substantiam eo-
rum quæcunque possidebant, & omnem animam
quam possiderunt in Charan: & egressus est vt iret
6 in terram Chanaan. *Et pertransiuit Abram
terram vsque ad locum Sichem, ad quercum excel-
sam. at Chananæi tunc habitabant terram.
7 *Et apparuit Dominus Abram, & dixit ei: Se-
mini tuo dabo terram hanc. & ædificauit illic A-
bram altare Domino, qui apparuit ei. *Et recessit
8 inde ad montem ad Orientem Bethel. & statuit
tabernaculum suum in Bethel versus mare, & Hay
ad Orientem: & ædificauit ibi altare Domino:
& inuocauit in nomine Domini. *Et discessit
9 Abram, & vadens castrametatus est in deser-
10 to. *Et facta est fames in terra. & descendit Abrã
in Ægyptum, vt habitaret ibi: quia inualuit fames
11 in terra. *Factum est autem quando appropinqua-
uit Abram vt ingrederetur in Ægyptum, dixit A-
brã Saræ vxori suæ: Noui ego quòd mulier pulchra
es: *Erit ergo cùm viderint te Ægyptij, dicẽt quòd
12 vxor illius est hæc, & interficient me: te autẽ ven-
dicabunt. *Dic ergo quòd soror illius sum, vt bene
13 mihi sit propter te; & viuet anima mea propter te.
*Factum est autem quando ingressus est Abram
14 in Ægyptum, videntes Ægyptij mulierem quòd
pulchra erat nimis. *Et viderunt eam principes
15 Pharaonis, & laudauerunt eam ad Pharaonem:
& induxerunt eam in domum Pharaonis. *Et
16 Abram bene vsi sunt propter eam. & fuerunt ei
oues, & vituli, & asini, & serui, & famulæ,
& muli, & cameli. *Et cruciauit Dominus Pha-
17 raonem cruciatibus magnis & malis, et domum e-
ius propter Saram vxorem Abram. *Vocans au-
18 tem Pharao Abram, dixit: Quid hoc fecisti mihi,
quia non renunciasti mihi, quòd vxor tua est?
19 *Et quare dixisti, quòd soror mea est? et acce-
pi eam mihi vxorem. et nunc ecce vxor tua coram
te, accipiens recede.

ג *Ἐυλογήσω σὲ ἐυλογοῦντάς σε, & σὲ καταρωμένους
σε, καταράσομαι. & ἐυλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
ד γῆς. *καὶ ἐπορεύθη Ἄβραμ καθὰ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος·
& ᾠχετο μετ' αὐτοῦ Λώτ. Ἄβραμ δὲ ἦν ἐτῶν ἑβδομηκονταπέντε, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ Χαράν. *& ἔλαβεν Ἄβραμ Σάραν
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, & τὸν Λὼτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, &
πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, ὅσα ἐκτήσαντο, & πᾶσαν
ψυχὴν, ἣν ἐκτήσαντο ἐν Χαράν. & ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς
ו γῆν Χαναάν. *& διώδευσεν Ἄβραμ τὴν γῆν ἕως τοῦ τόπου
συχέμ, ἕως τὴν δρῦν τὴν ὑψηλήν. Ὁ δὲ Χαναναῖος τότε κα-
τῴκουν τὴν γῆν. & ὤφθη κύριος τῷ Ἄβραμ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην, & ᾠκοδόμησεν
ἐκεῖ Ἄβραμ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ τῷ ὀφθέντι αὐτῷ.
ח *& ἀπέβη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος κατὰ ἀνατολὰς Βαιθήλ. καὶ
ἔστησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν Βαιθὴλ κατὰ θάλασσαν, & ἀγγὲ
κατὰ ἀνατολάς· & ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, &
ט ἐπεκαλέσατο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. *καὶ ἀπῆρεν Ἄ-
βραμ, & πορευθεὶς ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ.
י *& ἐγένετο λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς· & κατέβη Ἄβραμ εἰς Αἴ-
γυπτον παροικῆσαι ἐκεῖ· ὅτι ἐνίσχυεν ὁ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς.
יא *& ἐγένετο ὅτε ἤγγικε τοῦ εἰσελθεῖν εἰς Αἴγυπτον,
εἶπεν Ἄβραμ Σάρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· γινώσκω ἐγώ, ὅτι γυνὴ
יב εὐπρόσωπος εἶ. *ἔσται οὖν ὡς ἂν ἴδωσί σε οἱ Αἰγύ-
πτιοι, ἐροῦσιν ὅτι γυνὴ αὐτοῦ ἐστιν αὕτη, & ἀποκτενοῦσί με, σὲ
δὲ περιποιήσονται.
יג *εἰπὲ οὖν ὅτι ἀδελφή μού ἐστι, ὅπως ἂν εὖ μοι γένηται
διὰ σέ, & ζήσεται ἡ ψυχή μου ἕνεκά σου.
יד *ἐγένετο δὲ ἡνίκα εἰσῆλθεν Ἄβραμ εἰς Αἴγυπτον· ἰδόντες
οἱ Αἰγύπτιοι τὴν γυναῖκα, ὅτι καλὴ ἦν σφόδρα.
טו *& εἶδον αὐτὴν οἱ ἄρχοντες Φαραὼ, καὶ ἐπῄνεσαν αὐτὴν
πρὸς Φαραώ, & εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Φαραώ.
טז *& τῷ Ἄβραμ εὖ ἐχρήσαντο δι' αὐτήν. & ἐγένοντο αὐτῷ
πρόβατα, & μόσχοι, & οἶοι, & παῖδες, & παιδίσκαι, & ἡμιό-
יז νοι, & κάμηλοι. *ἤλπισε κύριος τὸν Φαραὼ ἐν πληγαῖς
μεγάλοις καὶ πονηροῖς, & τὸν οἶκον αὐτοῦ σφόδρα σὺν τοῖς Σα-
יח ραπὸς Ἄβραμ. *καλέσας ὁ Φαραὼ τὸν Ἄβραμ εἶπε, τί
τοῦτο ἐποίησάς μοι, ὅτι οὐκ ἀπήγγειλάς μοι, ὅτι γυνή σου ἐστίν;
יט & τί εἶπας ὅτι ἀδελφή μού ἐστι; & ἔλαβον αὐτὴν ἐμαυ-
τῷ γυναῖκα. καὶ νῦν ἴδε ἡ γυνή σου ἐναντίον σου, λαβὼν ἀπότρεχε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 *Benedicamque benedicentibus tibi, & maledicentibus tibi maledicam: & benedicentur propter te omnes cognationes terræ. 4 Et abiit Abram
sicut locutus est cum eo Dñs: & abiit cum eo Loth. Abram autẽ erat filius septuaginta & quinque annorũ, cùm egrederetur de Aran. 5 Et tulit Abrã
Sarai vxorem suam, & Loth filium fratris sui, & omnẽ possessionẽ suam quam possederant, & omnes animas quas subiecerant legi in Aran: & egres-
si sunt vt irent in terram Chanaan: & venerunt in terram Chanaan. 6 Et pertransiuit Abram per terram vsque ad locum Sichem, vsque ad planitiem
More. Chananæus autem tunc motabatur in terra. 7 Et apparuit Dominus Abram, & dixit: Filiis tuis dabo terram hanc: & ædificauit ibi altare
Domino, qui apparuerat ei. 8 Et ascendit inde in montem qui erat ad Orientem Bethel, & tetendit tabernaculum suum, ab Occidente habens
Bethel, & ab Oriente Hai. & ædificauit ibi altare coram Domino, & orauit in nomine Domini. 9 Et profectus est Abram vadens & proficiscens
ad Meridiem. 10 Et fuit fames in terra. descenditque Abram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi: quoniam prævaluerat fames in terra. 11 Et fa-
ctum est cùm appropinquaret vt ingrederetur in Ægyptum, dixit Sarai vxori suæ: Ecce nunc cognoui quòd mulier pulchra aspectu tu es: 12 Et erit
cùm viderint te Ægyptij, & dicent, Vxor eius est hæc: interficientq; me, & te reseruabunt. 13 Dic nunc quòd soror mea sis tu; vt bene sit mihi prop-
ter te, & sustentetur anima mea propter verba tua. 14 Et factum est cùm ingressus esset Abram in Ægyptum, viderunt Ægyptij mulierem quòd
pulchra esset nimis. 15 Et viderunt eam principes Pharaonis: & laudauerunt eam apud Pharaonem: & sublata est mulier in domum Pha-
raonis: 16 Et benefecit propter eam. Et fuerunt ei oues, & boues, & asini, & serui, & ancillæ, & asinæ, & cameli. 17 Vocа-
titque Pharao Abram, & dixit: Quid est hoc quod fecisti mihi? quare non nuntiasti mihi quòd vxor tua esset? 18 Quare dixisti, soror
mea est? & tuli eam mihi in vxorem: & nunc ecce vxor tua: tolle, & vade.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 ¶ וַיְצַו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ:

יג

1 וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל־ 2 אֲשֶׁר־לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנֶּגְבָּה: ¶ וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד 3 בַּמִּקְנֶה בַּכֶּסֶף וּבַזָּהָב: ¶ וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד־ 4 בֵּית־אֵל עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה 5 בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעָי: ¶ אֶל־מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־ עָשָׂה שָׁם בָּרִאשֹׁנָה וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם יְהוָה: 6 וְגַם־לְלוֹט הַהֹלֵךְ אֶת־אַבְרָם הָיָה צֹאן וּבָקָר וְאֹהָלִים: 7 וְלֹא־נָשָׂא אֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב וְלֹא יָכְלוּ לָשֶׁבֶת יַחְדָּו: ¶ וַיְהִי־רִיב בֵּין רֹעֵי מִקְנֵה 8 אַבְרָם וּבֵין רֹעֵי מִקְנֵה־לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי אָז יֹשֵׁב בָּאָרֶץ: ¶ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־לוֹט אַל־נָא תְהִי מְרִיבָה 9 בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין רֹעַי וּבֵין רֹעֶיךָ כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ: 10 הֲלֹא כָל־הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הִפָּרֶד נָא מֵעָלָי אִם־הַשְּׂמֹאל וְאֵימִנָה וְאִם־הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה: ¶ וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא 11 אֶת־כָּל־כִּכַּר הַיַּרְדֵּן כִּי כֻלָּהּ מַשְׁקֶה לִפְנֵי שַׁחֵת יְהוָה אֶת־סְדֹם וְאֶת־עֲמֹרָה כְּגַן־יְהוָה כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בֹּאֲכָה צֹעַר: ¶ וַיִּבְחַר־לוֹ 12 לוֹט אֵת כָּל־כִּכַּר הַיַּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו: ¶ אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְלוֹט 13 יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד־סְדֹם: ¶ וַאֲנְשֵׁי סְדֹם 14 רָעִים וְחַטָּאִים לַיהוָה מְאֹד: ¶ וַיהוָה אָמַר אֶל־ אַבְרָם אַחֲרֵי הִפָּרֶד־לוֹט מֵעִמּוֹ שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם צָפֹנָה וָנֶגְבָּה וָקֵדְמָה 15 וָיָמָּה: כִּי אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לְךָ 16 אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם: וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִם־יוּכַל אִישׁ לִמְנוֹת אֶת־עֲפַר הָאָרֶץ 17 גַּם־זַרְעֲךָ יִמָּנֶה: קוּם הִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ כִּי לְךָ אֶתְּנֶנָּה:

20 ¶ Præcepitque Pharao super Abram viris, & deduxerunt eum, & vxorē eius, & omnia quę habebat.

CAP. XIII.

1 A Ascendit ergo Abrā de Ægypto, ipsē, & vxor eius, & oīa quæ habebat; & Loth cum 2 eo ad australē plagā. ¶ Erat autem diues valde 3 in possessione auri & argenti. ¶ Reuersusq; est per iter quo venerat à meridie in Bethel, vsq; ad locū vbi priùs fixerat tabernaculū inter Be 4 thel & Hai: ¶ In loco altaris quod fecerat pri⁹; 5 & inuocauit ibi nomē Domini. ¶ Sed & Loth, qui erat cum Abram, fuerunt greges ouium, 6 & armenta, & tabernacula: ¶ Nec poterat eos capere terra, vt habitarent simul. Erat quippe B substantia eorū multa; & nequibant habitare 7 cōmuniter: ¶ Vnde facta est rixa inter pastores gregū Abram, & Loth. Eo autē tempore Chananæus & Pherezæus habitabāt in terra illa. 8 ¶ Dixit ergo Abrā ad Loth: Ne, quæso, sit iurgiū inter me & te, & inter pastores meos & pa 9 stores tuos: fratres enim sumus. ¶ Ecce vniuersa terra coram te est: recede à me, obsecro. Si ad sinistrā ieris, ego dexteram tenebo: si tu dexte 10 ram elegeris, ego ad sinistram pergam. ¶ Eleuatis itaq; Loth oculis, vidit omnem circa regionē Iordanis, quæ vniuersa irrigabatur anteq̄ subuerteret Dominus Sodomā & Gomor C rā, sicut paradisus Dñi, & sicut Ægyptus venientibus in Segor. ¶ Elegitq; sibi Loth regionē 11 circa Iordanem, & recessit ab Oriente. diuisique sunt alterutrū à fratre suo. ¶ Abrā habita- D uit in terra Chanaā. Loth verò moratus est in oppidis quæ erant circa Iordanē: & habitauit 13 in Sodomis. ¶ Homines autē Sodomitę pessimi erāt, & peccatores corā Dño nimis. ¶ Dixit- 14 que Dñs ad Abrā, postq̄ diuis⁹ est ab eo Loth: Leua oculos tuos, & vide à loco in quo nūc es ad Aquilonē & Meridiē, ad Oriētē & Occidē 15 tē; ¶ Omnē terrā q̄ cōspicis, tibi dabo, & semini 16 tuo vsq; in sempiternū. ¶ Faciāq; semē tuū sicut puluerē terræ. Si quis potest hominū numera re puluerē terrę, semē quoq; tuū numerari po 17 terit. ¶ Surge ergo, & pabula terrā in lōgitudine & in latitudine sua; quia tibi datur⁹ sū eā.

תרגום אונקלוס

20 וּפְקִיד עֲלוֹהִי פַּרְעֹה גֻּבְרִין וְאַלְוִיאוּ יָתֵיהּ וְיָת אִתְּתֵיהּ וְיָת כָּל דִּילֵיהּ:

יג

1 וּסְלִיק אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִתְּתֵיהּ וְכָל דִּילֵיהּ וְלוֹט עִמֵּיהּ לְדָרוֹמָא: 2 וַאֲבְרָם יְקִיר לַחֲדָא בְּבָעִירָא בְּכַסְפָּא וּבְדַהֲבָא: 3 וַאֲזַל לְמַטְלַנוֹהִי מִדָּרוֹמָא וְעַד בֵּיתְאֵל עַד אֲתַר דַּהֲוָה מַשְׁכְּנֵיהּ בְּקַדְמַיְתָא בֵּין בֵּיתְאֵל וּבֵין עָי: 4 לַאֲתַר מַדְבְּחָא דַּעֲבַד תַּמָּן בְּקַדְמַיְתָא וְצַלִּי תַּמָּן אַבְרָם בִּשְׁמָא דַיְיָ: 5 וְאַף לְלוֹט דַּאֲזַל עִם אַבְרָם הֲוָה עָאן וְתוֹרִין וּמַשְׁכְּנִין: 6 וְלָא סְבְרַת יַתְהוֹן אַרְעָא לְמִיתֵב כַּחֲדָא אֲרֵי הֲוָה קִנְיָנְהוֹן סַגִּי וְלָא יְכִילוּ לְמִיתֵב בַּחֲדָא: 7 וַהֲוָה מַצְוִיחָא בֵּין רָעֵי בְּעִירֵי דִלּוֹט וּכְנַעֲנָאָה וּפְרִזָּאָה בְּבֵין יַתְבֵי בְּאַרְעָא: 8 וַאֲמַר אַבְרָם לְלוֹט לָא כְעַן תְּהֵא מַצְוִיחָא בֵּינִי וּבֵינָךְ וּבֵין רָעַי בְּעִירָךְ דְּלוֹט וּכְעַנְיָנָךְ וּבֵין רָעַיְתָהּ וּבֵין רָעֵיכוֹן אֲרֵי גַּבְרִין אֲחִין אֲנַחְנָא: 9 הָא כָל אַרְעָא קֳדָמָךְ אִתְפְּרַשׁ כְּעַן מִלְוָתִי אִם לִצְפּוּנָא אֵיזַל לְדָרוֹמָא וְאִם אֵת לְדָרוֹמָא אֵנָא לִצְפּוּנָא: 10 וְזָקַף לוֹט יָת עֵינוֹהִי וְחָזָא יָת כָּל מֵישַׁר יַרְדְּנָא אֲרֵי כּוּלֵּה בֵּית שְׁקֵיָא קֳדָם מֵחֳלָה יְיָ יָת סְדוֹם וְיָת עֲמוֹרָה כְּגִנְּתָא דַייָ כְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמֵיתִי צֹעַר: 11 וּבְחַר לֵיהּ לוֹט יָת כָּל מֵישַׁר יַרְדְּנָא וּנְטַל לוֹט קֳדָמַיְיָא וְאִתְפְּרִשׁוּ גְּבַר מֵלָּה אֲחוֹהִי: 12 אַבְרָם יָתִיב בְּאַרְעָא דְכְנָעַן וְלוֹט יָתִיב בְּקִרְוֵי מֵישְׁרָא וּפְרַס עַד סְדוֹם: 13 וְאֻנְשֵׁי דְסְדוֹם בִּישִׁין בְּמָמוֹנְהוֹן וְחַיָּיבִין בְּגִשְׁיָהֵהוֹן קֳדָם יְיָ לְחַדָּא: 14 וַיְיָ אֲמַר לְאַבְרָם בָּתַר דְּאִתְפְּרַשׁ לוֹט מִלְוָתֵיהּ זְקוֹף כְּעַן עֵינָךְ וַחֲזֵי מִן אֲתַר דְּאַתְּ תַּמָּן צָפוֹנָא וְדָרוֹמָא וּלְמַדְנְחָא וּלְמַעַרְבָּא: 15 אֲרֵי יָת כָּל אַרְעָא דְאַתְּ חָזֵי לָךְ אֶתֵּינִנַּהּ וְלִבְנָךְ עַד עָלְמָא: 16 וַאֲשַׁוֵּי יָת בְּנָךְ סַגִּיאִין כְּעַפְרָא דְאַרְעָא כְּמָא דְיִתְכַּל לְמִמְנֵי יָת עַפְרָא דְאַרְעָא אַף בְּנָךְ לָא יִתְמְנוֹן: 17 קוּם הַלֵּיךְ בְּאַרְעָא לְאוֹרְכַהּ וּלְפִתְיָהּ אֲרֵי לָךְ אֶתֵּינִנַּהּ:

20 ¶ Et præcepit Pharao viris de Abram comitatari eum, & vxorem eius, & omnia quæcunque erant ei, & Lot cum eo.

CAP. XIII.

1 A Scendit autem Abram de Ægypto, ipse, & vxor eius, & omnia sua, & Lot cum eo in de- 2 sertum. ¶ Abram autem erat dives valde, in pe- 3 coribus, & argento, & auro. ¶ Et abiit vnde egressus est in desertum, vsque Bethel, vsque ad lo- 4 cum vbi fuit tentorium eius prius, inter Bethel et inter Hai: ¶ In locum altaris, quod fecit illic prius. & inuocauit Abram nomen Domini. 5 ¶ Et Lot, qui simul ibat cum Abram, fuerunt oues, & boues, & armenta: ¶ Et non capie- 6 bat eos terra, vt habitarent simul: quoniam substantia eorum multa, & non poterant habitare simul. 7 ¶ Et facta est pugna inter pastores pecorum Abram, & inter pastores Lot. at Chananæi & Pherezæi tunc habitabant terram. 8 ¶ Dixit autem Abram Lot: Ne sit pugna inter me & te, & inter pastores meos, & inter pastores tuos: quia homines fratres sumus nos. 9 ¶ Non ecce omnis terra coram te est? recede à me: si tu ad sinistram, ego ad dexteram: si tu ad dexteram, ego ad sinistram. 10 ¶ Et eleuans oculos suos Lot, vidit omnem circa regionem Iordanis: quia irrigata erat antequā subuerteret Deus Sodomam & Gomorram, sicut paradisus Dei, et sicut terra Ægypti, donec veniatur in Segor. 11 ¶ Et elegit Lot sibi omnem circa regionē Iordanis: et recessit Lot ab Oriente: et diuisi sunt vnusquisque à fratre suo. 12 ¶ Abrā autē habitauit in terra Chanaā. Lot autē habitauit in terra finitimorum: & habitauit in Sodomis. 13 ¶ At homines qui in Sodomis, mali et peccatores coram Deo nimis. 14 ¶ Dixit autē Deus ad Abram, postquā diuisus est Lot ab eo: Suffice oculis tuis, vide à loco vbi tu nūc es, ad aquilonem, et meridiem, et orientem, & mare. 15 ¶ Quia omnem terram quā tu vides, tibi dabo eā, & semini tuo vsque in seculum. 16 ¶ Et faciam semen tuum sicut arenā terræ. si potest aliquis numerare arenam terræ, & semen tuum numerabit. 17 ¶ Surgens perambula terram in longitudinem suam, & in latitudinem: quia tibi dabo eam, & semini tuo in seculum.

Ἐξαπέστειλε δὲ αὐτοὺς Φαραὼ ἀνδράσι, καὶ ἀπῆλθεν Ἄβραμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, καὶ Λὼτ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον.

ιγ΄.

1 ¶ Ἀνέβη δὲ Ἄβραμ ἐξ Αἰγύπτου αὐτὸς, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα αὐτῷ, καὶ Λὼτ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον. 2 ¶ Ἄβραμ δὲ ἦν πλούσιος σφόδρα, ἐν κτήνεσι, καὶ ἀργυρίῳ, καὶ χρυσίῳ. 3 ¶ Ἐπορεύθη δὲ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἕως Βαιθὴλ, ἕως τοῦ τόπου οὗ ἦν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ τὸ πρότερον, 4 ἀναμέσον Βαιθὴλ καὶ ἀναμέσον Αἰ· ¶ εἰς τὸν τόπον τοῦ θυσιαστηρίου, ὃ ἐποίησεν ἐκεῖ τὸ ἀρχήν. καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ Ἄβραμ τὸ ὄνομα κυρίου. 5 ¶ Λὼτ τῷ συμπορευομένῳ μετὰ Ἄβραμ, ὦν πρόβατα, καὶ βόες, καὶ κλῆνη. 6 ¶ καὶ οὐκ ἐχώρει αὐτοὺς ἡ γῆ καθοικεῖν ἅμα· ὅτι ἦν αὐτῶν ἡ ὑπαρξις αὐτῶν πολλά· 7 καὶ οὐκ ἠδύναντο καθοικεῖν ἅμα. ¶ καὶ ἐγένετο μάχη ἀναμέσον τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ Ἄβραμ, καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων τοῦ Λώτ. ὁ δὲ Χαναναῖος καὶ ὁ Φερεζαῖος τότε κατῴκουν τὴν γῆν. 8 ¶ εἶπε δὲ Ἄβραμ τῷ Λώτ· μὴ ἔστω μάχη ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων μου, καὶ ἀναμέσον τῶν ποιμένων σου· ὅτι ἄνθρωποι ἀδελφοί ἐσμεν ἡμεῖς. 9 ¶ οὐχὶ ὅλη πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου ἐστὶ; διαχωρίσθητι ἀπ' ἐμοῦ· εἰ σὺ εἰς ἀριστερά, ἐγὼ εἰς δεξιά· εἰ σὺ εἰς δεξιά, ἐγὼ εἰς ἀριστερά. 10 ¶ καὶ ἐπάρας Λὼτ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ Λώτ, ἐπεὶδε πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, ὅτι πότιζομένη ἦν πρὸ τοῦ καταστρέψαι τὸν θεὸν Σόδομα καὶ Γόμορρα, ὡς ὁ παράδεισος τοῦ θεοῦ, καὶ ὡς ἡ γῆ Αἰγύπτου, ἕως ἐλθεῖν εἰς Ζόαρα. 11 ¶ καὶ ἐξελέξατο Λὼτ ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἀπῆρε Λὼτ ἀπὸ ἀνατολῶν· καὶ διεχωρίσθησαν ἕκας ὁ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 12 ¶ Ἄβραμ ᾤκησεν εἰς γῆν Χαναάν· Λὼτ ᾤκησεν ἐν γῇ τῶν περιχώρων, καὶ ἐσκήνωσεν 13 ἐν Σοδόμοις. ¶ οἱ δὲ ἄνθρωποι οἱ ἐν Σοδόμοις πονηροὶ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐναντίον τοῦ θεοῦ σφόδρα. 14 ¶ εἶπε δὲ ὁ θεὸς πρὸς Ἄβραμ μετὰ τὸ διαχωρισθῆναι τὸν Λὼτ ἀπ' αὐτοῦ, ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἰδὲ ἀπὸ τοῦ τόπου σὺ οὗ εἶ, πρὸς βορραν καὶ λίβα, καὶ ἀνατολὴν, καὶ θάλασσαν· 15 ¶ ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν ἣν σὺ ὁρᾷς, σοὶ δώσω αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος. 16 ¶ καὶ ποιήσω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον τῆς γῆς. εἰ δύναταί τις ἀριθμῆσαι τὴν ἄμμον τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα σου ἀριθμήσει). 17 ¶ ἀναστὰς διόδευσον τὴν γῆν εἰς τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ εἰς τὸ πλάτος· ὅτι σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Præcepitque su per eum Pharao viris: & comitati sunt eum, & vxorem suam, & omnia quæ habebat.

CAP. XIII.

1 Et ascendit Abram de Ægypto ipse & vxor eius, & omnia sua, & & Loth cum eo ad Austrum. 2 Et Abram erat honoratus valde in pecoribus & argento & auro. 3 Et abiit per mansiones suas à meridie, & vsque Bethel, & vsque ad locum in quo tetenderat prius tabernaculum 4 suum inter Bethel, & inter Hai; ad locum altaris quod ibi fecerat prius: & orauit ibi Abram in nomine domini. 5 Sed & Loth qui abiit eam Abram, fuerunt oues, & boues, & tabernacula. 6 Et non poterat sustinere eos terra vt habitarent simul: quia erat substantia eorum multa: & non poterant habitare simul. 7 Et facta est rixa inter pastores pecorum Abram, & pastores pecorum Loth: Chananæus autem & Pherezæus tunc habitabant in terra. 8 Et dixit Abram ad Loth, Ne sit nunc iurgium inter me & inter te, & inter pastores meos & inter pastores tuos: quoniam viri fratres sumus nos. 9 Ecce omnis terra coram te est, recede nunc à me; si tu ad Aquilonem, ego ad Meridiem; & si tu ad Meridiem, ego ad Aquilonem. 10 Et leuauit Loth oculos suos, & vidit omnem planiciem Iordanis quia tota esset irrigua antequam disperderet Dominus Sodomam & Gomorram, sicut hortus Domini, & sicut terra Ægypti ad introitum Segor. 11 Et elegit sibi Loth omnem planiciem Iordanis, & profectus est Loth prius: & diuisi sunt vnusquisque à fratre suo. 12 Abram habitabat in terra Chanaan, & Loth habitabat in vrbibus campestribus, & tetendit tabernacula vsque ad Sodomam. 13 Viri autem Sodomæ erant iniqui cum suo mamona, & pessimi in corporibus suis coram Domino nimis. 14 Dixitque Dominus ad Abram postquam diuisus est Loth ab eo: Leua nunc oculos tuos, & vide à loco in quo tu es, ad Aquilonem & ad Meridiem, & ad Orientem, & ad Occidentem. 15 Quoniam omnem terram quam tu vides, tibi dabo eam, & filiis tuis vsq; in seculum. 16 Et ponam filios tuos multos sicut puluerem terræ: sic enim non est possibile viro numerare puluerem terræ: sic filij tui non numerabuntur. 17 Surge ambula per terram in longitudine & in latitudine sua: quia tibi dabo eam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 ‡ וַיֵּאָהֶל אַבְרָם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא אֲשֶׁר
בְּחֶבְרוֹן וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃

יד

1 ‡ וַיְהִי בִימֵי אַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר
אַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל
2 מֶלֶךְ גּוֹיִם׃ ‡ עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת בֶּרַע מֶלֶךְ סְדֹם וְאֶת
בִּרְשַׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה שִׁנְאָב מֶלֶךְ אַדְמָה וְשֶׁמְאֵבֶר
3 מֶלֶךְ צְבֹיִים וּמֶלֶךְ בֶּלַע הִיא צֹעַר׃ ‡ כָּל אֵלֶּה חָבְרוּ
4 אֶל עֵמֶק הַשִּׂדִּים הוּא יָם הַמֶּלַח׃ ‡ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
שָׁנָה עָבְדוּ אֶת כְּדָרְלָעֹמֶר וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
5 מָרָדוּ׃ ‡ וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא כְדָרְלָעֹמֶר
וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעַשְׁתְּרֹת
קַרְנַיִם וְאֶת הַזּוּזִים בָּהָם וְאֶת הָאֵימִים בְּשָׁוֵה
6 קִרְיָתָיִם׃ ‡ וְאֶת הַחֹרִי בְּהַרְרָם שֵׂעִיר עַד אֵיל
7 פָּארָן אֲשֶׁר עַל הַמִּדְבָּר׃ ‡ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין
מִשְׁפָּט הִוא קָדֵשׁ וַיַּכּוּ אֶת כָּל שְׂדֵה הָעֲמָלֵקִי וְגַם
8 אֶת הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחַצְצֹן תָּמָר׃ ‡ וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סְדֹם
וּמֶלֶךְ עֲמֹרָה וּמֶלֶךְ אַדְמָה וּמֶלֶךְ צְבֹיִים וּמֶלֶךְ בֶּלַע
הִוא צֹעַר וַיַּעַרְכוּ אִתָּם מִלְחָמָה בְּעֵמֶק הַשִּׂדִּים׃
9 ‡ אֶת כְּדָרְלָעֹמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעָל מֶלֶךְ גּוֹיִם
וְאַמְרָפֶל מֶלֶךְ שִׁנְעָר וְאַרְיוֹךְ מֶלֶךְ אֶלָּסָר אַרְבָּעָה
10 מְלָכִים אֶת הַחֲמִשָּׁה׃ ‡ וְעֵמֶק הַשִּׂדִּים בְּאֵרֹת
בְּאֵרֹת חֵמָר וַיָּנֻסוּ מֶלֶךְ סְדֹם וַעֲמֹרָה וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה
11 וְהַנִּשְׁאָרִים הָרָה נָסוּ׃ ‡ וַיִּקְחוּ אֶת כָּל רְכֻשׁ סְדֹם
12 וְעֲמֹרָה וְאֶת כָּל אָכְלָם וַיֵּלֵכוּ׃ ‡ וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט
וְאֶת רְכֻשׁוֹ בֶּן אֲחִי אַבְרָם וַיֵּלֵכוּ וְהוּא יֹשֵׁב בִּסְדֹם׃
13 ‡ וַיָּבֹא הַפָּלִיט וַיַּגֶּד לְאַבְרָם הָעִבְרִי וְהוּא שֹׁכֵן בְּאֵלֹנֵי
מַמְרֵא הָאֱמֹרִי אֲחִי אֶשְׁכֹּל וַאֲחִי עָנֵר וְהֵם בַּעֲלֵי
14 בְּרִית אַבְרָם׃ ‡ וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו וַיָּרֶק
אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנָה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת
וַיִּרְדֹּף עַד דָּן׃

GENESIS. Translat. B. Hieronymi. *Abram.*

18 ‡ Mouẽs igitur tabernaculũ ſuũ Abrã, venit & habitauit iuxta cõuallẽ Mãbre, quę eſt in Hebrõ: ædificauitq; ibi altare Dño. CAP. XIIII.

1 FActũ eſt autẽ in illo tẽpore, vt Amraphel rex Sẽnaar, & Arioch rex Ponti, & Chodorlaomor rex Elamitarũ, & Thadal rex gẽtiũ, ‡ Initũrẽt bellũ cõtra Baſa regẽ Sodomorũ, & contra Berſa regẽ Gomorrę, & contra Sẽnaab regẽ Adamæ, & contra Semeber regẽ Seboim, cõtraque regẽ Bale: ipſa eſt Segor. ‡ Omnes hi conuenerunt in vallem ſiluſtrem, quæ nunc eſt mare ſalis. ‡ Duodecim enim annis ſeruierant Chodorlaomor, & tertio decimo anno receſſerunt ab eo. ‡ Igitur quarto decimo anno, venit Chodorlaomor, & reges qui erant cũ eo, & percuſſerunt Raphaim in Aſtaroth Carnayim, & Zuzim cũ eis, & Emim in Saue Cariathai: 6 ‡ Et Chorræos in montibus Seyr, vſque ad cãpeſtria Pharã; quę eſt in ſolitudine. ‡ Reuerſiq; ſunt, & venerũt vſque ad fontem Meſphat, ipſa eſt Chades: & percuſſerunt omnem regionẽ Amalechitarũ, & Amorrę orum qui habitabãt 8 in Aſaſonthamar. ‡ Et egreſſi ſunt rex Sodomorum, & rex Gomorrę, rexq; Adamæ, & rex Seboim, necnon & rex Bale, quæ eſt Segor: & direxerunt aciem contra eos in valle ſilueſtri: 9 ‡ Scilicet aduerſus Chodorlaomor regẽ Elamitarũ, & Thadal regẽ Gẽtium, & Amraphel regem Sẽnaar, & Arioch regẽ Ponti; quatuor 10 reges aduerſus quinq;. ‡ Vallis autẽ ſiluęſtris habebat puteos multos bituminis. Itaq; rex Sodomorũ & rex Gomorrę terga verterunt, ceciderũtq; ibi: & qui remanſerãt, fugerũt ad mõtem. 11 ‡ Tulerunt autẽ omnẽ ſubſtantiã Sodomorũ & Gomorrę orũ, & vniuerſa quę ad cibũ ptinẽt, & abierũt. ‡ Necnõ & Loth & ſubſtãtia eius filiũ frĩs Abrã qui habitabat in Sodomis. 13 ‡ Et ecce vnus qui euaſerat, núciauit Abrã Hebræo, q habitabat ĩ cõualle Mãbre Ammorrę fratris Eſchol & fratris Aner. Hi enim pepigerãt fœdus cũ Abrã. ‡ Quod cùm audiſſet Abrã, captũ videlicet Loth fratrẽ ſuum; numerauit expeditos vernaculos ſuos, trecẽtos decem & octo: & perſecutus eſt eos vſque Dan.

18 ‡ Et mouens tabernaculum Abram, veniens habitauit iuxta quercum Mambre, quæ erat in Chebron: & ædificauit ibi altare Domino.

CAP. XIIII.

1 FActum eſt autem in regno Amraphel regis Sennaar, Arioch rex Elaſar, Chodorlaomor rex Elã, & Thargal rex gentium, ‡ Fecit bellum cum 2 Balla rege Sodomorum, & cum Barſa rege Gomorræ, & Sennaar rege Adama, & Symor rege Seboim, & rege Balac: hæc eſt Segor. ‡ Omnes hi conuenerunt in vallem ſalſam. hoc 3 mare ſalis. ‡ Duodecim annis ipſi ſeruierunt Chodorlaomor: & tertiodecimo anno receſſerunt. ‡ In autem quartodecimo anno venit Chodorlaomor & reges cum eo: & trucidauerunt gigantes in 5 Aſtaroth, Carnain, & gentes fortes cum eis: & Emmæos in Sane ciuitate: ‡ Et Chorræos in mon- 6 tibus Seir, vſque ad terebinthum Pharam: quæ eſt in ſolitudine. ‡ Et reuerſi venerunt ad fontem 7 iudicij: ipſa eſt Cades. & trucidauerũt omnes principes Amalec, & Amorræos, & habitantes in Aſaſonthamar. ‡ Egreſſus eſt autem rex Sodomorum, & rex Go- 8 morræ, & rex Adama, & rex Seboim, & rex Balac, hæc eſt Segor: et occurrerũt cum acie eis in prælium in valle ſalſa, ‡ Aduerſus Chodorlaomor re- 9 gem Elam, & Thargal regem gentium, & Amraphel regem Sẽnaar, et Arioch regem Elaſor, et quatuor reges aduerſus quinque. ‡ At vallis ſalſa, 10 putei putei bituminis. fugit autem rex Sodomorum, & rex Gomorræ: et ceciderunt illic. at qui remanſerunt, fugerunt in montana. ‡ Acceperunt 11 autem equitatum omnem Sodomorum et Gomorræ, & omnes cibos eorum, & abierunt. ‡ Acceperunt autem & Lot filium fratris A- 12 bram, & ſupellectilem eius, & abierunt: erat enim habitans in Sodomis. ‡ Adueniens autem quidam ſaluatorum, nuntiauit Abrã transitori: ipſe autẽ habitabat apud quercum Mambre Ammor fratris Eſchol, & fratris Aunan: qui erant confœderati Abram. ‡ Audiens 14 autem Abrã quòd captiuatus eſt Lot nepos eius, numerauit proprios vernaculos ſuos, trecentos decem & octo; & perſecutus eſt vſque ad Dan.

18 ‡ Ἐσκήνωσεν οὖν Ἀβραὰμ, ἐλθὼν κατῴκησε παρὰ τὴν δρῦν τὴν Μαμβρή· ἡ ἦν ἐν Χεβρών. καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ.

ιδ΄.

1 ‡ Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῇ Ἀμαρφὰλ βασιλέως Σεννααρ, Ἀριὼχ βασιλεὺς Ἐλασάρ, Χοδολλογομὼρ βασιλεὺς Αἰλὰμ, καὶ Θαργὰλ βασιλεὺς ἐθνῶν· 2 ‡ ἐποίησε πόλεμον μετὰ Βαλλὰ βασιλέως Σοδόμων, καὶ μετὰ Βαρσὰ βασιλέως Γομόρρας, καὶ Σεννααρ βασιλέως Ἀδαμὰ, καὶ Συμὸρ βασιλέως Σεβωείμ, καὶ βασιλέως Βαλάκ· αὕτη ἐστὶ Σηγώρ. 3 ‡ πάντες οὗτοι συνεφώνησαν ἐπὶ τὴν φάραγγα τὴν ἁλυκήν. αὕτη θάλασσα τῶν ἁλῶν. 4 ‡ δώδεκα ἔτη αὐτοὶ ἐδούλευσαν τῷ Χοδολλογομὼρ· καὶ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει ἀπέστησαν. 5 ‡ ἐν δὲ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει ἦλθε Χοδολλογομὼρ καὶ οἱ βασιλεῖς μετ' αὐτοῦ, καὶ κατέκοψαν σὺν γίγασιν σὺν Ἀσταρωθ, καρναΐν, καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ ἅμα αὐτοῖς· καὶ σὺν Ἐμμαίοις ἐν Σαυῆ τῇ πόλει, 6 ‡ καὶ σὺν Χορραίοις σὺν τοῖς ὄρεσι σὺν ἕως τερεβίνθου τῆς Φαράν· ἥ ἐστιν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 7 ‡ καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως· αὕτη ἐστὶ Κάδης· καὶ κατέκοψαν πάντας σὺν ἄρχοντας Ἀμαλὴκ, καὶ σὺν Ἀμορραίους, καὶ σὺν κατοικοῦντας ἐν Ἀσασωθαμάρ. 8 ‡ Ἐξῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς Σοδόμων, καὶ βασιλεὺς Γομόρρας, καὶ βασιλεὺς Ἀδαμὰ, καὶ βασιλεὺς Σεβωείμ, καὶ βασιλεὺς Βαλάκ· αὕτη ἐστὶ Σηγώρ. καὶ παρετάξαντο αὐτοῖς εἰς πόλεμον ἐπὶ τῇ κοιλάδι τῇ ἁλυκῇ, 9 ‡ πρὸς Χοδολλογομὼρ βασιλέα Αἰλὰμ, καὶ Θαργὰλ βασιλέα ἐθνῶν, καὶ Ἀμραφὰλ βασιλέα Σεννααρ, καὶ Ἀριὼχ βασιλέα Ἐλασὼρ, καὶ οἱ τέσσαρες βασιλεῖς πρὸς σὺν πέντε. 10 ‡ ἡ δὲ κοιλὰς ἡ ἁλυκὴ, φρέατα φρέατα ἀσφάλτου. ἔφυγε δὲ βασιλεὺς Σοδόμων, καὶ βασιλεὺς Γομόρρας, καὶ ἐνέπεσον ἐκεῖ. οἱ δὲ καταλειφθέντες 11 εἰς τὸ ὄρος, ἔφυγον εἰς τὴν ὀρεινήν. ‡ ἔλαβον δὲ τὴν ἵππον πᾶσαν τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρας, καὶ πάσας τὰ βρώματα αὐτῶν, καὶ ἀπῆλθον. 12 ‡ ἔλαβον δὲ καὶ τὸν Λὼτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ Ἄβραμ, καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον· ἦν δὲ καταλελειμένων ἐν Σοδόμοις. 13 ‡ παραγενόμενος δέ τις τῶν ἀνασωθέντων, ἀπήγγειλε τῷ Ἄβραμ τῷ περάτῃ· αὐτὸς δὲ κατῴκει παρὰ τὴν δρῦν τὴν Μαμβρὴ Ἀμορραῖον τοῦ ἀδελφοῦ Ἐσχὼλ, καὶ ἀδελφοῦ Αὐνάν· οἱ ἦσαν συνωμόται τοῦ Ἀβραμ. 14 ‡ ἀκούσας δὲ Ἄβραμ, ὅτι ᾐχμαλώτευται Λὼτ ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ, ἠρίθμησε τοὺς ἰδίους οἰκογενεῖς αὐτοῦ, τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ· καὶ κατεδίωξεν ἕως Δάν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et tetendit Abram tabernaculum & venit, & habitauit in planicie Mamre, quæ eſt in Ebron: & ædificauit ibi altare coram Domino.

CAP. XIIII.

ET factum eſt in diebus Amraphel regis Babylonis: Arioch, rex Elaſar; Codorlaomor, rex Elam; & Tadaal rex gentium, ' fecerunt prælium cum Bera rege Sodomæ, & cum Berſa rege Gomorrę, Senaab rege Adamæ, & Semeber rege Seboim & rege Balæ: ipſa eſt Segor. ' Omnes hi congregati ſunt in valle campeſtri quæ eſt mare ſalis. ' Duodecim annis ſeruierant Codorlaomor, & in tertiodecimo anno rebellauerunt. ' In quartodecimo autem anno venit Codorlaomor, & reges qui erant cum eo: & percuſſerunt gigantes qui erãt in Aſtaroth Carnaim, & robuſtos qui erant in Ham: & horrendos qui erant in Saue Cariathaim: ' Et Chorræos qui erant in montibus Seyr vſque ad planiciem Pharam, quæ eſt iuncta deſerto. ' Et reuerſi ſunt & venerunt ad planiciem diuiſionis Iudicij, quæ eſt Cades: & percuſſerunt omnem regionem Amalech & Amorręum, qui habitabat in Engadi. ' Et egreſſus eſt rex Sodomæ, & rex Gomorræ, & rex Adamæ, & rex Seboim, & rex Balæ quæ eſt Sogor: & inierunt cum eis certamen in valle campeſtri, ' Cum Codorlaomor rege Elam, & Tadaal rege Gentium, & Amraphel rege Babylonis, & Arioch rege Elaſar: quatuor reges contra quinque. " Vallis autem campeſtris habebat puteos ex quibus effodiebatur bitumen: & fugerunt rex Sodomæ, & rex Gomorræ, & ceciderunt ibi: & qui remanſerant, in montem fugerunt. " Et deprædati ſunt omnem ſubſtantiam Sodomæ & Gomorræ, & omnes cibos eorum: & abierunt. " Ceperunt quoque Loth filium fratris Abræ, & ſubſtantiam eius, & abierunt: & ipſe habitabat in Sodoma. " Et venit qui euaſerat, & nunciauit Abræ Hebræo qui morabatur in campeſtribus Mamre Amorrei fratris Eſchol, & fratris Aner: & hi erant confœderati Abræ. " Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, & armauit pueros ſuos natos in domo ſua trecentos & decem & octo, & perſecutus eſt vſque Dan.

תרגום אונקלוס יד

15 ופרם עלוהי אברם ומחא ורדפנון עד חובה דמן שמאלה דדמשק: 16 ואתיב ית כל רכוסא ואף ית לוט אחוהי ורכוסוהי אתיב ואף ית נשיא ועמא:
17 ונפק מלכא דסדום לקדמוהי בתיובתיה מן קטלא דכדרלעומר ומלכיא דעמוהי לעמק שוי הוא עמק מלכא:
18 ומלכי צדק מלכא דשלם אפיק ית לחמא וית חמרא והוא כהן לאל עלאה: 19 ובריכיה ואמר ברוך אברם לאל עלאה קנין שמיא וארעא:
20 ושבח לאל עלאה דמסר בעלי דבביך בידך ויהב ליה עשרא מכל דאתא:
21 ואמר מלכא דסדום לאברם יהב לי נפשתא ורכוסא דנסבת לך:
22 ואמר אברם למלכא דסדום ארימת ידי בקדם יי אל עלאה קנין שמיא וארעא: 23 אם מחוט ועד שירוך נעלא ואם אסב מכל דלך ולא תימר אנא עתרתי ית אברם:
24 בר מדבעו גוברייא דאכלו ומנת גוברייא דאזלו עמי ענר אשכל וממרא הינון יסבון מנתהון:

15 ‡ Et diuisit contra eos nocte ipse & serui eius, & percussit eos, & persecutus est eos vsque Hobam quæ est a sinistris Damasci: 16 ‡ Et reduxit omnem substantiam, insuper & Lot fratrem suum & substantiam eius reduxit, & mulieres & populum.
17 ‡ Egressus est autem rex Sodomorum obuiam ei post reditum suum a cæde Chodorlaomor & regum qui cum eo erant, ad vallem Save, quæ est vallis regis.
18 ‡ Melchisedech autem rex Salem protulit panem & vinum: erat autem sacerdos Dei excelsi. 19 ‡ Et benedixit ei, & dixit: Benedictus Abram Deo excelso possessori cæli & terræ:
20 ‡ Et benedictus Deus excelsus qui tradidit hostes tuos in manus tuas. Et dedit ei decimas ex omnibus.
21 ‡ Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, & substantiam tolle tibi.
22 ‡ Dixit autem Abram ad regem Sodomorum: Leuo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorem cæli & terræ: 23 ‡ Si a filo vsque ad corrigiam calceamenti, si accipiam ex omnibus quæ tua sunt, ne dicas: Ego diuitem feci Abram:
24 ‡ Præter quam quæ comederunt pueri, & partes virorum qui abierunt mecum, Aner, Escol & Mambre: ipsi tollent partes suas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 ‡ וַיְחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה הוּא וְעַבְדָיו וַיַּכֵּם וַיִּרְדְּפֵם
16 עַד חוֹבָה אֲשֶׁר מִשְּׂמֹאל לְדַמָּשֶׂק: ‡ וַיָּשֶׁב אֶת כָּל־
17 הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת־לוֹט אָחִיו וּרְכֻשׁוֹ הֵשִׁיב וְגַם אֶת־
18 הַנָּשִׁים וְאֶת הָעָם: ‡ וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סְדֹם לִקְרָאתוֹ
אַחֲרֵי שׁוּבוֹ מֵהַכּוֹת אֶת־כְּדָר לָעֹמֶר וְאֶת־הַמְּלָכִים
19 אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶל־עֶמֶק שָׁוֵה הוּא עֶמֶק הַמֶּלֶךְ: ‡ וּמַלְכִּי־
צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לֶחֶם וְיַיִן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל
20 עֶלְיוֹן: ‡ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן
21 קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ‡ וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן
22 צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל: ‡ וַיֹּאמֶר
אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם הַרִמֹתִי יָדִי אֶל יְהוָה אֵל עֶלְיוֹן
23 קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: ‡ אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוֹךְ נַעַל
וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הֶעֱשַׁרְתִּי
24 אֶת אַבְרָם: ‡ בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֵלֶק
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא הֵם
יִקְחוּ חֶלְקָם: טז

1 ‡ אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר־
יְהוָה אֶל־אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר אַל תִּירָא אַבְרָם
2 אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד: ‡ וַיֹּאמֶר אַבְרָם
אֲדֹנָי יֱהוִה מַה תִּתֶּן־לִי וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן־מֶשֶׁק
3 בֵּיתִי הוּא דַּמֶּשֶׂק אliעֶזֶר: ‡ וַיֹּאמֶר אַבְרָם הֵן
4 לִי לֹא נָתַתָּה זָרַע וְהִנֵּה בֶן־בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי: ‡ וְהִנֵּה
דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי־אִם אֲשֶׁר
5 יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ: ‡ וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה וַיֹּאמֶר
הַבֶּט־נָא הַשָּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַכּוֹכָבִים אִם־תּוּכַל
לִסְפֹּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ: ‡ וְהֶאֱמִן
6 בַּיהוָה וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה: ‡ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי יְהוָה
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּר כַּשְׂדִּים לָתֶת לְךָ אֶת־הָאָרֶץ
7 הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ:

15 ‡ Et diuisis sociis, irruit super eos nocte: per-
C cussitq́; eos; & persecut⁹ est vsque Hoba, quæ
16 est ad leuá Damasci. ‡ Reduxitq́; omnem sub-
stantiã, & Loth fratrem suum cum substantia
17 illius; mulieres quoque & populũ. ‡ Egressus
est autẽ rex Sodomorũ in occursum eius, post-
quá reuersus est à cæde Chodorlaomor, & re-
gum qui cum eo erant in valle Saue, quæ est
18 vallis regis. ‡ At verò Melchisedech rex Salem
proferés panem & vinum: erat enim sacerdos
19 Dei altissimi. ‡ Benedixitq́; ei, & ait: Benedi-
ctus Abrá Deo excelso, qui creauit cęlũ & ter-
20 ram. ‡ Et benedictus De⁹ excelsus, quo prote-
gente hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei
21 decimas ex omnibus. ‡ Dixit autem rex Sodo-
morũ ad Abram: Da mihi animas; cętera tolle
22 tibi. ‡ Qui respondit ei: Leuo manũ meam ad
D dominũ Deum excelsum, possessorem cæli &
23 terræ: ‡ Quòd à filo subtegminis vsq; ad cor-
rigiã caligæ non accipiã ex omnibus quæ tua
24 sunt: ne dicas, Ego ditaui Abrã. ‡ Exceptis his
quæ comederunt iuuenes, & partibus virorũ
qui venerunt mecũ Aner, Eschol, & Mambre;
isti accipiant partes suas.

CAP. XV.

1 AHis itaque trãsactis, factus est sermo Domi-
ni ad Abrã per visionẽ, dicens: Noli time-
re, Abram: ego protector tuus, & merces tua
2 magna nimis. ‡ Dixitq́ue Abram: Domine
Deus, quid dabis mihi? Ego vadam absque li-
beris; & filius procuratoris domus meæ iste
3 Damascus Eliezer. ‡ Additq́; Abram: Mihi
autem non dedisti semen: & ecce vernaculus
4 meus hęres meus erit. ‡ Statimq́ue sermo Do-
mini factus est ad eum, dicens: Non erit hic
hæres tuus; sed qui egredietur de vtero tuo, i-
5 psum habebis hæredem. ‡ Eduxitq́ue eum fo-
ras, & ait illi: Suspice cælum, & numera stellas
B si potes. & dixit ei: Sic erit semen tuum.
6 ‡ Credidit Abram Domino; & reputatum
7 est illi ad iustitiam. ‡ Dixítque ad eum:
Ego Dominus qui eduxi te de Vr Chaldæo-
rum, vt darem tibi terram istam; & possi-
deres eam.

15 ‡ καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν νύκτα αὐτὸς, καὶ οἱ παῖδες
αὐτοῦ· καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς· καὶ κατεδίωξεν ἕως χοβὰλ· ἡ ἐστι
16 ἐν δεξιᾷ δαμασκοῦ. ‡ καὶ ἀπέστρεψε πᾶζ ὁ λὸς τὴν ἵππον
Σοδόμων· καὶ τὸν λὼτ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ ἀπέστρεψε, καὶ τὰ
17 ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὸν λαόν. ‡ ἐξῆλθε ὁ
βασιλεὺς Σοδόμων, καὶ βασιλεὺς γομόρρας εἰς συναντησιν αὐ-
τῷ μετὰ τὸ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῆς κοπῆς Χοδολλογομώρ, καὶ τῶν
βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλάδα τὴν σαυή. ἔστι δὲ
18 πεδίον βασιλέως μελχισεδέκ. ‡ καὶ μελχισεδὲκ βασιλεὺς
σαλὴμ ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον. ἦν δὲ ἱερεὺς θεοῦ τοῦ
19 ὑψίστου. ‡ καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν μελχισεδέκ· καὶ εἶπεν, εὐλογη-
μένος ἄβραμ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
20 ‡ καὶ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ ὕψιστος, ὃς παρέδωκε τοὺς
ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σου. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἄβραμ δεκάτην
21 ἀπὸ πάντων. ‡ εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς Σοδόμων πρὸς ἄβραμ,
22 δός μοι σὺ ἄνθρας, τὴν δὲ ἵππον λαβὲ σεαυτῷ. ‡ εἶπε δὲ ἄ-
βραμ πρὸς τὸν βασιλέα Σοδόμων, ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς
23 τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ‡ εἰ ἀπὸ
σπαρτίου ἕως σφεσώτης ὑποδήματος λήψομαι ἀπὸ
πάντων ὧν σύ, ἵνα μὴ εἴπῃς, ὅτι ἐγὼ ἐπλούτησα τὸν ἄβραμ.
24 ‡ πλὴν ὧν ἔφαγον οἱ νεανίσκοι, καὶ τῆς μερίδος τῶν ἀνδρῶν
τῶν συμπορευθέντων μετ' ἐμοῦ, ἐσχὼλ, ἀνὴρ, μαμβρή. αὐτοὶ λή-
1 ψονται μερίδα. ιε. Μετὰ δὲ τὰ ῥήματα
ταῦτα, ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἄβραμ ἐν ὁράματι, λέγων,
μὴ φοβοῦ ἄβραμ, ἐγὼ ὑπερασπίζω σου. ὁ μισθός σου πο-
2 λὺς σφόδρα. ‡ λέγει δὲ ἄβραμ, δέσποτα τί μοι δώσεις; ἐγὼ
δὲ ἀπολύομαι ἄτεκνος· ὁ δὲ υἱὸς μασὲκ τῆς οἰκογενοῦς μου, οὗ-
τος δαμασκὸς ἐλιέζερ.
3 ‡ καὶ εἶπεν ἄβραμ, ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας τέκνον, ὁ δὲ
οἰκογενής μου κληρονομήσει με.
4 ‡ εὐθὺς φωνὴ θεοῦ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν, λέγων, οὐ κλη-
ρονομήσει σε οὗτος, ἀλλ' ὃς ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ, οὗτος κλη-
5 ρονομήσει σε. ‡ ἐξήγαγε δὲ αὐτὸν ἔξω. εἶπεν αὐτῷ, ἀ-
νάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀρίθμησον σὺ ἀστέρας, εἰ δυνᾷ
σῃ ἐξαριθμῆσαι αὐτούς. εἶπεν, οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου.
6 ‡ ἐπίστευσε δὲ ἄβραμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δι-
7 καιοσύνην. ‡ εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν, ἐγὼ ὁ θεὸς ὁ ἐξαγα-
γών σε ἐκ χώρας χαλδαίων, ὡς τε δοῦναί σοι τὴν γῆν ταύτην
κληρονομῆσαι.

15 וְאִתְפְּלִיג עֲלֵיהוֹן בְּלֵילְיָא הוּא וְעַבְדּוֹהִי וּקְטִלִנּוּן וּרְדַפִינוּן עַד חוֹבָה דְּמִצְפּוֹנָא לְדַמָּשֶׂק:
16 וְתָבַ יָת כָּל קִנְיָנָיָא וְאַף יָת נְשָׂיָא וְיָת עַמָּא:
17 וְנָפַק מַלְכָּא דִּסְדוֹם לְקַדָּמוֹתֵיהּ בְּתַר דְּתָב מִלְּסְקָאָה דְּכְדָרְלָעֹמֶר וְיָת מַלְכָּיָא דְּעִמֵּיהּ לְמִשַׁר
18 וּמַלְכִּי צֶדֶק מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֶם אַפֵּיק לְחֵם וְחַמַר וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם אֵל עִלָּאָה:
19 וּבָרְכֵיהּ
20 וּבְרִיךְ אֵל עִלָּאָה דְּמָסַר שִׁנְאָךְ בִּידָךְ וְיָהַב לֵיהּ חַד מִן עֲשַׂרְתָּה מִכּוֹלָא:
21 וַאֲמַר אַבְרָם קֳדָם מַלְכָּא דִּסְדוֹם וְאַרֵעַ
22 וַאֲמַר מַלְכָּא דִּסְדוֹם לְאַבְרָם הַב לִי נַפְשָׁתָא וְקִנְיָנָא דְּבַר לָךְ:
קְנִיתִי יָדִי אֶל יְיָ אֵל עִלָּאָה קָנֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא:
23 אִם מְחוּטָא וְעַד שְׂרָךְ סַנְדָּלָא וְאִם אֶסַב כָּל דִּילָךְ וְלָא תֵימַר אֲנָא עֲתַרִיתִי יָת אַבְרָם:
24 בַּר מִדְּאֲכָלוּ עוּלֲמַיָּא וְחוּלָק גֻּבְרַיָּא דַּאֲזָלוּ עִמִּי עָנֵר אֶשְׁכֹּל וּמַמְרֵא אִנּוּן יְקַבְּלוּן חוּלָקְהוֹן:
טז
1 בְּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין הֲוָה מֵימְרָא דַּייָ לְאַבְרָם בְּנְבוּאָה לְמֵימַר לָא תִדְחַל אַבְרָם מֵימְרִי תְּקוֹף לָךְ אַגְרָךְ סַגִּי לְתַרְעָא:
2 וַאֲמַר אַבְרָם יְיָ אֱלָהִים מָה תִּתֶּן לִי וַאֲנָא אָזִיל בְּלָא יְלַד וּבַר פְּרַנְסָאָה דְּבֵיתִי הוּא דַּמֶּשֶׂקְאָה אֱלִיעֶזֶר:
3 וְאָמַר אַבְרָם הָא לִי לָא יְהַבְתְּ זַרְעָא וְהָא מֵימְרָא דַּייָ הֲוָה עִמֵּיהּ לְמֵימַר לָא יִתְפְּרַנַּס מִנָּךְ דֵּין אֱלָהִין בַּר דְּחוּלְדִי הוּא יִתְפְּרַנַּס מִנִּי:
4 וְאַפֵּיק יְתֵיהּ
5 וְתֵימַר כְּדֵין יְהֵי בְנָיָךְ וְהֵי כְּכוֹכְבַיָּא אִם יְכִילִין לְמִסְפַּר כּוֹכְבַיָּא אַף כְּדֵין יְהוֹן בְּנָיָךְ:
6 וְהֵימִין בְּמֵימְרָא דַּייָ וְחַשְׁבַהּ לֵיהּ כְּזַכְוָתָא:
7 וַאֲמַר לֵיהּ אֲנָא יְיָ דְּאַפֵּקְתָּךְ מֵאוּר כַּשְׂדָּאֵי לְמִיהַב לָךְ יָת אַרְעָא הָדָא לְמֵירַתָהּ:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et diuisis seruis suis contra eos, percusserunt eos nocte, & persecutus est eos vsque Hoba quæ est ad Aquilonem Damasci. 16 Et reduxit vniuersam substantiam, & etiam Loth fratrem suum, & substantiam eius reduxit, mulieres quoque & populum. 17 Et egressus est rex Sodomæ in occursum eius postquam reuersus est à cæde Codorlaomor, & regum qui erant cum eo in valle plana: quæ erat locus refrigerij regis.
18 Et Melchisedech rex Ierusalem adduxit panem & vinum: & ipse erat minister coram Deo excelso. 19 Et benedixit ei: & dixit, Benedictus Abram coram Deo excelso, cuius possessio est cælum & terra. 20 Et benedictus Deus excelsus qui tradidit hostes tuos in manu tua. Et dedit ei vnum ex decem de omnibus. 21 Et dixit rex Sodomæ ad Abram: Da mihi animas, & substantiam tolle tibi. 22 Et dixit Abram regi Sodomæ: Leuo manum meam in oratione coram Deo excelso, cuius possessio cælum & terra est: 23 Si à filo & vsque ad corrigiam calceamenti accipiam ex omnibus quæ tua sunt: & non dices, ego ditaui Abram. 24 Exceptis his quæ comederunt iuuenes, & parte virorum qui venerunt mecum; Aner, Eschol, & Mamre: illi recipiant partes suas.

CAP. XV.

POst autem verba hæc, factum est verbum Domini ad Abram in prophetia dicens: Ne timeas Abram; verbum meum erit fortitudo tua, merces tua multa nimis. 2 Et dixit Abram: Domine deus quid dabis mihi? & ego vado absque liberis, & filius gubernator iste qui in domo mea est; ipse est Damascenus Eliezer. 3 Et dixit Abram: Ecce mihi non dedisti generationem: & ecce filius domus meę hęres meus erit. 4 Et ecce sermo à facie Domini factus est ad eum dicens, Non erit hic hęres tuus, sed filius quem genueris, ipse erit hęres tuus. 5 Et eduxit eum foras: & dixit: Respice nunc cælum, & numera stellas, si potes numerare eas. Et dixit ei: Sic erit filij tui. 6 Et credidit in verbo Domini, & reputatum est ei ad iustitiam. 7 Dixitque ei, Ego Dominus qui eduxi te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram hanc in hæreditatem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ה ויאמר אדני יהוה במה אדע כי אירשנה׃
ב ויאמר אלי קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת
ואיל משלש ותר וגוזל׃ ויקח לו את כל־
אלה ויבתר אתם בתוך ויתן איש־בתרו לקראת
רעהו ואת־הצפר לא בתר׃ וירד העיט על־
הפגרים וישב אתם אברם׃ ויהי השמש לבוא
ותרדמה נפלה על־אברם והנה אימה חשכה־
גדלה נפלת עליו׃ ויאמר לאברם ידע תדע
כי־גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו
אתם ארבע מאות שנה׃ וגם את־הגוי אשר
יעבדו דן אנכי ואחרי־כן יצאו ברכש גדול׃ ואתה
תבוא אל־אבתיך בשלום תקבר בשיבה טובה׃
ודור רביעי ישובו הנה כי לא־שלם עון האמרי
עד־הנה׃ ויהי השמש באה ועלטה היה והנה
תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה׃
ביום ההוא כרת יהוה את־אברם ברית לאמר
לזרעך נתתי את־הארץ הזאת מנהר מצרים עד־
הנהר הגדול נהר פרת׃ את־הקיני ואת־הקנזי
ואת הקדמני׃ ואת־החתי ואת־הפרזי ואת־
הרפאים׃ ואת־האמרי ואת־הכנעני ואת־
הגרגשי ואת־היבוסי׃

יז

לא ילדה לו ולה שפחה מצרית ושמה הגר׃
ותאמר שרי אל־אברם הנה־נא עצרני יהוה
מלדת בא־נא אל־שפחתי אולי אבנה ממנה
וישמע אברם לקול שרי׃ ותקח שרי אשת אברם
את הגר המצרית שפחתה מקץ עשר שנים לשבת
אברם בארץ כנען ותתן אתה לאברם אישה לו
לאשה׃ ויבא אל־הגר ותהר ותרא כי הרתה
ותקל גברתה בעיניה׃

8 * At ille ait: Domine Deus, vnde scire possum, quòd possessurus sum eam? 9 * Et respondit Dominus: Sume, inquit, mihi vaccá trienné, & capram trimam, & arietém annorum trium, 10 turturem quoque & columbam. * Quibus tollens C vniuersa hæc, diuisit ea per medium; & vtraque partes contra se altrinsecus posuit. aues 11 autem non diuisit. * Descenderuntque voluces super cadauera, & abigebat eas Abram.
12 * Cumque sol occumberet, sopor irruit super Abram; & horror magnus & tenebrosus inua 13 sit eum. * Dictumque est ad eum: Scito præ- noscens quòd peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua; & subiicient eos seruitu- 14 tuti; & affligent quadringentis annis. * Ve- runtamen gentem cui seruituri sunt, ego iudicabo. & post hæc egredientur cũ magna sub- 15 stantia. * Tu autem ibis ad patres tuos in pa- 16 ce, sepultus in senectute bona. * Generatione autem quarta reuertentur huc. necdum enim completæ sunt iniquitates Amorræorum vs- 17 que ad præsens tempus. * Cùm ergo occubuis- D set sol, facta est caligo tenebrosa: & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis transiens in- 18 ter diuisiones illas. * In illo die pepigit Do- minus fœdus cum Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, à fluuio Ægypti, vsque ad 19 fluuium magnum Euphratem: * Cinæos, & 20 Cenezæos, Cethmonæos, * Et Ethæos, & Phe- rezæos; Raphaim quoque,
21 * Et Ammorrheos, & Chananæos, & Gergeseos, & Iebuseos.

CAP. XVI.

1 IGitur Sarai vxor Abram non genuerat sibi A liberos: sed habens ancillam Ægyptiam, no- 2 mine Agar. * Dixit marito suo, Ecce con- clusit me Dominus ne parerem: ingredere ad ancillam meam, si forte saltem ex illa susci- piam filios. Cúmq; ille acquieseret deprecã- 3 ti. * Tulit Agar Ægyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare cœperant in ter- ra Chanaan; & dedit eam viro suo vxorem.
4 * Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se videns, despexit dominam suam.

8 * Ait autem: Dominator Domine Deus secundum quid sciam, quòd hæreditabo eam? 9 * Dixit autem illi: Accipe mihi vitulam triennem, & caprã trimam, & arietem trimum, & turturem, & columbam. 10 * Et accepit ipsi omnia hæc: & diuisit ea media; & posuit ea contraria ad inuicem: at aues non diuisit. 11 * Descenderunt autem volucres super corpora: & diuisiones eorum: & sedit cum eis Abram. 12 * Circa autem solis occasus, extasis cecidit super Abram: & ecce caligo tenebrosa irruit in eum. 13 * Et dictum est ad Abram: Cognoscens scies, quòd peregrinum erit semen tuum in terra nõ sua: & subijcient seruituti eos; & affligent, & humiliabunt annis quadringentis. 14 * Et gentem cui seruient, judicabo ego, dicit Dominus. post autẽ hæc regredientur huc cum supellectili multa. 15 * Tu autem ibis ad patres tuos cum pace, sepultus in senectute bona. 16 * Quarta autem generatione reuertentur huc. nondum enim completæ sunt iniquitates Amorrhæorum vsque nunc. 17 * Postquam autem iam fuit sol ad occasum, flamma facta est. & ecce clibanus fumans, & venerũt lãpades ignis, quæ pertransierunt per medium diuisionum istarum.
18 * In die illa disposuit Dominus fœdus Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, à flumine Ægypti, vsque ad flumen magnum Euphratem;
19 * Cenæos, & Cenezæos, & Cedmonæos,
20 * Et Chetteos, & Pherezæos, & Raphaim,
21 * Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeseos, & Jebuseos.

CAP. XVI.

1 SArai autem vxor Abram non peperit ei. erat au- tem ipsi ancilla Ægyptia, cui nomen Agar.
2 * Dixit autem Sara ad Abram: Ecce iam con- clusit me Dominus ne parerem: ingredere igitur ad ancillam meam, vt suscipiam filios ex ea. Audiuit au- tem Abram vocem Saræ.
3 * Et accipiens Sara vxor Abram Agar Ægyptiam suam ancillam, post decem annos habitationis Abram in terra Chanaan; & dedit eam Abram viro suo ipsi vxorem.
4 * Et ingressus est ad Agar, & concepit. & vidit, quòd in ventre habet: & inhonorata fuit domina coram ipsa.

8 * εἶπε δὲ, δέσποτα κύριε θεὲ κατὰ τί γνώσομαι, ὅτι κληρο- 9 νομήσω αὐτήν; * εἶπε δὲ αὐτῷ, λάβε μοι δάμαλιν τριετίζουσαν, καὶ αἶγα τριετίζουσαν, καὶ κριὸν τριετίζοντα, 10 καὶ τρυγόνα, καὶ περιστερὰν. * ἔλαβεν αὐτῷ πάντα ταῦτα· καὶ διεῖλεν αὐτὰ μέσα· ἔθηκεν αὐτὰ ἀντιπρόσωπα 11 ἀλλήλοις· τὰ δὲ ὄρνεα οὐ διεῖλε. * κατέβη δὲ τὰ ὄρνεα ἐπὶ τὰ σώματα τὰ διχοτομήματα αὐτῶν. ἐκαθέ- σισεν αὐτοῖς Ἄβραμ.
12 * περὶ δὲ ἡλίου δυσμὰς ἔκστασις ἐπέπεσε τῷ Ἄβραμ, καὶ ἰδοὺ γνόφος σκοτεινὸς ἐπιπίπτει αὐτῷ.
13 * ἐρρέθη πρὸς Ἄβραμ, γινώσκων γνώσῃ, ὅτι πάροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ· καὶ δουλώσουσιν αὐτὸν, καὶ κακώσουσι, καὶ ταπεινώσουσιν ἔτη τετρακόσια.
14 * καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἂν δουλεύσωσι, κρινῶ ἐγὼ, λέγει κύριος· μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ὑποσκευῆς πολλῆς.
15 * σὺ δὲ πορεύσῃ πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ᾽ εἰρήνης, ταφεὶς 16 ἐν γήρᾳ καλῷ. * τετάρτῃ δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε. ὅπω γὰρ ἀναπεπλήρωται αἱ ἁμαρτίαι τῶν ἀμορραίων 17 ἕως τοῦ νῦν. * ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐγένετο ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς, φλὸξ ἐγένετο· καὶ ἰδοὺ κλίβανος καπνιζόμενος, καὶ ἦλθον λαμπάδες πυρὸς· αἱ διῆλθον ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τούτων.
18 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέθετο κύριος διαθήκην τῷ Ἄβραμ, λέγων, τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην, ἀπὸ τοῦ 19 ποταμοῦ αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου εὐφράτου,
* τὸν κενναίους, καὶ τοὺς κενεζαίους, καὶ τοὺς κεδμωναίους,
20 * τοὺς χεττταίους, καὶ τοὺς φερεζαίους, τοὺς ῥαφαείμ,
21 * καὶ τοὺς ἀμορραίους, τοὺς χαναναίους, τοὺς γεργε- σαίους, καὶ τοὺς ἰεβουσαίους. ιε΄.

1 * Σαρα δὲ ἡ γυνὴ Ἄβραμ οὐκ ἔτικτεν αὐτῷ· ἦν δὲ αὐ- 2 τῇ παιδίσκη αἰγυπτία, ᾗ ὄνομα Ἄγαρ. * εἶπε δὲ Σαρα πρὸς Ἄβραμ, ἰδοὺ δὴ συνέκλεισέ μοι κύριος τοῦ μὴ τίκτειν. εἴσ- ελθε δὴ πρὸς τὴν παιδίσκην μου, ἵνα τεκνοποιήσωμαι ἐξ αὐ- 3 τῆς. ἐπήκουσε δὲ Ἄβραμ τῆς φωνῆς Σάρας. * καὶ λαβοῦ- σα Σαρα ἡ γυνὴ Ἄβραμ Ἄγαρ τὴν αἰγυπτίαν τὴν ἑαυτῆς παιδίσκην, μετὰ δέκα ἔτη ᾠκίσαι Ἄβραμ ἐν γῇ χαναάν, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Ἄβραμ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα.
4 * καὶ εἰσῆλθε πρὸς Ἄγαρ, καὶ συνέλαβε· καὶ εἶδεν, ὅτι ἐν γα- στρὶ ἔχει, καὶ ἠμελήθη ἡ κυρία ἐνώπιον αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit: Domine Deus, in quo sciam, quòd hereditabo eam? * Et dixit ei: Offer coram me vitulos tres, & capras tres, & arietes tres, & turturem, & filium columbæ. " Et obtulit coram eo omnia hæc, & diuisit ea æqualiter. & posuit diuisiones, vnamquamque è regione alterius; aues autem non diuisit. " Et descenderunt volucres super diuisiones, & eiecit eas Abram. " Et factum est cùm sol occumberet, & somnus cecidit super Abram: & ecce horror tenebrosus magnus cecidit super eum. " Et dixit ad Abram: Sciens scies quia peregrini erunt filij tui in terra non sua; & in seruitutem redigent eos. & affligent eos quadringentis annis. " Populum quoque cui seruituri sunt, ego iudicabo, & post hæc egredientur cum magna substantia. " Et tu colligêris ad patres tuos in pace, sepelierisque in senectute bona. " Generatione autem quarta reuertentur huc: quoniam non est completum peccatum Amorræi vsque adhuc. " Et factum est cùm occubuisset sol, & caligo facta esset: & ecce clibanus fumans, & lampas ignis quæ transibat inter diuisiones illas. " In die illa pepigit Dominus pactum cum Abram, dicens: Filiis tuis dabo terram hanc à fluuio Ægypti vsque ad fluuium magnum Euphratem: " Salamæos, & Cenezæos, & Cedmonæos; " Et Ethæos, & Pherezæos, & Gigantes: " Et Amorræos, & Chananæos, & Gergeseos, & Iebuseos.

CAP. XVI.

SArai autem vxor Abram non pepererat ei, & habebat ancillam Ægyptiam: & nomen eius Agar. * Dixitque Sarai ad Abram: Ecce nunc priuauit me Dominus generatione, ingredere nunc ad ancillam meam, si forte suscipiam filios ex ea. Et obediuit Abram verbo Sarai.
Et tulit Sarai vxor Abram Agar Ægyptiam ancillam post decem annos, ex quo habitarit Abram in terra Chanaan: & dedit eam Abram marito suo in vxorem.
* Et ingressus est ad Agar, & concepit. Et videns quia concepit, despexit dominam suam in oculis suis.

תרגום אונקלוס

5 וַאֲמַר יְיָ אֱלֹהִים בְּמָה אִדַּע אֲרֵי אֲהֵינְדָּה׃ 9 וַאֲמַר לַהּ קָרֵיב קָדָמַי עֶגְלִין תְּלָתָא וְעִזִּין תְּלָתָא וְדִכְרִין תְּלָתָא וְשַׁפְנִינָא וְהַר 11 וְנָחַת עוֹפָא עַל
6 וְקָרֵיב קֳדָמוֹהִי יַת כָּל אִלֵּין וּפַלְגִינּוּן יַתְהוֹן בְּשִׁוָּה וְיָהַב פַּלְגֵיהוֹן דְּבָרֵיהוֹן וְיָת עוֹפָא לָא פַלְגִינּוּן׃ פִּגְרַיָּא וְתָבַר
7 וְנָחַתוּ עוֹפָא עַל פִּגְרַיָּא וְתָבַר אַבְרָם עִמְּהוֹן׃ 12 וַהֲוָה שַׁמְשָׁא לְמִסַּע וְשִׁנְתָא נְפָלַת עַל אַבְרָם וְהָא אֵימְתָא קַבֵּל רַב נְפָלַת עֲלוֹהִי׃ 13 וַאֲמַר
8 פְּלִגְיָא וְחַרִיךְ יַתְהוֹן אַבְרָם׃ לְאַבְרָם מְיַדַּע תְּדַע אֲרֵי דַיָּרִין יְהוֹן בְּאַרְעָא דְּלָא דִלְהוֹן וְיִפְלְחוֹן בְּהוֹן וְיעַנְּנוּן יַתְהוֹן אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין׃
9 וְיָת עַמָּא דִּי יְשַׁעְבְּדוּן דַּיָּן אֲנָא וּבָתַר כֵּן יִפְקוֹן בְּקִנְיָנָא סַגִּי׃ 15 וְאַתְּ תֵּיתֵי לְוָת אֲבָהָתָךְ בְּשָׁלָם תִּתְקְבַר בְּשֵׂיבְתָא טָבְתָא׃ 16 וְדָרָא
10 רְבִיעָאָה יְתוּבוּן הָכָא אֲרֵי לָא שְׁלִים חוֹבָא דֶאֱמוֹרָאֵי עַד הָכָא׃
11 דַּעֲרָא בֵּין פַּלְגֵיהוֹן׃ 18 בְּיוֹמָא הַהוּא גְּזַר יְיָ עִם אַבְרָם קְיָם לְמֵימַר לִבְרָךְ יְהֵבְית יָת אַרְעָא הָדָא מִנְּהַר דְּמִצְרַיִם עַד נְהַרָא
12 רַבְּתָא נְהַר פְּרָת׃ 19 יָת שַׁלְמָאֵי וְיָת קְנִיזָאֵי וְיָת קַדְמוֹנָאֵי׃
13 וְיָת גִּרְגָּשָׁאֵי וְיָת יְבוּסָאֵי׃
14 מְעַרְיָא וְשׁוּמָהּ הָגָר׃ טז וְאֶשְׁרַת שָׂרַי לְאַבְרָם הָא כְעַן מְעַנְּעַנִי יְיָ מִלְּמִילַד עוֹל כְּעַן סְעִי לְוָת סַעֲרִיתָא אֶמְהָתִי מְסוֹף עֶשֶׂר שְׁנִין לְמֵיתַב אַבְרָם בְּאַרְעָא דְּכְנָעַן וּנְסִבַת אַבְרָם
15 וְיָת הָגָר עַזְּרָאת וְתָזַת אֲרֵי עֲזָלַת וְקַלַּת רֵיבוֹנַהּ בְּעֵינָהָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 ‡ וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל־אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אָנֹכִי נָתַתִּי
שִׁפְחָתִי בְחֵיקֶךָ וַתֵּרֶא כִּי הָרָתָה וָאֶקֹל בְּעֵינֶיהָ
6 יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ: ‡ וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל־
שָׂרַי הִנֵּה שִׁפְחָתֵךְ בְּיָדֵךְ עֲשִׂי־לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ
7 וַתְּעַנֶּהָ שָׂרַי וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ: ‡ וַיִּמְצָאָהּ מַלְאַךְ
יְהוָה עַל־עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל־הָעַיִן בְּדֶרֶךְ שׁוּר:
8 ‡ וַיֹּאמַר הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי אֵי־מִזֶּה בָאת וְאָנָה
תֵלֵכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת:
9 ‡ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהוָה שׁוּבִי אֶל־גְּבִרְתֵּךְ
10 וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ: ‡ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ
יְהוָה הַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֵךְ וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב:
11 ‡ וַיֹּאמֶר לָהּ מַלְאַךְ יְהוָה הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְקָרָאת
שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל כִּי־שָׁמַע יְהוָה אֶל־עָנְיֵךְ: ‡ וְהוּא
יִהְיֶה פֶּרֶא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל וְיַד כֹּל בּוֹ וְעַל־פְּנֵי כָל־
13 אֶחָיו יִשְׁכֹּן: ‡ וַתִּקְרָא שֵׁם יְהוָה הַדֹּבֵר אֵלֶיהָ אַתָּה
אֵל רֳאִי כִּי אָמְרָה הֲגַם הֲלֹם רָאִיתִי אַחֲרֵי רֹאִי:
14 ‡ עַל־כֵּן קָרָא לַבְּאֵר בְּאֵר לַחַי רֹאִי הִנֵּה בֵין־קָדֵשׁ
15 וּבֵין בָּרֶד: ‡ וַתֵּלֶד הָגָר לְאַבְרָם בֵּן וַיִּקְרָא אַבְרָם
16 שֵׁם־בְּנוֹ אֲשֶׁר־יָלְדָה הָגָר יִשְׁמָעֵאל: ‡ וְאַבְרָם בֶּן־
שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת הָגָר אֶת־יִשְׁמָעֵאל
לְאַבְרָם:

יז

1 ‡ וַיְהִי אַבְרָם בֶּן־תִּשְׁעִים
שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אֲנִי־אֵל שַׁדַּי הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים:
2 ‡ וְאֶתְּנָה בְרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְאַרְבֶּה אוֹתְךָ בִּמְאֹד
3 מְאֹד: ‡ וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל־פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים
4 לֵאמֹר: ‡ אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב־הֲמוֹן
5 גּוֹיִם: ‡ וְלֹא־יִקָּרֵא עוֹד אֶת־שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה
שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אַב־הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ: ‡ וְהִפְרֵתִי
6 אֹתְךָ בִּמְאֹד מְאֹד וְנָתַתִּיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ:

5 ‡ Dixitq; Sarai ad Abrā, Iniquè agis cõtra me. B Ego dedi ancillā meā in sinū tuū: quę vidēs ꝙ cõcepit; despectui me habet. iudicet Dñs in-6 ter me & te. ‡ Cui respõdit Abrā: Ecce, ait, ancilla tua in manu tua est, vtere ea vt libet. Affligente igitur eā Sarai, fugā iniit. ‡ Cūq; inuenisset eā angelus Dñi iuxta fontē aquæ in soli-8 tudine quæ est in via Sur in deserto: ‡ Dixit ad Cillā, Agar ancilla Sarai, vnde venis: & quò vadis? quę respõdit; A facie Sarai dominę meę ego 9 fugio. ‡ Dixitq; ei angelus Dñi; Reuertere ad dominā tuā: & humiliare sub manu illius. ‡ Et 10 rursū, Multiplicās, inquit, multiplicabo semē tuū & nō numerabitur præ multitudine. ‡ Ac 11 deinceps ecce, ait, cõcepisti & paries filiū: vocabis q; nomē eius Hismael: eo ꝙ audierit Dñs 12 afflictionē tuā. ‡ Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes: & manus omnium contra D eum, & è regione vniuersorū fratrum suorum 13 figet tabernacula. ‡ Vocauit autem Agar nomen Domini qui loquebatur ad eā: tu Deus qui vidisti me. Dixit enim, Profectò hic vidi 14 posteriora videtis me. ‡ Propterea appellauit puteum illum, puteum viuentis & videntis me. Ipse est inter Cades & Barad.

15 ‡ Peperitq́ue Agar Abræ filium, qui vocauit 16 nomen eius Hismael. ‡ Octoginta & sex annorum erat Abram, quando peperit ei Agar Hismaelem.

CAP. XVII.

1 POstquam verò nonaginta & nouem annorum A esse cœperat, apparuit ei Dominus. Dixitq́ue ad eum, Ego Deus omnipotens. Ambula coram me, & esto perfectus.

2 ‡ Ponamq́ue fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te vehementer nimis.

3 ‡ Cecidit Abram pronus in faciem. Dixit-4 que ei Deus: ‡ Ego sum, & ponam pactum meum tecum, erisq́ue pater multarum gen-5 tium. ‡ Nec vltra vocabitur nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraam, quia patrem 6 multarum gentium constitui te. ‡ Faciamq́ue te crescere vehementissimè, & ponam te in gentibus, regésque ex te egredientur.

5 ‡ εἶπε δὲ σάρα πρὸς ἄβραμ, ἀδικοῦμαι ὑπὸ σοῦ· ἐγὼ δέ-
δωκα τὴν παιδίσκην μου εἰς τὸν κόλπον σου. ἰδοῦσα δὲ ὅτι
ἐν γαστρὶ ἔχει, ἠτιμάσθην ἐναντίον αὐτῆς, κρίναι ὁ θεὸς ἀνα-
μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ. 6 εἶπε δὲ ἄβραμ πρὸς σάραν, ἰδοὺ
ἡ παιδίσκη σου ἐν ταῖς χερσίσου, χρῶ αὐτῇ ὡς ἂν σοι δοκῇ-
ἐστί. καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν σάρα· καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου
7 αὐτῆς. ‡ εὗρε δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πη-
8 γῆς τοῦ ὕδατος. ‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου, ἄ-
γαρ παιδίσκη σάρας, πόθεν ἔρχῃ; καὶ ποῦ πορεύῃ; καὶ εἶ-
πεν, ἀπὸ προσώπου σάρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω.
9 ‡ εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ ἄγγελος, ἀποστράφηθι πρὸς τὴν κυρίαν
σου, καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς.
10 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου, πληθύνων πληθυνῶ
11 τὸ σπέρμα σου, καὶ οὐκ ἀριθμηθήσε) ὑπὸ τοῦ πλήθους. ‡ ἔ
εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου, ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις, καὶ τέξῃ υἱόν,
ἔ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσμαήλ. ὅτι ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῆς τα-
12 πεινώσεώς σου. ‡ οὗτος ἔσται ἄγριος ἄνθρωπος· αἱ χεῖρες αὐτοῦ
ἐπὶ πάντας, καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτόν. καὶ κατὰ πρό-
σωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κατοικήσει.
13 ‡ καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ λαλοῦντος πρὸς αὐ-
τὸν· σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ἐπιδών με· ὅτι εἶπε, καὶ γὰρ ἑώρων εἶδον ὀ-
14 φθέντα μοι. ‡ ἕνεκα τούτου ἐκάλεσε τὸ φρέαρ, φρέαρ
τοῦ ἐνῶπιον εἶδον· ἰδοὺ ἀναμέσον κάδης καὶ ἀναμέσον βαραδ.
15 ‡ καὶ ἔτεκεν ἄγαρ τῷ ἄβραμ υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνο-
μα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ ἄγαρ, ἰσμαήλ.
16 ‡ ἄβραμ δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοηκονταέξ, ἡνίκα ἔτεκεν ἄγαρ τὸν
ἰσμαὴλ τῷ ἄβραμ. ιζ.
1 ‡ Ἐγένετο δὲ ἄβραμ ἐτῶν ἐνενηκονταεννέα· καὶ ὤφθη
κύριος τῷ ἄβραμ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐγώ εἰμι ὁ θεός σου· εὐα-
ρέστει ἐνώπιόν μου, καὶ γίνου ἄμεμπτος.
2 ‡ καὶ θήσομαι τὴν διαθήκην μου ἀναμέσον ἐμοῦ, καὶ ἀνα-
μέσον σου· καὶ πληθυνῶ σε σφόδρα.
3 ‡ καὶ ἔπεσεν ἄβραμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ ἐλάλησεν
4 αὐτῷ ὁ θεὸς, λέγων· ‡ καὶ ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου μετὰ σοῦ·
καὶ ἔσῃ πατὴρ πλήθους ἐθνῶν.
5 ‡ καὶ οὐκ κληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου ἄβραμ, ἀλλ' ἔσται
τὸ ὄνομά σου ἀβραάμ· ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε.
6 ‡ καὶ αὐξανῶ σε σφόδρα σφόδρα· καὶ θήσω σε εἰς ἔθνη·
καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐκ σοῦ ἐξελεύσονται.

5 ‡ Dixitq́; Sarai ad Abrā, Iniquè agis cõtra me. Ego dedi ancillā meā in sinū tuū: quę vidēs ꝙ cõcepit; despectui me habet. iudicet Dñs inter me & te. ‡ Cui respõdit Abrā: Ecce, ait, ancilla tua in manu tua est, vtere ea vt libet. Afflixit igitur eā Sarai, fugā iniit. ‡ Cūq; inuenisset eā angelus Dñi iuxta fontē aquæ in solitudine quæ est in via Sur in deserto: ‡ Dixit ad Cillā, Agar ancilla Sarai, vnde venis: & quò vadis? quę respõdit; A facie Sarai dominę meę ego fugio. ‡ Dixitq́; ei angelus Dñi; Reuertere ad dominā tuā: & humiliare sub manu illius. ‡ Et rursū, Multiplicās, inquit, multiplicabo semē tuū & nō numerabitur præ multitudine. ‡ Ac deinceps ecce, ait, cõcepisti & paries filiū: vocabis q; nomē eius Hismael: eo ꝙ audierit Dñs afflictionē tuā. ‡ Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes: & manus omnium contra Deum, & è regione vniuersorū fratrum suorum figet tabernacula. ‡ Vocauit autem Agar nomen Domini qui loquebatur ad eā: tu Deus qui vidisti me. Dixit enim, Profectò hic vidi posteriora videtis me. ‡ Propterea appellauit puteum illum, puteum viuentis & videntis me. Ipse est inter Cades & Barad.

‡ Peperitq́ue Agar Abræ filium, qui vocauit nomen eius Hismael. ‡ Octoginta & sex annorum erat Abram, quando peperit ei Agar Hismaelem.

CAP. XVII.

POstquam verò nonaginta & nouem annorum esse cœperat, apparuit ei Dominus. Dixitq́ue ad eum, Ego Deus omnipotens. Ambula coram me, & esto perfectus.

‡ Ponamq́ue fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te vehementer nimis.

‡ Cecidit Abram pronus in faciem. Dixitque ei Deus: ‡ Ego sum, & ponam pactum meum tecum, erisq́ue pater multarum gentium. ‡ Nec vltra vocabitur nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraam, quia patrem multarum gentium constitui te. ‡ Faciamq́ue te crescere vehementissimè, & ponam te in gentibus, regésque ex te egredientur.

5 ‡ Dixit autem Sara ad Abram: Iniurias patior ex te. ego dedi ancillam meam in sinum tuum. videns autem quòd in vtero habet, inhonorata sui coram ipsa: iudicet Deus inter me & te.
6 ‡ Dixit autem Abram ad Saram: Ecce ancilla tua in manibus tuis: vtere ea vt tibi placitum est. & afflixit eam Sara, & fugit à facie eius.
7 ‡ Inuenit autē eam angelus Domini super fonte aquæ. 8 ‡ Et dixit illi angelus Domini: Agar, ancilla Saræ, vnde venis? & quò vadis? & ait: A facie Saræ dominæ meæ ego fugio.
9 ‡ Dixit autem ei angelus: Reuertere ad dominam tuam; & humiliare sub manibus eius.
10 ‡ Et dixit ei angelus Domini: Multiplicans multiplicabo semen tuū, & non numerabitur præ multitudine. 11 ‡ Et ait ei angelus Domini: Ecce tu in vtero habes, & paries filium: & vocabis nomen eius, Ismael: quia exaudiuit Deus humiliationem tuam. 12 ‡ Hic erit ferus homo. manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum. & ante faciem omnium fratrum suorum habitabit. 13 ‡ Et vocauit nomen Domini loquentis ad eam, Tu es Deus qui vidisti me: quia dixit, Et enim coram vidi eū qui apparuit mihi. 14 ‡ Propterea appellauit puteū, Puteum vbi coram vidi: ecce inter Cades & inter Barad. 15 ‡ Et peperit Agar Abram filium, & vocauit nomen filij sui, quem peperit ipsi Agar, Ismael.
16 ‡ Abram autem erat annorum octoginta sex, quando peperit Agar Ismael Abram.

CAP. XVII.

1 ERat autem Abram annorum nonaginta: & apparuit Dominus Abram, & dixit ei: Ego sum Deus tuus: complace coram me, & esto irreprehensibilis.
2 ‡ Et ponam fœdus meum inter me & inter te, & multiplicabo te valde.
3 ‡ Et cecidit Abram super faciem suam: & locutus est ei Deus, dicens:
4 ‡ Et ecce fœdus meum tecum, & eris pater multitudinis gentium. 5 ‡ Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram, sed erit nomen tuum Abraam; quia patrem multarum gentium posui te.
6 ‡ Et faciam crescere te valde nimis: & ponam te in gentes, & reges gentium ex te erunt.

תרגום אונקלוס

5 וַאֲמַר שָׂרַי לְאַבְרָם דִּין לִי עֲלָךְ אֲנָא יְהֵבִית אַמְתִּי בְּחֵדְנָךְ וְחָזַת אֲרֵי עֲדַיְאַת וְקָלִיל בְּעֵינָתָא יְדִין יְיָ בֵּינִי וּבֵינָךְ׃ 6 וַאֲמַר אַבְרָם לְשָׂרַי הָא
אַמְתָךְ בִּידָיְכִי לָהּ כְּרְחִקִין בְּעֵינָיְכִי וְעַנְיַהּ שָׂרַי וְעָרְקָה מִן קֳדָמָהָא׃ 7 וְאַשְׁכְּחַהּ מַלְאֲכָא דַּייָ עַל עֵינָא דְמַיָא בְּמַדְבְּרָא עַל עֵינָא בְּאוֹרְחָא
דְחַגָּרָא׃ 8 וַאֲמַר לָהּ מַלְאֲכָא דַּייָ לְהָגָר אַמְתָא שָׂרַי מִבְּזָא אַתְיָא וּלְאָן אָזְלָא וַאֲמָרַת מִן קֳדָם שָׂרַי רִבּוֹנְתִי אֲנָא עָרְקָא׃ 9 וַאֲמַר לָהּ מַלְאֲכָא
דַּייָ תּוּבִי לְוָת רִבּוֹנְיְכִי וְאִשְׁתְּעַבְּדִי תְּחוֹתָהָא׃ 10 וַאֲמַר לָהּ מַלְאֲכָא דַּייָ מְסַגָּאָה אַסְגֵּי יָת בְּנָיְכִי וְלָא יִתְמְנֵן מִסְּפָנֵי׃ 11 וַאֲמַר
לָהּ מַלְאֲכָא דַּייָ הָא אַתְּ מְעַרְיָא וְיָלִידְתְּ בַּר וְתִקְרֵי שְׁמֵיהּ יִשְׁמָעֵאל אֲרֵי קַבִּיל יְיָ צְלוֹתָךְ׃ 12 וְהוּא יְהֵא עָרוֹד בַּאֲנָשָׁא הוּא יְהֵא עָרִיךְ
לְמִכְתַּשׁ וְאַף כָּל בְּנֵי גַיְנָשָׁא יְהוֹן עָרִיכִין לֵיהּ וְעַל אַפֵּי כָל אַחְוָתֵי יִשְׁרֵי׃ 13 וּקְרֵיאַת בִּשְׁמָא דַּייָ דְּמַלֵּיל עִמַּהּ אַתְּ קֵל חֲזָנָא
מְרָיָא אֲרֵי אֲמָרַת הָא אֲנָא שְׁרֵיתִי חֲזָנָא בְּתַר דַּחֲזָנִי לִי׃ 14 עַל כֵּן קְרָא לְבֵירָא כֵּירָא דְּמַלָּאךְ קַיְימָא יְהֵי עַלָּהָא הָא בֵּין רַקִּים וּבֵין
הָגָרָא׃ 15 וְיָלִידַת הָגָר לְאַבְרָם בַּר וּקְרָא אַבְרָם שׁוּם בְּרֵיהּ דִּילַדַת הָגָר יִשְׁמָעֵאל׃ 16 וְאַבְרָם בַּר תִּשְׁעִין שְׁנִין וְתִשַׁע שְׁנִין

יז

1 וְהֵוָה אַבְרָם בַּר תִּשְׁעִין שְׁנִין וְתִשַׁע שְׁנִין
וְאִתְגְּלִי יְיָ לְאַבְרָם וַאֲמַר לֵיהּ אֲנָא אֵל שַׁדַּי פְּלַח קֳדָמַי וֶהֱוֵי שְׁלִים׃ 2 וְאֶתֵּן קְיָמִי בֵּין מֵימְרִי וּבֵינָךְ וְאַסְגֵּי יָתָךְ לַחֲדָא לַחֲדָא׃ 3 וּנְפַל אַבְרָם
עַל אַפּוֹהִי וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ יְיָ לְמֵימָר׃ 4 אֲנָא הָא גְּזַר קְיָמִי עִמָּךְ וְהֵוֵי לְאַב סַגֵּי עַמְמִין׃ 5 וְלָא יִתְקְרֵי עוֹד יָתָךְ שְׁמָךְ אַבְרָם וְהֵוָה שְׁמָךְ אַבְרָהָם
אֲרֵי אַב סַגֵּי עַמְמִין יְהַבְתָּךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ‡ וְהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ
לְדֹרֹתָם לִבְרִית עוֹלָם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וּלְזַרְעֲךָ
8 אַחֲרֶיךָ: ‡ וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ
אֵת כָּל־אֶרֶץ כְּנַעַן לַאֲחֻזַּת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם
9 לֵאלֹהִים: ‡ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת־
בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אַתָּה וְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם:
10 ‡ זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זַרְעֲךָ
11 אַחֲרֶיךָ הִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר: וּנְמַלְתֶּם אֵת בְּשַׂר
12 עָרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם: ‡ וּבֶן־
שְׁמֹנַת יָמִים יִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בַּיִת
וּמִקְנַת־כֶּסֶף מִכָּל בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר לֹא מִזַּרְעֲךָ הוּא:
13 ‡ הִמּוֹל יִמּוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנַת כַּסְפֶּךָ וְהָיְתָה בְרִיתִי
14 בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם: ‡ וְעָרֵל זָכָר אֲשֶׁר לֹא־יִמּוֹל
אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ
15 אֶת־בְּרִיתִי הֵפָר: ‡ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־
אַבְרָהָם שָׂרַי אִשְׁתְּךָ לֹא־תִקְרָא אֶת־שְׁמָהּ שָׂרָי
16 כִּי שָׂרָה שְׁמָהּ: ‡ וּבֵרַכְתִּי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה
לְךָ בֵּן וּבֵרַכְתִּיהָ וְהָיְתָה לְגוֹיִם מַלְכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה
17 יִהְיוּ: ‡ וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל־פָּנָיו וַיִּצְחָק וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ
הַלְבֶן מֵאָה שָׁנָה יִוָּלֵד וְאִם־שָׂרָה הַבַּת תִּשְׁעִים
18 שָׁנָה תֵּלֵד: ‡ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים לוּ
19 יִשְׁמָעֵאל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ: ‡ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבָל שָׂרָה
אִשְׁתְּךָ יֹלֶדֶת לְךָ בֵּן וְקָרָאתָ אֶת־שְׁמוֹ יִצְחָק
וְהֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתּוֹ לִבְרִית עוֹלָם לְזַרְעוֹ
20 אַחֲרָיו: ‡ וְלִישְׁמָעֵאל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בֵּרַכְתִּי אֹתוֹ
וְהִפְרֵיתִי אֹתוֹ וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ בִּמְאֹד מְאֹד שְׁנֵים־
21 עָשָׂר נְשִׂיאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו לְגוֹי גָּדוֹל: ‡ וְאֶת־בְּרִיתִי
אָקִים אֶת־יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֶד לְךָ שָׂרָה לַמּוֹעֵד הַזֶּה
22 בַּשָּׁנָה הָאַחֶרֶת: ‡ וַיְכַל לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים
מֵעַל אַבְרָהָם:

7 ‡ Et ſtatuam pactum meum inter me & te,& inter ſemen tuum poſt te in generationibus
B ſuis fœdere ſempiterno ; vt ſim Deus tuus, &
8 ſeminis tui poſt te. ‡ Dabóque tibi,& ſemini tuo poſt te,terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaã in poſſeſſionem æternã:
9 cróque Deus eorum. ‡ Dixítque iterũ Deus ad Abraam : Et tu ergo cuſtodies pactũ meũ, & ſemen tuum poſt te in generationibus ſuis.
10 ‡ Hoc eſt pactum meum quod obſeruabitis inter me & vos, & ſemen tuum poſt te. Cir-
11 cuncidetur ex vobis omne maſculinum: ‡ Et circuncidetis carnem præputij veſtri ; vt ſit
12 in ſignũ fœderis inter me & vos. ‡ Infans octo dierũ circuncidetur in vobis . omne maſculinum in generationibus veſtris ; ‡ Tam
13 vernaculus, quàm emptitius circuncidetur,& quicunque non fuerit de ſtirpeveſtra.Erítque pactum meum in carne veſtra, in fœdus æter-
14 num. ‡ Maſculus cuius præputij caro circunciſa non fuerit,delebitur anima illa de populo ſuo: quia pactum meum irritum fecit.
15 ‡ Dixit quoque Deus ad Abraam: Sarai vxorem tuam non vocabis,Sarai, ſed, Saram.
16 ‡ Et benedicam ei , & ex illa dabo tibi filium , cui benedicturus ſum . erítque in nationes: & reges populorum orientur ex eo.
17 ‡ Cecidit Abraam in faciem ſuam : & riſit in corde ſuo , dicens: Putáſne centenario naſcetur filius? & Sara nonagenaria pariet?
18 ‡ Dixítque ad Deum: Vtinam Hiſmael viuat coram te.
19 ‡ Et ait Deus ad Abraam : Sara vxor tua pariet tibi filium ; vocabíſque nomen eius Iſaac. Et conſtituam pactum meum illi in fœdus ſempiternum,& ſemini eius poſt eum.
20 ‡ Super Hiſmael quoque exaudiui te: Ecce benedicam ei, &augebo & multiplicabo eum valde. Duodecim duces generabit: & faciam
D illum creſcere in gentem magnam.
21 ‡ Pactum verò meum ſtatuam ad Iſaac, quem pariet tibi Sara tẽpore iſto in anno al-
22 tero. ‡ Cúmque finitus eſſet ſermo loquentis cum eo, aſcendit Deus ab Abraam.

7 ‡ καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σου, καὶ
ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σὲ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν, εἰς διαθήκην αἰώνιον εἶναί σου ὁ θεὸς, καὶ τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ.
8 ‡ καὶ δώσω σοι καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σὲ τὴν γῆν, ἣν παροικεῖς, πᾶσαν τὴν γῆν χαναὰν εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν. ‡ Εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς ἀβραάμ· σὺ δὲ
9 τὴν διαθήκην μου διατηρήσεις, καὶ τὸ σπέρμα σου μετὰ σὲ εἰς
10 τὰς γενεὰς αὐτῶν. ‡ καὶ αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διατηρήσεις ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ
11 σὲ· περιτμηθήσεται ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν. ‡ καὶ περιτμηθήσεσθε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν. καὶ ἔσται εἰς σημεῖον διαθήκης ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. ‡ καὶ παιδίον ὀκτὼ ἡμερῶν περιτμηθήσεται ὑμῖν, πᾶν ἀρσενικὸν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.
13 ‡ ὁ οἰκογενὴς τῆς οἰκίας σου, καὶ ὁ ἀργυρώνητος ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλογενοῦς ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρματός σου, περιτμηθήσεται· καὶ ἔσται ἡ διαθήκη μου ἐπὶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν
14 εἰς διαθήκην αἰώνιον. ‡ καὶ ἀπερίτμητος ἄρσην, ὃς οὐ περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς· ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσκέδασε.
15 ‡ Εἶπεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ, σάρα ἡ γυνή σου οὐκληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτῆς ἔτι σάρα, ἀλλὰ σάρρα ἔσται τὸ ὄνομα
16 αὐτῆς. ‡ εὐλογήσω δὲ αὐτὴν καὶ δώσω σοι ἐξ αὐτῆς τέκνον καὶ εὐλογήσω αὐτὸ· καὶ ἔσται εἰς ἔθνη· καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐξ αὐτοῦ
17 ἔσονται. ‡ καὶ ἔπεσεν ἀβραὰμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐγέλασε· καὶ εἶπε τῇ διανοίᾳ, λέγων· εἰ τῷ ἑκατονταετεῖ γενήσεται υἱός; καὶ εἰ σάρρα ἐνενηκονταετὴς τέξεται;
18 ‡ εἶπε δὲ ἀβραὰμ πρὸς θεόν, ἰσμαὴλ οὗτος ζήτω
19 ἐνώπιόν σου. ‡ εἶπε δὲ ὁ θεὸς πρὸς ἀβραάμ, ἰδοὺ σάρρα ἡ γυνή σου τέξεταί σοι υἱόν· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσαάκ. καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτὸν, εἰς διαθήκην αἰώνιον, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν.
20 ‡ περὶ δὲ ἰσμαὴλ ἰδοὺ ἐπήκουσά σου· ἰδοὺ εὐλογήσω αὐτὸν, καὶ αὐξάνω αὐτὸν, καὶ πληθυνῶ αὐτὸν σφόδρα. δώδεκα ἔθνη γεννήσει· καὶ δώσω αὐτὸν εἰς ἔθνος μέγα.
21 ‡ τὴν δὲ διαθήκην μου στήσω πρὸς ἰσαάκ, ὃν τέξεταί σοι σάρρα εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἑτέρῳ.
22 ‡ συνετέλεσε δὲ λαλῶν πρὸς αὐτόν· καὶ ἀνέβη ὁ θεὸς ἀπὸ ἀβραάμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 ‡ Et ſtatuam pactum meum inter verbum meum, & inter te; & inter filios tuos poſt te in generationibus ſuis in pactum ſempiternum : vt ſim tibi in Deum, & filijs tuis poſt te. 8 ‡ Et dabo tibi & filiis tuis poſt te,terram habitationis tuæ,vniuerſam terram Chanaan in hæreditatem æternã: & ero eis in Deum. 9 ‡ Et dixit Deus Abrahæ: Tu autem pactum meum ſeruabis,tu & filij tui poſt te in generationibus ſuis. 10 ‡ Hoc eſt pactum meum quod ſeruabitis inter verbum meum & inter vos,& inter filios tuos poſt te : vt circuncidatur in vobis omnis maſculus. 11 ‡ Et circuncidetis carnem præputij veſtri: & erit in ſignum fœderis inter verbum meum, & inter vos. 12 ‡ Et filius octo dierum circuncidetur in vobis : omnis maſculus in generationibus veſtris;tam natus domi quàm emptus argento ab omnibus filiis populorum qui non ſunt de filiis tuis. 13 ‡ Et circuncifione circuncidetur tam natus domi tuæ quàm emptus argento tuo;& erit pactum meum in carne veſtra in pactum æternum. 14 ‡ Et maſculus habens præputium qui non circunciderit carnem præputij ſui, peribit homo ille de populo ſuo : quoniam pactum meum irritum fecit. 15 ‡ Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxorem tuam non vocabis nomen eius Sarai:ſed Sara eſt nomen eius. 16 ‡ Et benedicam ei,& inſuper dabo tibi ex ea filium,& benedicam ei,& erit in gentes;& reges qui dominabuntur populis,ex ea erunt. 17 ‡ Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam,& gauiſus eſt. Et dixit in corde ſuo: Nunquid homini centum annorum naſcetur filius?& ſi Sara nonagenaria pariet? 18 ‡ Et dixit Abraham coram Deo: Vtinam Iſmael permaneat coram te. 19 ‡ Et dixit deus:In veritate Sara vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſaac;& ſtatuam pactum meum cum eo in pactum æternum,& filiis ſuis poſt eum. 20 ‡ Et ſuper Iſmael ſuſcepi orationem tuam : ecce benedixi ei, & creſcere eum faciam, & multiplicabo eum valde nimis : duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam. 21 ‡ Et pactum meum ſtatuam cum Iſaac, quem pariet tibi Sara in tempore iſto anno altero.
22 ‡ Et cùm conſummaſſet loqui cum eo ; aſcendit gloria Domini deſuper Abraham.

7 וְאָקִים יָת קְיָמִי בֵּין מֵימְרִי וּבֵינָךְ וּבֵין בְּנָךְ בָּתְרָךְ לְדָרֵיהוֹן לְקְיָם עָלַם לְמִהֵוֵי לָךְ לֵאלָהָא וְלִבְנָךְ בָּתְרָךְ:
8 וְאֶתֵּן לָךְ וְלִבְנָךְ בָּתְרָךְ יָת אַרְעָא דְכְנָעַן לַאֲחֻסָנַת עָלַם וְאֶהֱוֵי לְאֱלָהָא: 9 וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם וְאַתְּ יָת קְיָמִי תִּטַּר אַתְּ וּבְנָךְ בָּתְרָךְ
10 לְדָרֵיהוֹן: 10 דְּא קְיָמִי דְּתִטְּרוּן בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן וּבֵין בְּנָךְ בָּתְרָךְ מִדְּכַּר לְכוֹן כָּל דְּכוּרָא: 11 וְתָגְזְרוּן יָת בִּשְׂרָא דְעָרְלַתְכוֹן
12 וְיְהֵי לְאָת קְיָם בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן: 12 וּבַר תְּמָנְיָא יוֹמִין יִגְזַר לְכוֹן כָּל דְּכוּרָא לְדָרֵיכוֹן יְלִיד בֵּיתָא וְכִסְפָּא מִכָּל בַּר עַמְמִין דְּלָא
מִבְּנָךְ הוּא: 13 מְגִזַּר יִגְזַר יְלִיד בֵּיתָךְ וְזָבִין כִּסְפָּךְ וְיְהֵי קְיָמִי בִּבְשַׂרְכוֹן לִקְיָם עָלַם: 14 וְעָרֵל דְּכוּרָא דְלָא יִגְזַר יָת
בִּשְׂרָא דְעָרְלַתֵּיהּ וְיִשְׁתֵּצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ יָת קְיָמִי אֲתָרִי: 15 וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם שָׂרַי אִתְּתָךְ לָא תִקְרֵי שְׁמַהּ שָׂרַי
אֲרֵי שָׂרָה שְׁמַהּ: 16 וַאֲבָרֵךְ יָתַהּ וְאַף יְהָבִית מִנַּהּ לָךְ בַּר וַאֲבָרְכִנַּהּ וְתְהֵא לְכִנְשִׁין מַלְכִין דְּשֵׁלִישִׁין בְּעַמְמַיָּא מִנַּהּ
יְתִיזוּן: 17 וּנְפַל אַבְרָהָם עַל אַפּוֹהִי וְחַדִי וַאֲמַר בְּלִבֵּיהּ הֲלִבְנָן מְאָה שְׁנִין יִתְיְלִיד וְאִם שָׂרָה הַבַּת תִּשְׁעִין שְׁנִין תֵּלֵד:
אַבְרָהָם קֳדָם יְיָ לְוַי יִשְׁמָעֵאל יְקוּם קֳדָמָךְ: 19 וַאֲמַר יְיָ בְּקוּשְׁטָא שָׂרָה אִתְּתָךְ מְלֵיד לָךְ בַּר וְתִקְרֵי יָת שְׁמֵיהּ יִצְחָק וַאֲקִים
יָת קְיָמִי עִמֵּיהּ לְקְיָם עָלַם וְלִבְנוֹהִי כָּתְרוֹהִי: 20 וְלִישְׁמָעֵאל קַבֶּלְתִּיךְ הָא בָּרֵכְית יָתֵיהּ וְאַפְּשׁ יָתֵיהּ וְאַסְגֵּי יָתֵיהּ לַחְדָא
לַחְדָא תְּרֵין עֲשַׂר רַבְרְבִין יוֹלִיד וְאֶתְּנִנֵּיהּ לְעַם סָגִי: 21 וְיָת קְיָמִי אֲקִים עִם יִצְחָק דְּתֵלֵד לָךְ שָׂרָה לְזִמְנָא הָדֵין בְּשַׁתָּא
אָחֳרָנָא: 22 וְשֵׁצִי לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ וְאִסְתַּלֵּק יְקָרָא דַייָ מֵעֲלוֹהִי דְּאַבְרָהָם:

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 ‡ וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ וְאֶת־כָּל־יְלִידֵי
בֵיתוֹ וְאֵת כָּל־מִקְנַת כַּסְפּוֹ כֹּל זָכָר בַּאַנְשֵׁי בֵית אַבְרָהָם
וַיָּמָל אֶת־בְּשַׂר עָרְלָתָם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
24 אִתּוֹ אֱלֹהִים: ‡ וְאַבְרָהָם בֶּן־תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנָה
25 בְּהִמֹּלוֹ בְּשַׂר עָרְלָתוֹ: ‡ וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ בֶן־שְׁלֹשׁ
26 עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמֹּלוֹ אֶת בְּשַׂר עָרְלָתוֹ: ‡ בְּעֶצֶם
27 הַיּוֹם הַזֶּה נִמּוֹל אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ: ‡ וְכָל־
אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יְלִיד בַּיִת וּמִקְנַת־כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן־נֵכָר
נִמֹּלוּ אִתּוֹ:

יח

1 ‡ וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלֹנֵי
מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם:
2 ‡ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו
וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה:
3 ‡ וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אַל־נָא
4 תַּעֲבֹר מֵעַל עַבְדֶּךָ: ‡ יֻקַּח־נָא מְעַט־מַיִם וְרַחֲצוּ
רַגְלֵיכֶם וְהִשָּׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ: ‡ וְאֶקְחָה פַת־לֶחֶם
וְסַעֲדוּ לִבְּכֶם אַחַר תַּעֲבֹרוּ כִּי־עַל־כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל־
6 עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַּעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: ‡ וַיְמַהֵר
אַבְרָהָם הָאֹהֱלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַהֲרִי שְׁלֹשׁ
7 סְאִים קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת: ‡ וְאֶל־הַבָּקָר
רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רַךְ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנַּעַר
וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: ‡ וַיִּקַּח חֶמְאָה וְחָלָב וּבֶן־
הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וְהוּא־עֹמֵד עֲלֵיהֶם
תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכֵלוּ: ‡ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתֶּךָ
10 וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָאֹהֶל: ‡ וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלֶיךָ
כָּעֵת חַיָּה וְהִנֵּה־בֵן לְשָׂרָה אִשְׁתֶּךָ וְשָׂרָה שֹׁמַעַת
11 פֶּתַח הָאֹהֶל וְהוּא אַחֲרָיו: ‡ וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים
בָּאִים בַּיָּמִים חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֹרַח כַּנָּשִׁים:
12 ‡ וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלֹתִי הָיְתָה־
לִּי עֶדְנָה וַאדֹנִי זָקֵן:

23 ‡ Tulit autem Abraam Hismael filium suũ,
& omnes vernaculos domus suæ, vniuersosq;
quos emerat, & cunctos mares ex omnibus
viris domus suæ: & circuncidit carnẽ præputij
eorum statim in ipsa die, sicut præceperat
24 ei Deus. ‡ Abraam nonaginta & nouem e-
rat annorum, quando circuncidit carnẽ præ-
25 putij sui: ‡ Et Hismael filius suus tredecim
annos impleuerat tempore circũcisionis suæ.
26 ‡ Eadem die circuncisus est Abraam, & His-
27 mael filius eius: ‡ Et omnes viri domus illius,
tam vernaculi, quàm emptitij, & alienigenæ
pariter circuncisi sunt. CAP. XVIII.

1 A ‡ Pparuit autẽ ei Dominus in conualle Má-
bre, sedenti in ostio tabernaculi sui, in ip-
2 so feruore diei. ‡ Cumq; eleuasset oculos, ap-
paruerunt ei tres viri stantes prope eũ. Quos
cùm vidisset, cucurrit in occursum eorum de
ostio tabernaculi sui: & adorauit in terra.
3 ‡ Et dixit: Domine, si inueni gratiam in ocu
4 lis tuis, ne transeas seruum tuum. ‡ Sed afferã
pauxillum aquæ, & lauentur pedes vestri: &
5 requiescite sub arbore. ‡ Ponamq́ue buccel-
lam panis, & confortetur cor vestrum: postea
trãsibitis. idcirco enim declinastis ad seruum
vestrum. Qui dixerunt: Fac vt locutus es.
6 ‡ Festinauit Abraam in tabernaculum ad Sa-
ram: dixitq́ue ei: Accelera, tria sata similæ com
7 misce, & fac subcinericios panes. ‡ Ipse verò ad
armentum cucurrit, & tulit inde vitulum te-
nerrimum & optimum: deditq́ue puero; qui
8 festinauit & coxit illum. ‡ Tulit quoque bu-
tyrum, & lac, & vitulum quem coxerat, & po-
suit coram eis. Ipse verò stabat iuxta eos sub
9 arbore. Cúmque comedissent: ‡ Dixerunt ad
eum, Vbi est Sara vxor tua? Ille respondit: Ec-
10 ce in tabernaculo est. ‡ Cui dixit: Reuertens
veniam ad te tempore isto, vita comite: & ha-
B bebit filium Sara vxor tua. Quo audito Sara,
11 risit post ostium tabernaculi. ‡ Erant autẽ am-
bo senes proiectæq́ue ætatis: & desierant Sa-
12 ræ fieri muliebria. ‡ Quæ risit occultè di-
cens: Postquàm consenui, & dominus meus
vetulus est, voluptati operam dabo?

23 ‡ Accepit autem Abraam Ismael filium suum,
& omnes vernaculos suos, et omnes qui empti sunt,
& omne masculum virorum qui in domo Abraam,
& circuncidit præputia eorum, in tempore diei il-
lius, sicut locutus est ei Deus.
24 ‡ Abraam autem erat annorum nonaginta no-
uem, quando circuncidit carnem præputij sui.
25 ‡ Ismael autem filius eius annorum tredecim e-
rat, quando circuncisus est carnem præputij sui.
26 ‡ In tempore diei illius circuncisus est Abraam,
& Ismael filius eius; 27 ‡ Et omnes viri domus
eius, & vernaculi eius, & emptitij ex alienigenis
gentibus.

CAP. XVIII.

1 APparuit autem illi Deus ad quercum Mam-
bre, sedente ipso in ostio tabernaculi sui in me-
ridie. 2 ‡ Suspiciens autem oculis suis, vidit:
& ecce tres viri steterunt super eum. & videns,
cucurrit in occursum eis, de ostio tabernaculi sui: et
adorauit super terra. 3 ‡ Et dixit: Domine,
si vtique inueni gratiam coram te, ne transeas ser-
uum tuum. 4 ‡ Accipiatur aqua, & lauent pe-
des vestros: & refrigerate sub arbore.
5 ‡ Et accipiam panem, & comedetis: & post hoc
transibitis in viam vestram; cuius causa declinastis
ad seruum vestrum. & dixit: Sic fac, sicut dixisti.
6 ‡ Et festinauit Abraam ad tabernaculum, ad Sar-
ram, & dixit ei: Accelera, & commisce tres men-
suras similæ, & fac subcineritias. 7 ‡ Et ad boues
cucurrit Abraam, & tulit vitulum tenerum et bo-
num, & dedit puero, & festinauit facere illum.
8 ‡ Accepit autẽ butyrum, et lac, & vitulum quẽ
fecit, & apposuit eis: & comederunt. ipse autem
astabat eis sub arbore.
9 ‡ Dixit autem ad eum: Vbi Sarra vxor tua?
Ille autem respondens, dixit: Ecce in tabernaculo.
10 ‡ Dixit autem: Reuertens reuertar ad te secun-
dum tempus hoc in horas, & habebit filium Sarra
vxor tua. Sarra autem audiuit ad ostium taberna-
culi existens post eum.
11 ‡ Abraam autem & Sarra prouecti erant die-
bus. desierant autem Sarræ fieri muliebria. 12 ‡ Risit
autem Sarra in seipsa, dicens: Nondum quidẽ mihi
fuit vsque nunc. at dominus meus senex.

23 ‡ ἔλαβε δὲ ἀϐραὰμ ἰσμαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας
τοὺς οἰκογενεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ἐργυρωνήτους, ⸗ πᾶν ἄρ-
σεν τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀϐραάμ, ⸗ περιέτεμε τὰς ἀ-
κροϐυστίας αὐτῶν, ἐν τῇ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καθὰ ἐ-
λάλησεν αὐτῷ ὁ θεός.
24 ‡ ἀϐραὰμ δὲ ἦν ἐτῶν ἐννενήκοντα ἐννέα, ἡνίκα περιέτεμε
25 τὴν σάρκα τῆς ἀκροϐυστίας αὐτοῦ. ‡ ἰσμαὴλ δὲ ὁ υἱὸς αὐ-
τοῦ ἐτῶν δεκατριῶν ἦν, ἡνίκα περιετμήθη τὴν σάρκα τῆς
26 ἀκροϐυστίας αὐτοῦ. ‡ ἐν τῇ καιρῷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης
27 περιετμήθη ἀϐραὰμ καὶ ἰσμαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ‡ καὶ
πάντες ④ ἄνδρες τοῦ οἴκου αὐτοῦ, οἱ ④ οἰκογενεῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ
ἀγορασθέντες ἀπ' ἀλλογενῶν ἐθνῶν. κη΄.

1 ‡ Ὤφθη δὲ αὐτῷ ὁ θεὸς πρὸς τῇ δρυῒ τῇ μαμϐρῇ, κα-
θημένου αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ μεσημϐρίας.
2 ‡ ἀναϐλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδε· καὶ ἰδοὺ
τρεῖς ἄνδρες ἑστήκεισαν ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ἰδὼν, ⸗ προσέδραμεν
εἰς συναντησιν αὐτοῖς, ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ
3 ⸗ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν. ‡ καὶ εἶπεν, κύριε εἰ ἄρα
ἔφθην χάριν ἐναντίον σου, μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου.
4 ‡ ληφθήτω δὴ ὕδωρ, ⸗ νιψάτωσαν σοῦ τοὺς πόδας ὑμῶν· καὶ
5 καταψύξατε ὑπὸ τὸ δένδρον. ‡ ⸗ λήψομαι ἄρτον, ⸗
φάγεσθε· καὶ μὴ ⸗ ἔστω παρελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν, ⸗ ἕνεκα
ἐξεκλίνατε πρὸς τὸν παῖδα ὑμῶν. καὶ εἶπεν, ὕτως ποίησον, κα-
6 θὰ εἴρηκας. ‡ καὶ ἔσπευσεν ἀϐραὰμ ἐπὶ τὴν σκη-
νὴν πρὸς Σάρραν, ⸗ εἶπεν αὐτῇ· σπεῦσον, ⸗ φύρασον τρία μέ-
τρα σεμιδάλεως, καὶ ποίησον ἐγκρυφίας.
7 ‡ ⸗ εἰς τὰς βόας ἔδραμεν ἀϐραὰμ, καὶ ἔλαϐε μοσχά-
ριον ἁπαλὸν καὶ καλὸν, καὶ ἔδωκε τῷ παιδὶ, ⸗ ἐτάχυνε τοῦ
8 ποιῆσαι αὐτό. ‡ ἔλαϐε δὲ ϐούτυρον, καὶ γάλα, καὶ τὸ μο-
σχάριον ὃ ἐποίησε· ⸗ παρέθηκεν αὐτοῖς, ⸗ ἔφαγον. αὐτὸς δὲ
παρειστήκει αὐτοῖς ὑπὸ τὸ δένδρον.
9 ‡ εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν, ποῦ Σάρρα ἡ γυνή σου; ὁ δὲ ἀποκρι-
10 θεὶς, εἶπεν, ἰδοὺ ἐν τῇ σκηνῇ. ‡ εἶπε δέ, ⸗ ἀναστρέφων
ἥξω πρός σε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς ὥρας, ⸗ ἕξει υἱὸν Σάρρα
ἡ γυνή σου. Σάρρα δὲ ἤκουσε πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς ὄ-
11 πισθεν αὐτοῦ. ‡ ἀϐραὰμ δὲ καὶ Σάρρα πεπρεσβευ-
κότες ἦσαν ἡμερῶν. ἐξέλιπε δὲ Σάρρα γίνεσθαι τὰ γυναικεῖα.
12 ‡ ⸗ ἐγέλασε δὲ Σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα, οὐπω μέν μοι
γέγονεν ἕως τοῦ νῦν· ὁ δὲ κύριός μου πεσϐύτης.

23 וּדְבַר אַבְרָהָם יָת יִשְׁמָעֵאל בְּרֵיהּ וְיָת כָּל יְלִידֵי בֵיתֵיהּ וְיָת כָּל זִבְנִינְתָּא דְּאַיְנְשֵׁי בֵית אַבְרָהָם וּגְזַר יָתְהוֹן
בִּבְשַׂר עָרְלְתְהוֹן בְּיוֹמָא הָדֵין כְּמָא דְּמַלֶּיל עִמֵּיהּ: 24 וְאַבְרָהָם בַּר תְּשַׁעִין וְתִשַׁע שְׁנִין כְּמִגְזַר בְּשַׂר עָרְלְתֵיהּ: 25 וְיִשְׁמָעֵאל בְּרֵיהּ בַּר תְּלָת עֲשַׂרֵי שְׁנִין כַּד אִתְגְּזַר בְּשַׂר עָרְלְתֵיהּ: 26 בְּיוֹמָא הָדֵין אִתְגְּזַר אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּרֵיהּ: 27 וְכָל אֲנָשֵׁי בֵיתֵיהּ יְלִידֵי בֵיתָא וְזִבְנֵי כַסְפָּא מִן בַּר
שְׁנָת קְרָבָן יָת בִּשְׂרָא דְּעָרְלָתְהוֹן: יח 1 וְאִתְגְּלִי לֵיהּ יְיָ בְּמֵישְׁרֵי מַמְרֵא וְהוּא
יָתֵב עַל תְּרַע מַשְׁכְּנָא כְּמֵיתֵם יוֹמָא: 2 וּזְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא תְלָתָא גֻּבְרִין קָיְמִין עֲלוֹהִי וַחֲמָא וּרְהֵט לְקַדְמוּתְהוֹן מִתְּרַע מַשְׁכְּנָא וּסְגִד עַל
אַרְעָא: 3 וַאֲמַר יְיָ אִם כְּעַן אַשְׁכַּחְתִּי רַחְמִין קֳדָמָךְ לָא כְעַן תְּעִבַר מֵעַל עַבְדָּךְ: 4 יִסְבוּן כְּעַן זְעִיר מַיָּא וְאִסְתַּרְגְּלוּן
וְאַתְּרְכוּ תְּחוֹת אִילָנָא: 5 וְאֶסַּב פִּתָּא דְּלַחְמָא וְסַעֲדוּ לִבְּכוֹן כְּתַר כֵּן תְּעִבְרוּן אֲרֵי עַל כֵּן עֲבַרְתּוּן עַל עַבְדְּכוֹן וַאֲמָרוּ כֵּן
תַּעְבֵּד כְּמָא דְּמַלֶּלְתָּא: 6 וְאוֹחִי אַבְרָהָם לְמַשְׁכְּנָא לְוָת שָׂרָה וַאֲמַר אוֹחִי תְּלָת סְאִין קֶמַח סֹלֶת לוּשִׁי וַעֲבְדִי בִּרְסִיהִן חִוָּרִין: 7 וּלְתוֹרִין
רָהַט אַבְרָהָם וּנְסֵב תּוֹר רַכִּיךְ וְטָב וְיָהֵב לְעָלְיְמָא וְאוֹחִי לְמֶעְבַּד וְיָהֵב קֳדָמֵיהוֹן: 8 וּנְסֵב שִׁבְּרָ וְחָלָב וְתוֹר דְּעָבַד וְיָהֵב קֳדָמֵיהוֹן וְהוּא קָאֵם עֲלֵיהוֹן תְּחוֹת אִילָנָא וַאֲכָלוּ: 9 וַאֲמָרוּ לֵיהּ אַן שָׂרָה אִתְּתָךְ וַאֲמַר הָא בְמַשְׁכְּנָא: 10 וַאֲמַר תֵּיתֵב אֵתוֹב לְוָתָךְ כְּעִדָּנָא חַיְתָא וְהָא בַר לְשָׂרָה אִתְּתָךְ וְשָׂרָה שְׁמַעַת בְּתָרַע מַשְׁכְּנָא וְהוּא אֲחוֹרוֹהִי:
11 וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה סָבִיו עַלְמִין בְּיוֹמִין פָּסַק הֲוָה לְמִפַּר נְתַר דְּסִיבְיָה הֲוָה לִי עֲלֵיסוּ וְרַבּוֹנִי סִיב: 12 וְחֵיכָא שָׂרָה אִבְּחַ בְּמֵעֲלָהּ לְמֵימַר הֲוָה לִי עֲלֵיסוּ וְרַבּוֹנִי סִיב:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et tulit Abraham Ismaelem filium suum, & omnes vernaculos domus suæ, & omnes quos emerat argento suo; cunctos masculos ex viris domus Abrahæ; & circuncidit carnem præputij eorum in ipsa die, sicut locutus est cum eo Deus. " Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circuncidit carnem præputij sui: " Et Ismael filius eius erat filius tredecim annorum, quando circuncisa est caro præputij sui. " In ipsa die circuncisus est Abraham, & Ismael filius eius; " Et omnes viri domus suæ, tam vernaculi, quàm emptitij de filiis populorum, circuncisi sunt cum eo.

CAP. XVIII.

ET apparuit ei Dominus in conualle Mamre; & ipse sedebat in ostio tabernaculi, cùm incaluisset dies. ' Et leuauit oculos suos, & vidit: & ecce tres viri stantes iuxta eum. & vidit, & cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi: & adorauit super terram. ' Et dixit: Domine, si inueni nunc gratiam coram te, ne transeas, obsecro, à seruo tuo. ' Accipiant nunc pauxillum aquæ, & lauate pedes vestros: & re-cumbite sub arbore. ' Et accipiam buccellam panis; & confortate cor vestrum: postea transibitis; quia idcirco transistis iuxta seruum vestrum. Et dixerunt: Sic facies, sicut locutus es. ' Et festinauit Abraham in tabernaculo ad Saram: & dixit, Accelera, tria sata farinæ similę commilce. & fac placentas. ' Et ad boues cucurrit Abraham, & tulit vitulum tenerum & optimum; & dedit puero; & festinauit vt coqueret eum. ' Et tulit butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat; & posuit coram eis: & ipse ministrabat iuxta eos sub arbore: & comederunt. ' Et dixerunt ei: Vbi est Sara vxor tua? " Et dixit: Ecce in tabernaculo est. Et ait: Reuertens reuertar ad te in tempore isto quo vos eritis viui: & ecce filius erit Saræ vxori tuæ. & Sara audiebat in ostio tabernaculi: & ostium erat à tergo eius. " Abraham autem & Sara senuerant, & prouectæ erant ætatis: & desierat esse Saræ consuetudo mulierum. " Et risit Sara intra se, dicens: Postquam consenui, erit mihi iuuentus; & dominus meus senex est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם לָמָּה זֶּה צָחֲקָה שָׂרָה
14 לֵאמֹר הַאַף אָמְנָם אֵלֵד וְאָנֹכִי זָקַנְתִּי׃ הֲיִפָּלֵא
מֵיְהוָה דָּבָר לַמּוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה וּלְשָׂרָה
15 בֵּן׃ וַתְּכַחֵשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחַקְתִּי כִּי יָרֵאָה
16 וַיֹּאמֶר לֹא כִּי צָחָקְתְּ׃ וַיָּקֻמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים
וַיַּשְׁקִפוּ עַל־פְּנֵי סְדֹם וְאַבְרָהָם הֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם׃
17 וַיהוָה אָמַר הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי
18 עֹשֶׂה׃ וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוּם
19 וְנִבְרְכוּ בוֹ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃ כִּי יְדַעְתִּיו לְמַעַן אֲשֶׁר
יְצַוֶּה אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ
יְהוָה לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יְהוָה
20 עַל־אַבְרָהָם אֵת אֲשֶׁר־דִּבֶּר עָלָיו׃ וַיֹּאמֶר
יְהוָה זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רַבָּה וְחַטָּאתָם
21 כִּי כָבְדָה מְאֹד׃ אֵרְדָה נָּא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ
הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָלָה וְאִם־לֹא אֵדָעָה׃
22 וַיִּפְנוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיֵּלְכוּ סְדֹמָה וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ
23 עֹמֵד לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַאַף תִּסְפֶּה
24 צַדִּיק עִם־רָשָׁע׃ אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם בְּתוֹךְ
הָעִיר הַאַף תִּסְפֶּה וְלֹא־תִשָּׂא לַמָּקוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים
25 הַצַּדִּיקִם אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ׃ חִלִּלָה לְךָ מֵעֲשֹׂת כַּדָּבָר
הַזֶּה לְהָמִית צַדִּיק עִם־רָשָׁע וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע
חָלִלָה לָךְ הֲשֹׁפֵט כָּל־הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט׃
26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אִם־אֶמְצָא בִסְדֹם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִם

13 * Dixit autem Dominus ad Abraam: Quare
risit Sara vxor tua, dicens: Num verè paritura
14 sum anus? * Nũquid Deo quicquã est difficile? Iuxta cõdictum reuertar ad te hoc eodem
tempore, vita comite; & habebit Sara filium.
15 * Negauit Sara, dicens: Non risi; timore perter
rita. Dominus autẽ, Non est, inquit, ita, sed ri-
16 sisti. * Cùm ergo surrexissent inde viri, direxe-
runt oculos contra Sodomã: & Abraam simul
17 gradiebatur, deducẽs eos. * Dixitq; Dominus:
C Num celare potero Abraã quæ gesturus sum?
18 * Cùm futurus sit in gentem magnam ac robu
stissimã; & benedicendæ sint in eo omnes na-
19 tiones terræ? * Scio enim quòd præcepturus sit
filiis suis, & domui suæ post se, vt custodiant
viam Domini; & faciant iudicium & iustitia:
vt adducat Dominus propter Abraam omnia
20 quę locutus est ad eum. * Dixit itaque Domi-
nus: Clamor Sodomorum & Gomorræorum
multiplicatus est; & peccatum eorum aggra-
21 uatũ est nimis. * Descẽdam, & videbo, vtrum
clamorem, qui venit ad me, opere cõpleuerit:
22 an non est ita, vt sciam. * Conuerteruntque se
inde, & abierunt Sodomam. Abraam verò ad-
23 huc stabat coram Dño: * Et appropinquãs, ait:
Nunquid perdes iustum cum impio? * Si fue-
rint quinquaginta iusti in ciuitate, peribũt si-
mul; & non parces loco illi propter quinqua-
25 ginta iustos, si fuerint in eo? * Absit à te vt rem
hanc facias; & occidas iustum cũ impio: fiat-
que iustus sicut impius. Non est hoc tuũ, qui
iudicas omnem terram: nequaquam facias iu-
26 diciũ hoc. * Dixitq; Dominus ad eum: Si inue
nero Sodomis quinquaginta iustos in medio
27 ciuitatis, dimittã omni loco propter eos. * Re-
D spondit Abraam, & ait: Quia semel cœpi, lo-
28 quar ad Dominũ meum, cùm sim puluis & ci-
nis. * Quid si minus quinquaginta iustis qui-
que fuerint, delebis propter quinque vniuer-
29 sam vrbem? Et ait: Non delebo, si inuenero i-
bi quadraginta quinque. * Rursumque lo-
cutus est ad eum: Si autem quadraginta ibi
inuenti fuerint, quid facies? Ait: Non percu-
tiam propter quadraginta.

13 * Εἶπε δὲ κύριος πρὸς Ἀβραάμ, λέγων· τίὅτι ἐγέλασε
Σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα· ἆραγε ἀληθῶς τέξομαι; ἐγὼ γε-
14 γήρακα. * μὴ ἀδυατήσει ῥῆμα παρὰ κυρίῳ; εἰς τὸν
καιρὸν τοῦτον εἰς ὥρας ἀναστρέψω πρός σε· καὶ ἔσαι τῇ Σάρρα
15 υἱός. * ἠρνήσατο δὲ Σάρρα, λέγουσα· οὐκ ἐγέλασα· ἐ-
φοβήθη γάρ. καὶ εἶπεν αὐτῇ, οὐχί, ἀλλ' ἐγέλασας.
16 * Ἐξαναστάντες δὲ οἱ ἄνδρες ἐκεῖθεν κατέβλεψαν ἐπὶ
πρόσωπον Σοδόμων καὶ Γομόρρας. Ἀβραὰμ δὲ συνεπορεύετο
μετ' αὐτῶν συμπροπέμπων αὐτούς.
17 * ὁ δὲ κύριος εἶπεν· μὴ κρύψω ἐγὼ ἀπὸ Ἀβραὰμ τοῦ παι-
18 δός μου ἃ ἐγὼ ποιῶ. * Ἀβραὰμ δὲ γινόμενος ἔσαι εἰς
ἔθνος μέγα καὶ πολύ· καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πάντα
19 τὰ ἔθνη τῆς γῆς. * ἤδειν γὰρ ὅτι συνταξει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ,
καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτόν· καὶ φυλάξουσι τὰς ὁδὸς κυρίου
τοῦ ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ κύριος
ἐπὶ Ἀβραὰμ πάντα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτόν.
20 * εἶπε δὲ κύριος, κραυγὴ Σοδόμων καὶ Γομόρρας πε-
πλήθυνται πρός με· καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι σφό-
21 δρα. * καὶ καταβὰς ἴδω ὄψομαι, εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐ-
τῶν τὴν ἐρχομένην πρός με, συντελοῦσι· εἰ δὲ μή, ἵνα γνῶ.
22 * καὶ ἀποστρέψαντες ἀπ' ἀνδρες ἐκεῖθεν, ἦλθον εἰς Σόδο-
μα. Ἀβραὰμ δὲ ἦν ἑστηκὼς ἔναντι κυρίου.
23 * καὶ ἐγγίσας Ἀβραὰμ, εἶπε· μὴ συναπολέσεις δίκαιον
24 μετ' ἀσεβοῦς· ἔσαι ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής; * ἐὰν ὦσι πε-
ντήκοντα δίκαιοι ἐν τῇ πόλει, ἀπολέσεις αὐτούς· οὐκ ἀνή-
σεις πάντα τὸν τόπον ἕνεκα τῶν πεντήκοντα δικαίων, ἐὰν ὦσιν ἐν
25 αὐτῇ; * μηδαμῶς ποιήσεις τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἀποκτεῖναι δίκαιον
μετ' ἀσεβοῦς· ἔσαι ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής. μηδαμῶς ὁ κρίνων
26 πᾶσαν τὴν γῆν, οὐ ποιήσεις κρίσιν; * εἶπε δὲ κύριος, ἐὰν ὦσιν ἐν
Σοδόμοις πεντήκοντα δίκαιοι, ἀφήσω ὅλην τὴν πόλιν ἕνεκα πάν-
27 των τῶν τόπων δι' αὐτούς. * καὶ ἀποκριθεὶς Ἀβραὰμ, εἶπε·
ἰδοὺ ἠρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον· ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σπο-
28 δός· * ἐὰν δὲ ἐλαττονωθῶσιν ⓓ πεντήκοντα δίκαιοι εἰς
τεσσαρακονταπέντε, ἀπολεῖς ἕνεκεν τῶν τεσσαρακονταπέντε
πᾶσαν τὴν πόλιν; καὶ εἶπεν, οὐ μὴ ἀπολέσω, ἐὰν εὕρω ἐ-
κεῖ τεσσαρακονταπέντε.
29 * καὶ προσέθηκεν ἔτι λαλῆσαι πρὸς αὐτὸν, καὶ εἶπεν·
ἐὰν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ τεσσαράκοντα· καὶ εἶπεν, οὐ μὴ ἀπολέσω
ἕνεκεν τῶν τεσσαράκοντα.

* Ait autem Dominus ad Abraam, dicens: 13
Quare risit Sarra in seipsa, dicens: Num verè pa-
riam? ego consenui. * Nunquid impoßibile erit a- 14
pud Dominum verbum? in tempus hoc in horas re-
uertar ad te: & erit Sarræ filius.
* Negauit autem Sarra, dicens: Non risi. timuit 15
enim. Et ait illi, non, sed risisti.
* Cùm surrexissent autem viri, inde respexerũt 16
in faciem Sodomorum & Gomorræ. Abraam au-
tem simul gradiebatur cum eis, comitans eos.
* At Dominus dixit: Non celabo ab Abraam 17
seruo meo quæ ego facio. * Abraam autem fu- 18
turus erit in gentem magnam & multam. & bene-
dicentur in ipso omnes gentes terræ.
* Scio enim quòd præcipiet filiis suis, & domui 19
suæ post se: & custodient vias Domini, vt faciant
iustitiam & iudicium; vt adducat Dominus super
Abraam omnia quæcunque locutus est ad eum.
* Dixit autem Dominus: Clamor Sodomorum et 20
Gomorræ multiplicatus est apud me: & peccata eo-
rum magna valde. * Et descendens igitur vi- 21
debo, si secundum clamorem eorũ qui venit ad me,
perficiunt. si autem non, vt sciam. * Et reuersi 23
viri inde, venerunt in Sodomam. Abraam autem
erat stans coram Domino. * Et appropinquans A- 23
braam, ait: Nunquid simul perdes iustum cum im-
pio? & erit iustus sicut impius? * Si fuerint quin- 24
quaginta iusti in ciuitate, perdes eos? non remittes
omni loco propter quinquaginta iustos, qui sunt in
ea? * Nequaquam facias verbum hoc, occidere 25
iustum cum impio: & erit iustus sicut impius? ne-
quaquam. qui iudicas omnem terram, non facies iu-
dicium?
* Dixit autem Dominus: Si fuerint 26
in Sodomis quinquaginta iusti, remittam omni ciui-
tati, & omni loco propter eos.
* Et respondens Abraam, dixit: Nunc cœpi lo- 27
qui ad Dominum. ego autem sum terra & puluis.
* Si autem minus fuerint quinquaginta iusti, in 28
quadraginta quinque, perdes propter quadraginta
quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non perdam,
si inuenero illic quadraginta quinque. * Et ad- 29
didit vltra loqui ad eum, & dixit: Si inuenti fue-
rint illic quadraginta. & dixit: Non perdam pro-
pter quadraginta.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixit Dominus Abrahæ: Quare risit Sara, dicens: Nunquid in veritate paritura sum, & ego consenui? " Nunquid occultabi-
tur à facie Domini verbum? In tempore reuertar ad te, sicut nunc quo eritis viui: & Saræ erit filius. " Et negauit Sara, dicens: Non risi quia
timuit. & ait: Nequaquam; sed risisti. " Et surrexerunt inde viri, & respexerunt contra faciem Sodomæ: & Abraham ibat cum eis, vt comita-
retur eos. " Dixitque Dominus: Nunquid celabo ego ab Abraham quod ego facio? " Abraham autem erit in gentem magnam & robustã:
& benedicentur propter eum omnes populi terræ. " Quia noui quòd præcipiet filiis suis, & viris domus suæ post se, vt custodiant vias quę re-
ctæ sunt coram Domino; vt faciant iustitiam & iudicium: vt adducat Dominus super Abraham, quod locutus est vt adduceret super eum.
" Dixitque Dominus: Clamor Sodomæ & Gomorræ, quia multus est; & peccatum eorum, quia forte est nimis. " Apparebo nunc, &
diiudicabo, vtrum sicut clamor qui venit coram me fecerint, consumabo eos, si non egerint pœnitentiã. si autem egerint pœnitentiam, non vlcisear.
" Et recesserunt inde viri, & abierunt Sodomam: & Abraham adhuc stabat in oratione coram Domino. " Et accessit Abraham & dixit:
Nunquid in furore consumes iustum cum impio? " Si fortè sunt quinquaginta iusti in medio ciuitatis, num in furore consumes: & non di-
mittes loco propter quinquaginta iustos, qui sunt in medio eius? " Vera sunt iudicia tua: ne facias sicut rem hanc, vt consumas iustum cum
impio, vt sit iustus sicut impius: vera sunt iudicia tua. Nunquid iudex vniuersæ terræ non vtique faciet iudicium? " Dixitque Dominus:
Si inuenero in Sodoma quinquaginta iustos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos. " Et respondit Abraham, & dixit: Mul-
tum locutus sum coram Domino, cùm sim ego puluis & cinis. " Fortè deficient de quinquaginta iustis, quinque: nunquid disperdes prop-
ter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non disperdam, si inuenero ibi quadraginta & quinque. " Additique rursus loqui cum eo, &
dixit: Fortè inuenientur ibi quadraginta. Et dixit: Non faciam consumationem propter quadraginta.

תרגום אונקלוס

13 וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם לְמָה דְנָן חֵיְכָה שָׂרָה לְמֵימַר הֲבְרַם בְּקִשְׁטָא אִילֵד וַאֲנָא סְיִבְתָּא׃
14 הֵיכְמָה מִדַּן קֳדָם יְיָ פְּתְגָמָא לְזִמְנָא אָהוּב לְוָתָךְ כְּעִדָּנָא חַיְתָא וּלְשָׂרָה בַּר׃
15 וְכַדְּבַת שָׂרָה לְמֵימַר לָא חֵיְכֵית אֲרֵי דְחֵלַת וַאֲמַר לָא אֲלָהֵין חֵיְכְתְּ׃
16 וְקָמוּ מִתַּמָּן גַּבְרַיָּא וְאַסְתְּכִיאוּ עַל אַפֵּי סְדוֹם וְאַבְרָהָם מְהַלֵּךְ עִמְּהוֹן לְשַׁיְּרוּתְהוֹן׃
17 וַיְיָ אֲמַר הֲמִכַּסֵּי אֲנָא מֵאַבְרָהָם דַּאֲנָא עָבֵד׃
18 אֲרֵי יְדַעְתֵּיהּ דְּיִפְקֵיד יָת בְּנוֹהִי וְיָת אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ בָּתְרוֹהִי וְיִטְּרוּן אוֹרְחָן דְּיְיָ לְמֶעְבַּד צְדָקָתָא וְדִינָא בְּגִין דְּיַיְתֵי יְיָ עַל אַבְרָהָם יָת דְּמַלֵּיל עֲלוֹהִי׃
19 וַאֲמַר יְיָ קְבִילַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה אֲרֵי סַגִּיאַת וְחוֹבְתְהוֹן אֲרֵי
20 תַקִּיפָא לַחְדָּא׃ אֵיתֵיבִי כְּעַן וְאֶדַּן כִּסְקִיל יְהוֹן עֲבָדוֹי אֲפֵידִי עִסְקְהוֹן דְּעָלַת לְקֳדָמַי עֲבַדוּ אֲפִילוּ לָא הֵיכְנִין וְאִם לָא אִדַּע׃
21 וְאִתְפְּנִיאוּ מִתַּמָּן גַּבְרַיָּא וְאָזְלוּ לְסִדוֹם וְאַבְרָהָם עַד כְּעַן מְשַׁמֵּשׁ בְּצְלוֹ לְקֳדָם יְיָ׃
22 וְקָרֵב אַבְרָהָם וַאֲמַר הֲבְרַם תְּשֵׁצֵי זַכָּאָה עִם חַיָּבָא׃
23 מַאן אִית חֲמִשִּׁין זַכָּאִין בְּגוֹ קִרְתָּא הֲבְרַם תְּשֵׁצֵי וְלָא תְשַׁבּוֹק לַאֲתְרָא בְּדִיל חֲמִשִּׁין זַכָּאִין דִּי בְגַוָּהּ׃
24 חָשְׁטָא אֵיתָךְ דִּינָךְ מְרַחֲקָא מֵעֲבַד כִּפְתְגָמָא הָדֵין לְשֵׁצָאָה זַכָּאָה עִם חַיָּבָא וְיֶהֱוֹן הַנָּיָן כְּחַיָּבָא חָשְׁטָא אֵיתָךְ דִּינָךְ כָּל אַרְעָא לָא תַּעֲבֵיד דִּינָא׃
25 וַאֲמַר יְיָ אִם אַשְׁכַּח בִּסְדוֹם חֲמִשִּׁין זַכָּאִין בְּגוֹ קִרְתָּא וְאֶשְׁבּוֹק לְכָל אַתְרָא בְּדִילְהוֹן׃
26 וְאָתִיב אַבְרָהָם וַאֲמַר הָא כְעַן אִסְתְּחַרִית לְמַלָּלָא קֳדָם יְיָ וַאֲנָא עָפָר וְקִטְמָא׃
27 מַאן יְחַסְרוּן מֵחֲמִשִּׁין זַכָּאִין חֲמִשָּׁה אִתְחֲבֵל בְּחַמְשָׁה יָת כָּל קִרְתָּא וַאֲמַר לָא אֲחַבֵּל אִם אַשְׁכַּח תַּמָּן אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁה׃
28 וְאוֹסֵף עוֹד לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ וַאֲמַר מַאן יִשְׁתְּכַח תַּמָּן אַרְבְּעִין וַאֲמַר לָא אַעֲבֵיד גְּמִירָא בְּדִיל אַרְבְּעִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 ‡ Ne quæso, inquit, indigneris, Domine, si loquar: Quid si ibi inuenti fuerint triginta? Respondit: Non faciã, si inuenero ibi triginta.
31 ‡ Quia semel, ait, cœpi, loquar ad Dominum meum: Quid si ibi inuẽti fuerint viginti? Ait:
32 Non interficiam propter viginti. ‡ Obsecro, inquit, ne irascaris, Domine, si loquar adhuc semel. Quid si inuenti fuerint ibi decẽ? Dixit:
33 Non delebo propter decem. ‡ Abiit Dominus postquam cessauit loqui ad Abraam: & ille reuersus est in locum suum.

CAP. XIX.

1 AVenerunt́que duo angeli Sodomam vespere, sedente Loth in foribus ciuitatis. Qui cùm vidissẽt eos, surrexit, & iuit obuiam eis:
2 adorauitque pronus in terram. ‡ Et dixit: Obsecro, domini, declinate in domum pueri vestri; & manete ibi: lauate pedes vestros, & manè proficiscemini in viam vestram. Qui dixe-
3 runt: Minimè, sed in platea manebimus. ‡ Cõpulit illos oppidò, vt diuerterent ad eum. Ingressíque domum eius, fecit conuiuium, coxit
4 azyma, & comederunt. ‡ Priùs autem quàm irent cubitum, viri ciuitatis vallauerunt do-
5 mum illius à puero vsque ad senem; omnis populus simul. ‡ Vocauerunt́que Loth, & dixerunt ei: Vbi sunt viri, qui introierunt ad te no-
6 cte? educ illos huc, vt cognoscamꝰ eos. ‡ Egressus ad eos Loth, post tergum accludens ostiũ,
7 ‡ ait: Nolite, quæso, fratres mei, nolite malum
8 hoc facere. ‡ Habeo duas filias, quæ necdũ cognouerunt virũ: educam eas ad vos, & abutimini eis sicut vobis placuerit; dũ modò viris
9 istis nihil mali faciatis; quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. ‡ At illi dixerunt: Recede illuc. & rursus: Ingressus est, inquiunt, vt advenа, nunquid vt iudices? Te ergo ipsum magis, quàm hos affligemus. vimque faciebant
10 Loth vehementissimè. iamque prope erat vt effringerent fores. ‡ Et ecce miserunt manum
11 viri, & introduxerunt ad se Loth, clauserúntque ostium. ‡ Et eos qui foris erant percusserũt cæcitate, à minimo vsque ad maximum: ita vt ostium inuenire non possent.

30 ‡ Et ait: Nunquid si locutus fuero, Domine? Si autem inuenti fuerint illic triginta. & dixit: Non perdam propter triginta.
31 ‡ Et dixit: Postquam habeo loqui ad Dominum, Si autem inuenti fuerint illic viginti. & dixit, Non perdam, si inuenero illic viginti.
32 ‡ Et dixit: Nunquid, Domine, si locutus fuero adhuc semel: Si autem inuẽti fuerint illic decem. & dixit, Non perdam propter decem.
33 ‡ Abijt autem Dominus, vt cessauit loquens Abraam. & Abraam reuersus est in locum suum.

CAP. XIX.

1 VEnerunt autem duo angeli in Sodomam vespere. Lot autem sedebat apud portam Sodomorũ.
videns autem Lot, surrexit in occursum illis: et adorauit facie in terram. ‡ Et dixit: Ecce, domini, declinate in domum pueri vestri, & manete;
2 lauate pedes vestros: & manicantes, proficiscemini viam vestram. Dixerunt autem: Non, sed in platea manebimus. ‡ Et coegit eos, & declinauerunt ad eum. & ingressi sunt in domum eius:
3 & fecit illis conuiuium, & azymos coxit eis, et comederunt. ‡ Antequam dormierant autem
4 viri ciuitatis Sodomitæ, circuierũt domum à puero vsque ad senem, omnis populus simul.
5 ‡ Et vocauerunt Lot, & dixerunt ad eum: Vbi sunt viri qui ingressi sunt ad te nocte?
6 ‡ educ illos ad nos, vt coeamus cum eis. egressus est autem Lot ad vestibulum; at ostium adaperuit
7 post se. ‡ Ait autem eis: Nequaquam viri fratres, ne malum feceritis.
8 ‡ Sunt autem mihi duæ filiæ, quæ non cognouerunt virum: educam eas ad vos, & vtimini eis, sicut placuerit vobis, solùm in viros istos ne faciatis quicquam; quia propterea ingressi sunt sub tegmine
9 trabium mearum. ‡ Dixerunt autem illi: Recede illuc. ingressus es habitare, nunquid & iudicium iudicare? nunc ergo te affligemus magis quàm illos. & coegerunt virum Lot vehementer: & appropinquauerunt confringere ostium. ‡ Extendentes autem viri manus, attraxerunt Lot in domum
10 ad se, & ostium domus clauserunt.
11 ‡ At viros existentes ad ianuam, percusserunt in cæcitate à minimo vsque ad magnum: & fatigati sunt quærentes ostium.

30 ‡ καὶ εἶπε, μὴ τι ἐὰν λαλήσω κύριε; ἐὰν δὲ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ τριάκοντα. καὶ εἶπεν. οὐκ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν τριάκοντα.
31 ‡ καὶ εἶπεν, ἐπειδὴ ἔχω λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον, ἐὰν δὲ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ εἴκοσι. καὶ εἶπεν, οὐκ ἀπολέσω, ἐὰν εὕρω ἐκεῖ
32 εἴκοσι. ‡ καὶ εἶπε, μή τι κύριε ἐὰν λαλήσω ἔτι ἅπαξ· ἐὰν δὲ εὑρεθῶσιν ἐκεῖ δέκα. Καὶ εἶπεν, οὐκ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν δέκα.
33 ‡ ἀπῆλθε δὲ ὁ κύριος, ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τῷ Ἀβραάμ· Ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. ιθ΄.

1 ‡ Ἦλθον δὲ οἱ δύο ἄγγελοι εἰς Σόδομα ἑσπέρας. Λὼτ δὲ ἐκάθητο παρὰ τὴν πύλην Σοδόμων. ἰδὼν δὲ Λὼτ, ἀνέστη εἰς
συνάντησιν αὐτοῖς· καὶ προσεκύνησε τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν
2 γῆν. ‡ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ κύριοι ἐκκλίνατε εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδὸς ὑμῶν, καὶ καταλύσατε, καὶ νίψασθε τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ ὀρθρίσαντες, ἀπελεύσεσθε τὴν ὁδὸν ὑμῶν· εἶπον δὲ, οὐχί, ἀλλ' ἐν τῇ πλατείᾳ καταλύσομεν.
3 ‡ Καὶ βιασάμενος αὐτοὺς, καὶ ἐξέκλιναν πρὸς αὐτὸν· καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον, καὶ ἄζυμα ἔπεψεν αὐτοῖς, καὶ ἔφαγον.
4 ‡ πρὸ δὲ κοιμηθῆναι ὃ, οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως οἱ Σοδομῖται, ἐκύκλωσαν τὴν οἰκίαν ἀπὸ νεανίσκου ἕως πρεσβύτου,
5 πᾶς ὁ λαὸς ἅμα. ‡ Καὶ προσεκάλουν τὸν Λώτ· Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν, ποῦ εἰσὶν οἱ ἄνδρες οἱ εἰσελθόντες πρός σε τὴν
6 νύκτα. ‡ ἐξάγαγε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς, ἵνα συγχρώμεθα αὐτοῖς. ἐξῆλθε δὲ Λὼτ πρὸς τὸ πρόθυρον, τὴν θύραν προσέσωξεν ὀπίσω αὐτοῦ.
7 ‡ εἶπε δὲ αὐτοῖς, μηδαμῶς ἄνδρες ἀδελφοί, μὴ πονηρεύ-
8 σητε. ‡ εἰσὶ δέ μοι δύο θυγατέρες, αἱ οὐκ ἔγνωσαν ἀνδρα· ἐξάξω αὐτὰς πρὸς ὑμᾶς, καὶ χρᾶσθε αὐταῖς, καθὸ ἂν ἀρέσκοι ὑμῖν· μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους μὴ ποιήσητε ἄδικον, ἕνεκεν εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν σκέπτον τῶν δοκῶν μου.
9 ‡ εἶπαν δὲ αὐτῷ, ἀπόστα ἐκεῖ· εἰσῆλθες παροικεῖν, μὴ κρίσιν κρίνειν. νῦν οὖν σὲ κακώσομεν μᾶλλον ἢ ἐκείνους. Καὶ παρεβιάζοντο τὸν ἄνδρα τὸν Λὼτ σφόδρα. Καὶ ἤγγισαν συντρίψαι
10 τὴν θύραν· ‡ ἐκτείναντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰς χεῖρας, εἰσεσπάσαντο τὸν Λὼτ εἰς τὸν οἶκον πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ τὴν θύραν ἔθεντο ἀπέκλεισαν.
11 ‡ τοὺς δὲ ἄνδρας τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς θύρας ἐπάταξαν ἐν ἀορασίᾳ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· καὶ παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν.

תרגום אונקלוס

כט וְאַף לָא כְּפַן יְקוּף רְגָזָא דַיְיָי וַאֲמַרְנָא מַיְמַר יִשְׁתְּכַחוּן תַּמָּן תְּלָתִין וַאֲמַר לָא אֶעֱבֵיד גְּמִירָא אִם אַשְׁכַּח תַּמָּן תְּלָתִין׃ ל וַאֲמַר לָא כְּעַן יְקוּף רְגָזָא דַיְיָי וְאֶמַלֵּיל מַיְמַר לְמֵימַר אוּלַי יִשְׁתְּכַחוּן תַּמָּן עֶשְׂרִין וַאֲמַר לָא אֶחַבֵּל בְּדִיל עֶשְׂרִין׃ לא וַאֲמַר לָא כְּעַן יְקוּף רְגָזָא דַיְיָי וְאֶמַלֵּיל קֳדָם יְיָ מַיְמַר אוּלַי יִשְׁתְּכַחוּן תַּמָּן עֲשָׂרָה וַאֲמַר לָא אֶחַבֵּל בְּדִיל עֲשָׂרָה׃ לב וַאֲמַר לָא כְּעַן יְקוּף רְגָזָא דַיְיָי וְאֶמְלַל קֳדָמָךְ זִמְנָא חָדָא וַאֲמַר לָא אֶחַבֵּל בְּדִיל עֲשָׂרָה׃ לג וַאֲזַל יְיָ כַּד שֵׁצִי לְמִמַּלֵּל עִם אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם תָּב לְאַתְרֵיהּ׃

יט

א וְאָתָא תְּרֵין מַלְאָכַיָּא לִסְדוֹם רַבְרְבֵי זְוָרֵי בְּעַן דְּיָתְבִין לוֹט בְּתַרְעָא דִּסְדוֹם וְחָמָא לוֹט וְקָם לְקַדָּמוּתְהוֹן וְסָגֵד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא׃ ב וְאֲמַר הָבוּ כְעַן סְרִיכוּ לְבֵיתָא דְעַבְדְּכוֹן וּבִיתוּ וְאִסְתְּהוֹ רַגְלֵיכוֹן וְתִקְדְּמוּן וְתֵזְלוּן לְאָרְחֲכוֹן וַאֲמָרוּ לָא אֲלָן בְּרְחוֹבָא נְבִית׃ ג וְאִתְקֵף בְּהוֹן לַחְדָא וְזָרִי לְוָתֵיהּ וְעָבַד לְהוֹן מִשְׁתְיָא וְאַפֵּי פִּטִּירִין וְאָכָלוּ׃ ד עַד לָא שְׁכִבוּ וְאַנְשֵׁי קִרְיְתָא אֲנְשֵׁי דְסְדוֹם אֲקִיפוּ עַל בֵּיתָא מִטְּעֲרֵימָא וְעַד סָבָא כָּל עַמָּא מִסּוֹפֵיהּ׃ ה וְקָרוֹ לְלוֹט וַאֲמָרוּ לֵיהּ אַן גַּבְרַיָּא דַאֲתוֹ לְוָתָךְ לֵילְיָא אַפֵּיקִינוּן לְוָתָנָא וְנִדַּע יָתְהוֹן׃ ו וּנְפַק לְוָתְהוֹן לוֹט לְתַרְעָא וְדָשָׁא אֲחַר בְּתְרוֹהִי׃ ז וַאֲמַר לָא כְּעַן אֲחָנָא בְנָתָא דְלָא יְדָעִינָן גְּבַר אַפֵּיק כְּעַן יְתְהוֹן לְוָתְכוֹן וַעֲבֵדוּ לְהוֹן כְּתִקְּנָא דְּשַׁפִּיר בְּעֵינֵיכוֹן בְּלַחְדֵּיהוֹן לָא תַּעֲבְדוּן מִדְּעַל הֲווֹ בְּגֵיר כֵּן עַל כֵּן עֲלוּ בְּטַלְלָא דְּקוֹרְתִּי׃ ח וַאֲמַרוּ כְּרִיב לְהָלְאָ וַאֲמָרוּ חַד אֲתָא לְאִתּוֹתָבָא וְהָא דַּיָּנָא כְּעַן בְּאִשְׁתָּא לָךְ נְבַאֲשׁ לָךְ מִדִּילְהוֹן וְאִתְקְרִיבוּ בְּגַבְרָא בִּלּוֹט לְתָבְרָא לְמִתְקַף תְּרַע׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 ‡ וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹט עֹד מִי־לְךָ פֹּה חָתָן וּבָנֶיךָ
וּבְנֹתֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ בָּעִיר הוֹצֵא מִן־הַמָּקוֹם׃
13 ‡ כִּי־מַשְׁחִתִים אֲנַחְנוּ אֶת־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־גָדְלָה
צַעֲקָתָם אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיְשַׁלְּחֵנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ׃
14 ‡ וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר אֶל־חֲתָנָיו לֹקְחֵי בְנֹתָיו וַיֹּאמֶר
קוּמוּ צְאוּ מִן־הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־מַשְׁחִית יְהוָה אֶת־
15 הָעִיר וַיְהִי כִּמְצַחֵק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו׃ ‡ וּכְמוֹ הַשַּׁחַר
עָלָה וַיָּאִיצוּ הַמַּלְאָכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם קַח אֶת־
אִשְׁתְּךָ וְאֶת־שְׁתֵּי בְנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת פֶּן־תִּסָּפֶה
16 בַּעֲוֹן הָעִיר׃ ‡ וַיִּתְמַהְמָהּ וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ
וּבְיַד־אִשְׁתּוֹ וּבְיַד שְׁתֵּי בְנֹתָיו בְּחֶמְלַת יְהוָה עָלָיו
17 וַיֹּצִאֻהוּ וַיַּנִּחֻהוּ מִחוּץ לָעִיר׃ ‡ וַיְהִי כְּהוֹצִיאָם
אֹתָם הַחוּצָה וַיֹּאמֶר הִמָּלֵט עַל־נַפְשֶׁךָ אַל־תַּבִּיט
אַחֲרֶיךָ וְאַל־תַּעֲמֹד בְּכָל־הַכִּכָּר הָהָרָה הִמָּלֵט פֶּן
18 תִּסָּפֶה׃ ‡ וַיֹּאמֶר לוֹט אֲלֵהֶם אַל־נָא אֲדֹנָי׃
19 ‡ הִנֵּה־נָא מָצָא עַבְדְּךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֶּל חַסְדְּךָ
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחֲיוֹת אֶת־נַפְשִׁי וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל
לְהִמָּלֵט הָהָרָה פֶּן־תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה וָמַתִּי׃
20 ‡ הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרֹבָה לָנוּס שָׁמָּה וְהִוא מִצְעָר
אִמָּלְטָה נָּא שָׁמָּה הֲלֹא מִצְעָר הִוא וּתְחִי נַפְשִׁי׃
21 ‡ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נָשָׂאתִי פָנֶיךָ גַּם לַדָּבָר הַזֶּה לְבִלְתִּי
22 הָפְכִּי אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ ‡ מַהֵר הִמָּלֵט שָׁמָּה
כִּי לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר עַד־בֹּאֲךָ שָׁמָּה עַל־כֵּן קָרָא
23 שֵׁם־הָעִיר צוֹעַר׃ ‡ הַשֶּׁמֶשׁ יָצָא עַל־הָאָרֶץ וְלוֹט בָּא
24 צֹעַרָה׃ ‡ וַיהוָה הִמְטִיר עַל־סְדֹם וְעַל־עֲמֹרָה
25 גָּפְרִית וָאֵשׁ מֵאֵת יְהוָה מִן־הַשָּׁמָיִם׃ ‡ וַיַּהֲפֹךְ אֶת־
הֶעָרִים הָאֵל וְאֵת כָּל־הַכִּכָּר וְאֵת כָּל־יֹשְׁבֵי הֶעָרִים
26 וְצֶמַח הָאֲדָמָה׃ ‡ וַתַּבֵּט אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתְּהִי נְצִיב
27 מֶלַח׃ ‡ וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
עָמַד שָׁם אֶת־פְּנֵי יְהוָה׃

12 ‡ Dixerũt autem ad Loth: Habes hic quempiam tuorum generum, aut filios, aut filias?
13 omnes qui tui sunt, educ de vrbe hac. ‡ Delebimus enim locum istum; eò quòd increuerit clamor eorum coram Domino: qui misit
14 nos, vt perdamus illos. ‡ Egressus itaque Loth, locutus est ad generos suos, qui acceperuri erant filias eius, & dixit: Surgite, & egredimini de loco isto; quia delebit Dominus ciuitatem hanc. & visus est eis quasi ludens loqui.
15 ‡ Cumque esset manè, cogebant eum angeD li, dicentes: Surge, tolle vxorem tuam, & duas 19.15
filias quas habes, ne & tu pariter pereas in sce-
16 lere ciuitatis. ‡ Dissimulante illo, apprehenderunt manum eius, & manũ vxoris, ac duarum filiarum eius, eò quòd parceret Dominus
illi. eduxeruntque eum, & posuerunt extra
17 ciuitatem. ‡ Ibique locuti sunt ad eum, dicentes: Salua animam tuam. noli respicere post tergũ; nec stes in omni circa regione: sed
in monte saluum te fac, ne & tu simul pereas.
18 ‡ Dixitque Loth ad eos: Quæso, domine
19 mi. ‡ Quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, & magnificasti misericordiam tuam, quam fecisti mecũ, vt saluares animam meã: nec possum in monte saluari, ne fortè appre-
20 hendat me malum, & moriar. ‡ Est ciuitas hęc E iuxta, ad quam possum fugere, parua, & saluabor in ea. nunquid non modica est, & viuet
21 anima mea? ‡ Dixitque ad eum: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt nõ subuertã vrbem, pro qua locutus es. ‡ Festina, & saluare
22 ibi: quia non potero facere quicquam, donec ingrediaris illuc. idcircò vocatum est nomen
23 vrbis illius, Segor. ‡ Sol egressus est super
24 terram; & Loth ingressus est Segor. ‡ Igitur Dominus pluit super Sodomam & Gomorram sulphur & ignem à Domino de cælo:
25 ‡ Et subuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuersos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia. ‡ Respiciénsque vxor eius post se, versa est in statuam salis.
27 ‡ Abraam autem consurgens manè, vbi steterat priùs cum Domino:

12 ‡ *Dixerunt autem viri ad Lot: Sunt tibi hic*
generi, aut filij, aut filiæ? aut si quis tibi alius est in
13 *ciuitate? educ de loco isto: ‡ quia perdimus nos locum*
istum: quia exaltatus est clamor eorum coram Do-
mino. & misit nos Dominus delere eam.
14 *‡ Egressus est autem Lot, & locutus est ad ge-*
neros suos, qui acceperunt filias suas; & dixit: Sur-
gite, & egredimini de loco isto: quia delebit Domi-
nus ciuitatem. visus est autem deridere coram gene-
15 *ris suis. ‡ Vt autem diluculum factum est, vr-*
gebant angeli Lot, dicentes: Surgens accipe vxorem
tuam, & filias quas habes, & egredere, vt non pe-
reas cum iniquitatibus ciuitatis. ‡ Et turbati
16 *sunt. & tenuerunt angeli manum eius, & manum*
vxoris eius, & manus duarũ filiarum eius, eò quòd
parceret Dominus illi.
17 *‡ Et factum est quando eduxerunt eos foras, et*
dixerũt: Saluans salua tuam ipsius animam. ne re-
spexeris in retrorsum, neque steteris in omni circum
regione. in montem saluare, ne fortè simul compre-
18 *hendaris. ‡ Dixit autem Lot ad eos: Quæso, Do-*
19 *mine: ‡ Quia inueni puer tuus gratiam coram te,*
& magnificasti iustitiam tuam, quid facis super me
vt viuat anima mea. ego autem non potero saluari
in monte, ne apprehendant me mala, & moriar.
20 *‡ Ecce ciuitas hæc iuxta, vt fugiam ego illuc: quæ*
est parua, & saluabor. non parua est, & saluabi-
tur anima mea propter te?
21 *‡ Et dixit ei: Ecce admiratus sum tuam faciem.*
& in verbo hoc ne euertam ciuitatem, de qua lo-
22 *cutus es. ‡ Festina ergo saluari illuc: non enim*
potero facere rem, donec venias tu illuc. propter hoc
vocauit nomen ciuitatis illius, Segor.
23 *‡ Sol egressus est super terram, & Lot ingressus*
24 *est in Segor.*
‡ Et Dominus pluit super Sodomã & Gomor-
25 *ram sulphur & ignem à Domino de cælo.*
‡ Et subuertit ciuitates has, et omnem circa re-
gionem, & omnes habitantes in ciuitatibus, et ger-
26 *minantia super terram.*
‡ Et respexit vxor eius retrorsum: & facta est
27 *statua salis.*
‡ Mane autem Abraam diluculo, in locum
vbi steterat coram Domino.

12 ‡ εἶπον δὲ οἱ ἄνδρες πρὸς τὸν λώτ, εἰσί σοι ὧδε γαμβροὶ
ἢ υἱοὶ ἢ θυγατέρες; ἢ εἴ τις σοι ἄλλος ἐστὶν ἐν τῇ πόλει; ἐξάγα-
13 γε ἐκ τοῦ τόπου τούτου. ‡ ὅτι ἀπολλυμεν ἡμεῖς τὸν τόπον
τοῦτον· ὅτι ὑψώθη ἡ κραυγὴ αὐτῶν ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἀπέ-
στειλεν ἡμᾶς κύριος ἐκτρίψαι αὐτήν.
14 ‡ ἐξῆλθε δὲ λὼτ, καὶ ἐλάλησε πρὸς τοὺς γαμβροὺς αὐ-
τοῦ, τοὺς εἰληφότας τὰς θυγατέρας αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἀνάστητε, καὶ
ἐξέλθετε ἐκ τοῦ τόπου τούτου, ὅτι ἐκτρίψει κύριος τὴν πόλιν.
ἐδόξε δὲ γελοιάζειν ἐνώπιον τῶν γαμβρῶν αὐτοῦ.
15 ‡ ὡς δὲ ὄρθρος ἐγένετο, ἐπεσπέλαζον οἱ ἄγγελοι τὸν λώτ,
λέγοντες· ἀνάστα παράλαβε τὴν γυναῖκά σου, καὶ τὰς θυ-
γατέρας ἃς ἔχεις, καὶ ἔξελθε, ἵνα μὴ συναπόλῃ ταῖς ἀνο-
16 μίαις τῆς πόλεως. ‡ καὶ ἐταράχθησαν· καὶ ἐκράτησαν
οἱ ἄγγελοι τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς χειρὸς τῆς γυναικὸς αὐ-
τοῦ, καὶ τῶν χειρῶν τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ἐν τῷ φείσασθαι
κύριον αὐτοῦ.
17 ‡ καὶ ἐγένετο ὡνίκα ἐξήγαγον αὐτοὺς ἔξω, καὶ εἶπον, Σώ-
ζων σῶζε τὴν ψυχήν σου· μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ
18 ἐν ὅλῃ τῇ περιχώρῳ· εἰς τὸ ὄρος σώζου, μή
ποτε συμπαραληφθῇς. ‡ εἶπε δὲ λὼτ πρὸς αὐτούς, δέο-
19 μαι κύριε· ‡ ἐπειδὴ εὗρεν ὁ παῖς σου χάριν ἐναντίον σου,
καὶ ἐμεγάλωσας τὸ δικαιοσύνην σου, ὃ ποιεῖς ἐπ' ἐμὲ τοῦ
ζῆσαι τὴν ψυχήν μου· ἐγὼ δὲ οὐ μὴ σωθῶ ἐπὶ τοῦ ὄρους, μὴ
20 τὸ κακόν με καταλάβῃ καὶ ἀποθάνω. ‡ ἰδοὺ
πόλις αὕτη ἐγγύς, καὶ καταφυγεῖν με ἐκεῖ, ἡ ἐστι μικρά, καὶ σω-
θήσομαι· ἐ μικρά ἐστι, καὶ ζήσεται ἡ ψυχή μου, ἕνεκέν σου
21 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἰδοὺ ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον· καὶ
ἐπὶ τῷ ῥήματι τούτῳ τοῦ μὴ καταστρέψαι τὴν πόλιν, περὶ
22 ἧς ἐλάλησας. ‡ σπεῦσον οὖν τοῦ σωθῆναι ἐκεῖ. οὐ γὰρ
δυνήσομαι ποιῆσαι πρᾶγμα, ἕως τοῦ ἐλθεῖν σε ἐκεῖ. διὰ τοῦ-
το ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκείνης συγώς.
23 ‡ ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ λὼτ εἰσῆλθεν εἰς σω-
24 γώς. ‡ καὶ κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ σόδομα καὶ γόμορρα
θεῖον, καὶ πῦρ παρὰ κυρίου ἐξ οὐρανοῦ.
25 ‡ καὶ κατέστρεψε τὰς πόλεις ταύτας, καὶ πᾶσαν τὴν περί-
χωρον, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταῖς πόλεσιν, καὶ τὰ ἀ-
26 νατέλλοντα ἐπὶ τῆς γῆς. ‡ καὶ ἐπέβλεψεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἰς τὰ
27 ὀπίσω, καὶ ἐγένετο ἡλιὰλος. ‡ ὤρθρισε δὲ ἀβραὰμ
τρωὶ εἰς τὸν τόπον ὃ ἑστήκει ἐνώπιον κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Dixeruntque viri ad Lot: Quoscunque habes hic generos tuos, & filios tuos, & filias tuas, & omnia quæ habes in ciuitate, educ de loco isto: " Quoniam disperdemus nos locum istum: quia magnus est clamor eorum coram Domino. & misit nos Dominus, vt disperderemus eum. " Et egressus est Lot, & locutus est cum generis suis, qui accepturi erant filias suas: & ait: Surgite, egredimini de loco isto, quia disperdet Dominus ciuitatem. & fuit quasi ridiculum in oculis generorum suorum. " Et cùm ascendisset aurora, & esset manè, coëgerunt angeli Lot, dicentes: Surge, & tolle vxorem tuam, & duas filias tuas quæ inuentæ sunt fideles tecum; ne fortè percutiaris in peccatis ciuitatis. " Et cùm moratus fecisset, apprehenderunt viri manus eius, & manum vxoris eius, & manum duarum filiarum eius, eo quòd misereretur Dominus illius; & e-
duxerunt eum, & posuerunt eum extra ciuitatem. " Et factum est cùm eduxissent eos foras, ait: Miserere animæ tuæ: non respicias post
tergum tuum, neque stes in omni planicie: sed in monte saluum te fac, ne fortè pereas. " Et ait Lot ad eos: Obsecro nunc, domini mei:
mesm: & ego non possum saluari in monte, ne fortè occurrat mihi malum, & moriar. " Ecce nunc ciuitas hæc iuxta est ad fugiendum ibi,
& est parua. saluabor nunc ibi: nónne parua est? & viuet anima mea. " Dixitque ei: Ecce suscepi faciem tuam etiam pro hac re, vt non
subuertam ciuitatem pro qua rogasti. " Festina, saluare ibi; quia non possum quicquam facere, donec venias illuc. Propterea voca-
uit nomen ciuitatis Sogor. " Sol egressus est super terram: & Lot venit in Sogor. " Et Dominus pluit super So-
domam & Gomorram sulphur & ignem à facie Domini de cælo. " Et subuertit ciuitates has, & omnem planiciem, & om-
nes habitatores vrbium, & germen terræ. " Et respexit vxor eius post se: & facta est statua salis. " Et surrexit A-
braham manè, ad locum vbi steterat in oratione coram Domino.

תרגום אונקלוס

כב וַאֲמַרוּ גַבְרַיָּא לְלוֹט עוֹד מַאן לָךְ הָכָא חַתְנָךְ וּבְנָךְ וּבְנָתָךְ וְכֹל דִּי אִתָּךְ בְּקִרְתָּא אַפֵּיק מִן אַתְרָא׃ כג אֲרֵי מְחַבְּלִין אֲנַחְנָא יָת אַתְרָא
הָדֵין אֲרֵי סְגִיאַת קְבֵיל יְיָ יָת קָרְמָא וְיָיָ שְׁלַח לָנָא יְיָ לְחַבָּלוּתָהּ׃ כד וּפַקִּח לוֹט וּמַלֵּיל עִם חַתָּנוֹהִי נָסְבֵי בְּנָתֵיהּ וַאֲמַר קוּמוּ פּוּקוּ מִן אַתְרָא הָדֵין
אֲרֵי מְחַבֵּל יְיָ יָת קִרְתָּא וַהֲוָה כְּמָאֲנֵךְ בְּעֵינֵי חַתָּנוֹהִי׃ כה וְכַמָּסֵק צַפְרָא וַהֲוָה יְדָחֵיקוּ מַלְאֲכַיָּא בְּלוֹט לְמֵימַר קוּם דְּבַר יָת אִתְּתָךְ יְיָ
וְיָת תַּרְתֵּין בְּנָתָךְ דְּאִשְׁתְּכַחְנָן מְהֵימְנִין לָךְ דִּלְמָא תִּתְחַיְבִין בְּחוֹבֵי קִרְתָּא׃ כו וְאִתְעַכַּב וְאַחֲזִיקוּ גַבְרַיָּא בִּידוֹהִי וּבִידָא דְאִתְּתֵיהּ וּבִידָא דְתַרְתֵּין
בְּנָתֵיהּ כְּרַחֲמֵי יְיָ עֲלוֹהִי וְאַפְּקוּנֵיהּ וְאַשְׁרִיוּהִי מִבָּרָא לְקִרְתָּא׃ כז וַהֲוָה כַּד אַפְּקוּנִין יָתְהוֹן לְבָרָא וַאֲמַר חוּס עַל נַפְשָׁךְ לָא תִסְחַכְּ לְאֲחוֹרָךְ
וְלָא תְקוּם בְּכָל בִּקְעָתָא מִבָּרָא לְטוּרָא אִשְׁתֵּיזַב דִּלְמָא תִּתְחַיַּב׃ כח וַאֲמַר לוֹט לְהוֹן בְּבָעוּ כְעַן רִבּוֹנִי׃ כט הָא כְעַן אִשְׁתְּבַח עַבְדָּךְ
רַחְמִין בְּעֵינָךְ וְאַסְגֵּיתָא טִיבוּתָךְ דַּעֲבַדְתָּ עִמִּי לְקַיָּמָא יָת נַפְשִׁי וַאֲנָא לֵית אֲנָא יָכֵל לְאִשְׁתֵּזָבָא לְטוּרָא דִּלְמָא תְּעָרְעִנֵּנִי בִּישְׁתָּא וְאֶמּוּת׃
ל הָא כְעַן קִרְתָּא הָדֵא קְרִיבָה לְמִסְרַק לְהַמָּן וְהִיא זְעִירָא אֶשְׁתֵּיזַב כְּעַן וְהַמָּן זְעִירָא הִיא וְאֶתְקַיֵּים נַפְשִׁי׃ לא אוֹתִי אִשְׁתֵּיזַב לְהַמָּן אֲרֵי לָא אֵיכוֹל לְמֶעְבַּד מִדְעָם עַד
נְחִיבִית מִפֵּךְ אַף לְפִתְגָמָא הָדֵין בְּגִילּ דְּלָא לְמֶהְפַּךְ יָת קִרְתָּא דְּמַלֵּילְנָא׃ לב שְׁטֵשָׁא נְפַק עַל אַרְעָא וְלוֹט אֲתָא לְצוֹעַר׃ לג
וְיָיָ אַמְטַר עַל סְדוֹם וְעַל עֲמוֹרָה גָּפְרִיתָא וְאֶשָׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ מִן שְׁמַיָּא׃ לד וְהָפַךְ יָת קִרְתָּא הָאִילֵּין וְיָת כָּל מֵישְׁרָא וְיָת כָּל יָתְבֵי קִרְתָּא וְדִרְעָא
דְּאַרְעָא׃ לה וְאִסְתְּכִיאַת אִתְּתֵיהּ מֵאֲחוֹרָהִי וַהֲוַת קָמְתָא דְּמִלְחָא׃ לו וְאַקְדִּים אַבְרָהָם בְּצַפְרָא לְאַתְרָא דְּשָׁמַשׁ תַּמָּן בְּגַלּוֹ קֳדָם

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 וַיַּשְׁקֵף עַל־פְּנֵי סְדֹם וַעֲמֹרָה וְעַל כָּל־פְּנֵי אֶרֶץ
הַכִּכָּר וַיַּרְא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאָרֶץ כְּקִיטֹר
29 הַכִּבְשָׁן: וַיְהִי בְּשַׁחֵת אֱלֹהִים אֶת־עָרֵי הַכִּכָּר
וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־אַבְרָהָם וַיְשַׁלַּח אֶת־לוֹט מִתּוֹךְ
הַהֲפֵכָה בַּהֲפֹךְ אֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר יָשַׁב בָּהֶן לוֹט:
30 וַיַּעַל לוֹט מִצֹּעַר וַיֵּשֶׁב בָּהָר וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי
יָרֵא לָשֶׁבֶת בְּצֹעַר וַיֵּשֶׁב בַּמְּעָרָה הוּא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו:
31 וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה אֶל־הַצְּעִירָה אָבִינוּ זָקֵן וְאִישׁ
אֵין בָּאָרֶץ לָבוֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ:
32 לְכָה נַשְׁקֶה אֶת־אָבִינוּ יַיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וּנְחַיֶּה
33 מֵאָבִינוּ זָרַע: וַתַּשְׁקֶיןָ אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן בַּלַּיְלָה
הוּא וַתָּבֹא הַבְּכִירָה וַתִּשְׁכַּב אֶת־אָבִיהָ וְלֹא־יָדַע
בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ: 34 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַתֹּאמֶר הַבְּכִירָה
אֶל־הַצְּעִירָה הֵן שָׁכַבְתִּי אֶמֶשׁ אֶת־אָבִי נַשְׁקֶנּוּ יַיִן
גַּם־הַלַּיְלָה וּבֹאִי שִׁכְבִי עִמּוֹ וּנְחַיֶּה מֵאָבִינוּ זָרַע:
35 וַתַּשְׁקֶיןָ גַּם בַּלַּיְלָה הַהוּא אֶת־אֲבִיהֶן יַיִן וַתָּקָם
הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָהּ וּבְקוּמָהּ:
36 וַתַּהֲרֶיןָ שְׁתֵּי בְנוֹת־לוֹט מֵאֲבִיהֶן: 37 וַתֹּלֶד הַבְּכִירָה
בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב הוּא אֲבִי־מוֹאָב עַד־הַיּוֹם:
38 וְהַצְּעִירָה גַּם־הִוא יָלְדָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן־עַמִּי הוּא
אֲבִי בְנֵי־עַמּוֹן עַד־הַיּוֹם:

כ 1 וַיִּסַּע מִשָּׁם אַבְרָהָם אַרְצָה הַנֶּגֶב וַיֵּשֶׁב
2 בֵּין־קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיָּגָר בִּגְרָר: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־
שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֲחֹתִי הִוא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ גְּרָר
3 וַיִּקַּח אֶת־שָׂרָה: וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם
הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְּךָ מֵת עַל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ
וְהִוא בְעֻלַת בָּעַל: 4 וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר
אֲדֹנָי הֲגוֹי גַּם־צַדִּיק תַּהֲרֹג: 5 הֲלֹא הוּא אָמַר לִי
אֲחֹתִי הִוא וְהִיא־גַם־הִוא אָמְרָה אֲחִי הוּא בְּתֹם
לְבָבִי וּבְנִקְיֹן כַּפַּי עָשִׂיתִי זֹאת:

28 *Intuitus est Sodomã & Gomorrã, & vniuersã
terrã regionis illius. viditq; ascẽdẽte fauillã de
29 terra, quasi fornacis fumũ. *Cũ enim subuerte
Fret De⁹ ciuitates regionis illius, recordatus est
Abraę; & liberauit Loth de subuersione vrbiũ
30 in quib⁹ habitauerat. *Ascẽditq; Loth de Se-
gor; & mãsit in mõte: duę quoq; filiæ eius cũ
eo. timuerat enĩ manere in Segor. Et mãsit in
31 spelũca ipse & duę filię eius cũ eo. *Dixitq; ma
ior ad minorẽ: Pater noster senex est: & nullus
virorũ remãsit in terra, q̃ possit ingredi ad nos
32 iuxta morẽ vniuersæ terræ. *Veni, inebriem⁹ eũ
vino; dormiamúsq; cũ eo, vt seruare possimus
33 ex patre nostro semẽ. *Dederunt itaque patri
G suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est ma
ior; dormiuitq; cum patre. At ille non sensit,
nec quãdo accubuit filia, nec quãdo surrexit.
34 *Altera quoq; die dixit maior ad minorẽ: Ecce
dormiui heri cum patre meo. Demus ei bibe-
re vinum etia hac nocte; & dormies cum eo,
35 vt saluemus sẽmen de patre nostro. *Dederũt-
que etiam & illa nocte patri suo bibere vinũ.
ingressaq; minor filia, dormiuit cũ eo: & nec
quidẽ tunc sensit quãdo cõcubuerit, vel quã-
36 do illa surrexit. *Conceperunt ergo duę filiæ
37 Loth de patre suo. *Peperitq; maior filiũ, & vo
cauit nomẽ eius Moab. ipse est pater Moabi-
38 tarũ vsque in præsentẽ diem. *Minor quoque
peperit filium, & vocauit nomen eius Ammõ,
id est, filius populi mei. ipse est pater Ammo-
nitarum vsque hodie. CAP. XX.

1 APRofectus inde Abraam in terram Austra-
lem, habitauit inter Cades & Sur: & pere-
2 grinatus est in Geraris. *Dixitque de Sara
vxore sua, Soror mea est. Misit ergo Abime-
3 lech rex Geraræ, & tulit eã. *Venit autẽ Deus
ad Abimelech per somnium nocte, & ait illi,
En morieris propter mulierem, quã tulisti; ha
4 bet enim virum. *Abimelech verò non tetige-
rat eam. & ait: Domine, Nũ gentem ignoran
5 tem & iustam interficies? *Nónne ipse dixit
mihi, Soror mea est? & ipsa ait, Frater meus est?
In simplicitate cordis mei, & mundicia ma-
nuum mearum feci hoc.

תרגום אונקלוס

28 וְאִסְתְּכִי עַל אַפֵּי סְדוֹם וַעֲמוֹרָה וְעַל כָּל אַפֵּי אַרְעָא דְסִישָׁרָא וַחֲזָא הֲוָה סָלֵק עֲנָנָא דְאַרְעָא כִּתְעֲנָנָא דַאֲתוּנָא׃ 29 וַהֲוָה בְּחַבָּלוּת יְיָ יָת קִרְוֵי
כִּכְּרָא יְדַכִּיר יְיָ יָת אַבְרָהָם וְשַׁלַּח יָת לוֹט מִגּוֹ דְּהַפְכָא כַּד הַפֵּךְ יָת קִרְוֵי דְּהֲוָה יָתֵב בְּהֶן לוֹט׃ 30 וְסָלֵק לוֹט מִצּוֹעַר וְיָתֵב בְּטוּרָא וְתַרְתֵּין
בְּנָתֵיהּ עִמֵּיהּ אֲרֵי דְחִיל לְמִיתֵב בְּצוֹעַר וְיָתֵב בִּמְעָרְתָּא הוּא וְתַרְתֵּין בְּנָתֵיהּ׃ 31 וַאֲמָרַת רַבְּתָא לְזוּטְרְתָא אֲבוּנָא סָיב וּגְבַר לֵית בְּאַרְעָא לְמֵעַל עָלָנָא
כְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא׃ 32 אֱתָא נַשְׁקֵי יָת אֲבוּנָא חֲמַרָא וְנִשְׁכַּב עִמֵּיהּ וְנִתַּרְחֵי מֵאֲבוּנָא בְּנִין׃ 33 וְאַשְׁקְיָין יָת אֲבִיהֶן חֲמַרָא בְּלֵילְיָא הוּא וְעָלַת
רַבְּתָא וּשְׁכִבַת עִם אֲבוּהָא וְלָא יָדַע בְּמִשְׁכְּבָהּ וּבְמִקְמָהּ׃ 34 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וַאֲמָרַת רַבְּתָא לְזוּטְרְתָא הָא שְׁכִבִית רְמָשׁ עִם אֲבָא נַשְׁקִינֵיהּ
חַמְרָא אַף בְּלֵילְיָא וְעוּלִי שְׁכִבִי עִמֵּיהּ וּנְקַיֵּם מֵאֲבוּנָא בְּנִין׃ 35 וְאַשְׁקְיָין אַף בְּלֵילְיָא הַהוּא יָת אֲבִיהֶן חַמְרָא וְקָמַת זוּטְרְתָא וּשְׁכִבַת עִמֵּיהּ וְלָא
יָדַע בְּמִשְׁכְּבָהּ וּכְמִקְמָהּ׃ 36 וְאִתְעַבְּרָן תַּרְתֵּין בְּנָת לוֹט מֵאֲבוּהֵין׃ 37 וְיָלְדַת רַבְּתָא בַּר וּקְרָת שְׁמֵיהּ מוֹאָב הוּא אֲבוּהוֹן דְּמוֹאָבָאֵי עַד יוֹמָא
דִּין׃ 38 וּזְעֵירְתָא אַף הִיא יְלָדָה בַּר וּקְרָת שְׁמֵיהּ בֶּן עַמִּי הוּא אֲבוּהוֹן דְּבְנֵי עַמּוֹן עַד יוֹמָא דִּין׃

כ 1 וּנְטַל מִתַּמָּן אַבְרָהָם לְאַרְעָא דְּרוֹמָא וִיתֵב בֵּין קָדֵישׁ וּבֵין חֲגָרָא וְאִתְהוֹבִ בִּגְרָר׃ 2 וַאֲמַר אַבְרָהָם עַל שָׂרָה אִתְּתֵיהּ הִיא לְמֵימַר אֲחָתִי הִיא וְשַׁלַּח אֲבִימֶלֶךְ מַלְכָּא דִּגְרָר וְנָטַל יָת שָׂרָה׃ 3 וְאָתָא מֵימְרָא דַיְיָ לַאֲבִימֶלֶךְ בְּחֶלְמָא דְלֵילְיָא וַאֲמַר לֵיהּ הָא אַתְּ מָאתָא עַל עִסְקָא
דְּאִתְּתָא דְּנְסֵבְתְּ הִיא וְהִיא אֲתַת בַּעְלָא׃ 4 וַאֲבִימֶלֶךְ לָא קְרַב לְוָתַהּ וַאֲמַר יְיָ הֲעַם דְּצַדִּיק אַף תְּקוֹל׃ 5 הֲלָא
הִיא אֲמָרַת לִי אֲחָתִי הִיא וְהִיא אַף הִיא אֲמָרַת אֲחִי הוּא בְּקִשְׁיוּת לִבִּי וּבְזַכְוָת יְדֵי עֲבַדִית דָּא׃

28 *Et respexit super faciẽ Sodomorum & Gomorro-
rũ, & super faciẽ circa regionis, & vidit: & ecce
29 flamma de terra, sicut vapor fornacis. *Et factũ est
cũ subuerteret Deus omnes ciuitates regionis, recor
datus est autẽ Deus Abraã: & emisit Lot de medio
subuersionis, cũ subuerteret ciuitates in quibus habi
tauit in eis Lot. *Egressus est autẽ Lot de Segor, et se-
30 dit in mõte, ipse & duæ filiæ eius cũ eo. timuit enĩ ha
bitare in Segor: & habitauit in spẽlũca, ipse, et duæ
31 filiæ eius cũ eo. *Dixit autẽ senior ad iuniorẽ: Pater
noster senior: & nemo est super terram qui ingredie-
tur ad nos, sicut conuenit vniuersæ terræ. *Veni, et
32 potemus patrem nostrũ vino; & dormiamus cũ eo;
& suscitemus ex patre nostro semen. *Potauerunt
33 autẽ patrẽ suum vino in nocte illa: & ingressa se-
nior, dormiuit cum patre suo in nocte illa. & nõ sci-
uit, cũ dormiret ipse, & cũ resurgeret. *Factum est
34 autẽ in crastinũ, & dixit senior ad iuniorẽ: Ecce dor
miui heri cũ patre nostro: potemus eũ vino & in no
ete hac, & ingressa, dormi cũ eo, et suscitemus ex pa
tre nostro semen. *Potauerũt autẽ in nocte illa patrẽ
35 suũ vino: & ingressa iunior, dormiuit cũ patre suo.
& nõ sciuit cũ dormiret ipse, & resurgeret. *Et cõ-
36 ceperũt ex patre suo duæ filiæ Lot. *Et peperit senior
37 filiũ, & vocauit nomen eius Moab, dicens de patre
meo. hic pater Moabitarũ vsq; in hodiernũ diẽ. *Pe
38 perit autẽ & iunior filium, & vocauit nomen eius
Ammõ, filius generis mei. hic pater Ammonitarum
vsque in hodiernum diem.

CAP. XX.

1 ET mouit Abraam illinc ad Austrũ, & habita-
uit inter Cades et inter Sur, et habitauit in Ge-
2 rario. *Dixit autẽ Abraã de Sarra vxore sua, quia
soror mea est: timuit enim dicere, quia vxor mea est,
ne forte interficerent illum viri ciuitatis propter il-
lam. Misit autem Abimelech rex Gerarum, & ac-
3 cepit Sarram. *Et ingressus est Deus ad Abimelech
nocte, & dixit: Ecce morieris tu, pro vxore quam
accepisti: hæc autem est cohabitans viro. *Abime-
4 lech autem non tetigit eam. & dixit: Domine,
gentem ignorantem & iustam non interficies.
5 *Non ipse mihi dixit, Soror mea est? & ipsa mi-
hi dixit, Frater meus est? in puro corde, & iustitia
manuum feci hoc.

28 *Ἐπέβλεψεν ἐπὶ πρόσωπον Σοδόμων καὶ Γομόρρων, καὶ ἐπὶ
πρόσωπον τῆς περιχώρας, καὶ εἶδε· καὶ ἰδοὺ ἀνέβαινε καπνὸς ἐκ τῆς γῆς, ὡς ἀτ-
29 μὶς καμίνου. *Ἐγένετο ὅτε ἐξέκλινεν τὸν θεὸν πάσας τὰς πόλεις τῆς περιοίκου· ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ Ἀβραάμ· καὶ ἐξαπέστειλε
τὸν Λὼτ ἐκ μέσου τῆς καταστροφῆς ἐν τῷ καταστρέψαι τὰς πό-
30 λεις ἐν αἷς κατῴκει ἐν αὐταῖς Λώτ. *Ἐξῆλθε δὲ Λὼτ ἐκ Σηγώρ·
καὶ ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει αὐτὸς, καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ·
ἐφοβήθη γὰρ κατοικῆσαι ἐν Σηγὼρ· καὶ κατῴκησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ
31 αὐτὸς καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. *Εἶπε δὲ ἡ πρεσβυτέρα
πρὸς τὴν νεωτέραν· ὁ πατὴρ ἡμῶν πρεσβύτερος, καὶ ἄνδρες ἐστὶν ἐπὶ
32 τῆς γῆς, ὃς εἰσελεύσεται πρὸς ἡμᾶς, ὡς καθήκει πάσῃ τῇ γῇ. *δεῦρο
δὴ ποτίσωμεν τὸν πατέρα ἡμῶν οἶνον, καὶ κοιμηθῶμεν μετ' αὐτοῦ,
33 καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα. *ἐπότισαν δὴ τὸν
πατέρα αὐτῶν οἶνον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ· καὶ εἰσελθοῦσα ἡ πρε-
σβυτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς· οὐκ ἔγνω ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὴν καὶ ἀναστῆναι. *ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἐπαύριον,
καὶ εἶπεν ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέραν· ἰδοὺ ἐκοιμήθην χθες
μετὰ τοῦ πατρός ἡμῶν ποτίσωμεν αὐτὸν οἶνον καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, καὶ
εἰσελθοῦσα κοιμήθητι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς
35 ἡμῶν σπέρμα. *ἐπότισαν δὲ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν πατέρα αὐτῶν
οἶνον· καὶ εἰσελθοῦσα ἡ νεωτέρα, ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς· καὶ
36 οὐκ ἔγνω ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὴν καὶ ἀναστῆναι. *καὶ συνέλαβον ἐκ
37 τοῦ πατρὸς αὐτῶν αἱ δύο θυγατέρες Λώτ. *καὶ ἔτεκεν ἡ πρεσβυ-
τέρα υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Μωάβ, λέγουσα ἐκ τοῦ πα-
38 τρός μου· οὗτος πατὴρ Μωαβιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέ-
ρας. *καὶ ἔτεκεν καὶ ἡ νεωτέρα υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἀμμών,
υἱὸς γένους μου· οὗτος πατὴρ Ἀμμωνιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέ-
ρας. κ'. *Καὶ ἐκίνησεν Ἀβραὰμ ἐκεῖθεν πρὸς λίβα·
καὶ ᾤκησεν ἀναμέσον Κάδης, καὶ ἀναμέσον Σούρ· καὶ παῴκησεν
2 ἐν Γεδάρᾳ. *εἶπε δὲ Ἀβραὰμ περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐ-
τοῦ, ὅτι ἀδελφή μού ἐστιν. ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν, ὅτι γυνή μού ἐστι· μή
πολε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως δι' αὐτήν. ἀπέστειλε
3 δὲ Ἀβιμέλεχ βασιλεὺς Γεράρων, καὶ ἔλαβε τὴν Σάρραν. *καὶ
εἰσῆλθεν ὁ θεὸς πρὸς Ἀβιμέλεχ τὴν νύκτα, καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἀποθνή-
σκεις σὺ περὶ τῆς γυναικός, ἧς ἔλαβες· αὕτη δὲ ἐστι συνοικοῦσα
4 ἀνδρί. *Ἀβιμέλεχ δὲ οὐκ ἥψατο αὐτῆς. καὶ εἶπε, κύριε ἐ-
5 θνος ἀγνοοῦν καὶ δίκαιον σὺ ἀποκτενεῖς; *οὐκ αὐτός μοι εἶ-
πεν, ἀδελφή μού ἐστιν καὶ αὐτὴ μοι εἶπεν, ἀδελφός μού ἐστιν; ἐν
καθαρᾷ καρδίᾳ, καὶ δικαιοσύνῃ χειρῶν ἐποίησα τοῦτο.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 "Et aspexit contra faciem Sodomæ & Gomorræ, & contra faciem terræ campestris: & vidit: & ecce ascendit fumus de terra sicut fumus fornacis. 29 "Et factum est cùm disperderet Dominus ciuitates campestres, recordatus est Dominus Abrahæ, & misit Lot de medio subuersionis, quãdo subuertit ciuitates in quibus habitabat Lot. 30 "Et ascendit Lot de Sogor, & habitauit in monte, & duæ filiæ eius cum eo: quia timuit habitare in Sogor: & habitauit in spelunca, ipse & duæ filiæ eius. 31 "Et dixit maior minori: Pater noster senex est, & non est vir in terra, vt ingrediatur ad nos iuxta consuetudinem vniuersæ terræ. 32 "Veni, potemus patrem nostrum vino: & cubemus cum eo, & reseruabimus de patre nostro filios. 33 "Et potauerunt patrem suum vino in nocte illa: & ingressa est maior, & concubuit cum patre suo, & nescuit quando cubuit, nec quando surrexit. 34 "Et factum est in die sequenti, & dixit maior minori: Ecce concubui heri cum patre meo. potemus eum vino etiam in hac nocte, & ingredere, cuba cum eo, vt reseruemus de patre nostro filios. 35 "Et potauerunt etiam in nocte illa patrem suum vino; & surrexit minor, & concubuit cum eo: & nescuit quando cubuit, nec quando surrexit. 36 "Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre suo. 37 "Et peperit maior filium, & vocauit nomen eius Moab. ipse est pater filiorum Amon vsque in diem hanc. 38 "Et minor etiam ipsa peperit filium, & vocauit nomen eius, filium populi mei, ipse est pater Ammonitarum vsque in diem hanc.

CAP. XX.

1 ET profectus est inde Abraham in terram Australem; & habitauit inter Recam & Agara; & peregrinatus est in Gerar. 2 "Et dixit Abraham de Sara vxore sua: Soror mea est. Et misit Abimelech rex Gerar, & tulit Saram. 3 "Et venit verbum à facie Dei ad Abimelech in visione nocte: & ait illi: En tu morieris propter mulierem quam tulisti: est enim vxor viri. 4 "Et Abimelech non accessit ad eam. & ait: Domine, nunquid gentem etiam iustam interficies? 5 "Nónne ipse dixit mihi: Soror mea est. & ipsa quoque ait: Frater meus est? in rectitudine cordis mei, & in munditia manuum mearum feci hoc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 ‡ וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גַּם אָנֹכִי יָדַעְתִּי כִּי
בְתֹם־לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת וָאֶחְשָׂךְ גַּם־אָנֹכִי אֹתְךָ מֵחֲטוֹ־
לִי עַל־כֵּן לֹא־נְתַתִּיךָ לִנְגֹּעַ אֵלֶיהָ: 7 ‡ וְעַתָּה הָשֵׁב
אֵשֶׁת־הָאִישׁ כִּי־נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וְחֵיֵה וְאִם־
אֵינְךָ מֵשִׁיב דַּע כִּי־מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל־אֲשֶׁר לָךְ:
8 ‡ וַיַּשְׁכֵּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֹּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו וַיְדַבֵּר
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים
מְאֹד: 9 ‡ וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־
עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמַה־חָטָאתִי לָךְ כִּי־הֵבֵאתָ עָלַי וְעַל־
מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא־יֵעָשׂוּ
עָשִׂיתָ עִמָּדִי: 10 ‡ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם
מָה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: 11 ‡ וַיֹּאמֶר
אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאַת אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם
הַזֶּה וְהָרָגוּנִי עַל דְּבַר אִשְׁתִּי: 12 ‡ וְגַם אָמְנָה
אֲחֹתִי בַת־אָבִי הִוא אַךְ לֹא בַת־אִמִּי וַתְּהִי־לִי לְאִשָּׁה:
13 ‡ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וָאֹמַר לָהּ
זֶה חַסְדֵּךְ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֶל כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
נָבוֹא שָׁמָּה אִמְרִי־לִי אָחִי הוּא: 14 ‡ וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ
צֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיָּשֶׁב
לוֹ אֶת־שָׂרָה אִשְׁתּוֹ: 15 ‡ וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה
אַרְצִי לְפָנֶיךָ בַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב: 16 ‡ וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה
נָתַתִּי אֶלֶף כֶּסֶף לְאָחִיךְ הִנֵּה הוּא לָךְ כְּסוּת
עֵינַיִם לְכֹל אֲשֶׁר אִתָּךְ וְאֵת כֹּל וְנֹכָחַת:
17 ‡ וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים
אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאַמְהֹתָיו וַיִּלֵדוּ: 18 ‡ כִּי
עָצֹר עָצַר יְהוָה בְּעַד כָּל־רֶחֶם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל־דְּבַר
שָׂרָה אֵשֶׁת אַבְרָהָם:

כא

1 ‡ וַיהוָה פָּקַד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמָר
וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר: 2 ‡ וַתַּהַר וַתֵּלֶד שָׂרָה
לְאַבְרָהָם בֵּן לִזְקֻנָיו לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים

6 ‡ Dixítque ad eũ Deus: Et ego scio quòd simplici corde feceris;& ideò custodiui te, ne peccares in me: & non dimisi vt tangeres eam.
7 ‡ Nunc ergo redde viro suo vxorem: & orabit pro te;quia propheta est: & viues. Si autem nolueris reddere, scito quòd morte morieris
8 tu,& omnia quæ tua sunt. ‡ Statímque de nocte consurgẽs Abimelech,vocauit omnes seruos suos, & locutus est vniuersa verba hæc in auribus eorum. timuerúntq; omnes viri valde. ‡ Vocauit autẽ Abimelech etiam Abraam,
C & dixit ei: Quid fecisti nobis? quid peccauimus in te,quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande? quæ nõ debuisti facere,fecisti nobis. ‡ Rursusq; expostulans,ait: Quid vidisti vt hoc faceres?
11 ‡ Respondit Abraam: Cogitaui meeum,dicés: Forsitan non est timor Dei in loco isto; & in-
12 terficient me propter vxorem meam. ‡ Aliàs autem & verè soror mea est, filia patris mei, & non filia matris meæ: & duxi eam in vxorem.
13 ‡ Postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei;dixi ad eam: Hanc misericordiam facies mecum: in omni loco ad quem ingrediemur,dices quòd frater tuus sim.
14 ‡ Tulit igitur Abimelech oues,& boues, & seruos, & D ancillas;& dedit Abraam. reddidítque illi Sa-
15 ram vxorem suam. ‡ Et ait: Terra coram vobis est:vbicunque tibi placuerit, habita.
16 ‡ Saræ autem dixit:Ecce mille argenteos dedi fratri tuo: hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt: & quocunque perrexeris,memento te deprehensam.
17 ‡ Orante autem Abraam,sanauit Deus Abimelech, & vxorem, ancillásque eius, & pepererunt.
18 ‡ Concluserat enim Dominus omnem vuluam domus Abimelech, propter Saram vxorem Abraæ.

CAP. XXI.

1 AVisitauit autem Dominus Saram, sicut promiserat;& impleuit quę locutus est.
2 ‡ Concepítque & peperit filium in senectute suа, tempore quo prędixerat ei Deus.

6 ‡ Dixit autem illi Deus per somnium: Et ego cognoui,quòd in puro corde feceris hoc: & peperci tibi,ne peccares in me: propter hoc non dimisi te tangere illam. 7 ‡ Nunc autem redde mulierem homini; quia propheta est: & orabit pro te,& viues. si autem non reddideris,scito quòd morieris tu,et omnia tua.
8 ‡ Et manicauit Abimelech diluculo, & vocauit omnes seruos suos: & locutus est secundum omnia verba hæc in aures eorum. timuerunt autem omnes viri valdè. 9 ‡ Et vocauit Abimelech Abraam, & dixit ei: Quid hoc fecisti mihi? nunquid peccaui in te,quia fecisti super me & super regnum meum peccatum grande? opus quod nullus fecit fecisti mihi. 10 ‡ Dixit autem Abimelech Abraam: Quid videns fecisti hoc?
11 ‡ Dixit autem Abraam: Dixi enim,Forsitan non est cultus Dei in loco isto: meq; interficient propter vxorem meam. 12 ‡ Et enim verè soror mea est, ex patre,sed non ex matre: facta est autem mihi in vxorem.
13 ‡ Factum est autem, quando eduxit me Deus de domo patris mei: & dixi ei, Hanc iusticiam facies in me,in omnem locum,quocunque ingressi fuerimus illuc,dic me, quia frater meus est.
14 ‡ Accepit autem Abimelech mille didrachmas, & oues, & vitulos, & seruos, & ancillas, & dedit Abraham. & reddidit illi Sarram vxorem suam. 15 ‡ Et dixit Abimelech Abraam: Ecce terra mea coram te: vbicunque tibi placuerit, habita.
16 ‡ Et Sarræ dixit: Ecce dedi fratri tuo mille didrachmas: hæc tibi erunt in precium faciei tuæ, & omnibus qui tecum;& omnia verè loquere.
17 ‡ Orauit autem Abraam ad Deum; & sanauit Deus Abimelech,& vxorem suam,& omnes ancillas eius,& omnia iumenta eorum; & pepererunt.
18 ‡ Quia concludens conclusit Deus de foris omnem vuluam in domo Abimelech, propter Sarram vxorem Abraam.

CAP. XXI.

1 ET Dominus visitauit Sarram, sicut dixit: & fecit Dominus Sarræ sicut locutus est.
2 ‡ Et concipiens peperit Abraam filium in senectute,in tempus sicut locutus est ei Dominus.

6 ‡ εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ θεὸς κατ' ὕπνον· καὶ γὰρ ἐγνων, ὅτι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἐποίησας τοῦτο, καὶ ἐφεισάμην σου ἵ μὴ ἁμαρτῆσαι εἰς ἐμὲ ἕνεκα τούτου οὐκ ἀφῆκά σε ἵ ἅψασθαι αὐ-
7 τῆς. ‡ νῦν δὲ ἀπόδος τὴν γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ· ὅτι προφήτης ἐστί, καὶ προεύξεται περὶ σοῦ, καὶ ζήσεις. εἰ δὲ μὴ ἀποδώσεις, γνῶθι ὅτι ἀποθανῇ σὺ καὶ πάντα τὰ σά.
8 ‡ καὶ ὠρθρισεν ἀβιμέλεχ τὸ πρωΐ, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ· καὶ ἐλάλησε πάντα τὰ ῥήματα τοῦτα εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν. ἐφοβήθησαν δὲ πάντες οἱ ἄνθρες σφόδρα.
9 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ἀβιμέλεχ τὸν ἀβραάμ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί τοῦτο ἐποίησάς μοι, μὴ ἡμαρτον εἰς σε, ὅτι ἐποίησας ἐπ' ἐμὲ ἢ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην; ἔργον
10 ὃ οὐδεὶς πεποίηκεν, πεποίηκάς μοι. ‡ εἶπε δὲ ἀβιμέλεχ τῷ ἀβραάμ, τί ἐνιδὼν ἐποίησας τοῦτο;
11 ‡ εἶπε δὲ ἀβραάμ· εἶπα γὰρ, ἆρα οὐκ ἔστι θεοσέβεια ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· ἐμέ τε ἀποκτενοῦσιν ἕνεκεν τῆς γυναικός μου.
12 ‡ καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελφή μου ἐστὶν ἐκ πατρὸς, ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρός· ἐγένετό μοι εἰς γυναῖκα.
13 ‡ ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐξῆγαγέ με ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου· καὶ εἶπα αὐτῇ, τοῦτό μου τὸ δικαιοσύνιον ποιήσεις εἰς ἐμὲ, εἰς πάντα τόπον, οὗ ἂν εἰσέλθωμεν ἐκεῖ· εἶπον ἐμὲ, ὅτι
14 ἀδελφός μου ἐστίν. ‡ ἔλαβε δὲ ἀβιμέλεχ χίλια δίδραχμα, καὶ πρόβατα, καὶ μόσχους, καὶ παῖδας, καὶ παιδίσκας, καὶ ἔδωκε τῷ ἀβραάμ· καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ Σάρραν τὴν
15 γυναῖκα αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶπεν ἀβιμέλεχ τῷ ἀβραάμ, ἰδοὺ ἡ γῆ μου ἐνώπιόν σου· ἐὰν σοὶ δοκῇ κάθου.
16 καὶ τῇ Σάρρᾳ εἶπεν, ἰδοὺ δέδωκα τῷ ἀδελφῷ σου χίλια δίδραχμα· ταῦτά σοι ἔσται εἰς μνῆμα τοῦ προσώπου σου, καὶ πάσαις ταῖς μετὰ σοῦ· καὶ πάντα ἀληθεύσον.
17 ‡ προσηύξατο δὲ ἀβραὰμ πρὸς τὸν θεὸν· καὶ ἰάσατο ὁ θεὸς τὸν ἀβιμέλεχ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰς παιδίσκας αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ κλίνη αὐτῶν, καὶ ἔτεκον.
18 ‡ ὅτι συγκλείων συνέκλεισεν ὁ θεὸς ἔξωθεν πᾶσαν μήτραν ἐν τῷ οἴκῳ ἀβιμέλεχ, ἕνεκεν Σάρρας τῆς γυναικὸς ἀβραάμ.

κα΄.

1 ‡ Καὶ κύριος ἐπεσκέψατο τὴν Σάρραν, καθὰ εἶπε, καὶ ἐποίησε κύριος τῇ σάρρᾳ καθὰ ἐλάλησε.
2 ‡ συλλαβοῦσα, ἔτεκε τῷ ἀβραὰμ υἱὸν εἰς τὸ γῆρας, εἰς τὸν καιρὸν καθὰ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος.

תרגום אונקלוס

6 ואמר ליה ייי בחלמא אף קדמי גלי ארי בקשיטות ליבך עבדת ודחלת עלי כן לא שבקתך למסרב לאתה:
7 וכען אסיק אימת נבראה ארי נביאה הוא ויצלי עלך ותיחי ואם לית אנת מהימן למתוב ידע ארי מיתה תמות אנת וכל דילך:
8 ואקדים אבימלך בצפרא וקרא לכל עבדוהי ומליל ית כל פיתגמיא האלין קדמיהון ודחלו גוברייא לחדא:
9 וקרא אבימלך לאברהם ואמר ליה מה עבדת לנא ומה חבית לך ארי איתיתא עלי ועל מלכותי חובא רבה עובדין דלא כשרין תתעבד עמי:
10 ואמר אבימלך לאברהם מה חזיית ארי עבדת ית פיתגמא הדין:
11 ואמר אברהם ארי אמרית רק ליתדחלא דייי בקתרא הדין ויקטלנני על עיסק אתתי:
12 וברם בקושטא אחת בת אבא היא ברם לא בת אמי והות לי לאנתו:
13 והוה כד טעו עממיא בתר עובדי ידיהון ואמר לי לאלהיה סבית אנא ואמרית לה דין טיבותיך תעבדין עמי לכל אתר דנעול לתמן אמרי עלי אחי הוא:
14 ונסיב אבימלך עאן ותורין ועבדין ואמהן ויהב לאברהם ואהדר ית שרה אתתיה:
15 ואמר אבימלך הא ארעי קדמיך בדשפיר בעינך תב:
16 ולשרה אמר הא יהבית אלף סלעין דכסף לאחיך הא הוא לך כסות עינין לכל דעמך ועל כל דעמך ואתוכחת:
17 וצלי אברהם קדם ייי ואסי ייי לאבימלך ולאנתיה ואתרחיצו:
18 ארי סיחד אחד ייי כאפי כל פתח ולא לבית אבימלך על עיסק שרה אנתת אברהם:

כא

1 ודייי דכיר ית שרה כמא דאמר ועבד ייי
לשרה כמא דמליל:
2 ואעדיאת וילידת שרה לאברהם בר לסבותוהי לזמן דמליל יתיה ייי:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et ait illi Deus per somnium: Manifestum est etiam coram me,quòd in rectitudine cordis tui fecisti hoc: & prohibui quoque ego te,ne peccares coram me: propterea non dimisi te,vt accederes ad eam. 7 Et nunc redde vxorem viro; quia propheta est; & orabit pro te,& viues. & si noluerís reddere,scito quòd morte morieris tu,& omnia quæ tua sunt. 8 Et surrexit Abimelech mane, & vocauit omnes seruos suos; & locutus est vniuersa verba hæc coram eis: & timuerunt viri valdè. 9 Et vocauit Abimelech Abraam, & dixit ei: Quid fecisti nobis,& quid peccaui tibi; quia induxisti super me,& super regnum meum peccatum grande? opera quæ non erant digna fieri,fecisti mecum. 10 Et ait Abimelech ad Abraam: Quid vidisti,quòd fecisti rem hanc? 11 Dixitque Abraam: Quia dixi,fortè non est timor Dei in loco isto; & interficient me propter vxorem meam. 12 Sed & in veritate soror mea est,filia patris mei,sed non filia matris meæ; & fuit mihi in vxorem. 13 Et factum est cùm aberrassent populi post opera manuum suarum,me applicauit Dominus ad timorem suum ex domo patris mei. Et dixi ei: Hæc est misericordia tua quam facies mecum; in omni loco in quem ingrediemur,dic de me,Frater meus est. 14 Et tulit Abimelech oues,& boues,& seruos, & ancillas; & dedit Abraæ: & reddidit ei Saram vxorem suam. 15 Dixitque Abimelech: Ecce terra mea coram te est; vbicunque placuerit oculis tuis, habita. 16 Saræ autem dixit: Ecce dedi mille siclos argenti fratri tuo. ecce illud est tibi velamen honoris: pro eo quòd miserim tollere te,& viderim te,& omnia quę tecum sunt,& super omnia quæ dixiti,estóque reprehensa. 17 Et orauit Abraham coram Deo,& sanauit Deus Abimelech, & vxorem eius,ancillasque eius,& refrigerati sunt. 18 Quoniam concludens concluserat Dominus omnem aperturam vuluæ domus Abimelech,propter Saram vxorem Abraham.

CAP. XXI.

REcordatusque est Dominus Saræ,sicut dixerat: & fecit Dominus Saræ sicut locutus est. 2 Et concepit & peperit Sara Abrahæ filium in senectute sua,in tempore quo locutus fuerat ei Deus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ה וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנוֹ הַנּוֹלַד לוֹ אֲשֶׁר
ד יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק: וַיָּמָל אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק
בְּנוֹ בֶּן שְׁמֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים:
ה וְאַבְרָהָם בֶּן מְאַת שָׁנָה בְּהִוָּלֶד לוֹ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ:
ו וַתֹּאמֶר שָׂרָה צְחֹק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל הַשֹּׁמֵעַ
ז יִצְחַק לִי: וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הֵינִיקָה בָנִים שָׂרָה כִּי יָלַדְתִּי בֵן לְזִקְנָיו:
ח וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתֶּה גָּדוֹל בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת
ט יִצְחָק: וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר
י יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק: וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גָּרֵשׁ
הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ כִּי לֹא יִירַשׁ בֶּן הָאָמָה
יא הַזֹּאת עִם בְּנִי עִם יִצְחָק: וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי
יב אַבְרָהָם עַל אוֹדֹת בְּנוֹ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם
אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַנַּעַר וְעַל אֲמָתֶךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר
אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקָּרֵא לְךָ זָרַע:
יג וְגַם אֶת בֶּן הָאָמָה לְגוֹי אֲשִׂימֶנּוּ כִּי זַרְעֲךָ הוּא:
יד וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן
אֶל הָגָר שָׂם עַל שִׁכְמָהּ וְאֶת הַיֶּלֶד וַיְשַׁלְּחֶהָ וַתֵּלֶךְ
וַתִּתַע בְּמִדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע: וַיִּכְלוּ הַמַּיִם מִן הַחֵמֶת
טו וַתַּשְׁלֵךְ אֶת הַיֶּלֶד תַּחַת אַחַד הַשִּׂיחִם: וַתֵּלֶךְ
וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנֶּגֶד הַרְחֵק כִּמְטַחֲוֵי קֶשֶׁת כִּי אָמְרָה אַל
אֶרְאֶה בְּמוֹת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁב מִנֶּגֶד וַתִּשָּׂא אֶת קֹלָהּ וַתֵּבְךְּ:
יז וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר וַיִּקְרָא מַלְאַךְ אֱלֹהִים
אֶל הָגָר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה לָּךְ הָגָר אַל תִּירְאִי
כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם:
יח קוּמִי שְׂאִי אֶת הַנַּעַר וְהַחֲזִיקִי אֶת יָדֵךְ בּוֹ כִּי לְגוֹי
יט גָּדוֹל אֲשִׂימֶנּוּ: וַיִּפְקַח אֱלֹהִים אֶת עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא
בְּאֵר מָיִם וַתֵּלֶךְ וַתְּמַלֵּא אֶת הַחֵמֶת מַיִם וַתַּשְׁקְ אֶת
כ הַנָּעַר: וַיְהִי אֱלֹהִים אֶת הַנַּעַר וַיִּגְדָּל וַיֵּשֶׁב
בַּמִּדְבָּר וַיְהִי רֹבֶה קַשָּׁת:

GENESIS. Translat. B. Hieron. *Abraam.*

3 * Vocauitque Abraam nomen filij sui quem
4 genuit ei Sara, Isaac. * Et circuncidit eum o-
5 ctauo die, sicut præceperat ei Deus. * Cùm
esset centum annorum, hac quippe ætate pa-
6 tris natus est Isaac. * Dixitque Sara: Risum
fecit mihi Deus; & quicunque audierit, con-
7 ridebit mihi. * Rursumque ait: Quis au-
diturus crederet Abraam, quòd Sara lactaret
8 filium, quem peperit ei iam seni? * Creuit
igitur puer, & ablactatus est. Fecitque Abraã
grande conuiuium in die ablactationis eius.
9 * Cúmque vidisset Sara filium Agar Ægyp-
10 tiæ ludentem cum Isaac filio suo; * Dixit ad
B Abraam: Eiice ancillam hanc, & filium eius.
Non enim erit hæres filius ancillæ, cum filio
11 meo Isaac. * Durè accepit hoc Abraam pro
12 filio suo. * Cui dixit Deus: Non tibi videatur
asperum super puero & super ancilla tua. O-
mnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem eius: Nam
quia in Isaac vocabitur tibi semen.
13 * Sed & filium ancillæ faciam in gentem ma-
14 gnam; quia semen tuum est. * Surrexit itaq;
Abraam mane: & tollens panem & vtrem a-
quæ, imposuit scapulæ eius: tradiditque puer-
um, & dimisit eam. Quæ cùm abisset, errabat
15 in solitudine Bersabee. * Cumque consump-
ta esset aqua in vtre, abiecit puerum subter
16 vnam arborem, quæ ibi erat: * Et abiit, sedit-
que è regione procul quantum potest arcus
iacere. Dixit enim: Non videbo morientem
C puerum. & sedens contrà, leuauit vocem suã,
17 & fleuit. * Exaudiuit autem Deus vocem
pueri. Vocauitque Angelus Dei Agar de cælo,
dicens: Quid agis Agar? Noli timere: exaudi-
uit enim Deus vocem pueri, de loco in quo
18 est. * Surge, & tolle puerum; & tene
manum illius: quia in gentem magnam fa-
ciam eum.
19 * Aperuitque oculos eius Deus. quæ vi-
dens puteum aquæ, abiit, & impleuit vtrem,
deditque puero bibere.
20 * Et fuit cum eo, qui creuit, & mora-
tus est in solitudine: factusque est iuuenis sa-
gittarius.

3 * Et vocauit nomen filij sui, qui fuit illi, quem
peperit illi Sarra, Isaac.
4 * Circuncidit autem Abraam Isaac die octaua, sicut
præcepit ei Dominus.
5 * Et Abraam erat annorum centum, quando na-
tus est ei Isaac filius eius. 6 * Dixit autem Sarra:
Risum mihi fecit Dominus, qui enim audiuerit, con
gaudebit mihi.
7 * Et dixit, Quis annunciabit Abraam, quòd
lactat puerum Sarra, quia peperi filium in senectu-
te mea? 8 * Et creuit puer, & ablactatus est.
& fecit Abraam conuiuium magnum, qua die ab-
lactatus est Isaac filius eius. 9 * Videns autem
Sarra filium Agar Ægyptiæ, qui fuit Abraam, lu-
dentem cum Isaac filio suo. 10 * Et dixit Abraam:
Eijce ancillam & filium eius. non enim hæreditabit
filius ancillæ cum filio meo Isaac. 11 * Durum au-
tem apparuit verbum valdè coram Abraam de fi-
lio suo Ismael. 12 * Dixit autem Deus Abraam:
Ne durum sit coram te de puero & de ancilla. om-
nia quæcunque dixerit tibi Sarra, audi vocem eius:
quia in Isaac vocabitur tibi semen.
13 * Et filium autem ancillæ in gentem magnam fa-
ciam eum, quia semen tuum est.
14 * Surrexit autem Abraam manè, & accepit pa-
nes & vtrem aquæ, & dedit Agar. & imposuit
puerum super humeros eius; & dimisit eam. abiens
autem errabat per desertum, iuxta puteũ iuramen-
ti. 15 * Defecit autem aqua vtris: & proiecit
puerum subter vnam abietem. 16 * Et abiens, se-
dit è regione eius de longè, quasi arcus iactum. dixit
enim: Non videbo mortem filij mei. & sedit con-
trà, clamans autem puer fleuit.
17 * Exaudiuit autem Deus puerum de loco vbi e-
rat. & vocauit angelus Domini Agar de cælo, &
dixit ei: Quid est Agar? ne timeas. exaudiuit enim
Deus vocem pueri de loco vbi est.
18 * Surge, accipe puerum: & tene manum eius. 19
in enim gentem magnam faciam eum.
19 * Et aperuit Deus oculos eius: et vidit puteum
aquæ viuæ: & abiit, & impleuit vtrem. & po-
tauit puerum suum.
20 * Et fuit Deus cum puero. & creuit, & habi-
tauit in deserto. factus est autem sagittarius.

1 * καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γρομένου αὐτῷ, ὃν
4 ἔτεκεν αὐτῷ σάρρα, ἰσαάκ. 2 * περιέτεμε δὲ αβρααμ τὸν ἰ-
σαὰκ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ογδόῃ· καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος.
5 * καὶ αβρααμ ἦν ἐτῶν ἑκατόν, ἡνίκα γέγονεν αὐτῷ ἰσαὰκ
6 ὁ υἱὸς αὐτοῦ. 3 εἶπε δὲ σάρρα, γέλωτά μοι ἐποίησε κύριος· ὃς
7 δ' ἂν ἀκούσῃ συγχαρεῖταί μοι. 4 καὶ εἶπε, τίς ἀναγγελεῖ τῷ
αβρααμ, ὅτι θηλάζει παιδίον σάρρα, ὃ ἔτεκον υἱὸν ἐν τῷ
8 γήρᾳ μου. 5 καὶ ηὐξήθη τὸ παιδίον, καὶ ἀπεγαλακτίσθη. ἐ-
ποίησεν αβρααμ δοχὴν μεγάλην, ἡ ἡμέρα ἀπεγαλακτί-
9 σθη ισαὰκ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. 6 * ἰδοῦσα δὲ σάρρα τὸν υἱὸν ἄγαρ τῆ
αἰγυπτίας, ὃς ἐγένετο τῷ αβρααμ, παίζοντα μετὰ ισαὰκ τοῦ
10 υἱοῦ αὐτῆς. 7 * καὶ εἶπε τῷ αβρααμ, ἔκβαλε τὴν παιδίσκην
καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης
11 μετὰ τοῦ υἱοῦ μου ισαάκ. 8 * σκληρὸν δὲ ἐφάνη τὸ ῥῆμα σφόδρα
ἐναντίον αβρααμ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ισμαήλ.
12 * εἶπε δὲ ὁ θεὸς τῷ αβρααμ· μὴ σκληρὸν ἔστω ἐνωπιόν σου
περὶ τοῦ παιδίου, καὶ περὶ τῆς παιδίσκης. πάντα ὅσα ἂν εἴπῃ
σοι σάρρα, ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῆς· ὅτι ἐν ισαὰκ κληθήσεταί
13 σοι σπέρμα. 9 * καὶ τὸν υἱὸν δὲ τῆς παιδίσκης εἰς ἔθνος μέγα
ποιήσω αὐτὸν ὅτι σπέρμα σόν ἐστιν.
14 * ὠὲρὶ δὲ αβρααμ τὸ πρωΐ, καὶ ἔλαβεν ἄρτους καὶ ἀσκὸν ὕ-
δατος, καὶ ἔδωκε τῇ ἄγαρ. καὶ ἐπέθηκε τὸ παιδίον ἐπὶ τῶν ὤ-
μων αὐτῆς, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὴν· ἀπελθοῦσα δὲ ἐπλανᾶτο κύ-
15 τλῳ ἐρήμου, καὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου. 10 * ἐξέλιπε δὲ τὸ ὕδωρ τοῦ
ἀσκοῦ. καὶ ἔρριψε τὸ παιδίον ὑποκάτω μιᾶς ἐλάτης.
16 * καὶ ἀπελθοῦσα ἐκάθισε ἀπέναντι αὐτοῦ μακρόθεν, ὡσεὶ τό-
ξου βολήν· εἶπε γὰρ, μὴ ἴδω τὸν θάνατον τοῦ παιδίου μου. καὶ
ἐκαθίσεν ἀπέναντι. ἀναβοήσαν δὲ τὸ παιδίον ἔκλαυσεν.
17 * ἐπήκουσε δὲ ὁ θεὸς τοῦ παιδίου ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν. καὶ ἐκά-
λεσεν ἄγγελος κυρίου τὴν ἄγαρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εἶπεν αὐ-
τῇ· τί ἐστιν ἄγαρ; μὴ φοβοῦ. ἐπακήκοε γὰρ ὁ θεὸς τῆς φωνῆς
τοῦ παιδίου ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἐστιν.
18 * ἀνάστηθι λάβε τὸ παιδίον καὶ κράτησον τῆς χειρὸς αὐτοῦ.
εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω αὐτό.
19 * καὶ ἀνέῳξεν ὁ θεὸς τοὺ ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ εἶδε φρέαρ
ὕδατος ζῶντος· καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἔπλησε τὸν ἀσκὸν· καὶ ἐ-
πότισε τὸ παιδίον αὐτῆς.
20 * καὶ ἦν ὁ θεὸς μετὰ τοῦ παιδίου· καὶ ηὐξήθη, καὶ κατῴκησεν ἐν
τῇ ἐρήμῳ. ἐγένετο δὲ ἐξ τοξότης.

תרגום אונקלוס

1 וּקְרָא אַבְרָהָם יַת שׁוּם בְּרֵיהּ דְּיִתְיְלִיד לֵיהּ דִּילִידַת לֵיהּ שָׂרָה יִצְחָק:
2 וְאַבְרָהָם בַּר מְאָה שְׁנִין כַּד אִתְיְלִיד לֵיהּ יַת יִצְחָק בְּרֵיהּ:
3 וְאָמַר לְאַבְרָהָם וְקַיֵּים דְּהוֹנִיק בְּנִין שָׂרָה מְצָרִיתָא דִּילָדָה לְאַבְרָהָם מְחָאֵין:
4 יַת יִצְחָק: 5 וְחָזָה שָׂרָה יַת בְּרַת הָגָר מְצָרִיתָא דִּילָדָה לְאַבְרָהָם מְחָאֵין:
6 לָא יֵרַת בַּר אָמְתָא הָדֵא עִם בְּרִי עִם יִצְחָק: 11 וּבְאֵשׁ פִּתְגָמָא לַחֲדָא בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל עִסְקַ בְּרֵיהּ:
7 וַאֲמַר יְיָ לְאַבְרָהָם לָא יֵשְׁכַּח בְּעֵינָךְ עַל עֻלֵּימָא וְעַל אִמְּתָךְ כֹּל מִנְיָנָא דְּתֵימַר לָךְ שָׂרָה קַבֵּל מֵימְרָהּ וְהַיְכַּרְנִין לָךְ בְּנִין:
8 אֲרֵי בְּיִצְחָק יִתְקְרֵין לָךְ בְּנִין: 12 וְאַף יַת בַּר אִמְּתָא לְעַם
9 וְעַמָּא יְתַר בַּר אִמְּתָא לְעַם רַב אֲשַׁוֵּיהּ: 13 וַאֲקְדֵם אַבְרָהָם בְּצַפְרָא וּנְסַב לַחְמָא וְרוֹקְבָא דְּמַיָּא וְיָהַב לְהָגָר שַׁוִּי עַל כְּתְפָהּ וְיַת רְבְיָא וְשַׁלְחַהּ וַאֲזָלַת
10 וְטָעַת בְּמַדְבְּרָא דְּבְאֵר שָׁבַע: 14 וְשֵׁלִיטוּ מַיָּא מִן רוֹקְבָא וְיַתְּמַת טְרִיד מִן אִילָנַיָּא:
11 וְאַרְמִיקַת לְסִטְרַיְהוֹן כְּפִיגַר בְּקַשְׁתָּא אֲרֵי אֲמָרַת לָא אֶחֱזֵי בְּמוֹתָא דְּרְבְיָא וְיַתְּבַת מְקָבֵל
12 אַרְמִיקַת וְאָתְקִיפַת יַת קָלַהּ וּבְכַת: 15 וְשָׁמַע יְיָ בְּצְלוֹתָא דְּרְבְיָא דְּאִתְרְמִי לְהָגָר מִן שְׁמַיָּא וַאֲמַר לַהּ מָה לִיךְ הָגָר לָא תְּרַחֲלִי אֲרֵי שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ יְרַת קָלִיהּ דְּרְבְיָא
13 מֵאֲתַר דְּהוּא תַמָּן: 16 קוּמִי טוֹלִי יַת רְבְיָא וְאַחֲקִיפִי יַת יְדִיךְ בֵּיהּ אֲרֵי לְעַם רַב סַגִּיא אֲשַׁוֵּיהּ: 17 וְגָלֵא יְיָ יַת עֵינָהָא וַחֲזַת בְּיָרָא דְּמַיָּא וְאָזְלַת וּמְלַת יַת רְוָקְבָא מַיָּא
14 וְאַשְׁקַיַת יַת רְבְיָא: 18 וַהֲוָה מֵימְרָא דְּיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּרְבְיָא וּרְבָא וַיְהַב בְּמַדְבְּרָא וַהֲוָה רַבֵּי קַשְׁתָּא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר פָּארָן וַתִּקַּח־לוֹ אִמּוֹ אִשָּׁה מֵאֶרֶץ
22 מִצְרָיִם: * וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל
שַׂר־צְבָאוֹ אֶל־אַבְרָהָם לֵאמֹר אֱלֹהִים עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר
23 אַתָּה עֹשֶׂה: * וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים הֻנָּה אִם־
תִּשְׁקֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנִכְדִּי כַּחֶסֶד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמָּךְ
24 תַּעֲשֶׂה עִמָּדִי וְעִם הָאָרֶץ אֲשֶׁר גַּרְתָּה בָּהּ: * וַיֹּאמֶר
25 אַבְרָהָם אָנֹכִי אִשָּׁבֵעַ: * וְהוֹכַח אַבְרָהָם אֶת אֲבִימֶלֶךְ
עַל אֹדוֹת בְּאֵר הַמַּיִם אֲשֶׁר גָּזְלוּ עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ:
26 * וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ לֹא יָדַעְתִּי מִי עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
וְגַם־אַתָּה לֹא הִגַּדְתָּ לִי וְגַם אָנֹכִי לֹא שָׁמַעְתִּי בִלְתִּי
27 הַיּוֹם: * וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֹאן וּבָקָר וַיִּתֵּן לַאֲבִימֶלֶךְ
28 וַיִּכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם בְּרִית: * וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת־שֶׁבַע
29 כִּבְשֹׂת הַצֹּאן לְבַדָּהֶן: * וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם
מָה הֵנָּה שֶׁבַע כְּבָשֹׂת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הַצַּבְתָּ לְבַדָּנָה:
30 * וַיֹּאמֶר כִּי אֶת־שֶׁבַע כְּבָשֹׂת תִּקַּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר
תִּהְיֶה־לִּי לְעֵדָה כִּי חָפַרְתִּי אֶת־הַבְּאֵר הַזֹּאת:
31 * עַל־כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם
32 נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם: * וַיִּכְרְתוּ בְרִית בִּבְאֵר שָׁבַע
וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ וַיָּשֻׁבוּ אֶל־אֶרֶץ
33 פְּלִשְׁתִּים: * וַיִּטַּע אֶשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע וַיִּקְרָא־שָׁם
34 בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם: * וַיָּגָר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים
יָמִים רַבִּים:

כב

1 * וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים
נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי:
2 * וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ
אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה
עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: 3 * וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם
בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת
יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים:

GENESIS. Translat. B. Hieronymi. *Abraam.*

21 * Habitauítque in deserto Pharan: & accepit illi mater sua vxorem de terra Ægypti.
22 * Eodem tempore dixit Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius ad Abraam: Deus
23 tecum est in vniuersis quæ agis. * Iura ergo per Deum, ne noceas mihi, & posteris meis, stirpíque meæ: sed iuxta misericordiam quam feci tibi, facies mihi, & terræ in qua versatus es
24 aduena. * Dixítque Abraam: Ego iurabo.
25 * Et increpauit Abimelech propter puteum aquæ, quem vi abstulerant serui eius.
26 * Respondítque Abimelech: Nescíui quis fecerit hanc rem. sed & tu non indicasti mihi,
27 & ego non audiui prêter hodie. * Tulit itaque Abraam oues & boues, & dedit Abimelech. percusseruntque ambo fœdus.
28 * Et statuit Abraam septem agnas gregis
29 seorsum. * Cui dixit Abimelech: Quid sibi volunt septem agnæ istæ, quas stare fecisti
30 seorsum? * At ille; Septem, inquit, agnas accipies de manu mea, vt sint mihi in testimoniũ
31 quoniam ego fodi puteum istum. * Idcircò vocatus est locus ille, Bersabee; quia ibi vterque iurauit. * Et inierunt fœdus pro puteo iuramenti. Surrexit autem Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius, reuersíque sunt in
33 terram Palestinorum. * Abraam verò plantauit nemus in Bersabee: & inuocauit ibi nomen Domini Dei æterni.
34 * Et fuit colonus terræ Palestinorum diebus multis.

CAP. XXII.

1 AQuæ postquam gesta sunt, tentauit Deus Abraam, & dixit ad eum: Abraam, Abraá. At ille respondit: Adsum.
2 * Ait illi: Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis Isaac, & vade in terram visionis; atque ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium, quem monstrauero tibi.
3 * Igitur Abraam de nocte consurgens, strauit asinum suum, ducés secum duos iuuenes, & Isaac filium suum. Cúmque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum quẽ præceperat ei Deus.

21 * Et habitauit in deserto Pharan: & accepit illi mater eius uxorem de Ægypto.
22 * Et factum est in tempore illo: & dixit Abimelech & Hochozad pronubus eius, & Phichol princeps exercitus eius ad Abraam, dicẽs: Deus tecum in omnibus quæcunque feceris.
23 * Nunc ergo iura mihi Deum, ne noceas mihi, neque semini meo, neque nomini meo: sed secundùm iustitiam quam feci tecum, facies mecum, & terræ quam habitasti in ea.
24 * Et dixit Abraam: Ego iuro.
25 * Et increpauit Abraam Abimelech pro puteis aquæ, quos abstulerant serui Abimelech.
26 * Et dixit ei: Non sciui quis fecit verbum hoc: neque tu mihi annunciasti; neque ego audiui, nisi hodie.
27 * Et accepit Abraam oues & vitulos, & dedit Abimelech: & disposuerunt ambo testamentum.
28 * Et statuit Abraam septem agnas ouium solas.
29 * Et dixit Abimelech Abraam: Quid sunt septem agnæ ouium harum, quas statuisti solas?
30 * Et dixit: Quia septem agnas accipies à me, vt sint mihi in testimonium, quia ego fodi puteum hũc.
31 * Propter hoc vocauit nomen loci illius, Puteum iuramenti: quia illic iurauerunt ambo.
32 * Et posuerunt fœdus super puteum iuramenti. Surrexit autem Abimelech, & Ochozad pronubus eius, et Phichol princeps exercitus eius, & reuersi sunt in terram Philistiim.
33 * Et plantauit Abraam agrum super puteum iuramenti: & inuocauit ibi nomen Domini, Deus æternus.
34 * Habitauit autem Abraam in terra Philisthiim dies multos.

CAP. XXII.

1 ET factum est post verba hæc, Deus tentauit Abraam; & dixit ei: Abraam, Abraam. & dixit: Ecce ego.
2 * Et dixit: Accipe filium tuum dilectum, quem dilexisti Isaac, & vade in terram excelsam. & offer eum ibi in holocaustum super vnum montium, quos tibi dixero.
3 * Surgens autem Abraam manè, strauit asinum suum. assumpsit autem secum duos pueros, & Isaac filium suum. & scindens ligna in holocaustum; surgens abiit: & venerunt in locum quem dixit ei Deus.

21 * καὶ κατῴκησεν ἐν τῇ ἐρήμῳ Φαράν· καὶ ἔλαβεν αὐτῷ ἡ
22 μήτηρ αὐτοῦ γυναῖκα ἐκ τῆς αἰγύπτου. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ· καὶ εἶπεν Ἀβιμέλεχ, καὶ Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγω-
γὸς αὐτοῦ, καὶ Φιχὼλ ὁ ἀρχιστράτηγος δυνάμεως αὐτοῦ πρὸς
Ἀβραάμ, λέγων· ὁ θεὸς μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ποιῇς.
23 * νῦν οὖν ὄμοσόν μοι τὸν θεὸν μὴ ἀδικήσεν με, μὴ δὲ τὸ
σπέρμα μου, μὴ δὲ τὸ ὄνομά μου· ἀλλὰ κατὰ τὸ δικαιοσύνην
ἣν ἐποίησα μετὰ σοῦ, ποιήσεις μετ' ἐμοῦ, καὶ τῇ γῇ ᾗ παῴκη-
24 κας ἐν αὐτῇ. * καὶ εἶπεν Ἀβραάμ, ἐγὼ ὀμνύω.
25 * ἤλεγξεν Ἀβραὰμ τὸν Ἀβιμέλεχ περὶ τῶν φρεάτων
ὕδατος, ὧν ἀφεῖλον οἱ παῖδες Ἀβιμέλεχ.
26 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, οὐκ οἶδα τίς ἐποίησε τὸ ῥῆμα τοῦτο· σὺ δὲ
σύ μοι ἀπήγγειλας, οὐδὲ ἐγὼ ἤκουσα, ἀλλ' ἢ σήμερον.
27 * καὶ ἔλαβεν Ἀβραὰμ πρόβατα καὶ μόσχους, καὶ ἔδωκεν
Ἀβιμέλεχ, καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην.
28 * ἔστησεν Ἀβραὰμ ἑπτὰ ἀμνάδας προβάτων μόνας.
29 * καὶ εἶπεν Ἀβιμέλεχ τῷ Ἀβραάμ· τί εἰσιν αἱ ἑπτὰ ἀμνά-
δες τῶν προβάτων τούτων, ἃς ἔστησας μόνας;
30 * καὶ εἶπεν, ὅτι τὰς ἑπτὰ ἀμνάδας λήψῃ παρ' ἐμοῦ, ἵνα
ὦσί μοι εἰς μαρτύριον, ὅτι ἐγὼ ὤρυξα τὸ φρέαρ τοῦτο.
31 * διὰ τοῦτο ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, Φρέαρ ὁρ-
κισμοῦ· ὅτι ἐκεῖ ὤμοσαν ἀμφότεροι.
32 * καὶ ἔθηκαν διαθήκην πρὸς τὸ φρέαρ τοῦ ὁρκισμοῦ. ἀνέ-
στη δὲ Ἀβιμέλεχ, καὶ Ὀχοζὰθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ
Φιχὼλ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἀπέστρε-
ψαν εἰς τὴν γῆν τῶν Φυλιστιείμ.
33 * καὶ ἐφύτευσεν Ἀβραὰμ ἄλσος ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὅρ-
κου. καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ τὸ ὄνομα κυρίου, θεὸς αἰώνιος.
34 * παῴκησε δὲ Ἀβραὰμ ἐν τῇ γῇ τῶν Φυλιστιείμ ἡμέ-
ρας πολλάς.

κβ΄.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ὁ θεὸς ἐπείρασε τὸν
Ἀβραάμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβραάμ, Ἀβραάμ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ
2 ἐγώ. * καὶ εἶπεν, λάβε τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητόν, ὃν ἠγάπησας
τὸν Ἰσαάκ· καὶ πορεύθητι εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψηλὴν· καὶ ἀνένεγκε
αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ὁλοκαρπωσιν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ἂν ἄν σοι εἴπω.
3 * ἀναστὰς ὁ Ἀβραὰμ ἔπρωϊ ἐπέσαξεν τὸν ὄνον αὐτοῦ·
παρέλαβε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ δύο παῖδας, καὶ Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ. καὶ σχίσας ξύλα εἰς ὁλοκάρπωσιν, ἀναστὰς ἐπορεύθη καὶ
ἦλθον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et habitauit in deserto Pharan: & accepit ei mater eius vxorem de terra Ægypti. " Et factum est in tempore illo: & dixit Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius ad Abraham, dicens: Verbum Dei est in adiutorium tuum in vniuersis quæ tu agis. " Et nunc iura mihi per verbum Domini hic, ne noceas mihi, & filio meo, & filio filij mei: iuxta misericordiam quam feci tecum, facies mecum, & cum terra in qua peregrinatus es. " Et ait Abraham: Ego iurabo. " Et increpauit Abraham Abimelech propter puteum aquæ, quem vi abstulerant serui Abimelech. " Et ait Abimelech: Nescio quis fecit rem hanc: & tu quoque non indicasti mihi; neque ego audiui, nisi hodie. " Et tulit Abraham oues & boues, & dedit Abimelech; & pepigerunt ambo fœdus. " Et statuit Abraham septem agnas ouium seorsum. " Dixitque Abimelech ad Abraham: Quæ sunt istæ septem agnæ, quas statuisti seorsum? " Et ait: Quoniam septem agnas accipies de manu mea, vt sit mihi in testimonium, quoniam fodi puteum istum. " Propterea vocauit locum illum, Bersabee: quia ibi iurauerunt ambo: " Et inierunt pactum in Bersabee. Surrexitque Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius, & reuerti sunt in terram Philistinorum. " Et plantauit plantationem in Bersabee: & orauit ibi in nomine domini Dei æterni. " Et peregrinatus est Abraham in terra Philistinorum diebus multis.

CAP. XXII.

ET factum est post verba hęc, & Deus tentauit Abraham, & dixit ei: Abraham. & ait: Ecce ego. ' Et dixit: Tolle nunc filium tuum vnicum tuum, quem diligis Isaac; & vade in terram diuini cultus, & offer illum coram me ibi in holocaustum super vnum montium, quem dixero tibi. ' Et surrexit Abraham manè, & strauit asinum suum; & tulit duos pueros suos secum, & Isaac filium suum: & concidit ligna in holocaustum: & surrexit, & abiit in locum quem dixerat ei Deus.

תרגום אונקלוס

וַיְהִי בְּמַדְבְּרָא דְפָארָן וּנְסִבַת לֵיהּ אִמֵּיהּ אִתְּתָא מִדְּעַתָּא דְמִצְרָיִם: 22 וַהֲוָה בְּעִדָּנָא הַהִיא וַאֲמַר אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל רַב חֵילֵיהּ לְאַבְרָהָם לְמֵימַר
מֵימְרָא דַיְיָ מְסַעֲדָךְ בְּכֹל דְּאַתְּ עָבֵד: 23 וּכְעַן קַיֵּים לִי בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְלִבְרִי וְלִבְרֵי בְרִי כְּטִיבוּתָא דַעֲבַדִית עִמָּךְ תַּעֲבַד
עִמִּי וְעִם אַרְעָא דְאִתְגַּיַּרְתָּא בַּהּ: 24 וַאֲמַר אַבְרָהָם אֲנָא אֶקְנֵם: 25 וְהוֹכַח אַבְרָהָם עִם אֲבִימֶלֶךְ עַל עֵיסַק בֵּירָא דְמִיָּא דַּאֲגִיסוּ
עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ: 26 וַאֲמַר אֲבִימֶלֶךְ לָא יְדָעֵית מַאן עֲבַד יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְאַף אַתְּ לָא חַוֵיתָ לִי וַאֲנָא לָא שְׁמָעִית אֱלָהֵין יוֹמָא דִין:
27 וּדְבַר אַבְרָהָם עָאן וְתוֹרִין וְיָהַב לַאֲבִימֶלֶךְ וְגָזְרוּ תַּרְוֵיהוֹן קְיָם: 28 וְאַפְרֵישׁ אַבְרָהָם יַת שְׁבַע חוּרְפָאן דְּעָאן בִּלְחוֹדֵיהוֹן:
29 אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם מָה אִינִין שְׁבַע חוּרְפָאן דְּאַתְּ אַפְרֵישׁ בִּלְחוֹדֵיהוֹן: 30 וַאֲמַר אֲרֵי יָת שְׁבַע חוּרְפָאן תְּסַב מִן יְדִי בְּדִיל דִּתְהֵא לִי לְסָהִיד
קֳדָמַי דְּחָפַרִית יָת בֵּירָא הָדָא: 31 עַל כֵּן קָרָא לַאֲתַר הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע אֲרֵי תַמָּן קַיְימוּ תַּרְוֵיהוֹן: 32 וְגָזְרוּ קְיָם בְּבְאֵר שָׁבַע
וְקָם אֲבִימֶלֶךְ וּפִיכֹל רַב חֵילֵיהּ וְתָבוּ לְאַרְעָא פְּלִשְׁתָּאֵי: 33 וְנָצַב נְצִיבָא בִּבְאֵר שָׁבַע וְצַלֵּי תַּמָּן בִּשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהּ עָלְמָא:
34 וְהֲוָה דָּיַר אַבְרָהָם בְּאַרְעָא פְּלִשְׁתָּאֵי יוֹמִין סַגִּיאִין:

כב

1 וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְנַסִּי יָת אַבְרָהָם וַאֲמַר לֵיהּ אַבְרָהָם וַאֲמַר הָא אֲנָא:
2 וַאֲמַר דַּבַּר כְּעַן יָת בְּרָךְ יָת יְחִידָךְ דְּרַחֵים לָךְ יָת יִצְחָק
וְאִיזֵל לָךְ לְאַרְעָא פָּלְחָנָא וְאַסְּקֵיהּ תַּמָּן קֻרְבָּנִי לְאָתָר דַּאֲמַר לָךְ:
3 וְאַקְדֵּם אַבְרָהָם בְּצַפְרָא וְעַרִיךְ יָת חֲמָרֵיהּ וְנָטַל לְאַתְרָא דַּאֲמַר לֵיהּ יְיָ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ‡ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־
5 הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: ‡ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־
לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וְאָנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה
6 וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: ‡ וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־
עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־
7 הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: ‡ וַיֹּאמֶר
יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי
בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה:
8 ‡ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי
9 וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: ‡ וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־
לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־
הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
10 מִמַּעַל לָעֵצִים: ‡ וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־
11 הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: ‡ וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי:
12 ‡ וַיֹּאמֶר אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ
מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה
וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי:
13 ‡ וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אַיִל
אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־
הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ: ‡ וַיִּקְרָא
14 אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה אֲשֶׁר
יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יֵרָאֶה: ‡ וַיִּקְרָא מַלְאַךְ
15 יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־הַשָּׁמָיִם: ‡ וַיֹּאמֶר בִּי
16 נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידֶךָ: ‡ כִּי בָרֵךְ
17 אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֶת שַׁעַר
18 אֹיְבָיו: ‡ וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר
שָׁמַעְתָּ בְקֹלִי:

4 ‡ Die autem tertio, eleuatis oculis, vidit
5 locum procul. ‡ Dixitque ad pueros suos,
Expectate hic cum asino: ego & puer illuc
vsque properantes, postquam adorauerimus,
6 reuertemur ad vos. ‡ Tulit quoque li-
gna holocausti, & imposuit super Isaac filium
suum. ipse verò portabat in manibus ignem
B & gladium. Cumque duo pergerent simul,
7 ‡ Dixit Isaac patri suo: Pater mi. at ille respon-
dit: Quid vis, fili? Ecce, inquit, ignis & ligna;
vbi est victima holocausti?
8 ‡ Dixit autem Abraam: Deus prouidebit si-
bi victimam holocausti, fili mi. pergebant er-
9 go pariter: ‡ Et venerunt ad locum quem
ostenderat ei Deus: in quo ædificauit altare:
& desuper ligna composuit. Cumque alligas-
set Isaac filium suum, posuit eum in altare su-
10 per struem lignorum. ‡ Extenditque ma-
num, & arripuit gladium, vt immolaret filiũ
11 suum. ‡ Et ecce angelus Domini de cælo cla-
C mauit, dicens: Abraam, Abraam. qui respon-
12 dit: Adsum. ‡ Dixitque ei; Non extendas
manum tuam super puerum; neque facias illi
quicquam. Nunc cognoui quòd times Deũ;
& non pepercisti vnigenito filio tuo propter
me.
13 ‡ Leuauit Abraam oculos suos; viditque
post tergum arietem, inter vepres hærentem
cornibus. quem assumens, obtulit holocau-
stum pro filio.
14 ‡ Appellauitque nomen loci illius, Domi-
nus videt. vnde vsque hodie dicitur: In mon-
te Dominus videbit.
15 ‡ Vocauit autem angelus Domini Abraam
secundò de cælo,
16 ‡ Dicens: Per memetipsum iurauí, dicit Do-
minus: quia fecisti hanc rem, & non pepercí-
sti filio tuo vnigenito:
17 ‡ Benedicam tibi, & multiplicabo semen
tuum sicut stellas cæli, & velut arenam quæ
est in littore maris. Possidebit semen tuum
portas inimicorum suorum.
18 ‡ Et benedicentur in semine tuo omnes gẽ-
D tes terræ, quia obedisti voci meæ.

4 ‡ Die tertia, & respiciens Abraam oculis suis,
vidit locum à longè.
5 ‡ Et dixit Abraam pueris suis: Sedete hic cum
asino: ego autem & puer transibimus vsque huc: et
postquam adorauerimus, reuertemur ad vos.
6 ‡ Accepit autem Abraam ligna holocausti, &
imposuit Isaac filio suo. accepit autem & ignem in
manibus & gladium: & abierunt duo simul.
7 ‡ Ait autem Isaac ad Abraam patrem suum,
dicens: Pater. ille autem dixit: Quid est, fili? dixit
autem: Ecce ignis & ligna, vbi est ouis in holocau-
8 stum? ‡ Dixit autem Abraam: Deus vide-
bit sibi ouem in holocaustum, fili. pergentes autem
9 vterque pariter: ‡ Venerunt in locum, quem
dixit ei Deus. & ædificauit Abraam altare: & im-
posuit ligna. & cùm colligasset Isaac filium suum, im
posuit eum in altare super ligna.
10 ‡ Et extendit Abraam manum suam ad acci-
piendum gladium, vt iugularet filium suum.
11 ‡ Et vocauit eum angelus Domini de cælo, &
dixit ei: Abraam, Abraam. ille autem dixit: Ecce
12 ego. ‡ Et dixit: Ne inijcias manum tuam su-
per puerum, neque facias ei nihil. nunc enim cogno-
ui, quòd times tu Deum: & non pepercisti filio
tuo dilecto propter me.
13 ‡ Et assiciens Abraam oculis suis; vidit: &
ecce aries vnus detentus in planta sabec ex cornì-
bus. & abijt Abraam, & accepit arietem: & ob-
tulit eum in holocaustum, pro Isaac filio suo.
14 ‡ Et vocauit Abraam nomen loci illius, Domi-
nus vidit. vt dicant hodie, In monte Dominus vi-
sus est.
15 ‡ Et vocauit angelus Domini Abraam secundò
de cælo:
16 ‡ Dicens: Per memetipsum iurauí, dicit Domi-
nus: propterea quòd fecisti verbum hoc, & non pe-
percisti filio tuo dilecto propter me:
17 ‡ Profectò benedicens benedicam te; & mul-
tiplicans multiplicabo semen tuum, sicut stellas
cæli, & sicut arenam iuxta labium maris:
& hæreditabit semen tuum ciuitates aduersario-
rum.
18 ‡ Et benedicentur in semine tuo omnes gentes
terræ: quia obedisti meæ voci.

4 ‡ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀναβλέψας Ἀβραὰμ τοῖς ὀ-
φθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδε τὸν τόπον ὑπὸ μακρόθεν.
5 ‡ καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καθίσατε αὐτοῦ μό-
νου· ἐγὼ δὲ καὶ τὸ παιδάριον διελθύσομεθα ἕως ὧδε. καὶ
προσκυνήσαντες, ἀναστρέψομεν πρὸς ὑμᾶς.
6 ‡ ἔλαβε δὲ Ἀβραὰμ τὰ ξύλα τῆς ὁλοκαρπώσεως, καὶ ἐπέ-
θηκεν Ισαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ καὶ τὸ πῦρ μετ' χειρὸς, καὶ
τὴν μάχαιραν· καὶ ἐπορεύθησαν ὁ δύο ἅμα.
7 ‡ εἶπε δὲ Ισαὰκ πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ, εἶπε·
πάτερ. ὁ δὲ εἶπεν, τί ἐστι τέκνον; εἶπε δέ, ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύ-
λα, ποῦ ἐστι τὸ πρόβατον εἰς ὁλοκάρπωσιν;
8 ‡ εἶπε δὲ Ἀβραὰμ, ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὁλο-
καρπώσιν τέκνον. πορευθέντες δὲ ἀμφότεροι ἅμα·
9 ‡ ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον, ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός. καὶ ᾠκοδόμη-
σεν Ἀβραὰμ θυσιαστήριον· καὶ ἐπέθηκε τὰ ξύλα. καὶ συμ-
ποδίσας Ισαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐπέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριον ἐπάνω τῶν ξύλων.
10 ‡ καὶ ἐξέτεινεν Ἀβραὰμ τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τὴν μά-
χαιραν, σφάξαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ.
11 ‡ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, Ἀβραὰμ, Ἀβραάμ· ὁ δὲ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ.
12 ‡ καὶ εἶπεν, μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδά-
ριον, μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ μηδέν. νυνὶ γὰρ ἔγνων, ὅτι φοβῇ σὺ τὸν
θεὸν καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ.
13 ‡ καὶ ἀναβλέψας Ἀβραὰμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδε· καὶ
ἰδοὺ κριὸς εἷς κατεχόμενος ἐν φυτῷ καθὲκ ἐν τῶν κεράτων.
καὶ ἐπορεύθη Ἀβραὰμ, καὶ ἔλαβε τὸν κριὸν, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν
εἰς ὁλοκάρπωσιν, ἀντὶ Ισαὰκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.
14 ‡ καὶ ἐκάλεσεν Ἀβραὰμ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, κύ-
ριος ὁρᾷ· εἶδεν. ἵνα εἴπωσι σήμερον, ἐν τῷ ὄρει κύριος ὤφθη.
15 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ἄγγελος κυρίου τὸν Ἀβραὰμ δεύτερον ἐκ
16 τοῦ οὐρανοῦ· ‡ λέγων, κατ' ἐμαυτοῦ ὤμοσα, λέγει κύ-
ριος. οὗ ἕνεκεν ἐποίησας τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ
17 υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ. ‡ ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω
σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσ-
σης. κληρονομήσει τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ἐχθρῶν
18 αὐτῶν. ‡ καὶ ἐνευλογηθήσονται (ἐν) τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔ-
θνη τῆς γῆς· ἀνθ' ὧν ὑπήκουσας τῆς ἐμῆς φωνῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 'Die autem tertia, leuauit Abraham oculos suos, & vidit locum à longè. 5 'Et dixit Abraham pueris suis: Expectate vos hic cum asino: ego autem & puer accedemus vsque illuc; & adorabimus, & reuertemur ad vos. 6 'Et tulit Abraham ligna holocausti, & posuit super Isaac filium suum: & accepit in manu sua ignem & gladium, & abierunt ambo simul. 7 'Aitque Isaac ad Abraham patrem suum, dicens: Pater mi. & ait: Ecce ego, fili mi. Et ait: Ecce ignis & ligna; vbi ergo est agnus in holocaustum? 8 'Et dixit Abraham: Coram Deo re-
uelabitur sibi agnus in holocaustum, fili mi. & abierunt ambo simul: 9 'Et venerunt ad locum quem dixerat ei Deus. & ædificauit ibi Abraham altare, & ordinauit ligna: & ligauit Isaac filium suum, & posuit eum super altare desuper ligna. 10 'Extenditque Abraham manum suam, & tulit gladium, vt immolaret filium suum. 11 'Et vocauit eum angelus Domini de cælo, & dixit: Abraham, Abraham. & ait: Ecce ego. 12 'Et dixit. Ne extendas manum tuam ad puerum; neque facias illi quicquam: nunc enim scio quòd timens Deum tu es: & non pepercisti filio tuo vnico propter me. 13 'Et orauit, atque immolauit Abraham in loco illo. Et dixit coram Domino: Hic erunt seruientes generationes. Propterea dicebatur in die quam apprehensus est in arbore cornibus suis. Et abiit Abraham, & tulit arietem, & obtulit eum in holocaustum pro filio suo. 14 'Et vocauit Abraham nomen loci illius, Dominus videbit. vnde vsque hodie dicitur: In monte isto Abraham coram Domino immolauit. 15 'Et vocauit angelus Domini Abraham secundò de cælo: 16 'Et ait: Per verbum meum iurauí, dicit Dominus, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnico: 17 'Quoniam benedictione benedicam te, & multiplicans multiplicabo filios tuos sicut stellas cæli, & sicut arenam quæ est in littore maris: & hæreditabunt filij tui ciuitates inimicorum suorum: 18 'Et benedicentur propter filios tuos omnes populi terræ, pro eo quòd obedisti verbo meo.

תרגום אונקלוס

4 בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה זְקַף אַבְרָהָם יָת עֵינוֹהִי וְחָזָא יָת אַתְרָא מֵרָחִיק: 5 וַאֲמַר אַבְרָהָם לְעַלְמֵיהִי לְכוֹן הָכָא עִם חֲמָרָא וַאֲנָא וְעוּלֵימָא
נְתְמְטֵי שְׁרָא כְּא וְנִסְגּוֹד וְנִתְהוּב לְוָתְכוֹן: 6 וּנְסִיב אַבְרָהָם יָת צְעֵי עָלְתָא וְשַׁוִי עַל יִצְחָק בְּרֵיהּ וְנְסִיב בִּידֵיהּ יָת אֶשָׁתָּא וְיָת סַכִּינָא וַאֲזָלוּ
תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא: 7 וַאֲמַר יִצְחָק לְאַבְרָהָם אֲבוּהִי וַאֲמַר אַבָּא וַאֲמַר הָא אֲנָא כְּרֵי וַאֲמַר הָא אֶשָׁתָּא וְצְעֵיָא וְאַן אִמְּרָא לְעָלְתָא:
8 וַאֲמַר אַבְרָהָם קֳדָם יְיָ גְּלֵי לֵיהּ אִמְּרָא לְעָלְתָא כְּרֵי וַאֲזָלוּ תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא: 9 וְאַתוֹ לְאַתְרָא דַּאֲמַר לֵיהּ יְיָ וּבְנָה תַמָּן אַבְרָהָם יָת
מַדְבְּחָא וְסַדַּר יָת אֲעֵיָא וַעֲקַר יָת יִצְחָק בְּרֵיהּ וְשַׁוִי יָתֵיהּ עַל מַדְבְּחָא מִלְעֵיל לַאֲעֵיָא: 10 וְאוֹשִׁיט אַבְרָהָם יָת יְדֵיהּ וְנָסִיב יָת סַכִּינָא
לְמִיכַּס יָת בְּרֵיהּ: 11 וְקָרָא לֵיהּ מַלְאֲכָא דַּייָ מִן שְׁמַיָּא וַאֲמַר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַאֲמַר הָא אֲנָא: 12 וַאֲמַר לָא תוֹשֵׁיט
יְדָךְ לְעוּלֵימָא וְלָא תַעְבֵּד לֵיהּ מִדְּעָם אֲרֵי דְחֵילָא דַייָ אַתְּ וְלָא מְנַעְתָּ יָת בְּרָךְ יָת יְחִידָךְ מִנִּי: 13 וּתְקַף אַבְרָהָם יָת עֵינוֹהִי וְחָזָא וְהָא דִיכְרָא
אֲחִיד בְּכַרְנוֹהִי וַאֲזָל אַבְרָהָם וְנָסִיב יָת דִּיכְרָא וְאַסְקֵיהּ לְעָלְתָא חֲלַף בְּרֵיהּ: 14 וּצְלִי אַבְרָהָם תַּמָּן בְּאַתְרָא הַהוּא וַאֲמַר קֳדָם יְיָ
הָכָא יְהוֹן פָּלְחִין דָּרַיָּא בְּכֵן יְתָאֲמַר בְּיוֹמָא הַדֵּין בְּטוּרָא חֲדַת אַבְרָהָם קֳדָם יְיָ אִתְגְּלֵי: 15 וְקָרָא מַלְאֲכָא דַייָ לְאַבְרָהָם תִּנְיָנוּת מִן שְׁמַיָּא:
16 וַאֲמַר בְּמֵימְרִי קַיְימִית אֲמַר יְיָ אֲרֵי בְּרַכְתָּא אֲבָרֵךְ יָתָךְ וְאַסְגָּאָה אַסְגֵּי יָת בְּנָךְ כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא וְכַחְלָא דְעַל כֵּיף יַמָּא וְיֵרְתוּן
בְּנָךְ יָת קִרְוֵי שִׂנְאֵיהוֹן: 17 וְיִתְבָּרְכוּן בְּבָנָךְ כֹּל עַמְמֵי אַרְעָא חֲלַף דְּקַבֵּילְתָּ בְּמֵימְרִי:

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר
20 שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע: וַיְהִי
21 אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֻּגַּד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה
22 יָלְדָה מִלְכָּה גַּם־הִוא בָּנִים לְנָחוֹר אָחִיךָ: אֶת־
23 עֻץ בְּכֹרוֹ וְאֶת בּוּז אָחִיו וְאֶת קְמוּאֵל אֲבִי אֲרָם:
24 וְאֶת כֶּשֶׂד וְאֶת חֲזוֹ וְאֶת פִּלְדָּשׁ וְאֶת יִדְלָף וְאֶת
25 בְּתוּאֵל: וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה שְׁמֹנָה אֵלֶּה
24 יָלְדָה מִלְכָּה לְנָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם: וּפִילַגְשׁוֹ וּשְׁמָהּ
רְאוּמָה וַתֵּלֶד גַּם־הִוא אֶת טֶבַח וְאֶת גַּחַם וְאֶת תַּחַשׁ
וְאֶת־מַעֲכָה:

כג

1 וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מְאַת
שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה:
2 וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִוא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ:
3 וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וַיְדַבֵּר אֶל בְּנֵי חֵת לֵאמֹר:
4 גֵּר וְתוֹשָׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם
5 וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנָי: וַיַּעֲנוּ בְנֵי חֵת אֶת אַבְרָהָם
6 לֵאמֹר לוֹ: שְׁמָעֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה
בְּתוֹכֵנוּ בְּמִבְחַר קְבָרֵינוּ קְבֹר אֶת־מֵתֶךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ
7 אֶת־קִבְרוֹ לֹא יִכְלֶה מִמְּךָ מִקְּבֹר מֵתֶךָ: וַיָּקָם
8 אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם־הָאָרֶץ לִבְנֵי חֵת: וַיְדַבֵּר
עִמָּהֶם לֵאמֹר אִם־יֵשׁ אֶת נַפְשְׁכֶם לִקְבֹּר אֶת־מֵתִי מִלְּפָנַי
שְׁמָעֻנִי וּפִגְעוּ לִי בְּעֶפְרוֹן בֶּן צֹחַר: וְיִתֶּן לִי אֶת
9 מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר לוֹ אֲשֶׁר בִּקְצֵה שָׂדֵהוּ בְּכֶסֶף
מָלֵא יִתְּנֶנָּה לִי בְּתֹכְכֶם לַאֲחֻזַּת קָבֶר: וְעֶפְרוֹן יֹשֵׁב
10 בְּתוֹךְ בְּנֵי חֵת וַיַּעַן עֶפְרוֹן חִתִּי אֶת־אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי
בְנֵי־חֵת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר־עִירוֹ לֵאמֹר: לֹא אֲדֹנִי
11 שְׁמָעֵנִי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ לְךָ נְתַתִּיהָ
לְעֵינֵי בְנֵי־עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ קְבֹר מֵתֶךָ: וַיִּשְׁתַּחוּ
12 אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם־הָאָרֶץ:

19 * Reuersus est Abraam ad pueros suos: abieruntque Bersabee simul; & habitauit ibi.
20 * His itaque gestis, nunciatum est Abraam quòd Melcha quoque genuisset filios Nachor
21 fratri suo; * Hus primogenitum, & Buz fratrem eius, & Chamuel patrem Syrorum;
22 * Et Caseth, & Asau; Pheldas quoque &
23 Iedlaf, * Et Bathuel, de quo nata est Rebecca. Octo istos genuit Melcha Nachor fratri
24 Abraam. * Concubina verò illius, nomine Roma, peperit Thabee, & Gaom, & Thaas, & Maacha. CAP. XXIII.

1 VIxit autem Sara cẽtum viginti septem annis. * Et mortua est in ciuitate Arbee,
2 A quæ est Hebron in terra Chanaan. Venitque Abraam, vt plangeret & fleret eam.
3 * Cumque surrexisset ab officio funeris, locutus est ad filios Heth, dicens:
4 * Aduena sum & peregrinus apud vos: date mihi ius sepulchri vobiscum, vt sepeliam
5 mortuum meum. * Respondentes autem filij Heth,
6 dicentes: * Audi nos, domine: Princeps Dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum: nullusque te prohibere poterit, quin in monumento eius sepelias mortuum tuum.
7 * Surrexit Abraam, & adorauit populum
8 Terræ, filios videlicet Heth.
* Dixitque ad eos: Si placet animæ vestræ, vt sepeliam mortuum meum; audite me: & intercedite pro me apud Ephron filium Seor:
9 * Vt det mihi speluncam duplicem, quam habet in extrema parte agri sui. pecunia digna tradat eam mihi coram vobis in possessionem sepulchri.
10 * Habitabat autem Ephron in medio filiorum Heth. Respondítque Ephron ad Abraã cunctis audientibus qui ingrediebantur portam ciuitatis illius, dicens:
11 * Nequaquam ita fiet, domine mi: sed tu magis ausculta quod loquor: Agrum trado tibi, & speluncá quæ in eo est, præsentibus filiis populi mei: sepeli mortuum tuum.
12 * Adorauit Abraam coram populo terræ.

תרגום אונקלוס

19 וְקָם אַבְרָהָם לְעֵילָּא מִן מִיתֵיהּ וּפְקִידוּ וַאֲזָלוּ כַּחֲדָא לִבְאֵר דְּשָׁבַע וְיָתֵב אַבְרָהָם בִּבְאֵר דְּשָׁבַע:
20 וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאִתְחַוִּיָה לְאַבְרָהָם
לְמֵימַר הָא יַלְדַת מִלְכָּה אַף הִיא בְּנִין לְנָחוֹר אֲחוּךְ:
21 יָת עֻץ בּוּכְרֵיהּ וְיָת בּוּז אֲחוּהִי וְיָת קְטוּאֵל אֲבוּהִי דַּאֲרָם:
22 וְיָת כֶּשֶׂד וְיָת חֲזוֹ וְיָת פִּלְדָּשׁ וְיָת יִדְלָף וְיָת בְּתוּאֵל:
23 וּבְתוּאֵל אוֹלִיד יָת רִבְקָה תְּמַנְיָא אִילֵּין יַלְדַת מִלְכָּה לְנָחוֹר אֲחוּהִי דְּאַבְרָהָם:
24 וְיָת פִּלַגְשָׁהּ דִּשְׁמַהּ רְאוּמָה וְיָלְדַת אַף הִיא יָת טֶבַח וְיָת גַּחַם וְיָת תַּחַשׁ וְיָת מַעֲכָה:

כג

1 וְהֲווֹ חַיֵּי שָׂרָה מְאָה וְעֶשְׂרִין וְשַׁבְעָ שְׁנִין שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה:
2 וּמִיתַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאַרְעָא דִּכְנָעַן וַאֲתָא
אַבְרָהָם לְמִסְפַּד לְשָׂרָה וּלְמִבְכְּתָהּ:
3 וְקָם אַבְרָהָם מֵעַל אַפֵּי מִיתֵיהּ וּמַלֵּיל עִם בְּנֵי חֵתָּאָה לְמֵימַר:
4 קַבִּיל מִנָּנָא דְּמִנָּנָא רַב קָדָם
אִתְּכוֹן אֲחֻסַּת קְבוּרָא עִמְּכוֹן וְקַבְּרוּ מִיתִי מִן קֳדָמָי:
5 וַאֲתִיבוּ בְּנֵי חֵתָּאָה יָת אַבְרָהָם לְמֵימַר לֵיהּ:
6 קַבִּיל מִנָּנָא דְּשַׁפִּיר מִנָּנָא רַבְרְבָנָא דְּמִנָּנָא בֵּינָנָא בְּשַׁפַּר קְבוּרָנָא קְבַר יָת מִיתָךְ אֱנַשׁ מִנָּנָא יָת קִבְרֵיהּ לָא יִמְנַע מִנָּךְ מִקְּבַר יָת מִיתָךְ:
7 וְקָם אַבְרָהָם וְסְגִד לְעַמָּא דְּאַרְעָא לִבְנֵי
חֵתָּאָה:
8 וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן לְמֵימַר אִם אִיתַּת מִן קֳדָמַיְכוֹן יָת קַבָּלַת מִנִּי וּתְבָעוּן לִי בְּעֶפְרוֹן בַּר צֹחַר:
9 וְיִתֵּן לִי יָת מְעָרַת כַּפֵּילְתָּא דִּי בְסָטַר חַקְלֵיהּ בְּכַסְפָּא שְׁלִים יִתְּנִנַּהּ לִי בֵּינֵיכוֹן לְמִקְבַּר יָת מִיתִי מִן קֳדָמַי וּתְבָעוּן לִי בְּעֶפְרוֹן יְהַב לִי יָת מְעָרַת כַּפֵּילְתָּא דִּי בְסָטַר חַקְלֵיהּ בְּכַסְפָּא שְׁלִים יִתְּנִנַּהּ לִי בֵּינֵיכוֹן לְמִקְבַּר יָת מִיתִי מִן קֳדָמַי:
10 וְעֶפְרוֹן יָתֵב בְּגוֹ בְנֵי
חֵתָּאָה וַאֲתָבַ עֶפְרוֹן חִתָּאָה יָת אַבְרָהָם קֳדָם בְּנֵי חֵתָּאָה לְכָל עָלֵל תָּרַע קִרְיְתֵיהּ לְמֵימַר:
11 לָא רַבּוֹנִי קַבֵּיל מִנִּי חַקְלָא יְהַבִית לָךְ וּמְעָרְתָּא דִּי בֵיהּ לָךְ יְהַבֵיתַהּ לָעֵינֵי בְנֵי עַמִּי יְהַבֵיתַהּ לָךְ קְבַר מִיתָךְ:
12 וְסְגִד אַבְרָהָם קֳדָם עַמָּא דְּאַרְעָא:

19 * Reuersus est autem Abraam ad pueros suos: & surgentes, abierunt simul ad puteum iuramenti:
20 & habitauit Abraam super puteum iuramenti.
* Factum est autem post verba hec, & nunciatum est Abraam, dicentes: Ecce peperit Melcha &
21 ipsa filios Nachor fratri tuo: * Hus primogenitum, & Buz fratrem eius, & Camuel patrem Syrorum; * Et Chazad, & Asau, & Phalas, & Ielad, & Bathuel: * Et Bathuel genuit Rebeccam.
23 Octo isti filij, quos peperit Melcha Nachor, fratri
24 Abraam. * Et concubina illius, cui nomen Roma, peperit & ipsa Tabee, & Gaon, & Thaas, & Maacha.

CAP. XXIII.

1 FVit autem vita Sarræ, anni centum viginti septem. * Et mortua est Sarra in ciuitate Arboc, quæ est in conualle: hæc est Chebron in terra Chanaan. Venit autem Abraam plangere Sarran &
3 flere. * Et surrexit Abraam à mortuo. & dixit filiis Het, dicens: * Aduena & peregrinus
4 ego sum vobiscum: date ergo mihi possessionem vobiscum; & sepeliam mortuum meum à me.
5 * Respondentes autem filij Het ad Abraam: dicentes: Non, domine. * Audi autem nos: Rex
à Deo es tu in nobis: in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum. nullus enim nostrum non prohibebit sepulchrum suum à te, vt sepelias mortuum
7 tuum illic. * Surgens autem Abraam, adorauit populum terræ, filios Het. * Et locutus
8 est ad eos Abraam, dicens: Si habetis in anima vestra, vt sepeliam mortuum meum à facie mea, audite me: Loquimini pro me Ephron filio Saar:
9 * Et det mihi speluncam duplicem, quæ est eius, exeuntem in parte agri sui. argento digno det mihi illam in vobis, in possessionem sepulchri.
10 * Ephron autem sedebat in medio filiorum Het. Respondens autem Ephron Hettæus ad Abraam, dixit, audientibus filiis Het, & omnibus ingredientibus in ciuitatem, dicens:
11 * Apud me esto, domine: & audi me: Agrum, & speluncam quæ in eo, tibi do; coram omnibus ciuibus meis dedi tibi. sepeli mortuum tuum.
12 * Et adorauit Abraam coram populo terræ.

19 * ἀπεστράφη ὁ Ἀβραὰμ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ· καὶ ἀνα-
στάντες, ἐπορεύθησαν ἅμα ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου· καὶ κα-
τῴκησεν Ἀβραὰμ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὅρκου.
20 * ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνηγγέλη τῷ Ἀβραὰμ,
λέγοντες, ἰδοὺ τέτοκεν Μελχὰ καὶ αὐτὴ υἱοὺς τῷ ναχὼρ τῷ
21 ἀδελφῷ σου, * τὸν πρωτότοκον, καὶ τὸν βαὺζ ἀδελφὸν
22 αὐτοῦ, καὶ τὸν καμουὴλ πατέρα Σύρων, * καὶ τὸν χαζάθ,
23 καὶ τὸν Ἀζαῦ, καὶ τὸν φαλὰς, καὶ τὸν ἰεϛδάθ, καὶ τὸν βα-
θουήλ. * καὶ βαθουὴλ ἐγέννησε τὴν ῥεβέκκαν. ὀκτὼ οὗ-
τοι υἱοὶ, οὓς ἔτεκε Μελχὰ τῷ ναχὼρ τῷ ἀδελφῷ Ἀβραάμ.
24 * καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ, ἧ ὄνομα ῥεμμὰ, ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν
ταὰθ, καὶ τὸν γαὲν, καὶ τὸν τὰχος, καὶ τὸν χωμά.

κγ'.

1 * Ἐγένετο δὲ ἡ ζωὴ Σάῤῥας ἔτη ἑκατὸν εἰκοσιεπτά·
2 * καὶ ἀπέθανε Σάῤῥα ἐν τῇ πόλει Ἀρβόκ, ἥ ἐστιν ἐν τῷ κοι-
λώματι· αὕτη ἐστὶ Χεβρὼν ἐν τῇ γῇ χαναάν. ἦλθε δὲ Ἀβραὰμ
κόψασθαι Σάῤῥαν καὶ πενθῆσαι.
3 * καὶ ἀνέστη Ἀβραὰμ ἀπὸ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ· καὶ εἶπε τοῖς υἱοῖς Χὲθ,
4 λέγων· * πάροικος καὶ παρεπίδημός εἰμι μεθ' ὑμῶν·
δότε οὖν μοι κτῆσιν μεθ' ὑμῶν· καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἀπ' ἐ-
5 μοῦ. * ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Χὲτ πρὸς Ἀβραὰμ, λέγον-
6 τες· μὴ κύριε· * ἄκουσον ἡμῶν· βασιλεὺς θεοῦ εἶ
σὺ ἐν ἡμῖν· ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημείοις ἡμῶν θάψον τὸν νε-
κρὸν σου· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ μνημείου αὐτοῦ κωλύσει σε μνημεῖον αὐτοῦ ἀπὸ
7 σοῦ, τοῦ θάψαι τὸν νεκρόν σου ἐκεῖ. * ἀναστὰς δὲ Ἀβραὰμ
προσεκύνησε τῷ λαῷ τῆς γῆς, τοῖς υἱοῖς τοῦ Χέτ.
8 * καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς Ἀβραὰμ, λέγων· εἰ ἔχετε τὴν ψυ-
χὴν ὑμῶν, ὥστε θάψαι τὸν νεκρόν μου ἀπὸ προσώπου μου, ἀ-
κούσατέ μου, καὶ λαλήσατε περὶ ἐμοῦ πρὸς Ἐφρὼν τοῦ Σααρ·
9 * καὶ δότω μοι τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν, ὅ ἐστιν αὐτοῦ, ὃ ὂν
μέρει τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ. ἀργυρίου τοῦ ἀξίου δότω μοι αὐτὸ ἐν ὑ-
μῖν εἰς κτῆσιν μνημείου.
10 * Ἐφρὼν δὲ ἐκάθητο ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Χέτ· ἀποκριθεὶς ὁ
Ἐφρὼν ὁ Χεθταῖος πρὸς Ἀβραὰμ, εἶπεν, ἀκουόντων τῶν υἱῶν
Χέτ, καὶ πάντων εἰσπορευομένων εἰς τὴν πόλιν, λέγων
11 * μὴ ἐμοί γέ μου κύριε· ἄκουσόν μου· τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ σπή-
λαιον τὸ ἐν αὐτῷ, σοὶ δίδωμι· ἐνώπιον πάντων τῶν πολιτῶν
μου δέδωκά σοι· θάψον τὸν νεκρόν σου.
12 * καὶ προσεκύνησεν Ἀβραὰμ ἐναντίον τοῦ λαοῦ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 * Et reuersus est Abraham ad pueros suos: & surrexerunt, & abierunt simul ad Bersabee: & habitauit Abraham in Bersabee. 20 * Et factum
est post verba hæc, & nunciatum est Abrahæ, dicendo: Ecce peperit Melcha etiam ipsa filios Nachor fratri tuo: 21 * Hus primogenitum eius, &
Bus fratrem eius, & Camuel patrem Aram, * Et Caseth, & Azau, & Pheldas, & Iedlaph, & Bathuel. * Bathuel autem genuit Rebeccam.
Octo isti filij Melchæ Nachor, fratri Abrahæ. * Concubina autem eius, cuius nomen Roma, ipsa quoque peperit Thabee, & Gaam,
& Thaas, & Maacha. CAP. XXIII.

1 FVit autem vita Sarræ, centum & viginti & septem annorum, qui fuerunt anni vitæ Sarræ. 2 * Et mortua est Sara in Cariatharbe, ipsa
est Hebron in terra Chanaan. Et venit Abraham, vt lugeret Saram, & fleret eam. 3 * Et surrexit Abraham à conspectu mortui sui.
Et locutus est cum filiis Heth, dicens: 4 * Aduena & peregrinus ego sum vobiscum: date mihi possessionem sepulchri vobiscum,
vt sepeliam mortuum meum à facie mea. 5 * Et respondentes filij Heth ad Abraham, dicendo ei: 6 * Acquiesce nobis, do-
mine noster: princeps coram Deo tu es inter nos: in meliori sepulchrorum nostrorum sepeli mortuum tuum. Non prohibebit vir ex nobis sepul-
chrum suum à te, quin sepelias mortuum tuum. 7 * Et surrexit Abraham, & adorauit populum terræ, filios videlicet Heth.
8 * Locutusque est cum eis, dicens: Si est voluntas animæ vestræ, vt sepeliam mortuum meum à facie mea, acquiescite mihi; & rogate pro me
Ephron filium Seor; 9 * Vt det mihi speluncam duplicem suam, quæ est in latere agri sui: pecunia digna tradat eam mihi inter vos in possessionem sepulchri. 10 * Ephron autem stabat in medio filiorum Heth: & respondit Ephron Ethæus ad Abraham coram filiis Heth, ingredientibus portam ciuitatis illius, dicens: 11 * Nequaquam, domine mi: sed acquiescе mihi: agrum tibi dabo, & speluncam quæ in eo est tibi dabo coram filiis populi mei tradam eam tibi: sepeli mortuum tuum. 12 * Et adorauit Abraham coram populo terræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ויאמר אל־עפרון באזני עם־הארץ לאמר אך
אם־אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני
14 ואקברה את־מתי משם׃ ויען עפרון את־
15 אברהם לאמר לו׃ אדני שמעני ארץ ארבע מאת
שקל־כסף ביני וביניך מה־הוא ואת־מתך קבר׃
16 וישמע אברהם אל־עפרון וישקל אברהם
לעפרון את־הכסף אשר דבר באזני בני־חת ארבע
17 מאות שקל כסף עבר לסחר׃ ויקם שדה עפרון
אשר במכפלה אשר לפני ממרא השדה והמערה
אשר־בו וכל־העץ אשר בשדה אשר בכל־גבלו
18 סביב׃ לאברהם למקנה לעיני בני־חת בכל באי
19 שער־עירו׃ ואחרי־כן קבר אברהם את־שרה
אשתו אל־מערת שדה המכפלה על־פני ממרא הוא
20 חברון בארץ כנען׃ ויקם השדה והמערה אשר־בו
לאברהם לאחזת־קבר מאת בני־חת׃

כה 1

זקן בא בימים ויהוה ברך את־אברהם בכל׃
2 ויאמר אברהם אל־עבדו זקן ביתו המשל בכל־
אשר־לו שים־נא ידך תחת ירכי׃ 3 ואשביעך ביהוה
אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא־תקח אשה לבני
מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו׃ 4 כי אל־
ארצי ואל־מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק׃
5 ויאמר אליו העבד אולי לא־תאבה האשה ללכת
אחרי אל־הארץ הזאת החשב אשיב את־בנך אל־
6 הארץ אשר־יצאת משם׃ ויאמר אליו אברהם
השמר לך פן־תשיב את־בני שמה׃ 7 יהוה אלהי
השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר
דבר־לי ואשר נשבע־לי לאמר לזרעך אתן את־
הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה
לבני משם׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. *Abraam.*

13 * Et locutus est ad Ephron, circunstante plebe eius: Quæso vt audias me. Dabo pecuniã pro agro: suscipe eam. & sic sepeliam mortuum meum in agro. 14 *Respondítque Ephrõ: 15 * Domine mi, audi me. Terra quam postulas quadringentos siclos argenti valet. Istud est precium inter me & te: sed quantum est hoc? sepeli mortuum tuum. 16 *Quod cùm audisset D Abraam, appendit pecuniam quam Ephron postulauerat, audientibus filiis Heth, quadringentos siclos argenti probatæ monetæ publicæ. 17 *Confirmatusq; est ager quondam Ephronis, in quo erat spelunca duplex, respiciens Mambre, tã ipse quàm spelunca, & omnes arbores eius, in cunctis terminis eius per circuitum, 18 *Abraæ in possessionem videntibus filiis Heth, & cunctis qui intrabant portam ciuitatis illius. 19 *Atque ita sepeliuit Abraam Saram vxorem suam in spelũca agri duplici quæ respiciebat Mambre: hæc est Hebron in terra Chanaan. 20 *Et confirmatus est ager, & antrum quod erat in eo Abraæ, in possessionem monumenti à filiis Heth.

CAP. XXIIII.

1 ERat autem Abraam senex, dierumq; multorum: & Dominus in cunctis benedixerat ei. 2 *Dixítque ad seruum seniorem domus suæ, qui præerat omnibus quæ habebat: Pone 3 manum tuam subter femur meum; *Vt adiurem te per dominum Deum cæli & terræ, vt non accipias vxorẽ filio meo de filiabus Cha- 4 nanæorum inter quos habito: *Sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde 5 accipias vxorem filio meo Isaac. *Respondit seruus: Si noluerit mulier venire mecũ in terram hanc, nũquid reducere debeo filiũ tuum 6 ad locum de quo tu egressus es? *Dixítque Abraam: Caue ne quãdo reducas filium meum 7 illuc. *Dominus Deus cæli & terræ, qui tulit me de domo patris mei, & de terra natiuitatis meæ, qui locutus est mihi, & iurauit mihi, dicens: Semini tuo dabo terram hanc; ipse mittet angelum suum coram te: & accipies inde vxorem filio meo.

תרגום אונקלוס

13 ומלל עם עפרון קדם עמא דארעא למימרברם אם את עבד לי טיבו קבל כספא דמי חקלא קבל מיני ואקבר ית מיתי תמן׃
14 ואתיב עפרון ית אברהם למימר ליה׃ 15 רעוני קבל מני ארע שוית ארבע מאה סלעין דכסף מה הוא וית קבר
מיתך קבל׃ 16 וקבל אברהם מן עפרון והקל אברהם לעפרון ית כספא דמלל קדם בני חיתאה ארבע מאה סלעין דכסף דיתקבל
תחורתא בכל מדינחא׃ 17 וקם חקל עפרון די בכפלתא די קדם ממרא חקלא ומערתא דיביה וכל אילנא די בחקלא די בכל
תחומיה סחור סחור׃ 18 לאברהם ליזבינותי לעיני בני חיתאה בכל עלין תרע קרתיה׃ 19 ובתר כן קבר אברהם ית שרה
אנתיה במערת חקל כפילתא על אפי ממרא היא חברון בארעא דכנען׃ 20 וקם חקלא ומערתא דיביה לאברהם לאחסנת
קברא מן בני חיתאה׃

כה 1

2 ואברהם סיב ליומיא ויי ברך ית אברהם בכל׃ 3 ואמר אברהם לעבדיה סבא דביתיה דשליט בכל דלוהי שו כעו ידך תחות ירכי׃
4 ואקימיך עלך במימרא דייי אלהא דשמיא ואלהא דארעא דלא תיסב איתתא לברי מבנתא דכנענאה דאנא דאנא יתיב בגיניהון׃
5 אלהין לארעי דלות דילדותי תיהל ותסב איתתא לברי ליצחק׃ 6 ואמר ליה עבדא מאים לא תיבי איתתא למיתי בתרי לארעא הדא האתיבא אתיב ית ברך לארעא דנפקת מתמן׃
7 ייי אלהא דשמיא ודאלהא דארעא הדאמליא מבית אבי ומארע ילודתי ודמלל לי ודקים לי למימר לבנך אתן ית ארעא הדא הוא ישלח מלאכיה קדמך ותסב איתתא לברי מתמן׃

13 * Et dixit Ephron in aures coram populo terræ: Quoniam apud me es, audi me. argentum agri accipe à me, & sepeliam mortuum meum illic. 14 *Respondit autem Ephron Abraam, dicens: 15 *Nequaquam, domine. audiui enim quadringentarum didrachmarum argenti: sed quid vtique esset hoc inter me & te? tu autem mortuum tuum sepeli. 16 *Et audiuit Abraam Ephron: & restituit Abraam Ephron argentum, quod locutus est in aures filiorum Het, quadringentas didrachmas argenti probati mercatoribus. 17 *Et stetit ager Ephron, qui erat in spelunca duplici, quæ est secundum faciem Mambre, ager et spelunca quæ erat in eo, & omnis arbor quæ erat in agro, quæ est in terminis eius in circuitu, 18 *Abraam in possessionem coram filiis Het, & omnibus ingredientibus in ciuitatem. 19 *Post autem hæc sepeliuit Abraam Sarram vxorem suam in spelunca agri duplici, quæ est coram Mambre. hæc est Hebron in terra Chanaan. 20 *Et confirmatus est ager, & spelunca quæ in eo, Abraam in possessionem sepulchri, à filiis Het.

CAP. XXIIII.

1 ET Abraam erat senior prouectus diebus: & Dominus benedixit Abraam per omnia. 2 *Et dixit Abraam seruo suo seniori domus suæ, principi suorum omnium: Pone manum tuam subter femur meum. 3 *Et adiurabo te dominum Deum cæli & Deum terræ, vt non accipias vxorem Isaac filio meo de filiabus Chananæorum, cum quibus ego habito inter ipsos: 4 *Sed in terram meam vbi ego natus sum ibis, & in tribum meam: & accipies vxorem filio meo Isaac inde. 5 *Dixit autem ad eum seruus: Si igitur non voluerit mulier venire mecum retrò in terram hanc, reducam filium tuum in terram, vnde egressus es inde? 6 *Dixit autem ad eum Abraam: Caue tibi ne reducas filium meum illuc. 7 *Dominus Deus cæli, & deus terræ, qui tulit me de domo patris mei, et de terra qua genitus sum: qui locutus est mihi, & iurauit mihi, dicẽs: Tibi dabo terram hanc & semini tuo: ipse mittet angelum suum ante te: & accipies vxorem filio meo inde.

13 * καὶ εἶπε τῷ Ἐφρὼν εἰς τὰ ὦτα ἐνωτίου τοῦ λαοῦ τῆς γῆς. ἐπειδὴ πρὸς ἐμοῦ εἶ, ἄκουσόν μου· τὸ ἀργύριον τοῦ ἀγροῦ λαβὲ παρ' ἐμοῦ, καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἐκεῖ.
14 * ἀπεκρίθη δὲ Ἐφρὼν τῷ Ἀβραάμ, λέγων· 15 * οὐχὶ κύριε, ἀκήκοα γὰρ τετρακοσίων διδραχμων ἀργυρίου· ἀλλὰ τί αὐ εἴη τοῦτο ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ; σὺ δὲ τὸν νεκρόν σου θάψον.
16 * Ἤκουσεν Ἀβραὰμ τοῦ Ἐφρών· καὶ ἀποκατέστησεν Ἀβραὰμ τῷ Ἐφρὼν τὸ ἀργύριον, ὃ ἐλάλησεν εἰς τὰ ὦτα τῶν υἱῶν Χετ, τετρακόσια δίδραχμα ἀργυρίου δοκίμου ἐμπορεύσι.
17 * Ἔστη ὁ ἀγρὸς Ἐφρὼν, ὃς ἦν ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ διπλῷ, ὅ ἐστι κατὰ πρόσωπον Μαμβρῆ, ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ σπήλαιον ὃ ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ πᾶν δένδρον, ὃ ἦν τῷ ἀγρῷ, ὅ ἐστιν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ κύκλῳ, 18 * τῷ Ἀβραὰμ εἰς κτῆσιν ἐναντίον τῶν υἱῶν τοῦ Χετ, καὶ πάντων τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὴν πόλιν.
19 * μετὰ τοῦτο ἔθαψεν Ἀβραὰμ Σάρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀγροῦ τῷ διπλῷ, ὅ ἐστιν ἀπέναντι Μαμβρῆ. αὕτη ἐστὶ Χεβρὼν ἐν τῇ γῇ Χαναάν.
20 * καὶ ἐκυρώθη ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ σπήλαιον τὸ ἐν αὐτῷ τῷ Ἀβραὰμ εἰς κτῆσιν τάφου, ἀπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Χετ. κδ'.

1 * Καὶ Ἀβραὰμ ἦν πρεσβύτερος προβεβηκὼς ἡμερῶν. καὶ κύριος εὐλόγησε τὸν Ἀβραὰμ κατὰ πάντα.
2 * καὶ εἶπεν Ἀβραὰμ τῷ παιδὶ αὐτοῦ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς οἰκίας αὐτοῦ τῷ ἄρχοντι τῶν αὐτοῦ πάντων· θὲς τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου·
3 * καὶ ὁρκώσω σε κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν θεὸν τῆς γῆς, ἵνα μὴ λάβῃς γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν Χαναναίων, μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν αὐτοῖς·
4 * ἀλλ' εἰς τὴν γῆν μου καὶ εἰς τὴν γενεάν μου ἐγὼ ἐγενόμην πορεύσῃ, καὶ εἰς τὴν φυλήν μου. καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαὰκ ἐκεῖθεν.
5 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, ἐὰν οὖν μὴ βούλῃ γυνὴ πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν ταύτην, ἀποστρέψω τὸν υἱόν σου εἰς τὴν γῆν, ὅθεν ἐξῆλθες ἐκεῖθεν;
6 * εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀβραάμ· πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἀποστρέψῃς τὸν υἱόν μου ἐκεῖ.
7 * κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεὸς τῆς γῆς, ὃς ἔλαβέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκ τῆς γῆς τῆς γενέσεώς μου, ὃς ἐλάλησέ μοι, καὶ ὤμοσέ μοι, λέγων· Σοὶ δώσω τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου· αὐτὸς ἀποστελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ ἔμπροσθέν σου· καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et locutus est cum Ephron coram populo terræ, dicens: Si tu vtique facis mecum misericordiam, acquiesce mihi: dabo pecuniam pro agro; accipe illam à me, vt sepeliam ibi mortuum meum. " Respondit; Ephron ad Abraham, dicens ei: " Domine mi, acquiesce mihi: terra quæ valet quadringentos siclos argenti, inter me & te quæ est? & mortuum tuum sepeli. " Et acquieuit Abraham Ephron: & appendit Abraham argentum, quod Ephron locutus fuerat coram filiis Heth, quadringentos siclos argenti, quod recipiebatur pro mercimoniis in vniuersaque prouincia. " Et confirmatus est ager Ephron, in quo est spelunca duplex, quæ est ante Mambre, tam ager quàm spelunca quæ in eo est, & omnes arbores quæ sunt in agro, & in omni termino eius per circuitum; " Abrahæ in emptionem, videntibus omnibus filiis Heth; qui intrabant portam tra faciem Mambre; ipsa est Hebron in terra Chanaan. " Et post hæc sepeliuit Abraham Saram vxorem suam in spelunca duplici, in agro qui est conpulchri à filiis Heth. " Confirmatusque est ager, & spelunca quæ in eo est, Abrahæ in possessionem se-

CAP. XXIIII.

ET Abraham erat senex, prouectæque ætatis: & Dominus benedixit Abraham in omnibus. ' Dixitque Abraham seruo suo seniori domus suæ, qui præerat omnibus quæ habebat: Pone nunc manum tuam subter femur meum: ' Et adiurabo te per verbum Domini Dei cæli & Dei terræ, quòd non accipias vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos ego habito. * Sed ad terram meam, & ad generationem meam ibis; & accipies vxorem filio meo Isaac. ' Dixitque ei seruus: Fortè nolet mulier venire post me in terram hanc: nunquid reducens reducam filium tuum ad terram de qua egressus es? ' Et dixit ei Abraham: Caue ne fortè reducas filium meum illuc. ' Dominus Deus cæli, qui tulit me de domo patris mei, & de terra natiuitatis meæ: & qui locutus est mihi, & qui iurauit mihi, dicens: Filiis tuis dabo terram hanc, ipse mittet angelum suum coram te, & accipies vxorem filio meo inde.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 וְאִם־לֹא תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָלֶכֶת אַחֲרֶיךָ וְנִקֵּיתָ
מִשְּׁבֻעָתִי זֹאת רַק אֶת־בְּנִי לֹא תָשֵׁב שָׁמָּה׃
9 וַיָּשֶׂם הָעֶבֶד אֶת־יָדוֹ תַּחַת יֶרֶךְ אַבְרָהָם אֲדֹנָיו
10 וַיִּשָּׁבַע לוֹ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה׃ וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה
גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל־טוּב אֲדֹנָיו בְּיָדוֹ
וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־אֲרַם נַהֲרַיִם אֶל־עִיר נָחוֹר׃ 11 וַיַּבְרֶךְ
הַגְמַלִּים מִחוּץ לָעִיר אֶל־בְּאֵר הַמַּיִם לְעֵת עֶרֶב
12 לְעֵת צֵאת הַשֹּׁאֲבוֹת׃ וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי
אַבְרָהָם הַקְרֶה־נָּא לְפָנַי הַיּוֹם וְעֲשֵׂה חֶסֶד עִם
13 אֲדֹנִי אַבְרָהָם׃ הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וּבְנוֹת
14 אַנְשֵׁי הָעִיר יֹצְאֹת לִשְׁאֹב מָיִם׃ וְהָיָה הַנַּעֲרָ אֲשֶׁר
אֹמַר אֵלֶיהָ הַטִּי־נָא כַדֵּךְ וְאֶשְׁתֶּה וְאָמְרָה שְׁתֵה
וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה אֹתָהּ הֹכַחְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיִצְחָק
15 וּבָהּ אֵדַע כִּי עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנִי׃ וַיְהִי הוּא
טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר יָלְדָה
לִבְתוּאֵל בֶּן־מִלְכָּה אֵשֶׁת נָחוֹר אֲחִי אַבְרָהָם
16 וְכַדָּהּ עַל־שִׁכְמָהּ׃ וְהַנַּעֲרָ טֹבַת מַרְאֶה מְאֹד בְּתוּלָה
וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ וַתֵּרֶד הָעַיְנָה וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל׃
17 וַיָּרָץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְמִיאִינִי נָא מְעַט
18 מַיִם מִכַּדֵּךְ׃ וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדֹנִי וַתְּמַהֵר וַתֹּרֶד כַּדָּהּ
19 עַל־יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ׃ וַתְּכַל לְהַשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם
לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאַב עַד אִם־כִּלּוּ לִשְׁתֹּת׃ 20 וַתְּמַהֵר וַתָּעַר
כַּדָּהּ אֶל־הַשֹּׁקֶת וַתָּרָץ עוֹד אֶל־הַבְּאֵר לִשְׁאֹב וַתִּשְׁאַב
21 לְכָל־גְּמַלָּיו׃ וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֶה לָהּ מַחֲרִישׁ לָדַעַת
22 הַהִצְלִיחַ יְהוָה דַּרְכּוֹ אִם־לֹא׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלּוּ
הַגְּמַלִּים לִשְׁתֹּת וַיִּקַּח הָאִישׁ נֶזֶם זָהָב בֶּקַע מִשְׁקָלוֹ
23 וּשְׁנֵי צְמִידִים עַל־יָדֶיהָ עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלֹם׃ וַיֹּאמֶר
בַּת־מִי אָתְּ הַגִּידִי נָא לִי הֲיֵשׁ בֵּית־אָבִיךְ מָקוֹם־לָנוּ
24 לָלִין׃ וַתֹּאמֶר אֵלָיו בַּת־בְּתוּאֵל אָנֹכִי בֶּן־מִלְכָּה
אֲשֶׁר יָלְדָה לְנָחוֹר׃

GENESIS. Translat.B.Hieron. *Abraam.*

8 *Sin autem mulier noluerit sequi te, nō teneberis iuramēto. filium tantū meum ne reduc-
9 cas illuc. *Posuit ergo seruus manū sub femo-
B re Abraam domini suī; & iurauit illi super ser-
10 mone hoc. *Tulitq́, decem camelos de gregē dñi suī: & abiit, ex omnibus bonis eius portās secum. profectusq́; perrexit in Mesopotamiā
11 ad vrbē Nachor. *Cumq́; camelos fecisset accūbere extra oppidū, iuxta puteum aquæ, vesperè, eo tempore quo solent mulieres egredi
12 ad hauriendā aquā: *Orauit Dñm, dicēs: Dñe Deus domini mei Abraā, occurre, obsecro, mihi hodie: & fac misericordiam cū dño meo A-
13 braā. *Ecce ego sto prope fōtē aquæ, & filiæ habitatorum huius ciuitatis egrediētur ad hau-
14 riendā aquam. *Igitur puella cui dixero, incli na hydriam tuā vt bibam: & illa respōderit, bibe; quin & camelis tuis dabo potū: ipsa est quā præparasti seruo tuo Isaac: & per hoc intelligā, quòd feceris misericordiā cū dño meo
15 Abraam. *Necdum intra se verba cōpleuerat, & ecce Rebecca egrediebatur, filia Bathuel, fi-
C lij Melchę, vxoris Nachor fratris Abraā, habēs
16 hydriam in scapula sua: *Puella decora nimis, virgoq́; pulcherrima, & incognita viro. descēderat autē ad fontem, & impleuerat hydriam
17 aquæ, ac reuertebatur. *Occurritq́; ei seruus, & ait: Pauxillum aquæ mihi ad bibendū præ-
18 be de hydria tua. *Quæ respōdit: Bibe, domine mi. celeriterq́; depositū hydriam super vl-
19 nam suam, & dedit ei potum. *Cumque ille bibisset, adiecit: Quin & camelis tuis hauriā
20 aquam, donec cuncti bibant. *Effundensque hydriam in canalibus, recurrit ad puteum, vt hauriret aquam, & haustam, omnibus came-
21 lis dedit. *Ipse autē contemplabatur eam tacitus, scire volens vtrū prosperum iter suū fecisset Dominus, an non. *Postquā autē biberunt
22 cameli, protulit vir inaures aureas appendentes siclos duos, & armillas totidem pondo si-
23 clorū decem: *dixitq́; ad eam: Cuius es filia? indica mihi. Est in domo patris tui locus ad
24 manendū? *Quæ respōdit: Filia sum Bathuelis, filij Nachor, quem peperit ei Melcha.

8 *Si autem noluerit mulier venire tecum in terram hanc, mundus eris à iuramento meo hoc. tantum filium meum ne reducas illuc. 9 *Et posuit
9 seruus manum suam sub femore Abraam domini sui. & iurauit ei de verbo hoc. 10 *Et accepit ser-
10 uus decem camelos de camelis domini sui, & de omnibus bonis domini sui cum ipso. & surgens abiit in Mesopotamiam, in ciuitatem Nachor.
11 *Et fecit quiescere camelos extra ciuitatem, a-
pud puteum aquæ ad vesperum, quando egrediuntur aquatrices. 12 *Et dixit: Domine Deus do-
mini mei Abraam, prosperum fac coram me hodie: & fac misericordiam cum domino meo Abraam.
13 *Ecce steti in fonte aquæ, at filiæ hominum habi-
tantium ciuitatem egrediuntur ad hauriendam a-
14 quam. *Et erit virgo cui vtique ego dixero, Inclina hydriam tuam, vt bibam: & dixerit mihi, bibe: & camelos tuos potabo, donec vtique cessent
bibentes, hanc præparasti seruo tuo Isaac. & in hoc cognoscam, quòd feceris misericordiam cum domino meo Abraam. 15 *Et factum est antequam perficeret
ipse loquēs in mente, & ecce Rebecca egrediebatur genita Bathuel, filio Melchæ vxoris Nachor fratris Abraam, habens hydriam super humeros.
16 *At virgo erat decora aspectu valdè. virgo erat: vir non cognouit eam. Descendens autem ad fontē, impleuit hydriam, & ascendit. 17 *Cucurrit autē ser-
uus in occursum ipsi, & dixit ei: Pota me parum a-
quæ de hydria tua. 18 *Illa autem dixit: Bibe, domine.
& festinauit, & deposuit hydriam super brachium suum, et potauit eum: 19 *Donec cessauit bibens. et di-
xit, Et camelis tuis hauriam aquam, donec vtique omnes bibant. 20 *Et festinauit, & euacuauit hydriam in adaquatorium: & cucurrit iterum ad puteum, vt hauriret. & hausit aquam omnibus ca-
melis. 21 *At homo considerabat eam: & tacebat, vt cognosceret si prosperam fecit Dominus viam suam, an non. 22 *Factum est autem quando cessa-
uerūt omnes cameli bibere, accepit homo duas inaures aureas, drachmæ ponderis, & duas armillas in manibus eius; decem aureorum pondus earum. et interrogauit eā, 23 *Et dixit: Filia cuius es? indica mihi.
et si est apud patrē tuū locꝰ nobis ad manēdū. 24 *Et dixit ei: Filia Bathuel sū Melcha, quē peperit Nachor.

8 *ἐὰν δὲ μὴ θέλῃ ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετ᾽ ἐοῦ εἰς τὴν γῆν
ταύτην, καθαρὸς ἔσῃ ἀπὸ τοῦ ὅρκου μου τούτου. μόνον τὸν υἱόν μου
9 μὴ ἀποστρέψῃς ἐκεῖ. *Καὶ ἔθηκεν ὁ παῖς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑ-
πὸ τὸν μηρὸν Ἀβραὰμ τοῦ κυρίου αὐτοῦ· καὶ ὤμοσεν αὐτῷ περὶ
10 ῥήματος τούτου. *Καὶ ἔλαβεν ὁ παῖς δέκα καμήλους ἀπὸ τῶν
καμήλων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κυρίου
αὐτοῦ μετ᾽ ἑαυτοῦ. Καὶ ἀναστὰς, ἐπορεύθη εἰς Μεσοποταμίαν
11 εἰς τὴν πόλιν ναχώρ. *Καὶ ἐκοίμισε τὰς καμήλους ἔξω τῆς
πόλεως ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὕδατος τὸ πρὸς ἑσπέραν· ἡνίκα ἐκπο-
12 ρεύονται αἱ ὑδροφόροι. *Καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου
Ἀβραάμ, εὐόδωσόν μοι ἐναντίον ἐμοῦ σήμερον, καὶ ποίησον ἔλεος
13 μετὰ τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ. *ἰδοὺ ἐγὼ ἕστηκα ἐπὶ τὴν πηγὴν
τοῦ ὕδατος, αἱ δὲ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων τῶν οἰκούντων τὴν
14 πόλιν ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ. *καὶ ἔσται ἡ παρθέ-
νος ᾗ ἂν ἐγὼ εἴπω, ἐπίκλινον τὴν ὑδρίαν σου ἵνα πίω. Καὶ εἴ-
πῃ μοι, πίε, καὶ τὰς καμήλους σου ποτιῶ, ἕως ἂν παύσωνται
πίνουσαι, ταύτην ἡτοίμασας τῷ παιδί σου Ἰσαάκ· καὶ ἐν τού-
τῳ γνώσομαι, ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου Ἀβραάμ.
15 *καὶ ἐγένετο πρὸ τοῦ συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα ἐν τῇ
διανοίᾳ· καὶ ἰδοὺ Ῥεβέκκα ἐξεπορεύετο ἡ τεχθεῖσα Βαθουήλ,
υἱῷ Μελχᾶς, τῆς γυναικὸς ναχὼρ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀβραάμ, ἔχου-
16 σα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων. *ἡ δὲ παρθένος ἦν καλὴ τῇ
ὄψει σφόδρα, παρθένος λίαν· ἀνὴρ οὐκ ἔγνω αὐτήν· καταβᾶ-
17 σα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν, ἔπλησε τὴν ὑδρίαν, καὶ ἀνέβη. *ἔδραμε
δὲ ὁ παῖς εἰς συνάντησιν αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, πόσον μοι μι-
18 κρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου. *ἡ δὲ εἶπε, πίε κύριε. Καὶ ἔσπευ-
σε, καὶ καθεῖλε τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτῆς, καὶ ἐ-
19 πότισεν αὐτόν· *ἕως δὲ ἐπαύσατο πίνων. καὶ εἶπε, καὶ ταῖς
20 καμήλοις σου ὑδρεύσομαι, ἕως ἂν πᾶσαι πίωσι. *Καὶ ἐ-
σπευσε, καὶ ἐξεκένωσε τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τὸ ποτιστήριον· καὶ ἔδρα-
με πάλιν ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι· καὶ ὑδρεύσατο πάσαις
21 ταῖς καμήλοις. *ὁ δὲ ἄνθρωπος κατεμάνθανεν αὐτήν·
καὶ παρεσιώπα τοῦ γνῶναι εἰ εὐόδωκε κύριος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ἢ
22 οὔ. *ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐπαύσαντο πάσαι αἱ κάμηλοι πίνου-
σαι, ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος δύο ἐνώπια χρυσᾶ ἀνὰ δραχμὴν ὁλ-
κῆς, καὶ δύο ψέλια ἐπὶ λαῖς χεῖρας αὐτῆς δέκα χρυσῶν ὁλκὴ αὐ-
23 τῶν. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτήν· *καὶ εἶπεν, θυγάτηρ τίνος εἶ; ἀνάγγειλόν
24 μοι. εἰ ἔστι παρὰ τῷ πατρί σου τόπος ἡμῖν καταλῦσαι. *καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, θυγάτηρ Βαθουὴλ εἰμὶ ἐγὼ μελχᾶς, ὃν ἔτεκε τῷ ναχώρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et si noluerit mulier venire post te, eris innocens à maledictione mea hac: tantummodo filium meum ne reducas illuc. 9 Et posuit seruus manum suam sub femore Abraham domini sui: & iurauit illi super verbo hoc. 10 Et tulit seruus decem camelos de camelis domini sui: & abiit, & omnia optima domini sui portans in manu sua. & surrexit, & abiit in Syriam, quæ est iuxta Euphratem, in ciuitatem Nachor. 11 Et accumbere fecit camelos extra ciuitatem, iuxta puteum aquæ, in tempore vespertino, in quo mulieres egrediuntur ad hauriendam aquam. 12 Et ait: Domine Deus domini mei Abraham, occurre, obsecro, mihi hodie; & fac misericordiam cum domino meo Abraham. 13 Ecce ego sto prope fontem aquæ, & filiæ hominum ciuitatis egrediuntur ad hauriendam aquam. 14 Et erit puella cui dixero: Inclina, obsecro, hydriam tuam vt bibam. & dixerit, bibe, & camelos quoque tuos adaquabo; ipsam præparasti seruo tuo Isaac: & in hoc sciam, quòd fecisti misericordiam cum domino meo. 15 Et factum est antequam ille cessasset loqui, ecce Rebecca egrediebatur, quæ nata est Bathuel, filio Melchæ vxoris Nachor, fratris Abrahæ; & hydria sua sustinebat in humero eius. 16 Et puella erat pulchra aspectu valdè; virgo, & vir non cognouerat eam. & descendit ad fontem, & impleuit hydriam suam; & ascendit. 17 Et cucurrit seruus in occursum eius, & ait: Fac me guttare, obsecro, paululum aquæ de hydria tua. 18 Et ait: Bibe, domine mi. & festinauit, & deposuit hydriam super manum suam; & dedit ei bibere. 19 Et cùm cessasset bibere, dixit: Etiam camelis tuis hauriam, donec cessent bibere. 20 Et festinauit, & effudit hydriam suam in canali: & cucurrit iterum ad puteum ad hauriendum, & hausit omnibus camelis eius. 21 Vir autem admirabatur eam tacitus contemplando, vt sciret vtrum prosperassiet Dominus viam suam, an non. 22 Et factum est quando cessauerunt bibere cameli, tulit vir inaurem auream appendentem siclum vnum, & duas armillas super manus eius, appendentes decem siclos auri. 23 Et ait: Cuius filia es tu? indica, obsecro, mihi, si est in domo patris tui locus sufficiens nobis ad manendum. 24 Et dixit ei, Filia Bathuelis ego sum, filij Melchæ, quem peperit de Nachor.

8 וְאִם לָא תֵיבֵי אִתְּתָא לְמֵיתֵי בָּתְרָךְ וְתֶהֱוֵי זַכָּאָ מִקְּיוֹמָתִי דָּא לְחוֹד יָת בְּרִי לָא תְהֵיבִ לְתַמָּן׃
9 וְשַׁוִּי עַבְדָּא יָת יְדֵיהּ תְּחוֹת יַרְכָּא דְּאַבְרָהָם
רִבּוֹנֵיהּ וְקַיֵּים לֵיהּ עַל פִּתְגָמָא הָדֵין׃ 10 וּדְבַר עַבְדָּא עֲשָׂרָה גְּמַלִּין מִגְּמַלֵּי רִבּוֹנֵיהּ וְאָזַל וְכֹל שְׁפַר רִבּוֹנֵיהּ בִּידֵיהּ וְקָם
וַאֲזַל לְאֲרָם נַהֲרַיִם לְקִרְתָּא דְּנָחוֹר׃ 11 וְאַשְׁרֵי גְּמַלַּיָּא כַּבְּרָא לְבָרָא דְּמָיָא לְעֵידָן רַמְשָׁא לְעֵידָן דְּנָפְקָן סָלְיָתָא
לְמִשְׁרֵי מָיָא׃ 12 וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְּרִבּוֹנִי אַבְרָהָם זַמֵּן קֳדָמַי דִּין וְעֲבַד טִיבוּ עִם רִבּוֹנִי אַבְרָהָם׃
13 הָא אֲנָא קָאֵים עַל עֵינָא דְּמָיָא וּבְנָת אֲנָשֵׁי קִרְתָּא נָפְקָן
לְמִשְׁרֵי מָיָא׃ 14 וְהָוֵי עוּלֵימְתָּא דַּאֲמַר לַהּ אַרְכִּינִי כְּעַן קָלְתִיךְ וְאֶשְׁתֵּי וְתֵימַר שְׁתִי וְגַמְלָךְ אַשְׁקֵי יְהֵי זַמִּינְתָּא לְעַבְדָּךְ לְיִצְחָק
וּבַהּ אִדַּע דְּעֲבַדְתְּ טִיבוּ עִם רִבּוֹנִי׃ 15 וַהֲוָה הוּא עַד לָא שֵׁצִי לְמַלָּלָא וְהָא רִבְקָה נְפָקָה דְּיִתְיְלִידַת לִבְתוּאֵל בַּר מִלְכָּה
אִתַּת אֲחוּהִי דְּאַבְרָהָם וְקוּלְחַהּ עַל כְּתְפָהּ׃ 16 וְעוּלֵימְתָּא שַׁפִּירַת חֵזוּ לְחַדָּא וּבְתוּלְתָּא לְעֵינָא וּכְלָא קַלְחָה וְסַלְּיָקָה׃
17 וְרָהֲטָ עַבְדָּא לְקַדָּמוֹהָ וַאֲמַר אַטְעִימְנִי כְּעַן זְעִיר מִנָּא מִקֻּלְחָיִךְ׃ 18 וַאֲמָרַת אַשְׁקִי רִבּוֹנִי וְאוֹחְיָאת וְנָחֵתַת קוּלְחַהּ לְבֵיהּ עַל יְדַהּ וְאַשְׁקִיוֹ׃
19 וְשֵׁצִי לְאַשְׁקוֹיֵהּ וַאֲמָרַת אַף לִגְמָלָךְ אֶסְלֵי עַד דִּיסַפְקָן לְמִשְׁתֵּי׃ 20 וְאוֹחְיָאת וְנָפְצַת קוּלְחַהּ לְבֵיהּ וְרָהֲטַת עוֹד
לְבֵירָא לְמִסְלֵי וְסָלְקַת לְכָל גְּמָלוֹהִי׃ 21 וּגְבַרָא שְׁהֵי לַהּ מְסַתְכַּל שָׁתִיק לְמִידַע הֲהַצְלַח יְיָ אָרְחֵיהּ אִם לָא׃
22 וַהֲוָה כַּד סַפְקוּ גְּמַלַּיָּא לְמִשְׁתֵּי וְנָסֵיב גְּבַרָא קְדָשָׁא דְּדַהֲבָא חֲקַל עֶשְׂרִין דִּינָרִין שְׁקִיל וְזָנֵהּ תְּרֵין שִׁירַיִן עַל יְדָהָא מִתְקַל עֲשַׂר סְלָעִין דִּדְהַב מִתְקַלְהוֹן׃
23 וַאֲמַר בַּת מַן אַתְּ חַוִּי לְנָא לְמֵימָר הַאִית בֵּית אֲבִיךְ אֲתָר לָנָא לְמֵבָת׃ 24 וַאֲמָרַת לֵיהּ בַּת בְּתוּאֵל אֲנָא בַּר מִלְכָּה דִּילְדַת לְנָחוֹר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוא רַב עִמָּנוּ גַּם־
כו מָקוֹם לָלִין: וַיִּקֹּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה: וַיֹּאמַר
כז בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר לֹא־עָזַב
חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ מֵעִם אֲדֹנִי אָנֹכִי בַּדֶּרֶךְ נָחַנִי יְהוָה
כח בֵּית אֲחֵי אֲדֹנִי: וַתָּרָץ הַנַּעֲרָ וַתַּגֶּד לְבֵית אִמָּהּ
כט כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וּלְרִבְקָה אָח וּשְׁמוֹ לָבָן וַיָּרָץ
לָבָן אֶל־הָאִישׁ הַחוּצָה אֶל־הָעָיִן: וַיְהִי כִּרְאֹת
אֶת־הַנֶּזֶם וְאֶת־הַצְּמִדִים עַל־יְדֵי אֲחֹתוֹ וּכְשָׁמְעוֹ
אֶת־דִּבְרֵי רִבְקָה אֲחֹתוֹ לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר אֵלַי
הָאִישׁ וַיָּבֹא אֶל־הָאִישׁ וְהִנֵּה עֹמֵד עַל־הַגְּמַלִּים
עַל־הָעָיִן: וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ יְהוָה לָמָּה תַעֲמֹד בַּחוּץ
וַאֲנִכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת וּמָקוֹם לַגְּמַלִּים: וַיָּבֵא הָאִישׁ
הַבַּיְתָה וַיְפַתַּח הַגְּמַלִּים וַיִּתֵּן תֶּבֶן וּמִסְפּוא לַגְּמַלִּים
וּמַיִם לִרְחֹץ רַגְלָיו וְרַגְלֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ:
לג וַיָּשֶׂם לְפָנָיו לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר לֹא אֹכַל עַד אִם־דִּבַּרְתִּי
לד דְּבָרָי וַיֹּאמֶר דַּבֵּר: וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אָנֹכִי:
לה וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אֲדֹנִי מְאֹד וַיִּגְדָּל וַיִּתֶּן לוֹ צֹאן
וּבָקָר וְכֶסֶף וְזָהָב וַעֲבָדִם וּשְׁפָחֹת וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים:
לו וַתֵּלֶד שָׂרָה אֵשֶׁת אֲדֹנִי בֵּן לַאדֹנִי אַחֲרֵי זִקְנָתָהּ
וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ: וַיַּשְׁבִּעֵנִי אֲדֹנִי
לֵאמֹר לֹא־תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר
לח אָנֹכִי יֹשֵׁב בְּאַרְצוֹ: אִם־לֹא אֶל־בֵּית אָבִי תֵּלֵךְ
לט וְאֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי: וָאֹמַר אֶל־
מ אֲדֹנִי אֻלַי לֹא־תֵלֵךְ הָאִשָּׁה אַחֲרָי: וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה
אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנָיו יִשְׁלַח מַלְאָכוֹ אִתָּךְ וְהִצְלִיחַ
דַּרְכֶּךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמִבֵּית אָבִי:
מא אָז תִּנָּקֶה מֵאָלָתִי כִּי תָבוֹא אֶל־מִשְׁפַּחְתִּי וְאִם־לֹא
יִתְּנוּ לָךְ וְהָיִית נָקִי מֵאָלָתִי: וָאָבֹא הַיּוֹם אֶל־הָעָיִן
וָאֹמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אִם־יֶשְׁךָ נָא מַצְלִיחַ
מב דַּרְכִּי אֲשֶׁר אָנֹכִי הֹלֵךְ עָלֶיהָ:

GENESIS. Translat. B. Hieron. *Abraam.*

25 *Et addidit, dicens: Palearũ quoq; & fœni plu-
rimũ est apud nos, & locus spatiosus est ad ma-
26 nẽdũ. *Inclinauit se homo: & adorauit Dñm,
27 *dicẽs: Benedict⁹ dñs Deus domini mei Abraã,
D qui nõ abstulit misericordiã & veritatem suã
à dño meo: & recto itinere me perduxit in do-
28 mũ fratris domini mei. *Cucurrit itaq; puella,
& nunciauit in domũ matris suæ oĩa quæ au-
29 dierat. *Habebat autẽ Rebecca fratrẽ nomine
Laban, qui festinus egressus est ad hominẽ vbi
30 erat fons. *Cũq; vidisset inaures & armillas in
manibus sororis suæ, & audisset cuncta verba
referẽtis hæc, locutus est mihi homo, venit ad
31 virũ, qui stabat iuxta camelos & prope fõtem
aquæ. *Dixitq; ad eum: Ingredere, benedicte
Domini. Cur foris stas? Præparaui domum, &
32 locum camelis tuis. *Et introduxit eum in ho
spitium, ac destrauit camelos, dedítque paleas
& fœnum, & aquam ad lauandos pedes came-
33 lorum & virorum, qui venerant cum eo. *Et
appositus est in conspectu eius panis. qui ait:
Nõ comedam, donec loquar sermones meos,
34 respondit ei: Loquere. *At ille: Seruus, inquit,
35 Abraam sum. *Et Dominus benedixit domino
meo valdè, & magnificatus est, & dedit ei oues
36 & boues, argentum & aurum, seruos & ancil-
las, camelos & asinos. *Et peperit Sara vxor
domini mei filium domino meo in senectute
37 sua: dedítque illi omnia quæ habuerat. *Et
adiurauit me dominus meus, dicens: Non ac-
cipies vxorem filio meo de filiabus Chanane-
38 orum, in quorum terra habito: *Sed ad do-
mum patris mei perges: & de cognatione mea
39 accipies vxorem filio meo. *Ego verò respon-
di domino meo: Quid si noluerit venire me-
40 cum mulier? *Dominus ait; In cuius cõspectu
E ambulo, mittet angelum suum tecum; & dири-
get viam tuam; accipiésque vxorem filio meo
de cognatione mea, & de domo patris mei.
41 *Innocens eris à maledictione mea, cùm ve-
neris ad proximos meos, & non dederint tibi.
42 *Veni ergo hodie ad fontẽ aquæ, & dixi: Do-
mine Deus domini mei Abraham, si direxisti
viam meam in qua nunc ambulo.

תרגום אונקלוס

כה וַאֲמַרַת לֵיהּ אַף חֲבֵנָא אַף כֵּיסְמָא מְנֵי עִמָּנָא אַף אֲתַר כְּשַׁר לְמִבָּת:
כו וּכְרַע גַּבְרָא וְסָגִיד קֳדָם יְיָ:
כז וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהֵיהּ דְּרִבּוֹנִי אַבְרָהָם דְּלָא שְׁבַק טִיבוּתֵיהּ וְקוּשְׁטֵיהּ מִן רִבּוֹנִי אֲנָא בְּאוֹרַח קִשְׁטָא מְדַבַּרְנִי יְיָ בֵּית אֲחוֹהִי דְּרִבּוֹנִי:
כח וְרָהֲטָה עוּלֵימְתָא וְחַוִּית לְבֵית אִמַּהּ כְּפִתְגָמַיָּא הָאִלֵּין:
כט וְלְרִבְקָה אָחָא וּשְׁמֵיהּ לָבָן וְרָהֵט לָבָן לְוַת גַּבְרָא לְבָרָא לְוַת עֵינָא:
ל וַהֲוָה כַּד חֲזָא יָת קְדָלַיָּא וְיָת שִׁירָיָא עַל יְדֵי אֲחָתֵיהּ וְכַד שְׁמַע יָת פִּתְגָמֵי רִבְקָה אֲחָתֵיהּ לְמֵימַר כְּדֵין מַלֵּיל עִמִּי גַּבְרָא וַאֲתָא לְוַת גַּבְרָא וְהָא קָאֵים עַל גַּמְלַיָּא עַל עֵינָא:
לא וַאֲמַר בְּרִיכָא דַּיְיָ לְמָה תְּעֵי בְּרָא וַאֲנָא פַּנֵּיתִי בֵּיתָא וַאֲתַר כְּשַׁר לְגַמְלַיָּא:
לב וְעָאל גַּבְרָא לְבֵיתָא וְשַׁרֵי גַּמְלַיָּא וְיָהַב תִּבְנָא וְעַלְיָא לְגַמְלַיָּא וּמַיָּא לְאַסָּאָה רַגְלוֹהִי דְּגַבְרָא וְרַגְלֵי גֻּבְרַיָּא דְּעִמֵּיהּ:
לג וְשִׁוִּיאוּ קֳדָמוֹהִי לְמֵיכַל וַאֲמַר לָא אֵיכוֹל עַד דְּאֲמַלֵּיל פִּתְגָמַי וַאֲמַר
לד מַלֵּיל: וַאֲמַר עַבְדָּא דְאַבְרָהָם אֲנָא:
לה וַיְיָ בָּרַךְ יָת רִבּוֹנִי לַחְדָּא וּרְבָא וְיָהַב לֵיהּ עָנָן וְחִירִין וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא וְעַבְדִין וְאַמְהָן
לו וּגְמַלִּין וְחֲמָרִין: וְיָלְדַת שָׂרָה אִתַּת רִבּוֹנִי בַּר לְרִבּוֹנִי בַּר לְסִבְתֵּיהּ וְיָהַב לֵיהּ יָת כָּל דְּלֵיהּ:
לז וְקַיֵּים עֲלַי רִבּוֹנִי לְמֵימַר לָא תִּסַּב אִתְּתָא לִבְרִי מִבְּנָתָא דְּכְנַעֲנָאֵי דַּאֲנָא יָתֵב בְּאַרְעֵהוֹן:
לח אֱלָהֵין לְבֵית אַבָּא תֵּיזֵל וּלְזַרְעִיתִי וְתִסַּב אִתְּתָא לִבְרִי:
לט וַאֲמַרִית לְרִבּוֹנִי מָא דִּין לְמֵיזַל אִתְּתָא בָּתְרָי:
מ וַאֲמַר לִי יְיָ דְּפַלְחִית קֳדָמוֹהִי יְשַׁלַּח מַלְאֲכֵיהּ עִמָּךְ וְיַצְלַח אוֹרְחָךְ וְתִסַּב אִתְּתָא לִבְרִי מִזַּרְעִיתִי וּמִבֵּית אַבָּא:
מא כְּבֵן תְּהֵא זַכָּאי מִמֻּמְתִּי אֲרֵי תֵּיזֵל לְזַרְעִיתִי וְאִם לָא יִתְּנוּן לָךְ וְתְהֵא זַכָּאי מִמֻּמְתִּי:
מב וַאֲתֵיתִי יוֹמָא דֵּין לְעֵינָא וַאֲמַרִית יְיָ אֱלָהֵיהּ דְּרִבּוֹנִי אַבְרָהָם אִם אִיתְּךָ רָעֵינָא קֳדָמָךְ לְאַצְלָחָא אוֹרְחִי דְּאֲנָא אָזֵיל עֲלַהּ:

25 *καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἄχυρα καὶ χορτάσματα πολλὰ παρ' ἡ-
26 μῖν, καὶ τόπος ἵ καταλῦσαι. *καὶ εὐδοκήσας ὁ ἄνθρω-
27 πος, προσεκύνησε τῷ κυρίῳ. *καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύ-
ριός ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου Αβραάμ· ὃς οὐκ ἐγκατέλιπες τὸ δι-
καιοσύνιόν σου καὶ τὸ ἀληθινόν ἀπὸ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ·
ἐμέ τε εὐόδωσε κύριος εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφιδοῦ τοῦ κυρίου μου
28 λαβεῖν γυναῖκα τῷ υἱῷ αὐτοῦ. *καὶ δραμοῦσα ἡ παῖς ἀνή-
γγειλεν εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτῆς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.
29 *τῇ δὲ ῥεβέκκᾳ ἦν ἀδελφὸς, ᾧ ὄνομα λάβαν· καὶ ἔδραμε
30 λάβαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἔξω ἐπὶ τὴν πηγήν. *ἐγέ-
νετο ἡνίκα εἶδε τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλια ἐπὶ τὰς δύο χεῖρας τῆ
ἀδελφῆς αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἤκουσε τὰ ῥήματα ῥεβέκκας τῆς ἀδελ-
φῆς αὐτοῦ, λέγουσης· ὅτω λελάληκέ μοι ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἦλ-
θε πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἑστηκότος αὐτοῦ ἐπὶ τῶν καμήλων ἐπὶ τ
31 πηγῆς· *καὶ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο εἴσελθε εὐλογητὸς κυρίου·
καὶ ἵνατί ἕστηκας ἔξω; ἐγὼ ἡτοίμασα τὸν οἶκον, καὶ τόπον
32 ταῖς καμήλοις. *εἰσῆλθε δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν οἶκον. καὶ
ἀπέζαξε τὰς καμήλους· καὶ ἔδωκεν ἄχυρα καὶ χορτάσματα
ταῖς καμήλοις, καὶ ὕδωρ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ποσὶ τῶν ἀν-
33 δρῶν τῶν μετ' αὐτοῦ. *καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτους φαγεῖν·
καὶ εἶπεν, οὐ μὴ φάγω, ἕως οὗ λαλήσω τὰ ῥήματά μου·
34 καὶ εἶπε, λάλησον. *καὶ εἶπε, παῖς Αβραὰμ εἰμὶ ἐγώ.
35 *κύριος δὲ εὐλόγησε τὸν κύριόν μου σφόδρα· καὶ ὑψώθη· καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ πρόβατα καὶ μόσχους, χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ παῖ-
36 δας καὶ παιδίσκας, καμήλους καὶ ὄνους. *καὶ ἔτεκε Σάρρα
ἡ γυνὴ τοῦ κυρίου μου υἱὸν ἕνα τῷ κυρίῳ μου, μετὰ τὸ γηρᾶσαι αὐ-
37 τόν. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὅσα ἦν αὐτῷ. *καὶ ὡρκίσε με ὁ κύ-
ριός μου, λέγων· οὐ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἀπὸ τῶν θυγα-
38 τέρων τῶν χαναναίων, ἐν οἷς ἐγὼ παροικῶ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. *ἀλλ'
εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου πορεύσῃ καὶ εἰς τὴν φυλήν μου, καὶ λήψῃ
39 γυναῖκα τῷ υἱῷ μου. *καὶ εἶπα τῷ κυρίῳ μου, μήποτε οὐ πο-
40 ρεύσεται ἡ γυνὴ μετ' ἐμοῦ. *καὶ εἶπέ μοι, κύριος ὁ θεὸς ᾧ εὐηρέ-
στησα ἐναντίον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀποστελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ μεθ' ὑμῶν,
καὶ εὐοδώσει τὴν ὁδόν σου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἀπὸ τῆς φυ-
41 λῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. *τότε ἀθῷος ἔ-
σῃ ἀπὸ τῆς ἀρᾶς μου. ἡνίκα γὰρ ἐὰν ἔλθῃς εἰς τὴν ἐμὴν φυλήν,
καὶ μὴ δῶσί σοι, ἔσῃ ἀθῷος ἀπὸ τῆ ὁρκισμοῦ σου. *καὶ ἦλθον σή-
μερον ἐπὶ τὴν πηγήν, εἶπον, κύριε ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου Αβρα-
ὰμ, εἰ σὺ εὐοδοῖς τὴν ὁδόν μου, ἐν ᾗ ἐγὼ ἰοῦν ἐγὼ πορεύομαι ἐν αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et ait ei: Etiam palearum & pabuli multum est apud nos: locus quoque sufficiens ad manendum. [25] Et flexit vir genua sua: & adoranit coram Domino. [27] Et ait: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non dimisit misericordiam suam, & veritatem suam à domino meo: & recta via duxit me Dominus in domum fratris domini mei. [28] Et cucurrit puella, & nunciauit in domo matris suæ verba hæc. [29] Erat autem Rebeccæ frater, & nomen eius Laban: & cucurrit Laban ad virum foras ad fontem. [30] Et factum est, cùm vidisset inaurem & armillas in manibus sororis suæ, & cùm audisset verba Rebeccæ sororis suæ, dicentis, Hæc locutus est mecum vir. venitque ad virum; & ecce stabat iuxta camelos prope fontem. [31] Et ait: Ingredere, benedicte Domini: cur stas foris? ego autem præparaui domũ, & locum aptum camelis. [32] Et ingressus est vir in domum, & soluit camelos, & dedit paleas & pabulum camelis, & aquam ad lauandos pedes eius, & pedes virorum qui erant cum eo. [33] Et posuerunt coram eo cibum: & ait: Non comedam, donec loquar sermones meos. & dixit, Loquere. [34] Et ait: Seruus Abrahæ ego sum. [35] Et Dominus benedixit domino meo valdè: & magnificatus est: & dedit ei oues & boues, & argentum & aurum, & seruos, & ancillas, & camelos & asinos. [36] Et peperit Sara vxor domini mei filium domino meo postquam senuit: dedítque illi omnia quæ habebat. [37] Et adiurauit me dominus meus, dicens: Non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, in quorum terra ego habito: [38] Sed ad domum patris mei ibis, & ad cognationem meam; & accipies vxorem filio meo. [39] Et dixi domino meo: Fortè non veniet mulier post me. [40] Et dixit mihi: Dominus in cuius conspectu ego seruio, mittet angelum suum tecum, & diriget viam tuam: & accipies vxorem filio meo de cognatione mea, & de domo patris mei. [41] Tunc eris innocens à maledictione mea, quando ieris ad cognationem meam: & si non dederint tibi, eris innocens à maledictione mea. [42] Et veni hodie ad fontem: & dixi: Domine Deus domini mei Abraham, si est voluntas coram te, vt dirigas viam meam in qua nunc ego ambulo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

43 * הִנֵּה אָנֹכִי נִצָּב עַל־עֵין הַמָּיִם וְהָיָה הָעַלְמָה
הַיֹּצֵאת לִשְׁאֹב וְאָמַרְתִּי אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי־נָא מְעַט
44 מַיִם מִכַּדֵּךְ׃ * וְאָמְרָה אֵלַי גַּם־אַתָּה שְׁתֵה וְגַם
לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב הִוא הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֹכִיחַ יְהוָה לְבֶן
45 אֲדֹנִי׃ * אֲנִי טֶרֶם אֲכַלֶּה לְדַבֵּר אֶל־לִבִּי וְהִנֵּה
רִבְקָה יֹצֵאת וְכַדָּהּ עַל־שִׁכְמָהּ וַתֵּרֶד הָעֵינָה וַתִּשְׁאָב
46 וָאֹמַר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי נָא׃ * וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ
מֵעָלֶיהָ וַתֹּאמֶר שְׁתֵה וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה וָאֶשְׁתְּ
47 וְגַם הַגְּמַלִּים הִשְׁקָתָה׃ * וָאֶשְׁאַל אֹתָהּ וָאֹמַר
בַּת־מִי אָתְּ וַתֹּאמֶר בַּת־בְּתוּאֵל בֶּן־נָחוֹר אֲשֶׁר
יָלְדָה־לּוֹ מִלְכָּה וָאָשִׂם הַנֶּזֶם עַל־אַפָּהּ וְהַצְּמִידִים
48 עַל־יָדֶיהָ׃ * וָאֶקֹּד וָאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה וָאֲבָרֵךְ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אֲשֶׁר הִנְחַנִי בְּדֶרֶךְ אֱמֶת
49 לָקַחַת אֶת־בַּת־אֲחִי אֲדֹנִי לִבְנוֹ׃ * וְעַתָּה
אִם־יֶשְׁכֶם עֹשִׂים חֶסֶד וֶאֱמֶת אֶת־אֲדֹנִי
הַגִּידוּ לִי וְאִם־לֹא הַגִּידוּ לִי וְאֶפְנֶה עַל־יָמִין אוֹ
50 עַל־שְׂמֹאל׃ * וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵיְהוָה
יָצָא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ־טוֹב׃
51 * הִנֵּה רִבְקָה לְפָנֶיךָ קַח וָלֵךְ וּתְהִי אִשָּׁה לְבֶן
52 אֲדֹנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עֶבֶד
אַבְרָהָם אֶת־דִּבְרֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה לַיהוָה׃
53 * וַיּוֹצֵא הָעֶבֶד כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּבְגָדִים וַיִּתֵּן
לְרִבְקָה וּמִגְדָּנוֹת נָתַן לְאָחִיהָ וּלְאִמָּהּ׃ * וַיֹּאכְלוּ
54 וַיִּשְׁתּוּ הוּא וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עִמּוֹ וַיָּלִינוּ וַיָּקוּמוּ
בַבֹּקֶר וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֻנִי לַאדֹנִי׃ * וַיֹּאמֶר אָחִיהָ וְאִמָּהּ
55 תֵּשֶׁב הַנַּעַר אִתָּנוּ יָמִים אוֹ עָשׂוֹר אַחַר תֵּלֵךְ׃
56 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַל־תְּאַחֲרוּ אֹתִי וַיהוָה הִצְלִיחַ דַּרְכִּי
57 שַׁלְּחוּנִי וְאֵלְכָה לַאדֹנִי׃ * וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא לַנַּעַר
58 וְנִשְׁאֲלָה אֶת־פִּיהָ׃ * וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ
הֲתֵלְכִי עִם־הָאִישׁ הַזֶּה וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ׃

43 * Ecce ſto iuxta fontem aquæ: & virgo quæ
egredietur ad hauriendã aquã, audierit à me,
da mihi pauxillum aquæ ad bibendũ de hy-
44 dria tua: * Et dixerit mihi: Et tu bibe, & came-
lis tuis hauriam: ipſa eſt mulier quam præpa-
45 rauit Dominus filio domini mei. * Cumq; hæc
tacitus mecum voluerem, apparuit Rebecca,
veniens cum hydria quã portabat in ſcapula:
deſcẽditq; ad fontem, & hauſit aquam. Et aio
46 ad eam: Da mihi paululũ bibere. * Quæ feſti-
nans depoſuit hydriã de humero, & dixit mi-
hi, Et tu bibe, & camelis tuis tribuam potum.
47 Bibi, & adaquauit camelos. * Interrogauiq́ue
eam, & dixi: Cuius es filia? quæ reſpondit: Fi-
F lia Bathuelis ſum, filij Nachor, quem peperit
ei Melcha. ſuſpendi itaque inaures ad ornan-
dam faciem eius, & armillas poſui in manibus
48 eius. * Pronuſq́ue adoraui Dominum, bene-
dicens domino Deo domini mei Abraam; qui
perduxit me recto itinere, vt ſumerem filiã fra-
49 tris dñi mei filio eius. * Quamobrem ſi facitis
miſericordiam & veritatem cum domino meo,
indicate mihi. ſin autem aliud placet, & hoc
dicite mihi; vt vadam ad dexteram ſiue ad ſi-
50 niſtram. * Reſponderuntq́; Laban & Bathuel:
A Domino egreſſus eſt ſermo. non poſſumus
extra placitum eius quicquã aliud loqui tecũ.
51 * En Rebecca coram te eſt: tolle eam, & pro-
ficiſcere: & ſit vxor filij dñi tui, ſicut locutus
52 eſt Dñs. * Quod cùm audiſſet puer Abraã, pro
cidẽs adorauit in terrã Dñm. * Prolatiſq́; valis
53 argẽteis & aureis, ac veſtibus, dedit ea Rebec-
cæ, p munere. fratribus quoq; eius & matri,
54 dona obtulit. * Inito conuiuio veſcentes pari-
ter & bibẽtes, manſerũt ibi. Surgens autẽ ma-
nè, locutus eſt puer: Dimittite me vt vadam ad
55 dominum meum. * Reſponderuntq́; frater eius
& mater: Maneat puella ſaltem decem dies a-
56 pud nos, & poſteà proficiſcetur. * Nolite, ait,
me retinere: quia Dñs direxit viam meam. Di-
57 mittite me, vt pergam ad dñm meum. * Et di-
xerunt: Vocemus puellã, & quæramus ipſius
58 volũtatẽ. * Cũq; vocata veniſſet, ſciſcitati ſunt:
G Vis ire cum homine iſto? Quæ ait: Vadam.

43 * ἰδὺ ἐφέστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, καὶ αἱ θυγατέρες
τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεως ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ.
καὶ ἔσται ἡ παρθένος, ἣν ἂν ἐγὼ εἴπω, πόπισόν με μικρὸν ὕδωρ
44 ἀπὸ τῆς ὑδρίας σου, * καὶ εἴπῃ μοι, πίε σύ, καὶ ταῖς καμήλοις
σου ὑδρεύσομαι· αὐτὴ γυνὴ ἣν ἡτοίμασε κύριος τῷ παι-
δὶ τοῦ θεραπόντι σου Ἰσαάκ· καὶ ἐν τούτῳ γνώσομαι ὅτι ἐποίησας ἔ-
45 λεος τῷ κυρίῳ μου ἀβραάμ. * καὶ ἐγένετο πρὸ τοῦ με
συντελέσαι λαλοῦντα τῇ διανοίᾳ μου· καὶ ἰδὺ ἐξῄει ῥεβέκ-
κα ἐξεπορεύετο ἔχουσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ κα-
τέβη ἐπὶ τὴν πηγήν, ἐ ὑδρεύσατο. καὶ εἶπα αὐτῇ, πότι-
46 σόν με μικρὸν ὕδωρ. * ἐ σπευσασα καθεῖλε τὴν ὑδρίαν
αὐτῆς ἀφ' ἑαυτῆς· καὶ εἶπε, πίε σὺ, καὶ τὰς καμήλους σου πο-
47 τῶ. καὶ ἔπιον, καὶ τὰς καμήλους μου ἐπότισε. * καὶ ἠρώ-
τησα αὐτὴν, καὶ εἶπα, τίνος θυγάτηρ εἶ, ἀνάγγειλόν μοι. ἡ δὲ
εἶπε, θυγάτηρ Βαθουὴλ εἰμὶ ἐγὼ τοῦ ναχὼρ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ
μελχά· καὶ ἔθηκα αὐτὴ τὰ ἐνώπια καὶ τὰ ψέλια περὶ
48 τὰς χεῖρας αὐτῆς. * ἐ εὐδοκήσας προσεκύνησα τῷ κυρίῳ·
καὶ εὐλόγησα κύριον τὸν θεὸν τοῦ κυρίου μου ἀβραάμ· ὃς εὐ-
θυώρησέ με ἐν ὁδῷ ἀληθείας λαβεῖν τὴν θυγατέρα τοῦ ἀδελ-
49 φοῦ τοῦ κυρίου μου τῷ υἱῷ αὐτοῦ. * εἰ οὖν ποιεῖτε ὑμεῖς ἔλεος ἐ
δικαιοσύνην πρὸς τὸν κύριόν μου, ἀπαγγείλατέ μοι. εἰ δὲ μή,
ἀπαγγείλατέ μοι ἵνα ἐπιστρέψω εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά.
50 * ἀποκριθέντες δὲ λάβαν καὶ βαθουὴλ εἶπον· παρὰ κυρίου
ἐξῆλθε τὸ πρᾶγμα τοῦτο· οὐ δυνησόμεθά σοι ἀντιπεῖν κακὸν
51 ἢ καλόν. * ἰδὺ ῥεβέκκα ἐνώπιόν σου, λαβὼν ἀπότρεχε· καὶ
ἔστω γυνὴ τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου σου, καθὰ ἐλάλησε κύριος.
52 * ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσεν ὁ παῖς ἐ ἀβραὰμ τῶν ῥημά-
53 των αὐτῶν, προσεκύνησεν τῷ θεῷ τὴν γῆν τῷ κυρίῳ. * ἐ προ-
σενέγκας ὁ παῖς σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ χρυσᾶ, καὶ ἱματισμόν, ἔδωκε
τῇ ῥεβέκκα. ἐ δῶρα ἔδωκε τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, καὶ τῇ μητρὶ αὐ-
54 τῆς. * ἐ ἔφαγον ἐ ἔπιον αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ
ἐκοιμήθησαν. ἐ ἀναστὰς ὁ παῖς, εἶπεν ἐκπέμψατέ
55 με, ἵνα ἀπέλθω πρὸς τὸν κύριόν μου. * εἶπον δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
τῆς καὶ μήτηρ, μενάτω ἡ παρθένος μεθ' ἡμῶν ἡμέρας ὡσεὶ δέκα· ἐ
56 μὴ ἀπελεύσεται. * ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, μὴ καλέσητέ με.
ἐ κύριος εὐώδωσε τὴν ὁδόν μου, ἐκπέμψατέ με ἵνα ἀπέλ-
57 θω πρὸς τὸν κύριόν μου. * εἶπον δὲ, καλέσωμεν τὴν παῖδα,
58 καὶ ἐρωτήσωμεν τὸ στόμα αὐτῆς. * ἐ ἐκάλεσαν τὴν ῥεβέκκα, ἐ εἶπον
αὐτῇ· πορεύσῃ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἡ δὲ εἶπε, πορεύσομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Ecce ego ſto iuxta fontem aquæ: & erit puella quæ egreſſa fuerit ad hauriendum, & dixero ei, Da mihi, obſecro, paululum aquæ ad biben-
dum de hydria tua: 44 Et dixerit mihi: Tu quoque bibe, & etiam camelis tuis hauriam: ipſa eſt mulier quam præparauit Dominus filio domini
mei. 45 Antequam ceſſarem loqui cum corde meo; ecce Rebecca egrediebatur, & hydria ſua ſuper humerum eius erat: deſcendítque ad fontem,
& impleuit illam. & dixi ei: Da mihi bibere, obſecro. 46 Et feſtinauit, & depoſuit hydriam ſuam de ſuper ſe: & dixit, Bibe; & etiam camelis tuis
potum dabo, & bibi; camelos quoque adaquauit. 47 Et interrogaui eam, & dixi: Cuius filia es tu? & ait; Filia Bathuelis, filij Nachor, quem peperit
ei Melcha. & poſui inaurem ſuper faciem eius, & armillas ſuper manus eius. 48 Et flexi genua, & adoraui coram Domino: & benedixi domino
Deo domini mei Abraham, qui duxit me in viam rectam, vt acciperem filiam fratris domini mei filio ſuo. 49 Et nunc ſi vos facitis miſericordiam
& veritatem cum domino meo, annunciate mihi. ſi autem non, indicate mihi; & diuertam ad dexteram aut ad ſiniſtram. 50 Reſpondítque Laban &
Bathuel, & dixerunt: A facie Domini egreſſus eſt ſermo: non poſſumus nos loqui tecum malum aut bonum. 51 Ecce Rebecca coram te eſt. tol-
le eam, & vade; & ſit vxor filio domini tui, ſicut locutus eſt Dominus. 52 Et factum eſt cùm audiſſet ſeruus Abrahæ verba eorum, adorauit in
terra coram Domino. 53 Et protulit ſeruus vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtes, & dedit Rebeccæ; & munera dedit fratri eius & matri. 54 Et
comederunt & biberunt, ille & viri qui erant cum eo: & dormierunt, & ſurrexerunt manè. Et dixit: Mittite me ad dominum meum. 55 Et dixit
frater eius & mater: Maneat puella nobiſcum aliquo tempore, aut decem menſibus; & poſteà ibit. 56 Et dixit eis: Ne retineatis me: Dominus au-
tem ditexit viam meam: dimittite me vt vadam ad dominum meum. 57 Dixeruntque, Vocemus puellam, & audiamus quid ipſa dicat.
58 Vocauerunt Rebeccam, & dixerunt ei: Nunquid ibis cum viro iſto? & dixit, Vadam.

תרגום אונקלוס

43 הָא אֲנָא קָאֵם עַל עֵינָא דְמַיָּא וְהָהִי עוּלֵימְתָא דְתִפּוֹק לְמִסְחֵי וְאֵימַר לַהּ אַשְׁקִינִי כְּעֵן זְעִיר מִיָּא מִבּוּקְלָהִיךְ׃ 44 וְתֵימַר לִי אַף אַתְּ שְׁתֵי
וְאַף לִגְמָלָיִךְ אֶמְלֵי הִיא אִתְּתָא דְזַמִּין יְיָ לְבַר רִבּוֹנִי׃ 45 עַד לָא שֵׁצֵיתִי לְמַלָּא עִם לִבִּי וְהָא רִבְקָה נְפָקַת וְקוּלְחָהּ עַל כְּתְפָּהּ
וְחָתַת לְעֵינָא וְסָלְקַת אִתְּתָא קוּלְחָהּ כַּעֲלָתָהּ וַאֲמָרַת אֲשְׁתֵי וְאַף גְּמָלַיִךְ אַשְׁקֵי וְשָׁתֵיתִי וְאַף 46 גְּמָלַיָּא אַשְׁקַיאַת׃ וְאוֹחֵיתִי אַחֲתָהּ דְמִן עִלָּוָתָהּ קוּלְחָהּ מֵעֲלָהּ וַאֲמָרַת אֲשְׁתֵי וְאַף גְּמָלַיִךְ אַשְׁקֵי וְשָׁתֵיתִי וְאַף
גְּמָלַיָּא וְסָלְקַת וְאַשְׁקִיאַת׃ 47 וְשָׁאֲלֵית יַתַּהּ וַאֲמָרִית בַּת מַן אַתְּ בְּרַת בְּתוּאֵל בַּר נָחוֹר דִילַדַת לֵיהּ מִלְכָּה וְשַׁוִּיתִי קְדָשָׁא עַל אַפָּהּ וְאַע
וְאַתְקִינַת עַל יְדָהִי׃ 48 וְכַרְעֵית וְסָגֵדִית קֳדָם יְיָ וּבָרֵכִית יָת יְיָ אֱלָהִיהּ דְרִבּוֹנִי אַבְרָהָם דְדַבְּרַנִי בְּאוֹרַח קְשׁוֹט לְמִסַּב יָת בְּרַת
אָחוּהִי דְרִבּוֹנִי לִבְרֵיהּ׃ 49 וּכְעַן אִם אִיתְכוֹן עָבְדִין טִיבוּ וּקְשׁוֹט עִם רִבּוֹנִי חַוּוֹ לִי וְאִם לָא חַוּוֹ לִי וְאֶפְנֵה עַל יַמִּינָא אוֹ עַל שְׂמָאלָא׃
50 וְאָתִיב לְבָן וּבְתוּאֵל וַאֲמָרוּ מִן קֳדָם יְיָ נְפַק פִּתְגָמָא לֵית אֲנַחְנָא יְכִלִין לְמַלָּלָא עִמָּךְ בִּישׁ אוֹ טָב׃ 51 הָא רִבְקָה קֳדָמָךְ דְּבַר וְאֵיזִל
וְהֵא אִתְּתָא לְבַר רִבּוֹנָךְ כְּמָא דְמַלֵּל יְיָ׃ 52 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע עַבְדָּא דְאַבְרָהָם יָת פִּתְגָמֵיהוֹן וְסָגִד עַל אַרְעָא קֳדָם יְיָ׃
53 וּפָנֵק עַבְדָּא כְּסַף וְאִנְפִין דְּדָהַב וְלִבּוּשִׁין וְיָהַב לְרִבְקָה וּמְגַדְנַיִן יְהַב לַאֲחוֹהִי וּלְאִמַּהּ׃ 54 וַאֲכָלוּ וְשָׁתִיאוּ הוּא וּגְבָרַיָּא דְעִמֵּיהּ וּבִיתוּ
וְקָמוּ בְצַפְרָא וַאֲמַר שַׁלְּחוּנִי לְוָת רִבּוֹנִי׃ 55 וַאֲמַר אָחוּהִי וְאִמַּהּ תֵּתֵיב עוּלֵימְתָא עִמָּנָא אוֹ עֲשָׂרָה יַרְחִין כְּתַר כֵּן תֵּהֵךְ׃ 56 וַאֲמַר לְהוֹן
לָא תְאַחֲרוּן יָתִי וַיְיָ אַצְלַח אָרְחִי שַׁלְּחוּנִי וְאֵיזִל לְוָת רִבּוֹנִי׃ 57 וְקָרוֹ לְרִבְקָה וַאֲמָרוּ לַהּ הֲתֵיזְלִין עִם גַּבְרָא הָדֵין וַאֲמָרַת אֵיזֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

59 ׳ וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־רִבְקָה אֲחֹתָם וְאֶת־מֵנִקְתָּהּ
60 וְאֶת־עֶבֶד אַבְרָהָם וְאֶת־אֲנָשָׁיו׃ ׳ וַיְבָרְכוּ אֶת
רִבְקָה וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֲחֹתֵנוּ אַתְּ הֱיִי לְאַלְפֵי רְבָבָה
61 וְיִירַשׁ זַרְעֵךְ אֵת שַׁעַר שֹׂנְאָיו׃ ׳ וַתָּקָם רִבְקָה וְנַעֲרֹתֶיהָ
וַתִּרְכַּבְנָה עַל־הַגְּמַלִּים וַתֵּלַכְנָה אַחֲרֵי הָאִישׁ
62 וַיִּקַּח הָעֶבֶד אֶת־רִבְקָה וַיֵּלֶךְ׃ ׳ וְיִצְחָק בָּא מִבּוֹא
63 בְּאֵר לַחַי רֹאִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב׃ ׳ וַיֵּצֵא
יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא
64 וְהִנֵּה גְמַלִּים בָּאִים׃ ׳ וַתִּשָּׂא רִבְקָה אֶת־
עֵינֶיהָ וַתֵּרֶא אֶת־יִצְחָק וַתִּפֹּל מֵעַל הַגָּמָל׃
65 ׳ וַתֹּאמֶר אֶל־הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה
לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר הָעֶבֶד הוּא אֲדֹנִי וַתִּקַּח הַצָּעִיף
66 וַתִּתְכָּס׃ ׳ וַיְסַפֵּר הָעֶבֶד לְיִצְחָק אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
67 אֲשֶׁר עָשָׂה׃ ׳ וַיְבִאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח
אֶת־רִבְקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ וַיִּנָּחֵם
יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ׃ כה

1 ׳ וְיֹסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה׃
2 ׳ וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־זִמְרָן וְאֶת־יָקְשָׁן וְאֶת־מְדָן וְאֶת־מִדְיָן וְאֶת־יִשְׁבָּק וְאֶת־שׁוּחַ׃
3 וְאֶת־יָקְשָׁן יָלַד אֶת־שְׁבָא וְאֶת־דְּדָן וּבְנֵי דְדָן הָיוּ אַשּׁוּרִם וְלֻטוּשִׁם וְלְאֻמִּים׃
4 ׳ וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל־
5 אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה׃ ׳ וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת־כָּל־אֲשֶׁר
6 לוֹ לְיִצְחָק׃ ׳ וְלִבְנֵי הַפִּילַגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם
נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנֹת וַיְשַׁלְּחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדֶנּוּ חַי
קֵדְמָה אֶל־אֶרֶץ קֶדֶם׃ ׳ וְאֵלֶּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם
7 אֲשֶׁר־חָי מְאַת שָׁנָה וְשִׁבְעִים שָׁנָה וְחָמֵשׁ שָׁנִים׃
8 ׳ וַיִּגְוַע וַיָּמָת אַבְרָהָם בְּשֵׂיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׂבֵעַ וַיֵּאָסֶף
9 אֶל־עַמָּיו׃ ׳ וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בָּנָיו אֶל
מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל־שְׂדֵה עֶפְרֹן בֶּן־צֹחַר הַחִתִּי אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי מַמְרֵא׃

GENESIS. Translat. B. Hieron. *Abraam.*

59 ׳ Dimiserunt ergo eam & nutricem illius,
60 seruumque Abraam, & comites eius. ׳ Imprecantes prospera sorori suæ, atque dicentes: Soror nostra es. Crescas in mille millia: & possideat semẽ tuum portas inimicorum suorum. 61 ׳ Igitur Rebecca & puellæ illius, ascensis camelis, secutæ sunt virum; qui festinus reuertebatur ad dominum suum. ׳
62 Eo autem tempore deambulabat Isaac per viam quæ ducit ad puteum, cuius nomen est Viuentis & Videntis. habitabat enim in
63 terra Australi. ׳ Et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die. Cúmque eleuasset oculos, vidit camelos venientes pro-
64 cul. ׳ Rebecca quoque conspecto Isaac,
65 descendit de camelo. ׳ Et ait ad puerum, Quis est ille homo, qui venit per agrum in occursum nobis? dixitque ei: Ipse est dominus meus. At illa tollens citò pallium suum, ope-
66 ruit se. ׳ Seruus autem cuncta quæ gesserat, narrauit domino suo Isaac.
67 ׳ Qui introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ: & accepit eam vxorem: & in tantum dilexit eam, vt doloré qui ex morte matris eius acciderat, temperaret.

CAP. XXV.

1 ABraam verò aliam duxit vxorem, nomine
2 Cethurã: ׳ Quę peperit ei Záran, & Iecsan,
3 & Madã, & Madiã, & Iesboch, & Sue. ׳ Iecsan
A quoque genuit Saba & Dadan. Filij Dadan fuerunt Assurim, & Lathusim, & Laomim.
4 ׳ At verò ex Madiã ortus est Epha, & Epher, & Enoch, & Abida, & Heldaa. oés hi filij Cethurę. ׳ Deditq; Abraam cuncta quę possede-
6 rat Isaac. ׳ Filiis autẽ concubinarũ, largitus est munera: & separauit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viueret, ad plagam Orientalem.
7 ׳ Fuerunt autem dies vitæ Abraæ, centum
8 septuaginta quinque anni. ׳ Et deficiens mortuus est in senectute bona, prouectæq; ætatis, & plenus dierum: congregatusq; est ad
9 populũ suum. ׳ Et sepelierunt eũ Isaac & Hismael filij suí, in spelũca duplici; quę sita est in
B agro Ephrõ filij Seor Ethęi, e regione Mabre.

59 ׳ Et dimiserunt Rebeccam sororem eorum, & 59
substantiam eius: & seruum Abraam, & eos qui
cum eo. ׳ Et benedixerunt Rebeccam sororem 60
eorum: & dixerunt ei: Soror nostra es. fias in millia
decem millium: & hæreditet semen tuum ciuitates
aduersariorum.
׳ Surgens autem Rebecca, & ancillæ eius, ascen- 61
derunt super camelos, & abierunt cum homine. Et
accipiens puer Rebeccam, abijt.
׳ Isaac autem ambulabat per desertum iuxta pu 62
teum visionis. ipse autem habitabat in terra ad Aphricum. ׳ Egressus est autem Isaac exercere 63
in agro ad Meridiem. & respiciens oculis, vidit camelos venientes. ׳ Et respiciens Rebecca ocu- 64
lis, vidit Isaac. & desiluit à camelo.
׳ Et dixit puero: Quis est homo ille qui venit in 65
agro in occursum nostrum? dixit autem puer: Hic
dominus meus. at illa accipiens pallium, cooperuit se.
׳ Et narrauit seruus Isaac cuncta verba quæ 66
fecit.
׳ Intrauit autem Isaac in domum matris suæ. et 67
accepit Rebeccã, et fuit illius vxor. & dilexit eam;
& consolatus est Isaac de Sarra matre sua.

CAP. XXV.

1 ADijciens autem Abraam, accepit vxorem, cui
2 nomen Chetura. ׳ Peperit autem illi Zam-
bran, & Iecsan, & Madal, & Madian, & Jes-
boc, & Sobe. ׳ Iecsan autem genuit Saba, 3
& Dedan. Filij Dedan fuerunt, Assurim, & Lat-
tusim, & Laomim. ׳ Filij autem Madian, Ge- 4
phar, & Apher, & Enoch, & Abida, & Raga.
omnes isti fuerunt filij Cheturæ.
׳ Dedit autem Abraam omnem substantiam suam 5
Isaac filio suo.
׳ Et filiis concubinarum suarum dedit Abraam
munera: & misit eos ab Isaac filio suo, adhuc viuente ipso, ad Orientem in terram Orientis.
׳ Isti autem anni dierum vitæ Abraam, quos vi- 7
xit, centum septuaginta quinque anni. ׳ Et de- 8
ficiens, mortuus est Abraam in senectute bona, senex & plenus dierum; & appositus est ad populum
suum. ׳ Et sepelierunt eum Isaac & Ismael filij 9
eius, in spelunca duplici, in agro Ephron Saar Ethæi, qui est è regione Mambre.

59 ׳ καὶ ἐξέπεμψαν τὴν ῥεβέκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν,
καὶ τὰ παιδάρια αὐτῆς, καὶ τὸν παῖδα τοῦ Ἀβραάμ, καὶ οὗ μετ'
60 αὐτοῦ. ׳ καὶ εὐλόγησαν τὴν ῥεβέκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ
εἶπον αὐτῇ· ἀδελφὴ ἡμῶν εἶ. γίνου εἰς χιλιάδας μυριάδων
καὶ κληρονομησάτω τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναν-
61 τίων. ׳ ἀναστᾶσα δὲ ἡ ῥεβέκκα, καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς, ἐπέβησαν
ἐπὶ τὰς καμήλους, καὶ ἐπορεύθησαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἀ-
62 ναλαβὼν ὁ παῖς τὴν ῥεβέκκαν ἀπῆλθεν. ׳ Ἰσαὰκ δὲ ἐπο-
ρεύετο διὰ τῆς ἐρήμου κατὰ φρέαρ τῆς ὁράσεως. αὐτὸς δὲ κα-
63 τῴκει ἐν τῇ γῇ πρὸς λίβα. ׳ ἐξῆλθε δὲ Ἰσαὰκ ἀδολεσχῆσαι
ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς δείλην. καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς,
64 εἶδε καμήλους ἐρχομένας. ׳ καὶ ἀναβλέψασα ῥεβέκκα τοῖς
ὀφθαλμοῖς, εἶδε τὸν Ἰσαάκ. καὶ κατεπήδησεν ἀπὸ τῆς καμήλου·
65 ׳ καὶ εἶπε τῷ παιδί· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁκεῖνος ὁ πορευό-
μενος ἐν τῷ πεδίῳ εἰς συνάντησιν ἡμῖν; εἶπε δὲ ὁ παῖς, οὗτος
ὁ κύριός μου. ἡ δὲ λαβοῦσα τὸ πέπλον, ἐσκεπάσατο.
66 ׳ διηγήσατο ὁ παῖς τῷ Ἰσαὰκ πάντα τὰ ῥήματα ἃ ἐποίη-
67 σεν. ׳ εἰσῆλθε δὲ Ἰσαὰκ εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ
ἔλαβε τὴν ῥεβέκκαν· καὶ ἐγένετο αὐτῷ γυνή. καὶ ἠγάπησεν
αὐτὴν. καὶ παρεκλήθη Ἰσαὰκ περὶ Σάρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

κε'.

1 ׳ Προσθέμενος δὲ ὁ Ἀβραὰμ, ἔλαβε γυναῖκα, ᾗ ὄνομα
2 Χεττούρα. ׳ ἔτεκε δὲ αὐτῷ τὸν Ζεμβραν, καὶ τὸν Ἰεκλὰν, καὶ τὸν
μαδὰν, καὶ τὸν μαδιὰν, καὶ τὸν Ἰεσβὸκ, καὶ τὸν Σοβέ.
3 ׳ Ἰεκλὰν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαβὰ, καὶ τὸν δεδάν. υἱοὶ δὲ δεδὰν ἐγέ-
4 νοντο Ἀσσουρείμ, καὶ Λατιουσείμ, καὶ Λαωμιείμ. ׳ υἱοὶ δὲ μα-
διὰμ, γεφὰς, καὶ Ἀφεὶς, καὶ Ἐνὼχ, καὶ Ἀβιδὰ, καὶ Ἐλδαά. πάντες
5 τοίνυν υἱοὶ Χεττούρας. ׳ ἔδωκε δὲ Ἀβραὰμ πάντα τὰ ὑπάρ-
χοντα αὐτῷ Ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ׳ καὶ τοῖς υἱοῖς τῶν παλλα-
κῶν αὐτοῦ ἔδωκεν Ἀβραὰμ δόματα· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς
ἀπὸ Ἰσαὰκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, πρὸς ἀνατολὰς
εἰς γῆν ἀνατολῶν.
7 ׳ Ταῦτα δὲ τὰ ἔτη ἡμερῶν τῆς ζωῆς Ἀβραὰμ ὅσα ἔζησεν,
ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε ἔτη.
8 ׳ καὶ ἐκλιπὼν ἀπέθανεν Ἀβραὰμ ἐν γήρει καλῷ πρεσβύ-
της, καὶ πλήρης ἡμερῶν· καὶ προστέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
9 ׳ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν Ἰσαὰκ καὶ Ἰσμαὴλ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, εἰς
τὸ σπήλαιον τὸ Διπλοῦν, εἰς τὸν ἀγρὸν Ἐφρὼν τοῦ Σααὶ τοῦ χετ-
ταίου, ὃς ἐστιν ἀπέναντι Μαμβρῆ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

59 ׳ Dimiseruntque Rebeccam sororem suam, & nutricem eius, & seruum Abrahæ, & viros eius. ׳ Et benedixerunt Rebeccæ, atque dixerunt ei: Soror nostra tu fis in millia millium: & possideant filij tui ciuitates inimicorum suorum. ׳ Et furrexit Rebecca & puellæ eius, & ascenderunt super camelos; & ibant post virum. & tulit seruus Rebeccam, & abiit. ׳ Isaac autem veniebat de puteo super quo angelus vitæ apparuit: & ipse habitabat in terra Australi. ׳ Et egressus est Isaac ad orandum in agro in tempore vespertino. & leuauit oculos suos, & vidit; & ecce cameli veniebant. ׳ Et leuauit oculos suos Rebecca, & vidit Isaac; & inclinauit se super camelum. ׳ Et ait seruo: Quis est vir ille, qui ambulat in agro in occursum nostrum? Et ait seruus: Ipse est dominus meus. & tulit pallium, & operuit se. ׳ Et narrauit seruus Isaac omnia quæ fecerat. ׳ Et introduxit eam Isaac in tabernaculum. & vidit: & ecce opera eius recta erant, sicut opera Saræ matris suæ. Et accepit Rebeccam, & fuit ei in vxorem: & dilexit eam; & consolatus est Isaac postquàm mortua est mater eius.

CAP. XXV.

ET addidit Abraham, & accepit vxorem; & nomen eius Cethura. ׳ Et peperit ei Zamran, & Iecsan, & Madan, & Madian, & Iesboch, & Sue. ׳ Iecsan autem genuit Saba & Dadan. Filij autem Dadan fuerunt in castris, & in tabernaculis, & in insulis. ׳ Et filij Madian, Epha, & Epher, & Enoch, & Abida, & Heldaa. omnes hi filij Cethuræ. ׳ Et dedit Abraham omnia sua Isaac. ׳ Filiis autem concubinæ Abrahæ, dedit Abraham munera: & misit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viueret ad Orientem, in terram filiorum Orientis. ׳ Et hi sunt dies annorum vitæ Abrahæ, quibus vixit centum & septuaginta & quinque anni. ׳ Et defecit, & mortuus est Abraham in senectute bona, senex & plenus dierum: congregatusque est ad populum suum. ׳ Et sepelierunt eum Isaac & Ismael filij sui, in spelunca duplici, in agro Ephron filij Seor Ethæi, è regione Mamre.

תרגום אונקלוס

59 ׳ וְשַׁלְּחוּ יָת רִבְקָה אֲחָתְהוֹן וְיָת מֵינִיקְתָהּ וְיָת עַבְדָּא דְאַבְרָהָם וְיָת גַּבְרוֹהִי׃
60 ׳ וּבָרִיכוּ יָת רִבְקָה וַאֲמָרוּ לַהּ אֲחָתָנָא אַתְּ הֲוֵי לְאַלְפֵי
רִבְוָן וְתֵירַת זַרְעָךְ יָת קִרְוֵי שָׂנְאֵיהוֹן׃ 61 ׳ וְקָמַת רִבְקָה וְעַלְוָתֶהָא וְרָכִבָא עַל גַּמְלַיָּא וְאָזְלָן כָּתַר גַּבְרָא וְדַבַּר עַבְדָּא יָת רִבְקָה וְאָזַל׃
62 ׳ וְיִצְחָק עֲלָל מִבֵּית מְבוֹעֵי דְחֵי חֲזָי וְהוּא יָתֵב בְּאַרְעָא דְדָרוֹמָא׃ 63 ׳ וּנְפַק יִצְחָק לְצַלָּיָא בְחַקְלָא לְעֵידָן רְמִשָּׁא
וְזָקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא גַּמְלַיָּא אָתַן׃ 64 ׳ וְזָקַפַת רִבְקָה יָת עֵינַהָא וַחֲזָת יָת יִצְחָק וְאִתְרַכֵּנַת מֵעַל גַּמְלָא׃ 65 ׳ וַאֲמָרַת לְעַבְדָּא מַן גַּבְרָא
דְּדִין דְּמִתְהַלֵּךְ בְּחַקְלָא לְקֳדָמָנָא וְאָמַר עַבְדָּא הוּא רִבּוֹנִי וּנְטַרַת עֵיפָא וְאִתְכַּסְיַאת׃ 66 ׳ וְאִשְׁתְּעִי עַבְדָּא לְיִצְחָק יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַּעֲבָדָ
67 אַפֵּיהּ׃ ׳ וְאַעֲלָהּ יִצְחָק לְמַשְׁכְּנָא וְהָא הֲקִימָן עוֹבָדָהָא כְּעוֹבָדַיָּא שָׂרָה אִמֵּיהּ וְנַסֵּב יָת רִבְקָה וְהָוַת לֵיהּ לְאִנְתּוּ וְרָחֲמַהּ וְיִצְחָק בְּתַר דְּאִתְנְחֵם עַל אִמֵּיהּ׃

כה

1 ׳ וְאוֹסִיף אַבְרָהָם וְנַסֵּב אִנְתָּא וּשְׁמַהּ קְטוּרָה׃
2 ׳ וְיָלְדַת לֵיהּ יָת זִמְרָן וְיָת יָקְשָׁן וְיָת מְדָן וְיָת מִדְיָן וְיָת יִשְׁבָּק וְיָת שׁוּחַ׃
3 ׳ וְיָקְשָׁן אוֹלִיד יָת שְׁבָא וְיָת דְּדָן וּבְנֵי דְדָן הֲווֹ אַשּׁוּרָאֵי וְלֻטוּשָׁאֵי וְלְאֻמָּאֵי׃
4 ׳ וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל אִלֵּין בְּנֵי קְטוּרָה׃
5 ׳ וְיָהַב אַבְרָהָם כָּל מָה דִּי הֲוָה לֵיהּ לְיִצְחָק׃
6 ׳ וְלִבְנֵי שׁוֹסַנֵּי דַּרְדָּקֵי דִּי לְאַבְרָהָם יְהַב אַבְרָהָם מַתְּנָן וְשַׁלְּחִינוּן מֵעַל יִצְחָק בְּרֵיהּ עַד דְּהוּא קַיָּים קִדְמָאָה לְאַרְעָא בְּנֵי מַדְנְחָא׃
7 ׳ וְאִלֵּין יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אַבְרָהָם דְּחַיָּא מְאָה וְשִׁבְעִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין׃
8 ׳ וְשֵׁירֵי וּמִית אַבְרָהָם בְּשֵׂיבוּ טָבָא סִיב וְשָׂבַע יוֹמִין וְאִתְכַּנַּשׁ לְעַמּוֹהִי׃
9 ׳ וְקָבְרוּ יָתֵהּ יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹהִי לְמְעָרַת כַּפְלְתָּא בְּחַקְלָא עֶפְרוֹן בַּר צֹחַר חִתָּאָה דְּעַל אַפֵּי מַמְרֵא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * חַשָּׁדָה אֲשֶׁר־קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי־חֵת שָׁמָּה
11 קֻבַּר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ: * וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת
אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק
12 עִם־בְּאֵר לַחַי רֹאִי: * וְאֵלֶּה תֹּלְדֹת יִשְׁמָעֵאל
בֶּן־אַבְרָהָם אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר הַמִּצְרִית שִׁפְחַת
13 שָׂרָה לְאַבְרָהָם: * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל
בְּשִׁמֹתָם לְתֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר
14 וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם: * וּמִשְׁמָע וְדוּמָה וּמַשָּׂא:
15 * חֲדַד וְתֵימָא יְטוּר נָפִישׁ וְקֶדְמָה:
16 * אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בְּחַצְרֵיהֶם
17 וּבְטִירֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִם לְאֻמֹּתָם: * וְאֵלֶּה שְׁנֵי
חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מְאַת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים
18 וַיִּגְוַע וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו: * וַיִּשְׁכְּנוּ מֵחֲוִילָה
עַד־שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם בֹּאֲכָה אַשּׁוּרָה עַל־פְּנֵי
כָל־אֶחָיו נָפָל:
19 * וְאֵלֶּה תֹּלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת־
20 יִצְחָק: * וַיְהִי יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת־
רִבְקָה בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם אֲחוֹת לָבָן
21 הָאֲרַמִּי לוֹ לְאִשָּׁה: * וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַיהוָה לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ
כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ יְהוָה וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ:
22 * וַיִּתְרֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם־כֵּן לָמָּה זֶּה
23 אָנֹכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה: * וַיֹּאמֶר יְהוָה
לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנֵךְ וּשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֵּעַיִךְ יִפָּרֵדוּ
וּלְאֹם מִלְאֹם יֶאְמָץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר: * וַיִּמְלְאוּ
25 יָמֶיהָ לָלֶדֶת וְהִנֵּה תוֹמִם בְּבִטְנָהּ: * וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן
אַדְמוֹנִי כֻּלּוֹ כְּאַדֶּרֶת שֵׂעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו
26 * וְאַחֲרֵי כֵן יָצָא אָחִיו וְיָדוֹ אֹחֶזֶת בַּעְקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא
שְׁמוֹ יַעֲקֹב וְיִצְחָק בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אֹתָם:
27 * וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה
וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים:

GENESIS. Translat.B.Hierony. Isaac.

10 * Quam emerat à filiis Heth. ibi sepultus est ipse & Sara vxor eius.
11 * Et post obitum illius, benedixit Deus Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteum, nomine Viuentis & Videntis.
12 * Hæ sunt generationes Hismael filij Abrae, quem peperit ei Agar Ægyptia, famula Sarae.
13 * Et hæc nomina filiorum eius in vocabulis & generationib⁹ suis. Primogenitus Hismael, Nabaioth, deinde Cedar, & Adbehel, & Mab-
14 sam, * Masma quoque & Duma, & Massa,
15 * Adad, & Thema, & Iatur, & Naphis, &
16 Cedma. * Isti sunt filij Hismael: & hæc nomina per castella & oppida eorum: duodecim principes tribuum suarum.
17 * Et facti sunt anni vitæ Hismaelis, centum triginta septem. deficiensque mortuus est, &
18 appositus ad populum suum. * Habitauit autem ab Euila vsque Sur, quæ respicit Ægyptum introeuntibus Assyrios. Coram cunctis fratribus suis obiit.
19 * Hæ quoque sunt generationes Isaac filij
20 Abraam. Abraam genuit Isaac. * Qui cùm quadraginta esset annorum, duxit vxorem Rebeccã, filiam Bathuelis Syri de Mesopotamia,
21 sororé Laban. * Deprecatus est Isaac Dominũ pro vxore sua, eo quòd esset sterilis. Qui exau-
22 diuit eum: & dedit cõceptum Rebeccæ. * Sed collidebantur in vtero eius paruuli. quæ ait: Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit cõcipere? Perrexitq; Rebecca, vt cõsuleret Dñm.
23 * Qui respondens, ait: Duæ gentes sunt in vtero tuo: & duo populi ex vētre tuo diuidẽtur: populúsq; populũ superabit, & maior seruiet
24 minori. * Iam tempus pariendi aduenerat: &
25 ecce gemini in vtero eius reperti sunt. * Qui prim⁹ egressus est, ruffus erat, & totus in more
26 pellis hispidus. vocatũq; est nomen eius Esau. * Protinus alter egrediens, plantá fratris tenebat manu: & idcircò appellauit eũ, Iacob. Sexagenarius erat Isaac, quando nati sunt paruu-
27 li. * Quibus adultis, factus est Esau vir gnarus venandi, & homo agricola. Iacob autem vir simplex, habitabat in tabernaculis.

10 * τὸν ἀγρὸν ὃν ἠγόρασεν Αβρααμ παρὰ τῶν
υἱῶν Χετ· ἐκεῖ ἐτάφη Αβρααμ καὶ Σάρρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ.
11 * ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Αβρααμ, εὐλόγησεν ὁ θεὸς Ισαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. καὶ κατῴκησεν Ισαὰκ παρὰ τὸ
12 φρέαρ τῆς ὁράσεως. * αὗται δὲ αἱ γενέσεις Ισμαὴλ τοῦ
υἱοῦ Αβρααμ, ὃν ἔτεκεν Αγαρ ἡ Αἰγυπτία, ἡ παιδίσκη Σάρρας
13 τῷ Αβρααμ. * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ισμαὴλ,
καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γενεῶν αὐτῶν· κατ' ὄνομα τῶν γενεῶν αὐ-
τοῦ πρωτότοκος Ισμαὴλ Ναβεὼθ, καὶ Κηδάρ, καὶ Ναβδεήλ,
14 καὶ Μασσάν, * καὶ Μασμάν, καὶ Ιδουμᾶ, καὶ Μασσῆ,
15 * Χολδάδ, καὶ Θεμάν, Ἰετοὺρ, Ναφεὶς, καὶ Κεδεμά.
16 * Οἱ εἰσιν οἱ υἱοὶ Ισμαὴλ· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν
ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν· δώδεκα ἄρ-
17 χοντες κατὰ ἔθνη αὐτῶν. * καὶ ταῦτα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς Ισ-
μαὴλ, ἑκατὸν τριακονταεπτὰ ἔτη. καὶ ἐκλιπὼν ἀπέθανεν· καὶ
18 προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ. * κατῴκησε δὲ ἀπὸ Ἑυιλατ
ἕως Σὺρ, ἥ ἐστι κατὰ πρόσωπον Αἰγύπτου ἕως ἐλθεῖν πρὸς Ασσυρίους·
κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κατῴκησεν.
19 * Καὶ ταῦται αἱ γενέσεις Ισαὰκ τοῦ υἱοῦ Αβρααμ· Αβ-
ραὰμ ἐγέννησε τὸν Ισαάκ.
20 * ἦν δὲ Ισαὰκ ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὅτε ἔλαβε τὴν Ρεβέκ-
καν, θυγατέρα Βαθουὴλ τοῦ Σύρου ἑαυτῷ γυναῖκα.
21 * ἐδεήθη δὲ Ισαὰκ περὶ Ρεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ κατὰ κύ-
ριον· ὅτι ἦν στεῖρα. ἐπήκουσε δὲ αὐτοῦ ὁ θεὸς· καὶ συνέλαβε
22 Ρεβέκκα ὁ γαστὴρ αὐτῆς. * ἐσκίρτων δὲ τὰ παιδία ἐν αὐτῇ. εἶπε δὲ εἰ ἔτω μοι μέλλει
γίνεσθαι, ἵνατί μοι τοῦτο; ἐπορεύθη δὲ πυθέσθαι παρὰ κυρίου.
23 * εἶπε δὲ κύριος αὐτῇ· δύο ἔθνη ἐν τῇ γαστρί σου εἰσί· καὶ δύο
λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σου διασταλήσονται· καὶ λαὸς λαοῦ κρατήσει·
καὶ ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.
24 * Καὶ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν· καὶ ἦσαν
25 δίδυμα ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. * ἐξῆλθε δὲ ὁ πρωτότοκος πυ-
ρράκης ὅλος, καὶ ὡσεὶ δορὰ, δασύς. ἐπωνόμασε δὲ τὸ ὄνομα
26 αὐτῷ Ησαύ. * καὶ μετὰ τοῦτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ
ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπειλημμένη τῆς πτέρνης Ησαύ· καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ Ιακώβ. Ισαὰκ δὲ ἦν ἐτῶν ἑξήκοντα, ὅτε ἔτεκεν αὐ-
27 τοὺς Ρεβέκκα. * ηὐξήνθησαν δὲ οἱ νεανίσκοι. καὶ ἦν Ησαὺ
ἄνθρωπος εἰδὼς κυνηγεῖν ἀγροικος. Ιακὼβ δὲ ἦν ἄνθρω-
πος ἄπλαστος, οἰκῶν οἰκίαν.

Agrũ & speluncam, quam possedit Abraam à filiis Heth: illic sepelierunt Abraam & Sarram vxorem suam.
Factum est autem postquam mortuus est Abraã, benedixit Deus Isaac filio eius. & habitauit Isaac iuxta puteum visionis.
Hæ autem generationes Ismael filij Abraam, quem peperit Agar Ægyptia, famula Saræ Abraã.
Et hæc nomina filiorum Ismael, & nomina generationum eius, secundum nomen generationum eius primogenitus Ismael, Nabaioth, & Cedar, & Nabdehel, & Massam, Et Masman, & Iduma, & Masse, Et Adad, & Theman, Et Iatur, & Naphes, & Cedma. Isti sunt filij Ismael: & hæc nomina eorum in mansionibus eorum, & in tabernaculis eorum: duodecim principes secundum gentes eorum. Et isti anni vitæ Ismael, centum triginta septem anni. & deficiẽs mortuus est: & appositus est ad genus suum.
Habitauit autem ab Euila vsque ad Sur, quæ est ante faciẽ Ægypti, donec veniatur ad Assyrios. ante faciem omnium fratrum suorum habitauit.
Et hæ generationes Isaac filij Abraam. Abraam genuit Isaac. Erat autem Isaac annorum quadraginta, quando accepit Rebeccam filiam Bathuel Syri, sibi vxorem. Deprecatus est autem Isaac pro Rebecca vxore sua Dominum; quia erat sterilis. exaudiuit autem eum Deus: & concepit Rebecca in vtero vxor eius. Saltabant autem pueruli in ea, dixit autem: Si sic mihi futurum est fieri, quare mihi hoc? abiit autem interrogare à Domino. Et dixit Dominus illi: Duæ gentes in vtero tuo sunt: & duo populi ex ventre tuo diuidentur. & populus populum superabit: & maior seruiet minori.
Et impleti sunt dies vt pareret ipsa: & huic erant gemini in vtero eius. Egressus est autem primogenitus ruffus totus, & sicut pellis, hispidus. vocauit autem nomen eius, Esau. Et post hoc egressus est frater eius, & manus eius apprehendens calcaneum Esau: & vocauit nomen eius, Iacob. Isaac autem erat annorum sexaginta, quando peperit eos Rebecca. Creuerunt autem iuuenes. et fuit Esau homo sciens venari rusticus. Iacob autem fuit homo simplex, habitans domum.

תרגום אונקלוס

10 חֲקַל דְּזַבֵּן אַבְרָהָם מִן בְּנֵי חֵיתָאֵי תַּמָּן יְתְקְבַר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִתְּתֵיהּ׃ 11 וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית אַבְרָהָם וּבָרִיךְ יְיָ יָת יִצְחָק בְּרֵיהּ וִיתֵב
יִצְחָק עִם בְּיָרָא דְּלַחֲיִ קָיְמָא אִתְחֲזִי עֲלֵיהּ׃ 12 וְאִלֵּין תּוֹלְדָת יִשְׁמָעֵאל בַּר אַבְרָהָם דְּיָלְדַת הָגָר מִצְרֵיתָא אַמְתָּא דְּשָׂרָה לְאַבְרָהָם׃
13 וְאִלֵּין שְׁמָהָן בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בְּשִׁמְהָהוֹן לְתוֹלְדָתְהוֹן בּוּכְרֵיהּ יִשְׁמָעֵאל וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם׃ 14 וּמִשְׁמָע וְדוּמָה
15 אִלִּין אִינוּן בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל בְּשִׁמְהָהוֹן כְּפִצְחֵיהוֹן וּכְרַבְיֵיהוֹן חֲרֵי עֲשַׂר
מַשְׁרְיָתָא׃ 16 חֲדַר וְתֵימָא יְטוּר נָפִישׁ וְקַדְמָה׃ 17 וְאִלֵּין שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מְאָה שְׁנִין וּתְלָתִין שְׁנִין וְתִמְנְיָא שְׁנִין וּמְיָת וְאִתְכְּנֵישׁ לְעַמְמֵיהּ׃ 18 וּשְׁרוֹ מֵחֲוִילָה עַד חֲגַרָא
דְּרָכִין לְאַסְיוּתָן׃ 19 וְאִלֵּין תּוֹלְדָת יִצְחָק בַּר אַבְרָהָם אַבְרָהָם אוֹלִיד יָת יִצְחָק׃
בַּר אַרְבְּעִין שְׁנִין כַּד נְסַב יָת רִבְקָה בַּת בְּתוּאֵל אֲרַמָּאָה מִפַּדָּן אֲרָם אֲחָתֵיהּ דְּלָבָן אֲרַמָּאָה לֵיהּ לְאִנְתּוּ׃ 20 וְצַלִּי יִצְחָק קֳדָם יְיָ לְקֳבֵיל
אִתְּתֵיהּ אֲרֵי עַקְרָא הִיא וְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ יְיָ וְעַדְּרַת רִבְקָה אִתְּתֵיהּ׃ 21 וְדַחֲקִין בְּנַיָּא בְּמֵעָהָא וַאֲמָרַת אִם כֵּן לְמָה דֵנָא אֲנָא וְאָזְלַת
לְאִתְבָּעָא אֱלָהָא מִן קֳדָם יְיָ׃ 22 וַאֲמַר יְיָ לַהּ תְּרֵין עַמְמִין בְּמֵעָיְכִי וְתְרֵין מַלְכְוָן מִמְּעַיְכִי יִתְפְּרְשׁוּן וּמַלְכוּ מִמַּלְכוּ יִתְקַף וְרַבָּא יִשְׁתַּעְבַּד
לְזְעִירָא׃ 23 וְשַׁלִּימוּ יוֹמָהָא לְמֵילַד וְהָא תְּיוֹמִין בְּמֵעָהָא׃ 24 וּנְפַק קַדְמָאָה סִיסוֹנִי כּוּלֵיהּ כְּגַלְם דְּשֵׂעָר וְקָרוּ שְׁמֵיהּ עֵשָׂו׃
25 וּבָתַר כֵּן נְפַק אֲחוּהִי וִידֵיהּ אֲחִידָא בְּעִקְבָּא דְּעֵשָׂו וְקָרוּ שְׁמֵיהּ יַעֲקֹב וְיִצְחָק בַּר שִׁתִּין שְׁנִין כַּד יְלָדַתְּנוּן׃ 26 וְרַבְיָו
עֵשָׂו גְּבַר נַחְשִׁירְנָא גְּבַר נְפַק חַקְלָא וְיַעֲקֹב גְּבַר שְׁלִים מְשַׁמֵּשׁ בֵּית אוּלְפָנָא׃ 27

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Quem agrum emit Abraham à filiis Heth. ibi sepultus est Abraham & Sara vxor eius. " Factumque est postquam mortuus est Abraham, & benedixit Deus Isaac filio eius: & habitauit Isaac iuxta puteum super quo apparuit angelus vitæ. " Et hæ sunt generationes Ismael filij Abraham, quem peperit Agar Ægyptia ancilla Saræ Abrahæ. " Et hæc sunt nomina filiorum Ismael, per nomina sua in generationibus suis. Primogenitus Ismael, Nabaioth, & Cedar, & Adbeel, & Mabsam, " Et Masma, & Duma, & Massa, " Adad & Thema, Iethur, Naphis & Cedma. " Hi sunt filij Ismael: & hæc nomina eorum in villis suis, & in ciuitatibus suis: duodecim principes per nationes suas. " Et hi sunt anni vitæ Ismaelis, centum & triginta & septem anni. & defecit & mortuus est: & congregatus est ad populum suum. " Et habitauerunt ab Euila vsque Agara, quæ est è regione Ægypti, pertingens vsque ad Assyriam: è regione omnium fratrum suorum habitauit. " Et hæ sunt generationes Isaac, filij Abrahæ. Abraham genuit Isaac. " Erat autem Isaac quadraginta annorum ætatis, quando accepit sibi Rebeccam filiam Bathuelis Syri, de Mesopotamia Syriæ, sororem Laban Syri in vxorem. " Orauitque Isaac coram Domino pro vxore sua: quoniam sterilis erat. & fuscepit Dominus orationem eius, & concepit Rebecca vxor eius. " Et collidebantur filij in vtero eius. & ait: Si sic mihi futurum erat, ad quid ego concepi? & abiit, vt quæreret oraculum à facie Domini. " Et ait ei Dominus: Duo populi sunt in visceribus tuis: & duo regna de vtero tuo diuidentur: & regnum regno fortius erit: & maior seruiet minori. " Et impleti sunt dies eius vt pareret: & ecce gemini in vtero eius erant. " Et egressus est primus ruffus totus, quasi pallium hispidum: & vocauerunt nomen eius, Esau. " Et postea egressus est frater eius, & manus eius tenebat plantam Esau. & vocauit nomen eius, Iacob. Isaac autem erat sexaginta annorum ætatis, quando genuit eos. " Et creuerunt pueri: & fuit Esau vir venator, vir egrediens in agrum. Iacob autem erat vir perfectus, minister domus doctrinæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 ויאהב יצחק את־עשו כי־ציד בפיו ורבקה
29 אהבת את־יעקב: ויזד יעקב נזיד ויבא עשו
30 מן־השדה והוא עיף: ויאמר עשו אל־
31 יעקב הלעיטני נא מן־האדם האדם הזה כי
32 עיף אנכי על־כן קרא שמו אדום: ויאמר
33 יעקב מכרה כיום את־בכרתך לי: ויאמר
עשו הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה:
34 ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את־
בכרתו ליעקב: ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד
עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את־
הבכרה: כו

1 ויהי רעב בארץ מלבד הרעב
הראשון אשר היה בימי אברהם וילך יצחק אל־
אבימלך מלך־פלשתים גררה: 2 וירא אליו יהוה
ויאמר אל־תרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר
3 אליך: גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך
כי לך ולזרעך אתן את־כל־הארצת האל והקמתי
את־השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך:
4 והרביתי את־זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך
את־כל־הארצת האל והתברכו בזרעך כל גויי
5 הארץ: עקב אשר־שמע אברהם בקלי וישמר
משמרתי מצותי חקותי ותורתי: 6 וישב יצחק בגרר:
7 וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי הוא
כי ירא לאמר אשתי פן־יהרגני אנשי המקום על־
רבקה כי־טובת מראה הוא: 8 ויהי כי־ארכו לו
שם הימים וישקף אבימלך מלך־פלשתים בעד החלון
וירא והנה יצחק מצחק את־רבקה אשתו:
9 ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך
הוא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו יצחק כי
אמרתי פן־אמות עליה:

28 * Isaac amabat Esau,eo quòd de venationibus illius vesceretur: & Rebecca diligebat Iacob.
29 * Coxit autem Iacob pulmentum. Ad quem cùm venisset Esau de agro lassus,
30 * Ait: Da mihi de coctione hac ruffa, quia oppidò lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius, Edom.
31 * Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita
32 tua. * Ille respondit: En morior: quid mihi proderunt primogenita?
33 * Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iurauit ei Esau:
34 & vendidit primogenita. * Et sic accepto pane, & lentis edulio, comedit & bibit. & abiit, paruipẽdens quòd primogenita vẽdidisset.

CAP. XXVI.

1 ORta autem fame super terram, post eā sterilitatem quæ acciderat in diebꝰ Abraam, abiit Isaac ad Abimelech regem Palæstinorum in Gerara.
2 * Apparuitque ei Dominus, & ait: Ne descendas in Ægyptum: sed quiesce in terra quā
3 dixero tibi; * Et peregrinare in ea. eroque tecum, & benedicam tibi. Tibi enim & semini tuo dabo vniuersas regiones has, cõplens iuramentum, quod spopondi Abraam patri tuo.
4 * Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli. Daboque posteris tuis vniuersas regiones has: & benedicẽtur in semine tuo omnes
5 gentes terræ: * Eo quòd obedierit Abraam B voci meæ, & custodierit præcepta & mandata mea, & cæremonias, legesque seruauerit.
6 * Mansit itaque Isaac in Geraris.
7 * Qui cùm interrogaretur à viris loci illius super vxore sua, respondit: Soror mea est. Timuerat enim confiteri, quòd sibi esset sociata coniugio; reputans ne fortè interficerẽt eum propter illius pulchritudinem.
8 * Cúmque pertransissent dies plurimi, & ibidem moraretur; prospiciens Abimelech rex Palæstinorum per fenestram, vidit eum iocan
, tem cum Rebecca vxore sua. * Et accersito eo, ait: Perspicuũ est quòd vxor tua sit. Cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui ne morerer propter eam.

28 * Dilexit autem Isaac Esau, quia venatio illius
cibus ei. Rebecca autem diligebat Iacob.
29 * Coxit autem Iacob coctionem lentis. venit autem Esau de agro deficiens. * Dixit autem Esau
30 Iacob: Ciba me de coctione tua ruffa hac: quia defectio. propter hoc vocatum est nomen eius Edom.
31 * Dixit autem Iacob Esau: Vende mihi hodie primogenita tua. * Dixit autem Esau: Ecce ego
32 vado mori; & vt quid mihi ista primogenita?
33 * Et dixit ei Iacob: Iura mihi hodie. & iurauit ei. vendidit autem Esau primogenita sua.
34 * Iacob autem dedit Esau panem & coctionem lentis. & comedit & bibit: & surgens abijt. & vilipendit Esau primogenita sua.

CAP. XXVI.

1 FActa est autem fames super terram, absque fame priore, quæ fuit in tempore Abraam. et abiit Isaac ad Abimelech regem Philistium in Gerara.
2 * Apparuit autem ei Dominus, & dixit: Ne descendas in Ægyptum: habita autem in terra,
3 quam tibi dixero. * Et habita in terra hac. & ero tecum: & benedicam tibi. tibi enim & semini tuo dabo terram hanc. & statuam iuramentum meum, quod iurauit Abraam patri tuo.
4 * Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli: & dabo semini tuo omnem terram hanc: & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ:
5 * Eo quòd obediuit Abraam pater tuus meæ voci, & custodiuit omnia præcepta mea, & mandata mea, & iustificationes meas, & omnia legitima mea.
6 * Habitauit autem Isaac in Geraris.
7 * Et interrogauerunt viri loci de Rebecca vxore sua. & dixit: Soror mea est. timuit enim dicere, quòd vxor mea est; ne fortè interficerent eum viri loci pro Rebecca: quia erat pulchra aspectu.
8 * Fuit autem multo tempore illic. Prospiciens autem Abimelech rex per fenestram, vidit Isaac ludentem cum Rebecca vxore sua.
9 * Vocauit autem Abimelech Isaac, & dixit ei: Vtiq; vxor tua est. cur dixisti, quòd soror mea esset? Dixit autem ei Isaac: Dixi enim, ne forte moriar propter illam.

28 * ἠγάπησε δὲ Ἰσαὰκ τὴν Ἠσαῦ, ὅτι θήρα αὐτοῦ βρῶσις αὐτῷ. ῥεβέκκα δὲ ἠγάπα τὸν Ἰακώβ.
29 * ἥψησε δὲ Ἰακὼβ ἕψημα φακοῦ· ἦλθε δὲ Ἠσαῦ ὁπὸ τοῦ πε-
30 δίου ἐκλελοιπώς. * εἶπε δὲ Ἠσαῦ τῷ Ἰακώβ, γεῦσόν με ὀπὸ τοῦ
31 ἑψήματός σου τοῦ πυρροῦ τούτου· ὅτι ἐκλελοιπα. διὰ τοῦτο ἐ-
32 κλήθη τὸ ὄνομα αὐτῷ Ἐδώμ. * εἶπε δὲ Ἰακὼβ τῷ Ἠσαῦ, ἀπόδου μοι σήμερον τὰ πρωτοτόκιά σου. * εἶπε δὲ Ἠσαῦ,
33 ἰδοὺ ἐγὼ πορεύομαι τελευτᾶν· καὶ ἵνατί μοι ταῦτα τὰ πρω-
34 τοτόκια; * καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰακώβ· ὄμοσόν μοι σήμερον. ὤμοσεν αὐτῷ. ἀπέδοτο δὲ Ἠσαῦ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ.
* Ἰακὼβ δὲ ἔδωκε τῷ Ἠσαῦ ἄρτον καὶ ἕψημα φακῆς· καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε· καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθε. καὶ ἐφαύλισεν Ἠσαῦ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ.

κϛ.

1 * Ἐγένετο δὲ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς, χωρὶς τοῦ λιμοῦ τοῦ πρωτέρου, ὃς ἐγένετο ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ Ἀβραάμ. καὶ ἐπορεύθη Ἰσαὰκ πρὸς Ἀβιμέλεχ βασιλέα φυλιστιὼμ εἰς γέρραρα.
2 * ὤφθη δὲ αὐτῷ κύριος, καὶ εἶπε, μὴ καταβῇς εἰς Αἴγυ-
3 πτον. κατοίκησον δὲ ἐν τῇ γῇ, ἣν ἄν σοι εἴπω. * καὶ παροίκησον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ. καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ εὐλογήσω σε· σοὶ γὰρ καὶ τῷ σπέρματί σου δώσω τὴν γῆν ταύτην. καὶ στήσω τὸν ὅρκον μου, ὃν ὤμοσα Ἀβραὰμ τῷ πατρί σου.
4 * καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ· καὶ δώσω τῷ σπέρματί σου πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην. καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.
5 * ἀνθ' ὧν ὑπήκουσεν Ἀβραὰμ ὁ πατήρ σου τῆς ἐμῆς φωνῆς, καὶ ἐφύλαξε πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ πάντα τὰ νομιμά μου.
6 * κατῴκησε δὲ Ἰσαὰκ ἐν γεδάρις.
7 * καὶ ἐπηρώτησαν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου περὶ ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἀδελφή μού ἐστι. ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν, ὅτι γυνή μου ἐστί· μήποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου περὶ ῥεβέκκας· ὅτι ὡραία τῇ ὄψει.
8 * ἐγένετο δὲ πολυχρόνιον ἐκεῖ. παρακύψας δὲ Ἀβιμέλεχ ὁ βασιλεὺς διὰ τῆς θυρίδος, εἶδεν τὸν Ἰσαὰκ παίζοντα μετὰ ῥεβέκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.
9 * ἐκάλεσε δὲ Ἀβιμέλεχ τὸν Ἰσαάκ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἄρα γε γυνή σου ἐστί. τί ὅτι εἶπας, ὅτι ἀδελφή μου ἐστίν; εἶπε δὲ αὐτῷ Ἰσαάκ· εἶπα γάρ, μήποτε ἀποθάνω δι' αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dilexit Isaac Esau, quia de venatione eius edebat: & Rebecca diligebat Iacob. " Et coxit Iacob pulmentum: & venit Esau de agro, & ipse erat lassus. " Et dixit Esau ad Iacob: Da mihi de coctione hac ruffa, quia lassus sum ego: propterea vocatum est nomen eius, Edom. " Et ait Iacob: Vende mihi hodie primogenita tua. " Et dixit Esau: Ecce ego vado ad mortem: & ad quid mihi primogenita? " Et dixit Iacob: Iura mihi hodie, & iurauit ei, & vendidit primogenita sua Iacob. " Iacob autem dedit Esau panem & edulium lentium: & comedit & bibit: & surrexit & abiit: & parupendit Esau primogenita.

CAP. XXVI.

ET fuit fames in terra, præter famem priorem quæ fuit in diebus Abrahæ: & abiit Isaac ad Abimelech regem Philistinorum in Gerara. ' Et apparuit ei Dominus, & dixit ei: Ne descendas in Ægyptum. sed morare in terra quam dixero tibi. ' Habita in terra hac: & erit verbum meum in adiutorium tibi: & benedicam tibi; quia tibi & filiis tuis dabo vniuersas terras has: & confirmabo iuramentum quod iurauit Abrahæ patri tuo. ' Et multiplicabo filios tuos sicut stellas cæli: & dabo filiis tuis vniuersas terras has: & benedicentur propter filios tuos omnes populi terræ: ' Eo quòd obediuit Abraham verbo meo, & custodiuit custodiam verbi mei, præcepta mea, pacta mea, & leges meas. ' Habitauitque Isaac in Geraris. ' Et interrogauerunt viri loci illius super vxore sua. Et ait: Soror mea est: quoniam timuit dicere, Vxor mea est: ne forte interficerent eum viri loci illius propter Rebeccam: quoniam pulchra aspectu ipsa erat. ' Et factum est cùm multis diebus ibi moraretur; prospexit Abimelech rex Philistinorum per fenestram: & vidit; & ecce Isaac ludebat cum Rebecca vxore sua. ' Et vocauit Abimelech Isaac, & ait: Ecce vtique vxor tua est: quomodo ergo dixisti, Soror mea est? Et dixit ei Isaac: Quia dixi, ne fortè moriar propter eam.

28 וּרְחִים יִצְחָק יָת עֵשָ׌ אֲרֵי מְצִידֵיהּ הֲוָה אָכֵל וְרִבְקָה רְחֵמָת יָת יַעֲקֹב:
29 וְאַרְתַּח יַעֲקֹב תְּבִשִׁילָא וַאֲתָא עֵשָ׌ מִן חַקְלָא וְהוּא מְשָׁלְהֵי:
30 וַאֲמַר עֵשָ׌ לְיַעֲקֹב אַטְעִימְנִי כְעַן מִן סְמוֹקָא סְמוֹקָא הָדֵין אֲרֵי מְשָׁלְהֵי אֲנָא עַל כֵּן קְרָא שְׁמֵיהּ אֱדוֹם:
31 וַאֲמַר יַעֲקֹב קַיֵּים לִי כְיוֹם דִּילְהֵין וְקַיֵּים לִיהּ וְזַבֵּן יָת בְּכִירוּתֵהּ
32 לְיַעֲקֹב: וַאֲמַר עֵשָ׌ הָא אֲנָא אָזֵל לְמִסְתָּח וְלָמָּה דֵנָן לִי בְּכִירוּתָא:
33 וַאֲמַר יַעֲקֹב יְהַב לְעֵשָ׌ לְחֵם וְהַבְשִׁיל דְּלוּפְחִין וְאָכַל וּשְׁתִי וְקָם וַאֲזַל וּשְׁט עֵשָ׌ יָת בְּכִירוּתָא:

כו

1 וַהֲוָה כְפַנְיָא בְּאַרְעָא בַּר מִכְפַנְיָא קַדְמָאָה דַּהֲוָה בְּיוֹמֵי אַבְרָהָם וַאֲזַל יִצְחָק אֶל
2 אֲבִימֶלֶךְ מַלְכָּא דְּפְלִשְׁתָּאֵי לִגְרָר: וְאִתְגְּלִי לֵהּ יְיָ וַאֲמַר לָא תְחוֹת לְמִצְרַיִם שְׁרֵי בְּאַרְעָא דַּאֵימַר לָךְ:
3 דּוּר בְּאַרְעָא הָדָא וְאֶהֱוֵי מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ וַאֲבָרְכִנָּךְ אֲרֵי לָךְ וְלִבְנָךְ אֶתֵּן יָת כָּל אַרְעָתָא הָאִלֵּין וְאָקִים יָת קְיָמָא
4 דְּקַיֵּימִית לְאַבְרָהָם אֲבוּךְ: וְאַסְגֵּי יָת בְּנָיךְ כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא וְאֶתֵּן לִבְנָךְ יָת כָּל אַרְעָתָא הָאִלֵּין וְיִתְבָּרְכוּן בִּבְנָיךְ כָּל
5 עַמְמֵי אַרְעָא: חֲלָף דְּקַבֵּל אַבְרָהָם בְּמֵימְרִי וְנָטַר מַטְּרַת מַעֲרָעַי פִּקּוּדַי קְיָמַי וְאוֹרָיָתַי:
6 וְיָתֵב יִצְחָק בִּגְרָר:
7 וְשָׁאֲלוּ אֲנָשֵׁי אֲתְרָא עַל עֶסֶק אִתְּתֵיהּ וַאֲמַר אֲחָתִי הִיא
8 אֲרֵי דְחִיל לְמֵימַר אִתְּתִי דִּלְמָא יְקַטְלִנֵּי אֲנָשֵׁי אֲתְרָא עַל רִבְקָה אֲרֵי שַׁפִּירַת חֵיזוּ הִיא:
9 וַהֲוָה כַד סְגִיאוּ לֵהּ תַּמָּן יוֹמִין וְחָזָא וְהָא יִצְחָק מְחַיֵּךְ עִם רִבְקָה אִתְּתֵיהּ:
10 וּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק וַאֲמַר לֵיהּ יִצְחָק אֲרֵי אֲמָרִית דִּילְמָא אֶמוּת עֲלָהּ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ כִּמְעַט שָׁכַב
אַחַד הָעָם אֶת־אִשְׁתֶּךָ וְהֵבֵאתָ עָלֵינוּ אָשָׁם׃ 11 וַיְצַו
אֲבִימֶלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם לֵאמֹר הַנֹּגֵעַ בָּאִישׁ הַזֶּה וּלְאִשְׁתּוֹ מוֹת יוּמָת׃ 12 וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא
וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה׃ 13 וַיִּגְדַּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל עַד כִּי־גָדַל מְאֹד׃ 14 וַיְהִי־לוֹ מִקְנֵה־צֹאן וּמִקְנֵה בָקָר וַעֲבֻדָּה רַבָּה
וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים׃ 15 וְכָל־הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ
עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו סִתְמוּם פְּלִשְׁתִּים 16 וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־יִצְחָק לֵךְ
מֵעִמָּנוּ כִּי־עָצַמְתָּ מִמֶּנּוּ מְאֹד׃ 17 וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם יִצְחָק וַיִּחַן
בְּנַחַל־גְּרָר וַיֵּשֶׁב שָׁם׃ 18 וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת־
בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִימֵי אַבְרָהָם אָבִיו
וַיִּסְתְּמוּם פְּלִשְׁתִּים אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיִּקְרָא
לָהֶן שֵׁמוֹת כַּשֵּׁמֹת אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אָבִיו׃ 19 וַיַּחְפְּרוּ
עַבְדֵי־יִצְחָק בַּנָּחַל וַיִּמְצְאוּ־שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים׃
20 וַיָּרִיבוּ רֹעֵי גְרָר עִם־רֹעֵי יִצְחָק לֵאמֹר לָנוּ הַמָּיִם
וַיִּקְרָא שֵׁם־הַבְּאֵר עֵשֶׁק כִּי הִתְעַשְּׂקוּ עִמּוֹ׃ 21 וַיַּחְפְּרוּ
בְּאֵר אַחֶרֶת וַיָּרִיבוּ גַּם־עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שִׁטְנָה׃ 22 וַיַּעְתֵּק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ
וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עַתָּה הִרְחִיב יְהוָה
לָנוּ וּפָרִינוּ בָּאָרֶץ׃ 23 וַיַּעַל מִשָּׁם בְּאֵר שָׁבַע׃
24 וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם אָבִיךָ אַל־תִּירָא כִּי־אִתְּךָ אָנֹכִי וּבֵרַכְתִּיךָ
וְהִרְבֵּיתִי אֶת־זַרְעֲךָ בַּעֲבוּר אַבְרָהָם עַבְדִּי׃ 25 וַיִּבֶן
שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה וַיֵּט שָׁם אָהֳלֶה וַיִּכְרוּ
שָׁם עַבְדֵי־יִצְחָק בְּאֵר׃ 26 וַאֲבִימֶלֶךְ הָלַךְ אֵלָיו מִגְּרָר
וַאֲחֻזַּת מֵרֵעֵהוּ וּפִיכֹל שַׂר־צְבָאוֹ׃ 27 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
יִצְחָק מַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי וְאַתֶּם שְׂנֵאתֶם אֹתִי
וַתְּשַׁלְּחוּנִי מֵאִתְּכֶם׃

GENESIS. Translat. B. Hieron. Isaac.

10 * Dixitque Abimelech: Quare imposuisti
nobis? Potuit coire quispiam de populo cum
vxore tua: & induxeras super nos grande pec-
11 catum. * Præcepitque omni populo, dicens:
Qui tetigerit hominis huius vxorem, morte
12 morietur. * Seminauit autem Isaac in ter-
ra illa, & inuenit in ipso anno centuplum. be-
13 nedixitque ei Dominus. * Et locupletatus
est homo: & ibat proficiens atque succrescés,
14 donec magnus vehementer effectus est. * Ha-
buitque possessiones ouium, & armentorum,
& familiæ plurimum. Ob hoc inuidentes ei
15 Palæstini, * Omnes puteos, quos foderant ser-
ui patris illius Abraam, illo tempore obstruxe-
16 runt, implentes humo: * In tantum vt ipse A-
bimelech diceret ad Isaac: Recede à nobis:
17 quoniam potentior nobis factus es valde. * Et
Dille discedés, vt veniret ad torrété Gerar, habi-
18 taretq; ibi: * Rursũ fodit alios puteos, quos fo-
derãt serui patris sui Abraã: & quos illo mer-
tuo, olim obstruxerãt Philistiim: appellauitq;
eos eisdẽ nominibus, quibus antè pater voca-
19 uerat. * Foderuntque in torrente, & reper-
20 runt aquam viuã. * Sed & ibi iurgium fuit pa-
storum Geraræ, aduersus pastores Isaac, di-
centium: Nostra est aqua. Quamobrem nomẽ
21 putei ex eo quod acciderat, vocauit Calum-
niam. * Foderunt autem & alium; & pro illo
quoque rixati sunt: appellauitque eum, Ini-
22 micitias. * Profectus inde, fodit alium puteũ,
pro quo nõ contẽderunt. itaq; vocauit nomẽ
eius Latitudo: dicẽs: Nũc dilatauit nos Dñs,
23 & fecit crescere sup terrã. * Ascẽdit autem Isaac
24 ex illo loco in Berſabee: * Vbi apparuit ei Dñs
E in ipsa nocte, dicẽs: Ego sum Deus Abraã pa-
tris tui. noli timere: quia ego tecũ sum. Bene-
dicã tibi, & multiplicabo semẽ tuũ propter ser-
uum meũ Abraã. * Itaq; ædificauit ibi altare: &
25 inuocato nomine Dñi, extendit tabernaculũ.
præcepitq; seruis suis, vt foderent puteũ.
26 * Adquẽ locũ cũ venissent de Geraris, Abimelech,
& Ochozath amicus illius, & Phicol dux mi-
27 litum. * Locutus est Isaac: Quid venistis ad
me, hominẽ quẽ odistis, & expulistis à vobis?

תרגום אונקלוס

10 וַאֲמַר אֲבִימֶלֶךְ מָה דְנָא עֲבַדְתָּ לַנָא כִּזְעֵיר פּוֹן שְׁכִיב חַד דְּסַיְעַד בְּעַמָּא עִם אִתְּתָךְ וְאַיְתֵיתָ עֲלָנָא חוֹבָא׃ 11 וּפְקַד אֲבִימֶלֶךְ
יַת כָּל עַמָּא לְמֵימַר דְּיַנְזֵק כְּבַר דָּא וּבְאִתְּתֵיהּ אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל׃ 12 וְזָרַע יִצְחָק בְּאַרְעָא הַהִיא וְאַשְׁכַּח בְּשַׁתָּא הַהִיא עַל חַד מְאָה
כַּדְשַׁתְרִי וּבָרְכֵיהּ יְיָ׃ 13 וּרְבָא גַּבְרָא וַאֲזַל מֵגֵי וּרְבֵי עַד דְּרְבָא לַחְדָּא׃
14 וַהֲוָה לֵיהּ גֵּיוָתָא עָנָא וְגֵיוָתָא תּוֹרֵי וּפַלְחָנָא סַגִּי
וְקַנִּיאוּ בֵיהּ פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 15 וְכָל בֵּירַיָא דַּחָפַרוּ עַבְדֵי אֲבוֹהִי בְּיוֹמֵי דְּאַבְרָהָם אֲבוֹהִי טְמָנוּן פְּלִשְׁתָּאֵי וְסָלוֹנוּן עֲפָרָא׃
16 וַאֲמַר אֲבִימֶלֶךְ לְיִצְחָק אֲזֵל מֵעִמָּנָא אֲרֵי תַקִּיפְתָּא מִנָּנָא לַחְדָּא׃
17 וְאָזַל מִתַּמָּן יִצְחָק וְשָׁרָא בְּנַחֲלָא דִּגְרָר וְיָתֵב תַּמָּן׃ 18 וְתָב יִצְחָק וְחָפַר
יָת בֵּירַיָא דְּחָפַרוּ בְּיוֹמֵי דְּאַבְרָהָם אֲבוֹהִי וְטָמְנוּן פְּלִשְׁתָּאֵי בָּתַר דְּמִית אַבְרָהָם וּקְרָא לְהֶן שְׁמָהָן כִּשְׁמָהָן דִּקְרָיָה לְהֶן אֲבוֹהִי׃
19 וְחָפַרוּ עַבְדֵי יִצְחָק בְּנַחֲלָא וְאַשְׁכָּחוּ תַּמָּן בֵּירָא דְמַיִן נוֹבְעִין׃ 20 וּנְצוּ רָעַיָא דְּגַרָר עִם רָעַיָא דְיִצְחָק לְמֵימַר דִּילָנָא מַיָא וּקְרָא
שְׁמָא דְבֵירָא עֶשֶׁק אֲרֵי אִתְעַשְּׁקוּ עִמֵּיהּ׃ 21 וַחֲפָרוּ בֵּירָא אָחֳרִי וּצְוּ אַף עֲלָהּ וּקְרוּ שְׁמָהּ שִׂטְנָה׃ 22 וְאִסְתַּלַק מִתַּמָּן לְבֵירָא שַׁנְיָא
וְלָא צְוּ עֲלָהּ וּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַאֲמַר אֲרֵי כְעַן אַרְוַח יְיָ לַנָא וְיַפְשִׁנָּנָא בְּאַרְעָא׃
23 וְסָלִיק מִתַּמָּן לִבְאֵר שָׁבַע׃ 24 וְאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְיָ בְּלֵילְיָא הַהוּא וַאֲמַר אֲנָא אֱלָהֵיהּ דְּאַבְרָהָם אֲבוּךְ לָא תְּדַחַל אֲרֵי בְּסַעֲדָךְ מֵימְרִי וַאֲבָרֵךְ יָנָךְ וְאַסְגֵּי יָת בְּנָךְ בְּדִיל אַבְרָהָם עַבְדִּי׃
25 וּבְנָא תַּמָּן מַדְבְּחָא וְצַלִּי בְּשׁוּמָא דַּיְיָ וּפְרַשׂ תַּמָּן מַשְׁכְּבֵיהּ וְכָרוּ תַּמָּן עַבְדֵי יִצְחָק בֵּירָא׃ 26 וַאֲבִימֶלֶךְ אָזַל לְוָתֵיהּ מִגְּרָר וְסִיעַת מְגָרַר וְסִיעַת מַרְחֲמֵהּ
וּפִיכֹל שַׁלִּיט חֵילֵיהּ׃ 27 וַאֲמַר לְהוֹן יִצְחָק מָה דֵין אֲתֵיתוֹן לְוָתִי וְאַתּוּן סְנֵיתוּן יָתִי וְשַׁלַּחְתּוּנַנִי מִלְוָתְכוֹן׃

10 * Dixit autem illi Abimelech: Quid hoc feciſti
nobis? parùm abfuit, quin dormiſſet vnus de populo cum vxore tua: & induxiſſes ſuper nos pec-
11 catum. * Præcepit autem Abimelech omni populo, dicens: Omnis qui tetigerit hominem hunc, & vxorem eius,
12 morte morietur. * Seminauit autem Iſaac in terra illa: & inuenit in anno illo centuplicatiũ ordeum. be-
13 nedixit autem ei Dominus. * Et exaltatus eſt homo. & proficiens, maior factus eſt: donec magnus fa-
14 ctus eſt valdè. * Fuerunt autem ei armenta ouium, & armenta boum, & agricolationes multæ. Inui-
derunt autem ei Philiſtiim: * Et omnes puteos, quos
15 foderant ſerui patris ſui, obſtruxerunt eos in tempo-
re patris ſui Philiſtiim: & impleuerunt eos terra.
16 * Dixit autem Abimelech ad Iſaac: Recede à nobis: quoniam potentior nobis factus es valde. * Et
17 diſceſſit Iſaac indè, & manſit in valle Gerarorum,
18 & habitauit illic. * Et rurſus Iſaac fodit puteos a-
quæ, quos foderunt ſerui Abraam patris ſui, et ob-
ſtruxerunt eos Philiſtiim, poſtquam mortuus eſt A-
braam pater eius. & cognominauit eis nomina, ſe-
cundum nomina quæ nominauit pater eius. * Et fo-
19 derũt ſerui Iſaac in valle Gerarorũ, & inuenit illic
puteũ aquæ viuentis. * Et pugnauerunt paſtores Ge-
20 rarorũ cũ paſtoribus Iſaac, dicentes ſuam eſſe aquã.
& vocauerunt nomen loci illius, Iniuſtitia. iniu-
ſtitia affecerunt enim eum. * Profectus autem indè,
21 fodit puteum alterum. rixati ſunt autem & de illo,
& vocauit nomen loci illius, Inimicitiæ. * Profe-
22 ctus autem indè fodit puteum alterum. & non pu-
gnauerũt pro eo: & vocauit nomen eius, Latitudo:
dicens, quia nũc dilatauit Dominus nobis, et auxit
nos ſuper terrã. * Aſcendit autem inde ad puteũ iu-
23 ramenti. * Et apparuit illi Dñs in nocte illa: et dixit:
24 Ego ſum Deus Abraã patris tui. ne timeas. tecũ enĩ
ſum: & benedicam tibi: et multiplicabo ſemen tuũ,
propter Abraã patrẽ tuum. * Et ædificauit ibi alta-
25 re: & inuocauit nomẽ Dñi. & fixit illic tabernacu
lum ſuum. foderũt autẽ ibi ſerui Iſaac puteũ in val-
26 le Gerarorum. * Et Abimelech iuit ad eum de Gera-
ris, & Hochoz at pronubus eius, & Phicol dux
27 exercitus eius. * Et dixit eis Iſaac: Vt quid
veniſtis ad me? vos autem odiſtis me, & expuli-
ſtis me à vobis.

10 * εἶπε δὲ αὐτῷ Ἀβιμέλεχ, τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν; μικροῦ πως
ἐκοιμήθη ἐν τοῦ γένους μου μετὰ τῆς γυναικός σου, καὶ ἐπήγαγες
11 ἐφ' ἡμᾶς ἄγνοιαν. * Συνέταξε δὲ Ἀβιμέλεχ παντὶ τῷ λαῷ
αὐτοῦ, λέγων, πᾶς ὁ ἁψάμενος ἢ ἀνδρὸς τούτου καὶ τῆς γυ-
12 ναικὸς αὐτοῦ, θανάτῳ ἐνοχος ἔσται. * Ἔσπειρε δὲ Ἰσαὰκ ἐν τῇ
γῇ ἐκείνῃ· καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ἑκατοστεύουσαν κρι-
13 θήν· εὐλόγησε δὲ αὐτὸν κύριος. * καὶ ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος·
καὶ προέβαινεν, μείζων ἐγένετο, ἕως οὗ μέγας ἐγένετο σφόδρα.
14 * ἐγένετο δὲ αὐτῷ κτήνη προβάτων, καὶ κτήνη βοῶν, καὶ γεω-
15 για πολλά. ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ Φυλιστιείμ. * καὶ πάν-
τα τὰ φρέατα, ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐνέφρα-
ξαν αὐτὰ ἐν τῇ χρόνῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οἱ Φυλιστιείμ, καὶ ἔπλη-
16 σαν αὐτὰ γῆς. * εἶπε δὲ Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰσαάκ, ἄπελθε
17 ἀφ' ἡμῶν· ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένου σφόδρα. * καὶ ἀπῆλ-
θεν Ἰσαὰκ ἐκεῖθεν· καὶ κατέλυσεν ἐν τῇ φάραγγι γεράρων,
18 καὶ κατῴκησεν ἐκεῖ. * καὶ πάλιν Ἰσαὰκ ὤρυξε τὰ φρέατα τοῦ
ὕδατος· ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες Ἀβραὰμ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐνέ-
φραξαν αὐτὰ οἱ Φυλιστιείμ, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀβραὰμ τὸν
πατέρα αὐτοῦ. καὶ ἐπωνόμασεν αὐτοῖς ὀνόματα κατὰ τὰ ὀνόματα ἃ
19 ὠνόμασεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. * καὶ ὤρυξαν οἱ παῖδες Ἰσαὰκ ἐν τῇ φά-
20 ραγγι γεράρων. καὶ εὗρεν ἐκεῖ φρέαρ ὕδατος ζῶντος. * καὶ ἐμα-
χέσαντο οἱ ποιμένες γεράρων μετὰ τῶν ποιμένων Ἰσαάκ, φά-
σκοντες αὐτῶν εἶναι τὸ ὕδωρ. καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τό-
21 που ἀδικία. ἠδίκησαν γὰρ αὐτόν. * ἀπάρας δὲ ἐκεῖθεν, ὤρυξεν
φρέαρ ἕτερον. ἐκείνου δὲ καὶ περὶ ἐκείνου καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄ-
22 νομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐχθρία. * ἀπάρας δὲ ἐκεῖθεν, ὤρυξεν φρέαρ
ἕτερον. καὶ οὐκ ἐμαχέσαντο περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ εὐρυχωρία· λέγων, ὅτι νῦν ἐπλάτυνε κύριος ἡμῖν, καὶ αὐ-
23 ξησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς. * ἀνέβη δὲ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ
24 ὅρκου. * καὶ ὤφθη αὐτῷ κύριος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ. καὶ εἶπεν, ἐ-
γώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τοῦ πατρός σου. μὴ φοβοῦ· μετὰ σοῦ γάρ
εἰμι. καὶ εὐλογήσω σε, καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, διὰ Ἀβραὰμ τὸν
25 πατέρα μου. καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον. καὶ ἐπεκαλέσα-
το τὸ ὄνομα κυρίου. καὶ ἔπηξεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. ὤρυξαν δὲ
26 ἐκεῖ οἱ παῖδες Ἰσαὰκ φρέαρ ἐν τῇ φάραγγι γεράρων. * καὶ
Ἀβιμέλεχ ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν ἀπὸ γεράρων, καὶ ἐχολὰζ ὁ
νυμφαγωγὸς αὐτοῦ, καὶ Φιγὼλ ὁ δεκαπέντος τῆς δυνάμεως
27 αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἰσαάκ, ἵνατί ἦλθετε πρός με; ὑ-
μεῖς δὲ ἐμισήσατέ με, καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ' ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 " Et ait Abimelech: Quid eſt hoc quod feciſti nobis? parùm affuit, quin dormiſſet vnus de populo cum vxore tua: & induxiſſes ſuper nos pec-
catum. 11 " Et præcepit Abimelech omni populo, dicens: Qui nocuerit huic viro & vxori ſuæ, morte morietur. 12 " Et ſeminauit
Iſaac in terra illa, & inuenit in anno illo centuplum quàm æſtimauerat: & benedixit ei Dominus. 13 " Et creuit vir, & ibat multiplicans &
creſcens, donec creuit vehementer. 14 " Et fuerunt ei greges ouium, & greges boum, & familia magna: & inuidebant ei Palæſtini.
15 " Et omnes puteos quos foderunt ſerui patris ſui in diebus Abrahæ patris ſui obthuraverunt Palæſtini, & impleuerunt eos puluere.
16 " Et ait Abimelech ad Iſaac: Recede à nobis, quoniam fortior nobis factus es valdè. 17 " Et abiit indè Iſaac, & habitauit iuxta torren-
tem Geratæ: & moratus eſt ibi. 18 " Et reuerſus eſt Iſaac, & fodit puteos aquarum, quos foderant in diebus Abrahæ patris ſui: & obthuraue-
rant eos Philiſtiim poſtquam mortuus eſt Abraham: appellauitque eos eiſdem nominibus, quibus vocabat eos pater eius. 19 " Et foderunt
ſerui Iſaac in torrente: & inuenerunt ibi puteum aquarum manantium. 20 " Et rixati ſunt paſtores Geratæ cum paſtoribus Iſaac, dicentes:
Noſtra eſt aqua: & vocauit nomen putei, Litigium: eo quòd litigauerunt cum eo. 21 " Et foderunt alium puteum: & ſuper eum quoque ri-
xati ſunt: & vocauit nomen eius Aduerſarium. 22 " Et aſcendit indè, & fodit puteum alium: & non ſunt rixati ſuper eum: & vocauit no-
men eius Rooboth: & ait: Quoniam nunc dilatabit nos Dominus, & creſcere nos faciet ſuper terram. 23 " Et aſcendit indè in Berſabee.
24 " Et apparuit ei Dominus in nocte illa: & ait: Ego Deus Abraham patris tui. ne timeas. quia in adiutorium tuum erit verbum meum: & be-
nedicam tibi: & multiplicabo filios tuos propter Abraham ſeruum meum. 25 " Et ædificauit ibi altare: & orauit in nomine Domini. & te-
nendit ibi tabernaculum ſuum: & foderunt ibi ſerui Iſaac puteum. 26 " Abimelech autem abiit ad eum de Geraris, comitatus amicis ſuis, &
Phicol principe exercitus ſui. 27 " Et dixit eis Iſaac: Vt quid veniſtis ad me? vos autem odiſtis me, & dimiſiſtis me à vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 וַיֹּאמְרוּ רָאוֹ רָאִינוּ כִּי־הָיָה יְהוָה עִמָּךְ וַנֹּאמֶר
תְּהִי נָא אָלָה בֵּינוֹתֵינוּ בֵּינֵינוּ וּבֵינֶךָ וְנִכְרְתָה בְרִית
29 עִמָּךְ׃ אִם־תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ רָעָה כַּאֲשֶׁר לֹא
נְגַעֲנוּךָ וְכַאֲשֶׁר עָשִׂינוּ עִמְּךָ רַק־טוֹב וַנְּשַׁלְּחֲךָ בְשָׁלוֹם
אַתָּה עַתָּה בְּרוּךְ יְהוָה׃ 30 וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה
31 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיִּשָּׁבְעוּ אִישׁ לְאָחִיו
וַיְשַׁלְּחֵם יִצְחָק וַיֵּלְכוּ מֵאִתּוֹ בְּשָׁלוֹם׃ 32 וַיְהִי
בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי יִצְחָק וַיַּגִּדוּ לוֹ עַל־אֹדוֹת
הַבְּאֵר אֲשֶׁר חָפָרוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ מָצָאנוּ מָיִם׃
33 וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה עַל־כֵּן שֵׁם־הָעִיר בְּאֵר שָׁבַע
34 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן־אַרְבָּעִים
שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵרִי הַחִתִּי
35 וְאֶת־בָּשְׂמַת בַּת־אֵילֹן הַחִתִּי׃ וַתִּהְיֶיןָ מֹרַת רוּחַ
לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה׃

כח

1 וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק
וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדֹל
2 וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּנִי׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־
נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי׃ 3 וְעַתָּה שָׂא־נָא
כֶלְיְךָ תֶלְיְךָ וְקַשְׁתֶּךָ וְצֵא הַשָּׂדֶה וְצוּדָה לִי צֵידָה׃
4 וַעֲשֵׂה־לִּי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי וְהָבִיאָה־לִּי
וְאֹכֵלָה בַּעֲבוּר תְּבָרֶכְךָ נַפְשִׁי בְּטֶרֶם אָמוּת׃
5 וְרִבְקָה שֹׁמַעַת בְּדַבֵּר יִצְחָק אֶל־עֵשָׂו בְּנוֹ וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו
6 הַשָּׂדֶה לָצוּד צַיִד לְהָבִיא׃ וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל־
יַעֲקֹב בְּנָהּ לֵאמֹר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי אֶת־אָבִיךָ מְדַבֵּר
7 אֶל־עֵשָׂו אָחִיךָ לֵאמֹר׃ הָבִיאָה־לִּי צַיִד וַעֲשֵׂה־
לִי מַטְעַמִּים וְאֹכְלָה וַאֲבָרֶכְךָ לִפְנֵי יְהוָה לִפְנֵי
8 מוֹתִי׃ וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה
9 אֹתָךְ׃ לֵךְ־נָא אֶל־הַצֹּאן וְקַח־לִי מִשָּׁם שְׁנֵי
גְדָיֵי עִזִּים טֹבִים וְאֶעֱשֶׂה אֹתָם מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ
כַּאֲשֶׁר אָהֵב׃

28 * Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum: & idcirco nos diximus: Sit iuramentum inter nos; & ineamus fœdus;
29 * Vt non facias nobis quicquam mali; sicut & nos nihil tuorum attigimus; nec fecimus quod te læderet: sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini.
30 * Fecit ergo eis conuiuium: & post cibum,
31 & potum, * Surgentes manè, iurauerunt sibi mutuò. dimisitque eos Isaac pacificè in locum suum. * Ecce autem venerunt in ipso
32 die serui Isaac, annunciantes ei de puteo quem foderant, atque dicentes: Inuenimus aquam.
33 * Vnde appellauit eam, Abundantiam: & G nomē vrbi impositum est Bersabee, vsque in præsentem diem.
34 * Esau verò quadragenarius duxit vxores duas, Iudith filiam Beeri Ethæi, & Basemath
35 filiam Elon eiusdem loci: * Quæ ambæ offenderant animum Isaac & Rebeccæ.

CAP. XXVII.

1 Enuit autem Isaac, & caligauerunt oculi A eius; & videre non poterat. vocauitque Esau filium suum maiorem, & dixit ei: Fili mi. * Qui respondit, Adsum.
2 * Cui pater, Vides, inquit, quòd senuerim; & ignorem diem mortis meæ.
3 * Sume arma tua, & pharetram, & arcum, & egredere foras. Cúmque venatu aliquid apprehenderis,
4 * Fac mihi inde pulmentum, sicut velle me nosti: & affer vt comedam: & benedicat tibi anima mea, antequàm moriar.
5 * Quod cùm audisset Rebecca, & ille abiisset in agrum, vt iussionem patris impleret:
6 * Dixit filio suo Iacob: Audiui patrem tuū loquentem cum Esau fratre tuo, & dicentē ei:
7 * Affer mihi de venatione tua; & fac cibos vt comedam: & benedicam tibi coram Domino, antequàm moriar.
8 * Nunc ergo, fili mi, acquiesce consiliis meis,
9 * Et pergens ad gregem, affer mihi duos hœ B dos optimos, vt faciam ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur.

תרגום אונקלוס

28 וְאָמְרוּ מְחֵזָא חֲזֵינָא אֲרֵי הֲוָה מֵימְרָא דַייָ בְּסַעֲדָךְ וַאֲמַרְנָא הִיתְקַיֵים כְּעַן מוּמָתָא בֵּין אֲבָהָתַנָא בֵּינָנָא וּבֵינָךְ וְנִגְזַר קְיָם עִמָּךְ׃
29 אִם תַּעְבַּר עִמָּנָא בִּישָׁא כְּמָה דְלָא אַנְזִיקְנָךְ וּכְמָה דְעַבַדְנָא עִמָּךְ לְחוּד טָב וְשַׁדַרְנָךְ בְּשָׁלָם אַתְּ כְּעַן בְּרִיכָא דַייָ׃
30 וַאֲזַל וְשַׁוִי וְהֲוָה בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲתוּ עַבְדֵי יִצְחָק וְאוֹדִיעוּהִי עַל דְּבַר בְּאֵרָא דְחָפַרוּ וַאֲמַרוּ לֵיהּ אַשְׁכַּחְנָא מַיָא׃
31 וְקָרָא יָתָהּ שִׁבְעָה עַל כֵּן שְׁמָא דְקִרְתָא בִּירְעָא דְשָׁבַע עַד יוֹמָא הָדֵין׃
32 וַהֲוָה עֵשָׂו בַּר אַרְבְּעִין שְׁנִין וְנָסֵיב אִתְּתָא יָת יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי חִיתָאָה וְיָת בָּשְׂמַת בַּת אֵילוֹן חִיתָאָה׃
33 וַהֲווֹ מְסָרְבָן רְוַח קֳדָם יִצְחָק וְרִבְקָה׃

כט

1 וַהֲוָה כַד סָיֵב יִצְחָק וְכַהִין עֵינוֹהִי מִלְּמֶחֱזֵי
וְקָרָא יָת עֵשָׂו בְּרֵיהּ רַבָּא וַאֲמַר לֵיהּ בְּרִי וַאֲמַר לֵיהּ הָא אֲנָא׃
2 וַאֲמַר הָא כְעַן סָיֵבִית לָא יְדָעְנָא יוֹמָא דַאֲסְתַּר׃
3 וּכְעַן קַח כְּעַן תֻּשְׁבְּחָנָךְ זֵינָךְ סַיְפָךְ וְקֶשְׁתָּךְ וּפוֹק לְחַקְלָא וְצוּד לִי צֵידָא׃
4 וְעֲבֵד לִי תַּבְשִׁילִין כְּמָה דְרַחֲמִית וְאַיְתֵל לִי וְאֵיכוֹל בְּדִיל דִּיבָרֵךְ יָתָךְ נַפְשִׁי עַד לָא אֲמוּת׃
5 וְרִבְקָה שָׁמְעָא כַּד מַלֵל יִצְחָק עִם עֵשָׂו בְּרֵהּ וַאֲזַל עֵשָׂו לְחַקְלָא לְמִיצַד צֵידָא לְאֵיתָיָיהָא׃
6 וְרִבְקָה אֲמָרַת לְיַעֲקֹב בְּרָהּ לְמֵימַר הָא שְׁמָעִית יָת אֲבוּךְ מְמַלֵל עִם עֵשָׂו אָחוּךְ לְמֵימַר׃
7 אֵיתֵי לִי צֵידָא וַעֲבֵד לִי תַּבְשִׁילִין וְאֵיכוֹל וַאֲבָרְכִינָךְ קֳדָם יְיָ קֳדָם מוֹתִי׃
8 וּכְעַן בְּרִי קַבֵּל בְּמֵימְרַי לְמִדַּם דְּפָקֵד יָתָךְ׃
9 אֲזַל כְּעַן לְעָנָא

28 * Et dixerunt ei: Videntes vidimus, quia Dominus erat tecum: & diximus, sit imprecatio inter te & inter nos, & disponemus tecum fœdus:
29 * Non facere nobiscum malum, sicut non abominati sumus te nos. & quemadmodum vsi sumus te benè, & dimisimus te cum pace: & nunc benedictus tu à Domino.
30 * Et fecit eis conuiuium, & comederunt & biberunt. * Et surgentes manè, iurauit vnusquisque proximo: & dimisit eos Isaac.
31 * Et discesserunt ab eo cum salute. Factum est autem in die illa: & venientes serui Isaac, nunciauerunt ei de puteo quem foderant: & dixerunt ei: Inuenimus aquam. * Et vocauit eum Iura-
32 mentum: propter hoc vocauit nomen ciuitati illi, Puteus iuramenti, vsque in hodiernum diem.
33 * Erat autem Esau annorum quadraginta, & accepit vxorem Iudith, filiam Beor Ethæi: & Basemath, filiam Elom Ethæi.
34 * Et erant contendentes cum Isaac & Rebecca.
35

CAP. XXVII.

1 Factum est autem cùm senuisset Isaac, hebetati sunt oculi eius ad videndum. & vocauit Esau filium suum seniorem, & dixit: Fili. & dixit: Ecce
2 ego. * Et dixit: Ecce consenui, & non scio diem mortis meæ.
3 * Nunc ergo sume apparatum tuum, & pharetram & arcum: & egredere in agrum, & venare mihi venationem:
4 * Et fac mihi edulia, sicut amo ego: & affer mihi, vt comedam: & benedicat tibi anima mea, antequàm moriar ego.
5 * Rebecca autem audiuit loquentem Isaac ad Esau filium suum. Abijt autem Esau in agrum, ad venandum venationem patri suo.
6 * Et Rebecca dixit ad Iacob filium suum iuniorem: Vide, ego audiui loquentem patrem tuum ad
7 Esau fratrem tuum, dicentem: * Venare mihi venationem, & fac mihi edulia, & comedens benedicam tibi coram Domino.
8 * Nunc ergo, fili mi, audi me, sicut ego tibi præcipio. * Et abiens ad oues, accipe mihi inde duos
9 hœdos teneros & pulchros: & faciam edulia patri tuo, sicut amat.

28 * καὶ εἶπον αὐτῷ, ἰδόντες ἑωράκαμεν, ὅτι κύριος ὢν μετ' ἐμοῦ θεός. καὶ εἴπομεν, γενέσθω δὴ ἀναμέσον σου καὶ ἀναμέσον ἡμῶν· καὶ διαθησόμεθα μετὰ σοῦ διαθήκην·
29 * μὴ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν κακόν, καθότι οὐκ ἐβδελυξάμεθά σε ἡμεῖς. ὃν τρόπον ἐχρησάμεθά σοι καλῶς· καὶ ἐξαπεστείλαμέν σε μετ' εἰρήνης· καὶ νῦν εὐλογημένος σὺ ὑπὸ κυ-
30 ρίου. * καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς δοχήν· καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.
31 * καὶ ἀναστάντες τὸ πρωΐ, ὤμοσεν ἕκαστος τῷ πλησίον· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς Ισαάκ.
32 * καὶ ἀπῆλθον ἀπ' αὐτοῦ μετὰ εἰρήνης. ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ παραγενόμενοι οἱ παῖδες Ισαὰκ ἀπήγγειλαν αὐτῷ περὶ τοῦ φρέατος οὗ ὤρυξαν. καὶ εἶπον αὐτῷ, εὕρομεν ὕδωρ.
33 * καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ ὅρκον· διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῇ πόλει ἐκείνῃ φρέαρ ὅρκου ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
34 * Ἦν δὲ Ησαῦ ἐτῶν τεσσαράκοντα· καὶ ἔλαβε γυναῖκα Ιουδὶθ, θυγατέρα Βεὴρ τοῦ Χεθαίου· καὶ τὴν Βασεμὰθ, θυ-
35 γατέρα Ἐλὼμ Χεθαίου. * ἦσαν δὲ ἐρίζουσαι τῷ Ισαὰκ καὶ τῇ Ρεβέκκᾳ.

κζ'.

1 * Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ γηρᾶσαι Ισαὰκ, ἠμβλύνθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοῦ ὁρᾶν. καὶ ἐκάλεσεν Ησαῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρεσβύτερον, καὶ εἶπεν, υἱέ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ.
2 * καὶ εἶπεν, ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ οὐ γινώσκω τὴν ἡμέραν τῆς
3 τελευτῆς μου. * νῦν οὖν λαβὲ τὰ σκεύη σου, τόν τε φαρέτραν, καὶ τὸ τόξον, καὶ ἔξελθε εἰς τὸ πεδίον, καὶ θήρευσόν
4 μοι θήραν. * καὶ ποίησόν μοι ἐδέσματα, ὡς φιλῶ ἐγώ· καὶ ἐνεγκέ μοι, ἵνα φάγω καὶ εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχή μου, πρὶν ἢ ἀποθανεῖν με.
5 * ῥεβέκκα δὲ ἤκουσε λαλοῦντος Ισαὰκ πρὸς Ησαῦ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ἐπορεύθη δὲ Ησαῦ εἰς τὸ πεδίον θηρεῦσαι θήραν τῷ πα-
6 τρὶ αὐτοῦ. * καὶ ῥεβέκκα εἶπε πρὸς Ιακὼβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον· ἰδοὺ, ἐγὼ ἤκουσα λαλοῦντα τὸν πατέρα σου πρὸς
7 Ησαῦ τὸν ἀδελφόν σου, λέγοντα· * θήρευσόν μοι θήραν, καὶ ποίησόν μοι ἐδέσματα, καὶ φαγὼν εὐλογήσω σε ἐναν-
8 τίον κυρίου. * νῦν οὖν υἱέ μου ἄκουσόν μου, καθὰ ἐγὼ σοι
9 ἐντέλλομαι· * καὶ πορευθεὶς εἰς τὰ πρόβατα, λαβὲ μοι ἐκεῖθεν δύο ἐρίφους ἁπαλοὺς καὶ καλούς· καὶ ποιήσω ἐδέσματα τῷ πατρί σου, ὡς φιλεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et dixerunt: Videntes vidimus, quoniam erat verbum Domini in adiutorium tuum. & diximus: Confirmetur nunc iuramentum quod erat inter patres nostros, & inter nos & te: & ineamus pactum tecum.
29 Si feceris nobiscum malum, sicut non nocuimus tibi, & sicut fecimus tecum tantummodo bonum, & dimisimus te in pace. tu nunc benedictus es Domini.
30 Fecitque eis conuiuium; & comederunt & biberunt.
31 Et surrexerunt manè, & iurauerunt vnusquisque fratri suo. & dimisit eos Isaac, & profecti sunt ab eo in pace.
32 Et fuit in ipso die, & venerunt serui Isaac, & nunciauerunt ei de puteo quem foderant: & dixerunt ei: Inuenimus aquam.
33 Et vocauit eum Sebaa: propterea nomen ciuitatis fuit Bersabee, vsque in diem hanc.
34 Eratque Esau ætatis quadraginta annorum, & accepit vxorem Iudith, filiam Beeri Ethæi, & Basemath filiam Elon Ethæi.
35 Et fuerunt rebelles, & irritatrices contra mandatum Isaac & Rebeccæ.

CAP. XXVII.

Et factum est cùm senuisset Isaac, caligauerunt oculi eius, & videre non poterat. Vocauitque Esau filium suum maiorem; & dixit ei: Fili mi. & dixit ei: Ecce ego. Et ait: Ecce nunc senui; nescio diem qua moriturus sum. Et nunc tolle, obsecro, arma tua, gladium tuum, & arcum tuum, & egredere in agrum, & venate mihi venationem. Et fac mihi edulia, sicut dilexi: & affer mihi, vt comedam, & benedicat tibi anima mea antequàm moriar. Et Rebecca audiebat quando loquebatur Isaac cum Esau filio suo. &abiit Esau in agrum ad venandum, vt afferret venationem. Et Rebecca ait Iacob filio suo, dicens: Ecce audiui patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo, & dicentem: Affer mihi venationem: & fac mihi edulia, vt comedam; & benedicam tibi coram Domino ante mortem meam. Et nunc, fili mi, acquiesce verbo meo, quod ego præcipio tibi. Vade nunc ad oues, & tolle mihi inde duos hædos caprarum optimos, & faciam ex eis edulia patri tuo, sicut dilexit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 וְהָבֵאתָ לְאָבִיךָ וְאָכַל בַּעֲבוּר אֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ לִפְנֵי
11 מוֹתוֹ׃ * וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רִבְקָה אִמּוֹ הֵן עֵשָׂו אָחִי
12 אִישׁ שָׂעִיר וְאָנֹכִי אִישׁ חָלָק׃ * אוּלַי יְמֻשֵּׁנִי אָבִי
וְהָיִיתִי בְעֵינָיו כִּמְתַעְתֵּעַ וְהֵבֵאתִי עָלַי קְלָלָה וְלֹא
13 בְרָכָה׃ * וַתֹּאמֶר לוֹ אִמּוֹ עָלַי קִלְלָתְךָ בְנִי אַךְ
14 שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח לִי׃ * וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח וַיָּבֵא לְאִמּוֹ
15 וַתַּעַשׂ אִמּוֹ מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַב אָבִיו׃ * וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת
בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת
אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת וַתַּלְבֵּשׁ אֶת יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטֹן׃
16 * וְאֶת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל יָדָיו וְעַל
17 חֶלְקַת צַוָּארָיו׃ * וַתִּתֵּן אֶת הַמַּטְעַמִּים וְאֶת
18 הַלֶּחֶם אֲשֶׁר עָשְׂתָה בְּיַד יַעֲקֹב בְּנָהּ׃ * וַיָּבֹא אֶל
אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי מִי אַתָּה בְּנִי׃
19 * וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אָבִיו אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ עָשִׂיתִי
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם נָא שְׁבָה וְאָכְלָה
מִצֵּידִי בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִי נַפְשֶׁךָ׃ * וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל
20 בְּנוֹ מַה זֶּה מִהַרְתָּ לִמְצֹא בְנִי וַיֹּאמֶר כִּי הִקְרָה
21 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנָי׃ * וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל יַעֲקֹב
גְּשָׁה נָּא וְאֲמֻשְׁךָ בְּנִי הַאַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו אִם
22 לֹא׃ * וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל יִצְחָק אָבִיו וַיְמֻשֵׁהוּ
וַיֹּאמֶר הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדַיִם יְדֵי עֵשָׂו׃
23 * וְלֹא הִכִּירוֹ כִּי הָיוּ יָדָיו כִּידֵי עֵשָׂו אָחִיו שְׂעִרֹת
24 וַיְבָרְכֵהוּ׃ * וַיֹּאמֶר אַתָּה זֶה בְּנִי עֵשָׂו וַיֹּאמֶר אָנִי׃
25 * וַיֹּאמֶר הַגִּשָׁה לִּי וְאֹכְלָה מִצֵּיד בְּנִי לְמַעַן תְּבָרֶכְךָ
נַפְשִׁי וַיַּגֶּשׁ לוֹ וַיֹּאכַל וַיָּבֵא לוֹ יַיִן וַיִּשְׁתְּ׃
26 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו יִצְחָק אָבִיו גְּשָׁה נָּא וְשָׁקָה לִּי בְנִי׃
27 * וַיִּגַּשׁ וַיַּשֶּׁק לוֹ וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר
רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יְהוָה׃
28 * וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ׃

GENESIS. Translat. B. Hieronymi. Jacob.

10 * Quas cùm intuleris, & comederit, benedicat tibi priusquam moriatur.
11 * Cui ille respondit: Nosti quòd Esau frater meus homo pilosus sit, & ego lenis.
12 * Si attrectauerit me pater meus & senserit, timeo ne putet me sibi voluisse illudere: & inducat super me maledictionem, pro benedictione. * Ad quem mater: In me sit, ait, ista maledictio, fili mi: tantùm audi vocem meam, & pergens affer quæ dixi.
14 * Abiit, & attulit, deditque matri. parauit C illa cibos, sicut velle nouerat patrem illius.
15 * Et vestibus Esau valdè bonis, quas apud se habebat domi, induit eum:
16 * Pelliculasque hædorum circundedit manibus; & colli nuda protexit. * Deditque
17 pulmentum, & panes quos coxerat tradidit.
18 * Quibus illatis, dixit: Pater mi. At ille respondit: Audio: Quis es tu, fili mi?
19 * Dixitque Iacob: Ego sum primogenitus tuus Esau. feci sicut præcepisti mihi. Surge, sede, & comede de venatione mea, vt benedicat
20 mihi anima tua. * Rursumq; Isaac ad filium suũ, Quomodo, inquit, tam citò inuenire potuisti, fili mi? qui respondit: Volũtas Dei fuit,
21 vt citò occurreret mihi quod volebam. * Dixitque Isaac: Accede huc, vt tágam te, fili mi, & probẽ, vtrùm tu sis filius meus Esau, an nõ.
22 * Accessit ille ad patrem, & palpato eo, dixit
D Isaac: Vox quidem, vox Iacob est; sed manus,
23 manus sunt Esau. * Et non cognouit eum: quia pilosæ manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi, * ait: Tu es fi-
25 lius meus Esau? respondit: Ego sum. * At ille: Affer, inquit, mihi cibos de venatione tua, fili mi, vt benedicat tibi anima mea. Quos cũ ob-
26 latos comedisset, obtulit ei etiam vinũ. * Quo
hausto, dixit ad eũ: Accede ad me, & da mihi
27 osculũ, fili mi. * Accessit, & osculatus est eum. Statimq; vt sensit vestimentorũ eius fragrantiam, benedicens illi, ait: Ecce odor filij mei sicut odor agri, cui benedixit Dominus.
28 * Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini, & olei.

Interp. ex Græc. lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. μθερμηνεῦσις τῶν ο΄ 87

10 * καὶ εἰσίσεις τῷ πατρί σου, καὶ φάγε, ὅπως εὐλογήσῃ σε ὁ
11 πατήρ σου πρὸ τοῦ τελευτῆσαι. * εἶπε δὲ ἰακὼβ πρὸς ῥε-
βέκκαν τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ ἀδελφός μου ἠσαῦ δασύς,
12 ἐγὼ δὲ ἀνὴρ λεῖος. * μή ποτε οὖν ψηλαφήσῃ με ὁ πα-
τήρ μου, καὶ ἔσομαι ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς καταφρονῶν καὶ ἐπάξω
13 ἐπ' ἐμαυτὸν κατάραν, καὶ οὐκ εὐλογίαν. * εἶπε δὲ αὐ-
τῷ ἡ μήτηρ, ἐπ' ἐμὲ ἡ κατάρα σου τέκνον· μόνον ἐπάκουσόν τῆς
φωνῆς μου· καὶ πορευθεὶς ἔνεγκέ μοι.
14 * πορευθεὶς δὲ ἔλαβε καὶ ἤνεγκε τῇ μητρί· καὶ ἐποίησεν ἡ μή-
τηρ αὐτοῦ ἐδέσματα, καθὰ ἐφίλει ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
15 * καὶ λαβοῦσα ῥεβέκκα τὴν στολὴν ἠσαῦ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς
τοῦ πρεσβυτέρου τὴν καλὴν, ἣν ἦν παρ' αὐτῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐ-
νέδυσεν αὐτὴν ἰακὼβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον·
16 * καὶ τὰ δέρματα τῶν ἐρίφων ἐνέδυσε κύκλῳ τοὺς βρα-
χίονας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὰ γυμνὰ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ.
17 * καὶ ἔδωκε τὰ ἐδέσματα καὶ τοὺς ἄρτους οὓς ἐποίησεν εἰς τὰς
18 χεῖρας ἰακὼβ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. * εἰσήνεγκε τῷ πατρὶ αὐ-
τοῦ. καὶ εἶπε, πάτερ· ὁ δὲ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ. τίς εἶ σύ τέκνον,
19 * καὶ εἶπεν ἰακὼβ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἐγώ εἰμι ἠσαῦ ὁ πρωτότοκός
σου. πεποίηκα καθὼς λελάληκάς μοι· ἀναστὰς κάθισον, καὶ
φάγε ἀπὸ τῆς θήρας μου, ὅπως εὐλογήσῃ με ἡ ψυχή σου.
20 * εἶπε δὲ ἰσαὰκ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· τί τοῦτο ὁ ταχὺ εὗρες ὦ τέκνον;
ὁ δὲ εἶπεν, ὁ παρέδωκε κύριός ὁ θεός σου ἐναντίον ἐμοῦ.
21 * εἶπε δὲ ἰσαὰκ τῷ ἰακώβ, ἔγγισόν μοι, καὶ ψηλαφήσω σε
τέκνον, εἰ σὺ εἶ ὁ υἱός μου ἠσαῦ ἢ οὔ.
22 * ἤγγισε δὲ ἰακὼβ πρὸς ἰσαὰκ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ ἐψη-
λάφησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν, ἡ μὲν φωνὴ, φωνὴ ἰακώβ· αἱ δὲ χεῖρες,
23 χεῖρες ἠσαῦ. * καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτὸν· ἦσαν γὰρ αἱ χεῖρες
αὐτοῦ, ὡς αἱ χεῖρες ἠσαῦ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δασεῖαι. καὶ εὐλό-
24 γησεν αὐτόν. * καὶ εἶπεν, σὺ εἶ ὁ υἱός μου ἠσαῦ, ὁ δὲ εἶπεν,
25 ἐγώ. * καὶ εἶπε, προσάγαγέ μοι, καὶ φάγομαι ἀπὸ τῆς
θήρας σου τέκνον, ἵνα εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχή μου· καὶ προσή-
νεγκεν αὐτῷ, καὶ ἔφαγεν· καὶ εἰσήνεγκεν αὐτῷ οἶνον, καὶ ἔπιεν.
26 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἰσαάκ· ἔγγισόν μοι, καὶ φίλη-
27 σόν με τέκνον. * καὶ ἐγγίσας ἐφίλησεν αὐτόν· καὶ ὡς ἐφάνη τὴν
ὀσμὴν τῶν ἱματίων αὐτοῦ· καὶ εὐλογήσεν αὐτόν, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ
ὀσμὴ υἱοῦ μου, ὡς ὀσμὴ ἀγροῦ πλήρους, ὃν εὐλόγησε κύριος.
28 * καὶ δώσει σοι ὁ θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀπὸ τ
πότητος τῆς γῆς πλῆθος σίτου καὶ οἴνου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et afferes patri tuo, & comedet; vt benedicat tibi ante mortem suam. " Et dixit Iacob Rebeccæ matri suæ: Ecce Esau frater meus vir pilosus est, & ego vir lenis. " Fortè contrectabit me pater meus, & ero in oculis suis quasi illudens, & inducam super me maledictiones, & non benedictiones. " Et dixit ei mater sua: Mihi dictum est per prophetiam, quòd non venient maledictiones super te, nisi benedictiones, fili mi: tantummodo acquiesce mihi, & vade, tolle mihi. " Et abiit, & tulit & attulit matri suæ. Et fecit mater eius edulia, sicut dilexit pater eius. " Et tulit Rebecca vestimenta Esau filij sui maioris, quæ erant munda, quæ secum erant in domo, & induit Iacob filium suum minorem: " Et pelles hædorum induit super manus eius, & super lenitatem colli sui. " Et posuit edulia quæ fecerat, & panem in manu Iacob filij sui. " Et ingressus est ad patrem suum, & ait: Pater mi. & dixit: Ecce ego. quis es tu fili mi? " Et ait Iacob patri suo: Ego sum Esau primogenitus tuus: feci sicut mihi locutus es: Surge, obsecro, recumbe & comede de venatione mea, vt benedicat mihi anima tua. " Et ait Isaac filio suo: Quid est hoc, quòd tam citò inuenisti, fili mi? & ait: Quoniam præparauit Dominus Deus tuus coram me. " Et dixit Isaac ad Iacob; Accede, obsecro, & attrectabo te, fili mi; vtrùm tu sis filius meus Esau, an non. " Et accessit Iacob ad Isaac patrem suum; & attrectauit eum: & ait: Vox, vox Iacob: & manus, manus Esau. " Et non cognouit eum, quoniam erant manus eius sicut manus Esau fratris sui pilosæ: & benedixit ei: " Et ait: Tu es filius meus Esau? & dixit, Ego sum. " Et ait: Accede coram me, & comedam de venatione filij mei, vt benedicat tibi anima mea. Et obtulit ei, & comedit, & attulit ei vinum, & bibit. " Et dixit ei Isaac pater eius: Accede, obsecro, & osculare me, fili mi. " Et accessit, & osculatus est eum: & odoratus est odorem vestimentorum suorum: & benedixit ei. Et ait: Ecce odor filij mei, sicut odor agri, cui benedixit Dominus. " Det autem tibi Dominus de rore cæli, & de bono terræ, & multitudinem frumenti & vini.

תרגום אונקלוס

10 וְתֵעֵיל לַאֲבוּךְ וְייֵכֹל בְּדִיל דְּיִבָרְכִינָךְ קֳדָם מוֹתֵהּ׃ 11 וַאֲמַר יַעֲקֹב לְרִבְקָה אִמֵּיהּ הָא עֵשָׂו אָחִי גְּבַר שַׂעְרָן וַאֲנָא גְּבַר שְׁעִיעַ׃
12 מָאִים יְמוּשִׁנֵּנִי אַבָּא וְאֶהֵי בְּעֵינוֹהִי כְּמִתְלָעֵב וְאֵיעֵיל עֲלַי לְוָוטִין וְלָא בִרְכָן׃ 13 וַאֲמַרַת לֵיהּ אִמֵּיהּ עֲלַי לְוָוטָךְ בְּרִי בְּלַח מִנִּי וְאֵיזֵל וּנְסַב וְאַייתִי לְאִמָּה וְעָבְדַת אִמֵּהּ תַּבְשִׁילִין כְּמָה דְּרָחִים אֲבוּהִי׃
14 וְאֵיזֵל וּנְסַב וְאַייתִי לְאִמֵּהּ וְעָבְדַת אִמֵּהּ תַּבְשִׁילִין כְּמָה דְּרָחִים אֲבוּהִי׃ 15 וְיָהַב רִבְקָה יָת לְבוּשֵׁי עֵשָׂו בְּרָהּ רַבָּא דְּעִמָּהּ בְּבַיְתָא וְאַלְבִּשַׁת יָת יַעֲקֹב בְּרָהּ זְעִירָא׃
16 וְיָת מַשְׁכֵי דְּגַדְיֵי בַּר עִזֵּי אַלְבִּשַׁת עַל יְדוֹהִי וְעַל שְׁעִיעוּת צַוָּארֵיהּ׃ 17 וְיָהֲבַת יָת תַּבְשִׁילָיָא וְיָת לַחְמָא דְּעַבְדַת בִּיד יַעֲקֹב בְּרָהּ׃
18 וְאֵיעַל לְוָת אֲבוּהִי וַאֲמַר אַבָּא וְאָמַר הָא אֲנָא מַאן אַתְּ בְּרִי׃ 19 וַאֲמַר יַעֲקֹב לַאֲבוּהִי אֲנָא עֵשָׂו בּוּכְרָךְ עֲבִידִית כְּמָה דְּמַלֵּילְתָּא עִמִּי קוּם כְּעַן אִסְתְּחַר וְאֵכֹל מִצֵּידִי
בְּדִיל דִּתְבָרְכִנִּי נַפְשָׁךְ׃ 20 וַאֲמַר יִצְחָק לְבְרֵיהּ מָה דֵּין אוֹחֵיתָ לְאַשְׁכָּחָא בְּרִי וַאֲמַר אֲרֵי זִמֵּן יְיָ אֱלָהָךְ קֳדָמָי׃
21 וַאֲמַר יִצְחָק לְיַעֲקֹב קְרַב כְּעַן וַאֲמוּשִׁנָּךְ בְּרִי הַאַתְּ דֵּין בְּרִי עֵשָׂו אִם לָא׃ 22 וּקְרֵב יַעֲקֹב לְוָת יִצְחָק אֲבוּהִי וּמְשֵׁיהּ וַאֲמַר קָלָא קָלֵיהּ
דְּיַעֲקֹב וְיָדַיִא יְדוֹהִי דְּעֵשָׂו׃ 23 וְלָא אַשְׁתְּמוֹדְעֵיהּ אֲרֵי הֲווֹ יְדוֹהִי כִּידֵי עֵשָׂו אָחוּהִי שַׂעְרָנִין וּבָרְכֵיהּ׃ 24 וַאֲמַר אַתְּ דֵּין בְּרִי עֵשָׂו וַאֲמַר
אֲנָא׃ 25 וַאֲמַר קָרֵב קֳדָמַי וְאֵיכֹל מֵצֵיד בְּרִי בְּדִיל דִּיבָרְכִנָּךְ נַפְשִׁי וּקְרִיב לֵיהּ וַאֲכַל וְאַיְתִי לֵיהּ חַמְרָא וּשְׁתִי׃
26 וַאֲמַר לֵיהּ יִצְחָק אֲבוּהִי קָרֵיב כְּעַן וְנַשֵּׁיק לִי בְּרִי׃ 27 וּקְרֵב וְנַשֵּׁיק לֵיהּ וַאֲרַח יָת רֵיחָא דִּלְבוּשׁוֹהִי וּבָרְכֵיהּ וַאֲמַר חֲזֵי רֵיחָא דִּבְרִי כְּרֵיחָא
דְּחַקְלָא דְּבָרְכֵיהּ יְיָ׃ 28 וְיִתֵּן לָךְ יְיָ מִטַּלָּא דִּשְׁמַיָּא וּמִטּוּבָא דְּאַרְעָא וּסְגִיאוּת עֲבוּר וְחַמְרָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְבִיר
לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ אֹרְרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרְכֶךָ
30 בָּרוּךְ: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה יִצְחָק לְבָרֵךְ אֶת־יַעֲקֹב
וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו
31 וְעֵשָׂו אָחִיו בָּא מִצֵּידוֹ: וַיַּעַשׂ גַּם־הוּא מַטְעַמִּים
וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מִצֵּיד
32 בְּנוֹ בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִי נַפְשֶׁךָ: וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו
33 מִי־אַתָּה וַיֹּאמֶר אֲנִי בִנְךָ בְכֹרְךָ עֵשָׂו: וַיֶּחֱרַד יִצְחָק
חֲרָדָה גְדֹלָה עַד־מְאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֵפוֹא הוּא
הַצָּד־צַיִד וַיָּבֵא לִי וָאֹכַל מִכֹּל בְּטֶרֶם תָּבוֹא
34 וּבֵרַכְתִּהוּ גַּם־בָּרוּךְ יִהְיֶה: כִּשְׁמֹעַ עֵשָׂו אֶת־
דִּבְרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צְעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד־מְאֹד
וַיֹּאמֶר לְאָבִיו בָּרְכֵנִי גַם־אֲנִי אָבִי: וַיֹּאמֶר בָּא
35 אָחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בִּרְכָתֶךָ: וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא
שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת־בְּכֹרָתִי לָקָח
וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אָצַלְתָּ לִי
37 בְּרָכָה: וַיַּעַן יִצְחָק וַיֹּאמֶר לְעֵשָׂו הֵן גְּבִיר שַׂמְתִּיו
לָךְ וְאֶת־כָּל־אֶחָיו נָתַתִּי לוֹ לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירֹשׁ
סְמַכְתִּיו וּלְכָה־אֵפוֹא מַה־אֶעֱשֶׂה בְנִי: וַיֹּאמֶר
38 עֵשָׂו אֶל־אָבִיו הֲבְרָכָה אַחַת הִוא לְךָ אָבִי בָּרְכֵנִי
גַם־אֲנִי אָבִי וַיִּשָּׂא עֵשָׂו קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ: וַיַּעַן יִצְחָק
אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ
40 וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעָל: וְעַל־חַרְבְּךָ תִּחְיֶה וְאֶת־
אָחִיךָ תַּעֲבֹד וְהָיָה כַּאֲשֶׁר תָּרִיד וּפָרַקְתָּ עֻלּוֹ מֵעַל
41 צַוָּארֶךָ: וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת־יַעֲקֹב עַל־הַבְּרָכָה
אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֵשָׂו בְּלִבּוֹ יִקְרְבוּ יְמֵי אֵבֶל
42 אָבִי וְאַהַרְגָה אֶת־יַעֲקֹב אָחִי: וַיֻּגַּד לְרִבְקָה
אֶת־דִּבְרֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְיַעֲקֹב
בְּנָהּ הַקָּטָן וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה עֵשָׂו אָחִיךָ מִתְנַחֵם
לְךָ לְהָרְגֶךָ:

GENESIS. Translat.B.Hierony. *Iacob.*

29 * Et seruiant tibi populi,& adorent te tribus. Esto dominus fratrum tuorum: & incuruentur ante te filij matris tuę.qui maledixerit tibi,sit ille maledictus : & qui benedixerit tibi,benedictionibus repleatur. * Vix Isaac sermonem impleuerat, & egresso Iacob foras,ve-
31 nit Esau: * Coctoq́ue de venatione cibos E intulit patri,dicens: Surge,pater mi: & comede de venatione filij tui, vt benedicat mihi a-
32 nima tua. * Dixitq́ue illi Isaac:Quis enim es tu? qui respondit: Ego sum filius tuus primo-
33 genitus Esau. * Expauit Isaac stupore vehementi;& vltra quàm credi potest admirás,ait: Quis igitur ille est,qui dudum captam venationem attulit mihi , & comedi ex omnibus, priusquàm tu venires? Benedixíque ei, & erit
34 benedictus. * Auditis Esau sermonibus patris,irrugiit clamore magno; & consternatus,
35 ait:Benedic etiam & mihi, pater mi. *Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter, & accepit
36 benedictionem tuam. *At ille subiunxit:Iustè F vocatum est nomen eius Iacob. Supplantauit enī me, en altera vice. primogenita mea antè tulit, & nūc secūdò surripuit benedictionem meā.Rursumq́; ad patrē:Nunquid non reser-
37 uasti,ait,& mihi benedictionē? *Respondit Isaac: Dñm tuū illū constitui, & omnes fratres suos seruituti eius subiugaui. fruméto & vino stabiliui eū, & tibi post hæc,fili mi, vltrà quid
38 faciam? *Cui Esau:Nū vnà,inquit,tantùm benedictioné habes,pater? mihi quoq;,obsecro, *Mo-
39 vt benedicas.Cūq; eiulatu magno fleret, *Motus Isaac, dixit ad eum: In pinguedine terræ, & in rore cæli desuper erit benedictio tua.
40 * Vives in gladio : & fratri tuo seruies: tempusque veniet cùm excutias & soluas iugum
41 eius de ceruicibus tuis. * Oderat ergo ipse Esau Iacob , pro benedictione qua benedixerat ei pater. Dixítque in corde suo: Veniant dies luctus patris mei, & occidam Iacob fra-
42 trem meum. * Nunciata sunt hæc Rebeccæ. quæ timens, & vocans Iacob filium suum, dixit ad eum:Ecce Esau frater tuus minatur,vt occidat te.

29 * Et seruiant tibi gentes: & adorabunt te principes. & esto dominus fratris tui: & adorabunt te filij patris tui. qui maledixerit tibi, maledictus: at benedicens tibi,benedictus.
30 * Et factum est postquam cessauit Isaac benedicens Iacob filio suo : & factum est vt egressus esset Iacob
31 à facie Isaac patris sui, & Esau frater eius venit de venatione. * Et fecit & ipse edulia, & obtulit patri suo: & dixit: Surgat pater meus, & comedat de venatione filij sui,vt benedicat mihi anima tua.
32 * Et dixit illi Isaac pater eius: Quis es tu? ille autem dixit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau.
33 * Expauit autem Isaac stupore magno valdè, & dixit: Quis igitur qui venatus est mihi venationem, & intulit mihi, & comedi de omnibus antequàm tu venires? & benedixi ei, & benedictus erit. * Factum est autem quando audiuit Esau
35 verba Isaac patris sui ; & clamauit voce magna et amara valdè: & ait,Benedic & mihi,pater.
35 * Ait autem illi : Veniens frater tuus cum dolo, accepit benedictionem tuam.
36 * Et dixit: Iustè vocatum est nomen eius Iacob. supplantauit enim me iam secundò, & primogenita mea tulit: & nunc accepit benedictionem meam.et dixit Esau patri suo: Non relicta est mihi benedictio
38 pater? * Respondens autem Isaac,dixit Esau: Si dominum illum feci tuum, & omnes fratres eius seruos: frumento & vino stabiliui eum: tibi autem quid faciam, fili?
38 * Dixit autem Esau ad patrem suum: Num benedictio vna tibi est, pater? benedic & mihi,pater. Cōpunctō autem Isaac, exclamauit voce Esau,et fleuit.
39 * Respondens autem Isaac pater eius,dixit ei: Ecce de pinguedine terræ erit habitatio tua,& de rore cæli desuper. * Et in gladio tuo vives : & fra-
41 tri tuo seruies . erit autē quando deponas & detrahas iugū eius de collo tuo. * Et iratus est Esau Iacob, pro benedictione qua benedixit ei pater eius. Dixit autem Esau in mente sua: Appropinquent dies luctus patris mei, vt occidam Iacob fratrem meum.
42 * Nunciata sunt autem Rebeccæ verba Esau filij sui senioris. & mittens,vocauit Iacob filium suum iuniorem, & dixit ei: Ecce Esau frater tuus minatur tibi occidere te.

29 * καὶ δουλωσάτωσάν σοι ἔθνη· καὶ προσκυνήσουτί σοι
ἄρχοντες. γίνε κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου. καὶ προσκυνήσουσί σοι υἱοὶ τοῦ πατρός σου. ὁ καταρώμενός σοι, ἐπικαταράσεως·
30 ὁ δὲ εὐλογῶν σε, εὐλογημένος. * καὶ ἐγένετο μὴ τὸ παύσασθαι
Ισαακ εὐλογοῦντα ἰακωβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθεν
ἰακωβ ἀπὸ προσώπου ἰσαακ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἦσαυ ὁ ἀδελ-
31 φὸς αὐτοῦ ἦλθεν ἀπὸ τῆς θήρας. * καὶ ἐποίησε καὶ αὐτὸς ἐ-
δέσματα, καὶ προσήνεγκε τῷ πατρὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν· ἀναστήτω
ὁ πατήρ μου, καὶ φαγέτω ἀπὸ τῆς θήρας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· ὅπως
32 εὐλογήσῃ με ἡ ψυχή σου. * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσαακ ὁ πατὴρ
αὐτοῦ· τίς εἶ σύ; ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι ὁ υἱός σου ὁ πρωτότοκος ἦσαυ.
33 * ἐξέστη δὲ ἰσαὰκ ἔκστασιν μεγάλην σφόδρα, καὶ εἶπεν· τίς οὖν
ὁ θηρεύσας μοι θήραν, καὶ εἰσήνεγκέ μοι, καὶ ἔφαγον ἀπὸ πάν-
των πρὸ τοῦ σὲ ἐλθεῖν· καὶ εὐλόγησα αὐτόν, καὶ εὐλογημένος
34 ἔσται. * ἐγένετο δὲ ὡνίκα ἤκουσεν ἠσαὺ τὰ ῥήματα ἰσαακ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ πικρὰν σφόδρα· καὶ
35 εἶπεν· εὐλόγησόν με καὶ ἐμὲ πάτερ. * εἶπε δὲ αὐτῷ, ἐλθὼν ὁ ἀδελ-
36 φός σου μετὰ δόλου, ἔλαβε τὴν εὐλογίαν σου. * καὶ εἶπε, δι-
καίως ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰακώβ. ἐπτέρνικε γάρ με ἤδη
δεύτερον, τά τε πρωτοτόκιά μου εἵληφε· καὶ νῦν ἔλαβε τὴν
εὐλογίαν μου. καὶ εἶπεν ἠσαὺ τῷ πατρὶ αὐτοῦ· οὐχ ὑπολέλει-
37 πταί μοι εὐλογία πάτερ; * ἀποκριθεὶς δὲ ἰσαὰκ εἶπε τῷ ἠσαὺ·
εἰ κύριον αὐτὸν ἐποίησά σου, καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ
οἰκέτας· σίτῳ καὶ οἴνῳ ἐστερέωσα αὐτόν. σοὶ δὲ τί ποιήσω τέκνον;
38 * εἶπε δὲ ἠσαὺ πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ· μὴ εὐλογία μία σοί
ἐστι πάτερ; εὐλόγησόν κἀμὲ πάτερ. καὶ ἀναβλέψας ὁ Ἰ-
σαακ, ἀνεβόησε φωνῇ ἠσαύ, καὶ ἔκλαυσεν.
39 * ἀποκριθεὶς δὲ ἰσαὰκ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἀ-
πὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς ἔσται ἡ κατοίκησίς σου, καὶ ἀπὸ τῆς
40 δρόσου τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν. * ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ σου ζή-
σῃ· καὶ τῷ ἀδελφῷ σου δουλεύσεις. ἔσται δὲ ἡνίκα ἂν καθέλῃς
καὶ ἐκλύσῃς τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου.
41 * καὶ ἐνεκότησεν ἠσαὺ τῷ ἰακὼβ ἕνεκεν τῆς εὐλογίας ἧς εὐλόγησεν
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. εἶπε δὲ ἠσαὺ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, ἐγγίσατω
σαν αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους τοῦ πατρός μου, ἵνα ἀποκτείνω ἰα-
42 κὼβ τὸν ἀδελφόν μου. * ἀπηγγέλη δὲ ῥεβέκκα τὰ ῥήματα
ἠσαὺ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου. καὶ πέμψασα ἐκάλε-
σεν ἰακὼβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἠσαὺ
ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖταί σοι τοῦ ἀποκτεῖναί σε.

תרגום אונקלוס

29 יִפְלְחוּנָךְ עַמְמִין וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן לָךְ מַלְכִין הֱוֵי רַב לַאֲחָךְ וְיִסְגְּדוּן לָךְ בְּנֵי אִמָּךְ לֵיטַר וּמְבָרְכָךְ יְהוֹן בְּרִיכִין׃
30 וַהֲוָה כַּד שֵׁצִי יִצְחָק וְיִשְׁתַּעְבְּדוּן לָךְ מַלְכִין הֱוֵי רַב לַאֲחָךְ וְיִסְגְּדוּן לָךְ בְּנֵי אִמָּךְ לֵיטַר וּמְבָרְכָךְ יְהוֹן בְּרִיכִין׃ וַעֲבַר אֲף
הֲוָה כַּד שֵׁצִי יִצְחָק לְבָרְכָא יָת יַעֲקֹב וַהֲוָה כַּד נְפַק יַעֲקֹב מִן קֳדָם יִצְחָק אֲבוּהִי וְעֵשָׂו אָחוּהִי אֲתָא מִצֵּידֵיהּ׃ 31 וַאֲסַר לֵיהּ וְעָבַד אַבְוָהִי
מַתְבוּלָא וְאָעֵל לְוָת אֲבוּהִי וַאֲמַר לַאֲבוּהִי יְקוּם אַבָּא וְיֵיכֹל מִצֵּידָא דְּבָרְיֵהּ בְּגִין דְּתִתְבָּרֵךְ נַפְשָׁךְ׃ 32 וַאֲמַר לֵיהּ יִצְחָק אֲבוּהִי
מַן אַתְּ הָכְשִׁילִין וַאֲמַר לַאֲבוּהִי וַאֲמַר אֲנָא בְרָךְ בְּכוֹרָךְ עֵשָׂו׃ 33 וּתְהֵא יְתִיר חֲדָא רַבָּא עַד לַחְדָּא וַאֲמַר מַן הוּא דְּעָבַד צֵידָא וְאַעֵיל לִי וַאֲכָלִית מִכּוֹלָּא
עַד לָא תֵיתֵי דְּבָרְכְתָּ אַף בְּרִיךְ יְהֵי׃ 34 כְּשְׁמָעָא עֵשָׂו יָת פִּתְגָמֵי אֲבוּהִי וּוְעָא זְעָקָא רַבָּא וּמְרִירָא עַד לַחְדָּא וַאֲמַר לַאֲבוּהִי בָּרְכַנִּי אַף
אֲנָא אַבָּא׃ 35 וַאֲמַר עַל אֲחוּךְ בְּחֶכְמְתָא וְקַבֵּיל בִּרְכָתָךְ׃
36 וַאֲמַר הֲכִי קָרֵי שְׁמֵיהּ יַעֲקֹב דְּהָכֵין קַבֵּל בִּרְכָתַי וְאַמַּר הָא תִנְיָנוּת קַבֵּל בְּכוֹרְתָא וְהָא כְעַן קַבֵּל בִּרְכָתִי וַאֲמַר הָלָא שְׁכַקְתָּ לִי בִּרְכָתָא׃
37 וְעָנֵי יִצְחָק וַאֲמַר לְעֵשָׂו הָא רַב שַׁוְיֵתֵיהּ לָךְ וְיָת כָּל אֲחוֹהִי יְהַבִית לֵיהּ לְעַבְדִין וְעִבּוּר חִטִּין וְחֵמֶר סְעָדְתֵיהּ וְלָךְ הָכָא מָה אֶעְבֵּד בְּרִי׃ 38 וַאֲמַר עֵשָׂו לְאֲבוּהִי הֲבִרְכָתָא חֲדָא הִיא לָךְ אֲבָא בָּרְכַנִּי אַף אֲנָא אֲבָא וְאָרִים
עֵשָׂו קָלֵיהּ וּבְכָא׃ 39 וַאֲחֵיב יִצְחָק אֲבוּהִי וַאֲמַר לֵיהּ הָא מִטּוּבָא דְּאַרְעָא יְהֵא מוֹתְבָךְ וּמִטַּלָּא דִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵילָּא׃
וְעַל סַיְפָךְ תֵּחֱא וְיָת אֲחוּךְ תִּפְלַח וְיְהֵא כַּד יַעְבְּרוּן בְּנוֹהִי עַל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וְתִשְׁבְּקִנַּהּ מִלְּמֶעְבַּד בִּישְׁתָּא עַל עַמָּא וְתִשְׁלְטִנַּהּ עַל צְוָארָךְ׃ 40 וּכְמַר עֲשָׂו בְּלִבֵּהּ עַל בִּרְכְתָא דְּבָרְכֵיהּ אֲבוּהִי וַאֲמַר עֲשָׂו בְּלִבֵּהּ יְקָרְבוּן יוֹמֵי אֲבֵלָא דַּאֲבָא וְאֶקְטוֹל יָת יַעֲקֹב אָחִי׃ 41 וְאִתְחַוִּיאַת לְרִבְקָה יָת פִּתְגָמֵי עֵשָׂו
בְּרַהּ רַבָּא וּשְׁלַחַת וּקְרַת לְיַעֲקֹב בְּרַהּ זְעֵירָא וַאֲמַרַת לֵיהּ הָא עֵשָׂו אָחוּךְ בְּסִין לָךְ לְמִקְטְלָךְ׃ 42

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Seruiant tibi populi, & subiiciantur tibi regna. esto princeps fratribus tuis: & adorabunt te filij matris tuæ. maledicentes tibi, erunt maledicti: & benedicentes tibi, erunt benedicti. " Et factum est cùm consummasset Isaac benedicere Iacob,Iacob egrediente à facie Isaac patris sui, Esau frater eius veniebat de venatione sua. " Et fecit quoque ipse edulia,& intulit patri suo,& dixit ei : Surgat pater meus, & comedat de venatione filij sui; vt benedicat mihi anima tua. " Et ait illi pater eius: Quis es tu ? & dixit: Ego filius tuus primogenitus tuus Esau.
" Et admiratus est Isaac admiratione magna vsque nimis. & ait: Quis est ille qui venatus est venationem , & attulit mihi,& comedi ex omnibus priusquàm intrares? & benedixi ei, benedictus quoque erit. " Quando audiuit Esau verba patris sui , clamauit clamore magno & amaro vsque nimis: & dixit patri suo: Benedic etiam mihi,pater mi. " Et ait: Venit frater tuus sapienter,& accepit benedictionem tuam.
" Et ait: Rectè vocatum est nomen eius,Iacob: supplantauit enim me his duabus vicibus: primogenita mea tulit; & ecce nunc suscepit benedictionem meam. Et dixit: Nunquid non reseruasti mihi benedictionem? " Respondítque Isaac,& dixit ad Esau:Ecce principem constitui eum tibi; & omnes fratres suos dedi ei in seruos: & frumento & vino stabiliui eum: & nunc tibi quid faciam vltrà,fili mi? " Et dixit Esau patri suo: Nunquid benedictio vna tantùm est tibi,pater mi? benedic quoque mihi pater mi. & leuauit Esau vocem suam,& fleuit.
" Et respondit Isaac pater eius, & ait illi: Ecce de optimo terræ erit habitatio tua, & de rore cæli desuper. " Et in gladio tuo vives: & fratri tuo seruies: & erit quando transgredientur filij eius verba legis,auferes iugum eius de ceruicibus tuis. " Et habuit Esau odio Iacob,pro benedictione qua benedixerat ei pater eius. Et dixit Esau in corde suo : Appropinquabunt dies luctus patris mei ; & interficiam Iacob fratrem meum. " Nunciataque sunt Rebeccæ verba Esau filij sui maioris: & mittit & vocauit Iacob filium suum minorem: & dixit ei: Ecce Esau frater tuus insidiatur tibi vt interficiat te.

Universidad de Deusto
Biblioteca

43 ועתה בני שמע בקלי וקום ברח לך אל לבן אחי
44 חרנה: וישבת עמו ימים אחדים עד אשר
45 תשוב חמת אחיך: עד־שוב אף אחיך ממך
ושכח את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיך משם
46 למה אשכל גם־שניכם יום אחד: ותאמר
רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אם
לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ
למה לי חיים:

כח

1 ויקרא יצחק אל יעקב ויברך
אתו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען:
2 קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמך וקח
3 לך משם אשה מבנות לבן אחי אמך: ואל שדי
יברך אתך ויפרך וירבך והיית לקהל עמים:
4 ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך
לרשתך את ארץ מגריך אשר נתן אלהים
5 לאברהם: וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה
ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם
6 יעקב ועשו: וירא עשו כי ברך יצחק את
יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת לו משם
בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה
מבנות כנען: וישמע יעקב אל אביו ואל אמו
7 וילך פדנה ארם: וירא עשו כי רעות בנות כנען
8 בעיני יצחק אביו: וילך עשו אל ישמעאל ויקח
את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נבית
על נשיו לו לאשה:

9 ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: ויפגע
10 במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום
11 וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא: ויחלם
12 סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי
אלהים עלים וירדים בו:

43 *Nunc ergo, fili, audi vocem meam: & cō-
G surgens fuge ad Laban fratrem meum in Aran:
44 *Habitabisque cum eo dies paucos, donec
45 requiescat furor fratris tui: *Et cesset indigna-
tio eius, obliuiscaturque eorum quæ fecisti in
eum. postea mittam & adducam te inde huc.
46 Cur vtroque orbabor filio in vno die? *Dixit
q; Rebecca ad Isaac: Tædet me vitæ meę pro-
pter filias Heth. Si acceperit Iacob vxorem de
stirpe huius terræ, nōlo viuere.

CAP. XXVIII.

1 AVocauit itaq; Isaac Iacob, & benedixit ei: &
præcepitque ei, dicens: Noli accipere con-
2 iugem de genere Chanaan: *Sed vade &
proficiscere in Mesopotamiam Syriæ, ad do-
mum Bathuel patris matris tuæ; & accipe ti-
bi inde vxorem de filiabus Laban auūculi tui.
3 *Deus autem omnipotens benedicat tibi, &
crescere te faciat atque multiplicet, vt sis in
4 turbas populorum. *Et det tibi benedictio-
nes Abraæ, & semini tuo post te; vt possideas
terram peregrinationis tuæ, quam pollicitus
5 est auo tuo. *Cumque dimisisset eum Isaac,
profectus peruenit in Mesopotamiam Syriæ,
ad Laban filium Bathuel Syri fratrem Rebec-
6 cæ matris suę. *Videns autē Esau quòd bene-
B dixisset pater suus Iacob, & misisset eū in Me-
sopotamiam Syrię, vt indè vxorem duceret: &
post benedictionem præcepisset ei, dicens: Nō
7 accipies vxorē de filiabus Chanaan. *Quòdq;
obediens Iacob parentibus suis, isset in Syriā.
8 *Probans quoque quòd non libenter aspi-
9 ceret filias Chanaan pater suus. *Iuit ad Hīs-
maelem, & duxit vxorem absq; his quas prius
habebat, Melech filiam Hismael filij Abraam,
10 sororem Nabaioth. *Igitur egressus Iacob de
11 Bersabee, pergebat Aran. *Cumque venisset
ad quendam locum, & vellet in eo requiescere
C post solis occubitum, tulit de lapidibus qui
iacebant: & supponens capiti suo, dormiuit
12 in eodem loco. *Viditque in somnis scalam
stantem super terram, & cacumen illius tan-
gens cælum: angelos quoque Dei ascenden-
tes & descendentes per eam.

43 *Nunc ergo, o fili, audi meam vocem: & sur-
gens fuge in Mesopotamiam ad Laban fratrem meū
in Charran: 44 *Et habita cum eo dies aliquot,
donec auertatur furor, 45 *Et ira fratris tui à te;
& obliuiscatur quæ fecisti ei. & mittens accersam
te indè, ne fortè orber à duobus vobis in die vna.
46 *Dixit autem Rebecca ad Isaac: Infensa sum
vitæ meæ propter filias filiorum Het. Si accepero Ia-
cob vxorem de filiabus terræ huius, vt quid mihi
viuere?

CAP. XXVIII.

1 *Vocans autem Isaac Iacob, benedixit ei. &
præcepit ei, dicens: Non accipies vxorem de fi-
liabus Chananæorum. 2 *Surgens fuge in Meso-
potamiam, in domum Bathuel patris matris tuæ: &
accipe tibi ipsi vxorem de filiabus Laban fratris ma
tris tuæ. 3 *At Deus meus benedicat tibi, fili,
& multiplicet te, & eris in congregationem gen-
tium. 4 *Et det tibi benedictionem Abraam
patris mei tibi, & semini tuo post te, ad hæreditan-
dum terram incolatus tui: quam dedit Deus A-
braam.
5 *Et misit Isaac Iacob: & abiit in Mesopota-
miam, ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem Re-
becce matris Iacob & Esau.
6 *Vidit autem Esau quòd benedixit Isaac Iacob,
& misit in Mesopotamiam Syriæ, accipere sibi vxo-
rem indè cùm benediceret ei: & præcepit ei, dicens:
Non accipies vxorem de filiabus Chananæorum.
7 *Et audiuit Iacob patrem & matrem suam: &
profectus est in Mesopotamiam.
8 *Et vidit Esau quòd malæ sunt filiæ Chanaan co-
ram Isaac patre suo.
9 *Et abiit Esau ad Ismael: & accepit Maeleth
filiam Ismael filij Abraam, sororem Nabeoth, ad v-
xores suas vxorem.
10 *Et egressus est Iacob de puteo iuramenti: &
abiit in Charran.
11 *Et occurrit loco: & dormiuit ibi. occiderat e-
nim sol. & tulit de lapidibus loci, & posuit ad caput
suum: & dormiuit in loco illo.
12 *Et somniauit. & ecce scala firmata in ter-
ra, cuius caput perueniebat in cælum: & angeli Dei
ascendebant & descendebant super eam.

43 *νῦν οὖν ὦ τέκνον ἄκουσόν μου τῆς φωνῆς, καὶ ἀναστὰς ἀ-
πόδραθι εἰς τὴν μεσοποταμίαν πρὸς λάβαν τὸν ἀδελφόν μ
44 εἰς χαρράν· *καὶ οἰκήσω μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινὰς, ἕως τοῦ
45 ἀποστρέψαι τὸν θυμόν, *καὶ τὸν ὀργὸν τοῦ ἀδελφοῦ σ
ἀπὸ σοῦ, καὶ ἐπιλαθῆται ἃ πεποίηκας αὐτῷ· κ ἀποστείλα-
σα μεταπέμψομαί σε ἐκεῖθεν, μὴ πολὲ ἀποστερωθῶ ἀπὸ
τῶν δύο ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ.
46 *εἶπε δὲ ῥεβέκκα πρὸς ἰσαάκ, προσώχθικα τῇ ζωῇ μου
διὰ τὰς θυγατέρας τῶν υἱῶν χέτ. εἰ λήψωμαι ἰακὼβ γυναῖ-
κα ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῆς γῆς ταύτης, ἵνατί μοι τὸ ζῆν;

κη'.

1 *Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ, εὐλόγησεν
αὐτὸν. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ, λέγων, μὴ λήψῃ γυναῖκα ἐκ τῶν
2 θυγατέρων τῶν χαναναίων· *ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν
μεσοποταμίαν, εἰς τὸν οἶκον βαθουὴλ πατρὸς τῆς μητρός σου·
καὶ λάβε σεαυτῷ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων λάβαν τοῦ ἀ-
3 δελφοῦ τῆς μητρός σου. *ὁ δὲ θεός μου εὐλογήσαι σε τέ-
κνον, καὶ πληθύναι σε, καὶ ἔσῃ εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν.
4 *ὃς δώσει σοι εὐλογίαν ἀβραὰμ ἐμοὶ πατρός μου σοί, καὶ τῷ
σπέρματί σου μετὰ σέ, κληρονομῆσαι τὴν γῆν τῆς παροική-
5 σεώς σου· ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ. *ὃς ἀπέστειλεν ἰσαὰκ
τὸν ἰακὼβ· καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν μεσοποταμίαν, πρὸς λάβαν
υἱὸν βαθουὴλ τὸν σύρου, ἀδελφὸν ῥεβέκκας τῆς μητρὸς ἰακὼβ καὶ
6 ἠσαύ. *εἶδε δὲ ἠσαὺ ὅτι εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν ἰακὼβ, καὶ ἀπέ-
στειλεν εἰς τὴν μεσοποταμίαν τῆς συρίας, λαβεῖν ἑαυτῷ γυναῖ-
κα ἐκεῖθεν ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν. καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ, λέγων,
οὐ λήψῃ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν χαναναίων.
7 *ἤκουσεν ἰακὼβ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐπορεύθη
8 εἰς μεσοποταμίαν. *καὶ εἶδεν ἠσαὺ, ὅτι πονηραί εἰσιν αἱ θυγατέ-
9 ρες χαναὰν ἐναντίον ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· *καὶ ἐπορεύθη ἠσαὺ
πρὸς ἰσμαήλ· καὶ ἔλαβε τὴν μαελὲθ θυγατέρα ἰσμαὴλ
τοῦ υἱοῦ ἀβραάμ, ἀδελφὴν ναβαιὼθ πρὸς ταῖς γυναιξὶν
10 αὐτοῦ γυναῖκα. *καὶ ἐξῆλθεν ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ φρέατος
τοῦ ὅρκου· καὶ ἐπορεύθη εἰς χαρράν. *καὶ ἀπήντησε τό-
πῳ· καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ· ἔδυ γὰρ ὁ ἥλιος. καὶ ἔλαβεν ἀπὸ
τῶν λίθων τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκεν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ· ἐκοι-
11 μήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ. *ἐνυπνιάσθη. καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστη-
ριγμένη ἐν τῇ γῇ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ⓘ
ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 "Et nunc, fili mi, acquiesce mihi: & surge, vade ad Laban fratrem meum in Aran: 44 "Et habitabis apud eum dies paucos, donec quiescat ira frattis tui: 45 "Donec reuertatur ira fratris tui à te: & obliuiscatur eius quod fecisti ei. Et mittam adducamque te indè: cur orbabor ambobus vobis die vna? 46 "Et dixit Rebecca ad Isaac: Pœnitet me vitæ propter filias Heth. si acceperit Iacob vxorem de filiabus Heth similem istis de filiabus terræ, ad quid mihi est vita?

CAP. XXVIII.

1 'Vocauitque Isaac Iacob, & benedixit ei: & præcepit ei, & dixit ei: Non accipies vxorem de filiabus Chanaan. 2 'Surge, vade in Mesopotamiam Syriæ, in domum Bathuelis patris matris tuæ, & accipe tibi indè vxorem de filiabus Laban fratris matris tuæ. 3 'Et Deus omnipotens benedicat tibi: & crescere te faciat & multiplicet te: & sis in turbas tribuum. 4 'Et det tibi benedictionem Abrahæ, & filiis tuis tecum; vt possideas terram habitationis tuæ, quam dedit Deus Abrahæ. 5 'Et dimisit Isaac Iacob, & abiit in Mesopotamiam Syriæ, ad Laban filium Bathuelis Syri, fratrem Rebeccæ matris Iacob & Esau. 6 'Et vidit Esau quòd benedixit Isaac Iacob, & misit eum in Mesopotamiam Syriæ, vt acciperet indè sibi vxorem: & quòd quando benedixit ei, præcepisset ei, dicens: Non accipies vxorem de filiabus Chanaan. 7 'Et quòd obedisset Iacob verbo patris & matris suæ, & iussset in Mesopotamiam Syriæ. 8 'Videns igitur Esau quòd displiciuissent filiæ Chanaan in oculis Isaac patris sui: 9 'Abiit quoque Esau ad Ismael, & accepit Maalath filiam Ismaelis, filij Abraham, sororem Nabaioth sibi in vxorem super vxores suas. 10 'Et egressus est Iacob de Bersabee, & ibat in Aran. 11 'Et venit ad quendam locum: & mansit ibi, quoniam occubuit sol: & tulit de lapidibus loci, & supposuit capiti suo: & cubuit in loco illo. 12 'Et somniauit: & ecce scala erat defixa in terra, & caput illius pertingebat vsque ad cælum: & ecce angeli Domini ascendebant & descendebant per eam.

43 וכען ברי קבל מני וקום אזול לך ללות אחי לחרן: 44 ותיתב עמיה יומין זעירין עד דיהדון רגזא דאחוך:
45 עד דיהדון תיכף רגזא דאחוך מינך וינשכון מה דעבדת לה ואשלח ואדברינך מתמן למה אתכל מתריכון יומא חד:
כח
1 ויקרי יצחק ליעקב וברכיה וגזר עלוהי ואמר לא תיסב איתא מבנת כנען: 2 קום אזל לפדן ארם לבית בתואל אבוהי דאמכך וסב לך מתמן איתא מבנת לבן אחוהי דאמכך: 3 ואל שדי יברך יתך ויפרי יתך וינסגינך ויסגינך וההי
לתרעא דארעא דתהון מתיישבין: 4 ויתן ברכתא לישקוב ולבנוהי ית ארעא דותהבוהי דיהב יי לאברהם:
5 ושדר יצחק ית יעקב ואזל לפדן ארם לות לבן בר בתואל ארמאה אחוהי דרבקה אמיה דיעקב ועשו: 6 וחמא עשו ארי בריך יצחק ית
יעקב ושדר לפדן ארם למסב ליה מתמן איתא כד ברכיה אמיה ופקיד עלוהי למימר לא תסב איתא מבנת כנען: 7 ואזל עשו ארי בישין בנת כנען בעיני יצחק אבוהי:
8 ואזל עשו לות ישמעאל ונסיב ית מחלת בת ישמעאל בר אברהם אחתיה דנביות על נשוהי לה לאנתו: 9 ונפק יעקב מבירא דשבוע ואזל
10 לחרן: 11 ואשכח באתרא ובת תמן ארי עאל שמשא ונסב מאבני אתרא ושוי מסכביא דיי סלקין ונחתין ביה:
12 ויעדי באתרא ובת תמן ארי עאל שמשא ונסב מאבני אתרא ושוי מסכביא דיי סלקין ונחתין ביה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ‡ וְהִנֵּה יְהוָה נִצָּב עָלָיו וַיֹּאמַר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם אֲבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב
14 עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ: ‡ וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר
הָאָרֶץ וּפָרַצְתָּ יָמָּה וָקֵדְמָה וְצָפֹנָה וָנֶגְבָּה וְנִבְרְכוּ
15 בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה וּבְזַרְעֶךָ: ‡ וְהִנֵּה
אָנֹכִי עִמָּךְ וּשְׁמַרְתִּיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וַהֲשִׁבֹתִיךָ אֶל־
הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֶזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אִם־
עָשִׂיתִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ: ‡ וַיִּקַץ יַעֲקֹב
16 מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא
17 יָדָעְתִּי: ‡ וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה־נּוֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה
אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמָיִם:
18 ‡ וַיַּשְׁכֵּם יַעֲקֹב בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח אֶת־הָאֶבֶן אֲשֶׁר־שָׂם
מְרַאֲשֹׁתָיו וַיָּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ:
19 ‡ וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֵּית־אֵל וְאוּלָם לוּז
20 שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה: ‡ וַיִּדַּר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם־
יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר
אָנֹכִי הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ:
21 ‡ וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה
22 יְהוָה לִי לֵאלֹהִים: ‡ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי
מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן־לִי עַשֵּׂר
אֲעַשְּׂרֶנּוּ לָךְ:

כט

1 ‡ וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי־קֶדֶם:
2 ‡ וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה־שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדְרֵי־
צֹאן רְבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן־הַבְּאֵר הַהִוא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים
3 וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל־פִּי הַבְּאֵר: ‡ וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה
כָּל־הָעֲדָרִים וְגָלְלוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר
וְהִשְׁקוּ אֶת־הַצֹּאן וְהֵשִׁיבוּ אֶת־הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר
4 לִמְקֹמָהּ: ‡ וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם
5 וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ: ‡ וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲיְדַעְתֶּם אֶת־
לָבָן בֶּן־נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ:

13 ‡ Et Dominum innixum scalæ, dicentem sibi: Ego sum dominus Deus Abraam patris tui, & Deus Isaac. Terram in qua dormis, tibi dabo & semini tuo.
14 ‡ Eritque semen tuum quasi puluis terræ. Dilataberis ad Orientem & Occidentem, & Septemtrionem & Meridiem: & benedicentur in te & in semine tuo cunctæ tribus terræ.
15 ‡ Et ero custos tuus quocunque perrexeris: & reducam te in terram hanc: nec dimittam, nisi compleuero vniuersa quę dixi.
16 ‡ Cumque euigilasset Iacob de somno, ait: D Verè Dominus est in loco isto; & ego nesciebam.
17 ‡ Pauensque, Quàm terribilis est, inquit, locus iste! Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cæli.
18 ‡ Surgens ergo Iacob manè, tulit lapidem quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleum desuper.
19 ‡ Appellauitque nomen vrbis, Bethel, quæ priùs Luza vocabatur.
20 ‡ Vouit etiam votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendū, & vestimentum ad induendum:
21 ‡ Reuersusque fuero prosperè ad domū patris mei, erit mihi Dominus in Deum.
22 ‡ Et lapis iste quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei: cunctorumq; quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.

CAP. XXIX.

1 AProfectus ergo Iacob, venit in terram Orientalem.
2 ‡ Et vidit puteum in agro; tres quoque greges ouium accubantes iuxta eum. nam ex illo adaquabantur pecora: & os eius grandi lapide claudebatur.
3 ‡ Móstque erat, vt cunctis ouibus congregatis, deuoluerent lapidem: & refectis gregibus, rursum super os putei ponerent.
4 ‡ Dixitque ad pastores: Fratres, vnde estis qui respondetis, De Aran.
5 ‡ Quos interrogans: Nunquid, ait, nostis Laban filium Nachor? Dixerunt: Nouimus.

תרגום אונקלוס

13 וְהָא יְקָרָא דַייָ מְעַהֵד עֲלוֹהִי וַאֲמַר אֲנָא יְיָ אֱלָהָא דְאַבְרָהָם אֲבוּךְ וֵאלָהֵיה דְיִצְחָק אַרְעָא דְאַתְּ שָׁכִיב עֲלָהָא לָךְ אֶתְּחִנְּנָהּ וְלִבְנָךְ:
14 וִיהֵוֹן בְּנָךְ סַגִּיאִין כְּעַפְרָא דְאַרְעָא וְתִתְקַף לְמַעְרְבָא וּלְדָרוֹמָא וּלְצִפּוּנָא וְיִתְבָּרְכוּן בְּדִילָךְ כָּל אָרְעָתָא וּבְדִיל בְּנָךְ: 15 וְהָא
מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ וְאֶטַּר יָתָךְ בְּכָל אֲתַר דְּתֵיזֵל וַאֲתִיב יָתָךְ לְיַרְתָּא הָדָא אֲרֵי לָא אֶשְׁבְּקִנָּךְ עַד דְּאֶעְבֵּד יָתָא דְּמַלֵּילִית לָךְ: 16 וְאִתְעַר יַעֲקֹב מִשְּׁנָתֵיהּ
וַאֲמַר בְּרַם יְקָרָא הָדָא שְׁרֵי בְּאַתְרָא הָדֵין וַאֲנָא לָא הֲוֵיתִי יָדַע: 17 וְדָחֵיל וַאֲמַר מָה דְּחִילוּ אַתְרָא הָדֵין לֵית דֵּין אֶלָּא בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְדָא תְּרַע שְׁמַיָּא:
18 וְאַקְדֵּם יַעֲקֹב בְּצַפְרָא וְנָסַב יָת אַבְנָא דְשָׁוִי מְרַאֲשׁוֹהִי וְשָׁוִי יָתָהּ קָמָא וְאָרִיק מִשְׁחָא עַל רֵישָׁהּ:
19 וְקָרָא יָת שְׁמָא דְאַתְרָא הַהוּא בֵּית אֵל וּבְרֵם לוּז שְׁמָא דְקִרְתָּא בְּקַדְמֵיתָהּ: 20 וְקַיֵּים יַעֲקֹב קַיָּם לְמֵימְרָא דַייָ בְּסַעְדִּי וְיִשְׁרִינַנִי בְּאוֹרְחָא הָדֵין דְּאֲנָא אָזֵיל וְיִהֵן לִי לַחְמָא לְמֵיכַל וּכְסוּי לְמִלְבַּשׁ:
21 וְאֶתוּב בְּשְׁלָם לְבֵית אַבָּא וְהֵוֵי מֵימְרָא דַייָ לִי לֶאֱלָהָא: 22 וְאַבְנָא הָדָא דְשַׁוִּיתִי קָמָא תְּהֵא לְאָתֵי פְּלָח עֲלָהּ קֳדָם יְיָ וְכֹל דְּתִתֵּן לִי חַד מִן עֲשַׂרְתָּא אֲפְרִישִׁנָּה
מִנָּךְ:

כט

1 וּפָלַח יַעֲקֹב רַגְלוֹהִי וַאֲזַל לְאַרְעָא
2 מַדִּינַת בְּנֵי קֶדֶם: וְחָזָא וְהָא בְּאֵרָא בְּחַקְלָא וְהָא תַמָּן תְּלָתָא עֶדְרִין דְּעָאן רְבִיעִין עֲלָהָא אֲרֵי מִן בְּאֵרָא הַהוּא מְשַׁקְיָן עֶדְרַיָּא וְאַבְנָא רַבְּתָא
עַל פּוּמָא דִּבְאֵרָא: 3 וּמִתְכַּנְשִׁין תַּמָּן כָּל עֶדְרַיָּא וּגְנִגְדְּרִין יָת אַבְנָא מֵעַל פּוּמָא דִּבְאֵרָא וּמְשַׁקְיָן יָת עָנָא וּמְתִיבִין יָת אַבְנָא עַל פּוּמָא דִּבְאֵרָא
לְאַתְרַהּ: 4 וַאֲמַר לְהוֹן יַעֲקֹב אַחַי מִכָּן אַתּוּן וַאֲמָרוּ מֵחָרָן אֲנַחְנָא: 5 וַאֲמַר לְהוֹן הֲיָדְעִתּוּן יָת לָבָן בַּר נָחוֹר וַאֲמָרוּ יָדְעִנָא:

13 ‡ ὁ δὲ κύριος ἐπεστήριζτο ἐπ᾽ αὐτῆς, καὶ εἶπεν, ἐγὼ ὁ θεὸς τοῦ
πατρός σου Αβρααμ, καὶ ὁ θεὸς Ισαάκ. μὴ φοβοῦ· ἡ γῆ ἐφ᾽
ἧ σὺ καθεύδεις ἐπ᾽ αὐτῆς, σοὶ δώσω αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματί
14 σου. ‡ καὶ ἔσται τὸ σπέρμα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς. καὶ πλα-
τυνθήσῃ ἐπὶ θάλασσαν, καὶ λίβα, καὶ βορρᾶν, καὶ ἐπὶ
ἀνατολάς. καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς
15 γῆς, καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου. ‡ καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ διαφυλάσσων σε ἐν τῇ γῇ πάσῃ, ἐάν πορευθῇς. καὶ ἀποστρέψω
σε εἰς τὴν γῆν ταύτην· ὅτι οὐμὴ σε ἐγκαταλείπω, ἕως οὗ ποιῆσαί με πάντα ὅσα ἐλάλησά σοι.
16 ‡ καὶ ἐξηγέρθη ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, ὅτι ἔ-
17 στι κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν. ‡ καὶ ἐφο-
βήθη. καὶ εἶπεν, ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀλλ᾽
ἢ οἶκος θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ.
18 ‡ καὶ ἀνέστη ἰακὼβ τὸ πρωΐ, καὶ ἔλαβε τὸν λίθον, ὃν ὑπέθηκεν
ἐκεῖ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ. καὶ ἔστησεν αὐτὸν στήλην, καὶ ἐπέ-
19 χεεν ἔλαιον ἐπὶ τὸ ἄκρον αὐτῆς. ‡ καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνο-
μα τοῦ τόπου ἐκείνου, οἶκος θεοῦ. καὶ λαμμας· ἦν ὄνομα τῇ
20 πόλει τὸ πρότερον. ‡ καὶ ηὔξατο ἰακὼβ εὐχὴν, λέγων,
ἐὰν ᾖ κύριος ὁ θεὸς μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ φυλάξῃ με ἐν τῇ ὁδῷ ταύ-
τῃ, ᾗ ἐγὼ πορεύομαι, καὶ δῷ μοι ἄρτον φαγεῖν, καὶ ἱμά-
21 τιον ἐνδύσασθαι· ‡ καὶ ἀποστρέψομαι μετ᾽ σωτηρίας εἰς
τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, καὶ ἔσται μοι κύριος εἰς θεόν·
22 ‡ ὁ λίθος οὗτος ὃν ἔστησα στήλην, ἔσται μοι οἶκος θεοῦ. καὶ πάν-
των ὧν ἐάν μοι δῷς, δεκάτην ἀποδεκατώσω αὐτά σοι.

κθ'.

1 ‡ Καὶ ἐξάρας ἰακὼβ τοὺς πόδας, ἐπορεύθη εἰς γῆν ἀνα-
τολῶν, πρὸς λάβαν τὸν τοῦ βαθουὴλ τοῦ σύρου, ἀδελφὸν ῥεβέκ-
2 κας μητρὸς ἰακὼβ καὶ ἠσαύ. ‡ καὶ ὁρᾷ· καὶ ἰδοὺ φρέαρ ἐν
τῷ πεδίῳ. ἦσαν δὲ ἐκεῖ τρία ποίμνια πρόβατα ἀναπαυό-
μενα ἐπ᾽ αὐτό. ἐκ γὰρ τοῦ φρέατος ἐκείνου ἐπότιζον τὰ ποί-
3 μνια· λίθος δὲ ἦν μέγας ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ φρέατος. ‡ καὶ
συνήγοντο ἐκεῖ πάντα τὰ ποίμνια οἱ ποιμένες· καὶ ἀπεκύ-
λιον τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ φρέατος, καὶ ἐπότιζον τὰ πρό-
βατα, καὶ πάλιν ἀποκαθίσων τὸν λίθον ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ φρέα-
4 τος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. ‡ εἶπε δὲ αὐτοῖς ἰακὼβ, ἀδελφοὶ πό-
θεν ἐστὲ ὑμεῖς; οἱ δὲ εἶπαν, ἐκ χαρράν.
5 ‡ εἶπε δὲ αὐτοῖς, μὴ γινώσκετε λάβαν τὸν υἱὸν ἀχώρ; οἱ δὲ εἶπαν, γινώσκομεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 " Et ecce gloria Domini stabat super eam: & ait, Ego dominus Deus Abrahæ patris tui, & Deus Isaac: terram super qua tu cubas, tibi dabo eam, & filiis tuis. 14 " Et erunt filij tui multi, quasi pulvis terræ: & prævalebis ad Occidentem, & ad Orientem, & ad Aquilonem, & ad Austrum: & benedicentur propter te omnes cognationes terræ, & propter filios tuos. 15 " Et ecce verbum meum in adiutorium tuum erit: & custodiam te in omni loco quò ibis: & reducam te ad terram hanc: quoniam non derelinquam te, donec faciam quod locutus sum tibi.
16 " Euigilauitque Iacob de somno suo, & ait: Vtique in veritate gloria Domini habitat in loco isto: & ego nesciebam. 17 " Et timuit: & ait: Quàm terribilis est locus iste! non est locus communis, sed locus in quo beneplacitum est coram Deo: & è regione loci huius est porta cæli.
18 " Et surrexit Iacob manè, & tulit lapidem quem supposuerat capiti suo: & statuit eum in titulum: & effudit oleum super caput eius.
19 " Et vocauit nomen loci illius, Bethel: nomen autem ciuitatis Luz priùs vocabatur. 20 " Et vouit Iacob votum, dicens: Si fuerit verbum Dei in adiutorium meum, & custodierit me in via hac qua ego ambulo; & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum ad induendum: 21 " Et reuersus fuero in pace in domum patris mei: & erit mihi verbum Domini in Deum: 22 " Et lapis iste, quem posui in titulum, erit super quem seruiam coram Domino. & omnium quæ dederis mihi, vnum ex decem separabo coram te.

CAP. XXIX.

1 ET leuauit Iacob pedes suos, & abiit in terram filiorum Orientis. 2 " Et vidit: & ecce puteus in agro, & ecce ibi tres greges ouium accubantes iuxta eum: quia de puteo illo adaquabantur greges: & lapis grandis erat super os putei. 3 " Et congregabantur ibi omnes greges: & deuoluebant lapidem ab ore putei, & adaquabant oues; & reducebant lapidem super os putei in locum suum. 4 " Dixitque eis Iacob: Fratres mei, vnde estis? & dixerunt: De Aran nos sumus. 5 " Et dixit eis: Nunquid nostis Laban filium Nachor? & dixerunt: Nouimus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ו וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה
רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן: ז וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם
גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה הַשְׁקוּ הַצֹּאן וְלְכוּ רְעוּ:
ח וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָל הָעֲדָרִים
וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ הַצֹּאן:
ט עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן
אֲשֶׁר לְאָבִיהָ כִּי רֹעָה הִוא: י וַיְהִי כְּאֲשֶׁר רָאָה
יַעֲקֹב אֶת רָחֵל בַּת לָבָן אֲחִי אִמּוֹ וְאֶת צֹאן לָבָן
אֲחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיְג�al אֶת הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר
וַיַּשְׁקְ אֶת צֹאן לָבָן אֲחִי אִמּוֹ: יא וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל
וַיִּשָּׂא אֶת קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ: יב וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי
אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן רִבְקָה הוּא וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ:
יג וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ לָבָן אֶת שְׁמַע יַעֲקֹב בֶּן אֲחֹתוֹ וַיָּרָץ
לִקְרָאתוֹ וַיְחַבֵּק לוֹ וַיְנַשֵּׁק לוֹ וַיְבִיאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ
וַיְסַפֵּר לְלָבָן אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
יד וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן אַךְ עַצְמִי וּבְשָׂרִי אָתָּה וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ
חֹדֶשׁ יָמִים: טו וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב הֲכִי אֲחִי אַתָּה
וַעֲבַדְתַּנִי חִנָּם הַגִּידָה לִּי מַה מַּשְׂכֻּרְתֶּךָ:
טז וּלְלָבָן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לֵאָה וְשֵׁם הַקְּטַנָּה
רָחֵל: יז וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר
וְיָפַת מַרְאֶה: יח וַיֶּאֱהַב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבָדְךָ
שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְּךָ הַקְּטַנָּה: יט וַיֹּאמֶר לָבָן טוֹב
תִּתִּי אֹתָהּ לָךְ מִתִּתִּי אֹתָהּ לְאִישׁ אַחֵר שְׁבָה עִמָּדִי:
כ וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרָחֵל שֶׁבַע שָׁנִים וַיִּהְיוּ בְעֵינָיו כְּיָמִים
אֲחָדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֹתָהּ: כא וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן
הָבָה אֶת אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ יָמָי וְאָבוֹאָה אֵלֶיהָ:
כב וַיֶּאֱסֹף לָבָן אֶת כָּל אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה:
כג וַיְהִי בָּעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת לֵאָה בִתּוֹ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו
וַיָּבֹא אֵלֶיהָ: כד וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ

GENESIS. Translat.B.Hierony. Iacob.

6 * Sanúsne est, inquit? Valet, inquiunt. & Ecce Rachel filia eius venit cum grege suo.
7 * Dixitque Iacob: Adhuc multum diei superest: nec est tempus vt reducantur ad caulas greges. date ante potum ouibus; & sic eas ad pastum reducite.
8 * Qui responderunt: Non possumus, donec omnia pecora congregentur: & amouea-mus lapidem de ore putei, vt adaquemus greges. * Adhuc loquebantur, & ecce Rachel C veniebat cum ouibus patris sui. nam gregem ipsa pascebat.
10 * Quam cùm vidisset Iacob, & sciret consobrinam suam, ouesque Laban auunculi sui, amouit lapidé quo puteus claudebatur. & adaquato grege,
11 * Osculatus est eam. Et eleuata voce, fleuit:
12 * Et indicauit ei quòd frater esset patris sui, & filius Rebeccæ. At illa festinans, nunciauit patri suo.
13 * Qui cùm audisset venisse Iacob filium sororis suæ, occurrit obuiam ei: complexusque eum & in oscula ruēs, duxit in domum suam. Auditis autem
14 causis itineris, * Respondit: Os meum es & caro mea. Et postquam impleti sunt dies
15 mensis vnius, * Dixit ei: Num quia frater meus es, gratis seruies mihi? Dic quid mercedis accipias.
16 * Habebat verò duas filias: nomen maioris Lia, minor verò appellabatur Rachel.
17 * Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora facie, & venusto aspectu.
18 * Quam diligens Iacob, ait: Seruiam tibi pro Rachel filia tua minore septem annis.
19 * Respondit Laban: Melius est vt tibi eam dem, quàm alteri viro. mane apud me.
20 * Seruiuit ergo Iacob pro Rachel septem annis: & videbantur illi pauci dies præ amoris
21 magnitudine. * Dixitque ad Laban: Da mihi vxorem meam, quia iam tempus impletum E hi est, vt ingrediar ad illam.
22 * Qui vocatis multis amicorum turbis ad conuiuium, fecit nuptias conuiuii.
23 * Et vesperè Liam filiam suam introduxit ad eum:
24 * Dans ancillam filiæ Zelpham nomine. Ad quam cùm ex more Iacob fuisset ingressus:

תרגום אונקלוס

ו וַאֲמַר לְהוֹן הֲשְׁלֵם לַהּ וַאֲמָרוּ שְׁלֵם וְהָא רָחֵל בְּרַחֲיָה אָתְיָא עִם עָנָא:
ז וַאֲמַר לָא עוֹד יוֹמָא רַבָּא לָא עִדָּנָא לְמִכְנַשׁ קָנְיָא אַשְׁקוֹ עָנָא וְאֵזִילוּ רְעוּ:
ח וַאֲמָרוּ לָא נְכִל עַד דְּיִתְכַּנְשׁוּן כָּל עֲדְרַיָּא וְיִגַּלְּגְרוּן יָת אֲבָנָא מֵעַל פּוּמָּא וְנַשְׁקֵי יָת עָנָא:
ט עַד דְּהוּא מְמַלֵּל עִמְּהוֹן וְרָחֵל אַתְיָא עִם עָנָא דְּבֵי רַעְיָתָהּ וַאֲשְׁקֵי יָת עָנָא דְּלָבָן אֲחוּתָהּ דְּאִמָּהּ:
י וַהֲוָה כַּד חֲזָא יַעֲקֹב יָת רָחֵל בַּת לָבָן אֲחוּת אִמֵּהּ וְיָת עָנָא דְּלָבָן אֲחוּת אִמֵּהּ וְקָרֵב יַעֲקֹב וְגַלְגַּר יָת אֲבָנָא מֵעַל פּוּמָּא דִּבְירָא וַאֲשְׁקֵי יָת עָנָא דְּלָבָן אֲחוּת אִמֵּהּ:
יא וְנַשֵּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וְאָרִים יָת קָלֵיהּ וּבְכָא:
יב וְחַוִי יַעֲקֹב לְרָחֵל אֲרֵי בַּר אֲחָתָהּ דְּאַבָּהָא הוּא וַאֲרֵי בַּר רִבְקָה הוּא וְרָהֲטַת וְחַוִיאַת לְאַבָּהָא:
יג וַהֲוָה כַּד שְׁמַע לָבָן יָת שְׁמַע יַעֲקֹב בַּר אֲחָתֵיהּ וְרָהִיט לְקַדָּמוֹהִי וְנָפִיק לֵהּ וְאַעֲלֵיהּ לְבֵיתֵיהּ וְאִשְׁתְּעִי לְלָבָן כָּל אִלֵּין פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין:
יד וַאֲמַר לֵהּ לָבָן בְּרַם קְרִיבִי וּבִשְׂרִי אַתְּ וִיתֵב עִמֵּיהּ יַרְחָ יוֹמִין:
טו וַאֲמַר לָבָן לְיַעֲקֹב הֲמִדִּי אֲחִי אַתְּ וּלְמָה תִּפְלְחִנַּנִי מַגָּן חַוִי לִי מָה אַגְרָךְ:
טז וּלְלָבָן תַּרְתֵּין בְּנָן שׁוּם רַבָּתָא לֵאָה וְשׁוּם זְעֵירְתָּא רָחֵל:
יז וְרַחֲמֵי יַעֲקֹב יָת רָחֵל וַאֲמַר אֶפְלְחִנֵּיךְ שְׁבַע שְׁנִין בְּרָחֵל בְּרַכְתֵּךְ זְעֵירְתָּא:
יח וַהֲוָה לְיַעֲקֹב לְגֶבֶר אֲחוֹרֵךְ יָת עִמִּי וַהֲוָה עַמָּא דְּבֵיתִי כְּיוֹסֵף זְעֵירִין כִּדְרַחֲמִים יְהֵא:
יט וַאֲמַר יַעֲקֹב לְלָבָן טַב דְּאֶתֵּן יָתַהּ לָךְ מִדְּאֶתֵּן יָתַהּ לְגֶבֶר אָחֳרָן וְעִמִּי יְהֵא:
כ וּפְלַח יַעֲקֹב בְּרָחֵל שְׁבַע שְׁנִין וַהֲווֹ בְעֵינוֹהִי כְּיוֹמִין זְעֵירִין כִּדְרַחֲמִים יְהֵא:
כא וַאֲמַר יַעֲקֹב לְלָבָן הַב יָת מְטַלְּתִי אֲרֵי שְׁלִימוּ יוֹמַי פְּלַחְנֵי וְאֵעוֹל לְוָתָהּ:
כב וְכַנִּישׁ לָבָן יָת כָּל אֲנָשֵׁי אַתְרָא וַעֲבַד מִשְׁתְּיָא:
כג וַהֲוָה בְּרַמְשָׁא וּדְבַר יָת לֵאָה בְּרַתֵּיהּ וְעַל לְוָתָהּ אֲמַהְתֵּיהּ לְלֵאָה בְּרַתֵּיהּ לְאַמְהוּתָא:
כד וְיָהַב לָבָן לָהּ יָת זִלְפָּה אֲמַהְתֵּיהּ לְלֵאָה בְּרַתֵּיהּ לְאַמְהוּתָא:

* Ait autem illis: Sanus est? illi autem dixerunt, Sanus est. & ecce Rachel filia eius venit cum ouibus patris sui.
7 * Et dixit eis Iacob: Adhuc est dies multa nondū vt congregentur greges. adaquātes oues, abeuntes pascite.
8 * Illi autem dixerunt: Non possumus, donec congregentur omnes pastores, & reuoluant lapidem à puteo, & adaquemus oues.
9 * Adhuc eo loquente illis, & ecce Rachel filia Laban veniebat cum ouibus patris sui. hæc enim pascebat oues patris sui.
10 * Factum est autem vt vidit Iacob Rachel filiam Laban fratris matris suæ, & oues Laban fratris matris suæ: et accedens Iacob, reuoluit lapidem ab ore putei: & adaquauit oues Laban fratris matris suæ.
11 * Et osculatus est Iacob Rachel: et clamās voce sua, fleuit.
12 * Et indicauit Rachel, quòd frater patris sui esset, & quòd filius Rebeccæ esset. et currens, nunciauit patri suo, secundùm verba hæc.
13 * Factum est autem vt audiuit Laban nomen Iacob filij sororis suæ, cucurrit in occursum eius. & complexus eum, osculatus est: & induxit illum in domum suā: & narrauit Laban omnia verba eius.
14 * Et dixit ei Laban: Ex ossibus meis & ex carne mea es tu. et fuit cum eo mensem dierum.
15 * Dixit autem Laban Iacob: Quia enim frater meus es, non seruies mihi gratis? nuncia mihi, quid tua merces est.
16 * At Laban duæ filiæ erant: nomen maiori Lia, & nomen secundæ Rachel.
17 * At oculi Liæ infirmi: Rachel autem pulchra aspectu, & decora facie valdè.
18 * Dilexit autem Rachel Iacob: & dixit, Seruiā tibi septem annos, pro Rachel filia tua iuniore.
19 * Dixit autem Laban: Melius tibi dare me eam, quàm dare me eam viro alteri. habita mecum.
20 * Et seruiuit Iacob pro Rachel annos septem. & erant coram eo quasi dies pauci, eo quòd diligeret ipse eam.
21 * Dixit autem Iacob ad Laban: Da mihi vxorem meam: impleti sunt enim dies, vt ingrediar ad illam.
22 * Congregauit autem Laban omnes viros loci, & fecit nuptias.
23 * Et facta est vespera: & accipiens Liam filiam suam, introduxit ad Iacob: & ingressus est ad eam Iacob.
24 * Dedit autem Laban Liæ filiæ suæ Zelphan ancillam suam, illi ancillam.

ΓΕΝΕΣΙΣ

6 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὑγιαίνει; ⊕ δὲ εἶπον, ὑγιαίνει. καὶ ἰδοὺ Ῥαχὴλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἤρχετο μετὰ τῶν προβάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
7 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ιακωβ· ἔτι ἔστιν ἡμέρα πολλὴ οὔπω συναγθῆναι τὰ ποίμνια. ποτίσαντες τὰ πρόβατα, ἀπελθόντες βόσκετε.
8 * ⊕ δὲ εἶπον, οὐ δυνάμεθα, ἕως συναχθῶσιν πάντες οἱ ποιμένες, καὶ ἀποκυλίσωσι τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ φρέατος, καὶ ποτιοῦμεν τὰ πρόβατα.
9 * ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, καὶ ἰδοὺ Ῥαχὴλ θυγάτηρ Λαβαν ἤρχετο μετὰ τῶν προβάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς. αὐτὴ γὰρ ἔβοσκε τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
10 * ἐγένετο δὲ ὡς εἶδεν Ιακὼβ Ῥαχὴλ θυγατέρα Λαβαν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ πρόβατα Λαβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ προσελθὼν Ιακὼβ, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ φρέατος· καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα Λαβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.
11 * καὶ ἐφίλησεν Ιακὼβ τὴν Ῥαχήλ· καὶ βοήσας τῇ φωνῇ αὐτοῦ, ἔκλαυσε.
12 * καὶ ἀπήγγειλε τῇ Ῥαχήλ, ὅτι ἀδελφὸς πατρὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ ὅτι υἱὸς Ρεβέκκας ἐστί. καὶ δραμοῦσα ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτῆς, κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.
13 * ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσε Λαβαν τὸ ὄνομα Ιακὼβ υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, ἔδραμε εἰς συνάντησιν αὐτοῦ. καὶ περιλαβὼν αὐτὸν ἐφίλησεν· καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ διηγήσατο τῷ Λαβαν πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ.
14 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Λαβαν, ὀστέων μου, καὶ σαρκός μου εἶ σύ. καὶ ὢν μετ' αὐτοῦ μῆνα ἡμερῶν.
15 * εἶπε δὲ Λαβαν τῷ Ιακώβ· ὅτι οὖν ἀδελφός μου εἶ, δουλεύσεις μοι δωρεάν; ἀπάγγειλόν μοι, τί σου ὁ μισθός ἐστι.
16 * τῷ δὲ Λαβαν δύο θυγατέρες ἦσαν· ὄνομα τῇ μείζονι, Λεία· καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ, Ῥαχήλ.
17 * ⊕ δὲ ὀφθαλμοὶ Λείας ἀσθενεῖς· Ῥαχὴλ δὲ καλὴ τῷ εἴδει, καὶ ὡραία τῇ ὄψει σφόδρα.
18 * ἠγάπησε δὲ τὸν Ῥαχὴλ ὁ Ιακώβ· καὶ εἶπε, δουλεύσω σοι ἑπτὰ ἔτη περὶ Ῥαχὴλ τὴν θυγατέρα σου τὴν νεωτέραν.
19 * εἶπε δὲ Λαβαν, βέλτιόν σοι δοῦναί με αὐτὸν, ἢ δοῦναί με ἀνδρὶ ἑτέρῳ· οἴκησον μετ' ἐμοῦ.
20 * καὶ ἐδούλευσεν Ιακὼβ περὶ Ῥαχὴλ ἔτη ἑπτά. καὶ ἦσαν ἐναντίον αὐτοῦ ὡς ἡμέραι ὀλίγαι, διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν αὐτόν.
21 * εἶπε δὲ Ιακὼβ πρὸς Λαβαν, δός μοι τὸν γυναῖκά μου, πεπλήρωνται γὰρ αἱ ἡμέραι, ὅπως εἰσέλθω πρὸς αὐτόν.
22 * συνήγαγε δὲ Λαβαν πάντας τοὺς ἀνδρὰς τοῦ τόπου, καὶ ἐποίησε γάμον.
23 * καὶ ἐγένετο ἑσπέρα· καὶ λαβὼν Λείαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, εἰσήγαγε πρὸς Ιακώβ.
24 καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν Ιακώβ. * ἔδωκε δὲ Λαβαν Λείᾳ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Ζελφὰν τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, αὐτῇ παιδίσκην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et dixit eis: Nunquid pax est ei? & dixerunt: Pax. Et ecce Rachel filia eius veniebat cum ouibus. 7 Et ait: Ecce adhuc multum diei superest: non est tempus vt colligantur pecora: adaquate oues, & ite ad pastum. 8 Et dixerunt: Non possumus, donec congregentur omnes greges, & deuoluant lapidem ab ore putei, & potum demus ouibus. 9 Adhuc ille loquebatur cum eis, & Rachel venit cum ouibus patris sui: nam oues ipsa pascebat. 10 Et factum est cùm vidisset Iacob Rachel filiam Laban fratris matris suæ, & oues Laban fratris matris suæ, accessit Iacob, & reuoluit lapidem ab ore putei: & adaquauit oues Laban fratris matris suæ. 11 Et osculatus est Iacob Rachel: & leuauit vocem suam, & fleuit. 12 Et narrauit Iacob Rachel, quòd filius sororis patris sui ipse esset, & quòd filius Rebeccæ esset. & cucurrit, & nunciauit patri suo. 13 Et factum est cùm audisset Laban rumorem de Iacob filio sororis suæ, cucurrit in occursum eius: & amplexatus est eum, & osculatus est eum, & introduxit eum in domum suam: & narrauit Laban omnia verba hæc. 14 Et ait ei Laban: Vtique consanguineus meus & caro mea tu es. & habitauit cum eo mensem dierum. 15 Et dixit Laban ad Iacob: Nunquid quia frater meus es, seruies mihi gratis? indica mihi quæ erit merces tua. 16 Habebat autem Laban duas filias, nomen maioris Lia, & nomen minoris Rachel. 17 Oculi autem Liæ erant pulchri: & Rachel erat decora forma & decora aspectu. 18 Et dilexit Iacob Rachel, & ait: Seruiam tibi septem annis pro Rachel filia tua minori. 19 Et dixit Laban: Melius est vt dem eam tibi, quàm vt tradam viro alteri: habita mecum. 20 Et seruiuit Iacob pro Rachel septem annis: & fuerunt in oculis eius quasi dies pauci, eo quòd diligebat eam. 21 Et dixit Iacob ad Laban: Da mihi vxorem meam, quoniam impleti sunt dies seruitutis meæ, & ingrediar ad illam. 22 Congregauitque Laban omnes viros loci, & fecit conuiuium. 23 Et facto vespere, tulit Liam filiam suam; & introduxit eam ad eum, & ingressus est ad eam. 24 Et dedit Laban Zelpham ancillam suam Liæ filiæ suæ in famulam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ׳ וַיְהִי בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה הִוא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל־לָבָן מַה־זֹּאת
עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְלָמָּה רִמִּיתָנִי :
26 ׳ וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בִּמְקוֹמֵנוּ לָתֵת הַצָּעִיר
27 לִפְנֵי הַבְּכִירָה : ׳ מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם־אֶת־
זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר־תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שֶׁבַע־שָׁנִים
28 אֲחֵרוֹת : ׳ וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיְמַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וַיִּתֶּן־לוֹ
29 אֶת־רָחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה : ׳ וַיִּתֵּן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ אֶת־
30 בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה : ׳ וַיָּבֹא גַם אֶל־רָחֵל
וַיֶּאֱהַב גַּם־אֶת־רָחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים
31 אֲחֵרוֹת : ׳ וַיַּרְא יְהוָה כִּי־שְׂנוּאָה לֵאָה וַיִּפְתַּח אֶת־
32 רַחְמָהּ וְרָחֵל עֲקָרָה : ׳ וַתַּהַר לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא
שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה יְהוָה בְּעָנְיִי כִּי עַתָּה
33 יֶאֱהָבֵנִי אִישִׁי : ׳ וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי שָׁמַע
יְהוָה כִּי שְׂנוּאָה אָנֹכִי וַיִּתֶּן־לִי גַּם־אֶת־זֶה וַתִּקְרָא
34 שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן : ׳ וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר עַתָּה
הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי יָלַדְתִּי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל־
35 כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ לֵוִי : ׳ וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר
הַפַּעַם אוֹדֶה אֶת־יְהוָה עַל־כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה
וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת :

ל 1 ׳ וַתֵּרֶא רָחֵל
כִּי לֹא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וַתְּקַנֵּא רָחֵל בַּאֲחֹתָהּ וַתֹּאמֶר
אֶל־יַעֲקֹב הָבָה־לִּי בָנִים וְאִם־אַיִן מֵתָה אָנֹכִי :
2 ׳ וַיִּחַר־אַף יַעֲקֹב בְּרָחֵל וַיֹּאמֶר הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנֹכִי
אֲשֶׁר מָנַע מִמֵּךְ פְּרִי־בָטֶן : ׳ וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתִי
4 בִלְהָה בֹּא אֵלֶיהָ וְתֵלֶד עַל־בִּרְכַּי וְאִבָּנֶה גַם־אָנֹכִי
מִמֶּנָּה : ׳ וַתִּתֶּן־לוֹ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְחָתָהּ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא
5 אֵלֶיהָ יַעֲקֹב : ׳ וַתַּהַר בִּלְהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן :
6 ׳ וַתֹּאמֶר רָחֵל דָּנַנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי וַיִּתֶּן־לִי
בֵּן עַל־כֵּן קָרְאָה שְׁמוֹ דָּן : ׳ וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בִּלְהָה
7 שִׁפְחַת רָחֵל בֵּן־שֵׁנִי לְיַעֲקֹב :

25 * Facto manè, vidit Liam: & dixit ad socerum suum: Quid est quod facere voluisti? nónne pro Rachel seruiui tibi? quare imposuisti
26 mihi? * Respondit Laban: Non est in loco nostro, vt minores antè tradamus ad nuptias. * Imple hebdomadam
27 dierum huius copulæ: & hanc quoque dabo tibi pro opere quo seruiturus es mihi septem
28 annis aliis. * Acquieuit placito: & hebdo-
F mada transacta, Rachel duxit vxorem:
29 * Cui pater seruam Balam tradiderat.
30 * Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem sequentis priori prætulit, seruiens apud
31 eum septem annis aliis. * Videns autem Dominus quòd despiceret Liam, aperuit vuluam eius, sorore sterili permanente.
32 * Quæ conceptum genuit filium, vocauitq; nomen eius, Ruben, dicens: Vidit Dominus humilitatem meam. Nunc amabit me vir
33 meus. * Rursumque concepit & peperit filium, & ait: Quoniam audiuit me Dominus haberi contemptui, dedit etiam istum mihi.
34 * Con- vocauitque nomen eius, Simeon. cepitque tertiò, & genuit alium filium: dixitque: Nunc quoque copulabitur mihi maritus meus, eo quòd pepererim ei tres filios. & ideò appellauit nomen eius, Leui.
35 * Quartò concepit & peperit filium, & ait: Modò confitebor Domino. & ob hoc vocauit eum, Iudam. Cessauítque parere.

CAP. XXX.

1 A * Cernens autem Rachel quòd infœcunda esset, inuidit sorori suę: & ait marito suo: Da
mihi liberos, alioquin moriar.
2 * Cui iratus, respondit Iacob: Num pro Deo ego sum, qui priuauit te fructu ventris tui?
3 * At illa; Habeo, inquit, famulam Balam: ingredere ad illã, vt pariat super genua mea,
4 & habeam ex illa filios. * Dedítque illi Balã in
5 cõiugiũ. quæ ingresso ad se viro, * Cõcepit & peperit filium. * Dixítque Rachel: Iudicauit
6 mihi Deus, & exaudiuit vocem meam, dãs mihi filiũ. & idcirco appellauit nomen eius Dan.
7 * Rursúmque Bala concipiens, peperit alterũ.

* Et factum est autè manè, & ecce erat Lia. Dixit autem Iacob ad Laban: Quid hoc fecisti mihi? non pro Rachel seruiui tibi: & quare decepisti me?
* Dixit autem Laban, Non est sic in loco isto, dare iuniorem antequàm seniorem. * Imple ergo septena huius, & dabo tibi & hanc pro opere quod operatus fueris apud me, annos septem alios.
* Fecit autem Iacob sic; & impleuit hebdomadam eius. & dedit illi Laban Rachel filiam suam illi vxorem. * Dedit autem Laban Rachel filiæ suæ Ballam ancillam suam, illi ancillam. * Et ingressus est ad Rachel. Dilexit autem Rachel magis quàm Liam: & seruiuit ei septem annis alios.
* Videns autem Dominus, quòd odio habetur Lia, aperuit vuluam eius. Rachel autem erat sterilis.
* Et concepit Lia, & peperit filium Iacob: & vocauit nomen eius Ruben: dicẽs, Quia vidit Dominus humilitatem meam: nunc me diliget vir meus.
* Et concepit rursum Lia, & peperit filium secundũ Iacob. & dixit, Quia audiuit Dominus quòd odio habeor; & addidit mihi & hunc. vocauit autem nomen eius Symeon. * Et concepit adhuc,
& peperit filium. & dixit: In hoc tempore apud me erit vir meus. peperi enim ei tres filios: propter hoc vocauit nomen eius Leui.
* Et concipiens adhuc, peperit filium. & dixit, Nunc adhuc hoc confitebor Domino. propter hoc vocauit nomen eius Iudam. & cessauit parere.

CAP. XXX.

VIdens autem Rachel, quòd non peperit Iacob, & inuidit Rachel sorori suæ: et dixit Iacob: Da mihi filium, alioquin moriar ego.
* Iratus est autem Iacob Rachel, et dixit ei: Nunquid pro Deo ego sum, qui priuauit te fructu vẽtris?
* Dixit autem Rachel Iacob: Ecce ancilla mea Balla: ingredere ad illam; & pariet super genua mea, et habebo filios ex illa. * Et dedit Ballam ancillam suam illi vxorem. ingressus est autem ad eam Iacob.
* Et concepit Balla ancilla Rachel, & peperit Iacob filium.
* Et dixit Rachel: Iudicauit mihi Deus, & exaudiuit vocem meam: & dedit mihi filium. propter hoc vocauit nomen eius Dan.
* Et concepit adhuc Balla ancilla Rachel, & peperit filium secundum Iacob.

25 * καὶ ἐγένετο ὄ τ᾽ πρωΐ, καὶ ἰδοὺ λι῀α. εἶπε δὲ ἰακὼβ
πρὸς τὸν λαβάν· τί τοῦτο ἐποίησάς μοι; οὐ πρ῀ε ῥαχὴλ ἐδού-
26 λευσά σοι; καὶ ἵνατί παρελογίσω με; * εἶπε ὄ λάβαν, οὐκ
ἔστιν οὕτως ἐν τῷ τ᾽πῳ τούτῳ, δοῦναι τὴν νεωτέραν πρὸ τῆς
27 πρεσβυτέρας. * Ϛωτέλεσον οὖν τὴν ἑβδομα῀δα ταύτης, καὶ
δώσω σοι κ᾽ ταύτην ἀντὶ τῆς ἐργασίας ἧς ἐργᾷ παρ᾽ ἐμοὶ, ἔτη
28 ἕπτα ἕτερα. * ἐποίησε ὄ ἰακὼβ οὕτως· κ᾽ ἀνεπλήρωσε τὰ
ἑβδομα αὐτῆς. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ λάβαν ῥαχὴλ τὴν θυγατέ-
29 ρα αὐτοῦ, αὐτῷ γυναῖκα. * ἔδωκε ὄ λάβαν ῥαχὴλ τῇ θυ-
γατρὶ αὐτοῦ βαλλὰν τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, αὐτῇ παιδίσκην.
30 * ϗ εἰσῆλθε πρὸς τὴν ῥαχήλ. ἠγάπησε ὄ ῥαχὴλ μᾶλ-
31 λον ἢ λείαν. κ᾽ ἐδούλευσεν αὐτῷ ἑπτὰ ἔτη ἕτερα. * ἰδὼν δὲ
κύ῀ος, ὅτι μισεῖται λεία, ἠνοιξε τὴν μήτραν αὐτῆς· ῥα-
32 χὴλ δὲ ἦν στεῖρα. * ϗ ϖωέλαβε λεία ϗ ἔτεκεν υἱὸν τῷ ια-
κώβ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ῥουβήν· λέγουσα, ὅτι εἶδέ
κύ῀ος τὴν ταπείνωσίν μου, νῦν με ἀγαπήσει ὁ ἀνήρ μου.
33 * καὶ ϖωέλαβε πάλιν λεία, καὶ ἔτεκεν υἱὸν δεύτερον τῷ
ιακώβ. καὶ εἶπεν, ὅτι ἤκουσε κύ῀ος, ὅτι μισοῦμαι καὶ ϖρο-
σέδωκέ μοι καὶ τοῦτον. ἐκάλεσε ὄ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, συμεών.
34 * καὶ ϖωέλαβεν ἔτι, καὶ ἔτεκεν υἱόν· καὶ εἶπεν, ὲν τῷ νῦν
καιρῷ πρός ἐμοῦ ἔσαι ὁ ἀνήρ μου. ἔτεκον γὰ αὐτῷ τρεῖς υἱούς· διὰ
35 τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, λευΐ. * καὶ συλλαβοῦσα
ἔτι, ἔτεκεν υἱόν. καὶ εἶπε, νῦν ἐπὶ τοῦτο ἐξομολογήσομαι κυρίῳ.
διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰουδάν. ϗ ἔστη τοῦ τεκεῖν.

λ.

1 * Ἰδοῦσα ὄ ῥαχὴλ, ὅτι οὐ τέτοκε τῷ ιακώβ· καὶ ἐζήλωσε
ῥαχὴλ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς. καὶ εἶπε τῷ ιακώβ, δός μοι
2 τέκνον· εἰ ὄ μὴ, τεθνήξω ἐγώ. * ἐθυμώθη ὄ ἰακὼβ τῇ
ῥαχήλ· καὶ εἶπεν αὐτῇ, μὴ ἀντὶ θεοῦ ἐγώ εἰμι, ὃς ἐστέρησέ σε
3 καρπον κοιλίας; * εἶπε ὄ ῥαχὴλ τῷ ιακώβ· ἰδοὺ ἡ παιδίσκη
μου βαλλά. εἴσελθε πρὸς αὐτὴν· ϗ τέξε῀ται τῶν γονάτων
4 μου κ᾽ τεκνοποιηθήσομαι ἐξ αὐτῆς. * καὶ ἔδωκε βαλλὰν τὴν
παιδίσκην αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα. εἰσῆλθε ὄ πρὸς αὐτὴν ια-
5 κώβ. * καὶ ϖωέλαβε βαλλὰ ἡ παιδίσκη ῥαχὴλ, καὶ ἔ-
τεκε τῷ ιακὼβ υἱόν.
6 * ϗ εἶπε ῥαχὴλ, ἔκρινέ μοι ὁ θεός· ϗ ἐπήκουσε τ᾽ φωνῆς μου·
ϗ ἔδωκέ μοι υἱόν. διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ δάν.
7 * καὶ ϖωέλαβεν ἔτι βαλλὰ ἡ παιδίσκη ῥαχὴλ, καὶ ἔτε-
κεν υἱὸν δεύτερον τῷ ιακώβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et facto manè, ecce ipsa erat Lia: & dixit ad Laban: Quid est hoc quod fecisti mihi? nónne pro Rachel seruiui apud te? quare ergo mentitus es mihi? 26 Et ait Laban: Non solet fieri hoc in loco nostro, vt detur minor antequàm maior. 27 Imple hebdomadam huius, & dabimus tibi etiam hanc, pro seruitute qua seruies mihi adhuc septem annis aliis. 28 Et fecit Iacob sicut dixerat: & impleuit hebdomadam huius. & dedit ei Rachel filiam suam in vxorem. 29 Et dedit Laban Rachel filiæ suæ Balam ancillam suam in famulam. 30 Et ingressus est etiam ad Rachel: dilexit & Rachel magis quàm Liam. & seruiuit apud eum rursus aliis septem annis. 31 Et manifestum fuit coram Domino quòd odiosa esset Lia: & dedit ei vt conciperet: & Rachel erat sterilis. 32 Et concepit Lia & peperit filium, & vocauit nomen eius Ruben: quia dixit, Quoniam manifesta fuit coram Domino iniuria mea, nunc enim diliget me maritus meus. 33 Et concepit rursus & peperit filium, & ait: Quia auditum est coram Domino quoniam odio habita essem ego: & dedit mihi etiam hunc: & vocauit nomen eius Simeon. 34 Concepítque iterum & peperit filium, & ait: Nunc hac vice copulabitur mihi maritus meus; quia peperi ei tres filios: propterea vocauit nomen eius Leui. 35 Et concepit vltrà & peperit filium, & ait: Hac vice confitebor coram Domino. propterea vocauit nomen eius Iuda. cessauítque parere. CAP. XXX.

1 Et vidit Rachel quòd non pepererat ex Iacob: & inuidit Rachel sorori suæ; & dixit ad Iacob: Da mihi filios, alioquin moriar. 2 Et iratus est furor Iacob in Rachel; & ait: Nunquid à me tu petis filios? nónne à facie Domini debuisses petere, qui prohibuit à te generationem ventris tui? 3 Et ait. Ecce ancilla mea Bala; ingredere ad eam, vt pariat: & ego ero nutrix, & suscipiam quoque ego filios ex ea. 4 Et dedit ei Balam ancillam suam in vxorem: & ingressus est ad eam Iacob. 5 Et concepit Bala, & peperit filium Iacob. 6 Et ait Rachel: Iudicauit me Deus; & suscepit orationem meam, & dedit mihi filium: idcircò vocauit nomen eius Dan. 7 Concepítque rursus & peperit Bala ancilla Rachel filium secundum Iacob.

25 וַהֲוָה בְּצַפְרָא וְהָא הִיא לֵאָה וַאֲמַר לְלָבָן מָה דָּא עֲבַדְתָּ לִי הֲלָא בְּרָחֵל פָּלְחֵית עִמָּךְ לְמָה שְׁקַרְתָּ בִּי׃
26 וַאֲמַר לָבָן לָא יִתְעֲבֵד כְּדֵין בַּאֲתְרָנָא לְמִתַּן זְעֵירְתָּא קֳדָם רַבְרְבְתָּא׃
27 אַשְׁלֵם שְׁבוּעְתָּא דָּא וְנִתַּן לָךְ אַף יָת דָּא בְּפֻלְחָנָא דְּתִפְלַח עִמִּי עוֹד שְׁבַע שְׁנִין
28 אָחֳרָנִין׃ וְעָבַד יַעֲקֹב כֵּדֵין וְאַשְׁלֵם שְׁבוּעְתָּא וְדָא וְיָהַב לֵהּ יָת רָחֵל בְּרַתֵּיהּ לְאֵנְתּוּ׃
29 וְיָהַב לָבָן לְרָחֵל בְּרַתֵּיהּ יָת בִּלְהָה אַמְתֵּיהּ לְשִׁפְחָה׃
30 וְעָל אַף לְוָת רָחֵל אֲרֵחֵם אַף יָת רָחֵל מִן לֵאָה וּפָלַח עִמֵּיהּ עוֹד שְׁבַע שְׁנִין אָחֳרָנִין׃
31 וַחֲמָא יְיָ אֲרֵי שָׁנִיאָא לֵאָה וּפְתַח יָת מְעֵי בְּרָהּ וְרָחֵל הֲוָת עֲקָרָה׃
32 וְעַדַּיָּת לֵאָה וְיָלְדַת בַּר וְקָרְיַת יָת שְׁמֵיהּ רְאוּבֵן אֲרֵי אֲמָרַת אֲרֵי בְּעַן גְּלֵי קֳדָם יְיָ עֲלְבָנִי אֲרֵי בְּעַן יְרַחֲמוּנִי
33 בְּעָלִי׃ וְעַדַּיָּת עוֹד וְיָלְדַת בַּר וְאָמְרַת אֲרֵי שָׁמִיעַ קֳדָם יְיָ אֲרֵי שְׁנִיאָא אֲנָא וְיָהַב לִי אַף יָת דָּא וְקָרְיַת יָת שְׁמֵיהּ שִׁמְעוֹן׃
34 וְעַדַּיָּת עוֹד וְיָלְדַת בַּר וְאָמְרַת כְּעַן זִמְנָא יִתְחַבַּר לִי בְּעָלִי אֲרֵי יָלֵידִית לֵיהּ תְּלָתָא בְנִין עַל כֵּן קָרָא שְׁמֵהּ לֵוִי׃
35 וְעַדַּיָּת עוֹד וְיָלְדַת בַּר וְאָמְרַת כְּעַן אוֹדֵי קֳדָם יְיָ עַל כֵּן קָרְאַת שְׁמֵיהּ יְהוּדָה וְקָמַת מִלְּמֵילַד׃

ל 1 וַחֲזָת רָחֵל אֲרֵי לָא יָלְדָה לְיַעֲקֹב וְקַנְיָאַת רָחֵל בַּאֲחָתַהּ וַאֲמַרַת לְיַעֲקֹב הַב לִי בְנִין וְאִם לָא פַּיְתָא אֲנָא׃
2 וְתִקֵּף רוּגְזָא דְיַעֲקֹב בְּרָחֵל וַאֲמַר לָא לְוָת יְיָ דִּי מָנַע מִנִּיךְ פֵּרִי בִטְנָא׃
3 וַאֲמַרַת הָא אַמְתִּי בִלְהָה עוּל לְוָתַהּ וְתֵלֵד עַל בִּרְכַּי וְאֶתְבְּנֵי אַף אֲנָא מִנַּהּ׃
4 וְיָהֲבַת לֵהּ יָת בִּלְהָה אַמְתַּהּ לְאִתּוּ וְעָאל לְוָתַהּ וְעַדַּיָּת בִּלְהָה וְיָלְדַת לְיַעֲקֹב בַּר׃
5 וַאֲמַרַת רָחֵל דַּיָּנַנִי יְיָ וְאַף קַבֵּל צְלוֹתִי וְיָהַב לִי בַּר עַל כֵּן קָרֵת שְׁמֵיהּ דָּן׃
6 וְעַדַּיָּת עוֹד וְיָלְדַת בִּלְהָה אַמְתָּא דְרָחֵל בַּר תִּנְיָן לְיַעֲקֹב׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ׳ וַתֹּאמֶר רָחֵל נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי עִם־
אֲחֹתִי גַּם־יָכֹלְתִּי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נַפְתָּלִי׃
9 ׳ וַתֵּרֶא לֵאָה כִּי עָמְדָה מִלֶּדֶת וַתִּקַּח אֶת־זִלְפָּה
10 שִׁפְחָתָהּ וַתִּתֶּן אֹתָהּ לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה׃ ׳ וַתֹּלֶד זִלְפָּה
11 שִׁפְחַת לֵאָה לְיַעֲקֹב בֵּן׃ ׳ וַתֹּאמֶר לֵאָה בָּגָד וַתִּקְרָא
12 אֶת־שְׁמוֹ גָּד׃ ׳ וַתֹּלֶד זִלְפָּה שִׁפְחַת לֵאָה בֵּן שֵׁנִי
13 לְיַעֲקֹב׃ ׳ וַתֹּאמֶר לֵאָה בְּאַשְׁרַי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָנוֹת
14 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אָשֵׁר׃ ׳ וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן
בִּימֵי קְצִיר־חִטִּים וַיִּמְצָא דוּדָאִים בַּשָּׂדֶה וַיָּבֵא
אֹתָם אֶל־לֵאָה אִמּוֹ וַתֹּאמֶר רָחֵל אֶל־לֵאָה תְּנִי־
15 נָא לִי מִדּוּדְאֵי בְנֵךְ׃ ׳ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְעַט קַחְתֵּךְ
אֶת־אִישִׁי וְלָקַחַת גַּם אֶת־דּוּדְאֵי בְנִי וַתֹּאמֶר רָחֵל
לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת דּוּדְאֵי בְנֵךְ׃ ׳ וַיָּבֹא
16 יַעֲקֹב מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ
וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ בְּדוּדְאֵי בְנִי
17 וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא׃ ׳ וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶל־
18 לֵאָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן חֲמִישִׁי׃ ׳ וַתֹּאמֶר לֵאָה
נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שִׁפְחָתִי לְאִישִׁי וַתִּקְרָא
19 שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר׃ ׳ וַתַּהַר עוֹד לֵאָה וַתֵּלֶד בֵּן־שִׁשִּׁי
20 לְיַעֲקֹב׃ ׳ וַתֹּאמֶר לֵאָה זְבָדַנִי אֱלֹהִים אֹתִי זֵבֶד
טוֹב הַפַּעַם יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי כִּי־יָלַדְתִּי לוֹ שִׁשָּׁה בָנִים
21 וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ זְבֻלוֹן׃ ׳ וְאַחַר יָלְדָה בַּת וַתִּקְרָא
22 אֶת־שְׁמָהּ דִּינָה׃ ׳ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רָחֵל וַיִּשְׁמַע
23 אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת־רַחְמָהּ׃ ׳ וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן
24 וַתֹּאמֶר אָסַף אֱלֹהִים אֶת־חֶרְפָּתִי׃ ׳ וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
יוֹסֵף לֵאמֹר יֹסֵף יְהוָה לִי בֵּן אַחֵר׃ ׳ וַיְהִי כְּאֲשֶׁר יָלְדָה
25 רָחֵל אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לָבָן שַׁלְּחֵנִי וְאֵלְכָה
26 אֶל־מְקוֹמִי וְלְאַרְצִי׃ ׳ תְּנָה אֶת־נָשַׁי וְאֶת־יְלָדַי אֲשֶׁר
עָבַדְתִּי אֹתְךָ בָהֶן וְאֵלֵכָה כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־עֲבֹדָתִי
אֲשֶׁר עֲבַדְתִּיךָ׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. Jacob.

8 ׳ Pro quo ait Rachel: Comparauit me Deus
cum sorore mea: & inualui. vocauitque eum,
9 Neptalim. ׳ Sentiens Lia quòd parere de-
fisset, Zelpham ancillam suã marito tradidit.
10 ׳ Qua post conceptum edente filium;
11 ׳ Dixit: Feliciter. & idcircò vocauit nomẽ
12 eius Gad. ׳ Peperit quoque Zelpha alte-
13 rum. ׳ Dixitque Lia: Hoc pro beatitu-
B dine mea. beatam quippe me dicent mulie-
res. propterea appellauit eum Aser.
14 ׳ Egressus autem Ruben tempore messis
triticeæ in agrum, repperit mandragoras; quas
matri Liæ detulit. Dixitque Rachel: Da mihi
partem de mandragoris filij tui.
15 ׳ Illa respondit: Parum ne tibi videtur quòd
præripueris maritum mihi, nisi etiam man-
dragoras filij mei tuleris? Ait Rachel: Dor-
miat tecum hac nocte pro mãdragoris filij tui.
16 ׳ Redeuntique ad vesperam Iacob de a-
gro, egressa est in occursum eius Lia. & ait: Ad
me, inquit, intrabis: quia mercede conduxi te
pro mandragoris filij mei. dormiuitque cum
C ea nocte illa.
17 ׳ Et exaudiuit Deus preces eius. concepit-
18 que & peperit filium quintum. ׳ Et ait: De-
dit Deus mercedem mihi: quia dedi ancil-
lam meam viro meo. appellauitq; nomen eius
19 Isachar. ׳ Rursum Lia concipiens peperit
20 sextum filium: ׳ Et ait: Dotauit me Deus
dote bona. Etiam hac vice mecum erit mari-
tus meus; eo quòd genuerim ei sex filios. & id-
circò appellauit nomen eius Zabulon.
21 ׳ Post quem peperit filiam, nomine Dinam.
22 ׳ Recordatusque Deus Rachelis, exaudiuit
23 eam: & aperuit vuluam eius. ׳ Quæ con-
cepit & peperit filium: dicens: Abstulit Deus
24 opprobrium meum. ׳ Et vocauit nomen
D illius Ioseph: dicens: Addat mihi Dominus
25 filium alterum. ׳ Nato autem Ioseph, di-
xit Iacob socero suo: Dimitte me, vt reuertar
in patriam meam, & ad terram meam.
26 ׳ Da mihi vxores & liberos meos, pro qui-
bus seruiui tibi, vt abeam. Tu verò nosti ser-
uitutem qua seruiui tibi.

תרגום אונקלוס

8 וְאָמְרַת רָחֵל קְבֵל בְּעוּתִי יְיָ בְּהִתְחַנָּנוּתִי בִּאֲחוֹתִי חַבְּרַת דְּיַחֲזִא לִי וְלַד כְּאֲחָתִי אַף יְהֵיהַב לִי וְלַד וְקָרֵת שְׁמֵיהּ נַפְתָּלִי׃ 9 וְחָזַת לֵאָה
אֲרֵי קָמַת סַלְקָלַת יְלָדָא וְנָסֵבַת יָת זִלְפָּה אַמְהָתָהּ וְיָהֲבַת יָתַהּ לְיַעֲקֹב לְאִינְתּוּ׃ 10 וְאוֹלֶדֶת זִלְפָּה אַמְהָתָא דְּלֵאָה בַּר תִּנְיָן לְיַעֲקֹב׃ 11 וַאֲמָרַת
לֵאָה אַתְיָא גַד וְקָרֵת יָת שְׁמֵיהּ גָּד׃ 12 וְאוֹלֶדֶת זִלְפָּה אַמְהָתָא דְּלֵאָה בַּר תִּנְיָן לְיַעֲקֹב׃ 13 וַאֲמָרַת לֵאָה בְּחֶדְוָתִי אֲרֵי
שְׁבָחָנַנִי נְשַׁיָא וְקָרֵת יָת שְׁמֵיהּ אָשֵׁר׃ 14 וַאֲזַל רְאוּבֵן בְּיוֹמֵי חֲצַד חִטִּין וְאַשְׁכַּח יַבְרוּחִין בְּחַקְלָא וְאֵיתֵי יָתְהוֹן לְלֵאָה אִמֵּהּ וַאֲמָרַת רָחֵל
לְלֵאָה הַבִּי כְּבַן לִי מִיבְרוּחֵי דְּבְרָתְךְ יָת בְּעָלִי וְיִסְכַּב עִמִּי בְּלֵילְיָא דֵּין יָת יַבְרוּחֵי דִּבְרָתְךְ׃ 15 וַאֲמָרַת לָהּ הֵיזִיר דְּרַבְרָתְךְ יָת בְּעָלִי וְיִסְכַּב עִמִּי בְּלֵילְיָא דֵּין
עִמָּךְ בְּלֵילְיָא חֲלַף יַבְרוּחֵי דִּבְרִיךְ׃ 16 וְעַל יַעֲקֹב מִן חַקְלָא בְּרַמְשָׁא וּנְפָקַת לֵאָה לְקַדָּמוֹהִי וַאֲמָרַת לְוָתִי תֵּעוֹל אֲרֵי מֵיגַר מֵיגַרְנָךְ
בְּיַבְרוּחֵי דְּבְרִי וְשָׁכַב עִמָּהּ בְּלֵילְיָא הַהוּא׃ 17 וְקַבֵּל יְיָ צְלוֹתָהּ דְּלֵאָה וְעַבְרַאת וִילָדַת לְיַעֲקֹב בַּר חַמְשָׁאָה׃
18 וַאֲמָרַת לֵאָה יְהַב יְיָ אַגְרִי דְּיָהֲבִית אַמְתִּי לְבַעְלִי וּקְרֵת שְׁמֵיהּ יִשָּׂשכָר׃ 19 וְעַבְרַיְאַת עוֹד לֵאָה וִילָדַת בַּר שִׁתְּיתָאֵי לְיַעֲקֹב׃
20 וַאֲמָרַת לֵאָה יְהַב יְיָ יָתִי הוֹלָק טָב הָדֵין זִמְנָא יְתֵיב בַּעְלִי עִמִּי אֲרֵי יְלֵידֵת לֵהּ שִׁתָּא בְּנִין וּקְרֵת יָת שְׁמֵיהּ זְבוּלוֹן׃ 21 וּבַתַר כֵּן וְלָדַת בְּרַתָּא וּקְרֵת יָת שְׁמֵיהּ דִּינָה׃
22 וְדָכַר יְיָ יָת רָחֵל קֳדָמוֹהִי וְקַבֵּל צְלוֹתָהּ יְיָ וְיַהֲבַ לַהּ עִדּוֹי׃ 23 וְעַבְרַת וִילָדַת בַּר וַאֲמָרַת אֲתְנַסִּי יְיָ יָת חִסְמִי׃ 24 וּקְרֵת
יָת שְׁמֵיהּ יוֹסֵף לְמֵימַר יוֹסֵף יְיָ לִי בַּר אָחֳרָן׃ 25 וַהֲוָה כַּד יְלִידַת רָחֵל יָת יוֹסֵף וַאֲמַר יַעֲקֹב לְלָבָן שַׁלְּחַנִי וְאֵיזֵיל לְאַתְרִי וּלְאַרְעִי׃
26 הַב יָת נְשַׁיַּי וְיָת בְּנֵי דְּפִלְחֵית יָתָךְ בְּהֵן וְאֵיזֵיל אֲרֵי אַתְּ יָדַעְתְּ יָת פֻּלְחָנִי דְּפִלְחֵית יָתָךְ׃

8 ׳ καὶ εἶπε, Συνέλαβέ μοι ὁ θεὸς καὶ συναναστέφλω τῇ
ἀδελφῇ μου. καὶ ἐδυνάσθην. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, νε-
9 φθαλείμ. ׳ εἶδε δὲ λεία, ὅτι ἀπέστη ἐκ τίκτειν· καὶ ἔλαβε τὴν
παιδίσκην αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ἰακὼβ γυναῖκα.
10 ׳ Συνέλαβε δὲ ζελφὰ ἡ παιδίσκη λείας· καὶ ἔτεκε τῷ ἰακὼβ
11 υἱόν. ׳ καὶ εἶπε λεία, εὐτύχηκα. καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐ-
12 τοῦ, γάδ. ׳ καὶ Συνέλαβεν ἔτι ζελφὰ ἡ παιδίσκη λείας. καὶ
13 ἔτεκε τῷ ἰακὼβ υἱὸν δεύτερον. ׳ καὶ εἶπε λεία, μακαρία ἐγώ·
ὅτι μακαρίζουσί με αἱ γυναῖκες. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐ-
14 τοῦ, ἀσήρ. ׳ ἐπορεύθη δὲ ῥουβὴμ ἐν ἡμέρᾳ θερισμοῦ πυ-
ρῶν. καὶ εὗρε μῆλα μανδραγορῶν ἐν τῷ ἀγρῷ· καὶ ἤνεγκεν αὐ-
τὰ πρὸς λείαν τὴν μητέρα αὐτοῦ. εἶπε δὲ ραχὴλ λεία τῇ ἀ-
δελφῇ αὐτῆς, δός μοι τῶν μανδραγορῶν τοῦ υἱοῦ σου.
15 ׳ εἶπε δὲ λεία, οὐχ ἱκανόν σοι, ὅτι ἔλαβες τὸν ἄνδρα μου; μὴ
καὶ τοὺς μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ μου λήψῃ; εἶπε δὲ ραχήλ, οὐχ
οὕτως, κοιμηθήτω μετὰ τοῦ τὴν νύκτα ταύτην ἀντὶ τῶν μαν-
16 δραγόρων τοῦ υἱοῦ σου. ׳ εἰσῆλθε δὲ ἰακὼβ ἐξ ἀγροῦ ἑσπέ-
ρας· καὶ ἐξῆλθε λεία εἰς συνάντησιν αὐτῷ· καὶ εἶπε, πρός με εἰσ-
ελεύσῃ σήμερον. μεμίσθωμαι γάρ σε ἀντὶ τῶν μανδραγο-
ρῶν τοῦ υἱοῦ μου. καὶ συνεμίγη μετ' αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκείνην.
17 ׳ καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς λείας. καὶ συλλαβοῦσα, ἔτεκεν υἱὸν
18 πέμπτον τῷ ἰακώβ. ׳ καὶ εἶπε λεία· δέδωκέ μοι ὁ θεὸς τὸν
μισθόν μου, ἀνθ' ὧν ἔδωκα τὴν παιδίσκην μου τῷ ἀνδρί μου.
19 καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰσσάχαρ, ὅ ἐστι μισθός. ׳ καὶ συν-
20 έλαβεν ἔτι λεία· καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἕκτον τῷ ἰακώβ. ׳ καὶ εἶπε
λεία· δεδώρηταί μοι ὁ θεὸς δῶρον καλὸν ἐν τῷ νῦν καιρῷ. αἱ-
ρεῖταί με ὁ ἀνὴρ μου, ἔτεκον γὰρ αὐτῷ ἓξ υἱούς. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄ-
21 νομα αὐτοῦ, ζαβουλών. ׳ καὶ μετὰ τοῦτο ἔτεκε θυγατέρα. καὶ ἐ-
22 κάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς, δίναν. ׳ ἐμνήσθη δὲ ὁ θεὸς ραχήλ, καὶ
ἐπήκουσεν αὐτῆς ὁ θεός. καὶ ἀνέῳξεν αὐτῆς τὴν μήτραν.
23 ׳ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν τῷ ἰακώβ. εἶπε δὲ ραχήλ,
ἀφεῖλέ μου ὁ θεὸς τὸ ὄνειδος.
24 ׳ καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἰωσήφ. λέγουσα, προστέ-
25 θειό μοι ὁ θεὸς υἱὸν ἕτερον. ׳ ἐγένετο δὲ ὡς ἔτεκεν ραχὴλ
τὸν ἰωσὴφ, εἶπεν ἰακὼβ τῷ λαβάν, ἀπόστειλόν με, ἵνα ἀπέλ-
θω εἰς τὸν τόπον μου καὶ εἰς τὴν γῆν μου.
26 ׳ ἀπόδου μοι τὰς γυναῖκάς μου καὶ τὰ παιδία μου, ὧν
ἐδούλευσά σοι, καὶ ἀπέλθω. σὺ γὰρ γινώσκεις τὴν δουλείαν
ἣν δεδούλευκά σοι.

Interp. ex Græc. lxx. GENESIS.

8 ׳ Et dixit: Auxiliatus est mihi Deus. & com-
parata sum cum sorore mea. & inualui. & vo-
cauit nomen eius Nephthalim.
9 ׳ Vidit autem Lia quòd cessasset parere: & ac-
cepit ancillam suam, & dedit eam Iacob vxorem.
10 ׳ Concepit autem Zelpha ancilla Liæ: & pepe-
11 rit Iacob filium. ׳ Et dixit Lia: Felix facta sum.
& vocauit nomen eius Gad. ׳ Et concepit adhuc
12 Zelpha ancilla Liæ, et peperit Iacob filium secundũ.
13 ׳ Et dixit Lia: Beata ego, quia beatam dicunt
me mulieres. & vocauit nomen eius Aser.
14 ׳ Abijt autem Ruben in die meßis tritici, & in-
uenit poma mandragoræ in agro: & attulit ea ad
Liam matrem suam. Dixit autem Rachel Liæ soro-
ri suæ: Da mihi de mandragoris filij tui.
15 ׳ Dixit autem Lia: Non satis tibi, quòd accepisti
virum meum; nunquid & mandragoras filij mei
accipies? dixit autem Rachel: Non sic: dormiat tecũ
nocte ista pro mandragoris filij tui.
16 ׳ Ingressus est autem Iacob ex agro vesperè: &
egressa est Lia in occursum ei. & ait: Ad me ingre-
dieris hodie. mercede conduxi enim te pro mandra-
goris filij mei. & dormiuit cum ea nocte illa.
17 ׳ Et exaudiuit Deus Lian. & concipiens, pepe-
18 rit filium quintum Iacob. ׳ Et ait Lia: Dedit
mihi Deus mercedem meam; eo quòd dedi ancillam
meam viro meo. & vocauit nomen eius Ifachar,
19 quod est merces. ׳ Et concepit adhuc Lia, & pe-
20 perit filium sextum Iacob. ׳ Et dixit Lia: Dona-
uit mihi Deus donum bonum in hoc tempore. elget
me vir meus: peperi enim illi sex filios. & vocauit
nomen eius Zabulon. ׳ Et post hoc peperit filiam,
21 & vocauit nomen eius Dina.
22 ׳ Recordatus est autem Deus Rachel, & exau-
23 diuit eam Deus. & aperuit eius vuluam.
24 ׳ Et concipiens peperit filium Iacob. Dixit autem
Rachel: Abstulit meum Deus opprobrium. ׳ Et
vocauit nomen eius Ioseph: dicens: Addidit mihi
Deus filium alterum. ׳ Factum est autem vt pe-
25 perit Rachel Ioseph, dixit Iacob Labã: Dimitte me,
vt reuertar in locum meum & in terram meam.
26 ׳ Redde mihi vxores meas & filios meos, pro
quibus seruiui tibi; & abibo. tu enim scis seruitu-
tem quam seruiui tibi.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

' Et ait Rachel: Suscepit Deus deprecationem meam, cùm deprecata sum in oratione mea: concupiui vt esset mihi filius sicut sorori meæ; quod vtique concessum est mihi. & vocauit nomen eius Neptali. ' Et vidit Lia quòd cessasset parere: & tulit Zelpham ancillam suam, & dedit eam Iacob in vxorem. " Et peperit Zelpha ancilla Liæ filium Iacob. " Et dixit Lia, Venit felicitas: & vocauit nomen eius Gad. " Et peperit Zelpha ancilla Liæ filium secundum Iacob. " Et ait Lia: Laus erit mihi: quoniam nunc laudabunt me mulieres. & vocauit nomen eius Aser. " Et abiit Ruben in diebus messis tritici, & inuenit mandragoras in agro; & attulit eas Liæ matri suæ. Et dixit Rachel ad Liam: Da mihi, obsẽ-
cro, de mandragoris filij tui. " Et ait ei: Nunquid parum est quòd tulisti maritum meum, nisi quòd accipias etiam mandragoras filij mei? Et ait Rachel: Propterea cubabit tecum hac nocte pro mandragoris filij tui. " Et venit Iacob de agro vesperè, & egressa est Lia in occursum eius. & ait: Ad me ingredere; quoniam mercede conduxi te pro mandragoris filij mei. & cubuit cum ea nocte illa. " Et fuscepit Deus orationem Liæ; & concepit & peperit filium quintum Iacob. " Et ait Lia: Dedit Deus mercedem meam; quia dedi ancillam meam marito meo. & vocauit nomen eius Isachar. " Et concepit rursus Lia, & peperit filium sextum Iacob. " Et ait Lia: Dedit mihi Deus optimam partem: hac vice erit habitatio mariti mei apud me; quoniam peperi ei sex filios. & vocauit nomen eius Zabulon. " Et postea peperit filiam, & vocauit nomen eius Dinam. " Et venit memoria Rachelis in conspectu Dei: & fuscepit Deus orationem eius; & dedit ei vt conciperet. " Et concepit & peperit filium: & ait, Abstulit Deus opprobrium meum. " Et voca-
uit nomen eius Ioseph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum. " Et factum est cùm peperisset Rachel Ioseph, & dixit Iacob ad La-
ban: Dimitte me, vt vadam in locum meum & in terram meam. " Da mihi vxores meas & filios meos, pro quibus seruiui tibi, vt vadam.
quoniam tu nosti seruitutem meam qua seruiui tibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 ויאמר אליו לבן אם־נא מצאתי חן בעיניך
28 נחשתי ויברכני יהוה בגללך: ויאמר נקבה שכרך
29 עלי ואתננה: ויאמר אליו אתה ידעת את אשר
30 עבדתיך ואר אשר היה מקנך אתי: כי מעט
אשר היה לך לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה אתך
לרגלי ועתה מתי אעשה גם־אנכי לביתי:
31 ויאמר מה אתן לך ויאמר יעקב לא תתן לי
מאומה אם תעשה לי הדבר הזה אשובה ארעה
צאנך אשמר: אעבר בכל צאנך היום הסר משם
32 כל־שה נקד וטלוא וכל שה חום בכשבים
וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי: וענתה בי
צדקתי ביום מחר כי תבוא על שכרי לפניך כל
אשר־איננו נקד וטלוא בעזים וחום בכשבים
33 גנוב הוא אתי: ויאמר לבן הן לו יהי כדברך:
34 ויסר ביום ההוא את התישים העקדים
והטלאים ואת כל העזים הנקדות והטלאת
כל אשר לבן בו וכל חום בכשבים ויתן ביד בניו:
35 וישם דרך שלשת ימים בינו ובין יעקב ויעקב
36 רעה את צאן לבן הנותרת: ויקח לו יעקב
מקל לבנה לח וללוז וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות
37 מחשף הלבן אשר על המקלות בשקתות המים
המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות לנכח הצאן ויחמנה
38 באשר תבאן הצאן לשתות לנכח הצאן אל המקלות ותלדן
39 בעבת השתות: ויחמו הצאן אל המקלות ותלדן
40 הצאן עקדים נקדים וטלאים: והכשבים הפריד
יעקב ויתן פני הצאן אל עקד וכל חום בצאן לבן
וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן:
41 והיה בכל יחם הצאן המקשרות ושם
יעקב את המקלות לעיני הצאן ברהטים
ליחמנה במקלות:

GENESIS. Translat. B. Hieron. Lxx.

27 * Ait illi Laban: Inueniam gratiam in conspectu tuo. Experimento didici, quia benedixerit
28 mihi Deus propter te. * Constitue mercedem
29 tuam quam dem tibi. * At ille respondit: Tu
nosti quomodo seruierim tibi, & quãta in me-
30 nibus meis fuerit possessio tua. * Modicum ha-
buisti antequàm venirem ad te; & nũc diues
effectus es: benedixitq; tibi Dñs ad introitum
meum. Iustũ est igitur vt aliquando prouideã
31 domui meæ. * Dixitq; Laban: Quid tibi dabo?
E At ille ait: Nihil volo: sed si feceris quod po-
stulo, iterum pascam & custodiam pecora tua.
32 * Gyra omnes greges tuos, & separa cunctas
oues varias & sparso vellere, & quodcunque
fuluum, & maculosum, variumque fuerit, tã
in ouibus, quàm in capris, erit merces mea.
33 * Respondebitq; mihi cras iustitia mea, quãdo
placiti tẽpus aduenerit corã te, & omnia quæ
non fuerint varia & maculosa & fulua, tam in
34 ouibus quàm in capris, furti me argues. * Di-
xitque Laban: Gratum habeo quod petis. * Se-
35 parauit in die illa capras, & oues, & hircos,
& arietes varios & maculosos. Cunctum autẽ
F gregem vnicolorẽ, id est, albi & nigri vellens,
36 tradidit in manu filiorũ suorũ. * Et posuit spa-
ciũ itineris trium dierũ inter se & generum, ip-
37 pascebat reliquos greges eius. * Tollẽs ergo Ia-
cob virgas populeas virides, & amygdalinas,
& ex platanis, ex parte decorticauit eas, detra-
ctisq; corticibus, in his quæ spoliata fuerant,
cãdor apparuit. illa verò quę integra fuerãt, viri-
dia pmãserunt: atq; in hunc modũ color effe-
38 ctus est varius. * Posuitq; eas in canalibus vbi
effundebatur aqua, vt cũ venissẽt greges ad bi-
bẽdũ, ante oculos haberẽt virgas; & i aspectu
39 carũ conciperẽt. * Factũq; est vt in ipso calore
coit⁹ oues intuerẽtur virgas, & parerẽt macu-
40 losa & varia, & diuerso colore respersa. * Diui-
sitq; gregẽ Iacob, & posuit virgas in canalib⁹
G aquarũ ante oculos arietũ. Erat autẽ alba & nigra quæq;
Labã, cetera verò Iacob sepatis iter se gregib⁹.
41 * Igit qñ primo tẽpore ascẽdebãt oues, ponebat
Iacob virgas in canalibus aquarũ ante oculos
conciperent ipsæ secundum virgas.

Interp. ex Græc. lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμήνευσις τῆς ὀ. 101

27 * εἶπε δὲ αὐτῷ λάβαν, εἰ εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου, οἰωνι-
28 σαίμην ἄν. εὐλόγησέ μέ ὁ θεὸς τῇ σῇ εἰσόδῳ. * διάστελον
29 τὸν μισθόν σου πρός με, καὶ δώσω. * εἶπε δὲ αὐτῷ ἰακώβ, σὺ
γινώσκεις τὴν δουλείαν, ἣν δεδούλευκά σοι. καὶ ὅσα ἦν κτῆνά σου
30 μετ' ἐμοῦ. * μικρὰ γὰρ ἦν ὅσα σοι ἦν ἐναντίον μου· εἰσῆλθεν εἰς
πλῆθος. εὐλόγησέ σε κύριος ἐπὶ τῷ ποδί μου. νῦν οὖν πότε
31 ποιήσω κἀγὼ ἐμαυτῷ οἶκον. * καὶ εἶπε λάβαν αὐτῷ, τί σοι δώ-
σω; εἶπε δὲ αὐτῷ ἰακώβ, οὐ δώσεις μοι οὐθέν. ἐὰν ποιήσῃς μοι τὸ
ῥῆμα τοῦτο, πάλιν ποιμανῶ τὰ πρόβατά σου, καὶ φυλάξω.
32 * παρελθέτω πάντα τὰ πρόβατά σου σήμερον, καὶ διαχώρισον
ἐκεῖθεν πᾶν πρόβατον φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνάσι, καὶ πᾶν διάλευκον καὶ
33 ῥαντὸν ἐν ταῖς αἰξίν, ἔσται μοι μισθός. * ἐπακούσεταί μοι ἡ
δικαιοσύνη μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὔριον. ὅπερ ἐστὶν ὁ μισθός μου ἐ-
νώπιόν σου. πᾶν ὃ ἂν μὴ ᾖ ῥαντὸν ἢ διάλευκον ἐν ταῖς αἰξί, καὶ
34 φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνάσι, κεκλεμμένον ἔσαι παρ' ἐμοί. * εἶπε
35 δὲ αὐτῷ λάβαν, ἔστω κατὰ τὸ ῥῆμά σου. * καὶ διέστειλεν ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς τράγους τοὺς ῥαντοὺς καὶ τοὺς διαλεύκους, καὶ
πάσας τὰς αἶγας τὰς ῥαντὰς καὶ τὰς διαλεύκους, καὶ πᾶν φαιόν,
ὃ ἦν ἐν τοῖς ἀρνάσι, καὶ πᾶν, ὃ ἦν λευκὸν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἔδωκε
διὰ χειρὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ποίμνιον καθ' ἡμόνας.
36 * καὶ ἀπέστησεν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν, ἀναμέσον αὐτῶν καὶ ἀνα-
μέσον ἰακώβ· ἰακὼβ δὲ ἐποίμαινε τὰ πρόβατα λάβαν τὰ ὑπο-
37 λειφθέντα. * ἔλαβε δὲ ἑαυτῷ ἰακὼβ ῥάβδον συρακίνην
χλωρὰν, καὶ καρυΐνην, καὶ πλατάνου. καὶ ἐλέπισεν αὐτὰς ἰακὼβ
λεπίσματα λευκά, φαιοῦσαν τὸ χλωρόν. ἐφάνη δὲ ἐπὶ
ταῖς ῥάβδοις τὸ λευκόν, ὃ ἐλέπισε, ποικίλον.
38 * καὶ παρέθηκε τὰς ῥάβδους, ἃς ἐλέπισεν ἐν τοῖς λιμνοῖς
τῶν πολυτρίων τοῦ ὕδατος. ἵνα ὡς ἂν ἔλθωσι τὰ πρόβατα πιεῖν,
ἐνώπιον τῶν ῥάβδων ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πιεῖν
39 * ἐγκισήσωσι τὰ πρόβατα εἰς τὰς ῥάβδους. καὶ ἔτικτον τὰ
πρόβατα διάλευκα καὶ ποικίλα καὶ στροδοειδῆ ῥαντά.
40 * τοὺς δὲ ἀμνοὺς διέστειλεν ἰακώβ, καὶ ἔθηκεν ἐναντίον
τῶν προβάτων κελὸν διάλευκον, καὶ πᾶν ποικίλον ἐν τοῖς ἀ-
μνοῖς καὶ διεχώρισεν ἑαυτῷ ποίμνια κατ' ἑαυτόν, καὶ οὐκ ἔμιξεν
αὐτὰ εἰς τὰ πρόβατα λάβαν.
41 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐνεκίσων τὰ πρόβατα ἐν
γαστρὶ λαμβάνοντα, ἔθηκεν ἰακὼβ τὰς ῥάβδους ἐναντίον
τῶν προβάτων ἐν τοῖς λιμνοῖς, τοῦ ἐγκισῆσαι αὐτὰ ἐν τοῖς
ῥάβδοις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixit ei Laban: Si nunc inueni gratiam in oculis tuis, expertus sum quòd benedixerit mihi Deus propter te. " Et ait, Constitue mercedem tuam mihi; & dabo tibi. " Et dixit ei: Tu nosti quomodo seruierim tibi, & quanta erant pecora tua apud me. " Quoniam pauca quæ erant tibi coram me, creuerunt in multitudinem. Et benedixit tibi Dominus propter me: & nunc quando faciam etiam ego pro domo mea? " Et dixit: Quid dabo tibi? Et ait Iacob: Non dabis mihi quicquam: sed si feceris mihi verbum hoc, reuertar & pascã oues tuas, & custodiã eas. " Transibo per vniuersas oues tuas hodie. aufer indè omnem agnum varium & sparso vellere, & omnem agnũ nigrum in agnis, & sparsum & maculosum in capris: & hoc erit merces mea. " Et testificabitur mihi iustitia mea in die craftino, quando veneris super mercedem meam, quæ erit coram te. omne quod non fuerit maculosum & respersum in capris, & nigrum in agnis furto sublatum est apud me. " Et dixit Laban, Vtinam esset sicut verbum tuum. " Et separauit in die illa omnes hircos varios pedibus & respersos vellere, & omnes capras maculosas & respersas, omne in quo erat macula alba, & omne quod erat nigrum in agnis, & tradidit in manu filiorum suorum. " Et posuit spacium trium dierum inter se & inter Iacob. Iacob autem pascebat oues Laban quæ remanserant. " Et tulit sibi Iacob virgas populeas, & ex amygdalo & ex platano. & decorticauit in eis decorticationem: & vbi detractæ sunt cortices, apparuit album quod erat in virgis. " Et defixit virgas quas decorticauerat in canalibus in loco adaquationis aquarum, quò veniebant oues ad bibendum, vt contra oues essent virgæ, & calefierent cùm venirent ad bibendum. " Calefiebantque oues ante virgas, & pariebant oues varia maculosa atque respersa. " Agnos autem separauit Iacob, & posuit ante oues omne quod erat maculosum, & omne quod erat nigrum in ouibus Laban. Et posuit sibi greges seorsum; & non miscuit eos cum ouibus Laban. " Et factum est in omni tempore quo calefiebant oues temporaneæ, ponebat Iacob virgas in conspectu ouium in canalibus, vt calefierent ante virgas.

תרגום אונקלוס

27 ואמר ליה לבן אם כען אשכחית רחמין בעינך נסיתי וברכני ייי בדילך:
28 ואמר פריש אגרך עלי ואתן:
29 ואמר ליה אנת ידעת פלחתך ויה דהויה בעירך עמי:
30 ארי זעיר דהוית לך קדמי והוקף לסגי ובריך ייי יתך בדילי וכען אימתי אף אנא
אעבד
31 ואמר מה אתן לך ואמר יעקב לא תתן לי מדם אם תעבד לי ים פתגמא הדין אתוב ארעה עגך אשר
32 אעבר בכל עגך יומא דין אעדי מתמן כל אימר נמור ורקוע וכל אימר שחום באמריא ורקוע וטלי ויהוא אגרי:
33 ויתקבל בי צדקתי ביומא דמחר כי תיתי על אגרי קדמך כל דלית נמור ורקוע וטלי באזין שחום באמריא גניבא הוא עמי:
34 ואמר לבן הן לו יהי כפתגמך:
35 ואעדי ביומא ההוא ית תישיא דרגלין וטלאי ית כל עזא דלהון נמור ורקוע וטלי וית כל דתיתיר ביה וכל דשחום
באמריא ויהב ביד בנוהי:
36 ושוי מהלך תלתא יומין בינותי ובין יעקב ויעקב רעי ית שאר עגא דלבן דאשתאיר:
37 ונסב יעקב חסרין דלבן רטיבין ודרלוח ודקליף חיורין קלוף חיורא דהוה על חסרייא:
38 ושוי ית חסרייא דקליף חיורין בשקתיא אמר בית משקיא דמיא אמר דאתיין עגא למשתי לקבלייהן דעגא ומתייחמן כמיתיהן למשתי:
39 ואיתחמן עגא אפרש יעקב ויהב ברישי עגא כל דרגלין וכל דשחום
40 ואימריא אפרש יעקב ושוי ליה עדרין בלחודוהי ולא עריבינון עם עגא דלבן
ושוי אפי עגא לקבלי דרגלין דעגא כרהטייא ליחמוהין בחטרייא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

42 וְכַהֲעַטִּיף־צֹאן לָא יָשִׂים וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן וְהַקְשֻׁרִים לְיַעֲקֹב׃ 43 וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי־לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃

לא

1 וַיִּשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֵת כָּל־אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֵת כָּל־הַכָּבֹד הַזֶּה׃ 2 וַיַּרְא יַעֲקֹב אֶת־ פְּנֵי לָבָן וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ עִמּוֹ כִּתְמֹל שִׁלְשׁוֹם׃ 3 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יַעֲקֹב שׁוּב אֶל־אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וּלְמוֹלַדְתֶּךָ וְאֶהְיֶה עִמָּךְ׃ 4 וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה הַשָּׂדֶה אֶל־צֹאנוֹ׃ 5 וַיֹּאמֶר לָהֶן רֹאֶה אָנֹכִי אֶת־פְּנֵי אֲבִיכֶן כִּי־אֵינֶנּוּ אֵלַי כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם וֵאלֹהֵי אָבִי הָיָה עִמָּדִי׃ 6 וְאַתֶּנָּה יְדַעְתֶּן כִּי בְכָל־כֹּחִי עָבַדְתִּי אֶת־ אֲבִיכֶן׃ 7 וַאֲבִיכֶן הִתֵּל בִּי וְהֶחֱלִף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מֹנִים וְלֹא־נְתָנוֹ אֱלֹהִים לְהָרַע עִמָּדִי׃ 8 אִם־כֹּה יֹאמַר נְקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל־הַצֹּאן נְקֻדִּים וְאִם־כֹּה יֹאמַר עֲקֻדִּים יִהְיֶה שְׂכָרֶךָ וְיָלְדוּ כָל־ הַצֹּאן עֲקֻדִּים׃ 9 וַיַּצֵּל אֱלֹהִים אֶת־מִקְנֵה אֲבִיכֶם וַיִּתֶּן לִי׃ 10 וַיְהִי בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא בַּחֲלוֹם וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים׃ 11 וַיֹּאמֶר אֵלַי מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וָאֹמַר הִנֵּנִי׃ 12 וַיֹּאמֶר שָׂא־נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל־הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל־הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים וּבְרֻדִּים כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָךְ׃ 13 אָנֹכִי הָאֵל בֵּית־אֵל אֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ שָּׁם מַצֵּבָה אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִי שָׁם נֶדֶר עַתָּה קוּם צֵא מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשׁוּב אֶל־אֶרֶץ מוֹלַדְתֶּךָ׃ 14 וַתַּעַן רָחֵל וְלֵאָה וַתֹּאמַרְנָה לוֹ הֲעוֹד לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בְּבֵית אָבִינוּ׃ 15 הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ כִּי מְכָרָנוּ וַיֹּאכַל גַּם־אָכוֹל אֶת־כַּסְפֵּנוּ׃

42 *Quando verò serotina admissura erat, & conceptus extremus, non ponebat eas. Factaque sunt ea quæ erant serotina Laban, & quæ primi temporis, Iacob. *Ditatusque est homo vltra modum: & habuit greges multos, ancillas & seruos, camelos & asinos.

CAP. XXXI.

1 *POstquam autem audiuit verba filiorum Laban, dicentiũ: Tulit Iacob omnia quæ fuerunt patris nostri: & de illius facultate ditat', 2 factus est inclytus. *Animaduertit quoq; faciẽ Laban, quòd non esset erga se sicut heri & nu 3 diustertius. *Maximè dicẽte sibi Domino, Reuertere in terrã patrum tuorum, & ad gene- 4 rationem tuam: eroq; tecum. *Misit & vocauit Rachel & Liam in agrũ, vbi pascebat gre- 5 ges. *Dixitq; eis: Video faciẽ patris vestri, quòd nõ sit erga me sicut heri & nudiustertius. De- 6 aũt patris mei fuit mecũ. *Et ipsæ nostis quo- 7 tis viribus meis seruieri patri vestro. sed & pater vester circunuenit me, & mutauit mercedẽ meam decem vicibus: & tamen non dimi- 8 sit eum Deus, vt noceret mihi. *Si quando dixit, Variæ erunt mercedes tuæ, pariebant oũes varios fœtus: quãdo verò econtrario ait, B Alba quæq; accipies pro mercede, omnes gre- 9 ges alba pepererunt. *Tulítque Deus substan- 10 tiam patris vestri, & dedit mihi. *Postquã enim cõceptus ouium tempus aduenerat, leuaui oculos meos, & vidi in somnis ascendentes maculosmeos, & maculosos, & di- 11 uersorũ colorum. *Dixitq; angelus Dei ad me in somniis: Iacob. & ego respondi: Adsum. 12 *Qui ait: Leua oculos tuos, & vide vniuersos masculos ascendentes super fœminas, varios, maculosos atq; respersos. vidi enim oĩa quæ fe- 13 cit tibi Laban. *Ego sum Deus Bethel, vbi vnxisti lapidem, & votum vouisti mihi. Nunc et go surge, & egredere de terra hac, reuertens in 14 terram natiuitatis tuæ. *Respondentq; Rachel & Lia: Nunquid habemus residui quic- C quam in facultatibus & hereditate domus pa- 15 tris nostri? *Nónne quasi alienas reputauit nos, & vendidit, comeditque precium nostrũ?

42 *Quando autem pariebant oues, non ponebat. Facta sunt autem non signata Laban, at signata Iacob. *Et ditatus est homo valdè nimis: & fuerunt ei pecora multa, & boues, & serui, & ancillæ, & cameli, & asini, & muli.

CAP. XXXI.

1 *AVdiuit autem Iacob verba filiorum Laban, dicentium: Tulit Iacob omnia quæ patris nostri: & de his quæ patris nostri, fecit omnem gloriam hanc. *Et vidit Iacob faciem Laban, & ecce 3 non erat ad eum sicut heri & tertia die. *Dixit autem Dominus ad Iacob: Reuertere in terram patris tui, & in generationem tuam, & ero tecum. 4 *Mittens autem Iacob, vocauit Lian et Rachel in agrum vbi erant greges. 5 *Et ait illis: Video ego faciem patris vestri, quòd non est erga me, sicut heri & tertia die. at Deus patris mei fuit mecum. 6 *Et ipsæ autem scitis, quòd in omni fortitudine mea seruiui patri vestro. 7 *At pater vester decepit me, & mutauit mercedem meam decem agnorum: et non dedit illi Deus malefacere mihi. 8 *Si sic diceret, Varia erunt tua merces, & parient omnes oues varia. si autem diceret, alba erunt tua merces, & parient omnes oues alba. 9 *Et abstulit Deus omnia pecora patris vestri, & dedit mihi ea. 10 *Et factum est, quando concipiebant oues, in vtero accipientes. & vidi oculis meis eas in somnio: & ecce hirci & arietes ascendentes super oues & capras, subalbi, & varij, & cinerati sparsi. 11 *Et dixit mihi angelus Dei per somnium: Iacob, Iacob. ego autem dixi: Quid est? 12 *Et dixit mihi: Respice oculis tuis, & vide hircos & arietes ascendentes super oues et capras subalbas & varias & cineratas sparsas. vidi enim quæcunque tibi Laban facit. 13 *Ego sum Deus qui apparui tibi in loco Dei, vbi vnxisti mihi illic titulum, & vouisti mihi votum. nunc ergo surge, & egredere de terra hac, & vade in terram natiuitatis tuæ. 14 *Et respondentes Lia & Rachel, dixerunt ei: Nunquid est nobis adhuc pars hæreditatis in his quæ patris nostri? 15 *Non quasi alienæ reputatæ sumus ei? vendidit enim nos, & deuorauit deuoratione argentum nostrum.

תרגום אונקלוס

42 וּבְלִקְשׁוֹת עָנָא לָא מְשַׁוִּי וַהֲוָה לְקִשְׁיָא לְלָבָן וּבְיַרְיְחָא לְיַעֲקֹב׃ 43 וְתַקֵּף גַּבְרָא לַחֲדָא לַחֲדָא וַהֲוָה לֵיהּ עָאן סַגִּיאָן וְאַמְהָן וְעַבְדִּין וּגְמַלִּין וַחֲמָרִין׃

לא

1 וּשְׁמַע יָת פִּתְגָמֵי בְנֵי לָבָן לְמֵימַר נְסִיב יַעֲקֹב יָת כָּל דִּלְאֲבוּנָא וּמִדִּלְאֲבוּנָא עֲבַד יָת כָּל יְקָרָא הָדֵין׃ 2 וַחֲזָא יַעֲקֹב יָת סְבַר אַפֵּי לָבָן וְהָא לֵיתנִין עִמֵּהּ כְּם אִתְמָלִי וּסְדַקְדְּקוּתִי׃ 3 וַאֲמַר יְיָ לְיַעֲקֹב תּוּב לְאַרְעָא דַּאֲבָהָתָךְ וְלִילוּדְתָּךְ וַיְהֵא מֵימְרִי בְּסַעֲדָךְ׃ 4 וּשְׁלַח יַעֲקֹב וּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה לְחַקְלָא לְוָת עֲנָיָה׃ 5 וַאֲמַר לְהוֹן חָמֵא אֲנָא יָת סְבַר אַפֵּי דַּאֲבוּכוֹן אֲרֵי לֵיתנִין עִמִּי כְּמָא דְּאִתְמְלִי וּסְדַקְדְּקוּתִי וְאֱלָהִיה דַּאֲבָא מֵימְרִיה הֲוָה בְּסַעֲדִי׃ 6 וְאַתֵּן יְדַעְתֶּן אֲרֵי בְכָל חֵילִי פָּלְחֵית יָת אֲבוּכוֹן׃ 7 וַאֲבוּכוֹן שְׁקַר בִּי וְאַשְׁנִי יָת אַגְרִי עֲשַׂר זִמְנִין וְלָא שְׁבָקֵיהּ יְיָ לְאַבְאָשָׁא עִמִּי׃ 8 אִם כְּדֵין יֵימַר חַוָּרִין יְהֵא אַגְרָךְ וְיָלְדִין כָּל עָנָא נְמוּרִין וְאִם כְּדֵין יֵימַר טְלִין יְהֵא אַגְרָךְ וְיָלְדִין כָּל עָנָא רְגוּלִין׃ 9 וְאַפְרֵשׁ יְיָ מָמוֹן דְּבוּכוֹן וְיָהַב לִי׃ 10 וַהֲוָה בְּעִדָּנָא דְּסָהֲיָן עָנָא וְזָקֵפִית עֵינַי וַחֲזֵית בְּחֶלְמָא וְהָא תְּיָשֵׁי דְּסַלְקִין עַל עָנָא רְגוּלִין נְמוּרִין וּפְצִיחִין׃ 11 וַאֲמַר לִי מַלְאֲכָא דַּייְיָ בְּחֶלְמָא יַעֲקֹב וַאֲמָרִית הָא אֲנָא׃ 12 וַאֲמַר זְקוֹף כְּעַן עֵינָךְ וְחֲזֵי כָּל תְּיָשֵׁיָא דְּסַלְקִין עַל עָנָא רְגוּלִין נְמוּרִין וּפְצִיחִין אֲרֵי גְּלֵי קֳדָמַי יָת כָּל דְּלָבָן עָבֵד לָךְ׃ 13 אֲנָא אֱלָהָא דְּאִתְגְּלִי עֲלָךְ בְּבֵית־אֵל דְּמְשַׁחְתָּ תַּמָּן קָמָרָא דְּקַיְימְתָּ תַּמָּן קְדָם קְיָם כְּעַן קוּם פֹּק מִן אַרְעָא הָדָא וְתוּב לְאַרַע יְלִידוּתָךְ׃ 14 וְאַתֶּיבַת רָחֵל וְלֵאָה וַאֲמַרָה לֵיהּ הַעַד כְּעַן לָנָא חוּלָק וְאַחֲסָנָא בְּבֵית אֲבוּנָא׃ 15 הָלָא נָכְרָאן אִתְחֲשַׁבְנָא לֵיהּ אֲרֵי זַבִּינָנָא וַאֲכַל אַף מֵיכַל יָת כַּסְפָּנָא׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

42 *Et quando oues erant serotinæ, non ponebat. Erantque serotinæ Laban, & temporaneæ Iacob. 43 *Et creuit vir valdè nimis: & habuit oues multas, & seruos, & ancillas, & camelos & asinos.

CAP. XXXI.

ET audiuit verba filiorum Laban, qui dicebant: Tulit Iacob vniuersa quę erant patris nostri: & de his quæ erant patris nostri, acquisiuit omnẽ substantiam istam. 2 Et vidit Iacob aspectum vultus Laban: & ecce non erat cum eo, sicut heri & nudiustertius. 3 Et dixit Deus ad Iacob: Reuertere in terram patrum tuorum & natiuitatis tuæ: & erit verbum meũ in adiutorium tuum. 4 Et misit Iacob, & vocauit Rachel & Liam in agrũ vbi erant oues suæ. 5 Et dixit eis: Video ego aspectum vultus patris vestri, quòd non est mecum sicut heri & nudiustertius. & verbum Dei patris mei fuit in adiutorium meum. 6 Et vos scitis quòd omni virtute mea seruiui patri vestro. 7 Pater autem vester mentitus est mihi; & mutauit mercedem meam decem vicibus: & non dimisit eum Deus vt noceret mihi. 8 Si sic dicebat, Varia erunt pro mercede tua; pariebant omnes oues varia. & si sic dicebat, Maculosa erunt pro mercede tua; pariebant omnes oues maculosa. 9 Et separauit Dominus de pecoribus patris vestri, & dedit mihi. 10 Et factum est in tempore quo oues calefiebant, leuaui oculos meos, & vidi in somnio: & ecce arietes qui ascendebant super oues, erant varij, & maculosi & respersi. 11 Et dixit mihi angelus Dei in somnio: Iacob. & dixi: Ecce ego. 12 Et ait: Leua nunc oculos tuos, & vide omnes arietes qui ascendunt super oues, maculosos, varios atque respersos: quoniam manifestum est coram me omne quod facit tibi Laban. 13 Ego sum Deus qui apparui tibi in Bethel, vbi vnxisti titulum, vbi vouisti coram me votum. nunc surge, egredere de terra hac, & reuertere in terram natiuitatis tuæ. 14 Et respondentes Rachel & Lia, atque dixerunt ei: Nunquid adhuc est nobis pars & hæreditas in domo patris nostri? 15 Nónne extraneæ reputatæ sumus ei, quia vendidit nos, & comedit quoque argentum nostrum?

42 *Ηνίκα δ' ἂν ἔτεκον τὰ πρόβατα οὐκ ἐτίθει· ἐγένετο δὲ τὰ ἄσημα τοῦ Λάβαν, τὰ δὲ ἐπίσημα τοῦ Ιακώβ. 43 *καὶ ἐπλούτισεν ὁ ἄνθρωπος σφόδρα σφόδρα. καὶ ἐγένετο αὐτῷ κλῆνη πολλαί, καὶ βόες, καὶ παῖδες, καὶ παιδίσκαι, καὶ κάμηλοι, καὶ ὄνοι, καὶ ἡμίονοι.

λά.

1 Ηκουσε δὲ Ιακὼβ τὰ ῥήματα τῶν υἱῶν Λάβαν, λεγόντων, εἴληφεν Ιακὼβ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς ἡμῶν πεποίηκε πᾶσαν τὴν δόξαν ταύτην. 2 *Καὶ εἶδεν Ιακὼβ τὸ πρόσωπον τοῦ Λάβαν, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν πρὸς 3 αὐτὸν, ὡς χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. *εἶπε δὲ κύριος ὁ θεὸς Ιακὼβ, Ἀποστρέφου εἰς τὴν γῆν τοῦ πατρός σου, καὶ εἰς τὴν γενεάν 4 σου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ. *Ἀποστείλας δὲ Ιακὼβ, ἐκάλεσε 5 Λείαν καὶ Ραχὴλ εἰς τὸ πεδίον ἔνθα τὰ πρόβατα. *καὶ εἶπεν αὐταῖς· ὁρῶ ἐγὼ τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἔστι πρός ἐμοῦ, ὡς χθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν. ὁ δὲ θεὸς τοῦ πατρός μου μετ' ἐμοῦ. 6 *καὶ αὐταὶ δὲ οἴδατε, ὅτι ἐν πάσῃ ἰσχύι μου δεδούλευκα τῷ πατρὶ ὑμῶν. 7 *ὁ δὲ πατὴρ ὑμῶν παρεκρούσατό με, καὶ ἤλλαξε τὸν μισθόν μου τῶν δέκα ἀμνῶν. οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς κακοποιῆσαί με. 8 *ἐὰν οὕτως εἴπῃ, τὰ ποικίλα ἔσαι σου μισθός· τέξεται πάντα τὰ πρόβατα ποικίλα. ἐὰν δὲ εἴπῃ, τὰ λευκὰ ἔσαι σου μισθός· καὶ τέξεται πάντα τὰ πρόβατα 9 λευκά. *καὶ ἀφεῖλεν ὁ θεὸς πάντα τὰ κλῆνη τοῦ πατρὸς ὑ- 10 μῶν, καὶ ἔδωκέ μοι αὐτά. *Ἐγένετο, ἡνίκα ἐνεκίοντο τὰ πρόβατα, ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα· *εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου αὐτὰ ἐν τῷ ὕπνῳ· καὶ ἰδοὺ τράγοι καὶ οἱ κριοὶ ἀναβαίνοντες ἐπὶ τὰ πρόβατα *τὰς αἶγας διαλεύκους καὶ ποικίλους καὶ ποδοκόκκους ῥαντούς. 11 *εἶπε δέ μοι ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καὶ 12 ὕπνον, Ιακὼβ Ιακώβ. ἐγὼ δὲ εἶπον, τί ἐστι; *καὶ εἶπέ μοι, ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἰδὲ σὺ τράγους καὶ σὺ κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα *τὰς αἶγας διαλεύκους καὶ ποικίλους καὶ ποδοκόκκους ῥαντούς. ἑώρακα γὰρ ὅσα σοι Λάβαν 13 ποιεῖ. *ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τόπῳ θεοῦ ἔπλευσάς μοι ἐκεῖ στήλην, *ἔπυξω μοι εὐχήν. νῦν οὖν ἀνάστηθι, *ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς ταύτης, καὶ ἀπέλθε εἰς τὴν γῆν τὴν γενέσεώς σου. 14 *Ἀποκριθεῖσαι δὲ Λεία *καὶ Ραχὴλ, εἶπον αὐτῷ, μὴ ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερὶς κληρονομίας ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς ἡμῶν; 15 *οὐχ ὡς αἱ ἀλλότριαι λελογίσμεθα αὐτῷ; πέπρακε γὰρ ἡμᾶς, καὶ κατέφαγε καταβρώσει τὸ ἀργύριον ἡμῶν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 כִּי כָל־הָעֹשֶׁר אֲשֶׁר הִצִּיל אֱלֹהִים מֵאָבִינוּ לָנוּ
הוּא וּלְבָנֵינוּ וְעַתָּה כֹּל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֵלֶיךָ
17 עֲשֵׂה׃ וַיָּקָם יַעֲקֹב וַיִּשָּׂא אֶת־בָּנָיו וְאֶת־
18 נָשָׁיו עַל הַגְּמַלִּים׃ וַיִּנְהַג אֶת־כָּל־מִקְנֵהוּ
וְאֶת־כָּל רְכֻשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ
בְּפַדַּן אֲרָם לָבוֹא אֶל־יִצְחָק אָבִיו אַרְצָה כְּנָעַן׃
19 וְלָבָן הָלַךְ לִגְזֹז אֶת־צֹאנוֹ וַתִּגְנֹב רָחֵל אֶת־
20 הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ׃ וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן
21 הָאֲרַמִּי עַל־בְּלִי הַגִּיד לוֹ כִּי בֹרֵחַ הוּא׃ וַיִּבְרַח הוּא
וְכָל־אֲשֶׁר לוֹ וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת־הַנָּהָר וַיָּשֶׂם אֶת־פָּנָיו
22 הַר הַגִּלְעָד׃ וַיֻּגַּד לְלָבָן בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כִּי בָרַח
23 יַעֲקֹב׃ וַיִּקַּח אֶת־אֶחָיו עִמּוֹ וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו דֶּרֶךְ
שִׁבְעַת יָמִים וַיִּדְבַּק אֹתוֹ בְּהַר הַגִּלְעָד׃ וַיָּבֹא
24 אֱלֹהִים אֶל־לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלֹם הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ
הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע׃
25 וַיַּשֵּׂג לָבָן אֶת־יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב תָּקַע אֶת־אָהֳלוֹ בָּהָר
וְלָבָן תָּקַע אֶת־אֶחָיו בְּהַר הַגִּלְעָד׃ וַיֹּאמֶר לָבָן
26 לְיַעֲקֹב מֶה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־לִבִּי וַתְנַהֵג אֶת־
בְּנֹתַי כִּשְׁבוּיֹת חָרֶב׃ לָמָּה נִחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ
27 וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא הִגַּדְתָּ לִי וַאֲשַׁלֵּחֲךָ בְשִׂמְחָה
וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר׃ וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי לְנַשֵּׁק לִבָּנַי
28 וְלִבְנֹתָי עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עָשׂוֹ׃ יֶשׁ־לְאֵל יָדִי
לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם אֶמֶשׁ אָמַר אֵלַי
לֵאמֹר הִשָּׁמֶר לְךָ מִדַּבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע׃
29 וְעַתָּה הָלֹךְ הָלַכְתָּ כִּי נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה לְבֵית אָבִיךָ
30 לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת־אֱלֹהָי׃ וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן
כִּי יָרֵאתִי כִּי אָמַרְתִּי פֶּן־תִּגְזֹל אֶת־בְּנוֹתֶיךָ מֵעִמִּי׃
31 עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת־אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה נֶגֶד אַחֵינוּ
הַכֶּר־לְךָ מָה עִמָּדִי וְקַח־לָךְ וְלֹא־יָדַע יַעֲקֹב כִּי רָחֵל
32 גְּנָבַתַם׃

GENESIS. Transl. B. Hierony. Iacob.

16 Sed Deus tulit opes patris nostri, & cu-
tradidit nobis ac filiis nostris. vnde omnia
quæ præcepit tibi Deus, fac.
17 Surrexit autem Iacob, & impositis libe-
ris ac coniugibus suis super camelos, abiit.
18 Tulitque omnem substantiam suam, & gre-
ges, & quicquid in Mesopotamia acquisierat,
pergens ad Isaac patrem suum in terram Cha-
19 naan. Eo tempore ierat Laban ad ton-
dendas oues: & Rachel furata est idola patris
20 sui. Noluitque Iacob confiteri socero
suo quòd fugeret.
21 Cumque abisset tam ipse, quàm omnia
quæ iuris sui erant, & amne transmisso perge-
22 ret contra montem Galaad; Nunciatum
D est Laban die tertio, quòd fugeret Iacob.
23 Qui assumptis fratribus suis, persecutus
est eum diebus septem; & comprehendit eum
24 in monte Galaad. Viditque in somnis
dicentem sibi Dominum: Caue ne quicquam
asperè loquaris contra Iacob.
25 Iámque Iacob extenderat in monte taber-
naculum. Cumque ille consecutus fuisset eum
cum fratribus suis, in eodem monte Galaad fi-
26 xit tentorium. Et dixit ad Iacob: Quare
ita egisti, vt clam me abigeres filias meas qua-
27 si captiuas gladio? Cur ignorante me fu-
gere voluisti, nec indicare mihi, vt proseque-
rer te cum gaudio, & canticis, & tympanis, &
28 citharis? Non es passus vt oscularer filios
29 meos & filias. stultè operatus es. Et nùc qui-
dem valet manus mea reddere tibi malum; sed
Deus patris tui heri dixit mihi: Caue ne lo-
quaris contra Iacob quicquam durius.
30 Esto: Ad tuos ire cupiebas, & desiderio
erat tibi domus patris tui. Cur furatus es deos
meos?
31 Respondit Iacob: Quòd inscio te profe-
E ctus sum, timui ne violenter auferres filias
32 tuas. Quod autem furti me arguis, apud
quemcunq; inueneris deos tuos, neceturcoram fratribus nostris. Scrutare; quicquid tuo-
rum apud me inueneris, aufer. hæc dicens,
ignorabat quòd Rachel furata esset idola.

תרגום אונקלוס

24 אֲתָא לְוָת כָּל אֲתָרָא דְאַפְרַשׁ יְיָ מֵאֲבוּנָא דִילָנָא הוּא וְלִבְנָנָא וּכְעַן כָּל דַּאֲמַר יְיָ לָךְ עֲבַד׃
25 וְקָם יַעֲקֹב וּנְטַל יָת בְּנוֹהִי וְיָת נְשׁוֹהִי עַל גַּמְלַיָּא׃ 17
26 וְדַבַּר יָת כָּל גֵּיוֵהוֹן וְיָת כָּל קִנְיָנֵיהּ דִּיקְנָא גַּיְיתֵי קִנְיָנֵיהּ דִּיקְנָא בְּפַדַּן אֲרָם לְמֵיתֵי לְוָת יִצְחָק אֲבוּהִי לְאַרְעָא
27 דִּכְנָעַן׃ וְכַסִּי יַעֲקֹב מִן לְבָן הֲרָמָאָה עַל דְּלָא חַוִּי 20
28 לֵיהּ דְּעָתֵיד לְמֵיזַל׃ וְאִתְחַזִּיאַת לְלָבָן בְּיוֹמָא הְלִיתָאָה 22
29 אֲרֵי אֲזַל הוּא׃ וְאֲזַל הוּא וְכָל דִּילֵיהּ וְקָם וְעָבַר יָת פְּרָת וְשַׁוִּי יָת אַפּוֹהִי לְמֵיזַר דְּגִלְעָד׃
30 וְאֶתְבַּשַּׂר לְלָבָן בְּיוֹמָא הְלִיתָאָה 23
31 אֲרֵי אֲזַל יַעֲקֹב׃ וְדַבַּר יָת אֲחוֹהִי עִמֵּיהּ וְרָדַף בָּתְרוֹהִי מַהֲלַךְ שִׁבְעָה יוֹמִין וְאַדְבַּק יָתֵיהּ בְּטוּרָא דְגִלְעָד׃
32 וְאֲתָא מֵימְרָא דַּייָ עַל לָבָן אֲרַמָּאָה בְּחֶלְמָא דְּלֵילְיָא וַאֲמַר לֵיהּ אִסְתְּמַר לָךְ דִּילְמָא תְּמַלֵּיל עִם יַעֲקֹב מִשְׁבַּע עַד בִּישׁ׃
33 וְאַדְרַךְ לָבָן לְיַעֲקֹב סְהַ עַבְדַּתְהִי וְכַסִּית סְנֵי יַרְכָתָךְ יָת בְּנָתַי כְּשִׁבְיָן
34 חַרְבָּא׃ וְלָא אִשְׁתְּמַעְתָּנִי לְמִנְשַׁק לְבָנַי וְלִבְנָתַי כְּעַן שְׁבַקְתְּ לְמֶעְבַּד סָכְלְתָנוּתָא׃
35 אִיתַי לְאֵל יְדִי לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן בִּישׁ וֵאלָהָא דַּאֲבוּכוֹן רְמָשׁא אֲמַר לִי לְמֵימַר
36 אִסְתְּמַר לָךְ מִלְּמַלָּלָא עִם יַעֲקֹב מִשְׁבַּע עַד בִּישׁ׃ וּכְעַן מֵיזַל מְזַלְתָּא לְבֵית אֲבוּךְ לְמָה נְסֵיבְתְּ יָת דַּחֲלָתִי׃
37 וְעָנָה יַעֲקֹב וַאֲמַר לְלָבָן אֲרֵי דְחֵילִית אֲרֵי אֲמָרִית דִּילְמָא תְּגָזֵל יָת בְּנָתָךְ מִנִּי׃
38 עִם דְּתִשְׁכַּח יָת דַּחֲלָתָךְ לָא יִתְקַיַּם קֳדָם אֲחָנָא אִשְׁתְּמַעְ לָךְ קֳדָם וְסַב לָךְ וְלָא יָדַע יַעֲקֹב אֲרֵי רָחֵל נְסִיבַתְנוּן׃

16 Omnes diuitias & gloriam, quam abstulit
Deus patris nostri, nobis erit & filiis nostris. nunc
ergo quæcunque tibi dixit Deus, fac.
17 Surgens autem Iacob, accepit uxores suas, &
filios suos super camelos: Et abduxit omnem
18 substantiam suam, & omnem supellectilem suam,
quam acquisiuit in Mesopotamia; & omnia sua, vt
abiret ad Isaac patrem suum in terram Chanaan.
19 Laban autem abiit ad tondendum oues suas.
furata est autem Rachel idola patris sui.
20 Abscondit autem Iacob Laban Syro, ne indi-
caret ei, quòd fugit.
21 Et fugit ipse, & sua omnia, & transiuit flu-
men; & festinauit in montem Galaad.
22 Nunciatum est autem Laban Syro die tertia,
quòd fugit Iacob. Et assumens filios suos, &
23 fratres suos cum eo, persecutus est post eum viâ die-
rum septem: & comprehendit eũ in monte Galaad.
24 Venit autem Deus ad Laban Syrum per som-
num nocte, & dixit ei: Caue ne fortè loquaris ad
Iacob mala. & comprehendit Laban Iacob.
25 Iacob autem fixit tabernaculum suum in mon-
te. Laban autem statuit fratres suos in monte Ga-
laad. Dixit autem Laban Iacob: Quid feci sti?
26 quare fugisti clàm, & furatus es me, & abduxisti
filias meas, quasi captiuas gladio?
27 Et si annunciasses mihi, misissem te cum leti-
tia, & cum musicis, & tympanis, & cithara?
28 Non dignus habitus sum osculari filios meos,
& filias meas. nunc autem stultè egisti.
29 Et nunc autem valet manus mea malefacere
tibi. At Deus patris tui heri ait ad me, dicens: Cu-
stodi ipsum, ne fortè loquaris cum Iacob mala.
30 Nunc ergo vade: desiderio enim desiderasti,
in domum patris tui abire: quare furatus es deos
meos?
31 Respondit Iacob, & dixit Laban: Dixi
enim, ne fortè auferas filias tuas à me, & om-
nia mea.
32 Cognosce ergo quid est tuorum apud me, & ac-
cipe. & non cognouit apud eum nihil. Et dixit Ia-
cob: Apud quem inuenti fuerint dei tui, non viuet
coram fratribus nostris. nesciebat autem Iacob, quòd
Rachel uxor eius furata est eos.

16 πάντα τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν, ἣν ἀφεῖλεν ὁ θεὸς τοῦ
πατρὸς ἡμῶν, ἡμῖν ἔσται καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν. νῦν οὖν ὅσα ἐάν
17 εἴρηκεν ὁ θεός, ποίει. 17 ἀναστὰς δὲ ἰακὼβ, ἔλαβε τὰς γυ-
ναῖκας αὐτοῦ, καὶ τὰ παιδία αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καμήλους·
18 καὶ ἀπήγαγε πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν
τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, ἣν ἐκτήσατο ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ,
καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἀπελθεῖν πρὸς ἰσαὰκ τὸν πατέρα αὐτοῦ, εἰς
γῆν χαναάν.
19 λάβαν δὲ ὤχετο κεῖραι τὰ πρόβατα αὐτοῦ. ἔκλεψε δὲ ῥα-
χὴλ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
20 ἔκρυψε δὲ ἰακὼβ λάβαν τὸν σύρον, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι
21 αὐτῷ, ὅτι ἀποδιδράσκει. 21 καὶ ἀπέδρα αὐτὸς, καὶ τὰ αὐτοῦ
πάντα, καὶ διέβη τὸν ποταμὸν, καὶ ὥρμησεν εἰς τὸ ὄρος γαλαάδ.
22 ἀνηγγέλη δὲ λάβαν τῷ σύρῳ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ὅτι ἀπέ-
23 δρα ἰακώβ. 23 καὶ παραλαβὼν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀ-
δελφοὺς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καδιώξει ὀπίσω αὐτοῦ ὁδὸν ἡμερῶν
ἑπτά. καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει γαλαάδ.
24 ἦλθε δὲ ὁ θεὸς πρὸς λάβαν τὸν σύρον καθ' ὕπνον τῆς νύ-
κτα, καὶ εἶπεν αὐτῷ· φύλαξαι μή ποτε λαλήσῃς πρὸς ἰα-
κὼβ πονηρά. 25 καλέλαβε λάβαν τὸν ἰακώβ.
25 ἰακὼβ δὲ ἔπηξε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει. λάβαν δὲ
ἔσησε σὺν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει γαλαάδ.
26 εἶπε δὲ λάβαν τῷ ἰακὼβ, τί ἐποίησας; ἐκάλεσάς με,
καὶ ἐκλοποφόρησάς με, καὶ ἀπήλασες τὰς θυγατέρας μου,
27 ὡς αἰχμαλώτιδας μαχαίρας; 27 καὶ εἰ ἀνήγγειλάς μοι,
ἐξαπέστειλα ἂν σε μετ' εὐφροσύνης, καὶ μετ' ᾠδῶν, καὶ τυ-
28 πάνων, καὶ κιθάρας. 28 καπέφθην φιλῆσαί τε παι-
δία μου, καὶ τὰς θυγατέρας μου. νῦν δὲ ἀφρόνως ἐποίησας.
29 καὶ νῦν δὲ ἰσχύει ἡ χείρ μου κακοποιῆσαί σε. ὁ δὲ θεὸς δὲ
πατρός σου χθὲς εἶπε πρός με, λέγων, φύλαξον σεαυτὸν, μή
30 ποτε λαλήσῃς μετ' ἰακὼβ πονηρά. 30 νῦν οὖν πεπόρευσο,
ἐπιθυμίαν γὰρ ἐπεθύμησας, εἰς τὸν οἶκον δὲ πατρός σου ἀπελ-
θεῖν, ἵνατί ἔκλεψας σὺ θεούς μου;
31 ἀπεκρίθη ἰακὼβ, καὶ εἶπε τῷ λάβαν. εἶπα γὰρ, μή ποτε ἀ-
φέλῃ τὰς θυγατέρας σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐμά.
32 ἐπίγνωθι δὲ εἴ τί ἐστι τῶν σῶν παρ' ἐμοὶ, καὶ λάβε. καὶ ἀ-
πέγνω παρ' αὐτῷ οὐδέν. καὶ εἶπεν ἰακὼβ· παρ' ᾧ ἂν εὑρεθῶσιν (4)
θεοί σου, οὐ ζήσε) ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. σὺ γνῶθι τί ἰα-
κὼβ, ὅτι ἁρπαγὴ ἦν αὐτῷ ἔκλεψεν αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Quoniam omnes diuitiæ quas abstulit Deus ex patre nostro, nostræ sunt & filiorum nostrorum. Et nunc quodcunque dixerit tibi Deus, fac. 17 Et surrexit Iacob, & leuauit filios suos & vxores suas super camelos: 18 Et duxit vniuersa pecora sua, & omnem substantiam suam quam acquisierat in Mesopotamia Syriæ, vt veniret ad Isaac patrem suum in terram Chanaan. 19 Laban autem abierat ad tondendas oues suas: & tulit Rachel imagines quæ erant patris sui. 20 Et celauit Iacob à Laban Syro, & non indicauit ei quòd ipse proficisceretur. 21 Et abiit ipse & omnia sua, & surrexit & transiuit Euphratem: & posuit faciem suam contra montem Galaad. 22 Et nunciatum est Laban in die tertio quòd abiisset Iacob. 23 Et tulit fratres suos secum, & persecutus est post eum itinere septem dierum: & comprehendit eum in monte Galaad. 24 Et venit verbum à facie Dei ad Laban Syrum in somnio noctis, & dixit ei: Caue tibi ne loquaris cum Iacob à bono vsque ad malum. 25 Et comprehendit Laban Iacob. Et Iacob tetenderat tabernaculum suum in monte. & Laban collocauit fratres suos in monte Galaad. 26 Et dixit Laban ad Iacob: Quid fecisti? & celasti à me, & duxisti filias meas quasi captiuas gladio? 27 Quare occultè abiisti, & celasti à me, & non indicasti mihi, vt dimitterem te cum gaudio & canticis, cum tympanis & citharis? 28 Et non permisisti me, vt oscularer filios meos & filias meas? nunc stultè egisti.
29 Et potestas in manu mea, vt facerem vobiscum malum: sed Deus patris vestri hesterna nocte ait mihi, dicens: Caue tibi ne loquaris cum Iacob à bono vsque ad malum. 30 Et nunc abiens abiisti, quoniam cupiens cupiebas domum patris tui. cur tulisti deos meos?
31 Et respondit Iacob, & dixit ad Laban: Quoniam timui, dicens, ne violenter auferres filias tuas à me.
32 Locus in quo inueneris deum tuum, non permanebit coram fratribus nostris cognosce quid tuum sit apud me, & tolle tibi. Et nesciebat Iacob quòd Rachel accepisset eos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

GENESIS. Translat.B.Hieron. Iacob.

33 ויבא לבן באהל יעקב ובאהל לאה ובאהל שתי
האמהת ולא מצא ויצא מאהל לאר ויבא באהל
34 רחל: ורחל לקחה את התרפים ותשמם בכר
הגמל ותשב עליהם וימשש לבן את כל האהל
35 ולא מצא: ותאמר אל אביה אל יחר בעיני אדני
כי לוא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי ויהפש
36 ולא מצא את התרפים: ויחר ליעקב וירב
בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי
37 כי דלקת אחרי: כי מששת את כל כלי מה
מצאת מכל כלי ביתך שים כה נגד אחי ואחיך
38 ויוכיחו בין שנינו: זה עשרים שנה אנכי
עמך רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי:
39 טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי
תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה: היתי
40 ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני:
41 זה לי עשרים שנה בביתך עבדתיך ארבע
עשרה שנה בשתי בנתיך ושש שנים בצאנך
42 ותחלף את משכרתי עשרת מנים: לולי אלהי
אבי אלהי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה
ריקם שלחתני את עניי ואת יגיע כפי ראה
43 אלהים ויוכח אמש: ויען לבן ויאמר אל יעקב
הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר
אתה ראה לי הוא ולבנתי מה אעשה לאלה
44 היום או לבניהן אשר ילדו: ועתה לכה נכרתה
45 ברית אני ואתה והיה לעד ביני וביניך: ויקח
46 יעקב אבן וירימה מצבה: ויאמר יעקב לאחיו
לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו
47 שם על הגל: ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב
48 קרא לו גלעד: ויאמר לבן הגל הזה עד ביני וביניך
היום על כן קרא שמו גלעד:

33 * Ingressus itaque Laban tabernaculum Ia-
cob & Liæ, & vtriusque famulæ, non inuenit.
34 cúmque intrasset tentorium Rachelis, * Illa
festinans abscondit idola subter stramenta ca-
meli; & sedit desuper. scrutantíque omne te-
35 torium, & nihil inuenienti, * ait: Ne irascá-
tur dominus meus, quòd coram te assurgere
nequeo; quia iuxta consuetudinem fœminárũ
36 nunc accidit mihi. sic delusa sollicitudo quæ-
rentis est. * Tuménsque Iacob cum iurgio
37 atum meum sic exarsisti post me? * Et scru-
F tatus es omnem supellectilem meam. quid in-
uenisti de cuncta substantia domus tuæ? Pone
hic coram fratribus meis & fratribus tuis; &
38 iudicent inter me & te. * Idcircò vi-
ginti annis fui tecum. Oues tuæ & capræ
steriles non fuerunt: arietes gregis tui non co-
39 medi: * Nec captum à bestia ostendi tibi. ego
damnum omne reddebam. quicquid furtim
40 peribat, à me exigebas. * Die noctúque æstu
vrgebar & gelu. fugiebátque somnus ab ocu-
41 lis meis. * Sícque per viginti annos in do-
mo tua seruiui tibi, quatuordecí pro filiabus,
& sex pro gregibus tuis. Immutasti quoque
42 mercedẽ meá decé vicibus. * Nisi Deus patris
mei Abraam, & timor Isaac affuisset mihi, fo-
sitan modò nudũ me dimisisses. Afflictionem
& laborem manuũ mearũ respexit Deus, &
43 arguit te heri. * Respondit ei Laba: Filiæ meæ
& filij, & greges tui, & omnia quæ cernis mea
sunt. quid possũ facere filiis & neporibus meis?
44 * Veni ergo & ineamus fœdus, vt sit testimo-
nium inter me & te.
45 * Tulit itaque Iacob lapidem, & erexit il-
46 lum in titulum. * Dixitque fratribus
suis: Afferte lapides. qui congregantes, fece-
runt tumulum; comederúntque super eum.
47 * Quem vocauit Laban, Tumulum testis: &
G Iacob, Aceruum testimonij: vterq; iuxta pro-
48 prietatem linguæ suæ. * Dixitque Laban:
Tumulus iste testis erit inter me & te hodie:
& idcircò appellatũ est nomen eius Galaad, id
est, Tumulus testis.

33 * Ingressus autem Laban, scrutatus est domum
Liæ, & non inuenit. & egressus ex domo Liæ, scru-
tatus est domum Iacob, et in domo duarum ancilla-
rum, & non inuenit. ingressus est autem & in do-
mum Rachel. * Rachel autem accepit idola, & 34
imecit ea in stramentis cameli; & sedit super eis.
* Et dixit patri suo: Non grauiter fer, domine, 35
non potero surgere corã te: quia quæ secundùm con-
suetudinem muliebrium mihi sunt. Scrutatus est au
tem Laban coram ipso in omni domo, & non inuenit
idola. * Iratus est autem Iacob, & rixatus est cum 36
Laban. & respondens Iacob, dixit Laban: Quæ ini-
quitas mea, & quid peccatum meum, quòd perse-
cutus es post me? * Et quòd scrutatus es omnia 37
vasa domus meæ? quid inuenisti de omnibus vasis
tuis? pone hic coram fratribus tuis & fratribus
meis, & arguant inter duos nos.
* Hi mihi viginti anni ego sum tecum. oues tuæ 38
& capræ tuæ non fuerunt steriles: arietes ouiũ tua-
rum non comedi. * A bestia comestum non attuli 39
tibi. ego soluebã à meipso furta diei, & furta noctis.
* Fui combustus æstu diei, & glacie noctis. & fu- 40
giebat somnus ab oculis meis. * Isti mihi viginti 41
anni ego sum in domo tua. seruiui tibi quatuordecim
annos pro filiabus tuis, & sex annos in oribus tuis.
& decepisti mercedem meam decem agnis. * Nisi 42
Deus patris mei Abrã fuisset mihi, & timor Isaac,
nunc vacuum me misisses. humilitatem meam, & la
borẽ manuum mearum vidit Deus: & redarguit
te heri.
* Respondens autem Laban, dixit Ia- 43
cob: Filiæ, filiæ meæ: & filij, filij mei: & pecora,
pecora mea. & omnia quæcunque tu vides, mea
sunt, & filiarum mearum. quid faciam istis hodie,
aut filiis earum quos pepererunt?
* Nunc ergo veni: disponamus fœdus ego & 44
tu: & erit in testimonium inter me & te. * Acci- 45
piens autem Iacob lapidem, statuit eum titulũ. * Di- 46
xit autẽ Iacob fratribus suis: Colligite lapides. et col-
legerunt lapides, et fecerunt collem: & comederunt
illic super collem, & biberunt. * Et vocauit eũ La- 47
ban, Collis testimonij: at Iacob vocauit eum, Collis
testis. * Dixit autem Laban: Tumulus iste testis 48
est inter me & te hodie. propter hoc vocatum est no
men loci, Collis testificatur.

33 * εἰσελθὼν ὃ λάβαν ἠρεύνησε τὸν οἶκον λείας, καὶ οὐχ εὗρεν. καὶ
ἐξελθὼν ἐκ τοῦ οἴκου λείας, ἠρεύνησε τὸν οἶκον ἰακώβ, καὶ ἐν τῷ
οἴκῳ τῶν δύο παιδισκῶν, & οὐχ εὗρεν. εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸν οἶκον ῥα
34 χήλ. * ραχὴλ δὲ ἔλαβε τὰ εἴδωλα, & ἐνέβαλεν αὐτὰ εἰς
35 τὰ σάγματα τῆς καμήλου, & ἐπεκάθισεν αὐτοῖς. * & εἶπε
τῷ πατρὶ αὐτ. μὴ βαρέως φέρε κύριε, ὁ δυνήσομαι ἀναστῆναι
ἐνώπιόν σου· ὅτι τὰ καθ' ἑξισμὸν τῶν γυναικείων μοι ἐστιν. ἠρεύ-
νησε δὲ λάβαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ, & οὐχ εὗρε τὰ εἴ-
36 δωλα. * ὠργίσθη δὲ ἰακὼβ, & ἐμαχέσατο τῷ λάβαν. & ἀπο-
κρ. δεὶς ἰακὼβ, εἶπε τῷ λάβαν, τί τὸ ἀδίκημά μου; & τί τὸ ἁ-
37 μάρτημά μου ὅτι καθεδίωξας ὀπίσω μου; * & ὅτι ἠρεύνησας
πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου μου; τί εὗρες ἀπὸ πάντων τῶν σκευῶν
σου, θὲς ὧδε ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν σου & τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ
38 ἐλεγξάτωσαν ἀναμέσον τῶν δυοῖν μῶν. * τοῦτά μοι εἴκοσι
ἔτη ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ. τὰ πρόβατά σου & τὰ αἶγές σου οὐκ ἠδεκώ-
39 θησαν· κριὸς τῶν προβάτων σου οὐ καθέφαγον. * ἠμοίρω-
σόν σοι ἐνύκτα. ἐξῶ ἀπεῖνον παρ' ἐμοῦ τοῦ κλέμματος
40 ἡμέρας, & κλέμματος νυκτός. * ἐγὼ ὁμῶν συγκαύμην ἐν
τῷ καύματι τῆς ἡμέρας, & τῷ παγετῷ τῆς νυκτός. καὶ ἀφίσα-
41 το ὁ ὕπν μου ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. * τοῦτά μοι εἴκοσι ἔ-
τη ἐγώ εἰμι ἐν τῇ οἰκίᾳ σου. ἐδούλευσά σοι δεκατέσσαρα ἔτη
ἀντὶ τῶν θυγατέρων σου, καὶ ἓξ ἔτη ἐν τοῖς πρόβασί σου. &
42 παρελογίσω τὸν μισθόν μου δέκα ἀμνάσιν. * εἰμὴ ὁ θεὸς
τοῦ πατρός μου ἀβραὰμ ἦν μοι, καὶ ὁ φόβος τοῦ ἰσαὰκ, νῦν ἂν κε-
νόν με ἐξαπέστειλας. τὴν ταπείνωσίν μου & τὸν πόνον τῶν χει-
43 ρῶν μου εἶδεν ὁ θεὸς· & ἤλεγξέ σε χθές. * ἀποκριθεὶς δὲ λά-
βαν, εἶπε τῷ ἰακώβ· αἱ θυγατέρες, θυγατέρες μου· καὶ ἡ υἱοί,
υἱοί μου· & τὰ κλίνη, κτήνη μου. & πάντα ὅσα σὺ ὁρᾷς, ἐμά ἐστι,
καὶ τῶν θυγατέρων μου. τί ποιήσω ταύταις σήμερον, ἢ τοῖς
44 τέκνοις αὐτῶν, οἷς ἔτεκον; * νῦν οὖν δεῦρο διαθώμεθα διαθή-
κην ἐγὼ καὶ σύ. καὶ ἔσται εἰς μαρτύριον ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ
45 σοῦ. * λαβὼν δὲ ἰακὼβ λίθον, ἔστησεν αὐτὸν στήλην.
46 * εἶπε δὲ ἰακὼβ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, συλλέγετε λίθους, & συ-
νέλεξαν λίθους, καὶ ἐποίησαν βουνόν· καὶ ἔφαγον ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ
47 βουνοῦ, & ἔπιον. * & ἐκάλεσεν αὐτὸν λάβαν, βουνὸς δ μαρ-
48 τυρίας. ὁ δὲ ἰακὼβ ἐκάλεσεν αὐτὸν, βουνὸς μάρτυς. * εἶπε
δὲ λάβαν, ὁ βουνὸς οὗτ ὁ μαρτύριον ἀναμέσον ἐμοῦ & σοῦ
σήμερον. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, βουνὸς μαρ-
τυρεῖ.

תרגום אונקלוס

33 ואזל לבן במשכנא דיעקב ובמשכנא דלאה ובמשכנא דתרתין לחינתא ולא אשכח ונפק ממשכנא דלאה ועאל במשכנא דרחל: 34 ורחל
קטרת ית צלמניא ושוית יתהון בעבירא דגמלא ויתבה עלויהון ומשיש לבן ית כל משכנא ולא אשכח: 35 ואמרת לאבוהא לא יתקוף בעיני רבוני
דאנא לא אוכל לקמיך מן קדמך ארי אורח נשין לי ובעל ולא אשכח ית צלמניא: 36 ורגיז יעקב ותקף לעקבת לבן ואתיב יעקב
ואמר ללבן מה חובי ומה סורחני ארי רדיפתא בתרי: 37 ארי משישת ית כל מאני מה אשכחת מכל מאני ביתך שוי הכא קדם
אחי ואחך ויוכחון בין תרויהון: 38 דנן עשרין שנין אנא עמך רחלך ועיזך לא אתכילו וידכרי ענמך לא אכליה: 39 תבירא
לא אייתיתי לוותך אנא מתברא מיניה תבעתיה גנובת יומא וגנובת ליליא: 40 הויתי ביומא אכלני חרבא וקרחא בליליא
ונדדת שנתי מעיני: 41 דנן לי עשרין שנין בביתך פלחתך ארבע עשרה שנין בתרתין בנתך ושית שנין בענמך ושנית את
משכורתי עשרה זימנין: 42 אילמלפון אלהיה דאבא אלהא דאברהם ודחיל ליה יצחק הוה בסעדי ארי כדון ריקנן שלחתני ית עלמי וית
עולפי ידי גלי קדם ייי ואוכח ברמשא: 43 ואתיב לבן ואמר ליעקב בנתא בנתי ובנינא בני ועאנא עאנאי וכל דאת חזי לי הוא
ולבנתי מה אעבד יומא לאלין או לבניהון דילידן: 44 וכדון אתא נגזר קיים אנא ואת ויהא לסהדא בינוי ובינך: 45 ונסיב
יעקב אבנא ואקמה קמא: 46 ואמר יעקב לאחוהי לקטו אבנין ועבדו דגרא ואכלו תמן על דגרא: 47 וקרא ליה לבן יגר
סהדותא ויעקב קרא ליה גלעד: 48 ואמר לבן דגרא הדין סהיד בינוי ובינך יומא דין על כן קרא שמיה גלעד:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 And Laban entred into the tabernacle of Iacob, & in the tabernaculum Liæ, & in tabernaculum duarum concubinarum; & non inuenit. & egressus est de tabernaculo Liæ, & ingressus est in tabernaculum Rachelis. 34 Rachel autem accepit imagines, & posuit eas in stramentis cameli; & sedit desuper. & attrectauit Laban vniuersa quæ erant in tabernaculo, & non inuenit. 35 Et dixit patri suo: Ne displiceat in oculis domini mei, quoniam non possum surgere coram te: consuetudo enim mulierum est mihi. Et scrutatus est, & non inuenit imagines. 36 Et iratus est Iacob, & rixatus est cum Laban. & respondens Iacob, dixit ad Laban: Quæ est iniquitas mea, & quod est delictum meum, quia persecutus es post me? 37 Quoniã attrectasti omnia vasa mea; quid inueniisti de vniuersis vasis domus tuæ? pone nunc corã fratribus meis & fratribus tuis, & iudicent inter nos ambos.
38 Istis viginti annis quibus ego fui apud te, oues tuæ & capræ tuæ non fuerunt orbatæ: & arietes ouiũ tuarum non comedi. 39 Dilaceratum non addui tibi: quod deficiebat ex numero, à me tu quærebas illud: custodiebam in die, & custodiebam in nocte. 40 In die consumabat me æstus, & glacies descendebat super me in nocte: & recessit somnus ab oculis meis. 41 Istis viginti annis seruiui tibi in domo tua: quatuordecim annis pro duabus filiabus tuis, & sex annis pro ouibus tuis: & mutasti mercedem meam decem vicibus. 42 Nisi quòd Deus patris mei Deus Abrahæ, & ille quem timebat Isaac fuisset in adiutorium meum, iam nunc vacuum me dimisisses. labor meus & afflictio manuum mearũ manifesta sunt corã Deo: & arguit te hesterna nocte. 43 Et respondit Laban & dixit ad Iacob: Filiæ, sunt filiæ meæ: & filij, sunt filij mei; & oues, sunt oues meæ: & quodcunq; tu vides, meum est: & quid faciam istis filiabus meis hodie, aut filiis earũ quos pepererunt? 44 Et nunc veni, ineamus fœdus ego & tu: & sit in testimonium inter me & te. 45 Et tulit Iacob lapidem, & erexit eum in titulum. 46 Et ait Iacob fratribus suis: Colligite lapides: & tulerunt lapides, & fecerunt aceruum; & comederunt ibi super acerum. 47 Et vocauit eum Laban, Acerum testimonij: Iacob autem appellauit eum, Galaad. 48 Et ait Laban: Acerus iste erit testis inter me & inter te hodie: ideò appellauit nomen eius, Galaad,

Universidad de Deusto
Biblioteca

49 וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר אָמַר יַעֲקֹ֣ב יְהִ֣י יְיָ בֵּינִי וּבֵינֶ֔ךָ כִּי
50 נִסָּתֵר אִישׁ מֵרֵעֵהוּ׃ אִם־תְּעַנֶּה אֶת־בְּנֹתַי וְאִם־
תִּקַּח נָשִׁים עַל־בְּנֹתַי אֵין אִישׁ עִמָּנוּ רְאֵ֔ה אֱלֹהִים
51 עֵ֥ד בֵּינִי וּבֵינֶ֖ךָ׃ וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹ֔ב הִנֵּה֙ הַגַּל
52 הַזֶּ֔ה וְהִנֵּה֙ הַמַּצֵּבָ֔ה אֲשֶׁר יָרִ֥יתִי בֵינִ֖י וּבֵינֶֽךָ׃
52 עֵד הַגַּל֙ הַזֶּ֔ה וְעֵדָ֖ה הַמַּצֵּבָ֑ה אִם־אֲנִי֙ לֹא־
אֶעֱבָר֤ אֵלֶיךָ֙ אֶת־הַגַּ֣ל הַזֶּ֔ה וְאִם־אַתָּ֥ה לֹא־
תַעֲבֹ֛ר אֵלַ֥י אֶת־הַגַּ֖ל הַזֶּ֑ה וְאֶת־הַמַּצֵּבָ֥ה הַזֹּֽאת
53 לְרָעָ֔ה׃ אֱלֹהֵ֣י אַבְרָהָ֔ם וֵאלֹהֵ֖י נָח֑וֹר יִשְׁפְּטוּ
בֵּינֵ֔ינוּ אֱלֹהֵ֖י אֲבִיהֶ֑ם וַיִּשָּׁבַ֥ע יַעֲקֹ֛ב בְּפַ֥חַד אָבִ֖יו
54 יִצְחָֽק׃ וַיִּזְבַּ֥ח יַעֲקֹ֛ב זֶ֖בַח בָּהָ֑ר וַיִּקְרָ֛א לְאֶחָ֥יו לֶאֱכָל־
55 לֶ֖חֶם וַיֹּאכְל֣וּ לֶ֔חֶם וַיָּלִ֖ינוּ בָּהָֽר׃ וַיַּשְׁכֵּ֤ם לָבָן֙ בַּבֹּ֔קֶר
וַיְנַשֵּׁ֖ק לְבָנָ֑יו וְלִבְנֹתָ֔יו וַיְבָ֥רֶךְ אֹתָ֖ם וַיֵּ֥לֶךְ וַיָּ֖שָׁב
לָבָ֥ן לִמְקֹמֽוֹ׃

לב

1 וְיַעֲקֹ֖ב הָלַ֣ךְ לְדַרְכּ֑וֹ וַיִּפְגְּעוּ־בוֹ מַלְאֲכֵי
2 אֱלֹהִֽים׃ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹ֕ב כַּאֲשֶׁ֥ר רָאָ֖ם מַחֲנֵ֣ה אֱלֹהִ֑ים
זֶה֙ וַיִּקְרָ֣א שֵׁ֔ם הַמָּק֖וֹם הַה֥וּא מָחֲנָֽיִם׃
3 וַיִּשְׁלַ֤ח יַעֲקֹב֙ מַלְאָכִ֣ים לְפָנָ֔יו אֶל־עֵשָׂ֖ו אָחִ֑יו
4 אַ֥רְצָה שֵׂעִ֖יר שְׂדֵ֥ה אֱדֽוֹם׃ וַיְצַ֣ו אֹתָ֔ם לֵאמֹ֖ר כֹּ֣ה
תֹאמְר֗וּן לַאדֹנִ֙י֙ לְעֵשָׂ֔ו כֹּ֥ה אָמַ֖ר עַבְדְּךָ֣ יַעֲקֹ֑ב עִם־לָבָ֣ן
גַּרְתִּי֙ וָאֵחַ֣ר עַד־עָ֔תָּה׃ 5 וַיְהִי־לִ֥י שׁ֛וֹר וַחֲמ֥וֹר צֹ֖אן וְעֶ֣בֶד
וְשִׁפְחָ֑ה וָאֲשַׁלְּחָ֗ה לְהַגִּ֛יד לַאדֹנִ֖י לִמְצֹא־חֵ֥ן בְּעֵינֶֽיךָ׃
6 וַיָּשֻׁ֙בוּ֙ הַמַּלְאָכִ֔ים אֶל־יַעֲקֹ֖ב לֵאמֹ֑ר בָּאנוּ֙ אֶל־אָחִ֣יךָ
אֶל־עֵשָׂ֔ו וְגַם֙ הֹלֵ֣ךְ לִקְרָאתְךָ֔ וְאַרְבַּ֥ע מֵא֖וֹת אִ֥ישׁ עִמּֽוֹ׃
7 וַיִּירָ֤א יַעֲקֹב֙ מְאֹ֣ד וַיֵּ֣צֶר ל֔וֹ וַיַּ֙חַץ֙ אֶת־הָעָ֣ם אֲשֶׁר־אִתּ֔וֹ
וְאֶת־הַצֹּ֥אן וְאֶת־הַבָּקָ֖ר וְהַגְּמַלִּ֑ים לִשְׁנֵ֖י מַחֲנֽוֹת׃
8 וַיֹּ֕אמֶר אִם־יָבֹ֥וא עֵשָׂ֛ו אֶל־הַמַּחֲנֶ֥ה הָאַחַ֖ת וְהִכָּ֑הוּ
9 וְהָיָ֣ה הַמַּחֲנֶ֔ה הַנִּשְׁאָ֖ר לִפְלֵיטָֽה׃ וַיֹּ֣אמֶר יַעֲקֹ֔ב אֱלֹהֵ֥י
אַבִּ֖י אַבְרָהָ֑ם וֵאלֹהֵ֣י אָבִ֔י יִצְחָ֗ק יְהוָה֙ הָאֹמֵ֣ר אֵלַ֔י שׁ֚וּב
לְאַרְצְךָ֔ וּלְמוֹלַדְתְּךָ֖ וְאֵיטִ֥יבָה עִמָּֽךְ׃

49 * Et adiecit Laban: Intueatur & iudicet Dñs
50 inter nos, quando recesserimus à nobis: *Si af-
flixeris filias meas, & si introduxeris alias vxo-
res super eas. Nullus sermonis nostri testis est
51 absq; Deo, qui prẽsens respicit. *Dixitq; rursus
ad Iacob: En tumulus hic & lapis quẽ erexi, in-
52 ter me & te testis erit. *Tumulus, inquã, iste &
lapis sint in testimoniũ: si aut ego transiero il-
lum pergens ad te, aut tu prẽterieris malũ mi-
53 hi cogitans. * Deus Abraam & Deus Nachor
iudicet inter nos, Deus patris eorum. Iurauit
54 ergo Iacob per timorem patris sui Isaac. *Im-
molatisque victimis in monte, vocauit fratres
suos vt ederent panem. qui cùm comedissent,
55 manserunt ibi. * Laban verò de nocte consur-
gens, osculatus est filios & filias suas: & bene-
dixit illis, reuersusque est in locum suum.

CAP. XXXII.

1 IAcob autẽ abiit in itinere quo cœperat: fue-
2 runtq; ei obuiam angeli Dei. *Quos cùm vi-
A disset, ait: Castra Dei sũt hæc. & appellauit no
3 men loci illius Manaim, id est Castra. * Misit
autem & nuncios ante se ad Esau fratrem suũ
4 in terra Seir, in regione Edom. *Præcepitq; eis
dicens: Sic loquimini domino meo Esau, hæc
dicit frater tuus Iacob: Apud Laban peregri-
natus sum, & fui vsque in præsentem diem.
5 * Habeo boues, & asinos, & oues & seruos &
ancillas: mittoq; nunc legationẽ ad dominũ
meum, vt inueniam gratiam in conspectu
6 tuo. * Reuersique sunt nuncij ad Iacob, di-
centes: Venimus ad Esau fratrem tuum, & ec-
ce properat in occursum tuum cum quadrin
7 gentis viris. * Timuit Iacob valdè: & per-
territus diuisit populum qui secum erat: gre-
ges quoque & oues, & boues, & camelos, in
duas turmas:
8 *Dicens. Si venerit Esau ad vnam turmam,
& percusserit eam, alia turma, quæ reliqua est,
saluabitur.
9 * Dixitque Iacob: Deus patris mei Abraam,
& Deus patris mei Isaac, Domine qui dixisti
mihi, Reuertere in terram tuam, & in locum
natiuitatis tuæ, & benefaciam tibi.

* Et visio quam dixit. respiciat Deus inter me
& te, quia discedemus alter ab altero.
* Si humiliaueris filias meas, si acceperis vxores
super filias meas, vide, nullus nobiscum est, Deus
testis inter me & te.
* Et dixit Laban Iacob: Ecce tumulus iste & ti-
tulus, quem statui inter me & te, testis est.
* Tumulus iste & titulus, quem statui, hic testis
est. si enim transgrediar ego ad te, neque tu transgre
diaris ad me collem istum & titulum istum in malti-
tia. * Deus Abraam & Deus Nachor iudica-
bit inter nos. & iurauit Iacob per timorem Isaac pa
tris sui. * Et sacrificauit sacrificium in monte.
& vocauit fratres suos, & comederunt & bibe-
runt, & dormierunt in monte.
* Surgens autem Laban manè, osculatus est filios
& filias suas, & benedixit eis. & reuersus est La
ban in locum suum.

CAP. XXXII.

ET Iacob abiit viam suam. & respiciens, vidit
castra Dei castrametata; & obuiauerunt ei ange-
li Dei. * Dixit autem Iacob, quando vidit eos,
Castra Dei ista. et vocauit nomen loci illius, Castra.
* Misit autem Iacob antè ad Esau fratrem suum
in terram Seir, in regionem Edom.
* Et præcepit eis, dicens: Sic dicetis domino meo
Esau: sic dicit seruus tuus Iacob. Cum Laban habi-
taui, & moratus sum vsque nunc.
* Et fuerunt mihi boues, & asini, & oues, &
serui, & ancillæ. & misi domino meo Esau nuncia-
re, vt mueniat seruus tuus gratiam coram te.
* Et reuersi sunt nuncij ad Iacob, dicentes: Ve-
nimus ad fratrem tuum Esau. & ecce ipse venit
in occursum tuum, & quadringenti viri cum eo.
* Timuit autem Iacob valdè, & dubitauit:
& diuisit populum qui cum eo, & boues & oues,
in duas turmas.
* Et dixit Iacob: Si venerit Esau ad turmam
vnam, & percusserit eam, erit turma secunda vt
saluetur.
* Dixit autem Iacob: Deus patris mei Abra-
ham, & Deus patris mei Isaac; Domine qui di-
xisti mihi, Reuertere in terram natiuitatis tuæ, &
bene tibi faciam.

49 * καὶ ἡ ὅρασις ἣν εἶπεν. ἐπεῖδοι ὁ Θεὸς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ
Θοῦ. ὅτι ἀποχωρισόμεθα ἕτερος ἀπὸ Θοῦ ἕτερου.
50 * εἰ ταπεινώσῃς τὰς θυγατέρας μου, εἰ λάβῃς γυναῖκας
ἐπὶ ταῖς θυγατράσι μου, ὅρα, οὐδεὶς μεθ' ἡμῶν ἐστιν· ὁ Θεὸς
51 μάρτυς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ Θοῦ. * καὶ εἶπε Λάβαν τῷ Ια-
κὼβ, ἰδοὺ ὁ βουνὸς οὗτος καὶ ἡ στήλη, ἣν ἔχωσα ἀναμέσον ἐμοῦ
52 καὶ Θοῦ, μαρτυρεῖ. * ὁ βουνὸς οὗτος καὶ ἡ στήλη, ἣν ἔχωσα,
αὕτη μαρτυρεῖ. ἐὰν τε γὼ διαβῶ τὸν βουνὸν τοῦτον καὶ τὴν στήλην ταύτην ἐπὶ κακίᾳ
πρός με τὸν βουνὸν τοῦτον καὶ τὴν στήλην ταύτην ἐπὶ κακίᾳ.
53 * ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ναχὼρ κρινεῖ ἀναμέσον ἡμῶν.
καὶ ὤμοσεν Ιακὼβ κατὰ Θοῦ φόβου Ισαὰκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
54 * καὶ ἔθυσε θυσίαν ἐν τῷ ὄρει· καὶ ἐκάλεσε τοὺς ἀδελ-
φοὺς αὐτοῦ, κ' ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐν τῷ ὄρει.
55 * ἀναστὰς δὲ Λάβαν τῷ πρωΐ, κατεφίλησε τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς
θυγατέρας αὐτοῦ, καὶ ἐυλόγησεν αὐτούς. καὶ ἀπεστράφη Λά-
βαν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

λβ'.

1 * Καὶ Ιακὼβ ἀπῆλθε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. καὶ ἀναβλέψας,
εἶδε παρεμβολὴν Θεοῦ παρεμβεβληκυῖαν. καὶ συνήντησαν
2 αὐτῷ οἱ ἄγγελοι Θεοῦ. * εἶπε δὲ Ιακὼβ, ἡνίκα εἶ-
δεν αὐτοὺς· παρεμβολὴ Θεοῦ αὕτη. κ' ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τό-
3 που ἐκείνου, παρεμβολαί. * ἀπέστειλε δὲ Ιακὼβ ἔμπροσθεν
πρὸς Ησαῦ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἰς γῆν Σηείρ, εἰς χώραν Ἐδώμ.
4 * καὶ συνετέλεσε αὐτοῖς, λέγων, οὕτως ἐρεῖτε τῷ κυρίῳ μου
Ησαῦ, οὕτως λέγει ὁ παῖς Θου Ιακὼβ, μετὰ Λάβαν παρῴκησα,
5 καὶ ἐχρόνισα ἕως τοῦ νῦν. * καὶ ἐγένοντό μοι βόες, καὶ ὄ-
νοι, καὶ πρόβατα, καὶ παῖδες, καὶ παιδίσκαι. κ' ἀπέστειλα τῷ
κυρίῳ μου Ησαῦ ἀπαγγεῖλαι, ἵνα εὕρῃ ὁ παῖς Θου χάριν ἐνώ-
πιον Θου. * καὶ ἀπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς Ιακὼβ,
λέγοντες, ἤλθομεν πρὸς τὸν ἀδελφόν Θου Ησαῦ· καὶ ἰδοὺ αὐτὸς
ἔρχε᾽ εἰς συνάντησίν Θου, κ' τετρακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ.
7 * ἐφοβήθη δὲ Ιακὼβ σφόδρα, καὶ ἠπορεῖτο. καὶ διεί-
λετὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ τοὺς βόας, κ' τὰ πρόβατα εἰς
8 δύο παρεμβολάς. * καὶ εἶπεν Ιακὼβ, ἐὰν ἔλθῃ Ησαῦ εἰς
παρεμβολὴν μίαν, καὶ κόψῃ αὐτὴν, ἔσαι ἡ παρεμβολὴ ἡ
σθλίβουσα εἰς τὸ σῴζεσθαι.
9 * εἶπε δὲ Ιακὼβ, ὁ Θεὸς τοῦ πατρός μου Ἀβραὰμ, κ' ὁ θεὸς
τ πατρός μου Ισαὰκ, κύριε ὁ εἰπὼν μοι, ἀπότρεχε εἰς τὴν γῆν
τῆς γενέσεώς Θου, καὶ εὖ Θοι ποιήσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et speculam, quia dixit: Speculetur verbum Domini inter me & te, quando absentes fuerimus vnusquisque à proximo suo. " Si af-
flixeris filias meas, & si acceperis vxores super filias meas, non est vir nobiscum, vide quòd verbum Domini est testis inter me & te. " Et dixit
Laban ad Iacob: Ecce tumulus iste: & ecce titulus quem erexi inter me & te. " Testis tumulus iste, & testis titulus, quòd ego non transibo
tumulum hunc ad te, & quòd tu non pertransibis tumulum hunc & titulum hunc in malum mihi. " Deus Abraham & Deus Nachor iu-
dicent inter nos, Deus patrum eorum. Et iurauit Iacob per illum quem timebat pater suus Isaac. " Et immolauit Iacob victimam in mon-
te, & vocauit fratres suos, vt comederent panem: & comederunt panem, & dormierunt in monte. "' Et surrexit Laban manè, & osculatus
est filios suos & filias suas, & benedixit eis: & abiit. & reuersus est Laban in locum suum.

CAP. XXXII.

IAcob autem abiit per viam suam: & obuiauerunt ei angeli Dei. ' Et ait Iacob quando vidit eos: Castra à facie Dei sunt hæc. Et vocauit nomen
loci illius, Manaim. ' Et misit Iacob nuncios ante se ad Esau fratrem suum, ad terram Seir regionis Idumeæ. ' Et præcepit eis, dicens: Sic di-
cetis domino meo Esau: hæc dicit seruus tuus Iacob: Apud Laban peregrinatus sum, & moratus sum vsque nunc. ' Habeoque boues & asinos, &
seruos & ancillas: & mitto vt indicem domino meo, vt inueniam gratiam in oculis tuis. ' Et reuersi sunt nuncij ad Iacob, dicentes: Venimus ad
fratrem tuum Esau: & ipse quoque venit in occursum tuum, & quadringenti viri cum eo. ' Et timuit Iacob valdè, & angustiatus est: & diuisit po-
pulum qui erat cum eo, & oues, & boues, & camelos in duas turmas. ' Et ait: Si venerit Esau ad vnam turmam, & percusserit eam, turma quæ re-
liqua est, saluabitur. ' Et dixit Iacob: Deus patris mei Abraham, & Deus patris mei Isaac, Dominus qui dixit mihi: Reuertere in terram tuam, &
in locum natiuitatis tuæ: & benefaciam tibi.

תרגום אונקלוס

49 וּמִצְפָּתָא דַּאֲמַר יְקֹ֣ר מֵימְרָא דַיְיָ֣ בֵּינִ֣י וּבֵינָ֔ךְ אֲרֵ֥י נִתְכַּסֵּי גְּבַר מֵחַבְרֵיהּ׃
50 אִם תְּעַנֵּי֙ יָת בְּנָתַ֔י וְאִם תִּסַּב נְשִׁין עַל בְּנָתַ֖י לֵית אֱנָ֣שׁ עִמָּ֑נָא
חֲזֵ֥ה מֵימְרָא דַיְיָ֖ סָהִ֥יד בֵּינִ֖י וּבֵינָֽךְ׃ 51 וַאֲמַ֥ר לָבָ֛ן לְיַעֲקֹ֖ב הָא֣ גּוּדָ֔רָא הָדֵ֥ן וְהָא֖ קָמְתָ֑א דַּאֲקֵ֥מִית בֵּינִ֖י וּבֵינָֽךְ׃ 52 סָהִ֤יד דְּגוּדָ֙רָא֙ הָדֵ֔ן וְסָהֲדָ֖
קָמְתָ֑א אִם אֲנָ֨א לָ֤א אֶעְבַּ֙ר לְוָתָ֔ךְ יָת דְּגוּדָ֥רָא הָדֵ֖ן וְאַ֣ף לָ֤א קָמְתָא֙ הָדָ֣א לְבִישׁוּ֔ת 53 אֱלָהָ֤ה אַבְרָהָם֙ וֵאלָהָ֣ה נָחֹ֔ור יְדִ֥ינוּן בֵּינָ֖ן אֱלָהָ֣ה אֲבוּהִ֑י יִצְחָֽק׃ 54 וּנְכַ֥ס יַעֲקֹ֛ב נִכְסְתָ֖א בְּטוּרָ֣א וּקְרָ֔א לַאֲחוֹהִ֖י לְמֵיכַ֣ל
לַחְמָ֑א וַאֲכַ֣לוּ לַחְמָ֔א וּבָ֥תוּ בְּטוּרָֽא׃ 55 וְאַקְדֵ֤ים לָבָן֙ בְּצַפְרָ֣א וְנָשִׁ֔יק לִבְנוֹהִ֖י וְלִבְנָתֵ֑יהּ וּבָרֵ֣ךְ יְהַ֔ון וַאֲזַ֖ל וְתַ֥ב לָבָ֖ן לְאַתְרֵֽיהּ׃

לב

1 וְיַעֲקֹ֖ב אֲזַ֣ל לְאוֹרְחֵ֑יהּ וְעַרְעִ֥י בֵ֖יהּ מַלְאֲכֵ֥י דַיְיָֽ׃
2 וַאֲמַ֥ר יַעֲקֹ֛ב כַּחֲזָיָ֥ה יָתְהֹ֖ון מַשְׁרִיתָ֣א מִן קֳדָ֣ם יְיָ֔ וְקָרָ֕א שְׁמָ֥הּ דַּאֲתְרָ֖א הַהֽוּא מַחֲנָֽיִם׃
3 וְשַׁלַּ֤ח יַעֲקֹב֙ מַלְאָכִ֣ין קֳדָמ֔וֹהִי לְוָת֖וֹ לְאַרְעָ֣א דְשֵׂעִ֑יר חֲקַ֖ל דֶּאֱדֽוֹם׃
4 וּפַקֵּ֤יד יָתְהֹון לְמֵימַ֙ר כְּדֵ֣ין תֵּימְרִ֔ין לְרִבּוֹנִ֖י לְעֵשָׂ֑ו כְּדֵ֣ין אֲמַ֔ר עַבְדָּךְ֙ יַעֲקֹ֔ב עִם לָבָ֖ן דָּרִ֑ית
וְאִתְמַהְמַ֖הְנָא עַד כְּעַן׃ 5 וְהָוֹ֥ן לִ֛י תּוֹרִ֥ין וְחֲמָרִ֖ין עָ֣אן וְעַבְדִ֑ין וְאִשְׁתַּ֣דַּרְנָ֔א לְמִשְׁלַ֖ח לְרִבּוֹנִ֑י לְאַשְׁכָּחָ֥ה רְחִימִ֖ין בְּעֵינָֽךְ׃
6 וְתָ֨בוּ֙ מַלְאֲכַ֣יָּא לְוָת֔וֹ לְמֵימַ֖ר אֲתֵ֣ינָא לְוָת֣ אֲחוּכִ֑י לְוָת֣ עֵשָׂ֔ו וְאַ֥ף אֲזַ֖ל לְקַדָּמָתָ֑ךְ וְאַרְבַּ֥ע מְאָ֖ה גַּבְרִ֥ין עִמֵּֽיהּ׃
7 וְדָחֵ֥יל יַעֲקֹ֛ב לְחַדָּ֖א וְעָקַ֣ת לֵ֑יהּ וּפְלִ֣יג יָת עַמָּ֔א דְּעִמֵּ֖יהּ וְיָת֣ עָנָ֔א וְתוֹרֵ֖י וְגַמְלַ֑יָּא לְתַרְתֵּ֥ין מַשְׁרְיָתָֽא׃
8 וַאֲמַ֕ר אִם יֵיתֵ֥י עֵשָׂ֛ו לְמַשְׁרְיָתָ֥א חָדָ֖א וְיִמְחִנַּ֣הּ וְיֵיתֵ֔א מַשְׁרְיָתָ֥א דִשְׁתָאַ֖רָא לְשֵׁיזָבוּתָֽהּ׃
9 וַאֲמַ֕ר יַעֲקֹ֖ב אֱלָהָ֣ה דְאַבְרָהָ֑ם וֵאלָהָ֣ה דְאַבָּ֔א יִצְחָ֕ק יְיָ֣ דַּאֲמַ֔רְתָּ לִ֖י תּ֣וּב לְאַרְעָ֑ךְ וּלְמוֹלַדְתָּךְ֙ וְאֵיטִ֣יב עִמָּֽךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל־הָאֱמֶת אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ אֶת־עַבְדֶּךָ כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת־הַיַּרְדֵּן
11 הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת: * הַצִּילֵנִי נָא
מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן־יָבוֹא וְהִכַּנִי
12 אֵם עַל־בָּנִים: * וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב
עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת־זַרְעֲךָ כְּחול הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר
13 מֵרֹב: * וַיָּלֶן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן־הַבָּא
14 בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו: * עִזִּים מָאתַיִם
וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְאֵילִים עֶשְׂרִים:
15 * גְּמַלִּים מֵינִיקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פָּרוֹת
אַרְבָּעִים וּפָרִים עֲשָׂרָה אֲתֹנֹת עֶשְׂרִים וְעַיִרִם עֲשָׂרָה:
16 * וַיִּתֵּן בְּיַד־עֲבָדָיו עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
עִבְרוּ לְפָנַי וְרֶוַח תָּשִׂימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר:
17 * וַיְצַו אֶת־הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגָּשְׁךָ עֵשָׂו אָחִי
וְשָׁאֲלָךְ לֵאמֹר לְמִי־אַתָּה וְאָנָה תֵלֵךְ וּלְמִי אֵלֶּה
18 לְפָנֶיךָ: * וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה
לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ: * וַיְצַו גַּם אֶת
הַשֵּׁנִי גַּם אֶת הַשְּׁלִישִׁי גַּם אֶת כָּל הַהֹלְכִים אַחֲרֵי
הָעֲדָרִים לֵאמֹר כִּדְבַר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם
20 אֹתוֹ: * וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר
אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנַי וְאַחֲרֵי כֵן אֶרְאֶה
21 פָּנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי: * וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל־פָּנָיו וְהוּא
22 לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה: * וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח
אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת־אַחַד עָשָׂר
23 יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק: * וַיִּקָּחֵם וַיַּעֲבִרֵם אֶת־
24 הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ: * וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ
וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: * וַיַּרְא כִּי לֹא יָכֹל
25 לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף־יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף־יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ:
26 * וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ
כִּי אִם־בֵּרַכְתָּנִי:

10 *Minor sum cunctis miserationibus tuis, & B veritate tua, quam explesti seruo tuo. In baculo meo transiui Iordanem istum, & nunc cum
11 duabus turmis regredior. *Erue me de manu fratris mei Esau: quia valdè eum timeo, ne
forte veniens, percutiat matrem cum filiis.
12 *Tu locutus es quòd benefaceres mihi: & dilatares semẽ meum sicut arenam maris, quę
13 præ multitudine numerari non potest. *Cumque dormisset ibi nocte illa, seperauit de his
14 quæ habebat munera Esau fratri suo: *Capras ducentas, hircos viginti: oues ducentas, & a-
15 rietes viginti: *Camelos fœtas cum pullis suis triginta; vaccas quadraginta, & tauros viginti; asinas viginti, & pullos earum decem.
16 *Et misit per manus seruorum suorum singulos seorsum greges. dixitq; pueris suis: Antecedite me, & sit spatium inter gregẽ & gre-
17 gem. *Et præcepit priori, dicens: Si obuium habueris fratrem meum Esau, & interrogauerit te, Cuius es? aut, quò vadis? aut, cuius sunt
18 ista quæ sequeris? *Respondebis: Serui tui C Iacob. munera misit domino suo Esau: ipse
19 quoque post nos venit. *Similiter dedit mandata secundo & tertio, & cunctis qui sequebantur greges, dicens: Iisdem verbis loquimini
20 ad Esau, cùm inueneritis eum. *Et adde-tis: Ipse quoque seruus tuus Iacob iter nostri
21 insequitur. dixit enim: Placabo illum muneribus quæ præcedunt: & posteà videbo illum. forsitan propiciabitur mihi. *Præcesserunt
22 itaque munera ante eum. ipse verò mansit nocte illa in castris. *Cumque maturè surrexisset, tulit duas vxores suas, & totidem famulas cum vndecim filiis, & transiuit vadum Ia-
23 boch. *Traductisque omnibus quæ ad ſe-
24 pertinebant, *Mansit solus. & ecce vir luctabatur cum eo vsque mane.
25 *Quicùm videret quòd eum superare non posset, tetigit neruum femoris eius, & statim emarcuit.
26 *Dixitque ad eum: Dimitte me. iam enim D ascendit aurora. Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.

10 *Sufficiat mihi ab omni iustitia, & ab omni ve-
ritate, quam fecisti seruo tuo. in enim virga mea hac
transiui Iordanem hunc. nunc autem factus sum in
duas turmas. *Erue me de manu fratris mei,
de manu Esau: quia timeo eum ego, ne fortè veniẽs
percutiat me, & matrem super filios.
12 *Tu autem dixisti: Benè tibi faciam: & ponam
semen tuum sicut arenam maris, quæ nõ numerabi-
tur præ multitudine.
13 *Et dormiuit illic nocte illa. & accepit de qui-
bus ferebat dona, & misit Esau fratri suo.
14 *Capras ducentas, hircos viginti: oues ducen-
tas, arietes viginti:
15 *Camelos lactantes, & filios eorum triginta: boues quadraginta, tauros viginti, asinos viginti, & pullos decem.
16 *Et dedit ea per manum seruis suis greges singulariter. & dixit pueris suis: Ite ante me, & spaciũ
facite inter gregem & gregem.
17 *Et præcepit primo, dicens: Si tibi obuiauerit Esau frater meus, et interrogauerit te, dicens, Cuius
es? & quò vadis? & cuius ea quæ vadunt ante te?
18 *Dices: Serui tui Iacob: dona misit domino meo Esau: & ecce ipse post nos.
19 *Et præcepit primo, & secundo, & tertio, & omnibus antecedentibus post greges istos, dicens, Se-
cundum verbum hoc loquimini Esau, cùm inueneritis eum vos. 20 *Et dicetis: Ecce seruus tuus ve-
nit post nos. dixit enim, Placabo faciem eius in donis præcedentibus: & post hoc videbo faciem eius: forsitan enim suscipiet faciem meam.
21 *Et præcesserunt munera ante faciem suam.
22 *Ipse autem dormiuit nocte illa in castris. Surgens autem nocte illa, accepit duas mulieres, et duas ancillas, & vndecim filios suos, & transiuit transitum Iaboch. 23 *Et accepit eos, & transiuit torrentem: & traduxit omnia sua.
24 *Relictus est autem Iacob solus. & luctabatur homo cum eo vsque ad mane. 25 *Vidit autem quòd nom potest ad eum. & tetigit latitudinem femoris eius, & emarcuit latitudo femoris Iacob cùm luctaretur ipse cum eo. 26 *Et dixit ei: Dimitte me. ascendit enim diluculum. ille autem dixit: Non te dimittam, nisi mihi benedixeris.

10 *ἐκπυύδωμοι ὀπὸ πάσης δικαιοσύνης, καὶ ὀπὸ πάσης ἀ-
λη θείας, ἧς ἐποίησας τῷ παιδί σου. ἐν γὸ τῇ ῥάβδῳ μου ταύτῃ
διέβην τὸν ἰορδάνην τοῦτον. νυνὶ ὃ γέγονα εἰς δύο παρεμβο-
11 λάς. *ἐξελοῦ με ὃη χειρὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὃη χεῖρὸς
ἡ Καῦ· ὃτι φοβοῦμαι αὐτὸν ἐγὼ, μή ποτε ἐλθὼν παταξῃ με, Ϛ
12 μητέρα ἐπὶ τέκνοις. *σὺ ὃ εἶπας, εὖ σοι ποιήσω. καὶ θή-
σω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης, ἣ οὐκ ἀρι-
13 θμηθήσε) ἀπὸ τοῦ πλήθους. *Ϛ ἀνομείνη ἐκεῖ τὴν
νύκτα ἐκείνην. καὶ ἔλαβεν ὧν ἔφερε δῶρα, Ϛ ἐξαπέστειλεν ἡ-
14 Καῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· *αἶγας διακοσίας, τράγους
15 εἴκοσι, πρόβατα διακόσια, κριοὺς εἴκοσι· *καμήλους
θηλαζούσας, Ϛ τὰ παιδία αὐτῶν τριάκοντα, βοὰς τεσσαρά-
κοντα, ταύρους εἴκοσι, ὄνους εἴκοσι, Ϛ πώλους δέκα.
16 *καὶ ἔδωκεν αὐτὰ διὰ χειρὸς τοῖς παισὶν αὐτοῦ ποίμνια
καθ᾽αμόνας. καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, πορεύεσθε ἔμπροσθέν
μου, Ϛ διάστημα ποιεῖτε ἀναμέσον ποίμνης Ϛ ποίμνης.
17 *Ϛ ἐνετείλατο τῷ πρώτῳ, λέγων, ἐάν σε συναντήσῃ ἡ-
Καῦ ὁ ἀδελφός μου, Ϛ ἐρωτᾷ σε, λέγων, τίνῳ εἶ; καὶ πῇ πορ-
εύῃ; Ϛ τίνῳ τὰ προβούμματα ἔμπροσθέν σου;
18 *ἐρεῖς ὃ παιδός σου ἰακὼβ, δῶρα ἀπέσταλκε τῷ κυρίῳ μου
19 ἠσαῦ· Ϛ ἰδοὺ αὐτὸς ὀπίσω ἡμῶν. *Ϛ ἐνετείλατο τῷ πρώ-
τῳ, Ϛ τῷ δευτέρῳ, Ϛ τῷ τρίτῳ, Ϛ πᾶσι τοῖς πορευομένοις
ὀπίσω τῶν ποιμνίων τούτων, λέγων, κὴ τὸ ῥῆμα τοῦτο λαλή-
20 σατε ἠΚαῦ ἐν τῷ εὑρεῖν αὐτὸν ὑμᾶς. *Ϛ ἐρεῖτε, ἰδοὺ ὁ
παῖς σου (θεραπεύει) ὀπίσω ἡμῶν. εἶπε γὸ, ἐξιλάσομαι τὸ πρό-
σωπον αὐτοῦ ἐν τοῖς δώροις τοῖς προπορευομένοις, κὴ μετὰ τοῦτο
ὄψομαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· ἴσως γὸ προσδέξε) τὸ πρόσωπόν
21 μου. *Ϛ παρεπορεύθη τὰ δῶρα κὴ πρόσωπον αὐτοῦ.
22 *αὐτὸς ὃ ἐκοιμήθη τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν τῇ παρεμβο-
λῇ. ἀναστὰς ὃ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἔλαβε τὰς δύο γυναῖκας,
καὶ τὰς δύο παιδίσκας, Ϛ τὰ ἕνδεκα παιδία αὐτοῦ, καὶ διέβη
23 τὴν διάβασιν τοῦ ἰαβόκ. *κὴ ἔλαβεν αὐτοὺς, Ϛ διέβη
τὸν χειμάρρουν. Ϛ διεβίβασε πάντα τὰ αὐτοῦ.
24 *ὑπελείφθη ὃ ἰακὼβ μόνος. καὶ ἐπάλαιεν ἄνθρωπος
25 μετ᾽ αὐτοῦ ἕως πρωΐ. *εἶδε ὃ, ὅτι οὐ δύνα) πρὸς αὐτὸν. καὶ ἥ-
ψατο τοῦ πλατους τοῦ μηροῦ αὐτοῦ, Ϛ ἐναρκησε τὸ πλάτος τοῦ
μηροῦ ἰακὼβ ἐν τῇ παλαίειν αὐτὸν μετ᾽ αὐτοῦ. *Ϛ εἶπεν
αὐτῷ, ἀπόστελόν με. ἀνέβη γὸ ὄρθρος. ὁ ὃ εἶπεν, οὐ μή σε ἀ-
ποστείλω, ἐὰν μή με εὐλογήσῃς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Minora sunt merita mea omnibus misericordiis & beneficiis quæ fecisti cum seruo tuo; quoniam solus transiui Iordanem istum, & nunc factus sum in duas turmas. " Libera me, obsecro, de manu fratris mei, de manu Esau: quoniam ego timeo eum, ne fortè veniat & interficiat matrem cum filiis. " Tu autem dixisti, Benefaciens benefaciam tibi: & ponam filios tuos multos, quasi arenam maris, qui non numerabuntur præ multitudine. " Et dormiuit ibi in nocte illa: & tulit de his quæ habebat in manu sua munus Esau fratri suo: " Capras ducentas, & hircos viginti: oues ducentas, & arietes viginti: " Camelos lactantes, & filios earum triginta, vaccas quadraginta, & tauros decem, asinas viginti & pullos decem. " Et tradidit in manum seruorum suorum singulos greges seorsum. & ait seruis suis: Transite ante me, & ponetis spacium inter gregem & gregem. " Et præcepit primo, dicens: Si obuiauerit tibi Esau frater meus, & interrogauerit te, dicens: Cuius es tu? & quò vadis? & cui sunt ista quæ ducis ante te? " Dices: Serui tui Iacob: munus est missum domino meo Esau: & ecce ipse quoque venit post nos. " Et præcepit etiam secundo & tertio, omnibus quoque qui sequebantur greges, dicens: Secundum verbum hoc loquimini cum Esau, quando inueneritis eum: " Dicetisque: Ecce quoque seruus tuus Iacob venit post nos: quia dixit, Quiescere faciam iram eius munere quod præcedit ante me; & posteà videbo faciem eius: forsitan suscipiet faciem meam. " Et processit munus ante faciem suam: & ipse dormiuit nocte illa in castris. " Et surrexit ipsa nocte, & tulit duas vxores suas, & duas concubinas suas, & vndecim filios suos, & transiuit vadum Iaboch. " Et tulit eos, & traduxit eos per torrentem, & traduxit omnia sua. " Et remansit Iacob solus, & luctabatur vir cum eo, donec ascendit aurora. " Et vidit quòd non potuisset cum eo: & tetigit in palmam femoris eius, & commota est palma femoris Iacob cùm luctaretur cum eo. " Et ait: Dimitte me. quia ascendit aurora. & dixit ei: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 ׳ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה־שְּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב׃
28 ׳ לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי שָׂרִיתָ עִם־
29 אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים וַתּוּכָל׃ ׳ וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר
הַגִּידָה־נָּא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ
30 אֹתוֹ שָׁם׃ ׳ וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם פְּנִיאֵל כִּי־
רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצֵל נַפְשִׁי׃
31 ׳ וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלֵעַ
32 עַל־יְרֵכוֹ׃ ׳ עַל־כֵּן לֹא־יֹאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד
הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־
יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה׃

לג

1 ׳ וַיִּשָּׂא

יַעֲקֹב עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת
אִישׁ וַיַּחַץ אֶת־הַיְלָדִים עַל־לֵאָה וְעַל־רָחֵל וְעַל
2 שְׁתֵּי הַשִּׁפְחוֹת׃ ׳ וַיָּשֶׂם אֶת־הַשִּׁפְחוֹת וְאֶת־יַלְדֵיהֶן
רִאשֹׁנָה וְאֶת־לֵאָה וְיִלְדֶיהָ אַחֲרֹנִים וְאֶת־רָחֵל וְאֶת־
3 יוֹסֵף אַחֲרֹנִים׃ ׳ וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה
שֶׁבַע פְּעָמִים עַד־גִּשְׁתּוֹ עַד־אָחִיו׃ ׳ וַיָּרָץ עֵשָׂו
4 לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ׃
5 ׳ וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַנָּשִׁים וְאֶת־הַיְלָדִים
וַיֹּאמֶר מִי־אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר־חַנַּן
6 אֱלֹהִים אֶת־עַבְדֶּךָ׃ ׳ וַתִּגַּשְׁנָה הַשִּׁפְחוֹת הֵנָּה וְיַלְדֵיהֶן
7 וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ׃ ׳ וַתִּגַּשׁ גַּם־לֵאָה וְיַלְדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר
נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃ ׳ וַיֹּאמֶר מִי לְךָ כָּל־הַמַּחֲנֶה
8 הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לִמְצֹא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי׃
9 ׳ וַיֹּאמֶר עֵשָׂו יֶשׁ־לִי רָב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר־לָךְ׃
10 ׳ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אַל־נָא אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי־עַל־כֵּן רָאִיתִי כִּרְאֹת פְּנֵי
אֱלֹהִים וְתִרְצֵנִי׃ ׳ קַח־נָא אֶת־בִּרְכָתִי אֲשֶׁר
חֻבָּאר לָךְ כִּי־חַנַּנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ־לִי כֹּל וַיִּפְצַר־
בּוֹ וַיִּקָּח׃

GENESIS. Translat.B.Hieronymi. Iacob.

27 * Ait ergo: Quod est nomẽ tibi? Respondit:
28 Iacob. * At ille: Nequaquã, inquit, Iacob appellabitur nomẽ tuum, sed Israel: quoniam si
contra Deũ fortis fuisti, quanto magis contra
29 homines præualebis? * Interrogauit eũ Iacob:
Dic mihi quo appellaris nomine. Respondit:
Cur quæris nomen meum? & benedixit ei in
30 codẽ loco. * Vocauitq; Iacob nomẽ loci illius,
Phanuel: dicens: Vidi Deum facie ad faciẽ: &
31 salua facta est anima mea. * Ortusq; est ei stati
sol, postquam transgressus est Phanuel. ipse ve
rò claudicabat pede. * Quã ob causam non co
medunt neruũ filij Israel, qui emarcuit in fe
more Iacob, vsq; in præsentem diem, eo quòd
tetigerit neruũ femoris eius, & obstupuerit.

CAP. XXXIII.

1 A Eleuans autem Iacob oculos, vidit veniẽtẽ
Esau, & cũ eo quadringentos viros. Diui-
sitq; filios Lię & Rachel, ambarumq; famula-
2 rum. * Et posuit vtrãq; ancillam & liberos ea-
rum in principio, Liã verò & filios eius in se-
cundo loco, Rachel autem & Ioseph nouissi-
3 mos. * Et ipse progrediens, adorauit prõnus in
terram septies, donec appropinquaret frater
4 eius. * Currens itaque Esau obuiam fratri suo,
amplexatus est eum: stringẽsq; collum eius,
5 & osculans, fleuit. * Leuatisq; oculis, vidit mu-
lieres & paruulos earum: & ait, Quid sibi vo-
lunt isti? & si ad te ptineant? Respõdit: Paru
6 li sunt quos donauit mihi Deus seruo tuo. *Et
B appropinquãtes ancillæ & filij earũ, incuruati
7 sunt. * Accessit quoq; Lia cũ pueris suis; & cũ
similiter adorassent, extremi Ioseph & Rachel
8 adorauerũt. * Dixitq; Esau: Quęnã sunt istę tur
mæ quas obuiã habui? Respondit: Vt inueniẽ
9 gratiã corã dño meo. * At ille ait: Habeo pluri-
10 ma, frater mi. sint tua tibi. * Dixitque Iacob:
Noli ita, obsecro: sed si inueni gratiam in ocu-
lis tuis, accipe munusculum de manibus meis.
Sic enim vidi faciem tuam, quasi viderim vul
11 tum Dei. esto mihi propitius: * Et suscipe be-
nedictionem quam attuli tibi, & quam dona-
uit mihi Deus tribuens omnia. vix fratre com
pellente, suscipiens:

27 * Dixit autem illi: Quod nomen tibi? dixit au-
tem, Iacob. * Dixit autem illi: Non vocabitur
28 vltrà nomen tuum Iacob, sed Israel erit nomen tuũ.
quoniam præualuisti cum Deo, & cum hominibus po
29 tens. * Interrogauit autem Iacob, & dixit: In-
dica mihi nomen tuum. & ait: Quare hoc interro-
gas tu nomen meum? & benedixit ei illic.
30 * Et vocauit nomen loci illius, Facies Dei. vidi
enim Deum facie ad faciem: & salua facta est ani-
ma mea.
31 * Ortus est autem ei sol, quando præteriit facies
Dei. ipse autem claudicabat femore suo.
32 * Propter hoc non comedunt filij Israel neruum
qui emarcuit, qui est super latitudinem femoris, vs-
que ad diem hanc: quia tetigit latitudinem femoris
Iacob nerui, qui emarcuit.

CAP. XXXIII.

1 RElpiciens autem Iacob, vidit: Et ecce Esau fra-
ter eius veniens, & quadringenti viri cum eo.
& diuisit Iacob filios ad Liam, & ad Rachel, &
2 duas ancillas. * Et fecit duas ancillas, & filios
earum in primis, & Liam & filios eius post, Rachel
autem & Ioseph vltimos. * Ipse autem præ-
3 cessit ante eos. & adorauit super terram septies, do-
nec appropinquaret fratri suo. * Et accurrit E-
sau in occursum ei: & amplexatus eum, osculatus
est. & cecidit super collum eius. & fleuerunt am-
4 bo. * Et respiciens Esau, vidit mulieres & pue-
5 ros, & dixit: Quid hæc tibi sunt? & ait: Paru-
li, quibus misertus est Deus serui tui. * Et appro-
pinquauerunt ancillæ & filij earum, et adorauerũt.
6 * Et appropinquauit Lia, & filij eius, & adora-
uerunt. & post hoc appropinquauit Rachel & Io-
7 seph, & adorauerunt. * Et ait: Quid hæc tibi
sunt omnes turmæ istæ, quibus obuiauit? ille autem
dixit, Vt inueniat seruus tuus gratiam coram te, do-
8 mine. * Dixit autem Esau: Sunt mihi multa,
frater. sint tibi tua.
9 * Dixit autem Iacob: Si inueni gratiam coram
10 te, accipe dona per meas manus. propter hoc vidi fa-
ciem tuam, sicut si quis videret faciem Dei. & be-
nedices mihi. * Accipe benedictiones meas, quas
attuli tibi: quia misertus est mei Deus: et sunt mi-
hi omnia. & compulit eum, & accepit.

27 * εἶπε δὲ αὐτῷ, τί ὄνομά σοι, εἶπε δέ, Ιακώβ.
28 * εἶπε δὲ αὐτῷ, οὐ κληθήσεται ἔτι τὸ ὄνομά σου Ιακώβ, ἀλλ' Ισραὴλ ἔσται
τὸ ὄνομά σου. ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ θεοῦ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνα-
29 τός. * ἐπηρώτησε δὲ Ιακώβ, καὶ εἶπεν, ἀνάγγειλόν μοι τὸ ὄνομά σου.
καὶ εἶπεν, ἱνατί τοῦτο ἐρωτᾷς σὺ τὸ ὄνομά μου; καὶ εὐλόγησεν αὐ-
30 τὸν ἐκεῖ. * καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, εἶδον
θεοῦ. εἶδον γὰρ τὸν θεὸν, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, καὶ ἐσώθη ἡ
31 ψυχή μου. * ἀνέτειλε δὲ αὐτῷ ὁ ἥλιος, ἡνίκα παρῆλθε
τὸ εἴδος τοῦ θεοῦ. αὐτὸς δὲ ἐπεκαλεῖτο τῷ μηρῷ αὐτοῦ.
32 * ἕνεκεν τούτου οὐ μὴ φάγωσιν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ τὸ νεῦρον, ὃ
ἐνάρκησεν, ὅ ἐστιν ἐπὶ τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ, ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης ὅτι ἥψατο τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ Ιακὼβ τοῦ νεύρου,
ὃ ἐνάρκησεν.

λγ'.

1 * Ἀναβλέψας δὲ Ιακὼβ, εἶδε· καὶ ἰδοὺ Ησαὺ ὁ ἀδελφὸς αὐ-
τοῦ ἐρχόμενος, καὶ τετρακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ. καὶ διεῖλεν
Ιακὼβ τὰ παιδία ἐπὶ λείαν, καὶ ἐπὶ ραχὴλ, καὶ τὰς δύο παι-
2 δίσκας. * καὶ ἐποίησε τὰς δύο παιδίσκας καὶ τοὺς υἱοὺς
αὐτῶν ἐν πρώτοις, καὶ λείαν, καὶ τὰ παιδία αὐτῆς ὀπίσω· ραχὴλ
δὲ καὶ ἰωσὴφ ἐσχάτους.
3 * αὐτὸς δὲ προῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν. καὶ προσεκύνησεν
ἐπὶ τὴν γῆν ἑπτάκις, ἕως ἐγγίσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
4 * καὶ προσέδραμε Ησαὺ εἰς συνάντησιν αὐτῷ. καὶ περιλα-
βὼν αὐτὸν, ἐφίλησε. καὶ ἔπεσε ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ. καὶ ἔκ-
λαυσαν ἀμφότεροι.
5 * καὶ ἀναβλέψας ὁ Ησαὺ, εἶδε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία.
καὶ εἶπε, τί σοὶ τὰ εἰσί; καὶ εἶπε, τὰ παιδία, οἷς ἠλέησεν ὁ θεὸς
6 τὸν παῖδά σου. * καὶ προσῆλθεν αἱ παιδίσκαι καὶ τὰ
7 τέκνα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν. * καὶ ἤγγισε Λεία, καὶ
τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ προσεκύνησαν. καὶ μετὰ τοῦτο προσῆγγισε
8 ραχὴλ καὶ ἰωσὴφ, καὶ προσεκύνησαν. * καὶ εἶπε, τί σοὶ
τὰ ἐστὶ πᾶσα αἱ παρεμβολαὶ αὗται, αἷς ὑπήντησας; ὁ δὲ
εἶπεν, ἵνα εὕρω χάριν ἐναντίον τοῦ κύριός μου.
9 * εἶπε δὲ Ησαύ, ἔστι μοι πολλὰ ἀδελφέ. ἔστω σοι τὰ σά.
10 * εἶπε δὲ Ιακὼβ, εἰ οὖν χάριν ἐναντίον σου, δέξαι τὰ δῶρα
διὰ τῶν ἐμῶν χειρῶν. ἕνεκεν τούτου εἶδον τὸ πρόσωπόν σου, ὡς ἂν
τις ἴδοι πρόσωπον θεοῦ. καὶ εὐλογήσεις με. * λάβε τὰς εὐ-
λογίας μου, ἃς ἤνεγκά σοι. ὅτι ἠλέησέ με ὁ θεὸς, καὶ ἔστι μοι πάν-
τα. καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν, καὶ ἔλαβε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et dixit ei: Quod est nomen tuum? & ait: Iacob. 28 Et dixit ei: Non dicetur vltrà Iacob nomen tuum, sed Israel: quoniam princeps es tu coram Deo, & cum hominibus præualebis. 29 Et interrogauit eum Iacob, & ait: Indica, obsecro, nomen tuum. & dixit: Ad quid quæ-
ris nomen meum? & benedixit ei ibi. 30 Et vocauit Iacob nomen loci, Peniel: quia vidi angelum Dei facie ad faciem: & salua facta est ani-
ma mea. 31 Et ortus est ei sol quando transiuit Phanuel: & ipse claudicabat super femur suum. 32 Propterea non comedunt fi-
lij Israel neruum qui emarcuit, qui est iuxta palmam femoris, vsque in præsentem diem: eo quòd tetigit in palmam femoris Iacob, in neruo qui e-
marcuit.

CAP. XXXIII.

ET leuauit Iacob oculos suos, & vidit: & ecce Esau veniebat, & cum eo quadringenti viri: & diuisit filios eum Lia, & cum Rachel, & cum duabus concubinis:
2 et posuit concubinas & filios earum in principio: Liamque & filios suos posteriores: Rachel autem & Ioseph nouissimos.
3 Et ipse transiuit ante eos, & adorauit super terram septem vicibus, donec appropinquauit vsque ad fratrem suum.
4 Et cucurrit Esau in occursum eius: & amplexatus est eum, & ruit super collum eius, & osculatus est eum: & fleuerunt. 5 Et leuauit oculos suos, viditque mulieres & filios: & ait: Qui sunt isti tibi? & ait: Filij sunt quos donauit Deus seruo tuo. 6 Et accesserunt concubinæ & filij earum, & adorauerunt.
7 Et accessit etiam Lia & filij sui, & adorauerunt: & postea accessit Ioseph & Rachel, & adorauerunt.
8 Et ait: Ad quid tibi hæc turma quam obuiam habui? & ait: Vt inueniam gratiam in oculis domini mei. 9 Et dixit Esau: Habeo mul-
tum, frater mi: prosit tibi quod tuum est. 10 Et dixit Iacob: Obsecro nunc, si inueni nunc gratiam in oculis tuis, vt suscipias munus meum de manu mea: quia sic vidi faciem tuam, quasi viderim faciem principum: & placuisti mihi. 11 Suscipe, obsecro, munus meum quod oblatum est tibi: quoniam misertus est mihi Deus, & quoniam habeo omnia. & coegit eum, & suscepit.

תרגום אונקלוס

27 וַאֲמַר לֵיהּ מָה שְׁמָךְ וַאֲמַר יַעֲקֹב׃ 28 וַאֲמַר לָא יַעֲקֹב יִתְאֲמַר עוֹד שְׁמָךְ אֶלָּהֵין יִשְׂרָאֵל אֲרֵי רַב אַתְּ קֳדָם יְיָ וְעִם גַּבְרַיָּא וְיָכֵלְתָּא׃
29 וּשְׁאַל יַעֲקֹב וַאֲמַר חֲוִי כְּעַן שְׁמָךְ וַאֲמַר לְמָה דְנַן אַתְּ שָׁאֵל לִשְׁמִי וּבְרִיךְ יְתֵיהּ תַּמָּן׃ 30 וּקְרָא יַעֲקֹב שְׁמָא דַּאֲתַר אָ פְּנִיאֵל אֲרֵי חֲזִיתִי
יְיָ לְקֳבֵל וְאִתְפְּרַקְתִּי נַפְשִׁי׃ 31 וְנָהַר לֵיהּ שִׁמְשָׁא כְּמָא דַּעֲבַר יָת פְּנוּאֵל וְהוּא מְסַחֵל עַל יַרְכֵּיהּ׃ 32 עַל כֵּן לָא אָכְלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
יָת גִּידָא דְנָשְׁיָא דַּעַל פְּתֵי יַרְכָּא עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי קַרִיב בְּפְתֵי יַרְכָּא דְיַעֲקֹב בְּגִידָא דְנָשְׁיָא׃

לג

1 וּזְקַף יַעֲקֹב עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא עֵשָׂו אָתֵי וְעִמֵּיהּ אַרְבַּע מְאָה גַּבְרִין וְיָהֵיב יָת יוֹסֵף עַל רָחֵל וְיָת לֵאָה וְעַל
שְׁפַר קַדְמַיְתָהוֹן וְיָת בִּלְהָה וְיָת זִלְפָּה וְיָהֵיב יָת בִּלְהָה וְיָת זִלְפָּה עַל אֲרַעְיָא שְׁבַע זִמְנִין עַד מִקְרְבֵיהּ עַד אֲחוֹהִי׃ 2 וְהוּא
3 וְרָהִיט עֵשָׂו לְקַדְמוּתֵיהּ וְנַפֵּיק לֵיהּ וּנְפַל עַל צְוָארֵיהּ וְנַשְׁקֵיהּ וּבְכוֹ׃ 4 וּזְקַף עֵינוֹהִי וְחָזָא יָת נְשַׁיָּא וְיָת בְּנַיָּא וַאֲמַר מַן אִלֵּין לָךְ וְיָת יָת עֲבָדָךְ׃ 5 וְקָרִיבַת אַף לֵאָה וּבְנָהָא וְסְגִידוּ וּבָתַר כֵּן קָרִיב יוֹסֵף וְרָחֵל וְסְגִידוּ׃
6 וַאֲמַר לְמַשְׁרְיָתָא דְּנָא דְּחַמְתָּ כֻּלָּא דְּנָא לְמָא וַאֲמַר לְמִשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינֵי רִבּוֹנִי׃ 7 וַאֲמַר עֵשָׂו אִית לִי סַגִּי אָחַי אֶהֱוֵי לָךְ דִּי לָךְ׃
8 וַאֲמַר יַעֲקֹב לָא כְעַן אִם כְּעַן אַשְׁכַּחְתִּי רַחֲמִין בְּעֵינָךְ וְתִקַּבֵּל קֻרְבָּנִי מִן יְדִי אֲרֵי עַל כֵּן חֲזֵיתִינָךְ כְּאִסְתַּכְלוּתָא דְּאַפֵּי רַבְרְבִיָּא וְאַתְרַעֵיתָ לִי׃
9 קַבֵּיל כְּעַן יָת תְּקָרִיבְתִּי דְאִתְכַּנְּשַׁת לָךְ אֲרֵי אִית לִי כּוֹלָא וְאִתְקְפֵיהּ בֵּיהּ וְקַבֵּיל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 ואמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך׃
13 אליו אדני ידע כי־הילדים רכים והצאן והבקר עלות
14 עלי ודפקום יום אחד ומתו כל־הצאן׃ יעבר־נא
אדני לפני עבדו ואני אתהלכה לאטי לרגל
המלאכה אשר־לפני ולרגל הילדים עד אשר־
15 אבא אל־אדני שעירה׃ ויאמר עשו אציגה־נא
עמך מן־העם אשר אתי ויאמר למה־זה אמצא־חן
16 בעיני אדני׃ וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה׃
17 ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת
על־כן קרא שם־המקום סכות׃
18 ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען בבאו
מפדן ארם ויחן את־פני העיר׃ ויקן את־חלקת
19 השדה אשר נטה־שם אהלו מיד בני־חמור אבי שכם
20 במאה קשיטה׃ ויצב־שם מזבח ויקרא־לו
אל אלהי ישראל׃

לד

1 ותצא דינה בת־לאה
אשר ילדה ליעקב לראות בבנות הארץ׃ וירא
2 אתה שכם בן־חמור החוי נשיא הארץ ויקח אתה
3 וישכב אתה ויענה׃ ותדבק נפשו בדינה בת־יעקב
ויאהב את־הנער וידבר על־לב הנער׃ ויאמר שכם
4 אל־חמור אביו לאמר קח־לי את־הילדה הזאת
5 לאשה׃ ויעקב שמע כי טמא את־דינה בתו
ובניו היו את־מקנהו בשדה והחרש יעקב עד־
6 באם׃ ויצא חמור אבי־שכם אל־יעקב לדבר אתו׃
7 ובני יעקב באו מן־השדה כשמעם ויתעצבו
האנשים ויחר להם מאד כי נבלה עשה בישראל
לשכב את־בת־יעקב וכן לא יעשה׃ וידבר חמור
8 אתם לאמר שכם בני חשקה נפשו בבתכם תנו־נא
9 אתה לו לאשה׃ והתחתנו אתנו בנתיכם תתנו־
לנו ואת־בנתינו תקחו לכם׃

12 * Ait: Gradiamur simul, eroque socius itine-
13 neris tui. * Dixitque Iacob: Nosti, domine
C mi, quòd paruulos habeam teneros & oues &
boues fœtas mecum; quas si plus in ambula-
do fecero laborare, morientur vna die cun-
14 cti greges. * Præcedat dominus meus ante
seruum suum, & ego sequar paulatim vesti-
gia eius, sicut videro paruulos meos posse, do-
nec veniam ad dominum meum in Seir.
15 * Respondit Esau: Oro te, vt de populo qui
mecum est, saltem socij remaneant viæ tuæ.
Non est, inquit, necesse: hoc vno tantùm indi
geo, vt inueniam gratiam in conspectu tuo,
16 domine mi. * Reuersus est itaque illo die
17 Esau itinere quo venerat in Seir. * Et Iacob
D venit in Sochot: vbi ædificata domo, & fixis
tentoriis, appellauit nomen loci illius Sochot,
18 id est, tabernacula. * Transiuitque in Salem
vrbem Sichimorum, quæ est in terra Chanaã,
postquàm reuersus est de Mesopotamia Syriæ,
19 & habitauit iuxta oppidum. * Emitque par-
tem agri in qua fixerat tabernacula, à filiis E-
20 mor patris Sichem centum agnis. * Et erecto
ibi altari, inuocauit super illud fortissimum
Deum Israel. CAP. XXXIIII.

1 EGressa est autem Dina filia Liæ, vt videret
mulieres regionis illius. * Quam cùm vi-
A disset Sichem, filius Emor Euæi, princeps ter-
ræ illius, adamauit eam: & rapuit, & dormiuit
3 cum illa, vi opprimens virginem. * Et conglu-
tinata est anima eius cum ea: triste mque deli-
4 uit blanditiis. * Et pergens ad Emor patrem
suũ, Accipe, inquit, mihi puellã hanc coniugẽ.
5 * Quod cũ audisset Iacob, absentib⁹ filiis, & in
pastu pecorũ occupatis, siluit donec rediret.
6 * Egresso autẽ Emor patre Sichẽ vt loqueretur
7 ad Iacob, * Ecce filij eius veniebãt de agro: au-
ditoq; quod acciderat, irati sũt valdè, eo q; fœ
dã rem operatus esset in Israel, & violata filia
8 Iacob, rem illicitam perpetrasset. * Locutus
B est itaque Emor ad eos: Sichem filij mei ad-
hæsit anima filiæ vestræ. date eam illi vxorem.
9 * Et iungamus vicissim connubia. filias ve-
stras tradite nobis, & filias nostras accipite.

12 * Et dixit: Discedentes, gradiamur in rectam. 12
13 * Dixit autem illis: Dominus meus scit, quòd te- 13
neriores pueri, & oues & boues fœtæ sunt apud
me. si ergo vrgeam eos diem vnum, morientur o-
mnia pecora. * Præcedat dominus meus ante ser- 14
uum suum: ego autem fortis ero in via secundum
ocium ambulationis quæ ante me, & secundum pe-
dem puerulorum meorum, donec veniam ad domi-
num meum in Seir.
15 * Dixit autem Esau: Relinquam tecum de popu- 15
lo qui mecum. Ille autem dixit: Ad quid hoc? satis,
quòd inueni gratiam coram te, domine.
16 * Reuersus est autem Esau in die illa in viam suã 16
in Seir. * Et Iacob discedit in tabernacula: & fe- 17
cit sibi domos, & pecoribus suis fecit tabernacula.
propter hoc vocauit nomen loci illius, Tabernacula.
Et venit Jacob in Salem ciuitatem Sicimorum, 18
quæ est in terra Chanaan, quando venit de Meso-
potamia Syriæ: & castrametatus est secundum fa-
ciem ciuitatis. * Et acquisiuit partem agri, vbi 19
statuit ibi tabernaculum suum, ab Hemor patre Sy-
chem, centum agnis. * Et statuit illic altare: & 20
inuocauit Deum Israel. CAP. XXXIIII.

1 EGressa est autem Dina, filia Liæ, quam peperit 1
Iacob, vt cognosceret filias indigenarum.
2 * Et vidit eam Sychem filius Emor Euæus, prin- 2
ceps terræ. & accipiens eam, dormiuit cum illa, &
dumulsauit eam. * Et intendit animæ Dinæ fi- 3
liæ Iacob: & dilexit virginem. & locutus est se-
cundum mentem virginis ei. * Ait autem Sychem 4
ad Emor patrem suum, dicens: Accipe mihi puel-
lam hanc in vxorem. * Iacob autem audiuit quòd 5
polluit Sychem filius Emor Dinam filiam suam. at fi-
lij fuj erant cum pecoribus in agro. tacuit autem Ia-
cob, donec venirent ipsi. * Egressus est autem E- 6
mor pater Sychem ad Iacob, vt loqueretur ei.
* At filij Iacob venerunt de agro. vt autem au- 7
dierunt, cõpuncti sunt viri, & triste fuit illis val-
dè: quia turpe fecit in Jsrael Sychem, dormiens cum
filia Jacob: & non sic erit. * Et locutus est eis E- 8
mor, dicens: Sychem filius meus elegit ex anima fi-
liam vestram. date eam illi vxorem. * Et affini- 9
tatem cõtrahite nobiscum. filias vestras date nobis,
& filias nostras accipite filis vestris.

12 * καὶ εἶπεν, ἀπαέρωμεν, πορευθῶμεν εἰς εὐθεῖαν.
13 * εἶπε δὲ αὐτῷ, ὁ κύριός μου γινώσκει, ὅτι ἁπαλώτερα τὰ
παιδία, καὶ τὰ πρόβατα καὶ οἱ βόες λοχεύουσιν ἐπ' ἐμέ. ἐὰν οὖν
καταδιώξω αὐτοὺς ἡμέραν μίαν, ἀποθανοῦνται πάντα τὰ
14 κτήνη. * προελθέτω ὁ κύριός μου ἔμπροσθεν τοῦ παιδὸς
αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ἐνισχύσω ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ σχολὴν τῆς πορεύσεως
τῆς ἐναντίον μου, καὶ κατὰ πόδα τῶν παιδαρίων μου, ἕως ἔλθω
15 πρὸς τὸν κύριόν μου εἰς σηείρ. * εἶπε δὲ Ησαυ, καταλείψω
μετὰ σοῦ ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ. ὁ δὲ εἶπε, ἵνατί τοῦτο; ἱκανόν,
ὅτι εὗρον χάριν ἐνώπιόν σου κυρίε.
16 * ἀπέστρεψε δὲ Ησαυ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὴν ὁδὸν αὐ-
17 τοῦ εἰς σηείρ. * Ιακωβ ἀπαίρει εἰς σκηνάς· καὶ ἐποίησεν ἑαυ-
τῷ οἰκίας, καὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτοῦ ἐποίησε σκηνάς. διὰ τοῦτο ἐκά-
λεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, σκηναί.
18 * καὶ ἦλθεν ιακωβ εἰς σαλὴμ πόλιν συκήμων, ἥ ἐστιν ἐν γῇ
χαναάν. ὅτε ἦλθεν ἐκ τῆς μεσοποταμίας συρίας. καὶ παρε-
νέβαλεν κατὰ πρόσωπον τῆς πόλεως.
19 * καὶ ἐκτήσατο τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ, οὗ ἔσηπεν ἐκεῖ τὴν
σκηνὴν αὐτοῦ, ἀφ' ἑμὼρ πατρὸς συχέμ, ἑκατὸν ἀμνῶν.
20 * καὶ ἔσηπεν ἐκεῖ θυσιαστήριον· καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν θεὸν
ισραήλ.

λδ'.

1 * Ἐξῆλθε δὲ δῖνα, ἡ θυγάτηρ λείας, ἣν ἔτεκεν τῷ ιακωβ, κα-
τανοῆσαι τὰς θυγατέρας τῶν ἐγχωρίων. * ἰδὼν δὲ αὐτὴν συχεμ
2 ὁ ἐμμὼρ ὁ ευαῖος, ὁ ἄρχων τῆς γῆς, λαβὼν αὐτὴν, κοιμή-
3 θη μετ' αὐτῆς, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτήν. * προσέσχε τῇ ψυχῇ δί-
νας τῆ θυγατρὸς ιακωβ. καὶ ἠλάτησε τὴν παρθένον. καὶ ἐλάλησε
4 κατὰ τὴν διάνοιαν τῆ παρθένε αὐτῆ. * εἶπε δὲ συχεμ πρὸς ἐμμὼρ
τὸν πατέρα αὐτοῦ, λέγων, λάβε μοι τὴν παῖδα ταύτην εἰς γυναῖκα.
5 * ιακωβ δὲ ἤκουσεν, ὅτι ἐμίανε συχεμ ὁ υἱὸς ἐμμὼρ δῖναν τὴν θυ-
γατέρα αὐτοῦ. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν μετὰ τῶν κτηνῶν ἐν τῷ πεδίῳ. πα-
6 ρεσιώπησε δὲ ιακωβ, ἕως ἔλθειν αὐτούς. * ἐξῆλθε δὲ ἐμμὼρ ὁ
7 πατὴρ συχεμ πρὸς ιακωβ, λαλῆσαι αὐτῷ. * οἱ δὲ υἱοὶ ιακωβ
ἦλθον ἐκ τῶν πεδίων. ὡς δὲ ἤκουσαν, καθυβρίσθησαν ἄνδρες, καὶ
λυπηρὸν ἦν αὐτοῖς σφόδρα· ὅτι ἄσχημον ἐποίησεν ἐν ισραὴλ
συχεμ, κοιμηθεὶς μετὰ τῆ θυγατρὸς ιακωβ. καὶ οὐχ οὕτως ἔσται.
8 * καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς ἐμμὼρ, λέγων, συχεμ ὁ υἱός μου
προσείλετο τῇ ψυχῇ τὴν θυγατέρα ὑμῶν· δότε αὐτὴν αὐτῷ
9 γυναῖκα. * καὶ ἐπιγαμβρεύσατε ἡμῖν. τὰς θυγατέρας
ὑμῶν δότε ἡμῖν, καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et dixit: Proficiscere & eamus, & ibo è regione tui. " Et dixit ei: Dominus meus scit quoniam paruuli sunt teneri, & oues & boues lactantes apud me: & si fatigarent eas vno die, morientur omnes oues. " Transeat nunc dominus meus ante seruum suum: & ego ducam paulatim, iuxta gressum familiæ quæ est coram me, & secundum gressum paruulorum, donec veniam ad dominum meum in Seir. " Et dixit Esau: Dimittam nunc tecum de populo qui mecum est. Et dixit: Ad quid? inueniam gratiam in oculis dñi mei. " Et reuersus est Esau in die illa per viam suã in Seir, " Et Iacob profectus est in Sochoth. & ædificauit sibi domum, & pecoribus suis fecit vmbracula. propterea vocatum est nomen loci, Sochoth. " Et venit Iacob sanus in ciuitatem Sichem, quæ est in terra Chanaan, quando veniebat de Mesopotamia Syriæ: & manfit è regione ciuitatis. " Emitque possessionem agri, in quo tetenderat tabernaculum suum de filius Hemor patris Sichem centum agnis. " Et erexit ibi altare, & sacrifi-cauit super illud coram fortissimo Deo Israel. CAP. XXXIIII.

1 ET egressa est Dina filia Liæ, quam pepererat ex Iacob, vt videret filias terræ. * Et vidit eam Sichem filius Hemor Euæi, principis terræ: & tulit eam, dormiuitque cum ea: & oppressit eam. * Et complacuit animæ suæ in Dina filia Iacob: & dilexit puellam: & locutus est consolationes ad cor puellæ. * Et ait Sichem ad Hemor patrem suum, dicens: Accipe mihi puellam hanc in vxorem. * Et Iacob audiuit quòd violata esset Di-na filia sua: & filij sui erant cum pecoribus suis in agro: & siluit Iacob, donec venirent. * Egressusque est Hemor pater Sichem ad Iacob, vt loque-retur cum eo. * Filij autem Iacob venerunt de agro: cumque audissent quod factum fuerat, indignati sunt viri, & irati sunt valdè: quoniam ig-nominia facta esset in Israel, dormiendo cum filia Iacob: & sic non debuerat fieri. * Et locutus est Hemor cum eis, dicens: Animæ Sichem filij mei conglutinauit filia vestra: date, obsecro, eam ipsi in vxorem. * Et iungite connubia nobiscum: filias vestras dabitis nobis, & filias nostras acci-pietis vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 ואתנו תשבו והארץ תהיה לפניכם שבו וסחרוה
11 והאחזו בה: ויאמר שכם אל אביה ואל
אחיה אמצא חן בעיניכם ואשר תאמרו אלי
12 אתן: הרבו עלי מאד מהר ומתן ואתנה
כאשר תאמרו אלי ותנו לי את הנער לאשה:
13 ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו
במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחתם:
14 ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות הדבר הזה
לתת את אחתינו לאיש אשר לו ערלה כי
15 חרפה הוא לנו: אך בזאת נאות לכם
אם תהיו כמנו להמל לכם כל זכר:
16 ונתנו את בנתינו לכם ואת בנתיכם נקח־
לנו וישבנו אתכם והיינו לעם אחד: ואם לא
17 תשמעו אלינו להמול ולקחנו את בתנו והלכנו:
18 ויטבו דבריהם בעיני חמור ובעיני שכם בן
19 חמור: ולא אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ
בבת יעקב והוא נכבד מכל בית אביו: ויבא
20 חמור ושכם בנו אל שער עירם וידברו אל אנשי עירם
21 לאמר: האנשים האלה שלמים הם אתנו וישבו
בארץ וישחרו אתה והארץ הנה רחבת ידים לפניהם
את בנתם נקח להם לנו לנשים ואת בנתינו נתן
22 להם: אך בזאת יאתו לנו האנשים לשבת
אתנו להיות לעם אחד בהמול לנו כל זכר כאשר
23 הם נמלים: מקנהם וקנינם וכל בהמתם הלוא
לנו המה אך נאותה להם וישבו אתנו: וישמעו
24 לנו הם אך נאותה להם וישבו אתנו ויהמלו
אל חמור ואל שכם בנו כל יצאי שער עירו ויכלו
25 כל זכר כל יצאי שער עירו: ויהי ביום השלישי
בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי
אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח
ויהרגו כל זכר:

10 * Et habitate nobiscum. terra in potestate vestra est: exercete, negociamini; & possidete
11 eam. * Sed & Sichem ad patrem & ad fratres eius ait: Inueniam gratiam coram vobis:
12 & quæcunque statueritis, dabo. * Augete dotem, & munera postulate: & libenter tribuam quod petieritis: tãtùm date mihi puellam hanc vxorem.
13 * Responderunt filij Iacob Sichem & patri eius in dolo, fæuientes ob stuprum sororis.
14 * Non possumus facere quod petitis, nec dare sororẽ nostram homini incircunciso, quod illicitum & nefarium est apud nos.
15 * Sed in hoc valebimus fœderari, si volueritis esse similes nostri; & circuncidatur in vo-
16 bis omnis masculini sexus. * Tunc dabimus & accipiemus mutuò filias vestras ac nostras: & habitabimus vobiscum, erimúsq; vnus populus.
17 * Si autem circuncidi nolueritis, tollemus filiam nostram, & recedemus.
18 * Placuit oblatio eorum Emor, & Sichem filio eius.
19 * Nec distulit adolescens, quin statim, C quod petebatur, expleret. Amabat enim puellam valdè: & erat inclytus in omni domo patris sui.
20 * Ingressiq́ue portam vrbis, locuti sunt ad
21 populum: * Viri isti pacifici sunt, & volunt habitare nobiscum. Negocientur in terra, & exerceant eam, quæ spaciosa & lata, cultoribus indiget. filias eorum accipiemus vxores, & nostras illis dabimus.
22 * Vnum est quo differtur tantum bonum, Si circuncidamus masculos nostros ritum gen-
23 tis imitantes: * Et substantia eorum, & pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt. Tantum in hoc acquiescamus: & habitantes simul, vnum efficiamus populum.
24 * Assensiq́ue sunt omnes, circuncisis cunctis
25 maribus. * Et ecce die tertio, quando grauissimus vulnerum dolor est, arreptis duo filij Iacob Simeon & Leui fratres Dinæ gladiis, ingressi sunt vrbem confidenter, interfectíque D omnibus masculis:

10 * Et inter nos habitate. & terra ecce lata coram vobis: habitate, & negociamini in ea, & acquirite
11 eam. * Dixit autem Sychem ad patrem eius, & ad fratres eius, dicens: Inueniam gratiam coram vobis: & quodcunque dixeritis, dabimus.
12 * Implete dotem valdè, & dabo sicut dixeritis mihi: & dabitis mihi puellam hanc in vxorem.
13 * Responderunt autem filij Iacob Sychem & E-
mor patri suo cum dolo: & locuti sunt eis, quia polluerant Dinam sororem suam.
14 * Et dixerunt eis Symeon & Leui fratres Dinæ: Non poterimus facere verbum hoc, dare sororem nostram homini habenti præputium: est enim opprobrium nobis.
15 * Solum in hoc assimilabimur vobis, & habitabimus inter vos, si fueritis sicut nos & vos, in circuncidendo vestrum omne masculinum.
16 * Et dabimus filias nostras vobis, & de filiabus vestris accipiemus nobis: & habitabimus apud vos, & erimus genus vnum.
17 * Si autem non audieritis nos, & circumcisi fueritis, accipientes filiam nostrã, abibimus.
18 * Et placuerunt verba coram Emor, & coram
19 Sychem filio Emor. * Et non tardauit iuuenis facere verbum hoc. incubuerat enim filiæ Iacob. ipse autem erat glorioſissimus omnium qui in domo patris sui.
20 * Venit autem Emor & Sychem filius e-
ius ad portam ciuitatis eorum, & locuti sunt ad viros ciuitatis eorum, dicentes:
21 * Homines isti pacifici sunt: nobiscum habitent super terram, & negocientur in ea. at terra ecce lata coram eis. filias eorum accipiemus nobis vxores, & filias nostras dabimus eis.
22 * Solum in hoc assimilabuntur nobis homines isti vt habitent nobiscum, vt sit populus vnus, in circuncidendo nostrum omne masculinum, sicut & ipsi circuncisi sunt.
23 * Et pecora eorum, & quadrupedia eorum, & omnis substantis non nostra erunt? solum in hoc assimilemur eis: & habitabunt nobiscum.
24 * Et audierunt Emor & Sychem filium eius om-
nes exeuntes portam ciuitatis eorum: et circuncisi sunt carnẽ præputij eorum omne masculum.
25 * Factũ est autẽ in die tertio, quãdo erat in dolore, accipiẽtes duo filij Iacob Symeon & Leui fratres Dinæ, vnusquisque gladium suum, ingressi sunt in ciuitatẽ confidenter, & interfecerunt omne masculinum.

10 * καὶ ὐμεῖς καθοικεῖτε. καὶ ἡ γῆ ἰδοὺ πλατεῖα ἐναντίον
ὑμῶν, καθοικεῖτε, & ἐμπορεύεσθε ἐν αὐτῇ, & κλᾶσθε ἐν αὐτῇ.
11 * εἶπε δὲ συχεμ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, & πρὸς σὺν ἀδελ-
φοὺς αὐτῆς, λέγων, εὕρημι χάριν ἐναντίον ὑμῶν. καὶ ὃ ἂν εἴ-
12 πητε, δώσομεν. * πληθύνατε τὸν φόρτον σφόδρα, & δώ-
σω καθὼ ἂν εἴπητέ μοι, καὶ δότε μοι τὸν παῖδα ταύτην εἰς
13 γυναῖκα. * ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ υἱοὶ ιακὼβ τῷ συχεμ καὶ
ἐμμὼρ τῷ πατρὶ αὐτοῦ δόλου· καὶ ἐλάλησαν αὐτοῖς, ὅτι ἐ-
14 μίαναν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν. * καὶ εἶπον αὐτοῖς
συμεὼν καὶ λευὶ οἱ ἀδελφοὶ δίνας, οὐ δυνησόμεθα ποιῆσαι
τὸ ῥῆμα ἔτο, δοῦναι τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ἀνδρὶ ᾧ ἔχοντι
15 ἀκροβυστίαν, ἔστι γὰρ ὄνειδος ἡμῖν. * μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιω-
θησόμεθα ὑμῖν, & οἰκήσομεν ἐν ὑμῖν, ἐὰν γένησθε ὡς ἡμεῖς &
ὑμεῖς, ἐν τῷ περιτμηθῆναι ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν.
16 * & δώσομεν τὰς θυγατέρας ἡμῶν ὑμῖν, & λσόμε-
θα τῶν θυγατέρων ὑμῶν ληψόμεθα ἡμῖν, & οἰκήσομεν παρ' ὑμῖν, & ἐσό-
17 μεθα γένος ἕν. * ἐὰν δὲ μὴ εἰσακούσητε ἡμῶν, καὶ περι-
τέμνησθε, λαβόντες τὴν θυγατέρα ἡμῶν, πορευσόμεθα.
18 * & ἤρεσαν οἱ λόγοι ἐναντίον ἐμμὼρ, καὶ ἐναντίον συχεμ,
19 & υἱοῦ ἐμμώρ. * & οὐκ ἐχρόνισεν ὁ νεανίσκος ποιῆσαι τὸ
ῥῆμα ἔτο, ἐνέκειτο γὰρ τῇ θυγατρὶ ιακώβ. αὐτὸς δὲ ἦν ἐνδοξότατος
20 πάντων ἐν τῷ οἴκῳ & πατρὸς αὐτοῦ. * ἦλθε δὲ ἐμμὼρ &
συχεμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν πύλην τ πόλεως αὐτῶν, & ἐλάλη-
21 σαν πρὸς τοὺς ἄνδρας τ πόλεως αὐτῶν, λέγοντες· * οἱ ἄνθρωποι
οὗτοι εἰρηνικοί εἰσι μεθ' ἡμῶν οἰκείτωσαν δὴ τ γῆς, & ἐμπορεύ-
σθωσαν ἐν αὐτῇ. ἡ δὲ γῆ ἰδοὺ πλατεῖα ἐναντίον αὐτῶν. τὰς θυ-
γατέρας αὐτῶν λησόμεθα ἡμῖν γυναῖκας, & τὰς θυγατέρας
22 ἡμῶν δώσομεν αὐτοῖς. * μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθήσον) ἡμῖν οἱ ἄν-
θρωποι οὗτοι & οἰκεῖν μεθ' ἡμῶν, ὥστε εἶναι λαὸν ἕνα, ἐν τῷ περι-
τέμνεσθαι ἡμῶν πᾶν ἀρσενικὸν, καθὰ καὶ αὐτοὶ περιτέτμηνται.
23 * & τὰ κτήνη αὐτῶν & τὰ τετράποδα αὐτῶν, & πάντα τὰ ὑπάρ-
χοντα αὐτῶν ἡμῶν ἔσται; μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς & οἰ-
24 κήσουσι μεθ' ἡμῶν. * & εἰσήκουσαν ἐμμὼρ & συχεμ υἱὸς αὐ-
τοῦ πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι τὴν πύλην τ πόλεως αὐτῶν.
καὶ περιετέμοντο τὸν σάρκα τ ἀκροβυστίας αὐτῶν πᾶν ἄρσεν.
25 * ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ὅτε ἦσαν ἐν τῷ πόνῳ, λα-
βόντες οἱ δύο υἱοὶ ιακὼβ συμεὼν καὶ λευὶ, οἱ ἀδελφοὶ δί-
νας, ἕκας & τὴν μάχαιραν αὐτῶν, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν
ἀσφαλῶς, καὶ ἀπέκτειναν πᾶν ἀρσενικόν.

תרגום אונקלוס

10 וְעַמְנָא תֵּיתְבוּן וְאַרְעָא תֶּהֱא קֳדָמֵיכוֹן תֵּיבוּ וְעֲבִידוּ בָּהּ מְחוֹרְתָא וְאַחְסִינוּ בָּהּ׃
11 בְּעֵינֵיכוֹן יְהֵי סְתָם וְיָהֵב לִי אֵתֵן׃ 12 אַסְגוֹ עֲלַי לְחֵדָא מוֹהָרִין וּסְתָנִין וְאֵתֵן כְּמָה דְתֵימְרוּן לִי וְיָהֵב לִי יָת עֲלֵימְתָא לְאִיתּוּ׃
12 בְּנֵי יַעֲקֹב יָת שְׁכֶם וְיָת חֲמוֹר אֲבוּהִי בְּחֶכְמְתָא וּמַלִּילוּ דְסָאִיב יָת דִּינָה אֲחְתְּהוֹן׃ 14 וַאֲמָרוּ לְהוֹן לָא נֵיכֵל לְמֶעְבַּד פִּתְגָמָא הָדֵין לְמִיתֵּן
13 יָת אֲחָתָנָא לְגַבַּר דְּלֵיהּ עָרְלָתָא אֲרֵי חִסּוּרָא הִיא לָנָא׃ 15 בְּרַם בְּדָא נִתְפַּס לְכוֹן אִם תְּהוֹן כְּוָתָנָא לְמִגְזַר לְכוֹן כָּל דְּכוּרָא׃
14 וְנִתֵּן יָת בְּנָתָנָא לְכוֹן וְיָת בְּנָתֵיכוֹן נִסַב לָנָא וְנֵיתֵב עִמְכוֹן וְנֶהֱוֵי לְעַמָּא חַד׃
15 וְאִם לָא תְּקַבְּלוּן מִנָּנָא לְמִגְזַר יִתְגְּזַר כָּל דְּכוּרָא׃ 17 וְאִם לָא תְּקַבְּלוּן מִנָּנָא לְמִגְזַר יִתְגְּזַר כָּל דְּכוּרָא׃
16 וְנֵיתֵב יָת בְּנָתָנָא וְנֵיכֵל יָת בְּנָתְהוֹן לָנָא וְנֵיתֵב כְּוָתְכוֹן נִסַב לָנָא וְנֶהֱוֵי לְעַם חַד׃ 18 וְשַׁפִּירוּ פִּתְגָמַיהוֹן בְּעֵינֵי חֲמוֹר וּבְעֵינֵי שְׁכֶם בַּר חֲמוֹר׃
17 וְלָא אוֹחַר עֲלֵימָא לְמֶעְבַּד פִּתְגָמָא אֲרֵי יְקִיר בְּכָל בֵּית אֲבוּהִי׃ 19 וְאָתָא חֲמוֹר וּשְׁכֶם בְּרֵיהּ לִתְרַע קִרְיָתְהוֹן וְמַלִּילוּ עִם אֱנָשֵׁי קִרְיָתְהוֹן לְמֵימַר׃
18 גְּבַרַיָּא שְׁלֵמִין אִינוּן עִמָּנָא וְיֵיתְבוּן בְּאַרְעָא וְיִתְּגְרוּן בָּהּ וְאַרְעָא הָא פְּתִיחָא יְדַיִן קֳדָמֵיהוֹן יָת בְּנָתְהוֹן נְסַב לָנָא לְנִשְׁיָן וְיָת בְּנָתָנָא נִתֵּן
19 לְהוֹן׃ 22 בְּרַם בְּדָא יִשְׁתַּפְּנוּן לָנָא לְמֶהֱוֵי לְעַמָּא חַד בְּמִגְזַר לָנָא כָּל דְּכוּרָא כְּמָא דְאִינוּן מִגְזְרִין׃
20 קִנְיָנֵיהוֹן וְכָל בְּעִירֵיהוֹן הֲלֵא דִּלְנָא אִינוּן בְּרַם בְּדָא נִשְׁתַּפְּנוּן לָנָא וְנֵיתֵב עִמָּנָא׃
21 וְקַבִּילוּ מִן חֲמוֹר וּמִן שְׁכֶם בְּרֵיהּ כָּל נָפְקֵי תְּרַע קִרְיָתֵיהּ וְסַגִּידוּ כָּל דְּכוּרָא כְּמָא דְאִינוּן מִגְזְרִין׃
22 שְׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה גְּבַר חַרְבֵּיהּ וְעָלוֹ עַל קִרְיָתָא דַיְתָבָא לְרוּחֲצָן וּקְטִילוּ כָּל דְּכוּרָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 ואת חמור ואת שכם בנו חרגו לפי חרב
ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו: 27 בני יעקב
באו על החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחותם:
28 את צאנם ואת בקרם ואת חמריהם ואת
אשר בעיר ואת אשר בשדה לקחו: 29 ואת
כל חילם ואת כל טפם ואת נשיהם שבו ויבזו
ואת כל אשר בבית: 30 ויאמר יעקב אל שמעון
ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ
בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני
ונשמדתי אני וביתי: 31 ויאמרו הכזונה יעשה
את אחותנו:
לה
1 ויאמר אלהים אל
יעקב קום עלה בית אל ושב שם ועשה שם
מזבח לאל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך:
2 ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו
את אלהי הנכר אשר בתככם והטהרו והחליפו
שמלתיכם: 3 ונקומה ונעלה בית אל ואעשה
שם מזבח לאל הענה אתי ביום צרתי ויהי עמדי
בדרך אשר הלכתי: 4 ויתנו אל יעקב את כל אלהי
הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר באזניהם
טמן אתם יעקב תחת האלה אשר עם שכם:
5 ויסעו ויהי חתת אלהים על הערים אשר
סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב: 6 ויבא
יעקב לוז אשר בארץ כנען הוא בית אל הוא
וכל העם אשר עמו: 7 ויבן שם מזבח ויקרא
למקום אל בית אל כי שם נגלו אליו האלהים
בברחו מפני אחיו: 8 ותמת דברה מינקת רבקה
ותקבר מתחת לבית אל תחת האלון ויקרא שמו אלון
בכות: 9 וירא אלהים אל יעקב עוד
בבאו מפדן ארם ויברך אתו:

GENESIS. Translat.B.Hierony. Iacob.

26 *Emor & Sichem pariter necauerunt, tollentes Dinam de domo Sichem sororem suam.
27 *Quibus egressis, irruerunt super occisos ceteri filij Iacob, & depopulati sunt vrbem in vltionem stupri: 28 *Oues eorum, & armenta, & asinos, cuncta que vastantes quæ in domibus & in agris erant. 29 *Paruulos quoque eorum, & vxores duxerunt captiuas. 30 *Quibus perpetratis audacter Iacob dixit ad Symeon & Leui: Turbastis me, & odiosum fecistis me Chananæis & Pherezæis, habitatoribus terræ huius. Nos pauci sumus: illi congregati, percutient me, & delebor ego & domus mea. 31 *Respondérunt: Nunquid vt scorto abuti debuere sorore nostra?

CAP. XXXV.

1 INterea locutus est Deus ad Iacob: Surge, & ascéde Bethel, & habita ibi. Fácq; altare Deo qui apparuit tibi, quando fugiebas Esau fratrem tuum. 2 *Iacob verò conuocata omni domo sua, ait: Abiicite deos alienos qui in medio vestri sunt: & mundamini, ac mutate vestimenta vestra. 3 *Surgite, & ascendamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Deo, qui exaudiuit me in die tribulationis meæ; & socius fuit itineris 4 mei. *Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant, & inaures quæ erant in auribus eorum. at ille infodit eas subter terebinthum, quæ est post vrbem Sichem. 5 *Cúmque profecti essent, terror Dei inuasit omnes per circuitum ciuitates; & non sunt ausi persequi 6 recedentes. *Venit igitur Iacob Luzam, quæ est in terra Chanaan, cognomento Bethel, ipse & omnis populus cum eo.
7 *Ædificauitque ibi altare: & appellauit nomen loci illius, Domus Dei. Ibi enim apparuit ei Deus, cùm fugeret fratrem suum.
8 *Eodem autem tempore mortua est Debora, nutrix Rebeccæ: & sepulta est ad radices Bethel, subter quercum. vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus.
9 *Apparuit autem iterum Deus Iacob, postquàm reuersus est de Mesopotamia Syriæ: benedixitque ei.

Interp.ex Græc.lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. ρθερμήνευσις τῶν ο' 119

26 *Et Emor & Sichem filium eius occiderunt in ore gladij: & tulerunt Dinam de domo Sichem, & egressi sunt. 27 *At filij Iacob ingressi sunt super vulneratos, & diripuerunt ciuitatem, in qua polluerunt Dinam sororem suam. 28 *Et oues eorum, & boues eorum, & asinos eorum, quæcunque erant in vrbe, & quæcunque erant in agro, tulerunt: 29 *Et omnia corpora eorum, & omnem supellectilem eorum, & vxores eorum captiuauerunt; et diripuerunt quæcunque erant in ciuitate, & quæcunque erant in domibus. 30 *Dixit autem Iacob Symeon & Leui: Odiosum me fecistis, ita vt malus ego sim omnibus habitantibus terram, inque Chananæis & in Pherezæis. ego autem pauci sumus sum in numero: & congregati super me, percutient me: & delebor ego & domus mea. 31 *Illi autem dixerunt: Sed sicut scorto vtentur sorore nostra?

CAP. XXXV.

1 DIxit autem Deus ad Iacob: Surgens, ascende in locum Bethel, & habita ibi: & fac ibi altare Deo qui apparuit tibi, cùm fugeres à facie Esau fratris tui. 2 *Dixit autem Iacob domui suæ, & omnibus qui cum eo: Tollite deos alienos de medio vestrum, & mundamini, & mutate vestimenta vestra. 3 *Et surgentes, ascendamus in Bethel; & faciamus ibi altare Deo, qui exauduit me in die tribulationis: qui fuit mecum, & saluauit me in via, qua ambulaui. 4 *Et dederunt Iacob deos alienos, qui erant in manibus eorum, & inaures quæ in auribus eorum. & abscondit ea Iacob sub terebintho quæ in Sicimis. & perdidit ea, vsque in hodiernum diem. 5 *Et profectus est Israel de Sicimis: & factus est timor Dei super ciuitates quæ in circuitu eorum: & non persecuti sunt post filios Israel. 6 *Venit autem Iacob in Luza, in terra Chanaã, quæ est Bethel, ipse & omnis populus qui erat cum eo. 7 *Et ædificauit ibi altare: & vocauit nomen loci, Bethel: illic enim apparuit ei Deus, cùm fugeret ipse à facie Esau fratris sui. 8 *Mortua est autem Debora nutrix Rebeccæ, & sepulta est inferius Bethel sub quercu: & vocauit Iacob nomen eius, Quercus fletus. 9 *Apparuit autem Deus Iacob adhuc in Luza, quando venit de Mesopotamia Syriæ. & benedixit ei Deus.

26 *τὸν τε Ἐμμὼρ & συχεμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν στόματι μαχαίρας. & ἔλαβον τὴν δῖναν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ συχεμ, 27 καὶ ἐξῆλθον. *ὁ δὲ υἱοὶ ἰακὼβ εἰσῆλθον ἐπὶ τοὺς τραυματίας, καὶ διήρπασαν τὴν πόλιν, ἐν ᾗ ἐμίανάν τὴν 28 ἀδελφὴν αὐτῶν. *καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν, & τοὺς βόας αὐτῶν, καὶ τοὺς ὄνους αὐτῶν, ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅσα ἦν ἐν 29 τῷ πεδίῳ, ἔλαβον. *καὶ πάντα τὰ σώματα αὐτῶν, & πάντα τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἠχμαλώτευσαν. & διήρπασαν ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει, & ὅσα ἦν ἐν ταῖς 30 οἰκίαις. *εἶπε δὲ ἰακὼβ συμεὼν & λευι, μισητόν με πεποιήκατε, ὥς τε πονηρόν με εἶναι πᾶσι τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν, ἔν τε τοῖς χαναναίοις, & ἐν τοῖς φερεζαίοις. ἐγὼ δὲ ὀλιγοστός εἰμι ἐν ἀριθμῷ. & συναχθέντες ἐπ' ἐμέ, συγκόψουσί με, καὶ ἐκ 31 τελεισθήσομαι ἐγώ, & ὁ οἶκός μου. *ὁ δὲ εἶπον, ἀλλ' ὡσεὶ πόρνῃ χρήσονται τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν. λέ.

1 *Εἶπε δὲ ὁ θεὸς πρὸς ἰακώβ, ἀναστὰς, ἀνάβηθι εἰς τὸν τόπον βαιθήλ. & οἴκει ἐκεῖ, & ποίησον ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ θεῷ τῷ ὀφθέντί σοι, ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν σὸν πρόσωπον ἠσαῦ τοῦ ἀ- 2 δελφοῦ σου. *εἶπε δὲ ἰακὼβ, τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ, ἄρατε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου ὑμῶν, καὶ καθαρίσθητε, & ἀλλάξατε τὰς στολὰς ὑμῶν. 3 *καὶ ἀναστάντες ἀναβῶμεν εἰς βαιθήλ, & ποιήσωμεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ θεῷ, τῷ ἐπακούσαντί μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὃς ἦν μετ' ἐμοῦ, & διέσωσέ με ἐν τῇ ὁδῷ, ᾗ ἐπορευόμην. 4 *& ἔδωκαν τῷ ἰακὼβ τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἐνώπια τὰ ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτῶν. καὶ κατέκρυψεν αὐτὰ ἰακὼβ ὑπὸ τὴν τερέβινθον τὴν ἐν σικίμοις. & ἀπώλεσεν αὐτὰ, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.
5 *καὶ ἐξῆρεν ἰσραὴλ ἐκ σικίμων. & ἐγένετο φόβος θεοῦ ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ αὐτῶν. καὶ οὐ κατεδίωξαν ὀπίσω τῶν 6 υἱῶν ἰσραήλ. *ἦλθε δὲ ἰακὼβ εἰς λοὺζα ἐν γῇ χαναὰν, ἥ ἐστι βαιθήλ, αὐτὸς & πᾶς ὁ λαὸς ὃς ἦν μετ' αὐτοῦ. *καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον, & ἐπάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, βαιθὴλ ὅτι ἐκεῖ ἐφάνη αὐτῷ ὁ θεὸς, ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. *ἀτέθανε δὲ δεβόρρα ἡ τροφὸς ῥεβέκκας, καὶ ἐτάφη κατώτερον βαιθὴλ ὑπὸ τὴν βάλανον, καὶ ἐπάλεσεν ἰακὼβ τὸ ὄνομα αὐτῆς βάλανον πένθους. *ὤφθη δὲ ὁ θεὸς ἰακὼβ ἐπὶ λοὺζᾳ, ὅτε παρεγένετο ἐκ μεσοποταμίας συρίας. & εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Hemor quoque & Sichem filium eius occiderunt in ore gladij: & tulerunt Dinam de domo Sichem, & egressi sunt. 27 Filij autem Iacob ingressi sunt ad spolium interfectorum: & deprædati sunt vrbem, eo quòd violauerunt sororem suam. 28 Oues eorum, & boues, & asinos eorum, & omnia quæ erant in ciuitate & in agro deprædati sunt. 29 Et omnem supellectilem eorum, & omnes paruulos suos, & omnes mulieres eorum captiuauerunt, atque deprædati sunt omnia quæ erant in domibus. 30 Et dixit Iacob ad Simeon & Leui: Conturbastis me, vt ponereris inimicitiam inter me & Chananæum, & Pherezæum habitatores terræ. Ego autem habeo populum paucum: & congregabuntur contra me, & percutient me; & peribo ego & viri domus meæ. 31 Et dixerunt: Nunquid sicut cum meretrice fieri debuit cum sorore nostra?

CAP. XXXV.

ET dixit Deus ad Iacob: Surge, ascende in Bethel, & habita ibi: & fac ibi altare Deo qui apparuit tibi, quando fugiebas à facie Esau fratris tui. 2 Et dixit Iacob viris domus suæ, & omnibus qui secum erant: Auferte idola populorum quæ sunt in medio vestri. & mundamini, & mutate vestimenta vestra. 3 Et surgamus, & ascendamus in Bethel, & faciam ibi altare Deo, qui susceperit orationem meam in tempore tribulationis meæ: & fuit verbum eius in adutorium meum in via qua ambulaui. 4 Et dederunt Iacob omnia idola populorum quæ erant in manibus suis, & inaures quæ erant in auribus suis. Et abscondit eas Iacob sub quercu, quæ est iuxta Sichem. 5 Profectíque sunt, & fuit terror à facie Dei super omnes populos qui erant in ciuitatibus per circuitum eorum; & non sunt secuti post filios Iacob. 6 Et venit Iacob in Luzam, quæ est in terra Chanaan: ipsa est Bethel, ipse & omnis populus qui cum eo erat. 7 Et ædificauit ibi altare: & appellauit locum Deus Bethel: quoniam ibi apparuit ei angelus Dei, quando fugiebat à facie fratris sui. 8 Et mortua est Debbora nutrix Rebeccæ, & sepulta est subtus Bethel in planicie vallis. & vocauit nomen eius, Vallis planctus. 9 Et apparuit Deus iterum Iacob, quando veniebat de Mesopotamia Syriæ. & benedixit ei.

תרגום אונקלוס

26 וית חמור ויית שכם בריה קטלו לפתגם חרב ודברו ית דינה מבית שכם ונפקו: 27 בני יעקב עלו לחללא קטילייא ובזו
קרתא דשאיבו אחתהון: 28 ית עאנהון וית תורהון וית חמריהון וית די בקרתא וית די בחקלא בזו:
29 וית כל פלהיהון וית נשיהון שבו ובזו וית כל די בביתא:
30 ואמר יעקב לשמעון ולליו עכרתון ית למהוי דבבו ביני ובין יתבי ארעא
בכנענאי ופרזאי ואנא עם דמנין ויתכנשון עלי ויסחפוני ואשתצי אנא ואנש ביתי:
31 ואמרו הכנבקה נרא יעבד ית
אחתנא:
לה
1 ואמר יי ליעקב קום סק לבית אל ויתיב תמן ועביד תמן
מדבחא לאלהא דאתגלי לך כמעברך מן קדם עשו אחוך:
2 ואמר יעקב לאנש ביתיה ולכל דעמיה אעדו ית טעוות עממיא דביניכון
ואדכו ושנו מסאניכון: 3 ונקום ונסק לבית אל ואעבד תמן מדבחא לאלהא דקביל צלותי בעידן עקתי והוה מימריה בסעדי
ואזל בארחא דאהלית: 4 ויהבו ליעקב ית כל טעוות עממיא די בידיהון וית קדשיא די באודנתהון ומטמר יעקב תחות בוטמא דעם
שכם: 5 ונטלו והוה דחלא מן קדם יי על עממיא די בקרוי סחרניהון ולא רדפו בתר בני יעקב:
6 ואתא יעקב לוז דבית אל הוא דבארעא דכנען הוא ואנש כל עמיה עמיה: 7 ובנא תמן מדבחא והוא קרא לאתרא אל בית אל ארי תמן אתגלי ליה מלאכא דיי כמערקיה
מן קדם אחוהי: 8 ומיתת דבורה מיניקתא דרבקה ואתקברת מלרע לבית אל בשפולי מישרא והוא קרא שמיה מישר
בכותא:
9 ואתגלי יי ליעקב עוד במיתותיה מפדן ארם ובריך יתיה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא־יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד
יַעֲקֹב כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
11 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שַׁדַּי פְּרֵה
וְרֵבֵה גּוֹי וּקְהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָּ וּמְלָכִים מֵחֲלָצֶיךָ יֵצֵאוּ׃
12 * וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לְךָ
אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת־הָאָרֶץ׃ * וַיַּעַל
13 מֵעָלָיו אֱלֹהִים בִּמְקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ׃ * וַיִּצֵּב יַעֲקֹב
מַצֵּבָה בִּמְקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ מַצֶּבֶת אֶבֶן וַיַּסֵּךְ
15 עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק עָלֶיהָ שָׁמֶן׃ * וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת־שֵׁם
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ שָׁם אֱלֹהִים בֵּית־אֵל׃
16 * וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל וַיְהִי־עוֹד כִּבְרַת־הָאָרֶץ לָבוֹא
אֶפְרָתָה וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ׃ * וַיְהִי בְּהַקְשֹׁתָהּ
17 בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמְיַלֶּדֶת אַל־תִּירְאִי כִּי־גַם־זֶה לָךְ
18 בֵּן׃ * וַיְהִי בְּצֵאת נַפְשָׁהּ כִּי מֵתָה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן־
אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בִנְיָמִין׃ * וַתָּמָת רָחֵל וַתִּקָּבֵר
20 בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הִוא בֵּית לָחֶם׃ * וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מַצֵּבָה
עַל־קְבֻרָתָהּ הִוא מַצֶּבֶת קְבֻרַת רָחֵל עַד־הַיּוֹם׃
21 * וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וַיֵּט אָהֳלָה מִמִּגְדַּל עֵדֶר׃
22 * וַיְהִי בִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ הַהִוא וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב
אֶת־בִּלְהָה פִּילֶגֶשׁ אָבִיו וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל
וַיִּהְיוּ בְנֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר׃
23 * בְּנֵי לֵאָה בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה
24 וְיִשָּׂשכָר וּזְבוּלֻן׃ * בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃ * וּבְנֵי
25 בִלְהָה שִׁפְחַת רָחֵל דָּן וְנַפְתָּלִי׃ * וּבְנֵי זִלְפָּה שִׁפְחַת
26 לֵאָה גָּד וְאָשֵׁר אֵלֶּה בְנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יֻלַּד־לוֹ בְּפַדַּן אֲרָם׃
27 * וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו מַמְרֵא קִרְיַת הָאַרְבַּע
28 הִוא חֶבְרוֹן אֲשֶׁר־גָּר־שָׁם אַבְרָהָם וְיִצְחָק׃ * וַיִּהְיוּ
29 יְמֵי יִצְחָק מְאַת שָׁנָה וּשְׁמֹנִים שָׁנָה׃ * וַיִּגְוַע יִצְחָק
וַיָּמָת וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו זָקֵן וְשָׂבַע יָמִים וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עֵשָׂו
וְיַעֲקֹב בָּנָיו׃

GENESIS. Translat.B.Hierony. *Jacob.*

10 * Dicens: Non vocaberis vltrà Iacob: sed
Israel erit nomen tuum. & appellauit eum Is-
11 rael. * Dixitque ei: Ego Deus omnipo-
tens: Crefce & multiplicare: gentes & popu-
li nationum ex te erunt. reges de lumbis tuis
egredientur.
12 * Terramque quam dedi Abraam & Isaac,
dabo tibi, & femini tuo post te.
13 * Et recessit ab eo.
14 * Ille verò erexit titulum lapideum, in lo-
C co quo locutus fuerat ei Deus, libans super
eum libamina, & effundens oleum.
15 * Vocánsque nomen loci illius, Bethel.
16 * Egressus autem indè, venit verno tempo
re ad terram quæ ducit Effratam. In qua cùm
17 parturiret Rachel, * Ob difficultatem par-
tus periclitari cœpit. Dixitque ei obstetrix:
Noli timere, quia & hunc habebis filium.
18 * Egrediente autem anima præ dolore, &
imminente iam morte, vocauit nomẽ filij sui
Bennoni, id est, filius doloris mei. pater verò
appellauit eum Beniamin, id est, filius dextræ.
19 * Mortua est ergo Rachel, & sepulta est in
via quæ ducit Effratam: hæc est Bethleem.
20 * Erexitque Iacob titulum super sepulchrũ
D eius. Hic est titulus monumenti Rachel vsq;
21 in præsentem diem. * Egressus indè, fixit
22 tabernaculum trans turrem gregis. * Cùm-
que habitaret in illa regione, abiit Ruben, &
dormiuit cũ Bala concubina patris sui. Quod
illum minimè latuit. Erant autem filij Iacob
23 duodecim. * Filij Liæ, primogenitus Rubẽ, &
Symeon, & Leui, Iudas, & Isachar, & Zabulo.
24 * Filij Rachel, Ioseph & Beniamin.
25 * Filij Balæ ancillæ Rachelis, Dã & Neptali.
26 * Filij Zelphæ ancillæ Liæ, Gad & Aser. hi
sunt filij Iacob, qui nati sunt ei in Mesopota-
27 mia Syriæ. * Venit etiam ad Isaac patrem suum
in Mabre ciuitatem Arbee, hęc est Hebron, in
28 qua peregrinatus est Abraam & Isaac. * Et cõ-
pleti sunt dies Isaac cẽtum octoginta annorũ.
29 * Consumptusq; ætate mortuus est: & appo-
situs est populo suo senex & plenus dierum, &
sepelierunt eum Esau & Iacob filij sui.

תרגום אונקלוס

10 וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ שְׁמָךְ יַעֲקֹב לָא יִתְקְרֵי שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב וְקָרָא יְיָ שְׁמֵיהּ יִשְׂרָאֵל׃
11 וַאֲמַר לֵיהּ אֲנָא אֵל שַׁדָּי פְּרִי וּסְגִי דְּמִנָּךְ יְהוֹן מִינִין וְכַלְכִין שַׁלִּיטִין בְּעַמְמַיָּא מִנָּךְ יִפְּקוּן׃
12 וְיָת אַרְעָא דְיָהֲבִית לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק לָךְ אֶתְּנִנַּהּ וּלְבַתְרָךְ אֶתֵּן יָת אַרְעָא׃
13 וְיִסְתַּלַק מֵעֲלוֹהִי יְקָרָא דַיְיָ בְּאַתְרָא דְמַלֵּיל עִמֵּיהּ׃
14 וּקְרָא יַעֲקֹב יָת שְׁמָא דְאַתְרָא דְמַלֵּיל עִמֵּיהּ תַּמָּן יְיָ בֵּיתְאֵל׃
15 וַהֲוָה כַּד מְסַקְסְיָה וְהָוָה כְּאִלְּמָא וְצָלָה מְשָׁחֵיהּ׃
16 וְנָטַל יִשְׂרָאֵל וְאָזַל מִבֵּיתְאֵל עוֹד כְּרוּב אַרְעָא לְמֵיתֵי לְאֶפְרָתָה וְיָלְדַת רָחֵל וְקַשְׁיָאת בְּמַיְלוּדָהּ׃
17 וַהֲוָה כְּמִקְּפָא נַפְשָׁהּ לְמִסַּף אֲרֵי מִיתָה וּקְרָה שְׁמֵיהּ בְּרַת דְּוָן וַאֲבוּהִי קְרָא לֵיהּ בִּנְיָמִין׃
18 וְיָתְהּ קְבַרְתָּהּ בְּאוֹרַח אַפְרָתָה הִיא בֵּית לָחֶם׃
19 וְקָם יַעֲקֹב קָמָא עַל קְבוּרְתָּהּ הִיא קָמַת קְבוּרְתָּהּ דְּרָחֵל עַד יוֹמָא הָדֵין׃
20 וּנְטַל יִשְׂרָאֵל וּפְרַס מַשְׁכְּנֵיהּ מִלְּהַלְאָה מִגְדַּל עֵדֶר׃
21 וַהֲוָה כַּד שָׁרָא יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא הַהִיא וַאֲזַל רְאוּבֵן וְשַׁכִּיב יָת בִּלְהָה לְחֵינָהּ
22 דְּיַעֲקֹב וְאִתְגְּלִי קֳדָם יִשְׂרָאֵל׃ וַהֲווֹ בְנֵי יַעֲקֹב תְּרֵיסַר׃
23 בְּנֵי לֵאָה בּוּכְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וּזְבוּלֻן׃
24 בְּנֵי רָחֵל יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃
25 וּבְנֵי בִלְהָה אֲמַתָּא דְרָחֵל דָּן וְנַפְתָּלִי׃
26 וּבְנֵי זִלְפָּה אֲמַתָּא דְלֵאָה גָּד וְאָשֵׁר אִלֵּין בְּנֵי יַעֲקֹב דְּאִתְיְלִידוּ לֵיהּ בְּפַדַּן
27 וְאָתָא יַעֲקֹב לְוָת יִצְחָק אֲבוּהִי מְמַרֵא קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן דְּדָר תַּמָּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק׃
28 וַהֲווֹ יוֹמֵי יִצְחָק מְאָה וְתִמְנֵי שְׂרִין שְׁנִין׃
29 וְאִתְגְּנִיז יִצְחָק וּמִית וְאִתְכְּנִישׁ לְעַמֵּיהּ סִיב וְשָׂבַע יוֹמִין וּקְבָרוּ יָתֵיהּ עֵשָׂו וְיַעֲקֹב בְּנוֹהִי׃

10 * Et dixit illi Deus: Nomen tuum non vocabi-
tur vltrà Iacob, sed Israel erit nomen tuum.
* Dixit autem ei Deus: Ego Deus tuus: cresce,
11 & multiplicare: gentes & congregationes gentium
erunt ex te, & reges de lumbo tuo exibunt.
12 * Et terram, quam dedi Abraam & Isaac, tibi
dedi eam: tibi erit, & semini tuo post te dabo ter-
13 ram hanc. * Ascendit autem Deus ab eo de lo-
14 co, vbi locutus est cum eo. * Et statuit Ia-
cob titulum in loco, quo locutus est cum eo Deus: ti-
tulum lapideum, & fecit super eam libamen, &
15 effudit super eam oleum. * Et vocauit Iacob
nomen loci, in quo locutus est cum eo illic Deus,
16 Bethel. * Discedens autem Iacob de Bethel,
fixit tabernaculum suum vltra turrim Gader. Fa-
ctum est autem, quando appropinquauit Chabrath,
vt veniret in Ephrata, peperit Rachel: & cùm
17 pareret, difficilè peperit. * Factum est autem
cùm difficulter ipsa pareret, dixit ei obstetrix: Con-
fide; ex enim iste tibi filius est. * Factum est
18 autem cùm emitteret ipsa animã, moriebatur enim,
vocauit nomen eius, Filius doloris mei. at pater vo-
cauit nomen eius, Beniamin. * Mortua est
19 autem Rachel, & sepulta est in via Ephrata. hæc est
20 Bethleem. * Et statuit Iacob titulum super mo-
numentum eius. hic est titulus super monumẽto Ra-
chel, vsque diem hunc. * Factum est autem
22 quando habitauit Israel in terra illa, abiit Ruben,
& dormiuit cum Balla concubina patris sui Iacob.
& audiuit Israel, & malum apparuit in conspectu
eius. erant autem filij Iacob duodecim. * Filij
23 Liæ, primogenitus Iacob, Ruben, & Symeon, Leui,
Iudas, Issachar, Zabulon. * Filij autem Rachel,
24 Ioseph & Beniamin. * Filij autem Ballæ ancillæ
25 Rachel, Dan, & Nephthalim. * Filij autem Zel-
26 phæ ancillæ Liæ, Gad & Aser. isti filij Iacob, qui fue-
runt ei in Mesopotamia Syriæ. * Venit autem Ia-
27 cob ad Isaac patrem suum in Mambre, in ciuitatem
Agri. hæc est Chebron in terra Chanaan, vbi habi-
tauit Abraam & Isaac. * Fuerunt autem
28 dies Isaac, quos vixit, anni centum octoginta.
* Et deficiens Isaac, mortuus est: & appositus
29 est ad genus suum senior, & plenus dierum. & se-
pelierunt eum Esau & Iacob filij eius.

ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο΄

10 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός· τὸ ὄνομά σου οὐ κληθήσεται ἔτι Ια-
11 κώβ, ἀλλὰ Ισραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου. * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ
θεός, ἐγὼ ὁ θεός σου, αὐξάνου, καὶ πληθύνου, ἔθνη καὶ συνα-
γωγαὶ ἐθνῶν ἔσονται ἐκ σοῦ, καὶ βασιλεῖς ἐκ τῆς ὀσφύος σου
12 ἐξελεύσονται. * ἣν γῆν, ἣν ἔδωκα Αβρααμ καὶ Ι-
σαὰκ, σοὶ δέδωκα αὐτήν· σοὶ ἔσται, καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ
13 σὲ δώσω τὴν γῆν ταύτην. * ἀνέβη δὲ ὁ θεὸς ἀπ' αὐτοῦ ἐκ
14 τοῦ τόπου, οὗ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ. * καὶ ἔστησεν Ιακὼβ
στήλην ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ ὁ θεός, στήλην λιθί-
νην, καὶ ἐποίησεν ἐπ' αὐτὴν σπονδὴν, καὶ ἐπέχεεν ἐπ' αὐτὴν ἔ-
15 λαιον. * καὶ ἐκάλεσεν Ιακὼβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐλά-
λησεν μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ ὁ θεός, Βαιθήλ. * ἀπάρας δὲ Ιακὼβ
ἐκ Βαιθὴλ, ἐπῆξε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἐπέκεινα τοῦ πύργου Γαδέρ.
ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισε χαβραθὰ τοῦ ἐλθεῖν εἰς τὴν ἐφραθά,
17 ἔτεκε ῥαχήλ. καὶ ἐν τῷ τίκτειν, ἐδυσλόχησεν. * ἐγένετο δὲ ἐν
τῷ σκληρῶς αὐτὴν τίκτειν, εἶπεν αὐτῇ ἡ μαῖα, βάσσει, ἐξ οὗ οὗ-
18 τός ἐστιν. * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀφιέναι αὐτὴν τὴν ψυχήν,
ἀπέθνησκε γάρ, ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, υἱὸς ὀδύνης μου· ὁ δὲ πατὴρ
19 ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Βενιαμίν. * ἀπέθανε δὲ ῥαχὴλ, καὶ
ἐτάφη ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἔφραθά. αὕτη ἐστὶ Βηθλεέμ. * καὶ ἔστησεν
ἰακὼβ στήλην ἐπὶ τοῦ μνημείου αὐτῆς· αὕτη ἐστὶ στήλη ἐπὶ
τοῦ μνημείου ῥαχὴλ, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
12 * ἐγένετο δὲ ἡνίκα κατῴκησεν ἰσραὴλ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ, ἐ-
πορεύθη ῥουβὴμ, καὶ ἐκοιμήθη μετὰ βάλλας τῆς παλλακῆς τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ ἰακώβ. καὶ ἤκουσεν ἰσραὴλ, καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐ-
νώπιον αὐτοῦ. ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ ἰακὼβ δώδεκα.
23 * υἱοὶ λείας, πρωτότοκος ἰακὼβ, ῥουβὴν, καὶ συμεὼν,
24 λευὶ, ἰούδας, ἰσσάχαρ, ζαβουλών. * υἱοὶ δὲ ῥαχὴλ, ἰωσὴφ,
25 καὶ βενιαμίν. * υἱοὶ δὲ βάλλας παιδίσκης ῥαχὴλ, δὰν, καὶ νε-
26 φθαλείμ. * υἱοὶ δὲ ζελφᾶς παιδίσκης λείας, γὰδ, καὶ ἀσήρ.
οὗτοι υἱοὶ ἰακὼβ, οἳ ἐγένοντο αὐτῷ ἐν μεσοποταμίᾳ τῆς συρίας.
27 * ἦλθε δὲ ἰακὼβ πρὸς ἰσαὰκ τὸν πατέρα αὐτοῦ, εἰς μαμ-
βρῆ, εἰς πόλιν τοῦ πεδίου. αὕτη ἐστὶ χεβρὼν ἐν γῇ χανααν,
οὗ παρῴκησεν ἀβραὰμ καὶ ἰσαάκ.
28 * ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι ἰσαὰκ, ἃς ἔζησεν, ἔτη ἑκα-
τὸν ὀγδοήκοντα.
29 * καὶ ἐκλιπὼν ἰσαὰκ ἀπέθανεν· καὶ προσετέθη πρὸς τὸ
γένος αὐτοῦ πρεσβύτερος, καὶ πλήρης ἡμερῶν. καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν ἠσαῦ καὶ ἰακὼβ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Dixitque ei Deus: Non vocabitur vltrà nomen tuum Iacob, sed Israel erit nomen tuum. & vocauit nomen eius, Israel. " Et dixit ei Deus: Ego Deus omnipotens: cresce & multiplicare: populus & congregatio tribuum erunt ex te, & reges qui dominabuntur populis, ex te egredie-
tur. " Et dabo tibi terram quam dedi Abrahæ & Isaac, & filiis tuis post te dabo eam. " Et ascendit ab eo gloria Domini in loco vbi lo-
cutus fuerat eum eo. " Et erexit Iacob titulum in loco vbi locutus fuerat cum eo; titulum lapideum: & libauit super eum libamina, & effu-
dit super eum oleum. " Et vocauit Iacob nomen loci, Bethel; in quo locutus fuerat ei Deus. " Et profecti sunt de Bethel: &
cùm adhuc esset spacium terræ vt ingrederetur Ephratam, parturiuit Rachel: & aggrauata est in partu suo. " Et factum est cùm aggrauaretur
in partu suo, ait ei obstetrix: Ne timeas, quoniam hic quoque erit tibi filius. " Et factum est cùm egrederetur anima eius & moreretur,
vocauit nomen filij, Filium doloris mei. at pater eius appellauit eum, Beniamin. " Et mortua est Rachel, & sepulta est in via
Ephratæ: ipsa est Bethleem. " Erexitque Iacob titulum super sepulchrum eius: ipse est titulus sepulturæ Rachel vsque in diem
hanc. " Et profectus est Israel, & tetendit tabernaculum suum vltra turrim gregis. " Et factum est cùm moraretur
Israel in terra illa, abiit Ruben, & dormiuit cum Bala concubina patris sui: & audiuit Israel. Fuerunt que filij Iacob duodecim. " Filij
Liæ, primogenitus Iacob, Ruben, Simeon, & Leui, & Iuda, & Isachar, & Zabulon. " Filij Rachel, Ioseph & Beniamin. " Filij
Balæ ancillæ Rachel, Dan & Neptali. " Et filij Zelphæ ancillæ Liæ, Gad, & Aser. isti sunt filij Iacob qui nati sunt ei in Mesopotamia
Syriæ. " Venit autem Iacob ad Isaac patrem suum in Mamre ciuitatem Arbee: ipsa est Hebron, in qua peregrinatus est Abraham & Isaac.
" Et fuerunt dies Isaac centum & octoginta anni. " Et defecit & mortuus est: & congregatus est ad populum suum, senex & ple-
nus dierum. & sepelierunt eum Esau & Iacob filij sui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

לו

CAP. XXXVI.

1 וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם׃
1 HÆ autem sunt generationes Esau: ipse est Edom.

2 עֵשָׂו לָקַח אֶת־נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת־עָדָה בַת־
2 * Esau accepit vxores de filiabus Chanaan, Ada filiam Elon Ethæi, & Oolibama filiam A-

אֵילוֹן הַחִתִּי וְאֶת־אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה בַת־צִבְעוֹן
næ filij Sebeon Euæi.

3 הַחִוִּי׃ וְאֶת־בָּשְׂמַת בַּת־יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת׃
3 * Basemath quoque filiam Hismael sororem Nabaioth.

4 וַתֵּלֶד עָדָה לְעֵשָׂו אֶת־אֱלִיפָז וּבָשְׂמַת יָלְדָה אֶת־
4 * Peperit autem Ada Eliphaz: Basemath

רְעוּאֵל׃ 5 וְאָהֳלִיבָמָה יָלְדָה אֶת־יעוּשׁ וְאֶת־יַעְלָם
5 genuit Rahuel. * Oolibama genuit Iehus, & Ihelon, & Chore. hi filij Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan.

וְאֶת־קֹרַח אֵלֶּה בְּנֵי עֵשָׂו אֲשֶׁר יֻלַּד־לוֹ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃
6 וַיִּקַּח עֵשָׂו אֶת־נָשָׁיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו וְאֵת
6 * Tulit autem Esau vxores suas, & filios, & filias, & omnem animam domus suæ, & substantiam, & pecora, & cuncta quæ habere poterat in terra Chanaan, & abiit in alteram regionem: recessitque à fratre suo Iacob.

כָּל־נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְאֶת־מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־בְּהֶמְתּוֹ
7 וְאֵת כָּל־קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּלֶךְ אֶל־
7 * Diuites enim erant valdè, & simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum, præ multitudine gregu-

אֶרֶץ מִפְּנֵי יַעֲקֹב אָחִיו׃ 8 כִּי־הָיָה רְכוּשָׁם רָב
8 * Habitauitque Esau in monte Seyr: ipse est Edom.

מִשֶּׁבֶת יַחְדָּו וְלֹא יָכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם לָשֵׂאת אֹתָם
9 מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם׃ 9 וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר עֵשָׂו הוּא
9 * Hæ autem sunt generationes Esau patris Edom in monte Seyr:

אֱדוֹם׃ 10 וְאֵלֶּה תֹּלְדוֹת עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם בְּהַר
10 * Et hæc nomina filiorum eius: Eliphaz filius Ada vxoris Esau. Rahuel quoque filius Ba-

שֵׂעִיר׃ 11 אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־עֵשָׂו אֱלִיפַז בֶּן־עָדָה אֵשֶׁת
11 semath vxoris eius. * Fuerunt quoque filij Eliphaz Theman, Omar, Sephua, & Gatham, & Chenez, & Chore.

עֵשָׂו רְעוּאֵל בֶּן־בָּשְׂמַת אֵשֶׁת עֵשָׂו׃ 12 וַיִּהְיוּ בְּנֵי
12 * Erat autem Thamna concubina Eliphaz filij Esau, quæ peperit ei Amalech. hi sunt filij Ada vxoris Esau.

אֱלִיפַז תֵּימָן אוֹמָר צְפוֹ וְגַעְתָּם וְקְנַז׃ 13 וְתִמְנַע
13 * Filij autem Rahuel, Naath, & Zara, Semma & Meza. hi filij Basemath vxoris Esau.

הָיְתָה פִילֶגֶשׁ לֶאֱלִיפַז בֶּן־עֵשָׂו וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז אֶת־
14 עֲמָלֵק אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה אֵשֶׁת עֵשָׂו׃ 14 וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי
14 * Isti quoque erant filij Oolibama filiæ Anæ, filij Sebeon vxoris Esau, quos genuit ei Iehus, & Ihelon, & Chore.

אָהֳלִיבָמָה בַּת־עֲנָה בַּת־צִבְעוֹן אֵשֶׁת עֵשָׂו וַתֵּלֶד לְעֵשָׂו
15 אֶת־יעוּשׁ וְאֶת־יַעְלָם וְאֶת־קֹרַח׃ 15 אַלּוּפֵי בְּנֵי עֵשָׂו
15 * Hi duces filiorum Esau. filij Eliphaz primogeniti Esau, dux Theman, dux Omar, dux Gephua, dux Chenez:

בְּכוֹר עֵשָׂו אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף אוֹמָר אַלּוּף צְפוֹ אַלּוּף
16 קְנַז׃ 16 אַלּוּף קֹרַח אַלּוּף גַּעְתָּם אַלּוּף עֲמָלֵק אֵלֶּה
16 * Dux Chore, dux Gatham, dux Amalech. hi filij Ada.

אַלּוּפֵי אֱלִיפַז בְּאֶרֶץ אֱדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי עָדָה׃ 17 וְאֵלֶּה בְּנֵי
17 * Hi quoque filij Rahuel filij Esau, dux Naath, dux Zara, dux Semma, dux Meza. hi autem duces Rahuel in terra Edom: isti filij Basemath vxoris Esau.

רְעוּאֵל בֶּן־עֵשָׂו אַלּוּף נַחַת אַלּוּף זֶרַח אַלּוּף שַׁמָּה אַלּוּף
מִזָּה אֵלֶּה אַלּוּפֵי רְעוּאֵל בְּאֶרֶץ אֱדוֹם אֵלֶּה בְּנֵי בָשְׂמַת
אֵשֶׁת עֵשָׂו׃

תרגום אונקלוס

לו

וְדֵין תּוֹלְדָת עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם׃ 1 עֵשָׂו נְסִיב יָת נְשׁוֹהִי מִבְּנָת כְּנָעַן יָת עָדָה בַּת אֵילוֹן
חִתָּיָה וְיָת אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה בַּת צִבְעוֹן חִוָּיָה׃ 2 וְיָת בָּסְמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחָתֵיהּ דְּנְבָיוֹת׃
וְיָלִידַת עָדָה לְעֵשָׂו יָת אֱלִיפַז וְיָלִידַת יָת רְעוּאֵל׃ 3 וְאָהֳלִיבָמָה יָלִידַת יָת יְעוּשׁ וְיָת יַעְלָם וְיָת קֹרַח אִלֵּין בְּנֵי עֵשָׂו דְּיִתְיְלִידוּ לֵיהּ בְּאַרְעָא
דִּכְנָעַן׃ 4 וּדְבַר עֵשָׂו יָת נְשׁוֹהִי וְיָת בְּנוֹהִי וְיָת בְּנָתֵיהּ וְיָת כָּל נַפְשָׁת בֵּיתֵיהּ וְיָת מָרֵיהּ וְיָת כָּל קִנְיָנֵיהּ דְּקָנָא
דְּכְנָעַן וַאֲזַל לְאַרְעָא מִן קֳדָם יַעֲקֹב אֲחוּהִי׃ 5 אֲרֵי הֲוָה שַׁלְהוֹבִיתְהוֹן סַגִּי מִלְּמִיתַב כַּחֲדָא וְלָא יְכִילַת אַרְעָא
דְּתוֹתְבֵיהוֹן סַגִּיאִין לְמִשְׁרֵי יָתְהוֹן מִן קֳדָם גֵּיוֵיהוֹן׃ 6 וְיָתֵב עֵשָׂו בְּטוּרָא דְשֵׂעִיר עֵשָׂו הוּא אֱדוֹם׃
וְדֵין תּוֹלְדָת עֵשָׂו אֲבוּהִי דְּאֱדוֹם בְּטוּרָא דְשֵׂעִיר׃ 7 אִלֵּין שְׁמָהָן דִּבְנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז בַּר עָדָה אִנְתַּת עֵשָׂו רְעוּאֵל בַּר בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃
וְהַווֹ בְּנֵי אֱלִיפַז תֵּימָן אוֹמַר צְפוֹ וְגַעְתָּם וְקְנַז׃ 8 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת
אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 9 וְאִלֵּין בְּנֵי אֱלִיפַז בַּר עָדָה אִנְתַּת עֵשָׂו וְיָלִידַת לֶאֱלִיפַז יָת עֲמָלֵק אִלֵּין בְּנֵי עָדָה
אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 10 וְאִלֵּין שְׁמָהָת בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז בְּכַר עָדָה אִנְתַּת עֵשָׂו רְעוּאֵל בַּר בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃
וַהֲווֹ בְּנֵי אֱלִיפַז עֲמָלֵק תֵּימָן אוֹמַר צְפוֹ גַּעְתָּם קְנַז׃ 11 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃
וְאִלֵּין בְּנֵי אֱלִיפַז בַּר עֵשָׂו רַבָּא נַחַת רַבָּא זֶרַח רַבָּא שַׁמָּה רַבָּא מִזָּה אִלֵּין רַבְרְבֵי אֱלִיפַז בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם אִלֵּין בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 12 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו רַבָּא נַחַת רַבָּא זֶרַח רַבָּא שַׁמָּה רַבָּא מִזָּה אִלֵּין רַבְרְבֵי רְעוּאֵל בְּאַרְעָא דֶאֱדוֹם אִלֵּין בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 13 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 14 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 15 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 16 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃ 17 וְאִלֵּין בְּנֵי רְעוּאֵל בַּר עֵשָׂו נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה אִלֵּין הֲווֹ בְּנֵי בָּסְמַת אִנְתַּת עֵשָׂו׃

λϛ΄.

CAP. XXXVI.

1 * αὗται δὲ αἱ γενέσεις ἠσαῦ· αὐτός ἐστιν ἐδώμ.
1 HÆ autem generationes Esau: ipse est Edom.

2 * ἠσαῦ δὲ ἔλαβε τὰς γυναῖκας αὐτοῦ ἀπὸ τῶν θυγατέρων
2 * Esau autem accepit vxores suas de filiabus Chananæorum, Ada, filiam Elom Ethæi, & E-

τῶν χαναναίων. τὴν ἀδὰ θυγατέρα ἐλὼμ τὸν χεταίου. καὶ τὴν
liba, filiam Enan, filij Sebagon Euæi.

3 ἐλιβᾶ, θυγατέρα ἐνὰν τοῦ υἱοῦ σεβαλὼν τοῦ εὐαίου. * καὶ τὴν βα-
3 * Et Basemath, filiam Ismael, sororem Nabaioth.

4 σεμὰθ θυγατέρα ἰσμαὴλ, ἀδελφὴν ναβαιώθ. * ἔτεκε δὲ
4 * Peperit autem ei Ada Eliphaz: & Besamath peperit Raguel.

αὐτῷ ἀδὰ τὸν ἐλιφάζ. καὶ βασεμὰθ ἔτεκε τὸν ραγουήλ.
5 * Et Oolibama peperit Feul, & Jeglom, & Core. hi filij Esau, qui fuerunt ei in terra Chanaan.

5 * καὶ ἐλιβαμὰ ἔτεκε τὸν ιεοὺλ, καὶ τὸν ιεγλὸμ, καὶ τὸν κορέ.
6 * Accepit autem Esau vxores suas, & filios suos & filias, & omnia corpora domus suæ, & omnem substantiam, & pecora, & omnia quæcunque possedit, & omnia quæcunque acquisiuit in terra Chanaan; & abiit Esau de terra Chanaan, à facie Jacob fratris sui.

οὗτοι υἱοὶ ἠσαῦ, οἳ ἐγενήθησαν αὐτῷ ἐν γῇ χαναάν.
6 * ἔλαβε δὲ ἠσαῦ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ
τὰς θυγατέρας, καὶ πάντα τὰ σώματα τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ πάν-
τα τὰ ὑπάρχοντα, καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ πάντα ὅσα ἐκτή-
σατο, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησατο ἐν γῇ χαναάν, καὶ ἐπορεύ-
θη ἠσαῦ ἐκ τῆς γῆς χαναάν, ἀπὸ προσώπου ἰακὼβ τοῦ ἀ-
δελφοῦ αὐτοῦ.

7 * ἦν γὰρ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν πολλὰ, τοῦ οἰκεῖν ἅμα. καὶ
7 * Erat enim substantia eorum multa, vt habitarent simul: & non poterat terra habitationis eorum ferre eos, præ multitudine substantiæ eorum.

οὐκ ἠδύναθη ἡ γῆ τῆς παροικήσεως αὐτῶν φέρειν αὐτοὺς, ἀπὸ
τοῦ πλήθους τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν. * ὤκησε δὲ ἠσαῦ ἐν
8 τῷ ὄρει σηείρ. ἠσαῦ, αὐτός ἐστιν ἐδώμ. κατῴκει δὲ ἰακὼβ ἐν
8 * Habitauit autem Esau in monte Seir. Esau, ipse est Edom. Habitauit autem Jacob in terra qua habitauit pater suus in terra Chanaan.

9 τῇ γῇ, ἧ παρῴκησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐν γῇ χαναάν. * αὗται
9 * Hæ autem generationes Esau patris Edom in monte Seir.

δὲ αἱ γενέσεις ἠσαῦ τοῦ πατρὸς ἐδὼμ ἐν τῷ ὄρει σηείρ.
10 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἠσαῦ. ἐλιφὰς, υἱὸς ἀδὰ
10 * Et ista nomina filiorum Esau, Eliphas, filius Ada vxoris Esau: & Raguel, filius Basemath vxoris Esau.

γυναικὸς ἠσαῦ. καὶ ραγουὴλ, υἱὸς βασεμὰθ γυναικὸς ἠσαῦ.
11 * ἐγένοντο δὲ υἱοὶ ἐλιφὰς, θεμὰν, ὠμὰρ, Ωφὰρ, γο-
11 * Fuerunt autem filij Eliphas, Theman, Omar, Sophar, Gothan, Cenez.

θὸμ, καὶνεζ.
12 * θαμνὰ δὲ ἡ παλλακὴ ἐλιφὰς τοῦ υἱοῦ ἠσαῦ, ἔτεκε τῷ ἐλι-
12 * Thamna autē concubina Eliphas filij Esau, peperit Eliphas Amalec. hi filij Ada, vxoris Esau.

φὰς τὸν ἀμαλήκ. ἕτοι υἱοὶ ἀδὰ, γυναικὸς ἠσαῦ.
13 * ἕτοι δὲ υἱοὶ ραγουὴλ, ναζὲθ, ζαρὲ, σομὲ, καὶ μοζέ. ἕτοι ἦσαν
13 * Hi autem filij Raguel, Nazeth, Zaresome, & Moſe. hi fuerunt filij Basemath, vxoris Esau.

υἱοὶ βασεμὰθ γυναικὸς ἠσαῦ.
14 * οὗτοι δὲ ἦσαν υἱοὶ λιβεμὰς θυγατρὸς ἐνὰν, τοῦ υἱοῦ σε-
14 * Hi autem fuerunt filij Libemas filiæ Enam filij Sebegon vxoris Esau. peperit autem Esau Feul, & Jeglom, & Core.

βεγὼν γυναικὸς ἠσαῦ. ἔτεκε δὲ τῷ ἠσαῦ τὸν ιεὺλ, καὶ τὸν ιε-
γλὸμ, καὶ τὸν κορέ.
15 * ἕτοι ἡγεμόνες υἱοὶ ἠσαῦ. υἱοὶ ἐλιφὰς, πρωτότοκος ἠσαῦ, ἡγε-
15 * Hi duces filiorum Esau. filij Eliphaz primogeniti Esau, dux Theman, dux Omar, dux Sophar, dux Cenez.

μὼν θεμὰν, ἡγεμὼν ὠμὰρ, ἡγεμὼν Ωφὰρ, ἡγεμὼν κενέζ.
16 * ἡγεμὼν κορὲ, ἡγεμὼν γοθὰ, ἡγεμὼν ἀμαλήκ. ἕτοι ἡγε-
16 * Dux Core, dux Gotha, dux Amalec. hi duces Eliphas in terra Idumææ. hi filij Adas.

μόνες ἐλιφὰς ἐν τῇ γῇ ἰδυμαίας. ἕτοι υἱοὶ ἀδὰς.
17 * καὶ οὗτοι υἱοὶ ραγουὴλ, υἱοὶ ἠσαῦ, ἡγεμὼν ναχὼθ, ἡγε-
17 * Et hi filij Raguel, filij Esau, dux Nachoth, dux Zare, dux Some, dux Moze. hi duces Raguel in Edom. hi filij Basemas, vxoris Esau.

μὼν ζαρὲ, ἡγεμὼν σομὲ, ἡγεμὼν μοζέ. οὗτοι ἡγεμόνες ρα-
γουὴλ ἐν τῇ αἰδώμ. ἕτοι υἱοὶ βασεμὰς, γυναικὸς ἠσαῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXVI.

HÆ autem sunt generationes Esau: ipse est Edom.
* Esau accepit vxores suas de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Ethæi, & Oolibama filiam Anæ filiam Sebeon Euæi:
* Et Basemath filiam Ismaelis sororem Nabaioth.
Peperit autem Ada Eliphaz de Esau, & Basemath peperit Rahuel.
* Et Oolibama peperit Iehus, & Hielom, & Chore. hi filij Esau, qui nati sunt ei in terra Chanaan.
* Tulit autem Esau vxores suas, & filios suos, & filias suas, & omnes animæ domus suæ, & pecora sua, & omnia iumenta sua, & vniuersam substantiam quam acquisierat in terra Chanaan; & abiit in terram aliam, propter Iacob fratrem suum:
Quia erat substantia eorum multa, vt habitarent simul: & non poterat terra habitationis eorum sustinere eos, propter pecora eorum.
* Et habitauit Esau in monte Seir. Esau, ipse est Edom.
* Et hæ sunt generationes Esau patris Idumæorum in monte Seir.
Hæc sunt nomina filiorum Esau: Eliphaz filius Ada vxoris Esau, Rahuel filius Basemath vxoris Esau.
" Fuerunt quæ filij Eliphaz, Theman, Omar, Sepho, & Gatham, & Cenez.
" Erat autem Thamna concubina Eliphaz filij Esau, ex qua natus est Amalech. hi sunt filij Ada, vxoris Esau.
" Filij autem Rahuel, Naath, & Zara, & Semma, & Meza. hi filij Basemath, vxoris Esau.
" Filij autem Oolibama, filiæ Anę, filiæ Sebeon, vxoris Esau, quæ peperit ei Hieus, & Hielon, & Chore.
" Et isti filij Oolibama, filiæ Anę, filiæ Sebeon, vxoris Esau, quæ peperit ei Hieus, & Hielon, & Chore.
" Isti sunt duces filiorum Esau, filij Eliphaz primogeniti Esau: dux Theman, dux Omar, dux Sepho, dux Cenez:
" Dux Chore, dux Gatham, dux Amalech. hi duces Eliphaz in terra Edom: hi filij Ada.
" Hi quoq; filij Rahuel filij Esau, dux Naath, dux Zara, dux Samma, dux Meza. hi duces Rahuel in terra Edom: isti filij Basemath vxoris Esau.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וְאֵלֶּה בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה אֵשֶׁת עֵשָׂו אַלּוּף יעוש אַלּוּף
יַעְלָם אַלּוּף קֹרַח אֵלֶּה אַלּוּפֵי אָהֳלִיבָמָה בַּת־ עֲנָה
19 אֵשֶׁת עֵשָׂו: * אֵלֶּה בְנֵי עֵשָׂו וְאֵלֶּה אַלּוּפֵיהֶם הוּא
20 אֱדוֹם: * אֵלֶּה בְנֵי שֵׂעִיר הַחֹרִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
21 לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה: * וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן אֵלֶּה
22 אַלּוּפֵי הַחֹרִי בְּנֵי שֵׂעִיר בְּאֶרֶץ אֱדוֹם: * וַיִּהְיוּ בְנֵי־
23 לוֹטָן חֹרִי וְהֵימָם וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע: * וְאֵלֶּה בְּנֵי
24 שׁוֹבָל עַלְוָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפוֹ וְאוֹנָם: * וְאֵלֶּה בְּנֵי
צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה אֲשֶׁר מָצָא אֶת־ הַיְמִם
25 בַּמִּדְבָּר בְּרָעֹתוֹ אֶת־ הַחֲמֹרִים לְצִבְעוֹן אָבִיו: * וְאֵלֶּה
26 בְּנֵי־ עֲנָה דִּשׁוֹן וְאָהֳלִיבָמָה בַּת־ עֲנָה: * וְאֵלֶּה בְּנֵי
27 דִישָׁן חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן: * אֵלֶּה בְּנֵי־ אֶצֶר בִּלְהָן
28 וְזַעֲוָן וַעֲקָן: * אֵלֶּה בְּנֵי דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן: * אֵלֶּה
29 אַלּוּפֵי הַחֹרִי אַלּוּף לוֹטָן אַלּוּף שׁוֹבָל אַלּוּף צִבְעוֹן אַלּוּף
30 עֲנָה: * אַלּוּף דִּשׁוֹן אַלּוּף אֵצֶר אַלּוּף דִּישָׁן אַלֻּפֵי הַחֹרִי לְאַלּוּפֵיהֶם בְּאֶרֶץ שֵׂעִיר:
31 * וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ
בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: * וַיִּמְלֹךְ
32 בֶּאֱדוֹם בֶּלַע בֶּן בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִּנְהָבָה: * וַיָּמָת בֶּלַע
33 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן זֶרַח מִבָּצְרָה: * וַיָּמָת יוֹבָב
34 וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חֻשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי: * וַיָּמָת חֻשָׁם
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת מִדְיָן בִּשְׂדֵה
35 מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית: * וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
36 שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה: * וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
37 שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר: * וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
38 בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר: * וַיָּמָת בַּעַל חָנָן בֶּן עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ
39 תַּחְתָּיו הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־
40 מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב: * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת אַלּוּפֵי עֵשָׂו
לְמִשְׁפְּחֹתָם לִמְקֹמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף
עַלְוָה אַלּוּף יְתֵת:

28 * Hi autem filij Oolibama vxoris Esau, dux Iehus, dux Ihelon, dux Chore. hi duces Oolibamafiliæ Anæ vxoris Esau.
29 * Isti sunt filij Esau, & hi duces eorum: ipse est Edom.
30 * Isti sunt filij Seir Horræi habitatores terræ: Lothan, Sobal, & Sebeon, & Anan:
31 * Et Dison, & Eser, & Disan. hi duces Horræi, filij Seir in terra Edom.
32 * Facti sunt autem filij Lothan Horræi & Emam. erat autem soror Lothan, Tamna.
33 * Et isti filij Sobal, Aluhan, & Maneeth, & Ebal, & Sephi, & Onan.
34 * Et hi filij Sebeon, Ahia & Ana. iste est Ana qui inuenit aquas calidas in solitudine, cùm pasceret asinas Sebeon patris sui. * Habuit quo filium Disan, & filiam Oolibama.
35 * Et isti filij Disan, Amdam, & Iesban, & Iethran, & Charan. * Hi quoque filij Eser, Balaan, & Zeuan, & Achan. * Habuit autem filios Disan, Hus & Aran. * Hi duces Horræorum, dux Lothan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana, * Dux Dison, dux Eser, dux Disan. isti duces Horræorum, qui imperauerunt in terra Seir. * Reges autem qui regnauerunt in terra Edom, antequàm haberent regem filij Israel; * Fuerunt hi: Balach filius Beor, nomenq; vrbis eius Denaba. * Mortuus est autem Balach, & regnauit pro eo Iobab filius Zare de Bosra. * Cumq; mortuus esset Iobab, regnauit pro eo Husan de terra Themanorum.
36 * Hoc quoq; mortuo, regnauit pro eo Adad, filius Badadi, qui percussit Madian in regione Moab: & nomen vrbis eius Auith. * Cumque mortuus esset Adad, regnauit pro eo Semla de Maserecha. * Hoc quoq; mortuo, regnauit pro eo Saul, de fluuio Roboth. * Cumq; & hic obisset, successit in regnũ Balanã filius Achobor.
37 * Isto quoque mortuo, regnauit pro eo Adad, nomenque vrbis eius Phou. & appellabatur vxor eius Meezabel, filia Matreth filiæ Mizaab.
38 * Hæc ergo nomina ducum Esau in cognationibus, & locis, & vocabulis suis: dux Thamna, dux Aluba, dux Ietheth.

18 * οὗτοι δὲ οἱ υἱοὶ ἐλιβεμάς, γυναικὸς Ησαυ, ἡγεμὼν Ιεὺλ, ἡγε-
μὼν Ιεγλόμ, ἡγεμὼν κορέ. οὗτοι ἡγεμόνες ἐλιβεμάς. οὗτοι οἱ υἱοὶ
19 Ησαυ. * Ε οὗτοι ἡγεμόνες αὐτῶν. οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ Αιδώμ.
20 * οὗτοι δὲ οἱ υἱοὶ σηεὶρ Ε χορραίου, Ε κατοικοῦντες τὴν γῆν,
21 λωτὰν, Ζωβαὶ, Ζεβεγών, ἀνά· * καὶ λησών, καὶ ἀ-
σαρ, καὶ ρισών. οὗτοι ἡγεμόνες τοῦ χορραίου, τοῦ υἱοῦ σηεὶρ ἐν
τῇ γῇ Ἐδλώμ.
22 * ἐγένοντο δὲ υἱοὶ λωτάν, χορρεί, καὶ ἐμάν. ἀδελφὴ δὲ λω-
23 τάν, θεμνά. * οὗτοι δὲ υἱοὶ Ζωβαὶ, τωλαμ, καὶ μα-
ναχαθ, καὶ γεβὴλ, Ζωφαν, καὶ ὠμάν.
24 * καὶ οὗτοι υἱοὶ σεβεγών, αἰαὶ, καὶ ὀναν. οὗτός ἐστιν ὀναν, ὃς
εὗρε τὸν ἑαμὶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτε εὗρε τὰ ὑποζύγια σεβεγὼν
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. * οὗτοι δὲ υἱοὶ ὀναν, δαισὼν, καὶ ἐ-
λιβεμάθ, θυγάτηρ ὀναν.
26 * οὗτοι δὲ υἱοὶ δησών, ἀβαδὰ, Ε ἀσβὰ, καὶ ἰδρὰν, Ε χαρράν.
27 * οὗτοι δὲ υἱοὶ ἀσὰρ, βαλααμ, καὶ ζεκαμ, Ε ικάμ.
28 * ἕτοι δὲ υἱοὶ ρυσών, ὧς, Ε δηράν. * ἕτοι ἡγεμόνες χορρί.
29 ἡγεμὼν λωτὰν, ἡγεμὼν σωβὰλ, ἡγεμὼν σεβεγὼν, ἡγεμὼν ἀνά·
30 * ἡγεμὼν δησών, ἡγεμὼν ἀσάρ, ἡγεμὼν ρησών. ἕτοι ἡγεμόνες χορ
31 ρί, ἐν ταῖς ἡγεμονίαις αὐτῶν ἐν γῇ Ἐδώμ. * καὶ ἕτοι οἱ βασιλεῖς
οἱ βασιλεύσαντες ἐν Ἐδώμ, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν
32 Ισραήλ. * Ε ἐβασίλευσεν ἐν Ἐδώμ βαλὰκ υἱὸς βαιών. Ε ὄ-
33 νομα τῇ πόλει αὐτοῦ, δενναβά. * ἀπέθανε δὲ βαλὰκ, Ε ἐβασί-
34 λευσεν ἀντ' αὐτοῦ, ἰωβὰβ υἱὸς ζαρὰ ἐκ βοσόρρας. * ἀπέθανε
δὲ ἰωβὰβ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, ἀσόμ, ἐκ τῆς θεμανῶν.
35 * ἀπέθανε δὲ ἀσόμ, Ε ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, ἀδὰδ, υἱὸς βα-
δάδ, ὁ ἐκκόψας μαδιὰμ ἐν τῷ πεδίῳ μωάβ. Ε ὄνομα τῇ πό-
36 λει αὐτοῦ, γεθέμ. * ἀπέθανε δὲ ἀδὰδ, Ε ἐβασίλευσεν ἀντ'
αὐτοῦ, σαμαὰ ἐκ μασεκκᾶς.
37 * ἀπέθανε δὲ σαμαὰ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, σαοὺλ
ἐκ ροωβὼθ τῆς παρὰ ποταμόν.
38 * ἀπέθανε δὲ σαοὺλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ βαλενών,
39 υἱὸς ἀχοβώρ. * ἀπέθανε δὲ βαλενών, υἱὸς ἀχοβώρ, καὶ ἐ-
βασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀδὰδ, υἱὸς βαράδ. καὶ ὄνομα τῇ πό-
λει αὐτοῦ φοῦ. ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ μετεβεὴλ, θυγάτηρ
ματρεὰθ, υἱοῦ μεζόβ.
40 * Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἡγεμόνων Ησαυ, ἐν ταῖς φυλαῖς
αὐτῶν, Ε τόπων αὐτῶν, ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς ἔθνε-
σιν αὐτῶν. ἡγεμὼν θαμνά, ἡγεμὼν γώλα, ἡγεμὼν ἰεθέρ.

" Hi autem filij Oolibama vxoris Esau: dux Iehus, dux Hielom, dux Chore. hi duces Oolibama filiæ Anæ, vxoris Esau.
" Isti sunt filij Esau, & hi duces eorum: ipse est Edom. " Isti sunt filij Seir Horræi habitatores terræ: Lothan, & Sobal, & Sebeon, & Anæ:
" Et Dison, & Eser, & Disan. hi duces Horræi filij Seir in terra Edom. " Fuerunt que filij Lothan, Horri, & Hemam, soror autem Lothan, Thamna.
" Et isti filij Sobal, Aluan, & Maneeth, & Hebal, Sephi & Onam.
" Et hi filij Sebeon, Aya & Ana. iste est Ana qui inuenit gigantes in solitudine, cùm pasceret asinos Sebeon patris sui. " Et hi filij Anæ, Dison, & Oolibama filia Anæ.
" Hi autem filij Disan, Amdan, & Eseban, & Iethran, & Charan.
" Isti sunt filij Eser, Balan, & Zaauan, & Achan. " Hi sunt filij Disan, Hus & Aran. " Isti sunt duces Horræi: dux Lothan, dux Sobal:
" Dux Sebeon, dux Ana, dux Dison, dux Eser, dux Disan. isti duces Horræorum secundùm principatus eorum in terra Seyr.
" Et isti sunt reges qui regnauerunt in terra Edom, antequàm regnaret rex in filiis Israel. " Regnauit autem in Edom Bale filius Beor, & nomen ciuitatis eius Denaba. " Mortuus est autem Bale, & regnauit pro eo Iobab filius Zare de Bosra. " Mortuus est autem Iobab, & regnauit pro eo Husam de terra Australi. " Mortuusque est Husam, & regnauit pro eo Hadad filius Bedad, qui interfecit Madian in campestribus Moab: & nomen vrbis eius Auith. " Mortuusque est Hadad, & regnauit pro eo Semla de Maserecha.
" Mortuusque est Semla, & regnauit pro eo Saul de Rooboth, quæ est iuxta Euphratem. " Mortuusque est Saul, & regnauit pro eo Balanan filius Achobor. " Mortuusque est Baalanan filius Achobor, & regnauit pro eo Adar: & nomen vrbis eius Phou: & nomen vxoris eius Mehetabel filia Mathreth, filia aurificis. " Et hæc sunt nomina principum Esau secundùm cognationes eorum, per loca eorum, in nominibus suis, dux Thamna, dux Alua, dux Ietheth:

תרגום אונקלוס

אֵלִין בְּנֵי אָהֳלִיבָמָה אִיהַת עֵשָׂו רַבָּא יְעוּשׁ רַבָּא יַעְלָם רַבָּא קֹרַח אֵלִין רַבְרְבֵי אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה אִיהַת עֵשָׂו
אֵלִין רַבְרְבֵי יְהוֹן הוּא אֱדוֹם: * אֵלִין בְּנֵי שֵׂעִיר חוֹרָאָה יָתְבֵי אַרְעָא לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה:
וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן אֵלִין רַבְרְבֵי חוֹרָאֵי יָתְבֵי אַרְעָא דְּאֱדוֹם: * וַהֲווֹ בְּנֵי לוֹטָן חוֹרִי וְהֵימָם וַאֲחָתְהוֹן דְּלוֹטָן תִּמְנָע:
אֵלִין בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְוָן וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפוֹ וְאוֹנָם: * אֵלִין בְּנֵי צִבְעוֹן וְאַיָּה וַעֲנָה הוּא עֲנָה דְּאַשְׁכַּח יַת גִּבָּרַיָּא בְּמַדְבְּרָא כַּד הֲוָה רָעֵי יַת חֲמָרַיָּא לְצִבְעוֹן אֲבוּהִי:
אֵלִין בְּנֵי עֲנָה דִּישׁוֹן וְאָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה: * וְאֵלִין בְּנֵי דִישׁוֹן חֶמְדָּן וְאֶשְׁבָּן וְיִתְרָן וּכְרָן: * אֵלִין בְּנֵי אֶצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן וְעַקָן:
אֵלִין בְּנֵי דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן: * אֵלִין רַבְרְבֵי חוֹרָאֵי רַבָּא לוֹטָן רַבָּא שׁוֹבָל רַבָּא צִבְעוֹן רַבָּא עֲנָה:
רַבָּא דִּישׁוֹן רַבָּא אֵצֶר רַבָּא דִּישָׁן אֵלִין רַבְרְבֵי חוֹרִי לְרַבְרְבֵיהוֹן בְּאַרְעָא דְּשֵׂעִיר: * וְאִלֵּין מַלְכַיָּא דְּמָלְכוּ בְּאַרְעָא דְּאֱדוֹם קֳדָם דְּמָלַךְ מַלְכָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
וּמָלַךְ בָּלַע בַּר בְּעוֹר וּשְׁמָא דְּקִרְיְתֵיהּ דִּנְהָבָה: * וּמִית בָּלַע וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי יוֹבָב בַּר זֶרַח מִבָּצְרָה:
וּמִית יוֹבָב וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי חוּשָׁם מֵאַרְעָא דְּתֵימָנָאֵי: * וּמִית חוּשָׁם וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי הֲדַד בַּר בְּדַד דְּקַטֵל יָת מִדְיָן בְּחַקְלֵי מוֹאָב וּשְׁמָא דְּקִרְיְתֵיהּ עֲוִית:
וּמִית הֲדַד וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה: * וּמִית שַׂמְלָה וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי שָׁאוּל מֵרְחוֹבוֹת דְּעַל פְּרָת:
וּמִית שָׁאוּל וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי בַּעַל חָנָן בַּר עַכְבּוֹר: * וּמִית בַּעַל חָנָן בַּר עַכְבּוֹר וּמָלַךְ תְּחוֹתוֹהִי הֲדַר וּשְׁמָא דְּקִרְיְתֵיהּ פָּעוּ וּשְׁמָא דְּאִתְּתֵיהּ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵיזָהָב:
וְאִלֵּין שְׁמָהָת רַבְרְבֵי עֵשָׂו לְזִמְנֵיהוֹן לַאֲתְרֵיהוֹן בְּשֻׁמָהָתְהוֹן רַבָּא תִּמְנָע רַבָּא עַלְיָה רַבָּא יְתֵת:

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 * אֱלוֹף אָהֳלִיבָמָה אֱלוֹף אֵלָה אֱלוֹף פִּינֹן׃
42 * קְנַז אֱלוֹף תֵּימָן אֱלוֹף מִבְצָר׃
43 * אֱלוֹף מַגְדִּיאֵל אֱלוֹף עִירָם׃ * אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם לְמוֹשְׁבֹתָם בְּאֶרֶץ אֲחֻזָּתָם הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם׃

לז

1 * וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃
2 * אֵלֶּה תֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן־שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת־אֶחָיו בַּצֹּאן וְהוּא נַעַר אֶת־בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיָּבֵא יוֹסֵף
3 אֶת־דִּבָּתָם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם׃ * וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת־יוֹסֵף מִכָּל־בָּנָיו כִּי־בֶן־זְקֻנִים הוּא לוֹ וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת
4 פַּסִּים׃ * וַיִּרְאוּ אֶחָיו כִּי־אֹתוֹ אָהַב אֲבִיהֶם מִכָּל־אֶחָיו וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלֹם׃
5 * וַיַּחֲלֹם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגֶּד לְאֶחָיו וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ׃
6 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁמְעוּ־נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתִּי׃
7 * וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים אֲלֻמִּים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה
אֲלֻמָּתִי וְגַם־נִצָּבָה וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיןָ
8 לַאֲלֻמָּתִי׃ * וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם־
מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ וַיּוֹסִפוּ עוֹד שְׂנֹא אֹתוֹ עַל־חֲלֹמֹתָיו
9 וְעַל־דְּבָרָיו׃ * וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ
לְאֶחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ
וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי׃ * וַיְסַפֵּר אֶל־
10 אָבִיו וְאֶל־אֶחָיו וַיִּגְעַר־בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם
הַזֶּה אֲשֶׁר חָלָמְתָּ הֲבוֹא נָבוֹא אֲנִי וְאִמְּךָ וְאַחֶיךָ
11 לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אָרְצָה׃ * וַיְקַנְאוּ־בוֹ אֶחָיו וְאָבִיו
12 שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר׃ * וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לִרְעוֹת אֶת־צֹאן
13 אֲבִיהֶם בִּשְׁכֶם׃ * וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הֲלוֹא
אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ
14 הִנֵּנִי׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ לֶךְ־נָא רְאֵה אֶת־שְׁלוֹם אַחֶיךָ וְאֶת־
שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהָשִׁבֵנִי דָּבָר וַיִּשְׁלָחֵהוּ מֵעֵמֶק חֶבְרוֹן
וַיָּבֹא שְׁכֶמָה׃

GENESIS. Translat.B.Hierony. Jacob.

41 * Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon.
42 * Dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar,
43 * Dux Mabdiel, dux Hiram. hi duces Edō, habitantes in terra imperij sui: ipse est Esau pater Idumæorum.

1 * Habitauit autem Iacob in terra Chanaan,
2 in qua pater suus peregrinatus est. * Ethæ sunt generationes eius: CAP. XXXVII.

A IOseph cùm sedecim esset annorum, pascebat gregem cùm fratribus suis adhuc puer: & erat cum filiis Balæ & Zelphæ vxorum patris sui. accusauitque fratres suos apud patrem
3 crimine pessimo. * Israel autem diligebat Ioseph super omnes filios suos, eò quòd in senectute genuisset eum: fecitque ei tunicam po-
4 lymitam. * Videntes autem fratres eius quod à patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterat ei quicquam pacificè loqui.
5 * Accidit quoq; vt visum somniū referret fratribus suis: quæ causa maioris odij seminariū
6 fuit. * Dixitq; Ioseph fratrib⁹ suis: Audite somniū meū quod vidi: * Putabā nos ligare manipulos in agro: & quasi cōsurgere manipulum
B meū & stare, vestrosq; manipulos circūstātes,
8 adorare manipulū meū. * Respōderunt fratres eius: Nūquid rex noster eris, aut subiiciemur ditioni tuæ? Hæc ergo causa somniorū atq; sermonum inuidię, & odij fomitem ministrauit.
9 * Aliud quoq; vidit somnium: quod narrans fratribus, ait: Vidi per somniū, quasi solē & lu-
10 nam, & stellas vndecim adorare me. * Quod cū patri suo & fratrib⁹ retulisset, increpauit eū pater suus, & dixit: Quid sibi vult hoc somniū quod vidisti? num ego, & mater tua, & fratres
11 tui adorabimus te super terram? * Inuidebant D ei igitur fratres sui: pater verò rē tacitus con-
12 siderabat. * Cūq; fratres illius in pascendis gregibus patris morarentur in Sichem,
13 * Dixit eum Israel: Fratres tui pascunt oues in Sichimis: veni, mittam te ad eos. Quo respondente, prę-
14 sto sum: * Ait: Vade, & vide si cuncta prospera sint erga fratres tuos & pecora: & renuncia mihi quid agatur. Missus de valle Hebron, venit in Sichem.

41 * Dux Elibemas, dux Olas, dux Phinon:
42 * Dux Cenes, dux Theman, dux Mazar:
43 * Dux Magediel, dux Zaphoin. hi duces Edom, in ædificatis in terra possessionis eorum: hic Esau pater Edom.

1 * Habitabat autem Jacob in terra, vbi habitauit pater eius in terra Chanaan.
2 * Hæ generationes Jacob:

CAP. XXXVII.

IOseph decem & septem annorum erat, pascēs cum fratribus suis oues patris sui, existens iuuenis cum filiis Balle, & cum filiis Zelphæ, vxorum patris sui. attulit autem Ioseph vituperium malum ad Israel
3 patrem suum. * Jacob autem diligebat Ioseph præter omnes filios eius: quia filius senectutis erat ei. fecit autem ei tunicam variam. * Videntes autem fra-
4 tres eius, quòd eum amat pater ex omnibus filiis eius, oderunt eum fratres eius; & non poterant loqui illi nihil pacificum. * Somnians autem Joseph so-
5 mnium nunciauit illud fratribus suis. * Et ait illis:
6 Audite somnium hoc quod somniaui: * Putabam vos
7 ligare manipulos in medio agro: et surrexit meus manipulus, & erectus est: conuersi autē manipuli vestri, adorauerunt meum manipulum. * Dixerunt au-
8 tem illi fratres eius: Nunquid regnās regnabis super nos, aut dominans dominaberis nobis? et addiderūt adhuc odio habere eum propter somnia eius, & pro-
9 pter verba eius. * Vidit autem somnium alterum, & narrauit illud patri suo, & fratribus suis: & dixit: Ecce somniaui somnium alterum: sicut sol & luna, & vndecim stellæ adorabant me. * Et increpauit eum pater suus, & dixit ei: Quid somnium
10 hoc quod somniasti? nunquid venientes veniemus ego, & mater tua, & fratres tui ad adorandum te super terram?
11 * Inuiderunt autem ei fratres eius. at pater eius seruauit verbum.
12 * Abierunt autem fratres eius pascere oues patris sui in Sychem.
13 * Et dixit Israel ad Ioseph: Nonne fratres tui pascunt in Sychem? veni, mittam
14 te ad eos. Dixit autem ei: Ecce ego.
* Ait autem illi Israel: Vadens vide si sani sunt fratres tui, & oues: & nuncia mihi. & mitte eum ex valle Ebron: & venit in Sychem.

ΓΕΝΕΣΙΣ

1 * ἡγεμὼν ἐλιβεμᾶς, ἡγεμὼν ὀλᾶς, ἡγεμὼν φινών·
2 * ἡγεμὼν κενές, ἡγεμὼν θεμαν, ἡγεμὼν μαζαρ·
43 * ἡγεμὼν μαγεδιήλ, ἡγεμὼν ζαφοίν. οὗτοι ἡγεμόνες ἐδὼμ, ἐν ταῖς κατωκοδομημέναις ἐν τῇ γῇ τῆς κλήσεως αὐτῶν. οὗτος ἦν Ησαυ πατὴρ ἐδώμ.

1 * κατῴκει δὲ ἰακὼβ ἐν τῇ γῇ, οὗ παῴκησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ
2 ἐν γῇ χαναάν. * αὗται αἱ γενέσεις ἰακώβ.

λζ.

Ιωσὴφ δεκαεπτὰ ἐτῶν ὢν, ποιμαίνων μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὢν νέος μετὰ τῶν υἱῶν βαλλᾶς, καὶ μετὰ τῶν υἱῶν ζελφᾶς, τῶν γυναικῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. κατήνεγκε δὲ ἰωσὴφ ψόγον πονηρὸν πρὸς ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ. * ἰακὼβ δὲ ἠγάπα τὸν ἰωσὴφ ὑπὲρ πάντας τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ· ὅτι υἱὸς γήρεως ἦν αὐτῷ· ἐποίησε δὲ αὐτῷ χιτῶνα ποικίλον. * ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸν φιλεῖ ὁ πατὴρ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐμίσησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο λαλεῖν αὐτῷ εἰρηνικόν.
5 * ἐνυπνιασθεὶς δὲ ἰωσὴφ ἐνύπνιον, ἀπήγγειλεν αὐτὸ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀκούσατέ μου τοῦ ἐνυπνίου τούτου, οὗ ἐνυπνιασάμην. * ὡμὲν ὑμᾶς δεσμεύειν δράγματα ἐν μέσῳ τῷ πεδίῳ, καὶ ἀίσεν τὸ ἐμὸν δράγμα, καὶ ὠφθῶν ἕστεις ἐφέρετε δὲ τὰ δράγματα ὑμῶν, προσεκύνησαν τὸ ἐμὸν δράγμα.
8 * εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, μὴ βασιλεύων βασιλεύσεις ἐφ' ἡμᾶς, ἢ κυριεύων κυριεύσεις ἡμῶν; καὶ προσέθεντο ἔτι μισεῖν αὐτὸν ἕνεκεν τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ, καὶ ἕνεκεν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.
9 * εἶδεν δὲ ἐνύπνιον ἕτερον, καὶ διηγήσατο αὐτὸ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον ἕτερον. ὥσπερ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἕνδεκα ἀστέρες προσεκύνουν
10 με. * καὶ ἐπελίμησεν αὐτῷ ὁ παλὴς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί τὸ ἐνύπνιον ἔστο, ὃ ἐνυπνιάσθης; ἆρα ἐλθόντες ἐλθησόμεθα ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου προσκυνῆσαί σοι ἐπὶ τὴν γῆν;
11 * ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ παλὴς αὐτοῦ διελήγησε τὸ ῥῆμα. * ἐπορεύθησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ βόσκειν τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν εἰς συχέμ. * καὶ εἶπεν ἰσραὴλ πρὸς ἰωσὴφ, οὐχ οἱ ἀδελφοί σου βόσκουσιν εἰς συχέμ; δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς αὐτούς. εἶπε δὲ αὐτῷ, ἰδού ἐγώ. * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰσραὴλ, πορευθεὶς ἴδε, εἰ ὑγιαίνουσιν οἱ ἀδελφοί σου καὶ τὰ πρόβατα· καὶ ἀπάγγειλόν μοι. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐκ τῆς κοιλάδος τῆς χεβρών· καὶ ἦλθεν εἰς συχέμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

41 Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon: 42 Dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar: 43 Dux Magdihel, dux Hiram. hi duces Edom in habitationibus suis, in terra possessionis eorum: ipse est Esau pater Idumæorum.

CAP. XXXVII.

1 Habitauit autem Iacob in terra habitationis patris sui in terra Chanaan. 2 Hæ sunt generationes Iacob:
IOseph filius erat decem & septem annorum, quando pascebat oues cum fratribus suis: & ipse nutriebatur cum filiis Balæ, & cum filiis Zelphæ vxorum patris sui. Et adduxit Ioseph accusationem eorum malam ad patrem suum. 3 Israel autem diligebat Ioseph plusquàm vniuersos filios suos: quoniam filius sapiens erat ei. fecitque ei tunicam polymitam. 4 Et videntes fratres eius quòd diligeret eum pater suus plusquàm omnes fratres eius: & oderunt eum, & nolebant loqui pacificè cum eo.
5 Et somniauit Ioseph somnium; & narrauit fratribus suis: & addiderunt amplius odio habere eum. 6 Et ait eis: Audite, obsecro, somnium hoc quod somniaui: 7 Ecce ligabamus manipulos in medio agri: & ecce stabat manipulus meus, & etiam erigebatur: & ecce circundabant eum manipuli vestri, & adorabant manipulum meum. 8 Et dixerunt ei fratres sui: Nunquid regnare existimas super nos? aut dominari putas nostri? Et addiderunt amplius odio habere eum propter somnia sua, & propter verba eius. 9 Somniauitque iterum somnium aliud: & narrauit eum fratribus suis, & ait: Ecce somniaui iterùm somnium, & ecce sol, & luna, & vndecim stellæ adorabant me. 10 Et narrauit patri suo & fratribus suis: increpauitque eum pater suus, & ait: Quid est somnium hoc quod somniasti? nunquid venientes veniemus ego, & mater tua, & fratres tui, vt adoremus te super terram? 11 Inuiderunteque ei fratres sui: & pater eius conseruabat verbum. 12 Et abierunt fratres eius ad pascendas oues patris sui in Sichem. 13 Et dixit Israel ad Ioseph: Ecce fratres tui pascunt oues in Sichem. veni, & mittam te ad eos. Et dixit ei: Ecce ego. 14 Et ait ei: Vade, obsecro, nunc, vide pacem fratrum tuorum, & pacem ouium; & redde mihi responsum. Misitque eum de valle Hebron, & venit in Sichem.

תרגום אונקלוס

41 רבא אהליבמה רבא אלה רבא פינן׃ 42 רבא קנז רבא תימן רבא מבצר׃ 43 רבא מגדיאל רבא עירם אלין רברבי אדום לאחסנתהון בארעא דאחסנתהון הוא עשו אבוהי דאדום׃

לז

1 ויתיב יעקב בארעא דשריו אבוהי בארעא דכנען׃ 2 אלין תולדת יעקב יוסף בר שבע עשרה שנין כד הוה רעי עם אחוהי בענא והוא רבי עם בני בלהה ועם בני זלפה נשי אבוהי ואתי יוסף מכל בעוהי ארי בר חכים הוא ליה וסכל בגין כן חמי ליה ולא צבן למללא עמיה שלם׃ 3 ורחים ישראל ליוסף מכל בנוהי ארי בר סבין הוא ליה וסכל עבד ליה כתונא דפסי׃ 4 וחמו אחוהי ארי יתיה רחים אבוהון מכל אחוהי ושנאו יתיה ולא צבן למללא עמיה שלם׃ 5 וחלם יוסף חלמא וחוי לאחוהי ואוסיפו עוד למסני יתיה׃ 6 ואמר להון שמעו כדון חלמא הדין דחלמית׃ 7 והא אנחנא מאסרין אסרין בגו חקלא והא קמת אסרותי ואוף אזדקיפת והא סחרחרן אסרייתכון וסגדן לאסרותי׃ 8 ואמרו ליה אחוהי המסלטא תמלוך עלינא או שלטנא תשלוט בנא ואוסיפו עוד למסני יתיה על חלמוהי ועל פתגמוהי׃ 9 ואמר חלמא תניינא חמית חלמא עוד והא שמשא וסיהרא ותרי עסרי כוכבייא סגדן לי׃ 10 ואשתעי לאבוהי ולאחוהי ונזף ביה אבוהי ואמר ליה מה חלמא הדין דחלמת היתיקא נתי אנא ואמך ואחך למסגד לך על ארעא׃ 11 וקניאו ביה אחוהי ואבוהי נטר ית פתגמא׃ 12 ואזלו אחוהי למרעי ית ענא דאבוהון בשכם׃ 13 ואמר ישראל ליוסף הלא אחך רעין בשכם ואתא ושלחיה למשיריה חברון ואתא שכמה׃ 14 ואמר ליה אזיל כען חזי ית שלמא דאחך וית שלמא דענא ואתיבני פתגמא ושלחיה ממישרי חברון ואתא לשכם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 ✠ וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש
16 לאמר מה־תבקש: ✠ ויאמר את־אחי אנכי
17 מבקש הגידה־נא לי איפה הם רעים:
✠ ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה
18 דתינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן:
✠ ויראו אתו מרחק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו
19 אתו להמיתו: ✠ ויאמרו איש אל־אחיו הנה־בעל
20 החלמות הלזה בא: ✠ ועתה לכו ונהרגהו
ונשלכהו באחד הבורות ואמרנו חיה רעה אכלתהו
21 ונראה מה־יהיו חלמתיו: ✠ וישמע ראובן ויצלהו
22 מידם ויאמר לא נכנו נפש: ✠ ויאמר אלהם ראובן
אל־תשפכו דם השליכו אתו אל־הבור הזה אשר
במדבר ויד אל־תשלחו בו למען הציל אתו מידם
23 להשיבו אל־אביו: ✠ ויהי כאשר־בא יוסף אל
אחיו ויפשיטו את־יוסף את־כתנתו את־כתנת
24 הפסים אשר עליו: ✠ ויקחהו וישלכו אתו הבורה
והבור רק אין בו מים: ✠ וישבו לאכל־לחם
ישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים
באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט
26 הולכים להוריד מצרימה: ✠ ויאמר יהודה אל
27 אחיו מה־בצע כי נהרג את־אחינו וכסינו את־דמו:
לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל־תהי־בו כי
28 אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו: ✠ ויעברו
אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את־יוסף
מן־הבור וימכרו את־יוסף לישמעאלים בעשרים
29 כסף ויביאו את־יוסף מצרימה: ✠ וישב ראובן
אל־הבור והנה אין־יוסף בבור ויקרע את־בגדיו:
30 ✠ וישב אל־אחיו ויאמר הילד אינגו ואני אנה אני
31 בא: ✠ ויקחו את־כתנת יוסף וישחטו שעיר עזים
ויטבלו את־הכתנת בדם:

15 ✠ Inuenitque eum vir errantem in agro, & interrogauit quid quæreret. 16 ✠ At ille respondit, Fratres meos quæro. indica mihi vbi pascant greges. 17 ✠ Dixitque ei vir: Recesserunt de loco isto: audiui autem eos dicentes: Eamus in Dothaim. Perrexit itaque Ioseph post fratres suos: & inuenit eos in Dothaim. 18 ✠ Qui cùm vidissent eum procul, antequàm accederet ad eos, cogitauerunt illi occidere. 19 ✠ Et mutuò loquebantur: Ecce somniator venit. 20 ✠ Venite, occidamus eum, & mittamus in cisternam veterem. dicemusque, Fera pessima deuorauit eum: & tunc apparebit quid illi prosint somnia sua. 21 ✠ Audiens autem hæc Ruben, nitebatur liberare eum de manibus eorum: 22 ✠ et dicebat: Non interficiamus animã eius, nec effundamus sanguinem: sed proiicite eum in cisternam veterem, quæ est in solitudine: manusq; vestras seruate innoxias. Hoc autem dicebat, volés eripere eum de manibus eorum; & reddere patri suo. 23 ✠ Confestim igitur vt peruenit ad fratres suos, nudauerunt eum tunica talari & polymita. 24 ✠ Miseruntque eum in cisternam veterem, quæ non habebat aquam. 25 ✠ Et sedentes vt comederent panem, viderunt Hismaelitas viatores venire de Galaad, & camelos eorum portantes aromata, & resinam, & stacten in Ægyptum. 26 ✠ Dixit ergo Iudas fratribus suis: Quid nobis prodest, si occiderimus fratrem nostrum, & celauerimus 27 sanguinem ipsius? ✠ Melius est vt venundetur Hismaelitis; & manus nostræ non polluantur. frater enim & caro nostra est. ✠ Et 28 quieuerunt fratres sermonibus illius. ✠ Et prætereũtibus Madianitis negociatoribus, extrahentes eum de cisterna, vendiderunt eum Hismaelitis viginti argenteis: qui duxerunt 29 eum in Ægyptum. ✠ Reuersúsque Ruben ad cisternam, non inuenit puerum: & scissis 30 vestibus, ✠ Pergens ad fratres suos, ait: Puer 31 non comparet: & ego quò ibo? ✠ Tulerunt autem tunicam eius, & in sanguinem hædi, quem occiderant, tinxerunt.

✠ Et inuenit eum homo errantem in agro. interrogauit autem eum homo, Quid quæris? ✠ Ille autem dixit: Fratres meos quæro: nuncia mihi vbi pascunt. ✠ Dixit autem ei homo: Recesserunt hinc. audiui enim eos dicentes: Eamus in Dothaim. & abiit Ioseph post fratres suos: & inuenit eos in Dothaim. ✠ Præuiderunt autem eum à longè, antequàm appropinquaret ipse ad eos. & malignati sunt vt occiderent illum. ✠ Dixit autem vnusquisque ad fratrem suum: Ecce somniator ille venit. ✠ Nunc ergo venite, interficiamus eum; & proiciamus eum in vnam cisternarum. et dicemus, Bestia mala deuorauit eum: & videbimus, quid erunt somnia eius. ✠ Audiens autem Ruben, abstulit eum de manibus eorum. ✠ Et ait: Non percutiamus eum in animam. dixit autem eis Ruben: Ne effundatis sanguinem: eijcite autem eum in vnam cisternarum harum, quæ in solitudine: manum autem ne intuleritis ei, vt eripiat eum de manibus eorum, & reddat eum patri suo. ✠ Factum est autem quando venit Ioseph ad fratres suos, exuerunt Ioseph tunicam variam quæ circa eum. ✠ Et accipientes eum, proiecerunt in cisternam. at cisterna vacua, aquam non habebat. ✠ Sederunt autem manducare panem: & respicientes oculis, viderunt: et ecce viatores Ismaelitæ venebant ex Galaad: & cameli eorum pleni erant aromatibus, & resina, & stacte: ibant autem deducere in Ægyptum. ✠ Dixit autem Iudas ad fratres suos: Quid vtile, si occiderimus fratrem nostrũ, & absconderimus sanguinem eius? ✠ Venite, vendamus eũ Ismaelitis istis: at manus nostræ ne sint super eũ: quia frater et caro nostra est. obedierunt autè fratres eius. ✠ Et præteribant homines Madianitæ mercatores: & extraxerunt & ascẽdere fecerunt Ioseph ex cisterna: & vendiderunt Ioseph Ismaelitis viginti argenteis. & deduxerunt Ioseph in Ægyptum. ✠ Reuersus est autẽ Ruben ad cisternã: & nõ inuenit Ioseph in cisterna. & rupit vestimenta sua: ✠ Et reuersus est ad fratres suos, et ait: Puer non est in cisterna: ego autem quò ibo adhuc? ✠ Accipientes autem tunicam Ioseph, iugulauerunt hædum caprarũ:

25 ✠ καὶ εὗρεν αὐτὸν ἄνθρωπος πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ. ἠ-
26 ρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος, τί ζητεῖς; ✠ ὁ δὲ εἶπε, τοὺς ἀ-
δελφούς μου ζητῶ· ἀνάγγειλόν μοι ποῦ βόσκουσιν.
27 ✠ εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος, ἀπῆρκασιν ἐντεῦθεν. ἤκουσα γὰρ
αὐτῶν λεγόντων, πορευθῶμεν εἰς Δωθαείμ. καὶ ἐπορεύθη Ιω-
σὴφ κατόπισεν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἐν Δω-
28 θαείμ. ✠ προῖδον δὲ αὐτὸν μακρόθεν, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι
αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς. καὶ ἐπονηρεύοντο δὲ ἀποκτεῖναι αὐτόν.
29 ✠ εἶπε δὲ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ ἐνυπνια-
30 στὴς ἐκεῖνος ἔρχεται. ✠ νῦν οὖν δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν,
καὶ ῥίψωμεν αὐτὸν εἰς ἕνα τῶν λάκκων. καὶ ἐροῦμεν, θηρίον
πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν. καὶ ὀψόμεθα, τί ἔσται τὰ ἐνύπνια
31 αὐτοῦ. ✠ ἀκούσας δὲ Ρουβὴλ, ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν
32 αὐτῶν. ✠ καὶ εἶπεν, μὴ παταξώμεν αὐτὸν εἰς ψυχήν. εἶπε
δὲ αὐτοῖς Ρουβὴλ, μὴ ἐκχέητε αἷμα, ἐμβάλετε δὲ αὐτὸν εἰς ἕ-
να τῶν λάκκων τούτων, τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, χεῖρα δὲ μὴ ἐπενέγ-
κητε αὐτῷ, ὅπως ἐξέληται αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀπο-
33 δῶ αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ✠ ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἦλθεν Ιωσὴφ
πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐξέδυσαν Ιωσὴφ τὸν χιτῶνα τὸν
34 ποικίλον τὸν ὡραῖον αὐτοῦ. ✠ καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἔρρι-
ψαν εἰς τὸν λάκκον. ὁ δὲ λάκκος κενὸς, ὕδωρ οὐκ εἶχεν.
35 ✠ ἐκάθισαν δὲ φαγεῖν ἄρτον· καὶ ἀναβλέψαντες τοῖς ὀ-
φθαλμοῖς, εἶδον· καὶ ἰδοὺ ὁδοιπόροι ἰσμαηλῖται ἤρχοντο ἐκ
γαλαάδ· καὶ αἱ κάμηλοι αὐτῶν ἔγεμον θυμιαμάτων καὶ
ῥυτίνης καὶ σαχίης. ἐπορεύοντο δὲ καταγειν εἰς αἴγυπτον.
36 ✠ εἶπε δὲ ἰούδας πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τί χρήσιμον, ἐὰν
ἀποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, καὶ κρύψωμεν τὸ αἷμα αὐτοῦ;
37 ✠ δεῦτε ἀποδώμεθα αὐτὸν τοῖς ἰσμαηλίταις τούτοις, αἱ
δὲ χεῖρες ἡμῶν μὴ ἔσωσαν ἐπ' αὐτὸν, ὅτι ἀδελφὸς καὶ σὰρξ ἡ-
μῶν ἐστιν. ἤκουσαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.
38 ✠ καὶ παρεπορεύοντο οἱ ἄνθρωποι οἱ μαδιανῖται ἔμπο-
ροι, καὶ ἐξείλκυσαν καὶ ἀνεβίβασαν τὸν Ιωσὴφ ὁπὶ τοῦ λάκκου·
καὶ ἀπέδοντο τὸν Ιωσὴφ τοῖς ἰσμαηλίταις εἴκοσι χρυσῶν. οἱ δὲ κα-
39 τήγαγον τὸν Ιωσὴφ εἰς αἴγυπτον. ✠ ἀνέστρεψε δὲ Ρουβὴλ
ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ οὐκ εὗρε τὸν Ιωσὴφ ὁπὶ τῷ λάκκῳ. οἱ δὲ δι-
40 ρρῆξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. ✠ καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τοὺς ἀδελ-
φοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, τὸ παιδάριον οὐκ ἔστιν ὁπὶ τῷ λάκκῳ· ἐγὼ
41 δὲ ποῦ πορεύσομαι ἔτι; ✠ λαβόντες δὲ τὸν χιτῶνα
τοῦ Ιωσὴφ, ἔσφαξαν ἔριφον αἰγῶν.

" Inuenitque eum vir, & aberrabat in agro, & interrogauit eum vir, dicens: Quid quæris? " Et dixit. Fratres meos ego quæro. indica, obsecro, mihi vbi ipsi pascant. " Et ait vir: Profecti sunt hinc: quoniam audiui illos dicentes: Eamus in Dothan. & abiit Ioseph post fratres suos: & inuenit eos in Dothan. " Et viderunt eum à longè: & antequàm appropinquaret ad eos, cogitauerunt contra illum vt interficerent eum. " Dixitque vnusquisque ad fratrem suum: Ecce dominus somniorum ille qui venit. " Et nunc venite, occidamus eum, & proiiciamus eum in vnam ex cisternis: & dicemus, Bestia pessima comedit eum. & videbimus quis erit finis somniorum suorum. " Auditisque Ruben, & liberauit eum de manibus eorum: & ait: Non interficiamus animam eius. " Dixitque Ruben: Non effundatis sanguinem: proiicite eum in cisternam hanc, quæ est in solitudine: & manum non extendatis in eum: vt liberaret eum de manibus eorum, vt reduceret eum patri suo. " Et factum est cùm venisset Ioseph ad fratres suos, nudauerunt eum de manibus eorum, vt reduceret eum patri suo. " Et tulerunt eum, & miserunt eum in cisternam. cisterna autem erat vacua, in qua non erant aquæ. " Et recubuerunt ad comedendum panem: & leuauerunt oculos suos, & viderunt: & ecce turba Arabum veniebat de Galaad, & cameli eorum onerati aromatis, resina, & stacte, ituri vt defenderent in Ægyptum. " Dixitque Iudas fratribus suis: Quid lucri erit nobis si occiderimus fratrem nostrum, & cooperuerimus sanguinem eius? " Venite, & vendamus eum Arabibus: & manus nostra non sit in eum: quoniam frater noster, & caro nostra est: & obedierunt ei fratres sui. " Et transierunt viri negociatores Madianitæ: & extraxerunt & leuauerunt Ioseph de cisterna, & vendiderunt eum Arabibus viginti siclis argenti: & adduxerunt Ioseph in Ægyptum. " Et reuersus est Ruben ad cisternam: & ecce Ioseph non erat in cisterna. & scidit vestimenta sua. " Et reuersus est ad fratres suos, & ait: Puer non comparet. & ego quò vadam? " Et tulerunt tunicam Ioseph, & macta uerunt hædum caprarum: & tinxerunt tunicam in sanguinem.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום אונקלוס

15 וְאַשְׁכְּחֵיהּ גַּבְרָא וְהָא תָעֵי בְחַקְלָא וּשְׁאֲלֵיהּ גַּבְרָא לְמֵימַר מָה בָּעֵי׃
16 רָעָן׃ 17 וַיְמַר נְבָרָא נְטָלוּ מֵיכָא דְּאָרֵי שְׁמָעִית דַּאֲמָרִין נֵזִיל לְדוֹתָן וַאֲזַל יוֹסֵף בָּתַר אֲחוֹהִי וְאַשְׁכְּחִינוּן בְּדוֹתָן׃
18 כַּד חֲזוֹ יָתֵיהּ מֵרָחִיק וְעַד לָא קָרִיב לְוָתְהוֹן וְחָשִׁיבוּ עֲלוֹהִי לְקַטָּלוּתֵיהּ׃ 19 וַאֲמַרוּ גְּבַר לַאֲחוֹהִי הָא מָרֵי חֶלְמַיָּא דָיְכִי אָתֵי׃ 20 וּכְעַן אֲתוֹ וְנִקְטְלִינֵיהּ
וְנִטְמְרִינֵיהּ בְּחַד מִן גֻּבַּיָּא דְּכִיסְתָּא בִּישְׁתָּא אֲכָלְתֵיהּ וְנֶחֱזֵי דִּי כְּמִדְכְּרָא הֲוֵי דְּלָא לְשֵׁיזְבָא יָתֵיהּ׃ 21 וְשָׁמַע רְאוּבֵן וְשֵׁיזְבֵיהּ מִידֵיהוֹן וַאֲמַר לָא
נְקַטְלִינֵיהּ נַפְשָׁא׃ 22 וַאֲמַר לְהוֹן רְאוּבֵן לָא תִשְׁדְּרוּן דָּמָא רְמוּ יָתֵיהּ לְגֻבָּא דָּא דִּי בְמַדְבְּרָא וְיָדָא לָא תִשְׁדְּרוּ בֵיהּ בְּגִין לְשֵׁיזָבָא יָתֵיהּ
מִידֵיהוֹן לְמֵיתְבֵיהּ לְוָת אֲבוּהִי׃ 23 וַהֲוָה כַּד אֲתָא יוֹסֵף לְוָת אֲחוֹהִי וְרָמוֹ יָת יוֹסֵף יָת כְּתוֹנֵיהּ יָת כְּתוֹנֵיהּ דְּפַסִּי
עֲלוֹהִי׃ 24 וְנַסְבוּהִי וּרְמוֹ יָתֵיהּ לְגֻבָּא וְגֻבָּא רֵיקָא לֵיתּ בֵּיהּ פַּיָּא׃ 25 וְאִסְתְּמָרוּ לְמֵיכַל לַחְמָא וּקְפוֹ עֵינֵיהוֹן וְחָזוֹ וְהָא
שַׁיָּרַת עַרְבָאֵי אָתְיָא מִגִּלְעָד וְגַמְלֵיהוֹן טְעִינִין שֻׁעָף וּקְסָף וּלְטוֹם אָזְלִין לְאַחֲתָא לְמִצְרָיִם׃ 26 וַאֲמַר יְהוּדָה לַאֲחוֹהִי מָה מְסוֹן אֲרֵי
נִקְטוֹל יָת אֲחוֹנָא וּנְכַסֵּי עַל דְּמֵיהּ׃ 27 אֱתוֹ וְנִזְבְּנִינֵיהּ לְעַרְבָאֵי וְיָדָנָא לָא תְהֵא בֵּיהּ אֲרֵי אֲחוּנָא בִּשְׂרָנָא הוּא וְקַבִּילוּ אֲחוֹהִי׃
28 וְהַב רְאוּבֵן לְגֻבָּא וְהָא לֵיתּ יוֹסֵף בְּגֻבָּא וּבְזַע יָת לְבוּשׁוֹהִי׃ 29 וְתָב לְוָת אֲחוֹהִי וַאֲמַר עֲלוֹיָא לֵיתּ וַאֲנָא
לְאָן אֲנָא אֵזֵל׃ 30 וּנְסִיבוּ יָת כְּתוֹנָא דְּיוֹסֵף וּנְכָסוּ עְפָּיר בַּר עִזֵּי וְטָבְלוּ יָת כְּתוֹנָא בְּדַמָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 וַיְשַׁלְּחוּ אֶת־כְּתֹנֶת הַפַּסִּים וַיְבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם
וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ הַכֶּר־נָא הַכְּתֹנֶת בִּנְךָ הִוא אִם
33 לֹא: וַיַּכִּירָהּ וַיֹּאמֶר כְּתֹנֶת בְּנִי חַיָּה רָעָה אֲכָלָתְהוּ
34 טָרֹף טֹרַף יוֹסֵף: וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שִׂמְלֹתָיו וַיָּשֶׂם שַׂק
35 בְּמָתְנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל־בְּנוֹ יָמִים רַבִּים: וַיָּקֻמוּ כָל־
בָּנָיו וְכָל־בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיְמָאֵן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־
אֵרֵד אֶל־בְּנִי אָבֵל שְׁאֹלָה וַיִּבְךְּ אֹתוֹ אָבִיו:
36 וְהַמְּדָנִים מְכָרוּ אֹתוֹ אֶל־מִצְרַיִם לְפוֹטִיפַר סְרִיס
פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים:
לח
1 וַיְהִי בָּעֵת הַהִוא וַיֵּרֶד
יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו וַיֵּט עַד־אִישׁ עֲדֻלָּמִי וּשְׁמוֹ חִירָה:
2 וַיַּרְא־שָׁם יְהוּדָה בַּת־אִישׁ כְּנַעֲנִי וּשְׁמוֹ שׁוּעַ וַיִּקָּחֶהָ
3 וַיָּבֹא אֵלֶיהָ: וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ עֵר:
4 וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אונָן: וַתֹּסֶף
5 עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁלָה וְהָיָה בְכְזִיב
6 בְּלִדְתָּהּ אֹתוֹ: וַיִּקַּח יְהוּדָה אִשָּׁה לְעֵר בְּכוֹרוֹ וּשְׁמָהּ
7 תָּמָר: וַיְהִי עֵר בְּכוֹר יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְמִתֵהוּ
8 יְהוָה: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאונָן בֹּא אֶל־אֵשֶׁת אָחִיךָ וְיַבֵּם
אֹתָהּ וְהָקֵם זֶרַע לְאָחִיךָ: וַיֵּדַע אונָן כִּי לֹא לוֹ יִהְיֶה
9 הַזֶּרַע וְהָיָה אִם־בָּא אֶל־אֵשֶׁת־אָחִיו וְשִׁחֵת אַרְצָה
10 לְבִלְתִּי נְתָן־זֶרַע לְאָחִיו: וַיֵּרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה
11 וַיָּמֶת גַּם־אֹתוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְתָמָר כַּלָּתוֹ שְׁבִי אַלְמָנָה
בֵּית־אָבִיךְ עַד־יִגְדַּל שֵׁלָה בְנִי כִּי אָמַר פֶּן־יָמוּת גַּם־
12 הוּא כְּאֶחָיו וַתֵּלֶךְ תָּמָר וַתֵּשֶׁב בֵּית אָבִיהָ: וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים
וַתָּמָת בַּת־שׁוּעַ אֵשֶׁת יְהוּדָה וַיִּנָּחֶם יְהוּדָה וַיַּעַל עַל־
13 גֹּזְזֵי צֹאנוֹ הוּא וְחִירָה רֵעֵהוּ הָעֲדֻלָּמִי תִּמְנָתָה: וַיֻּגַּד
14 לְתָמָר לֵאמֹר הִנֵּה חָמִיךְ עֹלֶה תִמְנָתָה לָגֹז צֹאנוֹ: וַתָּסַר
בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ וַתְּכַס בַּצָּעִיף וַתִּתְעַלָּף וַתֵּשֶׁב
בְּפֶתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל־דֶּרֶךְ תִּמְנָתָה כִּי רָאָתָה כִּי גָדַל
שֵׁלָה וְהוּא לֹא־נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה:

GENESIS. Translat.B.Hierony. Latin.

32 Mittétes qui ferrent ad patrẽ, & dicerét: Hãc
G inuenimus: vide vtrùm tunica filij tui sit, an
33 nõ. Quã cũ cognouisset pater, ait: Tunica fi-
lij mei est. fera pessima comedit eũ: bestia de-
34 uorauit Ioseph. Scissíq; vestibus, indutus est
35 cilitio, lugẽs filium suũ multo tẽpore. Cõgre-
gatis autẽ cunctis liberis eius, vt lenirẽt dolo-
rẽ patris, noluit consolationẽ accipere: sedens-
que ad filiũ meũ lugens in infernũ, & illo
36 perseuerante in fletu; Madianitæ vendidérũt
Ioseph in Ægypto, Phutiphari eunucho Pha-
raonis, magistro militum. CAP. XXXVIII.
1 EOdẽ tẽpore, descendens Iudas à fratribus
A suis, diuertit ad virũ Odolamiten, nomine
2 Hyra. Vidítq; ibi filiã hominis Chananæi, vo
cabulo Sue. & accepta vxore, ingressus est ad
3 eam. Quę concepit & peperit filiũ, & vocauit
4 nomẽ eius Her. Rursumq; concepto fœtu, na
5 tum filiũ vocauit Oná. Tertiũ quoq; peperit,
quẽ appellauit Sela. quo nato, parere vltrà ces-
6 sauit. Dedit autem Iudas vxorem primoge-
7 nito suo Her, nomine Thamar. Fuit quoque
Her primogenit⁹ Iudę, neq; in cõspectu Dñi:
8 & ideò ab eo occisus est. Dixit ergo Iudas ad
Onãfiliũ suũ: Ingredere ad vxorẽ fratris tui, &
9 sociare illi, vt suscites semẽ fratri tuo. Ille sciés
nõ nasci sibi filios, introiés ad vxoiẽ fratris sui,
semen fundebat in terrã; ne liberi fratris noiẽ
10 nascerẽtur. Et idcircò percussit eum Dñs, eo
11 quòd rẽ detestabilẽ faceret. Quãobrẽ dixit Iu
das Thamar nurui suę: Esto vidua in domo pa
tris tui, donec crescat Sela filius meus. Timeo-
bat enim, ne & ipse moreretur, sicut fratres e-
ius. quę abiit, & habitauit in domo patris sui.
12 Euolutis autem multis annis, mortua est filia
Suæ vxor Iudæ. Qui post luctũ, consolatione
susceptа, ascendebat ad tonsores ouium suarũ,
ipse & Hyras opilio gregis Odolamita in Tha-
13 mnas. Nunciatúmq; est Thamar, quòd socer
illius ascenderet in Thamnas ad tõdendas o-
14 ues. Quæ depositis viduitatis vestibus, assum
psit theristrum: & mutato habitu, sedit in bi-
uio itineris quod ducit Thamnan: eo quòd
creuisset Sela, & non eum accepisset maritum.

32 Et polluerunt tunicam variam: & attulerũt pa
tri suo: & dixerũt: Hanc inuenimus: nosce si tunica
filij tui est, an non. Et cognouit eam: & ait: Tunica
33 filij mei est: bestia mala deuorauit eum: bestia rapuit
Ioseph. Rupit autem Iacob vestimenta sua, & im
34 posuit cilicium super lumbum suum: & lugebat filiũ
suum dies multos. Congregati sunt autem omnes fi-
35 lij eius & filiæ, & venerunt consolari eum; & nõ
voluit consolationem accipere, dicẽs, Quòd descẽdã
ad filium meum lugens in infernum. & fleuit eum
pater eius. At Madianitæ vendiderunt Ioseph
36 in Ægyptum Phutiphari eunucho Pharaonis, prin-
cipi coquorum.
CAP. XXXVIII.
1 FActum est autem in tempore illo, descẽdit Iudas
a fratribus suis, & peruenit vsque ad hominem
quendam Odollamiten, cui nomen Iras. Et vidit il-
2 le Iudas filiam hominis Chanmei, cui nomen Saua.
& accepit eam, & ingressus est ad eam. Et conci-
3 piens peperit filium, & vocauit nomen eius Her.
Et concipiens adhuc, peperit filium; & vocauit no-
4 men eius Onan. Et adiciens, peperit filium, & vo
5 cauit nomẽ eius Silò. hæc autem erat in Chasbi, quã-
do peperit eos. Et accepit Iudas vxorem Her pri-
6 mogenito suo, cui nomẽ Thamar. Fuit autẽ Her pri-
mogenitus Iudæ malus coràm Dño: et occidit eũ Deꝰ.
7 Dixit autẽ Iudas Onã: Ingredere ad vxorẽ fratris
tui, & duc vxorẽ eam, & suscita semen fratri tuo.
8 Scièns autẽ Onã quòd non eius erit semen: factũ est
quãdo ingressus est ad vxorẽ fratris sui, effudit super
terrã, ne daret semẽ fratri suo. Malũ autẽ apparuit
9 coràm Deo, quia fecit hoc: et occidit & hũc. Dixit au
10 tẽ Iudas Thamar nurui suæ: Sede vidua in domo pa-
tris tui, donec magnus efficiatur Silò filius meus. di-
xit enim, ne forte moriatur et iste, sicut et fratres eius.
abiit autẽ Thamar, sedit in domo patris sui. Mul-
11 tis autẽ Thamar, sedit in domo patris sui. Mul-
tiplicati sunt autem dies, & mortua est Saua vxor
Iudæ. & consolatus Iudas, ascendit ad tondentes o-
12 ues suas, ipse & Iras pastor eius Odollamites in
Thamna. Et nunciatum est Thamar nurui suæ, di-
13 centes: Ecce socer tuus ascendit in Thamna, tondere
oues suas. Et auferens vestimenta viduitatis à se,
14 induit theristrum, & ornata est ad portas Enan,
quæ est in transitu Thãnan, vidit enim quòd magnus
factus est Silò: ipse autem non dedit eam illi vxorẽ.

32 Ἐβύθισαν τὸν χιτῶνα τὸν ποικίλον. καὶ εἰσήνεγκαν τῷ πατρὶ
αὐτῶν, καὶ εἶπον, Τοῦτον εὕρομεν, ἐπίγνωθι εἰ χιτὼν τοῦ υἱοῦ σου ἐστὶν ἢ οὔ.
33 καὶ ἐπέγνω αὐτὸν καὶ εἶπεν, χιτὼν τοῦ μου ἐστί. θηρίον πονηρὸν
34 κατέφαγεν αὐτόν. θηρίον ἥρπασεν τὸν ἰωσήφ. διέρρηξε δὲ ἰακὼβ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐπέθετο σάκκον ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ,
35 καὶ ἐπένθει τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡμέρας πολλάς. συνῆχθησαν δὲ πάντες
οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ θυγατέρες, καὶ ἦλθον, ἵνα παρακαλέσωσιν αὐτὸν, καὶ
οὐκ ἤθελε παρακαλεῖσθαι, λέγων, ὅτι καταβήσομαι πρὸς τὸν υἱόν
36 μου πενθῶν εἰς ᾅδου. καὶ ἔκλαυσεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ. οἱ δὲ
μαδιηναῖοι ἀπέδοντο τὸν ἰωσὴφ εἰς αἴγυπτον πετεφρῆ τῷ ἀπὸ
δομ φαραὼ ἀρχιμαγείρῳ.
λη.
1 ΕΓένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ κατέβη ἰούδας ἀπὸ τῶν ἀδελ-
φῶν αὐτοῦ, καὶ ἀφίκετο ἕως πρός ἄνθρωπόν τινα ὀδολλαμίτην, ᾧ
ὄνομα εἰράς. καὶ εἶδεν ἐκεῖ ἰούδας θυγατέρα ἀνθρώπου χαναναίου,
ᾧ ὄνομα σαυά. καὶ ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν. καὶ συλ
4 λαβοῦσα, ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἤρ. καὶ συλλα-
βοῦσα ἔτι, ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, αὐνάν. καὶ πρόσ
θεῖσα ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, σιλώμ. αὐτὴ δὲ
6 ἦν ἐν χασβί, ἡνίκα ἔτεκεν αὐτούς. καὶ ἔλαβεν ἰούδας γυναῖκα
7 ἦρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ, ᾗ ὄνομα θάμαρ. ἐγένετο δὲ ἦρ πρωτότοκος
8 ἰούδα πονηρὸς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ θεός. εἶπε
δὲ ἰούδας τῷ αὐνάν, εἴσελθε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ
σου, καὶ ἐπιγάμβρευσον αὐτὴν, καὶ ἀνάστησον σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
9 σου. ἴσιες δὲ αὐνάν, ὅτι οὐκ αὐτοῦ ἔσται τὸ σπέρμα, ἐγένετο ὅταν εἰσῆλ
θε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἵνα μὴ
10 δῶσιν σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. πονηρὸν δὲ ἐφάνη ἐναντίον τοῦ
θεοῦ, ὅτι ἐποίησε ταῦτο, καὶ ἐθανάτωσε καὶ τοῦτον. εἶπε δὲ ἰούδας θάμαρ
τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, κάθου χήρα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός σου, ἕως μέγας
γένῃ σιλὼν ὁ υἱός μου. εἶπε γὰρ μή ποτε ἀποθάνῃ καὶ οὗτος, ὡς
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ἀπελθοῦσα δὲ θάμαρ, ἐκαθίσθη ἐν
12 τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς. ἐπληθύνθησαν δὲ αἱ ἡμέραι, καὶ
ἀπέθανε σαυὰ ἡ γυνὴ ἰούδα. καὶ παρακληθεὶς ἰούδας, ἀνέ-
βη ἐπὶ τοὺς κείροντας τὰ πρόβατα αὐτοῦ, αὐτὸς ἐκτὰς ὁ ποι-
13 μὴν αὐτοῦ ὀδολλαμίτης εἰς θαμνά. καὶ ἀπηγγέλη θάμαρ
τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, λέγοντες, ἰδοὺ ὁ πενθερός σου ἀνέβη εἰς θα-
14 μνὰ κεῖραι τὰ πρόβατα αὐτοῦ. καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια
τῆς χηρεύσεως ἀφ' ἑαυτῆς, ἀφείβαλε τὸ θέριστρον, καὶ ἐκαλλω-
πίσατο πρὸς ταῖς πύλαις ἐναν, ἥ ἐστιν ἐν παρόδῳ θαμνᾶν, εἶδε γὰρ
ὅτι μέγας ἐβεβήλωτο σιλώμ· αὐτὸς δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et miserunt tunicam polymitam; & attulerunt patri suo, atque dixerunt: Hanc inuenimus: cognosce nunc si tunica filij tui est, an non.
" Et cognouit eam: & ait: Tunica filij mei est: bestia pessima comedit eum; occisione occisus est Ioseph. " Et scidit Iacob vestimenta sua: & posuit saccum in lumbis suis: & luxit diebus multis super filium suum. " Et surrexerunt omnes filij sui, & omnes filiæ suæ, vt consolarentur eum: & noluit accipere consolationem: & ait: Quoniam descendam super filium meum lugens in infernum. & planxit eum pater eius. " Madianitæ autem vendiderunt eum in Ægypto Putiphari principi Pharaonis, magistro militum.
CAP. XXXVIII.
Et factum est in illo tẽpore, & descẽdit Iudas à fratribus suis: & diuertit ad virũ Odolamitẽ, cuius nomẽ erat Hyra. ' Viditq; ibi Iudas filiam hoīs
mercatoris, cuius nomẽ erat Sue: & accepit eã, ingressusq; est ad eã. ' Et concepit, & peperit filiũ, & vocauit nomẽ eius, Her. ' Cõcepitq; rursus,
& peperit filiũ, & vocauit nomẽ eius Onan. ' Et addidit rursus, & peperit filiũ, vocauitq; nomen eius Sela: & erat in Chezib quãdo peperit eũ. ' Et ac-
cepit Iudas vxorẽ Her primogenito suo, cuius nomẽ erat Thamar. ' Erat autem Her primogenitus Iudæ malus coràm Dño: & occidit eum Dominus.
' Dixitq; Iudas ad Onã: Ingredere ad vxorẽ fratris tui, & sociare illi, & suscita semen fratri tuo. " Cognouitq; Onan, quoniã non noīe eius vocaretur
semẽ: & quando ingrediebatur ad vxorem fratris sui, corrũpebat viam suã super terram, vt non suscitaret semen fratri suo. " Displicuitq; coràm Dño
quod faceret: & interfecit etiã ipsum. " Dixitque Iudas Thamar nurui suæ: Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus: dixit enim, ne
forte moriatur etiã ipse, sicut fratres eius. Et abiit Thamar, & habitauit in domo patris sui. " Post multos autem dies mortua est filia Suæ vxor Iudę.
& consolatus est Iudas; & ascendit ad tonsores ouium suarum in Thamnath, ipse & Hyra socius eius Odolamites. " Nunciatumque est Thamar, di-
centi: Ecce socer tuus ascendit in Thamnath, ad tondendas oues suas. " Et deposuit vestimenta viduitatis suæ à se, & operuit se pallio, & orna-
uit se: & sedit in biuio itineris, quod est iuxta viam Thamnath: quoniam vidit quòd creuerat Sela, & ipsa non tradebatur ei in vxorem.

תרגום אונקלוס

32 וְשַׁלְחוּ יַת כְּתוֹנָא דְפַסִּיסָיְתָא וְאַיְתִיאוּ לְוָת אֲבוּהוֹן וַאֲמָרוּ דָּא אַשְׁכַּחְנָא אִשְׁתְּמוֹדַע כְּעַן הֲכְתוֹנָא דִבְרָךְ הִיא אִם לָא:
33 וְאִשְׁתְּמוֹדְעַהּ וַאֲמַר כְּתוֹנָא דִבְרִי הִיא בִּישָׁא אֲכָלַתְהִי חַיְתָא בִּישָׁא טָרְפָא אִתְבְּזַע יוֹסֵף:
34 וּבְזַע יַעֲקֹב לְבוּשׁוֹהִי וְשַׁוִי שִׂקָּא בְּחַרְצֵיהּ וְיָתִיב עַל כְּרֵיהּ יוֹמִין סַגִּיאִין:
35 וְקָמוּ כָל בְּנוֹהִי וְכָל בְּנָתֵיהּ לְנַחֲמוּתֵיהּ וְסָרֵיב לְקַבָּלָא מְנַחוּמִין וַאֲמַר אֲרֵי אֵיחוּת עַל בְּרִי כַּרְאֲבֵילָא לִשְׁאוֹל וּבְכָא יָתֵיהּ אֲבוּהִי:
36 וְיָת יוֹסֵף זְבִנוּהִי יְכָל בְּנֵי מַדְיָן לְפוֹטִיפַר רַבָּא דְפַרְעֹה רַב קְטוֹלַיָּא:
לח
1 וַהֲוָה בְּעִדָּנָא הַהִיא וְנָחַת יְהוּדָה מִלְוָת אֲחוֹהִי וְאִתְפְּרַשׁ עַד גְּבַר עֲדֻלָּמָאָה וּשְׁמֵהּ חִירָה:
2 וַחֲזָא תַמָּן יְהוּדָה בְּרַת חַד גְּבַר כְּנַעֲנָאָה וּשְׁמֵהּ שׁוּעַ וּנְסִבָהּ וְעָל לְוָתַהּ:
3 וְאִתְעַבַּרַת וְיָלְדַת בַּר וּקְרָא יָת שְׁמֵהּ עֵר:
4 וְאִתְעַבַּרַת עוֹד וְיָלְדַת בַּר וּקְרָת יָת שְׁמֵהּ אונָן:
5 וּמוֹסִיפַת עוֹד וְיָלְדַת בַּר וּקְרָת יָת שְׁמֵהּ שֵׁלָה וַהֲוָה בְּכְזִיב כַּד יְלָדַתְהוּן:
6 וְנָסִיב יְהוּדָה אִתְּתָא לְעֵר בְּכוֹרֵהּ וּשְׁמַהּ תָּמָר:
7 וַהֲוָה עֵר בּוּכְרֵהּ דִיהוּדָה בִּישׁ קֳדָם יְיָ וְאַמְתִיתֵיהּ יְיָ:
8 וַאֲמַר יְהוּדָה לְאונָן עוֹל לְוַת אֵינַת אֲחָךְ וְיַבֵּם אָתַהּ וְאָקֵים זַרְעָא לַאֲחָךְ:
9 וְיָדַע אונָן אֲרֵי לָא עֲלַהּ שְׁמַיָּא יְהֵי זַרְעָא וַהֲוֵי כַּד עָאל לְוַת אֵינַת אֲחוֹהִי וְחַבֵּל אוּרְחֵיהּ עַל אַרְעָא בְּדִיל דְּלָא לְקַיָּמָא זַרְעָא לַאֲחוֹהִי:
10 וּבִישׁ קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד וְאַמְתִית אַף יָתֵיהּ:
11 וַאֲמַר יְהוּדָה לְתָמָר כַּלְתֵּהּ תֵּיבִי אַרְמְלָא בֵּית אֲבוּךְ עַד דִּירְבֵּא שֵׁלָה בְּרִי אֲרֵי אֲמַר דִּילְמָא יְמוּת אַף
הוּא כְּאַחוֹהִי וַאֲזָלַת תָּמָר וְיָתִיבַת בֵּית אֲבִיהָא:
12 וְסַגִּיאוּ יוֹמַיָּא וּמִיתַת בַּת שׁוּעַ אִיתַּת יְהוּדָה וְאִתְנְחֵם יְהוּדָה וּסְלִיק לְתַגָּנַת לְגִיזֵּי עָאנָיהּ הוּא וְחִירָה
חַבְרֵהּ עֲדֻלָּמָאָה לְתַגָּנַת:
13 וְאִתְחַוֵּיאַת לְתָמָר לְמֵימַר הָא חָמִיךְ סָלִיק לְתַגָּנַת לְגִיזֵּי עָאנָיהּ:
14 וְאַעְדַּאַת יָת לְבוּשֵׁי אַרְמְלוּתָהּ מִינָהּ וְיָתְבַת בְּסִיתְרָא וְאִתְעַטַּפַת וְיָתְבַת בִּתְרַע עֵינַיִן דִּי עַל אוֹרַח תִּמְנַת אֲרֵי חֲזַת אֲרֵי רַבָּא שֵׁלָה וְהִיא לָא יְהִיבַת לֵיהּ לְאִינְתּוּ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * וירא֣הָ יהוּדָ֔ה וַיַּחְשְׁבֶ֖הָ לְזוֹנָ֑ה כִּ֥י כִסְּתָ֖ה פָּנֶֽיהָ׃
16 * וַיֵּ֤ט אֵלֶיהָ֙ אֶל־הַדֶּ֔רֶךְ וַיֹּאמֶר֙ הַבָה־נָּ֣א
אָבוֹא֙ אֵלַ֔יִךְ כִּי֙ לֹ֣א יָדַ֔ע כִּ֥י כַלָּת֖וֹ הִ֑וא וַתֹּ֕אמֶר מַה־
17 תִּתֶּן־לִ֖י כִּי־תָבֹ֥וא אֵלָֽי׃ * וַיֹּאמֶר֙ אָנֹכִ֣י אֲשַׁלַּ֔ח
גְּדִ֥י עִזִּ֖ים מִן־הַצֹּ֑אן וַתֹּ֣אמֶר אִם־תִּתֵּ֣ן עֵרָבוֹן֮ עַד
18 שָׁלְחֵֽךְ׃ * וַיֹּאמֶר֙ מָ֣ה הָעֵרָבוֹן֮ אֲשֶׁ֣ר אֶתֶּן־לָךְ֒ וַתֹּ֕אמֶר
חֹתָמְךָ֥ וּפְתִילֶ֖ךָ וּמַטְּךָ֣ אֲשֶׁר־בְּיָדֶ֑ךָ וַיִּתֶּן־לָ֙הּ֙ וַיָּבֹ֣א
19 אֵלֶ֔יהָ וַתַּ֖הַר לֽוֹ׃ * וַתָּ֣קָם וַתֵּ֔לֶךְ וַתָּ֖סַר
צְעִיפָ֣הּ מֵעָלֶ֑יהָ וַתִּלְבַּ֖שׁ בִּגְדֵ֥י אַלְמְנוּתָֽהּ׃
20 * וַיִּשְׁלַ֣ח יְהוּדָ֗ה אֶת־גְּדִ֙י הָעִזִּ֤ים בְּיַד֙ רֵעֵ֣הוּ הָעֲדֻלָּמִ֔י
21 לָקַ֖חַת הָעֵרָבוֹן֙ מִיַּ֣ד הָאִשָּׁ֔ה וְלֹ֥א מְצָאָ֑הּ׃ * וַיִּשְׁאַל֙
אֶת־אַנְשֵׁ֣י מְקֹמָ֔הּ לֵאמֹ֕ר אַיֵּ֥ה הַקְּדֵשָׁ֖ה הִ֣וא
בָעֵינַ֑יִם עַל־הַדָּ֣רֶךְ וַיֹּאמְר֗וּ לֹא־הָיְתָ֥ה בָזֶ֛ה קְדֵשָֽׁה׃
22 * וַיָּשָׁב֙ אֶל־יְהוּדָ֔ה וַיֹּאמֶר֙ לֹ֣א מְצָאתִ֔יהָ וְגַם֙ אַנְשֵׁ֣י
הַמָּקוֹם֔ אָמְר֖וּ לֹא־הָיְתָ֣ה בָזֶ֔ה קְדֵשָֽׁה׃ * וַיֹּאמֶר
יְהוּדָ֔ה תִּקַּ֖ח לָ֑הּ פֶּן־נִהְיֶ֣ה לָבֽוּז הִנֵּ֣ה שָׁלַ֔חְתִּי הַגְּדִ֖י
24 הַזֶּ֥ה וְאַתָּ֖ה לֹ֥א מְצָאתָֽהּ׃ * וַיְהִי֙ כִּמְשֻׁל֣שׁ
חֳדָשִׁ֔ים וַיֻּגַּ֥ד לִֽיהוּדָ֖ה לֵאמֹ֑ר זָנְתָ֣ה תָמָ֣ר כַּלָּתֶ֔ךָ
וְגַם֙ הִנֵּ֣ה הָרָ֔ה לִזְנוּנִ֑ים וַיֹּאמֶר֙ יְהוּדָ֔ה הוֹצִיא֥וּהָ
וְתִשָּׂרֵֽף׃ * הִ֣וא מוּצֵ֔את וְהִ֣יא שָׁלְחָ֔ה אֶל־חֹמְיֵ֖הּ
לֵאמֹ֑ר לְאִ֣ישׁ אֲשֶׁר־אֵ֤לֶּה לּוֹ֙ אָנֹכִ֣י הָרָ֔ה וַתֹּ֕אמֶר הַכֶּר־
נָ֣א לְמִי֩ הַחֹתָמֶ֨ת וְהַפְּתִילִ֜ים וְהַמַּטֶּ֗ה הָאֵלֶּֽה׃
26 * וַיַּכֵּ֥ר יְהוּדָ֖ה וַיֹּאמֶר֙ צָדְקָ֣ה מִמֶּ֔נִּי כִּי־עַל־כֵּן֙ לֹא־
27 נְתַתִּ֣יהָ לְשֵׁלָ֔ה בְּנִ֖י וְלֹא־יָסַ֥ף עוֹד֙ לְדַעְתָּ֔הּ׃ * וַיְהִי
בְּעֵ֣ת לִדְתָּ֔הּ וְהִנֵּ֥ה תְאוֹמִ֖ים בִּבְטְנָֽהּ׃ * וַיְהִי
29 בְּלִדְתָּ֔הּ וַיִּתֵּ֥ן יָ֖ד וַתִּקַּ֣ח הַמְיַלֶּ֑דֶת וַתִּקְשֹׁ֥ר עַל־יָד֛וֹ
שְׁנִ֖י לֵאמֹ֑ר זֶ֥ה יָצָ֖א רִאשֹׁנָֽה׃ * וַיְהִי֙ כְּמֵשִׁ֣יב יָד֔וֹ
וְהִנֵּ֥ה יָצָ֖א אָחִ֑יו וַתֹּ֕אמֶר מַה־פָּרַ֥צְתָּ עָלֶ֖יךָ פָּ֣רֶץ וַיִּקְרָ֥א
30 שְׁמ֖וֹ פָּֽרֶץ׃ * וְאַחַ֥ר יָצָ֛א אָחִ֖יו אֲשֶׁר־עַל־יָד֑וֹ וַיִּקְרָ֥א
שְׁמ֖וֹ זָֽרַח׃

GENESIS. Translat.B.Hierony. Iacob.

15 * Quam cùm vidisset Iudas, suspicatus est eam
meretricem.operuerat enim vultum suum, ne
16 agnosceretur. * Ingredienſque ad eam, ait, Di-
mitte me, vt coeā tecū. Nesciebat enim quod
17 nurus sua esset. * Qua respondente, Quid da-
bis mihi, vt fruaris concubitu meo? dixit. Mit
C tam tibi hædum de gregibus. Rursumq; illa
dicente, Patiar quod vis, si dederis mihi arra-
18 bonē, donec mittas quod polliceris. * Ait Iu-
das: Quid tibi vis pro arrabone dari? respōdit:
Annulum tuum & armillā, & baculum quem
manu tenes. Ad vnum igitur coitum mulier
19 concepit. * Et surgens abiit. depositoq; habitu
quē sumpserat, induta est viduitatis vestibus.
20 * Misit autem Iudas hædum per pastorem suū
Odolamitem, vt reciperet pignus quod dede-
21 rat mulieri. Qui cùm non inuenisset eam, * In-
terrogauit homines loci illius, Vbi est mulier
quæ sedebat in biuio? respondentibus cūctis,
22 Non fuit in loco isto meretrix. * Reuersus est
ad Iudam, & dixit ei: Non inueni eam. sed &
homines loci illius dixerunt mihi, nunquam
23 sedisse ibi scortum. * Ait Iudas: Habeat sibi.
Certè mēdacij arguere nos non potest. ego mi-
si hædum quem promiseram; & tu non inue-
24 nisti eam. * Ecce autē post tres menses nuncia-
uerunt Iudæ, dicentes: Fornicata est Thamar
nurus tua; & videtur vterus illius intumesce-
D re. Dixitq; Iudas: Producite eā, vt cōburatur.
25 * Quæ cū ducerētur ad pœnā, misit ad socerū
suum, dicēs: De viro cuius hæc sunt, concepi.
cognosce cuius sit anulus & armilla, & bacul.
26 * Qui agnitis muneribus, ait: Iustior me est:
quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen
27 vltrà non cognouit eam. * Instante autem par-
tu, apparuerunt gemini in vtero. * Atque in
28 ipsa effusione infantium, vnus protulit manū,
in qua obstetrix ligauit coccinum, dicens: Ille
29 egredietur prior. * Illo verò retrahente manū,
egressus est alter. Dixitque mulier: Quare di-
uisa est propter te maceria? Et ob hanc causam
30 vocauit nomen eius, Phares. * Postea egrel-
sus est frater eius, in cuius manu erat coccī-
num: quem appellauit, Zaram.

תרגום אונקלוס

15 וחזאה יהודה וחשבה לנפקה ברא ארי כסיאה אפהא : 16 ומטא לותיה לאורחא ואמר הבי כען אעול לותיך ארי לא ידע ארי כלתיה
היא ואמרת מה תתן לי ארי תעול לותי : 17 ואמר אנא אשדר גדיא בר עיזי מן עאנא ואמרת אם תתן משכונא עד דתשלח : 18 ואמר
מה משכונא דאיתן לך ואמרת עזקתך ושושיפך וחוטרך די בידך ויהב לה ועל לותה ועדיאת ליה : 19 וקמת ואזלת ואעדיאת עיפתה
מתה מלבושי לבושי ארמלותה : 20 ושלח יהודה ית גדיא בר עיזי בידא דרחמיה עדולמאה למיסב משכונא מידא דאתתא ולא
אשכחתה : 21 ושאל ית אנשי אתרה למימר אן מקדשתא היא בעינין על אורחא ואמרו לא הוה הכא מקדשתא : 22 ותב
לות יהודה ואמר לא אשכחתיה ואף אנשי אתרא אמרו לא הוה הכא מקדשתא : 23 ואמר יהודה תסב לה דילמא נהי לחוך היא
דשדרת גדיא הדין ואת לא אשכחתיה : 24 והוה כתלתה ירחין ואתחוא ליהודה למימר זניאת חמר כלתך ואף הא מעדיא מזנותא
ואמר יהודה אפקוהא והיא שלחת לות חמוהא למימר לגבר דאלין דילה מניה אנא מעדיא ואמרת
אשתמודע כען למאן חתמא וחוטרא והאין : 26 ואשתמודע יהודה והא מני אנא זכאה מני היא מעדיא ארי על כן לא
יהבתה לשלה ברי ולא אוסיף עוד למדעה : 27 והוה בעידן מיולדה והא תיומין בבעלתא
28 והוה כד אתיב ידיה והא נפק אחותי ואמרת מה תקוף מני עלך
לפקקוף ויקרא שמיה פרץ : 30 ובתר כן נפק אחותי דעל ידיה זהורית ויקרא שמיה זרח :

Interp.ex Græc.lxx. GENESIS.

* Et videns eam Iudas, putauit eam meretri-
cem esse. cooperuit enim faciem suam, & nō cognouit
eam. * Declinauit autem ad eam viam. & ait
illi: Sine me ingredi ad te. non enim cognouit quòd
nurus eius est. * Illa autem dixit: Quid mi-
bi dabis, si ingressus fueris ad me? & ait: Ego tibi
mittam hædum caprarum de ouibus meis.
* Illa autem dixit: Si dederis mihi pignus, do-
nec mittas tu. Ille autem dixit: Quod pignus tibi
debo? illa autem dixit: Anulum tuum, & armillā,
& virgam quæ in manu tua. & dedit ei, & in-
gressus est ad eam: & in vtero concepit ex eo.
* Et surgens, abiit. & deposuit pallium suum à
se, ipsa, & induit vestimenta viduitatis suæ.
* Misit autem Iudas hædum ex capris in manu
pastoris sui Odollamitæ, vt reciperet pignus à mulie-
re. & non inuenit eam.
* Interrogauit autem viros qui ex loco, Vbi est
meretrix quæ erat in Enan in via? & dixerunt:
Non fuit hic meretrix. * Et reuersus est ad Iu-
dam: & ait, Non inueni: & homines qui de loco, di
cunt non esse hic meretricem. * Ait autem Iu-
das: Habeat ea. sed ne fortè derideamur. ego quidem
misi hædum hunc, tu autem non inuenisti.
* Factum est post trimestre, nunciatum est Iuda,
dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua: & ecce in
utero habet de fornicatione. Dixit autem Iudas:
Educite eam, & comburatur. * Ipsa autem ad-
ducta, misit ad socerum suum, dicens: Ex homine cu
ius hæc sunt, ego in vtero habeo. & ait: Cognosce cu
ius anulus, & armilla, & virga hæc. * Cognouit
autem Iudas: et ait, Iustificata est Thamar quàm e-
go. cuius causa non dedi eam Silon filio meo. & non
addidit vltrà cognoscere eam. * Factum est au-
tem quando peperit, & huic erāt gemini in vtero e-
ius. * Factum est autem cùm pareret ipsa, vnus
protulit manum suam. accipiens autem obstetrix, li-
gauit super manum eius coccinum, dicens: Hic egre-
dietur prior. * Ut autem contraxit manum, &
statim egressus est frater eius: illa autem dixit, quid
diuisa est propter te maceria? et vocauit nomen eius
Phares. * Et post hoc egressus est frater eius,
in quo erat super manum eius coccinum: & vocā-
uit nomen eius, Zara.

ΓΕΝΕΣΙΣ. μθερμήνευσις τῶν ο' 133

15 * καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἰούδας, ἔδοξεν αὐτὴν πόρνην εἶναι. κα-
τεκαλύψατο γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτήν.
16 * ἐξέκλινε δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδόν. καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἔα-
σόν με εἰσελθεῖν πρός σε. οὐ γὰρ ἔγνω, ὅτι νύμφη αὐτό ἐστιν.
17 * ἡ δὲ εἶπε, τί μοι δώσεις, ἐὰν εἰσέλθῃς πρός με; καὶ εἶπεν,
ἐγώ σοι ἀποστελῶ ἔριφον αἰγῶν ἐκ τῶν προβάτων μου.
18 * ἡ δὲ εἶπεν, ἐὰν δῶς μοι ἀρραβῶνα, ἕως οὗ ἀποστείλαι σε.
ὁ δὲ εἶπεν, τίνα τὸν ἀρραβῶνά σοι δώσω; ἡ δὲ εἶπε, τὸν δακτύ-
λιόν σου, καὶ τὸν ὁρμίσκον, & τὴν ῥάβδον τὴν ἐν τῇ χειρί σε.
καὶ ἔδωκεν αὐτῇ, & εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν· & ἐν γαστρὶ ἔλα-
19 βεν ἐξ αὐτοῦ. * & ἀναστᾶσα ἀπῆλθε. & περιείλετο τὸ θέ-
ριστρον αὐτῆς ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χη-
20 ρύσεως αὐτῆς. * ἀπέστειλε δὲ ἰούδας τὸν ἔριφον διὰ αἰ-
γῶν ἐν χειρὶ τοῦ ποιμένος αὐτοῦ τοῦ ὁδολλαμίτου, κομί-
σασθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναικός· καὶ οὐχ εὗρεν αὐτήν.
21 * ἐπηρώτησε δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τοῦ τόπου, ποῦ ἐστιν ἡ πόρ-
νη ἡ γλυκυμένη ἐν ἐναὶμ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; καὶ εἶπαν, οὐκ ἦν ἐνταῦ-
22 θα πόρνη. * καὶ ἀπέστρεψε πρὸς ἰούδαν· καὶ εἶπεν, οὐχ
εὗρον. καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐκ τόπου, λέγουσι, μὴ εἶναι ὧδε
23 πόρνην. εἶπε δὲ ἰούδας, ἐχέτω αὐτά· ἀλλὰ μή ποτε
καταγελασθῶμεν. ἐγὼ μὲν ἀπέστειλα τὸν ἔριφον τοῦτον, σὺ δὲ
24 οὐχ εὕρηκας. * ἐγένετο δὲ μετὰ τρίμηνον, ἀπηγγέλη τῷ ἰούδᾳ,
λέγοντες, ἐκπεπόρνευκε θαμὰρ ἡ νύμφη σου. & ἰδοὺ ἐν γα-
στρὶ ἔχει ἐκ πορνείας. εἶπε δὲ ἰούδας, ἐξαγάγετε αὐτήν, καὶ
25 κατακαυθήτω. * αὐτῆς δὲ ἀγομένης, ἀπέστειλε πρὸς τὸν πεν-
θερὸν αὐτῆς, λέγουσα, ᾧ τῷ ἀνθρώπῳ τούτου ταῦτά ἐστιν, ἐγὼ ἐν γα-
στρὶ ἔχω. & εἶπεν, ἐπίγνωθι, τίνος ὁ δακτύλιος & ὁ ὁρμίσκος καὶ ἡ
26 ῥάβδος αὕτη. * ἐπέγνω δὲ ἰούδας, & εἶπε, δεδικαίωται θαμὰρ
ἢ ἐγώ. οὐ ἕνεκεν οὐκ ἔδωκα αὐτὴν σηλὼ τῷ υἱῷ μου. καὶ οὐ
προσέθετο ἔτι τοῦ γνῶναι αὐτήν.
27 * ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἔτεκεν, καὶ τήδε ἰοὺ δίδυμα ἐν τῇ γαστρὶ
28 αὐτῆς. * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τίκτειν αὐτὴν, ὁ εἷς προεξήνεγ-
κε τὴν χεῖρα αὐτοῦ. λαβοῦσα δὲ ἡ μαῖα, ἔδησεν ἐπὶ τὴν χεῖ-
ρα αὐτοῦ κόκκινον, λέγουσα, οὗτος ἐξελεύσεται πρότερος.
29 * ὡς δὲ ἐπισυνήγαγε τὴν χεῖρα, καὶ εὐθέως ἐξῆλ-
θεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. ἡ δὲ εἶπε, τί διέκοπη διὰ σὲ φραγμός;
30 καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, φαρές. * & μετὰ τοῦτο ἐξῆλ-
θεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ ἦν ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ κόκκι-
νον· & ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζαρά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et vidit eam Iudas, & putauit eam esse meretricem; quia operuerat faciem suam. " Et declinauit ad eam in viam, & ait: Permitte, obsecro, vt ingrediar ad te. non enim sciebat quòd nurus sua esset. Et ait: Quid dabis mihi vt ingrediaris ad me? " Et dixit: Ego mittam hædum caprarum de gregibus. Et ait: Si dederis mihi pignus, donec mittas. " Et dixit: Quod erit pignus quod dabo tibi? & ait: Anulus tuus, & sudarium tuum, & baculus tuus, qui est in manu tua. Et dedit ei: & ingressus est ad eam, & concepit ex eo. " Et surrexit & abiit: & deposuit pallium suum à se, & induit se vestimento viduitatis suæ. " Et misit Iudas hædum de capris per manum amici sui Odolamite, vt reciperet pignus de manu mulieris: & non inuenit eam. " Et interrogauit homines loci, dicens: Vbi est meretrix quæ erat in biuio meretrix? & dixerunt: Non est hic meretrix. " Et reuersus est ad Iudam, & ait: Non inueni eam. viri quoque loci dixerunt: Non est hic meretrix. " Et factum est post tres menses: & nunciatum est Iudæ, dicendo: Fornicata est Thamar nurus tua: & ecce concepit ex fornicatione. & dixit Iudas: Educite eam, & comburatur. " Ipsa educebatur: & ipsa misit ad socerum suum, dicens: De viro cuius hæc sunt, ego concepi: & ait: Cognosce, obsecro, cuius est anulus, & sudarium, & baculus hic. " Et cognouit Iudas: & ait, Iustificata est: ex me ipsa concepit; eo quòd non tradidi eam Sela filio meo. & vltrà non cognouit eam. " Et factum est in tempore partus, & ecce gemelli in vtero eius erant. " Et factum est cùm pareret, protulit vnus manum. & accepit obstetrix coccinum, & ligauit super manum eius coccinum, dicens: Hic egrefsus est prior. " Et factum est cùm reduceret manum suam, ecce egressus est frater eius. & ait: Quàm maxima fortitudo fuit in te, vt præualeres? & vocauit nomen eius, Phares. " Et post hæc egressus est frater eius, super cuius manu erat coccinum: & vocauit nomen eius Zara.

Universidad de Deusto
Biblioteca

לט

1 ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים
2 אשר הורדהו שמה: ויהי יהוה את יוסף ויהי איש
3 משליח ויהי בבית אדניו המצרי: וירא אדניו כי
4 יהוה אתו וכל אשר הוא עשה יהוה מצליח בידו: וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדהו
5 על ביתו וכל יש לו נתן בידו: ויהי מאז הפקיד
6 אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת יהוה בכל אשר יש לו
7 בבית ובשדה: ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא
8 ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה:
9 ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל
10 יוסף ותאמר שכבה עמי: וימאן ויאמר אל אשת אדניו הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש
11 לו נתן בידי: איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני כלום כי אם אותך באשר את אשתו
12 ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים: ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה
13 לשכב אצלה להיות עמה: ויהי כהיום הזה ויבא
14 הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם
15 בבית: ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה: ויהי כראותה כי
16 עזב בגדו בידה וינס החוצה: ותקרא לאנשי ביתה
17 ותאמר להם לאמר ראו הביא לנו איש עברי לצחק בנו בא אלי לשכב עמי ואקרא בקול גדול:
18 ויהי כשמעו כי הרימותי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי וינס ויצא החוצה: ותנח בגדו אצלה עד בוא
19 אדניו אל ביתו:

GENESIS. Translat. B. Hieronymi. *Ioseph.*

CAP. XXXIX.

1 AIgitur Ioseph ductus est in Ægyptũ: emitq; eum Phutiphar eunuchus Pharaonis princeps exercitus sui, vir Ægyptius, de manu Hismaelitarum, à quibus perductus erat.
2 * Fuitque Dominus cum eo: & erat vir in cunctis prosperè agens. habitauitque in domo
3 domini sui: * Qui optimè nouerat Dominum esse cum eo; & omnia quæ gereret ab eo,
4 dirigi in manu illius. * Inuenitq; Ioseph gratiam coram domino suo, & ministrabat ei.
5 * A quo præpositus omnibus, gubernabat creditam sibi domum, & vniuersa quæ extradita fuerant. Benedixitque Dominus domui
B Ægyptij propter Ioseph: & multiplicauit tã in ædibus, quàm in agris cunctã eius substantiam. * Nec quicquam aliud nouerat, nisi pa
6 nem quo vescebatur. Erat autem Ioseph pulchra facie, & decorus aspectu. * Post multos
7 itaque dies, iniecit domina sua oculos suos in Ioseph. & ait: Dormi mecum. * Qui nequaquam acquiescens operi nefario, dixit ad eam:
8 Ecce dominus meus omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo sua: * Nec quiquam est quod non in mea sit potestate, vel
9 non tradiderit mihi, præter te quæ vxor eius es. quomodo ergo possum hoc malum facere,
10 & peccare in Deum meum? * Huiuscemodi verbis per singulos dies loquebatur, & mulier molesta erat adolescenti: & ille recusabat flu-
11 prũ. * Accidit autem quadam die, vt intraret C Ioseph domũ, & operis quippiã absq; arbitris
12 faceret. * Et illa apprehẽsa lacinia vestimenti eius, diceret: Dormi mecũ. Qui relicto in ma-
13 nu ei⁹ pallio, fugit, & egressus est foras. * Cũq; vidisset mulier vestẽ in manibus suis, & se esse
14 contemptam, * Vocauit ad se homines domus suę, & ait ad eos: En introduxit virũ Hebræum, vt illuderet nobis. ingressus est ad me,
15 vt coiret mecum. * Cúmque ego succlamassem, & audisset vocem meam, reliquit pallium, o-
16 gumentum ergo fidei, retentum pallium, ostendit marito reuertenti domum:

Interp. ex Græc. lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. μθερμήνευσις τῶν ο' ρλθ'

λθ'.

1 * Ιωσὴφ δὲ κατήχθη εἰς αἴγυπτον· καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν πε-
τεφρὴς ὁ εὐνοῦχος φαραὼ, ἀρχιμάγειρος, ἀνὴρ αἰγύπ-
2 τιος, ἐκ χειρὸς ἰσμαηλιτῶν, οἱ κατήγαγον αὐτὸν ἐκεῖ. * Καὶ ἦν
κύριος μετὰ ἰωσὴφ· καὶ ἦν ἀνὴρ εὐπορούμενος· καὶ ἐγένε-
3 το ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοῦ αἰγυπτίου. * ἤδει δὲ ὁ κύ-
ριος αὐτοῦ, ὅτι κύριος ἦν μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἂν ποιῇ, κύριος εὐω-
δοῖ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. καὶ εὗρεν χάριν ἰωσὴφ ἐναντίον τοῦ κυ-
4 ρίου αὐτοῦ. * ἐνηρέσησε δὲ αὐτῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν· καὶ ἐπὶ τοῦ οἴκου
5 αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ, ἔδωκε διὰ χειρὸς ἰωσήφ. * ἐγένε-
το δὲ μὴ τὰ καταλαμβάνειν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάν-
τα ὅσα ἦν αὐτῷ. * ἐν εὐλόγησεν κύριος τὸν οἶκον τοῦ αἰγυπτίου διὰ
ἰωσήφ. καὶ ἐπλήσθη εὐλογία κυρίου ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ ἐν
6 τῷ οἴκῳ, καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. * καὶ ἐπέστρεψε πάντα ὅσα ἦν αὐ-
τῷ, εἰς χεῖρας ἰωσήφ. καὶ οὐκ ἤδει τῶν καθ' ἑαυτὸν οὐδέν, πλὴν τοῦ
ἄρτου οὗ κατήσθιεν αὐτός. καὶ ἦν ἰωσὴφ καλὸς τῷ εἴδει, καὶ ὡραῖος
7 τῇ ὄψει σφόδρα. * καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐπέβα-
λεν ἡ γυνὴ τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἐπὶ ἰωσήφ, καὶ
8 εἶπε, κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ. * ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν. εἶπε δὲ τῇ γυναικὶ
τοῦ κυρίου αὐτοῦ, εἰ ὁ κύριός μου οὐ γινώσκει τί ἐμὲ ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖράς μου.
9 * καὶ οὐκ ὑπάρχει ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ὃ οὐκ ἐξαιρεῖταί ἀπ'
ἐμοῦ τι ἐν, πλὴν σοῦ, διὰ τὸ σὲ γυναῖκα αὐτοῦ εἶναι, καὶ πῶς ποιή-
σω τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο, καὶ ἁμαρτήσομαι ἐναντίον τοῦ θεοῦ;
10 * ἡνίκα δὲ ἐλάλει τῷ ἰωσὴφ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ οὐκ ὑπή-
κουσεν αὐτῆ καθεύδειν μετ' αὐτῆς, τοῦ συγγενέσθαι αὐτῇ.
11 * ἐγένετο δὲ τὴν αὐτὴν τῆς ἡμέρας, καὶ εἰσῆλθεν ἰωσὴφ εἰς τὸν
οἶκον ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἦν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔσω.
12 * καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν τῶν ἱματίων, λέγουσα, κοιμήθητι
μετ' ἐμοῦ, καὶ καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐ-
τῆς, ἔφυγε, καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. * ὡς δὲ εἶδεν ὅτι καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, ἔφυγε, καὶ ἐξ-
14 ῆλθεν ἔξω. * καὶ ἐκάλεσε τοὺς οἰκέτας τῆς οἰκίας, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, λέγουσα, ἴδετε, εἰσήγαγεν ἡμῖν παῖδα ἑβραῖον ἐμ-
παίζειν ἡμῖν. εἰσῆλθε πρός με, λέγων, κοιμηθήσομαι μετὰ σοῦ.
15 * ὡς δὲ ἔδωκα φωνὴ μεγάλη. * ἐν τῷ ἀκοῦσαι αὐτὸν, ὅτι ὕψωσα
τὴν φωνήν μου, καὶ ἐβόησα, καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ'
16 ἐμοὶ, ἔφυγε, καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. * καταλιμπάνει τὰ ἱμά-
τια παρ' ἑαυτῇ, ἕως ἦλθεν ὁ κύριος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXIX.

Ioseph autẽ deductus est in Ægyptũ, & emit eũ Putiphar princeps Pharaonis, magister militum, vir Ægyptius, de manu Arabum; qui deduxerunt eum ibi. ' Et factũ est verbũ Domini in auxilium Ioseph: & fuit vir prosperè agẽs; eratq; in domo domini sui Ægyptij. ' Et vidit dñs eius ꝙ erat verbũ Dñi in auxiliũ eius: & oĩa quæ ipse faciebat, Dñs dirigebat in manu sua. 'Et inuenit Ioseph misericordiã in oculis eius: & ministrabat ei, & cõstituit eũ super domũ suam: & oĩa quæ habebat, tradidit in manu eius. ' Et factum est ab eo tempore quo cõstituit eum in domo sua, & super omnia quæ habebat; & benedixit Dñs domui Ægyptii ,ppter Ioseph: & fuit benedictio Domini in omnibus quæ habebat in domo & in agro. ' Et reliquit oĩa sua in manu Ioseph; & nõ nouerat cũ eo quicq̃, nisi panẽ quo vescebatur. Eratq; Ioseph pulcher facie, & decorus aspectu. ' Et factũ est post verba hæc, leuauit vxor domini sui oculos ad Ioseph; & dixit: Cuba mecum. ' Et noluit. & ait vxori domini sui: Ecce dominus meus non nouit mecum quicquam eorũ quæ in domo sua sunt, & omnia sua tradidit in manu mea. " Non est ipse maior me in domo hac: neq; prohibuit à me quicquam præter eo quòd tu vxor eius es. quomodo ergo faciam hoc magnum malum, & peccabo coram Deo? " Et factum est cùm loqueretur cum Ioseph per singulos dies, non acquieuit ei vt cubaret cum ea, vt esset cum ea. " Et factum est quadam die, & ingressus est in domum, vt inuestigaret scripturas rationis suæ. & nullus vir de hominibus domus erat ibi in domo. " Apprehenditque vestimenta eius, dicens: Cuba mecum. Et reliquit vestimenta sua in manu eius: & fugit, & egressus est foras. " Et factum est cùm vidisset quòd reliquisset vestimenta eius in manu sua, & quòd fugisset foras: vocauit viros domus suæ: & ait eis, dicens: Videte, adduxit nobis virum Hebræum, vt illuderet nobis: ingressus est ad me vt cubaret mecum: & clamauit voce magna. " Et factum est cùm audiret quòd eleuarem vocem meam & clamarem, reliquit vestimenta sua apud me; & fugit, & egressus est foras. " Et retinuit vestimentum eius apud se, donec veniret dominus eius in domum suam.

M 2

לט

1 ויוסף אתחת למצרים וקניה פוטיפר רבנא דפרעה רב קטולא גבר
2 מצראה מידא דישמעאלאי דאחתוהי להכן: והוה מיכרא דיוסף ויהי בסעדיה והוה גבר מצלח והוה בבית
3 מרה מצראה: וחמא רבונוהי ארום מיכרא דייי בסעדיה וכל דהוא עבד ייי מצלח בידוהי: ואשכח יוסף רחמין בעינוהי ושמש ליה ופלחיה על ביתיה וכל דאית ליה
4 מסר בידוהי: והוה מן עדן דפקדיה ביתיה ועל כל דאית ליה ובריך ייי ית בית מצראה בזיל יוסף והוה ברכתא דייי בכל דאית ליה
5 בביתא ובחקלא: ושבק כל דאית ליה בידא דיוסף ולא ידע עמיה מדעם אלהין לחמא דהוא אכל והוה יוסף שפיר בנייא
6 וסריב ואסתכל ליה: והוה בתר פתגמיא האלין וזקפת איתת רבונוהי ית עיינהא לות יוסף ואמרת שכב עמי:
7 רבונוהי לא ידע עמי מדע די בביתא וכל דאית ליה מסר בידוהי: ליתותי רב בביתא הדין מני ולא מנע מני מדעם אלהין יתיך בזיל דאת איתתיה
8 ואיכדין אעביד בישתא רבתא הדין ואחוב קדם ייי: והוה כד מלילת עם יוסף יום יום ולא קבל מינה למשכב לותה למהוי עמה:
9 והוה ביומא הדין ועל לביתא למברך בכהבי חשכניה ולית אינש מאנשי ביתא תמן בביתא:
10 ושבקת לגלוסטרא בידה ועדק ונפק לשוקא: והוה כד חדת ארי שבקת לגלוסטרא בידה ועדק ונפק לשוקא:
11 ואקרת לאנשי ביתה ואמרת להון למיסר חזו אייתי לנא גבר עבראה לתייכא בנא על לותי למשכב עמי ואקרית בקלא רבא:
12 ושבקת לגלוסטרא לותי ועדק ונפק לשוקא: ואתרחיש כד שמע ארי אתרמית קלי
13 ואקרית ושבקת לגלוסטרא לותי ועדק ונפק לשוקא: ואתרחיש כד חמת ארי שבקת לגלוסטרא לותי ועדק ונפק לשוקא:
14 ואתרמית לאנשי ביתה ואמרת להון למיסר חזו אייתי לנא גבר עבראה לתייכא בנא על לותי למשכב עמי ואקרית בקלא רבא:
15 ושבקת לגלוסטרא לותי ועדק ונפק לשוקא: ואתרחיש כד שמע ארי אתרמית קלי
16 ואקרית ושבקת לגלוסטרא לותי ועדק ונפק לשוקא: ואתנחת לגלוסטרא עד על רבונה לביתיה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 ‡ וַתְּדַבֵּר אֲלֵיו כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר בָּא אֵלַי הָעֶבֶד
18 הָעִבְרִי אֲשֶׁר־הֵבֵאתָ לָנוּ לְצַחֵק בִּי׃ ‡ וַיְהִי כְּהָרִימִי
19 קוֹלִי וָאֶקְרָא וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלִי וַיָּנָס הַחוּצָה׃ ‡ וַיְהִי
כִּשְׁמֹעַ אֲדֹנָיו אֶת־דִּבְרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְּרָה אֵלָיו לֵאמֹר
20 כִּדְבָרִים הָאֵלֶּה עָשָׂה־לִּי עַבְדֶּךָ וַיִּחַר אַפּוֹ׃ ‡ וַיִּקַּח
אֲדֹנֵי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל־בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר
אֲסוּרֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים וַיְהִי־שָׁם בְּבֵית הַסֹּהַר׃
21 ‡ וַיְהִי יְהוָה אֶת־יוֹסֵף וַיֵּט אֵלָיו חֶסֶד וַיִּתֵּן חִנּוֹ בְּעֵינֵי
22 שַׂר בֵּית־הַסֹּהַר׃ ‡ וַיִּתֵּן שַׂר בֵּית־הַסֹּהַר בְּיַד־יוֹסֵף
אֵת כָּל־הָאֲסִירִם אֲשֶׁר בְּבֵית הַסֹּהַר וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
23 עֹשִׂים שָׁם הוּא הָיֶה עֹשֶׂה׃ ‡ אֵין שַׂר בֵּית־הַסֹּהַר
רֹאֶה אֶת־כָּל־מְאוּמָה בְּיָדוֹ בַּאֲשֶׁר יְהוָה אִתּוֹ וַאֲשֶׁר
הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מַצְלִיחַ׃

מ

1 ‡ וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה מֶלֶךְ־
2 מִצְרַיִם וְהָאֹפֶה לַאדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃ ‡ וַיִּקְצֹף
3 פַּרְעֹה עַל שְׁנֵי סָרִיסָיו עַל שַׂר הַמַּשְׁקִים וְעַל שַׂר
4 הָאֹפִים׃ ‡ וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים אֶל־
בֵּית הַסֹּהַר מְקוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אָסוּר שָׁם׃ ‡ וַיִּפְקֹד שַׂר
5 הַטַּבָּחִים אֶת־יוֹסֵף וַיְשָׁרֶת אֹתָם וַיִּהְיוּ יָמִים
6 בְּמִשְׁמָר׃ ‡ וַיַּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהֶם אִישׁ חֲלֹמוֹ בְּלַיְלָה
אֶחָד אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חַמַּשְׁקֵה וְהָאֹפֶה אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ
7 מִצְרַיִם אֲשֶׁר אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר׃ ‡ וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם
יוֹסֵף בַּבֹּקֶר וַיַּרְא אֹתָם וְהִנָּם זֹעֲפִים׃ ‡ וַיִּשְׁאַל אֶת־
סְרִיסֵי פַרְעֹה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר
8 מַדּוּעַ פְּנֵיכֶם רָעִים הַיּוֹם׃ ‡ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם
חָלַמְנוּ וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֵלֵהֶם הֲלוֹא
לֵאלֹהִים פִּתְרֹנִים סַפְּרוּ־נָא לִי׃ ‡ וַיְסַפֵּר שַׂר
הַמַּשְׁקִים אֶת־חֲלֹמוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה
גֶפֶן לְפָנָי׃

GENESIS. Translat. B. Hieron. Ioseph.

17 ‡ Et ait: Ingressus est ad me seruus Hebræus, quem adduxisti, vt illuderet mihi.
18 ‡ Cumque audisset me clamare, reliquit pallium quod tenebam, & fugit foras.
19 ‡ His auditis dominus, & nimium credulus verbis coniugis, iratus est valdè.
20 ‡ Tradiditque Ioseph in carcerem, vbi vincti regis custodiebantur: & erat ibi clausus.
21 ‡ Fuit autem Dominus cum Ioseph, & misertus est illius: & dedit ei gratiam in conspectu principis carceris:
22 ‡ Qui tradidit in manu illius vniuersos vinctos qui in custodia tenebantur: & quicquid fiebat, sub ipso erat.
23 ‡ Nec nouerat aliquid cunctis ei creditis. Dominus enim erat cum illo, & omnia opera eius dirigebat.

CAP. XL.

1 A His itaque gestis, accidit vt peccarent duo eunuchi, pincerna regis Ægypti, & pistor domino suo.
2 ‡ Iratusque contra eos Pharao, (nam alter pincernis præerat, alter pistoribus)
3 ‡ Misit eos in carcerem principis militum, in quo erat vinctus & Ioseph.
4 ‡ At custos carceris tradidit eos Ioseph, qui & ministrabat eis. aliquantulũ temporis fluxerat, & illi in custodia tenebantur.
5 ‡ Videruntque ambo somnium nocte vna, iuxta interpretationem congruam sibi.
6 ‡ Ad quos cùm introisset Ioseph manè, & vidisset eos tristes:
7 ‡ Sciscitatus est eos, dicens: Cur tristior est
B hodie solito facies vestra?
8 ‡ Qui responderunt: Somnium vidimus, & non est qui interpretetur nobis. Dixitque ad eos Ioseph: Nunquid non Dei est interpretatio? referte mihi quid videritis.
9 ‡ Narrauit prior præpositus pincernarum somnium suum: Videbam coram me vitem;

17 ‡ Et locuta est ei secundùm verba hæc, dicens: Ingressus est ad me seruus Hebræus, quem introduxisti ad nos illudere mihi: & dixit, Dormiam tecum. ‡ Vt autem audiuit quòd exaltaui vocem meam & clamaui, relinquens vestimenta sua apud me, fugit, & egressus est. ‡ Factum est autem
19 vt audiuit dominus eius verba vxoris suæ, quæcunque locuta est ad eum, dicens, Sic fecit mihi seruus tuus, & iratus est ira. ‡ Et accipiens dominus
20 Ioseph, miecit eum in munitionem, & in locum in quo vincli regis detinentur illic in munitione.
21 ‡ Et fuit Dominus cum Ioseph, et effudit ei misericordiam, & dedit ei gratiam coram principe car-
22 ceris. ‡ Et dedit princeps carceris carcerem per manum Ioseph, & omnes adductos in carcere, & omnia quæcunque faciunt illic, ipse erat faciens.
23 ‡ Non erat princeps carceris ex carcere sciens propter ipsum nihil: omnia enim erant per manum Ioseph, eo quòd Dominus cum illo erat. & quæcunque ipse faciebat, Dominus prosperabat in manibus eius.

CAP. XL.

1 FActum est autem post verba hæc, peccauit princeps pincernarum regis Ægypti, & princeps pistorum domino suo regi Ægypti.
2 ‡ Et iratus est Pharao super duobus Eunuchis suis, super principe pincernarum, & super principe
3 pistorum. ‡ Et posuit eos in custodia in carcere in locum vbi Ioseph iacebat ibi. ‡ Et commen-
4 dauit princeps carceris Ioseph ipsos: & astitit eis. fuerant autem dies in carcere.
5 ‡ Et viderunt ambo somnium in vna nocte vnum: quorum visiones insomnij eorum. pincerna & pistor erant regi Ægypti existentes in carcere.
6 ‡ Intrauit autem ad eos Ioseph manè, & vidit eos, & erant conturbati.
7 ‡ Et interrogauit eunuchos Pharaonis qui erant cum eo, dicens: Quare facies vestræ tristes hodie?
8 ‡ Illi autem dixerunt: Somnium vidimus: & coniectans illud, non est. dixit autem eis Ioseph, Nõ per Deum manifestatio eius est? narrate ergo mihi.
9 ‡ Et narrauit princeps pincernarum somnium suum Ioseph: & ait illi sic: In somnio meo erat vitis coram me:

17 ‡ καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, λέγουσα, εἰσῆλθε πρός με ὁ παῖς ὁ Ἑβραῖος, ὃν εἰσήγαγες πρὸς ἡμᾶς, ἐμπαῖξαι μοι· καὶ εἶπε, κοιμηθήσομαι μετὰ Θῦ.
18 ‡ ὡς δὲ ἤκουσεν, ὅτι ὕψωσα τὴν φωνήν μου, καὶ ἐβόησα, καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ' ἐμοὶ, ἔφυγε, καὶ ἐξῆλθεν.
19 ‡ ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσεν ὁ κύριος αὐτοῦ τὰ ῥήματα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, οὕτως ἐ-
20 ποίησέ μοι ὁ παῖς Θυ. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ. ‡ καὶ λαβὼν ὁ κύριος ἰωσὴφ, ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὀχύρωμα, καὶ εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ ⓓ δεσμῶται τοῦ βασιλέως κατέχονται ἐκεῖ ἐν τῷ
21 ὀχυρώματι. ‡ καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰωσὴφ, καὶ κατέχεν αὐτὸν ἔλεος, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν ἐνώπιον τοῦ ἀρχιδεσμο-
22 φύλακος. ‡ καὶ ἔδωκεν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ τὸν δεσμωτήριον διὰ χειρὸς ἰωσὴφ, καὶ πάντας οὓς ἀπησμένους ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ πάντα ὅσα ποιοῦσιν ἐκεῖ, αὐτὸς ἦν ποιῶν.
23 ‡ οὐκ ἦν τὸν ἀρχιδεσμοφύλακα τοῦ δεσμωτηρίου γινώσκων δι' αὐτὸν οὐδέν. πάντα γὰρ ἦν διὰ χειρὸς ἰωσὴφ, διὰ τὸ τὸν κύριον μετ' αὐτοῦ εἶναι· καὶ ὅσα αὐτὸς ἐποίει, κύριος εὐώδου ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.

μ'.

1 ‡ Ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἥμαρτον ὁ ἀρχοινοχόος τοῦ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ ὁ ἀρχισπουδοποιὸς τῷ κυρίῳ
2 αὐτῶν βασιλεῖ αἰγύπτου. ‡ ὠργίσθη Φαραὼ ἐπὶ τοῖς δυσὶν εὐνούχοις αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ ἀρχοινοχόῳ, καὶ ἐπὶ τῷ ἀρχισ-
3 πουδοποιῷ. ‡ ἔδωκε δὲ αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ εἰς τὸ δεσμωτήριον, εἰς τὸν τόπον, οὗ ἰωσὴφ ἐπέκειτο ἐκεῖ.
4 ‡ καὶ συνέστησεν ὁ ἀρχιδεσμώτης τῷ ἰωσὴφ αὐτούς· καὶ παρέμειναν αὐτοῖς. ἦσαν δὲ ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ.
5 ‡ καὶ εἶδον ἀμφότεροι ἐνύπνιον ἐν μιᾷ νυκτὶ ἕν. ὧν αἱ ὁράσεις τοῦ ἐνυπνίου αὐτῶν. ὁ οἰνοχόος καὶ ὁ σιτοποιὸς ἦσαν τοῦ βασιλέως αἰγύπτου ὄντες ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ.
6 ‡ εἰσῆλθε δὲ πρὸς αὐτοὺς ἰωσὴφ πρωΐ, καὶ εἶδεν αὐτοὺς, καὶ ἦ-
7 σαν τεταραγμένοι. ‡ ἐπηρώτα δὲ τοὺς εὐνούχους Φαραὼ, οἳ ἦσαν μετ' αὐτοῦ, λέγων, τί ὅτι τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ σήμε-
8 ρον; ‡ ⓘ δὲ εἶπαν, ἐνύπνιον εἴδομεν, καὶ ὁ συγκρίνων αὐτὸ, οὐκ ἔστιν. εἶπε δὲ αὐτοῖς ἰωσὴφ, οὐχὶ διὰ τοῦ θεοῦ ἡ διασάφησις
9 αὐτοῦ ἐστίν; διηγήσασθε δή μοι. ‡ διηγήσατο ὁ ἀρχοινοχόος τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ τῷ ἰωσήφ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἔτως, ἐν τῷ ὑπνῳ μου ἰδοὺ ἄμπελος ἐναντίον μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et locuta est cum eo verba hæc, dicens: Ingressus est ad me seruus Hebræus, quem adduxisti nobis, vt illuderet mihi. 18 Et factum est cùm eleuarem vocem meam & clamarem, reliquit vestimenta sua apud me, & fugit foras. 19 Et factum est cùm audiret dominus eius verba vxoris suæ, quæ locuta est ad eum, dicens: Sicut verba hæc fecit mihi seruus tuus: & iratus est furor eius. 20 Tulitque dominus Ioseph eum, & tradidit eum in domum carceris vbi vincti regis erant. eratque ibi in domo carceris. 21 Et fuit verbum Domini in auxilium Ioseph, & fecit eum eo misericordiam, & dedit illi gratiam coram principe carceris. 22 Et tradidit princeps carceris in manu Ioseph omnes vinctos qui erant in domo carceris: & omnia quæ fiebant ibi, ipse faciebat. 23 Nullum delictum videbat princeps carceris in manu eius, eo quòd verbum Domini erat in auxilium eius. & quod ipse faciebat, Dominus dirigebat.

CAP. XL.

1 Et factum est post verba hæc, peccauerunt pincerna regis Ægypti, & pistor domino suo regi Ægypti.
2 Et iratus est Pharao contra duos principes suos, contra principem pincernarum, & contra principem pistorum.
3 Et posuit eos in custodia in domo magistri militum, in domo vinctorum vbi Ioseph erat vinctus.
4 Et posuit princeps militum cum eis Ioseph, & ministrabat eis. & fuerunt aliquibus diebus in custodia.
5 Somniauerunt autem somnium ambo, vnusquisque somnium suum in nocte vna, singuli iuxta interpretationem somnij
6 sui: pincerna videlicet & pistor regis Ægypti, qui vincti erant in domo carceris.
7 Venitque ad eos Ioseph manè, & vidit eos; & ecce erant tristes.
8 Et interrogauit principes Pharaonis, qui secum erant in custodia in domo domini sui, dicens: Quare facies vestræ tristes sunt hodie?
9 Et dixerunt ei: Somnium somniauimus, & non est qui interpretetur illud. Dixitque eis Ioseph: Vtique à facie Dei est interpretatio somnij: narrate, obsecro, mihi.
Narrauitque princeps pincernarum somnium suum Ioseph, & dixit ei: In somnio meo ecce vitis erat coram me:

תרגום אונקלוס

17 וְסַלִּילַת עַמְיָה כְּפִתְגָמָא הָאִלֵּין לְמֵימַר עַל לְוָחֵי עִבְרָאָה דְּאַיְתֵיתָא לָנָא לְחַיְבָא בִּי׃ 18 וַהֲוָה כַּד אַרְמֵית קָלִי וְקָרֵית וְשַׁבְקַת לְמִשְׁיָה לְוָתִי וְעָרַק לְשׁוּקָא׃ 19 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע רְבוֹנַהּ יָת פִּתְגָמֵי אִתְּתֵיהּ דְּמַלְלַת עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּפְתְגָמֵיא הָאִלֵּין עֲבַד לִי עַבְדָּךְ וּתְקֵיף רְגָזֵיהּ׃ 20 וּדְבַר רְבוֹנַהּ דְּיוֹסֵף יָתֵיהּ וְיַהֲבֵיהּ לְבֵית אֲסִירֵי בֵּירָא דְּיוֹסֵף יָת כָּל אֲסִירֵי דִּי בְּבֵית אֲסִירֵי וְהֲוָה תַּמָּן׃ 21 וַיְהִי רַב בֵּית אֲסִירֵי חָוֵי יָת כָּל סְהָדֵיהּ בִּדְיוֹסֵף וְיָת כָּל אֲסִירֵי דִּי בְּבֵית אֲסִירֵי דְּיוֹסֵף וְנָגֵד לֵיהּ חִסְנָא קֳדָם רַב בֵּית אֲסִירֵי׃ 22 לֵית רַב בֵּית אֲסִירֵי חָזֵי יָת כָּל מִדְּהַוָּן בִּידֵיהּ בִּדְיוֹסֵף וְיָת כָּל אֲסִירֵי דִּי בְּבֵית אֲסִירֵי וְהֲוָה תַּמָּן׃ 23 לֵית רַב בֵּית אֲסִירֵי חָזֵי יָת כָּל מִדְּהַוָּן בִּידֵיהּ בִּדְיוֹסֵף וְיָת כָּל אֲסִירֵי דִּי בְּבֵית אֲסִירֵי וְהֲוָה תַּמָּן׃

מ

1 וַהֲוָה בַּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין חָבוּ מַשְׁקָאֵי מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם וְאוֹפָאֵי לְמָרֵיהוֹן לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם׃ 2 וּרְגַז פַּרְעֹה עַל תַּרְוֵין רַבְרְבָנוֹהִי עַל רַב שָׁקֵי וְעַל רַב נְחָתוֹמֵי׃ 3 וְיַהַב יָתְהוֹן בְּמַטְרָא בְּבֵית רַב קְטוֹלַיָּא לְבֵית אֲסִירֵי אֲתַר דְּיוֹסֵף אָסִיר תַּמָּן׃ 4 וְתַבַּע רַב קְטוֹלַיָּא יָת יוֹסֵף עִמְהוֹן וְשַׁמֵּשׁ יָתְהוֹן וַהֲווֹ יוֹמִין בְּמַטְרָא׃ 5 וְחַלְמוּ חֶלְמָא תַּרְוֵיהוֹן גֻּבַר חֶלְמֵיהּ בְּלֵילְיָא חַד גֻּבַר כְּפִשְׁרֵיהּ חֶלְמָא דִּי לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם דַּאֲסִירִין בְּבֵית אֲסִירֵי׃ 6 וְעָאל לְוָתְהוֹן יוֹסֵף בְּצַפְרָא וַחֲזָנ יָתְהוֹן וְהָא אַנּוּן נְסִיסִין׃ 7 וּשְׁאַל יָת רַבְרְבֵי פַרְעֹה דְּעִמֵּיהּ בְּמַטְרָא בְּבֵית רְבוֹנֵיהּ לְמֵימַר מָרֵין אַפֵּיכוֹן בִּישִׁין יוֹמָא דֵּין מִבְּעֵידָן לְבָתַר׃ 8 וַאֲמַרוּ לֵיהּ חֶלְמָא חֲלֵימְנָא וּפִשְׁרָא לֵית דְּמִן קֳדָם יְיָ פִּשְׁרִין חֶלְמָא אֲשַׁתְּעוּ כְּעַן לִי׃ 9 וְאִשְׁתְּעִי רַב שָׁקֵי יָת

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 ובנפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצתה
11 הבשילו אשכלותיה ענבים: ¶ וכוס פרעה בידי
ואקח את־הענבים ואשחט אתם אל־כוס פרעה
12 ואתן את־הכוס על־כף פרעה: ¶ ויאמר לו
13 יוסף זאת פתרנו שלשת השרגים שלשת ימים הם:
14 בעוד שלשת ימים ישא פרעה את־ראשך
והשיבך על־כנך ונתת כוס־פרעה בידו כמשפט
15 הראשון אשר היית משקהו: ¶ כי אם־זכרתני
אתך כאשר ייטב לך ועשית־נא עמדי חסד והזכרתני
אל־פרעה והוצאתני מן־הבית הזה:
15 כי־גנב גנבתי מארץ העברים וגם־פה לא־
16 עשיתי מאומה כי־שמו אתי בבור: ¶ ויראי שר־
האפים כי־טוב פתר ויאמר אל־יוסף אף־אני
17 בחלומי והנה שלשה סלי חרי על־ראשי: ¶ ובסל
העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה והעוף אכל
18 אתם מן־הסל מעל ראשי: ¶ ויען יוסף ויאמר זה
19 פתרנו שלשת הסלים שלשת ימים הם: ¶ בעוד
שלשת ימים ישא פרעה את־ראשך מעליך ותלה
אותך על־עץ ואכל העוף את־בשרך מעליך:
20 ויהי ביום השלישי יום הלדת את־פרעה ויעש
משתה לכל־עבדיו וישא את־ראש שר־המשקים
21 ואת־ראש שר־האפים בתוך עבדיו: ¶ וישב את־שר
המשקים על־משקהו ויתן הכוס על־כף פרעה:
22 ואת־שר האפים תלה כאשר פתר להם יוסף:
23 ולא־זכר שר־המשקים את־יוסף וישכחהו:

מא

1 ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה
חלם והנה עמד על־היאר: ¶ והנה מן
2 היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת
בשר ותרעינה באחו:

10 * In qua erant tres propagines, crescere pau-
C latim in gemmas, & post flores vuas matures-
11 cere: * Calicemque Pharaonis in manu
mea. Tuli ergo vuas, & expressi in calicem quē
tenebam, & tradidi poculum Pharaoni.
12 * Respondit Ioseph: Hæc est interpretatio
somnij: Tres propagines, tres adhuc dies sunt;
13 * Post quos recordabitur Pharao ministe-
rij tui, & restituet te in gradum pristinum; da-
bisque ei calicem iuxta officium tuum, sicut
ante facere consueueras.
14 * Tantùm memento mei, cùm tibi bene
fuerit: & facies mecum misericordiam, vt fug
geras Pharaoni, vt educat me de isto carcere.
15 * Quia furtim sublatus fum de terra He-
D bræorum: & hic innocens in lacū missus fum.
16 * Videns pistorum magister quòd prudenter somnium dissoluisset, ait: Et ego vidi somnium, quòd tria canistra farinæ haberem super caput meum:
17 * Et in vno canistro quod erat excelsius, portare me putabam omnes cibos, qui fiunt arte pistoria: auesque comedere ex eo.
18 * Respondit Ioseph: Hæc est interpretatio somnij: Tria canistra tres adhuc dies sunt:
19 * Post quos auferet Pharao caput tuum, ac suspendet te in cruce; & lacerabunt voluctes carnes tuas.
20 * Ex inde dies tertius natalicius Pharaonis erat: qui faciens grande conuiuiū pueris suis, recordatus est inter epulas magistri pincernarum, & pistorum principis.
21 * Restituitque alterum in locum suum, vt porrigeret ei poculum:
22 * Alterum suspendit in patibulo; vt coniectoris veritas probaretur.
23 * Et tamen succedentibus prosperis, præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

CAP. XLI.

1 A POst duos annos vidit Pharao somnium: pu-
tabat se stare super fluuium:
2 * De quo ascendebant septem boues pulchræ & crassæ nimis: & pascebantur in locis
paluſtribus.

10 * In qua tres propagines, & ipsa vires-
cens producebat germina maturos racemos vuæ:
11 * Et calix Pharaonis in manu mea: & accepi
uuam, & expressi eam in calicem, & dedi calicem
in manum Pharaonis. * Et dixit ei Ioseph: Hoc
12 coniectatio eius: Tres propagines tres dies sunt:
13 * Adhuc tres dies, et recordabitur Pharao prin-
cipatus tui: & restituet te ad principatum pincer-
natus tui, & dabis calicem Pharaonis in manum e-
ius, secundum principatum tuum priorem, sicut e-
14 ras vnum fundens. * Sed memento mei per
temetipsum, quando benè tibi fuerit: & facies me-
cum misericordiam: & recordatus de me ad Pha-
raonem, & educes me de carcere isto. * Quia
15 furto surreptus fum de terra Hebræorum: & hic
non feci nihil, sed iniecerunt me in domum lacus
huius. * Et vidit princeps pistorum, quòd
16 rectè coniectauit: & ait Ioseph, & ego vidi som-
nium: Putabam tria canistra farinarum tollere su-
per caput meum: * In autem canistro superiore
17 ab omnibus generibus, quæ comedit Pharao opere
pistoris: & aues cæli comederunt illa à canistro capi-
tis mei. * Respondens autem Ioseph, ait illi: Hæc
18 coniectatio eius: Tria canistra tres dies sunt:
19 * Adhuc tribus diebus, et auferet Pharao caput
tuum à te, & suspendet te in ligno: & comedent a-
ues cæli carnes tuas à te. * Factum est autem in
20 die tertia, natiuitatis dies erat Pharaonis: & facie-
bat conuiuium omnibus seruis suis: & recordatus
est principis pincernarum, & principatus principis
pistorum in medio seruorum suorum:
21 * Et restituit principem pincernarum in princi-
22 patum suum: & dedit calicem in manum Pha-
raonis.
* At principem pistorum suspendit, sicut coniectauit eis Ioseph.
23 * Et non recordatus est princeps pincernarum
Ioseph: sed oblitus est eius.

CAP. XLI.

1 FActum est autem post duos annos dierum, Pha-
raon vidit somnium: Existimabat stare super flu-
men:
2 * Et ecce quasi ex flumine ascendebant
septem boues pulchræ facie & electæ carnibus, &
pascebantur in achi.

10 * ἐν ᾗ τῇ ἀμπέλῳ τρεῖς πυθμένες, καὶ αὐτὴ ἔβλαστεν καὶ
ἀνεπλωσχύα βλαστοὺς πεπείρους βότρυας σαφυλῆς·
11 * καὶ τὸ ποτήριον Φαραὼ ἐν τῇ χειρί μου, καὶ ἔλαβον τὴν
σαφυλῆν, καὶ ἐξέθλιψα αὐτὴν εἰς τὸ ποτήριον, καὶ ἔδω-
κα τὸ ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα Φαραώ.
12 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωσὴφ, τοῦτο ἡ σύγκρισις αὐτοῦ· ⟨δ⟩ τρεῖς
13 πυθμένες, τρεῖς ἡμέραι εἰσίν. * ἔτι τρεῖς ἡμέραι, ⟨καὶ μνη-
σθήσε⟩ Φαραὼ τῆς ἀρχῆς σου, ⟨καὶ⟩ ἀποκαταστήσει σε ἐπὶ τὴν
ἀρχοινοχοΐαν σου, ⟨καὶ⟩ δώσεις τὸ ποτήριον Φαραὼ εἰς τὴν χεῖ-
ρα αὐτοῦ κ⟨ατὰ⟩ τὴν ἀρχὴν σου τὴν πρωτέρᾳ, ὡς ἦσθα οἰνο-
14 χόων. * ἀλλὰ μνήσθητί μου διὰ σεαυτοῦ, ὅταν εὖ σοι γέ-
νηται· ⟨καὶ⟩ ποιήσεις μετ' ἐμοῦ ἔλε⟨ος⟩· ⟨καὶ⟩ μνησθείς μου πρὸς
Φαραὼ, ⟨καὶ⟩ ἐξάξεις με ἐκ τοῦ ὀχυρώματος τούτου.
15 * ὅτι κλοπῇ ἐκλάπην ἐκ γῆς ἑβραίων, καὶ ὧδέ γε οὐκ ἐ-
ποίησα οὐδέν, ἀλλ' ἐνέβαλόν με εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου τούτου.
16 * καὶ εἶδεν ὁ ἀρχισπουδοποιός, ὅτι ὀρθῶς ⟨ὑπέκρινε καὶ εἶπε
τῷ ἰωσὴφ, καὶ γὼ εἶδον ἐνύπνιον· ὡμην τρία κανᾶ χονδρῶν
17 αἴρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· * ἐν ᾧ κανῷ τῷ ἐπάνω
ὄντο πάντων τῶν βρωμάτων, ὧν ἐσθίει Φαραὼ ἔργα σποπουδοποιᾶς,
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατήσθιον αὐτὰ ἀπὸ τοῦ κανοῦ τῆς
κεφαλῆς μου.
18 * ἀποκριθεὶς δὲ ἰωσὴφ, εἶπεν αὐτῷ, αὕτη ἡ σύγκρισις
αὐτοῦ, τὰ τρία κανᾶ, τρεῖς ἡμέραι εἰσίν·
19 * ἔτι τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἀφελεῖταί Φαραὼ τὴν κεφα-
λήν σου ἀπὸ σοῦ, ⟨καὶ⟩ κρεμάσει σε ἐπὶ ξύλου, ⟨καὶ⟩ φάγονται τὰ
ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ τὰς σάρκας σου ἀπὸ σοῦ.
20 * ἐγένετο ⟨δὲ⟩ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, γενέσεως ἡμέρα ἦν Φα-
ραὼ, ⟨καὶ⟩ ἐποίει πότον πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ ἐμνήσθη τοῦ ἀρ-
χιοινοχόου, ⟨καὶ⟩ τῆς ἀρχῆς ⟨καὶ⟩ ἀρχισποπουδοῦ ἐν μέσῳ τῶν παι-
21 δῶν αὐτοῦ. * καὶ ἀποκατέστησε τὸν ἀρχιοινοχόον ἐπὶ
τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ⟨καὶ⟩ ἔδωκε τὸ πότήριον εἰς τὴν χεῖρα Φαραώ.
22 * τὸν ⟨δὲ⟩ ἀρχισποπουδὸν ἐκρέμασε, καθὰ ⟨συνέκρινεν αὐτοῖς
23 ἰωσήφ. * καὶ οὐκ ἐμνήσθη ὁ ἀρχιοινοχό⟨ος⟩ τοῦ ἰωσὴφ,
ἀλλ' ἐπελάθε⟨το⟩ αὐτοῦ.

μα'.

1 * Ἐγένετο ⟨δὲ⟩ μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν, Φαραὼ εἶδεν ἐνύπνιον. ⟨ὅτι
2 ἑ⟩στάναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ· * καὶ ἰδοὺ ὡσεὶ ἐκ τοῦ ποτα-
μοῦ ἀνέβαινον ἑπτὰ βόες, καλαὶ τῇ εἴδει, καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς
σαρξὶν, καὶ ἐνέμοντο ⟨ἐν τῇ ἀχᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 * Et in vite erant tres palmites: & erat quasi florens, & producebat gemmas: & post flores maturabant vuæ in botris suis. 11 * Et calis Pharaonis erat in manu mea: & tollebam vuas, & exprimebam eas in calice Pharaonis, & ponebam calicem in manu Pharaonis. 12 * Dixitque ei Ioseph: Hæc est interpretatio eius: Tres palmites, tres dies sunt: 13 * In fine trium dierum recordabitur tui Pharao, & reducet te ad ministerium tuum, & po
nes calicem Pharaonis in manu eius, sicut antè consueueras quando eras pincerna eius. 14 * Sed memento mei tecum, cùm benè fuerit tibi, & facies,
obsecro, mecum misericordiam, & recordaberis mei apud Pharaonem, & educes me de hoc carcere. 15 * Quoniam furto sublatus fum de terra He-
braeorum: & hic quoque nihil feci, vt ponerent me in carcerem. 16 * Et vidit princeps pistorum quòd rectè interpretatus esset: & dixit ad Ioseph:
Ego quoque videbam in somnio meo: & ecce tria canistra plena pane principali erant super caput meum. 17 * Et in canistro superiori erat de omni
cibo pistoris, qui fit arte pistoria: & aues comedebant ea quæ erant in canistro super capite meo. 18 * Respondítque Ioseph, & ait: Hæc est inter-
pretatio eius: Tria canistra, tres dies sunt. 19 * In fine trium dierum auferet Pharao caput tuum à te, & suspendet te in patibulo: & comedent aues
carnes tuas à te. 20 * Et factum est in die tertio, die natiuitatis Pharaonis, fecit conuiuium omnibus seruis suis: & recordatus est capitis principis pin
cernarum, & capitis principis pistorum in medio seruorum suorum. 21 * Et redoxit principem pincernarum ad ministerium suum, & posuit calicem
super manum Pharaonis. 22 * Et principem pistorum suspendit, sicut interpretatus est eis Ioseph. 23 * Et non est recordatus princeps pincernarum
Ioseph: sed oblitus est eius.

CAP. XLI.

1 ET factum est post duos annos, & Pharao somniauit: & ecce stabat super flumen: 2 * Et ecce de flumine ascendebant septem boues pulchræ
visu, & pingues carnibus: & pascebantur in prato.

תרגום אונקלוס

10 וכנפנא חלקא שבשין והוא כד אפרחת אפיקה לבלבין ואניצת נץ כשילו אתכלתה הוו ענבין: 11 וכסא דפרעה בידי ונסיבית ית ענבייא
ואפקית יתהון על כסא דפרעה ויהבית ית כסא על ידא דפרעה: 12 ואמר ליה יוסף דין פשרניה חלקא שבשין חלקא: 13 בתוך חלקא יומין
יתדכרינך פרעה ויהיבינך על שומשנך ותתן כסא דפרעה בידיה כהלכתא קדמאה דהוית משקי ליה: 14 אלהין
יתדכרינני עמך כד יוטב לך ותעביד בענן עמי טיבו ותדכרנני לות פרעה ותפקינני מן בית אסירי הדין: 15 דגניבא
אתגניבית מארעא דעבראי ואוף הכא לא עבדית מדעם ארי שויאו יתי בבית אסירי: 16 וחזא רב נחתומי ארי יאות פשר ואמר ליוסף אף אנא בחלמי והא
תלתא סלין דחירו על רישי: 17 ובסלא עלאה מכל מיכלא דפרעה עובד נחתום ועופא אכל יתהון מן סלא מעלוי רישי: 18 ואתיב יוסף ואמר דין פשרניה חלקא סלין חלקא יומין אינון:
19 בתוך חלקא יתדכרינך פרעה יתעדי דפרעה ית רישך מינך וזקליבוך יתך על
אילנא ויכלון עופא ית בשרך מינך: 20 והוה כיומא חלקאה יום ית דילדא דפרעה ועבד משתיא לכל עבדוהי ודכר ית רישי רב
משקיא ורישי רב נחתומי בגו עבדוהי: 21 ואתיב ית רב משקי לשקיוהי ויהב כסא על ידא דפרעה: 22 ורב נחתומי תלא כמא
דשפר להון יוסף: 23 ולא דכר רב משקי ית יוסף ואנשייה:

מא

1 והוה מן נהרא סלקן
שבע גניא דיוסין דפרעה חלם והא קאים על נהרא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * וְהִנֵּה שֶׁבַע פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן כֵּן
הַיְאֹר רָעוֹת מַרְאֶה וְדַקּוֹת בָּשָׂר וְתַעְמֹדְנָה אֵצֶל
4 הַפָּרוֹת עַל־שְׂפַת הַיְאֹר: * וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת רָעוֹת
הַמַּרְאֶה וְדַקֹּת הַבָּשָׂר אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת יְפֹת
5 הַמַּרְאֶה וְהַבְּרִיאֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה: * וַיִּישָׁן
וַיַּחֲלֹם שֵׁנִית וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלוֹת בְּקָנֶה
6 אֶחָד בְּרִיאוֹת וְטֹבוֹת: * וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים
דַּקּוֹת וְשִׁדּוּפֹת קָדִים צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶן:
7 * וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת אֵת שֶׁבַע
הַשִּׁבֳּלִים הַבְּרִיאוֹת וְהַמְלֵאוֹת וַיִּיקַץ פַּרְעֹה
8 וְהִנֵּה חֲלוֹם: * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַתִּפָּעֶם רוּחוֹ וַיִּשְׁלַח
וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְאֶת־כָּל־חֲכָמֶיהָ
וַיְסַפֵּר פַּרְעֹה לָהֶם אֶת־חֲלֹמוֹ וְאֵין־פּוֹתֵר אוֹתָם
9 לְפַרְעֹה: * וַיְדַבֵּר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת־פַּרְעֹה
10 לֵאמֹר אֶת־חַטָּאַי אֲנִי מַזְכִּיר הַיּוֹם: * פַּרְעֹה קָצַף
עַל־עֲבָדָיו וַיִּתֵּן אֹתִי בְּמִשְׁמַר בֵּית שַׂר הַטַּבָּחִים
11 אֹתִי וְאֵת שַׂר הָאֹפִים: * וַנַּחַלְמֵהוּ חֲלוֹם בְּלֵילָה
12 אֲחָד אֲנִי וְהוּא אִישׁ כְּפִתְרוֹן חֲלֹמוֹ חָלָמְנוּ: * וְשָׁם
אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי עֶבֶד לְשַׂר הַטַּבָּחִים וַנְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּפְתָּר־
לָנוּ אֶת־חֲלֹמֹתֵינוּ אִישׁ כַּחֲלֹמוֹ פָּתָר:
13 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּתַר־לָנוּ כֵּן הָיָה אֹתִי הֵשִׁיב עַל־כַּנִּי
14 וְאֹתוֹ תָלָה: * וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת־יוֹסֵף
וַיְרִצֻהוּ מִן־הַבּוֹר וַיְגַלַּח וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא אֶל־
15 פַּרְעֹה: * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף חֲלוֹם חָלַמְתִּי
וּפֹתֵר אֵין אֹתוֹ וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע
16 חֲלוֹם לִפְתֹּר אֹתוֹ: * וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פַּרְעֹה לֵאמֹר
בִּלְעֲדָי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת־שְׁלוֹם פַּרְעֹה: * וַיְדַבֵּר
17 פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף בַּחֲלֹמִי הִנְנִי עֹמֵד עַל־שְׂפַת הַיְאֹר:
18 * וְהִנֵּה מִן־הַיְאֹר עֹלוֹת שֶׁבַע פָּרוֹת בְּרִיאוֹת בָּשָׂר
וִיפַת תֹּאַר וְרַעְיוֹת בָּאֶחוּ:

GENESIS. Translat. B. Hierony. Joseph.

3 * Aliæ quoque septem emergebant de flumine fœdæ confectæque macie, & pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus:
4 * Deuoraueruntque eas quarum mira species & habitudo corporum erat. Expergefactus Pharao,
5 * Rursum dormiuit; & vidit alterum somnium: Septem spicæ pullulabant in culmo vno plenæ atque formosæ:
6 * Aliæ quoque totidem spicæ tenues & percussæ vredine oriebantur,
7 * Deuorantes omnem priorum pulchritudinem. Euigilans Pharao post quietem,
B * Et facto manè, pauore perterritus, misit ad omnes coniectores Ægypti, cunctosque sapientes: & accersitis, narrauit somnium: nec erat qui interpretaretur.
9 * Tunc demum reminiscens magister pincernarum, ait: Confiteor peccatum meum.
10 * Iratus rex seruis suis, me & magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum:
11 * Vbi vna nocte vterque vidimus somnium, præsagium futurorum.
12 * Erat ibi puer Hebræus, eiusdem ducis militum famulus: cui narrantes somnia, audiuimus quicquid posteà rei probauit euentus.
13 * Ego enim redditus sum officio meo, & ille suspensus est in cruce.
14 * Protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioseph, totonderunt, ac vestemutata, obtulerunt ei.
15 * Cui ille ait: Vidi somnia, nec est qui edisserat; quæ audiui te sapientissimè conicere.
16 * Respondit Ioseph: Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni.
17 * Narrauit ergo Pharao quæ viderat: Putabam me stare super ripam fluminis:
18 * Et septem boues de amne conscendere, pulchras nimis, & obesis carnibus: quæ in pastu paludis virecta carpebant.

3 * Aliæ autem boues septem ascendebant post ipsas de flumine, turpes facie, & graciles carnibus: & pascebantur apud boues apud labium fluminis:
4 * Et deuorarunt septem boues turpes & graciles carnibus, septem boues pulchras facie & electas. excitatus est autem Pharao:
5 * Et somniauit secundò: & ecce septē spicæ ascendebant in propagine vna electæ & pulchræ:
6 * Et ecce septem spicæ tenues & à vento corruptæ oriebantur post eas:
7 * Et deuorabant septem spicæ tenues & à vento corruptæ, septem spicas electas & plenas. excitatus est autem Pharao: & erat somnium.
8 * Factum est autem manè, & conturbata est anima eius. & mittens, vocauit omnes expositores Ægypti, & omnes sapientes eius: & narrauit eis Pharao somnium suum, & non erat indicans illud Pharaoni.
9 * Et locutus est princeps pincernarum ad Pharaonem, dicens: Peccatum meum recordor hodie.
10 * Pharao iratus fuit seruis suis, & posuit nos in custodia, in domo principis coquorum, meque et principem pistorum. 11 * Et vidimus somnium in nocte vna egoque & ipse, vnusquisque secundùm suū somnium vidimus. 12 * Erat autem ibi nobiscum iuuenis seruus Hebræus principis coquorum: & narrauimus ei, & coniectauit nobis.
13 * Factum est autem, sicut coniectauit nobis, sic & accidit; meque restituit ad principatum meum, illum autem suspendi.
14 * Mutens autem Pharao, vocauit Ioseph: & eduxerunt eum ex munitione: et totonderunt eum, & mutauerunt vestimentum eius; & venit ad Pharaonem. 15 * Dixit autem Pharao Ioseph, Somnium vidi, & coniectans non est illud. ego audiui de te dicentes, Audientem te somnia, coniectare ea.
16 * Respondens autem Ioseph, dixit Pharaoni: Sine Deo non respondebitur salutare Pharaoni.
17 * Locutus est autem Pharao Ioseph, dicens: In somnio meo putabam stare iuxta labium fluminis:
18 * Et quasi ex flumine ascendebant septem boues electæ carnibus, & pulchræ facie, & pascebantur in achi.

3 * ἄλλαι δὲ βόες ἑπτὰ ἀνέβαινον μετ' αὐτὰς ἐκ τοῦ ποτα-
μοῦ, αἰσχραὶ τῇ εἴδει, & λεπταὶ ταῖς σαρξίν, καὶ ἐνέμοντο παρὰ
τὰς βόας, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ.
4 * καὶ κατέφαγον αἱ ἑπτὰ βόες αἱ αἰσχραὶ & λεπταὶ ταῖς
σαρξίν, τὰς ἑπτὰ βόας τὰς καλὰς τῇ εἴδει & τὰς σκληκίας.
ἠγέρθη ὁ Φαραώ.
5 * & ἐνυπνιάσθη τὸ δεύτερον· & ἰδοὺ ἑπτὰ στάχυες ἀνέβαινον
ἐν πυθμένι ἑνὶ σκληκοὶ & καλοί. 6 * καὶ ἰδοὺ ἑπτὰ στάχυες
λεπτοὶ & ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο μετ' αὐτούς·
7 * & κατέπιον οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ & ἀνεμόφθοροι, τοὺς
ἑπτὰ στάχυας τοὺς σκληκοὺς καὶ τοὺς πλήρεις. ἠγέρθη ὁ Φα-
ραὼ, & ἰδοὺ ἐνύπνιον.
8 * ἐγένετο δὲ πρωΐ, & ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. & ἀποστεί-
λας, ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἐξηγητὰς αἰγύπτου, καὶ πάντας
τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, & διηγήσατο αὐτοῖς Φαραὼ τὸ ἐνύπνιον αὐ-
τοῦ, & οὐκ ἦν ὁ ἀπαγγέλλων αὐτὸ τῷ Φαραώ.
9 * καὶ ἐλάλησεν ὁ ἀρχιοινοχόος πρὸς Φαραὼ, λέγων, τὴν
ἁμαρτίαν μου ἀναμιμνήσκω σήμερον·
10 * Φαραὼ ὠργίσθη τοῖς παισὶν αὐτοῦ, & ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυ-
λακῇ, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχιμαγείρου, ἐμέ τε καὶ τὸν ἀρχισί-
11 τοποιόν. * & εἴδομεν ἐνύπνιον ἐν νυκτὶ μιᾷ ἐγώ τε & αὐτός, ἕ-
καστος & κατὰ τὸ ἐναντίον τοῦ ἐνυπνίου εἴδομεν.
12 * ἦν δὲ ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν νεανίσκος παῖς ἑβραῖος τοῦ ἀρχι-
μαγείρου, & διηγησάμεθα αὐτῷ, & συνέκρινεν ἡμῖν.
13 * ἐγένετο δέ, καθὼς συνέκρινεν ἡμῖν, οὕτως καὶ συνέβη,
ἐμέ τε ἀποκατασταθῆναι ἐπὶ τὸν ἀρχιλοῦ μου, ἐκεῖνον δὲ
κρεμασθῆναι.
14 * ἀποστείλας δὲ Φαραὼ, ἐκάλεσε τὸν ἰωσὴφ. & ἐξήγαγον
αὐτὸν ἐκ τοῦ ὀχυρώματος, & ἐξύρησαν αὐτὸν, & ἤλλαξαν τὴν
στολὴν αὐτοῦ· καὶ ἦλθε πρὸς Φαραώ.
15 * εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ ἰωσὴφ, ἐνύπνιον ἑώρακα, & ὁ συγκρί-
νων οὐκ ἔστιν αὐτό. ἐγὼ δὲ ἀκήκοα περὶ σοῦ λεγόντων, ἀκού-
σαντά σε ἐνύπνια, συγκρίναι αὐτά.
16 * ἀποκριθεὶς δὲ ἰωσὴφ, εἶπε τῷ Φαραὼ, ἄνευ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀ-
ποκριθήσεται τὸ σωτήριον Φαραώ.
17 * ἐλάλησε δὲ Φαραὼ τῷ ἰωσὴφ, λέγων, ἐν τῷ ὕπνῳ μου
ὤμην ἑστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ·
18 * & ὥσπερ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον ἑπτὰ βόες σκληκαὶ ταῖς
σαρξίν, & καλαὶ τῇ εἴδει, καὶ ἐνέμοντο ἐν τῷ ἄχι.

תרגום אונקלוס

3 וְהָא שְׁבַע תּוֹרְנִין אָחֳרָנִין סְלִקָן מִן נַהֲרָא בִּישִׁין לְמִחְזֵי וְסָאנִין בְּשַׂר וְקָיְמִין לְקִבְלֵיהֶן עַל כֵּיף נַהֲרָא:
4 וְאָכְלָן תּוֹרֵי שְׁפַר מִחְזֵי וְסָאנֵי בְּשַׂר וְתַלְמֵי תּוֹרֵי שְׁפַר מִחְזֵי וְסָאנֵי בְּשַׂר יָת שְׁבַע תּוֹרֵי בִּישֵׁי מִחְזֵי וְסָאנֵי בְּשַׂר וְאִתְעֵר פַּרְעֹה:
5 וְנָם וְחֶלֶם תִּנְיָנוּת וְהָא שְׁבַע שִׁבְּלִין סַלְקָן בְּקָנֶא חַד שְׁמִינָן וְטָבָן:
6 וְהָא שְׁבַע שִׁבְּלַיָּא לַקִּינָן וְשִׁקִּיפָן קָדִים צָמְחָן בַּתְרֵיהֶן:
7 וְהֲוָה בְּצַפְרָא וְטַרְפָא רוּחֵיהּ וְשָׁלַח וְקָרָא לְכָל חַרְטֻמֵּי מִצְרַיֵּי וּלְכָל חַכִּימָיְהָא וְאִשְׁתְּעִי פַּרְעֹה לְהוֹן יָת חֶלְמֵיהּ וְלֵית דְּפָשַׁר יָתְהוֹן לְפַרְעֹה:
8 וְכַדְכֵּן רַב שָׁקֵי עִם פַּרְעֹה לְמֵימַר יָת סָרְחָנִי אֲנָא מְרַכֵּר יוֹמָא דֵּין:
9 פַּרְעֹה רְגַז עַל עַבְדּוֹהִי וְיָהַב יָתִי בְּמַטְרַת בֵּית רַב קְטוֹלַיָּא יָתִי וְיָת רַב נַחְתּוֹמַי:
10 וְחֶלְמְנָא חֶלְמָא חַד אֲנָא וְהוּא גְּבַר כְּפִשְׁרֵן חֶלְמֵיהּ חֶלְמְנָא:
11 וְחַכִּים עִמָּנָא עוּלֵם עִבְרָאָה עַבְדָּא לְרַב קְטוֹלַיָּא וְאִשְׁתְּעִינָא לֵיהּ וּפְשַׁר לָנָא יָת חֶלְמָנָא גְּבַר כְּפִשְׁרֵן חֶלְמֵיהּ פְּשַׁר:
12 וַהֲוָה כְּמָא דְּפָשַׁר לָנָא כֵּן הֲוָה יָתִי אֲהַדִּי עַל יָתִי וְיָת אִלֵּךְ צְלָב:
13 וְאַפְקַר פַּרְעֹה לְיוֹסֵף חֶלְמָא וְרָהֲטוּ כֵּן מִן בֵּית מַטְרָא וְגַלַּח וְשַׁנִּי כְּסוּתֵיהּ וְעָל לְוָת פַּרְעֹה:
14 וְאָמַר פַּרְעֹה לְיוֹסֵף חֶלְמָא חֲזֵיתִי וּפְשַׁר לֵית דִּמְפָרֵשׁ יָת שְׁמַעְתִּי עֲלָךְ לְמֵימַר כַּד תִּשְׁמַע חֶלְמָא לְמִפְרַשׁ יָתֵיהּ:
15 וְאָתִיב יוֹסֵף יָת פַּרְעֹה לְמֵימַר בַּר מִן קֳדָם יְיָ פִּתְגָמֵי אֱלָהִין מִן קָדָם
16 וְאָמַל פַּרְעֹה עִם יוֹסֵף בְּחֶלְמִי הָא אֲנָא קָאֵם עַל כֵּיף נַהֲרָא:
17 וְהָא מִן נַהֲרָא סָלְקָן שְׁבַע תּוֹרְנִין פְּשִׁימִין בְּשַׂר וְשַׁפְּרִין לְמִחְזֵי וְרָעְיָן בְּאָחוּ:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 And ecce septem boues aliæ ascendebant post eas de flumine, deformes aspectu, & macilentæ carnibus, & stabant contra boues in ripa flumi-
nis. Pharao. 4 Comedebantque boues deformes visu & macilentæ carnibus, septem alias boues pulchras visu & pingues: & expergefactus est
5 septem spicæ concussæ & percussæ vredine oriebantur post eas. 7 Et deuorabant spicæ concussæ septem spicas pingues & plenas. Et
expergefactus est Pharao: & ecce somnium. 8 Et facto manè, conturbatus est spiritus eius: & misit & vocauit omnes magistros Æ-
gypti, & omnes sapientes eius: & narrauit eis Pharao somnium suum; & non erat qui interpretaretur illud Pharaoni. 9 Et locutus est
princeps pincernarum Pharaoni, dicens: Peccati mei ego recordor hodie. 10 Pharao iratus est contra seruos suos; & posuit me in custodia
domus principis militum: principem quoque pistorum mecum posuit. 11 Et somniauimus ego & ille in vna nocte somnium, vnusquisque
intra interpretationem somnij sui somniauimus. 12 Eratque ibi nobiscum puer Hebræus, seruus principis militum: & narrauimus ei so-
mnia, & interpretatus est nobis: iuxta interpretationem vniuscuiusque somnij interpretatus est. 13 Et factum est sicut interpretatus est nobis,
ita fuit. me reduxit ad ministerium meum, ipsum autem suspendit. 14 Et misit Pharao & vocauit Ioseph, & fecerunt eum festinanter exire
de carcere; & attonsus est, & mutauit vestimenta sua, & ingressus est ad Pharaonem. 15 Dixitque Pharao ad Ioseph: Somnium somniaui,
& non est qui interpretetur illud: & ego audiui de te, dicentes, quòd audis somnium, & interpretaris illud. 16 Respondítque Io-
seph Pharaoni, dicens: Non ex sapientia mea, sed à facie Domini respondebitur pax Pharaoni. 17 Locutusque est Pharao cum Ioseph,
dicens: In somnio meo ecce ego stabam super ripam fluminis: 18 Et ecce de flumine ascendebant septem boues pulchræ & pingues carne,
& formosæ aspectu: & pascebantur in prato.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * וְהִנֵּה שֶׁבַע־פָּרוֹת אֲחֵרוֹת עֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן דַּלוֹת
וְרָעוֹת תֹּאַר מְאֹד וְרַקּוֹת בָּשָׂר לֹא־רָאִיתִי כָהֵנָּה בְּכָל־
20 אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ : * וַתֹּאכַלְנָה הַפָּרוֹת הָרַקּוֹת
וְהָרָעוֹת אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרִאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת :
21 * וַתָּבֹאנָה אֶל־קִרְבָּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי־בָאוּ אֶל־קִרְבָּנָה
וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה וָאִיקָץ : * וָאֵרֶא בַּחֲלֹמִי
23 וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים עֹלֹת בְּקָנֶה אֶחָד מְלֵאוֹת וְטֹבוֹת :
24 * וְהִנֵּה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים צֲנֻמוֹת דַּקּוֹת שְׁדֻפוֹת קָדִים
צֹמְחוֹת אַחֲרֵיהֶם : * וַתִּבְלַעְנָה הַשִּׁבֳּלִים הַדַּקּוֹת
אֵת שֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הַטֹּבוֹת וָאֹמַר אֶל־הַחַרְטֻמִּים
25 וְאֵין מַגִּיד לִי : * וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־פַּרְעֹה חֲלוֹם פַּרְעֹה
אֶחָד הוּא אֵת אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הִגִּיד לְפַרְעֹה :
26 * שֶׁבַע פָּרֹת הַטֹּבֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים
הַטֹּבֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם אֶחָד הוּא :
27 * וְשֶׁבַע הַפָּרוֹת הָרַקּוֹת וְהָרָעוֹת הָעֹלוֹת אַחֲרֵיהֶן
שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשִּׁבֳּלִים הָרֵקוֹת שְׁדֻפוֹת
הַקָּדִים יִהְיוּ שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב : * הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבַּרְתִּי אֶל־פַּרְעֹה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֹשֶׂה הֶרְאָה אֶת־
29 פַּרְעֹה : * הִנֵּה שֶׁבַע שָׁנִים בָּאוֹת שָׂבָע גָּדוֹל בְּכָל־
30 אֶרֶץ מִצְרָיִם : * וְקָמוּ שֶׁבַע שְׁנֵי רָעָב אַחֲרֵיהֶן וְנִשְׁכַּח
כָּל־הַשָּׂבָע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכִלָּה הָרָעָב אֶת־הָאָרֶץ :
31 * וְלֹא־יִוָּדַע הַשָּׂבָע בָּאָרֶץ מִפְּנֵי הָרָעָב הַהוּא אַחֲרֵי־
32 כֵן כִּי־כָבֵד הוּא מְאֹד : * וְעַל הִשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם אֶל־
פַּרְעֹה פַּעֲמָיִם כִּי־נָכוֹן הַדָּבָר מֵעִם הָאֱלֹהִים וּמְמַהֵר
33 הָאֱלֹהִים לַעֲשֹׂתוֹ : * וְעַתָּה יֵרֶא פַּרְעֹה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם
34 וְיָשִׁיתֵהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם : * יַעֲשֶׂה פַרְעֹה וְיַפְקֵד
פְּקִדִים עַל־הָאָרֶץ וְחִמֵּשׁ אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשֶׁבַע
35 שְׁנֵי הַשָּׂבָע : * וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֹכֶל הַשָּׁנִים הַטֹּבוֹת
הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וְיִצְבְּרוּ בָר תַּחַת יַד־פַּרְעֹה אֹכֶל
בֶּעָרִים וְשָׁמָרוּ :

GENESIS. Translat. B. Hieron. Ioseph.

19 * Et ecce has sequebantur aliæ septem boues in tantum deformes & macilentæ, vt nun
20 quam tales in terra Ægypti viderim.
* Quæ deuoratis & consumptis prioribus,
21 nullum saturitatis dedere vestigium:
* Sed simili macie & squalore torpebant.
22 Euigilans, * rursus sopore depressus, vi-
di somnium: Septem spicæ pullulabant in cul
23 mo vno plenæ atque pulcherrimæ:
* Aliæ quoque septem tenues, & percussæ
24 vredine, oriebantur è stipula:
* Quæ priorum pulchritudinem deuora-
uerunt. Narraui coniectoribus somnium, &
nemo est qui edisserat.
25 * Respondit Ioseph: Somnium regis vnum
est. quæ facturus est Deus, ostendit Pharaoni.
26 * Septem boues pulchræ, & septem spicæ
plenæ, septem vbertatis anni sunt: eandémq;
27 vim somnij comprehendunt.
* Septem quoque boues tenues atque ma-
cilentæ, quæ ascenderunt post eas, & septem
spicæ tenues, & vento vrente percussæ, septem
anni venturæ sunt famis.
28 * Qui hoc ordine complebuntur.
29 * Ecce septem anni venient fertilitatis ma-
gnæ in vniuersa terra Ægypti:
30 * Quos sequentur septem anni alij tantæ
sterilitatis, vt obliuioni tradatur cuncta retro
abundantia. Consumptura est enim fames o-
mnem terram.
31 * Et vbertatis magnitudinem perditura est
inopiæ magnitudo.
32 * Quod autem vidisti secundò, ad eandem
rem pertinens somnium, firmitatis indicium
est: eo quòd fiat sermo Dei, & velocius im-
pleatur.
33 * Nunc ergo prouideat rex virum sapientē
& industrium, & præficiat eum terræ Ægypti:
34 * Qui constituat præpositos per cunctas
regiones: & quintam partem fructuum per
35 septem annos fertilitatis, * Qui iam nunc
futuri sunt, congreget in horrea: & omne fru-
mentum sub Pharaonis potestate condatur,
seruetúrque in vrbibus.

19 * καὶ ἰδοὺ ἑπτὰ βόες ἕτεραι ἀνέβαινον ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τοῦ
ποταμοῦ, πονηραὶ καὶ αἰσχραὶ τῇ εἴδει, καὶ λεπταὶ ταῖς σαρξίν,
οἵας οὐκ εἶδον τοιαύτας ἐν ὅλῃ γῇ αἰγύπτου αἰσχρότερας.
20 * καὶ κατέφαγον αἱ ἑπτὰ βόες αἱ λεπταὶ καὶ αἰσχραὶ τὰς
ἑπτὰ βόας τὰς πρώτας τὰς καλὰς καὶ τὰς ἐκλεκτάς·
21 * καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν, καὶ οὐ διαδῆλοι ἐγένοντο,
ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν· καὶ αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰ-
σχραί, καθάπερ καὶ τὸ πρωΐ. ἐξεγερθεὶς δὲ,
22 * ἐνυπνιάσθην καὶ εἶδον πάλιν ἐν τῷ ὕπνῳ μου, καὶ ἄσπερ ἑπτὰ
στάχυες ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἑνὶ πλήρεις καὶ καλοί·
23 * ἄλλοι δὲ ἑπτὰ στάχυες λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο,
24 ἐχόμενοι αὐτῶν, * καὶ κατέπιον οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ
καὶ ἀνεμόφθοροι τοὺς ἑπτὰ στάχυας τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς πλή-
ρεις. εἶπα δὲ ταῖς ἐξηγηταῖς, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀπαγγέλλων μοι αὐ-
25 τό. * καὶ εἶπεν Ιωσὴφ τῷ Φαραώ, τὸ ἐνύπνιον Φαραὼ ἕν
ἐστιν. ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ, ἐδείξε τῷ Φαραώ.
26 * αἱ ἑπτὰ βόες αἱ καλαὶ, ἑπτὰ ἔτη ἐστίν· καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες
οἱ καλοὶ, ἑπτὰ ἔτη ἐστίν. τὸ ἐνύπνιον Φαραὼ ἓν ἐστιν.
27 * καὶ αἱ ἑπτὰ βόες αἱ λεπταὶ αἱ ἀναβαίνουσαι ὀπίσω
αὐτῶν, ἑπτὰ ἔτη ἐστίν· καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμό-
φθοροι, ἑπτὰ ἔτη ἐστίν. ἔσονται ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ.
28 * τὸ δὲ ῥῆμα ὃ εἴρηκα Φαραὼ, ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ, ἔδειξε τῷ
29 Φαραώ. * ἰδοὺ ἑπτὰ ἔτη ἔρχεται εὐθηνία πολλὴ ἐν πάσῃ
γῇ αἰγύπτου.
30 * ἥξει δὲ ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ μετὰ ταῦτα· καὶ ἐπιλήσ(ον) τὸ πλῆσ-
μονῆς ἐν ὅλῃ γῇ αἰγύπτου. καὶ ἀναλώσει ὁ λιμὸς τὴν γῆν.
32 * καὶ οὐκ ἐπιγνωσθήσε(ται) ἡ εὐθηνία ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ λι-
μοῦ τοῦ ἐρχομένου μετὰ ταῦτα. ἰσχυρὸς γὰρ ἔσται σφόδρα.
32 * ὡς δὲ τὸ δεύτερον ἐνύπνιον Φαραὼ ὅτι, ὅπερ ἀλη-
θὲς ἔσται τὸ ῥῆμα παρὰ τοῦ θεοῦ· καὶ ταχυνεῖ ὁ θεὸς τοῦ
33 ποιῆσαι αὐτό. * νῦν οὖν σκέψαι ἄνθρωπον φρόνιμον καὶ
σύνετον, καὶ κατάστησον αὐτὸν ἐπὶ γῆς αἰγύπτου.
34 * καὶ ποιησάτω Φαραὼ, καὶ καλαῖς(άτω) ἐπισκόπους ἐπὶ τὴν
γῆν, καὶ ἀποπεμπέσθω(σάτω) τοῦ πάσχειν τὰ γενήματα τῆς γῆς
αἰγύπτου τῶν ἑπτὰ ἐτῶν τῆς εὐθηνίας.
35 * καὶ συναγέτω(σάτω) πάντα τὰ βρώματα τῶν ἑπτὰ
ἐτῶν τῶν ἐρχομένων τῶν καλῶν τούτων, καὶ συναχθή-
τω ὁ σῖτ(ος) ὑπὸ χεῖρα Φαραὼ, βρώματα ἐν ταῖς πόλεσι
φυλαχθήτω.

תרגום אונקלוס

19 וְהָא שִׁבְעָא תוֹרִין אָחֳרָנִין סְלִיקִין בָּתְרֵיהֶן חְשִׁיכִין וּבִישִׁין לְחֶזְוָא וְסֹמְרִין בְּשַׂר לָא חֲזֵיתִי דִּיכְוָתְהֶן בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם
20 לְבִישׁוּ : וְאָכְלִין תּוֹרֵיָא חֲסִירְתָּא וּבִישְׁתָּא יַת שִׁבְעָא תוֹרֵיָא קַדְמָיְתָא פַּטִּישְׁתָּא :
21 וְעָלִין לְמֵעֱכַּן בִּישׁ כְּוָד בְּקִרְבֵּיהוֹן וְחֶזְוֵיהוֹן בִּישִׁין כְּמָא דְשַׁרְיָא מִן קַדְמֵין וְאִתְעֲרֵיתִי : 22 וַחֲזֵיתִי בְּחֶלְמַי וְהָא שִׁבְעָא שִׁבְלִיָּא סְלִיקָן בְּקָנְיָא חַד סְלִיקָן וְטָבָן :
23 וְהָא שִׁבְעָא שִׁבְלִיָּא צְנִימָן דַּקִּיקָן קְדוּם צְמָחָן כְּתָרֵיהֶן : 24 וּבְלָעָן שִׁבְלַיָּא לְקַיְּימָא יַת שִׁבְעָא שִׁבְלַיָּא טָבָתָא וְאֶמְרִית לְחַרְטֻמַּיָּא וְלֵית דְּמְחַוֵי לִי :
25 שִׁבְעָא תוֹרֵיָא טָבָתָא שִׁבְעָא שְׁנִין אִינּוּן וְשִׁבְעָא שִׁבְלַיָּא טָבָתָא שִׁבְעָא שְׁנִין אִינּוּן חֶלְמָא חַד הוּא : 26 יַתְכוֹן שִׁבְעָא שְׁנֵי אִינּוּן חֶלְמָא חַד הוּא וּפִשְׁרֵיהּ דְּמִלְּתָא חַד הוּא לְפַרְעֹה :
27 וְשִׁבְעָא תוֹרֵיָא חֲסִירְתָּא וּבִישְׁתָּא דְסָלְקָן בָּתְרֵיהֶן שִׁבְעָא שְׁנִין אִינּוּן וְשִׁבְעָא שִׁבְלַיָּא טָבָתָא שִׁבְעָא שְׁנִין אִינּוּן
28 הוּא שִׁבְעָא שְׁנֵי כַּפְנָא : 29 הוּא פִּתְגָמָא דְמַלֵּילִית עִם פַּרְעֹה יְהַדֵּיי לְמֶעְבַּד אַחֲזִי יְיָ לְפַרְעֹה :
דְּאַרְעָא : 30 וְיִקּוּמוּן שִׁבְעָא שְׁנֵי כַּפְנָא בְּתְרֵיהוֹן וְיִתְנְשֵׁי כָּל שִׁבְעָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְיִשֵׁיצֵי כַּפְנָא יַת עַמְּהָא
תְּחוֹתֵיהּ מִקְּצֵי אַרְעָא תַּקִּין פִּתְגָמָא מִן קֳדָם יְיָ וְיָחִישׁ יְיָ יַת דְּבָרָא הוּא לְתַוָּהּ : 31 וְלָא יִתְיְדַע שִׁבְעָא בְּאַרְעָא מִן קֳדָם כַּפְנָא הַהוּא בָּתַר כֵּן אֲרֵי תַקִּיף הוּא לַחֲדָא :
32 וְעִבְדָּא פַּרְעֹה וְיַמֵּנֵי סָחֲכָנִין עַל אַרְעָא וְיִזְרוֹן יַת אַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּשִׁבְעָא שְׁנֵי שִׁבְעָא : 33 וְכְעַן יְהֵי פַּרְעֹה גְּבַר כְּסִלְתָן וְחָכִים וּמְנִינֵיהּ עַל אַרְעָא דְמִצְרָיִם :
אֱלֹהִין וְיֵאֲרֵן שִׁבְעָא תְּחוֹרֵי יַת סָחֲכָנֵי פַּרְעֹה עֵיבוּרָא בְּקִרְוֵיהוֹן וְיִטְרוּן : 35 וְיִכְנְשׁוּן יַת כָּל עִבּוּר שִׁנְיָא שַׁבְיָא דְאִתְיָן

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et ecce septem boues aliæ ascendebant post eas, macilentæ nimis, & deformes aspectu, & diminutæ carnibus, non vidi similes eis tantum deformes in vniuersa terra Ægypti. " Et comedebant boues macilentæ & deformes, alias septem boues priores pingues.
" Et ingrediebantur in vterum earum, & non cognoscebatur quòd ingressæ fuissent in vterum earum; & aspectus earum erat deformis sicut prius. & euigilauit. " Vidique in somnio meo, & ecce septem spicæ ascendebant in calamo vno plenæ & bonæ: " Et ecce sep-
tem spicæ aliæ inanes & tenues, & percussæ vredine oriebantur post eas. " Et deuorabant septem spicæ inanes, septem alias spicas pingues
& bonas. Et dixi somnium coniectoribus, & nullus fuit qui indicaret mihi. " Dixitque Ioseph Pharaoni: Somnium Pharaonis vnum est;
quod facturus est Deus, ostendit Pharaoni. " Septem boues bonæ, septem anni sunt: & septem spicæ bonæ, septem anni sunt: somnium
vnum est. " Septem autem boues macilentæ & deformes, quæ ascendebant post eas, septem anni sunt: & septem spicæ tenues & percussæ
vredine, erunt septem anni famis. " Ipse est sermo quem locutus sum cum Pharaone: quod Deus facturus est, ostendit Pharaoni.
" Ecce septem anni saturitatis magnæ venient in vniuersa terra Ægypti. " Et consurgent post eos septem anni famis; & obliuioni
tradetur omnis saturitas in terra Ægypti. & consumet fames populum tertæ. " Et non cognoscetur saturitas in terra Ægypti, propter fa-
mem illam quæ erit posteà; quoniam valdè grauis erit. " Et quia iteratum est somnium Pharaonis his duabus vicibus, indicat quoniam
certus est sermo à facie Dei; & citò faciet eum Deus. " Et nunc prouideat Pharao virum prudentem & sapientem, & constituat eum
super terram Ægypti. " Faciat hoc Pharao, & constituat præpositos super terram, & muniant terram Ægypti in septem annis saturitatis;
" Et congregent omne frumentum annorum bonorum istorum qui venturi sunt, & condant frumentum sub potestate præpositorum Pharao-
nis, seruentque frumentum in vrbibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 * וְהָיָה הָאֹכֶל לְפִקָּדוֹן לָאָרֶץ לְשֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב אֲשֶׁר
תִּהְיֶיןָ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְלֹא־תִכָּרֵת הָאָרֶץ בָּרָעָב׃
37 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי כָּל־עֲבָדָיו׃
38 * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־עֲבָדָיו הֲנִמְצָא כָזֶה אִישׁ אֲשֶׁר
רוּחַ אֱלֹהִים בּוֹ׃ * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אַחֲרֵי
39 הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אוֹתְךָ אֶת־כָּל־זֹאת אֵין־נָבוֹן
40 וְחָכָם כָּמוֹךָ׃ * אַתָּה תִּהְיֶה עַל־בֵּיתִי וְעַל־פִּיךָ יִשַּׁק
41 כָּל־עַמִּי רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ׃ * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־
יוֹסֵף רְאֵה נְתַתִּי אֹתְךָ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
42 * וַיָּסַר פַּרְעֹה אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל־יַד
יוֹסֵף וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי־שֵׁשׁ וַיָּשֶׂם רְבִד הַזָּהָב עַל־
43 צַוָּארוֹ׃ * וַיַּרְכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְ�neֶה אֲשֶׁר־
לוֹ וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ וְנָתוֹן אֹתוֹ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
44 * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אֲנִי פַרְעֹה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא
יָרִים אִישׁ אֶת־יָדוֹ וְאֶת־רַגְלוֹ בְּכֹל אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
45 * וַיִּקְרָא פַרְעֹה שֵׁם יוֹסֵף צָפְנַת פַּעְנֵחַ וַיִּתֶּן לוֹ אֶת־
אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי־פֶרַע כֹּהֵן אֹן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל־
46 אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ * וְיוֹסֵף בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּעָמְדוֹ לִפְנֵי
פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרָיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מֵלִפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר
47 בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ * וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשֶׁבַע שְׁנֵי
48 לְקָמָצִים׃ * וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־אֹכֶל שֶׁבַע שָׁנִים
אֲשֶׁר הָיוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּתֵּן אֹכֶל בֶּעָרִים אֹכֶל שְׂדֵה
49 הָעִיר אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ נָתַן בְּתוֹכָהּ׃ * וַיִּצְבֹּר יוֹסֵף בָּר
כְּחוֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד עַד כִּי־חָדַל לִסְפֹּר כִּי־אֵין
50 מִסְפָּר׃ * וּלְיוֹסֵף יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים בְּטֶרֶם תָּבוֹא
51 שְׁנַת הָרָעָב אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן
אֹן׃ * וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת־שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי־
נַשַּׁנִי אֱלֹהִים אֶת־כָּל־עֲמָלִי וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִי׃
52 * וְאֶת שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא אֶפְרַיִם כִּי־הִפְרַנִי אֱלֹהִים
בְּאֶרֶץ עָנְיִי׃

36 * Et præparetur futuræ septem annorum fami, quę oppressura est Ægyptum, & non cō-
37 sumetur terra inopia. * Placuit Pharaoni con-
38 silium, & cunctis ministris eius. * Locutusq; est ad eos: Num inuenire poterimus talē vi-
39 rum, qui spiritu Dei plenus sit? * Dixit ergo ad Ioseph: Quia ostēdit tibi Deus omnia quæ locutus es, nunquid sapientiorem & consimi-
40 lem tui inuenire potero? * Tu eris super do-mum meam: & ad tui oris imperium cunctus populus obediet. vno tantùm regni solio præ-
41 cedam te. * Dixitq; rursum Pharao ad Ioseph: Ecce constitui te super vniuersam terrā
42 Ægypti. * Tulitq; anulum de manu sua, & dedit eum in manu eius. vestiuitq; eum stola byssina, & collo torquem auream circū-
43 posuit. * Fecitq; eum ascendere super currum suum secundum, clamante præcone, vt omnes coram eo genu flecterent, & præpositum esse scirent vniuersæ terræ Ægypti.
44 * Dixit quoq; rex Ægypti ad Ioseph: Ego sum Pharao. absq; tuo imperio nō mouebit quis-
45 quam manum aut pedem in omni terra Ægypti. * Vertitq; nomen eius, & vocauit eū lingua Ægyptiaca, Saluatorem mundi. Deditq; illi vxorem Assenē, filiam Phutipharis sacerdotis Heliopoleos. Egressus est itaq; Ioseph
46 ad terrā Ægypti. * Triginta annorū erat, quando stetit in conspectu regis Pharaonis: & circuiit omnes regiones Ægypti. * Venitq; fer-
47 tilitas septem annorum. * Et in manipulos re-
48 dactæ segetes, cōgregatæ sunt in horrea Ægypti. oīs etiam frugum abundantia in singulis vrbibus condita est. * Tantáq; fuit abūdantia
49 tritici, vt arenæ maris coæquaretur: & copia mensuram excederet. * Natiq; sunt Ioseph filij
50 duo, antequam veniret fames, quos peperit ei Asseneth filia Phutiphar is sacerdotis Heliopo-
51 leos. * Vocauitque nomen primogeniti Manasses, dicens: Obliuisci me fecit Deus omniū laborum meorum, & domus patris mei.
52 * Nomen quoque secundi appellauit, Ephraim, dicens: Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ.

36 * Et erunt escæ custoditæ terræ in septem annos famis, qui erunt in terra Ægypti: & non conteretur terra in fame.
37 * Placuerunt autem verba coram Pharaone, et coram omnibus seruis eius.
38 * Et ait Pharao seruis suis: Nunquid inueniemus hominem talem, qui habet spiritum Dei in seipso?
39 * Ait autem Pharao Ioseph: Quia ostendit Deus tibi omnia hæc, non est homo prudentior & sapientior te.
40 * Tu eris super domum meam: & in ore tuo obediet omnis populus meus. veruntamen throno superabo te ego.
41 * Dixit autem Pharao Ioseph: Ecce constituo te hodie super omnem terram Aegypti.
42 * Et accipiens Pharao anulum de manu sua, circumposuit eum super manum Ioseph: & induit eum stola byssina, & circumposuit torquem auream circum collum eius.
43 * Et fecit ascendere eum super currum secundum eius: & prædicauit ante eum præco. & constituit eum super omnem terram Aegypti.
44 * Dixit autem Pharao: Ioseph, ego Pharao: sine te non extollet nullus manum suam in omni terra Aegypti.
45 * Et vocauit Pharao nomen Ioseph, Psonthomphanech. & dedit ei Aseneth filiam Petephræ, sacerdotis Heliopoleos, ipsi vxorem. * Ioseph autem
46 erat annorum triginta, quando stetit coram Pharaone rege Aegypti. Egressus est autem Ioseph à facie Pharaonis, & pertransiit omnem terram Aegypti.
47 * Et fecit terra in septem annis abundantiæ manipulos: * Et congregauit omnes cibos septem
48 annorum, in quibus erat abundantia in terra Aegypti: & posuit escas in ciuitatibus: escas agrorum ciuitatis qui in circuitu eius, posuit in ipsa. * Et
49 congregauit Ioseph triticum quasi arenā maris multum valde: donec non potuit numerare: neque enim erat numerus.
50 * At Ioseph fuerunt filij duo, antequàm venirent septem anni famis, quos peperit ei Aseneth filia Petephræ sacerdotis Heliopoleos.
51 * Vocauit autem Ioseph nomen primogeniti, Manasse: quia obliuisci me fecit Deus omnium dolorum meorum, & omnium qui patris mei.
52 * At nomen secundi vocauit Ephraim: quia auxit me Deus in terra humilitatis meæ.

36 * καὶ ἔσαι τὰ βρώμαλα πεφυλαγμένα τῇ γῇ εἰς τὰ ἑπ-
τὰ ἔτη τοῦ λιμοῦ, ἃ ἔσονται ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἐκτελε-
σθῇ γῆ ἐν τῷ λιμῷ.
37 * ἤρεσε δὲ τὰ ῥήματα ἐνδυτίον Φαραὼ, καὶ ἐναντίον πάν-
38 των τῶν παίδων αὐτοῦ. * καὶ εἶπε Φαραὼ τοῖς παισὶν
αὐτοῦ, μὴ εὑρήσομεν ἄνθρωπον τοιοῦτον, ὃς ἔχει πνεῦμα
39 θεοῦ ἐν αὐτῷ; * εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ ἰωσὴφ, ἐπειδὴ ἔδει-
ξεν ὁ θεός σοι πάντα ταῦτα, οὐκ ἔσιν ἄνθρωπος φρονιμώτε-
40 ρος καὶ συνετώτερός σου. * σὺ ἔσῃ ἐπὶ τῷ οἴκῳ μου,
καὶ ἐπὶ τῷ στόματί σου ὑπακούσεται πᾶς ὁ λαός μου. πλὴν
41 τῷ θρόνῳ ὑπερέξω σου ἐγώ. * εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ ἰωσὴφ,
ἰδοὺ καθίσημί σε σήμερον ἐπὶ πάσης τῆς γῆς αἰγύπτου.
42 * καὶ περιελόμενος Φαραὼ τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς
αὐτοῦ, περιέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν χεῖρα ἰωσὴφ, καὶ ἐνέδυσεν
αὐτὸν στολὴν βυσσίνην, καὶ περιέθηκεν κλοιὸν χρυσοῦν περὶ
43 τὸν τράχηλον αὐτοῦ. * ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρ-
μα τὸ δεύτερον τῶν αὐτοῦ. καὶ κήρυξιν ἐμπροσθεν αὐτοῦ κῆ-
ρυξ· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης γῆς αἰγύπτου.
44 * εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ ἰωσὴφ, ἐγὼ Φαραὼ· ἄνευ σου οὐκ ἐγα-
ρεῖ ἐθνὸς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ πάσῃ γῇ αἰγύπτου.
45 * καὶ ἐκάλεσε Φαραὼ τὸ ὄνομα ἰωσὴφ, ψονθομφανήχ. καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀσενὲθ, θυγατέρα πετεφρὴ ἱερέως ἡλιοπό-
46 λεως αὐτῷ γυναῖκα. * ἰωσὴφ δὲ ἦν ἐτῶν τριάκοντα, ὅ-
τε ἔστη ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου. ἐξῆλθε δὲ ἰωσὴφ
ἀπὸ προσώπου Φαραὼ, καὶ διῆλθε πᾶσαν γῆν αἰγύπτου.
47 * καὶ ἐποίησεν ἡ γῆ ἐν τοῖς ἑπτὰ ἔτεσι τῆς εὐθυνίας δρά-
48 γματα· * καὶ συνήγαγε πάντα τὰ βρώματα τῶν
ἑπτὰ ἐτῶν, ἐν οἷς ἦν ἡ εὐθυνία ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ ἔθηκε τὰ
βρώματα ἐν ταῖς πόλεσιν. βρώματα τῶν πεδίων τῆς πόλεως
49 τῶν κύκλῳ αὐτῆς ἔθηκεν ἐν αὐτῇ. * καὶ συνήγαγε ἰω-
σὴφ σῖτον ὡσεὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης πολλὴν σφό-
δρα· ἕως οὐκ ἠδυνάσθη ἀριθμῆσαι· οὐ γὰρ ἦν ἀριθμός.
50 * τῷ δὲ ἰωσὴφ ἐγένοντο υἱοὶ δύο πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὰ ἑπτὰ ἔ-
τη τοῦ λιμοῦ· ἃς ἔτεκεν αὐτῷ ἀσενὲθ, θυγάτηρ πετεφρὴ ἱερέως
51 ἡλιουπόλεως. * ἐκάλεσε δὲ ἰωσὴφ τὸ ὄνομα τοῦ πρω-
τότοκος, μανασσή· ὅτι ἐπιλαθέσθαί με ἐποίησεν ὁ θεὸς πάντων τῶν
52 πόνων μου, καὶ πάντων τῶν τοῦ πατρός μου. * τὸ δὲ ὄνομα
τοῦ δευτέρου ἐκάλεσεν, ἐφραίμ· ὅτι ηὔξησέ με ὁ θεὸς ἐν γῇ
ταπεινώσεώς μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et erit frumentum seruatum in terra pro septem annis famis, qui futuri sunt in terra Ægypti: & non consumetur fame populus terræ. " Et placuit sermo in oculis Phataonis, & in oculis seruorū suorum. " Dixitque Pharao seruis suis: Nunquid inueniemus talem virum, in quo spiritus prophetię à facie Dei est? " Dixitque Pharao ad Ioseph: Postquam scite te fecit Deus omnia hæc, non est sapiens nec prudens similis tui. " Tu eris præpositus super domum meam: & ad verbum tuum gubernabitur omnis populus meus. tantummodo hoc regio solio ero honorabilior te. " Dixitq; Pharao ad Ioseph: Vide quòd constituì te super vniuersam terram Ægypti. " Et abstulit Pharao anulum suum de manu sua, & dedit eum in manu Ioseph: & induit eum vestimentis byssinis, & posuit torquem aureum super collum eius: " Et ascendere eum fecit in quadriga sua secunda: & prædicare fecit coram eo, Hic est pater regis. & constituit eum super omnem terram Ægypti. " Dixitque Pharao ad Ioseph: Ego Pharao, & absque verbo tuo non leuabit vir manum suam ad tenenda arma, neque pedem suum ad equitandum super equum in vniuersa terra Ægypti. " Et vocauit Pharao nomen Ioseph, Vir cui secreta reuelantur. Deditq; ei Aseneth, filiam Putipharis principis On, in vxorē. Egressusq; est Ioseph dominans per vniuersam terram Ægypti. " Ioseph autem triginta annorum ætatis erat, quando stetit corā Pharaone rege Ægypti. & egressus est Ioseph à facie Pharaonis, & transiuit dominans in vniuersam terram Ægypti. " Et congregauerunt habitatores terræ frumentum in horreis in septem annis fertilitatis. " Et congregauit omne frumentum annorum septem quod fuit in terra Ægypti: & posuit frumentum in vrbibus; in vnaquaque vrbe posuit frumentum agri qui in circuitu eius erat. " Et congregauit Ioseph frumentum quasi arenam maris multum nimis: donec cessaret numerari, eo quòd non habebat numerum. " Ioseph autem nati sunt duo filij, antequàm veniret annus famis, quos peperit ei Aseneth filia Putipharis principis On. " Vocauitque Ioseph nomen primogeniti, Manasses: dicens, Quia obliuisci me fecit Deus omnis laboris mei, & omnis domus patris mei. " Nomen autem secundi appellauit, Ephraim: dicens: Quia crescere me fecit Deus in terra subiectionis meæ.

תרגום אונקלוס

36 ויהא עבידתא גניז לארעא בשבע שני כפנא דהוין בארעא דמצרים ולא ישתיצי עמא דארעא בכפנא׃ 37 ושפר פתגמא בעיני פרעה
ועיני כל עבדוהי׃ 38 ואמר פרעה לעבדוהי הנשכח כדין גברא דרוח נבואה מן קדם ייי ביה׃ 39 ואמר פרעה ליוסף בתר דאודע ייי לך כל
דא לית סכלתן וחכים דכוותך׃ 40 את תהי כמנא על ביתי ועל מימרך יתזן כל עמי ברם כורסיא יתיר מינך אהא׃ 41 ואמר פרעה
ליוסף חזי דרמיתיך על כל ארעא דמצרים׃ 42 ואעדי פרעה ית עזקתיה מעל ידיה ויהב למשלטא ומכי יתיה על כל ארעא
דמצרים׃ 43 ואריכיב יתיה ברתיכא תניינא דיליה ואכריזו קדמוהי ען קבלא למשלטא ומכי יתיה על כל ארעא דמצרים׃ 44 ואמר
פרעה ליוסף אנא פרעה ובר מן מימרך לא יסיחד גבר ית ידיה לסיחד ית רגליה לכרכב על סוסיא בכל ארעא דמצרים׃ 45 וקרא פרעה
שמא דיוסף צפנת פענח ויהב ליה ית אסנת בת פוטיפרע רבא דאון לאנהו ונפק יוסף על שליט על
ארעא דמצרים׃ 46 ויוסף בר תלתין שנין כד קם קדם פרעה מלכא דמצרים ונפק מן קדם פרעה ועבר שליט בכל ארעא
דמצרים׃ 47 ועבד ארעא בשבע שני סגיעו׃ 48 וכנש ית כל עיבור שבע שנין כד הוין בארעא דמצרים ויהב
עיבורא בקריתא עבור חקל קרתא די בסחרנהא יהב בגוה׃ 49 וכנש יוסף עבורא כחלא דימא הדא סגי לחדא עד דפסק מלמסני ארי ליה מנין׃
50 וליוסף אתילידו תרין בנין עד לא תתי שתא דכפנא דילית ליה אסנת בת פוטיפרע רבא דאון׃ 51 וקרא יוסף ית שום בוכרא מנשה ארי
אתניני ייי ית כל עמלי וית כל בית אבא׃ 52 וית שום תניינא קרא אפרים ארי אפשני ייי בארע שעבודי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

53 * וַתִּכְלֶינָה שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע אֲשֶׁר הָיְתָה בְּאֶרֶץ
54 מִצְרָיִם: * וַתָּחֵלְנָה שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב לָבוֹא כַּאֲשֶׁר
אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת וּבְכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם
55 הָיָה לָחֶם: * וַתִּרְעַב כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם
אֶל־פַּרְעֹה לַלָּחֶם וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה לְכָל־מִצְרַיִם לְכוּ אֶל־
56 יוֹסֵף אֲשֶׁר־יֹאמַר לָכֶם תַּעֲשׂוּ: * וְהָרָעָב הָיָה עַל כָּל־
פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּהֶם וַיִּשְׁבֹּר
57 לְמִצְרַיִם וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: * וְכָל־הָאָרֶץ
בָּאוּ מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר אֶל־יוֹסֵף כִּי חָזַק הָרָעָב בְּכָל־
הָאָרֶץ: מב

1 * וַיַּרְא יַעֲקֹב כִּי
יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ:
2 * וַיֹּאמֶר הִנֵּה שָׁמַעְתִּי כִּי יֵשׁ שֶׁבֶר בְּמִצְרָיִם רְדוּ־
3 שָׁמָּה וְשִׁבְרוּ־לָנוּ מִשָּׁם וְנִחְיֶה וְלֹא נָמוּת: * וַיֵּרְדוּ
4 אֲחֵי־יוֹסֵף עֲשָׂרָה לִשְׁבֹּר בָּר מִמִּצְרָיִם: * וְאֶת־בִּנְיָמִין
אֲחִי יוֹסֵף לֹא־שָׁלַח יַעֲקֹב אֶת־אֶחָיו כִּי אָמַר פֶּן־יִקְרָאֶנּוּ
5 אָסוֹן: * וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁבֹּר בְּתוֹךְ הַבָּאִים כִּי
6 הָיָה הָרָעָב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: * וְיוֹסֵף הוּא הַשַּׁלִּיט עַל־
הָאָרֶץ הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל־עַם הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף
7 וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אַפַּיִם אָרְצָה: * וַיַּרְא יוֹסֵף אֶת־אֶחָיו
וַיַּכִּרֵם וַיִּתְנַכֵּר אֲלֵיהֶם וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת וַיֹּאמֶר
אֵלֵהֶם מֵאַיִן בָּאתֶם וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן לִשְׁבֹּר־אֹכֶל:
8 * וַיַּכֵּר יוֹסֵף אֶת־אֶחָיו וְהֵם לֹא הִכָּרֻהוּ: * וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף
9 אֶת הַחֲלֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מְרַגְּלִים
אַתֶּם לִרְאוֹת אֶת־עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם: * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו
10 אֲתֹם לֹא אֲדֹנִי וְעֲבָדֶיךָ בָּאוּ לִשְׁבֹּר־אֹכֶל: * כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ־
11 אֶחָד נָחְנוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ לֹא־הָיוּ עֲבָדֶיךָ מְרַגְּלִים: * וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לֹא כִּי־עֶרְוַת הָאָרֶץ בָּאתֶם לִרְאוֹת: * וַיֹּאמְרוּ
12 שְׁנֵים עָשָׂר עֲבָדֶיךָ אַחִים אֲנַחְנוּ בְּנֵי אִישׁ־אֶחָד בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן וְהִנֵּה הַקָּטֹן אֶת־אָבִינוּ הַיּוֹם וְהָאֶחָד אֵינֶנּוּ:

GENESIS. Translat.B.Hieronym. Joseph.

53 * Igitur transactis septem vbertatis annis, quę
54 fuerant in Ægypto: * Cœperunt venire septem
anni inopiæ, quos prædixerat Ioseph. & in-
niuerso orbe fames prævaluit. in cuncta etiam
55 terra Ægypti fames erat. * Qua esuriente, cla-
mauit populus ad Pharaonem, aliméta petés,
quibus ille respondit: Ite ad Ioseph: & quic-
56 quid ipse vobis dixerit, facite. * Crescebat autē
quotidie fames in omni terra: aperuitque Jo-
seph vniuersa horrea, & vendebat Ægyptiis:
57 nam & illos oppresserat fames. * Omnesque
prouinciæ veniebant in Ægyptum, vt emerent
escas, & malũ inopiæ tęperarent. CAP. XLII.

1 AVdiens autem Iacob q̃ alimenta vende-
A rentur in Ægypto, dixit filiis suis: Quare
2 negligitis? * Audiui quòd triticum venunde-
tur in Ægypto. descendite, & emite nobis ne-
cessaria, vt possimus viuere, & non consuma-
3 mur inopia. * Descendentes igitur fratres Jo-
seph decem, vt emerent frumẽta in Ægypto:
4 * Beniamin domi retento à Iacob, qui dixerat
B fratribus eius, ne fortè in itinere quicquá pa-
5 tiatur mali: * Ingressi sunt terram Ægypti, cũ
aliis qui pergebant ad emendum. erat autem
6 fames in terra Chanaan. * Et Ioseph erat prin-
ceps in terra Ægypti: atque ad eius nutum fru
menta populis vendebantur. Cumque adora-
7 sent eum fratres sui, * Et agnouisset eos, quasi
ad alienos durius loquebatur: interrogãs eos,
Vnde venistis? qui respondérunt: De terra
8 Chanaan, vt emamus victui necessaria. * Et ta-
men fratres ipse cognoscens, non est cognitus
9 ab eis. * Recordatusq̃, somniorum quę aliquã-
do viderat, ait ad eos: Exploratores estis, vt vi-
10 deatis infirmiora terræ venistis. * Qui dixerũt,
Non est ita, domine: sed serui tui venerunt vt
11 emerent cibos. * Omnes filij vnius viri fu-
mus. pacifici venimus; nec quicquam famu-
12 li tui machinantur mali. * Quibus ille re-
spondit: Aliter est. immunita terræ huius con
13 siderare venistis. * At illi dixerunt: Duode-
C cim, inquiunt, fratres serui tui sumus, filij vi-
ri vnius in terra Chanaan. minimus cum pa-
tre nostro est: alius non est super.

Interp.ex Græc.lxx. GENESIS.

53 * Transierunt autem septem anni abundantiæ,
qui fuerunt in terra Ægypti.
54 * Et inceperunt septem anni famis venire, sicut
dixit Ioseph. & facta est fames in omni terra: in au
tem omni terra Ægypti erant panes.
55 * Et esuriuit omnis terra Ægypti. Clamauit au-
tem populus ad Pharaonem pro panibus. dixit au-
tem Pharao omnibus Ægyptiis: Ite ad Ioseph: &
quod dixerit vobis, facite.
56 * Et fames erat super faciem omnis terræ. Ape-
ruit autem Ioseph omnia horrea: & vendebat om-
nibus Ægyptiis.
57 * Et omnes regiones venerunt in Ægyptum,
emere ad Ioseph. Inualuit enim fames in omni terra.

CAP. XLII.

1 VIdens autem Iacob, quia est venditio tritici in
Ægypto, dixit ad filios suos: Vt quid pigri estis?
2 * Ecce audiui quia est triticum in Ægypto: de-
scendite illuc, & emite nobis paruas escas, vt vi-
uamus, & non moriamur.
3 * Descenderunt autem fratres Ioseph decem e-
mere triticum ex Ægypto.
4 * At Beniamin fratrem Ioseph non misit cum fratribus suis. dixit
enim, ne forte accidat ei languor.
5 * Venerunt autem filij Israel in Ægyptum, eme-
re triticum cum venientibus. erat enim fames in
terra Chanaan.
6 * Ioseph autem erat princeps
terræ, hic vendebat omni populo terræ. Venientes
autem fratres Ioseph, adorauerunt eum in faciem su
per terram.
7 * Videns autem Ioseph fratres suos,
cognouit; & alienatus est in eis: et locutus est eis du-
ra, & ait illis, Vnde venistis? Illi autem dixerunt:
8 De terra Chanaan, emere escas.
9 * Cogno-
uerunt eum.
* Et recordatus est Ioseph som-
niorum, quæ vidit ipse. & ait illis: Exploratores
estis: considerare vestigia regionis venistis.
10 * Illi autem dixerunt: Non, domine: serui tui
venimus emere escas.
11 * Omnes sumus filij v-
nius hominis: pacifici sumus: non sunt serui tui ex-
ploratores.
12 * Ait autem illis: Non: sed vestigia
terræ venistis videre.
13 * Illi autem dixerunt: Duo-
decim sumus serui tui fratres in terra Chanaan: &
ecce iunior cum patre nostro hodie, at alter non est.

ΓΕΝΕΣΙΣ. μθερμηνεύσις τῶν ὁ 147

53 * παρῆλθε δὲ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς εὐθηνίας, ἃ ἐγένοντο ἐν γῇ
54 αἰγύπτου. * καὶ ἤρξατο τὰ ἑπτὰ ἔτη τοῦ λιμοῦ ἔρχεσθαι,
καθὰ εἶπεν ἰωσήφ. καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἐν δὲ
πάσῃ γῇ αἰγύπτου ἦν ἄρτοι.
55 * καὶ ἐπείνασε πᾶσα ἡ γῆ αἰγύπτου. ἐκραξε δὲ ὁ λαὸς
πρὸς φαραὼ περὶ ἄρτων. εἶπε δὲ φαραὼ πᾶσι τοῖς αἰγυπτίοις,
πορεύεσθε πρὸς ἰωσήφ, ὃ ὰν εἴπῃ ὑμῖν, ποιήσατε.
56 * καὶ ὁ λιμὸς ἰσχὺν ἐπὶ πρόσωπου πάσης τῆς γῆς. ἀνέῳ-
ξε δὲ ἰωσὴφ πάντας ἐφ' οἷς σιτοβολῶνας, καὶ ἐπώλει πᾶσι
57 τοῖς αἰγυπτίοις. * καὶ πᾶσαι αἱ χῶραι ἀνῆλθον εἰς
αἴγυπτον, ἀγοράζειν πρὸς ἰωσήφ. ἐπεκράτησε γὰρ ὁ λιμὸς ἐν
πάσῃ τῇ γῇ.

μβ'.

1 * Ἰδὼν δὲ ἰακὼβ, ὅτι ἔστι πρᾶσις σίτου ἐν αἰγύπτῳ, εἶπε πρὸς
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἱνατί ραθυμεῖτε;
2 * ἰδοὺ ἀκήκοα, ὅτι ἔστι σῖτος ἐν αἰγύπτῳ, κατάβητε ἐκεῖ,
καὶ ἀγοράσατε ἡμῖν μικρὰ βρώματα ἵνα ζῶμεν, καὶ μὴ ἀπο-
3 θάνωμεν. * κατέβησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἰωσὴφ οἱ δέ-
4 κα πρίασθαι σῖτον ἐξ αἰγύπτου. * τὸν δὲ βενιαμὶν τὸν
ἀδελφὸν ἰωσὴφ, οὐκ ἀπέστειλε μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. εἶπε
γὰρ, μή ποτε συμβῇ αὐτῷ μαλακία.
5 * ἦλθον δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς αἴγυπτον ἀγοράζειν σῖτον
μετὰ τῶν ἐρχομένων. ἰσχὺς γὰρ ὁ λιμὸς ἐν γῇ χαναάν.
6 * ἰωσὴφ δὲ ἦν ὁ ἄρχων τῆς γῆς. οὗτος ἐπώλει παντὶ τῷ λαῷ
τῆς γῆς. ἐλθόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἰωσὴφ, προσεκύνησαν αὐ-
τῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.
7 * ἰδὼν δὲ ἰωσὴφ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπέγνω· καὶ ἠλλοτριώ-
θη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς σκληρά. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πό-
θεν ἥκατε, οἱ δὲ εἶπαν, ἐκ γῆς χαναὰν, ἀγοράσαι βρώματα.
8 * ἐπέγνω δὲ ἰωσὴφ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐπέ-
γνωσαν αὐτόν. * καὶ ἐμνήσθη ἰωσὴφ τῶν ἐνυπνίων, ὧν εἶδεν
αὐτός. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, κατάσκοποι ἐστὲ, καταγνῶσαι τὰ ἰσχυ-
10 τὰ τῆς χώρας ἥκατε. * οἱ δὲ εἶπαν, οὐχὶ κύριε, οἱ παῖδές σου
11 ἦλθον βρώματος χάριν. * πάντες ἐσμὲν υἱοὶ ἑνὸς ἀν-
θρώπου, εἰρηνικοί ἐσμεν, οὐκ εἰσὶν οἱ παῖδές σου καλάσκοποι.
12 * εἶπε δὲ αὐτοῖς, οὐχὶ, ἀλλὰ τὰ ἰσχυτὰ τῆς γῆς ἦλθες ἰδεῖν.
13 * οἱ δὲ εἶπαν, δώδεκα ἐσμὲν οἱ παῖδές σου ἀδελφοὶ ἐν γῇ
χαναὰν, καὶ ἰδοὺ ὁ νεώτερος μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σήμερον·
ὁ δὲ ἕτερος οὐκ ὑπάρχει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et completi sunt septem anni saturitatis qui fuerant in terra Ægypti. " Et cœperunt venire septem anni famis, sicut dixit Ioseph. Et
fuit fames in vniuersis terris: & in omni terra Ægypti erat panis. " Esuriebat quoque omnis terra Ægypti: & clamauit populus ad Pharao-
nem pro pane, dixitque Pharao omnibus Ægyptiis: Ite ad Ioseph: & sicut dixerit vobis, facite. " Fames autem erat super faciem vniuersæ
terræ: & aperuit Ioseph vniuersa horrea in quibus erat frumentum, & vendidit Ægyptiis. prævalebatque fames in terra Ægypti. " Omnesq;
habitatores terræ veniebant in Ægyptum, vt emerent frumentum à Ioseph: quoniam prævaluerat fames in vniuersa terra. CAP. XLII.
ET vidit Iacob quòd frumentum vendebatur in Ægypto: & dixit filiis suis, Quare negligitis? ' Dixitque: Ecce audiui quòd frumentum
vendatur in Ægypto: descendite illuc, & emite nobis indè, & viuemus, & non moriemur. ' Descenderuntque fratres Ioseph decem,
vt emerent frumentum in Ægypto. ' Beniamin autem fratrem Ioseph non misit Iacob cum fratribus suis, dixit enim, ne fortè accidat ei mors.
' Venerunt que filij Israel, vt emerent frumentum cum aliis venientibus: quoniam fames erat in terra Chanaan. ' Ioseph autem ipse erat
qui præerat in terra: ipse vendebat frumentum omni populo terræ. venerunt que fratres Ioseph, & proni in terra adorauerunt eum. ' Viditq;
Ioseph fratres suos, & cognouit eos: & cogitabat quid loqueretur cum eis: & locutus est eis dura. dixitque eis: Vnde venitis? & dixerunt: De terra
Chanaan, ad emendum frumentum. ' Cognouitque Ioseph fratres suos: & ipsi non cognouerunt eum. ' Recordatusque est Io-
seph somniorum quæ somniauit eis: & ait illis: Exploratores estis vos; ad videndum infirmiora terræ venistis. " Et dixerunt ei: Nequa-
quam, domine: sed serui tui venerunt ad emendum frumentum. " Omnes nos sumus filij vnius viri: recti sumus, non fuerunt serui tui
exploratores. " Dixitque eis: Nequaquam: sed infirmiora terræ venistis videre. " Dixeruntque: Duodecim fratres serui tui
nos, filij vnius viri in terra Chanaan: & ecce minimus cum patre nostro est hodie: & vnus non comparet.

תרגום אונקלוס

53 * שלימא שבע שני שבעא דהואה בארעא דמצרים: 54 ושריאת שבע שני
מגיעותא למיתי כפנא דאמר יוסף והוה כפנא בכל ארעתא ובכל
ארעא דמצרים הוה לחמא: 55 וכפניה כל ארעא צלא עמא לות פרעה לחמא ואמר פרעה לכל מצראי אזלו לות יוסף דימר לכון
תעבדון: 56 וכפנא חדיד על כל אפי ארעא ופתח יוסף ית כל אוצרא די בהון עיבורא וזבן למצראי והקיף כפנא בארעא דמצרים:
57 וכל ייתי ארעא אתו למצרים למזבן עיבורא מן יוסף ארי תקיף כפנא בכל ארעא:

מב

1 וחמא יעקב ארי איתי עיבורא מזבנין במצרים חתי לבנוהי למה אתון מתחזין: 2 ואמר הא שמעית ארי איתי עיבורא
למזבן במצרים חתו לתמן וזבנו לנא מתמן ונחי ולא נמות: 3 ונחתו אחי יוסף עשרתהון למזבן עיבורא מן מצרים: 4 ויתו בנימין אחוהי
דיוסף עם אחוהי ארי אמר דילמא יעקב יזיקנוניה מומא: 5 ואתו בני ישראל למזבן עיבורא בגו אחרנין ארי הוה כפנא בארעא דכנען:
6 ויוסף הוא שליט על ארעא הוא מזבן עיבורא לכל עמא דארעא ואתו אחי יוסף וסגידו ליה על אפיהון ארעא: 7 וחמא יוסף ית אחוהי
וקריב יתהון ואשתמודעינון ותשיב מה דיסבון ליה ואמר להון מנן אתיתון ואמרו מארעא דכנען למזבן עיבורא: 8 ואשתמודעינון יוסף ית
אחוהי ואינון לא אשתמודעונוהי: 9 ודכיר יוסף ית חלמיא דחלים להון ואמר להון מגיסין אתון למחזי ית ערית ארעא אתיתון: 10 ואמרו ליה
לא אדוני ועבדיך אתו למזבן עיבורא: 11 כולנא בני גברא חד קשוט אנחנא לא הוו עבדך אלילי: 12 ואמר להון לא ארי ערית ארעא
אתיתון למחזי: 13 ואמרו תרי עשר עבדך אחין אנחנא בני גברא חד בארעא דכנען והא זעירא עם אבונא יומא דין וחד ליתהוי:

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הוּא אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֲלֵכֶם לֵאמֹר
15 מְרַגְּלִים אַתֶּם׃ בְּזֹאת תִּבָּחֲנוּ חֵי פַּרְעֹה אִם־תֵּצְאוּ
16 מִזֶּה כִּי אִם־בְּבוֹא אֲחִיכֶם הַקָּטֹן הֵנָּה׃ שִׁלְחוּ מִכֶּם
אֶחָד וְיִקַּח אֶת־אֲחִיכֶם וְאַתֶּם הֵאָסְרוּ וְיִבָּחֲנוּ דִּבְרֵיכֶם
הַאֱמֶת אִתְּכֶם וְאִם־לֹא חֵי פַּרְעֹה כִּי מְרַגְּלִים אַתֶּם׃
17 וַיֶּאֱסֹף אֹתָם אֶל־מִשְׁמָר שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃
18 וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי זֹאת עֲשׂוּ וִחְיוּ אֶת־
19 הָאֱלֹהִים אֲנִי יָרֵא׃ אִם־כֵּנִים אַתֶּם
אֲחִיכֶם אֶחָד יֵאָסֵר בְּבֵית מִשְׁמַרְכֶם וְאַתֶּם לְכוּ
20 הָבִיאוּ שֶׁבֶר רָעָבוֹן בָּתֵּיכֶם׃ וְאֶת־אֲחִיכֶם הַקָּטֹן
תָּבִיאוּ אֵלַי וְיֵאָמְנוּ דִבְרֵיכֶם וְלֹא תָמֻתוּ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן׃
21 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנַחְנוּ עַל־
אֲחִינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוֹ אֵלֵינוּ וְלֹא
שָׁמָעְנוּ עַל־כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת׃ 22 וַיַּעַן
רְאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר
אַל־תֶּחֶטְאוּ בַיֶּלֶד וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם־דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרָשׁ׃
23 וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי שֹׁמֵעַ יוֹסֵף כִּי הַמֵּלִיץ בֵּינֹתָם׃
24 וַיִּסֹּב מֵעֲלֵיהֶם וַיֵּבְךְּ וַיָּשָׁב אֲלֵהֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם
וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת־שִׁמְעוֹן וַיֶּאְסֹר אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם׃
25 וַיְצַו יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת־כֵּלֵיהֶם בָּר וְלַהֲשִׁיב כַּסְפֵּיהֶם
אִישׁ אֶל־שַׂקּוֹ וְלָתֵת לָהֶם צֵדָה לַדֶּרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן׃
26 וַיִּשְׂאוּ אֶת־שִׁבְרָם עַל־חֲמֹרֵיהֶם וַיֵּלְכוּ מִשָּׁם׃
27 וַיִּפְתַּח הָאֶחָד אֶת־שַׂקּוֹ לָתֵת מִסְפּוֹא לַחֲמֹרוֹ בַּמָּלוֹן
וַיַּרְא אֶת־כַּסְפּוֹ וְהִנֵּה־הוּא בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ׃
28 וַיֹּאמֶר אֶל־אֶחָיו הוּשַׁב כַּסְפִּי וְגַם הִנֵּה־בְאַמְתַּחְתִּי
וַיֵּצֵא לִבָּם וַיֶּחֶרְדוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו לֵאמֹר מַה־זֹּאת
עָשָׂה אֱלֹהִים לָנוּ׃ 29 וַיָּבֹאוּ אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אַרְצָה
כְּנָעַן וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת כָּל־הַקֹּרֹת אֹתָם לֵאמֹר׃ 30 דִּבֶּר
הָאִישׁ אֲדֹנֵי הָאָרֶץ אִתָּנוּ קָשׁוֹת וַיִּתֵּן אֹתָנוּ כְּמְרַגְּלִים
אֵת־הָאָרֶץ׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. Ioseph.

14 * Hoceſt, ait, quod locutus ſum: explora-
15 tores eſtis. * Iam nunc experimentum
veſtri capiam: Per ſalutem Pharaonis, non e-
gredieminihinc, donec veniat frater veſter
16 minimus. * Mittite ex vobis vnum, &
adducat eum. vos autem eritis in vinculis, do-
nec probentur quæ dixiſtis, vtrùm vera an fal
ſa ſint. alioquin, per ſalutem Pharaonis, ex-
17 ploratores eſtis. * Tradidit ergo illos
18 cuſtodiæ tribus diebus. * Die autem ter-
tio eductis de carcere, ait: Facite quæ dixi, &
viuetis: Deum enim timeo.
19 * Si pacifici eſtis, frater veſter vnus ligetur
D in carcere: vos autem abite, & ferte frumenta
20 quæ emiſtis in domos veſtras: * Et fra-
trem veſtrum minimũ ad me adducite, vt poſ
ſim veſtros probare ſermones, & non moria-
21 mini. fecerunt vt dixerat. * Et locuti
ſunt ad inuicem: Meritò hæc patimur, quia
peccauimus in fratrem noſtrum; videntes an-
guſtias animæ illius, dum deprecaretur nos, &
non audiuimus. idcircò venit ſuper nos iſta
22 tribulatio. * E quibus vnus Ruben ait:
Nunquid non dixi vobis, nolite peccare in
puerum, & non audiſtis me? en ſanguis eius
23 exquiritur. * Neſciebãt enim quòd intellige-
E ret Ioſeph, eo quòd per interpretem loquere-
24 tur ad eos. * Auertitq; ſe parumper, & fleuit:
& reuerſus, locutus eſt ad eos; tollenſq; Symeo
25 & ligans illis præſentibus. * Iuſſit miniſtris
vt implerent eorum ſaccos tritico, & repone-
rẽt pecunias ſingulorum in ſacculis ſuis: datis
ſupra cibariis in via. qui fecerunt ita.
26 * At illi
portantes frumẽta in aſinis ſuis, profecti ſunt.
27 * Apertoq; vnus ſacco, vt daret iumento pabu
lũ in diuerſorio, cõtẽplatus pecuniã in ore ſac-
28 culi, * dixit fratribus ſuis: Reddita eſt mihi pe-
cunia: en habetur in ſacco. & obſtupefacti tur
batiq́ue mutuò dixerunt: Quidnam eſt hoc
29 quod fecit nobis Deus? * Veneruntq́ue ad
F Iacob patrem ſuum in terra Chanaan: & nar-
rauerunt ei omnia quę acciderant ſibi, dicen-
30 tes: * Locutus eſt nobis dominus terræ du-
rè: & putauit nos exploratores eſſe prouinciæ

14 * Αὐτὸ ἐστὶν ὃ εἶπα ὑμῖν, λέγων, ὅτι κατάσκοποι ἐστέ.
15 * ἐν τούτῳ φανεῖσθε. μὰ τὴν ὑγίειαν Φαραώ, οὐ μὴ ἐξέλθητε ἐντεῦθεν, ἐὰν μὴ ὁ ἀδελ-
16 φὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος ἔλθῃ ὧδε. * ἀποστείλατε ἐξ ὑμῶν ἕνα, καὶ λάβετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν. ὑμεῖς δὲ ἀπάχθητε,
ἕως ἂν φανερὰ γένηται τὰ ῥήματα ὑμῶν, εἰ ἀληθεύετε, ἢ ὄχι. εἰ
δὲ μή, νὴ τὴν ὑγίειαν Φαραώ, ἡμεῖς κατάσκοποί ἐστε.
17 * καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ ἡμέρας τρεῖς.
18 * εἶπε δὲ αὐτοῖς τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, Τοῦτο ποιήσατε, καὶ ζή-
19 σεσθε. τὸν γὰρ θεὸν ἐγὼ φοβοῦμαι. * εἰ εἰρηνικοί ἐστε, ἀ-
δελφὸς ὑμῶν εἷς καταφερέσθω ἐν τῇ φυλακῇ· αὐτοὶ δὲ βαδί-
σατε, καὶ ἀπαγάγετε τὸν σῖτον τῆς οἰκίας ὑμῶν·
20 * καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον ἀγάγετε πρός με, καὶ πι-
στωθήσονται τὰ ῥήματα ὑμῶν· εἰ δὲ μή, ὀφθήσεσθε ἐποίη-
21 σαν δὲ οὕτως. * καὶ εἶπαν ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ναί, ἐν ἁμαρτίαις γὰρ ἐσμὲν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν,
ὅτι ἐπεφείδομεν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτε καλεῖ ἐστο ἡμῶν, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν αὐτοῦ. διὰ ἐνεκεν τούτου ἐπῆλ-
θεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ θλῖψις αὕτη.
22 * ἀποκριθεὶς δὲ Ρουβὴλ, εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ ἐλάλησα ὑμῖν,
λέγων, μὴ ἀδικήσητε τὸ παιδάριον, καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου, ἰ-
23 δοὺ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκζητεῖται. * αὐτοὶ δὲ οὐκ ἤδεισαν,
ὅτι ἀκούει ἰωσὴφ· ὁ γὰρ ἑρμηνεὺς ἦν ἀναμέσον αὐτῶν καὶ.
24 * ἀποστραφεὶς δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἔκλαυσεν ἰωσήφ. καὶ πάλιν προσ-
ῆλθε πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. καὶ ἔλαβε τὸν συμεὼν ἀπ'
25 αὐτῶν, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν. * ἐνετείλατο δὲ ἰωσὴφ
ἐμπῆσαι τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν σίτου, καὶ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον ἑ-
κάστου εἰς τὸν σάκκον αὐτοῦ, καὶ δοῦναι αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν
26 ὁδόν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς οὕτως. * καὶ ἐπιθέντες τὸν σῖτον ἐπὶ τοὺς
27 ὄνους αὐτῶν, ἀπῆλθον ἐκεῖθεν. * λύσας δὲ εἷς τὸν μαρσίππιον
αὐτοῦ, δοῦναι χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτοῦ ἐκ καλέλυσαν, καὶ εἶδε
τὸν δεσμὸν τοῦ ἀργυρίου αὐτοῦ· καὶ ἦν ἐπάνω τοῦ στόματος τοῦ μαρσιπ-
28 πίου. * καὶ εἶπε τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ἀπεδόθη μοι τὸ ἀργύριον,
καὶ ἰδοὺ ἔστιν ἐν τῷ μαρσίππῳ μου. καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ ἔστα-
ράχθησαν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τί τοῦτο ἐποίησεν ὁ θεὸς ἡμῖν;
29 * ἦλθον δὲ πρὸς ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτῶν, εἰς γῆν χαναάν· καὶ ἀ-
30 πήγειλαν αὐτῷ πάντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς, λέγοντες, * λε-
λάληκεν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς πρὸς ἡμᾶς σκληρά,
καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυλακῇ, ὡς κατασκοπεύοντας τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Dixitque eis Ioſeph: Hoc eſt quod locutus ſum vobiſcum, dicens: Exploratores eſtis vos. " In hoc probabimini. per vitam Pha-
raonis, non egrediemini hinc, donec veniat frater veſter minimus huc. " Mittite ex vobis vnum, & tollat fratrem veſtrum: vos autem eri-
tis vincti. & probabuntur ſermones veſtri, vtrùm verum dicitis. & ſi non, per vitam Pharaonis, quòd exploratores eſtis vos. " Et poſuit
eos in cuſtodia tribus diebus. " Et dixit eis Ioſeph in die tertio: Hoc facite, & viuetis: à facie Dei ego timeo. " Si pacifici eſtis
frater veſter vnus ſit vinctus in domo cuſtodiæ veſtræ. vos autem ite, & afferte frumentum, quod defecit in domo veſtra. " Et fra-
trem veſtrum minimum adducite ad me: & verificabuntur verba veſtra; & non moriemini. & fecerunt ita. " Dixeruntque vnuſquiſque
ad fratrem ſuum: Verè debitores ſumus in fratrem noſtrum; eo quòd vidimus anguſtiam animæ eius, quando deprecabatur nos, & nõ acquieuimus
eis, propterea venit ſuper nos tribulatio hæc. " Reſponditque eis Ruben: Nónne dixi vobis, nolite peccare in puerum; & non acquieui-
ſtis? Ecce languis quoque eius ecce exquiritur. " Ipſi autem non ſciebant quòd audiebat Ioſeph: quoniam interpres erat inter eos.
" Et declinauit ab eis, & fleuit. & reuerſus eſt ad eos, locutuſque eſt cum eis: & tulit ex eis Symeon, & ligauit eum coram oculis eorum.
" Et iuſſit Ioſeph vt implerent vaſa eorum frumento; & vt reduceretur pecunia vniuſcuiuſque in ſacculum ſuum; & vt darentur eis cibaria in
viam. & fecit eis ita. " Et impoſuerunt frumenta ſua in aſinis ſuis: & abierunt indè. " Aperuitque vnus ſacculum ſuum, vt da-
ret pabulum aſino ſuo in diuerſorio, & vidit pecuniam ſuam; & ecce erat in ore ſacculi ſui. " Et dixit fratribus ſuis: Reddita eſt pecunia
mea: & ecce eſt in ſacculo meo. Et facti ſunt quaſi inſani: & obſtupuerunt ad inuicem, dicentes: Quid eſt hoc quod fecit nobis Deus?
" Et venerunt ad Iacob patrem ſuum in terra Chanaan, & narrauerunt ei omnia quæ acciderant eis, dicentes: " Locutus eſt vir do-
minus terræ nobiſcum duta: & putauit nos eſſe exploratores terræ.

תרגום אונקלוס

14 וַאֲמַר לְהֹן יוֹסֵף הוּא דְמַלֶּלִית עִמְּכֹן לְמֵימַר אֲלָהֵין כְּסַיָּחִי אֲחוּכֹן
15 הָכָא׃ בְּדָא תֶּהֱבְחָרוּן חֵי פַּרְעֹה אִם תִּפְקוּן מִכָּא אֶלָּהֵין כְּמֵיתִי אֲחוּכֹן
16 אֲחָת׃ שְׁלְחוּ מִנְּכוֹן חַד וְיִדְבַּר יַת אֲחוּכוֹן וְאַתְּקְיְמוּ מִן קְדָמַי וְאִתְקַיְּמוּ מִן קְדָמַי
17 אִם כְּיָנֵי אֲתָּ מְדַבְּרִין קְשׁוֹט וְאִם לָא חַי פַּרְעֹה אֲרֵי אַלָּלֵי אַתּוּן׃
18 וְכָנֵשׁ יָתְהֹן בְּבֵית מַטְּרָא תְּלָתָא יוֹמִין׃ וַאֲמַר לְהֹן יוֹסֵף בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵי דָּא עֲבִידוּ וְאִתְקַיְּמוּ מִן קֳדָם יְיָ אֲנָא דָחֵיל׃
19 אִם כֵּנָה אֲתּוּן מְדַבְּרִין קְשׁוֹט אֲחָא חַד מִן אֲחוּכוֹן יִתְאֲסַר בְּבֵית מַטְּרָא וְאַתּוּן אֲזִילוּ אוֹכְלוּ עִבּוּרָא דְמַסְגֵּי בְּבָתֵּיכוֹן׃
20 וְיָת אֲחוּכוֹן זְעֵירָא תֵּיתוֹן לְוָתִי וְיִתְהֵימְנוּן פִּתְגָמֵיכוֹן וְלָא תְּמוּתוּן וַעֲבָדוּ כֵּן׃
21 וַאֲמַרוּ גְּבַר לַאֲחוֹהִי בְּקֹשְׁטָא חַיָּבִין אֲנַחְנָא עַל אֲחוּנָא דַחֲזֵינָא עָקַת נַפְשֵׁיהּ כַּד הֲוָה מְתַחֲנֵן
לָנָא וְלָא קַבִּלְנָא מִנֵּיהּ עַל כֵּן אֲתָת עֲלָנָא עָקְתָא דָּא׃ 22 וַאֲתֵיב רְאוּבֵן יְהוֹן לְמֵימַר הֲלָא אֲמָרִית לְכוֹן לְמֵימַר לָא תְּחוֹבוּן בְּעֻלֵּיקָא
וְלָא קַבִּלְתּוּן מִנִּי וְאַף דְּמֵיהּ הָא מִתְבְּעֵי׃ 23 וְאִינוּן לָא יָדְעִין אֲרֵי שָׁמְעָ יוֹסֵף אֲרֵי מְתוּרְגְּמָן הֲוָה בֵּינֵיהוֹן׃
24 וְאִסְתְּחַר מִנֵּיהוֹן וְבָכָא וְתָב לְוָתְהֹן וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן וּדְבַר מִנְּהוֹן יַת שִׁמְעוֹן וַאֲסַר יָתֵיהּ לְעֵינֵיהוֹן׃
25 וּפַקִּיד יוֹסֵף וּמְלוֹ יַת מָנֵיהוֹן עִבּוּרָא לְמִשְׁדֵּי כַּסְפֵּיהוֹן גְּבַר לְתַרְעֵיהּ וּלְמִתַּן לְהוֹן זְוָדָא לְאוֹרְחָא וְעֲבַד לְהוֹן כֵּן׃
26 וְטָעִינוּ יָת עִבּוּרֵיהוֹן עַל חֲמָרֵיהוֹן וַאֲזָלוּ מִתַּמָּן׃ 27 וְפָתַח חַד יַת שְׁקֵיהּ לְמִתַּן עִלְפָא לְחֵמָרֵיהּ בְּדִיכְתָא וְחָזָא יַת כַּסְפֵּיהּ וְהָא הוּא בְּשִׁפְתֵּי אֲמְתַחְתֵּיהּ׃
28 וַאֲמַר לְאָחוֹהִי יְהִיב כַּסְפִּי וְאַף הָא הוּא בְּכִסְתִּי וְתָהוֹ לִבָּהוֹן וְדָחֲלוּ אֲמַרִין מָא דָּא עֲבַד יְיָ לָנָא׃
29 וַאֲתוֹ לְוָת יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן לְאַרְעָא דְכְנָעַן וְחַוִּיאוּ לֵיהּ יַת כָּל דְּעָרַע יְהֵוֵן לְמֵימַר׃
30 מַלֵּיל גַּבְרָא רְבוּנָא דְאַרְעָא עִמָּנָא קַשְׁיָן וְיָהֵב יָתָנָא כְּמְגַלְּאֵי לֵיהּ יַת כָּל דְּעָרַע יָתְהֵוֵן לְמֵימַר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 ויאמר אליו כנים אנחנו לא היינו מרגלים׃
32 שנים עשר אנחנו אחים בני אבינו האחד איננו
33 והקטן היום את אבינו בארץ כנען׃ ויאמר אלינו
האיש אדני הארץ בזאת אדע כי כנים אתם אחיכם
האחד הניחו אתי ואת רעבון בתיכם קחו ולכו׃
34 והביאו את אחיכם הקטן אלי ואדעה כי לא
מרגלים אתם כי כנים אתם את אחיכם אתן לכם
35 ואת הארץ תסחרו׃ ויהי הם מריקים שקיהם
והנה איש צרור כספו בשקו וירא את צרורות
כספיהם הם ואביהם וייראו׃ ויאמר אלהם
36 יעקב אביהם אתי שכלתם יוסף אינו ושמעון אינו
ואת בנימין תקחו עלי היו כלנה׃ ויאמר ראובן
37 אל אביו לאמר את שני בני תמית אם לא אביאנו
אליך תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך׃ ויאמר
38 לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר
וקראהו אסון בדרך אשר תלכו בה והורדתם את
שיבתי ביגון שאולה׃

מג

1 והרעב כבד בארץ׃
2 ויהי כאשר כלו לאכל את השבר אשר הביאו
ממצרים ויאמר אליהם אביהם שבו שברו לנו מעט
3 אכל׃ ויאמר אליו יהודה לאמר העד העד בנו
האיש לאמר לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם׃
4 אם ישך משלח את אחינו נרדה ונשברה
5 לך אכל׃ ואם אינך משלח לא נרד כי האיש
אמר אלינו לא תראו פני בלתי אחיכם אתכם׃
6 ויאמר ישראל למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד
לכם אח׃ ויאמרו שאל שאל האיש לנו ולמולדתנו
לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח ונגד לו על
פי הדברים האלה הידוע נדע כי יאמר הורידו את
אחיכם׃

GENESIS. Translat. B. Hierony. Joseph.

31 *Cui respõdimus: Pacifici sumus: nec vllas mo-
32 limur insidias. *Duodecĩ fratres vno patre geniti sumus: vnus nõ est super, minimus cũ patre nostro est in terra Chanaã. *Qui ait nobis:
33 Sic probabo q̃ pacifici sitis. fratrẽ vestrũ vnũ dimittite apud me, & cibaria domibus vestris
34 necessaria sumite & abite. *Fratrẽq; vestrũ minimũ adducite ad me, vt sciã q̃ nõ sitis exploratores: & istũ qui tenetur in vinculis, recipere possitis; ac deĩceps quæ vultis emẽdi habeatis
35 licentiã. *His dictis, cũ frumenta effunderent, singuli reppererunt in ore saccorũ ligatas pecu-
36 nias. exterritisq; simul omnibus, *Dixit pater Iacob: Absq; liberis me esse feciſtis. Ioseph nõ
G est super: Symeon tenetur in vinculis, & Bẽjamin auferetis-in me hæc oĩa mala reciderunt.
37 *Cui respõdit Ruben: Duos filios meos interfice, si nõ reduxero illum tibi. Trade illũ in manu mea, ego eũ tibi restituã. *At ille, Non dese-
38 cẽdet, inquit, filius meus vobiscũ. frater eius mortuus est, & ipse solus remãsit. si quid ei aduersitatis acciderit in terra, ad quã pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

CAP. XLIII.

1 INterĩ fames omnẽ terrã vehemẽter premebat. *Cõsumptisq; cibis, quos ex Ægypto de-
2 tulerant, dixit Iacob ad filios suos: Reuertimini, & emite nobis pauxillũ escarũ. *Respondit
3 Iudas: Denunciauit nobis vir ille sub attestatione iusiurãdi, dicẽs: Nõ videbitis faciẽ meã, nisi fratrẽ vestrum minimum adduxeritis vo-
4 biscũ. *Si ergo vis eum mittere nobiscũ, pergimus pariter, & ememus tibi necessaria: *Si autem nõ vis, nõ ibimus. Vir enim, vt sæpe dixi-
5 mus, denunciauit nobis, dicẽs: Non videbitis faciem meam, absque fratre vestro minimo.
6 *Dixit eis Israel: In meam hoc feciſtis miseriã, vt indicaretis ei & alium habere vos fratrem.
7 *At illi respõderunt: Interrogauit nos homo B per ordinem nostram progeniem; si pater viueret, si haberemus fratrem. & nos respondimus ei consequenter, iuxta id quod fuerat scitus. Nunquid scire poteramus quòd dicturus esset, Adducite fratrem vestrũ vobiscũ?

31 *Diximus autem illi: Pacifici sumus: non sumus
32 exploratores. *Duodecim fratres sumus, filij patris nostri. vnus non est: at iunior cum patre nostro hodie est in terra Chanaan. *Dixit autem nobis
33 dominus terræ: In hoc sciam quòd pacifici estis: fratrem vestrum vnum relinquite hic mecum: at emptionem frumentationis domus vestræ accipiẽtes, abite: *Et adducite ad me fratrem vestrum iunio-
34 rem: & sciam quòd non exploratores estis sed quòd pacifici estis. & fratrem vestrum reddam vobis; & in terra negociamini. *Factum est autem cùm
35 euacuarent ipsi saccos suos, & erat vniusciuisque ligatura argenti in sacco ipsorum. & viderunt ligaturas argenti sui ipsi, & pater eorum: & timuerunt.
36 *Ait autem illis Iacob pater eorum: Me sine filios feciſtis: Ioseph non est: Symeon non est, & Beniamin accipietis. super me facta sunt ista omnia.
37 *Ait autem Ruben patri suo, dicens: Duos filios meos interfice, si non adduxero illum ad te. da illum in manum meam, & ego adducam illum ad te. *Ille
38 autem dixit: Non descendet filius meus vobiscum, quia frater eius mortuus est, & ipse solus relictus est; accidet illum ægrotare in via qua ibitis, & deducetis meam senectutem cum tristitia ad inferos.

CAP. XLIII.

1 ATtenes inualuit super terram.
2 *Factum est autem quando consumauerunt comedere triticum, quod attulerunt ex Ægypto, & ait illis pater eorum: Iterum euntes emite nobis pau-
3 cas escas. *Ait autem illi Iudas, dicens: Testimonio testatus est nobis homo, dicens: Non videbitis faciem meam, si non frater vester iunior vobiscum fuerit. *Si quidem igitur miseris fratrem nostrum
4 nobiscum, descendemus, & ememus tibi escas.
5 *Si autem non miseris fratrem nostrum nobiscum, non ibimus. & enim homo ait nobis, dicens: Non videbitis faciem meam, si non frater vester iunior vobiscum fuerit. *Ait autem Israel, Quid
6 malefeciſtis mihi, annunciantes homini, quòd est vobis frater? *Illi autem dixerunt: Interrogans interrogauit nos homo, & generationẽ nostram, dicens: Si adhuc pater vester viuit, & si est vobis frater. et
7 indicauimus ei secundũ interrogationẽ hanc. nũquid sciebamus quòd dicet nobis, Adducite fratrẽ vestrũ?

31 *εἰπαμεν δὲ αὐτῷ, εἰρηνικοί ἐσμεν, οὐκ ἐσμὲν κατάσκοποι.
32 *δώδεκα ἀδελφοί ἐσμεν, υἱοὶ δὲ πατρὸς ἡμῶν· ὁ εἷς οὐχ ὑπάρχει, ὁ δὲ μικρότερος μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σήμερόν ἐστιν ἐν τῇ γῇ Χαναάν. *εἶπε δὲ ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς, ἐν τούτῳ γνώσομαι, ὅτι εἰρηνικοί ἐστε· ἀδελφὸν ὑμῶν ἕνα ἄφετε ὧδε μεθ' ἑαυτῶν· τὸν δὲ ἀγοραςμὸν τοῦ σίτου τῆς οἰκίας ὑμῶν λαβόντες, ἀπέλθετε. *καὶ ἀναλάβετε πρός με τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον, καὶ γνώσομαι, ὅτι οὐ κατάσκοποι ἐστέ, ἀλλ' ὅτι εἰρηνικοί ἐστέ. καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν ἀποδώσω ὑμῖν, καὶ τῇ γῇ ἐμπορεύεσθε.
35 *ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καταικνοῦν αὐτοὺς τοὺς σάκκους αὐτῶν, καὶ ἦν ἑκάστου ὁ δεσμὸς τοῦ ἀργυρίου ἐν τῷ σάκκῳ αὐτῶν· καὶ εἶδον τοὺς δεσμοὺς τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν αὐτοῖς, καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν. *εἶπε δὲ αὐτοῖς Ιακὼβ ὁ πατὴρ αὐτῶν, ἐμὲ ἠτεκνώσατε, Ιωσὴφ οὐκ ἔστι, συμεὼν οὐκ ἔστι, καὶ τὸν Βενιαμὶν λήψεσθε· ἐπ' ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα πάντα. *εἶπε δὲ Ρουβὶν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, λέγων, τοὺς δύο υἱούς μου ἀποκτεῖνον, ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρός σε. δὸς αὐτὸν εἰς τὰς χεῖράς μου, κἀγὼ ἄξω αὐτὸν πρός σε.
38 *ὁ δὲ εἶπεν, οὐ καταβήσεται ὁ υἱός μου μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθανε, καὶ αὐτὸς μόνος κατελείφθη, καὶ συμβήσεται αὐτὸν μαλακιωθῆναι ἐν τῇ ὁδῷ, ᾗ ἂν πορεύσησθε, καὶ κατάξετέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ᾅδου. μγ'.
1 *Ο δὲ λιμὸς ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς.
2 *ἐγένετο δὲ ἡνίκα συνετέλεσαν καταφαγεῖν τὸν σῖτον, οὗ ἤνεγκαν ἐξ Αἰγύπτου· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν, πάλιν πορευθέντες πρίασθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα. *εἶπε δὲ αὐτῷ Ιούδας, λέγων, διαμεμαρτύρατο διεμαρτύρατο ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος, λέγων, οὐκ ὄψεσθέ με πρόσωπόν μου, ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν ᾖ. *εἰ μὲν οὖν ἀποστέλλεις τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν, καταβησόμεθα καὶ ἀγορασόμεθά σοι βρώματα. *εἰ δὲ μὴ ἀποστέλλεις τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν, οὐ πορευσόμεθα· ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶπεν ἡμῖν, λέγων, οὐκ ὄψεσθέ με πρόσωπόν μου, ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν ᾖ. *εἶπεν δὲ Ισραὴλ, τί ἐκακοποιήσατέ με, ἀναγγείλαντες τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός; *οἱ δὲ εἶπαν, ἐρωτῶν ἐπηρώτησεν ἡμᾶς ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὸν γένεσιν ἡμῶν, λέγων, εἰ ἔτι ὁ πατὴρ ὑμῶν ζῇ, καὶ εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός. καὶ ἀπηγείλαμεν αὐτῷ, κατὰ τὸν ἐπερώτησιν ταύτην. μὴ εἴδομεν, ὅτι ἐρεῖ ἡμῖν, ἀγάγετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et diximus ei: Recti sumus nos: non sumus exploratores. " Duodecim fratres sumus nos, filij patris nostri: vnus non comparet, & minimus hodie est cum patre nostro in terra Chanaan. " Dixitque nobis vir dominus terræ: In hoc sciam quòd recti estis vos; vnum fratrem vestrum dimittite apud me; & frumentum quod defecit in domo vestra tollite, & abite. " Et adducite fratrem vestrum minimum ad me, vt sciam quòd non estis exploratores; sed quòd recti estis vos: fratrem vestrum dabo vobis; & in terra negociabimini. " Et factum est, ipsis effundentibus facculos suos, ecce argentum ligatum vniusciuiusque viri erat in ore facculi sui: & viderunt argentum ligatum ipsi & pater eorum: & timuerunt. " Dixitq; eis Iacob pater eorum: Absque liberis me feciſtis: Ioseph non superest, & Symeon non est hic, & Beniamin auferetis. super me fuerunt omnia hæc. " Aitque Ruben patri suo, dicens: Duos filios meos interficies, si non reduxero eum tibi: trade illum in manu mea, & ego reducam eum tibi. " Et ait: Non descendet filius meus vobiscum; quoniam frater eius mortuus est, & ipse solus remansit. & si acciderit ei mors in via in qua ambulatis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

CAP. XLIII.

FAmes autem præualebat in terra. ' Et factum est cùm consumassent edere frumentum quod attulerant de Ægypto, ait illis pater eorum: Reuertimini, & emite nobis pauxillum frumenti. ' Et ait ei Iudas, dicens: Contestans contestatus est nos vir, dicens: Non videatis faciem meam, nisi cum fuerit frater vester vobiscum. ' Si tu mittis fratrem nostrum nobiscum, descendemus, & ememus tibi frumentum: ' Et si non mittis, non descendemus: quia vir dixit nobis, Non videatis faciem meã, nisi quando frater vester fuerit vobiscũ. ' Dixitq; Israel: Quare malefeciſtis mihi, vt nũtiaretis viro, si adhuc erat vobis frater? ' Et dixerunt: Interrogans interrogauit nos vir pro generatione nostra, dicens, Si adhuc pater vester viuit, si est vobis alius frater: narrauimusque ei iuxta ordinem verborum istorum. nunquid scire poteramus quòd dicturus esset, Deducite fratrem vestrum?

תרגום אונקלוס

31 ואמרנא ליה כיניי אנחנא לא הוינא אלילי׃
32 הדרי עשר אנחנא אחין בני אבונא חד ליתותי ועזירא יומא דין עם אבונא
דבכנען׃
33 ואמר לנא גברא ריבונא דארעא בדא אתדע ארי כיניי אתון אחכון חד שבקו לותי ועיבורא דחסיר בבתיכון סיבו
ואזלו׃
34 ואיתו ית אחכון זעירא לותי ואתדע ארי לא אלילי אתון ארי כיניי אתון ית אחכון אתן לכון וית ארעא תעבדון בה
סחורתא׃
35 והוה עיבד מרוקין שקיהון והא גבר צרר כספיה בשקיה וחזו ית צררי כספיהון אינון ואבוהון ודחילו׃
36 ואמר להון יעקב אבוהון יתי אתכלתון יוסף ליתותי ויתי בניסין הדברתון עלי הוה כולהון
37 ברי חויה אם לא אייתיניה לך הב ית ברי על ידי ואנא אתיבניה לך׃
38 ואמר לא יחות ברי עמכון ארי אחוהי מית והוא בלחודוהי אשתאר
ויקריניה סוגא בארחא דתהכון בה ותחתון ית שבתי בניוניא לשאול׃

מג

1 וכפנא תקיף בארעא׃
2 והוה כד ספיקו למיכל ית עיבורא דאייתיאו מצרים ואמר להון אבוהון תובו
זבנו לנא מעט עיבורא׃
3 ואמר ליה יהודה למימר אסהיד בנא גברא למימר לא תחזון לפוי אלהין כד אחכון עמכון׃
4 אם אית משלח ית אחנא עמנא ונחות ונזבון לך עיבורא׃
5 ואם לית משלח לא נחות ארי גברא אמר לנא לא תחזון לפוי אלהין כד אחכון עמכון׃
6 ואמר ישראל למה בישתון לי למחויא לגברא הער כדין לכון אתא
ואמרו משאל שאיל גברא הער לנא ולתילדתנא למימר הער דכין אבוכון
חי אית לכון אחא ואחויא ליה על מימר פתגמיא האלין מתנדע הוינא ידעין ארי יימר אחיתו ית אחכון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער
אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו
9 גם אתה גם טפנו: אנכי אערבנו מידי
תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך
10 וחטאתי לך כל הימים: כי לולא התמהמהנו
11 כי עתה שבנו זה פעמים: ויאמר אלהם
ישראל אביהם אם כן אפוא זאת עשו קחו
מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט
צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים ושקדים:
12 וכסף משנה קחו בידכם ואת הכסף המושב
בפי אמתחתיכם תשיבו בידכם אולי משגה
13 הוא: ואת אחיכם קחו וקומו שובו אל
14 האיש: ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש
ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני
15 כאשר שכלתי שכלתי: ויקחו האנשים את המנחה
הזאת ומשנה כסף לקחו בידם ואת בנימן ויקמו
16 וירדו מצרים ויעמדו לפני יוסף: וירא יוסף אתם
את בנימין ויאמר לאשר על ביתו הבא את
האנשים הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו
17 האנשים בצהרים: ויעש האיש כאשר אמר יוסף
18 ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף: ויראו
האנשים כי הובאו בית יוסף ויאמרו על דבר
הכסף השב באמתחתינו בתחלה אנחנו מובאים
להתגלל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אתנו
19 לעבדים ואת חמרינו: ויגשו אל האיש אשר על
20 בית יוסף וידברו אליו פתח הבית: ויאמרו בי
21 אדני ירד ירדנו בתחלה לשבר אכל: ויהי כי
באנו אל המלון ונפתחה את אמתחתינו והנה
כסף איש בפי אמתחתו כסכפנו במשקלו ונשב
אתו בידנו:

8 Iudas quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum, vt proficiscamur, & posimus viuere, ne moriamur nos & paruuli nostri.
9 Ego suscipio puerum: de manu mea require illum. nisi reduxero & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore.
10 Si non intercessisset dilatio, iam vice al-
11 tera venissemus. Igitur Israel pater eorum dixit ad eos: Si sic necesse est, facite quod
C vultis. Sumite de optimis terræ frugibus in vasis vestris, & deferte viro munera, modicum resinę, & mellis, & storacis, stactes, & terebin-
12 thi, & amygdalarum. Pecuniamque duplicem ferte vobiscum: & illam quam inuenistis in sacculis, reportate, ne fortè errore factum sit.
13 Sed & fratrem vestrum tollite,
14 & ite ad virum. Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem: & remittat vobiscũ fratrẽ vestrum quem tenet in vinculis, & hunc Beniamin. ego autem quasi orbatus absque liberis ero.
15 Tulerunt ergo viri munera, & pecuniam duplicem, & Beniamin: descenderuntque in Ægyptum: & steterunt coram Ioseph.
16 Quos cùm ille vidisset, & Beniamin fratrem
D mul, præcepit dispensatori domus suæ, dicens: Introduc viros domum, & occide victimas, & instrue conuiuium: quoniam hodie mecum sunt comesturi meridie.
17 Fecit ille quod sibi fuerat imperatum: & introduxit viros domum.
18 Ibiq; exterriti, dixerunt mutuò: Propter pecuniam quam retulimus prius in saccis nostris, introducti sumus, vt deuoluar in nos calumniam: & violenter subiiciar seruituti & nos & asinos nostros.
19 Quamobrem in ipsis foribus accedentes, ad dispensatorem locuti sunt:
20 Oramus, domine, vt audias nos. Iam antè descendimus, vt emeremus escas.
21 Quibus emptis, cùm venissemus ad diuersorium, aperuimus saccos nostros, & inuenimus pecuniam in ore saccorum; quam
E nunc eodem pondere reportauimus.

תרגום אונקלוס

8 ואמר יהודה לישראל אבוהי שלח עמי ונקום ונזל ונחי ולא נמות אף אנחנא אף את אף טפלנא:
9 קום דעתיניה אם לא אייתיניה לך ואקימיניה קדמך ואיהי חטי לך כל יומיא:
10 ארי אילולפון קרינא טרתעכבנא ארי כען תיובנא דנן תרתין זמנין:
11 ואמר להון ישראל אבוהון אם כן הוא דא עבידו סיבו מרמשבח בארעא במניכון ואחיתו לגברא הקורבתא זעיר קסף זעיר
12 ודבש שעף ולשום וסיבו בידיכון וית כספא דאתרתב בפום טעניכון תיובון בידיכון מלמא
13 דילמא: וית אחוכון דברו וקומו תובו לות גברא:
14 ואל שדי יהון רחמין קדם גברא ויפשר לכון ית אחוכון אחרנא וית בנימין ואנא כמא דחכולית חכולית ארתכלית:
15 ונסיבו גוברייא ית הקורבתא הדא ועל חד תרין כספא נסיבו בידיהון וקמו ית בנימין ונחתו למצרים וקמו קדם יוסף:
16 וחזא יוסף עמהון ית בנימין וגמר רחמנא על בירתיה אמר לגברא דעל בירתיה עיל ית גוברייא לבירתא ותכוס
17 נכסת ואתקן ארי עמי ייכלון גוברייא בשירותא: ועבד גברא כמא דאמר יוסף ואעיל גוברייא ית גוברייא לבירתא יוסף:
18 ודחלו גוברייא ארי אתעלו לבירת יוסף ואמרו על עיסק כספא דאתהדר בטוענכון בקדמיתא אתון מתרעין עלנא ולמשתעבדא
19 עלנא ית גמלנא ולעבדין וית חמרנא: וקריבו לות גברא די מסנא על בירת יוסף ומללו עמיה פתח דרתרע ביתא:
20 ואמרו בבעו מימרך רבוני מיחת נחיתנא בקדמיתא למזבן עיבורא:
21 והוה כד אתינא לבית מבתא ופתחנא ית טוענא והא כספא

8 Dixit autem Iudas ad Israel patrem suum: Mitte puerum mecum, & surgentes ibimus, vt viuamus & non moriamur & nos & tu, & substantia nostra.
9 Ego suscipio eum; de manu mea require illum. si non adduxero illum ad te, & statuero eum coram te, peccans ero in te omnibus diebus.
10 Si non enim tardauissemus, iam reuersi fuissemus bis.
11 Ait autem illis Israel pater eorum: Si sic est, hoc facite: accipite de fructibus terræ in vasis vestris, & deferte viro munera; paululum resinæ, & modicum mellis, thymiama, & stacten, & terebinthum, et nuces.
12 Et argentum duplex accipite in manibus vestris, & argentum quod reductum est in saccis vestris, reducite vobiscum; ne fortè ignorantia est.
13 Et fratrem vestrum accipite, & surgentes descendite ad hominem.
14 At Deus meus det vobis gratiam coram homine; & remittat fratrem vestrum vnum, & Beniamin. ego quidem enim sicut liberis orbatus sum, liberis orbatus sum.
15 Accipientes autem viri dona ista, & argentum duplex acceperunt in manibus eorum, & Beniamin; & surgentes descenderunt in Aegyptum: & steterunt coram Ioseph.
16 Vidit autem Ioseph eos, & Beniamin fratrem suum vterinum. & dixit ei qui super domum suã: Introduc homines in domum: & occide victimas, & para. mecum enim comedent homines panes meridie.
17 Fecit autem homo sicut dixit Ioseph. & introduxit homines in domum Ioseph.
18 Videntes autem viri quòd introducti sunt in domum Ioseph, dixerunt: Propter argentum quod redditum est in saccis nostris priùs, nos introducimur, vt calumnietur nos, & imponat nobis, vt accipiat nos in seruos, & asinos nostros.
19 Accedentes autem ad hominem qui super domo Ioseph, locuti sunt ei in porta domus,
20 Dicentes: Oramus, domine: descendimus priùs emere escas.
21 Factum est autem quando venimus ad manendum, & aperuimus saccos nostros, & hoc argentum vniuscuiusque in sacco eius: argentum nostrum in statera reduximus nunc in manibus nostris.

8 εἶπε δὲ Ἰούδας πρὸς Ισραηλ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἀπόστειλον τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ, καὶ ἀναστάντες πορευτόμεθα, ἵνα ζῶμεν καὶ μὴ ἀποθάνωμεν, καὶ ἡμεῖς καὶ σὺ καὶ ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν.
9 ἐγὼ ἐκδέχομαι αὐτόν· ἐκ χειρός μου ζήτησον αὐτόν. ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρός σε, καὶ στήσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου, ἡμαρτηκὼς ἔσομαι εἰς σὲ πάσας τὰς ἡμέρας.
10 εἰ μὴ γὰρ ἐβραδύναμεν, ἤδη ἂν ὑποστρέψαμεν δίς.
11 εἶπε δὲ αὐτοῖς Ισραηλ ὁ πατὴρ αὐτῶν, εἰ οὕτως ἐστί, τοῦτο ποιήσατε· λάβετε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν, καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ ὡρα τῆς ῥητίνης, καὶ τοῦ μέλιτος, ἡδύσματα, καὶ στακτὴν, καὶ τερέβινθον, καὶ κάρυα·
12 καὶ τὸ ἀργύριον διττὸν λάβετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν· καὶ τὸ ἀργύριον τὸ ἀποστραφὲν ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν, ἀποστρέψατε μεθ' ὑμῶν· μήποτε ἀγνόημά ἐστιν.
13 καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν λάβετε, καὶ ἀναστάντες καταβητε
14 πρὸς τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ θεός μου δώη ὑμῖν χάριν ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀποστείλαι τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν ἕνα, καὶ τὸν Βενιαμίν. ἐγὼ μὲν γὰρ καθάπερ ἠτέκνωμαι, ἠτέκνωμαι.
15 λαβόντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰ δῶρα ταῦτα, καὶ τὸ ἀργύριον διπλοῦν ἔλαβον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, καὶ τὸν Βενιαμίν. καὶ ἀναστάντες, κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἔστησαν ἐναντίον Ἰωσήφ.
16 εἶδε δὲ Ἰωσὴφ αὐτοὺς, καὶ τὸν Βενιαμὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ὁμομήτριον. καὶ εἶπε τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, εἰσάγαγε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν οἶκον, καὶ σφάξον θύματα, καὶ ἑτοίμασον· μετ' ἐμοῦ γὰρ φάγονται οἱ ἄνθρωποι ἄρτους τὸν μεσημβρίαν.
17 ἐποίησε δὲ ὁ ἄνθρωπος, καθὰ εἶπεν Ἰωσήφ. καὶ εἰσήγαγε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν οἶκον Ἰωσήφ.
18 ἰδόντες δὲ οἱ ἄνδρες, ὅτι εἰσῆχθησαν εἰς τὸν οἶκον Ἰωσὴφ, εἶπαν, διὰ τὸ ἀργύριον τὸ ἀποστραφὲν ἐν τοῖς μαρσίπποις ἡμῶν τὸ πρωΐ, ἡμεῖς εἰσαγόμεθα, τοῦ συκοφαντῆσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπιθέσθαι ἡμῖν, τοῦ λαβεῖν ἡμᾶς εἰς παῖδας, καὶ τοὺς ὄνους ἡμῶν. προσελθόντες δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ Ἰωσὴφ, ἐλάλησαν αὐτῷ ἐν τῇ πυλῶνι τοῦ οἴκου·
19 λέγοντες, δεόμεθα κύριε, κατέβημεν πρωΐ ἀγοράσαι βρώματα.
20 ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤλθομεν εἰς τὸ καταλῦσαι, καὶ ἠνοίξαμεν τοὺς μαρσίπποις ἡμῶν, καὶ τόδε τὸ ἀργύριον ἑκάστου ἐν τῷ μαρσίππῳ αὐτοῦ τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐν σταθμῷ ἀπεστρέψαμεν νῦν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Dixitque Iudas ad Israel patrem suum: Mitte puerum mecum; & surgamus & eamus; & viuemus, & non moriemur, tam nos quàm tu, familia quoque nostra. Ego in meam fidem suscipio puerum: de manu mea exquires eum. si non reduxero eum tibi, & statuero eum coram te, ero peccans tibi omnibus diebus. Quoniam nisi moram fecissemus in hoc, iam nunc reuersi fuissemus duabus vicibus. Dixitque Israel pater eorum: Si sic necesse est, hoc facite: tollite de optimis terræ in vasis vestris, & deferte viro munera; paululum resinæ, & modicum mellis, storacis & terebinthi, & amygdalarum. Et argentum duplex tollite in manu vestra: & argentum quod redditum est in ore facculorum vestrorum reducite in manu vestra: fortè errore factum fuit. Fratrem quoque vestrum tollite, & surgite, reuertimini ad virum.
Et Deus omnipotens det vobis misericordiam coram viro, vt soluat fratrem vestrum alium; & Beniamin remittat vobiscum. & ego sicut orbatus sum, orbabor. Et tulerunt viri munus hoc; & duplex argentum tulerunt in manibus suis: tulerunt quoque Beniamin, & surrexerunt & descenderunt in Ægyptum; & steterunt coram Ioseph. Et vidit Ioseph cum eis Beniamin: & dixit illi qui erat præpositus super domum suam: Introduc viros in domum; & occide victimas, & præpara: quia mecum comesturi sunt viri in prandio. Fecitque vir sicut dixerat Ioseph; & introduxit viros in domum Ioseph. Et timuerunt viri, eò quòd introducti essent in domum Ioseph: & dixerunt: Propter argentum quod priùs reductum est in facculis nostris, nos sumus introducti, vt dominetur nostri, & quærat occasiones contra nos, & possideat nos in seruos, & asinos nostros. Et accesserunt ad virum qui erat præpositus super domum Ioseph, & locuti sunt cum eo in porta domus: Et dixerunt: Rogamus, domine, vt audias nos: Descendentes descendimus prius ad emendum frumentum. Et factum est quando venimus in domum diuersorij, & aperuimus saccos nostros, ecce argentum vniuscuiusque erat in ore sacci sui: & inuenimus argentum nostrum in suo pondere; & reducimus illud in manu nostra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְכֶסֶף אַחֵר הוֹרַדְנוּ בְיָדֵנוּ לִשְׁבָּר אֹכֶל לֹא יָדַעְנוּ מִי
שָׂם כַּסְפֵּנוּ בְּאַמְתְּחֹתֵינוּ׃ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לָכֶם אַל
תִּירָאוּ אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם נָתַן לָכֶם מַטְמוֹן
בְּאַמְתְּחֹתֵיכֶם כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלַי וַיּוֹצֵא אֲלֵהֶם אֶת־
שִׁמְעוֹן׃ וַיָּבֵא הָאִישׁ אֶת־הָאֲנָשִׁים בֵּיתָה
יוֹסֵף וַיִּתֵּן־מַיִם וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם וַיִּתֵּן מִסְפּוא
לַחֲמֹרֵיהֶם׃ וְיָכִינוּ אֶת־הַמִּנְחָה עַד־בּוֹא יוֹסֵף
בַּצָּהֳרַיִם כִּי שָׁמְעוּ כִּי־שָׁם יֹאכְלוּ לָחֶם׃ וַיָּבֹא יוֹסֵף
הַבַּיְתָה וַיָּבִיאוּ לוֹ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר־בְּיָדָם הַבַּיְתָה
וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אָרְצָה׃ וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
הֲשָׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזָּקֵן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם הַעוֹדֶנּוּ חָי׃
וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאָבִינוּ עוֹדֶנּוּ חַי וַיִּקְּדוּ
וַיִּשְׁתַּחֲוּ׃ וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־בִּנְיָמִין אֲחִיו בֶּן־
אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הֲזֶה אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם אֵלָי
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יָחְנְךָ בְנִי׃ וַיְמַהֵר יוֹסֵף כִּי נִכְמְרוּ
רַחֲמָיו אֶל־אָחִיו וַיְבַקֵּשׁ לִבְכּוֹת וַיָּבֹא הַחַדְרָה וַיֵּבְךְּ
שָׁמָּה׃ וַיִּרְחַץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפַּק וַיֹּאמֶר שִׂימוּ
לָחֶם׃ וַיָּשִׂימוּ לוֹ לְבַדּוֹ וְלָהֶם לְבַדָּם וְלַמִּצְרִים
הָאֹכְלִים אִתּוֹ לְבַדָּם כִּי לֹא יוּכְלוּן הַמִּצְרִים לֶאֱכֹל אֶת־
הָעִבְרִיִּים לֶחֶם כִּי־תוֹעֵבָה הוּא לְמִצְרָיִם׃ וַיֵּשְׁבוּ
לְפָנָיו הַבְּכֹר כִּבְכֹרָתוֹ וְהַצָּעִיר כִּצְעִרָתוֹ וַיִּתְמְהוּ
הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ׃ וַיִּשָּׂא מַשְׂאֹת מֵאֵת פָּנָיו
אֲלֵהֶם וַתֵּרַב מַשְׂאֵת בִּנְיָמִן מִמַּשְׂאֹת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ׃

מד

וַיְצַו אֶת־אֲשֶׁר עַל־בֵּיתוֹ לֵאמֹר
מַלֵּא אֶת־אַמְתְּחֹת הָאֲנָשִׁים אֹכֶל כַּאֲשֶׁר יוּכְלוּן שְׂאֵת
וְשִׂים כֶּסֶף־אִישׁ בְּפִי אַמְתַּחְתּוֹ׃ וְאֶת־גְּבִיעִי גְּבִיעַ
הַכֶּסֶף תָּשִׂים בְּפִי אַמְתַּחַת הַקָּטֹן וְאֵת כֶּסֶף שִׁבָּרוֹ וַיַּעַשׂ
כִּדְבַר יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֵּר׃ הַבֹּקֶר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שֻׁלְּחוּ
הֵמָּה וַחֲמֹרֵיהֶם׃

GENESIS. Translat.B.Hierony. Ioseph.

22 *Sed & aliud attulimus argentũ, vt emamus
que nobis necessaria sunt. non est in nostra cõ
scientia, quis posuerit eã in marsupiis nostris.
23 *At ille respondit: Pax vobiscũ: nolite time-
re. Deus vester, & Deus patris vestri dedit vo-
bis thesauros in saccis vestris. nã pecuniã quã
dedistis mihi, probatam ego habeo. Eduxitq;
24 ad eos Symeon. *Et introductis domũ, attulit
Faquam, & lauerunt pedes suos: deditq; pabu-
25 lum asinis eorum. *Illi verò parabant munera,
donec ingrederetur Ioseph meridie. audierant
26 enim ꝙ ibi comesturi essent panẽ. *Igitur in-
gressus est Ioseph domum suam; obtulerunt;q;
ei munera tenentes in manibus suis: & adora-
27 uerunt ꝓni in terrã. *At ille clementer resalu-
tatis eis, interrogauit eos, dicens: Sanús ne est
pater vester senex, de quo dixeratis mihi? ad-
28 huc viuit? *Qui respoderũt: Sospes est seruus
tuus pater noster: adhuc viuit. & incuruati a-
29 dorauerũt eũ. *Attollens autẽ Ioseph oculos,
vidit Beniamin fratrẽ suũ vterinũ: & ait: Ille
est frater vester paruul', de quo dixeratis mihi?
Et rursum: Deꝰ, inquit, misereatur tui, fili mi.
30 *Festinauitq; in domũ: quia cõmota fuerãt vi-
G scera eiꝰ sup fratre suo, & erũpebãt lacrymæ: &
31 introiẽs cubiculũ, fleuit. *Rursũq; lota facie-
32 gressus, cõtinuit se: & ait, Ponite panes. *Qui-
bus appositis seorsũ Ioseph, & seorsũ fratrib',
Ægyptiis quoq; qui vescebãtur simul seorsũ,
illicitũ est enĩ Ægyptiis comedere cũ Hebræis,
33 & profanũ putãt huiusce modi cõuiuiũ. *Se-
derũt coràm eo primogenitus iuxta primogeni-
tur nimis: *Sũptis partibus quas ab eo accepe-
34 rant. Maiorq; pars venit Beniamin, ita vt qui-
que partibus excederet. Biberuntque, & ine-
briati sunt cum eo. CAP. XLIIII.

1 APRæcepit autem Ioseph dispensatori domus
suæ, dicens: Imple saccos eorum frumento,
quantum possunt capere: & pone pecuniam
2 singulorum in summitate sacci. *Scyphum au-
tẽ meum argenteum, & precium quod dedit
tritici, pone in ore sacci iunioris. Factumq; est
3 ita. *Et orto manè, dimissi sunt cum asinis suis.

Interp.ex Græc.lxx. GENESIS.

22 *Et argentum aliud attulimus nobiscum, eme-
re esca. non scimus quis iniecit argentum in saccos
nostros. 23 *Ait autem illis: Propitius vo-
bis: ne timeatis. Deus vester & Deus patrum ve-
strorum dedit vobis thesauros in saccis vestris: at
argentum vestrum, probatum habeo. & eduxit
24 ad eos Symeon. *Et attulit aquam lauare pe-
des eorum: & dedit pabula asinis eorum.
25 *Parauerunt autem dona, donec intraret Ioseph
meridie: audiuerunt enim quòd illic debet prandere.
26 *Ingressus est autem Ioseph in domum, & obtu-
lerunt ei munera, quæ habebant in manibus suis in
domum. & adorauerunt eum in faciem super ter-
27 ram. *Interrogauit autem eos: Quomodo ha-
betis? & ait: Si sanus est pater vester senior, quem
dixistis? adhuc viuit? *Illi autem dixerunt: Sanus
28 est seruus tuus pater noster: adhuc viuit. & ait:
Benedictus homo ille Deo. & inclinantes adoraue-
29 runt eum. *Respiciens autem oculis suis, vi-
dit Beniamin fratrem suum vterinum: & ait, Hic
frater vester iunior, quem dixistis ad me adducere?
& ait, Deus misereatur tui, fili. *Turbatus est
30 autem Ioseph: reuoluta sunt enim viscera eius super
fratre suo, & quæsiuit flere. ingressus autem in cu-
biculum suum, fleuit. *Et lauans faciem, egressus
31 continuit se, & ait: Apponite panes. *Et ap-
32 posuerunt ei soli, & ipsis per seipsos, & Ægyptiis
simul vescentibus cumeo per seipsos: non enim po-
terant Ægyptij simul comedere cum Hebræis pa-
nes: abominatio enim est Ægyptiis. *Sede-
33 runt autem coram eo primogenitus secundùm anti-
quitatem suam, & iunior secundum iuuentutem
suam: stupefacti sunt autẽ homines vnusquisque ad
fratrem suum. *Tulerunt autem partes ab eo ad
34 illos, magnificata est autẽ pars Beniamin præter par-
tes omnium quincupliciter ad eas quæ illorum. bibe-
runt autem, & inebriati sunt cum eo. CA. XLIIII.

1 ET præcepit Ioseph ei qui super domum suam, di-
cens: Implete saccos hominũ escis, quæcunque po
tuerint tollere: & inijcite vniuscuiusq; argentum in
2 ore sacci. *Et scyphum meum argenteum inijcite in
saccum iunioris, & precium tritici eius. factum est
3 autem secundùm verbum Ioseph, sicut dixit. *Ma-
ne illuxit, & homines missi sunt ipsi et asini eorum.

ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο' 155

22 *καὶ ἀργύριον ἕτερον ἠνέγκαμεν μεθ' ἑαυτῶν, ἀγοράσαι
βρώματα· οὐκ οἴδαμεν τίς ἐνέβαλεν τὸ ἀργύριον εἰς σοὺ
23 μαρσίππους ἡμῶν. *εἶπε δὲ αὐτοῖς, ἱλεὼς ὑμῖν, μὴ φοβεῖ-
σθε. ὁ θεὸς ὑμῶν, καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἔδωκεν ὑμῖν θη-
σαυροὺς ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν· τὸ δὲ ἀργύριον ὑμῶν εὐδο-
24 κιμοῦν ἀπέχω. καὶ ἐξήγαγε πρὸς αὐτοὺς τὸν συμεών. *καὶ ἔνεγ-
κεν ὕδωρ νίψαι σοὺ πόδας αὐτῶν· καὶ ἔδωκε χορτάσματα τοῖς
25 ὄνοις αὐτῶν. *ἠτοίμασαν δὲ τὰ δῶρα, ἕως σοὺ εἰσελθεῖν ἰω-
σὴφ μεσημβρίας. ἤκουσαν γὰρ ὅτι ἐκεῖ μέλλει ἀριστᾶν.
26 *εἰσῆλθε δὲ ἰωσὴφ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ τὰ
δῶρα, ἃ εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον. καὶ προσεκύ-
27 νησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. *ἠρώτησε δὲ αὐ-
σοὺ, πῶς ἔχετε; καὶ εἶπον, εἰ ὑγιαίνει ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ πρεσβύτε-
28 ρος, ὃν εἴπατε, ἔτι ζῇ; *καὶ εἶπαν, ὑγιαίνει ὁ παῖς σου ὁ πα-
τὴρ ἡμῶν, ἔτι ζῇ. καὶ εἶπον, εὐλογητὸς ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ
29 θεοῦ. καὶ κύψαντες προσεκύνησαν αὐτῷ. *ἀναβλέψας δὲ τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ἰδὼν βενιαμὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ὁμομή-
τριον. καὶ εἶπεν, οὗτός ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος, ὃν εἴπατε πρός
30 με ἀγαγεῖν; καὶ εἶπεν, ὁ θεὸς ἐλεήσαι σε τέκνον. *ἐταράχθη
δὲ ἰωσὴφ σφοδρέφεδρα γὰρ τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ, καὶ ἐζήτει κλαῦσαι. εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ταμεῖον αὐτοῦ, ἔ-
31 κλαυσεν. *καὶ νιψάμενος τὸ πρόσωπον, ἐξελθὼν ἐνεκρα
τεύσατο. καὶ εἶπεν, παράθετε ἄρτους. *καὶ παρέθηκαν αὐτῷ μό-
νῳ, καὶ αὐτοῖς καὶ ἑαυτοῖς, καὶ τοῖς αἰγυπτίοις, τοῖς συνδειπνοῦσιν
μετ' αὐτοῦ καὶ ἑαυτοῖς· ἀδύνατον γὰρ αἰγύπτιοις συνεσθίειν
μετὰ τῶν ἑβραίων ἄρτοις· βδέλυγμα γάρ ἐστι τοῖς αἰγυπτίοις.
33 *ἐκάθισαν δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, ὁ πρωτοτόκος κατὰ τὰ πρεσβεῖα
αὐτοῦ, καὶ ὁ νεώτερος κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ. ἐξέστησαν δὲ οἱ ἄν-
34 θρωποι ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. *ἦραν δὲ μερίδας
παρ' αὐτοῦ πρὸς αὑτούς· ἐμεγαλύνθη δὲ ἡ μερὶς βενιαμὶν
ὑπὲρ τὰς μερίδας πάντων πενταπλασίως πρὸς τὰς ἐκείνων.
ἔπιον δὲ, καὶ ἐμεθύσθησαν μετ' αὐτοῦ. μδ΄.

1 *Καὶ ἐνετείλατο ἰωσὴφ τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, λέγων,
πλήσατε σοὺ μαρσίππους τῶν ἀνθρώπων βρωμάτων, ὅσα ἂν
δύνωνται ἄραι· καὶ ἐμβάλετε ἕκαστου τὸ ἀργύριον εἰς τὸν σό-
2 μαν σοῦ μαρσίππου. *καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβά-
λετε εἰς τὸν μάρσιππον τοῦ νεωτέρου, καὶ τὸν τιμὸν τοῦ σίτου
3 αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ κατὰ τὸ ῥῆμα ἰωσὴφ, καθὼς εἶπε. *τὸ πρωῒ
διέφαυσεν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπεστάλησαν αὐτοὶ καὶ οἱ ὄνοι αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Aliud quoque argentum afferimus in manu nostra, ad emendum frumentum. nescimus quis posuit argentum nostrum in saccis nostris.
" Dixitque eis: Pax vobis: molite timere: Deus vester & Deus patris vestri dedit vobis thesaurum in saccis vestris, argentum vestrum venit ad me. Et eduxit ad eos Symeon. " Et introduxit vir homines in domum Ioseph: & dedit aquam, & lauerunt pedes suos: & dedit pabulum asinis
suis. " Et parauerunt munera antequàm veniret Ioseph ad prandium: quia audierant quòd ibi comesturi erant panem. " Et ingressus est Ioseph
in domum, & obtulerunt ei munera quæ erant in manibus eorum in domo. & adorauerunt eum proni in terram. " Et salutauit eos, & ait: Nun-
quid est pax patri vestro seni, quem dixistis mihi? nunquid adhuc viuit? " Et dixerunt: Pax est seruo tuo patri nostro: adhuc viuit. & incuruati sunt, &
adorauerunt. " Et leuauit oculos suos, & vidit Beniamin fratrem suum, filium matris suæ: & ait: Est hic frater vester minimus, quem dixistis mi-
hi? & ait: Deus misereatur tui, fili mi. " Et festinauit Ioseph, & ingressus est in cœnaculum cubiculi sui, & volebat flere: & fleuit ibi: quia commo-
ta fuerant viscera eius super frattem suum. " Et lauit faciem suam, & egressus est, & confortatus est. & dixit: Ponite panem. " Et posuerunt ei
seorsum, & illis seorsum, & Ægyptiis qui comedebant cum eo seorsum: non enim poterant Ægyptij comedere cum Hebræis panem: quoniam pecus
quod Ægyptij colunt, Hebræi comedunt. " Et discubuerunt coram eo, maior iuxta maioritatem suam, & minor iuxta minoritatem suam. & admi-
rati sunt viri admodum. " Et datæ sunt eis portiones à facie eius: & maior fuit portio Beniamin quincupliciter portionibus omnium, & biberunt,
& inebriati sunt cum eo.

CAP. XLIIII.

PRæcepit autem dispensatori domus suæ, dicens: Imple saccos virorum frumento, quantum possunt portare: & pone argentum vniuscuiusque in
ore sacci sui. " Calicem autem meum argenteum pones in ore sacci minoris, & argentum emptionis suæ. fecitque iuxta verbum Ioseph quod
locutus fuerat. " Ortoque manè, viri dimissi sunt, ipsi & asini sui.

תרגום אונקלוס

22 וְכַסְפָּא אָחֳרָנָא אַיְתֵינָא בִּידָנָא לְמִזְבַּן עִבּוּרָא לָא יְדַעְנָא מַן שָׁוִי כַסְפָּנָא בְּטוּעֲנָנָא׃ 23 וַאֲמַר שְׁלֵם לְכוֹן לָא תְּחֵילוּן אֱלָהָכוֹן
וְאֱלָהָא דַּאֲבוּכוֹן יְהַב לְכוֹן סִיקָא בְּטוּעֲנֵיכוֹן כַּסְפְּכוֹן אֲתָא לְוָתִי וְאַפֵּיק לְהַהוּא גַּבְרָא יָת שִׁמְעוֹן׃ 24 וְאַעֵיל גַּבְרָא יָת גֻּבְרַיָּא לְבֵית יוֹסֵף וְיָהַב מַיָּא
וְשַׁזִּיבוּ רַגְלֵיהוֹן וְיָהַב כְּסָמָא לַחֲמָרֵיהוֹן׃ 25 וְאַתְקִינוּ יָת הֲקָרוּבְתָּא עַד דְּעָל יוֹסֵף בְּשִׁירְתָּא אֲרֵי שְׁמָעוּ אֲרֵי תַמָּן אִכְלִין לַחְמָא׃ 26 וְעָל
יוֹסֵף לְבֵיתָא וְאַעֵילוּ לֵיהּ יָת הֲקָרוּבְתָּא דִּי בִידֵיהוֹן לְבֵיתָא וּסְגִידוּ לֵיהּ עַל אַרְעָא׃ 27 וּשְׁאִיל לְהוֹן לְשָׁלֵם וַאֲמַר הֲשָׁלֵם אֲבוּכוֹן סָבָא
אֲמַרְתּוּן הַעַד כְּעַן הוּא קַיָּים׃ 28 וַאֲמָרוּ שָׁלֵם לְעַבְדָּךְ לַאֲבוּנָא עַד כְּעַן קַיָּים וְכָרְעוּ וְסָגִידוּ׃ 29 וְזָקַף עֵינוֹהִי וְחָזֵא יָת בִּנְיָמִן אָחוּהִי בַּר
אִמֵּיהּ וַאֲמַר הֲדֵין אָחוּכוֹן זְעֵירָא דְּאֲמַרְתּוּן לִי וַאֲמַר מָן קֳדָם יְיָ יְהֵחֵם עֲלָךְ בְּרִי׃ 30 וְאוֹחִי יוֹסֵף אֲרֵי אִתְגּוֹלְלוּ רַחֲמוֹהִי עַל אָחוּהִי וְבָעָא לְמִבְכֵּי
עַל אַרְדָּן בַּיְתָא מְשַׁכְּבָא וּבְכָא תַמָּן׃ 31 וְאִסְתְּחֵי אַפּוֹהִי וּנְפַק וְאִתְחֲסַן וַאֲמַר שַׁוּוֹ לַחְמָא׃ 32 וְשַׁוִּיאוּ לֵיהּ בְּלַחְוֹדוֹהִי וְלָהוֹן בְּלַחְוֹדֵיהוֹן
וְלַמִּצְרָאֵי דְּאָכְלִין עִמֵּיהּ בְּלַחְוֹדֵיהוֹן אֲרֵי לָא יְכִלִין מִצְרָאֵי לְמֵיכַל עִם עִבְרָאֵי לַחְמָא אֲרֵי דְחֵילִין לֵיהּ עִבְרָאֵי אִכְלִין׃ 33 וְאִסְתְּדָרוּ
קֳדָמוֹהִי רַבָּא כְּרַבְיוּתֵיהּ וְזְעֵירָא כִּזְעֵירוּתֵיהּ וְתָהוּ גֻּבְרַיָּא גְּבַר לְחַבְרֵיהּ׃ 34 וְנְטַל חוּלָקִין מִן קֳדָמוֹהִי וַהֲוָה חוּלָקָא דְבִנְיָמִן סַגִּיאָה חוּלָקִין
מִן חוּלָקִין דְּכֻלְּהוֹן וְשַׁתִּיוּ וְרַוִּיאוּ עִמֵּיהּ׃

מד

1 וּפְקִיד לְרַבְסְנָא דְּבֵיתֵיהּ לְמֵימַר מְלֵי יָת שִׁקְיָא דְּגֻבְרַיָּא בְּמִכְלָא דְּיִסְבּוּן וְשַׁוֵּי כְּסַף גְּבַר בְּפוּם טוּעֲנֵיהּ׃ 2 וְיָת כַּלְיָא כַלְיָא כַסְפָּא תְּשַׁוֵּי בְּפוּם טוּעֲנֵיהּ
צַפְרָא נְהַר וְגֻבְרַיָּא אִתְפַּטָּרוּ אִינוּן וַחֲמָרֵיהוֹן׃ 3

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 הֵם יָצְאוּ אֶת־הָעִיר לֹא הַרְחִיקוּ וְיוֹסֵף אָמַר לַאֲשֶׁר
עַל־בֵּיתוֹ קוּם רְדֹף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים וְהִשַּׂגְתָּם וְאָמַרְתָּ
5 אֲלֵהֶם לָמָּה שִׁלַּמְתֶּם רָעָה תַּחַת טוֹבָה: הֲלוֹא זֶה
אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה אֲדֹנִי בּוֹ וְהוּא נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ בּוֹ הֲרֵעֹתֶם
6 אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם: וַיַּשִּׂגֵם וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם אֶת־
7 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנִי
כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלִלָה לַעֲבָדֶיךָ מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר
8 הַזֶּה: הֵן כֶּסֶף אֲשֶׁר מָצָאנוּ בְּפִי אַמְתְּחֹתֵינוּ
הֲשִׁיבֹנוּ אֵלֶיךָ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְאֵיךְ נִגְנֹב מִבֵּית אֲדֹנֶיךָ
9 כֶּסֶף אוֹ זָהָב: אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ מֵעֲבָדֶיךָ וָמֵת וְגַם־
10 אֲנַחְנוּ נִהְיֶה לַאדֹנִי לַעֲבָדִים: וַיֹּאמֶר גַּם־עַתָּה
כִּדְבָרֵיכֶם כֵּן הוּא אֲשֶׁר יִמָּצֵא אִתּוֹ יִהְיֶה־לִּי עָבֶד
11 וְאַתֶּם תִּהְיוּ נְקִיִּם: וַיְמַהֲרוּ וַיּוֹרִדוּ אִישׁ אֶת־
12 אַמְתַּחְתּוֹ אַרְצָה וַיִּפְתְּחוּ אִישׁ אַמְתַּחְתּוֹ: וַיְחַפֵּשׂ
בַּגָּדוֹל הֵחֵל וּבַקָּטֹן כִּלָּה וַיִּמָּצֵא הַגָּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת
13 בִּנְיָמִן: וַיִּקְרְעוּ שִׂמְלֹתָם וַיַּעֲמֹס אִישׁ עַל־חֲמֹרוֹ
14 וַיָּשֻׁבוּ הָעִירָה: וַיָּבֹא יְהוּדָה וְאֶחָיו בֵּיתָה יוֹסֵף
15 וְהוּא עוֹדֶנּוּ שָׁם וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אָרְצָה: וַיֹּאמֶר
לָהֶם יוֹסֵף מָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הֲלוֹא
16 יְדַעְתֶּם כִּי־נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי: וַיֹּאמֶר
יְהוּדָה מַה־נֹּאמַר לַאדֹנִי מַה־נְּדַבֵּר וּמַה־נִּצְטַדָּק
הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת־עֲוֹן עֲבָדֶיךָ הִנֶּנּוּ עֲבָדִים לַאדֹנִי
גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר־נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ:
17 וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא
הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה־לִּי עֶבֶד וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם
אֶל־אֲבִיכֶם:
18 וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר־נָא
עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי וְאַל־יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ
כְּפַרְעֹה:
19 אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת־עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ־

GENESIS. Translat. B. Hierony. *Ioseph.*

4 * Iamque vrbem exierant, & processerant paululum; tunc Ioseph accersito dispensatore domus, ait: Surge, inquit, & persequere viros: & apprehensis, dicito: Quare reddidistis ma-
5 lum pro bono? * Scyphus quem furati estis, B ipse est in quo bibit dominus meus, & in quo
6 augurari solet. pessimam rem fecistis. * Fe-
7 cit ille vt iusserat: & apprehensis, per ordinem locutus est. * Qui responderunt: Quare sic
loquitur dominus noster, vt serui tui tantum
8 * flagitij commiserint? * Pecuniam quam in-
uenimus in summitate saccorũ, reportauimus ad te de terra Chanaan. & quomodo consequens est, vt furati simus de domo domini tui
9 aurum vel argentum? * Apud quemcunque fuerit inuẽtum seruorum tuorum quod quæ-
ris, moriatur: & nos erimus serui domini nos-
10 stri. * Qui dixit eis: Fiat iuxta vestram sententiam: apud quemcunq; fuerit inuentum, ipse
11 sit seruus meus: vos autem eritis innoxij. * Ita-
que festinatò, deponentes in terram saccos, a-
12 peruerũt singuli. * Quos scrutatus, incipiens a maiore vsq; ad minimum, inuenit scyphum in
13 sacco Beniamin. * At illi scissis vestibus, onerato asino reuersi sunt in oppidũ.
14 * Primusque Iudas cũ fratribus ingressus est ad Ioseph, (necdũ enĩ de loco abierat) omnes-
15 que ante eũ pariter in terrã corruerũt. * Quibus ille ait: Cur sic egerevoluistis? an ignoratis
16 quẽnon sit similis mei in augurandi scientia? * Cui Iudas: Quid respõdebimus, inquit, dño meo, vel quid loquemur, aut iuste poterimus obtẽdere? Deꝰ inuenit iniquitatem seruorũ tuorũ, En omnes serui sumus dñi mei, & nos, & apud
17 quem inuentus est scyphus. * Respondit Ioseph: Absit à me, vt sic agam. qui furatus est scyphum, ipse sit seruus meus: vos autem abi-
18 te liberi ad patrem vestrum. * Accedens autem propiùs Iudas, confidenter ait: Oro, domine, audi me, vt loquatur seruus tuus verbum in auribus tuis; & ne irascaris famulo
D tuo: Tu es enim post Pharaonem dominus
19 meus. * Interrogasti priùs seruos tuos: Habetis patrem aut fratrem?

4 * Exeuntibus autem ipsis ciuitatem, non aberant longè. & Ioseph dixit ei qui super domum suam: Surgens persequere post homines, & comprehendes eos, & dices illis: Quare reddidistis mala pro
5 bonis? * Quare furati estis meum scyphum argenteum? non hoc est in quo bibit dominus meus? ipse autem augurio auguratur in eo. mala perfecistis
6 que fecistis. * Inueniens autem illos, dixit eis secundum verba hæc.
7 * Illi autem dixerunt ei: Quare loquitur dominus secundum verba hæc? absit seruis tuis facere
8 secundum verbum hoc. * Si quidem argentum, quod inuenimus in saccis
9 restris, reduximus ad te de terra Chanaan: quomodo furaremur de domo domini tui argentum aut aurum? * Apud quem inuentus fuerit scyphus seruorum tuorum, moriatur: & nos autem erimus
10 domino nostro serui. * Ille autem dixit: Et nunc sicut dicitis, sic erit. apud quem inuentus fuerit scyphus, erit meus seruus: vos autem eritis mun-
11 di. * Et festinauerunt, & deposuerunt vnusquisque saccum suum super terram; & aperuit
12 vnusquisque saccum suum. * Scrutatus est autem a seniore incipiens, donec venit ad iuniorem: & inuenit scyphum in sacco Beniamin. * Et di-
13 ruperunt vestimenta sua, & imposuerunt vnusquisque saccum suum super asinum suum, & reuersi
14 sunt in ciuitatem. * Ingressus est autem Iudas & fratres eius ad Ioseph, adhuc illo existente illic. & ceciderunt coram
15 illo super terram. * Dixit autem illis Ioseph: Quid rem hanc fecistis? nom scitis quòd augurio augurabitur homo, qualis ego? * Dixit autem Iudas:
16 Quid respondebimus domino, aut quid loquemur, aut quid iustificabimur? at Deus inuenit iniquitatẽ seruorum tuorum. ecce sumus serui domino nostro, et
17 & apud quem inuentus est scyphus. * Dixit autem Ioseph: Ne mihi sit facere verbum istud. homo apud quem inuentus est scyphus, ille erit meus ser-
18 uus: vos autem ascendite cum salute ad patrẽ vestrũ. * Appropinquans autem ei Iudas, dixit: Oro, dñe, loquatur seruus tuus verba coram te, et ne irascaris
19 seruo tuo, quia tu es post Pharaonẽ, dñe. * Tu interrogasti seruos tuos, dicẽs, Si habetis patrẽ aut fratrem?

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Illi egressi sunt de ciuitate; non longè abierant. & Ioseph dixit dispensatori domus suæ, Surge, sequere post viros; & apprehendes eos, & dices eis: Quare reddidistis malum pro bono? 5 Nõne hic calix erat quo bibebat dominus meus? & ipse quærens quæsiuit eum: malam rem fecistis. 6 Apprehenditque eos; & locutus est cum eis verba hæc. 7 Et dixerunt ei: Quare loquitur dominus noster talia verba? absit à seruis tuis facere hanc rem. 8 Ecce argentum quod inuenimus in ore saccorum nostrorum retulimus ad te de terra Chanaan: quomodo ergo furati essemus de domo domini tui vasa argentea aut vasa aurea? 9 Apud quemcunque de seruis tuis fuerit inuentus scyphus, moriatur: nos quoque erimus serui domino nostro. 10 Et dixit: Etiam nunc iuxta sermones vestros ita est; apud quemcunque fuerit inuentus, erit mihi seruus; vos autem eritis innoxij. 11 Et festinauerunt, & deposuerunt vnusquisque saccum suum in terra, & aperuit vnusquisque asinum suum, & reuersi sunt in ciuitatem. 12 Et scrutatus est: in maiore incœpit, & in minore perfecit; & inuentus est scyphus in sacco Beniamin. 13 Et sciderunt vestimenta sua: & onerauerunt vnusquisque asinum suum, & reuersi sunt in ciuitatem. 14 Et ingressus est Iudas & fratres eius in domum Ioseph, & ipse adhuc erat ibi. & corruerunt coram eo in terram. 15 Dixitque eis Ioseph: Quid est hoc quod fecistis? nesciebatis quòd inuestrigans inuestigaret vir sicut ego? 16 Dixitque Iudas: Quid dicemus domino meo, quid loquemur, aut quo iustificabimur? A facie enim Dei inuentum est peccatum seruorum tuorum. ecce sumus serui domino meo, tam nos quàm ille in cuius manu inuentus est scyphus. 17 Et ait: Absit à me hoc facere. vir in cuius manu inuentus est scyphus, erit mihi seruus: vos autem ascendite in pace ad patrem vestrum. 18 Et accessit ad eum Iudas, & ait. Obsecro, domine mi, veloquatur nunc seruus tuus verbum coram domino meo; & non irascatur furor tuus super seruum tuum; quoniam talis es tu sicut Pharao. 19 Dominus meus interrogauit seruos suos, dicens: Num habetis patrem aut fratrem?

תרגום אונקלוס

4 אִיתַיְהִין נָפְקָא מִן קִרְתָּא לָא אַרְחִיקוּ וְיוֹסֵף אֲמַר לְרַב מַתְנָיָא עַל בֵּיתֵיהּ קוּם רְדַף בַּתַר גַּבְרַיָא וְתִדְבְּקִנִּין וְתֵימַר לְהוֹן לְמָה אֲשַׁלֵּמְתּוּן בִּישְׁתָּא
5 לְטָבְתָּא: הֲלָא דֵין דִּשְׁתֵי רִבּוֹנִי בֵּיהּ וְהוּא בְּרָקָא מְבָרַךְ בֵּיהּ אֲבַאֲשְׁתְּכוֹן דְּעֲבַדְתּוּן
6 וְאַדְבְּקִנִּין וְאַמְלֵיל עִמְּהוֹן יָת פִּתְגָמַיָּא
7 הָאִלֵּין: וַאֲמָרוּ לֵיהּ לְמָה יְמַלֵּיל רִבּוֹנִי כְּפִתְגָמַיָּא הָאִלֵּין חַס לְעַבְדָּךְ מִלְּמֶעְבַּד כְּפִתְגָמָא הָדֵין:
8 הָא כַסְפָּא דַּאֲשְׁכַּחְנָא בְּפוּם טַעֲנָנָא
9 אֲתֵינָא לֵיךְ מֵאַרְעָא דְכְנָעַן וְאֵכֵין נִגְנוֹב מִבֵּית רִבּוֹנָךְ כְּסַף אוֹ מָאנִין דְּהַב: וְעִמָּה
10 דְּיִשְׁתְּכַח מִן עַבְדָּךְ וְיִמּוֹת אַף אֲנַחְנָא נְהֵי לְרִבּוֹנִי לְעַבְדִּין: וְאֲמַר אַף כְּעַן כְּפִתְגָמֵיכוֹן כֵּן הוּא דְּיִשְׁתְּכַח עִמֵּיהּ יְהֵא לִי עַבְדָּא וְאַתְּכוֹן כְּלִילָא בִּשְׁעוֹתָא
11 דְּלָא שְׁכִיחַ וְדַמְהִירוּ וְאוֹחִיתוּ גְּבַר טְעֲנֵיהּ לְאַרְעָא וּפְתַחוּ גְּבַר טְעֲנֵיהּ: וּבְלַשׁ בְּרַבָּא שָׁרֵי וּבְזְעִירָא שְׁצֵי וְאִשְׁתְּכַח כָּלִילָא בְּטַעֲנָא דְבִנְיָמִן:
12 וְאִתְקְרִיעוּ לְבוּשֵׁיהוֹן וְטָעֵן גְּבַר עַל חֲמָרֵיהּ וְתָבוּ לְקִרְתָּא: וְעָל יְהוּדָה וַאֲחוֹהִי לְבַיְתָא יוֹסֵף וְהוּא עַד כְּעַן חַמֵּן וּנְפִלוּ קֳדָמוֹהִי עַל אַרְעָא:
13 וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף מָה דֵין דְּעוֹבַדְתּוּן הֲדָא דַעְתְּכוֹן דְּלָא יְדַעְתּוּן אֲרֵי בְּרַקָא מְבָרֵךְ גְּבַרָא וְדָכְיָתִי:
14 וַאֲמַר יְהוּדָה מָה נֵימַר לְרִבּוֹנִי מָה נְדַבַּר וּמָה נִזְדַּכֵּי יְיָ אַשְׁכַּחַ חוֹבָא דְעַבְדָּךְ הָא אֲנַחְנָא עֲבָדִין אַף אֲנַחְנָא אַף דְּאִשְׁתְּכַח כְּלִילָא בִּידֵיהּ הוּא יְהֵא לִי עַבְדָּא וְאַתּוּן סְקוּ לְשְׁלָם לְוָת אֲבוּכוֹן:
15 וְקָרִיב לְהֲוָה יְהוּדָה וַאֲמַר
16 בְּעוּ רִבּוֹנִי יְמַלֵּיל בְּאוּדְנֵי עַבְדָּךְ וְלָא יִתְקוֹף רְגָזָךְ בְּעַבְדָּךְ אֲרֵי כְּפַרְעֹה כֵּן אָתְּ
17 רִבּוֹנִי: שְׁאִיל לְמֵימַר הַאִית לְכוֹן אֲבָא אוֹ אָחָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי יֶשׁ־לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים
קָטֹן וְאָחִיו מֵת וַיִּוָּתֶר הוּא לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֲהֵבוֹ:
21 וַתֹּאמֶר אֶל עֲבָדֶיךָ הורידהו אֵלַי וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו:
22 וַנֹּאמֶר אֶל־אֲדֹנִי לֹא־יוּכַל הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת־אָבִיו
23 וְעָזַב אֶת־אָבִיו וָמֵת: וַתֹּאמֶר אֶל עֲבָדֶיךָ אִם־לֹא
יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אִתְּכֶם לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי:
24 וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וַנַּגֶּד־לוֹ אֶת־דִּבְרֵי
25 אֲדֹנִי: וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שֻׁבוּ שִׁבְרוּ־לָנוּ מְעַט־אֹכֶל:
26 וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת אִם־יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטֹן אִתָּנוּ
וְיָרַדְנוּ כִּי־לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטֹן
27 אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ: וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֲלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם
28 כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה לִי אִשְׁתִּי: וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר
29 אַךְ טָרֹף טֹרַף וְלֹא רְאִיתִיו עַד־הֵנָּה: וְלְקַחְתֶּם
גַּם־אֶת־זֶה מֵעִם פָּנַי וְקָרָהוּ אָסוֹן וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־שֵׂיבָתִי
30 בְּרָעָה שְׁאֹלָה: וְעַתָּה כְּבֹאִי אֶל־עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנַּעַר
31 אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ: וְהָיָה כִּרְאוֹתוֹ
כִּי־אֵין הַנַּעַר וָמֵת וְהוֹרִידוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־שֵׂיבַת עַבְדְּךָ
32 אָבִינוּ בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה: כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת־הַנַּעַר מֵעִם
אָבִי לֵאמֹר אִם־לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ וְחָטָאתִי לְאָבִי כָּל־
33 הַיָּמִים: וְעַתָּה יֵשֶׁב־נָא עַבְדְּךָ תַּחַת הַנַּעַר עֶבֶד
34 לַאדֹנִי וְהַנַּעַר יַעַל עִם־אֶחָיו: כִּי־אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל־
אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתִּי פֶּן אֶרְאֶה בָּרָע אֲשֶׁר יִמְצָא
אֶת־אָבִי:

מה

1 וְלֹא־יָכֹל
יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ
כָל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף
2 אֶל־אֶחָיו: וַיִּתֵּן אֶת־קֹלוֹ בִּבְכִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם
3 וַיִּשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אֲנִי
יוֹסֵף הַעוֹד אָבִי חָי וְלֹא־יָכְלוּ אֶחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי
נִבְהֲלוּ מִפָּנָיו:

20 * Et nos respondimus tibi domino meo: Est nobis pater senex, & puer paruulus qui in senectute illius natus est, cuius vterinus frater est mortuus, & ipsũ solũ habet mater sua: pater verò tenerè diligit eũ. 21 * Dixistiq́ue seruis tuis: Adducite eum ad me, & ponã oculos meos su-
22 per illum. * Suggessimus tibi dño meo: Nõ potest puer relinquere patrẽ suum. si enim illum
23 dimiserit, morietur. * Et dixisti seruis tuis: Nisi
E venerit frater vester minimus vobiscũ, nõ vi-
24 debitis amplius faciẽ meam. * Cùm ergo ascendissemus ad famulũ tuum patrem nostrum, narrauimus ei omnia quæ locutus est domi-
25 meus. * Et dixit pater noster, Reuertimini, & emite nobis parum tritici. * Cui diximus: Nõ
26 possumus ire. si frater noster minimus descenderit nobiscũ, proficiscemur simul: alioquin illo absente, non audemus videre faciem viri.
27 * At ille respondit: Vos scitis quòd duos ge-
28 nuerit mihi vxor mea: * Egressus est vnus, &
F dixistis, Bestia deuorauit eum: & huc vsque
29 non comparet. * Si tuleritis & istum, & aliquid ei in via cõtigerit, deducetis canos meos
30 cum mœrore ad inferos. * Igitur si intrauero ad seruum tuum patrem nostrum, & puer defuerit, (cùm anima illius ex huius anima de-
31 pendeat) * Videritq́; eum non esse nobiscũ, mo-
32 rietur. & deducent famuli tui canos eius cum dolore ad inferos. * Ego, ppriè seruus tuus sum;
q in meã hũc recepi fidẽ, & spopõdi dicẽs, Nisi
G reduxero eum, peccati reus ero in patrẽ oĩ tẽ-
33 pore. * Manebo itaq; seruus tuus pro puero in ministerio dñi mei, & puer ascendat cũ fratri-
34 bus suis. * Non enĩ possum redire ad patrẽ absente puero; ne calamitatis, quę oppressura est patrem meum, testis assistam. CAP. XLV.

1 A NOn se poterat vltrà cohibere Ioseph, multis corã astantibus. vnde præcepit vt egrederẽtur cũcti foras, & nullus interesset alienus
2 agnitioni mutuę. * Eleuauitq́, vocem cum fletu, audierunt Ægyptij, omnisq; domus
3 Pharaonis. * Et dixit fratribus suis: Ego sum Ioseph. adhuc pater meus viuit? Non poterant respondere fratres, nimio terrore perterriti.

20 * καὶ εἴπαμεν τῷ κυρίῳ, ἔστι ἡμῖν πατὴρ πρεσβύτερος, καὶ
παιδίον γήρους νεώτερον αὐτοῦ, ⸀ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθανεν,
αὐτὸς δὲ μόνον ⸀κατελείφθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ πατὴρ αὐτὸν
21 ἠγάπησεν. * εἶπας δὲ τοῖς παισί σου, καταβήτω αὐτὸν πρός με,
22 καὶ ⸀θήσομαι τοὺς ὀφθαλμούς μου ⸀ἐπ᾽ αὐτόν. * καὶ εἴπαμεν τῷ κυρίῳ μου· οὐ δυνήσεται ⸀ὁ παιδίον καταλιπεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἐὰν δὲ καταλίπῃ
23 τὸν πατέρα, ⸀ἀποθανεῖται. * σὺ δὲ εἶπας τοῖς παισί σου, ἐὰν μὴ
καταβῇ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ᾽ ὑμῶν, οὐ προστίσε-
24 σθε ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου. * ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἀνέβημεν πρὸς τὸν
παῖδά σου τὸν πατέρα ἡμῶν, ἀπηγείλαμεν αὐτῷ τὰ ῥήματα ⸀τοῦ κυ-
25 ρίου ἡμῶν. * εἶπε δὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν, βαδίσατε πάλιν, ἀγοράσατε ἡμῖν μικρὰ βρώματα. * ἡμεῖς δὲ εἴπαμεν, οὐ δυνησόμεθα καταβῆναι. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ νεώτερος καταβαίνῃ μεθ᾽ ἡμῶν, καταβησόμεθα· ⸀ἐὰν δὲ μὴ συμπορεύηται μεθ᾽ ἡμῶν, οὐ δυνησόμεθα ἰδεῖν ⸀τὸ πρόσωπον ⸀τοῦ ἀνδρός, ⸀τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ νεώτερος μεθ᾽ ἡ-
27 μῶν. * εἶπε δὲ ὁ παῖς σου ὁ πατὴρ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, ὑμεῖς γινώσκετε, ὅτι δύο ἔτεκέ μοι ἡ γυνή. * ⸀ἐξῆλθον ὁ εἷς ἀπ᾽ ἐμοῦ,
καὶ εἴπατε, ὅτι θηριόβρωτος γέγονεν, καὶ ⸀οὐκ εἶδον αὐτὸν ἄχρι
29 νῦν. * ἐὰν οὖν λάβητε καὶ τοῦτον ἀπ᾽ ⸀ὀφθαλμοῦ μου, καὶ συμβῇ αὐτῷ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ, ⸀καταξετέ μου ⸀τὸ γῆρας μετὰ
30 λύπης εἰς ᾅδου. * νῦν οὖν ἐὰν εἰσπορεύωμαι εἰς τὸν παῖδά σου,
πατέρα ⸀ἡμῶν, ⸀τὸ παιδίον μὴ ⸀ἢ μεθ᾽ ἡμῶν, ἢ ⸀ψυχὴ αὐ-
31 τοῦ ⸀ἐκκρέμαται ⸀ἐκ τῆς ψυχῆς ⸀τούτου· * καὶ ἔσται ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν μὴ ὄν ⸀τὸ παιδίον μεθ᾽ ἡμῶν, τελευτᾷ. ⸀καὶ κατάξουσιν ⓐ παῖδές ⸀σου ⸀τὸ γῆρας ⸀τοῦ παιδός ⸀σου, πατρὸς ⸀ἡμῶν, μετὰ
32 λύπης εἰς ᾅδου. * ὁ γὰρ παῖς ⸀σου ⸀ἐκδέδεκταί ⸀τὸ παιδίον ⸀παρὰ
⸀πατρός μου, λέγων, ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρός σε, ἡμαρτη-
33 κὼς ἔσομαι πρὸς τὸν πατέρα πάσας τὰς ἡμέρας. * νῦν ἂν παραμενῶ ⸀σοι παῖς ἀντὶ ⸀τοῦ παιδίου, οἰκέτης ⸀τοῦ κυρίου μου. ⸀τὸ δὲ
34 παιδίον ἀναβήτω μετὰ ⸀τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. * πῶς γὰρ ἀναβήσομαι πρὸς τὸν πατέρα, ⸀τοῦ παιδίου μὴ ὄντος μετ᾽ ⸀ἐμοῦ, ἵνα
μὴ ἴδω ⸀τὰ κακὰ, ἃ εὑρήσει ⸀τὸν πατέρα μου. με.

1 * Καὶ ⸀οὐκ ἠδυνάσθη ⸀ἰωσὴφ ἀνέχεσθαι πάντων ⸀τῶν παρεστηκότων αὐτῷ· καὶ εἶπεν, ⸀ἐξαποστείλατε πάντας ἀπ᾽ ἐμοῦ. ⸀καὶ οὐ παρεῖκεν ⸀οὐδεὶς τὰ ⸀ἰωσὴφ γνώρισμα ἀνεγνωρίζετο ⸀τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
2 * καὶ ἀφῆκε φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ. ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύ-
3 πτιοι, ⸀καὶ ἄκουσον ἐγένετο ⸀εἰς τὸν οἶκον Φαραώ. * εἶπε δὲ ⸀ἰωσὴφ πρὸς
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐγώ εἰμι ⸀ἰωσήφ, ἔτι ὁ πατήρ μου ζῇ; ⸀οὐκ
ἠδύναντο οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀποκριθῆναι αὐτῷ, ἐταράχθησαν γὰρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 * Et diximus domino meo: Est nobis pater senex, & filius senectutis paruulus: frater autem eius mortuus est, & remansit solus ipse matri suæ; & pater eius dilexit eum. 21 * Et dixisti seruis tuis: Deducite eum ad me, & ponam oculum meum super eum. 22 * Diximusque domino meo, Non potest puer relinquere patrem suum: si autem reliquerit patrem suum, morietur. 23 * Et dixisti seruis tuis: Non videatis vltrà faciem meam, si non descenderit frater vester minimus vobiscum. 24 * Et factum est cùm ascendimus ad seruum tuum patrem nostrum, narrauimus ei verba domini mei. 25 * Dixitque pater noster: Reuertimini, emite nobis modicum frumenti. 26 * Et diximus: Non possumus descendere: si ierit frater noster minimus nobiscum, descendemus; quoniam non possumus videre faciem viri, si frater noster minimus non ierit nobiscum. 27 * Dixitque nobis pater noster famulus tuus: Vos scitis quia duos peperit mihi vxor mea: 28 * Egressusque est vnus à me, & dixi, occisione occisus est, & non vidi eum vsque in præsentem. 29 * Et si tuleritis hunc à facie mea, & acciderit ei mors, deducetis canitiem meam cum afflictione ad inferos. 30 * Et nunc cùm venero ad seruum tuum patrem meum, & puer non redierit nobiscum; & anima eius est ei dilecta, quasi anima sua. 31 * Cùmque viderit quòd puer non est nobiscum, morietur, & deducent serui tui canitiem patris nostri serui tui cum mœrore ad inferos. 32 * Seruus enim tuus spopondit pro puero apud patrem meum, dicens: Si non reduxero eum tibi, eroque peccati reus in patrem meum omnibus diebus. 33 * Et nunc maneat, obsecro, seruus tuus pro puero in seruitute domini mei, & puer ascendat cum fratribus suis. 34 * Quomodo potero ascendere ad patrem meum, puero non existente mecum? ne videam malum quod inueniet patrem meum.

CAP. XLV.

ET non potuit Ioseph sustinere omnes existentes apud eum: & clamauit, Educite omnes homines à me, & nullus stetit cum eo, quando agnitus est Ioseph à fratribus suis. 2 * Et leuauit vocem suam cum fletu, & audierunt Ægyptij, audiuitque domus Pharaonis. 3 * Dixitque Ioseph fratribus suis: Ego sum Ioseph, nunquid adhuc pater meus viuit? Et non poterant fratres eius respondere ei verbum; quoniam turbati erant coram eo.

תרגום אונקלוס

20 וַאֲמַרְנָא לְרִבּוֹנִי אִיתּ לַנָא אֲבָא סָבָא וּבַר סֵיבְהִין זְעִיר וְאָחוּהִי מִית וְאִשְׁתְּאַר הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי לְאִמֵּיהּ וַאֲבוּהִי רְחִים לֵיהּ: 21 וַאֲמַרְתָּ
לְעַבְדָּךְ אַחֵיתוּ לְוָתִי וַאֲשַׁוִּי עֵינִי עֲלוֹהִי: 22 וַאֲמַרְנָא לְרִבּוֹנִי לָא יָכִיל עֻלֵּימָא לְמִשְׁבַּק יָת אֲבוּהִי וְאִם יִשְׁבּוֹק יָת אֲבוּהִי וְיָמוּת: 23 וַאֲמַרְתָּ
לְעַבְדָּךְ אִם לָא יֵחֵית אֲחוּכוֹן זְעִירָא עִמְּכוֹן לָא תּוֹסְפוּן לְמֶחֱזֵי אַפַּי: 24 וַהֲוָה כַּד סְלֵקְנָא לְוָת עַבְדָּךְ אֲבָא וְחַוֵינָא לֵיהּ יָת פִּתְגָמֵי רִבּוֹנִי:
25 וַאֲמַר אֲבוּהוֹן הוּבוּ זְכוֹנוּ לָנָא זְעִיר עִיבּוּרָא: 26 וַאֲמַרְנָא לָא נְיָכִיל לְמֵיחַת אִם אִיתּ אָחוּתָא זְעִירָא עִמָּנָא וְנֵיחַת בְּרָא לָא נֵיכִל לְמֶחֱזֵי אַפֵּי
גַּבְרָא וְאָחוּתָא זְעִירָא לֵיתְוֹהִי עִמָּנָא: 27 וַאֲמַר עַבְדָּךְ אֲבָא לָנָא אִתּוּן יְדַעְתּוּן אֲרֵי תְּרֵין יְלִידַת לִי אִתְּתִי: 28 וּנְפַק חַד מִלְוָתִי וַאֲמָרִית בְּרַם
לְית עַבְדָּךְ חֵזְיִתֵיהּ עַד כְּעַן: 29 וְהָדְכִּרְתּוּן אַף יָת זִנּוּ קְרֵישֵׁי מִנָּא וְתַחֲתוּן יָת סֵיבְתִּי בְּבִשְׁתָּא לִשְׁאוֹל: 30 וּכְעַן כַּד יְתֵינָא לְוָת עַבְדָּךְ אֲבָא וְעֻלֵּימָא לֵיתְוֹהִי עִמָּנָא וְנַפְשֵׁיהּ חֲבִיכָא לֵיהּ כְּנַפְשֵׁיהּ
אֲבוּהִי לָא יְהֵי וְיָמוּת וְיַחֲתוּן עַבְדָּךְ יָת שֵׂיבַת עַבְדָּךְ 31 וְהָיָה כַּד יְחֵי אֲרֵי לֵית עֻלֵּימָא וְיָמוּת וְיַחֲתוּן עַבְדָּךְ יָת שֵׂיבַת עַבְדָּךְ
אֲבוּהוֹן בְּלִוְעָא לִשְׁאוֹל: 32 אֲרֵי עַבְדָּךְ עֲרַב בְּעֻלֵּימָא מִן אֲבָא לְמֵימַר אִם לָא אֲיְתִינֵיהּ לָךְ וַאֲהֵי חָטֵי לַאֲבָא כָּל יוֹמַיָּא:
33 כְּעַן יֵתֵב כְּעַן עַבְדָּךְ תַּחְתּ עֻלֵּימָא עַבְדָּא לְרִבּוֹנִי וְעֻלֵּימָא לֵיסַק עִם אֲחוֹהִי: 34 אֲרֵי אֵיכְדֵין אֵיסַק לְוָת אֲבָא וְעֻלֵּימָא לֵיתְוֹהִי עִמִּי דִּילְמָא אֶחֱזֵי בִּבְשְׁתָּא דְּיִשְׁכַּח
יָת אֲבָא: 1 וְלָא יָכִיל יוֹסֵף לְאִתְאַפָּקָא קֳדָם כָּל דַּקָיְמִין עִמֵּיהּ וְקָרָא אַפְּקוּ כָל גַּבְרָא מִנִּי וְלָא קָם גַּבְרָא עִמֵּיהּ כַּד אִתְגְּלִי יוֹסֵף לְאַחוֹהִי: 2 וִיהַב יָת קָלֵיהּ בִּבְכִיָּא וְשָׁמְעוּ מִצְרָאֵי וְשָׁמְעָא בֵּית פַּרְעֹה:
3 וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחוֹהִי אֲנָא יוֹסֵף הַשְׁתָּא כְּעַן אֲבָא קַיְימָא וְלָא יְכִילוּ אַחוֹהִי לְאֲתָבָא וַהֲווּ אֲתַכְּהִילוּ מִן קֳדָמֵיהוֹן:

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו גְּשׁוּ־נָא אֵלַי וַיִּגָּשׁוּ וַיֹּאמֶר
אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרָיְמָה׃
5 * וְעַתָּה אַל־תֵּעָצְבוּ וְאַל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מְכַרְתֶּם
אֹתִי הֵנָּה כִּי לְמִחְיָה שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם׃
6 * כִּי־זֶה שְׁנָתַיִם הָרָעָב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ
שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חָרִישׁ וְקָצִיר׃ 7 * וַיְשַׁלְּחֵנִי אֱלֹהִים
לִפְנֵיכֶם לָשׂוּם לָכֶם שְׁאֵרִית בָּאָרֶץ וְלַהֲחֵיוֹת
8 לָכֶם לִפְלֵיטָה גְּדֹלָה׃ * וְעַתָּה לֹא־אַתֶּם
שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֵנָּה כִּי הָאֱלֹהִים וַיְשִׂימֵנִי לְאָב
לְפַרְעֹה וּלְאָדוֹן לְכָל־בֵּיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
9 * מַהֲרוּ וְעֲלוּ אֶל־אָבִי וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר
בִּנְךָ יוֹסֵף שָׂמַנִי אֱלֹהִים לְאָדוֹן לְכָל־מִצְרָיִם רְדָה
10 אֵלַי אַל־תַּעֲמֹד׃ * וְיָשַׁבְתָּ בְּאֶרֶץ־גֹּשֶׁן וְהָיִיתָ
קָרוֹב אֵלַי אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֵי בָנֶיךָ וְצֹאנְךָ וּבְקָרְךָ וְכָל
11 אֲשֶׁר־לָךְ׃ * וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ שָׁם כִּי־עוֹד חֲמֵשׁ
שָׁנִים רָעָב פֶּן־תִּוָּרֵשׁ אַתָּה וּבֵיתְךָ וְכָל־אֲשֶׁר לָךְ׃
12 * וְהִנֵּה עֵינֵיכֶם רֹאוֹת וְעֵינֵי אָחִי בִנְיָמִין כִּי־פִי הַמְדַבֵּר
13 אֲלֵיכֶם׃ * וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֶת־כָּל־כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם אֵת אֲבִי
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר רְאִיתֶם וּמְהַרְתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת־אָבִי
14 הֵנָּה׃ * וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארֵי בִנְיָמִן־אָחִיו וַיֵּבְךְּ וּבִנְיָמִן
15 בָּכָה עַל־צַוָּארָיו׃ * וַיְנַשֵּׁק לְכָל־אֶחָיו וַיֵּבְךְּ עֲלֵהֶם
וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ׃ 16 * וְהַקֹּל נִשְׁמַע בֵּית פַּרְעֹה
לֵאמֹר בָּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּיטַב בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו׃
17 * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף אֱמֹר אֶל־אַחֶיךָ זֹאת עֲשׂוּ
טַעֲנוּ אֶת־בְּעִירְכֶם וּלְכוּ בֹאוּ אַרְצָה כְּנָעַן׃
18 * וְקֹחוּ אֶת־אֲבִיכֶם וְאֶת־בָּתֵּיכֶם וּבֹאוּ אֵלַי
וְאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־טוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִבְלוּ אֶת־חֵלֶב
19 הָאָרֶץ׃ * וְאַתָּה צֻוֵּיתָה זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עֲגָלוֹת לְטַפְּכֶם וְלִנְשֵׁיכֶם וּנְשָׂאתֶם
אֶת־אֲבִיכֶם וּבָאתֶם׃

GENESIS. Translat.B.Hierony. *Ioseph.*

4 * Ad quos ille clementer: Accedite, inquit,
ad me. & cùm accessissent propè: Ego sum, ait,
Ioseph frater vester, quem vendidistis in Ægy-
5 ptum. * Nolite pauere: neq; vobis durum
esse videatur, q vendidistis me in his regio-
nibus. pro salute enim vestra misit me Deus
6 ante vos in Ægyptum. * Biennium est enim
B quòd cœpit fames in terra esse: & adhuc quin
que anni restant, quibus nec arari poterit nec
7 meti. * Præmisitq́ue me Deus, vt reseruemini
super terram, & escas ad viuẽdum habere pos-
8 sitis. * Non vestro consilio, sed Dei voluntate
huc missus sum; qui fecit me quasi patrẽ Pha-
raonis, & dominum vniuersæ domus eius, ac
9 principem in omni terra Ægypti. * Festinate,
& ascendite ad patrem meũ, & dicetis ei: Hæc
C mandat filius tuus Ioseph: Deus fecit me do-
minum vniuersæ terræ Ægypti. descende ad
10 me, ne morẽris. * Et habitabis in terra Gessem,
eriśque iuxta me tu, & filij tui, & filij filiorum
tuorum, oues tuæ, & armenta tua, & vniuersa
11 quæ possides: * Ibiq́; te pascam. Adhuc enim
quinque anni residui sunt famis: ne & tu pe-
reas, & omnis domus tua, & omnia quę possi-
12 des. * En oculi vestri, & oculi fratris mei Beã-
13 min, vidét q os meum loquatur ad vos. * Nun-
ciate patri meo vniuersam gloriã meã, & cun-
D cta quę vidistis in Ægypto. festinate, & addu-
14 cite eũ ad me. * Cũq́; amplexatus cecidisset in
collũ Bẽiamin fratris sui, fleuit; illo quoq; simi-
15 liter flente sup collũ eius. * Osculatúsq́; cun-
seph omnes fratres suos, & plorauit super ip-
16 gulos. póstq, ausi sunt loqui ad eũ. * Auditũq;
est & celebri sermone vulgatũ in aula regis, Ve-
nerũt fratres Ioseph. & gauisus est Pharao atq;
17 omnis familia ei9. * Dixitq; ad Ioseph, vt impe
raret fratribus suis, dicens: Onerantes iumẽta,
18 ite in terram Chanaan: * Et tollite indè patrem
vestrum & cognationem, & venite ad me: &
ego dabo vobis oĩa bona Ægypti, vt comeda
19 tis medullã terræ. * Præcipe etiam vt tollant
plaustra de terra Ægypti, ad subuectionẽ par-
uulorum suorũ ac coniugũ. & dicito: Tollite
patrem vestrũ: & properate q̃ citius venietes.

Interp.ex Græc.lxx. GENESIS. ΓΕΝΕΣΙΣ. μεθερμηνεῖαις ῥῆσ ο'. 161

4 * Dixit autem Ioseph ad fratres suos: Appro-
pinquate ad me. & appropinquarunt. & ait: Ego
sum Ioseph frater vester, quem vendidistis in Ae-
gyptum. * Nunc ergo ne contristemini: neque
5 durum videatur vobis, quòd vendidistis me huc.
in enim vitam misit me Deus ante vos.
6 * Hic enim secundus annus fames super terram:
& adhuc reliqui quinque anni, in quibus non erit
aratio, neque messis. * Misit enim me Deus
7 ante vos, vt relinquerentur vobis reliquiæ super
terram, & enutrire vobis reliquias magnas.
8 * Nunc ergo non vos me misistis huc, sed Deus:
& fecit me quasi patrem Pharaonis, & dominum
totius domus eius, & principem totius terræ Ægy-
9 pti. * Festinantes igitur ascendite ad patrem
meum, & dicite ei: Hæc dicit filius tuus Ioseph:
Fecit me Deus dominum totius terræ Ægypti: des-
cende ergo ad me, & non morêris. * Et ha-
10 bitabis in terra Gesem: & eris iuxta me tu, & fi-
lij tui, & filij filiorum tuorum, oues tuæ, & bo-
ues tuæ, & quæcunque tibi sunt. * Et pascam
11 te ibi. adhuc enim quinque anni famis: vt non de-
leatis tu, & filij tui, & omnis substantia tua: ec-
ce oculi vestri vident: * Et oculi Beniamin
12 fratris mei, quia os meum loquens ad vos.
13 * Nunciate ergo patri meo omnem gloriam meam
in Ægypto: & quæcunque vidistis. & festinan-
tes deducite patrem meum huc. * Et ca-
14 dens super collum Beniamin fratris sui, fleuit super
eum. & Beniamin fleuit super collum eius.
15 * Et osculatus omnes fratres suos, fleuit super
eos. & post hæc locuti sunt fratres eius ad eum.
16 * Et diuulgata est vox in domum Pharaonis,
dicentes: Venerunt fratres Ioseph. gauisus est au-
tem Pharao, & familia eius.
17 * Dixit autem Pharao Ioseph: Dic fratribus
18 tuis: Hoc facite: Implete vehicula vestra tritico,
& abite in terram Chanaan. * Et assu-
mentes patrem vestrum, & substantias vestras,
venite ad me: et dabo vobis ex omnibus bonis Ae-
gypti. & comedetis medullam terræ. * Tu au-
19 tem præcipe hæc; accipere ipsos currus ex terra Ae-
gypti filiis vestris, & vxoribus: & assumentes
patrem vestrum, aduenite.

4 * εἶπε δὲ Ἰωσὴφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐγγίσατε πρός
με· καὶ ἤγγισαν. καὶ εἶπον, ἐγώ εἰμι Ἰωσὴφ ὁ ἀδελφός ὑ-
5 μῶν, ὃν ἀπέδοσθε εἰς Αἴγυπτον. * νῦν οὖν μὴ λυπεῖσθε,
μὴ ᾖ σκληρὸν φανήτω ὑμῖν, ὅτι ἀπέδοσθέ με ὧδε· εἰς γὰρ
6 ζωὴν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν. * τοῦτο
γὰρ δεύτερον ἔτος λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἔτι πέντε
7 ἔτη, ἐν οἷς οὐκ ἔσται ἀρότου καὶ θερισμός. * ἀπέστειλε
γὰρ με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν, καταλειφθῆναι ὑμῖν κατά-
λειμμα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐκθρέψαι ὑμῖν κατάλειψιν με-
8 γάλην. * νῦν οὖν οὐχ ὑμεῖς με ἀπεστείλατε ὧδε, ἀλλ'
ὁ θεός· καὶ ἐποίησέ με ὡς πατέρα Φαραὼ, καὶ κύριον πάντὸς
9 τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης γῆς Αἰγύπτου. * ἀσεύ-
σαντες οὖν ἀναβῆτε πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ εἴπατε αὐτῷ,
τάδε λέγει ὑός σου Ἰωσήφ· ἐποίησέ με ὁ θεὸς κύριον πάσης τῆς
γῆς Αἰγύπτου, κατάβηθι οὖν πρός με, καὶ μὴ μείνῃς.
10 * καὶ κατοικήσεις ἐν γῇ Γεσέμ· καὶ ἔσῃ ἐγγύς μου σὺ καὶ οἱ
υἱοί σου, καὶ υἱοὶ τῶν υἱῶν σου, τὰ πρόβατά σου, καὶ οἱ βόες σου, καὶ
11 ὅσα σοί ἐστιν. * καὶ ἐκθρέψω σε ἐκεῖ· ἔτι γὰρ πέντε ἔτη λι-
μός· ἵνα μὴ ἐκτριβῇς σὺ καὶ υἱοί σου, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχον-
12 τά σου, ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν βλέπουσιν. * καὶ οἱ
ὀφθαλμοὶ Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὅτι τὸ στόμα μού ὑ
13 λαλοῦν πρὸς ὑμᾶς. * ἀπαγγείλατε οὖν τῷ πατρί μου
πᾶσαν τὴν δόξαν μου τὴν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ὅσα εἴδετε. καὶ τα-
14 χύνοντες καταγάγετε τὸν πατέρα μου ὧδε. * καὶ ἐπε-
πεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐ-
κλαυσεν ἐπ' αὐτῷ. καὶ Βενιαμὶν ἔκλαυσεν ἐπὶ τῷ τραχή-
15 λῳ αὐτοῦ. * καὶ καταφιλήσας πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτοῖς. καὶ μετὰ ταῦτα ἐλάλησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
16 τοῦ πρὸς αὐτόν. * καὶ διεβοήθη ἡ φωνὴ εἰς τὸν οἶκον Φαραὼ,
λέγοντες, ἥκασιν οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ. ἐχάρη ὁ Φαραὼ καὶ
17 ἡ θεραπεία αὐτοῦ. * εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ἰωσὴφ, εἶπον
τοῖς ἀδελφοῖς σου, τοῦτο ποιήσατε, γεμίσατε τὰ φορεῖα ὑ-
18 μῶν σίτου, καὶ ἀπέλθετε εἰς γῆν Χαναάν. * καὶ παρα-
λαβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, ἥκατε
πρός με. καὶ δώσω ὑμῖν πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰγύπτου καὶ φά-
19 γεσθε τὸν μυελὸν τῆς γῆς. * σὺ δὲ ἐντειλαι ταῦτα,
λαβεῖν αὐτοῦ ἁμάξας ἐκ τῆς γῆς Αἰγύπτου τοῖς παιδίοις ὑ-
μῶν, καὶ ταῖς γυναιξίν. καὶ ἀναλαβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν,
παραγίνεσθε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Dixitque Ioseph fratribus suis: Accedite nunc ad me: & accesserunt. & ait: Ego sum Ioseph frater vester, quem vendidistis in Ægyptum.
' Et nunc nolite contristari: neque displiceat in oculis vestris, quòd vendidistis me huc: quoniam in sustentationem misit me Dominus ante vos.
' Quoniam duo anni famis sunt transacti in medio terræ: & adhuc quinque anni remanent, in quibus non erit seminatio nec messis.
' Et misit me Deus ante vos, vt ponerent vobis reliquias in terra; & vt sustentaret vos liberatione magna. ' Et nunc non vos misistis me huc; sed à Deo missus sum: & posuit me in patrem Pharaonis, & in dominum omnibus viris domus suæ, & dominatorem in vniuersa terra Ægypti.
' Festinate, & ascendite ad patrem meum, & dicetis ei: Hæc dicit filius tuus Ioseph: Posuit me Deus in dominum omnibus Ægyptiis. descende ad me, ne morêris. " Habitabisque in terra Gesen: & eris iuxta me tu, & filij tui, & filij filiorum tuorum, & oues tuæ, & boues tui, & vniuersa quæ habes.
" Et nutriam te ibi: quoniam adhuc quinque anni restant famis: ne fortè penuriam patiaris tu, & viri domus tuæ, & vniuersa quæ habes. " Et ecce oculi vestri vident, & oculi fratris mei Beniamin, quòd vestra lingua ego loquor vobiscum.
" Et nunciabitis patri meo vniuersam gloriam meam, quam habeo in Ægypto, & omnia quæ vidistis: festinabitisque, & deducetis patrem meum huc. " Et ruit super ceruicem Beniamin fratris sui, & fleuit. Beniamin quoque fleuit super ceruicem eius.
" Et osculatus est omnes fratres suos, & fleuit super eos: & posteà locuti sunt fratres eius cum eo.
" Et rumor auditus est in domo Pharaonis, dicendo: Venerunt fratres Ioseph. & placuit in oculis Pharaonis, & in oculis seruorum eius.
" Dixitque Pharao ad Ioseph: Dic fratribus tuis, Hoc facite: onerate iumenta vestra: & ite, & afferte in terram Chanaan.
" Et tollite patrem vestrum, & homines domus vestræ, & venite ad me; & dabo vobis optimam terram Ægypti; & comedetis bona terræ.
" Tu autem præcipe eis, Hoc facite: tollite vobis de terra Ægypti currus familiæ vestræ & vxotibus vestris: & tollite patrem vestrũ, & venite.

תרגום אונקלוס

4 * וַאֲמַר יוֹסֵף לַאֲחוֹהִי קְרִיבוּ כְעַן לְוָתִי וּקְרִיבוּ וַאֲמַר אֲנָא יוֹסֵף אֲחוּכוֹן דְּזַבֶּנְתּוּן יְתִי לְמִצְרָיִם׃ 5 וּכְעַן לָא תִתְכַּסְּתוּן וְלָא יְתְקוֹף בְּעֵינֵיכוֹן
דְּזַבֶּנְתּוּן יְתִי הָכָא אֲרֵי לְקַיָּמָא שְׁלְחַנִי יְיָ קֳדָמֵיכוֹן׃ 6 אֲרֵי רְעָבָא בְּגַוֵּי אַרְעָא וְעוֹד חֲמֵשׁ שְׁנִין דְּלֵיתָ זְרִיעָה וְחֲצָדָא׃
וְשַׁלְחַנִי יְיָ קֳדָמֵיכוֹן לְשַׁוָּאָה לְכוֹן שְׁאָרָה בְּאַרְעָא וּלְקַיָּמָא לְכוֹן לְשֵׁיזְבָא רַבָּא׃ 7 וּכְעַן לָא אִתּוּן שְׁלַחְתִּוּן יְתִי הָכָא אֶלָּהֵין מִן קֳדָם
יְיָ וְשַׁוִּינַנִי לְאַבָּא לְפַרְעֹה וּלְרִבּוֹן לְכָל בֵּיתֵיהּ וְשַׁלִּיט בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃ 8 אוֹחוּ וְסְקוּ לְוָת אַבָּא וְתֵימְרוּן לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר בְּרָךְ
יוֹסֵף שַׁוִּינִי יְיָ לְרִבּוֹן לְכָל אֲנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְשַׁלִּיט קְרִיב לִי אַל תְּהֵי קְרִיב וּבְנֵי בְנָךְ וּבְנֵי בְנֵי בְנָךְ וְאִנְתָּךְ וְכָל
דִּילָךְ׃ 9 וְתֵיתֵיב בְּאַרְעָא דְּגֹשֶׁן וּתְהֵי קְרִיב לִי אַתְּ וּבְנָךְ וּבְנֵי בְנָךְ וְעָנָךְ וְתוֹרְתָּךְ וְכָל
דִּילָךְ׃ 10 וְאֵיזוֹן יָתָךְ תַּמָּן אֲרֵי עוֹד חֲמֵשׁ שְׁנִין כַּפְנָא דִילְמָא תִּסְתְּכֵן אַתְּ וְאֵנָשׁ בֵּיתָךְ וְכָל דִּילָךְ׃
אֲמַרְתּוּן׃ 11 וְהָא עֵינֵיכוֹן חָזָן וְעֵינֵי בְנְיָמִן אֲחִי בְלִישָׁנְכוֹן אֲנָא מְמַלֵּיל עִמָּכוֹן׃ 12 וְתֶחְוּוֹן לַאֲבָא יָת כָּל יְקָרִי בְּמִצְרַיִם וְיָת כָּל דְּחֲזֵיתוּן וְתוֹחוּן וְתַחְתּוּן יָת
אֲבָא הָכָא׃ 13 וּנְפַל עַל צִוְּארֵי בְנְיָמִן אֲחוּהִי וּבְכָא וּבְנְיָמִן בְּכָא עַל צִוְּארֵיהּ׃ 14 וְנַשֵּׁיק לְכָל אֲחוֹהִי וּבְכָא עֲלֵיהוֹן
וּבָתַר כֵּן מַלִּילוּ אֲחוֹהִי עִמֵּיהּ׃ 15 וְקָלָא אִשְׁתְּמַע בֵּית פַּרְעֹה לְמֵימַר אֲחוֹהִי דְּיוֹסֵף אֲתוֹ וְשַׁפִּיר בְּעֵינֵי פַרְעֹה וּבְעֵינֵי עַבְדּוֹהִי׃
16 וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיוֹסֵף אֱמַר לְאַחָךְ דָּא עֲבִידוּ טְעִינוּ יָת בְּעִירְכוֹן וְאֵזִילוּ אוּבְילוּ לְאַרְעָא דִכְנָעַן׃ 17 וּדְבָרוּ יָת אֲבוּכוֹן וְיָת אֲנָשׁ
בֵּיתְכוֹן וְיֵתוֹ לְוָתִי וְאֶתֵּן לְכוֹן יָת שַׁפַּר אַרְעָא דְמִצְרַיִם וְתֵיכְלוֹן יָת טוּבָא דְאַרְעָא׃ 18 וְאַתְּ מְתַפְקִיד דָּא עֲבִידוּ סִיבוּ לְכוֹן מֵאַרְעָא
דְמִצְרַיִם עֶגְלָן לְטַפְלֵיכוֹן וְלִנְשֵׁיכוֹן וְתִיטְלוּן יָת אֲבוּכוֹן וְתֵיתוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 * ועינכם אל־תחס על־כליכם כי־טוב כל־ארץ
21 מצרים לכם הוא: * ויעשו־כן בני ישראל ויתן להם
יוסף עגלות על־פי פרעה ויתן להם צדה לדרך:
22 * לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש
23 מאות כסף וחמש חלפת שמלת: * ולאביו שלח
כזאת עשרה חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת
24 נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך: * וישלח את־
אחיו וילכו ויאמר אלהם אל־תרגזו בדרך: * ויעלו
26 ממצרים ויבאו ארץ כנען אל־יעקב אביהם: * ויגדו
לו לאמר עוד יוסף חי וכי־הוא מושל בכל־ארץ מצרים
27 ויפג לבו כי לא־האמין להם: * וידברו אליו את
כל־דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את־העגלות
אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם:
28 * ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו
בטרם אמות:

מו

1 * ויסע ישראל ובל־אשר־לו ויבא בארה שבע
2 ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק: * ויאמר אלהים
לישראל במראת הלילה ויאמר יעקב יעקב ויאמר
3 הנני: * ויאמר אנכי האל אלהי אביך אל־תירא
מרדה מצרימה כי־לגוי גדול אשיכך שם: * אנכי
ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם־עלה ויוסף ישית
5 ידו על־עיניך: * ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בני־
ישראל את־יעקב אביהם ואת־טפם ואת־נשיהם
6 בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אתו: * ויקחו את־
מקנהם ואת־רכושם אשר רכשו בארץ כנען ויבאו
7 מצרימה יעקב וכל־זרעו אתו: * בניו ובני בניו אתו
בנתיו ובנות בניו וכל־זרעו הביא אתו מצרימה:
8 * ואלה שמות בני־ישראל הבאים מצרימה יעקב
ובניו בכר יעקב ראובן:

20 * καὶ μὴ φείσησθε τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ὑποσκευῶν ὑμῶν,
21 τὰ γὰρ πάντα ἀγαθὰ αἰγύπτου ὑμῖν ἔσται. * ἐποίησαν δὲ
οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραήλ. ἔδωκε δὲ ἰωσὴφ αὐτοῖς ἁμάξας κατὰ τὰ
4 εἰρημένα τοῦ φαραὼ διαβαλέως. καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐπισι-
22 πτασμὸν εἰς τὴν ὁδόν. * καὶ πᾶσιν ἔδωκε διττὰς στολάς. τῷ
δὲ βενιαμὶν ἔδωκε τριακοσίους χρυσοῦς, καὶ πέντε ἱξαλ-
23 λαοῦς στολάς. * καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἀπέστειλε κατὰ τὰ
αὐτὰ, ἓν δέκα ὄνους αἰρούσας ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰ-
γύπτου, καὶ δέκα ἡμιόνους αἰρούσας ἄρτους τῷ πατρὶ αὐτοῦ εἰς
24 ὁδόν. * ἐξαπέστειλε δὲ σὺν αὐτοῖς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· καὶ ἐπορεύθη-
25 σαν. καὶ ἐπὶ αὐτοῖς, μὴ ὀργίζεσθε ἐν τῇ ὁδῷ. * καὶ ἀ-
νέβησαν ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἦλθον εἰς γῆν χαναὰν πρὸς ἰακὼβ
26 τὸν πατέρα αὐτῶν. * καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες, ὅτι
ὁ υἱός σου ἰωσὴφ ζῇ· καὶ αὐτὸς ἄρχει πάσης γῆς αἰγύπτου. καὶ
27 ἐξέστη τῇ διανοίᾳ ἰακώβ. οὐ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς. * ἐλά-
λησαν δὲ αὐτῷ πάντα τὰ ῥηθέντα τοῦ ἰωσὴφ, ἃ εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἰδὼν δὲ τὰς ἁμάξας, ἃς ἀπέστειλεν ἰωσὴφ, ὥστε ἀναλα-
βεῖν αὐτὸν, ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα ἰακὼβ ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
28 * εἶπε δὲ ἰσραήλ, μέγα μοί ἐστιν εἰ ἔτι ὁ υἱός μου ἰωσὴφ ζῇ.
πορευθεὶς ὄψομαι αὐτὸν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν. μς.
1 * Ἀπάρας δὲ ἰσραὴλ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, ἦλθεν ἐπὶ
φρέαρ ἑπτὰ ὅρκων. καὶ ἔθυσε θυσίαν τῷ θεῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἰσαάκ.
2 * εἶπε δὲ ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς, λέ-
γων, ἰακὼβ, ἰακώβ. ὁ δὲ εἶπε, τίνες; * εἶπεν αὖτῷ ὁ θεὸς, λέ-
γων, ἐγὼ εἰμὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου· μὴ φοβοῦ καταβῆναι εἰ
4 εἰς αἴγυπτον. εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω σε ἐκεῖ. * ἐγὼ
καταβήσομαι μετὰ σοῦ εἰς αἴγυπτον. καὶ ἐγὼ ἀναβιβάσω σε εἰς
τέλος. ἰωσὴφ τιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφ-
5 θαλμοὺς σου. * ἀνέστη δὲ ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὅρκου. καὶ
ἀνέλαβον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτῶν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰς ἁμάξας, ἃς ἀπέστει-
6 λεν ἰωσὴφ ἆραι αὐτόν. * καὶ ἀνέλαβον τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν,
καὶ πᾶσαν τὴν κτῆσιν, ἣν ἐκτήσαντο ἐν γῇ χαναὰν, καὶ εἰσῆλ-
θον εἰς αἴγυπτον, ἰακὼβ καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.
7 * υἱοὶ, καὶ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, θυγατέρες καὶ θυγα-
τέρες τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἤγαγε εἰς
8 αἴγυπτον. * ταῦτα δὲ τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, τῶν
εἰσελθόντων εἰς αἴγυπτον ἅμα ἰακὼβ τῷ πατρὶ αὐτῶν. ια-
κὼβ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ πρωτότοκος ἰακὼβ, ῥουβήν.

20 * Nec dimittatis quicquam de supellectili E vestra; quia omnes opes Ægypti vestrę erunt.
21 * Fecerunt autem filij Israel, vt eis mandatum fuerat. Quibus dedit Ioseph plaustra secũdùm Pharaonis imperium, & cibaria in itinere.
22 * Singulis quoque proferri iussit binas stolas. Beniamin verò dedit trecentos argenteos, cum quinque stolis optimis: * Tantundem pe-
23 cuniæ & vestium mittés patri suo, addens eis asinos decem, qui subueherent ex omnibus ci uitiis Ægypti, & totidem asinas triticum in i-
24 tinere, panesque portantes. * Dimisit ergo fratres suos: & proficiscentibus, ait: Ne iracsimi-
25 ni in via. * Qui ascendentes ex Ægypto, venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Ia-
F 26 cob. * Et nunciauerũt ei dicentes: Ioseph filius tuus viuit: & ipse dominatur in omni terra Ægypti. Quo audito Iacob, quasi de graui so-
27 mno euigilans, tamen non credebat eis. * Illi G que vidissent plaustra, & vniuersa quæ miserat, 28 reuixit spiritus eius: * Et ait: Sufficit mihi, si adhuc Ioseph filius meus viuit. vadam, & vi-
debo illum antequàm moriar. CAP. XLVI.
1 A PRofectusque Israel cum omnibus quæ ha-
bebat, venit ad puteum iuramenti: & ma-
2 ctatis ibi victimis Deo patris sui Isaac: * Audi-
uit eum per visionem nocte vocãtem se, & di-
centem sibi: Iacob, Iacob. cui respondit: Ecce
3 adsum. * Ait illi Deus: Ego sũ fortissimus Deus patris tui. noli timere; sed descende in Aegyp-
tum: quia in gentem magnam faciam te ibi.
4 * Ego descendã tecum illuc. & ego inde ad-
ducã te reuertentem. Ioseph quoq; ponet ma-
5 nus suas super oculos tuos. * Surrexit Iacob à puteo iuramenti: tuleruntq; eum filij cũ par-
uulis & vxoribus suis in plaustris, quæ misé-
6 rat Pharao ad portandum senem: * Et omnia quæ possederat in terra Chanaan: venitque in
7 Aegyptum cum omni semine suo: * Filij eius & nepotes, filiæ, & cuncta simul progenies.
8 * Hæc sunt autem nomina filiorum Israel, B qui ingressi sunt in Aegyptum, ipse cum libe-
ris suis. Primogenitus, Ruben.

תרגום אונקלוס

20 וְעֵינְכוֹן לָא תְחוּס עַל מָנֵיכוֹן אֲרֵי שָׁפָר כָּל אַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּלְכוֹן הוּא׃ 21 וְעַבְדוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָהֵב לְהוֹן יוֹסֵף עֶגְלָן עַל מֵימַר
פַּרְעֹה וְיָהֵב לְהוֹן זְוָדִין לְאוֹרְחָא׃ 22 לְכֻלְּהוֹן יְהַב לְגַבְר אֲפֵטְלָן דַּהֲבִשִׁין לְבִנְיָמִין יְהַב תְּלָת מְאָה כְּסַף וְחַמֵּשׁ אֲפֵטְלָן דַּלְבוּשִׁין׃
23 וְלַאֲבוּהִי שְׁלַח כְּדָא עֲשָׂרָה חֲמָרִין טְעִינִין עִיבוּר וְלֶחֶם וְזִיתָן לַאֲבוּהִי לְאָרְחָא׃ 24 וְשַׁלַּח יָת אֲחוֹהִי
וַאֲמַר לְהוֹן לָא תְהַנְצוֹן בְּאָרְחָא׃ 25 וְסַלִּיקוּ מִמִּצְרַיִם וַאֲתוֹ לְאַרְעָא דִכְנָעַן לְוָת יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן׃
26 וְחַוִיאוּלֵיהּ לְמֵימַר עַד כְּדֵין יוֹסֵף וְכָל שַׁלִּיט עַמֵּיהּ בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרָיִם וְתָוֵהּ סְלִיבָא פַּיְנֵיהּ עַל לֵיבֵיהּ אֲרֵי לָא רַחֲשִׁין לְהוֹן׃
27 וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ יָת כָּל פִּתְגָמֵי יוֹסֵף דְּמַלֵּיל עִמְּהוֹן וַחֲזָא יָת עֶגְלָתָא דְשַׁלַּח יוֹסֵף לְמִשְׁדֵּי לֵיהּ וְשָׁרִיאַת רוּחַ קֻדְשָׁא עַל יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן׃ 28 וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל
סַגִי קָיְמִין אִיתַל וְאִתְחֲזֵי עַד לָא אֲמוּת׃

מו

1 וְאִטְעִין יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר־לוֹ וַאֲתָא לִבְאֵר שָׁבַע וּנְכִיס נִכְסִין לֵאלָהֵיהּ דַּאֲבוּהִי יִצְחָק׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לְיִשְׂרָאֵל בְּחֶזְוָא דְלֵילְיָא וַאֲמַר יַעֲקֹב יַעֲקֹב וַאֲמַר הָא אֲנָא׃
3 וַאֲמַר אֲנָא אֱלָהָא דַּאֲבוּךְ לָא תִדְחַל מִלְמֵיחַת לְמִצְרַיִם אֲרֵי לְעַם סַגִי אֲשַׁוִינָךְ תַּמָּן׃ 4 אֲנָא אֵחוֹת עִמָּךְ לְמִצְרַיִם וַאֲנָא אַסְקִנָּךְ אַף מְסַקָּא וְיוֹסֵף
יְשַׁוֵי יְדוֹהִי עַל עֵינָיְכָךְ׃ 5 וְקָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וּנְטָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן וְיָת טַפְלֵיהוֹן וְיָת נְשֵׁיהוֹן בְּעֶגְלָתָא דְשַׁלַּח פַּרְעֹה לְמִשְׁדֵּי לֵיהּ׃
6 וּדְבָרוּ יָתֵיהוֹן וְיָת קִנְיָנֵיהוֹן דְּקָנוּ בְּאַרְעָא דִכְנָעַן וַאֲתוֹ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וְכָל בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ׃ 7 בְּנוֹהִי וּבְנֵי בְנוֹהִי עִמֵּיהּ בְּנָתֵיהּ וּבְנָת בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְיָת כָּל זַרְעֵיהּ אַיְתִי עִמֵּיהּ לְמִצְרָיִם׃
8 וְאִלֵּין שְׁמָהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְעָלוּ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבְנוֹהִי בְּכְרָא דְיַעֲקֹב רְאוּבֵן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et oculus vester non parcat supellectili vestræ: quoniam optima totius terræ Ægypti vestra erunt. " Feceruntque ita filij Israel. & dedit eis Ioseph plaustra secundùm præceptum Pharaonis: & dedit eis cibaria in viam. " Vnicuique omnium dedit stolas vt induerentur. Beniamin quoque dedit trecentos siclos argenteos, & quinque stolas tudumenti. " Patri quoque suo similiter misit decem asinos oneratos bonis Ægypti, & decem asinas portantes frumentum, & panes, & cibaria patri suo in viam. " Et misit fratres suos, & abierunt: & dixit eis: Non contendatis in via. " Et ascenderunt de Ægypto, & venerunt in terram Chanaan ad Iacob patrem suum: " Et narraverunt ei, dicentes. Adhuc Ioseph viuit: & quòd dominatur in vniuersa terra Ægypti. Et erant verba hæc vacillantia in corde suo; quoniam non credebat eis. " Et locuti sunt cum eo omnia verba Ioseph, quæ locutus fuerat cum eis. & vidit plaustra quæ miserat Ioseph, vt portarent eum. Et requieuit spiritus sanctus super Iacob patrem suum. " Dixitque Israel: Magnum gaudium est mihi, Ioseph filio meo adhuc viuente. vadam, & videbo eum antequàm moriar.

CAP. XLVI.

Profectusque est Israel, & omnia sua, & venit in Berſabee: & immolauit ibi victimas Deo patris sui Isaac. " Atque Deus ad Israel in visione noctis, dicens: Iacob, Iacob. & dixit: Ecce ego. " Et dixit, Ego sum fortissimus Deus patris tui: ne timeas descendere in Ægyptum; quoniam in gentem magnam ponam te ibi. " Ego descendam tecum in Ægyptum: ego quoque indè ascendere te faciam. & Ioseph ponet manum suam super oculos tuos. " Et surrexit Iacob de Berſabee, & tulerunt filij Israel Iacob patrem suum, & familiam eorum, & vxores eorum, in plaustris quæ misit Pharao vt portarent eum. " Adduxerunt quoque pecora eorum, & substantiam quam acquisierunt in terra Chanaan, & venerunt Iacob & omnes filij sui cum eo in Ægyptum: " Tam filij sui, quàm filij filiorum suorum cum eo: filias quoque suas, & filias filiorum suorum, & omnē progeniem suam, adduxit secũ in Ægyptũ. " Et hæc sunt noīa filiorũ Israel, qui ingressi sunt in Ægyptũ: Iacob & filij eius. Primogenitus Iacob, Rubē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 * υἱοὶ δὲ ῥουβὴλ, ἐνωχ, καὶ φαλλοὺ, ἀσρὼν, καὶ χαρμί.
10 * υἱοὶ δὲ συμεὼν, ἰεμουὴλ, καὶ ἰαμὶν, καὶ ἀὼδ, καὶ ἀχὶν, καὶ σααὲ,
11 καὶ Σαοὺλ υἱὸς τῆς χαναανίτιδος. * υἱοὶ δὲ λευὶ, γηρσὼν,
12 καὰθ, καὶ μεραρί. * υἱοὶ δὲ ἰούδα, ἦς, καὶ αὐνὰν, καὶ σηλὼν, καὶ
φαρὲς, καὶ ζαρά. ἀπέθανε δὲ ἦς καὶ αὐνὰν ἐν γῇ χαναάν. ἐγέ-
13 νοντο δὲ υἱοὶ φαρὲς, ἐσρὼμ, καὶ ἰεμουήλ. * υἱοὶ δὲ ἰσαχὰρ,
14 θωλὰ, καὶ φουὰ, καὶ ἰὼβ, καὶ σαμβράμ. * υἱοὶ δὲ ζαβουλὼν,
15 σερὲδ, καὶ ἀλλὼν, καὶ ἀχοήλ. * οὗτοι υἱοὶ λείας, ἃς ἔτεκε τῷ
ἰακὼβ ἐν μεσοποταμίᾳ τῆς συρίας, καὶ δίναν τὴν θυγατέρα
αὐτοῦ. πᾶσαι αἱ ψυχαὶ υἱοὶ καὶ θυγατέρες, τριακοντατρεῖς.
16 * υἱοὶ δὲ γὰδ, σαφὼν, καὶ ἀγγὶς, καὶ σαυὶς, καὶ ἠαζβὰν,
17 καὶ αἰσὼς, καὶ ἀρωσὴς, καὶ ἀρωηλίς. * υἱοὶ δὲ ἀσὴρ, ἰεμνὰ,
καὶ ἐσουὰ, καὶ ἰεσοὺλ, καὶ βαρία, καὶ σαρὰ ἀδελφὴ αὐτῶν· υἱοὶ δὲ
18 βαρία, χοβὲρ, καὶ μελχιήλ. * οὗτοι υἱοὶ ζελφᾶς, ἣν ἔδωκε λάβαν λείᾳ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. ἣ ἔτεκε τούτους τῷ ἰακὼβ,
19 δέκα καὶ ἓξ ψυχάς. * υἱοὶ δὲ ῥαχὴλ γυναικὸς ἰακὼβ,
20 ἰωσὴφ καὶ βενιαμίν. * ἐγένοντο δὲ υἱοὶ ἰωσὴφ ἐν γῇ αἰγύπτου, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ ἀσενὲθ, θυγάτηρ πετεφρὴ ἱερέως ἡλιουπόλεως, τὸν μανασσὴ, καὶ τὸν ἐφραίμ. ἐγένοντο δὲ υἱοὶ μανασσὴ, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ σύρα, τὸν μαχίρ. μαχὶρ δὲ ἐγέννησε τὸν γαλαάδ. υἱοὶ δὲ ἐφραὶμ ἀδελφοῦ μανασσὴ, οὐταλαάμ, καὶ ταάμ. υἱοὶ δὲ οὐταλαάμ, ἐδέμ.
21 * υἱοὶ δὲ βενιαμὶν, βαλὰ, βοχὲρ, καὶ ἀσβὴλ, γηρὰ, καὶ νοε-
μὰν, καὶ ἀχὶς, ῥὼς, καὶ μωφὶν, καὶ ὀφίμ. γηρὰ δὲ ἐγέννησε
22 τὸν ὀφάδ. * οὗτοι υἱοὶ ῥαχὴλ, οὓς ἔτεκε τῷ ἰακώβ. πᾶσαι
23 αἱ ψυχαὶ δεκαοκτώ. * υἱοὶ δὲ δὰν, ἀσὶμ.
24 * καὶ υἱοὶ νεφθαλὶμ, ἀσὴλ, καὶ γωυὶ, καὶ ἰασαὲ, καὶ σελλήμ.
25 * οὗτοι υἱοὶ βαλλὰς, ἣν ἔδωκε λάβαν ῥαχὴλ τῇ θυγατρὶ
αὐτοῦ, ἣ ἔτεκε τούτους τῷ ἰακώβ· πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἑπτά.
26 * πᾶσαι δὲ αἱ ψυχαὶ αἱ εἰσελθοῦσαι μετὰ ἰακὼβ εἰς αἴγυ-
πτον, καὶ ἐξελθούσας ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, χωρὶς τῶν γυναικῶν τῶν
27 υἱῶν ἰακὼβ πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐξηκονταἓξ. * υἱοὶ δὲ ἰωσὴφ, οἱ
γενόμενοι αὐτῷ ἐν αἰγύπτῳ, ψυχαὶ ἐννέα. πᾶσαι αἱ ψυχαὶ
οἴκου ἰακὼβ αἱ εἰσελθοῦσαι εἰς αἴγυπτον, ἑβδομηκοντατέσσαρες.
28 * τὸν δὲ ἰούδαν ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ πρὸς ἰωσὴφ, συ-
ναντᾶν αὐτῷ κατ' ἡρῴων πόλιν, εἰς γῆν ῥαμεσσή. * ζεύξας
29 δὲ ἰωσὴφ τὰ ἅρματα αὐτοῦ, ἀνέβη εἰς συναντὴν ἰσραὴλ τῷ
πατρὶ αὐτοῦ, κατ' ἡρῴων πόλιν. καὶ ὀφθεὶς αὐτῷ, ἔπεσεν ἐπὶ
τὸν τράχηλον αὐτοῦ. καὶ ἔκλαυσεν κλαυθμῷ πολλοῖ.

* Filij autem Ruben, Enoch, & Phallu, Asron & Charmi. * Filij autem Symeon, Iemuel, & Iamin, Aod, Achin, & Saar, & Saul filius Chananitidis. * Filij autem Leui, Gerson, & Caath, & Merari. * Filij autem Iuda, Her, & Onan, & Sela, & Phares & Zara. mortuus est autem Er & Aunan in terra Chanaan. Fuerunt autem filij Phares, Esrom & Iemuil. * Filij autem Issachar, Thola, & Phua, & Asum, & Sambram. * Filij autem Zabulon, Sared, & Allon, & Achoel. * Hi filij Liæ, quos peperit Iacob in Mesopotamia Syriæ: & Dinan filiam eius. omnes animæ filij & filiæ, triginta tres. * Filij autem Gad, Saphon, & Aggis, & Saunis, & Thasobam, & Aedis, & Aroedis, & Aroelis. * Filij autem Aser, Iemna, & Iesua, & Jeuel, & Baria, & Sara soror eorum. filij autem Baria, Chobor, & Melchiel. * Hi filij Zelphæ quam dedit Laban Liæ filiæ suæ, quæ peperit hos Iacob, decem & sex animas. * Filij autem Rachel uxoris Iacob, Ioseph & Beniamin. * Fuerunt autem filij Joseph in terra Ægypti, quos peperit ei Asenez filia Phutipharis sacerdotis Heliopoleos, Manasses & Ephraim. * Filij Beniamin, Bela, & Bechor, & Asbel, & Gera, & Naaman, & Echi, & Ros, & Mophim, & Ophim, & Ared.
22 * Hi filij Rachel quos genuit Iacob. omnes
23 animæ quatuordecim. * Filij Dan, Vsan.
24 * Filij Neptalim, Iasiel, & Guni, & Iesser, &
25 Salem. * Hi filij Balæ, quam dedit Laban Ra-
cheli filiæ suæ: & hos genuit Iacob: omnes ani-
26 mæ septem. * Cunctęq; animæ quæ ingressæ
sunt cum Iacob in Ægyptũ, & egressę sunt de
femore illius, absq; vxoribus filiorum eius, fe-
27 xaginta sex. * Filij autem Ioseph, qui nati sunt
ei in terra Ægypti, animæ duæ. omnes animæ
domus Iacob, quæ ingressæ sunt in Ægyptũ,
28 fuere septuaginta. * Misit autem Iacob Iudam
ante se ad Ioseph, vt nunciaret ei: & ille occur-
29 reret in Gessen. * Quò cùm peruenisset, jun-
cto Ioseph curru suo, ascẽdit obuiam patri ad
eundem locum. videnſque eum, irruit super
collum eius, & interamplexus, fleuit.

9 * וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ וּפַלּוּא וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי׃
10 * וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית׃
11 * וּבְנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃
12 * וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה וּפֶרֶץ וְזָרַח וַיָּמָת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּהְיוּ בְנֵי־פֶרֶץ חֶצְרֹן וְחָמוּל׃
13 * וּבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע וּפוּוָה וְיוֹב וְשִׁמְרֹן׃
14 * וּבְנֵי זְבוּלֻן סֶרֶד וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל׃
15 * אֵלֶּה בְנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב בְּפַדַּן אֲרָם וְאֶת דִּינָה בִתּוֹ כָּל נֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ׃
16 * וּבְנֵי גָד צִפְיוֹן וְחַגִּי שׁוּנִי וְאֶצְבֹּן עֵרִי וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי׃
17 * וּבְנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחֹתָם וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל׃
18 * אֵלֶּה בְּנֵי זִלְפָּה אֲשֶׁר נָתַן לָבָן לְלֵאָה בִתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נָפֶשׁ׃
19 * בְּנֵי רָחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃
20 * וַיִּוָּלֶד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ אָסְנַת בַּת־פּוֹטִי פֶרַע כֹּהֵן אֹן אֶת־מְנַשֶּׁה וְאֶת־אֶפְרָיִם׃
21 * וּבְנֵי בִנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל גֵּרָא וְנַעֲמָן אֵחִי וְרֹאשׁ מֻפִּים וְחֻפִּים וְאָרֵד׃
22 * אֵלֶּה בְנֵי רָחֵל אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבָּעָה עָשָׂר׃
23 * וּבְנֵי דָן חֻשִׁים׃
24 * וּבְנֵי נַפְתָּלִי יַחְצְאֵל וְגוּנִי וְיֵצֶר וְשַׁלֻּם׃
25 * אֵלֶּה בְנֵי בִלְהָה אֲשֶׁר נָתַן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב כָּל־נֶפֶשׁ שִׁבְעָה׃
26 * כָּל־הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה יֹצְאֵי יְרֵכוֹ מִלְּבַד נְשֵׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־
27 נֶפֶשׁ שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ׃ * וּבְנֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר יֻלַּד־לוֹ בְּמִצְרַיִם נֶפֶשׁ שְׁנָיִם כָּל־הַנֶּפֶשׁ לְבֵית־יַעֲקֹב הַבָּאָה
28 מִצְרַיְמָה שִׁבְעִים׃ * וְאֶת־יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גֹּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אַרְצָה
29 גֹּשֶׁן׃ * וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארָיו וַיֵּבְךְּ עַל־
צַוְּארָיו עֽוֹד׃

תרגום אונקלוס

9 וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ וּפַלּוּא וְחֶצְרֹן וְכַרְמִי׃
10 וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׁאוּל בַּר כְּנַעֲנָאָה׃
11 וּבְנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי׃
12 וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה וּפֶרֶץ וְזָרַח וְהָוָה מִיתוֹ עֵר וְאוֹנָן בְּאַרְעָא דִכְנַעַן וַהֲווֹ בְּנֵי פֶרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל׃
13 וּבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע וּפוּוָה וְיוֹב וְשִׁמְרוֹן׃
14 וּבְנֵי זְבוּלֻן סֶרֶד וְאֵלוֹן וְיַחְלְאֵל׃
15 אִלֵּין בְּנֵי לֵאָה דִּילִידַת לְיַעֲקֹב בְּפַדַּן אֲרָם וְיָת דִּינָה בְּרַתֵּיהּ כָּל נַפְשָׁתָא דִבְנוֹהִי וּבְנָתֵיהּ תְּלָתִין וּתְלָת׃
16 וּבְנֵי גָד צִפְיוֹן וְחַגִּי שׁוּנִי וְאֶצְבֹּן עֵרִי וַאֲרוֹדִי וְאַרְאֵלִי׃
17 וּבְנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחָתְהוֹן וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל׃
18 אִלֵּין בְּנֵי זִלְפָּה דִּיהַב לָבָן לְלֵאָה בְּרַתֵּיהּ וְיָלִידַת יָת אִלֵּין לְיַעֲקֹב שֵׁית עֲשְׂרֵה נַפְשָׁתָא׃
19 בְּנֵי רָחֵל אִיתַּת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃
20 וְאִתְיְלִיד לְיוֹסֵף בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּילִידַת לֵיהּ אָסְנַת בַּת פּוֹטִפְרַע רַבָּא דְאוֹן יָת מְנַשֶּׁה וְיָת אֶפְרָיִם׃
21 וּבְנֵי בִנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וְאַשְׁבֵּל גֵּרָא וְנַעֲמָן אֵחִי וְרֹאשׁ מֻפִּים וְחֻפִּים וְאָרֵד׃
22 אִלֵּין בְּנֵי רָחֵל דִּילִידוּ לְיַעֲקֹב כָּל נַפְשָׁתָא אַרְבְּעָה עָשָׂר׃
23 וּבְנֵי דָן חוּשִׁים׃
24 וּבְנֵי נַפְתָּלִי יַחְצְאֵל וְגוּנִי וְיֵצֶר וְשַׁלֻּם׃
25 אִלֵּין בְּנֵי בִלְהָה דִּיהַב לָבָן לְרָחֵל בְּרַתֵּיהּ וְיָלִידַת יָת אִלֵּין לְיַעֲקֹב כָּל נַפְשָׁתָא שְׁבְעָה׃
26 כָּל נַפְשָׁתָא דְאָתַת לְיַעֲקֹב לְמִצְרַיִם נַפְקֵי יַרְכֵיהּ בַּר מִנְּשֵׁי בְנֵי יַעֲקֹב כָּל
27 נַפְשָׁתָא שִׁתִּין וְשֵׁת׃ וּבְנֵי יוֹסֵף דְּאִתְיְלִידוּ לֵיהּ בְּמִצְרַיִם נַפְשָׁתָא תַּרְתֵּין כָּל נַפְשָׁתָא דְבֵית יַעֲקֹב דְּאָתַת לְמִצְרַיִם שִׁבְעִין׃
28 וְיָת יְהוּדָה שְׁלַח קֳדָמוֹהִי לְוָת יוֹסֵף לְפָנָיו לְתַקָּנָא קֳדָמוֹהִי לְגֹשֶׁן וַאֲתוֹ לְאַרְעָא דְגֹשֶׁן׃
29 וְתַקֵּיס יוֹסֵף יָת רְתִיכְתֵּיהּ וּסְלִיק לְקֳדָמוּת יִשְׂרָאֵל אֲבוּהִי לְגֹשֶׁן וְאִתְחֲזִי לֵיהּ וּנְפַל עַל צַוְּארָיְהִי וּבְכָא עַל צַוְּארָיְהִי עוֹד׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Filij autem Ruben, Enoch, & Phallu, & Efron, & Charmi. * Et filij Symeon, Samuel, & Iamin, & Ahod, & Iachin, & Sacher, & Saul filius Chananitidis. * Filij autem Leui, Gerson, & Caath, & Merari. * Filij autem Iuda, Her, & Onan, & Sela, & Phares & Zara. mortuique sunt Her & Onan in terra Chanaan. Filij autem Phares fuerunt Esron & Amul. * Et filij Isachar, Thola, & Phua, & Iob, & Semeron. * Isti sunt filij Liæ, quos peperit de Iacob in Mesopotamia Syriæ, & Dina filia sua. omnes animæ filiorum & filiarum eius, triginta & tres. * Filij autem Gad, Sephion, & Aggi, Sunt quoque & Esebon, Heri, & Arodi, & Areli. * Filij autem Asser, Iemna, & Iesua, & Iesui, & Beria, Sara quoque soror eorum. Filij quoque Beria, Heber & Melchiel. * Hi sunt filij Zelphæ, quam dedit Laban Liæ filiæ suæ: & peperit de Iacob istas sedecim animas. * Filij Rachel uxoris Iacob, Ioseph & Beniamin. * De Ioseph quoque nati sunt in terra Ægypti Manasses & Ephraim, quos peperit ei Aseneth filia Putipharis principis On. * Filij autem Beniamin, Bale, & Bechor, & Asbel, & Gera, & Naaman, & Achi, & Ros, Mupim quoque & Hupim, & Arde. * Hi sunt filij Rachel, qui nati sunt Iacob: omnes animæ quatuordecim. * Et filij Dan, Husim. * Filij autem Neptali, Iasiel, & Gumi, & Gesser, & Silem. * Isti sunt filij Balæ, quam dedit Laban Rachel filiæ suæ, & hos peperit ex Iacob, omnes animæ septem. * Cunctæque animæ quæ ingressæ sunt cum Iacob in Ægyptum, egredientes à femore suo, præter vxores filiorum Iacob, omnes animæ sexaginta & sex. * Et filij Ioseph qui nati sunt ei in Ægypto, animæ duæ. omnes animæ domus Iacob quæ ingressæ sunt in Ægyptum, fuerunt septuaginta. * Et misit ante se Iudam in Ægyptum ad Ioseph in Gessen, vt præparet ante eos, & venit in terram Gessen. * Et iunxit Ioseph currum suum, & ascendit in occursum Israel patris sui in Gessen. & cum vidisset eum, ruit super collum eius, & insuper fleuit super collum eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 * וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אֲמוּתָה הַפָּעַם אַחֲרֵי
31 רְאוֹתִי אֶת־פָּנֶיךָ כִּי עוֹדְךָ חָי׃ * וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־
אֶחָיו וְאֶל־בֵּית אָבִיו אֶעֱלֶה וְאַגִּידָה לְפַרְעֹה
וְאֹמְרָה אֵלָיו אַחַי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן
32 בָּאוּ אֵלָי׃ * וְהָאֲנָשִׁים רֹעֵי צֹאן כִּי־אַנְשֵׁי מִקְנֶה
33 הָיוּ וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל־אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ׃ * וְהָיָה
34 כִּי־יִקְרָא לָכֶם פַּרְעֹה וְאָמַר מַה־מַּעֲשֵׂיכֶם׃ * וַאֲמַרְתֶּם
אַנְשֵׁי מִקְנֶה הָיוּ עֲבָדֶיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־עַתָּה גַּם־אֲנַחְנוּ
גַּם־אֲבֹתֵינוּ בְּעֲבוּר תֵּשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם
כָּל־רֹעֵה צֹאן׃ מז

* וַיָּבֹא יוֹסֵף
2 וַיַּגֶּד לְפַרְעֹה וַיֹּאמֶר אָבִי וְאַחַי וְצֹאנָם וּבְקָרָם וְכָל־
אֲשֶׁר לָהֶם בָּאוּ מֵאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנָּם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃
3 * וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּגֵם לִפְנֵי
4 פַּרְעֹה׃ * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־אֶחָיו מַה־מַּעֲשֵׂיכֶם
וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה רֹעֵה צֹאן עֲבָדֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־
אֲבוֹתֵינוּ׃ * וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה לָגוּר בָּאָרֶץ בָּאנוּ
כִּי־אֵין מִרְעֶה לַצֹּאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ כִּי־כָבֵד הָרָעָב
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה יֵשְׁבוּ־נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃
5 * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ וְאַחֶיךָ בָּאוּ
6 אֵלֶיךָ׃ * אֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָנֶיךָ הוּא בְּמֵיטַב הָאָרֶץ
הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אַחֶיךָ יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן
וְאִם־יָדַעְתָּ וְיֶשׁ־בָּם אַנְשֵׁי־חַיִל וְשַׂמְתָּם שָׂרֵי מִקְנֶה
7 עַל־אֲשֶׁר־לִי׃ * וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־יַעֲקֹב אָבִיו וַיַּעֲמִדֵהוּ
8 לִפְנֵי פַּרְעֹה וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת־פַּרְעֹה׃ * וַיֹּאמֶר
9 פַּרְעֹה אֶל־יַעֲקֹב כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ׃ * וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
אֶל־פַּרְעֹה יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה מְעַט
וְרָעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי וְלֹא הִשִּׂיגוּ אֶת־יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי
10 אֲבֹתַי בִּימֵי מְגוּרֵיהֶם׃ * וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה וַיֵּצֵא
מִלִּפְנֵי פַּרְעֹה׃

GENESIS. Translat.B.Hierony. Ioseph.

30 * Dixitque pater ad Ioseph: Iam lætus mo-
riar, quia vidi faciem tuam; & superstite te re-
31 linquo. * Et ille locutus est ad fratres suos, &
ad omnem domum patris sui: Ascendã & nun-
ciabo Pharaoni, dicamque ei: Fratres mei, &
domus patris mei, qui erãt in terra Chanaan,
32 venerunt ad me: * Et sunt viri pastores ouiũ;
curamq; habent alendorum gregũ. Pecora sua
& armenta, & omnia quæ habere potuerunt,
33 adduxerunt secum. * Cumq; vocauerit vos, &
34 dixerit, Quod est opus vestrum? * Respon-
debitis, Viri pastores sumus serui tui, ab infantia
nostra vsque in præsens, & nos & patres no-
stri. Hæc autem dicetis, vt habitare possitis in
terra Gessen: quia detestantur Ægyptij omnes
pastores ouium.

CAP. XLVII.

1 INgressus ergo Ioseph, nunciauit Pharaoni,
dicens: Pater meus & fratres, oues eorum &
armenta, & cuncta quæ possident, venerunt
2 de terra Chanaan · & ecce consistunt in terra
Gessen. * Extremos quoque fratrum suorum
3 quinque viros constituit coram rege. * Quos
ille interrogauit: Quid habetis operis? Respo-
derunt: Pastores ouium sumus serui tui, &
4 nos & patres nostri. * Ad peregrinandum in
terrã tuã venimus: quoniã non est herba gre-
gibus seruorum tuorum, ingrauescente fame
in terra Chanaan. Petimusque vt esse nos tu-
5 beas seruos tuos in terra Gessen. * Dixit ita-
que rex ad Ioseph: Pater tuus & fratres tui ve-
6 nerunt ad te. * Terra Ægypti in conspectu
tuo est: in optimo loco fac eos habitare; & tra
de eis terram Gessen. Quod si nosti in eis esse
B viros industrios, constitue illos magistros pe-
7 corum meorum. * Post hæc introduxit Io-
seph patrem suum ad regem, & statuit eum
8 coram eo. Qui benedicens illi: * Et interro-
gatus ab eo, Quot sunt dies annorum vi-
9 tæ tuæ? * Respondit: Dies peregrinationis
vitæ meæ, centum triginta annorum sunt,
parui & mali: & non peruenerunt vsque ad
dies patrũ meorum, quibus peregrinati sunt.
10 * Et benedicto rege, egressus est foras.

* Et ait Israel ad Ioseph: Moriar ex nunc, quia
30 vidi faciem tuam. adhuc enim tu viuis.
* Dixit autem Ioseph ad fratres suos: Ascen-
31 dens nunciabo Pharaoni, & dicam illi: Fratres mei
& domus patris mei, qui erant in terra Chanaan,
venerunt ad me. * At viri sunt pastores.
32 viri enim pecoris nutritores sunt. & pecora, &
boues, & omnem substantiam suam adduxerunt.
* Si ergo vocauerit vos Pharao, & dixerit:
33 Quod opus vestrum est? * Dicetis: Viri
34 pecorum nutritores sumus serui tui ab infantia vs-
que nunc, & nos & patres nostri: vt habitetis in
terra Gesem Arabiæ. abominatio enim Aegyptiis
omnis pastor ouium.

CAP. XLVII.

1 VEniens autem Ioseph, nunciauit Pharaoni, di-
cens: Pater meus & fratres mei, & pecora &
boues eorum, & omnia sua, venerunt de terra Cha-
naan, & ecce sunt in terra Gesem.
2 * Ab autem fratribus suis accepit quinque vi-
ros, & statuit eos coram Pharaone.
3 * Et dixit Pharao fratribus Ioseph, Quod opus
vestrum? illi autem dixerunt Pharaoni: Pastores
ouium serui tui, & nos & patres nostri.
4 * Dixerunt autem Pharaoni: Ad habitandum
in terra venimus. non enim sunt pascua pecoribus
seruorum tuorum. inualuit enim fames in terra Cha
naan, nunc ergo habitabimus serui tui in terra Ge-
5 sem. * Et ait Pharao ad Ioseph, dicens: Pater
tuus & fratres tui venerunt ad te:
6 * Ecce terra Aegypti coram te est: in optimate-
ra fac habitare patrem tuum & fratres tuos. habi-
tent in terra Gesem. si autem scis, quòd sunt in eis
viri potentes, constitue eos principes meorum peco-
7 rum. * Introduxit autem Ioseph Iacob patrem
suum, & statuit eum coram Pharaone. & benedi-
xit Iacob Pharaoni.
8 * Dixit autem Pharao Iacob: Quot anni die-
rum vitæ tuæ? * Et ait Iacob Pharaoni: Dies
9 annorum vitæ meæ, quos peregrinor, centum trigin-
ta anni, pauci & mali fuerunt dies annorum vitæ
meæ. non peruenerunt ad dies annorum vitæ patrũ
meorum, quos dies peregrinati sunt. * Et bene-
10 dixit Iacob Pharaonem, egressus est ab eo.

30 * καὶ εἶπεν Ισραὴλ πρὸς Ιωσὴφ, ἀποθανοῦμαι ἀπὸ τοῦ
νῦν, ἐπεὶ ἑώρακα τὸ πρόσωπόν σου· ἔτι γὰρ σὺ ζῇς.
31 * εἶπε δὲ Ιωσὴφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἀναβὰς ἀπαγ-
γελῶ τῷ Φαραὼ καὶ ἐρῶ αὐτῷ, ἀδελφοί μου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ
πατρός μου, οἱ ἦσαν ἐν γῇ Χαναὰν ἥκασι πρός με.
32 * καὶ ἄνδρες εἰσὶ ποιμένες· ἄνδρες γὰρ κτηνοτρόφοι εἰσί·
καὶ τὰ κτήνη, καὶ τοὺς βοῦς, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἀ-
33 γηόχασιν. * ἐὰν οὖν καλέσῃ ὑμᾶς Φαραὼ, καὶ εἴπῃ,
34 τί ἔργον ὑμῖν ἐστίν; * ἐρεῖτε, ἄνδρες κτηνοτρόφοι ἐσμὲν
καὶ παῖδες σοῦ ὑπὸ παῖδας ἕως τοῦ νῦν, καὶ ἡμεῖς, καὶ καὶ πατέρες
ἡμῶν· ἵνα κατοικήσητε ἐν γῇ Γεσὲμ ἀραβίας. βδέλυγμα
γὰρ Αἰγυπτίοις πᾶς ποιμὴν προβάτων.

μζ.

1 * Ελθὼν δὲ Ιωσὴφ ἀπήγγειλε τῷ Φαραὼ, λέγων, ὁ πατήρ
μου, καὶ καὶ ἀδελφοί μου, καὶ τὰ κτήνη, καὶ καὶ βόες αὐτῶν,
καὶ πάντα τὰ αὐτῶν ἥκασιν ἐκ γῆς Χαναάν, καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἐν
2 γῇ Γεσέμ. * ἀπὸ δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ παρέλαβε
πέντε ἄνδρας, καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ἐναντίον Φαραώ.
3 * καὶ εἶπε Φαραὼ τοῖς ἀδελφοῖς Ιωσὴφ, τί τὰ ἔργα ὑμῶν;
καὶ ὃ εἶπαν τῷ Φαραὼ, ποιμένες προβάτων καὶ παῖδές σου, καὶ
ἡμεῖς, καὶ καὶ πατέρες ἡμῶν.
4 * εἶπαν δὲ Φαραὼ, παροικεῖν ἐν τῇ γῇ ἥκομεν. οὐ γάρ ἐστι
νομὴ τοῖς κτήνεσι τῶν παίδων σου. ἐνίσχυσε γὰρ ὁ λιμὸς ἐν γῇ Χα
ναάν. νῦν οὖν κατοικήσομεν καὶ παῖδές σου ἐν γῇ Γεσέμ.
5 * καὶ εἶπε Φαραὼ πρὸς Ιωσὴφ, λέγων, ὁ πατήρ σου καὶ καὶ
ἀδελφοί σου ἥκασι πρός σε·
6 * ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐνώπιόν σου ἐστὶν, ἐν τῇ βελτίστῃ
γῇ κατοίκησον τὸν πατέρα σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου. κα-
τοικήτωσαν ἐν γῇ Γεσέμ. εἰ δ' ἐπίστῃ, ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες
δυνατοί, κατάστησον αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν ἐμῶν κτηνῶν.
7 * εἰσήγαγε δὲ Ιωσὴφ Ιακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἔ-
στησεν αὐτὸν ἐνώπιον Φαραώ. καὶ εὐλόγησεν Ιακὼβ τὸν
8 Φαραώ. * εἶπε δὲ Φαραὼ τῷ Ιακὼβ, πόσα ἔτη ἡμε-
9 ρῶν τῆς ζωῆς σου; * καὶ εἶπεν Ιακὼβ τῷ Φαραὼ, αἱ ἡμέ-
ραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου, ἃς παροικῶ, ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἔ-
τη. μικραὶ καὶ πονηραὶ γεγόνασιν αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς
ζωῆς μου. οὐκ ἀφίκοντο εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς τῶν
10 πατέρων μου, ἃς ἡμέραις παρῴκησαν. * καὶ εὐλογήσας
Ιακὼβ τὸν Φαραὼ, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Israel ad Ioseph: Quanuis nunc morerer, iam consolatus essem, postquam vidi faciem tuam, quoniam adhuc tu viuis. 11 Et dixit Ioseph fratribus suis, & domui patris sui: Ascendam & nunciabo Pharaoni, dicamque ei: Fratres mei, & domus patris mei, quæ erat in terra Chanaã, venerunt ad me: 12 Et sunt viri pastores ouium, quia possessores gregum fuerunt. Oues quoque suas, & boues, & omnia sua adduxerunt. 13 Cumque vocauerit vos Pharao, & dixerit, Quod est opus vestrum? 14 Dicetis. Viri possessores gregum fuerunt serui tui ab adolescentia nostra vsque nunc, tam nos quàm patres nostri, vt habitetis in terra Gesen. quoniam abominantur Ægyptij omnes pastores ouium.

CAP. XLVII.

Et venit Ioseph, & nunciauit Pharaoni; & ait: Pater meus, & fratres mei, & oues eorum, & omnia quæ habent, venerunt de terra Chanaan; & ecce stant in terra Gesen. 2 Extremos quoque fratrum suorum tulit quinque viros, & constituit eos coram Pharaone. 3 Dixitque Pharao fratribus eius, Quod est opus vestrum? & dixerunt Pharaoni: Pastores ouium sumus serui tui, tam nos quàm patres nostri. 4 Dixerunt quoque Pharaoni: Ad habitandum in terra venimus; quoniam non est pastus ouibus seruorum tuorum, quia valida fames est in terra Chanaan: & nunc 5 & ægrotat vt habitent serui tui in terra Gesen. 6 Et ait Pharao ad Ioseph, dicens: Pater tuus & fratres tui venerunt ad te. 7 Terra Ægypti coram te est: in meliori loco terræ colloca patrem tuum, & fratres tuos, & habitent in terra Gesen. & si cognoscis esse inter eos viros fortes, constitue eos principes pecorum meorum. 8 Et adduxit Ioseph Iacob patrem suum, & statuit eum coram Pharaone. & benedixit Iacob Pharaoni. 9 Dixitque Pharao ad Iacob: Quot sunt anni vitæ tuæ? 10 Et dixit Iacob ad Pharaonem: Anni vitæ peregrinationis meę, & ægrotæ & triginta anni sunt, pauci & mali: & non attigerunt vsque ad dies vitæ patrum meorum in diebus peregrinationis suæ. 11 Benedixitque Iacob Pharaoni, & egressus est à facie Pharaonis.

29 וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף אִלּוֹ אֲנָא מֵאִית זְמָנָא הָדֵא מִתְנַחֵם אֲנָא בָּתַר דַּחֲזֵיתִינָךְ לְאַפָּךְ אֲרֵי עַד כְּעַן אַתְּ קַיָּים׃
30 לְמֵיתַ אֲבוּהִי עִם אֲבָהָתֵיהּ וְסַלֵּיק יָתֵיהּ וְקָבַר יָתֵיהּ בִּכְפַר קִבְרַיָּא דְּזָבִין לֵיהּ אַבְרָהָם יָתֵיהּ וְיָת חַקְלָא לְאַחְסָנַת קְבוּרָא מִן בְּנֵי חֵת קֳדָם מַמְרֵא׃
31 וַאֲמַר יוֹסֵף לְאַחוֹהִי וְלִבְנֵי בֵיתָא דַּאֲבוּהִי אֶסַּק כְּעַן וְאוֹדֵי לְפַרְעֹה וְאֵימַר לֵיהּ אַחַי וּבֵיתָא דַּאֲבָא דִּי בְאַרְעָא דְּכְנָעַן אֲתוֹ לְוָתִי׃
32 וּגְבָרַיָּא רָעֵי עָנָא אֲרֵי גֻּבְרֵי נַיְחֵי הֲווֹ וּמָרֵי גַּיְתֵי הֲווֹ עָבְדַיִךְ וְגֵיתֵיהוֹן וְתוֹרֵיהוֹן וְכֹל דִּילְהוֹן אֵיתֵיאוּ׃
33 וְיְהֵי כַּד יִקְרֵי לְכוֹן פַּרְעֹה וֵימַר מָה עוֹבְדֵיכוֹן׃
34 וְתֵימְרוּן גֻּבְרֵי מָרֵי גַּיְתֵי הֲווֹ עָבְדַיִךְ מִטְּלֵיעוּתָנָא וְעַד כְּעַן אַף אֲנַחְנָא אַף אֲבָהָתָנָא כְּדִיל דְּתִיתְבוּן בְּאַרְעָא דְּגֹשֶׁן אֲרֵי מְרַחֲקִין כָּל רָעֵי עָנָא׃

מז

1 וַאֲתָא יוֹסֵף וְחַוִי לְפַרְעֹה וַאֲמַר אֲבָא וְאַחַי וְעָנְהוֹן וְתוֹרֵיהוֹן וְכָל דִּילְהוֹן אֵיתוֹ
מֵאַרְעָא דִכְנָעַן וְאִינוּן הָכָא בְּאַרְעָא דְגֹשֶׁן׃
2 וּמִקְצָת אַחוֹהִי דְּבַר חֲמֵשָׁה גֻּבְרִין וְאַקְמִינוּן קֳדָם פַּרְעֹה׃
3 וַאֲמַר פַּרְעֹה לְאַחוֹהִי מָה עוֹבְדֵיכוֹן וַאֲמָרוּ לְפַרְעֹה רָעֵי עָנָא עַבְדָךְ אַף אֲנַחְנָא אַף אֲבָהָתָנָא׃
4 וַאֲמָרוּ לְפַרְעֹה לְאִתְקָרָבָא בְּאַרְעָא אֲתֵינָא אֲרֵי לֵית רַעְיָא לְעָנָא דִּי
עַבְדָךְ אֲרֵי תַקִּיף כַּפְנָא בְּאַרְעָא דִכְנָעַן וּכְעַן יְתִבוּן כְּעַן עַבְדָךְ בְּאַרְעָא דְגֹשֶׁן׃
5 וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיוֹסֵף לְמֵימַר אֲבוּךְ וְאַחָיךְ אֲתוֹ לְוָתָךְ׃
6 אַרְעָא מִצְרַיִם קֳדָמָךְ הִיא בְּדֶשֶׁפֶר בְּאַרְעָא אוֹתֵיב יָת אֲבוּךְ וְיָת אֲחָיךְ יְתִבוּן בְּאַרְעָא דְּגֹשֶׁן וְאִם תְּדַע וְאִיתַי בְּהוֹן גֻּבְרִין רְחִילָא וְתַסְגִּינוּן רַבְרְבֵי
עַל מַשְׁיָנַי׃
7 וְאֵיתֵי יוֹסֵף יָת יַעֲקֹב אֲבוּהִי וְאַקְמֵיהּ קֳדָם פַּרְעֹה וּבָרִיךְ יָת פַּרְעֹה׃
8 וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיַעֲקֹב כַּמָּה יוֹמֵי שְׁנֵי חוֹבַת חַיָּךְ׃
9 וַאֲמַר יַעֲקֹב לְפַרְעֹה יוֹמֵי שְׁנֵי תְּרֵין מְאָה וְתַלָּתִין שְׁנִין זְעִירִין וּבִישִׁין הֲווֹ יוֹמֵי שְׁנֵי חַיַּי וְלָא אַדְבִּיקוּ יָת יוֹמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבָהָתִי בְּיוֹמֵי
מְהֵימְנוּתְהוֹן׃
10 וּבָרִיךְ יַעֲקֹב יָת פַּרְעֹה וּנְפַק מִן קֳדָם פַּרְעֹה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 וַיּוֹשֶׁב יוֹסֵף אֶת־אָבִיו וְאֶת־אֶחָיו וַיִּתֶּן לָהֶם
אֲחֻזָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּמֵיטַב הָאָרֶץ בְּאֶרֶץ רַעְמְסֵס
12 כַּאֲשֶׁר צִוָּה פַּרְע�roh׃ וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת־אָבִיו
וְאֶת־אֶחָיו וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו לֶחֶם לְפִי הַטָּף׃
13 וְלֶחֶם אֵין בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי־כָבֵד הָרָעָב מְאֹד וַתֵּלַהּ
אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶרֶץ כְּנַעַן מִפְּנֵי הָרָעָב׃ 14 וַיְלַקֵּט
יוֹסֵף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ
כְּנַעַן בַּשֶּׁבֶר אֲשֶׁר־הֵם שֹׁבְרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־
15 הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְע�roh׃ וַיִּתֹּם הַכֶּסֶף מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּמֵאֶרֶץ כְּנַעַן וַיָּבֹאוּ כָל־מִצְרַיִם אֶל־יוֹסֵף
לֵאמֹר הָבָה־לָנוּ לֶחֶם וְלָמָּה נָמוּת נֶגְדֶּךָ כִּי אָפֵס
16 כָּסֶף׃ 16 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הָבוּ מִקְנֵיכֶם וְאֶתְּנָה לָכֶם
בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אָפֵס כָּסֶף׃ 17 וַיָּבִיאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם
אֶל־יוֹסֵף וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם בַּסּוּסִים וּבְמִקְנֵה
הַצֹּאן וּבְמִקְנֵה הַבָּקָר וּבַחֲמֹרִים וַיְנַהֲלֵם בַּלֶּחֶם
18 בְּכָל־מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא׃ 18 וַתִּתֹּם הַשָּׁנָה
הַהִוא וַיָּבֹאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא
נְכַחֵד מֵאֲדֹנִי כִּי אִם־תַּם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה
אֶל־אֲדֹנִי לֹא נִשְׁאַר לִפְנֵי אֲדֹנִי בִּלְתִּי אִם־גְּוִיָּתֵנוּ
19 וְאַדְמָתֵנוּ׃ 19 לָמָּה נָמוּת לְעֵינֶיךָ גַּם־אֲנַחְנוּ
גַּם־אַדְמָתֵנוּ קְנֵה־אֹתָנוּ וְאֶת־אַדְמָתֵנוּ בְּלָחֶם
וְנִהְיֶה־אֲנַחְנוּ וְאַדְמָתֵנוּ עֲבָדִים לְפַרְע�roh וְתֶן־זֶרַע
וְנִחְיֶה־וְלֹא נָמוּת וְהָאֲדָמָה לֹא תֵשָׁם׃
20 וַיִּקֶן יוֹסֵף אֶת־כָּל־אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְע�roh כִּי־
מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעָב וַתְּהִי
21 הָאָרֶץ לְפַרְע�roh׃ 21 וְאֶת־הָעָם הֶעֱבִיר אֹתוֹ לֶעָרִים
מִקְצֵה גְבוּל־מִצְרַיִם וְעַד־קְצֵהוּ׃ 22 רַק אַדְמַת
הַכֹּהֲנִים לֹא קָנָה כִּי חֹק לַכֹּהֲנִים מֵאֵת פַּרְע�roh
וְאָכְלוּ אֶת־חֻקָּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְע�roh עַל־כֵּן לֹא מָכְרוּ
אֶת־אַדְמָתָם׃

11 * Ioseph verò patri & fratribus suis dedit
C possessionem in Ægypto in optimo terræ lo-
co Rameſſes, vt præceperat Pharao.
12 * Et alebat eos omnemque domum patris
ſui, præbens cibaria ſingulis.
13 * In toto enim orbe panis deerat: & oppreſ-
ſerat fames terram maximè Ægypti & Cha-
naan.
14 * E quibus omnem pecuniam congrega-
D uit pro venditione frumenti, & intulit eam in
ærarium Regis.
15 * Cumque defeciſſet emptoribus precium,
venit cuncta Ægyptus ad Ioſeph, dicens: Da
nobis panes. quare morimur coram te defi-
ciente pecunia?
16 * Quibus ille reſpondit: Adducite pecora
veſtra, & dabo vobis pro eis cibos, ſi precium
non habetis.
17 * Quæ cùm adduxiſſent, dedit eis alimen-
ta pro equis, & ouibus, & bobus, & aſinis: ſuſ-
tentauitque eos illo anno pro commutatio-
ne pecorum.
18 * Venerunt quoque anno ſecundo, & di-
xerunt ei: Non celamus domino noſtro, quòd
deficiente pecunia, pecora ſimul defecerunt:
nec clam te eſt, quòd abſq; corporibus & ter-
ra nihil habeamus.
19 * Cur ergo morimur te vidente? & nos &
E terra noſtra tui erimus. eme nos in ſeruitutem
regiam, & præbe ſemina, ne pereunte cultore,
redigatur terra in ſolitudinem.
20 * Emit igitur Ioſeph omnem terram Ægy-
pti, vendentibus ſingulis poſſeſsiones ſuas,
præ magnitudine famis: ſubiecitque eam Pha
raoni:
21 * Et cunctos populos eius à nouiſſimis
terminis Ægypti, vſque ad extremos fines e-
ius:
22 * Præter terram Sacerdotum quæ à re-
ge tradita fuerat eis quibus & ſtatuta ciba-
ria ex horreis publicis præbebantur: & id-
circò non ſunt compulſi vendere poſſeſsiones
ſuas.

11 * καὶ κατῴκησεν Ἰωσὴφ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἀδελ-
φοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κατάσχεσιν ἐν γῇ Αἰγύπτου, ἐν
τῇ βελτίστῃ γῇ ἐν τῇ γῇ Ραμεσσῆ, καθὰ συνέταξε Φαραώ.
12 * καὶ ἐσιτομέτρει Ἰωσὴφ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, σῖτον κατὰ σῶμα.
13 * σῖτος δὲ οὐκ ἦν ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ λιμὸς σφό-
δρα. ἐξέλιπε δὴ ἡ γῆ Αἰγύπτου, καὶ ἡ γῆ χαναὰν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ.
14 * συνήγαγε δὲ Ἰωσὴφ πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν γῇ Αἰ-
γύπτου, καὶ ἐν γῇ χαναὰν ἀπὸ τοῦ σίτου, οὗ ἠγόραζον, καὶ ἐ-
σιτομέτρει αὐτοῖς. καὶ εἰσήνεγκεν Ἰωσὴφ πᾶν τὸ ἀργύριον εἰς τὸν
15 οἶκον Φαραώ. * καὶ ἐξέλιπε πᾶν τὸ ἀργύριον ἐκ τῆς αἰ-
γύπτου, καὶ ἐκ γῆς χαναάν. ἦλθον δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς
Ἰωσὴφ, λέγοντες, δὸς ἡμῖν ἄρτους, καὶ ἵνατί ἀποθνήσκομεν ἐναν-
τίον σου; ἐκλέλοιπε γὰρ τὸ ἀργύριον ἡμῶν.
16 * εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσὴφ, φέρετε τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ δώσω
ὑμῖν ἄρτους ἀντὶ τῶν κτηνῶν ὑμῶν, εἰ ἐκλέλοιπε τὸ ἀργύριον.
17 * ἤγαγον δὲ τὰ κτήνη αὐτῶν πρὸς Ἰωσὴφ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς
Ἰωσὴφ ἄρτους, ἀντὶ τῶν ἵππων, καὶ ἀντὶ τῶν προβάτων, καὶ ἀν-
τὶ τῶν βοῶν, καὶ ἀντὶ τῶν ὄνων. καὶ ἐξέθρεψεν αὐτοὺς ἐν ἄρ-
τοις ἀντὶ πάντων τῶν κτηνῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.
18 * ἐξῆλθε δὲ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἔτει
τῷ δευτέρῳ, καὶ εἶπόν αὐτῷ, μὴ ποτε ἐκτριβῶμεν ἀπὸ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν. εἰ γὰρ ἐκλέλοιπε τὸ ἀργύριον, καὶ τὰ ὑπάρχοντα,
τὰ κτήνη. πρόσεσε τὸν κύριον ἡμῶν, καὶ οὐκ ὑστερήσει ἡμῖν
ἐναντίον τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἀλλ' ἢ τὰ ἴδια σώματα καὶ ἡ γῆ ἡμῶν.
19 * ἵνα οὖν μὴ ἀποθάνωμεν ἐνώπιον σου, καὶ ἡ γῆ ἐρημωθῇ,
κτῆσαι ἡμᾶς καὶ τὴν γῆν ἡμῶν ἀντὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα κ'
ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ ἡμῶν παῖδες τῷ Φαραώ. δὸς σπέρμα, ἵνα σπεί-
ρωμεν, καὶ ζῶμεν, καὶ μὴ ἀποθάνωμεν, καὶ ἡ γῆ οὐκ ἐρημωθή-
20 σεται. * καὶ ἐκτήσατο Ἰωσὴφ πᾶσαν τὴν γῆν τῶν αἰ-
γυπτίων τῷ Φαραώ. ἀπέδοντο γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι τὴν γῆν αὐ-
τῶν τῷ Φαραώ. ἐπεκράτησεν αὐτῶν ὁ λιμός, καὶ ἐγένετο ἡ γῆ
τῷ Φαραώ.
21 * καὶ τὸν λαὸν κατεδουλώσατο ἐαυτῷ εἰς παῖδας, ἀπ' ἄκρων
ὁρίων Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῶν ἄκρων
22 * χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον. οὐκ ἐκτήσατο ταύ-
τὴν Ἰωσὴφ, ἐν δόσει γὰρ ἔδωκε δόματα τοῖς ἱερεῦσι Φαραώ. &
ἦσθιον τὴν δόσιν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς Φαραώ· διὰ τοῦτο οὐκ ἀ-
πέδοντο τὴν γῆν αὐτῶν.

תרגום אונקלוס

11 וְאוֹתִיב יוֹסֵף יָת אֲבוּהִי וְיָת אַחוֹהִי וְיָהַב לְהוֹן אֲחֻסְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם בְּרַשְׁפִּיר בְּאַרְעָא דְּרַעְמְסֵס כְּמָא דְפַקִּיד פַּרְעֹה׃
12 וְזָן יוֹסֵף יָת אֲבוּהִי וְיָת אַחוֹהִי וְיָת כָּל בֵּית אֲבוּהִי לַחְמָא לְפוּם טַפְלָא׃ 13 וְלַחְמָא לֵית בְּכָל אַרְעָא אֲרֵי תַקִּיף כְּפָנָא לַחְדָּא
וְאִשְׁתְּלִי מִן קֳדָם כְּפָנָא אַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְעַמָּא דְּאַרְעָא דְּכְנָעַן מִן קֳדָם כְּפָנָא׃ 14 וּלְקֵט יוֹסֵף יָת כָּל כַּסְפָּא דְּאִשְׁתְּכַח בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם
וּבְאַרְעָא דְּכְנָעַן בְּעִבּוּרָא דְּאִינוּן זָבְנִין וְאַיְתִי יוֹסֵף יָת כַּסְפָּא לְבֵית פַּרְעֹה׃ 15 וּשְׁלִים כַּסְפָּא מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וּמִן אַרְעָא דִּכְנָעַן וַאֲתוֹ
כָּל מִצְרָאֵי לְוָת יוֹסֵף לְמֵימַר הַב לָנָא לַחְמָא וּלְמָא נְמוּת לְקֳבֵלָךְ אֲרֵי שְׁלִים כַּסְפָּנָא׃ 16 וַאֲמַר יוֹסֵף הַבוּ גֵּיתֵיכוֹן וְאֶתֵּן לְכוֹן
בְּגֵיתֵיכוֹן אִם שְׁלִים כַּסְפָּא׃ 17 וְאַיְתִיאוּ יָת גֵּיתֵיהוֹן לְוָת יוֹסֵף וְיָהַב לְהוֹן יוֹסֵף לַחְמָא בְּסוּסְוָתָא וּבְנֵי עָנָא וּבְתוֹרֵי עָנָא וּבַחֲמָרַיָּא
וְזָנִין יָתְהוֹן בְּלַחְמָא בְּכָל גֵּיתֵיהוֹן לְשַׁתָּא הַהִיא׃ 18 וְשֵׁלִימַת שַׁתָּא הַהִיא וְאָתוֹ לְוָתֵיהּ בְּשַׁתָּא תִנְיָנְתָא וַאֲמָרוּ לֵיהּ לָא נְכַסֵּי מִן רְבוֹנִי
אֲרֵי שְׁלִים כַּסְפָּא וְקִנְיַן בְּעִירָא לְוָת רְבוֹנִי לָא אִשְׁתְּאַר קֳדָם רְבוֹנִי לָא אִם גְּוִיָּתָנָא וְאַרְעָנָא׃ 19 לְמָה נְמוּת קֳדָמָךְ אַף אֲנַחְנָא
אַף אַרְעָנָא קְנֵי יָתָנָא וְיָת אַרְעָנָא בְּלַחְמָא וְנֶהֱוֵי אֲנַחְנָא וְאַרְעָנָא עַבְדִין לְפַרְעֹה וְהַב כַּר זַרְעָא וְנִחְיֵי וְלָא נְמוּת וְאַרְעָא לָא תְבוּר׃ 20 וְקָנָא
יוֹסֵף יָת כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְפַרְעֹה אֲרֵי זַבִּינוּ מִצְרָאֵי גְּבַר חַקְלֵיהּ אֲרֵי תַקִּיף עֲלֵיהוֹן כְּפָנָא וַהֲוָת אַרְעָא לְפַרְעֹה׃
21 וְיָת עַמָּא אַעְבַּר יָתֵיהּ לְקִרְוָיָן מִסְכֵּנְיָן מִסִּיפֵי תְחוּם מִצְרַיִם וְעַד סוֹפֵיהּ׃ 22 לְחוּד אַרְעָא כָּהֲנַיָּא לָא זְבִין אֲרֵי חוּלְקָא לְכָהֲנַיָּא מִן קֳדָם פַּרְעֹה וְאָכְלִין
יָת חוּלְקָנְהוֹן דְּיָהֵב לְהוֹן פַּרְעֹה עַל כֵּן לָא זַבִּינוּ יָת אַרְעֲהוֹן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et collocauit Ioſeph patrem ſuum & fratres ſuos, & dedit eis poſſeſſionem in terra Ægypti in meliori loco terræ, in terra Rameſſes, ſicut præceperat Pharao. 12 Et alebat Ioſeph patrem ſuum, & fratres ſuos, & omnem domum patris ſui; præbens panem iuxta familiam vniuſcuiuſque. 13 Et alebat Ioſeph patrem ſuum, & fratres ſuos, & omnem domum patris ſui; præbens panem iuxta familiam vniuſcuiuſque. 13 Neque erat panis in vniuerſa terra; quoniam præualuerat fames nimis: & deficiebat populus terræ Ægypti; & populus terræ Chanaan propter famem. 14 Et congregauit Ioſeph argentum quod inuentum eſt in terra Ægypti, & in terra Chanaan pro frumento quod ipſi emebant, & intulit Ioſeph argentum in domum Pharaonis. 15 Conſumatumque eſt argentum de terra Ægypti & de terra Chanaan: & venerunt omnes Ægyptij ad Ioſeph, dicentes: Da nobis panem. cur moriemur coram te, cùm conſumatum ſit argentum? 16 Dixitque Ioſeph: Afferte pecora veſtra: & dabo vobis frumentum pro pecoribus veſtris, ſi argentum conſumatum eſt. 17 Adduxeruntque pecora ſua ad Ioſeph, & dedit eis Ioſeph panem pro equis, & pro pecoribus ouium, & pro bobus, & aſinis: & alebat eos pane ipſo anno pro vniuerſis pecoribus ſuis. 18 Et completus eſt annus ille, & venerunt ad eum in ſecundo anno, atque dixerunt ei: Non celamus quicquam domino noſtro, cùm defecit argentum; pecora quoque adduximus ad dominum noſtrum, & nihil remanet coram domino noſtro, niſi corpora noſtra & terra noſtra. 19 Quare moriemur coram te, tam nos quàm terra noſtra? eme nos & terram noſtram pro pane: & erimus nos & terra noſtra ſeruientes Pharaoni: & præbe ſemina, & viuemus, & non morimur, & terra non deſolabitur. 20 Emitque Ioſeph omnem terram Ægypti Pharaoni: quoniam vendiderunt vnuſquiſque Ægyptiorum agrum ſuum, quia præualebat ſuper eos fames: & fuit terra Pharaoni. 21 Populum autem tranſtulit de ciuitate in ciuitatem, à finibus termini Ægypti, vſque ad extremum eius. 22 Sed terram Sacerdotum non emit: quoniam portio dabatur Sacerdotibus à Pharaone, & comedebant portionem ſuam, quam dabat eis Pharao: propterea non vendiderunt terras ſuas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־הָעָם הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת־
אַדְמַתְכֶם לְפַרְעֹה הֵא לָכֶם זֶרַע וְזָרַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה:
24 * וְהָיָה בַּתְּבוּאֹת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית לְפַרְעֹה וְאַרְבַּע
הַיָּדֹת יִהְיֶה לָכֶם לְזֹרַע הַשָּׂדֶה וְלַאֲכִלְכֶם וְלַאֲשֶׁר
25 בְּבָתֵּיכֶם וְלֶאֱכֹל לְטַפְּכֶם: * וַיֹּאמְרוּ הֶחֱיִתָנוּ נִמְצָא־
חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי וְהָיֵינוּ עֲבָדִים לְפַרְעֹה: * וַיָּשֶׂם אֹתָהּ
26 יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אַדְמַת מִצְרַיִם לְפַרְעֹה
לַחֹמֶשׁ רַק אַדְמַת הַכֹּהֲנִים לְבַדָּם לֹא הָיְתָה לְפַרְעֹה:
27 * וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ
וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד:
28 * וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה
וַיְהִי יְמֵי־יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו שֶׁבַע שָׁנִים וְאַרְבָּעִים וּמְאַת
29 שָׁנָה: * וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־יִשְׂרָאֵל לָמוּת וַיִּקְרָא לִבְנוֹ
לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ שִׂים־
נָא יָדְךָ תַּחַת יְרֵכִי וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־נָא
30 תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרָיִם: * וְשָׁכַבְתִּי עִם־אֲבֹתַי וּנְשָׂאתַנִי
מִמִּצְרַיִם וְקָבַרְתָּנִי בְקִבְרָתָם וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה
31 כִדְבָרֶךָ: * וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל
עַל־רֹאשׁ הַמִּטָּה: מח
1 * וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר

23 * Dixit ergo Ioseph ad populos: En vt cernitis & vos, & terram vestram Pharao possidet.
24 accipite semina, & serite agros, * vt fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis:
25 quatuor reliquas permitto vobis in sementé, & in cibum familiis & liberis vestris. * Qui re-
sponderunt: Salus nostra in manu tua est. re-
spiciat nos tantùm dominus noster, & læti ser-
26 uiemus regi. * Ex eo tempore vsque in præsen-
té dié, in vniuersa terra Ægypti regibus quin-
ta pars soluitur: & factum est quasi in legem;
27 absque terra Sacerdotali, quę libera ab hac cō-
ditione fuit. * Habitauit ergo Israel in Ægy-
G pto, id est, in terra Gessen: & possedit eam; au-
28 ctusque est & multiplicatus nimis. * Et vixit in
ea decem & septem annis. Factique sunt omnes
dies vitæ illius, centum quadraginta septem
29 annorum. * Cumque appropinquare ce-
neret diem mortis eius, vocauit filium suum
Ioseph, & dixit ad eum: Si inueni gratiam in
conspectu tuo, pone manum tuam sub femo-
re meo; & facies mihi misericordiam & ver-
30 tatē, vt non sepelias me in Ægypto: * Sed dor-
miam cum patribus meis: & auferas me de ter-
ra hac, cōdalq; in sepulchro maiorū meorum.
Cui respondit Ioseph: Ego faciam quod iuſ-
31 sisti. * Et ille: Iura ergo, inquit, mihi. Quo tu
rante, adorauit Israel Dominum, cōuersus ad
lectuli caput. CAP. XLVIII.

1 A Hisitaque transactis, nunciatum est Ioseph
quòd ægrotaret pater suus. qui assumptis
duobus filiis Manasse & Ephraim, ire perrexit.
2 * Dictumque est seni, Ecce filius tuus Ioseph
venit ad te. Qui confortatus, sedit in lectulo.
3 * Et ingresso ad se Ioseph, ait: Deus omnipo
tens apparuit mihi in Luza, quæ est in terra
4 Chanaan: benedixitq; mihi: * Et ait: Ego te au
gebo & multiplicabo, & faciam te in turbas
populorum. daboque tibi terram hanc, & se-
mini tuo post te in possessionem sempiternā.
5 * Duo ergo filij tui, qui nati sunt tibi in
terra Ægypti, antequàm huc venirem ad te,
mei erunt, Ephraim & Manasses: sicut Ruben
B & Symeon reputabuntur mihi.

* Dixit autem Ioseph Ægyptiis: Ecceemi vos, & terram vestram hodie Pharaoni. accipite vobis semina, & seminate terram. * Et erunt germina eius, & dabitis quintam partem Pharaoni. at quatuor partes erunt vobis ipsis in semen terræ, & in cibum vobis, & omnibus qui in domibus vestris. * Et dixerunt: Saluasti nos: inuenimus gratiam coram domino nostro; & erimus serui Pharaoni. * Et posuit eis Ioseph in præceptum vsque in diem hanc super terram Aegypti, Pharaoni dare quintam partem: absque terra Sacerdotum solum, quæ non fuit Pharaoni.
* Habitauit autem Israel in terra Aegypti in terra Gesem: & habuerunt hæreditates in ea: & auctis sunt & multiplicati sunt valdè.
* Vixit autem Iacob in terra Aegypti decem septem annis. & fuerunt dies Iacob annorum vitæ eius, centum quadraginta septem anni.
* Appropinquauerunt autem dies Israel vt moreretur: & vocauit filium suum Ioseph: & ait illi. Si inueni gratiam coram te, suppone manum tuam sub femore meo: & facies super me misericordiam & veritatem, vt non sepelias me in Aegypto.
* Sed dormiam cum patribus meis: & auferes me ex Aegypto, & sepelies me in sepultura eorum. Ille autem dixit: Ego faciam secundùm verbum tuum.
* Aut autem illi: Iura mihi. & iurauit ei. & adorauit Israel super summitatem virgæ eius.

CAP. XLVIII.

1 FActum est autem post verba hæc, & nunciatum
est Ioseph, quòd pater tuus turbatur. Et assumēs
duos filios suos secum, Manassem & Ephraim, ve-
2 nit ad Iacob. * Nunciatum est autem Iacob, di-
centes: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. & confor
tatus Israel, sedit super lectum. * Et ait Iacob Jo-
3 seph: Deus apparuit mihi in Luza in terra Chanaan;
& benedixit mihi: * Et dixit mihi: Ecce ego au-
4 gebo te, & multiplicabo te, & faciam te in congre-
gationes gentium: & dabo tibi terram hanc, & se-
mini tuo post te, in possessionem sempiternam.
5 * Nunc ergo duo filij tui, qui nati sunt tibi in
terra Aegypti, antequàm ego venirem ad te in Ae-
gyptum, mei sunt, Ephraim & Manasse: sicut Ru-
ben & Symeon erunt mihi.

23 * εἶπε δὲ ἰωσὴφ τοῖς αἰγυπτίοις, ἰδοὺ κέκτημαι ὑμᾶς, καὶ
τὴν γῆν ὑμῶν σήμερον τῷ φαραω. λάβετε ἑαυτοῖς σπέρμα-
24 τα, & σπείρατε τὴν γῆν. * καὶ ἔσται τὰ γενήματα αὐ-
τῆς, & δώσετε τὸ πέμπτον μέρος τῷ φαραώ· τὰ δὲ τέσσαρα
μέρη ἔσται ὑμῖν αὐτοῖς εἰς σπέρμα τῆ γῆ, καὶ εἰς βρῶσιν ὑμῖν,
25 καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. * εἶπαν, σέσωκας ἡμᾶς,
εὕρομεν χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου ἡμῶν, & ἐσόμεθα παῖδες
26 τῷ φαραώ. * & ἔθετο αὐτοῖς ἰωσὴφ εἰς πρόσταγμα, ἕως
τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπὶ τὴν γῆν αἰγύπτου τῷ φαραὼ ἀπο-
πεμπτοῦν, χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον, ἣ οὐκ ἦν τῷ φα-
27 ραώ. * κατῴκησε δὲ ἰσραὴλ ἐν γῇ αἰγύπτου ἐπὶ γῆς Γε-
σέμ. & ἐκληρονομήθησαν ἐπ' αὐτῆς & ηὐξήθησαν & ἐπλη-
28 θύνθησαν σφόδρα. * ἐπέζησε δὲ ἰακὼβ ἐν γῇ αἰγύπτου ἔτη
δεκαεπτὰ ἔτη. & ἐγένοντο αἱ ἡμέραι ἰακὼβ ἐνιαυτῶν τῆς ζωῆς
29 αὐτοῦ, ἑκατὸν τεσσαρακονταεπτὰ ἔτη. * ἤγγισαν δὲ αἱ ἡ-
μέραι ἰσραὴλ τοῦ ἀποθανεῖν, καὶ ἐκάλεσεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰω-
σὴφ, & εἶπεν αὐτῷ, εἰ ἔγνωκα χάριν ἐναντίον σου, τάσσες τὴν
χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, & ποιήσεις ἐπ' ἐμὲ ἐλεημοσύ-
νην καὶ ἀλήθειαν τοῦ μὴ θάψαι με ἐν αἰγύπτῳ.
30 * ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν πατέρων μου, καὶ ἀρεῖς με
ἐξ αἰγύπτου & θάψεις με ἐν τῷ τάφῳ αὐτῶ. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ
ποιήσω κατὰ τὸ ῥῆμά σου.
31 * εἶπε δὲ ὄμοσόν μοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ. καὶ προσε-
κύνησεν ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

μή.

1 * ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, & ἀπηγγέλη τῷ ἰωσὴφ,
ὅτι ὁ πατήρ σου ἐνοχλεῖται. & ἀναλαβὼν σὺν δύο υἱοῖς αὐτοῦ μεθ'
ἑαυτοῦ, τὸν μανασσῆ καὶ τὸν ἐφραὶμ, ἦλθε πρὸς ἰακώβ.
2 * ἀπηγγέλη δὲ τῷ ἰακὼβ, λέγοντες, ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἰωσὴφ ἔρ-
χεται πρός σε. καὶ ἐνισχύσας ἰσραὴλ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ
κλίνους.
3 * & εἶπεν ἰακὼβ τῷ ἰωσὴφ, ὁ θεὸς ὤφθη μοι ἐν λουζα ἐν
γῇ χαναὰν, & ἐλόγησέ με·
4 * καὶ εἶπέ μοι, ἰδοὺ ἐγὼ αὐξανῶ σε, καὶ πληθυνῶ σε, & ποιή-
σω σε εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν, καὶ δώσω σοι τὴν γῆν ταύτην, &
τῷ σπέρματί σου μετὰ σὲ εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον.
5 * νῦν οὖν οἱ δύο υἱοί σου, οἱ γεγονότες σοι ἐν γῇ αἰγύπτου,
πρὸ τοῦ με ἐλθεῖν πρός σε εἰς αἴγυπτον, ἐμοί εἰσιν, ἐφραὶμ &
μανασσῆ, ὡς ῥουβὶν & συμεὼν ἔσονταί μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Dixitque Ioseph populo: Ecce emi vos hodie & terram vestram Pharaoni: ecce do vobis sementem, & seminabitis terram. " Et erit cùm
produxerit fructus, dabitis quintam partem Pharaoni: quatuor autem partes erunt vobis in sementem agrorum, & vt comedatis vos & homines do-
mus vestræ. & in cibum familiæ vestræ. " Et dixerunt: Viuificasti nos: inuenimus gratiam in oculis domini nostri, & erimus serui Pharaoni.
" Et posuit illud Ioseph in statutum vsque in præsentem diem super terram Ægypti, quod darent quintam partem Pharaoni. sola enim terra Sa-
cerdotum non fuit Pharaoni. " Habitauitque Israel in terra Ægypti, in terra Geilen: & possederunt eam: & multiplicati sunt, & creuerunt nimis.
" Et vixit Iacob in terra Ægypti decem & septem annis. " Et appropinquauerunt dies Israel vt moreretur, & vocauit filium suum Ioseph, & dixit ei: Si inueni nunc gratiam in oculis tuis, pone, obsecro, manum
tuam sub femore meo, & facies mecum misericordiam & veritatem, ne sepelias me, obsecro, in Ægypto. " Et dormiam cum patribus meis: & au-
feres me de Ægypto, & sepelies me in sepulchris eorum. Et dixit: Ego faciam secundùm verbum tuum. " Et dixit: Iura mihi. & iurauit ei. & ad-
orauit Israel super caput lectuli.

CAP. XLVIII.

Factum est post verba hæc, & dictum est ad Ioseph: Ecce pater tuus iacet infirmus: & tulit duos filios suos secum, Manassen & Ephraim.
" Et nunciatum est Iacob, atque dictum est ei: Ecce filius tuus Ioseph venit ad te. & confortatus est Israel: & sedit in lectulo.
" Et dixit Iacob ad Ioseph: Deus omnipotens apparuit mihi in Luza in terra Chanaan, & benedixit mihi: " Et dixit ad me: Ecce ego
multiplicabo te, & crescere te faciam; & ponam te in congregationem tribuum: & dabo terram hanc & filiis tuis post te in possessionem æternam.
" Et nunc duo filij tui Ephraim & Manasses, qui nati sunt tibi in terra Ægypti, antequàm venirem ad te in Ægyptum, mei erunt: sicut Ruben
& Symeon erunt coram me.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ו ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו על
ז שם אחיהם יקראו בנחלתם: ואני בבאי
מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעד כברת
ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת
ח הוא בית לחם: ויראו ישראל את בני
ט יוסף ויאמר מי אלה: ויאמר יוסף אל אביו
בני הם אשר נתן לי אלהים בזה ויאמר קחם
י נא אלי ואברכם: ועיני ישראל כבדו מזקן
לא יוכל לראות וינש אתם אליו וישק להם
יא ויחבק להם: ויאמר ישראל אל יוסף ראה
פניך לא פללתי והנה הראה אתי אלהים גם
יב את זרעך: ויוצא יוסף אתם מעם ברכיו
יג וישתחו לאפיו ארצה: ויקח יוסף את שניהם
את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה
יד בשמאלו מימין ישראל ויגש אליו: וישלח
ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא
הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את
טו ידיו כי מנשה הבכור: ויברך את יוסף ויאמר
האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק
האלהים הרעה אתי מעודי עד היום הזה:
טז המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים
ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרב
יז בקרב הארץ: ויראו יוסף כי ישית אביו יד
ימינו על ראש אפרים וירע בעיניו ויתמך יד אביו
יח להסיר אתה מעל ראש אפרים על ראש מנשה:
יט ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכר
שים ימינך על ראשו: וימאן אביו ויאמר
ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם
הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה
מלא הגוים:

6 * Reliquos autem quos genueris post eos,
tui erunt: & nomine fratrum suorum voca-
7 buntur in possessionibus suis. * Mihi enim
quando veniebam de Mesopotamia, mortua
est Rachel in terra Chanaan, in ipso itinere. e-
ratque vernum tempus: & ingrediebar Ephra
tam, & sepeliui eam iuxta viam Ephratæ: quæ
8 alio nomine appellatur Bethleem. * Videns
autem filios eius, dixit ad eum: Qui sunt isti?
9 * Respondit, Filij mei sunt, quos donauit
mihi Deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad
10 me, & benedicam illis. * Oculi enim Israel
caligabant præ nimia senectute, & clarè vide-
re non poterat. Applicitosque ad se, deosculatus
11 est eos, & circumplexus eos, * Dixit ad filium
suum: Non sum fraudatus aspectu tuo: insu-
12 per ostendit mihi Deus semen tuum. * Cúmque tulisset eos Ioseph de gremio patris, ado-
13 rauit pronus in terram. * Et posuit Ephraim
ad dexteram suam, id est, ad sinistrã Israel; Ma
nassen verò in sinistra sua, ad dexteram scilicet
14 patris: applicuítque ambos ad eum. * Qui ex-
tendens manum dexteram, posuit super caput
Ephraim iunioris fratris, sinistram autem sup
caput Manasse, qui maior natu erat, commu-
15 tans manus. * Benedixítq; Iacob Ioseph: & ait:
Deus in cuius conspectu ambulauerũt patres
mei Abraam & Isaac, Deus qui pascit me ab
16 adolescentia mea vsq; in præsentẽ diem: * An-
gelus qui eruit me de cũctis malis, benedicat
pueris istis: & inuocetur super eos nomẽ meũ,
nomina quoque patrum meorum Abraam &
Isaac; & crescant in multitudinem sup terram.
17 * Videns autem Ioseph quòd posuisset pater
suus dexteram manum super caput Ephraim,
D grauiter accepit. & apprehensam manum pa-
tris, leuare conatus est de capite Ephraĩ, & trã-
18 ferre super caput Manasse. * Dixitq; ad patrẽ:
Non ita conuenit, pater: quia hic est primoge-
nitus. pone dexteram tuam super caput eius.
19 * Qui renuens, ait: Scio, fili mi, scio: & ille
quippe erit in populos, & multiplicabitur:
sed frater eius iunior maior erit illo: & semen
illius crescet in gentes.

תרגום אונקלוס

ו ובנין דהוליד בתרין דילך יהון על שום אחוהון יתקרון באחסנתהון:
ז ואנא במיתי מפדן מיתת עלי רחל בארעא דכנען
בארחא בעוד כרוב ארעא למיתל לאפרת ואקברתה תמן בארח אפרת היא בית לחם:
ח ואתו ישראל ית בני יוסף ואמר מן
מיכון לא יכל למחזי ואקריב בני אינון דיהב לי יוי הכא ואמר קריבינון כען לוותי ואיסרכינון:
ט ואמר ישראל ליוסף יהודן לחזיה ושכינתי למחזי אפך לא סברית והא אחזי יוי
אף ית בנך:
י ואפיק יוסף יתהון מן קדמוהי וסגיד על אפוהי על ארעא:
יא ואשתיט ישראל ויח מנשה בשמאליה סמיכנא דישראל וקריב ליהיה:
יב ואפיק יוסף יתהון מן ברכוהי וסגיד על אפוהי על ארעא:
יג וגברך ית יוסף ואמר ייי דפלחו אבהתי
קדמוהי אברהם ויצחק יויי רעין ית מאיתי עד יומא הדין:
יד מלאכא דפרוק יהי רעין ית טלימי ויברך ית עולימיא ויתקרי בהון שמי
ושום אבהתי אברהם ויצחק וכנושי יסגון בגו בני אנשא על ארעא:
טו ואפיק יוסף ית סמיכנא דאבוהי לאפרים ואתוהי לאחוהי לא כן אבא ארי דין בכורא שוי ימינך על רישיה:
טז וסריב אבוהי ואמר ידענא ברי ידענא אף הוא יהי לעם ואף
הוא יסגי ובריס אחוהי זעירא יסגי מיניה ובנוהי יהון שליטין בעממיא:

* At posteri, quos genueris post hæc, tui erunt. in nomine fratrum suorum, vocabuntur in illorum hæ-
reditatibus. * Ego autem quando veniebam 7
de Mesopotamia Syriæ, mortua est Rachel mater tua
in terra Chanaan, appropinquãte me secundùm Hip
podromum chabratha terræ, antequàm venirem E-
phrata: & sepeliui eam illic, in via Hippodromi. ip-
sa est Bethleem.
* Videns autem Israel filios Ioseph, dixit, Qui 8
isti? * Dixit autem Ioseph patri suo: Filij mei 9
sunt, quos dedit mihi Deus hic. Et ait Iacob: Ad-
duc mihi eos, vt benedicam eis.
* At oculi Israel grauati fuerant præ senectute, 10
& non poterat videre. & applicuit illos ad eum: et
osculatus est eos, & circumplexus est eos.
* Et ait Israel ad Ioseph: Ecce facie tua non sum 11
priuatus; & ecce ostendit mihi Deus & semen
tuum. * Et eduxit eos Ioseph à genibus eius, et 12
adorauerunt eum in faciem super terram.
* Accipiens autem Ioseph duos filios suos, ipsum 13
quidem Ephraim in dextera sua, à sinistris autem Is-
rael, at Manasse in sinistra, à dextris autem Israel;
& applicuit illos ei. * Extendens autem Israel 14
manum dexteram, imposuit super caput Ephraim;
hic autem erat iunior: et sinistram super caput Ma-
nasse, commutans manus. * Et benedixit eis: 15
& ait: Deus cui placuerunt patres mei in conspectu
eius, Abraam & Isaac, Deus qui pascit me à iuuen
tute mea vsque in diem hanc: * Angelus 16
qui liberauit me ex omnibus malis, benedicat pueros
illos. & inuocabitur super eos nomen meum, et no-
men patrum meorum Abraam & Isaac, & multi-
plicentur in multitudinem multam super terram.
* Videns autem Ioseph quia iniecit pater ma- 17
nam suam dexteram super caput Ephraim, graue
illi visum est: & apprehendit Ioseph manum patris
sui, vt auferret eam de capite Ephraim super caput
Manasse. * Dixit autem Ioseph patri suo: 18
Non sic, pater: hic enim primogenitus: impone dex-
teram tuam super caput eius.
* Et non voluit: sed dixit: Scio, fili, scio: ip- 19
se erit in populum, & ipse exaltabitur. sed frater e-
ius iunior maior illo erit, & semen eius erit in mul-
titudinem gentium.

6 * Τὰ δὲ ἔγγονα, ἃ ἂν γνήσῃς μετὰ ταῦτα, σοὶ ἔσται. Ἐπὶ τοῦ
ὀνόματος τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κληθήσονται ἐν τοῖς ὑπείνων κλή
7 ροις. * ἐγὼ δὲ ἡνίκα ἠρχόμην ἐκ μεσοποταμίας τῆς συ-
ρίας, ἀπέθανε ῥαχὴλ ἡ μήτηρ σου ἐν γῇ χανααν, ἐγγίζοντός
μου κατὰ τὴν ἱππόδρομον χαβεραθὰ τῆς γῆς, ἔστι δὲ ἐλθεῖν
ἐφραθά. καὶ κατώρυξα αὐτὴν ὑπεῖ, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἱπποδρό-
8 μου. αὐτή ἐστι βηθλεέμ. * ἰδὼν δὲ ἰσραὴλ τοὺς υἱοὺς ἰω-
9 σὴφ, εἶπε, τίνες οὗτοι; * εἶπε δὲ ἰωσὴφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, υἱοί
μού εἰσιν, οὓς ἔδωκέ μοι ὁ θεὸς ὧδε. καὶ εἶπεν ἰακώβ, προσα-
10 γαγέ μοι αὐτοὺς, ἵνα εὐλογήσω αὐτούς. * ⓐ δὲ ὀφ-
θαλμοὶ ἰσραὴλ ἐβαρυώθησαν ἀπὸ τοῦ γήρους, καὶ οὐκ ἠδύ-
ναντο βλέπειν. καὶ ἤγγισεν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· καὶ ἐφίλησεν
11 αὐτοὺς, καὶ περιέλαβεν αὐτούς. * καὶ εἶπεν ἰσραὴλ πρὸς
ἰωσὴφ, ἰδοὺ τὸ πρόσωπόν σου οὐκ ἐστερήθην, καὶ ἰδοὺ ἔδειξέ
12 μοι ὁ θεὸς καὶ τὸ σπέρμα σου. * ⓒ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἰω-
σὴφ ἀπὸ τῶν γονάτων αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ
13 πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς. * λαβὼν δὲ ἰωσὴφ τοὺς δύο υἱοὺς
αὐτοῦ, τὸν μὲν ἐφραὶμ εἰς τὴν δεξιᾶν αὐτοῦ, ἐξ ἀριστερῶν δὲ ἰσρα-
14 ὴλ, τὸν δὲ μανασσῆ ἐν τῇ ἀριστερᾷ, ἐκ δεξιῶν δὲ ἰσραὴλ,
ⓒ ἤγγισεν αὐτοῦ αὐτῷ. * ὁ δὲ ἰσραὴλ τὴν χεῖ-
ρα τὴν δεξιὰν, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐφραὶμ, ἔστι δὲ
15 ἐλάσσων, ὁ δὲ νεώτερος, ⓒ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μανασ-
σῆ, ἀναλλάξας τὰς χεῖρας. * καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ εἶ-
πεν, ὁ θεὸς ᾧ εὐηρέσησαν ④ πατέρες μου ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀβρα-
16 ὰμ καὶ ἰσαὰκ, ὁ θεὸς ὁ ποιμαίνων με ἐκ νεότητός μου ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης. * ὁ ἄγγελος ὁ ῥυσάμενός με ἐκ πάντων τῶν κα-
κῶν, εὐλογήσαι τὰ παιδία ταῦτα. ⓒ ἐπικληθήσεται ἐπ' αὐτοῖς
τὸ ὄνομά μου, καὶ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων μου, ἀβραὰμ καὶ
ἰσαὰκ, καὶ πληθυνθείησαν εἰς πλῆθος πολὺ ἐπὶ τῆς γῆς.
17 * ἰδὼν δὲ ἰωσὴφ, ὅτι ἐπέβαλεν ὁ πατὴρ τὴν χεῖρα αὐ-
τοῦ τὴν δεξιὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐφραὶμ, βαρὺ αὐτῷ κα-
τεφάνη, καὶ ἀπελάβετο ἰωσὴφ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀ-
φελεῖν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐφραὶμ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
18 μανασσῆ. * εἶπε δὲ ἰωσὴφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, οὐχ οὕτως
πάτερ. ἔστι γὰρ ὁ πρωτότοκος· ἐπίθες τὴν δεξιάν σου ἐπὶ τὴν
19 κεφαλὴν αὐτοῦ. * καὶ οὐκ ἠθέλησεν. ἀλλ' εἶπεν, οἶ-
δα τέκνον, οἶδα. αὐτὸς ἔσται εἰς λαὸν, καὶ αὐτὸς ὑψωθήσεται·
ἀλλ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος μείζων αὐτοῦ ἔσται, ⓒ τὸ σπέρ-
μα αὐτοῦ ἔσται εἰς πλῆθος ἐθνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et filij quos genueris post eos, tui erunt: in nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. 7 Et cùm ego ve-
niebam de Mesopotamia, mortua est Rachel in terra Chanaan in via, cùm adhuc esset spatium terræ, vt ingrederer in Ephratam: & sepelini eam in via
Ephratæ, quæ est Bethleem.
* Et vidit Israel filios Ioseph, & dixit: Qui sunt isti? * Et dixit Ioseph ad patrem suum:
Filij mei sunt, quos dedit mihi Deus hic. Et ait: Applica, obsecro, eos ad me, vt benedicam eis. " Oculi autem Israel granati erant
præ senectute, & non poterat videre. & applicauit eos ad eum, & osculatus est eos, & amplexatus est eos. " Dixitque Israel ad
Ioseph: Nunquam putaui videre faciem tuam: & ecce ostendit mihi Deus etiam filios tuos. " Et eduxit eos Ioseph à facie eius. &
adorauit pronus in terram. " Et tulit Ioseph ambos, Ephraim in dextera sua ad sinistram Israel, & Manassen in sinistra eius ad dexte-
ram Israel: & applicauit eos ad eum. " Et tetendit Israel dexteram suam, & posuit eam super caput Ephraim, qui erat iunior, & si-
nistram suam super caput Manasse: docuit manus suas, quanuis Manasses erat primogenitus. " Et benedixit Ioseph, & ait: Deus
in cuius conspectu seruierunt patres mei Abraam & Isaac, Deus qui pauit me à natiuitate mea vsque in diem hanc: " Angelus qui
eruit me ab omni malo, benedicat pueris: & inuocetur in eis nomen meum, & nomen patrum meorum Abraham & Isaac, & quasi pisces maris mul-
tiplicentur inter filios hominum super terra. " Et vidit Ioseph quòd posuit pater suus dexteram suam super caput Ephraim, &
displicuit in oculis suis: & sustulit manum patris sui, vt amoueret eam de capite Ephraim, vt poneret eam super caput Manasse.
" Et ait Ioseph patri suo: Non ita decet, pater mi: hic enim est primogenitus; pone dexteram tuam super caput eius.
" Et nolut pater suus. & ait: Scio, fili mi, scio: ipse quippe erit in populum, & etiam ipse multiplicabitur. sed frater eius iunior multiplicabi-
tur magis quam ille, & filij sui erunt dominantes in populis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 * וְיִבָרֶכְךָ בֵּיוֹם הַהוּא לֵאמוֹר בְּךָ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה וַיָּשֶׂם אֶת־אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה׃

21 * וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף הִנֵּה אָנֹכִי מֵת וְהָיָה אֱלֹהִים עִמָּכֶם וְהֵשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲבֹתֵיכֶם׃

22 * וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׁכֶם אַחַד עַל־אַחֶיךָ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי׃

מט

1 * וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל־בָּנָיו וַיֹּאמֶר הֵאָסְפוּ וְאַגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃

2 * הִקָּבְצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל־יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם׃

3 * רְאוּבֵן בְּכֹרִי אַתָּה כֹחִי וְרֵאשִׁית אוֹנִי יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז׃

4 * פַּחַז כַּמַּיִם אַל־תּוֹתַר כִּי עָלִיתָ מִשְׁכְּבֵי אָבִיךָ אָז חִלַּלְתָּ יְצוּעִי עָלָה׃

5 * שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם׃

6 * בְּסֹדָם אַל־תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל־תֵּחַד כְּבֹדִי כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ שׁוֹר׃

7 * אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃

8 * יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ יָדְךָ בְּעֹרֶף אֹיְבֶיךָ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אָבִיךָ׃

9 * גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה מִטֶּרֶף בְּנִי עָלִיתָ כָּרַע רָבַץ כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ׃

20 * Benedixitque eis in tempore illo, dicens: In te benedicetur Israel, atque dicetur: Faciat tibi Deus sicut Ephraim, & sicut Manasse. constituitque Ephraim ante Manassen.

21 * Et ait ad Ioseph filium suum: En ego morior: & erit Deus vobiscum, reducetque vos ad terram patrum vestrorum.

22 * Do tibi partem vnam extra fratres tuos, quam tuli de manu Ammorræi in gladio & arcu meo.

CAP XLIX.

1 AVocauit autem Iacob filios suos, & ait eis: Congregamini, vt annunciem quę ventura sunt vobis in diebus nouissimis.

2 * Congregamini, & audite, filij Iacob, audite Israel patrem vestrum:

3 * Ruben primogenitus meus: Tu fortitudo mea, & principium doloris mei. prior in donis, maior in imperio.

4 * Effusus es sicut aqua. non crescas, quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum eius.

5 * Symeon & Leui fratres vasa iniquitatis bellantia.

6 * In consilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non sit gloria mea: quia in furore suo occiderunt virum, & in voluntate sua suffoderunt murum.

7 * Maledictus furor eorum, quia pertinax; & indignatio eorum, quia dura. diuidam eos in Iacob, & dispergam eos in Israel.

8 * Iuda, te laudabunt fratres tui. Manus tuæ in ceruicibus inimicorum tuorum: adorabunt te filij patris tui.

9 * Catulus leonis Iuda. Ad prædam, fili mi, ascendisti: requiescens accubuisti vt leo, & quasi leæna: quis suscitabit eum?

20 * Et benedixit eis in die illa, dicens: In vobis benedicetur Israel, dicentes: Faciat te Deus, sicut Ephraim & sicut Manassę. & posuit Ephraim ante Manassę.

21 * Dixit autem Israel Ioseph: Ecce ego morior: & erit Deus vobiscum; & reducet vos in terram patrum vestrorum.

22 * Ego autem do tibi Sicimam præcipuam super fratres tuos, quam accepi de manu Amorræorum in gladio meo & arcu.

CAP. XLIX.

1 VOcauit autem Iacob filios suos, & ait: Congregamini, vt annunciem vobis quod occurret vobis in nouissimis diebus.

2 * Congregamini, & audite, filij Iacob: audite Israel patrem vestrum.

3 * Rhuben primogenitus meus: tu fortitudo mea, & principium filiorum meorum: dux ad ferendum, & durus contumax; iniuriam fecisti.

4 * Sicut aqua non effrenes. ascendisti enim super cubile patris tui: tunc maculasti stratum, quò ascendisti.

5 * Symeon & Leui fratres consumauerunt iniquitatem propositi sui.

6 * In consiliũ eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non contendant iecora mea: quia in furore suo interfecerunt homines, & in concupiscentia sua subneruauerunt taurum.

7 * Maledictus furor eorum, quia pertinax: & ira eorum, quia indurata est. diuidam eos in Iacob, & dispergam illos in Israel.

8 * Iuda, te laudabunt fratres tui. Manus tuæ super dorsum inimicorum tuorum. adorabunt te filij patris tui.

9 * Catulus leonis Iuda. ex germine, fili mi, ascendisti, recumbens, dormiisti vt leo, & sicut catulus leonis, quis suscitabit eum?

20 * Ἐυλόγησεν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, ἐν ὑμῖν εὐλογηθήσεται ἰσραὴλ, λέγοντες, ποιήσαι σε ὁ θεὸς, ὡς ἐφραὶμ καὶ ὡς μανασσῆ· καὶ ἔθηκε τὸν ἐφραὶμ ἔμπροσθεν τοῦ μανασσῆ.

21 * εἶπε δὲ ἰσραὴλ τῷ ἰωσὴφ, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ ἔσαι ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν, καὶ ἀποστρέψει ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων ὑμῶν.

22 * ἐγὼ δὲ δίδωμί σοι σίκιμα ἐξαίρετον ὑπὲρ τοὺς ἀδελφούς σου· ὃν ἔλαβον ἐκ χειρὸς ἀμορραίων ἐν μαχαίρᾳ μου καὶ τόξῳ.

μθ'.

1 * Ἐκάλεσε δὲ ἰακὼβ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, Συνάχθητε, ἵνα ἀναγγείλω ὑμῖν, τί ἀπαντήσει ὑμῖν, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν.

2 * ἀθροίσθητε καὶ ἀκούσατε υἱοὶ ἰακὼβ, ἀκούσατε ἰσραὴλ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.

3 * ῥουβὶμ πρωτότοκός μου, σὺ ἰσχύς μου, καὶ ἀρχὴ τῶν τέκνων μου, σκληρὸς φέρεσθαι, καὶ σκληρὸς αὐθάδης. ἐξύβεσας

4 * ὡς ὕδωρ μὴ ὀκζέσης. ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρός σου. τότε ἐμίανας τὸν στρωμνόν, ἐ ἀνέβης.

5 * συμεὼν καὶ λευὶ ἀδελφοὶ συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξαιρέσεως αὐτῶν.

6 * εἰς βουλὴν αὐτῶν μὴ ἔλθῃ ψυχή μου, καὶ ἐπὶ τῇ συσάσει αὐτῶν μὴ ἐρίσαι τὰ ἥπατά μου. ὅτι ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν ἀπέκτειναν ἀνθρώπους, ἐ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῶν ἐνευροκόπησαν ταῦρον.

7 * ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς αὐτῶν, ὅτι αὐθάδης. ἐ ἡ μῆνις αὐτῶν, ὅτι ἐσκληρεύσατο. διαμεριῶ αὐτοὺς ἐν ἰακὼβ, καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ἰσραήλ.

8 * ἰούδα, σὲ αἰνέσουσι οἱ ἀδελφοί σου. αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νώτου τῶν ἐχθρῶν σου. προσκυνήσουσί σε οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου.

9 * σκύμνος λέοντος ἰούδα. ἐκ βλαστοῦ υἱέ μου ἀνέβης. ἀναπεσὼν, ἐκοιμήθης ὡς λέων, καὶ ὡς σκύμνος. τίς ἐγερεῖ αὐτόν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 * Et benedixit eis in die illa, dicens: In te benedicetur Israel, dicens: Ponat te Deus sicut Ephraim, & sicut Manassen: & posuit Ephraim ante Manassen. 21 * Dixitque Israel ad Ioseph: Ecce ego morior: & erit verbum Domini in adiutorium vestrum, & reducet vos in terram patrum vestrorum. 22 * Ego autem do tibi partem vnam præcipuam super fratres tuos, quam tuli de manu Amorræi oratione mea & deprecatione mea.

CAP. XLIX.

Et vocauit Iacob filios suos, & ait: Congregamini, & nunciabo vobis quæ vobis euenient in fine dierum. * Congregamini, & audite filij Iacob, & suscipite doctrinam ab Israel patre vestro. * Ruben primogenitus meus es tu, robur meum & principium fortitudinis meæ: tu acceperus eras partes tres, primogenituram scilicet, & sacerdotium, & regnum. * Sed quia secutus es voluntatem tuam, sicut aqua effusus, non proficies, neque accipies portionem superexcrescentem: quoniam ascendisti cubile patris tui; tunc, fili mi, violasti, quando ascendisti stratum meum. * Symeon & Leui fratres, viri fortissimi in terra peregrinationis suæ fecerunt fortitudinem. * In secreto eorum non fuit anima mea, & in congregatione eorum non conueniat gloria mea; quoniam in furore suo occiderunt occisionem, & in voluntate sua suffoderũt murum inimicorum. * Maledictus sit furor eorum, quoniam fortis; & ita eorum, quia dura. diuidam eos in Iacob, & dispergam eos in Israel. * Iuda laudabo te, & non es confusus: te laudabunt fratres tui. Manus tua prævalebit contra inimicos tuos. dispergentur homines tui: conuertentur terrorsum in conspectu tuo, & prævenient salutantes te filij patris tui. * Dominium erit et in principio; sed in fine magnificabitur regnum domus Iuda: quoniam de iudicio mortis, fili mi, animam tuam abstulisti. requiescet, & habitabit in fortitudine quasi leo & quasi leæna: neque erit regnum quod commoueat eum.

תרגום אונקלוס

20 ויברכינון ביומא ההוא למימר בך יברך ישראל למימר ישוינך יי כאפרים וכמנשה ושוי ית אפרים קדם מנשה׃ 21 ואמר לה יוסף הא אנא מית ויהי מימרא דיי בסעדיכון ויהכין יתכון לארעא אבהתכון׃ 22 ואנא יהבית לך חולק חד יתיר על אחך דקסיבית מידא דאמוראה בכליותי וקשתי׃

מט

1 ויקרא יעקב לבנוהי ואמר אתכנשו ואחוי לכון יומיא דיערע יהכון באחרית יומיא׃ 2 אתכנשו ושמעו בני יעקב וקבילו אולפן מן ישראל אבוכון׃ 3 ראובן בוכרי את חילי ורישׁ תקפי לך יהה חזי לסיבל חלקא חולקן ושבוק בוכרוניא דהתנא ושלטנא׃ 4 על דאזלת לקבל אפך תכסיא ברם לא אתנייקא חולק יהיר לא היסב ארי סליקתא לבית גבורא׃ 5 שמעון ולוי אחין גברין בארעא הותבוהון עברוי שור מנאה׃ 6 ברהוהון לא חדת נפשי באתכנושהון למהוך לא נתחית מן יקרי ארי ברגזיהון קטלו וקטול וכרעותהון הרעיו אתר מנאה׃ 7 ליש רגזיהון ארי תקיף ותיסהון ארי קשיא אפלגינון בישראל ואבדרנון בישראל׃ 8 יהודה לך יודון אחך ידך תהקף על בעלי דבבך יכבדון שנאך בני יהון מחזרין קבל קדמך ויהון סקדמין למשאל בשלמך בני׃ 9 גלילאה ולית סלקו דחדוד עשיניה שלטא מדבית יהודה ארי כרין נפשך סליקתא ברי כרין קטלא ברי נפשך סליקתא ונוח ישרי בתקוף כאריא

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 לֹא־יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה
וּמְחֹקֵק מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי־יָבֹא שִׁילֹה וְלוֹ יִקְּהַת
עַמִּים׃
11 אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה וְלִשֹׂרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ כִּבֵּס בַּיַּיִן לְבֻשׁוֹ
וּבְדַם־עֲנָבִים סוּתֹה׃
12 חַכְלִילִי עֵינַיִם מִיָּיִן וּלְבֶן־שִׁנַּיִם מֵחָלָב׃
13 זְבוּלֻן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן וְהוּא לְחוֹף אֳנִיֹּת
וְיַרְכָתוֹ עַל־צִידֹן׃
14 יִשָּׂשכָר חֲמֹר גָּרֶם רֹבֵץ
בֵּין הַמִּשְׁפְּתָיִם׃
15 וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי נָעְמָה
וַיֵּט שִׁכְמוֹ לִסְבֹּל וַיְהִי לְמַס עֹבֵד׃
16 דָּן יָדִין עַמּוֹ כְּאַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
17 יְהִי־דָן נָחָשׁ עֲלֵי־דָרֶךְ
שְׁפִיפֹן עֲלֵי־אֹרַח הַנֹּשֵׁךְ עִקְבֵי־סוּס וַיִּפֹּל רֹכְבוֹ
אָחוֹר׃
18 לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְהוָה׃
19 גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב׃
20 מֵאָשֵׁר שְׁמֵנָה לַחְמוֹ וְהוּא יִתֵּן
מַעֲדַנֵּי־מֶלֶךְ׃
21 נַפְתָּלִי אַיָּלָה שְׁלֻחָה הַנֹּתֵן
אִמְרֵי־שָׁפֶר׃
22 בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי־עָיִן בָּנוֹת צָעֲדָה
עָלֵי־שׁוּר׃
23 וַיְמָרְרֻהוּ וְרֹבּוּ וַיִּשְׂטְמֻהוּ בַּעֲלֵי חִצִּים׃
24 וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֹזּוּ זְרֹעֵי יָדָיו מִידֵי אֲבִיר
יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל׃

10 * Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio gentium.
11 * Ligans ad vineam pullum suum, & ad vitem, ô fili mi, asinam suam. Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuæ pallium suum.
12 * Pulchriores sunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores.
13 * Zabulon in littore maris habitabit, & in statione nauium, pertingens vsque ad Sydonem.
14 * Isachar asinus fortis, accubans inter terminos.
15 * Vidit requiem quòd esset bona, & terram quòd optima, & suppositum humerum C suum ad portandum; factusque est tributis seruiens.
16 * Dan iudicabit populum suum, sicut & alia tribus in Israel.
17 * Fiat Dan coluber in via, cerastes in semita mordens vngulas equi, vt cadat ascensor eius retrò.
18 * Salutare tuum expectabo, Domine.
19 * Gad accinctus præliabitur ante eum; & ipse accinget retrorsum.
20 * Aser pinguis panis eius, & præbebit delitias regibus.
21 * Neptalim seruus emissus, & dans eloquia pulchritudinis.
22 * Filius accrescens Ioseph, filius accrescens & decorus aspectu. Filiæ discurrerunt super murum:
23 * Sed exasperauerunt eum, & iurgati sunt: inuiderúntque illi habentes iacula.
24 * Sedit in forti arcus eius, & dissoluta sunt vincula brachiorum & manuum illius per manus potentis Iacob. Indè pastor egressus est lapis Israel.

* Non deficiet princeps ex Iuda, & dux ex femoribus eius, donec veniant reposita ei: & ipse expectatio gentium.
* Ligans ad vineam pullum suum, & pampino pullum asinæ suæ. Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuæ pallium suum.
* Pulchri oculi eius præ vino: & albi dentes eius quam lac.
* Zabulon maritimus habitabit & ipse iuxta portum nauium: & extendet vsque ad Sidonem.
* Issachar bonum concupiuit, requiescens inter sortes.
* Et videns requiem, quòd bona, & terram quòd pinguis: supposuit humerum suum ad laborandum. & factus est vir agricola.
* Dan iudicabit populum suum, sicut & vna tribus in Israel.
* Et fiat Dan coluber in via, insidens in semita: mordens calcaneum equi; & cadet eques retrorsum.
* Salutare expectans Domini.
* Gad tentatio tentabit eum. ipse autem tentabit eum iuxta pedes.
* Aser pinguis eius panis: & ipse dabit cibum principibus.
* Nephthali truncus remissus, porrigens in germine pulchritudinem.
* Filius auctus Ioseph: filius auctus desiderabilis. filius meus iunior ad me reuertere:
* In quem consulentes conuiciati sunt: & insidiati sunt ei domini sagittationum.
* Et contriti sunt cum fortitudine arcus eorum: & dissoluti sunt nerui brachiorum manuum eorum per manum potentis Iacob. indè corroboratur Israel à Deo patre tuo.

10 * οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ ἰούδα, ⸗ ἡγούμενος ⸗ ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ. καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν.
11 * δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ, καὶ τῇ ἕλικι τὸν πῶλον τῆς ὄνου αὐτοῦ. πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν αἵματι σταφυλῆς τὴν περιβολὴν αὐτοῦ.
12 * χλοροποιοὶ ⸗ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὑπὲρ οἶνον · καὶ λευκοὶ ⸗ ὀδόντες αὐτοῦ ἢ γάλα.
13 * ζαβουλὼν παράλιος ⸗ κατοικήσει καὶ αὐτὸς παρ' ὅρμον πλοίων, καὶ παρατενεῖ ἕως σιδῶνος ⸗.
14 * ισσάχαρ τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν ἀναπαυόμενος ⸗ ἀναμέσον τῶν κλήρων.
15 * καὶ ἰδὼν τὴν ἀνάπαυσιν, ὅτι καλὴ, καὶ τὴν γῆν, ὅτι πίων, ὑπέθηκε τὸν ὦμον αὐτοῦ εἰς ⸗ πονεῖν. καὶ ἐγένετο ἀνὴρ γεωργός.
16 * δὰν κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὡσεὶ καὶ μία φυλὴ ⸗ ἐν ισραήλ.
17 * καὶ γενηθήτω δὰν ὄφις ἐφ' ὁδοῦ, ἐγκαθήμενος ⸗ ἐπὶ τρίβου, δάκνων πέρνην ἵππου · καὶ πεσεῖται ὁ ἱππεὺς εἰς τὰ ὀπίσω.
18 * τὴν σωτηρίαν προσμένων κυρίου.
19 * γὰδ πειρατήριον πειρατεύσει αὐτόν · αὐτὸς ⸗ πειρατεύσει αὐτὸν κατὰ πόδας.
20 * ἀστὴς πίων ἄρτος αὐτοῦ · καὶ αὐτὸς δώσει τρυφὴν ἄρχουσι.
21 * νεφθαλὶ στέλεχος ⸗ ἀνειμένον ἐπιδιδοὺς ⸗ ἐν τῷ γενήματι καλλος ⸗.
22 * υἱὸς αὐξανόμενος ⸗ ἰωσήφ. υἱὸς αὐξανόμενος ⸗ ζηλωτὸς. υἱὸς μου νεώτερος ⸗ πρός με ἀνάστρεψον.
23 * εἰς ὃν διαβουλευόμενοι ἐλοιδόρησαν. ⸗ καὶ εἶχον αὐτὸν κύριοι τοξεύματος.
24 * καὶ σωστεῖσθαι μετὰ κραταιοῦ τὸ τόξον αὐτοῦ. καὶ ἐλύθη τὰ νεῦρα βραχιόνων χειρῶν αὐτοῦ, διὰ χειρὸς δυνατοῦ ισραὴλ ⸗ διὰ θεοῦ ⸗ πατρός σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Non auferetur habens principatum à domo Iuda, neque scriba à filiis filiorum eius, donec veniat Messias cuius est regnum: & ei obedient populi.
" Habitabit Israel in circuitu ciuitatis suæ: populi ædificabunt templum eius: eruntque iusti in circuitu eius, & factores legis & doctrina eius. purpura optima erit vestimentum illius; operimentum eius erit fericum tinctum coccino variisque coloribus.
" Montes eius rubicundiores erunt in vineis suis: distillabunt colles eius vinum. dealbabuntur campi eius frumento, & gregibus ouium.
" Zabulon iuxta portum maris habitabit, & ipse subiiciet prouincias nauibus: & bona maris comedet; & terminus eius erit pertingens vsque ad Sydonem.
" Issachar diues in substantia, & possessio eius erit inter terminos.
" Et vidit partem suam quòd esset bona, & terram quia fructifera: & subiiciet prouincias populorum, & dispergetur habitatores earum: & qui relicti fuerint in eis, erunt ei seruientes & tributarii.
" De domo Dan eligetur & consurget vir, in diebus eius liberabitur populus suus, & in annis eius requiescent filii tribus Israel.
" Erit vir qui eligetur & consurget de domo Dan, cuius timor irruet super populos; & percutiet fortiter Philistinorum equites cum peditibus: eneruabit equos & quadrigas, & deiiciet ascensores eorum retrorsum.
" Salutare tuum expecto, Domine, dixit pater noster Iacob: Non expecto salutare Gedeon filii Ioas, quæ est salus temporalis: neque salutare Samson filij Manuę, quæ est salus transitoria: sed expecto redemptionem Christi, filij Dauid, qui eminens est ad accersiendum sibi filios Israel; cuius redemptionem desiderat anima mea.
" Castra armatorum de domo Gad transibunt ad prælium coram fratribus suis, & cum multa substantia reuertentur in terram suam.
" Terra Aser optima erit: & ipse dabit delitias regibus.
" Neptali in terra optima cadet sors eius, & possessio eius erit faciens fructus: laudabunt & benedicent eos.
" Filius accrescens Ioseph: filius qui benedicetur quasi vitis quæ plantata est iuxta fontem aquarum: duo tribus egredientur de filiis suis; suscipientque partem & hæreditatem suam.
" Et coangustiauerunt eum, & vlti sunt in eum; & exasperauerunt eum viri fortissimi, viri dissensionum.
" Et completa est in eis prophetia, eo quòd obseruauit legem in occulto, proposuitque confidentiam spem suam: tunc positum est aurum optimum super brachia eius, corroborauit & confirmauit regnum eius, quod fuit ei datum à fortissimi Iacob; cuius verbo gubernantur patres & filij tribuum Israel.

תרגום אונקלוס

10 לָא יַעְדֵי עֲבִיד שׁוּלְטָן מִדָּבִית יְהוּדָה וְסַפְרָא מִבְּנֵי בְנוֹהִי עַד דְּיֵתֵי מְשִׁיחָא דִּדִילֵיהּ הִיא מַלְכוּתָא וְלֵיהּ יִשְׁתַּמְעוּן עַמְמַיָּא׃ 11 יְסַחַר יִשְׂרָאֵל לְקִרְתֵיהּ עִקְּא יְבַנּוּן חֵילֵיהּ וְחֵילֵיהּ יְהוֹן צַדְּיָקַיָּא סָהוֹר לֵיהּ וְעַבְדֵי אוֹרַיְתָא בְּאִלֵּפָן עַמֵּיהּ וְהָא אַרְעָהוֹן טָב לִבְשׁוּתֵי כִּסְתֵיהּ מְיַלַּת אֻצְבַּע יְהוּדֵי וְצִבְעוֹנִין׃ 12 וְסַמְקִין סוּרוּתֵי בְּרֵמָתוּי וְטִיפִין נַעֲוָתוּי בְּחֵמֶר וְיִתְרִין בְּקִשְׁתֵיהּ בְּעִבּוּר וּבְעִדְרֵי עָנָא׃ 13 זְבוּלֻן עַל סַפַּר יַמְּיָא יִתְיַשַּׁב וְהוּא לְחוֹף סְפִינָן וְכִבְיָשׁ סְחוֹרָן וְעַד צִדּוֹן׃ 14 יִשָּׂשכָר חֲמָר גְּסִים רָבִיץ בֵּין תְּחוּמַיָּא׃ 15 וַחֲזָא חוּלְקָא אֲרֵי טָב וְיָת אַרְעָא אֲרֵי
תַּקִּיפָא וְכָפֵית כְּתֵפֵיהּ לְמִסְבַּל וַהֲוָה לְמַסְקֵי מַסִּין׃ 16 מְדִינָה דָּן יְתַבַּר עַמֵּיהּ כְּחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ 17 יְהֵא נְחָשׁ דָּן בְּאוֹרְחָא שְׁבַטְיָא דְּיִשְׂרָאֵל
דְּנָכִישׁ בְּתַנֵּי חוֹרְנָן יְהוֹן יְשִׁירִי עַל אַרְחָא וְכַפְתָּא יְכִסּוֹן עַל שְׁבִילָא יְקַטֵּיל גִּבָּרִין בְּמִשְׁרְיָתָא פְּלִשְׁתָּאֵי פָּרְשִׁין עִם רְגָלָאִין יַעֲקֹר סוּסָיו יְרַחֵיק רְכִיבָיו וְיִסְגֵּר מִנְּהוֹן לְאָחוֹרָא׃ 18 לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית יְיָ אֲמַר אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב לָא לְפוּרְקָנֵיהּ דְּגִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ דְּהוּא עָתִיד לְאִתְעָדָאָה יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵיהּ וּלְפוּרְקָנֵיהּ סַגִּיאָה נַפְשִׁי׃ 19 גַּד
יְתַקְּפִנֵּיהּ קְבוּטֵי יַת יַרְדְּנָא קֻדָּם אֲחוֹהִי לְקִרְבָא בְּנִכְסִין סַגִּיאִין יְהוֹבוּן לְאַרְעֵהוֹן׃ 20 דְּאָשֵׁר טְבָא אַרְעֵיהּ וְהוּא מְרַבְיָא בְּהַפְנוּקֵי פַלְטִין׃
עַל יְדָא דְּמַיָּא תְּרֵין שִׁבְטִין יְקַבְּלוּן וְאַחְסָנְתֵיהּ תְּהֵא מִעְבָּדָא פִּירִין זַרְעֵיהּ וְאַחְסָנְתֵיהּ תְּהֵא מִעְבָּדָא פִּירִין זַרְעֵיהּ וְאַחְסָנְתֵיהּ תְּהֵא מִעְבָּדָא פִּירִין׃ 21 נַפְתָּלִי אִילָתָא שְׁלִיחָתָא דְּיִתֵּן טוּרִין מִוְרָן וְכַרְכָּרִין עַל יְהוּדָן׃ 22 בְּרִי דְיוֹסֵנִי יוֹסֵף בְּרִי דְיִתְבָּרַךְ כְּגוּפֵן דְּנָצִיב
בְּחַד בְּאִיסְטְוָנָא עַל דִּקְיָם אוֹרַיְתֵיהּ בְּסִתְרָא וּשְׁוִי תּוּקְפָּא רְחִיצָנֵיהּ בְּכֵן אִתְרְמִיאוּ דְּהֲווֹ טָב עַל דְּרַעְוָתֵיהּ אִתְסַיַּע מַלְכוּתֵיהּ וְתַקֵּיף דְּהֲוָה לֵיהּ מִן
קֳדָם אֵל תַּקִּיפָא דְּיַעֲקֹב דִּי בְמֵימְרֵיהּ זָן אֲבָהָן וְקָנִין שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 * מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם
מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם׃
26 * בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל־בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת גִּבְעֹת
עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו׃
27 * בִּנְיָמִן זְאֵב יִטְרָף בַּבֹּקֶר יֹאכַל עַד וְלָעֶרֶב יְחַלֵּק שָׁלָל׃
28 * כָּל־אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר
לָהֶם אֲבִיהֶם וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ
29 אֹתָם׃ * וַיְצַו אוֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֶאֱסָף אֶל־עַמִּי
קִבְּרוּ אֹתִי אֶל־אֲבֹתָי אֶל־הַמְּעָרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה עֶפְרֹן
30 הַחִתִּי׃ * בַּמְּעָרָה אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר עַל־
פְּנֵי מַמְרֵא בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם אֶת־הַשָּׂדֶה
31 מֵאֵת עֶפְרֹן הַחִתִּי לַאֲחֻזַּת־קָבֶר׃ * שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת־
אַבְרָהָם וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת־יִצְחָק וְאֵת
32 רִבְקָה אִשְׁתּוֹ וְשָׁמָּה קָבַרְתִּי אֶת־לֵאָה׃ * מִקְנֵה
33 הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר־בּוֹ מֵאֵת בְּנֵי־חֵת׃ * וַיְכַל יַעֲקֹב
לְצַוֹּת אֶת־בָּנָיו וַיֶּאֱסֹף רגליו אֶל־הַמִּטָּה וַיִּגְוַע וַיֵּאָסֶף
אֶל־עַמָּיו׃

נ

1 * וַיִּפֹּל יוֹסֵף עַל־פְּנֵי אָבִיו וַיֵּבְךְּ עָלָיו וַיִּשַּׁק־לוֹ׃
2 * וַיְצַו יוֹסֵף אֶת־עֲבָדָיו אֶת־הָרֹפְאִים לַחֲנֹט אֶת־אָבִיו
3 וַיַּחַנְטוּ הָרֹפְאִים אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּמְלְאוּ־לוֹ אַרְבָּעִים
יוֹם כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי הַחֲנֻטִים וַיִּבְכּוּ אֹתוֹ מִצְרַיִם שִׁבְעִים
4 יוֹם׃ * וַיַּעַבְרוּ יְמֵי בְכִיתוֹ וַיְדַבֵּר יוֹסֵף אֶל־בֵּית פַּרְעֹה
לֵאמֹר אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵיכֶם דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי
5 פַרְעֹה לֵאמֹר׃ * אָבִי הִשְׁבִּיעַנִי לֵאמֹר הִנֵּה אָנֹכִי מֵת
בְּקִבְרִי אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן שָׁמָּה תִקְבְּרֵנִי וְעַתָּה
אֶעֱלֶה־נָּא וְאֶקְבְּרָה אֶת־אָבִי וְאָשׁוּבָה׃ * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה
7 עֲלֵה וְקְבֹר אֶת־אָבִיךָ כַּאֲשֶׁר הִשְׁבִּיעֶךָ׃ * וַיַּעַל יוֹסֵף
לְקְבֹר אֶת־אָבִיו וַיַּעֲלוּ אִתּוֹ כָּל־עַבְדֵי פַרְעֹה זִקְנֵי בֵיתוֹ
וְכֹל זִקְנֵי אֶרֶץ־מִצְרָיִם׃

GENESIS. Translat.B.Hieron. Ioseph.

25 * Deus patris tui erit adiutor tuus, & omnipotens benedicet tibi benedictionibus cæli desuper, benedictionibus abyssi iacētis deorsum, benedictionibus vberum & vuluæ.
26 *Benedictiones patris tui cōfortatæ sunt benedictionibus patrum eius, donec veniret desiderium collium æternorum. Fiant in capite Ioseph, & in vertice Nazarei inter fratres suos.
27 * Beniamin lupus rapax: manè comedet prædam, & vespere diuidet spolia. * Omnes hi
28 in tribubus Israel duodecim. Hæc locutus est eis pater suus: benedixitque singulis benedictionibus propriis. * Et præcepit eis, dicens:
29 Ego congregor ad populum meum. sepelite me cum patribus meis in spelúca duplici, quæ
30 est in agro Ephron Ethæi, * Contra Mambre in terra Chanaā, quam emit Abraam cum
agro ab Ephron Ethæo, in possessionem sepul-
31 chri. * Ibi sepelierunt eum, & Saram vxorem eius. Ibi sepultus est Isaac cum Rebecca coniu-
32 ge sua. ibi & Lia condita iacet. * Finitisq; mandatis quibus filios instruebat, collegit pedes
suos super lectulum, & obiit: appositusque est
ad populum suum.

CAP. L.

1 Vod cernens Ioseph, ruit super faciem pa-
2 tris, flens, & deosculans eum. *Præcepitq; A seruis suis medicis, vt aromatibus condirent
3 patrem. *Quibus iussa explentibus, transierunt quadraginta dies. iste quippe mos erat cadauerum conditorum. Fleuitque eum Ægyptus septuaginta diebus. * Et expleto
4 planctus tempore, locutus est Ioseph ad familiam Pharaonis: Si inueni gratiam in conspectu vestro, loquimini in auribus Pharaonis:
5 * Eo quòd pater meus adiurauerit me, dicens: En morior: in sepulchro meo quod fodi mihi in terra Chanaan, sepelies me. Ascendam igitur, & sepeliam patrem meum, ac reuertar.
6 * Dixitque ei Pharao: Ascende, & sepeli pa-
7 trem tuum, sicut adiuratus es. * Quo ascendente, ierunt cum eo omnes senes domus Pharaonis, cunctique maiores natu terræ Ægypti:

תרגום אונקלוס

25 מֵימַר אֵלָהָא דַּאֲבוּךְ יְהֵי בְּסַעֲדָךְ וְיֵה שַׁדַּי וִיבָרְכִנָּךְ בִּרְכָן דְּנָחֵת מִן־שְׁמַיָּא מִלְּעֵלָּא בִּרְכָן דְּנָגְדִין מִן־מְעָמְקֵי אַרְעָא מִלְּרַע בִּרְכָתָא דַּאֲבוּךְ
תְּקִיפָן עַל בִּרְכָתָא דִּי לִי בְּרִיכוּ אֲבָהָתַי דְּמִשְׁתַּפְּנָן עַל בִּרְכָתָא דְּיוֹסֵף וְלִגְבָרָא פְּרִישָׁא דְּאִתְנְזַר מֵאֲחוֹהִי׃ 27 בִּנְיָמִן אַרְיָה תְּשַׁרֵי שְׁכִינְתֵהּ וּבְאַחֲסָנְתֵּהּ יְהֵא מְקַרְבִין כַּהֲנַיָּא דְּיֵיכְלוּן מִן קָרְבָּנָא קָדְמָאָה וּלְעֵידָן רַמְשָׁא יְהוֹן מְפַלְּגִין
מִזְבְּחָא חוֹלָקְהוֹן שַׁאנִי שְׁכִינְתֵהּ וּבְאַחֲסָנְתֵּהּ יְהֵא מְקַרְבִין כַּהֲנַיָּא דְּיֵיכְלוּן מִן קָרְבָּנָא קָדְמָאָה וּלְעֵידָן רַמְשָׁא יְהוֹן מְפַלְּגִין
בְּנִיסָן כָּל־אִילֵּין שִׁבְטַיָּא 28 כָּל אִילֵּין שִׁבְטֵי אִיתְקְנִיאוּ וּבְאִתְחַשְׁבָנוּתְהוֹן יְהֵא מְקַרְבִין כַּהֲנַיָּא דְּיֵיכְלוּן מִן קָרְבָּנָא קָדְמָאָה וּלְעֵידָן רַמְשָׁא יְהוֹן מְפַלְּגִין
וְפַקִּיד יְהוֹנָתָן נַעֲמַר קְרָא שַׁנְיָא׃ 29 וְפַקִּיד וְאָמַר לְהוֹן אֲנָא מִתְכַּנֵּישׁ לְעַמִּי קִבְּרוּנִי יְהֵי עִם אֲבָהָתַי בְּמַעֲרְתָּא דִּי בְחַקְלָא כְּפֵלְתָּא דְּעַל אַפֵּי
מַמְרֵא בְּאַרְעָא דְּכְנָעַן דְּזַבִּין אַבְרָהָם יָת חַקְלָא מִן עָפְרוֹן חִתָּאָה לְאַחֲסָנַת קְבוּרָה׃ 30 בְּמַעֲרְתָּא דִּי בְחַקְלָא כְּפֵלְתָּא דְּעַל אַפֵּי
וְיָת רִבְקָה אִתְּתֵהּ וְתַמָּן קְבַרִית יָת לֵאָה׃ 31 תַּמָּן קְבָרוּ יָת אַבְרָהָם וְיָת שָׂרָה אִתְּתֵהּ תַּמָּן קְבָרוּ יָת יִצְחָק
מִקְנְיָנָא וְאִסְתַּכְּנָא דִּילֵהּ וְשַׁעֲרָתָא דִּי־בֵיהּ מִן בְּנֵי חִתָּאָה׃ 32 וְשֵׁצִי יַעֲקֹב לְפַקָּדָא יָת בְּנוֹהִי וְכַנֵּשׁ רַגְלוֹהִי לְעַרְסָא
וְאִתְכְּנֵישׁ לְעַמֵּהּ׃ ל 1 וְנְפַל יוֹסֵף עַל אַפֵּי אֲבוּהִי וּבְכָא עֲלוֹהִי וְנַשֵּׁיק לֵיהּ׃ 2 וּפְקִיד יוֹסֵף יָת עַבְדָּוהִי יָת
אַסְיָנֵי לְאַחֲנָטָא יָת אֲבוּהִי וְחַנְטוּ אַסְיָנֵי יָת יִשְׂרָאֵל׃ 3 וְשַׁלִּימוּ לֵיהּ אַרְבְּעִין יוֹמִין חֲנִיטְיָא וּבְכוֹ יָתֵיהּ מִצְרָאֵי שִׁבְעִין יוֹמִין׃
וְעַבְרוּ יוֹמֵי בְכִיתֵיהּ וּמַלֵּיל יוֹסֵף עִם בֵּית פַּרְעֹה לְמֵימַר אִם כְּעַן אַשְׁכַּחִית רַחִימוּתָן בְּעֵינֵיכוֹן מַלִּילוּ כְּעַן בְּאוּדְנֵי פַרְעֹה לְמֵימַר׃ 4 אֲמַר פַּרְעֹה סַק וְקְבוֹר יָת
אֲבוּךְ כְּמָא דְאַשְׁבַּעָךְ׃ 5 אֲבִי אַשְׁבְּעַנִי לְמֵימַר הָא אֲנָא מָאִית בְּקִבְרָנִי דְּאַחֲסַנְתִּי לִי בְּאַרְעָא דִּכְנָעַן תַּמָּן תְּקַבְּרִנַּנִי וּכְעַן אֵיסַק כְּעַן וְאֶקְבַּר יָת אֲבָא וְאֶתְוֵב׃ 6 וַאֲמַר פַּרְעֹה סַק וְקְבוֹר יָת
אֲבוּךְ כְּמָא דְקַיָּמִים עֲלָךְ׃ 7 וּסְלִיק יוֹסֵף לְמִקְבַּר יָת אֲבוּהִי וּסְלִיקוּ עִמֵּיהּ כָּל עַבְדֵי פַרְעֹה סָבֵי בֵיתֵיהּ וְכֹל סָבֵי אַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃

Et aduuit te Deus meus: & benedixit tibi benedictionem cæli desuper, & benedictionem terræ habentis omnia, propter benedictionem vberum & vuluæ: * Benedictionem patris tui & matris
26 tuæ. confortatus est super benedictiones montium stabilium: et in benedictionibus collium æternorum, erunt super caput Ioseph, & super verticem quibus
27 præfuit fratrum. * Beniamin lupus rapax, manè comedet adhuc, & ad vesperam distribuet
28 escam. * Omnes hi filij Iacob, duodecim: & hæc locutus est illis pater eorum. & benedixit pater eorū: et benedixit eis singulis secundùm benedictionem eius. * Benedixit eis: & ait illis: Ego
29 appenor ad populum meum: sepelite me cum patribus meis in spelunca, quæ est in agro Ephron Ethæi:
30 * In spelunca duplici, quæ est contra Mambre, in terra Chanaan: quam possedit Abraam speluncam
ab Ephron Ethæo in possessione sepulchri. * Illic
31 sepelierunt Abraam & Sarram vxorem eius. & illic sepelierunt Isaac & Rebeccam vxorem eius: & illic sepelierunt Liam, * in possessione agri et spe-
32 luncæ existentis in eo, quam à filiis Heth.
* Et cessauit Iacob præcipiens filiis suis. & colligens pedes super lectum, defecit: & appositus est
33 ad populum suum.

CAP. L.

1 Et cadens Ioseph super faciem patris sui, fleuit
2 super eum: & osculatus est eum. * Et præcepit Ioseph seruis suis funeratoribus, funerare pa-
3 trem suum. & funerauerunt funeratores Israel.
* Et impleuerunt eius quadraginta dies: (sic enim numerantur dies sepulturæ) & fleuit eum Ae-
4 gyptus septuaginta diebus. * Postquàm autem præterierunt dies planctus, locutus est Ioseph ad potentes Pharaonis, dicens: Si inueni gratiam coram vo-
5 bis, loquimini in auribus Pharaonis, dicentes: * Pater meus adiurauit me antequàm morere-
tur, dicens: In sepulchro quod fodi mihi in terra Chanaan, illic me sepelies. nunc ergo ascendens, sepeliam patrem meum, & reuertar. * Et dixit Pha-
6 raō Ioseph: Ascende, sepeli patrem tuum, sicut adiuravit te. & ascendit Ioseph sepelire patrem suum.
7 * Et ascenderunt cū eo omnes serui Pharaonis, et seniores domus eius, et omnes senes terræ Ægypti.

25 * καὶ ἐβοήθησέ σοι ὁ θεὸς ὁ ἐμός· καὶ εὐλογήσε σε εὐλογίᾳ
οὐρανοῦ ἄνωθεν, καὶ εὐλογίαν γῆς ἐχούσης πάντα. ἕνεκεν εὐλο-
26 γίας μασῶν καὶ μήτρας· * εὐλογίας πατρός σου καὶ μητρός
σου. ἐπεβεβίωσεν ὑπὲρ εὐλογίας ὀρέων μονίμων, καὶ ἐπ' εὐ-
λογίαις βουνῶν αἰωνίων, ἐλθοίτωσαν ἐπὶ κεφαλῆς Ἰωσήφ, καὶ ἐπὶ
27 κορυφῆς ὧν ἠγιάσθη ἀδελφῶν. * βενιαμὶν λύκος ἁρ-
πάξ, τὸ πρωὶ τὸ ἔδεται ἕως, καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας διαδώσει τροφήν.
28 * πάντες οὗτοι υἱοὶ Ἰακώβ, δώδεκα. καὶ ταῦτα ἐλάλησεν
αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν. καὶ εὐλόγησεν ὁ πατὴρ αὐτῶν, καὶ εὐ-
λόγησεν αὐτοὺς ἕκαστον κατὰ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ.
29 * εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐγὼ προστίθεμαι
πρὸς τὸν λαόν μου· θάψατέ με μετὰ τῶν πατέρων μου ἐν τῷ σπη-
30 λαίῳ, ὅ ἐστιν ἐν τῷ ἀγρῷ ἐφρὼν τοῦ χεταίου, * ἐν τῷ σπη-
λαίῳ τῷ διπλῷ, τῷ οὐτένατι μαμβρῆ, ἐν γῇ χαναάν· ὃ ἐκτή-
σατο ἀβραὰμ τὸ σπήλαιον παρὰ ἐφρὼν τοῦ χεταίου ἐν κτήσει
31 μνημείου. * ἐκεῖ ἔθαψαν ἀβραὰμ καὶ Σαρραν τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ. καὶ ἐκεῖ ἔθαψαν ἰσαὰκ καὶ ρεβέκκαν τὴν γυναῖ-
32 κα αὐτοῦ. καὶ ἐκεῖ ἔθαψαν λείαν, ἐν κλήσει δὲ ἀγροῦ καὶ τοῦ σπη-
λαίου τοῦ ὄντος ἐν αὐτῷ, τὰ παρὰ τῶν υἱῶν χέτ.
33 * καὶ κατέπαυσεν ἰακὼβ διαλιπὼν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. καὶ ἐξ-
άρας τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν κλίνην, ἐξέλιπεν. καὶ προστεθὴ
πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

ν'.

1 * Καὶ ἐπιπεσὼν ἰωσὴφ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
2 ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν· καὶ ἐφίλησεν αὐτόν. * καὶ προσέταξεν
ἰωσὴφ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς ἰατροῖς, ἐνταφιάσαι τὸν πα-
τέρα αὐτοῦ. καὶ ἐνεταφίασαν (4) ἐνταφιασταὶ τὸν ἰσραήλ.
3 * καὶ ἐπλήρωσαν αὐτῷ τεσσαράκοντα ἡμέρας· οὕτως γὰρ ἀρι-
θμοῦνται αἱ ἡμέραι τῆς ταφῆς· καὶ ἐπένθησαν αὐτὸν αἰγύπτιος ἑβ-
4 δομήκοντα ἡμέρας. * ἐπεὶ δὲ παρῆλθοσαν αἱ ἡμέραι τοῦ πέν-
θους, ἐλάλησεν ἰωσὴφ πρὸς τοὺς δυνάστας φαραώ, λέγων, εἰ
δέργον χάριν εὑρηκότων ὑμῶν, λαλήσατε εἰς τὰ ὦτα φαραώ, λέ-
5 γοντες, * ὁ πατήρ μου ὥρκισέ με, λέγων, ἐν
τῷ μνημείῳ ᾧ ὤρυξα ἐμαυτῷ ἐν γῇ χαναάν, ἐκεῖ με θάψεις.
νῦν οὖν ἀναβὰς, θάψω τὸν πατέρα μου, καὶ ἐπανελεύσομαι.
6 * καὶ εἶπε φαραὼ τῷ ἰωσὴφ ἀναβηναι, θάψον τὸν πατέρα σου,
καθάπερ ὥρκισέ σε. καὶ ἀνέβη ἰωσὴφ θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ.
7 * καὶ συναναβησαν μετ' αὐτοῦ παῖδες (4) παῖδες φαραώ, καὶ οἱ
πρεσβύτεροι καὶ οἶκος αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι τῆς αἰγύπτου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Verbum Dei patris tui erit in adiutorium tuum, & omnipotēs benedicat tibi benedictionibus roris qui descēdit de cælo desuper, benedictionibus quæ ascēdūt de profundis terræ deorsū, benedictionibus patris tui & matris tuæ. " Benedictiones patris tui addētur super benedictiones quibus benedixerunt me patres mei, quas optauerunt principes qui à seculo fuerunt: erunt omnes istæ benedictiones super caput Ioseph, & super vertice segregatus fuit à fratribus suis. " In terra Beniamin habitabit templi maiestas, & in possessione eius ædificabitur sanctuarium. manè & vesperè offerēt sacerdotes oblationes, & in tépore vespertino diuident residuū suarū, de reliquis quæ sanctificata sunt. " Omnes hi tribus Israel duodecim: & hoc est quod locutus est cū eis pater eorū. & benedixit eis: iuxta benedictionem vniuscuiusque benedixit eis. " Et præcepit eis & dixit eis: Ego congregor ad populum meum: sepelite me cum patribus meis in spelunca quæ est in agro Ephron Ethæi: " In spelunca duplici quę est in agro qui est contra faciē Mambre in terra Chanaan: quem agrum emit Abraham ab Ephron Ethæo in possessionem sepulchri. " Ibi sepelierunt Abraam & Saram vxorem eius: ibi sepelierunt Isaac & Rebeccā vxorē eius: ibiq; sepeliui Liam. " emptio agri & spelūcæ quæ in eo est à filiis Heth. " Et cessauit Iacob præcipere filiis suis: & collegit pedes suos in lectulum, & defecit: congregatusque est ad populum suum. CAP. L.

Et ruit Ioseph super faciem patris sui, & fleuit super eum; & osculatus est eum. ' Et præcepit Ioseph seruis suis medicis, vt condirent patrem suum; & condierunt medici Israelem. ' Et expletis quadraginta diebus, quibus complebantur dies conditorum, fleuerunt eum Ægyptij septuaginta diebus. ' Et trāsierunt dies planctus eius: & locutus est Ioseph cum domo Pharaonis, dicēs: Si inueni gratiam in oculis vestris, loquimini, obsecro, coram Pharaone, dicentes: ' Quòd pater meus adiurauit me dicens: Ecce morior: in sepulchro meo quod præparaui mihi in terra Chanaā, ibi sepelies me: & nunc ascendam, obsecro, & sepeliam patrem meum; & reuertar. ' Dixitq; Pharao: Ascende, sepeli patrem tuum, sicut adiurauit te. ' Ascenditque Ioseph vt sepeliret patrem suum: & ascenderunt cum eo omnes serui Pharaonis seniores domus suæ, & omnes senes terræ Ægypti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 וְכֹל בֵּית יוֹסֵף וְאֶחָיו וּבֵית אָבִיו רַק טַפָּם
9 וְצֹאנָם וּבְקָרָם עָזְבוּ בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן׃ וַיַּעַל עִמּוֹ
גַּם רֶכֶב גַּם פָּרָשִׁים וַיְהִי הַמַּחֲנֶה כָּבֵד מְאֹד׃
10 וַיָּבֹאוּ עַד גֹּרֶן הָאָטָד אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ־
שָׁם מִסְפֵּד גָּדוֹל וְכֹבֵד מְאֹד וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֵבֶל
11 שִׁבְעַת יָמִים׃ וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי
אֶת־הָאֵבֶל בְּגֹרֶן הָאָטָד וַיֹּאמְרוּ אֵבֶל כָּבֵד זֶה
לְמִצְרַיִם עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרַיִם
12 אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃ וַיַּעֲשׂוּ בָנָיו לוֹ כֵּן כַּאֲשֶׁר
13 צִוָּם׃ וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ בָנָיו אַרְצָה כְּנָעַן וַיִּקְבְּרוּ
אֹתוֹ בִּמְעָרַת שְׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה אֲשֶׁר קָנָה
אַבְרָהָם אֶת־הַשָּׂדֶה לַאֲחֻזַּת־קֶבֶר מֵאֵת
14 עֶפְרֹן הַחִתִּי עַל־פְּנֵי מַמְרֵא׃ וַיָּשָׁב יוֹסֵף
מִצְרַיְמָה הוּא וְאֶחָיו וְכָל־הָעֹלִים אִתּוֹ לִקְבֹּר
15 אֶת־אָבִיו אַחֲרֵי קָבְרוֹ אֶת־אָבִיו׃ וַיִּרְאוּ אֲחֵי־
יוֹסֵף כִּי־מֵת אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוּ יִשְׂטְמֵנוּ יוֹסֵף
וְהָשֵׁב יָשִׁיב לָנוּ אֵת כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר גָּמַלְנוּ אֹתוֹ׃
16 וַיְצַוּוּ אֶל־יוֹסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ
17 לֵאמֹר׃ כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אָנָּא שָׂא נָא
פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם כִּי רָעָה גְמָלוּךָ וְעַתָּה שָׂא
נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיֵּבְךְּ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם
18 אֵלָיו׃ וַיֵּלְכוּ גַּם־אֶחָיו וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ
19 הִנֶּנּוּ לְךָ לַעֲבָדִים׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף אַל־
20 תִּירְאוּ כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי׃ וְאַתֶּם
חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה לְמַעַן
עֲשֹׂה כַיּוֹם הַזֶּה לְהַחֲיֹת עַם־רָב׃
21 וְעַתָּה אַל־תִּירָאוּ אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת־
22 טַפְּכֶם וַיְנַחֵם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל־לִבָּם׃ וַיֵּשֶׁב יוֹסֵף
בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אָבִיו וַיְחִי יוֹסֵף מְאָה וְעֶשֶׂר
שָׁנִים׃

8 ‡ Domus Ioseph cum fratribus suis, absque paruulis, & gregibus, absque armentis, quæ dereliquerunt in terra Gessen.
9 ‡ Habuit quoque in comitatu currus, & equites, & facta est turba non modica.
10 ‡ Veneruntque ad aream Achad, quę sita est trans Iordanem: vbi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi, impleuerunt sep-
11 tem dies. ‡ Quod cùm vidissent habitatores terræ Chanaan, dixerũt: Planctus magnus est iste Ægyptiis. & idcircò vocatum est nomẽ loci illius, Planctus Ægypti. ‡ Fecerunt er-
13 go filij Iacob sicut præceperat eis: ‡ Et portantes eum in terram Chanaan, sepelierunt eum in spelunca duplici, quam emerat Abraã cum agro in possessionem sepulchri ab Ephrõ Ethæo contra faciem Mambre.
14 ‡ Reuersúsque est Ioseph in Ægyptum C cum fratribus suis & omni comitatu, sepulto patre.
15 ‡ Quo mortuo, timentes fratres eius, & mutuò colloquentes, ne fortè memor sit iniuriæ quam passus est, & reddat nobis omne malum quod fecimus:
16 ‡ Mandauerunt ei, dicentes: Pater tuus præcepit nobis antequàm moreretur,
17 ‡ Vt hæc tibi verbis illius diceremus: Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrum tuorum, & peccati atque malitiæ quam exercuerunt in te. Nos quoque oramus vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus audi-
18 tis, fleuit Ioseph. ‡ Veneruntque ad eum fratres sui, & proni adorantes in terram, dixerunt: Serui tui sumus.
19 ‡ Quibus ille respondit: Nolite timere. Num Dei posu-
20 mus resistere voluntati? ‡ Vos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud in bonũ, vt exaltaret me sicut in præsentiarum cernitis, & saluos faceret multos populos.
21 ‡ Nolite timere: Ego pascam vos, & paruulos vestros. Consolatusque est eos; & blandè
22 & leniter est locutus. ‡ Et habitauit in Ægypto cum omni domo patris sui. Vixitque centum decem annis.

8 ‡ Et omnis domus Ioseph, & fratres eius, & omnis domus paterna eius: & cognationem & oues & boues reliquerunt in terra Gesem.
9 ‡ Et ascenderunt cum eo & currus & equites, & facta est turba magna valdè.
10 ‡ Et venerunt ad aream Atad, quod est trans Iordanem. & planxerunt eum illic planctu magno & forti valdè. & fecit planctum patri suo septem
11 dies. ‡ Et viderunt habitatores terræ Chanaan planctum in area Atad, & dixerunt: Planctus magnus est iste Ægyptiis. propter hoc vocauerunt nomen loci illius, Planctus Ægypti: quod est trans Iordanem.
13 ‡ Et fecerunt ei sic filij eius sicut præcepit eis.
14 ‡ Et acceperunt eum filij sui in terram Chanaan: & sepelierunt eum in spelunca duplici, quam possedit Abraam spelunca in possessione sepulchri ab Ephron Ethæo contra Mambre.
15 ‡ Et reuersus est Ioseph in Ægyptum, ipse & fratres eius, & omnes qui ascenderant sepelire patrem eius.
16 ‡ Videntes autem fratres Ioseph quòd mortuus est pater eorum, dixerunt: Ne fortè memor iniuriæ sit nobis Ioseph, & retributionem retribuat nobis omnia mala, quæ ostendimus ei.
17 ‡ Et venientes ad Ioseph, dixerunt: Pater tuus adiurauit, antequam moreretur ipse, dicens:
‡ Sic dicite Ioseph: Dimitte eis iniquitatem & peccatum eorũ, quia mala tibi ostenderunt. & nunc suscipe iniquitatem seruorum Dei patris tui. & fle-
18 uit Ioseph, loquentibus illis ad eum.
‡ Et venientes ad eum dixerunt: Ecce nos tibi
19 serui.
‡ Et dixit illis Ioseph: Ne timeatis: nam Dei
20 sum ego.
‡ Vos cogitastis contra me mala, at Deus cogitauit de me in bona, vt fieret sicut hodie, vt aleretur populus multus.
21 ‡ Et ait illis: Ne timeatis. ego pascam vos, & domos vestras. & consolatus est eos, & locutus est in cor eorum.
22 ‡ Et habitauit Ioseph in Aegypto, ipse & omnis domus patris eius. Et vixit Ioseph annos centum decem.

8 ‡ καὶ πᾶσα ἡ οἰκοκυρία ἰωσὴφ, καὶ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ οἰκία ἡ πατρικὴ αὐτοῦ· καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ τὰ
9 βόας ὑπελίποντο ἐν γῇ γεσέμ. ‡ καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ ἐγένετο ἡ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα.
10 ‡ καὶ παρεγένοντο ἐφ' ἅλωνα ἀτάδ· ὅ ἐστι πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν ἐκεῖ κοπετὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν σφόδρα· καὶ
11 ἐποίησε τῷ πένθει τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμέρας. ‡ καὶ εἶδον ⓐ κατοικοῦντες τῆς γῆς χανααν τὸ πένθος ἐν ἅλωνι ἀτάδ. καὶ εἶπαν, πένθος μέγα ἐστὶ τοῦτο τοῖς αἰγυπτίοις. διὰ τοῦτο ἐπάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, πένθος αἰγύπτου, ὅ
12 ἐστι πέραν τοῦ ἰορδάνου. ‡ καὶ ἐποίησαν αὐτῷ οὕτως ⓐ
13 υἱοὶ αὐτοῦ, καθὼς ἐνετείλατο αὐτοῖς. ‡ καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς γῆν χαναάν. καὶ ἔθαψαν αὐτὸν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν· ὃ ὠνήσατο ἀβραὰμ τὸ σπήλαιον ἐν κτήσει μνημείου παρὰ ἐφρὼν τοῦ χεττα ίου,
14 κατέναντι μαμβρή. ‡ καὶ ὑπέστρεψεν ἰωσὴφ εἰς αἴγυπτον, αὐτὸς καὶ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πάντες ⓐ συναναβάντες θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ.
15 ‡ ἰδόντες δὲ ⓐ ἀδελφοὶ ἰωσὴφ, ὅτι τέθνηκεν ὁ πατὴρ αὐτῶν, εἶπαν, μή ποτε μνησικακήσει ἡμῖν ἰωσὴφ, καὶ ἀνταποδῶμα ἀνταποδώσῃ ἡμῖν πάντα τὰ κακὰ, ἃ ἐνεδειξάμεθα αὐτῷ.
16 ‡ καὶ παρηγόρουν πρὸς ἰωσὴφ, εἶπαν, ὁ πατήρ σου ὠσκιστε πρὸ τοῦ τελευτῆσαι αὐτὸν, λέγων·
17 ‡ οὕτως εἴπατε ἰωσὴφ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἀδικίαν, καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο. καὶ νῦν δὲξαι τὴν ἀδικίαν τῶν θεραπόντων τοῦ θεοῦ τοῦ πατρός σου. καὶ ἔκλαυσεν ἰωσὴφ, λαλούντων αὐτῶν πρὸς αὐτόν.
18 ‡ ⓒ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν, εἶπαν, ἰδε ἡμεῖς σοι οἰκέται.
19 ‡ ⓒ εἶπεν αὐτοῖς ἰωσὴφ, μὴ φοβεῖσθε, τοῦ γὰρ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ.
20 ‡ ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε κατ' ἐμοῦ πονηρά, ὁ δὲ θεὸς ἐβουλεύσατο πρὸ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ, ὅπως δὺ ἡμέραις ὡς σήμερον, ἵνα διατραφῇ λαὸς πολύς.
21 ‡ ⓒ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε. ἐγὼ διαθρέψω ὑμᾶς, ⓒ τὰς οἰκίας ὑμῶν. ⓒ παρεκάλεσεν αὐτοὺς, καὶ ἐλάλησεν εἰς τὴν καρ
22 δίαν αὐτῶν. ‡ ⓒ κατῴκησεν ἰωσὴφ ἐν αἰγύπτῳ, αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ πανοικία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἔζησεν ἰωσὴφ ἔτη ἑκατὸν δέκα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Genesis. Omnisque domus Ioseph, & fratres sui, & domus patris sui; exceptis paruulis, oues quoque eorum & boues dereliquerunt in terra
10 ad aream Atad, quæ est vltra Iordanem. & planxerunt ibi planctum magnum atque nimis vehementem. & fecit patri suo luctum septem diebus:
11 Et vidit habitator terræ Chanaan luctum qui fiebat in loco aræ Atad: & dixerunt: Luctus vehemens est iste Ægyptiis. & idcircò vocatum est nomen eius, Luctus Ægypti; qui est trans Iordanem.
13 Fecerunt quoque filij eius, sicut præceperat eis.
14 Portauerunt quoque eum filij sui in terram Chanaan: & sepelierunt eum in spelunca duplici quæ est in agro, qui est contra faciem Mamre:
quem agrum emit Abraham in possessionem sepulchri à filiis Heth.
15 Reuersusque est Ioseph in Ægyptum, ipse & fratres eius, & omnes qui ascenderunt cum eo, vt sepelirent patrem eius, postquàm sepeliuit patrem suum.
16 Videruntque fratres Ioseph quòd mortuus esset pater eorum: & dixerunt: Fortè obseruabit nobis Ioseph inimicitiam, & reddet nobis omne malum quod tribuimus ei.
17 Mandauerunt quoque ad Ioseph, dicentes: Pater tuus præcepit ante mortem suam, dicens:
Sic dicetis ad Ioseph: Obsecro vt dimittas delicta fratrum tuorum & peccata, quia malum retribuerunt tibi: & nunc dimitte, obsecro, delicta seruorum Dei patris tui. & fleuit
Ioseph cùm loquerentur cum eo.
18 Ierunt quoque fratres sui, & cecidерunt coram eo, atque dixerunt: Ecce nos sumus serui tui.
19 Dixitque eis Ioseph: Ne timeatis; quoniam ego timeo à facie Dei:
20 Vos autem cogitastis contra me malum, sed coram Deo cogitauit eum in bonum, vt faceret sicut in die hac, vt sustentaret populum multum.
21 Et nunc nolite timere; ego pascam
22 vos & familiam vestram. & consolatus est eos, & locutus est consolationem ad cor eorum.
Et habitauit Ioseph in Ægypto, ipse & domus patris sui. Et vixit Ioseph centum & decem annis.

Q

8 וְכָל בֵּית יוֹסֵף וְאֲחוֹהִי וּבֵית אֲבוֹהִי לְחוֹד טַפְלֵיהוֹן וְעָנָהֵן וְתוֹרֵיהוֹן שַׁבְקוּ בְּאַרְעָא דְגוֹשֶׁן׃ 9 וְסַלִּיקוּ עִמֵּיה אַף רְתִיכִין אַף
פָּרָשִׁין וַהֲוָת מַשְׁרִיתָא תַּקִּיפָה לַחְדָּא׃ 10 וַאֲתוֹ עַד בֵּירַת אִדֵּי דְאַשְׁדִּי דִי בְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא וְסַפְדוּ תַּמָּן סִפּוּד רַב וְתַקִּיף לַחְדָּא וְעָבַד
לַאֲבוֹהִי אֲבֵלָא שְׁבְעָאה יוֹמִין׃ 11 וַחֲזָא יַתְבָּא אַרְעָא כְּנַעֲנָאה יָת אֲבֵלָא בְּבֵירַת אִדֵּי דְאַשְׁדִּי וַאֲמָרוּ אֲבֵלָא תַּקִּיף דֵּין לְמִצְרָאֵי עַל כֵּן קְרָא
שְׁמָהּ אָבֵל מִצְרַיִם דִּי בְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא׃ 12 וְעַבְדוּ בְנוֹהִי לֵיהּ כְּמָא דְפַקְּדִנוּן׃ 13 וּנְטָלוּ יָתֵיהּ בְּנוֹהִי לְאַרְעָא דְכְנָעַן
וְקָבְרוּ יָתֵיהּ בִּמְעָרַת חֲקַל כַּפְלְתָּא דְקָנָא אַבְרָהָם יָת חַקְלָא לְאַחֲסָנַת קְבוּרָה מִן עֶפְרוֹן חִתָּאָה עַל אַפֵּי מַמְרֵא׃ 14 וְתָב יוֹסֵף
מִצְרַיִם הוּא וַאֲחוֹהִי וְכָל דְסַלִּיקוּ עִמֵּיהּ לְמִקְבַּר יָת אֲבוֹהִי בָּתַר דְּקָבַר יָת אֲבוֹהִי׃ 15 וְחָזוֹ אֲחוֹהִי דְיוֹסֵף אֲרֵי מִית אֲבוֹהוֹן וַאֲמָרוּ
מְהֵימָה לְמִסְטְמֵי לַנָא דְּטָבְנָא יוֹסֵף וַאֲתָבָא יֵהֵיב לַנָא יָת כָּל בִּישְׁתָּא דְגְמַלְנָא לֵיהּ׃ 16 וּפַקִּידוּ לְוָת יוֹסֵף לְמֵימַר אֲבוּךְ פַּקִּיד קֳדָם
מוֹתֵיהּ לְמֵימַר׃ 17 כְּדֵין תֵּאמְרוּן לְיוֹסֵף בְּבָעוּ שְׁבָק כְּעַן לְחוֹבֵי אֲחָךְ וּלְחַשָּׁאֵיהוֹן אֲרֵי בִּישָׁא גְּמָלוּךְ וּכְעַן שְׁבָק כְּעַן לְחוֹבֵי עַבְדֵי
דְּאִלָהָא דַאֲבוּךְ וּבְכָא יוֹסֵף בְּמֵלָלֵיהוֹן עִמֵּיהּ׃ 18 וַאֲזָלוּ אַף אֲחוֹהִי וּנְפָלוּ קֳדָמוֹהִי וַאֲמָרוּ הָא אֲנַחְנָא לָךְ לְעַבְדִין׃
19 וַאֲמַר לְהוֹן לָא תְּדַחֲלוּן אֲרֵי דְחִיל מִן קֳדָם יְיָ אֲנָא׃ 20 וְאִנְתּוֹן חַשֵּׁבְתּוּן עֲלַי בִּישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ אִתְחַשִּׁיבַת לְמִבְא בְּגִין לְמֶעְבַּד כְּיוֹמָא
הָדֵין לְקַיָּמָא עַם סַגִּיא׃ 21 וּכְעַן לָא תְּדַחֲלוּן אֲנָא אֵיזוֹן יָתְכוֹן וְיָת טַפְלֵיכוֹן וְנַחֵים יְתְהוֹן וּמַלִּיל חֲנָחוּתִין עַל לִבְּהוֹן׃
22 וְיָתֵב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אֲבוֹהִי וְחַיֵּא יוֹסֵף מְאָה וְעַשְׂרִין שְׁנִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 וַיַּרְא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנֵי שִׁלֵּשִׁים גַּם בְּנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה יֻלְּדוּ עַל־בִּרְכֵּי יוֹסֵף׃

23 * Et vidit Ephraim filios vsque ad tertiam generationem. Filij quoque Machir filij Manasse nati sunt in genibus Ioseph.

24 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֶחָיו אָנֹכִי מֵת וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד אֶתְכֶם וְהֶעֱלָה אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב׃

24 * Quibus transactis, locutus est fratribus suis: Post mortem meam Deus visitabit vos, & ascendere vos faciet de terra ista, ad terram quam iurauit Abraam, Isaac, & Iacob.

25 וַיַּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה׃

25 * Cumque adiurasset eos, atque dixisset: Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto.

26 וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן־מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם׃

26 * Mortuus est, expletis centum decem vitæ suæ annis: & conditus aromatibus, repositus est in loculo in Ægypto.

תרגום אונקלוס

כג וַחֲזָא יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם בְּנִין תְּלִיתָאִין אַף בְּנֵי מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה אִתְיְלִידוּ וְרַבִּי יוֹסֵף׃

כד וַאֲמַר יוֹסֵף לַאֲחוֹהִי אֲנָא מָיֵת וְיָיָ מְרַחֵם רַחֲמִין וְיִסְקִי וְיַסְקִנְכוֹן מִן אַרְעָא הָדָא לְאַרְעָא דְקַיֵים לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃

כה וְאוֹמִי יוֹסֵף יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר מְרַחֵם רַחֲמִין יְיָ יְסַכְּנִכוֹן וְתַסְקוּן יָת גַּרְמַי מִכָּאן׃

כו וּמִית יוֹסֵף בַּר מְאָה וְעֶשְׂרִין שְׁנִין וְחַנְטוּ יָתֵיהּ וְשַׁוִּיוּ יָתֵיהּ בְּאַרוֹנָא בְּמִצְרָיִם׃

תם ונשלם ספר בראשית

ונקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד כלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

23 * Et vidit Ioseph Ephraim filios vsque ad tertiam generationem. & filij Machir, filij Manasse, nati sunt in femoribus Ioseph.

23 * Ἐϊδεν ἰωσὴφ ἐφραὶμ παιδία, ἕως τελευτῆς γ ̀ γενεᾶς. καὶ υἱοὶ μαχὶρ τοῦ υἱοῦ μανασσὴ ἐτέχϑησαν ἐπὶ μηρῶν ἰωσήφ.

24 * Et ait Ioseph fratribus suis, dicens: Ecce ego morior: visitatione autem visitabit vos Deus; & reducet vos de terra ista, in terram quam iurauit Deus patribus nostris, Abraam, Isaac & Iacob.

24 * Εἶπεν ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, λέγων, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποϑνήσκω, ἐπισκοπῇ δὲ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ ϑεὸς, καὶ ἀναξεῖ ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσεν ὁ ϑεὸς τοῖς πατράσιν ἡμῶν, ἀβραὰμ, ἰσαὰκ, καὶ ἰακώβ.

25 * Et adiurauit Ioseph filios Israel, dicens: In visitatione qua visitabit vos Deus, & simul portabitis ossa mea hinc vobiscum.

25 * Καὶ ὥρκισεν ἰωσὴφ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, λέγων, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἣ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ ϑεὸς, καὶ συναποίσετε τὰ ὀστᾶ μου ἐντεῦϑεν μεϑ' ὑμῶν.

26 * Et mortuus est Ioseph, annorum existens centum decem: & sepelierunt eum, & posuerunt in arca in Aegypto.

26 * Καὶ ἐτελεύτησεν ἰωσὴφ ἐτῶν ὢν ἑκατὸν δέκα. καὶ ἐϑαψαν αὐτὸν, καὶ ἐτέϑη ἐν τῇ σορῷ ἐν αἰγύπτῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Et vidit Ioseph de Ephraim filios tertios: filij quoque Machir filij Manasse nati sunt, quos nutriuit Ioseph.

24 Dixitque Ioseph fratribus suis: Ego morior: & Deus recordans recordabitur vestri: & leuabit vos de terra hac, in terram quam iurauit Abrahæ, & Isaac & Iacob.

25 Et adiurauit Ioseph filios Israel, dicens: Memoria memor erit vestri Deus: & leuabitis ossa mea hinc.

26 Mortuusque est Ioseph cùm esset ætatis centum & decem annorum. & condierunt eum aromatibus, & posuerunt eum in arca in Ægypto.

Finis libri Geneseos.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרַיְמָה אֵת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ׃
2 * רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה׃
3 * יִשָּׂשכָר זְבוּלֻן וּבִנְיָמִן׃ 4 * דָּן וְנַפְתָּלִי
5 גָּד וְאָשֵׁר׃ * וַיְהִי כָל־נֶפֶשׁ יֹצְאֵי יֶרֶךְ־יַעֲקֹב שִׁבְעִים
6 נָפֶשׁ וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם׃ * וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל־אֶחָיו
7 וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא׃ * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ
8 וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֹתָם׃
9 * וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדַע אֶת־
10 יוֹסֵף׃ * וַיֹּאמֶר אֶל־עַמּוֹ הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב
וְעָצוּם מִמֶּנּוּ׃ * הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן־יִרְבֶּה וְהָיָה
11 כִּי־תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם־הוּא עַל־שֹׂנְאֵינוּ
וְנִלְחַם־בָּנוּ וְעָלָה מִן־הָאָרֶץ׃ * וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי
מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת
12 לְפַרְעֹה אֶת־פִּתֹם וְאֶת־רַעַמְסֵס׃ * וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ
אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
13 * וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ׃ * וַיְמָרְרוּ
14 אֶת־חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל־
עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה אֵת כָּל־עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר־עָבְדוּ בָהֶם
15 בְּפָרֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמְיַלְּדֹת הָעִבְרִיֹּת
16 אֲשֶׁר שֵׁם הָאַחַת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּעָה׃
17 * וַיֹּאמֶר בְּיַלֶּדְכֶן אֶת־הָעִבְרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל־הָאָבְנָיִם
אִם־בֵּן הוּא וַהֲמִתֶּן אֹתוֹ וְאִם־בַּת הִוא וָחָיָה׃
18 * וַתִּירֶאן הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים׃
19 * וַתֹּאמַרְן הַמְיַלְּדֹת אֶל־פַּרְעֹה כִּי לֹא כַנָּשִׁים
הַמִּצְרִיֹּת הָעִבְרִיֹּת כִּי־חָיוֹת הֵנָּה בְּטֶרֶם תָּבוֹא
אֲלֵהֶן הַמְיַלֶּדֶת וְיָלָדוּ׃

EXODVS. Translat.B.Hierony. Phara.

INCIPIT LLBER HELLE-
SMOTH, QVEM NOS EXODI
DICIMVS, CAP. I.

1 A Hæc sunt noïa filiorum Israel, qui ingressi sunt in Ægyptū cū Iacob, singuli cū domibus
2 suis introierunt. *Ruben, Symeō, Leui, Iudas, *Issachar, Zabulon, & Bēiamin, *Dan, Ne-
3 ptalim, Gad, & Aser. *Erant igitur omnes animæ
4 corū qui egressi sunt de femore Iacob, septua-
5 ginta. Ioseph autē in Ægypto erat. *Quo mor-
6 tuo, & vniuersis fratribus eius, oīq; cognatio-
7 ne sua: *Filij Israel creuerūt, & quasi germinā-
tes multiplicati sunt, ac roborati nimis, imple-
8 uerūt terrā. *Surrexit interea rex nouus super
9 Ægyptū, qui ignorabat Ioseph: *Et ait ad po-
pulū suū, Ecce populus filiorū Israel multus &
10 fortior nobis est. *Venite, sapiēter opprimam⁹
cū, ne fortè multiplicetur: & si ingrucrit cōtra
nos bellū, addatur inimicis nostris, expugna-
tisq; nobis, egrediatur de terra. *Prepofuit ita-
B que eis magistros operū, vt affligerēt eos one-
ribus. ædificauerúntq; vibes tabernaculorum
12 Pharaoni, Phiton & Rameſſes. *Quāróq; op-
primebāt eos, tāto magis multiplicabantur &
13 crescebāt. oderántq; filios Israel Ægyptij: *Et
14 affligebāt illudentes & inuidētes eis: *Atq; ad
amaritudinē perducebant vitā eorū operibus
duris luti & lateris, oīq; famulatu quo in ter-
15 ræ operibus premebantur. *Dixit autem rex
Ægypti obstetricibus Hebræorum, quarū vna
16 vocabatur Sephora, altera Phua: *Præcipiens
C eis: Quando obstetricabitis Hebræas, & par-
tus tempus aduenerit, si masculꝰ fuerit, inter-
17 ficite eū, si fœmina, reseruate. *Timuerunt au-
tem obstetrices Deum, & non fecerunt iuxta
præceptum regis Ægypti, sed conseruabant
18 mares. *Quibus accersitis ad se rex, ait: Quid-
nam est hoc quod facere voluistis, vt pueros
19 seruaretis? *Quæ respondērunt: Non sunt
D Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres. ipſæ enim
obstetricandi habent scientiam: & priusquàm
veniamus ad eas, pariunt.

CAP. I.

1 Hæc nomina filiorum Israel, qui ingressi sunt in Ægyptum cum
Iacob patre eorum, vnusquisq; cum domibus suis introierunt.
2 *Ruben, Symeon, Leui, Iudas,
3 *Issachar, Zabulon, & Beniamin,
4 Dan, & Nephthali, Gad & Aser. Ioseph autem erat in Ægypto.
5 *Erant autem omnes animæ quæ egressæ sunt ex Iacob, quinque & septuaginta.
6 *Mortuus est autem Ioseph, & omnes fratres eius, & omnis generatio illa.
7 *At filij Israel creuerūt & multiplicati sunt, & abundantes fuerunt, et inualuerunt valdè nimis. multiplicauit autem terra eos.
8 *Surrexit autem rex alter super Aegyptū, qui non cognouerat Ioseph.
9 *Dixit autem genti suæ: Ecce gens filiorum Israel magna valdè multitudo, et prævalet super nos.
10 *Venite ergo sapienter opprimamus eos, ne forte multiplicetur: & quando acciderit nobis bellum, addentur & isti ad aduersarios: & debellantes nos, egredientur de terra.
11 *Et præfecit eis præfectos operum, vt affligerent eos in operibus. & ædificauerunt ciuitates munitas Pharaoni, & Phithom, & Rameſſes, & On, quæ est Heliopolis.
12 *Quanto autem eos humiliabant, tanto plures fiebant: & inualuerunt valdè. & abominabantur
13 eos cum vi. *Et ait rex Aegyptiorum obstetricibus
14 Hebræorum, cui earū erat nomen Sephora, & nomen alterius Phua: *Et ait illis: Quando obstetricabitis Hebræas, et fuerint ad pariendum, si quidem masculus fuerit, interficite illum: si autem fœmina, reseruate illam. *Timuerunt autem obstetrices
15 Deum, & non fecerunt sicut præcepit illis rex Aegypti: & viuificabant masculos. *Vocauit autem
16 rex Aegypti obstetrices, & ait illis: Quare fecistis istum, & viuificastis masculos? *Dixerunt
17 autem obstetrices Pharaoni: Non sicut mulieres Aegyptiæ, Hebrææ: pariunt enim priusquam ingrediantur ad eas obstetrices, & pepererunt.

ΕΞΟΔΟΣ.

α'.

1 Αὐταὶ αἱ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ισραηλ, τῶν εἰ-
2 σπεπορευμένων εἰς Αἴγυπτον ἅμα Ιακωβ τῷ
πατρὶ αὐτῶν, ἕκαστος παρὰ οἰκίαν αὐτῶν εἰσήλ-
3 θοσαν· * Ρουβὴλ, Συμεών, Λευὶ, Ιούδας,
4 * Ισάχαρ, Ζαβουλὼν, καὶ Βενιαμὶν,
5 * Δὰν, καὶ Νεφθαλὶ, Γὰδ, καὶ Ἀσήρ. Ιωσὴφ δὲ ἦν ἐν Αἰγύπτῳ.
6 * Ἦσαν δὲ πᾶσαι ψυχαὶ αἱ ἐξελθοῦσαι ἐξ Ιακωβ, πέντε καὶ
7 ἑβδομήκοντα. * Ἐτελεύτησε δὲ Ἰωσὴφ καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ
8 αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη. * Οἱ δὲ υἱοὶ Ισραὴλ ηὐξήθησαν,
καὶ ἐπληθύνθησαν, καὶ ἐγιγάντωσε, καὶ κατίσχυον σφόδρα
9 σφόδρα. ἐπλήθυνε δὲ ἡ γῆ αὐτούς. * Ἀνέστη δὲ βασιλεὺς ἕτερος
10 ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. * Εἶπε δὲ τῷ ἔθνει αὐτοῦ, Ἰ-
δοὺ τὸ ἔθνος τῶν υἱῶν Ισραὴλ μέγα πολὺ πλῆθος, καὶ ἰσχύει
μᾶλλον ὑπὲρ ἡμᾶς. * Δεῦτε οὖν καταβῶμεν αὐτοὺς, μήποτε
πληθυνθῇ, καὶ ἡνίκα ἂν συμβῇ ἡμῖν πόλεμος, προσθήσον-
ται καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίους· καὶ ἐκπολεμήσαντες ἡ-
11 μᾶς, ἐξελεύσονται ἐκ τῆς γῆς. * Ἐπέστησαν οὖν αὐτοῖς ἐπι-
στάτας τῶν ἔργων, ἵνα κακώσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔργοις. Καὶ ᾠκο-
δόμησαν πόλεις ὀχυρὰς τῷ Φαραὼ, τήν τε Φιθὼμ καὶ Ραμεσ-
12 σῆ, καὶ Ὼν, ἥ ἐστιν Ἡλιούπολις. * Καθ' ὅσα δὲ αὐτοὺς ἐταπεί-
νουν, τοσοῦτῳ πλείους ἐγίνοντο, καὶ ἴσχυον σφόδρα. Καὶ ἐβδελύσ-
13 σοντο οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν υἱῶν Ισραὴλ. * Καὶ κατεδυνά-
14 σθουν οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς υἱοὺς Ισραὴλ βίᾳ· * καὶ κατωδυνων
ἀπὸν τὸν ζῶλυν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς σκληροῖς, ἐν τῷ πηλῷ καὶ τῇ
πλινθίᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις, ὧν ἐποίουν αὐτοῖς
15 γα, ὧν κατεδουλοῦντο αὐτοὺς μετὰ βίας. * Καὶ εἶπεν ὁ βα-
σιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων ταῖς μαίαις τῶν Ἑβραίων, τῇ μιᾷ ἀπὸν
ὧν ὄνομα Σεφώρα, καὶ τὸ ὄνομα τῆς δευτέρας, Φουά·
16 * καὶ εἶπεν αὐταῖς, ὅταν μαιεύησθε τὰς Ἑβραίας, καὶ ὦσι πρὸς
τὸ τίκτειν, ἐὰν μὲν ἄρσεν ᾖ, ἀποκτείνατε αὐτό· ἐὰν δὲ θῆλυ,
17 ζωοποιήσατε αὐτό. * Ἐφοβήθησαν δὲ αἱ μαῖαι τὸν θεὸν,
καὶ οὐκ ἐποίησαν καθ' ὅτι συνέταξεν αὐταῖς ὁ βασιλεὺς Αἰγύ-
18 που. καὶ ἐζωογόνουν τὰ ἄρσενα. * Ἐκάλεσε δὲ ὁ βασι-
λεὺς Αἰγύπτου τὰς μαίας, καὶ εἶπεν αὐταῖς, Διότι ἐποιήσατε
19 τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ ἐζωογονεῖτε τὰ ἄρσενα; * Εἶπαν δὲ
αἱ μαῖαι τῷ Φαραὼ, Οὐχ ὡς αἱ γυναῖκες Αἰγύπτιαι, αἱ Ἑβραῖαι,
τίκτουσι γὰρ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὰς τὰς μαίας, καὶ ἔπ-
κον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. I.

ET hæc sunt nomina filiorum Israel, qui ingressi sunt in Ægyptum cum Iacob, singuli cum viris domus suæ introierunt:
1 Ruben, Symeon, Leui, & Iudas,
2 Issachar, Zabulon, & Beniamin,
3 Dan, & Neptali, Gad & Aser.
4 Eratque omnes animæ egredientium de femore Iacob, septuaginta animæ, cum Ioseph qui erat in Ægypto.
5 Mortuusque est Ioseph & omnes fratres eius, & omnis generatio illa.
6 Filij autem Israel creuerunt, & nati sunt in multitudinem, & roborati sunt vehementer nimis; & impleta est terra ex eis.
7 Et surrexit rex nouus in Ægypto, qui non confirmabat decreta Ioseph.
8 Et ait ad populum suum: Ecce populus filiorum Israel multus & fortior nobis:
9 Venite, sapienter agamus contra eos, ne fortè multiplicentur; & quando acciderit nobis bellum, addantur quoque ipsi inimicis nostris, & inient contra nos bellum, & ascendent de terra.
10 Et constituerunt super eos principes malefacientes, vt affligerent eos in operibus suis. ædificaueruntque vrbes thesaurorum Pharaoni, Phithom, & Rameſes.
11 Et quanto affligebant eos, tanto multiplicabantur, & tanto roborabantur. & tribulatio erat Ægyptiis propter filios Israel.
12 Et seruire fecerunt Ægyptij filios Israel durè:
13 Et ad amaritudinem perduxerunt vitam eorum in seruitute dura, in luto, & in lateribus, & in omni seruitute in agro, in omnibus operibus suis, quibus eos grauiter seruire fecerunt.
14 Dixitque rex Ægyptiis obstetricibus Iudæorum, nomen vnius Sephora, & nomen alterius Phua.
15 Et ait: Quando obstetricabitis Iudæas, videbitis in partu & filius fuerit, interficietis eum; & si filia fuerit, reseruabitis eam.
16 Timuerunt que obstetrices à facie Dei, & non fecerunt sicut locutus fuerat eis rex Ægypti, sed conseruabant filios.
17 Vocauitque rex Ægypti obstetrices, & ait: Cur fecistis hanc rem, & reseruatis filios?
18 Et dixerunt obstetrices ad Pharaonem: Quia non sunt sicut mulieres Ægyptiæ, mulieres Iudææ; quia ipsæ sapientes sunt, & antequam veniat ad eas obstetrix, pariunt.

תרגום אונקלוס

א

ואלין שמהת בני ישראל דעלו למצרים עם יעקב גבר ואינש ביתיה עלו׃ 1 ראובן שמעון לוי ויהודה׃ 2
יששכר זבולן ובנימין׃ 3 דן ונפתלי גד ואשר׃ 4 והוה כל נפשתא נפקי ירכא דיעקב שבעין נפשן עם יוסף דהוה
במצרים׃ 5 ומית יוסף וכל אחוהי וכל דרא ההוא׃ 6 ובני ישראל נפישו ואתילידו ושגיאו ותקיפו בלחדא ואתמליאת ארעא
מנהון׃ 7 וקם מלכא חדתא על מצרים דלא ידע ית יוסף׃ 8 ואמר לעמיה הא עמא דבני ישראל סגין ותקיפין ממנא׃ 9 הבו
נחכמנא להון דלמא יסגון ויהי ארי תערע קרבא ויתוספון אף אינון על סנאינא וקרבא ויהון סגין מן ארעא׃ 10 ומנו עלוהון
שלטונין מכאישין בגלל לענאותהון בפולחנהון ובנו קריי בית אוצרא למפרעה ית פיתום וית רעמסס׃ 11 וכמא דסגיען להון כן סגן וכן תקיפין
למיקצר מן קדם בני ישראל׃ 12 ואפלחו מצראי ית בני ישראל בקשיו׃ 13 ואמררו ית חייהון בפלחנא קשיא בטינא ובלבני וכל
פולחנא בחקלא ית כל פולחנהון דאפלחו בהון בקשיו׃ 14 ואמר מלכא דמצרים לחיותא ודושן ית דרא דשום חדא שפרה ושום תניתא פועה׃
ואמר כד תחיון ית עבראתא ותחזון על תברא אם ברא הוא ותקטלון ית יה ואם ברתא היא תקיימונה׃ 17 ודחילא חייתא מן קדם
יי ולא עבדא כפום דמליל להון מלכא דמצרים וקיימא ית טניא׃ 18 וקרא מלכא דמצרים לחיותא ואמר להון מה דין עבדתון הכדין וקיימתון
ית טניא׃ 19 ואמרת חייתא לפרעה ארי לא כנשיא מצריתא יהודייתא ארי חכימן אינון עד לא עלתא לוהתון חייתא וילדן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת־פַּרְעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן־הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ׃

11 * וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו׃

12 * וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי־אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל׃

13 * וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי־אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לְמָה תַכֵּה רֵעֶךָ׃

EXODVS. Translat.B.Hierony. *Moysi.*

10 * Bene ergo fecit Deus obstetricibus: & creuit populus, confortatusque est nimis.

11 * Et quia timuerunt obstetrices Deum, ædificauit eis domos. * Præcepit ergo Pharao omni populo suo, dicens: Quicquid masculini sexus natum fuerit, in flumen proiicite: quicquid fœminini, reseruate.

CAP. II.

1 EGressus est post hæc vir de domo Leui, & 2 accepit vxorem stirpis suæ. * Quæ concepit & peperit filium: & videns eum elegantem, abscondit tribus mensibus.

3 * Cumque iam celare non posset, sumpsit fiscellam scirpeam, & liniuit eam bitumine ac pice; posuitque intus infantulum, & exposuit eum in carecto ripæ fluminis. * Stante procul sorore eius, & considerante euentum rei. * Ecce autem descendebat filia Pharaonis, vt lauaretur in flumine: & puellæ eius gradiebantur per crepidinem aluei. Quę cùm vidisset fiscellam in papyrione, misit vnam è famulabus suis. * Et allatam aperiens, cernensque in ea paruulum vagientem, misserta eius, ait: De infantibus Hebræorum est hic. * Cui soror pueri: Vis, inquit, vt vadam, & vocem tibi mulierem Hebræam, quæ nutrire possit infantulum? * Respondit, Vade. perrexit puella, & vocauit matrem suam. * Ad quam locuta filia Pharaonis: Accipe, ait, puerum istum, & nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier, & nutriuit puerum. * Adultumque tradidit filiæ Pharaonis: quem illa adoptauit in locum filij. vocauitque nomen eius Moyses: dicens, Quia de aqua tuli eum. * In diebus illis postquam creuerat Moyses, egressus est ad fratres suos: viditque afflictionem eorum, & vitres suos: viditque afflictionem eorum, & virum Ægyptium percutientem quendam de Hebræis fratribus suis. * Cumque circumspexisset huc atque illuc, & nullum adesse vidisset, percussum Ægyptium abscondit sabulo. * Et egressus die altero, conspexit duos Hebræos rixantes: dixitque ei qui faciebat iniuriam: Quare percutis proximum tuum?

10 * Bene autem faciebat Deus obstetricibus. & creuit populus, & inualuit valdè. * Quoniam timuerunt obstetrices Deum: fecit sibi ipsis domos. * Præcepit autem Pharao omni populo suo, dicens: Omne masculum quod natum fuerit Hebræis, in flumen proijcite; & omnem fœminam, viuificate illum.

CAP. II.

1 EXiit autem quidam de tribu Leui, & accepit de 2 filiabus Leui: & habuit eam. * Et in ventre concepit, & peperit masculum. Videntes autem illum elegantem, absconderunt illum mensibus tribus. * Quoniam autem non potuerunt amplius abscondere illum, accepit illi mater eius arculam, & liniuit eam bitumine & pice; & imposuit puerum in ea: & posuit eam in palude iuxta flumen. * Et speculabatur soror eius de longè, vt disceret quid accideret illi.

5 * Descendit autem filia Pharaonis, vt lauaretur ad flumen, & ancillæ eius gradiebantur super fluuium: & videns arculam in palude, mittens ancillam, accepit illam. * Aperiens autem, cernit paruulum vagientem in arcula. & miserta est illius filia Pharaonis: & dixit: De infantibus Hebræorum hic. * Et dixit soror eius filiæ Pharaonis: Vis vocem tibi mulierem quæ nutriat ex Hebræis, & lactabit tibi infantulum? * Ait autem illi filia Pharaonis: Vade. pergens autem puella, vocauit matrē pueri. * Dixit autem ad illam filia Pharaonis: Sume mihi puerum istum, & lacta mihi illum: ego autem dabo tibi mercedem. accepit autem mulier infantem, & lactauit illum. * Adulto autem puero, 10 eduxit illum ad filiam Pharaonis: & factus est illi in filium. vocauit autem nomen illius, Moysen: dicens, Quoniam ex aqua illum tuli. * Factum est autem 11 in diebus multis illis, magnus factus Moyses, egressus est ad fratres suos filios Israel. cogitans aurum afflictionem illorum, aspicit hominem Ægyptiũ percutientem quendam Hebræum de fratribus suis filius Israel. * Cùm circumspexisset autem huc & 12 illuc, non videt vllum: & percutiens Ægyptium, abscondit eum in sabulo. * Egressus autem die se- 13 cundo, videt duos viros Hebræos rixantes. & dicit facienti iniuriam: Cur tu percutis proximum?

20 * δὲ ἐποίει ὁ θεὸς τοῖς μαίαις. καὶ ἐπλήθυνεν ὁ λαὸς, καὶ ἰσχυον σφόδρα. 21 * ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν θεὸν, ἐποίησεν ἑαυταῖς οἰκίας.

22 * συνέταξε δὲ Φαραὼ παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, λέγων, πᾶν ἄρσεν ὃ ἂν τεχθῇ τοῖς ἑβραίοις, εἰς τὸν ποταμὸν ῥίψατε, καὶ πᾶν θῆλυ ζωογονεῖτε αὐτό.

β'.

1 * Ἦν δέ τις ἐκ τῆς φυλῆς λευί, καὶ ἔλαβεν ἐκ τῶν θυγατέρων λευι, καὶ ἔσχεν αὐτὴν· 2 * καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν, καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἀστεῖον, ἐσκέπασαν αὐτὸ μῆνας τρεῖς. 3 * ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἠδυνάσθη ἔτι κρύπτειν αὐτὸ, ἔλαβεν αὐτὸ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θήκην, καὶ κατέχρισεν αὐτὴν ἀσφάλτῳ καὶ πίσῃ, καὶ ἐνέβαλε τὸ παιδίον εἰς αὐτὴν, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν εἰς τὸ ἕλος παρὰ τὸν ποταμόν. 4 * καὶ κατεσκόπευεν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ μακρόθεν, μαθεῖν, τί τὸ ἀποβησόμενον αὐτῷ. 5 * κατέβη δὲ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ λουσαομένη ἐπὶ τὸν ποταμόν. καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς περιεπορεύοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν· καὶ ἰδοῦσα τὴν θήκην ἐν τῷ ἕλει, ἀποστείλασα τὴν ἄβραν, ἀνείλετο αὐτήν. 6 * διοίξασα δὲ, ὁρᾷ παιδίον κλαῖον ἐν τῇ θήκῃ. καὶ ἐφείσατο αὐτοῦ ἡ θυγάτηρ Φαραώ. καὶ ἔφη, ἀπὸ τῶν παιδίων τῶν ἑβραίων τοῦτο.

7 * καὶ εἶπεν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ τῇ θυγατρὶ Φαραὼ, θέλεις καλέσω σοι γυναῖκα τροφοῦσαν ἐκ τῶν ἑβραίων, καὶ θηλάσει σοι τὸ παιδίον; 8 * εἶπε δὲ αὐτῇ ἡ θυγάτηρ Φαραώ, πορεύου· ἀπελθοῦσα δὲ ἡ νεανὶς ἐκάλεσε τὴν μητέρα τοῦ παιδίου. 9 * εἶπε δὲ αὐτῇ ἡ θυγάτηρ Φαραώ, διατήρησόν μοι τὸ παιδίον τοῦτο, καὶ θήλασόν μοι αὐτό· ἐγὼ δώσω σοι τὸν μισθόν. ἔλαβε δὲ ἡ γυνὴ τὸ παιδίον, καὶ ἐθήλαζεν αὐτό. 10 * δοθέντος δὲ τοῦ παιδίου, εἰσήγαγε αὐτὸ πρὸς τὴν θυγατέρα Φαραώ. καὶ ἐγένετο αὐτῇ εἰς υἱόν· ἐπωνόμασε δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μωυσῆν· λέγουσα, ὅτι ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνειλόμην.

11 * ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πολλαῖς ἐκείναις, μέγας γενόμενος μωυσῆς, ἐξῆλθε πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ. καὶ ἐνόησε τὸν πόνον αὐτῶν, ὁρᾷ ἄνθρωπον αἰγύπτιον τύπτοντα ἕνα ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τῶν υἱῶν ἰσραήλ. 12 * περιβλεψάμενος δὲ ὧδε καὶ ὧδε, εἶδεν ὁρᾷ οὐδένα, καὶ πατάξας τὸν αἰγύπτιον, ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ. 13 * ἐξελθὼν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, ὁρᾷ δύο ἀνθρώπους ἑβραίους διαπληκτιζομένους. καὶ λέγει τῷ ἀδικοῦντι, διατί σὺ τύπτεις τὸν πλησίον;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 * Et benefecit Deus obstetricibus: & creuit populus, confortatique sunt nimis. 21 * Et factum est cùm obstetrices timuissent à facie Dei, fecit eis domos. 22 * Et præcepit Pharao omni populo suo, dicens: Omnis filius qui natus fuerit ex Iudæis, in flumen proiicite eum, & omnem filiam reseruabitis.

CAP. II.

1 ET abiit vir de domo Leui, & accepit filiam Leui. * Et concepit mulier, & peperit filium. & vidit eum quòd esset bonus, & abscondit eum tribus mensibus. * Et non potuit vltrà abscondere eum: & accepit ei arcam scirpeam, & liniuit eam bitumine ac pice; posuitque in ea filium: & posuit eam in carecto, quod erat in ripa fluminis. * Et stetit soror eius procul, vt sciret quid fieret de eo. * Et descendit filia Pharaonis vt lauaretur in flumine: & puellæ eius ambulabant iuxta ripam fluminis, & vidit arcam in medio carecti; & extendit brachium suum, & tulit eam: * Et aperuit eam, & vidit puerum: & ecce puer plorabat; & misertus est eius, & ait: De filiis Iudæorum est iste. * Dixitque soror eius ad filiam Pharaonis: Nunquid ibo, & vocabo tibi mulierem nutricem de Iudæis, & lactabit tibi puerum? * Et dixit ei filia Pharaonis: Vade. Et abiit puella, & vocauit matrem eiusdem pueri. * Et dixit ei filia Pharaonis: Tolle puerum hunc, & lacta eum mihi; & ego dabo mercedem tuam. & suscepit mulier puerum, & lactauit eum. * Et crenit puer, & tradidit eum filiæ Pharaonis, & fuit ei in filium: & vocauit nomen eius Moysen, dicens: Quoniam de aquis extraxi eum. * Et factum est in diebus illis, & creuit Moyses, & egressus est cum fratribus suis, & vidit seruitutem eorum. Viditque virum Ægyptium percutientem virum Iudæum de fratribus suis: * Et aspexit huc & illuc, & vidit quòd nullus vir aderat: & percussit Ægyptium, & abscondit eum in arena. * Et egressus est in die altera, & ecce duo viri Iudæi rixabantur. & ait impio: Cur tu percutis proximum tuum?

תרגום אונקלוס

20 וְאוֹטֵיב יְיָ לְחַיְתָא וְחַבֵּי עַמָּא וְתַקִּיפוּ לְחַדָּא׃ 21 וַהֲוָה כַּד דְּחִילָא חַיְתָא מִן קֳדָם יְיָ וַעֲבַד לְהֶן בָּתִּין׃ 22 וּפְקִיד פַּרְעֹה לְכָל עַמֵּיהּ

ב

1 וַאֲזַל גַּבְרָא מִבֵּית לֵוִי וּנְסִיב יָת חַד בַּת לֵוִי׃ 2 וְעַדַּיְאַת אִתְּתָא וְיָלִידַת בַּר וַחֲזַת יָתֵיהּ אֲרֵי טָב הוּא וְאִטְמַרְתֵּיהּ תְּלָתָא יַרְחִין׃ 3 וְלָא יְכִלַת עוֹד לְאִטְמָרוּתֵיהּ וּנְסִיבַת לֵיהּ תֵּבוּתָא דְגוּמָא וְחַפְתַּהּ בְּחֵימָרָא וּבְזִפְתָּא וְשַׁוַּאַת בַּהּ יָת רְבִיעָא וְשַׁוַּיְתַהּ בְּיַעֲרָא עַל כֵּיף נַהֲרָא׃ 4 וְאִתְרְחֵקַת אֲחָתֵיהּ מֵרְחִיק לְמִידַּע מָה יִתְעֲבֵד לֵיהּ׃ 5 וְנָחַתַת בַּת פַּרְעֹה לְמִסְחֵי עַל נַהֲרָא וְעֻלַיְמָתַהָא מְהַלְכָן עַל כֵּיף נַהֲרָא וַחֲזַת יָת תֵּבוּתָא בְּגוֹ יַעֲרָא וְאוֹשִׁישַׁת יָת אֲמָתַהּ וְקָרַבַת לֵיהּ׃ 6 וּפְתַחַת וַחֲזַתְיֵהּ יָת רְבִיעָא וְהָא עֻלַיְקָא בְּכֵי וְחָסַת עֲלוֹהִי מִן בְּנֵי יְהוּדָאֵי דֵּין׃ 7 וַאֲמַרַת לַהּ אֲחָתֵיהּ לְבַת פַּרְעֹה הֵאִיזִל וְאֶקְרֵי לִיךְ אִתְּתָא מֵנִיקְתָא מִן יְהוּדָאֵי וְתֵינֵק לִיךְ יָת רְבִיעָא׃ 8 וַאֲמַרַת לַהּ בַּת פַּרְעֹה אִיזִלִי יָת רַבְיָא וְאִזְעֲקַת יָת אִמֵּיהּ דְּרַבְיָא׃ 9 וַאֲמַרַת לַהּ בַּת פַּרְעֹה אִסְתַּלְקִי יָת רַבְיָא דֵּין וְאוֹנְקִיהּ לִי וַאֲנָא אֶתֵּן יָת אַגְרָךְ וְנָסְבַת אִתְּתָא יָת רַבְיָא וְאוֹנְקַתֵּיהּ׃ 10 וּרְבָא רַבְיָא וְאַיְתִיתֵיהּ לְבַת פַּרְעֹה וַהֲוָה לַהּ לְבַר וְקָרַאת שְׁמֵיהּ מֹשֶׁה וַאֲמַרַת אֲרֵי מִן מַיָּא שְׁחַלְתֵּיהּ׃ 11 וַהֲוָה בְּיוֹמַיָּא אִלֵּין וּרְבָא מֹשֶׁה וּנְפַק עִם אַחֲוָתֵיהּ וַחֲזָא בְּפִלְחַנְהוֹן וַחֲזָא גְּבַר מִצְרָאָה מְחֵי גְּבַר מִבְּנֵי עִבְרָאֵי אֲחוֹהִי׃ 12 וְשַׁפִּיר בְּיוֹמָא הָנָיָא וְחָמָא יְיָ מְסָרֵיהּ וְאִטְמַרְתֵּיהּ בְּחָלָא׃ 13 וּנְפַק בְּיוֹמָא תִנְיָנָא וְהָא תְּרֵין גְּבָרִין עִבְרָאֵי מִתְנַצְּיִן וַאֲמַר לְחַיָּבָא לְמָה אַתְּ מְמָרֵי יָת חַבְרָךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הֲלַהַרְגֵנִי
אַתָּה אֹמֵר בַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה
15 וַיֹּאמֶר אָכֵן נוֹדַע הַדָּבָר : * וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת־מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה
מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל־הַבְּאֵר :
16 * וּלְכֹהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת וַתָּבֹאנָה וַתְּדַלֶּנָה
וַתְּמַלֶּאנָה אֶת־הָרְהָטִים לְהַשְׁקוֹת צֹאן אֲבִיהֶן :
17 * וַיָּבֹאוּ הָרֹעִים וַיְגָרְשׁוּם וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיּוֹשִׁעָן וַיַּשְׁקְ אֶת־
18 צֹאנָם : * וַתָּבֹאנָה אֶל־רְעוּאֵל אֲבִיהֶן וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ
19 מְהַרְתֶּן בֹּא הַיּוֹם : * וַתֹּאמַרְנָה אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ מִיַּד
הָרֹעִים וְגַם דָּלֹה דָלָה לָנוּ וַיַּשְׁקְ אֶת־הַצֹּאן : * וַיֹּאמֶר
20 אֶל־בְּנֹתָיו וְאַיּוֹ לָמָּה זֶּה עֲזַבְתֶּן אֶת־הָאִישׁ קִרְאֶן לוֹ
21 וְיֹאכַל לָחֶם : * וַיּוֹאֶל מֹשֶׁה לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיִּתֵּן
22 אֶת־צִפֹּרָה בִּתּוֹ לְמֹשֶׁה : * וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
23 גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה : * וַיְהִי בַיָּמִים
הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן
הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל־הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה:
24 * וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת־נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־
25 בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק וְאֶת־יַעֲקֹב : * וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים :

ג

1 * וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת־
צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן אַחַר
2 הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל־הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה : * וַיֵּרָא מַלְאַךְ

14 * Qui respondit: Quis cõstituit te principẽ & iudicẽ super nos? Nũ occidere me tu vis, sicut heri occidisti Ægyptiũ? Timuit Moyses, & ait: 15 Quomodo palã factũ est verbũ istud? * Audiuitq; Pharao sermonẽ hunc, & quærebat occidere Moysen. qui fugiẽs de cõspectu eius, moratus est in terra Madian: & sedit iuxta puteũ.
16 * Erant autẽ sacerdoti Madian septẽ filiæ, quæ C venerãt ad hauriendã aquã: & impletis canalib', adaquare cupiebãt greges patris sui. 17 * Superuenere pastores, & ejecerũt eas. Surrexitq; Moyses, & defensis puellis, adaquauit oues earũ. 18 * Quæ cùm reuertissent ad Raguel patrem suum, dixit ad eas: Cur velociꝰ venillis solitoꝰ
19 * Respõderunt: Vir Ægyptius liberauit nos de manu pastorum: insuper & hausit aquam nobiscum, potumq́ dedit ouibus. 20 * At ille: Vbi est, inquit? quare dimisistis hominem? vocate eum, vt comedat panẽ. 21 * Iurauit ergo Moyses & habitaret cum eo. accepitq; Sephoram filiã
22 eius vxorẽ: * Quæ peperit ei filium, quem vocauit Gersom, dicens: Aduena fui in terra alie na. alterum verò peperit, quẽ vocauit Eliezer, 23 dicens: * Deus enim patris mei adiutor meus: & eripuit me de manu Pharaonis. Post multã verò temporis mortuus est rex Ægypti. & ingemuerunt filij Israel propter opera, vociferati sunt. Ascenditq́ clamor eorum ad Deum ab
24 operibus: * Et audiuit gemitum eorum; ac recordatus est fœderis, quod pepigit cũ Abrã, 25 Isaac & Iacob. * Et respexit Deus filios Israel, & liberauit eos.

CAP. III.

1 MOyses autem pascebat oues Iethro soceri sui sacerdotis Madian. Cúmq́ minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem
2 Dei Oreb. * Apparuitq́ ei Dominus in flamma ignis de medio rubi: & videbat quòd
3 rubus arderet, & non cõsumeretur. * Dixit ergo Moyses: Vadam, & videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.
4 * Cernens autem Dominus, quòd pergeret ad videndum, vocauit eum de medio rubi, & ait: Moyses, Moyses. qui respondit: Adsum.

14 * Ille autem dixit: Quis te constituit principem & iudicem super nos? nunquid occidere me tu vis, quemadmodũ occidisti heri Ægyptium? Timuit autẽ Moyses, & ait: Si sic manifestum factũ est verbum
15 hoc. * Audiuit autem Pharao verbum hoc, et quærebat occidere Moysen. Recessit autem Moyses à cõspectu Pharaonis, & habitauit in terra Madian.
16 Cum venisset autem in terra Madian, sedit iuxta puteum. * At sacerdoti Madian erant septem filiæ,
17 pascentes oues patris sui Iethro. Cùm venissent autem, hauriebant quoad impleuerunt canales, vt adaquarent oues patris sui Iethro. * Superuenientes
18 autem pastores, eiecerunt eas. surgens autem Moyses, liberauit illas, & adaquauit oues earum. * Reuerse sunt autem ad Raguel patrem suum. Ille autem dixit eis: Quare festinauistis aduenièdo hodie?
19 * Ille autem dixerunt: Homo Aegyptius liberauit nos à pastoribus: et hausit aquam nobis, & ad-
20 aquauit oues nostras. * Ille autem dixit filiabus suis: Et vbi est? & cur sic dimisistis hominem? vocate igitur eum, vt comedat panem. * Habitauit
22 autem Moyses apud hominem: & dedit Sephoram filiam suam Moysi vxorem. * In ventre autem habens mulier, peperit filium: & vocauit Moyses nomen illius, Gersam: dicens, Quòd aduena fui in
23 terra aliena. * At nomen secundi vocauit Eliezer. & enim Deus patris mei adiutor meus, & eripuit me de manu Pharaonis. Post autem dies mul-
24 tos illos, mortuus est rex Aegypti: & ingemuerunt filij Israel propter opera, & exclamauerunt: & ascendit clamor eorum ad Deum ab operibus. * Et
25 audiuit Deus gemitum eorum: & recordatus est Deus fœderis sui quod ad Abraã, et Isaac, & Iacob.
* Et respexit Deus filios Israel, & cognitus est eis.

CAP. III.

1 ET Moyses erat pascens oues Iethro soceri sui, sacerdotis Madian: & duxit oues in desertum: & venit ad montem Dei Oreb. * Apparuit autem
2 ei angelus Dñi in flãma ignis ex rubo, et videt quòd rubus ardebat igne: at rubus non comburebatur.
3 * Dixit autẽ Moyses: Accedens videbo visionẽma gnã hãc, quare nõ cõburitur rubus. * postquã autẽ vi-
4 dit Dñs quòd pergit ad vidẽdũ, vocauit eũ Dñs ex rubo, et dixit, Moyses, Moyses. ille ãt dixit, quid est?

14 * ὁ δὲ εἶπεν, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύπτιον; ἐφοβήθη δὲ μωυσῆς. καὶ εἶπεν, εἰ οὕτως ἐμφανὲς γέγονε
15 τὸ ῥῆμα τοῦτο. * ἤκουσε δὲ φαραὼ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἐζήτει ἀνελεῖν τὸν μωυσῆν. ἀνεχώρησε δὲ μωυσῆς ἀπὸ προσώπου φαραὼ, καὶ κατῴκησεν ἐν γῇ μαδιάν. ἐλθὼν δὲ εἰς γῆν μα-
16 διάν, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ φρέατος. * τῷ δὲ ἱερεῖ μαδιάν, ἦσαν ἑπτὰ θυγατέρες, ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἰοθόρ. ἀφαγλρόμμραι δὲ ὑπλωιωεως ἔπλησαν τὰς δε-
ξαμυρας, ποτίζουσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἰοθόρ.
17 * ἀφαγλρόμμροι δὲ οἱ ποιμένες ἐξέβαλον αὐτὰς. αἰασὰς δὲ μωυσῆς, ἐρρύσατο αὐτὰς, καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα αὐτῶν.
18 * πρὸς γμόιον δὲ πρὸς ραγουηλ τὸν πατέρα αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν αὐταῖς, πῶς ἐτάχυνατε τοῦ ἀφαγλρέδαι σήμερον;
19 * αἱ δὲ εἶπαν, ἀνὴρ αἰγύπτιος ἐξείλατο ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ποιμένων, καὶ ὑπλησεν ἡμῖν, καὶ ἐπότισε τὰ πρόβατα ἡμῶν.
20 * ὁ δὲ εἶπεν ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ, καὶ ποῦ ἐστι, γὶ ἵνατί ἔτως καταλελοιπατε τὸν ἄνθρωπον, καλέσατε δὲ αὐτὸν, ὅπως φά-
21 γῃ ἄρτον. * κατωκίσθη δὲ μωυσῆς ἀφὰ τὸ ἀνθρώπου. καὶ ὠξ-
22 έδοτο σεπφώραν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μωυσῆ γυναῖκα. * ὃν γασὲρ ὃ λαβοῦσα ἡ γυνὴ, ἔτεκεν υἱόν. καὶ ἐπωνόμασε μωυσῆς τὸ ὄνομα αὐτοῦ γηρσάμ· λέγων, ὅτι πάροικός εἰμι ἐν γῇ ἀλλο-
23 τρίᾳ. * τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου ἐκάλεσεν ἐλιέζερ. ὁ γὰρ θεὸς τοῦ πατρός μου βοηθός μου, καὶ ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς φαραώ. μὴ
ὃ τὰς ἡμέρας τὰς πολλὰς ἐκείνας, ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου. γὶ κατεστέναξαν οἱ υἱοὶ ισραὴλ ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ
ἀνεβόησαν· καὶ ἀνέβη ἡ βοὴ αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν ἔρ-
24 γων. * γὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς τὸν στεναγμὸν αὐτῶν, καὶ ἐμνήσθη ὁ
25 θεὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ τῆ πρὸς ἀβραὰμ γὶ ισαὰκ καὶ ιακώβ. * καὶ
ἐπίδεν ὁ θεὸς τοὺς υἱοὺς ισραὴλ καὶ ἐπεγνώσθη αὐτοῖς.

γ΄.

1 * Καὶ μωυσῆς ἦν ποιμαίνων τὰ πρόβατα ιοθόρ τοῦ πενθερὸς αὐτοῦ τοῦ ἱερέως μαδιάν. καὶ ἤγαγε τὰ πρόβατα εἰς ἔ-
2 ρημον. καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ θεοῦ χωρὴβ. * ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς ἐκ τοῦ βάτου, καὶ ὁρᾷ,
ὅτι ἡ βάτος ἐκαίετο πυρὶ, ἡ δὲ βάτος οὐ κατεκαίετο.
3 * εἶπεν δὲ μωυσῆς, παρελθὼν ὀψομαι τὸ ὅραμα τὸ μέγα
4 τοῦτο, τί ὅτι οὐ καταφλέγεται ἡ βάτος. * ὡς δὲ εἶδε κύριος ὅτι προσάγει ἰδεῖν, ἐκάλεσεν αὐτὸν κύριος ἐκ τῆς βάτου· καὶ
εἶπεν, μωυσῆ, μωυσῆ. ὁ δὲ εἶπεν, τί ἐστιν;

תרגום אונקלוס

14 וַאֲמַר מַן שַׁוְיָךְ לְגַבְרָא רַב וְדַיָּן עֲלָנָא לְמִקְטְלִי אַתְּ אֲמַר כְּמָא דְקָטֵלְתְּ יָת מִצְרָאָה וְדָחִיל מֹשֶׁה וַאֲמַר בְּקֹשְׁטָא אִתְיְדַע פִּתְגָמָא:
15 וּשְׁמַע פַּרְעֹה יָת פִּתְגָמָא הָדֵין וּבְעָא לְמִקְטֵל יָת מֹשֶׁה וְעָרַק מֹשֶׁה מִן קֳדָם פַּרְעֹה וְיָתִיב בְּאַרְעָא דְמִדְיָן וְיָתִיב עַל בֵּירָא:
16 וּלְרַב כָּהֲנָא דְמִדְיָן שִׁבְעָא בְנָן וְאִתָּן יָת רְהָטַיָּא לְאַשְׁקָיָה יָת עָנָא דַאֲבוּהֶן:
17 וְאִתְּיָן רָעְיָא וּטְרָדִינּוּן וְקָם מֹשֶׁה וּפְרַקִינּוּן וְאַשְׁקִי יָת עָנָתְהֶן:
18 וְאִתָּן לְוָת רְעוּאֵל אֲבוּהֶן וַאֲמַר מָה דֵין אוֹחֵיתֶן לְמֵיתֵי יוֹמָא דֵין:
19 וַאֲמַרָן גַּבְרָא מִצְרָאָה יָת פְּרַקְנָא מִידָא דְרָעְיָא וְאַף מַרְלָא רְלָא לָנָא
20 יָת עָנָא: וַאֲמַר לִבְנָתֵיהּ וְאַן הוּא לְמָה דְנָן לֵיהּ שְׁבָקְתּוּן יָת גַּבְרָא קְרֵן לֵיהּ וְיֵיכוֹל לַחְמָא:
21 וְצַבִּי מֹשֶׁה לְמֵיתַב עִם גַּבְרָא וְיָהַב יָת צִפּוֹרָה בְּרַתֵּיהּ לְמֹשֶׁה:
22 וְיָלִידַת בַּר וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ גֵּרְשֹׁם אֲרֵי אֲמַר דַּיָּר הֲוֵיתִי בְּאַרְעָא נֻכְרָאָה:
23 וַהֲוָה בְיוֹמַיָּא סַגִּיאָתָא הָאִינּוּן וּמִית מַלְכָּא דְמִצְרָיִם וְאִתְאַנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן פֻּלְחָנָא קַשְׁיָא וְיַלִּילוּ קְבִילַת קְדָלְהוֹן לְקֳדָם יְיָ מִן פֻּלְחָנָא:
24 וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ יָת קָבֵילְתְּהוֹן וְדַכַּר יְיָ יָת קְיָמֵיהּ דְעִם אַבְרָהָם עִם יִצְחָק וְעִם יַעֲקֹב:
25 וּגְלֵי קֳדָם יְיָ וְיָדַע יְיָ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגָלֵי קֳדָמוֹהִי יְיָ:

ג

1 וּמֹשֶׁה הֲוָה רָעֵי יָת עָנָא דְיִתְרוֹ חָתְנֵיהּ רַב דַּיָּנַיָּא דְמִדְיָן וְדַבַּר יָת עָנָא בָּתַר
מֵישְׁרָיָא וַאֲתָא לְטוּרָא דַאֲתְגְלִי עֲלוֹהִי יְקָרָא דַייָ לְחוּרֵב:
2 וְאִתְגְלִי מַלְאֲכָא דַייָ לְוָתֵיהּ בְּשַׁלְהוֹבִית אִישָׁתָא מִגּוֹ אִסְנָא וַחֲזָא וְהָא אִסְנָא בָּעִיר
מִגּוֹ אִסְנָא וְאִסְנָא לָא מְהָתוֹקֵד אִסְנָא:
3 וַאֲמַר מֹשֶׁה אֶתְפְּנֵי כְעַן וְאֶחֱזֵי יָת חֶזְוְנָא רַבָּא הָדֵין מָה דֵין לָא מְהָתוֹקֵד אִסְנָא:
4 וּגְלֵי קֳדָם

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 ויאמר אל־תקרב הלם של־נעליך מעל־רגליך כי
המקום אשר אתה עומד עליו אדמת־קדש הוא׃
6 ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק
ואלהי יעקב ויסתר משה כי ירא מהביט אל־
האלהים׃ 7 ויאמר יהוה ראה ראיתי את־עני עמי
אשר במצרים ואת־צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי
ידעתי את־מכאביו׃ 8 וארד להצילו מיד מצרים
ולהעלתו מן־הארץ ההוא אל־ארץ טובה ורחבה אל־
ארץ זבת חלב ודבש אל־מקום הכנעני והחתי והאמרי
והפרזי והחוי והיבוסי׃ 9 ועתה הנה צעקת בני־
ישראל באה אלי וגם ראיתי את־הלחץ אשר מצרים
לחצים אתם׃ 10 ועתה לכה ואשלחך אל־פרעה
והוצא את־עמי בני־ישראל ממצרים׃ 11 ויאמר משה
אל־האלהים מי אנכי כי אלך אל־פרעה וכי אוציא
את־בני ישראל ממצרים׃ 12 ויאמר כי־אהיה
עמך וזה־לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך
את־העם ממצרים תעבדון את־האלהים על
ההר הזה׃ 13 ויאמר משה אל־האלהים הנה
אנכי בא אל־בני ישראל ואמרתי להם אלהי
אבותיכם שלחני אליכם ואמרו־לי מה־שמו
מה אמר אלהם׃ 14 ויאמר אלהים אל־משה אהיה
אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה
שלחני אליכם׃ 15 ויאמר עוד אלהים אל־משה
כה תאמר אל־בני ישראל יהוה אלהי אבתיכם
אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני
אליכם זה־שמי לעלם וזה זכרי לדר דר׃ 16 לך
ואספת את־זקני ישראל ואמרת אלהם יהוה אלהי
אבתיכם נראה אלי אלהי אברהם יצחק ויעקב
לאמר פקד פקדתי אתכם ואת־העשוי לכם
במצרים׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Moyses.*

5 * At ille: Non appropies, inquit, huc. Solue
calciamentum de pedibus tuis. locus enim
6 in quo stas, terra sancta est. * Et ait: Ego
sum Deus patris tui, Deus Abraam, Deus Isaac, & Deus Iacob. Abscondit Moyses faciem
suam: non enim audebat aspicere contra Deū.
7 * Cui ait Dominus: Vidi afflictionem populi mei in Ægypto: & clamorem eius audiui, propter duritiam eorum qui præsunt ope-
8 ribus. & sciens dolorem eius: * Descendi,
B vt liberem eum de manibus Ægyptiorum, &
educam de terra illa, in terram bonam & spaciosam, in terram quæ fluit lacte & melle, ad
loca Chananæi, & Ethæi, & Ammorræi, & Phe
9 rezæi, & Euæi, & Iebusæi. * Clamor ergo filiorum Israel venit ad me; vidique affliction
10 eorum, qua ab Ægyptiis opprimuntur. * Sed
veni, & mittam te ad Pharaonem, vt educas
populum meum filios Israel de Ægypto.
11 * Dixitq; Moyses ad Deum: Quis sum ego,
vt vadam ad Pharaonem, & educam filios Is-
12 rael de Ægypto? * Qui dixit ei: Ego ero tecum. & hoc habebis signum, quòd miserim
te. Cùm eduxeris populum de Ægypto, immolabis Deo super montem istum.
13 * Ait Moyses ad Deum: Ecce ego vadam
ad filios Israel, & dicam eis: Deus patrum
vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi,
C Quod est nomen eius; quid dicam eis?
14 * Dixit Deus ad Moysen: Ego sum qui
sum. Ait: Sic dices filiis Israel: Qui est, misit
me ad vos.
15 * Dixitque iterùm Deus ad Moysen: Hæc
dices filiis Israel: Dominus Deus patrum ve-
stroru Deus Abraam, & Deus Isaac, & Deus
Iacob, misit me ad vos. Hoc nomen mihi est
in æternum, & hoc memoriale meum in gene-
ratione & generationem.
16 * Vade, Congrega seniores Israel, & dices ad eos: Dominus Deus patrum vestro-
rum apparuit mihi, Deus Abraam, & Deus
Isaac, & Deus Iacob, dicens: Visitans visitaui
vos, & vidi omnia quæ acciderunt vobis in
Ægypto:

תרגום אונקלוס

5 ואמר לא תקרב להלאה שרי כנך מעל רגלך ארי אתרא דאת קאם עלוהי ארעא קדישא הוא׃
6 ואמר אנא אלהיה דאבוך אלהיה דאברהם אלהיה דיצחק ואלהיה דיעקב וכבשינון משה אפוהי ארי דחיל מלאסתכלא לקדם
7 יי׃ ואמר יי חמיא חמית ית סגופת עמי דבמצרים ית קבילתהון סגיאת מן קדם שלטוניהון ארי גלי קדמי כיבוהון׃
8 ואתגליתי לשיזבותהון מיד מצראי ולאסקותהון מן ארעא ההיא לארעא טבא ופתיא לארעא עבדא חלב ודבשא לאתר כנענאי וחתאי ואמוראי ופרזאי וחויאי ויבוסאי׃
9 ועתה הא קבילת בני ישראל עלת לקדמי ואף גלי קדמי ית דחקא דמצראי דעיקין יתהון׃
10 וכען אתא ואשלחינך לות פרעה ותפוק ית עמי בני ישראל ממצרים׃
11 ואמר משה קדם יי מן אנא ארי איזל לות פרעה וארי אפיק ית בני ישראל ממצרים׃
12 ואמר ארי אהא מסתרע בסעדך ודין לך אתא צדאי אנא שלחתך בפפקיותך ית עמא ממצרים תפלחון קדם יי על טורא דין׃
13 ואמר משה קדם יי הא אנא אתי לבני ישראל ואימר להון אלהא דאבהתכון שלחני לותכון ויימרון לי מה שמיה מה אימר להון׃
14 ואמר אלהים למשה אהיה דאהיה ואמר כדנן תימר לבני ישראל אהיה שלחני לותכון׃
15 ואמר עוד יי למשה כדנן תימר לבני ישראל יי אלהא דאבהתכון אלהיה דיצחק ואלהיה דיעקב שלחני לותכון דין שמי לעלם ודין דכרני לכל דר דרין׃
16 איזל וכנוש ית סבי ישראל ותימר להון יי אלהא דאבהתכון אתגלי לי אלהיה דאברהם יצחק ויעקב למימר פוקדא פקדית יתכון וית דעתיד למיעבד לכון במצרים׃

5 * At ille dixit: Non appropinques huc. solue
calciamentum de pedibus tuis. & enim locus in quo
tu stas, terra sancta est.
6 * Et dixit ei: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraam, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Auertit autem Moyses faciem suam: timuit enim aspicere contra Deum.
7 * Dixit autem Dominus ad Moysen: Videns vidi afflictionem populi mei qui
in Ægypto: & clamorem eorum audiui, propter o-
perum præfectos. scio enim dolorem eorum:
8 * Et descendi, vt liberem eos ex manu Ægyptiorum, & educam eos ex terra illa, & inducam
eos in terram bonam & multam, in terram manantem lac & mel, in locum Chananæorum, & Ethæorum, & Amorræorum, & Pherezæorum, & Euæorum, & Gergesæorum, & Iebusæorum.
9 * Et nunc ecce clamor filiorum Israel venit ad
me: & ego vidi afflictionem, qua Aegyptij oppri-
munt eos.
10 * Et nunc veni, Mittam te ad Pharaonem regem Aegypti: & educes populum meum filios Israel
ex terra Aegypti.
11 * Et dixit Moyses ad Deum: Quis sum ego, vt
vadam ad Pharaonem regem Aegypti, & vt edu-
cam filios Israel ex terra Aegypti?
12 * Dixit autem Deus ad Moysen, dicens: Quia
ero tecum. & hoc tibi signum, quòd ego te mitto,
vt educas tu populum meum ex Ægypto, & ser-
uietis Deo in monte hoc.
13 * Et dixit Moyses ad
Deum: Ecce ego vadam ad filios Israel, et dicam ad
eos: Deus patrum vestrorum misit me ad vos. & si
interrogauerint me, Quod nomen eis? quid dicam ad
eos?
14 * Et dixit Dominus ad Moysen: Ego sum
qui sum. & dixit: Sic dices filiis Israel: Qui est,
misit me ad vos.
15 * Et dixit Deus rursus ad
Moysen: Sic dices filiis Israel: Dominus Deus pa-
trum vestrorum, Deus Abraam, & Deus Isaac,
& Deus Iacob, misit me ad vos. hoc meum est no-
men sempiternum, & memoriale generationum ge-
nerationibus.
16 * Vadens igitur, congrega seniores
filiorum Israel, & dices ad eos: Dominus Deus pa-
trum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraam, &
Deus Isaac, et Deus Iacob. dicēs: Visitatione visitaui
vos et quæcunq; cōtigerunt vobis in Aegypto, vidi.

5 * ὁ δὲ εἶπεν, μὴ ἐγγίσῃς ὧδε. λῦσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν
ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ σὺ ἕστηκας, γῆ ἁγία ἐστίν.
6 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς τοῦ πατρός σου, ὁ θεὸς ἀ-
βραάμ, ὁ θεὸς ἰσαάκ, ὁ θεὸς ἰακώβ. ἀπέστρεψε δὲ μωυσῆς
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. ἐβλαβεῖτο γὰρ κατανεῦσαι ἐνώπιον τοῦ
7 θεοῦ. * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, ἰδὼν ἑώρακα τὴν κά-
κωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ τῆς κραυγῆς αὐτῶν ἀ-
κήκοα ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν. οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν.
8 * καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς αἰγυπτίων, καὶ
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς
γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι,
εἰς τὸν τόπον τῶν χαναναίων, καὶ χετταίων, καὶ ἀμορραίων, καὶ
φερεζαίων, καὶ ἰδαίων, καὶ γεργεσταίων, καὶ ἰεβουσταίων.
9 * καὶ νῦν ἰδοὺ ἡ κραυγὴ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἥκει πρός με. κα-
γὼ ἑώρακα τὴν θλῖψιν, ὃν οἱ αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς.
10 * καὶ νῦν δεῦρο ἀποστέλλω σε πρὸς φαραὼ βασιλέα αἰ-
γύπτου· καὶ ἐξάξεις τὸν λαόν μου τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰ-
11 γύπτου. * καὶ εἶπεν μωυσῆς πρὸς τὸν θεόν, τίς εἰμι ἐγώ,
ὅτι πορεύσομαι πρὸς φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ ὅτι ἐξά-
ξω τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου.
12 * εἶπε δὲ ὁ θεὸς πρὸς μωυσῆν, λέγων, ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ.
καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον, ὅτι ἐγώ σε ἀποστέλλω ἐν τῷ ἐξαγα-
γεῖν σε τὸν λαόν μου ἐξ αἰγύπτου, καὶ λατρεύσετε τῷ θεῷ
ἐν τῷ ὄρει τούτῳ.
13 * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς τὸν θεόν, ἰδοὺ ἐγὼ ἐλεύσομαι
πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτοὺς, ὁ θεὸς τῶν πατέ-
ρων ὑμῶν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. ἐὰν ἐρωτήσωσί με, τί
τὸ ὄνομα αὐτῷ, τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς;
14 * εἶπεν ὁ κύριος πρὸς μωυσῆν, ἐγώ εἰμι ὁ ὤν. καὶ εἶπεν,
οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς.
15 * καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πάλιν πρὸς μωυσῆν, οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱ-
οῖς ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν, ὁ θεὸς ἀβραάμ,
καὶ ὁ θεὸς ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς ἰακώβ, ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. τ-
τό μου ἐστὶ τὸ ὄνομα αἰώνιον, καὶ μνημόσυνόν μου γενεῶν γενεᾶς.
16 * ἐλθὼν οὖν συνάγαγε τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν ἰσ-
ραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν
ὤπταί μοι, ὁ θεὸς ἀβραάμ, καὶ θεὸς ἰσαάκ, καὶ θεὸς ἰακώβ, λέγων,
ἐπισκοπῇ ἐπεσκεμμαι ὑμᾶς. καὶ ὅσα συμβέβηκεν ὑμῖν ἐν αἰ-
γύπτῳ, ἑώρακα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 * Et dixit ei: Non appropinques huc: solue calciamentum tuum de pedibus tuis; quoniam locus super quem tu stas, terra sancta est.
6 * Et ait: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. Et inclinauit Moyses vultum suum, quoniam timuit intueri ver-
sus gloriam Dei.
7 * Et dixit Dominus: Reuelata est coram me subiectio populi mei qui est in Ægypto: & clamor eorum audi-
ui, propter exactores eorum; quoniam reuelati sunt coram me dolores eorum.
8 * Et apparui, vt liberarem
eos de manu Ægyptiorum, & vt ascendere faciam eos de terra hac, ad terram bonam & spaciosam, ad terram fluentem lacte & melle, ad locum Cha-
nanæi, & Ethæi, & Amorræi, & Pherezæi, & Euæi, & Iebusæi.
9 * Et nunc clamor filiorum Israel venit coram me: manifesta est
etiam coram me tribulatio qua Ægyptij tribulant eos.
10 * Et nunc veni, & mittam te ad Pharaonem; & educ populum meum
filios Israel de Ægypto.
11 * Et dixit Moyses coram Deo: Quis ego sum, vt vadam ad Pharaonem, & vt educam filios Israel de Æ-
gypto?
12 * Et dixit ei: Quia erit verbum meum in adiutorium tuum. & hoc tibi signum quòd ego mitto te: Cùm eduxeris po-
pulum de Ægypto, seruietis coram Domino super montem hunc.
13 * Et dixit Deus ad Moysen: Ecce ego vadam ad fi-
lios Israel, & dicam eis: Deus patrum vestrorum misit me ad vos. & dicent mihi: Quod est nomen eius? quid dicam eis?
14 * Et dixit Deus ad Moysen: Ero qui ero. & dixit: Sic dices filiis Israel: Qui ero, misit me ad vos.
15 * Dixitque iterum
Deus ad Moysen: Hæc dices filiis Israel: Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos. hoc est no-
men meum in æternum, & hoc est memoriale meum in omni generatione & generationem.
16 * Vade, & congrega seniores Israel,
& dices eis: Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraham, Isaae, & Iacob, dicens: Recordans recordatus sum vestri, & omnium
quæ facta sunt vobis in Ægypto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל־ארץ הכנעני
והחתי והאמרי והפרזי והחוי והיבוסי אל־ארץ זבת
18 חלב ודבש: ושמעו לקלך ובאת אתה וזקני ישראל
אל־מלך מצרים ואמרתם אליו יהוה אלהי העברים
נקרה עלינו ועתה נלכה־נא דרך שלשת ימים במדבר
19 ונזבחה ליהוה אלהינו: ואני ידעתי כי לא יתן
20 אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה: ושלחתי
את־ידי והכיתי את־מצרים בכל נפלאתי אשר אעשה
21 בקרבו ואחרי־כן ישלח אתכם: ונתתי את־חן
העם הזה בעיני מצרים והיה כי תלכון לא תלכו ריקם:
22 ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי־כסף
וכלי זהב ושמלת ושמתם על־בניכם ועל־בנתיכם
ונצלתם את־מצרים:

ד

1 ויען משה ויאמר והן לא־יאמינו לי ולא ישמעו
בקלי כי יאמרו לא־נראה אליך יהוה: 2 ויאמר אליו
3 יהוה מזה בידך ויאמר מטה: ויאמר השליכהו
ארצה וישלכהו ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו:
4 ויאמר יהוה אל־משה שלח ידך ואחז בזנבו
וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו: למען יאמינו
כי־נראה אליך יהוה אלהי אבתם אלהי אברהם
אלהי יצחק ואלהי יעקב: 6 ויאמר יהוה לו עוד הבא־
נא ידך בחיקך ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו
7 מצרעת כשלג: ויאמר השב ידך אל־חיקך וישב
ידו אל־חיקו ויוצאה מחיקו והנה־שבה כבשרו:
8 והיה אם־לא יאמינו לך ולא ישמעו לקל האת
הראשון והאמינו לקל האת האחרון: 9 והיה אם־לא
יאמינו גם לשני האתות האלה ולא ישמעון לקלך
ולקחת ממימי היאר ושפכת היבשה והיו המים אשר
תקח מן־היאר והיו לדם ביבשת:

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Moysi.*

17 * Et dixi, vt educam vos de afflictione Ægypti in terram Chananæi, & Ethæi, & Ammorræi, & Pherezæi, & Euæi, & Iebusæi, ad terram
18 fluentem lacte & melle. * Et audient vocem tuam. ingredieriſq; tu & seniores Israel ad regem Ægypti, & dices ad eum: Dominus Deus Hebræorum vocauit nos: Ibimusviam trium dierum in solitudinẽ, vt immolemus Domino Deo nostro. * Sed ego scio, quòd non dimittet vos rex Ægypti vt eatis, nisi per manum validam. * Extendamque manum meam, & percutiam Ægyptum in cunctis mirabilibus meis, quæ facturus sum in medio eorum. Post hoc dimittet vos: * Daboque gratiam populo huic coram Ægyptiis. Et cùm egrediemini, nõ exibitis vacui: * Sed postulabit mulier à vicina sua, & ab hospita sua vasa argentea & aurea ac vestes, ponetisque eas super filios & filias vestras, & spoliabitis Ægyptum.

CAP. IIII.

1 ARespondẽs Moyses, ait: Non credent mihi, neque audient vocem meam: sed dicent,
2 Non apparuit tibi Dominus. * Dixit ergo ad eum: Quid est quod tenes in manu tua: Respõdit, Virga. * Dixitque Dominus: Proiice eam
3 in terram. proiecit: & versa est in colubrum, ita vt fugeret Moyses. * Dixitq; Dominus: Extende manum tuam, & apprehende caudam eius. extendit, & tenuit; verſaq; est in virgam. * Vt credant, inquit, quòd apparuerit tibi dominus Deus patrum suorum, Deus Abraam, & Deus Isaac, & Deus Iacob. * Dixitq; Dominus rursum: Mitte manum tuam in sinum tuum. quam cùm misisset in sinum, protulit leprosam instar niuis. * Retrahe, ait, manum tuam in sinum tuum. retraxit, & protulit iterùm, & erat similis carni reliquæ.
8 B Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi
9 sequentis. * Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam, sume aquam fluminis, & effunde eam super aridam: & quicquid hauseris de fluuio, vertetur in sanguinem.

Interp. ex Græc. lxx. EXODVS.

17 * Et dixi, Reducam vos ex afflictione Aegyptiorum in terram Chananæorũ, & Ethæorum, & Amorræorum, & Pherezæorum, & Gergesæorum, et Euæorũ, & Iebusæorum, in terram manantem lacte & melle. * Et audient tuam vocem: & ingredieris
18 tu, & seniores Israel ad Pharaonẽ regem Aegypti, & dices ad eum: Dñs Deus Hebræorum vocauit nos. ibimus igitur viam trium dierum in solitudinẽ, vt sacrificemus domino Deo nostro. * Ego verò scio,
19 quòd non dimittet vos rex Aegyptiorum, nisi cum manu valida. * Et extendens manum meam, percutiam
20 Aegyptios in omnibus mirabilibus meis, quæ faciam in eis. & post hæc dimittet vos. * Et dabo gratiam
21 populo huic coram Aegyptiis. quando autem egrediemini, non exibitis vacui. * Sed postulabit mulier à vicina & cohabitatore suo vasa argêtea, & aurea, & vestes: & imponetis super filios vestros, et super filias vestras, & spoliate Aegyptios.

CAP. IIII.

1 REspõdit verò Moyses, et dixit: Si igitur nõ crediderint mihi, neque audierint vocẽ meã: dicẽt enim, quòd non apparuit tibi Deus, quid dicã ad eos?
2 * Dixit autẽ ei Dñs: Quid hoc est quod in manu tua? ille autẽ dixit: Virga. * et dixit: Proïce eã in terrã.
3 & proiecit eam in terrã, & facta est coluber: & fugit Moyses ab eo. * Et dixit Dñs ad Moysen: Extẽde
4 manu tuã, & apprehende caudam. extendens igitur manũ, apprehẽdit caudã, et facta est virga in manu
5 sua. * Vt credant tibi, quòd apparuit tibi dñs Deus patrum suorum, Deus Abraam, & Deus Isaac, & Deus Iacob. * Dixit autem ei Dominus rursus:
6 Mitte manum tuam in sinum tuum. & misit manum in sinum suum: & eduxit eam ex sinu suo, & facta est manus eius leprosa sicut nix. * Et dixit rursus: Mitte manum tuam in sinum tuum: & misit
7 manum in sinum suum: & eduxit eam de sinu suo, & rursus restituta est in colorem carnis suæ.
8 * Si verò non crediderint tibi, neque audierint vocem signi primi, credent tibi vocem signi
9 secundi. * Et erit si non crediderint duobus signis his, neque audierint vocem tuam, accipies ab aqua fluminis, & effundes super aridam: & erit aqua quam accipies à flumine sanguis super aridam.

ΕΞΟΔΟΣ. μθερμηνεῖα τῶν ο΄ 193

17 * Εἶπα, ἀναβιβάσω ὑμᾶς ὀπὸ τῆς κακώσεως τῶν αἰγυπτίων εἰς τὴν γῆν χαναναίων, καὶ χεταίων, καὶ ἀμορραίων, καὶ
φερεζαίων, καὶ γεργεσαίων, καὶ ἰεβουσαίων, εἰς γῆν ῥεου-
18 σαν γάλα καὶ μέλι. * καὶ εἰσακοῦονται σου τ φωνῆς. καὶ εἰ-
σελεύσῃ συ, καὶ ἡ γερουσία ἰσραὴλ πρὸς φαραὼ βασιλέα
αἰγύπτου. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, κύριος ὁ θεὸς τῶν ἑβραίων πεφωκέ
κλη) ἡμᾶς. πορευσόμεθα δὴ ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον,
19 ἵνα θύσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν. * ἐγὼ δ οἶδα, ὅτι οὐ προήσε)
ὑμᾶς βασιλεὺς αἰγύπτου πορευθῆναι, ἐὰν μὴ μετὰ χειρὸς
20 κραταιᾶς. * καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου παταξω τὸν αἰγυπ-
τίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις μου, οἷς ποιήσω ἐν αὐτοῖς. καὶ
21 μετὰ ταῦτα ἐξαποστελεῖ ὑμᾶς. * καὶ δώσω χάριν τῷ λαῷ τούτῳ
ἐνώπιον τῶν αἰγυπτίων. ὅταν δ πορεύησθε, οὐκ ἀπελεύσεσθε
22 κενοί· * ἀλλὰ αἰτήσει γυνὴ παρὰ γείτονος καὶ συσκήνου
αὐτῆς σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ χρυσᾶ, καὶ ἱματισμόν. καὶ ἐπι-
θήσετε ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν, καὶ
ἐπισυνκλάσατε τοὺς αἰγυπτίους. κ΄.

1 * Ἀπεκρίθη δ μωυσῆς, καὶ εἶπεν, ἐὰν δὲ μὴ πιστώσωσί μοι,
μηδ᾽ εἰσακούσωσι τ φωνῆς μου· ἐροῦσι γάρ, ὅτι οὐκ ὤπλαι σοι ὁ
2 θεὸς, τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς; * εἶπε δ αὐτῷ κύριος, τί τοῦτό ἐστι τ ἐν
3 χειρί σου; ὁ δ εἶπεν, ῥάβδος. * καὶ εἶπε, ῥῖψον αὐτὸν ἐπὶ τὴν
γῆν. καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ὄφις· καὶ ἔφυ-
4 γεν μωυσῆς ἀπ᾽ αὐτοῦ. * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἔκλεινον
τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐπιλαβοῦ τῆς κέρκου. ἐκτείνας οὖν τὴν
χεῖρα, ἐπελάβετο τῆς κέρκου· καὶ ἐγένετο ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ
5 αὐτοῦ· * ἵνα πιστεύσωσί σοι, ὅτι ὤφθαι σοι κύριος ὁ θεὸς τῶν
πατέρων αὐτῶν, ὁ θεὸς ἀβραὰμ, καὶ ὁ θεὸς ἰσαὰκ, καὶ ὁ θεὸς ἰα-
6 κώβ. * εἶπε δ αὖπαλιν κύριος πάλιν, εἰσένεγκε τὴν χεῖρά σου
εἰς τὸν κόλπον σου. καὶ εἰσήνεγκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ,
καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο χεὶρ
7 αὐτοῦ λεπρὸς ὡσεὶ χιών. * καὶ εἶπε πάλιν, εἰσένεγκε τὴν χεῖ-
ρά σου εἰς τὸν κόλπον σου. καὶ εἰσήνεγκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλ-
πον αὐτοῦ, καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ, καὶ πάλιν
8 ἀπεκαλέσθη εἰς τὴν χροὸν τ σαρκὸς αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ μὴ πιστεύ-
σωσί σοι, μηδ᾽ εἰσακούσωσι τ φωνῆς τ σημείου τ πρώτου, πιστεύσω
9 σί σοι τ φωνῆς τ σημείου τ δευτέρου. * ἐὰν δὲ καὶ μὴ πιστεύσωσί
σοι τοῖς δυσὶ σημείοις τούτοις, μηδ᾽ εἰσακούσωσι τ φωνῆς σου, λή-
ψῃ ὑδὼρ τ ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκχεεῖς ἐπὶ τ ξηρᾶς. καὶ
ἔσται τὸ ὕδωρ ὃ ἂν λάβῃς ἀπὸ τ ποταμοῦ αἷμα ἐπὶ τ ξηρᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 * Et dixi: Ascendere faciam vos de subiectione Ægyptiorum, ad terram Chananæi, & Ethæi, & Amorræi, & Pherezæi, & Euæi, & Iebusæi, ad terram fluentem lacte & melle. 18 * Et obedient tibi: & venies tu, & seniores Israel ad regem Ægypti, dicetisque ei: Dominus Deus Iudæorum inuocatus est super nos. & nunc eamus, obsecro, itinere trium dierum per desertum, vt immolemus domino Deo nostro. 19 * Et in conspectu meo manifestum est, quòd non dimittet vos rex Ægypti vt eatis, nisi propter timorem fortem. 20 * Mittamque statim plagam fortitudinis meæ, & percutiam Ægyptios in cunctis mirabilibus meis, quæ facturus sum in medio eorum: & post hæc mittet vos. 21 * Et dabo populum hunc in gratiam in oculis Ægyptiorum. & quando ieritis, non ibitis vacui: 22 * Sed postulabit mulier à vicina sua, & à propinqua domus suæ vasa argentea, & vasa aurea, & vestes: ponetisque super filios vestros & super filias vestras: & vacuos relinquetis Ægyptios. CAP. IIII.

RESpondítque Moyses, & ait: Ecce non credent mihi, nec obedient mihi: quia dicent, Non apparuit tibi Dominus. 2 Dixitque ei Dominus: Quid est hoc quod tenes in manu tua? & ait: Virga. 3 Et dixit ei: Proiice eam in terram. & proiecit eam in terram, & versa est in colubrum: & fugit Moyses à facie eius. 4 Et dixit Dominus ad Moysen: Extende manum tuam, & apprehende caudam eius. & extendit manum suam, & tenuit eum; versáque est in virgam in manu eius. 5 Vt credant quòd apparuerit tibi dominus Deus patrum suorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob. 6 Dixitque rursùm Dominus ei: Mitte nunc manum tuam in sinum tuum. & misit manum suam in sinum suum; & eduxit eam, & ecce manus eius erat alba sicut nix. 7 Et dixit: Redue manum tuam in sinum tuum. & reduxit manum suam in sinum suum; & eduxit eam de sinu suo, & ecce reuersa est sicut caro eius. 8 Et erit si non crediderint tibi, neq; obedierint voci signi prioris, credent voci signi posterioris. 9 Et erit si non crediderint etiam duobus signis, neque obedierint tibi, tolles de aquis quæ sunt in flumine, & effundes in aridam. & aquæ quas tuleris de flumine, vertentur in sanguinem in arida.

R

תרגום אונקלוס

17 ואמריה אסיק יתכון מסעבוד מצראי לארעא כנענאי וחתאי ואמוראי ופרזיאי וחיואי ויבוסאי לארעא עבדא חלב ודבש: 18 ויקבלון מינך
ותיתי את וסבי ישראל למלכא דמצרים ותימרון ליה ייי אלהא דיהודאי אתקרי עלנא ונעבר נייחל תעם מהלך תלתא יומין במדברא ונדבח קדם ייי
אלהנא: 19 ואנא ידענא דלא יתיה מלכא דמצרים למיהך אלהין מן קדם דחיל תקיפא: 20 ואשלח פון ית מחה גבורתי
ואתחרש ית מצראי בכל פרישתי דאעביד בגיויהון ובתר כן ישלח יתכון: 21 ואתן ית טבתא הדין לעמא הדין בעיני מצראי ויהי ארי תהכון לא
תהכון ריקנין: 22 ותשאל אתתא משכיבתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי דהב ולבושין ותשוון על בניכון ועל בנתיכון והדוקנון
ית מצראי:

ד

1 ואתיב משה ואמר והן לא יהימנון לי ולא יקבלון מיני ארי
יימרון לא אתחזי לך ייי: 2 ואמר ליה ייי מה דין בידך ואמר חוטרא: 3 ואמר ייי למשה אוושיט ידך ואחוד בדנבוהי ואושיט ידיה ואתקיף ביה והוה לחטרא בידיה:
4 ואמר ייי ליה עוד אעביל כען ידך בעיטפך בידיה ואעביל ידיה בעיטפה ואפקה
ידיה חיורא כתלגא: 5 ואמר תב ידך לעיטפך ואתיב ידיה לעיטפה ואפקה מעיטפה והא תבת הוה כבשריה: 6 ויהי אם לא יהימנון לך ולא יקבלון מיך
בקדמאתא וישתוד לבשתא דיהון מיא דתיסב מן נהרא ויהון לדמא ביבשתא:

7 ויהי אם לא יהימנון אף לתרין אתיא האילין ולא יקבלון מיך ויסתכם כמיא די

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 ויאמר משה אל יהוה בי אדני לא איש
דברים אנכי גם מתמול גם משלשם גם
מאז דברך אל עבדך כי כבד פה וכבד לשון אנכי:
11 ויאמר יהוה אליו מי שם פה לאדם או מי
ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי יהוה:
12 ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והורתיך אשר
תדבר: 13 ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח:
14 ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך
הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבו: 15 ודברת אליו
ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך
ועם פיהו והורתי אתכם את אשר תעשון:
16 והדבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך
לפה ואתה תהיה לו לאלהים: 17 ואת המטה
הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת:
18 וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו
אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים
ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך
לשלום: 19 ויאמר יהוה אל משה במדין לך שב
מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך:
20 ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על
החמר וישב ארצה מצרים ויקח משה את מטה
האלהים בידו: 21 ויאמר יהוה אל משה בלכתך

10 * Ait Moyses: Obsecro, Domine: non sum eloquens ab heri & nudius tertius, & ex quo locutus es ad seruum tuum: impeditioris & tardioris linguæ sum. 11 * Dixit Dominus ad eum: Quis fecit os hominis; aut quis fabricatus est mutum, & surdum; videntem, & cæcum? nónne ego? 12 * Perge igitur, & ego ero in ore tuo, doceboque quid loquaris.
13 * At ille: Obsecro Domine, inquit, mitte quem missurus es. 14 * Iratus Dominus in Moysen, ait: Aaron frater tuus Leuites, scio quòd eloquens sit. ecce ipse egredietur in occursum tuum: vidénsque te, lætabitur corde.
15 * Loquere ad eum, & pone verba mea in ore eius: & ego ero in ore tuo, & in ore illius: & ostendam vobis quid agere debeatis. 16 * Et ipse loquetur pro te ad populum: & erit os tuum, tu autem eris ei in his quæ ad Deum pertinent. 17 * Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa.
18 * Abiit Moyses, & reuersus est ad Iethro socerum suum. dixitque ei: Vadam & reuertar ad fratres meos in Ægyptum, vt videam si adhuc viuant. Cui ait Icthro, Vade in pace.
19 * Dixit ergo Dominus ad Moysen in Madian: Vade, & reuertere in Ægyptum. mortui sunt enim omnes qui quærebant animam 20 tuam. * Tulit ergo Moyses vxorem suam, & filios suos, & imposuit eos super asinum: reuersúsque est in Ægyptum, portans virgam Dei in manu sua.
21 * Dixitque ei Dominus reuertenti in Ægyptum: Vide vt omnia ostenta quæ posui in manu tua facias coram Pharaone. Ego indurabo cor eius, & non dimittet populum.
22 * Dicesque ad eum: Hæc dicit Dominus: Filius meus primogenitus Israel.
23 * Dixi tibi: Dimitte filium meum, vt seruiat mihi? & noluisti dimittere eum. Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum.
24 * Cumque esset in itinere in diuersorio, occurrit ei Dominus: & volebat occidere eum.

EXODVS. Translat. B. Hieron. *Moyses.*

תרגום אונקלוס

10 ואמר משה קדם יי בבעו יי לא גבר דמילול אנא אף מאתמלי אף מעיזין דמלילתא עם עבדך ארי יקיר ממלל ועמיק לישן
11 ואמר יי ליה מן שוי פומא לבנישא או מן חרשא או עיורא הלא אנא יי: 12 וכען אזל
ואימרך ארום עם פומך ואלפינך דתמלל: 13 ואמר בבעו יי שלח כען ביד דכשר למשלח:
14 ותקיף רגזא דיי במשה ואמר הלא
אהרן אחוך ליואה גלי קדמי ארי מללא יממלל הוא ואף הא הוא נפיק לקדמותך ויתחדי בליביה:
15 וימלל הוא לך עם עמא ויהי הוא יהי לך לתורגמן
ואנת תהי ליה לרבא: 16 ויה חכרא הדין תיסב בידך דתעבד ביה ית אתיא:
17 וזל משה ותב ליתר חמוהי ואמר ליה אזיל כען ואיתוב ליות אחי די במצרים ואחזי הען כען אינון קיימין ואמר יתרו למשה אזל לשלם:
18 ואמר יי למשה במדין זיל תוב למצרים ארי מיתו כל גברייא דבעיו למקטלך:
19 ודבר משה ית אתתיה ויתבינון על חמרא ותב לארעא
דמצרים ונסיב משה ית חכרא דתבעי ידוי ביה נסיסין מן קדם יי בידיה:
20 ואמר יי למשה במיזחכך למיהב למצראי ותימר קדמוהי כל מופתיא
דשויתי בידך ותעבדינון קדם פרעה ואנא אתקיף ית ליביה ולא ישלח ית עמא:
21 ותימר לפרעה כרין אמר יי ברי בכרי ישראל:
22 ואימרית לך שלח ית ברי ויפלחון קדמי ואם סריב את לשלחותיה הא אנא קטיל ית ברך בכרך:

EXODVS. Interp. ex Græc. lxx. ΕΞΟΔΟΣ. μθερμήνευσις τῶν ο 195

10 * Dixit autem Moyses ad Dominum: Oro, Domine, non eloquens sum ante heri, neque ante tertiam diem, neque ex quo cœpisti loqui seruo tuo. grauis vocis, & tarda lingua ego sum.
11 * Dixit autem Dominus Moysi: Quis dedit os homini, & quis fecit mutum & surdum, videntem & cæcum? non ego dominus Deus? 12 * Et nunc vade, & ego aperiam os tuum, & instruam te quæ debes loqui. 13 * Et dixit Moyses, Obsecro, Domine, elige potentem alium, quem mittes.
14 * Et iratus ira Dominus contra Moysen, dixit: Non ecce Aaron frater tuus Leuita? scio quòd loquens loquetur ipse tibi. & ecce ipse egredietur in occursum tibi: & videns te, lætabitur in seipso.
15 * Et dices ad eum, & dabis verba mea in os eius. & ego aperiam os tuum & os eius, & instruam vos quæ facietis.
16 * Et ipse loquetur quæ ad populum, & ipse erit tuum os: tu verò illi eris quæ ad Deum.
17 * Et virgam hanc versam in colubrum accipies in manu tua, in qua facies in ea signa.
18 * Abiit autem Moyses, & reuersus est ad Jethro socerum suum: & dicit, Ibo, & reuertar ad fratres meos qui sunt in Aegypto, & videbo si adhuc viuunt. Et dixit Jethro Moysi: Vade sanus.
19 Post autem dies multos illos, mortuus est rex Aegypti. * Dixit verò Dominus ad Moysen in terra Madiam: Vade, proficiscere in Aegyptum. mortui sunt enim omnes quærentes animam tuam.
20 * Accipiens autem Moyses vxorem & filios, imposuit eos super subiugalia, & reuersus est in Aegyptum. accepit autem Moyses virgam quam à Deo in manu sua.
21 * Dixit autem Dominus ad Moysen: Abeunte & reuertente in Aegyptum, vide omnia portenta quæ dedi in manu tua; facies ea coram Pharaone. ego verò indurabo illius cor, & non dimittet populum.
22 * Tu autem dices Pharaoni: Hæc dicit Dominus, Filius primogenitus meus Israel.
23 * Dixi autem tibi, Dimitte populum meum, vt mihi seruiat. Si quidem igitur non volueris dimittere ipsos, vide igitur, ego interficiam filiũ tuũ primogenitum. 24 * Factum est autẽ in via in diuersorio, occurrit illi angelus dñi, et quærebat interficere illũ.

10 * εἶπε δὲ μωυσῆς πρὸς κύριον, δέομαι κύριε, οὐχ ἱκανὸς εἰμι πρὸ τῆς ἐχθὲς, οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας, οὐδ' ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεραπόντι σου· ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσός ἐγώ εἰμι. 11 * εἶπε δὲ κύριος τῷ μωυσῆ, τίς ἔδωκε στόμα ἀνθρώπῳ, ἢ τίς ἐποίησε δύσκωφον καὶ κωφὸν, βλέποντα καὶ τυφλούς; οὐκ ἐγὼ κύριος ὁ θεός; 12 * καὶ νῦν πορεύου, κἀγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ συμβιβάσω σε ἃ μέλλεις λαλῆσαι. 13 * καὶ εἶπε μωυσῆς, δέομαι κύριε, πρόχειρόν σου δύναμον ἄλλον, ὃν ἀποστελεῖς. 14 * καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ κύριος ἐπὶ μωυσῆ, εἶπεν, οὐκ ἰδοὺ ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ὁ λευίτης, ἐπίσταμαι, ὅτι λαλῶν λαλήσει αὐτός σοι. καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐξελεύσεται εἰς συναντησίν σοι. καὶ ἰδών σε χαρήσεται ἐν ἑαυτῷ. 15 * ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, καὶ δώσεις τὰ ῥήματά μου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ· κἀγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ συμβιβάσω ὑμᾶς, ἃ ποιήσετε. 16 * καὶ αὐτὸς σοι λαλήσει πρὸς λαὸν, καὶ αὐτὸς ἔσται σου στόμα. σὺ δὲ αὐτῷ ἔσῃ τὰ πρὸς 17 τὸν θεόν. * καὶ τὴν ῥάβδον ταύτην τὴν σεσφεισμένην εἰς ὄφιν, λήψῃ ἐν τῇ χειρί σου, ἐν ᾗ ποιήσεις ἐν αὐτῇ τὰ σημεῖα.
18 * ἐπορεύθη δὲ μωυσῆς, καὶ ἀπέστρεψε πρὸς ἰοθὸρ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ· καὶ λέγει, πορεύσομαι, καὶ ἀποστρέψω πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου τοὺς ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ὄψομαι, εἰ ἔτι ζῶσιν. καὶ εἶπεν ἰοθὸρ τῷ μωυσῆ, βάδιζε ὑγιαίνων. μὴ δὲ τὰς ἡμέρας τὰς πολλὰς ἐκείνας, ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου.
19 * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν ἐν γῇ μαδιὰμ, βάδιζε, ἀπελθε εἰς αἴγυπτον. τεθνήκασι γὰρ πάντες οἱ ζητοῦντες τὴν 20 ψυχήν σου. * ἀναλαβὼν δὲ μωυσῆς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία, ἀνεβίβασεν αὐτὰ ἐπὶ τὰ ὑποζύγια, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς αἴγυπτον. ἔλαβε δὲ μωυσῆς τὴν ῥάβδον τὴν θεοῦ τὴν
21 θεοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ. * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, πορευομένου σου καὶ ἀποστρέφοντος εἰς αἴγυπτον, ὅρα πάντα τὰ τέρατα, ἃ ἔδωκα ἐν τῇ χειρί σου, ποιήσεις αὐτὰ ἐνώπιον φαραώ. ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ αὐτοῦ τὴν καρδίαν, καὶ οὐ μὴ
22 ἐξαποστείλῃ τὸν λαόν. * σὺ δὲ ἐρεῖς τῷ φαραώ, τάδε λέγει κύριος, υἱός πρωτότοκός μου ἰσραήλ.
23 * εἶπα δέ σοι, ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα μοι λατρεύσῃ. εἰ μὴ οὖν μὴ βούλῃ ἐξαποστεῖλαι αὐτούς, ὅρα οὖν ἐγὼ
24 ἀποκτενῶ τὸν υἱόν σου τὸν πρωτότοκον. * ἐγένετο δὲ ὁδῷ ἐν τῷ καταλύματι, συνῆντησεν αὐτῷ ἄγγελος κυρίου. καὶ ἐζήτει ἀποκτεῖναι αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Dixitque Moyses coram Domino: Obsecro, Domine, non sum vir eloquens etiam ab heri & nudius tertius, & ex tempore quo locutus fuisti cum seruo tuo; quoniam grauis loquelæ, & linguæ profundæ ego sum. 11 Dixitque Dominus ad eum: Quis posuit os homini, aut quis posuit mutum, aut surdum, aut videntem aut cæcum? nónne ego Dominus? 12 Et nunc vade, & verbum meum erit in ore tuo; & docebo te quid loquaris. 13 Et ait: Obsecro, Domine, mitte nunc per manum illius qui dignus est vt mittatur. 14 Iratusque est furor Domini in Moysen: & ait, Ecce Aaron frater tuus Leuita: notum est coram me quòd ipse loquens loquetur. & ecce ipse quoque egredietur in occursum tuum: & videbit te, & lætabitur in corde suo. 15 Et loquêris cum eo; & pones sermones in ore suo: & verbum meum erit cum ore tuo & cum ore eius, & docebo vos quid acturi estis. 16 Loqueturque ipse pro te cum populo: & ipse erit interpres tuus, & tu eris ei in principem. 17 Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa. 18 Abiitque Moyses, & reuersus est ad Iethro socerum suum, & dixit ei: Vadam nunc & reuertar ad fratres meos qui sunt in Ægypto, & videbo si adhuc ipsi viuant. Dixitque Iethro ad Moysen: Vade in pace.
19 Dixitque Dominus ad Moysen in Madian: Vade reuertere in Ægyptum, quia mortui sunt omnes viri qui quærebant interficere te. 20 Et tulit Moyses vxorem suam, & filios suos, & imposuit eos super asinum, & reuersus est in terram Ægypti. Et tulit Moyses virgam, qua miracula fierent à facie Dei in manu sua. 21 Dixitque Dominus ad Moysen: Cùm ieris vt reuertaris in Ægyptum, vide omnia portenta quæ posui in manu tua, & facies ea coram Pharaone: & ego indurabo cor eius, & non dimittet populum. 22 Et dices ad Pharaonem: Hæc dicit Dominus: Filius meus primogenitus meus Israel. 23 Dixique tibi: Dimitte filium meum, vt seruiat coram me in deserto. Et si noles dimittere eum, ecce ego interficiam filium tuum primogenitum tuum. 24 Et factum est cùm esset in via in diuersorio, occurrit ei angelus Domini, & quærebat interficere eum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ׀ וַתִּקַּח צִפֹּרָה צֹר וַתִּכְרֹת אֶת־עָרְלַת בְּנָהּ וַתַּגַּע
26 לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתַן דָּמִים אַתָּה לִי׃ ׀ וַיִּרֶף מִמֶּנּוּ
27 אָז אָמְרָה חֲתַן דָּמִים לַמּוֹלֹת׃ ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־אַהֲרֹן לֵךְ לִקְרַאת מֹשֶׁה הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלֶךְ וַיִּפְגְּשֵׁהוּ
28 בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשַּׁק לוֹ׃ ׀ וַיַּגֶּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֵת
כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ וְאֵת כָּל־הָאֹתֹת אֲשֶׁר
29 צִוָּהוּ׃ ׀ וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֶּאֱסְפוּ אֶת כָּל־זִקְנֵי בְנֵי
30 יִשְׂרָאֵל׃ ׀ וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֹתֹת לְעֵינֵי הָעָם׃
31 ׀ וַיַּאֲמֶן הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְכִי רָאָה אֶת־עָנְיָם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃

ה

1 ׀ וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל־פַּרְעֹה כֹּה
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיָחֹגּוּ לִי
2 בַּמִּדְבָּר׃ ׀ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקֹלוֹ
לְשַׁלַּח אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־
3 יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ׃ ׀ וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא
עָלֵינוּ נֵלְכָה נָּא דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְנִזְבְּחָה
4 לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן־יִפְגָּעֵנוּ בַדֶּבֶר אוֹ בֶחָרֶב׃ ׀ וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָמָּה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תַּפְרִיעוּ אֶת־
5 הָעָם מִמַּעֲשָׂיו לְכוּ לְסִבְלֹתֵיכֶם׃ ׀ וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה הֵן

EXODVS. Translat.B.Hierony. *Moyses,*

25 *Tulit ilicòSephora acutissimâ petrâ,& circucidit præputiũ filij sui.tetigitq; pedes eius, &
26 ait:Sponsus sanguinum tu mihi es. *Et dimi-
sit eum postquam dixerat: Sponsus sanguinũ
27 tu mihi es ob circuncisionem. *Dixitque Dñs
ad Aaron : Vade in occursum Moysi in deser-
tum. qui perrexit obuiam ei in montem Dei:
28 & osculatus est eũ. *Narrauitque Moyses Aa-
ron omnia verbaDomini, pro quibus miserat
29 eum;& signa quæ mandauerat. *Venerũtque
simul,& congregauerunt cunctos seniores fi-
30 liorum Israel. *Locutusque est Aaron oĩa ver-
ba quædixerat Dominus ad Moysen : & fecit
31 signa coram populo. *Et credidit populus.au-
dieruntq, quòd visitasset Dominus filios Is-
rael,& quòd respexisset afflictionem illorum:
& proni adorauerunt.

CAP. V.

1 APost hæc ingressi sunt Moyses & Aaron, &
dixerunt Pharaoni : Hæc dicit Dñs Deus
Israel:Dimitte populum meum, vt sacrificet
2 mihi in deserto. *At ille respondit : Quis est
Dominus,vt audiam vocem eius, & dimittã
Israel?nesciò Dominum; & Israel non dimit-
3 tam. *Dixeruntque, Deus Hebræorum voca-
uit nos, vt eamus viam trium dierum in soli-
tudinem,& sacrificemus domino Deo nostro:
4 ne fortè accidat nobis pestis aut gladius. *Ait
ad eos rex Ægypti : Quare Moyses & Aaron
solicitatis populum ab operibus suis ? Ite ad
5 onera vestra . *Dixitque Pharao: Multus
est populus terræ. Videtis quòd turba succre-
uerit, quanto magis si dederitis eis requiem
6 ab operibus? *Præcepit ergo in die illo præ-
fectis operum & exactoribus populi, dicens:
7 *Nequaquam vltrà dabitis paleas populo
ad conficiendos lateres sicut priùs: sed ipsi va
8 dant & colligant stipulas: *Et mensuram
B laterum, quam priùs faciebant, imponetis su-
per eos : nec minuetis quicquam. Vacant e-
nim: & idcircò vociferantur, dicẽtes: Eamus,
9 & sacrificemus Deo nostro. *Opprimantur
operibus, & expleant ea ; vt non acquiescant
verbis mendacibus.

25 *Et accipiens Sephora petram,circuncidit præ-
putium filij sui: & procidit ad pedes suos : & di-
xit:Stetit sanguis circuncisionis filij mei. *Et
26 abijt ab eo angelus : quoniam dixit, Stetit sanguis
circuncisionis filij mei. *Dixit autem Domi-
27 nus ad Aaron : Abi in occursum Moysi in deser-
tum . & abijt , & obuiauit illi in monte Dei : &
osculati sunt adinuicem. *Et narrauit Moy-
28 ses Aaron omnes sermones Domini , quos misit ad
eum, & omnia signa quæ mandauit ei.
*Abijt autem Moyses & Aaron , & congre-
29 gauerunt seniores filiorum Israel.
*Et locutus est Aaron omnia verba , quæ locu-
30 tus est Deus ad Moysen . & fecit signa coram po-
pulo. *Et credidit populus , & lætatus est,
31 quòd visitasset Dominus filios Israel,& quòd vi-
dit eorum tribulationem . inclinatus autem popu-
lus, adorauerunt.

CAP. V.

ΕΤ post hæc ingressus est Moyses & Aaron ad 1
Pharaonem,& dixerunt ei:Hæc dicit dominus
Deus Israel : Dimitte populum meum , vt festum
agant in deserto. *Et dixit Pharao: Quis 2
est, cuius audiam vocem eius , vt dimittam filios
Israel: non noui Dominum; et Israel non dimittam.
*Et dicunt ei: Deus Hebræorum vocauit nos. 3
Ibimus igitur viam trium dierum in desertum, vt
sacrificemus Deo nostro:ne fortè occurrat nobis mors
vel cædes. *Et dixit eis rex Ægypti: Cur 4
Moyses & Aaron auertitis populum ab operibus?
recedite vnusquisque vestrum ad opera sua. *Et 5
dixit Pharao: Ecce nunc multiplicatur populus ter-
ræ: non igitur cessare faciamus eos ab operibus.
*Præcepit autem Pharao præfectis operum po- 6
puli & scribis,dicens: *Non amplius adijcietis 7
dare stipulam populo in laterificium , sicut heri &
tertia die. ipsi vadant & colligant sibi stipulas:
*Et constructionem laterificij, quod ipsi fa- 8
ciunt per singulos dies, imponetis ipsis: non auferе-
tis ab eis quicquam. Vacant enim ; propter hoc cla-
mauerunt, dicentes: Eamus, & sacrificemus Deo
nostro. *Aggrauentur opera hominum ho- 9
rum: & curent hæc, & non curent in verbis
vanis.

EXODOΣ. μεθερμήνευσις πρώτη. 197

25 *καὶ λαβοῦσα Σεπφώρα ψῆφον, ἀπέτεμε τὴν ἀκρο-
βυστίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς . καὶ προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ. καὶ εἶπεν, ἔστι τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου.
26 *καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἄγγελος· διὸ εἶπεν, ἔστι τὸ
27 αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου. *εἶπε δὲ κύριος
πρὸς ἀαρὼν , πορεύθητι εἰς συναντησιν μωυσῆ εἰς τὴν ἔρη-
μον. ⁊ ἐπορεύθη, ⁊ συνέμιξεν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τοῦ θεοῦ , καὶ
28 κατεφίλησεν αὐτόν. *⁊ ἀνήγγειλε μωυσῆς ἀαρὼν,
πάντας τοὺς λόγους κυρίου, οὓς ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν, ⁊ πάν-
29 τα τὰ σημεῖα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ. *ἐπορεύθη δὲ μωυσῆς
⁊ ἀαρὼν, ⁊ συνήγαγον τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
30 *καὶ ἐλάλησεν ἀαρὼν πάντα τὰ ῥήματα , ἃ ἐλάλησεν ὁ
θεὸς πρὸς μωυσῆν. ⁊ ἐποίησε τὰ σημεῖα ἐναντίον τοῦ λαοῦ.
31 *καὶ ἐπίστευσεν ὁ λαὸς καὶ ἐχάρη , ὅτι ἐπεσκέψατο κύ-
ριος τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, καὶ ὅτι εἶδεν αὐτῶν τὴν θλῖψιν. κύ-
ψας ὁ λαὸς προσεκύνησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν πρὸς Φα- 1
ραὼ, ⁊ εἶπαν αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ. ἐξα-
2 πόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα ἑορτάσωσι ἐν τῇ ἐρήμῳ. *καὶ
εἶπε Φαραὼ, τίς ἐστιν , οὗ εἰσακούσομαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ὥστε
ἐξαποστεῖλαι τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ ; οὐκ οἶδα τὸν κύριον, καὶ τὸν
3 ἰσραὴλ οὐκ ἐξαποστελῶ. *⁊ λέγουσιν αὐτῷ, ὁ θεὸς τῶν
ἑβραίων προσκέκληται ἡμᾶς. πορευσόμεθα οὖν ὁδὸν τριῶν
ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπως θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, μή ποτε
4 συμβαίνῃ ἡμῖν θάνατος ἢ φόνος. *⁊ εἶπεν αὐτοῖς βα-
σιλεὺς αἰγύπτου , ἱνατί μωυσῆ ⁊ ἀαρὼν διασκεδάζετε τὸν λαὸν
ἀπὸ τῶν ἔργων; ἀπέλθετε ἕκαστος ὑμῶν πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν.
5 *⁊ εἶπεν Φαραὼ, ἰδοὺ νῦν πολυπλήθει ὁ λαὸς τῆς γῆς, μὴ
οὖν καταπαύσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων. *συνέταξε δὲ
Φαραὼ τοῖς ἐργοδιώκταις τοῦ λαοῦ ⁊ τοῖς γραμματεῦσι, λέ-
7 γων. *οὐκ ἔτι προσθήσετε διδόναι ἄχυρον τῷ λαῷ εἰς τὴν
πλινθουργίαν, καθάπερ ἐχθὲς ⁊ τρίτην ἡμέραν. αὐτοὶ πορευ-
8 έσθωσαν ⁊ συναγαγέτωσαν ἑαυτοῖς τὰ ἄχυρα. *⁊ τὸν
συντάξιν τῆς πλινθουργίας, ἣς αὐτοὶ ποιοῦσι καθ' ἑκάστην ἡμέ-
ραν, ἀποτελεῖτε αὐτοῖς . οὐκ ἀφελεῖτε ἀπ' αὐτῶν οὐδέν. φο-
λαζουσι γὰρ· διὰ τοῦτο κεκράγασι, λέγοντες, πορευθῶμεν,
9 καὶ θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν. *βαρυνέσθωσαν τὰ ἔργα
τῶν ἀνθρώπων τούτων, ⁊ μεμελετάσθω ταῦτα, καὶ μὴ με-
λετάτωσαν ἐν λόγοις κενοῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Tulitque Sephora petram, & circuncidit præputium filij sui, & obtulit coram eo: & ait, Propter sanguinem circuncisionis huius detur mihi
sponsa meus. 26 Et cùm dimisisset eum,tunc dixit. Nisi propter sanguinem circuncisionis huius,condemnatus erat ad mortem sponsus meus.
27 Dixitque Dominus ad Aaron: Vade in occursum Moysi in desertum. & abiit , & occurrit ei in monte vbi reuelata fuerat gloria Dei; & oscu-
latus est eum. 28 Narrauitque Moyses Aaron omnia verba Domini,pro quibus misit eum; & omnia signa quæ mandauerat ei. 29 Et abiit
Moyses & Aaron, & congregauerunt omnes seniores filiorum Israel: 30 Et locutus est Aaron omnia verba quæ locutus fuerat Dominus ad
Moysen, & fecit signa coram populo. 31 Et credidit populus; & audiuerunt quòd recordatus fuisset Dominus filiorum Israel ; & quòd nota
esset eorum afflictio eorum. & incuruati sunt, & adorauerunt. CAP. V.

ET post hæc ingressi sunt Moyses & Aaron,& dixerunt ad Pharaonem: Hæc dicit dominus Deus Israel: Dimitte populum meum , vt sacrificent
coram me in deserto. 2 Et dixit Pharao: Nomen Domini non est reuelatum mihi, vt obediam verbo eius , & vt dimittam Israel . non est re-
uelatum mihi nomen Domini;Israel quoque non dimittam. 3 Dixeruntque , Deus Iudæorum inuocatus est super nos; eamus nunc viam trium
dierum in solitudinem, & sacrificemus coram dño Deo nostro,ne fortè accidat nobis mors aut occisio. 4 Dixitque eis rex Ægypti: Vt quid Moy-
ses & Aaron cessare facitis populum ab operibus suis? ite ad seruitutem vestram. 5 Dixitque Pharao:Ecce nunc multus est populus terræ, & cessa-
re facitis eos ab operibus suis. 6 Et præcepit Pharao in die illo præfectis populi & exactoribus eius,dicens: 7 Nolite dare vltrà paleas populo,
vt conficiant lateres sicut heri & nudius tertius. ipsi vadant & colligant sibi paleas. 8 Et numerum laterum quem ipsi faciebant heri & nudius ter-
tius imponetis super eos, nec minuetis ab eo; quoniam ociosi sunt: propterea clamant, dicentes: Eamus,& sacrificemus coram Deo nostro. 9 Ag-
graueturopus super viros, & occupentur in eo, & non occupentur in verbis ociosis.

תרגום אונקלוס

25 וְסַיְּבַת צִפֹּרָה טִינָרָא וּגְזָרָה יָת עָרְלַת בְּרָהּ וְקָרִיבַת לְקֳדָמוֹהִי וַאֲמָרַת בְּרִמְהָא דְּהוּלְתָא חַתְנָא אִיתְחַיַּב מִתְקְטָלָא : 26 וְנָח מִינֵיהּ כְּבֵין
אֲמָרַת אִלֵּין דָּמָא דְּהוּלְתָא חַתְנָא אִיתְחַיַּב לְקֳדָמוֹהִי וַאֲמָרַת בִּרְמָא בְּרָמָא וַאֲזַל וְעַרְעִיָה כְּטוּרְיָא דְּיִחְגְּלִי
לְמֹשֶׁה יְקָרָא דַּייָ לְאַהֲרֹן יָת אֵזֵיל לְקַדָּמוּת מֹשֶׁה לְמַדְבְּרָא וַאֲזַל וְעַרְעִיָה בְּטוּרָא דְּיִחְגְּלִי 27 וַאֲמַר יְיָ לְאַהֲרֹן יָת אֵזֵיל לְקַדָּמוּת מֹשֶׁה לְמַדְבְּרָא
לְקֳדָם יְקָרָא דַּייָ וְנַשְׁיָק לֵיהּ : 28 וְחַוִי מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַּייָ דְּשַׁלְחֵיהּ וְיָת כָּל אָתַיָּא דְּפַקְּדֵיהּ : 29 וַאֲזַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכַנְשׁוּ
יָת כָּל סָבֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל : 30 וּמַלֵּיל אַהֲרֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ לְמֹשֶׁה וַעֲבַד אָתַיָּא לְעֵינֵי עַמָּא : 31 וְהֵימִין עַמָּא וְשָׁמְעוּ אֲרֵי דְבִיר יְיָ יָתֵיר
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲרֵי גְלֵי קֳדָמוֹהִי יָת שְׁעִבּוּדְהוֹן וּכְרָעוּ וּסְגִידוּ :

ה

1 וּבָתַר כֵּן עָלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַאֲמָרוּ לְפַרְעֹה כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי יִשְׂרָאֵל שַׁלַּח יָת עַמִּי וְיֵחֳגוּן קֳדָמַי בְּמַדְבְּרָא : 2 וַאֲמַר פַּרְעֹה מַן הוּא יְיָ דְּאֶשְׁמַע בְּמֵימְרֵהּ
לְמִשְׁלַח יָת יִשְׂרָאֵל לָא יָדַעְנָא בְּסוּרְסַי וְאַף יָת יִשְׂרָאֵל לָא אֲשַׁלַּח : 3 וַאֲמָרוּ אֱלָהָא דְּיהוּדָאֵי אִתְקְרִי עֲלָנָא נֵזִיל כְּמַן תְּלָתָא
יוֹמִין בְּמַדְבְּרָא וְנִדְבַּח קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא דִּילְמָא יְשַׁלֵּינָנָא בְּסוּרְסִי אוֹ בְקְטוֹל : 4 וַאֲמַר לְהוֹן מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם לְמָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תְּבַטְּלוּן יָת
עַמָּא מֵעוֹבָדֵיהוֹן אֲזִלוּ לְפֻלְחַנְכוֹן : 5 וַאֲמַר פַּרְעֹה הָא סַגִּיאִין כְּעַן עַמָּא דְּאַרְעָא וְתַבְּטְלִין יַתְהוֹן מִפֻּלְחַנְהוֹן : 6 וּפְקִיד פַּרְעֹה בְּיוֹמָא
הַהוּא יָת מַמּוֹנֵי עַמָּא וְיָת סָרְכוֹהִי לְמֵימַר : 7 לָא תּוֹסִפוּן לְמִתֵּן לְעַמָּא יָת תִּבְנָא כְּמִסְתַּמֵּל תְּמָלְאוֹן כְּעַן וּתְמָל אִנּוּן אַזְלִין וְכָנְשִׁין לְהוֹן
תִּבְנָא : 8 וְיָת חוּשְׁבַּן לִבְנַיָּא דְּאִנּוּן עָבְדִין מַנְיָה תְּשִׂימוּן עֲלֵיהוֹן לָא תִמְנְעוּן מִנֵּיהּ אֲרֵי בְּטַלָּנִין אִנּוּן עַל כֵּן אִנּוּן צָוְחִין לְמֵימַר נֵזִיל וְנִדְבַּח לְהוֹן קֳדָם
אֱלָהָנָא : 9 תִּתְקַף פֻּלְחָנָא עַל גַּבְרַיָּא וְיִתְעַסְקוּן בֵּהּ וְלָא יְהַסְּקוּן בְּפִתְגָמִין מְטַלִּין :

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 ויצאו נגשי העם ושטריו ויאמרו אל העם לאמר
11 כה אמר פרעה איני נתן לכם תבן: אתם
12 לכו קחו לכם תבן מאשר תמצאו כי אין נגרע
13 מעבדתכם דבר: ויפץ העם בכל ארץ מצרים
14 לקשש קש לתבן: והנגשים אצים לאמר כלו
מעשיכם דבר יום ביומו כאשר בהיות התבן:
15 ויכו שטרי בני ישראל אשר שמו עליהם נגשי
פרעה לאמר מדוע לא כליתם חקכם ללבן כתמול
16 שלשם גם תמול גם היום: ויבאו שטרי בני
ישראל ויצעקו אל פרעה לאמר למה תעשה כה
17 לעבדיך: תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אמרים
לנו עשו והנה עבדיך מכים וחטאת עמך:
18 ויאמר נרפים אתם נרפים על כן אתם אמרים
19 נלכה נזבחה ליהוה: ועתה לכו עבדו ותבן לא
20 ינתן לכם ותכן לבנים תתנו: ויראו שטרי בני
ישראל אתם ברע לאמר לא תגרעו מלבניכם דבר
21 יום ביומו: ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים
לקראתם בצאתם מאת פרעה: ויאמרו אלהם
ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו
בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו:
22 וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למה הרעתה
23 לעם הזה למה זה שלחתני: ומאז באתי אל
פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא
24 הצלת את עמך: ו
25 ויאמר יהוה אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם
26 וביד חזקה יגרשם מארצו: וידבר אלהים
27 אל משה ויאמר אליו אני יהוה: ואארא אל
אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהוה
28 לא נודעתי להם:

EXODVS. Translat.B.Hierony. *Moysi.*

10 *Igitur egressi præfecti operũ & exactores ad
populum dixerunt: Sic dicit Pharao: Nõ do
11 vobis paleas. *Ite, & colligite sicubi inuenire
poteritis, nec minuetur quicquã de opere ve-
12 stro. *Dispersusque est populus in omnẽ terrã
13 Ægypti, ad colligẽdas paleas. *Præfecti quoq;
operum instabãt, dicẽtes: Cõplete opus vestrũ
quotidie, vt priùs facere solebatis quando da-
14 batur vobis paleæ. *Flagellatiq́; sunt, qui præ-
C erant operibus filiorum Israel ab exactoribus
Pharaonis, dicentibus: Quare non implestis
mensurã laterum sicut priùs, nec heri nec ho-
15 die? *Veneruntq́; præpositi filiorum Israel, &
vociferati sunt ad Pharaonẽ, dicẽtes: Cur ita
16 agis contra seruos tuos? *Paleæ non dantur no
bis, & lateres similiter imperantur. en famuli
tui flagellis cædimur, & iniustè agitur contra
17 populũ tuum. *Qui ait: Vacatis ocio: & idcir-
18 cò dicitis, Eamus, & sacrificem' Domino. *Ite
ergo & operamini: Paleæ non dabũtur vobis,
& reddetis consuetum numerum laterum.
19 *Videbántque se præpositi filiorum Israelin
malum, eo quòd diceretur eis, Non minuetur
quicquã operis de lateribus per singulos dies.
20 *Occurrerúntque Moysi & Aaron, qui stabãt
21 ex aduerso egredientes à Pharaone: *Et dixe-
runt ad eos: Videat Dominus & iudicet, quo-
niam fœtere fecistis odorem nostrum coram
Pharaone & seruis eius, & prębuistis ei gladiũ
22 vt occideret nos. *Reuersusque est Moyses ad
Dominum, & ait: Domine, cur afflixisti po-
23 pulum istum? quare misisti me? *Ex eo enim
quo ingressus sum ad Pharaonem, vt loquerer
ex nomine tuo, afflixit populũ tuum, & non
liberasti eos.

CAP. VI.

1 A *Dixítque Dominus ad Moysen: Nunc vi-
debis quę facturus sum Pharaoni. per ma-
2 num enim fortem dimittet eos, & in manu fo-
busta eiiciet illos de terra sua. *Locutusque
est Deus ad Moysen, dicens: Ego Dominus.
3 *Qui apparui Abraam, Isaac, & Iacob, in
Deo omnipotente: & nomen meum Adonai
non indicaui eis.

10 *κατέστησαν δὲ αὐτοὺς ④ ἐργοδιῶκται, & γραμματεῖς
τοῦ λαοῦ. καὶ ἔλεγον πρὸς τὸν λαὸν, λέγοντες, τάδε λέγει Φα-
11 ραώ, οὐκ ἐπιδιδωμι ὑμῖν ἄχυρα. *αὐτοὶ ὑμεῖς πορευόμενοι συλλέγετε ἑαυτοῖς ἄχυρα, ὅθεν ἂν εὕρητε. οὐ γὰρ ἀφαι-
12 ρεῖται ἀπὸ τῆς συντάξεως ὑμῶν τι τοῦτο. *& διεσπάρη ὁ
λαὸς ὅλη τῇ αἰγύπτῳ συναγαγεῖν καλάμην εἰς ἄχυρα.
13 *④ δὲ ἐργοδιῶκται καὶ ἔσπευδον αὐτοῖς, λέγοντες, συντε-
λεῖτε τὰ ἔργα τὰ καθήκοντα καθ' ἡμέραν, καθάπερ καὶ ὅτε τὸ
14 ἄχυρον ἐδίδοτο ὑμῖν. *& ἐμαστίγωσαν ④ γραμματεῖς
τοῦ ἡγουμένου τῶν υἱῶν ισραὴλ, ④ καθεσταθέντες ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ
τῶν ἐπισατῶν τοῦ φαραώ, λέγοντες, διατί οὐ συνετελέσα-
τε τὰς συντάξεις ὑμῶν τῆς πλινθίας, καθάπερ & ἐχθὲς & τρί-
15 τῃ ἡμέρᾳ, & τὴ σήμερον; *εἰσελθόντες δὲ ④
γραμματεῖς τῶν υἱῶν ισραὴλ, κατεβόησαν πρὸς φαραὼ,
λέγοντες, ἵνατί οὕτω ποιεῖς τοῖς σοῖς οἰκέταις;
16 *ἄχυρον οὐ δίδοται τοῖς οἰκέταις σου, καὶ τὴν πλινθίδα
λέγουσιν ἡμῖν, ποιεῖτε. ἰδοὺ ④ παῖδές σου μεμαστίγωνται.
17 ἀδικήσεις αὖ τὸν λαόν σου. *καὶ εἶπεν αὐτοῖς, σχο-
λάζετε, σχολασταὶ ἐσέ. διὰ τοῦτο λέγετε, πορευθῶμεν, θύ-
18 σωμεν τῷ κυρίῳ ἡμῶν. *νῦν οὖν πορευθέντες ἐργάζε-
σθε. τὸ δὲ ἄχυρον ὑμῖν οὐ δοθήσε), & τὴν συντάξιν τ πλινθίας
19 ἀποδώσετε. *εἶδον δὲ ④ γραμματεῖς τῶν υἱῶν ισραὴλ ἐ-
αυτοὺς ἐν κακοῖς, λέγοντες, οὐκ ἀπολείψετε ἀπὸ τῆς πλιν-
20 θίας τὸ καθῆκον τῇ ἡμέρᾳ. *συνέκυρσαν δὲ μωυσῆ
καὶ ἀαρὼν ἐρχομένοις εἰς συνάντησιν αὐτοῖς. ἐκπορευομένων
21 αὐτῶν ἀπὸ φαραώ. *& εἶπον αὐτοῖς, ἐπίδοι ὁ θεὸς ὑμᾶς
καὶ κρίναι, ὅτι ἐδεδελύξατε τὴν ὀσμὴν ἡμῶν ἐναντίον φαραὼ,
& ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, δοῦναι ῥομφαίαν εἰς τὰς
22 χεῖρας αὐτῶ, τοῦ ἀποκτεῖναι ἡμᾶς. *ἐπέστρεψε δὲ μωυ-
σῆς πρὸς τὸν θεὸν, & εἶπε, κύριε, διατί ἐκάκωσας τὸν λαὸν
23 τοῦτον, & ἵνατί ἀπέστειλάς με; *ἀφ' ἧς εἰσπεπόρευμαι
πρὸς φαραὼ λαλῆσαι ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι, ἐκάκωσε τὸν λαὸν
τοῦτον, καὶ οὐκ ἐρρύσω τὸν λαόν σου. ς'.

1 *Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἤδη ὄψῃ ἃ ποιήσω τῷ
φαραὼ ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς, & ἐν βραχί-
2 ονι ὑψηλῷ ἐκβαλεῖ αὐτοὺς ἐκ τ γῆς αὐτ. *ἐλάλησε
δὲ ὁ θεὸς πρὸς μωυσῆν, & εἶπεν πρὸς αὐτὸν, ἐγὼ κύριος.
3 *& ὤφθην πρὸς ἀβραὰμ & ισαὰκ & ιακωβ, θεὸς ὢν αὐ-
τῶν. & τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς.

*Vrgebant autem eos præfecti operum, & scri-
be populi: & locuti sunt ad populum, dicentes:
Hæc dicit Pharao: Non amplius do vobis paleas.
*Ipsi vos euntes, colligite vobis ipsis paleas
vnde inueneritis: non enim auferetur à constructio-
ne vestra quicquam. *Et dispersus est popu-
lus in tota terra Aegypti, vt congregaret stipulam
in paleas. *At præfecti operum vrgebant ip-
sos, dicentes: Complete opera pertinentia per diem,
sicut & quando palea dabatur vobis.
*Et flagellati sunt scribæ generis filiorum Israel,
constituti super ipsos à præfectis Pharaonis, dicen-
tes: Quare non compleuistis constructiones vestras
lateritij, sicut & heri, & tertia die, & quod ho-
die? *Ingredientes autem Scribæ filiorum Is-
rael, exclamauerunt ad Pharaonem, dicẽtes: Qua-
re sic facis tuis seruis? *Palea non datur ser-
uis tuis, & lateritium, dicunt nobis, facite. ecce fa-
muli tui flagellati sunt: iniuria afficies ergo populum
tuum. *Et dixit eis: Vacatis, ocioſi estis: propt-
er hoc dicitis, Eamus, sacrificemus Domino nostro.
*Nunc igitur euntes laborate. nam palea vo-
bis non dabitur, & constructionem lateritij reddet-
tis. *Videbant autem scribæ filiorum Israel
seipsos in malis, dicentes: Non relinquetis à lateri-
tio quod pertinet ad diem. *Occurrerunt au-
tem Moysi & Aaron venientibus in occursum eis,
exeuntibus illis à Pharaone. *Et dixerunt
eis: Videat Deus vos & iudicet, quòd abominati
estis odorem nostrum coram Pharaone, & coram
seruis eius, vt det gladium in manus eius, vt occi-
dat nos. *Conuersus est autem Moyses ad
Deum, & dixit: Domine, quare afflixisti populum
hunc? & cur misisti me? *Et ex quo ingressus
sum ad Pharaonem, vt loquerer in tuo nomine, af-
flixit populum hunc, et nõ liberasti populum tuum.

CAP. VI.

*ET dixit Dominus ad Moysen: Iam videbis quæ
faciam Pharaoni. in enim manu valida dimit-
tet eos, & in brachio excelso eiuciet eos de terra sua.
*Locutus est autem Deus ad Moysen, & di-
xit ad eum: Ego Dominus. *Et apparui ad A-
braam, & Isaac, & Iacob, Deus existens eorum.
& nomen meum Dominus non manifestaui eis.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et egressi sunt præfecti populi & exactores eius, & dixerunt populo: Hæc dicit Pharao: Non ego dabo vobis paleas. " Vos ite & tollite vobis paleas de loco in quo inueneritis, quoniam non minuetur quicquam de operibus vestris. " Et dispersus est populus in omnem terram Aegypti, ad colligendas stipulas & paleas. " Præfecti autem instabant, dicentes: Implete opus vestrum per singulos dies, sicut facietis quando dabantur vobis paleæ. " Percussíque sunt præpositi filiorum Israel quos constituerant super eos præfecti Pharaonis, dicentes: Quare non compleuistis numerum vestrum, vt conficeretis lateres, sicut nudius tertius, nec heri nec hodie? " Et venerunt præfecti filiorum Israel, & clamauerunt coram Pharaone, dicentes: Quare sic facis seruis tuis? " Paleæ non dantur seruis tuis; & dicunt nobis, Facite lateres. & ecce serui tui percutiuntur, & peccat super eos populus tuus. " Et ait: Ocioſi estis ocioſi. ideircò vos dicitis, Eamus, & sacrificemus coram Domino. " Et nunc ite & operamini, & paleæ non dabuntur vobis, & summam laterum reddetis. " Videbantque se præfecti filiorum Israel in malum; eo quòd diceretur eis, Non minuetis quicquam de lateribus vestris per singulos dies. " Occurrerúntque Moysi & Aaron, qui stabant in conspectu eorum cùm egrederentur à Pharaone. " Dixerúntque eis: Appareat Dominus super vos, & vindicẽt iudicet, eo quòd feceritis odorem nostrum in oculis Pharaonis & in oculis seruorum eius, vt daretis gladium in manibus suis, vt occiderent nos. " Et reuersus est Moyses coram Domino, & ait: Domine, quare malefeciſti huic populo? vt quid misisti me? " Et ex eo tempore quo ingressus sum ad Pharaonem, vt loquerer in nomine tuo, malefecit populo huic: & liberans non liberasti populum tuum. CAP. VI.

DIxítque Dominus ad Moysen: Nunc videbis quod facturus sum Pharaoni: quoniam per manum fortem dimittet eos, & per manum validam eiiciet eos de terra sua. ' Locutusque est Dominus cum Moyse, & dixit ei: Ego Dominus. ' Reuelatusque fui Abrahæ, Isaac, & Iacob in Deo omnipotenti: & nomen meum Adonai non indicaui eis.

תרגום אונקלוס

10 ונפקו שלטוניו עמא וסרכוהי ואמרו לעמא למימר כדנן אמר פרעה ליה אנא יהיב לכון חיבנא:
11 אתון אזילו סיבו לכון חיבנא מן אתר דתשכחון ארי לא יתמנע מפלחנכון מדעם: 12 ובדר עמא בכל ארעא דמצרים לגבבא גילי לחיבנא: 13 ושלטונוהי דחקין
14 להון למימר גמרו עבדיכון פתגם יום ביומיה כד הויתון עבדין כד יהיב לכון חיבנא: 15 ואתו סרכי בני ישראל דעינוהי
16 פרעה למימר כדנן לא עבדתון קיימא דילכון אף יומא הדין: 17 ואמרו ליה לפרעה למה דנן עביד פרעה כדנן לעבדוהי: 18 חיבנא לא מתיהיב לעבדך ולבניא אמרין לנא עבדו ואנא עבדך לקן וחטאין עלינן
19 עמך: 20 ואמר כסילין אתון כסילין על כן אתון אמרין נזיל נדבח קדם יי: 21 וכען אזילו פלחו וחיבנא לא מתיהב לכון ויכמת
22 לבנא דהבתון: 23 וחזו סרכי בני ישראל דיתהון בביש לימר לא תמנעון מלבניכון מתגם יום ביומיה: 24 ועדעו ית משה ית אהרן
25 דקדמו יתהון במפקהון מלות פרעה: 26 ואמרו להון יתגלי יי עלוכון ויתפרע דאבאשתון ית ריחנא בעיני פרעה ובעיני עבדוהי למתן
27 בידהון לקטלנא: 28 ותב משה קדם יי ואמר יי למה אבאשתה יה לעמא הדין למה דנתני שלחתני: 29 ומעיקר דעליית לות פרעה
30 למללא בשמך אבאיש לעמא הדין ושיזבתא לא שיזבתא ית עמך: ו
1 ואמר יי למשה ואמר ליה אנא
2 ואתגליתי לאברהם ליצחק ולישקב באל שדי ושמי יי לא אודעית להון:

Universidad de Deusto
Biblioteca

* וְגַם הֲקִמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתָּם לָתֵת לָהֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֶת אֶרֶץ מְגֻרֵיהֶם אֲשֶׁר־גָּרוּ בָהּ׃ * וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת־נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרַיִם מַעֲבִדִים אֹתָם וָאֶזְכֹּר אֶת־בְּרִיתִי׃ * לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם מֵעֲבֹדָתָם וְגָאַלְתִּי אֶתְכֶם בִּזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבִשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃ * וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרָיִם׃ * וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרָשָׁה אֲנִי יְהוָה׃ * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה׃ * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ * בֹּא דַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְיַשַּׁלַּח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃ * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה לְפָנֵי יְהוָה לֵאמֹר הֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־שָׁמְעוּ אֵלַי וְאֵיךְ יִשְׁמָעֵנִי פַרְעֹה וְאֲנִי עֲרַל שִׂפָתָיִם׃ * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וַיְצַוֵּם אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ * אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית־אֲבֹתָם בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל חֲנֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרֹן וְכַרְמִי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת רְאוּבֵן׃ * וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאֹהַד וְיָכִין וְצֹחַר וְשָׁאוּל בֶּן־הַכְּנַעֲנִית אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת שִׁמְעוֹן׃ * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־לֵוִי לְתֹלְדֹתָם גֵּרְשׁוֹן וְקְהָת וּמְרָרִי וּשְׁנֵי חַיֵּי לֵוִי שֶׁבַע וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃ * בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לִבְנִי שִׁמְעִי לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ * וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל וּשְׁנֵי חַיֵּי קְהָת שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃ * וּבְנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לְתֹלְדֹתָם׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Moysi.*

4 * Pepigíque fœdus cum eis, vt darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt aduenæ. * Ego audiui gemitum filiorum Israel, quo Ægyptij opprefferunt eos, & recordatus sum pacti mei.
6 * Ideò dic filiis Israel: Ego Dominus, qui educam vos de ergastulo Ægyptiorum, & eruam de seruitute, ac redimam in brachio excelso, & iudiciis magnis. * Et assumam vos mihi in populum, & ero vester Deus. & scietis quia ego sum dominus Deus vester, B qui eduxerim vos de ergastulo Ægyptiorum.
8 * Et induxerim vos in terram super quam leuaui manum meam, vt darem eam Abraam, Isaac & Iacob. daboque illam possidendam vobis, ego Dominus. * Narrauit ergo Moyses omnia filiis Israel: qui non acquieuerunt ei, propter angustiam spiritus, & opus durissimum. * Locutusque est Dominus
11 ad Moysen, dicens: * Ingredere, & loquere ad Pharaonem regem Ægypti, vt dimittat filios Israel de terra sua. * Respondit Moyses coram Domino: Ecce filij Israel non audiunt me, & quomodo audiet Pharao? præsertim cùm incircuncisus sim labiis?
13 * Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, & dedit mandatum ad filios Israel, & ad Pharaonem regem Ægypti, vt educerent filios Israel de terra Ægypti.
14 * Isti sunt principes domorum per familias suas: Filij Ruben primogeniti Israelis, C Enoch & Phallu, Esron & Charmi. hæ cognationes Ruben. 15 * Filij Symeon, Iamuel, & Iamin, & Ahod, & Iachin, & Saber, & Saul filius Chananitidis. hæ progenies Symeon.
16 * Et hęc nomina filiorum Leui per cognationes suas, Gerson, & Caath, & Merari. Anni autem vitæ Leui fuerunt centum triginta septem. 17 * Filij Gerson, Iobni, & Semei per cognationes suas. 18 * Filij Caath, Amram, & Isuar, & Hebron, & Oziel. Anni quoque vitæ Caath, centum triginta tres.
19 * Filij Merari, Mooli, & Musi. hæ cognationes Leui per familias suas.

4 * Et constitui fœdus meum cum eis, vt darem eis terram Chananæorum, terram quam habitauerunt, in qua & habitauerunt in ea.
5 * Et ego audiui gemitum filiorum Israel, quæ Ægyptij in seruitutem redegerunt eos. & recordatus sum fœderis mei. 6 * Vade, loquere filiis Israel, dicens: Ego Dominus: & educam vos à seruitute Ægyptiorum: & liberabo vos de potentia eorum; & redimam vos in brachio excelso, & iudicio magno. 7 * Et accipiam vos mihi ipsi in populum: & ero vester Deus. & cognoscetis, quòd ego Dominus Deus vester, educens vos de potentia Ægyptiorum. 8 * Et adducam vos in terram, in quam extendi manum meam, vt darem eam Abraam, & Isaac, & Iacob. & dabo eam vobis in sortem. ego Dominus.
9 * Locutus est autem Moyses sic filiis Israel: & non audiuerunt Moysen præ pusillanimitate, & præ operibus duris.
10 * Ait autem Dominus ad Moysen, dicens: 11 * Ingredere, loquere ad Pharaonem regem Ægypti, vt dimittat filios Israel de terra sua.
12 * Locutus est autem Moyses coram Domino, dicens: Ecce filij Israel non audiuerunt me; & quomodo Pharao audiet me? ego autem balbus sum.
13 * Dixit autem Dominus ad Moysen & Aaron: & mandauit eis ad Pharaonem regem Ægypti, vt educat filios Israel de terra Ægypti.
14 * Et hi principes domorum familiarum eorum. Filij Ruben primogeniti Israel, Enoch, & Phallu, Esrom, & Charmi. hæc cognatio Ruben.
15 * Et filij Symeon, Iemuel, & Iamin, & Aod, & Iachin, & Sear, & Saul, qui ex Phœnissa. hæ familiæ filiorum Symeon.
16 * Et hæc nomina filiorum Leui per cognationes eorum, Gerson, Caath, & Merari. & hi anni vitæ Leui, centum triginta septem anni.
17 * Et hi filij Gerson, Lobeni, & Semei, domus familiarum eorum.
18 * Et filij Caath, Amram, & Isuar, & Hebron, & Oziel: & anni vitæ Caath, centum triginta tres anni.
19 * Et filij Merari, Mooli, & Musi. hæ domus familiarum Leui per cognationes eorum.

4 * καὶ ἔστησα τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτοὺς, ὥστε δοῦναι αὐτοῖς τὴν γῆν τῶν χαναναίων, τὴν γῆν ἣν παροικήκασιν, ἐν ᾗ καὶ παρῴκησαν ἐπ' αὐτῆς.
5 * καὶ ἐγὼ εἰσήκουσα τὸν στεναγμὸν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ. ἃ ④ αἰγύπτιοι κατεδουλοῦντο αὐτούς. καὶ ἐμνήσθην τῆς διαθήκης μου.
6 * βάδιζε, εἰπὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων, ἐγὼ κύριος, ⑥ ἐξάξω ὑμᾶς ἀπὸ δουλείας τῶν αἰγυπτίων. καὶ ῥύσομαι ὑμᾶς ἐκ τῆς δουλείας αὐτῶν, καὶ λυτρώσομαι ὑμᾶς ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ κρίσει μεγάλῃ.
7 * καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐμαυτῷ εἰς λαόν· ⑥ ἔσομαι ὑμῖν θεός. ⑥ γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξάγων ὑμᾶς ἐκ τῆς δουλείας τῶν αἰγυπτίων.
8 * ⑥ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν, ἐφ' ἣν ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου, δοῦναι αὐτὴν τῷ ἀβραὰμ ⑥ τῷ ἰσαὰκ ⑥ τῷ ἰακώβ. καὶ δώσω αὐτὴν ὑμῖν ἐν κλήρῳ· ἐγὼ κύριος.
9 * ἐλάλησε δὴ μωυσῆς οὕτως τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, ⑥ οὐκ εἰσήκουσαν μωυσῆ ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας, καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σκληρῶν.
10 * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
11 * εἴσελθε, λάλησον πρὸς φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου, ἵνα ἐξαποστείλῃ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.
12 * ἐλάλησε δὴ μωυσῆς ἐνώπιον κυρίου, λέγων, ἰδοὺ ④ υἱοὶ ἰσραὴλ οὐκ εἰσήκουσάν μου, ⑥ πῶς φαραὼ εἰσακούσεταί μου, ἐγὼ δὲ ἀλογός εἰμι.
13 * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρών, καὶ συνέταξεν αὐτοῖς πρὸς φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου, ἵνα ἐξαγάγῃ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς αἰγύπτου.
14 * ⑥ δὲ οἱ ④ ἀρχηγοὶ οἴκων πατριῶν αὐτῶν. υἱοὶ ῥουβὶν πρωτότοκοι ἰσραὴλ, ἐνωχ, ⑥ φαλλὺ, ἀσρὼμ ⑥ χαρμί, αὗται αἱ συγγένειαι ῥουβίν.
15 * ⑥ υἱοὶ συμεών, ἰεμουὴλ, ⑥ ἰαμὶν, ⑥ ἀὼδ, ⑥ ἰαχείν, ⑥ σααρ, ⑥ σαοὺλ ὁ ἐκ τῆς φοινίσσης. αὗται αἱ πατριαὶ τῶν υἱῶν συμεών.
16 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν λευὶ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, γεδσών, καάθ, ⑥ μεραρεί. ⑥ ταῦτα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς λευὶ, ἑκατὸν τριακονταεπτὰ ἔτη.
17 * ⑥ δὲ υἱοὶ γεδσών, λοβενὶ, ⑥ σεμεὶ οἶκοι πατριῶν αὐτῶν.
18 * ⑥ ④ υἱοὶ καάθ, ἀμβράμ, ⑥ ἰσαὰρ, ⑥ χεβρῶν, ⑥ ὀζιήλ. ⑥ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς καάθ, ἑκατὸν τριακονταεξὰ ἔτη.
19 * ⑥ υἱοὶ μεραρεί, μοολὶ, ⑥ ὁμυσί. δὲ οἶκοι πατριῶν λευὶ, κατὰ συγγενείας αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et etiam statui pactum meum cum eis, vt darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum in qua peregrinati sunt.
* Et in conspectu meo auditus est clamor filiorum Israel, eo quòd Ægyptij seruire faciunt eos: & recordatus sum pacti mei.
* Ideò dic filiis Israel, Ego Dominus: & educam vos de medio tribulationis seruitutis Ægyptiorum: & liberabo vos de seruitute eorum; & redimam vos in brachio excelso, & iudiciis magnis. * Et applicabo vos coram me in populum, & ero vobis in Deum: & scietis quia ego dominus Deus vester, qui eduxi vos de medio tribulationis seruitutis Ægyptiorum. * Et inducam vos in terram pro qua turauii in verbum meum, vt darem eam Abrahæ, Isaac & Iacob; & dabo eam vobis in hæreditatem, ego Dominus.
* Locutusque est Moyses filiis Israel: & non acquieuerunt Moysi propter anguftiam spiritus, & duram seruitutem quæ erat super eos.
* Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: * Ingredere, loquere cum Pharaone rege Ægypti, vt mittat filios Israel de terra sua. * Locutusque est Dominus cum Moyse coram Domino, dicens: * Et locutus est Moyses coram Domino, dicens: Ecce filij Israel non acquieuerunt mihi: quomodo ergo acquiescet mihi Pharao? & ego sum grauis loquelæ. * Locutusque est Dominus cum Moyse & cum Aaron, & dedit eis mandatum ad filios Israel, & ad Pharaonem regem Ægypti, vt educerent filios Israel de terra Ægypti. * Isti sunt principes domus patrum suorum. Filij Ruben primogeniti Israel, Enoch, & Phallu, Esron & Charmi. hæ cognationes Ruben. * Filij autem Symeon, Iamuel, & Iamin, & Ahod, & Iachin, & Saul filius Chananitidis. hæ cognationes Symeon. * Et hæc nomina filiorum Leui per cognationes suas, Gerson, & Caath, & Merari. Anni autem vitæ Leui fuerunt centum triginta septem. * Filij autem Caath, Amram, & Isaar, & Hebron, & Oziel. Anni autem vitæ Caath, centum & triginta & tres anni. * Filij autem Merari, Mooli, & Musi. hæ sunt cognationes Leui per familias suas.

4 וְאַף אֲקִימִית יָתַ קְיָמִי עִמְּהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן יָתַ אַרְעָא דְכְנָעַן יָתַ אַרְעָא הוֹתַבוּתְהוֹן דְאִשְׁתְּהִיבוּ בָהּ׃ 5 וְאַף קָדָמַי שְׁמִיעַ יָתַ קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְמִצְרָאֵי מְפַלְּחִין בְּהוֹן וְדַכִּירְנָא יָתַ קְיָמִי׃ 6 בְּכֵן אֱמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָא יְיָ וְאַפֵּיק יָתְכוֹן מִגּוֹ סִבְלָתָא דְמִצְרָאֵי וְאַשֵּׁיזֵיב יָתְכוֹן מִפֻּלְחָנְהוֹן וְאֶפְרוֹק יָתְכוֹן בִּדְרָעָא מְרַמְמָא וּבְדִינִין רַבְרְבִין׃ 7 וְאֶקְרֵב יָתְכוֹן קָדָמַי לְעַם וֶאֱהֵא לְכוֹן לֶאֱלָהָא וְתִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהְכוֹן דְאַפֵּיק יָתְכוֹן מִגּוֹ סִבְלָתָא דְמִצְרָאֵי׃ 8 וְאֵעֵיל יָתְכוֹן לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית בְּמֵימְרִי לְמִתַּן יָתַהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְאֶתֶּן יָתַהּ לְכוֹן לְאַחְסָנָה אֲנָא יְיָ׃ 9 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה כֵּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא קַבִּילוּ מִן מֹשֶׁה מֵעֲקַת רוּחָא וּפִלְחָנָא דְהֲוָה קָשְׁיָא׃ 10 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 11 עוֹל מַלֵּיל עִם פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְיֶשַׁלַּח יָתְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעֵיהּ׃ 12 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ לְמֵימָר הָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא קַבִּילוּ מִנִּי וְאֵכְרִין יְקַבֵּיל מִנִּי פַּרְעֹה וַאֲנָא יְקִיר פְּסֵלָל׃ 13 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן וּפַקֵּיד יָתְהוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְוָת פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְאַפָּקָא יָתְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְמִצְרָיִם׃ 14 אִילֵּין רֵישֵׁי בֵּית אֲבָהָתְהוֹן בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכַר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן וְכַרְמִי אִילֵּין זִרְעִיָּת רְאוּבֵן׃ 15 וּבְנֵי שִׁמְעוֹן יְמוּאֵל וְיָמִין וְאוֹהַד יָכִין וְצוֹחַר וְשָׁאוּל בַּר כְּנַעֲנִיתָא אִילֵּין זִרְעִיָּת שִׁמְעוֹן׃ 16 וְאִילֵּין שְׁמָהָת בְּנֵי לֵוִי לְתוֹלְדָתְהוֹן גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי וְשְׁנֵי חַיֵּי לֵוִי מְאָה וּתְלָתִין וְשִׁבְעָ שְׁנִין׃ 17 בְּנֵי גֵרְשׁוֹן לִבְנִי שִׁמְעִי לְזַרְעִיָּתְהוֹן׃ 18 וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעוּזִּיאֵל וְשְׁנֵי חַיֵּי קְהָת מְאָה וּתְלָתִין וְתַלָּת שְׁנִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 וַיִּקַּח עַמְרָם אֶת־יוֹכֶבֶד דֹּדָתוֹ לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד
לוֹ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְשֶׁנֵי חַיֵּי עַמְרָם שֶׁבַע
21 וּשְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה׃ * וּבְנֵי יִצְהָר קֹרַח וְנֶפֶג
22 וְזִכְרִי׃ * וּבְנֵי עֻזִּיאֵל מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן וְסִתְרִי׃
23 * וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת־אֱלִישֶׁבַע בַּת־עַמִּינָדָב אֲחוֹת
נַחְשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא
24 אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר׃ * וּבְנֵי קֹרַח אַסִּיר וְאֶלְקָנָה
25 וַאֲבִיאָסָף אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַקָּרְחִי׃ * וְאֶלְעָזָר בֶּן־
אַהֲרֹן לָקַח־לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ
אֶת־פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלֵּוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
26 * הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם הוֹצִיאוּ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צִבְאֹתָם׃
27 * הֵם הַמְדַבְּרִים אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְהוֹצִיא
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃
28 * וַיְהִי בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
29 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה דַּבֵּר אֶל־
פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ׃
30 * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִפְנֵי יְהוָה הֵן אֲנִי עֲרַל שְׂפָתַיִם וְאֵיךְ
יִשְׁמַע אֵלַי פַּרְעֹה׃ ז

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ
2 יִהְיֶה נְבִיאֶךָ׃ * אַתָּה תְדַבֵּר אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ
וְאַהֲרֹן אָחִיךָ יְדַבֵּר אֶל־פַּרְעֹה וְשִׁלַּח אֶת־בְּנֵי
3 יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ׃ * וַאֲנִי אַקְשֶׁה אֶת־לֵב פַּרְעֹה
וְהִרְבֵּיתִי אֶת־אֹתֹתַי וְאֶת־מוֹפְתַי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
4 * וְלֹא־יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פַּרְעֹה וְנָתַתִּי אֶת־יָדִי בְּמִצְרָיִם
וְהוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאֹתַי אֶת־עַמִּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
5 מִצְרַיִם בִּשְׁפָטִים גְּדֹלִים׃ * וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי
יְהוָה בְּנָטֹתִי אֶת־יָדִי עַל־מִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Moysi.*

20 * Accepit autem Amram vxorem Iochabet patruelẽ ſuam, quę peperit ei Aaron, & Moyſen, & Mariam. Fuerúntque anni vitæ Amrã, 22 centum triginta ſeptem. Filij quoque Iſuar, Chore, & Napheg, & Zechri. * Filij quoque Oziel, Miſael, & Eliſaphan, & Sechri.

23 * Accepit autem Aaron vxorem Eliſabeth, D filiam Aminadab ſororem Naaſon, quæ peperit ei Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar. 24 * Filij quoque Chore, Aſer, & Helcana, & Abiaſaph. hæ ſunt cognationes Chorinarum. 25 * At verò Eleazar filius Aaron accepit vxorem de filiabus Phutiel, quæ peperit ei Phinees. Hi ſunt principes familiarum Leuiticarum per cognationes ſuas. 26 * Iſte eſt Aaron & Moyſes, quibus præcepit Dominus vt educerent filios Iſrael de terra Ægypti, per 27 turmas ſuas. * Hi ſunt qui loquuntur ad Pharaonem regem Ægypti, vt educant filios Iſrael de Ægypto. Iſte eſt Moyſes & Aaron; 28 * In die qua locutus eſt Dominus ad Moy- 29 ſen in terra Ægypti. * Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Ego Dominus, loquere ad Pharaonem regem Ægypti, omnia 30 quæ loquor tibi. * Et ait Moyſes coram Domino: En incircunciſus labiis ſum. quomodo audiet me Pharao?

CAP. VII.

1 DIxitque Dominus ad Moyſen: Ecce conſtitui te Deum Pharaonis: & Aaron frater tuus erit propheta tuus.

2 * Tu loquêris ei omnia quæ mando tibi: & ille loquetur ad Pharaonem, vt dimittat filios Iſrael de terra ſua.

3 * Sed ego indurabo cor eius, & multiplicabo ſigna & oſtenta mea in terra Ægypti:

4 * Et non audiet vos: immittamque manum meam ſuper Ægyptum, & educam exercitum & populum meũ filios Iſrael de terra Ægypti per iudicia maxima.

5 * Et ſcient Ægyptij, quia ego ſum Dominus, qui extenderim manum meam ſuper Ægyptum, & eduxerim filios Iſrael de medio eorum.

20 * Et accepit Amram Iochabed filiam fratris patris ſui ſibi in vxorem. & genuit ei & Aaron & Moyſen, & Mariam ſororem eorum. At anni vitæ Amram, centum triginta ſeptem anni.

21 * Et filij Iſſuar, Chore, & Napheg, & Zechri.

22 * Et filij Oziel, Miſael, et Eliſaphan, et Zechri.

23 * Accepit autem Aaron Eliſabeth, filiam Aminadab, ſororem Naaſon, ſibi vxorem. & peperit ei ipſumque Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.

24 * Filij autem Chore, Aſer, & Elcana, & Abiaſaph. hæ generationes Chore.

25 * Et Eleazar Aaron, accepit filiam Phutiel ſibi vxorem: & peperit ei Phinees. hi principatus familiæ Leuitarum per generationes eorum.

26 * Hic Aaron & Moyſes, quibus dixit ipſis Deus vt educerent filios Iſrael ex Ægypto, cum exercitu eorum.

27 * Hi ſunt qui loquuntur ad Pharaonem regem Ægypti, vt educerent filios Iſrael ex Ægypto. ipſe Moyſes & Aaron:

28 * Qua die locutus eſt Dominus Moyſi in terra Ægypti.

29 * Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Ego Dominus: loquere ad Pharaonem regem Aegypti, quæcunque ego dico ad te.

30 * Et dixit Moyſes coram Domino: Ecce ego gracilis uoce ſum; & quomodo audiet me Pharao?

CAP. VII.

1 ET ait Dominus ad Moyſen, dicens: Ecce dedi te deum Pharaonis. & Aaron frater tuus erit tuus propheta.

2 * Tu verò loquêris ei omnia quæcunque tibi præcepero. at Aaron frater tuus loquetur ad Pharaonem, vt dimittat filios Iſrael de terra ſua.

3 * Ego autem indurabo cor Pharaonis; & multiplicabo ſigna mea & portenta mea in terra Aegypti.

4 * Et non audiet vos Pharao: & inijciam manum meam in Aegyptum, & educam cum potentia mea populum meum filios Iſrael de terra Aegypti cum vltione magna.

5 * Et cognoſcent Aegyptij, quòd ego ſum Dominus, extendens manum meam contra Aegyptum; et educam filios Iſrael de medio eorum.

20 * καὶ ἔλαβεν Ἀμὲραμ τὴν Ἰωχαβὲδ θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἐγέννησεν αὐτῷ τὸν τε Ἀαρὼν καὶ Μωυσῆν καὶ Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν. Τὰ δὲ ἔτη τῆς ζωῆς Ἀμὲραμ ἑκατὸν τριακονταεπτὰ ἔτη.

21 * Καὶ υἱοὶ Ἰσαὰρ, Κορὲ, Καφὲκ, Καὶ Ζεχρί.

22 * Καὶ υἱοὶ Ὀζιὴλ, Μισαὴλ, καὶ Ἐλισαφὰν, καὶ Ζεχρί.

23 * ἔλαβε δὲ Ἀαρὼν τὴν Ἐλισάβετ θυγατέρα Ἀμιναδὰβ ἀδελφὴν Ναασσὼν ἑαυτῷ γυναῖκα· καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν τε Ναδὰβ, καὶ Ἀβιοὺδ, καὶ Ἐλεάζαρ, καὶ Ἰθάμαρ.

24 * υἱοὶ δὲ Κορὲ, Ασσὴρ, καὶ Ἐλκανὰ, καὶ Ἀβιασάφ. αὗται αἱ γενέσεις Κορέ.

25 * καὶ Ἐλεάζαρ ὁ τοῦ Ἀαρὼν ἔλαβε τὴν θυγατέρα Φουτιὴλ αὐτῷ γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν Φινεές. αὗται αἱ ἀρχαὶ πατριᾶς Λευιτῶν, κατ' γενέσεις αὐτῶν.

26 * ἐστὶν Ἀαρὼν καὶ Μωυσῆς οἷς εἶπεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐξαγαγεῖν ἐξ γῆς Αἰγύπτου, σὺν δυνάμει αὐτῶν.

27 * οὗτοί εἰσιν οἱ διαλεγόμενοι πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, ὥστε ἐξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου. αὐτὸς Μωυσῆς καὶ Ἀαρών.

28 * ἡ ἡμέρα ἐλάλησε κύριος
29 Μωυσῆ ἐν γῇ Αἰγύπτου. * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων, ἐγὼ κύριος· λάλησον πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου, ὅσα ἐγὼ λέγω πρός σε.
30 * εἶπεν Μωυσῆς ἐνώπιον κυρίου, ἰδοὺ ἐγὼ ἰσχνόφωνός εἰμι, καὶ πῶς εἰσακούσεταί μου Φαραώ,

ζ.

1 * Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων, ἰδοὺ δέδωκά σε θεὸν Φαραώ. καὶ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἔσται σου προφήτης.

2 * σὺ δὲ λαλήσεις αὐτῷ πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι. ὁ δὲ Ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου λαλήσει πρὸς Φαραώ, ὥστε ἐξαποστεῖλαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.

3 * ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραὼ, καὶ πληθυνῶ τὰ σημεῖά μου καὶ τὰ τέρατά μου ἐν γῇ Αἰγύπτου·

4 * καὶ οὐκ εἰσακούσεταί μου Φαραώ, καὶ βαλῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐξάξω τὴν δύναμιν μου τὸν λαόν μου τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου μετὰ κρίσεων μεγάλων.

5 * καὶ γνώσονται οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος, ἐκτείνων τὴν χεῖρά μου ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐξάξω τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν.

תרגום אונקלוס

20 וְנָסִיב עַמְרָם יָת יוֹכֶבֶד בַּת אֲחָת אֲבוּהִי לֵיהּ לְאִנְתּוּ וְיָלְדַת לֵיהּ יָת אַהֲרֹן וְיָת מֹשֶׁה וְשִׁנֵי חַיֵּי עַמְרָם מְאָה וּשְׁלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין׃
21 וּבְנֵי יִצְהָר קָרַח וְנָפֶג וְזִכְרִי׃ 22 וּבְנֵי עֻזִּיאֵל מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן וְסִתְרִי׃ 23 וְנָסִיב אַהֲרֹן יָת אֱלִישֶׁבַע בַּת עַמִּינָדָב אֲחָתֵיהּ דְּנַחְשׁוֹן לֵיהּ
לְאִנְתּוּ וְיָלְדַת לֵיהּ יָת נָדָב וְיָת אֲבִיהוּא יָת אֶלְעָזָר וְיָת אִיתָמָר׃ 24 וּבְנֵי קָרַח אַסִּיר וְאֶלְקָנָה וַאֲבִיאָסָף אִלֵּין זַרְעִיַּת קָרַח׃ 25 וְאֶלְעָזָר
בַּר אַהֲרֹן נְסִיב לֵיהּ מִבְּנָת פּוּטִיאֵל לֵיהּ לְאִנְתּוּ וְיָלְדַת לֵיהּ יָת פִּינְחָס אִילֵּין רֵישֵׁי אֲבָהָת לֵיוָאֵי לְזַרְעִיָּתְהוֹן׃ 26 הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה
דְּאֲמַר יְיָ לְהוֹן אַפֵּיקוּ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַל חֵילֵיהוֹן׃ 27 אִינוּן דְּמַמְלְלִין עִם פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם לְאַפָּקָא יָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ 28 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 29 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה
לְמֵימָר אֲנָא יְיָ מַלֵּיל עִם פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם יָת כָּל דַּאֲנָא מְמַלֵּיל לָךְ׃ 30 וַאֲמַר מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ הָא אֲנָא עֲקִיר מְמַלֵּל וְאֵכֵין
אִיתָךְ יְהֵא מְתַרְגְּמָנָךְ׃

ז

1 אֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה חֲזִי דְּמֵימְרִי תְּקִים יָתָךְ לַאֲפָקָנְיָנָךְ וְאַהֲרֹן אָחִיךְ יְהֵא נְבִיאָךְ׃ 2 אַתְּ תְּמַלֵּיל יָת כָּל דַּאֲפַקְדִנָּךְ וְאַהֲרֹן אָחִיךְ יְמַלֵּיל עִם פַּרְעֹה
וְיִשְׁלַח יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעֵיהּ׃ 3 וַאֲנָא אַתְקֵף יָת לִבָּא דְפַרְעֹה וְאַסְגֵּי יָת אָתַוָתַי וְיָת מוֹפְתַי בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃
4 וְלָא יְקַבֵּיל מִנָּכוֹן פַּרְעֹה וְאֶתֵּן יָת סְחָרָה גְּבוּרְתִּי עַל מִצְרַיִם וְאַפֵּיק יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֵּינֵיהוֹן׃ 5 וְיִדְּעוּן מִצְרָאֵי אֲרֵי אֲנָא יְיָ כַּד אֲפָרֵיס יָת סְחָרָה גְּבוּרְתִּי

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 ויעש משה ואהרן כאשר צוה יהוה אתם כן עשו׃
7 ומשה בן שמנים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה׃
8 ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר׃
9 כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין׃
10 ויבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן כאשר צוה יהוה וישלך אהרן את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין׃
11 ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם חרטמי מצרים בלהטיהם כן׃
12 וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם ויבלע מטה אהרן את מטתם׃
13 ויחזק לב פרעה ולא שמע אלהם כאשר דבר יהוה׃
14 ויאמר יהוה אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם׃
15 לך אל פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאר והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך׃
16 ואמרת אליו יהוה אלהי העברים שלחני אליך לאמר שלח את עמי ויעבדני במדבר והנה לא שמעת עד כה׃
17 כה אמר יהוה בזאת תדע כי אני יהוה הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאר ונהפכו לדם׃
18 והדגה אשר ביאר תמות ובאש היאר ונלאו מצרים לשתת מים מן היאר׃
19 ויאמר יהוה אל משה אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים על נהרתם על יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים׃
20 ויעשו כן משה ואהרן כאשר צוה יהוה וירם במטה ויך את המים אשר ביאר לעיני פרעה ולעיני עבדיו ויהפכו כל המים אשר ביאר לדם׃

6 *Fecit itaq; Moyses & Aaron sicut præceperat
7 Dñs, ita egerunt. *Erat autem Moyses octogi-
B ta annorum, & Aarō octoginta trium, quādo
8 locuti sunt ad Pharaonem. *Dixitque Dñs ad
9 Moysen & Aarō: *Cùm dixerit vobis Pharao, Ostendite signa, dices ad Aaron: Tolle virgam tuam, & proiice eam corā Pharaone, ac vertā-
10 tur in colubrum. *Ingressi itaq; Moyses & Aaron ad Pharaonem, fecerunt sicut præceperat Dñs. Tulitq; Aaron virgam coram Pharaone,
11 & seruis eius; quæ versa est in colubrū. *Vocauit autem Pharao sapientes & maleficos, & fecerūt etiā ipsi per incātationes Ægyptiacas, & arcana quędam similiter. *Proiecerunt quę-
12 singulivirgas suas, quę versę sunt in dracones,
C sed deuorauit virga Aaron virgas eorum.
13 *Induratúmque est cor Pharaonis; & non audiuit eos, sicut præceperat Dominus.
14 *Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingra-uatum est cor Pharaonis, & non vult dimit-
15 tere populum. *Vade ad eum manè: ecce egredietur ad aquas: & stabis in occursum eius super ripam fluminis: & virga quæ conuerta
16 est in draconem, tolles in manu tua: *Dicesq; ad eum: Dominus Deus Hebræorum misit me ad te, dicens: Dimitte populū meum, vt sacrificet mihi in deserto; & vsque ad præsens au-
17 dire noluisti. *Hæc igitur dicit Dominus: In hoc scies quòd sim Dominus: Ecce percutiam virga quæ in manu mea est aquam fluminis, & vertetur in sanguinem. *Pisces quo-
18 que qui sunt in fluuio, morientur: & computrescent aquæ, & affligentur Ægyptij bibentes aquam fluminis. *Dixit quoque Dominus
19 ad Moysen: Dic ad Aaron: Tollevirgam tuā, & extende manum tuam super aquas Ægypti, & super fluuios eorum, & super riuos eorum, & paluper paludes, & super omnes lacus aquarum, vt vertantur in sanguinem: & sit cruor in omni terra Ægypti, tam in ligneis vasis, quàm in saxeis.
20 *Feceruntque Moyses & Aaron sicut præceD perat Dominus. & eleuans virgam, percussit aquam fluminis coram Pharaone & seruis eius, quæ versa est in sanguinem.

6 *Fecit verò Moyses & Aaron sicut præcepit eis
7 Dominus, sic fecerunt. *Moyses autem erat annorū octoginta, Aaron autem octoginta trium annorum, quando locuti sunt ad Pharaonem. *Et ait Dominus
8 ad Moysen et Aaron, dicens: *Et si loquitur ad vos
9 Pharao, dicens: Date nobis signum vel portentū: et dices Aaron fratri tuo, Accipe virgam, & proiice eam coram Pharaone & coram seruis eius, & erit
10 draco. *Ingressus est autē Moyses & Aaron coram Pharaone & seruis eius, & fecerunt sic, sicut præcepit eis Dominus. & proiecit Aaron virgam coram Pharaone & coram seruis eius, & facta est dra-
11 co. *Conuocauit autem Pharao sapientes et venefices, & fecerunt & incantatores Aegyptiorū incantationibus suis similiter. *Et proiecerunt vnusquisque virgam suam, & factæ sunt dracones: & deuorauit virga Aaron illorum virgas. *Et indu-
13 ratum est cor Pharaonis, & non audiuit illos, sicut locutus est eis Dominus. *Dixit autem Dominus
14 ad Moysen: Aggrauatum est cor Pharaonis, vt non dimittat populum. *Vade ad Pharaonem manè; ecce ipse egredietur ad aquam. & stabis obuians ei
15 super labium fluminis, et virgam conuersam in colubrum accipies in manu tua. *Et dices ad eum:
16 Dominus Deus Hebræorum misit me ad te, dicens: Dimitte populum meum, vt seruiant mihi in deserto: & ecce non audiuisti vsque huc. *Hæc dicit
17 Dominus: In hoc cognosces quòd ego Dominus: Ecce ego percutiam virga quæ in manu mea in aquam quæ in fluuio, & vertetur in sanguinem.
18 *Et pisces qui in flumine, morientur. & ferue-
19 bit fluuius: & non poterunt Aegyptij bibere aquam à flumine. *Dixit autem Dominus ad Moysen: Dic Aaron fratri tuo, Accipe virgam tuā, & extende manum tuam super aquas Ægypti, & super fluuios eorum, & super riuos eorum, & super paludes eorum, et super omnem congregatam aquam eorum; & erit sanguis: & fuit sanguis in omni terra Ægypti, inque lignis & lapidibus.
20 *Et fecerunt sic Moyses & Aaron, sicut præcepit eis Dominus. Et eleuans Aaron virgam suam, percussit aquam in flumine coram Pharaone, & coram seruis eius, et conuersa est tota aqua, quæ in flumine, in sanguinem.

6 *ἐποίησε δὴ μωυσῆς καὶ ἀαρὼν καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς
7 κύριος, οὕτως ἐποίησαν. *μωυσῆς δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοήκοντα, ἀαρὼν δὲ ὀγδοηκονταπρώτων ἐτῶν, ἡνίκα ἐλάλησεν πρὸς φαραώ.
8 *καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρών, λέγων·
9 *καὶ ἐὰν λαλήσει πρὸς ὑμᾶς φαραὼ λέγων, δότε ἡμῖν σημεῖον ἢ τέρας, καὶ ἐρεῖς ἀαρὼν τῷ ἀδελφῷ σου, λάβε τὴν ῥάβδον, καὶ ῥῖψον αὐτὴν ἐνώπιον φαραώ, καὶ ἐνώπιον τῶν
10 θεραπόντων αὐτοῦ, καὶ ἔσται δράκων. *εἰσῆλθε δὲ μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐναντίον φαραώ, καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς κύριος· καὶ ἔρριψεν ἀαρὼν τὴν ῥάβδον ἐνώπιον φαραὼ καὶ ἐνώπιον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο δράκων. *συνεκάλεσε δὲ φαραὼ τοὺς
11 σοφιστὰς καὶ τοὺς φαρμακεῖς, καὶ ἐποίησαν καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν αἰγυπτίων ταῖς φαρμακίαις αὐτῶν ὡσαύτως. *καὶ ἔρριψαν
12 ἕκας τὴν ῥάβδον αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο δράκοντες. καὶ κατέπιεν
13 ἡ ῥάβδος ἀαρὼν τὰς ἐκείνων ῥάβδους. *καὶ κατίσχυσεν ἡ καρδία φαραὼ καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησεν
14 αὐτοῖς κύριος. *εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, βεβάρυται ἡ καρδία φαραὼ, τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν. *βάδι-
15 ζον πρὸς φαραὼ τὸ πρωΐ, ἰδοὺ αὐτὸς ἐκπορεύεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ· καὶ στήσῃ συναντῶν αὐτῷ ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν
16 ῥάβδον τὴν γενομένην εἰς ὄφιν, λήψῃ ἐν τῇ χειρί σου. *καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, κύριος ὁ θεὸς τῶν ἑβραίων ἀπέσταλκέ με
17 πρὸς σε, λέγων, ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἰδοὺ οὐκ εἰσήκουσας ἕως τούτου. *τάδε
18 λέγει κύριος, ἐν τούτῳ γνώσῃ ὅτι ἐγώ κύριος· ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω τῇ ῥάβδῳ τῇ ἐν τῇ χειρί μου ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ με-
19 ταβαλεπθῇ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ εἰς αἷμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 *Feciṫque Moyses & Aaron sicut præceperat eis Dominus: ita fecerunt. 7 *Moyses autem erat ætatis octoginta annorum, & Aaron octoginta & trium annorum erat, quando locuti sunt cum Pharaone. 8 *Et ait Dominus ad Moysen & Aaron, dicens: 9 *Cùm locutus fuerit vobiscum Pharao, dicens: Date signum: & dices ad Aaron, Tolle virgam tuam, & proiice coram Pharaone & coram seruis eius: & vertetur in colubrum. 10 *Et ingressus est Moyses & Aaron ad Pharaonem, & fecerunt sicut eis præceperat Dominus. & proiecit Aaron virgam suam coram Pharaone & coram seruis eius, & versæ sunt in colubros: & deuorauit virga Aaron virgas eorum.
11 *Vocauit quoque Pharao sapientes & maleficos, & fecerunt etiam ipsi malefici Ægyptiorum per incantationes suas similiter. 12 *Proiecerunṫque vnusquisque virgam suam, & versæ sunt in colubros: & deuorauit virga Aaron virgas eorum.
13 *Et indauratum est cor Pharaonis, & non acquieuit eis sicut locutus fuerat Dominus. 14 *Dixitque Dominus ad Moysen: Ingrauatum est cor Pharaonis, noluit dimittere populum. 15 *Vade ad Pharaonem manè: ecce egredietur ad aquas, & stabis obuiam ei super ripam fluminis; & virgam quæ versa est in colubrum, tolles in manu tua: 16 *Diceſque ei: Dominus Deus Iudæorum misit me ad te, dicens: Dimitte populum meum, vt seruiant coram me in deserto. & ecce non acquieuisti huc vsque. 17 *Hæc dicit Dominus: In hoc scies quòd ego Dominus: Ecce ego percutio virga quæ est in manu mea super aquas quæ sunt in flumine, & vertentur in sanguinem. 18 *Et pisces qui sunt in fluminis: & computrescet fluuius, & laborabunt Ægyptij vt bibant aquas de flumine. 19 *Dixitque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron: Tolle virgam tuam, & leua manum tuam super aquas Ægypti, super fluuios eorum, & super riuos eorum, & super paludes eorum, & super omnem congregationis aquarum eorum, vt vertantur in sanguinem: & sit sanguis in vniuersa terra Ægypti, in vasis quoque ligneis, & in vasis lapideis. 20 *Feceruntque ita Moyses & Aaron, sicut præceperat Dominus. & leuauit virgam, & percussit aquas quæ erant in flumine ante oculos Pharaonis, & ante oculos seruorum eius, & versæ sunt omnes aquæ quæ erant in flumine, in sanguinem.

תרגום אונקלוס

6 ועבד משה ואהרן כמא דפקיד יי יתהון כן עבדו׃
7 ומשה בר תמנין שנין ואהרן בר תמנין והלת שנין כמללוהון עם פרעה׃
8 ואמר יי למשה ולאהרן למימר׃
9 ארי ימלל עמכון פרעה למימר הבו לכון סופרת ותימר לאהרן קב ית מחתרך ורמי קדם פרעה ויהי לתנינא׃
10 ועל משה ואהרן לות פרעה ועבדו כן כמא דפקיד יי ורמא אהרן ית מחתרה קדם פרעה וקדם עבדוהי והות לתנינא׃
11 וקרא אף פרעה לחכימיא ולחרשיא ועבדו אף אינון חרשי מצראי בלחשיהון כן׃
12 ורמו גבר מחתרה והות לתנינא ובלע מחתרת אהרן ית מחתריהון׃
13 ואתקף ליבא דפרעה ולא קביל מנהון כמא דמלל יי׃
14 ואמר יי למשה אתיקר לבא דפרעה סריב לשלחא עמא׃
15 אזיל לות פרעה בצפרא הא נפיק למיא ותיעתד לקדמותיה על כיף נהרא ומחתא דיתהפך לחויא תסב בידך׃
16 ותימר ליה יי אלהא דיהודאי שלחני לותך למימר שלח ית עמי ויפלחון קדמי במדברא והא לא קבילתא עד כען׃
17 כדנן אמר יי ברא תדע ארי אנא מחי בחוטרא די בידי על מיא די בנהרא וישתנון לדמא׃
18 וניני די בנהרא ימותון ויסרי נהרא וילאון מצראי למשתי מיא מן נהרא׃
19 ואמר יי למשה אמר לאהרן קח מחתרך ורמי ידך על מיא דמצראי על נהריהון ועל אגמיהון ועל כל כינשות מיהון ויהון דמא ויהי דמא בכל ארעא דמצראי ובאעין ובאבניא׃
20 ועבדו כן משה ואהרן כמא דפקיד יי ורמא בחוטרא ומחא ית מיא די בנהרא

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * וְהַדְּנָה אֲשֶׁר בַּיְאֹר תָּמֹתָה וַיִּבְאַשׁ הַיְאֹר וְלֹא־יָכְלוּ
מִצְרַיִם לִשְׁתּוֹת מַיִם מִן־הַיְאֹר וַיְהִי הַדָּם בְּכָל־אֶרֶץ
22 מִצְרָיִם׃ * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם וַיֶּחֱזַק
לֵב־פַּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
23 * וַיִּפֶן פַּרְעֹה וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וְלֹא־שָׁת לִבּוֹ גַּם־לָזֹאת׃
24 * וַיַּחְפְּרוּ כָל־מִצְרַיִם סְבִיבֹת הַיְאֹר מַיִם לִשְׁתּוֹת כִּי
25 לֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מִמֵּימֵי הַיְאֹר׃ * וַיִּמָּלֵא שִׁבְעַת יָמִים
אַחֲרֵי הַכּוֹת יְהוָה אֶת־הַיְאֹר׃

ח

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֵנִי׃
2 * וְאִם־מָאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף אֶת־כָּל
3 גְּבוּלְךָ בַּצְפַרְדְּעִים׃ * וְשָׁרַץ הַיְאֹר צְפַרְדְּעִים וְעָלוּ
וּבָאוּ בְבֵיתֶךָ וּבַחֲדַר מִשְׁכָּבְךָ וְעַל־מִטָּתֶךָ וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ
4 וּבְעַמֶּךָ וּבְתַנּוּרֶיךָ וּבְמִשְׁאֲרֹתֶיךָ׃ * וּבְכָה וּבְעַמְּךָ
5 וּבְכָל־עֲבָדֶיךָ יַעֲלוּ הַצְפַרְדְּעִים׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל־אַהֲרֹן נְטֵה אֶת־יָדְךָ בְּמַטֶּךָ עַל
הַנְּהָרֹת עַל־הַיְאֹרִים וְעַל־הָאֲגַמִּים וְהַעַל אֶת־
6 הַצְפַרְדְּעִים עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ * וַיֵּט אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ עַל
מֵימֵי מִצְרַיִם וַתַּעַל הַצְפַרְדֵּעַ וַתְּכַס אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
7 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחַרְטֻמִּים בְּלָטֵיהֶם וַיַּעֲלוּ אֶת־הַצְפַרְדְּעִים
8 עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃ * וַיִּקְרָא פַרְעֹה לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן
וַיֹּאמֶר הֶעְתִּירוּ אֶל־יְהוָה וְיָסֵר הַצְפַרְדְּעִים מִמֶּנִּי
וּמֵעַמִּי וַאֲשַׁלְּחָה אֶת־הָעָם וְיִזְבְּחוּ לַיהוָה׃
9 * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְפַרְעֹה הִתְפָּאֵר עָלַי לְמָתַי אַעְתִּיר
לְךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וּלְעַמְּךָ לְהַכְרִית הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ
10 וּמִבָּתֶּיךָ רַק בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃ * וַיֹּאמֶר לְמָחָר
וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֵין כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ׃
11 * וְסָרוּ הַצְפַרְדְּעִים מִמְּךָ וּמִבָּתֶּיךָ וּמֵעֲבָדֶיךָ וּמֵעַמְּךָ רַק
בַּיְאֹר תִּשָּׁאַרְנָה׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. Moysi. 206

21 * Et pisces qui erant in flumine mortui sunt. computruitq; fluuius, & non poterant Ægyptij bibere aquã fluminis: & fuit sãguis in to-
22 ta terra Ægypti. * Fecerunt, similiter maleficiÆgyptiorum incantationibus suis. Et indura-
tum est cor Pharaonis: nec audiuit eos, sicut
23 præceperat Dñs. * Auertitq; se, & ingressus est domum suam, nec apposuit cor etiam hac vi-
24 ce. * Foderunt autem omnes Ægyptij per cir-
cuitum fluminis aquam vt biberent. nõ enim
25 poterant bibere aquam fluminis. * Impleti-
que sunt septem dies, postquam percussit Do-
minus fluuium.

CAP. VIII.

1 A DIxit quoque Dominus ad Moysen: In-
gredere ad Pharaonem, & dices ad eum: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meũ,
2 vt sacrificet mihi. * Si autem nolueris dimitte-
re, ecce ego percutiam omnes terminos tuos
3 ranis. * Et ebulliet fluuius ranas, quæ ascendẽt & ingredientur domum tuam, & cubiculum lectuli tui, & super stratum tuũ, & in domos seruorum tuorum, & in populum tuum, & in furnos tuos, & in reliquias ciborum tuorum.
4 * Et ad te, & ad populũ tuũ, & ad omnes ser-
5 uos tuos intrabũt ranæ. * Dixitq; Dñs ad Moy-
sen: Dic ad Aarõ, Extẽde manũ tuã sup fluuios & super riuos & paludes, & educ ranas super
6 terrã Ægypti. * Extenditq; Aaron manũ suã super
B quas Ægypti; & ascẽderũt ranæ, operueruntq;
7 terrã Ægypti. * Fecerũt autẽ & malefici per in-
cãtationes suas similiter; eduxerũtq; ranas sup
8 terram Ægypti. * Vocauit autẽ Pharao Moysẽ & Aarõ, & dixit eis: Orate Dñm vt auferat ra-
nas à me & à populo meo: & dimittam popu-
9 lũ, vt sacrificet Domino. * Dixitq; Moyses ad Pharaonem: Constitue mihi quando depre-
cer pro te, & pro seruis tuis, & pro populo tuo, vt abigãtur ranæ à te, & à domo tua, & à fe-
ruis tuis, & à populo tuo, & tãtùm in flumine re-
10 maneãt. * Qui respõdit, Cras. At ille, Iuxta, in-
quit, verbũ tuũ faciã, vt scias quoniã nõ est si-
11 cut dominus Deus noster. * Et recedent ranæ à te, & à domo tua, & à seruis tuis, & à populo tuo; & tantùm in flumine remanebunt.

21 * Et pisces qui in flumine, mortui sunt. & com-
putruit flumen, & non potuerunt Ægyptij bibe-
re aquam à flumine: & erat sanguis in omni terra
22 Ægypti. * Fecerunt autem similiter & incan-
tatores Ægyptiorum incantationibus suis. Et indu-
ratum est cor Pharaonis, & non audiuit eos, sicut
23 dixit Dominus. * Conuersus autem Pharao, in-
gressus est in domum suam: & non apposuit men-
24 tem suam neque in hoc. * Foderunt autem om-
nes Ægyptij per circuitum fluminis, vt biberent a-
quam, & non poterant bibere aquam à flumine.
25 * Et impleti sunt septem dies, postquam percus-
sit Dominus flumen.

CAP. VIII.

1 DIxit autem Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, & dices ad eum: Hæc dicit Domi-
nus, Dimitte populum meum, vt mihi seruiant. * Si
2 autem non volueris tu dimittere, ecce ego percutio
omnes terminos tuos ranis. * Et erectabit fluuius
3 ranas, & ascendentes ingredientur in domos tuas,
& in penetralia cubiculorum tuorum, & in lectos
tuos, & in domos seruorum tuorum, & in populum tuum, & in furnos
4 & in maßis tuis, & in furnis tuis: * Et in te,
& in populum tuum, & in seruos tuos ascendent
5 ranæ. * Dixit autem Dominus ad Moysen: Dic
Aaron fratri tuo, Extende manu tua virgam super
fluuios, & super riuos, & super paludes, & educ
6 ranas. * Et extendit Aaron manum super aquas
Ægypti, & eduxit ranas. & ascendit rana, & o-
7 peruit totam terram Ægypti. * Fecerunt autem
similiter & incantatores Ægyptiorum incantatio-
nibus suis, & eduxerunt ranas super terram Æ-
8 gypti. * Et vocauit Pharao Moysen & Aaron, & ait:
Orate ad Dominum, & auferat ranas à me,
& à populo meo, & dimittam populum, & sacrifi-
9 cabunt Domino. * Dixit autem Moyses ad Pharao-
nẽ: Constitue ad me quando orabo pro te & pro ser-
uis tuis, & pro populo tuo, ad delendum ranas à te,
& à populo tuo, & à domibus vestris: verumta-
men in fluuio remanebunt. * Ille autem dixit, Cras.
10 Dixit igitur, Vt dixisti: vt scias quòd non est alius
præter Dominum. * Et auferentur ranæ à te, & à
11 domibus vestris, & à seruis tuis, & à populo tuo.
Verumtamen in fluuio relinquentur.

ΕΞΟΔΟΣ. μθερμήνευσις τῶν ὁ 207

21 * καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ὄντες ἐν τῷ ποταμῷ, ἐτελεύτησαν. καὶ ἐπώζε-
σεν ὁ ποταμός. καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ Αἰγύπτιοι πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ
22 τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἦν τὸ αἷμα ἐν πάσῃ τῇ γῇ Αἰγύπτῳ. * ἐποίη-
σαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν Αἰγυπτίων ταῖς φαρμακίαις
αὐτῶν. καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία Φαραώ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν
23 αὐτῶν, καθάπερ εἶπε κύριος. * πτραπεὶς δὲ Φαραὼ εἰσῆλ-
θεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἔθεντο τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ ὅλῳ τῷ
24 τούτῳ. * ὤρυξαν δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ,
ὥστε πιεῖν ὕδωρ. * καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ.
25 * καὶ ἀνεπληρώθησαν ἑπτὰ ἡμέραι, μετὸ πατάξαι κύριον
τὸν ποταμόν.

η.

1 * Εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, εἴσελθε πρὸς Φαραὼ, καὶ ἐ-
ρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου,
2 ἵνα μοι λατρεύσωσιν. * εἰ δὲ μὴ βούλῃ σὺ ἐξαποστεῖλαι, ἰδοὺ
3 ἐγὼ τύπτω πάντα τὰ ὅρια σου βατράχοις. * καὶ ἐξερεύξεται ὁ
ποταμὸς σοῦ βατράχους. καὶ ἀναβάντες, εἰσελεύσονται εἰς σοῦ
οἶκον σου, καὶ εἰς τὰ ταμεῖα τῶν κοιτώνων σου, καὶ ἐπὶ τῶν κλινῶν
σου, καὶ εἰς σοῦ οἶκον τῶν θεραπόντων σου, καὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ
4 ἐν τοῖς φουράμασί σου, καὶ ἐν τοῖς κλιβανίοις σου. * καὶ ἐπὶ σὲ, καὶ
ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ σοῦ θεραπείας σου ἀναβήσονται οἱ
5 βάτραχοι. * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, εἰπὸν ἀαρὼν
τῷ ἀδελφῷ σου, ἐκτεῖνον τὴν χεῖρά σου τοῦ ῥάβδου ἐπὶ τοὺς
ποταμοὺς, καὶ ἐπὶ τὰς διώρυγας, καὶ ἐπὶ τὰ ἕλη, καὶ ἀνάγαγε
6 τοὺς βατράχους. * καὶ ἐξέτεινεν ἀαρὼν τὴν χεῖρα ἐπὶ
τὰ ὕδατα αἰγύπτου, καὶ ἀνήγαγε τοὺς βατράχους. καὶ ἀνε-
βίβασθη ὁ βάτραχος, καὶ ἐκάλυψε πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύ-
7 πτου. * ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶν αἰγυπ-
τίων τοῖς φαρμακίαις αὐτῶν, καὶ ἀνήγαγον τοὺς βατράχους
8 ἐπὶ τὴν γῆν αἰγύπτου. * καὶ ἐκάλεσε φαραὼ μωυσῆν καὶ ἀαρὼν,
καὶ εἶπεν, δέεσθε πρὸς τὸν κύριον, καὶ ἀπελέτω τοὺς βατράχους
ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου, καὶ ἐξαποστελῶ τὸν λαόν, καὶ θύσου-
9 σι κυρίῳ. * εἶπε δὲ μωυσῆς πρὸς φαραώ, ἐπάξαι μοι ποτὲ δέ-
ξομαι σοὶ σὰ, καὶ σοῖς θεράπουσίν σου, καὶ τῷ λαῷ σου,
ἀφανισμοὺς τοὺς βατράχους ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου, καὶ ἀπὸ
10 τῶν οἰκιῶν ὑμῶν, πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ καταλειφθήσονται. * ὁ δὲ
εἶπεν, εἰς αὔριον. εἶπεν αὐτῷ, ὡς εἴρηκας. ἵνα ἰδῇς ὅτι οὐκ ἔστιν
11 ἄλλος πλὴν κυρίου. * καὶ ἀπελιμφθήσονται οἱ βάτραχοι ἀ-
πὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θεραπόντων σου, καὶ
ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου. πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ καταλειφθήσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Pisces quoque qui erant in flumine mortui sunt. & putruit flumen, & non poterant Ægyptij bibere aquam de flumine: & fuit sanguis in
22 vniuersa terra Ægypti. * Fecerunt quoque similiter malefici Ægyptiorum per incantationes suas. & induratum est cor Pharaonis, & non acquieuit
23 eis, sicut locutus fuerat Dominus. * Auertitque se Pharao, & ingressus est in domum suam, & non posuit cor suum etiam ad hoc. * Fo-
derunt omnes Ægyptij per circuitum fluminis, vt biberent aquas: quia non poterant bibere ex aquis quæ erant in flumine.
25 * Impletique
sunt septem dies, postquam percussit Dominus fluuium.

CAP. VIII.

1 DIxit autem Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, & dices ei: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meum, vt seruiant coram me.
2 Et si nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnem terminum tuum ranis. * Et producet fluuius ranas, & ascendent & ingredien-
tur in domum tuam, & in cubiculum domus strati tui, & super lectulum tuum, & in domum seruorum tuorum, & in populum tuum, & in furnos
4 tuos, & in panaria tua. * In te quoque, & in populum tuum, & in omnes seruos tuos ascendent ranæ. * Dixitque Dominus ad Moy-
sen: Dic ad Aaron, Leua manum tuam cum virga tua super fluuios, & super riuulos, & super paludes, & ascendere fac ranas super terram Ægypti.
6 * Et leuauit Aaron manum suam super aquas Ægypti, & ascenderunt ranæ, & operuerũt terram Ægypti. * Et fecerunt similiter male-
fici per incantationes suas, & ascendere fecerunt ranas super terram Ægypti. * Vocauit autem Pharao Moysen & Aaron, & ait: Orate coram
Domino, vt auferat ranas à me & à populo meo: & dimittam populum, & immolabunt coram Domino. * Dixitque Moyses ad Pharaonem:
Hoc tibi portentum, & constitue tibi tempus quando deprecer pro te, & pro seruis tuis, & pro populo tuo, vt consumantur ranæ à te & à domo tua:
tantùmodo in flumine remanebunt. * Dixitque, Cras. Et ait: Iuxta verbum tuum, vt scias quia nullus est sicut dominus Deus noster.
11 Et auferentur ranæ à te, & à domo tua, & à seruis tuis, & à populo tuo: tantùm in flumine remanebunt.

תרגום אונקלוס

21 והוי דיבנהרא יתמי וסרי נהרא ולא יכילו מצראי למשתי מיא מן נהרא והוה דמא בכל ארעא דמצרים׃ 22 ועבדו כן חרשי מצראי
כלשלהון ואתקף לבא דפרעה ולא קבל מנהון כמא דמליל יי׃ 23 ואתפני פרעה ועל לביתיה ולא שוי לביה אף לדא׃ 24 וחפרו
כל מצראי סחריתהון דנהרא מיא לשתיא ארי לא יכילו למשתי מן מיא די בנהרא׃ 25 ושלימו שבעא יומין כהר דמחא יי ית
נהרא׃

ח

1 ואמר יי למשה עול לות פרעה ותימר ליה כדנן
אמר יי שלח ית עמי ויפלחון קדמי׃ 2 ואם מסרב את לשלחא הא אנא מחי ית כל תחומך בעורדעניא׃
3 ויסקון ויגלון בניכי ובאידרון ביתך ועל ערסך דבביתך ובאגוך ובעמך ובתנוריך ובכל עבדך יסקון
4 עורדעניא׃ 5 ואמר יי למשה אמר לאהרן ברים ית ידך בחסרך על נהריא ועל אגמיא ואסוק ית עורדעניא על
ארעא דמצרים׃ 6 ואתרים אהרן ית ידיה על מיא דמצראי ואסוקו ית עורדעניא ואתפרסו על ארעא דמצרים׃
7 ועבדו כן חרשי מצראי בלשלהון ואסוקו ית עורדעניא על ארעא דמצרים׃ 8 וקרא פרעה למשה ולאהרן ואמר צלו קדם יי ויעדי עורדעניא
מיני ומעמי ואשלח ית עמא וידבחון קדם יי׃ 9 ואמר משה לפרעה שאל לך בגברא ואימי לך זמן לאיסתי אצלי עלך ולעבדך ועל
עמך לשיצאה עורדעניא מנך ומבתיך לחוד דבנהרא ישתארון׃ 10 ואמר למחר ואמר כפתגמך גדיל דתדע ארי ליה כיי אלהנא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ויצא משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל־
יהוה על־דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה׃
12 ויעש יהוה כדבר משה וימתו הצפרדעים
מן החצרים מן השדות׃
13 ויצברו אתם חמרם חמרים ותבאש הארץ׃
14 וירא פרעה כי היתה הרוחה והכבד את־לבו ולא
15 שמע אלהם כאשר דבר יהוה׃ ויאמר
יהוה אל־משה אמר אל־אהרן נטה את־מטך והך
את־עפר הארץ והיה לכנם בכל ארץ מצרים׃
16 ויעשו־כן ויט אהרן את־ידו במטהו ויך את־עפר
הארץ ותהי הכנם באדם ובבהמה כל־עפר הארץ
17 היה כנים בכל ארץ מצרים׃ ויעשו־כן החרטמים
בלטיהם להוציא את־הכנים ולא יכלו ותהי
18 הכנם באדם ובבהמה׃ ויאמרו החרטמם
19 אל־פרעה אצבע אלהים הוא ויחזק לב־פרעה
ולא־שמע אלהם כאשר דבר יהוה׃
20 ויאמר יהוה אל־משה השכם בבקר והתיצב
לפני פרעה הנה יוצא המימה ואמרת אליו
21 כה אמר יהוה שלח עמי ויעבדני׃ כי אם־אינך
משלח את־עמי הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך
ובבתיך את־הערב ומלאו בתי מצרים את־
22 הערב וגם האדמה אשר־הם עליה׃ והפליתי
ביום ההוא את־ארץ גשן עמי עמד עליה
לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני יהוה׃
23 בקרב הארץ׃ ושמתי פדת בין עמי ובין עמך
24 למחר יהיה האת הזה׃ ויעש יהוה כן
ויבא ערב כבד ביתה פרעה ובית עבדיו ובכל־
ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב׃
25 ויקרא פרעה אל־משה ולאהרן ויאמר לכו זבחו
לאלהיכם בארץ׃

11 * Egresíque sunt Moyses & Aaron à Pha-
raone: & clamauit Moyses ad Dominum, pro
sponsione ranarum, quã condixerat Pharaoni. * Fecítque Dominus iuxta verbum Moysi,
& mortuę sunt ranæ de domibus, & de villis,
& de agris. * Congregaueruntque eas in im-
mensos aggeres; & computruit terra. * Vides
autem Pharao quòd data esset requies, ingra-
uauit cor suum; & non audiuit eos, sicut pre-
ceperat Dominus. * Dixítque Dominus ad
Moysen: Loquere ad Aaron, Extende virgam
tuam, & percute puluerem terræ, & sint cini-
phes in vniuersa terra Ægypti. * Feceruntque
ita. Extendit Aaron manum virgam tenens,
percussítque puluerem terræ: & facti sunt ci-
niphes in hominibus & iumentis. omnis pul-
uis terræ versus est in ciniphes per totam ter-
ram Ægypti. * Feceruntque similiter malefici
incantationibus suis, vt educerent ciniphes,
& non potuerunt. Erantque ciniphes tam in
hominibus, quàm in iumentis. * Et dixerunt
malefici ad Pharaonem: Digitus Dei est hic.
Induratúmq, est cor Pharaonis, & nõ audiuit
eos, sicut præceperat Dominus. * Dixítque
que Dominus ad Moysen: Consurge diluculo,
& sta coram Pharaone. egredietur enim ad
aquas: & dices ad eum: Hæc dicit Dominus,
Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi.
* Quod si non dimiseris eum, ecce ego mitta
in te, & in seruos tuos, & in populum tuum,
& in domos tuas omne genus muscarum: &
implebuntur omnes domus Ægyptiorũ mu-
scis diuersi generis, & vniuersa terra ĩ qua fue-
rint. * Faciamque mirabilem in die illa terram
Gessen, in qua populus meus est, vt nõ sint ibi
muscæ; vt scias quoniam ego Dominus in me-
dio terræ. * Ponámque diuisionem inter po-
pulum meum, & populum tuum. cras erit si-
gnum istud. * Fecítque Dñs ita. Et venit musca
grauissima in domos Pharaonis & seruorum
eius, & in omnẽ terram Ægypti: corruptáque
est terra a huiuscemodi muscis. * Vocauit-
que Pharao Moysen & Aaron, & ait eis: Ite,
& sacrificate Deo vestro in terra hac.

11 * Ἐξῆλθε δὴ μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἀπὸ φαραὼ. καὶ ἐβόησε
μωυσῆς πρὸς κύριον περὶ τοῦ λοιμοῦ τῶν βατράχων, ὡς
12 ἐτάξατο φαραώ. * ἐποίησε δὲ κύριος καθάπερ εἶπε
μωυσῆς. καὶ ἐτελεύτησαν οἱ βάτραχοι ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ ἐκ
13 τῶν ἐπαύλεων, καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν. * καὶ συνήγαγον αὐ-
τοὺς θεημωνίας θεημωνίας. καὶ ἐπώζεσεν ἡ γῆ.
14 * ἰδὼν δὲ φαραὼ ὅτι γέγονεν ἀνάλυσις, ἐβαρύνθη ἡ καρ-
δία αὐτοῦ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησε κύριος.
15 * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, εἶπον ἀαρὼν, ἔκτεινον τῇ
χειρὶ τὴν ῥάβδον σου, καὶ πάταξον τὸ χῶμα τῆς γῆς, καὶ ἔσονται
16 σκνῖπες ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου. * ἐξέτεινεν οὖν ἀαρὼν τῇ
χειρὶ τὴν ῥάβδον, καὶ ἐπάταξε τὸ χῶμα τῆς γῆς, καὶ ἐγένοντο οἱ
σκνῖπες ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετράποσι, καὶ ἐν παν-
τὶ χώματι τῆς γῆς ἐγένοντο καὶ σκνῖπες ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου.
17 * ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ τοῖς φαρμακίαις
αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν τὸν σκνῖπα, καὶ οὐκ ἠδυάσθη. καὶ ἐγένοντο
σκνῖπες ἔν τε τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν.
18 * εἶπαν δὲ οἱ ἐπαοιδοὶ τῷ φαραὼ, δάκτυλος θεοῦ ἐ-
στι τοῦτο. καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία φαραὼ, καὶ οὐκ εἰσήκου-
19 σεν αὐτῶν, καθάπερ ἐλάλησε κύριος. * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, ὄρθριζον πρωΐ, καὶ στῆθι
20 ἐναντίον φαραὼ, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐξελεύσεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ·
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, τάδε λέγει κύριος, ἐξαπόστειλον τὸν
λαόν μου, ἵνα μοι λατρεύσωσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ.
21 * ἐὰν δὲ μὴ βούλῃ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἀ-
ποστελῶ ἐπί σε, καὶ ἐπὶ σοὺς θεράποντάς σου, καὶ ἐπὶ τὸν λαόν
σου, καὶ ἐπὶ σοὺς οἴκους ὑμῶν κυνόμυιαν. καὶ πλησθήσονται αἱ οἰ-
κίαι τῶν αἰγυπτίων τὴν κυνομυίας, καὶ ἡ γῆ ἐφ' ἧς εἰσὶν ἐπ' αὐτῆ.
22 * καὶ θαυμαθήσομαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν γῆν γεσεν,
ἐφ' ἧς ὁ λαός μου ἐστὶν ἐπ' αὐτῆς, ἐφ' ἧς οὐκ ἔσαι ἐκεῖ κυνό-
μυια· ἵνα ἰδῆς, ὅτι ἐγώ κύριος πάσης τῆς γῆς.
23 * καὶ δώσω διαστολὴν ἀναμέσον τοῦ ἐμοῦ λαοῦ, καὶ ἀναμέ-
σον τοῦ σοῦ λαοῦ. ἐν δὴ τῇ ἐπαύριον ἔσαι τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπὶ
24 τῆς γῆς. * ἐποίησε δὴ κύριος οὕτως. καὶ παρεγένετο κυ-
νόμυια πολὺ εἰς τοὺς οἴκους φαραὼ, καὶ εἰς οἴκους τῶν
θεραπόντων αὐτοῦ, καὶ εἰς πᾶσαν γῆν αἰγύπτου. καὶ ἐξολοθρεύ-
25 θη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς κυνομυίας. * ἐκάλεσε δὴ φαραὼ
μωυσῆν καὶ ἀαρὼν, λέγων, ἀπελθόντες θύσατε τῷ θεῷ ὑ-
μῶν ἐν τῇ γῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Egressíque est Moyses & Aaron à Pharaone: & orauit Moyses coram Domino super negocium ranarum quod imposuerat Pharaoni.
12 Fecítque Dominus iuxta verbum Moysi: & mortuæ sunt ranæ de domibus, & de atriis, & de agris. 14 Et congre-
gauerunt eas in aggeres, aggeres: & computruerunt super terram. 15 Viditque Pharao quòd erat requies, & aggrauauit cor
suum, & non acquieuit eis, sicut locutus fuerat Dominus. 16 Dixítque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron, Leua virgam tuam,
& percute puluerem terræ, & erit in ciniphes in vniuersa terra Ægypti. 17 Feceruntque ita: & leuauit Aaron manum suam cum
virga sua, & percussit puluerem terræ, & fuerunt ciniphes in hominibus & in iumentis: omnis puluis terræ versus est in ciniphes in vniuersa terra Æ-
gypti. 18 Fecerunt que similiter malefici per incantationes suas, vt educerent ciniphes, & non potuerunt. erantque ciniphes in hominibus, &
in iumentis. 19 Dixeruntque malefici ad Pharaonem: Plaga à facie Dei est. Et induratum est cor Pharaonis, & non acquieuit eis, si-
cut locutus fuerat Dominus. 20 Dixítque Dominus ad Moysen: Surge diluculo, & sta coram Pharaone. ecce egredietur ad a-
quam, & dices ei: Hæc dicit Dominus, Dimitte populum meum, vt seruiant coram me. 21 Quod si non tu dimiseris populum
meum, ecce ego mittam in te, & in seruos tuos, & in populum tuum, & in domos tuas mixtionem bestiarum: & implebuntur domus Ægyptiorum
mixtione, vniuersa quoque terra in qua ipsi fuerint. 22 Dinidamque in die illa terram Gessen, in qua populus meus habitat, vt
non sit ibi mixtio: vt scias quoniam ego Dominus dominator in medio terræ. 23 Ponamque redemptionem populo meo: & su-
per populum tuum inducam plagam: cras erit hoc signum. 24 Fecítque Dominus ita. & venit mixtio grauissima in domum Pha-
per populum tuum inducam plagam: cras erit hoc signum. 24 Fecítque Dominus ita. & venit mixtio grauissima in domum Pha-
raonis, & in domum seruorum eius, & in omnem terram Ægypti. corruptáque est terra propter mixtionem. 25 Vocauitque Pharao Moy-
sen & Aaron, & ait: Ite sacrificate coram Deo vestro in terra.

11 ונפק משה ואהרן מלות פרעה וצלי משה קדם יי על עיסק ערדעניא דשוי לפרעה׃
12 ועבד יי כפתגמא דמשה ומיתו ערדעניא מן בתיא ומן דרתא מן חקלתא׃
13 וכנשו יתהון גרגרין גרגרין וסריאו על ארעא׃
14 ואתא פרעה ארי הות רוחתא ויקר ית לבביה ולא קביל מנהון כמא דמליל יי׃
15 ועבד יי כן ואמר למשה אמר לאהרן חוש ית חפרך ומחי ית עפרא דארעא ויהי לקלמיתא בכל
16 ארעא דמצרים׃ ועבדו כן ואחרין אהרן ית ידיה בחטריה ומחא ית עפרא דארעא והות קלמיתא בבנאשא ובבעירא כל עפרא דארעא
17 הות קלמיתא בכל ארעא דמצרים׃ ועבדו כן חרשיהון בלחשיהון לאפקא ית קלמיתא ולא יכילו והות קלמיתא בבנאשא ובבעירא׃
18 ואמרו חרשיא לפרעה קמא מן קדם יי היא ואתקף לבא דפרעה ולא קביל מנהון כמא דמליל יי׃
19 ואמר יי למשה קדם פרעה הא נפיק למיא ותימר ליה כדין אמר יי שלח עמי ויפלחון קדמי׃
20 ואפרוש ית אנא משלח בך ובעבדך ובעמך ובבתיך ית ערוכא ויתמלון בתי מצראי ית ערוכא ואף ארעא דאינון עלה׃
21 ואשני פורקן ביומא ההוא ית ארעא דגשן דעמי קאים עלה דלית לא סהדי ולא תהוי ערוכא בגוה בדיל דתידע ארי אנא יי שליט בגו ארעא׃
22 ואשוי פורקן לעמי בין עמך מחר יהוי אתא דין׃
23 ועבד יי כן ואתא ערוכא תקיף לבית פרעה ולבית עבדוהי ובכל ארעא דמצריים אתחבלת ארעא מן קדם ערוכא׃
24 וקרא פרעה למשה ולאהרן ואמר
25 לכו דבחו לאלהכון בארעא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תוֹעֲבַת מִצְרַיִם
נִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת־תּוֹעֲבַת מִצְרַיִם
27 לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֻנוּ: * דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים נֵלֵךְ
בַּמִּדְבָּר וְנִזְבְּחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר אֵלֵינוּ:
28 * וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אָנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וּזְבַחְתֶּם לַיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר רַק הַרְחֵק לֹא־תַרְחִיקוּ לָלֶכֶת הַעְתִּירוּ
29 בְּעַדִי: * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵא מֵעִמָּךְ
וְהַעְתַּרְתִּי אֶל יְהוָה וְסָר הָעָרֹב מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ
מָחָר רַק אַל־יֹסֵף פַּרְעֹה הָתֵל לְבִלְתִּי שַׁלַּח אֶת־
30 הָעָם לִזְבֹּחַ לַיהוָה: * וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעִם פַּרְעֹה
31 וַיֶּעְתַּר אֶל יְהוָה: * וַיַּעַשׂ יְהוָה כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיָּסַר
הָעָרֹב מִפַּרְעֹה מֵעֲבָדָיו וּמֵעַמּוֹ לֹא נִשְׁאַר אֶחָד:
32 * וַיַּכְבֵּד פַּרְעֹה אֶת־לִבּוֹ גַּם בַּפַּעַם הַזֹּאת וְלֹא
שִׁלַּח אֶת־הָעָם:

ט

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פַּרְעֹה
וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שַׁלַּח
2 אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי: * כִּי אִם־מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ
3 וְעוֹדְךָ מַחֲזִיק בָּם: * הִנֵּה יַד־יְהוָה הוֹיָה בְּמִקְנְךָ
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן
4 דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד: * וְהִפְלָה יְהוָה בֵּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל
וּבֵין מִקְנֵה מִצְרָיִם וְלֹא יָמוּת מִכָּל־לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר:
5 * וַיָּשֶׂם יְהוָה מוֹעֵד לֵאמֹר מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה הַדָּבָר
6 הַזֶּה בָּאָרֶץ: * וַיַּעַשׂ יְהוָה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה מִמָּחֳרָת
וַיָּמָת כָּל מִקְנֵה מִצְרָיִם וּמִמִּקְנֵה בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֹא־מֵת
7 אֶחָד: * וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה וְהִנֵּה לֹא־מֵת מִמִּקְנַת יִשְׂרָאֵל
עַד־אֶחָד וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שִׁלַּח אֶת־הָעָם:
8 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן קְחוּ לָכֶם
מְלֹא חָפְנֵיכֶם פִּיחַ כִּבְשָׁן וְזָרְקוּ מֹשֶׁה הַשָּׁמַיְמָה
לְעֵינֵי פַרְעֹה:

26 * Et ait Moyses: Non potest ita fieri. abominationes enim Ægyptiorū immolabimus domino Deo nostro? quòd si mactauerim⁹ ea
27 quæ colunt Ægyptij coram eis, lapidibus nos obruent. * Viam trium dierum pergemus in
G solitudinem, & sacrificabimus domino Deo
28 nostro, sicut præcepit nobis. * Dixitq; Pharao: Ego dimittam vos, vt sacrificetis domino Deo vestro in deserto: veruntamē longius ne
29 abeatis. rogate pro me. * Et ait Moyses: Egressus à te, orabo Dominum: & recedet muscа à Pharaone, & à seruis suis, & à populo eius cras. Veruntamen noli vltrà fallere, vt non di-
30 mittas populum sacrificare Domino. * Egressusque Moyses à Pharaone, orauit Dominum.
31 * Qui fecit iuxta verbum illius: & abstulit muscas à Pharaone, & à seruis suis, & à popu-
32 lo eius. non superfuit nec vna quidem. * Et ingrauatum est cor Pharaonis, nec hac quidem vice dimitteret populum.

CAP. IX.

1 A Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, & loquere ad eum: Hæc dicit dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi.
2 * Quod si adhuc renuis, & retines eos:
3 * Ecce manus mea erit super agros, & super equos & asinos, & camelos, & oues, & bo-
4 ues, pestis valdè grauis. * Et faciet Dominus mirabile inter possessiones Israel & possessiones Ægyptiorum, vt nil omninò pereat ex his
5 quæ pertinent ad filios Israel. * Constituitque Dominus tempus, dicens: Cras faciet Do-
6 minus verbum istud in terra. * Fecit ergo Dominus verbum hoc altera die: & mortua sunt omnia animantia Ægyptiorum, de animalibus verò filiorum Israel, nihil omninò
7 periit. * Et misit Pharao ad videndum; nec erat quicquam mortuum de his quæ possiB debat Israel. Ingrauatúmque est cor Pharao-
8 nis, & non dimisit populum. * Et dixit Dominus ad Moysen & Aaron: Tolle plenas manus cineris de camino, & spargat illum Moyses in cælum coram Pharaone.

26 * Εἶπε δὲ μωυσῆς, οὐ δυνατὸν γὰρ οὕτως. τὰ γὰρ βδελύγματα τῶν αἰγυπτίων θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν· ἐὰν γὰρ
θύσωμεν τὰ βδελύγματα τῶν αἰγυπτίων ἐναντίον αὐτῶν, λι-
27 θοβολισθησόμεθα. * ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν πορευσόμε-
θα εἰς τὴν ἔρημον. καὶ θύσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, καθάπερ
28 εἶπεν ἡμῖν. * Εἶπε φαραὼ, ἐγὼ ἀποστελῶ ὑμᾶς, καὶ
θύσατε τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἀλλ' οὐ μακρὰν
ἀποτενεῖτε πορευθῆναι. δέξασθε οὖν περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον.
29 * εἶπε δὲ μωυσῆς, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξελεύσομαι ἀπὸ σοῦ, καὶ δέξο-
μαι πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἀπελεύσε⟨ται⟩ ἡ κωνόμυια ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ
τῶν θεραπόντων σου, καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου αὔριον. μὴ προ-
σθῆς ἔτι φαραὼ ἐξαπατῆσαι, τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαὸν
θῦσαι κυρίῳ.
30 * ἐξῆλθε δὲ μωυσῆς ἀπὸ φαραὼ, καὶ προσηύξατο πρὸς
31 τὸν θεόν. * ἐποίησε δὲ κύριος καθάπερ εἶπε μωυσῆς,
καὶ ἀπεῖλε τὴν κωνόμυιαν ἀπὸ φαραὼ, καὶ ἀπὸ τῶν θερα-
πόντων αὐτοῦ, καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, οὐ κατελείφθη οὐδεμία.
32 * καὶ ἐβάρυνε φαραὼ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐν τοῦ κιρὸ
τούτῳ, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν.

Θ'.

1 * Εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, εἴσελθε πρὸς φαραὼ, καὶ
ἐρεῖς αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν ἑβραίων, ἐξαπόστειλον
2 τὸν λαόν μου, ἵνα μοι λατρεύ⟨σωσιν⟩. * εἰ μὴν ἐν μὴ θέλῃ ἐξαπο-
3 στεῖλαι τὸν λαόν μου, ἀλλ' ἔτι ἐγκρατεῖς αὐτοῦ, * ἰδοὺ χεὶρ κυ-
ρίου ἔσται ἐν τοῖς κτήνεσί σου τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις, οἵ⟨τε⟩ τοῖς ἵπποις
καὶ τοῖς ὀνοζυγίοις, καὶ ταῖς καμήλοις, καὶ βουσὶ, καὶ προβάτοις βά-
4 ναυσος μέγας σφόδρα. * καὶ θαυμάσατε ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ διαμέσον τῶν κτηνῶν τῶν αἰγυπτίων, καὶ ἀναμέσον τῶν
κτηνῶν ὑμῶν ἰσραὴλ. καὶ τελευτήσῃ ἀπὸ παντὸς τοῦ ἰσραὴλ
5 ὑμῶν ῥητόν. * καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς ὅρον, λέγων, ἐν τῇ αὔριον ποιή-
σει κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς. * καὶ ἐποίησε κύριος τὸ
ῥῆμα τοῦτο τῇ ἐπαύριον. καὶ ἐτελεύτησε πᾶσα κτῆνη τῶν αἰ-
γυπτίων. ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐκ ἐτελεύτησεν οὐ-
6 δέν. * ἰδὼν δὲ φαραὼ, ὅτι οὐκ ἐτελεύτησεν ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ οὐδέν, ἐβαρύνθη ἡ καρδία φαραὼ, καὶ οὐκ ἀπέστειλε
7 τὸν λαόν. * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν, λέγων,
λάβετε ὑμῖν πλήρεις τὰς χεῖρας αἰθάλης καμινείας, καὶ πασά-
τω μωυσῆς εἰς τὸν ἀέρα ἐναντίον φαραὼ, καὶ ἐναντίον τῶν θε-
8 ραπόντων αὐτοῦ, καὶ γενηθήτω κονιορτὸς ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν αἰγύπτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Dixitque Moyses: Non decet ita fieri: quoniam animal quod Ægyptij colunt, nos immolabimus, vt sacrificemus coram domino Deo nostro; quod si immolauerimus animal quod ipsi colunt ipsis videntibus, nonne lapidabunt nos? 27 Viam trium dierum ibimus in solitudinem, & sacrificabimus coram domino Deo nostro, sicut præcepit nobis. 28 Dixitque Pharao: Ego dimittam vos, vt sacrificetis coram domino Deo vestro in deserto. Veruntamen longius non recedatis, orate etiam pro me. 29 Et ait Moyses: Ecce ego egrediar à te, & orabo Dominum, & auferet mixtionem à Pharaone, & à seruis suis, & à populo suo cras. veruntamen non addat Pharao vltrà mentiri, vt non dimittat populum ad sacrificandum coram Domino. 30 Egressusque est Moyses à Pharaone, & orauit coram Deo. 31 Et fecit Dominus iuxta verbum Moysi, & abstulit mixtionem à Pharaone & à seruis suis, & à populo suo: nec vna quidem remansit. 32 Et ingrauauit Pharaon cor suum etiam hac vice; & non dimisit populum.

CAP. IX.

1 Dixitque Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, & loquere ei: Hæc dicit dominus Deus Iudæorum: Dimitte populum meum, vt ser-
2 uiant coram me. 3 Quod si nolueris dimittere eos, & adhuc tu retines eos: 4 Ecce plaga à facie Domini erit in pecoribus tuis quæ sunt in agro, in equis, in asinis, in camelis, in bobus, & in ouibus; pestis grandis nimis. 5 Et diuidet Dominus inter pecora Israel, & inter pecora Ægyptiorum: & nihil morietur ex omnibus quæ possident filij Israel. 6 Posuitque Dominus terminum, dicens: Cras faciet Dominus verbum istud in terra. 7 Fecitque Dominus verbum hoc sequenti die, & mortuum est omne animal Ægyptiorum; & de animalibus filiorum Israel nec vnum quidem mortuum est. Misitque Pharao: & ecce de animalibus filiorum Israel nec vnum quidem mortuum erat. Et ingrauatum est cor Pharaonis: & non dimisit populum. 8 Et dixit Dominus ad Moysen & Aaron: Tollite vobis plenos pugillos vestros fauillæ fornacis, & spargat illam Moyses versus cælum ante oculos Pharaonis.

תרגום אונקלוס

26 וְאָמַר משֶׁה לָא תַקִּין לְמֶעְבַּד כֵּדֵין אֲרֵי בְּעִירָא דְּמָרְנָא נִכְסִין לְדַבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא הָא נִדְבַּח יָת בְּעִירָא
דְּמִצְרָאֵי דַּחֲלִין לֵיהּ וְאִינִין חָזֵן חֲזָן חֲלָא יִרְגְּמִנָּנָא לְמִרְגְּמָנָא: 27 מַהֲלַךְ תְּלָתָא יוֹמִין נֵיזִיל בְּמַדְבְּרָא וְנִדְבַּח קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא כְּמָא דְיֵימַר לָנָא:
28 וַאֲמַר פַּרְעֹה אֲנָא אֲשַׁלַּח יָתְכוֹן וְתִדְבְּחוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהְכוֹן בְּמַדְבְּרָא לְחוֹד אַרְחָקָא לָא תִרְחֲקוּן לְמֵיזַל צְלוֹ אַף עֲלָי:
29 וַאֲמַר משֶׁה הָא אֲנָא נְפֵיק מֵעִמָּךְ וַאֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ וְיֶעְדֵּי עָרוֹבָא מִפַּרְעֹה לְעַבְדּוֹהִי וּלְעַמֵּיהּ מָחָר לְחוֹד לָא יוֹסִיף פַּרְעֹה לְשַׁקָּרָא בְּדִיל דְּלָא לְשַׁלָּחָא יָת עַמָּא לְדַבְּחָא
קֳדָם יְיָ: 30 וּנְפַק משֶׁה מִלְּוָת פַּרְעֹה וְצַלִּי קֳדָם יְיָ: 31 וַעֲבַד יְיָ כְּפִתְגָמָא דְמשֶׁה וְאַעְדֵּי עָרוֹבָא מִפַּרְעֹה מֵעַבְדּוֹהִי וּמֵעַמֵּיהּ לָא אִשְׁתְּאַר
ט
32 וְיַקֵּר פַּרְעֹה יָת לִבֵּיהּ אַף בְּזִימְנָא הָדֵין וְלָא שַׁלַּח יָת עַמָּא:

1 וַאֲמַר יְיָ לְמשֶׁה עוֹל לְוָת פַּרְעֹה וְתֵימַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהֵי דְיהוּדָאֵי שַׁלַּח יָת עַמִּי וְיִפְלְחוּן קֳדָמָי:
2 אֲרֵי אִם מְסָרֵב אַתְּ לְשַׁלָּחָא וְעַד כְּעַן אַתְּ תַקֵּיף בְּהוֹן: 3 הָא מָמְרָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוָיָה בְּנִכְסָךְ דִּי בְחַקְלָא בְּסוּסְוָתָא בְּחַמְרֵי בִגְמָלָא בְּתוֹרֵי וּבְעָנָא
מַגֵּפָא תַּקִּיפָא לַחְדָּא: 4 וְיַפְרֵישׁ יְיָ בֵּין בְּעִירָא דְיִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּעִירָא דְמִצְרָאֵי וְלָא יְמוּת כָּל דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִדְּעָם:
5 וְשַׁוִּי יְיָ זִמְנָא לְמֵימַר מָחָר יַעֲבֵד יְיָ פִּתְגָמָא הָדֵין בְּאַרְעָא: 6 וַעֲבַד יְיָ יָת פִּתְגָמָא הָדֵין מִיּוֹמָא דְּנָן לְמָחָר וּמִית כָּל בְּעִירָא דְמִצְרָאֵי וּבְעִירָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא מִית
7 וְשַׁלַּח פַּרְעֹה וְהָא לָא מִית מִבְּעִירָא דְיִשְׂרָאֵל עַד חַד וְאִתְקַר לִבָּא דְפַרְעֹה וְלָא שַׁלַּח יָת עַמָּא:
8 וַאֲמַר יְיָ לְמשֶׁה וּלְאַהֲרֹן סְבוּ לְכוֹן מְלֵי חָפְנֵיכוֹן פִּיחָא דְכִבְשָׁנָא וְיִזְרְקִנֵּיהּ משֶׁה לְעֵינֵי פַרְעֹה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 ׀ וְהָיָה לְאָבָק עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְהָיָה עַל־הָאָדָם
וְעַל־הַבְּהֵמָה לְשִׁחִין פֹּרֵחַ אֲבַעְבֻּעֹת בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
10 ׀ וַיִּקְחוּ אֶת־פִּיחַ הַכִּבְשָׁן וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי פַּרְעֹה וַיִּזְרֹק
אֹתוֹ מֹשֶׁה הַשָּׁמָיְמָה וַיְהִי שְׁחִין אֲבַעְבֻּעֹת פֹּרֵחַ בָּאָדָם
11 וּבַבְּהֵמָה׃ ׀ וְלֹא־יָכְלוּ הַחַרְטֻמִּים לַעֲמֹד לִפְנֵי מֹשֶׁה
מִפְּנֵי הַשְּׁחִין כִּי־הָיָה הַשְּׁחִין בַּחַרְטֻמִּם וּבְכָל־מִצְרָיִם׃
12 ׀ וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר
13 דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה׃ ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְהִתְיַצֵּב לִפְנֵי פַרְעֹה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה־
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים שַׁלַּח אֶת־עַמִּי וְיַעַבְדֻנִי׃
14 ׀ כִּי בַּפַּעַם הַזֹּאת אֲנִי שֹׁלֵחַ אֶת־כָּל־מַגֵּפֹתַי אֶל־לִבְּךָ
וּבְעֲבָדֶיךָ וּבְעַמֶּךָ בַּעֲבוּר תֵּדַע כִּי אֵין כָּמֹנִי בְּכָל־הָאָרֶץ׃
15 ׀ כִּי עַתָּה שָׁלַחְתִּי אֶת־יָדִי וָאַךְ אוֹתְךָ וְאֶת־עַמְּךָ בַּדֶּבֶר
16 וְתִכָּחֵד מִן־הָאָרֶץ׃ ׀ וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת הָעֲמַדְתִּיךָ
בַּעֲבוּר הַרְאֹתְךָ אֶת־כֹּחִי וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל־הָאָרֶץ׃
17 ׀ עוֹדְךָ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמִּי לְבִלְתִּי שַׁלְּחָם׃ ׀ הִנְנִי
18 מַמְטִיר כָּעֵת מָחָר בָּרָד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָּמֹהוּ
בְּמִצְרַיִם לְמִן־הַיּוֹם הִוָּסְדָה וְעַד־עָתָּה׃ ׀ וְעַתָּה
שְׁלַח הַעֵז אֶת־מִקְנְךָ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְךָ בַּשָּׂדֶה כָּל־
הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִמָּצֵא בַשָּׂדֶה וְלֹא יֵאָסֵף הַבַּיְתָה
וְיָרַד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וָמֵתוּ׃ ׀ הַיָּרֵא אֶת־דְּבַר יְהוָה

9 ׀ Sitque puluis super omnem terram Ægypti. erunt enĩ in hominibus & iumentis vlcera, & vesicæ turgentes in vniuersa terra Ægypti. 10 ׀ Tuleruntq; cinerem de camino, & steterunt corã Pharaone. & sparsit illum Moyses in cælum. factaque sunt vlcera vesicarum turgentium in hominibus & iumentis. 11 ׀ Nec poterant malefici stare coram Moyse, propter vlcera quæ in illis erant, & in omni terra Ægypti. 12 ׀ Indurauitque Dominus cor Pharaonis, & non audiuit eos, sicut locutus est Dominus ad Moysen. 13 ׀ Dixitque Dominus ad Moysen: Mane consurge & sta coram Pharaone, & dices ad eũ: Hæc dicit dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum, vt sacrificent mihi: 14 ׀ Quia in hac vice mittam omnes plagas meas super cor tuum, & super seruos tuos, & super populum tuũ; vt scias quòd non sit limis lis mei in omni terra. 15 ׀ Nunc enim extendens manũ, percutiam te & populũ tuum pestilentia, & C peribis; de terra. 16 ׀ Idcirco autem posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam, & narretur nomen meum in omni terra. 17 ׀ Adhuc retines populum meum, & non vis eũ dimittere? 18 ׀ Ecce pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis, qualis nõ fuit in Ægypto à die qua fundata est, vsque in præsens tempus. 19 ׀ Mitte ergo iam nunc, & congrega iumenta tua, & omnia quæ habes in agro. homines enim & iumenta & vniuersa quæ inuenta fuerint foris: nec cõgregata de agris, cecideritq; super ea grando, morientur. 20 ׀ Qui timuit verbum Domini de seruis Pharaonis, fecit confugere seruos suos, & iumenta in domos. 21 ׀ Qui autem neglexit sermonem Domini, dimisit seruos suos & iumenta in agris. 22 ׀ Et dixit Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in cælum, vt fiat grando in vniuersa terra Ægypti, super homines, & super iumenta, & super omnem herbam agri in terra Ægypti. 23 ׀ Extenditque Moyses virgam in cælum, & Dominus dedit tonitrua, & grandinem, ac discurrentia fulgura super terram. Pluitque Dominus grandinem super terram Ægypti.

Interp. ex Græc. lxx. EXODVS.

9 ׀ Et erit super homines, & super quadrupedia, vlcera vesicæ feruentes inque hominibus, & in quadrupedibus, & in omni terra Ægypti. 10 ׀ Et accepit cinerem camini coram Pharaone, & coram seruis eius, & sparsit eum Moyses in cælum; & facta sunt vlcera vesicæ feruentes inque hominibus, & in quadrupedibus. 11 ׀ Et non potuerunt incantatores stare coram Moyse propter vlcera. facta sunt enim vlcera in incantatoribus, & in omni terra Ægypti. 12 ׀ Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, et non audiuit eos, sicut constituit Dominus Moysi. 13 ׀ Dixit autem Dominus ad Moysen: Surge manè, & sta coram Pharaone, & dices ad eum: Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum, vt seruiant mihi. 14 ׀ In enim nunc tempore ego mitto omnia occurrentia mea in cor tuum, & seruorum tuorum, & populi tui; vt videas, quòd non est alius sicut ego in omni terra. 15 ׀ Nunc enim mittens manum meã, percutiam te, & populum tuum interficiam, et deleberis à terra. 16 ׀ Et propter hoc seruatus es, vt ostendam in te fortitudinem meã: & vt narretur nomen meũ in omni terra. 17 ׀ Adhuc igitur tu retines populum meum, vt non dimittas eos. 18 ׀ Ecce ego pluo hac hora cras grandinem multam valde, quæ talis non fuit in Ægypto, ex qua die cõdita est, & vsque ad diem hanc. 19 ׀ Nunc igitur festina congregare iumenta tua, et quæcunque tibi sunt in agro: omnes enim homines & iumenta, quæcunque inuenta fuerint in agris, et non ingredientur in domum, ceciderit autem super ea grando, morientur. 20 ׀ Qui timet verbum Dominum seruorum Pharaonis, congregauit iumenta sua in domos. 21 ׀ Qui autem non attendit mente ad verbum Domini, dimisit iumenta in agris. 22 ׀ Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in cælum, & erit grando super omnẽ terram Ægypti, superque homines et iumenta, & super omnem herbam quæ in terra. 23 ׀ Extendit autẽ Moyses manum in cælum, & Dñs dedit voces & grandinẽ, & discurrit ignis super terram: & pluit Dominus grandinem super omnem terram Ægypti.

9 ׀ καὶ ἔσαι πῆξις εἰς ἀνθρώπους, καὶ εἰς τὰ τετράποδα
ἕλκη φλυκτίδες αἰωρούμεναι καὶ ζέουσαι καὶ τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τοῖς
10 τετράποσι, καὶ ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου. ׀ καὶ ἔλαβε τὴν
αἰθάλην τῆς καμινείας ἐναντίον φαραὼ, καὶ ἐναντίον τῶν
θεραπόντων αὐτοῦ, καὶ ἔπασεν αὐτὴν μωυσῆς εἰς τὸν οὐρανὸν,
καὶ ἐγένετο ἕλκη φλυκτίδες αἰωρούμεναι καὶ ζέουσαι καὶ τοῖς ἀνθρώποις,
11 καὶ ἐν τοῖς τετράποσι. ׀ καὶ οὐκ ἠδυνάσθη ὁ φαρμακὸς
στῆναι ἐναντίον μωυσῆ διὰ τὰ ἕλκη. ἐγένετο γὰρ τὰ ἕλκη καὶ τοῖς
12 φαρμακοῖς, καὶ ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτῳ. ׀ ἐσκλήρυνε δὲ κύ-
ριος τὴν καρδίαν φαραὼ, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθὰ συ-
νέταξε κύριος τῷ μωυσῆ. ׀ εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυ-
σῆν, ὄρθριζον πρωΐ, καὶ στῆθι ἐνάντιον φαραὼ, καὶ ἐρεῖς πρὸς
αὐτὸν, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν ἑβραίων, ἐξαπόστειλον
14 τὸν λαόν μου, ἵνα λατρεύσωσί μοι. ׀ εἰ τῷ δὲ νῦν και-
ρῷ ἐγὼ ἀποστέλλω πάντα τὰ συναντήματά μου εἰς τὴν καρ-
δίαν σου, καὶ τῶν θεραπόντων σου, καὶ τοῦ λαοῦ σου· ἵνα εἰδῆς,
15 ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλος, ὡς ἐγὼ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ׀ νῦν γὰρ
ἀποστείλας τὴν χεῖρά μου πατάξω σε, καὶ τὸν λαόν σου θα-
16 νατώσω, καὶ ἐξολεθρευθήσῃ ἀπὸ τῆς γῆς. ׀ καὶ ἕνεκα τού-
του διετηρήθης, ἵνα σὲ ἐξέλωμαι ἐν σοὶ τὴν ἰσχύν μου· καὶ ὅ-
17 πως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ׀ ἔτι οὖν
σὺ ἐμποιῇ τοῦ λαοῦ μου, τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι αὐτούς.
18 ׀ ἰδοὺ ἐγὼ βρέχω ταύτην τὴν ὥραν αὔριον χάλαζαν
πολλὴν σφόδρα, ἥτις γεγονὼς οὐ γέγονεν ἐν αἰγύπτῳ, ἀφ᾽ ἧς
ἡμέρας ἔκτισαι, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
19 ׀ νῦν οὖν κατάσπευσον σωσαγεῖν τὰ κτήνη σου, καὶ ὅ-
σα σοί ἐστιν ἐν τῷ πεδίῳ. πάντες γὰρ ὁ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτήνη,
ὅσα ἂν εὑρεθῇ ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ μὴ εἰσελθῇ εἰς οἰκίαν, πέσῃ δὲ
20 ἐπ᾽ αὐτὰ ἡ χάλαζα, τελευτήσει. ׀ ὁ φοβούμενος
τὸ ῥῆμα κυρίου τῶν θεραπόντων φαραὼ, συνήγαγε τὰ κτή-
21 νη αὐτοῦ εἰς τοὺς οἴκους. ׀ ὃς δὲ μὴ προσέσχε τῇ διανοίᾳ
εἰς τὸ ῥῆμα κυρίου, ἀφῆκε τὰ κτήνη ἐν τοῖς πεδίοις.
22 ׀ εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου
εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἔσαι χάλαζα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν αἰ-
γύπτου, ἐπί τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη, καὶ ἐπὶ πᾶσαν
23 βοτάνην τὴν ἐπὶ τῆς γῆς. ׀ ἐξέτεινε δὲ μωυσῆς τὴν
χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ κύριος ἔδωκε φωνὰς καὶ χάλαζαν·
καὶ διέτρεχε τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἔβρεξε κύριος χάλαζαν
ἐπὶ πᾶσαν γῆν αἰγύπτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 ׀ Et erit in puluerem tenuissimum super omnem terram Ægypti. Et erit in hominibus & in iumentis, & pecoribus scabies germinans vesicas in vniuersa terra Ægypti. 10 ׀ Et tulerunt fauillam fornacis, & steterunt coram Pharaone, & sparsit illam Moyses versus cælum. Et fuit scabies, & vesicæ mulcæ in hominibus, & in pecoribus. 11 ׀ Et non poterant malefici stare coram Moyse propter scabiem: quia erat scabies in malefactis, & in omnibus Ægyptiis. 12 ׀ Et ingrauauit Dominus cor Pharaonis, & non acquieuit eis: sicut locutus fuerat Dominus cum Moyse. 13 ׀ Dixitque Dominus ad Moysen, Consurge manè: & sta coram Pharaone: diceisque ei, Hæc dicit dominus Deus Iudæorũ: Dimitte populũ meum, vt seruiant mihi. 14 ׀ Quia in hac vice ego mitto omnes plagas meas in cor tuum, & in seruos tuos, & in populum tuum: vt scias quoniam non est similis mei dominator in vniuersa terra. 15 ׀ Quoniam nunc prope est coram me: vt mittam plagam fortitudinis meæ, & percutiam te, & populum tuum pestem: consumaberisque de terra. 16 ׀ Veruntamen propter hoc sustinui te, vt ostenderem tibi fortitudinem meam, & vt narretur potentiam nominis mei, in vniuersa terra. 17 ׀ Adhuc tu subiectum retines populum meum: vt non dimittas eos. 18 ׀ Ecce ego defendere faciam cras, hac ipsa hora, grandinem fortem nimis, cui similis non fuit in Ægypto, à die qua fundata est, vsque nunc. 19 ׀ Nunc autem mitte: congrega pecora tua quæ sunt in agro; omnes enim homines, & iumenta quæ inuenta fuerint in agro, & non fuerint congregata in domum, defenderitque super ea grando, morientur. 20 ׀ Qui timuit verbum Domini de seruis Pharaonis, congregauit seruos suos, & pecora sua in domos. 21 ׀ Et qui non apposuit cor suum verbo Domini, dimisit seruos suos, & pecora sua in agro. 22 ׀ Dixitque Dominus ad Moysen: Lena manum tuam versus cælum: vt sit grando in vniuersa terra Ægypti, super homines, & super iumenta, & super omnem herbam agri in terra Ægypti. 23 ׀ Eleuauitque Moyses virgam suam versus cælum, & Dominus dedit voces, & grandinem, & discurrentes ignis super terram. Pluitque Dominus grandinem super terram Ægypti.

תרגום אונקלוס

9 ׀ וְיהֵי לְאַבְקָא עַל כָּל אַרְעָא דְמִצְרַיִם וְיהֵי עַל אֱנָשָׁא וְעַל בְּעִירָא וְעַל כָּל עִשְׂבָא דְחַקְלָא מָגֵי אֲבַעְבְּרִין כְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם׃ 10 ׀ וּנְסִיבוּ זְת פִּיחָא
דְאַתּוּנָא וְקָמוּ קֳדָם פַּרְעֹה וְזָרֵק יָתֵהּ מֹשֶׁה לְצֵיטָא שְׁמַיָּא וַהֲוָה שְׁחִין מָגֵי אֲבַעְבְּרִין בֶּאֱנָשָׁא וּבִבְעִירָא׃ 11 ׀ וְלָא יְכִילוּ חַרְטֻמַיָּא לְמֵיקַם קֳדָם
מֹשֶׁה מִן שְׁחִינָא אֲרֵי הֲוָה שְׁחִינָא בְּחַרְטֻמַיָּא וּבְכָל מִצְרָאֵי׃ 12 ׀ וְתַקֵּיף יְיָ יָת לִבָּא דְפַרְעֹה וְלָא קַבֵּיל מִנְהוֹן כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה׃
13 ׀ וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אַקְדֵּים בְּצַפְרָא וְתֶעֱמַד קֳדָם פַּרְעֹה וְתֵימַר לֵיהּ כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיְהוּדָאֵי שַׁלַּח זְת עַמִּי וְיִפְלְחוּן קֳדָמָי׃ 14 ׀ אֲרֵי
מִן סְתָם בְּזִדְמְנָתִי אֲנָא שָׁלַח כָּל מַחְתֵּי לְלִבָּךְ וּבְעַבְדָךְ וּבְעַמָּךְ בְּדִיל דְּתֵידַע אֲרֵי לֵית כְּוָתִי בְּכָל אַרְעָא׃ 15 ׀ אֲרֵי כְעַן קָרִיב קֳדָמַי דְאֶשְׁלַח
בְּרַם יָתִי וְיָת עַמָּךְ בְּמוֹתָא וְתִשְׁתֵּיצֵי מִן אַרְעָא׃ 16 ׀ וּבְרַם בְּדִיל דָּא קַיֵּימְתָּךְ בְּדִיל לְאַחְוָיוּתָךְ זְת חֵילִי וּבְדִיל דִּיתְחַוֵּי שְׁמִי בְּכָל אַרְעָא׃
17 ׀ עַד כְּעַן אַתְּ תָּקֵף בְּעַמִּי לְבִלְתִּי שַׁלְּחוּתְהוֹן׃ 18 ׀ הָא אֲנָא מְחַי בְּהַאי שַׁעֲתָא דְמָחָר בְּרַד תַּקִּיף לַחֲדָא דְלָא הֲוָה כְּוָתֵהּ בְּמִצְרַיִם לְמִן יוֹמָא דְאִשְׁתְּכְלַל וְעַד כְּעַן׃
19 ׀ וּכְעַן שְׁלַח הַעֵז יָת מָנְכָּךְ וְיָת כָּל דְּלָךְ בְּחַקְלָא כָּל אֲנָשָׁא וּבְעִירָא דְיִשְׁתְּכַחוּן בְּחַקְלָא וְלָא יִתְכְּנְשׁוּן לְבֵיתָא וְיֵחוֹת עֲלֵיהוֹן בַּרְדָא וְיִמּוֹתוּן׃
20 ׀ דְּדָחֵיל מִן פִּתְגָמָא דַייָ מֵעַבְדֵי פַרְעֹה הַנֵּיס עַבְדּוֹהִי וְיָת בְּעִירֵהּ לְבֵיתָא׃ 21 ׀ וְלָא שָׁוִי לִבֵּיהּ לְפִתְגָמָא דַייָ שָׁבַק יָת עַבְדּוֹהִי וְיָת בְּעִירֵהּ בְּחַקְלָא׃
22 ׀ וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲרֵם יָת יְדָךְ עַל צֵיטָא שְׁמַיָּא וִיהֵי בָּרְדָא בְּכָל אַרְעָא דְמִצְרַיִם עַל אֱנָשָׁא וְעַל בְּעִירָא וְעַל כָּל עִשְׂבָא דְחַקְלָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃
23 ׀ וַאֲרֵם מֹשֶׁה יָת חֻטְרֵהּ עַל צֵיטָא שְׁמַיָּא וַייָ יְהַב קָלִין וּבָרְדָא וְנָר אֵשָׁתָא נְחָתָא עַל אַרְעָא וְאַמְטַר יְיָ בָּרְדָא עַל אַרְעָא דְמִצְרָיִם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד כבד מאד
אשר לא־היה כמהו בכל־ארץ מצרים מאז היתה
25 לגוי: ויך הברד בכל־ארץ מצרים את כל אשר
בשדה מאדם ועד־בהמה ואת כל־עשב השדה
26 הכה הברד ואת־כל־עץ השדה שבר: רק בארץ
27 גשן אשר־שם בני ישראל לא היה ברד: וישלח
פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אלהם חטאתי
הפעם יהוה הצדיק ואני ועמי הרשעים:
28 העתירו אל־יהוה ורב מהית קלת אלהים וברד
29 ואשלחה אתכם ולא תספון לעמד: ויאמר אליו
משה כצאתי את־העיר אפרש את־כפי אל־יהוה
הקלות יחדלון והברד לא יהיה־עוד למען תדע
30 כי ליהוה הארץ: ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם
31 תיראון מפני יהוה אלהים: והפשתה והשערה
32 נכתה כי השערה אביב והפשתה גבעל: והחטה
33 והכסמת לא נכו כי אפילת הנה: ויצא משה מעם
פרעה את־העיר ויפרש כפיו אל־יהוה ויחדלו הקלות
34 והברד ומטר לא־נתך ארצה: וירא פרעה כי חדל
המטר והברד והקלות ויסף לחטא ויכבד לבו הוא
35 ועבדיו: ויחזק לב פרעה ולא שלח את־בני ישראל
כאשר דבר יהוה ביד־משה:

24 * Et grando & ignis mixtâ pariter ferebantur. tantæq; fuit magnitudinis, quanta antè nunquam apparuit in vniuersa terra Ægypti, ex quo gens illa condita est. * Et percussit gra-
D do in omni terra Ægypti cuncta quæ fuerunt in agris, ab homine vsq; ad iumentum, cunctamq; herbam agri percussit grádo; & omne
26 lignum regionis confregit: * Tantùm in terra Gessen, vbi erant filij Israel, grando non ceci-
27 dit. * Misitque Pharao, & vocauit Moysen & Aaron dicens ad eos: Peccaui etiam nunc. Dominus iustus, & ego & populus meus impij.
28 * Orate Dominum, vt desinát tonitrua Dei, & grando, vt dimittam vos, & nequaquá hic
29 vltrà maneatis. * Ait Moyses: Cùm egressus fuero de vrbe, extendam palmas meas ad Dominum; & cessabunt tonitrua, & grando non
30 erit: vt scias quia Domini est terra. * Noui autem quòd & tu & serui tui necdum timeatis
31 dominum Deum. * Linum ergo & hordeum læsum est, eo quòd hordeum esset virens, & li-
32 num iam folliculos germinaret. * Triticum autem & far non sunt læsa, quia serotina erant.
33 * Egressúsque Moyses à Pharaone ex vrbe, tetendit manus ad Dominum: & cessauerunt tonitrua & grando; nec vltrà stillauit pluuia
34 super terram. * Videns autem Pharao quòd cessasset pluuia, & grando, & tonitrua, auxit
35 peccatum, & ingrauatum est cor eius, & seruorum illius. * Et induratum nimis: nec dimisit Israel, sicut præceperat Dominus per manum Moysi.

CAP. X.

1 ET dixit Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem. ego enim induraui cor eius & seruorum illius, vt faciam signa mea hæc in
2 eo: * Et narresis auribus filij tui & nepotum tuorum, quotiens contriuerim Ægyptios, & signa fecerim in eis: & sciatis quia ego Domi-
3 nus. * Introierunt ergo Moyses & Aaron ad Pharaonem, & dixerunt ei, Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Vsquequo non vis subiici mihi? Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi.

24 * Ἦν δὲ ἡ χαλαζα καὶ τὸ πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ·
ἡ δὲ χαλαζα πολλὴ σφόδρα, ἥτις οὐκ ἐγένετο ἐν αἰ-
γυπτῳ, ἀφ' ἧς γεγένηται ἐπ' αὐτῆς ἔθνος.
25 * ἐπαταξε δὲ ἡ χαλαζα ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου πάντα ὅσα
ἦν ἐν τῷ πεδίῳ, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους. καὶ πᾶσαν βοτά-
νην τὴν ἐν τῷ πεδίῳ ἐπάταξεν ἡ χαλαζα. καὶ πάντα τὰ ξύ-
26 λα τὰ ἐν τοῖς πεδίοις συνέτριψεν. * πλὴν ἐν γῇ γεσέμ,
οὗ ἦσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, οὐκ ἐγένετο ἡ χαλαζα.
27 * Καὶ ἀποστείλας δὲ φαραὼ, ἐκάλεσε τὸν μωυσῆν καὶ ἀαρὼν, καὶ
εἶπεν αὐτοῖς ἡμάρτηκα τὸ νῦν, ὁ κύριος δίκαιος, ἐγὼ δὲ καὶ ὁ
28 λαός μου ἀσεβεῖς. * παῦσαι δὲ σὺ καὶ μὴ προσθῇς εἶναι κύριον, καὶ
παυσάσθω τοῦ γενέσθαι φωνὰς θεοῦ, καὶ χάλαζαν, καὶ πῦρ,
καὶ ἐξαποστελῶ ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἔτι μὴ προσθῆσθε μεῖναι.
29 * εἶπε δὲ αὐτῷ μωυσῆς, ὡς ἂν ἐξέλθω τὴν πόλιν· ἐκπετάσω
τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον. καὶ αἱ φωναὶ παύσονται,
καὶ ἡ χαλαζα, καὶ ὁ ὗετος οὐκ ἔσται ἔτι. ἵνα γνῶς, ὅτι τοῦ κυρίου ἡ
30 γῆ. * καὶ σὺ καὶ οἱ θεραπόντες σου, οἶδα μαι, ὅτι
οὐδέ ποτε φοβεῖσθε τὸν κύριον.
31 * τὸ δὲ λίνον καὶ ἡ κριθὴ ἐπλήγη. ἡ γὰρ κριθὴ παρεσκεύα-
32 σται. τὸ δὲ λίνον σπερματίζον. * ὁ δὲ πυρὸς καὶ ἡ ὀλύρα οὐκ ἐ-
πλήγη, ὄψιμα γάρ ἐστι.
33 * Ἐξῆλθε μωυσῆς ἀπὸ φαραὼ ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἐξ-
επέτασε τὰς χεῖρας πρὸς κύριον, καὶ αἱ φωναὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἡ
χαλαζα, καὶ ὁ ὗετος οὐκ ἔσαξεν ἐπὶ τὴν γῆν.
34 * ἰδὼν δὲ φαραὼ, ὅτι πέπαυται ὁ ὗετος, καὶ ἡ χαλαζα, καὶ
αἱ φωναὶ, προσέθετο τοῦ ἁμαρτάνειν. καὶ ἐβαρύνθη αὐτοῦ τὴν
35 καρδίαν, καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. * καὶ ἐσκληρύνθη ἡ
καρδία φαραὼ, καὶ οὐκ ἐξαπέστειλε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, καθάπερ
ἐλάλησε κύριος τῷ μωυσῆ.

CAP. X.

1 * Εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων, εἰσέλθε πρὸς φα-
ραώ· ἐγὼ γὰρ ἐβάρυνα αὐτοῦ τὴν καρδίαν, καὶ τὴν καρδίαν τῶν
θεραπόντων αὐτοῦ, ἵνα ἔλθῃ τὰ σημεῖά μου ταῦτα ἐπ'
2 αὐτούς. * ὅπως διηγήσῃ εἰς τὰ ὦτα τῶν τέκνων ὑμῶν,
καὶ τοῖς τέκνοις τῶν τέκνων ὑμῶν, ὅσα ἐμπέπαικα τοῖς αἰγυπ-
τίοις, καὶ τὰ σημεῖά μου, ἃ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς. καὶ γνώσεσθε, ὅτι
3 ἐγώ κύριος. * εἰσῆλθε δὲ μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐναντίον
φαραὼ, καὶ εἶπαν αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν ἑβραίων,
ἕως τίνος οὐ βούλῃ ὑποταπεινωθῆναί με, ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου,
ἵνα λατρεύσωσί μοι.

[1] Faitque grando, & ignis discurrens in medio grandinis nimis validus; cuius similis non fuit in vniuersa terra Ægypti, a tempore quo fuit in ea populus. [2] Et percussit grando in omni terra Ægypti omnia quæ erant in agro, ab homine vsque ad iumentum: & omnem herbam agri percussit grando, omnesque arbores agri confregit. [3] Tamen in terra Gessen, vbi erant filij Israel, non fuit grando. [4] Misitque Pharao & vocauit Moysen & Aaron, & dixit eis: Peccaui hac vice: Dominus iustus, & ego & populus meus impij. [5] Orate coram Domino, vt sit à facie eius retrigerium multum; & non sint super nos tonitrua maledictionis huiusce modi à facie Domini, neque grando: & dimittam vos, nec vltrà manebovos. [6] Dixitque ei Moyses: Cùm egressus fuero de vrbe, extendam manus meas in oratione coram Domino. tonitrua cessabunt, & grando non erit amplius, vt scias quia Domini est terra. [7] Noui enim quòd tu & serui tui adhuc non humiliamini à facie Domini Dei. [8] Linum autem & hordeum percussa sunt, eo quòd hordeum erat virens, & linum iam folliculos germinabat. [9] Triticum autem & far non sunt percussa, quia serotina erant. [10] Egressusque est Moyses à Pharaone ex vrbe: & extendit manum suam in oratione coram Domino. & cessauerunt tonitrua, & grando & pluuia quæ descendebat, non peruenit ad terram. [11] Viditque Pharao quòd cessasset pluuia, & grando, & tonitrua: & auxit peccatum, & ingrauauit cor suum ipse & serui eius. [12] Ingrauatumque est cor Pharaonis; & non dimisit filios Israel, sicut locutus fuerat Dominus per manum Moysi.

CAP. X.

Dixitque Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem; quia ego ingrauaui cor eius, & cor seruorum suorum, vt ponerem signa mea hæc in medio eorum. [2] Et vt narres coram filio tuo, & coram filio filij tui, miracula quæ feci in Ægypto; & signa mea quæ posui in ea: & sciatis quia ego Dominus. [3] Ingressusque est Moyses & Aaron ad Pharaonem, & dixerunt ei: Hæc dicit dominus Deus Iudæorum: Vsquequo non vis humiliari coram me? dimitte populum meum, vt seruiant coram me.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

הרגום אונקלוס

24 והוה ברדא ואשתא משתהלהבא בגו ברדא תקיף לחדא ולא הויה דכויהיה בכל ארעא דמצרים מעידן דהות לעמא: 25 ומחא
ברדא בכל ארעא דמצרים ית כל די בחקלא מאינשא ועד בעירא וית כל עשבא דחקלא מחא ברדא וית כל אילני חקלא תבר: 26 לחוד
בארעא דגשן דתמן בני ישראל לא הות ברדא: 27 ושלח פרעה וקרא למשה ולאהרן ואמר להון חבית זימנא הדא ייי זכיאה ואנא ועמי
חייבין: 28 צלו קדם ייי וסגי קדמוהי רוחו דלא יהון עלנא קלין מן קדם ייי וברדא ואשלח יתכון ולא תוספון לאתעכבא:
29 ואמר ליה משה כמפקי מן קרתא אפרוש ית ידי בצלו קדם ייי קלייא יתמנעון וברדא לא יהא עוד בדיל דתידע ארי דיליי ארעא: 30 ואת
וקדם לא דחלין אנת ועבדך מן קדם ייי אלהים: 31 וכתנא וסערי לקו ארי שערייא אביב וכתניא גבעולין: 32 וחשוא
וכוסמא לא לקו ארי עד כען לא אתכנעתון מן קדם ייי אלהים: 33 ונפק משה מלות פרעה ית קרתא ופרש ידוהי בצלו קדם ייי ואתמנעו קלייא וברדא ומטרא לא אתכנש על ארעא: 34 וחמא פרעה ארי יתמנע מטרא וברדא וקלייא ואוסיף למחטי ויקר ליביה הוא ועבדוהי: 35 ואתקף
ליבא דפרעה ולא שלח ית בני ישראל כמא דמליל ייי ביד משה:

25 ואמר ליה משה אנת תיתי בידנא דנתן לנא ונעבד קדמוהי ייי וגמלנא ומשחנא לא נדע מה נפלח קדם ייי עד מיתנא תמן: 26 ותקף
ייי ית ליבא דפרעה ולא אבא למשלחהון: 27 ואמר ייי למשה בעידן דעתיד למפק מן קרתא אפרוש ית ידי בצלו קדם ייי ויתמנעון
קלייא וברדא ולא יהא עוד בדיל דתידע ארי דיליי ארעא: 28 ואת וקדם לא דחלין אנת ועבדך מן קדם ייי אלהים: 29 וכתנא וסערי לקו ארי שערייא אביב וכתניא גבעולין: 30 וחשוא
וכוסמא לא לקו ארי עד כען לא אתכנעתון מן קדם ייי אלהים: 31 ונפק משה מלות פרעה ית קרתא ופרש ידוהי בצלו קדם ייי ואתמנעו קלייא וברדא ומטרא לא אתכנש על ארעא: 32 וחמא פרעה ארי יתמנע מטרא וברדא וקלייא ואוסיף למחטי ויקר ליביה הוא ועבדוהי: 33 ואתקף
ליבא דפרעה ולא שלח ית בני ישראל כמא דמליל ייי ביד משה:

1 ואמר ייי למשה עול לות פרעה ארי אנא יקרית ית ליביה ויה לבא דעבדוהי בדיל לשויה ית אתיתי בגויהון: 2 ובדיל דתשתעי קדם
ואמרו ליה כרגין אמר ייי אלהא דיהודאי עד אימתי סרבת אנת לאתכנעא מן קדמי שלח עמי ויפלחון קדמי: 3 ועל משה ואהרן למת פרעה

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 כִּי אִם־מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלֵּחַ אֶת־עַמִּי הִנְנִי מֵבִיא
5 מָחָר אַרְבֶּה בִּגְבֻלֶךָ׃ וְכִסָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא
יוּכַל לִרְאֹת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל אֶת־יֶתֶר הַפְּלֵטָה
הַנִּשְׁאֶרֶת לָכֶם מִן־הַבָּרָד וְאָכַל אֶת־כָּל־הָעֵץ הַצֹּמֵחַ
6 לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה׃ וּמָלְאוּ בָתֶּיךָ וּבָתֵּי כָל־עֲבָדֶיךָ
וּבָתֵּי כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבֹתֶיךָ וַאֲבוֹת אֲבֹתֶיךָ
מִיּוֹם הֱיוֹתָם עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא
7 מֵעִם פַּרְעֹה׃ וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה אֵלָיו עַד־מָתַי
יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים וְיַעַבְדוּ
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הֲטֶרֶם תֵּדַע כִּי אָבְדָה מִצְרָיִם׃
8 וַיּוּשַׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פַּרְעֹה וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וָמִי
9 הַהֹלְכִים׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בִּנְעָרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ נֵלֵךְ
בְּבָנֵינוּ וּבִבְנוֹתֵינוּ בְּצֹאנֵנוּ וּבְבְקָרֵנוּ נֵלֵךְ כִּי חַג־יְהוָה
10 לָנוּ׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהִי כֵן יְהוָה עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר
אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְאֶת־טַפְּכֶם רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם׃
11 לֹא כֵן לְכוּ־נָא הַגְּבָרִים וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה כִּי אֹתָהּ־
אַתֶּם מְבַקְשִׁים וַיְגָרֶשׁ אֹתָם מֵאֵת פְּנֵי פַרְעֹה׃
12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ עַל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם בָּאַרְבֶּה וְיַעַל עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וְיֹאכַל אֶת־כָּל־
עֶשֶׂב הָאָרֶץ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הִשְׁאִיר הַבָּרָד׃ 13 וַיֵּט מֹשֶׁה
אֶת־מַטֵּהוּ עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיהוָה נִהַג רוּחַ קָדִים בָּאָרֶץ
כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה הַבֹּקֶר הָיָה וְרוּחַ הַקָּדִים
14 נָשָׂא אֶת־הָאַרְבֶּה׃ וַיַּעַל הָאַרְבֶּה עַל כָּל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם וַיָּנַח בְּכָל גְּבוּל מִצְרָיִם כְּבֵד מְאֹד לְפָנָיו לֹא־
הָיָה כֵן אַרְבֶּה כָּמֹהוּ וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃
15 וַיְכַס אֶת־עֵין כָּל־הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ וַיֹּאכַל אֶת־
כָּל־עֵשֶׂב הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר הוֹתִיר
הַבָּרָד וְלֹא־נוֹתַר כָּל־יֶרֶק בָּעֵץ וּבְעֵשֶׂב הַשָּׂדֶה בְּכָל־
אֶרֶץ מִצְרָיִם׃

EXODVS. Translat.B.Hierony. *Moyses.*

4 *Sin autem resistis,& non vis dimittere eũ,
ecce ego inducam cras locustam in fines tuos.
5 *Quę operiet superficiẽ terrę, ne quicquã et'
appareat; sed comedatur quod residuum fue-
rit grandini. corrodet enim omnia ligna quę
6 germinant in agris: *Et implebunt domos
tuas, & seruorum tuorum, & omnium Ægy-
ptiorum, quãtam non viderunt patres tui, &
aui ex quo orti sunt super terram vsq; in præ-
sentem diem.auertítq; se, & egressus est à Pha
7 raone. *Dixerunt autem serui Pharaonis ad
B eum: Vsquequo patiemur hoc scandalum? di
mitte homines, vt sacrificẽt dño Deo suo. nõ-
8 ne vides quòd perierit Ægyptus?*Reuocaue-
runtque Moysen & Aarõ ad Pharaonem, qui
dixit eis: Ite, sacrificate domino Deo vestro.
9 Quínam sunt qui ituri sunt?*Ait Moyses,Cũ
paruulis nostris & senioribus,pergemus cum
filiis & filiabus,cum ouibus & armentis. Eſt
10 enim solennitas domini Dei nostri. *Et respõ-
dit Pharao: Sic Dominus sit vobiscum,quo-
modo ego dimittam vos,& paruulos vestros.
11 cui dubium est quòd pessime cogitetis. *Non
fiat ita;sed ite tantùm viri,& sacrificate Domi
no. hoc enim & ipsi petistis. Statímque eiecti
12 sunt de conspectu Pharaonis. *Dixit autem
Dominus ad Moysen: Extẽde manum tuam
super terram Ægypti ad locustam, vt ascen-
dat super terram, & deuoret omnem herbam
13 quæ residua fuerit grandini. *Et extendit
Moyses virgam super terram Ægypti,& Do-
C minus induxit ventum vrentem tota die illa
& nocte. Et manè facto, ventus vrens leua-
14 uit locustas.*Quæ ascenderunt super vniuer-
sam terram Ægypti, & sederunt in cunctis fi-
nibus Ægyptiorum innumerabiles, quales
ante illud tempus non fuerant, nec postea fu
15 turæ sunt. *Operueruntque vniuersam
superficiem terræ, vastantes omnia. Deuora-
ta est igitur herba terræ, & quicquid pomo-
rum in arboribus fuit, quæ grando dimise-
rat. Nihil quoque omnino virens relictum
est in lignis, & in herbis terræ in cuncta Æ-
gypto.

4 *Si autem non volueris tu dimittere populum
meum,ecce ego inducam hac hora cras locustam mul
tam in omnes terminos tuos: *Et operiet su-
perficiem terræ: & non poteris videre terram: &
comedet omne residuum quod relictum est, quod re-
liquit vobis grando; & comedet omne lignum ger-
minans vobis in terra. *Et implebuntur
tuæ domus, & domus seruorum tuorum, & omnes
domus quæ in omni terra Ægyptiorum: quæ nun-
quam viderunt patres tui, neque proaui ipsorum,
ex quo die fuêre sunt in terra, vsque ad diem hanc.
Et declinans Moyses, egressus est à Pharaone.
8 *Et dicunt serui Pharaonis ad eum: Vsquequo
erit hoc nobis scandalum? dimitte homines, vt ser-
uiant domino Deo suo. an scire vis, quòd perijt
Ægyptus? *Et reuocauerunt & Moysen &
Aaron ad Pharaonem, & dixit eis: Ite & ser-
uite domino Deo vestro. qui autem, & qui sunt i-
turi? *Et ait Moyses: Cum iuuenibus & se-
nioribus ibimus, cum filiis & filiabus, & ouibus,
& bobus nostris.est enim festum domini Dei nostri.
10 *Et dixit ad eos: Sit sic: Dominus vobiscum,
sicut dimitto vos. nunquid etiam supellectilem ve
strani videtis quòd nequitia ineſt vobis.
11 *Non sic: ite autem viri, & seruite Deo.hoc
enim ipsi quæritis. Eiecerunt autem eos à facie Pha
raonis. *Et dixit Dominus ad Moysen: Ex-
tende manum tuam super terram Ægypti, & ascen
dat locusta super terram Ægypti, & comedet om-
nem herbam terræ, & omnem fructum lignorum
quæ reliquit grando. *Et extendit Moyses
virgam in cælum, & Dominus induxit ventum
Austrum super terram, tota die illa & tota nocte.
manè facto est, & ventus Auster leuauit locu-
stam. *Et induxit eam in omnem terram Æ-
gypti, & requieuit super omnes terminos Ægypti
multa valde. prior ea non fuit talis locusta, & post
hanc non erit sic.
15 *Et operuit superficiem terræ, & corrupta
est terra: & comedit omnem herbam terræ, &
omnem fructum lignorum, qui relictus est à
grandine. Non relictum est viride quicquam in
lignis, & in omni herba agri in omni terra Ae-
gypti.

4 *ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς σὺ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν μου, ἰδοὺ
ἐγὼ ἐπάγω ταύτην τὴν ὥραν αὔριον ἀκρίδα πολλὴν σφόδρα
, τὰ ὅριά σου. 5 *καὶ καλύψει τὸν ὀφθαλμὸν τῆς γῆς, καὶ οὐ
δυνήσῃ καταδεῖν τὸν γῆν, καὶ κατέδεται τὸ περισσὸν τὸ κα
ταλειφθὲν, ὃ κατέλιπεν ὑμῖν ἡ χάλαζα, καὶ κατέδεται πᾶν
6 τὸ ξύλον τὸ φυόμενον ὑμῖν ἐν τῇ γῇ. *καὶ πλησθήσον-
ται σου αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ οἰκίαι τῶν θεραπόντων σου, καὶ πᾶσαι αἱ
οἰκίαι αἱ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῶν αἰγυπτίων· ἃ οὐδέποτε ἑωράκασιν
οἱ πατέρες σου, οὐδὲ οἱ πατέρες τῶν πατέρων σου, ἀφ' ἧς ἡμέρας
γεγόνασιν ἐπὶ τῆς γῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐκκλίνας
7 μωυσῆς ἐξῆλθεν ἀπὸ φαραώ. *καὶ λέγουσιν οἱ θερά-
ποντες φαραὼ πρὸς αὐτόν, ἕως τίνος ἔσται τοῦτο ἡμῖν
σκῶλον; ἐξαπόστειλον τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως λατρεύσωσι κυ-
ρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν· ἢ εἰδέναι βούλει, ὅτι ἀπόλωλεν αἰγυπτος.
8 *καὶ ἀπέστρεψαν τὸν τε μωυσῆν καὶ ἀαρὼν πρὸς φαραώ,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορεύεσθε καὶ λατρεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑ-
μῶν. τίνες δὲ καὶ τίνες εἰσὶν οἱ πορευόμενοι;
9 *καὶ λέγει μωυσῆς, σὺν τοῖς νεανίσκοις καὶ τοῖς πρεσβυτέ-
ροις πορευόμεθα, σὺν τοῖς υἱοῖς, καὶ θυγατράσι, καὶ προβά-
τοις καὶ βουσὶν ἡμῶν· ἔστι γὰρ ἑορτὴ κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν.
10 *καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἔσῳ οὕτως, κύριος μεθ' ὑμῶν, κα-
θὼς ἀποστέλλω ὑμᾶς. μὴ καὶ τὰ ἀποσκεύη ὑμῶν; ἴδετε, ὅτι
πονηρία προκεῖται ὑμῖν. 11 *μὴ οὕτως, πορεύεσθε οἱ ἄν-
δρες, καὶ λατρεύσατε τῷ θεῷ, τοῦτο γὰρ αὐτοὶ ἐκζητεῖτε. ἐξέβα-
12 λον γὰρ αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου φαραώ. *καὶ εἶπε κύρι-
ος πρὸς μωυσῆν, ἔκτεινον τὰ χεῖρά σου ἐπὶ τὰ γῆν αἰγύπτου,
καὶ ἀναβήτω ἀκρὶς ἐπὶ τὰ γῆν αἰγύπτου, καὶ καταβι-
βρωσκέτω πᾶ
13 ξυλον τὰ χάλαζης. *καὶ ἐξέτεινε μωυσῆς τὴν ῥάβδον εἰς
τὸν οὐρανόν, καὶ κύριος ἐπήγαγε πνεῦμα νότου ἐπὶ τὰ γῆν,
ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ὅλην τὴν νύκτα. τὸ πρωῒ ἐγένοντο,
14 καὶ τὸ πνεῦμα τὸ νότος ἀπῆρε τὴν ἀκρίδα. *καὶ ἀνῆγε αὐ-
τὴν ἐπὶ πᾶσαν τὴν αἰγυπτίαν, καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ παντὰ τὰ ὅρια
αἰγύπτου πολλὴ σφόδρα. πρότερα αὐτῆς οὐ γέγονεν τοιαύτη
15 ἀκρὶς, καὶ μετ' ταύτην οὐκ ἔσται οὕτως. *καὶ ἐκάλυψε τὸν
ὀφθαλμὸν τῆς γῆς, καὶ ἐφλαύρισε τὴν γῆν. καὶ κατέφαγε πᾶσαν τὴν βο-
τάνην τῆς γῆς, καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν ξύλων, ὃς κατελείφθη
ὑπὸ τῆς χαλάζης. οὐκ ἐκατελείφθη χλωρὸν οὐδὲν ἐν τοῖς ξύ-
λοις, καὶ ἐν πάσῃ βοτάνῃ τῇ πεδίνῃ, ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Quod si non vis dimittere populum meum, ecce ego adducam cras locustam in terminos tuos: " Et cooperiet terram, ita vt so-
lis radij non possent ad eam penetrare: & consumet reliqua quæ reseruata & relicta fuerant vobis à grandine: & comedet omnes arbores quæ ger-
minant vobis in agro. ' Implebuntque domos tuas, & domos omnium seruorum tuorum, & domos omnium Ægyptiorum: quan-
tum non viderunt patres tui, & patres patrum tuorum, à die quo fuerunt super terram vsque in diem hanc. Auertítque se & egressus est à Pharaone.
Dixerunt que serui Pharaonis ad eum: Vsquequo erit hoc nobis in scandalum? dimitte viros, vt seruiant coram domino Deo suo: nunquid
adhuc nescis quòd perierit Ægyptus? * Reductíque sunt Moyses & Aaron ad Pharaonem, & dixit eis: Ite, seruite coram domino
Deo vestro. Qui ituri sunt? * Dixitque Moyses: Cum paruulis nostris, & cum senioribus nostris ibimus, cum filiis nostris, &
cum filiabus nostris, cum ouibus nostris, & cum bobus nostris ibimus: quia solennitas est nobis coram Domino. " Dixitque eis: Sic
fit verbum Domini in aduitorium vestrum, sicut dimittam vos & familiam vestram. videte quomodo malum, quod vos putatis facere, contra faciem
vestrum stat. " Non fiet sic: sed ite nunc viri, & seruite coram domino Deo vestro: quoniam hoc ipsum vos petistis. eiecítque eos à conspectu
Pharaonis. " Dixitque Dominus ad Moysen: Leua manum tuam super terram Ægypti, vt veniat locusta, & ascendat super terram Ægypti,
& comedat omnem herbam terræ, omnia quæ reliquit grando. " Et leuauit Moyses virgam suam super terram Ægypti, & Dominus induxit
ventum Orientalem in terram tota die illa & tota nocte. factoque manè, ventus Orientalis leuauit locustam. " Alcenditque locusta super
terram Ægypti, & mansit in vniuerso termino Ægypti nimis valida; qualis anteà non fuerat similis ei, nec posteà erit talis. " Coo-
perituque terram ita vt radij solis non possent ad eam peruenire, & obscurata est terra, & deuorauit omnem herbam terræ, & omnes fructus arboris
quos reliquit grando: nihilque vtride remansit in arboribus, & in herba agri in vniuersa terra Ægypti.

הרגום אונקלוס

* אֲרֵי אִם מְסָרֵב אַתְּ לְשַׁלָּחָא יַת עַמִּי הָא אֲנָא מַיְתֵי הָא גוּבָא בְּתְחוּמָךְ ׃ 5 וְיִתְחֲפֵי יַת עֵין שִׁמְשָׁא דְּאַרְעָא וְלָא יְכִיל לְמֶחֱזֵי יַת אַרְעָא
וְיֵכוֹל יַת שְׁאָר שֵׁיזְבָּתָא דְּאִשְׁתְּאֲרַת לְכוֹן מִן בַּרְדָא וְיֵכוֹל יַת כָּל אִילָנָא דְּצָמַח לְכוֹן מִן חַקְלָא ׃ 6 וְיִתְמַלוֹן בָּתָּךְ וּבָתֵי כָל עַבְדָּךְ וּבָתֵי כָל מִצְרָאֵי
דְּלָא חֲזוֹ אֲבָהָתָךְ וַאֲבָהַת אֲבָהָתָךְ לְכוֹן מִן יוֹמָא דִּהְוֵיתוֹן עַל אַרְעָא עַד יוֹמָא הָדֵין וְאִתְפְּנִי וּנְפַק מִלְוָת פַּרְעֹה ׃ 7 וַאֲמָרוּ עַבְדֵי פַרְעֹה לֵיהּ עַד אֵימָתַי
יְהֵי דֵּין לָנָא לְתַקָּלָא שְׁלַח יַת גַּבְרַיָּא וְיִפְלְחוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲהוֹן הֲעַד כְּעַן לָא יְדַעְתְּ אֲרֵי אֲבַדַת מִצְרָיִם ׃ 8 וְאִתְהָדַר מֹשֶׁה וְיַת אַהֲרֹן לְוָת
פַּרְעֹה וַאֲמַר לְהוֹן אִזְלוּ פְלְחוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן מַאן וּמַאן דְּאָזְלִין ׃ 9 וַאֲמַר מֹשֶׁה בְּעוּלֵימָנָא וּבְסָבָנָא נֵזִיל בִּבְנָנָא וּבְבְנָתָנָא בְּעָנָנָא
וּבְתוֹרָנָא נֵזִיל אֲרֵי חַגָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא הוּא ׃ 10 וַאֲמַר לְהוֹן יְהֵי כְּעֵן קֳדָם מֵימְרָא דְּיְיָ בְּסַעְדֵיכוֹן כַּד אֶשְׁלַח יָתְכוֹן וְיַת טַפְלֵיכוֹן חֲזוֹ אֲרֵי בִּישָׁא דַּאֲתוֹן
סָרְקִין לְמֶעְבַּד לְקִבֵּיל אַפֵּיכוֹן לָאֶסְתַּהֲרָא ׃ 11 לָא כֵן אֱזִילוּ כְּעַן גַּבְרַיָּא וּפְלְחוּ קֳדָם יְיָ אֲרֵי יָתֵהּ אִתּוֹן בָּעְיָן וְגָרֵשׁ יָתְהוֹן מִן קֳדָם פַּרְעֹה ׃
12 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲרֵים יְדָךְ עַל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְיִתֵּי גוּבָא דְּמִצְרַיִם וְיֵיכוֹל יַת כָּל עִשְׂבָּא דְּאַרְעָא יַת כָּל דְּאַשְׁאַר בַּרְדָא ׃
13 וְאָרִים מֹשֶׁה יַת חֻטְרֵיהּ עַל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם וַיְיָ דְּבַר רוּחַ קִדּוּמָא בְּאַרְעָא כָּל יוֹמָא דֵּיכְוֵיהּ וְכָל לֵילְיָא צְפַרָא הֲוָה רוּחַ קִדּוּמָא נָטֵל יַת גוּבָא ׃
14 וְסָלֵיק גוּבָא עַל כָּל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם וְשָׁרָא בְּכָל תְּחוּם מִצְרַיִם תַּקִּיף לַחְדָּא קֳדָמוֹהִי לָא הֲוָת כֵּן גוּבָא דְּכְוָתֵהּ וּבָתְרוֹהִי לָא יְהֵי כֵן ׃
15 וְחַפֵּי יַת עֵין שִׁמְשָׁא דְּאַרְעָא וְחֻשׁוֹכַת אַרְעָא וַאֲכַל יַת כָּל עִשְׂבָּא דְּאַרְעָא וְיַת כָּל פֵּרֵי אִילָנָא דְּאִשְׁתְּאַר בַּרְדָא וְלָא אִשְׁתְּאַר כָּל יְרוֹק בְּאִילָנַיָּא
וּבְעִשְׂבָּא דְּחַקְלָא בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרָיִם ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 *Quamobrem festinus Pharao vocauit Moysen & Aaron, & dixit eis: Peccaui in dominum
17 Deum vestrum, & in vos. *Sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice: & rogate dominum Deum vestrum, vt auferat à me mortem istam.
18 *Egressusque est Moyses de conspectu Pharaonis, & orauit Dominum. *Quifflare fecit ventum ab Occidente vehementissimum: & arreptam locustam, proiecit in mare rubrum. non remansit nec vna quidem in
20 cunctis finibus Ægypti. *Et indurauit Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israel.
21 *Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende D de manum tuam in cælum, & sint tenebræ super terram Ægypti, tam densæ, vt palpari
22 queant. *Extenditque Moyses manum in cælum, & factæ sunt tenebræ horribiles in vniuersa terra Ægypti. *Tribus diebus nemo
23 vidit fratrem suum: nec mouit se de loco in quo erat. Vbicunque autem habitabant filii
24 Israel, lux erat. *Vocauitque Pharao Moysen & Aaron, & dixit eis: Ite, sacrificate Domino. oues tantùm vestræ & armenta remaneant:
25 paruuli vestri eant vobiscum. *Ait Moyses: Hostias quoq; & holocausta dabis nobis, quæ
26 offeramus domino Deo nostro. *Cuncti greges pergent nobiscum. Non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cultum domini Dei nostri, præsertim cùm ignoremus quid debeat immolari, donec ad ipsum locum per-
27 ueniamus. *Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, & noluit dimittere eos.
28 *Dixítque Pharao ad Moysen: Recede à me, & caue ne vltrà videas faciē meam. quocunque die apparueris mihi, morieris.
29 *Respondit Moyses: Ita fiat vt locutus es. non videbo vltrà faciem tuam.

CAP. XI.

1 AET dixit Dominus ad Moysen: Adhuc vna plaga tangam Pharaonem & Ægyptum, & post hæc dimittet vos, & exire compellet.
2 *Dices ergo omni plebi, vt postulet vir ab amico suo, & mulier à vicina sua, vasa argentea & aurea.

16 *Festinauit autem Pharao vocare Moysen & Aaron, dicens: Peccaui coram domino Deo vestro, & in vos. *Suscipite igitur meum pecca-17 tum etiam & nunc: & orate ad dominum Deum vestrum, & auferat à me mortem hanc.
18 *Egressus est autem Moyses à Pharaone, & orauit ad Deum.
19 *Et proiecit Dominus ventum à mari vehemen-tem, & arripuit locustam, & proiecit eam in rubrum mare: & non relicta est locusta vna in omni terra Ægypti. *Et indurauit Dominus cor
20 Pharaonis, & non dimisit filios Israel.
21 *Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in cælum, & fiant tenebræ super terram Ægypti, palpabiles tenebræ.
22 *Extendit autem Moyses manum in cælum, et factæ sunt tenebræ, obscuritas, & tempestas super omnem terram Ægypti tribus diebus.
23 *Et non vidit vllus fratrem suum: et non surrexit vllus ex cubili suo tribus diebus. omnibus autem filiis Israel erat lux in habitationibus suis.
24 *Et vocauit Pharao Moysen & Aaron, dicēs: Ite, seruite domino Deo vestro: veruntamen oues & boues relinquite. & supellex vestra eat vobiscum.
25 *Et dixit Moyses: Sed & tu dabis nobis holocausta & hostias, quas faciemus domino Deo
26 nostro. *Et tumenta nostra ibunt nobiscum, & non relinquemus vngulam. ab eis enim accipiemus ad seruiendum domino Deo nostro. Nos autem non
27 scimus quid seruiemus Domino, quoad veniamus illuc. *Indurauit autem Dñs cor Pharaonis, & non voluit dimittere eos. *Et ait Pharao:
28 Recede à me: caue tibi amplius non addere videre meam faciem: qua autem die apparueris mihi, morieris. *Ait autem Moyses: Sic dixisti. non
29 amplius apparebo tibi in faciem.

CAP. XI.

1 DIxit autem Dominus ad Moysen: Adhuc vnam plagam inducam super Pharaonē & super Ægyptum: & post hæc dimittet vos hinc. quando autem dimiserit vos, cum omni eiectione eijciet vos.
2 *Loquere igitur clam in aures populi, & petat vnusquisque à vicino, & mulier à vicina, vasa argentea, & aurea, & vestes.

16 ואזהר פרעה לקרי למשה ולאהרן ואמר חביית קדם יי אלהכון ולכון:
17 כדון שבוק כען חובי ברם זימנא הדא ובעון קדם יי אלהכון ויעדי קדמי לחודי ית מותא הדין:
18 ונפק מלות פרעה ובעי קדם יי:
19 והפך מיי רוחא מערבא תקיף לחדא ונטל ית אדבא ורמא יתה ליממא דסוף לא אשתאר גוביא חד בכל תחום מצרים:
20 ואתקיף יי ית לבא דפרעה ולא שלח ית בני ישראל:
21 ואמר משה ית ידיה על ציית שמיא והוה חשוכא על ארעא דמצרים כהרי דיעדי קבל ליליא:
22 ואמר משה ית ידיה על ציית שמיא והוה חשוכא קבל כל ארעא דמצרים תלתא יומין:
23 לא חזו גבר ית אחתי ולא קמו גבר מאתריה תלתא יומין וכל בני ישראל הוה נהורא בתרעי מותבניהון:
24 יקרי פרעה למשה ואמר אזילו פלחו קדם יי אלהכון ברם ענכון ותוריכון שבוקו אף טפלייכון ייהל עמכון:
25 ואמר משה אף אנת תתן בידנא נכסת קודשין ועלוון ונעבד קדם יי אלהנא:
26 ואף בעירנא ייהל עמנא לא נשאר מדעם ארי מנה אנחנא עבדין לפלחא קדם יי אלהנא ואנחנא לית אנחנא ידעין מה נתפלח קדם יי עד מיתנא להמן:
27 ואתקיף יי ית לבא דפרעה ולא אבי למשבוק להון:
28 ואמר ליה פרעה אזיל מעלוי אסתמר לך לא תוסף למחזי אפי ארי ביומא דתחזי אפי תמות:
29 אמר משה כדין מליל לא אוסיף עוד למחזי אפך:

יא

1 ואמר יי למשה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים בתר כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש אחרי כן ישלח אתכם מזה:
2 דבר נא באזני העם וישאלו איש מארעה ואשה מארעה כלי כסף וכלי זהב:

16 "Festinauitque Pharao, & vocauit Moysen & Aaron, & ait: Peccaui coram domino Deo vestro, & vobis. 17 Et nunc dimitte, obsecro, peccatum meum tantummodo hac vice: & orate coram domino Deo vestro, vt auferat à me solummodo mortem istam. 18 Egressus est à Pharaone, & orauit coram Domino. 19 Et conuertit Dominus ventum Occidentalem nimis validum, & tulit locustam, & proiecit eam in mare rubrum: nec vna quidem locusta remansit in vniuerso termino Ægypti. 20 Et indurauit Dominus cor Pharaonis, & non dimisit filios Israel. 21 Dixitque Dominus ad Moysen: Leua manum tuam versus cælum, vt sint tenebræ super terram Ægypti, etiam palpabiles. 22 Et leuauit Moyses manum suam versus cælum: & fuerunt tenebræ obscuræ in vniuersa terra Ægypti tribus diebus. 23 Nullus vir vidit fratrem suum: neque surrexerunt singuli de locis suis tribus diebus. omnibus autem filiis Israel erat lux in habitationibus suis. 24 Vocauitque Pharao Moysen, & ait: Ite, seruite coram Domino: oues tantùm vestras & boues relinquite: sarcinæ quoque vestræ eat vobiscum. 25 Et ait Moyses: Tu quoque dabis in manibus nostris hostias sanctas & holocausta, vt faciamus coram domino Deo nostro. 26 Pecora quoque nostra pergent nobiscum: non dimittemus quicquam; quoniam ex eis debemus accipere, vt seruiamus coram domino Deo nostro. Nos autem nescimus in quo seruituri simus coram domino Deo nostro, donec veniamus illuc. 27 Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, & noluit dimittere eos. 28 Dixitque ei Pharao: Recede à me: caue tibi ne vltrà videas faciem meam; quocunque die apparueris mihi, morieris. 29 Dixitque Moyses: Recte locutus es: non addam vltrà videre faciem tuam.

CAP. XI.

1 ET dixit Dominus ad Moysen: Adhuc plagam vnam inducam super Pharaonem & super Ægyptum: postea dimittet vos hinc. cumque dimiserit, omnino proiiciet vos hinc. 2 Loquere nunc coram populo, vt postulet vir ab amico suo, & mulier ab amica sua vasa argentea & vasa aurea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * ויתן יהוה את חן העם בעיני מצרים גם האיש
משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה
4 ובעיני העם: * ויאמר משה כה אמר יהוה
5 כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים: * ומת
כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו
עד בכור השפחה אשר אחר הרחים ובל בכור בהמה:
6 * והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמהו
7 לא נהיתה וכמהו לא תסף: * ולכל בני ישראל
לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון
8 אשר יפלה יהוה בין מצרים ובין ישראל: * וירדו
כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה
וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא ויצא
9 מעם פרעה בחרי אף: * ויאמר יהוה אל
משה לא ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי
10 בארץ מצרים: * ומשה ואהרן עשו את כל
המפתים האלה לפני פרעה ויחזק יהוה את לב פרעה
ולא שלח את בני ישראל מארצו:

יב

1 * ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן בארץ מצרים
2 לאמר: * החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון
3 הוא לכם לחדשי השנה: * דברו אל כל עדת
ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש
שה לבית אבת שה לבית: * ואם ימעט הבית
מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במכסת
נפשת איש לפי אבלו תכסו על השה: * שה תמים
זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים
6 תקחו: * והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר
יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין
הערבים:

EXODVS. Translat. B. Hierony. Paschæ.

3 * Dabit autem Dominus gratiam populo
suo coram Ægyptiis. Fuitque Moyses vir ma-
A gnus valdè in terra Ægypti coram seruis Pha-
4 raonis & omni populo. * Et ait: Hæc dicit
B Dominus: Media nocte ingrediar in Ægp-
5 tum: * Et morietur omne primogenitum in
terra Ægyptiorum, à primogenito Pharaonis,
qui sedet in solio eius, vsque ad primogenitu
ancillæ quę est ad molam, & omnia primoge-
6 nita iumentorum. * Erítque clamor magnus
C in vniuersa terra Aegypti, qualis nec ante fuit,
7 nec posteà futurus est. * Apud omnes autem
filios Israel non mutiet canis ab homine vs-
que ad pecus; vt sciatis quanto miraculo di-
8 uidet Dominus Aegyptios & Israel. * De-
scendentque omnes serui tui isti ad me, & ado-
rabunt me, dicentes: Egredere tu, & omnis
D populus qui subiectus est tibi. post hæc egre-
diemur. Et exiuit à Pharaone iratus nimis.
9 * Dixit autem Dominus ad Moysen: Non
audiet vos Pharao, vt multa signa fiant in ter-
10 ra Aegypti. * Moyses autem & Aaron fe-
cerunt omnia signa & ostenta quę scripta sunt
coram Pharaone. Et indurauit Dominus cor
Pharaonis, nec dimisit filios Israel de terra sua.

CAP. XII.

1 DIxit quoque Dominus ad Moysen & Aa-
2 ron in terra Aegypti: * Mensis iste vo-
A bis principium mensium, primus erit in men-
3 sibus anni. * Loquimini ad vniuersum
cœtum filiorum Israel, & dicite eis: Decima
die mensis huius tollat vnusquisque agnum
per familias & domos suas.
4 * Sin autem minor est numerus, vt suffi-
cere possit ad vescendum agnum, assumet vi-
cinum suum qui coniunctus est domui eius
iuxta numerum animarum quę sufficere pos-
5 sunt ad esum agni. * Erit autem agnus abs-
que macula masculus anniculus: iuxta quem
que macula masculus anniculus: iuxta quem
ritum tolletis & hædum.
6 * Et seruabitis eum vsque ad quartam de-
cimam diem mensis huius. Immolabíque
eum vniuersa multitudo filiorum Israel ad
vesperam.

3 * κύριος δὲ ἔδωκε χάριν τῷ λαῷ ἐνωπίον τῶν αἰγυπτίων.
καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς. καὶ ὁ ἀνθρωπος μωυσῆς μέγας ἐγένετο
σφόδρα, ἐναντίον τῶν αἰγυπτίων, καὶ ἐναντίον φαραὼ, καὶ
ἐνωπίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ.
4 * καὶ εἶπε μωυσῆς, τάδε λέγει κύριος· ὡσεὶ μέσας
5 νύκτας ἐγὼ εἰσπορεύομαι εἰς μέσον αἰγύπτου. * καὶ τε-
λευτήσει πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ αἰγύπτῳ, ἀπὸ πρωτοτόκου φα-
ραὼ, ὃς κάθηται ἐπὶ θρόνου, καὶ ἕως τοῦ πρωτοτόκου τῆς θε-
ραπαίνης τῆς ἀπὸ μύλου, καὶ ἕως πρωτότοκα πάντα κτήνους.
6 * καὶ ἔσται κραυγὴ μεγάλη ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου, οἵτις
τοιαύτη οὐ γέγονεν, καὶ τοιαύτη οὐκ ἔτι προστεθήσεται.
7 * καὶ ἐν πάσῃ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ
αὐτοῦ, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ὅπως εἰδῆς ὅσα θαυμάσει
κύριος ἀνὰ μέσον τῶν αἰγυπτίων καὶ τοῦ ἰσραήλ.
8 * καὶ καταβήσονται πάντες οἱ παῖδές σου οὗτοι πρός με,
καὶ προσκυνήσουσί με, λέγοντες, ἔξελθε σὺ, καὶ πᾶς ὁ λαός
σου οὗ σὺ ἀφηγῇ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσομαι. ἐξῆλθε δὲ
μωυσῆς ἀπὸ φαραὼ μετὰ θυμοῦ.
9 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, οὐκ εἰσακούσεται ὑμῶν φα-
ραὼ, ἵνα πληθύνω τὰ σημεῖά μου, καὶ τὰ τέρατά μου ἐν τῇ γῇ
10 αἰγύπτῳ. * μωυσῆς δὲ καὶ ἀαρὼν ἐποίησαν πάντα τὰ τέρατα
ταῦτα ἐν γῇ αἰγύπτου ἐναντίον φαραώ. ἐσκλήρυνε δὲ κύριος
τὴν καρδίαν φαραὼ, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐξαποστεῖλαι αὐτοὺς υἱοὺς
ἰσραὴλ ἐκ γῆς αὐτοῦ.

ιθ΄.

1 * Εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν ἐν γῇ αἰγύπτου,
2 λέγων· * ὁ μὴν οὗτος ὑμῖν ἀρχὴ μηνῶν, πρῶτός ἐστιν ὑμῖν
3 ἐν τοῖς μησὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. * λαλήσατε πρὸς πᾶσαν συνα-
γωγὴν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, λέγων, τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου
λαβέτωσαν ἕκας ἀρνὸν κατ' οἴκους πατριῶν, πρό-
4 βατον κατ' οἶκον. * ἐὰν δὲ ὀλιγοστοὶ ὦσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ,
ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι εἰς τὸ πρόβατον, προσλήψεται μετ'
ἑαυτοῦ τὸν γείτονα τὸν πλησίον αὐτοῦ κατ' ἀριθμὸν ψυχῶν, ἕκαστος
τὸ δρεπτὸν αὐτοῦ συναριθμηθήσεται εἰς πρόβατον.
5 * πρόβατον τέλειον, ἄρσεν, ἄμωμον, ἐνιαύσιον ἔσται ὑ-
μῖν. ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐρίφων λήψεσθε.
6 * καὶ ἔσται ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρες καὶ δεκά-
της τοῦ μηνὸς τούτου. καὶ σφάξουσιν αὐτὸ πᾶν τὸ πλῆθος συνα-
γωγῆς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ πρὸς ἑσπέραν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Dedítque Dominus gratiam populo in oculis Ægyptiorum. vir quoque Moyses erat magnus valdè in terra Ægypti, in oculis seruorum Pha-
raonis, & in oculis populi. 4 Et ait Moyses: Hæc dicit Dominus: Media nocte ego apparebo in medio Ægypti: 5 Et morietur om-
ne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Pharaonis, qui futurus est vt sedeat super solium regni eius, vsque ad primogenitum ancillæ quæ
est in domo molarum, & omne primogenitum iumentorum. 6 Et erit clamor magnus in vniuersa terra Ægypti, qualis nunquam fuit, & si-
mulier non erit vltrà. 7 Nullumque filiorum Israel lædet canis latrans lingua sua ab homine vsque ad iumentum; vt sciatis quòd diuiserit Dominus
inter Ægyptios & inter Israel. 8 Descendentque omnes serui tui isti ad me, & rogabunt me, dicentes: Egredere tu, & omnis populus qui
tecum est, & post hæc egrediar. & egressus est à facie Pharaonis cum ira furoris. 9 Dixit autem Dominus ad Moysen: Non acquiescet vo-
bis Pharao, vt multiplicem portenta mea in terra Aegypti. 10 Moyses autem & Aaron fecerunt omnia portenta hæc coram Pharaone. Et in-
durauit Dominus cor Pharaonis, & non dimisit filios Israel de terra sua.

CAP. XII.

1 DIxítque Dominus ad Moysen & Aaron in terra Aegypti, dicens: 2 Mensis iste erit vobis principium mensium: primus erit vobis in mensibus
anni. 3 Loquimini cum omni cœtu filiorum Israel, dicentes: In decima die mensis huius tollat vnusquisque sibi agnum
pro domo paterna; agnum pro domo. 4 Si autem pauci numero fuerint, vt non possint sufficere ad vescendum agnum, tollat ipse & vicinus
eius qui propinquus est domui suæ, iuxta numerum animarum, singuli iuxta quod possint sufficere ad vescendum, numerabimini ad vescen-
dum agnum. 5 Agnus immaculatus masculus anniculus erit vobis, de agnis & de filiis caprarum accipietis. 6 Et erit vobis in custo-
diam vsque ad quartamdecimam diem mensis huius. Immolabuntque eum omnis ecclesia filiorum Israel ad vesperam.

תרגום אונקלוס

3 ויהב ייי ית עמא לרחמין בעיני מצראי אף גברא משה רב לחדא בארעא דמצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני עמא: 4 ואמר
משה כדנן אמר ייי כפלגות ליליא אנא מתגלי בגו מצראי: 5 ויתות כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דפרעה דיתיב על כורסי
מלכותיה עד בוכרא דאמתא די בבית רחיא וכל בוכרא דבעירא: 6 והוי צוחתא רבתא בכל ארעא דמצרים דכוותה לא הוית וכוותה לא
תהוי: 7 ולכל בני ישראל לא יזגזג כלבא בלישניה למנבח לגבר ועד בעירא בדיל דתדעון ארי אפריש ייי בין מצראי ובין
ישראל: 8 ויחתון כל עבדך אלה לותי ויבעיען מני למימר פוק את וכל עמא דעמך ובתר כן אפוק ונפק מן קדם פרעה בתקוף רגז:
9 ואמר ייי למשה לית מקבל מימרכון פרעה בדיל לאסגאה מופתי בארעא דמצרים: 10 ומשה ואהרן עבדו ית כל מופתיא האלין
קדם פרעה ותקיף ייי ית לבא דפרעה ולא שלח ית בני ישראל מארעיה:

יב

1 ואמר ייי למשה ולאהרן בארעא דמצרים למימר: 2 מירחא הדין לכון ריש ירחיא קדמאי הוא לכון לירחי
3 מלילו עם כל כנשתא דישראל למימר בעשרא לירחא הדין ויסבון להון גבר אימר לבית אבא אימרא לביתא:
4 ואין יזער ביתא מלאתכנאה על אימרא ויסב הוא ושכינביה דקריב לבייתיה במנין נפשתא גבר לפום סיכליה תחסבון על אימרא:
5 אימר שלים דכר בר שתא יהוה לכון מן אמרייא ומן גדיא תסבון: 6 והוי לכון למטרא עד ארבעסר יומא לירחא
ויכסון יתיה כל קהל כנישתא דישראל בין שמשיא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 * Et accipient de sanguine, & ponent in duobus
postibus, & super limen, in domibus in quibus co-
mederint illos in ipsis. * Et comedent carnes
8 hac nocte assas igne, & azyma cum herbis amaris
comedent. * Non comedetis ab eis crudum ne-
9 que coctum in aqua, sed assa igne caput cum pedibus
& intestinis. * Non relinquetis ex ipsis us-
10 que ad manè. & os non confringetis ab eo. at reli-
ctu ex eo usque ad manè, in igne comburetis.
* Sic autem comedetis eum: Lumbi vestri ac-
11 cincti, & calciamenta in pedibus vestris, & baculi
vestri in manibus vestris. & comedetis eum cum
festinatione: Pascha est Domini.
* Et transibo in terra Ægypti in nocte hac, &
12 percutiam omne primogenitum in terra Ægypti ab
homine usque ad pecus: & in omnibus dijs Ægy-
ptiorum faciam vltionem, ego Dominus.
* Et erit sanguis vobis in signo in domibus, in
13 quibus vos eritis illic: & videbo sanguinem, &
protegam vos: & non erit in vobis plaga vt de-
leamini, quando percussero in terra Ægypti.
* Et erit dies hæc vobis in memoriale, & cele-
14 brabitis eam festum Domino in generationes ve-
stras, legitimum sempiternum. celebrate eam septem
15 dies. * Azyma comedetis: ab autem die pri-
ma expelletis fermentum ex domibus vestris. Om-
nis qui comederit fermentum, peribit anima illa ex
Israel, à die prima, vsque ad diem septimam.
* Et dies prima vocabitur sancta: & dies sep-
16 tima vocata sancta erit vobis. omne opus seruile
non facietis in eis, præter quæ sient omni animæ, hoc
solum fiet vobis.
* Et custodietis mandatum hoc. in enim hac die
17 educam exercitum vestrum ex terra Ægypti. &
facietis diem hanc in generationes vestras legiti-
mum sempiternum.
* Incipiente quarta decima die mensis primi, à
18 vespera comedetis azyma, vsque ad diem vi-
gesimam & vnam mensis, vsque ad ve-
speram.
* Septem dies fermentum non inuenietur in do-
19 mibus vestris. omnis qui comederit fermentatum,
peribit anima illa ex congregatione Israel, inque ad-
uenis & in indigenis terræ.

7 * Ἐκλήψονται ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ δώσουσιν ἐπὶ τὰ δύο
σταθμὰ, καὶ ἐπὶ τὸ φλιὸν, ἐν τοῖς οἴκοις ἐν οἷς αὐ φάγωσιν
8 αὐτὰ ἐν αὐτοῖς. * καὶ φάγονται τὰ κρέα ταύτῃ τῇ νυκτὶ
ὀπτὰ πυρὶ, καὶ ἄζυμα ἐπὶ πικρίδων ἔδονται.
9 * οὐκ ἔδεσθε ἀπ' αὐτῶν ὠμὸν οὐδὲ ἥψημένον ἐν ὕδατι, ἀλλ'
ἢ ὀπτὰ πυρὶ κεφαλὴ σὺν τοῖς ποσὶ καὶ τοῖς ἐνδοσθίοις.
10 * οὐ καταλείψετε ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωΐ. καὶ ὃ ἂν περισσεύσῃ ἐξ αὐτοῦ
ἕως πρωΐ, τὸ δὲ κατάλειμμα ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωΐ,
11 ἐν πυρὶ κατακαύσετε. * οὕτως δὲ φάγεσθε αὐτό· αἱ ὀσ-
φύες ὑμῶν περιεζωσμέναι καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν
ὑμῶν, καὶ αἱ βακτηρίαι ὑμῶν ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν. καὶ ἔδεσθε αὐ-
τὸ μετὰ σπουδῆς, πάσχα ἐστὶ κυρίου.
12 * διελεύσομαι ἐν τῇ αἰγύπτῳ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, καὶ πα-
τάξω πᾶν πρωτόκοκον ἐν γῇ αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτή-
νους, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν αἰγυπτίων ποιήσω τιμωρίαν,
13 ἐγὼ κύριος. * καὶ ἔσται τὸ αἷμα ὑμῖν ἐν σημείῳ ἐπὶ
τῶν οἰκιῶν, ἐν αἷς ὑμεῖς ἔστε ἐκεῖ, καὶ ὄψομαι τὸ αἷμα, καὶ
σκεπάσω ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν πληγὴ τοῦ ἐκτρῖψαι,
ὅταν πατάσσω ἐν γῇ αἰγύπτου.
14 * καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα αὕτη ὑμῖν εἰς μνημόσυνον, καὶ ἑορτάσετε
αὐτὴν ἑορτὴν κυρίῳ εἰς γενεὰς ὑμῶν, νόμιμον αἰώνιον. ἑορ-
15 τάσατε αὐτὴν ἐπτὰ ἡμέρας. * ἄζυμα φάγεσθε. ἀ-
πὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἀφανιεῖτε ζύμην ἐν τοῖς οἰκίοις
ὑμῶν. πᾶς ὃς ἂν φάγῃ ζύμην, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐ-
κείνη ἐξ ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἡμέρας πρώτης ἕως τῆς ἡμέρας ἑ-
16 βδόμης. * ἐν ἡμέρᾳ ἡ πρώτη κεκλημένη ἁγία. καὶ ἡ
ἡμέρα ἡ ἑβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν. πᾶν ἔργον λατρευτὸν
οὐ ποιήσετε ἐν αὐταῖς, πλὴν ὅσα ποιηθήσεται παντὶ ψυχῇ,
17 τοῦτο μόνον ποιηθήσεται ὑμῖν. * καὶ φυλάξεσθε τὴν
ἑορτὴν ταύτην. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐξάξω τὴν δύνα-
μιν ὑμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου. καὶ ποιήσετε τὴν ἡμέραν ταύτην
εἰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον.
18 * ἀπὸ ἑσπέρας τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἕ-
ως τῆς μιᾶς καὶ εἰκοστῆς τοῦ μηνὸς ἀφ' ἑσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα ἕως ἡμέρας μιᾶς καὶ εἰ-
κοστῆς τοῦ μηνὸς, ἕως ἑσπέρας.
19 * ἑπτὰ ἡμέρας ζύμη οὐχ εὑρεθήσεται ἐν ταῖς οἰκίαις ὑ-
μῶν. πᾶς ὃς ἂν φάγῃ ζυμωτὸν, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐ-
κείνη ἐκ συναγωγῆς ἰσραὴλ, εἴτε τῶν γενομένων καὶ οἰκούν-
των ἐν τῇ γῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et sument de sanguine, & ponent super duos postes & in superliminare super domibus, in quibus comedent illum.
8 Et comedent carnem in nocte illa assam igni, & azymum panem cum amaris herbis comedent illum. * Non co-
medetis ex eo crudum neque coctum aqua, sed assum igni, caput eius cum cruribus & intestinis eius comedetis. * Et non relinquetis ex
eo vsque manè. & quod residuum fuerit vsque manè, igne comburetis. " Sic enim comedetis illum: Lumbi vestri sint accincti, calciamen-
ta vestra in pedibus vestris, & baculi vestri sint in manibus vestris. & comedetis eum festinanter. est enim Phase coram Domino. " Et ap-
parebo in terra Ægypti in nocte illa, interficiamque omne primogenitum in terra Ægypti, ab homine vsque ad pecus: & in cunctis idolis Ægyptio-
rum faciam iudicia, ego Dominus. " Erit autem sanguis vobis in signum in domibus in quibus eritis. & videbo sanguinem, & mise-
rebor vestri: & non erit in vobis mors disperdens, cùm interfecero in terra Ægypti. " Et erit hic dies vobis in memoriam, & celebrabitis
eum festivitatem coram Domino in generationibus vestris: fœdere sempiterno celebrabitis eum. " Septem diebus azyma comedetis,
in die autem primo auferetis fermentum de domibus vestris. Omnis enim qui comederit fermentatum, peribit homo ille de Israel, à die primo, vs-
que in diem septimum. " In die autem primo solennitas sancta erit vobis. in die quoque septimo solennitas sancta erit vobis. nullum opus fiet in
eis, sed id quod pertinet ad vescendum omni animæ, illud solummodo fiet vobis. " Et obseruabitis azyma, quia in hac eadem die eduxi exercitus
vestros de terra Ægypti: obseruabitisque diem hanc in generationibus vestris fœdere sempiterno. " In mense Nisan, in quartadecima die
mensis ad vesperam comedetis azyma, vsque ad diem vicesimam primam mensis ad vesperam. " Septem die-
bus fermentum non inuenietur in domibus vestris: quia omnis qui comederit fermentatum, peribit homo ille de cœtu Israel, tam de aduenis, quàm
de indigenis terræ.

7 * Et sument de sanguine eius, ac ponent su
per vtrumque postem, & in superliminaribus
* domorum in quibus comedent illum. * Et
8 edent carnes nocte illa assas igni, & azymos
9 panes cum lactucis agrestibus. * Non co-
B medetis ex eo crudum quid, nec coctū aqua:
sed assum tantùm igni. caput cum pedibus e-
10 ius & intestinis vorabitis. * Nec remanebit
quicquam ex eo vsque manè. si quid residuū
11 fuerit, igne comburetis. * Sic autem come-
deris illum: Renes vestros accingetis, & calcia
menta habebitis in pedibus, tenentes baculos
in manibus: & comedetis festinàter. est enim
12 Phase, id est, Transitus Domini. * Et transibo
per terrā Ægypti nocte illa, percutiamque o-
mne primogenitum in terra Ægypti, ab ho-
mine vsque ad pecus: & in cunctis diis Ægy-
13 pti faciam iudicia, ego Dominus. * Erit au-
C tem sanguis vobis in signū in ædibus in qui-
bus eritis: & videbo sanguinem, & transibo
vos: nec erit in vobis plaga dilperdens, quan
14 do percussero terram Ægypti. * Habebitis
autem hunc diem in monimentum, & cele-
brabitis eum solennem Domino in genera-
15 tionibus vestris cultu sempiterno. * Septem
diebus azyma comedetis. In die primo non e-
rit fermentum in domibus vestris. quicunque
comederit fermētum, peribit anima illa de Is-
16 rael, à primo die vsque ad die septimū. * Dies
prima erit sancta ac solennis, & dies septima
eadem festiuitate venerabilis. nihil operis fa-
cietis in eis, exceptis his quæ ad vescendū per-
17 tinent. * Et obseruabitis azyma. In ea-
dem enim ipsa die educam exercitum vestrum
de terra Ægypti: & custodietis diem istum in
D generationes vestras ritu perpetuo.
18 * Primo mense quartadecima die mensis ad
vesperam, comedetis azyma vsque ad diem
vicesimam primam eiusdem mensis ad ves-
19 peram. * Septem diebus fermenta-
tum non inuenietur in domibus vestris. Qui
comederit fermentatum, peribit anima eius
de cœtu Israel, tam de aduenis quàm de in-
digenis terræ.

7 * וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וְעַל־
הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָהֶם׃
8 * וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צְלִי־אֵשׁ וּמַצּוֹת
9 עַל־מְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃ * אַל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא
וּבָשֵׁל מְבֻשָּׁל בַּמָּיִם כִּי אִם־צְלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־
10 כְּרָעָיו וְעַל־קִרְבּוֹ׃ * וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
11 וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ׃ * וְכָכָה תֹּאכְלוּ
אֹתוֹ מָתְנֵיכֶם חֲגֻרִים נַעֲלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקֲלְכֶם
בְּיֶדְכֶם וַאֲכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפָּזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה׃
12 * וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל־
בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־
אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה׃ * וְהָיָה
הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי
אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף
14 לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ * וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה
לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם
15 חֻקַּת עוֹלָם תָּחְגֻּהוּ׃ * שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ
אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָל־
אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם
16 הָרִאשֹׁן עַד־יוֹם הַשְּׁבִיעִי׃ * וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־
קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־
מְלָאכָה לֹא־יֵעָשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ
17 הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם׃ * וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַמַּצּוֹת
כִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃
18 * בָּרִאשֹׁן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ
מַצֹּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב׃
19 * שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבָתֵּיכֶם כִּי כָל־אֹכֵל
מַחְמֶצֶת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל בַּגֵּר
וּבְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃

תרגום אונקלוס

7 וְיִסְּבוּן מִן דְּמָא וְיִתְּנוּן עַל תְּרֵין מְזוּזָיָא וְעַל שִׁקּוּפָא עַל בָּתַּיָא דְּיֵכְלוּן יָתֵיהּ בְּהוֹן׃
8 וְיֵכְלוּן יָת בִּסְרָא בְּלֵילְיָא הָדֵין קְטִיר נוּר וּפִטִּיר
9 עַל מְרִירָן יֵכְלוּנֵיהּ׃ * לָא תֵיכְלוּן מִנֵּיהּ כַּד חֵי וְאַף לָא כַּד מְבַשָּׁל מְבַשַּׁל בְּמַיָּא אֱלָהֵין קְטִיר נוּר רֵישֵׁיהּ עַל כְּרָעוֹהִי וְעַל גַּוֵּיהּ׃
10 וְלָא
11 תְּשַׁיְּרוּן מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא וּדְיִשְׁתְּאַר מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא בְּנוּרָא תּוֹקְדוּן׃ * וְכֵדֵין תֵּיכְלוּן יָתֵיהּ חַרְצֵיכוֹן יְהוֹן אֲסִירִין סַנְדָּלֵיכוֹן בְּרַגְלֵיכוֹן
וְחֻטְרֵיכוֹן בִּידֵיכוֹן וְתֵיכְלוּן יָתֵיהּ בְּבִהְילוּ פִּסְחָא הוּא קֳדָם יְיָ׃
12 וְאֶתְגְּלֵי בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם בְּלֵילְיָא הָדֵין וְאֶקְטוֹל כָּל בּוּכְרָא בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם מֵאֲנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא וּבְכָל טָעֲוָת מִצְרָאֵי אֲעֵבֵיד נְפָקִין אֲנָא יְיָ׃
13 וִיהֵי אָתָא דְּמָא לְכוֹן לְאָת עַל בָּתַּיָא דְּאַתּוּן תַּמָּן וְאֶחֱזֵי יָת דְּמָא
וְאֶתְכְּסֵי עֲלֵיכוֹן וְלָא יְהֵי בְּכוֹן מַכְתְּשָׁא לְחַבָּלָא בְּמִסְקְלִי בְּאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃
14 וִיהֵי יוֹמָא הָדֵין לְכוֹן לְדִכְרָנָא וְתַחְגוּן יָתֵיהּ חָגָא קֳדָם יְיָ
לְדָרֵיכוֹן קְיָם עָלַם תַּחְגְּגוּנֵיהּ׃
15 שִׁבְעָא יוֹמִין פִּטִּיר תֵּיכְלוּן בְּרַם יוֹמָא קַדְמָאָה תְּבַטְּלוּן חֲמִירָא מִבָּתֵּיכוֹן אֲרֵי כָל דְּיֵכוֹל חֲמִיעָא
וְיִתְעֲדֵי מִן יִשְׂרָאֵל מִיּוֹמָא קַדְמָאָה עַד יוֹמָא שְׁבִיעָאָה׃
16 וְיוֹמָא קַדְמָאָה מְעַרְעָ קוּדְשָׁא וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעַרְעָ קוּדְשָׁא
יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידָא לָא יִתְעֲבֵיד בְּהוֹן בְּרַם דְּסָתְכָּל לְכָל נָפֶשׁ הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי יִתְעֲבֵיד לְכוֹן׃
17 וְתִטְּרוּן יָת פִּטִּירָא אֲרֵי בְּעֶצֶם יוֹמָא הָדֵין אַפֵּיקִית יָת חֵילֵיכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם וְתִטְּרוּן יָת יוֹמָא הָדֵין
שָׁנְעָא יוֹמִין חָמִיר לָא יִשְׁתְּכַח בְּבָתֵּיכוֹן לְקַיָּמָא עֲלֵיכוֹן עָלַם׃
18 בְּנִיסָן בְּאַרְבְּעָה עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא בְּרַמְשָׁא
תֵּיכְלוּן פַּטִּירֵי עַד יוֹמָא חַד וְעֶשְׂרִין לְיַרְחָא בְּרַמְשָׁא׃
19 שְׁנָעָא יוֹמִין חָמִיר לָא יִשְׁתְּכַח בְּבָתַּיכוֹן אֲרֵי כָל דְּיֵכוֹל מְחַמְעָא וְיִשְׁתֵּצֵי
מִכְּנִשְׁתָּא הַהִיא מִקֳּדָם יְיָ בְּגִיּוֹרָא וּבְיַצִּיבָא דְּאַרְעָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

20 כָּל־מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכֵלוּ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ
21 מַצּוֹת׃ ס וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם מְשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ
22 הַפָּסַח׃ וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם
אֲשֶׁר־בַּסַּף וְהִנַּעְתֶּם אֶל־הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ
23 עַד־בֹּקֶר׃ וְעָבַר יְהוָה לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־
הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְהוָה עַל־
הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף׃
24 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחֹק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ עַד־
25 עוֹלָם׃ וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה
לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת׃
26 וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת
27 לָכֶם׃ וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח
עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־
28 בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתָּחֲווּ׃ וַיֵּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ׃
29 וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה יְהוָה הִכָּה כָל־בְּכוֹר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ עַד
בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה׃
30 וַיָּקָם פַּרְעֹה לַיְלָה הוּא וְכָל־עֲבָדָיו וְכָל־
מִצְרַיִם וַתְּהִי צְעָקָה גְדֹלָה בְּמִצְרָיִם כִּי־אֵין בַּיִת
31 אֲשֶׁר אֵין־שָׁם מֵת׃ וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה
וַיֹּאמֶר קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי
32 יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבֶּרְכֶם׃ גַּם־
צֹאנְכֶם גַּם־בְּקַרְכֶם קְחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם וְלֵכוּ וּבֵרַכְתֶּם
33 גַּם־אֹתִי׃ וַתֶּחֱזַק מִצְרַיִם עַל־הָעָם לְמַהֵר
לְשַׁלְּחָם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ כֻלָּנוּ מֵתִים׃ וַיִּשָּׂא
34 הָעָם אֶת־בְּצֵקוֹ טֶרֶם יֶחְמָץ מִשְׁאֲרֹתָם צְרֻרֹת בְּשִׂמְלֹתָם
עַל־שִׁכְמָם׃

20 ‡ Omne fermentatum non comedetis: in
21 cunctis habitaculis vestris edetis azyma. ‡ Vocauit autem Moyses omnes seniores filiorum
Israel, & dixit ad eos: Ite tollentes animal per
22 familias vestras, & immolate Phasc. ‡ Fasciculumque hyssopi tingite in sanguine qui est in
limine, & aspergite ex eo superliminare & vtrumque postem. Nullus vestrum egrediatur
23 ostium domus suæ vsque manè. ‡ Transibit
enim Dominus percutiens Ægyptios. Cúmque
viderit sanguinem in superliminari & in vtroque poste, transcendet ostium domus, & non
sinet percussorem ingredi domos vestras & le-
24 dere. ‡ Custodi verbum istud legitimum, ti-
25 bi & filiis tuis vsque in æternum. ‡ Cumque
introieritis terram quã Dominus daturus est
vobis, vt pollicitus est, obseruabitis cæremo-
26 nias istas. ‡ Et cùm dixerint vobis filij vestri,
27 Quæ est ista religio? ‡ Dicetis eis: Victima
transitus Domini est, quando transiuit super
E domos filiorum Israel in Ægypto, percutiens
Ægyptios, & domos nostras liberans. Incur-
28 uatusque populus, adorauit. ‡ Et egressi fi-
lij Israel, fecerunt sicut præceperat Dominus
29 Moysi & Aaron. ‡ Factum est autem in
noctis medio, percussit Dominus omne pri-
F mogenitum in terra Ægypti, à primogenito
Pharaonis, qui in solio eius sedebat, vsque ad
primogenitum captiuæ quæ erat in carcere,
& omne primogenitum iumentorum.
30 ‡ Surrexit Pharao nocte, & omnes serui ei-
us, cunctaque Ægyptus: & ortus est clamor
magnus in Ægypto. neque enim erat domus,
31 in qua non iaceret mortuus. ‡ Vocatil-
que Pharao Moyse & Aaron nocte, ait: Sur-
gite, egredimini à populo meo vos & filij Is-
rael: Ite & immolate Domino, sicut dicitis.
32 ‡ Oues vestras & armenta assumite, vtpe-
tieratis: & abeuntes benedicite mihi.
33 ‡ Vrgebantque Ægyptij populum Israel
de terra exire velociter, dicentes: Omnes mo-
34 riemur. ‡ Tulit igitur populus conspersam
farinam antequam fermentaretur; & ligatam
palliis, posuit super humeros suos.

20 ‡ Omne fermentatum non comedetis. in omni habitaculo vestro comedetis azyma.
21 ‡ Vocauit autem Moyses omnem senatum Israel, & dixit ad eos: Euntes accipite vobis ipsis agnum
per cognationes vestras, & sacrificate Pascha.
22 ‡ Accipietis autem fasciculum hyssopi, & tin-
gentes ex sanguine qui apud ianuam, & tangetis
limen, & vtrosque postes à sanguine qui apud ia-
nuam. vos autem non egrediemini vnusquisque ia-
nuam domus suæ vsque ad manè.
23 ‡ Et transibit Dominus ad percutiendum Ægy-
ptios, & videbit sanguinem in limine, & super v-
trosque postes. & transibit Dominus ianuam, &
non sinet exterminatorem ingredi in domos vestras
24 ad percutiendum. ‡ Et seruabitis verbum
hoc legitimum tibi, & filiis tuis vsque ad seculum.
25 ‡ Si autem ingressi fueritis in terram quam de-
derit Dominus vobis, sicut locutus est, seruabitis
26 cultum hunc. ‡ Et erit si dixerint ad vos
filij vestri, Quis cultus hic?
27 ‡ Et dicetis eis: Victima Paschæ hoc Domino,
qui protexit domos filiorum Israel in Ægypto, quã-
do percussit Ægyptios: at domos nostras liberauit.
& incurvatus populus, adorauit.
28 ‡ Et euntes fecerunt filij Israel sicut præcepit
Dominus Moysi & Aaron, sic fecerunt.
29 ‡ Factum est autem media nocte, & Dominus
percussit omne primogenitum in terra Ægypti, à pri-
mogenito Pharaonis, sedente in throno, & vsque ad
primogenitum captiuæ quæ in carcere, & omne
primogenitum iumenti. ‡ Et surrexit Pharao no-
30 cte, & omnes serui eius, & omnes Ægyptij, & fa-
ctus est clamor magnus in omni terra Ægypti. non
enim erat domus in qua non erat in ea mortuus.
31 ‡ Et vocauit Pharao Moysen & Aaron nocte,
& dixit eis: Surgite, et egredimini ex populo meo;
& vos & filij Israel, ite & seruite domino Deo
32 vestro, sicut dicitis: ‡ Et oues & boues vestras
accipietes ite, sicut dixistis: benedicite autẽ et mihi.
33 ‡ Et vrgebant Ægyptij populum festinãter eijcere
eos ex terra. dixerunt enim quòd omnes nos mori-
34 mur. ‡ Tulit autem populus farinam suam an-
tequàm fermentaretur massæ eorum, ligatæ in ve-
stibus eorum super humeros.

20 ‡ πᾶν ζυμωτὸν οὐκ ἔδεσθε. ἐν πάσῃ καταικήσει ὑμῶν
21 ἔδεσθε ἄζυμα. ‡ ἐκάλεσε δὲ μωυσῆς πᾶσαν τὴν γε-
ρουσίαν ἰσραὴλ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἀπελθόντες λάβετε ὑ-
μῖν αὐτοῖς πρόβατον κατ᾽ συγγενείας ὑμῶν, καὶ θύσατε τὸ πάσχα.
22 ‡ λήψεσθε δὲ δέσμην ὑσσώπου, καὶ βάψαντες ἀπὸ τοῦ αἵ-
ματος τοῦ κατὰ τὴν θύραν, καὶ θίξετε τῆς φλιᾶς, καὶ ἐπ᾽ ἀμφο-
τέρων τῶν σταθμῶν ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ κατὰ τὴν θύραν.
ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθε ἕκας ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ οἴκου αὐτῶ
23 ἕως πρωΐ. ‡ καὶ παρελεύσεται κύριος παταξαι τοὺς αἰγυ-
πτίους, καὶ ὄψεται τὸ αἷμα ἐπὶ τῆς φλιᾶς, καὶ ἐπ᾽ ἀμφοτέρων
τῶν σταθμῶν. καὶ παρελεύσεται κύριος τὴν θύραν, καὶ οὐκ ἀ-
φήσει τὸν ὀλοθρεύοντα εἰσελθεῖν εἰς τὰς οἰκίας ὑμῶν παλαξαι.
24 ‡ καὶ φυλάξεσθε τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ νόμιμον σεαυτῷ, καὶ τοῖς
υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος.
25 ‡ ἐὰν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἣν δώσει κύριος ὑμῖν, κα-
θὸς ἐλάλησε, φυλάξεσθε τὴν λατρείαν ταύτην.
26 ‡ καὶ ἔσται ἐὰν λέγωσι πρὸς ὑμᾶς οἱ υἱοὶ ὑμῶν τίς ἡ λα-
27 τρεία αὕτη; ‡ καὶ ἐρεῖτε αὐτοῖς, θυσία τὸ πάσχα τοῦτο
κυρίῳ, ὃς ἐσκέπασε τοὺς οἴκους τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν αἰγύπτῳ, ἡ-
νίκα ἐπάταξε τοὺς αἰγυπτίους, τοὺς δὲ οἴκους ἡμῶν ἐρύσατο. καὶ
28 κύψας ὁ λαὸς προσεκύνησε. ‡ καὶ ἀπελθόντες ἐποίη-
σαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ καὶ ἀ-
29 δρὼν, οὕτως ἐποίησαν. ‡ ἐγένετο δὲ μεσούσης τῆς νυκτὸς,
καὶ κύριος ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ αἰγύπτου, ἀπὸ πρω-
τοτόκου Φαραὼ, τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἕως πρωτο-
τόκου τῆς αἰχμαλωτίδος τῆς ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ πᾶν πρωτότοκον
30 κτήνους. ‡ καὶ ἀνέστη Φαραὼ νυκτὸς, καὶ πάντες οἱ θεράποντες
αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ αἰγύπτιοι, καὶ ἐγένετο κραυγὴ μεγάλη ἐν
πάσῃ γῇ αἰγύπτου. ἦν γὰρ οἰκία ἐν ᾗ οὐκ ἦν ἐκεῖ ἐν αὐτῇ τεθνηκώς.
31 ‡ καὶ ἐκάλεσε Φαραὼ μωυσῆν καὶ ἀαρὼν νυκτὸς, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, ἀνάστητε, καὶ ἐξέλθετε ἐκ τοῦ λαοῦ μου, καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ, καθὼς λέγετε. λατρεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καθὰ λέγετε.
32 ‡ καὶ τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς βόας ὑμῶν σήκαλεύοντες προσ-
εύξασθε, καθάπερ εἰρήκατε, δὸς λογήσαι δὲ καμέ.
33 ‡ καὶ κατεβιάζοντο οἱ αἰγύπτιοι τὸν λαὸν ταχυδρομεῖν ἐκβα-
λεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς. εἶπαν γὰρ ὅτι πάντες ἡμεῖς ἀποθνήσκο-
34 μεν. ‡ ἀνέλαβε δὲ ὁ λαὸς τὸ σῶς ἀπὸ τοῦ ζυμω-
θῆναι τὰ φυράματα ἀπὸν, ἐνδεδεμένα ἐν τοῖς ἱματίοις αὐ-
τῶν ἐπὶ τῶν ὤμων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Nihil fermentatum comedetis: in cunctis habitationibus vestris comedetis azyma. 21 Vocauit autem Moyses omnes seniores Israel, & dixit ad eos: Capite & tollite vobis de filiis ouium per familias vestras, & immolate Phasc. 22 Tolletisque manipulum hysopi, & tingetis in sanguine qui est in vase, & aspergetis superliminare & duos postes de sanguine qui est in vase. Nullusque vestrum egrediatur ab ostio domus suæ vsque manè. 23 Et reuelabitur Dominus vt percutiat Ægyptios: videbitque sanguinem in superliminare & super duo limine, & miserebitur Dominus super ostium: & non sinet vastatorem ingredi domos vestras ad percutiendum. 24 Et obseruabitis verbum istud in pactum tibi, & filiis tuis vsque in æternum. 25 Eritque quando introieritis terram quam Dominus daturus est vobis, sicut locutus est, obseruabitis cultum hunc. 26 Et erit cùm dixerint vobis filij vestri: Quid est cultus hic vobis? 27 Et dicetis: Sacrificium pro misericordia est coram Domino, eo quòd misertus est super domos filiorum Israel in Ægypto, quando percussit Ægyptios, & domos nostras liberauit. Incurvatusque est populus, & adorauerunt. 28 Ieruntque filij Israel, & fecerunt sicut præceperat Dominus Moysi & Aaron, ita fecerunt. 29 Factumque est in noctis medio, & Dominus occidit omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Pharaonis, qui sessurus erat super solium regni eius, vsque ad primogenitum captiuæ quæ erat in domo vinctorum, & omne primogenitum iumentorum. 30 Surrexitq; Pharao in nocte, ipse & omnes serui eius, & omnes Ægyptij: & fuit clamor magnus in Ægypto, quia nulla domus erat in qua nõ esset aliquis mortuus. 31 Vocauitque Moysen & Aaron nocte, & ait: Surgite, egredimini de medio populi mei tam vos quàm filij Israel: & ite seruite coram Domino, sicut dicebatis. 32 Oues quoque vestras & boues assumite, sicut loquebamini; & ite orate etiam pro me. 33 Prænalescebantque Ægyptij super populum, vt citò mitterent eos de terra: quia dixerunt, omnes nos mortui sumus. 34 Tulitque populus massam suam antequàm fermentaretur, sicut erat in panariis suis, ligatam in palliis suis super humeros suos impositam.

תרגום אונקלוס

20 כָּל מְחַמְּעָא לָא תֵיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבָנֵיכוֹן תֵּיכְלוּן פַּטִּירִין׃
21 וּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל סָבֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן אִתְנַגִּידוּ וְסִיבוּ לְכוֹן מִבְּנֵי
22 מְהֵימְנֵיכוֹן וְכוּסוּ פִּסְחָא׃ וְתִסְבוֹן אֲסָרַת אֵזוֹבָא וְתִטְבְּלוּן בְּדַמָּא דִּי בְּסָנָא וְתִזְּן
עַל סִפָּיָא עִלָּאָה וְעַל תְּרֵין סִפָּיָא מִן דַּמָּא דִּי בְּסָנָא וְאַתּוּן לָא
23 תִּפְּקוּן אֱנָשׁ מִתְרַע בֵּיתֵיהּ עַד צַפְרָא׃ וְאִתְגְּלִי יְיָ לְמִמְחֵי יָת מִצְרָאֵי וְיֶחֱזֵי יָת דַּמָּא עַל שִׁקּוּפָא וְעַל תְּרֵין סִפָּיָא וְיָחוּס יְיָ עַל תַּרְעָא וְלָא
יִשְׁבּוֹק מְחַבָּלָא לְמֵיעַל לְבָתֵּיכוֹן לְמִמְחֵי׃ 24 וְתִטְּרוּן יָת פִּתְגָמָא הָדֵין לְקְיָם לָךְ וְלִבְנָךְ עַד עָלְמָא׃ 25 וְהֵי אֲרֵי תֵּיעֲלוּן לְאַרְעָא דִּיהַב יְיָ
כְּמָא דְּמַלֵּיל וְתִטְּרוּן יָת פֻּלְחָנָא הָדָא׃ 26 וְהֵי אֲרֵי יֵימְרוּן לְכוֹן בְּנֵיכוֹן מָה פֻּלְחָנָא הָדָא
27 לְכוֹן׃ וְתֵימְרוּן דִּבְחַת פִּסְחָא הִיא קֳדָם יְיָ דִּי פְסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם כַּד מְחָא יָת מִצְרָאֵי וְיָת בָּתָּנָא שֵׁזִיב וְכָרַע עַמָּא וְסָגִידוּ׃ 28 וַאֲזָלוּ וְעַבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
כֵּן עֲבָדוּ׃ 29 וַהֲוָה בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וְיְיָ קְטַל כָּל בּוּכְרָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבּוּכְרָא דְּפַרְעֹה דְּיָתִיב לְמֵיתַב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ עַד
בּוּכְרָא דְּשַׁבְיָא דְּבֵית מַטְמְרֵי וְכָל בּוּכְרָא בִּבְעִירָא׃ 30 וְקָם פַּרְעֹה בְּלֵילְיָא הוּא וְכָל עַבְדּוֹהִי וְכָל מִצְרָאֵי וַהֲוָת צְוָחָה רַבְּתָא בְּמִצְרָיִם
אֲרֵי לֵית בַּיְתָא דְּלָא תַּמָּן מָיְתָא׃ 31 וּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן בְּלֵילְיָא וַאֲמַר קוּמוּ פּוּקוּ מִגּוֹ עַמִּי אַף אֶתּוּן אַף בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאִזְלוּ פֻּלְחוּ קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּמַלֵּילְתּוּן וְאָזְלוּ צְלוּ אַף עָלָי׃
32 אַף עָנָכוֹן אַף תּוֹרֵיכוֹן דַּבְּרוּ כְּמָא דְּמַלֵּילְתּוּן וְאִזְלוּ צְלוּ אַף עָלָי׃
33 וְתַקִּפוּ מִצְרָאֵי עַל עַמָּא לְאוּחָאָה לְשַׁלְּחוּתְהוֹן מִן אַרְעָא אֲרֵי אֲמָרוּ כֻּלָּנָא מַיְתִין׃
34 וּנְטַל עַמָּא יָת עִיסְתְּהוֹן עַד לָא תֶחְמֵע

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 ‡ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה וַיִּשְׁאֲלוּ מִמִּצְרַיִם
32 כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂמָלֹת: ‡ וַיהוָה נָתַן אֶת־חֵן
הָעָם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וַיַּשְׁאִלוּם וַיְנַצְּלוּ אֶת־מִצְרָיִם:
33 ‡ וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמְסֵס סֻכֹּתָה כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת
34 אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף: ‡ וְגַם־עֵרֶב רַב עָלָה
35 אִתָּם וְצֹאן וּבָקָר מִקְנֶה כָּבֵד מְאֹד: ‡ וַיֹּאפוּ אֶת־הַבָּצֵק
36 אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי־גֹרְשׁוּ
מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם־צֵדָה לֹא־עָשׂוּ
37 לָהֶם: ‡ וּמוֹשַׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרָיִם
38 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה: ‡ וַיְהִי מִקֵּץ
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם
39 הַזֶּה יָצְאוּ כָּל־צִבְאוֹת יְהוָה מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: ‡ לֵיל
שִׁמֻּרִים הוּא לַיהוָה לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הוּא־הַלַּיְלָה הַזֶּה לַיהוָה שִׁמֻּרִים לְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
40 לְדֹרֹתָם: ‡ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
41 זֹאת חֻקַּת הַפָּסַח כָּל־בֶּן־נֵכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: ‡ וְכָל־
42 עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת־כֶּסֶף וּמַלְתָּה אֹתוֹ אָז יֹאכַל בּוֹ:
43 ‡ תּוֹשָׁב וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: ‡ בְּבַיִת אֶחָד יֵאָכֵל
44 לֹא־תוֹצִיא מִן־הַבַּיִת מִן־הַבָּשָׂר חוּצָה וְעֶצֶם לֹא־
45 תִשְׁבְּרוּ־בוֹ: ‡ כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: ‡ וְכִי־
46 יְגוֹר אִתְּךָ גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה הִמּוֹל לוֹ כָּל־זְכוּר וְאָז
יִקְרַב לַעֲשֹׂתוֹ וְהָיָה כְּאֶזְרַח הָאָרֶץ וְכָל־עָרֵל לֹא יֹאכַל
47 בּוֹ: ‡ תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָאֶזְרָח וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם:
48 ‡ וַיַּעֲשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
49 וְאַהֲרֹן כֵּן עָשׂוּ: ‡ וַיְהִי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא
יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־
צִבְאֹתָם:

יג

1 ‡ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2 ‡ קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:

31 ‡ Feceruntq; filij Israel sicut præceperat Dominus Moysi: & petierunt ab Ægyptiis vasa
32 argentea & aurea, vestemq; plurimam. ‡Dñs autem dedit gratiam populo coram Ægyptiis
vt commodarẽt eis, & spoliauerunt Ægyptios.
37 ‡Profectique sunt filij Israel de Rameſſe in So-
G chot sexcenta ferè millia peditũ virorũ, absq;
38 paruulis & mulieribus: ‡Sed & vulgus promiſcuũ innumerabile ascẽdit cũ eis oues, & armẽ-
39 ta animãtia diuersi generis multa nimis. ‡Coxeruntq; farinã quam dudũ de Ægypto con-
sperſam tulerant, & fecerunt subcineritios pa-
nes azymos. neq; enim poterant fermẽtari co-
gentibus exire Ægyptiis, & nullam facere ſi-
nentibus morã, nec pulmẽti quicquã occur-
40 rerat præparare. ‡Habitatio autẽ filiorũ Israel
qui manſerũt in Ægypto, fuit quadringẽto-
41 rũ triginta annorũ. ‡Quibus expletis, eadem
die egreſſus eſt oĩs exercitus Domini de terra
42 Ægypti. ‡Nox eſt iſta obſeruabilis Dñi, quan-
do eduxit eos de terra Ægypti. Hanc obſer-
uare debent omnes filij Israel in generation-
43 bus ſuis. ‡Dixitq; Dominus ad Moyſen & Aa-
ron: Hęc eſt religio Phaſe. Omnis alienigena
44 non comedet ex eo. ‡Omnis autem ſeruus em-
45 ptitius circuncidetur, & ſic comedet. ‡Aduena
46 & mercenarius non edent ex eo. ‡In vna do-
mo comedetur: nec efferetis de carnibus eius
47 foras, nec os illius confringetis. ‡Oĩs cœtus fi-
49 liorum Israel faciet illud. ‡Quòd ſi quis pere-
grinorũ in veſtrã voluerit tranſire coloniã, &
facere Phaſe Dñi, circuncidetur priùs ońe ma-
culinũ eius, & tunc ritè celebrabit, eritq; ſicut
indigena terræ. Si quis autẽ circũciſus nõ fue-
49 rit, non veſcetur ex eo. ‡Eadẽ lex erit indigenę
50 & colono, qui peregrinatur apud vos. ‡Fece-
runtq; omnes filij Israel, ſicut præceperat Do-
51 minus Moyſi & Aaron: ‡Et eadem die eduxit
Dominus filios Israel de terra Ægypti p turmas ſuas.

CAP. XIII.

1 LOcutuſq́ eſt Dominus ad Moyſen, di-
2 cẽs: ‡Sanctifica mihi omne primogenitũ,
A quod aperit vuluam in filiis Israel, tam de ho-
minibus quàm de iumẽtis. mea ſunt enim oĩa.

33 ‡ At filij Israel fecerunt ſicut præcepit eis Moy-
ſes. & petierunt ab Ægyptiis vaſa argentea, &
aurea, & veſtem. ‡ Et Dominus dedit gra-
tiam populo ſuo coram Ægyptiis, & commodauе-
runt eis: & ſpoliauerunt Ægyptios.
37 ‡ Profecti autem filij Iſrael de Rameſſe in So-
choth ad ſexcenta millia peditum viri, præter ſupel-
lectilem. ‡ Et vulgus promiſcuum multum a-
38 ſcendit cum eis, & oues, & boues, & iumenta
multa valdè.
39 ‡ Et coxerunt farinam quod eduxerant ex Æ-
gypto, ſubcineritios azymos. non enim fermentata
fuit, Eiecerunt enim eos Ægyptij, & non potue-
runt expectare: neque pulmentum fecerunt ſibi ad
40 viam. ‡ At habitatio filiorum Iſrael, quam
habitauerunt ipſi & patres eorum in terra Ægypti
& in terra Chanaan ipſi & patres eorum, quadrin
41 genti triginta anni.
‡ Et factum eſt poſt quadringentos & triginta
42 annos, egreſſus eſt omnis exercitus Domini de terra
Ægypti. ‡ Nox obſeruationis eſt Domino, vt
eduxit eos ex terra Ægypti. Illa nox hęc obſeruatio
Domino, vt omnibus filiis Iſrael ſit in generationes
43 eorum. ‡ Dixit autem Dominus ad Moyſen &
Aaron: Hæc lex Paſchæ. omnis alienigena non
44 comedet ex eo. ‡ Et omnem ſeruum alicuius
comedet ex eo. ‡ Aduena vel mercenarius non comedet
45 ex eo. ‡ In domo vna comedetur: & non efferetis ex
46 domo de carnibus extrà: & os non confringetis ab
eo. ‡ omnis cœtus Iſrael faciet hoc. ‡ Si autem quis
47 acceſſerit in vobis aduena, & fecerit Paſcha Dño,
48 circuncides illius omne maſculum. & tunc accedet
facere illud: & erit ſicut & indigena terræ. omnis
circunciſus non comedet ex eo. ‡ Lex vna erit
49 indigenæ & aduenienti aduenæ in vobis. ‡ Et fe-
50 cerunt filij Iſrael, ſicut præcepit Dominus Moyſi et
Aaron ad eos, ſic fecerunt. ‡ Et factum eſt in die
51 illa, eduxit Dominus filios Iſrael ex terra Ægypti
cum exercitu eorum.

CAP. XIII.

1 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 ‡ Sanctifica mihi omne primogenitum primo-
genitum aperiens omnem vuluam in filiis Iſrael,
ab homine vſque ad iumentum, meum eſt.

45 ‡ Ⓓ ὁ δὲ υἱοὶ ισραηλ ἐποίησαν καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς μωυ-
σῆς. Ⓒ ἤτησαν παρὰ τῶν αἰγυπτίων σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ,
36 Ⓒ ἱμάτιον. ‡ Ⓒ κύριος Ⓘ ἔδωκε χάριν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐ-
ναντίον τῶν αἰγυπτίων, Ⓒ ἔχρησαν αὐτοῖς, καὶ ἐσκυλεύσαντο
37 τοὺς αἰγυπτίους. ‡ ἀπαρέντες δὲ Ⓓ οἱ υἱοὶ ισραὴλ ἐκ ραμεσ-
σῆ εἰς Ⓒοχωθ εἰς ἑξακόσιας χιλιάδας πεζῶν, οἱ ἄνδρες, πλὴν
38 τῶν ἀποσκευῶν. ‡ Ⓒ ἐπίμικτος πολὺς συνανέβη αὐτοῖς, καὶ
39 πρόβατα, καὶ βόες, Ⓒ κτήνη πολλὰ σφόδρα. ‡ Ⓒ ἔπε-
ψαν τὸ σταῖς ὃ ἐξήνεγκαν ἐξ αἰγύπτου, ἐγκρυφίας ἀζύμους.
οὐ γὰρ ἐζυμώθη. ἐξέβαλον γὰρ αὐτοὺς Ⓓ αἰγύπτιοι, Ⓒ οὐκ ἠ-
δυνάσθησαν ὑστερῆσαι, οὐδὲ ὀψωνισμὸν ἐποιήσαν ἑαυτοῖς
40 εἰς τὴν ὁδόν. ‡ ἡ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν ισραὴλ ὧν κατῴ-
κησαν αὐτοὶ καὶ Ⓓ πατέρες αὐτῶν ἐν γῇ αἰγύπτου καὶ ἐν γῇ
χαναὰν αὐτοὶ καὶ Ⓓ πατέρες αὐτῶν, τετρακόσια τριάκοντα
41 ἔτη. ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τετρακόσια Ⓒ τριάκοντα ἔτη, ἐξῆλθε
42 πᾶσα στρατιὰ κυρίου ἐκ γῆς αἰγύπτου. ‡ νὺξ φυ-
λακῆς ἐστὶ τῷ κυρίῳ, ὥστε ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου.
ἐκείνη ἡ νὺξ αὕτη φυλακὴ κυρίῳ, ὥστε πᾶσι τοῖς ισραὴλ
εἶναι εἰς γενεὰς αὐτῶν.
43 ‡ εἶπε δὲ Ⓘ κύριος πρὸς μωυσῆν Ⓒ ἀαρών, οὗτος ὁ νόμος πά-
σχα. πᾶς ἀλλογενὴς οὐκ ἐδέσται ἀπ' αὐτοῦ. ‡ πᾶν δὲ οἰκέ-
44 τιον πρὸς ἢ ἀγορασθὲν οὐκ ἐδέσται ἀπ' αὐτοῦ. ‡ πάροικος ἢ μισθωτὸς οὐκ ἐδέσται ἀπ' αὐτοῦ.
45 ‡ ἐν οἰκίᾳ μιᾷ βρωθήσεται, καὶ οὐκ ἐξοίσετε ἐκ τῆς οἰ-
κίας τῶν κρεῶν ἔξω, Ⓒ ὀστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ.
46 ‡ πᾶσα συναγωγὴ ισραὴλ ποιήσει αὐτό.
47 ‡ ἐὰν δέ τις προσέλθῃ ἐν ὑμῖν προσήλυτος, Ⓒ ποιῇ τὸ πά-
σχα κυρίῳ, περιτμηθείτω αὐτῷ παῖς ἀρσενικὸν. καὶ τότε προσε-
λθὼν Ⓓ ποιήσει αὐτό. Ⓒ ἔσται ὥσπερ Ⓒ ὁ αὐτόχθων τῆς γῆς.
πᾶς ὁ ἀπερίτμητος οὐκ ἐδέσται ἀπ' αὐτοῦ. ‡ νόμος εἷς
49 ἔσται τῷ ἐγχωρίῳ καὶ τῷ προσελθόντι προσηλύτῳ ἐν ὑμῖν.
50 ‡ καὶ ἐποίησαν Ⓓ οἱ υἱοὶ ισραὴλ, καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ
μωυσῆ καὶ ἀαρὼν πρὸς αὐτοὺς, οὕτως ἐποίησαν.
51 ‡ Ⓒ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξήγαγε κύριος Ⓘ τοὺς υἱοὺς
ισραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου σὺν δυνάμει αὐτῶν.

ιγ.

1 ‡ Εἶπε δὲ κύριος Ⓘ πρὸς μωυσῆν, λέγων.
2 ‡ ἁγίασόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτοβόλιον διανοῖγον πᾶσαν
μήτραν ἐν τοῖς υἱοῖς ισραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἐμόν ἐστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Filij autem Iſrael fecerunt iuxta verbum Moyſi, & petierunt ab Ægyptiis vaſa aurea & vaſa argentea, & veſtes. 36 Dominus autem dedit populo gratiam in oculis Ægyptiorum, & commodauerunt eis, & vacuos reliquerunt Ægyptios. 37 Profectique ſunt filij Iſrael de Rameſſes in Sochoth, quaſi ſexcenta millia peditum, præter familiam. 38 Extranei quoque multi aſcenderunt cum eis, & oues, & boues & pecora multa nimis. 39 Et coxerunt maſſam quam eduxerant de Ægypto. fecerunt quę placentas azymas, quia non erat fermentatum, eo quòd eiecti fuerant de Ægypto, & non potuerunt immorari; viaticum quoque non parauerunt ſibi. 40 Habitatio autem filiorum Iſrael qua habitauerunt in Ægypto, fuit quadringentorum & triginta annos, in hac eadẽ die, egreſſi ſunt omnes exercitus Domini de terra Ægypti. 42 Nox obſeruabilis eſt coram Domino, vt educeret eos de terra Aegypti: hæc eſt nox illa coram Domino obſeruanda filiis Iſrael in generationibus ſuis. 43 Dixitque Dominus ad Moyſen & Aaron: Hic eſt ritus Paſchæ. omnis filius Iſrael qui fuerit apoſtata, non comedet ex eo. 44 Aduena & mercenarius non comedent ex eo. 45 Omnis autem ſeruus alicuius emptus argento, ſi circuncideritur eũ, tunc comedet ex eo. 46 In ſocietate vna comedetis: non efferetis de carnibus eius ex domo foras: & os non confringetis in eo. 47 Omnis cœtus Iſrael facient illud. 48 Et quando tranſierit ad veſtram religionem aliquis proſelytus, & fecerit Phaſe coram Domino, circuncidetur omnis maſculus eius, & tunc accedet vt faciat illud, & erit ſicut indigena terræ, & omnis prophanus non comedet ex eo. 49 Lex vna erit indigenæ & proſelyto qui morabitur vobiſcum. 50 Feceruntque filij Iſrael ſicut præceperat Dominus Moyſi & Aaron, ita fecerunt. 51 Et factum eſt in ipſa die, eduxit Dominus filios Iſrael de terra Aegypti per turmas ſuas.

CAP. XIII.

1 Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens: 2 Sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit omnem vuluam in filiis Iſrael in hominibus & in iumentis, meum eſt.

31 ובני ישראל עבדו כפתגמא דמשה ושאילו ממצראי כסף וכתם ולבושין:
32 וייי יהב ית עמא לרחמין בעיני מצראי ושלחו להון ורוקינו ית מצראי:
33 ונטלו בני ישראל מרעמסס לסוכות כשית מאה אלפין רגלאין כר מן טפלא:
34 ואף ערבין סגיאין סליקו עמהון וענא וחויני גיתי תקיף לחדא:
35 ואפו ית עיסתא דאפיקו ממצרים גרגירן פשיטין ארי לית חמיע ארי אתרכו ממצרים
ולא יכלו לאתמהמהא ואף צידא לא עבדו להון:
36 ומותבנהון דבני ישראל דיתיבו במצרים ארבע מאה ותלתין שנין:
37 ולזמן תלתין שנין ותלת מאה בכרן יומא הדין נפקו כל חילייא דייי מארעא דמצרים:
38 ליל נטיר הוא קדם ייי למפקהון מארעא לית כל בר ישראל דאשתמיד
39 הוא ליליא הדין קדם ייי נטיר לכל בני ישראל לדריהון:
40 וכל עבד גבר זביני כספא ותגזר יתיה כדין יכול ביה:
41 תותבא ואגירא לא יכל ביה:
42 בחבורא חדא יתאכל לא תפיק מן ביתא מן בישרא לבר ולא כרסא תתברון ביה:
43 כל כנישתא דישראל יעבדון יתיה:
44 וארי יתגייר עמכון גיורא ויעביד פסחא קדם ייי גזור ליה כל דכורא וכדין יקרב למעבדיה ויהי כיציבא דארעא וכל חילוני לא יכול ביה:
45 אורייתא חדא תהא לציבא ולגיורא דמתגייר ביניכון:
46 ועבדו כל בני ישראל כמא דפקיד ייי ית משה וית אהרן כדין עבדו:
47 ואמר ייי למשה ולאהרן דא גזירה פסחא כל בר ישראל דאשתמד
48 ולחמי יי עם משה למימר:

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ויאמר משה אל־העם זכור את־היום הזה אשר
יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא יהוה
4 אתכם מזה ולא יאכל חמץ: היום אתם יצאים
5 בחדש האביב: והיה כי־יביאך יהוה אל־ארץ
הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבוסי אשר
נשבע לאבתיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש ועבדת
6 את־העבדה הזאת בחדש הזה: שבעת ימים תאכל
7 מצת וביום השביעי חג ליהוה: מצות יאכל את
שבעת הימים ולא־יראה לך חמץ ולא־יראה לך
8 שאר בכל־גבלך: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר
בעבור זה עשה יהוה לי בצאתי ממצרים: והיה לך
9 לאות על־ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת
יהוה בפיך כי ביד חזקה הוצאך יהוה ממצרים:
10 ושמרת את־החקה הזאת למועדה מימים ימימה:
11 והיה כי־יבאך יהוה אל־ארץ הכנעני
12 כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך: והעברת
כל־פטר רחם ליהוה וכל־פטר שגר בהמה אשר
13 יהיה לך הזכרים ליהוה: וכל־פטר חמר תפדה
בשה ואם־לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך
14 תפדה: והיה כי־ישאלך בנך מחר לאמר מה־זאת
ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית
15 עבדים: ויהי כי־הקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה
כל־בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד־בכור בהמה
על־כן אנכי זבח ליהוה כל פטר רחם הזכרים וכל־בכור
16 בני אפדה: והיה לאות על־ידכה ולטטפת בין
עיניך כי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים:
17 ויהי בשלח פרעה את־העם ולא־
נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי
אמר אלהים פן־ינחם העם בראתם מלחמה
ושבו מצרימה:

3 * Et ait Moyses ad populũ: Mementote diei huius in qua egressi estis de Ægypto, & de domo seruitutis: quoniã i manu forti eduxit vos Dñs de loco isto, vt non comedatis fermẽtum panẽ. 4 *Hodie egredimini mense nouarũ frugum. 5 *Cúmq; introduxerit te Dñs in terram Chananæi, & Ethęi, & Amorræi, & Euęi, & Iebusæi, quã iurauit patribus tuis, vt daret tibi terram fluẽtem lacte & melle, celebrabis hunc morem sacrorũ mense isto. 6 *Septem diebus vescẽris azymis, & in die septimo erit sollennitas Dñi. 7 *Azyma comedetis septem diebus. Non apparebit apud te aliquid fermẽtum, nec in cunctis finibus tuis. 8 *Narrabisque filio tuo in die illo, dicẽs: Hoc est quod fecit mihi Dñs, quando egressus sum de Ægypto. 9 *Et erit quasi signũ in manu tua, & quasi monimentũ ante oculos tuos; & vt lex Dñi semper sit in ore tuo. in manu enim forti eduxit te Dñs de Ægypto. 10 *Custodies huiusce modi cultũ statuto tempore à diebus in dies. 11 *Cũq; introduxerit te Dñs in terrã Chananęi, sicut iurauit tibi & patribus tuis, & dederit tibi eam: 12 *Separabis omne quod aperit vuluã Dño, & quicquid habuerit primitiuũ est in pecoribus tuis. quicqd habueris masculini sexꝰ, consecrabis Dño. 13 *Primogenitũ asini mutabis oue: quodsi nõ redemeris, interficies. omne autẽ primogenitũ hoĩs de filiis tuis, precio redimes. 14 *Cũq; interrogauerit te filius tuus cras, dicẽs: Quid est hoc? respondebis ei: In manu forti eduxit nos Dñs de terra Ægypti de domo seruitutis. 15 *Nã cũ indurasset Pharao, & nollet nos dimittere, occidit Dñs õne primogenitũ in terra Ægypti, à primogenito hoĩs, vsq; ad primogenitũ iumentorũ. idcircò ĩmolo Dño oẽ q̃ aperit vuluã masculini sexus: & oĩa primogenita filiorũ meorũ redimo. 16 *Erit igĩr quasi signũ ĩmanu tua, & quasi appẽsũ qd ob recordationẽ añ oculos tuos, eo q̃ in manu forti eduxit nos Dñs de Ægypto. 17 *Igitur cũ emisisset Pharao populũ, nõ eos duxit Deꝰ per viã terræ Philisthĩ, quæ vicina est, reputãs ne fortè pœniteret eũ si vidisset aduersũ se bella cõsurgere & reuerteretur Ægyptũ.

3 * Dixit autem Moyses ad populum: Recordamini diei huius, in qua egressi estis ex Ægypto, ex domo seruitutis. in enim manu forti eduxit Dominus vos hinc: & non comedetur fermentum. 4 *In ením hodierna die vos egredimini in mense nouorum.
5 * Et erit quando introduxerit te Dominus Deus tuus in terram Chananæorum, & Ethæorum, & Eueorum, & Gergesæorum, & Amorræorum, et Phereæorum, & Iebusæorum, quam iurauit patribus tuis dare tibi, terram fluentem lacte & melle: & facies seruitutem hanc in mense hoc. 6 * Sex dies comedetis azyma, at die septima festum Domino.
7 * Azyma comedetis septem dies. non apparebit tibi fermentatum, neque erit tibi fermẽtum omnibus terminis tuis. 8 * Et narrabis filio tuo in die illa, dicens: Propter hoc fecit mihi Dominus Deus meus, quòd egressus sum ex Ægypto. 9 * Et erit tibi in signum in manu tua, & memoriale ante oculos tuos, vt sit lex Domini in ore tuo. in enim manu forti eduxit te Dominus ex Ægypto. 10 * Et serua legem hanc secundum tempora annorum, à diebus in dies. 11 * Et erit cùm introduxerit te dñs Deus tuus in terram Chananæorum, quemadmodum iurauit patribus tuis, & dabit tibi eam: 12 * Et separabis omne aperiens vuluam masculina Domino, & omne aperiens vuluam ex armentis in iumentis tuis: quæcunque fuerint tibi, masculina Domino. 13 * Omne aperiens vuluam asinæ, mutabis oue. si autem nõ mutaueris, redimes illud. Omne primogenitum hominis filiorum tuorum redimes. 14 * Si autem interrogauerit te filius tuus post hæc, dicens: Quid hoc? & dices ei, Quòd in manu forti eduxit nos Dominus de terra Ægypti ex domo seruitutis. 15 * Quando autem indurauit Pharao ad dimittendum nos, occidit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenitis hominum, vsque ad primogenita iumentorum. propterea ego sacrifico Domino omne aperiens vuluã, masculina, & omne primogenitum filiorum meorũ redimam. 16 * Et erit in signum in manu tua, & immobile ante oculos tuos. in enim manu forti eduxit te Dominus ex Ægypto. 17 * Vt autem dimisit Pharao populum, non duxit eos Deus viam terræ Philistiim, quòd propè erat. dixit enĩ Deus, ne fortè pœniteret populũ videntẽ bellũ, et reuertatur in Ægyptũ.

3 * εἶπε δὲ μωυσῆς πρὸς τὸν λαὸν, μνημονεύετε τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐν ᾗ ἐξῆλθετε ἐξ αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγε κύριος ὑμᾶς ἐντεῦθεν. καὶ βρωθήσεται ζύμη. 4 * ἐν δὲ τῇ σήμερον ὑμεῖς ἐκπορεύεσθε ἐν μηνὶ τῶν νέων. 5 * καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεὸς σου εἰς τὴν γῆν τῶν χαναναίων, καὶ χετταίων, καὶ ἀμορραίων, καὶ εὐαίων, καὶ ἰεβουσαίων, ἃ ὤμοσε τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. καὶ ποιήσεις τὴν λατρείαν ταύτην ἐν τῷ μηνὶ τούτῳ.
6 * ἑξ ἡμέρας ἔδεσθε ἄζυμα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἑορτὴ
7 κυρίῳ. * ἄζυμα ἔδεσθε ἑπτὰ ἡμέρας. οὐκ ὀφθήσεταί σοι ζύμωσις, οὐδὲ ἔσται σοι ζύμη πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου.
8 * καὶ ἀναγγελεῖς τῷ υἱῷ σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, διὰ τοῦτο ἐποίησε κύριός μοι ὁ θεός μου, ὡς ἐξεπορευόμην ἐξ αἰγύπτου. 9 * καὶ ἔσται σοι εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ μνημόσυνον ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σου, ὅπως ἂν ῥήτωρ ὁ νόμος κυρίου ἐν τῷ στόματί σου. ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγέ σε κύριος ἐξ αἰγύπτου. 10 * καὶ φυλάξῃ τὸν νόμον τοῦτον κατὰ
11 καιροὺς ὡρῶν, ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας. * καὶ ἔσται ὡς ἂν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν χαναναίων, ὃν
12 τρόπον ὤμοσε τοῖς πατράσι σου, καὶ δώσει σοι αὐτήν. * ἀφοριεῖς πᾶν διανοῖγον μήτρας, τὰ θρέμματα τὰ κυρίου, καὶ πᾶν διανοῖγον μήτραν ὃ ἐὰν γένηται σοι, τὰ θρέμματα τὰ κυρίου.
13 * πᾶν διανοῖγον μήτραν ὄνου ἀλλάξεις προβάτῳ. ἐὰν δὲ μὴ ἀλλάξῃς, λυτρώσῃ αὐτὸ πᾶν πρωτότοκον ἀνθρώπου τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ.
14 * ἐὰν δὲ ἐρωτήσῃ σε ὁ υἱός σου μετὰ ταῦτα, λέγων, τί τοῦτο; καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, ὅτι ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος ἐκ γῆς
15 αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. * ἡνίκα δὲ ἐσκλήρυνε φαραὼ τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι ἡμᾶς, ἀπέκτεινε κύριος πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ αἰγύπτου, ἀπὸ πρωτοτόκων ἀνθρώπων ἕως πρωτοτόκων κτηνῶν διὰ τοῦτο ἐγὼ θύω τῷ κυρίῳ πᾶν διανοῖγον μήτραν, τὰ θρέμματα τὰ κυρίου, πᾶν πρωτότοκον τῶν υἱῶν μου λυτρώσομαι.
16 * ἔσται εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ ἀσάλευτον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου. ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγέ σε κύριος ἐξ αἰγύ-
17 πτου. * ὡς δὲ ἐξαπέστειλε φαραὼ τὸν λαόν, οὐκ ὠδήγησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ὁδὸν γῆς φιλισταίμ, ὅτι ἐγγὺς ἦν. εἶπε γὰρ ὁ θεὸς, μή ποτε μεταμεληθεὶς τῷ λαῷ ἰδόντι πόλεμον, καὶ ἀποστρέψῃ εἰς αἴγυπτον.

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְעַמָּא הֲווֹ דְכִירִין יָת יוֹמָא הָדֵין דְּנַפְקְתּוּן מִן מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא אֲרֵי בְּתֻקְפָּא יְקָרָא אַפֵּיק יְיָ יַתְכוֹן מִכָּא וְלָא יִתְאֲכֵל
חַמְצָא: יוֹמָא דֵין אַתּוּן נְפָקִין בְּיַרְחָא דַאֲבִיבָא: וִיהֵי אֲרֵי יְעֵילִנָּךְ יְיָ לְאַרְעָא דִכְנַעֲנָאֵי וְחִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וְחִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי דְקַיֵים
לְאָבָהָתָךְ לְמִתַּן לָךְ אַרְעָא דְּפָרְחָא חֲלָבָא וּדְבָשָׁא שְׁבִיעָאָה חַגָּא קָדָם
יְיָ: פִּשִׁירָא יִתְאֲכֵל יָת שִׁבְעָא יוֹמִין וְלָא יִתְחֲזֵי לָךְ חַמְצָא בְּכָל תְּחוּמָךְ:
וְתִשְׁתְּעֵי לִבְרָךְ בְּיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר בְּגִין דָּא עֲבַד יְיָ לִי בְּמִפְּקִי מִמִּצְרָיִם: וִיהֵי לָךְ לְאָת עַל יְדָךְ וּלְדִכָּרוֹן בֵּין עֵינָיךְ בְּדִיל דִּתְהֵי אוֹרַיְתָא דְיְיָ בְּפוּמָךְ אֲרֵי בִּידָא תְקִיפָא אַפֵּיקָךְ יְיָ מִמִּצְרָיִם:
וְתִטַּר יָת קְיָמָא הָדֵין לְזִמְנֵהּ מִזִּמְנַיָּא לְיוֹמָא: וִיהֵי אֲרֵי יְעֵילִנָּךְ יְיָ לְאַרְעָא דִכְנַעֲנָאֵי כְּמָא דְקַיֵים לָךְ וְלַאֲבָהָתָךְ
וְיִתְּנִנַּהּ לָךְ: וְתַעְבַּר כָּל פֶּתַח וַלְדָּא קֳדָם יְיָ וְכָל פֶּתַח וַלְדָּא דִּבְעִירָא דִיהֵוֵן לָךְ דְּכִרַיָּא תְּקַדֵּשׁ קֳדָם יְיָ:
וְכָל בּוּכְרָא דַחֲמָרָא תִּפְרוֹק וְתִפְרֵי בְּאִמְּרָא וְאִם לָא תִּפְרֵי וְתִקְטְלִנֵּהּ וְכָל בּוּכְרָא דַאֲנָשָׁא בִּבְנָךְ תִּפְרוֹק:
וִיהֵי אֲרֵי יִשְׁאֲלִנָּךְ בְּרָךְ מָחָר לְמֵימַר מָה דָּא וְתֵימַר לֵיהּ בְּתֻקְפָּא דְּאַפֵּיק יְיָ יָתָנָא מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא:
וַהֲוָה כַּד אַקְשִׁי פַּרְעֹה לְשַׁלָּחֲתָנָא וְקַטֵל יְיָ כָּל בּוּכְרָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבּוּכְרָא דַאֲנָשָׁא וְעַד בּוּכְרָא דִבְעִירָא
עַל כֵּן אֲנָא דָבַח קֳדָם יְיָ כָּל פֶּתַח וַלְדָּא דִכְרָא וְכָל בּוּכְרָא דְבָנַי אֶפְרוֹק:
וְהֲוָה כְּתַר שְׁלַח פַּרְעֹה יָת עַמָּא וְלָא דַבְּרִינוּן יְיָ אֹרַח אַרְעָא דְפִלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי קָרִיבָא הוּא אֲרֵי אֲמַר יְיָ דִּלְמָא יִתְחָרַט עַמָּא כַּחֲזוֹתְהוֹן קְרָבָא וְיִתּוּבוּן לְמִצְרָיִם:

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 וְיַסֵּב אֱלֹהִים אֶת־הָעָם דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר יַם־סוּף
וַחֲמֻשִׁים עָלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
19 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם
20 וְהַעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם׃ וַיִּסְעוּ מִסֻּכֹּת
21 וַיַּחֲנוּ בְאֵתָם בִּקְצֵה הַמִּדְבָּר׃ וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם
יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחֹתָם הַדָּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ
22 לְהָאִיר לָהֶם לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה׃ לֹא־יָמִישׁ עַמּוּד
הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לִפְנֵי הָעָם׃

יד

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ לִפְנֵי פִּי הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם
3 לִפְנֵי בַעַל צְפֹן נֹכַח תַּחֲנוּ עַל־הַיָּם׃ וְאָמַר פַּרְעֹה
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְבֻכִים הֵם בָּאָרֶץ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמִּדְבָּר׃
4 וְחִזַּקְתִּי אֶת־לֵב פַּרְעֹה וְרָדַף אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה
בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ וְיֵדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ
5 כֵן׃ וַיֻּגַּד לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיֵּהָפֵךְ לְבַב
פַּרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה־זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי
6 שִׁלַּחְנוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעָבְדֵנוּ׃ וַיֶּאְסֹר אֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־
7 עַמּוֹ לָקַח עִמּוֹ׃ וַיִּקַּח שֵׁשׁ־מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכֹל רֶכֶב
8 מִצְרַיִם וְשָׁלִשִׁם עַל־כֻּלּוֹ׃ וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־לֵב פַּרְעֹה
מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
9 יֹצְאִים בְּיָד רָמָה׃ וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיַּשִּׂיגוּ
אוֹתָם חֹנִים עַל־הַיָּם כָּל־סוּס רֶכֶב פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ
10 עַל־פִּי הַחִירֹת לִפְנֵי בַעַל צְפֹן׃ וּפַרְעֹה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם
וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ 11 וַיֹּאמְרוּ
אֶל־מֹשֶׁה הֲמִבְּלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ
לָמוּת בַּמִּדְבָּר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאָנוּ
מִמִּצְרָיִם׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. Exitus Israel.

18 *Sed circũduxit per viam deserti, quæ est iuxta mare rubrũ. & armati ascenderunt filij Israel
19 de terra Ægypti. *Tulit quoq; Moyses ossa Io
seph secum, eo q̃ adiurasset filios Israel dicens,
Visitabit vos Deus, efferte ossa mea hinc vo-
20 biscum. *Profectiq; de Sochoth, castrametati
sunt in Ethã in extremis finibus solitudinis.
21 *Dominus autẽ præcedebat eos ad ostẽdendã
viam per diem in columna nubis, & pernoctẽ
in columna ignis, vt dux esset itineris vtroq;
22 tempore. *Nunquam defuit columna nubis
per diem, nec columna ignis per noctem co-
ram populo. CAP. XIIII.

1 LOcutus est autem Dominus ad Moysen, di
2 cens: *Loquere filiis Israel: Reuersi castra-
metentur è regione Phiairoth, quæ est inter
Magdalum & mare contra Beelsephon, in cõ
3 spectu eius castra ponetis super mare. *Dicẽ-
rusq; est Pharao sup filiis Israel: Coartati sunt
4 in terra. concluſit eos desertum. *Et indurabo
cor eius, ac persequetur vos: & glorificabor in
Pharaone & in omni exercitu eius; scientq;
Ægyptij, quia ego sum Dominus. fecerunt q;
5 ita. *Et nunciatum est regi Ægyptiorum quòd
fugisset populus: immutatũq; est cor Pharao-
B nis & seruorũ eius super populũ, & dixerunt,
Quid voluimus facere, vt dimitteremus Israel
6 ne seruiret nobis? *Iunxit ergo currum, & om
7 nem populũ suum assumpsit secũ. *Tulitque
sexcẽtos currus electos, & q̃quid in Ægypto
8 curruũ fuit, & duces totius exercitus. *Indura-
uitq; Dñs cor Pharaonis regis Ægypti, & per-
C secutus est filios Israel. at illi egressi erãt in ma-
9 nu excelsa. *Cũq; persequerentur Ægyptij ve-
stigia præcedẽtium, repererũt eos in castris ha-
bentes apud mare per contra Phairoth, quæ
10 cõtra Beelsephõ. *Cũq; appropinquasset Pha-
raõ, leuantes filij Israel oculos, viderunt Ægy-
ptios post se: & timuerũt valdè. clamauerũtq;
11 ad Dñm. *Et dixerunt ad Moysen: Forsitan
non erant sepulchra in Ægypto, idcò tulisti
nos vt moreremur in solitudine? Quid hoc
facere voluisti, vt educeres nos ex Ægypto?

18 * Et circumduxit Deus populum via quæ in de-
sertum, in rubrum mare. Quinta autem generatione
ascenderunt filij Israel ex terra Ægypti. * Et ac-
cepit Moyses ossa Ioseph secum. iuramento enim ad-
iurauit Ioseph filios Israel, dicens: Visitatione visi-
tabit vos Dominus, & auferetis ossa mea hinc vo-
biscum. * Profecti autem filij Israel ex Socboth,
castrametati sunt in Etham circa desertum. * At
Deus præcedebat eos, die quidem in columna nubis
ad ostendendum eis viam, at nocte in columna ignis.
* Et non defecit columna nubis die, & columna
ignis nocte coram omni populo.

CAP. XIIII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere filiis Israel, & reuersi castrametentur coram suburbio, inter Magdalum & inter mare, è regione Beelsephon. coram eis castrametaberis in mari. * Et dicet Pharao de filiis Israel: Errant isti in terra: concluſit enim eos desertum.
4 * Ego autem indurabo cor Pharaonis, & persequetur post eos: & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius. & cognoscent omnes Ægyptij, quòd ego Dominus. & fecerunt sic. * Et nunciatum est regi Ægyptiorum, quòd fugit populus. et mutatum est cor Pharaonis et seruorum eius contra populum: & dixerũt, Quid hoc fecimus, vt dimittremus Israel, vt non seruirent nobis? * Iunxit igitur Pharao currus suos, & omnem populum suum congregauit secum: * Et accepit sexcentos currus electos, & omnem equitatum Ægyptiorum, & duces super omnes. * Et induravit Dominus cor
9 Pharaonis regis Ægypti, & persecutus est post filios Israel. at filij Israel egressi fuerant in manu excelsa.
10 * Et persecuti sunt Ægyptij post eos: & inuenerunt eos castra habentes apud mare. & omnis equitatus & currus Pharaonis, & exercitus eius, & equites eius, coram suburbio, è regione Beelsephon. * Et Pharao præcedebat. & respicientes filij Israel oculis, vident: & ecce Ægyptij castrametati sunt post eos. & timuerunt valdè. clamauerũtque filij Israel ad Dominum. * Et dixerunt ad
11 Moysen, Eo quòd non essent sepulchra in Ægypto, educẽsti nos vt moreremur in deserto. quid hoc fecisti nobis educens ex Ægypto?

18 * καὶ ἐκύκλωσεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον,
εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν. πέμπτῃ δὲ γενεᾷ ἀνέβησαν
19 υἱοὶ Ισραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου. * καὶ ἔλαβε Μωυσῆς τὰ ὀστᾶ
Ιωσὴφ μεθ' ἑαυτοῦ, ὅρκῳ γὰρ ὤρκισεν Ἰωσὴφ τοὺς υἱοὺς Ισραὴλ,
λέγων, Ἐπισκοπῇ ἐπισκέψεται ὑμᾶς κύριος, καὶ ἀναβαστάσετε
20 τὰ ὀστᾶ μου ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν. * ἐξάραντες δὲ οἱ υἱοὶ Ισραὴλ
21 ἐκ Σοχὼθ, ἐστρατοπέδευσαν ἐν Ὀθὼμ πλησίον τὴν ἔρημον. * ὁ δὲ
θεὸς ἡγεῖτο αὐτῶν, ἡμέρας μὲν ἐν στύλῳ νεφέλης, δεῖξαι αὐ-
22 τοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἐν νυκτὶ, ἐν στύλῳ πυρὸς. * καὶ οὐκ ἐξέ-
λιπεν ὁ στύλος τῆς νεφέλης ἡμέρας, καὶ ὁ στύλος τοῦ πυρὸς νυ-
κτὸς ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ. ιθ'.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ Μωυσῆ, λέγων·
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, καὶ ἀποστρεψάτωσαν καὶ στρατοπεδευ-
σάτωσαν ἀπέναντι τῆς ἐπαύλεως, ἀνὰ μέσον Μαγδώλου καὶ ἀνὰ
μέσον τῆς θαλάσσης, ἐξεναντίας Βεελσεφών. ἐναντίον αὐ-
3 τῶν στρατοπεδεύσεις ἐπὶ τῆς θαλάσσης. * καὶ ἐρεῖ Φαραὼ
τοῖς τῶν υἱῶν Ισραὴλ, πλανῶν οὗτοι ἐν τῇ γῇ· συνέκλεικε γὰρ
4 αὐτοὺς ἡ ἔρημος. * ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν Φαραὼ,
καὶ καταδιώξει ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν Φαραὼ,
καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ· καὶ γνώσονται πάντες οἱ Αἰγύπτιοι,
5 ὅτι ἐγώ κύριος. καὶ ἐποίησαν ἔτως. * καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ
τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι πέφευγε ὁ λαός. καὶ μετεστράφη ἡ καρδία
Φαραὼ, καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν λαόν. καὶ εἶπαν, τί τοῦ
τοῦτο πεποιήκαμεν, ὅτι ἀφεῖμεν τοὺς υἱοὺς Ισραὴλ, τοῦ μὴ δουλεύ-
6 ειν ἡμῖν. * ἐζεύξεν οὖν Φαραὼ τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ πάντα
7 τὸν λαὸν αὐτοῦ συναπήγαγε μεθ' ἑαυτοῦ. * καὶ ἔλαβεν ἑξα-
κόσια ἅρματα ἐπίλεκτα, καὶ πᾶσαν τὴν ἵππον τῶν Αἰγυπτίων,
8 καὶ τεσσαράς ἐπὶ πάντων. * καὶ ἐσκλήρυνε κύριος τὴν καρδίαν
Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω τῶν υἱῶν Ισ-
9 ραήλ. οἱ δὲ υἱοὶ Ισραὴλ ἐξεπορεύοντο ἐν χειρὶ ὑψηλῇ. * καὶ κα-
τεδίωξαν οἱ Αἰγύπτιοι ὀπίσω αὐτῶν. καὶ ὄρθρου αὐτοὺς παρεμβε-
βληκότας παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶσαν ἵππον καὶ τὰ ἅρματα
Φαραὼ, καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ· οἱ ἱππεῖς αὐτοῦ, ἀπέναντι τ ἐπαύλε-
10 ως, ἐξεναντίας Βεελσεφών. * καὶ Φαραὼ προῆγεν. καὶ ἀναβλέψαν
τες οἱ υἱοὶ Ισραὴλ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὁρῶσι· καὶ ἰδοὺ οἱ Αἰγύπτιοι ἐστρα-
τοπέδευσαν ὀπίσω αὐτῶν. καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ἀνέκραξαν
11 οἱ υἱοὶ Ισραὴλ πρὸς κύριον. * καὶ εἶπαν πρὸς Μωυσῆν, μὴ ὅτι
τοῦ μὴ ὑπάρχειν μνήματα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξήγαγες ἡμᾶς θανα-
τῶσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ; τί ἔτι ἐποίησας ἡμῖν ἐξαγαγεῖν ἐξ Αἰγύπτου;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et circumduxit Deus populum per viam deserti maris rubri, & armati ascenderunt filij Israel de terra Ægypti. " Tulit autem Moyses ossa Ioseph secum, eo quòd iuramento adiurasset filios Israel, dicens: Recordans recordabitur vestri Deus: & efferetis ossa mea vobiscum hinc. " Profectique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nubis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat columna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. ' Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ' Loquere filiis Israel, vt reuertantur & castrametentur coram Phiarioth inter Magdalum
2 & mare coram Beelsephon, è regione eorum castrametabuntur super mare. ' Dicetque Pharao super filiis Israel: Coartati sunt in terra: con-
3 clusique sunt de Socoth, & castrametati sunt in Ethan, quod est in latere deserti. " Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nu-
4 bis, vt pararet eis locum mansionis in via; & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis vt ambularent die ac nocte. " Nunquam deficiebat co-
lumna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

תרגום אונקלוס

18 וְאִסְתַּחַר יְיָ יָת עַמָּא אוֹרַח מַדְבְּרָא יַמָּא דְסוּף וְסִדְּרִין סְלִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 19 וְאַסִּיק מֹשֶׁה יָת גַּרְמֵי יוֹסֵף עִמֵּיהּ
אֲרֵי אוֹמְיָא אוֹמִי יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר מְדַכָּרָא יְדַכַּר יְיָ גְּרָמַי מִכָּא עִמְּכוֹן׃ 20 וּפְטָלוּ מִסֻּכּוֹת וּשְׁרוֹ בְאֵיתָם דְּנָחְתִין לְמִדְבְּרָא׃
21 וַיְיָ מְדַבַּר קֳדָמֵיהוֹן בִּיוֹמָא בְּעַמּוּדָא דַעֲנָנָא לְאַשְׁרָיוּתְהוֹן בְּאָרְחָא וּבְלֵילְיָא בְּעַמּוּדָא דְאֶשָׁתָא לְאַנְהָרָא לְהוֹן לְמֵיזַל בִּיוֹמָא וּבְלֵילְיָא׃
22 לָא עֲדָא שַׁמְתָּא דַעֲנָנָא בִּיוֹמָא וְאַף לָא עַמּוּדָא דְאֶשָׁתָא בְּלֵילְיָא קֳדָם עַמָּא׃

יד

1 וּמַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָתִיבוּן וְיִשְׁרוֹן קֳדָם פּוּם תִּירָתָא בֵּין מִגְדְּלָא וּבֵין יַמָּא
2 לָקֳבֵל צָפוֹן לְקִבְלֵיהוֹן תִּשְׁרוֹן עַל יַמָּא׃ 3 וּמֵימַר פַּרְעֹה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁרְיָן הִינוֹן בְּאַרְעָא
4 סְגַר עֲלֵיהוֹן מַדְבְּרָא׃ וְאֶתַקֵּיף יָת לִבָּא דְפַרְעֹה וְיִרְדּוֹף בָּתְרֵיהוֹן וְאֶתְיַקַּר בְּפַרְעֹה וּבְכָל חֵילֵיהּ וְיִדְּעוּן מִצְרָאֵי אֲרֵי אֲנָא יְיָ וְעַבְדוּ כֵן׃
5 וְאִתְחַוֵּא לְמַלְכָּא דְמִצְרָיִם אֲרֵי אָזַל עַמָּא וְאִתְהֲפֵךְ לִבָּא דְפַרְעֹה וְעַבְדוֹהִי לְעַמָּא וַאֲמָרוּ מָא דָּא עֲבַדְנָא אֲרֵי שַׁלַּחְנָא יָת יִשְׂרָאֵל מִפָּלְחָנֵנָא׃
6 וְקַטַּר יָת קְרֹנֵיהּ בְּחֵילֵיהּ וְכָל רְחִיצֵי מִצְרַאי וְגִבָּרִין מִמֶּנֵּן עַל כֻּלְּהוֹן׃ 8 וְתַקֵּיף יְיָ יָת לִבָּא
דְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרָיִם וּרְדַף בָּתַר עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְעַמָּא דְיִשְׂרָאֵל נְפָקִין בְּרִישׁ גְּלֵי׃ 9 וּרְדַפוּ מִצְרָאֵי מִתְרַחִיקוּ וְאַדְבִּיקוּ יְהוֹן כַּד שָׁרֵן עַל יַמָּא כָּל סוּסְוָן רְחִיצֵי פַּרְעֹה וּפָרָשׁוֹהִי וּמִשְׁרְיָתֵיהּ
עַל פּוּם חִירָתָא קֳדָם בַּעַל צָפוֹן׃ 10 וּפַרְעֹה קְרִיב וּקְלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת עֵינֵיהוֹן וְהָא מִצְרָאֵי נָטְלִין בָּתְרֵיהוֹן וְדָחִילוּ לַחֲדָא וְצַלִּיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
קֳדָם יְיָ׃ 11 וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה הֲמִטְּרַם דְּלֵית קְבָרִין בְּמִצְרַיִם דְּבַרְתָּנָא לְמִמַּת בְּמַדְבְּרָא מָה דָּא עֲבַדְתָּ לָנָא לְאַפָּקוּתָנָא מִמִּצְרָיִם׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * הֲלֹא־זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם
לֵאמֹר חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעַבְדָה אֶת־מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ
13 עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר׃ * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־הָעָם אַל־תִּירְאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת
יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־
מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם׃
14 * יְהוָה יִלָּחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן׃
15 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק
16 אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ׃ * וְאַתָּה הָרֵם אֶת־
מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וּבְקָעֵהוּ וְיָבֹאוּ בְנֵי־
17 יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה׃ * וַאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק אֶת־
לֵב מִצְרַיִם וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה
18 וְכָל־חֵילוֹ בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃ * וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי
אֲנִי יְהוָה בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃
19 * וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
וַיֵּלֶךְ מֵאֲחֵרֵיהֶם וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם
20 וַיַּעֲמֹד מֵאֲחֵרֵיהֶם׃ * וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם
וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת־
הַלָּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלָּיְלָה׃
21 * וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־
הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל־הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת־
הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃ * וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
22 בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם
23 וּמִשְּׂמֹאלָם׃ * וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כָּל־
סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃
24 * וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּשְׁקֵף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה
מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהָם אֶת־מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃
25 * וַיָּסַר אֶת־אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וַיְנַהֲגֵהוּ בִכְבֵדֻת וַיֹּאמֶר
מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלָּחֶם לָהֶם
בְּמִצְרָיִם׃

12 * Nónne iste est sermo quem loquebamur
ad te in Ægypto, dicentes: Recede à nobis, vt
D seruiamus Ægyptiis: multo enim melius erat
13 seruire eis, quàm mori in solitudine? * Et ait
Moyses ad populum: Nolite timere. state, &
videte magnalia Domini, quæ facturus est ho
die. Ægyptios enim, quos núc videtis, nequa-
quam vltrà videbitis vsque in sempiternum.
14 * Dominus pugnabit pro vobis, & vos tace-
15 bitis. * Dixítque Dominus ad Moysen: Quid
16 clamas ad me? loquere filiis Israel, vt proficí-
cantur. * Tu autem eleua virgam tuam, & ex-
tende manum tuam super mare, & diuide il-
lud, vt gradiantur filij Israel in medio mari
17 per siccum. * Ego autem indurabo cor Ægy-
E ptiorum, vt persequantur vos: & glorificabor
in Pharaone, & in omni exercitu eius, & in
18 curribus & in equitibus illius. * Et scient Æ-
gyptij, quia ego sum Dominus, cùm glorifi-
catus fuero in Pharaone, & in curribus at-
19 que in equitibus eius. * Tollensque se ange-
lus Dei, qui præcedebat castra Israel, abiit post
eos, & cum eo pariter columna nubis prior
20 dimittens: * Post tergum stetit, inter castra
Ægyptiorum, & castra Israel. Et erat nubes
tenebrosa, & illuminans noctem; ita vt ad se
21 inuicé toto noctis tempore accedere non vale-
rent. * Cumq; extendisset Moyses manũ super
F mare, abstulit illud Dominus, flante véro ve-
hementi & vrente tota nocte, & vertit in sic-
22 cum. diuisáque est aqua. * Et ingressi sunt
filij Israel per medium ficci maris. Erat enim
aqua quasi murus à dextra eorum & læua.
23 * Persequentesque Ægyptij, ingressi sunt
post eos, & omnis equitatus Pharaonis, cur-
rus eius, & equites per medium maris.
24 * Iamque aduenerat vigilia matutina,
& respiciens Dominus super castra Ægyptio-
rum per columnam ignis & nubis, interfe-
cit exercitum eorum.
25 * Et subuertit rotas curruum, ferebantur-
que in profundum. Dixerunt ergo Ægyptij:
Fugiamus Israelem: Dominus enim pugnat
pro eis contra nos.

12 * Κὰν ἰστὸ fuit verbum quod locuti sumus ad
te in Ægypto, dicentes: Dimitte nos, vt seruiamus
Ægyptijs. melius enim erat nos seruire Ægyptijs,
quàm mori in deserto hoc.
13 * Dixit autem Moyses ad populum: Confidite, state, & videte saluationem quæ à Domino, quam faciet nobis hodie. quemadmodum enim vidistis Ægyptios hodie, non adijcietis vltrà videre eos in æternum tempus.
14 * Dominus pugnabit pro vobis, et vos tacebitis.
15 * Dixit autem Dominus ad Moysen: Quid clamas ad me? loquere filijs Israel, & proficiscantur.
16 * Et tu tolle virgam tuam, & extende manum tuam super mare, & diuide illud: & ingrediantur filij Israel in medium maris per siccum.
17 * Et ecce ego indurabo cor Pharaonis, & Ægyptiorum omnium, & ingredientur post eos, & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius, et in curribus, & in equitibus eius.
18 * Et cognoscent omnes Ægyptij, quòd ego Dominus: glorificato me in Pharaone, & in curribus, & in equitibus eius.
19 * Sustulit se autem angelus Dei præcedens castra filiorum Israel, & abiit ex retro. sustulit se autem & columna nubis à facie eorum, & stetit post eos.
20 * Et ingressa est inter castra Ægyptiorum, & inter castra Israel, & stetit. & facta est caligo & tenebræ, & venit nox: & non commiscuerunt se adinuicem tota nocte.
21 * Extendit autem Moyses manum super mare: & induxit Dominus mare in vento Austro forti tota nocte, & fecit mare siccum, & diuisa est aqua.
22 * Et ingressi sunt filij Israel in medium maris per siccum: & aqua eis murus à dextris, & murus à sinistris.
23 * Persecuti sunt autem Ægyptij, & ingressi sunt post eos omnis equitatus Pharaonis, & currus, & ascensores in medium maris.
24 * Factum est autem in custodia matutina, & respexit Dominus in castra Ægyptiorum in columna ignis et nubis, & conturbauit castra Ægyptiorum.
25 * Et colligauit axes curruum eorum, et fregit eos cum ri. & dixerunt Ægyptij, Fugiamus à facie Israel. & enim Dominus oppugnat pro eis Ægyptios.

12 * οὐ τοῦτο λῶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλαλήσαμεν πρὸς σε ἐν αἰγύπτῳ, λέγοντες, παρες ἡμᾶς, ὅπως δουλεύσωμεν τοῖς αἰγυπτίοις· κρεῖσσον γὰρ λῶ ἡμᾶς δουλεύειν τοῖς αἰγυπτίοις, ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ.
13 * εἶπε δὲ μωυσῆς πρὸς τὸν λαὸν, θαρσεῖτε στήκετε, καὶ ὁρᾶτε τὸ σωτήριον τὸ παρὰ τοῦ κυρίου, ὃ ποιήσει ἡμῖν σήμερον. οὐ γὰρ μὴ προσθῆσθε ἔτι ἰδεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.
14 * κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς σιγήσεσθε.
15 * εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, τί βοᾷς πρός με λαλήσον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ συλλαζέσθωσαν.
16 * καὶ σὺ ἔπαρον τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ῥῆξον αὐτὴν, καὶ εἰσελθέτωσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς μέσον τῆς θαλάσσης κ᾽ τὸ ξηρόν.
17 * καὶ ἰδοὺ ἐγὼ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν φαραὼ, καὶ τῶν αἰγυπτίων πάντων, καὶ εἰσελεύσονται ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν φαραὼ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν
18 τοῖς ἅρμασι, καὶ ἐν τοῖς ἵπποις αὐτοῦ. * καὶ γνώσονται πάντες οἱ αἰγύπτιοι, ὅτι ἐγὼ κύριος· ἐνδοξαζομένου μου ἐν φαραὼ, καὶ ἐν τοῖς ἅρμασι, καὶ ἐν τοῖς ἵπποις αὐτοῦ.
19 * ἐξῆρε δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ὁ προπορευόμενος τῆς παρεμβολῆς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ὄπισθεν. ἐξῆρε δὲ καὶ ὁ στύλος τῆς νεφέλης ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἔστη
20 ὀπίσω τῶν ὀπίσω αὐτῶν. * καὶ εἰσῆλθεν ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς τῶν αἰγυπτίων, καὶ ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς ἰσραὴλ, καὶ ἦν. καὶ ἐγένετο γνόφος καὶ σκότος· καὶ διῆλθεν ἡ νύξ.
21 καὶ οὐ συνέμιξαν ἀλλήλοις ὅλην τὴν νύκτα. * ἐξέτεινε δὲ μωυσῆς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν θάλασσαν. καὶ ἐπῆγαγε κύριος τὴν θάλασσαν ἐν ἀνέμῳ νότῳ ἰσχυρῷ ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν ξηράν, καὶ διεχίσθη τὸ ὕδωρ. * καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς μέσον τῆς θαλάσσης κ᾽ τὸ ξηρόν. κ᾽ τὸ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δε-
23 ξιῶν, καὶ τεῖχος ἐξ εὐωνύμων. * κατεδίωξαν δὲ οἱ αἰγύπτιοι, καὶ εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτῶν πᾶσα ἡ ἵππος φαραὼ, καὶ τὰ ἅρματα, καὶ οἱ ἀνα-
24 βάται εἰς μέσον τῆς θαλάσσης. * ἐγένηθη δὲ ἐν τῇ φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ, κ᾽ ἐπέβλεψε κύριος ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν αἰγυπτίων ἐν στύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης, καὶ συνέλαβε τὴν παρεμβολὴν τῶν αἰγυ-
25 πτίων. * καὶ συνέδησε τοὺς ἄξονας τῶν ἁρμάτων αὐτῶν, καὶ ἤλασεν αὐτοὺς μετὰ βίας. κ᾽ εἶπαν οἱ αἰγύπτιοι, φύγωμεν ἀπὸ προσώπου ἰσραήλ. ὁ γὰρ κύριος πολεμεῖ ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ αἰγυπτίους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Nónne hic est sermo quem loquebamur tecum in Ægypto, dicentes: Recede à nobis, vt seruiamus Ægyptiis, quàm vt moriamur in solitudine?
13 Dixítque Moyses ad populum: Ne timeatis: state, & videte redemptionem Domini, quam faciet vobis hodie: quia sicut Ægyptios vidistis hodie, non videbitis eos vltrà vsque in sempiternum.
14 Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis.
15 Dixítque Dominus ad Moysen: Susceptí orationem tuam: loquere filijs Israel, vt proficiscantur.
16 Tu autem tolle virgam tuam, & leua manum tuam super mare; & diuide illud: & ingredientur filij Israel in medium maris per siccum.
17 Ego autem indurabo cor Ægyptiorum, & ingredientur post eos, & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius, in curribus eius, & in equitibus illius.
18 Et scient Ægyptij quia ego Dominus, cùm glorificatus fuero in Pharaone, in curribus suis, & in equitibus suis.
19 Et recessit angelus Domini qui gradiebatur coram castris Israel, & abiit post eos: & recessit columna nubis à facie eorum, & stetit post tergum eorum.
20 Et ingressa est inter castra Ægyptiorum, & inter castra Israel: & erat nubes & obscuritas Ægyptiis, Israeli autem erat lux tota nocte: & non accesserunt ad se inuicem tota nocte.
21 Et leuauit Moyses manum suam super mare, & Dominus abstulit mare vento Orientali vehementi tota nocte: & posuit mare in siccum, & diuisæ sunt aquæ.
22 Ingressíque sunt filij Israel in medium maris per siccum, & aquæ erant eis muri à dextris & à sinistris eorum.
23 Et persecuti sunt Ægyptij, & ingressi sunt post eos omnes equi Pharaonis, currus eius, & equites eius per medium maris.
24 Factumque est in custodia maturina, & respexit Dominus castra Ægyptiorum in columna ignis & nubis, & conturbauit castra Ægyptiorum.
25 Et abstulit rotas curruum eorum, & ducebant eos grauiter. Dixeruntque Ægyptij: Fugiamus à facie Israel; quia hæc est potentia Domini quæ pugnabat pro eis in Ægypto.

תרגום אונקלוס

12 וְאָמַר מֹשֶׁה לְעַמָּא דְּמִלֵּילְנָא עִמָּךְ בְּמִצְרַיִם לְמֵימַר פְּסַק מִנָּנָא וְנִפְלַח יָת מִצְרָאֵי אֲרֵי טָב לָנָא דְּנִפְלַח יָת מִצְרָאֵי מִדְּנָמוּת בְּמַדְבְּרָא׃
13 עִמְדוּ וְחֲזוֹ יָת פֻּרְקָנָא דַּייָ דְּיַעְבֵּיד לְכוֹן יוֹמָא דֵּין אֲרֵי דְּחָזֵיתוֹן יָת מִצְרָאֵי יוֹמָא דֵּין לָא תּוֹסְפוּן לְמֶחְזֵיהוֹן
14 יָתְהוֹן לְעָלְמָא׃ * מֵימְרָא דַּייָ יְגִיחַ קְרָב וְאַתּוּן תִּשְׁתְּקוּן׃
15 * וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מָא דָּא מְצַלֵּי קֳדָמַי מְלֵל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
16 וְיִטְּלוּן׃ * וְאַתְּ טוֹל יָת חֻטְרָךְ וְאָרֵים יָת יְדָךְ עַל יַמָּא וּבְזַעֵהּ וְיֵעֲלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹ יַמָּא בִּיבָשְׁתָּא׃
17 * וַאֲנָא הָא אֲנָא מְתַקֵּף יָת לִבָּא דְּמִצְרָאֵי וְיֵעֲלוּן בָּתְרֵיהוֹן וְאֶתְיַקַּר בְּפַרְעֹה וּבְכָל מַשְׁרִיתֵיהּ וּבְרִתְכּוֹהִי וּבְפָרָשׁוֹהִי׃
18 וְיִדְּעוּן מִצְרָאֵי אֲרֵי אֲנָא יְיָ בְּאִתְיַקָּרוּתִי בְּפַרְעֹה בְּרִתְכּוֹהִי וּבְפָרָשׁוֹהִי׃
19 * וּנְטַל מַלְאָכָא דַּייָ דְּמַטְרֵי קֳדָם מַשְׁרִיתָא דְּיִשְׂרָאֵל וַאֲזַל מִבָּתְרֵיהוֹן וּנְטַל עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא מִן
20 קֳדָמֵיהוֹן וְקָם מִבָּתְרֵיהוֹן׃ * וְעָל בֵּין מַשְׁרִיתָא דְּמִצְרָאֵי וּבֵין מַשְׁרִיתָא דְּיִשְׂרָאֵל וַהֲוָה עֲנָנָא וְקַבְלָא לְמִצְרָאֵי וּלְיִשְׂרָאֵל בְּהַר
לֵילְיָא וְלָא קְרִיבוּ דֵּין לְהַדֵּין כָּל לֵילְיָא׃
21 * וְאַרִים מֹשֶׁה יָת יְדֵיהּ עַל יַמָּא וְדַבַּר יְיָ יָת יַמָּא בְּרוּחָא קַדְמָאָה תַּקִּיפָא כָּל לֵילְיָא וְשַׁוִּי
יַמָּא לְיַבֶּשְׁתָּא וְאִתְבְּזָעוּ מַיָּא׃
22 וְעָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹ יַמָּא בִּיבָשְׁתָּא וּמַיָּא לְהוֹן שְׁרִין מִימִינֵיהוֹן וּמִשְּׂמָאלֵיהוֹן׃
23 וּרְדִפוּ וְעָלוּ בָּתְרֵיהוֹן כָּל סוּסָוָתָא פַּרְעֹה רְתִיכוֹהִי וּפָרָשׁוֹהִי לְגוֹ יַמָּא׃
24 וַהֲוָה בְּמַטְרוֹנָא אַפְרַשׁ וְאִסְתְּכִי יְיָ לְמַשְׁרִיתָא דְּמִצְרָאֵי בְּעַמּוּדָא דְּאֶשָׁתָא וְעַנָּנָא וְשַׁגִּישׁ יָת מַשְׁרִיתָא
דְּמִצְרָאֵי וְקָטַל מִנְּהוֹן׃
25 וְאַעְדִּי יָת גַּלְגַּלֵּי רְתִיכוֹהִי וְהַדְרִין לְהוֹן קָרְבִין בְּמֵימְרָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 ויאמר יהוה אל־משה נטה את־ידך על־הים
וישבו המים על־מצרים על־רכבו ועל־פרשיו׃
27 ויט משה את־ידו על־הים וישב הים לפנות בקר
ליאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער יהוה את־מצרים
28 בתוך הים׃ ויישבו המים ויכסו את־הרכב ואת־
הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא־
29 נשאר בהם עד־אחד׃ ובני ישראל הלכו ביבשה
בתוך הים והמים להם חמה מימינם ומשמאלם׃
30 ויושע יהוה ביום ההוא את־ישראל מיד מצרים
31 וירא ישראל את־מצרים מת על־שפת הים׃ וירא
ישראל את־היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים
ויראו העם את־יהוה ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו׃

טו

1 אז ישיר משה ובני ישראל את־השירה הזאת
ליהוה ויאמרו לאמר אשירה ליהוה כי־
2 גאה גאה סוס ורכבו רמה בים׃ עזי וזמרת
יה ויהי־לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי
3 אבי ארממנהו׃ יהוה איש מלחמה יהוה שמו׃
4 מרכבת פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו
5 טבעו בים סוף׃ תהמת יכסימו ירדו במצולת
6 כמו־אבן׃ ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך
7 יהוה תרעץ אויב׃ וברב גאונך תהרס קמיך
8 תשלח חרונך יאכלמו כקש׃ וברוח
אפיך נערמו מים נצבו
כמו־נד נזלים קפאו
9 תהמת בלב־ים׃ אמר אויב ארדף
אשיג אחלק שלל
תמלאמו נפשי אריק חרבי
תורישמו ידי׃ נשפת ברוחך כסמו
10 ים צללו כעופרת במים
11 אדירים׃ מי־כמכה
באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא
תהלת עשה־פלא׃

26 ‡Et ait Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, vt reuertantur aquæ ad
27 Ægyptios super currus & equites eorū. ‡Cūq; extendisset Moyses manū contra mare, reuersum est primo diluculo ad priorē locum. Fugientibusq; Ægyptiis, occurrerunt aquæ: & inuoluit eos Dominus in mediis fluctibus.
28 ‡Reuersęque sunt aquæ, & operuerunt currus
G & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare; nec vnus quidem superfuit ex eis. ‡Filij autem Israel perexerunt per medium sicci maris: & aquæ eis erant quasi pro muro à dextris & à sinistris.
30 ‡Liberauítque Dominus in die illo Israel de manu Ægyptiorum, & viderunt Ægyptios
31 mortuos super littus maris. ‡Et manum magnam quā exercuerat Dñs contra eos. timuitq; populus Dominum: & crediderunt Domino, & Moysi seruo eius. CAP. XV.

1 ATunc cecinit Moyses & filij Israel carmen hoc Domino, & dixerunt: Cantemus Domino, gloriosè enim magnificatus est, equum
2 & ascensorem deiecit in mare. ‡Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutē. iste Deus meꝰ, & glorificabo eū: Deus patris mei, & exaltabo eum.
3 ‡Dñs quasi vir pugnator: oīpotens nomē eius. ‡Currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare. electis, & exercitum eius proiecit in mare. electi
5 principes eius submersi sunt in mari rubro. ‡Abyssi opuerūt eos: descēderūt in pfundū quasi
6 lapis. ‡Dextera tua, Dñe, magnificata est in fortitudine: dextera tua, Dñe, percussit inimicum.
7 ‡Et ī multitudine glorię tuę depositisti aduersarios tuos. misisti irā tuā, quæ deuorauit eos
8 sicut stipulā. ‡Et ī spiritu furoris tui cōgregatę sūt aquę, stetit vnda fluēs, cōgregati sūt abyssi
9 in medio mari. ‡Dixit inimicus: Persequar, & cōprehēdā, diuidā spolia, implebitur anima mea, euaginabo gladiū meum, interficiet eos manus
10 mea. ‡Flauit spiritus tuus, & operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbū in aquis vehemētibus. ‡Quis similis tui in fortibus, Dñe? quis similis tui? magnificus in sanctitate terribilis atq; laudabilis, & faciēs mirabilia.

תרגום אונקלוס

26 ואמר יי למשה ארים ית ידך על ימא ויהובן מיא על מצראי על רתיכיהון ועל פרשיהון׃ 27 ואדים משה ית ידיה על ימא ותב
למישדיר צפרא לתקפיה ומצראי ערקין לקדמותיה ושדיק יי ית מצראי בגו ימא׃ 28 ותבו מיא וחפו ית רתיכיא וית פרשיא לכל משריית
חילא דלוי אתיין בתריהון בימא לא אשתאר בהון עד חד׃ 29 ובני ישראל הליכו ביבשתא בגו ימא ומיא להון שוירין מימיניהון ומשמאליהון׃
30 פריק יי ביומא ההוא ית ישראל מידא דמצראי וחזו ישראל ית מצראי מיתין על כיף ימא׃ 31 וחזו ישראל ית גבורתא רעבדא דיי במצראי ודחילו עמא
מן קדם יי והימינו בפיתגמא דייי ובנביאותא משה עבדיה׃

טו

1 כדין שבח משה ובני ישראל ית שבחתא הדא קדם יי ואמרו למימר נשבח קדם יי ארי אתנאי על גיוותנא
2 סוסיא ורכביה רמא בימא׃ תוקפי ושבחתי יתיל יי אתר בימיריה והוה לי לפריק דין אלהי ואבנדר ליה מקדשא
3 תושבוכיא חפו עלוי׃ יי מרי נצחן קרביא יי שמיה׃ 4 רתיכי פרעה ושריית חילא בימא ושפר גברהי אטבעו בימא
5 לרקמו על עמק שלחת רגזך תשיצינון כנורא לקשא׃ 6 וביקיר יי אדיר בחילא ימינך יי תברת סנאה׃ 7 ובסגיות תוקפך תבדרינון
8 תשלח קטלך יכלינון כיבורא לקשא׃ ובמימר פומך תביבו מיא קמו כשור אזלא קפו תהומיא בלבא דימא׃ 9 דהוה אמר
10 סנאה ארדוף אדביק ביזתא תשבע מנהון נפשי אשלוף חרבי תשיצינון ידי׃ אפרת במימרך חפא עליהון נמא אשתקעו כאבנא במיין
11 לידת כי מנך דאת הוא אלהא יי לית כר מנך אלהא אדיר בקודשא דחיל תשבחן עביד פרישן׃

26 ‡Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super mare, & reuertatur aqua, & cooperiat Ægyptios, superque currus, & super ascensores. ‡Extendit autem Moyses manum
27 super mare, & reuersa est aqua ad diem ad locum. at Ægyptij fugerunt ad aquam: & excussit Dominus Ægyptios in medium maris.
28 ‡Et reuersa aqua, cooperuit currus & ascen-
sores, & omnem exercitum Pharaonis, qui ingressi fuerunt post eos in mare: & non relictus est ex
29 eis vllus. ‡At filij Israel perrexerunt per siccum in medio maris. at aqua eius murus à dextris,
& murus à sinistris.
30 ‡Et liberauit Dominus Israel in die illa de manu Ægyptiorum. & vidit Israel Ægyptios mortuos apud littus maris.
31 ‡Et vidit Israel manum magnam, quæ fecit Dominus Ægyptiis. timuit autem populus Dominū. & crediderunt Deo, & Moysi seruo eius.

CAP. XV.

1 TVnc cecinerunt Moyses & filij Israel canticum hoc Domino, & dixerunt: Cantemus Domino:
gloriosè enim glorificatus est. equum & ascensorem
2 deiecit in mare. ‡Auxiliator et protector fa-
ctus est mihi in salutem. hic meus Dominus, & glorificabo eum: Deus patris mei, & exaltabo eum.
3 ‡Dominus confringens bella: Dominus nomen
4 illi. ‡Currus Pharaonis, & exercitū eius deiecit in mare. electos ascensores duces submersit in rubro
5 mari. ‡Ponto cooperuit eos. descenderunt in
6 profundum quasi lapis. ‡Dextera tua, Domine, glorificata est in fortitudine: dextera tua manus, Dñe,
7 fregit inimicos. ‡Et multitudine gloriæ tuæ con-
triuisti aduersarios. misisti iram tuam, & deuora-
8 uit eos tanquam stipulam. ‡Et per spiritum iræ tuæ diuisa est aqua. conglutinatæ sunt quasi murus
aquæ: conglutinatæ sunt & vndæ in medio maris.
9 ‡Dixit inimicus: Persequens comprehendam, di-
uidam spolia, saturabo animam meam, interficiam
gladio meo, dominabitur manus mea. ‡Misisti spi-
10 ritum tuum, cooperuit eos mare: submersi sunt tanquam plumbum in aqua vehementi. ‡Quis si-
11 milis tibi in diis, Dñe? quis similis tibi, glorificatus in sanctis, mirabiliter gloriosè faciens miracula?

26 ‡ εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπικαλυψάτω τὸ ὕδωρ, καὶ ἐπικαλυψά-
τω τὰς αἰγυπτίους, ἐπί τε τὰ ἅρματα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἀναβάτας.
27 ‡ ἐξέτεινε δὲ μωυσῆς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ
ἀπεκατεστάθη τὸ ὕδωρ πρὸς ἡμέραν ἐπὶ χώρας. ☩ οἱ δὲ αἰγύ-
πτιοι ἔφυγον ἐπὶ τὸ ὕδωρ. καὶ ἐξετίναξε κύριος τοὺς αἰγυπ-
28 τίους εἰς μέσον τῆς θαλάσσης. ‡ καὶ ἐπανασταφὲν τὸ ὕ-
δωρ ἐκάλυψε τὰ ἅρματα καὶ τοὺς ἀναβάτας, καὶ πᾶσαν τὴν
δύναμιν Φαραὼ, τοὺς εἰσπορευομένους ὀπίσω αὐτῶν εἰς τὴν θά-
29 λασσαν. καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδείς. ‡ ☩ οἱ δὲ υἱοὶ Ισρα-
ὴλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης. τὸ δὲ
ὕδωρ αὐτῆς τεῖχος ἐκ δεξιῶν καὶ τεῖχος ἐξ ἀριστερῶν.
30 ‡ καὶ ἐρρύσατο κύριος τὸν Ισραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ
χειρὸς τῶν αἰγυπτίων. ☩ ἴδον Ισραὴλ τοὺς αἰγυπτίους τεθνηκό-
31 τας ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης. ‡ καὶ ἴδεν Ισραὴλ
τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην, ἃ ἐποίησε κύριος τοῖς αἰγυπτίοις.
ἐφοβήθη δὲ ὁ λαὸς τὸν κύριον, ☩ καὶ ἐπίστευσαν τῷ θεῷ, ☩ μωυ-
σῇ τῷ θεράποντι αὐτοῦ. με'.

1 ‡ Τότε ἦσεν μωυσῆς καὶ ☩ οἱ υἱοὶ Ισραὴλ τὴν ᾠδὴν ταύτην
τῷ κυρίῳ, καὶ εἶπαν, ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξα-
2 σται. ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν. ‡ βοηθὸς
καὶ σκεπαστὴς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν. οὗτός μου θεὸς ☩ δοξάσω
3 αὐτόν, θεὸς τοῦ πατρός μου, καὶ ὑψώσω αὐτόν. ‡ κύριος συν-
4 τρίβων πολέμους, κύριος ὄνομα αὐτῷ. ‡ ἅρματα Φαραὼ, ☩
τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς θάλασσαν. ἐπίλεκτοι ἀνα-
βάται τριστάται κατεπόντισαν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.
5 ‡ πόντῳ ἐκάλυψεν αὐτούς· καὶ ἐδύσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λί-
6 θος. ☩ ‡ ἡ δεξιά σου κύριε δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ. ἡ δεξιά σου
7 χεὶρ κύριε ἔθραυσεν ἐχθρούς. ‡ καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης
σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους. ἀπέστειλας τὸν ὀργήν σου
8 καὶ κατέφαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ καλάμην. ‡ καὶ διὰπνοὴ δύ-
ναμέως σου ἠθροίσθη τὸ ὕδωρ. ἐπάγη ὡσεὶ τεῖχος τὰ ὕ-
δατα, ἐπάγη καὶ τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης.
9 ‡ εἶπεν ὁ ἐχθρός, διώξας καταλήψομαι, μεριῶ σκύλα, ἐμ-
πλήσω ψυχήν μου, ἀνελῶ τὴν μαχαίρα μου, κυριεύσει ἡ χείρ
10 μου. ‡ ἀπέστειλας τὸ πνεῦμά σου, ἐκάλυψεν αὐτοὺς θά-
λασσα, ἔδυσαν ὡσεὶ μόλιβδος ἐν ὕδατι σφοδρῷ.
11 ‡ τίς ὁμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε; τίς ὅμοιός σοι δεδοξασμέ-
νος ἐν ἁγίοις, θαυμαστὸς ἐνδόξως ποιῶν τέρατα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et dixit Dominus ad Moysen: Leua manum tuam super mare, & reuertentur aquæ super Ægyptios, & super currus eorum, & super equites eorum. 27 Et leuauit Moyses manum suam super mare, & reuersum est mare in tempore maturino ad vigorem suum. Ægyptij autem fugiebant in occursum eius: & suffocauit Dominus Ægyptios in medio maris. 28 Et reuersæ sunt aquæ, & operuerunt currus & equites, & omnes exercitus Pharaonis qui ingressi fuerant post eos in mare, non remansit in eis vsque ad vnum. 29 Filij autem Israel ambulabant per siccum in medio maris; & aquæ eis erant quasi murus à dextris & à sinistris eorum. 30 Liberauitque Dominus in die illo Israel de manu Ægyptiorum: & viderunt Israelitæ Ægyptios mortuos in littore maris. 31 Viditque Israel potentiam manus magnæ quam fecit Dominus in Ægyptios. & timuit populus à facie Domini: & crediderunt in verbum Domini, & prophetiæ Moysi serui eius.

CAP. XV.

1 TVnc cecinit Moyses & filij Israel carmen hoc coram Dño, & dixerunt: Cantemus & laudemus coram Dño: quia magnificatus est super magnificos,
& magnificentia illius est: equū & ascensorē eius proiecit in mare. 2 Fortitudo mea & canticū meum Dominus terribilis: dixit in verbo suo, &
fuit mihi in redemptorē. hic est Deus meus: & ædificabo ei sanctuariū: Deus patrū meorū, & seruiam coram eo. 3 Dñs est victor bellorū, Dñs nomē eius. 4 Currus
Pharaonis & exercitus eius, piecit in mare, & electi fortes eius submersi sunt in mari rubro. 5 Abyssi cooperuerūt eos: descēderūt in pfundū
quasi lapis. 6 Dextera tua, Dñe, fortissima est in virtute: dextera tua, Dñe, cōfregit inimicū. 7 Et in multitudine fortitudinis tuæ cōfregisti eos
qui surrexerūt cōtra populū tuū: misisti irā tuā, & cōsumpsit eos sicut ignis stipulā. 8 Et in verbo oris tui sapiēter cōgregatæ sunt aquæ: steterunt fluēstes sicut murus: cōgregati sunt abyssi in corde maris. 9 Dicebat enim inimicus, Persequar, comprehendā, diuidā spolia, saturabitur ex eis anima mea:
euaginabo gladium meum, consumet eos manus mea. 10 Dixisti in verbo tuo, & cooperuit eos mare: submersi sunt sicut plumbum in aquis validis.
11 Non est absque te, quoniam tu es Deus dominus: nullus est præter te Deus fortis in sanctitate: terribilis laudabilis, faciens mirabilia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃
13 * נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ
נֵהַלְתָּ בְעֻזְּךָ אֶל־ נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃
14 * שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי
15 פְלֶשֶׁת׃ * אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי
מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃
16 * תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל
זְרוֹעֲךָ יִדְמוּ כָאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה
17 עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ קָנִיתָ׃ * תְּבִאֵמוֹ
וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ
פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃
18 * יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ * כִּי בָא סוּס
19 פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב
יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃
20 * וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף
בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבְמְחֹלוֹת׃
21 * וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיהוָה כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ
22 רָמָה בַיָּם׃ * וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף
וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא
23 מָצְאוּ מָיִם׃ * וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם
24 מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה׃ * וַיִּלֹּנוּ
25 הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה׃ * וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה
וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם
שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃ * וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ
תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה
וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר
שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ׃
27 * וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים
תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמָּיִם׃

12 *Extendisti manum tuam, & deuorauit eos
13 terra. *Dux fuisti in misericordia tua populo,
quē redemisti. & portasti eum in fortitudine
14 tua ad habitaculū sanctū tuum. *Ascenderunt
populi & irati sunt, dolores obtinuerūt habi-
15 tatores Philistiim. *Tunc cōturbati sunt prin
cipes Edō, robustos Moab obtinuit tremor:
16 obriguerunt omnes habitatores Chanaā. *Ir-
ruat super eos formido, & pauor in magnitu-
dine brachij tui. fiāt immobiles quasi lapis, do
nec pertrāseat populus tuus, Dñe, donec per-
17 trāseat populus tuus iste quē possedisti. *Introduces eos, & plātabis in mōte hæreditatis tuæ
C firmissimo habitaculo tuo, quod operatus es
Dñe. sanctuariū tuum, Dñe, quod firmauerūt
18 manꝰ tuę. *Dñs regnabit in æternum & vltra.
19 *Ingressus est enim eques Pharao cū curribus
& equitibus eius in mare, & reduxit super eos
Dñs aquas maris. filij autē Israel ambulauerūt
20 per siccum in medio eius. *Sumpsit ergo Ma-
ria prophetissa sororAaron tympanum in ma-
nu sua, egressæque sunt omnes mulieres post
21 eam cum tympanis & choris. *Quibus præci-
nebat, dicens: Cantemus Dño: gloriosè enim
magnificatus est, equū & ascēsorē eius deiecit
22 in mare. *Tulit autē Moyses Israel de mari ru
bro, & egressi sunt in desertū Sur. ambulaue-
rūtq; tribus diebus per solitudinē, & nō inue-
23 niebāt aquā. *Et venerūt in Marath, nec pote-
rāt bibere aquas de Marath, eo q̄ esset amare:
vñ & cōgruū loco nomē impositū, vocās illū
24 Marath, i. amaritudinē. *Et murmurauit po-
25 pulꝰ cōtra Moysē, dicēs: Quid bibemus? *Ille clamauit ad Dñm: q̄ ostēdit ei lignū: quod
cū misisset in aquas, in dulcedinē versæ sūt. Ibi
cōstituit ei præcepta atq; iudicia, & ibi tētauit
26 eū, *Dicēs: Si audieris vocē dñi Dei tui, & quod
rectū est corā eo feceris, & obedieris mādatis
eius, custodieriscq; oīa præcepta illius, cūctum
languorē quem posui in Ægypto, non inducā
super te. ego enim sum dominus Deus sa-
27 uator tuus. *Venerūt autem in Helim filij Is-
rael, vbi erāt duodecim fōtes aquarū, & septua-
ginta palmę, & castrametati sunt iuxta aquas.

12 * Extendisti dexteram tuam, absorbuit eos terra.
13 * Deduxisti iustitia tua populum tuum hunc, quē redemisti. aduocasti fortitudine tua in diuersorium sanctum tuum. * Audierunt gentes, & iratæ
14 sunt; dolores ceperunt habitantes Philistiim.
15 * Tunc festinauerunt duces Edom, & principes Moabitarum; accepit eos tremor. liquefacti sunt o-
16 mnes habitantes Chanaan. * Irruat super eos ti-
mor & tremor. magnitudine brachij tui fiant vt la
pides, donec pertranseat populus tuus, Domine; do-
nec pertranseat populus tuus hic, quem possedisti.
17 * Introducens planta eos in monte hereditatis
tuæ in paratum habitaculum tuum. quod operatus
es Domine, sanctuarium Domine, quod parauerunt
18 manus tuæ. * Dominus regnans in sæculum, &
19 in sæculum, & vltrà. * Quòd ingressus est equus
Pharaonis cū curribus & ascensoribus in mare, & superduxit super eos Dominus aquam maris. at filij
Israel ambulauerunt per siccum in medio maris.
20 * Accepit autem Maria prophetissa soror Aaron
tympanum in manu sua, & egressæ sunt omnes mu
lieres post ipsam cum tympanis & choris. * Fnce-
21 pit autē illis Maria dicens: Cantemus Dño: gloriosè enim glorificatus est: equum & ascensorem deiecit
22 in mare. * Eduxit autem Moyses filios Israel de mari rubro, & duxit eos in desertum Sur. & ambulauerunt tres dies in deserto, & non inueniebāt
23 aquam ad bibendum. * Venerunt autem in Marath,
& non potuerunt bibere aquam de Marath: amara
enim erat. propter hoc vocatum est nomen loci illius,
24 Amaritudo. * Et murmurauit populus contra
25 Moysen, dicentes, Quid bibemus? * Clamauit autem Moyses ad Dominum: & ostendit ei Dominus lignum, & coniecit in aquam, & dulces factæ est aqua. Ibi constituit ei iustificationes & iudicia: & ibi eum tentauit.
26 * Et dixit: Si audieris vocem Domini Dei tui, & placita coram eo feceris, & aures percepe-
ris mandata eius, & seruaueris omnes iustificationes eius, omnem morbum quem induxi Ægyptiis, non inducam super te. ego enim sum Dominus
27 sanans te. * Et enim venerunt in Elim, & erant illic duodecim fontes aquarum, & septuaginta trunci palmarum. castrametati sunt autem illic apud aquas.

12 * Ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου, κατέπιεν αὐτοὺς γῆ.
13 * ὡδήγησας τῇ δικαιοσύνῃ σου τὸν λαόν σου τοῦτον, ὃν ἐλυ-
τρώσω. παρεκάλεσας τῇ ἰσχύι σου εἰς κατάλυμα ἁγίον σου.
14 * ἤκουσαν ἔθνη καὶ ὠργίσθησαν, ὠδῖνες ἔλαβον κατοικοῦν-
15 τας Φιλισταίους. * τότε ἐταράχθησαν ἡγεμόνες Ἐδώμ. καὶ ἄρ-
χοντες Μωαβιτῶν, ἔλαβεν αὐτοὺς τρόμος. ἐτάκησαν πάν-
16 τες οἱ κατοικοῦντες Χαναάν. * ἐπιπέσοι ἐπ' αὐτοὺς
φόβος καὶ τρόμος. μεγέθει βραχίονός σου ἀπολιθωθή-
τωσαν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ λαός σου κύριε, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ
17 λαός σου οὗτος, ὃν ἐκτήσω. * εἰσαγαγὼν καταφύτευσον
αὐτοὺς εἰς ὄρος κληρονομίας σου εἰς ἕτοιμον κατοικητήριόν σου.
ὃ κατειργάσω κύριε, ἁγίασμα κύριε, ὃ ἡτοίμασαν αἱ χεῖρές
18 σου. * κύριος βασιλεύων εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐπ' αἰῶνα, καὶ
19 ἔτι. * ὅτι εἰσῆλθον ἵπποι Φαραὼ σὺν ἅρμασι καὶ ἀ-
ναβάταις εἰς θάλασσαν, καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς κύριος τὸ ὕ-
δωρ τῆς θαλάσσης. ὁ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς
20 ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης. * ἔλαβε δὲ Μαριὰμ ἡ προφῆ-
τις ἡ ἀδελφὴ Ἀαρὼν τὸ τύμπανον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλ
θοσαν πᾶσαι αἱ γυναῖκες ὀπίσω αὐτῆς μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν.
21 * ἐξῆρχε δὲ αὐτῶν Μαριάμ, λέγουσα, ἄσωμεν τῷ κυρίῳ,
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θα-
22 λασσαν. * ἐξῆρε δὲ μωυσῆς τὸν υἱὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ θαλάσ-
σης ἐρυθρᾶς, καὶ ἦγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἔρημον θούρ. καὶ ἐπο-
ρεύοντο τρεῖς ἡμέρας ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐχ ὕδωρ ἦν πιεῖν ὕδωρ ἐκ
23 πιεῖν. * ἦλθον δὲ εἰς μερρά, καὶ οὐκ ἠδύναντο πιεῖν ὕδωρ ἐκ
μερρᾶς· πικρὸν γὰρ ἦν· διὰ τοῦτο ἐπωνομάσθη τὸ ὄνομα τοῦ τό-
24 που ἐκείνου, πικρία. * καὶ διεγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐπὶ μωυ-
25 σῆν, λέγοντες, τί πώμεθα; * ἐβόησε δὲ μωυσῆς πρὸς
κύριον. καὶ ἔδειξεν αὐτῷ ὁ κύριος ξύλον, καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ
ὕδωρ, καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ. ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ δικαιώματα
καὶ κρίσεις, καὶ ἐκεῖ αὐτὸν ἐπείρασεν.
26 * καὶ εἶπεν, ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ
τὰ δοκοῦντα ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσῃς, καὶ ἐνωτίσῃ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ, καὶ φυλάξῃς πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, πᾶσαν νό-
σον ἣν ἐπήγαγον τοῖς αἰγυπτίοις, οὐκ ἐπάξω ἐπὶ σέ. ἐγὼ γάρ
εἰμι κύριος ὁ ἰώμενός σε.
27 * καὶ ἦλθον εἰς ἐλείμ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ δώδεκα πηγαὶ ὑ-
δάτων, καὶ ἑβδομήκοντα φοίνικες. παρενέβαλον δὲ ἐ-
κεῖ παρὰ τὰ ὕδατα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Leuasti dexteram tuam, deuorauit eos terra.
13 Deduxisti in bonitate tua populum tuum hunc quem redemisti. portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctitatis tuæ.
14 Audierunt populi, commoti sunt: terror apprehendit omnes qui habitant in Palæstina.
15 Tunc conturbati sunt principes Edom, robusti Moab. apprehendit eos tremor: contriti sunt omnes qui habitabant in Chanaan.
16 Irruat super eos terror & timor: in multitudine fortitudinis tuæ taceant sicut lapis, donec transeat populus tuus, Domine; donec transeat populus tuus hic quem redemisti.
17 Introduces eos & collocabis eos in monte hæreditatis tuæ. locum domus maiestatis tuæ præparasti, Domine: sanctuarium Domini præparauerunt manus tuæ.
18 Regnum Domini in seculum, & in secula seculorum.
19 Quando ingressus est equus Pharaonis cum curribus suis & equitibus suis in mare, reduxit Dominus super eos aquas maris. filij autem Israel ambulauerunt per siccum in medio maris.
20 Et tulit Maria prophetissa soror Aaron tympanum in manu sua, & egressæ sunt omnes mulieres post eam cum tympanis & choris.
21 Et respondebat eis Maria: Cantate & laudate coram Domino, quoniam magnificatus est super magnificos, & magnificentia eius est, equum & ascensorem eius proiecit in mare.
22 Tulit autem Moyses Israel de mari rubro, & egressi sunt per desertum Agra. & ambulauerunt tribus diebus per desertum, & non inuenerunt aquas.
23 Et venerunt in Mara, & non potuerunt bibere aquas de Mara, eo quòd amaræ essent. propterea vocauit nomen eiusdem loci, Mara.
24 Et conquestus est populus contra Moysen, dicens: Quid bibemus?
25 Et orauit coram Domino: & ostendit ei Dominus lignum, & proiecit in aquam, & dulces factæ sunt aquæ. Ibi constituit ei pactum & iudicium, & ibi tentauit eum.
26 Et ait: Si obediens obedieris verbo domini Dei tui, & quod rectum est coram eo feceris, & audieris præcepta eius, & custodieris omnia pacta eius, omnes languores quos posui in Ægypto, non ponam eos super te: quia ego Dominus medicus tuus.
27 Veneruntque in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & septuaginta palmæ: & castrametati sunt ibi iuxta aquas.

תרגום אונקלוס

12 אַרְמֵיתָ יְמִינָךְ בְּלַשְׁתִּנִין אַרְעָא׃ 13 דְּבַרְתִּי בְּטִיבוּתָךְ לְעַמָּא דְּנָן דְּפָרַקְתָּ סוּבְרַתִּי בְּתוּקְפָךְ לְדֵירָא דְּקוּדְשָׁךְ׃ 14 שְׁמָעוּ עַמְמַיָּא וְזָעוּ
חִוָּל אֲחַדְתִּנִין כָּל דָּהֲווּ יָתְבִין בְּפְלֶשֶׁת׃ 15 כְּכֵן אִתְבְּהִילוּ רַבְרְבֵי אֱדוֹם תְּקִיפֵי מוֹאָב אֲחַדְתִּנוּן רְתִיתָא אִתְבָּרוּ כָל דָּהֲווּ יָתְבִין בְּכְנָעַן׃
16 תִּפֵּיל עֲלֵיהוֹן אֵימְתָא וְדַחֲלָתָא בְּסַגְיָא תוּקְפָךְ יְהֵוֹן סְתִימִין כְּאַבְנָא עַד דְּיֶעְבַּר עַמָּךְ יְיָ עַד דְּיֶעְבַּר עַמָּא דְּנָן דְּפָרַקְתָּ׃ 17 תְּעֵילִנּוּן וְתִשְׁרִינּוּן
בְּטוּרָא דְּאַחְסָנָתָךְ אֲתַר כְּיָרִית שְׁכִינְתָךְ אֲתַקַּנְתְּ יְיָ מַקְדְּשָׁא יְיָ אַתְקִנוּ יְדָךְ׃ 18 יְיָ מַלְכוּתֵיהּ לְעָלַם לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ 19 כַּד עָל סוּסָוָתֵיהּ פַּרְעֹה
בְּרִתְכָּתֵיהּ וּבְפָרָשָׁוָתֵיהּ עַל יַמָּא וַאֲתֵיב יְיָ עֲלֵיהוֹן יָת מֵי יַמָּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַלִיכוּ בְיַבֶּשְׁתָּא בְּגוֹ יַמָּא׃ 20 וּנְסִיבַת מִרְיָם נְבִיאְתָא אֲחָתֵיהּ דְּאַהֲרֹן יָת
תֻּפָּא בִּידָהּ וּנְפָקוּ כָל נְשַׁיָּא בָּתְרָהָא בְּתוּפִין וּבְחִינָנִין׃ 21 וְעָנְיָא לְהֶן מִרְיָם שַׁבְּחוּ לַייָ אֲרֵי אִתְגְּאָה גַּאֵי עַל גַּוֵּיתְהֶן וְאָרְמָא דְּיִלְיָה
רְמָא בְּיַמָּא׃ 22 וְאַטְעִין מֹשֶׁה יָת יִשְׂרָאֵל מִיַּמָּא דְּסוּף וּנְפָקוּ לְמַדְבְּרָא דְּתָגְרָא וַאֲזָלוּ תְּלָתָא יוֹמִין בְּמַדְבְּרָא וְלָא אַשְׁכָּחוּ
מַיָּא׃ 23 וַאֲתוֹ לְמָרָה וְלָא יְכִילוּ לְמִשְׁתֵּי מַיָּא מִמָּרָה אֲרֵי קְרִירִין אִינִין עַל כֵּן קְרָא שְׁמַהּ מָרָה׃ 24 וְאִתְרַעֲמוּ עַמָּא עַל
מֹשֶׁה לְמֵימַר מָה נִשְׁתֵּי׃ 25 וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וְאַחֲוֵי יְיָ אִלָּנָא וּרְמָא לְמַיָּא וְתַקִּינוּ מַיָּא תַּקִּין גְּזֵרָה לְיָהּ וְנִיסָּא וְתֵן וְהַכְּדֵין נַסְיֵהּ׃
26 וְאָמַר אִם קַבָּלָא תְּקַבֵּיל בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ וּדְשַׁפִּיר קֳדָמוֹהִי תַּעְבֵּיד וְתֵיצֵית לְפִקּוּדוֹהִי וְתִטַּר כָּל קְיָמוֹהִי כָּל מַרְעִין דְּשַׁוֵּיתִי בְּמִצְרָאֵי
לָא אֲשַׁוֵּי עֲלָךְ אֲרֵי אֲנָא יְיָ אָסְיָךְ׃ 27 וַאֲתוֹ לֶאֱלִים וְתַמָּן תְּרֵתְסַר עֲשַׂר מַבּוּעִין דְּמַיִן וְשַׁבְעִין דְּקַלִּין דְּקַלָּא וְשַׁרוּ

Universidad de Deusto
Biblioteca

יו

1 ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל
אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני בחמשה עשר
2 יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים: וילינו
כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר:
3 ויאמרו אלהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד יהוה
בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם
לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית
4 את כל הקהל הזה ברעב: ויאמר יהוה אל
משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם
ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם
5 לא: והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו
והיה משנה על אשר ילקטו יום יום: ויאמר
משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב וידעתם כי
7 יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים: ובקר וראיתם
את כבוד יהוה בשמעו את תלנתיכם על יהוה
ונחנו מה כי תלונו עלינו: ויאמר משה בתת יהוה
לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע בשמע
יהוה את תלנתיכם אשר אתם מלינם עליו
ונחנו מה לא עלינו תלנתיכם כי על יהוה:

9 ויאמר משה אל אהרן אמר אל כל עדת בני
ישראל קרבו לפני יהוה כי שמע את תלנתיכם:
10 ויהי כדבר אהרן אל כל עדת בני ישראל ויפנו
אל המדבר והנה כבוד יהוה נראה בענן:
11 וידבר יהוה אל משה לאמר: שמעתי את
12 תלונת בני ישראל דבר אלהם לאמר בין הערבים
תאכלו בשר ובבקר תשבעו לחם וידעתם כי אני
13 יהוה אלהיכם: ויהי בערב ותעל השלו ותכס
את המחנה ובבקר היתה שכבת הטל סביב
למחנה:

1 AProfectiq́ue de Helim, venit omnis multi-
tudo filiorum Israel in desertum Sin, quod
est inter Heli & Sinai quintadecima die men
sis secundi, postquam egressi sunt de terra Æ-
2 gypti. *Et murmurauit omnis congregatio
filiorum Israel contra Moysen & Aaron in so-
3 litudine. *Dixeruntq́ue filij Israel ad eos:
Vtinam mortui essemus per manum Domini
in terra Ægypti, quando sedebamus super ol-
las carnium, & comedebamus panem in satu-
ritate. Cur induxistis nos in desertum istud,
vt occideretis omnem multitudinem fame?
4 *Dixit autem Dominus ad Moysen: Ecce e-
go pluam vobis panes de cælo. egrediatur po
B pulus, & colligat quæ sufficiunt per singu-
los dies, vt tentem eum, vtrùm ambulet in le
5 ge mea, an non. *Die autè sexto parent quod
inferant, & sit duplum quàm colligere soleb
6 bant per singulos dies. *Dixeruntq; Moyses
& Aaron ad omnes filios Israel: Velperè scie-
tis quòd Dominus eduxerit vos de terra Æ-
7 gypti: *Et manè videbitis gloriam Domini.
Audiui enim murmur vestrũ cõtra Dominũ.
Nos verò quid sumus, quia mussitastis contra
8 nos? *Et ait Moyses: Dabit vobis Dominus
vesperè carnes edere: & manè panes in satur-
tate, eo q audierit murmurationes vestras,
quibus murmurati estis cõtra eum. Nosenim
quid sumus? nec contra nos est murmur ve-
9 strum, sed contra Dominum. *Dixit quoque
Moyses ad Aaron: Dic vniuersæ congregatio-
ni filiorum Israel: Accedite corã Domino. au-
10 diuit enim murmur vestrum. *Cumq; loque-
retur Aaron ad omnem cœtũ filiorum Israel,
respexerũt ad solitudinem. & ecce gloria Dñi
11 apparuit in nube. *Locutus est autem Do-
12 minus ad Moysen, dicens: *Audiui murmu-
rationes filiorum Israel: loquere ad eos: Ve-
C sperè comedetis carnes, & manè saturabimini
panibus. scietisq́ue quòd ego sum Dominus
13 Deus vester. *Factum est ergo vesperè, & ad-
cendès coturnix, cooperuit castra: manè que-
que ros iacuit per circuitum castrorum.

CAP. XVI.

PRofecti sunt autem ex Elim, & venit omnis con 1
gregatio filiorum Israel in desertum Sin, quod est
inter Elim & inter Sina. At quinta & decima die
mensis secundo, egressis ipsis ex terra Ægypti,
*Murmurauit omnis congregatio filiorum Is- 2
rael contra Moysen & Aaron:
*Et dixerunt ad eos filij Israel: Vtinam mortui 3
essemus percussi à Domino in terra Ægypti, quando
sedimus super ollas carnium, & comedebamus
panes ad satietatem, quòd eduxistis nos in desertum
hoc, vt occideretis omnem congregationem banc in
fame!
*Dixit autem Dominus ad Moysen: Ecce ego 4
pluam vobis panes ex cælo: & egredietur populus,
& colligent quod diei in diem; vt tentem eos, si am-
bulabunt in lege mea, vel non.
*Et erit die sexta, & præparabunt quod in- 5
ferant. & erit duplum quod congregauerint quod
per diem in diem.
*Dixit autem Moyses & Aaron ad omnem cœ- 6
tum filiorum Israel: Vesperè scietis, quòd Dominus
eduxit vos de terra Ægypti:
*Et manè videbitis gloriam Domini, quoniam 7
audiuit murmur vestrum contra Deum. nos autem
quid sumus, quòd murmuratis contra nos?
*Et dixit Moyses, Cùm dederit Dominus vo- 8
bis vesperè carnes comedere, & panes manè in sa-
turitatem: quoniam audiuit Dominus murmur ve-
strum, quod vos murmuratis contra nos: nos autem
quid sumus? non enim contra nos murmur vestrum
est, sed contra Deum. *Dixit autem Moyses ad 9
Aaron: Dic omni cœtui filiorum Israel, Accedite co-
ram Deo. audiuit enim murmur vestrum murmur.
*Quando autem locutus est Aaron omni congre- 10
gationi filiorum Israel, & conuersi sunt in desertũ,
& gloria Domini apparuit in nube. *Et locutus 11
est Dominus ad Moysen, dicens: *Audiui murmur 12
filiorum Israel: loquere ad eos, dicens: Ad vesperam
comedetis carnes, & manè saturabimini panibus. et
scietis quòd ego sum dominus Deus vester.
*Factum est autem vesperè, & ascendit cotur- 13
nix, & cooperuit castra. manè autem factum est,
cùm cessasset ros in circuitu castrorum:

ιε΄.

1 *Απῆραν ὁ ἐξ Ἐλείμ, καὶ ἦλθε πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν
Ισραὴλ εἰς τὴν ἔρημον Σίν, ὅ ἐστιν ἀνὰ μέσον Ἐλεὶμ, καὶ ἀνὰ μέ-
σον Σινά. τῇ ὁ πέντε καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ, τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου
ἐξεληλυθότων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου.
2 *διεγόγγυζε πᾶσα ἡ συναγωγὴ τῶν υἱῶν Ισραὴλ ἐπὶ
3 Μωυσῆν καὶ Ἀαρών. *καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς ὁ υἱοὶ Ισρα-
ὴλ, ὄφελον ἀπεθανόμεν πληγέντες ὑπὸ κυρίου ἐν γῇ Αἰγύ-
πτου, ὅταν ἐκαθίσαμεν ἐπὶ τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν, καὶ ἠσθίο-
μεν ἄρτους εἰς πλησμονήν, ὅτι ἐξηγάγετε ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρη-
μον ταύτην, ἀποκτεῖναι πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ταύτην ἐν
4 λιμῷ. *εἶπε δὲ κύριος πρὸς Μωυσῆν, ἰδοὺ ἐγὼ ὕω ὑ-
μῖν ἄρτους ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐξελεύσεται ὁ λαὸς, καὶ συλ-
λέξουσι τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ὅπως πειράσω αὐτοὺς εἰ
5 πορεύσονται τῷ νόμῳ μου ἢ οὔ. *καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ
τῇ ἕκτῃ, καὶ ἑτοιμάσουσιν ὃ ἂν εἰσενέγκωσιν. καὶ ἔσται διπλοῦν
ὃ ἂν συναγάγωσι τὸ καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν.
6 *εἶπε δὲ Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ισ-
ραὴλ, ἑσπέρας γνώσεσθε, ὅτι κύριος ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς
7 Αἰγύπτου. *καὶ πρωὶ ὄψεσθε τὴν δόξαν κυρίου ἐν τῷ
εἰσακοῦσαι αὐτὸν τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν ἐπὶ τὸν θεόν. ἡμεῖς δὲ τί ἐσμεν,
8 ὅτι διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν; *καὶ εἶπε Μωυσῆς, δώσει κύ-
ριος ὑμῖν ἑσπέρας κρέα φαγεῖν, καὶ ἄρτους πρωὶ
εἰς πλησμονήν, διὰ τὸ εἰσακοῦσαι κύριον τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν,
ὃν ὑμεῖς διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν. ἡμεῖς δὲ τί ἐσμεν; οὐ γὰρ καθ'
ἡμῶν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν ἐστιν, ἀλλ' ἢ κατὰ τοῦ θεοῦ.
9 *εἶπε δὲ Μωυσῆς πρὸς Ἀαρών. εἶπον πάσῃ συναγωγῇ υἱῶν
Ισραὴλ, πρόσελθετε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. εἰσακήκοε γὰρ ὑμῶν
10 τὸν γογγυσμόν. *ἡνίκα δὲ ἐλάλει Ἀαρὼν πάσῃ συναγω-
γῇ υἱῶν Ισραὴλ, καὶ ἐπεστράφησαν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἡ δόξα
κυρίου ὤφθη ἐν νεφέλῃ.
11 *καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
12 *εἰσακήκοα τὸν γογγυσμὸν τῶν υἱῶν Ισραήλ· λάλησον
πρὸς αὐτοὺς, λέγων, τὸ πρὸς ἑσπέραν ἔδεσθε κρέα, καὶ τὸ
πρωὶ πλησθήσεσθε ἄρτων. καὶ γνώσεσθε, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος
ὁ θεὸς ὑμῶν.
13 *ἐγένετο δὲ ἑσπέρα· καὶ ἀνέβη ἡ ὀρτυγομήτρα, καὶ ἐκάλυ-
ψε τὴν παρεμβολήν. τὸ πρωὶ δὲ ἐγένετο κατάπαυμα δρόσου κύ-
κλῳ τῆς παρεμβολῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVI.

PRofectiq́ue sunt de Elim, & venit omnis cœtus filiorum Israel in desertum Sin, quod est inter Elim & inter Sinai, quintadecima die mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Ægypti. 2 Murmurauitque omnis congregatio filiorum Israel contra Moysen & contra Aaron in solitudine: 3 Et dixerunt eis filij Israel: Vtinam mortui essemus per verbum Domini in terra Ægypti, quando sedebamus super ollas carnis, quando comedebamus panem & saturabamur. quare eduxistis nos in desertum istud, vt occideretis omnem populum hunc fame? 4 Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce ego descendere faciam vobis panem de cælo: & egredietur populus, & colliget per singulos dies: vt tentem eum, vtrùm ambulent in lege mea, an non. 5 Et erit in die sexto, & præparabunt quæ attulerint, & erit duplum ad illud quod collegerint per singulos dies. 6 Dixitque Moyses & Aaron ad omnes filios Israel: Vesperè scietis, quòd Dominus eduxerit vos de terra Ægypti: 7 Et manè videbitis gloriam Domini, eo quòd auditum sit murmur vestrum coram Domino. nos enim quid sumus, quia murmurastis contra nos? 8 Dixitque Moyses, Cùm dederit vobis Dominus vesperè carnem ad comedendum, & manè panem in saturitatem: cùm auditum sit coram Domino murmur vestrum, quod vos murmurastis contra eum. nos enim quid sumus? non est contra nos murmur vestrum, sed contra verbum Domini. 9 Dixitque Moyses ad Aaron: Dic vniuersæ congregationi filiorum Israel: Accedite coram Domino; quia auditum est coram eo murmur vestrum. 10 Et factum est cùm loqueretur Aaron ad omnem congregationem filiorum Israel, & respexerunt ad solitudinem; & ecce gloria Domini revelata erat in nube. 11 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 12 Audium est coram me murmur filiorum Israel. loquere cum eis, dicens: Vesperè comedetis carnem, & manè saturabimini pane: & scietis quia ego dominus Deus vester. 13 Factumque est vesperè; & ascendit coturnix, & operuit castra: & manè ros descendit per circuitum castrorum.

יו

1 ונסטו מאילים ואתו כל כנישתא דבני ישראל למדברא
דסין דבין אילים ובין סיני בחמשה עשר יומא לירחא תנינא למפקהון מארעא דמצרים: 2 ואתרעמו כל כנישתא דבני ישראל על משה
3 ואהרן במדברא: ואמרו להון בני ישראל לוי דמיתנא על ימרא דיי בארעא דמצרים כד הוינא יתבין על דודי בשרא כד הוינא
4 סעדין לחמא דשבעין ארי אפקתונן יתנא למדברא הדין לקטלא ית כל קהלא הדין ברעבא: 4 ואמר יי למשה הא אנא מתיח לכון לחמא
מן שמיא ויפוק עמא ויליקטון פתגם יום ביומיה בדיל דאנסינון היהכון באורייתי אם לא: 5 ויהי ביומא שתיתאה ויתקנון דיתיתון
6 ויהי משנה על דליקטון יום יום: ואמר משה ואהרן לכל בני ישראל ברמשא וידעתון ארי יי אפיק יתכון מארעא דמצרים:
7 ובצפרא תחמון ית יקרא דיי בשמעיה ית תורעמותכון קדם יי ונחנא מה ארי אתרעמותכון עלנא: 8 ואמר משה ברמשא ויי לכון בשיצא
למיכל לחמא בצפרא למשבע כד שמיע יי ית תורעמותכון דאתון מתרעמין עלוהי ונחנא מה לא עלנא תורעמותכון אלהין על מימרא
9 דייי: ואמר משה לאהרן אימר לכל בנישתא דבני ישראל קריבו קדם יי ארי שמיע קדמוהי תורעמותכון: 10 והוה כד מליל
אהרן לכל כנישתא דבני ישראל ואתפניאו למדברא והא יקרא דייי אתגלי במעננא: 11 ומליל יי עם משה למימר: 12 שמיע קדמי
תורעמותא דבני ישראל מליל עמהון למימר בין שמשיא תיכלון בשרא ובצפרא תשבעון לחמא ותידעון ארי אנא יי אלהכון:
13 והוה

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 ‡ וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל־פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק
15 מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר עַל־הָאָרֶץ: ‡ וַיִּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה־הוּא
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם
16 לְאָכְלָה: ‡ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִקְטוּ מִמֶּנּוּ
אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ
17 לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ: ‡ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ
18 הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט: ‡ וַיְמֹדְדוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְרִיף
הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי־אָכְלוֹ לָקָטוּ:
19 ‡ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אַל־יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר:
20 ‡ וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד־
בֹּקֶר וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה:
21 ‡ וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ וְחַם
22 הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס: ‡ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם
מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה
23 וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה: ‡ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת קֹדֶשׁ לַיהוָה מָחָר אֶת־אֲשֶׁר תֹּאפוּ אֹפוּ
וְאֶת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל־הָעֹדֵף הָנִיחוּ לָכֶם
24 לְמִשְׁמֶרֶת עַד־הַבֹּקֶר: ‡ וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד־הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר
25 צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא הָיְתָה בּוֹ: ‡ וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי־שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוָה הַיּוֹם לֹא
תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה: ‡ שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם
26 הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה־בּוֹ: ‡ וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
27 יָצְאוּ מִן־הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ: ‡ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
28 מֹשֶׁה עַד־אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי: ‡ רְאוּ
כִּי־יְהוָה נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל־כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם
הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל־יֵצֵא אִישׁ
30 מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: ‡ וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:
31 ‡ וַיִּקְרְאוּ בֵית־יִשְׂרָאֵל אֶת־שְׁמוֹ מָן וְהוּא כְּזֶרַע גַּד לָבָן
וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ:

14 ‡ Cūq; operuisset superficiē terræ, apparuit in
solitudine minutū & quasi pilo tusum in simi
15 litudinē pruinę super terrā. ‡ Quod cū vidisset
filij Israel, dixerūt ad inuicē Manhu: quod si-
gnificat, quid est hoc? ignorabāt enim quid es-
set. Quibus ait Moyses: Iste est panis quē Dñs
16 dedit vobis ad vescēdum. ‡ Hic est sermo quē
præcepit vobis Dñs. colligat vnusquisq; ex eo
quātū sufficit ad vescēdū, Gomor per singula
17 capita. iuxta numerū animarū vestrarum quæ
habitāt in tabernaculo sic tolletis. ‡ Fecerūtq;
D ita filij Israel: & collegerūt alius plus, alius mi-
18 nus: ‡ Et mēsi sūt ad mēsurā Gomor. Nec qui
plus collegerat, habuit amplius; nec qui mi-
nus parauerat, reperit minus: sed singuli iu-
19 xta id quod edere poterāt, cōgregauerūt. ‡ Di-
xitq; Moyses ad eos, Nullus relinquat ex eo in
20 mane. ‡ Qui nō audierūt eum; sed dimiserunt
quidā ex eis vsq; manè: & scatere cœpit vermi-
bus atq; computruit. Et iratus est contra eos
21 Moyses. ‡ Colligebāt autē manè singuli quātū
sufficere poterat ad vescendū. Cūq; incaluisset
22 sol, liquefiebat. ‡ In die autē sexta collegerunt
cibos duplices. i. duo gomor per singulos ho-
mines. Venerūt autē oēs principes multitudi-
23 nis, & narrauerūt Moysi. ‡ Qui ait eis: Hoc est
quod locutus est Dñs: Requies sabbati sancti-
ficata est Dño. Cras quodcūq; operādū est, fa-
24 cite; & quę coquēda sūt, coquite. quicquid au-
tē reliquū fuerit, reponite vsq; in manē. ‡ Fece-
runtq; ita vt præceperat Moyses: & nō cōpu-
25 truit neq; vermis inuentus est in eo. ‡ Dixitq;
Moyses: Comedite illud hodie, quia sabbatū
26 est Dño: non inuenietur hodie in agro. ‡ Sex
diebus colligite, in die aūt septimo sabbatū est
27 Dño: idcirco nō inuenietur. ‡ Venitq; septimus
dies, & egressi de populo vt colligerēt, nō in-
28 uenerūt. ‡ Dixit autē Dñs ad Moysen: Vsque
quo nō vultis custodire mandata mea, & lege
29 meā? ‡ Videte q. Dñs dederit vobis sabbatū,
F propter hoc die sexta tribuit vobis cibos du-
plices. Maneat vnusquisq; apud semetipsum,
30 & nullus egrediatur de loco suo die septimo.
31 ‡ Et sabbatizauit populus die septimo. ‡ Appel
lauitq; domus Israel nomē eius Man: quod erat quasi semē coriādri albū, gustúsq; eius quasi similæ cū melle.

14 ‡ Et ecce super superficiem deserti subtile vt co-
riandrum album, vt pruina super terram.
15 ‡ Vi-
dentes autem filij Israel, dixerūt alter alteri: Quid
est hoc? non enim sciebant quid erat. Dixit autem
Moyses ad eos: Hic panis, quem dedit Dominus vo-
16 bis ad comedendum. ‡ Hoc verbum quod constituit
Dominus: Congregate ex eo vnusquisque ad proxi-
mos gomor, secūdum caput, iuxta numerum anima-
rum vestrarum: vnusquisque in tabernaculis ve-
17 strīs colligite. ‡ Fecerunt autem sic filij Israel: &
collegerunt, qui multum & qui minus. ‡ Et me-
18 tientes gomor, non abundauit qui multum & qui
minus. non minus habuit vnusquisque, ad proxi-
mos apud se collegerunt. ‡ Dixit autem Moyses
19 ad eos: Nullus relinquat ex eo in mane. ‡ Et
20 non audierunt Moysen: sed reliquerunt quidam
ex eo in manè. & efferbuit vermes, & compu-
truit. & indignatus est contra eos Moyses.
21 ‡ Et collegerunt illud manè manè, vnusquisque
sufficiens sibi. quando autem incaluisset sol, liquę-
22 febat. ‡ Factum est autem die sexta, collegerunt ne-
cessaria dupla, duo gomor vni. ingressi sunt autem
omnes principes cōgregationis, & narrauerūt Moy-
23 si. ‡ Dixit autem ad eos: Hoc verbū est quod locutus
est Dominus: Sabbata requies sancta Domino. cras
quęcunq; coxeritis, coquite: et quęcunq; elixaueritis
elixate: et omne superfluū relinquite illud in reposi-
tionē in manè. ‡ Et reliquerunt ex eo in manè sicut
24 precepit eis Moyses. et nō cōputruit, neq; vermis fa
ctus in eo. ‡ Dixit autē Moyses: Comedite illud hodie, quia sabbatū est hodie cōrā Domino: hodie non inuenietis illud in agro.
26 ‡ Sex dies colligetis, at die septima sabbatū, q. nō erit
27 in eo. ‡ Factū est autē in die septima, egressi sunt qdā
ex populo ad colligēdū, & non inuenerūt. ‡ Dixit au-
28 tem Dominus ad Moysen: Vsquequo non vultis au-
dire mandata mea, & legē meam? ‡ Videte, et enim
29 Dominus dedit vobis diem hanc sabbata: propter
hoc ipse dedit vobis die sexto panes duorum dierum.
Sedete vnusquisq; in domibus vestris apud semet-
ipsum: nullus vestrum egrediatur ex loco suo die se-
30 ptima. ‡ Et sabbatizauit populus die septima.
31 ‡ Et vocauerunt illud filij Israel nomen eius,
Man. erat autem quasi semen coriandri album: at
gustus eius vt simila in melle.

14 ‡ καὶ ἰδοὺ ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἐρήμου λεπτὸν ὡσεὶ κόριον λευ-
κὸν, ὡσεὶ πάχνη ἐπὶ τῆς γῆς. ‡ ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, εἶπαν
ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, τί ἐστι τοῦτο; οὐ γὰρ ᾔδεισαν τί ἦν. εἶπε δὲ μωυ-
σῆς πρὸς αὐτούς, οὗτός ὁ ἄρτος, ὃν ἔδωκε κύριος ὑμῖν φαγεῖν.
16 ‡ τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε κύριος. συναγάγετε ἀπ' αὐτοῦ
ἕκαστος εἰς τὸν καθήκοντας γόμον, κατὰ κεφαλὴν κατ' ἀριθμὸν
17 ψυχῶν ὑμῶν, ἕκαστος ἐν ταῖς σκηναῖς ὑμῶν συλλέξατε. ‡ ἐποί-
ησαν δὲ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ συνέλεξαν, ὁ τὸ πολὺ καὶ ὁ τὸ
18 ἔλαττον. ‡ καὶ μετρήσαντες τὸν γόμον, οὐκ ἐπλεόνασεν ὁ τὸ
πολὺ, καὶ ὁ τὸ ἔλαττον οὐκ ἠλαττόνησεν ἕκαστος, εἰς τὰς κα-
19 θήκουσας παρ' ἑαυτῷ συνέλεξαν. ‡ εἶπε δὲ μωυσῆς πρὸς αὐ-
20 τούς μηδεὶς καταλιπέτω ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωΐ. ‡ καὶ οὐκ ἤκου-
σαν μωυσῆ, ἀλλὰ κατέλιπόν τινες ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωΐ. καὶ
ἔζεσεν σκώληκας, καὶ ἐπώζεσεν. καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτοῖς
21 μωυσῆς. ‡ καὶ συνέλεξαν αὐτὸ πρωὶ πρωΐ, ἕκαστος τὸ καθῆκον
22 αὐτῷ· ἡνίκα δὲ ἐθερμαίνετο ὁ ἥλιος, ἐτήκετο. ‡ ἐγένετο δὲ τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ, συνέλεξαν διπλᾶ δύο γόμους τῷ ἑνί.
εἰσῆλθον δὲ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς, καὶ ἀνή-
23 γειλαν μωυσῇ. ‡ εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, τοῦτο τὸ ῥῆμα ἐστιν,
ὃ ἐλάλησε κύριος. Σάββατα ἀνάπαυσις ἁγία τῷ κυρίῳ. ἀύ-
ριον ὅσα ἐὰν πέσητε, πέσετε. καὶ ὃ ἂν ἑψῆτε, ἕψετε. ὃ
δὲ ἂν περισσεύσῃ καταλείπετε αὐτὸ εἰς ἀποθήκην εἰς τὸ πρωΐ.
24 ‡ καὶ κατέλιπον ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωΐ, καθάπερ συνέταξεν
25 αὐτοῖς μωυσῆς. καὶ οὐκ ἐπώζεσεν, οὐδὲ σκώληξ ἐγένετο αὐ-
26 τῷ. ‡ εἶπε δὲ μωυσῆς, φάγετε σήμερον αὐτό, ἐστι γὰρ
Σάββατον τῷ κυρίῳ, σήμερον οὐχ εὑρεθήσεται ἐν πεδίῳ.
27 ‡ ἓξ ἡμέρας συλλέξετε. τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σαββα-
τον, ὅτι οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ. ‡ ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδό-
μῃ, ἐξῆλθόσαν τινες ἐκ τοῦ λαοῦ συλλέξαι, καὶ οὐχ εὗρον.
28 ‡ εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, ἕως τίνος οὐ βούλεσθε
εἰσακούειν τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὸν νόμον μου;
29 ‡ ἴδετε, ὁ δὲ κύριος ἔδωκεν ὑμῖν τὴν ἡμέραν ταύτην
σάββατα, διὰ τοῦτο αὐτὸς ἔδωκεν ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ ἄρ-
τους δύο ἡμερῶν. καθίσασθε ἕκαστος εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν παρ' ἑ-
αυτῷ, μὴ πορευέσθω ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ
30 τῇ ἑβδόμῃ. ‡ καὶ ἐσαββάτισεν ὁ λαὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ
31 ἑβδόμῃ. ‡ καὶ ἐπωνόμασαν αὐτὸ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ, μαν. ἦν δὲ ὡς σπέρμα κοριάνου λευκόν. τὸ δὲ γεῦ-
μα αὐτοῦ ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 "Et sublatus est ros qui descenderat, & ecce super faciem deserti minutum quasi decorticatum, minutum acertuatum, quasi pruina super terram.
15 "Et viderunt filij Israel, & dixerunt vnusquisque fratri suo: Quid est hoc? nesciebant enim quid esset. Dixitque eis Moyses: Hic est panis quem
16 dedit vobis Dominus ad vescendum. "Hoc est verbum quod præcepit Dominus: Colligite ex eo vnusquisque quantum sufficit ad vescendum, go-
mor per singula capita, iuxta numerū animarum vestrarum, vnusquisque pro his qui habitant in tabernaculo suo tollat. "Fecerunt́que ita filij Israel,
17 & collegerunt quidam plus, & quidā minus. "Et mensi sunt ad mēsurā gomor, & nihil superfuit ei qui plus collegit, nec defuit ei qui minus colle-
18 gerat: vnusquisq; iuxta id quod poterat comedere, collegerūt. "Dixitq; eis Moyses: Nullus reponat ex eo vsque manè. "Et non acquieuerunt Moy-
si, & dimiserunt quidā viri ex eo vsq; manè: & scaturiuit vermibus, & cōputruit: & iratus est contra eos Moyses. "Colligebant illud manè, singuli
quantū sufficere poterant ad vescendū. & quod remanebat ex eo super faciem agri, cùm incaluisset sol, liquefiebat. "Et factum est in die sexto, colle-
19 gerunt panem duplicem, duo gomor vnicuique: & venerunt omnes principes congregationis, & narrauerunt Moysi. "Et ait eis: Hoc est quod locu-
tus est Dominus: Requiē sabbati sanctificati est coram Domino. cras quod coctūri estis, coquite: & quod condituri estis, condite. & quod reliquum
fuerit, reponite vobis in custodiam vsque manè. "Et reposuerūt illud vsq; in manè, sicut præceperat Moyses: & non cōputruit, neque vermis fuit in
20 eo. "Dixitque Moyses: Comedite illud hodie, quia sabbatū est hodie corā Domino: hodie non inuenietis illud in agro. "Sex diebus colligetis il-
26 lud, & in die septimo sabbatum est: non erit in eo. "Et factum est in die septimo, egressi sunt de populo vt colligerent, & non inuenerunt. "Dixitq;
27 Dominus ad Moysen: Vsquequo non vultis custodire mādata mea, & leges meas? "Videte quòd Dominus dederit vobis sabbatū: propterea dat vo-
bis in die sexto panē duorum dierum. Sedete vnusquisque in loco suo, nullus egrediatur de loco suo in die septimo. "Quieuitque populus in die
30 septimo. "Appellauitque domus Israel nomen eius Manna: & erat quasi semen coriandri album, gustusque eius quasi lagana frixa cum melle.

תרגום אונקלוס

14 וסליקת נחתת טלא והא על אפי מדברא דעדיך כקלפא דעדיך כגלידא על ארעא: 15 וחזו בני ישראל ואמרו גבר לאחוהי
מנא הוא ארי לא ידעו מה הוא ואמר משה להון הוא לחמא דיהב יי לכון למיכל: 16 דין פתגמא דפקיד יי ליקטו מיניה גבר לפום מיכליה
עומרא לגלגלתא מנין נפשתיכון גבר לדי במשכניה תסבון: 17 ועבדו כן בני ישראל ולקטו דאסגי ודאזער: 18 וכאלו בעומרא ולא
חסיר דאסגי דיתיר לא חסר גבר לפום מיכליה לקטו: 19 ואמר משה להון גבר לא יצנע מיניה עד צפרא: 20 ולא קבילו מן משה
ושבקו גבר מינה עד צפרא ורחיש עלוהי משה ורגיז עלוהון משה: 21 ולקטו יתיה בצפרא בצפר גבר כפום מיכליה וארשתר מיניה
ויתיאב למשה: 22 והוה ביומא שתיתאה לקטו לחמא על חד תרין תרין עומרין לחד ואתו כל רברבי כנישתא
ואחוו למשה: 23 ואמר להון הוא דמליל יי ניח שבתא קודשא קדם יי מחר יומא דאתון עתידין למיפא אפו יומא
ואתון מבשלא בשלו וכל דאשתיר הניחו לכון למטרת עד צפרא: 24 ואצנעו יתיה עד צפרא כמא דפקיד משה ולא סרי ורחיש לא הוה ביה:
25 ואמר משה אכלוהי יומא דין ארי יומא דין שבתא קדם יי יומא דין לא תשכחוניה בחקלא: 26 שיתא יומין תלקטוניה וביומא שביעאה
שבתא לא יהא ביה: 27 והוה ביומא שביעאה נפקו מן עמא למלקט ולא אשכחו: 28 ואמר יי למשה עד אימתי מסרבתון למטר פקודי ואוריתי:
29 חזו ארי יי יהב לכון שבתא על כן הוא יהיב לכון ביומא שתיתאה לחם תרין יומין יתבו איניש תחוותיה לא יפוק גבר מאתריה
ביומא שביעאה: 30 ונחו עמא ביומא שביעאה: 31 וקרו בית ישראל ית שמיה מנא והוא כבר זרע גידא חיור וטעמיה כאסקרטינן בדבש:

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 ויאמר משה זה הדבר אשר צוה יהוה מלא העמר
משמנו למשמרת לדרתיכם למען יראו את־הלחם
אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציאי אתכם מארץ
33 מצרים: ויאמר משה אל־אהרן קח צנצנת אחת
ותן־שמה מלא־העמר מן והנח אתו לפני יהוה
34 למשמרת לדרתיכם: כאשר צוה יהוה אל־משה
35 ויניחהו אהרן לפני העדת למשמרת: ובני ישראל
אכלו את־המן ארבעים שנה עד־באם אל־ארץ
נושבת את־המן אכלו עד־באם אל־קצה ארץ כנען:
36 והעמר עשרית האיפה הוא:

יז

1 ויסעו כל־עדת בני־ישראל ממדבר־סין למסעיהם
על־פי יהוה ויחנו ברפידים ואין מים לשתת העם:
2 ויריב העם עם־משה ויאמרו תנו־לנו מים ונשתה
ויאמר להם משה מה־תריבון עמדי מה־תנסון את־
3 יהוה: ויצמא שם העם למים וילן העם על־משה
ויאמר למה זה העליתנו ממצרים להמית אתי ואת־
4 בני ואת־מקני בצמא: ויצעק משה אל־יהוה לאמר
5 מה אעשה לעם הזה עוד מעט וסקלני: ויאמר
יהוה אל־משה עבר לפני העם וקח אתך מזקני ישראל
ומטך אשר הכית בו את־היאר קח בידך והלכת:
6 הנני עמד לפניך שם על־הצור בחרב והכית בצור
ויצאו ממנו מים ושתה העם ויעש כן משה לעיני זקני
7 ישראל: ויקרא שם המקום מסה ומריבה על־
ריב בני ישראל ועל נסתם את־יהוה לאמר
8 היש יהוה בקרבנו אם־אין: ויבא
9 עמלק וילחם עם־ישראל ברפידים: ויאמר
משה אל־יהושע בחר־לנו אנשים וצא
הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על־ראש הגבעה ומטה
האלהים בידי:

32 Dixit autem Moyses: Iste est sermo quē præcepit Dominus: Imple gomor ex eo, & custodiatur in futuras retrò generationes, vt noverint panē, quo alui vos in solitudine, quando
33 educti estis de terra Ægypti. Dixitq; Moyses ad Aarō: Sume vas vnū, & mitte ibi Mā, quan
G tū potest capere gomor, & repone corā Dño
34 ad seruādū in generationes vestras: Sicut præceperat Dominus Moysi. Posuitq; illud Aaron
35 in tabernaculo reseruādū. Filij autem Israel comederūt Man quadraginta annis, donec venirēt in terram habitabile. Hoc cibo aliti sunt
36 vsquequo tangerent fines terræ Chanaan. Gomor autem decima pars est ephi.

CAP. XVII.

1 AIGitur profecta omnis multitudo filiorum Israel de deserto Sin per māsiones suas iuxta
sermonem Domini, castrametati sunt in Raphidim, vbi nō erat aqua ad bibendū populo.
2 Qui iurgatus contra Moysen, ait: Da nobis aquā vt bibamus. Quibus respondit Moyses:
Quid iurgamini contra me? cur tentatis Do-
3 minum? Sitiuit ergo ibi populus præ aquæ penuria, & murmurauit contra Moysen, dicens:
Cur fecisti nos exire de Ægypto, vt occideres
4 nos & liberos nostros ac iumēta siti? Clamauit autem Moyses ad Dominū, dicens: Quid
B faciā populo huic? adhuc paululum, & lapidabit me. Et ait Dominus ad Moysen:
5 Præcede populum, & sume tecum de senioribus Israel, & virgam qua percussisti fluuium, tol-
6 le in manu tua, & vade. En ego stabo ibi coram te supra petram Oreb; percuties quoque petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus.
7 Et fecit Moyses ita coram senioribus Israel. Et vocauit nomen loci illius, Tentatio; propter iurgium filiorum Israel: & quia tentauerunt
Dominum, dicentes: Est ne Dominus in
8 nobis, an non? Venit autem Amalech, & pugnabat contra filios Israel in Raphidim.
9 Dixitque Moyses ad Iosue: Elige viros, & egressus pugna contra Amalech cras. Ego
C stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea.

32 Dixit autem Moyses: Hoc verbum, quod præcepit Dominus: Implete gomor Man, ad repositionem in generationes vestras, vt videant panem
33 quem comedistis vos in deserto, quando eduxit vos Dominus de terra Ægypti. Et dixit Moyses
Aaron: Accipe vas aureum vnum, & immitte in illud plenum gomor Man, & repones illud coram
34 Deo in custodiam in generationes vestras; Quemadmodum præcepit Dominus Moysi. Et reposuit illud Aaron coram testimonio in custodiam. At filij
35 Israel comederunt Man annos quadraginta, donec venerunt in terram habitabilem. Man comederūt,
36 donec venerunt in partem Phœniciæ. At gomor decima trium mensurarum erat.

CAP. XVII.

1 ET profecta est omnis congregatio filiorum Israel ex deserto Sin per castra sua, secundùm verbum
Domin. & castrametati sunt in Raphidin. non erat autem aqua populo ad bibendum. Et con-
2 uiciabatur populus ad Moysen, dicentes: Da nobis aquam, vt bibamus. & dixit eis Moyses: Quid
conuiciamini mihi, & quid tentatis Dominum?
3 Sitiuit autem illic populus aquam: & murmurauit populus contra Moysen, dicentes: Quid hoc,
quòd eduxisti nos ex Ægypto, vt occideres nos, & filios nostros, & iumenta siti? Clamauit autē Moy-
4 ses ad Dominum, dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum, & lapidabunt me. Et dixit Dñs
5 ad Moysen: Antecede populum istum: accipe autē tecum à senioribus populi, & virgam in qua percussisti flumen, accipe in manu tua, & vade.
6 Ecce ego stabo illic, antequàm tu accedas super petram in Oreb. & percuties petram, & exibit ex ea aqua, & bibet populus. fecit autem Moyses sic
7 coram filiis Israel. Et vocauit nomen loci illius, Tentatio & Jurgium, propter obiurgationem filiorum Israel: et propterea quòd tentant Dominum, dicentes, Si est Do-
8 minus in nobis, an non. Venit autem Amalech, & oppugnabat Israel in Raphidim. Dixit autem Moyses Iosue: Elige tibi viros potentes,
9 & egressus congredere cum Amalech cras. & ecce ego stabo in vertice collis, & virga Dei in manu mea.

32 Εἶπε δὲ μωυσῆς, Τοῦτο τὸ ῥῆμα, ὃ συνέταξε κύριος, πλήσατε τὸ γόμορ τοῦ μαν, εἰς ἀποθήκλεω εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν,
ἵνα εἰδῶσι τὸν ἄρτον, ὃν ἐφάγετε ὑμεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὡς ἐξ-
ηγαγεν ὑμᾶς κύριος ἐκ γῆς αἰγύπτου.
33 καὶ εἶπε μωυσῆς τῷ ἀαρων, λάβε σάμνον χρυσοῦν ἕνα, καὶ
ἔμβαλε εἰς αὐτὸν πλῆρες τὸ γόμορ τοῦ μαν, καὶ ἀποθήσεις αὐ-
τὸ ἐναντίον τοῦ θεοῦ εἰς διατήρησιν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.
34 ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ, καὶ ἀπέθηκεν αὐτὸ
ἀαρων ἐναντίον τοῦ μαρτυρίου εἰς διατήρησιν.
35 οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔφαγον τὸ μαν ἔτη τεσσαράκοντα, ἕως
ἦλθον εἰς τὴν οἰκουμένην. τὸ μαν ἔφαγον ἕως παρεγένοντο εἰς
36 μέρος τῆς φοινίκης. τὸ δὲ γόμορ τὸ δέκατον τῶν τριῶν
μέτρων ἦν. ιζ.

1 Καὶ ἀπῆρε πᾶσα ἡ συναγωγὴ υἱῶν ἰσραὴλ ἐκ τῆς ἐρή-
μου σὶν κατὰ παρεμβολὰς αὐτῶν, διὰ ῥήματος κυρίου· καὶ
παρενέβαλον ἐν ραφιδείν. ἐκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ ὥστε πιεῖν.
2 καὶ ἐλοιδορεῖτο ὁ λαὸς πρὸς μωυσῆν, λέγοντες, δὸς ἡ-
μῖν ὕδωρ, ἵνα πίωμεν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς μωυσῆς, τί λοιδο-
ρεῖσθέ μοι; καὶ τί πειράζετε κύριον;
3 ἐδίψησε δὲ ἐκεῖ ὁ λαὸς ὕδατι, καὶ ἐγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐπὶ μωυ-
σῆν, λέγοντες, τί τοῦτο, ὅτι ἀνεβίβασας ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου
τοῦ ἀποκτεῖναι ἡμᾶς, καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, καὶ τὰ κτήνη τῇ δίψει;
4 ἐβόησε δὲ μωυσῆς πρὸς κύριον, λέγων, τί ποιήσω τῷ λαῷ
τούτῳ; ἔτι μικρόν, καὶ καταλιθοβολήσουσί με. καὶ εἶπε
5 κύριος πρὸς μωυσῆν, παρελθὲ τοῦ λαοῦ τούτου, λάβε δὲ
μετὰ σεαυτοῦ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν ῥάβδον,
ἐν ᾗ ἐπάταξας τὸν ποταμόν, λάβε ἐν τῇ χειρί σου καὶ πορεύ-
6 ου. ἰδοὺ ἐγὼ ἕστηκα ἐκεῖ, πρὸ τοῦ σε ἐλθεῖν ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν
χωρήβ· καὶ πατάξεις τὴν πέτραν, καὶ ἐξελεύσεται ἐξ αὐ-
τῆς ὕδωρ, καὶ πίεται ὁ λαός· ἐποίησε δὲ μωυσῆς ὕτως ἐναντίον
τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
7 καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου πειρασμὸς
καὶ λοιδόρησις διὰ τὴν λοιδορίαν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ διὰ τὸ
πειράζειν κύριον, λέγοντας, εἰ ἔστι κύριος ἐν ἡμῖν ἢ ὄ.
8 ἦλθε δὲ ἀμαλὴκ καὶ ἐπολέμει τὸν ἰσραὴλ ἐν ραφιδείν.
9 εἶπε δὲ μωυσῆς τῷ ἰησοῦ, ἔπιλεξον σεαυτῷ ἄνδρας δυνα-
τούς, καὶ ἐξελθὼν παράταξαι τῷ ἀμαλὴκ ἄυριον· καὶ ἰδοὺ
ἐγὼ ἕστηκα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ, ἔχω ῥάβδον τοῦ θεοῦ
ἐν τῇ χειρί μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Dixitque Moyses: Hic est sermo quem præcepit Dominus: plenum gomor ex eo seruate in generationes vestras, vt videant panem quem
comedere feci vos in deserto: quando eduxi vos de terra Ægypti. 33 Dixitque Moyses ad Aaron: Tolle lagunculam vnam, & mitte ibi manna ple-
num gomor, & repone illam corā Domino: vt seruetur in generationes vestras. 34 Sicut præcepit Dominus Moysi, ita reposuit illud Aaron coram
testimonio in custodiam. 35 Filij autem Israel comederunt manna quadraginta annis: donec venerunt in terram habitabilem; manna comederunt,
donec venirent ad confinia terræ Chanaan. 36 Gomor autem erat decima pars trium satorum. CAP. XVII.

ET profecta est omnis congregatio filiorum Israel à deserto Sin, per manliones suas iuxta verbum Domini: & castrametati sunt in Raphidim. Et
non erant aquæ vt populus biberet. 2 Et obiurgatus est populus contra Moysen, atque dixerunt: Date nobis aquas vt bibamus. Di-
xitque eis Moyses: Quid iurgamini contra me? quid tentatis coram Domino? 3 Sitiuitque ibi populus propter aquarum penuriam: &
murmurauit populus contra Moysen: & ait: Cur fecisti nos ascendere de Ægypto, vt interficeres me, & filios meos, & pecora mea siti?
4 Oraniitque Moyses coram Domino: dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum & lapidabunt me. 5 Dixitque Dominus ad
Moysen: Transi coram populo, & tolle tecum de senioribus Israel, & virgam tuam qua percussisti fluuium tolle in manu tua: & vade.
6 Ecce ego stabo ante te ibi, iuxta petram in Oreb: & percuties petram, & exibunt ex ea aquæ, vt bibat populus. Fecitque Moyses ita coram senio-
ribus Israel. 7 Vocauitque nomen loci Tentatio, & Iurgium: eo quòd obiurgati sunt filij Israel, & quia tentauerunt coram Domino:
dicentes, Virtum maiestas Domini in medio nostrum habitat, an non? 8 Venit autem Amalech, & init prælium contra Israel in
Raphidim. 9 Dixitque Moyses ad Iosue, Elige nobis viros: & egredere, pugna contra Amalech cras. Ego stabo in vertice collis, &
virga qua facta sunt miracula à facie Dei, erit in manu mea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֶם
בְּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה׃
11 * וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר
12 יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עֲמָלֵק׃ * וְיְדֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ
אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו
מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ׃
13 * וַיְחַלֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמָלֵק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חָרֶב׃
14 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים
בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחֹה אֶמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת
15 הַשָּׁמָיִם׃ * וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה
16 נִסִּי׃ * וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֵּס יָהּ מִלְחָמָה לַיהוָה
בַּעֲמָלֵק מִדֹּר דֹּר׃

יח

1 * וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן
מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל
עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם׃
2 * וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר
3 שִׁלּוּחֶיהָ׃ * וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם
כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה׃ * וְשֵׁם הָאֶחָד
4 אֱלִיעֶזֶר כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה׃
5 * וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־
6 הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם הַר הָאֱלֹהִים׃ * וַיֹּאמֶר
אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חִתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי
7 בָנֶיהָ עִמָּהּ׃ * וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ
וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה׃
8 * וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה
9 אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה׃ * וַיִּחַר יִתְרוֹ
עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ
מִיַּד מִצְרָיִם׃

EXODVS. Translat.B.Hierony. Iethro.

10 * Feeit Iosue vt locutus erat Moyses, & pugnauit contra Amalech. Moyses autem & Aaron & Hur ascenderunt super verticem collis.
11 * Cumque leuaret Moyses manus, vincebat Israel: sin autem paululum remisisset, superabat
12 Amalech. * Manus autem Moysi erant graues, sumentes igitur lapidē, posuerunt subter eu, in quo sedit: Aaron autem & Hur sustentabant manus eius ex vtraque parte. & factū est vt manus illius non lassarentur vsque ad occa-
13 casum solis. * Fugauitq; Iosue Amalech, & populum eius in ore gladij. * Dixit autem Dominus ad Moysen: Scribē hoc ob monimentum in libro, & trade auribus Iosue, delebo enim
15 memoriam Amalech sub cælo. * Ædificauitq; Moyses altare, & vocauit nomen eius, Dominus exaltatio mea. * Dicens: Quia manus soli
16 Dñi & bellum Dñi erit contra Amalech, à generatione in generationem. CAP. XVIII.

1 A Cognatus Moysi, sacerdos Madian, cùm audisset Iethro omnia quę fecerat Deus Moysi & Israel populo suo, & quòd eduxisset
2 Dñs Israel de Ægypto, * Tulit Sephoram vxorem Moysi quam remiserat, * Et duos filios eius, quorum vnus vocabatur Gersan: dicente
4 patre, Aduena fui in terra aliena: * Alter verò Eliezer: Deus enim, ait, patris mei adiutor meus, & eruit me de gladio Pharaonis.
5 * Venit ergo Iethro cognatus Moysi, & filij eius & vxor eius ad Moysen in desertum, vbi erat castrametatus iuxta montem Dei.
6 * Et mandauit Moysi, dicens: Ego Iethro
7 cognatus tuus venio ad te, & vxor tua, & duo filij tui cum ea. * Qui egressus in occursum cognati sui, adorauit, & osculatus est eum: sa-
8 lutauerūntque se mutuò verbis pacificis. Cūque intrasset tabernaculum, * Narrauit Moyses cognato suo cuncta quæ fecerat Dominus Pharaoni & Ægyptiis propter Israel: vniuersumque laborem qui accidisset eis in itinere, & quòd liberauerat eos Dominus. * Lætatusque est Iethro super omnibus bonis quę fecerat Dominus Israeli, eo quòd eruisset eos
de manu Ægyptiorum.

10 * Et fecit Iosue sicut dixit ei Moyses: & egressus congressus est cum Amalech. & Moyses, & Aaron & Hur ascenderunt in verticem collis.
11 * Et factum est quando eleuabat Moyses manus, prævalebat Israel: quando autem remittebat manus, prævalebat Amalech.
12 * At manus Moysi graues: & accipientes lapidem, supposuerunt sub eum, & sedit super eum. & Aaron & Hur sustentabant manus eius, hinc vnus & hinc vnus. & fuerunt manus Moysi sustentate vsque ad occasum solis.
13 * Et fugauit Israel Amalech, & omnem populum eius in occisione gladij.
14 * Dixit autem Dominus ad Moysen: Scribe hoc ad memoriam in libro: & dabis in aures Iosue, quoniā deletione delebo memoriam Amalech de illa
15 que sub cælo. * Et ædificauit Moyses altare Domino, et vocauit nomen eius, Dominus refugium meum. * Quoniam in manu occulta pugnat Dominus contra Amalech à generationibus in gene-
16 rationes.

CAP. XVIII.

1 * Audiuit autē Iethro sacerdos Madian socer Moysi omnia quæcunque fecit Dominus Israel suo populo: eduxit enim Dominus Israel ex Ægypto.
2 * Accepit autem Iethro socer Moysi Sephoram
3 uxorem Moysi, post dimissionem eius: * Et duos filios eius, nomen vni eorum Gersam, dicens: Aduena fui in terra aliena:
4 * Et nomen secundi Eliezer, dicens. Et enim Deus patris mei auxiliator meus, & eruit me de manu Pharaonis.
5 * Et venit Iethro socer Moysi, & filij, & vxor ad Moysen in desertum, vbi castrametatus est in
6 monte Dei. * Nunciatum est autem Moysi, dicentes: Ecce socer tuus Iethro venit ad te, et vxor tua,
7 et filij tui cum eo. * Egressus est autē Moyses in occursum socero suo, & adorauit eum, et osculatus est eum: & amplexi sunt adinuicem, et introduxit eos
8 in tabernaculum. * Et narrauit Moyses socero suo omnia quæcunque fecit Dñs Pharaoni et Ægyptiis propter Israel: et omnem laborem qui accidit eis in
via, & quòd eruit eos Dñs de manu Pharaonis, et de manu Ægyptiorum. * Obstupuit autē Iethro super
9 omnibus bonis quæ fecit eis Dñs: & quòd eruit eos Dñs de manu Ægyptiorum, et de manu Pharaonis.

10 * καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς καθάπερ εἶπεν αὐτῷ Μωυσῆς, καὶ ἐξῆλθεν παρεταξάτο τῷ Ἀμαλήκ. καὶ Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ Ὢρ
11 ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν κορυφὸν τοῦ βουνοῦ. * καὶ ἐγένετο ὅταν ἐπῆρε Μωυσῆς τὰς χεῖρας, κατίσχυεν Ἰσραήλ· ὅταν δὲ κα-
12 θῆκεν τὰς χεῖρας, κατίσχυεν Ἀμαλήκ. * αἱ δὲ χεῖρες Μωυσῆ βαρεῖαι. καὶ λαβόντες λίθον ὑπέθηκαν ὑπ' αὐτόν. καὶ ἐκάθητο ἐπ' αὐτοῦ· καὶ Ἀαρὼν καὶ Ὢρ ἐστήριζον τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντεῦθεν εἷς καὶ ἐντεῦθεν εἷς· καὶ ἐγένοντο αἱ χεῖρες Μω-
13 σῆ ἑστηριγμέναι ἕως δύσεως τοῦ ἡλίου. * καὶ ἐτρέψατο Ἰησοῦς τὸν Ἀμαλὴκ, καὶ πᾶν τὸ λαὸν αὐτοῦ ἐν φόνῳ μα-
14 χαίρας. * εἶπε δὲ κύριος πρὸς Μωυσῆν, κατάγραψον τοῦτο εἰς μνημόσυνον ἐν βιβλίῳ. καὶ δὸς εἰς τὰ ὦτα Ἰησοῦ, ὅτι ἀλοιφῇ ἐξαλείψω τὸ μνημόσυνον Ἀμαλὴκ ὑπὸ τὸν
15 οὐρανόν. * καὶ ᾠκοδόμησε Μωυσῆς θυσιαστήριον κυρίῳ, καὶ ἐπωνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Κύριος καταφυ-
16 γή μου. * ὅτι ἐν χειρὶ κρυφαίᾳ πολεμεῖ κύριος τῷ Ἀμαλὴκ ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς.

ιη'.

1 * Ἤκουσε δὲ Ἰοθὸρ ὁ ἱερεὺς Μαδιὰμ ὁ γαμβρὸς Μωυσῆ πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος Ἰσραὴλ τῷ ἐαυτοῦ λαῷ, ἐξήγαγε γὰρ κύ-
2 ριος τὸν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου. * ἔλαβε δὲ Ἰοθὸρ ὁ γαμβρὸς Μωυσῆ σεπφώραν τὴν γυναῖκα Μωυσῆ μετὰ τὴν ἀφεσιν αὐτῆς,
3 * καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτῆς, ὄνομα τῷ ἑνὶ αὐτῶν γηρσάμ, λέγων, παροίκιος ἤμην ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ. * καὶ τὸ ὄνομα τοῦ δευτέρου
4 ἐλιέζερ, λέγων, ὁ γὰρ θεὸς τοῦ πατρός μου βοηθός μου, καὶ ἐξεῖλατό με ἐκ χειρὸς Φαραώ. * καὶ ἦλθεν Ἰοθὸρ ὁ γαμβρὸς Μωυ-
σῆ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ ἡ γυνὴ τοῦ υἱοῦ πρὸς Μωυσῆν εἰς τὴν ἔρημον ἣν παρενέβα-
6 λετο ἐπ' ὄρους τοῦ θεοῦ. * ἀπηγγέλη δὲ Μωυσῆ λέγοντες, ἰδοὺ ὁ γαμβρός σου Ἰοθὸρ παραγίνεται πρός σε καὶ ἡ γυνὴ σου καὶ οἱ υἱοὶ σου
7 μετ' αὐτοῦ. * ἐξῆλθε δὲ Μωυσῆς εἰς συναντησιν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ ἐφίλησεν αὐτόν. καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ σκηνοῦν.
8 * καὶ διηγήσατο Μωυσῆς τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ πάντα ὅσα ἐποίησε κύριος τῷ Φαραὼ καὶ τοῖς αἰγυπτίοις ἕνεκεν Ἰσραὴλ, καὶ πάντα τὸν μόχθον τὸν γλυφθέντα αὐτοῖς ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ
ὅτι ἐξείλατο αὐτοὺς κύριος ἐκ χειρὸς Φαραὼ, καὶ ἐκ χειρὸς
9 τῶν αἰγυπτίων. * ἐξέχυ δὲ Ἰοθὸρ ἐπὶ πάσι τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησεν αὐτοῖς κύριος, καὶ ὅτι ἐξείλατο αὐτοὺς κύριος ἐκ χειρὸς αἰγυπτίων καὶ ἐκ χειρὸς Φαραώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Feeitque Iosue sicut dixerat ei Moyses, vt pugnaret contra Amalech. Moyses autem, Aaron, & Hur, ascenderunt ad verticem collis. " Et factum est cùm eleuaret Moyses manus suas, prævalebant viri domus Israel: & cùm demittebat manus suas, prævalebant viri domus Amalech.
" Manus autem Moysi erant graues; & tulerunt lapidem, & posuerunt sub eo, sedítque super eum: Aaron autem & Hur sustentabant manus eius hinc vnus, & inde alter. Fuerunt̃que manus Moysi extenta in oratione vsque ad occasum solis.
" Et contriuit Iosue Amalech & populum eius in ore gladij. " Dixitque Dominus ad Moysen: Scribe hoc memoriale in libro, & pone coram Iosue; quoniam delens delebo memoriam Amalech sub cælo. " Ædificauitque Moyses altare, & immolauit super eo coram Deo, qui fecit sibi miracula. " Et ait: Cum iuramento
dictum est hoc à facie terribilis, cuius maiestas est super solium gloriæ, vt committatur prælium à facie Domini contra viros domus Amalech, vt cō-
ferat ea à generationibus seculi.

CAP. XVIII.

E Audiuit Iethro princeps Madian socer Moysi omnia quæ fecerat Dominus Moysi, & Israel populo suo; & quòd eduxisset Dominus Israel de
Ægypto. ' Tulitque Iethro socer Moysi Sephoram vxorem Moysi, postquam remiserat eam: ' Et duos filios eius, quorum nomen vnius e-
rat Gerson, quia dixit, Aduena fui in terra aliena: ' Et nomen alterius Eliezer; quia verbum Dei patris mei fuit in adiutorium meum, & eruit me
de gladio Pharaonis. ' Venitque Iethro socer Moysi, & filij eius, & vxor eius ad Moysen in desertum, in quo ipse manebat, in montem super quem
reuelata est gloria Domini. ' Dixitque ad Moysen: Ego socer tuus Iethro venio ad te, & vxor tua, & duo filij tui cum ea. ' Egressúsque est Moy-
ses in occursum soceri sui, & adorauit, & osculatus est eum: & salutauerunt se mutuò pacificè, & venerunt in tabernaculum. ' Et narrauit Moyses
socero suo omnia quæ fecerat Dominus Pharaoni & Ægyptiis propter Israel; omnem tribulationem quæ inuenit eos in via, & quomodo liberasset
eos Dominus. ' Lætatúsque est Iethro super omnibus bonis quæ fecerat Dominus Israeli, quòd eruisset eos de manu Ægyptiorum.

תרגום אונקלוס

10 וַעֲבַד יְהוֹשֻׁעַ כְּמָא דַאֲמַר לֵיהּ מֹשֶׁה לְאַגָּחָא קְרָבָא בַּעֲמָלֵק וּמֹשֶׁה אַהֲרֹן וְחוּר סְלִיקוּ לְרֵישׁ רְמְתָא׃ 11 וַהֲוָה כַּד אָרֵים מֹשֶׁה יְדֵיהּ
וּמִתְגַּבַּר יִשְׂרָאֵל וְכַד מָנַח יְדֵיהּ וּמִתְגַּבְּרִין דְּבֵית עֲמָלֵק׃ 12 וִידֵי מֹשֶׁה יְקָרִין וּנְסִיבוּ אַבְנָא וְשַׁוִּיאוּ תְּחוֹהִי וִיתֵיב עֲלָהּ וְאַהֲרֹן וְחוּר סְעִידִין
מִכָּא חַד וּמִכָּא חַד וַהֲווֹ יְדוֹהִי פְּרִישִׁין כְּצְלוֹ עַד דְּעָל שִׁמְשָׁא׃ 13 וְתַבַר יְהוֹשֻׁעַ יָת עֲמָלֵק וְיָת עַמֵּיהּ לְפִתְגָמָא דְחַרְבָּ׃ 14 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה
אֲכֵיף דָּא בְּסִפְרָא וְשַׁוִּי קֳדָם יְהוֹשֻׁעַ אֲרֵי מְמַחֵי יָת דִּכְרָנָא דַּעֲמָלֵק מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא׃ 15 וּבְנָא מֹשֶׁה מַדְבְּחָא וּפְלַח עֲלוֹהִי קֳדָם
יְיָ דְּעֵבֶד לֵיהּ נִסָּא׃ 16 וַאֲמַר כְּשׁוּרְעָא אֲסִירָא דָּא מִן קֳדָם דְּחִילָא דְּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל כָּרְסֵי יְקָרָא לְאַגָּחָא קְרָבָא מִן קֳדָם יְיָ כְּדִבְיָה עֲמָלֵק
וְכָל בֵּית מַדְבְּחָא׃

יח

1 וְשָׁמַע יִתְרוֹ כָּהֲנָא דְמִדְיָן חֲמוֹהִי דְמֹשֶׁה יָת כָּל דַּעֲבַד יְיָ לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמֵּיהּ אֲרֵי אַפֵּיק יְיָ יָת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם׃ 2 וּדְבַר יִתְרוֹ חֲמוֹהִי דְמֹשֶׁה יָת צִפּוֹרָה אִנְתַּת מֹשֶׁה מִבָּתַר דְּפָטְרָהּ׃
3 וְיָת תַּרְתֵּין בְּנָתָהּ דְּשׁוּם חַד גֵּרְשֹׁם אֲרֵי אֲמַר דַּיָּרָא הֲוֵיתִי בְּאַרְעָא נָכְרָאָה׃ 4 וְשׁוּם חַד אֱלִיעֶזֶר אֲרֵי אֱלָהָא דְּאֲבָא סַיְּעָרִי הֲוָה בְּסַעְדִי וְשֵׁזְבַנִי
מֵחַרְבָּא דְּפַרְעֹה׃ 5 וַאֲתָא יִתְרוֹ חֲמוֹהִי דְמֹשֶׁה וּבְנוֹהִי וְאִתְּתֵיהּ לְוָת מֹשֶׁה לְמַדְבְּרָא דְהוּא שָׁרֵי תַּמָּן לְטוּרָא דְיָקָר אֱלָהָא׃
6 וַאֲמַר לְמֹשֶׁה אֲנָא חֲמוֹךְ יִתְרוֹ אֲתֵי לְוָתָךְ וְאִתְּתָךְ וּתְרֵין בְּנָתָהּ עִמָּהּ׃ 7 וּנְפַק מֹשֶׁה לְקַדָּמוּת חֲמוֹהִי וּסְגִיד וְנַשֵּׁיק לֵיהּ וּשְׁאִילוּ גְבַר לְחַבְרֵיהּ
וְאֵתוּ לְמַשְׁכְּנָא׃ 8 וְאִשְׁתְּעִי מֹשֶׁה לְחַמוֹהִי יָת כָּל דַּעֲבַד יְיָ לְפַרְעֹה וּלְמִצְרָאֵי עַל עֵיסָק יִשְׂרָאֵל יָת כָּל עָקָתָא דְּאַשְׁכַּחְתַּנּוּן בְּאוֹרְחָא וְשֵׁזִבִנּוּן
יְיָ׃ 9 וְחַדִּי יִתְרוֹ עַל כָּל טָבְתָא דַּעֲבַד יְיָ לְיִשְׂרָאֵל דְּשֵׁזִבִנּוּן מִידָא דְמִצְרָאֵי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 * וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד
מִצְרַיִם וּמִיַּד פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־
11 מִצְרָיִם: * עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־
12 אֱלֹהִים כִּי בַּדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם: * וַיִּקַּח יִתְרוֹ
חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:
13 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֹד
14 הָעָם עַל־מֹשֶׁה מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעָרֶב: * וַיַּרְא חֹתֵן
מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה לָעָם וַיֹּאמֶר מָה־הַדָּבָר
הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָעָם מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ
15 וְכָל־הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר עַד־עָרֶב: * וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים:
16 * כִּי יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר בָּא אֵלַי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ
17 וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת־תּוֹרֹתָיו: * וַיֹּאמֶר
חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה:
18 * נָבֹל תִּבֹל גַּם־אַתָּה גַּם הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי־כָבֵד
19 מִמְּךָ הַדָּבָר לֹא־תוּכַל עֲשֵׂהוּ לְבַדֶּךָ: * עַתָּה שְׁמַע
בְּקֹלִי אִיעָצְךָ וִיהִי אֱלֹהִים עִמָּךְ הְיֵה אַתָּה לָעָם מוּל
הָאֱלֹהִים וְהֵבֵאתָ אַתָּה אֶת־הַדְּבָרִים אֶל־הָאֱלֹהִים:
20 * וְהִזְהַרְתָּה אֹתָם אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ

10 * Et ait: Benedictus Dominus, qui liberauit vos de manu Ægyptiorum, & de manu Pharaonis, qui eruit populum suum de manu
11 Ægypti. * Nunc cognoui quia magnus Dominus super omnes deos, eo quòd superbè e-
12 gerint contra eos. * Obtulit ergo Ietro cognatus Moysi holocausta & hostias Deo. Venerúntque Aaron & omnes seniores filiorum Israel, vt comederent panem cum eo coram
13 Deo. * Altera autem die sedit Moyses vt iudicaret populum, qui assistebat Moysi à ma-
14 nè vsque ad vesperam. * Quod cùm vidisset cognatus eius omnia scilicet quę agebat in populo, ait: Quid est quod facis in plebe? Cur lo-
15 lus sedes, & omnis populus pręstolatur de manè vsque ad vesperam? * Cui respondit Moyses: Venit ad me populus, quærens sententiam
16 Dei. * Cúmque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me, vt iudicem inter eos, & ostendam præcepta Dei & leges eius.
17 * Atille: Non bonam, inquit, rem facis.
18 * Stulto labore consumeris & tu, & populus iste qui tecum est. vltra vires tuas est negotium: solus il-
19 lud non poteris sustinere. * Sed audi verba meaatque cõsilia, & erit Deus tecum: Esto tu populo in his quæ ad Deum pertinent, vt refe-
20 ras quæ dicuntur ad eum: * Ostendásque populo ceremonias & ritum colendi, viámque per quam ingredi debeant, & opus quod fa-
21 cere debeant. * Prouide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos:
22 * Qui iudicent populum omni tempore. Dquicquid autem maius fuerit, referant ad te: & ipsi minora tantummodo iudicent: leuiusque sit tibi, partito in alios onere.
23 * Si hoc feceris, implebis imperium Dei, & præcepta eius poteris sustentare: & omnis hic populus reuerteretur ad loca sua cum
24 pace. * Quibus auditis Moyses, fecit omnia quę ille suggesserat.

תרגום אונקלוס

10 וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרִיךְ יְיָ דְּשֵׁזִיב יְקָטָן מִידָא דְּמִצְרָאֵי וּמִידָא דְּפַרְעֹה דְּשֵׁזִיב יַת עַמָּא מִגּוֹ דִּחְוֹק פֻּרְעָנוּתָא מִצְרָאֵי:
11 כְּעַן יְדַעְנָא אֲרֵי רַב יְיָ לְעֵלָּא מִכָּל מְנִיָּנָא אֲרֵי בְּפִתְגָמָא דְּחַשִׁיבוּ מִצְרָאֵי לְמֵיקַם עֲלֵיהוֹן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין קָדְמָם
12 וְקָרִיב יִתְרוֹ חְמוֹהִי דְּמֹשֶׁה עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין קָדָם יְיָ וְאֲתָא אַהֲרֹן וְכָל סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵיכַל לַחְמָא עִם חְמוֹהִי דְּמֹשֶׁה קָדָם יְיָ:
13 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וְיָתֵיב מֹשֶׁה לְמֵידָן יַת עַמָּא וְקָם עַמָּא
14 לְוָת מֹשֶׁה מִן צַפְרָא עַד רְמִשָּׁא: וְחָמָא חְמוֹהִי דְּמֹשֶׁה יַת כָּל דְּהוּא עָבִיד לְעַמָּא וַאֲמַר מָה פִּתְגָמָא הָדֵין דְּאַתְּ עָבִיד לְעַמָּא מָרַיִן אַתְּ יָתֵיב
15 לְחוֹדָךְ וְכָל עַמָּא קָיְמִין עֲלָיְכָךְ מִן צַפְרָא עַד רְמִשָּׁא: וַאֲמַר מֹשֶׁה לַחְמוֹתֵי אֲרֵי אָתֵי לְוָתִי עַמָּא לְמִתְבָּע אִלְפָן מִן קֳדָם
16 יְיָ: כַּד הֲוֵי לְהוֹן דִּינָא אָתַיִן וְדַיְינַנָא בֵּין גַּבְרָא וּבֵין חַבְרֵיהּ וּמְהוֹדַעְנָא לְהוֹן יַת קְיָמַיָּא וְיָת אוֹרָיָתֵיהּ:
17 וַאֲמַר חְמוֹהִי דְּמֹשֶׁה לֵיהּ לָא תַקִּין
18 פִּתְגָמָא דְּאַתְּ עָבִיד: מְלָאָה תְּלֵאִי וְאַף אִתְּ עַמָּא הָדֵין דְּעִמָּךְ אֲרֵי יַקִּיר מִנָּךְ פִּתְגָמָא לָא תֵיכוֹל לְמֶעְבְּדֵיהּ כְּלְחוֹדָךְ:
19 כְּעַן קַבֵּיל מִנִּי מֵימְרִי וְיֵיטַב מֵימְרָא דְּיֵיתֵי בְּסַעֲדָךְ יְהֵי בְּמֵימְרָא יַת אַתְּ יַת פִּתְגָמַיָּא הָדֵין קֳדָם יְיָ וְיֵיתֵי יַת עַמָּא
20 וְתוֹדַע לְהוֹן יַת קְיָמַיָּא וְיָת אוֹרָיָתֵיהּ וְתַחֲוֵי לְהוֹן יָת אוֹרְחָא דְּיִפְּקוּן בַּהּ וְיַת עוֹבָדָא דְּיַעְבְּדוּן:
21 וְאַתְּ תְּחֲזֵי מִכָּל עַמָּא גַּבְרִין חַיָּלָא דִּדְחֲלִין יָת יְיָ גַּבְרִין דְּקִשְׁטִין דְּסָנְנִין דְּמָמוֹנָא וְתַמְנֵי עֲלֵיהוֹן רַבָּנֵי אַלְפֵי רַבָּנֵי מְאָתָא רַבָּנֵי חַמְשִׁין רַבָּנֵי עֲשָׂרְיָתָא:
22 וְיִדְּינוּן יָת עַמָּא בְּכָל עִדָּן וִיהֵי כָּל פִּתְגָמָא רַבָּא יֵיתוּן לְוָתָךְ וְכָל פִּתְגָמָא זְעִירָא הוּא יְדִינוּן בְּנַפְשָׁתְהוֹן וְיֵקֳלוּן מִנָּךְ וְיִסְבְּרִנָּךְ:
23 אִם יָת פִּתְגָמָא הָדֵין תַּעְבֵּיד וְיִפְקְדִנָּךְ יְיָ וְתִיכוֹל לְמֵיקַם וְאַף כָּל עַמָּא הָדֵין עַל אַתְרֵיהּ יֵיתֵךְ
24 לְשַׁלְמָא: וְקַבִּיל מֹשֶׁה לְמֵימַר חְמוֹהִי וַעֲבַד כָּל דַּאֲמַר:

10 * Et dixit Iethro: Benedictus Dominus, qui eruit populum suum de manu Ægyptiorum, & de manu Pharaonis. * Nunc cognoui, quòd ma-
11 gnus Dominus super omnes deos, propter hoc quòd superbè egerunt eis. * Et accepit Iethro socer
12 Moysi holocausta & victimas Deo. venit autem Aaron et omnes seniores Israel ad comedendum panem cum socero Moysi coram Deo.
13 * Et factum est post crastinum, consedit Moyses adiudicandum populum: assistebat autem omnis populus Moysi à manè vsque ad vesperam.
14 * Et videns Iethro omnia quæcunque faciebat populo, dicit ei: Quid hoc quod tu facis populo? quare tu sedes solus? omnis autem populus astitit tibi à mane vsque ad crepusculum?
15 * Et dicit Moyses socero suo: Quòd venit ad me populus quærere iudicium à Deo.
16 * Quando enim fuerit eis disceptatio, & venerint ad me, diudico quemlibet, & instruo illos mandata Dei, & legem eius.
17 * Dixit autem socer Moysi ad eum: Non rectè
18 tu facis verbum hoc: * Corruptione consumeris intolerabili & tu, & omnis populus hic qui est tecum. graue tibi verbum hoc: non poteris facere
19 tu solus. * Nunc igitur audi me, & consulam tibi, & erit Deus tecum: Esto tu populo quæ ad Deum: et referes sermones eorum ad Deum:
20 * Et testificaberis præcepta Dei & legem eius: & ostendes eis vias, in quibus ambulabunt in ipsis, & opera quæ facient.
21 * Et tu tibi prouide ab omni populo viros potentes & pios, viros iustos, odio habentes superbiam, & constitues eos super ipsos milenarios, & centuriones, & quinquagenarios, & decuriones.
22 * Et iudicabunt populum omni tempore. At verbum graue referent ad te, at leuia iudiciorum iudicabunt ipsi: et alleuiabunt à te, & auxiliabuntur tibi.
23 * Si autem verbum hoc facies, & fortificabit te Deus, & poteris astare, & omnis populus hic veniet ad suum locum cum pace.
24 * Audiuit autem Moyses vocem soceri sui, & fecit quæcunque dixit.

10 * καὶ εἶπεν ἰοθὼρ, εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐξεῖλατο τὸν
λαὸν αὐτὸ ὑπὸ χειρὸς τῶν αἰγυπτίων, καὶ ὑπὸ χειρὸς φαραώ.
11 * νῦν ἔγνων, ὅτι μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεούς ἐ-
12 νεκεν τούτου, ὅτι ἐπέθεντο αὐτοῖς. * καὶ ἔλαβεν ἰοθὼρ ὁ
γαμβρὸς μωυσῆ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας τῷ θεῷ. παρε-
γένετο δὲ ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ τοῦ συμ-
φαγεῖν ἄρτον μετὰ γαμβροῦ μωυσῆ ἐναντίον τοῦ θεοῦ.
13 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐπαύριον συνεκάθισε μωυσῆς κρί-
νειν τὸν λαόν, παρειστήκει δὲ πᾶς ὁ λαὸς μωυσῆ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως
14 ἑσπέρας. * καὶ ἰδὼν ἰοθὼρ πάντα ὅσα ἐποίει τῷ λαῷ,
λέγει αὐτῷ, τί τοῦτο ὃ σὺ ποιεῖς τῷ λαῷ; διατὶ σὺ κάθῃ
μόνος, πᾶς δὲ ὁ λαὸς παρέστηκέ σοι ἀπὸ πρωῒ ἕως δείλης;
15 * καὶ λέγει μωυσῆς τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ, ὅτι παραγίνεται
πρός με ὁ λαὸς ἐπιζητῆσαι κρίσιν παρὰ τοῦ θεοῦ.
16 * ὅταν γὰρ γένηται αὐτοῖς ἀντιλογία, καὶ ἔλθωσι πρός
με, διακρινῶ ἕκαστον, καὶ συμβιβάζω αὐτοὺς τὰ πρόσταγμα-
τα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ.
17 * εἶπε δὲ ὁ γαμβρὸς τῷ μωυσῆ πρὸς αὐτόν, οὐκ ὀρθῶς σὺ
18 ποιεῖς τὸ ῥῆμα τοῦτο. * φθορᾷ καταφθαρήσῃ ἀνύπο-
μονήτῳ καὶ σὺ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος, ὃς ἐστι μετὰ σοῦ. βαρύ σοι τὸ
ῥῆμα τοῦτο, οὐ δυνήσῃ ποιεῖν σὺ μόνος.
19 * νῦν οὖν ἄκουσόν μου καὶ συμβουλεύσω σοι, καὶ ἔσται ὁ
θεὸς μετὰ σοῦ. γίνου σὺ τῷ λαῷ τὰ πρὸς τὸν θεὸν, καὶ ἀνοίσεις
20 τοὺς λόγους αὐτῶν πρὸς τὸν θεόν. * καὶ διαμαρτύρει αὐ-
τοῖς τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ, καὶ σημα-
νεῖς αὐτοῖς τὰς ὁδοὺς, ἐν αἷς πορεύσονται ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἔρ-
γα ἃ ποιήσουσιν.
21 * καὶ σὺ σεαυτῷ σκέψαι ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀνδρὰς δυ-
νατοὺς καὶ θεοσεβεῖς, ἀνδρας δικαίους μισοῦντας ὑπερηφανίαν,
καὶ καταστήσεις αὐτοὺς ἐπ᾽ αὐτοῖς χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους
καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκάρχους·
22 * καὶ κρινοῦσι τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν. τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ὑπέρογ-
κον ἀνοίσουσι πρὸς σέ, τὰ δὲ βραχέα τῶν κριμάτων κρινοῦσιν
αὐτοί, καὶ κουφιοῦσιν ἀπὸ σοῦ, καὶ συναντιλήψονταί σου.
23 * ἐὰν δὲ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσῃς, καὶ καλέσει σε ὁ θεὸς, καὶ
δυνήσῃ διαμένειν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος ἥξει εἰς τὸν ἑαυ-
τοῦ τόπον μετ᾽ εἰρήνης.
24 * ἤκουσε δὲ μωυσῆς τῆς φωνῆς τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, καὶ ἐ-
ποίησεν ὅσα εἶπεν αὐτῷ.

10 Et ait Iethro: Benedictus Dominus, qui liberauit vos de manu Ægyptiorum & de manu Pharaonis, qui liberauit populum de medio angu-
stiæ dominij Ægyptiorum. 11 Nunc cognoui quoniam magnus Dominus: neque enim est Deus præter eum: quia eadem re qua
cogitauerunt Ægyptij iudicare Israel, in ipsâ iudicati sunt. 12 Obtulitque Iethro socer Moysi holocausta & sacrificia sanctificata coram Domino: & venit Aaron & omnes seniores Israel vt comederent panem cum socero Moysi coram Deo. 13 Factumque est
sequenti die, & sedit Moyses vt iudicaret populum. Stetitque populus apud Moysen à manè vsque ad vesperam. 14 Videns autem socer Moysi
omnia quæ ipse faciebat in populo, & ait: Quid est verbum hoc quod tu facis in populo? cur tu solus sedes, & omnis populus stat apud te à manè
vsque ad vesperam? 15 Et ait Moyses socero suo: Venit enim ad me populus, vt quærat doctrinam à facie Domini. 16 Cumque
eis iudicium, veniunt ad me, & iudico inter virum & proximum suum: & doceo eos præcepta Dei & legem eius. 17 Dixitque socer
Moysi ei: Non rectam rem tu facis: 18 Fatigatione fatigaberis tam tu, quàm populus hic qui tecum est: quia grauis tibi est res ista: non
poteris facere eam tu solus. 19 Nunc acquiesce mihi, & dabo tibi consilium: & erit verbum Domini in adiutorium tui: esto tu po-
pulo querens doctrinam à facie Dei: & tu referes verba eorum in conspectum Domini. 20 Et admonebis eos præceptis & legibus, & o-
stendes eis viam per quam ambulent, & opera quæ facturi sunt. 21 Tu autem videbis ex omni populo viros virtutis timentes Deum, vi-
ros veraces qui oderint auaritiam: & omne negotium quod fuerit magnum, referant ad te: omne autem negotium paruum ipsi iudicabunt: & alle-
ent populum in omni tempore: & omne negotium quod fuerit magnum, referant ad te: omne autem negotium paruum ipsi iudicabunt: & alle-
uiabunt à te onus, & supportabunt tecum. 23 Si verbum hoc feceris, & præceperit tibi Dominus, poteris stare: omnis quoque populus
hic ibunt ad locum suum in pace. 24 Acquieuitque Moyses verbo soceri sui, & fecit omnia quæ dixit.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et ait Iethro: Benedictus Dominus, qui liberauit vos de manu Ægyptiorum & de manu Pharaonis, qui liberauit populum de medio angu-
stiæ dominij Ægyptiorum. 11 Nunc cognoui quoniam magnus Dominus: neque enim est Deus præter eum: quia eadem re qua
cogitauerunt Ægyptij iudicare Israel, in ipsâ iudicati sunt. 12 Obtulitque Iethro socer Moysi holocausta & sacrificia sanctificata coram Domino: & venit Aaron & omnes seniores Israel vt comederent panem cum socero Moysi coram Deo. 13 Factumque est
sequenti die, & sedit Moyses vt iudicaret populum. Stetitque populus apud Moysen à manè vsque ad vesperam. 14 Videns autem socer Moysi
omnia quæ ipse faciebat in populo, & ait: Quid est verbum hoc quod tu facis in populo? cur tu solus sedes, & omnis populus stat apud te à manè
vsque ad vesperam? 15 Et ait Moyses socero suo: Venit enim ad me populus, vt quærat doctrinam à facie Domini. 16 Cumque
eis iudicium, veniunt ad me, & iudico inter virum & proximum suum: & doceo eos præcepta Dei & legem eius. 17 Dixitque socer
Moysi ei: Non rectam rem tu facis: 18 Fatigatione fatigaberis tam tu, quàm populus hic qui tecum est: quia grauis tibi est res ista: non
poteris facere eam tu solus. 19 Nunc acquiesce mihi, & dabo tibi consilium: & erit verbum Domini in adiutorium tui: esto tu po-
pulo querens doctrinam à facie Dei: & tu referes verba eorum in conspectum Domini. 20 Et admonebis eos præceptis & legibus, & o-
stendes eis viam per quam ambulent, & opera quæ facturi sunt. 21 Tu autem videbis ex omni populo viros virtutis timentes Deum, vi-
ros veraces qui oderint auaritiam: & omne negotium quod fuerit magnum, referant ad te: omne autem negotium paruum ipsi iudicabunt: & alle-
uiabunt à te onus, & supportabunt tecum. 23 Si verbum hoc feceris, & præceperit tibi Dominus, poteris stare: omnis quoque populus
hic ibunt ad locum suum in pace. 24 Acquieuitque Moyses verbo soceri sui, & fecit omnia quæ dixit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ׀ וַיֵּבֶר מֹשֶׁה אֲנָשִׁי הַיִל מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם
רָאשִׁים עַל־הָעָם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים
26 וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת: ׀ וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־
הַדָּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֶל־מֹשֶׁה וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן
27 יִשְׁפְּטוּהוּ הֵם: ׀ וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה אֶת־חֹתְנוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ
אֶל־אַרְצוֹ:

יט

1 ׀ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
2 בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי: ׀ וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ
מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר:
3 ׀ וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן־
הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
4 ׀ אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם
5 עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי: ׀ וְעַתָּה אִם־
שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי
סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ: ׀ וְאַתֶּם
תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים
7 אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ׀ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא
לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
8 אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה: ׀ וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם
9 אֶל־יְהוָה: ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי
בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ
וְגַם־בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־
10 יְהוָה: ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם
וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: ׀ וְהָיוּ נְכֹנִים
11 לַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יֵרֵד יְהוָה לְעֵינֵי כָל־
12 הָעָם עַל־הַר סִינָי: ׀ וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר
הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר
מוֹת יוּמָת:

EXODVS. Translat. B. Hierony. Sinai.

25 ׀ And elected vnto them men of valour out of all Israel, and made
them heades ouer the people, rulers of thousandes, rulers of hundreds,
26 rulers of fifties, and rulers of tennes: ׀ And they iudged the people
at all seasons: the hard matters they brought vnto Moyses, but all
27 small matters they iudged themselues. ׀ So Moyses let his father in
law depart, and he went his way into his owne land.

CAP. XIX.

1 In the third moneth after the children of Israel were gone out of
the land of Egypt, the same day they came into the wildernesse of
2 Sinai. ׀ For they departed from Raphidim, and came into the wil-
dernesse of Sinai, and pitched in the wildernesse: and there Israel
3 pitched before the mount. ׀ And Moyses went vp vnto God, and the
Lord called vnto him out of the mount, saying, Thus shalt thou say
4 to the house of Iacob, and tell the children of Israel: ׀ Ye haue seene
what I did vnto the Egyptians, and how I bare you on eagles wings,
5 and brought you vnto my selfe. ׀ Now therefore if ye will obey my
voice indeed, and keepe my couenant, then ye shall be a peculiar
treasure vnto me aboue all people: for all the earth is mine.
6 ׀ And ye shall be vnto me a kingdome of priests, and an holy nation.
These are the words which thou shalt speake vnto the children of
7 Israel. ׀ And Moyses came and called for the elders of the people,
and layed before their faces all these words which the Lord had
8 commanded him. ׀ Then all the people answered together, and said,
All that the Lord hath spoken we will do. And Moyses returned the
9 words of the people vnto the Lord. ׀ And the Lord said vnto Moyses,
Loe, I come vnto thee in a thicke cloude, that the people may heare
when I speake with thee, and beleeue thee for euer. Moyses told the
10 words of the people vnto the Lord. ׀ And the Lord said vnto Moyses,
Go vnto the people, and sanctifie them to day and to morrow, and
11 let them wash their clothes, ׀ And be ready against the third day:
for the third day the Lord will come downe in the sight of all the
12 people vpon mount Sinai. ׀ And thou shalt set bounds vnto the people
round about, saying, Take heede to your selues that ye goe not vp
into the mount, nor touch the vttermost part of it: whosoeuer
toucheth the mount, he shall be slaine:

25 ׀ Et elegit Moyses viros potentes ex omni Is-
rael, & fecit eos super eos milenarios & centurio-
nes, & quinquagenarios, & decuriones, & scri-
bas: 26 ׀ Et iudicabant populum omni tempore. Quic-
quid autem grauius erat, referebant ad eum; faci-
liora tantummodo iudicantes. 27 ׀ Dimisitque
cognatum suum, qui reuersus abiit in terram
suam.

CAP. XIX.

1 ׀ At mense tertio egressionis filiorum Israel de
terra Ægypti, die hac venerunt in solitudinem
2 Sinai. ׀ Et profecti sunt ex Raphidim, & ue-
nerunt in desertum Sinai, & castrametati sunt illic
Israel è regione montis.
3 ׀ Et Moyses ascendit in montem Dei: et voca-
uit eum dominus Deus de monte, dicens: Hæc dices
domui Iacob, & annunciabis filiis Israel:
4 ׀ Ipsi vidistis quæcunque feci Ægyptiis, & por-
taui vos tanquam super alas aquilarum, & adduxi
vos ad me.
5 ׀ Et nunc si audieritis meam vocem, & serua-
ueritis fœdus meum, eritis mihi populus peculiaris
ex omnibus gentibus. mea enim est omnis terra.
6 ׀ Vos autem eritis mihi regale sacerdotium, &
gens sancta. Hæc verba dices filiis Israel.
7 ׀ Venit autem Moyses, & vocauit seniores po-
puli, & exposuit eis omnes sermones hos, quos præ-
cepit ei Deus. 8 ׀ Respondit autem omnis popu-
lus unanimiter, & dixerunt: Omnia quæcunque
dixit Deus, faciemus, & audiemus. Retulit autem
Moyses omnes sermones populi ad Deum. 9 ׀ Dixit
autem Dominus ad Moysen: Ecce ego venio ad te in
columna nubis, vt audiat populus loquentem me ad
te, & tibi credant in sempiternum. Nunciauit
autem Moyses verba populi ad Dominum.
10 ׀ Dixit autem Dominus ad Moysen: Descendens
testificare populo, & sanctifica eos hodie & cras,
& lauent vestimenta sua: 11 ׀ Et sint parati
in diem tertium. nam die tertio descendet Dominus
in montem Sina, coram omni populo.
12 ׀ Et segregabis populum in circuitu, dicens: Ca-
uete vobis ne ascendatis in montem, & tanga-
tis quid illius. omnis qui tetigerit montem, morte
morietur.

25 ׀ καὶ ἐπέλεξεν μωυσῆς ἄνδρας δυναστὰς ἀπὸ παντὸς ἰσ-
ραὴλ, καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς ἐπ' αὐτῶν χιλιάρχους καὶ ἑκατο-
ταρχους καὶ πεντηκονταρχους καὶ δεκαρχους, καὶ γραμμα-
26 τεῖς ἀγωγεῖς· ׀ καὶ ἐκρινον τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν. τὸ δὲ
ῥῆμα τὸ ὑστερογκον ἀνέφερον πρὸς μωυσῆν, πᾶν δὲ ῥῆμα
27 ἐλαφρὸν ἔκρινον αὐτοί. ׀ ἐξαπέστειλε δὲ μωυσῆς τὸν ἑ-
αυτοῦ γαμβρὸν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ.

ιθ΄.

1 ׀ Τοῦ δὲ μηνὸς τοῦ τρίτου τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐκ
γῆς αἰγύπτου τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἦλθοσαν εἰς τὴν ἔρημον σινά.
2 ׀ καὶ ἐξῆραν ἐξ ῥαφιδὶμ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον τοῦ
σινᾶ, καὶ παρενέβαλον ἐκεῖ ἰσραὴλ κατέναντι τοῦ ὄρους.
3 ׀ καὶ μωυσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐκάλεσεν
αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἐκ τοῦ ὄρους, λέγων, τάδε ἐρεῖς τῷ οἴκῳ ια-
κὼβ, καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ·
4 ׀ αὐτοὶ ἑωράκατε ὅσα ἐποίησα τοῖς αἰγυπτίοις, καὶ ἀνέ-
λαβον ὑμᾶς ὡσεὶ ἐπὶ πέρυγων ἀετῶν, καὶ προσήγαγον ὑμᾶς
5 πρὸς ἐμαυτόν. ׀ καὶ νῦν ἐὰν ἀκούσητε τῆς ἐμῆς φω-
νῆς, καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου, ἔσεσθέ μοι λαὸς πε-
ριούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν. ἐμὴ γάρ ἐστι πᾶσα ἡ γῆ.
6 ׀ ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασίλειον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅ-
γιον. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.
7 ׀ ἦλθε δὲ μωυσῆς, καὶ ἐκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ
λαοῦ, καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς πάντας τοὺς λόγους τούτους, οὓς συ-
8 νέταξεν αὐτῷ ὁ θεός. ׀ ἀπεκρίθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς ὁμο-
θυμαδὸν, καὶ εἶπαν, πάντα ὅσα εἶπεν ὁ θεὸς ποιήσομεν, καὶ ἀ-
κουσόμεθα. ἀνήνεγκε δὲ μωυσῆς πάντας τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ
9 πρὸς τὸν θεόν. ׀ εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, ἰδοὺ ἐγὼ πα-
ραγίνομαι πρὸς σὲ ἐν στύλῳ νεφέλης, ἵνα ἀκούσῃ ὁ λαός μα
λοῦντός μου πρὸς σέ, καὶ σοὶ πιστεύσωσιν εἰς τὸν αἰῶνα. ἀνήγ-
10 γειλε δὲ μωυσῆς τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ πρὸς κύριον. ׀ εἶπε
δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν, καθάρισον διαμαρτύραι τῷ λαῷ,
καὶ ἁγνισάτωσαν σήμερον καὶ αὔριον, καὶ πλυνάτωσαν τὰ
11 ἱμάτια αὐτῶν· ׀ καὶ ἔστωσαν ἕτοιμοι εἰς τὴν ἡμέραν
τὴν τρίτην. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καταβήσεται κύριος ἐ-
πὶ τὸ ὄρος τὸ σινᾶ, ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ.
12 ׀ καὶ ἀφορίεις τὸν λαὸν κύκλῳ, λέγων, προσέχετε ὑμῖν
ἑαυτοῖς τοῦ ἀναβαίνειν εἰς τὸ ὄρος, καὶ θίγειν τι αὐτοῦ. πᾶς ὁ ἁ-
ψάμενος τοῦ ὄρους, θανάτῳ τελευτήσει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 And elegit Moyses viros virtutis ex omni Israel, & constituit eos principes super populum, tribunos, centuriones, quinquagenarios, decanos.
26 Et iudicabant populum omni tempore: negotium quod erat graue, referebant ad Moysen; & omne negotium quod erat paruum, iudicabant
ipsi. 27 Dimisitque Moyses socerum suum, & abiit in terram suam. CAP. XIX.

1 In mense tertio egressionis filiorum Israel de terra Ægypti, in die hac venerunt in solitudinem Sinai. 2 Profectique sunt de Raphidim,
& venerunt in desertum Sinai, & castrametati sunt in deserto, castrametatusque est ibi Israel è regione montis. 3 Moyses autem as-
cendit in conspectum verbi Dei. Vocauitque eum Dominus de monte, dicens: Hæc dices domui Iacob, & annunciabis filiis Israel.
4 Vos viditis quæ fecerim Ægyptiis, & portaui vos quasi super alas aquilæ, & applicaui vos ad seruitutem meam. 5 Et nunc si obe-
dieritis verbo meo, & custodieritis pactum meum, eritis coram me dilecti præ omnibus populis: quoniam mea est omnis terra. 6 Vos au-
tem eritis coram me reges, & sacerdotes, & populus sanctus. hæc sunt verba quæ loquêris cum filiis Israel. 7 Venitque Moyses, & vocauit
seniores populi, & exposuit coram eis omnia verba hæc quæ præceperat ei Dominus. 8 Respondítque omnis populus simul, atque dixe-
runt: Omnia quæ locutus est Dominus, faciemus. Et retulit Moyses verba populi coram Domino. 9 Dixitque Dominus ad Moysen: Ec-
ce ego apparebo tibi in caligine nubis, vt audiat populus cùm loquar tecum; tibi quoque credant in perpetuum. nunciauítque Moyses verba po-
puli coram Domino. 10 Dixitque Dominus ad Moysen: Vade ad populum, & præparabis eos hodie & cras: lauentque vestimenta sua:
11 Et sint parati in diem tertium: quoniam in die tertio reuelabitur Dominus in oculis omnis populi super montem Sinai. 12 Consti-
tuesque terminos populo per circuitum, dicens: Cauete vobis ne ascendatis in montem, neque accedatis ad finem eius. omnis qui accesserit ad mon
tem, occisione occidetur.

25 וּנְחַת מֹשֶׁה גְּבָרִין דְּחַיְלָא מִכָּל יִשְׂרָאֵל וּמְנֵי יְהוֹן רֵישִׁין עַל עַמָּא רַבְנֵי אַלְפֵי רַבְנֵי מְאָתָא רַבְנֵי חַמְשִׁין רַבְנֵי עֲשָׂרְתָּאוֹת:
26 וְדִיְנִין יָת עַמָּא כָּל עִדָּן יָת פִּתְגָמָא קַשְׁיָא יְמֵיתוּן לְוָת מֹשֶׁה וְכָל פִּתְגָם זְעֵיר דִּיְנִין אִינּוּן: 27 וּשְׁלַח מֹשֶׁה יָת חַמּוֹהִי וַאֲזַל לֵיהּ לְאַרְעֵיהּ:

יט

1 בִּירְחָא תְּלִיתָאָה לְמִפַּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּיוֹמָא הָדֵין
2 אֲתוֹ לְמַדְבְּרָא דְסִינַי: וּנְטָלוּ מֵרְפִידִים וַאֲתוֹ לְמַדְבְּרָא דְסִינַי וְשָׁרוּ בְמַדְבְּרָא וְשָׁרָא תַּמָּן יִשְׂרָאֵל לְקֳבֵל טוּרָא:
3 וּמֹשֶׁה סְלִיק לְקֳדָם יְיָ וְקָרָא לֵיהּ יְיָ מִן טוּרָא לְמֵימַר כְּדֵין תֵּימַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתִחַוֵּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
4 אַתּוּן חֲזֵיתוּן דְּעֲבַדִית לְמִצְרָאֵי וְאַשֵּׁית יָתְכוֹן כְּרֵשׁ
5 עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִין וְקָרֵיבֵת יָתְכוֹן לְקֳדָמָי: וּכְעַן אִם קַבָּלָא תְּקַבְּלוּן בְּמֵימְרִי וְתִטְּרוּן יָת קְיָמִי וְתְהוֹן קֳדָמַי חֲכִיבִין מִכָּל עַמְמַיָּא אֲרֵי דִילִי כָּל
6 אַרְעָא: וְאַתּוּן תְּהוֹן קֳדָמַי מַלְכִין כַּהֲנִין וְעַם קַדִּישׁ אִלֵּין פִּתְגָמַיָּא דְתֵימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
7 וְאָתָא מֹשֶׁה וְקָרָא לְסָבֵי עַמָּא וְסַדַּר קֳדָמֵיהוֹן יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דְּפַקְּדֵיהּ יְיָ:
8 וַאֲתִיבוּ כָל עַמָּא כַּחֲדָא וַאֲמָרוּ כָּל דְּמַלֵּיל יְיָ נַעְבֵּיד וְאָתֵיב מֹשֶׁה יָת פִּתְגָמֵי עַמָּא קֳדָם יְיָ:
9 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה הָא אֲנָא אָתֵי לָךְ בְּעִיבָא דַעֲנָנָא בְּדִיל דִּישְׁמַע עַמָּא בְּמַלָּלוּתִי עִמָּךְ וְאַף בָּךְ יְהֵמְנוּן לְעָלַם וְחַוִי מֹשֶׁה יָת פִּתְגָמֵי עַמָּא קֳדָם יְיָ:
10 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱזַל לְוָת עַמָּא וְתַקְדִּשִׁנּוּן יוֹמָא דֵין וּמְחַר וְיַצְּחוּן לְבוּשֵׁיהוֹן:
11 וְיְהוֹן זְמִינִין לְיוֹמָא תְּלִיתָאָה אֲרֵי בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה יְיָ יְחֵות לְעֵינֵי כָל עַמָּא עַל טוּרָא דְסִינַי:
12 וְתַחֲתִים יָת עַמָּא סְחוֹר סְחוֹר לְמֵימַר אִסְתְּמָרוּ לְכוֹן מִלְמִסַּק לְטוּרָא וּלְמִקְרַב

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־
בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה
14 יַעֲלוּ בָהָר׃ וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ
15 אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם׃ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם
הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה׃
16 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים
וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר מַאד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם
17 אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה׃ וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם
לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית
18 הָהָר׃ וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו
יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר
19 מְאֹד׃ וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה
יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל׃ וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הַר
20 סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ
הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵד
הָעֵד בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יְהוָה לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ
22 רָב׃ וְגַם הַכֹּהֲנִים הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה יִתְקַדָּשׁוּ
23 פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֹא־
יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינָי כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ
24 לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
יְהוָה לֶךְ־רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם
25 אַל־יֶהֶרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פֶּן־יִפְרֹץ בָּם׃ וַיֵּרֶד
מֹשֶׁה אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם׃

כ

1 וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃
2 אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
3 מִבֵּית עֲבָדִים׃ לֹא־יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־
4 פָּנָי׃ לֹא־תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם
מִתַּחַת לָאָרֶץ׃

13 *Manus non tangét eum: sed lapidibus oppri-
metur, aut cõfodietur iaculis; siue iumentum
fuerit siue homo, nõ viuet. Cùm cœperit clan-
14 gere buccina, tunc ascédant in montẽ. *Descẽ-
dítq; Moyses de monte ad populũ, & sanctifi-
cauit eum. Cumque lauissent vestimenta sua,
15 *Ait ad eos: Estote parati in diem tertium, &
16 ne appropinquetis vxoribus vestris. *Iamque
C aduenerat tertius dies, & manè inclarueràt: &
ecce cœperunt audiri tonitrua, ac micare ful-
gura, & nubes densissima operire montẽ. clan-
gorq; buccinæ vehementius perstrepebat. &
17 timuit populus qui erat in castris. *Cũq; edu-
xisset eos Moyses in occursum Dei de loco ca-
18 strorũ, steterunt ad radices montis. *Totus au-
tẽ mons Sinai fumabat, eo q; descẽdisset Do-
minus Deus super eũ in igne: & ascenderet fu-
mus ex eo quasi de fornace. eratq; omnis mõs
19 terribilis. *Et sonitus buccinæ paulatim creſ-
cebat in maius, & prolixius tendebatur. Moy-
20 ses loquebatur, & Deus respondebat ei. *De-
scenditq; Dominus super montẽ Sinai in ipsi-
us vertice: & vocauit Moysen in cacumen
21 eius. Quò cũ ascendisset, *dixit ad eũ: Descẽ-
de & contestare populũ, ne forte velit tranſ-
cendere terminos ad videndum Dominũ, &
22 pereat ex eis plurima multitudo. *Sacerdotes
D quoq; qui accedunt ad Dominum, sanctifice-
23 tur, ne percutiat eos. *Dixitq; Moyses ad Do-
minum: Non poterit vulgus ascendere in mõ-
tem Sinai: tu enim testificatus es, & iussisti, di-
cẽs: Pone terminos circa montẽ, & sanctifica
24 illũ. *Cui ait Dñs: Vade descẽde, ascẽdesq; tu
& Aarõ tecũ. Sacerdotes autem & populus nõ
trãseãt terminos, nec ascẽdãt ad Dominũ, ne
25 fortè interficiat illos. *Descẽditq; Moyses ad
populum, & omnia narrauit eis. CAP. XX.

1 LOcutusq; est Deus cunctos sermones hos:
2 *Ego sum dñs Deus tuus, qui eduxi te de ter-
ra Ægypti de domo seruitutis. *Non habebis
3 deos alienos coram me. *Non facies tibi scul-
ptile, neque omnem similitudinem quæ est
in cælo desuper, & quæ in terra deorsum, nec
eorum quæ sunt in aquis sub terra.

13 * οὐχ ἅψεται αὐτοῦ χεὶρ· ἐν γὰρ λίθοις λιθοβοληθήσε-
ται ἢ βολίδι καταβεβληθήσεται, εἴτε τετράπους εἴτε
ἄνθρωπος οὐ ζήσεται. ὅτ' ἂν δὲ αἱ φωναὶ ἢ αἱ σάλπιγγες ἀπέλ-
14 θωσιν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐκεῖνοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὸ ὄρος. * Κα-
τέβη μωυσῆς ἐκ τοῦ ὄρους πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἡγίασεν αὐ-
15 τούς, καὶ ἔπλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν. * Εἶπεν τῷ λαῷ,
γίνεσθε ἕτοιμοι, τρεῖς ἡμέρας μὴ πρόσελθητε γυναικί.
16 * ἐγένετο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γενηθέντος πρὸς ὄρθρον, καὶ
ἐγένοντο φωναὶ καὶ αἰ σεραπαὶ καὶ νεφέλαι γνοφώδεις ἐπ' ὄρος
σινά. φωνὴ τῆς σάλπιγγος ἦχει μέγα. καὶ ἐπτοήθη πᾶς ὁ λαὸς,
17 ὃς ἦν ἐν τῇ παρεμβολῇ. * καὶ ἐξήγαγε μωυσῆς τὸν λαὸν εἰς
τὸ συνάντησιν τοῦ θεοῦ ἐκ τῆς παρεμβολῆς. καὶ παρέστησαν
18 ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σινά. * τὸ δὲ ὄρος τὸ σινὰ ἐκαπνίζετο ὅλον,
διὰ τὸ καταβεβηκέναι τὸν θεὸν ἐπ' αὐτὸ ἐν πυρί. ἀνέβαινε δὲ ὁ
καπνὸς ὡσεὶ καπνὸς καμίνου. καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα.
19 * ἐγένοντο δὲ αἱ φωναὶ τῆς σάλπιγγος προβαίνουσαι ἰσχυρότε-
ραι σφόδρα. μωυσῆς ἐλάλει· ὁ δὲ θεὸς ἀπεκρίνατο αὐτῷ φω-
20 νῇ. * κατέβη δὲ ὁ κύριος ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σινὰ ἐπὶ τὴν κορυ-
φὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἐκάλεσεν κύριος μωυσῆν ἐπὶ τὴν κεφα-
λὴν τοῦ ὄρους, καὶ ἀνέβη μωυσῆς. * καὶ εἶπεν ὁ κύριος
πρὸς μωυσῆν, λέγων, καταβὰς διαμαρτύραι τῷ λαῷ, μή πο
τε ἐπιβῶσι πρὸς τὸν θεὸν καταν῀σαι, καὶ πέσωσιν ἀπ' αὐτῶν
22 πλῆθος. * καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες τῷ κυρίῳ ἁγιαθή-
τωσαν, μή ποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν κύριος. * καὶ εἶπεν
μωυσῆς πρὸς τὸν θεόν, οὐ δυ῀σεται ὁ λαὸς ἀναβαίνειν εἰς τὸ
ὄρος τὸ σινά, σὺ γὰρ διεμαρτύρησαι ἡμῖν, λέγων, ἀφόρισαι
24 τὸ ὄρος καὶ ἁγίασαι αὐτό. * εἶπε δὲ αὐτῷ κύριος, βάδιζε,
καταβὰς, καὶ ἀναβήσῃ σὺ καὶ ἀαρὼν μετ' οὐ, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ
ὁ λαὸς μὴ βαδιζέτωσαν ἀναβαίνειν πρὸς τὸν θεὸν, μή ποτε
25 ἀπολέσῃ ἀπ' αὐτῶν κύριος. * κατέβη δὲ μωυσῆς πρὸς
τὸν λαὸν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς.

κ΄.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πάντας τοὺς λόγους τούτους, λέγων·
2 * ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὅστις σε ἐξήγαγον σε ἐκ γῆς αἰ-
γύπτου ἐξ οἴκου δουλείας·
3 * οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.
4 * οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον, οὐδ' παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν
τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασι
ὑποκάτω τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Non tangat eum manus: quoniam lapidatione lapidabitur, aut iaculis confodietur: siue iumentum siue homo, non viuet. Quando tuba sub-
trahta fuerit, ipsi habebunt facultatem ascendendi in montem. 14 "Descenditque Moyses de monte ad populum, & præparauit eos, & laue-
runt vestimenta sua: 15 "Et ait ad populum: Estote parati in diem tertium: non appropinquetis vxoribus. 16 "Et factum est in die tertio
cum esset manè, & fuerunt voces & fulgura, & nubes grauis super montem, & vox tubæ fortis nimis: & commotus est omnis populus qui erat in ca-
stris. 17 "Eduxitque Moyses populum de castris in occursum verbi Dei, & steterunt ad radices montis. 18 "Mons autem Sinai fuma-
bat totus, eo quòd reuelatus erat Dominus super eum in igne. Et ascendit fumus eius quasi fumus fornacis, & contremuit omnis mons valdè.
Vox autem tubæ ibat, & conualescebat nimis. Moyses loquebatur, & à facie Dei respondebatur ei voce. 19 "Et reuelatus est Dominus
super montem Sinai in vertice montis, & vocauit Dominus Moysen ad verticem montis, & ascendit Moyses. 20 "Dixitque Dominus ad Moy-
sen: Descende, contestare populum, ne fortè transgrediantur vt videant Dominum, & cadat ex eis multitudo. 21 "Sacerdotes quoque qui acce-
dunt ad ministrandum coram Domino, sanctificentur, ne fortè irascatur contra eos Dominus. 22 "Dixitque Moyses coram Domino: Non po-
terit populus ascendere in montem Sinai, quoniam tu contestatus es nos, dicens: Pone terminum circa montem, & sanctifica eum. 23 "Dixit-
que ei Dominus: Vade descende, ascendesque tu & Aaron tecum. sacerdotes autem & populus non transgrediantur vt ascendant in conspectum do-
mini, ne fortè irascatur contra eos. 24 "Descenditque Moyses ad populum, & narrauit eis. CAP. XX.
1 LOcutusque est Deus cunctos sermones hos, dicens: 2 "Ego dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti de domo seruitutis.
3 "Non erit tibi Deus alius præter me. 4 "Non facies tibi imaginem neque omnem similitudinem eorum quæ in cælo sunt desu-
per, neque eorum quæ in terra sunt deorsum, neque eorum quæ in aquis sunt sub terra.

תרגום אונקלוס

13 לָא תִקְרַב בֵּיהּ יְדָא אֲרֵי אִיתְרַגָּמָא יִתְרְגֵם אוֹ אִשְׁתְּרָאָה יִשְׁתְּרֵי אִם בְּעִירָא אִם אֱינָשָׁא לָא יְהֲווֹן בְּמִשְׁרְיָא אִינוּן מְרַשְׁוָן לְמִיסַק
14 לְטוּרָא׃ וְנַחֵת מֹשֶׁה מִן טוּרָא לְוָת עַמָּא וְזַמֵּין יָת עַמָּא וְזַדַּרוּ לְבוּשֵׁיהוֹן׃ 15 וְאֲמַר לְעַמָּא הֱווֹ זְמִינִין לְתְלָתָא יוֹמִין לָא תִקְרְבוּן לְאִתְּתָא׃
16 וַהֲוָה בְיוֹמָא תְלִיתָאָה בְּמֵהֵי לְמֵהֵי וַהֲווֹ קָלִין וּבַרְקָן וַעֲנָנָא תַקִּיף עַל טוּרָא וְקָל שׁוֹפָרָא תַקִּיף לַחְדָּא וְזָע כָּל עַמָּא דִּי
17 בְמַשְׁרְיָתָא׃ וְאַפֵּיק מֹשֶׁה יָת עַמָּא לְקֳדָמַת מֵימְרָא דַייָ מִן מַשְׁרְיָתָא וְאִתְעָתָדוּ בְּשִׁפְלֵי טוּרָא׃ 18 וְטוּרָא דְסִינַי חַנֵּן מִן קֳדָם
יְיָ מִטַּעַם דְּאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְיָ בְּאֶשָׁתָא וְסַלֵּיק תְּנָנְיָה כְּתְנָנָא דְאַתּוּנָא וְזָע כָּל טוּרָא לַחְדָּא׃ 19 וַהֲוָה קַל שׁוֹפָרָא אָזִיל וְתַקִּיף לַחְדָּא מֹשֶׁה מַמְלֵיל וְדִבּוּר
מִן קֳדָם יְיָ מְסַתְּעֵי לֵיהּ בְּקָלָא׃ 20 וּנְחַת יְיָ עַל טוּרָא דְסִינַי לְרֵישׁ טוּרָא וּקְרָא יְיָ לְמֹשֶׁה לְרֵישׁ טוּרָא וּסְלִיק מֹשֶׁה׃
21 אֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה חוֹת אַסְהֵיד בְּעַמָּא דִּלְמָא יַפְגְּרוּן קֳדָם יְיָ לְמֶחֱזֵי וְיִפֵּל מִנְּהוֹן סַגִּי׃ 22 וְאַף כָּהֲנַיָּא דְקָרִיבִין לְשַׁמְּשָׁא קֳדָם יְיָ יִתְקַדְּשׁוּן דִּלְמָא יְהֵי
23 מְחֵי בְּהוֹן יְיָ׃ וַאֲמַר מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ לָא יְכִל עַמָּא לְמִסַּק לְטוּרָא דְסִינַי אֲרֵי אַתְּ אַסְהַדְתָּ בָּנָא לְמֵימַר תְּחֹם יָת טוּרָא וְקַדְּשֵׁיהּ׃ 24 וַאֲמַר
לֵיהּ יְיָ אֱזַל חוֹת וְתִסַּק אַתְּ וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְכָהֲנַיָּא וְעַמָּא לָא יַפְגְּרוּן לְמִסַּק לְקֳדָם יְיָ דִּלְמָא יְקוֹף בְּהוֹן׃
כ
1 וּמַלֵּיל יְיָ יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין לְמֵימָר׃ 2 אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ דְּאַפֵּקְתָּךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא׃ 3 לָא יְהֵא לָךְ אֱלָהָא אָחֳרָן בַּר מִנָּי׃
4 לָא תַעְבֵּיד לָךְ צַלְמָא וְכָל דְּמוּ דִּי בִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵיל וְדִי בְאַרְעָא מִלְּרַע וְדִי בְמַיָּא מִלְּרַע לְאַרְעָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 ‡ לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל־בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים
6 וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי: ‡ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי
7 וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי: ‡ לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ
8 לַשָּׁוְא: ‡ זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: ‡ שֵׁשֶׁת
10 יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ: ‡ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ
11 וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: כִּי
שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־
הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ
12 יְהוָה אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: ‡ כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־
אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכֻן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
13 נֹתֵן לָךְ: ‡ לֹא תִרְצָח: ‡ לֹא תִנְאָף: ‡ לֹא תִגְנֹב: ‡ לֹא
14 תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר: ‡ לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא תַחְמֹד
אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:
15 ‡ וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל
הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק:
16 ‡ וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֶּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל־
17 יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת: ‡ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
הָעָם אַל־תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים
וּבְעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶחֱטָאוּ:
21 ‡ וַיַּעֲמֹד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר־
22 שָׁם הָאֱלֹהִים: ‡ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם
23 דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם: ‡ לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי
24 זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם: ‡ מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה־לִּי
וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלָמֶיךָ אֶת־צֹאנְךָ וְאֶת־
בְּקָרֶךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא
אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ:

5 ‡ Non adorabis eos,neque seruies eis . ego enim
sum Dominus Deus tuus,Deus zelotes, reddẽs pec
cata patrum in filios in tertiam & quartam gene-
rationem odio habentibus me.‡Et faciens miseri-
6 diam in milliaria diligentibus me , & seruantibus
7 præcepta mea. ‡Non accipies nomen domini Dei
tui in vano.non enim mundabit Dominus accipiẽ-
8 tem nomen eius in vano. ‡ Memento diem sabba-
9 torum sanctificare eum. ‡ Sex diebus operaberis,
& facies omnia opera tua.‡At die septima sabbata
10 domino Deo tuo. non facies in ea omne opus tu, &
filius tuus, et filia tua,seruus tuus et serua tua, bos
tuus & subiugale tuum,et omne iumentum tuũ,et
aduena habitans in te.‡In enim sex diebus fecit Do
11 minus cælum & terram,& mare, & omnia quæ in
eis, & requieuit die septima: propter hoc benedixit
Dominus diẽ septimam,& sanctificauit eam.‡Ho-
12 nora patrem tuum & matrem tuam, vt bene tibi
sit, & vt longæuus sis super terram bonam, quam
13 dñs Deus tuus dat tibi.‡Non occides. ‡Non mœcha-
beris.‡Non furaberis.‡Nõ falsò testificaberis cõtra
14 proximum tuum testimonium falsum. ‡Non concu-
pisces vxorem proximi tui:non concupisces domum
16 proximi tui,neque agrũ eius,neque seruum eius,ne-
que ancillã eius,neque bouẽ eius, neque subiugale e-
ius,neque omnẽ supellectilẽ eius, neq; quæcũq; proxi
17 mi tui sunt.‡Et omnis populus videbat vocẽ, et lam
padas,& vocẽ tubæ,& montẽ fumantẽ.perterriti
autẽ omnis populus steterunt à longè:‡Et dixerunt
19 ad Moysen: Loquere tu nobis,& non loquatur ad
nos Deus,ne fortè moriamur.‡Et ait illis Moyses:
20 Confidite: causa enim tentandi vos venit Deus
ad vos, vt sit timor eius in vobis, & non pecce-
tis. ‡Stetit autem omnis populus à longè; Moyses
21 autem venit ad caliginem , vbi erat Deus. ‡Di-
22 xit autem Dominus ad Moysen : Hæc dices domui
Iacob, & annunciabis filiis Israel: Vos vidistis,
quòd de cælo locutus sum ad vos. ‡ Non facietis
23 vobis deos argenteos, & deos aureos,non facietis
24 vobis ipsis altare. ‡ De terra facietis mihi, & sa-
crificabitis in ipso holocausta, & salutaria ve-
stra, oues & vitulos vestros in omni loco , vbi
memoriam fuerit nominis mei : ve-
niam ad te, & benedicam tibi.

5 ‡ Non adorabis ea,neque seruies eis: ego enim dominus Deus tuus Deus zelotes,visitans peccata patrum super filios transgressores in tertiam
& in quartam generationẽ,his qui oderunt me,quando filij sequuntur peccata patrum: 6 Et faciens misericordiam in mille generationes diligenti-
bus me,& custodientibus præcepta mea. 7 Non iurabis in nomine Dei tui frustrà: quia non iustificabit Dominus illum,qui iurauerit in nomine suo
in vanum. 8 Memento diei sabbati, vt sanctifices eum. 9 Sex diebus operaberis,& facies omnia opera tua: 10 Die autem septimo sabbatum est coram
domino Deo tuo.non facies in eo omne opus tu,& filius tuus & filia tua,seruus tuus & ancilla tua,& iumentũ tuũ,& peregrinus qui est in vrbe tua.
11 Quia sex diebus fecit Dominus cælum & terram,mare & omnia quæ in eis sunt,& requieuit in die septimo. idcirco benedixit Dominus diei sab
bati,& sanctificauit eum. 12 Honora patrem tuum & matrem tuam,vt prolongentur dies tui super terram,quam dominus Deus tuus dabit tibi.
13 Non occides animam: 14 Non mœchaberis: 15 Non furaberis: 16 Non testificaberis contra proximum tuum falsum testimonium. 17 Non con-
cupisces domum proximi tui:non concupisces vxorem proximi tui,neque seruum eius, neque ancillam eius, neque bouem,neque asinum eius,ne-
que omnia quæ sunt proximi tui. 18 Omnisque populus videbat voces,& lampades, & vocem tubæ, & montem fumantem. viditique populus, &
contremuerunt,& steterunt procul. 19 Dixeruntque ad Moysen: Loquere tu nobiscum,& obediemus: & non loquatur nobiscum verbum à facie
Domini me fortè moriamur. 20 Dixitq; Moyses ad populum:Ne timeatis;quia vt probaret vos Dominus,reuelata est gloria Dei: & vt sit timor eius
super faciem vestram,vt non peccetis. 21 Stetitque populus à longè,& Moyses accessit versus caliginem,vbi erat gloria Dei. 22 Dixitque Dominus
ad Moyseu: Hæc dices filiis Israel: Vos vidistis quòd de cælo locutus sim vobiscum: 23 Non facietis coram me deos argenteos , neque deos aureos
facietis vobis. 24 Altare de terra facies coram me, & immolabis super eo holocausta tua , & sacrificia sanctificata tua de ouibus tuis & de bobus.In
omni loco in quo habitare fecero gloriam meam, ibi mittam benedictionem meam, & benedicam tibi.

5 ‡ οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς. ἐγὼ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς. ἐγὼ γάρ
εἰμι κύριος ὁ θεός σου, θεὸς ζηλωτὴς, ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πα
τέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισοῦσί
6 με, ‡ καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς
7 φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου. ‡ οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα κυρίου
τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ. ὃ γὰρ μὴ καθαρίσει κύριος τὸν λαμβά-
8 νοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ. ‡ μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν
9 Σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν. ‡ ἓξ ἡμέρας ἐργᾷ, καὶ ποιήσεις
10 πάντα τὰ ἔργα σου· ‡ τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ Σάββατα κυρίῳ
τῷ θεῷ σου. οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον σὺ καὶ ὁ υἱός σου, καὶ
ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου καὶ τὸ κτῆ-
νός σου, καὶ πᾶν κτῆνός σου, καὶ ὁ προσήλυτός σου ὁ παροικῶν ἐν
11 σοί. ‡ ἐν γὰρ ἓξ ἡμέραις ἐποίησε κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. διὰ τοῦτο ηὐλόγησε κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἑβ-
12 δόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν. ‡ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
σου, ἵνα σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἣν ἀ-
13 γαθὴν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι. ‡ οὐ φονεύσεις. ‡ οὐ μοιχεύ-
14 σεις. ‡ οὐ κλέψεις. ‡ οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρ
15 τυρίαν ψευδῆ. ‡ οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου. οὐκ
16 ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὐ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὐδὲ
17 τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὐ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὸν βοῦν αὐτοῦ, οὐδὲ
τὸν ὄνον αὐτοῦ, οὐ τὸν συζυγίου αὐτοῦ, οὐδὲ πάντα τὰ κτήνη αὐτοῦ, οὐδὲ ὅσα τῷ
18 πλησίον σού ἐστι. ‡ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἑώρα τὴν φωνὴν, καὶ τὰς
λαμπάδας, καὶ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος, καὶ τὸ ὄρος τὸ
19 καπνίζον. φοβηθέντες δὲ πᾶς ὁ λαὸς ἔστησαν μακρόθεν. ‡ καὶ
εἶπαν πρὸς μωυσῆν, λάλησον σὺ ἡμῖν, καὶ μὴ λαλείτω
20 πρὸς ἡμᾶς ὁ θεός, μήποτε ἀποθνῄσκωμεν. ‡ εἶπε δὲ μωυσῆς πρὸς
τὸν λαόν, θαρσεῖτε. ἕνεκεν γὰρ τοῦ πειρᾶσαι ὑμᾶς παρεγένετο ὁ
θεὸς πρὸς ὑμᾶς, ὅπως αὐτοῦ φόβος ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐν ὑμῖν, ἵνα μὴ
21 ἁμαρτάνητε. ‡ εἱστήκει δὲ πᾶς ὁ λαὸς μακρόθεν, μωυσῆς δὲ
22 ἤλθεν εἰς τὸν γνόφον, οὗ ὁ θεός. ‡ εἶπε δὲ κύριος πρὸς μωυ-
σῆν, τάδε ἐρεῖς πρὸς οἶκον ἰακὼβ, καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ,
ὑμεῖς ἑωράκατε, ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λελάληκα πρὸς ὑμᾶς.
23 ‡ οὐ ποιήσετε ἐναντίον θεοὺς ἀργυροῦς, καὶ θεοὺς χρυσοῦς, οὐ
24 ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς δυσωπήσιον. ‡ ἐκ γῆς ποιήσετέ μοι, καὶ
θύσετε ἐπ᾽ αὐτοῦ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν,
τὰ πρόβατα καὶ τοὺς μόσχους ὑμῶν ἐν παντὶ τόπῳ, οὗ ἐὰν ἐπονο
μάσω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. καὶ ἥξω πρὸς σε, καὶ εὐλογήσω σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Non adorabis ea,neque seruies eis:quoniam ego dominus Deus tuus Deus zelotes,visitans peccata patrum super filios transgressores in tertiam
& in quartam generationẽ,his qui oderunt me,quando filij sequuntur peccata patrum: 6 Et faciens misericordiam in mille generationes diligenti-
bus me,& custodientibus præcepta mea. 7 Non iurabis in nomine Dei tui frustrà: quia non iustificabit Dominus illum,qui iurauerit in nomine suo
in vanum. 8 Memento diei sabbati, vt sanctifices eum. 9 Sex diebus operaberis,& facies omnia opera tua: 10 Die autem septimo sabbatum est coram
domino Deo tuo.non facies in eo omne opus tu,& filius tuus & filia tua,seruus tuus & ancilla tua,& iumentũ tuũ,& peregrinus qui est in vrbe tua.
11 Quia sex diebus fecit Dominus cælum & terram,mare & omnia quæ in eis sunt,& requieuit in die septimo. idcirco benedixit Dominus diei sab
bati,& sanctificauit eum. 12 Honora patrem tuum & matrem tuam,vt prolongentur dies tui super terram,quam dominus Deus tuus dabit tibi.
13 Non occides animam: 14 Non mœchaberis: 15 Non furaberis: 16 Non testificaberis contra proximum tuum falsum testimonium. 17 Non con-
cupisces domum proximi tui:non concupisces vxorem proximi tui,neque seruum eius, neque ancillam eius, neque bouem,neque asinum eius,ne-
que omnia quæ sunt proximi tui. 18 Omnisque populus videbat voces,& lampades, & vocem tubæ, & montem fumantem. viditique populus, &
contremuerunt,& steterunt procul. 19 Dixeruntque ad Moysen: Loquere tu nobiscum,& obediemus: & non loquatur nobiscum verbum à facie
Domini me fortè moriamur. 20 Dixitq; Moyses ad populum:Ne timeatis;quia vt probaret vos Dominus,reuelata est gloria Dei: & vt sit timor eius
super faciem vestram,vt non peccetis. 21 Stetitque populus à longè,& Moyses accessit versus caliginem,vbi erat gloria Dei. 22 Dixitque Dominus
ad Moyseu: Hæc dices filiis Israel: Vos vidistis quòd de cælo locutus sim vobiscum: 23 Non facietis coram me deos argenteos , neque deos aureos
facietis vobis. 24 Altare de terra facies coram me, & immolabis super eo holocausta tua , & sacrificia sanctificata tua de ouibus tuis & de bobus.In
omni loco in quo habitare fecero gloriam meam, ibi mittam benedictionem meam, & benedicam tibi.

תרגום אונקלוס

5 לָא תִסְגוֹד לְהוֹן וְלָא תִפְלְחִינוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ אֵל קַנָּא מַסְעַר חוֹבֵי אֲבָהָן עַל בְּנִין מָרְדִין עַל דָּר תְּלִיתָאֵי וְעַל דָּר רְבִיעָאֵי לְשַׂנְאָי כַּד
6 אֲרֵי לָא יְזַכֵּי יְיָ דִּי יְתַרְעֵי בִשְׁמֵיהּ לְשֵׁקְרָא וְעָבֵיד טִיבוּ לְאַלְפֵי דָרִין לְרַחֲמֵי לְנָטְרֵי פְקוֹדָי: 7 לָא תֵימֵי יְיָ שְׁמָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ לְמַגְנָא
8 אֲרֵי לָא יְזַכֵּי יְיָ יָת דְּיֵימֵי בִשְׁמֵיהּ לְשֵׁקְרָא: 9 דְּחִי דְכִיר יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא לְקַדָּשׁוּתֵיהּ: 10 שִׁתָּא יוֹמִין תִּפְלַח וְתַעְבֵּיד כָּל עִבִידְתָּךְ: 11 אֲרֵי
9 שִׁתָּא יוֹמִין עֲבַד יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא יָת יַמָּא וְיָת כָּל דִּי בְהוֹן וְנָח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה עַל כֵּן בָּרִךְ יְיָ יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְקַדִּשֵׁיהּ: 12 יְקַר יָת אֲבוּךְ וְיָת אִמָּךְ בְּדִיל
10 דְּיוֹרְכָן יוֹמָיךְ עַל אַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ יְהֵיב לָךְ: 13 לָא תִקְטוֹל נַפְשׁ: 14 לָא תְגוּף: 15 לָא תִגְנוֹב: 16 לָא תְסַהֵיד בְּחַבְרָךְ סָהֲדוּתָא
11 דְּשִׁיקְרָא: 17 לָא תֵיחֵי בְלִבָּךְ לְמִסְנֵי לְחַבְרָךְ לָא תֵיחֵי בְלִבָּךְ לְמִסְנֵי לְאִתַּת חַבְרָךְ וְלָא תִתְאֵי בֵּית חַבְרָךְ חַקְלֵיהּ עַבְדֵּיהּ וְאַמְתֵּיהּ תּוֹרֵיהּ
12 וְחֵמְרֵיהּ וְכֹל דִּי לְחַבְרָךְ: 18 וְכָל עַמָּא חָזַן יָת קָלַיָּא וְיָת בָּרָקַיָּא וְיָת קָלָא דְשׁוֹפָרָא וְיָת טוּרָא דְּתָנֵן וְחָזָא עַמָּא וְזָעוּ וְקָמוּ מֵרָחִיק:
13 19 וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה מַלֵּיל אַתְּ עִמָּנָא וְנִקְבֵּיל וְלָא יְמַלֵּיל עִמָּנָא מֵימְרָא דַּיְיָ דִּלְמָא נְמוּת: 20 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְעַמָּא לָא תִדְחֲלוּן אֲרֵי בְדִיל לְנַסָּאָה
14 יְתְכוֹן אִתְגְּלִי יְקָרֵיהּ וּבְדִיל דִּתְהֵי דְחַלְתֵּיהּ עַל אַפֵּיכוֹן בְּדִיל דְּלָא
15 תְּחוֹבוּן: 21 וְקָמַת עַמָּא מֵרָחִיק וּמֹשֶׁה קְרִיב לְעֵיזָא אֲפֵילָתָא דִּתְמָן יְקָרָא דַּיְיָ: 22 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה כְּדֵין תֵּימַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אַתּוּן חֲמִיתוּן
16 אֲרֵי מִן שְׁמַיָּא מַלֵּילִית עִמָּכוֹן: 23 לָא תַעְבְּדוּן קֳדָמַי דַּחֲלָן דִּכְסַף וְדַחֲלָן דִּדְהַב לָא תַעְבְּדוּן לְכוֹן: 24 מַדְבְּחָא אַסְקָא תַּעְבֵּיד קֳדָמַי וְתִכּוֹס עֲלוֹהִי יָת
17 עֻלְוָתָךְ וְיָת נִכְסַת קוּדְשָׁךְ שַׁן עָנָךְ וְיַן תּוֹרָךְ בְּכָל אֲתַר דְּאַשְׁרֵי שְׁכִנְתִּי לְתַמָּן אֵשְׁלַח בִּרְכָתִי לָךְ וַאֲבָרְכִנָּךְ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית
כי חרבך הנפת עליה ותחלליה: כו ולא תעלה במעלת
על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו:

כא

א ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם:
ב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשבעת יצא
ג לחפשי חנם: אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל
ד אשה הוא ויצאה אשתו עמו: אם אדניו יתן לו
אשה וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה
ה לאדניה והוא יצא בגפו: ואם אמר יאמר העבד
ו אהבתי את אדני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי:
והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או
אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו
ז לעלם: ובי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא
ח כצאת העבדים: אם רעה בעיני אדניה אשר
לא יעדה והפדה לעם נכרי לא ימשל למכרה
ט בבגדו בה: ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות
י יעשה לה: אם אחרת יקח לו שארה כסותה
יא ועונתה לא יגרע: ואם שלש אלה לא יעשה לה
יב ויצאה חנם אין כסף: מכה איש ומת
יג מות יומת: ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו
יד ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה: ובי יזד
איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחי תקחנו
טו למות: ומכה אביו ואמו מות יומת:
טז וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת:
יז ומקלל אביו ואמו מות יומת:
יח ובי יריבן אנשים והכה איש את רעהו באבן
או באגרף ולא ימות ונפל למשכב: אם יקום
יט והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו
יתן ורפא ירפא:

25 *Quod si altare lapideũ feceris mihi, nõ ædificabis illud de sectis lapidibus. si enim leua-
26 ueris cultrum super eo, polluetur. *Non ascẽdes per gradus ad altare meum, ne reueletur
turpitudo tua. CAP. XXI.

1 Hæc sunt iudicia quæ propones eis:
2 *Si emeris seruum Hebræũ, sex annis ser-
A uiet tibi, in septimo egredietur liber gratis.
3 *Cũ quali veste intrauerit, cũ tali exeat: si ha-
4 bens vxorẽ, & vxor egredietur simul. *Sin au-
tem dñs dederit illi vxorẽ, & peperit filios &
filias, mulier & liberi eius erunt dñi sui, ipse ve-
5 rò exibit cũ vestitu suo. *Quod si dixerit ser-
uus: Diligo dominũ meũ, & vxorẽ ac liberos,
6 non egrediar liber: *Offerat eũ dñs suus; & ap-
plicabitur ad ostium & postes, pforabitq; au-
7 rẽ eius subula, & erit ei seruus in seculum. *Si
quis vendiderit filiã suã in famulã, non egre-
8 dietur sicut ancillæ exire consueuerũt. *Si dis-
B plicuerit oculis dñi sui cui tradita fuerat, di-
mittet eã. populo autẽ alieno vendẽdi nõ ha-
9 bebit potestãe, si spreuerit eã. *Si autem filio
suo desponderit eam, iuxta moré filiarum fa-
10 ciet illi. *Quod si alteram ei acceperit, proui-
debit puellæ nuptias & vestimẽta, & pretium
11 pudicitiæ nõ negabit. *Si tria ista non fecerit,
12 egredietur gratis absq; pecunia. *Qui percus-
serit hominẽ volẽs occidere, morte moriatur.
13 *Qui autem non est insidiatus, sed Deus illũ
tradidit in manus eius, cõstituam tibi locũ in
14 quo fugere debeat. *Si quis per industriã occi-
derit proximum suum & per insidias, ab altari
15 meo euelles eum, vt moriatur. *Qui percus-
serit patrem suum aut matrẽ, morte moriatur.
16 *Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit
17 eum, conuictus noxæ morte moriatur. *Qui
maledixerit patri suo vel matri, morte moria-
18 tur. *Si rixati fuerint viri, & percusserit al-
ter proximum suum lapide vel pugno, & il-
le mortuus non fuerit, sed iacuerit in lectu-
19 lo: *Si surrexerit, & ambulauerit foris su-
per baculum suum, innocens erit qui percus-
serit, ita tamen vt operas eius, & impensas in
medicos restituat.

25 *Si autem altare de lapidibus facies mihi, non ædificabis eos sectos. & enim cultrum tuum iniecisti
super eos, & polluti sunt. *Non ascendes in
26 gradibus in altare meum, vt non reueles turpitudinem tuam in eo. CAP. XXI.

1 Et hæc iudicia quæ propones coram eis.
2 *Si possederis seruum Hebræum, sex annos
seruiet tibi: at septimo abibit liber gratis.
3 *Si ipse solus intrauerit, & solus egredietur. si
autem vxor simul intrauerit cum eo, & vxor egre-
4 dietur cum eo. *Si autem dominus eius dederit
ei vxorem, & pepererit ei filios vel filias, vxor &
liberi sint domino illius: ipse autem solus egredietur.
5 *Si autem respondens dixerit seruus: Dilexi
dominum meum, & vxorem meam, & liberos,
6 non exeo liber: *Afferet eum dominus eius
ad tribunal Dei, & tunc adducet eum ad ostium
ad postem, & perforabit eius dominus aurem subu-
la, & seruiet ei in seculum.
7 *Si autem aliquis vendiderit filiam suam fa-
mulam, non egredietur sicut egrediuntur ancillæ.
8 *Si non placuerit domino suo, quam ipse despon-
dit ipsam, redimet eam: genti autem alienæ non do-
minetur est vendere eam, quoniam spreuit in ea.
9 *Si autem filio suo desponderit eam, iuxta iudi-
cium filiarum faciet illi. *Si autem aliam acceperit
10 sibi, necessaria et vestimentũ et conuersationem eius
non defraudabit. *Si autem tria hæc non faciet ei,
11 egredietur gratis sine precio. *Si percusserit quis
12 aliquem, & mortuus fuerit, morte moriatur. *Si
13 autem non volens, sed Dominus tradidit in manus
eius, dabo tibi locum quò fugiet illuc homicida. *Si
14 autem aliquis aggressus fuerit proximũ vt occidat
eum dolo, et fugiat, ab altari meo accipies eum vt oc
cidatur. *Qui percutit patrem suum vel matrẽ
15 suam, morte moriatur: qui maledixerit patri suo vel
matri suæ, morte moriatur. *Qui furatus fuerit
16 aliquem filiorum Israel, & opprimens eum vendet,
& inuentus fuerit in ipso, morte morietur. *Si
18 rixati fuerint duo viri, & percusserit aliquis pro-
ximũ lapide vel pugno, et nõ mortuus fuerit, iacue
rit autẽ in lecto: *Si exurgens homo ambulauerit
19 foris super baculum suum, innocens erit qui percus-
sit, præter ocium eius, soluet & medicationes.

תרגום אונקלוס

25 ואם מדבח אבנין תעביד קדמי לא תבני יתהן מסגילן ארום חרבך עלוהא והחליתה: 26 ולא תיסק בדרגין על מדבחי דלא תתגלי
סך סיסיתא ופוק לבר חורין חנם: 2 ארי תזבון עבדא כר ישראל שית שנין יפלח ובשתא
3 אתיא יפוק לבר חורין חנם: אם בלחודוהי יעול בלחודוהי יפוק אם בעיל אתתא הוא והפוק אתתיה עמיה: 4 אם רבוניה יהב ליה
לא אפוק בר חורין: ויקרביניה רבוניה לקדם דיינייא ויקרביניה לותר דשא או לותר מזוזתא וירצע רבוניה ית אודניה בסרצעא ויהי ליה עבד לעלמא: 7 וארי יזבן גבר ית ברתיה לאמהו לא תפקון כפפקנות עבדיא: 8 אם כישתא בעיני רבונתא דקיימה ליה ויפרקינה לגבר אחרן
לא ישגע: 9 ואם לברה יקוימינה כהלכת בנתא ישראל יעביד לה: 10 אם אחרתא יסב ליה זיונה כסותה ועונתה
קדם ייי אסתכר ליה ואשיזי לך אחרא דיעלון להכן: 12 דיכתי גבר וימות אתקטלא יתקטל: 13 ודיכתי לאבוהי לא אסתיה אתקטלא יתקטל: 14 וארי ירשע גבר על חבריה למקטליה בגכילו מן קדם פרקתי תדבחיניה למקטל:
ודיכתי לאבוהי או לאמיה אתקטלא יתקטל: 16 ודיגנוב נפשא מן בני ישראל ויתבניניה וישתכח בידיה אתקטלא יתקטל: 17 ודילוט
לאבוהי ולאמיה אתקטלא יתקטל: 18 וארי יצתון גברין ויתכתי גבר ית חבריה באבנא או בכובסינא ולא ימות ויפול לבוסתן: 19 אם יקום

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Si autem altare ex lapidibus feceris coram me, non ædificabis sectos lapides: ne fortè leues gladium tuum super illo, & profanes eum.
26 Et non ascendes per gradus super altare meum, vt non reueletur turpitudo tua super eo. CAP. XXI.

1 Et hæc sunt iudicia quæ propones coram eis:
2 Quando emeris seruum filium Israel, sex annis seruiet, & in anno septimo egredietur liber
gratis.
3 Si solus intrauerit, solus egredietur. si maritus vxoris est, egredietur vxor etus cum eo.
4 Si dominus eius dederit
ei vxorem, & pepererit ei filios aut filias, vxor & filij eius erunt domini sui; & ipse egredietur solus.
5 Si autem dicens dixerit seruus: Diligo
dominum meum, vxorem meam, & liberos meos, non egrediar liber.
6 Applicabitque eum dominus eius coram iudicibus,
& applicabit eum ad ostium aut ad postem: & perforabit dominus eius aurem eius subula, & erit ei seruus seruiens ei in seculum.
7 Si autem vir vendiderit filiam suam in ancillam, non egredietur sicut egrediuntur serui.
8 Si displicuerit in oculis domini sui, quam
sibi desponderat, liberam faciet eam. Non habebit facultatem vt vendat eam viro alij, cùm dominatus fuerit eius.
9 Si autem filio suo despon-
derit eam, iuxta consuetudinem filiarum Israel faciet ei.
10 Si tria hæc non fecerit ei, egredietur gratis absque argento.
11 Qui percusserit virum, & mortuus fuerit, occisione occidatur.
12 Qui autem non est insidiatus, sed à facie Dei traditus est manui eius, constituam tibi locum ad quem fugiat.
13 Et quando impiè egerit vir
contra proximum suum, vt interficiat eum per insidias, de conspectu altaris mei tolles eum, vt interficiatur.
14 Qui autem percusserit patrem suum
aut matrem suam, morte moriatur.
15 Qui furatus fuerit animam de filiis Israel, & vendiderit eam, inuentaque fuerit in manu eius, morte moriatur.
16 Qui autem maledixerit patri suo vel matri suæ, morte moriatur.
17 Et quando rixati fuerint viri, & percusserit vir proximum suum lapide aut
pugno, & non fuerit mortuus, sed ecciderit in lectulo & fuerit otiosus.
18 Si surrexerit, & ambulauerit foris super baculum suum, erit innocens
percussor: sed restituet id quod fuit otiosus ab opere, & mercedem medici soluet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כ ׳ וכי־יכה איש את־עבדו או את־אמתו בשבט ומת
תחת ידו נקם ינקם׃ ׳ אך אם־יום או יומים יעמד
לא יקם כי כספו הוא׃ ׳ וכי־ינצו אנשים ונגפו
אשה הרה ויצאו ילדיה ולא יהיה אסון ענוש יענש
כאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בפללים׃ ׳ ואם־
אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש׃ ׳ עין תחת עין
שן תחת שן יד תחת יד רגל תחת רגל׃ ׳ כויה
כויה פצע תחת פצע חבורה תחת חבורה׃ ׳ וכי־
יכה איש את־עין עבדו או את־עין אמתו ושחתה
לחפשי ישלחנו תחת עינו׃ ׳ ואם־שן עבדו או־
שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו תחת שנו׃ ׳ וכי־ינח
שור את־איש או את־אשה ומת סקול יסקל השור
ולא יאכל את־בשרו ובעל השור נקי׃ ׳ ואם שור
נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו
והמית איש או אשה השור יסקל וגם־בעליו
יומת׃ ׳ אם־כפר יושת עליו ונתן פדין נפשו ככל
אשר־יושת עליו׃ ׳ או־בן ינח או־בת ינח כמשפט
הזה יעשה לו׃ ׳ אם־עבד יגח השור או אמה כסף
שלשים שקלים יתן לאדניו והשור יסקל׃
׳ וכי יפתח איש בור או כי־יכרה איש בר ולא יכסנו
׳ ונפל־שמה שור או חמור׃ ׳ בעל הבור ישלם
כסף ישיב לבעליו והמת יהיה־לו׃ ׳ וכי־
יגף שור־איש את־שור רעהו ומת ומכרו את־השור
החי וחצו את־כספו וגם את־המת יחצון׃ ׳ או נודע כי
שור נגח הוא מתמול שלשם ולא ישמרנו בעליו שלם
ישלם שור תחת השור והמת יהיה־לו׃

כב

׳ כי יגנב־איש שור או־שה וטבחו או
מכרו חמשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן
תחת השה׃

20 ׳ Qui percusserit seruum suum vel ancillam
virga, & mortui fuerit in manibus eius, crimi-
21 nis reus erit. ׳ Si autem vno die vel duobus su-
peruixerit, nõ subiacebit pœnæ, quia pecunia
22 illius est. ׳ Si rixati fuerint viri, & percusserit
quis mulierẽ prægnantẽ, & abortiuũ quidẽ fe-
cerit, sed ipsa vixerit, subiacebit dãno quãtum
E maritus mulieris expetierit, & arbitri iudica-
23 uerint. ׳ Si autẽ mors eius fuerit subsecuta, red-
24 det animã pro anima: ׳ Oculũ pro oculo, den-
tem pro dente, manũ pro manu, pedẽ pro pe-
25 de: ׳ Adustionẽ pro adustione, vulnus pro vul-
26 nere, liuorẽ pro liuore. ׳ Si percusserit quispiã
oculum serui sui aut ancillæ, & luscos eos fe-
cerit, dimittet eos liberos pro oculo quẽ erui-
27 erit. ׳ Dentem quoque si excusserit seruo vel ancil-
28 læ suæ, similiter dimittet eos liberos. ׳ Si bos
F cornupercusserit virũ aut mulierẽ, & mortui
fuerint, lapidibus obruetur: & non comedentur
carnes eius: dñs quoque bouis innocens
29 erit. ׳ Et si bos cornupeta fuerit ab heri & nu-
diustertius, & contestati sunt dominum eius,
nec recluserit eum, occideritq; virum aut mu-
lierem, & bos lapidibus obruetur, & dominũ
30 eius occident. ׳ Quod si precium fuerit ei im-
positum, dabit pro anima sua quicquid fuerit
31 postulatus. ׳ Filium quoq; & filiã si cornu per-
32 cusserit, simili sententię subiacebit. ׳ Si seruũ an-
cillámq; inuaserit, triginta siclos argenti domi-
33 dabit: bosverò lapidibus opprimetur. ׳ Si quis
G aperuerit cisternã, & foderit, & nõ operuerit,
34 eã, ceciderităq; bos aut asinus in eam, ׳ Reddet
dñs cisternę preciũ iumẽtorum: quod autem
35 mortuum est, ipsius erit. ׳ Si bos alienus bouẽ
alterius vulnerauit, & ille mortuus fuerit, vẽ-
dent bouem viuum, & diuidẽt precium: cadã
36 uer autem mortui inter se dispartient. ׳ Si autẽ
sciebat quòd bos cornupeta esset ab heri &
nudiustertius, & non custodiuit eum domi-
nus suus, reddet bouem pro boue: & cadaver
integrum accipiet. CAP. XXII.

1 A SI quis furatus fuerit bouẽ aut ouẽ, & occi-
derit vel vendiderit, quinq; boues pro vno
boue restituet, & quatuor oues pro vna oue.

20 ׳ Ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἢ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ
ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, δίκῃ ὀφληθήτω.
21 ׳ ἐὰν δὲ διαβιώσῃ ἡμέραν μίαν ἢ δύο, οὐκ ὀφληθήσεται, τὸ γὰρ
22 ἀργύριον αὐτοῦ ἐστι. ׳ ἐὰν δὲ μαχώνται δύο ἄνδρες, καὶ πατάξῃ
σι γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἐχουσαν, καὶ ἐξέλθῃ τὸ παιδίον αὐτοῦ μὴ
ἐξεικονισμένον, ζημίωσις ζημιωθήσεται, καθὸ ἂν ἐπιθῆται
23 ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικὸς, καὶ δώσει μετ᾽ ἀξιώματος. ׳ ἐὰν δὲ ἐξεικο-
24 νισμένον ᾖ, δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς· ׳ ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφ-
θαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, χεῖρα ἀντὶ χειρὸς, πόδα ἀντὶ πο-
25 δός, ׳ κατάκαυμα ἀντὶ καυχαύματος, τραῦμα ἀντὶ τραύ-
26 ματος, μώλωπα ἀντὶ μώλωπος. ׳ ἐὰν δέ τις παλάξῃ τὸν ὀφ-
θαλμὸν τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ, ἢ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς θεραπαίνης αὐτοῦ,
καὶ ἐκτυφλώσῃ, ἐλευθέρας ἀφαποστελεῖ αὐτοὺς αὐτὶ τοῦ ὀφθαλ-
27 μοῦ αὐτῶν. ׳ ἐὰν δέ τις τὸν ὀδόντα τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ, ἢ τὸν ὀδόντα
τῆς θεραπαίνης αὐτοῦ ἐκκόψῃ, ἐλευθέρους ἀφαποστελεῖ αὐτοὺς
28 ἀντὶ τοῦ ὀδόντος αὐτῶν. ׳ ἐὰν δὲ κερατίσῃ ταῦρος ἄνδρα ἢ γυ-
ναῖκα, καὶ ἀποθάνῃ, λίθοις λιθοβοληθήσεται ὁ ταῦρος, καὶ οὐ βρω
29 θήσεται τὰ κρέα αὐτοῦ, ὁ δὲ κύριος τοῦ ταύρου ἀθῷος ἔσται. ׳ ἐὰν
δὲ ὁ ταῦρος κερμὺς ἦ ἀπὸ τῆς ἐχθὲς καὶ ἀπὸ τῆς τρίτης, καὶ
διαμαρτύρωνται τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀφανίσῃ αὐτὸν, ἀνε-
λῇ δὲ ἄνδρα ἢ γυναῖκα, ὁ ταῦρος λιθοβοληθήσεται, καὶ ὁ κύ-
30 ριος αὐτοῦ ἀποθανεῖται. ׳ ἐὰν δὲ λύτρα ἐπιβληθῇ
αὐτῷ, δώσει λύτρα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅσα ἂν ἐπιθῶσιν αὐτῷ.
31 ׳ ἐὰν δὲ υἱὸν κερατίσῃ ἢ θυγατέρα, κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο ποι-
32 ήσουσιν αὐτῷ. ׳ ἐὰν δὲ παῖδα κερατίσῃ ὁ ταῦρος ἢ παιδίσκην,
ἀργυρίου τριάκοντα δίδραγμα δώσει τῷ κυρίῳ αὐτῶν, καὶ ὁ ταῦ-
33 ρος λιθοβοληθήσεται. ׳ ἐὰν δὲ ἀνοίξῃ λάκκον ἢ λατομήσῃ
λάκκον, καὶ μὴ καλύψῃ αὐτὸν, καὶ ἐμπέσῃ ἐκεῖ μόσχος, ἢ ὄνος·
34 ׳ ὁ κύριος τοῦ λάκκου ἀποτίσει, ἀργύριον δώσει τῷ κυρίῳ αὐ-
35 τῶν, τὸ δὲ τελευτηκὸς αὐτῷ ἔσται. ׳ ἐὰν δὲ κερατίσῃ τινὸς ταῦ-
ρος τὸν ταῦρον τοῦ πλησίον, καὶ τελευτήσῃ, ἀποδώσουσι τὸν ταῦ-
ρον τὸν ζῶντα, καὶ διελοῦσι τὸ ἀργύριον αὐτοῦ, καὶ τὸν ταῦ-
36 ρον τὸν τεθνηκότα διελοῦσι. ׳ ἐὰν δὲ γνωρίζῃ ὁ ταῦρος
ὅτι κεραδιστής ἐστι πρὸ τοῦ ἐχθὲς καὶ πρὸ τρίτης ἡμέρας, καὶ διαμε
μαρτυρημένοι ὦσι τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀφανίσῃ αὐτὸν, ἀποτί-
σει ταῦρον ἀντὶ ταύρου, ὁ δὲ τελευτηκὼς αὐτῷ ἔσται. κϐ.

1 ׳ Ἐὰν δέ τις κλέψῃ μόσχον ἢ πρόβατον, καὶ σφάξῃ αὐ-
τὸ, ἢ ἀποδῶται, πέντε μόσχοις ἀποτίσει ἀντὶ τοῦ μόσχου, καὶ
τέσσαρα πρόβατα ἀντὶ τοῦ προβάτου.

"Et quãdo percusserit vir seruũ suũ aut ancillã suã virga, & mortuus fuerit sub manu eius, iudicio iudicabitur." Sed si die vno aut duobus diebus superuixerit, nõ iudicabitur; quoniã argẽtũ suũ est. "Et quãdo rixati fuerint viri, & percusserint mulierẽ prægnãtẽ, & egressus fuerit fœtus eius, & nõ fuerit mors, cõdẽnatione condẽnabitur, sicut posuerit super eum maritus mulieris, & dabit per sentẽtiã iudicũ. " Si autẽ mortua fuerit, reddet aũam pro aũe. "Oculũ pro oculo, dentẽ pro dẽte, manũ pro manu, pedẽ pro pede, "Adustionẽ pro adustione, vulnus pro vulnere, liuorẽ pro liuore. "Et quãdo percusserit vir oculũ serui sui aut oculũ ancillæ suæ, & corruperit eũ, liberũ dimittet eũ pro oculo eius. " Et si dẽtẽ serui sui aut ancillæ suę ca-
dere fecerit, liberum dimittet eũ pro dente eius. "Et quãdo bos viri cornu percusserit virũ aut mulierem, & mortuus fuerit, lapidatione lapidabitur
& non comedetur caro eius: dñs autẽ bouis erit innocẽs. " Si autẽ bos cornupeta fuerit ab heri & nudiustertio, & cõtestati sunt dñm eius, &
non recluserit eũ, & interfecerit virũ aut mulierẽ, bos lapidabitur, dñs quoq; eius interficietur. " Si pecuniam imposuerint super eũ, dabit redẽptionẽ
animæ suæ, iuxta omnia quæ imposuerint super eum. " Si autem filium Israel cornu percusserit bos, aut filiam Israel cornu percusserit, iuxta iudi-
cium hoc fiet ei. " Si autem seruum aut ancillam cornu percusserit bos, triginta siclos argenti dabit domino suo: bos autem lapidabitur. " Et
quando aliquis aperuerit cisternam, aut quando aliquis vir foderit cisternam, & non operuerit eam; ceciderităque ibi bos aut asinus: " Dominus
cisternæ soluet argentum, quod reddet domino eius; & quod mortuum est, ipsius erit. " Quando autem percusserit bos viri bouem proximi sui, &
mortuus fuerit, vendant bouem viuum, & diuidant pecuniam eius; pecuniam quoque mortui diuident. " Si autem notum fuerit quòd bos cor-
nupeta est ab heri & nudiustertius, & non custodiuit eum, dominus eius soluet bouem pro boue; mortuus autem ipsius erit. CAP. XXII.

QVando furatus fuerit vir bouem aut agnum, & occiderit eum, aut vendiderit, soluet quinque boues pro boue, & quatuor oues pro agno.

כ ׳ וארי יסמי גבר ית עבדיה או ית אמתיה בשלטן ויומת תחות ידיה אתדנא יתדן׃ ׳ ברם אם יומא חד או תרין יומין יתקיים לא יתדן
ארי כספיה הוא׃ ׳ וארי יצטון גברין ויתחון אינתתא מעברא ויפקון ולדהא ולא יהי מותא אתבאה יתחבי כפום דישדי עלוהי בעלא דאינתתא
ויתן על שיעור דיניא׃ ׳ ואם מותא יהי ותתן נפשא חלף נפשא׃ ׳ עינא חלף עינא שיננא חלף שיננא ידא חלף ידא רגלא חלף רגלא׃
כויתא חלף כויתא פיזעא חלף פיזעא משקופי חלף משקופי׃ ׳ וארי יסמי גבר ית עינא דעבדיה או ית עינא דאסתיה או ית עינא דאמתיה ויתבלנה לבר חורין
חלף עיניה׃ ׳ ואם שיננא דעבדיה או שיננא דאסתיה יפיל לבר חורין יפטריניה חלף שניה׃ ׳ וארי יגח תור ית גברא או ית אינתתא
ויקטלינון תור יתקטל גבר או אינתתא הורגא ולא יתאכל ית בישריה ותוריה דהוודא יהי זכאה׃ ׳ ואם תור נגח הוא מאתמלי שלשום והודעו לבעליה ולא נטרוניה
והמית גבר או אינתתא הורגא או תור יתרגם ואף תוריה יתקטלון׃ ׳ אם ממון ישוון עלוהי ויתן פורקן נפשיה ככל דישוון עלוהי׃ ׳ או ברא
תור יתון או ברת יתון הורגא כדינא הדין יתעביד ליה׃ ׳ אם עבדא יגח הורגא כדינא תור או אמתא כסף תלתין סלעין יתן לרבוניה ותורא
יתרגם׃ ׳ וארי יפתח גבר גוב או ארי יכרה גבר גוב ולא יכסיניה ויפול תמן תורא או חמרא׃ ׳ מריה דגובא ישלם כסף יהיב למריה והורא
יהי דילה׃ ׳ וארי יגוף תור דגבר תור או ארי יכרה גבר גוב ולא יכסיניה ויפלגון ית תוריה ואף ית דמי מיתא יפלגון׃ ׳ או אתידע
דתור הוא מאתמלי שלשום ולא נטריה מריה שלמא ישלם תורא הורגא ויתיה דילה׃
כב
׳ ארי יגנוב גבר תור או איטר ויכסיניה או יזבניניה חמשה תורין ישלם תורא חלף הורא וארבע ענא חלף איטרא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כב
1 אִם־בַּמַּחְתֶּרֶת יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְהֻכָּה וָמֵת אֵין לוֹ דָּמִים׃
2 אִם־זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם אִם־
3 אֵין לוֹ וְנִמְכַּר בְּגֵנְבָתוֹ׃ אִם־הַמְּצֹא תִמָּצֵא בְיָדוֹ
4 הַגְּנֵבָה מִשּׁוֹר עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה חַיִּים שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם׃
5 כִּי יַבְעֵר־אִישׁ שָׂדֶה אוֹ־כָרֶם וְשִׁלַּח אֶת־בְּעִירָה
וּבִעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם׃
6 כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה
אוֹ הַשָּׂדֶה שִׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת־הַבְּעֵרָה׃
7 כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב
מִבֵּית הָאִישׁ אִם־יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם׃ אִם־
8 לֹא יִמָּצֵא הַגַּנָּב וְנִקְרַב בַּעַל־הַבַּיִת אֶל־הָאֱלֹהִים
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ׃ עַל־כָּל־דְּבַר־
9 פֶּשַׁע עַל־שׁוֹר עַל־חֲמוֹר עַל־שֶׂה עַל־שַׂלְמָה עַל־
כָּל־אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי־הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא
דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם
10 לְרֵעֵהוּ׃ כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ־
שׁוֹר אוֹ־שֶׂה וְכָל־בְּהֵמָה לִשְׁמֹר וּמֵת אוֹ־נִשְׁבַּר אוֹ
11 נִשְׁבֶּה אֵין רֹאֶה׃ שְׁבֻעַת יְהוָה תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם
אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעָלָיו
12 וְלֹא יְשַׁלֵּם׃ וְאִם־גָּנֹב יִגָּנֵב מֵעִמּוֹ יְשַׁלֵּם לִבְעָלָיו׃
13 אִם־טָרֹף יְטֹרַף יְבִאֵהוּ עֵד הַטְּרֵפָה לֹא יְשַׁלֵּם׃
14 וְכִי־יִשְׁאַל אִישׁ מֵעִם רֵעֵהוּ וְנִשְׁבַּר אוֹ־מֵת
בְּעָלָיו אֵין־עִמּוֹ שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם׃ אִם־בְּעָלָיו עִמּוֹ לֹא
15 יְשַׁלֵּם אִם־שָׂכִיר הוּא בָּא בִּשְׂכָרוֹ׃ וְכִי
16 יְפַתֶּה־אִישׁ בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־אֹרָשָׂה וְשָׁכַב עִמָּהּ
מָהֹר יְמָהְרֶנָּה לּוֹ לְאִשָּׁה׃ אִם־מָאֵן יְמָאֵן אָבִיהָ
17 לְתִתָּהּ לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקֹל כְּמֹהַר הַבְּתוּלֹת׃
18 מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה׃ כָּל־שֹׁכֵב עִם־בְּהֵמָה
19 מוֹת יוּמָת׃ זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי
20 לַיהוָה לְבַדּוֹ׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Ceremonia.*

1 *Si effringés fur domũ, siue suffodiés fuerit inuẽtus, & accepto vulnere mortu⁹ fuerit, pcul-
2 sor nõ erit re⁹ sanguinis. *Et si orto sole hoc fe-
cerit, homicidiũ ppetrauit, & ipse morietur. si
3 nõ habuerit quod ꝓ furto reddat, ipse venun
4 dabitur. *Si inuẽtũ fuerit apud eũ quod furta-
tus est viuẽs, siue bos, siue asin⁹, siue ouis, du-
5 plũ restituet. *Si lẽserit quispiã agrũ vel vineã,
& dimiserit iumẽtũ suũ vt depascatur aliena,
6 q̃cquid optimũ habuerit in agro suo vel i vi-
nea, ꝓ dãni æstimatione restituet. *Si egressus
ignis inuenerit spinas, & cõprehenderit acer-
uos frugũ, siue stãtes segetes i agris, reddet da
7 num q̃ ignẽ succenderit. *Si quis cõmendaue-
rit amico pecuniã, aut vas in custodiam, & ab
B eo qui susceperat furto ablata fuerint: si inue-
8 nitur fur, duplum reddet: *Si latet fur, domi-
nus domus applicabitur ad deos, & iurabit q̃
9 non extenderit manum in rẽ proximi sui, *Ad
perpetrandum fraudem, tam in boue, quàm
in asino, & oue ac vestimento: & quicq̃d dam
B num inferre potest; ad deos vtriusque causa
10 perueniet: & si illi iudicauerint, duplum resti-
tuet proximo suo. *Si quis commẽdauerit ꝓ-
ximo suo bouẽ, asinũ, ouẽ, & omne iumẽtũ ad
custodiã, & mortuũ fuerit aut debilitatũ, vel
11 captũ ab hostibus: nullus q̃; hoc viderit, *Iusiu
rãdũ erit in medio q̃ nõ extẽderit manũ ad rẽ
proximi sui, suscipietq; dñs iuramẽtum, & ille
12 reddere nõ cogetur. *Et si furto ablatũ fuerit,
13 restituet dãnũ dño. *Si comestũ à bestia, defe-
14 rat ad eũ quòd occisũ est, & nõ restituet. *Qui
à proximo suo quicq̃ d horũ mutuo postulaue
rit, & debilitatũ aut mortuum fuerit dño nõ
15 presẽte reddere cõpelletur: *Et si in presẽtia
C rũ dñs fuerit, nõ restituet; maximè si cõductu
16 venerat ꝓ mercede operis sui. *Si seduxerit q̃s
virginẽ necdum desp̃sãtã, dormieritq; cũ ea,
17 dotabit eã, & habebit eam vxorem. *Si pater
virginis dare noluerit, reddet pecuniam iuxta
modum dotis quam virgines accipere cõsue-
18 uerunt. *Maleficos non patieris viuere. *Qui
coierit cum iumento, morte moriatur. *Qui
20 immolat diis, occidetur, præter Domino soli.

2 *ἐὰν δ' ὀν τῷ διορύσσειν διρεθῇ ὁ κλέπτης, καὶ πληγεὶς ἀ-
3 ποθάνῃ, οὐκ ἔστιν αὐτῷ φόνος. *ἐὰν δὲ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος ἐπ' αὐ-
4 τῷ, ἔνοχός ἐστιν, ἀνταποθανεῖται. *ἐὰν δὲ μὴ ὑπαρχῃ αὐτῷ, πρα
θήσεται αὐτὶ τοῦ κλέμματος αὐτοῦ. ἐὰν δὲ καταληφθῇ καὶ διρεθῇ ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ κλέμμα ἀπὸ τε ὄνου ἕως προβάτου ζῶντα, δι
5 πλᾶ αὐτὰ ἀποδώσει. *ἐὰν δὲ καταβοσκήσῃ τις ἀγρὸν ἢ ἀμπελῶ-
να, καὶ ἀφῇ τὸ κτῆνος αὐτοῦ καταβοσκῆσαι ἀγρὸν ἕτερον, ἀπο-
δώσει ἐκ τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ γένημα αὐτοῦ. ἐὰν δὲ πάντα τὸν
ἀγρὸν καταβοσκήσῃ, τὰ βέλτιστα τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ ἢ τὰ βέλτιστα
6 τοῦ ἀμπελῶνος αὐτοῦ ἀποδώσει. *ἐὰν δὲ ἐξελθὸν πῦρ εὕρῃ ἀκάν-
θας, καὶ κατασταφισθῇ ἅλωνας ἢ σταχεῖς ἢ πεδίον, ἀποτίσει ὁ
7 τὸ πῦρ ἐκκαύσας. *ἐὰν δέ τις δῶ τῷ πλησίον ἀργύριον ἢ σκεύη
φυλάξαι, ἐκλαπῇ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν εὑρεθῇ ὁ κλέ
8 ψας, διπλοῖ ἀποδώσει. *ἐὰν δὲ μὴ εὑρεθῇ ὁ κλέψας, προσελθὼ
σεῖ) ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἐξομεῖται ἡμὲν μὴ αὐτὸν
9 πεπονηρῦσθαι ἐφ' ὅλης τῆς παρακαταθήκης τοῦ πλησίον. *κατὰ πᾶ
σὰν ἀδίκημα, περί τε μόσχου, καὶ ὑποζυγίου, καὶ προβάτου,
καὶ ἱματίου, καὶ παντὸς ἀπωλείας τοῦ ἐγκαλουμένου· ὅτι ἂν ᾖ, ἐ-
νώπιον τοῦ θεοῦ ἐλεύσεται) ἡ κρίσις ἀμφοτέρων. καὶ ὁ ἀλῶς διὰ τοῦ
10 θεοῦ ἀποτίσει διπλοῦν τῷ πλησίον αὐτοῦ. *ἐὰν δέ τις δῶ τῷ πλη
σίον ὑποζύγιον ἢ πρόβατον ἢ πᾶν κτῆνος φυλάξαι, ἐκ ζωντελεῖ ἢ τελευτήσῃ ἢ αἰχμάλωτον γένηται, καὶ
11 μηδεὶς γνῷ, *ὅρκῳ θεοῦ ἔσται τοῦ θεοῦ ἀνάμεσον ἀμφοτέρων,
ἢμὲν μὴ αὐτὸν πεπονηρῦσθαι ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης τοῦ
πλησίον, καὶ οὕτως προσδέξεται ὁ κύριος αὐτὸ, καὶ οὐκ ἀ-
12 ποτίσει. *ἐὰν δὲ ἐκλαπῇ παρ' αὐτοῦ, διπλοῖ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ.
13 *ἐὰν δὲ θηριάλωτον γένηται, ἄξει αὐτὸ μάρτυρα φέ-
14 ρων, καὶ οὐκ ἀποτίσει. *ἐὰν δέ τις αἰτήσῃ παρὰ τοῦ πλη-
σίον, καὶ συντριβῇ ἢ ἀποθάνῃ ἢ αἰχμάλωτον γένηται, ὁ δὲ
κύριος αὐτοῦ μὴ ᾖ μετ' αὐτοῦ, ἀποτινῶν ἀποτίσει.
15 *ἐὰν δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ ᾖ μετ' αὐτοῦ, οὐκ ἀποτίσει. ἐὰν δὲ
16 μισθωτὸς ᾖ, ἔσται αὐτῷ ἀντὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. *ἐὰν δὲ ἀπα-
τήσῃ τις παρθένον ἀμνήσευτον, καὶ κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς, φεῖ-
17 δη φερνιεῖ αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα. *ἐὰν δὲ ἀναδῶν ἀνα-
δῶσῃ, καὶ μὴ βούληται ὁ πατὴρ αὐτῆς δοῦναι αὐτὴν αὐτῷ
γυναῖκα, ἀργύριον ἀποτίσει τῷ πατρὶ κατὰ ὅσον ἐστὶν ἡ φεί-
18 δη τῶν παρθένων. *φαρμακοὺς οὐ φονεύσετε. *πάντα
19 κοιμώμενον μετὰ κτήνους θανάτῳ θανατοῦσθε. *ὁ θυ-
20 σιάζων θεοῖς ἑτέροις ἐξολοθρευθήσεται, πλὴν κυρίῳ μόνῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 אִם בְּמַחְתְּרָת יִשְׁתָּכַח גַּנָּבָא וְיִתְמְחֵי וְיָמוּת לֵית לֵיהּ דְּמָא׃ 3 אִם עֵינָא דְּמָרֵיהּ יִשְׁתְּכַח בִּידֵיהּ גַּנָּבָא מֵהוֹרָא עַד חַמָּרָא עַד אִימַּר כַּד אִינּוּן חַיִּין עַל תַּרְתֵּין יְשַׁלֵּם׃ 4 אִם אִשְׁתְּכַחָא תִּשְׁתְּכַח בִּידֵיהּ גַּנְבְּתָא מֵהוֹרָא עַד אִימַּר כַּד אִינּוּן מַיְתִין עַל תַּרְתֵּין יְשַׁלֵּם׃ 5 אֲרֵי יְכוֹל גְּבַר חַקָּל אוֹ
כַרְמָא וְיַשְׁלַח יָת בְּעִירָא וְיֵכוֹל בְּחַקָּל אָחֳרָן שַׁפַּר חַקְלֵיהּ וְשַׁפַּר כַּרְמֵיהּ יְשַׁלֵּם׃ 6 אֲרֵי תֵּיפּוֹק נוּר וְתִשְׁכַּח כּוּבִּין וְתֵיכוֹל גַּדִּישִׁין אוֹ קָמָא אוֹ חַקְלָא
שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם דְּאַדְלֵק יָת דְּלַקְתָּא׃ 7 אֲרֵי יִתֵּן גְּבַר לְחַבְרֵיהּ כַּסְפָּא אוֹ מָנִין לְמִטַּר וְיִתְגַּנְבִין מִבֵּית גַּבְרָא אִם יִשְׁתְּכַח גַּנָּבָא יְשַׁלֵּם תַּרְתֵּין׃
אִם לָא יִשְׁתְּכַח גַּנָּבָא וְיִתְקָרֵיב מָרֵיהּ דְּבֵיתָא לְקֳדָם יְיָ אִם לָא אוֹשִׁיט יְדֵיהּ בְּמָא דְּסַרִיךְ עַל כָּל אֲבֵדְתָּא דְּחַבְרֵיהּ׃ 9 עַל כָּל פִּתְגָם דְּחוּבָא עַל תּוֹר עַל חֲמָר
עַל אִימַּר עַל כַּסְיָא עַל כָּל אֲבֵדְתָּא דְּיֵימַר אֲרֵי הוּא דֵּין לְקֳדָם יְיָ יֵיתֵי דִּינְהוֹן דִּתְרֵיהוֹן יְדִינוּן יְשַׁלֵּם תַּרְתֵּין לְחַבְרֵיהּ׃ 10 אֲרֵי יִתֵּן גְּבַר
לְחַבְרֵיהּ תּוֹר אוֹ חֲמָר אוֹ אִימַּר וְכָל בְּעִירָא לְמִטַּר וּמָת אוֹ אִשְׁתְּבַר לֵית דַּיָּן וְלָא סָהֲדִין דְּלָא שַׁלַּח יְדֵיהּ׃ 11 מוּמְתָא דְּיָי תְּהֵי בֵּין תַּרְוֵיהוֹן אִם לָא אוֹשִׁיט יְדֵיהּ
בְּמָא דְּסַרִיךְ לְחַבְרֵיהּ וְיִקַּבֵּיל מָרֵיהּ וְלָא יְשַׁלֵּם׃ 12 אִם אִתְגְּנְבָא יִתְגְּנֵב מִעִמֵּיהּ יְשַׁלֵּם לְמָרוֹהִי׃ 13 אִם אִתְבְּרָא יִתְבְּרֵי לָא יְשַׁלֵּם
אֲרֵי הוּא עַל דְּאִתְרְעִית׃ 14 וַאֲרֵי יִשְׁאַל גְּבַר מִן חַבְרֵיהּ וְיִתְבַּר אוֹ יְמוּת מָרֵיהּ וְלָא מְטָא עִמֵּיהּ שַׁלָּמָא יְשַׁלֵּם׃ 15 אִם מָרֵיהּ עִמֵּיהּ לָא יְשַׁלֵּם אִם
שְׂכִירָא הוּא עַל מַכְרֵיהּ יֵיתֵי׃ 16 וַאֲרֵי יְשַׁדֵּיל גְּבַר בְּהִלְתָּא דְּלָא מְאָרְסָה וְיִשְׁכּוֹב עִמָּהּ קַיְּמָא לֵיהּ לְאִנְסָהּ׃ 17 אִם מְאָבָא לָא יִתֵּי אֲבוּהָא
לְמִתְּנָהּ לֵיהּ כַּסְפָּא יִתְקוֹל כְּמוֹהֲרֵי בְּהִלְתָּא׃ 18 מְרַשְׁיָא לָא תְחַיֵּי׃ 19 כָּל דְּיִשְׁכּוֹב עִם בְּעִירָא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵיל׃ 20 זָבַח לְאֱלָהִין יִתְרְמֵי בִּלְתִּי לְמֵימְרָא דַּייָ בִּלְחוֹדוֹהִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 ¶ וְגֵר לֹא־תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ
22 מִצְרָיִם: ¶ כָּל־אַלְמָנָה וְיָתוֹם לֹא תְעַנּוּן:
23 ¶ אִם־עַנֵּה תְעַנֶּה אֹתוֹ כִּי אִם־צָעֹק יִצְעַק אֵלַי שָׁמֹעַ
24 אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ: ¶ וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בֶּחָרֶב
25 וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת וּבְנֵיכֶם יְתֹמִים: ¶ אִם־
כֶּסֶף תַּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הֶעָנִי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ
26 כְּנֹשֶׁה לֹא־תְשִׂימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ: ¶ אִם־חָבֹל תַּחְבֹּל
27 שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד־בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ: ¶ כִּי הִוא
כְסוּתָהּ לְבַדָּהּ הִוא שִׂמְלָתוֹ לְעֹרוֹ בַּמָּה יִשְׁכָּב וְהָיָה
28 כִּי־יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חַנּוּן אָנִי: ¶ אֱלֹהִים לֹא
29 תְקַלֵּל וְנָשִׂיא בְּעַמְּךָ לֹא תָאֹר: ¶ מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא
30 תְאַחֵר בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּתֶּן לִי: כֵּן תַּעֲשֶׂה לְשֹׁרְךָ לְצֹאנֶךָ
שִׁבְעַת יָמִים יִהְיֶה עִם־אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּתְּנוּ־לִי:
31 ¶ וְאַנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא
תֹאכֵלוּ לַכֶּלֶב תַּשְׁלִכוּן אֹתוֹ:

כג

1 ¶ לֹא תִשָּׂא שֵׁמַע שָׁוְא אַל־תָּשֶׁת יָדְךָ
2 עִם־רָשָׁע לִהְיוֹת עֵד חָמָס: ¶ לֹא תִהְיֶה אַחֲרֵי רַבִּים
לְרָעֹת וְלֹא־תַעֲנֶה עַל־רִב לִנְטֹת אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטֹּת:
3 ¶ וְדָל לֹא תֶהְדַּר בְּרִיבוֹ: ¶ כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֹיִבְךָ אוֹ
4 חֲמֹרוֹ תֹּעֶה הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ: ¶ כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר
שֹׂנַאֲךָ רֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ וְחָדַלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עָזֹב תַּעֲזֹב
6 עִמּוֹ: ¶ לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט אֶבְיֹנְךָ בְּרִיבוֹ: ¶ מִדְּבַר
7 שֶׁקֶר תִּרְחָק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל־תַּהֲרֹג כִּי לֹא אַצְדִּיק רָשָׁע:
8 ¶ וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי
9 צַדִּיקִים: ¶ וְגֵר לֹא־תִלְחָץ וְאַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־נֶפֶשׁ

21 ¶ Aduenã non contristabis, neq; affliges eum.
aduenæ enim & ipsi fuistis in terra Ægypti.
22 ¶ Viduæ & pupillo non nocebitis. ¶ Si læseritis
23 eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam cla-
24 morẽ eorũ: ¶ Et indignabitur furor meus, per-
cutiamq; vos gladio, & erũt vxores vestrę vi-
25 duę, & filij vestri pupilli. ¶ Si pecuniã mutuam
dederis populo meo pauperi qui habitat te-
cũ, nõ vrgebis eũ quasi exactor, nec vsuris op-
26 primes. ¶ Si pignus à proximo tuo acceperis ve-
27 stimentũ, ante solis occasũm reddes ei. ¶ Ipsum
enim est solum quo operitur indumentũ car-
nis eius, nec habet aliud in quo dormiat. si cla-
mauerit ad me, exaudiã eum, quia misericors
28 sum. ¶ Diis nõ detrahes: & principi populi tui
29 non maledices. ¶ Decimas & primitias tuas nõ
tardabis offerre. primogenitum filiorum tuo-
30 rum dabis mihi. ¶ De bobus quoque & oui-
bus similiter facies. septem diebus sit cum ma
31 tre sua, die octaua reddes eum mihi. ¶ Viri sãn
cti eritis mihi. Carnẽ quæ à bestiis fuerit præ-
gustata, non comedetis, sed proiicietis cani-
bus.

CAP. XXIII.

1 NOn suscipies vocem mendacij, nec iunges
manũ tuam, vt pro impio dicas falsũ te-
2 stimoniũ. ¶ Non sequêris turbã ad faciẽdũ ma-
lum: nec in iudicio plurimorũ acquiesces sen-
3 tentiæ, vt à vero deuies. ¶ Pauperis quoq; non
4 misereberis in iudicio. ¶ Si occurreris boui ini-
5 mici tui aut asino erráti, reduc ad eum. ¶ Si vi-
derisasinũ odientis te iacere sub onere, nõ p-
6 transibis, sed subleuabis cũ eo. ¶ Non declina-
7 bis in iudicium pauperis. ¶ Médacium fugies.
Insontem & iustum non occides, quia aduer-
8 sor impium. ¶ Nec accipies munera, quæ etiam
excæcant prudentes, & subuertunt verba iu-
9 storum. ¶ Peregrino molestus non eris. scitis
enim aduenarum animas, quia & ipsi peregri-
ni fuistis in terra Ægypti. ¶ Sex annis semina-
10 bis terram tuam, & congregabis fruges eius.
11 ¶ Anno autem septimo dimittes eam, & requi-
Bescere facies, vt comedant pauperes populi
tui: & quicquid reliquum fuerit, cedant bestiis
agri. ita facies in vinea & in olueto tuo.

21 ¶ Et aduenæ non malefacietis, neque affligetis eũ. 21
fuistis enim aduenæ in terra Ægypti. ¶ Omnem vi- 22
duam & orphanum non opprimetis eos. ¶ Si autem 23
oppresseritis eos, & vociferantes clamauerint ad
me, audiũe audiam clamorem eorum: ¶ Et indi- 24
gnabor furore, & occidam vos gladio, & erunt v-
xores vestræ viduæ, & filij vestri orphani.
¶ Si autem pecuniam mutuaueris fratri pauperi, à 25
te non eris ipsum vrgens, non impones ei vsuram.
¶ Si autem pignus pignerabueris vestimentum 26
proximi, ante occasum solis reddes illud ei. ¶ Est 27
enim hoc operimentum eius solum: hoc vestimen-
tum turpitudinis eius, in quo dormiet? si igitur cla-
mauerit ad me, exaudiã eum: misericors enim sum.
¶ Diis non maledices, & principi populi tui non 28
dices malẽ. ¶ Primitias areæ & torcularis tui non 29
tardabis offerre. ¶ Primogenita filiorum tuorũ da-
bis mihi. ¶ Sic facies vitulum tuum, & ouem tuã, 30
& subiugale tuum. septem dies erit sub matre, at
die octauo reddes mihi illud. ¶ Et viri sanctiti eritis 31
mihi, & carnem in agro à bestiis captam non come-
detis, cani proiicietis eam.

CAP. XXIII.

1 NOn suscipies auditionem vanam. non simul se-
deas cum iniquo, vt sis testis iniquus. ¶ Non 2
eris cum pluribus in malitia. non adijcies cum mul-
titudine ad declinandum iudicium: ¶ Et pauperis 3
non misereberis in iudicio. ¶ Si autem occurreris 4
boui inimici tui, vel subiugali eius errantibus, redu
cens reduces eos illi. ¶ Si autem videris subiugale 5
inimici tui cecidisse sub onere suo, non pertransibis
illud, sed subleuabis id cum illo. ¶ Non peruer- 6
tes iudicium pauperis in iudicio suo. ¶ Ab omni 7
iudicio iniquo recedes. innocentem & iustum non
occides: & nõ iustificabis impium causa munerum.
¶ Et dona non accipies. nam dona excæcant ocu- 8
los videntium, & subuertunt verba iusta.
¶ Et aduenæ non malefacietis, neque affligetis: 9
vos enim scitis animam aduenæ. ipsi enim aduenæ
fuistis in terra Ægypti. ¶ Sex annos seminabis 10
terram tuam, & congregabis fructus eius: ¶ At 11
septimo remissionem facies, & dimittes eam, & co-
medent mendici gentis tuæ: at relicta eorum come-
dent bestiæ agrestes. sic facies vineæ tuæ, & oliue-
to tuo.

תרגום אונקלוס

22 וְגִיּוֹרָא לָא תוֹנֵן וְלָא תְעִיקְנֵן אֲרֵי דַיְרִין הֲוֵיתוּן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם: 23 כָּל אַרְמְלָא וְיָתוֹם לָא תְעַנּוּן: 24 אִם עַנָּאָה תְעַנֵּי יָתְהוֹן אֲרֵי אִם צָעָקָא יִצְעֲקוּן קֳדָמַי שְׁמָעָא אֶשְׁמַע צְלוֹתְהוֹן: 25 וְיִתְקוֹף רְגָזִי וְאֶקְטוֹל יָתְכוֹן בְּחַרְבָּא וְהֲווֹ נְשֵׁיכוֹן אַרְמַלָּן וּבְנֵיכוֹן יְתָמִין: 26 אִם כַּסְפָּא תַּלִּיף לְעַמִּי לְעִסְקָנָא עִמָּךְ לָא תְהֵי לֵיהּ כְּמַרְבֵּא וְלָא תְשַׁוְּיוּן עֲלוֹהִי תּוֹבְלָא: 27 אֲרֵי הִיא בִּלְחוֹדָהּ לְבוּשֵׁיהּ הִיא חוּלְצָתֵיהּ לְמִשְׁכֵּיהּ בְּמָה יִדַּר וְיהֵי אֲרֵי יְקַבֵּל קֳדָמַי וַאֲקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ אֲרֵי חַנָּנָא אֲנָא: 28 אֱלָהִין לָא תְקַלֵּל וְרַבָּא בְּעַמָּךְ לָא תְאָר: 29 מְלֵיךְ וְדִמְעָךְ לָא תְאַחַר בְּוּכְרָא דְבָנָךְ תִּפְרֵישׁ קֳדָמָי: 30 כֵּן תַּעְבֵּיד לְתוֹרָךְ לְעָנָךְ שִׁבְעָא יוֹמִין יְהֵי עִם אִמֵּיהּ וּבְיוֹמָא תְמִינָאָה תִּתְּנוּן לִי: 31 וּגְבָרִין קַדִּישִׁין תְּהוֹן לִי וּבִסְרָא בְּרָא לָא תֵכְלוֹן לְכַלְבָּא תִּרְמוֹן יָתֵיהּ:

כג

1 לָא תְקַבֵּל שְׁמַע דְּשִׁקְרָא לָא תְשַׁוֵּי יְדָךְ עִם חַיָּבָא לְמֶהֱוֵי לֵיהּ סָהִיד שְׁקַר: 2 לָא תְהֵי בַּתַר סַגִּיאִין לְאַבָּשָׁא וְלָא תֶחְמְנֵי עַל דִּינָא בַּתַר סַגִּיאִין לְאַטָּיָא: 3 וְעִלָּאִין קְרִישִׁין תְּחוֹן בְּדִינָךְ וְכִשְׁרִין דִּידָךְ עִם חַיְיבָא לְאַבָּשָׁא: 4 אֲרֵי תְעָרַע תּוֹרָא דְסָנְאָךְ אוֹ חֲמָרֵיהּ דְּטָעֵן אֲתָבֵיהּ תְּהֵיבִינֵיהּ לֵיהּ: 5 אֲרֵי תְחֵזֵי חֲמָרָא דְסָנְאָךְ רָבִיעַ תְּחוֹת מַשָּׂאֵיהּ וְתֶחְדַּל מִלְּמִשְׁבַּק לֵיהּ מִשְׁבַּק תְּשַׁבֵּק לֵיהּ עִמֵּיהּ: 6 לָא תְטֵי דִּינָא דְמִסְכֵּינָךְ בְּרִיבוֹהִי: 7 מִפִּתְגָמָא דְשִׁקְרָא תִּתְרְחֵק וְזַכָּאָה וְקַשׁוֹט לָא תִקְטוֹל אֲרֵי לָא אֲזַכֵּי חַיָּבָא: 8 וְשׁוֹחְדָא לָא תְקַבֵּל אֲרֵי שׁוֹחְדָא מְסַמֵּי פִּקְחִין וְיַשְׁוֵי דִּינֵי זַכָּאִין: 9 וְגִיּוֹרָא לָא תְעִיקְנֵן וְאַתּוּן יְדַעְתּוּן יָת נַפְשָׁא דְגִיּוֹרָא אֲרֵי גִּיּוֹרִין הֲוֵיתוּן בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם: 10 וְשִׁית שְׁנִין תִּזְרַע יָת אַרְעָךְ וְתִכְנוֹשׁ יָת אִבָּהָהָא: 11 וְשַׁבִּיעָאָה תְּשַׁמְטִנַּהּ וְתִבְזוֹנִנַּהּ וְיֵכְלוּן מִסְכֵּנֵי עַמָּךְ וּשְׁאָרְהוֹן תֵּיכוֹל חֵיוַת בָּרָא כֵּן תַּעְבֵּיד לְכַרְמָךְ לְזֵיתָךְ:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Aduenam autem non decipietis neq; afflligetis: quoniã aduenæ fuistis in terra Ægypti. "Nullã viduam neq; pupillum affligetis. "Quod si af-
flixeris afflixeris eum, & clamans clamauerit coram me, fuscipiens fuscipiã clamorẽ eius: "Et indignabitur furor meus, interficiamque vos gladio: &
erunt vxores vestræ viduæ, & filij vestri pupilli. "Si argentum commodaueris populo meo pauperi qui habitat tecum, non eris ei quasi fœnerator,
nec imponetis ei super eum vsuram. "Si pro pignore acceperis coopertorium proximi tui, ante solis occasum reddes illud ei. "Quoniam ipsum est
coopertorium eius, & ipsum est indumentum cutis eius, in quo cubabit? cerítque quando clamauerit coram me, fuscipiam clamorem eius, quia mi-
sericors ego sum. "Iudices non vilipendes, & principi in populo tuo non maledices. "Primitias frumenti tui & vini non tardabis reddere. Pri-
mogenitum filiorum tuorum reseruabis coram me. "Sic facies de bobus tuis & de ouibus: septem diebus erit cum matre sua, & in die octauo se-
ptimo eum coram me. "Et viri sancti eritis coram me: & carnem dilaceratam à bestia agri non comedetis, canibus proiicietis eam. CA. XXIII.
NOn fuscipies vocem mendacij, nec ponesmanum tuam cum iniquo, vt fis ei testis falsus. "Non sequêris multos ad malefaciendum, neque de-
finaz docere quod tibi videtur in iudicio, iuxta sententiam plurimorum perfice iudicium. "Et pauperis non misereariris in iudicio. "Si oc-
curreris boui inimici tui aut asino errantibus, reducens reduces eos illi. "Quando videris asinum odientis te iacentem sub onere suo, & desieris ad-
huare eum, dimittens dimittes odium quod erat in corde tuo contra eum, & subleuabis cum eo. "Non declinabis iudicium pauperis tui in causa
eius non accipies: quia minus excæcat oculos sapientum, & peruertit verba iustorum. "A verbis otiosis procul eris: & eum qui fuerit iustificatus, & exierit iustus à iudicio, non occides; quia non iustificabo impium. "Et mu-
neris non accipies: quia munus excæcat oculos sapientum, & peruertit verba iustorum. "Et aduenam non angustiabitis: vos enim scitis animam
peregrini: quia aduenæ fuistis in terra Ægypti. "Et sex annis seminabis terram tuam, & congregabis fructum eius: "Septimo autem anno di-
mittes eam, & relinques eam, & comedent pauperes populi tui: & quod illi reliquerint, comedet bestia agri: sic facies vineæ tuæ & olueto tuo,

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת
לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחֲמֹרֶךָ וְיִנָּפֵשׁ בֶּן אֲמָתְךָ וְהַגֵּר:
13 וּבְכֹל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשָּׁמֵרוּ וְשֵׁם אֱלֹהִים
אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ לֹא יִשָּׁמַע עַל־פִּיךָ: 14 שָׁלֹשׁ
15 רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה: אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר
שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ
הָאָבִיב כִּי בוֹ יָצָאתָ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם:
16 וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג
הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה בְּאָסְפְּךָ אֶת־מַעֲשֶׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה:
17 שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל פְּנֵי הָאָדֹן
18 יְהוִה: לֹא־תִזְבַּח עַל־חָמֵץ דַּם זִבְחִי וְלֹא־יָלִין חֵלֶב־
19 חַגִּי עַד־בֹּקֶר: רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ:
20 הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ
וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי: 21 הִשָּׁמֶר מִפָּנָיו
וּשְׁמַע בְּקֹלוֹ אַל־תַּמֵּר בּוֹ כִּי לֹא יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם
22 כִּי שְׁמִי בְקִרְבּוֹ: כִּי אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקֹלוֹ וְעָשִׂיתָ
כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר וְאָיַבְתִּי אֶת־אֹיְבֶיךָ וְצַרְתִּי אֶת־
23 צֹרְרֶיךָ: כִּי־יֵלֵךְ מַלְאָכִי לְפָנֶיךָ וְהֵבִיאֲךָ אֶל הָאֱמֹרִי
וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וְהִכְחַדְתִּיו:
24 לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם וְלֹא תַעֲשֶׂה
כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי הָרֵס תְּהָרְסֵם וְשַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר
25 מַצֵּבֹתֵיהֶם: וַעֲבַדְתֶּם אֵת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבֵרַךְ
אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מֵימֶיךָ וְהַסִרֹתִי מַחֲלָה מִקִּרְבֶּךָ:
26 לֹא תִהְיֶה מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ אֶת
27 מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא: אֶת־אֵימָתִי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ
וְהָמֹתִי אֶת כָּל־הָעָם אֲשֶׁר תָּבֹא בָהֶם וְנָתַתִּי אֶת־
28 כָּל־אֹיְבֶיךָ אֵלֶיךָ עֹרֶף: וְשִׁלַּחְתִּי אֶת הַצִּרְעָה
לְפָנֶיךָ וְגֵרְשָׁה אֶת הַחִוִּי אֶת הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי
מִלְּפָנֶיךָ:

12 *Sex diebus operaberis, septima die cessabis, vt requiescat bos & asinus tuus, & refrigeretur
13 filius ancillæ tuæ, & aduena. *Oia quę dixi vo-
bis custodite, & per nomen externorũ deorũ
non iurabitis, neque audietur ex ore vestro.
14 *Tribus vicibus per singulos annos mihi fe-
15 sta celebrabitis. *Solennitaté quoq; azymorũ
custodies: Septé dieb⁹ comedetis azyma, sicut
præcepi tibi tẽpore mensis nouorũ quando e-
gressus es de Ægypto. Nõ apparebis in cõspe-
16 ctu meo vacuus. *Et solennitaté messis primi-
tiuorũ operis tui quæcunque seminaueris in
agro, solennitaté quoq; in exitu anni, quando
17 cõgregaueris omnes fruges tuas de agro. *Ter
C in anno apparebit omne masculinum tuũ co-
18 ram dño Deo tuo. *Non immolabis super fer-
mento sanguinem victimæ tuæ, nec remane-
19 bit adeps solennitatis meæ vsq; manè. *Primi-
tias frugum terræ tuæ deferes in domũ domi-
ni Dei tui. Non coques hædũ in lacte matris
20 suæ. *Ecce ego mittam angelum meum, qui
præcedat te & custodiat in via, & introducat
21 in locum quem præparaui tibi. *Obserua eum
& audi vocem eius; nec contemnẽdum putes,
quia non dimittet cùm peccaueris, & est no-
22 men meum in illo. *Quòd si audieris vocem
eius, & feceris omnia quę loquor, inimicus e-
23 ro inimicis tuis, & affligã affligentes te. *Præ-
cedetq́ue te angelus meus, & introducet te ad
Amorræum, & Ethæũ, & Pherezæum, & Cha-
nanæum & Euæum, & Iebusæum, quos ego
24 conteram. *Non adorabis deos eorum, neque
coles eos. non facies opera eorũ, sed destruc-
25 eos, & confringes statuas eorum. *Seruietisq;
domino Deo vestro, vt benedicã panibus tuis
& aquis, & auferam infirmitatẽ de medio tui.
26 *Non erit infœcunda nec sterilis in terra tua:
27 numerum dierum tuorum implebo. *Terro-
rem meum mittam in præcursum tuum, &
D occidam omnem populum ad quem ingre-
dieris. cunctorumq́ue inimicorum tuorum
28 coram te terga vertam: *Emittens crabro-
nes priùs, qui fugabunt Euæum & Chana-
næum & Ethæum, antequàm introeas.

12 *ἓξ ἡμέρας ποιήσεις τὰ ἔργα σου, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ
ἀναπαύσῃ, ἵνα ἀναπαύσῃ ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ
13 ἀναψύξῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου καὶ ὁ προσήλυτος. *πάντα
ὅσα εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, φυλάξεσθε. καὶ ὄνομα θεῶν ἑτέρων οὐκ
ἀναμνησθήσεσθε, οὐδ' οὐμὴ ἀκουσθῇ ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν.
14 *τρεῖς καιροὺς ἑορτάσεταί μοι. *τὴν ἑορτὴν τῶν
15 ἀζύμων φυλάξεσθε ποιεῖν. ἑπτὰ ἡμέρας ἔδεσθε ἄζυμα, κα-
θάπερ ἐνετειλάμην σοι κατὰ τὸν καιρὸν τῶν μηνῶν τῶν νέων. ἐν γὰρ
αὐτῷ ἐξῆλθες ἐξ αἰγύπτου. οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιόν μου κενός.
16 *καὶ ἑορτὴν θερισμοῦ πρωτογεννημάτων ποιήσεις τῶν ἔρ-
γων σου, ὧν ἐὰν σπείρῃς ἐν τῷ ἀγρῷ σου. καὶ ἑορτὴν συναγωγῆς
ἐπ' ἐξόδου ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἔργων σου τῶν ἐκ τοῦ
17 ἀγροῦ σου. *τρεῖς καιροὺς ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πᾶν ἀρσε-
18 νικὸν σου ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου. *ὅταν γὰρ ἐκβάλω ἔθνη
ἀπὸ προσώπου σου, καὶ πλατύνω τὰ ὅριά σου, οὐ θύσεις ἐπὶ
ζύμῃ αἷμα θύματός μου, οὐδὲ μὴ κοιμηθῇ στέαρ τῆς ἑορτῆς μου
19 ἕως πρωΐ. *τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτογεννημάτων τῆς γῆς σου
εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου. οὐκ ἐψήσεις ἀρνὰ ἐν γάλα
20 μητρὸς αὐτοῦ. *ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου, ἵνα φυλάξῃ σε ἐν τῇ ὁδῷ, ὅπως εἰσαγάγῃ σε εἰς
21 τὴν γῆν, ἣν ἡτοίμασά σοι. *πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ εἰσάκουε
αὐτοῦ, μὴ ἀπειθεῖ αὐτῷ, οὐ γὰρ μὴ ὑποστείληταί σε. τὸ γὰρ ὄνομά
22 μου ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ. *ἐὰν δὲ ἀκοῇ ἀκούσῃς τῆς ἐμῆς φωνῆς, καὶ
ποιήσῃς πάντα ὅσα ἐντέλλομαί σοι, ἐχθρεύσω τοῖς ἐχθροῖς
23 σου, καὶ ἀντικείσομαι τοῖς ἀντικειμένοις σου. *προεῖσεται
γὰρ ὁ ἄγγελός μου ἡγούμενός σου, καὶ εἰσάξει σε πρὸς τὸν Αμορ-
ραῖον, καὶ χετταῖον, καὶ φερεζαῖον, καὶ χαναναῖον, καὶ γεργε-
24 σαῖον, καὶ ἰεβουσαῖον, καὶ ἐκτρίψω αὐτούς. *οὐ
προσκυνήσεις τοῖς θεοῖς αὐτῶν, οὐδὲ οὐ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.
ἐ ποιήσεις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, ἀλλὰ καθαιρέσει καθελεῖς αὐ-
25 τοὺς, καὶ συντρίψων συντρίψεις τὰς στήλας αὐτῶν. *καὶ λατρεύ-
σεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καὶ εὐλογήσω τὸν ἄρτον σου καὶ τὸν οἶνον σου,
26 καὶ τὸ ὕδωρ σου, καὶ ἀποστρέψω μαλακίαν ἀφ' ὑμῶν. *οὐκ ἔσται
ἐν ὑμῖν ἄτεκνος, οὐδὲ στεῖρα ἐπὶ τῆς γῆς σου. τὸν ἀριθμὸν
27 τῶν ἡμερῶν σου πληρώσω. *καὶ τὸν φόβον μου ἀποστελῶ πρὸ
προσώπου σου, καὶ συγχύσω πάντα τὰ ἔθνη, εἰς οὓς σὺ εἰσπορεύσῃ
εἰς αὐτούς. καὶ δώσω πάντας τοὺς ὑποχειρίους σου φυγάδας.
28 *καὶ ἀποστελῶ τὰς σφηκίας πρὸ προσώπου σου· καὶ ἐκβαλεῖ
τοὺς ἀμορραίους, καὶ χαναναίους, καὶ χετταίους ἀπὸ σοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 "Sex diebus facies opera tua: in die autem septimo requiesces, vt quiescat bos tuus & asinus tuus, & quiescat filius ancillæ tuæ & peregrinus.
13 "Et in omnibus quæ dixi vobis, estote admoniti, & nominis idolorum populorum non recordabimini, neque audietur in ore vestro. 14 "Tri-
bus vicibus in anno celebrabitis festa coram me. 15 "Solennitatem azymorum custodies: septem diebus comedes azyma, sicut præcepi tibi in tẽ-
pore mensis nouarum frugum, quoniam in eo egressus es de Ægypto: & non apparæas in conspectu meo vacuus. 16 "Solennitatem quoque messis
primitiuorum operis tui quæ seminasti in agro, & solennitatem congregationis in exitu anni, quando congregauerit opera tua de agro. 17 "Tribus
vicibus in anno apparebunt omnes masculi tui coram dominatore seculi Domino. 18 "Non immolabis super fermento sanguinem victimæ meæ,
neque manebunt extra altare adipes sacrificij j solennitatis vsque manè. 19 "Principium primitiarum terræ tuæ afferes in sanctuarium domini Dei
tui. Non comedes carnem cum lacte. 20 "Ecce ego mitto angelum meum ante te, vt custodiat te in via, & introducat te in locum quem præparaui.
21 "Obserua te à facie eius, & acquiesce verbo eius: ne sis rebellis in conspectu eius, quia non dimittet peccata vestra, quoniam in nomine meo est
verbum eius. 22 "Quod si susceperis susceperis verbum eius, & feceris omnia quæ locutus fuero, odio habebo inimicos tuos, & tribulabo tribulan-
tes te. 23 "Quia ibit angelus meus ante faciem tuam, & introducet te ad Amorræos, & Ethæos, & Pherezæos, & Chananæos, & Euæos, & Iebu-
æos & diperdam eos. 24 "Non adorabis idola eorum, neque coles ea, neque facies secundùm opera eorum: sed destruens destrues eos, & confrin
gens confringes statuas eorum. 25 "Seruietisque coram domino Deo vestro, & benedicet cibum tuum & potum tuum, & auferam infirmitates pes-
tilentes de medio tui. 26 "Non erit orbata & sterilis in terra tua: numerum dierum tuorum perficiam. 27 "Terrorem meum mittam ante te, & con-
turbabo omnem populum ad quem tu ingredieris vt pugnes contra eum: & ponam omnes inimicos tuos coram te terga vertentes. 28 "Mittamque
vespam ante faciem tuam, & eiicient Euæos, Chananæos, & Ethæos à facie tua.

תרגום אונקלוס

12 שיתא יומין תעביד עיבידתך וביומא שביעאה תנוח בדיל דינוח תורך וחמרך וישקוט בר אמתך וגיורא: 13 ובכל דאמרית לכון
תתחרון ושום טעות עממיא לא תדכרון לא ישתמע על פומכון: 14 תלת זמנין תחגון קדמי בשתא: 15 ית חגא דפשורא תיסר שבעא
יומין תיכול פשורא כמא דפקדיתך לזמן ירחא דאביבא ארי ביה נפקתא ממצרים ולא יתחזון קדמי ריקנין: 16 וחגא דחצדא בכורי עובדך
דתזרע בחקלא וחגא דכנישא כמפקא שתא במכנשך ית עובדך מן חקלא: 17 תלת זמנין בשתא יתחזון כל דכורך קדם רבון מלכא יי:
18 לא תכוס על חמיע דם קטלי ולא יביתון בר מן מדבחא תרבי נכסת חגא עד צפרא: 19 ריש בכורי ארעך תיתי לבית מקדשא דייי אלהך
לא תיכול בשר בחלב: 20 הא אנא שלח מלאכא קדמך למיטרך באורחא ולאעלותך לאתרא דאתקנית: 21 אסתמר מן קדמוהי וקבל
מימריה לא תסריב לקבליה ארי לא ישבוק לחוביכון ארי בשמי מימריה: 22 ארי אם קבלא תקבל במימריה ותעביד כל דאמלל אשתבי ית
סנאיך ואעיק ית דעיקין לך: 23 ארי יהך מלאכי קדמך ויעליניך לאמוראי וחתאי ופרזאי וכנענאי חואי ויבוסאי ואשתיניון:
24 לא תסגדון לטעותהון ולא תפלחינון ולא תעביד כעובדיהון ארי פגרא תפגרינון ותבר קטרהון: 25 ותפלחון קדם יי אלהכון ויברך ית מיכלך
וית מישתיך ואעדי קרדינין בישין מבינך: 26 לא תהוי מהכלא ועקרא בארעך ית מנין יומך אשלם: 27 ית אימתי אשלח קדמך ואתבי
ית כל עממיא דאתי אנא לאתקפא בהון ואמסר ית כל בעלי דבבך קדמך ותחזי ית תוראי קדמך: 28 ואשלח ית ערעיתא קדמך ותתרך ית חויאי ית
כנענאי וית חתאי מן קדמך:

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 * לֹא אַגְרֶשׁנּוּ מִפָּנֶיךָ בְּשָׁנָה אַחַת פֶּן תִּהְיֶה הָאָרֶץ
30 שְׁמָמָה וְרַבָּה עָלֶיךָ חַיַּת הַשָּׂדֶה: * מְעַט מְעַט אֲגָרְשֶׁנּוּ
31 מִפָּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֶה וְנָחַלְתָּ אֶת הָאָרֶץ: * וְשַׁתִּי
אֶת גְּבֻלְךָ מִיַּם סוּף וְעַד יָם פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר עַד
הַנָּהָר כִּי אֶתֵּן בְּיֶדְכֶם אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְגֵרַשְׁתָּמוֹ מִפָּנֶיךָ:
32 * לֹא תִכְרֹת לָהֶם וְלֵאלֹהֵיהֶם בְּרִית: * לֹא יֵשְׁבוּ
33 בְּאַרְצְךָ פֶּן יַחֲטִיאוּ אֹתְךָ לִי כִּי תַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵיהֶם
כִּי יִהְיֶה לְךָ לְמוֹקֵשׁ:

כד

1 * וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה
אֶל יְהוָה אַתָּה וְאַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים
2 מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מֵרָחֹק: * וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה
לְבַדּוֹ אֶל יְהוָה וְהֵם לֹא יִגְּשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ:
3 * וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֵת כָּל דִּבְרֵי יְהוָה וְאֵת כָּל
הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל
4 הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה: * וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה
אֵת כָּל דִּבְרֵי יְהוָה וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת
הָהָר וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה מַצֵּבָה לִשְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי
5 יִשְׂרָאֵל: * וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ
6 עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים: * וַיִּקַּח
מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וַיָּשֶׂם בָּאַגָּנֹת וְחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל
7 הַמִּזְבֵּחַ: * וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵי הָעָם
8 וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: * וַיִּקַּח
מֹשֶׁה אֶת הַדָּם וַיִּזְרֹק עַל הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דַם הַבְּרִית
אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
9 * וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי
10 יִשְׂרָאֵל: * וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו
כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר: * וְאֶל
11 אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ:

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Ceremoniæ.*

29 * Non eiiciam eos à facie tua anno vno, ne
terra in solitudinem redigatur, & crescant cō-
30 tra te bestiæ. * Paulatim expellam eos de con-
spectu tuo, donec augearis & possideas terrā.
31 * Ponam autem terminos tuos à mari rubro,
vsque ad mare Palæstinorum, & à deserto vs-
que ad fluuium. Tradā in manibus vestris ha-
bitatores terræ, & eiiciam eos de conspectu
32 vestro. * Non inibis cum eis fœdus, nec cum
33 diis eorum. * Non habitent in terra tua, ne fo-
tè peccare te faciant in me, si seruieris diis eo-
rum, quod tibi certè erit in scandalum.

CAP. XXIIII.

1 A MOysi quoque dixit: Ascende ad Domi-
num tu & Aaron, Nadab, & Abiu, & se-
ptuaginta senes ex Israel, & adorabitis procul.
2 * Solusque Moyses ascendet ad Dominum, &
illi non approqinquabunt: nec populus as-
3 cendet cum eo. * Venit ergo Moyses, & narra-
uit plebi omnia verba Domini atque iudicia.
Respondítque omnis populus vna voce: Om-
nia verba Domini quæ locutus est, faciemus.
4 * Scripsit autē Moyses vniuersos sermones Do-
mini: & manè consurgens, ædificauit altare ad
radices montis, & duodecim titulos per duo-
5 decim tribus Israel. * Misítque iuuenes de fi-
liis Israel, & obtulerunt holocausta, immola-
uerunt́q; victimas pacificas Domino vitulos.
6 * Tulit itaque Moyses dimidiam partē sangui-
nis, & misit in crateras: partem autem reliqui
7 fudit super altare. * Assumensque volumen fœ-
deris, legit audiente populo. Qui dixerunt:
Omnia quæ locutus est Dominus, faciemus,
8 & erimus obedientes. * Ille verò sumptum san-
B guinem respersit in populū: & ait, Hic est san-
guis fœderis quod pepigit Dñs vobiscum su-
9 per cunctis sermonibus his. * Ascenderunt́q;
Moyses & Aaron, Nadab & Abiu, & septua-
10 ginta de senioribus Israel: * Et viderūt Deum
Israel. sub pedibus eius quasi opus lapidis sa-
phirini, & quasi cælum cùm serenum est.
11 * Necnon super eos qui procul recesserant de
C filiis Israel, misit manum suam. Viderunt́que
Deum, & comederunt ac biberunt.

29 * Non eiiciam eos à facie tua in anno vno, vt
non fiat terra deserta, & multæ fiant contra te be-
stiæ terræ. * Paulatim paulatim eiiciam eos à te,
30 vsquequo crescas & hæreditate possideas terram.
31 * Et ponam terminos tuos à rubro mari, vsque
ad mare Palæstinorum, & à deserto & vsque ad
fluuium magnum Euphratem. & tradam in ma-
nus vestras habitantes in terra, & eiiciam eos à te.
32 * Non habitabis cum eis: & diis eorum non po-
33 nes fœdus. * Et non habitabunt in terra tua,
vt non peccare te faciant erga me. si enim seruies
diis eorum, hi erunt tibi offendiculum.

CAP. XXIIII.

1 ET Moysi dixit: Ascende ad Dominum tu, &
Aaron, & Nadab, & Abiud, & septuagin-
ta seniorum Israel, et adorabunt à longè Dominum.
2 * Et appropinquabit Moyses solus ad Deum:
ipsi autem non appropinquabunt: at populus non si-
3 mul ascendet cum eis. * Ingressus est autem
Moyses, & narrauit populo omnia verba Dei &
iudicia. Respondit autem omnis populus voce vna,
dicentes: Omnes sermones quos locutus est Domi-
nus, faciemus, & audiemus.
4 * Et scripsit Moyses omnia verba. Surgens au-
tem Moyses manè, ædificauit altare sub monte: &
duodecim lapides in duodecim tribus Israel.
5 * Et misit iuuenes filiorum Israel, & obtulerunt
holocausta, & sacrificauerunt victimam salutaris
Deo vitulos.
6 * Accipiens autem Moyses dimidium sanguinis,
infudit in craterem: at dimidium sanguinis infudit
7 super altare. * Et accipiens librum testamenti,
legit in aures populi: & dixit, Omnia quæ locutus
est Dominus, faciemus, & audiemus.
8 * Accipiens autem Moyses sanguinem, respersit
populum. & dixit, Ecce sanguis testamenti, quod
disposuit Dominus ad vos de omnibus sermonibus
9 hoc. * Et ascendit Moyses & Aaron, & Nadab,
& Abiud, & septuaginta seniorum Israel. * Et
10 viderunt locum vbi stetit Deus Israel: & quæ sub
pedes eius quasi opus latéris saphiri, & sicut species
firmamenti cæli puritate.
11 * Et electorum Israel
non dissonuit neque vnus. & apparuerunt in loco
Dei, & comederunt & biberunt.

ΕΞΟΔΟΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο' 265

29 * οὐκ ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου ἐν ἐνιαυτῷ ἑνί,
ἵνα μὴ γένηται ἡ γῆ ἔρημος, καὶ πολλὰ γένηται ἐπὶ σὲ τὰ θη-
30 ρία τῆς γῆς. * κατ' μικρὸν μικρὸν ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἀπὸ σοῦ,
31 ἕως ἂν αὐξηθῇς καὶ κληρονομήσῃς τὴν γῆν. * καὶ θήσω
τὰ ὅριά σου ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἕως τῆς θαλάσσης τῶν
Φιλισταίων. καὶ ἀπὸ τῆς ἐρήμου καὶ ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγά-
λου Εὐφράτου. καὶ παραδώσω εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν τοὺς ἐνοί-
κους τῆς γῆς, καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἀπὸ σοῦ. * οὐ συγ-
32 καθίσεις τοῖς ἐνοίκοις αὐτῶν καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὐ διαθήσῃ.
33 * καὶ οὐκ ἐγκαθήσονται ἐν τῇ γῇ σου, ἵνα μὴ ἁμαρτάνειν
σε ποιήσωσι πρός με. ἐὰν γὰρ δουλεύσῃς τοῖς θεοῖς αὐτῶν, οὐ-
τοί σοι ἔσονται σκόμμα. κδ'.

1 * Καὶ μωυσῆ εἶπεν, ἀνάβηθι πρὸς κύριον σὺ καὶ ἀαρὼν,
καὶ ναδὰβ, καὶ ἀβιοὺδ, καὶ ἑβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἰσρα-
2 ηλ, καὶ προσκυνήσουσι μακρόθεν τῷ κυρίῳ. * καὶ ἐγγιεῖ
μωυσῆς μόνος πρὸς τὸν θεόν, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγγιοῦσιν, οὐδὲ ὁ λαὸς ἀ-
3 ναβήσεται μετ' αὐτῶν. * εἰσῆλθε δὲ μωυσῆς, καὶ διη-
γήσατο τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ δικαιώμα-
τα. ἀπεκρίθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς φωνὴ μιᾷ, λέγοντες, πάντας ὅσους λό-
γους ἐλάλησε κύριος, ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα.
4 * καὶ ἔγραψε μωυσῆς πάντα τὰ ῥήματα. ὀρθρίσας δὲ
μωυσῆς ἔπηξε οἰκοδόμησε θυσιαστήριον ὑπὸ τὸ ὄρος, καὶ δώ-
5 δεκα λίθους εἰς τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ ἰσραήλ. * καὶ ἐξα-
πέστειλε τοὺς νεανίσκους τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ἀνήνεγκαν ὁλο-
καυτώματα, καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίου τῷ θεῷ μοσχάρια.
6 * λαβὼν δὲ μωυσῆς τὸ ἥμισυ τοῦ αἵματος ἐνέχεεν εἰς κρα-
τῆρα, τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ αἵματος προσέχεεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.
7 * καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον τῆς διαθήκης, ἀνέγνω εἰς τὰ ὦτα
τοῦ λαοῦ. καὶ εἶπον, πάντα ὅσα ἐλάλησε κύριος, ποιήσομεν
8 καὶ ἀκουσόμεθα. * λαβὼν δὲ μωυσῆς τὸ αἷμα κατεσκέδα-
σε τοῦ λαοῦ. καὶ εἶπον, ἰδοὺ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς διέθε-
το κύριος πρὸς ὑμᾶς περὶ πάντων τῶν λόγων τούτων.
9 * καὶ ἀνέβη μωυσῆς καὶ ἀαρὼν, καὶ ναδὰβ, καὶ ἀβιοὺδ,
10 καὶ ἑβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἰσραήλ. * καὶ εἶδον τὸν
τόπον ὅπου εἱστήκει ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ, καὶ τὰ ὑποκάτω τοῦ ποδὸς αὐτοῦ
ὡσεὶ ἔργον πλινθουργοῦ σαπφείρου, καὶ ὥσπερ εἶδος στερεώ-
11 ματος τοῦ οὐρανοῦ τῇ καθαριότητι. * καὶ τῶν ἐπιλέκτων τοῦ
ἰσραὴλ οὐ διεφώνησεν οὐδείς. καὶ ὤφθησαν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ θεοῦ,
καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Non eiiciam eos à facie tua in anno vno, ne terra sit deserta: & multiplicentur contra te bestiæ agri. 30 Paulatim eiiciam eos à facie tua, do-
nec augearis & possideas terram. 31 Ponamque terminum tuum à mari rubro, vsque ad mare Palæstinorum, & à deserto vsque ad Euphratē: quo-
niam tradam in manibus vestris habitatores terræ, & eiiciam eos à facie tua. 32 Non inibis cum eis pactum, nec cum idolis suis. 33 Non habitent
in terra tua, ne forte peccare te faciant coram me: neque seruias idolis eorum; quia in scandalum erunt tibi.

CAP. XXIIII.

MOysi autem dixit: Ascende in conspectum Domini, tu & Aaron, Nadab & Abiu, & septuaginta de senioribus Israel, & adorabitis à longè.
2 Et accedet Moyses solus coram Domino, & illi non accedant: & populus non ascendat cum eo. 3 Venitque Moyses, & narrauit popu-
lo omnia verba Domini, & omnia iudicia. Et respondens omnis populus simul, atque dixerunt: Omnia verba quæ locutus est Dominus, faciemus.
4 Scripsítque Moyses omnia verba Domini: & surrexit manè, & ædificauit altare in humiliori loco montis, & duodecim titulos per duodecim tri-
bus Israel. 5 Misítque primogenitos filiorum Israel, & obtulerunt holocausta, immolauerunt́que victimas sanctificatas coram Domino boues.
6 Tulítque Moyses dimidiam partem sanguinis, & posuit in crateras; & dimidiam partem sanguinis aspersit super altare. 7 Assumpsítque librum
fœderis, & legit coram populo: & dixerunt: Omnia quæ locutus est Dominus, faciemus & obediemus. 8 Tulítque Moyses sanguinem, & asper-
sit super altare, vt propitiaretur pro populo: & dixit: Ecce sanguis fœderis, quod pepigit Dominus vobiscum super omnia verba hæc. 9 Ascendit-
que Moyses & Aaron, & Nadab, & Abiu, & septuaginta de senioribus Israel: 10 Et viderunt gloriam Dei Israel, & sub throno gloriæ eius quasi o-
pus lapidis preciosi, & quasi aspectus cæli cùm serenus est. 11 Principibus autem filiorum Israel nullum incommodum fuit: & viderunt gloriam
Dei, & gauisi sunt in sacrificiis suis quæ accepta fuerunt, quasi comedissent & bibissent.

29 לֹא אֲתַרְכִינִיה מִן קֳדָמָךְ בְּשַׁתָּא חֲדָא וּלְמָא תֶּהֱוֵי אַרְעָא צְדְיָא וְיִסְגֵּי עֲלָךְ חֵיוַת בָּרְיָא: 30 זְעִיר זְעִיר אֲתַרְכִינִיה מִן קֳדָמָךְ עַד דְּתִסְגֵּי
וְתֵירַת יָתָהּ: 31 וַאֲשַׁוֵי יָת תְּחוּמָךְ מִיַּמָּא דְסוּף וְעַד יַמָּא דְפְלִשְׁתָּאֵי וּמִמַּדְבְּרָא עַד פְּרָת אֲרֵי אֶמְסַר בִּידְכוֹן יָת יָתְבֵי אַרְעָא וַאֲתַרְכִינוּן מִן
קֳדָמָךְ: 32 לָא תִגְזַר לְהוֹן וְלְטָעֲוָתְהוֹן קְיָם: 33 לָא יִתְבוּן בְּאַרְעָךְ דִּלְמָא יְחַיְבוּן יָתָךְ לְמֶהֱוֵי עָבֵד יָת טָעֲוָתְהוֹן אֲרֵי לְתַקְלָא
יְהֵי לָךְ:

כר

1 וּלְמֹשֶׁה אֲמַר סַק לְקֳדָם יְיָ אַתְּ וְאַהֲרֹן
נָדָב וַאֲבִיהוּא וְשׁוֹבְעִין מְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְתִסְגְּדוּן מֵרָחִיק:
2 וְיִתְקָרֵב מֹשֶׁה בִּלְחוֹדוֹהִי יְיָ וְהִסְגִּדִין מֵרָחִיק: 3 וְאָתָא מֹשֶׁה וְחַוִּי לְעַמָּא יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַיְיָ וְיָת כָּל דִּינַיָּא וַאֲתִיבוּ כָל עַמָּא בְּחָדָא וַאֲמָרוּ כָּל פִּתְגָמַיָּא
דַיְיָ דְמַלֵּיל נַעֲבֵיד: 4 וְכָתַב מֹשֶׁה יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַיְיָ וְאַשְׁכִּים בְּצַפְרָא וּבְנָא מַדְבְּחָא בְּשִׁפּוֹלֵי טוּרָא וְתַרְתֵּי עֲשְׂרֵה קָמָא לְתַרְעֵי עֲשַׂר שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל: 5 וְשְׁלַח יָת בְּכוֹרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַסִּיקוּ
עֲלְוָן וְנִכְּסוּ נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ תּוֹרִין: 6 וּנְסִיב מֹשֶׁה פַּלְגוּת דְּמָא וְשַׁוִי בְּמָזְרָקַיָּא וּפַלְגוּת דְּמָא זָרַק עַל מַדְבְּחָא: 7 וּנְסִיב
סִפְרָא דִּקְיָמָא וְקָרֵי קֳדָם עַמָּא וַאֲמָרוּ כָּל דְּמַלֵּיל יְיָ נַעֲבֵיד וְנִקְבֵּל: 8 וּנְסִיב מֹשֶׁה יָת דְּמָא וְזָרַק עַל מַדְבְּחָא לְכַפָּרָא עַל עַמָּא וַאֲמַר הָא דְמָא
דִּקְיָמָא דְּגָזַר יְיָ עִמְּכוֹן עַל כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין: 9 וּסְלִיק מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא וְשׁוֹבְעִין מְסָבֵי יִשְׂרָאֵל: 10 וְחָזוֹ יָת יְקָרָא דַיְיָ וְתַחְוָת
רַגְלוֹהִי כְּעוּבָד אֶבֶן טָבָא וּכְמִחֲזֵי שְׁמַיָּא לְבָרִירוּ: 11 וּלְרַבְרְבֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא הֲוָה נְזָקָא וְחָזוֹ יָת יְקָרָא דַיְיָ וְחַדּוֹ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 ¶ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה שָׁם
וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת־לֻחֹת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר
13 כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם: ¶ וַיָּקָם מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ מְשָׁרְתּוֹ וַיַּעַל
14 מֹשֶׁה אֶל־הַר הָאֱלֹהִים: ¶ וְאֶל־הַזְּקֵנִים אָמַר שְׁבוּ־לָנוּ
בָּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֲלֵיכֶם וְהִנֵּה אַהֲרֹן וְחוּר
15 עִמָּכֶם מִי־בַעַל דְּבָרִים יִגַּשׁ אֲלֵהֶם: ¶ וַיַּעַל מֹשֶׁה
16 אֶל־הָהָר וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־הָהָר: ¶ וַיִּשְׁכֹּן כְּבוֹד־יְהוָה
עַל־הַר סִינָי וַיְכַסֵּהוּ הֶעָנָן שֵׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֶל־
17 מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הֶעָנָן: ¶ וּמַרְאֵה כְּבוֹד
יְהוָה כְּאֵשׁ אֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
18 ¶ וַיָּבֹא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הֶעָנָן וַיַּעַל אֶל־הָהָר וַיְהִי מֹשֶׁה
בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה:

כה

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2 ¶ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ־לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל־
3 אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת־תְּרוּמָתִי: ¶ וְזֹאת
4 הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתָּם זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת:
5 ¶ וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: ¶ וְעֹרֹת
אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים: ¶ שֶׁמֶן
6 לַמָּאֹר בְּשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים:
7 ¶ אַבְנֵי־שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן: ¶ וְעָשׂוּ
8 לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם: ¶ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מַרְאֶה
9 אוֹתְךָ אֶת־תַּבְנִית הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־תַּבְנִית כָּל־כֵּלָיו וְכֵן
10 תַּעֲשׂוּ: ¶ וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ
11 וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: ¶ וְצִפִּיתָ אֹתוֹ
זָהָב טָהוֹר מִבַּית וּמִחוּץ תְּצַפֶּנּוּ וְעָשִׂיתָ עָלָיו זֵר זָהָב
12 סָבִיב: ¶ וְיָצַקְתָּ לּוֹ אַרְבַּע טַבְעֹת זָהָב וְנָתַתָּה עַל
אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאַחַת וּשְׁתֵּי
13 טַבְּעֹת עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית: ¶ וְעָשִׂיתָ בַדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב:

12 * Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende
ad me in montẽ, & esto ibi: daboq; tibi tabu-
las lapideas, & legẽ ac mandata quæ scripsi, vt
23 docceas filios Israel. *Surrexerunt Moyses & Io
sue minister eius, ascendensq; Moyses in mon
14 tem Dei, *Senioribus autem sic: Expectate hic, donec
reuertamur ad vos. habetis Aaron & Hur vo
biscum: si quid natũ fuerit quæstionis, refere-
15 tis ad eos. *Cũq; ascendisset Moyses, opuit nu
16 bes montẽ: *Et habitauit gloria Domini sup
D Sinai, tegens illũ nube sex diebus. septimo au
tẽ die vocauit eum Dominus de medio calli-
17 ginis. *Erat autẽ species gloriæ Domini quasi
ignis ardens super verticẽ montis, in cõspectu
18 filiorum Israel. *Ingressusq; Moyses mediũ
nebulæ, ascendit in montem: & fuit ibi qua-
draginta diebus & quadraginta noctibus.

CAP. XXV.

1 LOcutusq;, est Dominus ad Moysen, dicens:
2 *Loquere filiis Israel, vt tollant mihi pri-
A mitias. ab omni homine qui offert vltroneus
3 accipietis eas. *Hæc sunt autẽ quæ accipere de-
4 betis: Aurum, & argentũ, & æs, *Et hyacin-
thum, & purpuram, coccúmque bis tinctum,
5 & byssum, & pilos caprarum, *Et pelles arie-
tum rubricatas, pelléisque hyacinthinas, & li-
6 gna sethim: *Oleum ad luminaria concinnan
da, aromata in vnguentũ, & thymiamata bo-
7 ni odoris: *Lapides onychinos, & gemmas ad
8 ornandum ephod & rationale. *Faciéntque
mihi sanctuarium, & habitabo in medio co-
9 rum. *Iuxta omnem similitudinem taberna-
culi quod ostendam tibi, & omnium vaso-
rum in cultum eius. Sícque facietis illud:
10 *Arcam de lignis sethim compingite, cuius
B longitudo habeat duos & semis cubitos, lati-
tudo cubitum & dimidium, altitudo cubiti
11 similiter ac semissem. *Et deaurabis eam auro
mundissimo intus & foris. Faciesque supra co
12 ronam auream per circuitum. *Et quatuor cir
culos aureos, quos pones per quatuor arcæ
angulos. Duo circuli sint in latere vno, & duo
13 in altero. *Facies quoque vectes de lignis se-
thim, & operies eos auro:

12 * Et dixit Dominus ad Moysen: Ascende ad me
in montem, & sta illic: & dabo tibi tabulas lapi-
deas legem & mandata, quæ scripsi vt darem legem
13 eis. * Et surgens Moyses & Iosue, qui astabat
et, ascenderunt in montem Dei: * Et seniori-
14 bus dixerunt: Manete hic, quousque reuertamur ad
vos. & ecce Aaron & Hur vobiscum: si alicui con
tigerit quæstio, accedant eis.
* Et ascendit Moyses in montem, & cooperuit
15 nubes montem: * Et descendit gloria Dei in
16 montem Sinai, & cooperuit illum nubes sex dies. et
vocauit Dominus Moysen die septima de medio nu
bis. * At species gloriæ Domini quasi ignis ar-
17 dens in vertice montis coram filiis Israel.
* Et ingressus est Moyses in medium nubis, &
18 ascendit in montem, & fuit illic in monte quadra-
ginta dies & quadraginta noctes.

CAP. XXV.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Dic filiis Israel, & accipiant mihi primi-
tias ab omnibus, quibus visum fuerit cordi, accipie-
3 tis primitias meas. * Et hæc est primitia quam
accipietis ab eis, aurum, argentum, æs, * Hyacin-
4 thum, purpurã, coccinum duplum, & byssum retor-
tam, & pilos caprinos: * Et pelles arietum ru-
5 bricatas, & pelles hyacinthinas, & ligna imputri-
bilia, & lapides sardios: * Et oleum in illumi-
6 nationem, thymiamata in oleum vnctionis, & in
compositionem thymiamatis: * Et lapides in scul-
7 pturam ad superhumerale, & tunicam talarem.
* Et facies mihi sanctuarium, et videbor in vobis.
8 * Et facies mihi secundùm omnia quæ ego ostendo
9 tibi in monte, exemplum tabernaculi, et exemplum
omnium vasorum eius, & sic facies. * Et facies ar-
10 cam testimonij de lignis imputribilibus, duorum cu-
bitorũ & dimidij longitudo, et cubiti et dimidij la-
titudo, et cubiti & dimidij altitudo. * Et deaurabis
11 eam auro puro, intus & extra deaurabis eam: et fa
cies ei vndulas aureas vertibiles in circuitu. * Et
12 immittes ei quatuor anulos aureos, & impones su-
per quatuor latera, duos anulos super latus vnum,
& duos anulos super latus secundum.
* Facies autem vectes de lignis imputribilibus,
13 & deaurabis eos auro.

12 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆ, ἀνάβηθι πρός με εἰς τὸ
ὄρος, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, & δώσω σοι τὰ πύξια τὰ λίθινα τὸν νόμον
καὶ τὰς ἐντολάς, ἃς ἔγραψα νομοθετῆσαι αὐτοῖς.
13 * καὶ ἀνάστας μωυσῆς καὶ ἰησοῦς ὁ παρεστηκὼς αὐτῷ, ἀνέ-
14 βησαν εἰς τὸ ὄρος τοῦ θεοῦ· * καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, ἡσυ-
χάζετε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπαντήσωμεν πρὸς ὑμᾶς. & ἰδοὺ ἀαρὼν
καὶ ὡρ μεθ' ὑμῶν. ἐάν τινι συμβῇ κρίσις, προσαπαντάτωσαν
15 πρὸς αὐτούς. * καὶ ἀνέβη μωυσῆς εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐκάλυψε
16 ἡ νεφέλη τὸ ὄρος· * καὶ κατέβη ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὄρος
τὸ σινᾶ, & ἐκάλυψεν αὐτὸ ἡ νεφέλη ἓξ ἡμέρας. καὶ ἐκάλε-
σε κύριος τὸν μωυσῆ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐκ μέσου τῆς νε-
17 φέλης. * τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης κυρίου ὡσεὶ πῦρ φλέγον ἐπὶ
18 τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐναντίον τῶν υἱῶν ἰσραήλ. * καὶ εἰ-
σῆλθε μωυσῆς εἰς τὸ μέσον τῆς νεφέλης, & ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος,
καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκον-
τα νύκτας.

κέ.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆ, λέγων·
2 * εἶπον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ λαβέτωσάν μοι ἀπαρχὰς
παρὰ παντῶν, οἷς ἂν δόξῃ τῇ καρδίᾳ. λήψεσθε τὰς ἀπαρχάς
3 μου. * καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχή, ἣν λήψεσθε παρ' αὐτῶν,
4 χρυσίον, ἀργύριον, χαλκόν, * ὑάκινθον, πορφύραν, κόκκινον
δισσοῦν, καὶ βύσσον κεκλωσμένην, καὶ τετραμαϊγείας·
5 * & δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, καὶ δέρματα ὑα-
6 κίνθινα, καὶ ξύλα ἀσηπτα, καὶ λίθους σαρδίους· * καὶ ἔλαιον
εἰς τὸ φαῦσαι, θυμιάματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, & εἰς τὸ
7 σύνθεσιν & θυμιάματος· * καὶ λίθους εἰς τὸ γλυφὴν εἰς τὴν
8 ἐπωμίδα, καὶ τὸν ποδήρη. * καὶ ποιήσεις μοι ἁγίασμα, &
9 ὀφθήσομαι ἐν ὑμῖν. * καὶ ποιήσεις μοι κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ
δεικνύω σοι ἐν τῷ ὄρει, τὸ παράδειγμα τῆς σκηνῆς, καὶ τὸ παρά-
10 δειγμα πάντων τῶν σκευῶν αὐτῆς, & οὕτω ποιήσεις. * καὶ ποιή-
σεις κιβωτὸν μαρτυρίου ἐκ ξύλων ἀσήπτων, δύο πήχεων & ἡ-
μίσους τὸ μῆκος, & πήχεως & ἡμίσους τὸ πλάτος, καὶ πήχεως
11 & ἡμίσους τὸ ὕψος. * καὶ καταχρυσώσεις αὐτὴν χρυσίῳ καθα
ρῷ, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν χρυσώσεις αὐτήν, καὶ ποιήσεις αὐτῇ κυ
μάπια χρυσᾶ τρεπτὰ κύκλῳ. * καὶ ἐλάσεις αὐτῇ τέσσαρα
δακτυλίους χρυσοῦς, & ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη,
δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἕν, καὶ δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ
κλίτος τὸ δεύτερον. * ποιήσεις δὲ ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀ-
σήπτων, καὶ καταχρυσώσεις αὐτοὺς χρυσίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Dixitique Dominus ad Moysen: Ascende in conspectu meo in montem, & esto ibi: & dabo tibi tabulas lapideas, & legem, & mandata quæ
Scripsi vt docceas eos. " Surrexitque Moyses & Iosue minister eius, & ascendit Moyses in montem in quo reuelata fuerat gloria Domini.
" Senioribus autem dixit: Expectate nos hic, donec reuertamur ad vos. & ecce Aaron & Hur vobiscum: quicunque habuerit iudicium, accedat
eum eis. " Ascenditque Moyses in montem, & cooperuit nubes montem: " Et habitauit gloria Domini super monte Sinai: cooperuit-
que eum nubes sex diebus: & vocauit Moysen in die septimo de medio nubis. " Et visio gloriæ Domini erat sicut visio ignis ardentis in verti-
ce montis in oculis filiorum Israel. " Et ingressus est Moyses in medio nubis, ascenditque in montem, & fuit Moyses in monte quadraginta die-
bus & quadraginta noctibus.

LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens: * Loquere cum filiis Israel, vt separent coram me separationem primitiarum, ab omni viro qui
voluerit ex corde suo, accipietis separationem meam. * Hæc est autem separatio quam tolletis ab eis: aurum, & argentum, & æs, * Et hya-
cinthum, & purpuram, & coccinum, & byssum, & pilos caprarum: * Et pelles arietum rubricatas, pelleisque taxonum, & ligna setim: * Oleum
ad luminaria, aromata in oleum vnctionis & incensum aromatum: * Lapides onychinos, & lapides vt impleant cælaturas ephod & rationalis.
* Et faciant coram me sanctuarium, & habitare faciam maiestatem meam in medio eorum. * Iuxta omnia quæ ego ostendo tibi similitu-
dinem tabernaculi, & similitudinem omnium vasorum eius, & cubiti & dimidij latitudo eius, & cubiti & dimidij altitudo eius. " Cooperiesque eam auro mundissimo intus & foris. faciesque
longitudo eius, & cubiti & dimidij latitudo eius, & cubiti & dimidij altitudo eius. " Et effundes ei quatuor anulos aureos, & pones super quatuor angulos eius: duoque anuli in
eam circulum aureum per circuitum. " Et altere vno, & duo anuli in latere altero. " Faciesque vectes ex lignis setim, & operies eos auro.

תרגום אונקלוס

22 וְאֶתְוַעַד לָךְ תַּמָּן וַאֲמַלֵּל עִמָּךְ מִן כָּל־דְּבָרַיָּא דִּי אֲפַקֵּיד יָתָךְ לְוָתִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 23 וְקָם מֹשֶׁה וְהוֹשַׁע
בַּר־נוּן שַׁמְשָׁנֵיהּ וְסַלִּיק מֹשֶׁה לְטוּרָא דֵּיוָתָנֵי עֲלָוָתֵי וְקָרָא דַּיְיָ לְוָתֵיהּ מִן טוּרָא לְמֵימַר: 24 וְאֶסְבְּרִנָּךְ אֲמַר אוֹרַיְכוֹן לְנָא הָכָא עַד דְּנֵיתוּב לְוָתְכוֹן וְהָא אַהֲרֹן וְחוּר עִמְכוֹן מַאן
דְּאִית לֵיהּ דִּינָא יִתְקָרֵב לְקֳדָמֵיהוֹן: 25 וְסַלִּיק מֹשֶׁה לְטוּרָא וַחֲפָא עֲנָנָא יָת טוּרָא: 26 וְשָׁרְיָא יְקָרָא דַּיְיָ עַל טוּרָא דְּסִינַי וַחֲפָתֵי עֲנָנָא
יָתֵיהּ תְּלָתָא יוֹמִין וְקָרָא לְמֹשֶׁה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מִגּוֹ עֲנָנָא: 27 וְחֵזוֹ יְקָרָא דַּיְיָ כְּחֵזוּ אֲשָׁא אָכְלָא בְּרֵישׁ טוּרָא לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 28 וְעָל מֹשֶׁה
עָל מִגּוֹ עֲנָנָא וְסַלִּיק לְטוּרָא וַהֲוָה מֹשֶׁה בְּטוּרָא אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְוָן:

כה

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִפְרְשׁוּן קֳדָמַי אֲפְרָשׁוּתָא מִן
כָּל־גְּבַר דְּיִתְרְעֵי לִבֵּיהּ תְּסַבּוּן יָת אֲפְרָשׁוּתִי: 3 וְדָא אֲפְרָשׁוּתָא דִּתְסַבּוּן מִנְּהוֹן דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְנְחָשָׁא:
4 וְתֵכְלָא וְאַרְגְּוָנָא וְצִבְעָא זְהוֹרִיתָא וּבוּצָא וְעִזֵּי: 5 וְאַפְרָוָתָא דְּמַסְקֵי סְמָקָא וְשַׁכֵּי סַמְגוֹנָא וַאֲעֵי שִׁטִּין:
6 מְשַׁח לְאַנְהָרוּתָא בּוּסְמִין לִמְשַׁח רְבוּתָא וְלִקְטֹרַת בּוּסְמָא: 7 אַבְנֵי
שֹׁהַם וְאַבְנֵי אֶשְׁלְמוּתָא לְשֻׁקְלָנָא בּוּשְׁמָא וְחֹשֶׁן: 8 וְיַעְבְּדוּן אַרוֹנָא דַּאֲעֵי שִׁטִּין אַמְּתַיִן אָרְכֵּיהּ וְאַמְּתָא וּפַלְגָא פְּתִיהּ וְאַמְּתָא וּפַלְגָא רוּמֵיהּ: 9 וְתִחְפֵּי יָתֵיהּ דַּהֲבָא דְּכֵי מִגּוֹ וּמִבָּרָא תְּחַפְּיִנֵיהּ וְתַעְבֵּיד עֲלוֹהִי זֵיר דַּהֲבָא סְחוֹר סְחוֹר: 10 וְתִתֵּיךְ לֵיהּ אַרְבַּע עוֹקְנִין דַּהֲבָא וְתִתֵּן עַל אַרְבַּע עוֹקְנוֹהִי וּתְרֵין עוֹקְנִין עַל סְטָרֵיהּ חַד וְתַרְתֵּין עוֹקְנִין עַל סְטָרֵיהּ תִּנְיָנָא: 11 וְתַעְבֵּיד אַרְיָתֵי דַּאֲעֵי שִׁטִּין וְתַחְפֵּי יָתְהוֹן דַּהֲבָא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וְהֵבֵאתָ אֶת־הַבַּדִּים בְּטַבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת
15 אֶת־הָאָרֹן בָּהֶם׃ בְּטַבָּעֹת הָאָרֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים לֹא
16 יָסֻרוּ מִמֶּנּוּ׃ וְנָתַתָּ אֶל־הָאָרֹן אֵת הָעֵדֻת אֲשֶׁר אֶתֵּן
17 אֵלֶיךָ׃ וְעָשִׂיתָ כַפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי
18 אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ׃ וְעָשִׂיתָ שְׁנַיִם כְּרֻבִים
זָהָב מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם מִשְׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת׃
19 וַעֲשֵׂה כְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וְכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָה
מִזֶּה מִן הַכַּפֹּרֶת תַּעֲשׂוּ אֶת הַכְּרֻבִים עַל שְׁנֵי
20 קְצוֹתָיו׃ וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה
סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו
21 אֶל הַכַּפֹּרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים׃ וְנָתַתָּ אֶת הַכַּפֹּרֶת
עַל הָאָרֹן מִלְמָעְלָה וְאֶל הָאָרֹן תִּתֵּן אֶת הָעֵדֻת אֲשֶׁר
22 אֶתֵּן אֵלֶיךָ׃ וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל
הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדֻת אֵת
23 כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְעָשִׂיתָ
שֻׁלְחַן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה
24 וָחֵצִי קֹמָתוֹ׃ וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וְעָשִׂיתָ לוֹ זֵר זָהָב
25 סָבִיב׃ וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וְעָשִׂיתָ זֵר זָהָב
26 לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב׃ וְעָשִׂיתָ לּוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וְנָתַתָּ
אֶת הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו׃
27 לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת תִּהְיֶיןָ הַטַּבָּעֹת לְבָתִּים לְבַדִּים
28 לְשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב וְנִשָּׂא בָם אֶת־הַשֻּׁלְחָן׃ וְעָשִׂיתָ
29 קְעָרֹתָיו וְכַפֹּתָיו וּקְשׂוֹתָיו וּמְנַקִּיֹתָיו אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֵן זָהָב
טָהוֹר תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ וְנָתַתָּ עַל־הַשֻּׁלְחָן לֶחֶם פָּנִים
30 לְפָנַי תָּמִיד׃ וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה
תֵּיעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ
32 מִמֶּנָּה יִהְיוּ׃ וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה
קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ
הַשֵּׁנִי׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Ceremonie.*

14 * Inducesque per circulos qui sunt in arcæ
15 lateribus, vt portetur in eis: * Qui semper
erunt in circulis, nec vnquam extrahentur ab
16 eis. * Ponesque in arca testificationem
17 quam dabo tibi. * Facies & propitiatorium
de auro mundissimo: duos cubitos & dimi-
dium tenebit longitudo eius, & cubitum ac
18 semissem latitudo eius. * Duos quoque Cheru-
bim aureos & productiles facies ex vtraq; par-
19 te oraculi. * Cherub vnus sit in latere vno,
20 & alter in altero. * Vtrumque latus propi-
C tiatorij tegant, expandentes alas, & operien-
tes oraculum, respiciantque se mutuò versis
21 vultibus in propitiatorium; * Quo ope-
rienda est arca, in qua pones testimonium
22 quod dabo tibi. * Indè præcipiam, & lo-
quar ad te supra propitiatorium, scilicet ac de
medio duorum Cherubim, qui erunt super ar-
D cam testimonij, cuncta quæ mandabo per te
23 filiis Israel. * Facies & mensam de lignis
sethim, habentem duos cubitos lõgitudinis,
& in latitudine cubitum, & in altitudine cu-
24 bitum ac semissem. * Et inaurabis eam au-
ro purissimo. faciesque illi labium aureum
25 per circuitum. * Et ipsi labio coronam in-
terrasilem altam quatuor digitis, & super illã
26 alteram coronam aureolam. * Quatuor
quoque circulos aurcos præparabis, & pones
eos in quatuor angulis eiusdem mensæ per
27 singulos pedes. * Subter coronam erunt
E circuli aurei, vt mittantur vectes per eos, &
28 posit mensa portari. * Ipsos quoque ve-
ctes facies de lignis sethim, & circundabis au-
ro, ad subuehendam mensam.
29 * Parabis & acetabula, ac phialas, thuribu-
la & cyathos, in quibus offerenda sunt liba-
mina ex auro purissimo.
30 * Et pones super mensam panes proposi-
F tionis in conspectu meo semper.
31 * Facies & candelabrum ductile de auro
mundissimo, hastile eius & calamos, scyphos
& sphærulas, ac lilia ex ipso procedentia.
32 * Sex calami egredientur de lateribus, tres
ex vno latere, & tres ex altero.

תרגום אונקלוס

14 וְתַעֵיל יָת אַרְיָתָיָא בְּעִזְקָתָא עַל סְטַרֵי אֲרוֹנָא לְמִשֵׁל יָת אֲרוֹנָא בְּהוֹן׃ 15 בְּעִזְקָת אֲרוֹנָא יְהוֹן אַרְיָתָיָא לָא יִתְעַדַּיִן מִנַּיהּ׃ 16 וְתִתֵּן
יָת סַהֲדוּתָא דְּאֶתֵּן לָךְ׃ 17 וְתַעֲבֵיד כַּפּוּרְתָּא דְּדַהֲב דְּכִי תַרְתֵּין אַמִּין וּפַלְגָא אוֹרְכֵּיהּ וְאַמְּתָא וּפַלְגָא פּוּתְיֵהּ׃ 18 וְתַעֲבֵיד תְּרֵין כְּרוּבִין
דְּהַב מְגַעֵד תַּעֲבֵיד יָתְהוֹן מִתַּרְתֵּין סְטְרֵי כַּפּוּרְתָּא׃ 19 וְעֻבַד כְּרוּבָא חַד מִסְטַרָא מִכָּא וּכְרוּבָא חַד מִסְטַרָא מִכָּא מִן כַּפּוּרְתָּא תַּעְבְּדוּן יָת כְּרוּבַיָּא עַל
תַּרְתֵּין סְטְרוֹהִי׃ 20 וְיֶהֱוֹן כְּרוּבַיָּא פָּרְשִׂין גַּדְפֵיהוֹן לְעֵלָּא סָטְיִן בְּגַדְפֵיהוֹן עַל כַּפּוּרְתָּא וְאַפּוֹהִי חַד לְקַבֵּיל חַד לְקַבֵּיל כַּפּוּרְתָּא יְהוֹן אַפֵּי כְּרוּבַיָּא׃
21 וְתִתֵּן יָת כַּפּוּרְתָּא עַל אֲרוֹנָא מִלְעֵלָּא וּבַאֲרוֹנָא תִּתֵּן יָת סַהֲדוּתָא דְּאֶתֵּן לָךְ׃ 22 וַאֲזַמֵּן מֵימְרִי לָךְ תַּמָּן וַאֲמַלֵּיל עִמָּךְ מֵעִלֵּי כַּפּוּרְתָּא מִבֵּין תְּרֵין
כְּרוּבַיָּא דְּעַל אֲרוֹנָא דִּסְהָדוּתָא יָת כֹּל דַּאֲפַקֵּיד יָתָךְ לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 23 וְתַעֲבֵיד פָּתוֹרָא דְּאָעֵי שִׁטִּין תְּרֵין אַמִּין אוֹרְכֵיהּ וְאַמְּתָא פּוּתְיֵהּ וְאַמְּתָא
וּפַלְגָא לְרוּמֵיהּ׃ 24 וְתִחְפֵּי יָתֵיהּ דַּהֲב דְּכִי וְתַעֲבֵיד לֵיהּ זֵר דַּהֲב סְחוֹר סְחוֹר׃ 25 וְתַעֲבֵיד לֵיהּ גַּדְפָּא רוּמֵיהּ פּוּשְׁכָא סְחוֹר סְחוֹר וְתַעֲבֵיד זֵיר
לְגַדְפָּיהּ סְחוֹר סְחוֹר׃ 26 וְתַעֲבֵיד לֵיהּ אַרְבַּע עִזְקָתָא וְתִתֵּן יָת עִזְקָתָא עַל אַרְבַּע זִיוָתֵיהּ דִּי לְאַרְבַּע רַגְלוֹהִי׃ 27 לְקַבֵּיל גַּדְפָּא תְּהֵינָן
עִזְקָתָא לְאֲתָרָא לְמִשֵׁל יָת פּוּתְרָא׃ 28 וְתַעֲבֵיד יָת אָרְיָתָיָא דְּאָעֵי שִׁטִּין וְתִחְפֵּי יָתְהוֹן דַּהֲבָא וְיֶהֱוֹן נְטָלִין בְּהוֹן יָת פּוּתְרָא׃ 29 וְתַעֲבֵיד
יָת מְנָנֵיהּ וְיָת כַּפּוֹתוֹהִי וְיָת קְסָוָתוֹהִי וְיָת מְנַקְּיָתוֹהִי דִּיתְנַסְכָּן בְּהוֹן דַּהֲבָא דְּכִי תַּעֲבֵיד יָתְהוֹן׃ 30 וְתִתֵּן עַל פּוּתְרָא לַחְמָא אַפַּיָּא קֳדָמַי יְהֵא
תְדִירָא׃ 31 וְתַעֲבֵיד מְנָרְתָּא מְסַתְּרָא תְּהֵינָא סְעָנָהָא וְקָנָהָא גְּבִיעָהָא כַּפְתְּרֵיהָא וְפֻרְחֵיהָא מִנַּהּ יְהוֹן׃ 32 וְשִׁתָּא קָנִין נָפְקִין מִסְתַּרְתָּא
תְּלָתָא קְנֵי מְנָרְתָּא מִסְתַּרְתָּא חָדָא וּתְלָתָא קְנֵי מְנָרְתָּא מִסְתַּרְתָּא תִּנְיָנָא׃

14 * Καὶ εἰσάξεις σοὺ διὰ φορεῖς εἰς σοὺ δακτυλίοις σοὺ ὂν τοῖς
15 κλίτεσι τ κιβωτ, αἴρειν τὴν κιβωτὸν ὂν αὐτοῖς. * ὂν τοῖς δακ-
τυλίοις τῆς κιβωτ τῆς διαθήκης ἔσονται ① διὰ φορῆς ἀκί-
16 νητοι. * καὶ ἐμβαλεῖς εἰς τὴν κιβωτὸν τὰ μαρτύρια, ἃ δώσω σοι.
17 * καὶ ποιήσεις ἱλαστήριον πᾶθεμα χρυσίε καθαρᾶ, δύο πή-
χεων ⑤ ἡμισυς τ μῆκος, ⑦ πήχεος καὶ ἡμισυς τ πλάτ⊖.
18 * καὶ ποιήσεις δύο χερουβὶμ χρυσᾶ τορευτὰ, καὶ πᾶθήσεις
19 αὐτὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τ ἱλαστηρίου. * ποιηθήσον-
ται χερουβὶμ, εἷς ὁ π τ κλίτεις τ ἑνὸς, καὶ χερουβ εἷς ὁ π τ κλί-
τις τ δευτέρου τ ἱλαστηρίου. καὶ ποιήσεις σοὺ δύο χερουβὶμ
20 πᾶ τὰ δύο κλίτη. * ἔσον ① δύο χερουβὶμ, ἐκτεινόντες ἰὰς
πέρυγας ἐπ σώοθεν, συσκιάζοντες ταῖς πέρυξιν αὐτῶν πᾶ τ
ἱλαστηρίου, ⑦ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς ἄλληλα, εἰς τὸ ἱλαστήριον
21 ἔσονται τὰ πρόσωπα τῶν χερουβὶμ. * καὶ πᾶθήσεις τὸ ἱ-
λαστήριον πᾶ τὸν κιβωτὸν σώοθεν. καὶ εἰς κιβωτὸν ἐμβαλεῖς
22 τὰ μαρτύρια ἃ δώσω σοι. * καὶ γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖθεν, ⑦
λαλήσω σοι αὐθεν τοῦ ἱλαστηρίου ἀναμέσον τῶν δύο χερου-
βὶμ, τῶν ὄντων πᾶ τ κιβωτοῦ τ μαρτυρίου, κ πάντα ὅσα
23 ἂν ἐντέλλομαί σοι πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. * κ ποιήσεις τράπε-
ζαν ὂν ξύλων ἀσήπτων, δύο πήχεων τ μῆκος, ⑦ πήχεος τ πλά-
24 τος, ⑦ πήχεος ⑦ ἡμισυς τ ὕψ⊖. * κ καταχρυσώσεις αὐτὴν
χρυσίῳ καθαρῷ. ⑦ ποιήσεις αὐτῇ σρεπὰ κυμάπα χρυσᾶ κύ-
25 κλῳ. κ ποιήσεις αὐτῇ σεφάνην παλαιστοῦ κύκλῳ. ⑦ ποιήσεις
26 σρεπὸν κυμάπον κύκλῳ τῇ σεφάνῃ. * ⑦ ποιήσεις αὐτῇ τέσσα-
ρας δακτυλίους χρυοῦς. κ πᾶθήσεις τοὺς τέσσαρας δακτυλίους
27 πᾶ τὰ τέσσαρα μέρη τῶν ποδῶν αὐτῆς, * ὑπὸ τὸν σρεπῖνον σε-
φάνην. κ ἔσονται ① δακτύλιοι εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν, ὥσε
28 αἴρειν τὴν τράπεζαν. * κ ποιήσεις τοὺς διαφορεῖς ὂν ξύλων α-
σήπτων. ⑦ καταχρυσώσεις αὐτοὺς χρυσίῳ καθαρῷ. ⑦ ἀχθήσεται
29 ὂν αὐτοῖς ἡ τράπεζα. * καὶ ποιήσεις τὰ τρύβλια αὐτῆς, καὶ
τὰς θυίσκας, καὶ τὰ ἀπόνδια, καὶ τοὺς κυάθους, ὂν οἷς σπεί-
30 σεις ὂν αὐτοῖς, χρυσίου καθαροῦ ποιήσεις αὐτά. * καὶ πᾶ-
θήσεις πᾶ τὴν τράπεζαν ἄρτους ὀνωπίους ἐνώπιόν μου διά-
31 παντός. * ⑦ ποιήσεις λυχνίαν, ὂν χρυσίῳ καθαρῷ τορευ-
τὴν ποιήσεις τὴν λυχνίαν. ὁ καυλὸς αὐτῆς, ⑦ ① καλαμί-
σκοι, ⑦ ① κρατῆρες, ⑦ ① σφαιρωτῆρες, ⑦ τὰ κρίνα ἐξ αὐ-
32 τῆς ἔσαι. * ἐξ ὧ καλαμίσκοι ὂν πορθυμβροι ὂν πλαγίων, τρεῖς
καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ὂν τοῦ κλίτους αὐτ τοῦ ἑνὸς ⑦ τρεῖς
καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ὂν τοῦ κλίτους τοῦ δευτέρου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Inducesque vectes per anulos in lateribus arcæ, vt portetur arca in eis. " In anulis arcæ erunt vectes: non auferantur ab ea.
" Ponesque in arca testamentum quod dabo tibi. " Facies que propitiatorium ex auro purissimo: duos cubitos & dimidium habe-
bit longitudo eius, & cubitum & dimidium latitudo eius. " Facies que duos Cherubim de auro ductili, facies eos ex duobus lateribus pro-
pitiatorij: " Facies que vnum Cherub ex latere eius hinc, & Cherub vnum ex latere eius inde: ex propitiatorio facietis Cherubim super duo
latera eius. " Eruntque Cherubim expandentes alas suas sursum obumbrantes alis suis super propitiatorium: & in arca pones testimo-
nium quod dabo tibi. " Et statuam ibi verbum meum tibi: & loquar tecum desuper propitiatorio de medio duorum Cherubim, qui sunt
super arcam testimonij, omnia quæ mandabo tibi ad filios Israel. " Facies que mensam de lignis setim: duos cubitos habebit lõgitudo eius,
& cubitum vnum latitudo eius, & cubitum & dimidium altitudo eius. " Cooperies que eam auro mundissimo, & facies ei circulum au-
reum per circuitum, faciesque ei coronam interrasilem altam pugillo per circuitum. " Et facies circulum aureum ipsi coronæ interrasili
circumquaque. " Faciesque ei quatuor anulos aureos, & pones eos super quatuor angulos qui sunt ad quatuor pedes eius. " Con-
tra coronam interrasilem erunt anuli, vt mittantur per eos vectes, vt portetur mensa. " Faciesque vectes ex lignis setim, & cooperies eos au-
ro, & portabunt cum eis mensam. " Faciesque acetabula eius, & phialas eius, & thuribula eius & cyathos, in quibus offerenda sunt liba-
mina, ex auro purissimo facies ea. " Et pones super mensam panem propositionis in conspectu meo semper. " Faciesque can-
delabrum de auro mundissimo, ductile facies candelabrum: hastile eius & calamus eius, scyphique eius, sphærulæ eius, & lilia eius ex ipso erunt.
" Et sex calami egredientur de lateribus eius: tres calami ex vno latere candelabri, & tres calami ex secundo latere candelabri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

33 שְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנָה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח
וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח כֵּן
34 לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה׃ 34 וּבַמְּנֹרָה
אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ׃ 35 וְכַפְתֹּר
תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה
וְכַפְתֹּר תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשֵׁשֶׁת הַקָּנִים
36 הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה׃ 36 כַּפְתֹּרֵיהֶם וְקִנָּתָם מִמֶּנָּה יִהְיוּ
37 כֻלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר׃ 37 וְעָשִׂיתָ אֶת־נֵרֹתֶיהָ
שִׁבְעָה וְהֶעֱלָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ וְהֵאִיר עַל־עֵבֶר פָּנֶיהָ׃
38 39 וּמַלְקְחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר׃ 38 כִּכַּר זָהָב טָהוֹר
39 יֵעָשֶׂה אֹתָהּ וְאֶת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ 39 וּרְאֵה וַעֲשֵׂה
40 בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר־אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר׃

כו

1 וְאֶת־הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר 2
יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים
2 מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ 2 אׇרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת
שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה
3 הָאַחַת מִדָּה אַחַת לְכָל־הַיְרִיעֹת׃ 3 חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת
תְּהֶיֶיןָ חֹבְרֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חֹבְרֹת
4 אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃ 4 וְעָשִׂיתָ לֻלְאֹת תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת
הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבָּרֶת הָרִאשׁוֹנָה׃ 5 חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת
תַּעֲשֶׂה בַּיְרִיעָה הָאַחַת וַחֲמִשִּׁים לֻלְאֹת תַּעֲשֶׂה בִּקְצֵה
הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבָּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת הַלֻּלְאֹת
6 אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ׃ 6 וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וְחִבַּרְתָּ
אֶת־הַיְרִיעֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ בַּקְּרָסִים וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן
7 אֶחָד׃ 7 וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עֶשְׂתֵּי
8 עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם׃ 8 אׇרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאַחַת
מִדָּה אַחַת לַעֲשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃

33 * Tres scyphi quasi in nucis modum per ca-
lamos singulos, sphęrulæque simul & lilia: &
tres similiter scyphi in star nucis in calamo al
tero, sphærulæque simul & lilia. hoc erit opus
34 sex calamorum, qui producendi sunt de ha-
stili. * In ipso autem candelabro erunt qua-
G tuor scyphi in nucis modum sphærulæq; per
35 singulos & lilia. * Sphærulæ sub duobus
calamis per tria loca, quæ simul sex fiunt, pro-
36 cedentes de hastili vno. * Et sphærulæ igi-
tur & calami ex ipso erunt vniuersa ductilia
37 ex auro purissimo. * Facies & lucernas se-
ptem, & pones eas super candelabrum, vt lu-
38 ceant ex aduerso. * Emunctoria quoque,
& vbi ea quę emuncta sunt extinguantur, hæc
39 de auro purissimo. * Omne pondus cande-
labri cum vniuersis vasis suis, habebit talentũ
40 auri purissimi. * Inspice & fac secundum
exemplar quod tibi in mõte monstratum est.

CAP. XXVI.

1 ATabernaculum verò ita facies: Decem cor-
tinas de bysso retorta, & hyacintho ac pur
pura, coccoque bis tincto, variatas opere plu-
2 mario facies. * Longitudo cortinæ habebit viginti octo cubitos, latitudo qua-
tuor cubitorum erit. vnius mensuræ fient v-
3 niuersa tentoria. * Quinque cortinæ sibi iun-
gentur mutuò, & aliæ quinque nexu simili co
hærebunt.
4 * Ansulas hyacinthinas in lateribus ac sum-
mitatibus facies cortinarum, vt possint inui-
cem copulari.
5 * Quinquagenas ansulas cortina habebit
in vtraque parte ita insertas, vt ansa con-
tra ansam veniat, & altera alteri possit adap-
tari.
6 * Facies & quinquaginta circulos aureos,
B quibus cortinarum vela iungenda sunt, vt v-
num tabernaculum fiat.
7 * Facies & saga cilicina vndecim, ad ope-
riendum tectum tabernaculi.
8 * Longitudo sagi vnius habebit triginta
cubitos, & latitudo quatuor. æqua erit men-
sura sagorum omnium.

33 * Et tres scyphi figurati in modum nucis: in vno
calamo sphærula & lilium: & tres scyphi figurati
in nucis modum: in vno calamo sphærula et lilium.
sic sex calamis egredientibus de candelabro.
34 * Et in candelabro quatuor crateres figurati in
modum nucis: in vno calamo sphærula, et lilia eius.
35 * Vt sphærula sub duobus calamis ex eo, & sphæ-
rula sub duobus calamis ex eo, sic sex calamis egre-
dientibus de candelabro. * Et calami et sphærulæ ex
36 eo sint omnes tornatiles ex eodem auro puro.
37 * Et facies lucernas eius septem; et impones lu-
cernas eius, & lucebunt ab vna facie eius.
38 * Et emunctorium eius, & suppositiones eius de
auro puro.
39 * Talentum auri puri facies omnia vasa hæc.
40 * Vide facias iuxta figuram ostensam tibi in
monte.

CAP. XXVI.

1 * Et tabernaculum facies: decem cortinas de byssо
retorta, & hyacintho, & purpura, coccino
retorto Cherubim: opere textoris facies eas.
2 * Longitudo cortinæ vnius octo & viginti cu-
bitorum, et latitudo quatuor cubitorum cortina v-
na erit. mensura eadẽ erit omnibus cortinis. quin-
que autem cortinæ erunt mutuò coniunctæ altera ex
altera.
3 * Et quinque cortinæ erunt mutuò coniunctæ,
altera ex altera.
4 * Et facies ansulas hyacinthinas in labio corti-
nę vnius, ex vna parte ad copulationem. et sic fa-
cies in labio cortinæ exterioris, ad copulationem se-
cundam.
5 * Quinquaginta autem ansulas facies cortinæ
vnius, & quinquaginta ansulas facies ex parte cor-
tinæ iuxta copulationem secundæ, contrariæ contra-
cadentes ad inuicem vnicuique.
6 * Facies fibulas quinquaginta aureas: & con-
iunges cortinas alteram alteri fibulis: et erit taber-
naculum vnum.
7 * Et facies saga cilicina cooperimentum super ta-
bernaculo: vndecim saga facies ea.
8 * Longitudo sagi vnius erit triginta cubitorum,
& quatuor cubitorum latitudo sagi vnius. mensu-
ra eadem erit vndecim sagis.

33 * καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυίσκους. ὃν τρόπον ἐν τῷ ἑνὶ
καλαμίσκῳ σφαιρωτὴς καὶ κρίνον. ⟨C τρεῖς κρατῆρες ἐκτε-
τυπωμένοι καρυίσκους. ὃν τρόπον ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ σφαιρωτὴς καὶ
κρίνον. οὕτω τοῖς ἓξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς
34 λυχνίας. * καὶ ἐν τῇ λυχνίᾳ τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυ-
πωμένοι καρυίσκους. ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ ① σφαιρωτὴς, ⟨C
35 τὰ κρίνα αὐτῆς, * ὡς σφαιρωτὴς ὑπὸ τοῦ δυὸ καλα-
μίσκους ἐξ αὐτῆς, οὕτω τοῖς ἓξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ
36 τῆς λυχνίας. * ⟨C ② καλαμίσκοι ⟨C ② σφαιρωτῆρες
ἐξ αὐτῆς ἔσωθεν ὅλοι τορευτοὶ ἐξ ἑνὸς χρυσίου καθαροῦ.
37 * καὶ ποιήσεις τοὺς λύχνους αὐτῆς ἑπτά. καὶ ἐπιθήσεις τοὺς
38 λύχνους αὐτῆς, καὶ φανοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἑνὸς προσώπου αὐτῆς. * καὶ
τὸν ἐπαρυστῆρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὑποθέματα αὐτῆς ἐκ χρυσίου κα-
39 θαροῦ. * τάλαντον χρυσίου καθαροῦ ποιήσεις πάντα τὰ
40 σκεύη ταῦτα. * ὅρα ποιήσῃς κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα
σοι ἐν τῷ ὄρει.

κϛ'.

1 * Καὶ τὴν σκηνὴν ποιήσεις, δέκα αὐλαίας ἐκ βύσσου κε-
κλωσμένης, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, ⟨C κοκκίνου κεκλωσ-
μένου χερουβίμ. ἐργασίαν ὑφαντοῦ ποιήσεις αὐτάς.
2 * μῆκος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πηχῶν, καὶ
εὖρος τεσσάρων πήχεων ἡ αὐλαία ἡ μία ἴσα. μέτρον τὸ αὐ-
τὸ ἴσα πάσαις ταῖς αὐλαίαις. πέντε ⟨ αὐλαῖαι ⟨συνταγὴ ἐξ-
3 αλλήλων ⟨συνεχόμεναι ἡ ἑτέρα ἐκ τῆς ἑτέρας. * καὶ πέν-
τε αὐλαῖαι ἔσονται ⟩ ἐξαλλήλων ⟨συνεχόμεναι, ἡ ἑτέρα ἐκ τῆς
4 ἑτέρας. * καὶ ποιήσεις αἰκύλας ὑακινθίνας ἐπὶ τοῦ χεί-
λους τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς, ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους εἰς τὸ συμβο-
λόν. καὶ οὕτω ποιήσεις ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς αὐλαίας τῆς ἐξω-
5 τέρας κατὰ τὴν συμβολὴν τὴν δευτέραν. * πεντήκοντα αἰ-
κύλας ποιήσεις ἐπὶ τῇ αὐλαίᾳ τῇ μιᾷ, καὶ πεντήκοντα αἰκύλας
ποιήσεις ἐκ μέρους τῆς αὐλαίας τῆς ἐν τῷ συμβολῷ τῆς δευ-
τέρας, ἀντιπρόσωποι αὐτὰι ἑπτοῦσαι εἰς ἀλλήλας ἑκάστη.
6 * ποιήσεις κρίκους πεντήκοντα χρυσοῦς. καὶ συνάψεις τὰς αὐ-
λαίας ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ τοῖς κρίκοις. καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ μία.
7 * καὶ ποιήσεις δέρρεις τριχίνας σκέπην τῆς σκηνῆς,
8 ἑνδέκα δέρρεις ποιήσεις αὐτάς. * τὸ μῆκος τῆς δέρρεως τῆς
μιᾶς ἔσται τριάκοντα πήχεων, καὶ τεσσάρων πήχεων τὸ εὖρος τῆς
δέρρεως τῆς μιᾶς, μέτρον τὸ αὐτὸ ἔσται ταῖς ἑνδέκα δέρρεσι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Tres scyphi figurati in calamo vno, sphærula & lilium, & tres scyphi figurati in calamo vno, sphærula & lilium. sic facies in sex calamis qui e-
grediuntur de candelabro. 34 Et in candelabro erunt quatuor scyphi figurati, sphærulæ eius & lilia eius. 35 Sphærulaque sub duo-
bus calamis eius, & sphærula sub duobus calamis eius, & sphærula sub duobus calamis eius. sic facies sex calamis qui egrediuntur de candelabro.
36 Sphærulæ eorum & calami ex ipso erunt omnia ductilia ex auro mundissimo. 37 Facieſque septem lucernas eius: & incendes lucer-
nas eius, vt luceant contra faciem eius. 38 Et forcipes eius, & thuribula eius ex auro mundissimo. 39 Ex talento auri mundissimi facies il-
lud, & omnia vasa hæc. 40 Inspiceque, & fac iuxta similitudinem eorum quæ monstrata sunt tibi in monte.

CAP. XXVI.

1 TAbernaculum verò facies decem cortinas de byssо retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino: figuras Cherubim facies, opere artificis facies
eas. 2 Longitudo cortinæ vnius erit viginti & octo cubitorum, & latitudo eiusdem cortinæ quatuor cubitorum. mensura vna erit om-
nium cortinarum. 3 Quinque cortinæ erunt coniunctæ vna cum alia, & quinque cortinæ erunt coniunctæ vna cum alia. 4 Faciesque
ansulas ex hyacintho super ora cortinæ vnius in latere quo iungenda est, & similiter facies in ora secundæ cortinæ in loco quo iungenda est.
5 Quinquaginta ansulas facies in cortina vna, & quinquaginta ansulas facies in latere cortinæ secundæ, in loco quo iungenda est, respicientibus
se mutuo ansulis, ita vt ansula sit è regione alterius. 6 Faciesque quinquaginta fibulas ex auro, & coniunges vnamquamque cor-
tinam cum altera fibulis, & erit tabernaculum vnum. 7 Faciesque cortinas de pilis caprarum, vt extendantur super tabernacu-
lum: vndecim cortinas facies. 8 Longitudo cortinæ vnius habebit triginta cubitos, & latitudo eiusdem cortinæ habebit quatuor cubi-
tos: mensura vna erit vndecim cortinis.

תרגום אונקלוס

33 וְתִלְתָּא כַּלִּידִין מְצַיְּירִין בְּקָנְיָא חַד חִיוַר וְשׁוּשָׁן וְהַלְקָא כֵּן לְשִׁתָּא קָנִין דְּנָפְקִין מִן מְנָרְתָּא׃
34 וּבִמְנָרְתָּא אַרְבְּעָא כַּלִּידִין מְצַיְּירִין חִיוַרְתָּא וְשׁוּשַׁנְתָּא׃ 35 וְחִיוַר תְּחוֹרֵי חָרִין קָנִין דְּסִיפְרָה וְחִיוַר תְּחוֹרֵי חָרִין
קָנִין דְּסִיפְרָה כֵּן לְשִׁתָּא קָנִין דְּנָפְקִין מִן מְנָרְתָּא׃ 36 וְחִיוְרֵיהוֹן וְקָנֵיהוֹן מִנַּהּ כֻּלְּהוֹן גְּלִידָא חֲדָא דְּדָהַב דַּכְיָא׃ 37 וְתַעְבִּיד יַת בִּרְעִינָתָא
שִׁבְעָא וְיַסֵּיק יַת בִּרְעִינָתָא וְיֵהוֹן מְנַהֲרִין לְקֳבֵיל אַפַּתָּא׃ 38 וְצִבְתָּא וּמַחְתֹּיָתָא דְּדָהַב דַּכְיָא׃ 39 כִּכְּרָא דְּדָהַב דַּכְיָא יַעֲבִיד יַתָּהּ יַת כָּל מָנְיָא
הָאִלֵּין׃ 40 וְחֵזֵי וַעֲבִיד כְּדְמוּתְהוֹן דְּאַתְּ מִתְחֲזֵי בְּטוּרָא׃

כו

1 וְיַת מַשְׁכְּנָא תַּעֲבִיד עֲשַׂר יְרִיעָן דְּבוּץ שְׁזִיר וּתְכֵלָא וְאַרְגְּוָנָא וְתוֹלַעְתָּא תַּעֲבֵד כְּרוּבִין עוֹבַד אוּמָּן
2 תִּתְעֲבֵד יָתְהוֹן׃ 2 אוֹרְכָא דִּירִיעְתָא חֲדָא עֶשְׂרִין וְתַמָנְיָא אַמִּין וּפוּתְיָא אַרְבַּע אַמִּין פוּתְיָא חֲדָא לְכָל יְרִיעָתָא׃ 3 חֲמֵשׁ יְרִיעָן
3 יְהוֹן מְחַבְּרָן גְּסִיסָן לְחוֹד וְחַמְשָׁא יְרִיעָן מְחַבְּרָן גְּסִיסָן לְחוֹד׃ 4 וְתַעֲבִיד עִנְבִין תְּכֵלָא עַל שִׂפְתָא דִּירִיעְתָא חֲדָא מִסְּטַר דִּבְרִית חִבּוּרָא
4 תִּנְיָנָא כֵּן תַּעֲבִיד בִּשְׂפַת יְרִיעְתָא חֲדָא מִסְּטַר דִּבְרִית חִבּוּרָא תִּנְיָנָא׃ 5 חֲמִשִּׁין עִנְבִין תַּעֲבִיד לְחוֹדֵי חֲדָא וְחַמְשִׁין עִנְבִין תַּעֲבִיד
5 בְּסִפְרָא דִּירִיעְתָא דְּבִרְיתָא חִבּוּרָא תִּנְיָנָא מְכַוְּנָן עִנְבִין לְקֳבֵל עִנְבִין תַּעֲבִיד יַת עִנְבִין בְּסִפְרָא דִּירִיעְתָא דְּבִרְיתָא חִבּוּרָא תִּנְיָנָא
6 וְתַעֲבִיד יְרִיעָן דִּסְעָנֵי לְפָרְכָא חֲדָא׃ 6 וְתַעֲבִיד חַמְשִׁין פּוּרְפִּין דְּדָהַב וְתַלְפֵּיף יַת יְרִיעָתָא חֲדָא עִם חֲדָא בְּפוּרְפִּיָּא וִיהֵי מַשְׁכְּנָא
חַד׃ 7 וְתַעֲבִיד חַמְשִׁין יְרִיעָן דְּעִזֵּי לְמִטַּל עַל מַשְׁכְּנָא חַד עַשְׂרֵי יְרִיעָן תַּעֲבִיד יַתְהוֹן׃ 8 אוֹרְכָא דִּירִיעְתָא חֲדָא לְחַד עֶשְׂרִין וְתַמָנְיָא אַמִּין וּפוּתְיָא אַרְבַּע אַמִּין דִּירִיעְתָא
חֲדָא לְחַד עַשְׂרֵי יְרִיעָן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ט * וְחִבַּרְתָּ אֶת חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת
לְבָד וְכָפַלְתָּ אֶת־הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל־מוּל פְּנֵי
י הָאֹהֶל: * וְעָשִׂיתָ חֲמִשִּׁים לֻלָאֹת עַל שְׂפַת
הַיְרִיעָה הָאֶחָת הַקִּיצֹנָה בְּחִבֶּרֶת וַחֲמִשִּׁים לֻלָאֹת
יא עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחִבֶּרֶת הַשֵּׁנִית: * וְעָשִׂיתָ
קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים וְהֵבֵאתָ אֶת־הַקְּרָסִים בַּלֻּלֹאת
יב וְחִבַּרְתָּ אֶת־הָאֹהֶל וְהָיֶה אֶחָד: * וְסָרַח הָעֹדֵף בִּירִיעֹת
הָאֹהֶל חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת תִּסָּרַח עַל־אֲחֹרֵי
יג הַמִּשְׁכָּן: * וְהָאַמָּה מִזֶּה וְהָאַמָּה מִזֶּה בָּעֹדֵף בְּאֹרֶךְ
יְרִיעֹת הָאֹה�el יִהְיֶה סָרוּחַ עַל־צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה
יד לְכַסֹּתוֹ: * וְעָשִׂיתָ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים
טו וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה: * וְעָשִׂיתָ
טז אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים: * עֶשֶׂר
אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ
יז הָאֶחָד: * שְׁתֵּי יָדוֹת לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אִשָּׁה אֶל־
יח אֲחֹתָהּ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: * וְעָשִׂיתָ אֶת־
הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קֶרֶשׁ לִפְאַת נֶגְבָּה תֵּימָנָה:
יט * וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף תַּעֲשֶׂה תַּחַת עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ
שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי
כ אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו: * וְלִצֶּלַע
הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת צָפוֹן עֶשְׂרִים קָרֶשׁ:
כא * וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ
הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: * וּלְיֶרְכְּתֵי
כג הַמִּשְׁכָּן יָמָּה תַּעֲשֶׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: * וְשְׁנֵי קְרָשִׁים
כד תַּעֲשֶׂה לִמְקְצַעֹת הַמִּשְׁכָּן בִּירֵכְתָיִם: * וְיִהְיוּ תוֹאֲמִם
מִלְמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַּמִּים עַל־רֹאשׁוֹ אֶל־הַטַּבַּעַת
הָאֶחָת כֵּן יִהְיֶה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת יִהְיוּ:
כה * וְהָיוּ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר
אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים
תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד:

9 * E quibus quinque iunges seorsum, & sex sibi mutuò copulabis, ita vt sextum sagum in
C fronte tecti duplices.
10 * Facies & quinquaginta ansas in ora sagi vnius, vt coniungi cum altero queat: & quinquaginta ansas in ora sagi alterius, vt cum altero copuletur.
11 * Facies & quinquaginta fibulas æneas, quibus iungantur ansæ, vt vnum ex omnibus operimentum fiat.
12 * Quod autem superfuerit in sagis quæ parantur tecto, id est, vnum sagum quod amplius est, ex medietate eius operies tabernaculi posteriora.
13 * Et cubitus ex vna parte pendebit, & alter ex altera qui plus est in sagorum longitudine: vtrumque latus tabernaculi protegens.
14 * Facies & operimentũ aliud tecto de pellibus arietum rubricatis, & super hoc rursum
D aliud operimentum de hyacinthinis pellibus.
15 * Facies & tabulas stantes tabernaculi de lignis sethim:
16 * Quæ singulæ denos cubitos in longitudine habeant, & in latitudine singulos ac semissem.
17 * In lateribus tabulæ duæ incastraturæ fient, quibus tabula alteri tabulæ cõnectatur. atque in hunc modum cunctæ tabulæ incælæ parabuntur. * Quarum viginti erunt in la-
19 tere meridiano, quod vergit ad Austrũ, * Quibus quadraginta bases argenteas fundes, vt binę bases singulis tabulis per duos ãgulos sub-
20 iiciantur. * In latere quoq; secundo tabernaculi quod vergit ad Aquilonẽ, viginti tabulæ
21 erunt: * Quadraginta habentes bases argenteas. binæ bases singulis tabulis supponentur.
22 * Ad occidentalem verò plagã tabernaculi fa-
23 cies sex tabulas: * Et rursum alias duas quæ in
24 ãgulis erigantur post tergum tabernaculi. * Eruntq; sibi coniunctę à deorsum vsque ad
E sursum, & vna omnes cõpago retinebit. duobus quoque tabulis quę in angulis ponendæ
25 sunt, similis iunctura seruabitur. * Et erunt simul tabulę octo, bases earũ argenteę sedecim, duabus basibus per vnã tabulam suppositis.

9 * Et coniunges quinque saga simul, & sex saga simul. & duplicabis sagum sextum ante faciem tabernaculi. * Et facies ansulas quinquaginta in
10 labio sagi vnius, quod in medio secundum copulationem. & quinquaginta ansas facies in labio sagi, coniungentis secundi.
11 * Et facies fibulas æneas quinquaginta: & copulabis fibulas ex ansis, & copulabis saga, & erit
12 vnum. * Et suppones superfluum in sagis tabernaculi dimidium: sagi reliquum cooperies residuum sagorum tabernaculi. cooperies post tabernaculum.
13 * Cubitum ex hoc, & cubitum ex hoc, ex supereminenti sagorum, de longitudine sagorum tabernaculi. & erit cooperiens super latera tabernaculi hinc et inde, vt cooperiat.
14 * Et facies operimentum tabernaculi pelles arietum rubricatas, & superopermenta pelles hyacinthinas desuper.
15 * Et facies columnas tabernaculi de lignis imputribilibus. * Decem cubitorum facies colum-
16 nam vnam, & cubiti vnius & dimidij latitudo columnæ vnius. * Duos cubitulos columnæ vni-
17 us concurrentes alterum alteri. sic facies omnibus columnis tabernaculi.
18 * Et facies columnas tabernaculi viginti columnas ex latere quod ad Austrum.
19 * Et quadraginta bases argenteas facies viginti columnis: duas bases columnæ vni in ambas partes eius, & duas bases columnæ vni in vtrasque partes eius. * Et latus secundum ad Aq-
20 uilonem, viginti columnas. * Et quadragin-
21 ta bases earum argenteas: duas bases columnæ vni in ambas partes eius, & duas bases columnæ vni in ambas partes eius. * Et à tergo taber-
22 naculi secundum partem quæ ad mare, facies sex columnas. * Et duas columnas facies in an-
23 gulis tabernaculi à tergo.
24 * Et erunt ex æquo ab infra. & in idipsum erunt æquales à capitibus in copulationem vnam. sic facies vtrisque angulis duobus. æquales sint.
25 * Et erunt octo columnæ: & bases earum argenteæ decem & sex. & duæ bases columnæ vni, & duæ bases columnæ vni, & duæ bases columnæ vni in ambas partes eius.

9 * καὶ συνάψεις τὰς πέντε δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ τὰς ἓξ
δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ διπλώσεις τὴν δέρριν τὴν ἕκτην
10 κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς. * καὶ ποιήσεις ἀγκύλας πεντήκοντα ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς, τῆς διαμέσου καὶ
τὴν συμβολήν. καὶ πεντήκοντα ἀγκύλας ποιήσεις ἐπὶ τοῦ
χείλους τῆς δέρρεως, τῆς συναπτούσης τῆς δευτέρας.
11 * καὶ ποιήσεις κάλους χαλκοῦς πεντήκοντα. καὶ συνάψεις
τοὺς κάλους ἐν ταῖς ἀγκύλαις, καὶ συνάψεις τὰς δέρρεις, καὶ
12 ἔσται εἷς. * καὶ ὑποθήσεις τὸ πλεονάζον ἐν ταῖς δέρρεσι τῆς
σκηνῆς. τὸ ἥμισυ τῆς δέρρεως τὸ ὑπολειπόμενον ὑποκαλύψεις
τὸ πλεονάζον τῶν δέρρεων τῆς σκηνῆς. ἐπικαλύψεις ὀπίσω τῆς
13 σκηνῆς· * πῆχυν ἐκ τούτου, καὶ πῆχυν ἐκ τούτου, ἐκ τοῦ
ὑπερέχοντος τῶν δέρρεων, ἐκ τοῦ μήκους τῶν δέρρεων τῆς σκη-
νῆς. καὶ ἔσται συγκαλύπτων ἐπὶ τὰ πλάγια τῆς σκηνῆς οὕτως
14 καὶ οὕτως, ἵνα καλύπτῃ. * καὶ ποιήσεις κατακάλυμμα τῇ
σκηνῇ δέρματα κριῶν ἠγριοδανωμένα, καὶ ἐπικαλύμμα-
15 τα δέρματα ὑακίνθινα ἐπάνωθεν. * καὶ ποιήσεις σύλους
16 τῇ σκηνῇ ἐκ ξύλων ἀσήπτων. * δέκα πήχεων ποιήσεις τὸν σύλον τὸν ἕνα, καὶ πήχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος
17 τοῦ σύλου τοῦ ἑνός· * δύο ἀγκωνίσκας τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ,
διῃρτισμένας ἕτερον τῷ ἑτέρῳ. οὕτω ποιήσεις πᾶσι τοῖς σύ-
18 λοις τῆς σκηνῆς. * καὶ ποιήσεις τοὺς σύλους τῆ σκηνῆ
19 εἴκοσι σύλους ἐπὶ τοῦ κλίτους τοῦ πρὸς νότον. * καὶ τεσσαράκοντα βάσεις ἀργυρᾶς ποιήσεις τοῖς εἴκοσι σύλοις. δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ δύο βά-
20 σεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ.
21 * καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον πρὸς βορρᾶν, εἴκοσι σύλους
22 * καὶ τεσσαράκοντα βάσεις αὐτῶν ἀργυρᾶς· δύο βάσεις
τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ δύο βά-
σεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ.
23 * καὶ ὀπίσω τῆς σκηνῆς κατὰ θάλασσαν ποιήσεις ἓξ
24 σύλους. * καὶ δύο σύλους ποιήσεις ἐπὶ τῶν γωνιῶν τῆς σκηνῆς ὀπίσω. * καὶ ἔσται
ἴσον κάτωθεν. καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι ὀπὶ τῶν κεφαλῶν εἰς
σύμβλησιν μίαν. οὕτω ποιήσεις ἀμφοτέροις ταῖς γωνίαις
25 ταῖς δυσὶν ἴσα ἔσεσθαι. * καὶ ἔσονται ὀκτὼ σύλοι καὶ
βάσεις αὐτῶν ἀργυραῖ ἑκκαίδεκα. καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ
τῷ ἑνὶ, καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ, καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ
τῷ ἑνὶ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ.

תרגום אונקלוס

* וְתַלְפֵּיף יַת חֲמֵשׁ יְרִיעָן לְחוֹד וְיַת שִׁתָּא יְרִיעָן לְחוֹד וְתַעֲיֵף יַת יְרִיעָתָא שְׁתִיתָאָה לְקֳבֵיל אַפֵּי מַשְׁכְּנָא׃ י וְתַעְבֵּיד חֲמִשִּׁין עֻנְבִין עַל
יְרִיעָתָא חַדָּא מִסְפַּר דְּבֵית לוּפֵי וְחַמְשִׁין עֻנְבִין עַל שִׁפְתָּא דִּירִיעָתָא דְּכַיְיסָא תִּנְיָנָא׃ יא וְתַעְבֵּיד פּוּרְפִּין דְּנְחָשָׁא חֲמִשִּׁין וְתָעֵיל
יַת פּוּרְפִּיָּא בְּעֻנְבִיָּא וְתַלְפֵּיף יַת מַשְׁכְּנָא וִיהֵי חַד׃ יב וְיִתְרָתָא דְּיִתְיְהִיר בִּירִיעָתָא דְּיִתְיַתְּרָא תְּסָרַח עַל אֲחוֹרֵי מַשְׁכְּנָא׃
יג וְאַמְּתָא מִכָּא וְאַמְּתָא מִכָּא בְּדִיתְיְהִיר בְּאוֹרֶךְ יְרִיעָת מַשְׁכְּנָא יְהֵי סָרִיחַ עַל סְטְרֵי מַשְׁכְּנָא מִכָּא וּמִכָּא לְכַסְיוּתֵיהּ׃
יד וְתַעְבֵּיד כְּסוּי לְמַשְׁכְּנָא דְּכִסְתָּא דְּאֵילֵי מְסָקֵי וְכִסְוָא דְּתָחָשֵׁי דְּאַפֵּיק מִלְּעֵילָּא׃ טו וְתַעְבֵּיד יַת דַּפֵּי לְמַשְׁכְּנָא דְּסַמְסְנִין דְּמִסְתַּיְיכִין׃
טז תְּרֵתַיִן אִילָנִין לְדַפָּא חַד מִשְׁתַּלְבִין חַדָּא עִם תְּרֵא כֵּן תַּעֲבֵיד לְכָל דַּפֵּי מַשְׁכְּנָא׃ יז תְּרֵין אִילָנִין לְדַפָּא חַד מִשְׁתַּלְבִין חַדָּא עִם תְּרֵא כֵּן תַּעֲבֵיד לְכָל דַּפֵּי מַשְׁכְּנָא׃
יח וְתַעְבֵּיד יַת דַּפֵּי לְמַשְׁכְּנָא עֶשְׂרִין דַּפִּין לִרְוַח סְטַר דָּרוֹמָא׃ יט וְאַרְבְּעִין סַמְכִין תְּחוֹת עֶשְׂרִין דַּפִּין תְּרֵין סַמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד לְתַרְעֵין תְּרֵין
דְּיִתְחַבְּרָן תְּרֵין סַמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד לְתַרְעֵין תְּרֵין דְּיִתְחַבְּרָן׃ כ וְלִסְטַר מַשְׁכְּנָא תִּנְיָנָא לְרוּחַ צִיפּוּנָא עֶשְׂרִין דַּפִּין׃
כא וְאַרְבְּעִין סַמְכֵיהוֹן תְּרֵין סַמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד וּתְרֵין סַמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד׃ כב וּלְסִטְרֵי מַשְׁכְּנָא מַעַרְבָּא תַּעֲבֵיד שִׁתָּא
דַּפִּין׃ כג וְתַרְתֵּין דַּפִּין תַּעֲבֵיד לְזָוִיתָא מַשְׁכְּנָא בְּסוֹפֵיהוֹן׃ כד וִיהוֹן מְכַוְּנִין מִלְּרַע וְכַחֲדָא יְהוֹן מְכַוְּנִין בְּרֵישֵׁיהוֹן לְעִזְקְתָא
חֲדָא כֵּן יְהֵי לְתַרְוֵיהוֹן לְתַרְתֵּין זָוִיָּן יְהוֹן׃ כה וִיהוֹן תְּמָנְיָא דַּפִּין וְסַמְכֵיהוֹן כְּסַף שְׁתָּא עֲשַׂר סַמְכִין תְּרֵין סַמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד
תְּרֵין סַמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et iunges quinque cortinas seorsum, & sex cortinas seorsum: & duplicabis cortinam sextam, quæ est super faciem tabernaculi.
" Et facies quinquaginta ansulas in ora cortinæ vnius in latere quo iungenda est, & quinquaginta ansas in ora cortinæ secundæ, in loco quo iungenda est.
" Et quod supereſt ex cortinis tabernaculi, dimidium scilicet cortinæ quæ supereſt, extendes super posteriora tabernaculi.
" Et cubitus hinc, & cubitus indè, qui supereſt in longitudine cortinarum tabernaculi, extendatur super latera tabernaculi hinc & indè, vt cooperiat illud.
" Facieſque coopertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis, & aliud coopertorium de pellibus tahyacinthinis desuper.
" Facieſque tabulas ſtantes tabernaculo de lignis ſetim.
" Decem cubitos habebit longitudo tabulæ, & cubitum & dimidium latitudo tabulæ vnius.
" Duos cardines habebit vnaquæque tabula, & duabus incaſtraturis erunt coniunctæ vna cum alia: ſic facies in omnibus tabulis tabernaculi.
" Facieſque viginti tabulas tabernaculo ad latus Meridianum:
" Et quadraginta baſes argenteas facies ſub viginti tabulis. duæ baſes erunt ſub tabula vna in duobus cardinibus eius, & duæ baſes ſub tabula alia in duobus cardinibus eius.
" Et in latere ſecundo tabernaculi ad plagam Aquilonarem erunt viginti tabulæ:
" Et quadraginta baſes argenteæ, duæ baſes ſub vna tabula, & duæ baſes ſub alia tabula.
" Et ad poſteriorem partem Occidentalem tabernaculi facies ſex tabulas.
" Et duas tabulas facies ad angulos tabernaculi in extremitate eius.
" Et erunt coniunctæ ab inferiori parte, ſimulque erunt coniunctæ in capite ſuo in anulo vno: ſic erit ambobus, hoc eſt duobus angulis.
" Eruntque octo tabulæ, & baſes earum ſedecim argenteæ: duæ baſes ſub vna tabula, & duæ baſes ſub alia tabula.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כו ׳ וְעָשִׂיתָ בְרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע־ 26
כז הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד : ׳ וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע־ 27
הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן
כח לַיַּרְכָתָיִם יָמָּה : ׳ וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים 28
כט מִבְּרִחַ מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה : ׳ וְאֶת־הַקְּרָשִׁים 29
תְּצַפֶּה זָהָב וְאֶת־טַבְּעֹתֵיהֶם תַּעֲשֶׂה זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם
ל וְצִפִּיתָ אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב : ׳ וְהַקֵּמֹתָ אֶת־הַמִּשְׁכָּן 30
לא כְּמִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר הָרָאִיתָ בָּהָר : ׳ וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת תְּכֵלֶת 31
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב
לב יַעֲשֶׂה אֹתָהּ כְּרֻבִים : ׳ וְנָתַתָּה אֹתָהּ עַל־אַרְבָּעָה 32
עַמּוּדֵי שִׁטִּים מְצֻפִּים זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב עַל־אַרְבָּעָה
לג אַדְנֵי־כָסֶף : ׳ וְנָתַתָּה אֶת־הַפָּרֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים 33
וְהֵבֵאתָ שָׁמָּה מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶת־אֲרוֹן הָעֵדוּת
וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם בֵּין־הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ
לד הַקָּדָשִׁים : ׳ וְנָתַתָּ אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת 34
בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים : ׳ וְשַׂמְתָּ אֶת־הַשֻּׁלְחָן מִחוּץ 35
לַפָּרֹכֶת וְאֶת־הַמְּנֹרָה נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל צֶלַע הַמִּשְׁכָּן
לו תֵּימָנָה וְהַשֻּׁלְחָן תִּתֵּן עַל־צֶלַע צָפוֹנָה : ׳ וְעָשִׂיתָ מָסָךְ 36
לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר
לז מַעֲשֵׂה רֹקֵם : ׳ וְעָשִׂיתָ לַמָּסָךְ חֲמִשָּׁה עַמּוּדֵי שִׁטִּים 37
וְצִפִּיתָ אֹתָם זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב וְיָצַקְתָּ לָהֶם חֲמִשָּׁה
אַדְנֵי־נְחֹשֶׁת :

כז

א ׳ וְעָשִׂיתָ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ 1
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב רָבוּעַ יִהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת
ב קֹמָתוֹ : ׳ וְעָשִׂיתָ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ 2
ג תִּהְיֶיןָ קַרְנֹתָיו וְצִפִּיתָ אֹתוֹ נְחֹשֶׁת : ׳ וְעָשִׂיתָ סִירֹתָיו 3
לְרַשְׁנוֹ וְיָעָיו וּמִזְרְקֹתָיו וּמִזְלְגֹתָיו וּמַחְתֹּתָיו לְכָל־כֵּלָיו
תַּעֲשֶׂה נְחֹשֶׁת :

EXODVS. Translat.B.Hierony. Ceremoniæ.

26 ׳ Facies & vectes de lignis sethim quinque ad continendas tabulas in vno latere tabernaculi:
27 ׳ Et quinque alios in altero, & eiusdem numeri ad Occidentalem plagam,
28 ׳ Qui mittentur per medias tabulas à summo vsque ad summum. ׳ Ipsas quoque tabulas deaurabis, & fundes in eis anulos aureos, per quos vectes tabulata contineant, quos operies laminis aureis.
F 30 ׳ Et erige tabernaculum iuxta exemplar, quod tibi in monte monstratum est. ׳ Facies & velum de hyacintho & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta opere plumario, & pulchra varietate contextum:
32 ׳ Quod appendes ante quatuor columnas de lignis sethim, quæ ipsæ quidem deauratæ erunt: & habebunt capita aurea, & bases argenteas.
33 ׳ Inseretur autem velum per circulos, intra quod pones arcam testimonij; quo & sanctuarium & sanctuarij sanctuaria diuidentur.
34 ׳ Pones & propitiatorium super arcam testimonij in sancta sanctorum:
G 35 ׳ Mensamque extra velum, & contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridiano. Mensa enim stabit in parte Aquilonis.
36 ׳ Facies & tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho & purpura, coccoq; bis tincto, & bysso retorta opere plumario:
37 ׳ Et quinque columnas deaurabis lignorum sethim, ante quas ducetur tentorium: quarum erunt capita aurea, & bases æneæ.

CAP. XXVII.

1 A ׳ Facies & altare de lignis sethim, quod habebit quinque cubitos in longitudine, & totidem in latitudine, id est quadrum & tres cubitos in altitudine.
2 ׳ Cornua autem per quatuor angulos ex ipso erunt, & operies illud ære.
3 ׳ Faciesque in vsus eius lebetes ad suscipiendos cineres & forcipes atque fuscinulas, & ignium receptacula. Omnia vasa ex ære fabricabis.

26 ׳ Et facies vectes ex lignis imputribilibus quinque columnis ex vna parte tabernaculi:
27 ׳ Et quinque vectes columnis lateri tabernaculi secundo, & quinque vectes columnis posteriori lateri tabernaculi quod ad mare.
28 ׳ Et vectis medius inter columnas perueniat ab vno latere in alterum latus.
29 ׳ Et columnas deaurabis auro: & anulos facies aureos, in quos immittes vectes: & deaurabis vectes auro.
30 ׳ Et eriges tabernaculum iuxta formam ostensam tibi in monte.
31 ׳ Et facies velum ex hyacintho, & purpura, et coccino retorto, & bysso filata. opus textum facies illud Cherubim.
32 ׳ Et impones illud super quatuor columnas imputribiles deauratas auro: & capitula eorum aurea, & bases eorum quatuor argenteæ.
33 ׳ Et pones velum super columnas: & inferes illic intra velum arcam testamenti: et diuidet velum vobis inter sanctuarium, & inter sanctum sanctorum.
34 ׳ Et cooperies velo arcam testimonij in sancto sanctorum.
35 ׳ Et pones mensam extra velum, & candelabrum è regione mensæ, in parte tabernaculi quæ ad Austrum: & mensam pones in parte tabernaculi quæ ad Aquilonem.
36 ׳ Et facies tentorium ex hyacintho, & purpura, & coccino retorto, et bysso retorta, opus variegatum.
37 ׳ Et facies velo quinque columnas, et deaurabis eas auro. et capitula earum aurea: et conflabis eis quinque bases æneas.

CAP. XXVII.

1 ET facies altare ex lignis imputribilibus, quinque cubitorum longitudo, et quinque cubitorum latitudo: quadrangulum erit altare, et trium cubitorum altitudo eius.
2 ׳ Et facies cornua supra quatuor angulos. ex eo erunt cornua: et cooperies ea ære.
3 ׳ Et facies coronam altari, et cooperimentum eius, et phialas eius, & fuscinulas eius, & focum eius, et omnia vasa eius facies ænea.

26 ׳ καὶ ποιήσεις μοχλοὺς ἐκ ξύλων ἀσήπτων πέντε τῆς σύ-
27 λου ἐκ τοῦ οἴκου μέρους τῆς σκηνῆς. ׳ καὶ πέντε μο-
χλοὺς τοῖς σύλοις τῆς κλίτεως τῆς σκηνῆς τῆς δευτέρου, καὶ πέν-
τε μοχλοὺς τοῖς σύλοις τοῦ ὀπισθίου κλίτεως τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς
28 θάλασσαν. ׳ καὶ ὁ μοχλὸς ὁ μέσος ἀναμέσου τῶν σύ-
λων διήκειν ἀπὸ τοῦ οἴκου κλίτους εἰς τὸ ἕτερον κλίτος.
29 ׳ καὶ τοὺς σύλους καταχρυσώσεις χρυσίῳ. καὶ τοὺς δακτυ-
λίους ποιήσεις χρυσοῦς, εἰς οὓς εἰσάξεις τοὺς μοχλούς. καὶ κατα-
30 χρυσώσεις τοὺς μοχλοὺς χρυσίῳ. ׳ καὶ ἀναστήσεις τὴν
σκηνὴν κατὰ τὸ εἶδος τὸ δεδειγμένον σοι ἐν τῷ ὄρει.
31 ׳ καὶ ποιήσεις καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας,
καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, καὶ βύσσου νενησμένης. ἔργον ὑφαν-
32 τὸν ποιήσεις αὐτὸ χερουβίμ. ׳ καὶ ἐπιθήσεις αὐτὸ ἐ-
πὶ τέσσαρσιν σύλοις ἀσήπτοις κεχρυσωμένοις χρυσίῳ. καὶ αἱ κε-
φαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ. καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες ἀργυ-
33 ραῖ. ׳ καὶ θήσεις τὸ καταπέτασμα ἐπὶ τοὺς σύλους. καὶ
εἰσόισεις ἐκεῖ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος τὸν κιβωτὸν τοῦ
μαρτυρίου. καὶ διορεῖ τὸ καταπέτασμα ὑμῖν ἀναμέσον ἁγί-
34 ου καὶ ἁγίου ἁγίων. ׳ καὶ καταπτερώσεις τὸ καταπέτασμα τὸν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου
35 ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων. ׳ καὶ θήσεις τὴν τράπεζαν ἔ-
ξωθεν τοῦ καταπετάσματος, καὶ τὴν λυχνίαν ἀπέναντι τ
τραπέζης ἐπὶ μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον. καὶ τὴν
τράπεζαν θήσεις ἐπὶ μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς βορρᾶν.
36 ׳ καὶ ποιήσεις ἐπισπαστὸν ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας,
καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, ἔργον ποι-
37 κίλον. ׳ καὶ ποιήσεις τῷ καταπετάσματι πέντε σύλους,
καὶ χρυσώσεις αὐτοὺς χρυσίῳ. καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυ-
σαῖ. καὶ χωνεύσεις αὐτοῖς πέντε βάσεις χαλκᾶς.

κζ.

1 ׳ Καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον ἐκ ξύλων ἀσήπτων, πέντε
πηχῶν τὸ μῆκος, καὶ πέντε πηχῶν τὸ πλάτος. τετράγωνον ἔσται
τὸ θυσιαστήριον, καὶ τριῶν πήχεων τὸ ὕψος αὐτοῦ.
2 ׳ καὶ ποιήσεις τὰ κέρατα ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν. ἐξ
αὐτοῦ ἔσται τὰ κέρατα. καὶ καλύψεις αὐτὰ χαλκᾷ.
3 ׳ καὶ ποιήσεις σφαγεῖον τῷ θυσιαστηρίῳ. καὶ τὸν καλυ-
πῆρα αὐτοῦ, καὶ τὰς φιάλας αὐτοῦ, καὶ τὰς κρεάγρας αὐ-
τοῦ, καὶ τὸ πύελον αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ ποιήσεις
χαλκᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 ׳ Et facies quinque vectes de lignis setim, ad continendas tabulas vnius lateris tabernaculi:
27 ׳ Et quinque alios vectes ad continendas tabulas lateris secundi tabernaculi, & quinque vectes ad continendas tabulas posterioris partis tabernaculi ad Occidentem.
28 ׳ Et vectis medius qui mittetur per medias tabulas, transiet à summo vsque ad summum.
29 ׳ Tabulas autem cooperies auro, & anulos earum facies aureos, vt sint loca vectibus: vectes quoque cooperies auro.
30 ׳ Et eriges tabernaculum iuxta exemplar quod tibi in monte monstratum est.
31 ׳ Faciesque velum de hyacintho, & purpura, & coccino, & bysso retorta, opere artificis figuris Cherubim.
32 ׳ Et pones illud super quatuor columnas de lignis setim coopertas auro: capita earum aurea, super quatuor bases argenteas.
33 ׳ Et pones velum sub fibulis, & introduces ibi vltra velum arcam testimonij, vt diuidat velum vobis inter sanctuarium, & inter sanctum sanctorum.
34 ׳ Ponesque propitiatorium super arcam testimonij in sancto sanctorum.
35 ׳ Ponesque mensam extra velum, & candelabrum è regione mensæ in latere Meridionali tabernaculi: & mensam pones in latere Aquilonari.
36 ׳ Et facies velum in ostio tabernaculi ex hyacintho & purpura, & coccino, & bysso retorta opere polymitarij.
37 ׳ Faciesque velum in ostio tabernaculi ex hyacintho & purpura, & coccino, & bysso retorta opere polymitarij. ׳ Et facies velo quinque columnas de lignis setim, & cooperies eas auro: capita earum erunt ex auro, & fundes eis quinque bases æneas.

CAP. XXVII.

1 FAciesque altare de lignis setim: quinque cubitos habebit longitudo eius, & quinque cubitos latitudo: quadratum erit altare, & tres cubitos habebit altitudo eius.
2 ׳ Faciesque cornua eius super angulos eius, ex ipso erunt cornua eius, & operies illud ære.
3 ׳ Et facies lebetes vt colligatur cinis, & batilia eius, & acetabula, & fuscinulas, & thuribula eius: omnia vasa eius facies ex ære.

תרגום אונקלוס

26 וְתַעְבֵּיד עַרְדִין דַּאֲעֵי שִׁתִּין חֲמֵשְׁא לְרַפֵּי סְטַר מַשְׁכְּנָא חָדָא : 27 וְחַמְשָׂא עַרְדִין לְרַפֵּי סְטַר מַשְׁכְּנָא תִּנְיָנָא וְחַמְשָׂא עַרְדִין לְרַפֵּי
סְטַר מַשְׁכְּנָא מַעַרְבָּא : 28 וְעַבְּרָא מִצְיָעָאָה בְגוֹ רַפַּיָּא מֵעִבַּר מִן סְיָפֵי לְסְיָפֵי : 29 וְיָת רַפַּיָּא תְּחֵפֵי דַּהֲבָא וְיָת עִזְקָתְהוֹן תַּעְבֵּיד
דַּהֲבָא אֲתָרָא לְעַבְּרַיָּא וְתַחֲפֵי יָת עִבְּרַיָּא דַּהֲבָא : 30 וְתָקֵים יָת מַשְׁכְּנָא כְּהִלְכְתֵיהּ דְּאִתְחֲזֵי בְּטוּרָא : 31 וְתַעְבֵּיד פָּרוֹכְתָא דְּאַתְכְּלָא וְאַרְגְּוָנָא
וְזִיתָא דְּזַהֲרָא וּבוּץ דְּקִיקָא עֲמָלָא אָמָּנִין צַוָּרִין כְּרוּבִין : 32 וְתִתֵּן יָתָהּ עַל אַרְבְּעָא עַמְּדֵי שִׁטִּין מְחַפָּן דַּהֲבָא וְקַלָּסֵיהוֹן דַּהֲבָא עַל אַרְבְּעָא
סָכִּין דִּכְסָף : 33 וְתִתֵּן יָת פָּרוֹכְתָא תְּחוֹת פּוּרְפֵּיָא וְתָעֵיל לְתַמָּן מָנְיָו לְפָרוֹכְתָא יָת אֲרוֹנָא דְּסָהֲדוּתָא וְתִפְרֵישׁ פָּרוֹכְתָא לְכוֹן בֵּין קוּדְשָׁא וּבֵין קוּדְשֵׁי קוּדְשִׁיָּא :
34 וְתִתֵּן יָת כַּפּוֹרְתָא עַל אֲרוֹנָא דִּסְהָדוּתָא בְּקוּדְשֵׁי קוּדְשִׁיָּא : 35 וְתְשַׁוֵּי יָת פְּתוֹרָא מִבָּרָא לְפָרוֹכְתָא וְיָת מְנָרְתָא לְקָבֵיל פְּתוֹרָא עַל סְטַר מַשְׁכְּנָא
לְסִטְרָא תִּימָנָאָה וְיָת פְּתוֹרָא תִּתֵּן בְּסִטְרָא צִפּוּנָאָה : 36 וְתַעְבֵּיד פְּרָסָא לְתָרַע מַשְׁכְּנָא דִּכְלָא וְאַרְגְּוָנָא וְזִיתָא וּבוּץ שְׁזִיר עוֹבַד צַיָּיר : 37 וְתַעְבֵּיד
לְפָרְסָא חֲמֵשְׁא עַמְּדִין שִׁטִּין וְתַחֲפֵי יָתְהוֹן דַּהֲבָא וְיֵהוֹן דַּהֲבָא וְתֵיתֵךְ לְהוֹן חֲמֵשְׁא סַמְכִין דִּנְחָשָׁא :

כז

1 וְתַעְבֵּיד יָת מַדְבְּחָא דְּאַעֵי שִׁתִּין חֲמֵשׁ אַמִּין אוֹרְכָא וַחֲמֵשׁ אַמִּין פּוּתְיָא מְרַבַּע יְהֵי מַדְבְּחָא וּתְלָתִין אַמִּין רוּמֵיהּ : 2 וְתַעְבֵּיד קַרְנוֹהִי
עַל אַרְבַּע זְוִיתָיו מִנֵּיהּ יְהוֹן קַרְנוֹהִי וְתִחְפֵּי יָתֵיהּ דִּנְחָשָׁא : 3 וְתַעְבֵּיד פַּסְכָתְרַוָתֵיהּ לְמַסְפֵּי קְטָפֵיהּ וּמְגַרְפָתֵיהּ וּמִזְרְקוֹהִי וְצִנְּרוֹתֵיהּ
לְכָל מָנְוֵי מַעְבֵּיד נְחָשָׁא :

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ועשית לו מכבר מעשה רשת נחשת ועשית על־
הרשת ארבע טבעת נחשת על ארבע קצותיו:
5 ונתתה אתה תחת כרכב המזבח מלמטה והיתה
6 הרשת עד חצי המזבח: ועשית בדים למזבח בדי
7 עצי שטים וצפית אתם נחשת: והובא את־בדיו
בטבעת והיו הבדים על־שתי צלעת המזבח בשאת
8 אתו: נבוב לחת תעשה אתו כאשר הראה אתך
9 בהר כן יעשו: ועשית את חצר המשכן לפאת
נגב־תימנה קלעים לחצר שש משזר מאה באמה
10 ארך לפאה האחת: ועמדיו עשרים ואדניהם
עשרים נחשת ווי העמדים וחשקיהם כסף:
11 וכן לפאת צפון באורך קלעים מאה ארך ועמדיו
עשרים ואדניהם עשרים נחשת ווי העמדים
12 וחשקיהם כסף: ורחב החצר לפאת־ים קלעים
חמשים אמה עמדיהם עשרה ואדניהם עשרה:
13 ורחב החצר לפאת קדמה מזרחה חמשים אמה:
14 וחמש עשרה אמה קלעים לכתף עמדיהם שלשה
15 ואדניהם שלשה: ולכתף השנית חמש עשרה
קלעים עמדיהם שלשה ואדניהם שלשה:
16 ולשער החצר מסך עשרים אמה תכלת וארגמן
ותולעת שני ושש משזר מעשה רקם עמדיהם ארבעה
17 ואדניהם ארבעה: כל־עמודי החצר סביב
18 מחשקים כסף וויהם כסף ואדניהם נחשת: ארך
החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים וקמה
19 חמש אמות ששׁ משזר ואדניהם נחשת: לכל
כלי המשכן בכל עבדתו וכל־יתדתיו וכל־יתדת
החצר נחשת:
20 ואתה תצוה את־בני
ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור
להעלת נר תמיד:

EXODVS. Translat.B.Hierony. *Ceremoniæ.*

4 * Craticulamque in modum retis æneam, per cuius quatuor angulos erũt quatuor anuli ænei: * Quos pones subter arulam altaris. e- 5
6 ritque craticula vsque ad altaris medium. * Fa- 6
B cies & vectes altaris de lignis sethĩ duos, quos 7
operies laminis æneis: * Et induces per circu- 8
lum: eruntq; ex vtroque latere altaris ad por-
tandum. * Non solidum, sed inane & cauum
intrinsecus facies illud, sicut tibi in mõte mõ- 9
stratum est. * Facies & atrium tabernaculi, in
cuius Australi plaga contra Meridiem erunt
tentoria de byssо retorta. Centum cubitos v- 10
num latus tenebit in longitudine: * Et colum-
nas viginti cum basibus totidem æneis, quæ
capita cum cælaturis suis habebunt argentea.
11 * Similiter & in latere Aquilonis per longum
erunt tentoria centum cubitorum, columnæ
C viginti, & bases æneę eiusdem numeri & capi- 12
ta earum cũ cælaturis suis argentea. * In latitu-
dine verò atrij, quod respicit ad Occidentem,
erunt tentoria per quinquaginta cubitos, & 13
colũnæ decem, basesq; totidem. * In ea quoq;
atrij latitudine, quę respicit ad Orientẽ, quin- 14
quaginta cubiti erunt: * In quibus quindecim
cubitorum tentoria lateri vno deputabũtur,
15 columnæque tres, & bases totidem. * Et in la-
tere altero erunt tentoria, cubitos obtinentia
quindecim, columnæ tres, & bases totidem.
16 * In introitu verò atrij fiet tentorium cubito-
rum viginti ex hyacintho & purpura coccoq;
que bis tincto, & byssо retorta opere pluma-
rio. columnas habebit quatuor, cũ basibus no-
17 tidem. * Omnes columnæ atrij per circuitum
vestitæ erunt argenteis laminis, capitibus ar-
18 genteis, & basibus æneis. * In longitudine cu-
pabit atrium cubitos centum, in latitudi-
D ne quinquaginta. altitudo quinque cubito-
rum erit, fietque de byssо retorta, & habebit
19 bases æneas. * Cuncta vasa tabernaculi in om-
nes vsus & ceremonias, tam pauxillos eius
20 quàm atrij, ex ære facietis. * Præcipe filiis Is-
rael vt afferant tibi oleum de arboribus oli-
uarum purissimum, piloque contusum, vt ar-
deat lucerna semper

4 * Et facies ei craticulam opere reticulato æneam. & facies craticulæ quatuor anulos æneos ad quatuor latera: * Et suppones eos sub craticu- 5
la altaris ab infra. erit autem craticula vsque ad dimidium altaris.
6 * Et facies vectes altari ex lignis imputribili- bus, & inarabis eos ære.
7 * Et immittes vectes in anulos, & sint vectes secundum latera altaris in leuando illud.
8 * Concauum tabulatum facies illud, iuxta de- monstratum tibi in monte, sic facies illud.
9 * Et facies atrium tabernaculo, ad latus quod ad Austrum, vela atrij ex byssо retorta, longitudo centum cubitorum vni lateri. * Et columnæ ea- 10
rum viginti, & bases eorum viginti æneæ, & fibulæ eorum, & forcipes earum argenteæ.
11 * Sic lateri quod ad Aquilonem, vela centum cu- bitorum longitudo, & columnæ viginti, & bases earum viginti æneæ, & fibulæ eorum, & forcipes columnarum, & bases deargentatæ argento.
12 * At latitudo atrij quod ad mare, vela quinqua- ginta cubitorum: columnæ eorum decem, & bases earum decem.
13 * Et latitudo atrij quod ad Orien- tem vela quinquaginta cubitorum. * Columnæ 14
eorum decem, & bases earum decem: & quinque & decem cubitorum velorum altitudo lateri vni: columnæ eorum tres, & bases earum tres.
15 * Et latus secundum quindecim cubitorum ve- lorum altitudo: columnæ eorum tres, & bases ea- rum tres. * Et ostio atrij cooperimentum vi- 16
ginti cubitorum altitudo ex hyacintho & purpu- ra, & coccino retorto, & byssо retorta variegatio- ne polymitarij: & columnæ eius quatuor, & ba- ses eius quatuor. * Omnes columnæ atrij in cir- 17
cuitu deargentatæ argento: & capitula earum ar- gentea, & bases earum æneæ. * At longitudo 18
atrij centum ad centum, & latitudo quinquaginta ad quinquaginta, & altitudo quinque cubitorum ex byssо retorta, & bases earum æneæ.
19 * Omnis supellex, & omnia vasa & paxilli a- trij ænei.
20 * Et tu præcipe filiis Israel, & accipiant tibi o- leum ex oliuis defæcatum purum contusum in lu- men, vt ardeat lucerna semper

4 * καὶ ποιήσεις ἀσπὰ ἐχάραν ἔργῳ δικτυωτῷ χαλκῶν. καὶ ποιήσεις τῇ ἐχάρᾳ τέσσαρας δακτυλίους χαλκοῦς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη. * Καὶ ὑποθήσεις αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ἐχάραν 5
Ε ὑψισταμένου κάτωθεν. ἔσται δὲ ἡ ἐχάρα ἕως τοῦ ἡμίσους τοῦ
6 θυσιαστηρίου. * Καὶ ποιήσεις ἀναφορεῖς τῷ θυσιαστηρίῳ ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ περιχαλκώσεις αὐτοὺς χαλκῷ.
7 * καὶ εἰσαξεῖς τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους. Καὶ ἔσον- ται οἱ ἀναφορεῖς κατὰ τὰ πλευρὰ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ αἴ-
8 ρειν αὐτό. * κοῖλον σανιδωτὸν ποιήσεις αὐτό. κατὰ τὸ παράδειγμα ὃ δέδειχταί σοι ἐν τῷ ὄρει, οὕτω ποιήσεις αὐτό.
9 * καὶ ποιήσεις αὐλὴν τῇ σκηνῇ. εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς λί- βα ἰσία τῆς αὐλῆς ὑπὸ βύσσου κεκλωσμένης. μῆκος ἑκατὸν
10 πηχῶν τῷ ἑνὶ κλίτει. * καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι, Ε βά- σεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαῖ. καὶ οἱ κόλποι αὐτῶν Ε αἱ ψαλίδες
11 αὐτῶν ἀργυραῖ. * οὕτω τῷ κλίτει τῷ πρὸς βορρᾶν ἰσία ἑκατὸν πήχεων τὸ μῆκος. Ε οἱ στῦλοι εἴκοσι, Ε αἱ βάσεις αὐ-
τῶν εἴκοσι χαλκαῖ. Ε οἱ κόλποι αὐτῶν Ε αἱ ψαλίδες τῶν στύ-
12 λων, καὶ αἱ βάσεις πεποικιλμέναι ἀργυρῷ. * τὸ δὲ εὖρος τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ θάλασσαν ἰσία πεντήκοντα πήχεων.
13 στῦλοι αὐτῶν δέκα, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα. * τὸ δὲ εὖρος τῆς αὐλῆς τῆς πρὸς ἀνατολὰς ἰσία πεντήκοντα πήχεων.
14 * στῦλοι αὐτῶν δέκα, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα. καὶ πέντε καὶ δέκα πήχεων τῶν ἰσίων τὸ ὕψος κλίτους τοῦ ἑνί. στῦλοι αὐ-
15 τῶν τρεῖς, Ε αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς. * καὶ τὸ κλῖτος τὸ δεύ- τερον δεκαπέντε πήχεων τῶν ἰσίων τὸ ὕψος. στῦλοι αὐτῶν
16 τρεῖς, καὶ βάσεις αὐτῶν τρεῖς. * καὶ τῇ πύλῃ τῆς αὐλῆς κάλυμμα εἴκοσι πήχεων τὸ ὕψος ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύ-
ρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, Ε βύσσου κεκλωσμένης τῇ ποικιλίᾳ τοῦ ῥαφιδωτοῦ. Ε στῦλοι αὐτῷ τέσσαρες, καὶ αἱ βά-
17 σεις αὐτῷ τέσσαρες. * πάντες δὲ στῦλοι τῆς αὐλῆς κυ- κλῳ καπεγυρωμένοι ἀργυρῷ· καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν ἀρ-
γυραῖ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν χαλκαῖ. * τὸ δὲ μῆκος τῆς
18 αὐλῆς ἑκατὸν ἐφ' ἑκατόν· καὶ τὸ εὖρος πεντήκοντα ἐπὶ πεντή- κοντα. καὶ ὕψος πέντε πήχεων ὑπὸ βύσσου κεκλωσμένης, Ε
19 αἱ βάσεις αὐτῶν χαλκαῖ. * πᾶσα ἡ κατασκευὴ Ε πάν- τα τὰ ἐργαλεῖα καὶ δὲ πάσσαλοι τῆς αὐλῆς χαλκοῖ.
20 * καὶ σὺ συντάξον τοῖς υἱοῖς Ισραηλ, καὶ λαβέτωσάν σοι ἔ- λαιον ἐξ ἐλαιῶν ἄτυπτον καθαρὸν κεκομμένον εἰς φῶς, ἵνα
καίηται λύχνος διαπαντός,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et facies ei craticulam opere retis ex ære. & facies super rete quatuor anulos ex ære super quatuor lateribus eius: * Et pones eam sub circuitu altaris deorsum, & erit rete vsque ad dimidium altaris. * Et facies vectes altaris de lignis setim, & cooperies eos ære.
* Et inducentur vectes per anulos, & erunt vectes in duobus lateribus altaris quando portabunt illud. * Concauum ex tabulis facies illud, sicut ostensum est tibi in monte, sic facient. * Faciesque atrium tabernaculi, in cuius Australi plaga erunt cortinæ de byssо retorta centum cubitorum longitudinis in plaga vna. * Et columnæ eius viginti, & bases earum viginti ex ære: capita columnarum & cælaturæ earum erunt de argento. * Et similiter in latere Aquilonis erunt cortinæ longitudinis centum cubitorum, & bases earum viginti ex ære: capitella columnarum & cælaturæ earum erunt decem, & bases earum decem. * Et latitudo atrij ad latus Occidentale erit quinquaginta cubitorum: columnæ earum decem, & bases earum decem. * Et latitudo atrij ad latus Orientale erit quinquaginta cubitorum. * Et in secundo latere cortinæ quindecim cubitorum erunt in vno latere, columnæ earum tres, & bases earum tres. * Et in ostio atrij erit tentorium viginti cubitorum ex hyacintho, & purpura, & coccino, & byssо retorta opere polymitario: columnæ eius quatuor, & bases eius quatuor. * Omnes columnæ atrij per circuitum cælatæ erunt argento: capita earum erunt argentea, & bases earum erunt ex ære. * Longitudo autem atrij erit centum cubitorum, & latitudo quinquaginta. & altitudo cortinarum quinque cubitorum, ex byssо retorta, & bases earum ex ære. * Omnia vasa tabernaculi in omne ministerium eius, & omnes paxilli eius, & omnes paxilli atrij erunt ex ære. * Tu autem præcipe filiis Israel, vt afferant tibi oleum mundissimum de oliuis contulis, vt luceat, vt incendantur lucernæ semper.

תרגום אונקלוס

4 וְתַעֲבִיד לֵיהּ סְרָיָא עוּבַד מַצְרָפָא דְּרִשְׁתָּא וְתַעֲבִיד עַל מְצַדָּתָא אַרְבַּע עִזְקָן דְּנְחָשָׁא וְתִתֵּן עַל אַרְבַּע סִטְרוֹהִי: 5 וְתִתֵּן יָתַהּ תְּחוֹת סוּבְבָא
דְּקוּרְבָּנָא מִלְּרַע וְתְהֵי מְצַדָּתָא עַד פַּלְגוּת סְרָבְתָּא: 6 וְתַעֲבִיד אַרְיָתֵי לְסְרָבְתָּא אַרְיָתֵי דְּאָעֵי שִׁטִּין וְתִרְפֵּי יָתְהוֹן נְחָשָׁא: 7 וְיִתְעֲלוֹן יָת
אַרְיָתוֹהִי בְּעִזְקָתָא וְיְהוֹן אַרְיָתֵי עַל תַּרְעֵי סִטְרֵי מַדְבְּחָא בְּמִטַּל דְּיִטְּלוּן יָתֵהּ: 8 חֲלִיל לוּחִין תַּעְבִּיד יָתֵהּ כְּמָא דְּאַחֲזֵי יָתָךְ בְּטוּרָא כֵּן יַעְבְּדוּן:
9 וְתַעֲבִיד יַת דְּרַת מַשְׁכְּנָא לְרוּחַ דָּרוֹמָא סְרִידִין לְדְרַתָּא דְּבוּץ שְׁזִיר מְאָה אַמִּין אוֹרְכָּא לְרוּחָא חָדָא: 10 וְעַמּוּדוֹהִי עֶשְׂרִין וְסַכֵּיהוֹן עֶשְׂרִין
וְעַמּוּדוֹהִי עֶשְׂרִין וְסַכֵּיהוֹן דְּנְחָשָׁא כְּסַף וְוֵי עַמּוּדוֹהִי וְכֵבוּשׁוֹהִי דִּכְסַף: 11 וְכֵן לְרוּחַ צִיפוֹנָא בְּאוֹרְכָּא סְרִידִין מְאָה בְּאוֹרְכָּא וְעַמּוּדוֹהִי עֶשְׂרִין וְסַכֵּיהוֹן עֶשְׂרִין דְּנְחָשָׁא
וְכֵבוּשׁוֹהִי דִּכְסַף: 12 וּפוּתְיָא דִּדְרַתָּא לְרוּחַ מַעַרְבָּא סְרִידִין חֲמִשִּׁין אַמִּין עַמּוּדֵיהוֹן עֶשְׂרָא וְסַכֵּיהוֹן עֶשְׂרָא: 13 וּפוּתְיָא
דִּדְרַתָּא לְרוּחַ קְדוּמָא מַדִּינְחָא חֲמִשִּׁין אַמִּין: 14 וְחַמֵּשׁ עֶשְׂרֵה אַמִּין סְרִידִין לְעִיבְרָא עַמּוּדֵיהוֹן תְּלָתָא וְסַכֵּיהוֹן תְּלָתָא: 15 וּלְעִיבְרָא
תִּנְיָנָא חַמֵּשׁ עֶשְׂרֵה סְרִידִין לְעִיבְרָא עַמּוּדֵיהוֹן תְּלָתָא וְסַכֵּיהוֹן תְּלָתָא: 16 וּלְתָרַע דְּרַתָּא פָּרְסָא עֶשְׂרִין אַמִּין דְּתִכְלָא וְאַרְגְּוָנָא וְצִבְעָא
שְׁנִי וְשׁוּשׁ מְזִיר עוֹבַד צַיָּר עַמּוּדֵיהוֹן תְּלָתָא וְסַכֵּיהוֹן תְּלָתָא: 17 כָּל עַמּוּדֵי דַּרְתָּא מְחוֹר מְחוֹר מְכֻבָּשִׁין כְּסַף וַוֵיהוֹן כְּסַף וְסַכֵּיהוֹן דְּנְחָשָׁא:
וְאוֹרְכָּא דְּדַרְתָּא מְאָה בְּאַמְּתָא וְרוּחַ חֲמִשִּׁין בְּחַמְשִׁין וְרוּמָא חֲמֵשׁ אַמִּין דְּבוּץ שְׁזִיר וְסַכֵּיהוֹן דְּנְחָשָׁא: 19 לְכָל מָנֵי מַשְׁכְּנָא בְּכָל
פּוּלְחָנֵיהּ וְכָל סִיכּוֹהִי וְכָל סִיכֵּי דַּרְתָּא דְּנְחָשָׁא: 20 וְאַתְּ תְּפַקֵּיד יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְבּוּן לָךְ מְשַׁח זֵיתָא דַּכְיָא כְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא
לְאַסָּקָא בְּזִגְיָנָא תְּדִירָא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 ׀ בְּאֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ
אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה חֻקַּת עוֹלָם
לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

כח

1 ׀ וְאַתָּה הַקְרֵב אֵלֶיךָ אֶת־אַהֲרֹן אָחִיךָ
וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנוֹ־לִי אַהֲרֹן
2 נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן׃ ׀ וְעָשִׂיתָ
בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת׃
3 ׀ וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חַכְמֵי־לֵב אֲשֶׁר מִלֵּאתִיו רוּחַ
חָכְמָה וְעָשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי אַהֲרֹן לְקַדְּשׁוֹ לְכַהֲנוֹ־לִי׃
4 ׀ וְאֵלֶּה הַבְּגָדִים אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ חֹשֶׁן וְאֵפוֹד וּמְעִיל וְכֻתֹּנֶת
תַּשְׁבֵּץ מִצְנֶפֶת וְאַבְנֵט וְעָשׂוּ בִגְדֵי־קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אָחִיךָ
5 וְלִבָנָיו לְכַהֲנוֹ־לִי׃ ׀ וְהֵם יִקְחוּ אֶת־הַזָּהָב
6 וְאֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן וְאֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־
הַשֵּׁשׁ׃ ׀ וְעָשׂוּ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת
7 שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב׃ ׀ שְׁתֵּי כִתְפֹת חֹבְרֹת
8 יִהְיֶה־לּוֹ אֶל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר׃ ׀ וְחֶשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ
אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשֵׂהוּ מִמֶּנּוּ יִהְיֶה זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן
9 וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ ׀ וְלָקַחְתָּ אֶת־שְׁתֵּי אַבְנֵי
10 שֹׁהַם וּפִתַּחְתָּ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ׀ שִׁשָּׁה
מִשְּׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֶת־שְׁמוֹת הַשִּׁשָּׁה
11 הַנּוֹתָרִים עַל הָאֶבֶן הַשֵּׁנִית כְּתוֹלְדֹתָם׃ ׀ מַעֲשֵׂה
חָרַשׁ אֶבֶן פִּתּוּחֵי חֹתָם תְּפַתַּח אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים
עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְסֻבֹּת מִשְׁבְּצוֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה
12 אֹתָם׃ ׀ וְשַׂמְתָּ אֶת־שְׁתֵּי הָאֲבָנִים עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד
אַבְנֵי זִכָּרֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת־שְׁמוֹתָם
13 לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁתֵּי כְתֵפָיו לְזִכָּרֹן׃ ׀ וְעָשִׂיתָ
14 מִשְׁבְּצֹת זָהָב׃ ׀ וּשְׁתֵּי שַׁרְשְׁרֹת זָהָב טָהוֹר מִגְבֶּלֶת
תַּעֲשֶׂה אֹתָם מַעֲשֵׂה עֲבֹת וְנָתַתָּה אֶת־שַׁרְשְׁרֹת
הָעֲבֹתֹת עַל־הַמִּשְׁבְּצֹת׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Tabernaculum*

21 ׀ In tabernaculo testimonij extra velum, quod oppansum est testimonio: & collocabunt eam Aaron & filij eius, & vsque mane luceat coram Domino. Perpetuus erit cultus per successiones eorum coram filiis Israel.

CAP. XXVIII.

1 APplica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israel, vt sacerdotio fungantur mihi Aaron, Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar.
2 ׀ Faciésque vestem sanctam Aaron fratri tuo in gloriam & decorem.
3 ׀ Et loquêris cunctis sapientibus corde quos repleui spiritu prudentiæ, vt faciant vestes Aaron fratri tuo, in quibus sanctificatus ministret mihi.
4 ׀ Hæc autem erunt vestimenta quæ facient: Rationale, & superhumerale, tunicam & lineam strictam, cidarim & balteum. Faciét fratri tuo Aaron & filiis eius vestimenta sancta, vt sacerdotio fungantur mihi.
5 ׀ Accipientque aurum, & hyacinthum, & purpuram, coccumq; bis tinctum, & byssum.
6 ׀ Facient autē superhumerale de auro, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & bysso retorta opere polymito.
7 ׀ Duas oras iunctas habebit in vtroque latere summitatum, vt in vnum redeant.
8 ׀ Ipsa quoque textura, & cuncta operis varietas erit ex auro, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byssо retorta.
9 ׀ Sunt & duo lapides onychinos, & sculpes in eis nomina filiorum Israel.
10 ׀ Sex nomina in lapide vno, & sex reliqua in altero, iuxta ordinem natiuitatis eorum.
11 ׀ Opere sculptoris & cælatura gemmarij sculpes eos nominibus filiorum Israel inclusos auro atque circundatos.
12 ׀ Et pones in vtroque latere superhumeralis, memoriale filiis Israel: portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super vtrumque humerum ob recordationem.
13 ׀ Facies & vncinos ex auro:
14 ׀ Et duas catenulas auri purissimi sibiinuicem cohærentes, quas inseres vncinis.

Interp. ex Græc. lxx. EXODVS.

1 ׀ In tabernaculo testimonij. extra velum quod super testamento incendet illud Aaron et filij eius à vespera vsque ad manè coram Domino, legitimum sempiternum in generationes vestras à filiis Israel.

CAP. XXVIII.

1 ET tu applica ad te & Aaron fratrem tuum, & filios eius de filiis Israel, vt sacerdotio fungantur mihi, Aaron, & Nadab, & Abiud, & Eleazar, & Ithamar filios Aaron.
2 ׀ Et facies vestem sanctam Aaron fratri tuo in honorem & gloriam.
3 ׀ Et tu loquere omnibus sapientibus mente, quos impleui spiritu sapientiæ & sensu: & facient vestem sanctam Aaron ad sanctuarium, in qua sacerdotio fungetur mihi.
4 ׀ Et hæ vestes quas facient, Pectorale, & superhumerale, & tunicam talarem, & tunicam strictam, & cidarim, & balteum. & facient vestes sanctas Aaron & filiis eius, vt sacerdotio fungantur mihi.
5 ׀ Et ipsi accipient aurum, & hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byssum.
6 ׀ Et facient superhumerale ex byssо retorta, opus contextum variegatoriæ.
7 ׀ Duo superhumeralia erunt illi continentia alterum alterum, in duabus partibus suspensa.
8 ׀ Et contextus superhumeralium quod est in ipso, secundum factionem ex ipso erit ex auro, et hyacintho, & purpura, & coccino filato, & byssо retorta.
9 ׀ Et accipies duos lapides smaragdos, & sculpes in ipsis nomina filiorum Israel.
10 ׀ Sex nomina super lapidem vnum, & sex nomina reliqua super lapidem secundum iuxta generationes eorum:
11 ׀ Opus lapidariæ artis. sculptura sigilli sculpes duos lapides in nominibus filiorum Israel.
12 ׀ Et pones duos lapides super humeros superhumeralis. lapides memoriale sunt filiis Israel. & portabit Aaron nomina filiorum Israel coram Domino super duos humeros eius, memoriale de ipsis.
13 ׀ Et facies vncinos ex auro puro.
14 ׀ Et facies duas catenulas ex auro puro, commixtas in floribus opus contexturæ. & impones catenulas coherentes super vncinos, secundum superiorem alia eorum ex anterioribus.

ΕΞΟΔΟΣ. μεθερμήνευσις τῶν ο΄ 279

21 ׀ ἐν τῇ σκηνῇ Ε΄ μαρτυρίου. ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος τοῦ ὄντος τῆς διαθήκης καυσει αὐτὸ ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωΐ, ὀνομοτὸν κυρίῳ, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

κη΄.

1 ׀ Καὶ σὺ προσαγάγου πρὸς ἑαυτὸν, τὸν ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, καὶ σὺν υἱὲς αὐτοῦ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἱερατεύειν μοι, ἀαρὼν καὶ ναδὰβ, καὶ ἀβιούδ, καὶ ἐλεάζαρ, καὶ ἰθάμαρ,
2 υἱοὶ ἀαρών. ׀ καὶ ποιήσεις στολὴν ἁγίαν ἀαρὼν τῷ ἀδελφῷ σου εἰς τιμὴν καὶ δόξαν. ׀ καὶ σὺ λάλησον πᾶσι
3 τοῖς σοφοῖς τῇ διανοίᾳ, οὓς ἐνέπλησα πνεύματος σοφίας καὶ αἰσθήσεως. καὶ ποιήσουσι τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν ἀαρὼν εἰς τὸ ἁγιάσαι αὐτὸν εἰς τὸ ἱερατεύειν μοι.
4 ׀ καὶ αὗται αἱ στολαὶ, ἃς ποιήσουσι. περισήθιον, καὶ τὴν ἐπωμίδα, καὶ τὸν ποδήρη, καὶ χιτῶνα κεκοσυμβωτὸν, καὶ κίδαριν, καὶ ζώνην. καὶ ποιήσουσι στολὰς ἁγίας ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερατεύειν μοι.
5 ׀ καὶ αὐτοὶ λήψονται τὸ χρυσίον, καὶ τὴν ὑάκινθον, καὶ τὴν
6 πορφύραν, καὶ τὸ κόκκινον, καὶ τὴν βύσσον. ׀ καὶ ποιήσουσι τὴν ἐπωμίδα ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ὑφάντου
7 ποικίλου. ׀ δύο ἐπωμίδες ἔσονται αὐτῷ συνέχουσαι ἑτέρα τὴν ἑτέραν, ἐπὶ τοῖς δυσὶ μέρεσιν ἐξηρτισμέναι.
8 ׀ καὶ τὸ ὕφασμα τῶν ἐπωμίδων ὃ ἐστιν ἐπ' αὐτῇ, κατὰ τὴν ποίησιν ἐξ αὐτῆς ἔσται ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διηνησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης.
9 ׀ καὶ λήψῃ δύο λίθους σμαραγδους, καὶ γλύψεις ἐν αὐ-
10 τοῖς τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραήλ. ׀ ἓξ ὀνόματα ἐπὶ τὸν λίθον ἕνα· καὶ ἓξ ὀνόματα τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὸν λίθον τὸν δεύτερον
11 κατὰ τὰς γενέσεις αὐτῶν. ׀ ἔργον λιθουργικῆς τέχνης. γλύμμα σφραγίδος διαγλύψεις σὺν δύο λίθοις ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
12 ׀ καὶ θήσεις σὺν δύο λίθοις ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς ἐπωμίδος. λίθοι μνημόσυνον εἰσι τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. καὶ διαλήψεται ἀαρὼν τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐνωτίου κυρίου ἐπὶ τῶν δύο ὤμων αὐτοῦ, μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
13 ׀ καὶ ποιήσεις διαπλοΐσκας ἐκ χρυσίου καθαροῦ.
14 ׀ καὶ ποιήσεις δύο κρεμαστὰ ἐκ χρυσίου καθαροῦ, καταμεμιγμένα ἐν δύθεσιν ἔργον πλοκῆς. καὶ ἐπιθήσεις τὰ κρεμαστὰ πεπλεγμένα ἐπὶ τὰς διαπλοΐσκας, καὶ τὰς παρομίδας αὐτῶν ἐκ τῶν ἐμπροσθίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 ׀ In tabernaculo fœderis extra velum quod est ante testamentum, ordinabit eas Aaron à vesperè vsque ad manè coram Domino, ritu perpetuo in generationibus suis à filiis Israel.

CAP. XXVIII.

TV autem applica ad te Aaron frattem tuum, & filios eius cum eo de medio filiorum Israel, vt ministrent coram me, Aaron, Nadab, et Abiu, Eleazar, & Ithamar filij Aaron. 2 ׀ Faciesque vestes sanctas Aaron fratri tuo in gloriam & decorem. 3 ׀ Et tu loquere cum omnibus sapientibus corde, quos impleui spiritu sapientiæ, vt faciant vestes Aaron, vt sanctificetur ad ministrandum coram me. 4 ׀ Et hæ sunt vestes quas facient: Rationale, & superhumerale, pallium & tunicas strictas, cidarim & baltea. Facientque vestes sanctas Aaron & filiis eius, vt ministrent coram me. 5 ׀ Et illi accipient aurum, & hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byssum. 6 ׀ Et facient superhumerale ex auro & argento, & purpura, & coccino, & byssо retorta opere artificis. 7 ׀ Duo humeruli coniuncti erunt ei, in duobus lateribus eius coniungentur. 8 ׀ Et balteus ornatus eius qui est super illud, sicut opus eius ex ipso erit, ex auro, hyacintho, & purpura, & coccino, & byssо retorta. 9 ׀ Tollesque duos lapides onychinos, & sculpes super eos nomina filiorum Israel. 10 ׀ Sex nomina super lapide vno, & reliqua sex nomina super lapide secundo, iuxta ordinem natiuitatis eorum. 11 ׀ Opere artificis lapidis pretiosi scriptura distincta, sicut sculptura quæ fit in anulis, sculpes duos lapides per nomina filiorum Israel: circundatos & inclusos auro facies eos. 12 ׀ Ponesque duos lapides super humerulos superhumeralis, lapides memoriales filiis Israel: portabitque Aaron nomina eorum coram Domino super duos humeros eius ob recordationem. 13 ׀ Faciesque vncinos ex auro; 14 ׀ Et duas catenulas auri mundissimi sibi inuicem cohærentes: facies eas opere fimbriarum. & pones catenulas fimbriatas super vncinos.

תרגום אונקלוס

כח

1 ׀ וְאַתְּ קָרֵיב לְוָתָךְ יָת אַהֲרֹן אָחוּךְ וְיָת בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ מִגּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשַׁמָּשָׁא קֳדָמַי נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן׃
2 ׀ וְתַעֲבֵד לְבוּשֵׁי קֻדְשָׁא לְאַהֲרֹן אָחוּךְ לִיקָר וּלְשֻׁבְחָא׃ 3 ׀ וְאַת תְּמַלֵּיל עִם כָּל חַכִּימֵי לִבָּא דְּאַשְׁלֵמִית יָת עִמְהוֹן רוּחַ חָכְמְתָא וְיַעְבְּדוּן יָת לְבוּשֵׁי
4 אַהֲרֹן לְקַדָּשׁוּתֵיהּ לְשַׁמָּשָׁא קֳדָמָי׃ ׀ וְאִלֵּין לְבוּשַׁיָּא דְּיַעְבְּדוּן חוֹשֶׁנָא וְאֵפוֹדָא וְכִתּוֹנָא חֲשׁוּקָא מִצְנְפְּתָא וְהִמְיַנְיָן וְיַעְבְּדוּן לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא
5 דְּהָנֵי הִלְכָא לְאַהֲרֹן אָחוּךְ וְלִבְנוֹהִי לְשַׁמָּשָׁא קֳדָמָי׃ 5 ׀ וְאִינּוּן יְקַבְּלוּן יָת דַּהֲבָא וְיָת תְּכֵלְתָּא וְיָת אַרְגְּוָנָא וְיָת תּוֹלַעְתָּא דְּצִבְעָא זְהוֹרִי וְיָת בּוּצְרָא׃
6 ׀ וְיַעְבְּדוּן יָת אֵפוֹדָא דַּהֲבָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וְתוֹלַעְתָּא דְּצִבְעָא זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר עוֹבַד אוּמָּן׃ 7 ׀ תַּרְתֵּין כְּתִפִּין כְּפִפָּן יְהוֹן לֵיהּ עַל תַּרְיָן סְטָרוֹהִי יְהֵי לְפָף׃ 8 וְחֵשֶׁב מִפְתְּגָמוֹהִי דְּעָלוֹהִי כְּעוֹבָדֵיהּ מִנֵּיהּ יְהֵי דַּהֲבָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וְתוֹלַעְתָּא דְּצִבְעָא זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר׃
9 ׀ וְתִסַּב יָת תַּרְתֵּין אַבְנֵי בּוֹרְלָא וְתִגְלוֹף עֲלֵיהֶן שְׁמָהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 שִׁתָּא מִשְּׁמָהָתְהוֹן עַל אַבְנָא חֲדָא וְיָת שְׁמָהָת שִׁתָּא דִּישְׁתָּאֲרוּ עַל אַבְנָא תִנְיָנְיָתָא כְּחוֹלְדָתְהוֹן׃
11 עוֹבַד חַלָּף יָת תַּרְתֵּין אַבְנַיָּא עַל שְׁמָהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְשֻׁקְּעָן מְרַקְּעָן בְּדַהֲבָא תַּעֲבִיד וְהֶוְיָן׃ 12 וְתַשְׁוֵי יָת תַּרְתֵּין אַבְנַיָּא עַל כִּתְפֵּי אֵפוֹדָא אַבְנֵי
תְּקוֹפָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁוֵל אַהֲרֹן אֲמַתְנֵיהוֹן קֳדָם יְיָ עַל תַּרְתֵּין כְּתִפּוֹהִי לְדִכְרָנָא׃ 13 וְתַעֲבֵיד מַרְמַצָּתָן דַּהֲבָא׃ 14 וְתַרְתֵּין סִיְיגִין דְּדַהֲבָא
מְחַתְּכָן עוֹבַד גְּדִילִי וְתִתֵּן יָת סִיְיגִיָּא גְּדִילָתָא עַל מַרְמַצָּתָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 ועשית חשן משפט מעשה חשב כמעשה אפד תעשנו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר
16 תעשה אתו: רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו:
17 ומלאת בו מלאת אבן ארבעה טורים אבן טור אדם
18 פטדה וברקת הטור האחד: והטור השני נפך ספיר
19 ויהלם: והטור השלישי לשם שבו ואחלמה:
20 והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה משבצים זהב
21 יהיו במלואתם: והאבנים תהיין על שמת בני
ישראל שתים עשרה על שמתם פתוחי חותם איש
22 על שמו תהיין לשני עשר שבט: ועשית על החשן
23 שרשת גבלת מעשה עבת זהב טהור: ועשית על
החשן שתי טבעות זהב ונתתה את שתי הטבעות על
24 שני קצות החשן: ונתתה את שתי עבתת הזהב על
25 שתי הטבעת אל קצות החשן: ואת שתי קצות שתי
העבתת תתן על שתי המשבצות ונתתה על כתפות
26 האפד אל מול פניו: ועשית שתי טבעות זהב ושמת
אתם על שני קצות החשן על שפתו אשר אל עבר
27 האפד ביתה: ועשית שתי טבעות זהב ונתתה אתם
על שתי כתפות האפוד מלמטה ממול פניו לעמת
28 מחברתו ממעל לחשב האפד: וירכסו את החשן
מטבעתו אל טבעת האפוד בפתיל תכלת להיות על
29 חשב האפד ולא יזוח החשן מעל האפוד: ונשא
אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט על לבו
30 בבאו אל הקדש ליזכרן לפני יהוה תמיד: ונתת
אל חשן המשפט את האורים ואת התמים והיו על
לב אהרן בבאו לפני יהוה ונשא אהרן את משפט
33 בני ישראל על לבו לפני יהוה תמיד: ועשית
32 את מעיל האפוד כליל תכלת: והיה פי ראשו
בתוכו שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא
יהיה לו לא יקרע:

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Ceremoniæ.*

15 *Rationale quoq; iudicij facies opere polymito iuxta texturá superhumeralis ex auro, hyacintho, & purpura, coccoq; bis tincto, & byssо retorta. 16 *Quadrangulũ erit & duplex. mensurá palmi habebit, tam in longitudine, q̃ in latitudine. 17 *Ponesq; in eo quatuor ordines lapidũ: In primo versu erit lapis sardius, & topazius, & smaragdus. 18 *In secũdo, carbũculus, & saphirus, & iaspis. 19 *In tertio, ligurius, achates & amethystus. 20 *In quarto, chrysolithus, onychinus & beryllus. Inclusi auro erunt per ordines suos: 21 *Habebuntq; nomina filiorum Israel: duodecim nominibus cælabuntur singuli lapides nominibus singulorum per duodecim tribus. 22 *Facies in rationali catenas sibiinuicẽ cohærentes ex auro purissimo: 23 *Et duos anulos aureos, quos pones in vtraq; rationalis summitate. 24 *Catenasq; aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius: 25 *Et iplarum catenarum extrema duobus copulabis vncinis, in vtroque latere superhumeralis quod respicit. 26 *Facies & duos anulos aureos, quos pones in summitatibus rationalis & in oris, quæ è regione sunt superhumeralis & posteriora eius aspiciunt: 27 *Necnon & alios duos anulos aureos, qui ponendi sunt in vtroque latere superhumeralis deorsum, quod respicit contra facié iuncturę inferioris, vt aptari possit cũ superhumerali. 28 *Et stringatur rationale anulis suis cũ anulis superhumeralis vitta hyacinthina, vt maneat iunctura fabrefacta, & à seinuicẽ rationale & superhumerale nequeat separari. 29 *Portabítque Aaron nomina filiorũ Israel in rationali iudicij super pectus suũ, quando ingredietur sanctuariũ memoriale coram Dño in æternũ. 30 *Ponesq; autẽ in rationali iudicij doctrinã & veritatẽ, quæ erunt in pectore Aaron quando ingredietur corã Dño: & gestabit iudicium filiorũ Israel in pectore suo in conspectu Domini semper. 31 *Facies & tunicam superhumeralis totam hyacinthinã. 32 *In cuius medio supra erit capitium & ora per gyrum eius textilis, sicut fieri solet in extremis vestium partibus, ne facilè rumpantur.

15 *Et facies rationale iudiciorum opus variegatoris secundum numerum superhumeralis facies illud ex auro, & hyacintho, & purpura, & coccino bis tincto, & byssо retorta facies illud. 16 *Quadrangulum erit & duplex. palmi longitudo, & palmi latitudo. 17 *Et texes in eo texturam secundum lapidem quadriordinem. ordo lapidum erit sardius, topazius, & smaragdus: ordo vnus. 18 *Et ordo secundus, carbunculus, & saphirus, & iaspis. 19 *Et ordo tertius, ligurius, & agathes, & amethystus. 20 *Et ordo quartus, chrysolithus, & beryllus, & onychinus, circumtecti auro, et colligati in auro: sint secundum ordinem eorum. 21 *Et lapides sint ex nominibus filiorum Israel, duodecim secundùm nomina eorum, sculpturæ sigillorum cuiuslibet secũdùm nomen sint in duodecim tribus. 22 *Et facies super rationale catenas connexas, opus catenatum ex auro puro. 23 *Et facies super rationali duos anulos aureos: & impones duos anulos aureos super vtraque initia rationalis. 24 *Et impones catenas & catenata auri super duos anulos super vtraque latera rationalis. 25 *Et duo latera duarum catenarum impones super duas connexiones: et impones super humeros superhumeralis ex aduerso secundùm faciem. 26 *Et facies duos anulos aureos, & impones super duas alas rationalis, in summitatem à summitate posteriori superhumeralis intrinsecus. 27 *Et facies duos anulos aureos, & impones super vtrosque humeros superhumeralis ab infera eius, secundùm faciem secundùm copulationem desuper contexturæ superhumeralis.

28 *Et constringes rationale ab anulis qui in eo ad anulos superhumeralis coniunctos ex hyacintho, connexos ad contexturam superhumeralis, vt nõ defluat rationale à superhumerali. 29 *Et portabit Aaron nomina filiorum Israel in rationali iudicij super pectus, ingrediens in sanctuarium memoriale corã Deo. 30 *Et impones in rationali iudicij manifestationem & veritatem, & erit super pectus Aaron, quando ingressus fuerit in sanctuarium coram Domino. & gestabit Aaron iudicia filiorum Israel super pectus coram Dño semper. 31 *Et facies tunicam totalem hyacinthinam. 32 *Et erit capitium ex illo mediũ, sui adiungens in circuitu capitij opus textorie, copulationem textam ex ipso, vt nõ rumpatur.

ΕΞΟΔΟΣ.

15 *καὶ ποιήσεις λόγιον τῶν κρίσεων ἔργον ποικίλου. κατὰ τὸν
ἀριθμὸν τῆς ἐπωμίδος ποιήσεις αὐτὸ ἐκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου,
καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένον, καὶ βύσσου κεκλωσμέ-
16 νης ποιήσεις αὐτό. *τετράγωνον ἔσται διπλοῦν, σπιθαμῆς τὸ
17 μῆκος, καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος. *καὶ καθιεῖς ἐν αὐτῷ
ὕφασμα κατὰ λίθον τετράστιχον. στίχος λίθων ἔσται σάρδιον, το-
18 πάζιον, καὶ σμάραγδος, ὁ στίχος ὁ εἷς. *καὶ ὁ στίχος ὁ δεύτερος,
19 ἀνθραξ, καὶ σαπφειρος, καὶ ἴασπις. *καὶ ὁ στίχος ὁ τρίτος, λι-
20 γύριον, καὶ ἀχάτης, καὶ ἀμέθυστος. *καὶ ὁ στίχος ὁ τέταρτος, χρυ
σόλιθος, καὶ βήρυλλος, καὶ ὀνύχιον, πεπεκαλυμμένα χρυσίῳ,
21 καὶ συνδεδεμένα ἐν χρυσίῳ. ἔσονται κατὰ στίχον αὐτῶν. *καὶ
λίθοι ἔσονται ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, δεκαδύο κα-
τὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. γλυφαὶ σφραγίδων ἑκάστῳ κατ' ὄνομα
22 ἔσονται εἰς τὰς δώδεκα φυλάς. *καὶ ποιήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον
κρόσσας συμπεπλεγμένας, ἔργον ἀλυσιδωτὸν ἐκ χρυσίου καθα
23 ροῦ. *καὶ ποιήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον δύο δακτυλίους χρυσοῦς. καὶ
ἐπιθήσεις τοὺς δύο δακτυλίους τοὺς χρυσοῦς ἐπ' ἀμφοτέρας
24 τὰς ἀρχὰς τοῦ λογείου. *καὶ ἐπιθήσεις τοὺς κρόσσους καὶ τὰς
ἁλυσιδωτὰς χρυσᾶς ἐπὶ τοὺς δύο δακτυλίους ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν
25 κλιτῶν τοῦ λογείου. *καὶ δύο κλίτη τῶν δύο κροσσῶν ἐπιθήσεις
ἐπὶ τὰ δύο ἐμπρόσια. καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμι-
26 δος ἐξ ἐναντίας κατὰ πρόσωπον. *καὶ ποιήσεις δύο δακτυ-
λίους χρυσοῦς. καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ δύο περύγια τοῦ λογείου, ἐπὶ
27 τὸ ἄκρον αὐτοῦ ἄκρον τοῦ ὑποδύτου τῆς ἐπωμίδος ἔσωθεν. *καὶ ποιήσεις
δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπιθήσεις ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους
τῆς ἐπωμίδος κατωθεν αὐτῆς, κατὰ πρόσωπον κατὰ τὴν συμ-
28 βολὴν αὐτοῦ ὑπὲρ σύνδεσμος τῆς ἐπωμίδος. *καὶ σφίγξεις τὸ λογεῖον
ἀπὸ τῶν δακτυλίων τῶν ἐπ' αὐτῆς τοὺς δακτυλίους τῆς ἐπωμί-
δος συνεχομένους ὑπὸ τὸ ὑακίνθινον, συμπεπλεγμένους εἰς τὸ ὕφασ-
μα τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλάσῃ τὸ λογεῖον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος.
29 *καὶ λήψεται ἀαρὼν τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ λογείου τῆς
κρίσεως ἐπὶ τῆς στήθους, εἰσιὼν εἰς τὸ ἅγιον μνημόσυνον ἐναντίον τοῦ
30 θεοῦ. *καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον τῆς κρίσεως τὴν δήλωσιν καὶ τὴν
ἀλήθειαν. καὶ ἔσται ἐπὶ τῆς στήθους ἀαρὼν, ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὸ
ἅγιον ἐναντίον κυρίου. καὶ αἴσεται ἀαρὼν τὰς κρίσεις τῶν υἱῶν ἰσ-
ραὴλ ἐπὶ τῆς στήθους ἐνωπίου κυρίου διαπαντός. *καὶ ποιήσεις
31 τὸν ὑποδύτην ποδήρη, ὅλον ὑακίνθινον. *καὶ ἔσται τὸ περισσόμιον ἐξ
αὐτοῦ μέσον, ὡς αὐχὴν κύκλῳ τοῦ περισσομίου ἔργον ὑφαντοῦ,
τὸν συμβολὴν σωσφαγισμένην ἐξ αὐτοῦ, ἵνα μὴ ῥαγῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 "Faciesque rationale iudicij opere artificis: iuxta opus superhumeralis facies illud, ex auro, hyacintho, & purpura, & coccino, & byssо retorta faciesillud. 16 "Quadratum erit & duplicatum: mensuram palmi habebit in longitudine eius, & mensuram palmi habebit in latitudine eius. 17 "Et implebis in eo impletionem lapidis precioſi, quatuor ordines lapidum precioſorum: In primo ordine erit ſardius, topaſius, & ſmaragdus. 18 "Et in ſecundo ordine, carbunculus, ſaphirus & iaſpis. 19 "In tertio ordine, ligurius, achates & amethyſtus. 20 "In quarto autem ordine, chryſolithus, onychinus & beryllus: inclusi auro erunt in cælaturis ſuis. 21 "Lapides autem erunt duodecim iuxta nomina filiorum Iſrael, ſculpti ſcriptura diſtincta ſicut ſculptura anuli, ſinguli lapides per nomina ſingulorum erunt per duodecim tribus. 22 "Faciesque in rationali catenulas ſibi inuicem cohærentes opere fimbriarum ex auro mundiſſimo. 23 "Et facies ſuper rationale duos anulos ex auro, & pones duos anulos in duobus lateribus eius pones ſuper duos vnones, & pones duas fimbrias aureas in duobus anulis in lateribus rationalis: 24 "Et duas fimbrias quæ ſunt in duobus lateribus eius pones ſuper duos vnones, & pones in humeralis ſuperhumeralis contra faciem eius. 25 "Et facies duos anulos aureos, & pones eos in duobus lateribus rationalis quæ ſunt in ore eius, quæ eſt è regione ſuperhumeralis intrinſecus. 26 "Faciesque duos anulos aureos, & pones eos in duobus humeralis ſuperhumeralis inferius contra faciem ſuam è regione iuncturæ eius ſuper balteum ſuperhumeralis. 27 "Et coniungent rationale ex anulis ſuis ad anulos ſuperhumeralis vitta hyacinthina, vt ſit ſuper balteum ſuperhumeralis, & non auferatur rationale à ſuperhumerali. 28 "Et portabit Aaron nomina filiorum Iſrael in rationali iudicij ſuper cor ſuum, cùm ingreſſus fuerit in ſanctuarium in memoriam coram Domino ſemper. 29 "Ponesque in rationale iudicij Vrim & Thumim, & erunt ſuper cor Aaron cùm ingreſſus fuerit coram Domino. portabitque Aaron iudicium filiorum Iſrael ſuper cor ſuum coram Domino ſemper. 30 "Faciesque pallium ſuperhumeralis totum hyacinthinum. 31 "Et erit capitium eius duplicatum intrinſecus. Ora eius capitio eius per gyrum opere textoris, ſicut os loricæ erit ei, vt non rumpatur.

תרגום אונקלוס

13 והתעביד חשן דינא עובד אופן בעובד אפודא תעבדיניה דדהבא הכלא וארגונא דצבע אדום וכוץ שזיר תעביד יתיה: 14 מרבע יהי עיף
15 יתיה תרתין פותיה: 16 וסדרא תנינא אזמרגדין ושבוטין וסכלחלוט: 17 וסדרא תליתאה קנפרי סרקיצין ויאספין: 18 וסדרא רביעאה כרום וטפ
19 לוף נגר על שפיה תרעין יהון כאשלמותהון: 20 ואבנייא תהוין על שמהתהון בני ישראל חרתא עשרה על שמהתהון כתב כפרש בגלוף
21 חותם גבר על שמיה תרעין לתרי עשר שבטין: 22 והתעביד על חושנא חדיין דדהב דכי: 23 והתעביד על חושנא תרתין
24 עזקתא דדהב ויתן ית תרתין עזקתא על תרין סטרי חושנא: 25 ויתן ית תרתין גדילין דדהב על תרין עזקתא בסטרי חושנא:
26 ית תרתין סטרוהי די לעברא דאפודא מדלנא: 27 והתעביד תרתין עזקתא דאפודא מדלנא: 28 וישול אהרן ית חושנא מעזקתיה לעזקת אפודא בחוטא דתכלתא להוי על חשן ארגונא דעל אפודא ולא יתפרק חושנא מעל אפודא:
29 והוה אהרן קביל לגבא דאתרא בד יעול בקודשא לדכרנא קדם יי תדירא: 30 והתן בחשן דינא ית אתריא
31 והוו על לב אהרן כמיעליה לקדם יי ויטול אהרן ית דין בני ישראל על לביה קדם יי תדירא: 32 והתעביד ית מעיל אפודא גמיר
33 יתיה פום רישיה כפיל לגויה הוצא יהי מקף לפומיה סחור סחור עובד מחי כפום שרין יהי ליה דלא יתבזע:

Universidad de Deusto
Biblioteca

33 ועשית על־שוליו רמני תכלת וארגמן ותולעת
שני על־שוליו סביב ופעמני זהב בתוכם סביב:
34 פעמן זהב ורמון פעמן זהב ורמון על־שולי המעיל
35 סביב: והיה על־אהרן לשרת ונשמע קולו בבאו
אל־הקדש לפני יהוה ובצאתו ולא ימות:
36 ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם
קדש ליהוה: 37 ושמת אתו על־פתיל תכלת והיה
38 על־המצנפת אל־מול פני המצנפת יהיה: והיה
על־מצח אהרן ונשא אהרן את־עון הקדשים אשר
יקדישו בני ישראל לכל מתנת קדשיהם והיה על־
39 מצחו תמיד לרצון להם לפני יהוה: ושבצת
התכנת שש ועשית מצנפת שש ואבנט תעשה מעשה
40 רקם: ולבני אהרן תעשה כתנת ועשית להם
אבנטים ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת:
41 והלבשת אתם את־אהרן אחיך ואת־בניו אתו
ומשחת אתם ומלאת את־ידם וקדשת אתם וכהנו לי:
42 ועשה להם מכנסי־בד לכסות בשר ערוה ממתנים
43 וערך יהיו: והיו על־אהרן ועל־בניו בבאם
אל־אהל מועד או בגשתם אל־המזבח לשרת
בקדש ולא־ישאו עון ומתו חקת עולם לו ולזרעו
אחריו:

כט

1 וזה הדבר אשר־תעשה להם לקדש
אתם לכהן לי לקח פר אחד בן־בקר ואילם שנים
2 תמימם: ולחם מצות וחלת מצת בלולת בשמן
ורקיקי מצות משחים בשמן סלת חטים תעשה
3 אתם: ונתת אותם על־סל אחד והקרבת אתם
4 בסל ואת־הפר ואת שני האילם: ואת־אהרן
ואת־בניו תקריב אל־פתח אהל מועד ורחצת אתם
במים:

33 * Deorsum verò ad pedes eiusdem tunicæ
per circuitum quasi malapunica facies ex hya-
cintho & purpura, & cocco bis tincto, & byſ-
so retorta, mixtis in medio tintinabulis: * Ita
vt tintinabulũ ſit aureum & malumpunicũ,
34 rurſumq́, tintinabulũ aliud aureũ & malũpu-
nicum. * Et veſtietur ea Aaron in officio mini-
ſterij, vt audiatur ſonitus quando ingreditur
& egreditur ſanctuarium in conſpectu Do-
35 mini, & non moriatur. * Facies & laminam de
auro puriſſimo, in qua ſculpes opere cælato-
36 ris ſanctum Domino. * Ligabiſque eam vitta
37 hyacinthina: * Et erit ſuper tiaram imminens
fronti pontificis. Portabitque Aaron iniqui-
tates eorum quæ obtulerunt, & ſanctificaue-
G runt filij Iſrael in cunctis muneribus & dona-
riis ſuis. Erit autem lamina ſemper in fronte
39 eius, vt placatus ſit ei Dominus. * Stringeſque
tunicam byſſo, & tiaram byſſinam facies, &
40 balteum opere plumarij. * Porrò filiis Aaron
tunicas lineas parabis, & balteos ac tiaras in
41 gloriam & decorem. * Veſtieſque his omni-
bus Aaron fratrem tuum, & filios eius cum
eo: & cunctorum conſecrabis manus, ſanctifi-
cabiſque illos, vt ſacerdotio fungantur mihi.
42 * Facies & ſeminalia linea, vt operiant car-
nem turpitudinis ſuæ, à renibus vſque ad fe-
43 mora: * Et vtentur eis Aaron & filij eius quan
do ingredientur tabernaculum teſtimonij,
vel quando appropinquant ad altare vt mi-
niſtrent in ſanctuario, ne iniquitatis rei mo-
riantur. Legitimum ſempiternum erit Aaron
& ſemini eius poſt eum. CAP. XXIX.

A S Ed & hocfacies, vt mihi in ſacerdotio con-
ſecrentur: Tolle vitulum de armento, &
arietes duos immaculatos:
2 * Paneſque azymos, & cruſtulam abſque
fermento, quæ conſperſa ſint oleo, lagana
quoque azyma oleo lita. de ſimila triticea
cuncta facies.
3 * Et poſita in caniſtro, offeres. vitulum au-
4 tem, & duos arietes: * Et Aaron ac filios eius
applicabis ad oſtium tabernaculi teſtimonij.
Cumque laueris patrem cum filiis ſuis aqua,

33 * Et ποιήσεις ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν, ὡς ἐξ-
ανθούσης ῥοᾶς ῥοΐσκους ἐξ ὑακίνθου, & πορφύρας, καὶ κοκκίνου
διανενησμένου, & βύσσου κεκλωσμένης, ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ
ὑποδύτου κύκλῳ. καὶ ἀνὰ μέσον αὐτῶν ῥοΐσκους χρυσοῦς, & κώδω-
34 νας ἀναμέσον τούτων κατὰ κύκλῳ, * κῶδωνα χρυσοῦν κώ-
δωνα, καὶ ἀνθινον ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ.
35 * καὶ ἔσται ἀαρὼν ἐν τῇ λειτουργεῖν ἀκουσθήσεται ἡ φωνὴ αὐτοῦ, εἰ-
σιόντι εἰς τὸ ἅγιον ἐναντι κυρίου, & ἐξιόντι, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ.
36 * καὶ ποιήσεις πέταλον χρυσοῦν καθαρόν. καὶ ἐκτυπώσεις
37 ἐν αὐτῷ ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγίασμα κυρίου. * καὶ ἐπι-
θήσεις αὐτὸ ἐπὶ ὑακίνθῳ κεκλωσμένῃ. & ἔσται ἐπὶ τῆ μίτρᾳ,
38 καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς μίτρας ἔσται. * καὶ ἔσται ἐπὶ τοῦ μετω-
που ἀαρὼν. καὶ ἀρεῖ ἀαρὼν τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἁγίων,
ὅσα ἂν ἁγιάσωσι & υἱοὶ ἰσραὴλ πάντες δόματος τῶν ἁγίων
αὐτῶν. & ἔσται ἐπὶ τοῦ μετώπου ἀαρὼν διαπαντὸς δοκὸν αὐ-
39 τοῖς ἐνδυτὸν κυρίου. * καὶ & κοσυμβοι τῶν χιτώνων ὀπὶ βύσ-
σου. καὶ ποιήσεις κίδαριν βύσσινον· & ζώνην ποιήσεις, ἔργον ποι-
40 κίλου. * καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν ποιήσεις χιτῶνας & ζώνας,
καὶ κιδάρεις ποιήσεις αὐτοῖς εἰς τιμὴν καὶ δόξαν.
41 * καὶ ἐνδύσῃς αὐτὰ ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, & σὺν υἱοῖς αὐ-
τοῦ μετ' αὐτοῦ. & χρίσεις αὐτοὺς, & ἐμπλήσεις ἀπὸν τὰς χεῖ-
ρας. καὶ ἁγιάσεις αὐτοὺς, ἵνα ἱερατεύσωσί μοι.
42 * & ποιήσεις αὐτοῖς περισκέλη λινᾶ, καλύψαι ἀσχημοσύ-
νην χρωτὸς ἀπὸν, ὀπὸ ὀσφύος & ἕως μηρῶν ἔσαι.
43 * καὶ ἔξει ἀαρὼν αὐτὰ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, ὅταν εἰσπορεύονται εἰς
τὸ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, ἢ ὅταν προσπορεύονται λειτουργεῖν
πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἁγίου. καὶ οὐκ ἐπάξονται πρὸς ἑαυ-
τοὺς ἁμαρτίαν, ἵνα μὴ ἀποθάνωσι. νόμιμον αἰώνιον αὐτῷ, καὶ
τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν.

κθ'.

1 * Καὶ τοῦτό ἐστιν ἃ ποιήσεις αὐτοῖς, ἁγιάσαι αὐτοὺς, ὥστε
ἱερατεύειν μοι. λάβε μοσχάριον ὑπὲρ βοῶν σὺ, καὶ κριοὺς δύο
2 ἀμώμους· * & ἄρτους ἀζύμους πεφυραμένους ὑπ ἐλαίῳ,
καὶ λάγανα ἄζυμα κεχρισμένα ὑπ ἐλαίῳ. σεμιδάλιν ὑπὲ
3 πυρῶν ποιήσεις αὐτά. * καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐπὶ κανοῦν
σὺ, καὶ προσοίσεις αὐτὰ ἐπὶ τῷ κανῷ, καὶ τὸ μοσχάριον, καὶ
4 τοὺς δύο κριούς. * καὶ ἀαρὼν καὶ υἱοὺς αὐτοῦ προσα-
ξεις ἐπὶ τὸν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, & λούσεις αὐ-
τοὺς ὑπὸ ὕδατος.

[11] Faciesque in inferiori parte per circuitum malagranata ex hyacintho, & purpura, & coccino; & tintinabula aurea in medio eorum per circuitum. [12] Tintinabulum aureum & malumgranatum, tintinabulum aureum & malumgranatum in inferiori parte pallij per circuitum. [13] Eritque ſuper Aaron quando miniſtrauerit, & audietur ſonitus eius quando ingredietur in ſanctuarium coram Domino, & quando egreſſus fuerit, & non morietur. [14] Faciesque laminam ex auro mundiſſimo, & ſculpes ſuper ea ſcriptura diſtincta, ſanctum Domino. [15] Poſuelabet Aaron iniquitates eorum quæ ſanctificauerunt filij Iſrael in cunctis muneribus ſanctificationum eorum. Eritque ſemper ſuper frontem eius memorium oculis, in beneplacitum eis coram Domino. [16] Stringeſque tunicam byſſo, & facies tiaram de byſſo, & balteum facies opere polymiti. [17] Et filiis Aaron facies tunicas, & facies eis baltea, & mitras facies eis in honorem & decorem. [18] Induesque ea Aaron fratrem tuum, & filios eius cum eo: & vnges eos, & offeres oblationes eorum, ſanctificabiſque illos vt miniſtrent coram me. [19] Et facies eis femoralia ex byſſo, vt operiant carnem turpitudinis ſuæ, à lumbis vſque ad femora erunt. [20] Eruntque ſuper Aaron & ſuper filios eius quando ingredientur in tabernaculum fœderis, aut quando accedent ad altare vt miniſtrent in ſanctuario, & non ſuſcipient peccatum, ne moriantur. Legitimum ſempiternum erit ei & filijs eius poſt eum.

CAP. XXIX.

Et hoc eſt verbum quod facies eis, vt ſanctifices eos ad miniſtrandum coram me: Tolle vitulum vnum de armento, & arietes duos immaculatos. [2] Panemque azymum & placentas azymas conſperſas oleo & lagana azyma lita oleo, de ſimila tritici facies ea. [3] Ponesque ea in caniſtro vno, & offeres ea in caniſtro, & vitulum, & duos arietes. [4] Et Aaron quoque & filios eius applicabis ad oſtium tabernaculi fœderis, & lauabis eos aquis.

תרגום אונקלוס

וְתַעֲבִיד עַל שִׁפּוֹלְתֵי רִמּוֹנֵי דְּתְכֶלָּא וְאַרְגְּוָנָא תִּבְעָא זְהוֹרִי עַל שִׁפּוֹלְתֵי סְחוֹר סְחוֹר חֲזַן דְּדַהֲבָא בֵּינֵיהוֹן סְחוֹר סְחוֹר: 34 זְגָא דְדַהֲבָא וְרִמּוֹנָא זְגָא דְדַהֲבָא וְרִמּוֹנָא עַל שִׁפּוֹלְתֵי מְעִילָא סְחוֹר סְחוֹר:
35 וִיהֵי עַל אַהֲרֹן לְשַׁמְּשָׁא וְיִשְׁתְּמַע קָלֵיהּ כַּד מְפַּרֵשׁ קֳדָם יְיָ וְכַד מִתְפַּקְיָא וְלָא יְמוּת: 36 וְתַעֲבִיד צִיצָא דִדְהַב דְּכִי וְתִגְלוֹף עֲלוֹהִי כְּתַב מְפַרֵשׁ קֳדָשׁ לַייָ:
37 וְתִשְׁוֵי יְתֵיהּ עַל חוּטָא דִּתְכֶלְתָּא וִיהֵי עַל מִצְנְפְתָּא לְקֳבֵל
38 אַפֵּי מִצְנְפְתָּא יְהֵי: וִיהֵי עַל בֵּית עֲיָנוֹהִי דְּאַהֲרֹן וְיִטּוֹל אַהֲרֹן יָת עֲוֵיתָא קוּדְשַׁיָּא דְּיַקְדְּשׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַתְּנָת קוּדְשֵׁיהוֹן וִיהֵי עַל בֵּית עֲיָנוֹהִי
39 תְּדִירָא לְרַעֲוָא לְהוֹן קֳדָם יְיָ: וְתִרְקֵים כִּיתוֹנָא דְבוּצָא וְתַעֲבִיד מִצְנְפְתָּא דְבוּצָא וְחִסְיָא תַּעֲבִיד כְּחִזְיָן
40 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן תַּעֲבִיד כִּתּוֹנִין וְתַעֲבִיד לְהוֹן מְנַטְּפָן וְתַעֲבִיד לְהוֹן מִצְנְפָן לִיקָר וְלְשֻׁבְּחָא: 41 וְתַלְבֵּישׁ יָתְהוֹן יָת אַהֲרֹן אָחִיךָ וְיָת בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְתִמְשַׁח יָתְהוֹן וְתַמְלֵי יָת יְדֵיהוֹן וְתַקְדֵּשׁ יָתְהוֹן וְיִשַׁמְּשׁוּן קֳדָמָי:
42 וְתַעֲבִיד לְהוֹן סַרְבָּלֵי בוּץ לְכַסָּיָא בְּשַׂר עֶרְיָה מִסְּחַרְיָן וְעַד יַרְכָּן יְהוֹן: 43 וְיַעֲבִיד לְהוֹן סַכְנְתָּן דְּבוּץ לְכַסָּיָא בְּשַׂר עֶרְיָה מִסְּחַרְיָן וְעַד יַרְכָּן יְהוֹן
לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי כַּד יְעוֹלוּן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא אוֹ כַּד יִתְקָרְבוּן לְמַדְבְּחָא לְשַׁמָּשָׁא בְּקוּדְשָׁא וְלָא יְקַבְּלוּן חוֹבָא וְלָא יְמוֹתוּן קְיָם עָלַם לֵיהּ וְלִבְנוֹהִי בָּתְרוֹהִי:

כט

1 וְדֵין פִּתְגָמָא דְּתַעֲבִיד לְהוֹן לְקַדָּשָׁא יָתְהוֹן לְשַׁמָּשָׁא קֳדָמָי סַב תּוֹר חַד בַּר תּוֹרֵי וְדִכְרִין תַּרְתֵּין שְׁלִימִין:
2 וְלַחְמָא פַּשִׁיר וּרְקִיקִין דְּפִשִׁילִין בְּמִשְׁחָא וְאַסְפּוֹגִין פַּשִׁירִין דְּחִטִּין תִּתְעֲבֵד יָתְהוֹן:
3 וְתִתֵּן יָתְהוֹן עַל סַלָּא חַד וְתַקְרֵב יָתְהוֹן בְּסַלָּא עִם תּוֹרָא וְיָת תַּרְתֵּין דִּכְרִין: 4 וְיָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי תְּקָרֵב

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 * Indues Aaron veſtimentis ſuis, id eſt, linea & tunica, & ſuperhumerali, & rationali
6 quod conſtringes balteo. * Et pones tiaram in capite eius, laminam ſanctam ſuper tiaram:
7 * Et oleum vnctionis fundes ſuper caput eius, atque hoc ritu conſecrabitur.
8 * Filios quoque illius applicabis, & indues
B tunicis lineis:
9 * Cingeſque balteo Aaron & filios eius, & impones eis mitras: eruntque ſacerdotes mihi religione perpetua. Poſtquam initiaueris manus eorum,
10 * Applicabis & vitulum coram tabernaculo teſtimonij: imponéntque Aaron & filij eius manus ſuper caput illius:
11 * Et mactabis eum in conſpectu Domini, iuxta oſtium tabernaculi teſtimonij:
12 * Sumptumque de ſanguine vituli, pones ſuper cornua altaris digito tuo, reliquum autem ſanguinem fundes iuxta baſim eius.
13 * Sumes & adipem totum qui operit inteſtina & reticulum iecoris ac duos renes & adipem qui ſuper eos eſt, & offeres incenſum ſuper altare.
14 * Carnes verò vituli, & corium, & fimum, combures foris extra caſtra, eo quòd pro peccato ſit.
15 * Vnum quoque arietem ſumes, ſuper cuius caput ponent Aaron & filii eius manus.
16 * Quem cùm mactaueris, tolles de ſanguine eius, & fundes circa altare:
17 * Ipſum autem arietem ſecabis in fruſta, lotaque inteſtina eius & pedes, pones ſuper concaſas carnes, & ſuper caput illius.
C
18 * Et offeres totum arietem in incenſum ſuper altare, oblatio eſt Domino odor ſuauitatis, victimæ Domini. * Tolles quoque alterum arietem, ſuper cuius caput Aaron & filii eius ponent manus: * Quem cùm immolaueris, ſumes de ſanguine eius, & pones ſuper extremum auriculę dextrę Aaron & filiorum eius, & ſup pollices manus eorũ ac pedis dextri, fundeſq; ſanguinẽ ſup altare per circuitũ.

Interp.ex Græc.lxx. EXODVS.

1 * Et accipiens veſtes indues Aaron fratrem tuum, & veſtem talarem, & ſuperhumerale, &
2 rationale: & copulabis ipſum rationale ad ſuperhumerale. * Et impones mitram ſuper caput eius,
3 & impones laminam ſanctificationem ſuper mitrã.
4 * Et accipies de oleo vnctionis, & infundes illud ſuper caput eius, & vnges eum.
5 * Et filios eius applicabis, & indues eos veſtes.
6 * Et cinges eos zonis, & circumpones eis cidaris, & erit eis ſacerdotium mihi in ſeculum. Et conſecrabis manus Aaron & manus filiorum eius.
7 * Et applicabis vitulum ad ianuas tabernaculi teſtimonij. & imponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput vituli coram Domino, apud oſtium tabernaculi teſtimonij.
8 * Et iugulabis vitulum coram Domino apud oſtium tabernaculi teſtimonij.
9 * Et accipies de ſanguine vituli, & pones ſuper cornua altaris digito tuo. at reliquum totum ſanguinem infundes iuxta baſim altaris.
10 * Et accipies omnem adipem qui ſuper ventrem,
11 & reticulum iecoris, & duos renes, & adipem qui ſuper ipſos, & impones ſuper altare.
12 * At carnes vituli, & pellem, & fimum combures in igne extra caſtra. peccatum enim eſt.
13 * Et arietem accipies vnum, & imponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.
14 * Et iugulabis arietem, & accipiens ſanguinem effundes ſuper altare in circuitu.
15 * Et arietem ſecabis per membra: & lauabis inteſtina & pedes aqua, & impones ſuper fruſta cum capite.
16 * Et offeres totum arietem ſuper altare holocauſtum Domino in odorem ſuauitatis: ſacrificium Domino eſt.
17 * Et accipies arietem ſecundum, & imponent
18 Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.
19 * Et iugulabis eum, & accipies de ſanguine eius, & impones ſuper extremum auris Aaron dextræ, & ſuper ſummitatem pedis dextri, & ſuper extremitates aurium filiorum eius dextrarum, & ſuper ſummitates manuum eorum dextrarum, & ſuper ſummitates pedum eorum dextrorum.
20

5 * καὶ λαβὼν τὰς στολὰς ἐνδύσεις ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου,
καὶ τὸν χιτῶνα τὸν ποδήρη, καὶ τὸν ἐπωμίδα, καὶ τὸ λόγιον·
καὶ συνάψεις αὐτὸ τὸ λόγιον περὶ τὸν ἐπωμίδα·
6 * καὶ ἐπιθήσεις τὴν μίτραν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
ἐπιθήσεις τὸ πέταλον τὸ ἁγίασμα ἐπὶ τὴν μίτραν.
7 * καὶ λήψῃ τοῦ ἐλαίου τοῦ χρίσματος, καὶ ἐπιχεεῖς αὐτὸ
8 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ χρίσεις αὐτόν. * καὶ σὺν
υἱοὺς αὐτοῦ προσάξεις, καὶ ἐνδύσεις αὐτοὺς χιτῶνας.
9 * καὶ ζώσεις αὐτοὺς ταῖς ζώναις, καὶ περιθήσεις αὐτοῖς τὰς
κιδάρεις, καὶ ἔσαι αὐτοῖς ἱερατεία ἐμοὶ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ τε-
λειώσεις τὰς χεῖρας ἀαρὼν καὶ τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν αὐτοῦ.
10 * καὶ προσάξεις τὸν μόσχον ἐπὶ τὰς θύρας τοῦ σκηνῆς τοῦ
μαρτυρίου. καὶ ἐπιθήσουσιν ἀαρὼν καὶ ⓘ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐ-
τῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου, ἐναντι κυρίου, παρὰ τὴν θύραν
11 τοῦ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. * καὶ σφάξεις τὸν μόσχον ἐναντι
κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. * καὶ
λήψῃ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου, καὶ θήσεις ἐπὶ τῶν κεράτων
τοῦ θυσιαστηρίου τῷ δακτύλῳ σου. τὸ δὲ λοιπὸν πᾶν αἷμα ἐγ-
12 χεεῖς παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου. * καὶ λήψῃ πᾶν
τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος, καὶ τοὺ
δύο νεφροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ θυ
14 σιαστήριον. * τὰ δὲ κρέα τοῦ μόσχου, καὶ τὸ δέρμα, καὶ τὴν
κόπρον καυθήσεις ἐν πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς· ἁμαρτία
γάρ ἐστιν.
15 * καὶ τὸν κριὸν λήψῃ τὸν ἕνα, καὶ ἐπιθήσουσιν ἀαρὼν καὶ ⓘ
υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ.
16 * καὶ σφάξεις τὸν κριὸν, καὶ λαβὼν τὸ αἷμα προσχεεῖς
17 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. * καὶ τὸν κριὸν διχοτομή-
σεις κατὰ μέλη. καὶ πλυνεῖς τὰ ἐνδόσια καὶ τοὺς ποδας ὕδατι,
καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ διχοτομήματα σὺν τῇ κεφαλῇ.
18 * καὶ θύσεις ὅλον τὸν κριὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὁλοκαύ-
τωμα κυρίῳ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίασμα κυρίῳ ἐστίν.
19 * καὶ λήψῃ τὸν κριὸν τὸν δεύτερον, καὶ ἐπιθήσ ἀαρὼν καὶ
ⓘ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ.
20 * καὶ σφάξεις αὐτὸν, καὶ λήψῃ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, καὶ ἐπι-
θήσ ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς ἀαρὼν τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄ-
κρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ σὺν λοβοὺς τῶν ὤτων τῶν υἱῶν
αὐτοῦ τῶν δεξιῶν, καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν
καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν.

1 וְתֵיסַב יַת לְבוּשַׁיָא וְתַלְבֵּישׁ יַת אַהֲרֹן יָת כְּתוּנָא וְיַת מְעִילָא דְאֶפּוֹדָא וְיַת חוֹשְׁנָא וְתִסְתְּרִין לֵיהּ בְּחֶסְיִין אֶפּוֹדָא׃ 2 וְתַשַׁוֵּי
3 יָת מִצְנְפְּתָא עַל רֵישֵׁיהּ וְתִתֵּן יָת כְּלִילָא דְקוּדְשָׁא עַל מִצְנְפְּתָא׃ 4 וְתֵיסַב יָת מַשְׁחָא דְרְבוּתָא וְתֶרְוֵי עַל רֵישֵׁיהּ וְתִרְבֵּי יָתֵיהּ׃ 5 וְיָת בְּנוֹהִי
תְּקָרֵיב וְתַלְבְּשִׁינוּן כְּתוּנִין׃ 6 וְתִסְתֵּן יָת כִּלְיָא דְקוּדְשָׁא עַל מַצְנְפְּתָא׃ 7 וְתֵיסַב יָת מַשַׁח דְרְבוּתָא וְתֶרְוֵי עַל רֵישֵׁיהּ וְתִרְבֵּי יָתֵיהּ׃
8 וְיָת בְּנוֹהִי תְּקָרֵיב וְתַלְבְּשִׁינוּן כְּתוּנִין׃ 9 וְתָזְרֵיז יָתְהוֹן חֲמִינִין אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי וְתִתְקַן לְהוֹן קוּדְצִין וְתְהֵי לְהוֹן כְּהוּנְתָא לְקְיָם עָלַם וְתִקְרֵיב קוּרְבָּנָא
10 יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי׃ 10 וְתִקְרֵיב יָת תּוֹרָא לְקֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִסְמוֹךְ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ תּוֹרָא׃ 11 וְתִכּוֹס יָת
תּוֹרָא קֳדָם יְיָ בְּתֹרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 12 וְתֵיסַב מִן דְּמָא דְתּוֹרָא וְתִתֵּן עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא בְּאֶצְבְּעָךְ וְיָת כָּל דְּמָא תֵּשׁוֹר לְיסוֹדָא דְמַדְבְּחָא׃
13 וְתֵיסַב כָּל תַּרְבָּא דְחָפֵי יָת גַּוָּא וְיָת חַצָּרָא דְעַל כַּבְדָּא וְיָת תַּרְתֵּין כּוּלְיָן וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְתַסְיֵק לְמַדְבְּחָא׃ 14 וְיָת בִּשְׂרָא דְתוֹרָא
וְיָת מְשָׁכֵיהּ וְיָת אוּכְלֵיהּ תּוּקַד בְּנוּרָא מִבָּרָא לְמַשְׁרְיֵיתָא חַשָׁאתָא הוּא׃ 15 וְיָת דְּכַרָא חַד תֵּיסַב וְיִסְמְכוּן אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל
רֵישׁ דְּכַרָא׃ 16 וְתִכּוֹס יָת דְּכַרָא וְתִסַּב יָת דְּמֵיהּ וְתִזְרוֹק עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃ 17 וְיָת דְּכַרָא תְּפַלֵּג לַאֲבְרֹהִי וְתִתְחֵיל
יָת מְרִיסֵיהּ וְיָת כְּרָעוֹהִי וְתִתֵּן עַל אֲבָרוֹהִי וְעַל רֵישֵׁיהּ׃ 18 וְתַסֵּק יָת כָּל דְּכַרָא לְמַדְבְּחָא עֲלָתָא הוּא קֳדָם יְיָ לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קוּרְבָּנָא קֳדָם
יְיָ הוּא׃ 19 וְתֵיסַב יָת דְּכַרָא תִּנְיָנָא וְיִסְמוֹךְ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דְּכַרָא׃ 20 וְתִכּוֹס יָת דְּכַרָא
עַל קֶרֶשָׁיָא וְתִזְרוֹק יָת דְּמָא אוּכְנָא דְאַהֲרֹן עַל אוּכְנָא דִּלְבוּשׁ בְּנוֹהִי מִסְתַּמְרָא וְעַל אֱלְיוֹן יַדַּיְהוֹן דְּיַמִּינָא וְעַל אֱלְיוֹן רַגְלֵיהוֹן דְּיַמִּינָא וְתִזְרוֹק יָת דְּמָא
עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Et tolles veſtimenta, induſque Aaron tunica & pallio ſuperhumeralis, & ſuperhumerali & rationali, & ornabis eum balteo ſuperhumera-
lis. 2 Et pones tiaram ſuper caput eius, & pones coronam ſanctam ſuper tiaram. 3 Tolleſque oleum vnctionis, & fun-
des ſuper caput eius, & vnges eum. 4 Filios quoque eius applicabis, & indues eos tunicis.
5 Et cinges balteis Aaron & filios eius: & ornabis eos mitris, & erit eis ſacerdotium in pactum perpetuum. & offeres oblationem Aaron & ob-
lationem filiorum eius. 6 Offereſque vitulum coram tabernaculo fœderis: & imponent Aaron & filij eius manus ſuas
ſuper caput vituli. 7 Immolabiſque vitulum coram Domino in oſtio tabernaculi fœderis.
8 Et tolles de ſanguine vituli, & pones ſuper cornua altaris digito tuo, & totum ſanguinem effundes ad fundamentum altaris.
9 Et tolles omnem adipem qui operit inteſtina & reticulum quod eſt ſuper iecur, & duos renes & adipem qui eſt ſuper eos, & incendes ſu-
per altare: 10 Et carnem vituli, & pellem eius, & ſimum eius combures igni extra caſtra: expiatio enim eſt.
11 Et arietem vnum tolles, & imponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis. 12 Et immolabis a-
rietem, & tolles ſanguinem eius, & aſperges ſuper altare per circuitum: 13 Et arietem diuides per membra eius, & la-
uabis inteſtina eius & genua eius, & pones ſuper membra eius & ſuper caput eius. 14 Et incendes totum arietem ſu-
per altare, holocauſtum eſt coram Domino. 15 Tolleſque arietem
ſecundum, & imponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis. 16 Et immolabis arietem, tolleſque de ſanguine eius, &
ponies in ſuperiori parte auris Aaron, & in ſuperiori parte auris dexteræ filiorum eius, & ſuper pollicem dexteræ manus eorum, & ſuper pollicem
pedis dexteri eorum, aſpergeſque ſanguinem ſuper altare per circuitum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וּמִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וְהִזֵּיתָ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו
אִתּוֹ וְקָדַשׁ הוּא וּבְגָדָיו וּבָנָיו וּבִגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ׃
22 וְלָקַחְתָּ מִן־הָאַיִל הַחֵלֶב וְהָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת שְׁתֵּי הַכְלָיֹת
וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיָּמִין כִּי אֵיל
23 מִלֻּאִים הוּא׃ וְכִכַּר לֶחֶם אַחַת וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת
24 וְרָקִיק אֶחָד מִסַּל הַמַּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה׃ וְשַׂמְתָּ
הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה
25 לִפְנֵי יְהוָה׃ וְלָקַחְתָּ אֹתָם מִיָּדָם וְהִקְטַרְתָּ הַמִּזְבֵּחָה
עַל־הָעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לִפְנֵי יְהוָה אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה׃
26 וְלָקַחְתָּ אֶת־הֶחָזֶה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן
וְהֵנַפְתָּ אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ לְמָנָה׃
27 וְקִדַּשְׁתָּ אֶת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרַם מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים מֵאֲשֶׁר לְאַהֲרֹן
28 וּמֵאֲשֶׁר לִבָנָיו׃ וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו לְחָק־עוֹלָם מֵאֵת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי תְרוּמָה הִוא וּתְרוּמָה יִהְיֶה מֵאֵת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם תְּרוּמָתָם לַיהוָה׃ וּבִגְדֵי
29 הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לִבָנָיו אַחֲרָיו לְמָשְׁחָה־
בָהֶם וּלְמַלֵּא־בָם אֶת־יָדָם׃ שִׁבְעַת יָמִים יִלְבָּשָׁם
30 הַכֹּהֵן תַּחְתָּיו מִבָּנָיו אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לְשָׁרֵת
בַּקֹּדֶשׁ׃ וְאֶת אֵיל הַמִּלֻּאִים תִּקַּח וּבָשַׁלְתָּ אֶת־
31 בְּשָׂרוֹ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ׃ וְאָכַל אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־בְּשַׂר
הָאַיִל וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסַּל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
32 וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת־יָדָם לְקַדֵּשׁ
אֹתָם וְזָר לֹא־יֹאכַל כִּי־קֹדֶשׁ הֵם׃ וְאִם־יוֹתֵר
33 מִבְּשַׂר הַמִּלֻּאִים וּמִן־הַלֶּחֶם עַד־הַבֹּקֶר וְשָׂרַפְתָּ אֶת־
הַנּוֹתָר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי־קֹדֶשׁ הוּא׃ וְעָשִׂיתָ
34 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו כֹּכָה כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֹתֶכָה שִׁבְעַת
יָמִים תְּמַלֵּא יָדָם׃

EXODVS. Translat.B.Hierony. *Ceremonie.*

21 * Cumque tuleris de sanguine qui est super altare, & de oleo vnctionis, asperges Aaron & D vestes eius, filios & vestimenta eorum. Con-
22 secratíque ipsis & vestibus, * Tolles adipem de ariete, & caudam & aruinam, quæ operit vitalia, ac reticulum iecoris, & duos renes ar-
que adipem qui super eos est, armumque dex-
23 trum, eo quòd sit aries consecrationis. * Tor-
tam, eo quòd sit aries consecrationis. * Tor-
támque panis vnius crustulum conspersam o-
leo, laganum de canistro azymorum quod
24 positum est in conspectu Domini. * Pone-
que omnia super manus Aaron & filiorum e-
ius, & sanctificabis eos eleuans coram Domi-
25 no. * Suscipiésque vniuersa de manibus eo-
rum: & incendes super altare in holocaustum
odorem suauissimum in conspectu Domini,
26 quia oblatio eius est. * Sumes quoque pe-
ctusculum de ariete, quo initiatus est Aaron,
sanctificabísque illud eleuatum coram Domi-
27 no, & cedet in partem tuam. * Sanctificabi-
que & pectusculum consecratum & armum,
quem de ariete separasti, quo initiatus est Aa-
28 ron & filij eius. * Cedentque in partem Aa-
ron & filiorum eius iure perpetuo à filijs Is-
E rael, quia primitiua sunt, & initia de victimis
29 eorum pacificis quæ offerunt Domino. * Ve-
stem autem sanctam qua vtetur Aaron, habe-
bunt filij eius post eum, vt vngantur in ea, &
30 consecrentur manus eorum. * Septem die-
bus vtetur illa qui pontifex pro eo fuerit co-
stitutus de filijs eius, & qui ingredietur taber-
naculũ testimonij, vt ministret in sanctuario.
31 * Arietem autem consecrationis tolles, & co-
32 ques carnes eius in loco sancto: * Quibus
vescetur Aaron & filij eius. Panes quoque qui
sunt in canistro in vestibulo tabernaculi te-
33 stimonij * comedent, vt sit placabile sacrifi-
cium, & sanctificentur offerentium manus, a-
lienigena non vescetur ex eis, quia sancti sunt.
34 * Et si remanserit de carnibus consecratis, &
F de panibus vsque manè, combures reliquias
igni. non comedentur, quia sanctificata sunt.
35 * Omnia quę præcepi tibi, facies super Aaron &
filiis eius. Septẽ diebus cõsecrabis man⁹ eorũ.

21 * Et accipies de sanguine ab altari, et ab oleo vn-
ctionis, & asperges Aaron & super vestem
eius, & super filios eius, & super vestes filiorum
eius cum eo. & sanctificabitur ipse & vestis eius,
& filij eius, & vestes filiorum eius cum eo. at san-
guinem arietis infundes ad altare in circuitu.
22 * Et accipies de ariete adipem eius, & adipem
cooperientem ventrem, & reticulum iecoris, et duos
renes, & adipem qui supra illos, & brachium dex-
trum. est enim consecratio hæc. * Et panem vnum
23 ex oleo, & laganum vnum ex canistro azymorum
oblatorum coram Domino. * Et impones omnia
24 super manus Aaron, & super manus filiorum eius,
& segregabis ea segregationem coram Domino.
25 * Et accipies ea de manibus eorum, & offeres
super altare holocausti in odorem suauitatis coram
Domino, oblatio est Domino. * Et accipies pectus-
26 culum ab ariete consecrationis, quod est Aaron, &
segregabis illud segregationem coram Domino, &
erit tibi in parte. * Et sanctificabis pectusculum
27 segregationem & brachium separationis, qui segre-
gatus est & qui separatus est ab ariete consecratio-
nis ab Aaron, & à filijs eius. * Et erit Aaron &
28 filijs eius legitimum sempiternum à filijs Israel. est
enim segregatio hæc. & segregatio erit à filijs Israel
à sacrificijs salutaribus segregatio Domino.
29 * Et vestis sanctuarij, quæ est Aaron, erit filijs
eius post eum, vt vngantur ipsi in ipsis, & conse-
crentur manus eorum.
30 * Septem dies induet ipsa sacerdos pro eo ex fi-
lijs eius, qui intrabit in tabernaculum testimonij ad
seruiendum in sancto.
31 * Et arietem conse-
crationis accipies, & coques carnes in loco sancto.
32 * Et comedent Aaron & filij eius carnes arie-
tis, & panes qui in canistro apud fores tabernaculi
33 testimonij. * Comedent ea in quibus sanctifi-
cati sunt in ipsis ad consecrandum manus eorum ad
sanctificandum eos. Alienigena non comedet ab eis:
34 sunt enim sancta. * Si autem remanserit de car-
nibus sacrificij consecrationis & panibus vsque ad
mane, combures reliquias igne: non comedetur, san-
ctificatio enim est.
35 * Et facies Aaron & filijs e-
ius sic, iuxta omnia quæ præcepi tibi. Septem dies
consecrabis manus eorum.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 * Et tolles de sanguine qui est super altare, & de oleo vnctionis, & asperges super Aaron & super vestes eius, & super filios eius, & super vestes filiorum eius cum eo, & sanctificabitur ipse & vestes eius, & filij eius, & vestes filiorum eius cum eo.
22 * Et tolles de ariete adipem & caudam, & adipem qui operit intestina & reticulum iecoris & duos renes, & adipem qui est super eos, & armum dexterum: quoniam aries oblationis est. 23 * Et tortam panis vnam, & placentam panis oleati vnam, & laganum vnum de canistro azymorum quod est coram Domino.
24 * Ponesque omnia super manus Aaron, & super manus filiorum eius: & eleuabis omnia eleuatione coram Domino. 25 * Et tolles ea de manibus eorum, & incendes in altari super holocaustum, vt suscipiatur cum beneplacito coram Domino: oblatio est coram Domino. 26 * Sumesque pectus de ariete oblationis Aaron, & eleuabis cum eleuatione coram Domino, & erit tibi in portionem. 27 * Sanctificabisque pectus eleuationis, & armum separationis, quod eleuatum est & separatum de ariete oblationis Aaron & filiorum eius. 28 * Eritque Aaron & filiis eius in statutum aeternum à filijs Israel, quia separatio est, & separatio erit à filijs Israel de victimis sanctificationum suarum, separatio eorum coram Domino.
29 * Vestimenta autem sancta quæ sunt Aaron, erunt filijs eius post eum, vt vngantur in eis, & offerantur in eis oblationes eorum, & consecrentur manus eorum. 30 * Septem diebus induetur eis sacerdos qui vngendus est pro eo de filijs eius, qui intrabit in tabernaculum fœderis, vt ministret in sanctuario.
31 * Arietem autem oblationum tolles, & coques carnem eius in loco sancto. 32 * Et comedent ea quibus placabiles erunt, vt offerantur oblationes eorum, vt sanctificentur. Alienus autem non vescetur eis, quoniam sanctificata sunt. 33 * Et si remanserit de carne oblationum, & de pane vsque ma-
nè, comburetur quod remanserit igni. non comedetur, quia sanctificatum est. 34 * Faciesque Aaron & filijs eius iuxta omnia quæ præcepi
illi. Septem diebus offeres oblationes eorum.

כא וְתִיסַּב מִן דְּמָא דְעַל מַדְבְּחָא וּמִפִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא וְתִדֵּי עַל אַהֲרֹן וְעַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְיִתְקַדַּשׁ הוּא וּלְבוּשׁוֹהִי
כב בְּנוֹהִי וּלְבוּשׁוֹהִי בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ׃ וְתִיסַּב מִן דִּכְרָא תַּרְבָּא וְדַחְפֵּי יַת גַּוָּא וְיַת חֲצַר כִּבְדָּא וְיַת תַּרְתִּין כּוּלְיָן וְיַת תַּרְבָּא דְעַלֵּיהוֹן וְיַת
כג שׁוֹקָא דְיַמִּינָא אֲרֵי דִכְרָא דְקוּדְּשִׁין הוּא׃ וְכִכַּר חֲדָא דְלַחְמָא וְרִיפְתָּא דְלַחְמָא מְשַׁח חֲדָא וְאַסְפּוֹג חַד מִסַּלָּא דְפַטִּירַיָּא דִי קֳדָם
כד יְיָ׃ וְתִשְׁוֵי כּוּלָּא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהִי וְתָרִים יָתְהוֹן אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ׃ וְתִסַּב יָתְהוֹן מִידֵיהוֹן וְתַסֵּיק לְמַדְבְּחָא עַל עֹלָתָא
כה קֳדָם יְיָ קוּרְבָּנָא הוּא קֳדָם יְיָ׃ וְתִסַּב יָת חֲדָיָא מִדְּכַר קוּרְבָּנַיָּא דִי לְאַהֲרֹן וְתָרִים יָתֵיהּ אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ וִיהֵי לָךְ לְחוּלָק׃
כו וְתֵיבֵי יָת חֲדָא דְאַפְרְשׁוּתָא וְיָת שׁוֹקָא דְאַפְרְשׁוּתָא דִי אִתְרָם וְתִתְקַדַּשׁ מִדְּכַר קוּרְבָּנַיָּא מִדִּי לְאַהֲרֹן וּמִדִּי לִבְנוֹהִי׃
כז וִיהֵי לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי לְקְיָם עָלַם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אַפְרְשׁוּתָא הִיא וְאַפְרְשׁוּתָא יְהֵי מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנִּכְסֵי קוּדְשֵׁיהוֹן אַפְרְשׁוּתְהוֹן קֳדָם יְיָ׃
כח וּלְבוּשׁוֹהִי קוּדְשָׁא דִי לְאַהֲרֹן יְהוֹן לִבְנוֹהִי בָּתְרוֹהִי לְרַבָּאָה בְהוֹן לְקָרְבָּא בְהוֹן יַת קוּרְבָּנֵיהוֹן׃ שִׁבְעָא יוֹמִין יִלְבְּשִׁינוּן כָּהֲנָא דְיִתְרַבֵּא תְּחוֹהִי מִבְּנוֹהִי דְיֵעוֹל לְמַשְׁכַּן זִמְנָא
כט לְשַׁמָּשָׁא בְּקוּדְשָׁא׃ וְיָת דִּכְרָא קוּרְבָּנָא תִּסַּב וּתְבַשֵּׁיל יָת בִּשְׂרֵיהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ׃ לא וְיֵכוֹל אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת בִּשְׂרָא דְכַרְכָּרָא וְיָת לַחְמָא דִי בְסַלָּא
לב דִּפְתְחַיְרַיָּת מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ וְיֵכְלוּן יָתְהוֹן דְּיִכַּפַּר בְּהוֹן לְקַדָּשָׁא יָתְהוֹן וְיִתְלוֹנֵי לָא יֵכוֹל אֲרֵי קַדִּישָׁא אִינוּן׃ לג וְאִם
יִשְׁתְּאַר מִבִּשְׂרָא דְקוּרְבָּנַיָּא וְמִן לַחְמָא עַד צַפְרָא וְתוֹקֵיד יָת דְּיִשְׁתְּאַר בְּנוּרָא לָא יִתְאֲכַל אֲרֵי קַדִּישָׁא הוּא׃ לד וְתַעְבֵּיד לְאַהֲרֹן וּלְבָנוֹהִי כָּדֵין כָּכָל
שִׁבְעָא יוֹמִין תְּקָרֵיב קוּרְבָּנֵיהוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 וּפַר חַטָּאת תַּעֲשֶׂה לַיּוֹם עַל הַכִּפֻּרִים וְחִטֵּאתָ עַל־
37 הַמִּזְבֵּחַ בְּכַפֶּרְךָ עָלָיו וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ: שִׁבְעַת
יָמִים תְּכַפֵּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ
38 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל־הַנֹּגֵעַ בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ: וְזֶה אֲשֶׁר
39 תַּעֲשֶׂה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם לַיּוֹם
40 תָּמִיד: אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת
הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וְעִשָּׂרֹן סֹלֶת
בָּלוּל בְּשֶׁמֶן כָּתִית רֶבַע הַהִין וְנֵסֶךְ רְבִיעִת הַהִין יָיִן
41 לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין
הָעַרְבַּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכָּהּ תַּעֲשֶׂה לָהּ לְרֵיחַ
42 נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה: עֹלַת תָּמִיד לְדֹרֹתֵיכֶם פֶּתַח
אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם שָׁמָּה לְדַבֵּר
43 אֵלֶיךָ שָׁם: וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ
44 בִּכְבֹדִי: וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת
אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֲקַדֵּשׁ לְכַהֵן לִי: וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי
45 יִשְׂרָאֵל וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים: וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְשָׁכְנִי
בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

ל

1 וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר
2 קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ: אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה
רָחְבּוֹ רָבוּעַ יִהְיֶה וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ קַרְנֹתָיו:
3 וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב
4 וְאֶת־קַרְנֹתָיו וְעָשִׂיתָ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: וְשְׁתֵּי
טַבְּעֹת זָהָב תַּעֲשֶׂה־לּוֹ מִתַּחַת לְזֵרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו
תַּעֲשֶׂה עַל־שְׁנֵי צִדָּיו וְהָיָה לְבָתִּים לְבַדִּים לְשֵׂאת
5 אֹתוֹ בָּהֶמָּה: וְעָשִׂיתָ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וְצִפִּיתָ
6 אֹתָם זָהָב: וְנָתַתָּה אֹתוֹ לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־
אֲרֹן הָעֵדֻת לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדֻת אֲשֶׁר אִוָּעֵד
לְךָ שָׁמָּה:

EXODVS. Translat.B.Hieron. *Tabernaculum.*

36 Et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum. Mundabisque altare cùm immolaueris expiationis hostiam,
37 & vnges illud in sanctificationem. Septem diebus expiabis altare, & sanctificabis illud: & erit altare sanctum sanctorum. omnis qui tetigerit altare,
38 sanctificabitur. Hoc est quod facies in altari: Agnos âniculos duos per singulos dies
39 iugiter: Vnum agnum mane, & alterum ve-
40 sperè. Decimam partem similæ conspersæ oleo tuso, quod habeat mensuram quartam partem hin, & vinum ad libandum eiusdem
41 mensuræ in agno vno. Alterum verò agnum
G offeres ad vesperam iuxta ritum matutinæ oblationis, iuxta ea quæ diximus in odorem
42 suauitatis. Sacrificium est domino Deo oblatione perpetua in generationes vestras ad ostium tabernaculi testimonij coram Domi-
43 no, vbi constituam vt loquar ad te. Ibique præcipiam filiis Israel, & sanctificabitur alta-
44 re in gloria mea. Sanctificabo & tabernaculum testimonij cum altari, & Aaron cum
45 filiis suis, vt sacerdotio fungantur mihi. Et habitabo in medio filiorum Israel: eroque eis
46 Deus: Et scient quia ego dominus Deus eorum, qui eduxi eos de terra Ægypti, vt maserorum inter illos, ego dominus Deus ipsorũ.

CAP. XXX.

1 FAcies quoque altare ad adolendum thymiama de lignis setthim: Habens cu-
A bitum longitudinis, & alterum latitudinis, id est quadrangulum, & duos cubitos in alti-
3 tudine. Cornua ex ipso procedent. Vestiéque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quàm parietes per circuitum & cornua. fa-
4 ciésque ei coronam aureolam per gyrum: Et duos anulos aureos sub corona per singula latera, vt mittantur in eos vectes, & al-
5 tare portetur. Ipsos quoque vectes facies de lignis setthim, & inaurabis. Ponesque altare con-
6 tra velum quod ante arcam pendet testimonij coram propitiatorio quo tegitur testimonium, vbi loquar tibi.

36 καὶ τὸ μοσχάριον τὸ τῆς ἁμαρτίας, ποιήσεις τὴν ἡμέραν τοῦ
καθαρισμοῦ. Καὶ καθαριεῖς τὸ θυσιαστήριον ἐν τῷ ἁγιάζειν σε ἐπ'
37 αὐτό. Καὶ χρίσεις αὐτὸ ὥστε ἁγιάσαι αὐτό. ἑπτὰ ἡμέρας καθα-
ριεῖς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἁγιάσεις αὐτό. καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον
ἅγιον ἁγίων. πᾶς ὁ ἁπτόμενος τοῦ θυσιαστηρίου ἁγιασθήσεται.
38 Καὶ ταῦτά ἐστιν ἃ ποιήσεις ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀμνοὺς ἐνιαυ-
σίους ἀμώμους δύο ἡμέραν ἐνδελεχῶς, καρπωμα ἐνδελε-
39 χισμοῦ. τὸν ἀμνὸν τὸν εἷς ποιήσεις τῷ πρωΐ, καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν
40 δεύτερον ποιήσεις τὸ δειλινόν. καὶ δέκατον ζεμιδάλεως
πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ κεκομμένῳ τεταρτῷ τοῦ ἵν. καὶ σπον-
δὴν τὸ τέταρτον τοῦ ἵν οἴνου τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί.
41 καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ποιήσεις τὸ δειλινόν, κατὰ τὴν
θυσίαν τὴν πρωϊνὴν καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ. ποιήσεις εἰς
42 ὀσμὴν εὐωδίας καρπωμα κυρίῳ. θυσία ἐνδελε-
χισμοῦ εἰς τὰς γενεάς ὑμῶν ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ
μαρτυρίου ἔμπροσθεν κυρίου, ἐν οἷς γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖ, ὥστε λα-
43 λῆσαί σοι. καὶ τάξομαι ἐκεῖ τοῖς υἱοῖς Ισραηλ, καὶ ἁ-
44 γιασθήσομαι ἐν δόξῃ μου. καὶ ἁγιάσω τὴν σκηνὴν
τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὸν θυσιαστήριον, καὶ Ααρων, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ
45 ἁγιάσω, ἱερατεύειν μοι. καὶ ἐπικληθήσομαι ἐν τοῖς
υἱοῖς Ισραηλ, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός.
46 καὶ γνώσονται, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν, ὁ ἐξαγα-
γὼν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐπικληθῆναι αὐτούς, καὶ θεὸς
εἶναι αὐτῶν.

λ'.

1 Καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον θυμιάματος, ἐκ ξύλων ἀ-
σήπτων ποιήσεις αὐτό. πῆχυν τὸ μῆκος, καὶ πῆ-
χυν τὸ εὖρος, τετράγωνον ἔσται, καὶ δύο πήχεων τὸ ὕψος.
ἐξ αὐτοῦ ἔσται τὰ κέρατα αὐτοῦ.
3 καὶ καταχρυσώσεις αὐτὸ χρυσίῳ καθαρῷ τὴν ἐπιφάνειαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς τοίχους αὐτοῦ κύκλῳ, καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ. καὶ ποιή-
4 σεις αὐτῷ στεφάνην χρυσῆν κύκλῳ. καὶ δύο
δακτυλίους χρυσοῦς κατάξεις ποιήσεις αὐτῷ ὑπὸ τὴν στεφά-
νην τὴν χρυσῆν αὐτοῦ, εἰς τὰ δύο κλίτη ποιήσεις ὑπὸ δυσὶ πλευ-
ραῖς. καὶ ἔσονται φαλίδες ταῖς σκυτάλαις, ὥστε αἴρειν αὐτὸ ἐν
5 αὐταῖς. καὶ ποιήσεις σκυτάλας ἐκ ξύλων ἀσήπτων. καὶ κα-
ταχρυσώσεις αὐτὰς χρυσίῳ. καὶ στήσεις αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ
καταπετάσματος τοῦ ὄντος ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου.
ἐν οἷς γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 Vitulum autem quod est pro peccato, facies quotidie pro expiationibus. & mundabis altare cùm expiaueris super illud, & vnges illud vt
37 sanctificetur. Septem diebus expiabis super altare, & sanctificabis illud: & erit altare sanctum sanctorum. omnis qui tetigerit altare,
38 sanctificabitur. Et hoc est quod facies in altari: Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter. Agnum vnum facies manè,
39 & agnum secundum facies in vespere: Et decimam partem similæ conspersæ oleo contuso quod habeat quartam partem hin. & vinum
40 pro libamine quartam partem hin in agnum vnum. Et alterum agnum facies ad vesperam, ficut sacrificium matutinum, & sicut libamen
41 eius facies ei, vt oblatio sinc ipiatur cum beneplacito coram Domino. Holocaustum iuge in generationibus vestris in ostio tabernaculi fœ-
deris coram Domino. vbi constituam verbum meum vobis, vt loquatur ibi tecum. Et constituam verbum meum ibi filiis Israel, & sanctifi-
cabor in gloria mea. Sanctificaboque tabernaculum fœderis, & altare. Aaron quoque & filios eius sanctificabo, vt ministrent coram me.
44 Et habitare faciam maiestatem meam in medio filiorum Israel, & ero eis in Deum. Et scient quia ego Dominus Deus eorum, qui
eduxi eos de terra Ægypti, vt maneret maiestas mea inter illos: ego dominus Deus eorum.

CAP. XXX.

1 ET facies altare ad adolendum super illo incensum aromatum, de lignis setim facies illud.
2 Longitudo eius erit vnius cubiti, & latitudo eius vnius cubiti: quadrangulum erit, & duos cubitos habebit in altitudine: ex ipso erunt cornua eius.
3 Cooperiesque illud auro mundissimo, tectum eius & parietes per circuitum, & cornua eius. faciesque ei circulum aureum per gyrum.
4 Et duos anulos aureos facies ei sub circulo eius in duobus angulis eius, & in duobus lateribus eius: erunt que loca vectibus, vt portetur in eis.
5 Faciesque vectes de lignis setim, & cooperies eos auro.
6 Ponesque illud ante velum quod est iuxta arcam testimonij coram propitiatorio quod est super testamentum, vbi constituam verbum meum tibi.

תרגום אונקלוס

36 וְתוֹרָא דְחַטָּאתָא תַּעְבֵּיד לְיוֹמָא עַל כִּפּוּרַיָּא וְדַכֵּי יָת מַדְבְּחָא בְּכַפָּרָתָךְ עֲלוֹהִי וְתִרְבֵּי יָתֵיהּ לְקַדָּשׁוּתֵיהּ: 37 שִׁבְעָא יוֹמִין תְּכַפַּר עַל
מַדְבְּחָא וְתַקְדְּשִׁנּוּן וְיֵהֵי מַדְבְּחָא קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין כָּל דְּיִקְרַב בְּמַדְבְּחָא יִתְקַדַּשׁ: 38 וְדֵין וְתַעְבֵּיד עַל מַדְבְּחָא אִמְּרִין בְּנֵי שְׁתָא תַּרְתֵּין לְיוֹמָא תְּדִירָא:
39 יָת אִמְּרָא חַדָּא תַּעְבֵּיד בְּצַפְרָא וְיָת אִמְּרָא תִּנְיָנָא תַּעְבֵּיד בֵּין שִׁמְשַׁיָּא: 40 וְעִשָּׂרוֹנָא סֹלְתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא תְּרִישָׁא רְבִעָת הִינָא וְנִסְכָּא
רְבִעָת הִינָא חֲדָא לְאִמְּרָא חַד: 41 וְיָת אִמְּרָא תִּנְיָנָא תַּעְבֵּיד בֵּין שִׁמְשַׁיָּא כְּמִנְחַת צַפְרָא וּכְנִסְכָּהּ תַּעְבֵּיד לָהּ לְאַתְקָבָלָא בְּרַעֲוָא קֻרְבָּנָא קֳדָם
יְיָ: 42 עֲלָתָא תְּדִירָא לְדָרֵיכוֹן בְּתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא קֳדָם יְיָ דְּאֶתְּמַיַּן תַּמָּן לְמֶמְלַל עִמָּךְ תַּמָּן: 43 וְאֶתְּמַיַּן תַּמָּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְיִתְקַדַּשׁ בִּיקָרִי: 44 וְאֶקְדַּשׁ יָת מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָת מַדְבְּחָא וְיָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי אֲקַדֵּשׁ קֳדָם יְיָ לְמִשְׁמַשׁ קֳדָמָי: 45 וְאֶשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֶהְוֵי לְהוֹן לֵאלָהָא: 46 וְיִדְּעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהְהוֹן דְּאַפֵּקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְאִשְׁרָאָה שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲהוֹן:

ל

1 וְתַעְבֵּיד מַדְבְּחָא מְסַק
2 קְטֹרְתָּא עֵיצֵי שִׁטִּין תַּעְבֵּיד יָתֵיהּ: אַמְּתָא אוֹרְכֵיהּ וְאַמְּתָא פּוּתְיֵהּ מְרַבַּע יְהֵי וְתַרְתֵּין אַמִּין רוּמֵיהּ מִנֵּיהּ קַרְנוֹתֵיהּ:
3 וְתִחְפֵּי יָתֵיהּ דְּהַב סָחוֹר סָחוֹר יָת אִגָּרֵיהּ וְיָת כֹּתְלוֹהִי סַחֲרוֹתֵיהּ וְיָת קַרְנוֹתֵיהּ וְתַעְבֵּיד לֵיהּ זֵיר דְּהַב סָחוֹר סָחוֹר:
4 וְתַרְתֵּין עִזְקִין דְּהַב תַּעְבֵּיד לֵיהּ מִתְּחוֹת לְזֵירֵיהּ עַל תַּרְתֵּין זְוָיָתֵיהּ תַּעְבֵּיד עַל תְּרֵין סִטְרוֹהִי
תַּעְבֵּיד וִיהֵי לְאַתְרָא לְבַדַּיָּא דְּיִתַּן בְּהוֹן: 5 וְתַעְבֵּיד יָת בַּדַּיָּא דַּאֲעֵי שִׁטִּין וְתִחְפֵּי יָתְהוֹן דְּהַב: 6 וְתִתֵּן יָתֵיהּ קֳדָם פָּרוֹכְתָא
דְּעַל אֲרוֹנָא דְסָהֲדוּתָא לְקֳדָם כַּפֻּרְתָּא דְּעַל סַהֲדוּתָא דְּאֶזְדַּמַּן לָךְ תַּמָּן:

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
8 בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־
הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה
9 לְדֹרֹתֵיכֶם: לֹא־תַעֲלוּ עָלָיו קְטֹרֶת זָרָה וְעֹלָה
10 וּמִנְחָה וְנֵסֶךְ לֹא תְסִכּוּ עָלָיו: וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל־
קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה
יְכַפֶּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ־קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה:
11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
12 כִּי תִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ
אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַיהוָה בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה בָהֶם
13 נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם: זֶה יִתְּנוּ כָּל־הָעֹבֵר עַל־
הַפְּקֻדִים מֶחֱצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים
גֵּרָה הַשֶּׁקֶל מֶחֱצִית הַשֶּׁקֶל תְּרוּמָה לַיהוָה: כֹּל
14 הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה יִתֵּן
15 תְּרוּמַת יְהוָה: הָעָשִׁיר לֹא־יַרְבֶּה וְהַדַּל לֹא יַמְעִיט
מִמֶּחֱצִית הַשֶּׁקֶל לָתֵת אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְכַפֵּר עַל־
16 נַפְשֹׁתֵיכֶם: וְלָקַחְתָּ אֶת־כֶּסֶף הַכִּפֻּרִים מֵאֵת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְנָתַתָּ אֹתוֹ עַל־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָיָה לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם:
17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר
18 נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו
19 מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל
מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
21 לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם
וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ
22 לְדֹרֹתָם: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְאַתָּה
23 קַח־לְךָ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֹר־דְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנְמֹן־
בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְקָנֵה־בֶשֶׂם חֲמִשִּׁים
וּמָאתָיִם:

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Tabernaculum*

7 * Et adolebit incensum super eo Aaron suaue fragrans. * Manè quando componet lucernas incendet illud, & quando collocat eas
8 ad vesperum vret thymiama sempiternum co
B ram Domino in generationes vestras. * Non
9 offeretis super eo thymiama compositionis al
terius, nec oblationem & victimam, nec libatio-
10 bitis. * Et deprecabitur Aaron super cor-
nua eius semel per annum in sanguine quod
oblatum est pro peccato, & placabit super eo
in generationibus vestris. sanctum sanctorum
11 erit Domino. * Locutusque est Dominus ad
12 Moysen, dicens: * Quando tuleris summam
filiorum Israel iuxta numerum, dabunt singu
li precium pro animabus suis Domino, & non
13 erit plaga in eis cùm fuerint recensiti. * Hoc
autem dabit omnis qui transit ad nomen, di-
midium sicli iuxta mẽsuram templi. siclus viginti obolos habet. Media pars sicli offeretur
14 Domino. * Qui habetur in numero à vi-
15 ginti annis & suprà, dabit precium. * Di-
ues non addet ad medium sicli, & pauper nihil minuet.
16 * Susceptámque pecuniam
quæ collata est à filiis Israel, trades in vsus
tabernaculi testimonij, monimentum eorum
17 coram Domino, & propitietur animabus eo-
rum. * Locutusque est Dominus ad Moysen,
18 dicens: * Facies & labium æneum cum basi
C sua ad lauandum: ponésque illud inter taber-
naculum testimonij & altare. Et missa aqua,
19 * Lauabunt in ea Aaron & filij eius ma-
nus suas ac pedes,
20 * Quando ingressuri sunt tabernaculum
testimonij, & quando accessuri sunt ad altare,
21 * Vt offerant in eo thymiama Domino, ne
forte moriantur. Legitimum sempiternum e-
rit ipsi, & semini eius per successiones.
22 * Locutusque est Dominus ad Moysen,
dicens:
23 * Sume tibi aromata primæ myrrhæ, &
electæ quingentos siclos, & cinamomi me-
dium, id est, ducentos quinquaginta siclos,
calami similiter ducentos quinquaginta si-
clos.

7 * Et adolebit in eo Aaron incensum compositum
subtile manè manè. * Quando componet lucernas,
8 adolebit in eo: & quando accenderit Aaron lucer-
nas serò, adolebit in eo incensum assiduitatis, semper
coram Domino in generationes vestras. * Et non of-
9 feretis in eo incensum aliud, oblationem & sacrifi-
cium, & libationem non libabitis in eo. * Et propi-
10 tiabitur Aaron in cornibus eius semel in anno: à san
guine purgationis peccatorũ propitiationis semel in
anno purgabit illud in generationes vestras: sanctũ
sanctorũ est Domino. * Et locutus est Dñs ad Moy-
11 sen, dicens: * Cùm accipies computationem filiorum
12 Israel in visitatione eorum, & dabunt vnusquisq;
precium redẽptionis animæ suæ Domino, & non erit
in ipsis plaga in visitatione eorum. * Et hoc est quod
13 dabunt quicunque transierint ad visitationem, di-
midium didragmatis, quod est iuxta didragma san-
ctum, viginti oboli didragma, at dimidium didrag-
matis oblatio Domino. * Omnis transiens ad visi-
14 tationem à vigesimo anno & suprà, dabunt obla-
tionem Domino. * Diues non addet, & pauper nõ
15 minuet à dimidio didragmatis in dando oblationem
Domino propitiari pro animabus vestris. * Et acci-
16 pies argentum oblationis à filiis Israel, & dabis illud
ad vsum tabernaculi testimonij. & erit filiis
Israel memoriale coram Domino ad propitiandum
17 pro animabus vestris. * Et locutus est Dominus
ad Moysen, dicens: * Fac peluim æneam, & basim
18 illi æneam ad lauandum: & pones eam inter taber-
naculum testimonij, & inter altare. & effundes
19 in illam aquam. * Et lauabit Aaron & filij eius
ex ea manus suas & pedes suos.
20 * Quando ingredientur in tabernaculum testi-
monij, lauabunt aqua, et non morientur: vel quan-
do accesserint ad altare ad ministrandum & offe-
rendum holocausta Domino: * Lauabunt ma-
21 nus & pedes suos aqua, vt non moriantur. & erit
eis legitimum sempiternum ei, & generationibus e-
ius post eum.
* Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: 22
* Et tu cape aromata florẽ myrrhæ electæ quin- 23
gentos siclos, & cinamomi odoriferi dimidium hu-
ius, ducentos & quinquaginta siclos, & calami o-
doriferi ducentos quinquaginta:

7 * καὶ θυμιάζει ἐπ' αὐτῷ ἀαρὼν θυμίαμα σύνθετον λεπ-
8 τὸν ὄρθρου πρωΐ. ὅταν ἐπισκευάζῃ τοὺς λύχνους, θυμιάσει ἐπ'
αὐτῷ, καὶ ὅταν ἐξάπτῃ ἀαρὼν τοὺς λύχνους ὀψέ, θυμιάσει ἐπ'
αὐτῷ θυμίαμα ἐνδελεχισμὸν διαπαντὸς ἐναντι κυρίου εἰς τὰς
9 γενεὰς ὑμῶν. * οὐ θύσετε ἐπ' αὐτῷ θυμίαμα ἕτερον, καὶ θυ-
10 σίαν καὶ θυσίαν οὐ ποιήσετε ἐπ' αὐτῷ. * ἐξιλάσε-
ται ἀαρὼν ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτῷ ἅπαξ ἐνιαυτοῦ. ἀπὸ τοῦ
αἵματος τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν ἐξιλασμοῦ ἅπαξ
τοῦ ἐνιαυτοῦ καθαριεῖ αὐτὸ εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ἅγιον τῶν ἁ-
11 γίων ἐστὶ τῷ κυρίῳ. * καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν, λέ-
12 γων. * ἐὰν λάβῃς συλλογισμὸν τῶν υἱῶν ισραηλ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ
αὐτῶν, καὶ δώσουσιν ἕκαστος λύτρα τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τῷ κυρίῳ, καὶ
13 οὐκ ἔσται ἐν αὐτοῖς πληγὴ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῶν. * τοῦτο ἐστιν
ὃ δώσουσιν ὅσοι ἂν παραπορεύωνται ἐπὶ τὴν ἐπισκοπήν, τὸ ἥμισυ
τοῦ διδράγμου, ὃ ἐστι κε τὸ δίδραγμον τὸ ἅγιον, εἴκοσι ὀβολοὶ τὸ
14 δίδραγμον, τὸ ἥμισυ τοῦ διδράγμου εἰσφορὰ κυρίῳ. * πᾶς ὁ πα-
ραπορευόμενος ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐ-
15 πάνω, δώσουσι τὴν εἰσφορὰν τῷ κυρίῳ. * ὁ πλουτῶν οὐ πορισ-
εῖ, καὶ ὁ πένομενος οὐκ ἐλαττώσει ἀπὸ τοῦ ἡμίσους τοῦ δι-
δράγμου τοῦ δοῦναι τὴν εἰσφορὰν κυρίῳ ἐξιλάσασθαι περὶ
16 τῶν ψυχῶν ὑμῶν. * καὶ λήψῃ τὸ ἀργύριον τῆς εἰσφορᾶς παρὰ
τῶν υἱῶν ισραηλ, καὶ δώσεις αὐτὰ εἰς τὸ κατέργον τῆς σκηνῆς
τοῦ μαρτυρίου. καὶ ἔσται τοῖς υἱοῖς ισραηλ μνημόσυνον σὺν αὐτοῖς
17 κυρίου ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. * καὶ ἐλάλησε
18 κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων. * ποίησον λουτῆρα χαλκοῦν,
καὶ βάσιν αὐτῷ χαλκῆν, ὥστε νίπτεσθαι. καὶ θήσεις αὐτὸν ἀνὰ μέσον
τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ
19 ἐκχεεῖς εἰς αὐτὸν ὕδωρ. * καὶ νίψε(ται) ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐξ
20 αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν. * ὅταν εἰσπο-
ρεύωνται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου νίψονται ὕδατι, καὶ οὐ
μὴ ἀποθάνωσιν. ἢ ὅταν προσπορεύωνται πρὸς τὸ θυσιαστήριον
21 λειτουργεῖν καὶ ἀναφέρειν τὰ ὁλοκαυτώματα κυρίῳ, * νί-
ψονται τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ὕδατι, ἵνα μὴ ἀ-
ποθάνωσιν. καὶ ἔσται αὐτοῖς νόμιμον αἰώνιον αὐτῷ καὶ τοῖς σε-
22 νεαῖς αὐτοῦ μετ' αὐτόν. * ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν,
23 λέγων. * καὶ σὺ λαβὲ ἡδύσματα τῷ δόντι σμύρνης ἐκλε-
κτῆς πενταkoσίους σίκλους, καὶ κιναμώμου ὀδώδους τὸ ἥμισυ
τοῦτου διακοσίους καὶ πεντήκοντα σίκλους, καὶ καλάμου ὀδώ-
δους διακοσίους πεντήκοντα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et adolebit super eo Aaron incensum thymiamatum manè manè. 8 Quando componet lucernas, incendet illud; & quando accenderit
Aaron lucernas ad vesperum, incendet illud incensum thymiamatum iugiter coram Domino in generationibus vestris. 9 Non
per eo incensum aromatum exterorum, neque holocaustum, neque munus, neque libamen libabitis super eo. 10 Et propitiabitur Aaron su-
per eo incensum semel in anno de sanguine sacrificij quod fit pro expiatione peccati. semel in anno propitiabitur super eo in generationibus vestris:
sanctum sanctorum est coram Domino. 11 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 12 Quando susceperis summam filiorum Israel
iuxta numerum eorum, dabunt singuli redemptionem animæ suæ coram Domino, quando numerabis eos: & non erit in eis mors, cùm recensueris
eos. 13 Hoc dabunt omnes qui transibunt ad numerum, dimidium sicli iuxta siclum sanctuarij. viginti obolos habet siclus: dimidium sicli se-
cundum sanctorum est coram Domino. 14 Omnis qui transierit ad numerum à viginti annis & suprà, dabit separationem coram Domino. 15 Qui
diues est, non addet, & pauper non minuet à dimidio sicli, vt det separationem Domini ad placandum pro animabus vestris. 16 Tollesque ar-
gentum propitiationum à filiis Israel, & trades illud in ministerium tabernaculi fœderis, vt sit filiis Israel in memoriale coram Domino, vt propitietur
pro animabus vestris. 17 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 18 Facies que luterem ex ære, & basim eius ex ære ad lauandum: & pones
eum inter tabernaculum fœderis & altare, & pones ibi aquas. 19 Et sanctificabunt Aaron & filij eius ex eo manus suas & pedes suos. 20 Quando
ingressuri sunt tabernaculum fœderis & altare, & pones ibi aquas. 19 Et sanctificabunt Aaron & filij eius ex eo manus suas & pedes suos. 20 Quando
ingressuri sunt tabernaculum fœderis, sanctificabuntur aquis, & non morientur: aut quando accedent ad altare ad ministrandum, vt incendatur obla
tio coram Dño. 21 Sanctificabuntque pedes suos & manus suas, & non morientur. Et erit pactum legitimũ ipsi & filiis eius per generationes suas.
22 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 23 Tu autem sume tibi aromata primæ myrrhæ mundissimæ quingentos siclos. Et ci-
namomi aromatici dimidium, id est ducentos & quinquaginta siclos, & calami aromatici ducentos & quinquaginta siclos:

תרגום אונקלוס

7 וְיַסֵּיק עֲלוֹהִי אַהֲרֹן קְטֹרֶת בּוּסְמִין בְּצַפְרָא בְּאַתְקָנוּתֵיהּ יַת בּוּצִינַיָּא יְקַטְּרִינַּהּ: 8 וּבְאַדְלָקוּת אַהֲרֹן יַת בּוּצִינַיָּא בֵּין שְׁמַשְׁיָא
יְקַטְּרִינַּהּ בּוּסְמִין תַּדִּירָא קֳדָם יְיָ לְדָרֵיכוֹן: 9 לָא תַסְקוּן עֲלוֹהִי קְטֹרֶת בּוּסְמִין נֻכְרָאִין וְאַף לָא עֲלָתָא וּמִנְחָתָא וְנִסְכָּא לָא תְנַסְכוּן
עֲלוֹהִי: 10 וִיכַפַּר אַהֲרֹן עַל קַרְנוֹהִי חַד בְּשַׁתָּא מִדַּם חַטָּאתָא דְכִפּוּרַיָּא חַד זִמְנָא בְּשַׁתָּא יְכַפַּר עֲלוֹהִי לְדָרֵיכוֹן קֹדֶשׁ קָדְשִׁין הוּא קֳדָם יְיָ:
11 וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 12 אֲרֵי תְקַבֵּיל יַת חוּשְׁבַּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִנְיָנֵיהוֹן וְיִתְּנוּן גְּבַר פּוּרְקַן נַפְשֵׁיהּ קֳדָם יְיָ בְּמִנְיָנֵיהוֹן וְלָא יְהֵי
בְּהוֹן מַדְוָיָא כַּד תְּחַשְּׁבִנּוּן: 13 דֵּין יִתְּנוּן כָּל דְּעָבַר עַל מִנְיָנַיָּא פַּלְגוּת סִלְעָא בְּסִלְעֵי קוּדְשָׁא עֶשְׂרִין מָעִין סִלְעָא פַּלְגוּת סִלְעָא אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם
14 יְיָ: כָּל דְּעָבַר עַל מִנְיָנַיָּא מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעִלָּא יִתֵּן אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ: 15 וְעַתִּיר לָא יַסְגֵּי וּדְסַכִּין לָא יְזָעֵר מִפַּלְגוּת סִלְעָא לְמִתַּן
אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתֵיכוֹן: 16 וְתִסַּב יַת כְּסַף כִּפּוּרַיָּא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִתֵּן יָתֵהּ עַל פֻּלְחַן מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִהֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
דְּכִירָן קֳדָם יְיָ לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתֵיכוֹן: 17 וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 18 וְתַעְבֵּיד כִּיּוֹרָא דִנְחָשָׁא וְכַבְכְּבֵהּ דִנְחָשָׁא לְקִדּוּשׁ וְתִתֵּן יָתֵהּ
בֵּין מַשְׁכַּן זִמְנָא וּבֵין מַדְבְּחָא וְתִתֵּן תַּמָּן מַיָּא: 19 וְיִקְדְּשׁוּן אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי מִנֵּיהּ יַת יְדֵיהוֹן וְיַת רַגְלֵיהוֹן: 20 בְּמֵיעַלְהוֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא יִתְקַדְּשׁוּן
וְלָא יְמוּתוּן אוֹ בְּקָרֵבְהוֹן לְמַדְבְּחָא לְשַׁמָּשָׁא לְאַסָּקָא קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ: 21 וְיִקְדְּשׁוּן יְדֵיהוֹן וְרַגְלֵיהוֹן וְלָא יְמוּתוּן וְיְהֵי לְהוֹן קְיָם עָלַם לֵיהּ
וְלִבְנוֹהִי לְדָרֵיהוֹן: 22 וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 23 וְאַתְּ סַב לָךְ בּוּסְמִין רֵישָׁא מְרָא דְכֵיָא מַתְקַל חֲמֵשׁ מְאָה וְקִנְמֹן בֻּסְמָא מַתְקָלֵהּ חֲמֵשׁ מְאָה וְקָנֵמֵן בֻּסְמָא מַתְקָלֵהּ פַּלְגוּתֵיהּ מַתְקָל
מָאתַן וְחַמְשִׁין וְקַנָּה בֻסְמָא מַתְקָלֵהּ מָאתַן וְחַמְשִׁין:

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 וְקַדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זַיִת הִין׃
25 וְעָשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֹקַח מִרְקַחַת מַעֲשֵׂה
26 רוֹקֵחַ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה׃ וּמָשַׁחְתָּ בּוֹ אֶת־אֹהֶל
27 מוֹעֵד וְאֶת אֲרוֹן הָעֵדֻת׃ וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
28 וְאֶת־הַמְּנֹרָה וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ וְאֶת־
29 מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃
וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם
30 יִקְדָּשׁ׃ וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּמְשַׁח וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם
31 לְכַהֵן לִי׃ וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־
32 קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם׃ עַל־בְּשַׂר אָדָם לֹא יִיסָּךְ
וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ לֹא תַעֲשׂוּ כָמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם׃
33 אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וַאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זָר וְנִכְרַת
34 מֵעַמָּיו׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים
נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃
35 וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר
36 קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת
בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה
37 לָכֶם׃ וְהַקְּטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמַתְכֻּנְתָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ
38 לָכֶם קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לְךָ לַיהוָה׃ אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כָמוֹהָ
לְהָרִיחַ בָּהּ וְנִכְרַת מֵעַמָּיו׃

לא

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר
3 לְמַטֵּה יְהוּדָה׃ וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה
4 וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה׃ לַחְשֹׁב מַחֲשֶׁבֹת
5 לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת׃ וּבְחָרְשֶׁת אֶבֶן
לְמַלְאֹת וּבַחֲרֶשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה׃
6 וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֶת־אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ
לְמַטֵּה־דָן וּבְלֵב כָּל־חֲכַם־לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְעָשׂוּ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתֶךָ׃

24 Casiæ autem quingentos siclos in pon-
dere sanctuarij, oleum de oliuetis mensuram
25 hin. Facieſque vnctionis oleum sanctum
vnguentum compoſitum opere vnguentarij:
26 Et vnges ex eo tabernaculum teſtimonij,
27 & arcam teſtamenti: Menſamque cum va-
ſis ſuis, candelabrum & vtenſilia eius, altaria
28 thymiamatis, Et holocauſti, & vniuerſam
ſupellectilem quæ ad cultum eorum pertinet.
29 Sanctificabisq; omnia, & erunt ſancta ſanc-
30 ctorum. qui tetigerit ea, ſanctificabitur. Aa-
D ron & filios eius vnges: ſanctificabisque eos,
31 vt ſacerdotio fungantur mihi. Filiis quoque
Iſrael dices: Hoc oleum vnctionis ſanctum e-
32 rit mihi in generationes veſtras. Caro homi-
nis non vngetur ex eo: & iuxta compoſitio-
nem eius non facietis aliud, quia ſanctifica-
33 tum eſt, & ſanctum erit vobis. Homo qui-
cunque tale compoſuerit, & dederit ex eo a-
lieno, exterminabitur de populo ſuo. Dixit-
34 que Dominus ad Moyſen: Sume tibi aroma-
ta, ſtacten, & onycham, galbanum boniodo-
ris, & thus lucidiſſimum: æqualis ponderis
35 erunt omnia. Facieſque thymiama compo-
ſitum opere vnguentarij mixtum diligenter
& purum, & ſanctificatione dignißimum.
36 Cumque in tenuiſſimum pulueremi vni-
uerſa contuderis, pones ex eo coram taberna-
culo teſtimonij, in quo loco apparebo tibi. ſan-
37 ctum ſanctorum erit vobis thymiama.
lem compoſitionem non facietis in vſus ve-
ſtros, quia ſanctum eſt Domino. Homo qui-
38 cunque fecerit ſimile, vt odore illius perfrua-
tur, peribit de populis ſuis. CAP. XXXI.

1 LOcutuſq; eſt Dominus ad Moyſen, dicēs:
2 Ecce vocaui ex nomine Beſeleel filium
3 Huri filij Hur de tribu Iuda: Et impleui eum
A ſpiritu Dei, ſapientia & intelligentia, & ſcien-
4 tia in omni opere, Ad excogitandū quicquid
fabrefieri poteſt ex auro, & argento, & ære,
5 Marmore, & gemmis, & diuerſitate lignorū:
6 Dediq́ue ei ſocium Ooliab filiū Achiſamech
de tribu Dan. & in corde omnis eruditi poſui
ſapientiam, vt faciant cūcta quæ præcepi tibi.

24 Et caſiæ quingentos ſiclos ſanctuarij, et oleum
25 exoliuis vnum. Et facies illud oleum chriſma
ſanctum vnguentum vnguentarij arte vnguentarij.
26 oleum chriſma ſanctum erit. Et vnges ex eo
tabernaculum teſtimonij, & arcam teſtimonij,
27 Et omnia vaſa eius, & lucernam, & vaſa e-
ius, & altare thymiamatis: Et altare holocauſto-
28 rū, & omnia vaſa eius, & menſam & omnia vaſa
eius, & peluim & baſim eius. Et ſanctifica-
29 bis ea, & erunt ſancta ſanctorum. omnis tangens
illa, ſanctificabitur. Et Aaron & filios eius vnges,
30 & ſanctificabis eos, vt ſacerdotio fungantur mihi.
Et filiis Iſrael loquēris, dicens: Oleum vnguen
31 tum vnctionis ſanctum erit hoc vobis in genera-
tiones veſtras. Jn carnem hominis non vn-
32 getur. & iuxta compoſitionem hanc non facietis
vobis ipſis eodem modo: ſanctum eſt, & ſanctifica-
tio erit vobis. Quicunque fecerit eodem mo-
33 do, & qui dederit ex eo alienigenæ, exterminabitur
ex populo ſuo. Et dixit Dominus ad Moyſen:
34 Accipe tibi ipſi aromata, ſtacten, onychen, et galba-
num boni odoris, & thus lucidiſſimum: æquale æ-
35 qualiterit: Et facient illud thymiama vnguen-
tarium opus vnguentarij, mixtum purum opus ſan-
ctum: Et conteres ex his ſubtile, & pones coram
36 teſtimonio in tabernaculo fœderis, vbi conſtituam verbum meum tibi. ſanctum ſanctorum erit vobis
thymia
ma. Juxta compoſitionem hanc non facietis vo-
37 bis ipſis: ſanctificatio erit vobis Domino. Quicun-
38 que fecerit eodem modo, vt olfaciat in eo, peribit de
populo ſuo.

CAP. XXXI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Ecce vocaui ex nomine Beſeleel filium Uri,
filij Hur, tribus Iuda: Et impleui eum
3 ſpiritu
diuino ſapientiæ & intellectus, & ſcientiæ in omni
4 opere, Ad excogitandum, & fabricandum,
ad operandum aurum, & argentum, & es,
5 Et hyacinthum, & purpuram, & coccinum
filatum, & byſſum retortam, & ad lapidaria ope-
ra, & ad fabrilia lignorum, operari ſecundum om-
nia opera. Et ego dedi ipſum & Ooliab fi-
6 lium Achiſamech de tribu Dan: & omni erudito
corde dedi intellectum: & facient omnia quæ præ-
cepi tibi.

24 Καὶ κασίας πεντακοσίας σίκλοις τοῦ ἁγίου, καὶ ἔλαιον ἐξ
25 ἐλαιῶν σύ. Καὶ ποιήσεις αὐτὸ ἔλαιον χρῖσμα ἅγιον μύρῳ
μυρεψικοῦ τέχνῃ μυρεψοῦ. ἔλαιον χρῖσμα ἅγιον ἔσαι.
26 Καὶ χρίσεις ἐξ αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὴν
27 κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου, Καὶ πᾶσα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν
λυχνίαν, καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον θυμιάμα-
28 τος. Καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ πάντα
τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὴν τετράπεζαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς,
29 καὶ τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ. Καὶ ἁγιάσεις αὐτά.
ἔσαι ἅγια τῶν ἁγίων. πᾶς ὁ ἅπτόμενος αὐτῶν, ἁγιασθήσε-
30 ται. Καὶ ἀλοιφὴν καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ χρίσεις, καὶ ἁγιάσεις αὐτοὺς
ἱερατεύειν μοι. Καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσεις, λέγων,
31 ἔλαιον ἔλεγμα χρίσεως ἅγιον ἔσαι τοῦτο ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς
32 ὑμῶν. Ἐπὶ σαρκὶ ἀνθρώπου οὐ χρισθήσεται. καὶ κατὰ τὴν
συνθεσιν ταύτην οὐ ποιήσετε ὑμῖν ἑαυτοῖς ὡσαύτως, ἅγιον ἐστι
33 καὶ ἁγίασμα ἔσαι ὑμῖν. Ὃς ἂν ποιήσῃ ὡσαύτως, ὃς ἂν
δῶ ἀπ' αὐτοῦ ἀλλογενεῖ, ἐξολοθρευθήσε) ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
34 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, λαβὲ σεαυτῷ ἡδύσματα,
στακτὴν, ὄνυχα, καὶ χαλβάνην ἡδυσμοῦ, καὶ λίβανον διαφανῆ,
35 ἴσον ἴσῳ ἔσαι. Καὶ ποιήσουσιν αὐτὸ θυμίαμα μυρεψικὸν
36 ἔργον μυρεψοῦ μεμιγμένον καθαρὸν ἔργον ἅγιον. Καὶ συν-
τρίψεις ἐκ τούτων λεπτὸν, καὶ θήσεις ἀπέναντι τοῦ μαρτυρίου
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, ὅθεν γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖ. ἅ-
37 γιον τῶν ἁγίων ἔσαι ὑμῖν θυμίαμα. Καὶ τὸ συνθεσιν
ταύτην οὐ ποιήσετε ὑμῖν ἑαυτοῖς. ἁγίασμα ἔσαι ὑμῖν κυρίῳ.
38 Ὃς ἂν ποιήσῃ ὡσαύτως ὥστε ὀσφραίνεσθαι ἐν αὐτῷ, ὀλοθρεύ-
θησεται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

λα'.

1 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 ἰδὼ ἀνακέκλημαι ἐξ ὀνόματος τὸν βεσελεὴλ τὸν τοῦ ὑοῦ
3 ὡρὶ τοῦ φυλῆς ἰούδα· Καὶ ἐνέπλησα αὐτὸν πνεῦμα θεῖον σο-
4 φίας καὶ συνέσεως καὶ ἐπιστήμης ἐν παντὶ ἔργῳ, διανοεῖσθαι, καὶ
δὲ χαλκεύειν ἐργάζεσθαι τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸν χαλ-
5 κόν, καὶ τὴν λιθείαν τοῦ ἐνχρίειν, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ κόκκινον
τὸ νηματὸν, καὶ τὸ βύσσον τὸ κεκλωσμένον, καὶ εἰς τὰ λιθουργι-
κὰ ἔργα, καὶ εἰς τὰ τεκτονικὰ τῶν ξύλων, ἐργάζεσθαι πάντα
6 τὰ ἔργα. Καὶ ἐγὼ δέδωκα αὐτὸν καὶ τὸν ἐλιαὸ τὸν τοῦ ἀχι-
σαμὰχ ἐκ φυλῆς δαν. Καὶ παντὶ συνετῷ καρδίᾳ δέδωκα σύ-
νεσιν. Καὶ ποιήσουσι πάντα ὅσα συνέταξά σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et caſiæ quingentos ſiclos in ſiclis ſanctuarij, & oleum oliuarum menſuram hin plenam. Facieſque illud oleum vnctionis ſanctæ
aromatizans opere aromatarij. oleum vnctionis ſanctæ erit. Et vnges ex eo tabernaculum fœderis, & arcam teſtamenti: Et men-
ſam & omnia vaſa eius, & candelabrum & vaſa eius, & altare incenſi aromatum: Et altare holocauſti & omnia vaſa eius, & luterem & ba-
ſim eius. Sanctificabiſque ea, & erunt ſanctum ſanctorum. omnis qui tetigerit ea, ſanctificabitur. Aaron quoque & filios eius
vnges, & ſanctificabis eos, vt miniſtrent coram me. Et cum filiis Iſrael loquēris, dicens: Oleum vnctionis ſanctæ erit hoc coram me in
generationes veſtras. Super carnem hominis non vngetur, & iuxta ſimilitudinem eius non facietis aliud ſicut illud: ſanctum eſt, ſan-
ctumque erit vobis. Vir qui tale compoſuerit, & qui dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo ſuo. Dixitque Do-
minus ad Moyſen: Tolle tibi aromata, ſtacten, & onycham, & galbanum aromatizans, & thus mundiſſimum, æqualis ponderis erunt.
ſyrmatis aromatum aromatizans opere aromatarij mixtum mundiſſimum, æquale ponderis erunt. Facieſq;
& pones ex eo coram teſtimonio in tabernaculo fœderis, vbi conſtituam verbum meum tibi. ſanctum ſanctorum erit vobis. Et con-
fundes ex eo & comminues,
ſimile ei: ſanctum erit tibi coram Domino. Et thy-
mama aromatium quod facies. non facietis vobis Quicunque fecerit tale ad odorandum
ſicut eo, exterminabitur de populo ſuo.

CAP. XXXI.

1 LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens: Vide quòd vocaui ex nomine Beſeleel filium Huri, filij Hur, de tribu Iuda. Et impleui
2 eum ſpiritu á facie Dei in ſapientia, in intellectu, & in ſcientia, & in omni opere, Ad docendum artifices, vt faciant in auro, & in argento,
3 & in ære, Et in arte lapidis preciosi ad implendum cælaturas, & in arte fabri lignarij, vt faciant in omni opere. Ego autem ecce dedi cum
4 eo Ooliab filium Achiſamech de tribu Dan. Et in corde omnium ſapientum corde dedi ſapientiam, vt faciant omnia quæ præcepi tibi.

24 וקציעתא חמש מאה בסלעי קודשא ומשח זיתא טלי הינא׃ 25 והעבית יתיה משח רבות קודשא בוסם מבסם עובד בוסמני
קטמא רבות קודשא יהי׃ 26 ותרבי ביה ית משכן זמנא ויח סדרנא דסהדותא׃ 27 ויח פתורא ויח כל מנוהי ויח מנרתא ויח מדבחא
דקטורת בוסמיא׃ 28 וית מדבחא דעלתא ויח כל מנוהי ויח כיורא ויח כניה׃ 29 ותקדיש יתהון ויהון קדש קדשין כל דיקרב בהון יתקדש׃
30 וית אהרן ויח בנוהי תרבי ותקדיש יתהון לשמשא קדמי׃ 31 ועם בני ישראל תמלל לשמשא קדמי יהי דין קדמי לדריכון׃
32 על בשרא דאינשא לא יתמך ובדמותיה לא תעבדון כוותיה קודשא הוא קדישא יהי לכון׃ 33 גבר דיכסם כוותיה ודיתן מיניה על חילוני
ויתכרת מעמוהי׃ 34 ואמר יי למשה סב לך בוסמין נטופא וטופרא וחלבנתא בוסמין ולבונתא זכיתא בד בבד יהי׃ 35 והעביד יתה
קטורת בוסמין בוסם עובד בוסמני מעורב דכי קדיש׃ 36 ותשחוק מיניה הדיק ותתן מיניה קדם סהדותא במשכן זמנא דאיזמן לך
תמן קדש קדשין יהי לכון׃ 37 וקטורת בוסמין דתעביד כדמותה לא תעבדון לכון קדישא יהי לך קדם יי׃ 38 גבר דיעביד כוותיה
לאתרחא בה ויתכרת מעמוהי׃

לא

1 ומליל יי עם משה
2 חזי דקרית בשום בצלאל בר אורי בר חור לשבטא דיהודה׃ 3 ואשלמית עמיה רוחא מן קדם יי בחכמתא ובסכלתנו ובמדע
4 לאתלפא עבדן טבא לאשלמא ובנגרוה אבא לעבד בכל עבידתא׃ 5 ובאומנין למעבד בדהבא ובכספא ובנחשא׃ 6 ובאומנות אבן טבא לאשלמא ובנגרוה אבא לעבד בכל עבידתא
ואנא הא יהבית עמיה ית אהליאב בר אחיסמך לשבטא דדן ובלב כל חכימי לבא יהבית חכמתא ועבדין ית כל דפקדתך׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 * אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הָאָרֹן לָעֵדֻת וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃
8 * אֲשֶׁר עָלָיו וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הָאֹהֶל׃ * וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן
וְאֶת־כֵּלָיו וְאֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֶת
9 מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ * וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
10 וְאֶת־הַכִּיּוֹר וְאֶת־כַּנּוֹ׃ * וְאֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד וְאֶת־בִּגְדֵי
11 הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃ * וְאֶת
שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים לַקֹּדֶשׁ כְּכֹל אֲשֶׁר
12 צִוִּיתִךָ יַעֲשׂוּ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
13 * וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת־שַׁבְּתֹתַי
תִּשְׁמֹרוּ כִּי אוֹת הִוא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם לָדַעַת כִּי
14 אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ * וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ
הִיא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת כִּי כָל־הָעֹשֶׂה בָהּ
15 מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמֶּיהָ׃ * שֵׁשֶׁת
יָמִים יֵעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן קֹדֶשׁ
לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת מוֹת יוּמָת׃
16 * וְשָׁמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת־
17 הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ * בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת
18 וַיִּנָּפַשׁ׃ * וַיִּתֵּן אֶל־מֹשֶׁה כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אִתּוֹ
בְּהַר סִינָי שְׁנֵי לֻחֹת הָעֵדֻת לֻחֹת אֶבֶן כְּתֻבִים בְּאֶצְבַּע
אֱלֹהִים׃

לב

1 * וַיַּרְא הָעָם כִּי־
בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה לָרֶדֶת מִן־הָהָר וַיִּקָּהֵל הָעָם עַל־אַהֲרֹן
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ
כִּי־זֶה־מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
2 לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַהֲרֹן פָּרְקוּ
נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם
וְהָבִיאוּ אֵלָי׃

7 * Tabernaculum fœderis, & arcam testimonij, & propitiatorium quod super eam est, & cuncta vasa tabernaculi:
8 * Mensamque & vasa eius, candelabrum purissimum cum vasis suis:
9 * Et altare thymiamatis, & holocausti & omnia vasa eorum, labium cum basi sua:
10 * Vestes sanctas in ministerio Aaron sacerC doti & filiis eius, vt fungantur officio suo in
11 sacris. * Oleum vnctionis, & thymiama aromatum in sanctuario. Omnia quę præcepi tibi, facient.
12 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
13 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Videte vt sabbatum meum custodiatis: quia signum est inter me & vos in generationibus vestris: vt sciatis quia ego Dominus,
14 qui sanctifico vos. * Custodite sabbatum: sanctum est enim vobis. Qui polluerit illud, morte moriatur. qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de
D medio populi sui.
15 * Sex diebus facietis opus, in die septimo sabbatum est requies sancta Domino. Omnis qui fecerit opus in hac die, morietur.
16 * Custodiant filij Israel sabbatum, & celebrent illud in generationibus suis. Pactum
17 est sempiternum, * inter me & filios Israel, signumque perpetuum. sex enim diebus fecit Dominus cælum & terram, & in septimo ab omni opere cessauit.
18 * Deditque Dominus Moysi completis huiusce modi sermonibus in monte Sinai duas tabulas testimonij lapideas, scriptas digito Dei.

CAP. XXXII.

1 VIdés autem populus quòd moram faceret
A Moyses descendendi de monte, congregatus aduersus Aarõ, dixit: Surge, fac nobis deos qui nos præcedant: Moysi enim huic viro qui
2 eduxit nos de terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.
2 * Dixítque ad eos Aaron: Tollite inaures aureas de vxorum filiorúmque & filiarum ve
3 strarum auribus, & afferte ad me.

7 * Tabernaculum testimonij, & arcam testamenti, & propitiatorium quod in ea, & instrumenta tabernaculi,
8 * Et altaria, & mensam, & omnia vasa eius, Et lucernam puram & omnia vasa eius, & pelum & basim eius:
9 * Et vestes ministratorias Aaron, & vestes
10 filiorum eius vt sacerdotio fungantur mihi:
11 * Et oleum vnctionis, & thymiama compositionis sancti: secundùm omnia quæ præcepi tibi, facient.
12 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
13 * Et tu loquere filiis Israel, dicens: Videte, & sabbata mea seruabitis. est enim signum apud me et in vobis in generationes vestras, vt cognoscatis quòd ego Dominus sanctificans vos.
14 * Et seruabitis sabbatum, quia sanctum est vobis. Qui polluerit illud, morte morietur. Omnis qui faciet in eo opus, peribit anima illa de medio populi sui.
15 * Sex dies facies opera; at die septima sabbata requies sancta Domino. omnis qui faciet opus die sabbatorum, morietur.
16 * Et custodient filij Israel sabbata facere ipsa in generationes suas. testamentum æternum
17 * In me et filiis Israel, signum est sempiternum: quoniam in sex diebus fecit Dominus cælum et terram, & die septima cessauit & requieuit.
18 * Et dedit Moysi quando cessauit loqui ei in monte Sina duas tabulas testamenti, tabulas lapideas scriptas digito Dei.

CAP. XXXII.

1 ET videns populus quòd tardauit Moyses descendere de monte, congregatus est populus ad
A Aaron, & dicunt ei: Surge, & fac nobis deos, qui præcedant nos. nam Moyses hic homo, qui eduxit nos de terra Ægypti, non scimus quid fa-
2 ctum est illi.
2 * Et dicit illis Aaron: Tollite inaures aureas quæ in auribus mulierum vestrarum & filiarum, & afferte ad me.

7 * τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπ' αὐτῆς, καὶ τὴν διασκευὴν τῆς σκηνῆς,
8 * καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, & τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ,
10 * καὶ τὰς στολὰς τὰς λειτουργικὰς ἁγίων, καὶ στολὰς τῶν
11 υἱῶν αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερατεύειν μοι, * καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως τοῦ ἁγίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάμην σοι, ποιήσουσιν.
12 * καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
13 * καὶ σὺ λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων, ὁρᾶτε, καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε. ἔστι γὰρ σημεῖον παρ' ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς.
14 * καὶ φυλάξεσθε τὸ σάββατον, ὅτι ἅγιόν ἐστιν ὑμῖν. ὁ βεβηλῶν αὐτὸ, θανάτῳ θανατωθήσεται. πᾶς ὅστις ποιήσει ἐν αὐτῷ ἔργον, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ αὐτῆς.
15 * ἓξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα ἀνάπαυσις ἁγία τῷ κυρίῳ. πᾶς ὅστις ποιήσει ἔργον τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, θανατωθήσεται).
16 * καὶ φυλάξουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὰ σάββατα ποιεῖν αὐτὰ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. διαθήκη αἰώνιος·
17 * ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, σημεῖόν ἐστιν αἰώνιον· ὅτι ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησε κύριος τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐπαύσατο καὶ κατέπαυσε.
18 * καὶ ἔδωκε μωυσῆ ὡνίκα κατέπαυσε λαλῶν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τῷ σινᾶ τὰς δύο πλάκας τοῦ μαρτυρίου, πλάκας λιθίνας γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τοῦ θεοῦ.

λϵ'.

1 * Καὶ ἰδὼν ὁ λαὸς, ὅτι κεχρόνικε μωυσῆς καταβῆναι ἐκ τοῦ ὄρους, συνέστη ὁ λαὸς ἐπὶ ἀαρὼν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀνάστηθι, καὶ ποίησον ἡμῖν θεοὺς, οἱ προπορεύσονται ἡμῶν. ὁ γὰρ μωυσῆς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ.
2 * καὶ λέγει αὐτοῖς ἀαρών, περιέλεσθε τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ τὰ ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν γυναικῶν ὑμῶν καὶ θυγατέρων, καὶ ἐνέγκατε πρός με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Tabernaculum fœderis, & arcam pro testimonio, & propitiatorium quod est super eam, & omnia vasa tabernaculi:
8 Et mensam & vasa eius, & candelabrum mundissimum, & omnia vasa eius, & altare incensi aromatum:
9 Et altare holocausti & omnia vasa eius, & luterem & basim eius: 10 Et vestes ministerij, & vestes sanctas Aaron sacerdotis, & vestes filiorum eius vt ministrent: 11 Et oleum vnctionis, & thymiama aromatum in sanctuario, iuxta omnia quæ præcepi tibi facient. 12 Atque Dominus ad Moysen, dicens: 13 Et tu loquere cum filiis Israel, dicens: Verumtamen dies sabbatorum meorum custodite, quoniam signum est inter verbum meum & vos in generationes vestras, vt sciatis quia ego Dominus qui sanctifico vos. 14 Custodietisque sabbatum: sanctum est enim vobis. qui prophanauerit illud, morte morietur: quoniam omnis qui fecerit in eo opus, exterminabitur homo ille de medio populi sui. 15 Sex diebus fiet opus, in die autem septimo sabbatum est requies sancta coram Domino. Quicunque fecerit opus in die sabbati, morte moriatur. 16 Custodiantque filij Israel sabbatum, vt celebrent sabbatum in generationibus suis. pactum æternum est. 17 Inter verbum meum & inter filios Israel signum est in æternum: quoniam in sex diebus fecit Dominus cælum & terram, & in die septimo quieuit & requieuit. 18 Deditque Moysi cùm consumasset loqui cum eo in monte Sinai duas tabulas testimonij, tabulas lapideas scriptas digito Dei.

CAP. XXXII.

1 VIdítque populus quòd moram faceret Moyses vt descenderet de monte, & congregatus est populus ad Aaron, & dixerunt ei: Surge, fac nobis deos qui gradiantur ante nos. Moysi enim huic viro, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid acciderit. 2 Dixítque eis Aaron: Tollite inaures aureas quæ sunt in auribus vxorum vestrarum, filiorum & filiarum vestrarum, & afferte ad me.

תרגום אונקלוס

7 וְיַת מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיַת אֲרוֹנָא לְסַהֲדוּתָא וְיַת כַּפּוֹרְתָא דַּעֲלוֹתוֹהִי וְיַת כָּל מָנֵי מַשְׁכְּנָא׃ 8 וְיַת פַּתּוֹרָא וְיַת מָנָהִי דְכֵיתָא וְיַת כָּל
מָנֵי מַתְּבְרָתָא קְטוֹרֶת בּוּסְמִין׃ 9 וְיַת מַדְבְּחָא דְעֹלָתָא וְיַת כָּל מָנוֹהִי וְיַת כִּיוֹרָא וְיַת בְּסִיסֵיהּ׃ 10 וְיַת לְבוּשֵׁי שְׁמָשָׁא לְקוּדְשָׁא כְּכָל דְּפַקְּדָךְ יְהֹוָה׃ 11 וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה
לְמֵימָר׃ 12 וְאַתְּ מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר בְּרַם יָת יוֹמֵי שַׁבָּתַיָּא דִּילִי תִּטְּרוּן אֲרֵי אָת הִיא בֵּין מֵימְרִי וּבֵינֵיכוֹן לְדָרֵיכוֹן לְמִידַע אֲרֵי אֲנָא יְיָ
מְקַדִּשְׁכוֹן׃ 13 וְתִטְּרוּן יָת שַׁבְּתָא אֲרֵי קַדִּישָׁא הִיא לְכוֹן מְחַלְלֵיהּ יִתְקְטֵל אֲרֵי כָּל דְּיַעְבֵּיד בַּהּ עֲבִידְתָּא וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנִישָׁא הַהוּא מִגּוֹ
עַמֵּיהּ׃ 14 שִׁתָּא יוֹמִין תִּתְעֲבֵיד עֲבִידְתָּא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבַּת שַׁבְּתָא קַדִּישָׁא קֳדָם יְיָ כָּל דְּיַעְבֵּיד עֲבִידְתָּא בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא אִתְקְטָלָא
15 וְיִטְּרוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת שַׁבְּתָא לְמֶעְבַּד יָת שַׁבְּתָא לְדָרֵיהוֹן קְיָם עָלַם׃ 16 בֵּין מֵימְרִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָת הִיא לְעָלַם אֲרֵי
בְּשִׁתָּא יוֹמִין עֲבַד יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שְׁבַת וְנָח׃ 17 וְיָהַב לְמֹשֶׁה כַּד שֵׁצִי לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ בְּטוּרָא דְסִינַי תְּרֵין לוּחֵי סַהֲדוּתָא
לוּחִין דְּאַבְנַיָּא כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעָא דְיָיָ׃

לב

1 וַחֲזָא עַמָּא אֲרֵי אוֹחַר מֹשֶׁה לְמֵיחַת מִן טוּרָא וְאִתְכְּנִישׁ עַמָּא עַל אַהֲרֹן וַאֲמָרוּ לֵיהּ קוּם עֲבַד לָנָא
מֵימְרֵי עֲשִׂיכוֹן דְּיִתְכְּנוֹן וְנִתְגַּיְּרוֹן וְאִיתֵימוֹר לֵיהּ׃ 2 וַאֲמַר לְהוֹן אַהֲרֹן פְּרִיקוּ קְדָשֵׁי דְּדַהֲבָא דִּי

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ויתפרקו כל־העם את־נזמי הזהב אשר באזניהם
4 ויביאו אל־אהרן: ויצר מידם ויעש אתו בחרט ויעשהו
עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך
5 מארץ מצרים: וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא
6 אהרן ויאמר חג ליהוה מחר: וישכימו ממחרת
ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכל ושתו
7 ויקמו לצחק: וידבר יהוה אל־משה לך־רד כי
8 שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: סרו מהר
מן־הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו
לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך
9 מארץ מצרים: ויאמר יהוה אל־משה ראיתי את־
10 העם הזה והנה עם־קשה־ערף הוא: ועתה הניחה
לי ויחר־אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול:
11 ויחל משה את־פני יהוה אלהיו ויאמר למה יהוה
יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח
12 גדול וביד חזקה: למה יאמרו מצרים לאמר ברעה
הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה
שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך:
13 זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר
נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את־זרעכם
כככבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן
14 לזרעכם ונחלו לעלם: וינחם יהוה על־הרעה
15 אשר דבר לעשות לעמו: וימן וירד משה
מן־ההר ושני לחת העדת בידו לחת כתבים משני
16 עבריהם מזה ומזה הם כתבים: והלחת מעשה
אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על־
17 הלחת: וישמע יהושע את־קול העם ברעה
18 ויאמר אל־משה קול מלחמה במחנה: ויאמר
אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה קול ענות
אנכי שמע:

EXODVS. Translat.B.Hierony. Judicis.

3 Fecit populus quæ iusserat, deferens inaures
4 ad Aaron. Quas cũ ille accepisset, formauit o-
pere fusorio, & fecit ex eis vitulũ cõflatilẽ. di-
xerúntq;, Hi sunt dij tui, Israel, qui te eduxe-
5 runt de terra Ægypti. Quod cũ vidisset Aa-
rõ, ædificauit altare corã eo: & pconis voce cla-
6 mauit, dicẽs: Cras solennitas Dñi est. Surge-
tésq; manè, obtulerunt holocausta & hostias
pacificas: & sedit populus manducare & bi-
7 bere, & surrexerũt ludere. Locutus est autem
B Dñs ad Moysen, dicẽs: Vade & descẽde, pecca-
uit populus tuus, quẽ eduxisti de terra Ægy-
8 pti. Recesserũt citò de via quã ostẽdisti eis. fe-
ceruntq; sibi vitulũ cõflatilẽ, & adorauerunt,
atq; immolátes ei hostias, dixerũt: Isti sunt dij
9 tui Israel, q te eduxerũt de terra Ægypti. Rur
sumq; ait Dñs ad Moysen: Cerno q populus
10 iste durę ceruicis sit. Dimitte me, vt irascatur
furor meus cõtra eos, & delcã eos, faciãq; te in
11 gentẽ magnã. Moyses autẽ orabat dñm Deũ
suũ, dicẽs: Cur, Dñe, irascitur furor tuus cõtra
populũ tuum, quẽ eduxisti de terra Ægypti in
12 fortitudine magna, & in manu robusta? Ne
quẽso dicãt Ægyptij: Callidè eduxit eos, vt in
terficeret in mõtibus, & deleret è terra. quiet-
cat ira tua, & esto placabilis sup nequitia po-
13 puli tui. Recordare Abraã, & Isaac, & Israel
seruorũ tuorũ, q bus iurasti per temetipsum,
dicens: Multiplicabo semen vestrum hanc de qua
C stellas cæli, & vniuersam terram hanc de qua
locutus sum, Dabo semini vestro, & possidebitis eam semper.
14 Placatusque est Dominus
faceret malum, quod locutus fuerat ad-
15 uersus populum suum. Et reuersus est Moy-
ses de monte, portans duas tabulas testimo-
nij in manu sua scriptas ex vtraque parte,
16 Et factas opere Dei. Scriptura quoque Dei
17 erat sculpta in tabulis. Audiens autem Iosue
tumultum populi vociferantis, dixit ad Moy-
sen: Vlulatus pugnæ auditur in castris.
18 Qui respondit: Non est clamor ad-
hortantium ad pugnam, neque vociferatio
compellentium ad fugam, sed vocem can-
tantium ego audio.

3 Et abstulerunt omnis populus inaures aureas
que in auribus eorum, & attulerunt ad Aaron.
4 Et accepit de manibus illorum, & formauit
illud in stilo. & fecit illud vitulum conflatilem. &
dixerunt: Isti dij tui, Israel, qui eduxerũt te de ter-
ra Ægypti. Et videns Aaron, ædificauit al-
5 tare coram eo. & prædicauit Aaron, dicens: Festum
Domini cras. Et manè surgens in crastinum,
6 deduci fecit holocausta: & obtulit sacrificium salu-
taris. & sedit populus ad comedendum & biben-
dum, & surrexerunt ludere. Et locutus est
7 Dominus ad Moysen, dicens: Vade celeriter descen-
de: peccauit enim populus tuus, quos eduxisti de
terra Ægypti: Transgressi sunt citò de via,
8 quam præcepi eis. fecerunt sibi ipsis vitulum, et ad-
orauerunt eum, & sacrificauerunt illi. Et
9 dixerunt: Isti dij tui, Israel, qui eduxerunt te
de terra Ægypti. Et nunc dimitte me, & ira-
10 tus furore contra eos, delebo eos: & faciã te in gen-
tem magnam. Et orauit Moyses coram domino
11 Deo: & dixit, Vt quid, Domine, irascceris furore in
populu tuum, quos eduxisti de terra Ægypti in for-
titudine magna, & in brachio excelso? Ne for-
12 te loquantur Ægyptij, dicentes: Cum malignitate
eduxit illos ad interficiendum in montibus, & de-
lendum eos de terra. cessa ab ira furoris tui, & pla-
cabilis esto pro nequitia populi tui: Memor A-
13 braam, et Isaac & Iacob tuorum seruorum, quibus
iurasti per temetipsum, & locutus es ad eos, di-
cens: Multum multiplicabo semen vestrum sicut
stellas cæli multitudine. & omnem terram hanc
quam dixisti dare semini eorum, & possidebunt
eam in seculum. Et placatus est Dominus de
14 malo, quod dixit facturum contra populum suum.
Et reuersus Moyses, descendit de monte: &
15 duæ tabulæ testimonij in manibus eius, tabulæ lapi-
deæ scriptæ ex vtrisque partibus earum, hinc &
16 hinc erant scriptæ. Et tabulæ opus Dei e-
rant: & scriptura scriptura Dei sunt sculpta in ta-
blis. Et audiens Iosue vocem populi clа-
17 mantium, dicit ad Moysen: Vox belli in castris.
Et dicit: Non est vox præcinentium pugnam,
18 neque vox præcinentium fugam, sed vocem præci-
nentium vnum ego audio.

3 καὶ ἀφεῖλαντο πᾶς ὁ λαὸς τὰ ἐνώπια τὰ χρυσᾶ τὰ ἐν
4 τοῖς ὠσὶν αὐτῶν, καὶ ἤνεγκαν πρὸς Ααρών. Ὃ δὲ ἔδεξατο ἐκ
τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἔπλασεν αὐτὸ ἐν τῷ γραφίδι. καὶ ἐποίη-
σεν αὐτὸ μόσχον χωνευτὸν καὶ εἶπαν, Οὗτοί σου θεοί ὁ θεός Ισραὴλ,
5 οἱ τινες ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου. Ὃ δὲ ἰδὼν Ααρὼν
ᾠκοδόμησεν θυσιαστήριον κατέναντι αὐτοῦ. καὶ ἐκήρυξεν Αα-
6 ρών, λέγων, ἑορτὴ κυρίου αὔριον. Καὶ ὀρθρίσας τῇ ἐπαύ-
ριον ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώματα· καὶ προσήνεγκαν θυσίαν
σωτηρίου, καὶ ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστη-
7 σαν παίζειν. Καὶ ἐλάλησεν ὁ κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέ-
γων, βάδιζε τάχος κατάβηθι· ἠνόμησεν γὰρ ὁ λαός σου, οὓς
8 ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου. Παρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδός,
ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς· ἐποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον καὶ προσεκυ-
9 νήκασιν αὐτῷ, καὶ τεθύκασιν αὐτῷ. Καὶ εἶπαν, Οὗτοί σου θεοί Ισ-
ραὴλ, οἵτινες ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου. Ὃ δὲ κύ-
ριος εἶπεν πρὸς Μωυσῆν, ἑώρακα τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἰδοὺ λαὸς
10 σκληροτράχηλός ἐστιν σφόδρα. Καὶ νῦν ἄφες με, καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ εἰς αὐτούς, ὀλῶ αὐτοὺς καὶ
11 ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα. Καὶ ἐδεήθη Μωυσῆς ἐναντίον
κυρίου τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν, ἵνατί κύριε θυμῇ ὀργῇ εἰς τὸν λαὸν
σου, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν ἰσχύι μεγάλῃ καὶ ἐν
12 τῷ βραχίονι τῷ ὑψηλῷ; Μήποτε εἴπωσι οἱ αἰγύπτιοι,
λέγοντες μὴ ποιήσας ἐξήγαγεν αὐτοὺς ὁπότε ἔκτεινεν ἐν τοῖς
ὄρεσιν, καὶ ἐξαλεῖψαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς. παῦσαι τῆς ὀρ-
γῆς τοῦ θυμοῦ σου, καὶ ἵλεως γίνου ἐπὶ τῇ κακίᾳ τοῦ λαοῦ σου·
13 μνήσθητι Ἀβραὰμ καὶ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ τῶν σῶν οἰκετῶν,
οἷς ὤμοσας αὐτοῖς κατὰ σεαυτοῦ. καὶ ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς,
λέγων, πολυπληθυῶ τὸ σπέρμα ὑμῶν ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐ-
ρανοῦ τὸ πλῆθος. καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην ἣν εἶπας δώσειν
τῷ σπέρματι ὑμῶν, καὶ κατακληρονομήσουσιν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
14 Καὶ ἱλάσθη κύριος περὶ τῆς κακίας, ἧς εἶπεν ποιῆ-
15 σαι τοῖς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἀποστρέψας Μωυσῆς, κατέ-
βη ἀπὸ τοῦ ὄρους. καὶ αἱ δύο πλάκες τοῦ μαρτυρίου ἐν ταῖς χερ-
σὶν αὐτοῦ, πλάκες λίθιναι ἐγγεγραμμέναι ἐξ ἀμφοτέρων
τῶν μερῶν αὐτῶν, ὅθεν καὶ ὅθεν ἦσαν γεγραμμέναι·
16 καὶ αἱ πλάκες ἔργον θεοῦ ἦσαν, καὶ ἡ γραφὴ γραφὴ θεοῦ
17 ἐστὶ κεκολαμμένη ἐν ταῖς πλαξίν. Καὶ ἀκούσας Ἰησοῦς
τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ κραζόντων, λέγει πρὸς Μωυσῆν, φωνὴ
18 πολέμου ἐν τῇ παρεμβολῇ. Καὶ λέγει, οὐκ ἔστι φωνὴ
ἐξαρχόντων καπηχώ, οὐ φωνὴ ἐξαρχόντων τρεπῆς, ἀλ-
λὰ φωνὴν ἐξαρχόντων οἶνον ἐγὼ ἀκούω.

תרגום אונקלוס

3 ואתפריקו כל עמא ית קדשי דדהבא די באודניהון ואיתיילו לות אהרן: 4 ונסיב מידיהון וצר ייתיה בזיפא ועבדיה עגל מתכא ואמרו
אלין אלהיכון ישראל דאסקוך מארעא דמצרים: 5 וחזא אהרן ובנא מדבחא קדמוהי וקרא אהרן ואמר חגא קדם יי מחר: 6 ואקדימו
בתרעיתא דמחר וסיקו עלוון וקריבו נכסין ואסתחר עמא למיכל ולמשתי וקמו לחיויכא: 7 ומלל יי עם משה איזיל חזה ארי חביל עמך
דאסקת מארעא דמצרים: 8 סטו בפריע מן אורחא דפקדתינון עבדו להון עגל מתכא וסגידו ליה ודבחו ליה ואמרו אלין דחלהך ישראל
דאסקוך מארעא דמצרים: 9 ואמר יי למשה גלי קדמי ית עמא הדין והא עם קשי קדל הוא: 10 וכדין אמא בעיניך מן קדמי ואיתקוף רגזי
ואשיצינון ואעביד ית יתך לעם סגי: 11 ואתרעי משה קדם יי אלהיה ואמר למה יי יתקוף רגזך בעמך דאפקתא מארעא דמצרים בחיל רב
ובידא תקיפא: 12 למה ימרון מצראי למימר בביישא אפקינון לקטלא יתהון בגו טוריא ולשצייותהון מעל אפי ארעא הוב מתקוף רגזך
ושב על בישתא הדא לעמך: 13 הדי דכיר לאברהם ליצחק ולישראל עבדך דקיימתא להון במימרך ותמלילתא עמהון אסגי ית
בנהון כככבי שמיא וכל ארעא הדא דאמרית אתן לבניכון ינחסנון לעלם: 14 ואתב יי מן בישתא דחשיב למעבד לעמיה: 15 ואתפני
ונחת משה מן טורא ותרין לחי סהדותא בידיה לחתין כתיבין מתרין עבריהון מכא ומכא אינון כתיבין: 16 ולחתא עובדא דייי אינון וכתבא
דכתיבין דקיקין הוא חקיק על לחתיא: 17 ושמע יהושע ית קל עמא כד מיבבין ואמר למשה קל קרבא במשרית: 18 ואמר לא קל
אינון דחלשין דמתברין קל דמחיכין אנא שמע:

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל
ומחלת וייחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר
20 אתם תחת ההר: ויקח את העגל אשר עשו וישרף
באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את
21 בני ישראל: ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך
22 העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדלה: ויאמר
אהרן אל יחר אף אדני אתה ידעת את העם כי ברע
23 הוא: ויאמרו לי עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו
כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא
24 ידענו מה היה לו: ואמר להם למי זהב התפרקו
ויתנו לי ואשלכהו באש ויצא העגל הזה:
25 וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה
26 בקמיהם: ויעמד משה בשער המחנה ויאמר
מי ליהוה אלי ויאספו אליו כל בני לוי: ויאמר
להם כה אמר יהוה אלהי ישראל שימו איש חרבו
על ירכו עברו ושובו משער לשער במחנה והרגו
איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרבו:
28 ויעשו בני לוי כדבר משה ויפל מן העם ביום
29 ההוא כשלשת אלפי איש: ויאמר משה מלאו
ידכם היום ליהוה כי איש בבנו ובאחיו ולתת עליכם
30 היום ברכה: ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם
אתם חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אל יהוה
31 אולי אכפרה בעד חטאתכם: וישב משה אל
יהוה ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו
32 להם אלהי זהב: ועתה אם תשא חטאתם
ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת:
33 ויאמר יהוה אל משה מי אשר חטא לי אמחנו מספרי:
34 ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה
מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם
חטאתם:

EXODVS. Translat.B.Hierony. Iudicis.

19 Cumq; appropinquasset ad castra, vidit vitu-
lũ & choros: iratusq; valdè, proiecit de manu
D tabulas, & confregit eas ad radicem monti.
20 Arripiensq́ue vitulum quẽ fecerant, cõbussit
& contriuit vsque ad puluerẽ, quem sparsit in
21 aquam, & dedit ex eo potũ filiis Israel. Dixit-
que ad Aaron: Quid tibi fecit hic populus, vt
22 induceres super eum peccatũ maximũ? Cui
ille respondit: Ne indignetur dñs meus: tu e-
nim nosti populũ istum, q́ pronus sit ad ma-
23 lum. Dixerunt mihi: Fac nobis deos qui nos
præcedãt. huic enim Moysi qui nos eduxit de
24 terra Ægypti, nescimus quid acciderit. Qui-
bus ego dixi: Quis vestrũ habet aurũ? Tul-
erunt, & dederũt mihi: & proiecì illud in ignem,
25 egressusq́; est hic vitulus. Vidés ergo Moyses
populũ q́ esset nudatus: spoliauerat enim eũ
E Aarõ propter ignominiã sordis, & inter hostes
26 nudũ constituerat: Et stans in porta castro-
rũ, ait: Si quis est Dñi, iungatur mihi. Cõgre-
27 gatiq́; sunt ad eum omnes filij Leui. Quibus
ait: Hæc dicit dñs Deus Israel: Ponat vir gla-
dium super femur suũ. Ite & redite de porta
vsque ad portam per medium castrorum, &
occidat vnusquisq; fratrem suum, & amicum
28 & proximum suum. Feceruntq; filij Leui iu-
xta sermonem Moysi: ceciderunt́q; in die illa
29 quasi tria millia hominũ. Et ait Moyses: Cõ-
secrastis manus vestras hodie Dño vnusquis-
que in filio & in fratre suo, vt detur vobis be-
30 nedictio. Facto autem altero die, locutus est
Moyses ad populum: Peccastis peccatum ma-
F uit populus iste peccatum maximum: fece-
31 runtque sibi deos aureos. Aut dimitte eis
hanc noxam: aut si non facis, dele me de li-
32 bro tuo quem scripsisti. Cui respondit Do-
minus, Qui peccauerit mihi, delebo eum de
34 libro meo. Tu autem vade, & duc populum
istum quò locutus sum tibi. Angelus meus
præcedet te. Ego autem in die vltionis visita-
bo & hoc peccatum eorum.

19 Et quando appropinquauit castris, videt vi-
tulum & choros. & iratus ira Moyses, proiecit de
manibus suis duas tabulas, & confregit eas sub
monte. Et accipiens vitulum quem fecerant, 20
combussit illum igne, & contriuit illum minutũ, &
dispersit illum in aquam, & dedit bibere illam filiis
Israel. Et dixit Moyses Aaron: Quid fecit 21
tibi populus hic, quòd induxisti super illos peccatum
magnum? Et dixit Aaron ad Moysen: Ne 22
irascatur, domine: tu scis impetum populi huius.
Dicunt enim mihi: Fac nobis deos qui præce- 23
dant nos: nam Moyses hic homo, qui eduxit nos ex
Ægypto, non scimus quid factum est illi.
Et dixi eis: Cui est aurum, auferte. & dede- 24
runt mihi: & conieci in ignem, et exiit vitulus hic.
Et videns Moyses populum quòd dispersus e- 25
rat: dispersit enim eos Aaron ludibrium aduersa-
riis suis: Stetit Moyses in porta castrorum, 26
& dixit: Si quis à Domino, veniat ad me. congre-
gati sunt igitur ad eum omnes filij Leui:
Et dixit illis: Hæc dicit dominus Deus Israel: 27
Ponte vnusquisque suum ensem super femur, &
transite & redite à porta in portam per castra, &
occidite vnusquisque fratrem suum, & vnusquis-
que proximum suum, & vnusquisque amicum
suum. Et fecerunt filij Leui secundum quod 28
locutus est eis Moyses: & ceciderunt ex populo in
die illa tria millia virorum. Et dixit eis Moy- 29
ses: Impleuistis manus vestras hodie Domino, vnus-
quisque in filio & in fratre, vt daretur super vos
benedictio. Et factum est post crastinum, dixit 30
Moyses ad populum: Vos peccastis peccatum mag-
num. et nunc ascendam ad Deum, vt deprecer pro
peccato vestro. Reuersus est autem Moyses 31
ad Dominum, & dixit: Rogo, Domine, peccauit po-
pulus hic peccatum magnum, & fecerunt sibi ipsis
deos aureos. Et nunc siquidem dimittis eis 32
peccatum eorum, dimitte: si autem non, dele me de li-
bro tuo quem scripsisti. Et dixit Dominus ad 33
Moysen: Si quis peccauit coram me, delebo eum de
libro meo. Nunc autem vade, & duc populum 34
hunc in locum quem dixi tibi. ecce angelus meus
præibit ante faciem tuam. qua autem die visitaue-
ro, & inducam super eos peccatum eorum.

19 καὶ ἡνίκα ἤγγιζε τῇ παρεμβολῇ, ὁρᾷ τὸν μόσχον καὶ τοὺς
χορούς. & ὀργισθεὶς θυμῷ μωυσῆς, ἔρριψεν ἀπὸ τῶν χειρῶν
αὐτοῦ τὰς δύο πλάκας, καὶ συνέτριψεν αὐτὰς ὑπὸ τὸ ὄρος.
20 καὶ λαβὼν τὸν μόσχον οὗ ἐποίησαν, κατέκαυσεν αὐτὸν
πυρὶ, καὶ κατήλασεν αὐτὸν λεπτὸν, καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ
ὕδωρ, & ἐπότισεν αὐτὸ τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. 21 & εἶπεν μωυ-
σῆς τῷ ἀαρών, τί ἐποίησέ σοι ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' αὐ-
τοὺς ἁμαρτίαν μεγάλην; 22 καὶ εἶπεν ἀαρὼν πρὸς μωυ-
σῆν, μὴ ὀργίζου κύριε, σὺ οἶδας τὸ ὁρμημα τοῦ λαοῦ τούτου.
23 λέγουσι γάρ μοι, ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται
ἡμῶν. ὁ γὰρ μωυσῆς οὗτος ὁ ἀνὴρ ὁ, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐξ
24 αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ. 25 καὶ εἶπα αὐτοῖς,
τίνι ὑπάρχει χρυσίον, διείλεσθε. & ἐδώκατέ μοι, & ἔρριψα
εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἐξῆλθεν ὁ μόσχος οὗτος. 25 καὶ ἰδὼν μωυσῆς
τὸν λαὸν ὅτι διεσκέδασαι, διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς ἀαρὼν ἐπί-
χαρμα τοῖς ὑποναίοις αὐτῶν· 26 ἔστη μωυσῆς ἐπὶ τ πύλης τ
παρεμβολῆς. & εἶπεν, εἴ τις πρὸς κύριον, ἴτω πρός με. συνῆλ
θον οὖν πρὸς αὐτὸν πάντες Φ υἱοὶ λευΙ. 27 & λέγει αὐτοῖς, τάδε
λέγει κύριος Θ ὁ θεὸς ἰσραὴλ, θέτε ἕκας & τὴν ἑαυτοῦ ῥομφαίαν
ἐπὶ τὸν μηρὸν, & διέλθετε κ ἀναζεύξατε ἀπὸ πύλης εἰς πύ-
λην διὰ τ παρεμβολῆς, & ἀποκτείνατε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, & ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, & ἕκαστος τὸν ἐγγίζα αὐτῷ. 28 &
ἐποίησαν Φ υἱοὶ λευΙ καθὰ ἐλάλησεν αὐτοῖς μωυσῆς. & ἔπε-
σον ἐκ τ λαοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν. 29 & εἶ-
πεν αὐτοῖς μωυσῆς, ἐπλήρωσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν τ σήμερον κυ
ρίῳ ἕκας Θ ὃν τρόπον ὁ υἱὸς & ὁν τρόπον ὁ ἀδελφὸς, δοθῆναι ἐφ' ὑμᾶς εὐ-
λογίαν. 30 καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὔριον, εἶπε μωυσῆς πρὸς
τὸν λαόν· ὑμεῖς ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην. καὶ νῦν
ἀναβήσομαι πρὸς τὸν θεὸν, ἵνα ἐξιλάσωμαι περὶ τῆς ἁ-
μαρτίας ὑμῶν. 31 ἐπέστρεψε δ μωυσῆς πρὸς κύριον. & εἶ-
πε, δέομαι κύριε, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην,
32 καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεοὺς χρυσοῦς. 32 καὶ νῦν εἰ μὲν ἀ-
φεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, ἄφες. εἰ δὲ μὴ, ἐξάλειψόν
33 με ἐκ τῆς βίβλου σου ἧς ἔγραψας. 33 καὶ εἶπεν κύριος Θ
πρὸς μωυσῆν, εἴ τις ἡμάρτηκεν ἐνώπιόν μου, ἐξαλείψω αὐ-
34 τὸν ἐκ τῆς βίβλου μου. 34 νῦν δ βάδιζε, καὶ ὁδήγησον
τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον, ὃν εἶπά σοι, ἰδοὺ ἄγγελός μου πρὸ
πορεύσε Φ πρὸ προσώπου σου. ἢ δ' ἡμέρα ἐπισκέψωμαι,
καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et factum est cùm appropinquasset ad castra, & vidisset vitulum & choros, iratus est furor Moysi: & proiecit de manibus suis tabulas, & confregit eas in humilioribus locis montis. 20 Arripuitque vitulum quem fecerant, & combussit igne, & contriuit donec fuit comminutum: & cesparsit super faciem aquæ, & dedit bibere filiis Israel. 21 Dixitque Moyses ad Aaron: Quid fecit tibi hic populus, quia induxisti super eum peccatum? 22 Et ait Aaron: Ne irascatur furor domini mei: tu nosti populum, quòd pronus sit ad malum. 23 Dixeruntque mihi: Fac nobis deos qui ambulent ante nos: quoniam huic viro Moysi qui ascendere nos fecit de terra Ægypti, nescimus quid acciderit. 24 Vidítque Moyses populum quòd ociosus esset, ociosum enim fecerat eum Aaron, vt contaminaret eos nomine pessimo in generationes suas. 25 Dixique eis: Quis habet aurum, tollite & adducite mihi: & proieci illud in ignem, & egressus est vitulus iste. 26 Stetitque Moyses in porta castrorum, & ait: Qui timent Dominum, veniant ad me. congregatique sunt ad eum omnes filij Leui: 27 Et ait eis: Hæc dicit dominus Deus Israel: Ponat vnusquisque gladium suum super femur suum, & pertransite & redite de porta vsque ad portam in castris, & occidat vnusquisque fratrem suum, & vnusquisque consanguineum suum. 28 Et fecerunt filij Leui iuxta verbum Moysi: ceciderunt́que ex populo quasi tria millia virorum. 29 Et dixit Moyses: Obtulistis oblationes vestras hodie coram Domino, vnusquisque in filio suo & fratre suo, vt detur hodie super vos benedictio. 30 Et factum est in die sequenti, & dixit Moyses populo: Vos peccastis peccatum grande: & nunc ascendam coram Domino, si fortè placabo pro peccato vestro. 31 Reuersusque est Moyses in conspectum Domini, & ait: Obtecro, peccauit populus iste peccatum grande: fecerunt́que sibi deos ex auro. 32 Et nunc si dimittis peccata eorum: si autem non, dele me nunc de libro tuo quem scripsisti. 33 Dixitque Dominus ad Moysen: Qui peccauerit coram me, delebo eum de libro meo. 34 Nunc autem vade, duc populum in locum quem locutus sum tibi: ecce angelus meus ibit ante te. & in die vitationis meę visitabo super eos peccata eorum.

19 והוה כד קריב למשריתא וחזא ית עגלא וחנגין תקיף רגזא דמשה ורמא מידוהי ית לוחיא ותבר יתהון בשפולי טורא: 20 ונסיב
ית עגלא דעבדו ואוקיד בנורא ושף עד דהוה דקיק ודרא על אפי מיא ואשקי ית בני ישראל: 21 ואמר משה לאהרן מה עבד לך עמא הדין
22 ארי אייתית עלוהי חובא רבא: ואמר אהרן לא יתקוף רגזא דרבוני את ידעת ית עמא ארי בביש הוא: 23 ואמרו לי עבד לנא
אלהין קדמנא ארי דין משה גברא דאסקנא מארעא דמצרים לא ידענא מה הוה ליה: 24 ואמרית להון למן דהבא פריקו ויהבו לי
ורמיתיה בנורא ונפק עגלא הדין: 25 וחזא משה ית עמא ארי בשיל הוא ארי בשיל אהרן לאסבוותהון שום ביש לדריהון: 26 וקם
משה בתרע משריתא ואמר מן דחילא ליהוה לותי ואתכנשו לותיה כל בני לוי: 27 ואמר להון כדנן אמר יוי אלהא דישראל שוו גבר
סייפיה על ירכיה ועברו ותובו מתרע לתרע במשריתא וקטלו גבר ית אחוהי וגבר ית רעותיה וגבר ית קריביה: 28 ועבדו בני לוי כפתגמא
דמשה ונפל מן עמא ביומא ההוא כעסרין ותלתא גוברין: 29 ואמר משה קריבו קדמיכון יומא דין קדם יוי ארי גבר בברה ובאחוהי
דין מן קדמיכון יומא דין ברכן: 30 והוה מיומא דבתרוהי ואמר משה לעמא אתון חבתם חובא רבא וכעין איסק לקדם יוי מאים
דילמא אתכפר על חובתכון: 31 ותב משה בצלו קדם יוי ואמר בבעו חב עמא הדין חובא רבא ועבדו להון דהבא דהוה: 32 וכעין אם תשבוק
ליה חובתהון ואם לא מחני כעין מספרך דכתבת: 33 ואמר יוי למשה מן דחב קדמי אימחינניה מספרי: 34 וכעין אזל וכר ית עמא לאתרא
דמלילית לך הא מלאכי ילך קדמיך וביומא דפקדי אסתרעיתי ואסתר עליהון חוביהון:

Universidad de Deusto
Biblioteca

35 ויגף יהוה את העם על אשר עשו את העגל אשר
עשה אהרן׃

לג

1 וידבר יהוה אל־משה
לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים
אל־הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב
לאמר לזרעך אתננה׃ 2 ושלחתי לפניך מלאך
וגרשתי את־הכנעני האמרי והחתי והפרזי החוי
והיבוסי׃ 3 אל־ארץ זבת חלב ודבש כי לא אעלה
בקרבך עם־קשה־ערף אתה פן־אכלך בדרך׃
4 וישמע העם את־הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא־
שתו איש עדיו עליו׃ 5 ויאמר יהוה אל־משה
אמר אל־בני־ישראל אתם עם־קשה־ערף רגע
אחד אעלה בקרבך וכלית ועתה הורד עדיך
ממעליך ואדעה מה אעשה־לך׃ 6 ויתנצלו בני־
ישראל את־עדים מהר חרב׃ 7 ומשה יקח את־
האהל ונטה־לו מחוץ למחנה הרחק מן־המחנה
וקרא לו אהל מועד והיה כל־מבקש יהוה יצא אל־
אהל מועד אשר מחוץ למחנה׃ 8 והיה כצאת
משה האהלה יקמו כל־העם ונצבו איש פתח
אהלו והביטו אחרי משה עד־בואו האהלה׃ 9 והיה
כבא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח
האהל ודבר עם־משה׃ 10 וראה כל־העם את עמוד
הענן עמד פתח האהל וקם כל־העם והשתחוו איש
פתח אהלו׃ 11 ודבר יהוה אל־משה פנים אל־פנים
כאשר ידבר איש אל־רעהו ושב אל־המחנה ומשרתו
יהושע בן־נון נער לא ימיש מתוך האהל׃
12 ויאמר משה אל־יהוה ראה אתה אמר אלי
העל את־העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר
תשלח עמי ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם
מצאת חן בעיני׃

35 Percussit autem Dominus populum pro
reatu vituli, quem fecerat Aaron.

CAP. XXXIII.

1 A Locutusque est Dominus ad Moysen, dicēs:
Vade, ascende de loco isto tu, & populus
tuus, quem eduxisti de terra Ægypti, in terrā
quam iuraui Abraam, Isaac & Iacob, dicens:
2 Semini tuo dabo eam. Et mittam præcurso-
rem tui angelum, vt eiiciam Chananæum, &
Ammorræum, & Ethæum, & Pherezæum, &
3 Euæum, & Iebusæum: Et intres in terram
fluentem lacte & melle. Non enim ascendam
tecum, quia populus duræ ceruicis est, ne fo-
4 tè disperdam te in via. Audiensque populus
sermonem hunc pessimum, luxit, & nullus ex
5 more indutus est cultu suo. Dixitque Dñs ad
Moysen: Loquere filiis Israel: Populus duræ
ceruicis es: semel ascendā in medio tui, & de-
6 lebo te. Iam nunc depone ornatum tuum, vt
sciam quid faciam tibi. Deposuerunt ergo fi-
7 lij Israel ornatum suum à monte Oreb. Moy
ses quoque tollens tabernaculū, tetendit extra
B castra procul: vocauitq; nomē eius Taberna-
culū fœderis. Et omnis populus qui habebat
aliquam quęstionē, egrediebatur ad taberna-
culum fœderis extra castra. Cúmq; egrederē-
turMoyses ad tabernaculū, surgebat vniuersa
plebs, & stabat vnusquisq; in ostio papilionis
sui: respiciebántq, tergum Moysi, donec ingre-
9 deretur tentorium. Ingressō autē illo taber-
naculum fœderis, descendebat colūna nubis,
& stabat ad ostiū. loquebatúrq; Dñs cū Moy
10 se, Cernentibus vniuersis, quòd colūna nubis
staret ad ostium tabernaculi. Stabántq, & ipsi
& adorabāt per fores tabernaculorū suorum.
11 Loquebatur autem Dñs ad Moysen facie ad
faciem, sicut solet loqui homo ad amicū suū.
Cúmq; ille reuerteretur in castra, minister eius
C Iosue filius Nun puer non recedebat de taber-
12 naculo. Dixit autem Moyses ad Dominum:
Præcipis vt educam populum istum, & non
indicas mihi quem missurus sis mecum, præ-
sertim cùm dixeris, Noui te ex nomine, & in-
uenisti gratiam coram me.

35 Et percussit Dominus populum pro factura
vituli, quem fecit Aaron.

CAP. XXXIII.

1 Et dixit Dominus ad Moysen: Vade & ascen-
de hinc, tu & populus tuus: quos eduxisti de
terra Ægypti, in terram, quam iuraui Abraam &
Isaac & Jacob, dicens: Semini vestro dabo eam.
2 Et mittam angelum meum ante faciem tuam,
& eijciet Amorræum, & Ethæum, & Pherezæū,
& Gergesæum, et Euæum, & Jebusæum, & Cha-
nanæum:
3 Et introducam te in terrā manantem lacte &
melle, nō enim coascendam tecum, quia populus du-
re ceruicis tu es: vt non disperdam te in via.
4 Et audiens populus verbum malum hoc, luxe-
runt in luctibus. 5 Et dixit Dominus filijs Israel,
Vos populus durę ceruicis: videte ne plagam aliam
inducam super vos, & disperdam vos. Nunc igi-
tur deponite vestes gloriarum vestrarum, & orna-
tum, & ostendam tibi quæ faciam tibi.
6 Et deposuerunt filij Israel ornatum suum, &
vestem à monte Oreb. 7 Et accipiens Moyses ta-
bernaculum, fixit extra castra procul à castris, &
vocauit illud tabernaculum testimonij: & factum
est, omnis quærens Dominum, & egrediebatur in
tabernaculum extra castra. 8 Quando autem in-
grediebatur Moyses in tabernaculū quod extra ca-
stra: stabat omnis populus considerātes vnusquisq;
apud ostiū tabernaculi sui, & aspiciebant abeun-
te Moyse quoad ingrederetur ille in tabernaculum.
9 Vt autē ingressus est Moyses in tabernaculum,
descendebat columna nubis, & stabat ad ostium
tabernaculi, & loquebatur Moysi. 10 Et videbat
omnis populus columnam nubis stantem ad ostium
tabernaculi, & stabat omnis populus, & adoraue-
runt vnusquisque ab ostio tabernaculi sui.
11 Et locutus est Dominus ad Moysen præsens
præsenti, vt quispiam loqueretur ad suum amicum,
et reuertebatur in castra. at seruus Iosue filius Na-
ue iuuenis non recedebat de tabernaculo.
12 Et dixit Moyses ad Dominum, Ecce tu mihi
dicis, Deduc populum hunc, tu autem non indicasti
mihi, quę simul mittes mecum: tu autē mihi dixisti,
noui te præter omnes, & gratiam habes apud me.

35 καὶ ἐπάταξε κύριος τὸν λαὸν περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ
μόσχα, οὗ ἐποίησεν ἀαρών. λγ.

1 Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, πορεύου ἀναβῆθι ἐν-
τεῦθεν σὺ ὁ λαός σου, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου, εἰς τὴν
γῆν, ἣν ὤμοσα τῷ ἀβραὰμ, τῷ ἰσαὰκ, καὶ τῷ ἰακὼβ λέγων,
2 τῷ σπέρματι ὑμῶν δώσω αὐτήν. καὶ σωαποστελῶ τὸν ἄγ-
γελόν μου πρὸ προσώπου σου. καὶ ἐκβαλεῖ τὸν ἀμορραῖον, καὶ
χετταῖον, καὶ φερεζαῖον, καὶ γεργεσαῖον, καὶ εὐαῖον, καὶ ἰεβουσαῖον, καὶ
3 χαναναῖον. καὶ εἰσάξω σε εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
οὐ γὰρ μὴ συναναβῶ μετὰ σοῦ, διὰ τὸ λαὸν σκληροτράχηλον
4 σε εἶναι, ἵνα μὴ ἐξαναλώσω σε ἐν τῇ ὁδῷ. ἀκούσας ὁ
λαὸς τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο, κατεπένθησαν οἱ πενθικοῖς.
5 καὶ εἶπε κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, ὑμεῖς λαὸς σκληροτρά-
χηλος, ὁρᾶτε μὴ πλὴν ἀλλὰ ἐπαγάγω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ
ἐξαναλώσω ὑμᾶς· νῦν οὖν ἀφέλεσθε τὰς στολὰς τῶν δοξῶν
6 ὑμῶν, καὶ τὸν κόσμον, καὶ δείξω σοι ἃ ποιήσω σοι. καὶ περιε-
λάβετο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸν κόσμον αὐτῶν, ἀπὸ τὴν στολὴν ἀπὸ τοῦ
ὄρους τοῦ χωρήβ.
7 καὶ λαβὼν μωυσῆς τὸ σκηνὸν, ἔπηξεν ἔξω τῆς παρεμ-
βολῆς μακρὰν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς· καὶ ἐκλήθη σκηνὴ
τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐγένετο, πᾶς ὁ ζητῶν τὸν κύριον, καὶ ἐξε-
πορεύετο εἰς τὴν σκηνὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς.
8 ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο μωυσῆς εἰς τὴν σκηνὴν τὴν ἔξω
τῆς παρεμβολῆς, εἱστήκει πᾶς ὁ λαὸς σκοπεύοντες ἕκαστος παρὰ
τὰς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ. καὶ καλενοῦσθαι ὀπίσω τοῦ μωυ-
σῆ ἕως τοῦ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν.
9 ὡς δὲ εἰσῆλθε μωυσῆς εἰς τὴν σκηνὴν, καλέσαινεν ὁ στύ-
λος τῆς νεφέλης, καὶ ἵστατο ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς. καὶ
10 ἐλάλει μωυσῆ. καὶ ἑώρα πᾶς ὁ λαὸς τὸν στύλον τῆς νε-
φέλης ἑστῶτα ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς· καὶ ἵστατο πᾶς ὁ
11 λαός. καὶ προσεκυνησαν ἕκαστος ἀπὸ τῆς θύρας
τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν,
ἐνώπιος ἐνωπίῳ, ὡσεί τις λαλήσαι πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον.
καὶ ἀπελύετο εἰς τὴν παρεμβολήν· ὁ δὲ θεράπων ἰησοῦς ὁ υἱὸς
ναυὴ νέος οὐκ ἐξεπορεύετο ἐκ τῆς σκηνῆς.
12 καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς κύριον, ἰδοὺ σύ μοι λέγεις, ἀνά-
γαγε τὸν λαὸν τοῦτον, σὺ δὲ οὐκ ἐδήλωσάς μοι, ὃν σὺν ἀποσ-
τελεῖς μετ' ἐμοῦ· σὺ δέ μοι εἶπας, οἶδά σε παρὰ πάντας, καὶ
χάριν ἔχεις πρὸ ἐμοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXIII.

[1] Et percussit Dominus populum, eo quòd coluerant vitulum, quem fecerat Aaron.
Locutusque est Dominus cum Moyse: Vade descende hinc tu & populus quem ascendere fecisti de terra Ægypti in terram quam iuraui Abra-
[2] ham, Isaac, & Iacob: dicens, Filijs tuis dabo eam terram fluentem lacte & melle. [3] Mittamque angelum ante te, & eijciam Chananæos,
& Amorrhæos, & Ethæos, & Pherezæos, & Euæos, & Iebusæos. [4] Non enim ascendere faciam maiestatem meam in medio tui, quia populus
dure ceruicis tu es: ne fortè disperdam te in via. [5] Audiuitque populus sermonem hunc pessimum, & luxerunt, & nullus posuit ornatum
cultus sui super se. [6] Dixitque Dominus ad Moysen, Dic filijs Israel: vos estis populus durę ceruicis: si vna hora abstulero maiestatem
meam à te, disperdam te. Et nunc auser ornatum cultus tui à te. notum est enim coram me quod facturus sum tibi. [7] Et depo-
suerunt filij Israel ornatum cultus sui de monte Oreb. [8] Moyses autem tulit tabernaculum, & tetendit illud extra castra procul à castris,
& vocauit illud Tabernaculum domus doctrinæ. Et omnis qui quærebat doctrinam à facie Domini egrediebatur ad tabernaculum domus doctri-
næ: quod erat extra castra. [9] Et cùm egrediebatur Moyses ad tabernaculum, surgebat omnis populus, & stabat vnusquisque in
ostio tabernaculi sui, & respiciebant post Moysen, donec ingrederetur in tabernaculum. [10] Et cùm ingrederetur tabernaculum,
descendebat columna nubis: & stabat in ostio tabernaculi, & loquebatur cum Moyse. [11] Videbatque omnis populus columnam
nubis stantem in ostio tabernaculi: surgebatque omnis populus, & adorabant vnusquisque in ostio tabernaculi sui. [12] Loquebatúrque
Dominus cum Moyse verbum ad verbum, sicut loquitur vir cum proximo suo. & reuertebatur in castra. Ministerque eius Iosue filius Nun puer
non recedebat de tabernaculo. [13] Dixitque Moyses coram Domino: Vide quod tu dicis mihi, Ascendere fac populum istum, & tu non indi-
casti mihi quem missurus sis mecum: tu enim dixisti, Vocaui te ex nomine, & etiam inuenisti gratiam coram me.

C

[35] וּמְחָא יְיָ יָת עַמָּא עַל דְּאִשְׁתַּעְבִּידוּ לְעֶגְלָא דַּעֲבַד אַהֲרֹן׃

[1] וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה אֱזַל סַק מִכָּא אַתְּ וְעַמָּא דְּאַסֵּקְתָּא מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְאַרְעָא דְּקַיֵּימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וְלְיַעֲקֹב לְמֵימָר לִבְנָךְ אֶתְּנִנַּהּ׃ [2] וְאֶשְׁלַח קֳדָמָךְ מַלְאָכָא וַאֲתַרֵיךְ יָת כְּנַעֲנָאֵי וַאֱמוֹרָאֵי וְחִתָּאֵי וּפְרִזָּאֵי וְחִוָּאֵי וְיבוּסָאֵי׃ [3] לְאַרְעָא עֲבָרָא חֲלָב
וּדְבָשׁ אֲרֵי לָא אֶסְתַּלֵּיק שְׁכִנְתִּי מִבֵּינָךְ כֵּיוָן דְּעַם קְשֵׁי קוֹל אַתְּ דִּלְמָא אֲשֵׁצִּינָךְ בְּאוֹרְחָא׃ [4] וּשְׁמַע עַמָּא יָת פִּתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין וְיִתְאַבָּלוּ וְלָא שַׁוִּיאוּ גְּבַר
תַּכְשִׁיטוֹהִי עֲלוֹהִי׃ [5] וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִנּוּן עַם קְשֵׁי קוֹל אֲנָא מַסֵּיק בֵּינֵיכוֹן חַדָּא
שָׁעְתָּא וַאֲשֵׁצִּינָכוֹן וּכְעַן אַעְדּוּ תַּכְשִׁיטֵיכוֹן מִנָּכוֹן וְאֶדְּעֵי מָה אֶעְבֵּיד לָךְ׃ [6] וְאַעְדִּיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת תַּכְשִׁיטֵיהוֹן מִטְּוָרָא דְּחוֹרֵב׃ [7] וּמֹשֶׁה נְסִיב יָת מַשְׁכְּנָא וּפָרִיסָא לֵיהּ מִבָּרָא לְמַשְׁרִיתָא
רָחִיק מִן מַשְׁרִיתָא וְקָרֵי לֵיהּ מַשְׁכַּן זִמְנָא וַהֲוָה כָּל דְּתָבַע אוֹלְפָן מִן קֳדָם יְיָ נָפִיק לְמַשְׁכַּן זִמְנָא דְּבָרָא לְמַשְׁרִיתָא׃ [8] וַהֲוָה
כַּד נָפִיק מֹשֶׁה לְמַשְׁכְּנָא קָיְמִין כָּל עַמָּא וְאִסְתַּדְּרִין גְּבַר בְּתָרַע מַשְׁכְּנֵיהּ וְסָכְּלִין אֲחוֹרֵי מֹשֶׁה עַד דְּעָלַל לְמַשְׁכְּנָא׃ [9] וַהֲוָה
כַּד עָלַל מֹשֶׁה לְמַשְׁכְּנָא נָחֵת עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא וְקָאֵים בְּתָרַע מַשְׁכְּנָא וּמְמַלֵּיל עִם מֹשֶׁה׃ [10] וַחֲזָן כָּל עַמָּא יָת עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא קָאֵים
בְּתָרַע מַשְׁכְּנָא וְקָיְמִין כָּל עַמָּא וְסָגְדִין גְּבַר בְּתָרַע מַשְׁכְּנֵיהּ׃ [11] וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה מְמַלֵּל עִם מְמַלֵּל כַּמָּה דְּמֵימַר גְּבַר עִם
חַבְרֵיהּ וְתָאֵיב לְמִשְׁרְיָתָא וּמְשַׁמְּשֵׁיהּ יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן
עוּלֵימָא לָא עָדֵי מִשְׁכְּנָא׃ [12] וַאֲמַר מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ חֲזֵי דְּאַתְּ אָמַר לִי אַסֵּק יָת עַמָּא הָדֵין וְאַתְּ לָא אוֹדַעְתַּנִי יָת דְּתִשְׁלַח עִמִּי
דְּאַתְּ אֲמַרְתְּ יְדַעְנָךְ בְּשׁוּם וְאַף אַשְׁכַּחְתָּ רַחֲמִין קֳדָמָי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ׳ וְעַתָּה אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־
דַּרְכֶּךָ וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ
14 הַגּוֹי הַזֶּה: ׳ וַיֹּאמֶר פָּנַי יֵלֵכוּ וְהֵנַחְתִּי לָךְ: ׳ וַיֹּאמֶר
15 אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה:
16 ׳ וּבְמַה־יִּוָּדַע אִפּוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי
וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכֹּל הָעָם
17 אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: ׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה גַּם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵעֱשֶׂה כִּי
18 מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם: ׳ וַיֹּאמֶר הַרְאֵנִי נָא
19 אֶת־כְּבֹדֶךָ: ׳ וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־
פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי אֶת־אֲשֶׁר
20 אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם: ׳ וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל
21 לְרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי: ׳ וַיֹּאמֶר
22 יְהוָה הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר: ׳ וְהָיָה
בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ
23 עַד עָבְרִי: ׳ וְהֵסַרְתִּי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי
וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ:

לד

1 ׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת
אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר הָיוּ עַל־הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ:
2 ׳ וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ
3 לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: ׳ וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם
אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל הָהָר גַּם הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־
4 יִרְעוּ אֶל מוּל הָהָר הַהוּא: ׳ וַיִּפְס�ֹל שְׁנֵי לֻחֹת
אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר
סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים:
5 ׳ וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְהוָה:
6 ׳ וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא יְהוָה יְהוָה אֵל רַחוּם
וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת:

13 ׳ Si ergo inueni gratiam in conspectu tuo,
ostende mihi faciem tuam, vt sciam te, & in-
ueniam gratiã ante oculos tuos. Respice popu-
14 lum tuũ gẽtem hanc. ׳ Dixitq; Dominus:
Facies mea præcedet te & requiem dabo tibi.
15 ׳ Et ait Moyses, Si non tu ipse præcedas, ne
16 educas nos de loco isto. ׳ In quo enim sciet
poterimus ego & populus tuus inuenisse nos
gratiam in cõspectu tuo, nisi ambulaueris no-
D biscum, vt glorificemur ab omnibus populis
17 qui habitant super terram. ׳ Dixit autem
Dominus ad Moysen: Et verbum istud quod
locutus es faciam. inuenisti enim gratiam co-
18 ram me: & teipsum noui ex nomine. ׳ Qui
19 ait, Ostende mihi gloriam tuam. ׳ Respon-
dit, Ego ostendam omne bonum tibi, & vo-
cabor in nomine Domini coram te, & miserc-
20 bor cui voluero, & clemens ero in quem mi-
hi placuerit. ׳ Rursúmque ait, Non po-
teris videre faciem meam. Non enim videbit
21 me homo, & viuet. ׳ Et iterum: Ecce, in-
quit, est locus apud me, & stabis supra petram.
22 ׳ Cúmque transibit gloria mea, ponam te
in foramine petræ, & protegã dextera mea ibi
23 nec transeam. ׳ Tollámq; manum meam, &
videbis posteriora mea: faciem autem meam
videre non poteris.

CAP. XXXIIII.

1 AC deinceps præcide, ait, tibi duas tabulas
lapideas instar priorum, & scribam super
2 eas verba quæ habuerunt tabulæ quas fregi-
sti. ׳ Esto paratus manè, vt ascendas statim
in montem Synai, stabísq; mecum super ver-
3 ticem montis. ׳ Nullus ascendat tecum,
nec videatur quispiam per totum montem,
boues quoq; & oues non pascantur e contra-
4 ׳ Excidit ergo duas tabulas lapideas quales
antea fuerant: & de nocte consurgens ascen-
dit in montem Synai, sicut præceperat ei Do-
minus, portans secum tabulas.
5 Cúmque descẽdisset Dominus per nubem,
stetit Moyses cum eo, inuocans nomen Do-
6 mini. ׳ Quo transeunte coram eo: ait, Do-
minator Domine Deus misericors & clemẽs,
patiens, & multæ miserationis ac verax.

13 ׳ Si igitur inueni gratiam coram te, ostende mihi
teipsum manifestè, vt videam te, vt sim inueniens
gratiam coram te, & vt sciam, quòd populus tuus
14 gens magna hæc. ׳ Et dicit, Ipse præcedam te, & re-
quiescere faciam te.
15 ׳ Et dicit ad eum, Si nõ tu ipse iueris nobiscum:
ne me deducas hinc.
16 ׳ Et quomodo notum erit verè, quòd inueni gra-
tiam apud te egóque & populus tuus? sed coambu-
lante te nobiscum, & glorificabimur egóque & po-
pulus tuus super omnes gẽtes, quæ super terrã sunt.
17 ׳ Et dixit Dominus ad Moysen, Et hunc tibi
sermonem, quem dixisti, faciam: inuenisti enim gra-
tiam coram me: & noui te præter omnes.
18 ׳ Et dicit, Ostende mihi tuam gloriam.
19 ׳ Et dixit, Ego præbo prior te gloria mea, & vocabo in nomine
meo, Dominus coram te: & miserebor, cuius mi-
sertus fuero, & clemens ero cui clemens fuero.
20 ׳ Et dixit, Non poteris videre faciem meam, nõ enim videbit homo faciẽ meam, & viuet.
21 ׳ Et dixit Dominus, Ecce locus apud me, & stabis supra
petram.
22 ׳ Quando autẽ transierit gloria mea, & ponã te in foramen petræ, & protegam manu mea
super te, quoad transiero.
23 ׳ Et auferam manum meam, & tunc videbis quæ post me: at facies mea
non videbitur tibi.

CAP. XXXIIII.

1 ET dixit Dominus ad Moysen, Præcide tibi ipsi duas tabulas lapideas, sicut & primæ, &
ascende ad me in montẽ, & scribam in tabulis ver-
ba, quæ fuerunt in tabulis primis, quas contriuisti.
2 ׳ Et esto paratus ad mane, & ascendes ad mon-
tem Synai, et stabis mihi illic in summitate montis.
3 ׳ Et nullus ascendat tecum, neque videatur in
toto monte, & oues & boues non pascantur prope
montem illum.
4 ׳ Et excidit duas tabulas lapi-
deas, sicut & primæ: & surgens Moyses mane,
ascendit in montem Synai: sicut præcepit ei Domi-
nus, & accepit Moyses secum duas tabulas lapi-
deas.
5 ׳ Et descendit Dominus in nube, & ad-
fuit illic, & vocauit nomine Domini.
6 ׳ Et transiuit Dominus ante faciem eius, & vo-
cauit, Dominus Dominus Deus clemens & miseri-
cors, patiens & multæ miserationis & verus.

13 ׳ εἰ ἂν οὖν εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐμφάνησόν μοι σεαυτὸν
γνωστῶς, ἵνα ἰδῶ σε, ὅπως ἂν ὦ εὑρηκὼς χάριν ἐνώπιόν σου,
14 καὶ ἵνα γνῶ, ὅτι λαός σε τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο. ׳ Ὁ λέγει,
15 αὐτὸς προπορεύσομαί σε, καὶ καταπαύσω σε. ׳ καὶ λέγει
πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ σὺ αὐτὸς πορεύῃ μεθ' ἡμῶν, μή με ἀνα-
16 γάγῃς ἐντεῦθεν. ׳ καὶ πῶς γνωσθήσεται ἀληθῶς, ὅτι εὕρηκα
χάριν παρά σοι ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου, ἀλλ' ἢ συμπορευο-
μένου σε μεθ' ἡμῶν, καὶ ἐνδοξασθησόμεθα ἐγώ τε ὁ λαός σε
17 παρὰ πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐστιν. ׳ καὶ εἶπε κύ-
ριος πρὸς μωυσῆν, καὶ τοῦτόν σοι τὸν λόγον, ὃν εἴρηκας, ποιή-
σω· εὕρηκας γὰρ χάριν ἐνώπιόν μου, καὶ οἶδά σε παρὰ πάν-
18 τας. ׳ Ὁ λέγει, δεῖξόν μοι τὴν σεαυτοῦ δόξαν. ׳ Ὁ εἶπεν,
19 ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου τῇ δόξῃ μου, καὶ καλέσω
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, κύριος ἐναντίον σου· καὶ ἐλεήσω, ὃν ἂν
20 ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω. ׳ καὶ εἶπεν, οὐ δυνήσῃ
ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου· οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσω-
21 πόν μου, καὶ ζήσεται. ׳ καὶ εἶπε κύριος, ἰδοὺ τόπος πρός
22 ἐμοί, καὶ στήσῃ ἐπὶ τῆς πέτρας. ׳ ἡνίκα δ' ἂν παρέλθῃ ἡ
δόξα μου, καὶ θήσω σε εἰς ὀπὴν τῆς πέτρας, καὶ σκεπάσω τῇ
23 χειρί μου ἐπὶ σέ, ἕως ἂν παρέλθω. ׳ Ὁ ἀφελῶ τὴν χεῖρά
μου, καὶ τότε ὄψει τὰ ὀπίσω μου, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ
ὀφθήσεταί σοι.

λδ

1 ׳ Καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, λάξευσον σε αὐτῷ δύο
πλάκας λιθίνας, καθάπερ καὶ αἱ πρῶται, καὶ ἀνάβηθι πρός
με εἰς τὸ ὄρος, ὃ γράψω ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα, ἃ ἦν ἐν
2 ταῖς πλαξὶν ταῖς πρώταις ἃς συέτριψας. ׳ καὶ γίνου ἕτοιμος εἰς πρωΐ,
καὶ ἀναβήσεις ἐπὶ τὸ ὄρος
τὸ σινᾶ, καὶ στήσῃ μοι ἐκεῖ ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους.
3 ׳ Ὁ μηδεὶς ἀναβήτω μετὰ σοῦ, μὴ ὀφθήτω ἐν παντὶ τῷ
ὄρει· καὶ τὰ πρόβατα καὶ ⟨ὁ⟩ βόες μὴ νεμέσθωσαν πλησίον
4 τοῦ ὄρους ἐκείνου. ׳ καὶ ἐλάξευσε δύο πλάκας λιθίνας,
καθάπερ καὶ αἱ πρῶται· καὶ ὀρθρίσας μωυσῆς πρωΐ, ἀνέβη
εἰς τὸ ὄρος τὸ σινᾶ, καθότι συνέταξεν αὐτῷ κύριος· ⟨ὃ⟩ ἔλαβε
μωυσῆς μεθ' ἑαυτοῦ τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας.
5 ׳ καὶ κατέβη κύριος ἐν νεφέλῃ, καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖ, καὶ
ἐπάλεσε τῷ ὀνόματι κυρίου.
6 ׳ καὶ παρῆλθε κύριος πρὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάλε-
σε, κύριος κύριος ὁ θεὸς οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυ-
μος καὶ πολυέλεως καὶ ἀληθινός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Et nunc si inueni obsecro gratiam in conspectu tuo, ostende mihi viam bonitatis tuæ, vt cognoscam misericordiam tuam: vt inueniam gratiam
in conspectu tuo, notumque est coram te quòd populus iste est populus tuus. 14 "Et ait, Maiestas mea ibit & requiem dabo tibi. 15 "Et di-
xit coram eo, Si non perrexerit maiestas tua nobiscum, ne ascendere facias nos hinc. 16 "In quo enim scietur hic quòd inuenimus gratiam co-
ram te ego & populus tuus, nisi cùm ambulauerit maiestas tua nobiscum, vt fiant nobis miracula, & diuidamur ego & populus tuus ab omni po-
pulo qui est super faciem terræ. 17 "Dixitque Dominus ad Moysen, Verbum quoque istud quod locutus es faciam, quia inuenisti gratiam
coram me, & vocaui te ex nomine. 18 "Et ait, Ostende mihi obsecro gloriam tuam. 19 "Et dixit, Ego transire faciam omnem glo-
riam meam super faciem tuam, & vocabo in nomine Domini coram te; & miserebor cui miserebor, & clemens ero, cui clemens ero.
20 "Et dixit, Non poteris videre faciem gloriæ meæ: non enim videbit me homo & viuet. 21 "Dixitque Dominus, Ecce locus est paratus
in conspectu meo, & stabis supra petram. 22 "Eritque cùm transierit gloria mea, ponam te in cauerna petræ, & protegam te verbo meo
donec transeam. 23 "Et auferam verbum gloriæ meæ, & videbis id quod est post me, & quæ sunt coram me non apparebunt. CAP. XXXIIII.
1 "Dixitque Dominus ad Moysen, Dola tibi duas tabulas lapideas sicut priores, & scribam super tabulas verba quæ erant super tabulas priores,
quas confregisti. 2 "Et esto paratus manè, & ascendes manè in montem Synai, stabisque coram me ibi super verticem montis. 3 "Nul-
lusque vir ascendat tecum, neque videatur vir per totũ montem: oues quoque & boues non pascantur è regione montis illius. 4 "Dolauitque
duas tabulas lapideas sicut priores, & surrexit Moyses manè, & ascendit in montem Synai, sicut præceperat ei Dominus, & tulit in manu eius duas
tabulas lapideas.
5 "Et reuelatus est Dominus in nube, & stetit cum eo ibi, & inuocauit in nomine Domini. 6 "Et transiit fecit Do-
minus maiestatem suam super faciem eius, & inuocauit: Domine Domine Deus misericors & clemens, patiens & multa faciens bona & veritatem.

תרגום אונקלוס

13 וכעת אם כען אשכחית חן קדמיך אודעני כעת ית אורח טוכך ואדע רחמין קדמיך בדיל דאשכח רחמין קדמיך וגלי קדמיך ארי עמך
14 סגי הדין: ׳ ואמר שכינתי יהך ואניחך לך: 15 ׳ ואמר קדמוהי אם לית שכינתך מהלכא בינינא לא תסקינינא מכא:
16 ובמה יתידע הכא ארי אשכחנא רחמין קדמיך אנא ועמך הלא במימרך שכינתך שרייא ויתעבדן לנא פרישן לי ולעמך משנין מכל
17 עמיא דבעי ית ארעא: ׳ ואמר יי למשה ברם ית פתגמא חדין דמליל קבילת ארי אשכחת רחמין קדמיי ואדעיניך בשום:
18 ׳ ואמר
19 אמין כען ית יקרך: ׳ ואמר אנא אעיבר כל טוב קדמך ואקרי בשמא דיי קדמך וארחים על מן דארחים ואתרחם
20 על מן דארחם: ׳ ואמר לא תוכל למחזי ית אפי יקרי ארי לא יחזינני אינשא ויתקיים:
21 ׳ ואמר יי הא אתר קדמי ותקום על טינרא:
22 ויהי במעברן יקרי ואשויניך במערת טינרא ואגין במימרי עלך עד דאעיבר: 23 ואעדי ית דדהרת יקרי ותחזי ית דדהרי ודקדמי לא יתחזון:

לד

1 ׳ ואמר יי למשה פסל לך תרין לוחי אבניא כקדמאי ואכתוב על לוחיא ית פתגמיא דהוו
2 כתיבין על לוחיא קדמאי דתברת: ׳ והוי זמין לצפרא ותסק צפרא לטורא דסיני והתעתד קדמי תמן על ריש טורא:
3 ׳ ולית גבר יסק
עמך ואוף לא יתחזי גבר כל טורא אוף ענא ותורי לא ירעון לקבל טורא ההוא: 4 ׳ ופסל תרין לוחי אבניא כקדמאי ואקדים משה בצפרא
ויי סקינון קדמוהי וקבל יי יתיה ונסיב בידיה תרין לוחי אבניא: 5 ׳ ויתגלי יי בענגא ויתעתד עמיה תמן וקרא בשמא דיי:
6 ׳ ועבר
יי קדמוהי וקרא יי יי אלהא רחמנא וחנינא מרחיק רגז ומסגי טיבו וקשוט:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא
יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־
ח שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים: וַיְמַהֵר מֹשֶׁה וַיִּקֹּד אַרְצָה
ט וַיִּשְׁתָּחוּ: וַיֹּאמֶר אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ
אֲדֹנָי יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא
י וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ: וַיֹּאמֶר
הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת
אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם וְרָאָה כָל־
הָעָם אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי
יא נוֹרָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: שְׁמָר־לְךָ אֵת
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי
יב וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי:
הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר
יג אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ:
כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן
יד וְאֶת־אֲשֵׁרָיו תְּכָרֹתוּן: כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל
אַחֵר כִּי יְהוָה קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא:
טו פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְזָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם
וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ:
טז וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לִבְנֶךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־
יז בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן: אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ:
יח אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת
אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב
יט יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם: כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ
כ תִּזָּכָר פֶּטֶר שׁוֹר וָשֶׂה: וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה
וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ כָּל בְּכֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה
כא וְלֹא יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם
כב הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת: וְחַג
שָׁבֻעוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ בְּכוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף
תְּקוּפַת הַשָּׁנָה:

EXODVS. Translat. B. Hieronymi. *Iudicas.*

7 *Qui custodis misericordiam in millia, qui
auferes iniquitatē & scelera atq; pēcā, nullūq;
apud te per se innocēs est; qui reddis iniquita
tē patrū filiis ac nepotibus in tertiā & quartā
8 progeniem. *Festinúsq; Moyses curuatus est
9 pronus in terram, et adorans, *Ait, Si inuent
C gratiā in conspectu tuo Dñe, obsecro vt gra-
diaris nobiscū: popul' enim durę ceruicis est,
vt auferas iniquitates nostras atq; pēcā, nōsq;
10 possideas. *Respōdit Dñs, Ego inibo pactū
videntibus cūctis: signa faciā quæ nunq; vi
sunt super terrā nec in vllis gētibus, vt cernat
populus iste, in cuius es medio, opus Domini
11 terribile quod facturus sum. *Obserua cūcta
quæ hodie mandaui tibi: Ego ipse ejiciā ante
D faciē tuā Ammorræū, & Chananæū, et Ethęū
12 Pherezēū quoq; & Euęum et Iebusæū. *Caue
ne vnq; cū habitatorib. terrę illius iungas amī
13 citias, quæ sint tibi in ruinā. *Sed & aras eo-
rum destrue, cōfringe statuas, lucósq; succide.
14 *Noli adorare Deū alienū, Domin' zelotes
15 nomē eius, Deus est æmulator. *Ne ineas pa
ctū cū hoībus illarū regionū, ne cū fornicati
fuerint cū diis suis, & adorauerint simulachra
eorum, vocet te quispiā vt comedas de immo
16 latis. *Nec vxorem de filiabus eorū accipies
filiis tuis, ne postquā ipse fuerint fornicatæ,
fornicari faciant & filios tuos in Deos suos.
17 *Deos conflatiles non facies tibi. *Solem
18 nitatem azymorum custodies. Septem die
bus vesceris azymis, sicut præcepi tibi in tem
E pore mensis nouorum. Mēse enim verni tem
19 poris egressus es de Aegypto. *Omne quod
aperit vuluam generis masculini, meum erit.
De cunctis animantibus, tam de bobus q de
20 ouibus meū erit. *Primogenitū asini redi
mes oue. Si aūt nec preciū p eo dederis, occi
detur. Primogenitū filiorum tuorū redimes,
21 nec apparebis in cōspectu meo vacuus.
diebus operaberis: die septimo cessabis ara
22 & metere. *Solemnitatem hebdomada
rum facies tibi in primitiis frugū messis tri
triticeæ, & solemnitatem quando redeunt
anni tempore cuncta conduntur.

7 *Et iustitiam seruans, et faciens misericordiā in
millia, auferens iniquitates, et peccata, & iniusti-
tias, & reum nō purificabit, inducēs peccata patrū
super filios, et in filios filiorū, in tertiā & quartā ge
nerationē. *Et festinans Moyses curuatus in terrā
8 adorauit Dominū. *Et dixit, Si inueni gratiā coram
9 te, simul eat Dominus meus nobiscū: populus enim
durę ceruicis est, et auferes tu peccata nostra, et de-
lictā nostra, & erimus tibi. *Et dixit Dominus
10 ad Moysen, Ecce ego pono tibi pactū coram omni po-
pulo tuo, & faciā gloriosa, quæ nō facta sunt in tota
terra, & in omni gente, & videbit omnis populus,
in quibus es tu, opera Domini, quia mirabilia sunt,
quæ ego faciā tibi illic. *Attende tu omnia quæ ego
11 præcipio tibi: ecce ego eijciam ante faciē vestrā Amor-
reū, et Chananeū, et Ethæū, et Pherezæū, et Euæū,
& Gergesæum, & Iebusæū. *Caue tibi, ne for-
12 tè disponas pactum habitantibus in terra, in quam
tu ingrederis in ea, ne fortè fiat offensio in vobis.
*Aras eorū destruetis, et statuas eorum confringes
13 et lucos eorū succidetis, et sculptilia Deorū eorū
cōburetis igne. *Nō enim adorabitis Deū alium.
14 Nam Dominus Deus zelosum nomen, Deus zelo-
tes est. *Ne fortè ponas pactū habitātibus in terra,
15 et formicentur post Deos eorū, & sacrificent dijs eo-
rum, & vocent te, et comedas de sacrificijs eorum.
*Et accipias de filiabus eorum filijs tuis, & de
16 filiabus tuis des filijs eorū, & formicentur filię tuæ
post Deos eorum, & fornicari faciant filios tuos
post Deos eorum. *Et Deos conflatiles non
17 facies tibi ipse. *Festum azymorum custodies,
18 septem dies comedes azyma, sicut præcepi tibi, ad
tempus in mense nouorum: in enim mense nouorum
egressus es ex Ægypto.
*Omne aperiens vuluam, mihi masculina, pri-
19 mogenitum vituli & ouis. *Et primogenitum
20 subugalis redimes oue: si autē non redemeris, pre-
cium dabis eius, omne primogenitum filiorum tuo-
rum redimes, non apparebis coram me vacuus.
*Sex dies operaberis, at die septima requiesces,
21 a semine & messe cessabis.
*Et festum hebdomadarum facies mihi, initium
22 metendi triticum, & festum congregationis me-
diante anno.

7 *καὶ δικαιοσύνην διατηρῶν, & ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας,
ἀφαιρῶν ἀνομίας, καὶ ἁμαρτίας, καὶ ἀδικίας, καὶ τὸν ἔνοχον
οὐ καθαριεῖ, ἐπάγων ἀνομίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, & ἐπὶ τέκνα
8 τέκνων, ἐπὶ τρίτην & τετάρτην γενεάν. *& σπεύσας μωυσῆς
κύψας ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνει τῷ κυρίῳ. *καὶ εἶπεν, εἰ
9 ἤρπκα χάριν ἐναντίον σου, συμπορευθήτω ὁ κύριός μου μεθ'
ἡμῶν. ὁ λαὸς γὰρ σκληροτράχηλός ἐστι· καὶ ἀφελεῖς σὺ τὰς
ἀνομίας ἡμῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἐσόμεθά σοι·
10 *& εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἰδοὺ ἐγὼ τίθημί σοι διαθήκην
ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ σου, καὶ ποιήσω ἔνδοξα, ἃ οὐ γέγο-
νεν ἐν πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἔθνει· & ὄψεται πᾶς ὁ λαός,
ἐν οἷς εἶ σύ, τὰ ἔργα κυρίου, ὅτι θαυμαστά ἐστιν, ἃ ἐγὼ ποιήσω
11 σοι ἐκεῖ. *προσεχε σὺ πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι·
ἰδοὺ ἐγὼ ἐκβαλῶ πρὸ προσώπου ὑμῶν τὸν ἀμορραῖον, καὶ
τὸν χαναναῖον, & τὸν χετταῖον, & τὸν φερεζαῖον, & τὸν ἰεβουσαῖον,
12 & τὸν γεργεσαῖον, καὶ τὸν ἰεβουσαῖον. *προσεχε αὐτῷ, μή
ποτε διαθῇς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν σὺ
εἰσπορεύῃ ἐν αὐτῇ, μήποτε γένηται πρόσκομμα ἐν ὑμῖν.
13 *τοὺς βωμοὺς αὐτῶν καθελεῖτε, & τὰς στύλας αὐτῶν συν-
τρίψετε, & τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε, & τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν
14 αὐτῶν κατακαύσετε πυρί. *οὐ γὰρ μὴ προσκυνήσετε θεῷ
ἑτέρῳ, ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ζηλωτὸν ὄνομα, θεὸς ζηλωτής ἐστιν.
15 *μήποτε θῇς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς, &
ἐκπορνεύσωσιν ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν, & θύσωσι τοῖς θεοῖς αὐ-
16 τῶν, & καλέσωσί σε, καὶ φάγῃς τῶν θυσιῶν αὐτῶν. *& λάβῃς
τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς σου & τῶν θυγατέρων σου δῷς τοῖς
υἱοῖς αὐτῶν, & ἐκπορνεύσωσιν αἱ θυγατέρες σου ὀπίσω τῶν θεῶν
17 αὐτῶν, & ἐκπορνεύσωσιν τοὺς υἱούς σου ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν. *&
18 θεὸς χωνευτοὺς οὐ ποιήσεις σεαυτῷ. *τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων
φυλάξῃ, ἑπτὰ ἡμέρας φάγῃ ἄζυμα, καθάπερ ἐνετειλάμην
σοι, εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μηνὸς τῶν νέων· ἐν γὰρ τῷ μηνὶ τῶν νέων
19 ἐξῆλθες ἐξ αἰγύπτου. *πᾶν διανοῖγον μήτρα, ἐμοὶ πᾶν ἀρ-
20 σενικόν, πρωτότοκον μόσχου καὶ προβάτου. *καὶ πρωτο-
τοκον ὄνου ζυγίου λυτρώσῃ προβάτῳ· ἐὰν δὲ μὴ λυτρώσῃ, πε-
μεῖς δώσεις αὐτῷ πᾶν πρωτότοκον τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ· καὶ οὐ φ-
21 θήσῃ ἐνώπιόν μου κενός. *ἓξ ἡμέρας ἐργᾷ, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ
ἑβδόμῃ καταπαύσεις, τῷ ἀρότῳ καὶ τῷ ἀμητῷ καταπαύσεις.
22 *καὶ ἑορτὴν ἑβδομάδων ποιήσεις μοι, ἀρχὴν θερισμοῦ πυ-
ρῶν, καὶ ἑορτὴν συναγωγῆς μεσοῦντος τοῦ ἐνιαυτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Custodiens bonitatem in mille generationes, dimittens iniquitatem & scelera & peccata, parcens eis qui conuertuntur ad legem tuam, & non iustificans eos qui nō conuertūtur: visitans peccata patrū in filios, & in filios filiorum sceleratorū in generationē tertiam & in generationē quartam.
8 Festinansque Moyses & incuruatus est super terrā & adorauit. 9 Et ait, Si inueni nunc gratiam in conspectu tuo, eat obsecro maiestas Domini inter nos, quia populus durę ceruicis est. Et dimittes delicta nostra & peccata, & possidebis nos. 10 Et ait, Ecce ego inibo pactū, coram omni populo tuo facia mirabilia, quæ nunquā fuerūt creata in vniuersa terra & in omnibus populis. Videbitq; omnis populus, in cuius medio tu es, opus Domini quia terribile est, quod ego facio tecum. 11 Obserua tibi omnia quæ ego præcipio tibi hodie: Ecce ego eijciam à facie tua Amorræos, & Chanaæos, & Hethæos, & Pherezæos, & Euæos, & Iebusæos. 12 Caue tibi ne fortè ineas pactū cum habitatoribus terræ ad quā tu ingredieris, ne fortè sit in scandalum in medio tui. 13 Sed aras eorū destruetis, & statuas eorum confringetis, & lucos eorū succidetis. 14 Non enim adorabis idola populorum, quia Dñs zelotes nomen eius, Deus zelotes est. 15 Ne fortè ineas pactum cū habitatoribus terræ. Et errabunt post idola sua & sacrificabūt idolis suis, & vocabūt te vt comedas de sacrificijs eorū. 16 Et tollas de filiabus suis filiis tuis, & errabunt filiæ suæ post idola sua, & errare facient filios nostros post idola sua. 17 Deos conflatiles non facies tibi. 18 Solemnitatem azymorum custodies: Septem diebus comedes azyma sicut præcepi tibi, in tempore mensis nouarum frugum. Quoniam in mense nouarū frugum egressus es de Ægypto. 19 Omne quod aperit vuluā meum est, & omnes masculos primogenitos in pecoribus tuis sanctificabis, primogenitum bouis & agni. 20 Primogenitum autem asini redimes pro agno; & si non redemeris, truncabis caput illius, & omne primogenitum filiorum tuorum redimes, & non apparebunt coram me vacui. 21 Sex diebus operaberis, in die autem septimo requiesces, in seminationis tempore & messis quiesces. 22 Solemnitatem quoque hebdomadarum faciens tibi in primitiis messis tritici, & solemnitatem quando egrediente anno fructus congregantur.

תרגום אונקלוס

נָטַר טִיבוּ לְאַלְפֵי דָרִין שָׁבִיק לְעַוְיָן וּלְמָרוּד וְלִחוֹבִין סָלַח לְדַתְיִבִין לְאוֹרַיְתֵיהּ וְלָא מְזַכֵּי מְסַגֵּי חוֹבֵי אֲבָהָן עַל בְּנִין וְעַל בְּנֵי בְנִין
עַל דָּר תְּלִיתָאֵי וְעַל דָּר רְבִיעָאֵי: ח וּמְהֵית מֹשֶׁה וּכְרַע עַל אַרְעָא וּסְגִיד: ט וַאֲמַר אִם כְּעַן אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין קֳדָמָךְ יְיָ תֵּיחֵךְ כְּעַן
יְיָ בְּגַוָּנָא דְּיִשְׁרֵי שְׁכִינְתָךְ בֵּינָנָא אֲרֵי עַם קְשֵׁי עָרְקָא הוּא וְתִשְׁבּוֹק לְעַוְיָנָא וּלְחוֹבְנָא וְתַחְסִינָנָא: י וַאֲמַר הָא אֲנָא גָּזַר קְיָם קֳדָם כָּל עַמָּךְ
אֶעְבֵּיד פְּרִישָׁן דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ בְּכָל אַרְעָא וּבְכָל עַמְמַיָא וְיֶחֱזֵי כָּל עַמָא דְּאַתְ בֵּינֵיהוֹן יָת עוֹבָדָא דְּיְיָ אֲרֵי דְּחִיל הוּא דַּאֲנָא עָבֵיד עִמָּךְ: יא טַר לָךְ יָת דַּאֲנָא מְפַקֵּד
יָתָךְ יָא הָא אֲנָא מְגָרֵשׁ מִן קֳדָמָךְ יָת אֱמוֹרָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וְחִתָּאֵי וּפְרִיזָאֵי וְחִיוָּאֵי וְיַבּוּסָאֵי: יב אִסְתְּמַר לָךְ דִּילְמָא תִּגְזַר קְיָם לְיָתְבֵי אַרְעָא דְּאַתְ
עָלַיְהָא דִּילְמָא יְהֵי לְמֶחְקַל לָא כְּנִיךְ: יג אֲרֵי יָת אַגּוֹרֵיהוֹן תְּהָרְסוּן יָת קָמֵיהוֹן תְּתַבְּרוּן וְיָת אֲשֵׁרֵיהוֹן תְּקַצְּצוּן: יד אֲרֵי לָא
תִסְגְּדוּן לְטַעֲוָת אֱלָהּ אָחֳרָן אֲרֵי יְיָ קַנָּא שְׁמֵיהּ אֵל קַנָּא הוּא: טו דִּילְמָא תִּגְזַר קְיָם לְיָתְבֵי אַרְעָא וְיִטְעֲיָן בָּתַר טָעֲוָתְהוֹן וְיִדְבְּחָן לְטָעֲוָתְהוֹן וְיִקְרוֹן
לָךְ וְתֵיכוֹל מִדִּבְחָתֵיהּ: טז וְתִיסַּב מִבְּנָתֵיהּ לִבְנָךְ וְיִטְעֲיָן בְּנָתֵיהּ בָּתַר טָעֲוָתְהוֹן וְיַדְבְּחָן לְטָעֲוָתְהוֹן וְיַטְעוֹן יָת בְּנָךְ בָּתַר טָעֲוָתְהוֹן: יז אֱלָהּ
דְּמַתְכָּא לָא תַעְבֵּיד לָךְ: יח יָת חַגָּא דְּפַטִּירַיָא תִּטַּר שַׁבְעָא יוֹמִין תֵּיכוֹל פַּטִּירִין כְּפָקֵדְתָךְ לְזִמְנָא דְּיַרְחָא דַּאֲבִיבָא אֲרֵי בְיַרְחָא דַּאֲבִיבָא נְפַקְתָּא מִמִּצְרַיִם:
יט כָּל פְּתַח וַלְדָא דִּילִי וְכָל בְּעִירָךְ תֵּיכוֹל דִּכְרִין דְּמִקְנָךְ בְּכָא דְּפִשְׁרִין יוֹמִין הֵיכוֹל פִּשְׁרִין וּבָתַר דַּאֲבִיבָא לָא תַעְבֵּיד: כ וּפְתַח
חֲמָרָא תִּפְרוֹק בְּאִמְּרָא וְתִפְרוֹק בְּאִמְּרָא וְאִם לָא תִפְרוֹק וְתִקְטְפֵיהּ וְכָל בְּכוֹרֵי בְנָךְ תִּפְרוֹק וְלָא יְתְחֲזוֹן קֳדָמַי רֵיקָנִין: כא שְׁתָא יוֹמִין תִּפְלַח וְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּנוּחַ בְּזַרְוָא וּבְחַצְדָא תְּנוּחַ: כב וְתַעֲבֵיד לָךְ

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 שלש פעמים בשנה יראה כל־זכורך את־
24 פני האדן יהוה אלהי ישראל: כי־אורישׁ
גוים מפניך והרחבתי את־גבלך ולא יחמד איש
את־ארצך בעלתך לראות את־פני יהוה אלהיך
25 שלש פעמים בשנה: לא־תשחט על חמץ
דם־זבחי ולא־ילין לבקר זבח חג הפסח:
26 ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהוה אלהיך
27 לא־תבשל גדי בחלב אמו: ויאמר יהוה
אל־משה כתב־לך את־הדברים האלה כי על־
פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת־ישראל:
28 ויהי־שם עם־יהוה ארבעים יום וארבעים
לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב על־
29 הלחת את־דברי הברית עשרת הדברים: ויהי
ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד־משה
ברדתו מן ההר ומשה לא־ידע כי קרן עור פניו בדברו
30 אתו: וירא אהרן וכל־בני ישראל את־משה
והנה קרן עור פניו ויראו מנשת אליו: ויקרא
31 אלהם משה וישבו אליו אהרן וכל הנשאים בעדה
וידבר משה אלהם: ואחרי־כן נגשו כל־בני
ישראל ויצום את כל־אשר דבר יהוה אתו בהר
סיני: ויכל משה מדבר אתם ויתן על־פניו מסוה:
34 ובבא משה לפני יהוה לדבר אתו יסיר את־המסוה
עד־צאתו ויצא ודבר אל־בני ישראל את אשר
35 יצוה: וראו בני־ישראל את־פני משה כי קרן
עור פני משה והשיב משה את־המסוה על־פניו
עד־באו לדבר אתו:

לה

1 ויקהל משה את־כל־עדת בני־
ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר־צוה
יהוה לעשת אתם:

EXODVS. Translat. B. Hierony. Iudicia.

23 *Tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum in conspectu omnipo-
24 tentis Domini Dei Israel. *Cùm enim tu-
lero gentes à facie tua, & dilatauero terminos tuos, nullus insidiabitur terræ tuę, ascenden-
te te & apparente in conspectu Domini Dei
F tui ter in anno.
25 *Non immolabis super fermento sangui-
nem hostiæ meę, neque residebit manè de vi-
ctimis solemnitatis Phasę.
26 *Primitias frugum terræ tuæ offeres in do-
mo Domini Dei tui: Non coques hædum in
lacte matris suæ.
27 *Dixítque Dominus ad Moysen, Scribe ti-
bi verba hæc, quibus & tecũ & cum Israel pe-
28 pigi fœdus. *Fuit ergo ibi cum Domino
Moyses quadraginta dies & quadraginta no-
ctes, panem non comedit, & aquam non bi-
bit, & scripsit in tabulis verba fœderis decem
29 *Cúmque descenderet Moyses de monte
Sinai, tenebat duas tabulas lapideas testimo-
nij, & ignorabat quòd cornuta esset facies
sua, ex consortio sermonis Domini.
30 *Videntes autem Aaron & filij Israel cor-
nutam Moysi faciem, timuerunt prope ac-
31 dere. *Vocatíque ab eo reuersi sunt tam
G Aaron quàm Principes synagogæ.
32 *Et postquam locutus est ad eos, vene-
runt ad eum etiam omnes filij Israel. Quibus
præcepit cuncta quæ audierat à Domino in
monte Sinai.
33 *Impletísque sermonibus, posuit velamen
super faciem suam.
34 *Qui ingressus ad Dominum, & loquen-
cum eo auferebat donec exiret, & tunc loque-
batur ad filios Israel omnia quæ sibi fuerant
35 imperata. *Quí videbant faciem egredien-
tis Moysi esse cornutam, sed operiebat ille
rursus faciem suam, si quando loquebatur
ad eos.

CAP. XXXV.

1 IGitur congregata omni turba filiorum Is-
rael, dixit ad eos, Hæc sunt quæ iussit Do-
minus fieri.

23 *τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πᾶν ἀρσενικὸν σου
ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
24 ὅταν γὰρ ἐκβάλω τὰ ἔθνη ἀπὸ προσώπου σου, καὶ πλατυ-
νῶ τὰ ὅρια σου, οὐκ ἐπιθυμήσει ἀνὴρ τῆς γῆς σου, ἡνίκα ἂν ἀ-
ναβαίνῃς ὀφθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου. τρεῖς καιρ-
25 οὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ *οὐ σφάξεις ἐπὶ ζύμῃ αἷμα θυσιάσμα-
τός μου, καὶ οὐ κοιμηθήσεται εἰς πρωὶ θυσιάσματα ἑορτῆς
26 τοῦ πάσχα. *τὰ πρωτογενήματα τῆς γῆς σου εἰσοίσεις εἰς
τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου· οὐχ ἑψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι
27 μητρὸς αὐτοῦ. *καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, γράψον
σεαυτῷ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπὶ γὰρ τῶν λόγων τούτων τέθειμαί
28 σοι διαθήκην καὶ τῷ ἰσραήλ. *ἐγένετο μωυσῆς ἐναντι κυ-
ρίου τεσσαράκοντα ἡμέρας, καὶ τεσσαράκοντα νύκτας· ἄρτον
οὐκ ἔφαγεν, καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, καὶ ἔγραψε τὰ ῥήματα ταῦτα
ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς διαθήκης, τοὺς δέκα λόγους.
29 *ὡς δὲ κατέβαινεν μωυσῆς ἐκ τοῦ ὄρους σινᾶ, αἱ δύο πλά-
κες ἐπὶ τῶν χειρῶν μωυσῆ· καταβαίνοντος δὲ αὐτοῦ ἐκ τοῦ
ὄρους, καὶ μωυσῆς οὐκ ἤδει, ὅτι δεδόξασται ἡ ὄψις τοῦ χρωτὸς
τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν αὐτῷ.
30 *καὶ ἰδὲν ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸν μωυσῆν,
καὶ ἦν δεδοξασμένη ἡ ὄψις τοῦ χρωτὸς τοῦ προσώπου
αὐτοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν ἐγγίσαι αὐτῷ.
31 *καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς μωυσῆς, καὶ ἐπεστράφησαν πρὸς
αὐτὸν ἀαρὼν καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς· καὶ
ἐλάλησεν αὐτοῖς μωυσῆς.
32 *καὶ μετὰ ταῦτα προσῆλθον πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ, καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς πάντα, ὅσα ἐλάλησε κύριος
πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει σινᾶ.
33 *καὶ ἐπεὶ κατέπαυσε λαλῶν πρὸς αὐτούς, ἐπέθηκεν ἐπὶ
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κάλυμμα.
34 *ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο μωυσῆς ἔναντι κυρίου λαλεῖν
αὐτῷ, περιῃρεῖτο τὸ κάλυμμα, ἕως οὗ ἐκπορεύεται· καὶ ἐξ-
ελθὼν ἐλάλει πᾶσι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κυ-
35 ριος. *καὶ ἴδον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον μωυσῆ, ὅτι
δεδόξασται· καὶ περιέθηκε μωυσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρό-
σωπον αὐτοῦ ἕως ἂν εἰσέλθῃ λαλεῖν αὐτῷ.

λε.

1 *Καὶ συνήθροισε μωυσῆς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραὴλ· καὶ
εἶπε πρὸς αὐτούς, οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς εἶπε κύριος ποιῆσαι αὐτούς.

תרגום אונקלוס

23 תלת זמנין בשתא יתחזון כל דכורך קדם רבון עלמא ייי אלהא דישראל: 24 ארי אתרך עממין מן קדמך ואפתי ית תחומך ולא
ישיי איש ית ארעך כמיסק לאתחזאה קדם ייי אלהך תלת זמנין בשתא: 25 לא תכוס על חמיע דם פסחי ולא ייבית בר
מן קרבנא תרבי נכסת חגא דפסחא עד צפרא: 26 ריש בכורי ארעך תייתי לבית מקדשא דייי אלהך לא תיכול בשר בחלב: 27 ואמר ייי
למשה כתב לך ית פתגמיא האלין ארי על מימר פתגמיא האלין גזרית עמך קיים ועם ישראל: 28 ותמן הוה עם ייי ארבעין
יומין וארבעין לילין לחים לא אכל ומיא לא שתי וכתב על לחתיא ית פתגמי קיימא עשרא פתגמין: 29 והוה בד נחית משה מן טוורא
מן בד נחית משה מן טוורא סיני ותרתין לוחי סהדותא בידא דמשה בד נחתיה מן טוורא ומשה לא ידע ארי קבי זיו יקרא דאפוהי בד
מליל עמיה: 30 וחמא אהרן וכל סבי ישראל ית משה והא קבי זיו יקרא דאפוהי ודחילו מלאתקרבא לותיה: 31 וקרא להון משה והבו
לותיה אהרן וכל רברבי כנישתא ומליל משה עמהון: 32 ובתר כן אתקריבו כל בני ישראל ופקדינון ית כל דמליל ייי עמיה בטוורא דסיני:
33 וכד שלים משה למללא עמהון ויהב על אפוהי בית אפי: 34 וכד עליל משה קדם ייי למללא עמיה יתיב על אפוהי בית אפי עד מפקיה ונפיק ומתמלל
עם כל בני ישראל ית דמתפקד: 35 וחזן בני ישראל ית קבר אפי משה ארי קבי זיו יקרא דאפי משה ומהדיר משה ית בית אפי על אפוהי
ואתגלי משה ית כל כנשתא דבני ישראל ואמר להון אלין פתגמיא דפקיד ייי למעבד יתהון:

לה

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 "Tribus temporibus in anno apparebit omnis masculus tuus coram dominatore seculi Domino Deo Israel. 24 "Eijciam enim populos à fa-
cie tua, & dilatabo terminum tuum, neque concupiscet homo terram tuam cùm ascenderis, vt appareas coram Domino Deo tuo tribus tẽporibus
in anno. 25 "Non immolabis super fermento sanguinem phasę mei, neque manebunt extra altare adipes victimæ solemnitatis vsque manè.
26 "Primitias terræ tuæ offeres in domum sanctuarij Domini Dei tui: Non comedes carnem cum lacte. 27 "Dixítque Dominus ad Moysen, Scri-
be tibi verba hæc, quia per sermonem horum verborum pepigi tecum fœdus & cum Israel. 28 "Fuitque ibi cum Domino quadraginta diebus, &
quadraginta noctibus, panem non comedit, & aquam non bibit: & scripsit super tabulis decem verba fœderis. 29 "Et factum est cùm descendis-
ser Moyses de monte Sinai, duæ tabulæ testimonij erant in manibus Moysi cùm descendisset de monte. Moyses autem nesciebat quòd multiplicatus
esset splendor gloriæ vultus sui cùm loqueretur cum eo. 30 "Viditque Aaron & omnes filij Israel Moysen, & ecce multiplicatus erat splen-
dor gloriæ vultus eius, timuerunt̃que accedere ad eum. 31 "Et vocauit eos Moyses, & reuersi sunt ad eum Aaron & omnes principes
congregationis, & locutus est Moyses cum eis. 32 "Et postea accesserunt omnes filij Israel, & præcepit eis omnia quæ locutus est Dominus
cum eo in monte Sinai. 33 "Cumque consumasset Moyses loqui cum eis, posuit super faciem suam velamen. 34 "Et cùm ingredie-
batur Moyses in conspectũ Domini vt loqueretur cum eo, auferebat velamen donec exiret, & egrediebatur & loquebatur cum filijs Israel quod præ-
ceptum erat. 35 "Videbantque filij Israel aspectum vultus Moysi, quia multus erat splendor gloriæ vultus Moysi. Et reducebat Moy-
ses velamen super faciem suam, donec ingrederetur ad loquendum cum eo.

CAPVT XXXV.

COngregauitque Moyses omnem cœtum filiorum Israel, & ait eis, Hæc sunt verba quæ præcepit Dominus vt faciatis ea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה
לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל העשה בו מלאכה
יומת: לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום
השבת: ס וידבר משה אל כל עדת בני
ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה יהוה לאמר:
קחו מאתכם תרומה ליהוה כל נדיב לבו יביאה
את תרומת יהוה זהב וכסף ונחשת: ותכלת
וארגמן ותולעת שני ושש ועזים: וערת אילם
מאדמים וערת תחשים ועצי שטים: שמן
למאור בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים:
אבני שהם ואבני מלאים לאפוד ולחשן: וכל
חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה יהוה:
את המשכן את אהלו ואת מכסהו את קרסיו
ואת קרשיו את בריחו את עמדיו ואת אדניו:
את הארן ואת בדיו את הכפרת ואת פרכת המסך:
את השלחן ואת בדיו ואת כל כליו ואת להם
הפנים: ואת מנרת המאור ואת כליה ואת
נרתיה ואת שמן המאור: ואת מזבח הקטרת
ואת בדיו ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים
ואת מסך הפתח לפתח המשכן: את מזבח העלה
ואת מכברו הנחשת אשר לו את בדיו ואת כל
כליו את הכיר ואת כנו: את קלעי החצר את
עמדיו ואת אדניו ואת מסך שער החצר:
את יתדת המשכן ואת יתדת החצר ואת
מיתריהם: את בגדי השרד לשרת בקדש את בגדי הקדש
לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן: ויצאו כל עדת
בני ישראל מלפני משה:

EXODVS. Translat.B.Hieron. Iudicia.

1 Sex diebus facietis opus. Septimus dies erit
vobis sanctus, sabbatum et requies Domini:
3 qui fecerit opus in eo, occidetur. Non suc-
cendetis ignē in omnibus habitaculis vestris
per diem sabbati.
4 Et ait Moyses ad omnem cateruam filio-
rum Israel: Iste est sermo quem præcepit Do-
minus, dicens:
5 Separate apud vos primitias Domino.
B Omnis voluntarius & prono animo offerat
eas Domino, aurum & argentum, et æs.
6 Hyacinthum & purpuram, coccúmque
bis tinctum & byssum, pilos caprarum,
7 Pelléfque arietum rubricatas & hyacin-
thinas, ligna sethim,
8 Et oleum ad luminaria concinnanda, et
vt conficiatur vnguentum & thymiama fra-
grantissimum.
9 Lapides onychinos & gemmas ad ornatū
10 superhumeralis et rationalis. Quisquis ve-
strum sapiens est, veniat et faciat quod Domi-
nus imperauerat.
11 Tabernaculū scilicet & tectum eius, æq
operimentum, anulos, et tabulata cum ve-
C ctibus, paxillos et bases,
12 Arcam & vectes, propitiatorium et velū,
13 quod ante illud oppanditur. Mensam cū
vectibus et vasis, & propositionis panibus.
14 Candelabrum ad luminaria sustentanda,
vasa illius & lucernas et oleum ad nutri-
menta ignium.
15 Altare thymiamatis, & vectes et oleum
vnctionis, et thymiama ex aromatibus, tempe-
16 rium ad ostiū tabernaculi. Altare holocau-
sti et craticulá eius æneam cū vectibus et vasis
17 suis. Labrū et basim eius, cortinas atrij cū
columnis et basibus, tētorium in foribus ve-
18 stibuli. Paxillos tabernaculi atrij cum fu-
niculis suis, vestimenta quorum vsus est in
mysterio sanctuarij.
19 Vestes Aaron pontificis, ac filiorum eius
vt sacerdotio fungantur mihi.
20 Egressáque omnis multitudo filiorum
Israel de conspectu Moysi;

Interp. ex Græc. lxx. EXODVS.

1 Sex dies facies opera, at die septima requies san-
ctum sabbatum, requies Domino: omnis faciens in
eaopus, moriatur.
2 Non ardebit ignis in omni habitatione ve-
stra in die sabbatorum: ego Dominus.
4 Et dixit Moyses ad omnē cætum filiorū Israel,
dicens: Hoc verbū, quod præcepit Dominus, dicens:
5 Accipe à vobis ipsis separationem Domino,
omnis suscipiens corde ferent primitias Domino,
aurum, argentum, æs:
6 Hyacinthū, purpuram, coccinum duplum fila-
tum, & byssum retortam, et pilos caprinos.
7 Et pelles arietum rubricatas, et pelles hyacin-
thinas, et ligna imputribilia.
8 Et oleum ad illuminationem, et thymiama ad
oleum vnctionis, et ad cōpositionem thymiamatis.
9 Et lapides sardios, et lapides in sculpturam, ad
superhumerale, et in rationale.
10 Et omnis sapiens mente in vobis, veniens ope-
retur omnia quæ præcepit Dominus.
11 Tabernaculum, propugnacula, et operimenta,
et fibulas, et columnas, et vectes, et paxillos,
et bases.
12 Arcam, et vectes eius, et propitiatorium, et
velum.
13 Et mensam, et vectes eius, et omnia vasa
eius, et panes propositionis.
14 Et candelabrum luminis, et omnia vasa eius,
et lucernas eius, et oleum luminis.
15 Et altare thymiamatis, et vectes eius, et oleum
vnctionis, et thymiama compositionis, et velum
portæ tabernaculi.
16 Et altare holocausti, et craticulam eius æneam,
et vectes eius, et omnia vasa eius, et labrum, et ba-
sim eius.
17 Et cortinas atrij, et columnas eius, et bases
eius, et velum portæ atrij.
18 Et paxillos tabernaculi, et paxillos atrij, et
funiculos eorum, et vestes sanctas Aaron sacer-
dotis.
19 Et vestes, in quibus ministrabunt in ipsis in
sanctuario, et tunicas filijs Aaron sacerdotij, et oleū
vnctionis, et thymiama compositionis.
20 Et exiit omnis multitudo filiorū Israel à Moyse.

ΕΞΟΔΟΣ. διθερμήνευσις τῶν ο. 309

1 ἑξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα. τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κατα-
παυσις ἅγιον Σάββατον, ἀνάπαυσις τῷ κυρίῳ. πᾶς ὁ ποιῶν ἐν
3 αὐτῇ ἔργον, τελευτάτω. οὐ καύσεται πῦρ ὃν πάσῃ τῇ κα-
τοικίᾳ ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων. ἐγὼ κύριος. καὶ
4 εἶπε μωυσῆς πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραὴλ, λέων,
5 τοῦτο τὸ ῥῆμα, ὃ συνέταξε κύριος, λέων. λάβετε παρ ὑ-
μῶν αὐτῶν ἀφαίρεμα κυρίῳ. πᾶς ὁ καρδιοχόρμρ τῇ καρ-
δίᾳ οἴσουσι τὰς ἀπαρχὰς κυρίῳ, χρυσίον, ἀργύριον, χαλκόν·
6 ὑάκινθον, πορφυρᾶν, κόκκινον διπλοῦν διανενησμένον, καὶ
7 βύσσον κεκλωσμένην, καὶ τρίχας αἰγείας. καὶ δέρματα
κριῶν ἠρυθροδανωμένα, καὶ δέρματα ὑακίνθινα, καὶ ξύλα
8 ἄσηπτα. καὶ ἔλαιον εἰς τὴν φαῦσιν, καὶ θυμίαμα εἰς τὸ ἔλαιον
τῆς χρίσεως καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος,
9 καὶ λίθους σαρδίους, καὶ λίθους εἰς τὴν γλυφὴν, εἰς τὴν
ἐπωμίδα, καὶ εἰς τὸ λογεῖον.
10 καὶ πᾶς ὁ σοφὸς τῇ διανοίᾳ ἐν ὑμῖν, ἐλθὼν ἐργαζέσθω
πάντα ὅσα συνέταξε κύριος.
11 τὴν σκηνὴν, τὰ παραρύματα, καὶ τὰ καταπετάσματα,
καὶ τὰ διατόνια, καὶ τοὺς σύνδεσμους, καὶ τοὺς μοχλοὺς, καὶ τοὺς
παραστάτας, καὶ τὰς βάσεις·
12 τὴν κιβωτὸν, καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς, καὶ τὸ ἱλαστήριον,
13 καὶ τὸ καταπέτασμα. καὶ τὴν τράπεζαν, καὶ τοὺς ἀνα-
φορεῖς αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
14 προθέσεως. καὶ τὴν λυχνίαν τοῦ φωτὸς, καὶ πάντα τὰ
σκεύη αὐτῆς, καὶ τοὺς λύχνους αὐτῆς, καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ φωτός.
15 καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, καὶ τοὺς ἀναφορεῖς
αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ θυμίαμα τῆς συνθέσεως,
καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς. καὶ τὸ θυσια-
16 στήριον τοῦ ὁλοκαυτώματος, καὶ τὴν ἐξάραν αὐτοῦ τὴν χαλκῆν,
καὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὸν λε-
17 τῆρα καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ. καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τοὺς
στύλους αὐτῆς, καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς θύ-
18 ρας τῆς αὐλῆς. καὶ τοὺς παστάλους τῆς σκηνῆς, καὶ τοὺς
παστάλους τῆς αὐλῆς, καὶ τὰ σχοινία αὐτῶν, καὶ τὰς στολὰς
τὰς ἁγίας ἁαρὼν τοῦ ἱερέως.
19 καὶ τὰς στολὰς, ἐν αἷς λειτουργήσουσιν ἐν αὐλαῖς ἐν τῷ
ἁγίῳ, καὶ τοὺς χιτῶνας τοὺς υἱοῦς ἁαρὼν τῆς ἱερατείας, καὶ
τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως.
20 καὶ ἐξῆλθε πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραὴλ ἀπὸ μωυσῆ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Sex diebus fiet opus, in die autem septimo erit vobis requies sabbati sancti coram Domino, omnis qui fecerit in eo opus, occidetur. 2 Non
succenderis ignem in omnibus habitationibus vestris in die sabbati. 4 Et ait Moyses ad omnem congregationem filiorum Israel, dicens: 5 Tollite ex vobis primitias coram Domino. Omnis qui fuerit voluntarius ex
corde, hæc est sermo quem præcepit Dominus, dicens: 6 Et hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byssum, & pilos caprinos. 7 Et oleum ad luminaria, aromata
quæ captarunt. 8 Et pelles arietum rubricatas, & pelles hyacinthinas, & ligna setim. 9 Et lapides onychinos, & lapides vt impleant cælaturas quæ sunt in superhume-
rali, & in rationali. 10 Omnesque sapientes corde qui sunt in vobis veniant, & faciant omnia quæ præcepit Dominus.
11 Tabernaculum & tentorium eius, & operimentum eius, & fibulas eius & tabulas eius, & vectes eius, columnas eius, & bases eius.
12 Arcam & vectes eius, & propitiatorium, & velum quod extenditur. 13 Mensam & vectes eius, & omnia vasa eius, & panem propositionis.
14 Et candelabrum illuminationis, & vasa eius, & lucernas eius, & oleum ad illuminandum.
15 Altareque incensi aromatum & vectes eius, & oleum vnctionis, & thymiama aromatum. et tentorium ostij ad portam tabernaculi.
16 Altare holocausti & rete æneum eius & vectes eius & omnia vasa eius, labrum & basim eius.
17 Cortinas atrij columnasque eius, & bases eius, & tentorium portæ atrij.
18 Paxillos tabernaculi & paxillos atrij & funiculos eius.
19 Vestes ministerij vt ministrent in sanctuario, vestesque
sanctas Aaron sacerdotis, & vestes filiorum eius vt ministrent. 20 Egressáque est omnis congregatio filiorum Israel de conspectu Moysi.

תרגום אונקלוס

2 שתא יומין מתעבד עבדתא ויומא שביעאה יהי לכון קודשא שבתא קדם יי כל דיעבד ביה עבדתא יתקטיל: 3 לא תבערון
אתון כל מהגניכון ביומא דשבתא: 4 ואמר משה לכל כנשתא דבני ישראל למימר דין פתגמא דפקיד יי למימר: 5 סבו מנכון
משכון יי כל דיתדעי לביה ייתינה יה אפרשותא קדם יי דהבא וכספא ונחשא: 6 ותכלא וארגונא ותבעא דזהורי ובוצא ופעזי: 7 ושכי דדכרי סמקין ושכי
סמקי ופשבי סנטנינא ואעי שטין: 8 ומשחא לאנהורא בוסמיא למשחה רבותא ולקטורת בוסמיא: 9 ואבני בורלא
ואבני מלי לאפודא ולחשנא: 10 וכל חכימי לבא דבכון ייתון ויעבדון ית כל דפקיד יי: 11 ית משכנא ית פרסיה ויה חופאיה
ית קרסוהי ויה קלי סניוהי ויה עמודוהי ויה סמכוהי: 12 ית ארונא ית אריחוהי ית כפורתא ית פרוכתא דפרסא: 13 ית פתורא ויה
ית אריחוהי ית כל סניוהי ית לחם אפנא: 14 ויה סנרתא דאנהורי ית מנהא ית בזיניהא ויה משחא דאנהורא: 15 ית מדבחא דקטורת
ית אריחוהי ית כל סניוהי ית קטורת בוסמיא ויה קטירא לתרע משכנא: 16 ית מדבחא דעלתא ויה מרת דנחשא דיליה ית
ית בזיניה ויה אשוניהון: 17 ית סדרי דרתא ית עמודתא ויה סמכהא ויה פרסא דתרע דרתא: 18 ית סיפי משכנא
ית סיפי דרתא ויה אשוניהון: 19 ית לבושי שבושא לשמשא בקודשא ית לבושי קודשא לאהרן כהנא ויה לבושי בנוהי לשמשא:
ית פקודי כל בנשתא דבני ישראל מן קדם משה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 ויבאו כל־איש אשר נשאו לבו וכל אשר
נדבת רוחו אותו הביאו את־תרומת יהוה למלאכת
אהל מועד ולכל־עבדתו ולבגדי הקדש:
22 והנשים על־הנשים כל נדיב
לב הביאו החח והנזם והטבעת והכומז כל־כלי זהב וכל
איש אשר הניף תנופת זהב ליהוה: 23 וכל־איש
אשר נמצא־אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש
ועזים ועורת אילם מאדמים ועורת תחשים הביאו:
24 כל־מרים תרומת כסף ונחשת הביאו את
תרומת יהוה וכל אשר נמצא אתו עצי שטים לכל־
מלאכת העבדה הביאו: 25 וכל־אשה
חכמת־לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת
ואת הארגמן את תולעת השני ואת השש:
26 וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה
בחכמה טוו את העזים: 27 והנשאם הביאו
את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן:
28 ואת־הבשם ואת השמן למאור ולשמן
המשחה ולקטרת הסמים: 29 כל־איש ואשה אשר
נדב לבם אתם להביא לכל המלאכה אשר צוה יהוה
לעשות ביד־משה הביאו בני־ישראל נדבה ליהוה:
30 ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא יהוה בשם
בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה: 31 וימלא אתו
רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל־מלאכה:
32 ולחשב מחשבת לעשת בזהב ובכסף ובנחשת:
33 ובחרשת אבן למלאת ובחרשת עץ לעשות בכל
מלאכת מחשבת: 34 ולהורת נתן בלבו הוא
ואהליאב בן־אחיסמך למטה־דן: 35 מלא אתם
חכמת־לב לעשות כל־מלאכת חרש וחשב ורקם
בתכלת ובארגמן בתולעת השני ובשש ואורג עשי כל
מלאכה וחשבי מחשבת:

21 * Obtulerunt mente promptissima atque
deuota primitias Domino, ad faciendum
opus tabernaculi testimonij. Quicquid ad
cultum & ad vestes sanctas necessarium erat:
22 * Viri cum mulieribus præbuerunt armil-
las & inaures, anulos & dextralia. Omne vas
aureum in donaria Domini separatum est.
23 * Si quis habebat aurum, hyacinthum &
D purpuram, coccumque bis tinctum, byssum,
et pilos caprarum, pelles arietum rubricatas,
et hyacinthinas.
24 * Argenti eríque metalla obtulerunt Do-
mino, lignáque sethim in varios vsus.
25 * Sed & mulieres doctæ quæ neuerant de-
26 rũt hyacinthũ, purpuram, ac vermiculum
ac byssum, & pilos caprarum, sponte propria
cuncta tribuentes.
27 * Principes verò obtulerunt lapides ony-
chinos, & gemmas ad superhumerale et ra-
tionale.
28 * Aromatáque et oleum ad luminaria con-
cinnanda, & ad præparandum vnguentum,
ac thymiama odoris suauissimi componen-
dum.
29 * Omnes viri & mulieres méte deuota ob-
tulerunt donaria, vt fierent opera quæ iusserat
Dominus per manum Moysi. Cunctí filij Is-
rael voluntaria Domino dedicauerunt.
30 * Dixítque Moyses ad filios Israel, Ecce vo-
cauit Dominus ex nomine Beseleel filium
Huri, filij Hur de tribu Iuda.
31 * Impleuítque eum spiritu Dei, sapientia &
intelligentia, et scientia, et omni doctrina:
32 * Ad excogitandum et faciendum opus in
auro, et argento, et ære.
33 * Sculpendísque lapidibus et opere car-
pentario.
34 * Quicquid fabrè adinueniri potest, dedit
in corde eius. Ooliab quoque filium Achisa-
mech de tribu Dan.
35 * Ambos eruditit sapiétia, vt faciant opera
abietarij, polymitarij ac plumarij, de hyacin-
tho et purpura, coccóq; bis tincto & byssó, et
texant omnia, ac noua quæque reperiant.

21 * Et adduxit vnusquisque quæ tulit eorum cor,
& quibus visum est animæ eorum, obtulerunt se-
gregationẽ Domino ad omnia opera tabernaculi te-
stimonij, & ad omnia accessoria eius, & ad omnes
vestes sanctuarij.
22 * Et obtulerunt viri de vxoribus omnibus,
quibus visum est in mente, obtulerunt sigilla, &
maures, & anulos, & torques, & dextralia, &
omne vas aureum. * Et omnes quæ
23 obtulerunt segregationem auri Domino, & omnis
cui inuentum est apud eũ hyacinthus, & purpura,
& coccinum, & byssus, et pelles arietum rubrica-
te, & pelles hyacinthinæ, obtulerunt. * Et om
24 nis separans separationẽ, argentũ & æs obtulerunt
separationes Domino: & apud quos inuẽta sunt li-
gna imputribilia in omnia opera fabricationis, obtu
lerunt. * Et omnis mulier sapiens mente manibus
25 ad filandum, obtulerunt filata, hyacinthum, et pur-
puram, & coccinum, & byssum. * Et omnes mu-
26 lieres, quibus visum est in mẽte earum in sapientia,
neuerunt pilos caprinos.
27 * Et Principes obtulerunt lapides smaragdi,
& lapides plenitudinis ad superhumerale, & ad
rationale.
28 * Et cõpositiones, & oleum vnctionis, & com-
positionem thymiamatis. * Et omnis vir & mu-
29 lier quorum tulit mens eorum, ingredientes facere
omnia opera, quæ præcepit Dominus facere ea per
Moysen, obtulerunt segregationem filij Israel Do-
mino. * Et dixit Moyses filijs Israel, Ecce vo-
30 cauit Deus ex nomine Beseleel filium Vri filij Ur,
ex tribu Juda.
31 * Et impleuit eum spiritu diuino sapientiæ &
intellectus & scientiæ,
32 * Omnia fabricandi secundùm omnia opera ar-
chitecturæ facere aurum & argentum & æs:
33 * Et sculpere lapidem, & elaborare ligna, & fa-
cere in omni opere sapientiæ. * Et instruere de-
34 dit in mente ei quod & Ooliab filio Achisamech ex
tribu Dan.
35 * Et impleuit eos sapientia, vt faciant opera
mente, sciendi facere omnia opera sanctuarij, texto-
ria variegata, texere coccino & byssо, & facere
omne opus architecturæ & variegationis.

21 * καὶ ἤνεγκεν ἕκαστος ὧν ἔφερεν αὐτῶν ἡ καρδία, καὶ ὃς
ἔδοξε τῇ ψυχῇ αὐτῶν, ἤνεγκαν ἀφαίρεμα κυρίῳ εἰς πάντα
τὰ ἔργα τῆς σκιωῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ εἰς πάντα τὰ κατερ-
γα αὐτῆς, καὶ εἰς πάσας τὰς στολὰς τοῦ ἁγίου.
22 καὶ ἤνεγκαν ⓐ ἄνδρες ἅμα τῶν γυναικῶν πάσῶν, ὧν ἔ-
δοξε τῇ διανοίᾳ, ἤνεγκαν φακτοὺς καὶ ἐνώτια, καὶ δακτυ-
λίους, καὶ ἐμπλόκια, καὶ περιδέξια, καὶ πᾶν σκεῦος χρυσοῦν.
23 * καὶ πάντες ὅσοι ἤνεγκαν ἀφαίρεμα χρυσίου κυρίῳ, καὶ
πᾶς ᾧ εὑρέθη παρ᾽ αὐτῷ ὑάκινθος, καὶ πορφύρα, καὶ κόκκι-
νον, καὶ βύσσος, καὶ θέριμα κριῶν ἠθυφοδαψμένα, ⓒ δέρ-
ματα ὑακίνθινα, ἤνεγκαν. * ⓒ πᾶς ὁ ἀφαιρῶν τὸ ἀφαίρεμα,
ἀργύριον ⓒ χαλκοῦν ἤνεγκαν τὰ ἀφαιρέματα τῷ κυρίῳ. ⓒ
παρ᾽ οἷς εὑρέθη ξύλα ἀσηπτα εἰς πάντα τὰ ἔργα τῆς κατα-
σκευῆς, ἤνεγκαν.
25 * καὶ πᾶσα γυνὴ σοφὴ τῇ διανοίᾳ ταῖς χερσὶν νήθειν,
ἤνεγκαν νενησμένα τὴν ὑάκινθον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ
κόκκινον, ⓒ τὴν βύσσον.
26 * καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες, αἷς ἔδοξε τῇ διανοίᾳ αὐτῶν ἐν
σοφίᾳ, ἔνησαν τὰς τρίχας τὰς αἰγείας.
27 * καὶ ⓐ ἄρχοντες ἤνεγκαν σὺν λίθος τῆς σμαράγδα, καὶ
τοὺς λίθους τῆς πληρώσεως εἰς τὴν ἐπωμίδα, καὶ εἰς τὸ λόγιον,
28 * ⓒ τὰς συνθέσεις, ⓒ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, ⓒ τὴν σώθεσιν
29 τοῦ θυμιάματος. * ⓒ πᾶς ἀνὴρ καὶ γυνὴ ὧν ἔφερεν ἡ διά-
νοια αὐτῶν, εἰσελθόντες ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα, ὅσα συνέταξε
κύριος ποιῆσαι αὐτὰ διὰ μωυσῆν, ἤνεγκαν ἀφαίρεμα ⓐ υἱοὶ
30 ἰσραὴλ κυρίῳ. * καὶ εἶπε μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, ἰδοὺ
ἀνακέκληκεν ὁ θεὸς ἐξ ὀνόματος τὸν βεσελεὴλ τὸν τοῦ θεοῦ
31 υἱοῦ ὦρ, ὀν φυλῆς ἰούδα. * καὶ ἐνέπλησεν αὐτὸν πνεῦμα
32 θεῖον σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ἐπιστήμης, * πάντα δη-
μιουργεῖν κατὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς δημιουργίας ποιεῖν τὸ
χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸν χαλκὸν.
33 * καὶ λιθουργῆσαι τὸν λίθον, ⓒ κατεργάζεσθαι τὰ ξύ-
λα, ⓒ ποιεῖν ἐν παντὶ ἔργῳ σοφίας.
34 * καὶ ἐδωρήσατο γε ἔδωκεν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῷ τε καὶ
ἐλιὰβ τῷ τοῦ ἀχισαμὰχ ἐκ τῆς φυλῆς δάν.
35 * καὶ ἐνέπλησεν αὐτοὺς σοφίας καὶ συνέσεως καὶ δια-
νοίας, συνιέναι ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου, τὰ ὑφαν-
τὰ τὰ ποικίλτα, ὑφάναι τῷ κοκκίνῳ, καὶ τῇ βύσσῳ, καὶ
ποιεῖν πᾶν ἔργον ἀρχιτεκτονίας καὶ ποικιλίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et venerunt omnes viri qui ex corde suo se obtulerunt, & omnis qui habuit spiritum perfectum obtulit primitias coram Domino in opus tabernaculi fœderis & ad omnem cultum eius, & ad vestes sanctas. "Obtuleruntque viri cum mulieribus; omnes ex corde voluntario obtulerunt armillas, & inaures, anulos & dextralia, & omne vas aureum. "Et omnis vir qui separauit primitias auri coram Domino, omnisque apud quem inuentus est hyacinthus & purpura & coccinum, & byssus retorta, & pili caprarum, & pelles arietum rubricatæ, & pelles hyacinthinæ, obtulerunt. "Omnis qui separauit primitias argenti & æris, obtulerunt primitias coram Domino: et omnis apud quem inuentus est ligna serrum ad omne opus ministerij obtulerunt. "Omnisque mulier sapiens corde manibus suis nebat, & adducebant hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byssum quæ neuerant. "Et omnes mulieres quæ volebant cum sapientia cordis earum, nebant pilos caprarum. "Principes autem obtulerunt lapides onychinos & lapides ad implendas cælaturas, quæ erant in superhumerali & in rationali. "Et aromata & oleum ad luminaria, & ad oleum vnctionis, & ad thymiama aromatum. "Omnis vir & mulier qui voluerunt ex corde suo vt offerrent ad omne opus quod præceperat Dominus fieri per manum Moysi, obtulerunt filij Israel voluntariè coram Domino. "Dixitque Moyses filijs Israel: Videte quod vocauit Dominus ex nomine Beseleel filium Vri filij Hur de tribu Iuda. "Et impleuit eum spiritu à facie Domini, sapientia & intelligentia, & scientia in omni opere. "Et vt disceret artes, vt faciat in auro & argento, & ære, & in arte gemmaria, vt gemmis cælaturas impleat. "Et in opere fabri lignarij, vt faciat in omni opere artificis. "Impleuit eos sapientia cordis, vt faciant & vt doceant dedit in corde eius ipse & Ooliab filius Achisamech de tribu Dan. "Et omni opere carpentarij & artificis, & polymitarij in hyacintho, & purpura in coccino, & in byssо, & in omni opere textoris, & doceant artifices.

תרגום אונקלוס

21 ואתו כל גבר דיתרעי לביה וכל דאשתלמת רוחיה עמיה אייתיו ית אפרשותא קדם יי למעבד משכן זמנא ולכל פולחניה וללבושי קודשא:
22 ומיתן גברייא עם נשיא כל דיתרעי לביה אייתיו שירין ושבבין ענוקין ומחוך כל מאן דהב וכל גבר דאתם ארמוז קדם יי:
23 וכל גבר דישתכח עמיה תכלא וארגונא וצבע זהורי וכתן שזיר ושערי עזין וטכסי דכרי וטכסי דסמגונא אייתיו:
24 כל דארים ארמות כספא ונחשא אייתיו ית אפרשותא קדם יי וכל דאשתכח עמיה עצי שיטין לכל עבידת פלחנא אייתיו:
25 וכל איתתא חכימת לבא בידהא עזלא וייתיין כד עזיל ית תכלא וית ארגונא וית צבע זהורי וית כתן שזיר:
26 וכל נשיא דחכימת לבהן ומתן בחכמתא עזלא וייתין ית עזיא:
27 ורברבייא אייתיו ית אבני אשלומתא לשקועא באפודא ובחושנא:
28 ואתרא ומשחא לאנהרותא ולמשח רבוכא ולקטורת בוסמיא:
29 כל גבר ואתתא דאיתרעי לבהון לאייתאה לכל עבידתא דפקיד יי למעבד בידא דמשה רעותא אייתיו בני ישראל נדבתא קדם יי:
30 ואמר משה לבני ישראל חזו קרא יי בשום בצלאל בר אורי בר חור לשבט יהודה:
31 ואשלים עמיה רוחא מן קדם יי בחכמתא ובסכלתנו ובכל עבידתא:
32 ובאומנות אמן טבא לאשלמא ובנגרות אעא למעבד כל עבידת אומנין:
33 ולאלפא אומנין למעבד
34 ולאלפא יהב בלביה
35 אשלם עמהון חכימות לבא למעבד כל עבידת נגר ואומן וצייר בתכלא ובארגונא בצבע זהורי

Universidad de Deusto
Biblioteca

לו

1 ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב
אשר נתן יהוה חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשת
את כל מלאכת עבדת הקדש לכל אשר צוה יהוה:
2 ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל
איש חכם לב אשר נתן יהוה חכמה בלבו כל
אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה לעשת אתה:
3 ויקחו מלפני משה את כל התרומה אשר הביאו
בני ישראל למלאכת עבדת הקדש לעשת אתה
והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר: 4 ויבאו
כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש
איש ממלאכתו אשר המה עשים: 5 ויאמרו אל
משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבדה
למלאכה אשר צוה יהוה לעשת אתה: 6 ויצו
משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל
יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם
מהביא: 7 והמלאכה היתה דים לכל המלאכה
לעשות אתה והותר: 8 ויעשו כל חכם לב
בעשי המלאכה את המשכן עשר יריעת שש
משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני כרבים מעשה
חשב עשה אתם: 9 ארך היריעה האחת שמנה
ועשרים באמה ורחב ארבע באמה היריעה האחת
מדה אחת לכל היריעת: 10 ויחבר את חמש
היריעת אחת אל אחת וחמש יריעת חבר אחת
אל אחת: 11 ויעש ללאת תכלת על שפת היריעה
האחת מקצה במחברת כן עשה בשפת היריעה
הקיצונה במחברת השנית: 12 חמשים ללאת עשה
ביריעה האחת וחמשים ללאת עשה בקצה
היריעה אשר במחברת השנית מקבילת הללאת
אחת אל אחת:

CAP. XXXVI.

1 FEcit ergo Beseleel & Ooliab & omnis vir sapiens, quibus dedit Dominus sapiciam & intellectum, vt scirent fabrè operari, quę in vsu sanctuarij necessaria sunt, et quæ præcepit Dominus.
2 * Cúmque vocasset eos Moyses, & omnem eruditum virum cui dederat Dominus sapientiam, & qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus:
3 * Tradidit eis omnia donaria filiorum Israel. Qui cùm instarent operi quotidie, manè vota populus offerebat.
4 * Vnde artifices venire compulsi,
5 * Dixerunt Moysi, Plus offert populus quàm necessarium est.
6 * Iussit ergo Moyses præconis voce cantra in opere sanctuarij. Sicque cessatum est à muneribus offerendis.
7 * Eo quòd oblata sufficerent, & superabundarent.
8 * Fecerúntque omnes corde sapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas decem de byssо retorta, et hyacintho, et purpura, coccóque bis tincto, opere vario et arte polymita.
9 * Quarum vna habebat in longitudine viginti octo cubitos, et in latitudine quatuor. Vna mésura erat omnium cortinarum.
10 * Coniunxítque cortinas quinque, alteram alteri, et alias quinque sibi inuicem copulauit.
11 * Fecit et ansas hyacinthinas in ora cortinæ vnius ex vtroque latere, et in ora cortinæ alterius similiter:
12 * Vt contra sciniucem venirent ansæ, et mutuo iungerentur.

תרגום אונקלוס

לו

1 ועבד בצלאל ואהליאב וכל גבר חכים לבא דיהב יי חכמתא וסכליתנו בהון למידע למעבד ית כל
עבידתא למקדשא לכל דפקיד יי: 2 וקרא משה לבצלאל ולאהליאב ולכל גבר חכים לבא דיהב יי חכמתא בלביה כל דיתרעי
לקרבה לעבידתא למעבד יתה: 3 ונסיבו מן קדמ משה ית כל אפרשותא דאיתיו בני ישראל לעבידת פולחן קודשא למעבד
יתה והינון עוד מתנדבין קדמוהי בצפר בצפר: 4 ואתו כל חכימיא דעבדין ית כל עבידת קודשא גבר גבר מעבידתיה דאינון עבדין:
5 ואמרו לקדם משה למימר מסגן עמא לאתאתא מיסת פולחנא דפקיד יי למעבד יתה: 6 ופקיד משה ועברו קרוז
בכל משריתא למימר גבר ואתתא לא יעבדון עוד עבידתא לאפרשותא קודשא ופסק עמא מלאתאתא: 7 ועבידתא הות מיסת לכל עבידתא
למעבד יתה והאתיר: 8 ועבדו כל חכימי לבא בעבדי עבידתא ית משכנא עשר ירעין דבוץ שזיר והכלא וארגונא תבעא זהורי
עבד יתהון: 9 אורכא דירעתא חדא עשרין ותמני אמין ופותיא אמין ארבע אמין דירעתא חדא
מכתשין עבד יתהון: 10 ולפיף ית חמש ירעין חדא עם חדא וחמש ירעין לפיף חדא עם חדא:
11 ועבד עטבין דתכלא על שפתא דירעתא חדא מסטרא דביה לופי בן עבד בשפתא דירעתא בסיטרא דביה לופי תנינתא:
12 חמשין עטבין עבד ביר יעתא חדא וחמשין עטבין עבד בסיטרא דירעתא דביה לופי תנינתא מכוונין עטבא חדא לקביל חדא:

CAP. XXXVI.

1 ET fecit Beseleel & Ooliab & omnis sapiens mente, cui data fuit sapientia & scientia in ipsis, intelligendi facere omnia opera quæ ad sanctuarum pertinentia, secundum omnia quæcunque præcepit Dominus.
2 * Et vocauit Moyses Beseleel & Ooliab & omnes habentes sapientiam, quibus dedit Deus scientiam in corde, & omnes spontaneè volentes accedere ad opera, vt perficerent illa.
3 * Et acceperunt à Moyse omnes separationes quas attulerunt filij Israel ad omnia opera sanctuarij ad faciendum illa, & ipsi recipiebant adhuc oblata à ferentibus manè manè.
4 * Et venerunt omnes sapientes facientes omnia opera sanctuarij, vnusquisque secundum suum opus, quod ipsi operabantur.
5 * Et dixerunt ad Moysen, Quoniam multum fert populus vltra opera quæcunque præcepit Dominus facere.
6 * Et præcepit Moyses & prædicauit in castris, dicens, Vir & mulier non amplius laborent in primitias sanctuarij, & prohibitus est populus amplius offerre.
7 * Et opera erant eis sufficientia ad fabricationem ad faciendum ea, & superfuerant.
8 * Et fecit omnis sapiens mente in operantibus tabernaculum decem cortinas de byssо retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino retorto, Cherubim opere textorij fecit illas.
9 * Longitudo cortinæ vnius octo & viginti cubitorum, & latitudo quatuor cubitorum cortina vna erat, mensura eadem erat omnibus cortinis.
10 * Quinque autem cortinæ erant adinuicem coniunctæ altera ex altera, & quinque cortinæ erant adinuicem coniunctæ altera ex altera.
11 * Et fecit ansulas hyacinthinas super labio cortinæ vnius, ex vna parte ad copulationem: & sic fecit in labio cortinæ exterioris ad copulationem secundam.
12 * Quinquaginta autem ansulas fecit cortinæ vni: & quinquaginta ansulas fecit ex parte cortinæ iuxta copulationem secundæ, cõtrariæ contracadentes ad inuicem vnaquæque.

λϛ'.

1 * Καὶ ἐποίησε Βεζελεὴλ καὶ Ἐλιαὰβ, καὶ πᾶς Σοφὸς τῇ διανοίᾳ, ᾧ ἔδοσθη Σοφία καὶ Ἐπιστήμη ἐν αὐτοῖς, συνίεναι ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα τὰ κῦ τὰ ἅγια καθήκοντα, κῦ πάντα ὅσα συνέταξε κύριος.
2 * καὶ ἐκάλεσε Μωυσῆς τὸν Βεζελεὴλ καὶ Ἐλιαὰβ, καὶ πάντας τοὺς ἔχοντας τὴν Σοφίαν, οἷς ἔδωκεν ὁ θεὸς Ἐπιστήμην ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ πάντας τοὺς ἐκουσίως βουλομένους προσπορεύεσθαι πρὸς τὰ ἔργα, ὥστε συντελεῖν αὐτά.
3 * καὶ ἔλαβον παρὰ Μωυσῆ πάντα τὰ ἀφαιρέματα, ἃ ἤνεγκαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου ποιεῖν αὐτά. καὶ αὐτοὶ προσεδέχοντο ἔτι τὰ προσφερόμενα παρὰ τῶν φερόντων πρωΐ πρωΐ.
4 * καὶ παρεγίνοντο πάντες οἱ σοφοὶ οἱ ποιοῦντες πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου, ἕκαστος κῦ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον, ὃ αὐτοὶ εἰργάζοντο.
5 * καὶ εἶπαν πρὸς Μωυσῆν, ὅτι πολὺ φέρει ὁ λαὸς παρὰ τὰ ἔργα ὅσα συνέταξε κύριος ποιῆσαι.
6 * καὶ προσέταξε Μωυσῆς, καὶ ἐκήρυξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ, λέγων, ἀνὴρ καὶ γυνὴ μὴ κεπὲ ἐργαζέσθωσαν εἰς τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἁγίου. καὶ ἐκωλύθη ὁ λαὸς ἔτι προσφέρειν.
7 * καὶ τὰ ἔργα ἦν αὐτοῖς ἱκανὰ, εἰς τὸ καλασκεύειν ποιῆσαι αὐτὰ, καὶ περισσατέλειπον.
8 * καὶ ἐποίησε πᾶς Σοφὸς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἐργαζομένοις τὸ σκηνὸ δέκα αὐλαίας ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, χερουβὶμ ἐργασίᾳ ὑφάντου ἐποίησε αὐτάς.
9 * τὸ μῆκος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ὀκτὼ εἴκοσι πηχέων, καὶ τὸ εὖρος τεσσάρων πηχέων ἡ αὐλαία ἡ μία· ἰσομέτρου τὸ αὐτὸ τῇ πάσαις ταῖς αὐλαίαις.
10 * ποιητὰ δὲ αὐλαῖαι ἦσαν ἐξ ἀλλήλων συνεχόμεναι ἡ ἑτέρα ἐκ τῆς ἑτέρας. ἐποίησε πέντε αὐλαίας ἦσαν ἐξ ἀλλήλων συνεχόμεναι ἡ ἑτέρα ἐκ τῆς ἑτέρας.
11 * καὶ ἐποίησεν ἀγκύλας ὑακινθίνας ἐπὶ χείλους τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς, ἐκ τοῦ σίδος μέρους εἰς τὸ συμβολῶ. ἐποίησε δὲ καὶ οὕτως ἐποίησε ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς αὐλαίας τῆς ἐξωτέρας πρὸς τῇ συμβολῇ τῇ δευτέρᾳ.
12 * πεντήκοντα ἀγκύλας ἐποίησε τῇ αὐλαίᾳ τῇ μιᾷ, καὶ πεντήκοντα ἀγκύλας ἐποίησε ἐκ τοῦ μέρους τῆς αὐλαίας τῆς τὸ συμβολῶ τῆς δευτέρας, ἀντιπρόσωποι ἀντιπρόσωπα εἰς ἀλλήλας ἑκάτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT XXXVI.

FEcit, Beseleel & Ooliab & omnis vir sapiens corde quibus dedit Dominus sapientiã & intelligentiam, vt facerent omne opus ministerij sanctuarij iuxta omnia quæ præcepit Dominus. 2 Vocauitque Moyses Beseleel & Ooliab & omnem virum sapientem corde, in cuius corde dedit Dominus sapientiam, & omnem qui sponte se obtulit ad faciendum opus. 3 Et tulerunt de conspectu Moysi omnes primitias quas obtulerant filij Israel ad opus ministerij sanctuarij vt facerent illud, ipsi quoque offerebant ei munera voluntaria manè manè. 4 Venerunt omnes sapientes qui faciebant omne opus sanctuarij vnusquisque ab opere suo quod ipsi faciebant. 5 Et locuti sunt ad Moysen, dicentes, Plus offert populus quàm necessarium est ad opus ministerij: quod præcepit Dominus vt facerent illud. 6 Præcepitque Moyses & transiere fecerunt præconem per castra, dicentem: Vir & mulier non faciant vltra opus ad primitias sanctuarij. Cessauitque populus à muneribus offerendis. 7 Et quod factum erat sufficiebat ad omne opus quod faciendum erat, & superabundabat. 8 Fecerunt que omnes sapientes corde de his qui faciebant opus tabernaculi, decem cortinas de byssо retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino cum figuris Cherubim, opere artificis fecerunt eas. 9 Longitudo vnius cortinæ viginti & octo cubitorum erat, & latitudo quatuor cubitorum, mensura vna erat omnium cortinarum. 10 Coniunxitque quinque cortinas vnam cum alia, & quinque cortinas alias coniunxit vnam cum alia. 11 Fecitque ansas ex hyacintho in ora cortinæ vnius in latere quo iungenda erat, & sic fecit in ora cortinæ alterius in latere quo iungenda erat. 12 Quinquaginta ansas fecit in cortina vna, & quinquaginta ansas fecit in latere cortinæ alterius quo iungenda erat. Erant enim ansæ vna è regione alterius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וַיְחַבֵּר אֶת הַיְרִיעֹת
אַחַת אֶל אֲחֹתָהּ בַּקְּרָסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד׃
14 וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי
15 עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם׃ אֹרֶךְ הַיְרִיעָה
הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת רֹחַב הַיְרִיעָה
16 הָאַחַת מִדָּה אַחַת לַעֲשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת׃ וַיְחַבֵּר
אֶת חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד׃
17 וַיַּעַשׂ לֻלְאֹת חֲמִשִּׁים עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצֹנָה
בַּמְּחֻבֶּרֶת וַחֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עָשָׂה עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה
18 הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית׃ וַיַּעַשׂ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים
19 לְחַבֵּר אֶת הָאֹהֶל לִהְיֹת אֶחָד׃ וַיַּעַשׂ מִכְסֶה לָאֹהֶל
עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים
20 מִלְמָעְלָה׃ וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן
21 עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים׃ עֶשֶׂר אַמֹּת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה
22 וְחֵצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ שְׁתֵּי יָדֹת לַקֶּרֶשׁ
הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אַחַת אֶל אֲחֹתָהּ כֵּן עָשָׂה לְכָל קַרְשֵׁי
23 הַמִּשְׁכָּן׃ וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים
24 קֶרֶשׁ לִפְאַת נֶגְבָּה תֵּימָנָה׃ וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי
כֶסֶף עָשָׂה תַּחַת עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ שְׁנֵי אַדְנִים תַּחַת
הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אַדְנִים תַּחַת
25 הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו׃ וְלִצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת
26 צָפוֹן עָשָׂה עֶשְׂרִים קָרֶשׁ׃ וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם
כֶּסֶף שְׁנֵי אַדְנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אַדְנִים
27 תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃ וְלִירְכָתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה עָשָׂה
28 שִׁשָּׁה קְרָשִׁים׃ וּשְׁנֵי קְרָשִׁים עָשָׂה לְמִקְצַעֹת
29 הַמִּשְׁכָּן בִּירֵכָתָיִם׃ וְהָיוּ תוֹאֲמִם מִלְמַטָּה וְיַחְדָּו
יִהְיוּ תַמִּים אֶל רֹאשׁוֹ אֶל הַטַּבַּעַת הָאַחַת כֵּן עָשָׂה
30 לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת׃ וְהָיוּ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים
וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר אַדָנִים שְׁנֵי אַדָנִים
אַדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד׃

13 *Vnde & quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderet cortinarum ansas, & fieret vnum tabernaculũ. *Fecit & saga vndecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi. *Vnum sagum in longitudine habebat cubitos triginta, & in latitudine cubitos quatuor. Vnius mensuræ erant omnia saga. *Quorum quinque iunxit seorsum, & sex alia seperatim. *Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi vnius, & quinquaginta in ora sagi alterius, vt sibiinuicem iungerentur. *Et fibulas æneas quinquaginta quibus necteretur tectum vt vnum pallium et omnibus sagis fieret.
19 *Fecit & opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis, aliúdque desuper velamen de pellibus hyacinthinis.
20 *Fecit & tabulas tabernaculi de lignis sethim stantes. *Decem cubitorum erat longitudo tabulæ vnius, & vnum ac semis cubitum latitudo retinebat.
22 *Binæ incastraturæ erant per singulas tabulas, vt altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis.
23 *E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra Austrum.
24 *Cum quadraginta basibus argenteis, duæ bases sub vna tabula ponebantur ex vtraque parte angulorum, vbi incastraturæ laterum in angulis terminantur.
25 *Ad plagam quoque tabernaculi quæ respicit ad Aquilonem fecit viginti tabulas.
26 *Cum quadraginta basibus argenteis duas bases per singulas tabulas.
27 *Contra occidentem verò, id est, ad eam partem tabernaculi quæ mare respicit, fecit sex tabulas. *Et duas alias per singulos
28 angulos tabernaculi retrò.
29 *Quæ iunctæ erant à deorsum vsque sursum, et in vnam compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex vtraque parte per angulos.
30 *Vt octo essent simul tabulæ, et haberent bases argenteas sedecim, binas scilicet bases sub singulis tabulis.

13 וְעֵבֶד חֲמִשִּׁין פָּרְפִין דְּדַהַב וְלַפֵּיף יַת יְרִיעָתָא חֲדָא עִם חֲבָרְתָּא וַחֲוָת מַשְׁכְּנָא חַד׃
14 וְעֵבֶד יְרִיעִין דְּמִעְזֵי לְפָרְסָא עַל מַשְׁכְּנָא חַד עַשְׂרֵי יְרִיעִין עֲבַד יַתְהוֹן׃
15 אוּרְכָּא דִּירִישְׁתָּא חֲדָא תְּלָתִין אַמִּין וְאַרְבַּע אַמִּין פּוּתְיָא דִּירִישְׁתָּא חֲדָא מִשְׁתְּחָא
16 וְעֵבֶד עֲנוּבִין חֲמִשִּׁין עַל שַׂפְתָּא דִּירִישְׁתָּא דְּבֵית לוּפֵי תִּנְיָנְתָא׃
17 וְעֵבֶד חֲמִשִּׁין לֻפִּין דִּנְחָשׁ וְעַיֵּל יַת לֻפֵּי עִזַּיָּא לְעֻנְבִין וְחַפֵּי יַת מַשְׁכְּנָא דְּהוֹן חַד׃
18 וְעֵבֶד חוּפְיָא לְמַשְׁכְּנָא דְּהוֹן חַד לְתַרְעָא דְּבֵיתָא׃
19 וְעֵבֶד יְרִיעָא דְּפִיָא לְמַשְׁכְּנָא דְּעִזֵּי שִׁשִּׁין קוּסִין׃
20 וְעֵבֶד יְרִיעָא דְּפִיָא לְמַשְׁכְּנָא חַד מִן תְּרֵין סְטָרִין לְרוּחַ עִיבְרָא וְדָרוֹמָא׃
21 וְעֵבֶד חֲמִשִּׁין פָּרְפִין דְּדַהַב וְלַפֵּיף יַת יְרִיעָתָא חֲדָא עִם חֲבָרְתָּא וַחֲוָת מַשְׁכְּנָא חַד׃
22 וְעֵבֶד יְרִיעִין דְּמִעְזֵי לְפָרְסָא עַל מַשְׁכְּנָא חַד עַשְׂרֵי יְרִיעִין עֲבַד יַתְהוֹן׃
23 אוּרְכָּא דִּירִישְׁתָּא חֲדָא תְּלָתִין אַמִּין וְאַרְבַּע אַמִּין פּוּתְיָא דִּירִישְׁתָּא חֲדָא מִשְׁתְּחָא
24 וְעֵבֶד עֲנוּבִין חֲמִשִּׁין עַל שַׂפְתָּא דִּירִישְׁתָּא דְּבֵית לוּפֵי תִּנְיָנְתָא׃
25 וְעֵבֶד חֲמִשִּׁין לֻפִּין דִּנְחָשׁ וְעַיֵּל יַת לֻפֵּי עִזַּיָּא לְעֻנְבִין וְחַפֵּי יַת מַשְׁכְּנָא דְּהוֹן חַד׃
26 וְעֵבֶד חוּפְיָא לְמַשְׁכְּנָא דְּהוֹן חַד לְתַרְעָא דְּבֵיתָא׃
27 וְעֵבֶד יְרִיעָא דְּפִיָא לְמַשְׁכְּנָא חַד מִן תְּרֵין סְטָרִין לְרוּחַ צִיפּוֹנָא וְעֵבֶד עֲשַׂר אַמִּין
28 וְאַרְבְּעִין פָּרְסִין דְּכַסְפָּא עֵבֶד תְּחוֹת עֲשַׂר דַּפִּין תְּרֵין סָמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד לְתַרְעָא
29 וְלִסְטַר מַשְׁכְּנָא תִּנְיָנָא לְרוּחַ צִפּוֹנָא עֵבֶד עֲשַׂר דַּפִּין׃ וְתַרְעִין
30 וְהָווּ סָמְכִין מְשַׁלְּבִין מִלְּרַע וְכַדְנָא הֲוָה עֲבִיד לְכָל תַּרְעֵי מַשְׁכְּנָא׃ וְהָווּ תְּמַנְיָא דַּפִּין וְסָמְכֵיהוֹן דְּכַסְפָּא שִׁתְּסַר עֲשַׂר סָמְכִין תְּרֵין סָמְכִין תְּחוֹת דַּפָּא חַד׃

13 *Et fecit fibulas quinquaginta aureas, & coniunxit cortinas alteram alteri fibulis, et fuit tabernaculum vnum.
14 *Et fecit saga cilicina ad cooperiendum super tabernaculo, vndecim saga fecit ea.
15 *Longitudo sagi vnius erat triginta cubitorum, & quatuor cubitorum latitudo sagi vnius, mensura eadem erat vndecim sagis.
16 *Et coniunxit quinque saga in idipsum, & sex saga in idipsum.
17 *Et fecit ansulas quinquaginta in labio sagi vnius, quod in medio secundum copulationem, & quinquaginta ansulas fecit in labio sagi coniungentis secundi. *Et fecit fibulas æneas quinquaginta, & coniunxit fibulas ex ansulis, & coniunxit saga, & fuit vnum.
19 *Et fecit operimentum tabernaculi pelles arietum rubricatas, & superoperimenta pelles hyacinthinas desuper. *Et fecit columnas tabernaculi
20 ex lignis imputribilibus.
21 *Decem cubitorum columnam vnam, & cubiti vnius & dimidij latitudo columnæ vnius.
22 *Duo cubituli columnæ vni contracadentes alter alteri, sic fecit omnibus columnis tabernaculi.
23 *Et fecit columnas tabernaculi viginti columnar ex latere quod ad Austrum.
24 *Et quadraginta bases argenteas fecit viginti columnis, duas bases columnæ vni, in ambas partes eius, & duas bases columnæ vni, in ambas partes
25 eius. *Et latus secundum quod ad Aquilonem vtviginti columnas.
26 *Et quadraginta bases earum argenteas, duas bases columnæ vni, in vtrasque partes eius; & duas bases columnæ vni, in vtrasque partes eius.
27 *Et à tergo tabernaculi secundum partem quæ ad mare, fecit sex columnas.
28 *Et duas columnas fecit in angulis tabernaculi à tergo, & erant ex æquo ab infra.
29 *Et secundum idipsum erant æquales ex capitibus in copulationem vnam, sic fecit vtrisque angulis duobus.
30 *Et erant octo columnæ, & bases earum argentee decem & sex, duæ bases columnæ vni, & duæ bases columnæ vni, in vtrasque partes eius.

13 *καὶ ἐποίησε κρίκους πεντήκοντα χρυσοῦς· & συνῆψε τὰς αὐλαίας ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ ταῖς κρίκοις, καὶ ἐγένετο ἡ σκηνὴ μία.
14 *& ἐποίησε δέρρεις τελχίνας σκέπειν ἐπὶ τὴν σκηνήν· ἕν-
15 δεκα δέρρεις ἐποίησεν αὐτάς. *τὸ μῆκος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς ἦν τελάκοντα πηχέων, καὶ τεσσάρων πηχέων τὸ εὖρος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς· μέτρον τὸ αὐτὸ ἦν ταῖς ἑνδεκα δέρρεσι.
16 *καὶ συνῆψε τὰς πέντε δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτό, & τὰς ἓξ δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτό.
17 *καὶ ἐποίησεν ἀγκύλας πεντήκοντα ἐπὶ χείλους τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς, τῆς ἀναμέσον καὶ τὴν συμβολήν· καὶ πεντήκοντα ἀγκύλας ἐποίησεν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς δέρρεως τῆς συναπτούσης τῆς δευτέρας.
18 *καὶ ἐποίησε κρίκους χαλκοῦς πεντήκοντα, & συνῆψε τοὺς κρίκους ἐν τῶν ἀγκυλῶν, καὶ συνῆψε τὰς δέρρεις, καὶ ἐγένε-
19 τεν. *καὶ ἐποίησε κατακάλυμμα τῆς σκηνῆς δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα, & ἐπικαλύμματα δέρματα ὑα-
20 κίνθινα ἐπάνωθεν. *καὶ ἐποίησε σύλας τῆς σκηνῆς ἐκ ξύ-
21 λων ἀσήπτων. *δέκα πηχέων τὸν σύλον τὸν ἕνα, & πήχεος
22 καὶ ἡμίσους τὸ πλάτος τοῦ σύλου τοῦ ἑνός. *δύο ἀγκωνίσκοι τῷ σύλῳ τῷ ἑνὶ ἀνηρμοσμένοι ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, οὕτως
23 ἐποίησε πᾶσι τοῖς σύλοις τῆς σκηνῆς. *& ἐποίησε τοὺς σύλους τῆς σκηνῆς εἴκοσι σύλους ἐκ τοῦ κλίτους τοῦ πρὸς νότον·
24 *καὶ τεσσαράκοντα βάσεις ἀργυρᾶς ἐποίησε ταῖς εἴκοσι σύλοις, δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνί, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνί, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη
25 αὐτοῦ. *& τὸ κλίτος τὸ δεύτερον τὸ πρὸς βορρᾶν εἴκοσι
26 σύλους. *καὶ τεσσαράκοντα βάσεις αὐτῶν ἀργυρᾶς, δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνί, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ, καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνί, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ.
27 *καὶ ἐκ τῶν ὀπίσω τῆς σκηνῆς κατὰ τὸ μέρος τὸ πρὸς θάλασσαν, ἐποίησεν ἓξ σύλους.
28 καὶ δύο σύλους ἐποίησεν ἐπὶ τῶν γωνιῶν τῆς σκηνῆς ἐκ τῶν ὀπισθίων· καὶ ἦσαν ἐξ ἴσου κάτωθεν.
29 *καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἦσαν ἴσοι ἐκ τῶν κεφαλῶν εἰς σύμ-
βλησιν μίαν, οὕτως ἐποίησεν ἀμφοτέρας ταῖς γωνίαις ταῖς δυσί.
30 *καὶ ἦσαν ὀκτὼ σύλοι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν ἀργυραῖ δε-
καἑξ· δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνί, καὶ δύο βάσεις τῷ σύλῳ τῷ ἑνί, εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Fecitque quinquaginta fibulas aureas, & coniunxit cortinas vnam cum alia fibulis, & factum est tabernaculum vnum.
14 "Fecitque cortinas de pilis caprarum ad extendendum super tabernaculum, vndecim cortinas fecit.
15 "Longitudo cortinæ vnius triginta cubitorum erat, & quatuor cubitorum erat latitudo vnius cortinæ, vnius mensuræ erant vndecim cortinæ.
16 "Et coniunxit quinque cortinas seorsum, & sex cortinas seorsum.
17 "Fecitque ansas quinquaginta in ora cortinæ in latere quo iungenda erat, & quinquaginta ansas fecit in ora cortinæ alterius in loco quo iungenda erat.
18 "Et fecit coopertorium tabernaculi de pellibus arietum æneas quinquaginta, vt coniungeretur tabernaculum vt effet vnum.
19 "Fecitque tabulas tabernaculi de lignis setim stantes. rubricatis: coopertoriumque aliud de pellibus hyacinthinis desuper.
20 "Duos cardines fecit in vnaquaque
21 "Decem cubitorum erat longitudo tabulæ, & cubiti & dimidij erat latitudo tabulæ vnius.
22 "Et fecit tabulæ tabernaculi viginti ad latus meridianum.
23 tabula & duabus incastraturis erant coniunctæ, vna cum alia; sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi.
24 "Et quadraginta bases argenteas fecit sub viginti tabulis; duæ bases sub tabula vna in duobus cardinibus eius, & duæ bases sub tabula alia in duobus cardinibus eius. "Et in latere secundo tabernaculi ad plagam septentrionalem fecit viginti tabulas.
25 "Et in posteriori parte occidentali tabernaculi fe-
26 cit sex tabulas.
27 "Et duas tabulas fecit in angulis tabernaculi extremis.
28 "Et erant coniunctæ ab inferiori parte
29 simulque erant coniunctæ in capite suo in annulo vno, sic fecit in duobus angulis.
30 "Fueruntque octo tabulæ & bases earum argenteæ sedecim bases erant, binæ bases sub vnaquaque tabula.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כא וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן
כב הָאֶחָת: וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן
כג הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי יֶרְכָתַיִם
כד יָמָּה: וַיַּעַשׂ אֶת הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן לִבְרֹחַ בְּתוֹךְ
כה הַקְּרָשִׁים מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה: וְאֶת הַקְּרָשִׁים
כו צִפָּה זָהָב וְאֶת טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם וַיְצַף
כז אֶת הַבְּרִיחִם זָהָב: וַיַּעַשׂ אֶת הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת
כח וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב עָשָׂה
כט אֹתָהּ כְּרֻבִים: וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים
ל וַיְצַף זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב וַיִּצֹק לָהֶם אַרְבָּעָה אַדְנֵי כָסֶף:
לא וַיַּעַשׂ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
לב שָׁנִי וְשֵׁשׁ מְשֹׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם: וְאֵת עַמּוּדֵיהּ חֲמִשָּׁה
וְאֶת וָוֵיהֶם וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחַשְׁקֵיהֶם זָהָב וַאדְנֵיהֶם
חֲמִשָּׁה נְחֹשֶׁת:

לז

א וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת הָאָרֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם
ב וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ:
ג וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב
ד סָבִיב: וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו
ה וּשְׁתֵּי טַבַּעַת עַל צַלְעוֹ הָאַחַת וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל צַלְעוֹ
ו הַשֵּׁנִית: וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב:
ז וַיָּבֵא אֶת הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת
ח אֶת הָאָרֹן: וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי
ט אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ: וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרֻבִים זָהָב
י מִקְשָׁה עָשָׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת: כְּרוּב אֶחָד
מִקָּצָה מִזֶּה וְכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת
יא עָשָׂה אֶת הַכְּרֻבִים מִשְּׁנֵי קְצוֹתָיו: וַיִּהְיוּ
יב הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם
עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכַּפֹּרֶת
יג יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים:

[21] Fecit & vectes de lignis sethim, quinque ad continendas tabulas vnius lateris tabernacu-[22] li. Et quinq; alios ad alterius lateris taberna-D culi aptādas tabulas, & extra hos quinq; alios vectes ad Occidentalē plagam tabernaculi contra mare. [23] Fecit quoq; vectem aliū qui per medias tabulas ab angulo vsque ad angulum [24] perueniret. [24] Ipsa autē tabulata deauravit fusis basibus earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos, per quos vectes induci possent, quos & ipsos laminis aureis operuit.

[25] Fecit & velum de hyacintho & purpura, vermiculo ac byssō retorta, opere polymitario, varium atque distinctum.

[26] Et quatuor columnas de lignis sethim, quas cum capitibus deauravit, fusis basibus [27] earum argenteis. [28] Fecit & tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo byssōq; retorta opere plumarij.

[29] Et columnas quinque cum capitibus fusis quas operuit auro, basesq; earum fudit æneas, quas & operuit auro. CAP. XXXVII.

[1] Fecit autem Beseleel & arcam de lignis sethim habentem duos & semis cubitos in A longitudine, & cubitum ac semissem in latitudine, & cubitum ac semissem in altitudine quoq; vnius cubiti fuit & dimidij. [2] Vestiuitq; eam auro purissimo intus & foris. Et fecit illi coronā auream per gyrum. [3] Conflans quatuor anulos aureos per quatuor angulos eius, duos anulos in latere vno, & duos in altero. [4] Vectes quoq; fecit de lignis sethim, quos vestiuit auro. [5] Et quos misit in anulos qui erant in lateribus arcæ ad portandum eam. [6] Fecit & propitiatorium, id est, oraculum de auro mundissimo duorū cubitorum & dimidij in lōgitudine, & cubiti ac semis in latitudine. [7] Duos etiam Cherubim ex auro ductili, quos posuit ex vtraque parte propitiatorij. [8] Cherub vnum in summitate vnius partis, & Cherub alterum in summitate partis alterius. [9] Duos Cherubim B in singulis summitatibus propitiatorij extendentes alas & tegentes propitiatorium, & quo mutuo & illud respicientes.

[31] Et fecit vectes ex lignis imputribilibus quin-que columnis ex vna parte tabernaculi. [32] Et quinque vectes columnis lateri tabernaculi secūdo, & quinque vectes columnis posteriori lateri tabernaculi, quod ad mare.

[33] Et vectis medius inter columnas perueniebat ab vno latere in aliud latus.

[34] Et columnas deauravit auro, & anulos earum fecit aureos in repositoria vectibus, & deauravit vectes auro. [35] Et fecit velum ex hyacintho, & purpura, & coccino retorto, & byssō filata, opus textile fecit illud Cherubim. [36] Et imposuit illud super quatuor columnas imputribiles deauratas auro, & capita earum aurea, et bases earum quatuor argenteæ. [37] Et fecit tentorium portæ tabernaculi ex hyacintho, & purpura, & coccino retorto, & byssō retorta, opus variegatoris.

[38] Et columnas eius quinque, & capita earum, & deauravit capita earum auro, & fudit eis quinque bases æneas. CAP. XXXVII.

[1] Et fecit Beseleel arcam de lignis imputribilibus, duorum cubitorum et dimidij longitudo, & cubiti & dimidij latitudo, & cubiti & dimidij altitudo. [2] Et deauravit eam auro puro intrinsecus, et extrinsecus, et fecit ei vndulam vertibilem auream in circuitu.

[3] Et fudit ei quatuor anulos aureos super quatuor latera eius, duos anulos super latus vnum, & duos anulos super latus secundum.

[4] Et fecit vectes de lignis imputribilibus, & deauravit eos auro.

[5] Et induxit vectes in anulos qui in lateribus arcæ, ad leuandum arcam in eis.

[6] Et fecit propitiatorium superpositionem auri puri, duorum cubitorum & dimidij longitudo, & cubiti & dimidij latitudo.

[7] Et fecit duos Cherubim aureos tornatiles, & imposuit eos ex vtrisque lateribus propitiatorij.

[8] Cherub vnus ex latere hoc, et Cherub vnus ex latere secundo propitiatorij, et fecit duos Cherubim super duo latera eius. [9] Et erant duo Cherubim extendentes alas desuper, obumbrantes alis suis super propitiatorium, et facies eorum adinuicem ad propitiatorium erant facies Cherubim.

[31] καὶ ἐποίησε μοχλοὺς ἐκ ξύλων ἀσήπτων πέντε τοῖς σύ-
[32] λοις ἐκ τοῦ ὑποῦ μέρους τῆς σκηνῆς. καὶ πέντε μοχλοὺς τοῖς σύλοις τοῦ κλίτει τῆς σκηνῆς τῷ ὀυτέρῳ, καὶ πέντε μοχλοὺς τοῖς σύλοις τοῦ ὀπισθίῳ κλίτει τῆς
[33] σκηνῆς, τοῦ πρὸς θάλασσαν. καὶ ὁ μοχλὸς ὁ μέσος ἀνα-μέσον τῶν σύλων διῆκεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς κλίτους εἰς τὸ ἕτερον κλί-
[34] τος. καὶ τοὺς σύλους κατεχρύσωσεν χρυσίῳ, καὶ τοὺς δα-κτυλίους αὐτῶν ἐποίησε χρυσοῦς εἰς θήκας τοῖς ἀναφορδύσι·
[35] καὶ κατεχρύσωσε τοὺς μοχλοὺς χρυσίῳ. καὶ ἐποίησε καταπέ-τασμα ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, καὶ
[36] βύσσου νενησμένης. ἔργον ὑφαντὸν ἐποίησεν αὐτὸ χερουβίμ.
[37] καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τεσσάρων σύλων ἀσήπτων κε-χρυσωμένων χρυσίῳ· καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες ἀργυραῖ. καὶ ἐποίησεν ἐπίασμα τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου
[38] κεκλωσμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης, ἔργον ποικίλου. καὶ τοὺς σύλους αὐτοῦ πέντε, καὶ τὰς κεφαλίδας αὐτῶν, καὶ κατεχρύσωσε τὰς κεφαλίδας αὐτῶν χρυσίῳ, καὶ ἐχώνευσεν αὐτοῖς πέντε βάσεις χαλκᾶς. λζ.

[1] Καὶ ἐποίησε Βεζελεὴλ τὴν κιβωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπτων, δύο πηχέων καὶ ἡμίσους τὸ μῆκος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους
[2] τὸ πλάτος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ ὕψος. καὶ κατεχρυσω-σεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν· καὶ ἐποίησεν αὐτῇ
[3] κυμάτιον σφηκωτὸν χρυσοῦν κύκλῳ. καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσ-σαρας δακτυλίας χρυσᾶς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη αὐτῆς· δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἕν, καὶ δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος
[4] τὸ δεύτερον. καὶ ἐποίησεν ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ
[5] κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ. καὶ εἰσήγαγε τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους τοὺς ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς κιβωτοῦ, αἴρειν τὴν
[6] κιβωτὸν ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐποίησε τὸ ἱλαστήριον ἐπίθεμα χρυ-σίου καθαροῦ δύο πηχέων καὶ ἡμίσους τὸ μῆκος, καὶ πήχεως καὶ
[7] ἡμίσους τὸ πλάτος. καὶ ἐποίησε δύο χερουβὶμ χρυσᾶ σφυρη-λά, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ ἱλαστηρίου.
[8] χερουβὶμ ἓν ἐκ τοῦ κλίτους τούτου, καὶ χερουβὶμ ἓν ἐκ τοῦ κλίτους τοῦ δευτέρου τοῦ ἱλαστηρίου· καὶ ἐποίησε τὰ δύο χερουβὶμ ἐπὶ
[9] τὰ δύο κλίτη αὐτοῦ. καὶ ἦσαν οἱ δύο χερουβὶμ ἐκπετάν-τες τὰς πτέρυγας ἐπάνωθεν, συσκιάζοντες ταῖς πτέρυξιν αὐ-τῶν ἐπὶ τοῦ ἱλαστηρίου, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς ἀλλήλα εἰς τὸ ἱλαστήριον ἦσαν τὰ πρόσωπα τῶν χερουβίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[31] Et fecit quinque vectes de lignis setim ad continendas tabulas vnius lateris tabernaculi. [32] Et quinque vectes fecit ad continendas tabulas alterius lateris tabernaculi, & quinque vectes fecit ad continendas tabulas partis posterioris tabernaculi ad occidentem. [33] Et fecit vectem medium vt mitteretur per medias tabulas à summo vsque ad summum. [34] Tabulasque cooperuit auro, & anulos earum fecit ex auro vectesq; auro. [35] Fecitque velum de hyacintho, & purpura, & coccino, & byssō retorta: opere artificis fecit illud cum figuris Cherubim. [36] Et fecit ei quatuor columnas de lignis setim, & cooperuit eas auro, & capita earū erant ex auro, & bases earum de argento. [37] Fecitque tentorium in ostio tabernaculi de hyacintho, & purpura, & coccino, & byssō retorta opere polymitarij. [38] Et columnæ eius quinque cum capitibus suis, & cooperuit capita earum & celaturas earum auro, basesque earum fecit quinque ex ære.

CAPVT XXXVII.

[1] Et fecit Beseleel arcam de lignis setim, duorum cubitorum & dimidij erat longitudo eius, & latitudo eius cubiti & dimidij, & altitudo cubiti, & dimidij. [2] Et cooperuit eam auro mundissimo intus & foris, fecitque illi circulum aureum per circuitum. [3] Et effudit ei quatuor anulos aureos super quatuor angulos eius, duo anuli in latere vno, & duo anuli in latere altero. [4] Et fecit vectes de lignis setim, & cooperuit eos auro. [5] Et induxit vectes per anulos qui erant in lateribus arcæ. [6] Fecitque propitiatorium ex auro mundissimo, duorum cubitorum & dimidij erat longitudo eius, & latitudo cubiti & dimidij. [7] Fecitque duos Cherubim, de auro ductili fecit eos ex duobus lateribus propitiatorij. [8] Cherub vnum in latere vno hinc, & Cherub alterum in latere altero illinc. Ex propitiatorio fecit Cherubim ex duobus lateribus eius. [9] Et erant Cherubim extendentes alas suas sursum, tegentes alis suis super propitiatorium, & facies vniuscuiusque eorum erat è regione alterius, contra propitiatorium erant facies Cherubim.

תרגום אונקלוס

יא וְעַבַד עִבְרֵי דְאַעֵי שִׁטִּים חַמְשָׁא לְרַפֵּי סִטַר מַשְׁכְּנָא חַנְיָא וְחַמְשָׁא עִבְרִין לְרַפֵּי סִטַר מַשְׁכְּנָא
יב לְסִטַר יַמָּא מַעַרְבָּא: וְחַמְשָׁא עִבְרִין לְרַפֵּי סִטַר מַשְׁכְּנָא דְּצִבְיָא לְאַתְרָא דְּמַעַרְבָּא וְחַמְשָׁא
יג עִבְרִין לְעֵיבְרָא דְּמַשְׁכְּנָא לְסִטַר מַעַרְבָּא דָּרוֹמָא: וְעַבַד יַת עִבְרָא מְסַיְּעָא בְּגוֹ עִבְרַיָּא דְּמִן
יד קְצָא לְקְצָא: וְעַבַד יַת פָּרוֹכְתָּא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וְצִבְעָא זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר אוּמָנָא עֲבַד יָתְהוֹן אַרְמָא כְּרוּבַיָּא:
טו וְעַבַד לַהּ עַמּוּדִין חַמְשָׁא יַת עַמּוּדַיָּא דְּהוֹן וְיַת וְוֵיהוֹן דַּהֲבָא וְיָתִיךְ לְהוֹן אַרְבְּעָה אַדְנֵי כַסְפָּא:
טז וְעַבַד פַּרְסָא לְתָרַע מַשְׁכְּנָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וְצִבְעָא זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר עוֹבַד אַיְּרִין:
יז וְיָת עַמּוּדוֹהִי חַמְשָׁא וְיָת וְוֵיהוֹן דַּהֲבָא וְחַפֵּי רֵישֵׁיהוֹן וְכֵבוּשֵׁיהוֹן דַּהֲבָא וְסַכֵּיהוֹן חַמְשָׁא רַתְקָא
יח וְעַבַד בְּצַלְאֵל יַת אֲרוֹנָא דַּעֲצֵי שִׁטִּין תַּרְעִין אַמִּין וּפַלְגָא
יט אוֹרְכֵיהּ וְאַמְתָא וּפַלְגָא פּוּתְיֵהּ וְאַמְתָא וּפַלְגָא רוּמֵיהּ: וְחַפֵּי דְּהַב דְּכֵי מִגּוֹ וּמִבָּרָא וְעַבַד לֵיהּ זֵיר דְּדָהַב סְחוֹר סְחוֹר:
כ וְאַשְׁיֵל לֵיהּ אַרְבְּעָא מַרְגְּלָתָא דְּדָהַב עַל אַרְבַּע סְפָרְיָה חַד וְתַרְתֵּין עִזְקָן עַל סְפַרְיָה חַד וְתַרְתֵּין עִזְקָן עַל סְפַרְיָה תִּנְיָתָא: כא וְעַבַד יָת אַרְיְחֵי דַּאֲעֵי שִׁטִּין וְחַפֵּי יָתְהוֹן דַּהֲבָא
כב וְאָעֵיל יָת אַרְיְחֵי בְּעִזְקָתָא עַל סִטְרֵי אֲרוֹנָא לְמִטַּל יָת אֲרוֹנָא: כג וְעַבַד כַּפּוּרְתָּא דַּהֲבָא נְגִיד דְּדָהַב דְּכֵי תַּרְתֵּין אַמִּין וּפַלְגָא אוֹרְכָהּ וְאַמְתָא וּפַלְגָא
כד פּוּתְיָהּ: וְעַבַד תְּרֵין כְּרוּבַיָּא דְּדָהַב נְגִיד יְתָהוֹן מִתְרִין מִסְּטֵרֵי כַּפּוּרְתָּא: כה כְּרוּב חַד מִסִּטְרָא מִכָּא וּכְרוּב חַד מִסִּטְרָא מִכָּא מִן כַּפּוּרְתָּא
כו וְיָת כְּרוּבַיָּא מִתְרִין מִסְּטֵרֵי כַּפּוּרְתָּא: וַהֲווֹ כְרוּבַיָּא פָּרִישִׁין גַּדְפֵיהוֹן לְעֵילָּא מְטַלְּלִין בְּגַדְפֵיהוֹן עַל כַּפּוּרְתָּא וְאַפֵּיהוֹן חַד לְקַבֵּיל חַד לְקִבֵּיל כַּפּוּרְתָּא
כז וַהֲווֹ כְרוּבַיָּא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 ¶ וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם
11 אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וַחֲצִי קֹמָתוֹ: ¶ וַיְצַף אֹתוֹ
12 זָהָב טָהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: ¶ וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגֶּרֶת
13 טֹפַח סָבִיב וַיַּעַשׂ זֵר־זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב: ¶ וַיִּצֹק
לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע
14 הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: ¶ לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ
הַטַּבָּעֹת בָּתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן:
15 ¶ וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב
16 לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: ¶ וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר
עַל־הַשֻּׁלְחָן אֶת־קְעָרֹתָיו וְאֶת־כַּפֹּתָיו וְאֶת־מְנַקִּיֹתָיו
וְאֶת־הַקְּשׂוֹת אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֶן זָהָב טָהוֹר:
17 ¶ וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָה זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה עָשָׂה אֶת־
הַמְּנֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ
18 מִמֶּנָּה הָיוּ: ¶ וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה
קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ
19 הַשֵּׁנִי: ¶ שְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד
כַּפֶּתֹר וָפֶרַח וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בְּקָנֶה
אֶחָד כַּפֶּתֹר וָפֶרַח כֵּן לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים
20 מִן־הַמְּנֹרָה: ¶ וּבַמְּנֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים
21 כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ: ¶ וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים
מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר
תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים
22 מִמֶּנָּה: ¶ כַּפְתֹּרֵיהֶם וְקָנֹתָם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻלָּהּ מִקְשָׁה
23 אַחַת זָהָב טָהוֹר: ¶ וַיַּעַשׂ אֶת־נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וּמַלְקָחֶיהָ
24 וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר: ¶ כִּכַּר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ
25 וְאֶת כָּל־כֵּלֶיהָ: ¶ וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וַאֲמָתַיִם
26 קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו: ¶ וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר
אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ
זֵר זָהָב סָבִיב:

10 ¶ Fecit et mensam de lignis sethim in longitudine duorum cubitorum & in latitudine vnius cubiti, quæ habebat in altitudine cubitum ac semissem. 11 Circundeditq; eam auro mundissimo, et fecit illi labium aureum per
12 gyrum. ¶ Ipsi quoque labio coronam auream interrasilem quatuor digitorū, et super eandem alteram coronam auream. ¶ Fudit et
13 quatuor circulos aureos quos posuit in quatuor angulis per singulos pedes mensę contra
14 coronam. ¶ Misitque in eos vectes, vt portarent
15 mensa portari. ¶ Ipsos quoq; vectes fecit de lignis sethim, et circundedit eos auro.
16 ¶ Et vasa ad diuersos vsus mensæ, acetabula, phialas et cyathos et thuribula ex auro puro,
17 in quibus offerenda sunt libamina. ¶ Fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo, de cuius vecte calami, scyphi sphærulæque ac
18 lilia procedebant. ¶ Sex in vtroque latere. tres calami ex parte vna, et tres ex altera.
19 ¶ Tres scyphi in nucis modum per calamos singulos sphærulæque simul et lilia. Et tres scyphi instar nucis in calamo altero, sphęruląque simul & lilia. Æquum erat opus sex calamorum qui procedebāt de stipite candelabri.
20 ¶ In ipso autem vecte erāt quatuor scyphi in nucis modum, sphærulæq; per singulos et
21 lilia. ¶ Et sphærulæ sub duobus calamis procedentes de vecte vno.
22 ¶ Et sphærulę igitur et calami ex ipso erant, vniuersa ductilia ex auro purissimo.
23 ¶ Fecit et lucernas septem cum emunctorijs suis, et vasa vbi ea quæ emuncta sunt extinguantur de auro mundissimo.
24 ¶ Talentum auri appendebat candelabrum cum omnibus vasis suis.
25 ¶ Fecit et altare thymiamatis de lignis sethim per quadrum singulos habens cubitos, et in altitudine duos, e cuius angulis procedebant cornua.
26 ¶ Vestiuitque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus et cornibus. Fecitque ei coronam aurcolam per gyrum.

10 ¶ Et fecit mensam ex lignis imputribilibus, duorum cubitorū longitudo, & cubiti latitudo, & cubiti & dimidij altitudo.
11 ¶ Et deauravit eam auro puro, & fecit ei vertibilem vndulam auream in circuitu.
12 ¶ Et fecit ei coronam pugilli in circuitu, & fecit vertibilem vndulam in circuitu coronæ.
13 ¶ Et fudit ei quatuor anulos aureos, & imposuit quatuor anulos super quatuor partes pedum eius
14 ¶ Sub vertibili corona: erant anuli in repositoria vectibus, ad portandum mensam.
15 ¶ Et fecit vectes de lignis imputribilibus, et deauravit eos auro, ad portandum mensam.
16 ¶ Et fecit vasa mensæ, catinos eius & mortariola, & cyathos, & libatoria in quibus libabit in eis auri puri.
17 ¶ Et fecit candelabrum ex auro puro, tornatile fecit candelabrum: hastile eius, & calami, et scyphi, & sphærule, & lilia ex ipso erant.
18 ¶ Sex autem calami egredientes ex lateribus; tres calami candelabri ex latere ipsius vnius, & tres calami candelabri ex latere secundo.
19 ¶ Et tres scyphi figurati in nucis modum, in vno calamo sphærula & lilium, & tres scyphi figurati in nucis modum, in vno calamo sphærula, & lilia: sic sex calamis egredientibus ex candelabro.
20 ¶ Et in cādelabro quatuor scyphi figurati in nucis modum, in vno calamo sphærulæ & lilia eius.
21 ¶ Sphærula sub duobus calamis ex ipsa, et sphærula sub duobus calamis ex ipsa: sic sex calamis egredientibus ex candelabro.
22 ¶ Et calami, & sphærulæ ex ipso erant omnes tornatiles ex vno auro puro.
23 ¶ Et fecit lucernas eius septem, & forcipes eius, & emunctoria eius auri puri.
24 ¶ Talentum auri puri fecit illam, & omnia vasa eius.
25 ¶ Et fecit aleare incensi ex lignis imputribilibus, cubiti longitudo eius, & cubiti latitudo eius quadrangulum, & duorum cubitorum altitudo eius, ex ipso erant cornua eius.
26 ¶ Et deauravit illud auro puro, craticulam eius, & parietes eius, & cornua eius, & fecit illi vertibilem coronam auream in circuitu.

10 ¶ καὶ ἐποίησε τράπεζαν ἐκ ξύλων ἀσηπτῶν, δύο πηχέων τὸ μῆκος, καὶ πήχεως τὸ βάρος, καὶ πήχεως καὶ ἡμίσους τὸ
11 ὕψος. ¶ καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ καὶ ἐποίη-
12 σεν αὐτῇ στρεπτὸν κυμάτιον χρυσοῦν κυκλῳ. ¶ καὶ ἐποίησεν
αὐτῇ στεφάνιλον παλαιστοῦ κυκλῳ· καὶ ἐποίησε στρεπτὸν κυμά-
13 τιον κυκλῳ τῇ στεφάνῃ. ¶ καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυ-
λίους χρυσοῦς· καὶ ἐπέθηκε τοὺς τέσσαρας δακτυλίους ἐπὶ τὰ τέσ-
14 σαρα μέρη τῶν ποδῶν αὐτῆς ¶ κατὰ τὴν στρεπτὴν στεφάνην
ἦσαν οἱ δακτύλιοι εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν, ὥστε αἴρειν τὴν
15 τράπεζαν. ¶ καὶ ἐποίησε τοὺς ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσηπτῶν, καὶ
16 κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ, ὥστε αἴρειν τὴν τράπεζαν. ¶ καὶ
ἐποίησε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης, τὰ πινακία αὐτῆς καὶ τὰς θυΐ-
σκας καὶ τοὺς κυάθους καὶ τὰ σπονδεῖα ἐν οἷς σπείσει ἐν αὐτοῖς χρυ-
17 σίῳ καθαρῷ. ¶ καὶ ἐποίησε τὴν λυχνίαν ἐκ χρυσίου καθαροῦ, ὅ-
λην ἐποίησε τὴν λυχνίαν· ὁ κανὼν αὐτῆς καὶ καλαμίσκοι, καὶ κρατῆρες, καὶ σφαιρωτῆρες, καὶ τὰ κρίνα ἐξ αὐτῆς
18 ἦσαν. ¶ καὶ ἓξ καλαμίσκοι ἐκπορευόμενοι ἐκ πλαγίων· τρεῖς
καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ἐκ μιᾶς κλίτους αὐτῆς καὶ υἱὸς, καὶ τρεῖς
19 καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ἐκ μιᾶς κλίτους δευτέρου. ¶ τρεῖς
κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυίσκοις· ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ
σφαιρωτὴρ καὶ κρίνον, καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυ-
ΐσκους, ἐν τῷ ἑνὶ καλαμίσκῳ σφαιρωτὴρ, καὶ κρίνον· οὕτω ταῖς ἓξ καλα-
20 μίσκοις ταῖς ἐκπορευομέναις ἐκ τῆς λυχνίας. ¶ καὶ ἐν τῇ
λυχνίᾳ τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυίσκους ἐν τῷ
21 ἑνὶ καλαμίσκῳ σφαιρωτὴρ καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς. ¶ ὁ
σφαιρωτὴρ ὑπὸ δύο καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς, καὶ σφαιρω-
τὴρ ὑπὸ δύο καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς· οὕτω ταῖς ἓξ καλα-
22 μίσκοις ταῖς ἐκπορευομέναις ἐκ τῆς λυχνίας. ¶ καὶ σφαιρω-
μίσκοι καὶ σφαιρωτῆρες ἐξ αὐτῆς ἦσαν ὅλοι τορευτοὶ ἐξ ἑνὸς
23 χρυσοῦ καθαροῦ. ¶ καὶ ἐποίησε δύο λύχνους αὐτῆς ἐπὶ τὰς
λαβίδας αὐτῆς καὶ λαβὰς αὐτῆς ἐπαυρυσρίδας αὐτῆς χρυσοῦς καθαροῦ.
24 ¶ τάλαντον χρυσίου καθαροῦ ἐποίησεν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ
25 σκεύη αὐτῆς. ¶ καὶ ἐποίησε θυσιαστήριον θυμιάματος ἐξ
ξύλων ἀσηπτῶν, πῆχεως τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ πήχεως τὸ βάρος
αὐτοῦ τετράγωνον, καὶ δύο πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ· ἐξ αὐτοῦ
ἦσαν τὰ κέρατα αὐτοῦ.
26 ¶ καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸ χρυσίῳ καθαρῷ, τὴν ἐσχάραν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς τοίχους αὐτοῦ, καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ· καὶ ἐποίησεν
αὐτῷ στρεπτὴν στεφάνην χρυσῆν κύκλῳ.

תרגום אונקלוס

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Fecitque mensam de lignis setim, duorum cubitorum longitudo eius, & cubiti vnius latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius.
"Et operuit eam auro mundissimo, fecitque ei circulum aureum per gyrum. "Et fecit ei coronam interrasilem alteram pugillo
"Et operuit eam auro mundissimo, fecitque ei circulum aureum per gyrum. "Et fudit ei quatuor anulos aureos, & posuit anulos
per circuitum, & fecit circulum aureum ipsi coronæ interrasili per gyrum. "Contra coronam interrasilem fuerunt anuli, vt per eos mitterentur
super quatuor angulos eius, qui erant ad quatuor pedes eius. "Et
vectes vt portaretur mensa. "Fecitque vectes de lignis setim, & operuit eos auro, vt in eis portaretur mensa.
fecit vasa quæ erant super mensa, acetabula eius & phialas, & thuribula, & cyathos in quibus offerenda erant libamina; de auro mundissimo fecit
ea. "Fecitque candelabrum de auro mundissimo, ductile fecit illud: hastile & calamum eius, scyphi eius, sphærulæ & lilia eius ex ipso
erant. "Et sex calami egrediebantur de lateribus eius, tres calami ex latere vno candelabri, & tres calami ex latere altero.
"Et tres scyphi figurati erant in calamo vno, sphærula & lilium, & tres scyphi figurati in calamo alio, sphærula & lilium, sic fecit in sex calamis qui
egrediebantur de candelabro. "Et in candelabro erant quatuor scyphi figurati, sphærulæ eius & lilia.
"Sphærulaque sub duobus calamis eius, & sphærula sub duobus calamis eius, & sphærula sub duobus calamis eius: sic fecit in sex calamis
qui egrediebantur ex eo. "Sphærulæ eius & calami eius ex ipso erant, omnia simul ductilia ex auro mundissimo.
"Fecitque septem lucernas eius & forcipes eius & thuribula eius ex auro mundissimo. "Ex talento auri mundissimi fecit illud &
omnia vasa eius. "Fecitque altare incensi aromatum de lignis setim, longitudo eius erat cubiti vnius, & latitudo eius cubiti vnius,
quadrangulum erat, & duorum cubitorum erat altitudo eius, ex ipso fuerunt cornua eius. "Operuitque illud auro mundissimo, tectum
eius, & parietes eius per gyrum & cornua eius, & fecit circulum aureum per circuitum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 ושתי טבעת זהב עשה־לו מתחת לזרו על
שתי צלעתיו על שני צדיו לבתים לשאת
28 אתו בהם: ויעש את־הבדים עצי שטים
29 ויצף אתם זהב: ויעש את־שמן המשחה קדש
ואת־קטרת הסמים טהור מעשה רקחה:

לח

1 ויעש את־מזבח העלה עצי שטים חמש אמות
ארכו וחמש אמות רחבו רבוע ושלש אמות קמתו:
2 ויעש קרנתיו על ארבע פנתיו ממנו היו קרנתיו
3 ויצף אתו נחשת: ויעש את־כל־כלי המזבח את־
הסירות ואת־היעים ואת־המזרקת את־המזלגת
ואת־המחתת כל־כליו עשה נחשת: ויעש למזבח
מכבר מעשה רשת נחשת תחת־כרכבו מלמטה
5 עד־חציו: ויצק ארבע טבעת בארבע הקצות
6 למכבר הנחשת בתים לבדים: ויעש את־הבדים
7 עצי שטים ויצף אתם נחשת: ויבא את־הבדים
בטבעת על צלעת המזבח לשאת אתו בהם נבוב
8 לחת עשה אתו: ויעש את־הכיור נחשת
ואת־כנו נחשת במראת הצבאת אשר צבאו פתח
9 אהל מועד: ויעש את־החצר לפאת
נגב תימנה קלעי החצר שש משזר מאה באמה:
10 עמודיהם עשרים ואדניהם עשרים נחשת ווי
11 העמודים וחשקיהם כסף: ולפאת צפון מאה
באמה עמודיהם עשרים ואדניהם עשרים נחשת
12 ווי העמודים וחשקיהם כסף: ולפאת־ים קלעים
חמשים באמה עמודיהם עשרה ואדניהם
13 עשרה ווי העמדים וחשוקיהם כסף: ולפאת
14 קדמה מזרחה חמשים אמה: קלעים חמש־
עשרה אמה אל־הכתף עמודיהם שלשה ואדניהם
שלשה:

EXODVS. Translat. B. Hierony. Judicu.

27 Et duos anulos aureos sub corona per singula latera, vt mittantur in eos vectes, & portentur altare. 28 Ipsos autem vectes fecit de lignis sethim, & operuit laminis aureis.
29 Compositum & oleum ad sanctificationis vnguentum & thymiamata de aromatibus mundissimis opere pigmentarij.

CAP. XXXVIII.

1 Fecit & altare holocausti de lignis sethim, quinque cubitorũ per quadrum, & trium A in altitudine.
2 Cuius cornua de angulis procedebant, & operuitque illud laminis æneis. 3 Et in vsus eius parauit ex ære vasa diuersa, lebetes, forcipes, fuscinulas, vncinos, & ignium receptacula. 4 Craticulámque eius in modum retis fecit æneam.
5 Et subter eam in altaris medio arulam fusis quatuor anulis per totidé retiaculi summitates, ad immittendos vectes ad portandum.
6 Quos & ipsos fecit de lignis sethim, & operuit laminis æneis.
7 Induxítque in circulos qui in lateribus altaris eminebant. Ipsum autẽ altare non erat solidum, sed cauum ex tabulatis & intus vacuum. 8 Fecit & labrum æneum cũ basi sua de speculis mulierum, quæ excubabát in ostio tabernaculi. 9 Fecit & atrium in cuius aB strali plaga erant tentoria de byisso retorta centum.
10 Columnæ æneæ viginti cum basibus suis, capita columnarum et tora operis cælatura argentea.
11 Æquè ad septentrionalem plagam tentoria, columnę basesque et capita columnarum eiusdem mensuræ et operis ac metalli erant.
12 In ea verò plaga quæ ad occidentem respicit, fuerunt tentoria cubitorum quinquaginta, columnę decem cum basibus suis æneis, et capita columnarum et tota operis cælatura argentea. 13 Porrò cõtra orientem quinquaginta cubitorum parauit tentoria.
14 E quibus quindecim cubitos columnarum triũ cum basibus suis vnũ tenebat latum.

27 Et duos anulos aureos puros fecit illi sub corona vertibili eius ad duo latera eius, in duobus lateribus eius in repositoria vectibus, ad portandum illud in eis.
28 Et fecit vectes de lignis imputribilibus, et deauratit eos auro. 29 Et fecit oleum vnctionis sanctum, & compositionem thymiamatis purum opus pigmentarij.

CAP. XXXVIII.

1 Et fecit altare holocausti de lignis imputribilibus, quinque cubitorum longitudine, & quinque cubitorum latitudine, quadrangulum erat altare, & trium cubitorum altitudo eius. 2 Et fecit cornua in quatuor angulis, ex ipso erant cornua. & cooperuit ea ære. 3 Et fecit coronam altari, & coopertmentum eius, & phialas eius, & fuscinulas eius, & thuribulum eius, & omnia vasa eius fecit enea. 4 Et fecit ei craticulã opere retiario æneam.
5 Et fecit craticulæ quatuor anulos æneos ad quatuor latera, & supposuit eos sub craticula altaris ab infra, & erat craticula vsque ad dimidium altaris. 6 Et fecit vectes altari ex lignis imputribilibus, & obduit eos ære. 7 Et induxit vectes per latera altaris in eleuando illud, concauum tabulatum fecit illud. 8 Et fecit labrum æneum, & basim eius æneam de speculis ieiunantium, quæ ieiunauerunt apud ostia tabernaculi testimonij.
9 Et fecit atrium ad Austrum, cortinas atrij ex byisso retorta centum ad centum.
10 Et columnæ earum viginti, & bases earum viginti æneæ, & fibulæ earum & forcipes earum argentea. 11 Et latus quod ad Aquilonem centum ad centum, & columnæ earum viginti, & bases earum viginti aneæ, & fibulæ earum & forcipes earum argentea.
12 Et latus quod ad mare cortinæ quinquaginta cubitorum, columnæ earum decem, & bases earum decem, & fibulæ earum & forcipes earũ argenteæ.
13 Et latus quod ad Orientem quinquaginta cubitorum cortinæ. 14 Quinque & decem cubitorum iuxta dorsum, et columnæ earum tres, & bases earum tres.

27 καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς καθαροὺς ἐποίησεν αὐτῷ
ὑπὸ τὴν σεφαῖλιν τὴν στρεπτὴν αὐτοῦ εἰς τὰ δύο κλίνια αὐτοῦ ὧν
τοῖς δυσὶ πλευραῖς αὐτοῦ εἰς θήκας τοῖς αἴρειν αὐτὸ
28 ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐποίησε τοὺς μοχλοὺς ὧν ξύλων ἀσήπ-
29 των, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσίῳ. καὶ ἐποίησε τὸ
ἔλαιον τῆς χρίσεως τὸ ἅγιον, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάμα-
τος καθαρὸν ἔργον μυρεψοῦ.

λη'.

1 Καὶ ἐποίησε θυσιαστήριον ὁλοκαυτώματος ὧν ξύλων
ἀσήπτων, πέντε πηχέων τὸ μῆκος, καὶ πέντε πηχέων τὸ εὖρος,
τετράγωνον ἴσον τὸ θυσιαστήριον, καὶ τριῶν πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ.
2 καὶ ἐποίησε τὰ κέρατα ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν, ἐξ αὐτοῦ
3 ἦσαν τὰ κέρατα· καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ χαλκῷ. καὶ ἐποίησε
τὸν καλυπτῆρα αὐτοῦ, καὶ τὰς φιά-
λας αὐτοῦ, καὶ τὰς κρεάγρας αὐτοῦ, καὶ τὰ πυρεῖον αὐτοῦ, καὶ πάντα
4 τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐποίησε χαλκᾶ. καὶ ἐποίησεν αὐτῷ ἐχάρα-
5 αν ἔργῳ δικτυωτὸν χαλκοῦν. καὶ ἐποίησε τὴν ἐχάραν τέσσα-
ρας δακτυλίους χαλκοῦς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη· καὶ ἔθηκεν
αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ἐχάραν τοῦ θυσιαστηρίου κάτωθεν· καὶ ἦν ἡ
6 ἐχάρα ἕως ἡμίσους τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἐποίησε τοὺς μοχλοὺς
ξύλων ἀσήπτων, καὶ περιεχάλκωσεν
7 αὐτοὺς χαλκῷ. καὶ εἰσήγαγε τοὺς ἀναφορεῖς τὰ πλευ-
ρὰ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ αἴρειν αὐτὸ· κοῖλον σανιδωτὸν ἐποίη-
8 σεν αὐτό. καὶ ἐποίησε τὸν λουτῆρα τὸν χαλκοῦν, καὶ τὴν
βάσιν αὐτοῦ χαλκῆν ἐκ τῶν κατόπτρων τῶν νηστευουσῶν, αἳ
ἐνήστευσαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
9 καὶ ἐποίησε τὴν αὐλὴν τὰ πρὸς λίβα, ἱσία τὰ αὐλῆς ἐκ
βύσσου κεκλωσμένης ἑκατὸν ἐφ' ἑκατόν.
10 καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλ
καῖ· καὶ οἱ κρίκοι αὐτῶν καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν ἀργυραῖ.
11 καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορραν ἑκατὸν ἐφ' ἑκαστον, καὶ οἱ
στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαῖ· καὶ
οἱ κρίκοι αὐτῶν καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν ἀργυραῖ.
12 καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς θάλασσαν αὐλαῖαι πεντήκοντα
πηχέων, στῦλοι αὐτῶν δέκα, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα, καὶ οἱ
κρίκοι αὐτῶν καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν ἀργυραῖ.
13 καὶ τὸ κλῖτος τὸ πρὸς ἡλίου πεντήκοντα πηχέων ἰσία.
14 πέντε καὶ δέκα πηχέων τὸ κῶν νώτου, καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν
τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et duos anulos auteos fecit ei subter circulum eius in duobus angulis eius super duo latera eius, vt per eos inducerentur vectes, vt portaretur
eis. "Fecitque vectes de lignis setim, & operuit eos auro. "Et fecit oleum sanctæ vnctionis & thymiama aromatum mundissi-
mum opere aromatarij.

CAPVT XXXVIII.

Fecitque altare holocausti de lignis setim, quinque cubitorum erat longitudo eius, & quinque cubitorum latitudo eius: quadrangulum erat, &
trium cubitorum altitudo eius. 'Fecitque cornua eius super quatuor angulos eius, ex ipso erant cornua eius, & cooperuit illud ære.
'Fecitque ei craticulam cubitorum altitudo eius. 'Et fudit ei quatuor anulos in quatuor angulis
eius opere retis ex ære sub circulo eius deorsum vsque ad dimidium eius. 'Et fecit labrum ex
æreis æneæ, vt per eos inducerentur vectes. 'Fecitque vectes de lignis setim, & operuit eos ære.
'Et induxit vectes per anulos in lateribus altaris, vt portaretur cum eis, concauum ex tabulis fecit illud.
ære & basim eius ex ære de speculis mulierum qui veniebant vt orarent in ostio tabernaculi forderis. 'Fecitque atrium, in cuius
aulæi plagæ erant cortinæ de byisso retorta centum cubitorum. "Columnæ earum erant viginti, & bases earum viginti ex ære,
capita columnarum & cælaturæ earum erant ex argento. "Et in plaga Septentrionali erant cortinæ centum cubitorum, columnæ
earum viginti, & bases earum viginti ex ære, capita columnarum & cælaturæ earum ex argento.
cortinæ quinquaginta cubitorum, columnæ earum decem, & bases earum decem, capita columnarum & cælaturæ earum ex argento.
"Et in plaga Occidentali fuerunt
"Et in plaga Orientali erat spacium quinquaginta cubitorum. "Quindecim cubitorum cortinæ erant in vno latere, columnæ
earum tres, & bases earum tres.

וחדיתן עיזקין דדהב עבד ליה מלרע לויריה על הרתין וזיהיה על לארעא למישל ית־שיל ית־היה בהון: 27
ועבד ית בריחיא דאעי שטין יהונתן ודהבא: 28 ועבד ית משחא דרבוהא קודשא ית קטורת בוסמיא דכי עובד בוסמנו: 29

ועבד ית מדבח עלתא אעי שטין חמש אמין ארכיה ותמש אמין פותיה מרבע והלת אמין רומיה: 1
ועבד ית כל מאני מדבחא ית מסכניהא וית מגרופיהא וית מזרקיהא וית צנוניהא 2
ית כל מאניה עבד נחשא: 3 ועבד למדבחא ית מכבריה מלרע עוביד מצודתא דנחשא סוכביה מלרע עד פלגיה: 4
ואתיך ארבע זיוקין לארבע עידי מצודתא דנחשא אתרא לבריחיא: 5 ועבד ית בריחיא אעי שטין ותחפא יתהון דנחשא: 6
ועייל ית בריחיא בעיזקין על סטרי מדבחא למישל היה כהון חליל לוחין עבד יהיה: 7 ועבד ית כיורא דנחשא וית בסיסיה דנחשא 8
מתרעיהן דמסכנין דמשמשן פתחא דמשכן זימנא: 9 ועבד ית דרתא לרוח עיבר דרומא סדרי דרתא דבוץ שזיר מאה אמין:
עמודיהון עשרין ובסיסיהון עשרין דנחשא ווי עמודיא וכיבושיהון דכסף: 10 ולרוח צפונא מאה אמין עמודיהון 11
עשרין ובסיסיהון עשרין דנחשא ווי עמודיא וכיבושיהון דכסף: 12 ולרוח מערבא סדרין חמשין אמין עמודיהון עשרא
ובסיסיהון עשרא ווי עמודיא וכיבושיהון דכסף: 13 ולרוח קידומא מדינחא חמשין אמין: 14 סדרין חמש עשרה אמין לעיברא

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְלַכְתֹּף הַשֵּׁנִית מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר הַחָצֵר קְלָעִים 15
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַמְּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם
שְׁלֹשָׁה׃ וְכֹל קְלָעֵי הֶחָצֵר סָבִיב שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ 16
וְהָאַדָנִים לָעַמֻּדִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמּוּדִים 17
וְחִשּׁוּקֵיהֶם כָּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם כֶּסֶף וְהֵם
מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כֹּל עַמֻּדֵי הֶחָצֵר׃ וּמָסַךְ שַׁעַר 18
הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רֹקֵם תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי
וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְקוֹמָה בְּרֹחַב
חָמֵשׁ אַמּוֹת לְעֻמַּת קְלָעֵי הֶחָצֵר׃ וְעַמֻּדֵיהֶם 19
אַרְבָּעָה וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וָוֵיהֶם כֶּסֶף
וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וְחִשּׁוּקֵיהֶם כָּסֶף׃ וְכֹל הַיְתֵדֹת 20
לַמִּשְׁכָּן וְלֶחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת׃ אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן 21
מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם
בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן 22
חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה׃ וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־ 23
דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בִּתְכֵלֶת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת
הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ׃ כָּל־הַזָּהָב הָעָשׂוּי לַמְלָאכָה בְּכֹל 24
מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים
כִּכָּר וְשִׁבְעֶ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃
וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכַּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת 25
וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃
בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל • 26
הָעֹבֵר עַל־הַפְּקוּדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים׃ וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת אֵת אַדְנֵי 27
הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת
כִּכַּר לָאָדֶן׃ וְאֵת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה 28
וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם
וְחִשַּׁק אֹתָם׃

15 ‡Et in parte altera, quia inter vtraque introitum tabernaculi fecit, quindecim
C cubitorum erant tentoria, columnæque tres
16 & baſes totidem. ‡Cuncta atrij tentoria
byſſo retorta texuerat.
17 ‡Baſes columnarum fuere æneæ, capita autem earum cum cunctis cælaturis ſuis argentea, ſed & ipſas columnas atrij veſtiuit argento.
18 ‡Et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, purpura, vermiculo ac byſſo retorta, quod habebat viginti cubitos in longitudine; altitudo verò quinque cubitorum erat, iuxta menſuram quam cuncta atrii tentoria habebant.
19 ‡Columnæ autem in ingreſſu fuere quatuor cum baſibus æneis, capitáque earum & cælaturæ argenteæ.
20 ‡Paxillos quoque tabernaculi & atrij per
21 gyrum fecit æneos. ‡Hæc ſunt inſtrumenta tabernaculi teſtimonii, quæ enumerata ſunt iuxta præceptum Moyſi in ceremoniis Leuitarum per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis.
22 ‡Quæ Beſeleel filius Huri filij Hur de tribu Iuda, Domino per Moyſen iubente compleuerat:
23 ‡Iuncto ſibi ſocio Ooliab filio Achiſamech de tribu Dan, qui & ipſe artifex lignorū egregius fuit, & polymitarius atque plumarius in hyacintho, purpura, vermiculo & byſſo.
24 ‡Omne aurum quod expenſum eſt in opere ſanctuarii, & quod oblatum eſt in donariis, viginti & nouem talentorum fuit, et ſeptingentorum triginta ſiclorum ad menſuram ſanctuarii. ‡Oblatum eſt autem ab his
25 qui tranſierunt ad numerum à viginti annis, et ſupra, de ſexcentis tribus milibus et quingentis quinquaginta armatorum.
26 ‡Fuerunt præterea centū talenta argenti, è quibus conflatæ ſunt baſes ſanctuarii et introitus vbi velum pendet. Centum baſes fiebant de talentis centū, ſingulis talentis per
28 baſes ſingulas ſuppuratis. ‡De mille autem ſeptingentis et ſeptuaginta quinq; ſiclis fecit capita columnarū, quas et ipſas veſtiuit argento.

‡Et in dorſo ſecundo hinc & inde ſecundum portam atrij, cortinæ quinque & decem cubitorum, & columnæ earum tres, & baſes earum tres.
‡Omnes cortinæ tabernaculi ex byſſo retorta.
‡Et baſes columnarum earum æneæ, & vncini earum argentei, & capita earum deargentata argento, et columnæ deargentatæ argento omnes columnæ atrij.
‡Et velum oſtij atrij opus variegatoris ex hyacintho, & purpura, & coccino filato, & byſſo retorta, viginti cubitorum longitudo, & altitudo & latitudo quinque cubitorum adæquata cortinis atrij.
‡Et columnæ eorum quatuor, & baſes eorum quatuor æneæ, & vncini eorum argentei, & capita eorum deargentata argento.
‡Et omnes paxilli atrij in circuitu ænei.
‡Et hæc conſtructio tabernaculi teſtimonij ſicut præceptum fuit Moyſi, miniſterium eſſe Leuitarum per Ithamar filium Aaron ſacerdotis.
‡Et Beſeleel filius Uri ex tribu Iuda fecit ſicut præcepit Dominus Moyſi.
‡Et Ooliab filius Achiſamech ex tribu Dan, qui fabricauit textilia & acupicta & variegata, texuit hyacintho, et purpura, et coccino filato et byſſo.
‡Omne aurum quod operatum eſt in opera ſecundum omnem operationem ſanctuarij, fuit auri quod primitiarum, nouem et viginti talenta, et ſeptingenti et triginta ſicli ſecundum ſiclum ſanctum.
‡Et argenti et ſeparatio à recenſitis virīs congregationis centum talenta, et mille ſeptingenti ſeptuaginta quinque ſicli, drachma vna capiti dimidium ſicli, ſecundum ſiclum ſanctum.
‡Omnis pertranſiens in cenſum à viginti annis et ſupra in ſexaginta myriadas et tres mille et quingentos quinquaginta.
‡Et facta ſunt centum talenta argenti in conflationem capitum tabernaculi, et in capita velī, centum capita in centum talenta, talentum capiti.
‡Et mille ſeptingentos ſeptuaginta quinque ſiclos fecit ad vncinas columnarum, et deauravit capita eorum, et ornauit eas.

15 καὶ ἐπὶ τὸ ἰσχὺς τὸ δεύτερον ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν πύλην
τῆς αὐλῆς, αὐλαῖαι πέντε καὶ δέκα πηχέων· καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν
16 τρεῖς, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς. ‡πᾶσαι αἱ αὐλαῖαι τῆς
17 σκηνῆς ὀπὸ βύσσου κεκλωσμένης. ‡καὶ αἱ βάσεις τῶν στύλων αὐτῶν χαλκαῖ, καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραῖ, καὶ αἱ
κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμέναι ἀργυρίῳ, καὶ οἱ στῦλοι
περιηργυρωμένοι ἀργυρίῳ πάντες οἱ στῦλοι τῆς αὐλῆς.
18 ‡καὶ τὸ κάλυμμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς ἔργον ποικίλου ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, καὶ
βύσσου κεκλωσμένης εἴκοσι πηχέων τὸ μῆκος, καὶ τοῦ ὕψους τὸ
τὸ ὅρος πέντε πηχέων ἐξισούμενον τοῖς ἱστίοις τῆς αὐλῆς.
19 ‡καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τέσσαρες, καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες χαλκαῖ, καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραῖ, καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμέναι ἀργυρίῳ.
20 ‡καὶ πάντες οἱ πάσσαλοι τῆς αὐλῆς κύκλῳ χαλκοῖ.
21 ‡καὶ αὕτη ἡ σύνταξις τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καθὰ συνέταξε μωυσῆ, τὴν λειτουργίαν εἶναι τῶν λευιτῶν διὰ ἰθάμαρ τοῦ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως. ‡καὶ βεσελεὴλ ὁ τοῦ ὑρὶ ὁπὸ
τῆς φυλῆς ἰούδα ἐποίησε καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
22 ‡καὶ ἐλιαὲ ὁ τοῦ ἀχισαμὲχ ὁπὸ τῆς φυλῆς δὰν, ὃς ἠργα-
τεκτόνησεν τὰ ὑφαντὰ καὶ τὰ ῥαφιδευτὰ καὶ τὰ ποικίλα,
ὕφανε τῷ ὑακίνθῳ καὶ πορφύρᾳ, καὶ κοκκίνῳ νενησμένῳ καὶ βύσσῳ.
24 ‡πᾶν τὸ χρυσίον ὁ κατειργάσθη εἰς τὰ ἔργα κατὰ πᾶσαν
τὴν ἐργασίαν τῶν ἁγίων, ἐγένετο χρυσίον τοῦ τῆς ἀπαρχῆς,
ἐννέα καὶ εἴκοσι τάλαντα, καὶ ἑπτακόσιοι καὶ τριάκοντα σίκλοι κα-
25 τὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. ‡καὶ ἀργυρίου καὶ ἀφαίρεμα παρὰ
τῶν ἐπεσκεμμένων ἀνδρῶν τῆς συναλωγῆς ἑκατὸν τάλαντα,
καὶ χίλιοι ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε σίκλοι· δραχμὴ μία
τὴ κεφαλὴ τὸ ἥμισυ τοῦ σίκλου, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον.
26 ‡πᾶς ὁ παραπορευόμενος εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἑξήκοντα μυριάδας καὶ τρισχιλίους καὶ
πεντακοσίους πεντήκοντα.
27 ‡καὶ ἐγένοντο τὰ ἑκατὸν τάλαντα τοῦ ἀργυρίου εἰς τὴν
χώνευσιν τῶν κεφαλίδων τῆς σκηνῆς, καὶ εἰς τὰς κεφαλίδας
τοῦ καταπετάσματος, ἑκατὸν κεφαλίδες εἰς τὰ ἑκατὸν
τάλαντα, τάλαντον τῇ κεφαλίδι.
28 ‡καὶ τοὺς χιλίους ἑπτακοσίους ἑβδομηκονταπέντε σίκλους
ἐποίησεν εἰς τὰς ἀγκύλας τῶν στύλων· καὶ κατεχρύσωσε τὰς
κεφαλίδας αὐτῶν, καὶ κατεκόσμησεν αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et in latere ſecundo oſtij atrij hinc & inde erant cortinæ quindecim cubitorum, columnæ earum tres & baſes earum tres. "Omnes cortinæ atrij per circuitum erant de byſſo retorta. "Et baſes columnarum erant ex ære, capita columnarum & cælaturæ earum fuerunt de argento, & cooperuit argento capita earum. Illæ quoque omnes columnę atrij cælatæ erant argento. "Et tentorum oſtij atrij fecit opere polymitarij ex hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo retortta, viginti cubitorum erat longitudo eius, & altitudo eius ſicut latitudo eius, quinque cubitorum erat, iuxta altitudinem cortinarum atrij. "Et columnæ eius quatuor & baſes earum quatuor ex ære, vncini earum erant ex argento, & operuit capita earum & cælaturas earum argento. "Omnesque paxilli tabernaculi & atrij per circuitum erant ex ære. "Hæ ſunt numerationes tabernaculi teſtimonij quæ enumeratæ ſunt iuxta præceptum Moyſi per miniſterium Leuitarum per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis.
"Beſeleel enim filius Vri filij Hur de tribu Iuda fecit omnia quæ præcepit Dominus ad Moyſen. "Et cum eo Ooliab filius Achiſamech de tribu Dan faber ligarius & artifex, & polymitarius in hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo. "Omne aurum quod factum eſt in omni opere ſanctuarij & quod oblatum eſt, fuit viginti & nouem talentorum, & ſeptingentorum, & ſeptuaginta, & quinque ſiclorum in pondere ſanctuarij. "Argentum autem numerationis congregationis fuit centum talentorum, & mille, & ſeptingentorum, & ſeptuaginta, & quinque ſiclorum in pondere ſanctuarij, quod oblatum eſt ab omnibus qui tranſierunt ad numeros à viginti annis, & ſupra de ſexcentis & tribus millibus, & quingentis & quinquaginta. "Fuerunt autem centum talenta argenti ex quo conflatæ ſunt baſes ſanctuarij, & baſes tentorij, centum talenta pro centum baſibus, talentum pro baſe. "De mille autem & ſeptingentis & ſeptuaginta, & quinque ſiclis fecit vncinos columnarum, & operuit capita earum, & fecit cælaturas earum.

11 וּלְעִבְרָא תִנְיָנָא מֵיכָא וּמֵיכָא לְתָרַע דְּרָתָא סְרָרִין חַמְשָׂ עַשְׂרֵה אַפַּיִן עַמּוּדֵיהוֹן תְּלָתָא וְסַמְכֵיהוֹן תְּלָתָא׃ 16 כָּל תְּרֵי דְּרָתָא
12 סְחוֹר סְחוֹר דְּבִיסָּא שְׁזִיר׃ 17 וְסַמְכֵיָא לְעַמּוּדַיָּא דְּנְחָשָׁא וְוֵי עַמּוּדַיָּא וְכִיבּוּשֵׁיהוֹן דְּכַסְפָּא וְאִיפּוּן מְכַבְּשִׁין דְּכַסְפָּא כָּל
13 דְּמִתְקְרֵי דְּרָתָא׃ 18 וּפְרָסָא דְּתָרַע דְּרָתָא עוֹבַד צַיָּיר תְּכֶלָּא וְאַרְגְּוָנָא וְזִהֲרִי וּבוּץ שְׁזִיר וְעַשְׂרִין אַפַּיִן אוֹרְכֵיהּ וְרוֹמְיָהּ בְּפוּתְיֵהּ חֲמֵשׁ אַפַּיִן
14 סְחוֹר סְחוֹר וְסַמְכֵיהוֹן אַרְבְּעָה וְסַמְכֵיהוֹן דְּנְחָשָׁא׃ 19 וְעַמּוּדֵיהוֹן אַרְבְּעָה וְסַמְכֵיהוֹן דְּנְחָשָׁא וְוֵיהוֹן וְכִיבּוּשֵׁיהוֹן דְּכַסְפָּא׃ 20 וְכֹל
15 דְּאִיתְחֲזֵי לְמִשְׁכְּנָא וּלְדָרְתָּא סְחוֹר סְחוֹר דִּנְחָשָׁא׃ 21 אִלֵּין מִנְיָנֵי מִשְׁכְּנָא מִשְׁכְּנָא דְּסָהֲדוּתָא דְּאִתְמְנִיאוּ עַל פֻּמֵּיהּ דְּמֹשֶׁה עֲבִידַת לֵוָאֵי בְּיַד אִיתָמָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא׃ 22 וּבְצַלְאֵל בַּר אוּרִי בַּר חוּר לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה עֲבַד יָת כָּל דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 23 וְעִמֵּיהּ אָהֳלִיאָב
בַּר אֲחִיסָמָךְ לְשִׁבְטָא דְּדָן נַגָּר וְאוּמָן וְצַיָּיר בִּתְכֶלָּא וּבְאַרְגְּוָנָא וּבְצִבְעָא זְהוּרִי וּבוּצָא׃ 24 כָּל דַּהֲבָא דְּאִתְעֲבִיד לְעִבְדָּא בְּכָל עִבִידַת קוּדְשָׁא
דַּהֲבָא דִּתְנוּפָתָא עֶשְׂרִין וְתִשְׁעָא כִּכָּרִין וְשִׁבְעָא מְאָה וּתְלָתִין סְלָעִין בְּסֶלַע קוּדְשָׁא׃ 25 וְכַסְפָּא מְנֵינֵי כְנִישְׁתָּא מְאָה כִּכָּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מְאָה
וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִין סְלָעִין בְּסֶלַע קוּדְשָׁא׃ 26 הֵקְלָא לְגֻלְגַּלְתָּא פֵּלְגוּת סְלָעָא בְּסֶלַע קוּדְשָׁא לְכָל דְּעָבַר עַל מִנְיָנֵיא מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וְלַעֲיִלָּא
לְשִׁתְּמְאָה אַלְפִין וּתְלָתָא מְאָה וַחֲמִשִּׁין׃ 27 וַהֲוָה מְאָה כִּכְּרֵי כַסְפָּא לְאַתָּכָא יָת סַמְכֵי קוּדְשָׁא וְיָת סַמְכֵי פָּרוֹכְתָּא מְאָה סַמְכִין
לִמְאָה כִּכָּרִין כִּכָּרָא לְסַמְכָא׃ 28 וְיָת אֶלֶף וּשְׁבַע מְאָה וְחַמְשָׁא עֲבַד וְיָן לְעַמּוּדַיָּא וְחַפָּא רֵישֵׁיהוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 ונחשת התנופה שבעים ככר ואלפים וארבע
30 מאות שקל: ויעש בה את אדני פתח אהל מועד
ואת מזבח הנחשת ואת מכבר הנחשת אשר לו
31 ואת כל כלי המזבח: ואת אדני החצר סביב
ואת אדני שער החצר ואת כל יתדת המשכן ואת
כל יתדת החצר סביב:

לט

1 ומן התכלת והארגמן ותולעת השני
עשו בגדי שרד לשרת בקדש ויעשו את בגדי
הקדש אשר לאהרן כאשר צוה יהוה את משה:
2 ויעש את האפד זהב תכלת וארגמן
ותולעת שני ושש משזר: וירקעו את פחי
זהב ויקצץ פתילם לעשות בתוך התכלת ובתוך
הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה
4 חשב: כתפת עשו לו חברת על שני קצותו
5 חבר: והשב אפדתו אשר עליו ממנו הוא
כמעשהו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש
6 משזר כאשר צוה יהוה את משה: ויעשו
את אבני השהם מסבת משבצת זהב מפתחת
7 פתוחי חותם על שמות בני ישראל: וישם
אתם על כתפת האפד אבני זכרון לבני ישראל
8 כאשר צוה יהוה את משה: ויעש את
החשן מעשה חשב כמעשה אפד זהב תכלת
9 וארגמן ותולעת שני ושש משזר: רבוע היה כפול
עשו את החשן זרת ארכו וזרת רחבו כפול:
10 וימלאו בו ארבעה טורי אבן טור אדם פטדה
11 וברקת הטור האחד: והטור השני נפך ספיר
12 ויהלם: והטור השלישי לשם שבו ואחלמה:
13 והטור הרביעי תרשיש שהם וישפה מוסבת
משבצת זהב במלאתם:

29 *Aeris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo milia, et quadringenti supra sicli.
30 *Ex quibus fusæ sunt bases in introitu tabernaculi testimonij, et altare æneum cum craticula sua, omniáque vasa quæ ad vsum eius pertinent.
31 *Et bases atrij tam in circuitu quàm in ingressu eius et paxilli tabernaculi atque atrij per gyrum.

CAP. XXXIX.

1 A DE hyacintho verò et purpura, vermiculo ac bysso fecit vestes quibus indueretur Aaron, quando ministrabat in sanctis, sicut præcepit Dominus Moysi.
2 *Fecit igitur superhumerale de auro, hyacintho, et purpura coccóq; bis tincto, et bysso retorta, opere polymitario.
3 *Incidítque bracteas aureas et extenuauit in fila, vt possent torqueri cum priorum colorum subtegmine.
4 *Duásque oras sibiinuicem copulatas in vtroque latere summitatum.
5 *Et baltheum ex eisdem coloribus, sicut præceperat Dominus Moysi.
6 *Parauit et duos lapides onychinos astrictos et inclusos auro et sculptos arte gemmaria nominibus filiorum Israel.
7 *Posuítque eos in lateribus superhumeralis in monimentum filiorum Israel, sicut præceperat Dominus Moysi.
8 *Fecit et rationale opere polymito iuxta opus superhumeralis ex auro, hyacintho, purpura, coccóque bis tincto, et bysso retorta.
9 *Quadrangulum duplex mensuræ palmi.
10 *Et posuit in eo gemmarum ordines quatuor: In primo versu erat sardius, topazius, smaragdus.
11 *In secundo, carbunculus, saphirus, iaspis.
12 *In tertio, ligurius, achates, et amethystus.
13 In quarto, chrysolithus, onychinus, & berillus, circundati & inclusi auro per ordines suos.

29 *Et es separationis trecẽta septuaginta talenta, & duo mille & quadringenti sicli.
30 *Et fecerunt ex ipso bases ostij tabernaculi testimonij, & altare æneum cum craticula sua, & omnia vasa alaris.
31 *Et bases atrij in circuitu, & bases ostij atrij, & paxillos tabernaculi, & paxillos atrij in circuitu.

CAP. XXXIX.

1 *ET receptam hyacinthum & purpuram & coccinum fecerunt vestes ministratorias Aaron, ad ministrandum in eis in sanctuario, sicut præcepit Dominus Moysi.
2 *Et fecerunt superhumerale ex auro, & hyacintho, & purpura, et coccino filato, & bysso retorta.
3 *Et excisæ sunt laminæ auri pili, ad contexendum cum hyacintho & purpura, & cum coccino filato, & cum bysso retorta, opus textile fecerunt illud.
4 *Superhumeralia coniuncta ex vtrisque partibus, opus textile adinuicẽ connexum ad seipsum.
5 *Ex ipso fecerunt secundum suam factũram ex auro & hyacintho, & purpura, & coccino filato, & bysso retorta, sicut præcepit Dominus Moysi.
6 *Et fecerunt vtrosque lapides smaragdi astrictos & inclusos auro, sculptos & incisos incisione gẽmis de nominibus filiorum Israel.
7 *Et posuerunt eos in humeris superhumeralis: lapides memorialis sunt filiorum Israel, sicut præcepit Dominus Moysi.
8 *Et fecerunt rationale, opus textile variegatum secundum opus superhumeralis, ex auro, & hyacintho, & purpura, & coccino filato, & bysso retorta.
9 *Quadrangulum duplex fecerunt rationale, palmi longitudo, & palmi latitudo duplex.
10 *Et contexta est in eo textura secundum lapidum quatuor ordinum: ordo lapidum, sardius & topazius & smaragdus ordo vnus.
11 *Et ordo secundus, carbunculus, & saphyrus, & iaspis.
12 *Et ordo tertius, ligurius & achates & amethystus.
13 *Et ordo quartus, chrysolithus, & beryllus, & onychinus inclusi auro, et colligati auro.

29 *καὶ ὁ χαλκὸς τοῦ ἀφαιρέματος τριακόσια ἑβδομήκοντα
τάλαντα, καὶ δισχίλιοι, καὶ τετρακόσιοι σίκλοι.
30 *καὶ ἐποίησαν ἐξ αὐτοῦ τὰς βάσεις τῆς θύρας τῆς σκηνῆς
τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν σὺν τῇ ἐχα-
31 ρᾷ αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ θυσιαστηρίου. *καὶ τὰς
βάσεις τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὰς βάσεις τῆς πύλης τῆς αὐ-
λῆς, καὶ πᾶσι τοῖς παασάλοις τῆς σκηνῆς, καὶ πᾶσι παασάλοις τῆς
αὐλῆς κύκλῳ.

λθ΄.

1 Καὶ τὴν καταληφθεῖσαν ὑακινθον, καὶ πορφύραν, καὶ τὸ
κόκκινον ἐποίησαν στολὰς λῃτουργικὰς ἁγίαις ἀαρών, εἰς τὸ λειτουρ-
γεῖν ἐν αὐταῖς ἐν τοῖς ἁγίοις, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
2 *καὶ ἐποίησαν τὴν ἐπωμίδα ὲκ χρυσίου, ὑακίνθου, καὶ πορ-
φύρας, καὶ κοκκίνου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης.
3 *καὶ ἐτμήθη τὰ πέταλα τοῦ χρυσίου τρίχες, ὥστε συυφάι-
νειν σὺν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ τῇ πορφύρᾳ, καὶ σὺν τῷ κοκκίνῳ τῷ διανε-
νησμένῳ, καὶ σὺν τῇ βύσσῳ τῇ κεκλωσμένῃ, ἔργον ὑφαντὸν
4 ἐποίησαν αὐτό. *ἐπωμίδας συνεχούσας ἐξ ἀμφοτέρων
τῶν μερῶν, ἔργον ὑφαντὸν εἰς ἄλληλα συμπεπεγμένον καθ'
5 ἑαυτό. *ἐξ αὐτοῦ ἐποίησαν κατὰ τὴν αὐτοῦ ποίησιν ὲκ χρυ-
σίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου διανενησμένου,
καὶ βύσσου κεκλωσμένης, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
6 *καὶ ἐποίησαν ἀμφοτέρους τοὺς λίθους τῆς σμαραγδου
συμπεπορπημένους καὶ περισιαλωμένους χρυσίῳ, γεγλυμμένους
καὶ κεκολαμμένους ὲκκόλαμμα σφραγῖδος ὲκ τῶν ὀνομά-
7 των τῶν υἱῶν ισραήλ. *καὶ ἐπέθηκαν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς ὦ-
μους τῆς ἐπωμίδος· λίθοι μνημοσύνου εἰσὶν τῶν υἱῶν ισραήλ,
καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
8 *καὶ ἐποίησαν λόγιον, ἔργον ὑφαντὸν τῇ ποικιλίᾳ, κατὰ τὸ
ἔργον τῆς ἐπωμίδος, ὲκ χρυσίου, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας,
καὶ κοκκίνου διανενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης·
9 *τετράγωνον διπλοῦν ἐποίησαν τὸ λόγιον· σπιθαμῆς τὸ
10 μῆκος, καὶ σπιθαμῆς τὸ ὄρθος διπλοῦν. *καὶ συυφάνθη
ἐν αὐτῷ ὕφασμα κατὰ λίθον τετράστιχον· στίχος λίθων,
σαρδίου τοπάζιον καὶ σμαραγδος· στίχος ὁ εἷς.
11 *καὶ ὁ στίχος ὁ δεύτερος, ἄνθραξ σαπφειρος, καὶ ἴασπις.
12 *καὶ ὁ στίχος ὁ τρίτος λιγύριον, καὶ ἀχάτης καὶ ἀμέθυς·
13 *καὶ ὁ στίχος ὁ τέταρτος χρυσόλιθος, καὶ ὀνυχιον καὶ ὀνύ
χιον περικεκυκλωμένα χρυσίῳ, καὶ συνδεδεμένα χρυσίῳ.

כט וְנְחָשָׁא דְאַתְרֵימוּ שִׁבְעִין כִּכְּרִין וְתַרְתֵּין אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה סְלָעִין:
ל וְעָבַד בֵּיהּ יְתֵ סַמְכֵי תְּרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָתֵ מַדְבְּחָא דְנְחָשָׁא
לא וְיָתֵ סְמָכֵי דְרַתְעָא סְחוֹר סְחוֹר וְיָתֵ כָּל מָנֵי מַדְבְּחָא: וְיָתֵ סְמָכֵי דְרַתְעָא סְחוֹר סְחוֹר וְיָתֵ כָּל סְמָכֵי

לט

א וּמִן תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וּצְבָע זְהוֹרִי עֲבָדוּ לְבוּשֵׁי שְׁמוּשָׁא לְשַׁמְּשָׁא בְּקוּדְשָׁא וַעֲבָדוּ לְאַהֲרֹן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:
ב וַעֲבַד יָת אֶפּוֹדָא דְּדַהֲבָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וּצְבָע זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר:
ג וְרַקִּיעוּ יָת סְפֵי דַּהֲבָא וְקַצִּיצוּ חוּטִין לְמֶעֱבַד בְּגוֹ תְּכֵלְתָּא
ד וְאַרְגְּוָנָא וּבְגוֹ צְבָע זְהוֹרִי וּבְגוֹ בוּצָא עוֹבַד אוּמָּן: כְּתֵפִין עֲבָדוּ לֵיהּ לְמִלְפַּף עַל תְּרֵין סְטָרוֹהִי מְלַפֵּיף:
ה וְהֶמְיְנָן תִּקְנִיָּה דְלְוָטֵיהּ הוּא כְּעוֹבְדֵיהּ דְּדַהֲבָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וּצְבָע זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:
ו וְעָבְדוּ יָת תְּרֵין אַבְנֵי סַנְטִירִין מְסַגְּרָן מַשְׁבְּצָן דִּדְהַבָּא מְפַתְּחָן פִּתּוּחֵי חֲקִיקָא דְּעִזְקָא עַל שְׁמָהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
ז וְשַׁוִּי יָתְהוֹן עַל כְּתֵפֵי אֶפּוֹדָא דַּהֲבָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וּצְבָע זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:
ח וְעָבַד יָת חוּשְׁנָא עוֹבַד אוּמָּן כְּעוֹבַד אֶפּוֹדָא דַּהֲבָא תְּכֵלְתָּא וְאַרְגְּוָנָא וּצְבָע זְהוֹרִי וּבוּץ שְׁזִיר:
ט רְבִיעָאָה הֲוָה כְּפִילָא אוֹרְכֵיהּ וּפוּתְיֵהּ עִיָּיר כְּפִילָא רְבִיעָאָה הֲוָה:
י וְסִדְּרוּ בֵּיהּ אַרְבְּעָה אוּרְמֵי אֶבֶן טוּר אוּרְמָא פְּטִירָא סַמְקָא וְיַרְקָא קַדְמָאָה סַמְקָא יַרְקָא וְטַבְלָא:
יא וְאִשְׁלוּם בּוֹצִינָא אַרְבְּעָה טוּרִין וְשַׁבְזִיז וְטַבְזִיז וְסִדְּרָא קַדְמָאָה סַמְקָא יַרְקָא וְטַבְלָא:
יב וְסִדְּרָא תִּנְיָנָא תִּכְלִיתָאָה כְּנָקְרִי תַּרְקִיעָא וְעִין עֶגְלָא וְסִדְּרָא רְבִיעָאָה

29 Æs quoque oblationis fuit septuaginta talentorum & duo milia & quadringentorum siclorum. 30 Ex quo fecit bases ostij tabernaculi testimonij, & altare æneum, & craticulam eius æneam, & omnia vasa altaris. 31 Et bases atrij per circuitum, & bases ostij atrij, & omnes paxillos tabernaculi, & omnes paxillos atrij per circuitum.

CAPVT XXXIX.

DE hyacintho autem & purpura & coccino, fecerunt vestes ministerij ad ministrandum in sanctuario, fecerunt quoque vestes sanctas Aaron, sicut præcepit Dominus Moysi. Fecitque superhumerale ex auro & hyacintho, & purpura, & coccino, & bysso retorta. Extenderuntque bracteas aureas, & inciderunt fila, vt facerent in medio hyacinthi, & in medio purpuræ, & in medio coccini, & in medio byssi opere artificis. Humerulos fecerunt ei coniunctos, in duobus lateribus eius iungebantur. Et baltheus ornamenti filique erat iuxta illud ex ipso erat iuxta opus eius ex auro, hyacintho, & purpura, & bysso retorta, sicut præcepit Dominus Moysi. Fecerunt quoque duos lapides onychinos inclusos in cælaturis auteis scriptos distinctè quasi sculptura anuli per nomina filiorum Israel. Et posuit eos in humerulis superhumeralis in lapides memoriales filijs Israel, sicut præceperat Dominus Moysi. Fecitque rationale opere artificiosum, polymitum, vnius erat longitudo eius, & latitudo eius palmi vnius, duplicatum erat. Quadratum erat, duplicatum fecerunt rationale, palmi vnius erat longitudo eius, & latitudo eius palmi vnius, duplicatum erat. Et impleuerunt in eo quatuor ordines lapidis precioſi, in primo ordine erat sardius, topazius, & carbunculus. Et in secundo ordine smaragdus, saphirus, & iaspis. In tertio autem ordine ligurius, achates, & amethystus. In quarto autem ordine chrysolithus, onychinus, & beryllus, inclusi striatique auro fuerunt in implectionibus suis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הִנָּה
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חוֹתָם אִישׁ
15 עַל־שְׁמוֹ לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט׃ * וַיַּעֲשׂוּ עַל הַחֹשֶׁן
שַׁרְשֹׁרֹת גַּבְלֻת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר׃
16 * וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ
אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃
17 * וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת
18 עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן׃ * וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי
הָעֲבֹתֹת נָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת וַיִּתְּנֵם עַל כִּתְפֹת
19 הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו׃ * וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב
וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־
20 עֵבֶר הָאֵפֹד בֵּיתָה׃ * וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֵם
21 עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת
מַחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפֹד׃ * וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן
מִטַּבְּעֹתָו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיֹת עַל־
חֵשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפֹד כַּאֲשֶׁר צִוָּה
22 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ * וַיַּעַשׂ אֶת־מְעִיל הָאֵפֹד
23 מַעֲשֵׂה אֹרֶג כְּלִיל תְּכֵלֶת׃ * וּפִי־הַמְּעִיל בְּתוֹכוֹ
כְּפִי תַּחְרָא שָׂפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקָּרַע׃ * וַיַּעֲשׂוּ
עַל־שׁוּלֵי־הַמְּעִיל רִמֹּנֵי תְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת
שָׁנִי מְשֻׁזָר׃ * וַיַּעֲשׂוּ פַּעֲמֹנֵי זְהַב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־
הַפַּעֲמֹנִים בְּרֹוךְ הָרִמֹּנִים עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל
סָבִיב בְּרֹוךְ הָרִמֹּנִים׃ * פַּעֲמֹן וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן
עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה׃ * וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת שֵׁשׁ
מַעֲשֵׂה אֹרֶג לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו׃ * וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת
שֵׁשׁ וְאֶת־פְּאֵרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ וְאֶת־מִכְנְסֵי־בָד
שֵׁשׁ מָשְׁזָר׃ * וְאֶת־הָאַבְנֵט שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

14 * Ipsíque lapides duodecim sculpti erant
nominibus duodecim tribuum Israel, singuli
per nomina singulorum.
15 * Fecerunt in rationali & catenulas sibiin-
uicem cohærentes de auro purissimo.
16 * Et duos vncinos totidem anulos aureos.
Porrò anulos posuerunt in vtroque latere ra-
tionalis:
17 * Ex quibus penderent duæ catenæ aureæ
18 * Quas inseruerunt vncinis qui in super-
humeralis angulis eminebant.
19 * Hæc & antè & retro ita conueniebant si-
bi, vt superhumerale & rationale mutuo ne-
cterentur, stricta ad balteum;
20 * Et anulis fortius copulata.
21 * Quos iungebat vitta hyacinthina, ne la-
xa fluerent, & à seinuicem mouerentur, sicut
præcepit Dominus Moysi.
22 * Fecerúntque tunicam superhumeralis to
tam hyacinthinam.
23 * Et capitium in superiori parte contra
medium, orámque per gyrum capitij textri
lem.
24 * Deorsum autem ad pedes mala punica ex
hyacintho, purpura, vermiculo ac byssore
torta.
25 * Et tintinabula de auro purissimo, quę po
suerunt inter malogranata in extrema parte
tunicæ per gyrum.
26 * Tintinabulum autem aureum & malum
punicum, quibus ornatus incedebat pontifex
quando ministerio fungebatur, sicut præce-
pit Dominus Moysi.
27 * Fecerunt tunicas byssinas opere textili
Aaron & filijs eius.
28 * Et mitras cum coronulis suis ex byssо.
29 * Feminalia quoque linea byssina, cingu-
lum verò de byssо retorta, hyacintho, purpu-
ra ac vermiculo bis tincto arte plumaria, sicut
præceperat Dominus Moysi.

14 * Et lapides erant ex nominibus filiorum Israel
duodecim, ex duodecim nominibus eorum sculpti si-
gilli, vnusquisque ex suo nomine in duodecim tri-
bus. 15 * Et fecerunt super rationale catenulas con-
nexas, opus connexionis, ex auro puro.
16 * Et fecerunt duos vncinos aureos, et duos anu-
los aureos, et imposuerunt duos anulos aureos super
vtraque principia rationalis.
17 * Et imposuerunt innexiones ex auro super duos
anulos super vtrasque partes rationalis.
18 * Et ad duas coniunctiones duas innexiones, et
imposuerunt super duobus vncinis humeros super-
humeralis ex aduerso secundum faciem.
19 * Et fecerunt duos anulos aureos, et imposue-
runt super duas alas à summitate rationalis ad sum
mitatem posterioris partis superhumeralis ab intus.
20 * Et fecerunt duos anulos aureos, et imposue-
runt super vtrosque humeros superhumeralis ab
infra eius, secundum faciem secundum connexio-
nem desuper contexturam superhumeralis.
21 * Et constrinxit rationale ab anulis qui in eo ad
anulos superhumeralis, coniunctos ex hyacintho
complicatos ad contexturam superhumeralis, vt
non defluęret rationale à superhumerali, sicut pre-
cepit Dominus Moysi.
22 * Et fecerunt tunicam sub superhumerale, opus
textile totum hyacinthinum.
23 * At capitium tunicæ in medio textum adiun-
ctum, cui adiungens in circuitu capitium insepa-
rabile.
24 * Et fecerunt super margine tunicæ ab infra
quasi florentis mali punici, mala punica ex hyacin-
tho, et purpura, et coccino filato, et byssо retorta.
25 * Et fecerunt tintinabula aurea, et imposue-
runt tintinabula super margines tunicæ in circuitu
inter mala punica.
26 * Tintinabula aurea, et mala punica super mar-
gine tunicæ in circuitu, ad ministrandum, sicut præ-
cepit Dominus Moysi.
27 * Et fecerunt tunicas byssinas, opus textile Aaron
et filijs eius. 28 * Et cidares ex byssо, et mitrâ ex byssо.
29 * Et femoralia ex byssо retorta, et zonas eorum
ex byssо et hyacintho, et purpura, et coccino retorta,
opus variegatoris, sicut præcepit Dominus Moysi.

14 * καὶ ἡ λίθοι ἦσαν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
δώδεκα, ἐκ τῶν δώδεκα ὀνομάτων αὐτῶν ἐγλεγλυμμέναι
σφραγῖδες, ἕκας ⊙ ἐκ τοῦ ἰδίου ὀνόματος εἰς τὰς δώδε-
15 κα φυλάς. * καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τὸ λόγιον κρόσους συμπε-
πλεγμένους, ἔργον ἐμπλοκίου, ἐκ χρυσίου καθαροῦ.
16 * καὶ ἐποίησαν δύο ἀσσιδίσκας χρυσᾶς, καὶ δύο δακτυ-
λίους χρυσοῦς· καὶ ἐπέθηκαν τοὺς δύο δακτυλίους τοὺς
χρυσοῦς ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τοῦ λογίου.
17 * καὶ ἐπέθηκαν τὰ ἐμπλόκια ἐκ χρυσίου ἐπὶ τοὺς δύο
δακτυλίους ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ λογίου.
18 * καὶ εἰς τὰς δύο συμπλοκὰς τὰ δύο ἐμπλόκια· ⊂ ἐπέ-
θηκαν ἐπὶ τὰς δύο ἀσσιδίσκας τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδ ⊙
19 ἐξ ἐναντίας κῆ ⊂ πρόσωπον. * ⊂ ἐποίησαν δύο δακτυλίους
χρυσοῦς· καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ δύο πέρυσμα ἀπ' ἄκρου τοῦ
λογίου ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὀπισθίου τῆς ἐπωμίδ ⊙ ἔσωθεν.
20 * καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκαν
ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς ὤμους τῆς ἐπωμίδ ⊙ κάτωθεν αὐτῆ,
κατὰ πρόσωπον κατὰ τὴν συμβολὴν ἄνωθεν τῆς σύνυφῆς
21 τῆς ἐπωμίδ ⊙. * καὶ συνέσφιξε τὸ λόγιον ἀπὸ τῶν δακτυ-
λίων τῶν ἐπ' αὐτῆ εἰς τοὺς δακτυλίους τῆς ἐπωμίδ ⊙, συμπε-
χομένους ἐκ τῆς ὑακίνθου συμπεπλεγμένους εἰς τὸ ὕφασμα
τῆς ἐπωμίδ ⊙, ἵνα μὴ χαλάσῃ τὸ λόγιον ἀπὸ τῆς ἐπωμί-
22 δος, καθὰ συνέταξε κύρι ⊙ τῷ μωυσῆ. * ⊂ ἐποίησαν τὸν
ὑποδύτην ⌒ τὸν ἐπωμίδα, ἔργον ὑφαντόν, ὅλον ὑακίνθινον.
23 * τὸ δὲ περισσόμιον τοῦ ⌒ ὑποδύτου ἐν τῷ μέσῳ διυφασμένον
συμπλεκτόν, ὡς ἄνεχον κύκλῳ τὸ περισσόμιον ἀλάλυτον.
24 * καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ⌒ ὑποδύτου κατωθεν
ὡσεὶ ἐξανθοῦσης ῥοᾶς ῥοΐσκους, ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, ⊂
25 κοκκίνου νενησμένου, καὶ βύσσου κεκλωσμένης. * καὶ
ἐποίησαν κώδωνας χρυσοῦς, καὶ ἐπέθηκαν τοὺς κώδωνας ἐπὶ
τὰ λώματα τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ ἀναμέσον τῶν ῥοΐσκων.
26 * κώδωνας χρυσοῦς ⊂ ῥοΐσκας ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου
κύκλῳ, εἰς τὸ λειτουργεῖν, καθὰ συνέταξε κύρι ⊙ τῷ μωυσῆ.
27 * καὶ ἐποίησαν χιτῶνας βυσσίους, ἔργον ὑφαντὸν ἀαρὼν ⊂
28 τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. * καὶ τὰς κιδάρεις ἐκ βύσσου, ⊂ τὴν μίτραν
29 ἐκ βύσσου. * καὶ τὰ περισκέλη ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, καὶ
τὰς ζώνας αὐτῶν ἐκ βύσσου καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας,
καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, ἔργον ποικιλτοῦ, ὃν τρόπον συνέ-
ταξε κύρι ⊙ τῷ μωυσῆ.

תרגום אונקלוס

14 וְאִבְנַיָּא עַל שְׁמָהָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינִין תְּרֵיסָר עַל שְׁמָהָתְהוֹן כְּחֵב כְּפַרְשׁ כְּלוּף דְּעִזְקָא גְּבַר עַל שְׁפִיר לְתְרֵי עֲשַׂר שִׁבְטַיָּא׃ 15 וְעָבְדוּ
עַל חוֹשְׁנָא מַתְכָּן מְחַכְּמָן עוֹבַד גְּדִילִי דְּדַהֲבָ כִּתְוֵית חוֹשְׁבָנָא׃ 16 וְעָבְדוּ תְּרֵין מַרְבַּדִּין דְּדַהֲבָ וְתְרֵין עִיזְקִין דְּדַהֲבָ וְיָהֲבוּ יָת תְּרֵין עִיזְקִין עַל תְּרֵין סִטְרוֹהִי
דְּחוֹשְׁנָא׃ 17 וְיָהֲבוּ תְּרֵין גְּדִילִין דְּדַהֲבָ עַל תְּרֵין עִיזְקִין עַל סִטְרֵי חוֹשְׁנָא׃ 18 וְיָת תְּרֵין סִטְרוֹהִי דִּתְרֵין גְּדִילִין דְּעַל תְּרֵין מַרְבַּדִּין יְהָבוּ עַל תְּרֵין
עִיזְקִין וְיָהֲבוּ עַל כְּתֵפֵי אֵיפּוֹדָא לְקֳבֵיל אַפּוֹהִי׃ 19 וְעָבְדוּ תְּרֵין עִיזְקִין דְּדַהֲבָ וְשַׁוִּיו עַל תְּרֵין סִיטְרֵי חוֹשְׁנָא עַל שִׁפְיָהּ דִּי לְעִבְרָא דְּאֵפּוֹדָא מִלְגָּיו׃
20 וְעָבְדוּ תְּרֵין עִיזְקִין דְּדַהֲבָ וְיָהֲבִינָן עַל תְּרֵין כִּתְפֵי אֵיפּוֹדָא מִלְרַע מִלְקֳבֵיל אַפּוֹהִי כְּלַפֵּי מַעֲלֵי אֵיפּוֹדָא כְּקָא דְּסָקִיד
21 יָת חוֹשְׁנָא מֵעִזְקֵיהּ לְעִזְקֵי אֵיפּוֹדָא בְּחוּשְׁבָּא דְּהִכְלָא לְמֶהֱוֵי עַל חֲשִׁין אֵיפּוֹדָא וְלָא מְתַפְרִיק חוֹשְׁנָא מֵעַלֵּי אֵיפּוֹדָא כְּמָא דְּפַקִּיד
יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 22 וְעָבַד יָת מְעִילָא דְּאֵיפּוֹדָא עוֹבַד חֲשֵׁי גְּמִיר תְּכֵלָא׃ 23 וּפוּם מְעִילָא בְּגַוֵּיהּ כְּפוּם שִׁרְיָן חוֹרָא פְּקָף
לְמִפְּיהּ מְחוּד מְחוּד דְּלָא יִתְבְּזַע׃ 24 וְעָבְדוּ עַל שָׁפּוֹלֵי מְעִילָא רִמּוֹנֵי תְכֵלָא וְאַרְגְּוָנָא וְזִהֲרִי שְׁזִיר׃
דְּהִכְלָא דְּכִי וְיָהֲבוּ יָת זַגְיָא זַגְיָא בֵּנֵי רִמּוֹנָא עַל שִׁפּוֹלֵי מְעִילָא מְחוּד מְחוּד לְשַׁקְשָׁא כְּקָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 25 וְעָבְדוּ יָת כְּהוּנָא דְּבוּצָא עוֹבַד לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי׃
דְּבוּצָא וְיָת שַׁבְכָּת קוּבַּעְיָא דְּבוּצָא וְיָת מִכְבָּסֵי דְּבוּץ שְׁזִיר׃ 26 וְיָת מִצְנְפְּתָא דְּבוּצָא וְיָת פְּאֵרֵי כְּהוּנְתָא דְּבוּצָא וְיָת מִכְבָּסֵי דְּבוּץ שְׁזִיר׃
27 וְיָת כֻּתָּנָא דְּבוּצָא עוֹבַד אֲרִיגָא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי׃ 28 וְיָת מִצְנְפְּתָא
דְּבוּצָא וְיָת אַסְכְּלָתָא דְּבוּצָא וְיָת מִכְבָּסֵי דְּבוּץ שְׁזִיר׃ 29 וְיָת מְחִיזְרָא דְּבוּצָא עוֹבַד צַיָּר כְּקָא
דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

"Ipsi autem lapides duodecim erant iuxta nomina filiorum Israel; scripti scriptura distincta quasi sculptura anuli singuli lapides per nomina singulorum per duodecim tribus. "Fecerunt quoque in rationali catenulas sibi inuicem cohærentes opere fimbriæ ex auro mundissimo.
"Et fecerunt duos vncinos aureos, & duos anulos aureos, & posuerunt duos anulos in duobus lateribus rationalis. "Posuerunt quoque
duas fimbrias aureas in duobus anulis qui erant in lateribus rationalis. "Et duas fimbrias quæ erant in duobus lateribus eius posuerunt
in duobus vncinis; posuerunt quoque eas in humerulis superhumeralis contra faciem eius. "Fecerunt quoque duos anulos aureos, & po-
suerunt eos in duobus lateribus rationalis qui erant in ora eius quæ est è regione superhumeralis intrinsecus. "Fecerunt quoque duos
anulos ex auro, & posuerunt eos in duobus humerulis superhumeralis inferius contra faciem eius è regione iuncturæ eius, supra baltheum super-
humeralis. "Et coniunxerunt rationale ex anulis suis ad anulos superhumeralis vitta hyacinthina, vt esset super baltheum superhu-
merale, vt non recederet rationale à superhumerali, sicut præceperat Dominus Moysi. "Fecerunt quoque pallium superhumeralis
opere textoris totum hyacinthinum. "Et os pallij in medio eius, sicut os loricæ. Ora erat per circuitum oris eius vt non rumperetur.
"Fecerunt quoque in inferiori parte pallij malogranata ex hyacintho, & purpura, & coccino retorto. "Fecerunt quoque tintinabula de auro
mundissimo, & posuerunt tintinabula in medio malorum granatorum in inferiori parte pallij per circuitum in medio malorum granatorum.
"Tintinabulum & malum granatum, tintinabulum & malum granatum, in inferiori parte pallij per circuitum, ad ministrandum, sicut præce-
perat Dominus Moysi. "Fecerúntque tunicam ex byssо opere textoris Aaron & filiis eius. "Et tiaram ex byssо & pileos in decorem
ex byssо. "Et femoralia ex byssо retorta, baltheum quoque ex byssо retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino, opere polymitarij, sicut
præceperat Dominus Moysi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 ‡ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ
31 עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ ‡ וַיִּתְּנוּ עָלָיו
32 פְּתִיל תְּכֵלֶת לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ‡ וַתֵּכֶל כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל
33 מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
34 מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ׃ ‡ וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־
הָאֹהֶל וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִחָו וְעַמֻּדָיו
35 וַאֲדָנָיו׃ ‡ וְאֶת־מִכְסֵה עֹרֹת הָאֵילִם הַמְאָדָּמִים
36 וְאֶת־מִכְסֵה עֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֶת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ׃ ‡ אֶת־
37 אֲרֹן הָעֵדֻת וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת הַכַּפֹּרֶת׃ ‡ אֶת־הַשֻּׁלְחָן
38 אֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת לֶחֶם הַפָּנִים׃ ‡ אֶת־הַמְּנֹרָה
הַטְּהֹרָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֶת
39 שֶׁמֶן הַמָּאוֹר׃ ‡ וְאֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת שֶׁמֶן
הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת מָסַךְ פֶּתַח הָאֹהֶל׃
40 ‡ אֶת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ
אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ׃ ‡ אֶת
קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אַדְנֶיהָ וְאֶת־הַמָּסָךְ
לְשַׁעַר הֶחָצֵר אֶת־מֵיתָרָיו וִיתֵדֹתֶיהָ וְאֶת כָּל־כְּלֵי
עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל מוֹעֵד׃ ‡ אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־
42 בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן׃ ‡ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
43 כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הָעֲבֹדָה׃ ‡ וַיַּרְא מֹשֶׁה
אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
כֵּן עָשׂוּ וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה׃

ם

1 ‡ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ‡ בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ
2 הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תָּקִים אֶת־מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד׃
3 ‡ וְשַׂמְתָּ שָׁם אֵת אֲרוֹן הָעֵדֻת וְסַכֹּתָ עַל־הָאָרֹן אֶת־
4 הַפָּרֹכֶת׃ ‡ וְהֵבֵאתָ אֶת־הַשֻּׁלְחָן וְעָרַכְתָּ אֶת־עֶרְכּוֹ
וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמְּנֹרָה וְהַעֲלֵיתָ אֶת־נֵרֹתֶיהָ׃

30 ‡ Fecerunt & laminam sacræ venerationis
de auro purissimo, scripserúntque in ea opere
gemmario sanctum Domini.
31 ‡ Et strinxerunt eam cum mitra vitta hya-
cinthina, sicut præceperat Dominus Moysi.
32 ‡ Perfectum est igitur omne opus taberna-
D culi & tecti testimonij. Fecerúntque filij Is-
rael cuncta quæ præceperat Dominus Moysi.
33 ‡ Et obtulerunt tabernaculum & tectum,
& vniuersam supellectilem, anulos, tabulas,
vectes, columnas, ac bases.
34 ‡ Opertorium de pellibus arietum rubri-
catis, & aliud operimentum de hyacinthinis
pellibus, velum;
35 ‡ Arcam, vectes, propitiatorium.
36 ‡ Mensam, cum vasis suis, & propositionis
37 panibus. ‡ Candelabrum, lucernas, & vten
silia earum cum oleo.
38 ‡ Altare aureum & vnguentum & thymia-
ma ex aromatibus, & tentorium in introitu
tabernaculi.
39 ‡ Altare æneum, retiaculum, vectes, & va-
sa eius omnia, labrum cum basi sua.
40 ‡ Tentoria atrij & columnas cum basibus
suis, tentorium in introitu atrij, funiculósq;
illius & paxillos. Nihil ex vasis defuit quæ in
ministerium tabernaculi & in tectum fœde-
ris iussa sunt fieri.
41 Vestes quoque quibus sacerdotes vtuntur
in sanctuario Aaron scilicet & filij eius:
42 ‡ Obtulerunt filii Israel, sicut præceperat
Dominus.
43 ‡ Quę postquam Moyses cuncta vidit com
pleta, benedixit eis.

CAP. XL.

1 LOcutúsque est Dominus ad Moysen, di-
cens.
2 ‡ Mense primo prima die mensis eriges ta-
bernaculum testimonij.
3 ‡ Et ponesin eo arcam, dimittésque ante
illam velum.
4 ‡ Et illata mensa pones super eam quæ ritè
præcepta sunt. Candelabrum stabit cum lu-
cernis suis.

30 ‡ Et fecerunt laminam auream, separationem
sanctuarij auri puri, et scripserunt in ea litteras im-
pressas sigilli sanctificationem Domino.
31 ‡ Et imposuerunt in ea marginem hyacinthinam,
vt supercadat super mitram desuper, sicut præcepit
Dominus Moysi. 32 ‡ Et perfectum est omne opus
tabernaculi testimonij, & fecerunt filij Israel secun-
dum omnia quæcunque præcepit Dominus Moysi.
33 ‡ Et attulerunt tabernaculum ad Moysen &
omnia vasa eius, & anulos eius, & columnas eius,
& vectes eius, & paxillos eius, et bases eius.
34 ‡ Et operimenta pelles arietum rubricatas, &
coopertoria pelles hyacinthinas, & velum.
35 ‡ Et arcam testimonij, & vectes eius, & propi-
tiatorium. 36 ‡ Et mensam & omnia vasa eius, &
panes propositionis.
37 ‡ Et candelabrum purum, & lucernas eius lu-
cernas incendij, & omnia vasa eius, & oleum lu-
minis. 38 ‡ Et altare aureum, & oleum vnctionis,
& thymiama compositionis, & velum portæ ta-
bernaculi.
39 ‡ Et altare æneum, & craticulam eius æneam,
& vectes eius, & omnia vasa eius, & labrum, et
basim eius. 40 ‡ Et cortinas atrij, & columnas
& bases eius, & velum portæ atrij, & funiculos
eius, & paxillos eius, & omnia instrumenta quæ
ad opera tabernaculi testimonij.
41 ‡ Et vestes ministratorias ad ministrandum in
eis in sanctuario, vestes sanctuarij, quæ sunt Aaron
& vestes filiorum eius in sacerdotium.
42 ‡ Secundum omnia quæcunque præcepit Domi-
nus Moysi, sic fecerunt filij Israel omnem appara-
tum. 43 ‡ Et vidit Moyses omnia opera, et fuerunt
facientes ea, quemadmodum præcepit Dominus
Moysi, sic fecerunt ea, & benedixit eis Moyses.

CAP. XL.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicēs: ‡ In
die vna mensis primi prima die mensis, eriges
2 tabernaculum testimonij.
3 ‡ Et pones ibi arcam testimonij, & cooperies ar-
cem velo.
4 ‡ Et inferes mensam, & appones propositionem
eius, & inferes candelabrum, & impones lucer-
nas eius.

30 ‡ καὶ ἐποίησαν τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν, ἀφόρισμα τοῦ ἁγίου
χρυσίου καθαροῦ· καὶ ἔγραψαν ἐπ' αὐτῷ γράμματα ἐκτε-
31 τυπωμένα σφραγῖδι ἁγίασμα κυρίῳ. ‡ καὶ ἐπέθηκαν
ἐπ' αὐτῷ λῶμα τὐακίνθινον, ὥστε ἐπικεῖσθαι ὑπὲρ τὴν μίτραν
ἄνωθεν, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
32 ‡ καὶ συνετελέσθη πᾶν ἔργον τῆ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ
ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα συνέταξε κύριος τῷ
33 μωυσῆ. ‡ καὶ ἤνεγκαν τὴν σκηνὴν πρὸς μωυσῆν, καὶ πάντα
τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ σὺν δακτύλιοι αὐτῆς, καὶ σὺν σύλους
αὐτῆς, καὶ σὺν μοχλοὺς αὐτῆς, καὶ σὺν στύλους αὐτῆς, καὶ
34 τὰς βάσεις αὐτῆς· ‡ καὶ τὰς ὑφὲ ἑρας δέρματα κεκω-
ηρυθρὸδυωμένα, καὶ τὰ καλαχαλύμματα δέρματα ὑακίν-
35 θινα, καὶ τὸ καλαπέτασμα. ‡ καὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυ-
ρίου, καὶ σὺν ἀνωκῆρας αὐτῆς, καὶ τὸ ἱλαστήριον·
36 ‡ καὶ τὴν τραπέζαν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ σὺν ἄρτους τῆ προ-
37 θέσεως· ‡ καὶ τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν, καὶ σὺν λύχνους
αὐτῆς λύχνους τῆς καύσεως, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ
38 ἔλαιον τοῦ φωτός. ‡ καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὸ
ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ τὸ ὑπό-
39 στασιν τῆς θύρας τῆς σκηνῆς. ‡ καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ
χαλκοῦν, καὶ τὴν ἐχάραν αὐτῆ τὴν χαλκῆν, καὶ σὺν ἀναφορεῖς
αὐτῆ, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆ, καὶ τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βά-
40 σιν αὐτῆ. ‡ καὶ τὰ ἱσία τῆς αὐλῆς, καὶ σὺν στύλους, καὶ τὰς
βάσεις αὐτῆς, καὶ τὸ ὑπόστασιν τῆς πύλης τῆς αὐλῆς, καὶ
τὰ σχοινία αὐτῆ, καὶ σὺν παστάλους αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἔργα-
41 λεῖα τὰ εἰς τὰ ἔργα τῆ σκηνῆς τῆ μαρτυρίου. ‡ καὶ τὰς σο-
λὰς τὰς λειτουργικὰς εἰς τὸ λειτουργεῖν ἐν αὐταῖς ἐν τῷ ἁγίῳ,
σολὰς τοῦ ἁγίου, αἱ εἰσιν ἀαρών, καὶ τὰς σολὰς τῶν υἱῶν αὐτῆ εἰς
42 τὴν ἱερατείαν. ‡ κατὰ πάντα ὅσα συνέταξε κύριος τῷ
μωυσῆ, οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν παρασκευήν.
43 ‡ καὶ ἰδὲ μωυσῆς πάντα τὰ ἔργα, καὶ ἦσαν πεποιηκότες
αὐτὰ ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ, οὕτως ἐποίησαν
αὐτά, καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς μωυσῆς. μέ.

1 ‡ Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· ‡ ἐν ἡμέ-
2 ρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου νουμηνία, στήσεις τὴν σκηνὴν τοῦ
3 μαρτυρίου. ‡ καὶ θήσεις ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου,
4 καὶ σκεπάσεις τὴν κιβωτὸν τῷ καταπετάσματι. ‡ καὶ εἰσοί-
σεις τὴν τράπεζαν, καὶ παραθήσεις τὴν παράθεσιν αὐτῆς· καὶ εἰ-
σοίσεις τὴν λυχνίαν, καὶ θήσεις σὺν λύχνους αὐτῆς.

תרגום אונקלוס

30 וְעַבְדוּ יָת צִיצָא דִּי לִילְא דְּקוּדְשָׁא דַּהֲבָא דְּכִי וּכְתִבוּ עֲלוֹהִי מְחִקְלָא דְּחִקּוּקָא קוּדְשָׁא לְיָיָ׃ 31 וְיָהֲבוּ עֲלוֹהִי חוּטָא דִּתְכֶלְתָּא לְמִיתַּן עַל מִצְנְפְתָּא
מִלְּעֵילָּא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 32 וְשְׁלִימַת כָּל עִיבִידַת מַשְׁכְּנָא וְעֲבָדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה כֵּן עַבְדוּ׃
33 וְיָתֵי יָת מַשְׁכְּנָא לְוָת מֹשֶׁה יָת מַשְׁכְּנָא וְיָת כָּל מָנוֹהִי פּוּרְפּוֹהִי רַפּוֹהִי עַמּוּדוֹהִי וְסַמְכוֹהִי׃ 34 וְיָת חוּפְּיָא דְּמַשְׁכָּא דִּי מְסַקְּיָן סְמִקִּין
וְיָת חוּפְּיָא דְּמַשְׁכָּא דִּי מְסַקְּיָן תְּכִלְתָּא וְיָת אֲרִיחוֹהִי וְיָת כַּפּוֹרְתָּא׃ 35 יָת אֲרוֹנָא דְּסָהֲדוּתָא וְיָת אַרְיוֹהִי וְיָת כַּפּוֹרְתָּא דְּפָרְכָתָא׃
36 יָת מַשְׁיָרְתָּא דְּסִידְרָא וְיָת כָּל מָנָהִי וְיָת מַשְׁיָתָא דְּאַפְרָסְמָנָא׃ 37 יָת מְנָרְתָּא דְּנְהוֹרָא וְיָת כָּל מָנָהִי וְיָת מַדְבְּרָתָא וְיָת
נְהוֹרָא וְיָת קִטּוֹרֶת בּוּסְמָיָא וְיָת פְּרָסָא דִּתְרַע מַשְׁכְּנָא׃ 38 יָת מַדְבְּחָא דִּנְחָשָׁא וְיָת דַּיְקְנֵיהּ דִּנְחָשָׁא דִּלְוָהִי וְיָת כָּל מָנוֹהִי
וְיָת כִּיוֹרָא וְיָת כַּסְיֵיהּ׃ 39 וְיָת סְדָרֵי דְּרָתָא יָת עַמּוּדָתָא וְיָת סַמְכֵיהוֹן וְיָת פָּרְסָא לְתִרְעָא דְּרָתָא יָת אֲשׁוּכוֹהִי וְסִיכָרָא וְכָל מָאנֵי פּוּלְחָנָא
לְמַשְׁכְּנָא וְלִמְטַשְׁיָא׃ 40 וְיָת סְדָרֵי דְּרָתָא יָת עַמּוּדָתָא וְיָת סַמְכֵיהוֹן וְיָת פָּרְסָא לְתִרְעָא דְּרָתָא יָת אֲשׁוּכוֹהִי וְסִיכָרָא וְכָל מָאנֵי פּוּלְחָנָא
לְמַשְׁכְּנָא לְמִטְּשָׁא׃ 41 יָת לְבוּשֵׁי שְׁמוּשָׁא לְשַׁמָּשָׁא בְּקוּדְשָׁא יָת לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא וְיָת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי לְשַׁמָּשָׁא׃
42 כְּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה כֵּן עַבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת כָּל פּוּלְחָנָא׃ 43 וַחֲזָא מֹשֶׁה יָת כָּל עִיבִידְתָּא וְהָא עַבְדוּ כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ כֵּן עַבְדוּ וּבָרִיךְ יְתְהוֹן מֹשֶׁה׃

ם

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 בְּיוֹמָא
3 קַדְמָאָה בְּחַד לְיַרְחָא תְּקִים יָת מַשְׁכְּנָא דְּמַשְׁכְּנָא וְתִסְדֵּר יָת אֲרוֹנָא וְתַחְפֵּי עַל אֲרוֹנָא יָת פָּרְסָתָא׃
4 וְתֵיעֵל יָת פָּתוֹרָא וְתַסְדֵּר יָת סִדּוּרֵיהּ וְתֵעֵיל יָת מְנָרְתָּא וְתַדְלִיק יָת בּוּצִינָהָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 ׳ וְנָתַתָּה אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב לִקְטֹרֶת לִפְנֵי אֲרוֹן הָעֵדֻת
6 וְשַׂמְתָּ אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן׃ ׳ וְנָתַתָּה אֶת־
7 מִזְבַּח הָעֹלָה לִפְנֵי פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד׃ ׳ וְנָתַתָּ
אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁם מָיִם׃
8 ׳ וְשַׂמְתָּ אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב וְנָתַתָּ אֶת־מָסַךְ שַׁעַר
9 הֶחָצֵר׃ ׳ וְלָקַחְתָּ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָשַׁחְתָּ אֶת־
הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
10 וְהָיָה קֹדֶשׁ׃ ׳ וּמָשַׁחְתָּ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל
כֵּלָיו וְקִדַּשְׁתָּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים׃
11 ׳ וּמָשַׁחְתָּ אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ׃
12 ׳ וְהִקְרַבְתָּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
13 וְרָחַצְתָּ אֹתָם בַּמָּיִם׃ ׳ וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת־אַהֲרֹן אֶת
בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ וּמָשַׁחְתָּ אֹתוֹ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתוֹ וְכִהֵן לִי׃
14 ׳ וְאֶת־בָּנָיו תַּקְרִיב וְהִלְבַּשְׁתָּ אֹתָם כָּתֳנֹת׃
15 ׳ וּמָשַׁחְתָּ אֹתָם כַּאֲשֶׁר מָשַׁחְתָּ אֶת־אֲבִיהֶם וְכִהֲנוּ
לִי וְהָיְתָה לָהֶם מָשְׁחָתָם לִכְהֻנַּת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃
16 ׳ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃
17 ׳ וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּאֶחָד
18 לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן׃ ׳ וַיָּקֶם מֹשֶׁה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן
אֶת־אַדְנָיו וַיָּשֶׂם אֶת־קְרָשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו וַיָּקֶם
19 אֶת־עַמּוּדָיו׃ ׳ וַיִּפְרֹשׂ אֶת־הָאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם
אֶת־מִכְסֵה הָאֹהֶל עָלָיו מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
20 אֶת־מֹשֶׁה׃ ׳ וַיִּקַּח וַיִּתֵּן אֶת־הָעֵדֻת אֶל־הָאָרֹן
וַיָּשֶׂם אֶת־הַבַּדִּים עַל־הָאָרֹן וַיִּתֵּן אֶת־הַכַּפֹּרֶת עַל־
21 הָאָרֹן מִלְמָעְלָה׃ ׳ וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֹן אֶל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם
אֶת־פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וַיָּסֶךְ עַל־אֲרוֹן הָעֵדֻת כַּאֲשֶׁר צִוָּה
22 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ׳ וַיִּתֵּן אֶת־הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל
מוֹעֵד עַל־יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן צָפֹנָה מִחוּץ לַפָּרֹכֶת׃
23 ׳ וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֶרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

EXODVS. Translat. B. Hierony. *Tabernaculum*

5 ‡ Et altare aureum in quo adoletur incensum coram arca testimonij.
6 ‡ Tentorium in introitu tabernaculi testimonii pones, & ante illud altare holocausti.
7 ‡ Labrum inter altare & tabernaculum, quod implebis aqua.
8 ‡ Circundabísque atrium tentoriis & ingressum eius.
9 ‡ Et assumpto vnctionis oleo, vnges tabernaculum cum vasis suis vt sanctificentur.
10 ‡ Altare holocausti & omnia vasa eius, la-
B brum cum basi sua.
11 ‡ Omnia vnctionis oleo consecrabis, vt sint sancta sanctorum.
12 ‡ Applicabísque Aaron & filios eius ad fores tabernaculi testimonii, & lotos aqua.
13 ‡ Indues sanctis vestibus vt ministrent
14 mihi.
15 ‡ Et vnctio eorum in sacerdotium sempiternum proficiat.
16 ‡ Fecítque Moyses omnia quæ præceperat Dominus.
17 ‡ Igitur mense primo anni secundi, prima die mensis collocatum est tabernaculum.
18 ‡ Erexítque Moyses illud, & posuit tabulas ac bases & vectes, statuítque columnas.
19 ‡ Et expandit tectum super tabernaculum imposito desuper operimento, sicut Dominus imperauerat.
20 ‡ Posuit & testimonium in arca subditis infrà vectibus, & oraculum desuper.
21 ‡ Cúmque intulisset arcam in tabernacu-
C lum testimonij, appendit ante eam velum, vt expleret Domini iussionem.
22 ‡ Posuit & mensam in tabernaculo testimonij ad plagam Septentrionalem extra velum:
23 ‡ Ordinatis coram propositionis panibus, sicut præceperat Dominus Moysi.

5 ‡ Et pones altare aureum ad incensandum coram arca testimonij. 6 ‡ Et impones cooperimentum veli super ostium tabernaculi, & altare holocaustorũ pones iuxta ostium tabernaculi testimonij.
7 ‡ Et pones labrum inter tabernaculum testimonij, & inter altare, & pones in eo aquam.
8 ‡ Et pones atrium in circuitu, & pones velum portæ atrij. 9 ‡ Et assumes oleum vnctionis, & vnges tabernaculum, & omnia quæ in eo, & sanctificabis illud & omnia vasa eius, & erũt sancta.
10 ‡ Et vnges altare holocaustorum, & omnia vasa eius, & vnges labrum, & basim eius, & sanctificabis illud. 11 ‡ Et sanctificabis altare, & erit altare sanctum sanctorum.
12 ‡ Et applicabis Aaron & filios eius ad ostia tabernaculi testimonij, & lauabis eos aqua.
13 ‡ Et indues Aaron vestes sanctas, & vnges eum, & sanctificabis eum, & sacerdotio fungetur mihi. 14 ‡ Et filios eius applicabis & indues eos tunicis. 15 ‡ Et vnges eos sicut vnxisti patrem eorum, & sacerdotio fungentur mihi. & erit, vt sit illis vnctio sacerdotij in æternum, in generationes eorum.
16 ‡ Et fecit Moyses omnia quæcunque præcepit illi Dominus, sic fecit.
17 ‡ Factum est in mense primo secundo anno egressorum eorum ex Ægypto prima die mensis, erectum est tabernaculum.
18 ‡ Et erexit Moyses tabernaculum, & imposuit capita, & immisit vectes, & erexit columnas eius.
19 ‡ Et extendit cortinas super tabernaculum, & imposuerunt operimentum tabernaculi super illud desuper, sicut præcepit Dominus Moysi.
20 ‡ Et accipiens testimonia imposuit in arcam, & supposuit vectes sub arca, & imposuit propitiatorium super arcam.
21 ‡ Et intulit arcam in tabernaculũ, & imposuit operimentum veli, & operuit arcam testimonij, sicut præcepit Dominus Moysi.
22 ‡ Et imposuit mensam in tabernaculum testimonij, ad latus tabernaculi testimonij quod ad Aquilonem extra velum tabernaculi. 23 ‡ Et apposuit in ea panes propositionis coram Domino, sicut præcepit Dominus Moysi.

5 ‡ Καὶ θήσεις τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν εἰς τὸ θυμιᾶσαι ἐναν-
6 τίον τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου. ‡ καὶ θήσεις κάλυμμα
τοῦ καταπετάσματος ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς, καὶ τὸ θυ-
σιαστήριον τῶν καρπωμάτων θήσεις παρὰ τὴν θύραν τῆς
7 σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. ‡ καὶ θήσεις τὸν λουτῆρα ἀναμέσον
τῆς σκηνῆς καὶ μαρτυρίου καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ
8 θήσεις ἐν αὐτῷ ὕδωρ. ‡ καὶ θήσεις τὴν αὐλὴν κύκλῳ, καὶ θή-
9 σεις τὸ καταπέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς. ‡ καὶ λήψῃ
τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος, καὶ χρίσεις τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ
ἐν αὐτῇ, καὶ ἁγιάσεις αὐτὴν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἔσται
10 ἅγια. ‡ καὶ χρίσεις τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων, καὶ
πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ χρίσεις τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν
11 αὐτοῦ, καὶ ἁγιάσεις αὐτόν. ‡ καὶ ἁγιάσεις τὸ θυσιαστήριον, καὶ
12 ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῶν ἁγίων. ‡ καὶ προσάξεις Ἀαρὼν
καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ λού-
13 σεις αὐτοὺς ὕδατι. ‡ καὶ ἐνδύσεις Ἀαρὼν τὰς στολὰς τὰς ἁγίας,
καὶ χρίσεις αὐτὸν, καὶ ἁγιάσεις αὐτὸν, καὶ ἱερατεύσει μοι.
14 ‡ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ προσάξεις, καὶ ἐνδύσεις αὐτοὺς χιτῶ-
15 νας. ‡ καὶ ἀλείψεις αὐτοὺς ὃν τρόπον ἤλειψας τὸν πα-
τέρα αὐτῶν, καὶ ἱερατεύσουσί μοι· καὶ ἔσται, ὥστε εἶναι αὐτοῖς
χρίσμα ἱερωσύνης εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν.
16 ‡ καὶ ἐποίησε μωυσῆς πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος,
17 οὕτως ἐποίησε. ‡ καὶ ἐγήρθη ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ τῷ δευ-
τέρῳ ἔτει ἐκπορευομένων αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου τῇ μιᾷ, ἐστάθη
18 ἡ σκηνή. ‡ καὶ ἔστησε μωυσῆς τὴν σκηνὴν, καὶ ἐπέθηκε βά-
κεφαλίδας, καὶ διενέβαλε σὺν μοχλοῖς, καὶ ἔστησεν σὺν στύλοις
19 αὐτῆς. ‡ καὶ ἐξέτεινε τὰς αὐλαίας ἐπὶ τὴν σκηνὴν, καὶ
ἐπέθηκεν τὸ κάλυμμα τῆς σκηνῆς ἐπ' αὐτὴν ἄνωθεν, καθὰ
20 συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ. ‡ καὶ λαβὼν τὰ μαρτύρια
ἐνέβαλεν εἰς τὴν κιβωτὸν· καὶ ἐπέθηκεν σὺν ὀμφαλοῖς ὑπο
τὴν κιβωτὸν, καὶ ἐπέθηκεν τὸ ἱλαστήριον ἐπάνω τῆς κιβωτοῦ.
21 ‡ καὶ εἰσήνεγκε τὴν κιβωτὸν εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ ἐπέθηκε τὸ
καλυκάλυμμα τοῦ καταπετάσματος, καὶ ἐσκέπασε τὴν κι-
βωτὸν τοῦ μαρτυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ.
22 ‡ καὶ ἐπέθηκε τὴν τράπεζαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου,
ἐπὶ τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου τὸ πρὸς βορραν
ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος τῆς σκηνῆς·
23 ‡ καὶ προσέθηκεν ἐπ' αὐτῆς σὺν ἄρτους τῆς προθέσεως
ἔναντι κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 ‡ Ponesque altare aureum, in quo adoletur rhymiama aromatum coram arca testimonij. 6 ‡ Ponesque velum in ostio tabernaculi, & ponesque altare holocausti ante ostium tabernaculi fœderis.
7 ‡ Et pones labrum inter tabernaculum fœderis & altare, & pones ibi aquam.
8 ‡ Ponesque atrium per circuitum, & pones tentorium ostij atrij.
9 ‡ Tollesque oleum vnctionis, & vnges tabernaculum & omnia quæ in eo sunt, & sanctificabis illud & omnia vasa eius, & erit sanctum.
10 ‡ Et vnges altare holocausti & omnia vasa eius, sanctificabisque altare, & erit altare sanctum sanctorum. 11 ‡ Applicabisque Aaron & filios eius ad ostium tabernaculi fœderis, & laues eos aquis.
12 ‡ Et indues Aaron vestibus sanctis, & vnges eum, sanctificabisque illum vt ministret coram me. 13 ‡ Et vnges eos sicut vnxisti patrem eorum, & ministrabunt coram me, & vt sit eis vnctio sua in sacerdotium sempiternum in generationibus suis.
14 ‡ Filios quoque eius applicabis & indues eos tunicis. 15 ‡ Fecítque Moyses omnia quæ præceperat ei Dominus ita fecit.
16 ‡ Factumque est in mense primo in anno secundo prima die mensis erectum est tabernaculum. 17 ‡ Erexítque Moyses tabernaculum, & posuit bases eius, & imposuit tabulas eius, & posuit vectes eius, & erexit columnas eius.
18 ‡ Et expandit tentorium super tabernaculum, & posuit coopertorium tabernaculi super illud desuper, sicut præceperat Dominus Moysi. 19 ‡ Tulítque & posuit testimonium in arca, & posuit in arca vectes, & posuit propitiatorium super arcam desuper.
20 ‡ Et intulit arcam in tabernaculum, & posuit velum extentum, vt protegeret super arcam testimonij sicut præceperat Dominus Moysi.
21 ‡ Posuítque mensam in tabernaculo fœderis in latere tabernaculi ad Aquilonem extra velum.
22 ‡ Et ordinauit super ea ordines panum coram Domino, sicut præceperat Dominus Moysi.

תרגום אונקלוס

5 וְתִתֵּן יָת מַדְבְּחָא דְדָהַבָּא לְאַסָּקָא קְטוֹרַת בּוּסְמִין קֳדָם אֲרוֹנָא דְסָהֲדוּתָא וְתִשַׁוֵּי יָת פָּרְסָא דְתַרְעָא לְמַשְׁכְּנָא׃
6 וְתִתֵּן יָת מַדְבְּחָא דְעָלְתָא קֳדָם תַּרְעָא דְמַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 7 וְתִתֵּן יָת כִּיּוֹרָא בֵּין מַשְׁכְּנָא וּבֵין מַדְבְּחָא וְתִתֵּן תַּמָּן מַיָּא׃
8 וְתִפְרֹס יָת קֶלַע דְּרָתָא וְתִתֵּן יָת פָּרְסָא דְתַרְעָא דְּרָתָא׃ 9 וְתִסֵּיב יָת מְשַׁחָא דְרַבְוָתָא וְתִרְבֵּי יָת מַשְׁכְּנָא וְיָת כָּל דְּבֵיהּ וְתִקְדֵּישׁ יָתֵיהּ וְיָת כָּל מָאנוֹהִי וְיֶהֱוֵי קָדִישׁ׃ 10 וְתִרְבֵּי
יָת מַדְבְּחָא דְעָלְתָא וְיָת כָּל מָנְוֵי וְתִקְדֵּישׁ יָת מַדְבְּחָא וְיֶהֱוֵי מַדְבְּחָא קֻדְשָׁא קֻדְשִׁין׃ 11 וְתִרְבֵּי יָת כִּיּוֹרָא וְיָת כַּנֵּיהּ וְתִקְדֵּישׁ יָתֵיהּ׃ 12 וְתִקְרֵיב
יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹהִי לְתַרְעָא דְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְתִסְחֵי יָתְהוֹן בְּמַיָּא׃ 13 וְתַלְבֵּישׁ יָת אַהֲרֹן יָת לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא וְתִרְבֵּי יָתֵיהּ וְתִקְדֵּישׁ יָתֵיהּ
וְיִשַׁמְּשִׁנִּי קָדָמַי׃ 14 וְיָת בְּנוֹהִי תְּקָרֵיב וְתַלְבֵּישׁ יָתְהוֹן כְּתָנִין׃ 15 וְתִרְבֵּי יָתְהוֹן כְּמָא דְרַבְיתָ יָת אֲבוֹהוֹן וְיִשַׁמְּשׁוּן קָדָמַי וְתֶהֱוֵי לְתִרְבִּיוּתְהוֹן
לְכַהֲנוּתָא לְעָלַם לְדָרֵיהוֹן׃ 16 וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּכֹל דְּפַקֵּיד יְיָ יְהֵיךְ כֵּן עֲבַד׃ 17 וַהֲוָה בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּשַׁתָּא תִנְיָנָא
בְּחַד יַרְחָא לְיַרְחָא אֶתְקִם מַשְׁכְּנָא׃ 18 וַאֲקִים מֹשֶׁה יָת מַשְׁכְּנָא וְיָהַב יָת סְמָכוֹהִי וְשַׁוִּי יָת דַּפּוֹהִי וְיָהַב יָת עַמָּרוֹהִי וַאֲקִים יָת
סִידְרֵי לְחֵם קֻדָּם יְיָ כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 19 וּפְרַשׂ יָת פְּרִסָא עַל מַשְׁכְּנָא וְשַׁוִּי יָת חוּפְּיָה דְמַשְׁכְּנָא עֲלוֹהִי מִלְּעֵילָא כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 20 וְנָסִיב וְיָהַב יָת סָהֲדוּתָא
בְּאָרוֹנָא וְשַׁוִּי יָת אַרְיָתָא עַל אָרוֹנָא וְיָהַב יָת כַּפּוֹרְתָא עַל אָרוֹנָא מִלְּעֵילָא׃ 21 וְאַעֵיל יָת אָרוֹנָא לְמַשְׁכְּנָא וְשַׁוִּי יָת פָּרְכְתָא דְפָרְכָא וְאַשְׁיֵל עַל
סִידְרֵי לְחֵם קֻדָּם יְיָ כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 22 וְיָהַב יָת פָּתוֹרָא בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא עַל אֲתַר דְּמַשְׁכְּנָא צִיפּוֹנָא מִבָּרָא לְפָרוֹכְתָא׃ 23 וְאַסְדַּר עֲלוֹהִי

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ויש֣ם את־המנר֗ה בא֙הל מוע֔ד נֹ֖כח
25 השלח֑ן על֙ יר֣ך המשכ֔ן נגב֖ה׃ ויעל֙ הנר֣ת לפ֔ני
26 יהוה֖ כאש֥ר צוה֛ יהוה֖ את־משה׃ וישם֙
את־מזבח֙ הזה֔ב באה֖ל מוע֑ד לפ֖ני הפרֹ֥כת׃
27 ויקטר֙ עליו֙ קטר֣ת סמי֔ם כאש֥ר צוה֖ יהוה֑ את־
28 משה׃ וישם֙ את־מסך֙ הפת֣ח למשכ֔ן
29 ואת֙ מזבח֙ העל֔ה שם֙ פת֣ח משכ֔ן אה֖ל מוע֑ד ויעל֙
עליו֙ את־העל֔ה ואת־המנח֖ה כאש֥ר צוה֖ יהוה
30 את־משה׃ וישם֙ את־הכיר֙ בין־אה֔ל
31 מוע֖ד ובין֙ המזבח֔ ויתן֙ שמ֣ה מי֔ם לרח֖צה׃ ורחצו֙
ממ֣נו משה֔ ואהר֖ן ובניו֙ את־ידיה֔ם ואת־רגליה֖ם׃
32 בבא֣ם אל־אה֔ל מוע֖ד ובקרבת֣ם אל־המזבח֑
33 ירח֔צו כאש֥ר צוה֖ יהוה֑ את־משה׃ ויקם֙ את־החצ֣ר
סביב֙ למשכ֔ן ולמזבח֖ ויתן֙ את־מסך֙ שער־החצ֔ר
34 ויכל֙ משה֔ את־המל֖אכה׃ ויכס֙ הענ֔ן
35 את־אה֖ל מוע֑ד וכב֥וד יהו֖ה מל֥א את־המשכ֔ן׃
ולא־יכל֙ משה֙ לב֣וא אל־אה֔ל מוע֖ד כי־שכן֙ עליו֙
36 הענ֔ן וכב֥וד יהו֖ה מל֣א את־המשכ֑ן׃ ובהעל֥ות
37 הענ֖ן מעל֙ המשכ֔ן יסע֥ו בני־ישרא֖ל בכל־מסעי֑הם׃
ואם־לא֙ יעל֣ה הענ֔ן ולא֙ יסע֣ו עד־יום֔ העל֖תו׃
38 כי֩ ענ֨ן יהו֜ה על־המשכ֗ן יומ֤ם ואש֙ תהי֣ה לילה֔
בו֙ לעינ֣י כל־בי֔ת ישרא֖ל בכל־מסעיה֑ם׃

24 Posuit & candelabrũ in tabernaculo te-
stimonij è regione mensæ in parte australi:
25 Locatis per ordinem lucernis iuxta præ-
26 ceptum Domini. Posuit & altare aureum
sub tecto testimonij contra velum.
27 Et adoleuit super eo incẽsum aromatum,
28 sicut iusserat Dominus Moysi. Posuit &
tentorium in introitu tabernaculi testimoni,
29 Et altare holocausti in vestibulo testimo
nii offerens in eo holocaustum & sacrificia, vt
Dominus imperauerat.
30 Labrum quoque statuit inter tabernacu-
lum testimonii, & altare, implens illud aqua.
31 Lauerunt́que in eo Moyses & Aaron & fi-
lii eius manus suas & pedes, cùm ingrede-
32 rentur tectum fœderis: Et accederent ad
altare, sicut præceperat Dominus Moysi.
33 Erexit & atrium per gyrum, tabernaculi
& altaris, ducto in introitu eius tétorio. Polt-
quam omnia perfecta sunt:
34 Operuit nubes tabernaculum testimo-
nij, & gloria Domini impleuit illud.
35 Nec poterat Moyses ingredi tectum fœ-
deris nube operiente omnia, & maiestate Do-
mini coruscante, quia cuncta nubes operue-
36 rat. Si quando nubes tabernaculum dese-
37 rebat, proficiscebantur filii Israel per turmas
suas. Si pendebat desuper, manebant in
eodem loco.
38 Nubes quippe Domini incumbebat per
diem tabernaculo & ignis in nocte, videnti-
bus cunctis populis Israel per cunctas man-
siones suas.

תרגום אונקלוס

24 וְשַׁוִּי יָת מְנָרְתָּא בְּמַשְׁכְּנָא זִימְנָא לְקֳבֵיל פַּחוֹרָא עַל צִיטָא דְּמַשְׁכְּנָא דָּרוֹמָא׃
25 וְאַדְלִיק בּוּצִינְיָא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ
26 יָת מֹשֶׁה׃ וְשַׁוִּי יָת מַדְבְּחָא דִדְהַבָּא בְּמַשְׁכְּנָא זִימְנָא קֳדָם פָּרוֹכְתָּא׃ 27 וְאַסִּיק עֲלוֹהִי קְטוֹרַת בּוֹסְמִין כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת
28 מֹשֶׁה׃ וְשַׁוִּי יָת מַרְבְּדָא דִתְרַע מַשְׁכְּנָא זִימְנָא וְאַסִּיק עֲלוֹהִי יָת עֲלָתָא
29 וְיָת מִנְחְתָּא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ וְשַׁוִּי יָת פַּרְסָא דְּתַרְעָא לְמַשְׁכְּנָא
30 וְיָת מַדְבְּחָא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ וְשַׁוִּי יָת כִּיוֹרָא בֵּין מַשְׁכְּנָא זִימְנָא וּבֵין מַדְבְּחָא וְיָהַב תַּמָּן מַיָּא לְקַדָּשׁ׃
31 וְיִקְדְּשׁוּן מִנֵּיהּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן וְיָת רַגְלֵיהוֹן׃
32 בְּמֵיעַלְהוֹן לְמַשְׁכְּנָא זִימְנָא וּכְמִקְרְבְהוֹן לְמַדְבְּחָא מְקַדָּשִׁין כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃
33 וְאָקִים יָת דַּרְתָּא סְחוֹר סְחוֹר לְמַשְׁכְּנָא וּלְמַדְבְּחָא וְיָהַב יָת פָּרְסָא דְּתָרַע דַּרְתָּא וְשֵׁצִי מֹשֶׁה יָת עֵיבִידְתָּא׃
34 וּכְסָא עֲנָנָא יָת מַשְׁכְּנָא וְיֵקָרָא דַייָ אַתְמְלִי יָת מַשְׁכְּנָא׃ 35 וְלָא יְכִיל מֹשֶׁה לְמֵיעַל לְמַשְׁכַּן זִימְנָא אֲרֵי שְׁרָא עֲלוֹהִי עֲנָנָא וְיֵקָרָא דַייָ אַתְמְלִי יָת מַשְׁכְּנָא׃
36 וְאִסְתַּלָּקוּת עֲנָנָא מֵעִילֵּי מַשְׁכְּנָא נָסְלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַסְּלֵנֵיהוֹן׃ 37 וְאִם לָא מִסְתַּלַּק עֲנָנָא וְלָא נָסְלִין עַד יוֹמָא דְאִסְתַּלְקוּתֵיהּ׃
38 אֲרֵי עֲנָנָא דַייָ עַל מַשְׁכְּנָא בִּיוֹמָא וְאֶשָׁתָּא תְּהֵי לֵילְיָא בֵּיהּ לְעֵינֵי כָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּכָל מַסְּלֵנֵיהוֹן׃

תם ונשלם ספר שמות

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

24 Et posuit candelabrum in tabernaculum testi-
monij è regione mensæ, ad latus tabernaculi quod ad
Austrum.
25 Et imposuit lucernas illius coram Domino, sic-
ut præcepit Dominus Moysi.
26 Et posuit altare aureum in tabernaculo testi-
monij contra velum.
27 Et adoleuit super illud thymiama compositio-
nis, sicut præcepit Dominus Moysi.
28 Et posuit tentorium portæ tabernaculi.
29 Et altare holocaustorum posuit iuxta ostia ta-
bernaculi testimonij, & obtulit in eo holocaustum,
& sacrificium, sicut præcepit Dominus Moysi.
30 Et fecit labrum inter tabernaculi testimonij,
& inter altare, & imposuit in eo aquam.
31 Vt lauentur ex eo Moyses & Aaron & filij
eius manus suas & pedes, ingredientibus illis in
tabernaculum testimonij. Aut quando acce-
32 derent ad altare ad mimistrandum, lauabantur ex
eo, sicut præcepit Dominus Moysi.
33 Et erexit atrium in circuitu tabernaculi, &
testimonij, & posuit tentorium portæ atrij, & per-
fecit Moyses omnia opera.
34 Et operuit nubes
tabernaculum testimonij, & gloria Domini reple-
uit est tabernaculum.
35 Et non potuit Moyses ingredi in tabernaculum
testimonij, quoniam obumbrauit super illud nubes,
& gloria Domini repleuit est tabernaculum.
36 Quando autem ascenderet nubes à taberna-
culo, proficiscebantur filij Israel cum sarcina sua.
37 Si autẽ nõ ascendebat nubes, non proficisceban-
tur vsque ad diem qua ascendebat nubes.
38 Nubes enim erat super tabernaculo die, &
ignis erat super illud nocte coram omni Israel in om
nibus profectionibus eorum.

24 καὶ ἔθηκε τὴν λυχνίαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐναντίον
τῆς τραπέζης, εἰς τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον·
25 καὶ ἐπέθηκεν τοὺς λύχνους αὐτῆς ἐναντι κυρίου, ὃν τρόπον
συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ·
26 καὶ ἔθηκε τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρ-
τυρίου ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος·
27 καὶ ἐθυμίασεν ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ θυμίαμα τῆς σὺν θέσεως, κα-
θὰς συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ·
28 καὶ ἔθηκε τὸ πίασατερον τῆς θύρας τῆς σκηνῆς·
29 καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων ἔθηκε παρὰ τὰς θύ-
ρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἀνήνεγκεν ἐν αὐτῷ ὁλοκαύ-
τωμα καὶ θυσίαν, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
30 καὶ ἐποίησε τὸν λετῆρα ἀνάμεσον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρ-
τυρίου, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ ἐπέθηκεν ἐν αὐτῷ ὕ-
31 δωρ· ἵνα νίπτωνται ἐξ αὐτοῦ μωυσῆς καὶ ἀαρὼν καὶ οἱ
υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας, εἰσπορευομένων
32 αὐτῶν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου. ἢ ὅταν προσπο-
ρεύωνται πρὸς τὸ θυσιαστήριον λειτουργεῖν, ἐνίπτοντο ἐξ αὐτοῦ,
καθὰ σὺνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ·
33 καὶ ἔχησε τὴν αὐλὴν κύκλῳ τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ μαρτυ-
ρίου, καὶ ἔθηκε τὸ πίασατερον τῆς θύρας τῆς αὐλῆς· καὶ συνε-
34 τέλεσε μωυσῆς πάντα τὰ ἔργα· καὶ ἐκάλυψε ἡ νε-
φέλη τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ δόξης κυρίου ἐπλήσθη ἡ
35 σκηνή· καὶ οὐκ ἠδυνήθη μωυσῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σκη-
νὴν τοῦ μαρτυρίου, ὅτι ἐπεσκίασεν ἐπ᾽ αὐτὴν ἡ νεφέλη, καὶ δόξα
36 ἧς κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή· ἡνίκα δ᾽ ἂν ἀνέβη ἡ νε-
φέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἀνέζευγνυσθε οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ σὺν πᾶ-
37 σαις ταῖς ἀναζυγαῖς αὐτῶν· εἰ δὲ μὴ ἀνέβη ἡ νεφέλη, οὐκ
ἀνέζευγνυσαν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνέβη ἡ νεφέλη·
38 νεφέλη γὰρ ἦν ὑπὲρ τῆς σκηνῆς ἡμέρας, καὶ πῦρ ἦν ἐπ᾽ αὐτῇ
νυκτὸς ἐναντίον παντὸς ἰσραὴλ ἐν πάσαις ταῖς ἀναζυγαῖς
αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Posuitque candelabrum in tabernaculo fœderis è regione mensæ, in latere australi tabernaculi. [25] Et incendit lucernas coram Domino, sicut præceperat Dominus Moysi. [26] Et posuit altare aureum in tabernaculo fœderis coram velo. [27] Et adoleuit suo eo incensum aromatum, sicut præceperat Dominus Moysi. [28] Et posuit tentorium in ostio tabernaculi. [29] Et altare holocausti posuit in ostio tabernaculi fœderis, & obtulit super eo holocaustum & munus, sicut præceperat Dominus Moysi. [30] Posuitque labrum inter tabernaculum fœderis, & inter altare, & posuit ibi aquam ad lauandum. [31] Lauerunt́que ex eo Moyses & Aaron, & filij eius manus suas & pedes suos, cùm ingrederentur tabernaculum fœderis. [32] Et cùm accederent ad altare lauabantur, sicut præceperat Dominus Moysi. [33] Erexitque atrium per circuitum tabernaculi & altaris, & posuit velum in ostio atrij. & perfecit Moyses omne opus. [34] Et operuit nubes tabernaculum fœderis, & gloria Domini impleuit tabernaculum. [35] Et non poterat Moyses ingredi tabernaculum fœderis, eo quòd manebat super illud nubes, & gloria Domini impleuerat tabernaculum. [36] Et cùm eleuabatur nubes desuper tabernaculum, proficiscebantur filij Israel per omnes mansiones suas. [37] Et si non eleuabatur nubes, non proficiscebantur vsque in diem qua eleuabatur. [38] Nubes enim Domini erat super tabernaculum per diem, & ignis erat in eo per noctem in oculis omnis domus Israel in omnibus mansionibus suis.

Finis libri Exodi.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר׃ 2 דַּבֵּר אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם
כִּי־יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוָה מִן־
הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבַּנְכֶם׃
3 אִם־עֹלָה קָרְבָּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יַקְרִיב אֹתוֹ לְרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה׃
4 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו׃
5 וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 6 וְהִפְשִׁיט
7 אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לִנְתָחֶיהָ׃ וְנָתְנוּ
בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־
8 הָאֵשׁ׃ וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַנְּתָחִים
אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ
9 אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃ וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחַץ בַּמָּיִם
וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ
10 לַיהוָה׃ וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׂבִים אוֹ
11 מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יַקְרִיבֶנּוּ׃ וְשָׁחַט
אֹתוֹ עַל־יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחָה צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ 12 וְנִתַּח
אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פִּדְרֹה וְעָרַךְ הַכֹּהֵן
אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃
13 וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־
הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ
14 לַיהוָה׃ וְאִם־מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ
לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה
אֶת־קָרְבָּנוֹ׃

INCIPIT VAIECHRA, ID EST, LIBER LEVITICVS.

CAP. I.

1 A Vocauit autē Moysen, & locutus est ei Dominus de tabernaculo testimonij, dicens;
2 Loquere filiis Israel, & dices ad eos, Homo qui obtulerit ex vobis hostiā Dño de pecoribus, id est, de bobus & ouibus offerēs victimas. 3 Si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armēto, masculum immaculatū offeret ad ostiū tabernaculi testimonij ad placandū sibi
4 Dominum. Ponétq; super caput hostiæ manus, & acceptabilis erit, atque in expiationem
5 eius proficiens. Immolabitq; vitulū coram Domino, & offerent filij Aaron sacerdotes
B sanguinem eius fundentes per altaris circuitum, quod est ante ostium tabernaculi.
6 Detractáque pelle hostiæ artus in frusta
7 concident. Et subijcient in altari ignem strue lignorum antè compositā.
8 Et membra quæ sunt cæsa desuper ordinantes, caput videlicet & cuncta quæ adhærent iecori;
9 Intestinis & pedibus lotis aqua, adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustū & suauem odorem Domino.
10 Quod si de pecoribus oblatio est, de ouibus siue de capris holocaustum masculum absque macula offeret.
11 Immolabitque ad latus altaris, quod respi
C cit ad Aquilonem coram Domino. Sanguine verò illius fundēt super altare filij Aaron per
12 circuitum. Diuidéntque membra, caput & omnia quæ adhærent iecori, & imponent super ligna quibus subijciendus est ignis.
13 Intestina verò & pedes lauabunt aqua, & oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum & odorem suauissimum Domino.
14 Si autem de auibus holocausti oblatio fuerit Domino de turturibus & pullis columbæ:

ΚΕΦ. Α.

1 Καὶ ἀνεκάλεσε μωυσῆν, καὶ ἐλάλησε κύριος αὐτῷ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, λέγων· 2 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἄνθρωπος ὃς ἐὰν προσάγῃ ἐξ ὑμῶν δῶρα τῷ κυρίῳ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων προσοίσετε τὰ δῶρα ὑμῶν.

3 ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐκ τῶν βοῶν ἄρσεν ἄμωμον προσάξει αὐτὸ πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς μαρτυρίου, προσδέξεται αὐτὸ δεκτὸν ἐναντι κυρίου. 4 καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καρπώματος δεκτὸν αὐτῷ, ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ. 5 καὶ σφάξουσι τὸν μόσχον ἔναντι κυρίου· καὶ προσοίσουσιν (4) υἱοὶ ἀαρὼν (4) ἱερεῖς τὸ αἷμα· καὶ προχεοῦσι τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ τὸ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 6 καὶ ὀκδιέροντες τὸ ὁλοκαύτωμα, μελιοῦσι αὐτὸ κατὰ μέλη. 7 καὶ ἐπιβήσουσιν (4) υἱοὶ ἀαρὼν (4) ἱερεῖς πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ σωιδάσουσι ξύλα ἐπὶ τὸ πῦρ. 8 καὶ ἐπιβήσουσιν (4) υἱοὶ ἀαρὼν (4) ἱερεῖς τὰ διχοτομήματα, καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ στέαρ ἐπὶ τὰ ξύλα, τὰ ἐπὶ τοῦ πυρός, τὰ ὄντα ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

9 τὰ δὲ ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τοὺς πόδας πλυνοῦσιν ὕδατι· καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς τὰ πάντα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καρπωμά ἐστι θυσία ὀσμὴ εὐωδίας κυρίῳ.

10 ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτοῦ τοῦ κυρίου· ἀπό τε τῶν ἀρνῶν, καὶ τῶν ἐρίφων εἰς ὁλοκαύτωμα, ἄρσεν ἄμωμον προσάξει αὐτό· καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

11 καὶ σφάξουσιν αὐτὸ ἐκ πλαγίων τοῦ θυσιαστηρίου, πρὸς βορρᾶν ἐναντίον κυρίου· καὶ προσχεοῦσιν (4) υἱοὶ ἀαρὼν (4) ἱερεῖς τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.

12 καὶ διελοῦσιν αὐτὸ κατὰ μέλη, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ στέαρ αὐτοῦ· καὶ ἐπιθήσουσιν (4) ἱερεῖς αὐτὰ ἐπὶ τὰ ξύλα, τὰ ἐπὶ τοῦ πυρός, τὰ ὄντα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

13 καὶ τὰ ἐν κοιλίᾳ, καὶ τοὺς πόδας πλυνοῦσιν ὕδατι· καὶ προσοίσει ὁ ἱερεὺς τὰ πάντα, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καρπωμά ἐστι θυσίας ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ.

14 ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν πετεινῶν ὁλοκάρπωμα προσφέρῃ δῶρον αὐτοῦ τῷ κυρίῳ, καὶ προσοίσει ἀπὸ τῶν τρυγόνων, ἢ ἀπὸ τῶν περιστερῶν τὸ δῶρον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT I.

VOcauit autem Moysen & locutus est Dominus cum eo de tabernaculo fœderis: dicens, 2 Loquere cum filiis Israel, & dices eis, Homo qui obtulerit ex vobis oblationem coram Domino, de pecoribus, de bobus & de ouibus offeretis oblationes vestras. 3 Si holocaustum fuerit eius oblatio de bobus, masculum integrū offerat, ad ostium tabernaculi fœderis offerat illum, vt sit ei placabile coram Domino. 4 Imponetque manum suam super caput holocausti, & acceptabile erit ei ad propitiandum pro eo. 5 Et immolabitque vitulum coram Domino, & offerent filij Aaron sacerdotes sanguinem, & aspergent sanguinem super altare per circuitum, quod est in ostio tabernaculi fœderis. 6 Et detrahet pellem holocausti, & diuidet illud per membra eius. 7 Et ponent filij Aaron sacerdotes ignem super altare, & ordinabunt ligna super ignem. 8 Ordinabuntque filij Aaron sacerdotes membra, caput & adipem super ligna quæ sunt super ignem qui est super altare. 9 Interiora autem eius & pedes eius lauabit aqua, & incender sacerdos omnia super altari: holocaustū oblatio est, quæ suscipitur cum beneplacito coram Domino. 10 Si autem de filiis ouium fuerit oblatio eius de arietibus aut de caprarum in holocaustum, masculum integrum offeret. 11 Immolabitque eum ad latus Aquilonis altaris coram Domino. Et filij Aaron sacerdotes sanguinem illius super altare per circuitum. 12 Diuidetque illum per membra eius, caput eius & adipem eius, & ordinabit sacerdos omnia, & adolebit in altari. holocausti oblatio est quæ suscipitur cum beneplacito coram Domino. 13 Intestina autem & pedes lauabit aqua, & offeret sacerdos omnia, & adolebit in altari. holocausti oblatio est quæ suscipitur cum beneplacito coram Domino. 14 Si autem de auibus fuerit holocaustum oblationis eius coram Domino, offeret de turturibus aut de filiis columbæ oblationem suam.

תרגום אונקלוס

וקרא א

1 למשה ומליל יי עמיה ממשכן זימנא למימר׃ 2 מליל עם בני ישראל ותימר להון אנש ארי יקרב
מנכון קורבנא קדם יי מן בעירא מן תורי ומן ענא תקרבון ית קורבניכון׃ 3 אם עלתא קורבניה מן
תוריא דכר שלים יקרביניה לתרע משכן זימנא יקרב יתיה לרעוא ליה קדם יי׃ 4 ויסמוך ידיה על ריש עלתא ויתרעי ליה לכפרא
עלוהי׃ 5 וישחוט ית בר תורי קדם יי ויקרבון בני אהרן כהניא ית דמא ויזרקון ית דמא על מדבחא מחור דבתרע משכן זימנא׃
6 וישלח ית עלתא ויפלג יתה לאיברהא׃ 7 ויתנון בני אהרן כהניא אישתא על מדבחא ויסדרון אציא על אישתא׃
8 ויסדרון בני אהרן כהניא ית איברהא ית אישרא ויית חרבא על אציא דעל אישתא דעל מדבחא׃ 9 וגויה וכרעוהי יחמל במיא ויסק
כהנא ית כולא למדבחא עלתא קורבנא ית אישרא ויית חרבא על אציא דעל אישתא דעל מדבחא׃ 10 ואם מן בני ענא קרבניה מן אמרא או מן בני עזא לעלתא דכר
שלים יקרביניה׃ 11 ויכוס יתיה על שיטא דמדבחא קדם יי ויזרקון בני אהרן כהניא ית דמוי על מדבחא סחור׃
12 ופלגי יתיה לאיברוהי ית רישיה וית חרביה ויסדר כהנא יתהון על אציא דעל אישתא דעל מדבחא׃
13 וגויה וכרעוהי יחמל במיא ויקרב כהנא ית כולא ויסק למדבחא עלתא הוא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי׃ 14 ואם מן עופא עלתא קורבניה קדם יי

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ׃
16 * וְהֵסִיר אֶת־מְרָאָתוֹ בְּנֹצָתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ
17 אֵצֶל הַמִּזְבֵּחָה קֵדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדֶּשֶׁן׃ * וְשִׁסַּע
אֹתוֹ בִכְנָפָיו לֹא יַבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ
1 נִיחֹחַ לַיהוָה׃ ב * וְנֶפֶשׁ כִּי־תַקְרִיב קָרְבַּן
מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלֶיהָ שָׁמֶן
2 וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה׃ * וְהֵבִיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים
וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֻמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל־
לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה
3 אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ * וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־הַמִּנְחָה
לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃
4 * וְכִי־תַקְרִב קָרְבַּן מִנְחָה מַאֲפֵה תַנּוּר
סֹלֶת חַלֹּת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת
מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן׃ * וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבַת
6 קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בְּלוּלַת בַּשֶּׁמֶן מַצָּה תִּהְיֶה׃ * פָּתוֹת
אֹתָהּ פָּתִּים וְיָצַקְתָּ עָלֶיהָ שָׁמֶן מִנְחָה הִוא׃
7 * וְאִם־מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת קָרְבָּנֶךָ סֹלֶת בַּשֶּׁמֶן
8 תֵּעָשֶׂה׃ * וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מֵאֵלֶּה
לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ׃
9 * וְהֵרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר
10 הַמִּזְבֵּחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ * וְהַנּוֹתֶרֶת מִן־
הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְהוָה׃
11 * כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ
כִּי כָל־שְׂאֹר וְכָל־דְּבַשׁ לֹא־תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה
12 לַיהוָה׃ * קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־
13 הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ׃ * וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ
בַּמֶּלַח תִּמְלָח וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל
מִנְחָתֶךָ עַל כָּל־קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח׃

5 * Offeret eam sacerdos ad altare, & retorto
ad collum capite ac rupto vulneris loco, de-
currere faciet sanguinem super crepidinem al-
16 taris. * Vesiculam verò gutturis & plumas
proijciet prope altare ad orientalem plagam,
17 in loco in quo cineres effundi solent. * Con-
fringétque ascellas eius, & non secabit, neque
ferro diuidet eam, & adolebit eum super altare ig-
nis igne supposito. Holocaustum est & ob-
latio suauissimi odoris Domino.

CAP. II.

1 A Nima cũ obtulerit oblationem sacrificij
Domino, similа erit eius oblatio. Fúdet-
2 que super eam oleum, & ponet thus. * Ac
deferet ad filios Aaron sacerdotis. Quorum
vnus tollet pugillum plenũ similæ & olei ac
totum thus, & ponet memoriale super altare
3 in odorem suauissimum Domino. * Quod
autem reliquũ fuerit de sacrificio, erit Aaron
& filiorum eius sanctum sanctorum de obla-
4 tionibus Domini. * Cùm autẽ obtuleris sa-
B crificium coctum in clibano de simila, panes
scilicet absque fermento conspersos oleo, & la-
5 gana azyma oleo lita. * Si oblatio tua fue-
rit de sartagine similę conspersæ oleo & absq;
6 fermento: * Diuides eam minutatim, & fun-
7 des super eam oleum. * Si autem de craticu-
la fuerit sacrificium, æquè simila oleo conspet
8 getur. * Quam offerens Domino trades ma
9 nibus sacerdotis: * Qui cùm obtulerit eam,
tollet memoriale de sacrificio, & adolebit su-
C per altare in odorem suauitatis Domino.
10 * Quidquid autem reliquum est, erit Aa-
ron & filiorum eius sanctum sanctorum de
11 oblationibus Domini. * Omnis oblatio
quæ offertur Domino absque fermento fiet,
nec quicquam fermenti ac mellis adolebitur
in sacrificio Domini.
12 * Primitias tantum eorum offeretis ac mu-
nera, super altare verò non imponentur in
odorem suauitatis.
13 * Quicquid obtuleris sacrificij sale condies,
nec auferes sal fœderis Dei tui de sacrificio
tuo. In omni oblatione offeres sal.

15 * Et offeret eam sacerdos ad altare, et retorque-
bit caput eius, & sacrificabit sacerdos super altare,
& effundet sanguinem ad basem altaris.
16 * Et auferet vesiculam cum plumis, & proij-
ciet ea apud altare versus orientem ad locum cine-
rit. 17 * Et confringet illam ab alis, & non dui-
det, & sacrificabit illud sacerdos super altare su-
per ligna quæ super ignem, holocaustum est sacrificij
odor suauitatis Domino.

CAP. II.

1 SI autem anima offerat oblationem sacrificiũ Do-
mino, simila erit oblatio eius, & effundet super
illam oleum, & imponet super id incensum, sacrifi-
cium est. 2 * Et offeret illam ad filios Aaron sacer-
dotes, et accipiens ab illa, implebit pugillum à simila
eum oleo, & omne thus eius, & imponet sacerdos
memoriale eius super altare, sacrificium odor suaui-
tatis Domino. 3 * Et reliquias à sacrificio Aaron,
& filiis eius, sanctum sanctorum à sacrificiis Do-
mini. 4 * Si autem obtulerit donum sacrificium
coctum in furno ex simila, panes azymos conspersos
in oleo, & lagana azyma vncta in oleo.
5 * Si autem sacrificium de sartagine donũ tuum,
simila conspersa in oleo, azyma erunt.
6 * Et comminues ea in frusta, & effundes super
ea oleum: sacrificium est Domino.
5 * Si autem sacrificium de craticula donũ tuum,
simila in oleo fiet. 8 * Et offeres sacrificium quod
facies ex his Domino, & offeres ad sacerdotem,
& accedens ad altare, 9 * Tollet sacerdos de sa-
crificio memoriale eius, & imponet sacerdos super
altare holocaustum odorem suauitatis Domino.
10 * At reliquum à sacrificio, Aaron & filiis eius,
sanctũ sanctorum ab holocaustis Domini.
11 * Omne sacrificium, quod obtuleritis Domino,
non facietis fermentatum: omne enim fermentum,
& omne mel non adijcietis in illo, sacrificare Domi-
no oblationem.
12 * De primitiis offeretis ipsa Domino: super au-
tem altare non imponetur in odorem suauitatis Do-
mino.
13 * Et omnis oblatio sacrificij vestri sale saliet ur,
nec cessabit sal fœderis Domini à sacrificiis ves-
tris: in omni dono vestro offeretis Domino sal.

15 * Ϛ ποιήσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸ θυσιαστήριον, Ϛ κλι-
νεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ προθύσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
16 ριον, Ϛ σφάξει τὸ αἷμα αὐτοῦ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου. * Ϛ
ἀφελεῖ τὸ πρόλοβον σὺν τοῖς πτεροῖς, Ϛ ἐκβαλεῖ αὐτὰ παρὰ
τὸ θυσιαστήριον κατ' ἀνατολὰς εἰς τὸν τόπον τῆς ἀποδοχῆς.
17 * καὶ ἐκκλάσει αὐτὸ ἐκ τῶν πτερύγων Ϛ οὐ διελεῖ Ϛ προθύ-
σει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ξύλα ἃ ἐπὶ τοῦ
πυρός· καρπωμά ἐστι θυσίας ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ.

β.

1 * Ἐὰν δὲ ψυχὴ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν τῷ κυρίῳ, σεμιδάλεως
ἔσται τὸ δῶρον αὐτοῦ, Ϛ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτὴν ἔλαιον, Ϛ ἐπιθήσει
2 ἐπ' αὐτὸ λίβανον, θυσία ἐστίν. * Ϛ οἴσει αὐτὴν πρὸς τοὺς υἱοὺς
Ἀαρὼν τοὺς ἱερεῖς Ϛ θραξάμενος ἀπ' αὐτῆς, πλήσει τὴν δρᾶγ-
μα τῆς σεμιδάλεως σὺν τῷ ἐλαίῳ, Ϛ πᾶν τὸν λίβανον αὐ-
τῆς, Ϛ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπὶ τὸ θυσια-
3 στήριον, θυσία ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ. * καὶ τὸ λοιπὸν τὸ
ἀπὸ τῆς θυσίας Ἀαρὼν Ϛ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ἅγιον τῶν ἁγίων ἀπὸ
4 τῶν θυσιῶν κυρίου. * ἐὰν δὲ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν πεπεμ-
μένου ἐν κλιβάνῳ ἐκ σεμιδάλεως, ἄρτους ἀζύμους πεφυ-
ραμένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λάγανα ἄζυμα κεχριμένα ἐν
5 ἐλαίῳ. * ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ τηγάνου τὸ δῶρόν σου, σεμιδά-
6 λεως πεφυραμένη ἐν ἐλαίῳ, ἄζυμα ἔσται. * καὶ διαθρύ-
ψεις αὐτὰ κλάσματα, Ϛ ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐτὰ ἔλαιον, θυσία
7 ἐστὶ κυρίῳ. * ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας τὸ δῶρόν σου, σεμι-
8 δαλις ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται. * καὶ προσοίσεις τὴν θυσίαν
ἣν ἂν ποιήσῃ ἐκ τούτων τῷ κυρίῳ, Ϛ προσοίσεις πρὸς τὸν ἱερέα·
9 καὶ προσεγγίσας πρὸς τὸ θυσιαστήριον, * ἀφελεῖ ὁ ἱερεὺς
ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καρπωμα ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ.
10 * τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπὸ τῆς θυσίας, ἀαρὼν, καὶ τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ· ἅγια τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου.
11 * πᾶσαν θυσίαν, ἣν ἂν προσφέρῃτε τῷ κυρίῳ, ἀποίσετε ζυ-
μωτόν· πᾶσαν γὰρ ζύμην, καὶ πᾶν μέλι οὐ προσοίσετε ἐπ'
αὐτοῦ, καρπῶσαι τῷ κυρίῳ δῶρον.
12 * ἀπαρχὴς προσοίσετε αὐτὰ τῷ κυρίῳ, ἐπὶ δὲ τὸ θυσια-
στήριον οὐκ ἀναβιβασθήσεται εἰς ὀσμὴν εὐωδίας τῷ κυρίῳ.
13 * καὶ πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν ἁλισθήσεται· οὐ διαπαύ-
σεται ἅλας διαθήκης κυρίου ἀπὸ θυσιασμάτων ὑμῶν· ἐπὶ
παντὸς δώρου ὑμῶν προσοίσετε τῷ κυρίῳ ἅλας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Offeretque eam sacerdos ad altare, & retorquebit ad collum caput eius, & adolebit in altare, & decurrere faciet sanguinem eius super parietem
altaris. "Et auferet vesiculam gutturis cum simo suo, & proijciet illam ad latus altaris ad Orientalem plagam in locum in quo effundunt
cinerem. "Confringatque illud per alas suas, non diuidat. Et adolebit eum sacerdos in altari super ligna quæ sunt super ignem: ho-
locaustum est oblatio quæ suscipitur cum beneplacito coram Domino.

CAPVT II.

HOmo autem cùm obtulerit oblationem muneris coram Domino, similа erit eius oblatio, fundetque super eam oleum, & ponet super eam
thus. "Et afferet eam ad filios Aaron sacerdotis, & tollet inde sacerdos plenum pugillum suum de similа eius & de oleo eius cum to-
to thure eius. Et adolebit memoriale eius in altari: oblatio est quæ suscipitur cum beneplacito coram Domino. "Quod autem re-
manserit de munere, erit Aaron & filijs eius, sanctum sanctorum est de oblationibus Domini. "Et quando obtuleris oblationem
panum coctorum in clibano de similа, placentas azymas conspersas oleo, & lagana azyma quæ vncta sint oleo. "Si autem sacrificium de
sartagine fuerit oblatio tua, similа conspersa oleo azyma erit. "Diuides eam minutatim, & effundes super eam oleum, munus est.
"Et si sacrificium de craticula fuerit oblatio tua, ex similа cum oleo fiat. "Et afferes sacrificium quod fit ex his coram Domino, &
offeres illud ad sacerdotem, offerétque illud ad altare. "Et separabit sacerdos de sacrificio memoriale eius, & adolebit in altari: oblatio est
quæ suscipitur cum beneplacito coram Domino. "Quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron, & filiis eius: sanctũ sanctorum
ex oblationibus Domini. "Omne munus quod offertur coram Domino non fiet fermentatũ, quoniam omne fermentũ & omne mel non
offeretis ex eo oblationẽ coram Domino. "In oblationẽ primitiarũ offeretis ea coram Domino, & in altare nõ incẽdantur, vt suscipiantur cũ be-
neplacito. "Omnẽ enim oblationẽ sacrificij tui sale salies, nec auferes sal fœderis Dei tui de sacrificio tuo, super omnem oblationẽ tuã offeres sal.

תרגום אונקלוס

15 וְיקָרֵב יָתֵהּ כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא וְיִמְלוֹק יַת רֵישֵׁהּ וְיִסַּךְ לְמַדְבְּחָא וְיִתְקְצֵי דְמֵיהּ עַל כּוֹתֶל מַדְבְּחָא׃
16 וְיַעְדֵּי יָת זִפְקֵיהּ בְּאוּכְלֵיהּ וְיַת נוֹצֵיהּ וְיִשְׁדֵּי יָתְהוֹן בְּסִטְרָא דְמַדְבְּחָא לְקִדְמָתָא עַל אַתְרָא דְּמִתְרְמֵי דִּשְׁנָא׃
17 וְיִפְרַיִךְ יָתֵהּ בְּגַדְפּוֹהִי לָא יַפְרֵישׁ וְיִסַּק יָתֵהּ כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא עַל אַעֲוָא דְעַל אֲעָוָא דְּנוּרָא עֲלָה הוּא קוּרְבָּנָא דְּרַחֲמֵי קֳדָם יְיָ׃

ב

1 וְאֵנֶשׁ אֲרֵי יְקָרֵיב קוּרְבָּן מִנְחָתָא קֳדָם יְיָ
סֻלְתָּא תְּהֵי קוּרְבָּנֵיהּ וְיִשְׁרֵי עֲלַהּ מְשִׁחְתָּא וְיִתֵּן עֲלַהּ לְבוּנְתָא׃
2 וְיֵיתֵינַהּ לְוָת בְּנֵי אַהֲרֹן כָּהֲנַיָּא וְיִקְמוֹץ מִתַּמָּן מְלֵי קוּמְצֵיהּ מִסָּלְתָּהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבוּנְתָּהּ וְיַסֵּק
כָּהֲנָא יַת אַדְכָּרְתָּהּ לְמַדְבְּחָא קוּרְבָּנָא דְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃
3 וּדְאִשְׁתְּאַר מִן מִנְחְתָּא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין מִקֻּרְבָּנַיָּא דַיְיָ׃
4 וְאֲרֵי תְקָרֵיב קוּרְבַּן מִנְחְתָּא קוּרְבָּנָא דְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ
חַלְּתָא פְּטִירָא דְּמִתְקְבְּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃
5 וְאִם מִנְחְתָּא עַל מַשְׁרְיָתָא קוּרְבָּנָךְ סֻלְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא פַּטִּיר הֱוָא׃
6 פַּצָּעָ יָתָהּ בִּיצְעִין וְתֵרִיק עֲלַהּ מִשְׁחָא מִנְחְתָּא הִיא׃
7 וְאִם מִנְחְתָּא דְּרַקְתָּא קוּרְבָּנָךְ סֻלְתָּא בְּמִשְׁחָא תֶּעְבֵּד׃
8 וְתַיְתֵי יָת מִנְחְתָּא דְּתֵיעְבֵּיד מֵאִילֵּין קֳדָם יְיָ וְיִקְרְבִנַּהּ
לְוָת כָּהֲנָא וְיִקְרְבִנַּהּ כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא׃
9 וְיַפְרֵישׁ כָּהֲנָא מִן מִנְחְתָּא יָת אַדְכָּרְתָּהּ וְיַסֵּק לְמַדְבְּחָא קוּרְבָּנָא דְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃
10 כָּל מִנְחְתָּא דְּיִתְקְרְבִנַּהּ קֳדָם יְיָ לָא תְּתְעֲבֵד
חָמִיר וְכָל דְּבַשׁ לָא תַקְטְרוּן מִנַּהּ קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃
11 קוּרְבַּן קֻדְמֵי תְקָרְבוּן יָתְהוֹן קֳדָם יְיָ לָא יִסַּק לְמַדְבְּחָא לְרַעֲוָא׃
12 וְכָל קוּרְבַּן מִנְחָתָךְ תִּמְלַח מִלְּחָא וְלָא תַשְׁבִּית מִלַּח קְיָם אֱלָהָךְ מִנְחָתָךְ עַל כָּל קָרְבָּנָךְ תְּקָרֵיב מִלְּחָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 ואם תקריב מנחת בכורים ליהוה אביב
קלוי באש גרש כרמל תקריב את מנחת בכוריך:
15 ונתת עליה שמן ושמת עליה לבנה מנחה
16 היא: והקטיר הכהן את אזכרתה מגרשה
ומשמנה על כל לבנתה אשה ליהוה:

ג

1 ואם זבח שלמים קרבנו אם
מן הבקר הוא מקריב אם זכר אם נקבה תמים
2 יקריבנו לפני יהוה: וסמך ידו על ראש קרבנו
ושחטו פתח אהל מועד וזרקו בני אהרן הכהנים
3 את הדם על המזבח סביב: והקריב מזבח
השלמים אשה ליהוה את החלב המכסה את
4 הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב: ואת שתי
הכליות ואת החלב אשר עלהן אשר על הכסלים
5 ואת היתרת על הכבד על הכליות יסירנה:
והקטירו אתו בני אהרן המזבחה על העלה אשר
על העצים אשה ריח ניחח ליהוה:
6 ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים
7 זכר או נקבה תמים יקריבנו: אם כשב
8 הוא מקריב את קרבנו והקריב אתו לפני יהוה:
וסמך את ידו על ראש קרבנו ושחט אתו לפני
אהל מועד וזרקו בני אהרן את דמו על המזבח
9 סביב: והקריב מזבח השלמים אשה ליהוה
חלבו האליה תמימה לעמת העצה יסירנה
ואת החלב המכסה את הקרב ואת כל החלב
10 אשר על הקרב: ואת שתי הכליות ואת החלב
אשר עלהן אשר על הכסלים ואת היתרת על
11 הכבד על הכליות יסירנה: והקטירו הכהן המזבחה
12 לחם אשה ליהוה: ואם עז קרבנו
והקריבו לפני יהוה:

14 Si autem obtuleris munus primitiarum frugum tuarum Domino de spicis adhuc virentibus, torrebis eas igni, & cõfringes in morem farris, & sic offeres primitias tuas Domino: 15 Fundens super ea oleum & thus imponens, quia oblatio Domini est. 16 De qua adolebit sacerdos in memoriam muneris, partem farris fracti & olei actotum thus.

CAP. III.

1 QVod si hostia pacificorum fuerit eius oblatio, & de bobus voluerit offerre maremsiue fœminam, immaculata offeret coram Do
2 mino. Ponet manum super caput victimæ suæ, quę immolabitur in introitu tabernaculi testimonij. Fundéntque filij Aaron sacerdotis sanguinem per altaris circuitum.
3 Et offerent de hostia pacificorum in oblationem Domino adipem qui operit vitalia, & quicquid pinguedinis est intrinsecus.
4 Duos renes cum adipe quo teguntur ilia, & reticulum iecoris cum renunculis.
5 Adolebúntq; ea super altare in holocaustum lignis igne suppositò in oblationé suauissimi odoris Domino.
6 Si verò de ouibus fuerit eius oblatio & B pacificorum hostia, siue masculum obtulerit siue fœminam, immaculata erunt omnia.
7 Si agnum obtulerit coram Domino:
8 Ponet manum suam super caput victimæ suæ quæ immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonij. Fundéntque filij Aaron sanguinem eius per circuitum altaris.
9 Et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino, adipem & caudam totam cũ renibus & pinguedinem quæ operit ventrem atque vniuersa vitalia.
10 Et vtrumque renunculum cum adipe qui C est iuxta ilia, reticulúmque iecoris cum renunculis.
11 Et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis & oblationis Domini.
12 Si capra fuerit eius oblatio, & obtuleritea Domino:

תרגום אונקלוס

14 ואם תקריב מנחה בכורין קדם יי אביב קלי כנור פרוכן רביכין תקריב ית מנחת בכוריך: 15 ותתן עלה משחא ותשוי עלה
למנחתא מנחתא היא: 16 ויסק כהנא ית אדכרתה ומשחה על כל לבונתה קורבנא קדם יי:

ג

1 ואם נכסת קודשיא קורבנה אם מן תורי הוא מקריב אם דכר אם נוקבא שלים יקרביניה קדם יי: 2 ויסמוך ידיה על ריש
קרבניה ויכסיניה בתרע משכן זימנא ויזרקון בני אהרן כהניא ית דמא על מדבחא סחור סחור: 3 ויקרב מנכסת קודשיא קורבנא קדם
יי ית תרבא דחפי ית גויא ויתיר כולין דעל גויא: 4 וית תרתין כולין וית תרבא דעלהין דעל כסלא ויתיר כבדא על כולא
לות קרסתא: 5 ויסקון בני אהרן יתה למדבחא על עלתא דעל אעיא דעל אישתא קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי: 6 ואם מן בני ענא קרבניה
לנכסת קודשיא קדם יי דכר או נוקבא שלים יקרביניה: 7 אם אימר הוא מקריב ית קרבניה ויקריב יתיה קדם יי: 8 ויסמוך
ית ידיה על ריש קרבניה ויכסיניה קדם משכן זימנא ויזרקון בני אהרן ית דמיה על מדבחא סחור סחור: 9 ויקרב מנכסת קודשיא
קורבנא קדם יי תרבא אליתא שלמתא לקבל שדרקא ית כל תרבא דחפי ית גויא וית כל תרבא דעל גויא: 10 וית תרתין כולין וית תרבא
דעלהין דעל כסלא ויתיר כבדא על כולא לות קרסתא: 11 ויסקינה כהנא למדבחא קורבן דמתקבל ברעוא: 12 ואם מן
בני עיזא קורבניה ויקרבינניה קדם יי:

14 Si autem obtuleris sacrificium primitiarũ Do
mino, nona torrefacta farra communta Domino.
& offeres sacrificium primitiarum tuarum.
15 Et effundes super ipsum oleum, & impones
super id thus, sacrificium est.
16 Et offeret sacerdos memoriale eius de farribus
cum oleo, & omne thus eius holocaustũ est Domino.

CAP. III.

SI autem sacrificium salutaris oblatio eius Domi- 1
no, siquidem ex bobus ipse obtulerit, siue masculum, siue fœminam, immaculatum adducet illud coram Domino. Et imponet manus eius super ca- 2
put domi, & immolabit illud apud ostium tabernaculi testimonij, & effundent filij Aaron sacerdotes sanguinem super altare holocaustorum in circuitu.
Et addiicent de sacrificio salutaris holocaustum 3
Domino, adipem operientem ventrem, & omnem adipem qui super ventrem: Et duos renes, 4
& adipem qui super ipsos, qui super femora, & reticulum, quod super iecur, cum renibus auferet.
Et referent ea filij Aaron sacerdotes super al- 5
tare, super holocausta, super ligna, quæ super ignem, oblationem odorem suauitatis Domino.
Si autem de ouibus oblatio eius, sacrificium sa- 6
lutaris Domino, masculum vel fœminam immaculatum offeret illud. Si agnum obtulerit munus 7
eius, offeret illud coram Domino. Et superponet 8
manum super caput doni sui, & immolabit illud apud ostium tabernaculi testimonij, & infundent filij Aaron sacerdotes sanguinem super altare in circuitu.
Et offeret à sacrificio salutaris oblatum Domino, adipem & lumbum immaculatum cum illibus diuidet illud, & adipem cooperientem ventrem, & omnem adipem qui super ventrem.
Et vtrosque renes & adipem qui su- 10
per ipsos, qui super ilia, & reticulum quod super iecur, cum renibus auferens.
Offeret sacerdos super altare. odor suauitatis 11
oblatio Domino.
Si autem de capris donum eius, & adducet il- 12
lud coram Domino.

14 ἐὰν δὲ προσφέρῃς θυσίαν πρωτογενημάτων τῷ κυρίῳ,
νέα πεφρυγμένα χίδρα ἑηκτὰ τῷ κυρίῳ· καὶ προσθήσεις τὴν
15 θυσίαν τῶν πρωτογενημάτων σου. καὶ ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐ-
τὴν ἔλαιον, καὶ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτὴν λίβανον, θυσία ἐστί.
16 καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἀπὸ τῶν χί-
δρων σὺν τῷ ἐλαίῳ, καὶ πᾶσα τὸν λίβανον αὐτῆς, καρπωμά ἐστι
κυρίῳ. γ'.

1 Ἐὰν δὲ θυσία σωτηρίου τὸ δῶρον αὐτοῦ τῷ κυρίῳ, ἐὰν μὲν
ἐκ τῶν βοῶν αὐτὸς προσαγάγῃ, ἐάν τε ἄρσεν, ἐάν τε θῆλυ,
2 ἄμωμον προσάξει αὐτὸ ἔναντι κυρίου. καὶ ἐπιθήσει τὰς
χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δώρου, καὶ σφάξει αὐτὸ
παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ προσχεοῦσιν
οἱ υἱοὶ Ααρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλο-
3 καυτωμάτων κύκλῳ. καὶ προσάξουσιν ἀπὸ τῆς θυσίας
σωτηρίου καρπωμα κυρίῳ, τὸ στέαρ τὸ καλακαλύπτον τὴν κοι-
λίαν, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας.
4 καὶ τοὺς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ
τῶν μηρῶν, καὶ τὸν λοβὸν, τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς
5 περιελεῖ. καὶ ἀνοίσουσιν αὐτὰ οἱ υἱοὶ Ααρὼν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ
τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, ἐπὶ τὰ ξύλα, τὰ
ἐπὶ τοῦ πυρὸς καρπωμα ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ.
6 ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτοῦ θυσίαν σωτη-
ρίου τῷ κυρίῳ, ἄρσεν ἢ θῆλυ, ἄμωμον προσοίσει αὐτό.
7 ἐὰν ἀρνα προσαγάγῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ, προσάξει αὐτὸ
ἔναντι κυρίου.
8 καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῷ δώρῳ αὐτοῦ,
καὶ σφάξει αὐτὸ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου,
καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ Ααρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριον κύκλῳ.
9 καὶ προσοίσει ἀπὸ τῆς θυσίας σωτηρίου καρπωμα τῷ κυ-
ρίῳ τὸ στέαρ καὶ τὴν ὀσφὺν ἄμωμον σὺν ταῖς ψοίαις περιελεῖ
αὐτὸ· καὶ τὸ στέαρ τὸ καλακαλύπτον τὴν κοιλίαν, καὶ πᾶν
10 τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας. καὶ ἀμφοτέρους τοὺς νε-
φροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐπὶ τῶν μηρῶν, καὶ τὸν
λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελῶν,
11 ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· ὀσμὴ εὐωδίας καρ-
πωμα τῷ κυρίῳ.
12 ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν αἰγῶν τὸ δῶρον αὐτοῦ, καὶ προσάξει αὐ-
τὸ ἐναντίον κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Si autem obtuleris munus primitiarum coram Domino, de spicis virentibus torrefactis igne confractis ac teneris offeres munus primitiarum
tuarum. 15 Et pones super illud oleum, ponesque super illud thus, munus est. 16 Et adolebit sacerdos memoriale eius
de granis eius confractis & de oleo eius cum toto thure eius, oblatio est coram Domino.

CAPVT III.

ET si hostia sanctificationum fuerit oblatio eius, si de bobus ipse obtulerit siue masculum siue fœminam, integrum offeret coram Domino.
2 Imponetque manum suam super caput oblationis suæ, & immolabit eam in ostio tabernaculi fœderis, & aspergent filij Aaron sacerdotes
sanguinem per circuitum altaris. 3 Et offeret de hostia sanctificationum oblationem coram Domino adipem, qui operit intestina & totum
adipem qui est super intestina. 4 Et duos renes & adipem qui est super eos, & qui est super ilia, & reticulum quod est super iecur cum renibus
auferet illud. 5 Adolebuntque ea filij Aaron super altare in holocaustum quod est super ligna quæ sunt super ignem. Oblatio est quæ suscipi-
tur cum beneplacito coram Domino. 6 Si autem de ouibus fuerit oblatio eius in hostiam sanctificationum coram Domino: masculum aut
fœminam integrum offeret. 7 Si agnum ipse obtulerit in oblationem suam, offeret eum coram Domino. 8 Et imponet manum suam
super caput oblationis suæ, & immolabit eam ante tabernaculum fœderis, & aspergent filij Aaron sanguinem eius per circuitum altaris.
9 Offeretque de hostia sanctificationum oblationem coram Domino, adipem eius, caudam integram, contra dorsum auferet eam, & totum adi-
pem qui est super intestina. 10 Et duos renes, & adipem qui est super eos, qui est iuxta ilia, & reticulum quod est super iecur cum renunculis
auferet illud. 11 Et adolebit ea sacerdos in altari, pabulum oblationis est coram Domino. 12 Si autem de capris fuerit ob-
latio eius, offeret eam coram Domino.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל
מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי־אַהֲרֹן אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשֶּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֵלֶב
הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר
עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת
16 יְסִירֶנָּה: וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה
17 לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֵלֶב לַיהוָה: חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכֵלוּ:

ד

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא בִּשְׁגָגָה מִכֹּל מִצְוֹת
3 יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה: אִם־
הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל
חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פַּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:
4 וְהֵבִיא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה
וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי
5 יְהוָה: וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ
6 אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד: וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם
וְהִזָּה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי
7 פָּרֹכֶת הַקֹּדֶשׁ: וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת
מִזְבַּח קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד
וְאֵת כָּל־הַדָּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה
8 אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֵת־כָּל־חֵלֶב פַּר הַחַטָּאת
יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־
9 הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־
הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־
10 הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה: כַּאֲשֶׁר
יוּרַם מִשׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן עַל
מִזְבַּח הָעֹלָה:

13 *Ponet manum suam super caput eius, immolabítque eam in introitu tabernaculi testimonij. Et fundent filij Aaron sanguinem eius per altaris circuitum.
14 *Tollétq; ex ea in pastum ignis dominici adipem qui operit ventrem, & qui tegit vniuersa vitalia. 15 *Duos renunculos cum reticulo quod est super eos iuxta ilia, & aruinam iecoris cum renunculis.
16 *Adolebítque ea super altare sacerdos in alimoniam ignis & suauissimi odoris.
17 *Omnis adeps Domini erit iure perpetuo in generationibus & cunctis habitaculis vestris, nec sanguinem nec adipem omnino comedetis.

CAP. IIII.

1 LOcutúsque est Dominus ad Moysen: dicens, 2 *Loquere filiis Israel, Anima quæ peccauerit per ignorantiam: & de vniuersis mandatis Domini quæ præcepit vt non fierent, quippiam fecerit. 3 *Si sacerdos qui vnctus est peccauerit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino.
4 *Et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonij coram Dño, ponétq; manum super caput eius, & immolabit eum Domino.
5 *Hauriet quoq; de sanguine vituli, inferés illum in tabernaculum testimonij.
6 *Cúmque intinxerit digitum in sanguine, asperget eum septies coram Domino contra velum sanctuarij. 7 *Ponétque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi Domino, quod est in tabernaculo testimonij. Omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi. 8 *Et adipem vituli offeret pro B peccato, tam eum qui vitalia operit, quàm omnia quæ intrinsecus sunt.
9 *Duos renunculos & reticulum quod est super eos iuxta ilia, & adipem iecoris cum renunculis. 10 *Sicut offertur de vitulo hostiæ pacificorum, & adolebit ea super altare holocausti.

13 *Et imponet manus super caput eius, & immolabunt illud coram Domino apud ostium tabernaculi testimonij, & effundent filij Aaron sacerdotes sanguinem super altare in circuitu.
14 *Et offeret ex eo oblationem Domino adipem operientem ventrem, & omnem adipem qui est super ventrem.
15 *Et duos renes, & adipem qui super illos qui super ilia, & reticulum quod super iecur cum renibus auferet. 16 *Et offeret sacerdos super altare oblationem odorem suauitatis Domino: omnem adipem Domino
17 *Legitimum sempiternum in generationes vestras: in omni habitatione vestra omnem adipem & omnem sanguinem non comedetis.

CAP. IIII.

1 ΚΑὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· 2 *λάλησον τοῖς υἱοῖς ισραηλ, λέγων, ψυχὴ ἐὰν ἁμάρτῃ ἀκουσίως ἀπὸ πάντων τῶν προσταγμάτων κυρίου, ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν, καὶ ποιήσει ἓν τι ἀπ' αὐτῶν. 3 *ἐὰν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὁ κεχρισμένος ἁμάρτῃ τοῦ τὸν λαὸν ἁμαρτεῖν, καὶ προσάξει περὶ τῆ ἁμαρτίας αὐτῆ, ἧς ἥμαρτε, μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τῷ κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας. 4 *καὶ προσάξει τὸν μόσχον παρὰ τὰς θύρας τῆ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐναντι κυρίε, καὶ ἐπιθήσει τὴν χέιρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόχου ἐναντι κυρίε, καὶ σφάξει τὸν μόχον ἐνώπιον κυρίε.
5 *καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ὁ χρισὸς ὁ τετελεσμένος τὰς χέιρας, ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόχου, καὶ εἰσίσει αὐτὸ εἰς τὴν σκηνὴν
6 τοῦ μαρτυρίου. 7 *καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον εἰς τὸ αἷμα, καὶ προσραντεῖ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἑπτάκις τῷ δακτύλῳ ἐναντι
7 κυρίε, κατὰ τὸ καταπέτασμα τὸ ἅγιον. 8 *καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόχου ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος τῆ συνθέσεως ἐναντι κυρίου, ὃ ἐστιν ἐν τῆ σκιῆ τοῦ μαρτυρίου· καὶ πᾶν τὸ αἷμα τοῦ μόχου ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ὁλοκαυτώσεως, ὃ ἐστι παρὰ τὰς θύ-
8 ρας τῆς σκιῆς τοῦ μαρτυρίου. 9 *καὶ πᾶν τὸ στέαρ τοῦ μόχου τοῦ τῆς ἁμαρτίας· καὶ περιελεῖ ἀπ' αὐτῆ τὸ στέαρ τὸ καλυπτὸν τὰ ἐνδόσια, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσίων
9 10 *καὶ τοὺς δύο νεφροὺς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν, τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ αὐτό. 11 *ὃν τρόπον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦ μόχου τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου, καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς καρπώσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et imponet manum suam super caput eius, immolabitque eam ante tabernaculum fœderis, & aspergent filij Aaron sanguinem eius per circuitum altaris. 14 Offeretque ex eo oblationem eius coram Domino, adipem qui operit intestina & totum adipem qui est super intestina.
15 Et duos renes & adipem qui est super eos, qui est iuxta ilia, & reticulum quod est super iecur cum renunculis auferet illud. 16 Adolebitque eos sacerdos in altari: pabulum oblationis est, vt suscipiatur cum beneplacito: omnis adeps coram Domino offeretur.
17 Pacto sempiterno in generationibus vestris in cunctis habitationibus vestris, omnem adipem & omnem sanguinem non comedetis.

CAPVT IIII.

1 LOcutúsque est Dominus cum Moyse: dicens, 2 Loquere cum filiis Israel, dicens: Homo qui peccauerit per ignorantiam de vniuersis mandatis Domini quæ non decent fieri, & fecerit vnum ex eis. 3 Si sacerdos magnus peccauerit pro delicto populi, offeret pro peccato suo quod peccauit, vitulum integrum coram Domino pro peccato.
4 Et adducet vitulum ad ostium tabernaculi fœderis in conspectu Domini, & imponet manum eius super caput vituli, & immolabit vitulum coram Domino. 5 Et tollet sacerdos magnus de sanguine vituli, & inferet eum in tabernaculum fœderis. 6 Et tinget sacerdos digitum suum in sanguine, & asperget de sanguine septies coram Domino contra velum sanctuarij. 7 Ponétque sacerdos de sanguine super cornua altaris thymiamatis aromatum coram Domino, quod est in tabernaculo fœderis, omnem autem sanguinem vituli fundet in fundamento altaris holocausti quod est in ostio tabernaculi fœderis. 8 Et totum adipem huius qui offertur pro peccato separabit ab eo, adipem qui operit intestina & omnem adipem qui est super intestina. 9 Et duos renes & adipem qui est super eos, & qui est super ilia, & reticulum quod est super iecur cum renibus auferat illud. 10 Sicut separatum est de vitulo hostiæ sanctificationum. & adolebit ea sacerdos super altare holocausti.

תרגום אונקלוס

13 וְיִסְמוֹךְ יַת יְדֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ וְיִכּוֹס יָתֵיהּ לְקֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן כָּהֲנֵי אַהֲרֹן יַת דְּמֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר: 14 וְיַקְרֵיב מִנֵּיהּ
קׇרְבָּנֵיהּ קׇרְבָּנָא קֳדָם יְיָ יַת תַּרְבָּא דְחָפֵי יַת גַּוָּא וְיַת כָּל תַּרְבָּא דְעַל גַּוָּא: 15 וְיַת תַּרְתֵּין כּוּלְיָן וְיַת תַּרְבָּא דְעֲלֵיהֶן דְעַל גִּיסְתָּיָא וְיַת הָאנָא
דְעַל כַּבְדָּא עַל כַּוְלְיָתָא יַעֲדִינֵיהּ: 16 וְיַסְקִינוּן כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא לַחְמָא קׇרְבָּנָא קֳדָם יְיָ:
לְתַתְנָדָא וְיִתְבַּד מִן חַד סַנְהֶדְרִי: 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר: 3 אֵם כָּהֲנָא רַבָּא יֶחוֹב לְחוֹבַת עַמָּא וְיַקְרֵיב עַל חוֹבְתֵיהּ דְחָב תּוֹר בַּר תּוֹרֵי שְׁלִים קֳדָם יְיָ לְחַשָּׁאתָא:
4 וְיַיְתֵי יַת תּוֹרָא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא קֳדָם יְיָ וְיִסְמוֹךְ יַת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ תּוֹרָא וְיִכּוֹס יַת תּוֹרָא קֳדָם יְיָ: 5 וְיִסַּב כָּהֲנָא רַבָּא מִדַּם תּוֹרָא
וְיָעֵל יָתֵיהּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא: 6 וְיִטְבּוֹל כָּהֲנָא יַת אֶצְבְּעֵיהּ מִדְּמָא וְיַדֵּי מִן דְּמָא שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ לָקֳבֵל פָּרוֹכְתָא דְקׇדְשָׁא:
מִן דְּמָא עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דְקְטוֹרֶת בּוּסְמֵיָא קֳדָם יְיָ דִּי בְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָת כָּל דְּמָא דְתוֹרָא יִשְׁדֵּי עַל יְסוֹדָא דְמַדְבְּחָא עֲלָתָא דְתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא: 7 וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְתוֹרָא מִשְׁאִירָא יַפְרִישׁ מִנֵּיהּ יָת תַּרְבָּא דְחָפֵי יַת גַּוָּא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דְעַל גַּוָּא: 8 וְיָת תַּרְתֵּין כּוּלְיָן וְיָת תַּרְבָּא דְעֲלֵיהֶן דִּי עַל גִּסְתָּיָא וְיָת הָאנָא דְעַל כַּבְדָּא עַל כַּוְלְיָתָא יַעֲדִינֵיהּ:
כְּמָא דְמִתְפְּרַשׁ מֵתּוֹר נִכְסַת קׇרְשַׁיָּא וְיַסְקִינוּן 10
קׇרְבָּנַיָּא עַל מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ
12 וְעַל־כְּרָעָיו וְקִרְבּוֹ וּפִרְשׁוֹ׃ וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־
13 הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־
שֶׁפֶךְ הַדֶּשֶׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֲצִים בָּאֵשׁ עַל שֶׁפֶךְ
14 הַדֶּשֶׁן יִשָּׂרֵף׃ וְאִם כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל
יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־
מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁמוּ׃
15 וְנוֹדְעָה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ
הַקָּהָל פָּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל
16 מוֹעֵד׃ וְסָמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ
17 הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה׃ וְהֵבִיא
18 הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדַּם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְטָבַל
הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי
יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת׃ וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת
19 הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת
כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח
20 אֹהֶל מוֹעֵד׃ וְאֶת כָּל־חֶלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר
21 הַמִּזְבֵּחָה׃ וְעָשָׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת
כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֶּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם׃
22 וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף
אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטַּאת הַקָּהָל
23 הִוא׃ אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה
אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא־תֵעָשֶׂינָה
24 בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם׃ אוֹ־הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
חָטָא בָהּ וְהֵבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים׃
25 וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בִּמְקוֹם
אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטַּאת הִוא׃
25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן
עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד
מִזְבַּח הָעֹלָה׃

11 Pellem verò & omnes carnes cum capite
C & pedibus & inteſtinis & ſimo & reliquo cor
12 pore, Efferet extra caſtra in locum mun-
dum, vbi cineres effundi ſolent, incendétque
ea ſuper lignorum ſtruem, quæ in loco effu-
13 ſorum cinerum cremabuntur.
Quod ſi omnis turba filiorum Iſrael igno-
rauerit, & per imperitiam fecerit, quod cótra
mandatum Domini eſt.
14 Et poſtea intellexerit peccatum ſuum, of-
feret pro peccato ſuo vitulum; adducétque
eum ad oſtium tabernaculi.
15 Et ponent ſeniores populi manus ſuper
caput eius coram Domino: Immolatóq; vi-
D tulo in conſpectu Domini,
16 Inferet ſacerdos qui vnctus eſt de ſangui-
ne eius in tabernaculum teſtimonij:
17 Tinctóque digito aſpergens ſepties con-
tra velum.
18 Ponétq; de eodem ſanguine in cornibus
altaris quod eſt coram Domino in tabernacu
lo teſtimonij. Reliquum autem ſanguinem
fundet iuxta baſim altaris holocauſtorum,
quod eſt in oſtio tabernaculi teſtimonij.
19 Omnemq; eius adipem tollet & adolebit
ſuper altare.
20 Sic faciens & de hoc vitulo quomodo fe
cit & prius: & rogante pro eis ſacerdote pro-
pitius erit eis Dominus.
21 Ipſum autem vitulũ efferet extra caſtra,
E atque comburet ſicut & priorem vitulum,
quia eſt pro peccato multitudinis.
22 Si peccauerit Princeps, & fecerit vnum é
pluribus per ignorantiam quod Domini lege
25 prohibetur. Et poſtea intellexerit pecca-
tum ſuum, offeret hoſtiam coram Domino
hircum de capris immaculatum.
24 Ponétque manũ ſuam ſuper caput eius.
Cúmque immolauerit eum in loco vbi ſolet
mactari holocauſtum coram Domino, quia pro
25 peccato eſt: Tinget ſacerdos digitum in
ſanguine hoſtiæ pro peccato, tangens cornua
altaris holocauſti, & reliquum fundens ad
baſim eius.

11 Et pellem vituli & omnem carnem eius cum
capite & extremitatibus & ventre & ſimo.
12 Et efferet totum vitulum extra caſtra ad locũ
mundum, vbi effundunt cinerem, & comburent
illum ſuper ligna in igne, in effuſione cineris crema-
bitur.
13 Si autem omnis congregatio Iſrael igno-
rauerit inuitè, & latuerit verbum ab oculis con-
gregationis, & facient vnum de omnibus mandatis
Domini, quæ non oportet facere, & peccauerint.
14 Et cognitum fuerit illis peccatum, quod pecca-
uerũt in eo, & adducet congregatio vitulum ex bo-
bus immaculatum pro peccato, & adducet illum ad
oſtia tabernaculi teſtimonij.
15 Et imponent ſenio-
res congregationis manus ſuas ſuper caput vituli
coram Domino, & immolabunt vitulũ coram Do-
mino.
16 Et inducet princeps ſacerdotum vnctus
de ſanguine vituli in tabernaculum teſtimonij.
17 Et tinget princeps ſacerdotum digitum de ſan-
guine vituli, & aſperget ſepties coram Domino,
regione veli ſanctuarij.
18 Et de ſanguine impo-
net ſacerdos ſuper cornua altaris thymiamatũ com-
poſitionis, quod eſt coram Domino, quod eſt in ta-
bernaculo teſtimonij, & omnem ſanguinem effun-
det ſuper baſim altaris holocauſtorũ, exiſtentis pro-
poſtium tabernaculi teſtimonij.
19 Et omnem adipem eius auferet ab eo, & offe-
ret ſuper altare.
20 Et faciet vitulum, quemad-
modum fecit vitulum qui peccati, ſic fiet; & propi-
tiabit pro illo ſacerdos, et dimittetur illis peccatum.
21 Et educent vitulum totum extra caſtra, &
cremabunt vitulum, quemadmodum combuſſerunt
vitulum priorem: peccatum congregationis eſt.
22 Si autẽ princeps peccauerit, & fecerit vnũ de
omnibus præceptis Domini Dei ſui, quod nõ fiet in-
uitè, & peccauerit & deliquerit.
23 Et cognitum
fuerit illi peccatum quod peccauit in ipſo, & offeret
donum eius hircum ex capris maſculum immacula-
tum.
24 Et imponet manum ſuam ſuper caput hir-
ci, & immolabunt illum in loco, vbi immolabunt
holocauſta coram Domino, peccatum eſt.
25 Et imponet ſacerdos de ſanguine qui eſt peccati,
digito ſuper cornua altaris holocauſtorum, & om-
nem ſanguinem eius effundet iuxta baſim altaris
holocauſtorum.

11 Τὸ δὲρμα δ μόχε, κ πᾶ̃αν τὴν σάρκα σὺ τῇ κε-
12 φαλῇ δ τοῖς ἀκρωθηρίοις δ τῇ κοιλίᾳ δ τῇ κόπρῳ. δ ἐξοί-
σει ὅλον τὸν μόχον ἔξω τ παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρόν, ὅ
ἐκχέουσι τὴν σποδιάν. δ καλλικαύσουσιν αὐτὸν ἐπὶ ξύλων ἐν
13 πυρί, ἐπὶ τ ἐκχύσεως τ σποδιᾶς καυθήσ). ἐὰν δ πᾶσα
συναγωγὴ ἰσραὴλ ἀγνοήσ ἀκουσίως, δ λάθῃ ῥῆμα ἐξ ὀφ-
θαλμῶν τ συναγωγῆς, καὶ ποιήσωσι μίαν ὧν πασῶν τῶν
14 ἐντολῶν κυρίου, ὧν ὐ δεῖ ποιεῖν, καὶ πλημμελήσωσι. καὶ
γνωσθῇ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία, ἣν ἥμαρτον ἐν αὐτῇ, δ προσάξει
ἡ συναγωγὴ μόχον ἐκ βοῶν ἄμωμον περὶ τ ἁμαρτίας, καὶ
προσάξ αὐτὸν παρὰ τὰς θύρας τ σκηνῆς τ μαρτυρίου.
15 καὶ ἐπιθήσουσιν ④ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς τὰς
χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τ μόχε ἐνώπι κυρίε· καὶ
16 σφάξουσι τὸν μόχον ἐνώπι κυρίε. καὶ εἰσίσει ὁ χρισθεὶς ὁ
ἱερεὺς ἀπὸ τ αἵματ ⑤ τ μόχε εἰς τὴν σκηνὴν τ μαρτυρίε.
17 δ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον ἀπὸ τ αἵματος τ
μόχε, δ ῥανεῖ ἑπτάκις ἔναντι κυρίε, κατεναντίον τ καταπε-
18 τάσματ ⑤ τ ἁγίου. καὶ ἀπὸ τ αἵματ ⑤ ἐπιθήσει ὁ
ἱερεὺς ἐπὶ τὰ κέρατα τ θυσιαστηρίε τ ὐμιαμάτων τ συν-
θέσεως, ὃ ἐστι ἐνώπιον κυρίε, ὃ ἐστιν ἐν τῇ σκηνῇ τ μαρτυρίε· καὶ
τὸ πᾶν αἷμα ἐκχεεῖ πρὸς τὴν βάσιν τ θυσιαστηρίε τῶν καρ-
πώσεων, τοῦ ὄντ ⑤ πρὸς τὴν θύραν τ σκηνῆς τ μαρτυρίου.
19 καὶ τὸ πᾶν στέαρ αὐτοῦ περιελεῖ ἀπ' αὐτοῦ, δ ἀνοίσει ἐπὶ
20 τὸ θυσιαστήριον. καὶ ποιήσ τὸν μόχον, ὃν τρόπον ἐποίησε
τὸν μόχον τὸν τ ἁμαρτίας, οὕτως ποιήσ). καὶ ἱλάσεται)
περὶ αὐτ ὁ ἱερεύς, καὶ ἀφεθήσεται αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία.
21 καὶ ἐξοίσουσι τὸν μόχον ὅλον ἔξω τ παρεμβολῆς, δ κα-
τακαύσουσι τὸν μόχον, ὃν τρόπον κατέκαυσαν τὸν μόχον τὸν
πρότερον· ἁμαρτία συναγωγῆς ἐστιν. ἐὰν δ ἄρχων ἁ-
22 μάρτῃ, καὶ ποιήσῃ μίαν ὧν πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου ⑤ θεοῦ
αὐτ, ἃ οὐ ποιηθῆσε) ἀκουσίως, δ ἁμάρτῃ καὶ πλημμελήσῃ.
23 δ γνωσθῇ αὐτῷ ἡ ἁμαρτία, ἣν ἥμαρτεν ἐν αὐτῇ, δ προ-
σάξ τὸ δῶρον αὐτ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἄρσεν ἄμωμον.
24 δ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τ χιμάρε, δ σφάξουσιν αὐτὸν ἐν τόπῳ, ὅ σφάζουσι τὰ ὁλοκαυτώμα-
25 τα ἐνώπιον κυρίε, ἁμαρτία ἐστί. δ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τ αἵ-
ματος τ ⑤ ἁμαρτίας τῷ δακτύλῳ ⑤ τὰ κέρατα τ θυ-
σιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων, δ τὸ πᾶν αἷμα αὐτ ἐκχεεῖ
πρὸς τὴν βάσιν τ θυσιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων.

11 וְיָת מַשְׁכָּא דְתוֹרָא וְיָת כָּל בִּשְׂרֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ וְעַל כָּרְעוֹהִי וְגַוֵּיהּ וְאוּכְלֵיהּ׃
12 פּוּרְשָׁא מְעַיְנֵי קְהָלָא וְיִקַּד יָתֵיהּ עַל אַעֲיָא כְּגוֹרָא עַל אַתַּר בֵּית מַשְׁרֵי קִיטְמָא יִתּוּקַד׃
13 וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוֹן וְיִקָּרֵב קְהָלָא תּוֹר בַּר תּוֹרֵי
14 לְחַטָּאתָא וְיֵיתוֹן לִקְדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ וְיִסְמְכוּן סָבֵי כְּנִשְׁתָּא יָת רֵישׁ תּוֹרָא קֳדָם יְיָ וְיִכּוֹס תּוֹרָא קֳדָם יְיָ׃
15 וְיָעֵל כָּהֲנָא רַבָּא מִדְּמָא דְתוֹרָא לְמַשְׁכַּן זִמְנָא׃
16 וְיִטְבּוֹל כָּהֲנָא אֶצְבְּעֵיהּ מִן דְּמָא וְיִדֵּי שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ לְקֳדָם
17 פָּרְכְתָא׃ וְיִתֵּן דְּמָא יְתֵן עַל קַרְנַת מַדְבְּחָא דִי קֳדָם יְיָ דִּי בְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָת כָּל דְּמָא דְתוֹרָא יֵשֵׁד
18 לְיִסּוֹדָא דְמַדְבְּחָא דִי פֶּתַח מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ וְיָת כָּל חֶלְבֵּיהּ יַפְרֵישׁ מִנֵּיהּ וְיַסֵּק לְמַדְבְּחָא׃
19 וְכָא יַעְבֵּד לְתוֹרָא כְּמָא דַעֲבַד לְתוֹרָא דְחַטָּאתָא כֵּן יַעֲבֵיד לֵיהּ וְיִכַּפַּר
20 עֲלֵיהוֹן כָּהֲנָא וְיִשְׁתְּבֵק לְהוֹן׃ וְיִפַּק יָת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא וְיִיקַד יָתֵיהּ כְּמָא דְאוֹקִיד יָת תּוֹרָא קַדְמָאָה חַטָּאתָא קְהָלָא הוּא׃
21 בַּר יִתְרַבְּיָת צְפִּיר בַּר עִזֵּי דְּכַר שְׁלִים׃ וְיִסְמוֹךְ יְדֵיהּ עַל רֵישׁ דְּכַר וְיִכּוֹס יָתֵיהּ בְּאַתְרָא דְיִכּוֹס יָת עֲלָתָא קֳדָם
22 יְיָ חַטָּאתָא הוּא׃ וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָא דְחַטָּאתָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל קַרְנַת מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא וְיָת דְּמֵיהּ יֵשֵׁד לְיִסּוֹדָא

11 וְיָת מַשְׁכָּא דְתוֹרָא וְיָת כָּל בִּשְׂרֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ וְעַל כָּרְעוֹהִי וְגַוֵּיהּ וְאוּכְלֵיהּ׃
12 פּוּרְשָׁא מְעַיְנֵי קְהָלָא וְיִקַּד יָתֵיהּ עַל אַעֲיָא כְּגוֹרָא עַל אַתַּר בֵּית מַשְׁרֵי קִיטְמָא יִתּוּקַד׃
13 וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוֹן וְיִקָּרֵב קְהָלָא תּוֹר בַּר תּוֹרֵי
14 לְחַטָּאתָא וְיֵיתוֹן לִקְדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ וְיִסְמְכוּן סָבֵי כְּנִשְׁתָּא יָת רֵישׁ תּוֹרָא קֳדָם יְיָ וְיִכּוֹס תּוֹרָא קֳדָם יְיָ׃
15 וְיָעֵל כָּהֲנָא רַבָּא מִדְּמָא דְתוֹרָא לְמַשְׁכַּן זִמְנָא׃
16 וְיִטְבּוֹל כָּהֲנָא אֶצְבְּעֵיהּ מִן דְּמָא וְיִדֵּי שְׁבַע זִמְנִין קֳדָם יְיָ לְקֳדָם
17 פָּרְכְתָא׃ וְיִתֵּן דְּמָא יְתֵן עַל קַרְנַת מַדְבְּחָא דִי קֳדָם יְיָ דִּי בְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְיָת כָּל דְּמָא דְתוֹרָא יֵשֵׁד
18 לְיִסּוֹדָא דְמַדְבְּחָא דִי פֶּתַח מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ וְיָת כָּל חֶלְבֵּיהּ יַפְרֵישׁ מִנֵּיהּ וְיַסֵּק לְמַדְבְּחָא׃
19 וְכָא יַעְבֵּד לְתוֹרָא כְּמָא דַעֲבַד לְתוֹרָא דְחַטָּאתָא כֵּן יַעֲבֵיד לֵיהּ וְיִכַּפַּר
20 עֲלֵיהוֹן כָּהֲנָא וְיִשְׁתְּבֵק לְהוֹן׃ וְיִפַּק יָת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא וְיִיקַד יָתֵיהּ כְּמָא דְאוֹקִיד יָת תּוֹרָא קַדְמָאָה חַטָּאתָא קְהָלָא הוּא׃
21 בַּר יִתְרַבְּיָת צְפִּיר בַּר עִזֵּי דְּכַר שְׁלִים׃ וְיִסְמוֹךְ יְדֵיהּ עַל רֵישׁ דְּכַר וְיִכּוֹס יָתֵיהּ בְּאַתְרָא דְיִכּוֹס יָת עֲלָתָא קֳדָם
22 יְיָ חַטָּאתָא הוּא׃ וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָא דְחַטָּאתָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל קַרְנַת מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא וְיָת דְּמֵיהּ יֵשֵׁד לְיִסּוֹדָא

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et pellem vituli & omnem carnem eius cum capite, & cum pedibus, & cum inteſtinis, & ſimo eius.
12 Efferetque omnem vitulum ex-
tra caſtra in locum mundum in locum vbi cinis funditur comburetur.
13 Si autem omnis congregatio Iſrael ignorauerit, & fecerint contra vnum de omnibus præceptis
Domini, quod non decet fieri, & peccauerint.
14 Et poſtea notum fuerit peccatum in quo peccauerunt, offeret eccleſia vitulum de bobus
pro peccato, & adducent eum coram tabernaculo fœderis.
15 Imponentque ſeniores congregationis manus ſuas ſuper caput vituli coram
Dominũ, & immolabit vitulum coram Domino.
16 Et inferet ſacerdos magnus de ſanguine vituli in tabernaculum fœderis.
17 Et de ſanguine ponet ſuper cornua
altaris quod eſt in tabernaculo fœderis coram Domino. Et totum ſanguinem fundet in fundamento altaris holocauſti quod eſt in oſtio tabernaculi
fœderis.
18 Et totum adipem ſeparabit ex eo, & adolebit in altari.
19 Facietque de hoc vitulo ſicut fecit de vitulo pro peccato, ita
faciet ei, & propitiabit pro eis ſacerdos, & dimittetur eis.
20 Educetque vitulum extra caſtra, & comburet eum, ſicut combuſſit vitulum
priorem, quia pro peccato congregationis eſt.
21 Quando Princeps peccauerit per ignorantiam & fecerit contra vnum de omnibus præ-
ceptis Domini Dei ſui, quod non decet fieri, & deliquerit.
22 Si notum fuerit ei peccatum ſuum in quo peccauit, afferet oblationem ſuam
hircum de capris maſculum integrum.
23 Imponetque manum ſuam ſuper caput hirci, & immolabit eum in loco vbi immolatur holocauſtum
coram Domino, pro peccato enim eſt.
24 Tolletque ſacerdos de ſanguine hoſtiæ pro peccato digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris
holocauſti, & ſanguinem eius effundet ad fundamentum altaris holocauſti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

26 * וְאֶת־כָּל־חֶלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כְּחֶלֶב זֶבַח
הַשְּׁלָמִים וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ׃

27 * וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִּשְׁגָגָה מֵעַם
הָאָרֶץ בַּעֲשֹׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא
28 תֵעָשֶׂינָה וְאָשֵׁם׃ * אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים תְּמִימָה
29 נְקֵבָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא׃ * וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ
30 עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֶת־הַחַטָּאת בִּמְקוֹם הָעֹלָה׃
31 * וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת
מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יְסוֹד
32 הַמִּזְבֵּחַ׃ * וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּהּ יָסִיר בְּאֲשֶׁר הוּסַר
חֵלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה
לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ׃

33 * וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לְחַטָּאת נְקֵבָה
34 תְּמִימָה יְבִיאֶנָּה׃ * וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ
הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת בְּמִקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט
35 אֶת־הָעֹלָה׃ * וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ
וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־
יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃ * וְאֶת־כָּל־חֶלְבָּהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוּסַר
חֵלֶב הַכֶּשֶׂב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם
הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃

ה

1 * וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה וְהוּא עֵד
אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע אִם־לוֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃ 2 * אוֹ נֶפֶשׁ
אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה
אוֹ בִנְבֵלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בִנְבֵלַת שֶׁרֶץ טָמֵא
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם׃ 3 * אוֹ כִי יִגַּע בְּטֻמְאַת
אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא־בָהּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ
וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם׃

26 * Adipem verò adolebit ſupra, ſicut in victimis pacificorum fieri ſolet. Rogabítq; pro eo ſacerdos & pro peccato eius, & dimittetur ei.
27 * Quod ſi peccauerit anima per ignorantiam de populo terræ vt faciat quicquam de his quæ Domini lege prohibentur atque delinquat.
28 * Et cognouerit peccatum ſuum, offeret capram immaculatam.
29 * Ponétq; manus ſuper caput hoſtiæ q̃ pro peccato eſt, & immolabit eam in loco holocauſti. 30 * Tollétq; ſacerdos de ſanguine in digito ſuo; & tangens cornua altaris holocauſti, reliquum fundet ad baſim eius.
31 * Omnem autem adipem auferens ſicut auferri ſolet de victimis pacificorum, adolebit ſuper altare in odorem ſuauitatis Domino; rogabítq; pro eo, & dimittetur ei.
32 * Si autem de pecoribus obtulerit victimã pro peccato, ouem ſcilicet immaculatam:
33 * Ponet manum ſuper caput eius, & immolabit eam in loco vbi ſolent cædi holocauſtorum hoſtiæ. 34 * Sumétque ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo: & tangens cornua altaris holocauſti, reliquum fundet ad baſim eius.
35 * Omnem quoque adipem auferens ſicut auferri ſolet adeps arietis qui immolatur pro pacificis, cremabit ſuper altare incenſum Domini, rogabítq; pro eo & pro peccato eius, & dimittetur ei.

CAP. V.

1 A * SI peccauerit anima & audierit vocem iurantis, teſtíſque fuerit quod ipſe vidit, aut conſcius eſt, niſi indicauerit, portabit iniquitatem ſuam.
2 * Anima quæ tetigerit aliquid immundũ, ſiue quod occiſum à beſtia eſt, aut per ſe mortuum, aut quodlibet aliud reptile, & oblitus fuerit immunditiæ ſuæ, rea eſt & deliquit.
3 * Et ſi tetigerit quicquam de immundicia hominis iuxta omnem impuritatem qua polluí ſoler, oblitáque cognouerit poſtea, ſubiacebit delicto.

26 * Et omnem adipem eius offeret ſuper altare, ſicut adipem ſacrificij ſalutaris, & propitiabit pro eo ſacerdos de peccato eius, & dimittetur illi. 27 * Si anima vna peccauerit inuite ex populo terræ, in faciendo vnum de omnibus præceptis Domini, quod non fiet & peccauerit: 28 * Et cognitum fuerit ei peccatum, quod peccauit in eo, et feret donum capellam ex capris immaculatam fœminam feret pro peccato, quod peccauit. 29 * Et imponet manum ſuã ſuper caput peccati ſui, & immolabũt capellam quæ peccati in loco, vbi immolabunt holocauſta.
30 * Et accipiet ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo, & imponet ſuper cornua altaris holocauſtorum, & omnem ſanguinem illius effundet iuxta baſim altaris. 31 * Et totum adipem auferet, quemadmodum auferrur adeps de ſacrificio ſalutaris, & tollet ſacerdos ſuper altare in odorem ſuauitatis Domino, & propitiabit pro eo ſacerdos, & dimittetur ei.
32 * Si autem ouem obtulerit donum ſuum pro peccato, fœminam immaculatam offeret illud.
33 * Et imponet manũ ſuam ſuper caput illius qui peccati, & immolabunt illud pro peccato in loco vbi immolabunt holocauſta.
34 * Et accipiens ſacerdos de ſanguine qui peccati digito ſuo, imponet ſuper cornua altaris holocauſti, et omnem eius ſanguinem effundet iuxta baſim altaris holocauſti.
35 * Et omnem eius adipem auferet, quemadmodum auferrur adeps ouis de ſacrificio ſalutaris, & imponet illud ſacerdos ſuper altare ſuper holocauſta Domini, & propitiabit pro eo ſacerdos pro peccato, quod peccauit, & dimittetur ei.

CAP. V.

1 SI autem anima peccauerit, & audierit vocem iuramenti, & hic teſtis, vel vidit, vel conſcius fuit, ſi non indicauerit, portabit peccatum ſuum.
2 * Anima quæ tetigerit omnem rem immundam, vel morticinium vel à beſtia occiſam immundam, vel morticinia abominationum immundarum, vel morticinia iumentorum immundorum.
3 * Vel tetigerit de immunditia hominis, de omni immunditia eius, quam tangens polluetus fuerit, & latuit ipſum, poſt autem hoc cognouit, & erraverit.

26 * Ἐ πᾶν τὸ στέαρ αὐτοῦ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ὥσπερ
τὸ στέαρ θυσίας σωτηρίου. Ἐ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς
27 ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ. * ἐὰν δὲ ψυχὴ
μία ἁμαρτήσῃ ἀκουσίως ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς, ἐν τῷ ποιῆσαι μίαν
ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου, ἃ οὐ ποιηθήσεται, Ἐ πλημμελή-
28 σῃ. * Ἐ γνωσθῇ αὐτῷ ἡ ἁμαρτία, ἣν ἥμαρτεν ἐν αὐτῇ, καὶ
οἴσει τὸ δῶρον χίμαιραν ὄῖς αἰγῶν ἄμωμον θήλειαν οἴσει πε-
29 ρὶ τῆς ἁμαρτίας, ἧς ἥμαρτεν. * Ἐ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἁμαρτήματος αὐτοῦ, Ἐ σφάξουσι τὴν χί-
μαιραν τὴν τῆς ἁμαρτίας ἐν τῷ τόπῳ, ὅ σφάζουσι τὰ ὁλοκαυ-
30 τώματα. * Ἐ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς τῷ δακ
τύλῳ αὐτοῦ, Ἐ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὁ-
λοκαυτωμάτων· καὶ πᾶν τὸ αἷμα αὐτῆς ἐκχεεῖ παρὰ τὴν
31 βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου. * Ἐ πᾶν τὸ στέαρ περιελεῖ, ὃν τρόπον
περιαιρεῖται τὸ στέαρ ἀπὸ τῆς θυσίας σωτηρίου· Ἐ οἰσεῖ ὁ ἱερεὺς
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ· καὶ ἐξιλάσεται
32 περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεύς, Ἐ ἀφεθήσεται αὐτῷ. * ἐὰν δὲ πρόβατον πρὸς
σύνεγκη τὸ δῶρον αὐτοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας, θῆλυ ἄμωμον
33 προσοίσει αὐτό. * καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κε-
φαλὴν τῆς ἁμαρτίας· Ἐ σφάξουσιν αὐτὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας
34 ἐν τῷ τόπῳ, ὅ σφάζουσι τὰ ὁλοκαυτώματα. * καὶ λαβὼν
ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς ἁμαρτίας τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ,
ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ὁλοκαρπώσεως·
καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ αἷμα ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστη-
35 ρίου τῆς ὁλοκαυτώσεως. * καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ στέαρ περιελεῖ,
ὃν τρόπον περιαιρεῖται στέαρ προβάτου ἀπὸ θυσίας σωτηρίου,
καὶ ἐπιθήσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ὁλο-
καυτώματα κυρίου· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ
τῆς ἁμαρτίας ἧς ἥμαρτεν, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.

ε.

1 * Ἐὰν δὲ ψυχὴ ἁμάρτῃ, καὶ ἀκούσῃ φωνὴν ὁρκισμοῦ,
καὶ οὗτος μάρτυς, ἢ ἑώρακεν, ἢ συνοῖδεν, ἐὰν μὴ ἀναγγεί-
2 λῃ, λήψεται τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. * ἢ ψυχὴ ἥτις ἐὰν
ἅψηται παντὸς πράγματος ἀκαθάρτου, ἢ θνησιμαίου ἢ θη-
ριαλώτου ἀκαθάρτου, ἢ τῶν θνησιμαίων ῥοῆλυγμάτων τῶν
ἀκαθάρτων, ἢ τῶν θνησιμαίων κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων.
3 * ἢ ἅψηται ἀπὸ ἀκαθαρσίας ἀνθρώπου, ἀπὸ πάσης ἀκα-
θαρσίας αὐτοῦ, ἧς ἂν ἀψάμενος μιανθῇ, καὶ ἐλαθεν αὐ-
τόν, μετὰ δὲ τοῦτο γνῷ, καὶ πλημμελήσῃ

11 Et totum adipem eius adolebit ſuper altare ſicut adipem hoſtiæ ſanctificationum, & propitiabit pro eo ſacerdos ſuper peccato eius, & dimittetur ei. 12 Si autem vir vnus de populo terræ peccauerit per ignorantiam, vt faciat contra vnum de præceptis Domini quod non decet fieri, & deliquerit. 13 Si nomen fuerit ei peccatum ſuum in quo peccauit, adducet oblationem ſuam capram fœminam integram pro peccato ſuo quod peccauit. 14 Imponetque manum ſuam ſuper caput hoſtiæ quæ eſt pro peccato, & immolabit eam in loco holocauſti. 15 Tolletque ſacerdos de ſanguine eius in digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & totum ſanguinem fundet ad fundamentum altaris. 16 Et omnem adipem auferet, ſicut auferrtur adeps de hoſtia ſanctificationum, adolebitque ſacerdos in altari, vt ſuſcipiatur cum beneplacito coram Domino, & propitiabit pro eo ſacerdos, & dimittetur ei. 17 Et ſi de ouibus adduxerit in oblationem pro peccato, fœminam integram offeret.
18 Imponetque manum ſuam ſuper caput victimæ pro peccato, & immolabit eam pro expiatione in loco vbi immolatur holocauſtum. 19 Tolletque ſacerdos de ſanguine eius in digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris holocauſti: & omnem ſanguinem fundet ad fundamentum altaris. 20 Et totum adipem eius auferet, sicut ablatus eſt adeps arietis hoſtiæ ſanctificationum. Adolebitque ea ſacerdos in altari ſuper oblationes Domini, & propitiabit pro eo ſacerdos pro peccato ſuo quod peccauit, & dimittetur ei.

CAPVT V.

1 ET ſi homo peccauerit & audierit vocem adiurantis, & ipſe fuerit teſtis, aut vidit, aut conſcius eſt, ſi non indicauerit, portabit iniquitatem ſuam.
2 Aut homo qui tetigerit in omnem rem immundam aut in cadauer beſtiæ immundæ, aut in cadauer iumenti immundi, aut in cadauer reptilis immundi, & fuerit cælatum ab eo, & poſtea ipſe ſciuit quod peccauit.
3 Aut cùm tetigerit immunditiam hominis iuxta omnem immunditiam eius qua immundus ſit, & fuerit cælatum ab eo, & poſtea ipſe ſciierit quod peccauit.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום אונקלוס

26 וְיֵת כָּל תַּרְבֵּיהּ יַסֵּק לְמַדְבְּחָא כְּתַרְבָּא נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא מֵחוֹבְתֵּיהּ וְיִשְׁתְּבֵק לֵיהּ׃
27 וְאִם אֶנְשׁ חַד יְחוֹב בְּשָׁלוּ מִן עַמָּא דְאַרְעָא בְּמֶעְבְּדֵיהּ חַד מִפִּקּוֹדַיָּא דַיְיָ דְּלָא כְשֵׁרִין לְאִתְעֲבָדָא וְיֵחוֹב׃
28 אוֹ יְתִידַע לֵיהּ חוֹבְתֵּיהּ דְּחָב וְיֵיתֵי יָת קָרְבָּנֵיהּ צְפִירַת עִזִּין שַׁלְמָא נְקֻבְתָּא עַל חוֹבְתֵּיהּ דְּחָב׃
29 וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ חַשָּׁאתָא וְיִכּוֹס יָת חַשָּׁאתָא בַּאֲתַר עֲלָתָא׃
30 וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָהָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא וְיָת כָּל דִּמָהָא יֵישׁוֹד לְיסוֹדָא דְמַדְבְּחָא׃
31 וְיָת כָּל תַּרְבֵּיהּ יַעְדֵּי כְּמָא דְאִתְעְדֵי תַּרְבָּא מֵעַל נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְיַסֵּק כָּהֲנָא לְמַדְבְּחָא לַאֲתָקְבָּלָא בְרַעֲוָא קֳדָם יְיָ וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא וְיִשְׁתְּבֵק לֵיהּ׃
32 וְאִם אֵימֵר יֵיתֵי קָרְבָּנֵיהּ לְחַשָּׁאתָא דְּכַר עָלוּתִי כַּהֲנָא וְיִשְׁתְּבֵק לֵיהּ׃
33 וְיִסְמוֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רֵישׁ חַשָּׁאתָא וְיִכּוֹס יָתַהּ לְחַשָּׁאתָא בַּאֲתַר דְּיִכּוֹס יָת עֲלָתָא׃
34 וְיִסַּב כָּהֲנָא מִדְּמָהָא דְחַשָּׁאתָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִתֵּן עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא דַעֲלָתָא וְיָת כָּל דִּמָהָא יֵישׁוֹד לִיסוֹדָא דְמַדְבְּחָא׃
35 וְיָת כָּל תַּרְבֵּיהּ יַעְדֵּי כְּמָא דְאִתְעְדֵי תַּרְבָּא דְּאִמְּרָא מִנְכְסַת קוּדְשַׁיָּא וְיַסֵּק כָּהֲנָא עַל מַדְבְּחָא עַל קָרְבָּנַיָּא דַיְיָ וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא עַל חוֹבְתֵּיהּ דְּחָב וְיִשְׁתְּבֵק לֵיהּ׃

ה

1 וְאֶנְשׁ אֲרֵי יְחוֹב אִם לָא יְתֵיב וְיִקַּבֵּל חוֹבְיָה׃
2 אוֹ אֶנְשׁ דְּיִקְרַב בְּכֹל מִדְּמֵיהּ מְסָאֲבָא אוֹ בְנִבְלַת חַיְתָא מְסָאֲבָא אוֹ בְנִבְלַת בְּעִירָא מְסָאֲבָא
אוֹ בְנִבְלַת רְחֵישׁ מְסָאֲבָא וְיֵהֵא מְסָאֲבָא וְחָב׃
3 אוֹ אֲרֵי יְקָרֵב בְּסוֹאֲבַת אֱנָשָׁא כֹּל סוּחֲבְיָהּ דְּיִסְתָּאַב בַּהּ וְיֵהֵא מְכַסֵּא
מִנֵּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִשְׂפָתַיִם לְהָרַע
אוֹ לְהֵיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יְבַטֵּא הָאָדָם בִּשְׁבוּעָה
וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה׃
5 וְהָיָה כִּי־יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדֶּה
6 אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ׃ וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ
לַיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נְקֵבָה מִן־הַצֹּאן
כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן
7 מֵחַטָּאתוֹ׃ וְאִם־לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שֶׂה וְהֵבִיא אֶת־
אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה
לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה׃ וְהֵבִיא אֹתָם
אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לַחַטָּאת רִאשׁוֹנָה
9 וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ וְלֹא יַבְדִּיל׃ וְהִזָּה
מִדַּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בַּדָּם יִמָּצֶה
10 אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ הוּא׃ וְאֶת־הַשֵּׁנִי
יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ
11 אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ וְאִם־לֹא תַשִּׂיג
יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת־
קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת
לֹא־יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת
12 הִיא׃ וְהֵבִיאָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מְלוֹא
קֻמְצוֹ אֶת־אַזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עַל אִשֵּׁי יְהוָה
13 חַטָּאת הוּא׃ וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־
חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהָיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה׃
14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ נֶפֶשׁ
15 כִּי־תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגֹה מִקָּדְשֵׁי יְהוָה
וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן
בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף־שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם׃
16 וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יְשַׁלֵּם וְאֶת־חֲמִשְׁתּוֹ
יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל
הָאָשָׁם וְנִסְלַח לוֹ׃

4 *Anima quæ iurauerit & protulerit labiis
suis, vt vel malè quid faceret, vel bene, &
idipsum iuramento & sermone firmauerit,
oblitaque postea intellexerit delictum suum;
5 *Agat pœnitentiam pro peccato:
6 *Et offerat de gregibus agnâ siue capram;
orabitque pro ea sacerdos, & pro peccatis
eius.
7 *Sin autem non potuerit offerre pecus, offe-
rat duos turtures vel duos pullos columba-
rum Domino; vnum pro peccato, & alterum
in holocaustum,
8 Dabítque eos sacerdoti. qui primùm of-
ferens pro peccato, retorquebit caput eius ad
pennulas, ita vt collo adhæreat, & non peni-
tus abrumpatur.
9 *Et asperget de sanguine eius parietem al-
taris. Quicquid autem reliquuum fuerit, fa-
ciet distillare ad fundamétum eius, quia pro
peccato est.
10 *Alterum verò in holocaustum adolebit,
vt fieri solet, rogabítque pro eo sacerdos, &
pro peccato eius, & dimittetur ei.
11 *Et si non quiuerit manus eius duos offer-
re turtures, aut duos pullos columbarum, of-
feret pro peccato suo similæ partem ephi de-
cimam. Non mittet in eam oleum, nec thuris
aliquid imponet, quia pro peccato est.
12 *Tradétque eam sacerdoti, qui plenum ex
ea pugillum hauriens, cremabit super altare
in monumentum eius qui obtulerit;
13 *Rogans pro illo & expians: reliquam ve-
rò partem ipse habebit in munere.
14 *Locutúsque est Dominus ad Moysen, di-
cens:
15 *Anima si præuaricans ceremonias per er-
rorem, in his quæ Domino sunt sanctificata,
peccauerit, offeret pro delicto suo arietem
immaculatum de gregibus. qui emi potest
duobus siclis, iuxta pondus sanctuarij.
16 *Ipsúmque quod intulit damni, restituet,
& quintam partem ponet suprà, tradens sa-
cerdoti, qui rogabit pro eo offerens arietem,
& dimittetur ei.

תרגום אונקלוס

4 אוֹ אֱנָשׁ אֲרֵי יְקַיֵּים לְפָרָשָׁא בְּסִפְוָיִן לְאַבָּאָשָׁא אוֹ לְאוֹטָבָא לְכֹל דִּיפְרַשׁ אֱנָשָׁא בְקָיוֹם וִיהָא מְכַסְיָא מִנֵּיהּ וְהוּא יְדַע וְיִתְחַב לַחֲדָא מֵאִנִּין׃
5 וִיהֵי אֲרֵי יִתְחַב לַחֲדָא מֵאִלֵּין וְיִתְוַדֵּי מַה דְּחָב עֲלַהּ׃ 6 וְיַיְתֵי יָת אֲשָׁמֵיהּ לְקֳדָם יְיָ עַל חוֹבְתֵּיהּ דְּחָב נוּקְבָא מִן עָנָא אִסְתְּרְתָא אוֹ צְפִירַת עִזֵּין
לְחַטָּאתָא וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא וְיִדְכֵּי מִסְּאוֹבְתֵּיהּ׃ 7 וְאִם לָא תְסְגֵי יְדֵיהּ כְּסֵיסַת שִׁיתָא וְיַיְתֵי יָת אֲשָׁמֵיהּ דְּחָב תַּרְתֵּין שְׁפְנִינִין אוֹ תְרֵין בְּנֵי יוֹנָה
קֳדָם יְיָ חַד לְחַטָּאתָא וְחַד לְעֹלָתָא׃ 8 וְיַיְתֵי יָתְהוֹן לְוָת כָּהֲנָא וִיקָרֵיב יָת דִּי לְחַטָּאתָא קַדְמָיְתָא וְיִסְלוֹק יָת רֵישֵׁיהּ מִקֳּבֵל קְרָלֵיהּ וְלָא
יְפָרֵשׁ׃ 9 וְיֵדֵי מִדְּמָא דְחַטָּאתָא עַל כּוֹתֶל מַדְבְּחָא וּדְיִשְׁתָּאֵר מִדְּמָא יִתְמֵצֵי לְיסוֹדָא דְמַדְבְּחָא חַטָּאתָא הִוא׃ 10 וְיָת תִּנְיָנָא
יַעֲבֵד עֲלָתָא כְּדִתְקוֹנָהּ וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא מֵחוֹבְתֵּיהּ דְּחָב וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ׃ 11 וְאִם לָא תְסְגֵי יְדֵיהּ לְתַרְתֵּין שְׁפְנִינִין אוֹ לִתְרֵין בְּנֵי
יְרַךְ וַיְיַתֵּי יָת קָרְבָּנֵיהּ דְּחָב חַד מִן עֲשַׂרְתָּא בְּתַלְתָּ סְאִין סוֹלְתָא לְחַטָּאתָא לָא יְשַׁוֵּי עֲלַהּ מִשְׁחָא וְלָא יִתֵּן עֲלַהּ לְבוּנְתָא אֲרֵי חַטָּאתָא הִוא׃
12 וְיַיְתִינַהּ לְוָת כָּהֲנָא וְיִקְמוֹץ כָּהֲנָא מִנֵּיהּ מְלֵי קַמְצֵיהּ יָת אַדְכָּרָתַהּ וְיַסֵּק לְמַדְבְּחָא עַל קָרְבְּנַיָּא דַיְיָ חַטָּאתָא הִיא׃
13 וִיכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא עַל חוֹבְתֵּיהּ דְּחָב מֵחַדָּא מֵאִלֵּין וְיִשְׁתְּבֵיק לֵיהּ וִיהֵי לְכָהֲנָא כְּמִנְחָתָא׃
14 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה
15 לְמֵימָר׃ אֱנָשׁ אֲרֵי יִשְׁקַר שִׁקָּר וְיֵחוֹב בְּשֵׁלּוּ מִקֻּדְשַׁיָּא דַיְיָ וְיֵיתֵי לְכָהֲנָא בִּסְמָכֵיהּ
סְלַע סִלְעֵי כַּסְפָּא בְּסִלְעֵי קוּדְשָׁא לַאֲשָׁמָא׃
16 וְיָת דְּחָב מִן קוּדְשָׁא יְשַׁלֵּים וְיָת חוּמְשֵׁיהּ יוֹסֵף עֲלוֹהִי וְיִתֵּן לְכָהֲנָא וְכָהֲנָא יְכַפַּר

4 *Anima, quæ iurauerit, distinguens labijs ad
malefaciendum vel benefaciendum per omnia quæ
dixerit homo cum iuramento, & latuerit eum,
& ipse cognouerit, & peccauerit vnum quod de
ipsis. 5 *Et dixerit peccatum in quo peccauerit
in eo. 6 *Et feret pro quibus deliquit Domino,
pro peccato quod peccauit, fœminam de ouibus agnã
vel capellam ex capris pro peccato, & propitiabit
pro eo sacerdos pro peccato, & relinquetur ei pecca-
tum.
7 *Si autem non potuerit manus eius quod satis
est ad ouẽ, feret pro peccato suo, quod peccauit, duas
turtures, vel duos pullos columbarum Domino,
vnum pro peccato, & vnum in holocaustum.
8 *Et feret ea ad sacerdotem, & adducet sacer-
dos quod pro peccato prius, & retorquebit sacerdos
caput eius à verticulo, & non diuidet. 9 *Et asper-
get de sanguine qui pro peccato, super parietem alta-
ris: at reliquum sanguinis asperget super basim al-
taris: peccati enim est.
10 *Ex secundum faciet holocaustum, vt decet, &
propitiabit pro eo sacerdos pro peccato suo, quod pec
cauit, & relinquetur ei. 11 *Si autem non inuenerit
manus eius par turturum, vel duos pullos columba-
rum, et feret oblationem suam pro quo peccauit, de-
cimam partem ephi similam pro peccato, non effun-
det super illud oleum, neque imponet super illud in-
censum, quoniam pro peccato est.
12 *Et feret illam ad sacerdotem, & accipiens ab
ea sacerdos plenum pugillum suum: memoriale eius
imponet super altare in holocaustis Domino, peccati
enim est.
13 *Et propitiabit pro eo sacerdos pro peccato eius,
quod peccauit ab vno horum, & dimittetur ei, at
reliquum erit sacerdoti, vt sacrificium simile.
14 *Et locutus est Dominus ad Moysen: dicens,
15 *Anima si latuerit eam obliuione, & peccauerit
inuitè de sanctis Domini, & feret pro delicto suo
Domino arietem immaculatũ ex ouibus, pretij ar-
genti siclorum, siclo sancto, pro quo deliquit.
16 *Et quod peccauit de sanctis soluet, & quin-
tam partem apponet super illud, & dabit illud sa-
cerdoti, & sacerdos propitiabit pro eo in ariete de-
licti, & dimittetur ei.

4 *ἡ ψυχὴ, ἡ ἂν ὀμόσῃ, διασέλνουσα τοῖς χείλεσι κακοποιῆσαι
ἢ καλῶς ποιῆσαι κτλ. πάντα ὅσα ἂν διαλαλήσῃ ὁ ἄνθρωπος
καὶ ὄρκῳ, καὶ λάθῃ αὐτὸν, καὶ γνῷ, καὶ ἁμάρτῃ ἓν τῶν τεττάρων.
5 *καὶ ἐξαγορεύσῃ τὴν ἁμαρτίαν ἣν ἥμαρτηκεν κατ'
6 αὐτῆς. *καὶ οἴσει περὶ ὧν ἐπλημμέλησε τῷ κυρίῳ, περὶ τῆς
ἁμαρτίας ἧς ἥμαρτεν, θῆλυ ἀπὸ τῶν προβάτων ἀμνάδα
ἢ χιμαιραν ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας. καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐ-
τοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας. καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἁμαρ-
7 τία. *ἐὰν δὲ μὴ ἰσχύῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὸ ἱκανὸν εἰς πρόβατον,
οἴσει περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἧς ἥμαρτεν, δύο τρυγόνας, ἢ δύο
νεοσσοὺς περιστερῶν τῷ κυρίῳ, ἕνα περὶ ἁμαρτίας, καὶ ἕνα εἰς ὁλο-
8 καύτωμα. *καὶ οἴσει αὐτὰ πρὸς τὸν ἱερέα· καὶ προσάξει ὁ ἱε-
ρεὺς τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας πρότερον· καὶ ἀποκνίσει ὁ ἱερεὺς τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ σφονδύλου, καὶ οὐ διελεῖ.
9 *καὶ ῥανεῖ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἐπὶ τοῦ
τοίχου τοῦ θυσιαστηρίου· τὸ δὲ κατάλοιπον τοῦ αἵματος κατα-
σπαγήσεται ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου· ἁμαρτίας γάρ ἐστι.
10 *καὶ τὸν δεύτερον ποιήσει ὁλοκαύτωμα ὡς καθήκει· καὶ
ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἧς
11 ἥμαρτεν, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ. *ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ
αὐτοῦ ζεῦγος τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν, καὶ οἴσει τὸ δῶ-
ρον αὐτοῦ περὶ ὧ ἥμαρτεν τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σεμιδάλιν πε-
ρὶ ἁμαρτίας, οὐκ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτὸ ἔλαιον, οὐδὲ ἐπιθήσει ἐπ'
αὐτὸ λίβανον, ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστί.
12 *καὶ οἴσει αὐτὸν πρὸς τὸν ἱερέα· καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς
αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς πλήρη τὴν δρακα αὐτοῦ, τὸ μνημόσυνον αὐτῆς
ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τῶν ὁλοκαυτωμάτων τοῦ
13 κυρίου· ἁμαρτίας γάρ ἐστι. *καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ
ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἧς ἥμαρτεν ἀφ' ἑνὸς τούτων·
καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ. τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔσται τῷ ἱερεῖ, ὡς ἡ
14 θυσία τοῦ σεμιδάλεως. *καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυ-
15 σῆν, λέγων· Ψυχὴ ἐὰν λάθῃ αὐτὴν λήθη, καὶ ἁμάρτῃ ἀ-
κουσίως ἀπὸ τῶν ἁγίων κυρίου, καὶ οἴσει τῆς πλημμελείας αὐ-
τοῦ τῷ κυρίῳ κριὸν ἄμωμον ἐκ τῶν προβάτων, τιμῆς δέγυ-
ρίου σίκλων, τῷ σίκλῳ τοῦ ἁγίου, περὶ οὗ ἐπλημμέλησεν.
16 *καὶ ὃ ἥμαρτεν ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποτίσει καὶ τὸ πέμπτον
προσθήσει ἐπ' αὐτό· καὶ δώσει αὐτὸ τῷ ἱερεῖ. καὶ ὁ ἱερεὺς
ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας. καὶ ἀ-
φεθήσεται αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

*Aut homo qui iurauerit proferens labiis suis vt malè faciat aut benè, iuxta omnia quæ profert homo cũ iuramẽto, & occultatum fuerit, & postea
sciuerit quod peccauit in vno ex his: 'Confitebitur peccatum in quo peccauit. 'Et afferet pro peccato suo in conspectu Domi-
no pro peccato suo quo peccauit, fœminam de ouibus aut capram de capris, & propitiabit pro eo sacerdos & pro peccato suo. 'Si autem non
poterit manus eius vt possit offerre agnam, adducat pro delicto suo quo peccauit, duos turtures aut duos filios columbæ coram Domino, vnum
pro peccato & vnum in holocaustum. 'Afferatque eos ad sacerdotem; & offerat primum illum qui est pro peccato, & retorquebit ca-
put eius contra dorsum eius, & non diuidat. 'Et asperget de sanguine hostiæ pro peccato super parietem altaris: & decurrere faciet quod
reliquum est de sanguine ad fundamentum altaris, pro peccato enim est. "Et alterum faciet holocaustum sicut decet, & propitiabit pro
eo sacerdos pro peccato suo quo peccauit, & dimittetur ei. "Et si non suffecerit manus eius ad duos turtures aut ad duos filios columbæ, of-
feret oblationem suam pro peccato suo quo peccauit, decimam partem trium satorum similæ pro peccato. non ponet super eam oleum, neque dabit
super eam thus, quia pro peccato est. "Tradetque eam sacerdoti, & tollet ex ea sacerdos plenum pugillum suum in monumentum eius, &
faciet in altari super oblationes Domini, pro peccato enim est. "Propitiabitque pro eo sacerdos pro peccato suo quo peccauit in vno ex
his, & dimittetur ei, & erit sacerdoti sicut munus. "Locutusque est Dominus cum Moyse: dicens. "Homo qui prauaricatus fuerit
& peccauerit per ignorantiam in his quæ sanctificata sunt Domino, afferat pro peccato suo coram Domino arietem integrum de
gregibus filij arietis duorum siclorum argenti in siclis sanctuarij pro delicto. "Et id quod peccauit in sancto restituet, & quin-
tam partem addet super illud, & dabit illud sacerdoti, & sacerdos propitiabit pro eo in ariete qui offertur pro delicto, dimittetúrque ei.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל־מצות יהוה אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו׃
18 והביא איל תמים מן הצאן בערכך לאשם אל־הכהן וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע ונסלח לו׃
19 אשם הוא אשם ליהוה׃

ו

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
2 נפש כי תחטא ומעלה מעל ביהוה וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את־עמיתו׃
3 או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על־שקר על־אחת מכל אשר־יעשה האדם לחטא בהנה׃
4 והיה כי־יחטא ואשם והשיב את־הגזלה אשר גזל או את־העשק אשר עשק או את־הפקדון אשר הפקד אתו או את־האבדה אשר מצא׃
5 או מכל אשר־ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו׃
6 ואת־אשמו יביא ליהוה איל תמים מן הצאן בערכך לאשם אל־הכהן׃
7 וכפר עליו הכהן לפני יהוה ונסלח לו על־אחת מכל אשר־יעשה לאשמה בה׃
8 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
9 צו את־אהרן ואת־בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על־המזבח כל־הלילה עד־

17 * Anima quæ peccauerit per ignorantiam, fecerítq; vnum ex his quæ Domini lege prohibentur, & peccati rea intellexerit iniquitatem suam: * Offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram æstimationémque peccati; qui orabit pro eo, quia nesciens fecerit, & dimittetur ei.
19 * Quia per errorem deliquit in Domino.

CAP. VI.

1 LOcutúsque est Dñs ad Moysen, dicens:
2 * Anima quæ peccauerit, & contempto Domino negauerit proximo suo depositum, A quod fidei eius creditũ fuerat, vel vi aliquid extorserit, aut calumniam fecerit.
3 * Siue rem perditam inuenerit, & inficians insuper peierauerit.
4 * Et quodlibet aliud ex pluribus fecerit in quibus solent peccare homines:
5 * Conuicta delicti reddet omnia quæ per fraudem voluit obtinere integra, & quintam insuper partẽ Domino cui damnũ intulerat.
6 * Pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege, & dabit eum sacerdoti iuxta æstimationem mensuráque delicti. 7 * Qui rogabit pro eo coram Domino, & dimittetur illi pro singulis quæ faciendo peccauit.
8 * Locutúsque est Dominus ad Moysen, dicens:
9 * Præcipe Aaron & filiis eius: Hæc est lex B holocausti. Crematur in altari tota nocte vsque manè. Ignis ex eodem altari erit.
10 * Vestietur tunica sacerdos & feminalibus lineis, tollétq; cineres quos vorans ignis exussit, & ponens iuxta altare;
11 * Spoliabitur prioribus vestimentis: indutúsque aliis efferet eos extra castra in locum mundissimo.
12 * Ignis autẽ in altari semper ardebit, quem nutriet sacerdos subijciens ligna manè per singulos dies, & impósito holocausto desuper adipes adolebit pacificorum.

17 * Et anima quæ peccauerit, & fecerit vnum de omnibus mandatis Domini, quæ non oportet facere, et non cognouit, et peccauerit, & acceperit peccatũ suum. 18 * Et offeret arietem immaculatum ex ouibus, precij argenti in peccatum ad sacerdotem, & propitiabit pro eo sacerdos pro ignorãtia eius quam ignorauit, & ipse non nouerat, & dimittetur ei.
19 * Peccauit enim peccatũ, iniquitatem coram Domino.

CAP. VI.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen: dicens,
2 * Anima quæ peccauerit, & contemnens contempserit mandata Domini, & mentita fuerit contra proximum in depósito, vel de societate, vel de rapina, vel lesit aliquid proximum. 3 * Vel inuenit perditum, & mentiatur de eo, & iurauerit iniustè de vno ex omnibus, quæ facit homo, ita vt peccet in his. 4 * Et erit quando peccauerit, & deliquerit, & reddat rapinam quam rapuit, vel offensam, qua vim offendit, vel depositum, quod creditum est ei, vel perditionem, quam inuenit 5 * De omni re, quam iurauit pro ea iniustè, et soluet ipsa; principale, & quintam partem eius addet super illud, cuius est illi reddet qua die redargutus fuerit.
6 * Et pro peccato suo feret Domino arietem immaculatum de ouibus, precij, in quod peccauit.
7 * Et propitiabit pro eo sacerdos coram Domino, & dimittetur ei circa vnum ab omnibus quæ fecit & peccauit in illo. 8 * Et locutus est Dominus ad Moysen: dicens, 9 * Præcipe Aaron & filijs eius dicens, Hæc lex holocausti, hoc holocaustum in combustione eius in altari totam noctem vsque ad mane, & ignis altaris crematbitur in ipso, & non extinguetur.
10 * Et induet sacerdos tunicam lineam, et femoralibus lineis induet circa corpus suum, & tollet reliquias quas consumpserit ignis, holocaustum ab altari. 11 * Et apponet eas iuxta altare, & exuet vestem suam, & induet vestem aliam, & educet reliquias extra castra in locum mundum.
12 * Et ignis in altari accendetur super eo, non extinguetur, & comburet super eo sacerdos ligna mane, & accumulabit super eo holocaustum, & imponet super eo adipem salutaris.

17 * καὶ ψυχὴ ἣ ἂν ἁμάρτῃ, & ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου, ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν, καὶ οὐκ ἔγνω, & πλημμελήσῃ, 18 & λάβῃ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. * καὶ οἶσει κριὸν ἄμωμον ἐκ τῶν προβάτων, πρὸς ἀργύριον εἰς πλημμέλειαν πρὸς τὸν ἱερέα· & ἐξιλάσεται) περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἀγνοίας αὐτοῦ, 19 ἧς ἠγνόησε, & αὐτὸς οὐκ ᾔδει· & ἀφεθήσε) αὐτῷ. * ἐπλημμέλησε γὰρ πλημμέλειαν, πλημμελήσιν ἔναντι κυρίου.

5'.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· * ψυχὴ
2 ἐὰν ἁμάρτῃ, & παρίδῃ παρίδωσιν παρίδῃ τὰς ἐντολὰς κυρίου, & ψεύσηται πρὸς τὸν πλησίον ἐν παραθήκῃ, ἢ περὶ κοινωνίας, ἢ περὶ
3 ἁρπαγῆς, ἢ ἠδίκησε τὸν πλησίον. * ἢ εὗρεν ἀπώλειαν, καὶ ψεύσῃ) περὶ αὐτῆς, καὶ ὀμόσῃ ἀδίκως περὶ ἑνὸς ἀπὸ πάντων, ὧν ἂν ποιήσει ἄνθρωπος, ὥστε ἁμαρτεῖν ἐν τούτοις.
4 * καὶ ἔσαι ἡνίκα ἂν ἁμάρτῃ, & πλημμελήσῃ, καὶ ἀποδῷ τὸ ἅρπαγμα, ὃ ἥρπασεν, ἢ τὸ ἀδίκημα, ὃ ἠδίκησεν, ἢ τὴν παρα-
θήκην, ἣν παρετέθη αὐτῷ, ἢ τὴν ἀπώλειαν, ἣν εὗρεν
5 * ἀπὸ παντὸς πράγματος, ἃ ὤμοσε περὶ αὐτοῦ ἀδίκως, καὶ ἀποτίσει αὐτά, τὸ κεφάλαιον, καὶ τὸ πέμπτον αὐτοῦ
προσθήσει ἐπ' αὐτό· ᾧ ἐὰν αὐτῷ ἀποδώσει ἡμέρᾳ ἐλεγ-
6 χθῇ. * & τὰ πλημμελίας αὐτοῦ οἴσει τῷ κυρίῳ κριὸν ἄμωμον
7 ἀπὸ τῶν προβάτων, πρὸς, εἰς ὃ ἐπλημμέλησεν. * & ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου· καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
περὶ ἑνὸς ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησε καὶ ἐπλημμέλησεν ἐν
8 αὐτῷ. * & ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· * ἔντει-
9 λαι τῷ ἀαρὼν & τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων, οὗτος ὁ νόμος τῆς ὁλοκαυ-
τώσεως, αὕτη ἡ ὁλοκαύτωσις ἐπὶ τῆς καύσεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ
θυσιαστηρίου ὅλην τὴν νύκτα ἕως πρωΐ, καὶ τὸ πῦρ τοῦ θυσιαστη-
10 ρίου καυθήσε) ἐπ' αὐτῷ, καὶ σβεσθήσε). * καὶ ἐνδύσεται ὁ ἱερεὺς χιτῶνα λινοῦν, καὶ περισκελὲς λινοῦν ἐνδύσεται περὶ
τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ ἀφελεῖ τὴν καταχάρπωσιν, ἣν ἂν κατανα-
11 λώσῃ τὸ πῦρ, τὴν ὁλοκάρπωσιν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. * καὶ
σβεσθήσεται αὐτὴν ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ ἐνδύσεται
τὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ἐνδύσε) στολὴν ἄλλην· καὶ ἐξοίσει τὴν
καταχάρπωσιν ἔξω & παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρόν.
12 * καὶ πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καυθήσε) ἐπ' αὐτῷ, & σβε-
σθήσεται, & καύσει ἐπ' αὐτῷ ὁ ἱερεὺς ξύλα τὸπρωΐ πρωΐ, καὶ
ἐπιθήσει ἐπ' αὐτῷ τὴν ὁλοκαύτωσιν· καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτῷ
τὸ στέαρ τοῦ σωτηρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 "Homo autem qui peccauerit & fecerit contra vnum ex omnibus præceptis Domini quod non decet fieri, & per ignorantiam peccauerit, & fuerit super iniquitatem suam. 18 "Et afferet masculum integrum de ouibus iuxta æstimationem delicti ad sacerdotem, & propitiabit pro eo sacerdos pro errore suo quo ipse peccauit, & ipse ignorauit, dimitteturque ei. 19 "Pro delicto enim est & pro peccato suo quo ipse peccauit, pro delicto offerat coram Domino.

CAP. VI.

1 LOcutúsque est Dominus cum Moyse, dicens, 2 "Homo qui peccauerit & præuaricatus fuerit coram Domino, & mentitus fuerit contra proximum suum in depósito aut commertio manus aut in rapina, aut vim fecerit proximo suo. 3 "Aut inuenit rem perditam & negauit eam, & iurauit falsò super vnum ex omnibus quæ facit homo vt peccet in eis. 4 "Et ritque quando peccauerit & deliquerit, restituat rapinam quam rapuit, aut violentiam quam intulit, aut depositum quod commendatum fuit apud eum, aut rem perditam quam inuenit. 5 "Aut quicquid ex omnibus quibus falsò iurauit, reddetque illud integrum, & quintam partem addet super illud, illi cui pertinet, dabit illud in die delicti sui.
6 "Pro delicto autem suo afferat coram Domino arietem integrum de ouibus iuxta æstimationem delicti, tradatque eum sacerdoti. 7 "Et propitiabit pro eo sacerdos coram Domino, & dimittetur ei pro vnoquoque ex omnibus quæ faciendo peccauit in eo. 8 "Locutúsque est Dominus cum Moyse dicens, 9 "Præcipe Aaron & filiis eius dicens, Hæc est lex holocausti, quod holocaustum cremabitur in altari tota nocte vsque mane, & ignis altaris seris incensus in eo. 10 "Vestieturque sacerdos vestimentis de byſſo, & femoralibus de byſſo vestietur super carnem suam, & holocaustum quod consumpserit ignis holocausti super altare, & ponet eum in latere altaris. 11 "Spoliabiturq; vestimentis suis, & vestietur aliis vestibus, & ducet cinerem quem exussit ignis holocausti super altare, & ponet eum in eodem altari, nunquam extinguetur, & incendet in eo sacerdos ligna mane mane, & ordinabit super eo holocaustum. adolebitque super eo adipes hostiæ sanctificationum.

תרגום אונקלוס

17 ואם אינש ארי יחוב ויעבד חדא מכל פיקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ולא ידע וחב ויקביל חוביה׃ 18 ויייתי דכר שלים מן
עניא כאומדניה לאשמא לות כהנא ויכפר עלוהי כהנא על שלוהיה דאשתלי והוא לא ידע וישתבק ליה׃ 19 אשמא הוא על חובתיה דהוא חב
חוב קדם יי׃ 1 ומליל יי עם משה למימר׃ 2 אינש ארי יחוב ושקר קדם
יי ויכדב בחבריה בפיקדנא או בשתיתפות ידא או בגזילא או עשק ירת חבריה׃ 3 או אשכח אבידתא ויכדב בה ואשתבע על שקרא על חדא
מכל דיעבד אינשא למיחב בהן׃ 4 ויהי ארי יחטי ויחוב ויהב ירת גזילא או ירת עשקא או ירת פקדנא דאתפקד לותיה או
ית אבידתא דאשכח׃ 5 או מכל דאשתבע עלוהי לשקרא ושלים יתיה ברישיה וחמשיה יוסף עלוהי לדהוא דילוה יתן ניניה ביומא דאתחייבת׃
6 וית אשמיה ייתי לקדם יי דכר שלים מן ענא בפרניה לאשמא לות כהנא׃ 7 ויבפר עלוהי כהנא קדם יי וישתבק ליה על חדא
דמתעבדא על דבתיה כל ליליא עד צפרא ויתקד עלוהי כהנא קיטמא דקיטמא לבית מדבחא ויתי בוכיניה ויקרב ביה׃ 8 ומלל יי עם משה למימר׃
9 פקיד ית אהרן וית בנוהי למימר דין אוריתא דמסדרא עלתא היא עלתא על יקידתה על מדבחא כל ליליא עד צפרא ואישתא דמדבחא תהי יקדא ביה׃ 10 ולבש כהנא לבושין דבוץ ומכנסין דבוץ ילבש על פשריית
ית קיטמא דאכלת יקידתא לסטרא על מדבחא וישויניה בסטר מדבחא׃ 11 ופשט ית לבושוהי ולבש לבושין אוחרנין ונפיק
ית קיטמא לבר לדוכתא דהי יקדא לא אתכפי ויבעי בצפר עלה כהנא עיצין בצפר וסדר עלוי

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמּוֹקֵד לֹא תִכְבֶּה׃
14 וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי
15 אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְהֵרִים מִמֶּנּוּ
בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה
אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה רֵיחַ נִיחֹחַ
16 אַזְכָּרָתָהּ לַיהוָה׃ וְהַנּוֹתֶרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן
וּבָנָיו מַצּוֹת תֵּאָכֵל בְּמָקוֹם קָדֹשׁ בְּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד
17 יֹאכְלוּהָ׃ לֹא תֵאָפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נְתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשַּׁי
18 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם׃ כָּל זָכָר
בִּבְנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חָק עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשֵּׁי
19 יְהוָה כָּל אֲשֶׁר יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ׃ וַיְדַבֵּר
20 יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ זֹאת קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר
יַקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת
21 מִנְחָה תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב׃ עַל
מַחֲבַת בַּשֶּׁמֶן מֻרְבֶּכֶת תָּבִיאֶנָּה מְפֻתֶּתֶת מִנְחַת
22 פִּתֵּים תַּקְרִיב רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃ וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ
תַּחְתָּיו מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חָק עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל
23 תֻּקְטָר׃ וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל׃
24 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל
אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם
אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְהוָה
26 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃ הַכֹּהֵן הַמְחַטְּאָהּ אֹתָהּ יֹאכֵלֶנָּה
27 בְּמָקוֹם קָדֹשׁ תֵּאָכֵל בְּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד׃ כָּל אֲשֶׁר
יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד
28 אֲשֶׁר יִזֶּה עָלָיו תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ׃ וּכְלִי חֶרֶשׂ
אֲשֶׁר תְּבֻשַּׁל בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם בִּכְלִי נְחֹשֶׁת בֻּשְּׁלָה
29 וּמֹרַק וְשֻׁטַּף בַּמָּיִם׃ כָּל זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכַל אֹתָהּ
30 קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃ וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא
מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל
בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃

13 *Ignis est iste perpetuus, qui nunquam
14 deficiet in altari. *Hæc est lex sacrificij & libamentorum quæ offerét filij Aaron coram
15 Domino & coram altari. *Tollet sacerdos pugillũ similæ quæ conspersa est oleo, & totũ thus quod super simila est, adolebitque illud in altari in monimentũ odoris suauissimi Do-
16 mino. *Reliquam autem partem similæ comedet Aaron cum filiis suis absque fermento, et comedet in loco sancto in atrio tabernaculi.
17 *Ideo autem non fermentabitur, quia pars eius in Domini offertur incensum, sanctum sanctorum erit sicut pro peccato atq; delicto.
18 *Mares tamen stirpis Aaron comedent illud. Legitimum ac sempiternum erit in generationibus vestris de sacrificiis Domini. Omnis qui tetigerit illa, sanctificabitur.
19 *Locutúsq; est Dominus ad Moysen, dicés:
20 *Hæc est oblatio Aaron & filiorũ eius, quã offerre debent Domino in die vnctionis suæ. Decimam partem ephi offerent similæ in sacrificio sempiterno. Medium eius mane &
21 medium eius vespere. *Quæ in sartagine oleo cõspersa frigetur. Offeret autem eam calidam in odorem suauissimum Domino
22 *Sacerdos qui iure patri successerit. Et totacremabitur in altari. *Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur, nec quis-
24 quã comedet ex eo. *Locutus est autẽ Dñs ad Moysen: dicens, *Loquere Aaron & filiis D eius: Ista est lex hostiæ pro peccato. In loco vbi offertur holocaustũ, immolabitur corã Dño
26 sanctũ sanctorum est. *Sacerdos qui offert comedet eã in loco sancto in atrio tabernacu-
27 li. *Quicquid tetigerit carnes eius, sanctificabitur, si de sanguine illius vestis fuerit aspersa, lauabitur in loco sancto. *Vas aũt fictile
28 in quo cocta est cõfringetur: *si vas æneum
29 fuerit, defricabitur & lauabitur aqua. *Omnis masculꝰ de gñe sacerdotali vescetur de carnib⁹
30 eius, quia sanctũ sanctorũ est. *Hostia enim q̃ cæditur pro peccato, cuius sanguis infertur in tabernaculũ testimonij ad expiandũ in sanctuario, non comedetur sed comburetur igni.

13 *Ἡ πῦρ διαπαντὸς καυθήσεται, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον οὐ σβε-
14 σθήσεται. *Ἕτος ὁ νόμος τῆς θυσίας, ἣν προσάξουσιν αὐτὴν ⓘ
15 υἱοὶ Ἀαρὼν ἐνώπιον κυρίου ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου. *Ἀφε-
λεῖ ἀπ' αὐτοῦ τῇ δρακὶ ὑπὲρ τὸ ζεμιδάλεως τῆς θυσίας σὺν τῷ
ἐλαίῳ αὐτῆς, καὶ σὺν πάντι τῷ λιβανῷ αὐτῆς τὰ ὁλοκαυτώματα ἐπὶ τῆς
θυσίας· καὶ οἰσεῖ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καρπωμα ὀσμὴν εὐω-
16 δίας, μνημόσυνον αὐτῆς τῷ κυρίῳ· *τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπ'
αὐτῆς ἔδεται Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· ἄζυμα βρωθήσεται ἐν τόπῳ
17 ἁγίῳ, ἐν αὐλῇ τοῦ σκηνοῦ βραχυρίας ἔδονται αὐτήν. *Ἐπεφ-
θήσεται ἐν ζυμωμῷ· μερίδα αὐτὴν δέδωκα αὐτοῖς ἀπὸ τῶν
καρπωμάτων κυρίου. ἅγια ἁγίων ἐστίν, ὡσπερ τὸ περὶ ἁμαρτίας,
18 καὶ ὥσπερ τὸ περὶ πλημμελείας. *πᾶν ἀρσενικὸν τῶν ἱερέων
ἔδονται αὐτὸ· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἀπὸ τῶν
καρπωμάτων κυρίου· πᾶς ὃς ἂν ἅψῃ ἀπ' αὐτῶν, ἁγιασθήσε-
19 ται. *Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· *οὗτο τὸ
20 δῶρον ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ὃ προσοίσουσι τῷ κυρίῳ· ἐν τῇ
ἡμέρᾳ, ἢ ἂν χρίσῃς αὐτόν, τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σεμιδάλεως εἰς
θυσίαν διαπαντός, τὸ ἥμισυ αὐτῆς πρωΐ, καὶ τὸ ἡμίσυ αὐτῆς
21 δειλινόν. *Ἐπὶ τηγάνου ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται, πεφυραμέ-
νῳ οἴσει αὐτὴν ἐλικλὰ· θυσίαν ἐκ κλασμάτων προσοίσει εἰς
22 ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ. *ὁ ἱερεὺς ὁ χρισὸς ὁ ἀντ' αὐτοῦ ἐκ
τῶν υἱῶν αὐτοῦ ποιήσει αὐτὸν νόμιμον αἰώνιον τῷ κυρίῳ.
23 *ἅπαν ὁλοκαύτωμα ἱερέως ὁλόκαυστον
24 ἔσται, οὐ βρωθήσεται). *καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν,
25 λέγων· *λάλησον τοῖς ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων, οὗτος ὁ
νόμος τῆς ἁμαρτίας, ἐν τόπῳ οὗ σφάξουσι τὰ ὁλοκαυτώμα-
τα, σφαγήσεται οὐ τῆς ἁμαρτίας ἐναντι κυρίου, ἅγια ἁγίων
26 ἐστίν. *ὁ ἱερεὺς ὁ ἀναφέρων αὐτὴν, ἔδεται αὐτήν, ἐν τόπῳ
ἁγίῳ βρωθήσεται, ἐν αὐλῇ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
27 *πᾶς ὁ ἁπτόμενος τῶν κρεῶν αὐτῆς, ἁγιασθήσεται· καὶ ὃ
ἂν ῥαντισθῇ ἐπὶ αὐτοῦ, πλυθήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ. *καὶ σκεῦος
28 ὀστράκινον, ἐν ᾧ ἂν ἑψηθῇ ἐν αὐτῷ, συντριβήσεται· ἐὰν δὲ ἐν
σκεύει χαλκῷ ἑψηθῇ, ἐκτέτριπται αὐτό, καὶ κλυσθήσεται ὕδατι.
29 *πᾶν ἄρσεν ἐν τοῖς ἱερεῦσι φαγεται αὐτό. ἅγια ἁγίων
ἐστὶ κυρίῳ.
30 *καὶ πάντα τὰ περὶ τῆς ἁμαρτίας ὧν ἂν εἰσενεχθῇ ἀπὸ
τοῦ αἵματος αὐτῶν εἰς τὸν σκηνὸν τοῦ μαρτυρίου, ἐξι-
λάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, οὐ βρωθήσεται), ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται.

תרגום אונקלוס

13 אִשְׁתָּא תְּדִירָא תְּהֵי יְקֵדָא עַל מַדְבְּחָא לָא תִטְפֵי׃ 14 וְדָא אוֹרַיְתָא דְּמִנְחְתָּא יַקְרְבוּן בְּנֵי אַהֲרֹן קֳדָם יְיָ לְקֳדָם מַדְבְּחָא׃ 15 וְיַפְרֵישׁ
מִנַּהּ בְּקֻמְצֵיהּ מִסֹּלְתָּא דְּמִנְחְתָּא וּמִמִּשְׁחָהּ וְיָת כָּל לְבוּנְתָּא דְּעַל מִנְחְתָּא וְיַסֵּק לְמַדְבְּחָא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא אַדְכָּרַתָּהּ לְקֳדָם יְיָ׃ 16 וְדִשְׁאַר
מִנַּהּ יִכְלוּן אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי פַּטִּיר תְּאָכֵל בַּאֲתַר קַדִּישׁ בְּדָרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא יִיכְלוּנָהּ׃ 17 לָא תִתְעֲבֵי חֲמִיעָ חוּלָקְהוֹן יְהַבִית יָתָהּ מֵקֳרָבַנַי קֹדֶשׁ
קֻדְשִׁין הִיא כְּחַטָּאתָא וְכַאֲשָׁמָא׃ 18 כָּל דְּכִירָא בְּבְנֵי אַהֲרֹן יִכְלִנַּהּ קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן מִקְּרָבְנַיָּא דַיְיָ כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יִתְקַדַּשׁ׃ 19 וּמַלֵּיל
יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 20 דֵּין קָרְבָּנָא דְּאַהֲרֹן וּבְנוֹהִי דְּיַקְרְבוּן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא דְּרַבְיָה יְתֵיהּ חַד מִן עֲשַׂרְתָּא סְאִין סָלְתָּא מִנְחָתָא
תְּדִירָא פַּלְגוּתָא בְּצַפְרָא וּפַלְגוּתָא בְּרַמְשָׁא׃ 21 עַל מַסְרִיתָא בְּמִשְׁחָא תִתְעֲבֵיד רְכִיכָא תֵּיתֵינַהּ תִּתְפִּינִי מִנְחַת פִּתִּין קֻרְבַּן קֳדָם יְיָ׃
22 וְכָהֲנָא דְּיִתְרַבֵּא תְּחוֹהִי מִבְּנוֹהִי יַעֲבִיד יָתַהּ קְיָם עָלַם קֳדָם יְיָ מִתְקַטַּר כֻּלַּהּ לָא יִתְאֲכֵל׃ 23 וְכָל מִנְחַת כָּהֲנַיָּא כֻּלַּהּ תִּתְקְטַר לָא תִתְאֲכֵל׃
24 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 25 מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי לְמֵימָר דְּאוֹרַיְתָא דְּחַטָּאתָא בְּאַתְרָא דְּתִתְקְטַל עֲלָתָא תִתְקְטַל חַטָּאתָא קֳדָם יְיָ קֻדְשִׁין קֻדְשִׁין הִיא׃
26 כָּהֲנָא דְּמְכַפַּר בַּהּ יְיכְלִנַּהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ תִּתְאֲכֵל בְּדָרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 27 כָּל דְּיִקְרַב בִּבְסַר קֻדְשָׁהּ יִתְקַדַּשׁ וְדִי יִדֵּי מִדְּמָהּ עַל לְבוּשָׁא דְּיִדֵּי עֲלֵהּ תִּתְעַר בַּאֲתַר קַדִּישׁ׃
28 וְאִן דַּמְסָפֵי דִּיתְבַּשֵּׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמָנָא דִנְחָשָׁא תִתְבַּשֵּׁל וְתִשְׁתְּחֵי וְתִתְבְּלֵי בְּמַיָּא׃ 29 כָּל דְּכִירָא בְּכָהֲנַיָּא יֵיכוֹל יָתַהּ קֻדְשִׁין קֻדְשִׁין הִיא׃
30 וְכָל חַטָּאתָא דְּיִתְעַל מִדְּמַהּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפָּרָא בְּקוֹדְשָׁא לָא תִתְאֲכֵל בְּנוּרָא תִתּוֹקַד׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Ignis semper erit ardens super altare: nunquam extinguetur. 14 Et hæc est lex muneris quod offerent filij Aaron in conspectu Domini
coram altari. 15 Separabitque ex eo pugillo suo de simila muneris, & de oleo eius, & totum thus quod est super munus, & adolebit illud
in altari, vt memoriale eius suscipiatur cum beneplacito coram Domino. 16 Quod autem reliquum fuerit ex eo, comedent Aaron & filij
eius. Azymum comedetur in loco sancto, in atrio tabernaculi fœderis comedent illud. 17 Non coquetur fermentatum, partem enim eorum
dedi eis de oblationibus meis. Sanctum sanctorum erit, sicut hostia quæ fit pro peccato & pro delicto. 18 Omnis masculus de filiis Aaron
comedet illud: legitimum sempiternum erit in generationibus vestris de oblationibus Domini: omnis qui tetigerit illud, sanctificabitur.
Locutúsque est Dominus cum Moyse dicens, 20 Hæc est oblatio Aaron & filiorum eius, quam offerent coram Domino in die vnctio-
nis, decimam partem trium satorum similæ in munere perpetuo, dimidiam partem eius mane & dimidiam parte eius vesperi. 21 In sartagine
oleo fiet tenera, offeratur eam cocta, atque in frusta concisa offeratur, vt suscipiatur munus eum beneplacito coram Domino. 22 Sacerdos aut de
filiis eius qui vngendus est pro eo faciet illud: legitimum sempiternum erit coram Dño: totũ cremabitur. 23 Omneq; munus sacerdotis totũ crema-
bitur, non comedetur. 24 Locutusq; est Dominus cum Moyse, dicens, 25 Loquere cũ Aaron & cum filiis eius, dicés, Hæc est lex sacrificij pro pec-
cato: in loco vbi immolatur holocaustum, immolabitur hostia pro peccato corã Domino, sanctum sanctorũ est. 26 Sacerdos qui propitiat in san-
guine eius, comedet eam: in loco sancto comedetur in atrio tabernaculi fœderis. 27 Omnis qui tetigerit carnem eius sanctificabitur, & qui asper-
serit de sanguine eius super vestimenta suaaillud, quod fuerit aspersum, lauabitur in loco sancto. 28 Vas autẽ fictile in quo cocta est, confringetur. Si
autẽ in vase æneo fuerit cocta, defricabitur & lauabitur aqua. 29 Omnis masculus de sacerdotibus comedet illam: sanctum sanctorũ est. 30 Omnis
hostia pro peccato, cuius sanguis infertur in tabernaculum fœderis ad expiandum in sanctuario, non comedetur, sed igni comburetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז

CAP. VII.

1 ¶ וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃
1 Hæc quoq; est lex hostiæ pro delicto, sancta sanctorum est.

2 ¶ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעֹלָה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָאָשָׁם
2 Idcirco vbi immolabitur holocaustum, mactabitur & victima

וְאֶת־דָּמוֹ יִזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ 3 וְאֶת כָּל־חֶלְבּוֹ
pro delicto: sanguis eius per gyrũ altaris fundetur. 3 Offerent ex ea caudã & adipem qui

יַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת־הָאַלְיָה וְאֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־
operit vitalia. 4 Duos renunculos & pinguedinem quæ iuxta ilia est, reticulumq́ue iecoris

הַקָּרֶב׃ 4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן
cum renunculis. 4 Et adolebit ea sacerdos super altare. Incensum est Domini pro delicto.

אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכָּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת
5 Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus, quia sanctũ

יְסִירֶנָּה׃ 5 וְהִקְטִירוֹ אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיהוָה
sanctorum est.

אָשָׁם הוּא׃ 6 כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ
7 Sicut pro peccato offertur hostia, ita & pro delicto. Vtriusque hostiæ lex vna erit. Ad

יֵאָכֵל קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא׃ 7 כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם תּוֹרָה
sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit.

אַחַת לָהֶם הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יְכַפֵּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה׃ 8 וְהַכֹּהֵן
8 Sacerdos qui offert holocausti victimã, habebit pellem eius. 9 Et omne sacrificiũ quod coquitur in clibano, & quicquid in craticula vel in sartagine præparatur, eius erit sacerdotis à quo offertur. 10 Siue oleo conspersa

הַמַּקְרִיב אֶת־עֹלַת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן
siue arida fuerint. Cunctis filiis Aaron mensura

לוֹ יִהְיֶה׃ 9 וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בְתַנּוּר וְכָל־
æqua per singulos diuidetur. 11 Hæc est lex

נַעֲשָׂה בַּמַּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ
hostiæ pacificorũ quę offertur Dño. 12 Si pro

לוֹ תִּהְיֶה׃ 10 וְכָל־מִנְחָה בְלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְחָרֵבָה לְכָל־
gratiarũ actione oblatio fuerit, offerét panes

בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו׃ 11 ¶ וְזֹאת תּוֹרַת
absq; fermento conspersos oleo, & lagana azyma vncta oleo, coctamq; similã & collyridas

זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יַקְרִיב לַיהוָה׃ 12 אִם־עַל
olei admixtione cõspersas. 13 Panes quoq; fermentatos cũ hostia gratiarũ quæ immolatur

תּוֹדָה יַקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיב עַל־זֶבַח הַתּוֹדָה חַלֹּת
pro pacificis. 14 Ex quibus vnus pro primitiis

מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן
offertur Dño, & erit sacerdotis qui fuderit hostiæ sanguinẽ; 15 Cuius carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis quicquam

מַצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מֻרְבֶּכֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן׃ 13 עַל חַלֹּת
vsque manè. 16 Si voto vel sponte quispiam obtulerit hostiam, eadem similiter edetur die. Sed & si

לֶחֶם חָמֵץ יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו׃ 14 וְהִקְרִיב
quid in crastinum remãserit, vesci licitum est.

מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק
17 Quicquid autem tertius inuenerit dies, ignis absumet.

אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה׃ 15 וּבְשַׂר זֶבַח תּוֹדָתוֹ שְׁלָמָיו
18 Si quis de carnibus victimæ pacificorum die tertio comederit, irrita fiet eius oblatio,

בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא־יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר׃ 16 וְאִם־
nec proderit offerenti, quin potius quæcunque anima tali sẽ edulio contaminauerit, piaculationis rea erit.

נֶדֶר אוֹ־נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ בְּיוֹם הַקְרִיבוֹ אֶת־זִבְחוֹ יֵאָכֵל
19 Et quæcunque tetigerit quippiam immundum, non comedetur, sed igni cremabitur. Omnis

וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל׃ 17 וְהַנּוֹתָר מִבְּשַׂר
mundus comedet carnes.

הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף׃ 18 וְאִם הֵאָכֹל
20 Anima autem quæ comederit de carnibus hostiæ pacificorum, quæ Domini sunt, & immundi-

יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי לֹא יֵרָצֶה
tiam habuerit, peribit de populo suo.

הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֶחְשֹׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת
21 Anima quæ tetigerit immundum, quicquid illud fuerit, siue pecus, siue bestia, siue omne

מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא׃
animal reptile, & comederit de carnibus hostiæ pacificorum, quæ Domini sunt, peribit de populo suo.

תרגום אונקלוס

7 וְאָרַע אוֹרַיְתָא דַּאֲשָׁמָא קֻדְשָׁא קֻדְשִׁין הִוא׃ 2 בְּאַתְרָא דְיִכְסְנוּן יָת עֲלָתָא יִכְסְנוּן יָת אֲשָׁמָא וְיָת דְּמֵיהּ
יִזְרֹק עַל פְּרִקְמָא סְחוֹר סְחוֹר׃ 3 וְיָת כָּל תַּרְבֵּיהּ יְקָרִיב מִינֵּיהּ יָת אַלְיְתָא וְיָת תַּרְבָּא דְחָפֵי יָתַהּ׃ 4 וְיָת תַּרְתֵּין כִּלְיָן וְיָת תַּרְבָּא דְעַלֵּיהוֹן דְעַל
בְּסָפֵי יָתָא דַּעַל כַּבְדָּא דְעַל כִּלְיָן יְעַדִּינֶנָּה׃ 5 וְיַסֵּק יְהוֹן כָּהֲנַיָּא לְמַדְבְּחָא קָרְבָּנָא קֳדָם יְיָ אֲשָׁמָא הוּא׃ 6 כָּל דְכוּרָא בְּכָהֲנַיָּא
לְכָל מָנָתָא בְּאַתְרָא דְקֻדְשָׁא יִתְאֲכֵל קֻדְשֵׁי קֻדְשִׁין הוּא׃ 7 כְּחַשָּׁאתָא כַּאֲשָׁמָא אוֹרַיְתָא חָדָא לְהוֹן כָּהֲנָא דְכַפַּר בֵּיהּ דִּילֵיהּ יְהֵי׃ 8 וְכָהֲנָא דְקָרֵב יָת
גְּבַר עֲלָתֵיהּ דְּיָת עֲלָתָא דְּיַת מִשְׁכַּת לְכָהֲנָא דִּילֵיהּ יְהֵי׃ 9 וְכָל מִנְחָתָא דְּתֶתְאֲפֵי בְּתַנּוּרָא וְכָל דְּמִתְעֲבֵד בְּרִתְחָא וְעַל מַרְחֲשָׁא לְכָהֲנָא דְּמַקְרֵיבָא יָתַהּ דִּילֵיהּ
הֲוָה׃ 10 וְכָל מִנְחָה דְּתִתְחַפֵּי בְּתִיזְרָא וְכָל דְּיִתְיַבַּד בְּרַתְחָא וְעַל מַרְחֲשָׁא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תְּהֵי גְּבַר כְּאָחוּהִי׃ 11 וְדָא אוֹרַיְתָא דִּנְכַסַת קֻדְשָׁא דִּיקָרֵב קֳדָם
יְיָ׃ 12 עַל מְנָת חוֹדְיָא יְקָרֵיבְנֵּיהּ וְיִקְרֵב עַל נִכְסַת חוֹדְיָא גְּרִיצָן פְּטִירָן דְּפִילָן בְּסִיקָא וְסוּפְנִין פְּטִירִין דְּמִשְׁחִין בְּסִיקָא וְסוּלְתָא רְבִיכָא גְּרִיצָן דְּפִילָן
עַל גְּרִיצָן דִּלְחֵם חֲמִיעָא יְקָרֵיב קָרְבָּנֵיהּ עַל נִכְסַת חוֹדְיָא קֻדְשֵׁיהּ׃ 14 וְיִקְרֵב מִנְּהוֹן חַד מִכָּל קָרְבָּנָא אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ לְכָהֲנָא
דְּזָרֵק יָת דַּם נִכְסַת קֻדְשָׁא דִּילֵיהּ יְהֵי׃ 15 וּבְשַׂר נִכְסַת תּוֹדָה קֻדְשֵׁיהּ בְּיוֹמָא קָרְבָּנֵיהּ לָא יְשַׁצֵּא מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא׃ 16 וְאִם נִדְרָא אוֹ
תְּקָנָא בְּגִיעוּת קָרְבָּנֵיהּ יְהֵי נִכְסַת קָרְבָּנֵיהּ יִתְאֲכֵל בְּיוֹמָא דְקָרֵיב יָת זִבְחֵיהּ וּלְמָחָר וְדִשְׁתְּאַר מִבְּשַׂר נִכְסַת קֻדְשֵׁי קֻדְשִׁין יְהֵי׃ 17 וְדִשְׁתְּאַר מִבְּשַׂר נִכְסַת
תְּקָנָא בְּנוּרָא יְהֵי יְקִד׃ 18 וְאִם אִתְאֲכֵל יִתְאֲכֵל מִבְּשַׂר נִכְסַת קֻדְשֵׁיהּ בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה לָא יְהֵי לְרַעְוָא דִּי מְקָרֵב יְהֵי לֵיהּ לָא יְהֵי מְחַשֵּׁב לֵיהּ מְרַחֵק
יְהֵי וְנַפְשָׁא דְּיֵכוֹל מִינֵּיהּ חוֹבֵיהּ יְקַבֵּל׃

ζ.

CAP. VII.

1 Καὶ ἔστιν ὁ νόμος τοῦ κεμὲ τοῦ περὶ τῆς πλημμελίας· ἅγια ἁγίων ἐστίν.
1 Et hæc lex arietis qui pro delicto, sancta sanctorum sunt.

2 ἐν τόπῳ οὗ σφάζουσι τὸ ὁλοκαύτωμα, σφάξει τὸν κριὸν τῆς πλημμελίας ἐναντι κυρίου· καὶ τὸ αἷμα
2 In loco vbi immolabunt holocaustum, immolabunt arietẽ delicti coram Domino, & sanguinem effundet iuxta basim altaris in circuitu.

3 περιχεεῖ ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου κύκλῳ. καὶ πᾶν τὸ στέαρ αὐτοῦ προσοίσει ἀπ' αὐτοῦ, τὴν ὀσφὺν καὶ τὸ στέαρ τὸ κα-
3 Et omnem adipem eius offeret ab eo, & lumbos & adipem operientem inteſtina, et omnem adipem qui in intestinis. 4 Et duos renes, & adipem

4 λυπτὸν τὰ ἐνδόσθια, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων. καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐπὶ τῶν μη-
4 qui in illis qui super femora, & reticulum quod in iecore cum renibus, auferet ea. 5 Et offeret ea sacerdos super altare holocaustum Domino, pro delicto

5 ρῶν καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς, περιελεῖ αὐτά. καὶ υἱοῖσι αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρ-
5 est. 6 Omnis masculus ex sacerdotibus comedet ea, in loco sancto comedetur, sancta sanctorum sunt.

6 πωμα τῷ κυρίῳ, περὶ πλημμελίας ἐστί. πᾶς ἄρσην ὅσ-
7 Sicut quod pro peccato, sic & quod delicti, lex vna illorum. sacerdos qui propitiabit in eo, illi erit:

τῶν ἱερέων ἐδέσθω αὐτά, ἐν τόπῳ ἁγίῳ φαγέσθω· ἅγια ἁγίων
8 Et sacerdos offerens holocaustum hominis, pelles holocausti, quod offert ille, ei erit.

7 ἐστίν. ὥσπερ τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας· ὅτως καὶ τὸ περὶ πλημ-
9 Et omne sacrificium quod fiet in clibano, & omne quod fiet in craticula, vel in sartagine, sacerdotis offerentis illud, illius erit.

μελίας· νόμος εἷς αὐτῶν· ὁ ἱερεὺς ὃς ἐξιλάσεται ἐν αὐτῷ, αὐτῷ
10 Et omne sacrificium præparatum in oleo, & non præparatum, omnibus filiis Aaron erit cuilibet æquum.

8 ἔσται. καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ προσάγων ὁλοκαύτωμα ἀνθρώπου,
11 Hæc lex sacrificij pacificorum, quod offerent Domino. 12 Si quidem pro laudatione obtulerit illud, & offeret in sacrificio laudationis panes azymos ex simila præparatos in oleo, & lagana azyma vncta oleo, & similam conspersam in oleo.

τὸ δέρμα τὸ ὁλοκαυτώσεως, ἧς προσφέρει αὐτός, αὐτῷ ἔσται.
9 καὶ πᾶσα θυσία ἣν ποιηθήσεται ἐν κλιβάνῳ, καὶ πᾶσα ἣν
13 In panibus fermentatis offeret oblationẽ suam in sacrificium laudationis salutaris eius.

10 ποιηθήσεται ἐπ' ἐχάρας, ἢ ἐπὶ τηγάνου, τοῦ ἱερέως τοῦ προσφέ-
14 Et adducet ab eo vnum ab omnibus donis illius, separationem Domino: sacerdoti effundenti sanguinem salutaris, illi erit.

ροντος αὐτὴν, αὐτῷ ἔσται. καὶ πᾶσα θυσία διαπεποιη-
15 Et carnes sacrificij laudis salutaris, illi erunt: & in qua die donantur, comedẽtur: non relinquent ab illa ad mane.

μένη ἐν ἐλαίῳ, καὶ μὴ ἀναπεποιημένη, πᾶσι τοῖς υἱοῖς Ααρὼν
16 Et si votum fuerit, vel voluntarium sacrificauerit domum suum, qua die obtulerit sacrificium suum, comedetur & cras.

11 ἔσται ἑκάστῳ τοῦτον. καὶ ὅτος ὁ νόμος τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν,
17 Et reliquũ à carnibus sacrificij vsque ad diem tertium, in igni comburetur.

ἣν προσοίσουσι τῷ κυρίῳ. ἐὰν μὲν περὶ αἰνέσεως προσφέρῃ
18 Si autem comedens comederit de carnibus die tertio, nõ accipietur offerenti illud, non connumerabitur ei, pollutio est: at anima, quæ comederit ab eo, peccatum portabit.

12 αὐτήν, προσοίσει ἐπὶ τῆς θυσίας τῆς αἰνέσεως ἄρτους ἀζύμους
19 Et quæcunque tetigerit quippiam immundum, non comedetur, sed igni cremabitur. Omnis mundus comedet carnes.

ἐκ σεμιδάλεως ἀναπεποιημένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λαγανα ἄζυ-
20 Anima autem quæ comederit de carnibus hostiæ pacificorum, quæ Domini sunt, & immunditiam habuerit, peribit de populo suo.

μα διακεχεισμένα ἐν ἐλαίῳ, καὶ σεμίδαλιν πεφυραμένην ἐν
21 Anima quæ tetigerit immundum, quicquid illud fuerit, siue pecus, siue bestia, siue omne animal reptile, & comederit de carnibus hostiæ pacificorum, quæ Domini sunt, peribit de populo suo.

13 ἐλαίῳ. ἐπ' ἄρτοις ζυμίταις προσοίσει τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐπὶ
14 θυσίᾳ αἰνέσεως σωτηρίου αὐτοῦ. καὶ προσοίσει ἀπ' αὐτοῦ
ἓν ὅλο πάντων τῶν δώρων αὐτοῦ, ἀφαίρεμα κυρίῳ, τῷ ἱερεῖ τῷ
προσχέοντι τὸ αἷμα τοῦ σωτηρίου, αὐτῷ ἔσται.
15 καὶ τὰ κρέα θυσίας αἰνέσεως σωτηρίου, αὐτῷ ἔσται· καὶ ὃν
μὴ ἡμέρα δωρεῖται, βρωθήσεται· ἐ καταλείψουσιν ἀπ' αὐτοῦ
16 εἰς πρωΐ. καὶ ἐὰν δὲ χὴ ἢ, ἢ εὐκτὸν θυσιάζῃ τὸ δῶρον αὐ-
τοῦ, ἢ ἂν ἡμέρᾳ προσάγῃ τὴν θυσίαν αὐτοῦ, βρωθήσεται καὶ
τῇ αὔριον.
17 καὶ τὸ καταλειφθὲν ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆ θυσίας ἕως ἡμέρας
18 τρίτης, ἐν πυρὶ κατακαυθήσε). ἐὰν δ φαγὼν φάγῃ ἀπὸ
τῶν κρεῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ὐδεχθήσε) τῷ προσφέροντι
αὐτό· ὲ λογισθήσε) αὐτῷ, μίασμα ἔσῃ. ἡ ψυχὴ, ἥτις ἂν
φάγῃ ἀπ' αὐτοῦ, τὴν ἁμαρτίαν λήψε).

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VII.

Et hæc est lex hostiæ pro delicto, sanctum sanctorum est. 2 In loco vbi immolant holocaustum, immolabunt hostiam pro delicto, sanguinem eius sparget per circuitum altaris. 3 Et totum adipem eius offeret ex ea, caudã & adipem qui operit inteſtina. 4 Et duos renes & adipem qui est super eos, qui est iuxta ilia, & reticulũ quod est super iecur cũ renibus auferat eum. 5 Et adolebit ea sacerdos in altari in oblationem Domino, pro delicto enim est. 6 Omnis masculus ex sacerdotibus comedet eam, in loco sancto comedetur, sanctum sanctorũ est. 7 Sicut hostia quæ offertur pro peccato, sic erit hostia quæ offertur pro delicto, lex vna erit eis: sacerdos qui propitiat eum ea, eius erit. 8 Sacerdos autẽ qui offert holocaustum viri, pellis holocausti erit eius qui offert illud. 9 Et omne munus quod coquitur in clibano, & omne quod fit in craticula & in sartagine ad sacerdotẽ qui offert illud pertinebit. 10 Et omne munus conspersum oleo & quod nõ est conspersum, omnibus filiis Aaron erit, æqualiter inter fratres. 11 Et hæc est lex hostiæ sanctificationi quæ offertur coram Domino. 12 Si pro gratiarum actione obtulerit eam, offeret pro hostia gratiarum actionis placentas azymas conspersas oleo, & lagana azyma vncta oleo, & collyridas similæ conspersas oleo. 13 Cum placentis fermentati offeret oblationem suam pro hostia gratiarum actionis sanctificationum eius. 14 Offeretque ex ea vnum ex omni oblatione separatum coram Domino, & illius sacerdotis erit qui aspersit sanguinem hostiæ sanctificationum. 15 Caro autem hostiæ gratiarum actionis sanctificationis eius eadem die qua offertur comedetur: non remanebit ex ea quicquam vsque mane. 16 Si autem voto vel spõte obtulerit hostiam, eadem die qua offertur hostia comedetur: & in die quoque crastina si quid remanserit ex ea comedetur. 17 Et quod remanserit de carne hostiæ in tertium diem, igni comburetur. 18 Si autem comestum fuerit quicquam de carne hostiæ sanctificationum in die tertia, non erit in beneplacito, neque existimabitur ei qui offeret eam, abominabile erit, & homo qui comederit ex ea, peccatum suscipiet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר־יִגַּע בְּכָל־טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף
20 וְהַבָּשָׂר כָּל־טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: * וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל
בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמֶּיהָ: * וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַּע בְּכָל־
טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ׳ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל־שֶׁקֶץ
טָמֵא וְאָכַל מִבָּשָׂר ׀ זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה
וְנִכְרְתָה ׀ הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמֶּיהָ: * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
משֶׁה לֵאמֹר: * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל־חֵלֶב
שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכֵלוּ: * וְחֵלֶב נְבֵלָה ׀ וְחֵלֶב
טְרֵפָה יֵעָשֶׂה לְכָל־מְלָאכָה וְאָכֹל לֹא תֹאכְלֻהוּ: * כִּי
כָל־אֹכֵל חֵלֶב מִן־הַבְּהֵמָה ׀ אֲשֶׁר יַקְרִיב מִמֶּנָּה אִשֶּׁה
לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת ׀ מֵעַמֶּיהָ: * וְכָל־דָּם
לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לָעוֹף וְלַבְּהֵמָה: * כָּל־
נֶפֶשׁ ׀ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם ׀ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מֵעַמֶּיהָ: * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־משֶׁה לֵאמֹר: * דַּבֵּר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמַּקְרִיב אֶת־זֶבַח שַׁלְמֵיו
יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שַׁלְמָיו: * יָדָיו תָּבֶאנָה
אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה אֶת־הַחֵלֶב עַל־הֶחָזֶה יְבִיאֶנּוּ אֶת־הֶחָזֶה
לְהָנִיף אֹתוֹ ׀ תְּנוּפָה ׀ לִפְנֵי יְהוָה: * וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־
הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחָה וְתִהְיֶה הֶחָזֶה לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו: * וְאֶת־שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן
מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם: * הַמַּקְרִיב אֶת־דַּם הַשְּׁלָמִים
וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה:
* כִּי אֶת־חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי
מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵיהֶם וָאֶתְּנֵם אֹתָם
לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחָק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
* זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאִשֵּׁי יְהוָה בְּיוֹם
הַקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה: * אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת
לָהֶם בְּיוֹם מָשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֻקַּת
עוֹלָם לְדֹרֹתָם:

19 * Caro quæ aliquid tetigerit immundum, C non comedetur, sed cõburetur igni. Qui fue-
20 rit mundus vescetur ex ea. * Anima polluta quæ ederit de carnibus hostiæ pacificorũ, quę oblata est Domino, peribit de populis suis.
21 * Et quæ tetigerit immunditiam hominis vel iumenti siue omnis rei quæ polluere potest, & comederit de huiusce modi carnibus,
22 interibit de populis suis. * Locutúsq; est Do-
23 minus ad Moysen, dicens: * Loquere filiis Israel, Adipem ouis & bouis, & capræ non co-
24 medetis. * Adipem cadaueris morticini & eius animalis quod à bestia captũ est, habebi-
25 tis in varios vsus. * Si quis adipem qui offerri debet in incensum Domini comederit,
26 peribit de populo suo. * Sanguinem quoq; omnis animalis non sumetis in cibo tam de
auibus, quàm de pecoribus.
27 * Omnis anima quę ederit sanguinem, peribit de populis suis.
28 * Locutusque est Dñs ad Moysen, dicens:
29 * Loquere filiis Israel, dicens: Qui offert victimam pacificorum Domino, offerat simul
& sacrificium, id est, libamenta eius.
30 * Tenebit manibus adipem hostiæ & pectusculum. Cúmque ambo oblata Domino
D consecrauerit, tradet sacerdoti.
31 * Qui adolebit adipem super altare, pectusculum autem erit Aaron & filiorum eius.
32 * Armus quoque dexter de pacificorũ hostiis cedet in primitias sacerdotis.
33 * Qui obtulerit sanguinem & adipem filiorum Aaron, ipse habebit & armum dextrum in portione sua.
34 * Pectusculum enim eleuationis & armũ
separationis tuli à filiis Israel de hostiis corum pacificis, & dedi Aaron sacerdoti & filiis
eius in lege perpetua ab omni populo Israel.
35 * Hæc est vnctio Aaron & filiorum eius in
ceremoniis Domini, die quo obtulit eos Moy
ses vt sacerdotio fungerentur.
36 * Et quæ præcepit eis dari Dominus à filiis
Israel religione perpetua in generationibus
suis.

19 * Καὶ κρέα ὅσα ἂν ἅψῃ παντὸς ἀκαθάρτου, οὐ φαγεσθήσεται, ἐν
20 πυρὶ κατακαυθήσεται. πᾶς καθαρὸς φαγέτω κρέα. * ἡ δὲ ψυ-
χὴ ἥτις ἂν φάγῃ ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τῆς σωτηρίας, ὅ ἐστι κυ-
ρίῳ, ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῇ, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ
21 ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς. * καὶ ἡ ψυχή, ἣ ἂν ἅψῃ παντὸς
πράγματος ἀκαθάρτου, ἢ ἀπὸ ἀκαθαρσίας ἀνθρώπου, ἢ πάν-
τετραπόδων τῶν ἀκαθάρτων, ἢ παντὸς βδελύγματος ἀκα-
θάρτου, καὶ φάγῃ ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν, ὅ ἐστι
κυρίου, ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.
22 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων, * λάλησον
23 τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων, πᾶν στέαρ βοὸς, καὶ προβάτου, καὶ
24 αἰγῶν οὐκ ἔδεσθε. * καὶ στέαρ θνησιμαίου, καὶ θηραλω-
τῶν ποιηθήσεται εἰς πᾶν ἔργον, καὶ βρώσει οὐ βρωθήσεται.
25 * ὅτι πᾶς ὁ ἐσθίων στέαρ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, ὧν προσάξει ἀπ'
αὐτῶν κάρπωμα κυρίῳ, ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ
26 λαοῦ αὐτῆς. * πᾶν αἷμα οὐκ ἔδεσθε ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν
27 ἀπό τε τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν. * πᾶσα ψυχὴ ἣ
ἂν φάγῃ αἷμα, ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.
28 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων, * λάλησον
29 τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων, ὁ προσφέρων θυσίαν τῶν εἰρηνικῶν
αὐτοῦ τῷ κυρίῳ, οἴσει τὸ δῶρον αὐτοῦ τῷ κυρίῳ, ἀπὸ τῆς θυσίας
30 τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ. * αἱ χεῖρες αὐτοῦ προσοίσουσι τὰ καρπώ-
ματα τοῦ κυρίου· τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τοῦ στήθους, καὶ τὸν λοβὸν τὸν
ἐπὶ τοῦ ἥπατος προσάξει αὐτά, ὥστε ἐπιθεῖναι δῶρα ἐναν-
τι κυρίου.
31 * καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ στέαρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἔσται
τὸ στῆθος ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ.
32 * τὸ δὲ σκέλος τὸ δεξιὸν δώσετε ἀφαίρεμα τῷ ἱερεῖ ἀπὸ
33 τῶν θυσιῶν τῆς σωτηρίας ὑμῶν. * ὁ προσφέρων τὸ αἷμα τοῦ σω-
τηρίου καὶ τὸ στέαρ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀαρὼν, αὐτῷ ἔσται ὁ βραχίων ὁ
34 δεξιὸς ἐν μερίδι. * τὸ γὰρ στῆθος τοῦ πλάσματος καὶ τὸν
βραχίονα τοῦ ἀφαιρέματος εἴληφα παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
ἀπὸ τῶν θυσιῶν τῆς σωτηρίας ὑμῶν, καὶ ἔδωκα αὐτὰ ἀαρὼν τῷ ἱε-
ρεῖ, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, νόμιμον αἰώνιον παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
35 * αὕτη ἡ χρῖσις ἀαρὼν, καὶ ἡ χρῖσις τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
καρπωμάτων κυρίου, ἐν ᾗ ἡμέρᾳ προσηγάγετο αὐτοὺς εἰς τὸ
36 ἱερατεύειν κυρίῳ. * καθὸ ἐνετείλατο κύριος ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, νόμιμον
αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 "Caro autem sanctificata quæ tetigerit omne immundum, non comedetur, sed igni comburetur. Et quicunque fuerit mundus ad comedendum
20 carnem sanctificatam, comedat carnem sanctificatam. "Homo autem qui comederit carnem hostiæ sanctificationum quæ est coram Domino:
21 & immunditia eius fuerit in eo, exterminabitur homo ille de populo suo. "Et homo qui tetigerit omne immundum siue immunditiam ho-
minis, aut iumentum immundum, aut omnem abominationem immundam: & comederit de carne hostiæ sanctificationum quę est coram Domino,
22 exterminabitur homo ille de populo suo. "Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: "Loquere cum filiis Israel, dicens: Om-
23 nem adipem bouis & agni, & capræ non comedetis. "Adeps autem cadaueris morticini & adeps animalis confracti à bestia fiet in omne
24 opus, & comestione non comedetur. "Quia omnis qui comederit adipem pecoris, ex quo offertur oblatio coram Domino; exterminabitur
25 homo qui comederit de populo suo. "Et omnem sanguinem non comedetis in omnibus habitationibus vestris tam de auibus quàm de peco-
26 ribus. "Locutusque est Dominus cũ Moyse,
27 dicens: "Omnis homo qui comederit omnem sanguinem, exterminabitur homo ille de populo suo. "Loquere cum filiis Israel, dicens: Qui offert victimam sanctificationum eius coram Domino, afferat oblationem suam coram Domi-
29 no de hostia sanctificationum eius. "Manus eius afferant oblationes Domini, adipem cum pectusculo afferat, vt eleuetur pectusculum eleua-
30 tionis coram Domino. "Et adolebit sacerdos adipem in altari, erit que pectusculum Aaron & filius eius. "Armum quoque dexterum dabi-
31 tis pro primitiis sacerdoti de hostia sanctificationũ vestrarum. "Qui obtulerit sanguinem hostiæ sanctificationũ & adipem de filiis Aaron, ipsius
32 erit armus dexter in portionem suam. "Quia pectusculũ eleuationis & armum separationis tuli à filiis Israel de hostia pacificorũ suorũ, & dedi ea
33 Aaron sacerdoti & filius eius pacto sempiterno à filiis Israel. "Hæc est vnctio Aarõ & vnctio filiorũ eius de oblationibus Domini, in die qua obtu-
lit eos vt ministrãt ẽt cora Dño. "Quę præcepit Dñs dari eis à filiis Israel in die qua vnxerũt eos fœdere sempiterno in generationibus suis.

תרגום אונקלוס

19 וּבְשַׂר קֻדְשָׁא דְיִקְרַב בְּכָל מְסָאַב לָא יִתְאֲכֵל בְּנוּרָא יִתּוֹקַד וְקֻדְשָׁא כָּל דְּדַכְיָן לְקֻדְשָׁא יֵיכוֹל בִּשְׂרָא׃ 20 וְאֲנָשׁ דְיֵכוֹל בִּשְׂרָא
מִנִּכְסַת קֻדְשַׁיָּא דִי קֳדָם יְיָ וְסוּבְרָנֵיהּ עֲלוֹהִי וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ׃ 21 וַאֲנָשׁ אֲרֵי יְקָרֵב בְּכָל מְסָאַב אֲנָשָׁא אוֹ בְּבְעִירָא
מִכָּאבָא כָּל שֶׁקֶץ מְסָאַב וְיֵיכוֹל מִבִּשְׂרָא נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא דִי קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהּ׃ 22 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃
23 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימָר כָּל תַּרְבָּ הּוֹר וְאִמַּר וְעֵז לָא תֵיכְלוּן׃ 24 וְתַרְבָּ נִבְלָה וְתַרְבָּ דְּחִירָא יִתְעֲבֵד לְכָל עִיבִידְתָּא וּמֵיכַל לָא תֵיכְלִנֵּיהּ׃
25 אֲרֵי כָּל דְּיֵכוֹל תַּרְבָּ מִן בְּעִירָא דְיִקְרַב מִנַּהּ קָרְבָּנָא קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנָשָׁא דְּיֵכוֹל מִן מַסְאַבְתֵּהּ לְמֵיכַל מִן בְּעִירָא׃ 26 וְכָל דְּמָא לָא תֵיכְלוּן לְכָל מוֹתְבָנֵיכוֹן
לְעוֹפָא וְלִבְעִירָא׃ 27 כָּל אֲנָשׁ דְּיֵכוֹל כָּל דְּמָא וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנָשָׁא דְּהוּא מֵעַמֵּיהּ׃ 28 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 29 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמֵימָר דְּמַקְרֵיב יָת נִכְסַת קֻדְשׁוֹהִי קֳדָם יְיָ יֵיתֵי יָת קָרְבָּנֵיהּ קֳדָם יְיָ מִנִּכְסַת קֻדְשׁוֹהִי׃ 30 יְדוֹהִי יַיְתְיָן יָת קֻרְבָּנָא דַייָ יָת תַּרְבָּא עַל חֲדָיָא
יֵיתֵי יָת חֲדָיָא לְאַנָפָא יָת אֲנָפָא קֳדָם יְיָ׃ 31 וְיַקֵּד כָּהֲנָא יָת תַּרְבָּא עַל מַדְבְּחָא וְיֵהֵי חֲדָיָא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי׃
32 וְיָת שׁוֹקָא יְמִינָא תִּתְּנוּן אֲפְרָשׁוּתָא לְכָהֲנָא מִנִּכְסַת קֻדְשׁוֹהִי׃ 33 דְּמְקָרֵיב יָת דְּמָא מִנִּכְסַת קֻדְשׁוֹהִי׃ 34 אֲרֵי יָת חֲדָיָא דְאַנָפָא וְיָת שׁוֹקָא דַאֲפְרָשׁוּתָא נְסֵיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנִּכְסַת קֻדְשׁוֹהִי וְיָהֲבִית יָתְהוֹן לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא וּלְבָנוֹהִי לְקְיָם עָלַם מִן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ 35 דָּא רְבוּת אַהֲרֹן וּרְבוּת בְּנוֹהִי מִנִּכְסַת קֻדְשׁוֹהִי דְיָי בְּיוֹמָא דְיַקְרְבִנּוּן לְשַׁמָּשָׁא קֳדָם יְיָ׃ 36 דְּפַקֵּיד יְיָ לְמִתַּן לְהוֹן בְּיוֹמָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 ׳ זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת
וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים׃
38 ׳ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינָי בְּיוֹם צַוֹּתוֹ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנֵיהֶם לַיהוָה
בְּמִדְבַּר סִינָי׃

ח

1 ׳ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 ׳ קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֶת
שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת ׀ פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִם
3 וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת׃ ׳ וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל
4 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ ׳ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
5 ׳ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה
6 יְהוָה לַעֲשׂוֹת׃ ׳ וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו
7 וַיִּרְחַץ אֹתָם בַּמָּיִם׃ ׳ וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֻּתֹּנֶת וַיַּחְגֹּר
אֹתוֹ בָּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו
אֶת־הָאֵפֹד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֵשֶׁב הָאֵפֹד וַיֶּאְפַּד לוֹ בּוֹ׃
8 ׳ וַיָּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת
9 הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּים׃ ׳ וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־
רֹאשׁוֹ וַיָּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוּל פָּנָיו אֵת צִיץ הַזָּהָב
10 נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ ׳ וַיִּקַּח
משֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־
11 כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃ ׳ וַיַּז מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־
12 הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ לְקַדְּשָׁם׃ ׳ וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה
13 עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ׃ ׳ וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה
אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כָּתֳנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אַבְנֵט
וַיַּחֲבֹשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
14 ׳ וַיַּגֵּשׁ אֶת פַּר הַחַטָּאת וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם
עַל־רֹאשׁ פַּר הַחַטָּאת׃

37 ׳ Ista est lex holocausti & sacrificij pro pec-
cato atque delicto, & pro consecratione & pa-
38 cificorum victimis. ׳ Quam constituit Do-
minus Moysi in monte Sinai, quãdo manda-
uit filiis Israel vt offerrẽt oblationes suas Do-
mino in deserto Synai.

CAP. VIII.

1 A LOcutúsq; est Dominus ad Moysen: dicẽs,
׳ Tolle Aaron cum filiis suis, vestesque
2 eorum & vnctionis oleum, vitulum pro pec-
cato, duos arietes, canistrum cum azymis.
3 ׳ Et congregabis omnem cœtum Israel ad
4 ostium tabernaculi. ׳ Fecítque Moyses vt Dominus imperauer-
5 rat: congregatáque omni turba ante fores ta-
bernaculi; ׳ Ait, Iste est sermo quem iussit
6 Dominus fieri. ׳ Statímque obtulit Aaron & filios eius,
Cúmque lauisset eos,
7 ׳ Vestiuit Pontificem subucula linea, accin
gens eum baltheo, & induens eũ tunica hya-
cinthina, & desuper humerale impositit.
quod astringens cingulo,
׳ Aptauit rationali, in quo erat Doctrina
& Veritas.
׳ Cidari quoque texit caput, & super eam
B contra frontem posuit laminam auream con
secratam in sanctificatione, sicut præceperat
ei Dominus.
10 ׳ Tulit & vnctionis oleum, quo liniuit ta-
bernaculum cũ omni supellectili sua. Cúm-
que sanctificans
11 ׳ Asperfisset altare septem vicibus vnxit il-
lud & omnia vasa eius, labrúmque cum basi
sua sanctificauit oleo.
12 ׳ Quod fundens super caput Aaron, vnxit
eum & consecrauit.
13 ׳ Filios quoque eius oblatos vestiuit tuni-
cis lineis, & cinxit balteis, impositítque mi-
tras vt iusserat Dominus.
14 ׳ Obtulit & vitulum pro peccato. Cúm-
que super caput eius posuissent Aaron & filij
eius manus suas:

37 ׳ Ἕτος ὁ νόμος τῶν ὁλοκαυτωμάτων, καὶ θυσίας, καὶ περὶ
ἁμαρτίας, καὶ τῆς πλημμελείας, καὶ τὰ τελειώσεως, καὶ τὰ θυσίας
38 σωτηρίου. ׳ ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ ἐν τῷ
ὄρει σινᾶ, ἡ ἡμέρα ἐνετείλατο τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, προσφέρειν
τὰ δῶρα αὐτῶν ἔνδυτα κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ σινᾶ.

η΄.

1 ׳ Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 ׳ λάβε τὸν ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς στολὰς, καὶ τὸ
ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τοὺς
3 δύο κριούς, καὶ τὸ κανοῦν τῶν ἀζύμων· ׳ καὶ πᾶσαν τὴν συ-
ναγωγὴν συνκλησίασον ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
4 ׳ καὶ ἐποίησε μωυσῆς ὃν τρόπον συνέταξεν αὐτῷ κύριος·
καὶ ἐξεκλησίασεν τὴν συναγωγὴν ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ
5 μαρτυρίου. ׳ καὶ εἶπε μωυσῆς τῇ συναγωγῇ, τοῦτό ἐστι τὸ
ῥῆμα, ὃ συνέταξε κύριος ποιῆσαι. ׳ καὶ προσήγαγε μω-
υσῆς τὸν ἀαρὼν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔλουσεν αὐτοὺς ὕδατι.
7 ׳ καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ ἔζωσεν αὐτὸν τὴν
ζώνῃ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸν ὑποδύτην, καὶ ἐπέθηκεν ἐπ'
αὐτὸν τὴν ἐπωμίδα, καὶ συνέζωσεν αὐτὸν κατὰ τὴν ποίησιν
τοῦ ἐπωμίδος, καὶ συνέσφιγξεν αὐτὴν ὑπ' αὐτῷ.
8 ׳ καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὸ λόγιον, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ
λόγιον τὴν δήλωσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν. ׳ καὶ ἐπέθηκε τὴν
9 μίτραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς μί-
τρας κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν τὸ κα-
θηγιασμένον ἅγιον, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ.
10 ׳ καὶ ἔλαβε μωυσῆς ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως, καὶ ἔχρισε
τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ ἡγίασεν αὐτήν.
11 ׳ καὶ ἔρρανεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπτάκις· καὶ
ἔχρισε τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡγίασεν αὐτό, καὶ πάντα τὰ
σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὸν λουτῆρα, καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ ἁγιάζων
αὐτά.
12 ׳ καὶ ἐπέχεεν μωυσῆς ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν ἀαρὼν καὶ ἔχρισεν αὐτόν, καὶ ἡγίασεν αὐτόν.
13 ׳ καὶ προσήγαγε μωυσῆς τοὺς υἱοὺς ἀαρὼν, καὶ ἐνέδυσεν
αὐτοὺς χιτῶνας, καὶ ἔζωσεν αὐτοὺς ζώναις, καὶ περιέθηκεν
αὐτοῖς κιδάρεις, καθάπερ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ.
14 ׳ καὶ προσήγαγε τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, καὶ
ἐπέθηκεν ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν τοῦ μόσχου τῆς ἁμαρτίας.

תרגום אונקלוס

17 דא אוריתא לעלתא ולמנחתא ולחשאתא ולאשתא ולקרבניא ולנכסת קודשיא׃ 17 דפקיד יי ית משה בטורא
18 דסיני ביומא דפקידיה ית בני ישראל לקרבא ית קורבניהון קדם יי במדברא דסיני׃

ח

1 ואתר יי ית משה למימר׃ 2 סב ית אהרן וית בנוהי עימיה וית לבושיא וית משחא ודבירא דחשאתא וית תרין דכרין וית סלא דפשירייא׃
3 וכנוש ית כל כנישתא על תרע משכן זימנא׃ 4 ועבד משה כמא דפקיד יי יתיה ואתכנשת כנישתא על תרע משכן זימנא׃
5 ואמר משה לכנישתא דין פתגמא דפקיד יי יתיה למעבד׃ 6 וקריב משה ית אהרן וית בנוהי ומטא מיא׃ 7 ויהב עלוהי ית כיתונא
וחגר יתיה בהמינא ואלבשיה ית מעילא ויהב עלוהי ית אפודא וחגר יתיה בחסין אפודא ואתקין ליה ביה׃ 8 ושוי עלוהי ית חושנא
ויהב בחושנא ית אורימא ותומיא׃ 9 ושוי ית מצנפתא על רישיה ושוי על מצנפתא לקבל אפוהי ית ציצא דדהבא כליל קודשא
כמא דפקיד יי ית משה׃ 10 ונסיב משה ית משחא ורבוהא ורבי ית משכנא וית כל דבויה ואקדיש יתהון׃ 11 ואריק ממשחא על מדבחא
שבע זמנין ורבי ית מדבחא וית כל מנוהי וית כיורא וית כסיסיה לקדשותהון׃ 12 ואריק ממשחא דרבוהא על רישיה דאהרן ורבי יתיה לקדשותיה׃
13 וקריב משה ית בני אהרן ואלבשינון כיתונין וחגרין יתהון חטינין ואתקין להון קופנין כמא דפקיד יי ית משה׃ 14 וקריב ית תורא דחשאתא

ח

1 ומליל יי עם משה למימר׃ 2 קריב ית אהרן וית בנוהי עימיה וית לבושיא ומשחא ודבירא דחשאתא וית תרין דכרין וית סלא דפטירייא׃
3 וית כל כנישתא כנוש על תרע משכן זימנא׃ 4 ועבד משה כמא דמליל יי עימיה ואתכנשת כנישתא על תרע משכן זימנא׃
5 ואמר משה לכנישתא דין פתגמא דפקיד יי למעבד׃ 6 וקריב משה ית אהרן וית בנוהי ואסחי יתהון במיא׃ 7 ויהב עלוהי ית כיתונא
וחגר יתיה בהמינא ואלבשיה ית מעילא ויהב עלוהי ית אפודא וחגר יתיה בחסין אפודא ואתקין ליה ביה׃ 8 ושוי עלוהי ית חושנא
ויהב בחושנא ית אורימא ותומיא׃ 9 ושוי ית מצנפתא על רישיה ושוי על מצנפתא לקבל אפוהי ית ציצא דדהבא כליל קודשא
כמא דפקיד יי ית משה׃ 10 ונסיב משה ית משחא ורבוהא ורבי ית משכנא וית כל דבויה ואקדיש יתהון לקדשותהון׃ 11 ואריק ממשחא על מדבחא
שבע זמנין ורבי ית מדבחא וית כל מנוהי וית כיורא וית כסיסיה לקדשותהון׃ 12 ואריק ממשחא דרבוהא על רישיה דאהרן ורבי יתיה לקדשותיה׃
13 וקריב משה ית בני אהרן ואלבשינון כיתונין וחגרין יתהון חטינין ואתקין להון קופנין כמא דפקיד יי ית משה׃ 14 וקריב ית תורא דחשאתא

[17] Hæc est lex holocausti: & muneris & sacrificij pro peccato & pro delicto, & oblationum & hostiæ sanctificationum. [17] Quam præcepit Dominus Moysi in monte Sinai, in die qua mandauit filijs Israel vt offerrent oblationes suas coram Domino in deserto Sinai.

CAPVT VIII.

1 Omnísque est Dominus cum Moyse, dicens: [2] Applica Aaron & filios eius cum eo, & vestes, & oleum vnctionis, & vitulum pro pec-
cato & duos arietes & canistrum azymorum. [3] Omnemque cœtum congrega ad ostium tabernaculi fœderis. [4] Dixitque Moyses congre-
gatione, sicut præceperat ei Dominus. Et congregatus est cœtus ad ostium tabernaculi fœderis. [5] Et dixit Moyses ad turbam, Hic
est sermo quem iussit Dominus fieri. [6] Et obtulit Aaron & filios eius, & lauauit eos aqua. [7] Applicauitque Moyses Aaron & filios eius, & accinxit eum balteo super-
humerali, & accinxit eum balteo, & induit eum pallio, & posuit super eum superhumerale, & accinxit eum balteo super-
humerali, ornamitque eum in eo. [8] Et posuit super eum rationale, & posuit in rationale Vrim & Thumim. [9] Et posuit cidarim super
caput eius, & super cidarim contra faciem eius posuit laminam auream coronam sanctitatis, sicut præceperat Dominus Moysi. [10] Tulitque Moyses
oleum vnctionis, & vnxit tabernaculum, & omnia quæ in eo erant, & sanctificauit ea. [11] Asperfitque ex eo super altari septies: & vnxit altare,
& omnia vasa eius, & labrum, & basim eius, vt sanctificaret ea. [12] Effuditque de oleo vnctionis super caput Aaron, & vnxit eum vt sanctifi-
caret eum. [13] Applicauitque Moyses filios Aaron, & vestiuit eos tunicis, & cinxit eos balteis, & ornauit eos mitris, sicut præceperat Do-
minus Moysi. [14] Et obtulit vitulum pro peccato, & imposuit Aaron & filij eius manus suas super caput vituli qui offerebatur pro peccato.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 ׀ וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר
16 עָלָיו׃ ׀ וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב
וְאֶת־יֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְלָיֹת וְאֶת־חֶלְבְּהֶן
וַיַּקְטֵר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחָה׃ 17 ׀ וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרוֹ
וְאֶת־בְּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ 18 ׀ וַיַּקְרֵב אֶת־
אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־
19 רֹאשׁ הָאָיִל׃ ׀ וַיִּשְׁחָט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־
20 הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ ׀ וְאֶת־הָאַיִל נִתַּח לְנְתָחָיו וַיַּקְטֵר
מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדֶר׃
21 ׀ וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעַיִם רָחַץ בַּמָּיִם וַיַּקְטֵר
מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאַיִל הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא לְרֵיחַ נִיחֹחַ
אִשֶּׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
22 ׀ וַיַּקְרֵב אֶת־הָאַיִל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ
אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאָיִל׃
23 ׀ וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן
אַהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֹן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֹן רַגְלוֹ
24 הַיְמָנִית׃ ׀ וַיַּקְרֵב אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה
מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּךְ אָזְנָם הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֹן יָדָם
הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֹן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־
25 הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ ׀ וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־
הָאַלְיָה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יֹתֶרֶת
הַכָּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְלָיֹת וְאֶת־חֶלְבְּהֶן וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין׃
26 ׀ וּמִסַּל הַמַּצּוֹת ׀ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חַלַּת
מַצָּה אַחַת וְחַלַּת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיָּשֶׂם
27 עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיָּמִין׃ ׀ וַיִּתֵּן אֶת־
הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיָּנֶף אֹתָם תְּנוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה׃

LEVITICVS. Translat. B. Hierony. *Ceremonie.*

15 ‡ Immolauit eum hauriens sanguinem, & tincto digito tetigit cornua altaris per gyrũ. Quo expiato & sanctificato, fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius.
16 ‡ Adipem verò qui erat super vitalia & reticulum iecoris duósque renunculos cum aruinulis suis adoleuit super altare.
17 ‡ Vitulum cum pelle & carnibus & fimo cremans extra castra, sicut præceperat Dominus.
18 ‡ Obtulit & arietem in holocaustum. Super cuius caput cùm imposuissent Aaron & filij eius, manus suas:
19 ‡ Immolauit eum, & fudit sanguinem eius
20 per circuitum altaris. ‡ Ipsúmq; arietem in
D frusta concidens, caput eius & artus & adipem adoleuit igni;
21 ‡ Lotis prius intestinis & pedibus: totúmq; simul arietem incendit super altare, eo quòd esset holocaustum suauissimi odoris Domino sicut præceperat ei.
22 ‡ Obtulit & arietem secundum consecrationem sacerdotum, posuerúntq; super caput eius Aaron & filij eius manus suas.
23 ‡ Quem cùm immolasset Moyses sumens de sanguine, eius tetigit extremum auriculæ dextræ Aaron, & pollicem manus eius dextrę similiter & pedis.
24 ‡ Obtulit & filios Aaron. Cúmque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum au
E riculæ singulorum dextræ, pollices manus ac dextri pedis, reliquum fudit super altare per
25 circuitum. ‡ Adipem verò & caudam omnémque piguedinem quæ operit intestina, reticulúmq; iecoris & duos renes cum adipibus suis & armo dextro separauit.
26 ‡ Tollens autem de canistro azymorum quod erat coram Domino panem absque fermento vnum, & collyridam cõsperſam oleo, laganúmque posuit super adipes & armum dextrum:
27 ‡ Tradens simul omnia Aaron & filiis eius. Qui postquam leuauerunt ea coram Domino:

תרגום אונקלוס

15 וּנְכִיס וּנְסֵיב מֹשֶׁה יַהְדְּמָא וִיהַב עַל קַרְנָתָא סַחוֹר סַחוֹר בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְדַכֵּי יַת מַדְבְּחָא וְיַת דְּמָא אַרִיק לִיסוֹדָא דְּמַדְבְּחָא וְקַדִּשֵׁיהּ
16 לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי׃ ׀ וּנְכִיס מֹשֶׁה יַת כָּל תַּרְבָּא דַּעַל גַּוָּא וְיַת חֲצַר כַּבְדָּא וְיַת תַּרְתֵּין כְּלָוָן וְיַת תַּרְבֵּיהֶן וְאַסֵּק מֹשֶׁה לְמַדְבְּחָא׃
17 וְיַת תּוֹרָא וְיַת מַשְׁכֵּיהּ וְיַת כַּשְׁרֵיהּ וְיַת אוּכְלֵיהּ אוּקִיד בְּנוּרָא מִבָּרָא לְמַשְׁרְיָתָא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 18 וְקָרִיב יָת דִּכְרָא עֲלָתָא
וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דִּכְרָא׃ 19 וּנְכִיס תַּרְנָק מֹשֶׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סַחוֹר סַחוֹר׃ 20 וְיַת דִּכְרָא פַּלְג
לְנַתְחָתֵיהּ וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת רֵישָׁא וְיַת אַבְרָיָא וְיַת תַּרְבָּא׃ 21 וְיַת גַּוָּא וְיַת כְּרָעַיָּא חֲלִל בְּמַיָּא וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יַת כָּל דִּיכְרָא לְמַדְבְּחָא
עֲלָתָא הוּא לְאַסְקָלָא בְּרֵיעָא קֳרְבָּנָא הוּא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 22 וְקָרֵב יָת דִּיכְרָא תִּנְיָנָא דְּכַר קָרְבָּנַיָּא וְסָמְכוּ
אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דִּיכְרָא׃ 23 וּנְכִיס וּנְסֵיב מֹשֶׁה מִדְּמֵיהּ וִיהַב עַל רוּם אוּדְנָא דְאַהֲרֹן דִּימִינָא וְעַל אַלְיָן יְדֵיהּ
דִּימִינָא וְעַל אַלְיָן רַגְלֵיהּ דִּימִינָא׃ 24 וְקָרֵב יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וִיהַב מֹשֶׁה מִן דְּמָא עַל רוּם אוּדְנֵיהוֹן דִּימִינָא וְעַל אַלְיָן יְדֵיהוֹן דִּימִינָא
וְיַת שְׁתֵּי כַּרְעֵיהוֹן דִּימִינָא וְזָרַק מֹשֶׁה יַת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סַחוֹר סַחוֹר׃ 25 וּנְכִיס יָת תַּרְבָּא וְיַת אַלְיְתָא וְיַת כָּל תַּרְבָּא דַּעַל
תַּרְיְתָא דְּלֶחֱמָא וְיַת תַּרְתֵּין כְּלָוָן וְיַת תַּרְבֵּיהֶן וְיַת שָׁקָא דִּימִינָא׃ 26 וּמִסַּלָּא דְּפַטִּירַיָּא דִּי קֳדָם יְיָ נְסֵיב גְּרִיצְתָּא פַּטִּירְתָּא חֲדָא
וְיַת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהִי

15 ‡ Et immolauit eum, & accepit Moyses de sanguine, & imposuit super cornua altaris in circuitu digito suo, & mundauit altare, & sanguinem effudit super basim altaris, et sanctificauit illud ad propitiandum super eo. 16 ‡ Et accepit Moyses omnem adipem qui in intestinis, & reticulũ quod in iecore, & vtrosque renes, & adipem qui in ipsis, & obtulit Moyses super altare.
17 ‡ Et vitulum, & pellem eius, & carnes eius, & fimum eius combussit igne extra castra, sicut præceperat Dominus Moysi.
18 ‡ Et attulit Moyses arietem qui ad holocaustum, & imposuit Aaron & filij eius manus suas super caput arietis.
19 ‡ Et immolauit Moyses arietem, & effudit Moyses sanguinem super altare in circuitu.
20 ‡ Et arietem in frusta concidit & membra eius; & obtulit Moyses caput & membra, & adipem.
21 ‡ Et ventrem & pedes lauit aqua, & obtulit Moyses totum arietem super altare, holocaustum est in odorem suauitatis, oblatio est Domino, sicut præcepit Dominus Moysi.
22 ‡ Et adduxit Moyses arietem secundum consecrationis, & imposuit Aaron & filij eius manus suas super caput arietis.
23 ‡ Et immolauit eum, & accepit Moyses de sanguine eius, & imposuit super extremũ auris Aaron dextræ, & super summitatem manus eius dextræ, & super summitatem pedis eius dextri.
24 ‡ Et adduxit Moyses filios Aaron, & imposuit Moyses de sanguine super extremum auris eorum dextræ, & super summitatẽ manus eorum dextræ, & super summitatem pedis eorum dextri, & effudit Moyses sanguinem super altare in circuitu.
25 ‡ Et accepit adipem & lumbos, & omnem adipem qui in ventre, & reticulum iecoris, & duos renes, & adipem qui in illis, & brachium dextrũ.
26 ‡ Et de canistro consecrationis existente coram Domino accepit collyram azymam vnam & collyram panis ex oleo vnam, & laganum vnum, & imposuit super adipes & super brachium dextrum.
27 ‡ Et imposuit omnia super manus Aaron, & super manus filiorum eius: & obtulit ipsa separationem coram Domino.

15 καὶ ἔσφαξεν αὐτόν· ⁊ ἔλαβε μωυσῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου κυκλῳ τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκαθάρισε τὸ θυσιαστήριον· καὶ τὸ αἷμα ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἡγίασεν αὐτό, τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ᾽ αὐτῷ. 16 ‡ καὶ ἔλαβε μωυσῆς πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος, ⁊ ἀμφοτέρους τοὺς νεφρούς, ⁊ τὸ στέαρ τὸ ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀνήνεγκε
17 μωυσῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ‡ καὶ τὸν μόσχον, ⁊ τὴν βυρσαν αὐτοῦ, καὶ τὰ κρέα αὐτοῦ ⁊ τὴν κόπρον αὐτοῦ κατέκαυσεν πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωσῆ. 18 ‡ καὶ προσήγαγε μωυσῆς τὸν κριὸν τὸν εἰς ὁλοκαύτωμα· ⁊ ἐπέθηκεν ἀαρὼν ⁊ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ
19 τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ. ‡ καὶ ἔσφαξεν μωυσῆς τὸν κριόν· ⁊ προσέχεε μωυσῆς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.
20 ‡ καὶ τὸν κριὸν ἐκρεούτμησε ⁊ τὰ μέλη αὐτοῦ, ⁊ ἀνήνεγκε
21 μωυσῆς τὴν κεφαλὴν, ⁊ τὰ μέλη, ⁊ τὸ στέαρ. ‡ τὴν κοιλίαν ⁊ σὺν πόδας ἐπλυνεν ὕδατι· καὶ ἀνήνεγκε μωυσῆς ὅλον τὸν κριὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· ὁλοκαύτωμά ἐστιν εἰς ὀσμὴν διαθέσεως καρπώματα κυρίῳ καθάπερ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ.
22 ‡ καὶ προσήγαγε μωυσῆς τὸν κριὸν τὸν δεύτερον τὸ τελεσθὲν· καὶ ἐπέθηκεν ἀαρὼν ⁊ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν
23 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ. ‡ ἔσφαξεν αὐτὸν καὶ ἔλαβε μωυσῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ⁊ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς ἀαρὼν τοῦ δεξιοῦ, ⁊ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, ⁊ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τοῦ δεξιοῦ. 24 ⁊ προσήγαγε μωυσῆς τοὺς υἱοὺς ἀαρὼν· καὶ ἐπέθηκε μωυσῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς αὐτῶν τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον
25 τοῦ ποδὸς αὐτῶν τοῦ δεξιοῦ· καὶ προσέχεε μωυσῆς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. ‡ καὶ ἔλαβε τὸ στέαρ καὶ τὴν ὀσφύν, καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος, καὶ σὺν δύο νεφρούς, καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ
26 τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν. ‡ καὶ ἀπὸ τοῦ κανοῦ τῶν τελεσθέντων, τοῦ ὄντος ἐναντίον κυρίου, ἔλαβε κολλύραν ἄζυμον μίαν καὶ κολλύραν ἀρτου ἐξ ἐλαίου μίαν, καὶ λαγανον ἕν· καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ στέατα, καὶ ἐπὶ
27 τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν. ‡ καὶ ἐπέθηκε τὰ πάντα ἐπὶ τὰς χεῖρας ἀαρὼν, καὶ ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ ἀφαίρεμα ἐναντι κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Immolauitque eum. Et tulit Moyses sanguinem, & posuit super cornua altaris per circuitum digito suo, & mundauit altare. Reliquum autem sanguinem fudit ad fundamentum altaris, & sanctificauit illud vt expiaret illud. 16 Tulitque omnem adipem qui erat super intestina & reticulum iecoris, & duos renes & adipem eorum: & adoleuit Moyses in altari. 17 Vitulum autem & pellem eius & carnem eius, & simum eius, combussit igne extra castra, sicut præceperat Dominus Moysi. 18 Et obtulit arietem holocausti, & imposuerunt Aaron & filij eius manus suas super caput arietis. 19 Immolauitque eum, & aspersit Moyses sanguinem eius per circuitum altaris. 20 Arietem quoque diuisit per membra eius, & adoleuit Moyses caput & membra & adipem. 21 Et intestina & genua lauit aqua, adoleuitque Moyses totum arietem in altari holocaustum est vt suscipiatur cum beneplacito: oblatio est cotam Domino, sicut præceperat Dominus Moysi. 22 Obtulitque arietem secundum oblationem, & imposuerunt Aaron & filij eius manus suas super caput arietis. 23 Immolauitque eum. Et tulit Moyses de sanguine eius, & posuit super extremum auriculæ dextræ Aaron & super pollicem manus eius dextræ, & super pollicem pedis eius dextri. 24 Obtulitque filios Aaron, & posuit Moyses de sanguine super extremum auriculæ eorum dextræ, & super pollicem manus eorum dextræ, & super pollicem pedis eorum dextri. Aspersitque Moyses sanguinem per circuitum altaris. 25 Tulitque adipem & caudam & adipem qui est super intestina & reticulum iecoris & duos renes, & adipem eorum & armum dextrum. 26 De canistro quoque azymorum quod erat coram Domino tulit placentam azymam vnam & collyridam panis oleati vnam & laganum vnum, & posuit super adipes & super armum dextrum. 27 Posuitque omnia in manibus Aaron & in manibus filiorum eius, & elauauit ea eleuatione coram Domino.

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 * וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיַּקְטֵר הַמִּזְבֵּחָה
עַל־הָעֹלָה מִלֻּאִים הֵם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה הִוא
29 לַיהוָה: * וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הֶחָזֶה וַיְנִיפֵהוּ תְנוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֻּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמָנָה
30 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: * וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן
הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז עַל־אַהֲרֹן
עַל־בְּגָדָיו וְעַל בָּנָיו וְעַל־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֶת־
אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו אִתּוֹ:
31 * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בַּשְּׁלוּ אֶת־
הַבָּשָׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלֻהוּ אֹתוֹ וְאֶת־
הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסַל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר
32 אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ: * וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם
33 בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: * וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ
שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֹאת יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת
34 יָמִים יְמַלֵּא אֶת־יֶדְכֶם: * כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם
35 הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: * וּפֶתַח
אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וְלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמֻתוּ כִּי־כֵן
36 צִוֵּיתִי: * וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֵת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

ט

1 * וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן
2 וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: * וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ
עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי
3 יְהוָה: * וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קְחוּ שְׂעִיר־
עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה:
4 * וְשׁוֹר וָאַיִל לִשְׁלָמִים לִזְבֹּחַ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה
5 בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יְהוָה נִרְאָה אֲלֵיכֶם: * וַיִּקְחוּ
אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־
הָעֵדָה וַיַּעַמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה:

28 * Rursum suscepta de manibus eorum ado
leuit super altare holocausti, eo quòd conse-
crationis esset oblatio in odorem suauitatis fa
29 crificij Domino. * Tulítque pectusculum,
eleuans illud coram Domino de ariete conse
crationis in partem suam, sicut præceperat ei
30 Dominus. * Assumensque vnguentum &
sanguinẽ qui erat in altari, asperlit super Aa-
ron & vestimenta eius & super filios illius ac
vestes eorum. Cúmq; sanctificasset eos in ve-
31 stitu suo, * Præcepit eis dicens, Coquite car-
nes ante fores tabernaculi, & ibi comedite
eas. Panes quoq; consecrationis edite qui po
siti sunt in canistro, sicut præcepit mihi Domi
nus dicens, Aaron & filij eius comedẽt eos.
32 * Quicquid autem reliquum fuerit de car-
G ne & panibus, ignis absumet.
33 * De ostio quoq; tabernaculi non exibitis
septem diebus vsque ad diem quo complebi-
tur tempus consecrationis vestræ. Septem
enim diebus finitur consecratio:
34 * Sicut in præsentiarum factum est, vt ritus
sacrificij compleretur,
35 * Die ac nocte manebitis in tabernaculo,
obseruantes custodias Domini, ne moriami-
ni. Sic enim mihi præceptum est.
36 * Fecerúntq; Aaron & filij eius cuncta quę
locutus est Dominus per manum Moysi.

CAP. IX.

1 A FActo autem octauo die vocauit Moyses
Aaron & filios eius, ac maiores natu Israel,
2 * Dixítque ad Aaron, Tolle de armento vi-
tulum pro peccato & arietem in holocaustum
vtrunque immaculatum, & offer illos coram
3 Dño. * Et ad filios Israel loquẽris: Tollite
hircum pro peccato & vitulum atque agnum
anniculum & sine macula in holocaustum;
4 * Bouem & arietem pro pacificis, & immo
late eos coram Domino: in sacrificio singulo-
rum similam conspersam oleo offerentes. Ho-
die enim Dominus apparebit vobis.
5 * Tulerunt ergo cuncta quæ iusserat Moy-
ses ad ostium tabernaculi: vbi cùm omnis
multitudo astaret,

28 * Ἔλαβε μωυσῆς ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀνένεγκεν αὐ-
τὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἐπὶ τὸ ὁλοκάυτωμα τὸ τελειώτεως, ὅ
29 ἐστιν ὀσμὴ εὐωδίας, καρπωμά ἐστι κυρίῳ. * Ἔλαβων μωυσῆς τὸ
στῆθυον ἀφεῖλεν αὐτὸ ἐπίθεμα ἐναντι κυρίε, ἀπὸ τοῦ κριοῦ τοῦ τε-
λειώσεως· ἐγένετο μωυσῆ ὃν μερίδι, καθὰ ἐνετείλατο κύριος
30 τῷ μωυσῆ. * Ἔλαβε μωυσῆς ἀπὸ τοῦ ἐλαίε τὸ χείσεως, καὶ ἀπὸ
τοῦ αἵματος τοῦ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίε, καὶ προσέρραναν ἐπὶ ἀαρὼν,
καὶ ἐπὶ τὰς στολὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὰς
στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡγίασεν ἀαρὼν, καὶ τὰς
στολὰς αὐτοῦ, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ μεθ'
31 αὐτοῦ. * Καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ἑψή-
σατε τὰ κρέα παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν
τόπῳ ἁγίῳ· καὶ ἐκεῖ φάγεσθε αὐτά, καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς ἐν τῷ
κανῷ τὸ τελειώτεως, ὃν τρόπον συνετάξαί μοι, λέγων· ἀαρὼν
32 καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ φάγονται αὐτά. * καὶ τὸ καταλειφθὲν
33 ἐν τοῖς κρέασι καὶ ἐν τοῖς ἄρτοις ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται. * Ἀπὸ τοῦ
θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἐξελεύσεσθε ἑπτὰ ἡμέ-
ρας, ἕως ἡμέρας πληρώσεως ἡμερῶν τελειώσεως ὑμῶν, ἑπτὰ
γὰρ ἡμέρας τελειώσει τὰς χεῖρας ὑμῶν.
34 * καθάπερ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἃ ἐνετείλατο κύ-
ριος τοῦ ποιῆσαι, ὥστε ἱλάσασθαι περὶ ὑμῶν.
35 * καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καθήσεσθε
ἑπτὰ ἡμέρας, ἡμέραν καὶ νύκτα, καὶ φυλάξετε τὰ φυλάγ-
ματα κυρίε, καὶ οὐκ ἀποθανεῖσθε, οὕτως γὰρ ἐνετείλατό μοι κύ-
36 ριος. * καὶ ἐποίησεν ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πάντας οὓς
λόγους, οὓς σὺν ἔταξε κύριος ἐν χειρὶ μωυσῆ.

θ'.

1 * Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, ἐκάλεσε μωυσῆς ἀα-
ρὼν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὴν γερουσίαν ἰσραήλ.
2 * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς ἀαρών, λάβε σεαυτῷ μοσχάριον
ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας, καὶ κριὸν εἰς ὁλοκαύτωμα ἄμω-
3 μον, καὶ προσένεγκε αὐτὰ ἐνώπιον κυρίε. * Καὶ τῇ γερουσίᾳ
ἰσραὴλ λαλήσεις, λέγων· λάβετε χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα
περὶ ἁμαρτίας, καὶ μοσχάριον, καὶ ἀμνὸν ἐνιαύσιον εἰς ὁλο-
4 καρπωσιν, ἄμωμα. * καὶ μόσχον, καὶ κριὸν εἰς θυσίαν σωτη-
ρίου, ἔναντι κυρίου, καὶ σεμίδαλιν ἀναπεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ.
5 ὅτι σήμερον κύριος ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν. * Ἔλαβον καθὸν
ἐνετείλατο μωυσῆς ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου· καὶ προσ-
ῆλθε πᾶσα ἡ συναγωγὴ, καὶ ἔστησαν ἐναντι κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Tulítque ea Moyses de manibus eorum & adoleuit in altari super holocaustum, oblationes enim sunt vt suscipiantur cum beneplacito: oblatio est coram Domino. [11] Tulítque Moyses pectusculum, & eleuauit illud eleuatione coram Domino de ariete oblationum, fuitque in portionem Moysi sicut præceperat ei Dominus. [12] Et tulit Moyses de oleo vnctionis & de sanguine qui erat super altare, & asperlit super Aaron, & super vestimenta eius, & super filios eius, & super vestes filiorum eius cum eo. Sanctificauitque Aaron, & vestimenta eius, & filios eius, & vestes filiorum eius cum eo. [13] Dixítque Moyses ad Aaron, & ad filios eius, Coquite carnem in ostio tabernaculi fœderis, & ibi comedetis eam & panem qui est in canistro oblationum, sicut præcepi, dicens: Aaron & filij eius comedent ea. [14] Quod autem reliquum fuerit de carne & pane igni comburetis. [15] Et de ostio tabernaculi fœderis non exibitis septem diebus, vsquequo compleantur dies oblationis vestræ, quia septem diebus offeretur oblatio vestra. [16] Sicut factum est hodie, præcepit Dominus fieri ad propitiandum pro vobis. [17] Et in ostio tabernaculi fœderis manebitis die ac nocte septem diebus, & custodietis custodiam verbi Domini, & non morieminí, sic enim præceptum est mihi. Fecítque Aaron & filij eius iuxta omnia verba quæ præcepit Dominus per manum Moysi.

CAP. IX.

1 ET factum est in die octauo, vocauit Moyses Aaron & filios eius & seniores Israel.
2 [1] Dixítque ad Aaron, Tolle tibi vitulum de bobus pro peccato, & arietem in holocaustum integros, & offer coram Domino.
3 [1] Et cum filiis Israel loquẽris, Tollite hircum de capris pro peccato, & vitulum, & agnum anniculos integros in holocaustum.
4 [1] Et bouem & arietem pro hostia sanctificationum ad sacrificandum coram Domino, & munus similæ conspersæ oleo, quoniam hodie reuelabitur vobis gloria Domini.
5 [1] Obtuleruntque ea quæ iusserat Moyses atque tabernaculum fœderis, accessítque omnis congregatio, & stetit coram Domino.

תרגום אונקלוס

[10] וְנַסִּיב מֹשֶׁה יָתְהוֹן מֵעַל יְדֵיהוֹן וְאַסֵּיק לְמַדְבְּחָא עַל עֲלָתָא קֳרָבְנַיָּא אִינוּן לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳרָבְנָא הוּא קֳדָם יְיָ׃ [11] וְנַסִּיב מֹשֶׁה סְנִיפְנָיָה וְאַנִיף קֳרָבְנָא לְמֹשֶׁה הֲוָה לְחוּלְקָן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ [12] וְנַסִּיב מֹשֶׁה מִשְׁחָא וְאַרְסֵיס עַל קְרָנָתָא וְעַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשׁי בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ וְקַדֵּישׁ יָת אַהֲרֹן יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיָת בְּנוֹהִי וְיָת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עִמֵּיהּ׃ [13] וְקָרֵיב יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וְאַלְבֵּישִׁנוּן כֻּתָּנָתָא וְאַחְגַּרִנּוּן בְּמִנְטְפְתָּא וְאַסְגֵּי לְהוֹן מִצְנְפְתָּא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ [14] וְקָרֵיב יָת תּוֹרָא דְחַטָּאתָא וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ תּוֹרָא דְחַטָּאתָא׃ [15] וְנָכֵיס יָתֵיהּ וְנָסֵיב מֹשֶׁה יָת דְּמֵיהּ וְיָהַב עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְחַטֵּי יָת מַדְבְּחָא וְיָת דְּמָא שֵׁדִי עַל יְסוֹדֵי מַדְבְּחָא וְקַדִּישׁ יָתֵיהּ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי׃ [16] וְיָת כָּל תַּרְבָּא דִּי עַל כְּלֵיָתָא וְיַתְרָא עַל כָּבְדָּא וְיָת תְּרֵין כְּלְיָתָא וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְאַסֵּיק מֹשֶׁה לְמַדְבְּחָא׃ [17] וְיָת תּוֹרָא וְיָת מָשְׁכֵּיהּ וְיָת בִּסְרֵיהּ וְיָת פַּרְשֵׁיהּ אוֹקִיד בְּנוּרָא מִבָּרָא לְמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ [18] וְקָרֵיב יָת דִּכְרָא דְעֹלְתָא וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דִּכְרָא׃ [19] וְנָכֵיס וְנַסִּיב מֹשֶׁה סְחוֹר סְחוֹר יָת דְּמֵיהּ עַל מַדְבְּחָא׃ [20] וְיָת דִּכְרָא אַפְרִישׁ לִנְתָחִין וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת רֵישָׁא וְיָת נְתָחִין וְיָת תַּרְבָּא׃ [21] וְיָת כְּרֵיסָא וְיָת כָּרְעֵי רְחִיצׁ בְּמַיָּא וְאַסֵּיק מֹשֶׁה יָת כָּל דִּכְרָא לְמַדְבְּחָא עֲלָתָא הִיא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳרָבְנָא הִיא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ [22] וְקָרֵיב יָת דִּכְרָא תִּנְיָנָא דְמִלֻּאֵי וְסָמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ דִּכְרָא׃ [23] וְנָכֵיס וְנַסִּיב מֹשֶׁה מִדְּמֵיהּ וְיָהַב עַל תְּנוּךְ אֻדְנָא דְיַמִּינָא דְאַהֲרֹן וְעַל אִדְכֵּי יְדֵיהּ יַמִּינָא וְעַל אִדְכֵּי רַגְלֵיהּ יַמִּינָא׃ [24] וְקָרֵיב מֹשֶׁה יָת בְּנֵי אַהֲרֹן וְיָהַב מִן דְּמָא עַל תְּנוּךְ אֻדְנֵיהוֹן דְיַמִּינָא וְעַל אִדְכֵּי יְדֵיהוֹן יַמִּינָא וְעַל אִדְכֵּי רַגְלֵיהוֹן יַמִּינָא וְזָרַק מֹשֶׁה יָת דְּמָא עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃ [25] וְיָת תַּרְבָּא וְאַלְיְתָא וְיָת כָּל תַּרְבָּא דִּי עַל כְּלֵיָתָא וְיַתְרָא עַל כָּבְדָּא וְיָת תְּרֵין כְּלְיָתָא וְיָת תַּרְבְּהוֹן וְיָת שׁוֹקָא יְמִינָא׃ [26] וּמִסַּלָּא דְפַטִּירָא דִּי קֳדָם יְיָ נָסַב חַד גְּרוֹגַר פַּטִּיר חַד וְחַד גְּרוֹגַר לְחֶם מְשַׁח חַד וְחַד רְקִיק וְשַׁוִּי עַל חֶלְבָּתָא וְעַל שׁוֹקָא יְמִינָא׃ [27] וְשַׁוִּי יָת כָּל אִלֵּין עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהִי וְאֲנִיף קֳרָבְנָא לְמֹשֶׁה הֲוָה לְחוּלְקָן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ [28] וְנַסִּיב מֹשֶׁה יָתְהוֹן מֵעַל יְדֵיהוֹן וְאַסֵּיק לְמַדְבְּחָא עַל עֲלָתָא קֳרָבְנַיָּא אִינוּן לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳרָבְנָא הוּא קֳדָם יְיָ׃ [29] וְנַסִּיב מֹשֶׁה סְנִיפְנָיָה וְאַנִיף קֳרָבְנָא לְמֹשֶׁה הֲוָה לְחוּלְקָן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ [30] וְנַסִּיב מֹשֶׁה מִשְׁחָא וְאַרְסֵיס עַל קְרָנָתָא וְעַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשׁי בְּנוֹהִי עִמֵּיהּ׃ [31] וְאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי יְכַלְּעִיָּה׃ [32] וְדִאֲשְׁתְּאַר בְּבִישְׂרָא וּבְלַחְמָא יְכַלְּעִיָּה׃ [33] וּמִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא תּוֹרְכוּן יוֹמִין שַׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מְלָאת יוֹמֵי קֻרְבָּנֵיכוֹן אֲרֵי שַׁבְעָא יוֹמִין יְקָרֵיב יָת קֻרְבָּנֵיכוֹן׃ [34] כְּמָא דַעֲבַד בְּיוֹמָא הָדֵין אַפְקִיד יְיָ לְמֶעְבַּד לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן׃ [35] וּבִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא תִּתְּבוּן יוֹמָם וְלֵילֵי שַׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְּרוּן יָת מַטְּרַת מֵימְרָא דַיְיָ וְלָא תְּמוּתוּן אֲרֵי כֵּן פְּקִידְנִי׃ [36] וַעֲבַד אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְפַקִּיד יְיָ בִּידָא דְמֹשֶׁה׃

ט

1 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה קְרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי וּלְסָבֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וְאֲמַר לְאַהֲרֹן סַב לָךְ עֶגֶל בַּר תּוֹרֵי לְחַשָּׁאתָא וְדִכַּר לְעָלְתָא שְׁלִים קֳדָם יְיָ׃ 3 וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּיל לְמֵימַר סַבּוּ צְפִיר בַּר עִזִּין לְחַשָּׁאתָא וְעֶגֶל וְאִמַּר בְּנֵי שְׁנָה שְׁלִמִין לְעָלְתָא׃ 4 וְתוֹר וְדִכַּר קֻרְבָּנַיָּא לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ וּמִנְחָתָא בְּסִיעָא דְמִשְׁחָא וְעֶגֶל וְאִמַּר בְּנֵי שְׁנָה שְׁלִמִין לְעָלְתָא׃ 5 וְקָרִיבוּ יָת דְּפַקִּיד מֹשֶׁה קֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וְקָמוּ קֳדָם יְיָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וֵירָא
7 אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן
קְרַב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלָתֶךָ וְכַפֵּר
בַּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בַּעֲדָם
8 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃ וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
9 וַיִּשְׁחַט אֶת־עֶגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ׃ וַיַּקְרִבוּ בְּנֵי
אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־
קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ׃
10 וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת מִן־הַכָּבֵד
מִן־הַחַטָּאת הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
11 מֹשֶׁה׃ וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ
12 לַמַּחֲנֶה׃ וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיַּמְצִאוּ בְנֵי אַהֲרֹן
13 אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְאֶת־
הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיְקַטֵּר עַל־
14 הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיִּרְחַץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעַיִם וַיְקַטֵּר
15 עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחָה׃ וַיַּקְרֵב אֶת־קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח
אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיְחַטְּאֵהוּ
16 כָּרִאשׁוֹן׃ וַיַּקְרֵב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעַשׂ כַּמִּשְׁפָּט׃
17 וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה וַיְקַטֵּר עַל־
18 הַמִּזְבֵּחַ מִלְבַד עֹלַת הַבֹּקֶר׃ וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר
וְאֶת־הָאַיִל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי
אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃
19 וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאַיִל הָאַלְיָה
20 וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלָיֹת וְיֹתֶרֶת הַכָּבֵד׃ וַיָּשִׂימוּ אֶת־
21 הַחֲלָבִים עַל־הַחָזוֹת וַיְקַטֵּר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה׃ וְאֶת
הַחָזוֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הֵנִיף אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
22 כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה׃ וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָו אֶל־הָעָם
וַיְבָרְכֵם וַיֶּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים׃
23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה־ וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ
אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְּבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם׃

LEVITICVS. Translat. B. Hieronymi. *Ceremoniæ.*

6 Ait Moyses, Iste est sermo quem præcepit
B Dominus, facite, & apparebit vobis gloria
7 eius. Et dixit ad Aaron, Accede ad altare, &
immola pro peccato tuo: offer holocaustum
& deprecare pro te & p populo. Cúmq; ma-
ctaueris hostiá populi, ora pro eis, sicut præ-
8 cepit Dominus. Statímq; Aaron accedens
ad altare, immolauit vitulú pro peccato suo.
9 Cuius sanguinem obtulerunt ei filij sui. In
quo tingens digitum tetigit cornua altaris,
10 & fudit residuum ad basim eius. Adipémq;
& renunculos ac reticulum iccoris quæ sunt
pro peccato, adoleuit super altare, sicut præce
11 perat Dominus Moysi. Carnes verò & pel-
12 lem eius extra castra combussit igni. Immo
C lauit & holocausti victimam. Obtulerúntq;
13 ei filij sui sanguiné eius quem fudit per alta-
ris circuitum. Ipsam etiam hostiam in fru-
sta concisam cum capite & membris singulis
14 obtulerunt, quæ omnia super altare cremauit
igni: Lotis aqua prius intestinis & pedibus.
15 Et pro peccato populi offerens mactauit
16 hircum, expiatóq; altari, Fecit holocaustú,
addens in sacrificio libamenta quę pariter of-
17 feruntur. Et adolens ea super altare absq;
18 ceremoniis holocausti matutini. Immo-
lauit & bouem atque arietem hostias pacifi-
cas populi. obtulerúntque & filij sui sanguí-
nem quem fudit super altare in circuitu.
19 Adipem autem bouis & caudam arietis
D renunculósque,
20 Cum adipibus suis & reticulum iecoris
posuerunt super pectora. Cúmque cremati
essent adipes super altare,
21 Pectora eorum & armos dextros separa-
uit Aaron eleuans coram Domino, sicut præ-
ceperat Moyses.
22 Et extendens manum ad populum bene-
dixit ei: sicque completis hostiis pro peccato
& holocaustis & pacificis descendit.
23 Ingressi autem Moyses & Aaron in taber-
naculum testimonij, & deinceps egressi bene-
dixerunt populo. apparuítque gloria Domi-
ni omni multitudini.

6 Et dixit Moyses, Hoc verbum quod præcepit
Dominus, facite, & apparebit in vobis gloria Do-
mini. Et dixit Moyses Aaron, Accede ad altare 7
& fac quod pro peccato tuo, & holocaustum tuũ,
& propitiare pro te, & pro domo tua, & fac donũ
populi, & propitia pro eis, sicut præcepit Dominus
Moysi. Et accessit Aaron ad altare, & immo- 8
lauit vitulum qui pro peccato suo.
Et obtulerunt filij Aaron sanguinem ad ipsum, 9
& tinxit digitum suum in sanguine, & imposuit
super cornua altaris, & sanguinem effudit iuxta
basim altaris. Et adipem & renes & reticulũ 10
iecoris pro peccato leuauit in altare, sicut præcepit
Dominus Moysi. Et carnes & coriũ combussit 11
in igne, extra castra.
Et immolauit holocaustum, & attulerunt filij 12
Aaron sanguinem ad eum, & effudit illum ad al-
tare in circuitu. Et holocaustum obtulerunt il- 13
lud per membra, et caput, & imposuit super altare.
Et lauit ventrem & pedes aqua, & imposuit 14
super holocaustum super altare.
Et attulit donum populi, & accepit hircum 15
qui pro peccato populi, & immolauit illum, & pu-
rificauit illum, sicut & primum.
Et obtulit holocaustum, & fecit illud vt decet. 16
Et obtulit sacrificium, & impleuit manum 17
eius, & imposuit super altare absque holocausto
matutino. Et immolauit vitulum & arietem 18
sacrificij salutaris quod populi, & obtulerunt filij
Aaron sanguinem ad ipsum, & effudit illum super
altare in circuitu. Et adipem qui à vitulo, & 19
ab ariete, & lumbos, & adipem qui cooperit in
ventre, & duos renes, et adipem qui in ipsis, et re-
ticulum quod in iecore.
Et imposuit adipes super pectuscula, & obtu- 20
lit adipes super altare.
Et pectuscula, & brachium dextrum abstu- 21
lit Aaron separationem coram Domino, sicut præ-
cepit Moyses. Et eleuans Aaron manus suas 22
ad populum, benedixit eis, & descendit cùm feci sset
quod pro peccato, & holocausta, & quod salutaris.
Et ingressus est Moyses & Aaron in taber- 23
naculum testimonij, & egressi benedixerunt popu-
lo, & apparuit gloria Domini omni populo.

ΛΕΥΙΤΙΚΟΝ.

6 Εἶπε μωυσῆς, Ἰδοὺ τὸ ῥῆμα, ὃ συνέταξε κύριος, ποιῆσαι· καὶ
7 ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν ἡ δόξα κυρίου. καὶ εἶπε μωυσῆς τῷ ἀαρών,
προσέλθε πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ποίησον τὸ περὶ τὰ ἁμαρτίας
σου, καὶ τὸ ὁλοκαύτωμά σου· καὶ ἐξίλασαι περὶ σεαυτοῦ, καὶ περὶ
τοῦ οἴκου σου· καὶ ποίησον τὸ δῶρον τοῦ λαοῦ, καὶ ἐξίλασαι περὶ αὐτῶν,
8 καθάπερ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ. καὶ προσῆλθεν ἀαρὼν
προς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔσφαξε τὸ μοσχάριον τὸ περὶ τὰ ἁ-
9 μαρτίας αὐτοῦ. καὶ προσήνεγκαν οἱ υἱοὶ ἀαρὼν τὸ αἷμα προς
αὐτὸν· καὶ ἔβαψεν τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ αἷμα, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ
τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου· καὶ τὸ αἷμα ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ
10 θυσιαστηρίου. καὶ τὸ στέαρ καὶ τοὺς νεφροὺς καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος
ἀπὸ περὶ τῶν ἁμαρτίας ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ὃν τρόπον
11 ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ. καὶ τὰ κρέα καὶ τὴν δορὰν ἐνε-
12 πύρισεν ἐν πυρὶ, ἔξω τῆς παρεμβολῆς. καὶ ἔσφαξε τὸ ὁλο-
καύτωμα, καὶ προσήνεγκαν οἱ υἱοὶ ἀαρὼν τὸ αἷμα προς αὐ-
13 τὸν· καὶ προσέχεεν αὐτὸ προς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ. καὶ τὸ
ὁλοκαύτωμα προσήνεγκαν αὐτὸ κατὰ μέλη, καὶ τὴν κεφαλήν·
14 καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. καὶ ἔπλυνε τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς
πόδας ὕδατι· καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ ὁλοκαύτωμα ἐπὶ τὸ
15 θυσιαστήριον. καὶ προσήνεγκε τὸ δῶρον τοῦ λαοῦ· καὶ ἔλαβε
τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ· καὶ ἔσφαξεν αὐ-
16 τόν, καὶ ἐκαθάρισεν αὐτὸν, καθὰ καὶ τὸν πρῶτον. καὶ
προσήνεγκε τὸ ὁλοκαύτωμα, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ὡς καθήκει.
17 καὶ προσήνεγκε τὴν θυσίαν, καὶ ἔπλησε τὴν χεῖρα ἀπ'
αὐτῆς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον χωρὶς τοῦ ὁλοκαυτώμα-
18 τος τοῦ πρωϊνοῦ. καὶ ἔσφαξε τὸν μόσχον καὶ τὸν κριὸν τῆς θυσίας
σωτηρίου τοῦ λαοῦ· καὶ προσήνεγκαν οἱ υἱοὶ ἀαρὼν τὸ αἷμα
προς αὐτὸν, καὶ προσέχεεν αὐτὸ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ.
19 τὸ στέαρ τοῦ κριοῦ καὶ καταπλοῦν ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ σὺν δύο νεφροὺς,
καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτοῖς, καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος·
20 καὶ ἐπέθηκε τὰ στέατα ἐπὶ τὰ στηθύια· καὶ ἀνήνεγκεν τὰ
21 στέατα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. τὸ στηθύιον, καὶ τὸν βραχίονα
τὸν δεξιὸν ἀφεῖλεν ἀαρὼν ἀφαίρεμα ἔναντι κυρίου, ὃν τρόπον
22 συνέταξε μωυσῆς. καὶ ἦρε ἀαρὼν τὰς χεῖρας αὐτοῦ
ἐπὶ τὸν λαὸν, εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ κατέβη ποιήσας τὸ περὶ τὰ
23 ἁμαρτίας, καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὸ σωτήριον. καὶ εἰσῆλ-
θε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐξελθόν-
τες εὐλόγησαν τὸν λαὸν, καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου παντὶ τῷ λαῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et ait Moyses, Hoc verbum quod præcepit Dominus, facite, & reuelabitur vobis gloria Domini. 7 Dixitque Moyses ad Aaron, Accede ad altare, & fac sacrificium tuum pro peccato & holocaustum tuum, & propitia pro te & pro populo, & fac oblationem populi, & propitia pro eis sicut præcepit Dominus. 8 Accessitque Aaron ad altare, & immolauit vitulum pro peccato suo. 9 Obtuleruntque filij Aaron ei sanguinem, & tinxit digitum suum in sanguine, & posuit super cornua altaris, & reliquum sanguinem fudit ad fundamentum altaris. 10 Adipem & renes & reticulum iecoris de sacrificio pro peccato adoleuit in altari, sicut præceperat Dominus Moysi. 11 Carnem autem & pellem combussit igni extra castra. 12 Immolauitque holocaustum, & applicauerunt filij Aaron ei sanguinem, & asperſit eum per circuitum altaris, 13 Holocaustum autem applicauerunt ei per membra eius diuisum, & caput, & adoleuit super altare. 14 Lauauitque intestina & pedes, & adoleuit in altari super holocaustum. 15 Et obtulit oblationem populi. & tulit hircum pro peccato populi, & immolauit eum, & expiauit 16 Obtulitque munus, & impleuit manum eius, sicut antè fecerat. 17 Et obtulit holocaustum, & fecit illud sicut decebat. 18 Immolauitque bouem & arietem hostiæ sanctificationum populi, & applicauerunt filij Aaron sanguinem, & asperſit eum per altaris circuitum. 19 Adipes quoque de boue & ariete, caudam & quod operit fœmina ex eo, & adoleuit super altare, absque holocausto matutino. 20 Et posuerunt adipes super pectora, adoleuitque adipes in altari. 21 Pectora autem & armos dextros eleuauit Aaron eleuatione coram Domino, sicut præceperat Moyses. 22 Leuauitque Aaron manus suas ad populum, & benedixit eis, & descendit postquam fecerat hostiam pro peccato & holocaustum, & victimam sanctificationum. 23 Et ingressus est Moyses & Aaron in tabernaculum fœderis, & egressi sunt & benedixerunt populo, & reuelata est gloria Domini omni populo.

תרגום אונקלוס

6 וְאָמַר מֹשֶׁה דֵּין פִּתְגָמָא דְפַקִּיד יְיָ תַּעְבְּדוּן וְיִתְגְּלֵי לְכוֹן יְקָרָא דַייָ׃
7 וְקָרֵב אַהֲרֹן לְמַדְבְּחָא וְכַפֵּר עֲלָךְ וְעַל עַמָּא וְקָרֵב קוּרְבַּן עַמָּא וְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ׃
8 וְקָרִיב אַהֲרֹן לְמַדְבְּחָא וּנְכִיס יָת עֻגְלָא דְחַטָּאתָא דִילֵיהּ׃
9 וְקָרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא לְוָתֵיהּ וְטָבִיל אֶצְבְּעֵיהּ בְּדְמָא וְיָהַב עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא וְיָת דְּמָא אֲרִיק לְיִסּוֹדָא דְמַדְבְּחָא׃
10 וְיָת תְּרֵין כִּלְיָתָא וְיָת מְשָׁכָא דְעַל כִּבְדָּא מִן קוּרְבַּן חַטָּאתָא אַסִּיק לְמַדְבְּחָא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃
11 וְיָת בִּסְרָא וְיָת מְשָׁכֵיהּ בְּנוּרָא אוֹקִיד בְּנוּרָא לְמִבָּרָא יָתְהוֹן׃
12 וְנָכִיס יָת עֻלְּתָא וְקָרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא לְוָתֵיהּ וְזָרְקֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃
13 וְיָת עֻלְּתָא אַסְפִּיקוּ לֵיהּ לְאַבְרָהָא וְיָת רֵישָׁא׃
14 וְחַלִּיל יָת גַּוָּא וְיָת כְּרָעַיָּא וְאַסִּיק עַל עֻלְּתָא לְמַדְבְּחָא׃
15 וְקָרִיב יָת קוּרְבַּן עַמָּא וְנָסַב יָת צְפִירָא דְחַטָּאתָא דְּעַמָּא וּנְכִיסֵיהּ וְכַפַּר בֵּיהּ כְּקָדְמָאָה׃
16 וְקָרִיב יָת עֻלְּתָא וְעַבְדַהּ כְּדָחֲזִי׃
17 וְקָרִיב יָת מִנְחָתָא וּמְלָא דִיהּ מִנַּהּ וְאַסִּיק עַל מַדְבְּחָא בַּר
18 מֵעֻלַּת צַפְרָא׃ וְנָכַס יָת תּוֹרָא וְיָת דִּיכְרָא נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִי לְעַמָּא וְאַסְפִּיקוּ בְנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא לְוָתֵיהּ וְזָרְקֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃
19 וְיָת מַדְבְּנָא מִן תּוֹרָא וְיָת דִּיכְרָא אַלְיָתָא וְחֵפֵי גַּוָּא וְכוֹלְיָיתָא וְיוֹתַר כִּבְדָּא׃
20 וְשַׁוִּיאוּ יָת מַדְבְּנַיָּא עַל חֲזָיָתָא וְאַסִּיק מַדְבְּנַיָּא לְמַדְבְּחָא׃
21 וְיָת חֲזָיָתָא וְיָת שׁוֹקָא דִימִינָא אֲרִים אַהֲרֹן אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְפַקִּיד מֹשֶׁה׃
22 וְאָרִים אַהֲרֹן יָת יְדוֹהִי לְעַמָּא וּבָרְכִנּוּן וּנְחַת מִלְּמֶעְבַּד חַטָּאתָא וְעֻלְּתָא וּנְכַסַת קוּדְשַׁיָּא׃
23 וְעָל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן זִימְנָא וּנְפָקוּ וּבָרְכוּ יָת עַמָּא וְאִתְגְּלִי יְקָרָא דַייָ לְכָל עַמָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 וְתֵצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֵת־ הָעֹלָה וְאֵת הַחֲלָבִים וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיָּרֹנּוּ וַיִּפְּלוּ עַל־ פְּנֵיהֶם׃

יוד

1 וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי 2 יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם׃ וַתֵּצֵא אֵשׁ 3 מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה 4 לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶכָּבֵד וַיִּדֹּם אַהֲרֹן׃ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי 5 עֻזִּיאֵל דֹּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי הַקֹּדֶשׁ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ וַיִּקְרְבוּ 6 וַיִּשָּׂאֵם בְּכֻתָּנְתָּם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר בָּנָיו 7 רָאשֵׁיכֶם אַל־תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וַאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֵת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה׃ וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד 8 לֹא תֵצְאוּ פֶּן־תָּמֻתוּ כִּי שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן 9 לֵאמֹר׃ יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם 10 לְדֹרֹתֵיכֶם׃ וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין 11 הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר׃ וְלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד 12 מֹשֶׁה׃ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאֶל־ אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קְחוּ אֶת־ הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת אֵצֶל 13 הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא׃ וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חָקְךָ וְחֻק־בָּנֶיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי־כֵן צִוִּיתִי׃

24 Et ecce egressus ignis à Domino deuorauit holocaustum & adipes qui erant super altare: quod cùm vidissent turbæ, laudauerunt Dominũ ruentes in facies suas. CAP. X.

1 ARreptísq; Nadab & Abiu filij Aaron, thuribulis imposuerunt ignem & incensum, desuper offerétes corã Dño igné alienũ quod 2 eis præceptũ nõ erat. Egressúsq; ignis à Dño 3 deuorauit eos, & mortui sunt corã Dño. Dixítq; Moyses ad Aarõ, Hoc est quod locutus est Dñs: Sanctificabor in his, qui appropinquant mihi & in conspectu omnis populi glo 4 rificabor. quod audiens tacuit Aaron. Vocatis aũt Moyses Misahele, & Elisaphan filiis Oziel patrui Aaron, ait ad eos, Ite & tollite fratres vestros de cõspectu sanctuarij, & aspor 5 tate extra castra. Confestímque pergentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos lineis tu- B nicis, & eiecerunt foras vt fibi fuerat imperatum. Locutúsque est Moyses ad Aaron & 6 ad Eleazar, & Ithamar filios eius: Capita vestra nolite nudare, & vestimenta nolite scindere, ne fortè moriamini, & super omnẽ cœtum oriatur indignatio. Fratres vestri & omnis domus Israel plangãt incendiũ quod Dñs 7 suscitauit. Vos aũt nõ egrediamini fores tabernaculi, alioquin peribitis. Oleum quippe sanctæ vnctionis est super vos: qui fecerũt om 8 nia iuxta præceptũ Moysi. Dixítq; Dñs ad 9 Aaron, Vinũ & omne quod inebriare potest, nõ bibetis tu & filij tui, quãdo intrabitis in tabernaculũ testimonij, ne moriamini, ꝙd 10 præceptũ sempiternũ est in generatiões vestras, Et vt habeatis sciẽtiã discernẽdi inter sanctũ 11 & pphanum, inter pollutũ & mundũ. Doceatísq; filios Israel omnia legitima mea q̃ lo 12 cutus sum ad eos per manũ Moysi. Locutúsque est Moyses ad Aarõ, & ad Eleazar, & Itha C mar filios eius qui erãt residui. Tollite sacrificiũ qd̃ remãsit de oblatione Dñi, & comedite illud absq; fermento, iuxta altare, quia sanctũ 13 sanctorum est. Comedetis aũt in loco sancto quod datum est tibi & filiis tuis de oblationibus Domini, sicut præceptum est mihi.

24 Καὶ ἐξῆλθε πῦρ παρὰ κυρίου καὶ κατέφαγε τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τά τε ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ στέατα· καὶ ἰδὼν πᾶς ὁ λαὸς, καὶ ἐξέστη· καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.

ι.

1 Καὶ λαβόντες ὁ υἱοὶ Ααρὼν ναδὰβ καὶ ἀβιοὺδ, ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ, ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὰ πῦρ, καὶ ἐπέβαλον 2 ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα, καὶ προσήνεγκαν ἔναντι κυρίου πῦρ ἀλλότριον, ὃ οὐ προσετάξατο κύριος αὐτοῖς. καὶ ἐξῆλθε πῦρ παρὰ κυρίου, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ ἀπεθάνοσαν ἔναντι κυ- 3 ρίου. καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς Ααρὼν, Τοῦτό ἐστιν ὃ ἐλάλησε κύριος, λέγων· ἐν τοῖς ἐγγίζουσί μοι ἁγιασθήσομαι, καὶ ἐν πάσῃ 4 συναγωγῇ δοξασθήσομαι, καὶ κατέναντι τοῦ λαοῦ. καὶ ἐκάλεσε μωυσῆς τὸν μισαὴλ, καὶ τὸν ἐλισαφὰν, υἱοὺς ὀζιὴλ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς Ααρὼν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, προσέλθατε καὶ ἄρατε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἀπὸ τῶν ἁγίων ἔξω τῆς παρεμβολῆς· 5 καὶ προσῆλθον, καὶ ἦραν αὐτοὺς ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐτῶν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, ὃν τρόπον ἐλάλησε μωυσῆς. καὶ εἶπε 6 μωυσῆς πρὸς Ααρὼν, καὶ ἐλεάζαρ καὶ ἰθαμὰρ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καθελεημμένους, τὰς κεφαλὰς ὑμῶν μὴ ἀποκαλύψησθε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν μὴ διαρρήξεσθε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἔσται θυμός· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ὑμῶν πᾶς ὁ οἶκος ἰσραὴλ κλαύσουσι τὸν ἐμπυρισμὸν, ὃν ἐνεπύρισεν κύ- 7 ριος. καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἐξελεύσεσθε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε· τὸ γὰρ ἔλαιον τῆς χρίσεως τοῦ ἁγίου ἐστὶ κυρίου ἐφ' ὑμῖν· καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸ ῥῆμα μωυσῆ. καὶ 8 ἐλάλησε κύριος τῷ ἀαρὼν, λέγων· οἶνον καὶ σικέρα οὐ πίεσθε 9 σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ, ὅταν εἰσπορεύησθε εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, ἢ προσπορευόμενοι πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ οὐκ ἀποθάνητε· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν, 10 καὶ διαστεῖλαι ἀναμέσον τῶν ἁγίων καὶ τῶν βεβήλων, καὶ ἀναμέσον τῶν ἀκαθάρτων καὶ τῶν καθαρῶν. καὶ συμβιβάζῃ τοὺς 11 υἱοὺς ἰσραὴλ πάντα τὰ νόμιμα, ἃ ἐλάλησε κύριος πρὸς αὐτοὺς διὰ χειρὸς μωυσῆ. καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς ἀαρὼν, καὶ 12 τοὺς διὰ χειρὸς μωυσῆ· καὶ ἐλεάζαρ, καὶ ἰθαμὰρ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τοὺς καταλελειμμένους, λάβετε τὴν θυσίαν τὴν καταλειφθεῖσαν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου, καὶ φάγετε αὐτὴν ἄζυμα παρὰ τὸ θυσιαστήριον, ὅτι ἅγια ἁγίων ἐστίν. καὶ φάγεσθε αὐτὴν ἐν τόπῳ ἁ- 13 γίῳ· νόμιμον γάρ σοι ἐστὶ, καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς σου τοῦτο ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου· οὕτως γὰρ ἐντέταλταί μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Egressúsque est ignis à facie Domini, & consumpsit holocaustum & adipes qui erant super altare. Viditque omnis populus, & laudauerunt, & ceciderunt super facies suas. CAP. X.

1 TVlerúntque filij Aaron Nadab & Abiu vnusquisque thuribulum suum, & dederunt in eis ignem, & posuerunt super eum incensum aromatũ, 2 & obtulerunt coram Domino ignem alienum, quod non præceperat eis. Egressúsque est ignis a facie Domini, & deuorauit eos, & mortui sunt coram Domino. Dixítque Moyses ad Aaron, Hoc est quod locutus est Dominus, dicens: In his qui appropinquant mihi sanctificabor, & in conspectu omnis populi glorificabor, & tacuit Aaron. Vocauítque Moyses Misael & Elisaphan filios Oziel patrui Aaron, & ait ad 4 eos, Accedite & tollite fratres vestros de conspectu sanctuarij, & asportate extra castra. Acceſſerunt que & asportauerunt eos cum tunicis suis 5 extra castra, sicut locutus fuerat Moyses. Dixítque Moyses ad Aaron & ad Eleazar & Ithamar filios eius: Nolite nutrire comam capitis vestri, nec scindatis vestimenta vestra vt non moriamini, & super omnem cœtum sit indignatio, & fratres vestri & omnis domus Israel plangent incendium 7 quod succendit Dominus. Et de ostio tabernaculi fœderis non egrediamini, ne fortè moriamini, quoniam oleum vnctionis sanctæ Domini 8 est super vos: fecerunt que iuxta verbum Moysi. Locutúsque est Dominus cum Aaron dicens, 9 Vinum & quicquid inebriare potest, 10 non bibetis tu & filij tui tecum quando ingredimini in tabernaculum fœderis, vt non moriamini. Præceptum sempiternum erit in generationes ve- 11 stras. Et vt doceatis filios Israel omnia legitima quæ locutus est eis Dominus per manum Moysi. Locutúsque est Moyses cum Aaron & cum Eleazar, & cum Ithamar filiis eius qui residui 12 erant. Tollite munus quod remansit de oblationibus Domini, & comedite illud azymum in latere altaris, quia sanctum sanctorum est. 13 Comedetísque illud in loco sancto, quia portio tua & portio filiorum tuorum est de oblationibus Domini, sic enim mihi præceptum est.

תרגום אונקלוס

24 וְנַפְקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וְאָכְלַת עַל מַדְבְּחָא יָת עָלְתָא וְיָת חֲזוּ כָל עַמָּא וְשַׁבְּחוּ וּנְפַלוּ עַל אַפֵּיהוֹן׃

יוד

1 וּנְסִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא וְיָהֲבוּ בְהוֹן אִישָׁתָא וְשַׁוִּיוּ עֲלָהּ קְטֹרֶת 2 וְקָרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישָׁתָא נוּכְרָיְתָא דְּלָא פְקִיד יַתְהוֹן׃ וְנַפְקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וְאָכְלַת יַתְהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ׃ 3 דְּהוּא דְמַלֵּיל יְיָ לְמֵימַר בְּקְרִיבַי אֶתְקַדַּשׁ וְעַל אַפֵּי כָל עַמָּא אֶתְיַקַּר וְשֵׁתִיק אַהֲרֹן׃ 4 וּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָ׾אֵל וּלְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֻזִּיאֵל אֲחֵי אֲבוּהִי דְאַהֲרֹן וַאֲמַר לְהוֹן קִרְבוּ טוֹלוּ יָת אֲחֵיכוֹן מִן קֳדָם אַפֵּי קוּדְשָׁא לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא׃ 5 וְקָרִיבוּ וּנְטָלוּנוּן בְּכֻתָּנְתְּהוֹן לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא כְּמָא דְמַלֵּיל מֹשֶׁה׃ 6 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בְּנוֹהִי רֵישֵׁיכוֹן לָא תְרִבְעוּן פְּרוּעַ וּלְבוּשֵׁיכוֹן לָא תְבַזְּעוּן וְלָא תְמוּתוּן וְעַל כָּל קְהָלָא יְהֵי רְגָזָא וַאֲחֵיכוֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוֹן יָת תֻּבְעָרָא דְּאוֹקִיד יְיָ׃ 7 וּמִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא תִפְּקוּן דִּלְמָא תְּמוּתוּן אֲרֵי מְשַׁח רְבוּת קוּדְשָׁא דַייָ עֲלֵיכוֹן וַעֲבָדוּ כְּפִתְגָמָא דְמֹשֶׁה׃ 8 וּמַלֵּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמֵימָר׃ 9 חֲמַר וּמְרַי לָא תִשְׁתֵּי אַתָּה וּבְנָךְ עִמָּךְ בְּמֵיעַלְכוֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְלָא תְמוּתוּן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן׃ 10 וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין קוּדְשָׁא וּבֵין מְסַאֲבָא וּבֵין דְּכִיָּא׃ 11 וּלְאַפָּקָא יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת כָּל קְיָמַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה׃ 12 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם אֶלְעָזָר וְעִם אִיתָמָר בְּנוֹהִי דְּאִשְׁתָּאֲרוּ סַבּוּ יָת מַנְחְתָּא דְּאִשְׁתָּאֲרַת מִדְּבִירַת יְיָ וְכַלּוּהָ פַּטִּירִין בְּסִטְרָא דְּמַדְבְּחָא אֲרֵי קֻדְשֵׁי קֻדָּשִׁין הִיא׃ 13 וְתֵיכְלוּן יָתַהּ בְּאַתַר קַדִּישׁ אֲרֵי חֻלְקָךְ וְחוּלְקָן בְּנָךְ הִיא מִדְּבִירַת יְיָ אֲרֵי כֵן פְּקִידְנָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה
תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבִנֹתֶיךָ אִתָּךְ כִּי
חָקְךָ וְחֹק־בָּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֵזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים
יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ
16 אִתְּךָ לְחָק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃ * וְאֵת שְׂעִיר
הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה־שָׂרֹף וַיִּקְצֹף עַל־
אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִם לֵאמֹר׃
17 * מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ
כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת
18 אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה׃ * הֵן
לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ
19 אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי׃ * וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה
הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־עֹלָתָם לִפְנֵי
יְהוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם
20 הֲיִיטַב בְּעֵינֵי יְהוָה׃ * וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטַב בְּעֵינָיו׃

יא

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר
2 אֲלֵהֶם׃ * דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה
3 אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ׃ * כֹּל
מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה
4 בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ׃ * אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ
מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה אֶת־הַגָּמָל כִּי
מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס טָמֵא הוּא
5 לָכֶם׃ * וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה
6 לֹא יַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם׃ * וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת
כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הִוא וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה טְמֵאָה
7 הִוא לָכֶם׃ * וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה
הוּא וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה וְהוּא גֵּרָה לֹא־יִגַּר טָמֵא
הוּא לָכֶם׃

14 * Pectuſculum quoque quod oblatum eſt, & armũ qui ſeparatus eſt, edetis in loco mundiſſimo, tu & filij tui & filiæ tuæ tecum. Tibi enim ac liberis tuis poſita ſunt de hoſtiis ſalutaribus filiorum Iſrael. 15 * Eo quòd armum & pectus & adipes qui cremantur in altari, eleuauerunt coram Domino, & pertineant ad te & ad filios tuos lege perpetua, ſicut præcepit Dominus.
16 * Inter hæc hircum qui oblatus fuerat pro peccato cùm quæreret Moyſes aduſtum reperit, iratúsque contra Eleazar, & Ithamar filios Aaron qui remanſerant, ait:
17 * Cur non comediſtis hoſtiam pro peccato in loco ſancto quæ ſancta ſanctorũ eſt, & data vobis vt portetis iniquitatem multitudinis, & rogetis pro ea in conſpectu Domini.
18 * Præſertim cùm de ſanguine illius non ſit illatum intra ſancta, & comedere debueratis eam in ſanctuario, ſicut præceptum eſt mihi.
19 * Reſpondit Aaron; Oblata eſt hodie victima pro peccato, & holocauſtum coram Domino: mihi autem accidit quod vides. Quomodo potui comedere eam, aut placere Domino in ceremoniis mente lugubri?
20 * Quod cùm audiſſet Moyſes, recepit ſatisfactionem.

CAP. XI.

1 LOcutúsque eſt Dominus ad Moyſen & A Aaron, dicens:
2 * Dicite filiis Iſrael: Hæc ſunt animalia quæ comedere debetis de cũctis animãtibus terræ.
3 * Omne quod habet diuiſam vngulam, & ruminat in pecoribus, comedetis.
4 * Quicquid autem ruminat & habet vngulam, ſed non diuidit eam, ſicut camelus & cætera, non comedetis illud, & inter immunda reputabitis.
5 * Chirogryllus qui ruminat vngulámque non diuidit, immundus eſt.
6 * Lepus quoque, nam & ipſe ruminat, ſed vngulam non diuidit.
7 * Et ſus quæ cùm vngulam diuidat, non ruminat.

14 * Et pectuſculum ſegregationis, & brachium ſeparationis comedetis in loco ſancto, tu & filij tui et domus tua tecum: legitimum tibi, & legitimum filiis tuis datum eſt de ſacrificiis ſalutaribus filiorum Iſrael. 15 * Brachium ſeparationis & pectuſculum ſegregationis in oblationibus adipum offerent ſegregare ſegregationem coram Domino, & erit tibi & filiis tuis et filiabus tuis tecum legitimum æternum, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.
16 * Et hircum qui pro peccato quærens quæſiuit Moyſes, & hic cõbuſtus fuerat, et iratus eſt Moyſes contra Eleazar & Ithemar filios Aaron, relictos, dicens: 17 * Cur non comediſtis quod pro peccato in loco ſancto, quia enim ſancta ſanctorum eſt, hoc dedit vobis comedere, vt auferatis peccatũ cœtus, & propitietis pro eis coram Domino.
18 * Non enim illatũ eſt de ſanguine eius in ſanctuarium, iuxta faciem intra comedite illud in loco ſancto, quemadmodum præceptum eſt mihi.
19 * Et locutus eſt Aaron ad Moyſen, dicens: Si hodie obtulerunt quæ pro peccato ſuo, & holocauſta ſua coram Domino, & contigerunt mihi hæc, & comedam quod pro peccato hodie, nunquid placitum erit Domino? 20 * Et audiuit Moyſes, & placuit illi.

CAP. XI.

ET locutus eſt Dominus ad Moyſen & Aaron, 1 dicens:
2 * Loquimini filiis Iſrael, dicentes: Hæc animalia, quæ comedetis de omnibus animalibus quæ ſuper terram.
3 * Omne animal diuidens vngulam & vngues diuidens duarum vngularum, & reducens rumigationem in animalibus, hæc comedetis.
4 * Sed ab his non comedetis ab reducentibus rumigationem & à diuiſas habentibus vngulas & diuidentibus vngues, camelum, quoniam reducit rumigationem hoc, & vngulam non diuidit, immundum hoc vobis.
5 * Et chirogryllum, quoniam reducit rumigationem hoc & vngulam non diuidit, immundum hoc vobis. 6 * Et leporem, quoniam reducit rumigationem hoc et vngulam non diuidit, immundum hoc vobis. 7 * Et ſuem, quoniam diuidit vngulã hoc, & diuidit vngues vngulæ, & hoc non reducit rumigationem, immundum hoc vobis.

14 * καὶ τὸ στηθύνιον τοῦ ἀφορίσματος καὶ τὸν βραχίονα τοῦ
ἀφαιρέματος φάγεσθε ἐν τόπῳ ἁγίῳ, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ὁ
οἶκός σου μετὰ σοῦ· νόμιμόν σοι καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς σου ἐδόθη ἀπὸ
15 τῶν θυσιῶν τῶν σωτηρίων τῶν υἱῶν ἰσραήλ. * τὸν βραχίονα
τοῦ ἀφαιρέματος καὶ τὸ στηθύνιον τοῦ ἀφορίσματος ἐπὶ τῶν
καρπωμάτων τῶν στεάτων ἐνέγκουσιν ἀφόρισμα
ἔναντι κυρίου· καὶ ἔσται σοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς σου καὶ ταῖς θυγατράσι
σου μετὰ σοῦ νόμιμον αἰώνιον, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ
16 μωυσῆ. * καὶ τὸν χίμαιρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας ζητῶν
ἐξεζήτησε μωυσῆς· καὶ ὀργισθεὶς καὶ ἐθυμώθη μωυ-
σῆς ἐπὶ ἐλεάζαρ, καὶ ἰθάμαρ οὓς υἱὸς ἀαρών, οὓς κατελε-
17 λειμμένους· λέγων, * διατί οὐκ ἐφάγετε τὸ περὶ τῆς
ἁμαρτίας ἐν τόπῳ ἁγίῳ; ὅτι γὰρ ἅγια ἁγίων ἐστίν· τοῦτο
ἔδωκεν ὑμῖν φαγεῖν, ἵνα ἀφέλητε τὴν ἁμαρτίαν τῆς συνα-
γωγῆς, καὶ ἐξιλάσησθε περὶ αὐτῶν ἔναντι κυρίου.
18 * ἰδοὺ εἰσηνέχθη ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον· καὶ
σὺ ἔφαγες ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὃν τρόπον συνε-
19 τάγη μοι. * καὶ ἐλάλησε ἀαρὼν πρὸς μωυσῆν, λέγων· εἰ
σήμερον προσηνέχθη τὰ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ τὰ
ὁλοκαυτώματα αὐτῶν ἔναντι κυρίου, καὶ συμβέβηκέ μοι
ταῦτα, καὶ φάγομαι τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας σήμερον, μὴ δρε-
20 σὸν ἔσαι τῷ κυρίῳ; * καὶ ἤκουσε μωυσῆς, καὶ ἤρεσεν αὐτῷ.

ια.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρών, λέγων·
2 * λαλήσατε τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, λέγοντες· ταῦτα τὰ κτήνη,
ἃ φάγεσθε ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.
3 * πᾶν κτῆνος διχηλοῦν ὁπλὴν καὶ ὀνυχίζον
ὀνυχισμὸν διχηλόν, καὶ ἀναγὸν μηρυκισμὸν ἐν τοῖς κτήνεσι, ταῦτα
φάγεσθε.
4 * πλὴν ἀπὸ τούτων ὧν φάγεσθε ἀπὸ τῶν ἀναγόντων μηρυ-
κισμὸν καὶ ἀπὸ τῶν διχηλούντων τὰς ὁπλὰς καὶ ὀνυχίζόντων
ὀνυχισμούς· τὸν κάμηλον, ὅτι ἀναγει μηρυκισμὸν τοῦτο, καὶ
ὁπλὴν οὐ διχηλεῖ, ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν.
5 * καὶ τὸν χοιρογρύλλιον, ὅτι ἀναγει μηρυκισμὸν τοῦτο καὶ
ὁπλὴν οὐ διχηλεῖ, ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν.
6 * καὶ τὸν θραπόδα, ὅτι ἀναγει μηρυκισμὸν τοῦτο καὶ ὁπλὴν
7 οὐ διχηλεῖ, ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν. * καὶ τὸν ὗν, ὅτι διχη-
λεῖ ὁπλὴν διχηλεῖ, καὶ ὀνυχίζει ὀνυχας ὁπλῆς, καὶ τοῦτο οὐκ
ἀναγει μηρυκισμόν· ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν.

תרגום אונקלוס

14 וְיָת חֲזֵיָא דַּאֲרִמוּתָא וְיָת שׁוֹקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא תֵּיכְלוּן בְּאַתְרָא דְּכֵי אַתְּ וּבְנָךְ וּבְנָתָךְ עִמָּךְ אֲרֵי חֵילָקָךְ וְחוּלָקָ בְּנָךְ אִתְיְהִיבוּ מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי
15 יִשְׂרָאֵל׃ שׁוֹקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא וְחֵזְיָא דַּאֲרִמוּתָא עַל קֻרְבָּנֵי תַּרְבִּיָּא יֵיתוֹן לְאַרְמָיָא אַרְמָיָא קֳדָם יְיָ וִיהֵי לָךְ וְלִבְנָךְ עִמָּךְ לְקָיֵם עָלַם
16 כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ׃ וְיָת צְפִירָא דְחַשָּׁאתָא סְבָעָא תַּבְעָיָא מֹשֶׁה וְהָא אִתְחְזֵק וּרְגִיז עַל אֶלְעָזָר עַל אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְמֵימָר׃
17 מִדִּין לָא אֲכַלְתּוּן יָת חַשָּׁאתָא בַּאֲתַר קוּדְשָׁא מִטַּעַם דְּקוּדְשָׁא קֻדְשִׁין הִיא וְיָתָהּ יְהַב לְכוֹן לְסַלָּחָא עַל חוֹבֵי כְנִשְׁתָּא לְכַפָּרָא עֲלֵיהוֹן קֳדָם יְיָ׃
18 הָא לָא אִתְעֲלַת מִדְּמָהּ לְגוֹ הֵיכְלָא דְּקוּדְשָׁא גְּוָוהִי מִיכַּל תֵּיכְלוּן יָתָהּ בְּקוּדְשָׁא כְּמָא דְפַקֵּידְנִי׃
19 וַאֲמַר אַהֲרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דֵּין הַקְרִיבוּ יָת חַטָּאתְהוֹן וְיָת עֲלָתְהוֹן קֳדָם יְיָ וְעַרְעָנִי יָתִי כְּאִלֵּין וְאֵיכוֹף אֲכִילַת חַשָּׁאתָא יוֹמָא דֵּין הֲמִסְתַּכַּם קֳדָם יְיָ׃
20 וְשִׁמְעַ מֹשֶׁה וְשַׁפִּיר בְּעֵינוֹהִי׃

יא

1 וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימַר לְהוֹן׃ 2 מַלִּילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דְּהָנֵי חֵיוָתָא דְּתֵיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְעַל אַרְעָא׃
3 כָּל דְּמַפְרֵיסָא פַּרְסָא וְשַׁסְעָא שַׁסְעָא פַּרְסָתָא מַסֵּקָא בְּעִירָא בְּחֵיוָתָא תֵּיכְלוּן׃ 4 בְּרַם יָתֵין לָא תֵיכְלוּן מִמַּסְקֵי פִּשְׁרָא וּמִמַּפְרִיסֵי פַּרְסָתָא יָת
גַּמְלָא אֲרֵי מַסֵּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפַרְסָתָא לָא מְרִיקָא מְסָאֲבָא הִיא לְכוֹן׃ 5 וְיָת אַרְנְבָא אֲרֵי מַסֵּקָא פִּשְׁרָא הִיא וּפַרְסָתָא לָא מְרִיקָא מְסָאֲבָא הִיא
6 לְכוֹן׃ וְיָת חִזְיָרָא אֲרֵי מְרִיקָא פַּרְסָתָא הוּא וּמְטוֹלְפָא

"Pectuſculum quoque eleuationis & femur quod ſeparatum eſt, edetis in loco mundo tu & filij tui, & filiæ tuæ tecum, quoniam portio tua & portio filiorum tuorum eſt, quæ data ſunt de hoſtia ſanctificationum filiorum Iſrael. "Femur quod ſeparatum eſt & pectus eleuationis cum oblationibus adipum offerent, vt eleuentur eleuatione coram Domino, erítque tibi & filiis tuis tecum in pactum ſempiternum, ſicut præcepit Dominus. "Hircum autem qui oblatus fuerat pro peccato requirens requiſiuit Moyſes: & ecce exuſtus erat. Et iratus eſt contra Eleazar & contra filios Aaron qui remanſerant, dicens: "Quare non comediſtis hoſtiam pro peccato in loco ſancto? ſanctum enim ſanctorum eſt, & eam tradidit vobis ad parcendum ſuper peccata congregationis, ad propitiandum pro eis coram Domino. "Ecce non eſt illatum de ſanguine illius in domum ſanctuarij interiùs eius, & ideo debueratis eam comedere in ſanctuario, ſicut præceptum eſt mihi. "Locutusque eſt Aaron cum Moyſe: Ecce hodie obtulerunt hoſtias pro peccatis ſuis & holocauſta ſua coram Domino, & acciderunt mihi tales tribulationes, & ſi comediſſem hodie hoſtiam pro peccato, nunquid rectum eſſet coram Domino? "Audiuitque Moyſes, & placuit in oculis eius.

CAP. XI.

LOcutúsque eſt Dominus cum Moyſe & cum Aaron, dicens eis: "Loquimini cum filiis Iſrael dicentes: Hæc ſunt animalia quæ comedere debetis de cunctis animalibus quæ ſunt ſuper terram. "Omne quod diuidit plantam in duas vngulas & ruminat in animalibus, illud comedetis. "Verumtamen hæc non comedetis de ruminantibus & de diuidentibus vngulam, camelum qui ruminat & vngulam non diuidit, immundus erit vobis. "Et lepus qui ruminat & vngulam non diuidit, immundus erit vobis. "Chirogryllus quoque qui ruminat & vngulam non diuidit, immundus erit vobis. "Et ſus qui diuidit vngulam & in duas vngulas plantam diuidit, ſed ipſe non ruminat, immundus erit vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ טְמֵאִים
9 הֵם לָכֶם׃ 8 אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל
10 אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים
11 אֹתָם תֹּאכֵלוּ׃ 9 וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת
12 בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
13 אֲשֶׁר בַּמָּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם׃ 10 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם
14 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ׃ 11 כֹּל
15 אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃
16 12 וְאֶת־אֲלֶה תְּשַׁקְּצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם
17 אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעָזְנִיָּה׃ 13 וְאֶת־
18 הַדָּאָה וְאֶת־הָאַיָּה לְמִינָהּ׃ 14 אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ׃
19 15 וְאֶת־בַּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחְמָס וְאֶת־הַשָּׁחַף וְאֶת־הַנֵּץ
20 לְמִינֵהוּ׃ 16 וְאֶת־הַכּוס וְאֶת־הַשָּׁלָךְ וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף׃ 17 וְאֶת־
21 הַתִּנְשֶׁמֶת וְאֶת־הַקָּאָת וְאֶת־הָרָחָם׃ 18 וְאֶת־
22 הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוכִיפַת וְאֶת־הָעֲטַלֵּף׃
23 19 כָּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃
24 20 אַךְ אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־
25 אַרְבַּע אֲשֶׁר־לֹא כְרָעַיִם מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנַתֵּר בָּהֶן עַל־
26 הָאָרֶץ׃ 21 אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֵהוּ
27 וְאֶת־הַסְּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחַרְגֹּל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחָגָב
28 לְמִינֵהוּ׃ 22 וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף אֲשֶׁר לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם
29 שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם׃ 23 וְאֵלֶּה תְּטַמְּאוּ לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ
30 בִּנְבֵלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃ 24 וְכָל־הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָם
31 יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב׃ 25 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
32 הִוא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֶׁסַע אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת וְגֵרָה אֵינֶנָּה
33 מַעֲלַת טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִטְמָא׃
34 26 וְכֹל הוֹלֵךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחַיָּה הַהֹלֵכֶת עַל־
35 אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בִּנְבֵלָתָם יִטְמָא עַד־
36 הָעָרֶב׃ 27 וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא
37 עַד־הָעָרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם׃

8 Horum carnibus non vescemini, nec ca-
B dauera cõtingetis, quia immunda sunt vobis.
9 Hæc etiam sunt quæ gignuntur in aquis:
& vesci licitum est. Omne quod habet pennu
las & squamas, tam in mari quàm in flumini-
10 bus & stagnis, comedetis. Quicquid autẽ
pennulas & squamas non habet eorum quæ
in aquis mouentur & viuunt; abominabile
11 vobis execrandúmq; erit. Carnes eorum
C non comedetis, & morticina vitabitis.
12 Cuncta quæ non habẽt pennulas & squa
13 mas in aquis, polluta erũt. Hæc sunt quæ
de auibus comedere non debetis, & vitanda
sunt vobis. Aquilam & gryphum & halietũ,
14 Et miluum ac vulturẽ iuxta genus suum,
15 Et omne coruini generis in similitudinẽ
16 suã. Struthionẽ & noctuã & larũ & accipi-
17 trẽ iuxta genus suũ. Bubonẽ & mergulũ &
18 ibin; Et cygnũ & onocrotalũ & porphyrio-
19 nem: Herodionẽ & caradrion iuxta genus
suum. Vpupam quoque & vespertilionem.
20 Omne de volucribus quod graditur su-
per quatuor pedes, abominabile erit vobis.
21 Quicquid autem ambulat quidem super
D quatuor pedes: sed habet longiora retro cru-
22 ra per quę salit super terram,
betis: vt est bruchus in genere suo, & attacus
atque ophimachus atq; locusta, singula iuxta
23 genus suum. Quicquid autẽ ex volueri-
bus quatuor tantum habet pedes, execrabile
24 erit vobis. Et quicunque morticina eorũ
tetigerit, polluetur, & erit immundus vsq; ad
25 vesperũ. Et si necesse fuerit vt portetur quid-
piam horũ mortuũ, lauabit vestimẽta sua, &
26 immũdus erit vsq; ad occasum solis. Omne
animal quod habet quidẽ vngulã, sed nõ diui-
dit eã, nec ruminat, immũdũ erit, & quicquid
27 tetigerit illud, cõtaminabitur. Quod ambu
lat super manus ex cũctis animãtibus q̃ incc-
dũt quadrupedia immũdũ erit. Qui tetigerit
morticina eorum, polluetur vsq; ad vesperũ,
28 Et qui portauerit huiusmodi cadauera, la-
E uabit vestimẽta sua, & immũdus erit vsq; ad
vesperũ, quia omnia hęc immũda sunt vobis.

תרגום אונקלוס

8 מִבְּשָׂרֵיהֶן לָא תֵיכְלוּן וּבְנִבְלָתְהֶן לָא תִקְרְבוּן מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן׃ 9 יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל דִּי בְמַיָּא כֹּל דִּי לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִּין בְּמַיָּא בְיַמָּא
וּבְנַחֲלַיָּא יָתְהוֹן תֵּיכְלוּן׃ 10 וְכֹל דְּלֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִּין בְּיַמָּא וּבְנַחֲלַיָּא מִכֹּל נַפְשָׁא דְּמַיָּא וּמִכֹּל נַפְשָׁא חַיְתָא דִּי בְמַיָּא שִׁקְצָא אִינּוּן לְכוֹן׃
11 וְשִׁקְצָא יְהוֹן לְכוֹן מִבְּשָׂרֵיהוֹן לָא תֵיכְלוּן וְיָת פִּגְרֵיהוֹן תְּשַׁקְּצוּן׃ 12 כֹּל דְּלֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִּין בְּמַיָּא שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן׃
13 וְיָת אִלֵּין תְּשַׁקְּצוּן מִן עוֹפָא לָא יִתְאֲכְלָן שִׁקְצָא אִנּוּן נִשְׁרָא וְעַזְנִיָּא
14 וְעַרְפִּיקָא לְזַנְיֵהּ׃ 15 יָת כָּל עוּרְבָא לְזַנְיֵהּ׃ 16 וְיָת בַּת נַעֲמְיָא
15 וְיָת אַוָּזָא וְצַקְרָא לְזַנְיֵהּ׃ 17 וְקַרְנָא וְשַׁלְיָנוֹנָא וְקִיפוֹפָא׃ 18 וְחִוָּרְיָתָא וְאִיבִיס לְזַנֵּהּ וְנֶגֶר סוּרְיָא
16 וּבוּתָא וְקָקַיָּא וְיַרְקְרָקָא׃ 19 וְחִוָּרְיָתָא וְאִיבִיס לְזַנֵּהּ וְנֶגֶר סוּרְיָא
17 וְעַטְלְפָא׃ 20 כָּל רַחֲשָׁא דְּעוֹפָא דְּמַהֲלַךְ עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן׃
18 בְּרַם יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל רַחֲשָׁא דְּעוֹפָא דְּמַהֲלַךְ עַל אַרְבַּע דִּי לֵיהּ
19 שַׁלְיֵי רַגְלוֹהִי לְקַפָּצָא בְהוֹן עַל אַרְעָא׃ 22 יָת אִלֵּין מִנְּהוֹן תֵּיכְלוּן יָת גֻּנְבָּא לְזַנְיֵהּ וְיָת חַרְגֹּלָא לְזַנְיֵהּ וְיָת חָגְבָּא לְזַנְיֵהּ וְיָת
20 חֲגָבָא לְזַנְהִי׃ 23 וְכֹל רַחֲשָׁא דְּעוֹפָא דְּלֵית לֵיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן׃
21 24 וּלְאִלֵּין תִּסְתָּאֲבוּן כָּל דְּיִקְרַב בִּנְבִלְתְּהוֹן יְהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא׃
22 וְכָל דְּיִסְחַב מִנְּבִלְתְּהוֹן יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא׃ 25
23 לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְרִיקָא פַּרְסָא וְטַלְפָּא לָא אִיתַהֲא מְטַלְּפָא וּפְשִׁרָא לָא אִיתַהֲא
24 מְפַשְׁרָא מְסָאֲבִין אִינּוּן לְכוֹן כָּל דְּיִקְרַב בִּנְבִלְתְּהוֹן יְהֵי מְסָאֵב׃ 26 וְכָל
25 דְּמַהֲלַךְ עַל יְדוֹהִי בְּכָל חֵיוְתָא דְּמַהֲלְכָא עַל אַרְבַּע מְסָאֲבִין
26 אִינּוּן לְכוֹן כָּל דְּיִקְרַב בִּנְבִלְתְּהוֹן יְהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא׃ 27 וּדְיִשְׁלַח יָת נִבְלְתְּהוֹן יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא

8 *Ἀπὸ κρεῶν αὐτῶν οὐ φάγεσθε· καὶ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν οὐχ
9 ἅψεσθε· ἀκάθαρτα ταῦτα ὑμῖν. *καὶ ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ
πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασιν, πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς πτερύγια
καὶ λεπίδες ἐν τοῖς ὕδασι, καὶ ἐν τοῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν τοῖς χει-
10 μάρροις, ταῦτα φάγεσθε. *καὶ πάντα ὅσα οὐκ ἔστιν αὐτοῖς πτε-
ρύγια, καὶ λεπίδες ἐν τοῖς ὕδασι καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν
τοῖς χειμάρροις, ἀπὸ πάντων ὧν ἑρπύσει τὰ ὕδατα, καὶ ἀπὸ
πάσης ψυχῆς ζώσης τῆς ἐν τῷ ὕδατι, βδέλυγμά ἐστι, καὶ βδέ-
11 λυγμα ἔσον ὑμῖν. *ἀπὸ τῶν κρεῶν αὐτῶν οὐκ ἔδεσθε· καὶ
12 τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βδελύξεσθε. *καὶ πάντα ὅσα οὐκ
ἔστιν ἐν αὐτοῖς πτερύγια, ὐδὲ λεπίδες τῶν ἐν τοῖς ὕδασι, βδέλυ-
13 γμα τοῦτό ἐστιν ὑμῖν. *καὶ ταῦτα βδελύξεσθε ἀπὸ τῶν πε-
τεινῶν, καὶ οὐ βρωθήσε), βδέλυγμά ἐστι· τὸν ἀετόν, τὸν γρυ-
14 πα, καὶ τὸν ἁλιάετον. *καὶ τὸν γύπα, καὶ ἱκτῖνα, καὶ τὰ
15 ὅμοια αὐτοῦ. *καὶ πάντα τὰ κόρακα, τὰ ὅμοια αὐτοῦ.
16 *τὸ στρῆθον, τὸ γλαῦκα, τὸ λάρον, τὰ ὅμοια αὐτῶν τὸ ἱέ-
17 ρακα, τὰ ὅμοια αὐτοῦ. *τὸ νυκτικόρακα, τὸ καταρράκτην,
18 κῦφον. *τὸ πορφυρίωνα, τὸ πελεκᾶνα, τὸ κύκνον. *τὸ ἀρώδιον,
19 τὸ χαλκάνθριον, τὰ ὅμοια αὐτῶν, καὶ ἔποπα, καὶ νυκτερίδα.
20 *καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῶν πτεινῶν, ἃ πορεύε) ἐπὶ τεσσά-
21 ρων, βδέλυγμά ἐστιν ὑμῖν. *ἀλλ' ἢ ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ τῶν
ἑρπετῶν τῶν πετεινῶν, ἃ πορεύε) ἐπὶ τεσσάρων, ἃ ἔχει σκέλη
22 ἀνωτερον τῶν ποδῶν αὐτῶν, πηδᾶν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς γῆς. *τὸ
ταῦτα φάγεσθε ἀπ' αὐτῶν, τὸν βεγῦχον, τὸ τὰ ὅμοια αὐτοῦ· καὶ
τὸν ἀτλακον, τὸ τὰ ὅμοια αὐτοῦ· καὶ τὸν ὀφιομάχλιν, καὶ τὰ ὅ-
23 μοια αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀκρίδα, τὸ τὰ ὅμοια αὐτῆ. *καὶ πᾶν ἑρ-
πετὸν ἀπὸ τῶν πετεινῶν, οἷς εἰσὶ τέσσαρες πόδες, βδέλυγμα
24 ὑμῖν ἐστιν, καὶ ἐν τούτοις μανθήσεσθε. *πᾶς ὁ ἁπτόμενος
25 τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἕσαι ἕως ἑσπέρας. *καὶ
πᾶς ὁ αἴρων τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
26 καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας. *καὶ ἐν πᾶσι τοῖς κτή-
νεσιν ὅ ἐστι διχηλοῦν ὁπλήν, καὶ ὀνυχισμὸς οὐχίζει, τὸ μηρυ-
κισμὸν ὁ μαρυκᾶται, ἀκάθαρτα ἔσαι ὑμῖν· πᾶς ὁ ἁπτόμε-
νος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας.
27 *καὶ πᾶν ὃ πορεύε) ἐπὶ χειρῶν αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς θηρίοις,
ἃ πορεύε) ἐπὶ τεσσάρων, ἀκάθαρτα ἔσαι ὑμῖν· πᾶς ὁ ἁπτό-
μενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας.
28 *ὁ αἴρων τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας· ἀκάθαρτα ταῦτα ἔσαι ὑμῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

*De carnibus eorum non comedetis, & cadauera eorum non tangetis, immunda erunt vobis. *Hæc autem comedetis de omnibus quæ sunt
in aquis, omnia quæ habent pennulas & squamas in aquis in mari & in torrentibus ea comedetis. "Et quod non habet pennulas & squamas
in aquis, & in torrentibus de omni reptili aquarum, & omni anima viuenti eorum quæ sunt in aquis, abominabile erit vobis. "De carnibus
eorum non comedetis, & cadauera eorum vitabitis. "Omne quod non habet, pennulas & squamas in aquis abominabile erit vobis. "Et miluum ac vulturem iuxta
genus suum. "Bubonem & mergulum, & ibin. "Et cygnum & onocrotalum, & porphyrionem. "Et herodionem & caradrion iuxta genus suum: & vpupam,
& vespertilionem. "Et omnem coruum in genere suo. "Et filiam struthionis, & noctuam, & larum, & accipitrem iuxta genus suum. "Veruntamen hæc come-
des de omnibus reptilibus auium gradientium super quatuor pedes, quicquid habet genua desuper pedes eius per quæ salit super terram.
"Hæc sunt quæ ex eis comedetis, locustam iuxta genus suum, & attacum atque ophimachum in genere suo, & bruchum in genere suo.
"Omne autem reptile auium quod habet quatuor pedes, abominabile erit vobis. "Propter hæc quoque immundi eritis, omnisqui tetige-
rit morticinia eorum, erit immundus vsque ad vesperam. "Et qui portauerit de morticiniis eorum, lauabit vestimenta sua, & erit immundus
vsque ad vesperam. "Omne animal quod diuidit vngulam, & plantam non diuidit nec ruminat, immundum est vobis. omnis qui tetigerit
morticinia eorum, erit immundus. "Et omne quod ambulat super manus suas ex omnibus animantibus quæ gradiuntur super quatuor pedes,
vel quæ ad vesperam. "Et qui portauerit cadaucra eorum, lauabit
vestimenta sua, & erit immundus vsque ad vesperam, immunda enim erunt vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בְּשֶׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֶד
26 וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: וְאֶת־הָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְּטָאָה
27 וְהַחֹמֶט וְהַתִּנְשֶׁמֶת: אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל־
הַשֶּׁרֶץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:
28 וְכָל־אֲשֶׁר־יִפֹּל עָלָיו מֵהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא מִכֹּל כְּלִי־
עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ־עוֹר אוֹ שָׂק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה
מְלָאכָה בָהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְטָהֵר:
29 וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר
30 בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ: מִכָּל־הָאֹכֶל אֲשֶׁר
יֵאָכֵל אֲשֶׁר־יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל־מַשְׁקֶה אֲשֶׁר
31 יִשָּׁתֶה בְּכָל־כְּלִי יִטְמָא: וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם
עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירַיִם יִתָּץ טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ
32 לָכֶם: אַךְ מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֵה־מָיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנֹגֵעַ
33 בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע
34 זֶרַע אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ טָהוֹר הוּא: וְכִי יִתַּן־מַיִם עַל־זֶרַע
35 וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: וְכִי
יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לְאֹכְלָה הַנֹּגֵעַ
36 בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב: וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהַנִּשָּׂא אֶת־נִבְלָתָהּ
37 יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב: וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ
38 עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: כֹּל הוֹלֵךְ עַל־גָּחוֹן
וְכֹל הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מְרֻבֵּה רַגְלַיִם לְכֹל
הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם:
39 אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ
40 וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם: כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ
אֲנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ
41 עַל־הָאָרֶץ: כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לִהְיֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים
כִּי קָדוֹשׁ אָנִי:

29 ‡ Hæc quoq; inter polluta reputabuntur de his quæ mouentur in terra, mustela & mus & crocodilus: singula iuxta genus suum.
30 ‡ Mygale, chameleon, & stellio, & lacerta & talpa. ‡ Omnia hæc immunda sunt. Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit vsq;
31 ad vesperũ. ‡ Et super quod ceciderit quicquã de morticinis eorum, polluetur tam vas ligneum & vestimentum quàm pelles & cilicia, & in quocunq; fit opus, tingétur aqua &
F polluta erunt vsq; ad vesperum, & sic postea
33 mundabuntur. ‡ Vas autẽ fictile in quod horum quicquã intrò ceciderit, polluetur, & id-
34 circo frangẽdum est. ‡ Omnis cibus quem comedetis, si fusa fuerit super eum aqua, immundus erit, & omne liquẽs quod bibitur de
35 vniuerso vase, immundũ erit. ‡ Et quicquid de morticinis huiuscemodi ceciderit super illud, immundum erit, siue clibani, siue chytropodes destruentur, & immundi erunt.
36 ‡ Fontes verò & cisternæ & omnis aquarum cõgregatio munda erit. Qui morticina eorũ
37 tetigerit, polluetur. ‡ Si ceciderit super se-
38 mentem, non polluet eam. ‡ Si autẽ quispiã aqua sementem perfuderit, & postea morticiG nis tacta fuerit, illico polluetur. ‡ Si mortuũ
39 fuerit animal quod licet vobis comedere, qui cadauer eius tetigerit immundus erit vsq; ad
40 vesperum. ‡ Et qui comederit ex eo quippiam siue portauerit, lauabit vestimẽta sua, & immundus erit vsq; ad vesperum. ‡ Omne
41 quod reptat super terrã, abominabile erit, nec assumẽtur in cibum. ‡ Quicquid super pectus quadrupes graditur, & multos habet pedes, siue per humum trahitur, nõ comedetis, quia abominabile est. ‡ Nolite contamina-
43 re animas vestras, nec tangatis quicquã eorũ,
44 ne immũdi sitis. ‡ Ego sum enim Dominus Deus vester: sancti estote, quia ego sanctus sum. ne polluatis animas vestras in omni re-
45 ptili quod mouetur super terrã. ‡ Ego enim sum Dominus qui eduxi vos de terra Ægypti, vt essem vobis in Deum. Sancti eritis, quia ego sanctus sum.

29 ‡ Et hæc vobis immunda ex reptilibus quæ re-
30 ptant super terram, mustella & mus, & crocodilus
terrestris, & similia illi. ‡ Mygale & chameleon,
31 & stellio, & lacerta, & talpa. ‡ Hæc immunda
erunt vobis ab omnibus reptilibus quæ serpũt super terram: omnis tangens morticinia illorũ, immundus
32 erit vsq; ad vesperã. ‡ Et omne in quod inciderit
super illud de mortuis ipsorũ, immundũ erit ab omni vase ligneo, vel veste, vel pelle, vel sacco: omne vas
in quo factum fuerit opus in ipso in aquã tingetur,
& immundũ erit vsq; ad vesperã, & purum erit.
33 ‡ Et omne vas fictile, in quod inciderit ab ipsis in-
tus, quæ intus fuerint, immũda erũt, & ipsum con-
34 teretur. ‡ Et omnis cibus qui comeditur, in quod su-
per inciderit in ipsum aqua, immũdus erit vobis, et
omne potum quod bibitur in omni vase, immundum
35 erit. ‡ Et omne in quo inciderit à morticinijs ipsorũ
super illud, immundum erit: clibani & chytropodes
destruentur, immũda hæc erunt, et immunda erunt
36 vobis. ‡ Præter fontes aquarum, & lacũ, & con-
gregationẽ aquæ, erit mundũ: qui tetigerit mortici-
37 nia illorũ, immundus erit. ‡ Si autem ceciderit ex
morticinijs illorũ super omne semẽ seminabile, quod
38 seminabitur, mundum est. ‡ Si aũt effusa fuerit
aqua super omne semen, & ceciderit ex morticinijs
illorũ super illud, immũdũ est vobis. ‡ Si aũt mortuũ
39 fuerit ex animalibus, quod est vobis comedere hoc,
tangens morticinia illorũ, immũdus erit vsq; ad ve-
sperã. ‡ Et comedẽs à morticinijs eorũ, lauabit vestes
40 suas, et immũdus erit vsq; ad vesperã, et tollẽs mor-
ticinia eorũ, lauabit vestimẽta sua, et lauabitur aqua
et immũdus erit vsq; ad vesperã: ‡ Et omne reptile,
42 quod serpit super terrã, abominatio est hoc vobis, nõ
comedetur. ‡ Et omne ambulans super ventrẽ, & omne ambulans super quatuor semper, quod multi-
plicat pedibus in omnibus reptilibus reptãtibus su-
per terrã, nõ comedetis illud, qm̃ abominatio hoc est.
43 ‡ Et nõ cõtaminetis animas vestras in omnibus re-
ptilibus reptãtibus super terrã, et nõ polluemini in
eis, et nõ immũdi eritis in ipsis. ‡ Quoniã ego sum Do
44 minus Deus vester, et sanctificabimini, et eritis san
cti, quoniã sanctus sum ego Dominus Deus vester,
et non polluetis animas vestras in omnibus reptili-
bus quæ mouentur super terram. ‡ Quoniã ego sum
45 Dominus qui eduxi vos de terra Ægypti, vt essem vester Deus; & eritis sancti, quoniam sanctus sum ego Dominus.

29 ‡ Ταῦτα ὑμῖν ἀκάθαρτα ἐν τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς
γῆς· ἡ γαλῆ, καὶ ὁ μῦς, καὶ ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος· καὶ ταῦρος
30 αὐτοῦ. ‡ μυγαλῆ, καὶ χαμαιλέων, καὶ ἀσκαλαβώτης, καὶ σαῦρα,
31 καὶ ἀσπάλαξ. ‡ Ταῦτα ἀκάθαρτα ἔσται ὑμῖν ἀπὸ πάντων τῶν
ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τὴν γῆν· πᾶς ὁ ἁπτόμενος τῶν θνη-
32 σιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. ‡ καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν
πέσῃ ἐπ' αὐτὸ ἀπὸ τελευτησάντων αὐτῶν, ἀκάθαρτον ἔσται ἀπὸ
παντὸς σκεύους ξυλίνου, ἱματίου, ἢ δέρματος, ἢ σάκκου· πᾶν
σκεῦος ᾧ ἐὰν ποιηθῇ ἔργον ἐν αὐτῷ εἰς ὕδωρ βαφήσεται, καὶ ἀκά-
33 θαρτον ἔσται ἕως ἑσπέρας· καὶ καθαρὸν ἔσται. ‡ καὶ πᾶν σκεῦος ὀστρά-
κινον, εἰς ὃ ἂν ἐμπέσῃ ἀπ' αὐτῶν ἔνδον, ὅσα ἂν ἔνδον ᾖ, ἀκάθαρτα
34 ἔσται, καὶ αὐτὸ συντρίψετε. ‡ πᾶν βρῶμα, ὃ ἐσθίεται, εἰς ὃ ἐὰν
ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὸ ὕδωρ, ἀκάθαρτον ἔσται ὑμῖν· καὶ πᾶν ποτὸν, ὃ
35 πίνεται ἐν παντὶ ἀγγείῳ, ἀκάθαρτον ἔσται. ‡ καὶ πᾶν ἐφ' ᾧ ἂν πέ-
σῃ ἀπὸ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ' αὐτό, ἀκάθαρτον ἔσται·
κλίβανοι καὶ χυτροπόδες καθαιρεθήσονται· ἀκάθαρτα ταῦτα ἔσται
36 καὶ ἀκάθαρτα ἔσονται ὑμῖν. ‡ πλὴν πηγῶν ὑδάτων, καὶ λάκκος, καὶ
συναγωγὴ ὕδατος, ἔσται καθαρόν· ὁ δὲ ἁπτόμενος τῶν θνησι-
37 μαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσται. ‡ ἐὰν δὲ πέσῃ τῶν θνησι-
μαίων αὐτῶν ἐπὶ πᾶν σπέρμα σπερμοτόν, ὃ σπαρήσεται, καθα-
38 ρόν ἐστιν. ‡ ἐὰν δὲ βραχῇ ὕδωρ ἐπὶ πᾶν σπέρμα, καὶ πέσῃ
ἐπ' αὐτὸ ἀπὸ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ' αὐτό, ἀκάθαρτόν ἐστιν ὑμῖν.
39 ‡ ἐὰν δὲ κτηνῶν τῶν ὑμῖν, ὅ ἐστιν ὑμῖν φαγεῖν τοῦτο, ὁ ἁπτό-
μενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας.
40 ‡ καὶ ὁ ἐσθίων ἀπὸ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας· καὶ ὁ αἴρων τῶν θνησι-
μαίων αὐτῶν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται ὕδατι, καὶ ἀκά-
41 θαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. ‡ πᾶν ἑρπετὸν, ὃ ἕρπει ἐπὶ τῆς γῆς,
42 βδέλυγμά ἐστι τοῦτο ὑμῖν, οὐ βρωθήσεται. ‡ πᾶν πορευόμε-
νον ἐπὶ κοιλίας, καὶ πᾶν πορευόμενον ἐπὶ τεσσάρων διὰ παντὸς,
καὶ ὃ πολυπλῆθει ποσὶν ἐν πᾶσι τοῖς ἑρπετοῖς τοῖς ἕρπουσιν ἐπὶ
43 τῆς γῆς, οὐ φαγεσθε αὐτό, ὅτι βδέλυγμα τοῦτό ἐστιν. ‡ καὶ μὴ βδε-
λύξητε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἑρπετοῖς τοῖς ἕρπουσιν ἐπὶ
τῆς γῆς, καὶ μιανθήσεσθε ἐν τούτοις, καὶ οὐκ ἀκάθαρτοι ἔσεσθε ἐν
44 αὐτοῖς· ‡ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν· καὶ ἁγιασθήσεσθε,
καὶ ἔσεσθε ἅγιοι, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν· καὶ μιαν-
θήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἑρπετοῖς τοῖς κινουμένοις
45 ἐπὶ τῆς γῆς. ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ ἀναγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰ-
γύπτου, εἶναι ὑμῶν θεός· καὶ ἔσεσθε ἅγιοι, ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ κύριος.

תרגום אונקלוס

24 וּדְיָן לְכוֹן מְסָאֲבִין בְּרִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא חוֹלְדָא וְעַכְבְּרָא וְצַבְּא לְזִנּוֹהִי: 30 וְיַלְא וְכוֹחָא וְחַלְטָא וְחוּמְטָא וְאַשׁוּתָא: 31 אִילֵּין
מְסָאֲבִין לְכוֹן בְּכָל דְּרָחֵישׁ כָּל דְּיִקְרַב בְּחַד מִנְּהוֹן יְהֵי מְסָאֵב עַד רְמִשָּׁא: 32 וְכָל דְּיִפֵּל עֲלוֹהִי מִנְּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהֵי מְסָאֵב מִכָּל מָאן דְּאָע אוֹ לְבוּשׁ
אוֹ מַשָּׁךְ אוֹ שָׁקָא כָּל מָאן דְּאִתְעֲבִיד בְּהוֹן בְּמַיָּא יִתְעֵל וִיהֵי מְסָאֵב עַד רְמִשָּׁא וְיִדְכֵּי: 33 וְכָל מָאן דְּתִסְתַּפֵּי דְּיִפֵּל מִנְּהוֹן לְגַוֵּיהּ כָּל דִּי בְגַוֵּיהּ יְהֵי מְסָאֵב
וְיָתָהּ תְּבָרוּן: 34 כָּל מֵיכָל דְּיִתְאֲכֵיל וְיִתְעֲלִין עֲלוֹהִי מַיָּא יְהֵי מְסָאֵב וְכָל מַשְׁקֵי דְּיִשְׁתֵּי בְּכָל מָאן יְהֵי מְסָאֵב: 35 וְכָל דְּיִפֵּל מִנְּבֵלְתְּהוֹן
עֲלוֹהִי מְסָאֵב תַּנּוּר וְכִירַיִם יִתְּרְעוּן מְסָאֲבִין אִינּוּן וּמְסָאֲבִין יְהוֹן לְכוֹן: 36 בְּרַם מַעְיָן וְגוּב בֵּירַת כִּנּוּשׁוֹת מַיָּא יְהֵי דְכֵי וְדִיקְרַב בְּנִבְלְתְּהוֹן
מְסָאֵב: 37 וְאֲרֵי יִפֵּל מִנִּבְלְתְּהוֹן עַל כָּל בַּר זַרְעָא דְּיִזָּרַע דְּכֵי הוּא: 38 וַאֲרֵי יִתְּבֵרַע מַיָּא עַל בַּר זַרְעָא וְיִפֵּל מִנִּבְלְתְּהוֹן עֲלוֹהִי מְסָאֵב
הוּא לְכוֹן: 39 וַאֲרֵי יְמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכוֹן לְמֵיכַל דְּיִקְרַב בְּנִבְלְתָהּ יְהֵי מְסָאֵב עַד רְמִשָּׁא: 40 וְדֵיכוֹל מִנִּבְלְתָהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהֵי מְסָאֵב עַד רְמִשָּׁא וְדֵישׁוֹל יָת נִבְלְתָהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהֵי מְסָאֵב עַד רְמִשָּׁא: 41 וְכָל דְּרָחֵישׁ דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא שְׁקָצָא הוּא לָא יִתְאֲכֵל:
42 כָּל מַשְׁיֵי כָּרְסֵי נַפְשָׁתְיכוֹן בְּכָל דְּרָחֵישׁ דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא לָא תֵיכְלוּנוּן אֲרֵי שְׁקָצָא אִנּוּן: 43 לָא
תְּסָרְחוּן יָת נַפְשָׁתְיכוֹן בְּכָל רְחִישָׁא דְּרָחֵישׁ וְלָא תִסְתָּאֲבוּן בְּהוֹן וְתִסְתָּאֲבוּן פּוּם בְּהוֹן: 44 אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהָכוֹן וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתְהוֹן קַדִּישִׁין
אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא וְלָא תְסָאֲבוּן יָת נַפְשָׁתְיכוֹן בְּכָל רְחִישָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא: 45 אֲרֵי אֲנָא יְיָ דְּאַסֵּיקְית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמֶהֱוֵי לְכוֹן
לֵאלָהִין וּתְהוֹן קַדִּישִׁין אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 "Hæc quoque erunt vobis polluta in reptilibus quæ reptant super terram. Mustela & mus & crocodylus iuxta genus suum. 30 "Et mygale, & chamæleon, & stellio, & lacerta, & talpa. 31 "Hæc immunda sunt vobis ex omnibus reptilibus. Omnis qui tetigerit morticinia eorum, erit immundus vsque ad vesperam. 32 "Et omnis super quem ceciderit de morticinis eorum, erit immundus: vas autem ligneum, & vestis, aut pellis, aut saccus, omne vas in quo fit opus immittetur in aquis, & erit immundum vsque ad vesperam, & postea erit mundum. 33 "Omne autem vas fictile in quo aliquid horum intro ceciderit, omnia quæ sunt in eo polluta erunt, illud autem frangetis. 34 "Et omnis cibus qui comeditur super quo effusa fuerit aqua, & omne liquidum quod bibitur in omni vase erit immundus. 35 "Et omnia super quæ de his morticinis aliquid ceciderit, erunt immunda: clibanus & chytropodes frangentur. Immunda sunt, & immunda erunt vobis. 36 "Veruntamẽ fons & cisterna congregantur erunt mundæ: qui autem tetigerit cadauer eius, immunda erit 37 "Et si ceciderit de morticiniis eorũ super eam, immunda erit 38 "Et si effusa fuerit aqua super sementẽ, & ceciderit de morticiniis eorũ super eam, immunda erit 39 "Et quando mortuum fuerit animal quod licet vobis comedere, qui tetigerit cadauer eius, lauabit vestimenta sua, & erit immundus vsque ad vesperam. 40 "Et qui portauerit cadauer eius, lauabit vestimenta sua, & erit immundus vsque ad vesperam. 41 "Et omne reptile quod reptat super terram, abominabile est, non comedetur. 42 "Omne quod graditur super ventrẽ, & omne quod graditur super quatuor pedes, omne quoq; quod habet multos pedes ex omni reptili quod reptat super terrã, non comedetis illud, & omne quod graditur super quatuor pedes, omne quoq; quod habet multos pedes ex omni reptili quod reptat super terrã, non comedetis illud, quoniam abominabilia sunt. 43 "Non contaminabitis animas vestras in omni reptili quod reptat, nec polluamini in eis, ne sitis immundi in eis. 44 "Quoniam ego Dominus Deus vester, sanctificamini & eritis sancti, quia ego sanctus sum. Et non polluatis animas vestras in omni repili quod reptat super terram. 45 "Quia ego Dominus qui eduxi vos de terra Ægypti, vt sim vobis in Deum, eritisque sancti, quoniam sanctus sum ego Dominus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

46 זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכֹל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
47 הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם וּלְכֹל נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ׃
47 לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהֹר וּבֵין הַחַיָּה
הַנֵּאֲכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל׃

יב

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ
וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ
3 תִּטְמָא׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ׃
4 וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי
טָהֳרָהּ בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא
5 תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהֳרָהּ׃ וְאִם נְקֵבָה
תֵלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת
6 יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָהּ׃ וּבִמְלֹאת יְמֵי
טָהֳרָהּ לְבֵן אוֹ לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה
וּבֶן יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־
7 הַכֹּהֵן׃ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ וְטָהֲרָה
מִמְקֹר דָּמֶיהָ זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת לַזָּכָר אוֹ לַנְּקֵבָה׃
8 וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׂה וְלָקְחָה שְׁתֵּי תֹרִים
אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכִפֶּר
עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה׃

יג

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃
2 אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ־סַפַּחַת אוֹ
בַהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר־בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צָרָעַת וְהוּבָא אֶל־אַהֲרֹן
3 הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אַחַד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים׃ וְרָאָה הַכֹּהֵן
אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשֵׂעָר בַּנֶּגַע הָפַךְ לָבָן וּמַרְאֵה
הַנֶּגַע עָמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן
4 וְטִמֵּא אֹתוֹ׃ וְאִם־בַּהֶרֶת לְבָנָה הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ
וְעָמֹק אֵין מַרְאֶה מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרָהּ לֹא־הָפַךְ לָבָן
וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים׃

LEVITICVS. Translat. B. Hierony. *Ceremoniæ.*

46 *Ista est lex animantiũ ac volucrum & om
nis animæ viuentis, quæ mouetur in aqua &
47 reptat in terra. *Vt differentias nouerit
mundi & immundi, & sciatis quid comedere
& respuere debeatis. CAP. XII.

1 LOcutúsq; est Dominus ad Moysen, dicés:
A *Loquere filiis Israel, & dices ad eos, Mu
2 lier si suscepto semine pepererit masculũ, im
munda erit septem diebus iuxta dies separa
3 tionis menstruæ. *Et die octauo circunci
4 detur infantulus. *Ipsa verò triginta tribus
diebus manebit in sanguine purificatiõis suę:
B Omne sanctum non tanget, nec ingredietur
in sanctuarium donec impleatur dies purga
5 tionis suæ. *Si autẽ fœminá pepererit: im
mũda erit duabus hebdomadibus iuxta ritũ
fluxus mẽstrui, & sexaginta sex diebus mane
6 bit in sanguine purificationis suæ. *Cúmq;
C expleti fuerint dies purificationis suæ, pro fi
lio, siue pro filia deferet agnum anniculum in
holocaustum, & pullum columbę siue turtu
rem pro peccato ad ostium tabernaculi testi
7 monij, & tradet sacerdoti: *Qui offeret illa
coram Domino, & orabit pro ea, & sic mũda
bitur à profluuio sanguinis sui. Ista est lex pa
D rientis masculum aut fœminam.
8 *Quod si non inuenerit manus eius, nec
potuerit offerre agnum, sumet duos turtures
vel duos pullos columbarum, vnum in holo
causti, & alterum pro peccato. Orabitque
pro ea sacerdos, & sic mundabitur.

CAP. XIII.

1 LOcutúsq; est Dñs ad Moysen & Aaron, di
A cens: *Homo in cuius cute & carne ortus
fuerit diuersus color siue pustula, aut quasi lu
cẽs quippiã. i. plaga leprę, adducetur ad Aaro
sacerdotẽ vel ad vnũ quemlibet filiorũ eius.
3 *Qui cũ viderit leprã in cute & pilos in al
bum mutatos colorẽ, ipsámq; speciẽ leprę hu
milioré cute & carne reliqua, plaga leprę est,
4 & ad arbitriũ eius separabitur. *Si autẽ lucis
candor fuerit in cute, nec humilior carne reli
qua & pili coloris pristini, recludet eũ sacer
dos septẽ diebus, & considerabit die septimo.

46 *Ἕως ὁ νόμος περὶ τῶν κτηνῶν, καὶ τῶν πετεινῶν, καὶ πάσης
ψυχῆς ζώσης τῆς κινουμένης ἐν τῷ ὕδατι, καὶ πάσης ψυχῆς ἕρ-
47 πούσης ἐπὶ τῆς γῆς, *διαφέλειν ἀνὰ μέσον τῶν ἀκαθάρτων
καὶ ἀνὰ μέσον τῶν καθαρῶν, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ζωογονουντων τὰ
ἐσθιόμενα, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ζωογονούντων τὰ μὴ ἐσθιόμενα.

ιβ.

1 *Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· *λάλησον
2 τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, λέγων, γυνὴ ἥτις ἐὰν
σπερματίσῃ, καὶ τέκνῳ ἄρσενα, ἀκάθαρτος ἔσαι ἑπτὰ ἡμέρας,
κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν χωρισμῶν τῆς ἀφέδρου αὐτῆς, ἀκάθαρτος
3 ἔσαι. *Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ περιτεμεῖται τὴν σαρκα τῆς ἀκρο
4 βυστίας αὐτῆς. *καὶ τεσσαράκοντα καὶ τρεῖς ἡμέρας καθιεῖ ἐν
αἵματι καθαρισμοῦ αὐτῆς· παντὸς ἁγίου οὐκ ἅψεται, καὶ εἰς τὸ
ἁγιαστήριον οὐκ εἰσελεύσεται, ἕως οὗ πλησθῶσιν αἱ ἡμέραι
5 καθαρίσεως αὐτῆς. *ἐὰν δὲ θῆλυ τέκνῳ, καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ὡς
ἐπὶ ἡμέρας, κατὰ τὴν ἄφεδρον αὐτῆς· καὶ ἑξήκοντα ἡμέρας καὶ
6 ἓξ καθιεῖ ἐν αἵματι ἀκαθάρτου αὐτῆς. *Καὶ ὅταν διὰ-
πλησθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς ἐφ' υἱῷ ἢ θυ-
γατρί, προσοίσει ἀμνὸν ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα, καὶ νε-
οσσὸν περιστερᾶς, ἢ τρυγόνα περὶ ἁμαρτίας πρὸ τὴν θύραν τῆ
7 σκηνῆς μαρτυρίου πρὸς τὸν ἱερέα. *καὶ προσοίσει αὐτὸν
ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεύς, καὶ καθαρι-
αὐτὴν ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ αἵματος αὐτῆς· οὗτος ὁ νόμος τῆ τικ-
8 σης ἄρσεν ἢ θῆλυ. *ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ αὐτῆς τὸ ἱκα-
νὸν εἰς ἀμνόν, καὶ λήψε) δύο τρυγόνας, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν,
μίαν εἰς ὁλοκαύτωμα, καὶ μίαν περὶ ἁμαρτίας, καὶ ἐξιλά-
σε) περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεύς, καὶ καθαρισθήσε).

ιγ.

1 *Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρών, λέγων·
2 *ἀνθρώπῳ ἐάν τινι γένη) ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ ἕλκη σή-
μασίας ἢ τηλαυγὴς, καὶ γένη) ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ ἀφὴ
λέπρας, ἀχθήσε) πρὸς ἀαρὼν τὸν ἱερέα, ἢ ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ
3 τῶν ἱερέων. *καὶ ὄψε) ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἐν δέρματι ἔχω
τὸς αὐτοῦ, καὶ εἰ θρὶξ ἐν τῇ ἀφῇ μετέβαλλεν λευκὴ, καὶ ἡ ὄψις
τῆ ἀφῆς βαθεῖαν ὑπὸ τὸ δέρμα τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, ἀφὴ λέ-
πρας ἐστὶν· καὶ ὄψε) ὁ ἱερεὺς, καὶ μιανεῖ αὐτόν. *ἐὰν δὲ τη-
4 λαυγὴς λευκὴ ᾖ ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ βαθεῖαν
μὴ ᾖ ἡ ὄψις αὐτῆς ὑπὸ τὸ δέρμα, καὶ ἡ θρὶξ αὐτοῦ οὐ μετέ-
βαλεν τρίχα λευκὴν, αὐτὴ δέ ἐστιν ἀμαυρά, καὶ ἀφορίει ὁ
ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἑπτὰ ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

46 Ista est lex animantium & volucrum & omnis animæ viuentis quæ mouetur in aquis & omnis animantis quod reptat super terram. 47 Ad discernendum inter immundum & mundum & inter animal quod comeditur & inter animal quod non comeditur. CAP. XII.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 2 Loquere cum filijs Israel, dicens: Mulier quando conceperit & pepererit masculum, erit immunda septem diebus, iuxta dies separationis menstrui. 3 Et in die octauo circumcideretur caro præputij eius. 4 Et triginta & tribus diebus manebit in sanguine purificationis suæ: omne sanctum non tanget, & in sanctuarium non ingredietur, donec compleantur dies purificationis eius. 5 Si autem fœminam pepererit, erit immunda quatuordecim diebus iuxta ritum separationis menstrui, & sexaginta & sex diebus manebit in sanguine purificationis. 6 Et cum completi fuerint dies purificationis suę pro filio siue pro filia, afferet agnum anniculum in holocaustum, & filium columbæ aut turturem pro peccato ad ostium tabernaculi fœderis ad sacerdotem. 7 Offeretque illum coram Domino, & propitiabit pro ea, & mundabitur ab immunditia sanguinis sui. Hæc est lex parientis masculum aut fœminã. 8 Si autem non inuenerit manus eius quod satis est ad agnum, & accipiet duos turtures, vel duos filios columbæ, vnum in holocaustum & vnum pro peccato, & propitiabit pro ea sacerdos, & mundabitur.

CAP. XIII.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse & Aaron, dicens: 2 Homo in cuius cute carnis fuerit diuersus color aut pustula aut lucens aliquid, & fuerit in cute carnis eius in plagam leprę, adducetur ad Aaron sacerdotem, aut ad vnum de filiis suis sacerdotibus. 3 Et videbit sacerdos plagam in cute carnis eius & si capillus plagæ versus est in albedinem & aspectus plagæ profundior est cute carnis eius, plaga leprę est, videbitque eam sacerdos, & immundum iudicabit eum. 4 Si autem macula alba est in cute carnis eius, & aspectus eius non est profundior cute, & capillus non est versus in album, recludet sacerdos eum qui habet plagam septem diebus.

תרגום אונקלוס

46 דָּא אוֹרָיְתָא דְּבְעִירָא וּדְעוֹפָא וּדְכָל נַפְשָׁא חַיְתָא דִּרְחֵשָׁא בְּמַיָּא וּלְכָל נַפְשָׁא דִּרְחֵשָׁא עַל אַרְעָא׃ 47 לְאַפְרָשָׁא בֵּין מְסָאֲבָא וּבֵין
יב
1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימָר אִתְּתָא אֲרֵי תַעְדֵּי וְתֵלֵיד דְּכַר וְהָוְיָת מְסָאֲבָא שִׁבְעָא יוֹמִין כְּיוֹמֵי רִיחוּק סוּהְדָהּ
וּבְיוֹמָא חֲמִינָאֵי יִתְגַּזַּר בִּשְׂרָא דָעָרְלְתֵיהּ׃ 4 וְיִתְלַתִּין וְתַלְתָּא יוֹמִין תְּהֵי יְתִבָא בְּאִסְתְּהֵדוּת דְּמָהָא לָא תִקְרֵב לְמַקְדְּשָׁא לָא תֵעוֹל
עַד מִשְׁלֵם יוֹמֵי דְכוּתָהּ׃ 5 וְאִם נְקֻבְתָּא תֵּלֵיד וְתֵהֵי מְסָאֲבָא אַרְבְּעָה עַשַׂר יוֹמִין כְּרִיחוּקָהּ וְשִׁתִּין יוֹמִין תְּהֵי יְתִבָא עַל דַּם דְּכוּתָהּ׃ 6 וּבְמִשְׁלֵם
יוֹמֵי דְכוּתָהּ לִבְרָא אוֹ לִבְרְתָא תֵּיתֵי סָאבָא חַד שְׁנַתּוֹ לַעֲלָתָא וּבַר יוֹנָה אוֹ שַׁפְנִינָא לְחַשָּׁאתָא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לְוָת כָּהֲנָא׃ 7 וְיִקְרֵב יָתֵיהּ קֳדָם
יְיָ וְיֶכַּפַּר עֲלַהּ וְדֵכְיָא מִמַּבּוּעֵי דָּמָהָא דָּא אוֹרָיְתָא דְּיַלְּדָא לִדְכַר אוֹ לִנְקֵבָא׃ 8 וְאִם לָא תַשְׁכַּח יְדָהּ כְּמִשְׁתָּא וְתִסַּב תְּרֵין תֻּרִין שַׁפְנִינִין
אוֹ תְרֵין בְּנֵי יוֹנָה חַד לַעֲלָתָא וְחַד לְחַשָּׁאתָא וְיֶכַּפַּר עֲלַהּ כָּהֲנָא וְדֵכְיָא׃
יג
1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימָר׃ 2 אֱנָשׁ אֲרֵי יְהֵי בְּמִשְׁךְ בִּשְׂרֵיהּ לְמַרְחַשׁ סְגִירוּ אוֹ בֹהֶרֶת אוֹ עֲרָעָא וִיהֵי לְוָת אַהֲרֹן כָּהֲנָא אוֹ לְוָת
חַד מִבְּנוֹהִי כָּהֲנַיָּא׃ 3 וְיֶחֱזֵי כָּהֲנָא יָת מַכְתְּשָׁא בְּמִשְׁךְ בִּשְׂרָא וְשֵׂעָרָא דְּבְמַכְתְּשָׁא אִתְהֲפִךְ לְחִוָּרָא וּמַכְתְּשָׁא עֲמִיק מִמִּשְׁךְ בִּסְרֵיהּ מַכְתְּשׁ סְגִירוּתָא
הִיא וְיֶחֱזֵי כָּהֲנָא יָתֵיהּ וְיַסְאִיב יָתֵיהּ׃ 4 וְאִם כֹּהֶרָא חִוָּרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בִּסְרֵיהּ וַעֲמִיק לֵית מִשְׁכֵּיהּ מִן סִטְרָא וּשְׂעָרֵיהּ לָא אִתְהֲפִךְ לְחִוָּרָא
וְיַסְגֵּר כָּהֲנָא יָת מַכְתְּשָׁא שְׁבְעָא יוֹמִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו
לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים
6 שֵׁנִית: וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֵׁנִית
וְהִנֵּה־כֵהָה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בָּעוֹר וְטִהֲרוֹ
הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הִוא וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְטָהֵר: 7 וְאִם־פָּשֹׂה
תִּפְשֶׂה הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר אַחֲרֵי הֵרָאתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן
8 לְטָהֳרָתוֹ וְנִרְאָה שֵׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן
וְהִנֵּה פָּשְׂתָה הַמִּסְפַּחַת בָּעוֹר וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן צָרַעַת הִוא:
9 נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־
10 הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת לְבָנָה בָּעוֹר וְהִיא
הָפְכָה שֵׂעָר לָבָן וּמִחְיַת בְּשַׂר חַי בַּשְּׂאֵת: צָרַעַת
11 נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן לֹא יַסְגִּרֶנּוּ כִּי
12 טָמֵא הוּא: וְאִם־פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה
הַצָּרַעַת אֵת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכֹל
13 מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְּתָה
הַצָּרַעַת אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטִהַר אֶת־הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הָפַךְ
14 לְבָן טָהוֹר הוּא: וּבְיוֹם הֵרָאוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטְמָא:
15 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְּאוֹ חַבָּשָׂר הַחַי
16 טָמֵא הוּא כִּי־צָרוּעַ הוּא: אוֹ כִי־יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי
17 וְנֶהְפַּךְ לְלָבָן וּבָא אֶל־הַכֹּהֵן: וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן
נֶהְפַּךְ הַנֶּגַע לְלָבָן וְטִהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא:
18 וּבְשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ בְּעֹרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:
19 וְהָיָה בִּמְקוֹם הַשְּׁחִין שְׂאֵת לְבָנָה אוֹ בַהֶרֶת
20 לְבָנָה אַדְמְדֶמֶת וְנִרְאֵה אֶל־הַכֹּהֵן: וְרָאָה הַכֹּהֵן
וְהִנֵּה־מַרְאֵהוּ שָׁפֵל מִן־הָעוֹר וּשְׂעָרוֹ הָפַךְ לָבָן
21 וְטִמְּאוֹ הַכֹּהֵן נֶגַע־צָרַעַת הוּא בַּשְּׁחִין פָּרָחָה: וְאִם־
יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה־אֵין בָּהּ שֵׂעָר לָבָן וּשְׁפָלָה
אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִוא כֵּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת
22 יָמִים: וְאִם־פָּשֹׂה תִּפְשֶׂה בָּעוֹר וְטִמֵּא הַכֹּהֵן
אֹתוֹ נֶגַע הוּא:

5 ‡Et siquidem lepra vltra non creuerit, nec
transierit in cute priores terminos, rursum re-
cludet eum septem diebus aliis, & die septi-
6 mo contemplabitur. ‡Si obscurior fuerit le-
pra, & non creuerit in cute, mundabit eam,
quia scabies est, lauabítque homo vestimenta
7 sua, & mundus erit. ‡Quod si postquam à
B sacerdote visus est & redditus munditiæ, ite-
rum lepra creuerit, adducetur ad eum,
8 ‡Et immunditiæ condemnabitur.
9 ‡Plaga lepræ si fuerit in homine, adduce-
10 tur ad sacerdotē. ‡& videbit eum. Cùm
color albus in cute fuerit, & capillorum mu-
tauerit aspectum, ipsa quoque caro viua appa
11 ruerit: ‡Lepra vetustissima iudicabitur ar-
que inolita cuti. Contaminabit itaq; eum sa-
cerdos & nō recludet, quia perspicuę immun
12 ditiæ est. ‡Sin autem efflorueritdiscurrens
lepra in cute, & operuerit omnem carnem à
capite vsque ad pedes, quicquid sub aspectu
oculorum cadit:
13 ‡Considerabit eum sacerdos, & teneri lepra
mundissima iudicabit, eo quòd omnis in can
dorem versa sit, & idcirco homo mūdus est.
14 ‡Quando verò caro viuens in ea apparue-
rit, tunc sacerdotis iudicio polluetur;
15 ‡Et inter immundos reputabitur. caro
C enim viua si lepra aspergitur, immunda est.
16 ‡Quod si rursum versa fuerit in alborem,
& totum hominem operuerit.
17 ‡Considerabit eum sacerdos, & mundum
esse decernet.
18 ‡Caro autem & cutis in qua vlcus natum
est & sanatum;
19 ‡Et in loco vlceris cicatrix alba apparuerit
siue subruffa, adducetur homo ad sacerdotē.
20 ‡Qui cùm viderit locum lepræ humilio-
rem carne reliqua & pilos versos in candore,
contaminabit eum. Plaga enim lepræ orta est
in vlcere.
21 ‡Quod si pilus coloris est pristini, & cica-
22 trix subobscura & vicina carne non est humi-
lior, recludet eum septē diebus. ‡Et siquidē
creuerit, adiudicabit eum lepræ.

תרגום אונקלוס

5 וְיֶחֱזֵינֵיהּ כָּהֲנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתְּשָׁא קָם כַּד הֲוָה לָא אוֹסִיף מַכְתְּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וְיַתְגְּרִינֵיהּ כָּהֲנָא שְׁבָעָא יוֹמִין תִּנְיָנוּת:
6 וְיֶחֱזֵינֵיהּ כָּהֲנָא יְתִיבָא שְׁבִיעָאָה תִּנְיָנוּת וְהָא עָמָא מַכְתְּשָׁא וְלָא אוֹסִיף מַכְתְּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וְדַכְּיֵנֵיהּ כָּהֲנָא דְּהִיא וְיַצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִדְכֵּי:
7 וְאִם אוֹסְפָא תּוֹסִיף עֲדַיִּקָא בְּמִשְׁכָּא בָּתַר דְּאִתְחֲזִי לְכָהֲנָא וְיִתְחֲזֵי לְכָהֲנָא וְיַתְגְּרִינֵיהּ תִּנְיָנוּת לְכָהֲנָא: 8 וְיֶחֱזֵינֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא אוֹסִיף עֲדַיִּקָא
9 בְּמִשְׁכָּא וְיַטְּמִינֵיהּ כָּהֲנָא בֶּתֶר דְּאִתְחֲזִי לְכָהֲנָא וְיִתְחֲזֵי לָהּ כָּהֲנָא: 10 וְיֶחֱזֵינֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא עָפִיק חִוָּרָא בְּמִשְׁכָּא
11 הִיא מְחָפְכָא שַׂעֲרָא לְחִוָּרוּ וּבָאֲשָׁא וְיַתְגְּרִינֵיהּ כָּהֲנָא סִגְרִינֵיהּ הוּא: 9 סְכָכוּשׁ סִגְרִינֵיהּ כָּהֲנָא בְּאֲשָׁא וְיִתְיְתֵיהּ לְוָת כָּהֲנָא
12 מְחָאֵב הוּא: סִגְרִינֵיהּ עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁכֵּיהּ בִּשְׂרָא חַיָּא כַּעֲמִיקָא: 12 וְאִם סַגְיָא תִּסְגֵּי סִגְרִינֵיהּ בְּמִשְׁכָּא וְחָפֵי סִגְרִינֵיהּ כָּהֲנָא יַת כָּל מַשַׁךְ מַכְתְּשָׁא בְּרֵישֵׁיהּ וְעַד רַגְלוֹהִי לְכֹל חֵיזוּ עֵינֵי כָּהֲנָא
13 חָזֵי יַתְגְּרִינֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא חָפֵי סִגְרִינֵיהּ יַת כָּל בִּשְׂרֵיהּ וְדַכֵּי יַת מַכְתְּשָׁא כְּלֵיהּ אִתְהֲפַךְ לְחִוָּרוּ דַכֵּי הוּא: 14 וּבְיוֹמָא דְּאִתְחֲזֵי בֵּיהּ בִּשְׂרָא
15 חַיְיָא יְסָאֵב: וְיֶחֱזֵינֵיהּ כָּהֲנָא יַת בִּשְׂרָא חַיְיָא וְיַטְּמִינֵיהּ בִּשְׂרָא סְאִיב הוּא סִגְרִינֵיהּ הוּא: אוֹ אֲרֵי יְהוּב בִּשְׂרָא
16 חַיְיָא וְיִתְהַפַּךְ לְחִוָּרוּ וְיֵיתֵי לְוָת כָּהֲנָא: 17 וְיֶחֱזִינֵיהּ כָּהֲנָא יַת מַכְתְּשָׁא דְּהַפַּךְ לְחִוָּרוּ וְיִדְכֵּי כָּהֲנָא יַת מַכְתְּשָׁא דַּכֵּי הוּא:
18 וּבְסַר כַּד יְהֵי בֵּיהּ בְּעוֹרֵיהּ שְׁחִנָּא וְאִתְסְיָא: 19 וְיֵהֵי בְּאַתַר שְׁחִנָּא עֲמָקָא חִוָּרָא אוֹ סְמִקְרָא חִוָּרָא וְיִתְחֲזֵי לְכָהֲנָא:
20 וְיֶחֱזֵינֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא מַתְחֲזֵי עֲמִיקָא מִן מַשְׁכָּא וְשַׂעְרֵיהּ אִתְהֲפַךְ לְחִוָּרוּ וְיַטְּמִינֵיהּ כָּהֲנָא מַכְתְּשָׁא הוּא בִּשְׁחִנָּא פְּרִיחַת סִגְיָאת: 21 וְאִם חֲזֵיהּ כָּהֲנָא וְהָא לֵית בֵּיהּ שַׂעְרָא
לְחִוָּרוּ וְסַכְיָא לֵיתֵיהּ מִן מַשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וְיַסְגְּרִינֵיהּ כָּהֲנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:
22 וְאִם אוֹסְפָא תּוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיַטְּמִינֵיהּ כָּהֲנָא וְיֵהֵי מַכְתְּשָׁא הוּא:

5 ‡καὶ ὄψεται) ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ἰδοὺ
ἡ ἀφὴ μὴ μετ' ἐναντίον αὐτοῦ, μὴ μεμένηκεν ἡ ἀφὴ ἐν τῷ δέρματι,
6 ζ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς αὐτὸν ἑπτὰ ἡμέρας δευτέρας. ‡ὄψεται)
ὁ ἱερεὺς αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ τῇ δευτέρᾳ. ζ ἰδοὺ ἀμαυ-
ρὰ ἡ ἀφὴ, ὁ μετέπεσεν ἡ ἀφὴ ἐν τῷ δέρματι, ϗ καθαριεῖ
αὐτὸν ὁ ἱερεύς, σημασία γάρ ἐστιν. ζ πλυνάμενος τὰ ἱμάτια
7 αὐτοῦ, καθαρὸς ἔσται. ‡ἐὰν δὲ μεζαλάστα μεζαπέσῃ ἡ σή-
μασία ἐν τῷ δέρματι μετὰ τὸ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἱερέα ἐ καθαρι-
σμὸν αὐτοῦ (ζ ὀφθήσε) δευτέραν τῷ ἱερεῖ. ‡ϗ ὄψεται) ὁ ἱερεύς,
8 ζ ἰδοὺ μετέπεσεν ἡ σημασία ἐν τῷ δέρματι, καὶ μεμένηκεν αὐτὸν
9 ὁ ἱερεύς· λέπρα ἐστίν. ‡καὶ ἀφὴ λέπρας ἐὰν γένῃ ἐν ἀν-
10 θρώπῳ, ζ ἐλθόσε) πρὸς τὸν ἱερέα. ‡ζ ὄψεται) ὁ ἱερεύς, καὶ
ἰδοὺ ἐλὴ λευκὴ ἐν τῷ δέρματι, ζ αὐτὴ μετέβαλε τρίχα λευ-
11 κὴν, ζ ἀπὸ ζῶντος ἡ σαρκὸς ἡ ζώσης ἐν τῇ ἐλῇ· ‡λέπρα
παλαιουμένη ἐστὶν ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ, καὶ μιανεῖ
12 αὐτὸν ὁ ἱερεύς, οὐκ ἀφοριεῖ αὐτὸν, ὅτι ἀκάθαρτός ἐστιν. ‡ἐὰν
δὲ ἐξανθοῦσα ἐξανθήσῃ λέπρα ἐν τῷ δέρματι, καὶ καλύψει
ἡ λέπρα πᾶν τὸ δέρμα τῆς ἀφῆς, ἀπὸ κεφαλῆς αὐτοῦ ἕως πο-
13 δῶν αὐτοῦ, καθ' ὅλων τὴν ὄψιν τοῦ ἱερέως. ‡καὶ ὄψεται) ὁ ἱε-
ρεύς, ζ ἰδοὺ ἐκάλυψεν ἡ λέπρα πᾶν τὸ δέρμα τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ,
καὶ καθαριεῖ τὴν ἀφήν, ὅτι πᾶν μετέβαλεν λευκὸν, καθαρὸς
14 ἐστιν. ‡καὶ ᾗ δ' ἂν ἡμέρα ὀφθῇ ἐν αὐτῷ χρὼς ζῶν, μιανθήσε).
15 ζ ὄψεται) ὁ ἱερεὺς τὸν χρῶτα τὸν ὑγιῆ, ζ μιανεῖ αὐτὸν ὁ χρὼς
ὑγιὴς ἀκάθαρτός ἐστιν, λέπρα ἐστίν.
16 ‡ἐὰν δὲ ἀποκατασταθῇ ὁ χρὼς ὁ ὑγιὴς, ζ μεζαβαλῇ λευ-
κὸν, καὶ ἐλθόσε) πρὸς τὸν ἱερέα.
17 ‡καὶ ὄψεταί αὐτὸν ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ μετέβαλεν ἡ ἀφὴ
εἰς τὸ λευκὸν, ϗ καθαριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν, καθαρὸς ἔσται.
18 ‡καὶ σὰρξ ἐὰν γένῃ) ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ ἕλκος, ζ ἰαθῇ ἡ.
19 ‡καὶ γένῃ) ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἕλκους ἐλὴ λευκὴ, ἢ πλανυγὴς
λευκαίκυσα, ἢ πυρρίζουσα, καὶ ὀφθήσε) τῷ ἱερεῖ·
20 ‡καὶ ὄψεται ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ ἡ ὄψις αὐτῆς ταπεινοτέρα
τοῦ δέρματος, καὶ ἡ τρὶξ αὐτῆς μετέβαλεν εἰς λευκὸν, καὶ
μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεύς, ὅτι λέπρα ἐστὶν, ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν.
21 ‡ἐὰν δὲ ἴδῃ αὐτὸν ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ θρὶξ
λευκὴ, καὶ ταπεινὸν μὴ ᾖ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ χρωτὸς, καὶ
αὐτὴ ᾖ ἀμαυρὰ, καὶ ἀφορεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἑπτὰ ἡμέρας.
22 ‡ἐὰν δὲ διαχύσει διαχυθῇ ἐν τῷ δέρματι, καὶ μιανεῖ
αὐτὸν ὁ ἱερεύς, ἀφὴ λέπρας ἐστὶν ἐν τῷ ἕλκει ἐξήνθησεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 ‡Videbitque eam sacerdos in die septimo: & si plaga stetit sicut erat, & non creuit plaga in cute, recludet eum sacerdos septem diebus alijs.
6 ‡Videbitque eum sacerdos iterum in die septimo; & si obscura fuerit plaga & non creuit plaga in cute, mundum iudicabit eum sacerdos, pustula
enim est, & lauabit vestimenta sua & mundabitur. 7 Si autem rursus creuerit pustula in cute, immundum iudicabit eum sacerdos lepra enim est. 8 Plaga
autem si fuerit iterum sacerdoti. 9 Et videbit sacerdos: & si creuit pustula in cute, immundum iudicabit eum sacerdos lepra enim est. 8 Plaga
lepræ si fuerit in homine, adducetur ad sacerdotem. 10 Et videbit sacerdos. & si macula alba est in cute, & capillus eius versus est in albedinem,
& ipsum viuę carnis fuerit in macula; 11 Lepra vetustissima est in cute carnis suæ, & contaminabit eum sacerdos non recludet eum, quia im-
lepræ si fuerit in homine, adducetur ad sacerdotem. 10 Et videbit sacerdos. & si macula alba est in cute, & capillus eius versus est in albedinem,
mundus est. 12 Et si crescens creuerit lepra in cute, & operuerit lepra omnem cutem plagæ à capite eius vsque ad pedes eius omnia quæ oculi
sacerdotis possunt videre; 13 Videbit sacerdos. & si operuit lepra omnem cutem plagæ à capite eius vsque ad pedes eius omnia quæ oculi
& contaminabit eam: caro enim viua leprosa immunda est. 14 Videbitque sacerdos carnem viuam, 15 Si enim caro viua versa fuerit in albedinem, adducetur ad sacerdotem,
& idem mundus est homo. 16 In die autem quo apparuerit in ea caro viua, erit immundus. 15 Videbitque sacerdos carnem viuam, Homo autem in
quia caro scabies est, & sanata est. 17 Et in loco vlceris fuerit macula alba aut macula subruffa, videbitur à sacerdote.
Videbitque sacerdos, & si aspectus eius humilior est cute, & capilli eius versi sunt in albedinem, contaminabit eum sacerdos, quia plaga lepræ
est crescens in vlcere. 18 Si autem viderit eam sacerdos, & si non est in ea capillus albus neque est humilior cute, & ipsa est ob-
scura, recludet eum sacerdos septem diebus. 19 Si autem rursus creuerit in cute, contaminabit eum sacerdos, quia pla-
ga lepræ est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 ואם תחתיה תעמד הבהרת לא פשתה צרבת השחין הוא ויטהרהו הכהן:

24 או בשר כי יהיה בעורו מכות אש והיתה מחית המכוה בהרת לבנה אדמדמת או לבנה:

25 וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת ומראה עמק מן העור צרעת הוא במכוה פרחה וטמא אתו הכהן נגע צרעת הוא: 26 ואם יראנה הכהן והנה אין בבהרת שער לבן ושפלה איננה מן העור והוא כהה והסגירו הכהן שבעת ימים: 27 וראהו הכהן ביום השביעי אם פשה תפשה בעור וטמא הכהן אתו נגע צרעת הוא: 28 ואם תחתיה תעמד הבהרת לא פשתה בעור והוא כהה שאת המכוה הוא ויטהרהו הכהן כי צרבת חמכוה היא: 29 ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן: 30 וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמק מן העור ובו שער צהב דק וטמא אתו הכהן נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא: 31 וכי יראה הכהן את נגע הנתק והנה אין מראהו עמק מן העור ושער שחר אין בו והסגיר הכהן את הנגע הנתק שבעת ימים: 32 וראה הכהן את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שער צהב ומראה הנתק אין עמק מן העור: 33 והתגלח ואת הנתק לא יגלח והסגיר הכהן את הנתק שבעת ימים שנית: 34 וראה הכהן את הנתק ביום השביעי והנה לא פשה הנתק בעור ומראהו אינו עמק מן העור וטהרו הכהן וכבס בגדיו וטהר: 35 ואם פשה תפשה הנתק בעור אחרי טהרתו: 36 וראהו הכהן והנה פשה הנתק בעור לא יבקר הכהן לשער הצהב טמא הוא:

23 * Sinautem stererit in loco suo, vlceris est cicatrix, & homo mundus erit.

24 * Caro autem & cutis quam ignis exussit, & sanata albam siue ruffam habuerit cicatri-
D cem:

25 * Considerabit eam sacerdos. Et ecce si versa est in alborem, locus eius reliquà cute est humilior, contaminabit eum, quia plagæ in cicatrice orta est.

26 * Quod si pilorum color non fuerit immutatus, nec humilior plaga carne reliqua, & ipsa lepræ species fuerit subobscura, recludet eum septem diebus.

27 * Et die septimo contemplabitur. Si creuerit in cute lepra, contaminabit eum.

28 * Sin autem in loco suo candor steterit nó satis clarus, plaga combustionis est, & idcirco mundabitur, quia cicatrix est combustiuæ.

29 * Vir siue mulier in cuius capite vel barba germinauerit lepra:

30 * Videbit eos sacerdos. Et siquidem humilior fuit locus carne reliqua, & capillus flauus solitóque subtilior, contaminabit eos, quia lepra capitis ac barbæ est.

31 * Sin autem viderit locum maculæ æqua-
E lem vicinæ carni & capillum nigrum, recludet eum septem diebus.

32 * Et die septimo intuebitur. Si non creuerit macula & capillus sui coloris est, & locus plagæ carni reliqua æqualis:

33 * Radetur homo absq; loco maculæ, & recludetur septem diebus aliis.

34 * Si die septimo visa fuerit stetisse plaga in loco suo, nec humilior carne reliqua, mundabit eum, lotísque vestibus suis mundus erit.

35 * Sin autem post emundationem rursus creuerit macula in cute:

36 * Non quæret amplius vtrum capillus in flauum colorem sit commutatus, quia apertè immundus est.

תרגום אונקלוס

23 ואם כאתרהא קמה בהרתא לא אוסיפת רושם שחנא הוא וידכיניה כהנא:

24 או אנש ארי יהי במשכיה כויה ויהי אתחזי שערא לפחיר בבהרתא ומחוינא עסיק מן שערא חויר ומחוינא עסיק מן אחרנין סגיר יתיה כהנא בהרתא היא בכויה סגיאה ויסאיב יתיה כהנא סגירותא היא:

25 וארי יהי מן שערא לחויר ומחוינא עסיק מן משכא ומחוינא עמיקא מן אחרנין סגיר כהנא יתיה כהנא סגירותא היא בכויה ויסאיב יתיה כהנא סגירותא היא:

26 ואם כאתרהא קמה בהרתא לא אוסיפת בה מן משכא ואיהי עמיקא ויסאיב כהנא שבעא יומין:

27 וידכיניה כהנא ביומא שביעאה ארי יהי מחוינא עסיק מן משכא ויסאיב כהנא יתיה סגירותא היא:

28 ואם כאתרהא קמה בהרתא לא אוסיפת בה מן משכא ואיהי עמיקא עוסק כויה היא ארי שחנא כויה הוא:

29 וגבר או אתתא ארי יהי בה מכתשא בריש או בדקנא:

30 וחמי כהנא ית מכתשא והא ארי יהי מחוינא עמיק מן משכא ושערא בה צהיב דקיק ויסאיב יתיה כהנא ית מכתשא ארי סגירותא היא:

31 וארי יחמי כהנא ית מכתשא והא לא מחוינא עמיק מן משכא ושער אוכמא לית בה ויסגר כהנא ית מכתשא שבעא יומין:

32 וחמי כהנא ית מכתשא ביומא שביעאה והא לא שחנא מכתשא ולא הוה בה שער צהיב ומחוינא לית עמיק מן משכא:

33 ויתגלח ית מכתשא ומכתשא לא יגלח ויסגר כהנא ית מכתשא שבעא יומין תניינות:

34 וחמי כהנא ית מכתשא ביומא שביעאה והא לא אוסיף מכתשא במשכא ומחוינא לית עמיק מן משכא כדין יסאיב יתיה כהנא ויצבע לבושוהי ויתדכי:

35 ואם למחוורא יתפשט מכתשא במשכא אחרי דכיותיה:

36 ויחזי יתיה כהנא והא אוסיף מכתשא במשכא לא יבקר כהנא לשער סומק מסאב הוא:

23 * Si autem in loco suo manserit claritas, & non diffundatur, luor vlceris est, & mundabit eum sacerdos.

24 * Et caro si fuerit in cute sua, combustio ignis, & fuerit in cute eius sanatum combustionis lucens clarum vel peralbum rubescens.

25 * Et videbit ipsum sacerdos, & ecce mutauit pilum album in clarum, & aspectus eius humilis à cute, lepra est, in combustione efloruit, & polluet ipsum sacerdos, tactus lepræ est.

26 * Si autem viderit ipsum sacerdos, & ecce non est in splendente pilus albus, & humile non sit à cute, & ipsum autem obscurum, & segregabit ipsum sacerdos septem dies.

27 * Et videbit eum sacerdos in die septimo: si auterm effusione diffusum fuerit in cute, & polluet sacerdos eum, tactus lepræ est, in vlcere efloruit.

28 * Si autem in loco manserit splendens, & non diffundatur in cute, ipse autem obscurus sit, cicatrix combustionis est, & mundabit ipsum sacerdos: & enim figura combustionis est.

29 * Et viro vel mulieri cui fuerit in ipsis tactus lepræ in capite vel in barba.

30 * Et videbit sacerdos tactum, & ecce aspectus eius depressior cute, in ipsa autem pilus flauus subtilis, & polluet eum sacerdos, plaga est, lepra capitis vel lepra barbæ est.

31 * Et si viderit sacerdos tactum plagæ, & ecce non aspectus humilior cute, & capillus flauus non est in ipsa, & segregabit sacerdos tactum plagæ septem dies.

32 * Et videbit sacerdos tactum die septimo, & ecce non effusa est plaga, & capillus flauus non est in ipsa, & aspectus plagæ non est humilis à cute.

33 * Et radetur cutis, at plaga non radetur, & segregabit sacerdos plagam septem dies secundo.

34 * Et videbit sacerdos plagam die septima, & ecce non diffusa est plaga in cute, postquam rasus fuerit ille, & aspectus plagæ non est humilis à cute, & mundabit eũ sacerdos, & lauans vestimenta sua, mundus erit.

35 * Si autem diffusione diffusa fuerit plaga in cute, postquam mundatus fuerit ille.

36 * Et videbit eum sacerdos, & ecce diffusa est plaga in cute, non considerabit sacerdos de pilo flauescente, immundus est.

ΛΕΥΙΤΙΚΟΝ.

23 * ἐὰν δὲ κατὰ χώραν αὐτοῦ μείνῃ τὸ τηλαύγημα, & μὴ διαχέηται, ἕλκους ἐστὶν, καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεύς. 24 * καὶ σὰρξ ἐὰν ἐν ᾗ ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ, κατάκαυμα πυρὸς, & ἐὰν ᾗ ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ τὸ ὑγιασθὲν τοῦ καταικαύματος & ᾖ ἐν αὐγάζον τηλαυγὲς ἢ ἐκλθυκον πυρρίζον. 25 * καὶ ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ μετέβαλεν τρίχα λευκὴν εἰς τὸ αὐγάζον, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ταπεινὴ ὑπὸ τὸ δέρματος, λέπρα ἐστὶν, ἐν τῷ καταικαύματι ἐξέλυθησεν, καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, ἁφὴ λέπρας ἐστίν. 26 * ἐὰν δὲ ἴδῃ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ αὐγάζοντι θρὶξ λευκὴ, καὶ ταπεινὸν μὴ ἦ ὑπὸ τοῦ δέρματος, & αὐτὸ ᾖ ἀμαυρὸν, καὶ ἀφορίει αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἑπτὰ ἡμέρας. 27 * καὶ ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· ἐὰν δὲ διαχύ(ει διαχέῃ) ἐν τῷ δέρματι, καὶ μιανεῖ ὁ ἱερεὺς αὐτὸν, ἁφὴ λέπρας ἐστὶν ἐν τῷ ἕλκει ἐξέλυθησεν. 28 * ἐὰν δὲ κατὰ χώραν μείνῃ τὸ αὐγάζον, καὶ μὴ διαχυθῇ ἐν τῷ δέρματι, αὐτὴ δὲ ἀμαυρὰ ἦ, ἕλκη & καταικαύματός ἐστιν, καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς· ὁ γὰρ χαρακτὴρ τοῦ καταικαύματός ἐστιν. 29 * καὶ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ ὧ ἐὰν ᾖ ἐν αὐτοῖς ἁφὴ λέπρας ἐν τῇ κεφαλῇ ἢ ἐν τῷ πώγωνι. 30 * καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἁφὴν, & ἰδοὺ ἡ ὄψις αὐτῆς κοιλοτέρα & δέρματος, ἐν αὐτῇ δὲ θρὶξ ξανθίζουσα λεπὴ, & μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, θραῦσμά ἐστιν, λέπρα τῆς κεφαλῆς ἢ λέπρα & πώγωνός ἐστιν. 31 * καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ ἱερεὺς τὴν ἁφὴν & θραύσματος, καὶ ἰδοὺ οὐχ ἡ ὄψις ἐγκοιλοτέρα & δέρματος, καὶ θρὶξ ξανθίζουσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἀφορεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἁφὴν & θραύσματος ἑπτὰ ἡμέρας. 32 * καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἁφὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ἰδοὺ ὁ διεχύθη τὸ θραῦσμα, & θρὶξ ξανθίζουσα οὐκ ἔστι κοίλη ὑπὸ & δέρματος. 33 * καὶ ξυρηθήσε) τὸ δέρμα, τὸ δὲ θραῦσμα ὁ ξυρηθήσε), καὶ ἀφορεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ θραῦσμα ἑπτὰ ἡμέρας δευτέρον. 34 * καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὸ θραῦσμα τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, & ἰδοὺ ὁ διεχύθη τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι μὴ τὸ ξυρηθῆναι αὐτόν, & ἡ ὄψις τοῦ θραύσματος οὐκ ἔστι κοίλη ὑπὸ τοῦ δέρματος, καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, καὶ πλυνάμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καθαρὸς ἔσται. 35 * ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι μὴ τὸ καθαρισθῆναι αὐτόν· 36 * καὶ ὄψε) αὐτὸν ὁ ἱερεὺς, & ἰδοὺ διέχυται τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι, οὐκ ἐπισκέψεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς τριχὸς τῆς ξανθιζούσης, ἀκάθαρτός ἐστιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et si in loco suo steterit macula nec creuit, cicatrix vlceris est, & mundabit eum sacerdos.
"Et si caro & cutis quam ignis exussit, & fuerit cicatrix combustionis macula alba subrussa aut totaliter alba:
"Homo autem in cuius cute fuerit exustio ignis, & fuerit cicatrix combustionis macula alba subrussa aut totaliter alba:
"Videbit eam sacerdos. & si pilus eiusdem maculæ versus est in albedinem, & aspectus eius profundior est cute, lepra est crescens in combustione. & contaminabit eum sacerdos quia plaga lepræ est.
"Si autem viderit eam sacerdos & non est pilus albus in macula illa, neque est humilior cute, & est subobscura, recludet eum sacerdos septem diebus.
"Et videbit eum sacerdos in die septimo: si crescens creuerit in cute, contaminabit eum sacerdos, quia plaga lepræ est.
"Et videbit eum sacerdos in die septimo: si crescens creuerit in cute, contaminabit eum sacerdos, quia cicatrix combustionis est. Et mundabit eum sacerdos plagam. & si aspectus eius fuerit profundior cute, & in ipsa fuerit capillus flauus tenuissimus, contaminabit eum sacerdos, quia lepra capitis siue barbæ est.
"Videbit sacerdos plagam lepræ
"Vir autem siue mulier in cuius capite aut barba fuerit plaga:
"Et si viderit sacerdos plagam lepræ, & aspectus eius non est profundior cute, & capillus niger non est in eo. recludet sacerdos plagam lepræ septem diebus.
"Et videbit sacerdos plagam in die septimo. & si non creuit lepra nec est in ea capillus flauus, & aspectus lepræ non est profundior cute:
"Et videbit sacerdos lepram in die septimo: & si non creuit lepra in cute, & aspectus eius non est profundior cute, mundum iudicabit eum sacerdos: & lauabit vestimenta sua, & mundabitur.
"Tondebit in circuitu lepræ, & lepram ipsam non tondebit, & recludet sacerdos lepram septem diebus aliis.
"Si autem rursus creuerit lepra in cute post emundationem suam:
"Videbit eum sacerdos. & si creuit lepra in cute, non curabit sacerdos de capillo flauo, quia immundus est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 ואם־בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשֵׂעָר שָׁחֹר צָמַח־בּוֹ נִרְפָּא
הַנֶּתֶק טָהֹר הוּא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן׃ 38 ואישׁ אוֹ־
אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְעוֹר־בְּשָׂרָם בֶּהָרֹת בֶּהָרֹת לְבָנֹת׃ 39 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְעוֹר־בְּשָׂרָם בֶּהָרֹת כֵּהוֹת לְבָנֹת
בֹּהַק הוּא פָּרַח בָּעוֹר טָהֹר הוּא׃ 40 ואישׁ כִּי
יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרֵחַ הוּא טָהוֹר הוּא׃ 41 ואם מִפְּאַת
פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבַּחַ הוּא טָהוֹר הוּא׃ 42 וכִי־יִהְיֶה
בַּקָּרַחַת אוֹ בַגִּבַּחַת נֶגַע לְבָן אַדְמְדֶּמֶת צָרַעַת פֹּרַחַת
הוּא בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְגִבְּחָתוֹ׃ 43 וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה
שְׂאֵת־הַנֶּגַע לְבָנָה אַדְמְדֶּמֶת בְּקָרַחְתּוֹ אוֹ בְגִבַּחְתּוֹ
כְּמַרְאֵה צָרַעַת עוֹר בָּשָׂר׃ 44 איש־צָרוּעַ הוּא טָמֵא
הוּא טָמֵא יְטַמְּאֶנּוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ׃ 45 והַצָּרוּעַ
אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה
פָרוּעַ וְעַל־שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא׃ 46 כָּל־
יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ׃ 47 והַבֶּגֶד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ
נֶגַע צָרַעַת בְּבֶגֶד צֶמֶר אוֹ בְבֶגֶד פִּשְׁתִּים׃ 48 או בְשְׁתִי
אוֹ בְעֵרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַצָּמֶר אוֹ בְעוֹר אוֹ בְכָל־מְלֶאכֶת
עוֹר׃ 49 והָיְתָה הַנֶּגַע יְרַקְרַק אוֹ אַדְמְדַּם בַּבֶּגֶד אוֹ
בָעוֹר אוֹ בַשְׁתִי אוֹ בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי־עוֹר נֶגַע
צָרַעַת הוּא וְהָרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן׃ 50 וראה הַכֹּהֵן אֶת־
הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים׃ 51 וְרָאָה
אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ
בַשְׁתִי אוֹ־בָעֵרֶב אוֹ בָעוֹר לְכֹל אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה הָעוֹר
לְמְלָאכָה צָרַעַת מַמְאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא׃ 52 ושָׂרַף
אֶת־הַבֶּגֶד אוֹ אֶת־הַשְׁתִי אוֹ אֶת־הָעֵרֶב בַּצֶּמֶר אוֹ
אֶת־הַבְּשְׁתִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ
הַנֶּגַע כִּי־צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ 53 ואם
יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פָשָׂה הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ בַשְׁתִי אוֹ
בָעֵרֶב אוֹ בְכָל־כְּלִי עוֹר׃

37 * Porro si steterit macula, & capilli nigri
fuerint, nouerit hominem sanatum esse, &
confidenter eum pronuntiet mundum.
38 * Vir siue mulier in cuius cute candor ap-
paruerit,
39 * Intuebitur eos sacerdos: si deprehende-
rit subobscurum alborem lucere in cute, sciat
non esse lepram, sed maculam coloris candidi
& hominem mundum.
40 * Vir de cuius capite capilli fluunt, caluus
& mundus est.
41 * Et si à fronte ceciderint, pili recaluastér &
F mundus est.
42 * Sin autem in caluitio siue in recaluatione
albus vel ruffus color fuerit exortus;
43 * Et hoc sacerdos videri, cõdemnabit eum
haud dubiæ lepræ, quæ orta est in caluitio.
44 * Quicunque ergo maculatus fuerit lepra,
& separatus est ad arbitrium sacerdotis, habe
bit vestimenta dissuta, caput nudum, os velte
contectum, contaminatum ac sordidum se
clamabit,
46 * Omni tempore quo leprosus est & im-
mundus, solus habitabit extra castra.
47 * Vestis lanea siue linea, quæ lepram ha-
buerit.
48 * In stamine atque subtegmine aut certe
pellis, vel quicquid ex pelle confectum est.
49 * Si alba vel ruffa macula fuerit infecta, le-
pra reputabitur.
50 * Ostendetúrque sacerdoti. qui considera-
tam recludet septem diebus.
51 * Et die septimo rursus aspiciens si depre-
G henderit creuisse, lepra perseuerans est, pollu-
tum iudicabit vestimentum, & omne in quo
fuerit inuenta.
52 * Et idcirco comburetur flammis.
53 * Quod si eam viderit non creuisse:

37 * Si autem coram eo manserit in loco plaga, & capillus niger renatus fuerit in eo, sanauit plaga, mundus est, et mundabit eum sacerdos. 38 * Et vi-
ro vel mulieri cui fuerint in cute carnis suæ candores splendentes albescentes. 39 * Et videbit sacerdos, & ecce in cute carnis suæ candores splendentes albescentes, impetigo est floret in cute, mundus est.
40 * Si autẽ alicui calum fuerit caput eius, caluus est, mundus est. 41 * Si autem ante faciem eius caluũ fuerit caput eius, recaluaster est, mundus est.
42 * Si autem fuerit in caluitie eius, vel in recalua-
tione eius tactus albus vel flaueſcens, lepra ſtorens est in caluitie eius, vel in recaluatione eius.
43 * Et videbit eum sacerdos, & ecce aſpectus ta-
ctus albus vel flaueſcens in caluitie eius, vel in re-
caluatione eius sicut species lepræ in cute carnis
suæ. 44 * Homo leprosus est, immundus est: pollutio-
ne polluet eum sacerdos, in capite suo tactus eius.
45 * Et leprosus in quo est tactus, vestimenta eius
erunt soluta, & caput eius nudum, & circa os eius
contegatur, & immundus vocabitur
46 * Omnes dies, quamdiu fuerit in eo tactus, im-
mundus existens immundus erit, segregatus sede-
bit extra castra erit eius conuersatio. 47 * Et vestis
in qua fuerit in ipsa tactus lepræ in veste lanea, vel
velle stupea, 48 * Vel in stamine, vel in subteg-
mine, vel in lineis, vel in laneis, vel in pelle, vel in
omni operaria pelle. 49 * Et fuerit tactus viresceṅs
vel flaueſcens in pelle, vel in veste, vel in stamine,
vel in subtegmine, vel in omni vase operario pellis,
tactus lepræ est: & ostendet sacerdoti.
50 * Et videbit sacerdos tactum, & segregabit sa-
cerdos tactum septem dies. 51 * Et videbit tactum
die septima: si autem diffusus fuerit tactus in veste,
vel in stamine, vel in subtegmine vel in pelle, iuxta
omnia quæcunque facta fuerint pelles in operatione,
lepra perseuerans est tactus, immundus est.
52 * Comburet vestem, vel stamen, vel subtegmen,
vel in lineis, vel in lineis, vel in omni vase pelliceo,
in quo fuerit in ipso tactus, quia lepra perseuerans
est, in igne comburetur.
53 * Si autem viderit sacerdos, et non diffusus fue-
rit tactus in veste, vel in stamine, vel in subtegmi-
ne, vel in omni vase pelliceo.

37 * ἐὰν δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ μείνῃ ἡ πρόχρως τὸ ἴασμα, καὶ
θριξὶ μέλαινα φύσει ἐν αὐτῷ ὑγίακεν τὸ θραῦσμα, κα-
θαρός ἐστιν ὁ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεύς. 38 * καὶ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ
ἐὰν ᾖ (ἢ) ἐν δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ αὐγάσματα αὐγά-
ζοντα λευκαθίζοντα. 39 * Καὶ ὄψε(ται) ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ ἐν δέρματι
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ αὐγάσματα αὐγάζοντα λευκαθίζοντα ἀλ-
φὸς ἐστίν, ἐξανθεῖ ἐν τῷ δέρματι, καθαρός ἐστιν.
40 * ἐὰν δὲ
ἁμαθήσῃ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ φαλακρός ἐστι, καθαρός ἐστιν.
41 * ἐὰν δὲ κλ πρόσωπον αὐτοῦ μαθήσῃ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀπὸ
μέρους φαλαντὸς ἐστι, καθαρός ἐστιν. 42 * ἐὰν δὲ ᾖ ἁπταὶ ἐν τῷ φαλα-
κρώματι αὐτοῦ, ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαιώματι αὐτοῦ ἀφὴ λευκὴ
ἢ πυρρίζουσα, λέπρα ἐξανθίζουσά ἐστιν ἐν τῷ φαλακρώ-
ματι αὐτοῦ, ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαντώματι αὐτοῦ. 43 * Καὶ ὄψε(ται)
αὐτὸν ὁ ἱερεύς, καὶ ἰδοὺ ἡ ὄψις τῆς ἀφῆς λευκὴ ἢ πυρρίζουσα
ἐν τῷ φαλακρώματι αὐτοῦ, ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαιώματι αὐτοῦ
ὡς εἶδος λέπρας ἐν τῷ δέρματι τῆ σαρκὸς αὐτοῦ. 44 * ἀνθρωπος
λεπρός ἐστιν, ἀκάθαρτός ἐστιν μιάνσει μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεύς,
ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἡ ἀφὴ αὐτοῦ. 45 * Καὶ λεπρὸς ὃν ᾧ ἐστιν ἡ ἀ-
φὴ, τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔσται παρελελυμένα, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ
ἀκατακάλυπτος, καὶ περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ περιβαλέσθω, καὶ ἀκά-
θαρτος κεκλήσε(ται) 46 * πάσας τὰς ἡμέρας, ὅσας ἐὰν ᾖ ἐπ' αὐτῷ
ἡ ἀφὴ, ἀκάθαρτος ὢν ἀκάθαρτος ἔσται. κεχωρισμένος καθήσε(ται),
ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἔσται αὐτοῦ ἡ διαίλεξις. 47 * Ἐὰν ἱμάτιον ᾧ ἐὰν
γένηται ἐν αὐτῷ ἀφὴ λέπρας ἐν ἱματίῳ ἐρεῷ, ἢ ἐν ἱματίῳ
συπαίῳ. 48 * ἢ ἐν στήμονι, ἢ ἐν κρόκῃ, ἢ ἐν τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν τοῖς
ἐρέοις, ἢ ἐν δέρματι, ἢ ἐν παντὶ ἐργαστίμῳ δέρματι. 49 * (Καὶ ἐὰν ᾖ)
ἡ ἀφὴ χλωρίζουσα ἢ πυρρίζουσα ἐν τῷ δέρματι, ἢ ἐν τῷ ἱμα-
τίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει ἐργα-
σίμῳ δέρματος, ἀφὴ λέπρας ἐστίν· καὶ δείξει τῷ ἱερεῖ. 50 * καὶ
ὄψε(ται) ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν, καὶ ἀφορεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἑπτὰ ἡ-
μέρας. 51 * Καὶ ὄψε(ται) τὴν ἀφὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· ἐὰν δὲ διαχέῃ
ἡ ἀφὴ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν
τῷ δέρματι, καὶ πᾶσα ὅσα ἐὰν ποιηθῇ δέρματος ἐν τῇ ἐργα-
σίᾳ, λέπρας ἔμμονός ἐστιν ἡ ἀφὴ, ἀκάθαρτός ἐστι. 52 * καὶ κατακαύ-
σει τὸ ἱμάτιον, ἢ τὸν στήμονα, ἢ τὴν κρόκην, ἐν τοῖς ἐρέοις, ἢ ἐν
τοῖς λινοῖς, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ, ἐν ᾧ ἐὰν ᾖ ἐν αὐτῷ ἡ
ἀφὴ, ὅτι λέπρας ἔμμονός ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσε(ται). 53 * ἐὰν
δὲ ἴδῃ ὁ ἱερεύς, καὶ μὴ διαχέῃ (ἡ) ἀφὴ ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στή-
μονι, ἢ ἐν τῇ κρόκῃ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

37 Si autem lepra stetit sicut antea erat: & capillus niger ortus est in ea, sanata est lepra, mundus est, & mundum iudicabit eum sacerdos. 38 Vir au-
tem siue mulier in quorum cute carnis fuerint maculæ albæ: 39 Videbit sacerdos. & si in cute carnis eorum sint maculæ subobscuræ albæ, mas-
cula colouris candidi est crescens in cute, mundus que est. 40 Vir autem cuius capilli capitis fluunt, caluus & mundus est. 41 Si autem con-
tra faciem eius fluerint capilli capitis eius, recaluaster est, mundus que est. 42 Et si fuerit in caluitio aut in recaluatione plaga alba subrufla, le-
pra est crescens in caluitio eius aut in recaluatione eius. 43 Videbitque eum sacerdos. & si macula plagæ alba fuerit & subrufla in caluitio eius
aut in recaluatione eius sicut aspectus lepræ cutis carnis: 44 Vir leprosus est, immundus est: contaminans contaminabit eum sacerdos, in capite
eius est plaga eius. 45 Leprosus autem in quo fuerit plaga, vestimenta eius erunt scissa, & caput eius erit nudum, & os eius involuetur panno
decurtato: Et non contaminemini neque immundi sitis, clamabit. 46 Cunctis diebus quibus habuerit plagam, erit immundus, immundus e-
rit: solus habitabit, extra castra erit habitatio eius. 47 Et vestis in qua fuerit plaga lepræ in veste lanea aut in veste linea. 48 Aut in sta-
mine vel in subtegmine de lino aut de lana aut in pelle, vel in quocunque quod factum est ex pelle. 49 Si fuerit plaga pallida aut ruffa in veste
aut in pelle vel in stamine aut in subtegmine aut in quacunque veste pellicea, plaga lepræ est, ostenderurq; sacerdoti. 50 Et videbit sacerdos pla-
gam, & recludet eam septem diebus. 51 Videbitque plagam in die septimo: & si creuit in veste vel in stamine aut in pelle aut in quocunq; quod
fit ex pelle fit, lepræ corrodentis est plaga: immundus erit. 52 Et comburet vestem aut stamen aut subtegmen laneum aut lineum aut quancun-
que vestem pelliceam in quibus fuerit plaga, quia lepra corrodens est, igne comburetur. 53 Et si viderit sacerdos quòd non creuit plaga in
vestimento aut in stamine vel subtegmine aut in omni veste pellicea:

תרגום אונקלוס

37 ואם כד חזרת קם נתקא ושער אוכם צמח ביה אתסי נתקא דכי הוא ויכביניה כהנא׃ 38 וגבר או אתתא ארי יהי במשך בישרהון כתרין
כתרין חוורין׃ 39 ויחזי כהנא והא במשך בישרהון כתרין עמיקין חוורין בוהקא הוא סגי בוהקא דכי הוא׃ 40 וגבר ארי יהי קרח רישיה קרח
הוא דכי הוא׃ 41 ואם לקבל אפוהי יהי קרח רישיה גלוש הוא דכי הוא׃ 42 ארי יהי בקרחותיה או בגלושותיה סכחא חיור סמוק בקרחותיה או בגלושותיה כסחי סגירותא
סגיא הוא בקרחותיה או בגלושותיה׃ 43 ויחזי יהי כהנא והא עסקא סכחא סמוקא בקרחותיה או בגלושותיה כסחי סגירותא בישרא׃ 44 גבר סגיר הוא מסאב הוא סאבא יסאבינה כהנא ברישיה סכחשא׃ 45 וסגיא דביה סכחשא לבושוהי יהון סבעין ורישיה
יהי פריע ועל שפם כסי יעטי ועל חבריה מסאב מסאב יקרי׃ 46 כל יומין דמסכחשא ביה יהי מסאב מסאב הוא בלחודוהי יתב מבר
למשריתא יהי מותבה׃ 47 ולבושא ארי יהי ביה מכתש סגירו בלבוש עמר או בלבוש פשתן׃ 48 או בשתיא או בערבא לכיתנא ולעמרא
או במשכא או בכל עבידת משך׃ 49 ויהי מכתשא ירוק או סמוק בלבושא או במשכא או בשתיא או בערבא או בכל מאן דמשך מכתש סגירותא
הוא ויתחזי לכהנא׃ 50 ויחזי כהנא ית מכתשא ויסגר ית מכתשא שבעא יומין׃ 51 ויחזי ית מכתשא ביומא שביעאה ארי פשי מכתשא בלבושא
או בשתיא או בערבא או במשכא לכל דיתעבד משכא מתמרא מכתשא סגירת סגירותא מכתשא הוא טמיר הוא באישתא תתוקד׃ 52 ויוקיד ית לבושא או ית
שתיא או ית ערבא או ית כל מאן דמשך דביה מכתשא ארי סגירת סגירותא מכתשא הוא באישתא תתוקד׃ 53 ואם יחזי כהנא
והא לא אסתיף מכתשא בלבושא או בשתיא או בערבא או בכל מאן דמשך׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

54 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְכִבְּסוּ אֵת אֲשֶׁר בּוֹ הַנָּגַע וְהִסְגִּירוּ
55 שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית: וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרֵי
הֻכְבַּס אֶת הַנָּגַע וְהִנֵּה לֹא הָפַךְ הַנֶּגַע אֶת עֵינוֹ וְהַנֶּגַע
לֹא פָשָׂה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ פְּחֶתֶת הִוא
56 בְּקָרְחָתּוֹ אוֹ בְגַבַּחְתּוֹ: וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כֵהָה
הַנֶּגַע אַחֲרֵי הֻכְבַּס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן הַבֶּגֶד אוֹ מִן
57 הָעוֹר אוֹ מִן הַשְׁתִי אוֹ מִן הָעָרֵב: וְאִם תֵּרָאֶה
עוֹד בַּבֶּגֶד אוֹ בַשְׁתִי אוֹ בָעָרֵב אוֹ בְכָל כְּלִי עוֹר
פַּרַחַת הִוא בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפֶנּוּ אֵת אֲשֶׁר בּוֹ הַנָּגַע:
58 וְהַבֶּגֶד אוֹ הַשְׁתִי אוֹ הָעָרֵב אוֹ כָל כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר
59 תְּכַבֶּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכֻבַּס שֵׁנִית וְטָהֵר: זֹאת
תּוֹרַת נֶגַע צָרַעַת בֶּגֶד הַצֶּמֶר אוֹ הַפִּשְׁתִּים אוֹ הַשְׁתִי
אוֹ הָעָרֵב אוֹ כָל כְּלִי עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ:

יד

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2 זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְצֹרָע בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ
וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן: וְיָצָא הַכֹּהֵן אֶל מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע הַצָּרַעַת
4 מִן הַצָּרוּעַ: וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לַמִּטַּהֵר שְׁתֵּי
צִפֳּרִים חַיּוֹת טְהֹרוֹת וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנִי תוֹלַעַת וְאֵזֹב:
5 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְשָׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל
כְּלִי חֶרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים: אֶת הַצִּפֳּר הַחַיָּה
יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת שְׁנִי הַתּוֹלַעַת
וְאֶת הָאֵזֹב וְטָבַל אֹתָם וְאֶת הַצִּפֳּר הַחַיָּה בְּדַם
7 הַצִּפֳּר הַשְּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: וְהִזָּה עַל
הַמִּטַּהֵר מִן הַצָּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְשִׁלַּח
אֶת הַצִּפֳּר הַחַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וְכִבֶּס
הַמִּטַּהֵר אֶת בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם
וְטָהֵר וְאַחַר יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה וְיָשַׁב מִחוּץ לְאָהֳלוֹ
שִׁבְעַת יָמִים:

54 * Præcipiet, & lauabunt id in quo lepra est, recludétque illud septem diebus aliis.
55 * Et cùm viderit faciem quidem priſtinam non reuerſam, nec tamen creuiſſe lepram, immundum iudicabit, & igne comburet, eo quòd infuſa ſit in ſuperficie veſtiméti vel per totum lepra.
56 * Sin autẽ obſcurior fuerit locus lepræ poſtquam veſtis eſt lota, abrumpet eum & à ſolido diuidet.
57 * Quod ſi vltra apparuerit in his locis quę prius immaculata erant, lepra volatilis & vaga debet igni comburi.
58 * Si ceſſauerit, lauabit aqua ea quæ pura ſunt ſecundo, & munda erunt.
59 * Iſta eſt lex lepræ veſtimenti lanei & lintei ſtaminis atque ſubregminis, omníſque ſupellectilis pelliceæ, quomodo mundari debeat vel contaminari.

CAP. XIIII.

1 LOcutúsq; eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
A 2 * Hic eſt ritus leproſi quando mundandus eſt. Adducetur ad ſacerdotem.
3 * Qui egreſſus de caſtris, cùm inuenerit lepram eſſe mundatam:
4 * Præcipiet ei qui purificatur, vt offerat duos paſſeres viuos pro ſe, quos veſci licitum eſt, & lignum cedrinum vermiculúmque & hyſſopum.
5 * Et vnum ex paſſeribus immolari iubebit in vaſe fictili ſuper aquas viuentes.
6 * Alium autem viuum cum ligno cedrino, & cocco, & hyſſopo, tinget in ſanguine paſſeris immolati.
7 * Quo aſperget illum qui mundandus eſt ſepties vt iure purgetur, & dimittet paſſerem viuum, vt in agrum auolet.
8 * Cúmque lauerit homo veſtimenta ſua, radet omnes pilos corporis, & lauabitur aqua:
B purificatúsque ingredietur caſtra, ita tamen vt maneat extra tabernaculum ſuum ſeptem diebus.

54 * Et præcipiet ſacerdos, & lauabit in quo fuerit in ipſo tactus, & ſegregabit ſacerdos tactum ſeptẽ dies ſecundo.
55 * Et videbit ſacerdos poſtquam lotus fuerit tactus: & ſi autem non mutauerit tactus aſpectum ſuum, & tactus non diffunditur, immundum eſt, in igne comburetur: firmatus eſt in veſte, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine.
56 * Et ſi viderit ſacerdos, & fuerit obſcurus tactus poſtquam lotum fuerit ipſum, rumpet illud à veſte, vel à ſtamine, vel à ſubtegmine, vel à pelle.
57 * Si autem apparuerit amplius in veſte, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni vaſe pellicco, lepra florens eſt, in igne comburetur in quo eſt tactus.
58 * Et veſtis, vel ſtamen, vel ſubtegmen, vel omne vas pelliceum, quod lauabitur, & recedet ab ipſo tactus, & lauabitur ſecundo, & mundum erit.
59 * Hæc lex tactus lepræ veſtis lineæ, vel ſtuppeæ, vel ſtaminis, vel ſubtegminis, vel omnis vaſis pellicei, ad mundandum illud vel polluendum.

CAP. XIIII.

ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
1 * Hæc lex leproſi, qua die mundatus fuerit, & adducetur ad ſacerdotem.
2 * Et egredietur ſacerdos extra caſtra, & videbit ſacerdos, & ecce ſanatur tactus lepræ à leproſo.
3 * Et iubebit ſacerdos, et accipient mundato duas auiculas viuas puras, & lignum cedrinum, & retortum coccinum, & hyſſopum.
4 * Et iubebit ſacerdos, & immolabunt auiculam vnam in vaſe fictili in aqua viuente.
5 * Et auiculam viuentem accipiet eam, & lignũ cedrinum, & retortum coccinum, & hyſſopum, & tinget ea, & auiculam viuentem in ſanguine auiculæ immolatæ in aqua viuente.
6 * Et aſperget ſuper mundatum à lepra ſepties, & mundus erit, & dimittet auiculam viuam in campum.
7 * Et lauabit mundatus veſtes ſuas, & radet omnem pilum ſuum, & lauabitur in aqua, & mundus erit: & poſt hæc ingredietur in caſtra, & manebit extra domum ſuam ſeptem dies.

54 * καὶ συντάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ πλυνεῖ ἐφ' ᾧ ἐὰν ᾖ ἐπ' αὐτῷ ἡ ἁφή, & ἀφορεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν ἑπτὰ ἡμέρας τὸ δεύτερον.
55 * καὶ ὄψε) ὁ ἱερεὺς μὴ τὴν πλυθεῖσαν τὴν ἀφὴν, καὶ εἰ μὴ μεταβέβληκεν ἡ ἀφὴ τὴν ὄψιν αὐτῆς, & ἡ ἀφὴ διαχεῖ), ἀκάθαρτόν ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ἐσήπεικε) ἐν τῷ ἱματίῳ,
56 ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κεκῇ. * καὶ ἐὰν ἰδῇ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἡ ἀμαυρὰ ἡ ἀφὴ μὴ τὴν πλυθεῖσαν αὐτὸ, διορρήξει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, ἢ ἀπὸ τοῦ στήμονος, ἢ ἀπὸ τῆς κεκῆς, ἢ ἀπὸ τοῦ δέρ-
57 ματος. * ἐὰν δὲ ὀφθῇ ἔτι ἐν τῷ ἱματίῳ, ἢ ἐν τῷ στήμονι, ἢ ἐν τῇ κεκῇ, ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ, λέπρα ξυβιζομένη ἐστὶν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται ἐν ᾧ ἐστιν ἡ ἀφή.
58 * καὶ τὸ ἱμάτιον, ἢ ὁ στήμων, ἢ ἡ κεκῆ, ἢ πᾶν σκεῦος δερματίνον, ὃ πλυθήσεται, καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἀφὴ, καὶ πλυθήσεται τὸ δεύτερον, καὶ καθαρὸν ἔσται.
59 * Αὕτη ὁ νόμος ἀφῆς λέπρας ἱματίου ἐρεᾶ, ἢ συμπεπλεγμένου, ἢ στήμονος, ἢ κεκῆς, ἢ παντὸς σκεύους δερματίνου, εἰς τὸ καθαρίσαι αὐτὸ ἢ μιᾶναι.

ιδ'.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
2 * Αὕτη ὁ νόμος τοῦ λεπροῦ· ἢ τῇ ἡμέρᾳ καθαρισμοῦ ἢ, & προσαχθήσεται πρὸς τὸν ἱερέα·
3 * & ἐξελεύσεται) ὁ ἱερεὺς ἔξω τῆς παρεμβολῆς, & ὄψεται ὁ ἱερεύς, & ἰδοὺ ἴαται ἡ ἀφὴ τοῦ λεπροῦ ἀπὸ τοῦ λεπροῦ,
4 * καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς, & λήψονται τῷ καθαιρομένῳ δύο ὀρνίθια ζῶντα καθαρά, καὶ ξύλον κέδρινον, καὶ κεκλωσμένον κόκκινον, καὶ ὕσσωπον.
5 * καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς, καὶ σφάξουσι τὸ ὀρνίθιον τὸ ἓν εἰς ἄγγειον ὀστράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι.
6 * καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν λήψεται αὐτό, καὶ τὸ ξύλον τὸ κέδρινον, καὶ τὸ κεκλωσμένον κόκκινον, καὶ τὸν ὕσσωπον, καὶ βάψει αὐτὰ & τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὀρνιθίου τοῦ σφαγέντος ἐφ' ὕδατι ζῶντι.
7 * καὶ περιρρανεῖ ἐπὶ τὸν καθαριζόμενον ἀπὸ τῆς λέπρας ἑπτάκις, καὶ καθαριεῖ αὐτὸν, καὶ ἐξαποστελεῖ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν εἰς πεδίον.
8 * & πλυνεῖ ὁ καθαριζόμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, & ξυρήσει) πᾶσαν τὴν τρίχα αὐτοῦ, & λούσεται ἐν ὕδατι, καὶ καθαρὸς ἔσται· & μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ διατρίψει ἔξω τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

54 * Iubebit ſacerdos, & lauabunt illud in quo fuerit plaga, & recludet illud ſeptem diebus aliis. 55 * Videbitque ſacerdos poſtquam lauerunt locum plagæ, & ſi non eſt mutata plaga ab eo quod erat, neque creuit plaga, immundum erit, igni combures illud, corroſio enim eſt in veruſtate ſua, vel in nouitate ſua.
56 * Et ſi viderit ſacerdos quod plaga eſt ſubobſcura poſtquam lauerunt eam, abrumpet eam à veſtimento, aut de pelle, aut de ſtamine, aut de ſubtegmine. 57 * Et ſi vltra apparuerit in veſtimento, aut in ſtamine, vel in ſubtegmine, aut in quacunque veſte pellicea quæ lota fuerit & ea multiplicata eſt, igni combures illud in quo eſt plaga. 58 * Veſtis autem aut ſtamen, aut ſubtegmen aut omnis veſtis pellicea quæ lota fuerit & recederit ab eis plaga, lauabitur ſecundo, & ſic mundabitur.
59 * Hæc eſt lex plagæ lepræ veſtis lanææ, aut lineæ, aut ſtaminis vel ſubtegminis aut omnis ſupellectilis pellicææ, quomodo mundari debeat vel contaminari.

CAPVT XIIII.

LOcutúsque eſt Dominus ad Moyſen, dicens: 1 * Hæc eſt lex leproſi, in die emundationis ſuæ adducetur ad ſacerdotem. 2 * Et egredietur ſacerdos extra caſtra, & videbit ſacerdos. & ſi ſanata fuerit lepra leproſi: 3 * Præcipietque ſacerdos vt immolent paſſerem vnum in vaſe fictili ſuper aquas fontis. 4 * Paſſerem autem viuum tollet & lignum cedrinum, & coccinum, & hyſſopum. & tinget ea & paſſerem viuum in ſanguine paſſeris immolati ſuper aquas fontis. 5 * Et aſperget ſepties ſuper illum qui mundandus eſt à lepra, & mundabit eum, & dimittet paſſerem viuum ſuper faciem agri. 6 * Lauabitque ille qui mundandus eſt veſtimenta ſua, & tondebit omnes pilos ſuos, & lauabitur aqua, & ſic mundabitur. Et poſtea ingredietur in caſtra, & manebit extra tabernaculum ſuum ſeptem diebus.

תרגום אונקלוס

54 וְיִפְקֵיד כַּהֲנָא וְיִחְזְרִנַּהּ דְּבֵיהּ מַכְתְּשָׁא וְיַסְגְּרִנֵּיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוּת׃ 55 וְיֵיתֵי כַּהֲנָא בָּתַר דְּאִתְחַוַּר יַת מַכְתְּשָׁא דְּלָא שָׁנָא
מַכְתְּשָׁא יַת כַּד יְהַב מַכְתְּשָׁא לָא אִסְתְּיָף מַכְתְּשָׁא הוּא בְּנוּרָא תּוֹקְדִנֵּיהּ חַבְרָא הוּא בְּשִׁחִיקוּתֵיהּ אוֹ בְּחִוַּרְתֵּיהּ׃ 56 וְאִם חֲזָא כַּהֲנָא
דְּלָא שָׁנָא מַכְתְּשָׁא בָּתַר דְּאִתְחַוַּר וְיַתִּיהּ מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן שְׁתָיָא אוֹ מִן עַרְבָא׃ 57 וְאִם תְּהֵחֲזֵי עוֹד בִּלְבוּשָׁא אוֹ בְשְׁתָיָא
אוֹ בְעַרְבָא אוֹ בְכָל מָאנֵי דְשָׁתֵי עַרְבָא מַכְתְּשָׁא מַפְרַחְתָּא הִיא בְּנוּרָא תּוֹקְדִנַּהּ יַת דְּבֵיהּ מַכְתְּשָׁא׃ 58 וּלְבוּשָׁא אוֹ שְׁתָיָא אוֹ עַרְבָא אוֹ כָל מָאנֵי דְשָׁתֵי עַרְבָא אוֹ דְכַד
יִתְעַדֵּי לְהוֹן מַכְתְּשָׁא מִנְּהוֹן וְיִצְטְבַּע תִּנְיָנוּת וְיִדְכֵּי׃ 59 דָּא אוֹרָיְתָא דְּמַכְתְּשָׁא דִּלְבוּשָׁא שְׁתָיָא וְעַרְבָא אוֹ כָל מָאנֵי
דְשָׁתֵי לְאַסָּאבוּתֵיהּ אוֹ לְאַדְכָּאוּתֵיהּ׃

יד

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 דָּא תְּהֵי אוֹרַיְתָא דְּסַגִּירָא בְּיוֹמָא דְדַכְיוּתֵיהּ וְיֵיתֵי כַּהֲנָא׃ 3 וְיִפּוֹק כַּהֲנָא לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא וְיֶחֱזֵי
וְהָא אִתְסֵי מַכְתְּשָׁא דִּסְגִירָא דִּסְגִירָא בְּיִסְרָאֵל׃ 4 וְיִפְקֵיד כַּהֲנָא וְיִסַּב לְסַדְּרֵי מַדְיָנָא תְּרֵין צִפְּרִין חַיָּין דַּכְיָן וַעֲצָא דַּאֲרָזָא וּצְבַע זְהוֹרִי וְאֵזוֹבָא׃
5 וְיִפְקֵיד כַּהֲנָא וְיִכּוֹס יַת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דְּחַסָּף עַל מֵי מַבּוּעָא׃ 6 יַת צִפְּרָא חַיְיָתָא יְסַב יָתַהּ וְיַת אָעָא דַּאֲרָזָא וְיַת צְבַע זְהוֹרָא וְיַת אֵזוֹבָא
וְיַחֲבַט יָתְהוֹן וְיַת צִפְּרָא חַיְיָתָא בְּדַמָּא דְצִפְּרָא דְּנִכְסַת עַל מֵי מַבּוּעָא׃ 7 וְיִדֵּי עַל דְּסַדְּרֵי יַת מַגִּירוּתָא וְיִתְכַּן יָתֵהּ שִׁבְעָא זִימְנִין וְיִדְכֵּינֵיהּ וְיִשְׁלַח
לְבַר לְמַשְׁרְיָתָא עַל אַפֵּי חַקְלָא׃ 8 וְיַצְבַּע דְּסַדְּרֵי יַת כָּל שַׁעֲרֵיהּ וְיִתְכַּח בְּמַיָּא וְיִדְכֵּי כֵּן יִעוֹל לְמַשְׁרְיָתָא וְיֵתֵב

Universidad de Deusto
Biblioteca

9 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ
וְאֶת־זְקָנוֹ וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס
10 אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר: וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כְבָשִׂים תְּמִימִם וְכִבְשָׂה אַחַת בַּת־
שְׁנָתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
11 בַּשָּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שָׁמֶן: וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת
הָאִישׁ הַמִּטַּהֵר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ
לְאָשָׁם וְאֶת־לֹג הַשָּׁמֶן וְהֵנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
13 וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת
הַחַטָּאת וְאֵת הָעֹלָה בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַחַטָּאת הָאָשָׁם
הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: 14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם
הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־
15 בְּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית: 15 וְלָקַח
הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשָּׁמֶן וְיָצַק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמְאלִית:
16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר
עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמְאלִית וְהִזָּה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע
17 פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ
יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֶן יָדוֹ
הַיְמָנִית וְעַל־בְּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דַּם הָאָשָׁם:
18 וְהַנּוֹתָר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ
הַמִּטַּהֵר וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה: 19 וְעָשָׂה
הַכֹּהֵן אֶת־הַחַטָּאת וְכִפֶּר עַל־הַמִּטַּהֵר מִטֻּמְאָתוֹ וְאַחַר
20 יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה: וְהֶעֱלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵר:
21 וְאִם־דַּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת וְלָקַח כֶּבֶשׂ
אֶחָד אָשָׁם לִתְנוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעִשָּׂרוֹן סֹלֶת
22 אֶחָד בָּלוּל בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן: וּשְׁתֵּי
תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד
חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה:

9 [*]Et die septima radet capillos capitis barbámq; & supercilia ac totius corporis pilos. Et lotis rursum vestibus & corpore:
10 [*]Die octauo sumet duos agnos immaculatos, & ouem anniculam absq; macula, & tres decimas similæ in sacrificium quę conspersa
B sit oleo, & seorsum olei sextarium.
11 [*]Cúmque sacerdos purificans hominem statuerit eum & hæc omnia coram Domino in ostio tabernaculi testimonij:
12 [*]Tollet agnum, & offeret eum pro delicto oleóque sextarium. Et oblatis ante Dominum
13 omnibus; [*]Immolabit agnum, vbi solet immolari hostia pro peccato, & holocaustũ, id est, in loco sancto. Sicut enim pro peccato, ita & pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia. Sancta sanctorum est.
14 [*]Assúmensque sacerdos de sanguine hostię quę immolata est pro delicto, ponet super extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur, & super pollices manus dextræ & pedis.
15 [*]Et de olei sextario mittet in manum suam sinistram.
16 [*]Tingétq; digitum dextrum in eo, & asperget coram Domino septies.
17 [*]Quod autẽ reliquum est olei in læua manu, fundet super extremum auriculæ dextræ
C eius qui mundatur, & super pollices manus ac pedis dextri, & super sanguinem qui effusus est pro delicto.
18 [*]Et super caput eius. Rogabítque pro eo coram Domino.
19 [*]Et faciet sacrificium pro peccato. Tunc immolabit holocaustum.
20 [*]Et ponet illud in altari cum libamentis suis, & homo ritè mundabitur.
21 [*]Quod si pauper est, & non poterit manus eius inuenire quæ dicta sunt pro delicto, assumet agnum ad oblationem, vt roget pro eo sacerdos, decimámque partem similæ conspersæ oleo in sacrificium, & olei sextarium.
22 [*]Duósque turtures siue duos pullos columbæ, quorum vnusit pro peccato, & alter in holocaustum.

9 [*]Καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, ξυρήσει πᾶσαν τὴν τρίχα
αὐτοῦ, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς, καὶ πᾶ-
σαν τὴν τρίχα αὐτοῦ ξυρήσει· καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
10 λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι, καὶ καθαρισθήσεται. [*]καὶ τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήψεται δύο ἀμνοὺς ἀμώμους ἐνιαυσίους, καὶ
προβατίδα ἐνιαύσιον ἄμωμον ἐνιαυσίαν, καὶ τρία δέκατα σεμιδάλεως
εἰς θυσίαν πεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ, καὶ κοτύλην ἐλαίου μίαν.
11 [*]καὶ στήσει ὁ ἱερεὺς ὁ καθαρίζων τὸν ἄνθρωπον τὸν καθαριζό-
μενον, καὶ ταῦτα ἐναντίον κυρίου, παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρ-
12 τυρίου. [*]καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα, καὶ προσάξει
αὐτὸν εἰς πλημμελίας, καὶ τὴν κοτύλην τοῦ ἐλαίου, καὶ ἀφορεῖ αὐ-
13 τὰ ἀφόρισμα ἔνωπι κυρίου. [*]καὶ σφάξει τὸν ἀμνὸν ἐν
τόπῳ, ὅσφάζεται τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ περὶ τὰ ἁμαρτίας,
ὃν τρόπον ἁγίων ἐστὶν οὕτω καὶ περὶ τὰ ἁμαρτίας, ὥσπερ τὰ πλημ-
14 μελίας ἐστὶ τοῦ ἱερέως· ἅγια ἁγίων ἐστίν. [*]καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς
ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τὰ πλημμελίας, καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ
τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον
τὰ χειρὸς αὐτοῦ τὰ δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τὰ ποδὸς αὐτοῦ τὰ δε-
15 ξιοῦ. [*]καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τὰ κοτύλης τοῦ ἐλαίου ἐπιχεεῖ
ἐπὶ τὴν χεῖρα τὰ ἱερέως τὴν ἀριστεράν. [*]καὶ βαψεῖ ὁ ἱερεὺς
τὸν δάκτυλον αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἀπὸ τὰ ἐλαίου τοῦ ὄντος ἐπὶ τῆς
χειρὸς αὐτοῦ τὰ ἀριστερᾶς. [*]καὶ ῥανεῖ ἑπτάκις ἀπὸ τὰ ἐλαίου τῷ δα
17 κτύλῳ αὐτοῦ ἔναντι κυρίου. [*]τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸν ὂν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τοῦ καθα
ριζομένου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τὰ χειρὸς αὐτοῦ τὰ δεξιᾶς, καὶ
ἐπὶ τὸ ἄκρον τὰ ποδὸς αὐτοῦ τὰ δεξιᾶ, ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ αἵ-
18 ματος τοῦ τὰ πλημμελίας. [*]τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ἐπὶ
τὰ χειρὸς τοῦ ἱερέως, ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καθα
19 ριζομένου τοῦ περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἐναντι κυρίου. [*]καὶ
ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὸ περὶ τὰ ἁμαρτίας, καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς
περὶ τοῦ καθαριζομένου ἀπὸ τὰ ἁμαρτίας αὐτοῦ· καὶ μετὰ τοῦτο
20 σφάξει ὁ ἱερεὺς τὸ ὁλοκαύτωμα. [*]καὶ τὴν θυσίαν ἀνοίσει
ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐναντι κυρίου· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ
21 ἱερεὺς, καὶ καθαρισθήσεται. [*]ἐὰν δὲ πένηται, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ μὴ ἀ-
ποκῇ, λήψεται ἀμνὸν ἕνα εἰς ὃ ἐπλημμέλησεν εἰς ἀφαίρεμα,
ὥστε ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ, καὶ δέκατον σεμιδάλεως ἐν πε-
φυραμένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν, καὶ κοτύλην ἐλαίου μίαν. [*]καὶ
22 δύο τρυγόνας, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν, ὅσ᾽ ἂν εὕρῃ ἡ χεὶρ αὐ-
τοῦ, καὶ ἔσται ἡ μία περὶ ἁμαρτίας, καὶ ἡ μία εἰς ὁλοκαύτωμα.

תרגום אונקלוס

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[*]Dixítque in die septimo tondebit omnes capillos capitis sui, & barbæ suæ, & palpebras oculorum eius, omnesque pilos suos tondebit, & lauabit vestimenta sua, lauabitque carnem suam aquis, & sic mundabitur. [10]In die autem octauo sumet duos agnos integros, & agnam vnam anniculam integram, & tres decimas similæ in munus, quæ conspersa sit oleo, & sextarium vnum olei. [11]Et statuet sacerdos qui emundat virum, & mundandus est, & ea coram Domino in ostio tabernaculi fœderis. [12]Et tollet sacerdos agnum vnum & offeret illum pro delicto, & olei sextarium, & eleuabit ea eleuatione coram Domino. [13]Immolabitque agnum in loco in quo immolatur hostia pro peccato & holocaustum in loco sancto, quia sicut pro peccato ita est pro delicto, ad sacerdotem pertinet, sanctum sanctorum est. [14]Tolleríque sacerdos de sanguine hostiæ pro delicto, & ponet sacerdos super extremũ auriculæ dextræ eius qui mundatur, & super pollicem manus eius dextræ, & super pollicem pedis eius dextri. [15]Tollétque sacerdos de sextario olei, & fundet super manum sacerdotis sinistram. [16]Et tinget sacerdos digitum manus suæ dextræ in oleo qui est in manu eius sinistra, & asperget de oleo digito suo septies coram Domino. [17]Et de reliquo oleo quod est in manu eius ponet sacerdos super extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur, & super pollicem manus eius dextræ, & super pollicem pedis eius dextri, super sanguinem hostiæ quæ offertur pro delicto. [18]Et quod reliquum est de oleo quod est super manum sacerdotis, ponet super caput eius qui mundatur ab immundicia, & propitiabit pro eo sacerdos coram Domino. [19]Faciétque sacerdos hostiam pro peccato, & propitiabit pro eo qui mundatur ab immundicia, & postea immolabit holocaustum. [20]Et adolebit sacerdos holocaustum, & munus in altari, & propitiabit pro eo sacerdos, & sic mundabitur. [21]Et si pauper est & manus eius non sufficit, tollet agnum vnum pro delicto, vt eleuetur ad propitiandum pro eo, & decimam similæ conspersæ oleo pro munere, & sextarium olei, & vnus pro peccato & vnus in holocaustum. [22]Et duos turtures aut duos filios columbæ quos inuenerit manus eius, erit vnus pro peccato, et vnus in holocaustum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 ‡ והביא אתם ביום השמיני לטהרתו אל הכהן
24 אל פתח אהל מועד לפני יהוה: ‡ ולקח הכהן את־
כבש האשם ואת־לג השמן והניף אתם הכהן
25 תנופה לפני יהוה: ‡ ושחט את־כבש האשם ולקח
הכהן מדם האשם ונתן על־תנוך אזן המטהר
הימנית ועל־בהן ידו הימנית ועל־בהן רגלו
26 הימנית: ‡ ומן השמן יצק הכהן על־כף הכהן
27 השמאלית: ‡ והזה הכהן באצבעו הימנית
מן השמן אשר על־כפו השמאלית שבע פעמים
28 לפני יהוה: ‡ ונתן הכהן מן השמן אשר על־כפו
על־תנוך אזן המטהר הימנית ועל־בהן ידו הימנית
ועל־בהן רגלו הימנית על־מקום דם האשם:
29 ‡ והנותר מן השמן אשר על־כף הכהן יתן על־
30 ראש המטהר לכפר עליו לפני יהוה: ‡ ועשה
את האחד מן התרים או מן בני היונה מאשר
31 תשיג ידו: ‡ את אשר תשיג ידו את האחד חטאת
ואת האחד עלה על המנחה וכפר הכהן על המטהר
32 לפני יהוה: ‡ זאת תורת אשר־בו נגע צרעת אשר
33 לא־תשיג ידו בטהרתו: ‡ וידבר יהוה אל־
34 משה ואל־אהרן לאמר: ‡ כי תבאו אל־
ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי
35 נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם: ‡ ובא אשר
לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית:
36 ‡ וצוה הכהן ופנו את־הבית בטרם יבא הכהן
לראות את־הנגע ולא יטמא כל־אשר בבית ואחר
37 כן יבא הכהן לראות את־הבית: ‡ וראה
את־הנגע והנה הנגע בקירת הבית שקערורת
ירקרקת או אדמדמת ומראיהן שפל מן־הקיר:
38 ‡ ויצא הכהן מן־הבית אל־פתח הבית והסגיר את־
הבית שבעת ימים:

23 ‡ Offerétque ea die octauo purificationis
suæ sacerdoti ad ostium tabernaculi testimo-
nij coram Domino.
24 ‡ Qui susc̃ipiens agnum pro delicto & sex-
tarium olei, leuabit simul.
25 ‡ Immolatóq; agno de sanguine eius po-
net super extremum auriculæ dextræ eius qui
mundatur, & super pollices manus eius ac pe-
dis dextri.
26 ‡ Olei verò partem mittet in manum suam
sinistram.
27 ‡ In quo tingens digitum dextræ manus
asperget septies contra Dominum.
28 ‡ Tangétque extremum dextræ auriculæ
illius qui mundatur, & pollices manus ac pe-
dis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro
delicto.
29 ‡ Reliquam autem partem olei quæ est in
sinistra manu, mittet super caput purificati,
vt placet pro eo Dominum.
30 ‡ Et turturem siue pullum columbæ offe-
ret,
31 ‡ Vnum pro delicto, & alterum in holo-
caustum cum libamentis suis.
32 ‡ Hoc est sacrificium leprosi qui habere nó
E potest omnia in emundationem sui.
33 ‡ Locutúsque est Dominus ad Moysen &
Aaron, dicens:
34 ‡ Cúmq; ingressi fueritis terram Chanaan,
quam ego dabo vobis in possessionem, si fue-
rit plaga lepræ in ædibus;
35 ‡ Ibit cuius est domus, nuntians sacerdoti;
& dicet: Quasi plaga lepræ videtur mihi esse
in domo mea.
36 ‡ At ille præcipiet vt efferátur vniuersa de
domo priusquam ingrediatur eam, & videat
vtrum leprosa sit, ne immunda fiant omnia
quæ in domo sunt. Intrabísque postea;
37 ‡ Vt consideret lepram domus: & cùm vi-
derit in parietibus illius quasi valliculas pal-
lore siue rubore deformes, & humiliores su-
perficie reliqua,
38 ‡ Egredietur ostium domus, & statim clau-
det illam septem diebus.

תרגום אונקלוס

23 ויהי יהוחן ביומא תמינאה לדכותיה לות כהנא לתרע משכן זימנא קדם יי׳:
24 וידכי כהנא ית אימרא דאשמא ויסב כהנא ית אימרא דאשמא וית לוגא
דמשחא ויניף כהנא יתהון תניפא קדם יי׳: 25 וכהים ית אימרא דאשמא ויסב כהנא מדמא דאשמא ויתן על רום אודנא
דמדכי ומן משחא ירים כהנא על ידא דכהנא שמאליתא: 26 וידי כהנא באצבעיה
מן משחא דעל ידיה דימינא ועל אליון רגליה דימינא: 27 ויתן כהנא מן משחא דעל ידיה שמאליתא על ידא דכהנא דמדכי ימינא
דמדכי לכפרא עלוהי כהנא: 28 ויתן כהנא מן משחא דעל ידיה דימינא על אתר דמא דאשמא:
29 ומן משחא דישתאר מן משחא דעל ידא דכהנא יתן על רישא
דמדכי לכפרא עלוהי קדם יי׳: 30 ויעביד ית חד מן בני יונתא או מן בני יונה מדחביק ידיה:
31 ית חד על עלתא על מנחתא ויכפר כהנא על דמדכי קדם יי׳:
32 דא אורייתא דביה מכתש סגירו דלא חדביק ידיה בדכותיה:
33 וגלי יי׳ קדם משה ועם אהרן למימר: 34 ארי תעלון לארעא דכנענא דאנא יהיב לכון לאחסנא ואתן מכתש סגירו בבית ארעא
דאחסנתכון: 35 ויתי דיליה ביתא ויחוי לכהנא למימר כמכתשא אתחזי לי בביתא:
36 ויפקיד כהנא ויפנון ית ביתא עד לא יעול כהנא למחזי ית מכתשא דלא יטמון כל די בביתא ובדין כן יעול כהנא למחזי ית ביתא:
37 ויחזי ית מכתשא והא מכתשא בכתלי ביתא פתיתין ירקן או סמקן וחזותיהון זמכיך מן כותלא:
38 ויפוק כהנא מן ביתא לתרע ביתא ויסגר ית ביתא

23 ‡ καὶ προσοίσει αὐτὰ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, εἰς τὸν καθα-
ρισμὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἱερέα, ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς μαρτυ-
24 ρίου, ἐναντι κυρίου. ‡ καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν ἀμνὸν τὸν τῆς πλημ-
μελείας καὶ τὸν κοτύλην τοῦ ἐλαίου, ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπίθεμα
25 ἐναντι κυρίου. ‡ καὶ σφάξει τὸν ἀμνὸν τὸν τῆς πλημμελείας, καὶ
λήψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας, καὶ ἐπι-
θήσει ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ
ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ
τοῦ δεξιοῦ. ‡ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου ἐπιχεεῖ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν χεῖ-
27 ρα τοῦ ἱερέως τὴν ἀριστεράν. ‡ καὶ ῥανεῖ ὁ ἱερεὺς τῷ δακτύλῳ
αὐτοῦ τῇ δεξιᾷ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τοῦ ὂν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τῇ ἀρι-
στερᾷ ἑπτάκις ἐναντίον κυρίου. ‡ καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ
τοῦ ἐλαίου τοῦ ὄντος ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς
τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς
αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τοῦ δεξιοῦ,
ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας.
29 ‡ τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ὂν ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως,
ἐπιθήσει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καθαριζομένου, καὶ ἐξιλά-
σεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἐναντι κυρίου.
30 ‡ καὶ ποιήσει μίαν ἀπὸ τῶν τρυγόνων ἢ ἀπὸ τῶν νεοσσῶν
τῶν περιστερῶν, καθὼ ὅτι εὗρεν αὐτοῦ ἡ χείρ
31 ‡ τὴν μίαν περὶ ἁμαρτίας, καὶ τὴν μίαν εἰς ὁλοκαύτωμα
σὺν τῇ θυσίᾳ· καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τοῦ καθαριζομέ-
32 νου ἐναντι κυρίου. ‡ οὗτος ὁ νόμος ὃν ᾧ ἐστιν ἁφὴ τῆς λέ-
πρας, καὶ οὗ μὴ εὑρίσκοντος τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν καθα-
33 ρισμὸν αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν καὶ
34 Ἀαρών, λέγων· ‡ ὡς δ' ἂν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν τῶν Χανα-
ναίων, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν ἐν κλήρῳ, καὶ δώσω ἁφὴν λέπρας
35 ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς γῆς τῆς ἐγκτήτου ὑμῶν. ‡ ἥξει τίνος
αὐτοῦ ἡ οἰκία, καὶ ἀναγγελεῖ τῷ ἱερεῖ, λέγων· ὥσπερ ἁφὴ ἐώ-
36 ρακέ μοι ἐν τῇ οἰκίᾳ. ‡ καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς διασκευά-
σαι τὴν οἰκίαν, πρὸ τοῦ εἰσελθόντα τὸν ἱερέα ἰδεῖν τὴν ἁφήν,
καὶ μὴ ἀκάθαρτα γένηται ὅσα δὲ ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ· καὶ μετὰ ταῦ-
τα εἰσελθὼν ὁ ἱερεὺς καταμαθεῖν τὴν οἰκίαν.
37 ‡ καὶ ὄψεται τὴν ἁφήν, καὶ ἰδοὺ ἡ ἁφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς
οἰκίας κοιλάδας χλωρίζουσας, ἢ πυρρίζουσας, καὶ ἡ ὄψις
αὐτῶν ταπεινοτέρα τῶν τοίχων.
38 ‡ καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῆς οἰκίας ἐπὶ τὴν θύραν τῆς οἰ-
κίας, καὶ ἀφορεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν ἑπτὰ ἡμέρας.

23 ‡ Et offeret hæc die octauo, ad mundandum se
ad sacerdotem, iuxta portam tabernaculi testimonij
coram Domino. ‡ Et accipiens sacerdos agnum
qui pro delicto, & sextarium olei imponet hæc im-
positionem coram Domino. ‡ Et immolabit agnũ
qui delicti, & accipiet sacerdos de sanguine eius qui
pro delicto, & imponet super extremum auriculæ
eius qui mundatur dextræ, & super extremum ma
nus eius dextræ, & super extremum pedis eius de-
xtri. ‡ Et ab oleo effundet sacerdos super manum
sacerdotis sinistram.
‡ Et asperget sacerdos digito suo dextro ab oleo
quod in manu eius sinistra septies coram Domino.
‡ Et imponet sacerdos ab oleo quod est in manu
sua super extremum auriculæ eius qui mũdatur de-
xtræ, & super extremũ manus eius dextræ, & su-
per extremum pedis eius dextri, in loco sanguinis
qui pro delicto.
‡ At reliquum oleum quod est in manu sacerdo-
tis, imponet super caput mundati, & propitiabit
pro eo sacerdos coram Domino.
‡ Et faciet vnum de turturibus vel de pullis co
lumbarum, secundum quod inuenit eius manus:
‡ Vnum pro peccato, & vnum in holocaustum
cum sacrificio; & propitiabit sacerdos pro eo qui
mundatur coram Domino.
‡ Hæc lex in quo est tactus lepræ, et non inuenien-
tis manu sua in mundationem eius.
‡ Et locutus est Dominus ad Moysen & Aa-
ron, dicens:
‡ Cum ingressi fueritis in terra Chananæorum,
quam ego do vobis in sorte, & dabo tactum lepræ in
domibus terræ possessæ vestræ.
‡ Et ibit cuius ipsius domus, & nuntiabit sacer-
doti, dicens: Quasi tactus visus est mihi in domo.
‡ Et iubebit sacerdos euacuare domum, antequã
ingrediatur sacerdos ad videndum tactum, & non
immunda sint quæcunque fuerint in domo, & post
hæc ingredietur sacerdos ad considerãdum domum.
‡ Et videbit tactum, & ecce tactus in parieti-
bus domus concauitates viridantes vel rubescen-
tes, & aspectus earum humilior parietibus.
‡ Et egrediens sacerdos de domo in ostium do-
mus, & segregabit sacerdos domum septem dies.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Et adducet eos in die octauo emundationis suæ ad sacerdotem ad ostium tabernaculi fœderis coram Domino. 24 Et tollet sacerdos agnum qui offertur pro delicto & sextarium olei, & eleuabit ea sacerdos eleuatione coram Domino. 25 Immolabitque agnum pro delicto, & tollet sanguine de sanguine hostiæ pro delicto, & ponet super extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur, & super pollicem manus eius dextræ, & super pollicem pedis eius dextri. 26 Et de oleo fundet sacerdos super manum sinistram suam. 27 Et asperget sacerdos digito suo manus dextræ de oleo quod est in manu sinistra eius septies coram Domino. 28 Ponetque sacerdos de oleo quod est in manu eius, super extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur, & super pollicem manus eius dextræ, & super pollicem pedis eius dextri, in loco sanguinis qui effusus est pro delicto. 29 Quod autem reliquum est de oleo quod est super manum sacerdotis ponet super caput eius qui mundatur, ad propitiandum pro eo coram Dominum. 30 Facietque vnum de turturibus aut de filijs columbæ quem inuenerit manus eius. 31 Vnum pro peccato, & vnum in holocaustum super munus. Propitiabitque sacerdos pro eo qui mundatur coram Domino. 32 Hæc est lex eius in quo est plaga lepræ cuius manus non inuenit ad mundationem suam. 33 Locutusque est Dominus cum Moyse & Aaron, dicens: 34 Quando ingressi fueritis terram Chanaan quam ego dabo vobis in possessionem, & dedero plagam lepræ in domo terræ possessionis vestræ: 35 Veniet ille cuius est domus, & nuntiabit sacerdoti dicens, Quasi plaga visa est mihi in domo. 36 Præcipietque sacerdos vt efferantur omnia quæ sunt in domo, antequam ingrediatur sacerdos ad videndam plagam vt non contaminentur omnia quæ in domo sunt, & postea intrabit sacerdos ad videndam domum. 37 Videbitque plagam, & si quidem plaga fuerit in parietibus domus, quasi valliculæ pallidæ aut subruffæ & aspectus earum fuerit humilior parietibus. 38 Egredietur sacerdos de domo ad ostium domus, & claudet domum septem diebus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

39 ושב הכהן ביום השביעי וראה והנה פשה הנגע
40 בקירות הבית: וצוה הכהן וחלצו את האבנים
אשר בהן הנגע והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל-
41 מקום טמא: ואת הבית יקצע מבית סביב ושפכו
את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר אל מקום
42 טמא: ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת
האבנים ועפר אחר יקח וטח את הבית:
43 ואם ישוב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את
האבנים ואחרי הקצות את הבית ואחרי הטוח:
44 ובא הכהן וראה והנה פשה הנגע בבית צרעת
45 ממארת הוא בבית טמא הוא: ונתץ את הבית
את אבניו ואת עציו ואת כל עפר הבית והוציא
46 אל מחוץ לעיר אל מקום טמא: והבא אל-
הבית כל ימי הסגיר אתו יטמא עד הערב:
47 והשכב בבית יכבס את בגדיו ואכל בבית יכבס
48 את בגדיו: ואם בא יבא הכהן וראה והנה לא-
פשה הנגע בבית אחרי הטח את הבית וטהר הכהן
49 את הבית כי נרפא הנגע: ולקח לחטא את הבית
שתי צפרים ועץ ארז ושני תולעת ואזוב:
50 ושחט
את הצפר האחת אל כלי חרש על מים חיים:
51 ולקח את עץ הארז ואת האזוב ואת שני התולעת
ואת הצפר החיה וטבל אתם בדם הצפר השחטה
52 ובמים החיים והזה אל הבית שבע פעמים:
וחטא את הבית בדם הצפר ובמים החיים
53 ובצפר החי ובעץ הארז ובאזב ובשני התולעת:
ושלח את הצפר החיה אל מחוץ לעיר אל פני
54 השדה וכפר על הבית וטהר: זאת התורה לכל
55 נגע הצרעת ולנתק: ולצרעת הבגד ולבית:
56 ולשאת ולספחת ולבהרת: להורת ביום
57 הטמא וביום הטהר זאת תורת הצרעת:

39 והוב כהנא ביומא שביעאה ויחזי והא אושיף מכתשא בכותלי ביתא:
40 ויפקיד כהנא וישלפון ית אבניא דבהון מכתשא וירמון יתהון לבר לקרתא לאתר מסאב:
41 ית ביתא יקלפון סניוי סחור סחור וירמון ית עפרא דקלפו לבר לקרתא לאתר מסאב:
42 ויסבון אבנין אחרנין וישלוק כיחדי אבנייא ועפרא אוחרן יסב וישוע ית ביתא:
43 ואם יתוב מכתשא ויסגי בביתא בתר דשלי ית אבנייא
44 ובתר דקלפו ית ביתא ובתר דאישתיע: ויעול כהנא ויחזי והא אושיף מכתשא בביתא
45 מכתשא שני רסיא הוא בביתא מסאבא הוא: ויתיעור לביתא כל יומין דיתגר ויתזיה
46 ומאן דיעול לביתא כל יומין דיתגר ויהי מסאב: ודישכב בביתא יצבע ית לבושוהי ודייכול בביתא יצבע ית לבושוהי:
47 ואם מיעל יעול כהנא וחזי והא לא
48 פשי מכתשא בביתא בתר דאישתיע ית ביתא ויכפר כהנא על ביתא ויהי דכי:
49 ויסב לדכאה ית ביתא חרין צפרין ואעא
50 וסיסב דארזא ויהי אעא דארזא ויהי אזובא ויהי צבע זיהורי ויהי
51 ויקטול ית חדא מנהון בדקא דצפרא דכיסקא ודכי מברא ויכפר על ביתא
52 ויכדי ית ביתא בדמא דצפרא ובמי מבוכא ובצפרא חייתא ובעיצא דארזא ובאזובא ובצבע זיהורי:
53 וישלח ית צפרא חייתא למברא לקרתא לאפי חקלא ויכפר על ביתא ויהי דכי:
54 לסגירות לבישא ולנתקא:
55 ולסגירות ביתא:
56 ולעסקא ולשזיבא ולבהתא:
57 למילפא ביומא מסאבא

39 * Et redibit sacerdos die septima, et videbit domum, & ecce diffusus est tactus in parietibus domus.
40 * Et iubebit sacerdos, & eruent lapides, in quibus est tactus, & eiicient ipsos extra ciuitatem in locum immundum. * Et domum radent intrinsecus in circuitu, & effundent puluerem rasum extra ciuitatem in locum immundum.
41 * Et accipient lapides politos alios, et ponent pro lapidibus, & puluerem alium accipient, & linient domum. * Si autem superuenerit iterum tactus, & ortus fuerit in domo postquam eruerūt lapides, & postquam rasa fuit domus, & postquam linita fuerit. * Et ingredietur sacerdos, & videbit si diffusus est tactus in domo, lepra perseuerans est in domo, immunda est.
45 * Et destruent domum, & ligna eius, & lapides eius, & omnem puluerem domus efferent extra ciuitatem in locum immundum.
46 * Et ingressus in domum omnes dies, quibus segregata est, immundus erit vsque ad vesperam.
47 * Et dormiens in domo, lauabit vestes suas, & immundus erit vsque ad vesperam, & comedens in domo, lauabit vestes suas. * Si autem veniens ingressus fuerit sacerdos, & viderit, & ecce non diffusus est tactus in domo postquā linita fuerit domus, & mundabit sacerdos domum, quoniā sanatus est tactus. * Et accipiet ad purificandum domum, duas auiculas viuas, & lignum cedrinum, & retortum coccinū, & hyssopum. * Et immolabit auiculam vnā in vase fictili in aqua viuenti. * Et accipiet lignum cedrinum, & retortum coccinum, & hyssopum, et auiculā viuentē. * Et tinget ea in sanguine auiculæ immolatæ in aqua viua, et asperget in ipsis super domū septies, & purificabit domū in sanguine auiculæ, et in aqua viua, & in auicula viuente, & in ligno cedrino, & in hyssopo, & in retorto coccino. * Et dimittet auiculā viuentem extra ciuitatem in campum, & propitiabit pro domo, & mundabitur. * Hæc lex iuxta omnem tactum lepræ, & fractionis; * Et lepræ vestis, & domus, * Et cicatricis, & significationis, & splendoris. * Vt declaretur qua die immundum, & qua die mundum erit. Hæc lex lepræ.

39 * καὶ ἐπανήξει ὁ ἱερεὺς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, (ε ὄψε) τὴν
40 οἰκίαν, (ε ἰδοὺ διεχύθη ἡ ἁφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τ οἰκίας. * καὶ
προστάξει ὁ ἱερεύς, (ε ἐξελοῦσι σὺν λίθοις, ἐν οἷς ἐστν ἡ ἁφή.
(ε ἐκβαλοῦσιν αὐτὰς ἔξω τ πόλεως εἰς τ̃πον ἀκάθαρτον.
41 * (ε τὴν οἰκίαν ὀπεξύσουσιν ἔσωθεν κύκλῳ, (ε ἐκχεοῦσιν τὸν χοῦν
42 ὃν ἀπεξυσμῦσιν ἔξω τ πόλεως εἰς τ̃πον ἀκάθαρτον. * καὶ
λήψονται) λίθους ἀπεξυσμῦσους ἑτέρας, (ε θήσουσιν ἀντὶ
τῶν λίθων· (ε χοῦν ἕτερον λήψονται, (ε ἐξαλείψουσι τὴν οἰ-
43 κίαν. * ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ πάλιν ἡ ἁφὴ, (ε διατείλῃ ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ μ τ ἐξελεῖν σὺν λίθας, (ε μ τ ὀπεξυσῆναι τὴν οἰκίαν,
44 (ε μ τ ἀπαλειφθῆναι. * καὶ εἰσελεύ(ε) ὁ ἱερεύς, καὶ
ὄψε) εἰ διακέχυ) ἡ ἁφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ, λέπρα ἔμμονός ἐστν ἐν
45 τῇ οἰκίᾳ, ἀκάθαρτός ἐστιν. * (ε καθελοῦσι τὴν οἰκίαν, (ε τὰ ξύ-
λα αὐτῆς, καὶ σὺν λίθους αὐτῆς, (ε πᾶσαν τὸν χοῦν τ οἰκίας
46 ἐξοίσουσιν ἔξω τ πόλεως εἰς τ̃πον ἀκάθαρτον. * καὶ ὁ εἰσπο-
ρευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς ἀφορισμέ-
47 νη ἐστίν, ἀκάθαρτος ἕσται ἕως ἑσπέρας. * καὶ ὁ κοιμώμενος
ἐν τῇ οἰκίᾳ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτ, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως
ἑσπέρας· καὶ ὁ ἐσθίων ἐν τῇ οἰκίᾳ, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτ.
48 * ἐὰν δὲ παρεμπορευόμ(ε εἰσέλθῃ ὁ ἱερεύς, (ε ἴδῃ, (ε ἰδοὺ ὁ
διακέχυ) ἡ ἁφὴ ἐν τῇ οἰκίᾳ μ τ ἀπαλειφθῆναι τὴν οἰ-
κίαν, καὶ καθαριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν, ὅτι ἰάθη ἡ ἁφή.
49 * καὶ λήψε) ἀφαγνίσαι τὴν οἰκίαν, δύο ὀρνίθια ζῶντα, (ε
ξύλον κέδρινον, (ε κεκλωσμένον κόκκινον, (ε ὕσσωπον.
50 * καὶ σφάξει τὸ ὀρνίθιον τὸ ἓν εἰς σκεῦ(ε ὀστράκινον ἐφ' ὕ-
51 δατι ζῶντι. * (ε λήψε) τὸ ξύλον τὸ κέδρινον, καὶ τὸ κεκλω-
52 σμένον κόκκινον, καὶ τὴν ὕσσωπον, (ε τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν. * (ε
βάψει αὐτὰ εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὀρνιθίου (ε ἐσφαγμένης ἐφ' ὕδα-
τος ζῶντος· (ε περιρανεῖ ἐν αὐτοῖς ἐπτὰ τὴν οἰκίαν ἑπτάκις,
καὶ ἀφαγνιεῖ τὴν οἰκίαν ἐν τῷ αἵματι τ ὀρνιθίου, καὶ ἐν τῷ
ὕδατι τῷ ζῶντι, καὶ ἐν τῷ ὀρνιθίῳ τῷ ζῶντι, καὶ ἐν τῷ ξύλῳ τῷ
κεδρίνῳ, καὶ ἐν τῇ ὑσσώπῳ, καὶ ἐν τῷ κεκλωσμένῳ κοκκίνῳ.
53 * καὶ ἐξαποστελεῖ τὸ ὀρνιθιον τὸ ζῶν ἔξω τ πόλεως εἰς τ
πεδίον· (ε ἐξιλάσε) περὶ τ οἰκίας, (ε καθαρισθήσ(ε).
54 * ὅτ(ο ὁ νόμ(ο κ) πάσης ἁφῆς λέπρας, κ θραύσμα-
55 τ(ο). * καὶ τῆς λέπρας ἱματίου, καὶ τῆς οἰκίας.
56 * καὶ ἐλ̃ης, καὶ σημασίας, (ε τοῦ αὐγάσματ(ο).
57 * τοῦ ἐξηγήσασθαι ἡ ἡμέρα ἀκάθαρτον, καὶ ἡ ἡμέρα κα-
θαρισθήσ(ε). ὅτ(ο ὁ νόμ(ο τ λέπρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Reuertentúque sacerdos in die septimo. & si viderit creuisse plagam in parietibus domus: * Iubebit sacerdos & eruent lapides in quibus fuerit plaga, & proijcient eos extra caltra in locum immundum. * Domum autem radent intrinsecus per circuitum, & proijcient puluerem quem rauerint extra ciuitatem in locum immundum. * Tollentque alios lapides, & inducent eos in locum lapidum priorum, & alius puluis sumetur vt linatur domus. * Et si reuersa fuerit plaga, & eruerit in domo, postquam eruerunt lapides, & postquam rauerunt domum, & postquam linita est: * Et ingredietur sacerdos. & si viderit creuisse plagam in domo, lepra corrosiua est in domo, immunda erit. * Et diruent domum, lapides eius & ligna eius, & omnem puluerem domus educent extra ciuitatem in locum immundum. * Et quicunque ingressus fuerit domum omnibus diebus quibus clausa est, erit immundus vsque ad vesperam. * Et qui dormierit in domo, lauabit vestimenta sua: & qui comederit in domo, lauabit vestimenta sua. * Et si introiens intrauerit sacerdos & viderit, & ecce non creuit plaga in domo postquam linita fuerit domus, mundabit sacerdos domum, quia sanata est plaga. * Tollantúrque in emundatione domus duo passeres, & lignum cedrinum, & coccinum, & hyssopum. * Immolabitque passerem vnum in vase fictili super aquas fontis. * Et tollet lignum cedrinum, & hyssopum, & coccinum, & passerem viuum, & tinget ea in sanguine passeris immolati & in aquis fontis, & asperget domum septies. * Et purificabitque domum in sanguine passeris, & in aquis fontis, & in passere viuo, & in ligno cedrino, & in hyssopo, & in coccino. * Et dimittet passerem viuum extra vrbem super faciem agri, & expiabit domum, & mundabitur. * Ista est lex omnis plagæ lepræ & lepræ capitis, * Et vestis & domus, * Et maculæ diuersi coloris & pustulæ, & lucentis maculæ. * Et ad docendum qua die contaminanda est, & qua die mundanda est. Ista est lex lepræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

טו

1 וידבר יהוה אל משה ואל אהרן לאמר:
2 דברו אל בני ישראל ואמרתם אלהם איש איש
3 כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא: וזאת תהיה
4 טמאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו
5 מזובו טמאתו הוא: כל המשכב אשר ישכב עליו
6 הזב יטמא וכל הכלי אשר ישב עליו יטמא:
7 ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים
8 וטמא עד הערב: והישב על הכלי אשר ישב
9 עליו הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב:
10 והנגע בבשר הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא
11 עד הערב: וכי ירק הזב בטהור וכבס בגדיו ורחץ
12 במים וטמא עד הערב: וכל המרכב אשר ירכב
13 עליו הזב יטמא: וכל הנגע בכל אשר יהיה
14 תחתיו יטמא עד הערב והנושא אותם יכבס בגדיו
15 ורחץ במים וטמא עד הערב: וכל אשר יגע בו
16 הזב וידיו לא שטף במים וכבס בגדיו ורחץ במים
17 וטמא עד הערב: וכלי חרש אשר יגע בו הזב
18 ישבר וכל כלי עץ ישטף במים: וכי יטהר הזב
19 מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו
20 ורחץ בשרו במים חיים וטהר: וביום השמיני
21 יקח לו שתי תרים או שני בני יונה ובא לפני יהוה
22 אל פתח אהל מועד ונתנם אל הכהן: ועשה
23 אתם הכהן אחד חטאת והאחר עלה וכפר עליו
24 הכהן לפני יהוה מזובו: ואיש כי תצא ממנו
25 שכבת זרע ורחץ במים את כל בשרו וטמא עד
26 הערב: וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו
27 שכבת זרע וכבס במים וטמא עד הערב: ואשה
28 אשר ישכב איש אתה שכבת זרע ורחצו במים
29 וטמאו עד הערב:

LEVITICVS. Translat. B. Hieronymi. *Ceremoniae.*

1 LOcutúsq; est Dominus ad Moysen & Aa-
2 ron, dicens: Loquimini filiis Israel, &
A dicite eis, Vir qui patitur fluxum seminis, im-
3 mundus erit. Et tunc iudicabitur huic vi-
tio subiacere, cũ per singula momenta adhæ-
serit carni eius, atq; cõcreuerit fœdus humor.
4 Omne stratum in quo dormierit immun-
5 dum erit, & vbicunq; sederit. Si quis ho-
minum tetigerit lectum eius, lauabit vesti-
menta sua, & ipse lotus aqua immundus erit
6 vsque ad vesperum. Si sederit vbi ille sede-
rat, & ipse lauabit vestimẽta sua, & lotus aqua
7 immundus erit vsque ad vesperam. Qui
tetigerit carnem eius, lauabit vestimenta sua,
& ipse lotus aqua immundus erit vsque ad ve-
8 sperum. Si saliuam huiusce modi homo ie-
cerit super eum qui mundus est, lauabit vesti-
menta sua, & lotus aqua immundus erit vsq;
9 ad vesperum. Sagma super quod sederit,
B immũdum erit & quicquid sub eo fuerit qui
fluxum seminis patitur, pollutum erit vsque
10 ad vesperum. Qui portauerit horum ali-
quid, lauabit vestimẽta sua, & ipse lotus aqua
11 immundus erit vsque ad vesperum. Omnis
quẽ tetigerit qui talis est non lotis ante manibus
, lauabit vestimenta sua & lotus aqua im-
12 mundus erit vsque ad vesperum. Vas ficti-
le quod tetigerit confringetur, vas aũt ligneũ
13 lauabitur aqua. Si sanatus fuerit qui huiusce-
modi sustinet passionẽ, numerabit septem
dies post emundationem sui, & lotis vestibus
& toto corpore in aquis viuentibus erit mun-
14 dus. Die aũt octauo sumet duos turtures aut
duos pullos colũbę, & veniet in cõspectu Dñi
ad ostiũ tabernaculi testimonij, dabitq; eos sa-
15 cerdoti. Qui faciet vnũ ꝓ peccato & alterũ
in holocaustũ, rogabitq; pro eo corã Dño ve
16 emundetur à fluxu seminis sui. Vir de quo
C egredietur semen coitus, lauabit aqua omne
corpus suũ, & immũdus erit vsq; ad vesperũ.
17 Vestem & pellem quam habuerit, lauabit
aqua, & immunda erit vsq; ad vesperum.
18 Mulier cum qua coierit, lauabitur aqua,
& immunda erit vsque ad vesperum.

Interp. ex Græc. Ixx. LEVITICVS. ΛΕΥΙΤΙΚΟΝ. *μεθερμήνευσις τῶν ὁ.* 359

ιε'.

1 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρών, λέγων·
2 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· ἄνδρὶ
ἀνδρὶ ὃς ἐὰν ῥυῇ [ῥύσις ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἡ ῥύσις αὐτοῦ ἀ-
3 καθαρτός ἐστιν. καὶ τοῦτο ὁ νόμος τῆς ἀκαθαρσίας αὐτοῦ· ῥέων
γόνον ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς ῥύσεως, ἢ συνέσηκεν ἐν τῷ σώ-
ματι αὐτοῦ, διὰ τὴν ῥύσεως αὐτοῦ αὐτὴ ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐν αὐ-
4 τῷ. πᾶσα κοίτη ἐφ' ἣν ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῇ ὁ γονορρυὴς, ἀκά-
θαρτός ἐστιν, καὶ πᾶν σκεῦος ἐφ' ᾧ ἂν καθίσῃ ἐπ' αὐτοῦ ὁ γονορρυής,
5 ἀκάθαρτόν ἐστιν. καὶ ἄνθρωπος, ὃς ἐὰν ἅψῃ τῆ κοίτης αὐτοῦ,
πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται
6 ἕως ἑσπέρας. καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ σκεύους, ἐφ' ᾧ ἂν καθί-
σῃ ἐπ' αὐτὸ ὁ γονορρυής, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται
7 ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. καὶ ὁ ἁπτόμενος τοῦ
χρῶτος τοῦ γονορρυοῦς, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσε-
8 ται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. ἐὰν δὲ προσπαλίσῃ ὁ
γονορρυὴς ἐπὶ τὸν καθαρὸν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσε-
9 ται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. πᾶν ἐπίσαγμα
ὄνου ἐφ' ᾧ ἐὰν ἐπιβῇ ἐπ' αὐτὸ ὁ γονορρυὴς, ἀκάθαρτον ἔσται ἕως
ἑσπέρας. καὶ πᾶς ὁ ἁπτόμενος ὑπὸ πάντων ὅσα ἐὰν ᾖ κατακάτω
10 αὐτοῦ, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. καὶ ὁ αἴρων αὐτά, πλυνεῖ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως
11 ἑσπέρας. καὶ ὃν ἐὰν ἅψῃ ὁ γονορρυὴς, καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ
οὐ διένιψαι ὕδατι, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια, καὶ λούσεται ὕδατι, καὶ ἀ-
12 κάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. καὶ σκεῦος ὀστράκινον ὃ ἐὰν ἅψῃ
ὁ γονορρυὴς, συντριβήσεται· καὶ πᾶν σκεῦος ξύλινον πλυθήσε-
13 ται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτον ἔσται. ἐὰν δὲ καθαρισθῇ ὁ γονορρυὴς ἐκ τοῦ
ῥύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐξαριθμήσεται ἑαυτῷ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὸν κα-
θαρισμὸν αὐτοῦ, καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται τὸ σῶ-
14 μα αὐτοῦ ὕδατι ζῶντι, καὶ καθαρὸς ἔσται. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ
λήψεται ἑαυτῷ δύο τρυγόνας, ἢ δύο νεοττοὺς περιστερῶν, καὶ οἴσει
αὐτὰ ἐναντι κυρίου, ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ
15 δώσει αὐτὰ τῷ ἱερεῖ. καὶ ποιήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς μίαν περὶ ἁμαρ-
τίας, καὶ μίαν εἰς ὁλοκαύτωμα· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱε-
ρεὺς ἐναντι κυρίου ἀπὸ τῆς ῥύσεως αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ ἐὰν
16 ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος, καὶ λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶ
μα αὐτοῦ, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. καὶ πᾶν ἱμάτιον,
17 καὶ πᾶν δέρμα, ἐφ' ᾧ ἂν ᾖ ἐπ' αὐτῷ κοίτη σπέρματος, καὶ πλυ-
θήσεται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. καὶ γυνὴ ἐὰν
18 κοιμηθῇ μετ' ἀνδρὸς κοίτην σπέρματος, καὶ λουσονται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτοι ἔσονται ἕως ἑσπέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO. CAP. XV.

LOcutúsque est Dominus cum Moyse & Aaron, dicens: Loquimini cum filijs Israel & dicetis eis: Vir vir quando fluxerit de carne eius
fluxus seminis, immundus erit. Et hęc erit immunditia eius in fluxu suo: quando liquens humor fluit de carne eius aut quando densus
adhuc carni eius, immunditia eius est. Omne stratum in quo cubuerit qui fluxum seminis patitur, erit immundum, & omne vas in quo se-
derit erit immundum. Et vir qui tetigerit stratum eius, lauabit vestimẽta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperam.
Et quicunque sederit super vas super quo sederit ille qui fluxum patitur, lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis; & erit immundus vsque ad vesperam.
Et qui tetigerit carnem illius qui fluxum patitur, lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperam. Et quando spuerit ille qui fluxum patitur super eum qui mundus est, lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperam. Et omnis equitatura super quã equitauerit ille qui fluxum patitur, erit immunda. Et omnis qui tetigerit omne quod sub eo fuerit, erit immundus vsque ad vesperã. & qui portauerit illud, lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperam. Et omnis quẽ tetigerit ille qui fluxum patitur, & manus suas non abluerat aquis, lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperã. Et quando ille qui fluxum patitur, tetigerit aliquod vas fictile quod tetigerit ille qui patitur fluxũ, confringetur; & omne vas ligneum abluetur aquis. Et quando ille qui fluxum patitur, sanatus fuerit à fluxu suo, numerabuntur ei septem dies ab emundatione sua: & lauabit vestimẽta sua, lauabitq; carnẽ suam aquis fontis, & sic mũ-
dabitur. In die autẽ octauo sumet sibi duos turtures aut duos filios colũbæ, & adducet in cõspectu Dñi ad ostiũ tabernaculi fœderis, dabitq; eos
sacerdoti. Et faciet sacerdos vnũ ex eis pro peccato, & vnũ in holocaustũ, & ꝓpitiabit ꝓ eo sacerdos corã Dño à fluxu suo. Vir aũt de quo egre
ditur semẽ coitus, lauabit aquis omnẽ carnẽ suã; & erit immũd vsq; ad vesperã. Omnis aũt vestis & omnis pellis super qua fuerit semẽ coitus, laua-
bitur aquis, & erit immũda vsq; ad vesperã. Mulier aũt cũ qua vir cubuerit coitu seminis, vterq; lauabitur aquis, & erũt immũdi vsq; ad vesperã.

תרגום אונקלוס

טז

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימַר:
2 מַלֵּילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימְרוּן לְהֶן גְּבַר גְּבַר אֲרֵי יְהֵי רָאִיב מִבִּשְׂרֵיהּ דּוֹבְיָה מְסָאֲב הוּא:
3 וְדָא תְּהֵי סוֹבְהֵיהּ בְּדוֹבְיָה רִיר בִּשְׂרֵיהּ יְהֵי דּוֹבְיָה אוֹ
4 מִתְּסַתַּם בִּשְׂרֵיהּ מִדּוֹבְיָה סוֹבְהֵיהּ הוּא: כָּל מַשְׁכְּבָא דְּיִשְׁכַּב עֲלוֹהִי דּוֹבְנָא וְכָל מָנָא דְּיֵתֵב עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב:
5 וְכָל דְּיִקְרַב בְּמַשְׁכְּבֵהּ דּוֹבְנָא יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד
6 רְמְשָׁא: וְדִיתֵב עַל מָנָא דְּיֵתֵב עֲלוֹהִי דּוֹבְנָא יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד
7 רְמְשָׁא: וְדִיקְרַב בִּבְשַׂר דּוֹבְנָא יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא:
8 וְאֲרֵי יְרוֹק דּוֹבְנָא בְּדַכְיָא וְיִצַּבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי
9 בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא: וְכָל מַרְכְּבָא דְּיִרְכּוֹב עֲלוֹהִי דּוֹבְנָא יְהֵי מְסָאַב: וְכָל דְּיִקְרַב בְּכָל דִּיהֵי תְּחוֹתוֹהִי יְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא וּדְיִטּוֹל
10 יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא: וְכָל דְּיִקְרַב בְּיַד דּוֹבְנָא וְיָדוֹהִי לָא שְׁטַף בְּמַיָּא וְיִצַּבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא
11 וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא: וּמָאן דְּתִסְתַּף דְּיִקְרַב בְּיַד דּוֹבְנָא יְתַבַּר וְכָל מָאן דְּאִית יְשְׁתְּשֵׁף בְּמַיָּא:
12 וְאֲרֵי יְהֵי לְחַרְסָא דְּיִקְרַב בְּיַד דּוֹבְנָא יְתַבַּר וְכָל מָנָא דְּעֵיצָא יִשְׁתְּשֵׁף בְּמַיָּא:
13 וְיִדְכֵּי דּוֹבְנָא מִדּוֹבְיָה וְיִמְנֵי לְנַפְשֵׁיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין לְדָכְיָנֵיהּ וְיִצַּבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא
14 חַיָּא וְיִדְכֵּי: וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסַּב לֵיהּ תְּרֵין שַׁפְנִינִין אוֹ תְּרֵין בְּנֵי יוֹנָה וְיֵיתֵי לְקֳדָם
יְיָ לְתַרְעָא דְּמַשְׁכַּן זִמְנָא וְיִתְּנִנְהוֹן לְכָהֲנָא:
15 וְיַעְבֵּיד יָתְהוֹן כָּהֲנָא חַד חַטָּאתָא וְחַד עֲלָתָא וְיְכַפַּר עֲלוֹהִי כָּהֲנָא קֳדָם יְיָ מִדּוֹבְיֵהּ:
16 וְגֶבֶר אֲרֵי יִפֵּק מִנֵּיהּ שִׁכְבַת זַרְעָא וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא כָּל בִּשְׂרֵיהּ וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא:
17 וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מָשַׁךְ דִּיהֵי עֲלוֹהִי שִׁכְבַת זַרְעָא
וְיִסְתְּחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא:
18 וְאִתְּתָא דִּישְׁכַּב גֶּבֶר יָתַהּ שִׁכְבַת זַרְעָא וְיִסְתְּחוּן בְּמַיָּא וְיִתְּנוּן מְסָאֲבִין עַד רְמְשָׁא:

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בִּבְשָׂרָהּ
שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל־הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד־
20 הָעָרֶב: * וְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדָּתָהּ יִטְמָא
21 וְכֹל אֲשֶׁר־תֵּשֶׁב עָלָיו יִטְמָא: * וְכָל־הַנֹּגֵעַ בְּמִשְׁכָּבָהּ
22 יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: * וְכָל־
הַנֹּגֵעַ בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
23 בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: * וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא
אוֹ עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הִוא יֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בוֹ יִטְמָא
24 עַד־הָעָרֶב: * וְאִם שָׁכֹב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וּתְהִי
נִדָּתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־
25 יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: * וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב זוֹב דָּמָהּ
יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֶת־נִדָּתָהּ אוֹ כִי תָזוּב עַל־נִדָּתָהּ
כָּל־יְמֵי זוֹב טֻמְאָתָהּ כִּימֵי נִדָּתָהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא:
26 * כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זוֹבָהּ
כְּמִשְׁכַּב נִדָּתָהּ יִהְיֶה־לָּהּ וְכֹל הַכְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו
27 טָמֵא יִהְיֶה כְּטֻמְאַת נִדָּתָהּ: * וְכָל־הַנֹּגֵעַ בָּם יִטְמָא
וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד הָעָרֶב: * וְאִם
טָהֲרָה מִזּוֹבָהּ וְסָפְרָה־לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר:
29 * וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִּקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי
יוֹנָה וְהֵבִיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
30 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד
עֹלָה וְכִפֶּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוֹב טֻמְאָתָהּ:
31 * וְהִזַּרְתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמֻתוּ
בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָם אֶת־מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:
32 * זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וַאֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת־זָרַע
33 לְטָמְאָה־בָהּ: * וְהַדָּוָה בְנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת־זוֹבוֹ
לַזָּכָר וְלַנְקֵבָה וְלָאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טְמֵאָה:

ט

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן
בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמֻתוּ:

19 * Mulier quæ redeunte mense patitur fluxum sanguinis, septem diebus separabitur.
20 * Omnis qui tetigerit eam immundus erit vsque ad vesperum, & locus in quo dormierit vel sederit diebus separationis suæ, polluetur.
21 * Qui tetigerit lectum suum lauabit vestimenta sua & ipse lotus aqua, immundus erit vsque ad vesperum.
22 * Omne vas super quod illa sederit quisquis attigerit, lauabit vestimenta sua, & ipse lotus aqua pollutus erit vsque ad vesperum.
23 * Si coierit cum ea vir tempore sanguinis
24 menstrualis immundus erit septem diebus, & omne stratum in quo dormierit, polluetur.
25 * Mulier quę patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore mẽstruali, vel quæ
D post mẽstruum sanguinem fluere non cessat, quàm diu subiacet huic passioni, immunda erit quasi sit in tempore menstruo.
26 * Omne stratum in quo dormierit, & vas in quo sederit, pollutum erit.
27 * Quicunq; tetigerit ea, lauabit vestimenta sua, & ipse lotus aqua immundus erit vsq; ad vesperum.
28 * Si steterit sanguis & fluere cessauerit, numerabit septem dies purificationis suæ.
29 * Et die octauo offeret pro se sacerdoti duos turtures, aut duos pullos columbarum ad ostium tabernaculi testimonij.
30 * Qui vnum faciet pro peccato & alterum in holocaustum, rogabitque pro ea coram Domino, & pro fluxu immunditiæ eius.
31 * Docebitis ergo filios Israel vt caueant immunditias, & non moriatur in sordibus suis, cùm polluerint tabernaculum meum quod est inter eos.
32 * Ista est lex eius qui patitur fluxum seminis, & qui polluitur coitu.
33 * Et quæ menstruis temporibus separatur, vel quæ iugi fluit sanguine, & hominis qui dormierit cum ea. CAP. XVI.

1 LOcutúsque est Dominus ad Moysen post mortem duorum filiorum Aaron, quando offerentes ignem alienum interfecti sunt.

תרגום אונקלוס

19 וְאִתְּתָא אֲרֵי תְהֵי דָּיְכָא דָּם יְהֵי דּוֹבָה בִּבְסָרָהּ שְׁבָעָה יוֹמִין תְּהֵי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דְּיִקְרַב בַּהּ יְהֵי מְסָאַב עַד רְמִשָּׁא: 20 וְכָל דְּתִשְׁכַּב עֲלוֹהִי
בְּרִיחוּקָהּ יְהֵי מְסָאַב וְכָל דְּתִיתֵיב עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב עַד רְמִשָּׁא: 21 וְכָל דְּיִקְרַב בְּכָל פָּנָא דְּתֵיתֵיב עֲלוֹהִי יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיֵסְחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמִשָּׁא:
22 וְאִם עַל מִשְׁכְּבָא הוּא אוֹ עַל פָּנָא דְּהִיא יָתְבָא עֲלוֹהִי בְּמִקְרְבֵהּ יְסָחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמִשָּׁא: 23 וְאִם מִשְׁכַּב יִשְׁכַּב גְּבַר יָתָהּ וְתְהֵי בְּרִיחוּקָהּ עֲלוֹהִי וְיְהֵי מְסָאַב שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָל מִשְׁכְּבָא דְּיִשְׁכַּב עֲלוֹהִי
יְהֵי מְסָאַב: 24 וְאִם מִשְׁכַּב יִשְׁכַּב גְּבַר יָתָהּ וְתְהֵי בְּרִיחוּקָהּ עֲלוֹהִי וְיְהֵי מְסָאַב שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָל מִשְׁכְּבָא דְּיִשְׁכַּב עֲלוֹהִי
יְהֵי מְסָאַב: 25 וְאִתְּתָא אֲרֵי יְזוּב דּוֹבָא דְּמָהּ יוֹמִין סַגִּיאִין בְּלָא עִדָּן בְּרִיחוּקָהּ אוֹ אֲרֵי תְּזוּב עַל בְּרִיחוּקָהּ כָּל יוֹמֵי דּוֹבָא סוֹבְתָהּ כְּיוֹמֵי בְּרִיחוּקָהּ תְּהֵי
מְסָאַבְתָּא הִיא: 26 וְאִתְּתָא אֲרֵי יְזוּב דּוֹבָא דְּמָהּ יוֹמִין סַגִּיאִין בְּלָא עִדָּן בְּרִיחוּקָהּ אוֹ אֲרֵי תְּזוּב עַל בְּרִיחוּקָהּ כָּל יוֹמֵי דּוֹבָא סוֹבְתָהּ כְּיוֹמֵי בְּרִיחוּקָהּ תְּהֵי
כָּל מִשְׁכְּבָא דְּתִשְׁכַּב עֲלוֹהִי כָּל יוֹמֵי דּוֹבָהּ כְּמִשְׁכַּב בְּרִיחוּקָהּ יְהֵי לַהּ וְכָל פָּנָא דְּתֵיתֵב עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאַב כְּסוֹאֲבַת בְּרִיחוּקָהּ: 27 וְכָל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יְהֵי מְסָאַב וְיצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיֵסְחֵי בְּמַיָּא וְיְהֵי מְסָאַב עַד רְמִשָּׁא:
28 וְאִם דְּכִיאַת מִדּוֹבָהּ וְתִמְנֵי לַהּ שִׁבְעָה יוֹמִין וּבָתַר כֵּן תִּדְכֵּי: 29 וּבְיוֹמָא תְמִינָאָה תִּיסַּב לַהּ תְּרֵין שַׁפְנִינִין אוֹ תְרֵין בְּנֵי יוֹנָה וְתֵיתֵי יָתְהוֹן לְוָת כָּהֲנָא לְתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא: 30 וְיַעְבֵּיד כָּהֲנָא יָת חַד
חַטָּאתָא וְיָת חַד עֲלָתָא וִיכַפַּר עֲלַהּ כָּהֲנָא קֳדָם יְיָ מִדּוֹב סוֹבְתָהּ: 31 וְתַפְרְשׁוּן יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּוֹבְתְהוֹן וְלָא יְמוֹתוּן בְּסוֹאֲבְתְהוֹן
בְּדִסְוֹבְתָא יָת מַשְׁכְּנִי דְּשָׁכִין בֵּינֵיהוֹן: 32 דָּא אוֹרַיְתָא דְּדוֹבָנָא וּדְהַפּוֹק מִנֵּיהּ שִׁכְבַת זַרְעָא לְאִסְתָּאָבָא בָּהּ: 33 וְלִדְסוֹבְתָא בְּרִיחוּקָהּ וְלִדְדָיִיב
לְדָכַר וְלִנְקֵבָא וְלִגְבַר דְּיִשְׁכַּב עִם מְסָאֲבָא:

י

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בָּתַר דְּמִיתוּ תְּרֵין בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרִיבֵיהוֹן קֳדָם יְיָ וּמִיתוּ:

19 * Et mulier quæ fuerit fluens sanguine, & erit fluxus eius in corpore eius, septem dies erit im mẽstruo suo. * Omnis tangens eam, immundus erit 20 vsque ad vesperam: & omne super quod dormierit super illud in menstruo eius, immundum erit: & omne super quod insederit super illud, immũdũ erit.
21 * Et omnis qui tetigerit cubile eius, lauabit vestes suas, & lauabit corpus aqua, & immũdus erit 22 vsque ad vesperam. * Et omnis tangẽs omne vas in quo sederit super illud, lauabit vestes suas, & lauabitur aqua, & immundus erit vsque ad vesperam. * Si autem in lecto ea existente, vel super vas, 23 vbi ea sederit super illud, cùm tangit ipse illam, immundus erit vsq; ad vesperam. * Si autem cu- 24 bitione dormierit quis cum ea, & fuerit immunditia eius super eũ, immundus erit septem dies: & omnis lectus in quo dormierit in eo, immundus erit.
25 * Et mulier si fluxerit fluxum sanguinis sui dies plures, nõ in tempore mẽstrui sui, si & fluxerit post 26 menstruum suum, omnes dies fluxus immunditiæ eius sicut dies menstrui sui, erit immũda. * Et omnis lectus in quo dormierit in eo omnes dies fluxus eius, iuxta lectũ mẽstrui eius erit illi, & omne vas in quo sederit super illud, immundũ erit iuxta immunditiã menstrui sui.
27 * Et omnis tangens eam, immundus erit, & lauabit vestes suas, & lauabitur aqua, & immũdus erit vsque ad vesperam. * Si autem purgatus 28 fuerit à fluxu suo, & numerabit sibi septem dies, & post hæc mundabitur. * Et die octauo accipiet 29 sibi duos turtures, vel duos pullos columbarum, * Et feret ea ad sacerdotem ad hostium taberna- 30 culi testimonij, & faciet sacerdos vnum pro peccato, & vnum in holocaustum, & propitiabit pro ea sacerdos coram Domino à fluxu immunditiæ eius.
31 * Et cauentes facietis filios Israel ab immundi- 31 tijs suis, & non morientur ob immunditiam suam, cum polluerint ipsi tabernaculũ meum quod in ipsis.
32 * Hæc lex seminĩflui, & si alicui exierit ex ipso 32 cubatio seminis, vt polluatur in ipso.
33 * Et sanguinĩfluæ in mẽstruo eius, & seminĩfluus in fluxu eius masculo vel feminæ, & viro, si dormierit cum menstruata.

19 * καὶ γυνὴ ἔτις ἐὰν ᾖ ῥέουσα αἷματι, ⟨καὶ⟩ ἔσται ἡ ῥύσις αὐτῆς ἐν τῷ σώματι αὐτῆς, ἑπτὰ ἡμέρας ἔσται ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς.
20 * πᾶς ὁ ἀπόμβρος αὐτῆς, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας· καὶ πᾶν ἐφ' ᾧ ἐὰν κοιτάζηται ἐπ' αὐτὸ ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς, ἀκάθαρτον ἔσται· ⟨καὶ⟩ πᾶν ἐφ' ᾧ ἐὰν ⟨κα⟩θίσηται ἐπ' αὐτό, ἀκάθαρτον ἔσται.
21 * καὶ πᾶς ὃς ἂν ἅψηται τῆς κοίτης αὐτῆς, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ⟨καὶ⟩ λούσεται τῷ σώματι ὕδατι, ⟨καὶ⟩ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας.
22 * καὶ πᾶς ὁ ἀπόμβρος παντὸς σκεύους ἐφ' ᾧ ἂν καθίσηται ἐπ' αὐτό, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ⟨καὶ⟩ λούσεται ὕδατι, ⟨καὶ⟩ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας.
23 * ἐὰν δὲ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτῆς ὄντος, ἢ ⟨ἐπὶ⟩ σκεύους, ἐφ' ᾧ ἂν αὐτὴ κάθηται ⟨ἐπ'⟩ αὐτῷ. * ἐν τῷ ἅπτεσθαι 24 αὐτὸν αὐτόν, ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. * ἐὰν δὲ κοίτῃ κοιμηθῇ τις μετ' αὐτῆς, ⟨ἡ γὰρ⟩ ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐπ' αὐτῷ, ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ πᾶσα κοίτη ἐφ' ᾗ ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῇ ἀκάθαρτος ἔσται. 25 * γυνὴ ἐὰν ῥέῃ ῥύσιν αἵματος αὐτῆς ἡμέρας πλείους, ὀκτὼ ἐν καιρῷ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς, ἐὰν καὶ ῥέῃ μὴ ἐπὶ τὴν ἀφέδρον αὐτῆς, πᾶσαι αἱ ἡμέραι ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς, καθάπερ αἱ ἡμέραι τῆς ἀφέδρου αὐτῆς, ἔσαι ἀκά- 26 θαρτος. * καὶ πᾶσα κοίτη ἐφ' ἣν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῇ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ῥύσεως αὐτῆς, κατὰ τὴν κοίτην τῆς ἀφέδρου αὐτῆς ἔσαι αὐτῇ· ⟨καὶ⟩ πᾶν σκεῦος ἐφ' ᾧ ἂν καθίσηται ἐπ' αὐτὸ ἀκάθαρτον 27 ἔσαι, κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀφέδρου αὐτῆς. * καὶ πᾶς ὁ ἁπτόμενος αὐτῆς, ἀκάθαρτος ἔσαι, καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, 28 καὶ λούσεται ⟨ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσαι ἕως ἑσπέρας. * ἐὰν δὲ καθαρισθῇ ἀπὸ τῆς ῥύσεως αὐτῆς, καὶ ἀφαριεῖται αὐτῇ 29 ἑπτὰ ἡμέρας, ⟨καὶ μετὰ ταῦτα καθαρισθήσεται⟩. * καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήψεται ἑαυτῇ δύο τρυγόνας, ἢ δύο νεοσσοὺς περιστε- 30 ρῶν. * καὶ ὁσιεῖ αὐτὰ ⟨ὁ⟩ ἱερεὺς ⟨ἐπὶ⟩ τὴν θυσίαν τῆς σκιλῆς ⟨καὶ⟩ μαρτυρίου· καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὴν μίαν περὶ ἁ- μαρτίας, καὶ τὴν μίαν εἰς ὁλοκάυτωσιν· καὶ ἀφιλάσε⟨ται⟩ περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου ⟨ἀπὸ⟩ ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς.
31 * καὶ φυλάξεις ποιήσετε σὺν υἱὸς ⟨Ισρα⟩ηλ ⟨ἀπὸ⟩ τῶν ἀκα- θαρσιῶν αὐτῶν· καὶ οὐκ ⟨ἀπο⟩θανοῦνται διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν, ἐν τῷ μιαίνειν αὐτοὺς τὴν σκηνήν μου τὴν ἐν αὐτοῖς.
32 * ⟨αὕ⟩τω ὁ νόμος ⟨τ⟩ῶν γονορρυῶν· καὶ ἐάν τινι ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος, ὥστε μιανθῆναι ἐν αὐτῇ. * καὶ τῇ 33 ἀπὸ κοίτη σπέρματος ἐν τῇ ἀφέδρῳ αὐτῆς, καὶ ὁ γονορρυὴς ἐν τῇ ῥύσει αὐτοῦ τῇ ἀρσενι ἢ τῇ θηλυᾳ· καὶ τῷ ἀνδρί, ἐὰν κοιμηθῇ μὴ ἀπὸ πορνείας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 "Mulier autem quæ patitur fluxum sanguinis in carne sua, septem diebus erit quasi menstruata & omnis qui tetigerit eam erit immundus vsque ad vesperam. 20 "Et omnis qui cubuerit cum ea in menstruo suo erit immundus. & omne super quod sederit erit immundum.
21 "Et omnis qui tetigerit stratum eius lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperam. 22 "Et omnis qui tetigerit omne vas super quod sederit, lauabit vestimenta sua, & lauabitur aquis, & erit immundus vsque ad vesperam. 23 "Et si cubuerit ille
24 "Et si cubans cubuerit vir cum ea & menstruum eius fuerit in ea, erit immundus septem diebus. & omne stratum super quod cubuerit erit immundum. 25 "Et mulier cuius sanguis fluxerit diebus multis præter tempus menstrui sui, vel quando fluxerit post menstruum suum, cunctis diebus quibus fluxerit immunditia eius, sicut in diebus menstrui sui erit immunda. 26 "Omne stratum in quo cubuerit omnibus diebus fluxus sui, quasi stratum menstrui sui erit. & omne vas in quo sederit immundum erit quasi immunditia menstrui sui. 27 "Et omnis qui tetigerit illud erit immundus, & lauabit vestimenta sua, lauabitur que aquis, & erit immundus vsque ad vesperam. 28 "Si autem mundata fuerit à fluxu suo, numerabit sibi septem dies, & postea immundabitur. 29 "In die autem octauo tollet sibi duos turtures aut duos filios columbæ, & adducet eos ad sacerdotem ad ostium tabernaculi testimonij. 30 "Facietque sacerdos vnum pro peccato & vnum in holocaustum, & propitiabit pro ea sacerdos coram Domino à fluxu immunditiæ suæ.
31 "Et separabitis filios Israel ab immunditijs suis, vt non moriantur in immunditiis suis, cùm polluerint tabernaculum meum quod est inter eos.
32 "Ista est lex eius qui patitur fluxum seminis, & à quo egreditur semen coitus vt polluatur in eo.
33 "Et eius quæ est polluta menstruo, & illius à quo fluxus fluit tam masculi quàm feminæ & viri qui cubuerit cum immunda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
אָחִיךָ וְאַל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת
אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בֶּעָנָן
2 אֵרָאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: ¶ בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ
3 בְּפַר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה: ¶ כְּתֹנֶת־בַּד
קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנְסֵי־בַד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּבְאַבְנֵט בַּד
יַחְגֹּר וּבְמִצְנֶפֶת בַּד יִצְנֹף בִּגְדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרָחַץ
4 בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ וּלְבֵשָׁם: ¶ וּמֵאֵת עֲדַת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאַיִל
5 אֶחָד לְעֹלָה: ¶ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פַּר הַחַטָּאת
6 אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ: ¶ וְלָקַח אֶת־
7 שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם וְהֶעֱמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל
8 מוֹעֵד: ¶ וְנָתַן אַהֲרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גֹּרָלוֹת
גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל:
9 ¶ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־הַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה־עָלָיו
10 הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת: ¶ וְהַשָּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה
עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו
11 לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה: ¶ וְהִקְרִיב אַהֲרֹן
אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ
וְשָׁחַט אֶת־פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ: ¶ וְלָקַח מְלֹא־
12 הַמַּחְתָּה גַּחֲלֵי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמְלֹא
חָפְנָיו קְטֹרֶת סַמִּים דַּקָּה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:
13 ¶ וְנָתַן אֶת־הַקְּטֹרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּה עֲנַן
הַקְּטֹרֶת אֶת־הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:
14 ¶ וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וְהִזָּה בְאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת
קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה שֶׁבַע־פְּעָמִים מִן־הַדָּם
15 בְּאֶצְבָּעוֹ: ¶ וְשָׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם
וְהֵבִיא אֶת־דָּמוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת־דָּמוֹ
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכַּפֹּרֶת
וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת:

2 ¶Et præcepit ei dicens: Loquere ad Aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur sanctuarium, quod est intra velú coram propitiatorio, quo tegitur arca, vt non moriatur, quia in nube apparebo super oraculum, nisi hæc antè fecerit.
3 ¶Vitulum pro peccato offeret & arietem in holocaustum, tunica linea vestietur, femenalibus lineis verenda cęlabit.
4 ¶Accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capiti. Hæc enim vestimenta sunt sancta; quibus cunctis cùm lotus fuerit, induetur.
5 ¶Suscipiétque ab vniuersa multitudine filiorum Israel duos hircos pro peccato, & vnú arietem in holocaustum.
6 ¶Cúmque obtulerit vitulum, & orauerit pro se & pro domo sua;
7 ¶Duos hircos stare faciet coram Domino in ostio tabernaculi testimonij.
8 ¶Mittensque super vtrumque sortem, vná Domino, & alteram capro emissario.
9 ¶Cuius exierit sors Domino, offeret illum
B pro peccato.
10 ¶Cuius autem in caprum emissarium statuet eum viuum coram Domino vt fundat preces super eũ, & emittat eum in solitudinẽ.
11 ¶His ritè celebratis offeret vitulum; & rogans pro se & domo sua, immolabit eum.
12 ¶Assumptóque thuribulo quod de pruinis altaris impleuerit, & hauriens manu compositum thymiama in incẽsum, vltra velum intrabit in sancta:
13 ¶Vt positis super ignem aromatibus nebula eorum & vapor operiat oraculum quod est supra testimonium, & non moriatur.
14 ¶Tollet quoq; de sanguine vituli, & asperget digito septies contra propitiatorium ad orientem.
15 ¶Cúmque mactauerit hircum pro peccato populi, inferet sanguinem eius intra velum sicut præceptum est de sanguine vituli, vt aspergat è regione oraculi.

תרגום אונקלוס

2 וְאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן אָחוּךְ וְלָא יֵהֵי עָלִיל בְּכָל עִדָּן לְקוּדְשָׁא מִגּוֹ לְפָרוֹכְתָא דְּעַל אַרוֹנָא וְלָא יְמוּת אֲרֵי בְּעַנְנָא אֶתְגְּלֵי עַל כַּפּוּרְתָּא: 3 בְּדָא יֵעוֹל אַהֲרֹן לְקַדְשָׁא בְּחוּר בַּר תּוֹרֵי לְחַטָּאתָא וְדִכַר לְעֹלְתָא: 4 כִּתוּנָא דְבוּצָא דְקוּדְשָׁא יִלְבַּשׁ וּמִכְנְסַיִן דְּבוּצָא יְהוֹן עַל בִּסְרֵיהּ וּבְמִטְכְּסָא דְבוּצָא יְהֵי מִתְכַּסֵּי וּבְמִנְטַפְתָּא דְבוּצָא יְהֵי מִתְחַגַּר וּבְמִצְנְפְתָּא דְבוּצָא יְהֵי מִתְכַּבַּל אִלֵּין קוּדְשָׁא אִנּוּן וְיִסְחֵי בְּמַיָּא יָת בִּסְרֵיהּ וְיִלְבְּשִׁנִּנּוּן: 5 וּמִן כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסַּב תְּרֵין צְפִירֵי עִזֵּי לְחַטָּאתָא וְדִכַר חַד לְעֹלְתָא: 6 וְיָקְרֵיב אַהֲרֹן יָת תּוֹרָא דְחַטָּאתָא דִּילֵיהּ וְיכַפַּר עֲלוֹהִי וְעַל בֵּיתֵיהּ: 7 וְיִסַּב יָת תְּרֵין צְפִירֵי וְיָקֵים קֳדָם יְיָ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא: 8 וְיִתֵּן אַהֲרֹן עַל תְּרֵין צְפִירֵי גּוֹרָלִין גּוֹרָל חַד לְשׁוּם מֵימְרָא דַייָ וְגוֹרָל חַד לְשׁוּם עֲזָאזֵל: 9 וְיָקְרֵיב אַהֲרֹן יָת צְפִירָא דְּסָלִיק עֲלוֹהִי גּוֹרָלָא לְשׁוּם מֵימְרָא דַייָ וְיַעְבְּדִנֵּיהּ חַטָּאתָא: 10 וּצְפִירָא דְּסָלִיק עֲלוֹהִי גּוֹרָלָא לַעֲזָאזֵל יְתָקֵם קֳדָם יְיָ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי לְשַׁלָּחָא יָתֵיהּ לַעֲזָאזֵל לְמַדְבְּרָא: 11 וְיָקְרֵיב אַהֲרֹן יָת תּוֹרָא דְחַטָּאתָא דִּילֵיהּ וְיכַפַּר עֲלוֹהִי וְעַל בֵּיתֵיהּ וְיִכּוֹס יָת תּוֹרָא דְחַטָּאתָא דִּילֵיהּ: 12 וְיִסַּב מְלֵי מַחְתְּתָא גֶּחָלִין דְּאֶשָׁא מֵעִלַּי מַדְבְּחָא מִקֳדָם יְיָ וּמְלֵי חָפְנֵיהּ קְטֹרֶת בֻּסְמִין דְּמָקִיקָן וְיָעֵל מִבָּתַר לְפָרוֹכְתָא: 13 וְיִתֵּן יָת קְטֹרֶת בֻּסְמַיָּא עַל אֶשְׁתָּא קֳדָם יְיָ וְיִתְחַפֵּי עֲנַן קְטֹרֶת בֻּסְמַיָּא יָת כַּפּוּרְתָּא דְעַל סַהֲדוּתָא וְלָא יְמוּת: 14 וְיִסַּב מִדְּמָא דְתוֹרָא וְיִדֵּי בְאֶצְבְּעֵיהּ עַל אַפֵּי כַּפּוּרְתָּא קִדּוּמָא וְקֳדָם כַּפּוּרְתָּא יִדֵּי שְׁבַע זִמְנִין מִן דְּמָא בְּאֶצְבְּעֵיהּ: 15 וְיִכּוֹס יָת צְפִירָא דְחַטָּאתָא דִּי לְעַמָּא וְיָעֵיל יָת דַּמֵּיהּ לְמִבָּתַר לְפָרוֹכְתָא וְיַעְבֵּיד יָת דְּמֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַד לְדַם תּוֹרָא דִּילֵיהּ וְיַדֵּי יָתֵיהּ עַל כַּפּוּרְתָּא

CAP. XVI.

1 ΕΤ locutus est Dñs ad Moysen, postquam mortui sunt duo filij Aaron, quando obtulerunt ipsi ignẽ alienum corã Domino, & mortui fuerunt. 2 Et dixit Dominus ad Moysen: Loquere ad Aaron fratrẽ tuum, et non intret omnẽ horam in sanctuariũ quod interius velo in faciẽ propitiatorij, quod est super arcã testimonij, et nõ moriemini, in enim nube apparebo super propitiatorio. 3 Sic ingredietur Aaron in sanctuariũ, in vitulo ex bobus pro peccato, & ariete in holocaustum, & tunicã lineam sanctificatã induet, & feminale lineum erit in corpore eius. 4 Et zona linea cingetur, et cidarim lineam circũponet, vestes sanctæ sunt, & lauabit aqua omne corpus suum, et vestiet eas. 5 Et à multitudine filiorũ Israel accipiet duos hircos, ex capris pro peccato, & arietem vnum in holocaustum. 6 Et adducet Aaron vitulum qui pro peccato suũ, & propitiabit pro se & domo sua. 7 Et accipiet duos hircos, & constituet eos coram Domino iuxta hostiũ tabernaculi testimonij. 8 Et imponet Aaron super duos hircos sortes, sortem vnam Domino, & sortem vnam emissario. 9 Et adducet Aaron hircum super quẽ superuenit sors Domini, & faciet pro peccato. 10 Et super eum sors exierit emissarij, hircum, super quẽ superuenit super eũ sors emissarij, statuet eum viuentẽ corã Domino, vt propitiet super eum, vt dimittat eũ in emissionẽ, et dimittet eum in eremum. 11 Et adducet Aaron vitulum qui pro peccato qui suus, & propitiabit pro se, et domo sua, & immolabit vitulum qui pro peccato suũ. 12 Et accipiet plenum thuribulum carbonũ ignis ab altari, quod est corã Domino, & implebit manus suas thymiamate cõpositionis subtilis, & inducet intra velo. 13 Et imponet thymiama super ignem coram Domino, & cooperiet vapor thymiamatis propitiatorium quod est in testimonijs, & non moriemini. 14 Et accipiet à sanguine vituli, & asperget digito super propitiatoriũ ad orientẽ in faciem propitiatorij asperget septies à sanguine digito suo. 15 Et immolabit hircum qui pro peccato, qui est pro populo coram Domino, & inferet de sanguine eius interius velo, & faciet sanguinem eius, quemadmodum fecit sanguinem vituli, & asperget sanguinem eius super propitiatoriũ, in faciem propitiatorij.

1 ιε΄. Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν μετὰ τὸ τελευτῆσαι δύο υἱοὺς ἀαρὼν ἐν τῷ προσφέρειν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον ἐναντι κυρίου, & ἐτελεύτησαν. 2 & εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, λάλησον πρὸς ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου, & μὴ εἰσπορευέσθω πάσαν ὥραν εἰς τὸ ἅγιον τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ & μαρτυρίου, & οὐκ ἀποθανεῖται· ὀν γὰρ νεφέλη ὀφθήσομαι ἐπὶ τοῦ ἱλαστηρίου. 3 ἕως εἰσελθύσει ἀαρὼν εἰς τὸ ἅγιον, ἐν μόσχῳ ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας & κριῷ εἰς ὁλοκάυτωμα, καὶ χιτῶνα λινοῦν ἡγιασμένον 4 ἐνδύσεται, & περισκέλιον λινᾶν ἔσται ἐπὶ τοῦ χροὸς αὐτοῦ. καὶ ζώνη λινῆ ζώσεται, & κίδαριν λινὴν περιθήσεται, ἱμάτια ἅγιά ἐστι & λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, & ἐνδύσεται αὐτά. 5 & παρὰ τῆς συναγωγῆς τῶν υἱῶν ισραὴλ λήψεται δύο χιμάρους εἰς αἱγῶν περὶ ἁμαρτίας, καὶ κριὸν ἕνα εἰς ὁλοκάυτωμα. 6 & προσάξει ἀαρὼν τὸν μόσχον τὸν περὶ ἁμαρτίας, τὸν ἑαυτοῦ, & ἐξιλάσεται περὶ ἑαυτοῦ & τοῦ οἴκου αὐτοῦ. 7 καὶ λήψεται δύο χιμάρους, & παραστήσει αὐτοὺς ἐναντι κυρίου παρὰ τὴν θύραν τοῦ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. 8 & ἐπιθήσει ἀαρὼν ἐπὶ τοὺς δύο χιμάρους κλήρους, κλῆρον ἕνα τῷ κυρίῳ, καὶ κλῆρον ἕνα τῷ ἀποπομπαίῳ. 9 & προσάξει ἀαρὼν τὸν χίμαρον, ἐφ' ὃν ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τῷ κυρίῳ· & ποιήσει περὶ ἁμαρτίας. 10 & τὸν χίμαρον, ἐφ' ὃν ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τοῦ ἀποπομπαίου, στήσει αὐτὸν ζῶντα ἐναντι κυρίου, ὥστε ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε ἐξαποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπήν, & ἀφήσει αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον. 11 & προσάξει ἀαρὼν τὸν μόσχον τὸν περὶ ἑαυτοῦ, & ἐξιλάσεται περὶ ἑαυτοῦ, & τοῦ οἴκου αὐτοῦ, & σφάξει τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν ἑαυτοῦ. 12 & λήψεται πλήρες τὸ πυρεῖον αἰθράκων πυρὸς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, & ἀπὸ τοῦ κυρίου· & πληρώσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ θυμιάματος συνθέσεως λεπτῆς· & εἰσίσει ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος. 13 & ἐπιθήσει τὸ θυμίαμα ἐπὶ τὸ πῦρ ἐναντι κυρίου· & καλύψει ἡ ἀτμὶς τοῦ θυμιάματος τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπὶ τῶν μαρτυρίων, ἡ οὐ μὴ ἀποθανεῖται. 14 & λήψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου, & ῥανεῖ τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ ἀνατολάς, κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου ῥανεῖ ἑπτάκις ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ. 15 & σφάξει τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, τὸν περὶ τοῦ λαοῦ ἐναντι κυρίου· & εἰσοίσει τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, & ποιήσει τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἐποίησε τὸ αἷμα τοῦ μόσχου· καὶ ῥανεῖ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον, κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO. CAP. XVI.

LOcutúsque est Dominus cum Moyse: postquam mortui sunt duo filij Aaron, quando obtulerunt ignem alienum corã Domino & mortui sunt. 2 Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere cum Aaron fratre tuo vt non ingrediatur omni tempore ad sanctuarium intra velum corã propitiatorio quod est super arcam, vt non moriatur, quoniam in nube apparebo super propitiatorio. 3 Cùm hoc ingredietur Aaron in sanctuarium, cum vitulo de bobus pro peccato, & ariete in holocaustum. 4 Tunica linea sancta vestietur, & femineala linea erunt super carnem eius, & fabito lineo accingetur, & cidarim lineam ponet in capite suo, vestimenta sanctã sunt. & lauabit aquis carnem suam, & sic vestietur eis. 5 Et tolles à congregatione filiorum Israel duos hircos capratum pro peccato, & arietem vnum in holocaustum. 6 Offeretque Aaron vitulum suum quod est pro peccato, & propitiabit pro se & pro hominibus domus suæ. 7 Tolletque duos hircos, & stare faciet eos coram Domino in ostio tabernaculi fœderis. 8 Et mittet Aaron super duos hircos sortes, sortem vnam nomini Domini, & sortem vnam Azazel. 9 Offeretque Aaron hircum cuius sors exierit in nomine Domini, & faciet eum pro peccato. 10 Hircum autem cuius sors exierit Azazel, statuet viuum coram Domino, vt propitiet super eo, & vt mittat eum ad Azazel in desertum. 11 Et offeret Aaron vitulum pro peccato suo, & propitiabit pro se & pro hominibus domus suæ, & immolabit vitulum pro peccato suo. 12 Et tollet thuribulum plenum prunis ignis desuper altare de conspectu Domini, & plenum pugillum thymiamatis aromatum minutarum, & ingredietur intra velum. 13 Et ponet thymiama aromatum super ignem coram Domino, & cooperiet nebula incensi propitiatorium quod est supra testimonium, vt non moriatur. 14 Tolletque de sanguine vituli & asperget digito suo super faciem propitiatorij ad orientẽ, & corã propitiatorio asperget septies de sanguine digito suo. 15 Immolabitq; hircũ quod est pro peccato populi, & inferet sanguinẽ eius intra velum. & faciet de sanguine eius sicut fecit de sanguine vituli, & asperget eum super propitiatorium & coram propitiatorio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 וְכִפֶּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם
לְכָל־חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ
17 טֻמְאֹתָם׃ וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ
לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד
18 כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל׃ וְיָצָא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי
יְהוָה וְכִפֶּר עָלָיו וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר וְנָתַן
19 עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם
בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטִהֲרוֹ וְקִדְּשׁוֹ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי
20 יִשְׂרָאֵל׃ וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל
21 מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשָּׂעִיר הֶחָי׃ וְסָמַךְ
אַהֲרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָו עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר הֶחָי וְהִתְוַדָּה
עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פִּשְׁעֵיהֶם
לְכָל־חַטֹּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשִׁלַּח
22 בְּיַד־אִישׁ עִתִּי הַמִּדְבָּרָה׃ וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת־
כָּל־עֲוֹנֹתָם אֶל־אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשִׁלַּח אֶת־הַשָּׂעִיר
23 בַּמִּדְבָּר׃ וּבָא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־
בִּגְדֵי הַבַּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם׃
24 וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־
בְּגָדָיו וְיָצָא וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־עֹלַת הָעָם וְכִפֶּר
25 בַּעֲדוֹ וּבְעַד הָעָם׃ וְאֶת־חֵלֶב הַחַטָּאת יַקְטִיר
26 הַמִּזְבֵּחָה׃ וְהַמְשַׁלֵּחַ אֶת־הַשָּׂעִיר לַעֲזָאזֵל יְכַבֵּס
בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל־
27 הַמַּחֲנֶה׃ וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׂעִיר הַחַטָּאת
אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם
28 וְאֶת־פִּרְשָׁם׃ וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃
29 וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר
לַחֹדֶשׁ תְּעַנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ
הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכְכֶם׃

16 *Et expiet sanctuarium ab immunditiis filiorũ Israel,& à præuaricationibus eorũ,cunctísq; peccatis. Iuxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonij quod fixum est inter eos in*
17 *medio sordiũ habitationis eorum. *Nullus hominum sit in tabernaculo quãdo pontifex sanctuarium ingreditur, vt roget pro se, & pro*
18 *domo sua & pro vniuerso cœtu Israel: *Donec egrediatur tabernaculũ. Cùm aũt exierit ad altare quod coram Dño est, oret pro se: & sumptũ sanguiné vituli atq; hirci fundat su-*
19 *per cornua eius per gyrũ. *Aspergénsq; digito septies, expiet & sanctificet illud ab im-*
20 *munditiis filiorũ Israel. *Postquã emundauerit sanctuariũ & tabernaculũ & altare, tũc*
21 *offerat hircum viuentẽ; *Et posita vtraque E manu super caput eius, cõfiteatur omnes iniquitates filiorũ Israel & vniuersa delicta atq; peccata eorũ, q̃ imprecans capiti eius emittet*
22 *illũ per hominẽ paratũ in desertũ. *Cumq; portauerit hircus omnes iniquitates eorũ in terrã solitariam, & dimissus fuerit in deserto:*
23 *Reuertetur in tabernaculum testimonij & depositis vestibus quibus prius indutus erat,*
24 *cùm intraret sanctuariũ,relictísq; ibi, *Lauabit carnẽ suam in loco sancto,induetur q; vestibus suis . & postq̃ egressus obtulerit holocaustũ suũ ac plebis, rogabit tam pro se quàm*
25 *pro populo. *Et adipem qui oblatus est pro*
26 *peccatis adolebit super altare. *Ille verò qui dimiserit caprũ emissarium , lauauit vestimẽta sua & corpus aqua,& sic ingredietur in cas-*
27 *tra. *Vitulum aute & hircum qui pro peccato fuerant immolati, & quorũ sanguis illatus est in sanctuarium vt expiatio cõpleretur, asportabunt foras castra , & cõburẽt igni tam*
28 *pelles quàm carnes eorũ ac fimum. *Et quicunque combusserit ea, lauabit vestimẽta sua & carnem aqua, & sic ingredietur castra.*
29 *Erítque vobis hoc legitimum sempiternum. Mense autem septimo, decima die mensis affligetis animas vestras, nullúmque opus facietis siue indigena siue aduena qui peregrinatur inter vos.*

16 *Ἐξιλάσεται τὸ ἅγιον ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν υἱῶν Ισραὴλ καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν· καὶ οὕτω ποιήσει τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου τῇ ἐμπεπηγυίᾳ ἐν τοῖς ἐν μέσῳ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν.
17 *καὶ πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἔσται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, εἰσπορευομένου αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, ἕως ἂν ἐξέλθῃ· καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ
18 καὶ οἴκου αὐτοῦ, καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς Ισραήλ. *καὶ ἐξελεύσεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀπέναντι κυρίου, καὶ ἐξιλάσεται ἐπ' αὐτοῦ· καὶ λήψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ χιμάρου, καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου κυ-
19 κλῳ. *καὶ ῥανεῖ ἐπ' αὐτὸ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ ἑπτάκις, καὶ καθαριεῖ αὐτὸ καὶ ἁγιάσει αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν
20 τῶν υἱῶν Ισραήλ. *καὶ συντελέσει ἐξιλασκόμενος τὸ ἅγιον καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ περὶ τῶν ἱερέων,
21 καὶ καθαριεῖ καὶ ἁγιάσει τὸν χιμάρον τὸν ζῶντα· *καὶ ἐπιθήσει ἀμφοτέρας τὰς δύο χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου τοῦ ζῶντος, καὶ ἐξαγορεύσει ἐπ' αὐτοῦ πάσας τὰς ἀνομίας τῶν υἱῶν Ισραήλ, καὶ πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν, καὶ πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου τοῦ ζῶντος καὶ ἐξαποστελεῖ διὰ χειρὸς ἀνθρώπου ἑτοίμου εἰς τὴν
22 ἔρημον. *καὶ λήψεται ὁ χίμαρος ἐφ' ἑαυτὸν τὰς ἀνομίας αὐτῶν εἰς γῆν ἀβατον· καὶ ἐξαποστελεῖ τὸν χίμαρον εἰς τὴν ἔρημον.
23 *καὶ εἰσελεύσεται Ααρὼν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐκδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινῆν, ἣν ἐνεδύσατο εἰσπορευόμενος εἰς
24 τὸ ἅγιον· καὶ ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ. *καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ἐν τόπῳ ἁγίῳ, καὶ ἐνδύσεται τὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ἐξελθὼν ποιήσει τὸ ὁλοκαύτωμα αὐτοῦ καὶ τὸ ὁλοκαύτωμα τοῦ λαοῦ, καὶ
25 ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ λαοῦ ὡς περὶ τῶν ἱερέων. *καὶ τὸ στέαρ τὸ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυ-
26 σιαστήριον. *ὁ ἐξαποστέλλων τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφεσιν, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται) τὸ σῶμα αὐτοῦ
27 ὕδατι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν. *καὶ τὸν μόσχον τὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ὧν τὸ αἷμα αὐτῶν εἰσενέχθη ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ, ἐξοίσουσιν αὐτὰ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ κατακαύσουσιν αὐτὰ ἐν πυρί, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν καὶ τὰ κρέατα αὐτῶν καὶ τὴν κόπρον
28 αὐτῶν. *ὁ δὲ κατακαίων αὐτὰ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται) τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβο-
29 λήν. *καὶ ἔσται ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον· ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε ὁ αὐτόχθων, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 "Et expiabit super sanctuariũ ab immunditijs filiorũ Israel & à præuaricationibus eorum cunctísq; peccatis eorũ. Et sic faciet tabernaculo fœderis quod collocatur cum eis in medio cõraminationũ eorum. 17 Nullusque vir sit in tabernaculo fœderis quãdo ingreditur vt propitiet in sanctuario donec egrediatur,& propitiabit pro se & pro hominibus domus suę & pro omni ecclesia Israel. 18 "Egredieturq; ad altare quod est coràm Dño,& propitiabit pro se & pro hominibus domus suę & pro omni ecclesia Israel. 19 "Et asperget super eum de sanguine cum digito suo, & mũdabit illud & sanctificabit illud ab immunditijs filiorum Israel. 20 "Et postquam cessauerit expiare super sanctuarium & super tabernaculum fœderis, & super altare, offeret hircum viuum: 21 "Ponetque Aaron ambas manus suas super caput hirci viui, & confitebitur super eũ omnes iniquitates filiorũ Israel, & omnes præuaricationes eorum, omnisque peccata eorum. & dabit ea super caput hirci, & emittet eum per manum viri parati,vt eat in solitudinem. 22 "Portabitque hircus super se omnes iniquitates eorum ad terram inhabitabilem,& dimittet hircũ per solitudinẽ. 23 "Et ingredietur Aaron tabernaculũ fœderis, & exuet vestimenta linea,quibus vestitus fuerat quando ingressus est in sanctuarium,& deponet eas ibi. 24 "Lauabitque carnem suam aquis in loco sancto,vestieturque vestibus suis,& egredietur,& faciet holocaustum suum & holocaustum populi, & propitiabit pro se & pro populo. 25 "Adipem autẽ sacrificij pro peccato adolebit super altare. 26 "Et qui dimiserit hircum segregatum in emissionẽ, lauabit vestes suas, & lauabit corpus suum aqua , & post hæc ingredietur in castra. 27 "Et vitulum qui est pro peccato , quorum sanguis eorum inductus est ad propitiandũ in sanctuario eduentur ea extra castra,& cõburent ea in igne,& pelles eorum,& carnes eorũ,& fimum eorum. 28 "At qui combusserit ea, lauabit vestes suas, & lauabit corpus suum aqua , & post hæc ingredietur ad castra. 29 "Erit hoc vobis legitimũ sempiternum, in mense septimo, decima mensis humiliabitis animas vestras, & omne opus nõ facietis indigena & adnena additus in vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 כִּי־בְיוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם
31 מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ׃ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן
הִיא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם׃
32 וְכִפֶּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִמְשַׁח אֹתוֹ וַאֲשֶׁר יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ
לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלָבַשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַבָּד בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ׃
33 וְכִפֶּר אֶת־מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־
הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל־עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר׃
34 וְהָיְתָה זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

יז

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר׃
3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב
4 אוֹ עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃
וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן
לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא
דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ׃ לְמַעַן
5 אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם
זֹבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֵבִיאָם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה
6 אוֹתָם׃ וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבַּח יְהוָה
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃
7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִם אֲשֶׁר הֵם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹּאת לָהֶם לְדֹרֹתָם׃
8 וַאֲלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר
אֲשֶׁר יָגוּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זָבַח׃ וְאֶל־
9 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֶנּוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת
הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמָּיו׃

30 * In hac die expiatio erit vestri, atque mundatio ab omnibus peccatis vestris. coram Do-
31 mino mundabimini; * Sabbatum enim re-
quietionis est, & affligetis animas vestras, le-
32 gitione perpetua. * Expiabit autem sacer-
dos qui vnctus fuerit, & cuius manus initia-
tæ sunt, vt sacerdotio fungatur pro patre suo,
induetúrque stola linea & vestibus sanctis:
33 * Et expiabit sanctuarium, & tabernaculū
testimonij atque altare; sacerdotes quoque et
34 vniuersum populum. * Eritq; vobis hoc le-
gitimum sempiternum, vt oretis pro filiis Is-
rael & pro cunctis peccatis eorum semel in
anno. fecit igitur sicut præceperat Dominus
Moysi.

CAP. XVII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere Aaron & filiis eius, & cunctis
A filiis Israel, dicens ad eos, Iste est sermo quem
3 mandauit Dominus, dicens, * Homo qui-
libet de domo Israel si occiderit bouem aut
ouem, siue capram in castris vel extra castra:
4 Et non obtulerit ad ostium tabernaculi
oblationē Domino, sanguinis reus erit, quasi
5 si sanguinem fuderit, sic peribit de medio
populi sui. * Ideo sacerdoti offerre debent
filij Israel hostias suas quas occidunt in agro,
vt sanctificentur Domino ante ostium taber-
naculi testimonij, & immolent eas hostias
pacificas Domino.
6 * Fundétque sacerdos sanguinem super al-
B tare Domini ad ostium tabernaculi testimo-
nij, & adolebit adipem in odorem suauitatis
Domino.
7 * Et nequaquam vltra immolabunt ho-
stias suas dæmonibus, cum quibus fornicati
sunt. legitimum sempiternum erit illis & po-
steris eorum.
8 * Et ad ipsos dices, Homo de filiis Israel, &
de aduenis, qui peregrinantur apud vos, qui
obtulerit holocaustum siue victimam:
9 * Et ad ostium tabernaculi testimonij non
adduxerit eam, vt offerat Domino, interibit
de populo suo.

30 * In ipsa enim die hac propitiabitur pro vobis, ad
mundandum vos ab omnibus peccatis vestris coram Do-
mino mundabimini. * Sabbata sabbatorū
erit hæc vobis, & humiliabitis animas vestras, le-
gitimum sempiternum. * Et propitiabit sacerdos
quem vnxerint eum, & quem consecrauerint ma-
nus eius, vt sacerdotio fungatur post patrem suum,
& induet vestem lineā vestem sanctam. * Et pro-
pitiabit sanctum sanctorum, et tabernaculum testi-
monij, & altare propitiabit, & pro sacerdotibus
& pro omni congregatione propitiabit. * Et erit
vobis legitimum hoc sempiternum ad propitiandū
pro filijs Israel ab omnibus peccatis eorum, semel in
anno. fecit igitur sicut præceperat Dominus
Moysi.

CAP. XVII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere ad Aaron & ad filios eius, & ad
omnes filios Israel, et dices ad eos, Hoc verbū quod
3 præcepit Dominus, dicens:
* Homo homo filiorum Israel qui immolauerit
vitulum, vel ouem, vel capram in castris, & qui
occiderit extra castra.
4 * Et ad ostium tabernaculi testimonij non ferat,
vt offerat donum Domino coram tabernaculo testi-
monij, sanguis computabitur homini illi, sanguinem
effudit, peribit anima illa de populo suo.
5 * Vt ferant filij Israel sacrificia sua, quæcunque
ipsi ingulauerint in campis, & ferent ea Domino
ad ostium tabernaculi testimonij ad sacerdotem, &
sacrificabunt sacrificia salutaris Domino ipsa.
6 * Et effundet sacerdos sanguinem super altare
eorum Domino ad ostia tabernaculi testimonij, &
adolebit adipem in odorem suauitatis Domino.
7 * Et non sacrificabunt vltra sacrificia ipsorum
quibus in quibus ipsi fornicabuntur post eos. legiti-
mum sempiternum erit vobis in generationes ve-
stras.
8 * Et dices ad eos, Homo homo de filijs Israel, &
de aduenis peregrinantibus in vobis, qui fecerit ho
locaustum vel sacrificium.
9 * Et ad ostium tabernaculi testimonij non tule-
rit, ad faciēdum ipsum Domino, peribit homo ille de
populo suo.

30 * ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξιλάσεται περὶ ὑμῶν, καθαρίσαι
ὑμᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, ἐναντι κυρίου καθαρι-
31 σθήσεσθε. * σάββατα σαββάτων ἔσται αὐτὴ ὑμῖν· καὶ τα-
πεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, νόμιμον αἰώνιον.
32 * ⟨Ε ἐξιλάσεται⟩ ὁ ἱερεὺς ὃν χρίσουσιν αὐτὸν, καὶ ὃν τελει-
ώσουσι τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ⟨Ε ἱερατεύειν μετὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ, ⟨Ε
33 ἐνδύσεται⟩ τὴν στολὴν τὴν λινῆν στολὴν ἁγίαν. * ⟨Ε ἐξιλάσεται⟩
τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων, ⟨Ε τὴν σκηνὴν ⟨Ε μαρτυρίου, ⟨Ε τὸ θυσιαστή-
ριον ἐξιλάσεται⟩, ⟨Ε περὶ τῶν ἱερέων ⟨Ε περὶ πάσης τῆς συναγωγῆς
34 ἐξιλάσεται⟩. * ⟨Ε ἔσται ὑμῖν νόμιμον τοῦτο αἰώνιον ἐξιλάσασθαι
περὶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν· ἅπαξ
⟨Ε ἐνιαυτὸς ποιηθήσεται⟩, καθάπερ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.

ιζ.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 * λάλησον πρὸς ἀαρὼν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πρὸς
πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, τοῦτο τὸ ῥῆμα
ὃ ἐνετείλατο κύριος, λέγων.
3 * ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὃς ἂν σφάξῃ μό-
σχον ἢ πρόβατον ἢ αἶγα ἐν τῇ παρεμβολῇ, καὶ ὃς σφάξῃ
4 ἔξω τῆς παρεμβολῆς. * καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς ⟨Ε μαρ-
τυρίου μὴ ἐνέγκῃ, ὥστε προσενεγκεῖν καὶ δῶρον τῷ κυρίῳ ἀπέναν-
τι τῆς σκηνῆς ⟨Ε μαρτυρίου, αἷμα λογισθήσεται τῷ ἀνθρώπῳ
ἐκείνῳ, αἷμα ἐξέχεεν· ἐξολοθρευθήσεται⟩ ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ
5 λαοῦ αὐτῆς. * ὅπως ἂν φέρωσιν ⟨Ε οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὰς θυσίας
αὐτῶν, ὅσα ἂν αὐτοῖς σφάξωσιν ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ οἴσουσιν αὐ-
τὰ τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, πρὸς
τὸν ἱερέα· καὶ θύσουσι θυσίας σωτηρίου τῷ κυρίῳ αὐτά.
6 * καὶ προσχεεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἀπέ-
ναντι κυρίου πρὸς τὰς θύρας τῆς σκηνῆς ⟨Ε μαρτυρίου· καὶ
θυμίασει τὸ στέαρ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας τῷ κυρίῳ.
7 * καὶ οὐ θύσουσιν ἔτι τὰς θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαίοις ὃν
οἷς αὐτοὶ ἐκπορνεύθουσιν ὀπίσω αὐτῶν· νόμιμον αἰώνιον ἔσται
ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.
8 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ἀπὸ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν
ὑμῖν, ὃς ἂν ποιήσῃ ὁλοκαύτωμα ἢ θυσίαν.
9 * καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ἐνέγκῃ,
ποιῆσαι αὐτὸ τῷ κυρίῳ, ἐξολοθρευθήσεται⟩ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος
ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 QUia in hac die expiatio erit vestri, vt mundemini ab omnibus peccatis vestris, coram Domino mundabimini. 31 Sabbatum re-
quietionis erit vobis, affligetisque animas vestras. Legitimum sempiternum erit. 32 Propitiabitque sacerdos qui vnctus fuerit &
consecratus erit vobis, & qui impletur manus eius, vt ministret pro patre suo, induetúrque vestibus lineis vestibus sanctis. 33 Et expiabit super sanctuarium san-
ctorum, & super tabernaculum fœderis, & super altare quoque expiabit, & super omnem populum ecclesiæ expiabit. 34 Eritque vobis hoc
legitimum sempiternum ad propitiandum pro filiis Israel ab omnibus peccatis eorum semel in anno, fecitque sicut præceperat Dominus Moysi.

CAPVT XVII.

LOcutúsque Dominus cum Moyse, dicens: 2 Loquere cum Aaron & cum filijs eius & cum omnibus filijs Israel, & dices eis: Iste est sermo
quem præcepit Dominus dicens. 3 Vir vir de domo Israel qui occiderit bouem, aut agnum, siue capram in castris, aut qui occiderit extra
castra. 4 Et ad ostium tabernaculi illud vt offeratur in oblationem coram Domino coram tabernaculo Domini, san-
guis reputabitur illi viro, sanguinem fudit, & peribit homo ille de medio populi sui. 5 Vt afferant filij Israel sacrificia sua quæ sacrificant super
faciem agri, afferantque ea Domino ad ostium tabernaculi fœderis, & adolebit adipem, vt suscipiatur voluntarie coram Domino. 6 Aspergetque
sacerdos sanguinem super altare Domini in ostio tabernaculi fœderis, & adolebit adipem, vt suscipiatur voluntarie coram Domino. 7 Et
non sacrificabunt vltra sacrificia sua dæmonibus post quos ipsi errant. Legitimum sempiternum erit hoc illis in generationibus suis.
8 Et ad ipsos dices: Vir vir de domo Israel & de aduenis qui peregrinantur inter vos qui obtulerit holocaustum siue victimam sanctificatam.
9 Et ad ostium tabernaculi fœderis non adduxerit eam, vt faciat eam coram Domino, exterminabitur homo ille de medio populi sui.

1

תרגום אונקלוס

30 ארי ביומא הדין יתכפר עליכון למדכאה יתכון מכל חוביכון קדם יי תדכון׃ 31 שבתא שבתא היא לכון
ותיתנון ית נפשתיכון קים עלם׃ 32 ויכפר כהנא דרבי יתיה וידיקרב ית קרבניה למשמשא תחות אבוהי ויילבש ית לבושי בוצא
לבושי קודשא׃ 33 ויכפר על מקדש קודשא ועל משכן זימנא ועל מדבחא יכפר ועל כהניא ועל כל עמא דקהלא יכפר׃ 34 והוי
דין לכון לקים עלם לכפרא על בני ישראל מכל חוביהון חדא בשתא ועבד כמא דפקיד יי ית משה׃
ט ומליל יי עם משה למימר׃ 2 מלל עם אהרן ועם בנוהי
ועם כל בני ישראל ותימר להון דין פתגמא דפקיד יי למימר׃ 3 גבר גבר מבית ישראל דיכוס הור או אימר או עזא במשריתא או דיכוס
למשריתא׃ 4 ולתרע משכן זמנא לא אייתיניה לקרבא קרבנא קדם יי קדם משכנא דיי דמא יתחשיב לגברא ההוא דפכא
דיכא לה כנתא ויכסון נפשא מגו עמיה׃ 5 בדיל דייתון בני ישראל ית דבחיהון דאינון נכסין ברא ויייתנון לקדם יי
לתרע משכן זימנא לות כהנא ויכסון נכסת קודשין קדם יי יתהון׃ 6 וידוק כהנא ית דמא על מדבחא דיי בתרע משכן זימנא ויסיק ית קורבא לאתקבלא
ברעוא קדם יי׃ 7 ולא יתבחון עוד ית דבחיהון לשדין דאינון טעין בתריהון קים עלם יהי דא להון לדריהון׃ 8 ולהון תימר גבר גבר
מבית ישראל ומן גיורא דיתגיירון בגויהון דיסיק עלוה או נכסה קדישא׃ 9 ולתרע משכן זימנא לא ייתיניה למעבד יתיה קדם יי
ויתגזר ית נפשתיה מן עמיה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם
אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם
11 וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃ כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם
הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם
12 כִּי־הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר׃ עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכַל־דָּם וְהַגֵּר הַגָּר
13 בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם׃ וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וּמִן־הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יָצוּד צַיִד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר
יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר׃ כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־
14 בְּשַׂר דָּמוֹ בְנַפְשׁוֹ הוּא וָאֹמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּם כָּל־
בָּשָׂר לֹא תֹאכֵלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמוֹ הוּא כָּל־אֹכְלָיו
15 יִכָּרֵת׃ וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבֵלָה וּטְרֵפָה בָּאֶזְרָח
וּבַגֵּר וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהֵר׃
16 וְאִם־לֹא יְכַבֵּס וּבְשָׂרוֹ לֹא יִרְחָץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ׃

יח

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃ 3 כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם
בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא
אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחֻקֹּתֵיהֶם לֹא תֵלֵכוּ׃ 4 אֶת־
מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לָלֶכֶת בָּהֶם אֲנִי
5 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־
מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם אֲנִי
6 יְהוָה׃ אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ
לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְהוָה׃ 7 עֶרְוַת
אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה אִמְּךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה
8 עֶרְוָתָהּ׃ עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֵּה
9 עֶרְוַת אָבִיךָ הִוא׃ עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת־
אָבִיךָ אוֹ בַת־אִמֶּךָ מוֹלֶדֶת בַּיִת אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא
תְגַלֶּה עֶרְוָתָן׃

10 Homo quilibet de domo Israel & de aduenis qui peregrinantur inter vos, si comederit sanguiné, obfirmabo faciem meam contra animā illius, & diſperdā eam de populo ſuo. 11 Quia anima carnis in ſanguine eſt, & ego dedi illum vobis vt ſuper altare in eo expietis animabus veſtris, & ſanguis pro animæ praculo ſit. 12 Idcirco dixi filijs Iſrael: Omnis anima ex vobis non comedet ſanguinem, nec ex aduenis qui peregrinantur apud vos.

13 Homo quicunque de filiis Iſrael & de aduenis qui peregrinantur apud vos, ſi venatione atq; aucupio ceperit feram vel auē quibus veſci licitum eſt, fundat ſanguiné eius, & operiat illum terra. 14 Anima enim omnis carnis in ſanguine eſt. Vnde dixi filiis Iſrael: Sanguinem vniuerſæ carnis nō comedetis, quia anima carnis in ſanguine eſt, & quicunq; comederit illum, interibit. 15 Anima quę comederit morticinum vel captum à beſtia tam de indigenis quàm de aduenis, lauabit veſtimenta ſua & ſemetipſum aqua, & contaminatus erit vſq; ad veſperū, et hoc ordine mūdus fiet. 16 Quod ſi nō lauerit veſtimēta ſua vel corpus, portabit iniquitatē ſuam.

CAP. XVIII.

1 LOcutúsq; eſt Dominus ad Moyſen, dicēs: 2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos, Ego 3 ſum Dñs Deus veſter. Iuxta conſuetudinē A terræ Ægypti in qua habitaſtis nō facietis, & iuxta more regionis Chanaan ad quā ego introducturus ſum vos, non agetis, nec in legi- 4 timis eorū ambulabitis. Facietis iudicia mea & præcepta mea ſeruabitis, & ambulabitis in eis, Ego Dñs Deus veſter. 5 Cuſtodite leges meas atq; iudicia, quæ faciens homo viuet in eis, Ego Dñs. 6 Omnis homo ad proximā ſanguinis ſui non accedet vt reuēlet turpitudinē eius, Ego Dñs. 7 Turpitudiné patris tui, & turB pitudinē matris tuæ non diſcooperies, mater tua eſt: nō reuelabis turpitudiné eius. 8 Turpitudinem vxoris patris tui non diſcooperies, turpitudo enim patris tui eſt. 9 Turpitudinem ſororis tuę ex patre ſiue ex matre quę domi vel foris genita eſt, non reuelabis.

10 Homo homo filiorū Iſrael vel aduenarum ad- 11
uenarum in vobis, qui comederit omnē ſanguinē, & obfirmabo faciē meā cōtra animā comedentē ſanguinem, & perdā eā de populo ſuo. 11 Et enim anima o- 12
nmis carnis ſanguis eius eſt, & ego dedi vobis illū ſuper altare ad propitiandum pro animabus veſtris, & enim ſanguis eius pro anima propitiabit. 12 Pro- 13
pter hoc dixi filijs Iſrael, Omnis anima ex vobis non comedet ſanguinē, & aduena qui additus in vobis nō comedet ſanguinē. 13 Et homo homo filiorū Iſrael, 14
vel aduenarū additorū in vobis, qui venabitur venationē ferā, vel auem, quæ comeditur, effundet ſanguinem ſuū, et cooperiet illū terra. 14 Et enim anima
omnis carnis ſanguis eius eſt, et dixi filijs Iſrael, Sanguinē omnis carnis nō comedetis, quoniā anima omnis carnis ſanguis eius eſt, omnis comedens illū peribit. 15 Et omnis anima, quæ comederit morticinium, 15
vel a fera captū in indigenis, vel in aduenis, lauabit veſtes ſuas, & lauabitur aqua, & immundus erit vſque ad veſperam, & mundus erit. 16 Si autē nō 16
lauabit veſtes ſuas, & corpus ſuum non lauabit aqua, & accipiet iniquitatem ſuam.

CAP. XVIII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen: dicens, 2 Loquere filijs Iſrael, & dices ad eos, Ego 3 Dominus Deus veſter. Secundum conſuetudines terræ Ægypti, in qua habitaſtis in ipſa, non facietis, & ſecundum mores terræ Chanaan, in qua ego induco vos illuc non facietis, & in legibus illorum non ambulate. 4 Iudicia mea facietis, & præcepta mea cuſtodietis, & ambulate in illis, Ego 5 Dominus Deus veſter. Et cuſtodietis præcepta mea, & omnia iudicia mea, & facietis illa: qui fecerit illa homo, viuet in ipſis, ego Dominus Deus veſter. 6 Homo homo ad omnem proximum carnis ſuæ non accedet ad reuelandum turpitudinem, ego Dominus. 7 Turpitudinem patris tui, & 7
turpitudinem matris tuæ nō reuelabis, mater enim tua eſt, turpitudinem eius non reuelabis. 8 Turpitudinem vxoris patris tui non reuelabis, 8
turpitudo patris tui eſt. 9 Turpitudinem ſororis tuæ ex patre tuo, vel ex 9
matre tua introgenitæ vel genitæ extra, nō reuelabis turpitudinem earum.

10 καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, ὃς ἂν φάγῃ πᾶν αἷμα, καὶ θήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἐσθίουσαν τὸ 11 αἷμα, καὶ ἀπολῶ αὐτὴν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς. ὅτι ἡ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστιν· καὶ ἐγὼ ἔδωκα ὑμῖν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· τὸ γὰρ αἷμα αὐτοῦ ἀντὶ ψυχῆς ἐξιλάσεται. 12 διὰ τοῦτο εἴρηκα τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, πᾶσα ψυχὴ ἐξ ὑμῶν οὐ φάγεται αἷμα· καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν οὐ φαγεται αἷμα. 13 καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν, ὃς ἂν θηρεύσει θήρευμα θηρίου, ἢ πετεινόν, ὃ 14 ἐδώδιμόν ἐστιν, ἐκχεεῖ τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ καλύψει αὐτὸ τῇ γῇ. ὅτι ἡ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστιν· καὶ εἶπα τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, αἷμα πάσης σαρκὸς οὐ φάγεσθε, ὅτι ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστιν· πᾶς ὁ ἐσθίων αὐτὸ ἐξολοθρευθήσεται. 15 καὶ πᾶσα ψυχή, ἥτις φάγεται θνησιμαῖον, ἢ θηριάλωτον ἐν τοῖς αὐτόχθοσιν, ἢ ἐν τοῖς προσηλύτοις, πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ λούσεται ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας, καὶ καθα- 16 ρὸς ἔσται. ἐὰν δὲ μὴ πλυνῃ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ μὴ λούσηται ὕδατι, καὶ λήψεται ἀνόμημα αὐτοῦ.

ιη'.

1 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· 2 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, 3 κατὰ τὰ πραττόμενα τῆς γῆς αἰγύπτου, ἐν ᾗ παρῳκήσατε ἐν αὐτῇ, οὐ ποιήσετε, καὶ κατὰ τὰ πραττόμενα τῆς γῆς χαναάν, εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ οὐ ποιήσετε, καὶ ἐν τοῖς νόμοις αὐ- 4 τῶν οὐ πορεύεσθε. τὰ κρίματά μου ποιήσετε, καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξεσθε, καὶ πορεύεσθε ἐν αὐτοῖς, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. 5 καὶ φυλάξεσθε τὰ προστάγματά μου, καὶ πάντα τὰ κρίματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά· ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. 6 ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς πᾶσαν εἰκόνα σαρκὸς αὐτοῦ οὐ προσελεύσεται 7 ἀποκαλύψαι ἀκαθαρσύνην αὐτοῦ ἐγὼ κύριος. ἀκαθαρσύνην 8 πατρός σου, καὶ ἀκαθαρσύνην μητρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις μήτηρ γάρ σου ἐστὶν· οὐκ ἀποκαλύψεις ἀκαθαρσύνην γυναικὸς πατρός σου οὐκ ἀποκαλύ- 9 ψεις. ἀκαθαρσύνην πατρός σου ἐστίν. ἀκαθαρσύνην ἀδελφῆς σου ἐκ πατρὸς σου ἢ ἐκ μητρὸς σου ἐνδοθμὸς ἢ ἐγγενομένης ἔξω, οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀκαθαρσύνην αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et vir vir de domo Iſrael & de peregrinis qui peregrinantur inter eos qui comederit omnem ſanguinem, ponam furorem meum in homine qui comederit ſanguinem, & diſperdam eum de medio populi ſui. 11 Quoniam anima carnis in ſanguine eſt, & ego dedi eum vobis ad expiādum super altare pro animabus veſtris, quia ſanguis pro anima expiat. 12 Idcirco dixi filiis Iſrael: Omnis homo ex vobis non comedet ſanguinem: & peregrinus qui peregrinantur inter vos, non comedent ſanguinem. 13 Et vir vir de filijs Iſrael & de peregrinis qui peregrinantur inter eos, qui venatus fuerit venationem beſtiæ, aut auis quibus veſci licitum eſt, fundet ſanguinem eius & operiet eum terra. 14 Anima enim omnis carnis in ſanguine eius eſt, omnis qui comedit eum peribit. 15 Et omnis qui comederit morticinium vel confractum à beſtia de indigenis vel aduenis, lauabit veſtimenta ſua, & lauabitur aqua, & erit immundus vſque ad veſperam, & mundus erit. 16 Si autem non lauauerit veſtimenta neque carnem ſuam lauauerit, ſuſcipiet iniquitatem ſuam.

CAP. XVIII.

1 Quotaſque eſt Dñs cum Moyſe dicens: 2 Loquere cum filiis Iſrael & dices eos: Ego ſum Dñs Deus veſter. 3 Iuxta opera populi terræ Ægypti in qua habitaſtis non facietis, & iuxta opera populi terræ Chanaan ad quam vos introducturus ſum, non facietis, neque in legitimis eorum ambuletis. 4 Iudicia enim mea facietis, & pacta mea ſeruabitis vt ambuletis in eis, ego Dominus Deus veſter. 5 Cuſtodietisque pactus mea & iudicia mea, quæ faciens homo viuet in eis vita ſempiterna, ego Dominus. 6 Vir vir ad omnem proximam carnis ſuæ non accedet vt reuelet turpitudinem, ego Dominus. 7 Turpitudinem patris tui & turpitudinem matris tuæ non diſcooperies, mater tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius. 8 Turpitudinem vxoris patris tui non diſcooperies, turpitudo enim patris tui eſt. 9 Turpitudinem ſororis tuæ filiæ patris tui aut filiæ matris tuæ, quæ genita eſt à patre tuo ex alia vxore aut à matre tua ex alio viro, non diſcooperies turpitudinem earum.

תרגום אונקלוס

10 וּגְבַר גְּבַר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וְסָגִין דְּיִתְגַּיְרִין בֵּינֵיהוֹן דְּיֵכוֹל כָּל דְּמָא וְאֶתֵּן רְגָזִי בַּאֲנָשָׁא דְּיֵכוֹל יָת דְּמָא וַאֲשֵׁיצֵי יָתֵיהּ מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃
11 אֲרֵי נַפְשָׁא דְּבִסְרָא הִוא וַאֲנָא יְהַבְתֵּיהּ לְכוֹן עַל מַדְבְּחָא לְכַפָּרָא עַל נַפְשָׁתֵיכוֹן אֲרֵי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפַּר׃ 12 עַל כֵּן אֲמָרִית לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל כָּל אֲנָשׁ מִנְּכוֹן לָא יֵכוֹל דְּמָא וְגִיּוֹרָא דְּיִתְגַּיְרִין בֵּינֵיכוֹן לָא יֵיכְלוּן דְּמָא׃ 13 וּגְבַר גְּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסָגִין דְּיִתְגַּיְרִין בֵּינֵיהוֹן דְּיִצּוֹד
צַיִד חֵיוָא אוֹ עוֹפָא דְּיִתְאֲכֵל לָא וְכַל וְגִיּוֹרָא דְּיִתְגַּיְרִין בֵּינֵיכוֹן לָא יֵיכוֹל דְּמָא׃ 14 אֲרֵי נַפְשָׁא כָּל בִּסְרָא דְּמָהּ בְּנַפְשֵׁיהּ הוּא אֲמָרִית לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דַּם כָּל
בִּסְרָא לָא תֵיכְלוּן אֲרֵי נַפְשָׁא דְּכָל בִּסְרָא דְּמָהּ הוּא כָּל דְּיֵכְלִנֵּיהּ יִשְׁתֵּיצֵי׃ 15 וְכָל נַפְשָׁא דְּתֵיכוֹל נְבִלָה וְתִבְרָא בְּגִיּוֹרָא וּבְגִיּוֹרָא וְיַצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי
וְיִסְחֵי בְּמַיָּא וְיֵהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וְדָכֵי׃ 16 וְאִם לָא יִצְבַּע וּבִסְרֵיהּ לָא יִסְחֵי וְיִקַּבֵּל חוֹבְיֵהּ׃

יח

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ 3 כְּעוֹבְדֵי עַמָּא דְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם דְּיַתְבְתּוּן
בַּהּ לָא תַעְבְּדוּן וְכַעוֹבְדֵי עַמָּא דְּאַרְעָא דִכְנַעַן אֲנָא מָעֵיל לְכוֹן לְתַמָּן לָא תַעְבְּרוּן וּבְנִימוֹסֵיהוֹן לָא תְהַכְּכוּן׃ 4 יָת דִּינַי תַּעְבְּדוּן וְיָת קְיָמַי תִּטְּרוּן
לְמִתְקַל בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ 5 וְתִטְּרוּן יָת קְיָמַי וְיָת דִּינַי דְּיַעֲבֵיד יָתְהוֹן אֱנָשָׁא וְיֵחֵי בְּהוֹן לְחַיֵּי עָלְמָא אֲנָא יְיָ׃
6 עֶרְיַת אֲבוּךְ וְעֶרְיַת אִמָּךְ לָא תְגַלֵּי אִמָּךְ הִיא לָא תְגַלֵּי עֶרְיָתַהּ׃ 7 עֶרְיַת אֲתַּת אֲבוּךְ אוֹ בַת אֲבוּךְ אוֹ בַת אִמָּךְ מִן אֵיכָא אוֹ מִבָּרָא אוֹ מִן אִינָךְ מִן גַּבְרָא אוֹחֳרָן
לָא תְגַלֵּי עֶרְיָתְהֶן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 עֶרְוַת בַּת־בִּנְךָ אוֹ בַת־ *Turpitudinem filiæ filij tui vel neptis ex
בִּתְּךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָן כִּי filia non reuelabis, quia turpitudo tua est.
11 עֶרְוָתְךָ הֵנָּה: * עֶרְוַת בַּת־אֵשֶׁת *Turpitudinē filiæ vxoris patris tui quam
אָבִיךָ peperit patri tuo, & est soror tua, nō reuelabis.
12 מוֹלַדְתּ אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ: *Turpitudinē sororis patris tui non disco-
13 * עֶרְוַת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה שְׁאֵר אָבִיךָ הִוא: operies, quia caro est patris tui. *Turpitudinē
14 * עֶרְוַת אֲחוֹת־אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה כִּי־שְׁאֵר אִמְּךָ sororis matris tuæ non reuelabis, co q caro sit
הִוא: matris tuæ. *Turpitudinem patrui tui non
15 * עֶרְוַת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תְגַלֶּה אֶל־אִשְׁתּוֹ C reuelabis, nec accedes ad vxorē eius, quæ tibi
לֹא תִקְרָב דֹּדָתְךָ הִוא: affinitate coniungitur. *Turpitudinē nu-
16 * עֶרְוַת כַּלָּתְךָ לֹא תְגַלֶּה אֵשֶׁת בִּנְךָ הִוא לֹא תְגַלֶּה עֶרְוָתָהּ: rus tuæ nō reuelabis quia vxor filij tui est, nec
17 * עֶרְוַת אֵשֶׁת־אָחִיךָ לֹא תְגַלֶּה עֶרְוַת אָחִיךָ הִוא: discooperies ignominiā eius. *Turpitudinē
18 אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תְגַלֶּה אֶת־בַּת־בִּנָּהּ וְאֶת־בַּת־בִּתָּהּ vxoris fratris tui nō reuelabis, quia turpitu-
לֹא תִקַּח לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ שְׁאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא: do fratris tui est. *Turpitudinem vxoris tuæ
19 * וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לִצְרֹר לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ & filiæ eius non reuelabis. Filiam filij eius & fi-
עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: liam filiæ illius non sumes vt reueles ignomi-
20 * וְאֶל־אֵשֶׁת בְּנֵךְ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְזֶרַע לְטָמְאָה בָהּ: niam eius, quia caro illius sunt, & talis coitus
21 וּמִזַּרְעֲךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לַמֹּלֶךְ וְלֹא תְחַלֵּל אֶת־שֵׁם incestus est. *Sororē vxoris tuæ in pellica-
אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: tum illius nō accipies, nec reuelabis turpitu-
22 * וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה dinē eius adhuc illa viuente. *Ad mulierem
23 הִוא: quæ patitur menstrua nō accedes, nec reuela-
* וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ לְטָמְאָה־בָהּ: bis fœditatem eius. *Cū vxore proximi tui
וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לִרְבַּעָהּ תֶּבֶל nō coibis, nec seminis cōmixtione maculabe-
24 הִוא: ris. *De semine tuo non dabis vt consecretur
* אַל־תִּטַּמְּאוּ בְּכָל־אֵלֶּה כִּי בְכָל־אֵלֶּה idolo Moloch, nec pollues nomen Dei tui.
Ego Dominus. *Cū masculo non commi-
sceatis coitu fœmineo, quia abominatio est.
*Cum omni pecore non coibis, nec macu-
D laberis cū eo. Mulier nō succūbet iumēto, nec
miscebitur ei, quia scelus est. *Nec polluami-
ni in omnibus his quibus contaminatæ sunt
vniuersæ gentes, quas ego ejiciam ante cōspe
ctū vestrū. *Et quib⁹ polluta est terra, cui⁹ ego
scelera visitabo vt euomat habitatores suos.
*Custodite legitima mea atq; iudicia vt nō
faciatis ex omnibus abominationibus illis tā
indigena q̄ colonus qui peregrinatur apud
vos. *Omnes enim execrationes istas fece-
runt accolæ terræ qui fuerunt ante vos, & pol
luerūt eam. *Cauete ergo ne & vos similiter
euomat cùm paria feceritis, sicut euomuit
gentem quæ fuit ante vos. *Omnis anima
quæ fecerit de abominationibus his quip-
piam, peribit de medio populi sui.

*Turpitudinem filiæ filij tui vel filiæ filiæ tuæ nō 10
reuelabis turpitudinem earum, quoniam tua turpi-
tudo est. *Turpitudinem filiæ vxoris patris tui 11
non reuelabis, ex eodem patre soror tua est, non re-
uelabis turpitudinem eius. *Turpitudinem soro- 12
ris patris tui non reuelabis, consanguinea enim pa-
tris tui est. *Turpitudinem sororis matris tuæ nō 13
reuelabis, consanguinea enim matris tuæ est.
*Turpitudinem fratris patris tui non reuelabis, 14
& ad vxorem illius non ingredieris, cognata enim
tua est. *Turpitudinem nurus tuæ non reuelabis, 15
vxor enim filij tui est, non reuelabis turpitudinem
eius. *Turpitudinem vxoris fratris tui non re- 16
uelabis, turpitudo fratris tui est. *Turpitudinem 17
vxoris & filiæ eius non reuelabis: filiam filij eius
& filiam filiæ eius non accipies ad reuelandum tur-
pitudinem earum, consanguineæ tuæ sunt, impietas
est. *Vxorem super sorore eius non accipies pelli- 18
cem, vt reueles turpitudinem eius super ipsa, adhuc
viuente illa. *Et ad mulierem in secessu immun- 19
ditiæ eius non accedes, vt reueles turpitudinē eius.
*Et ad vxorem proximi tui non dabis cubatio- 20
nem seminis tui, vt polluaris cum ea. *Et de se- 21
mine tuo non dabis seruire principi, & non profa-
nabis nomen sanctum, Ego Dominus. *Et cum 22
masculo non dormies coitum fœmineum, abominatio
enim est. *Et cum omni quadrupede non dabis 23
coitum tuum in seminationem vt polluaris cum illo:
& mulier non astabit ad omne quadrupes vt ascen
datur, scelestum enim est. *Non polluamini in om 24
nibus his, in omnibus enim his pollutæ sunt gentes,
quas ego ejiciam ante conspectum vestrum.
*Polluta est terra, et retribui iniquitatē illis pro- 25
pter illam, & aggrauata est terra sedentibus in illa.
*Et custodietis omnia legitima mea, & præcepta 26
mea, & non facietis ab omnibus abominationibus
his indigena et qui aluntle venit aduena in vobis.
*Omnes enim abominationes has fecerunt ho- 27
mines terræ existentes priores vobis, & polluta est
terra. *Et vt non aggrauetur vobis terra cùm 28
polueritis vos eam quemadmodum aggrauata est
gentibus quæ ante vos. *Quoniam omnis qui se 29
cerit ab omnibus abominationibus his, peribunt ani
mæ quæ fecerint ex medio populi earum.

10 *ἀφημοσύνην θυγατρὸς υἱοῦ σου ἢ θυγατρὸς θυγατρὸς σου
οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀφημοσύνην αὐτῶν, ὅτι σή ἀφημο-
11 σύνη ἐστίν. *ἀφημοσύνην θυγατρὸς γυναικὸς πατρός σε οὐκ
ἀποκαλύψεις, ὁμοπάτρια ἀδελφή σε ἐστίν, οὐκ ἀποκαλύψεις
12 τὴν ἀφημοσύνην αὐτῆ. *ἀφημοσύνην ἀδελφῆς πατρός
13 σε οὐκ ἀποκαλύψεις, οἰκεία γάρ πατρός σε ἐστίν. *ἀφημοσύ-
νην ἀδελφῆς μητρός σε οὐκ ἀποκαλύψεις, οἰκεία γάρ μητρός
14 σε ἐστίν. *ἀφημοσύνην ἀδελφοῦ πατρός σε οὐκ ἀποκα-
λύψεις, καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ οὐκ εἰσελεύσῃ, συγγενὴς
15 γάρ σε ἐστίν. *ἀφημοσύνην νύμφης σου οὐκ ἀποκαλύψεις,
γυνὴ γὰρ υἱοῦ σε ἐστίν, οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀφημοσύνην αὐτῆ.
16 *ἀφημοσύνην γυναικὸς ἀδελφοῦ σε οὐκ ἀποκαλύψεις, ἀ-
17 φημοσύνη ἀδελφοῦ σε ἐστίν. *ἀφημοσύνην γυναικὸς καὶ θυ-
γατρὸς αὐτῆς οὐκ ἀποκαλύψεις· τὴν θυγατέρα γὰρ υἱοῦ αὐτῆς,
καὶ τὴν θυγατέρα θυγατρὸς αὐτῆς οὐ λήψῃ ἀποκαλύψαι
18 τὴν ἀφημοσύνην αὐτῶν, οἰκεῖαί σε εἰσιν, ἀσέβημά ἐστι. *γυ-
ναῖκα ἐπ' ἀδελφῇ αὐτῆς οὐ λήψῃ αὐτίζηλον, ἀποκαλύψαι τὴν
19 ἀφημοσύνην αὐτῆς ἐπ' αὐτῇ, ἐπὶ ζωσης αὐτῆς. *καὶ πρὸς γυ-
ναῖκα ἐν χωρισμῷ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῆς οὐ προσελεύσῃ, ἀπο-
20 καλύψαι τὴν ἀφημοσύνην αὐτῆς. *καὶ πρὸς γυναῖκα γε πλη
σίον σου οὐ δώσεις κοίτην σπέρματός σου, ἐκμιανθῆναι πρὸς
21 αὐτήν. *καὶ ἀπὸ σπέρματός σου οὐ δώσεις παραδοῦναι ἄρχοντι,
καὶ οὐ βεβηλώσεις τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου, ἐγὼ κύριος. *καὶ μὴ ἄρσενος
23 οὐ κοιμηθήσῃ κοίτην γυναικείαν, ἐδέλυσμα γάρ ἐστι. *καὶ πρὸς
πᾶν τετράποδον, οὐ δώσεις κοίτην σου εἰς σπερμαϊσμὸν ἐκμι-
ανθῆναι πρὸς αὐτό. *καὶ γυνὴ οὐ στήσεται πρὸς πᾶν τετράπουν
βεβηλωθῆναι, μυσαρὸν γάρ ἐστι. *μὴ μιαίνεσθε ἐν πᾶσι τού-
τοις, ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἐμιάνθησαν τὰ ἔθνη, ἃ ἐγὼ ἐξαποστε-
25 λῶ πρὸ προσώπου ὑμῶν. *ἐξεμιάνθη ἡ γῆ, καὶ ἐπεδώκα
ἀδικίαν αὐτοῖς δι' αὐτήν, καὶ προσώχθισε ἡ γῆ τοῖς ἐγκαθη-
26 μένοις αὐτῆς ἐπ' αὐτῆς. *καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ νόμιμά μου, καὶ
τὰ κρίματά μου, καὶ οὐ ποιήσετε ἀπὸ πάντων τῶν βδε-
λυγμάτων τούτων, ὁ ἐγχώριος καὶ ὁ προσήλυτος προσήλυ-
27 τος τῶν ἐν ὑμῖν. *πάντα γὰρ τὰ βδελύγματα ταῦτα ἐποίησαν οἱ
28 ἄνθρωποι τῆς γῆς οἱ ὄντες πρὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐμιάνθη ἡ γῆ. *καὶ
ἵνα μὴ προσοχθίσῃ ὑμῖν ἡ γῆ ὃν τρόπον ἐμιάνεν ὑμᾶς αὐτὴν ὃν
29 τρόπον προσώχθισε τοῖς ἔθνεσι τοῖς πρὸ ὑμῶν. *ὅτι πᾶς ὃς
ἂν ποιήσει ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τούτων, ἐξολοθρευ-
θήσονται αἱ ψυχαὶ αἱ ποιοῦσαι ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ αὐτῶν.

"Turpitudinem filiæ filij tui aut filiæ filiæ tuæ, non reuelabis turpitudinem earum, quia turpitudo tua est. "Turpitudinem filiæ vxoris patris tui quæ genita est à patre tuo non reuelabis, quia soror tua est, non reuelabis turpitudinem eius. "Turpitudinem sororis patris tui non discooperies, consanguinea enim patris tui est. "Turpitudinem nurus tuæ non reuelabis, vxor enim filij tui est, non reuelabis turpitudinem eius. "Turpitudinem vxoris fratris tui non reuelabis, quia turpitudo fratris tui est. "Turpitudinem vxoris & filiæ eius non reuelabis: filiam filij eius, aut filiam filiæ eius non accipies vt reueles turpitudinem eius, consanguineæ enim sunt, impietas est. "Et vxorem cum sorore sua non accipies vt sit ei in tribulationem, nec discooperies turpitudinē illius, illa viuente. "Et ad mulierem in menstruo immunditiæ suæ non accedes ne reueles turpitudinem eius. "Et cum vxore proximi tui non cubabis vt semen tuum in semen tuum non dabis vt polluaris cum ea. "Et de semine tuo non dabis vt transferatur ad Moloch, & non violabis nomen Domini Dei tui, ego Dominus. "Et cum masculo non coibis coitu muliebri, abominatio enim est. "Et cum omni iumento non coibis vt contamineris in ea, neque mulier stabit coram iumento vt succumbat ei, scelus enim est. "Ne polluamini in omnibus his, quia in omnibus his contaminati sunt populi quos ego ejiciam ante conspectum vestrum. "Et contaminata est terra, & visitaui scelus eius super eam & euomuit terra habitatores suos. "Vos autem custodietis legitima mea & iudicia mea, & non facietis ex omnibus abominationibus istis, nec indigenæ nec peregrini qui peregrinantur inter vos. "Omnes enim abominationes istas fecerunt viri terræ qui fuerunt ante vos, & polluta est terra. "Et non euomet vos terra cùm contamnaueritis eam, sicut euomuit populos qui fuerunt ante vos. "Quia omnis qui fecerit ex omnibus abominationibus istis, exterminabuntur animæ quæ fecerunt talia de medio populi sui.

תרגום אונקלוס

10 עֶרְיַת בַּת בְּרָךְ אוֹ בַת בְּרַהְּךָ לָא תְגַלֵּי עֶרְיָתְהֵן אֲרֵי עֶרְיָתָךְ אִינִין: 11 עֶרְיַת בַּת אִיתָּת אֲבוּךְ דְּאִתְיְלִידַת לַאֲבוּךְ קְרִיבָא דַּאֲבוּךְ הִוא: 12 עֶרְיַת אֲחָת אִמָּךְ לָא תְגַלֵּי קְרִיבָא דְּאִמָּךְ הִוא: 13 עֶרְיַת בַּלָּתָךְ לָא תְגַלֵּי אִיתַּת בְּרָךְ הִוא לָא תְגַלֵּי עֶרְיָתָהּ: 14 עֶרְיַת אֲחָת אֲבוּךְ לָא תְגַלֵּי לְאִיתְּתֵהּ לָא תִקְרַב אִיתַּת אֲחָת אֲבוּךְ הִוא: 15 עֶרְיַת כַּלָּתָךְ לָא תְגַלֵּי אִיתַּת בְּרָךְ הִוא לָא תְגַלֵּי עֶרְיָתָהּ: 16 עֶרְיַת אִיתַּת אֲחוּךְ לָא תְגַלֵּי עֶרְיַת אֲחוּךְ הִוא: 17 עֶרְיַת אִתָּא וּבְרַתַּהּ לָא תְגַלֵּי יָת בְּרַת בְּרַהּ וְיָת בְּרַת בְּרַתַּהּ לָא תִסַּב לְגַלָּאָת עֶרְיָתָהּ קְרִיבָן אִינִין עֶבֶד חַטִּיפִין הִיא: 18 וְאִיתָּא עַם אֲחָתַהּ לָא תִיסַּב לְאַעֲקָא לָהּ לְגַלָּאָת עֶרְיָתָהּ עֲלַהּ בְּחַיֶּיהָ: 19 וְלְאִיתְּתָא דְּעָרְעָרָא דְּסוּתְנָהּ לָא תִקְרַב לְגַלָּאָת עֶרְיָתָהּ: 20 וְלְאִיתַּת חַבְרָךְ לָא תִתֵּן שְׁכָבְתָּךְ לְזַרְעָא לְאִסְתָּאָבָא בַּהּ: 21 וּמִזַּרְעָךְ לָא תִתֵּן לְאַעֲבָרָא לְמֹלֶךְ וְלָא תְחַלֵּל יָת שֻׁמָּא דֶּאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ: 22 וְיָת דְּכוּרָא לָא תִשְׁכּוֹב מִשְׁכְּבֵי אִיתְּתָא תּוֹעֲבְתָּא הִיא: 23 וּבְכָל בְּעִירָא לָא תִתֵּן שְׁכָבְתָּךְ לְאִיסְתָּאָבָא בַּהּ: וְאִתְּתָא לָא תְקוּם קֳדָם בְּעִירָא לְמִרְבְּעָהּ תֶּבֶל הִיא: 24 לָא תִסְתָּאֲבוּן בְּכָל אִילֵּין אֲרֵי בְכָל אִילֵּין אִסְתָּאֲבוּ עַמְמַיָּא דַּאֲנָא מְגַלֵּי מִן קֳדָמֵיכוֹן: 25 וְאִסְתְּאֲבַת אַרְעָא וְאֶסְעַר דִּי חוֹבָהּ עֲלַהּ וְרוֹקְנַת אַרְעָא יָת יָתְבָהָא: 26 וְתִטְּרוּן אַתּוּן יָת קְיָמַי וְיָת דִּינַי וְלָא תַעְבְּדוּן מִכֹּל תּוֹעֲבָתָא הָאִלֵּין יְצִיבָא וְתֵיבָא דְּיָתְיָרִין בֵּינֵיכוֹן: 27 אֲרֵי יָת כָּל תּוֹעֲבָתָא הָאִלֵּין עֲבָדוּ אֱנָשֵׁי אַרְעָא דְּקַדְמֵיכוֹן וְאִסְתְּאֲבַת אַרְעָא: 28 וְלָא יְקָאֵי בְּכוֹן אַרְעָא בְּאַסְאֲבַתְכוֹן יָתַהּ כְּמָא דְּרוֹקְנַת יָת עַמְמַיָּא דִּי קֳדָמֵיכוֹן: 29 אֲרֵי כָּל דְּיַעְבֵּד מִכֹּל תּוֹעֲבָתָא הָאִלֵּין וְיִשְׁתֵּצְיָן נַפְשָׁתָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

ל ושמרתם את־משמרתי לבלתי עשות מחקות
התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני
יהוה אלהיכם׃

יט

א וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
ב דבר אל־כל־עדת בני־ישראל ואמרת אלהם
קדשים תהיו כי קדוש אני יהוה אלהיכם׃
ג איש אמו ואביו תיראו ואת־שבתתי תשמרו אני
ד יהוה אלהיכם׃ אל־תפנו אל־האלילם ואלהי
ה מסכה לא תעשו לכם אני יהוה אלהיכם׃ וכי
תזבחו זבח שלמים ליהוה לרצנכם תזבחהו׃
ו ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותר עד־יום
ז השלישי באש ישרף׃ ואם האכל יאכל ביום
ח השלישי פגול הוא לא ירצה׃ ואכליו עונו ישא
כי את־קדש יהוה חלל ונכרתה הנפש ההוא
ט מעמיה׃ ובקצרכם את־קציר ארצכם לא תכלה
י פאת שדך לקצר ולקט קצירך לא תלקט׃ וכרמך
לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב
יא אתם אני יהוה אלהיכם׃ לא תגנבו ולא־תכחשו
יב ולא־תשקרו איש בעמיתו׃ ולא־תשבעו בשמי
לשקר וחללת את־שם אלהיך אני יהוה׃ לא־
יג תעשק את־רעך ולא תגזל לא־תלין פעלת שכיר
יד אתך עד־בקר׃ לא־תקלל חרש ולפני עור לא תתן
מכשל ויראת מאלהיך אני יהוה׃ לא־תעשו עול
טו במשפט לא־תשא פני־דל ולא תהדר פני גדול
בצדק תשפט עמיתך׃ לא־תלך רכיל בעמיך לא
תעמד על־דם רעך אני יהוה׃ לא־תשנא את־
יז אחיך בלבבך הוכח תוכיח את־עמיתך ולא־תשא
יח עליו חטא׃ לא־תקם ולא־תטר את־בני עמך
ואהבת לרעך כמוך אני יהוה׃

30 * Custodite mandata mea: Nolite facere
quæ fecerunt hi qui fuerunt ante vos. & ne
polluamini in eis. Ego Dominus Deus vester.

CAP. XIX.

1 LOcutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 *Loquere ad omnē cœtum filiorū Israel, Rursus
& dices ad eos, Sancti estote, quia ego sanctus
3 sum Dominus Deus vester. * Vnusquisque
matrem suam & patrem suum timeat. Sabba-
ta mea custodite. Ego Dñs Deus vester.
4 *Nolite conuerti ad idola, nec Deos conflā Lib.
tiles facietis vobis. Ego Dominus Deus ve-
5 ster. * Si immolaueritis hostiam pacificorū
Domino vt sit placabilis, eo die quo fuerit im
B molata, comedetis eam & die altero.
6 *Quicquid autem residuum fuerit in diem
7 tertium, igne comburetis. *Si quis post bi-
duū comederit ex ea, pphanus erit & impie-
8 tatis reus. *Portabitq; iniquitatē suam, quia
sanctum Domini polluit, & peribit anima il-
9 lius de populo suo. *Cúmq; messueris segē-
tes terræ tuæ, non tondebis vsq; ad solum lu-
C perficiem terræ, nec remanētes spicas colliges.
10 * Neq; in vinea tua racemos & grana decī-
dentia cōgregabis, sed pauperibus & peregri-
nis carpenda dimittes. Ego Dñs Deus vester.
11 *Non facietis furtum. Non mētiemini, nec
decipiet vnusquisq; proximum suum.
12 *Non periurabis in nomine meo, nec pol- Rursus
lues nomen Dei tui. Ego Dñs.
13 *Non facies calumniā proximo tuo, nec vi opprimes eū.
Non morabitur opus mercenarij tui apud te
14 vsq; manè. *Non maledices surdo, nec co- Rursus
Dra cæco pones offendiculū, sed timebis Dñm
15 Deū tuū, quia ego sum Dñs. *Nō facies quod
iniquū est, nec iniuste iudicabis. Non consi-
deres personā pauperis, nec honores vultum po-
16 tētis. Iuste iudica proximo tuo. *Nō eris cri-
minator, nec susurro in populis. Nō stabis cō-
17 tra sanguinem proximi tui. Ego Dñs. *Non
oderis fratrē tuū in corde tuo, sed publicè ar-
18 gue eū, ne habeas super illo pctūm. *Nō quæ-
ras vltioné, nec memor eris iniuriæ ciuiū tuorū.
Diliges amicū tuum sicut teipsum. Ego Dñs.

30 *Et seruate custodias meas, vt non faciatis de
omnibus legitimis abominatis, quæ facta sunt ante
vos, & non polluemini in ipsis, quoniam ego Domi-
nus Deus vester. CAP. XIX.

ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens: 1
2 *Loquere vniuersæ multitudini filiorū Israel, 2
& dices ad illos, Sancti eritis, quoniam ego sanctus
Dominus Deus vester. * Vnusquisq; patrem suum 3
& matrem suam timeat, & sabbata mea custodie-
tis, Ego Dominus Deus vester. * Non sequimini 4
idola, & Deos cāstatiles non facietis vobis: Ego Do
minus Deus vester. * Et si sacrificaueritis sacrifi- 5
cium salutaris Domino, acceptabile vestrū sacrifica-
bitis, qua die sacrificabitur, comedetur et crastino.
6 *Et si reliqū fuerit vsq; ad diem tertiā, in igne
comburetur. * Si aūt comestuone comedetur die ter- 7
tia, insacrificabile est, non acceptabitur. * Qui autē 8
comederint illud, peccatum accipient, quoniā sancta
Domini prophanauit, & peribunt animæ quæ come
derint de populo suo. * Et metentibus vobis messem, 9
terræ vestræ non perficietis messienem vestram agri
tui vt metatis, & quæ ceciderint ex messione tua
non colliges. * Et vinetum tuum. nō reuindemia- 10
bis, neque grana vineti tui colliges, mendico & ad-
uene relinques ea. Ego Dominus Deus vester.
* Non furabimini, neq; mentiemini, neq; calum- 11
niabit quis proximum suum. * Et non iurabitis 12
nomine meo in iniusto. et non prophanabitis nomen
Dei vestri: Ego Dominus Deus vester. * Non 13
ledes proximum tuum, & non rapies, & non dor-
miet merces mercenarij apud te vsque ad mane.
* Non maledices surdo, & coram ceco non appo 14
nes offendiculum, & timebis Deum tuum, Ego Do
minus Deus vester. * Non facietis iniquitatem 15
in iudicio, non accipies personam mendici, neq; ad-
mirabris personam potentis: in iustitia iudicabis
proximum tuum. * Non ambulabis dolo in gente 16
tua: non conspirabis contra sanguinem proximi tui:
Ego Dominus Deus vester. * Non oderis fratrem 17
tuum mente tua, correptione corripies proximum
tuum, & non accipies propter eum peccatum. * Et 18
non vlciscatur tua manus, & non irascaris filijs
populi tui, et diliges proximum tuum sicut teipsum:
Ego Dominus Deus vester.

30 *καὶ φυλάξεσθε τὰ φυλάγματά μου, ὅπως μὴ ποιῆτε
ἀπὸ πάντων τῶν νομίμων τῶν ἐδελυγμένων, ἃ γέγονε πρὸ
ὑμῶν. & ὁ μιανθήσεσθε ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
ὑμῶν. 19.

1 *Καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 *λάλησον πάσῃ τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς
πρὸς αὐτούς, ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
3 *ἕκας & πατέρα αὐτοῦ & μητέρα αὐτοῦ φοβεῖσθω. & τὰ
σάββατά μου φυλάξεσθε, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. *οὐκ
4 ἀκολουθήσετε εἰδώλοις, καὶ θεοὺς χωνευτοὺς οὐ ποιήσετε ὑμῖν,
5 ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. *καὶ ἐὰν θύσητε θυσίαν σωτη-
ρίου τῷ κυρίῳ, δεκτὴν ὑμῶν θύσετε, ᾗ ἂν ἡμέρᾳ θύ(σῃ), φρω-
6 θή(σε)ται & τῇ αὔριον. *& ἀν καταλειφθῇ εἰς ἡμέρας τρί-
7 της, ἐν πυρὶ κατακαυθήσε(ται). *ἐὰν δὲ βρωθῇ βρωθῇ τῇ ἡμέ-
8 ρᾳ τῇ τρίτῃ, ἄβυτον ἐστί, οὐ δεχθήσε(ται). *οἱ δὲ ἐσθίοντι αὐτὸ ἁ-
μαρτίαν λήψον(ται), ὅτι τὰ ἅγια κυρίου ἐβεβήλωσεν· καὶ ἐξο-
λοθρευθήσον(ται) αἱ ψυχαὶ αἱ ἐσθίουσαι ἐκ & λαοῦ αὐτῶν.
9 *καὶ ὁκθερίζοντων ὑμῶν τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν οὐ
συντελέσετε τὸν θερισμὸν ὑμῶν & ἀροῦ σου ἐκθερίσαι, καὶ
τὰ ὀπτιπίσω(θεν) τοῦ θερισμοῦ σου οὐ συλλέξεις.
10 *καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐκ ἐπαναστυγνύσεις, οὐδὲ τὰς ῥά-
γας & ἀμπελῶνός σου συλλέξεις, τοῖς πτωχοῖς καὶ τοῖς προσή-
λυτοις καταλείψεις αὐτά, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
11 *οὐ κλέψετε, οὐδὲ ψεύσεσθε, οὐδὲ συκοφαντήσει τις τὸν
12 πλησίον αὐτοῦ. *καὶ οὐχ ὁμεῖσθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ·
καὶ βεβηλώσετε τὸ ὄνομα & θεοῦ ὑμῶν· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
13 ὑμῶν. *οὐκ ἀδικήσεις τὸν πλησίον σου· καὶ οὐχ ἁρπάζεις. &
κοιμηθή(σε)ται ὁ μισθὸς & μισθωτοῦ παρὰ σοὶ ἕως πρωΐ.
14 *οὐκ ἀρεῖς κωφὸν, καὶ ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθή-
σεις σκάνδαλον, & φοβηθήσῃ τὸν θεόν σου, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
15 ὑμῶν. *οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει· οὐ λήψῃ πρόσωπον
πτωχοῦ, οὐδὲ μὴ θαυμάσῃς πρόσωπον δυνάστου· ἐν δικαιο-
σύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου.
16 *οὐ πορεύσῃ δόλῳ ἐν τῷ ἔθνει σου· οὐκ ἐπισυνήσῃ ἐφ' αἵ-
17 ματι & πλησίον σου· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. *οὐ μισή-
σεις τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου· ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν πλη-
σίον σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν. *καὶ οὐκ ἐκδικᾶ-
18 σαι σου ἡ χείρ· καὶ οὐ μνησικακήσεις τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἀγα-
πήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 "Custodietisque custodiam verbi mei, vt non faciatis de moribus abominabilibus qui facti sunt ante vos, & polluamini in eis. Ego Dominus Deus vester.

CAP. XIX.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 2 "Loquere cum omni cœtu filiorum Israel, & dices eis: Sancti eritis, quia ego sanctus
3 sum Dominus Deus vester. "Vnusquisque matrem suam & patrem suum timebit, & dies sabbatorum meorum custodietis: Ego Dominus
4 Deus vester. "Nolite respicere ad idola, neque Deos conflatiles facietis vobis: Ego Dominus Deus vester. "Et si immolaueritis hostiam sa-
5 crificium coram Domino, voluntariè immolabitis eam. "In die qua immolabitur comedetur & sequēti die: quod autem reliquum fuerit vsq;
6 in diem tertium, igni comburetur. "Et si comestum fuerit in die tertio, abominatio erit, non erit placabile. "Et qui comederit ex eo suscipiet
7 iniquitatem suam, quoniam sanctum Domini prophanabit, & exterminabitur homo ille de populo suo. "Cumque messueritis messem terræ ve-
8 stræ, non consumibis metere angulum agri tui, neque recolliges remanentes spicas messis tuæ. "Neque in vinea tua colliges racemos post vin-
9 demiam remanentes. Neque grana decidentia vineæ tuæ congregabis, sed pauperibus & peregrinis dimittes ea: Ego Dominus Deus vester.
10 "Non facietis furtum, & non negabitis, neque mentiemini vnusquisque contra proximum suum. "Nec iurabitis in nomine meo falsè, neq;
11 prophanabis nomen Domini Dei tui, Ego Dominus. "Non facies calumniam proximo tuo, neque vi aliquid fuorum accipies: non manebit
12 merces mercenarij apud te vsq; manè. "Nō maledicas ei qui nō audit, & corā nō videntē nō ponas offendiculū, & timebis Dñm Deū tuū, Ego
13 Dñs. "Non facietis falsitatem in iudicio, neq; accipies facié pauperis, nec honorabis faciē principis. in veritate iudicabis proximū tuū. "Non
14 eris criminator in populo tuo, neque stabis cōtra sanguinem proximi tui, Ego Dñs. "Nō oderis fratrē tuū in corde tuo: arguēs argues proximū
15 tuū, nō sic capies ꝓ eo peccatū. "Nō quæras vltioné, neq; obseruabis inimicitias filiis populi tui. Diliges q; ꝓximū tuū sicut teipsum: Ego Dñs.

תרגום אונקלוס

30 וְיָתִיר יָת סְתָרָתִי מֵיתַר בְּדִיל דְּלָא לְמֶעְבַּד מִנַּיכוֹסֵי הוֹשְׁבְּתָא דְּאִיתְעֲבִידָא קֳדָמֵיכוֹן וְלָא תִסְתָּאֲבוּן בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ יט

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃ 2 מַלֵּיל עִם כָּל כְּנִישְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן קַדִּישִׁין תְּהוֹן אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃
3 גְּבַר קֳדָם אִמֵּיהּ וְקָדָם אֲבוּהִי תְּהוֹן דָּחֲלִין וְיָתֵיהּ שַׁבָּתַי תִּטְּרוּן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ 4 לָא תִתְפְּנוֹן בָּתַר טָעֲוָן וְדַחֲלָן דְּמַתְכָּא לָא תַעְבְּדוּן לְכוֹן
5 אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ וַאֲרֵי תִכְּסוֹן נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ לִרְעוּתָא לְכוֹן תְּכַסּוּנֵיהּ׃ 6 בְּיוֹמָא דְּיַכְּסוֹנֵיהּ יִתְאֲכֵל וּבְיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וּדְיִשְׁתְּאַר עַד יוֹמָא
7 תְּלִיתָאֵי בְּנוּרָא יִתּוֹקַד׃ 8 וְאִם אִיתְאֲכֵל יִתְאֲכֵל בְּיוֹמָא תְלִיתָאֵי פָּרְחָן הוּא לָא יִתְרְעֵי׃ 9 וְיַכְלָנוֹהִי חוֹבְתֵיהּ יְקַבֵּל אֲרֵי יָת קוּדְשָׁא
דַּייָ חַלֵּל וְיִתְעֲדֵי הַהִיא מֵרַחֲקָא מֵעַמָּהָא׃ 10 וּבְמֵחְצַדְכוֹן יָת חֲצַד אַרְעֲכוֹן לָא תְשֵׁצֵי פְּאַתָא דְּחַקְלָךְ לְמֶחְצַד וְלָקֳטָא דְּחֻצָּדָךְ לָא תְלַקֵּט׃
11 וּבְכַרְמָךְ לָא תְעוֹלֵל וְנִיכָּרָא דְּכַרְמָךְ לָא תְלַקֵּט לְעַנְיֵי וְלִמְסָכְנַיָּא תִּשְׁבּוֹק יָתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃
12 לָא תִגְנְבוּן וְלָא תְכַחֲשׁוּן וְלָא תְקַיְּמוּן בְּשִׁקְרָא וְלָא תְשַׁקְּרוּן גְּבַר
13 בְּחַבְרֵיהּ׃ וְלָא תְשַׁבְּעוּן בִּשְׁמִי לְשִׁקְרָא וְתְחַיֵּל יָת שְׁמָא דֵּאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ׃ 14 לָא תְעַשְׁקִנֵּיהּ לְחַבְרָךְ וְלָא תְגַזֵּל לָא תְבִית אֲגַר
פָּעֳלָא לְוָתְךָ עַד צַפְרָא׃ 15 לָא תְלוּט דְּלָא שָׁפֵי וְקָדָם סוּמָקָא לָא תְשַׁוֵּי תַּקָּלָא וְתִדְחַל מֵאֱלָהָךְ אֲנָא יְיָ׃
16 לָא תֶעְבְּדוּן עַוְלָא בְּדִינָא לָא תְסַב אַפֵּי מִסְכֵּנָא וְלָא תְהַדַּר אַפֵּי רַבָּא בְּקוּשְׁטָא תְּדִין לְחַבְרָךְ׃ 17 לָא תְסַנֵּי יָת אָחִיךָ בְּלִבָּךְ אוֹכָחָא תּוֹכַח יָת חַבְרָךְ וְלָא תְקַבֵּל עֲלוֹהִי חוֹבָא׃
18 לָא תִּסְכּוֹם וְלָא תִטַּר יָת בְּנֵי עַמָּךְ וְתִרְחֵם לְחַבְרָךְ כְּנַפְשָׁךְ אֲנָא יְיָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים
שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא
20 יעלה עליך: * ואיש כי ישכב את אשה שכבת
זרע והיא שפחה נחרפת לאיש ולחפרת לא נפדתה
או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי
22 לא חפשה: * והביא את אשמו ליהוה אל פתח
23 אהל מועד איל אשם: * וכפר עליו הכהן באיל
האשם לפני יהוה על חטאתו אשר חטא ונסלח
24 לו מחטאתו אשר חטא: * ובי תבאו אל
הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את
פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל:
25 * ובשנה הרביעת יהיה כל פריו קדש הלולים
26 ליהוה: * ובשנה החמשית תאכלו את פריו
להוסיף לכם תבואתו אני יהוה אלהיכם: * לא
27 תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו: * לא
תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך:
28 * ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קעקע לא
29 תתנו בכם אני יהוה: * אל תחלל את בתך להזנותה
ולא תזנה הארץ ומלאה הארץ זמה: * את שבתתי
31 תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה: * אל תפנו אל

LEVITICVS. Translat. B. Hierony. *Ceremonia.*

19 * Leges meas custodite. Iumenta tua nõ fa-
cies coire cũ alterius gñeris animãtibus. Agru
tuũ non seres diuerso semine: Vestem quæ ex
20 duobus texta est, non indueris. * Homo si
dormierit cum muliere coitu seminis quæ sit
E ancilla, etiã nobilis, & tamen precio non re-
dempta, nec libertati donata, vapulabũt am-
bo, & non morientur, quia non fuit libera.
21 * Pro delicto autem suo offeret Domino ad
ostium tabernaculi testimonij arietem.
22 * Orabítque pro eo sacerdos & pro peccato
eius coram Domino, & repropitiabitur ei, di-
23 mittetúrque peccatum. * Quando ingressi
fueritis terram, & plantaueritis in ea ligna po
mifera, auferetis præputia eorum. Poma quæ
germinant immunda erunt vobis, nec edetis
24 ex eis. * Quarto autem anno omnis fructus
corum sanctificabitur laudabilis Domino.
25 * Quinto autem anno comedetis fructus,
congregantes poma quæ proferunt. Ego Dñs
26 Deus vester. * Non comedetis cum sangui-
F ne: non augurabimini, nec obseruabitis som
27 nia. * Neque in rotundum attondebitis co
28 mam, nec radetis barbã. * Et super mortuo
non incidetis carnes vestras, neq; figuras ali-
quas aut stigmata facietis vobis. Ego Dñs.
29 * Ne prostituas filiam tuam, ne cotamine-
30 tur terra, & impleatur piaculo.
mea custodite, & sanctuariũ meum metuite.
31 Ego Dñs. * Non declinetis ad magos, neq;
ab hariolis aliquid scisciteminí, vt polluamini
32 per eos. Ego Dñs Deus vester.
G capite consurge, & honora personam senis, &
time Dominum Deum tuum. Ego sum Dñs.
33 * Si habitauerit aduena in terra vestra & mo
ratus fuerit inter vos, non exprobretis ei.
34 * Sed sit inter vos quasi indigena, & dili-
getis eum quasi vosmetipsos. fuistis enim &
vos aduenæ in terra Ægypti. Ego Dñs Deus
35 vester. * Nolite facere iniquũ aliquid in iudi
cio, in regula, in pondere, in mensura.
36 * Statera iusta, & æqua sint pondera, iustus
modius, æquúsque sextarius. Ego Dominus
Deus vester qui eduxi vos de terra Ægypti.

19 * τὸν νόμον μου φυλάξεσθε· τὰ κτήνη σου οὐκ ἀδικήσεις
ἑτερόζυγα· καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐ καταφυτεύσεις διαφόρῳ,
καὶ ἱμάτιον ἐκ δύο ὑφασμένον κίβδηλον οὐκ ἐπιβαλεῖς σεαυ-
20 τῷ. * Ἐὰν δέ τις κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς κοίτῃ σπέρματος,
καὶ αὐτὴ ἡ οἰκέτις διαπεφυλαγμένη δούλῃ ἀνθρώπῳ, καὶ αὐτὴ λυ-
τρωθῇ ὑπ' ἀλευτῶ), ἢ ἐλευθέρα οὐκ ἐδόθη αὐτῇ, ἐπισκοπὴ
21 ἔσται αὐτοῖς, οὐκ ἀποθανοῦνται), ὅτι οὐκ ἠλευθερώθη. * καὶ προσ-
ἄξει τὸ πλημμέλιας αὐτοῦ τῷ κυρίῳ παρὰ θύραν τοῦ σκηνῆς
22 μαρτυρίου, κριὸν πλημμελίας. * καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ
ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ κριῷ τοῦ πλημμελίας ἐναντι κυρίου, καὶ περὶ τῆς
ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἧς ἥμαρτεν, καὶ ἀφεθήσεται) αὐτοῦ ἡ ἁμαρτία,
23 ᾗ ἥμαρτεν. * ὅταν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ
θεὸς ὑμῖν δίδωσιν ὑμῖν, καὶ καταφυτεύσητε πᾶν ξύλον βρώσι-
μον, καὶ περικαθαιρεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ· ὁ καρπὸς αὐτοῦ
24 τρία ἔτη ἔσται ὑμῖν ἀπερικάθαρτος, οὐβρωθήσεται). * καὶ τῷ ἔτει
τῷ τετάρτῳ ἔσται πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἅγιος αἰνετὸς τῷ κυρίῳ.
25 * ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ φαγεσθε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, προσθε-
26 μαύμεν τὰ γενήματα αὐτοῦ· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * μὴ
ἔδητε ἐπὶ τῶν ὀρέων, οὐκ οἰωνιεῖσθε, οὐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε.
27 * οὐ ποιήσεις σισὸν ἐν τῇ κόμῃ τῆ κεφαλῆς ὑμῶν· οὐδὲ φθε-
28 ρεῖτε τὴν ὄψιν τῆ πώγωνος ὑμῶν. * καὶ ἐν τῷ μίσει ἐπὶ ψυχῇ
οὐ ποιήσετε ἐν τῷ σώματι ὑμῶν· οὐ γράμματα στικτὰ οὐ ποιή-
29 σετε ὑμῖν· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * οὐ βεβηλώσεις τὴν θυ-
γατέρα σου ἐκπορνεῦσαι αὐτήν· οὐ μὴ ἐκπορνεύσει ἡ γῆ, καὶ
30 πλησθῇ) ἡ γῆ ἀνομίας. * τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε· καὶ
31 ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε· ἐγὼ κύριος. * οὐκ ἐπακο-
λουθήσετε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαοιδοῖς οὐ προσκολληθή-
32 σεσθε, ἐκμιανθῆναι ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * ἀπὸ
προσώπου πολιᾶς ἀναστήσῃ, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυ
τέρου, καὶ φοβήσῃ τὸν θεόν σου· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * ἐὰν
33 δέ τις προσέλθῃ ὑμῖν προσήλυτος ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, οὐ θλίψε-
34 τε αὐτόν. * ὡς αὐτόχθων ἐν ὑμῖν ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ προσ-
πορευόμενος πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἀγαπήσεις αὐτὸν ὡς σεαυτόν,
ὅτι προσήλυτοι ἦτε ἐν γῇ αἰγύπτῳ· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
35 * οὐ ποιήσετε ἀδικίαν ἀνεκλείπτως, ἐν μέτρῳ καὶ σταθμοῖς ἐν
ζυγοῖς.
36 * ζύγια δίκαια καὶ σάθμια δίκαια καὶ μέτρα δίκαια
καὶ χοῦς δίκαιος ἔσται ὑμῖν· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἐξα-
γαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου.

תרגום אונקלוס

19 יתקימי תשרון בעירך לא תרכיב עירובין חקלך לא תזרע עירובין ולבוש עירובין שעטנז לא יסק עלך:
20 וגבר ארי ישכוב ית אתתא שכבת זרעא והיא אמתא לגבר ואתפרקא לא אתפרקא ולא אתיהבת לה חירותא לא יתקטלון ארי לא
21 חירא הות ויתיתי ית אשמיה לקדם יוי לתרע משכן זימנא דכרא לאשמא: 22 ויכפר עלוהי כהנא כדיכרא דאשמא קדם יוי על חובתיה
דחב ושבקית ליה מחובתיה דחבו: 23 וארי תעלון לארעא ותצבון כל אילן דמיכל ותהקקון ית אבוהי הלה שנין יהי לכון מרחק לאפנייא
לא יתאכל: 24 ובשתא רביעתא יהי כל איבוהי קודש הושבחתן קדם יוי: 25 ובשתא חמישתא תיכלון ית אבוהי לאוספא לכון עלליהי אנא
26 יוי אלקכון: 27 לא תקפון פאתא דרישכון ולא תחבל ית פאתא דדיקנך: 28 ופיסא על
29 נפשא לא תתנון בבשרכון ורשימין חריטין לא תתנון בכון אנא יוי: 30 לא תחיל ית ברתך לאסקותיה זנות ולא תסגי ארעא ותתמלי ארעא עצת
31 חובין: 32 ית יומי שבתי תטרון ולבית מקדשי תהון דחלין אנא יוי: 33 לא תתפנון בתר בזיזין ולבר חרשין לא תתבעון לאסתאבא בהון אנא
יוי אלקכון: 34 מן קדם סבא תקום והדרת פני סבא והתחל מן אלהך אנא יוי: 35 וארי יתגייר עמכון גיורא בארעכון לא תונון
יתגיירון שקר בין במשחתא במתקלא ובמכילתא: 36 מאזנין דקשוט מתקלין דקשוט קבולין דקשוט והינין דקשוט יהון לכון אנא יוי
אלקכון דאפיקית יתכון מארעא דמצרים:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 "Pecora mea seruabitis, iumenta tua non facias coire cum alterius generis animantibus. Agrum tuum non seres commixtione seminum, & vesti-
mentum quod ex commixtione lanæ & lini contextum est non ascendat super te. 20 Et si vir cubuerit cum muliere coitu seminis, & ipsa est an-
cilla desponsata viro & redemptione non est redempta argento, neque libellum libertatis datus est ei, vapulabit ipsa, non morietur quia non est re-
dempta. 21 Adducetque pro delicto suo coram Domino ad ostium tabernaculi fœderis arietem pro delicto. 22 Propiniabitque pro eo sacerdos
ut sit ei propitiatus coram Domino pro peccato suo, quo peccauit. Et dimittetur ei peccatũ eius quo peccauit. 23 Et quando ingressi
fueritis terram, & plantaueritis omnẽ arborem pomiferam, fructus eius erit vobis prohibitus, tribus annis non comedatur. 24 Anno autem quarto
erit omnis fructus eius sanctificatus laudãtibus coram Domino. 25 Et lætionem super mortuum non dabitis in carne vestra, & stigmata sculpta
Ego Dominus Deus vester. 26 Non comedetis super sanguinem, non augurabimini, neque obseruabitis horas. 27 Neque in rotundum attonde-
bitis comam capitis vestri. Neque lædes comam barbæ tuæ.
non facietis in vobis, Ego Dominus. 28 Et incisionem super mortuum non dabitis in carne vestra, & stigmata sculpta
29 Non prophanabis filiam tuam vt facias eam fornicari, & non fornicabitur terra, ne impleatur terra
fœtore. 30 Dies autem sabbatorum meorum obseruabitis, & domum sanctuarij mei metuite, Ego Dominus. 31 Nolite declinare ad ma-
gos, & hariolos nolite scisciari vt polluamini in eis, Ego Dominus Deus vester. 32 Coram eo qui est doctus in lege consurges, & honorabis fa-
ciem senis, & timebis Deum tuum, Ego Dominus. 33 Si peregrinatus fuerit vobiscum peregrinus in terra vestra, non decipiatis eum.
34 Sicut indigena ex vobis erit vobis peregrinus qui peregrinabitur apud vos, & diliges eum sicut teipsum, quia peregrini fuistis in terra Ægypti:
Ego Dominus Deus vester. 35 Non facietis falsitatem in iudicio, in regula, in pondere & in mensura. 36 Statera recta, pondera recta,
modius recta, & modius rectus erunt vobis: Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 ושמרתם את־כל־חקתי ואת־כל־משפטי
ועשיתם אתם אני יהוה׃

כ

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃
2 ואל־בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל
ומן־הגר הגר בישראל אשר יתן מזרעו למלך מות
3 יומת עם הארץ ירגמהו באבן׃ ואני אתן את־
פני באיש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו כי מזרעו נתן
למלך למען טמא את־מקדשי ולחלל את־שם קדשי׃
4 ואם העלם יעלימו עם הארץ את־עיניהם מן־
האיש ההוא בתתו מזרעו למלך לבלתי המית אתו׃
5 ושמתי אני את־פני באיש ההוא ובמשפחתו
והכרתי אתו ואת כל־הזנים אחריו לזנות אחרי
6 המלך מקרב עמם׃ והנפש אשר תפנה אל־
האבת ואל־הידענים לזנות אחריהם ונתתי את־פני
7 בנפש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו׃ והתקדשתם
8 והייתם קדשים כי אני יהוה אלהיכם׃ ושמרתם
את־חקתי ועשיתם אתם אני יהוה מקדשכם׃
9 כי־איש איש אשר יקלל את־אביו ואת־
אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו׃ ואיש אשר
10 ינאף את־אשת איש אשר ינאף את־אשת רעהו
מות־יומת הנאף והנאפת׃ ואיש אשר ישכב
11 את־אשת אביו ערות אביו גלה מות־יומתו שניהם
12 דמיהם בם׃ ואיש אשר ישכב את־כלתו מות־
יומתו שניהם תבל עשו דמיהם בם׃ ואיש אשר
13 ישכב את־זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות
14 יומתו דמיהם בם׃ ואיש אשר יקח את־אשה ואת־
אמה זמה הוא באש ישרפו אתו ואתהן ולא־תהיה
15 זמה בתוככם׃ ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה
מות יומת ואת־הבהמה תהרגו׃

37 ‡Custodite omnia præcepta mea, & vniuersa iudicia, & facite ea, ego Dominus.

CAP. XX.

1 LOcutúsque est Dñs ad Moysen, dicens:
A 2 ‡Hæc loqueris filiis Israel, Homo de filijs Israel & de aduenis, qui habitat in Israel, si quis dederit de semine suo idolo Moloch, morte moriatur, populus terræ lapidabit eũ.
3 ‡Et ego ponã faciem meã contra illũ succidámq; eum de medio populi sui, eo q; dederit de semine suo Moloch, & cõtaminauerit sanctuariũ meũ, ac polluerit nomen sanctũ meũ.
4 ‡Et si negligens populus terræ, & quasi parui pendens imperiũ meũ, dimiserit hominem qui dedit de semine suo Moloch, nec voluerit
5 cum occidere. ‡Ponam faciẽ meam super hominẽ illum & cognationẽ eius, succidámq; & ipsum & omnes qui cõsenserunt ei vt fornicaretur cum Moloch de medio populi sui.
6 ‡Anima quę declinauerit ad magos & ariolos, & fornicata fuerit cũ eis, ponam faciem
B meã contra eã, & interficiã illam de medio po
7 puli sui. ‡Sanctificamini & estote sancti, quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester.
8 ‡Custodite præcepta mea, & facite ea. Ego
9 Dominus qui sanctifico vos. ‡Qui maledixerit patri suo aut matri, morte moriatur. Patri matríq; qui maledixerit, sanguis eius sit
10 super eum. ‡Si mœchatus quis fuerit cum vxore alterius, & adulteriũ perpetrauerit cũ coniuge proximi sui, morte moriatur & mœchus & adultera.
11 ‡Qui dormierit cum nouerca sua, & reuelauerit ignominiam patris sui, morte moriantur ambo. Sanguis eorum
12 sit super eos. ‡Si quis dormierit cum nuru sua, vterq; moriatur quia scelus operati sunt. Sanguis eorum sit super eos. ‡Qui dormie-
13 rit cum masculo coitu fœmineo, vterque operatus est nefas, morte moriantur. Sit sanguis
14 eorum super eos. ‡Qui supravxorem filiam, duxerit matrẽ eius, scelus operatus est. Viuus
C ardebit cum eis, nec permanebit tantũ nefas
15 in medio vestri. ‡Qui cum iumento & pecore coierit, morte moriatur, pecus quoq; occidite.

37 ‡καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ νόμιμά μου καὶ τὰ κρίσεις μου, καὶ ποιήσετε αὐτά, ἐγὼ κύριος.

κ΄.

1 ‡Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων· ‡λάλησον τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, λέγων· ἐάν τις ἀπὸ τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν Ισραὴλ, ὃς ἂν δῷ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντι, θανάτῳ θανατούσθω τὸ ἔθνος τῆς
3 γῆς λιθοβολήσουσιν αὐτὸν ἐν λίθοις. ‡κἀγὼ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ ἀπολῶ αὐτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἔδωκεν ἄρχοντι, ἵνα μιανῇ τὰ ἅγιά μου, καὶ βεβηλώσῃ τὸ ὄνομα τὸ ἡγιασμένον μοι.
4 ‡ἐὰν δὲ ὑπερορῶσιν ὑπερίδωσιν ὁ αὐτόχθονες τῆς γῆς τοῖς
ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἀπὸ ἐκ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐν τῷ δοῦναι αὐτὸν ἐκ
5 σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντι, ἐκ μὴ ἀποκτείναι αὐτόν. ‡καὶ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ ἐπὶ τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, ἐκ ἀπολῶ αὐτόν, καὶ πάντας οὓς ὁμονοοῦντας
αὐτῷ, ὥστε ἐκπορνεύειν αὐτοὺς εἰς οὓς ἄρχοντας ἐκ ἐκ λαοῦ αὐ-
6 τῶν. ‡καὶ ψυχὴ ἣ ἐὰν ἐπακολουθήσῃ ἐγγαστρομύθοις ἢ ἐπαοιδοῖς, ὥστε ἐκπορνεῦσαι ὀπίσω αὐτῶν, ἐπιστῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἐκείνην, ἐκ ἀπολῶ αὐτὴν ἐκ ἐκ λαοῦ αὐτῆς.
7 ‡καὶ ἁγιασθήσεσθε ἐκ ἔσεσθέ μοι ἅγιοι, ὅτι ἅγιος ἐγὼ κύ-
8 ριος ὁ θεὸς ὑμῶν. ‡καὶ φυλάξεσθε τὰ προστάγματά μου,
9 ἐκ ποιήσετε αὐτά· ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς. ‡ἄνθρωπος, ἐκ ἄνθρωπος ὃς ἂν κακῶς εἴπῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ, θανάτῳ θανατούσθω· πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα
10 αὐτοῦ κακῶς εἶπεν, ἔνοχος ἔσται. ‡καὶ ἄνθρωπος ἂν ἄνθρωπος
ὃς ἂν μοιχᾶται γυναῖκα ἀνδρός, ὃς ἂν μοιχᾶται γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ, θανάτῳ θανατούσθωσαν ὁ μοιχὸς καὶ ἡ μοιχαλίς.
11 ‡καὶ ἐάν τις κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς ἐκ πατρὸς αὐτοῦ, ἀσχημοσύνην ἐκ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν, θα-
12 νάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι ἔνοχοί εἰσι. ‡καὶ ἐάν τις
κοιμηθῇ μετὰ νύμφης αὐτοῦ, θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι ἔνοχοί εἰσι. ‡καὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἄρσενος
13 κοίτην γυναικός, βδέλυγμα ἐποίησαν ἀμφότεροι, θανάτῳ
14 θανατούσθωσαν ἔνοχοί εἰσιν. ‡ὃς ἂν λάβῃ γυναῖκα καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς, ἀνόμημά ἐστιν, ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται αὐτὸς καὶ
15 αὐτάς, καὶ οὐκ ἔσται ἀνόμημα ἐν ὑμῖν. ‡καὶ ὃς ἂν δῷ κοίτασίαν αὐτοῦ ἐν τετράποδι, θανάτῳ θανατούσθω, καὶ τὸ τετράπουν ἀποκτενεῖτε.

37 ‡Et custodite omnia legitima mea & præcepta mea, & facietis ea, Ego Dominus.

CAP. XX.

1 ‡ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 ‡Loquere filijs Israel, dicens: Si aliquis de filijs Israel, vel aduenientibus aduenis in Israel, qui dederit de semine suo principi, morte moriatur, gens quæ in terra, lapidabunt eum in lapidibus.
3 ‡Et ego obfirmabo faciem meam cõtra hominem illum, & perdam eum de populo suo, quoniam de semine suo dedit principi, vt polluat sanctã mea, & prophanet nomen sanctum mihi. ‡Si autem con-
4 temptu contempserint indigenæ terræ oculis suis ab homine illo, cum dederit ipse de semine suo principi, vt non occidant eum.
5 ‡Et obfirmabo faciem meam contra hominem illum, & contra cognationem eius, & perdam eum, & omnes consentientes ei, vt fornicarent ipsi in principes de populo eorum. ‡Et anima quæ secu-
6 ta fuerit ventriloquos vel incantatores, vt fornicetur post eos: obfirmabo faciem meam contra animam illam, & perdam eam de populo suo.
7 ‡Et sanctificabimini, & eritis mihi sancti, quoniam sanctus ego Dominus Deus vester.
8 ‡Et custodietis præcepta mea, & facietis ea: Ego Dominus sanctificans vos.
9 ‡Homo homo, qui maledixerit patri suo vel matri suæ, morte moriatur, patri suo vel matri suæ maledixit, reus erit.
10 ‡Et homo homo qui adulterauerit cum vxore vi-
rivel quæ adulterauerit cum muliere proximi sui, morte moriatur mœchus & adultera.
11 ‡Et si aliquis dormierit cum vxore patris sui, turpitudinem patris sui reuelauit, morte moriantur ambo, rei sunt. ‡Et si aliquis dormierit cum nu-
12 ru sua, morte moriantur, ambo impietatẽ fecerunt, rei sunt. ‡Et qui dormierit cum masculo coitu fœ-
13 mineo, abominationem fecerũt ambo, morte moriantur, rei sunt. ‡Quicunque acceperit vxorem & matrem eius, scelus est, in igne comburant eum & eas, & non erit iniquitas in vobis.
14 ‡Et quicunque dederit concubitum suum in
15 quadrupede, morte moriatur, & quadrupedem occidetis.

תרגום אונקלוס

37 והשרון ית כל קיימי וית כל דיני והעבדון יתהון אנא יי׃

כ

1 ומלל יי עם משה למימר׃ 2 ולבני ישראל תימר גבר גבר מבני ישראל ומן גיורא דיתגיירן בישראל דיתן מזרעיה למלך אתקטלא
יקטלון עמא דבית ישראל ירגמוניה באבנא׃ 3 ואנא אתן ית מגו עמיה ארי מזרעיה יתב למלך
למיסאבא ית מקדשי ולאוסחאה ית שום קודשי׃ 4 ואם מכבשן יכבשון עמא בית ישראל ית עיניהון מן גברא ההוא בדיתיהבי מזרעיה
למלך בדיל דלא למקטל יתיה׃ 5 ואשויי אנא יי ית רוגזי בגברא ההוא ובכסעדוהי ואשיצי יתיה וית כל דשתעי בתר מולך מגו עמהון׃
ארי אנא יי אלהכון׃ 8 והשרון ית קיימי ותעבדון יתהון אנא יי מקדשכון׃ 7 והתקדשון והתהון קדישין
יקטלא אבוהי ואימיה לטש קטלא חייב׃ 9 גבר גבר דילוט ית אבוהי ויתיה אמיה איתקטלא
דישכב ית אינתת אבוהי ערית ארי אבוהי גלי איתקטלא יתקטלון תרויהון חייבין׃ 10 וגבר דיגנוף ית אינתת גבר דיגנוף ית אינתת חבריה איתקטלא יתקטל גנפא וגנפתא׃ 11 וגבר
דישכב ית אינתת אבוהי ערית אבוהי גלי איתקטלא יתקטלון תרויהון חייבין׃ 12 וגבר דישכב ית כלתיה איתקטלא יתקטלון קטלא חייבין׃
וגבר דישכב ית זכורא משכבי אינתא תועבתא עבדו תרויהון איתקטלא יתקטלון קטלין חייבין׃ 14 וגבר
דיסב ית אינתא ית אמה זימה בנורא יוקדון ויתהון ולא תהי עיצה חטאין בגויכון׃
בעיראה איתקטלא יתקטל ית בעירא תקטלון׃ 15 וגבר דיתן שכובתיה

37 "Custodietisque omnia legitima mea & omnia iudicia mea, & facietis ea: Ego Dominus.

CAP. XX.

1 LOcutúsque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 'Ad filios autem Israel dices, Vir vir de filijs Israel & de aduenis qui peregrinantur in Israel, qui dederit de semine suo idolo Moloch, occisione occidetur. Populus domus Israel lapidabit eum lapidibus.
3 'Ego quoque ponam iram meam in viro illo, & disperdam illum de medio populi sui, quoniam de semine suo dedit Moloch vt contaminaret sanctuarium meum, & vt violaret nomen sanctum meum.
4 'Si autem auertentes auerterint populus domus Israel oculos suos à viro illo cùm dederit de semine suo Moloch ne occidant eum:
5 'Ponam ego furorem meum contra illum virum & contra fautores eius, & disperdam eum de medio populi sui, & omnes qui errant post eum vt errarent post Moloch.
6 'Homo autem qui declinauerit ad magos & ariolos vt erret post eos, dabo furorem meum in hominem illum, & disperdam eum de medio populi sui.
7 'Et sanctificabimini, & eritis sancti, quia ego Dominus Deus vester.
8 "Custodietisque legitima mea, & facietis ea, ego Dominus qui sanctifico vos.
9 "Vir enim qui maledixerit patri suo & matri suæ, occisione occidatur. Patri enim suo & matri suæ maledixit, reus est mortis.
10 "Et vir qui fornicatus fuerit cum vxore viri, & qui mœchatus fuerit cum vxore proximi sui, interfectione interficientur adulter & adultera.
11 "Et vir qui coierit cum nouerca sua, turpitudinem patris sui reuelauit, occisione occidentur ambo, rei sunt mortis.
12 "Et vir qui concubuerit cum masculo coitu mulieris, abominationem fecerunt ambo, scelus operati sunt, rei sunt mortis.
13 "Et vir qui acceperit vxorem cum matre sua, scelus est, igni combirent eum & illas, & non erit scelus inter vos.
14 "Vir autem qui coierit cum iumento, occisione occidatur, & iumentum quoque occidite.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ואשה אשר תקרב אל־כל־בהמה לרבעה אתה
והרגת את־האשה ואת־הבהמה מות יומתו
17 דמיהם בם: ואיש אשר־יקח את־אחותו בת־
אביו או־בת־אמו וראה את־ערותה והיא תראה
את־ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות
18 אחתו גלה עונו ישא: ואיש אשר־ישכב את־
אשה דוה וגלה את־ערותה את־מקרה הערה
והוא גלתה את־מקור דמיה ונברתו שניהם מקרב
19 עמם: וערות אחות אמך ואחות אביך לא תגלה
כי את־שארו הערה עונם ישאו: ואיש אשר
20 ישכב את־דדתו ערות דדו גלה חטאם ישאו ערירים
21 ימתו: ואיש אשר יקח את־אשת אחיו נדה הוא
22 ערות אחי גלה ערירים יהיו: ושמרתם את־כל־
חקתי ואת־כל־משפטי ועשיתם אתם ולא תקיא
23 אתכם הארץ אשר אני מביא אתכם שמה לשבת
בה: ולא תלכו בחקת הגוי אשר־אני משלח
24 מפניכם כי את־כל־אלה עשו ואקץ בם: ואמר
לכם אתם תירשו את־אדמתם ואני אתננה לכם
לרשת אתה ארץ זבת חלב ודבש אני יהוה אלהיכם
25 אשר־הבדלתי אתכם מן־העמים: והבדלתם
בין־הבהמה הטהרה לטמאה ובין העוף הטמא
לטהר ולא־תשקצו את־נפשתיכם בבהמה ובעוף
ובכל אשר תרמש האדמה אשר־הבדלתי לכם
26 לטמא: והייתם לי קדשים כי קדוש אני יהוה
27 ואבדל אתכם מן־העמים להיות לי: ואיש
או־אשה כי יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו
באבן ירגמו אתם דמיהם בם:

כא

1 ויאמר יהוה אל־משה אמר אל־הכהנים בני
אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו:

16 *Mulier quæ succubuerit cuilibet iumento, C simul interficietur cũ eo. Sanguis eorũ sit su-
17 per eos. *Qui acceperit sororẽ suam filiam patris sui vel filiam matris suæ, & viderit turpitudinem eius, illáq; cõspexerit fratris ignominiam, nefariã rem operati sunt, occidentur in cõspectu populi, eo q turpitudiné suã mutuo reuelauerint, & portabũt iniquitatẽ suã.
18 *Qui coierit cum muliere in fluxu mẽstruo, & reuelauerit turpitudiné eius, ipsáq; aperuerit fontem sanguinis sui, interficientur ambo
19 de medio populi sui. *Turpitudiné materteræ & amitæ tuæ nõ discooperies. Qui hoc fecerit ignominiã carnis suæ nudauit, portabũt
20 ambo iniquitatẽ suã. *Qui coierit cũ vxore patrui vel auunculi sui, & reuelauerit ignominiã cognationis suæ, portabunt ambo peccatũ suum. Absq; liberis morientur. *Qui du-
D xerit vxorẽ fratris sui, rem facit illicitã, turpitudiné fratris sui reuelauit, absque filijs erit.
22 *Custodite leges meas atq; iudicia & facite ea, ne & vos euomat terra quã intraturi estis
23 & habitaturi. *Nolite ambulare in legitimis nationum, quas ego expulsurus sum ante vos: omnia enim hæc fecerũt, & abominatus
24 sum eas. *Vobis autẽ loquor, Possidete terram eorũ quã dabo vobis in hæreditatẽ, terram fluentẽ lacte & melle. Ego Dñs Deus ve-
25 ster qui separaui vos à ceteris populis. *Separate ergo & vos iumentũ mundum ab immundo, & auẽ mundã ab immunda, nec polluetis animas vestras in pecore & auibus & cunctis quæ mouentur in terra, & quæ vo-
26 bis ostendi esse polluta. *Eritis sancti mihi, quia sanctus ego sum Dominus, & separaui vos à ceteris populis, vt essetis mei.
27 *Vir siue mulier in quibus phythonicus vel diuinationis fuerit spiritus, morte moriantur, lapidibus obruent eos. Sanguis eorum sit super illos. CAP. XXI.

1 DIxítque quoque Dominus ad Moysen, A Loquere ad sacerdotes filios Aaron, & dices ad eos: Ne cõtaminetur sacerdos in mortibus ciuium suorum.

16 *Et mulier quæ accedet ad omne iumentum vt
17 ascendatur ipsa ab eo, & occidetis mulierem & iumentum, morte moriantur, rei sunt.
*Qui accepit sororem suam ex patre vel ex matre sua, & viderit turpitudinem illius, & ipsa viderit turpitudinem illius, contumelia est, peribunt
18 coram filijs generis sui, turpitudinem sororis suæ reuelauit, peccatum suum accipiet. *Et vir qui dormierit cum muliere menstruata, & reuelabit turpitudinem eius, fontem eius reuelauit, & illa reuelauit fluxum sanguinis sui, peribunt ambo ex generatione sua.
19 *Et turpitudinem sororis patris tui, & sororis matris tuæ non reuelabis: & enim consanguinitatem reuelauerunt, peccatum suum ferent.
20 *Et qui dormierit cum cognata sua, turpitudinem cognationis eius reuelauit, absque liberis morientur. *Et vir qui acceperit mulierem fratris
22 sui, immunditia est, turpitudinem fratris sui reuelauit: absque liberis morientur.
*Et seruabitis præcepta mea, & omnia iudicia mea, & facietis ea, & non erit grauis vobis terra,
23 in quam ego induco vos illuc vt habitetis in ea.
*Et non ambulabitis in legitimis gentium, quos expellam à vobis, quoniam hæc omnia fecerunt, & abominatus sum eos.
24 *Et dixi vobis, Vos possidebitis terram eorum, & ego dabo vobis eam in possessione, terram fluentem lacte & melle: Ego Dominus Deus vester, qui
25 segregaui vos ab omnibus gentibus. *Et segregabitis vos in medio iumentorum mundorum & immundorum, & in medio volatilium mundorum & immundorum, & non polluetis animas vestras in iumentis, & in volatilibus, et in omnibus reptilibus terræ, quæ segregaui vobis in immunditia.
26 *Et eritis mihi sancti, quoniam sanctus ego Dominus Deus vester, qui segregaui vos ab omnibus
27 gentibus, vt essetis mihi. *Et vir vel mulier qui fuerit ex ipsis ventriloquus vel incantator, morte morientur ambo: lapidibus lapidabitis eos, rei sunt.

CAP. XXI.

ET dixit Dominus ad Moysen, dicens: Dic sacer 1
dotibus filijs Aaron, & dices ad eos, In animabus non contaminabuntur in gente sua.

16 *καὶ γυνή, ἥτις προσελθοῦσα προσ- πᾶν κτῆνος βιβα-
σθήναι αὐτὴν τῷ αὐτῷ, καὶ ἀποκτενεῖτε τὴν γυναῖκα καὶ τὸ
17 κτῆνος, θανάτῳ θανατωθήσονται ἔνοχοί εἰσιν. *ὃς ἀδελφὴν
τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἐκ πατρὸς ἢ ἐκ μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἴδῃ τὴν
ἀσχημοσύνην αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἴδῃ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ, ὄ-
νειδός ἐστιν, ἐξολοθρευθήσονται ἐνώπιον υἱῶν γένους αὐτῶν ἀσχημο-
σύνην ἀδελφῆς αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν, ἁμαρτίαν αὐτοῦ λήψε-
18 ται. *καὶ ἀνὴρ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς ἀποκαθημένης,
καὶ ἀποκαλύψει τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς, τὴν πηγὴν αὐτῆς
ἀπεκάλυψε, καὶ αὐτὴ ἀπεκάλυψε τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐ-
τῆς, ἐξολοθρευθήσονται ἀμφότεροι ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν.
19 *καὶ ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς τοῦ πατρός σου, καὶ ἀδελφῆς
τῆ μητρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις· τὴν γὰρ οἰκειότητα ἀπεκά-
λυψαν, ἁμαρτίαν αὐτῶν ἀποίσουσιν). *καὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ
τῆ συγγενοῦς αὐτοῦ, ἀσχημοσύνην τῆ συγγενείας αὐτοῦ ἀπεκα-
21 λυψεν, ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται). *ὃς ἂν δὲ λάβῃ γυναῖ-
κα τὴν ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀκαθαρσία ἐστὶ ἀσχημοσύνην τοῦ ἀδελ-
22 φοῦ αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν, ἄτεκνοι θανοῦνται). *καὶ φυλάξεσθε
τὰ προστάγματά μου, καὶ πάντα τὰ κρίματά μου, καὶ
ποιήσετε αὐτά, καὶ οὐ μὴ προσοχθίσῃ ὑμῖν ἡ γῆ, εἰς ἣν ἐγὼ
23 εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ κατοικεῖν ἐπ' αὐτῆς. *καὶ οὐκ πορεύσε-
σθε ἐν τοῖς νομίμοις τῶν ἐθνῶν, ὃς ἐξαποστελῶ ἀφ' ὑμῶν, ὅτι
24 πάντα ταῦτα ἐποίησαν, καὶ ἐβδελυξάμην αὐτούς. *καὶ εἶπα
ὑμῖν, ὑμεῖς κληρονομήσετε τὴν γῆν αὐτῶν· καὶ ἐγὼ δώσω ὑ-
μῖν αὐτὴν ἐν κτήσει, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι· ἐγὼ κύ-
ριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ὃς ἀφώρισα ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν.
25 *καὶ ἀφορίσατε ἑαυτὸς ἀναμέσον τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν καὶ ἀ-
καθάρτων, καὶ ἀναμέσον τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν καὶ τῶν ἀκα
θάρτων· καὶ βδελύξετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν τοῖς κτήνεσι,
καὶ ἐν τοῖς πετεινοῖς, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἑρπετοῖς τῆς γῆς, ἃ ἀφώ-
26 ρισα ὑμῖν ἐν ἀκαθαρσίᾳ. *καὶ ἔσεσθέ μοι ἅγιοι, ὅτι ἅγιος
εἰσα ὑμῖν ἐν ἀκαθαρσίᾳ. *καὶ ἔσεσθέ μοι ἅγιοι, ὅτι ἅγιος
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ὁ ἀφορίσας ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν
27 ἐθνῶν, εἶναί μοι. *καὶ ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὃς ἂν ᾖ ἐν αὐτῶν
ἐγγαστρίμυθος ἢ ἐπαοιδός, θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφό-
τεροι, λίθοις λιθοβολήσετε αὐτούς, ἔνοχοί εἰσι.

κά.

1 *Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· εἶπον τοῖς ἱερεῦ-
σιν υἱοῖς ἀαρὼν, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἐν ταῖς ψυχαῖς ὁ μιαν-
θήσεται ἐν τῷ ἔθνει αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 "Et mulier quæ accesserit ad omne iumentum vt succumbat ei, occides mulierem, iumentum quoq; occisione occidatur, rei occisionis sunt.
17 "Et vir qui acceperit sororem suam filiam patris sui aut filiam matris suæ, & viderit turpitudinem eius, illa quoque conspexerit turpitudinem illius, ignominia est, & exterminabuntur coram oculis filiorum populi sui. turpitudinem fororis suæ discooperuit, iniquitatem suam suscipiet.
18 "Vir aũt qui coierit cum muliere immunda, & discooperuit turpitudinem eius, ignominiam eius reuelauit, ipsa quoque discooperuit immunditiem sanguinis sui, & exterminabuntur ambo de medio populi sui. 19 "Turpitudinem fororis matris tuæ & fororis patris tui non discooperies, quoniam cognatam suã discooperuit, peccatũ suum suscipient. 20 "Vir aũt qui coierit cum vxore patrui sui, turpitudinem patrui sui discooperuit: absq; filijs erunt. 21 "Vir autem qui acceperit vxorem fratris sui, quasi menstruata est, turpitudinem fratris sui discooperuit, absq; filijs erunt. 22 "Custodietisq; omnia legitima mea, & omnia iudicia mea, & facietis ea, vt non ejiciat vos terra ad quam ego adducam vos vt habitetis in ea. 23 "Et non ambuletis in legitimis populorum, quos ego transmigrare faciam ante vos. Quia omnia hæc fecerunt, & abominatum est eos verbum meum. 24 "Vobis autem dixi, Vos possidebitis terram eorum, & ego dabo eam vobis vt possideatis eam, terram fluentem lacte & melle: Ego Dominus Deus vester, qui separaui vos de populis. 25 "Et separabitis inter animale mundum & immundum, & inter immundum & mundam, & non contaminabitis animas vestras in animalibus & in auibus, & in omni quod reptat in terra, quæ separaui vobis immunda. 26 "Eritisque coram me sancti, quia sanctus ego Dominus, & separaui vos de populis vt seruiatis coram me.
27 "Vir autem aut mulier in quibus fuerint phytones vel diuinationes, occisione occidentur, lapidibus obruent eos, rei mortis sunt.

CAP. XXI.

DIxítque Dominus ad Moysen, Loquere ad sacerdotes filios Aaron, dicesq; eis, Nullus contaminetur super mortuum in populo suo.

תרגום אונקלוס

16 ואיתתא דתקרב לכל בעירא למשלם בה ותקטול ית איתתא ית בעירא איתקטלא יתקטלון חייבין:
17 וגבר
דיסב ית אחתיה ברת אבוהי או ברת אמיה וחמי ית ערוייתה והיא תחמי ית ערוייתיה קלנא הוא וישתיצון לעיני בני עמהון ערית אחתיה גלי חוביה
18 ידיה: וגבר דישכב ית איתתא מסאבא וגלי ית ערוייתה ית מקוראתה גלי ואיהי הגלי ית סוראבהדמקא וישתיצון מגו עמהון: 19 ערית אחת אימך וית אחת אבוך לא תגלי ארי ית קריבתיה גלי חובייהון יקבלון:
20 וגבר דישכב ית איתת אחוי אבוהי מרחקא היא ערוייתא דאחוהי גלי בלא ולד יסהרון: 21 וגבר דיסב ית איתת אחוי בלא ולד יסהרון
22 ולא תהכון בנימוסי עממיא דאנא מעיל קדמיכון ארי ית כל אילין עבדו ורחיק סמרי מימרי יהון:
23 ואמרית לכון אתון תירתון ית ארעהון ואנא אתנינה לכון למירתה ארע
24 חלב ודבש אנא יי אלהכון דאפרישית יתכון מן עממיא: 25 ותפרשון בין בעירא דכיא לטמאה ובין עופא מסאב לדכי
ולא תשקצון ית נפשתיכון בבעירא ובעופא וכל דתרחש ארעא דאפרישית לכון למסאבא: 26 ותהון קדמי קדישין ארי קדיש אנא יי
ואפרישית יתכון מן עממיא למהוי פלחין קדמי: 27 וגבר או איתתא ארי יהי בהון בידין או זכורי איתקטלא יתקטלון באבנא
דמיהון בהון חייבין:

כא

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 כִּי אִם־לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִנּוֹ
3 וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו׃ וְלַאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוֹבָה אֵלָיו
4 אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטַּמָּא׃ לֹא יִטַּמָּא בַּעַל
5 בְּעַמָּיו לְהֻחֳלָּו׃ לֹא־יְקָרְחָה קָרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאַת
6 זְקָנָם לֹא יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת׃ קְדֹשִׁים
יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אִשֵּׁי
יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ׃
7 אִשָּׁה זְנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקָּחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ
8 לֹא יִקָּחוּ כִּי־קָדֹשׁ הוּא לֵאלֹהָיו׃ וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי אֶת־
לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב קָדֹשׁ יִהְיֶה לְךָ כִּי קָדוֹשׁ
9 אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם׃ וּבַת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תָחֵל לִזְנוֹת
אֶת־אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף׃ וְהַכֹּהֵן
10 הַגָּדוֹל מֵאֲחֵיו אֲשֶׁר־יוּצַק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
וּמִלֵּא אֶת־יָדוֹ לְלָבֵשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא
11 יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם׃ וְעַל כָּל־נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא
12 לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא׃ וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא
וְלֹא יְחַלֵּל אֶת־מִקְדַּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֵזֶר שֶׁמֶן מִשְׁחַת
13 אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה׃ וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח׃
14 אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת־אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי
15 אִם־בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה׃ וְלֹא־יְחַלֵּל זַרְעוֹ
16 בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה
17 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ
מִזַּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב
18 לְהַקְרִיב לֶחֶם אֱלֹהָיו׃ כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם
לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פִסֵּחַ אוֹ חָרֻם אוֹ שָׂרוּעַ׃
19 אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רָגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד׃
20 אוֹ גִבֵּן אוֹ דַק אוֹ תְבֻלָּל בְּעֵינוֹ אוֹ גָרָב אוֹ יַלֶּפֶת אוֹ
21 מָרוֹחַ אֶשֶׁךְ׃ כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוּם מִזֶּרַע אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אִשֵּׁי יְהוָה מוּם בּוֹ אֶת־
22 לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב׃

2 ‡Nisi tantũ in cõsanguineis ac propinquis, id est, supra patrẽ & matrem & filium & filiã,
3 fratrem quoque, ‡Et sororem virginem quæ
4 non est nupta viro. ‡Sed nec in principe
5 populi sui contaminabitur. ‡Nec radent caput nec barbam, neque in carnibus suis fa-
6 cient incisuras. ‡Sancti erunt Deo suo, & non polluent nomen eius. Incẽsum enim Do-
Bi mini & panes Dei sui offerunt, & ideo sancti
7 erunt. ‡Scortum & vile prostibulum nõ du-cet vxorem, nec eam quæ repudiata est à ma-
rito, quia consecratus est Deo suo.
8 ‡Et panes propositionis offert. Sit ergo san-ctus, quia & ego sanctus sum Dominus qui
9 sanctifico vos. ‡Sacerdotis filia si deprehen-sa fuerit in stupro, & violauerit nomen patris sui, flammis exuretur.
10 ‡Pontifex, id est, sacerdos maximus inter fratres super cuius caput fusum est vnctionis oleum, & cuius manus in sacerdotio conse-cratæ sunt, vestitúsque est sanctis vestibus, ca-put suum non discooperiet, vestimenta non
11 scindet. ‡Et ad omnem mortuum non in-C gredietur omnino. Super patre quoque suo
12 & matre nõ cõtaminabitur. ‡Nec egredietur de sanctis ne polluat sanctuarium Dei: quia oleũ sanctæ vnctionis Dei sui super eum est:
13 Ego Dñs. ‡Virginem ducet vxorem.
14 ‡Viduam autem & repudiatam & sordi-dam atque meretricem non accipiet, sed puel-
15 lam de populo suo. ‡Ne cõmisceat stirpem generis sui vulgo gentis suæ, quia ego Domi-
16 nus qui sanctifico eum. ‡Locutúsq; est Dñs
17 ad Moysen, dicens: ‡Loquere ad Aaron, Ho-mo de semine tuo per familias qui habuerit
18 maculam, non offeret panes Deo suo, nec ac-cedet ad ministerium eius. ‡Si cæcus fuerit,
D si claudus, si vel paruo vel grandi vel torto na-
19 so: ‡Si fracto pede, si manu. ‡Si gibbus, si
20 lippus, si albuginem habẽs in oculo, si iugem scabiem, si impetiginem in corpore, vel her-
21 niosus. ‡Omnis qui habuerit maculã de se-mine Aaron sacerdotis, non accedet offerre hostias Domino.

2 ‡Sed in propinquo proximè ipsos super patre &
3 super matre sua, & super filijs, & super filiabus, et
4 super fratre. ‡Et super sorore sua virgine quæ pro-xima est illi quæ nõ collocata viro: ‡super his nõ cõta-
5 minabitur repentè in populo suo in prophanationem eius, & calutium nõ rademini caput super mortuo.
6 ‡Et superficiem barbæ non radent, & super car-nes suas non incidẽt incisiones. ‡Sancti erunt Deo
7 suo, & non prophanabunt nomen Dei sui, & enim sacrificia Domini dona Deo suo, ipsi offerent, &
8 erunt sancti. ‡Mulierẽ meretricẽ et prophanã non accipient, & mulierẽ repudiatã à viro suo non accipient, quoniã sanctus est Domino Deo suo. ‡Et san-
9 ctificabis eũ. & enim dona Dñi Dei vestri hic offe-rentes: sanctus erit, sanctus ego Dñs sanctificans eos.
10 ‡Et filia hominis sacerdotis si prophanata fuerit vt
11 fornicetur nomen patris sui ipsa prophanat, in igne cõburetur. ‡Et sacerdos magnus de fratribus suis
12 infuso super caput suum oleo vnctionis & consecra-to manus suas vt induat sanctia, caput non cidara nudabit, & vestes suas non scindet. ‡Et super
13 omnẽ animã mortua nõ ingredietur: super patre suo & super matre sua non polluetur. ‡Et ex sanctis
14 non egredietur, & non prophanabit sanctificatum Dei sui, quoniã sanctum oleum vnctũ Dei sui super
15 eo: Ego Dominus. ‡Hic mulierẽ virginẽ de genere suo accipiet. ‡Viduam autẽ et repudiatam & pol-
16 latam & meretricẽ, has non accipiet, sed virginem
17 de genere suo accipiet vxorem. ‡Et non polluet se-men suum in populo suo: Ego Dominus sanctificans
18 eum. ‡Et locutus est Dominus ad Moysen, dicẽs: ‡Loquere Aaron, dicens: Homo de genere tuo in
19 generationibus vestras, cui fuerit in ipso macula, non accedet offerre dona Dei sui. ‡Omnis homo cui fue-
20 rit in ipso macula, non accedet homo cæcus, vel clau-dus, vel mancus, vel aure truncatus. ‡Vel homo
21 cui fuerit in ipso fractio manus, vel fractio pedis. ‡Vel gibbosus, vel lippus oculos, vel depalpebra-tus oculos, vel homo cui fuerit in ipso scabies agre-dis, vel impetigo, vel vnius testiculi. ‡Omnis
22 homo cui est in ipso macula de semine Aaron sacer-dotis, non appropinquabit vt offerat sacrificia Domino, quoniam macula in ipso, dona Dei sui non accedet vt offerat.

2 ‡ἀλλ' ἢ ἐν τῷ οἰκείῳ τῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ ἐπὶ πατρὶ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ μητρὶ
3 αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ υἱῷ, καὶ ἐπὶ θυγατρὶ, καὶ ἐπ' ἀδελφῷ. ‡καὶ ἐπ' ἀ-
4 δελφῇ αὐτοῦ παρθένῳ τῇ ἐγγιζούσῃ αὐτῷ τῇ μὴ ἀνδρὸ ἑωμένῃ αὐ-
5 τῇ. ‡ἐπὶ τούτοις οὐ μιανθήσεται ἔξαπινα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ εἰς
βεβήλωσιν αὐτοῦ. ‡καὶ φαλάκρωμα οὐ ξυρηθήσεται τὴν κεφαλὴν
6 ἐπὶ νεκρῷ. ‡τὴν ὄψιν δὲ πώγωνος οὐ ξυρήσουσιν, καὶ ἐπὶ τὰς σάρ-
κας αὐτῶν οὐ κατατεμοῦσιν ἐντομίδας. ‡ἅγιοι ἔσονται τῷ θεῷ
αὐτῶν, καὶ οὐ βεβηλώσουσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν· ἵνα τὰ θυσίας
κυρίου δόξης τοῦ θεοῦ αὐτῶν, αὐτοὶ προσφέρουσι, καὶ ἔσονται ἅγιοι.
7 ‡γυναῖκα πόρνην καὶ βεβηλωμένην οὐ λήψονται, καὶ γυναῖκα
ἐκβεβλημένην ἀπὸ ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ λήψονται, ὅτι ἅγιος ἐστι τῷ
8 κυρίῳ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. ‡καὶ ἁγιάσεις αὐτὴν· τὰ γὰρ δῶρα κυρίου τοῦ
θεοῦ ὑμῶν αὐτὸς προσφέρει, ἅγιος ἔσται ἅγιος ἐγὼ κύριος ὁ ἁ-
9 γιάζων αὐτούς. ‡καὶ θυγατηρ ἀνδρὸς ἱερέως ἐὰν βεβηλωθῇ καὶ
ἐκπορνεύσασα τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτῆς αὐτὴ βεβηλοῖ, ἐπὶ πυρὸς
10 κατακαυθήσεται. ‡ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ
ἐπικεχυμένου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐλαίου καὶ χρίσματος
καὶ τετελεσμένου τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐνδύσασθαι τὰ ἅγια, τὴν κε-
11 φαλὴν οὐκ ἀποκιδαρώσει, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οὐ διαρρήξει. ‡ἐ
12 ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκυίᾳ οὐκ εἰσελεύσεται· ἐπὶ πατρὶ
αὐτοῦ καὶ ἐπὶ μητρὶ αὐτοῦ οὐ μιανθήσεται. ‡ἀπὸ τῶν ἁγίων οὐκ
ἐξελεύσεται, καὶ οὐ βεβηλώσει τὸ ἁγιασμένον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ὅτι τὸ
13 ἅγιον ἔλαιον τὸ χρισὸν τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ ἐγὼ κύριος. ‡ὃς
14 γυναῖκα παρθένον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ λήψεται. ‡χήραν ἢ καὶ
ἐκβεβλημένην καὶ βεβηλωμένην καὶ πόρνην, ταύτας οὐ λήψεται,
15 ἀλλ' ἢ παρθένον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτοῦ λήψεται γυναῖκα. ‡καὶ οὐ βε-
βηλώσει τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ· ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιά-
16 ζων αὐτόν. ‡καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων. ‡εἶπον
17 ζων αὐτόν. ‡καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων. ‡εἶπον
ἀαρών, λέγων, ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ γένους σου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν,
18 ὃς ἂν ἐν αὐτῷ μῶμος, οὐ προσελεύσεται προσφέρειν τὰ δῶ-
ρα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. ‡πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἐὰν ᾖ ἐν αὐτῷ μῶμος, οὐ προσ-
19 ελεύσεται· οὐ ἄνθρωπος τυφλὸς, ἢ χωλὸς, ἢ κολοβόχειρ, ἢ ὑπο-
20 τμητὸς· ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἐὰν ᾖ ἐν αὐτῷ συντέτμημα χειρὸς, ἢ
συντέτμημα ποδός. ‡ἢ κυρτὸς, ἢ ἔφηλος ὃς ἂν ὀφθαλμὸς,
ἢ λέπρα ὃν ὀφθαλμούς, ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἐὰν ᾖ ἐν αὐτῷ ψω-
21 ρα ἀγρία, ἢ λειχὴν, ἢ μονόρχης. ‡πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἐστιν ἐν αὐτῷ
μώμῳ ἐκ τοῦ σπέρματος ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, οὐκ ἐγγιεῖ τοῦ
προσενεγκεῖν τὰς θυσίας κυρίῳ, ὅτι μώμῳ ἐν αὐτῷ, τὰ δῶ-
ρα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ οὐ προσελεύσεται προσενεγκεῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 ‡Nisi pro consanguineis suis qui propinqui sunt ei. Pro matre sua & pro patre suo, & pro filio suo, & pro filia sua, & pro fratre suo. ‡Et pro
3 sorore sua virgine quæ propinqua est ei quæ non est nupta viro, pro his contaminabitur. ‡Non contaminetur princeps in populo suo, vt non
4 prophanet se. ‡Non depilabunt capita sua, & comam barbæ suæ non tondebũt, & in carne sua non incidant incisionem. ‡Sancti erunt in con-
5 spectu Dei sui, & non violabunt nomen Dei sui, quia oblationes Domini Dei sui ipsi offerunt, eruntq; sancti. ‡Mulierem meretricem & vio-
6 latam non accipient in vxorem, & mulierem quæ repulsa est à viro suo non accipient, quoniam sanctus est coram Deo suo. ‡Sanctificabis quæ
7 ergo oblationem Dei tui ipse offert: sanctus erit tibi, quia sanctus sum ego Dominus qui sanctifico vos. ‡Filia autem viri sacerdotis quæ
8 fuerit fornicatione, sanctificationem patris sui ipsa violauit, igni comburetur. ‡Sacerdos autem maximus qui vnctus est de fratribus
9 suis super cuius caput effusum est oleũ vnctionis, & cuius oblatio oblata est vt induatur vestimentis, in capite suo non nutriat comã, & vestimenta
10 sua non scindat. ‡Et super omnem animam mortui non ingrediatur, pro patre suo & pro matre sua non contaminetur. ‡Ipse autẽ vxorem vir-
11 ginem accipiet, neque prophanet sanctuarium Dei sui, quia corona olei vnctionis Dei sui est super eum, Ego Dominus. ‡Et non egredietur, neque prophanet sanctuarium Dei sui, quia corona olei vnctionis Dei sui est super eum, Ego Dominus. ‡Et non
12 egredietur, neque prophanet sanctuarium Dei sui, quia corona olei vnctionis Dei sui est super vxorem. ‡Et non
13 accipiet: ‡Viduam autem & repudiatam & prophanatam meretricem non accipiet, nisi virginẽ de populo suo accipiet vxorem. ‡Et non
14 prophanabit semen suum in populo suo, quia ego Dominus sanctifico eum. ‡Locutusque est Dominus cum Moyse dicens: ‡Loquere cum
15 Aaron, dicens, Vir de filijs tuis in generationibus suis in quo fuerit macula, non accedet vt offerat oblationẽ Dei sui. ‡Omnis enim vir in quo
16 fuerit macula, non accedet, vir cæcus aut claudus, aut diminutus, aut superfluus. ‡Aut vir in quo fuerit fractura pedis aut fractura manus.
17 Aut gibbus, aut lippus, aut albuginem habens in oculo, aut scabiem habens vel impetiginem, aut habens contritos testiculos. ‡Omnis vir
18 de semine Aaron sacerdotis in quo est macula, non accedat vt offerat oblationes Domini, macula enim est in eo, non accedat vt offerat.

תרגום אונקלוס

2 אֱלָהֵן לְקָרִיבֵיהּ דְּקָרִיב לֵיהּ לְאִמֵּיהּ לְאֲבוּהִי וְלִבְרֵיהּ וְלִבְרְתֵּיהּ וּלְאָחוּהִי׃ 3 וְלַאֲחָתֵיהּ בְּתוּלְתָּא דְּקָרִיבָא לֵיהּ דְּלָא הֲוַת לִגְבַר לָהּ יִסְתָּאַב׃
4 לָא יִסְתָּאַב רַבָּא בְּעַמֵּיהּ לְאַחֲלָהוּתֵיהּ׃ 5 לָא יְסָרְטוּן סָרְטָא בְּרֵישְׁהוֹן וּפֵאַתָא דְּדִיקְנְהוֹן לָא יְגַלְּחוּן וּבְכִשְׁרְהוֹן לָא יְחַבְּלוּן חֲבוּל׃ 6 קַדִּישִׁין
יְהוֹן קֳדָם אֱלָהֲהוֹן וְלָא יְחַלְּלוּן שְׁמָא דֵּאֱלָהֲהוֹן אֲרֵי יָת קוּרְבְּנַיָּא דַּייָ קוּרְבַּן אֱלָהֲהוֹן אִינוּן מְקָרְבִין וַיְהוֹן קַדִּישִׁין׃ 7 אִיתְּתָא מְסָאֲבָא וְסָחֲלָא לָא
יִסְּבוּן וְאִיתְּתָא דְּסָרְחָא מִבַּעְלָהּ לָא יִסְּבוּן אֲרֵי קַדִּישׁ הוּא קֳדָם אֱלָהֵיהּ׃ 8 וְתֶקְדְּשִׁינֵיהּ אֲרֵי יָת קוּרְבַּן אֱלָהָךְ הוּא מְקָרֵב קַדִּישׁ יְהֵי לָךְ אֲרֵי
קַדִּישׁ אֲנָא יְיָ מְקַדִּשְׁכוֹן׃ 9 וּבַת גְּבַר כַּהֲנָא אֲרֵי תְּחֵיל לְמִטְעֵי מִקְדֻּשַׁת אֲבוּהָא הִיא מְסָחֲלָא בְּנוּרָא תִּתּוֹקַד׃ 10 וְכָהֲנָא דְּאִתְרַבְּרָא מֵאָחוֹהִי
דְּעַל רֵישֵׁיהּ מְשְׁתַּפַּךְ מַשְׁחָא דְּרַבּוּתָא וְדִיקְרֵיב יָת קוּרְבָּנַיָּא לְמִלְבַּשׁ יָת רֵישֵׁיהּ לָא יְרַבֵּי פֻּרְיוֹנֵיהּ וְלִבּוּשׁוֹהִי לָא יִבְזַע׃ 11 וְעַל כָּל נַפְשָׁת
מְיָא לָא יֵעוֹל לְאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ לָא יְסָאֲבִנֵּיהּ׃ 12 וּמִן מַקְדְּשָׁא לָא יִפּוֹק וְלָא יְחַל יָת מִקְדְּשָׁא דֵּאֱלָהֵיהּ אֲרֵי כְלִיל מְשַׁח רִבּוּת אֱלָהֵיהּ עֲלוֹהִי אֲנָא יְיָ׃
13 וְיָת דְּכַר מְסָאֲבָא בְּאִתּוּלְתֵּיהּ יִסַּב׃ 14 אַרְמַלָּא וּמְסָרְבָא וְחַיְלָא וְסָטְיָא יָת אִילֵּין לָא יִסַּב אֱלָהֵין בְּתוּלְתָּא מֵעַמֵּיהּ יִסַּב אִיתְּתָא׃ 15 וְלָא יְחַיֵּל
יְרַבֵּי לְקָרְבָּא קוּרְבָּנֵיהּ בֵּינֵי עַמֵּיהּ מְקַדְּשֵׁיהּ׃ 16 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 17 מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמֵימַר גְּבַר מִבְּנָךְ לְדָרֵיהוֹן דְּיִתְכְּנֵי בֵּיהּ מוּמָא לָא
יִקְרַב לְקָרְבָּא קוּרְבַּן אֱלָהֵיהּ׃ 18 אֲרֵי כָּל גְּבַר דְּבֵיהּ מוּמָא לָא יְקָרֵב גְּבַר עִוַּר אוֹ חָגֵיז אוֹ חָרִים אוֹ שָׂרִיעַ׃ 19 אוֹ גְּבַר דְּיִהֵי בֵּיהּ תְּבַר רַגְלָא
אוֹ תְּבַר יְדָא׃ 20 אוֹ גִבֵּין אוֹ דִקָּא אוֹ חִילִּין בְּעֵינֵיהּ אוֹ גָרַבְנָן אוֹ חָזִיז אוֹ מְרִיס פְּחָרִין׃ 21 כָּל גְּבַר דְּבֵיהּ מוּמָא מִזַּרְעָא דְּאַהֲרֹן כָּהֲנָא לָא יִקְרַב
לְקָרְבָּא יָת קוּרְבְּנַיָּא דַּייָ מוּמָא בֵּיהּ יָת קוּרְבַּן אֱלָהֵיהּ לָא יִקְרַב לְקָרְבָּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * לֶחֶם אֱלֹהָיו מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים יֹאכֵל: 13 * אַךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוּם בּוֹ וְלֹא יְחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשַׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: 14 * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

כב

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: 2 * דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּישִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: 3 * אֱמֹר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב מִכָּל־זַרְעֲכֶם אֶל־הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלְּפָנַי אֲנִי יְהוָה: 4 * אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקֳּדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהָר וְהַנֹּגֵעַ בְּכָל־טְמֵא־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַת זָרַע: 5 * אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ אוֹ בָאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ לְכֹל טֻמְאָתוֹ: 6 * נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטָמְאָה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקֳּדָשִׁים כִּי אִם־רָחַץ בַּשָּׂרוֹ בַּמָּיִם: 7 * וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר וְאַחַר יֹאכַל מִן־הַקֳּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא: 8 * נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה־בָהּ אֲנִי יְהוָה: 9 * וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: 10 * וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשָׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ: 11 * וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֵה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלִּיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ: 12 * וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בִּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: 13 * וּבַת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:

12 *Nec panes Deo suo. vescetur tamen pani- 13 bus qui offerũtur in sanctuario; *Ita dum- taxat vt intra velum non ingrediatur: nec ac- cedet ad altare qui maculam habet, & conta- minare non debet sanctuarium meum: Ego 14 Dñs qui sanctifico eos. *Locutus est ergo Moyses ad Aaron & ad filios eius & ad omne Israel cuncta quæ sibi fuerant imperata.

CAP. XXII.

1 A LOcutus quoq; est Dñs ad Moysen dicens: 2 *Loquere ad Aarõ & ad filios eius, vt ca- ueant ab his q̃ consecrata sunt filiorũ Israel, & non contaminẽt nomẽ sanctificatorum mihi 3 quæ ipsi offerunt: Ego Dñs. *Dic ad eos & ad posteros eorum: Omnis homo qui acceſe- rit de stirpe vestra ad ea quæ cõsecrata sunt & quæ obtulerunt filij Israel Dño in quo est im- 4 munditia, peribit coram Dño: Ego sum Dñs. *Homo de semine Aaron qui fuerit lepro- sus aut patiens fluxũ seminis, non vescetur de his quæ sanctificata sunt mihi, donec sanetur. Qui tetigerit immundũ super mortuo, & ex 5 quo egreditur semen quasi coitus. *Et qui tãgit reptile & quodlibet immundũ, cuius ta- 6 ctus est sordidus: *Immũdus erit vsq; ad ve- sperũ, & non vescetur de his quæ sanctificata 7 sunt, sed cùm lauerit carnẽ suã aqua; *Et oc- cubuerit Sol, tũc mũdatus vescetur de sanctis: *ficatis, quia cibus illius est. *Morticinium & B captũ à bestia non comedẽt, nec polluẽtur in eis: Ego sum Dñs. *Custodiãt præcepta mea 9 vt non subiaceant peccato, & moriãtur in san- 10 ctuario cùm polluerint illud: Ego Dñs qui sanctifico eos. *Omnis alienigena nõ come- det de sanctificatis. Inquilinus sacerdotis & 11 mercenarius nõ vescentur ex eis. *Quẽ autẽ sacerdos emerit, & qui vernaculus domi eius 12 fuerit, hi comedẽt ex eis. *Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit, de his q̃ san- 13 ctificata sunt & de primitiis nõ vescetur. *Sin aũt vidua vel repudiata & absq; liberis reuer- sa fuerit ad domũ patris sui, sicut puella con- sueuerat, aletur cibis patris sui. Omnis aliene- na comedendi ex eis non habet potestatem.

12 *τὰ ἅγια τῶν ἁγίων (ϲ ἀπὸ τῶν ἁγίων φάγε), *πλὴν 23 ἐπὶ τὸ καταπέτασμα οὐ προσελεύσε), (ϲ ἐπὶ τὸ θυσιαστή- ριον οὐκ ἐγγιεῖ, ὅτι μῶμον ἔχει, καὶ οὐ βεβηλώσει τὰ ἅγιά μου 24 τοῦ θεοῦ αὐτῶ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς. *καὶ ἐλάλησε 25 μωυσῆς πρὸς ἀαρὼν (ϲ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, (ϲ πρὸς πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ. κβ'.

1 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· *εἶπον ἀαρὼν 2 καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ προσεχέτωσαν ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ οὐ βεβηλώσουσιν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου, ὅσα αὐτοί 3 ἁγιάζουσίν μοι ἐγὼ κύριος. *εἶπον αὐτοῖς, εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν πᾶς ἄνθρωπ (ϲ ὃς ἂν προσέλθη ἀπὸ παντὸς (ϲ ἀπέρ- ματος ὑμῶν πρὸς τὰ ἅγια, ὅσα ἂν ἁγιάζουσιν (ϲ οἱ υἱοὶ ἰσ- ραὴλ τῷ κυρίῳ, καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, ἐξολο- θρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἀπ' ἐμοῦ· ἐγὼ κύριος. 4 *καὶ ἄνθρωπ (ϲ ὃν ἐὰν τοῦ ἀπέρματος ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, καὶ ἐὰν (ϲ λεπρὸς ἢ γονορρυής, τῶν ἁγίων οὐκ ἔδε), ἕως ἂν κα- θαρισθῆ· καὶ ὁ ἀπόρρυτος πάσης ἀκαθαρσίας ψυχῆς, ἢ ἂν- θρωπ (ϲ ᾧ ἂν ἐξέλθη ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματ (ϲ. 5 *ἢ ὅστις ἂν ἅψη) παντὸς ἑρπετοῦ ἀκαθάρτου, ὃ μιαιεῖ αὐ- τόν, ἢ ἐπ' ἀνθρώπου ἐν ᾧ μιανεῖ αὐτὸν κ) πᾶσαν ἀκαθαρσίαν 6 αὐτοῦ· *ψυχὴ ἥτις ἂν ἅψη) αὐτοῦ, ἀκάθαρτ (ϲ ἕως ἑσπέρας, οὐκ ἔδε) ἀπὸ τῶν ἁγίων, ἐὰν μὴ λούσ) τὸ σῶμα 7 αὐτοῦ ὕδατι. *καὶ δύῃ ὁ ἥλι (ϲ καὶ καθαρὸς ἔσαι, (ϲ τότε φάγε) ἀπὸ τῶν ἁγίων, ὅτι ἄρτ (ϲ αὐτοῦ ἐστίν. 8 *θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον οὐ φάγε), μιανθῆναι ἐν 9 αὐτῷ· ἐγὼ κύρι (ϲ. *καὶ φυλάξονταί μου τὰ φυλάγματα, ἵνα μὴ λάβωσι δι' αὐτὰ ἁμαρτίαν, καὶ ἀποθάνωσιν δι' αὐτά, ἐὰν βεβηλώσου- 10 σιν αὐτά, ἐγὼ κύρι (ϲ ὁ ἁγιάζων αὐτούς. *(ϲ πᾶς ἀλλογε- νὴς οὐκ ἔδε) ἅγια, πάροικ (ϲ ἱερέως, (ϲ μισθωτὸς οὐκ ἔδε) 11 ἅγια. *ἐὰν δὲ ἱερεὺς κτήσ) ψυχὴν ἐγκτῆσιν ἀργυρίου, αὐτὸς φάγε) τὸν ἄρτον αὐτοῦ· καὶ οἰκογενεῖς αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ φάγον) τὸν ἄρτον αὐτοῦ. 12 *(ϲ θυγάτηρ ἱερέως ἐὰν γένη) ἀνδρὶ ἀλλογενεῖ, αὐτὴ τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων οὐ φάγε). 13 *καὶ θυγάτηρ ἱερέως ἐὰν γένηται χήρα ἢ ἐκβεβλημένη, σπέρμα δὲ μὴ ἂν ᾖ ἐν (ϲ ἐπαναστρέψῃ πρὸς τὸν οἶκον τὸν παλαι- κὸν αὐτῆς κ) τὴν νεότητα αὐτῆ, ἀπὸ τῶν ἄρτων τοῦ πατρὸς αὐ- τῆς φάγε)· καὶ πᾶς ἀλλογενὴς οὐ φάγε) ἀπ' αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAPVT XXII.

"Oblationem Dei sui. De sanctificatis autem quæ offeruntur Deo suo vescetur de sanctis sanctorum. "Veruntamen intra velum non ingre- 23 datur neque ad altare accedat, quia macula est in eo, nec violet sanctuaria mea, quia ego Dominus sanctifico eos. "Locutusque est Moyses cum 24 Aaron & cum filijs eius & cum omnibus filijs Israel.

LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 2 "Loquere cum Aaron & cum filijs eius, vt separentur ab his quæ sanctificata sunt à filijs Israel quæ ipsi sanctificant in conspectu meo, & non violabunt nomẽ sanctum meum: Ego Dominus. 3 "Dic eis: Omnis vir de omni semine vestro generationibus vestris qui tetigerit ea quæ sanctificata sunt coram Domino à filijs Israel, & immunditia eius est in eo, peribit homo ille à con- spectu meo: Ego Dominus. 4 "Vir vir de semine Aaron qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis, non vescetur de his quæ sanctificata sunt, donec mundetur. & qui tetigerit omne immundum animæ, aut vir ex quo egreditur semen coitus. 5 "Aut vir qui tetigerit omne reptile quo im- mundus fit aut hominem quo immundus fit iuxta omnem immunditiam eius. 6 "Homo qui tetigerit eum, erit immundus vsq; ad vesperam: & non comedet de sanctificatis, nisi lauerit carnem suam aquis. 7 "Et cùm occubuerit sol & mundatus fuerit, comedet de his quæ sanctificata sunt, quoniam cibus illius est. 8 "Morticinium autem & quod confractum est à bestia, non comedet, ne immundus fiat in eo: Ego Dominus. 9 "Custodientque custodiam verbi mei, vt non suscipiant pro eo peccatum, & moriantur in eo quando prophanauerint illud: Ego Dominus qui 10 sanctifico eos. "Omnis autem extraneus non comedet id quod sanctificatum est, inquilinus sacerdotis & mercenarius eius non comedet illud ex eo. "Sacerdos autem si emerit animam precio pecuniæ suæ, ipsa comedet ex eo. Vernaculi autem domus eius ipsi vescentur 11 pane eius. "Filia autem sacerdotis si fuerit nupta viro alieno, ipsa non comedet de his quæ sanctificata & separata sunt. "Et filia sacerdotis si 12 fuerit vidua vel repudiata, & filius non fuerit ei, & reuersa fuerit in domum patris sui, sicut erat in pueritia sua, de pane patris sui comedet. Omnis 13 autem extraneus non comedet ex eo.

תרגום אונקלוס

12 קוּדְשַׁיָּא וְתַרוּמְתְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דִּי יְקָרְבוּן קֳדָם יְיָ לְכָהֲנַיָּא: 13 בְּרַם לְפָרוֹכְתָּא לָא יִתְקְרַב אֲרֵי טוּמְאָה בֵּיהּ וְלָא יְחַיֵּל יָת מַקְדְּשַׁי כב אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁיהוֹן: 14 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 2 אֱמַר לְהוֹן לְדָרֵיכוֹן כָּל גְּבַר דִּיקְרַב מִכָּל זַרְעֲכוֹן לְקוּדְשַׁיָּא דְיַקְדְּשׁוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָמַי וְיוֹמוֹהִי עֲלוֹהִי וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנָשְׁיָא הָהוּא מִקֳּדָמַי אֲנָא יְיָ: 3 גְּבַר גְּבַר מִזַּרְעָא דְאַהֲרֹן וְהוּא סְגִיר אוֹ דַיִּיב בְּקוּדְשַׁיָּא לָא יֵיכוֹל עַד דְּיִדְכֵּי וְכָל דְּיִקְרַב בְּכָל טְמָא נַפְשָׁא אוֹ גְּבַר דְּיִפֵּק מִנֵּיהּ שְׁכְבַת זַרְעָא: 4 אוֹ גְּבַר דְּיִקְרַב בְּכָל רְחִישָׁא דְּמִתְחַפֵּק מִנֵּיהּ שְׁכְבַת זַרְעָא: 5 אוֹ גְּבַר דְּיִקְרַב בְּכָל טְמָא נַפְשָׁא אוֹ בְּגִבְרָא דְּיִסְתְּאַב לֵיהּ לְכֹל סוּכְתֵיהּ: 6 אֲנָשׁ דְּיִקְרַב בְּהוֹן וִיהֵי מְסָאַב עַד רְמִשָׁא וְלָא יֵיכוֹל מִן קוּדְשַׁיָּא אֶלָּהֵין אִסְתְּחֵי בְּשִׁרְיָה בְּמַיָּא: 7 וְיִשְׁרֵי יְמָּא כְּמַעְרְבָא וְיִדְכֵּי וּבְתַר כֵּן יֵיכוֹל מִן קוּדְשַׁיָּא אֲרֵי לַחְמֵיהּ הוּא: 8 נְבֵילָא וּתְבִירָא לָא יֵיכוֹל לְאִסְתָּאָבָא בָּהּ אֲנָא יְיָ: 9 וְיִטְּרוּן יָת מַטְּרַתִּי וְלָא יִקְבְּלוּן עֲלוֹהִי חוֹבָא וְיִמְתוּן בֵּיהּ אֲרֵי יְחַלְּנִיָּה אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֵׁיהוֹן: 10 וְכָל חִלּוֹנִי לָא יֵיכוֹל קוּדְשָׁא תּוֹשָׁב כָּהֲנָא וַאֲגִירָא לָא יֵיכוֹל קוּדְשָׁא: 11 וְכָהֲנָא אֲרֵי יִקְנֵי נַפְשָׁא קִנְיַן כַּסְפֵּיהּ הוּא יֵיכוֹל בֵּיהּ וְיַלּוֹדֵי בֵיתֵיהּ הִנּוּן יֵיכְלוּן בְּלַחְמֵיהּ: 12 וּבַת כָּהֲנָא אֲרֵי תְהֵי אַרְמְלָא וּמְתָרְכָא וְזַרְעָא לֵית לַהּ וְתָתוּב לְבֵית אֲבוּהָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 ואיש כי יאכל קדש בשגגה וסקו חמשיתו עליו
15 ונתן לכהן את־הקדש: ולא יחללו את־קדשי
16 בני ישראל את אשר־ירימו ליהוה: והשיאו אותם
עון אשמה באכלם את קדשיהם כי אני יהוה
17 מקדשם: וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר
18 אל־אהרן ואל־בניו ואל כל־בני ישראל ואמרת
אלהם איש איש מבית ישראל ומן־הגר בישראל
אשר יקריב קרבנו לכל־נדריהם ולכל־נדבותם
19 אשר־יקריבו ליהוה לעלה: לרצנכם תמים זכר
20 בבקר בכשבים ובעזים: כל אשר־בו מום לא
21 תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם: ואיש כי־יקריב
זבח שלמים ליהוה לפלא נדר או לנדבה בבקר או
22 בצאן תמים יהיה לרצון כל־מום לא יהיה־בו:
עורת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או
23 ילפת לא־תקריבו אלה ליהוה ואשה לא־תתנו מהם
24 על המזבח ליהוה: ושור ושה שרוע וקלוט
נדבה תעשה אתו ולנדר לא ירצה: ומעך
25 וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו ליהוה ובארצכם
26 לא תעשו: ומיד בן־נכר לא תקריבו את־לחם
27 אלהיכם מכל־אלה כי משחתם בהם מום בם
28 לא ירצו לכם: וידבר יהוה אל־משה לאמר:
29 שור או־כשב או־עז כי יולד והיה
שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה
30 לקרבן אשה ליהוה: ושור או־שה אתו ואת־בנו
31 לא תשחטו ביום אחד: וכי־תזבחו זבח תודה
32 ליהוה לרצנכם תזבחו: ביום ההוא יאכל לא־
יותירו ממנו עד־בקר אני יהוה: ושמרתם מצותי
33 ועשיתם אתם אני יהוה: ולא תחללו את־
שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יהוה
מקדשכם:

14 *Qui comederit de sanctificatis p ignoran-
tiã, addet quintã parte cũ eo quod comedit et
15 dabit sacerdoti in sanctuariũ. *Nec cõtamina
bũt sanctificata filiorũ Israel q̃ offerũtur Dño.
16 *Ne fortè sustineant iniquitatẽ delicti sui cũ
sanctificata comederint: Ego Dñs qui sanctifi-
17 co eos. *Locutúsq; est Dñs ad Moysen, di-
18 cens: *Loquere ad Aaron & filios eius, & ad
omnes filios Israel, dicésq; ad eos, Homo de
C domo Israel, & de aduenis qui habitant apud
vos, qui obtulerit oblationẽ suã, vel vota solu-
ens vel spõte offerens, quicquid illud obtule
19 rit in holocaustũ Dñi; *Vt offeratur p vos, ma
sculus immaculatus erit ex bobus & ouib⁹ &
20 ex capris. *Si maculã habuerit, non offeretis,
21 neq; etit acceptabile. *Homo qui obtulerit
victimã pacificorũ Dño, vel vota soluens, vel
sponte offerẽs tã de bobus q̃ de ouibus imma
culatũ offeret, vt acceptabile sit. Omnis macu
22 la nõ erit in eo. *Cæcũ fuerit, si fractũ, si ci-
catricẽ habẽs, si papulas aut scabiẽ, aut impe-
tiginẽ, non offeretis ea Dño, nec adolebitis ex
23 eis super altare Dñi. *Bouẽ & ouẽ aure & cau
D da amputatis volũtatiè offerre potest. votum
24 aũt ex his solui nõ potest. *Omne animal qui
vel cõtritis vel tunsis vel sectis, ablatísq; testi-
culis est, non offeretis Dño, & in terra vestra
25 hoc omnino ne faciatis. *De manu alienige-
næ nõ offeretis panes Deo vestro, & quicquid
aliud dare voluerit quia corrupta & maculata
26 sunt omnia, nõ susc ipietis ea. *Locutusq; est
27 Dñs ad Moysen, dicens: *Bos, ouis, & capra
cùm genita fuerint, septem diebus erunt sub
vbere matris suæ; die autẽ octauo & deinceps
28 offerri poterunt Dño. *Siue illa bos siue ouis
non immolabũtur vna die cum fœtibus suis.
29 *Si immolaueritis hostiam pro gratiarum
actione Domino, vt possit essẽ placabilis:
30 *Eodem die comedetis eam. Nõ remanebit
quicquam in mane alterius diei: Ego Dñs.
31 *Custodite mandata mea & facite ea: Ego
32 Dominus. *Ne polluatis nomen meum
sanctum, vt sanctificer in medio filiorũ Israel:
Ego Dominus qui sanctifico vos.

14 *Et homo qui comederit sanctã per ignorantiam, 14
& addet quintã partem eius super illud, & dabit
15 sacerdoti sanctũ. *Et nõ polluent sanctã filiorum 15
Israel, quæ ipsi offerunt Domino. *Et adducent su 16
per ipsos scelus delicti cùm comederint ipsi sanctã
eorũ, quoniã ego Dominus sanctificans eos. *Et lo- 17
cutus est Dominus ad Moysen, dicens: *Loquere 18
Aaron & filijs eius, & omni multitudini filiorum
Israel, & dices ad eos, Homo homo de filijs Israel,
& de aduenis in Israel, qui obtulerit dona sua se-
cundum omnẽ confessionẽ suam, vel secundum omnẽ
electionem suam quæcunq; obtulerint Dño in holo-
causta: *Accepta vobis masculũ immaculatũ ex bo 19
bus & ex ouibus & ex capris. *Omnia quæ ha- 20
buerint maculã in se non offerent Domino, quoniam
non acceptabile erit vobis. *Et homo qui obtulerit 21
sacrificiũ salutaris Dño, soluens votũ vel per ele-
ctionẽ vel in festis vestris, exque bobus vel ex oui-
bus immaculatũ erit acceptabile: omnis macula non
erit in ipso. *Cæcum vel confractũ, vel lingua scis- 22
sum, vel prurientia, vel scabiosa, vel impetigines
habentia, non adducent ea Deo, & in oblationem
non dabitis de eis super altare Dño. *Et vitulum 23
vel ouem aure scissum, vel cauda amputatũ victi-
mas immolabis ea tibi ipsi, in autẽ votũ tuũ non ac-
cipientur. *Contritũ, & confractũ, & excisssum, 24
& auulsum nõ offeretis ea Dño: & in terra vestra
non facietis. *Et ex manu filij alienigenæ non offe 25
retis dona Dei vestri ab omnibus his, quoniam cor-
ruptiones sunt in eis, macula in eis, non accipientur
hæc vobis. *Et locutus est Dominus ad Moysen, 26
dicens: *Vitulum vel ouem vel capram, vt geni- 27
ta fuerit, & erit septem dies sub matre sua, at die
octaua & vltra accipientur ad oblationem sacrifi-
cium Domino. *Et vitulum vel ouem ipsam & 28
filium eius non immolabitis die vna. *Si autem 29
sacrificaueris sacrificium votum gratiarum Domi-
no acceptabile vobis sacrificabitis illud.
*Die illa comedetur, non relinquetis de carni- 30
bus ad mane: Ego Dominus.
*Seruate præcepta mea & facietis ea: Ego Do- 31
minus. *Et non polluatis nomen sancti mei, & 32
sanctificabor in medio filiorum Israel: Ego Domi-
nus sanctificans vos.

14 *καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν φάγῃ ἅγια κῦ ἀγνοίαν, & προσθή-
σει τὸ ἡμιτέμμορον αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸ, & δώσει τῷ ἱερεῖ τὸ ἅγιον.
15 *& οὐ βεβηλώσουσι τὰ ἅγια τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ἃ αὐτοὶ ἀνα
16 φέρουσι τῷ κυρίῳ. *& ἐπάξουσιν ἐπ' αὐτοὺς ἀνομίαν πλημμε-
λείας ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοὺς τὰ ἅγια αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ἁ-
17 γιάζων αὐτούς. *& ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
18 *λάλησον Ααρὼν & τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, & πάσῃ συναγωγῇ υἱῶν
Ισραὴλ, & ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἄνθρωπ@ ἄνθρωπ@ ὃστις ἂν
ὑῶν Ισραὴλ, & ὅστις τῶν προσηλύτων ἐν Ισραὴλ, ὃς ἂν προσ-
ενέγκῃ τὰ δῶρα αὐτοῦ κῦ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν, ἢ κῦ πᾶ-
σαν αἵρεσιν αὐτῶν ὅσα ἂν προσενέγκωσι τῷ κυρίῳ εἰς ὁλοκαύ-
19 τωμα· *δεκτὰ ὑμῖν ἀρσεν ἄμωμον ἐκ τῶν βοκολίων & ἐκ
20 τῶν προβάτων & ἐκ τῶν αἰγῶν. *πᾶν ὃ ἂν ἔχῃ μῶμον
21 ἐν αὐτοῖς οὐ προσδέξεται κύριος, διότι οὐ δεκτὸν ἔσται ὑμῖν. *καὶ
ἄνθρωπος ὃς ἂν προσενέγκῃ θυσίαν σωτηρίου τῷ κυρίῳ, διασύ-
λας εὐχὴν ἢ κῦ αἵρεσιν ἢ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν, ἔκτε τῶν βο-
κολίων ἢ ἐκ τῶν προβάτων, ἄμωμον ἔσται εἰσδέκτον, πᾶς μῶ-
22 μος οὐκ ἔσται ἐπ' αὐτῷ. *τυφλὸν, ἢ συντετριμμένον, ἢ γλωσ-
σότμητον ἢ μυρμηκιῶντα, ἢ ψωραχριῶντα ἢ λιχῆνας ἔχοντα,
ἃ προσάξουσιν αὐτὰ τῷ θεῷ, καὶ εἰς καρπωσιν οὐ δώσετε ἀπ'
αὐτῶν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. *& μόσχον ἢ πρόβατον
23 ὠτότμητον, ἢ κολοβοκέρκον σφάγια ποιήσεις αὐτὰ ἑαυτῷ, εἰς
εὐχὴν δὲ οὐ δεχθήσ(ε)ται.
24 *ὠλαδίαν, & ἐκτεθλιμμένον, & ἐκτετμημένον, & ἀπεσπασμένον
οὐ προσάξετε αὐτὰ τῷ κυρίῳ· & ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν οὐ ποιήσετε·
25 *καὶ ἐκ χειρὸς υἱῆ ἀλλογενοῦς οὐ προσοίσετε δῶρα τοῦ θεοῦ
ὑμῶν ἀπὸ πάντων τούτων· ὅτι φθαρματά ἐσιν ἐν αὐτοῖς, μῶ-
26 μος ἐν αὐτοῖς, οὐ δεχθήσετε ταῦτα ὑμῖν. *& ἐλάλησεν κύ-
27 ριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· *μόσχον ἢ πρόβατον ἢ αἶγα, ὡς
ἂν τεχθῇ, & ἔσαι ἑπτὰ ἡμέρας ὑπὸ τὴν μητέρα αὐτοῦ, τῇ δὲ
ὀγδόῃ, & ἐπέκεινα δεχθή(ε)ται εἰς δῶρον καύτωμα τοῦ
28 κυρίου. *καὶ μόσχον ἢ πρόβατον οὐ θύσετε αὐτὴν & τὸ παιδίον αὐτῆς οὐ
29 σφάξετε ἡμέρᾳ μιᾷ. *ἐὰν δὲ θύσητε θυσίαν ἀσκλὴν χαρ-
30 τὴν ἡμέρᾳ μοσθῶς τοῦ κυρίου εἰσδεκτὸν ὑμῖν θύσετε αὐτὸ· *τὴν ἡμέραν
ἐκείνη βρωθή(ε)ται, & οὐκ ἀπολείψετε ἀπὸ τῶν κρεῶν εἰς ὄρθρου,
31 ἐγὼ κύρι@. *φυλάξεσθε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσετε
32 αὐτὰς, ἐγὼ κύρι@. *καὶ οὐ βεβηλώσητε τὸ ὄνομα τοῦ
ἁγίου μου, καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ισραὴλ, ἐγὼ
κύρι@ ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς·

תרגום אונקלוס

14 והבר ארי ייכל קדשא בשלו ויוסף חומשיה ויתן לכהנא ית קדשא: 15 ולא יחלן ית קודשיא דבני ישראל ית דיפרשון קדם ייי:
16 ויקבלון עליהון עונין וחובין במיכלהון בסובאבא ית קודשיהון ארי אנא ייי מקדשהון: 17 ומליל ייי עם משה למימר: 18 מליל עם אהרן
ועם בנוהי ועם כל בני ישראל ותימר להון גבר גבר מבית ישראל ומן גיורייא בישראל דיקרב קרבניה לכל נדריהון ולכל נדבתהון דיקרבון קדם
19 ייי לעלתא: 20 לרעוא לכון שלים דכר בהורי באפרייא ובעיזייא: כל דביה סומא לא תקרבון ארי לא לרעוא יהי לכון:
21 ואיש גבר ארי יקריב נכסת קודשיא קדם ייי לפרשא נדרא או לנדבתא בתוריי או בענא שלים יהי ליהי: 22 עיור או תביר
או שסיעא יבלן או גרבן או חיזון לא תקרבון אילין קדם ייי וקרבנא לא תתנון מנהון על מדבחא קדם ייי: 23 והור ואימר יתיר
ויכיר בר שפכין לא תקרבון ית קודשך אלהכון בכל ארעי חובלהון בהון סומא בהון לא לרעוא יהון לכון: 24 ודכרים ודרסים ודשליף וד גזיר לא תקרבון קדם ייי ובארעכון לא תעבדון:
25 ומיד בר עממין לא תקרבון ית קודשך אלהכון מכל אילין ארי חבילהון בהון סומא בהון לא לרעוא יהון לכון: 26 ומליל יהוה עם משה
27 למימר: 28 תור או אמר או עז ארי יהליד ויהי שבעא יומין בחד אמיה ומיומא תמינאה והלאה יתרעי לקרבנא קורבנא קדם ייי:
29 ואנתון לא תשחרון לה ולברה לא תכסון ביומא חד: 30 ואנתון תכסון נכסת חודתא קדם ייי לרעוא לכון תכסון: 31 ביומא ההוא
תיכלון לא תשיירון מיניה עד צפרא אנא ייי: 32 ותטרון פקודיי ותעבדון יתהון אנא ייי: 33 ולא יחלון ית קודשיי ואיתקדש

Universidad de Deusto
Biblioteca

33 * הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם
לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה׃

כג

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה
אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי׃
3 * שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת
שַׁבָּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הִוא
4 לַיהוָה בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ * אֵלֶּה מוֹעֲדֵי
יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם׃
5 * בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין
6 הָעַרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה׃ * וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
הַזֶּה חַג הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ׃
7 * בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־
8 מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ * וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה
לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־
9 מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
10 מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְקָצַרְתֶּם אֶת־
קְצִירָהּ וְהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן׃
11 * וְהֵנִיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרֹצֹנְכֶם מִמָּחֳרַת
12 הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן׃ * וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם
אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה׃
13 * וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשֶּׁה
לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכֹּה יַיִן רְבִיעִת הַהִין׃ * וְלֶחֶם
וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד
הֲבִיאֲכֶם אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
15 בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ * וְסַפַּרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת
הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת
תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה׃

33 * Et eduxi de terra Ægypti, vt essem vobis
in Deum: Ego Dominus.

CAP. XXIII.

1 LOcutúsque est Dñs ad Moysen, dicens:
A * Loquere filijs Israel, & dices ad eos: Hę
2 sunt feriæ Domini quas vocabitis sanctas.
3 * Sex diebus facietis opus; dies septimus,
quia sabbati requies est, vocabitur sanctus.
Omne opus non facietis in eo. Sabbatum Do
mini est in cunctis habitationibus vestris.
4 * Hæ sunt ergo feriæ Domini sanctæ quas
celebrare debetis temporibus suis.
5 * Mense primo quarta decima die mensis
ad vesperum phase Domini est.
6 * Et quinta decima die mensis huius sole-
mnitas azymorũ Domini est. Septem diebus
7 azyma comedetis. * Dies primus erit vobis
celeberrimus sanctúsque. Omne opus seruile
8 non facietis in eo. * Sed offeretis sacrificium
in igne Domino septem diebus. Dies autem
B septimus erit celebrior & sanctior, nullúmq;
seruile opus facietis in eo.
9 * Locutúsque est Dominus ad Moysen, di-
10 cens. * Loquere filijs Israel, & dices ad eos,
Cùm ingressi fueritis terram quam ego dabo
vobis, & messueritis segetem, feretis manipu-
los spicarum primitias messis vestræ ad sacer-
dotem.
11 * Qui eleuabit fasciculum coram Domino
vt acceptabile sit pro vobis altero die sabba-
ti, & sanctificabit illum.
12 * Atque in eodem die quo manipulus con
secratur cędetur agnus immaculatus annicu-
lus in holocaustum Domini.
13 * Et libamenta offerentur cum eo duæ de-
cimæ similæ conspersæ oleo in incensum Do-
mini, odorémq; suauissimum. liba quoq; vi-
14 ni quarta pars Hin. * Panem & polentam
& pultes non comedetis ex segete, vsq; ad die
C qua offeretis ex ea Deo vestro. Præceptum est
sempiternum in generationibus cunctisq; ha
15 bitaculis vestris. * Numerabitis ergo ab alte-
ro die sabbati in quo obtulistis manipulũ pri
mitiarum septem hebdomadas plenas:

33 * Qui eduxi vos de terra Ægypti, vt essem ve
ster Deus: Ego Dominus.

CAP. XXIII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere filijs Israel, & dices ad eos, Festa
Domini quæ vocabitis ipsa vocata sancta, hæc sunt
festa mea.
3 * Sex dies facies opera; at die septima sabbata
requies vocata sancta Domino, omne opus non fa-
cietis, sabbata sunt Domino: in omni habitatione
vestra
4 * Hæc festa Domino vocata sancta, quæ voca-
bitis ipsa in temporibus suis.
5 * In primo mense in quarta decima die mensis,
inter vespertina Phase Domino.
6 * Et in quinta decima die mensis huius festum
azymorum Domino, septem dies comedetis azyma.
7 * Et dies prima vocata sancta erit vobis: omne
opus seruile non facietis.
8 * Et offeretis holocaustum Domino septem dies,
& dies septima vocata sancta erit vobis: omne
opus seruile non facietis.
9 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
10 * Loquere filijs Israel, & dices ad eos, Quando
ingressi fueritis in terram, quam ego do vobis, &
messueritis messem ipsius, & feretis manipulos pri-
mitias messis vestræ ad sacerdotem.
11 * Et offeret manipulum coram Domino accepta-
bile vobis, crastina die à primo offeret illum sacer-
dos.
12 * Et facietis in die qua tuleritis manipulum,
unum immaculatam anniculum in holocaustum Do-
mino.
13 * Et sacrificium eius duæ decimæ similæ confe-
ctæ in oleo, sacrificium Domino: in odorem suauita-
tis Domino, & libationem eius quartam partem
hin vini.
14 * Et panem, & tosta farra noua non comedetis
vsque ad ipsam diem hanc, quoad obtuleritis dona
Dei vestri: legitimum sempiternum in generationes
vestras in omni habitatione vestra.
15 * Et numerabitis vobis à postero die sabbato-
rum à die qua obtuleritis manipulum impositionis;
septem hebdomadas integras numerabis,

33 * ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὥστε εἶναι ὑμῖν
θεὸς, ἐγὼ κύριος.

κγ΄.

1 * Καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἑορταὶ κυρίου ἃς
καλέσετε αὐτὰς κλητὰς ἁγίας, αὗταί εἰσιν αἱ ἑορταί μου.
3 * ἓξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα, τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάβ-
βατα ἀνάπαυσις κλητὴ ἁγία πᾶν ἔργον οὐ ποιή-
σετε, σάββατά ἐστιν τῷ κυρίῳ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν
4 * αὗται αἱ ἑορταὶ τῷ κυρίῳ κλητοὶ ἅγιαι ἃς καλέσετε αὐ-
τὰς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.
5 * ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ
μηνὸς, ἀναμέσον τῶν ἑσπερινῶν πάσχα τῷ κυρίῳ.
6 * καὶ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴ
τῶν ἀζύμων τῷ κυρίῳ· ἑπτὰ ἡμέρας φάγεσθε ἄζυμα.
7 * ἐν ἡμέρᾳ ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον
λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.
8 * καὶ προσάξετε ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας·
καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον
λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.
9 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
10 * καὶ εἶπον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὅταν εἰσέλ-
θητε εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, καὶ θερίσητε τὸν θε-
ρισμὸν αὐτῆς, καὶ οἴσετε δράγμαλα ἀπαρχὴν τοῦ θερισμοῦ
ὑμῶν πρὸς τὸν ἱερέα.
11 * καὶ δώσει τὸ δράγμα ἔναντι κυρίου δεκτὸν ὑμῖν, τῇ ἐπαύ-
ριον τῆς πρώτης δώσει αὐτὸ ὁ ἱερεύς.
12 * καὶ ποιήσετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ δὰν φέρητε τὸ δράγμα, πρόβα-
τον ἄμωμον ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ.
13 * καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ δυοδέκατα σεμιδάλεως δύο ἐπι-
πομμένης ἐν ἐλαίῳ, θυσίαν τῷ κυρίῳ, εἰς ὀσμὴν εὐωδίας
κυρίῳ, καὶ σπονδὴν αὐτοῦ τέταρτον τοῦ ἰνὸς οἴνου.
14 * καὶ ἄρτον, καὶ πεφρυγμένα χίδρα νέα οὐ φάγεσθε ἕως εἰς
αὐτὴν τὴν ἡμέραν ταύτην, ἕως οὗ προσενέγκητε τὰ δῶρα
τοῦ θεοῦ ὑμῶν· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσῃ
κατοικίᾳ ὑμῶν.
15 * καὶ ἀριθμήσετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῶν σαββάτων ἀπὸ
τῆς ἡμέρας ἧς δὰν προσενέγκητε τὸ δράγμα τῆς ἀπαρχῆς,
ἑπτὰ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους ἀριθμήσεις,

33 דְּאַפֵּיק יַתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמִהְוֵי לְכוֹן לֵאֱלָהּ אֲנָא יְיָ׃

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן מוֹעֲדַיָּא דַיְיָ דְּתִקְרְיוּן יָתְהוֹן מְעָרְעָן קַדִּישָׁא אִילֵּין אִינּוּן מוֹעֲדַי׃
3 שְׁתָּא יוֹמִין תִּתְעֲבַד עֲבִידְתָּא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבְּתָא שַׁבְּתָא מְעָרְעָן קַדִּישָׁא לָא תַעְבְּדוּן שַׁבְּתָא הִיא קֳדָם יְיָ בְּכֹל
מוֹתְבָנֵיכוֹן׃ 4 אִלֵּין מְעָרְעָנַיָּא דְיְיָ מְעָרְעָן קַדִּישָׁן דְּתִקְרְעוּן יָתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן׃ 5 בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּאַרְבְּעָה עַשְׂרָא לְיַרְחָא בֵּין שִׁמְשַׁיָּא
פִּסְחָא קֳדָם יְיָ׃ 6 וּבְחַמְשָׁה עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא הָדֵין חַגָּא דְפַטִּירַיָּא קֳדָם יְיָ שְׁבְעָא יוֹמִין פַּטִּירִין תֵּיכְלוּן׃ 7 בְּיוֹמָא קַדְמָאָה
מְעָרְעָן קַדִּישָׁן יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן׃ 8 וְתִקְרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ שְׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעָרְעָן קַדִּישָׁן כָּל
עֲבִידַת פּוּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן׃ 9 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 10 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרֵי תֵיעֲלוּן לְאַרְעָא דַאֲנָא
יְהֵיב לְכוֹן וְתִחְצְדוּן יָת חֲצָדָהּ וְתֵיתוֹן יָת עוֹמְרָא רֵישׁ חֲצָדְכוֹן לְוָת כָּהֲנָא׃ 11 וְיֵרֵים יָת עוֹמְרָא קֳדָם יְיָ לְרַעֲוָא לְכוֹן מִבָּתַר
יוֹמָא טָבָא וְיֵרִימִנֵּיהּ כָּהֲנָא׃ 12 וְתַעְבְּדוּן בְּיוֹמָא דְתָרִימוּן יָת עוֹמְרָא אִמַּר שָׁלִים בַּר שְׁנַתֵּיהּ לַעֲלָתָא קֳדָם יְיָ׃ 13 וּמִנְחַתֵּיהּ תְּרֵי
עֲשִׂרְיָן סְלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָא קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא וְנִסְכֵּיהּ רְבִיעָא הִינָא׃ 14 לַחְמָא וְקָלִי וּפִירוֹכָן לָא
תֵיכְלוּן עַד גַּרְמָא יוֹמָא הָדֵין עַד אֲיָתוֹיכוֹן יָת קוּרְבָּנָא דֶאֱלָהֲכוֹן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מְתָבְנֵיכוֹן׃ 15 וְתִמְנוֹן לְכוֹן מִבָּתַר יוֹמָא
טָבָא מִיּוֹמָא דְאַיְתֵיתוּן יָת עוֹמְרָא דַתְּנוּפָה שְׁבַע שְׁבוּעִין שְׁלִימִין תְּהֵינָה׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 * Qui eduxi vos de terra Ægypti vt sim vobis in Deum: Ego Dominus.

CAP. XXIII.

1 LOcutúsque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 * Loquere cum filiis Israel, & dices ad eos, Solemnitates Domini quas vocabitis in-
3 * Sex diebus facies opus, die autem septimo sabbatum requiei est vocatione sancta.
4 * Hæ sunt solemnitates Domini quas voca-
bitis sanctas in tempotibus suis.
5 * Mense primo quartadecima mensis ad vesperam Phasę coram Domino est.
6 * Quinta-
decima autem die mensis huius solemnitas azymorum est coram Domino, septem diebus azyma comedetis.
7 * In die primo erit vobis
vocatione sancta, omne opus seruile non facietis.
8 * Et offeretis oblationem coram Domino septem diebus: in die septimo vocatio sancta
erit vobis, omne opus seruile non facietis.
9 * Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
10 * Loquere cum filiis Israel, & dices
ad eos, Cùm ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, & messueritis messem eius, afferetis manipulum primitiarum messis vestræ ad sacerdo-
tem.
11 * Et eleuabit sacerdos manipulum coram Domino, vt acceptabile sit pro vobis. Post diem festiuitatis eleuabit eum sacerdos.
12 * Munus autem eius
facietisque in die quo eleuatur manipulus agnum integrum anniculum in holocaustum coram Domino.
13 * Et
eius duæ decimæ similæ conspersæ oleo in oblationem coram Domino, vt suscipiatur cum beneplacito, & libamentum eius quarta pars hin vini.
14 * Panem autem & grana torrefacta & polentam non comedetis vsque ad diem hanc, donec offeratis oblationem Dei vestri: legitimum sem-
piternum erit generationibus vestris in cunctis habitationibus vestris.
15 * Et numerabitis vobis ab altero die festiuitatis à die in quo offe-
rentis manipulum elevationis septem hebdomadas integras:

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים
17 יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה׃ ממושבתיכם
תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת
18 תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיהוָה׃ והקרבתם
עַל־הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר
בֶּן־בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה
וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃
19 וְעָשִׂיתֶם שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים
20 בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח שְׁלָמִים׃ והניף הכהן אתם
עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל שְׁנֵי
כְבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן׃ וקראתם בעצם
21 הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם
22 לְדֹרֹתֵיכֶם׃ ובקצרכם את־קציר ארצכם לא־
תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט
לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ וידבר
23 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן
24 זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ׃ כל־מלאכת
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וידבר יהוה אל־
25 משה לאמר׃ אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם
הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־
26 נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וכל־מלאכה
לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפֻּרִים הוּא
27 לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כי כל־הנפש
אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ׃
28 וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה בְּעֶצֶם
הַיּוֹם הַזֶּה וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃
29 כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם
בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃

16 *Vsque ad alteram diem expletionis hebdomadæ septimę, id est, quinquaginta dies, & sic offeretis sacrificium nouum Domino.
17 *Ex omnibus habitaculis vestris, panes primitiarum duos de duabus decimis similę fermētatæ, quos coquetis in primitias Domini.
18 *Offeretísque cum panibus septem agnos immaculatos anniculos, & vitulum de armento vnum, & arietes duos, & erunt in holocaustum cum libamentis suis in odorem suauissimum Domino. *Facietis & hircū pro peccato: duósque agnos anniculos hostias pacificorum. *Cúmque eleuauerit eos sacerdos cum panibus primitiarum coram Domino, cedent in vsum eius. *Et vocabitis hunc diem celeberrimum atq; sanctissimum. Omne opus seruile non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis & generationibus vestris.
22 *Postquam autem messueritis segetem terræ vestræ, non secabitis eam vsque ad solum, nec remanentes spicas colligetis. sed pauperibus & peregrinis dimittetis eas: Ego sum Dominus Deus vester. *Locutúsq; est Dominus ad Moysen, dicens:
24 *Loquere filiis Israel, Mense septimo, prima die mensis erit vobis sabbatum memoriale clangentibus tubis, & vocabitur sancta.
25 *Omne opus seruile non facietis in eo, & offeretis holocaustum Dño.
26 *Locutúsque est Dominus ad Moysen, dicens:
27 *Decimo die mēsis huius septimi dies expiationū erit celeberrimus, & vocabitur sanctus. affligetísque animas vestras in eo, & offeretis holocaustū Domino.
28 *Omne opus seruile nō facietis in tempore diei huius quia dies propitiationis est, vt propitietur vobis Dominus Deus vester.
29 *Omnis anima quæ afflicta non fuerit die hac, peribit de populis suis. *Et quæ operis quippiam fecerit, delebo eam de populo suo.
31 *Nihil ergo operis facietis in eo. Legitimū sempiternum erit vobis in cunctis generationibus & habitationibus vestris.

16 *ἕως τῆ ἐπαύριον τῆ ἑξακοστῆ ἑβδομάδι ⊙ ἀριθμήσετε πεν-
17 τήκοντα ἡμέρας, καὶ προσοίσετε θυσίαν νέαν τῷ κυρίῳ, *ἀπὸ
τῶν κατοικιῶν ὑμῶν προσοίσετε ἄρτους ἐπίθεμα, δύο ἄρτους ἐκ
δύο δεκάτων σεμιδάλεως ἔσονται, ζυμωθήσονται πεφθῶσιν πρω-
18 τογενήματα τῷ κυρίῳ. *καὶ προσάξετε μετὰ τῶν ἄρτων
ἑπτὰ ἀμνοὺς ἀμώμους ἐνιαυσίους, καὶ μόσχον ἕνα ἐκ βοκολίου,
καὶ κριοὺς δύο ἀμώμους, καὶ ἔσονται ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ· ⊂
αἱ θυσίαι αὐτῶν ⊂ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν θυσία ὀσμὴ εὐωδίας τῷ
κυρίῳ.
19 *καὶ ποιήσετε χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρ-
τίας, καὶ δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους εἰς θυσίαν σωτηρίου μετὰ τῶν ἄρ-
20 των τῶν πρωτογενημάτων. *καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς
μετὰ τῶν ἄρτων τῶν πρωτογενημάτων ἐπίθεμα ἐναντίον κυ-
ρίου μετὰ τῶν δύο ἀμνῶν, ἅγια ἔσονται τῷ κυρίῳ· τῷ ἱερεῖ τῷ
προσφέροντι αὐτὰ ἀπῷ ἔσαι.
21 *καὶ καλέσετε ταύτην τὴν ἡμέραν, κλητὴ ἁγία ἔσαι ὑ-
μῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ· νόμιμον αἰώ-
νιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν.
22 *καὶ ὅταν θερίζητε τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν, οὐ συντελέ-
σετε τὸ λοιπὸν ἐν θερισμῷ σου ἀγρῷ σου τῷ θερίζειν σε, καὶ
τὰ ὀπισθόνια ἐν θερισμῷ σου οὐ συλλέξεις, τῷ πτωχῷ καὶ
τῷ προσηλύτῳ καταλείψεις αὐτά, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
23 καὶ ἐλάλησε κύριος ⊙ πρὸς μωυσῆν, λέγων·
24 *λάλησον τοῖς υἱοῖς ισραηλ, λέγων, τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου
μιᾷ τοῦ μηνὸς ἔσαι ὑμῖν ἀνάπαυσις, μνημόσυνον σαλπίγ-
γων κλητὴ ἁγία τῷ κυρίῳ.
25 *πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε· καὶ προσάξετε ὁλο-
26 καύτωμα τῷ κυρίῳ. *καὶ ἐλάλησε κύριος ⊙ πρὸς μωυσῆν,
27 λέγων· *καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου τούτου ἡμέ-
ρα ἐξιλασμοῦ, κλητὴ ἁγία ἔσαι ὑμῖν καὶ ταπεινώσετε τὰς
ψυχὰς ὑμῶν, καὶ προσάξετε ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ.
28 *πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἐξι λα-
σμοῦ γὰρ ἡμέρα ἐξιλασμοῦ αὕτη ὑμῖν, ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν ἐναν-
29 τι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν. *πᾶσα ψυχή, ἥτις μὴ ταπεινωθή-
σεται ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ
λαοῦ αὐτῆς. *καὶ πᾶσα ψυχή, ἥτις ποιήσει ἔργον ἐν αὐτῇ
30 τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἀπολεῖται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς.
31 *πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς
ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κατοικίαις ὑμῶν.

תרגום אונקלוס

16 עַד מַפְקָךְ שָׁבְעְתָּא שַׁבְּעַיָּתָא תִּמְנֵן חַמְשִׁין יוֹמִין וְתִקָּרְבוּן מִנְחְתָּא חַדְתָּא קֳדָם יְיָ׃ 17 מִבּוֹתְבָנֵיכוֹן תֵּיתוֹן לְחֶם אַרְמוּתָא תְּרֵתִין
דְּתַרְתֵּין עֲשִׂרְיָן סְלְתָא יְהוֹן חֲמִיעַ יִתְאַפְיָן בְּכוּרִין קֳדָם יְיָ׃ 18 וְתִקָּרְבוּן עַל לַחְמָא שִׁבְעָא אִמְּרִין שְׁלִמִין בְּנֵי שְׁנָה וְתוֹרֵי
תַּרְתֵּין דְּרָעִין וְדִכְרִין תְּרֵין יִתְאַפְיָן כְּרִיךְ וְנִסְכֵּיהוֹן קוּרְבָּנָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃ 19 וְתַעְבְּדוּן צְפִיר בַּר עִזְיָן חַד לְחַטָּאתָא
וְאִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה לְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא׃ 20 וִירִים כַּהֲנָא יְהוֹן עַל לַחְמָא בְּכוּרְיָא אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ עַל תְּרֵין אִמְּרִין קוּדְשָׁא יְהוֹן קֳדָם
יְיָ לְכָהֲנָא׃ 21 וְתִקְרְעוּן בְּכַרְכֶּן יוֹמָא הָדֵין מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידָה לָא תַעְבְּדוּן קְיָם עָלַם בְּכָל מַתְבְּנֵיכוֹן לְדָרֵיכוֹן׃
22 וּבְמֵחֲדְכוֹן יַרְתָּא דְּאַרְעֲכוֹן לָא תְשֵׁיצֵי פֵּאתָא דְּחַקְלָךְ בְּמֵחְדָּךְ וְלֶקֶט קְטָפָךְ לָא תְלַקֵּט לְעַנְיֵי וּלְגִיּוֹרֵי תְּשׁוּבוּן יְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃
23 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 24 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימָר בְּחַד לְיַרְחָא יְהֵי לְכוֹן נְיָחָא דִּוכְרָן נְבָא מְעָרַע קַדִּישׁ׃
כָּל עֲבִידַת פּוּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן וְתִקְרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃ 25 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 26 בְּרַם בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא
דֵּין יוֹמָא דְכִפּוּרַיָּא הוּא מְעָרַע קַדִּישׁ יְהֵי לְכוֹן וְתִתְּעַנּוֹן יַת נַפְשָׁתְכוֹן וְתִקָּרְבוּן קוּרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃ 27 וְכָל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן
כָּל אֱנָשׁ דְּלָא יִתְעַנֵּי בְּיוֹמָא הָדֵין וְיִשְׁתֵּצֵי מֵעַמֵּיהּ׃ 28 אֲרֵי כָּל אֱנָשׁ דְּלָא מִתְעַנֵּי בְּכַרְכָּן יוֹמָא הָדֵין וְיִשְׁתֵּצֵי מֵעַמֵּיהּ׃
וְכָל אֱנָשׁ דְּיַעְבֵּד כָּל עֲבִידָא בְּכַרְכָּן יוֹמָא הָדֵין וְאוֹבִיד יַת אֱנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃ 29 כָּל עֲבִידָא לָא תַעְבְּדוּן קְיָם עָלַם
לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל מַתְבְּנֵיכוֹן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Vsque ad alteram diem expletionis hebdomadæ septimæ numerabitis quinquaginta dies, & offeretis munus nouum coram Domino. 17 De habitaculis vestris afferetis panem eleuationis, duæ placentæ ex duabus decimis similæ erunt, fermentatæ coquētur in primitias coram Domino.
18 Offeretisque cum pane septem agnos integros anniculos & vitulum de bobus vnum, & arietes duo erunt in holocaustum coram Domino, & sacrificia eorum & libamenta eorum, vt suscipiatur oblatio voluntariè coram Domino. 19 Facietisque hircum vnum de capris pro peccato & duos agnos anniculos in hostiam sanctificationum. 20 Et eleuabit eos sacerdos cum pane primitiarum eleuatione coram Domino cum duobus agnis, sancta erunt Domino. sacerdoti offerenti ea ipsi erunt. 21 Et vocabitis hunc eundem diem vocatione sancta, sanctus erit vobis, omne opus seruile non facietis in ea: legitimum sempiternum erit in cunctis habitationibus vestris & generationibus vestris. 22 Et quando messueritis segetem terræ vestræ, non consumabis metere angulum agri tui cùm messueris, neque colliges decidentes spicas messis tuæ, sed pauperi & peregrino dimittetis eas: ego sum Dominus Deus vester. 23 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 24 Loquere cum filijs Israel, dicens, In mense septimo prima die mensis erit vobis requies, memoriale clangoris & vocatio sancta. 25 Omne opus seruile non facietis, & offeretis oblationem coram Domino. 26 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 27 Veruntamen in decima die mensis huius septimi dies expiationum erit, vocatio sancta erit vobis, & affligetis animas vestras, & offeretis oblationem coram Domino Deo vestro.
28 Omne opus non facietis in hac eadem die, quia dies expiationum est ad propitiandum pro vobis coram Domino Deo vestro. 29 Et omnis homo qui non afflixerit se in hac eadem die, exterminabitur de populo suo. 30 Omnis enim homo qui non afflixerit se in hac eadem die, disperdam hominem illum de medio populi sui. 31 Nullum opus facietis in eo, legitimum sempiternum erit in generationibus vestris in cunctis habitationibus vestris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 * שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם
בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם:
33 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
34 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכֹּת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
35 * בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת
36 עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: * שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה
לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֵּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָּל־מְלֶאכֶת
37 עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: * אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ
אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה
38 וּמִנְחָה זֶבַח וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: * מִלְּבַד שַׁבְּתֹת
יְהוָה וּמִלְּבַד מַתְּנֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם וּמִלְּבַד
39 כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה: * אַךְ בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת
הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם
40 הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן: * וּלְקַחְתֶּם
לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים
וַעֲנַף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
41 אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: * וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ
42 הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ: * בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים
43 כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: * לְמַעַן יֵדְעוּ
דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
44 * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

כד

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2 * צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית
לַמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

32 * Sabbatum requietionis est, & affligetis animas vestras. Die nono mensis septimi à vespere vsq, ad vesperũ celebrabitis sabbata vestra. 32
33 * Et locutus est Dñs ad Moysen, dicens: 33
34 * Loquere filiis Israel, A quinto decimo die mensis huius septimi erũt feriæ tabernaculorum septem diebus Domino. 34
35 * Dies primus vocabitur celeberrimus atque sanctissimus. 35
36 * Omne opus seruile non facietis in eo. * Et septem diebus offeretis holocausta Domino. Dies quoq; octauus erit celeberrimus atque sanctissimus, & offeretis holocaustum Domino. est enim cœtus atq, collectæ. Omne opus 36
37 seruile non facietis in ea. * Hæ sunt feriæ Domini quas vocabitis celeberrimas atq; sanctissimas, offeretísq; in eis oblationes Domino holocausta & libamenta iuxta ritũ vniuscuiusque diei. 37
38 * Exceptis sabbatis Domini, donísque vestris, & quæ offeretis ex voto vel
39 quæ sponte tribuetis Domino. * A quinto decimo ergo die mensis septimi quando congregaueritis omnes fructus terræ vestræ, celebrabitis ferias Domini septem diebus. Die primo & die octauo erit sabbatũ, id est, requies. 39
40 * Sumetísq; vobis die primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulásque palmarum, & ramos ligni densarũ frondium & sálices de torrente, & lætabimini coram Domino Deo vestro. 40
41 * Celebrabitísque solemnitatẽ eius septem diebus per annum. Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Mense septimo festa celebrabitis. 41
42 * Et habitabitis in vmbraculis septem diebus. Omnis qui de genere est Israel, manebit in tabernaculis:
43 * Vt discant posteri vestri quòd in tabernaculis habitare fecerim filios Israel, cũ educerẽ eos de terra Ægypti: Ego Dñs Deus vester.
44 * Locutúsq; est Moyses super solẽnitatibus Domini ad filios Israel.

CAP. XXIIII.

1 ET locutus est Dñs ad Moysen, dicens:
2 A * Præcipe filiis Israel vt afferant tibi oleũ de oliuis purissimum ac lucidum ad concinnandas lucernas iugiter,

32 * Σάββατα σαββάτων ἔσται ὑμῖν. καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν· ἀπὸ ἑνάτης τοῦ μηνὸς. ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἑσπέρας σαββατίσατε τὰ σάββατα ὑμῶν.
33 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
34 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων, τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου τούτου ἑορτὴ σκηνῶν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ
35 κυρίῳ. * καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν, πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.
36 * ἑπτὰ ἡμέρας προσάξετε ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ· καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ὀγδόη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν. καὶ προσάξετε ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ, ἐξόδιόν ἐστιν. πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.
37 * αὗται αἱ ἑορταὶ κυρίου, ἃς καλέσετε αὐτὰς κλητὰς ἁγίας, ὥστε προσενέγκαι καρπώματα τῷ κυρίῳ, ὁλοκαύτωμα καὶ θυσίας ἀπαρχὰς, καὶ σπονδὰς τὰ καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν,
38 * πλὴν τῶν σαββάτων κυρίου, καὶ πλὴν τῶν δομάτων ὑμῶν, καὶ πλὴν πασῶν τῶν εὐχῶν ὑμῶν, καὶ πλὴν πάντων τῶν ἑκουσίων ὑμῶν, ἃ δώσετε τῷ κυρίῳ.
39 * καὶ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου, ὅταν συντελέσητε πάντα τὰ γενήματα τῆς γῆς, ἑορτάσατε τὴν κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας. τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ ἀνάπαυσις, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀνάπαυσις.
40 * καὶ λήψεσθε ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ καρπὸν ξύλου ὡραῖον, καλλιώδρας φοινίκων, καὶ κλάδας ξύλου δασέος, καὶ ἰτέας, καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου, καὶ εὐφρανθήσεσθε ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἑπτὰ ἡμέρας.
41 * καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.
42 * ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἑορτάσατε αὐτὴν, ἐν σκηναῖς κατοικήσατε ἑπτὰ ἡμέρας. πᾶς ὁ αὐτόχθων ἐν ἰσραὴλ κατοικήσουσιν ἐν σκηναῖς,
43 * ὅπως ἴδωσιν αἱ γενεαὶ ὑμῶν, ὅτι ἐν σκηναῖς κατῴκισα τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
44 * καὶ ἐλάλησε μωυσῆς τὰς ἑορτὰς κυρίου τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.

κδ'.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 * σύνταξαι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ λαβέτωσάν σοι ἔλαιον ἐλαίινον καθαρὸν κεκομμένον εἰς φῶς, καῦσαι λύχνον διαπαντός

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Sabbatum requietionis erit vobis, & affligetis animas vestras in die nono mensis ad vesperam, à vespere vsque ad vesperum requiescetis in 32
sabbatismo vestro. " Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: " Loquere cum filiis Israel, dicens: In die quintadecima die mensis 33 34
septimi huius festiuitas vmbraculorum erit septem diebus coram Domino. " Septem diebus offeretis oblationem coram Domino: in die octaua vocatio sancta erit vobis, & offeretis oblationem coram Domino: colle- 35 36
ctum erit: omne opus seruile non facietis. " Hæ sunt solennitates Domini, quas vocabitis vocatione sancta, vt offeratur oblatio coram Do- 37
mino holocaustum, & munus, & hostia sanctificationum, & libamenta iuxta ritum vniuscuiusque diei: " Exceptis sabbatis Domini, & 38
exceptis donis vestris, & exceptis omnibus votis vestris, & exceptis his quæ sponte offeretis coram Domino. " Veruntamen in quintadeci- 39
mo die mensis septimi, quãdo congregaueritis fructus terræ, solennizabitis solennitatem coram Domino septem diebus: in die primo erit requies, &
in die octauo erit requies. " Sumetisque vobis in die primo fructum arboris citrei, & spatulas palmarum, & myrtum, & salices torren- 40
tis, & lætabimini coram domino Deo vestro septem diebus. " Et solennizabitis hanc solennitatem coram Domino septem diebus per an- 41
num: legitimum sempiternum erit generationibus vestris, in mense septimo celebrabitis eam. " In vmbraculis habitabitis septem diebus: 42
omnis indigenæ in Israel habitabunt in vmbraculis: " Vt sciant generationes vestræ quia in vmbraculo nubis meæ habitare feci filios Is- 43
rael, quando eduxi eos de terra Ægypti, ego dominus Deus vester. " Locutusque est Moyses ordinem solennitatum Domini, & docuit eas 44
filios Israel.

CAP. XXIIII.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 " Præcipe filiis Israel vt tollant tibi oleum de oliuis contusis purissimum, vt luceat, vt incendantur lucernæ iugiter

תרגום אונקלוס

32 שַׁבַּתָּא הִיא לְכוֹן וְתֵעָנוֹן יָת נַפְשָׁתֵיכוֹן בְּתִשְׁעָא לְיַרְחָא בְּרַמְשָׁא מֵרַמְשָׁא עַד רַמְשָׁא תְּנוּחוּן נִיחֲכוֹן:
33 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר:
34 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימָר בְּחַמְשָׁא עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדֵין חַגָּא דְּמַטְלָיָא שְׁבְעָא יוֹמִין קֳדָם יְיָ:
35 בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעָרְעָא קַדִּישְׁתָּא הִיא כָּל עֲבִידַת פֻּלְחָנָא לָא תַּעְבְּדוּן:
36 שְׁבְעָא יוֹמִין תְּקָרְבוּן קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה מְעָרְעָא קַדִּישְׁתָּא תְּהֵי לְכוֹן וְתְקָרְבוּן קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ כְּנִשְׁיָא הִיא כָּל עֲבִידַת פֻּלְחָנָא לָא תַּעְבְּדוּן:
37 אִלֵּין מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ דְּתִשְׁרְעוּן יָתְהוֹן מְעָרְעָן קַדִּישִׁין לְקָרְבָּא קֻרְבָּנָא קֳדָם יְיָ עֲלָתָא וּמִנְחָתָא דְּבִחָא וְנִסְכִּין דְּיוֹמָא בְּיוֹמֵיהּ:
38 בַּר מִשַּׁבָּתַיָּא דַּיְיָ וּבַר מִמַּתְנָתְכוֹן וּבַר מִכָּל נִדְרֵיכוֹן וּבַר מִכָּל נִדְבָתְכוֹן דִּתְיְהֲבוּן קֳדָם יְיָ:
39 בְּרַם בְּחַמְשָׁא עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּמִכְנְשְׁכוֹן יָת עֲלֶלְתָא דְּאַרְעָא תְּחַגּוּן יָת חַגָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה נְיָחָא וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה נְיָחָא:
40 וְתִסְבּוֹן לְכוֹן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה פֵּירֵי אִילָנָא אֶתְרוֹגִין וְלוּלְבִין וְהַדַּסִּין וְעַרְבִין דְּנַחְלָא וְתֶחְדּוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן שִׁבְעָא יוֹמִין:
41 וְתַחְגּוּן יָתֵיהּ חַגָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּשַׁתָּא קְיָם לְדָרֵיכוֹן בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה תְּחַגּוּן יָתֵיהּ:
42 בְּמַטְלָלֵי יְקִירָן תֵּיתְבוּן שִׁבְעָא יוֹמִין כָּל יַצִּיבָא בְּיִשְׂרָאֵל יֵתֵב בְּמַטְלָלֵי:
43 בְּדִיל דִּיהֲוֹן יַדְּעִין דָּרֵיכוֹן אֲרֵי בְּמַטְלָלֵי עַנְנֵי אוֹתֲבֵיתִי יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְּקוּתִי יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלָהְכוֹן:
44 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה יָת סִדְרֵי מוֹעֲדַיָּא דַּיְיָ וְאַלִּיפִינוּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

יד

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר:
2 פְּקוֹד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ׀ מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדֻת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן וּבָנָיו מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם
4 לְדֹרֹתֵיכֶם׃ ׀ עַל הַמְנֹרָה הַטְהֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד׃ ׀ וְלָקַחְתָּ סֹלֶת
5 וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה
6 הַחַלָּה הָאֶחָת׃ ׀ וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתַּיִם מַעֲרֹכוֹת
7 שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהֹר לִפְנֵי יְהוָה׃ ׀ וְנָתַתָּ
עַל־הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה וְהָיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה
8 אִשֶּׁה לַיהוָה׃ ׀ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ
לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
9 ׀ וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וְלִבָנָיו וַאֲכָלֻהוּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ
קָדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֻק־עוֹלָם׃
10 ׀ וַיֵּצֵא בֶּן־אִשָּׁה יִשְׂרְאֵלִית וְהוּא בֶּן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמַּחֲנֶה בֶּן־הַיִּשְׂרְאֵלִית וְאִישׁ
12 הַיִּשְׂרְאֵלִי׃ ׀ וַיִּקֹּב בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרְאֵלִית אֶת־
הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ
13 שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן׃ ׀ וַיַּנִּיחֻהוּ בַּמִּשְׁמָר
14 לְפָרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה׃ ׀ וַיְדַבֵּר יְהוָה
15 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ ׀ הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ
לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ
16 וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה׃ ׀ וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר
לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ׃
17 ׀ וְנֹקֵב שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת רָגוֹם יִרְגְּמוּ־
בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כַּגֵּר כְּאֶזְרָח בְּנָקְבוֹ שֵׁם יוּמָת׃
18 ׀ וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת׃
19 ׀ וּמַכֵּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׃
20 ׀ וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוּם בַּעֲמִיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יֵעָשֶׂה לוֹ׃
21 ׀ שֶׁבֶר תַּחַת שֶׁבֶר עַיִן תַּחַת עַיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר
יִתֵּן מוּם בָּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ׃ ׀ וּמַכֵּה בְהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה
וּמַכֵּה אָדָם יוּמָת׃

LEVITICVS. Transl.B.Hierony. Iudicia.

3 ׀ Extra velum testimonij in tabernaculo
fœderis. ponetq́ eas Aaron à vespere vsque
in manè coram Domino cultu rituq́ue perpe-
4 tuo in generationibus vestris. ׀ Super cande-
labrum mundissimum ponentur semper in
5 conspectu Domini. ׀ Accipies quoque simi-
lam, & coques ex ea duodecim panes: ׀ Qui
6 singuli habebunt duas decimas, quorum se-
nos altrinsecus super mensam purissimam co-
7 ram Domino statues. ׀ Et pones super eos thus
lucidissimum, vt sit panis in monimentum
8 oblationis Domini. ׀ Per singula sabbata ima
B tabuntur coram Domino suscepti à filiis Is-
9 rael fœdere sempiterno. ׀ Eruntq; Aaron & fi-
liorum eius, vt comedant eos in loco sanctuario
quia sanctum sanctorum est de sacrificiis Do-
10 mini iure perpetuo. ׀ Ecce autem egressus fi-
lius mulieris Israelitidis, quem pepererat de
viro Ægyptio inter filios Israel, iurgatus est in
11 castris cum viro Israelita. ׀ Cumque blasphe-
masset nomen Domini, & maledixisset ei, ad-
ductus est ad Moysen. Vocabatur autem ma-
C ter eius Salumith, filia Dabri de tribu Dan.
12 ׀ Miseruntq; eum in carcerem, donec nossent
13 quid iuberet Dominus. ׀ Qui locutus est ad
14 Moysen, dicens: ׀ Educ blasphemum extra ca-
stra, & ponant omnes qui audierunt manus
suas super caput eius, & lapidet eum popu-
15 lus vniuersus. ׀ Et ad filios Israel loqueris, Ho-
mo qui maledixerit Deo suo, portabit pecca-
16 tum suum. ׀ Et qui blasphemauerit nomen Do-
mini, morte moriatur. lapidibus opprimet
D eum omnis multitudo populi. siue ille ciuis
siue peregrinus fuerit. Qui blasphemauerit
17 nomen Domini, morte moriatur. ׀ Qui per-
cusserit & occiderit hominem, morte moria-
18 tur. ׀ Qui percusserit animal, reddet vica-
19 rium, id est, animam pro anima. ׀ Qui irro-
gauerit maculam cuilibet ciuium suorum: si-
20 cut fecit, sic fiet ei. ׀ Fracturam pro fractura,
oculum pro oculo, dentem pro dente reffi-
tuet. qualem inflixerit maculam, talem sulti-
21 nere cogetur. ׀ Qui percusserit iumentum, red
det aliud: qui percusserit hominem, punietur.

תרגום אונקלוס

3 מִבָּרָא לְפָרוכְתָא דְסָהֲדוּתָא בְּמַשְׁכָּן זִמְנָא יְסַדַּר יָתֵיהּ אַהֲרֹן מֵרַמְשָׁא עַד צַפְרָא קֳדָם יְיָ תְּדִירָא קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן׃ 4 עַל מְנָרְתָא
4 דְכִיתָא יְסַדַּר יָתַהּ בְּרִישָׁיָא קֳדָם יְיָ תְּדִירָא׃ 5 וְתִסַּב סוֹלְתָא וְתֵיפֵי יָתַהּ תְּרֵיסַר עֲשָׂרוֹנִין תְּרֵין עֲשָׂרוֹנִין חָדֵי גְרִיצְתָא חֲדָא׃ 6 וְתִשְׁוֵי יָתְהוֹן
תַּרְתֵּין סְדוּרִין שִׁיתָּא בְּסִדּוּרָא עַל פַּתּוֹרָא דְכִיתָא קֳדָם יְיָ׃ 7 וְתִתֵּן עַל סִדּוּרָא לְבוֹנְתָא דְכִיתָא וִיהֵי לְלַחְמָא לְאַדְכָּרְתָא קָרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃ 8 בְּיוֹמָא
דְשַׁבְּתָא יְסַדְּרִנֵּיהּ קֳדָם יְיָ תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם׃ 9 וִיהֵי לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי וְיֵכְלִנֵּיהּ בְּאַתַר קַדִּישׁ אֲרֵי קֹדֶשׁ קָדְשִׁין
הוּא לֵיהּ מִקָּרְבָּנַיָּא דַייָ קְיָם עָלַם׃ 10 וּנְפַק בַּר אִתָּתָא בַּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בַּר גְּבַר מִצְרָאִי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְגְּיָרוּ בְּמַשְׁרְיָתָא בַּר אִתָּתָא בַּת
יִשְׂרָאֵל וּבְגַר בַּר יִשְׂרָאֵל׃ 11 וּפְרִישׁ בַּר אִיתָּתָא בַּת יִשְׂרָאֵל יָת שְׁמָא וְאַרְגִּין וְאַיְתְיוּ לָהּ לְמֹשֶׁה וְשׁוּם אִמַּהּ שְׁלוּמִית בַּת דִּבְרִי לְשִׁבְטָא
דְדָן׃ 12 וְאַשְׁרִיוּ בְּבֵית מַטְרָא עַד דְיִתְפְּרַשׁ לְהוֹן עַל גְּזֵירָה דְמֵימְרָא דַייָ׃ 13 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 14 אַפֵּיק יָת דְאַרְגִּין לְמִבְּרָא
לְמַשְׁרְיָתָא וְיִסְמְכוּן כָּל שָׁמְעַיָּא יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישֵׁיהּ וְיִרְגְּמוּן עֲלוֹהִי כָּל כְּנִישְׁתָּא׃ 15 וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּיל לְמֵימַר גְּבַר גְּבַר אֲרֵי יְרַגֵּין קֳדָם
יְיָ וְיִקְבֵּל חוֹבְתֵיהּ׃ 16 וְדִפְרִישׁ שְׁמָא דַייָ אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל מִרְגַּם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִישְׁתָּא כְּיִצְיָרָא כְּפָרְשַׁוְתֵּיהּ שְׁמָא יִתְקְטֵל׃
תַּבְרָא אֲרֵי יִתְקְטֵל כָּל נַפְשָׁא דַאֲנָשָׁא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל׃ 18 וְדִיקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דִבְעִירָא יְשַׁלְּמִנַּהּ נַפְשָׁא חֲלַף נַפְשָׁא׃ 19 וְגֶבֶר אֲרֵי יִתֵּן מוּמָא
וְדִיקְטוֹל בְּעִירָא יְשַׁלְּמִנַּהּ וְדִיקְטוֹל אֱנָשָׁא יִתְקְטֵל׃ 20 תִּבְרָא חֲלַף תִּבְרָא עַיְנָא חֲלַף עַיְנָא שִׁינָא חֲלַף שִׁינָא כְּמָא דִיתֵּן מוּמָא בַּאֲנָשָׁא כֵּן יִתְיְהִב בֵּיהּ׃

3 ׀ Extra velum, in tabernaculo testimonij incen-
dent ipsum Aaron & filij eius à vespera vsque
ad manè coram Domino assiduè, legitimum sempi-
ternum in generationes vestras.
4 ׀ In candelabro mundo incendent lucernas co-
ram Domino vsque ad manè. ׀ Et accipietis
5 similam, & facietis eam duodecim panes, duarum
decimarum erit panis vnus. ׀ Et imponetis eos
6 duas positiones, sex panes vna positio super men-
sam puram coram Domino. ׀ Et imponetis
7 super positionem thus purum & salem, & erunt
panes in memoriam propositi Domino.
8 ׀ Die sabbatorum proponetis coram Domino
semper à filijs Israel, fœdus sempiternum.
9 ׀ Et erunt Aaron & filijs eius. & comedent
ea in loco sancto: est enim sancta sanctorum hoc ipsi
10 à sanctificatis Domino, legitimum sempiternum.
׀ Et egressus est filius mulieris Israelitidis, &
hic erat filius Ægyptij in medio filiorum Israel, & rixati sunt in castris, filius mulieris Is-
raelitidis, & vir Israelita. ׀ Egressusque est filius mulieris Israelitidis nomen, & blasphemauit: & adduxerunt eum ad Moysen. Nomen au-
11 tem matris eius erat Salomith filia Dabri de tribu Dã.
12 ׀ Et posuerunt eum in carcerem, vt iudicarent
13 eum per præceptum Domini.
14 ׀ Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
׀ Educ eum qui maledixit extra castra, & im-
ponent omnes qui audierunt manus suas super ca-
put illius, & lapidabunt eum omnis multitudo.
15 ׀ Et filijs Israel loquere, & dices ad eos: Homo
16 si maledixerit Deo suo, peccatum accipiet.
׀ Nominans autem nomen Domini, morte mo-
riatur: lapidibus lapident eum omnis multitudo. si-
ue adtena siue indigena cùm nominauerit ipse no-
men Domini, moriatur. ׀ Et homo qui percusse-
17 rit animam hominis, & mortuus fuerit, morte mo-
18 riatur. ׀ Et qui percusserit animam iumenti, &
mortuum fuerit, soluat animam pro anima.
19 ׀ Et si aliquis dabit maculam proximo suo, sicut
fecit illi, sic econtrà fiet ei.
20 ׀ Fracturam pro fractura, oculum pro oculo, den-
tem pro dente: sicut dederit maculam homini, sic
21 & ipsi dabitur ei. ׀ Quicunque percusserit hominem,
& mortuus fuerit, morte moriatur.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

׀ Extra velum testimonij in tabernaculo fœderis ordinabit eas Aaron à vespere vsque manè coram Domino iugiter, legitimum sempiternum in generationibus vestris. ׀ Super candelabrum mundissimum disponet lucernas coram Domino iugiter. ׀ Ponesque eas duobus ordinibus, sex in ordine super mensam mundissimam coram Domino: ׀ Et pones super ordinem panis thus purissimum, & erit in monimentum panis oblati Domino. ׀ Per singula sabbata ordinabit eum coram Domino iugiter à filijs Israel pacto sempiterno.
׀ Eritque Aaron & filijs eius, vt comedant eum in loco sanctuario: quia sanctum sanctorum est ei de oblationibus Domini pacto sempiterno.
׀ Egressusque est filius mulieris Israelitidis, & rixati sunt in castris, filius mulieris Israelitidis, ipse autem erat filius viri Ægyptij in medio filiorum Israel, & rixati sunt in castris, filius mulieris Israelitidis, & vir Israelita. ׀ Et explanauit filius mulieris Israelitidis nomen, & blasphemauit: & adduxerunt eum ad Moysen. Nomen autem matris eius erat Selomith filia Dabri de tribu Dan. ׀ Ligaueruntque eum in carcere, donec exponeretur eis per sententiam verbi Domini. ׀ Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: ׀ Educ blasphemum extra castra, & imponant omnes qui audierunt manus suas super caput eius, & lapidabunt eum omnis congregatio. ׀ Et eum filijs Israel loquêris, dicens: Vir vir qui blasphemauerit coram Deo suo, sustinebit iniquitatem suam. ׀ Et qui explanauerit nomen Domini, occisione occidetur: lapidatione lapidabunt eum omnis congregatio. tam adtena quàm indigena cùm explanauerit nomen, interficiatur. ׀ Vir autem qui occiderit omnem animam hominis, occidetur. ׀ Et qui occiderit animam animalis, soluet eam, animam pro anima. ׀ Vir autem qui posuerit maculam in proximo, sicut fecit, sic fiet ei: ׀ Fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente. qualem maculam posuerit in homine, talis reddetur ei. ׀ Et qui occiderit animal, restituet illud: & qui occiderit hominem, occidatur.

ΛΕΥΙΤΙΚΟΝ. μθερμήνευσις τῶν ὁ

3 ׀ ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος, ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυ-
ρίου καύσουσιν αὐτὸν ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀφ᾽ ἑσπέρας ἕως
πρωὶ ἐναντι κυρίου ἐνδελεχῶς, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς
4 ὑμῶν. ׀ Ἐπὶ τῆς λυχνίας τῆς καθαρᾶς καύσουσι τοὺς λύ-
χνους ἐναντι κυρίου ἕως εἰς πρωΐ. ׀ Καὶ λήψεσθε σεμίδαλιν, καὶ ποιήσετε αὐτὴν δώδεκα ἄρτους, δύο δεκάτων ἔσται ὁ ἄρ-
6 τος ὁ εἷς. ׀ Καὶ ἐπιθήσεις αὐτοὺς δύο στοίβους, ἓξ ἄρτους τὸν
στοῖβον ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς καθαρᾶς ἐναντι κυρίου.
7 ׀ καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὸν στοῖβον λίβανον καθαρὸν καὶ ἅλας,
καὶ ἔσονται καὶ ἄρτοι εἰς ἀνάμνησιν ἀποσκεύματα κυρίῳ.
8 ׀ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀποθήσετε ἐναντι κυρίου δια-
9 παντὸς παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ, διαθήκη αἰώνιος. ׀ καὶ ἔσται
ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ. καὶ φαγονται αὐτὰ ἐν τόπῳ ἁγίῳ,
ἔστι γὰρ ἅγια ἁγίων τοῦτο αὐτῷ ἀπὸ τῶν θυσιασμῶν τῷ κυ-
10 ρίῳ, νόμιμον αἰώνιον. ׀ Ἐξῆλθεν υἱὸς γυναικὸς ἰσραηλίτι-
δος, καὶ οὗτος υἱὸς αἰγυπτίου ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ. ׀ ἐμα-
χέσατο ἐν τῇ παρεμβολῇ ὁ υἱὸς τῆς ἰσραηλίτιδος, καὶ ὁ υἱὸς
11 ἰσραὴλ ὁ ἰσραηλίτης. ׀ ἐπονομάσας ὁ υἱὸς τῆς ἰσραη-
λίτιδος τὸ ὄνομα κατεράσατο, καὶ ἤγαγον αὐτὸν
πρὸς μωυσῆν. καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ σαλωμὶθ θυ-
12 γάτηρ λαβὶ ἐκ τῆς φυλῆς δάν. ׀ ἀπέθεντο αὐτὸν εἰς
φυλακὴν διακρῖναι αὐτὸν διὰ προστάγματος κυρίου.
13 ׀ καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
14 ׀ Ἐξάγαγε τὸν καταρασάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς,
καὶ ἐπιθήσουσι πάντες οἱ ἀκούσαντες τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν πᾶσα ἡ συνα-
15 γωγή. ׀ καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσον, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.
ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐὰν καταράσηται θεὸν αὐτοῦ, ἁμαρτίαν λή-
16 ψεται. ׀ ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα κυρίου, θανάτῳ θανατούσθω.
λίθοις λιθοβολησάτωσαν αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγή. ἐάν τε
προσήλυτος ἐάν τε αὐτόχθων ἐν τῷ ὀνομάσαι αὐτὸν τὸ ὄνομα
17 κυρίου, τελευτάτω. ׀ ἄνθρωπος ὃς ἂν πατάξῃ ψυχὴν ἀν-
18 θρώπου, καὶ ἀποθανὼν, θανάτῳ θανατούσθω. ׀ ὃς ἂν πατάξῃ
ψυχὴν κτήνους, καὶ ἀποθανὼν, ἀποδώσατω ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς.
19 ׀ καὶ ἐὰν δῶσι μῶλον τῷ πλησίον αὐτοῦ, ὡς ἐποίησεν αὐ-
20 τῷ, ὡσαύτως ἀνταποιηθήσεται αὐτῷ. ׀ συντριμμα ἀντὶ συν-
τρίμματος, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος,
καθὸ δὲ δῶμῶμον ἄνθρωπῳ, οὕτως δοθήσεται αὐτῷ.
21 ׀ ὃς ἂν πατάξῃ ἄνθρωπον, καὶ ἀποθανὼν, θανάτῳ θανατούσθω.

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 * משפט אחד יהיה לכם כגר כאזרח יהיה כי אני
23 יהוה אלהיכם: * וידבר משה אל־בני ישראל
ויוציאו את־המקלל אל־מחוץ למחנה וירגמו
אתו אבן ובני־ישראל עשו כאשר צוה יהוה את־
משה:

כה

1 * וידבר יהוה אל־משה בהר סיני
2 לאמר: * דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם
כי תבאו אל־הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה
3 הארץ שבת ליהוה: * שש שנים תזרע שדך
ושש שנים תזמר כרמך ואספת את־תבואתה:
4 * ובשנה השביעת שבת שבתון יהיה לארץ שבת
5 ליהוה שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר: * את ספיח
קצירך לא תקצור ואת־ענבי נזירך לא תבצר שנת
6 שבתון יהיה לארץ: * והיתה שבת הארץ לכם
לאכלה־לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך
7 הגרים עמך: * ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה
8 כל־תבואתה לאכל: * וספרת לך שבע
שבתת שנים שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי
שבע שבתת השנים תשע ארבעים שנה:
9 * והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור
לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל־ארצכם:
10 * וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור
בארץ לכל־ישביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם
11 איש אל־אחזתו ואיש אל־משפחתו תשבו: * יובל
הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו
ולא תקצרו את־ספיחיה ולא תבצרו את־נזיריה:
12 * כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן־השדה תאכלו
13 את־תבואתה: * בשנת היובל הזאת תשבו איש
אל־אחזתו:

22 * Æquum iudicium sit inter vos, siue peregrinus siue ciuis peccauerit: quia ego sum
23 dominus Deus vester. * Locutusque est Moyses ad filios Israel, & eduxerunt eum qui blasphemauerat extra castra, ac lapidibus oppresserunt. Fecerunt que filij Israel sicut præceperat Dominus Moysi.

CAP. XXV.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen in monte Sinai, dicens:
2 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, sabbatizetis sabbatum Domino.
3 * Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus eius. * Septimo autem anno sabbatum erit terræ requietionis Domini. agrum non seres, & vineam non putabis.
5 * Quæ sponte gignet humus, non metes: & vuas primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam. Annus enim requietionis terræ est.
6 * Sed erunt vobis in cibum, tibi & seruo tuo, ancillæ & mercenario tuo, & aduenæ qui peregrinantur apud te.
7 * Iumentis tuis & pecoribus omnia quæ
8 nascuntur præbebunt cibum. * Numerabis Bquoque tibi septem hebdomadas annorum, id est, septies septem, quæ simul faciunt quadraginta nouem.
9 * Et clanges buccina mense septimo, decima die mensis propitiationis tempore in vniuersa terra vestra.
10 * Sanctificabisque annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ tuæ. ipse est enim iubileus. Reuertetur homo ad possessionem suam, & vnusquisque rediet ad familiam priſtinam:
12 * Quia iubileus est, & quinquagesimus annus. Non seretis atque metetis sponte in agro
13 nascentia: & primitias vindemię non colligetis, * ob sanctificationem iubilei: sed illatim ablata comedetis. * Anno iubilei redient omnes ad possessiones suas.

22 * Judicium vnum erit aduenæ & indigenæ: quoniam ego dominus Deus vester.
23 * Et locutus est Moyses filiis Israel, & eduxerunt eum qui maledixerat extra castra, & lapidauerunt eum lapidibus. & filij Israel fecerunt sicut præcepit Dominus Moysi.

CAP. XXV.

1 ET locutus est Dominus Moysi in monte Sinai, dicens:
2 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Quando introueritis in terram quam ego do vobis, & requiescet terra sabbata Domino.
3 * Sex annis seminabis agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, & congregabis fructum eius.
4 * In autem anno septimo sabbata requies erit terræ sabbata Domino. agrum tuum non seminabis, et vineam tuam non putabis:
5 * Et spontanea ascendentia agri tui non metes, & vuas sanctificationis tuæ non vindemiabis: annus requiei erit terræ.
6 * Et erunt sabbata terræ esca tibi, & filio tuo, & ancillæ tuæ, & mercenario tuo, et peregrino aduenti apud te: * Et iumentis tuis, & bestiis quæ in terra tua erit omne germen eius in cibum.
8 * Et numerabis tibi ipsi septem requies annorum septem annos septies. & erunt tibi septem hebdomades annorum nouem & quadraginta anni.
9 * Et annunciabitis tubæ vocem in omni terra vestra mense septimo decima mensis. die propitiationis annunciabitis tuba in omni terra vestra:
10 * Et sanctificabitis annum quinquagesimum annum: & clamabitis remissionē in terra omnibus habitantibus eam. annus remissionis significatio hæc erit vobis. & redibitis vnusquisque in possessionē suam, & quilibet in familiam suam redibitis:
11 * Remissionis significatio hæc annus quinquagesimus annus erit vobis. non seminabitis, neque metetis sponte nea ascendentia eius, & non vindemiabitis sanctificata eius:
12 * Quoniam remissionis significatio est: sanctum erit vobis. de agris comedetis fructus illius.
13 * In anno remissionis significationis ipsius redibitis vnusquisque in possessionem suam.

22 * δικαίωσις μία ἔσαι τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ἐγχωρίῳ, ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
23 * καὶ ἐλάλησε μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐξήγαγον τὸν καταρασάμενον ἔξωθεν τῆς παρεμβολῆς, καὶ κατελιθοβόλησαν αὐτὸν λίθοις. καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐποίησαν καθάπερ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.

κέ.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ μωυσῆ ἐν τῷ ὄρει σινᾶ, λέγων·
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὅταν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, καὶ διαπαύσει ἡ γῆ σάββατα τῷ κυρίῳ.
3 * ἓξ ἔτη σπερεῖς τὸν ἀγρόν σου, καὶ ἓξ ἔτη τεμεῖς τὴν ἄμπελόν σου, καὶ συνάξεις τὸν καρπὸν αὐτῆς.
4 * ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ σάββατα ἀναπαυσις ἔσαι τῇ γῇ σάββατα τῷ κυρίῳ. τὸν ἀγρόν σου οὐ σπερεῖς, καὶ τὴν ἄμπελόν σου οὐ τεμεῖς·
5 * καὶ τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα ἐξ ἀγροῦ σου οὐκ ὀκθερεῖς, καὶ τὴν σταφυλὴν ἐξ ἀγιασματός σου οὐκ ὀκτρυγήσης. ἐνιαυτὸς ἀναπαύσεως ἔσαι τῇ γῇ.
6 * καὶ ἔσαι τὰ σάββατα τῆς γῆς βρῶμα σοὶ, καὶ τῷ παιδί σου, καὶ τῇ παιδίσκῃ σου, καὶ τῷ μισθωτῷ σου, καὶ τῷ παροίκῳ
7 τῷ προσκειμένῳ πρὸς σε· * καὶ τοῖς κτήνεσί σου, καὶ τοῖς θηρίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ σου ἔσαι πᾶν τὸ γένημα αὐτῆς εἰς βρῶσιν.
8 * καὶ ἐξαριθμήσεις σεαυτῷ ἑπτὰ ἀναπαύσεις ἐτῶν ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις. καὶ ἔσονταί σοι ἑπτὰ ἑβδομάδες, ἐτῶν ἐννέα καὶ
9 τεσσαράκοντα ἔτη. * καὶ διαγελεῖτε σάλπιγξ φωνὴν ἐν πάσῃ τῇ γῇ ὑμῶν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνός. τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἐξιλασμοῦ διαγελεῖτε σάλπιγξι ἐν πάσῃ τῇ γῇ
10 ὑμῶν. * καὶ ἁγιάσετε τὸ ἔτος τὸ πεντηκοστὸν ἐνιαυτὸν, καὶ διαβόησετε ἄφεσιν ἐπὶ τῆς γῆς πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν. ἐνιαυτὸς ἀφέσεως σημασία αὕτη ἔσαι ὑμῖν. καὶ ἀπελεύσεσθε ἕκας ἐις τὴν κτῆσιν αὐτοῦ, καὶ ἕκας ἐις τὴν πατρίδα
12 αὐτοῦ ἀπελεύσεσθε. * ἀφέσεως σημασία αὕτη τὸ πεντηκοστὸν ἐνιαυτὸς ἔσαι ὑμῖν. οὐ σπερεῖτε, οὐδὲ μὴ ἀμήσητε αὐτόματα ἀναβαίνοντα αὐτῆς, καὶ οὐ τρυγήσετε τὰ ἠγιασμένα αὐτῆς·
13 * ὅτι ἀφέσεως σημασία ἐστὶν. ἅγιον ἔσαι ὑμῖν. ἀπὸ τῶν πεδίων φάγεσθε τὰ γενήματα αὐτῆς,
* ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέσεως σημασίας αὐτῆς ἐπανελεύσεσθε ἕκας ἐις τὴν κτῆσιν αὐτοῦ.

תרגום אונקלוס

22 דינא חד יהי לכון כגיורא כיציבא יהי ארי אנא יי אלהכון: 23 ומליל משה עם בני ישראל ואפיקו ית דאתרגים לסטרא
כה
1 ומליל יי עם משה בטורא דסיני למימר:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Iudicium vnum erit vobis, tam peregrino quàm indigenæ: quia ego dominus Deus vester. 23 Locutusque est Moyses cum filiis Israel, & eduxerunt eum qui blasphemauerat extra castra, & lapidauerunt eum lapidibus. filij autem Israel fecerunt sicut præceperat Dominus Moysi.

CAP. XXV.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse in monte Sinai, dicens:
2 * Loquere cum filiis Israel, & dices ad eos: Quando ingressi fueritis in terram quam ego dabo vobis, dimittetur terra quiescere coram Domino.
3 * Sex annis seminabis agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, & colliges fructus eius:
4 * Anno autem septimo requies remissionis erit terræ, remissio erit coram Domino: agrum tuum non seres, & vineam tuam non putabis.
5 * Quæ sponte nascuntur messis tuæ non metes, & vuas quas tibi non vindemiabis: annus enim remissionis erit terræ.
6 * Erit que remissio terræ vobis in cibum tibi & seruo tuo, & ancillæ tuæ, & mercenario tuo, & inquilino tuo qui habitant tecum:
7 * Iumentis quoque tuis, & bestiis quæ sunt in terra tua erit omnis fructus eius in cibum.
8 * Numerabisque tibi septem hebdomadas annorum septies septem annos, eruntque tibi dies septem hebdomadarum annorum quadraginta & nouem anni.
9 * Et transire facies clangorem buccinæ per vniuersam terram in mense septimo in decima die mensis, in die expiationum.
10 * Et sanctificabitis annum quinquagesimum, & vocabitis libertatem in terra cunctis habitatoribus eius. Iubileus erit vobis, & reuertetur vnusquisque homo ad hæreditatem suam, & vnusquisque reuertetur ad familiam suam.
11 * Iubileus est: annus quinquagesimus erit vobis. Non seminabitis neque metetis quæ sponte nascuntur in terra, neque putabitis reliquias eius.
12 * Quia iubileus est, sanctus erit vobis: de agro comedetis fructus eius.
13 * In anno iubilei huius reuertemini vnusquisque ad possessionem suam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 * וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ
15 אַל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו׃ * בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר
הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכָּר־
16 לָךְ׃ * לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעֹט
הַשָּׁנִים תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא
17 מֹכֵר לָךְ׃ * וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ
18 מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ * וַעֲשִׂיתֶם אֶת־
חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וִישַׁבְתֶּם
19 עַל־הָאָרֶץ לָבֶטַח׃ * וְנָתְנָה הָאָרֶץ פִּרְיָהּ וַאֲכַלְתֶּם
20 לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח עָלֶיהָ׃ * וְכִי תֹאמְרוּ מַה־
נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרָע וְלֹא נֶאֱסֹף אֶת־
21 תְּבוּאָתֵנוּ׃ * וְצִוִּיתִי אֶת־בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה
הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת־הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים׃
22 * וּזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וַאֲכַלְתֶּם מִן־
הַתְּבוּאָה יָשָׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ
23 תֹּאכְלוּ יָשֶׁן׃ * וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת כִּי־לִי
24 הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי׃ * וּבְכֹל
25 אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ לָאָרֶץ׃ * כִּי יָמוּךְ
אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו וְגָאַל אֵת
26 מִמְכַּר אָחִיו׃ * וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׂיגָה
27 יָדוֹ וּמָצְאָה כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ׃ * וְחִשַּׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ
וְהֵשִׁיב אֶת־הָעֹדֶף לָאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ׃
28 * וְאִם־לֹא מְצָאָה יָדוֹ דֵּי הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ
בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְיָצָא בַיֹּבֵל וְשָׁב
29 לַאֲחֻזָּתוֹ׃ * וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־
מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְאֻלָּתוֹ עַד־תֹּם שְׁנַת
30 מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ׃ * וְאִם לֹא יִגָּאֵל
עַד־מְלֹאת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר
בָּעִיר אֲשֶׁר־לֹא חֹמָה לַצְּמִתֻת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו
לֹא יֵצֵא בַיֹּבֵל׃

14 * Quando vendes quippiam ciui tuo, vel
15 emes ab eo, ne contristes fratrem tuum: * Sed
iuxta numerum annorum iubilei emes ab eo,
& iuxta supputationem frugum vendet tibi.
16 * Quanto plus anni remanserit post iubileum,
C tanto crescet & precium: quanto minus tem-
poris numeraueris, tanto minoris & emptio
constabit. Tempus enim frugum vendet tibi.
17 * Nolite affligere contribulos vestros, sed ti-
meat vnusquisq; Deum suũ: quia ego domi-
18 nus Deus vester. * Facite præcepta mea, & iu-
dicia custodite: & implete ea, vt habitare pos-
19 sitis in terra absque vllo pauore: * Et gignat
vobis humus fructus suos, quibus vescamini
vsque ad saturitatem, nullius impetum formi-
20 dantes. * Quod si dixeritis, Quid comedemus
anno septimo, si non seuerimus, nequecolle-
21 gerimus fruges nostras? * Dabo benedictionem
meam vobis anno sexto, & faciet fructus trib
22 annorum: * Seretisque anno octauo, & come-
detis veteres fruges vsque ad nonum annum:
23 donec noua nascantur, edetis vetera. * Terra
D quoque non vendetur in perpetuum, quia
mea est, & vos aduenæ & coloni mei estis.
24 * Vnde cuncta regio possessionis vestræ sub
25 redemptionis conditione vendetur. * Si at-
tenuatus frater tuus vendiderit possessiuncu-
lam suam, & voluerit propinquus eius, potest
26 redimere quod ille vendiderat. * Sin autem
non habuerit proximum, & ipse precium ad
27 redimendum potuerit inuenire: * Compu-
tabuntur fructus ex eo tempore quo vendi-
dit, & quod reliquum est reddet emptori: sic-
28 que recipiet possessionem suam. * Quod si
non inuenerit manus eius vt reddat precium,
habebit emptor quod emerat vsque ad annũ
iubileum. In ipso enim omnis venditio redi-
bit ad dominum & ad possessorem pristi-
29 num. * Qui vendiderit domum intra vr-
bis muros, habebit licentiam redimendi, do-
30 nec vnus impleatur annus. * Si non rede-
E merit, & anni circulus fuerit reuolutus, em-
ptor possidebit eam, & posteri eius in perpe-
tuum, & redimi etiam non poterit in iubileo.

14 * Ἐὰν δὲ ἀποδῶς πρᾶσιν τῷ πλησίον σου, ἐὰν τε κλῆσιν παρὰ τὸν
15 πλησίον σου, μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος τὸν πλησίον. * κατὰ ἀρι-
θμὸν ἐτῶν μετὰ τὴν σημασίαν κλῆσιν παρὰ τοῦ πλησίον, κατὰ ἀρι-
16 θμὸν γενημάτων ἀποδώσεταί σοι. * καθότι πλεῖον τῶν ἐτῶν πληθυνεῖτε τὴν κλῆσιν αὐτοῦ, καὶ καθότι ἂν ἐλάτ-
τονα τῶν ἐτῶν ἐλαττονώσετε τὴν κλῆσιν αὐτοῦ, ὅτι ἀριθμὸν γενη-
17 μάτων ἀποδώσεταί σοι. * μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος τὸν
πλησίον αὐτοῦ, καὶ φοβήσῃ κύριον τὸν θεόν σου, ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑ-
18 μῶν. * καὶ ποιήσετε πάντα τὰ δικαιώματά μου, καὶ πάσας
τὰς κρίσεις μου, καὶ φυλάξεσθε, καὶ ποιήσετε αὐτά, καὶ κατοική-
19 σετε ἐπὶ τῆς γῆς πεποιθότες. * καὶ δώσει ἡ γῆ τὰ ἀκρόθινα
αὐτῆς, καὶ φάγεσθε εἰς πλησμονήν, καὶ κατοικήσετε πεποι-
20 θότες ἐπ' αὐτῆς. * ἐὰν δὲ λέγητε, τί φαγόμεθα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑ-
δόμῳ τούτῳ, ἐὰν μὴ σπείρωμεν, καὶ μὴ συναγάγωμεν τὰ γε-
21 νήματα ἡμῶν; * καὶ δώσω τὴν εὐλογίαν μου ὑμῖν ἐν τῷ
ἔτει τῷ ἕκτῳ, καὶ ποιήσει τὰ γενήματα αὐτῆς εἰς τὰ τρία ἔτη.
22 * καὶ σπερεῖτε τὸ ἔβδομον, καὶ φάγεσθε ἀπὸ τῶν γε-
νημάτων παλαιὰ ἕως τοῦ ἔτους τοῦ ἐνάτου· ἕως οὗ ἔλθῃ τὰ
23 γενήματα αὐτῆς, φάγεσθε παλαιὰ παλαιῶν. * καὶ ἡ γῆ
οὐ πραθήσεται εἰς βεβαίωσιν, ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ γῆ, ὅτι παροί-
κοι καὶ πάροικοι ὑμεῖς ἐστε ἐναντίον μου. * καὶ κατὰ πᾶσαν
24 γῆν κατασχέσεως ὑμῶν λύτρα δώσετε τῇ γῇ. * ἐὰν δὲ
πενήσῃ ὁ ἀδελφός σου ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀποδῶται ἀπὸ τῆς κα-
τασχέσεως αὐτοῦ, καὶ ἔλθῃ ὁ ἀγχιστεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ, καὶ
25 λυτρώσεται τὰ πραθέντα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ μὴ
ᾖ ὁ ἀγχιστεύων καὶ εὑρεθῇ τῇ χειρὶ καὶ εὑρεθῇ αὐτῷ τὰ ἱ-
26 κανὰ λύτρα αὐτοῦ, * καὶ συλλογίσεται τὰ ἔτη τῆς πράσεως
αὐτοῦ, καὶ ἀποδώσει ὁ ὑπερέχει τῷ ἀνθρώπῳ, ᾧ ἀπέδοτο αὐτὸ
27 αὐτοῦ, καὶ ἀποκατασταθήσεται εἰς τὴν κατάσχεσιν αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ μὴ
28 καὶ ἐπιευρεθῇ εἰς τὴν κατάσχεσιν αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ μὴ
εὑρεθῇ τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ ἱκανὰ ὥστε ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ ἔσται ἡ
πρᾶσις αὐτοῦ τῷ κτησαμένῳ αὐτὴν ἕως τοῦ ἔτους τοῦ ἀφέσεως,
καὶ ἐξελεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει, καὶ ἐπανελεύσεται εἰς τὴν κα-
29 τάσχεσιν αὐτοῦ. * καὶ ἐὰν οἰκίαν οἰκητὴν ἐν
πόλει τετειχισμένῃ, καὶ ἔσται ἡ λύτρωσις αὐτῆς, ἕως πληρωθῇ
ἐνιαυτὸς ἡμερῶν ἔσται ἡ λύτρωσις αὐτῆς.
30 * ἐὰν δὲ μὴ λυτρωθῇ ἕως πληρωθῇ ἐνιαυτὸς ὅλος, κυ-
ρωθήσεται ἡ οἰκία ἡ οὖσα ἐν τῇ πόλει τῇ ἐχούσῃ τεῖχος βε-
βαίως τῷ κτησαμένῳ αὐτὴν εἰς τὰς γενεὰς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξε-
λεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει.

תרגום אונקלוס

14 וארי תזבנין זבינין לחבריך או תזבון מן יד חברך לא תהונון גבר ית אחוהי׃ 15 במנין שנין בתר יובלא תזבון מן חברך במנין שני
תיבון נכר ית חבריה ותיבי לפום שנין זבינותי ולפום זעירות שניא תזבר זבינותי ארי מנין עלליא הוא מזבן לך׃ 17 ולא
תונון גבר ית חבריה ותדחל מאלהך ארי אנא יוי אלהכון׃ 18 ותעבדון ית קיומי ויתדיני תטרון ותעבדון יתהון ותתבון על ארעא לרחצן׃
19 ותתן ארעא איבה ותיכלון למשבע ותתבון לרוחצן עלה׃ 20 וארי תימרון מה ניכול בשתא שביעתא הא לא נזרע ולא נכנוש ית
עלתנא׃ 21 ואפקד ית ברכתי לכון בשתא תיתתא ותעבד ית עלתה לתלת שנין׃ 22 ותזרעון ית שתא תשיעתא ותיכלון מן עלליא
ובכל ארע אחסנתכון פרקנא תיהבון לארעא׃ 23 וארעא לא תזדבן לחלוטין ארי דילי ארעא ארי דיירין ותותבין אתון קדמי׃
ראחוהי׃ 24 וגבר ארי לא יהי ליה פריק ודיריק ויהשכח כמסת פרקניה׃ 25 ויחוב לאחונגניה ויזבון מן אחסנתיה׃
ויתי פריקיה דזבין ליה ויפרוק ית זביני אחסנתיה׃ 26 ואם לא אשכחת ידיה כמסת דיתיהב ליה ויהון זבינותיה ביד זבונה עד שתא דיובלא ויפוק ביובלא
ותוב לאחסנתיה׃ 27 וגבר ארי יזבן בית מותבא קרתא פקפא שור ויהי פריקניה עד משלם שתא דזבינותיה עירין בעידנין יהי
לדיזבניה לא יפוק ביובלא׃ 28 ואם לא יתפריק עד משלם ליה שתא שלמתא ויקום ביזבא די בקרתא דליה שורא לחלוטין לדיזבן יהי

"Et quando vendideris venditionem proximo tuo, aut quando emeris de manu proximi tui, non decipiat vir fratrem suum.
"Iuxta numerum annorum post iubileum emes à proximo tuo, iuxta numerum annorum frugum vendet tibi. "Secundùm multitu-
dinem annorum multiplicabis emptionem, & secundùm paucitatem annorum minues emptionem: quia numerum frugum vendit tibi.
"Et non decipiet vir proximum suum. timebisque Deum tuum, quia ego dominus Deus vester. "Et facietis legitima mea, & iudi-
cia custodietis: facietisque ea, & habitabitis confidenter in terra. "Dabitque terra fructum suum, & comedetis in saturitatem, & ha-
bitabitis confidenter in ea. "Et si dixeritis: Quid manducabimus in anno septimo? ecce non seminabimus nec colligemus fructus nostros.
"Mandabo benedictionem meam vobis in anno sexto, & faciet fructus pro tribus annis. "Seretisque anno octauo, & comedetis
de fructu veteri vsque ad annum nonum: donec veniant fructus eius edetis vetera. "Terra autem non vendetur in perpetuum, quia mea
est terra: aduenæ enim & coloni estis vos coram me. "Et in omni terra possessionis vestræ dabitis redemptionem terræ.
"Quando pauper factus fuerit frater tuus, & vendiderit de possessione sua, veniet redemptor eius qui propinquus est ei, & redimet quod fra-
tris sui vendidit. "Et si non fuerit redemptor, & attigerit manus eius, & inuenerit quantum sufficit ad redemptionem eius:
"Computabit annos venditionis, & reddet quod amplius fuerit viro cui vendidit, & reuertetur ad possessionem suam. "Et si non
inuenerit manus eius quantum sufficit vt reddat ei, erit illud quod vendidit in manu emptoris eius vsque ad annum iubilei: & egredietur in iubi-
leo, & reuertetur ad possessionem suam. "Vir autem qui vendiderit domum habitationis intra vrbis murum, erit redemptio eius donec
impleatur annus venditionis, tanto tempore erit redemptio eius. "Et si non fuerit redempta donec compleatur annus integer, erit domus
quæ est in vrbe murata illius qui emit eam in perpetuum in generationibus suis: non egredietur in iubileo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LEVITICVS. Translat.B.Hierony. *Iudicia.*

31 ובתי החצרים אשר אין להם חומה סביב
על שדה הארץ יחשב גאלה תהיה לו וביובל
32 יצא: וערי הלוים בתי ערי אחזתם גאלת
33 עולם תהיה ללוים: ואשר יגאל מן הלוים
ויצא ממכר בית ועיר אחזתו ביובל כי בתי ערי
34 הלוים הוא אחזתם בתוך בני ישראל:
ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחזת עולם
35 הוא להם: וכי ימוך אחיך ומטה ידו
עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח
36 מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך:
37 את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן
38 אכלך: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי
את כם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען
39 להיות לכם לאלהים: וכי ימוך אחיך
עמך ונמכר לך לא תעבד בו עבדת עבד:
40 כשכיר כתושב יהיה עמך עד שנת היבל יעבד עמך:
41 ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל משפחתו ואל אחזת
42 אבתיו ישוב: כי עבדי הם אשר הוצאתי אתם
43 מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד: לא תרדה
44 בו בפרך ויראת מאלהיך: ועבדך ואמתך אשר
יהיו לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו
45 עבד ואמה: וגם מבני התושבים הגרים עמכם
מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו
46 בארצכם והיו לכם לאחזה: והתנחלתם אתם
לבניכם אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו
ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו
47 בפרך: וכי תשיג יד גר ותושב עמך וכך
אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך או לעקר משפחת
48 גר: אחרי נמכר גאלה תהיה לו אחד מאחיו
יגאלנו:

31 * Sin autem in villa fuerit domus quæ muros non habet, agrorum iure vendetur. Si ante redempta non fuerit, in iubileo reuertetur
32 ad dominum suum. * Ædes Leuitarum quæ in vrbibus sunt, semper possunt redimi.
33 * Si redempti non fuerint, in iubileo reuertentur ad dominos: quia domus vrbium Leuitarum pro possessionibus sunt inter fi-
34 lios Israel. * Suburbana autem eorum non veneant, quia possessio sempiterna est.
35 * Si attenuatus fuerit frater tuus & infirmus manu, susceperis eum quasi aduenam & peregrinum, & vixerit tecum: * Ne accipias
36 vsuras ab eo, nec amplius quàm dedisti. Time Deum, vt viuere possit frater tuus apud te.
37 * Pecuniam tuam non dabis ei ad vsuram,
F & frugum superabundantiam non exiges.
38 * Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt darem vobis terram Cha-
39 naan, vt essem vester Deus. * Si paupertate cõpulsus vendiderit se tibi frater tuus,
40 non eum opprimes seruitute famulorum: * Sed quasi mercenarius & colonus erit. vsque ad annum iubileum operabitur apud te:
41 * Et posteà egredietur cum liberis suis, & reuertetur ad cognationem & ad possessionem patrum suorum.
42 * Mei enim serui sunt, & ego eduxi eos de terra Ægypti. non veneant conditione ser-
43 uorum. * Ne affligas eum per potentiam, sed metuito Deum tuum.
44 * Seruus & ancilla sint vobis de nationibus quæ in circuitu vestro sunt,
45 * Et de aduenis qui peregrinantur apud vos, vel qui ex his nati fuerint in terra vestra. Hos habebitis famulos, & hæreditario iure transmittetis ad posteros,
46 * Ac possidebitis in æternum. fratres autem vestros filios Israel ne opprimatis per potentiam. * Si inualuerit apud vos manus ad-
47 G uenæ atq; peregrini, & attenuatus frater tuus vendiderit se ei, aut cuiquam de stirpe eius:
48 * Post venditionem potest redimi. qui voluerit ex fratribus suis, redimet eum:

31 * At domus quæ in villis, quibus non est in ipsis murus in circuitu, ad agrum terræ computabuntur
32 redimibiles semper. istæ erunt & in remissione egredientur. * Et vrbes Leuitarum domus vrbium
33 possessionis eorum redimibiles semper erunt Leuitis. * Et qui redemerit à Leuitis, & exibit venditio domorum vrbis possessionis eorum in re-
34 missione: quoniam domus vrbium Leuitarum hæc possessio eorum in medio filiorum Israel. * Et agri segregati in vrbibus eorum non vendentur: quo-
35 niam possessio sempiterna hoc eorum est. * Si autem pauper fuerit frater tuus, & impotens erit manibus suis apud te, auxiliaberis ei vt aduenæ & pe-
36 regrino, & viuet tecum. * Non accipies ab eo vsuram, neque in multitudine. & timebis Deum
37 tuum, & viuet frater tuus tecum. * Argentum tuum non dabis ei in vsura, & in superabundantia
38 non dabis ei escas tuas: * Ego dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt darem vobis terram Chanaan, vt essem vester Deus. * Si
39 autem humiliatus fuerit frater tuus apud te, & venditus fuerit tibi, non seruiet tibi seruitute famulorum,
40 * Vt mercenarius vel colonus erit tibi: vsque ad annum remissionis operabitur apud te: * Et egredie-
41 tur in remissione à te ipse, & filij eius secum: & redibit in generationem eius, & in possessionem pa-
42 ternam eius reuertetur. * Quoniam serui mei sunt quos eduxi de terra Ægypti. non vendentur in
43 venditione serui. * Non affliges eum in labore: et timebis Deum tuum. * Et seruus & ancilla qui-
44 cunque fuerint tibi ex gentibus, quicunque in circuitu tuo sunt, ab eis possidebitis seruum & ancillam: * Et à filiis colonorum existentium in vobis,
45 ab his possidebitis, et à cognationibus eorum qui vobiscum quicunque fuerint in terra vestra, sint vobis
46 in possessionem. * Et participabitis eos filiis vestris post vos, & erunt vobis possessi in æternum; ipsos in
47 seruitutem redigetis. at ex fratribus vestris filiorũ Israel, vnusquisque fratrem suum non affliget eum
48 in laboribus. * Si autem inuenerit manus aduenæ vel coloni qui apud te, & mops frater tuus venda-
tus aduenæ vel colono qui apud te, vel ex stirpe adnatus, * Postquam venditus fuerit ipse, redemptio erit ei. vnus de fratribus eius redimet illum.

31 * αἱ δὲ οἰκίαι αἱ ἐν ἐπαύλεσιν, αἳς οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς τεῖχος
κύκλῳ, ὡς ἐὰν ἀγρὸν τῆς γῆς λογισθήσονται λυτρώσει δια-
32 παντὸς. αὗται ἐξοδοι καὶ ἐν τῇ ἀφέσει ἐξελεύσονται. * καὶ
αἱ πόλεις τῶν λευιτῶν οἰκίαι τῶν πόλεων κατασχέσεως αὐτῶν
33 λυτρώσει διαπαντὸς ἐξόδους τοῖς λευίταις. * καὶ ὃς ἂν λυ-
τρώσηται) ὡς ἀπὸ τῶν λευιτῶν· * καὶ ἐξελεύσεται ἡ διαπραθεῖσα
οἰκιῶν πόλεως κατασχέσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἀφέσει, ὅτι οἰκίαι τῶν
πόλεων τῶν λευιτῶν αὕτη ἡ κατάσχεσις αὐτῶν ἐν μέσῳ υἱῶν
34 ἰσραηλ. * καὶ ⓐ ἀγροὶ ⓐ ἀφωρισμένοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐ-
τῶν οὐ πραθήσονται), ὅτι κατάσχεσις αἰώνιος τοῦτο αὐτῶν ἐστίν.
35 * ἐὰν δὲ πένηται) ὁ ἀδελφός σου καὶ ἀσθενήσει ταῖς χερσὶν
αὐτοῦ ὡραῖος, ἀντιλήψῃ αὐτοῦ ὡς προσηλύτου καὶ παροίκου, καὶ
36 ζήσεται) μετὰ σοῦ. * οὐ λήψῃ παρ' αὐτοῦ τόκον, οὐδὲ πλεῖο-
φοβηθήσῃ τὸν θεόν σου, καὶ ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ.
37 * τὸ ἀργύριόν σου οὐ δώσεις αὐτῷ ἐπὶ τόκῳ, καὶ πλεονασ-
38 μοῦ οὐ δώσεις αὐτῷ τὰ βρώματά σου· * ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν,
ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, δοῦναι ὑμῖν τὴν γῆν
39 χαναάν, εἶναι ὑμῶν θεός. * ἐὰν δὲ πτωχευθῇ ὁ ἀδελφός
σου ὡραῖος σοί, καὶ πραθῇ σοι, οὐ δουλεύσει σοι δουλείαν οἰκέτου·
40 * ὡς μισθωτὸς ἢ παροικῶν ἔσται σοι, ἕως τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀφέ-
41 σεως ἐργάσεται) ὡραῖα σοί. * καὶ ἐξελεύσεται) ἐν τῇ ἀφέσει ἀπὸ
σοῦ αὐτὸς, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀπελεύσεται) εἰς τὴν
γενεὰν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν κατάσχεσιν τῶν πατέρων αὐτοῦ ἀποκα-
42 θεσταθήσεται. * διότι οἰκέται μού εἰσιν οὗτοι, οὓς ἐξήγαγον ἐκ
43 γῆς αἰγύπτου. οὐ πραθήσονται) ὡς πράσει οἰκέτου. * οὐ κατα-
44 τενεῖς αὐτὸν ἐν τῇ μοχθῷ, καὶ φοβηθήσῃ τὸν θεόν σου. * καὶ παῖς
καὶ παιδίσκη ἔσονταί σοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ὅσοι κύκλῳ σου
45 εἰσὶν ἀπ' αὐτῶν κτήσεσθε δοῦλον καὶ δούλην, * καὶ ἀπὸ
τῶν υἱῶν τῶν παροικούντων ὄντων ἐν ὑμῖν ἀπὸ τούτων κλήσεσθε,
καὶ ἀπὸ τῶν συγγενειῶν αὐτῶν τῶν μετ' ὑμῶν ὅσοι ἂν γένωνται
46 ἐν τῇ γῇ ὑμῶν ἐσῶσαι ὑμῖν εἰς κατάσχεσιν· * καὶ κατα-
μενεῖτε αὐτοῖς τοῖς τέκνοις ὑμῶν μετ' ὑμᾶς, καὶ ἔσονται ὑμῖν
κατάσχημοι, εἰς τὸν αἰῶνα αὐτοὺς καταδουλώσεσθε. τῶν δὲ ἀδελ
φῶν ὑμῶν τῶν υἱῶν ἰσραηλ, ἕκας ⓒ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐ κατα
47 τενεῖ αὐτὸν ἐν τοῖς μόχθοις. * ἐὰν δὲ εὕρῃ ἡ χεὶρ ⓔ προσηλύ-
του ἢ τοῦ παροίκου τοῦ ὡραίου σοῦ, καὶ πτωχευθεὶς ὁ ἀδελφός σου
πραθῇ τῷ προσηλύτῳ ἢ τῷ παροίκῳ τῷ ὡραίῳ σοῦ, ἢ ὅλῳ γένει
48 τῆς προσηλύτου· * μετὰ τὸ πραθῆναι αὐτὸν, λύτρωσις ἔσται
αὐτῷ. εἷς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ λυτρώσεται) αὐτὸν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Ædes autem ruris quod non habet murum per circuitum, sicut ager terræ existimabuntur: redemptio erit eis, & in iubileo egredientur.
32 Et vrbes Leuitarum, & domus vrbium possessionum suarum in æternum possunt redimi: redemptio enim sempiterna erit Leuitis. 33 Et qui
de Leuitis redemerit, egredietur venditio domus & vrbis possessionis eius in iubileo: quia domus vrbium Leuitarum sunt possessio eorum in medio
filiorum Israel. 34 Ager autem spacij vrbium suarum non vendetur, quia possessio sempiterna est eis. 35 Et quando pauper factus fuerit fra-
ter tuus, & declinauerit manus eius ad te, suscipies eum quasi aduenam & inquilinum, & viuet tecum. 36 Non accipies ab eo vsuram neq; fœnus:
& timebis Deum tuum, & vivet frater tuus tecum. 37 Argentum tuum non dabis ei ad vsuram, & pro fœnore non dabis cibum tuum. 38 Ego
Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt darem vobis terram Chanaan, vt essem vobis in Deum. 39 Si autem pauper factus fue-
rit frater tuus tecum, & vendiderit se tibi, non seruiet tibi seruitute famulorum: 40 Quasi mercenarius & quasi colonus erit tecum: vsque ad an-
num iubilei seruiet tibi. 41 Egredieturque à te ipse & filij eius cum eo, & reuertetur ad cognationem suam, & ad possessionem patrum suorum
reuertetur: 42 Quia serui mei sunt, quos eduxi de terra Ægypti: non vendantur venditione seruorum. 43 Non seruiat tibi seruitute dura: &
timebis Deum tuum. 44 Seruus autem tuus & ancilla tua sint tibi de filiis populorum qui sunt in circuitu vestro: ex eis possidebitis seruos & ancil-
las. 45 De filiis quoque incolarum incircumcisorum qui habitant vobiscum ex eis possidebitis, & de cognationibus suis quæ sunt vobiscum quæ na-
tæ sunt in terra vestra, eruntque vobis in possessionem. 46 Et dimittetis eos in possessionem filiis vestris post vos, vt possideant eos in æternum,
& seruant eis. Fratres autem vestri filij Israel non seruiant seruitute dura: neque vir dominetur fratris sui grauiter. 47 Et quando inualuerit ma-
nus incircumcisi incolæ qui habitat apud te; & vendiderit se incircumciso incolæ qui est apud te, aut
cuiquam de cognatione peregrini: 48 Postquam venditus fuerit, redemptio erit ei: vnus de fratribus suis redimet eum.

תרגום אונקלוס

31 וכתי פציחיא דלית להון שור בפקף סחור סחור על חקל ארעא יתחשבון פרקנא יהי להון וביובלא יפקון:
32 וקרוי ליואי בתי אחסנתהון פרקן עלם יהי ללויאי: 33 ודיפרוק מן ליואי ונפקין וביתי ביקנא וקרוי אחסנתהון בינהון
34 בגו בני ישראל: 34 ותקל ריוח קרוייהון לא יזדבן ארי אחסנת עלם הוא להון: 35 וארי יתמסכן אחוך ויזוף עמך
ויתקוף ידיה לותך ויחי אחוך עמך: 36 לא תיסב מיניה חבורא והדחל מאלהך ויחי אחוך עמך: 37 ית כספך לא תיתן ליה
בשולפא וברביתא לא תיתן מיכלך: 38 אנא ייי אלהכון דאפיקית יתכון מארעא דמצרים למיתן לכון ית ארעא דכנען למיהוי לכון לאלה:
39 וארי יתמסכן אחוך עמך ויזדבן לך לא תפלח ביה פולחן עבדין: 40 כאגירא כתושבא יהי עמך עד שתא דיובלא יפלח עמך:
41 ויפוק מעמך הוא ובנוי עמיה ויהוב לזרעיתיה ולאחסנת אבהתיה יתהון: 42 ארי עבדי אינון דאפיקית יתהון מארעא דמצרים לא יזדבנון זבנן
עבדין: 43 לא תפלח ביה בקשיו והדחל מאלהך: 44 ועבדך ואמתך דיהון לך מן בני עממיא די בסחרניכון מנהון תקנון עבדין ואמהן:
45 ואף מבני מתותבי דיתיליד לכון מנהון תקנון ומזרעיתהון דעמכון דיתילידו בארעכון ויהון לכון לאחסנא: 46 ותאחדון יתהון לבניכון בתריכון למירתו אחסנא לעלם בהון תפלחון וביאחיכון בני ישראל גבר באחוי לא תפלח ביה בקשיו:
47 וארי ישכח ידא דגיורא ותותבא עמך ויתמסכן אחוך עמיה ויזדבן לעיבד אומא דגיורא או לזרעית גיורא:
48 בתר דאזדבן פרקנא יהי

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

49 * אוֹ־דֹדוֹ אוֹ־בֶן־דֹּדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ־מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ הָשִׂיגָה־יָדוֹ וְנִגְאָל׃

50 * וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ לוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל
וְהָיָה כֶּסֶף מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ׃

51 * אִם־עוֹד רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף
52 מִקְנָתוֹ׃ * וְאִם־מְעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל
וְחִשַּׁב לוֹ כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ׃ * כִּשְׂכִיר שָׁנָה
53 בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדֶנּוּ בְּפָרֶךְ לְעֵינֶיךָ׃ * וְאִם־
54 לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וְיָצָא בַּשְּׁנַת הַיֹּבֵל הוּא וּבְנָיו עִמּוֹ׃

55 * כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם

כו

49 * Et patruus, & patruelis, & consanguineus
& affinis. Sin autem & ipse potuerit, redimet
50 se; * Supputatis dumtaxat annis a tempore
venditionis suæ, vsque in annum iubileum:
& pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum numerum, & ratione mercenarij supputata. * Si plures fuerint anni qui remanent
51 vsque ad iubileum, secundùm hos reddet &
52 precium. * Si pauci, ponet rationem eum
eo iuxta annorum numerum, & reddet emptori quod reliquum est annorum: * Qui-
53 bus antè seruiuit mercedibus imputatis. Non
affliget eum violenter in conspectu tuo.
54 * Quod si per hæc redimi non potuerit, an-
55 no iubileo egredietur cum liberis suis. * Mei
enim sunt serui filij Israel, quos eduxi de terra
Ægypti.

CAP. XXVI.

A * EGo Dominus Deus vester:
1 * Non facietis vobis idolum & sculpti-
le, nec titulos erigetis, nec insignem lapidem
ponetis in terra vestra, vt adoretis eum. Ego
2 enim sum dominus Deus vester. * Custodite
sabbata mea, & pauete ad sanctuarium meum.
3 Ego Dominus. * Si in præceptis meis ambu-
laueritis, & mandata mea custodieritis, & fece-
4 ritis ea: * Dabo vobis pluuias temporibus
suis, & terra gignet germen suum, & pomis ar-
5 bores replebuntur. * Apprehendet messium
tritura vindemiam, & vindemia occupabit fe-
mentem: & comedetis panem vestrum in fa-
turitate, & absque pauore habitabitis in terra
6 vestra. * Dabo pacem in finibus vestris:
dormietis, & non erit qui exterreat. auferam
malas bestias, & gladius non transibit termi-
7 nos vestros. * Persequemini inimicos ve-
stros, & corruent coram vobis.
8 * Persequentur quinque de vestris centum
alienos, & centum de vobis decem millia. ca-
dent inimici vestri gladio in conspectu vestro.
9 * Respiciam vos, & crescere faciam: multi-
plicabimini, & firmabo pactum meum vobis-
10 cum. * Comedetis vetustissima veterum,
& vetera nouis superuenientibus proicietis.

49 * Frater patris eius, vel filius fratris patris e-
ius redimet illum, vel de propinquis carnium eius
ex tribu eius redimet eum. si autem abundans ma-
nibus suis redemerit seipsum, * Et computabit
50 ergo eum qui emit illum ab anno quo vendidit se-
ipsum ei, vsque ad annum remissionis. & erit ar-
gentum venditionis eius, vt dies mercenarij: annũ
ex anno erit cum eo. * Si autem alicui plus an-
51 norum sit, ad hæc reddet redemptionem eius ab ar-
gento venditionis eius. * Si autem parum reli-
52 quum fuerit ab annis in annum remissionis, & com
putabit ei iuxta annos eius, & reddet redemptio-
nem eius * vt mercenarius: annum ex anno erit
53 cum eo. non affliges eum in labore coram te. * Si
54 autem non redemptus fuerit iuxta hæc, & exibit in
anno remissionis ipse, & filij eius cum eo: * Quo-
55 niam mei filij Israel serui sunt, quos e-
duxi de terra Ægypti.

CAP. XXVI.

EGo dominus Deus vester:
* Non facietis vobis ipsis manu facta, neque
sculptile, neque statuam erigetis vobis, neque la-
pidem insignem erigetis in terra vestra ad adoran-
dum eum: ego dñs Deus vester. * Sabbata mea ser-
2 uabitis, & à sanctuario meo timebitis: ego Dñs.
3 * Si in præceptis meis ambulaueritis, & man-
4 data mea obseruaueritis, & feceritis ea:
* Et dabo pluuiam vobis in tempore suo, et ter-
ra dabit germina sua, & ligna camporum reddent
5 fructum suum. * Et apprehendet vobis tritu-
ra vindemiam, & vindemia apprehendet semen-
tem, & comedetis panem vestrum ad saturitatem.
& habitabitis cum securitate in terra vestra:
6 * Et dabo pacem in terra vestra: & dormietis,
& non erit vos exterrens. & perdam bestias ma-
las ex terra vestra, et bellum non transibit per ter-
7 ram vestram. * Et persequemini inimicos ve-
stros, & cadent coram vobis in cæde. * Et per-
8 sequentur ex vobis quinque centum, & centum ex
vobis persequentur decem millia. et cadent inimici
vestri coram vobis gladio. * Et respiciam super vos,
9 & crescere faciã vos, & multiplicabo vos: et sta-
tuã pactũ meum vobiscũ. * Et comedetis et antiqua
10 antiquorũ, et antiqua ex cõspectu nouorũ efferetis.

49 * ἀδελφὸς πατρὸς αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ λυ-
τρώσεται αὐτὸν, ἢ ἀπὸ τῶν οἰκείων τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ὁ τῆ φυλῆς
αὐτοῦ λυτρώσεται αὐτὸν. ἐὰν δὲ ὑποχρεωθεὶς ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, λυ-
50 τρώσηται ἑαυτὸν· * καὶ συλλογιεῖται μετὰ τοῦ κεκτημένου αὐτὸν
ἀπὸ τοῦ ἔτους οὗ ἐπέδοτο ἑαυτὸν αὐτῷ ἕως τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆ ἀφέσεως.
καὶ ἔσται τὸ ἀργύριον τῆς πράσεως αὐτοῦ ὡς ἡμέρας μισθίου.
51 * ἔτος δὲ ἔτους ἔσται μετ' αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ πλείονων ἐτῶν ἢ
κατὰ ταῦτα ἀποδῶσι τὰ λύτρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τῆς
52 πράσεως αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ ὀλίγον καταλειφθῆ ἀπὸ τῶν ἐτῶν εἰς
τὸν ἐνιαυτὸν τῆ ἀφέσεως, κατὰ συλλογιεῖται αὐτῷ κατὰ ἔτη αὐτοῦ,
53 καὶ ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐτοῦ * ὡς μισθωτὸς, ἐνιαυτὸν ἐξ ἐ-
νιαυτοῦ ἔσται μετ' αὐτοῦ. οὐ καταπονεῖς αὐτὸν ἐν μόχθῳ ἐνώ-
54 πιόν σου. * ἐὰν δὲ μὴ λυτρῶται κατὰ ταῦτα, καὶ ἐξελεύσεται ἐν
τῆ ἔτει τῆς ἀφέσεως αὐτοῦ, καὶ τὰ παιδία αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ·
55 * ὅτι ἐμοὶ οἱ υἱοὶ Ισραηλ οἰκέται παῖδές μου οὓς ἐγώ εἰσιν, οὓς
ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

κε΄.

1 Ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * οὐ ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς
χειροποίητα, οὐ γλυπτὰ οὐ στήλην ἀναστήσετε ὑμῖν, οὐ λί-
θον σκοπὸν στήσετε ἐν τῆ γῆ ὑμῶν προσκυνῆσαι αὐτῷ· ἐγὼ
2 κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. * τὰ Σαββατά μου φυλάξεσθε, καὶ
3 ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε, ἐγὼ κύριος. * ἐὰν ἐν
ταῖς προστάγμασί μου πορεύησθε, καὶ τὰς ἐντολάς μου φυ-
4 λάξησθε, καὶ ποιήσητε αὐτάς· * καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν ἐν
καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γενήματα αὐτῆς, καὶ τὰ ξύλα
5 τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτοῦ. * καὶ καταλήψε-
ται ὑμῖν ὁ ἀλωητὸς τὸν τρυγητὸν, καὶ ὁ τρυγητὸς καταλήψε-
ται τὸν σπόρον, καὶ φαγεσθε τὸν ἄρτον ὑμῶν εἰς πλησμονήν. καὶ κα-
τοικήσετε μετ' ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν· * καὶ δώσω
6 εἰρήνην ἐν τῆ γῆ ὑμῶν, καὶ κοιμηθήσεσθε, καὶ οὐκ ἔστιν ὑμᾶς ὁ
ἐκφοβῶν. καὶ ἀπολῶ θηρία πονηρὰ ἐκ τῆς γῆς ὑμῶν, καὶ πό-
7 λεμος οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν. * καὶ δώσετε
σὺν ἐχθροὶς ὑμῶν, καὶ πεσοῦνται ἐνώπιον ὑμῶν ἐν φόνῳ.
8 * καὶ διώξονται ἐξ ὑμῶν πέντε ἑκατὸν, καὶ ἑκατὸν ἐξ ὑμῶν
διώξονται μυριάδας. καὶ πεσοῦνται οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν ἐνώπιον
9 ὑμῶν μαχαίρα. * καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς, καὶ αὐξανῶ
ὑμᾶς, καὶ πληθυνῶ ὑμᾶς, καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου μετ' ὑ-
10 μῶν. * καὶ φάγεσθε καινὰ παλαιὰ παλαιῶν, καὶ παλαιὰ ἐκ
προσώπου νέων ἐξοίσετε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Aut patruus eius, aut filius patrui sui, aut consanguineus carnis suæ de cognatione sua redimet eum: aut si valuerit manus eius, redimet se.
" Et computabit cum emptore suo ab anno quo vendidit se ei, vsque ad annum iubilei. & erit argentum venditionis suæ iuxta numerum annorum, iuxta dies mercenarij erit cum eo. " Si plures fuerint anni, iuxta eos reddet redemptionem suam de argento emptionis suæ.
" Et si pauci anni remanserint vsque ad annum iubilei, computabitur ei, iuxta annos eius reddet redemptionem suam de
" singulorum annorum erit apud eum: non seruiet ei violenter ante oculos tuos. " Si autem per hæc non fuerit redemptus, egredietur in
anno iubilei ipse & filij eius cum eo: " Quia serui mei sunt filij Israel, quos eduxi de terra Ægypti.

CAP. XXVI.

EGo Dominus Deus vester. ' Non facietis vobis idola, nec imaginem, & statuam non erigetis vobis: & lapidem adorationis non facietis in terra
vestra, vt adoretis super eum: quia ego Dominus Deus vester. ' Dies sabbatorum meorum custodite, & domum sanctuarij mei metuite, ego
Dominus. ' Si in legitimis meis ambulaueritis, & præcepta mea custodieritis, & feceritis ea: ' Dabo pluuiam vestram in temporibus suis, & da-
bit terra fructum suum, & arbor agri dabit poma sua. ' Et apprehendet vobis tritura vindemiam, & vindemia apprehendet pullulationem semen-
tis, & comedetis panem vestrum in saturitate, & habitabitis confidenter in terra vestra. ' Daboque pacem in terra: & & manebitis, & non erit qui
commoueat vos. & ceßare faciam bestiam malam de terra: & occidentes gladio non transibunt per terram vestram. ' Et persequemini inimicos
vestros, & corruent coram vobis in gladio. ' Perseguenturque quinque ex vobis centum, & centum ex vobis fugabunt decem millia. & cadent
inimici vestri coram vobis in gladio. ' Et aspiciam vos in verbo meo, vt benefaciam vobis, & crescere vos faciam, & multiplicabo vos, & statuam
pactum meum vobiscum. " Comedetisque vetera veterum, & vetera propter noua efferetis.

תרגום אונקלוס

49 ואו אחבותי או בר אחבותי יפרקיניה או מקריב בשריה מדעתיה יפרקיניה או דחדבק ידיה ויתפרק׃ 50 ויחשב עם זבניה משתא
דאזדבן ליה עד שתא דיובלא ויהי כסף זבינותי במנין שנייא כיומי שגירא יהי עימיה׃ 51 אם עוד סגיאות בשנייא לפומהן יהיב פרקניה מכסף
זבינותי׃ 52 ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובלא ויחשיב ליה כפום שנוהי יהיב יה פרקניה׃ 53 כאגיר שנה בשנה יהי עימיה
לא ישלח יה בקשיו לעינך׃ 54 ואם לא יתפריק באלין ויפוק בשתא דיובלא הוא ובנוהי עימיה׃ 55 ארי דילי בני ישראל עבדין
עבדי אינון קדמי דאפקית יתהון מארעא דמצרים

כו

אנא יוי אלהכון׃ 2 לא תעבדון לכון טעון ופלם ומקמא לא תקיטון לכון ואבן סגדא
לא תתנון בארעכון למסגד עלה ארי אנא יוי אלהכון׃ 3 ית יומי שבתא דילי תטרון ולביה מקדשי תהון דחלין אנא יהוה׃ 4 אם בקניי
תיהכון ופקדתי תטרון ועבדתון יתהון׃ 5 ואתן מטריכון בעידנהון ותתן ארעא עלהא ואילן חקלא יתן איביה׃ 6 ושרעא לכון דישא
תיכלון בישתא מן ארעא ודקטלן בחרבא לא יעדון בארעכון׃ 7 ותרדפון ית בעלי דבביכון ויפלון קדמיכון לחרבא׃ 8 ואתן שלמא בארעא ותשרון ולית דמניך ומבשל
ית קטילי מנכון לרבוותא ויתקטלון בחרבא קדמיכון׃ 9 ואתפני בכון ואפרי יתכון ואסגי יתכון ואקים
ית קיומי עמכון׃ 10 ותיכלון עתיקא דעתיק ועתיקא מן קדם חדתא תפנון׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 * וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם׃
12 * וְהִתְהַלַּכְתִּי בְתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם
13 תִּהְיוּ־לִי לְעָם׃ * אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהְיֹת לָהֶם עֲבָדִים
וָאֶשְׁבֹּר מֹטֹת עֻלְּכֶם וָאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוּת׃
14 * וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל־
15 הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה׃ * וְאִם־בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ וְאִם־אֶת־
מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי
16 לְהַפְרְכֶם אֶת־בְּרִיתִי׃ * אַף־אֲנִי אֶעֱשֶׂה־זֹּאת לָכֶם
וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בֶּהָלָה אֶת־הַשַּׁחֶפֶת וְאֶת־הַקַּדַּחַת
מְכַלּוֹת עֵינַיִם וּמְדִיבַת נָפֶשׁ וְזֵרַעְתֶּם לָרִיק זַרְעֲכֶם
17 וַאֲכָלֻהוּ אֹיְבֵיכֶם׃ * וְנָתַתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי
אֹיְבֵיכֶם וְרָדוּ בָכֶם שֹׂנְאֵיכֶם וְנַסְתֶּם וְאֵין רֹדֵף אֶתְכֶם׃
18 * וְאִם־עַד־אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְיִסַּרְתִּי לָכֶם
19 שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃ * וְשָׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֻזְּכֶם
וְנָתַתִּי אֶת־שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת־אַרְצְכֶם כַּנְּחֹשֶׁת׃
20 * וְתַם לָרִיק כֹּחֲכֶם וְלֹא־תִתֵּן אַרְצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ
21 וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פִּרְיוֹ׃ * וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי
וְלֹא תֹאבוּ לִשְׁמֹעַ לִי וְיָסַפְתִּי עֲלֵיכֶם מַכָּה שֶׁבַע
22 כְּחַטֹּאתֵיכֶם׃ * וְהִשְׁלַחְתִּי בָכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה
וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה
23 אֶתְכֶם וְנִשְׁמוּ דַּרְכֵיכֶם׃ * וְאִם־בְּאֵלֶּה לֹא תִוָּסְרוּ
24 לִי וַהֲלַכְתֶּם עִמִּי קֶרִי׃ * וְהָלַכְתִּי אַף־אֲנִי עִמָּכֶם
בְּקֶרִי וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם׃
25 * וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נֹקֶמֶת נְקַם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם
אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דֶבֶר בְּתוֹכְכֶם וְנִתַּתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב׃
26 * בְּשִׁבְרִי לָכֶם מַטֵּה־לָחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחְמְכֶם
בְּתַנּוּר אֶחָד וְהֵשִׁיבוּ לַחְמְכֶם בַּמִּשְׁקָל וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא
27 תִשְׂבָּעוּ׃ * וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וַהֲלַכְתֶּם
עִמִּי בְקֶרִי׃

11 * Ponam tabernaculum meum in medio ve-
12 stri, & non abiiciet vos anima mea. * Ambula-
bo inter vos, & ero Deus vester, vosque eritis
13 populus meus. * Ego dominus Deus vester,
qui eduxi vos de terra Ægyptiorum, ne ser-
uiretis eis: & qui confregi catenas ceruicum
14 vestrarum, vt incederetis erecti. * Quod si non
audieritis me, nec feceritis omnia mandata
15 mea, * Sed spreueritis leges meas, & iudicia
mea contempseritis, vt non faciatis ea quæ à
me constituta sunt, & ad irritum perducatis
16 pactum meum, * Ego quoque hæc faciam vo-
bis: Visitabo vos velociter in egestate &
C dore, qui conficiat oculos vestros, & consu-
mat animas vestras. Frustrà seretis sementem,
17 quæ ab hostibus deuorabitur. * Ponam fa-
ciem meam contra vos, & corruetis coram
hostibus vestris, & subiiciemini his qui ode-
18 runt vos. fugietis nemine persequente. * Sin
autem nec sic obedieritis mihi, addam correc-
ptiones vestras septuplum propter peccata ve-
19 stra: * Et conteram superbiam duritiæ vestræ.
Dabóque vobis cælum desuper sicut ferrum,
20 & terram æneam. * Consumetur in cassum la-
bor vester. non proferet terra germen, nec ar-
21 bores poma præbebunt. * Si ambulauerit is ex
aduerso mihi, nec voluerit audire me, addã
plagas vestras vsq; in septuplum propter pec-
22 cata vestra. * Emittámque in vos bestias agri,
D quæ consumant vos & pecora vestra, & ad
paucitatem cuncta redeant: desertæque fient
23 viæ vestræ. * Quod si nec sic volueritis recipe-
re disciplinam, sed ambulaueritis ex aduerso
24 mihi, * Ego quoque contra vos aduersus inece-
dam, & percutiam vos septies propter peccata
25 vestra. * Inducámq; super vos gladium vltorē
fœderis mei: cúmque confugeritis in vrbes,
mittam pestilentiam in medio vestri, & trade-
26 mini in manibus hostium. * Postquam confre-
gero baculum panis vestri, ita vt decem mu-
lieres in vno clibano coquant panes: & red-
E dant eos ad pondus: & comedetis, & non sa-
27 turabimini. * Sin autem nec per hæc audieri-
tis me, sed ambulaueritis contra me:

11 * Et ponam tabernaculum meum in vobis, & 11
non abominabitur anima mea vos. * Et ambu- 12
labo inter vos, & ero vester Deus, & vos eritis
mihi in populum. * Ego sum dominus Deus ve- 13
ster, qui eduxi vos ex terra Ægypti, cùm esletis vos
serui. & confregi vinculum iugi vestri, & duxi
vos cum fiducia. * Si autem non obedieritis 14
mihi, neque feceritis præcepta mea hæc: * Sed 15
inobedientes fueritis ipsis, & iudicia mea spreuerit
anima vestra, ita vt vos non faciatis omnia man-
data mea, ita vt dissipetis vos pactum meum:
* Et ego faciam sic vobis. & obstirmabo super 16
vos festinationem, & egestatem, & scabiem, &
ardorem, consumentes oculos vestros, & animam
vestram liquescentem. & seminabitis in vanum
semina vestra, & comedent ea aduersarij vestri.
* Et obstirmabo faciem meam contra vos, et ca- 17
detis coram inimicis vestris: & persequentur vos
odientes vos, & fugietis nullo persequente vos.
* Et si vsque ad hoc non obedieritis mihi, & ad- 18
dam castigare vos plagis septies pro peccatis vestris:
* Et confringam superbiam arrogantiæ vestræ: 19
& ponam cælum vobis sicut ferreum, & terram
vestram sicut æneam. * Et erit in vanum vis ve- 20
stra: & non dabit terra vestra semen suum, & lig-
num agri non dabit fructum suum. * Et si post hæc 21
ambulaueritis obliqui, & non volueritis obedire
mihi, addam vobis plagas septem iuxta peccata ve-
stra. * Et mittam super vos agrestes bestias ter- 22
æ, & comedent vos, & consument iumẽta vestra,
& paucos facient vos, & solitariæ erunt viæ
vestræ. * Et si post hæc non correcti fueritis, 23
sed ambulaueritis contra me obliqui, * Ambu- 24
labo & ego vobiscum furore obliquo, & percutiã
vos & ego septies pro peccatis vestris: * Et in- 25
ducam super vos gladium vlciscentem vltionem
pacti. & confugietis in vrbes vestras, & mit-
tam mortem contra vos, & trademini in manus
inimicorum. * Cùm tribulauero vos penuria 26
panum, coquent decem mulieres panes vestros in
clibano vno, & reddent panes vobis in pondere:
& comedetis, et non saturabimini. * Si autem 27
post hæc non obedieritis mihi, sed ambulaueritis con
tra me obliqui:

11 * καὶ θήσω τὸ σκηνωμά μου ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ προσοχθιεῖ ἡ ψυ-
12 χή μου ὑμᾶς. * καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν, καὶ ἔσομαι ὑ-
μῶν θεός, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν. * ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς
ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὄντων ὑμῶν δούλων.
καὶ συνέτριψα τὸν δεσμὸν τοῦ ζυγοῦ ὑμῶν, καὶ ἤγαγον ὑμᾶς
14 μετὰ παρρησίας. * ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσητέ μου, μηδὲ ποιή-
15 σητε τὰ πρόσταγματά μου ταῦτα· * ἀλλὰ ἀπειθήσητε
αὐτοῖς, καὶ τὰς κρίσεις μου προσοχθίσῃ ἡ ψυχὴ ὑμῶν, ὥστε ὑ-
μᾶς μὴ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς μου, ὥστε διασκεδάσαι ὑ-
16 μᾶς τὴν διαθήκην μου· * καὶ ἐγὼ ποιήσω οὕτως ὑμῖν. καὶ
ἐπισκήψω ἐφ' ὑμᾶς ταραχὴν, τὴν τε ὀπτασίαν, τὴν τε ψώραν,
καὶ τὴν ἀλγεινὴν, σφακελίζοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ τὴν
ψυχὴν ὑμῶν ἐκτήκουσαν. καὶ σπερεῖτε διὰ κενῆς τὰ σπέρμα-
17 τα ὑμῶν, καὶ ἔδον) αὐτὰ οἱ ὑπεναντίοι ὑμῶν· * καὶ θή-
σω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ πεσεῖσθε ἐναντίον τῶν ἐχ-
θρῶν ὑμῶν, καὶ δουλώσουσιν ὑμᾶς· καὶ μυδῶντες ὑμᾶς, καὶ φεύξε-
18 σθε οὐδενὸς διώκοντος ὑμᾶς. * καὶ ἐὰν ἕως τούτου μὴ ὑπα-
κούσητέ μου, καὶ προσθήσω παιδεῦσαι ὑμᾶς πληγαῖς ἑπτα-
19 πλασίοις ἁμαρτιῶν ὑμῶν· * καὶ συντρίψω τὴν ὕβριν
τῆς ὑπερηφανίας ὑμῶν, καὶ θήσω τὸν οὐρανὸν ὑμῖν ὡς σιδη-
ροῦν, καὶ τὴν γῆν ὑμῶν ὡσεὶ χαλκοῦν· * καὶ ἔσται εἰς
κενὸν ἡ ἰσχὺς ὑμῶν. καὶ οὐ δώσει ἡ γῆ ὑμῶν τὸν καρπὸν αὐτῆς,
καὶ τὸ ξύλον τοῦ ἀγροῦ οὐ δώσει τὸν καρπὸν αὐτοῦ.
21 * καὶ ἐὰν μὴ ταῦτα πορεύησθε πρός με, καὶ μὴ βούλησθε ὑ-
πακοῦειν μοι, προσθήσω ὑμῖν πληγὰς ἑπτὰ κατὰ τὰς ἁμαρτίας
22 ὑμῶν. * καὶ ἀποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὰ ἄγρια θηρία τῆς γῆς, καὶ
κατέδε) ὑμᾶς, καὶ ἐξαναλώσει τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ ὀλιγο-
στοὺς ποιήσει ὑμᾶς· καὶ ἔρημοι ἔσον) αἱ ὁδοὶ ὑμῶν.
23 * καὶ ἐὰν ἐπὶ τούτοις μὴ παιδευθῆτε, ἀλλὰ πορεύησθε πρός
24 με πλάγιοι, * πορεύσομαι καὶ γὼ μετ' ὑμῶν θυμῷ πλαγίῳ,
καὶ παιδεύσω ὑμᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. καὶ ἐγὼ ἐπάξω ἐπὶ ὑμᾶς μάχαιραν ἐκδίκησιν δίκην δια-
θήκης. καὶ καταφεύξεσθε εἰς τὰς πόλεις ὑμῶν, καὶ ἐξαποστελῶ
θάνατον ἐφ' ὑμᾶς, καὶ παραδοθήσεσθε εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν.
26 * ἐν τῷ θλίψαι ὑμᾶς σιτοδείᾳ ἄρτων· πέψουσι δέκα γυ-
ναῖκες σῖτον ἄρτοις ὑμῶν ἐν κλιβάνῳ ἑνί, καὶ ἀποδώσουσι σῖτον
ἄρτοις ὑμῶν ἐν σταθμῷ, καὶ φάγεσθε, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσε.
27 * ἐὰν δὲ ἐπὶ τούτοις μὴ ἐπακούσητέ μου, ἀλλὰ πορεύσησθε
πρός με πλάγιοι.

22 וְאַתֵּן מַשְׁכָּנִי בֵּינֵיכוֹן וְלָא רְחַק מֵימְרִי יָתְכוֹן׃ 23 וְאֶטְרֵי שְׁכִינְתִי בֵּינֵיכוֹן וְאֶהֱוֵי לְכוֹן לֵאלָהּ וְאַתּוּן תְּהוֹן קֳדָמַי לְעַם׃ 24 אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִלְּהֲוֹיָה לְהוֹן עַבְדִין וְתָבַרִית נִיר עֲמָמַיָא מִנְּכוֹן וְדַבָּרִית יָתְכוֹן בְּחֵירוּתָא׃ 25 וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי
וְלָא תַּעְבְּדוּן יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא הָאִלֵּין׃ 26 וְאִם בְּקְיָמֵי תְּקוּנַיָּא וְאִם יָת דִּינַי תְּרַחֲקוּן נַפְשְׁכוֹן מִלְּמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא דְאַתּוּן לְאַשְׁנָיוּתְכוֹן יָת קְיָמָי׃
27 אַף אֲנָא אֶעְבַּד דָּא לְכוֹן וְאֶסְעַר עֲלֵיכוֹן בְּיוֹהֲלָנָא שְׁחָפָא וְקַדְחָתָא מְחַשְּׁכִין עֵינַיִן וּמַפְקִין נַפְשָׁא וְתִזְרְעוּן לְרֵיקָנוּ זַרְעֲכוֹן וְיֵיכְלִנֵיהּ שְׁנָאֵיכוֹן׃
28 וְאֵתֵּן רוּגְזִי בָּכוֹן וְתִתְבְּרוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְיִרְדוּן בָּכוֹן מְנָאֲיכוֹן וְתֶחְסְנוּן וְלֵית דְּרָדֵף יָתְכוֹן׃ 29 וְאִם עַד אִלֵּין לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְתוֹסְפוּן
לְמֶחְטֵי כְּנִשְׁתָּא מִלְּמֶעְבַּד פִּקּוּדָי וְתֵיכְלוּן בִּסְרָא דִּבְנֵיכוֹן וּבִסְרָא דִּבְנָתֵיכוֹן תֵּיכְלוּן׃ 30 וְאַחֲבַר יָת בָּמְתְכוֹן וְיַקַּר חַקְפְּכוֹן וְאֶתֵּן יָת שִׁכְיָא דְעַרְעוֹרֵיכוֹן חֲקִיפִין עַל פִּגְרֵיהֶן פִּגְרֵי טְעוּתְכוֹן
וְתִרְחַק נַפְשִׁי לָא חֲבִיבָא לְכוֹן׃ 31 וְאֶסְוֵי לְרֵיקָנָן חֵילְכוֹן וְלָא אֶתֵּן אַרְעָא לָא יְתֵן אֵיבָהּ׃ 32 וְאֶשַׁיֵּי יָת אַרְעָא וְתִתְמְהוּן עֲלַהּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 33 וְיָת בְּנֵי בָכוֹן אֶפֵּיץ בֵּין עַמְמַיָּא וְאֶשְׁלוֹף בַּתְרֵיכוֹן סַיְפָא וְתֶהֱוֵי אַרְעֲכוֹן דְּמָא וְקִרְוֵיכוֹן דְּמָא יִתְבְּלָעוּן׃ 34 בְּדֵין תְּהַנֵּי אַרְעָא יָת שִׁבְתָּתָהָא כָּל יוֹמֵי
דְּתִשְׁתֵּי׃ 35 כָּל יוֹמֵי דְּשַׁמָּתָא תִּשְׁתְּבֵי יָת דְּלָא שַׁבְּתַת בְּשִׁבְתָּתְכוֹן כַּד יְתֵבְתּוּן עֲלַהּ׃ 36 וְאִם בְּנֵי אֲנָשׁ דְּאִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן אֲרַחֵץ רוּחַ
דְּחִילָא בְּלִבְּהוֹן בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא וְיִרְדְּפוּן יָת קָלָא דְּעָלֵי דְּלִיף וְיִנְסוּן כְּמִנְסָת קְרָבָא וְיִפְלוּן דְּלָא רָדֵף׃ 37 וְיִתְקְלוּן גְּבַר עַל אֲחוּהִי כְּמִנְסָת קְרָבָא
וְלָא יְהוֹן לְכוֹן חֵילָא לְמִקַּם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 38 וְתֵבְדוּן בֵּין עַמְמַיָּא וְיִסְפֵּי יָת אַרְעֲכוֹן בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 39 וְדִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן יִתְמָקוּן בְּחוֹבֵיהוֹן
בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא וְאַף בְּחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן עִמְּהוֹן יִתְמָקוּן׃ 40 וְיִתְוַדּוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן וְיָת חוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן בְּשִׁקְרְהוֹן דְּשִׁקְרוּ קֳדָמַי וְאַף דְּהֲלִיכוּ עִמִּי
בְּקָלָנוּת׃ 41 וְאַף אֲנָא אֲהַלֵּךְ עִמְּהוֹן בְּקָלָנוּת וְאַעֵיל יָתְהוֹן בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא עַד דְּיִתְכְּנַע לִבְּהוֹן דְּלָא מְהַלִּין בְּפִקּוּדַי וְדִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן יִתְרְעוֹן
בְּחוֹבֵיהוֹן׃ 42 וְאֶדְכַּר יָת קְיָמִי דְּיַעֲקוֹב וְאַף יָת קְיָמִי דְּיִצְחָק וְאַף יָת קְיָמִי דְּאַבְרָהָם אֶדְכַּר וְיָת אַרְעָא אֶדְכַּר׃ 43 אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִלְּהֲוֹיָה לְהוֹן עַבְדִין וְתָבַרִית נִיר עֲמָמַיָא מִנְּכוֹן וְדַבָּרִית יָתְכוֹן בְּחֵירוּתָא׃ 44 וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי
וְלָא תַּעְבְּדוּן יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא הָאִלֵּין׃ 45 וְאִם בְּקְיָמֵי תְּקוּנַיָּא וְאִם יָת דִּינַי תְּרַחֲקוּן נַפְשְׁכוֹן מִלְּמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא דְאַתּוּן לְאַשְׁנָיוּתְכוֹן יָת קְיָמָי׃
46 אַף אֲנָא אֶעְבַּד דָּא לְכוֹן וְאֶסְעַר עֲלֵיכוֹן בְּיוֹהֲלָנָא שְׁחָפָא וְקַדְחָתָא מְחַשְּׁכִין עֵינַיִן וּמַפְקִין נַפְשָׁא וְתִזְרְעוּן לְרֵיקָנוּ זַרְעֲכוֹן וְיֵיכְלִנֵיהּ שְׁנָאֵיכוֹן׃
47 וְאֵתֵּן רוּגְזִי בָּכוֹן וְתִתְבְּרוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְיִרְדוּן בָּכוֹן מְנָאֲיכוֹן וְתֶחְסְנוּן וְלֵית דְּרָדֵף יָתְכוֹן׃ 48 וְאִם עַד אִלֵּין לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְתוֹסְפוּן
לְמֶחְטֵי כְּנִשְׁתָּא מִלְּמֶעְבַּד פִּקּוּדָי וְתֵיכְלוּן בִּסְרָא דִּבְנֵיכוֹן וּבִסְרָא דִּבְנָתֵיכוֹן תֵּיכְלוּן׃ 49 וְאַחֲבַר יָת בָּמְתְכוֹן וְיַקַּר חַקְפְּכוֹן וְאֶתֵּן יָת שִׁכְיָא דְעַרְעוֹרֵיכוֹן חֲקִיפִין עַל פִּגְרֵיהֶן פִּגְרֵי טְעוּתְכוֹן
וְתִרְחַק נַפְשִׁי לָא חֲבִיבָא לְכוֹן׃ 50 וְאֶסְוֵי לְרֵיקָנָן חֵילְכוֹן וְלָא אֶתֵּן אַרְעָא לָא יְתֵן אֵיבָהּ׃ 51 וְאֶשַׁיֵּי יָת אַרְעָא וְתִתְמְהוּן עֲלַהּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 52 וְיָת בְּנֵי בָכוֹן אֶפֵּיץ בֵּין עַמְמַיָּא וְאֶשְׁלוֹף בַּתְרֵיכוֹן סַיְפָא וְתֶהֱוֵי אַרְעֲכוֹן דְּמָא וְקִרְוֵיכוֹן דְּמָא יִתְבְּלָעוּן׃ 53 בְּדֵין תְּהַנֵּי אַרְעָא יָת שִׁבְתָּתָהָא כָּל יוֹמֵי
דְּתִשְׁתֵּי׃ 54 כָּל יוֹמֵי דְּשַׁמָּתָא תִּשְׁתְּבֵי יָת דְּלָא שַׁבְּתַת בְּשִׁבְתָּתְכוֹן כַּד יְתֵבְתּוּן עֲלַהּ׃ 55 וְאִם בְּנֵי אֲנָשׁ דְּאִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן אֲרַחֵץ רוּחַ
דְּחִילָא בְּלִבְּהוֹן בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא וְיִרְדְּפוּן יָת קָלָא דְּעָלֵי דְּלִיף וְיִנְסוּן כְּמִנְסָת קְרָבָא וְיִפְלוּן דְּלָא רָדֵף׃ 56 וְיִתְקְלוּן גְּבַר עַל אֲחוּהִי כְּמִנְסָת קְרָבָא
וְלָא יְהוֹן לְכוֹן חֵילָא לְמִקַּם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 57 וְתֵבְדוּן בֵּין עַמְמַיָּא וְיִסְפֵּי יָת אַרְעֲכוֹן בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 58 וְדִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן יִתְמָקוּן בְּחוֹבֵיהוֹן
בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא וְאַף בְּחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן עִמְּהוֹן יִתְמָקוּן׃ 59 וְיִתְוַדּוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן וְיָת חוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן בְּשִׁקְרְהוֹן דְּשִׁקְרוּ קֳדָמַי וְאַף דְּהֲלִיכוּ עִמִּי
בְּקָלָנוּת׃ 60 וְאַף אֲנָא אֲהַלֵּךְ עִמְּהוֹן בְּקָלָנוּת וְאַעֵיל יָתְהוֹן בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא עַד דְּיִתְכְּנַע לִבְּהוֹן דְּלָא מְהַלִּין בְּפִקּוּדַי וְדִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן יִתְרְעוֹן
בְּחוֹבֵיהוֹן׃ 61 וְאֶדְכַּר יָת קְיָמִי דְּיַעֲקוֹב וְאַף יָת קְיָמִי דְּיִצְחָק וְאַף יָת קְיָמִי דְּאַבְרָהָם אֶדְכַּר וְיָת אַרְעָא אֶדְכַּר׃ 62 אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִלְּהֲוֹיָה לְהוֹן עַבְדִין וְתָבַרִית נִיר עֲמָמַיָא מִנְּכוֹן וְדַבָּרִית יָתְכוֹן בְּחֵירוּתָא׃ 63 וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי
וְלָא תַּעְבְּדוּן יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא הָאִלֵּין׃ 64 וְאִם בְּקְיָמֵי תְּקוּנַיָּא וְאִם יָת דִּינַי תְּרַחֲקוּן נַפְשְׁכוֹן מִלְּמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא דְאַתּוּן לְאַשְׁנָיוּתְכוֹן יָת קְיָמָי׃
65 אַף אֲנָא אֶעְבַּד דָּא לְכוֹן וְאֶסְעַר עֲלֵיכוֹן בְּיוֹהֲלָנָא שְׁחָפָא וְקַדְחָתָא מְחַשְּׁכִין עֵינַיִן וּמַפְקִין נַפְשָׁא וְתִזְרְעוּן לְרֵיקָנוּ זַרְעֲכוֹן וְיֵיכְלִנֵיהּ שְׁנָאֵיכוֹן׃
66 וְאֵתֵּן רוּגְזִי בָּכוֹן וְתִתְבְּרוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְיִרְדוּן בָּכוֹן מְנָאֲיכוֹן וְתֶחְסְנוּן וְלֵית דְּרָדֵף יָתְכוֹן׃ 67 וְאִם עַד אִלֵּין לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְתוֹסְפוּן
לְמֶחְטֵי כְּנִשְׁתָּא מִלְּמֶעְבַּד פִּקּוּדָי וְתֵיכְלוּן בִּסְרָא דִּבְנֵיכוֹן וּבִסְרָא דִּבְנָתֵיכוֹן תֵּיכְלוּן׃ 68 וְאַחֲבַר יָת בָּמְתְכוֹן וְיַקַּר חַקְפְּכוֹן וְאֶתֵּן יָת שִׁכְיָא דְעַרְעוֹרֵיכוֹן חֲקִיפִין עַל פִּגְרֵיהֶן פִּגְרֵי טְעוּתְכוֹן
וְתִרְחַק נַפְשִׁי לָא חֲבִיבָא לְכוֹן׃ 69 וְאֶסְוֵי לְרֵיקָנָן חֵילְכוֹן וְלָא אֶתֵּן אַרְעָא לָא יְתֵן אֵיבָהּ׃ 70 וְאֶשַׁיֵּי יָת אַרְעָא וְתִתְמְהוּן עֲלַהּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 71 וְיָת בְּנֵי בָכוֹן אֶפֵּיץ בֵּין עַמְמַיָּא וְאֶשְׁלוֹף בַּתְרֵיכוֹן סַיְפָא וְתֶהֱוֵי אַרְעֲכוֹן דְּמָא וְקִרְוֵיכוֹן דְּמָא יִתְבְּלָעוּן׃ 72 בְּדֵין תְּהַנֵּי אַרְעָא יָת שִׁבְתָּתָהָא כָּל יוֹמֵי
דְּתִשְׁתֵּי׃ 73 כָּל יוֹמֵי דְּשַׁמָּתָא תִּשְׁתְּבֵי יָת דְּלָא שַׁבְּתַת בְּשִׁבְתָּתְכוֹן כַּד יְתֵבְתּוּן עֲלַהּ׃ 74 וְאִם בְּנֵי אֲנָשׁ דְּאִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן אֲרַחֵץ רוּחַ
דְּחִילָא בְּלִבְּהוֹן בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא וְיִרְדְּפוּן יָת קָלָא דְּעָלֵי דְּלִיף וְיִנְסוּן כְּמִנְסָת קְרָבָא וְיִפְלוּן דְּלָא רָדֵף׃ 75 וְיִתְקְלוּן גְּבַר עַל אֲחוּהִי כְּמִנְסָת קְרָבָא
וְלָא יְהוֹן לְכוֹן חֵילָא לְמִקַּם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 76 וְתֵבְדוּן בֵּין עַמְמַיָּא וְיִסְפֵּי יָת אַרְעֲכוֹן בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃ 77 וְדִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן יִתְמָקוּן בְּחוֹבֵיהוֹן
בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא וְאַף בְּחוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן עִמְּהוֹן יִתְמָקוּן׃ 78 וְיִתְוַדּוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן וְיָת חוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן בְּשִׁקְרְהוֹן דְּשִׁקְרוּ קֳדָמַי וְאַף דְּהֲלִיכוּ עִמִּי
בְּקָלָנוּת׃ 79 וְאַף אֲנָא אֲהַלֵּךְ עִמְּהוֹן בְּקָלָנוּת וְאַעֵיל יָתְהוֹן בְּאַרְעָא דְּשִׁבְיָא עַד דְּיִתְכְּנַע לִבְּהוֹן דְּלָא מְהַלִּין בְּפִקּוּדַי וְדִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן יִתְרְעוֹן
בְּחוֹבֵיהוֹן׃ 80 וְאֶדְכַּר יָת קְיָמִי דְּיַעֲקוֹב וְאַף יָת קְיָמִי דְּיִצְחָק וְאַף יָת קְיָמִי דְּאַבְרָהָם אֶדְכַּר וְיָת אַרְעָא אֶדְכַּר׃ 81 אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּיקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִלְּהֲוֹיָה לְהוֹן עַבְדִין וְתָבַרִית נִיר עֲמָמַיָא מִנְּכוֹן וְדַבָּרִית יָתְכוֹן בְּחֵירוּתָא׃ 82 וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי
וְלָא תַּעְבְּדוּן יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא הָאִלֵּין׃ 83 וְאִם בְּקְיָמֵי תְּקוּנַיָּא וְאִם יָת דִּינַי תְּרַחֲקוּן נַפְשְׁכוֹן מִלְּמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא דְאַתּוּן לְאַשְׁנָיוּתְכוֹן יָת קְיָמָי׃
84 אַף אֲנָא אֶעְבַּד דָּא לְכוֹן וְאֶסְעַר עֲלֵיכוֹן בְּיוֹהֲלָנָא שְׁחָפָא וְקַדְחָתָא מְחַשְּׁכִין עֵינַיִן וּמַפְקִין נַפְשָׁא וְתִזְרְעוּן לְרֵיקָנוּ זַרְעֲכוֹן וְיֵיכְלִנֵיהּ שְׁנָאֵיכוֹן׃
85 וְאֵתֵּן רוּגְזִי בָּכוֹן וְתִתְבְּרוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן וְיִרְדוּן בָּכוֹן מְנָאֲיכוֹן וְתֶחְסְנוּן וְלֵית דְּרָדֵף יָתְכוֹן׃ 86 וְאִם עַד אִלֵּין לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְתוֹסְפוּן
לְמֶחְטֵי כְּנִשְׁתָּא מִלְּמֶעְבַּד פִּקּוּדָי וְתֵיכְלוּן בִּסְרָא דִּבְנֵיכוֹן וּבִסְרָא דִּבְנָתֵיכוֹן תֵּיכְלוּן׃ 87 וְאַחֲבַר יָת בָּמְתְכוֹן וְיַקַּר חַקְפְּכוֹן וְאֶתֵּן יָת שִׁכְיָא דְעַרְעוֹרֵיכוֹן חֲקִיפִין עַל פִּגְרֵיהֶן פִּגְרֵי טְעוּתְכוֹן
וְתִרְחַק נַפְשִׁי לָא חֲבִיבָא לְכוֹן׃ 88 וְאֶסְוֵי לְרֵיקָנָן חֵילְכוֹן וְלָא אֶתֵּן אַרְעָא לָא יְתֵן אֵיבָהּ׃ 89 וְאֶשַׁיֵּי יָת אַרְעָא וְתִתְמְהוּן עֲלַהּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
דְּיָתְבִין בַּהּ׃ 90 וְיָת בְּנֵי בָכוֹן אֶפֵּיץ בֵּין עַמְמַיָּא וְאֶשְׁלוֹף בַּתְרֵיכוֹן סַיְפָא וְתֶהֱוֵי אַרְעֲכוֹן דְּמָא וְקִרְוֵיכוֹן דְּמָא יִתְבְּלָעוּן׃ 91 בְּדֵין תְּהַנֵּי אַרְעָא יָת שִׁבְתָּתָהָא כָּל יוֹמֵי
דְּתִשְׁתֵּי׃ 92 כָּל יוֹמֵי דְּשַׁמָּתָא תִּשְׁתְּבֵי יָת דְּלָא שַׁבְּתַת בְּשִׁבְתָּתְכוֹן כַּד יְתֵבְתּוּן עֲלַהּ׃ 93 וְאִם בְּנֵי אֲנָשׁ דְּאִשְׁתְּאַרוּן מִנְּכוֹן אֲרַחֵץ רו

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 * וְהָלַכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת־קֶרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף
29 אֲנִי שֶׁבַע עַל־חַטֹּאתֵיכֶם : * וַאֲכַלְתֶּם בְּשַׂר
30 בְּנֵיכֶם וּבְשַׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכֵלוּ : * וְהִשְׁמַדְתִּי
אֶת־בָּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת חַמְּנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־
פִּגְרֵיכֶם עַל פִּגְרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגָעֲלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם :
31 * וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרְבָּה וְהִשֵּׁמֹתִי אֶת
32 מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּרֵיחַ נִיחֹחֲכֶם : * וְהֵשַׁמְתִּי
אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים
33 בָּהּ : * וְאֶתְכֶם אָזָרֶה בַגּוֹיִם וְהַרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם
חָרֶב וְהָיְתָה אַרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חָרְבָה :
34 * אָז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ כָּל יְמֵי הְשַׁמָּה
וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אָז תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת
35 אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ : * כָּל־יְמֵי הַשַּׁמָּה תִּשְׁבֹּת אֵת
אֲשֶׁר לֹא שָׁבְתָה בְּשַׁבְּתֹתֵיכֶם בְּשִׁבְתְּכֶם עָלֶיהָ :
36 * וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם וְהֵבֵאתִי מָרָךְ בִּלְבָבָם בְּאַרְצֹת
אֹיְבֵיהֶם וְרַדָּף אֹתָם קוֹל עָלֶה נִדָּף וְנָסוּ מְנֻסַּת
37 חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף : * וְכָשְׁלוּ אִישׁ־בְּאָחִיו כְּמִפְנֵי
חֶרֶב וְרֹדֵף אֵין וְלֹא־תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם :
38 * וַאֲבַדְתֶּם בַּגּוֹיִם וַאֲכָלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם :
39 * וְהַנִּשְׁאָרִים בָּכֶם יִמַּקּוּ בַּעֲוֹנָם בְּאַרְצֹת
אֹיְבֵיכֶם וְאַף בַּעֲוֹנֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמָּקּוּ :
40 * וְהִתְוַדּוּ אֶת־עֲוֹנָם וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם בְּמַעְלָם אֲשֶׁר
41 מָעֲלוּ־בִי וְאַף אֲשֶׁר־הָלְכוּ עִמִּי בְּקֶרִי : * אַף־אֲנִי
אֵלֵךְ עִמָּם בְּקֶרִי וְהֵבֵאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ־אָז
יִכָּנַע לְבָבָם הָעָרֵל וְאָז יִרְצּוּ אֶת־עֲוֹנָם : * וְזָכַרְתִּי
42 אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי
אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר : * וְהָאָרֶץ תֵּעָזֵב מֵהֶם
43 וְתֵרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשָּׁמְמָה מֵהֶם וְהֵם יִרְצּוּ
אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבְיַעַן בְּמִשְׁפָּטַי מָאָסוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי
44 גָּעֲלָה נַפְשָׁם :

28 * Et ego incedam aduersus vos in furore
contrario, & corripiam vos septem plagis pro-
29 pter peccata vestra: * Ita vt comedatis carnes
filiorum vestrorum & filiarum vestrarum.
30 * Destruam excelsa vestra, & simulacra con-
fringam, & cadetis inter ruinas idolorum ve-
31 strorũ: & abominabitur vos anima mea: * In
tantum vt vrbes vestras redigam in solitudi-
nem; & deserta faciam sanctuaria vestra; nec
32 recipiam vltrà odorem suauissimum. * Dispers-
dam q̃, terrã vestrã, & stupebunt super ea ini-
33 mici vestri cũ habitatores illius fuerint. * Vos
autem dispergam in gentes, & euaginabo post
34 uitates vestræ dirutæ. * Tunc placebunt terræ
sabbata sua cunctis diebus solitudinis suæ.
Quando fueritis in terra hostili, sabbatizabit
35 & requiesset in sabbatis solitudinis suæ: * Eo
quòd non requieuerit in sabbatis vestris, quã-
36 do habitabatis in ea. * Et qui de vobis reman-
serint, dabo pauorem in cordibus eorum in
regionibus hostium. terrebit eos sonitus fo-
lij volantis, & ita fugient quasi gladium. Ca-
37 dent nullo persequente: * Et corruent singuli
super fratres suos quasi bella fugientes. nemo
38 vestrum inimicis audebit resistere. * Peribitis
inter gentes, & hostilis vos terra consumet.
39 * Quod si & de his aliqui remanserint, tabes-
cent in iniquitatibus suis in terra inimicorum
suorum. & propter peccata patrum suorum &
40 sua affligentur, * Donec confiteantur iniqui-
tates suas & maiorum suorum quibus præua-
ricati sunt in me, & ambulauerunt ex aduer-
41 so mihi. * Ambulabo igitur & ego contra eos,
& inducam illos in terram hostilem, donec e-
rubescat incircuncisa mens eorum. Tunc ora-
bunt pro impietatibus suis:
42 * Et recordabor fœderis mei, quod pepigi
cum Iacob, & Isaac, & Abraam.
43 * Terræ quoque memor ero: quæ cùm re-
licta fuerit ab eis, complacebit sibi in sabbatis
suis, patiens solitudinem propter illos. Ipsi ve-
rò rogabunt pro peccatis suis, eo quòd abie-
cerint iudicia mea, & leges meas despexerint.

28 * καὶ αὐτὸς πορεύσομαι μετ' ὑμῶν ἐν θυμῷ πλαγίῳ. καὶ
παιδεύσω ὑμᾶς ἐγὼ ἑπτάκις, κ̣τ̣ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν·
29 * καὶ φαγεσθε τὰς σάρκας τῶν υἱῶν ὑμῶν, καὶ τὰς σάρκας
30 τῶν θυγατέρων ὑμῶν φαγεσθε. * καὶ ἐρημώσω τὰς στήλας ὑ-
μῶν, κ̣ ἐξολοθρεύσω τὰ ξύλινα χειροποίητα ὑμῶν, κ̣ θήσω τὰ
κῶλα ὑμῶν ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων ὑμῶν· & προσοχθιεῖ
31 ἡ ψυχή μου ὑμῖν. * & θήσω τὰς πόλεις ὑμῶν ἐρημους, καὶ
ἐξερημώσω τὰ ἅγια ὑμῶν, & οὐ μὴ ὀσφρανθῶ τῆς ὀσμῆς τῶν θυ-
32 σιῶν ὑμῶν. * & ἐξερημώσω ἐγὼ τὴν γῆν ὑμῶν, κ̣ θαυμασ(ον)
33 ἐπ' αὐτῇ ⟨ἐχθροὶ ὑμῶν⟩, & οἰκοῦντες ἐν αὐτῇ. * κ̣ διά-
σπερῶ ὑμᾶς εἰς τὰ ἔθνη, & ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἐπεισπορευομέ-
νη μάχαιρα, καὶ ἔσται ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος, καὶ αἱ πόλεις ὑμῶν
34 ἐσ(ον) ἔρημοι. * τότε εὐδοκήσει ἡ γῆ τὰ Σαββατα αὐτ πάσας
τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε ἐν τῇ γῇ
τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν. τότε Σαββατιεῖ ἡ γῆ, καὶ εὐδοκήσει τὰ σαβ-
35 βατα αὐτ * πάσας τὰς ἡμέρας τ̣ ἐρημώσεως αὐτ. σαββα-
τιεῖ ἃ οὐκ ἐσαββάτισεν ἐν τοῖς Σαββασιν ὑμῶν, ἡνίκα κατῴ-
36 κειτε αὐτοὺς. * & τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐξ ὑμῶν ἐπάξω ὀλιγο-
ψυχίαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. κ̣ διώξε-
ται αὐτοὺς φωνὴ φύλλου φερομένου, καὶ φεύξον(ται) ὡς φεύγοντες
37 ἀπὸ πολέμου, καὶ πεσοῦνται οὐδενὸς διώκοντος. * κ̣ ὑπερεῖ-
ψε(ῖ) ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτ ὡσεὶ ἐν πολέμῳ, οὐδενὸς κα
ταφέροντος. καὶ οὐ δυνήσεσθε ὑποστῆναι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν.
38 * κ̣ ἀπολεῖσθε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κ̣ κατέδε(ται) ὑμᾶς ἡ γῆ τῶν ἐχ-
39 θρῶν ὑμῶν. * & ⟨οἱ⟩ καταλειφθεντες ἀφ' ὑμῶν καταφθαρήσ(ον-
ται) διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ διὰ
40 τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν ⟨μετ' αὐτῶν⟩. * κ̣ ἐξαρο(ῦσι
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, & τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν, ὅτι
παρέβησαν & ὑπερεῖδόν με, καὶ ὅτι ἐπορεύθησαν ἐναντίον μου
41 πλάγιοι, * καὶ ἐγὼ ἐπορεύθην μετ' αὐτῶν ἐν θυμῷ πλαγίῳ.
& ἀπολῶ αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. τότε ἐντραπήσ(ε-
ται) ἡ καρδία αὐτῶν ἡ ἀπερίτμητος, κ̣ τότε εὐδοκήσουσι τὰς ἁμαρ
42 τίας αὐτῶν. * καὶ μνησθήσομαι τ̣ διαθήκης ιακωβ, & τῆς δια-
θήκης ισαακ, καὶ τῆς διαθήκης αβρααμ μνησθήσομαι. & τῆς
γῆς μνησθήσομαι. καὶ ⟨ἐγκαταλειφθεῖσα⟩ ἡ γῆ ἀπ' αὐ-
τῶν. τότε προσδέξε(ται) ἡ γῆ τὰ Σαββατα αὐτῆς, ἐν τ̣ ἐρημω
θῆναι αὐτὴν δι' αὐτούς. καὶ αὐτοὶ προσδέξονται τὰς ἑαυ-
τῶν ἀνομίας, ἀνθ' ὧν τὰ κρίματά μου ὑπερεῖδον, & τοῖς προ-
στάγμασί μου προσώχθισεν ἡ ψυχὴ αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Ambulabo vobiſcum in ira furoris, corripiamque ego quoque vos ſepties propter peccata veſtra. " Et comedetis carnem filiorum veſtrorũ, & carnem filiarũ veſtrarum comedetis: " Et deſtruam excelſa veſtra, & ſuccidam ſimulachra veſtra: & dabo cadauera veſtra ſuper cadauera idolorũ veſtrorum, & abominabitur vos verbum meum: " Et dabo ciuitates veſtras in ſolitudinem, & deſerta faciam ſanctuaria veſtra, & non ſuſcipiam vo
linauerũ oblationẽ congregationis veſtræ. " Et deſertam ego faciam terram, & deſerti erunt ſuper ea inimici veſtri qui habitãt in ea. " Vos autem
dispergã populos, & immittã poſt vos occiſores gladio: & erit terra veſtra deſerta, & ciuitates veſtræ erunt in ſolitudinẽ. " Tunc cõplacebunt
terræ requietiones eius cũctis diebus quibus fuerit deſerta, & vos in terra inimicorũ veſtrorũ. " Tunc dimittetur terra quieſcere, & cõplacebunt ei re-
quietiones ſuæ. " Cunctis diebus quibus fuerit deſerta dimittetur quieſcere, eo quòd non dimittebatur in annis requietionis veſtræ quãdo habi-
tabatis in ea. " Et qui de vobis remanſerint, inducã pauorem in cordibus eorũ in terra hoſtium ſuorum. & perſequentur eos ſonitus folij decidẽtis, &
fugiet ſicut fugiãt a facie occiſorũ gladio, nemine perſequente. & nõ erit
vllus veſtrũm ante inimicos veſtros. " Et peribitis inter populos, & conſumet vos terra inimicorũ veſtrorũ. " Et qui reliqui fuerint ex vobis, ta-
bescent propter peccata ſua & peccata patrum ſuorum propter præuaricationem qua præuaricati ſunt in verbum meum, & quòd ambulauerunt coã
me in duritia. " Ego quoq; incedam cũ eis in duritia, & inducã eos in terram inimicorũ ſuorũ: aut tũc conteretur inſipiẽs cor eorũ, & tunc placebunt
peccatis ſuis. " Recordaborq; fœderis mei quod pepigi cũ Iacob, & pacti mei quod pepigi cũ Iſaac, & etiam pacti mei quod pepigi cũ A-
braam recordabor. " Terræ quoq; ego recordabor. & terra relicta erit ab eis, & cõplacebit ſibi requietionib' ſuis cũ deſerta fuerit ab eis. Illi quoq;
placabit. p̃ iniquitatibus ſuis. maledictiones, p̃ benedictionib' inducã ſuper eos, eo quòd abiecerit legitima mea, & iudicia mea abominata ſit aia eorũ.

תרגום אונקלוס

וְאֵיתֵיךְ עִמְּכוֹן בְּתַקְוֵף רְגַז וְאַרְתֵי וַהֲכוֹן אַף אֲנָא שְׁבַע עַל חוֹבֵיכוֹן : 28 וְתֵיכְלוֹן בִּסְרָא דְּבְנֵיכוֹן וּבִסְרָא דִּבְנָתֵיכוֹן תֵּיכְלוֹן : 29
וְאֶשְׁצֵי יָת בָּמְתְכוֹן וְאֶצְצֵי יָת חַמְּנֵיכוֹן וְיָהֵיב יָת פִּגְרֵיכוֹן עַל פִּגְרֵי טָעֲוָתְכוֹן וְיָרְחִיק מֵימְרִי יָתְכוֹן : 30
וְאֶתֵּן יָת קִרְוֵיכוֹן חָרְבָּה וְאַצְדֵי יָת מַקְדְּשֵׁיכוֹן וְלָא אֲקַבֵּל בְּנִיחוֹחֵיכוֹן : 31 וְיֵחֱכוֹן אֵיבְרֵי בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאֶנְדֵּי
יָתְכוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְאֶשְׁלֵף בַּתְרֵיכוֹן חַרְבָּא וְאֶהֱוֵי אַרְעֲכוֹן קַדְמָן כְּנִשְׁתְּכוֹן : 32 וְאַרְעָא אֲנָא יְהֵי אַרְעָא וְיִתְרְמוּן עֲלָהּ בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן דְּיָתְבִין בָּהּ : 33
וְיֵחֱכוֹן בְּכָל קִשְׁלֵי מַחֲרַבְתָּא יְהֵי אַרְעֲכוֹן צְדְיָא וְקִרְוֵיכוֹן יְהוֹן חָרְבָּה : 34 בְּכֵן תִּרְעֵי אַרְעָא יָת שַׁמְּטָתֶיהָ כָּל יוֹמִין דְּצִדְיָתָא וְאַתּוּן בְּאַרְעָא דְּבַעֲלֵי
בְּכֵן תִּשְׁכַּח אַרְעָא וְתִרְעֵי יָת שַׁמְּטָתֶיהָ : 35 כָּל יוֹמִין דְּצִדְיָתָא תִּשְׁמַטְתָּא דְּלָא שַׁמְּטַתְּא בְּשַׁמְּטָתְכוֹן כַּד יָתְבִין עֲלָהּ : 36
וְיִתְקַל מַכְבֵּא בְּלִבְּהוֹן בְּאַרְעָתְהוֹן דְּשָׁבְיָא וְיִרְדּוּף יָתְהוֹן קַל סַרְפָּא דְּשָׁקִיף וְיִרְכְּשׁוּן כְּמִסְרַךְ מִן קֳדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וְיִפְלוֹן וְלֵית דְּרָדִיף :
וְיִתְקַל גְּבַר בַּאֲחוֹהִי כְּמִקֳּדָם דְּקָטְלִין בְּחַרְבָּא וּדְרִדוּף לֵיהּ וְלָא תְּהֵי לְכוֹן תְּקוּמְתָא קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן : 37 וְתֵיכְדוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְתֵיכוֹל יָתְכוֹן אַרְעָא דְּבַעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן : 38
וְיִשְׁתָּאֲרוּן בְּכוֹן יְקִירִין מִן חוֹבֵיהוֹן בְּשִׁקְרֵיהוֹן דְּשַׁקְרוּ בְּמֵימְרִי וְאַף דְּהַלִּיכוּ בְּמֵימְרִי קֳדָמַי : 39 אַף אֲנָא אֵילֵךְ עִמְּהוֹן בְּקֻשְׁיָא
וְאֵיתֵי יָת חוֹבֵיהוֹן וְיֵהֵי חוֹבֵי דְּלָהֵיטוּ מְדַבְּרִין בְּמֵימְרִי וְאַף דְּהַלִּיכוּ קֳדָמַי : 40 וְיִדְכְּרוּן יָת חוֹבֵיהוֹן וְיָת חוֹבֵי אֲבָהָתְהוֹן בְּשִׁקְרֵיהוֹן דְּשַׁקְרוּ בְּמֵימְרִי וְאַף דְּהַלִּיכוּ קֳדָמַי :
וְאַף אֲנָא אֵילֵךְ עִמְּהוֹן בְּקֻשְׁיָא וְאֵיתֵי יָתְהוֹן לְאַרְעָא דְּבַעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אוֹ הָכֵי יִתְכַּנַּע לִבְּהוֹן דְּלָא מָהֵימַן וְהָכֵי יִתְרְעוֹן עַל חוֹבֵיהוֹן : 41 וְאֶדְכַּר יָת קְיָמִי דְּעִם יַעֲקוֹב וְאַף יָת קְיָמִי דְּעִם יִצְחָק וְאַף יָת קְיָמִי דְּעִם אַבְרָהָם אֶדְכַּר וְיָת אַרְעָא אֶדְכַּר : 42
וְאַרְעָא תִּתְרְשִׁישׁ מִנְּהוֹן וְתִרְעֵי יָת שַׁמְּטָתֶיהָ בְּצִדְיָתָא מִנְּהוֹן וְאִינּוּן יִתְרְעוֹן יָת חוֹבֵיהוֹן 43
עַל דְּבְדִינֵי אִיתְּהוֹן דִּי בְדִינֵי קָנוּ וְיָת קְיָמַי רְחִיקוּ נַפְשָׁתְהוֹן :

Universidad de Deusto
Biblioteca

44 * וְאַף־גַּם־זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים
וְלֹא־גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה
41 אֱלֹהֵיהֶם׃ * וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית־רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם
46 לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה׃ * אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים
וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֹתָיו בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי
בְּיַד־מֹשֶׁה׃

כז

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא
3 נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נַפְשֹׁת לַיהוָה׃ * וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשִּׁים
4 שֶׁקֶל בֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ * וְאִם־נְקֵבָה הִוא וְהָיָה
5 עֶרְכֶּךָ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל׃ * וְאִם מִבֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־
עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים וְלַנְּקֵבָה
6 עֲשָׂרֶת שְׁקָלִים׃ * וְאִם מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן־חָמֵשׁ שָׁנִים
וְהָיָה עֶרְכְּךָ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים כָּסֶף וְלַנְּקֵבָה עֶרְכֵּךְ
7 שְׁלֹשֶׁת שְׁקָלִים כָּסֶף׃ * וְאִם מִבֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וָמָעְלָה
אִם־זָכָר וְהָיָה עֶרְכְּךָ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁקֶל וְלַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה
8 שְׁקָלִים׃ * וְאִם־מֵךְ הוּא מֵעֶרְכֶּךָ וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן
וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל־פִּי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֶנּוּ
9 הַכֹּהֵן׃ * וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן
10 לַיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃ * לֹא
יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא־יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרַע אוֹ־רַע בְּטוֹב וְאִם־
הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה־הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה
11 קֹדֶשׁ׃ * וְאִם כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יַקְרִיבוּ
מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה וְהֶעֱמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃
12 * וְהֶעֱרִיךְ הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רַע כְּעֶרְכְּךָ הַכֹּהֵן
כֵּן יִהְיֶה׃

LEVITICVS. Translat. B. Hierony. Judicia.

44 * Attamen etiam cùm essent in terra hostili, non penitus abieci eos: neque sic desperxi vt consumerentur, & irritum facerem pactum meum cum eis. ego enim sum dominus
45 Deus eorum: * Et recordabor fœderis mei pristini, quando eduxi eos de terra Ægypti in conspectu gentium, vt essem Deus eorum. Ego dñs Deus.
46 * Hæc sunt iudicia atque præcepta & leges quas dedit Dominus inter se & inter filios Israel in monte Sinai per manum Moysi.

CAP. XXVII.

1 ALocutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Homo qui vouerit votum precium animæ suæ Domino:
3 * Si fuerit masculus à vicesimo anno vsque ad sexagesimum annum, dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarij.
4 * Si mulier, triginta.
5 * A quinto autem anno vsque ad vicesimum, masculus dabit viginti siclos, fœmina decem.
6 * Ab vno mense vsque ad annum quintum, pro masculo dabuntur quinque sicli, pro fœmina tres.
7 * Sexagenarius & vltra masculus dabit quindecim siclos, fœmina decem.
8 * Si pauper fuerit, & æstimationem reddere non valebit, stabit coram sacerdote, & quātum ille æstimauerit & viderit eum posse reddere, tantum dabit.
9 * Animal autem quod immolari potest Do-
10 mino si quis vouerit, sanctum erit: * Et mutari
B non poterit, id est, nec melius malo, nec pessimus bono. quod si mutauerit, & ipsum quod mutatum est, & illud pro quo mutatum est,
11 sacratum erit Domino. * Animal immundum quod immolari Domino non potest, si quis vouerit, adducetur ante sacerdotem:
12 * Qui diiudicans vtrùm bonum an malum sit, statuet precium.

44 * Et sic existentibus ipsis in terra inimicorum suorum, non contempsi eos, neque despexi eos ita vt perderem illos, vt anihilarem pactum meum quod
45 ad eos. ego enim sum Dominus Deus illorum. * Et recordabor pacti illorum prioris, quando eduxi illos de terra Ægypti, de domo seruitutis co-
46 ram gentibus, vt essem illorum Deus, ego Dominus. * Hæc iudicia & præcepta & lex, quam dedit Dominus inter se & inter filios Israel in monte Si-
nai in manu Moysi.

CAP. XXVII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Homo qui vouerit votum in precium animæ suæ Do-
3 mino: * Erit precium masculi à viginti annis vsque ad sexaginta annos, erit eius precium quinquaginta didrachma argenti mensura sancta.
4 * At fœminæ erit precium triginta didrachma.
5 * Si autem à quinque annis vsque ad viginti annos, erit precium masculi viginti didrachma, at fœ-
6 minæ decem. * Ab autem vno mense vsque ad quinque annos, erit precium masculi quinque didrachma argenti, at fœminæ tria didrachma argenti.
7 * Si autem à sexaginta annis & suprà, si quidem masculus fuerit, erit precium eius quinque & decem didrachma argenti, at fœminæ decē didrach-
8 ma. * Si autem pauper fuerit ad æstimationem, stabit coram sacerdote: & appreciabit illum sacerdos, quemadmodum potest manus eius qui votum
9 fecit, sic appreciabit illum sacerdos. * Si autem ab animalibus oblatis ab ipsis do-
10 mino. qui dederit ab his Domino, erit sanctum. * Non mutabit ipsum bonum malo, neque malum bono. si autem mutans mutauerit illud animal
11 animali, erit ipsum & commutatio sanctum. * Si autem omne animal immundum, à quibus non offertur ab ipsis donum Domino, statuet iumen-
12 tum coram sacerdote: * Et appreciabit illud sacerdos inter bonum & inter malum: secundùm quod appreciabit illud sacerdos, si statuetur.

44 * καὶ αὖτως ὄντων αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, οὐχ
ὑπερεῖδον αὐτοὺς, οὐδ' ἀπεσκεψάμην αὐτοὺς ὥστε ἐξαναλῶσαι
αὐτοὺς τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου τὴν πρὸς αὐ-
τοὺς. ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν.
45 * καὶ μνησθήσομαι διαθήκης αὐτῶν τῆς πρώτης, ὅτε ἐξή-
γαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας ἐναντίον
τῶν ἐθνῶν, τοῦ εἶναι αὐτῶν θεός, ἐγὼ κύριος.
46 * ταῦτα τὰ κρίματα καὶ τὰ προστάγματα καὶ ὁ νόμος,
ὃν ἔδωκε κύριος ἀνὰ μέσον αὐτῶν, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν Ισρα-
ηλ, ἐν τῷ ὄρει σινὰ ἐν χειρὶ μωυσῆ.

κζ.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων.
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς Ισραηλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, ἄνθρω-
πος ὃς ἂν εὔξηται εὐχὴν εἰς τιμὴν τὴν ψυχῆς αὐτοῦ τῷ κυρίῳ·
3 * ἔσται ἡ τιμὴ τοῦ ἄρσενος ἀπὸ εἴκοσι ἐτῶν ἕως ἑξήκον-
τα ἐτῶν, ἔσται αὐτῷ ἡ τιμὴ, πεντήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου
τῷ σταθμῷ τῷ ἁγίῳ·
4 * ὃ δὲ θηλείας ἔσται ἡ σωτίμησις τριάκοντα δίδραχμα.
5 * ἐὰν δὲ ἀπὸ πέντε ἐτῶν ἕως εἰκοσαέτους, ἔσται ἡ τιμὴ ἄρ-
σενος εἴκοσι δίδραχμα· τῆς δὲ θηλείας, δέκα δίδραχμα.
6 * ἀπὸ δὲ μηνιαίου ἕως πενταέτους ἔσται ἡ τιμὴ τοῦ ἄρσενος,
πέντε δίδραχμα ἀργυρίου· τῆς δὲ θηλείας, τρία δίδραχμα ἀρ-
γυρίου. * ἐὰν δὲ ἀπὸ ἑξήκοντα ἐτῶν καὶ ἐπάνω, ἐὰν μὲν
ἄρσεν ᾖ, ἔσται ἡ τιμὴ αὐτοῦ, πέντε καὶ δέκα δίδραχμα ἀργυ-
ρίου· τῆς δὲ θηλείας, δέκα δίδραχμα.
8 * ἐὰν δὲ πτωχεύων ᾖ τῇ τιμῇ, στήσει αὐτὸν τοῦ ἱερέως· καὶ τι-
μήσει αὐτὸν ὁ ἱερεύς, καθάπερ ἰσχύει ἡ χεὶρ αὐτοῦ δύξαμένου,
οὕτως τιμήσει αὐτὸν ὁ ἱερεύς.
9 * ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν προσφερομένων ἀπ'
αὐτῶν δῶρον τῷ κυρίῳ, ὃς ἂν δῷ ἀπὸ τούτων τῷ κυρίῳ, ἔσται
ἅγιον.
10 * οὐκ ἀλλάξει αὐτὸ καλὸν πονηρῷ, οὐδὲ πονηρὸν καλῷ· ἐὰν
δὲ ἀλλάσσων ἀλλάξῃ αὐτὸ κτῆνος κτήνει, ἔσται αὐτό τε καὶ ἄλ-
λαγμα ἅγιον.
11 * ἐὰν δὲ παν κτῆνος ἀκάθαρτον, ἀφ' ὧν οὐ προσφέρει ἀπ'
αὐτῶν δῶρον τῷ κυρίῳ, στήσει τὸ κτῆνος ἐνώπιον τοῦ ἱερέως·
12 * καὶ τιμήσεται αὐτὸ ὁ ἱερεὺς δυνάμενον καλὸν καὶ α-
ναμέσον ποιήσεις· καθ' ὅπερ ἂν τιμήσεται αὐτὸ ὁ ἱερεύς, οὕτως
στήσει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Attamen etiam cùm essent in terra inimicorum suorum, non reliqui eos, neque abieci vt consumerem eos vt immutem pactum meum
45 vobis: quia ego Dominus Deus eorum. 46 Et recordabor eis pacti priorum quos eduxi de terra Ægypti ante oculos populorum, vt essem eis in Deum, ego Dominus. Hæc sunt pacta & iudicia & leges, quæ dedit Dominus inter verbum eius, & inter filios Is-
rael in monte Sinai per manum Moysi.

CAP. XXVII.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 Loquere cum filiis Israel, & dices ad eos: Vir qui vouerit votum in æstimatione
3 animarum coram Domino: 4 Si fuerit æstimatio à viginti annis vsque ad sexaginta annos, erit precium eius quinquaginta sicli ar-
genti in siclis sanctuarij. 5 Et ab ætate quinque annorum vs-
que ad viginti annos, erit precium masculi viginti sicli, & fœminæ decem sicli. 6 Et si fœmina fuerit, erit precium eius triginta sicli.
7 Et si fuerit ab ætate mensis vsque ad ætatem quin-
quennium, erit precium masculi quinque sicli, & fœminæ tres sicli argenti. 8 Si fuerit ab ætate sexaginta annorum & deinceps,
si masculus fuerit, erit precium masculi quindecim sicli, & fœminæ decem sicli. 9 Et si fuerit pauper & non potest reddere æstimationem suam, stabit
coram sacerdote, & æstimabit eum sacerdos: quantum valuerit manus vouentis, æstimabit eum sacerdos. 10 Animal autem quod of-
ferri potest in oblatione coram Domino: si quis obtulerit illud coram Domino, erit sanctum.
11 Non immutabit eum, neque per-
mutabit bonum pro malo, aut malum pro bono. & si permutans permutauerit animal pro animali, ipsum & illud pro quo mutatum est erit sanctum.
12 Et si omne animal immundum fuerit quod offerri non potest coram Domino, statuet animal coram sacerdote: 13 Et appreciabit
eum sacerdos siue sit bonum siue malum, iuxta æstimationem sacerdotis ita erit.

תרגום אונקלוס

44 וְאַף כְּדֵין לָא מְסָהֲרִיתְהוֹן בְּאַרְעָא דְּבַעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן לָא אַרְחֵיקִנוּן וְלָא אַרְחֵיקִנוּן לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן לְאַשְׁנָאָה קְיָמִי עִמְּהוֹן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲהוֹן׃
45 וְאֶדְכַּר לְהוֹן קְיָם קְדָמַאֵי דְּאַפֵּיקִית יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמְמַיָּא לְמִהְוֵי לְהוֹן לֵאלָהּ אֲנָא יְיָ׃ 46 אִלֵּין קְיָמַיָּא וְדִינַיָּא וְאוֹרָיְתָא
כז
דִּי יְהַב יְיָ בֵּינֵיהּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי בִּידָא דְמֹשֶׁה׃
1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן גְּבַר אֲרֵי יִפְרַשׁ נִדְרָ בְּפוּרְקָן
נַפְשָׁתָא קֳדָם יְיָ׃ 3 וִיהֵי פֻּרְקָנֵיהּ דִּדְכָרָא מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וְעַד בַּר שִׁתִּין שְׁנִין וִיהֵי פֻּרְקָנֵיהּ חֲמִשִּׁין סְלָעִין דְּכַסְפָּא בְּסֶלַעֵי קוּדְשָׁא׃ 4 וְאִם
לְנוּקְבָא הִיא וִיהֵי פֻּרְקָנֵיהּ תְּלָתִין סְלָעִין׃ 5 וְאִם מִבַּר חֲמֵשׁ שְׁנִין וְעַד בַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וִיהֵי פֻּרְקָנֵיהּ דִּדְכָרָא עֶשְׂרִין סְלָעִין וְלִנְקְבָתָא עֲשַׂר סְלָעִין׃
6 וְאִם מִבַּר יַרְחָא וְעַד בַּר חֲמֵשׁ שְׁנִין וִיהֵי פֻּרְקָנֵיהּ דִּדְכָרָא חֲמֵשׁ סְלָעִין דְּכַסְפָּא וְלִנְקְבְתָא פֻּרְקָנֵיהּ תְּלַת סְלָעִין דְּכַסְפָּא׃ 7 וְאִם מִבַּר שִׁתִּין שְׁנִין
וְהָלְאָה אִם דְּכָרָא וִיהֵי פֻּרְקָנֵיהּ חֲמֵשׁ עַשְׂרֵה סְלָעִין וְלִנְקְבְתָא עֲשַׂר סְלָעִין׃ 8 וְאִם מִסְכֵּנָא הוּא מִפֻּרְקָנֵיהּ וְיִקְיְמִנֵּיהּ קֳדָם כָּהֲנָא וְיִפְרוֹס
יָתֵיהּ כָּהֲנָא עַל מֵימְטַל יְדָהָבַ יְדֵיהּ דִּנְדָרָא יִפְרְסִנֵּיהּ כָּהֲנָא׃ 9 וְאִם בְּעִירָא דְיִקְרְבוּן מִנַּהּ קֳדָם יְיָ כֹּל דְּיִתֵּן מִנַּהּ קֳדָם יְיָ יְהֵי קוּדְשָׁא׃
10 לָא יְחַלְפִנֵּיהּ וְלָא יְעַבֵּר יָתֵיהּ טָב בְּבִישׁ אוֹ בִישׁ בְּטָב וְאִם חֲלָפָא יְחַלֵּף בְּעִירָא בְּבְעִירָא וִיהֵי הוּא וְחֵלוּפֵיהּ יְהֵי
קוּדְשָׁא׃ 11 וְאִם כָּל בְּעִירָא מְסָאֲבָא דְּלָא יְקָרְבוּן מִנַּהּ קֳדָם יְיָ וְיָקִים יָת בְּעִירָא קֳדָם כָּהֲנָא׃ 12 וְיִפְרוֹס כָּהֲנָא יָתֵהּ בֵּין
טָב בֵּין בִּישׁ כְּפוּרְקָן כָּהֲנָא כֵּן יְהֵי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 ואם־גאל יגאלנה ויסף חמשתו על־ערכך׃
14 ואיש כי־יקדיש את־ביתו קדש ליהוה
והערים הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אתו
15 הכהן כן יקום׃ ואם־המקדיש יגאל את־
ביתו ויסף חמשית כסף ערכך עליו והיה לו׃
16 ואם משדה אחזתו יקדיש איש ליהוה והיה
ערכך לפי זרעו זרע חמר שערים בחמשים שקל כסף׃
17 אם־משנת היבל יקדיש שדהו כערכך יקום׃
18 ואם־אחר היבל יקדיש שדהו וחשב־לו
הכהן את־הכסף על־פי השנים הנותרת עד
19 שנת היבל ונגרע מערכך׃ ואם־גאל יגאל
את־השדה המקדיש אתו ויסף חמשית כסף־
20 ערכך עליו וקם לו׃ ואם־לא יגאל את־השדה
ואם־מכר את־השדה לאיש אחר לא יגאל עוד׃
21 והיה השדה בצאתו ביבל קדש ליהוה כשדה
22 החרם לכהן תהיה אחזתו׃ ואם־את־שדה מקנתו
23 אשר לא משדה אחזתו יקדיש ליהוה׃ וחשב־לו
הכהן את־מכסת הערכך עד שנת היבל ונתן את־
24 הערכך ביום ההוא קדש ליהוה׃ בשנת
היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר־לו
25 אחזת הארץ׃ וכל־ערכך יהיה בשקל הקדש

13 * Quod si dare voluerit is qui offert,addet su
14 per æstimationem quintā partē. *Homo si vo
uerit domū suam,& sanctificauerit Dño,con-
siderabit eā sacerdos, vtrū bona aut mala sit:
& iuxta preciū quod ab eo fuerit constitutū,
15 venundabitur. *Sin autē ille qui vouerat vo-
luerit redimere eā,dabit quintā partē æstima-
16 tionis supra,& habebit domū. *Quod si agrū
possessionis suæ vouerit & cōsecrauerit Dño,
C iuxta mensuram sementis æstimabitur preciū,
si triginta modiis ordei seritur terra,quinqua
17 ginta siclis venūdetur argēti. *Si statim ab an-
no incipiētis iubilei vouerit agrū,quāto vale-
18 re potest,tāto æstimabitur. *Sin autē post ali-
quantulum tēporis sūputabit sacerdos pecu
niā iuxta annorū qui reliqui sunt numerū vsq;
19 ad iubileum,& detrahetur ex preciō. *Quod
si voluerit redimere agrū ille qui vouerat,ad-
det quintā partē æstimatæ pecuniæ, & possi-
20 debit eā. *Sin autē noluerit redimere,sed alte
ri cuilibet fuerit venūdatus,vltra eū qui voue
rat,redimere non poterit: *Quia eū iubilei ve
21 nerit dies,sanctificatus erit Dño: & possessio
22 cōsecrata ad ius pertinet sacerdotū. *Si ager
emptus est & nō de possessione maiorū sancti
23 ficatus fuerit Dño, *Supputabit sacerdos iux-
ta annorū numerū vsq; ad iubileū preciū: &
24 dabit ille qui vouerat eū Dño. *In iubileo au
tem reuertetur ad priorem dñm qui vendide-
rat eum, & habuerat in sorte possessionis suæ.
25 *Omnis æstimatio siclo sanctuarij ponderabi
26 tur. siclus viginti obolos habet. *Primogeni-
ta quę ad Dñm pertinēt,nemo sanctificare po
terit & vouere, siue bos siue ouis fuerit, Dñi
27 sunt. *Quod si immundum est animal,redi-
met qui obtulit iuxta æstimationem suam, &
addet quintam partem precij. si redimere no-
luerit, vendetur alteri quāntumcunq; fuerit
28 antè æstimatū. *Omne quod Dño consecratur
D siue homo fuerit siue animal, siue ager, nō ve
neat nec redimi poterit. Quicquid semel fue-
rit consecratum, sanctum sanctorum erit Dō-
29 mino. *Et omnis consecratio quæ offertur ab
homine, non redimetur, sed morte morietur.

תרגום אונקלוס

13 ואם מפרק יפרקנה ויוסף חמשיה על פרסניה׃
14 ואיש כי יקדש את ביתיה קדשא קדם יהוה ויפרסניה כהנא בין טב
15 ובין ביש כמא דיפרסם יהיה כפרסניה כן יקום׃ ואם דאקדש יפרוק ית ביתיה ויוסף חומש כסף פרסניה עלוהי ויהי ליה׃
16 ואם מחקלת אחסנתיה יקדש גבר קדם יהוה ויהי פרסניה בית זרעיה זרע כור שערין בחמשין סלעין דכסף׃
17 אם משנת יובלא יקדש חקלתיה כפרסניה יקום׃ ואם בתר יובלא יקדש חקלתיה ויחשב ליה כהנא ית כספא על חוס שנייא דאשתארן עד שתא דיובלא ויתמנע
18 מפרסניה׃ ואם לא יפרוק ית חקלא לגבר אחרן ויהי מקים לא יתפרק עוד׃
19 ואם זבין ית חקלא לא מגבר אחרן ויהי חקלא דאקדש ביובלא קדשא קדם יהוה׃
20 ואם ית חקלא זבנוהי ולא מחקל אחסנתיה יקדישו קדם יהוה׃
21 ויהא חקלא קדשא קדם יהוה כחקלא אחסנתיה יקדישו קדם יהוה׃
22 ואם ית חקל זבנותיה דלא מחקל אחסנתיה יקדישו קדם יהוה׃
23 ויחשוב ליה כהנא ית מנסב פרסניה עד שתא דיובלא ויתן ית פרסניה
24 ביומא ההוא קדשא קדם יהוה׃ בשתא דיובלא יתוב חקלא לאחסנתיה דמיה
25 לגבר דמיה דזבנוהי מיניה לדרדליה אחסנתא ארעא׃ וכל פרסניה יהי בסלעי
26 קדשא עשרין מעין הוא סלעא׃ ברם בכרא דיתכבר קדם יהוה מיניה לא יקדש גבר יתיה אם תור אם אמר דיניי הוא׃
27 ואם בבעירא דסנאנא ויפרוק בפרסניה ויוסף חמשיה עלוהי ואם לא יתפרק ויזדבן בפרסניה׃
28 כל חרמא דיתחרם גבר קדם יהוה מכל דאית ליה מאנשא ובעירא ומחקל אחסנתיה לא יזדבן ולא יתפרק כל חרמא קדש קדשין הוא קדם יהוה׃
29 כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת׃

13 *Si autem redimens redemerit illud,reddet quin-
14 tam partem ad precium eius. *Et homo qui san-
ctificauerit domum suam sanctam Domino, & ap-
preciabit illam sacerdos inter bonam & inter ma-
lam; ut appreciauerit sacerdos illam,sic statuetur.
15 *Si autem sanctificans illam redemerit domum
suam,addet super illud quintam partem argēti pre-
cij,& erit illi. *Si autem ab agro possessionis
16 suæ sanctificauerit homo Domino, & erit precium
secundùm sementem suam, pro coro ordei quinqua-
ginta didrachma argenti. *Si autem ab anno re-
17 missionis sanctificauerit agrum suum,secundùm pre
cium eius statuetur. *Si autem vltimo post re-
18 missionem sanctificauerit agrum suum, supputabit
illud sacerdos argentum ad annos reliquos, vsque
ad annum remissionis,& subducetur ab æstimatio-
ne illius. *Si autem redimens redemerit agrum
19 sanctificans illum, addet quintam partem argenti
ad precium eius,& erit ei. *Si autem non re-
20 demerit agrum, & vendiderit agrum homini alte-
ri,non amplius non redimat: *Sed erit ager ex-
21 tante remissione sanctus Domino,sicut terra separa-
ta; sacerdoti erit possessio illius. *Si autem ab a-
22 gro quem possedit, qui non est ab agro possessionis e-
ius sanctificabit Domino. *Supputabit ad
23 eum sacerdos finem precij ex anno remissionis, &
reddet precium in die illa sanctum Domino. *Et
24 in anno remissionis reddetur ager homini à quo pos-
sedit illum ab eo cuius fuit possessio terræ. *Et o-
25 mne precium erit mensuris sanctis, viginti obolis e-
rit didrachma. *Omne primogenitum quod fue-
26 rit in animalibus tuis est Domino. & non sanctifi-
cabit vllus illud: siue vitulum,siue ouem, Domino
est. *Si autem quadrupedum immundorum,
27 commutabit secundum precium illius, & addet
quintam partem eius ad illud, & erit illi. si autem
non redimet, vendetur secundùm æstimationem
illius. *Omnis autem consecratio,quam con-
28 secrauerit homo Domino ab omnibus quæcunque
sibi sunt, ab homine vsque ad pecus, & ab agro
possessionis suæ, non vendetur, neque redimetur.
omnis consecratio sancta sanctorum erit Domino.
29 *Et omnis consecratio quæ consecrata fuerit ab
hominibus,non redimetur, sed morte morietur.

13 *ἐὰν δὲ λυτρούμενος λυτρώσηται) αὐτὸ, προσθήσει τὸ πέ-
14 μπτον προσὸς τιμὴν αὐτοῦ. *καὶ ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν ἁγι-
άσῃ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἅγιον τῷ κυρίῳ, καὶ τιμήσεται αὐτὸν ὁ
ἱερεὺς εἰ ἀμείνων καλῆς καὶ φαύλης πονηρᾶς, ὡς ἂν τιμήση-
15 ται ὁ ἱερεὺς αὐτὸν, οὕτως στα θήσ(ε)ται. *ἐὰν δὲ ἁγιάσας
αὐτὸν λυτρώσηται) τὸν οἶκον αὐτοῦ, προσθήσει ἐπ' αὐτὸ τὸ πέ-
16 μπτον τῆς ἀργυρίου τῆς τιμῆς, καὶ ἔσται αὐτοῦ. *ἐὰν δέ τινος
τοῦ ἀγροῦ τῆς κατοχῆς αὐτοῦ ἁγιάσῃ ἄνθρωπος τῷ κυρίῳ, κατ'
ἔσται ἡ τιμὴ κατ' ἀπόδοσιν αὐτοῦ, κόρου κριθῶν πεντήκοντα σι-
17 κλων ἀργυρίου. *ἐὰν δὲ ἀπὸ ἐνιαυτοῦ τὸ ἀφέσεως ἁ-
18 γιάσῃ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, κατ' τὴν τιμὴν αὐτοῦ στή(σ)ται. *ἐὰν δὲ μετὰ
ἔτη τινὰ μετὰ τὴν ἄφεσιν ἁγιάσῃ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, προσλογιεῖ-
ται αὐτῷ ὁ ἱερεὺς τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν ἐτῶν τῶν ὑπολοιπῶν, ἕως εἰς
τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἀφέσεως, καὶ φυφαιρεθή(σ)ται ἀπὸ τῆς συμπι-
19 σεως αὐτοῦ. *ἐὰν δὲ λυτρούμενος λυτρώσηται τὸν ἀγρὸν ὁ ἁγιά-
σας αὐτὸν, προσθήσει τὸ πέμπτον τῆς ἀργυρίου τῆς τιμῆς αὐ-
τοῦ, καὶ ἔσται αὐτοῦ. *ἐὰν δὲ μὴ λυτρώσηται τὸν ἀγρὸν, καὶ
ἀποδῶται) τὸν ἀγρὸν ἀνθρώπῳ ἑτέρῳ, οὐκ ἐπι μὴ λυτρω(θ)ῇ.
21 *ἀλλ' ἔσται ὁ ἀγρὸς ἐξελευθερίας τῆς ἀφέσεως ἅγιος τῷ κυ-
ρίῳ, ὥσπερ ἡ γῆ ἀφωρισμένη τῷ ἱερεῖ ἔσται κατάσχεσις αὐτοῦ.
22 *ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ οὗ κέκτη(σ)αι, ὃς οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ
23 τῆς καταχέσεως αὐτοῦ ἁγιάσει τῷ κυρίῳ, *λογιεῖται
τῷ ἱερεῖ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας ὀν τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀ-
φέσεως, καὶ ἀποδώσει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἅγιον τῷ
24 κυρίῳ. *καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς ἀφέσεως ἀποστ(σ)ήσε(θ)ῇ ὁ
ἀγρὸς τῷ ἀνθρώπῳ παρ' οὗ κέκτη(σ)αι) αὐτὸν παρ' αὐτοῦ οὗ ἡ κα-
25 τάσχεσις τῆς γῆς. *καὶ πᾶσα τιμὴ ἔσαι σατῶν ἁγίων,
26 εἴκοσι ὀβολοὶς ἔσαι ὁ δίδραχμον. *πρῶτοτόκον ὃ
ἐὰν γένῃ) ἐν τοῖς κτήνεσί σου ἔστι τοῦ κυρίου. καὶ οὐκ ἁγιάσει
οὐδεὶς αὐτό. ἐὰν τε μόσχον, ἐάν τε πρόβατον τοῦ κυρίου ἐστίν.
27 *ἐὰν δὲ τῶν τετραπόδων τῶν ἀκαθάρτων, ἀλλαξεῖ κ(ύ)ριος τὴν
τιμὴν αὐτοῦ, καὶ προσθήσει τὸ πέμπτον αὐτοῦ πρὸς αὐτὸ,
καὶ ἔσαι αὐτοῦ. ἐὰν δὲ μὴ λυτρῶται, πραθή(σ)ῃ κ(ύ)ριος τὸ τίμη-
28 μα αὐτοῦ. *πᾶν δὲ ἀνάθημα, ὃ ἐὰν ἀναθῇ ὁ ἄνθρωπος τῷ
κυρίῳ ἀπὸ πάντων ὅσα αὐτῷ ἐστὶν, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους,
καὶ ἀπὸ ἀγροῦ καταχέσεως αὐτοῦ, οὐκ ἀποδο(θ)ῆ(σ)ε(ται), οὐδὲ λυτρώ-
29 θή(σ)ε(ται). πᾶν ἀνάθημα ἅγιον ἁγίων ἔσαι τῷ κυρίῳ. *καὶ πᾶν
ἀνάθημα ὃ ἂν ἀναθεθῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, οὐ λυτρωθήσεται,
ἀλλὰ θανάτῳ θανατωθή(σ)ε(ται).

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Et si redimens redemerit illud,addet quintam partem super æstimationem eius. 14 "Vir autem qui sanctificauerit domum suam sanctificationem coram Domino,æstimabit eam sacerdos,siue sit mala siue bona,iuxta æstimationem sacerdotis sic statuetur. 15 "Et si ille qui sanctificauit redemerit domum suam,addet quintam partem super æstimationem eius,& habebit eam. 16 "Et si de agro possessionis suæ sanctificauerit vir coram Domino,erit precium eius iuxta mensuram sementis eius. Si coro ordei seminatur,æstimabitur quinquaginta siclis argenti. 17 "Si ab anno iubilei consecrauerit agrum suum, iuxta æstimationem eius stabit. 18 "Et si post iubileum consecrauerit agrum suum,supputabit ei sacerdos argentum iuxta numerum annorum qui reliqui sunt vsque ad annum iubilei,& diminuetur ex precio eius. 19 "Si autem redimens redemerit agrum ille qui consecrauerit agrum suum, addet quintam partem argenti super æstimationem eius,& habebit eum. 20 "Et si non redemerit agrum,& vendiderit agrum viro alterius,non redimetur amplius. 21 "Et cùm egressus fuerit ager in iubileo,erit consecratus coram Domino,sicut ager anathematis in possessione sacerdotis erit. 22 "Et si agrum aliquis consecrauerit coram Domino,quem emerat,qui non est de agro possessionis suæ, 23 "Æstimabit eum sacerdos summam precij eius vsque ad annum iubilei,& dabit precium eius in die illa: sanctum erit coram Domino. 24 "In anno autem iubilei reuertetur ager ei à quo emit eum,cuius est possessio terræ. 25 "Omnis autem æstimatio erit in siclis sanctuarij: viginti obolos habet siclus. 26 "Veruntamen primogenitum quod ad Dominum pertinet in pecoribus,nemo sanctificabit illud: siue bos fuerit siue agnus,Domini enim est. 27 "Et si de animalibus immundis est,redimetur iuxta æstimationem eius,& addet quintam partem super illud. & si non fuerit redemptum,vendetur iuxta æstimationem suam. 28 "Veruntamen omne anathema quod anathematizauerit vir coram Domino,de omnibus quæ ad eum pertinent,ab homine,& iumento,& ab agro possessionis suæ,non vendetur nec redimetur: omne anathema sanctum sanctorum est coram Domino. 29 "Omne anathema quod anathematizatum est ab homine,non redimetur,sed occisione occidetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 * Omnis decima terræ, à semine terræ & à fructu ligneo Domino sanctum, Domino est.
31 * Si autem redimens redemerit homo decimam suam, quintam partem eius addet super illud, & erit illi.
32 * Et omnis decima boum & ouium, & omne quod venerit in numero sub virga, decima erit sancta Domino.
33 * Non commutabis illam bonã mala, neque malam bona. si autem commutans commutaueris illam, erit illa & commutatio eius sancta: non redimetur.
34 * Hæc præcepta quæ præcepit Dominus Moysi ad filios Israel in monte Sinai.

30 * πᾶσα δεκάτη τῆς γῆς, ἀπὸ σπέρματος τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τῷ κυρίῳ ἅγιον, τῷ κυρίῳ ἐστίν.
31 * ἐὰν δὲ λυτρούμενος λυτρῶται ἄνθρωπος τῶν δεκάτων αὐτοῦ, τὸ πρόπεμπτον αὐτοῦ προσθήσει ἐπ' αὐτὸ, καὶ ἔσται αὐτῷ.
32 * καὶ πᾶσα δεκάτη βοῶν, καὶ προβάτων, καὶ παῦ ὃ ἐὰν διέλθῃ ὑπὸ τὴν ῥάβδον, τὸ δέκατον ἅγιον ἔσται τῷ κυρίῳ.
33 * οὐκ ἀλλάξεις αὐτὸ καλὸν πονηρῷ, οὐδὲ πονηρὸν καλῷ. ἐὰν δὲ ἀλλάσσων ἀλλάξῃς αὐτὸ, ἔσται αὐτὸ καὶ τὸ ἀλλαγμα αὐτοῦ ἅγιον, οὐ λυτρωθήσεται.
34 * αὗται αἱ ἐντολαὶ ἃς ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ὄρει σινᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et omnes decimæ terræ de semine terræ & de fructu arboris Domini sunt, sanctæ sunt coram Domino.
31 Et si redimens redemerit vir de decimis suis, addet quintam partem super eas.
32 Omnisque decimatio boum & ouium, omne decimum quod transierit sub virga, erit sanctificatum coram Domino.
33 Non requirat inter bonum & malum, neque commutet illud. Si autem commutans commutauerit illud, illud & id pro quo commutatum est, erit sanctificatum, non redimetur.
34 Hæc sunt præcepta quæ mandauit Dominus Moysi ad filios Israel in monte Sinai.

Finis Leuitici.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus zolit

30 * Omnes decimæ terræ, siue de pomis arborum, siue de frugibus, Domini sunt, & illi sanctificantur.
31 * Si quis autem voluerit redimere decimas suas, addet quintam partem earum.
32 * Omnium decimarum bouis & ouis quæ sub pastoris virga transeunt, quicquid decimum venerit, sanctificabitur Domino.
33 * Non eligetur nec bonum nec malum, nec altero commutabitur. Si quis mutauerit, & quod mutatum est, & pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino, & non redimetur.
34 * Hæc sunt præcepta quæ mandauit Dominus Moysi ad filios Israel in monte Sinai.

30 * וְכָל־מַעְשַׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרֵי הָעֵץ לַיהוָה
31 * הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ * וְאִם־גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ
32 * מִמַּעְשְׂרוֹ חֲמִשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו׃ * וְכָל־מַעְשַׂר בָּקָר
וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־
33 קֹדֶשׁ לַיהוָה׃ * לֹא יְבַקֵּר בֵּין־טוֹב לָרָע וְלֹא יְמִירֶנּוּ
וְאִם־הָמֵר יָמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא
34 יִגָּאֵל׃ * אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינָי׃

תרגום אונקלוס

30 וְכָל מַעְשַׂר אַרְעָא מִזַּרְעָא דְאַרְעָא מִפֵּרֵי אִילָנָא דַיְיָי הוּא קֻדְשָׁא קֳדָם יְיָ׃
31 וְאִם מְפָרֵק יְפָרֵק גְּבַר מִמַּעְשַׂרְיֵהּ חֻמְשֵׁיהּ יוֹסִיף עֲלוֹהִי׃
32 וְכָל מַעְשַׂר תּוֹרִין וְעָאן כָּל דְּיִתְעֲבַר תְּחוֹת חֻטְרָא עַשְׂרָאֲה יְהֵי קֻדְשָׁא קֳדָם יְיָ׃
33 לָא יְבַקַּר בֵּין טָב לְבִישׁ וְלָא יְחַלְפִינֵיהּ וְאִם חַלָּפָא יְחַלְפִינֵיהּ וְיֵהֵי הוּא וְחוּלְפֵיהּ יְהֵי קֻדְשָׁא לָא יְתְפְּרֵיק׃
34 אִלֵּין פִּיקוּדַיָּא דְפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְסִינַי׃

תם ונשלם ספר ויקרא

ונקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

zolit

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 וידבר יהוה אל־משה במדבר
סיני באהל מועד באחד לחדש השני
בשנת השנית לצאתם מארץ
2 מצרים לאמר: שאו את־
ראש כל עדת בני־ישראל למשפחתם לבית
אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם:
3 מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא בישראל
תפקדו אתם לצבאתם אתה ואהרן:
4 ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית
5 אבתיו הוא: ואלה שמות האנשים אשר
יעמדו אתכם לראובן אליצור בן שדיאור:
6 לשמעון שלמיאל בן־צורישדי: 7 ליהודה
8 נחשון בן עמינדב: 9 ליששכר נתנאל בן צוער:
10 לזבולן אליאב בן חלן: לבני יוסף לאפרים
אלישמע בן עמיהוד למנשה גמליאל בן פדהצור:
11 לבנימן אבידן בן־גדעני: 12 לדן אחיעזר בן
13 עמישדי: 14 לאשר פגעיאל בן עכרן: 15 לגד
אליסף בן דעואל: 16 לנפתלי אחירע בן עינן:
17 אלה קריאי העדה נשיאי מטות אבותם
ראשי אלפי ישראל הם: 18 ויקח משה ואהרן
את האנשים האלה אשר נקבו בשמות:
19 ואת כל־העדה הקהילו באחד לחדש השני
ויתילדו על־משפחתם לבית אבתם במספר שמות
מבן עשרים שנה ומעלה לגלגלתם:
20 כאשר צוה יהוה את־משה ויפקדם במדבר
סיני: 21 ויהיו בני־ראובן בכר ישראל
תולדתם למשפחתם לבית אבתם במספר שמות
לגלגלתם כל זכר מבן עשרים שנה ומעלה כל
יצא צבא:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Numerus Israel.*

INCIPIT VAIDABER,
ID EST, LIBER NVMERI.

CAP. I.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai in ta-
bernaculo fœderis prima die
mensis secundi, anno altero
egressionis eorum ex Ægyp-
2 to, dicens: * Tollite summam
vniuersæ congregationis filiorum Israel per
cognationes & domos suas, & nomina singu-
3 lorum quicquid sexus est masculini * à vice-
simo anno & suprà, omnium virorum fortium
4 ex Israel, & numerabitis eas per turmas suas
tu & Aaron: * Eruntque vobiscum princi-
pes tribuum ac domorum in cognationibus
5 suis: * Quorum ista sunt nomina: De tribu
6 Ruben, Elisur filius Sedeur. * De tribu Sy-
meon, Salamihel filius Surisaddai.
7 * De tribu Iuda, Naason filius Aminadab.
8 * De tribu Isachar, Nathanael filius Suar.
9 * De tribu Zabulon, Eliab filius Helon.
10 * Filiorum autem Ioseph de tribu Ephrai,
Elisama filius Amiud. De tribu Manasse, Ga-
11 maliel filius Phadassur. * De tribu Beniamin,
12 Abidan filius Gedeonis. * De tribu Dan, Abie-
13 zer filius Amisaddai. * De tribu Aser, Phegiel
14 filius Ochran. * De tribu Gad, Heliasaph fi-
15 lius Duel. * De tribu Neptalim, Ahira filius
16 Enan. * Hi nobilissimi principes multitudinis
B per tribus & cognationes suas & capita exer-
17 citus Israel, * Quos tulerunt Moyses & Aa-
ron cum omni vulgi multitudine.
18 * Et congregauerunt primo die mensis se-
cundi, recensentes eos per cognationes & do-
mos ac familias, & capita, & nomina singulo-
rum, à vicesimo anno &
19 suprà, * Sicut præceperat Dominus Moysi. Nu-
meratique sunt in deserto Sinai:
20 * De Ruben primogenito Israelis per ge-
nerationes & familias ac domos suas, & nomi-
na capitum singulorum, omne quod sexus est
masculini à vicesimo anno & suprà, procee-
dentium ad bellum,

α΄.

CAP. I.

1 ΚΑὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν ἐν τῇ
ἐρήμῳ τοῦ σινᾶ, ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου,
ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου, ἔτους δευ-
τέρου ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπ-
του, λέγων· 2 λαβετε ἀρχὴν πάσης συνα-
γωγῆς υἱῶν ισραὴλ κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατ' οἴκους πα-
τριῶν αὐτῶν, κατ' ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, πᾶν ἄρσεν κατὰ
3 κεφαλὴν αὐτῶν, ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ εκπορευο-
μενος ἐν τῇ δυνάμει ισραὴλ ἐπισκέψασθε αὐτοὺς σὺ καὶ
δυνάμεις αὐτῶν, σὺ καὶ ἀαρών.
4 καὶ μεθ' ὑμῶν ἔσονται ἑκάστου κατὰ φυλὴν ἑκάστης ἀρχόν-
των κατ' οἴκους πατριῶν ἑαυτῶν.
5 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες παραστήσονται
μεθ' ὑμῶν. τῶν ρουβὴλ, ἐλιοὺρ, υἱὸς σεδιεώρ.
6 τῶν συμεὼν, σαλαμιὴλ, υἱὸς σουρισαδαΐ.
7 τῶν ἰούδα, ναασσὼν, υἱὸς ἀμιναδάβ.
8 τῶν ἰσσάχαρ, ναθαναὴλ υἱὸς σωγάρ.
9 τῶν ζαβουλὼν, ἐλιὰβ, υἱὸς χελών.
10 τῶν υἱῶν ιωσὴφ, τῶν ἐφραὶμ ἐλισαμὰ, υἱὸς ἐμιούδ. τῶν
μανασσῆ γαμαλιὴλ, υἱὸς φαδασσοὺρ.
11 τῶν βενιαμὶν, ἀβιδὰν, υἱὸς γαδεωνί.
12 τῶν δὰν, ἀχιέζερ, υἱὸς ἀμισαδαΐ.
13 τῶν ἀσσὴρ, φαγὲὴλ, υἱὸς ὀχθράν.
14 τῶν γαὰδ, ἐλισαφ, υἱὸς ραγουὴλ.
15 τῶν νεφθαλὶμ, ἀχιρεσὶ, υἱὸς ἐναν.
16 οὗτοι ⓐ ἐπίκλητοι ἦσαν συναγωγῆς, ἀρχοντες τῶν φυλῶν
17 κατ πατριὰς αὐτῶν, χιλιαρχοι ισραὴλ εἰσιν. καὶ ἔλαβε
μωυσῆς ⓐ ἀνδρας τοὺς εἰς ἀνακεκλημένους ἐξ
18 ὀνόματος· καὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν συνήγαγον ἐν μιᾷ
τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους. ⓒ ἐπεσκέψαντο κατ ἠρίθμησεν αὐ-
τῶν, κατ τὰς πατριὰς αὐτῶν, κατ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν,
ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶν ἀρσενικὸν κατ κεφαλὴν αὐτῶν,
19 ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ. καὶ ἐπεσκέπη-
σαν ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ σινᾶ.
20 καὶ ἐγένοντο ⓐ υἱοὶ ρουβὴλ πρωτοτόκου ισραὴλ κατ συγ-
γενείας αὐτῶν, κατ δήμους αὐτῶν, καθ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κα
τὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων, κατ κεφαλὴν αὐτῶν πᾶν ἀρσενικὸν ἀ-
πὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ εκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. I.

LOcutusque est Dominus cum Moyse in deserto Sinai in tabernaculo fœderis in prima die mensis secundi, in anno secundo egressionis eorum de terra Ægypti, dicens: ² Suscipe summam omnis cœtus filiorum Israel per cognationes suas, & per domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum, omnium masculini sexus per capita eorum, ³ à viginti annis & suprà, omnium egredientium ad exercitum in Israel, numerabitis eos per turmas suas tu & Aaron:
⁴ Et vobiscum erunt vnus vir de vno quoque tribu, qui princeps sit domus patrum suorum.
⁵ Et hæc sunt nomina virorum qui adsistent vobiscum: De Ruben, Elisur, filius Sedeur.
⁶ De Symeon, Selumiel, filius Surisaddai.
⁷ De Iuda, Naasson, filius Aminadab.
⁸ De Isachar, Nathanael, filius Suar.
⁹ De Zabulon, Eliab, filius Helon.
¹⁰ Filiorum autem Ioseph, de Ephraim, Elisama filius Amihud: de Manasse, Gamaliel, filius Phadassur.
¹¹ De Beniamin, Abidan filius Gedeonis.
¹² De Dan, Ahiezer filius Amisaddai.
¹³ De Aser, Phegiel filius Ochran.
¹⁴ De Gad, Elisaph, filius Dehuel.
¹⁵ De Neptali, Aira, filius Enan.
¹⁶ Hi sunt nuncupati congregationis principes tribuum patrum suorum, capita sunt millium Israel.
¹⁷ Tulitque Moyses & Aaron viros hos, quorum nomina exposita sunt:
¹⁸ Et omnem cœtum congregauerunt in prima die mensis secundi, & numerati sunt per genealogias & familias suas, ac domos patrum suorum iuxta numerum nominum eorum à viginti annis & suprà, per capita eorum;
¹⁹ Sicut præceperat Dominus Moysi: numerauitque eos in deserto Sinai.
²⁰ Fueruntque filij Ruben per generationes suas & familias suas, per domos patrum suorum, per numerum nominum eorum, per capita eorum, omnes masculi à viginti annis & suprà, omnes egredientes ad exercitum:

וַיְדַבֵּר

יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּמַדְבְּרָא דְסִינַי בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא בְּחַד לְיַרְחָא תִּנְיָנָא בְּשַׁתָּא תִּנְיָנָא לְמִפָּקְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמֵימָר:
קַבֵּילוּ יַת כֻּנְשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן כָּל דְכוּרָא לְגֻלְגְּלֵתְהוֹן:
מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא כָּל נָפֵיק חֵילָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּמְנוֹן לְחֵילֵיהוֹן אַתְּ וְאַהֲרֹן:
וְעִמְכוֹן יְהוֹן גַּבְרָא גַּבְרָא לְשִׁבְטָא גַּבְרָא רֵישׁ
לְזַרְעֲיָתְהוֹן הוּא: וְאִלֵּין שְׁמָהָת גַּבְרַיָּא דְיִקּוּמוּן עִמְכוֹן לִרְאוּבֵן אֱלִיצוּר בַּר שְׁדֵי אוּר: לְשִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בַּר צוּרִישַׁדָּי:
לִיהוּדָה נַחְשׁוֹן בַּר עַמִּינָדָב: לְיִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בַּר צוּעָר: לִזְבוּלֻן אֱלִיאָב בַּר חֵילוֹן:
לִבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמָע בַּר עַמִּיהוּד לִמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בַּר פְּדָה צוּר:
לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בַּר גִּדְעוֹנִי: לְדָן אֲחִיעֶזֶר בַּר עַמִּישַׁדָּי: לְאָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בַּר עָכְרָן:
לְגָד אֶלְיָסָף בַּר דְּעוּאֵל: לְנַפְתָּלִי אֲחִירַע בַּר עֵינָן: אִלֵּין מְעָרְעֵי כְנִשְׁתָּא רַבְרְבֵי שִׁבְטֵי אֲבָהָתְהוֹן רֵישֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן:
וּדְבַר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יַת גַּבְרַיָּא דְאִתְפָּרְשׁוּ בִּשְׁמָהָן:
וְיַת כָּל כְּנִשְׁתָּא כַּנְשׁוּ בְּחַד לְיַרְחָא תִּנְיָנָא וְאִתְיַחְסוּ עַל זַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית
אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָת מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא לְגֻלְגְּלֵתְהוֹן כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה וּמְנָנוּן בְּמַדְבְּרָא דְסִינָי:
וְהֲווֹ בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכָרָא דְיִשְׂרָאֵל תֹּלְדָתְהוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן לְגֻלְגְּלֵתְהוֹן כָּל דְכוּרָא מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שִׁשָּׁה וְאַרְבָּעִים אָלֶף
22 וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: * לִבְנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם פְּקֻדָיו בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת
לְגֻלְגְּלֹתָם כָּל זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
כֹּל יֹצֵא צָבָא: * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן
24 תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: * לִבְנֵי
גָד תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא:
25 * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה גָד חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אָלֶף
26 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: * לִבְנֵי יְהוּדָה
תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת
מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא:
27 * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יְהוּדָה אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אָלֶף
28 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: * לִבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן
עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא:
29 * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה יִשָּׂשכָר אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים
30 אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: * לִבְנֵי זְבוּלֻן תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן
31 עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: * פְּקֻדֵיהֶם
לְמַטֵּה זְבוּלֻן שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
32 * לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים
33 שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא: * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה
34 אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת: * לִבְנֵי
מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שֵׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל
יֹצֵא צָבָא:
35 * פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף
וּמָאתָיִם:

21 * Quadraginta sex milia quingenti.
22 * De filiis Symeon, per generationes & fa-
C milias ac domos cognationum suarum, recen
siti sunt per nomina & capita singulorum, o-
mne quod sexus est masculini, à vicesimo an-
no & suprà, procedentium ad bellum,
23 * Quinquaginta nouem milia trecenti.
24 * De filiis Gad, per generationes, & fami-
lias ac domos cognationum suarum recensiti
sunt per nomina singulorum à viginti annis
& suprà, omnes qui ad bella procederent,
25 * Quadraginta quinque milia sexcenti
quinquaginta.
26 * De filiis Iuda, per generationes & fami-
lias ac domos cognationum suarum, per no-
D mina singulorum à vicesimo anno & suprà,
omnes qui poterant ad bella procedere,
27 * Recensiti sunt septuaginta quatuor mi-
lia sexcenti.
28 * De filiis Isachar per generationes & fa-
milias ac domos cognationum suarum, per
nomina singulorum à vicesimo anno & su-
prà, omnes qui ad bella procederent,
29 * Recensiti sunt quinquaginta quatuor mi-
lia quadringenti.
30 * De filiis Zabulon, per generationes & fa-
milias ac domos cognationum suarum, recen
siti sunt per nomina singulorum à vicesimo
anno & suprà, omnes qui poterant ad bella
procedere,
31 * Quinquaginta septé milia quadringenti.
32 * De filiis Ioseph filiorum Ephraim per ge
nerationes & familias ac domos cognationū
suarum, recensiti sunt per nomina singulorum
à vicesimo anno & suprà, omnes qui poterant
ad bella procedere,
33 * Quadraginta milia quingenti.
34 * Porrò filiorum Manasse, per generatio-
E nes & familias ac domos cognationum sua-
rum, recensiti sunt per nomina singulorum à
viginti annis & suprà, omnes qui poterant
ad bella procedere,
35 * Triginta duo miliaducenti.

21 * Numeratio eorum de tribu Ruben, sex & quadraginta milia & quingenti.
22 * Filiis Sy-
meon, per cognationes eorum, per populos eorum, per domos familiarum suarum, secundum numerum no minum, secundum caput eorum, omnes masculini à viginti annis et suprà, omnis egrediens in exercitu;
23 * Numeratio eorum de tribu Symeon, nouem et quinquaginta milia & trecenti.
24 * Filiis Gad secundum cognationes eorum, secundum populos eorum, per domos familiarum eorum, secundum numerum nominum, omnia masculina à viginti annis & suprà, omnis egrediens in exercitu;
25 * Numeratio eorum de tribu Gad, quinque & quadraginta milia & sexcenti & quinquaginta.
26 * Filiis Iuda, per cognationes eorum, per populos eorum, per domos familiarum suarum, secundum numerum nominum eorum, omnes masculini à viginti annis & suprà, omnis egrediens in exercitu,
27 * Numeratio eorum de tribu Juda, quatuor & septuaginta milia & sexcenti.
28 * Filiis Issachar, per cognationes suas, per populos eorum, per domos familiarum suarum, secundum numerum nominum eorum, omnes masculini à viginti annis & suprà, omnis egrediens in exercitu;
29 * Numeratio eorum de tribu Issachar, quatuor & quinquaginta milia & quadringenta.
30 * Filiis Zabulon, per cognationes suas, per populos eorum, per domos familiarum suarum, secundum numerum nominum, omnes masculini à viginti annis & suprà, omnis egrediens in exercitu;
31 * Numeratio eorum ex tribu Zabulon, septem & quinquaginta milia & quadringenti.
32 * Filiis Ioseph filij Ephraim, per cognationes suas, per populos eorum, per domos familiarum suarum, secundum numerum nominum, omnes masculini à viginti annis & suprà, omnis egrediens in exercitu;
33 * Numeratio eorum de tribu Ephraim, quadraginta milia & quingenti.
34 * Filiis Manasse, per cognationes eorum, per populos eorum, per domos familiarum suarum, secundum numerum nominum, omnes masculini à viginti annis & suprà, omnis egrediens in exercitu;
35 * Numeratio eorum de tribu Manasse, duo & triginta milia & ducenti.

21 * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ῥουβὶν ἓξ καὶ τεσσα-
22 ράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. * Τοῖς υἱοῖς συμεών, κατὰ
συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατερῶν αὐ-
τῶν, κατ' ἀριθμὸν ὀνομάτων, κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν, πᾶν ἄρ-
σενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορδυόμ@ ἐν
23 τῇ δυνάμει, * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς συμεών,
24 ἐννέα καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι. * Τοῖς υἱοῖς
γὰδ, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πα-
τερῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων, πάντα ἄρσενικὰ ἀπὸ
εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορδυόμ@ ἐν τῇ δυνάμει,
25 * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς γὰδ, πέντε καὶ τεσ-
26 σαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι καὶ πεντήκοντα. * Τοῖς
υἱοῖς ἰούδα, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατ' οἴκους
πατερῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, πάντα ἄρσε-
νικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορδυόμ@ ἐν τῇ
27 δυνάμει, * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἰούδα, ἑβδο-
28 κοντα καὶ ἑξακόσιοι καὶ ἑξακόσιοι. * Τοῖς υἱοῖς
ἰσάχαρ, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους
πατερῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, πάντα ἀρσενι-
κὰ ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορδυόμ@ ἐν τῇ
29 δυνάμει, * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἰσάχαρ,
τέσσαρες καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
30 * Τοῖς υἱοῖς ζαβουλών, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους
αὐτῶν, κατ' οἴκους πατερῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων,
πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορδυ-
όμ@ ἐν τῇ δυνάμει,
31 * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ζαβουλών, ἑπτὰ καὶ
πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
32 * Τοῖς υἱοῖς ἰωσὴφ υἱοῖς Ἐφραὶμ, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κα
τὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατερῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν
ὀνομάτων, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, πᾶς
33 ὁ ἐκπορδυόμ@ ἐν τῇ δυνάμει, * ἡ Πίσκεψις
αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Ἐφραὶμ, τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ
34 πεντακόσιοι. * Τοῖς υἱοῖς μανασσῆ κατὰ συγγενείας
αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατερῶν αὐτῶν, κατὰ
ἀριθμὸν τῶν ὀνομάτων, πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ
ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορδυόμ@ ἐν τῇ δυνάμει,
35 * ἡ Πίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς μανασσῆ, δύο & τριά-
κοντα χιλιάδες καὶ διακόσιοι.

21 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דִּרְאוּבֵן אַרְבְּעִין וְשִׁתָּא אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה:
22 לִבְנֵי שִׁמְעוֹן חֲלָקְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן
אִתְפְּקָדוּ מִנְיָנֵיהוֹן לְגֻלְגְּלֹתְהוֹן כָּל דְּכוּרָא מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נָפִיק חֵילָא:
23 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן תִּשְׁעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וּתְלָת מְאָה:
24 לִבְנֵי גָד חֲלָקְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל נָפִיק
חֵילָא:
25 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְּגָד אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וְשִׁית מְאָה וְחַמְשִׁין:
26 לִבְנֵי יְהוּדָה חֲלָקְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא כֹּל
נָפִיק חֵילָא:
27 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה שִׁבְעִין וְאַרְבְּעָה אַלְפִין וְשִׁית מְאָה:
28 לִבְנֵי יִשָּׂשכָר חֲלָקְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא
כֹּל נָפִיק חֵילָא:
29 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְּיִשָּׂשכָר חַמְשִׁין וְאַרְבְּעָה אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה:
30 לִבְנֵי זְבוּלֻן חֲלָקְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא
כֹּל נָפִיק חֵילָא:
31 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דִּזְבוּלֻן חַמְשִׁין וְאַרְבְּעָה אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה:
32 לִבְנֵי יוֹסֵף לִבְנֵי אֶפְרַיִם חֲלָקְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין
שְׁנִין וּלְעֵילָא כָּל נָפִיק חֵילָא:
33 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם אַרְבְּעִין אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה:
34 לִבְנֵי
35 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Numeratique sunt de tribu Ruben quadraginta & sex milia & quingenti.
22 De filiis Symeon per generationes suas, & familias suas, & per domos patrum suorum recensiti sunt iuxta numerum eorum per capita eorum, omnes masculi à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum:
23 De filiis Symeon, quinquaginta & nouem milia & trecenti.
24 Recensitique sunt de tribu Symeon, quinquaginta & nouem milia & trecenti.
25 De filiis Gad per generationes suas, per familias suas, per domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum, à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum.
26 Numeratique sunt de tribu Gad, quadraginta quinque milia & sexcenti & quinquaginta.
27 De filiis Iuda per generationes suas, per familias suas, per domos patrum suorum iuxta numerum nominum eorum, à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum:
28 Recensitique sunt de tribu Iuda, septuaginta quatuor milia & sexcenti.
29 De filiis Issachar per generationes suas, & familias suas, & domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum.
30 Numeratique sunt de tribu Issachar quinquaginta quatuor milia & quadringenti.
31 De filiis Zabulon per generationes suas, & per familias suas, & domos patrum suorum, per numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum,
32 Numerati sunt de tribu Zabulon, quinquaginta septem milia & quadringenti.
33 De filiis Ioseph de filiis Ephraim per generationes suas, per familias suas, per domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum;
34 Numerati sunt de tribu Ephraim quadraginta milia & quingenti.
35 De filiis Manasse per generationes suas, & familias suas, & domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum,
Numerati sunt de tribu Manasse tri-
ginta duo milia & ducenti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

36 ׀ לִבְנֵי בִנְיָמִן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
37 כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ ׀ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה בִנְיָמִן
חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
38 ׀ לִבְנֵי דָן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא
39 צָבָא׃ ׀ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה דָן שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים
40 אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת׃ ׀ לִבְנֵי אָשֵׁר תּוֹלְדֹתָם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן
41 עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ ׀ פְּקֻדֵיהֶם
לְמַטֵּה אָשֵׁר אֶחָד וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
42 ׀ בְּנֵי נַפְתָּלִי תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
43 וָמַעְלָה כֹּל יֹצֵא צָבָא׃ ׀ פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה נַפְתָּלִי
שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃
44 ׀ אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
וּנְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵים עָשָׂר אִישׁ אִישׁ אֶחָד לְבֵית
45 אֲבֹתָיו הָיוּ׃ ׀ וַיִּהְיוּ כָּל פְּקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית
אֲבֹתָם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל יֹצֵא צָבָא
46 בְּיִשְׂרָאֵל׃ ׀ וַיִּהְיוּ כָּל הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף
וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃
47 ׀ וְהַלְוִיִּם לְמַטֵּה אֲבֹתָם לֹא הִתְפָּקְדוּ בְּתוֹכָם׃
48 ׀ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
49 ׀ אַךְ אֶת מַטֵּה לֵוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת רֹאשָׁם לֹא תִשָּׂא
50 בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ׀ וְאַתָּה הַפְקֵד אֶת הַלְוִיִּם עַל
מִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְעַל כָּל כֵּלָיו וְעַל כָּל אֲשֶׁר לוֹ הֵמָּה
יִשְׂאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת כָּל כֵּלָיו וְהֵם יְשָׁרְתֻהוּ
51 וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃ ׀ וּבִנְסֹעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ
הַלְוִיִּם וּבְהָקֵם הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהַזָּר
הַקָּרֵב יוּמָת׃

NVMERI. Translat.B.Hieron. *Ceremoniæ.*

36 ׀ De filiis Beniamin, per generationes & familias ac domos cognationum suarum, recensiti sunt nominibus singulorum à vicesimo anno & suprà, omnes qui poterant ad bella procedere,
37 ׀ Triginta quinque milia quadringenti.
38 ׀ De filiis Dan, per generationes & familias ac domos cognationum suarum, recensiti sunt nominibus singulorum à vicesimo anno & suprà, omnes qui poterant ad bella procedere,
39 ׀ Sexaginta duo milia septingenti.
40 ׀ De filiis Aser, per generationes & familias ac domos cognationum suarum, recensiti sunt per nomina singulorum à vicesimo anno & suprà, omnes qui poterant ad bella procedere,
41 ׀ Quadraginta milia & mille quingenti.
42 ׀ De filiis Neptalim, per generationes & familias ac domos cognationum suarum, recensiti sunt nominibus singulorum à vicesimo
43 anno & suprà, omnes qui poterant ad bella procedere, ׀ Quinquagintatria milia quadringenti.
44 ׀ Hi sunt quos numerauerunt Moyses & Aaron & duodecim principes Israel, singulos per domos cognationum suarum.
45 ׀ Fueruntque omnes filij Israel per domos & familias suas, à vicesimo anno & suprà, qui
46 poterant ad bella procedere, ׀ Sexcenta tria milia virorum quingenti quinquaginta.
47 ׀ Leuitæ autem in tribubus familiarum suarum non sunt numerati cum eis.
48 ׀ Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
49 ׀ Tribum Leui noli numerare, neque po-
G nes summam eorum cum filiis Israel:
50 ׀ Sed constitues eos super tabernaculũ testimonij & cũcta vasa eius, & quicquid ad cerimonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum & omnia vtensilia eius, & erunt in ministerio ac per gyrum tabernaculi metabuntur.
51 ׀ Cùm proficiscendũ fuerit, deponent Leuitæ tabernaculum, cùm castrametanda, erigent. quisquis externorũ accesserit, occidetur.

תרגום אונקלוס

36 לְבְנֵי בִנְיָמִן הֲלָךְ הֲוֹן לְזַרְעֲיָהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא כֹּל נָפִיק חֵילָא׃ 37 מְנְיָנֵיהוֹן
38 לִבְנֵי דָן הֲלָךְ הֲוֹן לְזַרְעֲיָהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין
39 שְׁנִין וּלְעֵילָּא כֹּל נָפִיק חֵילָא׃ מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְּנָן שִׁתִּין וְתַרְתֵּין אַלְפִין וְשִׁבְעָא מְאָה׃ 40 לִבְנֵי אָשֵׁר הֲלָךְ הֲוֹן
לְזַרְעֲיָהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא כֹּל נָפִיק חֵילָא׃ 41 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דְּאָשֵׁר אַרְבָּעִין וְחַד אַלְפִין
וְחַמֵּשׁ מְאָה׃ 42 בְּנֵי נַפְתָּלִי הֲלָךְ הֲוֹן לְזַרְעֲיָהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן בְּמִנְיַן שְׁמָהָן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא כֹּל נָפִיק חֵילָא׃
43 מְנְיָנֵיהוֹן לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי נַפְתָּלִי חֲמִשִּׁין וּתְלָתָא אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃ 44 אִלֵּין מְנְיָנַיָּא דְּמָנָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְרַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל תְּרֵי עֲשַׂר
גְּבָרִין גְּבַר חַד לְבֵית אֲבָהָתֵהּ הֲוֹן׃ 45 וַהֲווֹ כָּל מְנְיָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא כֹּל נָפִיק חֵילָא
בְּיִשְׂרָאֵל׃ 46 וַהֲווֹ כָּל מְנְיָנַיָּא שִׁית מְאָה אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה וְחַמְשִׁין׃ 47 וְלֵוָאֵי לְשִׁבְטָא דַּאֲבָהָתְהוֹן לָא
אִתְמְנִיאוּ בֵּינֵיהוֹן׃ 48 וּמֵימְרָא יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 49 בְּרַם יָת שִׁבְטָא דְּלֵוִי לָא תְמָנֵי וְיָת חֶשְׁבָּנְהוֹן לָא תְקַבֵּל בְּגוֹ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 50 וְאַתְּ מַנֵּי יָת לֵוָאֵי עַל מַשְׁכְּנָא דְּסָהֲדוּתָא וְעַל כָּל מָנּוֹהִי וְעַל כָּל דִּלְיָה אִינּוּן יִשְׁלְחוּן יָת מַשְׁכְּנָא וְיָת כָּל מָנּוֹהִי
לֵוָאֵי וְיָתְנֵי וְיִקְרְבוּן וְיִתְקְטֵל׃ 51 וּבְמֵישַׁל מַשְׁכְּנָא יְהַרְקוּן לֵוָאֵי וּבְמִשְׁרֵי מַשְׁכְּנָא יְקִימוּן לֵוָאֵי וְזָרָא

36 ׀ Υἱοῖς Βενιαμὶν, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατ' ἀριθμὸν ὀνομάτων, πᾶν τὸ
37 ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ׀ ἐν τῇ δυνάμει, ׀ ἡ ἐπισκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς Βενιαμὶν, πεντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
38 ׀ Τοῖς υἱοῖς δὰν, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων, πᾶν τὸ
39 ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ׀ ἐν τῇ δυνάμει, ׀ ἡ ἐπισκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς δὰν, δύο καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι.
40 ׀ Τοῖς υἱοῖς ἀσὴρ, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατ' ἀριθμὸν ὀνομάτων, πᾶν τὸ
41 ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ׀ ἐν τῇ δυνάμει, ׀ ἡ ἐπισκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἀσὴρ, μία καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι.
42 ׀ Τοῖς υἱοῖς νεφθαλὶμ, κατὰ συγγενείας αὐτῶν, κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, κατ' ἀριθμὸν ὀνομάτων, πᾶν τὸ
43 ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ׀ ἐν τῇ δυνάμει, ׀ ἡ ἐπισκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς νεφθαλὶμ, πεντε καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
44 ׀ Αὕτη ἡ ἐπισκεψις ἣν ἐπεσκέψαντο μωυσῆς καὶ ἀαρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες ἰσραὴλ, δώδεκα ἄνδρες. ἀνὴρ εἷς κατὰ φυλὴν
45 μίαν, κατὰ φυλὴν οἴκων πατριᾶς αὐτῶν ἦσαν. ׀ καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐπισκεψις τῶν υἱῶν ἰσραὴλ κατὰ δυ-
46 νάμει αὐτῶν, ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω, πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ׀ ἐν παρεμβολῇ ἰσραὴλ, ׀ ἑξακόσιαι χιλιάδες καὶ
47 τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι καὶ πεντήκοντα. ׀ οἱ λευῖται οὐκ ἐπεσκέφθησαν ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.
48 ׀ καὶ ἐλάλησε κύριος ׀ πρὸς μωυσῆν, λέγων·
49 ׀ ὅρα τὴν φυλὴν τοῦ λευὶ καὶ οὐ συνεπισκέψῃ, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν οὐ λήψῃ ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
50 ׀ καὶ σὺ κατάστησον τοὺς λευίτας ἐπὶ τὴν σκηνὴν ׀ τοῦ μαρτυρίου, ׀ ἐπὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, ׀ καὶ ἐπὶ πάντα ὅσα ἐν αὐτῇ. αὐτοὶ αἴρουσι τὴν σκηνὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς· καὶ αὐτοὶ
51 λειτουργήσουσιν ἐν αὐτῇ, ׀ καὶ κύκλῳ τῆς σκηνῆς παρεμβαλοῦσι. ׀ καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν σκηνὴν, καθελοῦσιν αὐτὴν οἱ λευῖται· καὶ ἐν τῷ παρεμβάλλειν τὴν σκηνὴν, ἀνάστησουσιν αὐτήν. καὶ ἀλλογενὴς ὁ προσπορευόμενος, ἀποθανέτω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 De filiis Beniamin per generationes suas, & familias suas, & domos patrum suorum, & numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum, 37 Recensiti sunt de tribu Beniamin, triginta quinque milia & quadringenti.
38 De filiis Dan per generationes suas, & familias suas, & domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum, 39 Recensiti sunt de tribu Dan, sexaginta duo milia & septingenti.
40 De filiis Aser per generationes suas, & familias suas, & domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum, 41 Numerati sunt de tribu Aser, quadraginta milia & mille & quingenti.
42 Filij Neptali per generationes suas, per familias suas, & domos patrum suorum, iuxta numerum nominum eorum à viginti annis & suprà, omnes egredientes in exercitum, 43 Numerati sunt de tribu Neptalim, quinquaginta tria milia & quadringenti.
44 Hi sunt numerati quos numerauit Moyses & Aaron & duodecim principes Israel, singuli per domos patrum suorum.
45 Fuerunt omnes qui numerati sunt de filiis Israel per domos patrum suorum à vicesimo anno & suprà, omnes egredientes in exercitum in Israel: 46 Fuerunt omnes qui numerati sunt sexcenta tria milia & quingenti & quinquaginta. 47 Leuitæ autem in tribu patrum suorum non sunt numerati inter eos. 48 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 49 Veruntamen tribum Leui non numerabis, & summam eorum non suscipies in medio filiorum Israel. 50 Tu autem constitue Leuitas super tabernaculum testimonij, & super omnia vasa eius, & ipsi ministrabunt in eo, & per gyrum tabernaculi metabuntur. 51 Et cùm proficisceturtabernaculum, deponent illud Leuitæ; & quando collocabitur tabernaculum, erigent illud Leuitæ. Extraneus autem qui accesserit, interficiatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

52 ׳ וְהֵנּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דִּגְלוֹ
53 לְצִבְאֹתָם׃ ׳ וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדֻת
54 וְלֹא־יִהְיֶה קֶצֶף עַל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם
׳ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדֻת׃ ׳ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ׃

ב

׳ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
1 מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ ׳ אִישׁ עַל־דִּגְלוֹ בְּאֹתֹת
לְבֵית־ אֲבֹתָם יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאָהֶל־
3 מוֹעֵד יַחֲנוּ׃ ׳ וְהַחֹנִים קֵדְמָה מִזְרְחָה דֶּגֶל מַחֲנֵה
יְהוּדָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי יְהוּדָה נַחְשׁוֹן בֶּן־
4 עַמִּינָדָב׃ ׳ וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁבְעִים אָלֶף
5 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ ׳ וְהַחֹנִים עָלָיו מַטֵּה יִשָּׂשכָר וְנָשִׂיא
6 לִבְנֵי יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר׃ ׳ וְצִבְאוֹ וּפְקֻדָיו
7 אַרְבָּעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ׳ מַטֵּה זְבוּלֻן
8 וְנָשִׂיא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן׃ ׳ וְצִבְאוֹ וּפְקֻדָיו
9 שִׁבְעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת׃ ׳ כָּל־הַפְּקוּדִים
לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מְאָה אֶלֶף וּשְׁבָעִים אֶלֶף וְשִׁשֶּׁת
אֲלָפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצִבְאֹתָם רִאשֹׁנָה יִסָּעוּ׃
10 ׳ דֶּגֶל מַחֲנֵה־ רְאוּבֵן תֵּימָנָה לְצִבְאֹתָם וְנָשִׂיא לִבְנֵי
11 רְאוּבֵן אֱלִיצוּר בֶּן־שְׁדֵיאוּר׃ ׳ וְצִבְאוֹ וּפְקֻדָיו שִׁשָּׁה
12 וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ ׳ וְהַחֹנִם עָלָיו מַטֵּה
שִׁמְעוֹן וְנָשִׂיא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־צוּרִי שַׁדָּי׃
13 ׳ וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃
14 ׳ וּמַטֵּה גָד וְנָשִׂיא לִבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בֶּן־רְעוּאֵל׃
15 ׳ וְצִבְאוֹ וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת
16 וַחֲמִשִּׁים׃ ׳ כָּל־הַפְּקוּדִים לְמַחֲנֵה רְאוּבֵן מְאַת אֶלֶף
וְאַחַד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים לְצִבְאֹתָם
וְשֵׁנִים יִסָּעוּ׃

52 ׳ Metabuntur autem castra filij Israel vnusquisque per turmas & cuneos atq; exerci-
53 tum suum. ׳ Porrò Leuitæ per gyrum tabernaculi figét tentoria, ne fiat indignatio super
multitudinem filiorum Israel, & excubabunt
54 in custodiis tabernaculi testimonij. ׳ Fecerunt ergo filij Israel iuxta omnia quæ præceperat Dominus Moysi.

CAP. II.

1 LOcutusq; est Dominus ad Moysen, &
2 Aaron, dicens: ׳ Singuli per turmas sig-
na atque vexilla & domos cognationum suarũ castrametabuntur filij Israel per gyrum ta-
3 bernaculi fœderis. ׳ Ad Orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus sui. erit q; prin-
4 ceps filiorũ eius Naasson filius Aminadab. ׳ Et omnis de stirpe eius summa pugnantiũ, sep-
5 tuaginta quatuor milia sexcenti. ׳ Iuxta eum castrametati sunt de tribu Isachar, quorũ prin-
6 ceps fuit Nathanael filius Suar. ׳ Et omnis nu-
merus pugnatorum eius, quinquaginta qua-
7 tuor milia quadringenti. ׳ In tribu Zabulon
8 princeps fuit Heliab filius Helon: ׳ Omnisq;
de stirpe eius exercitus pugnatorũ, quinqua-
9 ginta septem milia quadringenti. ׳ Vniuersi
qui in castris Iudæ annumerati sunt, fuerunt
centum octoginta sex milia quadringenti: &
10 per turmas suas primi egredientur. ׳ In castris
B filiorum Ruben ad Meridianam plagam erit
11 princeps Elisur filius Sedeur. ׳ Et cunctus ex-
ercitus pugnatorum eius qui numerati sunt,
12 quadraginta sex milia quingenti. ׳ Iuxta eum
castrametati sunt de tribu Symeon, quorum
princeps fuit Salamihel filius Suriddai.
13 ׳ Et cunctus exercitus pugnatorum eius qui
numerati sunt, quinquaginta nouem milia
14 trecenti. ׳ In tribu Gad princeps fuit Helia-
15 saph filius Duel: ׳ Et cunctus exercitus pu-
gnatorum eius qui numerati sunt, quadra-
ginta quinque milia sexcenti quinquaginta.
16 ׳ Omnes qui recensiti sunt in castris Ru-
ben, centũ quinquaginta milia & mille qua-
dringenti quinquaginta: per turmas suas in
secundo loco proficiscentur.

52 ׳ Et castrametabuntur filij Israel, vir in suo or-
dine, & vir secundum suum principatum, cum ex-
ercitu suo. ׳ At Leuitæ castrametentur è re-
gione in circuitu tabernaculi testimonij, & non erit
peccatum in filios Israel. & custodient Leuitæ ipsi
custodiam tabernaculi testimonij. ׳ Et fecerunt
filij Israel secundùm omnia quæcunque præcepit
Dominus Moysi & Aaron, sic fecerunt.

CAP. II.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen & Aaron,
2 dicens: ׳ Homo coniunctus secundùm ordi-
nem suum secundum signa, secundum domos fami-
liarum suarum, castrametentur filij Israel è regione,
in circuitu tabernaculi testimonij: castrametabuntur
3 filij Israel. ׳ Et castrametantes primi versus
Orientem, ordo castrorum Iuda cum exercitu suo, et
4 princeps filiorum Iuda, Naasson, filius Aminadab.
׳ Exercitus eius qui numerati sunt, quatuor &
5 septuaginta milia & sexcenti. ׳ Et castrametan-
tes contigui ex tribu Issachar, & princeps filiorum
Isachar, Nathanael, filius Suar. ׳ Exercitus e-
6 ius qui numerati sunt, quatuor & quinquaginta
7 milia & quadringenti. ׳ Et castrametantes con-
tigui eius ex tribu Zabulon, & princeps filiorum
8 Zabulon, Eliab, filius Chelon. ׳ Exercitus e-
ius qui numerati sunt, septem et quinquaginta mi-
9 lia & quadringenti. ׳ Omnes qui numerati sunt
de castris Iuda, centum & octoginta milia & sex
milia & quadringenti, cum exercitu suo primi pro-
ficiscentur. ׳ Ordo castrorum filiorum Ruben
10 ad Aphricum cum exercitu suo, & princeps filio-
rum Ruben, Elisur, filius Sedeur. ׳ Exercitus
11 eius qui numerati sunt sex & quadraginta milia
& quingenti. ׳ Et castrametantes contigui
12 eius ex tribu Symeon, & princeps filiorum Symeõ,
Salamiel, filius Surisadai. ׳ Exercitus eius qui
13 numerati sunt nouem & quinquaginta milia &
trecenti. ׳ Et castrametantes contigui eius tribus
14 Gad, & princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Ra-
guel. ׳ Et exercitus eius qui numerati sunt, quinque
15 quadraginta milia et sexcenti quinquaginta.
׳ Omnes qui numerati sunt castrorum Ruben, cen-
16 tũ et quinquaginta et vnũ milia et quadringenti et
quinquaginta cũ exercitu suo: et secũdi proficiscẽtur.

1 ׳ Καὶ παρεμβαλοῦσιν ⓐ οἱ υἱοὶ ισραὴλ, ἀνὴρ ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει, ⓒ ἀνὴρ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἡγεμονίαν, σὺν δυνάμει αὐτῶν.
53 ׳ ⓐ Οἱ δὲ λευῖται παρεμβαλοῦσιν ἀντικρὺ κύκλῳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, ⓒ οὐκ ἔσται ἁμάρτημα ἐν υἱοῖς ισραὴλ. καὶ φυλάξουσιν ⓐ λευῖται αὐτοὶ τὴν φυλακὴν τῆ σκη-
54 νῆς τοῦ μαρτυρίου. ׳ καὶ ἐποίησαν ⓐ οἱ υἱοὶ ισραὴλ, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο κύριος ⓐ τῷ μωυσῆ καὶ ααρὼν, οὕτως ἐποίησαν. ⓒ

1 ׳ Καὶ ἐλάλησε κύριος ⓐ πρὸς μωυσῆν καὶ ααρὼν, λέγων
2 ׳ ἀνὴρ ἀνὴρ ἐπὶ σημείῳ ⓐ καὶ γνώμασιν αὐτοῦ, κατὰ πατριὰς οἴκων πατέρων αὐτῶν, παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ ισραὴλ
3 ἐναντίον, κύκλῳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου παρεμβαλοῦσιν οἱ
4 υἱοὶ ισραὴλ. ׳ καὶ ⓐ παρεμβάλλοντες πρῶτοι κατ' ἀναβολὰς, τάγμα παρεμβολῆς ἰούδα σὺν δυνάμει αὐτῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ἰούδα, ναασσὼν, υἱὸς ἀμιναδάβ. ׳ δυνάμις
5 αὐτοῦ ⓐ ἐπεσκεμμένοι, τέσσαρες καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες
6 καὶ ἑξακόσιοι. ׳ καὶ ⓐ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς ισσάχαρ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ισσάχαρ, ναθαναὴλ υἱὸς
7 σωγάρ. ׳ δυνάμις αὐτοῦ ⓐ ἐπεσκεμμένοι, τέσσαρες ⓒ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. ׳ καὶ ⓐ παρεμ-
8 βάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλῆς ζαβουλὼν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ζαβουλὼν, ἐλιὰβ υἱὸς χελών. ׳ δυνάμις αὐτοῦ ⓐ ἐπε-
9 σκεμμένοι, ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα χιλιάδες ⓒ τετρακόσιοι. ׳ πάντες ⓐ ἐπεσκεμμένοι ἐν τῇ παρεμβολῇ ἰούδα, ἑκατὸν ⓒ ὀγδοήκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ τετρακό-
10 σιοι, σὺν δυνάμει αὐτῶν πρῶτοι ἐξαρθήσονται. ׳ τάγμα παρεμβολῆς υἱῶν ρουβὴν πρὸς λίβα σὺν δυνάμει αὐτῶν, ⓒ ὁ ἄρ-
11 χων τῶν υἱῶν ρουβὴν, ἐλιοὺρ υἱὸς σεδιεύ. ׳ δυνάμις αὐτοῦ ⓐ
12 ἐπεσκεμμένοι ἐξ ⓒ τεσσαράκοντα χιλιάδες ⓒ πεντακόσιοι. ׳ καὶ ⓐ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλὴ συμεών, σαλαμιὴλ, υἱὸς ζουρισαδαΐ·
13 καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν συμεών, σαλαμιὴλ, υἱὸς ζουρισαδαΐ· ׳ δυνάμις αὐτοῦ ⓐ ἐπεσκεμμένοι σύνεα καὶ πεντήκοντα
14 χιλιάδες ⓒ τριακόσιοι. ׳ καὶ ⓐ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλὴ γαὰδ, ἐλιασὰφ υἱὸς
15 ραγουήλ. ׳ καὶ δυνάμις αὐτοῦ ⓐ ἐπεσκεμμένοι, πέντε ⓒ
16 τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι πεντήκοντα. ׳ πάντες ⓐ ἐπεσκεμμένοι τῆς παρεμβολῆς ρουβὴν, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα καὶ μία χιλιὰς καὶ τεσσαράκοντα καὶ πεντήκοντα σὺν δυνάμει αὐτῶν. καὶ δ' ὑστεροι ἐξαρθήσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Castrametabuntur autem filij Israel vnusquisque per mansionem suam, & vnusquisque iuxta vexillum suum per turmas eorum.
Leuitæ autem metabuntur per gyrum tabernaculi testimonij, & non erit indignatio super congregationem filiorum Israel: & custodient Leuitæ custodiam tabernaculi testimonij. Fecerunt que filij Israel iuxta omnia quæ præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt.

CAP. II.

LOcutusque est Dominus cum Moyse & Aaron, dicens: Singuli iuxta vexillum suum per signa & per domos patrum suorum castrametabuntur filij Israel per gyrum contra tabernaculum fœderis castrametabuntur. Vexillum castrorum Iuda erit ad Orientem per exercitus suos, & princeps filiorum Iudæ, Naason, filius Aminadab. Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo fuerunt septuaginta quatuor milia & sexcenti. Leuitæ autem metabuntur per gyrum tabernaculi fœderis, & non erit indignatio super filios Israel. & custodient Leuitæ custodiam tabernaculi testimonij. Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, fuerunt quinquaginta quatuor milia & quadringenti. De tribu filiorum Zabulon princeps fuit, Eliab, filius Helon: Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, fuerunt quinquaginta septem milia & quadringenti. Omnes qui numerati sunt de castris Iuda, fuerunt centum & octoginta sex milia & quadringenti per turmas suas, & princeps filiorum Ruben Elisur filius Sedeur. Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, quadraginta sex milia & quingenti. Et qui castrametantur iuxta eum, erit tribus Isachar, & princeps filiorum Isachar, Nathanael, filius Suar. Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, fuerunt quinquaginta quatuor milia & quadringenti. Vexillum castrorum Ruben erit ad Meridiem per turmas suas, & princeps filiorum Ruben Elisur filius Sedeur. Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, quadraginta sex milia & quingenti. Et qui castrametantur iuxta eum, sunt viri tribus Symeon, & princeps filiorum Symeon Salamiel filius Surisaddai: Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, fuerunt quinquaginta nouem milia & trecenti. Et in tribu filiorum Gad princeps fuit Eliasaph filius Dehuel. Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, fuerunt quadraginta quinque milia & sexcenti & quinquaginta. Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, fuerunt centum quinquaginta milia & mille & quadringenti & quinquaginta per turmas suas, secundò proficiscantur.

תרגום אונקלוס

52 וְיִשְׂרָאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר עַל מַשְׁרִיתֵי וּגְבַר עַל טִקְסֵיהּ לְחֵילֵיהוֹן׃ 53 וְלֵיוָאֵי יִשְׁרוֹן סְחוֹר סְחוֹר לְמַשְׁכְּנָא דְסָהֲדוּתָא וְלָא יְהֵי רְגָזָא עַל
54 כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִטְּרוּן גֻּבֵי יִשְׂרָאֵל כָּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יָתֵי מֹשֶׁה כֵּן עַבְדוּ׃

ב

1 וַאֲמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימָר׃
2 גְּבַר עַל טִקְסֵיהּ בְּאָתַיָּא לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן יִשְׁרוֹן כְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְבָּל סְחוֹר סְחוֹר לְמַשְׁכַּן זִמְנָא יִשְׁרוֹן׃
3 וּשְׁרוֹן קִדּוּמָא מִדִּינְחָא דֵּיקֶם סְטַר יְהוּדָה לְחֵילֵיהוֹן וְרַבָּא לִבְנֵי יְהוּדָה נַחְשׁוֹן כַּר עַמִּינָדָב׃
4 וְחֵילֵיהּ וּמְנָיְנֵיהוֹן שִׁבְעִין וְאַרְבְּעָה אַלְפִין וְשִׁית מְאָה׃ 5 וּשְׁרוֹן
6 דְּחָבְרָן וְרַבָּא לִבְנֵי יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בַּר צוּעָר׃ 7 וְחֵילֵיהּ וּמְנָיְנֵיהוֹן חַמְשִׁין וְאַרְבַּע אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃
8 וּשְׁבִטָא דְזַבוּלֻן וְרַבָּא לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בַּר חֵלוֹן׃ 9 וְחֵילֵיהּ וּמְנָיְנֵיהוֹן חַמְשִׁין וְשִׁבְעָה אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃
10 כָּל מְנָיְנֵא לְמַשְׁרִיתָא דִיהוּדָה מְאָה אַלְפִין וְשִׁבְעִין אַלְפִין וְשִׁית מְאָה
11 אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה לְחֵילֵיהוֹן וְרִבְרְבַיָּא יִטְּלוּן בְּקַדְמִיתָא׃ 12 טִקְסָא
13 דְּמַשְׁרִיתָא דִרְאוּבֵן דָּרוֹמָא לְחֵילֵיהוֹן וְרַבָּא לִבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיצוּר בַּר
14 שְׁדֵיאוּר׃ 15 וְחֵילֵיהּ וּמְנָיְנֵיהוֹן אַרְבְּעִין וְשִׁיתָא אַלְפִין וְחַמְשׁ מְאָה׃ 16 וְדִשְׁרֵן סְמִיכִין עֲלוֹהִי שִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן וְרַבָּא לִבְנֵי שִׁמְעוֹן
17 שְׁלֻמִיאֵל בַּר צוּרִי שַׁדָּי׃ 18 וְחֵילֵיהּ וּמְנָיְנֵיהוֹן חַמְשִׁין וּתְשַׁע אַלְפִין וּתְלַת מְאָה׃ 19 וְשִׁבְטָא
20 דְּגָד וְרַבָּא לִבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בַּר דְּעוּאֵל׃ 21 וְחֵילֵיהּ וּמְנָיְנֵיהוֹן אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין וְשִׁית מְאָה וְחַמְשִׁין׃ 22 כָּל מְנָיְנָא
לְמַשְׁרִיתָא דִרְאוּבֵן מְאָה וְחַמְשִׁין אַלְפִין וְחַמְשׁ מְאָה וְחַד אַלְפִין
וְחַמְשִׁין לְחֵילֵיהוֹן בְּתִנְיָנָא נְטָלִין׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 ונסע אהל־מועד מחנה הלוים בתוך
המחנת כאשר יחנו כן יסעו איש על־ידו לדגליהם:
18 דגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא
לבני אפרים אלישמע בן־עמיהוד:
19 וצבאו ופקדיהם ארבעים אלף וחמש
20 מאות: ועליו מטה מנשה ונשיא לבני
21 מנשה גמליאל בן־פדהצור: וצבאו ופקדיהם
22 שנים ושלשים אלף ומאתים: ומטה בניימן
23 ונשיא לבני בניימן אבידן בן־גדעני: וצבאו
ופקדיהם חמשה ושלשים אלף וארבע מאות:
24 כל־הפקדים למחנה אפרים מאה אלף ושמנת
אלפים ומאת לצבאתם ושלשים יסעו:
25 דגל מחנה דן צפנה לצבאתם ונשיא
26 לבני דן אחיעזר בן־עמי שדי: וצבאו ופקדיהם
שנים וששים אלף ושבע מאות:
27 וחנים עליו מטה אשר ונשיא לבני אשר
28 פגעיאל בן־עכרן: וצבאו ופקדיהם אחד
29 וארבעים אלף וחמש מאות: ומטה נפתלי
ונשיא לבני נפתלי אחירע בן־עינן:
30 וצבאו ופקדיהם שלשה וחמשים אלף וארבע
31 מאות: כל־הפקדים למחנה דן מאה אלף
ושבעה וחמשים אלף ושש מאות לאחרנה יסעו
לדגליהם: 32 אלה פקודי בני־ישראל
לבית אבתם כל־פקודי המחנת לצבאתם שש־
מאות אלף ושלשת אלפים וחמש מאות
33 וחמשים: והלוים לא התפקדו בתוך בני
ישראל כאשר צוה יהוה את־משה:
34 ויעשו בני ישראל ככל אשר־צוה יהוה את־משה
כן חנו לדגליהם וכן נסעו איש למשפחתיו על־בית
אבתיו:

17 * Leuabitur autem tabernaculum testimonij per officia Leuitarum & turmas eorum. quomodo erigetur, ita & deponetur. singuli
18 per loca & ordines suos proficiscētur. * Ad Oc
C cidentalem plagam erunt castra filiorum E-
phraim, quorum princeps fuit Helisama filius
19 Ammiud. * Cunctus exercitus pugnatorum
eius qui numerati sunt, quadraginta milia
20 quingenti. * Et cum eis tribus filiorum Ma-
nasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius
21 Phadassur: * Cunctusque exercitus pugnato-
rum eius qui numerati sunt triginta duo mi-
lia ducenti. * In tribu filiorum Beniamin
23 princeps fuit Abidan filius Gedeonis: * Et cū-
ctus exercitus pugnatorum eius qui recensiti
sunt, trigintaquinque milia quadringenti.
24 * Omnes qui numerati sunt in castris Ephrai,
centum octo milia centum per turmas suas:
25 tertij proficiscentur. * Ad Aquilonis partem
castrametati sunt filij Dan, quorum princeps
26 fuit Abiezer filius Amisaddai. * Cunctusque
D exercitus pugnatorū eius qui numerati sunt,
27 sexaginta duo milia septingenti. * Iuxta eum
fixere tētoria de tribu Aser, quorum princeps
28 fuit Phegiel filius Ochran: * Cunctus exerci-
tus pugnatorum eius qui numerati sunt, qua
29 draginta milia & mille quingenti. * De tribu
filiorū Neptalim princeps fuit Ahira filius E-
30 nan: * Cunctus exercitus pugnatorum eius,
quinquaginta tria milia quadringenti.
31 * Omnes qui numerati sunt in castris Dan,
fuerunt centum quinquaginta septem milia
sexcenti, & nouissimi proficiscentur.
32 * Hic numerus filiorum Israel per do-
mos cognationum suarum & turmas diuisi e-
xercitus, sexcenta tria milia quingenti quin-
quaginta.
33 * Leuitæ autem non sunt numerati inter
filios Israel. sic enim præceperat Dominus
Moysi.
34 * Feceruntque filij Israel iuxta omnia quę
mandauerat Dominus. castrametati sunt per
turmas suas, & profecti per familias ac domos
patrum suorum.

17 * Et leuabitur tabernaculum testimonij & ca-
stra Leuitarum in medio castrorum. vt castrameta-
buntur sic, & proficiscentur quilibet consequens
18 iuxta principatum suum. * Ordines castrorum E-
phraim iuxta mare cum exercitu suo, & princeps
19 filiorum Ephraim, Elisama filius Amiud: * Exer-
citus eius qui numerati sunt, quadraginta milia &
20 quingenti. * Et castrametantes contigui eius
tribus Manasse, & princeps filiorum Manasse,
21 Gamaliel filius Phadasur: * Exercitus eius qui
numerati sunt, duo & triginta milia & ducenti.
22 * Et castrametantes contigui eius tribus Ben-
iamin, & princeps filiorum Beniamin, Auidan,
23 filius Gedeonis: * Exercitus eius qui nume-
rati sunt, quinque & triginta milia & quadrin-
genti. * Omnes qui numerati sunt castrorum
24 Ephraim, centum milia & octo milia & centum
cum potentia eorum. tertij proficiscentur, * Or-
25 dines castrorum Dan ad Aquilonem cum exercitu
eorum, & princeps filiorum Dan, Abiezer filius
26 Amisadai: * Exercitus eius qui numerati sunt,
duo & sexaginta milia & septingenti.
27 * Et castrametantes contigui eius tribus Asser,
et princeps filiorum Asser, Phegiel filius Ochran.
28 * Exercitus eius qui numerati sunt, vnum &
quadraginta milia & quingenti.
29 * Et castrametantes contigui eius tribus Nep-
talim, & princeps filiorum Neptalim, Ahira filius
30 Enan: * Exercitus eius qui numerati sunt, tria
& quinquaginta milia & quadringenti.
31 * Omnes qui numerati sunt castrorum Dan, cen-
tum & quinquaginta milia & septem et sexcenti:
32 nouissimi proficiscentur secundum ordinem eorum.
* Hæc numeratio filiorum Israel per domos fa-
miliarum suarum. omnis numeratio castrorum cum
exercitibus suis, sexcenta milia & tria milia &
33 quingenti & quinquaginta.
* At Leuitæ non connumerati sunt inter filios
34 Israel, sicut præcepit Dominus Moysi.
* Et fecerunt filij Israel iuxta omnia quæ
præcepit Dominus Moysi, sic castrametati sunt per
ordines eorum, & sic profecti sunt vnusquisque
cum consequentes per populos suos per domos familia-
rum suarum.

17 * καὶ καθήσει ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ παρεμβολὴ
τῶν λευιτῶν μέσον τῶν παρεμβολῶν, ὡς παρεμβαλοῦσιν οὕ-
τως, καὶ ἐξαροῦσιν ἕκας & ἐχόμενος καθ' ἡγεμονίαν αὐτῶν.
18 * τάσσεται παρεμβολὴ τοῦ Ἐφραὶμ, κατὰ θάλασσαν τὴν δυνά-
μει αὐτῶν, & ὁ ἀρχων τῶν υἱῶν Ἐφραὶμ, Ἐλισαμὰ υἱὸς Ἀμιούδ.
19 * δυνάμις αὐτοῦ & ἐπεσκεμμένοι τεσσαράκοντα χιλιά-
20 δες καὶ πεντακόσιοι. * καὶ & παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι
αὐτοῦ φυλὴ μανασσῆ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν μανασσῆ, Γαμα-
21 λιὴλ, υἱὸς Φαδασσοὺρ. * δυνάμις αὐτοῦ & ἐπεσκεμμέ-
νοι δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ διακόσιοι.
22 * καὶ & παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλὴ βενια-
μὶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Βενιαμὶν, Ἀβιδὰν υἱὸς Γαδεωνί.
23 * ἡ δυνάμις αὐτοῦ & ἐπεσκεμμένοι πέντε καὶ τριάκον-
24 τα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. * πάντες & ἐπεσκεμμένοι
τῆς παρεμβολῆς Ἐφραὶμ, ἑκατὸν χιλιάδες καὶ ὀκτακισχίλιοι καὶ
25 ἑκατὸν σὺν ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν· τρίτοι ἐξαροῦσιν, * τάγμα
παρεμβολῆς Δὰν κατὰ βορρᾶν σὺν ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν, &
26 ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν Δὰν, Ἀχιέζερ υἱὸς Ἀμισαδαΐ. * δύναμις
αὐτοῦ & ἐπεσκεμμένοι δύο καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτα-
27 κόσιοι. * καὶ & παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλὴ
ἀσὴρ, καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ἀσὴρ Φαγαὴλ υἱὸς Ὀχράν·
28 * δύναμις αὐτοῦ & ἐπεσκεμμένοι μία καὶ τεσσαράκον-
29 τα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. * καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλὴ νεφθαλὶ,
καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν νεφθαλὶ, Ἀχιὴζ, υἱὸς Αἰνάν·
30 * δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι τρεῖς καὶ πεντήκοντα
31 χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι. * πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι τῆς
παρεμβολῆς δὰν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτα-
κόσιοι ἑξήκοντα καὶ ἕξ· οἱ ἐσχατοι ἐξαροῦσιν κατὰ τάγμα αὐτῶν.
32 * αὕτη ἡ ἐπίσκεψις τῶν υἱῶν ισραὴλ κατ' οἴκους πατριῶν
αὐτῶν. πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις τῶν παρεμβολῶν σὺν ταῖς δυνά-
μεσιν αὐτῶν, ἑξακόσιαι χιλιάδες καὶ τετρακισχίλιοι καὶ πεντα-
κόσιοι καὶ πεντήκοντα.
33 * οἱ δὲ λευῖται οὐ συνεπεσκέπησαν ἐν τοῖς υἱοῖς ισραὴλ κα
θὰ ἐνετείλατο κύριος & τῷ μωυσῆ.
34 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ισραὴλ κατὰ πάντα ἃ συνέταξε κύ-
ριος & τῷ μωυσῆ, οὕτως παρενέβαλον κατὰ τάγμα αὐτῶν, καὶ
οὕτως ἐξῆραν ἕκας & ἐχόμενος κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους
πατριῶν αὐτῶν.

תרגום אונקלוס

17 ונסל משכן זמנא משריתא ליויאי כגו משריתא בגא ושרן כן נטלין גבר על אתריה לטקסיהון: 18 טקס משריה אפרים
שלהי שרבא ורבא לבני אפרים אלישמע בר עמיהוד: 19 וחיליה ומניניהון ארבעין אלפין וחמש מאה: 20 ושבטא
דמנשה ורבא לבני מנשה גמליאל בר פדה צור: 21 וחיליה ומניניהון חלתין ותרין אלפין ומאתין: 22 ושבטא
לשריתא אפרים מאה וחמשא אלפין ושבעא מאה: 23 וחיליה ומניניהון חלתין וחמשא אלפין וארבע מאה: 24 כל מניניא
דשריתא אפרים מאה וחמשא אלפין ושבעא מאה לתריהון בהילוהון ורבא ציפונא לחיליהון ורבא לבני דן 25 טקס משריה דן ציפונא לחיליהון
לבני דן אחיעזר בר עמי שדי: 26 וחיליה ומניניהון שתין ותרין אלפין ושבע מאה: 27 ושרן מסיכין עלוהי שבטא
לבני אשר פגעיאל בר עכרן: 28 וחיליה ומניניהון ארבעין אלפין וחמש מאה: 29 ושבטא דנפתלי ורבא
לבני נפתלי אחירע בר עינן: 30 וחיליה ומניניהון חמשין והלתא אלפין ותרי מאה: 31 כל מניני בני ישראל לבית אבהתהון כל מניני משריתא כל לחיליהון
דשרין מאה חלתא אלפין וחמש מאה וחמשין: 32 אלין מניני בני ישראל לבית אבהתהון כל מניני משריתא לחיליהון
בית אבהתהי: 33 וליואי לא איתמניאו בגו בני ישראל כמא דפקיד יי ית
משה: 34 ועבדו בני ישראל ככל דפקיד יהוה ית משה כן שרן לטקסיהון וכן נטלין גבר על אתריה על

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et proficiscatur tabernaculum fœderis & castra Leuitarum in medio castrorum. quomodo castrametentur, ita proficiscantur, singuli in lo-
co suo per vexilla sua. " Vexillum castrorum Ephraim per exercitum suum erit ad Occidentem, & princeps filiorum Ephraim
Elisama filius Amiud: " Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, quadraginta milia & quingenti, " Et exercitus eius & qui
numerati sunt ex eo, triginta duo milia & ducenti. " In tribu filiorum Beniamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis:
" Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, triginta quinque milia & quadringenti. " Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, fuerunt centum octoginta milia & centum, per turmas suas, tertiò proficiscentur. " Et exercitus
eius & qui numerati sunt ex eo, fuerunt centum octoginta milia & centum cum potentia eorum. " Vexillum castrorum Dan erit ad Aquilonem per turmas suas, & princeps filiorum Dan, Ahiezer filius Ammisaddai. " Et qui castrametantur iuxta eum tribus Aser, & princeps fi-
lius Ochran: " Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, quadraginta milia & mille & quingenti. " Et iuxta eum tribus Neptali, & princeps filiorum Neptali, Haira filius Enan: " Et exercitus eius & qui numerati sunt ex eo, quin-
quaginta tria milia & quadringenti. " Omnes qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centum quinquaginta septem milia & sex-
centi: nouissimi proficiscantur. " Hi sunt qui numerati sunt de filis Israel per domos patrum suorum. omnes qui numerati sunt in
castris per exercitum suum, sexcenta tria milia & quingenti & quinquaginta. " Leuitæ autem non sunt numerati inter filios Israel,
sicut præceperat Dominus Moysi. " Feceruntque filij Israel iuxta omnia quę præcepit Dominus Moysi, ita castrametabantur per vexil-
la, & sic proficiscebantur singuli per familias suas & per domum patrum suorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ג

1 ואלה תולדת אהרן ומשה ביום דבר
יהוה את־משה בהר סיני׃ 2 ואלה שמות בני־אהרן
הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר׃ 3 אלה שמות
בני אהרן הכהנים המשחים אשר־מלא ידם לכהן׃
4 וימת נדב ואביהוא לפני יהוה בהקרבם אש זרה
לפני יהוה במדבר סיני ובנים לא־היו להם ויכהן
אלעזר ואיתמר על־פני אהרן אביהם׃
5 וידבר יהוה אל־משה לאמר׃ 6 הקרב את־
משה לוי והעמדת אתו לפני אהרן הכהן ושרתו אתו׃
7 ושמרו את־משמרתו ואת־משמרת כל־העדה
לפני אהל מועד לעבד את־עבדת המשכן׃
8 ושמרו את־כל־כלי אהל מועד ואת־משמרת בני
ישראל לעבד את־עבדת המשכן׃ 9 ונתתה את־
הלוים לאהרן ולבניו נתנם נתונם המה לו מאת בני
ישראל׃ 10 ואת־אהרן ואת־בניו תפקד ושמרו
את־כהנתם והזר הקרב יומת׃ 11 וידבר
יהוה אל־משה לאמר׃ 12 ואני הנה לקחתי את־
הלוים מתוך בני ישראל תחת כל־בכור פטר רחם
מבני ישראל והיו לי הלוים׃ 13 כי לי כל בכור ביום
הכתי כל־בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור
בישראל מאדם עד־בהמה לי יהיו אני יהוה׃
14 וידבר יהוה אל־משה במדבר סיני
לאמר׃ 15 פקד את־בני לוי לבית אבתם
למשפחתם כל זכר מבן חדש ומעלה תפקדם׃
16 ויפקד אתם משה על־פי יהוה כאשר צוה׃
17 ויהיו אלה בני־לוי בשמתם גרשון וקהת ומררי׃
18 ואלה שמות בני־גרשון למשפחתם לבני
ושמעי׃ 19 ובני קהת למשפחתם עמרם ויצהר
חברון ועזיאל׃

CAP. III.

1 HÆ sunt generationes Aaron & Moysi in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai.
2 Et hæc nomina filiorum Aaron: Primogenitus eius Nadab, deinde Abiu, & Eleazar, & Ithamar.
3 Hæc nomina filiorum Aaron sacerdotū qui vncti sunt, & quorum repletæ & consecratæ manus, vt sacerdotio fungerentur.
4 Mortui sunt enim Nadab & Abiu cùm offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai absque liberis. functíque sunt sacerdotio Eleazar & Ithamar coram Aaron patre suo.
5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
6 Applica tribum Leui, & fac stare
B in conspectu Aaron sacerdotis, vt ministrent
7 ei: Et excubent & obseruent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonij:
8 Et custodiant vasa tabernaculi, seruientes in ministerio eius.
9 Dabísque dono Leuitas Aaron & filiis eius, quibus traditi sunt à filiis Israel.
10 Aaron autem & filios eius constitues super cultum sacerdotij. Externus qui ad ministrandum accesserit, morietur.
11 Locutusq; est Dominus ad Moysen, dicēs:
12 Ego tuli Leuitas à filiis Israel pro omni primogenito qui aperit vuluam in filiis Israel, e-
13 runtque Leuitæ mei. Meum est enim omne primogenitum, ex quo percussi primogenitos in terra Ægypti, sanctificaui mihi quicquid primum nascitur in Israel. ab homine vsq; ad pecus mei sunt. ego Dñs.
14 Locutusque est Dñs ad Moysen in deserto Sinai, dicens:
15 Numera filios Leui per domos patrū suorum & familias, omnē masculum ab vno mense & suprà.
16 Numerauit Moyses vt præceperat Dominus:
17 Et inuenti sunt filij Leui per nomina sua, Gerson, & Caath, & Merari.
18 Filij Gerson, Lebni, & Semei.
19 Caath, Amram & Iessaar, Hebron & Oziel.

CAP. III.

1 Ετ hæ generationes Aaron & Moysi, in die qua locutus est Dominus Moysi in monte Sinai.
2 Et hæc nomina filiorum Aaron: Primogenitus Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.
3 Et hæc nomina filiorum Aaron sacerdotes vncti, quos consecrauerūt manus eorum vt sacerdotio fungerentur.
4 Et mortuus est Nadab & Abiu coram Domino, offerentibus ipsis ignem alienum coram Domino in deserto Sinai; & filij non erant eis: & sacerdotio functi sunt Eleazar & Ithamar cum Aaron patre suo.
5 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
6 Accipe tribum Leui, & statues eos coram Aaron sacerdote: & ministrabunt ei,
7 Et custodient custodias eius, & custodias filiorum Israel coram tabernaculo testimonij, ad operandum opera
8 tabernaculi. Et custodient omnia vasa tabernaculi testimonij, et custodias filiorum Israel, iuxta omnia opera tabernaculi.
9 Et dabis Leuitas Aaron fratri tuo, & filiis eius sacerdotibus, donum dati, hi mihi sunt à filiis
10 Israel. Et Aaron & filios eius statues super tabernaculum testimonij, & custodient sacerdotiū eorum. & alienigena tangens, morietur.
11 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
12 Et ego ecce accepi Leuitas de medio filiorū Israel pro omni primogenito aperiente vuluam à fi-
13 lijs Israel, redemptio eorum erunt, et erunt mihi Leuitæ. Mihi enim omne primogenitum. in qua die percussi omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificaui mihi omne primogenitum in Israel: ab homine vsque ad pecus mihi erunt. ego Dominus.
14 Et locutus est Dominus ad Moysen in deserto
15 Sinai, dicens: Numera filios Leui per domos familiarum suarum, per cognationes suas, omne masculum ab vno mense & suprà numerate eos.
16 Et numerauit eos Moyses & Aaron per vo-
17 cem Domini, quemadmodū præcepit Dominus eis.
18 Et fuerunt filij Leui ex nominibus suis, Gerson, Caath & Merari. Et hæc nomina filio-
19 rum Gerson per populos suos, Lebni & Semei. Et filij Caath per populos suos, Amram, et Essaar, Hebron & Oziel.

γ.

2 Καὶ αὗται αἱ γενέσεις ἀαρὼν καὶ μωυσῆ, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἐ-
2 λάλησε κύριος τῷ μωυσῆ ἐν ὄρει σινᾶ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀ-
νόματα τῶν υἱῶν ἀαρών, πρωτότοκος ναδὰβ καὶ ἀβιοὺ καὶ ἐλεά-
3 ζαρ καὶ ἰθάμαρ. Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἀαρών,
οἱ ἱερεῖς οἱ ἠλειμμένοι, οὓς ἐτελείωσαν χεῖρας αὐτῶν, ἱε-
4 ρατεύειν. καὶ ἐτελεύτησε ναδὰβ καὶ ἀβιοὺ ἐνώπιον κυρίου,
προσφερόντων αὐτῶν πῦρ ἀλλότριον ἐνώπιον κυρίου ἐν τῇ ἐ-
ρήμῳ σινᾶ, καὶ παιδία οὐκ ἦν αὐτοῖς. καὶ ἱερατεύσατον ἐλεά-
ζαρ καὶ ἰθάμαρ μετὰ ἀαρὼν τοῦ πατρὸς αὐτῶν.
5 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
6 Λάβε τὴν φυλὴν λευι, καὶ στήσεις αὐτὴν ἐνώπιον ἀαρὼν
7 τοῦ ἱερέως· καὶ λειτουργήσουσιν αὐτῷ, καὶ φυλάξουσι τὰς φυ-
λακὰς αὐτοῦ, καὶ τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐναντίον τῆς σκη-
νῆς τοῦ μαρτυρίου, ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς.
8 καὶ φυλάξουσι πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ
τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ποιήσουσι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς.
9 καὶ δώσεις τοὺς λευίτας ἀαρὼν τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ τοῖς ἱερεῦσιν, δόμα δεδομένοι οὗτοί μοί εἰσιν ἀπὸ τῶν υἱῶν
10 ἰσραήλ. καὶ ἀαρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καταστήσεις ἐπὶ τὰ
σκεύη τοῦ μαρτυρίου, καὶ φυλάξουσιν τὰ ἱερατεῖα αὐτῶν. καὶ
ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπόμυρος, ἀποθανεῖται.
11 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
12 Καὶ ἐγὼ ἰδοὺ εἴληφα τοὺς λευίτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου διανοίγοντος μήτραν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσ-
ραὴλ λύτρωσιν αὐτῶν ἔσονται), καὶ ἔσονται ἐμοὶ οἱ λευῖται.
13 ἐμοὶ γὰρ πᾶν πρωτότοκον. ἐν ᾗ ἡμέρᾳ ἐπάταξα πᾶν πρω-
τότοκον ἐν τῇ γῇ αἰγύπτου, ἡγίακα ἐμοὶ πᾶν πρωτότοκον ἐν
ἰσραὴλ, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ἐμοὶ ἔσονται). ἐγὼ κύριος.
14 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ σινᾶ,
15 λέγων· Ἐπίσκεψαι τοὺς υἱοὺς λευὶ κατ' οἴκους πατέρων
αὐτῶν, καὶ συγγενείας αὐτῶν, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου
16 καὶ ἐπάνω. Ἐπισκέψασθε αὐτούς. Καὶ ἐπεσκέψατο αὐ-
τοὺς μωυσῆς καὶ ἀαρὼν διὰ φωνῆς κυρίου, ὃν τρόπον ἐνε-
τείλατο κύριος αὐτοῖς. Καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ λευὶ ἐξ ὀνομά-
17 των αὐτῶν, γερσών, καάθ, καὶ μεραρί. Καὶ ταῦτα τὰ ὀ-
νόματα τῶν υἱῶν γερσών, κατὰ δήμους αὐτῶν, λοβενὶ καὶ σεμεί.
19 καὶ υἱοὶ καάθ, κατὰ δήμους αὐτῶν, ἀμραμ καὶ ἰσαὰρ, χε-
βρὼν καὶ ὀζιήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. III.

Et hæ sunt generationes Aaron & Moysi, in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai. Et hæc sunt nomina filiorum Aaron: Primogenitus eius Nadab, & Abiu, Eleazar & Ithamar. Hæc nomina filiorum Aaron sacerdotum, qui vncti sunt, & quorum oblatio oblata est vt ministrarent. Mortuusque est Nadab & Abiu coram Domino, quando obtulerunt ignem alienum coram Domino in deserto Sinai: & filij non fuerunt eis. & ministrauit Eleazar & Ithamar in conspectu Aaron patris sui. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Applica tribum Leui, & statue eum coram Aaron sacerdote, & ministrabunt ei: Et custodient custodias eius, & custodias omnis congregationis ante tabernaculum fœderis, vt seruiant in ministerio tabernaculi: Et custodient omnia vasa tabernaculi fœderis & custodiam filiorum Israel, & vt seruiant in ministerio tabernaculi fœderis. Dabísque Leuitas Aaron & filiis eius, cui sunt traditi à filiis Israel. Aaron autem & filios eius constitues vt custodiant sacerdotium suum. alienus autem qui accesserit, morietur. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Ego autem ecce applicaui Leuitas ad me de medio filiorum Israel pro omni primogenito qui aperit vuluam de filiis Israel. ministrabuntque Leuitæ in conspectu meo. Meum est enim omne primogenitum: in die quo occidi omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificaui coram me omne primogenitum in Israel: ab homine vsque ad pecus mei sunt: ego Dominus. Numera filios Leui per domos patrum suorum & familias suas, omnes masculos ab vno mense & suprà numerabitis eos. Locutusque est Dominus cum Moyse in deserto Sinai, dicens: Numerauitque eos Moyses iuxta verbum Domini, sicut mandatum fuerat ei. Et hæc sunt nomina filiorum Gerson per familias suas, Lobni & Semei. Fuerunt autem hi filij Leui per nomina sua, Gerson, & Caath, & Merari. Et hæc sunt nomina filiorum Gerson per populos suos, Lobni & Semei. Et filij Caath per familias suas, Amram, & Isaar, & Hebron, & Oziel.

ג

2 ואלין תולדת אהרן ומשה ביומא דמליל יי ית משה
קדם טוורא דסיני׃ 2 ואלין שמהת בני אהרן בכרא נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר׃ 3 אלין שמהת בני אהרן כהניא דאתרבו
ואתקדשו על אהרן אבוהון קדם יי בקרבהון אישתא נכריתא קדם יהוה במדברא דסיני ובנין לא הוו להון ושמשו אלעזר
ואיתמר על אהרן אבוהון׃ 5 ומליל יי עם משה למימר׃ 6 קריב ית שבטא דלוי והקים ית קדם אהרן כהנא וישמשון יתיה׃
7 וישרון ית סטרהיה וית סטרת כל כנישתא קדם משכן זימנא למפלח ית פולחן משכנא׃ 8 וישרון ית פולחן כל מני משכנא וית סטרת בני
ישראל למפלח ית פולחן משכנא׃ 9 ותתן ית לויאי לאהרן ולבנוהי מסירין יתכין אינון ליה מן בני ישראל׃ 10 וית אהרן וית בנוהי
תמני וישרון ית כהנתהון וחילוני דיקרב יתקטל׃ 11 ומליל יהוה עם משה למימר׃ 12 ואנא הא קריבית ית לויאי מגו בני ישראל
אחלופ כל בכרא פתח ולקא מבני ישראל ויהון משתשין קדמיי לויאי׃ 13 ארי דילי כל בכרא ביומא דקטלית כל בכרא בארעא דמצרים
אקדישית קדמיי כל בכרא בישראל מאנשא עד בעירא דילי יהון אנא יי׃ 14 ומליל יי עם משה במדברא דסיני למימר׃ 15 מני
ית בני לוי לבית אבהתהון לזרעיתהון כל דכורא מבר ירחא ולעילא תמנינון׃ 16 ומנא יהוה משה על מימרא דיי כמא דאתפקד׃
17 והוו אלין בני לוי בשמהתהון גרשון וקהת ומררי׃ 18 ואלין שמהת בני גרשון לזרעיתהון למבני ושמעי׃ 19 ובני קהת
לזרעיתהון עמרם ויצהר חברון ועזיאל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כ ובְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם מַחְלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה הֵם
כא מִשְׁפְּחֹת הַלֵּוִי לְבֵית אֲבֹתָם׃ לְגֵרְשׁוֹן
כב מִשְׁפַּחַת הַלִּבְנִי וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם
כג מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשֻׁנִּי׃ פְּקֻדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל־
זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה פְּקֻדֵיהֶם שִׁבְעַת אֲלָפִים
כד וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֻׁנִּי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן
כה יַחֲנוּ יָמָּה׃ וְנִשִׂיא בֵּית־אָב לַגֵּרְשֻׁנִּי אֶלְיָסָף
כו בֶּן־לָאֵל׃ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן בָּאֹהֶל מוֹעֵד
הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל מִכְסֵהוּ וּמָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
כז וְקַלְעֵי הֶחָצֵר וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל־
הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת־מֵיתָרָיו לְכָל
כח עֲבֹדָתוֹ׃ וְלִקְהָת מִשְׁפַּחַת הָעַמְרָמִי וּמִשְׁפַּחַת
הַיִּצְהָרִי וּמִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת הָעֻזִּיאֵלִי
כט אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי׃ בְּמִסְפַּר כָּל־
זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמָעְלָה שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃
ל מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־קְהָת יַחֲנוּ עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן תֵּימָנָה׃
לא וְנִשִׂיא בֵּית־אָב לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי אֱלִיצָפָן בֶּן
לב עֻזִּיאֵל׃ וּמִשְׁמַרְתָּם הָאָרֹן וְהַשֻּׁלְחָן וְהַמְּנֹרָה
וְהַמִּזְבְּחֹת וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ בָהֶם וְהַמָּסָךְ
לג וְכָל עֲבֹדָתוֹ׃ וְנִשִׂיא נְשִׂיאֵי הַלֵּוִי אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן פְּקֻדַּת שֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ׃ לְמְרָרִי
לד מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוּשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפְּחֹת
לה מְרָרִי׃ וּפְקֻדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ
לו וָמָעְלָה שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃ וְנִשִׂיא בֵּית־
אֲבִי לְמִשְׁפְּחֹת מְרָרִי צוּרִיאֵל בֶּן־אֲבִיחָיִל עַל יֶרֶךְ
לז הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ צָפֹנָה׃ וּפְקֻדַּת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מְרָרִי
קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו וְכָל־כֵּלָיו וְכָל
לח עֲבֹדָתוֹ׃ וְעַמְּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וַאֲדָנֵיהֶם וְיִתְדֹתָם
וּמֵיתְרֵיהֶם׃

NVMERI. Translat. B. Hieronymi. *Ceremoniæ.*

20 * Filij Merari, Mooli & Musi.
21 * De Gerson fuêre familiæ duæ, Lebnitica & Semeitica.
22 * Quarum numeratus est populus sexus masculini ab vno mense & suprà, septem milia quingenti.
23 * Hi post tabernaculum metabuntur ad
D Occidentem,
24 * Sub principe Heliasaph filio Iahel.
25 * Et habebũt excubias in tabernaculo fœderis, ipsum tabernaculum & operimentum eius, tentorium quod trahitur ante fores tecti
26 fœderis, * Et cortinas atrij, tentorium quoque quod appenditur in introitu atrij tabernaculi, & quicquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi, & omnia vtẽsilia eius.
27 * Cognatio Caath habebit populos Amaramiras, & Iessaaritas, & Hebronitas, & Ozielitas. hæ sunt familiæ Caathitarum;
28 * Recensiti per nomina sua omnes generis masculini ab vno mense & suprà, octo milia sexcenti. habebunt excubias sanctuarij,
29 * Et castrametabuntur ad Meridianam pla
30 gam. * Princepsque eorum erit Elisaphan filius Oziel.
31 * Et custodiant arcam, mensamque, & candelabrum, altaria & vasa sanctuarij in quibus ministratur, & velum, cunctamque huiusmodi supellectilem.
* Princeps autem principum Leuitarum
E Eleazar filius Aaron sacerdotis erit super excubitores custodiæ sanctuarij.
32 * At verò de Merari erunt populi Mooli-
tæ & Musitæ.
34 * Recensiti per nomina sua omnes generis masculini ab vno mense & suprà, sex milia ducenti.
35 * Princeps eorum Suriel filius Abiaiel in plaga Septentrionali castrametabuntur.
36 * Erunt sub custodia eorum tabulæ tabernaculi, & vectes, & columnæ ac bases earum, & omnia quæ ad cultum huiusce modi per-
37 tinent: * columnæque atrij per circuitum cum basibus suis, & paxilli cum funibus.

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI.

20 * Et filij Merari per populos suos, Mooli & Musi. hi sunt populi Leuitarum per domos familiarum suarum.
21 * Gerson populus Lebni, & populus Semei. hi populi Gerson.
22 * Numeratio eorum secundum numerum omnis masculini, ab vno mense & suprà, numeratio eorum septem milia & quingenti.
23 * Et filij Gerson post tabernaculum castrametabuntur iuxta mare.
24 * Et princeps domus familiæ populi Gerson, Eliseph filius Iael.
25 * Et custodia filiorum Gerson in tabernaculo testimonij, tabernaculum, & operimentum ostij tabernaculi testimonij, * Et vela atrij, & velum
26 portæ atrij existentis in tabernaculo, * Et reliqua omnium operum eius Caath. populus Amramitarum, & populus Jessar itarum, & populus Hebronitarum, & populus Oziel itarum. Hi sunt populi Caath * secundum numerum, omne masculinum à mense vno & suprà, octo milia & sexcenti
28 custodientes custodias sanctorum.
29 * Populi filiorum Caath castrametabuntur ex
30 obliquo tabernaculi versus Aphricum. * Et princeps domus familiarum populorum Caath, Elisaphã filius Oziel.
31 * Et custodia eorum arca, et mensa, & candelabrum, & altaria, et vasa sanctuarij, quæcunque ministrabunt in ipsis, & velum, & omnia opera eorum.
32 * Et princeps in principibus Leuitarum, Eleazar filius Aaron sacerdotis constitutus ad custodiendum custodias sanctorum. * Merari popu-
33 lus Mooli & populus Musi. hi sunt populi Merari.
34 * Numeratio eorum secundum numerum, omne masculinum ab vno mense & suprà, sex milia & ducenti.
35 * Et princeps domus familiarum populi Merari, Suriel filius Abiaiel, ex obliquo tabernaculi castrametabuntur ad Aquilonem.
36 * Numeratio tribus filiorum Merari, capitulatabernaculi, & vectes eius, & columnas eius, & bases eius, & omnia vasa eorum, & opera eorum.
37 * Et columnas atrij in circuitu, & bases earum, & paxillos earum, & funes earum.

ΑΡΙΘΜΟΙ. *Διαθεσις των δ'* 455

20 * καὶ υἱοὶ μεραρὶ, κατὰ δήμους αὐτῶν, μοολὶ καὶ μουσί. οὗτοί εἰσι δῆμοι τῶν λευιτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν.
21 * τῷ γερσὼν δήμῳ τοῦ λοβενὶ, καὶ δήμῳ τοῦ σεμεί. οὗτοί εἰσι δῆμοι τοῦ γερσών. * ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατ' ἀριθμὸν
22 πάντες ἀρσενικοὶ, ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω, ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἑπτακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι. * καὶ υἱοὶ γερσὼν ὀπίσω τῆς σκηνῆς παρεμβαλοῦσιν κατὰ θάλασσαν.
24 * καὶ ὁ ἄρχων οἴκου πατριᾶς τοῦ δήμου τοῦ γερσὼν, ἐλισάφ υἱὸς δαὴλ. * καὶ ἡ φυλακὴ υἱῶν γερσὼν ἐν τῇ σκηνῇ
25 τοῦ μαρτυρίου, ἡ σκηνὴ, καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, * καὶ τὰ ἱστία τοῦ αὐλῆς, καὶ τὸ κατα-
26 πέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς οὔσης ἐπὶ τῆς σκηνῆς,
27 * καὶ τὰ κατάλοιπα πάντων τῶν ἔργων αὐτῶν κατὰ τὰ αὐτὰ. δῆμος ἀμεραμὶ εἷς, καὶ δῆμος τῶν ἰσαριτῶν, καὶ δῆμος χεβρὼν
28 εἷς, καὶ δῆμος ὀζιηλὶ εἷς. οὗτοί εἰσι δῆμοι τοῦ καάθ, * κατ' ἀριθμὸν, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω, ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι, φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων.
29 * ὁ δῆμοι τῶν υἱῶν καάθ παρεμβαλοῦσιν ἐκ πλαγίων τῆς σκηνῆς κατὰ λίβα.
30 * καὶ ὁ ἄρχων οἴκου πατριῶν τῶν δήμων τοῦ καάθ ἐλισαφὰν, υἱὸς ὀζιήλ. * καὶ φυλακὴ αὐτῶν ἡ κιβωτὸς, καὶ ἡ
31 τράπεζα, καὶ ἡ λυχνία, καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ σκεύη τῶν ἁγίων, ὅσα λειτουργήσουσιν ἐν αὐτοῖς, καὶ τὸ κατακάλυμμα, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.
32 * καὶ ὁ ἄρχων ὁ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων τῶν λευιτῶν, ἐλεάζαρ υἱὸς ααρὼν τοῦ ἱερέως καθεσταμένος, φυλάσειν τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων.
33 * τῷ μεραρὶ δῆμος ὁ μολὶ, καὶ δῆμος ὁ μουσί. οὗτοί εἰσι δῆμοι τοῦ μεραρί.
34 * ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατ' ἀριθμὸν, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω, ἑξακισχίλιοι καὶ διακόσιοι.
35 * καὶ ὁ ἄρχων οἴκου πατριῶν τοῦ δήμου τοῦ μεραρὶ, Σουριὴλ υἱὸς αβιχαία, ἐκ πλαγίων τῆς σκηνῆς παρεμβαλοῦσι πρὸς βορρᾶν.
36 * ἡ ἐπίσκεψις τῶν φυλῆς τῶν υἱῶν μεραρὶ, ἰδὰς κεφαλίδας τῆς σκηνῆς, καὶ τοὺς μοχλοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς, καὶ τὰς
37 βάσεις αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν.
* καὶ τοὺς στύλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν, καὶ τοὺς παστάλους αὐτῶν, καὶ τοὺς κάλους αὐτῶν.

תרגום אונקלוס

כ וּבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן מַחְלִי וּמוּשִׁי אִלֵּין זַרְעֲיָת לֵיוָאֵי לְבָתֵּיהוֹן׃ כא לְגֵרְשׁוֹן זַרְעִיַּת לִבְנִי וְזַרְעִיַּת שִׁמְעִי אִלֵּין
אִנּוּן זַרְעֲיָת גֵּרְשׁוֹן׃ כב מִנְיָנֵיהוֹן בְּמִנְיַן כָּל דְּכוּרָא מִבַּר יַרְחָא וּלְעֵילָּא מִנְיָנֵיהוֹן שִׁבְעָא אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה׃ כג זַרְעִיַּת גֵּרְשׁוֹן
מִשְׁכְּנָא יִשְׁרֵי מַעֲרָבָא׃ כד וְרַב בֵּית אֲבָא לְבֵית גֵּרְשׁוֹן אֶלְיָסָף בַּר לָאֵל׃ כה וּמַטְרַת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן בְּמִשְׁכְּנָא וְאֹהֱלָא
מְכַסְיָא וּפַרְסָא דְּתֵרַע מַשְׁכְּנָא׃ כו וְקַרְוֵי דַרְתָּא וְיָת פַּרְסָא דְּתֵרַע דַּרְתָּא דְּעַל מַשְׁכְּנָא וְעַל מַדְבְּחָא סְחוֹר
וְיָת אֲסוּתְהוֹן לְכָל פָּלְחָנֵיהּ׃ כז וְלִקְהָת זַרְעִיַּת עַמְרָם וְזַרְעִיַּת יִצְהָר וְזַרְעִיַּת חֶבְרוֹן וְזַרְעִיַּת עֻזִּיאֵל אִלֵּין אִנּוּן זַרְעֲיָת קְהָת׃
כח מִנְיַן כָּל דְּכוּרָא מִבַּר יַרְחָא וּלְעֵילָּא תְּמַנְיָא אַלְפִין וְשִׁית מְאָה נָטְרֵי מַטְרַת קוּדְשָׁא׃ כט זַרְעִיַּת בְּנֵי קְהָת יְהוֹן שָׁרְיָן עַל
סִטְרָא דְּרוּמָא׃ ל וְרַב בֵּית אֲבָא לְזַרְעִיַּת קְהָת אֱלִיצָפָן בַּר עֻזִּיאֵל׃ לא וּמַטְרַתְהוֹן אֲרוֹנָא וּפָתוֹרָא וּמְנָרְתָּא וּמַדְבְּחַיָּא
וּמָנֵי קוּדְשָׁא דְּיִשְׁמְשׁוּן בְּהוֹן וּפַרְסָא וְכֹל פָּלְחָנֵיהּ׃ לב וְרַב רַבְרְבֵי לֵיוָאֵי אֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא
מְרַדֵּי לְמַטְּרַת קוּדְשָׁא׃ לג לְמְרָרִי זַרְעִיַּת מַחְלִי וְזַרְעִיַּת מוּשִׁי אִלֵּין זַרְעֲיָת מְרָרִי׃ לד וּמִנְיָנֵיהוֹן
בְּמִנְיַן כָּל דְּכוּרָא מִבַּר יַרְחָא וּלְעֵילָּא שִׁתָּא אַלְפִין וּמְאָתַן׃ לה וְרַב בֵּית אֲבָא לְזַרְעִיַּת מְרָרִי צוּרִיאֵל בַּר אֲבִיחַיִל עַל סִטְרָא
דְּמַשְׁכְּנָא יִשְׁרוֹן צָפוֹנָא׃ לו וְתַמְנֵי סָרֵי לְמִשְׁרֵי מַטְרַת בְּנֵי מְרָרִי אוּרְחֵי קַרְשֵׁי מַשְׁכְּנָא וְעַמּוֹדוֹהִי וְסַמְכֵיהוֹן וְכָל מָנוֹהִי וְכָל פָּלְחָנֵיהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Filij autem Merari per familias suas, Mooli & Musi. hæ sunt familiæ Leuitarum per domos patrum suorum.
21 De Gerson fuit familia Lobni & familia Semei. hæ sunt familiæ Gerson.
22 Numeratique sunt ex eis iuxta numerum masculorum ab vno mense & suprà. fuitque numerus eorum septem milia & quingenti.
23 Familiæ Gerson castrametabuntur post tabernaculum ad Occidentem.
24 Et princeps domus patrum Gersonitarum Eliasaph filius Iael.
25 Sub custodia autem filiorum Gerson in tabernaculo fœderis erit tabernaculum & operimentum quo tegitur, tentoriumque quod est in ostio tabernaculi testimonij;
26 Et cortinæ atrij, & tentorium quod est in ostio atrij quod circuit altare & tabernaculum, & funiculi eius iuxta illud.
27 De Caath autem fuit familia Amram, & familia Isaar, & familia Hebron, & familia Oziel. Hæ sunt familiæ Caath.
28 Iuxta numerum omnium masculorum ab vno mense & suprà, octo milia & sexcenti custodientium custodias sanctuarii.
29 Familiæ filiorum Caath castrametabuntur ad Meridianum latus tabernaculi.
30 Eruntque sub custodia eorum arca, & mensa, & candelabrum, & altaria, & vasa sanctuarii, quibus ministratur in sanctuario, & tentorium, & omne quod ad eius cultum pertinet.
31 Præpositus autem qui constitutus est super principes Leuitarum, Eleazar filius Aaron sacerdotis, & sub manu eius erunt constituti illi qui custodiunt custodiam sanctuarij.
32 De Merari familia Mooli & familia Musi. hæ sunt familiæ Merari:
33 Et princeps domus patris familiarum Merari, Suriel filius Abihail, castrametabuntur que ad latus Aquilonare tabernaculi.
34 Hæc autem tradita sunt in custodiam filiorum Merari, tabulæ tabernaculi, & vectes eius, & columnæ eius, & bases eius, & omnia vasa eius, & omnia quæ ad cultum eius pertinent:
35 & columnæ atrij per circuitum, & bases earum, & paxilli, & funes earum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

38 ‡ וְהַחֹנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן קֵדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
מִזְרָחָה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת
הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃
39 ‡ כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־
פִּי יְהוָה לְמִשְׁפְּחֹתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה
שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃ 40 ‡ וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּקֹד כָּל־בְּכֹר זָכָר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה וּשְׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֹתָם׃
41 ‡ וְלָקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי יְהוָה תַּחַת
כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת
42 כָּל־בְּכוֹר בִּבְהֵמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ‡ וַיִּפְקֹד
מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֶת־כָּל־בְּכוֹר
43 בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ‡ וַיִּהְיוּ כָל־בְּכוֹר זָכָר בְּמִסְפַּר
שְׁמֹת מִבֶּן חֹדֶשׁ וָמַעְלָה לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף שְׁלֹשָׁה וְשִׁבְעִים וּמָאתָיִם׃
44 ‡ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
45 ‡ קַח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־בְּהֵמֹת הַלְוִיִּם תַּחַת בְּהֶמְתָּם וְהָיוּ לִי
הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה׃ 46 ‡ וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלֹשָׁה
וְהַשִּׁבְעִים וְהַמָּאתַיִם הָעֹדְפִים עַל־הַלְוִיִּם
מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
47 ‡ וְלָקַחְתָּ חֲמֵשֶׁת חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים לַגֻּלְגֹּלֶת בְּשֶׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ תִּקָּח עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשָּׁקֶל׃
48 ‡ וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פִּדְוִיֵּי הָעֹדְפִים בָּהֶם׃
49 ‡ וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפְּדוּיִם מֵאֵת הָעֹדְפִים
50 עַל פִּדְוִיֵּי הַלְוִיִּם׃ ‡ מֵאֵת בְּכֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַח
אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וָאֶלֶף
51 בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ׃ ‡ וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפְּדוּיִם
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
מֹשֶׁה׃

38 ‡ Castrametabuntur ante tabernaculum
fœderis, id est, ad Orientalem plagam, Moyses
& Aaron cum filiis suis, habentes custodiam
sanctuarij in medio filiorum Israel. Quisquis
alienus accesserit, morietur.
39 ‡ Omnes Leuitæ quos numerauerunt Moy
ses & Aaron iuxta præceptum Domini per fa
milias suas in genere masculino à mense vno
& suprà, fuerunt viginti duo milia.
40 ‡ Et ait Dominus ad Moysen: Numera
primogenitos sexus masculini de filiis Israel,
ab vno mense & suprà, & habebis summam
eorum.
41 ‡ Tollesque Leuitas mihi pro omni pri
mogenito filiorum Israel. Ego sum Domi
nus. Et pecora eorum pro vniuersis primo
genitis pecorum filiorum Israel.
42 ‡ Recensuit Moyses sicut præceperat Do
minus primogenitos filiorum Israel:
43 ‡ Et fuerunt masculi per nomina sua à
mense vno & suprà, viginti duo milia ducen
ti septuaginta tres.
44 ‡ Locutusque est Dominus ad Moysen,
dicens:
45 ‡ Tolle Leuitas pro primogenitis filiorum
G Israel, & pecora Leuitarum pro pecoribus eo
rum; eruntque Leuitæ mei. Ego sum Do
minus.
46 ‡ In precio autem ducentorum septuagin
tatrium qui extendunt numerum Leuitarum
de primogenitis filiorum Israel,
47 ‡ Accipies quinque siclos per singula ca
pita ad mensuram sanctuarij. siclus habet vi
ginti obolos.
48 ‡ Dabisque pecuniam Aaron & filiis eius
precium eorum qui supra sunt.
49 ‡ Tulit igitur Moyses pecuniam eorum
qui fuerant amplius, & quos redemerat à
Leuitis.
50 ‡ Pro primogenitis filiorum Israel, mille
trecentorum sexaginta quinque siclorum iux
ta pondus sanctuarij.
51 ‡ Et dedit eâ Aaron & filiis eius iuxta ver
bum quod præceperat sibi Dominus.

תרגום אונקלוס

38 וְדַיָּרֵי קֶדֶם מַשְׁכְּנָא קִדּוּמָא קֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא מַדִּינְחָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנוֹהִי נָטְרִין מַטְּרַת מַקְדְּשָׁא לְמַטְּרַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחֵלּוֹנִי
דְּיִתְקְרַב יִתְקְטֵל׃
39 כָּל מְנְיָנֵי לֵיוָאֵי דְּמָנָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל מֵימְרָא דַּיְיָ לְזַרְעִיָּתְהוֹן כָּל דְּכוּרָא מִבַּר יַרְחָא וּלְעֵילָּא עֶשְׂרִין וְתַרְתִּין
אַלְפִין׃
40 וַאֲמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה מְנִי כָּל בְּכוֹרֵי דְּכַרְיָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבַּר יַרְחָא וּלְעֵילָּא וְקַבֵּל יַת חֻשְׁבָּנְ שְׁמָהָתְהוֹן׃
41 וְתִסַּב לֵיוָאֵי קֳדָמַי אֲנָא יְיָ חֵלֶף כָּל בְּכוֹרָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְיַת בְּעִירָא דְּלֵיוָאֵי חֵלֶף כָּל בְּכוֹרָא בִּבְעִירָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
42 וּמְנָא מֹשֶׁה כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יְתֵיהּ יַת כָּל בְּכוֹרָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
43 וַהֲווֹ כָּל בְּכוֹרֵי דְּכַרְיָא בְּמִנְיַן שְׁמָהָתְהוֹן מִבַּר יַרְחָא וּלְעֵילָּא
לְמִנְיָנֵיהוֹן עֶשְׂרִין וְתַרְתִּין אַלְפִין מָאתַן וְשַׁבְעִין וְהַלְתָא׃
44 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃
45 קָרֵיב
46 וְיָת פְּרִיקֵי מָאתַן שַׁבְעִין וְהַלְתָא דְּיַתִּירִין עַל לֵיוָאֵי מִכְּבוֹרֵי דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
47 וְתִסַּב חֲמֵשׁ חֲמֵשׁ סְלָעִין לְגֻלְגַּלְתָּא
כְּסַף עֶשְׂרִין מָעִין סְלָעָא׃
48 וְתִתֵּן כַּסְפָּא לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי פְּרִיקֵי דְּיַתִּירִין דְּהוֹן׃
49 וּנְסִיב מֹשֶׁה יַת כַּסְפָּ פְּרִקָנְהוֹן מִן דְּיַתִּירִין עַל פְּרִיקֵי לֵיוָאֵי׃
50 מִן בְּכוֹרֵי דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְסִיב יַת
כַּסְפָּא פְּרִיקֵי אַלְפָא וְשִׁתִּין וְחַמֵשׁ סְלָעִין כְּסְלְעֵי קוּדְשָׁא׃
51 וְיָהַב מֹשֶׁה יַת כַּסְפָּ פְּרִיקֵי אַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי עַל מֵימְרָא דַּיְיָ
כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה׃

38 ‡ Et castrametantes versus faciem tabernaculi testimonij ab Oriente, Moyses & Aaron & filij eius, custodientes custodias sanctuarij ad custodias filiorum Israel.
39 ‡ Et alienigena tangens, morietur. Omnis numeratio Leuitarum, quos numerauit Moyses & Aaron per vocem Domini, per populos eorum, omne masculinum ab vno mense & suprà, duo & viginti milia.
40 ‡ Et dixit Dominus ad Moysen, dicens: Numera omne primogenitum masculinum filiorum Israel ab vno mense & suprà: & accipe numerum eorum ex nomine.
41 ‡ Et accipies Leuitas mihi, ego Dominus, pro omnibus primogenitis filiorum Israel, & iumenta Leuitarum pro omnibus iumentis primogenitis in iumentis filiorum Israel.
42 ‡ Et numerauit Moyses quemadmodum præcepit Dominus ei, omne primogenitum in filiis Israel.
43 ‡ Et fuerunt omnia primogenita masculina secundum numerum, & ex nomine ab vno mense & suprà ex numeratione eorum, duo & viginti milia et tres & septuaginta & ducenti.
44 ‡ Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
45 ‡ Accipe Leuitas pro omnibus primogenitis filiorum Israel, et iumenta Leuitarum pro iumentis eorum. & erunt mihi Leuitæ, ego Dominus.
46 ‡ Redemptionesque trium & septuaginta et ducentorum qui supersunt à Leuitis à primogenitis filiorum Israel.
47 ‡ Et accipies quinque siclos per capita, per dragmam sanctum accipies: viginti obolis siclus.
48 ‡ Et dabis argentum Aaron & filiis eius, redemptiones superabundantium in eis.
49 ‡ Et accepit Moyses argentum redemptiones à superabundantibus in redemptionem Leuitarum
50 ‡ A primogenitis filiorum Israel accepit argentum, quinque et sexaginta & mille trecentos siclos, secundum siclum sanctum.
51 ‡ Et dedit Moyses argentum redemptiones superabundantium Aaron & filiis eius, per vocem Domini, quemadmodum præcepit Dominus Moysi.

38 * καὶ οἱ παρεμβάλλοντες κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τοῦ
μαρτυρίου ἀπὸ ἀνατολῶν, Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, φυ
λάσσοντες τὰς φυλακὰς τοῦ ἁγίου εἰς τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν
Ἰσραήλ.
39 * καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπόμβρ, ἀποθανεῖται. πᾶσα ἡ
ἐπίσκεψις τῶν λευιτῶν, οὓς ἐπεσκέψατο Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν
διὰ φωνῆς κυρίου κατὰ δήμους αὐτῶν, πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μη
νιαίου καὶ ἐπάνω, δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες.
40 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων· Ἐπίσκεψαι πᾶν
πρωτότοκον ἄρσεν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω.
καὶ λάβε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἐξ ὀνόματος.
41 * καὶ λήψῃ σεαυτῷ λευίτας ἐμοί, ἐγὼ κύριος, ἀντὶ παντὸς
τῶν πρωτοτόκων υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ τὰ κτήνη τῶν λευιτῶν ἀντὶ
παντὸς τῶν κτηνῶν τῶν πρωτοτόκων ἐν τοῖς κτήνεσι τῶν υἱῶν
Ἰσραήλ.
42 * καὶ ἐπεσκέψατο Μωυσῆς ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος
αὐτῷ, πᾶν πρωτότοκον ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.
43 * καὶ ἐγένοντο πρῶτα πρωτότοκα ἀρσενικὰ κατὰ ἀρι
θμὸν καὶ ἐξ ὀνόματος ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω ἐκ τῆς ἐπι
σκέψεως αὐτῶν, δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ τρεῖς καὶ ἑβδομήκον
τα καὶ διακόσιοι.
44 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
45 * λάβε δὴ λευίτας αὐτὶ παντὸς τῶν πρωτοτόκων τῶν
υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ τὰ κτήνη τῶν λευιτῶν ἀντὶ τῶν κτηνῶν αὐτῶν.
καὶ ἔσονταί μοι οἱ λευῖται, ἐγὼ κύριος.
46 * τὰ λύτρα τῶν τελῶν καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διακοσίων οἱ πλεο
νάζοντες παρὰ τοὺς λευίτας ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσ-
47 ραήλ. * καὶ λήψῃ πέντε σίκλους κατὰ κεφαλήν, κατὰ τὸ
δίδραχμον τὸ ἅγιον λήψῃ, εἴκοσι ὀβολοὺς σίκλος.
48 * καὶ δώσεις τὸ ἀργύριον ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λύτρα
τῶν πλεοναζόντων ἐν αὐτοῖς.
49 * καὶ ἔλαβε Μωυσῆς τὸ ἀργύριον τὰ λύτρα παρὰ τῶν
πλεοναζόντων εἰς τὴν ἐκλύτρωσιν τῶν λευιτῶν
50 παρὰ τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔλαβε τὸ ἀργύριον,
πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ χιλίας τετρακοσίους σίκλους, κατὰ τὸν
σίκλον τὸν ἅγιον.
51 * καὶ ἔδωκε Μωυσῆς τὸ ἀργύριον τὰ λύτρα τῶν πλεονα
ζόντων ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, διὰ φωνῆς κυρίου ὃν τρόπον
ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῆ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et qui castrametabuntur ante tabernaculum ad Orientalem plagam ante tabernaculum fœderis erunt Moyses & Aaron & filij sui custodientes custodiam sanctuarij in custodiam filiorum Israel. Extraneus autem qui accesserit, occidetur.
" Omnes qui numerati sunt de Leuitis, quos numerauit Moyses & Aaron iuxta verbum Domini, per familias suas, omnes masculi ab vno mense & suprà, fuerunt viginti duo milia.
" Dixitque Dominus ad Moysen: Numera omnes primogenitos masculinos de filiis Israel ab vno mense & suprà, & suscipe summam nominum eorum.
" Et applicabis Leuitas in conspectu meo, ego Dominus, pro omni primogenito filiorum Israel, & pecora Leuitarum pro vniuersis primogenitis pecorum filiorum Israel.
" Numerauitque Moyses omnes primogenitos filiorum Israel, sicut præceperat ei Dominus.
" Fuerantque omnes masculi primogeniti iuxta numerum nominum eorum qui numerati sunt ab vno mense & suprà, viginti duo milia & duorum & septuaginta & tres.
" Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
" Applica Leuitas pro omni primogenito filiorum Israel, & pecora Leuitarum pro pecoribus eorum: & ministrabunt Leuitæ coram me, ego Dominus.
" Et à ducentis & septuaginta & tribus qui excedunt numerum Leuitarum qui redimendi sunt de primogenitis filiorum Israel:
" Tolles quinque siclos per singula capita in siclis sanctuarij, viginti obolos habens siclus.
" Dabisque argentum eorum qui redimendi sunt qui excedunt Leuitas Aaron & filiis eius.
" Tulitque Moyses argentum eorum qui fuerunt amplius, quos redemerat à Leuitis:
" Pro primogenitis filiorum Israel tulit argenti mille & trecentos & sexaginta siclos in siclis sanctuarij.
" Deditque Moyses argentum redemptorum Aaron & filiis eius iuxta verbum Domini, sicut præceperat Dominus Moysi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ד

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃
2 נְשֹׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי קְהָת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי
3 לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם׃ מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־בָּא
לַצָּבָא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
4 זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים׃
5 וּבָא אַהֲרֹן וּבָנָיו בִּנְסֹעַ הַמַּחֲנֶה וְהוֹרִדוּ אֵת
פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וְכִסּוּ בָהּ אֵת אֲרֹן הָעֵדֻת׃
6 וְנָתְנוּ עָלָיו כְּסוּי עֹר תַּחַשׁ וּפָרְשׂוּ בֶגֶד כְּלִיל תְּכֵלֶת
מִלְמַעְלָה וְשָׂמוּ בַדָּיו׃ 7 וְעַל שֻׁלְחַן הַפָּנִים יִפְרְשׂוּ
בֶגֶד תְּכֵלֶת וְנָתְנוּ עָלָיו אֶת־הַקְּעָרֹת וְאֶת־הַכַּפֹּת
וְאֶת־הַמְנַקִּיֹּת וְאֵת קְשׂוֹת הַנֶּסֶךְ וְלֶחֶם הַתָּמִיד
עָלָיו יִהְיֶה׃ 8 וּפָרְשׂוּ עֲלֵיהֶם בֶּגֶד תּוֹלַעַת שָׁנִי
וְכִסּוּ אֹתוֹ בְּמִכְסֵה עֹר תַּחַשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בַּדָּיו׃
9 וְלָקְחוּ בֶגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר
וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ וְאֶת־מַלְקְחֹתֶיהָ וְאֶת־מַחְתֹּתֶיהָ וְאֵת
כָּל־כְּלֵי שַׁמְנָהּ אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־לָהּ בָּהֶם׃
10 וְנָתְנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ אֶל־מִכְסֵה עוֹר
תַּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃ 11 וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב יִפְרְשׂוּ
בֶגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אֹתוֹ בְּמִכְסֵה עוֹר תַּחַשׁ וְשָׂמוּ אֶת־
בַּדָּיו׃ 12 וְלָקְחוּ אֶת כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ־
בָם בַּקֹּדֶשׁ וְנָתְנוּ אֶל־בֶּגֶד תְּכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם
בְּמִכְסֵה עוֹר תַּחַשׁ וְנָתְנוּ עַל־הַמּוֹט׃
13 וְדִשְּׁנוּ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו בֶּגֶד אַרְגָּמָן׃
14 וְנָתְנוּ עָלָיו אֶת כָּל־כֵּלָיו אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ עָלָיו בָּהֶם
אֶת־הַמַּחְתֹּת אֶת־הַמִּזְלָגֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקֹת כֹּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׂוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחַשׁ
וְשָׂמוּ בַדָּיו׃

CAP. IIII.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens: 2 Tolle summam filiorũ Caath de medio Leuitarum per domos & familias 3 suas, à trieesimo anno & suprà, vsq; ad quinquagesimum annum omnium qui ingrediuntur vt stent & ministrent in tabernaculo fœderis. 4 Hic est cultus filiorum Caath: Tabernaculum fœderis & sanctum sanctorum 5 Ingredientur Aaron & filij eius, quando mouenda sunt castra: & deponent velum quod pendet ante fores, inuoluentque eo arcam testimonij: 6 Et operient rursum velamine hyacinthinarum pellium, extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, & inducent vectes. 7 Mensam quoque propositionis inuoluent hyacinthino pallio, & ponent eum thuribula ac mortariola, cyathos & crateras ad liba fundenda. panes semper in ea erunt. 8 Extendentque desuper pallium coccineum, quod rursum operient velamento hyacinthinarum pellium, & inducent vectes. 9 Sument & pallium hyacinthinum, quo operient candelabrum cum lucernis & forcipibus suis, & emũctoriis & cũctis vasis olei, quæ ad concinnandas lucernas necessaria sunt. 10 Et super omnia ponent operimentum hyacinthinarum pellium, & inducent vectes. 11 Nec non & altare aureum inuoluent hyacinthino vestimento, & extendent desuper operimentum hyacinthinarum pellium, inducentque vectes. 12 Omnia vasa quibus ministratur in sanctuario inuoluent hyacinthino pallio, & extendent desuper operimentum hyacinthinarum pellium, inducentque vectes. 13 Sed & altare mundabunt cinere, & inuoluent illud purpureo vestimento: 14 Ponentque cum eo omnia vasa quibus in ministerio eius vtuntur, id est, ignium receptacula, fuscinulas ac tridentes vncinos, & batilla. Cuncta vasa altaris operient simul velamine hyacinthinarum pellium, & inducent vectes.

תרגום אונקלוס

ד

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימָר׃
2 קַבֵּל יָת חֲשַׁכְנָן בְּנֵי קְהָת מִגּוֹ בְנֵי לֵוִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן׃
3 מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָא וְעַד בַּר חַמְשִׁין שְׁנִין כָּל דָּאֲתֵי לְחֵילָא
לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 4 דֵּין פֻּלְחַן בְּנֵי קְהָת בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא קֻדְשָׁא׃ 5 וְיֵיעוֹל אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי בְּמִשֵּׁל מַשְׁרִיתָא
וְיַחְתּוֹן יָת פָּרוֹכְתָא דְּפָרְסָא וְיִכְסּוֹן בַּהּ יָת אֲרוֹנָא דְּסָהֲדוּתָא׃ 6 וְיִתְּנוּן עֲלוֹהִי חוּפְיָא דְּסַמְגּוֹנָא וְיִפְרְסוּן לְבוּשׁ גְּמִיר תְּכֵלְתָּא
וְיָשַׁוּן יָת אַרְיָחוֹהִי׃ 7 וְעַל פַּתּוֹרָא דְּלֶחֱמַיָּא אֲפָיָא יִפְרְסוּן לְבוּשׁ תְּכֵלְתָּא וְיָשַׁוּן עֲלוֹהִי יָת מְגִסְתָּא וְיָת כַּפָּתָא וְיָת מְכַסְּיָתָא
וְיָת קַסְוָתָא דְּנִסְכָּא וְלַחְמָא תְּדִירָא עֲלוֹהִי יְהֵי׃ 8 וְיִפְרְסוּן עֲלֵיהוֹן לְבוּשׁ תִּרְעָא דְּצִבְעָא זְהוֹרִי וְיִכְסוֹן יָתֵהּ בְּחוּפְיָא דְּסַמְגּוֹנָא וְיָשַׁוּן יָת אַרְיָחוֹהִי׃
9 וְיִסְבּוֹן לְבוּשׁ תְּכֵלְתָּא וְיִכְסוֹן יָת מְנָרְתָּא דְּאַנְהוֹרֵי וְיָת בּוּצִינָהָא וְיָת צִבְתָּתָהָא וְיָת כָּל מָנֵי שְׁמִנְהָא דְּמְשַׁמְּשִׁין לָהּ בְּהוֹן׃
10 וְיִתְּנוּן יָתָהּ וְיָת כָּל מָנָהָא לְחוּפְיָא דְּסַמְגּוֹנָא וְיִתְּנוּן עַל אַרְיָחָא׃ 11 וְעַל מַדְבְּחָא דְּדַהֲבָא יִפְרְסוּן לְבוּשׁ תְּכֵלְתָּא וְיִכְסוֹן יָתֵהּ בְּחוּפְיָא
דְּסַמְגּוֹנָא וְיָשַׁוּן אַרְיָחוֹהִי׃ 12 וְיִסְבּוֹן יָת כָּל מָנֵי שְׁמוּשָׁא דְּיִשְׁתַּמְּשׁוּן בְּהוֹן בְּקוּדְשָׁא וְיִתְּנוּן לְלְבוּשׁ תְּכֵלְתָּא וְיִכְסוֹן יָתְהוֹן
בְּחוּפְיָא דְּסַמְגּוֹנָא וְיִתְּנוּן עַל אַרְיָחוֹהִי׃ 13 וְיִסְפּוֹן יָת קְטָמָא דְּכַרְכָּתָא וְיִפְרְסוּן עֲלוֹהִי לְבוּשׁ אַרְגְּוָנָא׃
14 וְיִתְּנוּן עֲלוֹהִי יָת כָּל מָנוֹהִי דְּיִשְׁתַּמְּשׁוּן עֲלוֹהִי בְּהוֹן יָת מַחְתְּתָא יָת צִנְצִנְתָּא יָת מִזְלְגָּתָא וְיָת מַגְרְפְּתָא יָת כָּל מָנֵי כַּרְכְּתָא וְיִפְרְסוּן עֲלוֹהִי חוּפְיָא
דְּסַמְגּוֹנָא וְיָשַׁוּן אַרְיָחוֹהִי׃

CAP. IIII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens: 2 Accipe summam filiorum Caath de medio filiorum Leui, per populos eorum, per domos familiarum suarum, 3 A viginti annis & quinque annis et suprà, vsque ad quinquaginta annos: omnis ingrediens ad ministrandum, vt faciat omnia opera in tabernaculo testimonij. 4 Et hæc opera filiorum Caath in tabernaculo testimonij sanctum sanctorum. 5 Et introibunt Aaron & filij eius, quando leuanda fuerint castra, & deponent velum obumbrans, & contegent in eo arcam testimonij. 6 Et imponent super illud velamen pelliceum hyacinthinum, & injcient super illam pallium totum hyacinthinum desuper. & immittent vectes eius. 7 Et super mensam propositam immittent super eam pallium purpureum, & discos, & mortariola, & cyathos, & libatoria in quibus libat, et panes sempiterni in ea erunt. 8 Et immittent in eam pallium coccinum, et cooperient eam cooperculo pelliceo hyacinthino: & immittent vectes eius: 9 Et accipient pallium hyacinthinum, & cooperient candelabrum lucentem, & lucernas eius, et emunctoria eius, & forcipes eius, & omnia vasa olei eius, quæcunque minifrabunt in ipsis. 10 Et immittent eam & omnia vasa eius, in cooperimentum pelliceum hyacinthinum, & imponent eam super vectes: 11 Et super altare aureum imponent pallium hyacinthinum, et cooperient illud cooperimento pelliceo hyacinthino, & immittent vectes eius: 12 Et sument omnia vasa ministratoria, quæcunque ministrabunt in eis in sanctuario. & immittent in pallium hyacinthinum, & cooperient ea cooperimento pelliceo hyacinthino, & imponent super vectes: 13 Et coopertorium imponent super altare. et cooperient super illud pallium totum purpureum, 14 & imponent super illud omnia vasa eius, in quibus ministrabunt in eis, & thuribula, & fuscinulas, & phialas, & omnia vasa altaris, & immittent super illud cooperimentum pelliceum hyacinthinum. & immittent vectes eius,

ΑΡΙΘΜΟΙ.

1 Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ Μωυσῆ καὶ Ἀαρών, λέγων
2 λάβε τὸ κεφάλαιον τῶν υἱῶν Καὰθ ἐκ μέσου υἱῶν Λευί, κα-
3 τὰ δήμους αὐτῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, ἀπὸ εἰκο-
σαέτους καὶ πέντε ἐτῶν καὶ ἕως πεντήκοντα ἐτῶν, πᾶς
ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα ἐν τῇ
4 σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
καὶ ταῦτα τὰ ἔργα τῶν υἱῶν Καὰθ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρ-
τυρίου ἅγιον τῶν ἁγίων.
5 καὶ εἰσελεύσονται Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ὅταν ἐξάρῃ ἡ πα-
ρεμβολή, καὶ καθελοῦσι τὸ καταπέτασμα τὸ συσκιάζον, καὶ
καλύψουσιν ἐν αὐτῷ τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου.
6 καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' αὐτὸ κάλυμμα δερμάτινον ὑακίν-
θινον, καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτῷ ἱμάτιον ὅλον ὑακίν-θινον
ἄνωθεν. καὶ διεμβαλοῦσι τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ. 7 καὶ ἐπὶ τὴν
τράπεζαν τῆς προκειμένου ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτῷ ἱμά-
τιον πορφυροῦν, καὶ τὰ τρυβλία, καὶ τὰς θυίσκας, καὶ τοὺς κυά-
θους, καὶ τὰ σπονδεῖα ἐν οἷς σπένδει, καὶ οἱ ἄρτοι οἱ διαπαντὸς
ἐπ' αὐτῆς ἔσονται. 8 καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ἱμάτιον κόκκι-
νον, καὶ καλύψουσιν αὐτῷ κάλυμμα δερμάτινον ὑακίνθι-
νον, καὶ ἐμβαλοῦσι τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς. 9 καὶ λήψονται ἱμάτιον
ὑακίνθινον, καὶ καλύψουσι τὸν λυχνίαν τὴν φωτίζουσαν, καὶ τὰς
λύχνους αὐτῆς, καὶ τὰς ἐπαρυσείδας αὐτῆς, καὶ τὰς λαβίδας
αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἄγγεια τοῦ ἐλαίου αὐτῆς, ὅσα λειτουργοῦ-
σιν ἐν αὐτοῖς. 10 καὶ ἐμβαλοῦσιν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη
αὐτῆς, εἰς κάλυμμα δερμάτινον ὑακίνθινον, καὶ ἐπιθήσουσιν
11 αὐτῷ ἐπ' ἀναφορέων, 11 καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν
ἐπιθήσουσιν ἱμάτιον ὑακίνθινον, καὶ καλύψουσιν αὐτὸ κα-
λύμματι δερματίνῳ ὑακινθίνῳ, καὶ διεμβαλοῦσι τοὺς ἀναφο-
12 ρεῖς αὐτοῦ, 12 καὶ λήψονται πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικὰ, ὅ τα
λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἁγίοις. καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς ἱμά-
τιον ὑακίνθινον, καὶ καλύψουσιν αὐτὰ κάλυμμα δερματί-
νου ὑακίνθινον, καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' ἀναφορεῖς. 13 καὶ τὸν καλυπ-
τῆρα ἐπιθήσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ καλύψουσιν ἐπ'
14 αὐτὸ ἱμάτιον ὅλον πόρφυρον. 14 καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα
τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἐν οἷς λειτουργήσουσιν ἐν αὐτοῖς, τὰ πυρεῖα,
τὰς κρεάγρας, τὰς φιάλας, πάντα τὰ σκεύη τοῦ θυ-
σιαστηρίου. καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὸ κάλυμμα δερμάτινον
ὑακίνθινον. καὶ διεμβαλοῦσι τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IIII.

LOcutusque est Dominus cum Moyse & cum Aaron, dicens: 1 Suscipe summam filiorum Caath de medio filiorum Leui per familias suas, per domos patrum suorum, 2 A triginta annis & suprà & vsque ad quinquaginta annos omnium qui veniunt vt per turmas ministrent ministerium in tabernaculo fœderis. 3 Hic est cultus filiorum Caath in tabernaculo fœderis, sanctum sanctorum. 4 Ingredientur que Aaron & filij eius quando mouenda sunt castra, & deponent velum quod pendet, & cooperient eo arcam testimonij: 5 Et ponent super illud velamen ex pellibus hyacinthinis, & expandent desuper pallium totum hyacinthum, & ponent vectes eius. 6 Et super mensam panis propositionis expandent pallium hyacinthinum, & ponent super eam thuribula & mortariola, & cyathos, & crateras libamentorum. & panes erunt super ea semper. 7 Et expandent super eam pallium coccineum, & cooperient eam coopertorio de pellibus hyacinthinis, & ponent vectes eius. 8 Tollentque pallium hyacinthinum, & cooperient candelabrum luminaris, & lucernas eius, & forcipes eius, & thuribula eius, & omnia vasa ministerij eius quibus vtuntur in ministerio eius. 9 Et ponent super illud & super omnia vasa eius, & coopertorium de pellibus hyacinthinis, & ponent vectes eius. 10 Et super altare aureum extendent pallium hyacinthinum, & cooperient illud operimento de pellibus hyacinthinis, & ponent vectes eius. 11 Et tollent omnia vasa ministerij eius, quibus ministrant in sanctuario, & ponent ea in pallio hyacinthino. & cooperient illud coopertorio pellium hyacinthinarum, & ponent super vectem. 12 Et ponent super illud omnia vasa eius quibus ministrant super illud, thuribula, & fuscinulas, & batilla, & phialas, omniaque vasa altaris. & extendent super ea opertorium hyacinthinarum pellium, & ponent vectes eius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 וְכִלָּה אַהֲרֹן וּבָנָיו לְכַסֹּת אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת
כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנָסְעַ הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹאוּ בְנֵי
קְהָת לָשֵׂאת וְלֹא יִגְּעוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ אֵלֶּה
16 מַשָּׂא בְנֵי קְהָת בְּאֹהֶל מוֹעֵד : וּפְקֻדַּת
אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאוֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים
וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פִּקֻּדַת כָּל הַמִּשְׁכָּן
17 וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבִכֵלָיו : וַיְדַבֵּר
18 יְהוָה אֶל משֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר : אַל תַּכְרִיתוּ
19 אֶת שֵׁבֶט מִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם : וְזֹאת
עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיוּ וְלֹא יָמֻתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
אַהֲרֹן וּבָנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבֹדָתוֹ
20 וְאֶל מַשָּׂאוֹ : וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כִּבְלַע אֶת
הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ :
21 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל משֶׁה לֵאמֹר :
22 נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית
23 אֲבֹתָם לְמִשְׁפְּחֹתָם : מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
וָמַעְלָה עַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל
הַבָּא לַצָּבָא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד :
24 זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת הַגֵּרְשִׁנִי לַעֲבֹד וּלְמַשָּׂא :
25 וְנָשְׂאוּ אֶת יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד
מִכְסֵהוּ וּמִכְסֵה הַתַּחַשׁ אֲשֶׁר עָלָיו מִלְמָעְלָה
26 וְאֶת מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד : וְאֶת קַלְעֵי הֶחָצֵר
וְאֶת מָסַךְ פֶּתַח שַׁעַר הֶחָצֵר אֲשֶׁר עַל הַמִּשְׁכָּן
וְעַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מֵיתְרֵיהֶם וְאֶת כָּל כְּלֵי
עֲבֹדָתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה לָהֶם וְעָבָדוּ :
27 עַל פִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו תִּהְיֶה כָּל עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִי
לְכָל מַשָּׂאָם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקַדְתֶּם עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁמֶרֶת
28 אֶת כָּל מַשָּׂאָם : זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי
הַגֵּרְשֻׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמַרְתָּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן :

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Ceremonie.*

15 * Cumque inuoluerit Aaron & filij eius sanctuarium & omnia vasa eius in commotione castrorum, tunc intrabunt filij Caath, vt portent inuoluta, & non tangẽt vasa sanctuarij, ne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in tabernaculo fœderis, 16 * Super quos erit Eleazar filius Aaron sacerdotis, ad cuius pertinet curam oleum iad concinnãdas lucernas & compositionis incẽsum, & sacrificiũ quod semper offertur, & oleum vnctionis, & quicquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniũque vasorum quæ in sanctuario sunt.
17 * Locutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:
18 * Nolite perdere populum Caath de medio Leuitarum: 19 * Sed hoc facite eis, vt viuant & non moriantur si tetigerint sancta sanctorum. Aaron & filij eius intrabunt, ipsique disponent onera singulorum, 20 * alij & diuident quid portare quis debeat. C nulla curiositate videant quæ sunt in sanctuario, priusquam inuoluantur, alioquin morientur.
21 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
22 * Tolle summam etiam filiorum Gerson per domos ac familias & cognationes suas,
23 * A triginta annis & suprà, vsque ad annos quinquaginta. Numera omnes qui ingrediuntur, & ministrãt in tabernaculo fœderis.
24 * Hoc est officium familiæ Gersonitarum, & tectũ
25 * Vt portent cortinas tabernaculi, & tectũ fœderis operimentum aliud, & super omnia velamen hyacinthinum, tentoriumque quod pendet in introitu tabernaculi fœderis:
26 * Cortinas atrij, & velum in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia quæ ad altare pertinent, funiculos & vasa ministerij.
27 * Iubente Aaron & filiis eius portabunt filij Gerson, & scient singuli cui debeant oneri mancipari.
28 * Hic est cultus familiæ Gersonitarum in tabernaculo fœderis. Eruntque sub manu Ithamar filij Aaron sacerdotis.

15 * Et consumabunt Aaron & filij eius, coopertis sanctuariis, & omnia vasa sancta, cum tollentur castra, & post hæc introibunt filij Caath ad tollendum, & non tangent sancta, vt non moriantur: hæc tollent filij Caath in tabernaculo testimonij.
16 * Episcopus Eleazar filius Aaron sacerdotis, oleum luminis & incensum compositionis, & sacrificium quotidianum: & oleum vnctionis, cura totæ tabernaculi, & quicunque sunt in eo in sanctuario, & in omnibus operibus.
17 * Et locutus est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:
18 * Non perdatis de tribu populum Caath de medio Leuitarum. 19 * Et hoc facite illis, & viuent & non morientur, accedentibus illis ad sancta sanctorum. Aaron & filij eius ingrediantur, & constituent eos quilibet ad portationem suam.
20 * Et non intrent videre confestim sanctuarium, & morientur.
21 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: 22 * Accipe summam filiorum Gerson, & domos familiarum suarum, per populos eorum.
23 * A quinque & viginti annis & supra vsque ad quinquaginta annos numerate eos: omnis ingrediens ad ministrandum, & faciendum opera sua in tabernaculo testimonij.
24 * Hoc ministerium populi Gerson, ad ministrandum & portandum. 25 * Et portabit pelles tabernaculi, & tabernaculũ testimonij: & cooperimentum eius, & cooperimentum hyacinthinum existens super illud desuper: & cooperimentum ostij tabernaculi testimonij.
26 * Et vela atrij: & cooperimentum ostij atrij, quæcunque super tabernaculum & super altare & superflua illorum: & omnia vasa ministratoria eorum, & quæcunq; ministrabunt in ipsis facient.
27 * Iuxta os Aaron & filiorum eius erit ministerium filiorum Gerson iuxta omnia ministeria eorum, & iuxta omnia opera eorum, & numerabitis eos ex nominibus, & omnia quæ portantur ab ipsis.
28 * Hoc ministerium filiorum Gerson in tabernaculo testimonij, & custodia eorum in manu Ithamar filij Aaron sacerdotis.

15 * καὶ συντελέσουσιν ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καλύπτοντες τὰ ἅγια, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια, ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν παρεμβολήν. καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσονται υἱοὶ καὰθ αἴρειν. καὶ ἐὰν ἅψωνται τῶν ἁγίων, ἵνα μὴ ἀποθανωσιν. ταῦτα αἴρουσιν υἱοὶ καὰθ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
16 * Ἐπίσκοπος ἐλεάζαρ υἱὸς ἀαρὼν τὸ ἱερέως, τὸ ἔλαιον τοῦ φωτὸς καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως, καὶ ἡ θυσία ἡ καθ' ἡμέραν, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, ἡ ἐπισκοπὴ ὅλης τῆς σκηνῆς καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν αὐλῇ ἐν τῷ ἁγίῳ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις.
17 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρών, λέγων.
18 * μὴ ὀλοθρεύσητε τὴν φυλὴν τῶν δήμων τοῦ καὰθ ἐκ μέσου λευιτῶν. 19 * καὶ τοῦτο ποιήσατε αὐτοῖς, καὶ ζήσονται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσιν, προσπορευομένων αὐτῶν πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰσπορεύσονται, καὶ καταστήσουσιν αὐτοὺς ἕκαστον εἰς τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ,
20 * καὶ οὐ μὴ εἰσέλθωσιν ἰδεῖν ἐξάπινα τὸ ἅγιον, καὶ ἀποθανοῦνται.
21 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων.
22 * λαβὲ τὴν ἀρχὴν τῶν υἱῶν γεῤσών, καὶ τοὺς κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, καὶ δήμους αὐτῶν,
23 * ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω ἕως πενηκονταέτους ἐπισκέψασθε αὐτούς, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν, καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
24 * αὕτη ἡ λειτουργία δήμου γεῤσών, λειτουργεῖν καὶ ἀναφέρειν. 25 * καὶ ἀροῦσι τὰς διφθέρας τῆς σκηνῆς, καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ τὸ κατακάλυμμα αὐτῆς, καὶ τὸ κατακάλυμμα τὸ ὑακίνθινον τὸ ὂν ἐπ' αὐτὴν ἄνωθεν, καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
26 * καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς, καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς αὐλῆς, ὅσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τὰ περίστα αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικὰ αὐτῶν. καὶ ὅσα λειτουργήσουσιν ἐν αὐτοῖς ποιήσουσι.
27 * καὶ στόμα ἀαρὼν καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔσται ἡ λειτουργία τῶν υἱῶν γεῤσών καὶ πάσας τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἐπισκέψῃ αὐτοὺς ἐξ ὀνομάτων, καὶ πάντα τὰ ἀρτὰ ὑπ' αὐτῶν.
28 * αὕτη ἡ λειτουργία τῶν υἱῶν γεῤσὼν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου. καὶ ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐν χειρὶ ἰθάμαρ τοῦ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et consumabit Aaron & filij eius cooperire sanctuarium & omnia vasa sanctuarij quando mouenda sunt castra, & postea ingredientur filij Caath vt portent ea, & non tangant sancta vt non moriantur. Hæc sunt onera filiorum Caath in tabernaculo fœderis,
16 Et quæ tradita sunt Eleazar filio Aaron sacerdotis, hæc sunt: Oleum ad luminaria & incensum aromatum & iuge sacrificium, & oleum vnctionis, & ad curam eius pertinet totum tabernaculum, & omnia quæ sunt in sanctuario & vasa eius.
17 Locutusque est Dominus cum Moyse & cum Aaron, dicens:
18 Nolite consumere tribum cognationum Caath de medio Leuitarum:
19 Et hoc facite eis vt viuant, & non moriantur quando accedent ad sancta sanctorum. Aaron & filij eius intrabunt, & constituent eos vnumquemque super ministerium suum & super onus suum.
20 Et non ingrediantur ad videndum quando operiuntur vasa sanctuarij, ne non morientur.
21 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
22 Accipe quoque summam filiorum Gerson per domos patrum suorum per cognationes suas
23 a triginta annis & suprà, vsque ad quinquaginta annos numerabis eos. Omnes qui veniunt ad ministrandum per turmas suas in ministerio tabernaculi fœderis.
24 Hoc est ministerium cognationum Gerson, vt ministrent & portent.
25 Portabuntque cortinas tabernaculi & tentorium tabernaculi fœderis, & opertorium hyacinthinum quod est super illud, & tentorium ostij tabernaculi fœderis, 26 Et cortinas atrij, & tentorium quod est in introitu ostij atrij quod est super tabernaculum & super altare per circuitum, & funiculos eorum, & omnia vasa ministerij eorum, & omnia quæ eis tradita sunt vt ministrent.
27 Iuxta verbum Aaron & filiorum eius erit omne ministerium filiorum Gerson per omnia onera eius, & per omnia ministeria sua, & constituetis super eos in custodia omnia onera eorum.
28 Hoc est ministerium cognationum filiorum Gerson in tabernaculo fœderis, quorum custodia erit in manu Ithamar filij Aaron sacerdotis.

תרגום אונקלוס

15 וְיִשְׁצֵי אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי לְכַסָּיָא יָת קֻדְשָׁא וְיָת כָּל מָנֵי קֻדְשָׁא כְּמֵטַל מַשְׁרִיתָא וּבָתַר כֵּן יֵעָלוּן בְּנֵי קְהָת לְמִישַׁל וְלָא יְקָרְבוּן לְקֻדְשָׁא
16 וְלָא יְמוּתוּן אִלֵּין מְטוּל בְּנֵי קְהָת בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא : וּדְמְסַיַּר לְמִטַּר אֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא מִשְׁחָא דְּאַנְהָרוּתָא וּקְטֹרֶת
סָמָּתָא וּמִנְחָתָא תְּדִירָא וּמִשְׁחָא דְּרַבּוּתָא מְסַיַּר כָּל מַשְׁכְּנָא וְכָל דְּבֵיהּ בְּקֻדְשָׁא וּבְמָנָוהִי : וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן
לְמֵימָר : לָא תְשֵׁיצוּן יָת שִׁבְטָא דְּזַרְעִיַּת קְהָת מִגּוֹ לֵיוָאֵי : וְדָא עֲבִידוּ לְהוֹן וְיִתְּחוֹן וְלָא יְמוּתוּן בְּמִקְרְבְהוֹן לְקֻדְשָׁא
קֻדְשִׁין אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יֵעָלוּן וְיִמַּנּוּן יְהוֹן גְּבַר גְּבַר עַל פֻּלְחָנֵיהּ וְלִמְטוֹלֵיהּ : וְלָא יֵעָלוּן לְמֶחֱזֵי כַּד מְכַסַּן יָת מָנֵי קֻדְשָׁא וְלָא
יְמוּתוּן : וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר : קַבֵּל יָת חוּשְׁבַּן בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן אַף אִינּוּן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן :
מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא עַד בַּר חַמְשִׁין שְׁנִין תִּסְגֵּן יְהוֹן כָּל דְּאָתֵי לְמִמְנֵי לְמִפְלַח פֻּלְחָנָא בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא : דֵּין פֻּלְחַן זַרְעִיַּת
גֵּרְשׁוֹן לְמִפְלַח וּלְמִטַּל : וְיִטְלוּן יָת יְרִיעָת מַשְׁכְּנָא וְיָת מַשְׁכְּנָא וְיָת מַרְבַּדֵּיהּ וְיָת מַשְׁכָּא דְּעִלָּוֵי דִּלְהוֹן וְיָת פָּרְסָא
דִּתְרַע מַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא : וְיָת סְרָדֵי דָּרְתָא וְיָת פָּרְסָא דְּתָרַע דָּרְתָא דְּעַל מַשְׁכְּנָא וְעַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר וְיָת אֲשׁוּכֵיהוֹן וְיָת
כָּל מָנֵי פֻלְחָנֵיהוֹן וְיָת כָּל דְּיִתְעֲבֵד לְהוֹן וְיִפְלְחוּן : עַל מֵימַר אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי תְּהֵי כָּל פֻּלְחַן בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן לְכָל מְטוֹלֵיהוֹן וּלְכָל
דְּיִתְעֲבֵד כָּרֵ אַהֲרֹן כָּהֲנָא : וְדֵין זַרְעִיַּת בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא וּמַטַּרְתְּהוֹן בִּידָא
דְּאִיתָמָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא :

Universidad de Deusto
Biblioteca

29 * בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית־אֲבֹתָם תִּפְקֹד
30 אֹתָם׃ * מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־
חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹד אֶת־
31 עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃ * וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם
לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו
32 וַעֲמוּדָיו וְאַדְנָיו׃ * וַעֲמוּדֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאַדְנֵיהֶם
וְיִתְדֹתָם וּמֵיתְרֵיהֶם לְכָל־כֵּלֵיהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם
33 וּבְשֵׁמֹת תִּפְקְדוּ אֶת־כְּלֵי מִשְׁמֶרֶת מַשָּׂאָם׃ * זֹאת
עֲבֹדַת מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל
34 מוֹעֵד בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ * וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה אֶת־בְּנֵי הַקְּהָתִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
35 וְלְבֵית אֲבֹתָם׃ * מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד
בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל
36 מוֹעֵד׃ * וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם אַלְפַּיִם שְׁבַע
37 מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים׃ * אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי
כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־
38 פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ * וּפְקוּדֵי בְּנֵי־
39 גֵרְשׂוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃ * מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא
40 לַצָּבָא לַעֲבֹד בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ * וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם
לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת
41 וּשְׁלֹשִׁים׃ * אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי גֵרְשׂוֹן כָּל־
הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי
42 יְהוָה׃ * וּפְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
43 לְבֵית אֲבֹתָם׃ * מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה
וַעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַצָּבָא לַעֲבֹדָה
44 בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ * וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשֶׁת
45 אֲלָפִים וּמָאתָיִם׃ * אֵלֶּה פְקוּדֵי מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי
מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־
משֶׁה׃

NVMERI. Translat.B.Hierony. *Ceremoniæ.*

29 * Filios quoque Merari per familias & do-
30 mos patrum suorum recensebis, * A trigin-
ta annis & suprà vsque ad annos quinqua-
ginta, omnes qui ingrediuntur ad officium
ministerij sui, & cultum fœderis testimonij.
31 * Hæc sunt onera eorum: Portabunt ta-
bulas tabernaculi & vectes eius, columnas ac
32 bases earum: * Columnas quoque atrij
per circuitum cum basibus & paxillis & fu-
nibus suis. Omnia vasa & supellectilem ad nu
merum accipient, sicque portabunt.
33 * Hoc est officium familiæ Meraritarum,
& ministerium in tabernaculo fœderis, erunt
que sub manu Ithamar filij Aaron sacerdotis.
34 * Recensuerunt igitur Moyses & Aaron &
D principes synagogæ filios Caath per cogna-
35 tiones & domos patrum suorum, * A tri-
ginta annis & suprà, vsque ad annum quin-
quagesimum, omnes qui ingrediuntur ad mi-
36 nisterium tabernaculi fœderis, * Et in-
uenti sunt duo milia septingenti quinqua-
ginta.
37 * Hic est numerus populi Caath qui in-
trant tabernaculum fœderis, hos numerauit
Moyses & Aaron iuxta sermonem Domini
38 per manum Moysi. * Numerati sunt &
filij Gerson per cognationes & domos patrũ
39 suorum, * A triginta annis & suprà vsque
ad quinquagesimum annum, omnes qui in-
grediuntur vt ministrent in tabernaculo fœ-
deris,
40 * Et inuenti sunt duo milia sexcenti tri-
ginta.
41 * Hic est populus Gersonitarum, quos nu
merauerunt Moyses & Aaron iuxta verbum
42 Domini. * Numerati sunt & filij Merari
per cognationes & domos patrum suorum,
43 * A triginta annis & suprà, vsq; ad annum
quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur
ad explendos ritus tabernaculi fœderis,
44 * Et inuenti sunt tria milia ducenti.
45 * Hic est numerus filiorum Merari quos
recensuerunt Moyses & Aaron, iuxta impe-
rium Domini per manum Moysi.

תרגום אונקלוס

29 בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן תִּמְנֵי יְתְהוֹן׃ 30 מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שְׁנִין תִּמְנִינוּן כָּל דְּאָתֵי לְחֵילָא
לְמִפְלַח עֲבִידַת מַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא׃ 31 וְדָא מַטְּרַת מַטּוֹלְהוֹן לְכָל פָּלְחָנְהוֹן בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא סִדְנֵי מַשְׁכְּנָא וְעַבְרֵהוֹהִי וְעַמּוּדוֹהִי וְסַמְכוֹהִי׃
32 וְעַמּוּדֵי דְרָתָא סְחוֹר סְחוֹר וְסַמְכֵיהוֹן וְסִיבֵיהוֹן וְאַשׁוּיֵיהוֹן לְכָל מָנֵיהוֹן וּלְכָל פָּלְחָנְהוֹן וּבְשִׁמְהָן תִּמְנוֹן יַת מָנֵי מַטַּרְתָּא מַטּוֹלְהוֹן׃ 33 דֵּין
פָּלְחָנָא דְּזַרְעִיַּת בְּנֵי מְרָרִי לְכָל פָּלְחָנְהוֹן וּמַשְׁמַרְתְּהוֹן בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא בִּידָא דְּאִיתָמָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא׃ 34 וּמִנָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְרַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא
יַת בְּנֵי קְהָת לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן׃ 35 מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שְׁנִין כָּל דְּאָתֵי לְחֵילָא לְפִלְחָנָא
בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא׃ 36 וַהֲווֹ מִנְיָנֵיהוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן תְּרֵין אַלְפִין שְׁבַע מְאָה וְחַמְשִׁין׃ 37 אִלֵּין מִנְיָנֵי זַרְעִיַּת קְהָתָי כָּל
דְּמְשַׁמְּשִׁין בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא דִּי מַלֵּיל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל מֵימְרָא דַּיְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה׃ 38 וּמִנְיָנֵי בְנֵי גֵרְשׁוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן׃
39 מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שְׁנִין כָּל דְּאָתֵי לְחֵילָא לְפִלְחָנָא בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא׃ 40 וַהֲווֹ מִנְיָנֵיהוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית
אֲבָהָתְהוֹן תְּרֵין אַלְפִין וְשִׁית מְאָה וּתְלָתִין׃ 41 אִלֵּין מִנְיָנֵי זַרְעִיַּת בְּנֵי גֵרְשׁוֹן כָּל דְּפָלַח בְּמַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא דְּפַקִּיד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל מֵימְרָא
דַּיְיָ׃ 42 וּמִנְיָנֵי זַרְעִיַּת בְּנֵי מְרָרִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן׃ 43 מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שְׁנִין כָּל דְּאָתֵי לְחֵילָא לְפִלְחָנָא
מַטְּרַת מַשְׁכְּנָא דְּמוֹעֲדָא סִדְנֵי מַשְׁכְּנָא וְעַבְרֵהוֹהִי וְעַמּוּדוֹהִי וְסַמְכוֹהִי׃ 44 וַהֲווֹ מִנְיָנֵיהוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן תְּלָתָא אַלְפִין וּמְאָתַן׃ 45 אִלֵּין מִנְיָנֵי זַרְעִיַּת בְּנֵי
מְרָרִי דְּמָנֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל מֵימְרָא דַּיְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה׃

29 * Filij Merari per populos suos, per domos fami-
30 liarum suarum numerate eos, * à quinque & viginti
annis et suprà vsque ad quinquaginta annos nume-
rate eos. Omnis ingrediens ad ministrandum, ad fa-
31 ciendum opera tabernaculi testimonij. * Et hæ obser-
uationes eorum quæ portantur ab ipsis, iuxta omnia
opera eorum in tabernaculo testimonij, capitula ta-
bernaculi, & vectes eius, & columnæ eius et ba-
32 ses eius: * Et columnas atrij in circuitu, et bases ea-
rum, et columnas cooperimenti ostij atrij, et bases
earum, et paxillos earum, et funes earum, et omnia
vasa earum: & omnia ministrateria earum, ex no-
minibus numerate eos, et omnia vasa custodiæ eorũ
33 quæ portantur ab illis. * Hoc ministerium populi Me
rari in omnibus operibus eorum in tabernaculo te-
stimonij, in manu Ithamar filij Aaron sacerdotis. * Et
34 numerauit Moyses & Aaron & principes Israel
filios Caath, per populos suos, per domos familiarum
35 suarum, * A quinque & viginti annis & suprà vs-
que ad quinquaginta annos, omnis ingrediẽs ad mi-
nistrandum & faciendum opera in tabernaculo te-
36 stimonij. * Et fuit numeratio eorum per populos eo-
rum, duo milia septingenti quinquaginta. * Hæc nu-
37 meratio populi Caath, omnis ministrans in taberna-
culo testimonij, sicut numerauit Moyses & Aaron
38 per vocem Dñi, in manu Moysi. * Et numerati sunt
filij Gerson per populos eorum, per domos familiarũ
39 suarum, * à quinque & viginti annis & suprà vs-
que ad quinquaginta annos, omnis ingrediẽs ad mi-
nistrandũ & faciendum opera in tabernaculo testi-
monij. * Et fuit numeratio eorum per populos eorum
40 per domos familiarum suarum, duo milia sexcenti
triginta. * Hæc numeratio populi filiorum Gerson, o-
41 mnis ministrans in tabernaculo testimonij, quos nu
merauit Moyses et Aaron per vocẽ Domini in ma-
nu Moysi. * Numerati sunt autem et populus filiorũ
42 Merari per populos eorũ, per domos familiarũ suarum,
43 * à quinque et viginti annis et suprà vsque ad
quinquaginta annos, omnis ingrediẽs ad ministran-
dum et faciẽdũ ad opera tabernaculi testimonij. * Et
44 fuit numeratio eorum per populos eorum, per domos
familiarum suarum, tria milia et ducẽti. * Hæc nume
45 ratio populi filiorũ Merari, quos numerauit Moyses
& Aaron propter vocem Domini in manu Moysi.

29 * υἱοὶ μεραρὶ κατ᾽ δήμους αὐτῶν κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν
30 ἐπισκέψασθε αὐτούς, * ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσαέτους καὶ ἐπάνω
ἕως πεντηκονταέτους ἐπισκέψασθε αὐτούς πᾶς ὁ εἰσπορευόμε
νος λειτουργεῖν ποιεῖν τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
31 * ἃ δὲ ταῦτα τὰ φυλάγματα τῶν αἰρομένων κατ᾽ αὐτῶν κατὰ
πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, τὰς κεφα-
λίδας τῆς σκηνῆς, ἃ δεῖ μοχλοὺς αὐτῆς, ἃ δεῖ σύλους αὐτῆς, ἃ
32 τὰς βάσεις αὐτῆς, * ἃ δεῖ σύλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ, καὶ τὰς βά-
σεις αὐτῶν, ἃ δεῖ σύλους καὶ παστάτας τῆς πύλης τῆς αὐ-
λῆς, ἃ τὰς βάσεις αὐτῶν, ἃ δεῖ πασσάλους αὐτῶν, καὶ ἃ δεῖ κά-
λους αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ λειτουρ-
γήματα αὐτῶν, ἐξ ὀνομάτων ἐπισκέψασθε αὐτοῖς, καὶ πάντα
33 τὰ σκεύη τῆς φυλακῆς τῶν αἰρομένων κατ᾽ αὐτῶν. * αὕτη ἡ λει-
τουργία δήμου μεραρὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ
34 τοῦ μαρτυρίου, ἐν χειρὶ ἰθάμαρ τοῦ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως. * καὶ ἐπε-
σκέψατο μωυσῆς καὶ ἀαρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες ἰσραὴλ τοὺς υἱοὺς
35 καάθ, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, * ἀπὸ πέν
τε καὶ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτους, πᾶς ὁ εἰσπο-
ρευόμενος λειτουργεῖν εἰς ποιεῖν τὰ ἔργα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρ-
36 τυρίου. * καὶ ἐγένετο ἡ ἐπισκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν, διχί-
37 λιοι ἑπτακόσιοι πεντήκοντα. * αὕτη ἡ ἐπισκεψις δήμου καάθ,
πᾶς ὁ λειτουργῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, κατὰ ἐπεσκέψα
το μωυσῆς καὶ ἀαρὼν διὰ φωνῆς κυρίου, ἐν χειρὶ μωυσῆ. * καὶ
ἐπεσκέπη οἱ υἱοὶ γερσών, κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ᾽ οἴκους πα-
39 τριῶν αὐτῶν, * ἀπὸ πέντε καὶ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω ἕως πεν-
τηκονταέτους, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν καὶ ποιεῖν τὰ
40 ἔργα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου. * καὶ ἐγένετο ἡ ἐπι-
σκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν, κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐ-
41 τῶν, διχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα. * αὕτη ἡ ἐπισκεψις δήμου υἱῶν γερσών, πᾶς ὁ λειτουργῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου,
οὓς ἐπεσκέψατο μωυσῆς καὶ ἀαρὼν διὰ φωνῆς κυρίου ἐν χει-
42 ρὶ μωυσῆ. * ἐπεσκέπησαν δὲ καὶ δῆμος υἱῶν μεραρὶ κατ᾽
43 δήμους αὐτῶν, κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, * ἀπὸ πέντε καὶ
εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτους, πᾶς ὁ εἰσπορευόμε
νος λειτουργεῖν καὶ ποιεῖν πρὸς τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρ-
44 τυρίου. * καὶ ἐγένετο ἡ ἐπισκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐ-
τῶν, κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, τρισχίλιοι καὶ διακόσιοι.
45 * αὕτη ἡ ἐπισκεψις δήμου υἱῶν μεραρί, οὓς ἐπεσκέψατο
μωυσῆς καὶ ἀαρὼν διὰ φωνῆς κυρίου ἐν χειρὶ μωυσῆ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Filios Merari per familias suas, & per domos patrum suorum numerabis, " à triginta annis & suprà, vsque ad quinquaginta annos nu-
merabis eos, omnes qui veniunt per turmas vt ministrent ministerium tabernaculi fœderis. " Et hæc est custodia oneris eorum iuxta omne
ministerium suum in tabernaculo fœderis, tabulæ tabernaculi, & vectes, & columnæ eius & bases eius; " Et columnæ atrij per circuitum, &
bases earum, & paxilli, & funiculi earum, omniaque vasa earum omnis ministerij sui, & per nomina constituetis vasa custodiæ oneris eorum.
" Hoc est ministerium cognationis filiorum Merari iuxta omne ministerium eorum in tabernaculo fœderis per manum Ithamar filij Aaron sa-
cerdotis. " Numerauitque Moyses & Aaron, & princeps congregationis filios Caath per familias suas & domos patrum suorum,
" A triginta annis & suprà vsque ad quinquaginta annos omnes qui veniunt per turmas ad ministrandum in tabernaculo fœderis.
" Hi sunt qui numerati sunt de cognatio-
ne Caath, omnes qui ministrabant in tabernaculo fœderis, quos numerauit Moyses & Aaron iuxta verbum Domini per manum Moysi.
" Fuerunt quæ qui numerati sunt ex eis per familias suas, duo milia septingenti & quinque. " A triginta annis & suprà vsque ad quinquaginta
annos omnes qui veniunt per turmas ad ministrandum in tabernaculo fœderis. " Fuerunt qui numerati sunt ex eis per familias suas
& domos patrum suorum, duo milia sexcenti & triginta. " Hi sunt qui numerati sunt de familiis filiorum Merari per fami-
lias suas, & per domos patrum suorum, " à triginta annis & suprà vsque ad quinquaginta annos, omnes qui veniunt per turmas ad ministran-
dum in tabernaculo fœderis. " Fuerunt que qui numerati sunt ex eis per familias suas, tria milia & ducenti. " Hi sunt qui numerati
sunt de familiis filiorum Merari, quos numerauit Moyses & Aaron iuxta verbum Domini per manum Moysi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

46 כָּל־הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשִׂיאֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם׃
47 מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבֹדָה וַעֲבֹדַת מַשָּׂא
48 בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃ וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנַת אֲלָפִים
49 וְחָמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְּעִים׃ עַל־פִּי יְהוָה פָּקַד אֹתָם
בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־מַשָּׂאוֹ וּפְקֻדָיו
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

ה

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
2 מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשַׁלְּחוּ מִן־
הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זָב וְכֹל טָמֵא לָנָפֶשׁ׃
3 מִזָּכָר עַד־נְקֵבָה תְּשַׁלֵּחוּ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי
4 שֹׁכֵן בְּתוֹכָם׃ וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְשַׁלְּחוּ
אוֹתָם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־
6 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל־חַטֹּאת
הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל בַּיהוָה וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא׃
7 וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת־
אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשִׁתָיו יֹסֵף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם
8 לוֹ׃ וְאִם־אֵין לָאִישׁ גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאָשָׁם
אֵלָיו הָאָשָׁם חָמוּשׁ לַיהוָה לַכֹּהֵן מִלְּבַד אֵיל
9 הַכִּפֻּרִים אֲשֶׁר יְכַפֶּר־בּוֹ עָלָיו׃ וְכָל־תְּרוּמָה
לְכָל־קָדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַכֹּהֵן לוֹ
10 יִהְיֶה׃ וְאִישׁ אֶת־קָדָשָׁיו לוֹ יִהְיוּ אִישׁ אֲשֶׁר
11 יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

46 * Omnes qui recensiti sunt de Leuitis, & quos recenseri fecit ad nomen Moyses & Aaron & principes Israel per cognationes & domos patrum suorum.
47 * A triginta annis, & supra vsque ad annum quinquagesimum ingredientes ad ministerium tabernaculi: & onera portanda.
48 * Fuerunt simul octo milia quingenti octoginta.
49 * Iuxta verbum Domini recensuit eos Moyses vnumquemque iuxta officium & onera sua, sicut præceperat ei Dominus.

CAP. V.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, di-
2 cens: * Præcipe filiis Israel, vt eiiciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollutusque est super mortuo.
3 * Tam masculum, quàm fœminam eiicite de castris: ne contaminent ea cùm habitauerint vobiscum.
4 * Feceruntque ita filij Israel, & eiecerunt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moysi.
5 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
6 * Loquere ad filios Israel. Vir siue mulier, cùm fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere: & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini: atque deliquerint.
7 * Confitebuntur peccatum suum, & reddent ipsum caput, quintamque partem desuper ei in quem peccauerint.
8 * Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino, & erit sacerdotis: excepto ariete qui offertur pro expiatione, vt sit placabilis hostia.
9 * Omnes quoque primitiæ quas offerunt filij Israel ad sacerdotem pertinent.
10 * Et quicquid in sanctuarium offertur à singulis, & traditur manibus sacerdotis: ipsius erit.
11 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens.

46 * Omnes numerati, quos numerauit Moyses & Aaron, & principes Israel Leuitas, per populos eorum, & per domos familiarum suarum,
47 * A quinque & viginti annis & suprà vsque ad quinquagesimos annos, omnis ingrediens ad opera operum, et opera quæ portantur in tabernaculo testimonij.
48 * Et fuerunt qui numerati sunt, octo milia quingenti octoginta. per vocem Domini
49 * Numerauit Moyses eos virum per virum, in operibus eorum, & in quibus portabunt ipsi. et numerati sunt, quemadmodum præcepit Dominus Moysi.

CAP. V.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Præcipe filiis Israel, & eijciant ex castris omnem leprosum, & omnem seminisfluum, & omnem immundum super anima,
3 * A masculo vsque ad fœminam, mittite extra castra, & non polluent castra sua, in quibus ego conuersor in ipsis.
4 * Et fecerunt sic filij Israel. & miserunt eos extra castra, sicut locutus est Dominus Moysi, ita fecerunt filij Israel.
5 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
6 * Loquere filiis Israel, dicens: Vir aut mulier, quicunque fecerit de omnibus peccatis humanis, & contemnens contempserit, & deliquerit anima illa,
7 * Confitebitur peccatum quod fecit, & reddet delictum. principale, & quintam partem eius addet super illud, & reddet cui deliquit eidem.
8 * Si verò non fuerit homini appropinquans, ita vt reddat illi delictum, delictum redditum Domino, sacerdoti erit, præter arietem propitiationis, per quem placabit pro eo in ipso.
9 * Et omnes primitiæ iuxta omnia sanctificata in filiis Israel,
10 * Quæcunque obtulerint Domino, sacerdoti ipsi erunt, & vniuscuiusque sanctificata ipsius erunt. & quicunque dederit sacerdoti, ipsi erit.
11 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

46 * πάντες ⊕ ἐπεσκεμμένοι, ὃς ἐπεσκέψαντο μωυσῆς, καὶ
Ααρὼν, καὶ ⊕ ἄρχοντες Ισραηλ οὓς ἐλάβοσαν λευῖται κατ' ⊕ δήμους κατ'
47 τῶν, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, * ἀπὸ πέντε καὶ εἰκο-
σαέτους καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταέτους, πᾶς ὁ εἰσπορευόμε-
νος ⊕ ποιῆσαι ἔργα ἔργων, καὶ τὰ ἔργα τὰ αἰσόμενα ἐν
τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
48 * καὶ ἐγένηθησαν ⊕ ἐπισκεφθέντες ὀκτακισχίλιοι πεν-
49 τακόσιοι ὀγδοήκοντα. διὰ φωνῆς κυρίου * ἐπεσκέψατο
μωυσῆς αὐτοὺς ἀνδρὸς κατ' ἄνδρα, πᾶς τῶν ἔργων αὐτῶν, καὶ
πάντων αἰσθησιν αὐτοῦ. καὶ ἐπεσκέψαν ὃν τρόπον συνέταξε
κυρίῳ ⊕ τῷ μωυσῇ.

ε.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος ⊕ πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 * πρόσταξον τοῖς υἱοῖς ισραηλ, καὶ ἐξαποστειλάτωσαν ἐκ
τῆς παρεμβολῆς πᾶσαν λεπρὸν, καὶ πᾶσαν γονορρυῆ, καὶ πάν-
3 τα ἀκάθαρτον ⊕ ἐπὶ ψυχῇ, * ἀπὸ ἀρσενικοῦ ἕως θηλυ-
κοῦ, ἐξαποστείλατε ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ οὐ μιανοῦσιν τὰς πα-
ρεμβολὰς αὐτῶν, ἐν οἷς ἐγὼ κατασκηνῶ μετ' αὐτῶν.
4 * καὶ ἐποίησαν οὕτως ⊕ οἱ υἱοὶ ισραηλ. καὶ ἐξαπέστειλαν
αὐτοὺς ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καθὰ ἐλάλησε κύριος τῷ μωυ-
σῇ, οὕτως ἐποίησαν ⊕ οἱ υἱοὶ ισραηλ.
5 * καὶ ἐλάλησε κύριος ⊕ πρὸς μωυσῆν, λέγων·
6 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ισραηλ, λέγων, ἀνὴρ ἢ γυνὴ, ὅσα ἂν
ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ πα-
ραιδῶν παραίδῃ, καὶ πλημμελήσῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη,
7 * ἐξαγορεύσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἐποίησεν, καὶ ἀποδώ-
σει τὸ πλημμέλειαν. τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ⊕ ἐπιπέμπτον αὐ-
τοῦ προσθήσει ἐπ' αὐτὸ, καὶ ἀποδώσει τινὶ ἐπλημμέλησεν
αὐτῷ.
8 * ἐὰν δὲ μὴ ᾖ τῷ ἀνθρώπῳ ὁ ἀγχιστεύων, ὥστε ἀποδοῦναι
αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, τὸ πλημμέλημα τὸ ἀποδιδόμενον τῷ
κυρίῳ, τῷ ἱερεῖ ἔσται, πλὴν τοῦ κριοῦ τοῦ ἱλασμοῦ, δι' οὗ ἐξι-
λάσεται περὶ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ.
9 * καὶ πᾶσα ἀπαρχὴ παντὸς τοῦ ἁγιαζόμενα ἐν υἱοῖς
ισραηλ·
10 * ὅσα ἂν προσφέρωσι τῷ κυρίῳ, τῷ ἱερεῖ αὐτῷ ἔσται, καὶ
ἑκάστου τὰ ἡγιασμένα αὐτοῦ ἔσται. καὶ ἀνὴρ, ὃς ἂν δῷ τῷ ἱερεῖ,
αὐτῷ ἔσται.
11 * καὶ ἐλάλησε κύριος ⊕ πρὸς μωυσῆν, λέγων·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
* Præcipe filiis Israel vt eiiciant de castris omnem leprosum, & omnem qui patitur fluxum seminis, & omnem qui pollutus est pollutione animæ:
* A masculo vsque ad fœminam eiicietis, extra castra eiicietis eos, vt non contaminent castra eorum, quia maiestas mea habitat inter eos.
* Feceruntque ita filij Israel, & eiecerunt eos extra castra, sicut locutus fuerat Dominus cum Moyse, ita fecerunt filij Israel.
* Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
* Loquere filiis Israel: Vir aut mulier cùm fecerint ex omnibus peccatis hominis vt præuaricentur præuaricationem coram Domino, & deliquerit homo illic:
* Confitebuntur peccata sua quæ fecerunt, & reddent ipsum caput quo peccauerunt, & quintam partem addent super illud, & dabunt ei cui peccauerunt.
* Et si non vixerit homo ille, neque habuerit propinquum cui reddatur illud in quo peccauerunt: illud quod redditur pro peccato coram Domino, ad sacerdotem pertinet, excepto ariete expiationum qui offertur vt expiet super eum.
* Et decimæ sanctificatæ vniuscuiusque ipsius erunt: & vir qui dederit sacerdoti, ipsius erit.
* Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:

תרגום אונקלוס

46 כָּל מְנְיָנַיָּא דְמָנָא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְרַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל יָת לֵוָאֵי לְזַרְעֲיָתְהוֹן וְלְבֵית אֲבָהָתְהוֹן׃ 47 מִבַּר תְּלָתִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין
שְׁנִין כָּל דְּאָתֵי לְמִפְלַח פֻּלְחַן פֻּלְחָנָא וּפֻלְחַן מְטוֹל בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 48 וַהֲווֹ מְנְיָנֵיהוֹן תְּמָנְיָא אַלְפִין וְחַמֵשׁ מְאָה וְתִמְנִין׃ 49 עַל מֵימְרָא
דְיְיָ אַפְרֵישׁ יָתְהוֹן בְּיַד מֹשֶׁה גְּבַר גְּבַר עַל פֻּלְחָנֵיהּ וְעַל מְטוֹלֵיהּ וּמְנָיָנוּהִי דְפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

ה

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 פַּקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשַׁלְּחוּן מִן מַשְׁרְיָתָא כָּל דְּסָגִיר וְכָל דְּדָאִיב וְכָל
דְּסָאֵב לְמֵיתָא נַפְשָׁא׃ 3 מִדְּכַר עַד נוּקְבָא תְּשַׁלְּחוּן לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא תְּשַׁלְּחוּנוּן וְלָא יְסָאֲבוּן יָת מַשְׁרְיָתְהוֹן דִּשְׁכִינְתִּי שְׁרְיָא בֵּינֵיהוֹן׃
4 וְעָבְדוּ כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשַׁלְּחוּ יָתְהוֹן לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה כֵּן עֲבָדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃
6 מְמַלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר אוֹ אִתְּתָא אֲרֵי יַעְבְּדוּן מִכָּל חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא לְשַׁקָּרָא שִׁקַּר קֳדָם יְיָ וְיֵחוֹב אֲנָשָׁא הַהוּא׃
7 וְיוֹדֵן יָת חוֹבְתֵיהּ דְּחָיֵיב גְּרִמֵיהּ וְיָהֵיב יָת קְנָסֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וְחָמְשֵׁיהּ יוֹסֵף עֲלוֹהִי וְיִתֵּן לְדִיכֵּר לֵיהּ׃ 8 וְאִם לֵית לְגַבְרָא פְּרִיקָ לַאֲהָבָא
דְיִתְקְנֵי לְקָבֵּל דְּלֵיהּ יְהֵי דְּלֵיהּ יְהֵי׃ 9 וְכָל אַפְרָשׁוּתָא לְכָל קוּדְשַׁיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
דְּיָקְרְבוּן לְקֳדָמָא דְלֵיהּ יְהֵי׃ 10 וּגְבַר יָת מַעֲשַׂר קוּדְשׁוֹהִי דְּלֵיהּ יְהוֹן גְּבַר דְּיִתֵּן לְכָהֲנָא דְּלֵיהּ יְהֵי׃
11 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

1 ¶ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ
כִּי־תִשְׂטֶה אִשְׁתּוֹ וּמָעֲלָה־בּוֹ מָעַל׃
13 ¶ וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת־זֶרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ
וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא
14 נִתְפָּשָׂה׃ ¶ וְעָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־
אִשְׁתּוֹ וְהִוא נִטְמָאָה אוֹ־עָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְאָה
וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה׃
15 ¶ וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־הַכֹּהֵן וְהֵבִיא
אֶת־קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵפָה קֶמַח שְׂעֹרִים
לֹא־יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי־מִנְחַת
קְנָאֹת הִוא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן׃
16 ¶ וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהֶעֱמָדָהּ לִפְנֵי יְהוָה׃
17 ¶ וְלָקַח הַכֹּהֵן מַיִם קְדֹשִׁים בִּכְלִי־חֶרֶשׂ וּמִן־הֶעָפָר
אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל־הַמָּיִם׃
18 ¶ וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וּפָרַע
אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֶּיהָ אֶת מִנְחַת
הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי
19 הַמָּרִים הַמְאָרְרִים׃ ¶ וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ
הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ אֹתָךְ
וְאִם־לֹא שָׂטִית טֻמְאָה תַּחַת אִישֵׁךְ הִנָּקִי מִמֵּי
20 הַמָּרִים הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה׃ ¶ וְאַתְּ כִּי
שָׂטִית תַּחַת אִישֵׁךְ וְכִי נִטְמֵאת וַיִּתֵּן אִישׁ בָּךְ
21 אֶת־שְׁכָבְתּוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ׃ ¶ וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן
אֶת־הָאִשָּׁה בִּשְׁבֻעַת הָאָלָה וְאָמַר הַכֹּהֵן
לָאִשָּׁה יִתֵּן יְהוָה אוֹתָךְ לְאָלָה וְלִשְׁבֻעָה בְּתוֹךְ
עַמֵּךְ בְּתֵת יְהוָה אֶת־יְרֵכֵךְ נֹפֶלֶת וְאֶת־בִּטְנֵךְ
22 צָבֶה׃ ¶ וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ
לַצְבוֹת בֶּטֶן וְלַנְפֵּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן׃
23 ¶ וְכָתַב אֶת־הָאָלֹת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל־מֵי
הַמָּרִים׃

12 ¶ Loquere ad filios Israel, & dices ad eos: Vir cuius vxor errauerit, maritumque contemnens dormierit cum altero viro,
13 ¶ Et hoc maritus deprehendere non quierit, sed latet adulterium, & testibus argui non potest, quia non est inuenta in stupro:
14 ¶ Si spiritus zelotypiæ concitauerit virum contra vxorem suam quæ polluta est, vel falsa suspitione appetitur,
15 ¶ Adducet eam ad sacerdotem, & offeret oblationem pro illa decimam partem sati farinæ ordeaceæ. Non fundet super eam oleum, nec imponet thus, quia sacrificium zelotypiæ est, & oblatio inuestigans adulterium.
16 ¶ Offeret igitur eam sacerdos, & statuet coram Domino,
17 ¶ Assumetque aquam sanctam in vase fictili, & pauxillum terræ de pauimento tabernaculi mittet in eam.
18 ¶ Cumque steterit mulier in conspectu Domini, discooperiet caput eius, & ponet super manus illius sacrificium recordationis & oblationem zelotypiæ. Ipse autem tenebit aquas amarissimas,
19 ¶ In quibus cum execratione maledicta congesit, adiurabitque eam & dicet: Si non dormiuit vir alienus tecum, & si non polluta es deserto mariti toro, non te nocebunt aquæ istæ amarissimæ, in quas maledicta congesti.
20 ¶ Sin autem declinasti à viro tuo, atq; polluta es, & concubuisti cum altero,
21 ¶ His maledictionibus subiacebis: Det te Dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo. putrescere faciat femur tuum, & tumens vterus tuus dirumpatur.
22 ¶ Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuum, & vtero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier: Amen, amen.
23 ¶ Scribetque sacerdos in libello ista maledicta, & delebit ea aquis amarissimis, in quas maledicta congesit.

12 ¶ λάλησον τοῖς υἱοῖς Ισραηλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, ἀνδρὸς
ἀνδρὸς ἐὰν ἀδικήσῃ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ παρίδῃ αὐτὴν ὑποστεμ-
13 ψοῦσα. ¶ καὶ κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς κοίτην σπέρματος,
καὶ λάθῃ ἀπ' ὀφθαλμῶν ἀνδρὸς αὐτῆς, καὶ κρύψῃ, αὐτὴ
δὲ ἦ μεμιασμένη, καὶ μάρτυς μὴ ἦ κατ' αὐτῆς, καὶ αὐτὴ μὴ ἦ
14 συνειλημμένη, ¶ καὶ ἐπέλθῃ αὐτὸν πνεῦμα ζηλώσεως, καὶ
ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, αὐτὴ δὲ μεμίανται, ἢ ἐπέλθῃ
ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα ζηλώσεως, καὶ ἐζήλωσε τὴν γυναῖκα αὐ-
15 τοῦ, αὐτὴ δὲ μὴ ἦ μεμιασμένη, ¶ καὶ ἄξει ὁ ἄνθρωπος
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ προοίσει τὸ δῶρον πε-
ρὶ αὐτῆς, τὸ δέκατον τοῦ οἰφὶ ἀλεύρου κεγχρίνου, οὐκ ἐπιχεεῖ
ἐπ' αὐτῷ ἔλαιον, οὐδ' ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον. ἔστι γὰρ ζηλω-
τυπίας θυσία μνημοσύνου, ἁμαρτίαν ἀναμιμνήσκουσα ἀνομιῶν.
16 ¶ καὶ προσάξει αὐτὴν ὁ ἱερεύς, καὶ στήσει αὐτὴν ἔναντι κυ-
ρίου.
17 ¶ καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ὕδωρ καθαρὸν ζῶν ἐν ἀγγείῳ ὀστρακί-
νῳ, καὶ τῆς γῆς τῆς οὔσης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς σκηνῆς τοῦ μαρ-
τυρίου, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐμβαλεῖ εἰς τὸ ὕδωρ.
18 ¶ καὶ στήσει ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ὀπίσω κυρίου, καὶ ἀπο-
καλύψει τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικὸς, καὶ δώσει ἐπὶ τὰς
χεῖρας αὐτῆς τὴν θυσίαν τοῦ μνημοσύνου, τὴν θυσίαν τῆς ζη-
λωτυπίας, ἐν δὲ τῇ χειρὶ τοῦ ἱερέως ἔσται τὸ ὕδωρ τὸ ἐλεγμοῦ
τὸ ἐπικαταράμενον τοῦτο.
19 ¶ καὶ ὁρκιεῖ αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ ἐρεῖ τῇ γυναικὶ, εἰ μὴ κε-
κοίμηταί τις μετὰ σοῦ, εἰ μὴ ἐξέβης μιανθῆναι ὑπὸ τὸν
ἀνδρά σου τὸν Σεαυτῆς, ἀθῴα ἴσθι ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ
ἐπικαταράμενον τοῦτο.
20 ¶ εἰ δὲ σὺ ἐξέβης ὑπανδρος οὖσα καὶ μεμίανσαι, καὶ
ἔδωκέ τις τὸν κοίτην αὐτοῦ ἐν σοὶ, πλὴν τοῦ ἀνδρός σου,
21 ¶ καὶ ὁρκιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἐν τοῖς ὅρκοις τῆς ἀρᾶς
ταύτης. καὶ ἐρεῖ ὁ ἱερεὺς τῇ γυναικὶ, δώη κύριός σε ἐν ἀρᾷ καὶ
ἐν ὅρκῳ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου, ἐν τῷ δοῦναι κύριον τὸν μηρόν
σου διαπεπτωκότα καὶ τὴν κοιλίαν σου πεπεισμένην.
22 ¶ καὶ εἰσελεύσεται τὸ ὕδωρ τὸ ἐπικαταράμενον τοῦτο εἰς
τὴν κοιλίαν σου πεῖσαι γαστέρα, καὶ διαπεσεῖν μηρόν σου. καὶ
ἐρεῖ ἡ γυνὴ, γένοιτο γένοιτο.
23 ¶ καὶ γράψει ὁ ἱερεὺς τὰς ἀρὰς ταύτας εἰς βι-
βλίον, καὶ ἐξαλείψει εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ ἐπικατα-
ράμενον.

12 ¶ Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Vir cuius vxor errauerit,
13 ¶ Et concubuerit vir cum ea coitu seminis, & occultum atque absconditum fuerit ab oculis viri sui, & ipsa est contaminata, & nullus testis est contra eam, neque ipsa est deprehensa.
14 ¶ Aut spiritus zelotypiæ transierit super eum, & zelauerit vxorem suam, & ipsa non fuerit contaminata:
15 ¶ Adducet vir vxorem suam ad sacerdotem, & offeret oblationem pro ea, decimam partem trium satorum farinæ ordeaceæ: non effundet super eam oleum, nec ponet super eam thus, quia munus zelotypiæ est, munus recordationis commemorans peccata.
16 ¶ Offeretque eam sacerdos, & statuet eam coram Domino.
17 ¶ Et tollet sacerdos aquas lutêtis in vase fictili, & de puluere qui est in fundamento tabernaculi tollet sacerdoteni, & adducet eum ea oblationem suam decimam partem trium satorum farinæ ordeaceæ: non effundet super eam oleum, nec ponet super eam thus, quia munus zelotypiæ est, munus recordationis commemorans peccata.
18 ¶ Et statuet sacerdos mulierem coram Domino, & discooperiet caput mulieris, & ponet in manibus eius sacrificium recordationis, munus zelotypiæ est. & in manu sacerdotis erunt aquæ amaræ maledictæ.
19 ¶ Adiurabitque eam sacerdos, & dicet mulieri: Si non concubuit vir tecum, & si non declinasti vt contaminata esses, excepto viro tuo, eris innocua ab aquis istis amarissimis maledictis.
20 ¶ Et tu declinasti à viro tuo & polluta es, & concubuit vir tecum, excepto viro tuo:
21 ¶ Adiurabitque sacerdos mulierem iuramento maledictionis, & dicet sacerdos mulieri: Dabit te Dominus in maledictionem & iuramentum in medio populi tui, cùm dederit Dominus femur tuum putridum & viscera tua tumentia.
22 ¶ Ingredientesque aquæ istæ maledictæ in vtero tuo, & tumere facient viscera & computrescere femur. & dicet mulier, Amen, amen.
23 ¶ Scribetque sacerdos maledictiones has in libello, & delebit eas in aquis amarissimis.

תרגום אונקלוס

12 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן גְּבַר גְּבַר אֲרֵי תְסְטֵי אִתְּתֵיהּ וְתִשְׁקַר בֵּיהּ שְׁקַר׃
13 וְיִשְׁכּוֹב גְּבַר יָתַהּ שׁוֹכְבַת זַרְעָא וְיֶהֱא סְכַם מֵעֵינֵי אִתְּתֵיהּ וְאִיהִי מְסְתַּאֲבָא וְלֵית סָהֲדָא בָּהּ וְאִיהִי לָא אִיתְאַחֲדַת׃
14 וְיֶעְבַּר עֲלוֹהִי רוּחַ קְנָאָה וְיִקְנֵי יָת אִתְּתֵיהּ וְאִיהִי מְסְתַּאֲבָא אוֹ
15 וְיֶעְבַּר עֲלוֹהִי רוּחַ קְנָאָה וְיִקְנֵי יָת אִתְּתֵיהּ וְאִיהִי לָא מְסְתַּאֲבָא׃ וְיֵיתֵי גַּבְרָא יָת אִתְּתֵיהּ לְוָת כָּהֲנָא וְיֵיתֵי יָת קָרְבָּנָהּ עֲלָהּ חַד מִן עַשְׂרָא
16 לְתַלְתָּא סָאִין קֶמַח שְׂעוֹרִין לָא יְרִיק עֲלוֹהִי לִבוּנְתָא אֲרֵי מִנְחַת קְנָאתָא הִוא מִנְחַת דְּכָרְנָא מַדְכֶּרֶת חוֹבִין׃
17 וְיַקְרֵב יָתַהּ כָּהֲנָא וְיָקְטֵנַּהּ קֳדָם יְיָ׃ וְיִסַּב כָּהֲנָא מַי כִיּוֹר בְּמָנָא דְחַסְיָן וּמִן עַפְרָא דִּיהֵי בְּיִסּוֹדֵי מַשְׁכְּנָא יִסַּב כָּהֲנָא וְיִתֵּן
18 לְמַיָּא׃ וְיָקֵים כָּהֲנָא יָת אִתְּתָא קֳדָם יְיָ וְיִפְרַע יָת רֵישָׁא דְאִתְּתָא וְיִתֵּן עַל כַּפָּהָא יָת מִנְחַת דְּכָרְנָא מִנְחַת קְנָאתָא הִוא
19 וּבִידָא דְכָהֲנָא יְהוֹן מַיָּא מָרִירָא מַלְטֵיָא׃ וְיַמֵּי יָתַהּ כָּהֲנָא וְיֵימַר לְאִתְּתָא אִם לָא שְׁכִיב גְּבַר יָתִיךְ וְאִם לָא
אִסְתְּאַבְתְּ וְיָהֲבַת גְּבַר בַּר מִבַּעְלַיִךְ הֲוֵי זַכְיָא מִמַּיָּא מָרִירָא מַלְטֵיָא הָאִלֵּין׃
20 וְיָת דְּיָהֲבַת גְּבַר בַּר מִבַּעְלַיִךְ אִם אִסְתְּאַבְתְּ וְאִם בְּרַחַת גְּבַר בַּר מִבַּעְלַיִךְ׃
21 וְיַמֵּי כָהֲנָא יָת אִתְּתָא בְּמוֹמָתָא דְלִוָּטָא וְיֵימַר כָּהֲנָא לְאִתְּתָא יְהַב יְיָ יָתִיךְ לְמוֹמָתָא וּלְוָטָא בְּגוֹ עַמִּיךְ בְּדִיהַב יְיָ יָת יַרְכִיךְ מְסָיְיָא וְיָת כְּרֵסִיךְ מְנַפְּחָא׃
22 וְיֵעְלוּן מַיָּא מָרִירָא מַלְטֵיָא הָאִלֵּין בִּמְעַיִךְ לְאַסְתָּאָה כְּרֵס לְמִנְפַּח יַרְכָּא וְתֵימַר אִתְּתָא אָמֵן אָמֵן׃
23 וְיִכְתּוֹב יָת לְוָטַיָּא הָאִלֵּין כָּהֲנָא בְּסִפְרָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים
25 וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים: וְלָקַח הַכֹּהֵן
מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת־מִנְחַת הַקְּנָאֹת וְהֵנִיף אֶת־הַמִּנְחָה
26 לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְקָמַץ הַכֹּהֵן
מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה וְאַחַר
27 יַשְׁקֶה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמָּיִם: וְהִשְׁקָה אֶת־
הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם־נִטְמְאָה וַתִּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ
וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ
וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ:
28 וְאִם־לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא וְנִקְּתָה
29 וְנִזְרְעָה זָרַע: זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה
אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה: אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר
עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת־
הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן אֵת כָּל־הַתּוֹרָה
31 הַזֹּאת: וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא
אֶת־עֲוֹנָהּ:

ו

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה
כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַיהוָה: מִיַּיִן וְשֵׁכָר
יַזִּיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל־מִשְׁרַת
עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וְיְבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל:
4 כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים
וְעַד־זָג לֹא יֹאכֵל: כֹּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא
יַעֲבֹר עַל־רֹאשׁוֹ עַד־מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יַזִּיר
לַיהוָה קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: כָּל־יְמֵי
7 הַזִּירוֹ לַיהוָה עַל־נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא: לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
לְאָחִיו וְלַאֲחֹתוֹ לֹא־יִטַּמָּא לָהֶם בְּמֹתָם כִּי נֵזֶר
אֱלֹהָיו עַל־רֹאשׁוֹ:

NVMERI. Translat. B. Hieron. Ceremoniæ.

24 * Et dabit ei bibere. Quas cùm exhauserit,
25 * Tollet sacerdos de manu eius sacrificium
D zelotypiæ, & eleuabit illud coram Domino,
26 imponetque illud super altare.
* Ita duntaxat vt prius pugillum sacrificij
tollat de eo quod offertur, & incendat super
altare. & sic potum det mulieri aquas amarissimas.
27 * Quas cùm biberit si polluta est, & con-
tempto viro adulterij rea est, pertransibunt
eam aquæ maledictionis, & inflato ventre cò
putrescet femur: eritque mulier in maledi-
ctionem & in exemplum omni populo.
28 * Quod si polluta non fuerit, etit innoxia,
& faciet liberos.
29 * Ista est lex zelotypiæ: Si declinauerit mu-
lier à viro suo, & si polluta fuerit,
30 * Marituſque zelotypiæ spiritu concitatus
adduxerit eam in conspectu Domini:
31 * Et fecerit ei sacerdos iuxta omnia quæ
scripta sunt: maritus absque culpa erit, & illa
recipiet iniquitatem suam.

CAP. VI.

1 LOcutuſq; est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere ad filios Israel, & dices ad eos:
A Vir siue mulier cùm fecerint votum vt lan-
ctificentur, & se voluerit Domino consecrare,
3 * A vino & omne quod inebriare potest,
abstinebunt. Acetum ex vino & ex qualibet
alia potione, & quicquid de vua exprimitur,
non bibent. vuas recentes siccaſque non co-
4 medent * Cunctis diebus quibus ex voto
Dño consecrantur. quicquid ex vinea esse po-
test, ab vua passa vsq; ad acinũ, non comedet.
5 * Omni tempore separationis suæ nouacula
non transibit per caput eius vsque ad com-
pletum diem quo Domino consecratur. San-
ctus erit crescente cæsarie capitis eius.
6 * Omni tempore consecrationis suæ super
mortuum non ingredietur.
7 * Nec super patris quidem & matris, & fra-
tris sororisque funere contaminabitur, quia
consecratio Dei sui super caput eius est.

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI.

24 * Et potabit mulierem aqua redargutionis ma-
ledictæ. & introibit in eam aqua redargutionis ma
ledictæ. 25 * Et accipiet sacerdos de manu mu-
lieris sacrificium zelotypiæ, & imponet sacrificium
coram Domino, & offeret illud super altare.
26 * Et apprehendet sacerdos de sacrificio recor-
dationem eius, & offeret illam super altare: & post
hæc potabit mulierem aqua.
27 * Et erit si fuerit polluta, & latuerit virum
suum, & introibit in eam aqua redargutionis exe-
crata, & rumpet vterum, & decidet femur eius.
& erit mulier in execrationem in populo suo.
28 * Si verò non fuerit polluta mulier, & munda
fuerit, & innocens erit, & seminabit semen.
29 * Hæc lex zelotypiæ, quam si transierit mulier
maritata existens, & polluta fuerit:
30 * Aut homo cui euenerit super eum spiritus ze-
lotypiæ, & zelauerit vxorem suam, & statuet eam
coram Domino:
31 * Et faciet ei sacerdos omnem legem hanc, et in-
nocens erit homo à peccato. & mulier illa recipiet
peccatum suum.

CAP. VI.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Vir
aut mulier qui magnè vouerit votum vt sanctifi-
cetur sanctificationem Domino,
3 * A vino & sicera sanctificabitur. acetum ex
vino, & acetum è sicera non bibet: & quæcunque
operantur ex vua non bibet: & vuam recentem,
& vuas passas non comedet
4 * Omnibus diebus voti sui. ab omnibus quæ-
cunque fiunt ex vitibus vinum, è corticibus vs-
que ad acinum non comedet,
5 * Omnibus diebus voti sanctificationis suæ: no-
vacula non transibit super caput eius, vsquequo im
pleantur dies quos vouit. sanctus erit, nutriens co-
mam capillum capitis sui.
6 * Omnibus diebus voti Domino super omnem a-
nimam mortuam non introibit,
7 * Super patrem & matrem, & super fratrem
& super sororem, non polluetur in eis, mortuis il-
lis; quia votum Dei sui super eum, & super ca-
put eius,

24 * καὶ ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγμοῦ τῆς ἐπικαταράτου. καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγμοῦ τῆς ἐπικαταράτου.
25 * καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ἐκ χειρὸς τῆς γυναικὸς τὸ θυσίαν τῆς ζηλοτυπίας, καὶ ἐπιθήσει τὸ θυσίαν ἐνώπιον κυρίου· καὶ προσοίσει αὐτὸ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.
26 * καὶ δράξεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ ἀνοίσει αὐτὸ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ μετὰ ταῦτα ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ.
27 * καὶ ἔσται ἐὰν μεμιασμένη καὶ λάθῃ λάθῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν τὸ ὕδωρ τῆς ἐλεγμοῦ τὸ ἐπικαταράτον, καὶ πτισθήσεται τὴν κοιλίαν, καὶ διαπεσεῖται ὁ μηρὸς αὐτῆς. καὶ ἔσται ἡ γυνὴ εἰς ἀρὰν ἐν τῷ λαῷ αὐτῆς.
28 * ἐὰν δὲ μὴ μιανθῇ ἡ γυνὴ, καὶ καθαρὰ ᾖ, καὶ ἀθῷα ἔσται, καὶ σπερματιεῖ σπέρμα.
29 * οὗτος ὁ νόμος τῆς ζηλοτυπίας, οὗ ἐὰν παραβῇ ἡ γυνὴ ὑπανδρος οὖσα, καὶ μιανθῇ,
30 * ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἐὰν ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα ζηλώσεως, καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ στήσει αὐτὴν κατέναντι κυρίου,
31 * καὶ ποιήσει αὐτῇ ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὸν νόμον τοῦτον, καὶ ἀθῷος ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἁμαρτίας. καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη λήψεται τὴν ἁμαρτίαν αὐτῆς.

ς.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς ἂν μεγάλως εὔξηται εὐχὴν ἁγνείασαι ἁγνείαν κυρίῳ,
* ἀπὸ οἴνου καὶ σικέρα ἁγνισθήσεται. ὄξος δὲ οἴνου καὶ ὄξος ἐκ σικέρα οὐ πίεται. καὶ ὅσα κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς οὐ πιεῖται, καὶ σταφυλὴν πρόσφατον καὶ σταφίδας οὐ φαγεται
* πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτοῦ. ἀπὸ πάντων ὅσα γίνεται ἐξ ἀμπέλων οἴνου, ἀπὸ στεμφύλων ἕως γαρίου οὐ φαγεται
* πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς ἁγνισμοῦ αὐτοῦ. ξυρὸς οὐκ ἐπελεύσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἕως οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι, ὅσας εὔξατο. ἅγιος ἔσται, τρέφων κόμην τρίχα κεφαλῆς αὐτοῦ.
6 * πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς κυρίῳ ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκυίᾳ οὐκ εἰσελεύσεται
7 * ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ, καὶ ἐπ' ἀδελφῷ καὶ ἐπ' ἀδελφῇ, οὐ μιανθήσεται ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι θανάτων αὐτῶν, ὅτι εὐχὴ θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et da bit bibere mulieri aquas amariſſimas & maledictas: ingredienturque in eam aquæ maledictæ in maledictionem.
25 Tolleſque sacerdos de munere plenum pugillum, & adolebit in altari: & posteà dabit bibere mulieri aquas. 27 Et cùm propinauerit
26 Et tollet sacerdos de munere plenum pugillum, & adolebit in altari: & posteà dabit bibere mulieri aquas. 27 Et cùm propinauerit
si aquas, si illa polluta est, & præuaricauit præuaricationem contra maritum suum, ingredientur in eam aquæ maledictæ in maledictionem: & tu-
mefacta eius, & computrescet femur eius: & erit mulier in maledictionem in medio populi sui. 28 Si autem mulier non est polluta,
& munda est, egredietur innoxia, & concipiet conceptionem. 29 Ista est lex zelotypiæ, quando declinauerit mulier à viro suo, & conta-
minata fuerit: 30 Aut viri super quem transierit spiritus zelotypiæ & zelauerit vxorem suam, statuetque vxorem coram Domino.
& faciet ei sacerdos iuxta omnem legem hanc: & erit vir innocens à peccatis, & mulier illa recipiet iniquitatem suam.

CAP. VI.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 Loquere cum filiis Israel, & dices eis: Vir siue mulier cùm fecerint votum nazaræi, vt se-
paretur coram Domino,
3 A vino nouo & veteri separatur: acetum ex vino nouo, & acetum ex vino veteri non bibat: & quicquid de vuis
expriminitur non bibat: vuas quoque virides & siccas non comedet.
4 Cunctis diebus quibus fuerit nazaræus, de omnibus quæ fiunt de vite
usque ad granulis vsque ad folliculos, non comedat.
5 Cunctis diebus quibus ex voto fuerit nazaræus, nouacula non tranlibit super caput
eius, donec impleantur dierum quibus fuerit nazaræus coram Domino, sanctus erit: crescere dimittet cæsariem capillorum capitis sui.
6 Cunctis diebus quibus fuerit nazaræus coram Domino, super animam mortui non ingredietur: 7 Neque contaminabitur pro pa-
tre vel pro matre sua, aut pro fratre vel sorore sua si mortui fuerint, quia corona Dei sui est super caput eius.

24 וְיַשְׁקֵי יָת אִתְּתָא יָת מַיָּא מָרִירְיָא מַלְטְטְיָא וְיֵעֲלוּן בַּהּ מַיָּא מַלְטְטְיָא לְלוּט׃
25 וְיִסַּב כָּהֲנָא מִידָּא דְאִתְּתָא יָת מִנְחַת קֻרְבָּנַיָּא דִּרְחִימוּתָא וְיֵרֵים יָת מִנְחָתָא קֳדָם יְיָ וְיַקְרֵב יָתַהּ לְמַדְבְּחָא׃
26 וְיִקְמוֹץ כָּהֲנָא מִן מִנְחָתָא יָת אַדְכָּרְתַהּ וְיַסֵּיק לְמַדְבְּחָא וּבָתַר כֵּן יַשְׁקֵי יָת אִתְּתָא יָת מַיָּא׃
27 וְיַשְׁקֵינַהּ יָת מַיָּא וְהָוֵי אִם אִסְתָּאֲבַת וּשְׁקָרַת שְׁקַר בְּבַעְלַהּ וְיֵעֲלוּן בַּהּ מַיָּא מַלְטְטְיָא לְלוּט וְיִפְּחַן מְעַהָא וְתִתְסְכֵי יַרְכָּהּ וּתְהֵי אִתְּתָא לְלוּט בְּגוֹ עַמַּהּ׃
28 וְאִם לָא אִיסְתָּאֲבַת אִיתְּתָא וְדַכְיָא הִיא וְתִפּוֹק זַכָּאָה וְתֵעֲדֵי עִדְּיִין׃
29 דָּא אוֹרַיְתָא דְקִנְאָתָא דְתִסְטֵי אִתְּתָא בַּר מִבַּעְלַהּ
30 וְאִתְגְּלִי רוּחַ קִנְאָה עַל בַּעְלָהּ וְיִקְנֵי יָת אִיתְּתֵיהּ וְיָקִים יָת אִיתְּתָא קֳדָם יְיָ וְיַעְבֵּד לַהּ כָּהֲנָא יָת כָּל אוֹרַיְתָא הָדָא׃
31 וְהָא זַכָּא גַּבְרָא מֵחוֹבָא וְאִתְּתָא הַהִיא תְּקַבֵּל יָת חוֹבְתָהּ׃

ו

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃
2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן גְּבַר אוֹ אִתְּתָא אֲרֵי יִפְרֵישׁ לְמִידַּר נִדְרָא נְזִירָא לְמִיסַּר קֳדָם יְיָ׃
3 מֵחֲמַר חֲדָא וְעַתִּיק יַיִן לָא יִשְׁתֵּי וְכָל מְהָרוּא דְּעִנְּבִין רְשִׁיבִין וְיַבִּישִׁין לָא יִשְׁתֵּי וְכוּל׃
4 כָּל יוֹמֵי נִדְרָא נְזִירְיָה מִכֹּל דְּיִתְעֲבַד מִגַּפְנָא דַחֲמַרָא מִגַּרְגְּנָא וְעַד עִיזְקָרָן לָא יֵכוּל׃
5 כָּל יוֹמֵי נִדְרָא נְזִירְיָה מְמַר לָא יְעַבַּר עַל רֵישֵׁיהּ עַד מִשְׁלַם יוֹמַיָּא דְּיַפְרֵישׁ קֳדָם יְיָ קַדִּישׁ יְהֵי מְרַבֵּי פַּרְוָשׁ שַׂעַר רֵישֵׁיהּ׃
6 כָּל יוֹמֵי דְּיַפְרֵישׁ קֳדָם יְיָ עַל נַפְשָׁא דְמֵיתָא לָא יֵעוֹל׃
7 לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ לַאֲחוּהִי וּלְאַחְתֵּיהּ לָא יְסָאֲבִנַּהּ בְּמוֹתְהוֹן אֲרֵי קְלִילַת אֱלָהֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ קָדֹשׁ הוּא לַיהוָה׃ 9 וְכִי־יָמוּת
מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם וְטִמֵּא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח
10 רֹאשׁוֹ בְּיוֹם טָהֳרָתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלְּחֶנּוּ׃ 11 וּבַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי יָבִא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶל־
הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 12 וְעָשָׂה הַכֹּהֵן
אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא
עַל־הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא׃
13 וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶבֶשׂ בֶּן־
שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא
14 נִזְרוֹ׃ 15 וְזֹאת תּוֹרַת הַנָּזִיר בְּיוֹם מְלֹאת יְמֵי
נִזְרוֹ יָבִיא אֹתוֹ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ 16 וְהִקְרִיב
אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד
לְעֹלָה וְכַבְשָׂה אַחַת בַּת־שְׁנָתָהּ תְּמִימָה לְחַטָּאת
וְאַיִל אֶחָד תָּמִים לִשְׁלָמִים׃ 17 וְסַל מַצּוֹת
סֹלֶת חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשָׁחִים
בַּשָּׁמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם׃ 18 וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן
לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה אֶת־חַטָּאתוֹ וְאֶת־עֹלָתוֹ׃
19 וְאֶת־הָאַיִל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה עַל
סַל הַמַּצּוֹת וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־
נִסְכּוֹ׃ 20 וְגִלַּח הַנָּזִיר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־
רֹאשׁ נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת־שְׂעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־
אֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים׃ 21 וְלָקַח הַכֹּהֵן
אֶת־הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה מִן־הָאַיִל וְחַלַּת מַצָּה אַחַת
מִן־הַסַּל וְרָקִיק מַצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנָּזִיר אַחַר
22 הִתְגַּלְּחוֹ אֶת־נִזְרוֹ׃ 23 וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה
וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן׃ 24 זֹאת
תּוֹרַת הַנָּזִיר אֲשֶׁר יִדֹּר קָרְבָּנוֹ לַיהוָה עַל־נִזְרוֹ מִלְּבַד
אֲשֶׁר־תַּשִּׂיג יָדוֹ כְּפִי נִדְרוֹ אֲשֶׁר יִדֹּר כֵּן יַעֲשֶׂה עַל
תּוֹרַת נִזְרוֹ׃ 25 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃

8 *Omnibus diebus separationis suę sanctus e-
9 rit Domino. *Sin autem mortuus fuerit subi-
B tò quispiam coram eo, polluetur caput con-
secrationis eius, quod radet illico in eadē die
10 purgationis suæ, & rursum septima. *In octa-
ua autem die offeret duos turtures, vel duos
pullos columbæ sacerdoti in introitu fœderis
11 testimonij: *Facietque sacerdos vnū pro pec-
cato, & alterum in holocaustum, & deprecā-
bitur pro eo, quia peccauit super mortuo.
12 *Sanctificabitque caput eius in die illo, & cō-
secrabit Domino die separationis illius offe-
rens agnum anniculum pro peccato, ita tame
vt dies priores irriti fiant, quoniā polluta est
13 sanctificatio eius. *Ista est lex consecrationis:
C Cùm dies quos ex voto decreuerat complebi-
tur, adducet eum ad ostium tabernaculi fœ-
14 deris, *vt offerat oblationem eius Domino a-
gnum anniculum immaculatum, vnum ho-
stum, & ouem anniculā immaculatā pro pec-
cato, & arietē immaculatū hostiam pacifica.
15 *Canistrū quoq; panū azymorū, qui conspersi
sunt oleo, & lagana absq; fermēto vncta o-
leo ac libamina singulorū, *Quæ offeret sacer-
dos corā Dño, & faciet tā p peccato, q̄ in ho-
16 locaustū. *Arietē verò immolabit hostiā paci-
ficam Dño, offerens simul canistrū azymorū,
18 & libamēta quę ex more debentur. *Tunc ra-
detur Nazaræus ad ostiū tabernaculi fœderis
D cæsariæ consecrationis suę: tolletq; capillos e-
19 ius, & ponet sup ignē q̄ est suppositus sacrifi-
cio pacificorum. *Et armū coctum arietis tor-
tāq; absq; fermento vnā de canistro, & laganū
20 azymū vnū, & tradet in manus Nazarei, post-
quā rasum fuerit caput eius. *Susceptaq; vni-
uersa ab eo, eleuabit in cōspectu Dñi, & sancti-
ficata sacerdotis erūt, sicut pectusculum quod
separari iussum est & femur. Post hæc potest
21 bibere Nazareus vinum. *Ista est lex Nazarei:
Cùm vouerit oblationē suam Dño tempore
consecrationis suæ, exceptis his quæ inuenerit
manus eius. Iuxta quod mente deuouerat, ita
faciet ad perfectionem sanctificationis suæ.
22 *Locutusque est Dominus ad Moysen, dicēs:

תרגום אונקלוס

8 כל יומי נזירו קדיש הוא קדם יי׃ 9 ואין ימות מיתא על יומסאב רישׁ נזריה ויגלח רישׁיה ביומא דכוכתיה
תניינא שביעאה יגלחינה׃ 10 וביומא תמינאה ייתי תרין שפנינין או תרין בני יונה לות כהנא לתרע משכן זימנא׃ 11 ויעבד כהנא
חד לחטאתא וחד לעלתא ויכפר עלוהי מדחב על מיתא ויקדש ית רישיה ביומא ההוא׃ 12 ויזיר קדם יי יומי נזריה וייתי אברא בר
שתיה לאשמא ויומיא קדמאי יבטלון ארי מסאב נזריה׃ 13 ודא אוריתא דנזירא ביום שלים יומי נזריה ייתי יהיה לתרע משכן
זימנא׃ 14 ויקריב ית קרבניה קדם יי אברא בר שתיה שלים לחטאתא וחדא בת שתה שלמתא לעלתא ודכר חד
שלים לנכסת קדשיא׃ 15 וסל פשיר סלת גרגין דפילין במשח ופטפטין במשח ומנחתהון ונסכיהון׃
16 ויקרב כהנא קדם יי ויעביד ית חטאתיה ויתיה עלתיה׃ 17 וית דכרא יעביד נכסת קודשיא קדם יי על סלא דפטירא ויעביד כהנא
ית מנחתיה ית נסכיה׃ 18 ויגלח נזירא בתרע משכן זימנא ית רישׁ נזריה ויסב ית שער רישׁ נזריה ויתן על אישתא דתהות
דבחת נכסת קודשיא׃ 19 ויסב כהנא ית דרועא בשילא מן דכרא ותגריצתא חדא מן סלא ואפטוג פשיר חד ויתן על
ידי נזירא לבתר דיגלח ית נזריה׃ 20 וירים יתהון כהנא אנפא קדם יי קדישא הוא לכהנא על חדיא דאנפוקא ועל שקא דאפרשותא
ועל כן יכיל נזירא למשתי חמרא׃ 21 דא אוריתא דנזירא דידר קרבניה קדם יי על נזריה כד מדהבדיק ידיה כפום נזריה דידר כן
יעבד על אוריתא דנזיריה׃ 22 ומליל יי עם משה למימר׃

8 *Omnibus diebus voti sui sanctus erit Domino. *Si autem quis morte moriatur subito super eū,
9 statim polluetur caput voti sui, & radet caput suū
in qua die mundatus fuerit. Die septimo radetur,
10 *Et die octaua offeret duos turtures, aut duos
pullos columbarum ad sacerdotem, super ostia ta-
bernaculi testimonij. *Et faciet sacerdos vnū
11 nam pro peccato, & vnam in holocaustum, & pro-
pitiabit pro eo sacerdos pro quibus peccauit pro ani-
ma: *Et sanctificabit caput eius: in illa die
12 adducet agnum anniculum in delictum. & dies
priores innumerati erunt, quia pollutum fuit caput
voti sui.
*Et hæc lex vouentis, quacunque die compleue-
13 rit dies voti sui, offeret ipse iuxta ostia tabernacu-
li testimonij: *Et adducent donum suum Do-
14 mino, agnum anniculum immaculatum vnum in
holocaustum, & agnam anniculam immaculatam
vnam in peccatum, et arietem vnum immaculatum
15 in salutare: *Et canistrum azymorum similæ
panes confectos in oleo, & lagana azyma vncta in
oleo, & sacrificium eorum, & libationem eorum.
16 *Et offeret sacerdos coram Domino, & faciet
quod pro peccato suo, & holocaustum suum.
17 *Et arietem faciet sacrificium Domino in cani-
stro azymorum. & faciet sacerdos sacrificium eius,
18 & libationem eius. *Et radet qui votum fe-
cit iuxta ostia tabernaculi testimonij caput voti
sui, & ponet capillos super ignem, qui est super
19 sacrificium salutaris.
*Et accipiet sacerdos brachium coctum ab arie-
te, & panem vnum azymum de canistro, & la-
20 ganum azymum vnum, & imponet super manus
illius qui vouit, postquam raserit ipse caput suum.
*Et offeret ea sacerdos impositionem corā Do-
mino, sanctum erit sacerdoti super pectusculum im-
positionis, & super brachium separationis. & post
21 hæc bibet qui vouit vinum.
*Hæc lex vouentis, quicunque vouerit Domi-
no donum suum Domino pro voto suo, præter ea quæ
inuenerit manus eius secundùm potentiam voti sui,
quod vouerit secundùm legem sanctificationis eius.
22 *Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΧΑΛΔΑΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ.

8 *Cunctis diebus quibus fuerit nazaræus, sanctus erit coram Domino. 9 *Et si quispiam mortuus fuerit coram eo subito ipso ignorante
polluetur caput consecrationis eius, & tondebit caput suum in die emundationis suæ, in die septima tondebit illud. 10 *In die autem octaua adducet
duos turtures vel duos filios columbæ ad sacerdotem ad ostium tabernaculi fœderis. 11 *Facietque sacerdos vnum pro peccato, & vnum in ho-
locaustum, & propiciabit pro eo qui peccauit super mortuo. & sanctificabit caput eius in die illa. 12 *Et consecrabit coram Domino dies separa-
tionis illius. & adducet agnum anniculum pro delicto, & dies priores fiant irriti, eo quòd polluta est sanctificatio eius. 13 *Et offeret oblationem suam coram Do-
mino agnum vnum anniculum integrum in holocaustum, & agnam vnam integram pro peccato, & arietem vnum integrum in hostiam sanctificatio-
nis illius. & adducet agnum anniculum integrum pro peccato & holocaustum eius. 14 *Et offeret ea
quo expleti fuerint dies sanctificationis eius, adducetur que ad ostium tabernaculi fœderis: 15 *Et canistrum azymorum, & placentas ex similæ conspersas oleo, & lagana azyma vncta oleo, & muneta sua & libamina sua. 16 *Et offeret ea
sacerdos coram Domino, & faciet sacrificium pro peccato & holocaustum eius. 17 *Et offeret arietem hostiæ sanctificationum coram Domino cum
canistro azymorum, offeretque sacerdos munus & libamentum eius. 18 *Et tondebit in ostio tabernaculi fœderis caput consecrationis suæ, & tollet
capillos capitis consecrationis suæ, & ponet super ignem qui est sub lebete, in quo coquuntur carnes hostiæ sanctificationum. 19 *Tolletque sa-
cerdos brachium coctum arietis, & placentam azymam vnam de canistro, & laganum azymum vnum, & ponet super manus nazaræi postquam to-
nsum fuerit caput consecrationis suæ. 20 *Eleuabitque ea sacerdos eleuatione coram Domino: & quod sanctificatum est, erit sacerdotis cum pectus-
culo eleuationis, & cum femore quod separatum est, & postea bibet Nazaræus vinum. 21 *Ista est lex nazaræi qui vouerit oblationem suam
Domino super consecratione sua, exceptis his quæ inuenerit manus eius iuxta votum suum quod vouit, ita faciet iuxta legem consecrationis
suæ. 22 *Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 ׳ דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרֲכוּ אֶת־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר לָהֶם׃
24 ׳ יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ׃
25 ׳ יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃
26 ׳ יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃
27 ׳ וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

ז

1 ׳ וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה
לְהָקִים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ
וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו
וַיְמָשְׁחֵם וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃
2 ׳ וַיַּקְרִיבוּ נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם
הֵם נְשִׂיאֵי הַמַּטֹּת הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקֻדִים׃
3 ׳ וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת
צָב וּשְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר עֲגָלֹת עַל־שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר
לְאֶחָד וַיַּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן׃
4 ׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
5 ׳ קַח מֵאִתָּם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַתָּה
אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ׃ 6 ׳ וַיִּקַּח מֹשֶׁה
אֶת־הָעֲגָלוֹת וְאֶת־הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם׃ 7 ׳ אֵת׳
שְׁתֵּי הָעֲגָלוֹת וְאֵת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי
עֲבֹדָתָם׃ 8 ׳ וְאֵת׳ אַרְבַּע הָעֲגָלֹת וְאֵת שְׁמֹנַת
הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ 9 ׳ וְלִבְנֵי קְהָת לֹא נָתָן כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ
עֲלֵהֶם בַּכָּתֵף יִסָּאוּ׃ 10 ׳ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת
הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ וַיַּקְרִיבוּ הַנְּשִׂיאִם אֶת־
קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ 11 ׳ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָּנָם
לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ׃

NVMERI. Tranſlat.B.Hieronymi. *Ceremonia.*

23 ׳ Loquere Aaron & filiis eius: Sic benedicetis filiis Iſrael, & dicetis eis:
24 ׳ Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te.
25 ׳ Oſtendat Dominus faciem ſuam tibi, & miſereatur tui.
26 ׳ Conuertat Dominus vultum ſuum ad te, & det tibi pacem.
27 ׳ Inuocabuntque nomen meum ſuper filios Iſrael, & ego benedicam eis.

CAP. VII.

1 ׳ FActum eſt autem in die qua compleuit Moyſes tabernaculum, & erexit illud: vnxitq; & ſanctificauit cum omnibus vaſis ſuis, altare ſimiliter & omnia vaſa eius:
2 ׳ Obtulerunt principes Iſrael capita familiarum quæ erant per ſingulas tribus præfecti eorum qui numerati fuerant,
3 ׳ Munera coram Domino ſex plauſtra tecta cum duodecim bobus. Vnum plauſtrum obtulêre duo duces, & vnum bouem ſinguli. obtuleruntque ea in conſpectu tabernaculi.
4 ׳ Ait autem Dominus ad Moyſen:
5 ׳ Suſcipe ab eis vt ſeruiant in miniſterio tabernaculi, & trades ea Leuitis iuxta ordinem miniſterij ſui.
6 ׳ Itaque cùm ſuſcepiſſet Moyſes plauſtra & boues, tradidit ea Leuitis.
7 ׳ Duo plauſtra & quatuor boues dedit filiis Gerſon, iuxta id quod habebant neceſſarium:
8 ׳ Quatuor alia plauſtra & octo boues dedit filiis Merari, ſecundùm officia & cultum ſuum ſub manu Ithamar filij Aarõ ſacerdotis.
9 ׳ Filiis autem Caath non dedit plauſtra & boues, quia in ſanctuario ſeruiunt, & onera propriis portant humeris.
10 ׳ Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris die qua vnctum eſt oblationem ſuam ante altare.
11 ׳ Dixitque Dominus ad Moyſen: Singuli duces per ſingulos dies offerant munera in dedicationem altaris.

23 ׳ Loquere Aaron & filiis eius, dicens: Sic benedicetis filiis Iſrael, dicentes eis:
24 ׳ Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te:
25 ׳ Illuminet Dominus vultum ſuum ſuper te, & miſereatur tui:
26 ׳ Eleuet Dominus vultum ſuum ſuper te, & det tibi pacem.
27 ׳ Et imponent nomen meum ſuper filios Iſrael, & ego benedicam eis.

CAP. VII.

1 ׳ ET factum eſt die qua conſummauit Moyſes, vt erigeret tabernaculum: & vnxit illud, & ſanctificauit illud, & omnia vaſa eius, & altare, & omnia vaſa eius, & vnxit ea & ſanctificauit ea.
2 ׳ Et obtulerunt principes Iſrael principes domorum familiarum ſuarum. hi principes tribuum, hi præfecti ſuper gubernatione.
3 ׳ Et obtulerunt dona ſua coram Domino, ſex plauſtra tecta, et duodecim boues, plauſtrum à duobus principibus, & vitulum ab vnoquoque: & obtulerunt coram tabernaculo.
4 ׳ Et ait Dominus ad Moyſen, dicens:
5 ׳ Accipe ab eis, & erunt ad opera miniſtratoria tabernaculi teſtimonij: & dabis ea Leuitis, vnicuique iuxta miniſterium eius.
6 ׳ Et accipiens Moyſes plauſtra & boues, dedit ea Leuitis.
7 ׳ Duo plauſtra & quatuor boues dedit filiis Gerſon iuxta miniſteria ipſorum.
8 ׳ Et quatuor plauſtra & octo boues dedit filiis Merari iuxta miniſteria ipſorum, per Ithamar filium Aaron ſacerdotis.
9 ׳ Et filiis Caath non dedit, quia miniſteria ſanctuarij habent, ſuper humeris portabunt.
10 ׳ Et obtulerunt principes ad dedicationem altaris in die in qua vnxit illud, & obtulerunt principes dona ſua coram altari.
11 ׳ Et dixit Dominus ad Moyſen, Principes vnus per diem, princeps per diem offerent dona ſua ad dedicationem altaris.

23 ׳ λάλησον Ααρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων· οὕτως εὐλογήσετε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, λέγοντες αὐτοῖς·
24 ׳ εὐλογήσαι σε κύριος, καὶ φυλάξαι σε·
25 ׳ ἐπιφάναι κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σέ, καὶ ἐλεήσαι σε·
26 ׳ ἐπάραι κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σέ, καὶ δῴη σοι εἰρήνην.
27 ׳ καὶ ἐπιθήσουσι τὸ ὄνομά μου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ εὐλογήσω αὐτούς.

ζ.

1 ׳ Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ᾗ συνετέλεσε μωυσῆς, ὥστε ἐξαναπαῦσαι τὴν σκηνήν. καὶ ἔχρισεν αὐτὴν, καὶ ἡγίασεν αὐτὴν, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ ἔχρισεν αὐτὰ καὶ ἡγίασεν αὐτά.
2 ׳ καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες ἰσραὴλ ἄρχοντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν. οὗτοι οἱ ἄρχοντες φυλῶν, οὗτοι οἱ παρεστηκότες ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς. 3 ׳ καὶ ἤνεγκαν τὰ δῶρα αὐτῶν ἐνώπιον κυρίου, ἓξ ἁμάξας λαμπηνικὰς, καὶ δώδεκα βόας, ἅμαξαν διὰ δύο ἀρχόντων, καὶ μόσχον διὰ ἑκάστου. καὶ προσήνεγκαν ἐναντίον τῆς σκηνῆς.
4 ׳ καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
5 ׳ λάβε παρ' αὐτῶν, καὶ ἔσονται πρὸς τὰ ἔργα τὰ λειτουργικὰ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ δώσεις αὐτὰ τοῖς λευίταις, ἑκάστῳ κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ.
6 ׳ καὶ λαβὼν μωυσῆς τὰς ἁμάξας καὶ τοὺς βόας, ἔδωκεν αὐτὰ τοῖς λευίταις.
7 ׳ τὰς δύο ἁμάξας καὶ τοὺς τέσσαρας βόας ἔδωκε τοῖς υἱοῖς γερσὼν κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν.
8 ׳ καὶ τὰς τέσσαρας ἁμάξας καὶ τοὺς ὀκτὼ βόας ἔδωκε τοῖς υἱοῖς μεραρὶ κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, διὰ ἰθαμαρ τοῦ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως.
9 ׳ καὶ τοῖς υἱοῖς καὰθ οὐκ ἔδωκεν, ὅτι τὰ λειτουργήματα τοῦ ἁγίου ἔχουσιν, ἐπ' ὤμων φέρουσι.
10 ׳ καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐχρίσθη αὐτὸ, καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες τὰ δῶρα αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου.
11 ׳ καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἄρχων εἷς καθ' ἡμέραν, ἄρχων καθ' ἡμέραν προσοίσουσι τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου.

11 ׳ Loquere cum Aaron & cum filiis eius, dicens: Sic benedicetis filiis Iſrael, dicetiſque eis:
12 ׳ Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te.
13 ׳ Oſtendat Dominus maieſtatem ſuam tibi, & miſereatur tui.
14 ׳ Auferat Dominus iram ſuam à te, & ponat tibi pacem.
15 ׳ Ponentque benedictionem nominis mei ſuper filios Iſrael, & ego benedicam eis.

CAP. VII.

1 ׳ FActumque eſt in die quo compleuit Moyſes erigere tabernaculum, vnxit illud, & ſanctificauit illud & omnia vaſa eius, altare quoque & omnia vaſa eius, & vnxit ea, & ſanctificauit ea.
2 ׳ Obtuleruntque principes Iſrael capita domus patrum ſuorum, ipſi ſunt principes tribuum qui ſteterunt ſuper eos qui numerati ſunt.
3 ׳ Obtuleruntque oblationes ſuas coram Domino, ſex plauſtra tecta & duodecim boues: vnum plauſtrum pro duobus principibus & bouem pro vno, obtuleruntque coram tabernaculo.
4 ׳ Et dixit Dominus ad Moyſen, dicens:
5 ׳ Suſcipe ab eis, vt ſint ad miniſtrandum miniſterium tabernaculi fœderis: & trades ea Leuitis, iuxta id quod vnicuique opus eſt ad miniſterium ſuum.
6 ׳ Tulitque Moyſes plauſtra & boues, & tradidit Leuitis.
7 ׳ Duo plauſtra & quatuor boues dedit filiis Gerſon, iuxta neceſſitatem miniſterij ſui:
8 ׳ Et quatuor plauſtra & octo boues dedit filiis Merari iuxta neceſſitatem miniſterij ſui, per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis.
9 ׳ Filius autem Caath nihil dedit, quia miniſterium ſanctuarij erat ſuper eos, & humeris portabant.
10 ׳ Obtuleruntque principes in dedicationem altaris in die quo vnxerunt illud, obtuleruntque principes oblationes ſuas ante altare.
11 ׳ Dixitque Dominus ad Moyſen: Singuli principes per ſingulos dies offerant oblationes ſuas in dedicationem altaris.

תרגום אונקלוס

23 ׳ מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהִי לְמֵימַר כְּדֵין תְּבָרְכוּן יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֵּימְרוּן לְהוֹן׃ 24 ׳ יְבָרְכִינָךְ יְיָ וְיִטְּרִינָךְ׃ 25 ׳ יְהַא יְיָ
שְׁכִינְתֵּהּ לְוָתָךְ וְיִתְּרַחֵם עָלָךְ׃ 26 ׳ יְעֵדֵי יְיָ רַעֲוָא מִן קֳדָמוֹהִי וְיָשֵׁי לָךְ שְׁלָם׃ 27 ׳ וְיָשִׂימוּן יָת בִּרְכָתִי שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנָא אֲבָרְכִינוּן׃

ז

1 ׳ וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְשַׁצִּי מֹשֶׁה לַאֲקָמָא יָת מַשְׁכְּנָא וְרַבִּי יָתֵיהּ וְקַדִּישׁ יָתֵיהּ וְיָת כָּל מָנוֹהִי וְיָת מַדְבְּחָא וְיָת
כָּל מָנוֹהִי וְרַבִּיהּ וְקַדִּישׁ יָתְהוֹן׃ 2 ׳ וְקָרִיבוּ רַבְרְבֵי יִשְׂרָאֵל רֵישֵׁי בֵּית אֲבָהָתְהוֹן אִנּוּן רַבְרְבֵי שִׁבְטַיָּא אִינּוּן דְקָיְמִין עַל מִנְיָנַיָּא׃
3 ׳ וְאַיְתִיאוּ יָת קֻרְבָּנְהוֹן לְקֳדָם יְיָ שִׁית עֶגְלָן מְחַפְיָן וְתוֹרֵי עֲשַׂר תּוֹרִין רַבְרְבַיָּא וְתוֹרָא לְחַד וְקָרִיבוּ יְהוֹן קֳדָם מַשְׁכְּנָא׃
4 ׳ וּמַלֵּיל מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 5 ׳ קַבֵּיל מִנְּהוֹן וִיהוֹן לְמִפְלַח יָת פֻּלְחַן מַשְׁכַּן זִמְנָא וְתִתֵּן יָתְהוֹן לַלְוָאֵי גְּבַר כְּמִסַּת פֻּלְחָנֵיהּ׃
6 ׳ וְיָת תְּרֵין עֶגְלָתָא וְיָת תּוֹרֵי יְהַב לְבָנֵי גֵרְשׁוֹן כְּמִסַּת פֻּלְחָנְהוֹן׃ 7 ׳ וְיָת אַרְבַּע עֶגְלָן וְיָת תַּמָנְיָא תּוֹרֵי יְהַב לִבְנֵי מְרָרִי כְּמִסַּת פֻּלְחָנְהוֹן בִּידָא דְאִיתָמָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא׃
8 ׳ וְלִבְנֵי קְהָת
לָא יְהַב אֲרֵי פֻּלְחַן קוּדְשָׁא עֲלֵיהוֹן בְּכִתְפָּא נָטְלִין׃
9 ׳ וְקָרִיבוּ רַבְרְבַיָּא יָת קֻרְבָּנְהוֹן קֳדָם מַדְבְּחָא׃
10 ׳ וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה רַבָּא חַד לְיוֹמָא רַבָּא חַד לְיוֹמָא יַקְרְבוּן יָת קֻרְבָּנְהוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * וַיְהִי הַמַּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נַחְשׁוֹן
13 בֶּן־עַמִּינָדָב לְמַטֵּה יְהוּדָה: * וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאַת מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד
כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים
סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה:
14 * כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת:
15 * פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
16 לְעֹלָה: * שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
17 * וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
18 קָרְבַּן נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: * בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
19 הִקְרִיב נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר נָשִׂיא יִשָּׂשכָר:
20 * הִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ קְעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
וּמְאַת מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה
21 בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה: * כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה
22 קְטֹרֶת: * פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
23 בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: * שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
* וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
עַתּוּדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
24 נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר: * בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נָשִׂיא
25 לִבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן: * קָרְבָּנוֹ קְעֲרַת־כֶּסֶף
אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאַת מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת
26 בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לְמִנְחָה: * כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה
27 קְטֹרֶת: * פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד
28 בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה: * שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:
29 * וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתּוּדִים
חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיאָב
בֶּן־חֵלֹן:

12 * Primo die obtulit oblationem suam Naas-
son filius Aminadab de tribu Iuda:
13 * Fueruntque in ea acetabulum argenteũ
pondo centum triginta siclorum, phiala ar-
B gentea habens septuaginta siclos iuxta pon-
dus sanctuarij, vtrumque plenum simila con-
sperſa oleo in ſacrificium.
14 * Mortariolum ex decem ſiclis aureis ple-
15 num incenſo. * Bouem de armento, & a-
rietem, & agnum anniculum in holocaustũ,
16 * Hircumque pro peccato:
17 * Et in ſacrificio pacificorum, boues duos,
arietes quinque, hircos quinque, agnos anni-
culos quinque. Hæc eſt oblatio Naaſon filij
Aminadab.
18 * Secundo die obtulit Nathanael filius
19 Suar, dux de tribu Iſachar, * acetabulum
argenteum appẽdens centum triginta ſiclos,
phialam argenteam habentem ſeptuaginta
ſiclos iuxta põdus ſanctuarij, vtrumq; plenũ
ſimila conſperſa oleo in ſacrificium.
20 * Mortariolum aureum habens decem ſi-
21 clos plenum incenſo: * Bouem de armen-
to, & arietem, & agnum anniculum in holo-
22 cauſtum, * Hircumque pro peccato.
23 * Et in ſacrificio pacificorum boues duos,
arietes quinque, hircos quinque, agnos anni-
culos quinque. Hæc fuit oblatio Nathanael
filij Suar.
24 * Tertio die princeps filiorum Zabulon,
Eliab filius Helon
25 * Obtulit acetabulum argenteum appen-
dens centum triginta ſiclos, phialam argen-
team habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus
ſanctuarij, vtrumque plenum ſimila con-
ſperſa oleo in ſacrificium.
26 * Mortariolum aureum appendens decem
27 ſiclos, plenum incenſo. * Bouem de armen-
to, & arietem, & agnum anniculum in holo-
28 cauſtum, * Hircumque pro peccato.
29 * Et in ſacrificio pacificorum boues duos,
arietes quinque, hircos quinque, agnos an-
niculos quinque. Hæc eſt oblatio Heliab
filij Helon.

12 * Et fuit offerens die primo donum ſuum Naaſ-
ſon filius Aminadab princeps tribus Iuda:
13 * Et obtulit donum eius diſcum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius: phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum ſecundùm ſiclum ſanctum, vtraque ſimilæ plena conſectæ in oleo ad ſacrificium.
14 * Mortariolum vnum decem aureorum, plenum incenſi.
15 * Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum.
16 * Et hircum ex capris vnum pro peccato:
17 * Et in ſacrificium ſalutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Naaſſon filij Aminadab.
18 * Die ſecundo obtulit Nathanael filius Sogar, princeps tribus Iſſachar:
19 * Et obtulit donum ſuum diſcum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, ſecundùm ſiclum ſanctum, vtraque plena ſimilæ conſectæ in oleo in ſacrificium.
20 * Mortariolum vnum decem
21 aureorum plenum incenſi. * Vitulum vnum è bobus, agnum vnum anniculum in holocauſtum.
22 * Et hircum ex capris vnum pro peccato:
23 * Et in ſacrificium ſalutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Nathanael filij Soar.
24 * Die tertio princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Chelon,
25 * Donum eius, diſcum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, ſecundùm ſiclum ſanctum, vtraque plena ſimilæ conſectæ in oleo in ſacrificium.
26 * Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi.
27 * Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum ad holocauſtum.
28 * Et hircum ex capris vnum pro peccato:
29 * Et in ſacrificium ſalutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc donum Eliab filij Chelon.

12 * καὶ ἦν ὁ προσφέρων τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ τὸ δῶρον αὐ-
τοῦ ναασσὼν, υἱὸς ἀμιναδὰβ, ἄρχων τῆς φυλῆς ἰούδα.
13 * καὶ προσήνεγκε τὸ δῶρον αὐτοῦ, πυελίον ἀργυροῦν ἓν,
τριακόντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτό, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβ-
δομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφοτέρα σεμι-
δάλεως πλήρη ἐκπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
14 * θυίσκην μίαν δέκα χρυσᾶν, πλήρη θυμιάματος.
15 * μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς
ὁλοκάρπωμα.
16 * καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας.
17 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε,
τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον
ναασσὼν υἱοῦ ἀμιναδάβ.
18 * τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ προσήνεγκε ναθαναὴλ, υἱὸς σω-
γάρ, ἄρχων τῆς φυλῆς ισσαχαρ.
19 * καὶ προσήνεγκε τὸ δῶρον αὐτοῦ, πυελίον ἀργυροῦν ἕν,
τριακόντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτό, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβ-
δομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφοτέρα πλήρη
σεμιδάλεως ἐκπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
20 * θυίσκην μίαν δέκα χρυσᾶν, πλήρη θυμιάματος.
21 * μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκάρπω-
22 μα. * καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας.
23 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε,
τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον να-
θαναὴλ υἱοῦ σωγάρ.
24 * τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν ζαβουλὼν, ἐλιὰβ
υἱὸς χελών,
25 * τὸ δῶρον αὐτοῦ, πυελίον ἀργυροῦν ἓν, τριακόντα καὶ ἑκα-
τὸν ὁλκὴ αὐτό, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων,
κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀνα-
πεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
26 * θυίσκην μίαν δέκα χρυσᾶν, πλήρη θυμιά μα-
τος.
27 * μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς
ὁλοκάρπωμα.
28 * καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας.
29 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε,
τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον ἐ-
λιαὰβ υἱοῦ χελών.

12 וַהֲוָה דְּקָרֵיב בְּיוֹמָא קַדְמָאָה יְהַב קָרְבָּנֵיהּ נַחְשׁוֹן בַּר עַמִּינָדָב לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה:
13 וְקָרְבָּנֵיהּ מַנְסַקְתָּא דְּכַסְפָּא חֲדָא מְאָה וְתַלָתִין סְלָעִין הֲוָה עָשַׂר סְלָעִין דְּכַסְפָּא מְזַרְקָא חֲדָא דְּכַסְפָּא מַתְקְלֵיָה שִׁבְעִין סְלָעִין בְּסֶלְעֵי קוּדְשָׁא תַּרְוֵיהוֹן מְלַן סְלִיל סֻלְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא:
14 כַּפָּא חֲדָא עֲשַׂר דַּהֲבָא מְלֵיָא קְטֹרֶת בֻּסְמִין:
15 תּוֹר חַד בַּר תּוֹרֵי דְּכַר חַד אִמַּר חַד בַּר שְׁתֵּיהּ לְעֹלְתָא:
16 לִנְכַסַּת קֻדָּם יְיָ שְׂעִיר בַּר עִזֵּי דְּכַר חַד לְחַטָּאתָא:
17 וּלְנִכְסַת קֻדְשַׁיָּא תּוֹרִין תְּרֵין דְּכַרֵי חַמְשָׁא גַּדְיֵי בְּנֵי שְׁנַיָּא חַמְשָׁא אִפֵּרִין בַּר עַמִּינָדָב:
18 בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא קָרֵיב נְתַנְאֵל בַּר צוּעַר רַבָּא דְּיִשָּׂשכָר:
19 קָרִיב יָתֵיהּ קָרְבָּנֵיהּ מַנְסַקְתָּא דְּכַסְפָּא חֲדָא מְאָה וְתַלָתִין סְלָעִין הֲוָה סַהֲקְלֵיָה מְזַרְקָא חַד דְּכַסְפָּא מַתְקְלֵיָה שִׁבְעִין סְלָעִין בְּסֶלְעֵי קוּדְשָׁא תַּרְוֵיהוֹן מְלַן סְלִיל סֻלְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא:
20 כַּפָּא חֲדָא עֲשַׂר דַּהֲבָא מְלֵיָא קְטֹרֶת בֻּסְמִין:
21 תּוֹר חַד בַּר תּוֹרֵי דְּכַר חַד אִמַּר חַד בַּר שְׁתֵּיהּ לְעֹלְתָא:
22 לִנְכַסַּת קֻדָּם יְיָ שְׂעִיר בַּר עִזֵּי חַד לְחַטָּאתָא:
23 וּלְנִכְסַת קֻדְשַׁיָּא תּוֹרִין תְּרֵין דְּכַרֵי חַמְשָׁא גַּדְיֵי בְּנֵי שְׁנַיָּא חַמְשָׁא אִפֵּרִין דָּא קָרְבָּנֵיהּ דְּנַתְנְאֵל בַּר צוּעַר:
24 בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה רַבָּא לְבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בַּר חֵלֹן:
25 קָרְבָּנֵיהּ מַנְסַקְתָּא דְּכַסְפָּא חֲדָא מְאָה וְתַלָתִין סְלָעִין הֲוָה סַהֲקְלֵיָה מְזַרְקָא חַד דְּכַסְפָּא מַתְקְלֵיָה שִׁבְעִין סְלָעִין בְּסֶלְעֵי קוּדְשָׁא תַּרְוֵיהוֹן מְלַן סְלִיל סֻלְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא:
26 כַּפָּא חֲדָא עֲשַׂר דַּהֲבָא מְלֵיָא קְטֹרֶת בֻּסְמִין:
27 תּוֹר חַד בַּר תּוֹרֵי דְּכַר חַד אִמַּר חַד בַּר שְׁתֵּיהּ לְעֹלְתָא:
28 לִנְכַסַּת קֻדָּם יְיָ שְׂעִיר בַּר עִזֵּי חַד לְחַטָּאתָא:
29 וּלְנִכְסַת קֻדְשַׁיָּא תּוֹרִין תְּרֵין דְּכַרֵי חַמְשָׁא גַּדְיֵי בְּנֵי שְׁנַיָּא חַמְשָׁא אִפֵּרִין דָּא קָרְבָּנֵיהּ דְּאֱלִיאָב בַּר חֵלֹן:

12 Qui autem obtulit primo die oblationem ſuam, fuit Naaſon filius Aminadab de tribu Iuda:
13 Et oblatio eius fuit acetabulum argenteum vnum, centum & triginta ſiclos appendebat, phiala vna argentea appendens ſeptuaginta ſiclos in ſiclis ſanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:
14 Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:
15 Vitulus vnus de bobus, aries vnus, agnus anniculus vnus in holocauſtum:
16 Hircus de capris vnus pro peccato.
17 Et in victimam ſanctificationum obtulit boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. hæc eſt oblatio Naaſon filij Aminadab.
18 In die ſecundo obtulit Nathanael filius Suar princeps Iſachar:
19 Obtulitque oblationem ſuam acetabulum argenteum vnum, centum & triginta ſiclos appendebat, phialam vnam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis ſanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:
20 Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:
21 Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocauſtum.
22 Et in victimam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. hæc eſt oblatio Nathanael filij Suar.
23 In die tertio princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Helon,
24 Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta ſiclos, phialam vnam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis ſanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:
25 Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:
26 Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocauſtum.
27 Hircum de capris vnum pro peccato:
28 Et in hoſtiam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. hæc eſt oblatio Eliab filij Helon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 ׀ ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן־
31 שדיאור׃ ׀ קרבנו קערת־כסף שלשים
ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל
בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן
32 למנחה׃ ׀ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃
33 ׀ פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו
34 לעלה׃ ׀ שעיר־עזים אחד לחטאת׃
35 ׀ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים
חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן אליצור
36 בן־שדיאור׃ ׀ ביום החמישי נשיא
לבני שמעון שלמיאל בן־צורישדי׃
37 ׀ קרבנו קערת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה
מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם
מלאים סלת בלולה בשמן למנחה׃
38 ׀ כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת׃
39 ׀ פר אחד בן־בקר איל אחד כבש אחד בן־שנתו
40 לעלה׃ ׀ שעיר־עזים אחד לחטאת׃ ׀ ולזבח
41 השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה
כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן שלמיאל בן־
צורישדי׃ ׀ ביום הששי נשיא לבני
42 גד אליסף בן דעואל׃ ׀ קרבנו קערת־כסף
אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים
שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה
44 בשמן למנחה׃ ׀ כף אחת עשרה זהב מלאה
45 קטרת׃ ׀ פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד
46 בן־שנתו לעלה׃ ׀ שעיר־עזים אחד לחטאת׃
47 ׀ ולזבח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים
חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן
48 אליסף בן־דעואל׃ ׀ ביום השביעי נשיא לבני אפרים
אלישמע בן־עמיהוד׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Ceremonia.*

30 ׀ Die quarto princeps filiorum Ruben Eli-
31 sur filius Sedeur ׀ Obtulit acetabulum
C argenteum appendẽs centum triginta siclos,
phialam argenteam habentem septuagintasi-
clos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum
simila conspersa oleo in sacrificium.
32 ׀ Mortariolum aureum appendens decem
33 siclos plenum incenso. ׀ Bouem de armen-
to, & arietem, & agnum anniculum in holo-
34 caustum, ׀ Hircumque pro peccato.
35 ׀ Et in sacrificio pacificorum, boues duos,
arietes quinque, hircos quinque, agnos anni-
culos quinque. Hæc fuit oblatio Elisur filij
36 Sedeur. ׀ Die quinto princeps filiorum
Symeon, Salamihel filius Surisaddai
37 ׀ Obtulit acetabulum argenteum appen-
dens centum triginta siclos, phialam argen-
team habentem septuaginta siclos ad pondus
sanctuarij, vtrumque plenum simila consper-
38 sa oleo in sacrificium. ׀ Mortariolum de-
cem siclos aureum appendens plenum incen-
39 so. ׀ Bouem de armento, & arietem, & ag-
40 num anniculum in holocaustum, ׀ Hircum-
41 que pro peccato. ׀ Et in hostias pacifico-
rum boues duos, arietes quinque, hircos quin-
que, agnos anniculos quinque. Hæc fuit ob-
D latio Salamihel filij Surisaddai.
42 ׀ Die sexto princeps filiorum Gad, Helia-
43 saph filius Duel ׀ Obtulit acetabulum ar-
genteum appendens centum triginta siclos,
phialam argenteam habentem septuaginta
siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque ple-
num simila conspersa oleo in sacrificium.
44 ׀ Mortariolum aureum appendens decem
45 siclos plenum incenso: ׀ Bouem de armento, & arietem, & ag-
num anniculum in holocaustum:
46 ׀ Hircumque pro peccato.
47 ׀ Et in hostias pacificorum, boues duos, a-
rietes quinque, hircos quinque, agnos anni-
culos quinque. Hæc fuit oblatio Heliasaph
filij Duel.
48 ׀ Die septimo princeps filiorum Ephraim
Elisama filius Amiud

30 ׀ Die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sedeur,
31 ׀ Donum eius, discum argenteum vnum, tri-
ginta & centum pondus eius, phialam vnam ar-
genteam septuaginta siclorum, secundum siclum san
ctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in sa-
crificium.
32 ׀ Mortariolum vnum decem aureorum ple-
num incenso.
33 ׀ Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, ag-
num vnum anniculum in holocaustum.
34 ׀ Et hircum ex capris vnum pro peccato:
35 ׀ Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arie-
tes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quin-
que. hoc donum Elisur filij Sedeur.
36 ׀ Die quinto princeps filiorum Symeõ, Salamiel
filius Surisadai;
37 ׀ Donum eius, discum argenteum vnum, trigin-
ta & centum pondus eius, phialam vnam argen-
team septuaginta siclorum, secundum siclum san-
ctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo ad sacri-
ficium.
38 ׀ Mortariolum vnum decem aureorum plenum
incensi.
39 ׀ Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnũ
vnum anniculum in holocaustum.
40 ׀ Et hircum ex capris vnum pro peccato:
41 ׀ Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arie-
tes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quin-
que. hoc donum Salamiel filij Surisadai.
42 ׀ Die sexto princeps filiorum Gad, Elisaph filius
Raguel,
43 ׀ Donum eius, discum argenteum vnũ,
triginta & centum pondus eius, phialam vnam ar-
genteam septuaginta siclorum, secundum siclũ san-
ctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in sa-
crificium.
44 ׀ Mortariolum vnum decem
aureorum, plenum incensi.
45 ׀ Vitulum vnum
è bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum
in holocaustum.
46 ׀ Et hircum ex capris vnum
pro peccato:
47 ׀ Et in sacrificium salutaris, vitulas
duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anni-
culas quinque. hoc donum Elisaph filij Raguel.
48 ׀ Die septimo princeps filiorum Ephraim, Elisa-
ma filius Ammiud.

30 ׀ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν ῥουβὶν, ἐλιοὺρ,
31 υἱὸς σεδιούρ, ׀ τὸ δῶρον αὐτοῦ, τεῦχλιον ἀργυροῦν ἕν,
τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβ-
δομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφοτέρα πλήρη
σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
32 ׀ θυΐσκλιον μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος.
33 ׀ μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς
ὁλοκαύτωμα.
34 ׀ καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·
35 ׀ καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε,
τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. Οὗτο τὸ δῶρον
ἐλιοὺρ υἱοῦ σεδιούρ.
36 ׀ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ, ἄρχων τῶν υἱῶν συμεὼν, σαλαμιη-
37 ὴλ, υἱὸς σουρισαδαΐ, ׀ τὸ δῶρον αὐτοῦ, τεῦχλιον ἀργυροῦν
ἕν, τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀρ-
γυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότε-
ρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
38 ׀ θυΐσκλιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
39 ׀ μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς
ὁλοκαύτωμα.
40 ׀ καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·
41 ׀ καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε,
τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. Οὗτο τὸ δῶρον
σαλαμιὴλ υἱοῦ σουρισαδαΐ.
42 ׀ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν γαὰλ, ἐλισὰφ υἱὸς
43 ραγουὴλ, ׀ τὸ δῶρον αὐτοῦ τεῦχλιον ἀργυροῦν ἕν,
τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν
ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον. ἀμφοτέρα
πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυ-
σίαν.
44 ׀ θυΐσκλιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
45 ׀ μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς
ὁλοκαύτωμα.
46 ׀ καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας.
47 ׀ καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε,
τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. Οὗτο τὸ δῶρον
ἐλισαφὰ υἱοῦ ραγουήλ.
48 ׀ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἄρχων τῶν υἱῶν ἐφραὶμ, ἐλισαμὰ
υἱὸς ἀμμιούδ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[a] In die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sedeur, [b] Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam argenteam vnam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena simila conspersa oleo pro mu
nere: [c] Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocaustum: [d] Hircum de capris vnum pro peccato. [e] Et in hostiam sanctificationum boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Elisur filij Sedeur. [f] Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam vnam argenteam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena simila conspersa oleo pro munere. [g] Mortariolum vnum aureum appendens decem siclos auri plenum incenso aromatum: [h] Hircum de capris vnum pro peccato. [i] Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocaustum, [k] Hircum de capris vnum pro peccato. [l] Et in sacrificio sanctificationum obtulit boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Selumiel filij Surisaddai. [m] In die sexto princeps filiorum Gad, Elisaph filius Deuel, [n] Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum, centum & triginta siclos appendebat, phialam vnam argenteam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena simila conspersa oleo pro munere: [o] Mortariolum vnum aureum appendens decem siclos auri, plenum incenso aromatum: [p] Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocaustum: [q] Hircum de capris vnum pro peccato. [r] Et in victimam sanctificationum boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Elisaph filij Deuel. [s] In die septimo princeps filiorum Ephraim Elisama filius Amiud.

ל ביומא רביעאה רבא לבני ראובן אליצור בר שדיאור׃ לא קרבניה מגסתא דכספא חד מאה והלתין סלעין הויה מחקלה מזרקא
חד דכספא מחקלה שבעין סלעין בסלעי קדשא תריהון מלן סלתא דפשיה למנחתא׃ לב כפורא חדא מחקל עשר סלעין דדהב מליא
קטרת בחפתין׃ לג תור חד בר תורי דכר חד אפר חד בר שתיה לעלתא׃ לד צפיר בר עזין חד לחשאתא׃ לה ולנכסת קדשיא תורין
תרין דכרי חמשה גדיי חמשה אפרין בני שנה חמשה דין קרבן אליצור בר שדיאור׃ לו ביומא תמשיתאה רבא לבני שמעון שלמיאל בר
צורישדי׃ לז קרבניה מגסתא דכספא חד מאה והלתין סלעין הויה מחקלה שבעין סלעין בסלעי קדשא תריהון מלן סלתא דפשיה למנחתא׃
חד אסר חד בר שתיה לעלתא׃ לח כיפורא חדא מחקל עשר סלעין דדהב מליא קטורת בחפתין׃ לט תור חד בר תורי דכר חד אפר חד בר
חמשה אילין בגיי חמשה אפרין בני שנה חמשה דין קרבן שלמיאל בר צורישדי׃ מ ביומא שתיתאה רבא לבני נד אליסף בר דעואל׃ מא קרבניה
מגסתא דכספא חד מאה שבעין סלעין דדהב מליא כסתא למנחתא׃ מב כופרא חדא מחקל עשר סלעין דדהב מליא קטורת בחפתין׃
מג תור חד בר תורי דכר חד אפר חד בר שתיה לעלתא׃ מד צפיר בר עזין חד לחשאתא׃ מה ולנכסת קדשיא תורין תרין דכרי חמשה
גדיי חמשה אפרין בני שנה חמשה דין קרבן אליסף בר דעואל׃ מו ביומא שביעאה רבא לבני אפרים אלישמע בר עמיהוד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

45 * קרבנו קערת־כסף אחת שלשים ומאה
משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל
הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן
50 למנחה: * כף אחת עשרה זהב מלאה
51 קטרת: * פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־
52 אחד בן־שנתו לעלה: * שעיר־עזים אחד
53 לחטאת: * ולזבח השלמים בקר שנים אילם
חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה
חמשה זה קרבן אלישמע בן־עמיהוד:
54 * ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל
55 בן־פדהצור: * קרבנו קערת־כסף אחת
שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים
שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת
56 בלולה בשמן למנחה: * כף אחת עשרה
57 זהב מלאה קטרת: * פר אחד בן־בקר איל
58 אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה: * שעיר־עזים
59 אחד לחטאת: * ולזבח השלמים בקר שנים
אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־
שנה חמשה זה קרבן גמליאל בן־פדהצור:
60 * ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן
61 בן־גדעוני: * קרבנו קערת־כסף אחת שלשים
ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל
בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה
62 בשמן למנחה: * כף אחת עשרה זהב מלאה
63 קטרת: * פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד
64 בן־שנתו לעלה: * שעיר־עזים אחד לחטאת:
65 * ולזבח השלמים בקר שנים אילם
חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה
זה קרבן אבידן בן־גדעוני:
66 * ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן־עמישדי:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Ceremonie.*

49 * Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
50 * Mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso: * Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum,
51 * Hircumque pro peccato.
52 * Et in hostias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Elisama filij Ammiud.
53 * Die octauo princeps filiorum Manasse Gamaliel filius Phadassur * obtulit acetabulum
54 argenteum appẽdens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
55 * Mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso: * Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocaustum, * Hircumque pro peccato.
56 * Et in hostias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Gamaliel filij Phadassur.
57 * Die nono princeps filiorum Beniamin Abidan filius Gedeonis
58 * Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
59 * Mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso.
60 * Bouem de armento, & arietem, & agnũ anniculum in holocaustum,
61 * Hircumque pro peccato.
62 * Et in hostias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Abidan filij Gedeonis.
63 * Die decimo princeps filiorum Dan, Abiezer filius Amisaddai

תרגום אונקלוס

49 קרבניה סגסתא דכסף חדא מאה ושבעין סלעין חדה מתקלה סזרקא חד דכסף שבעין סלעי בסלעי קודשא תרויהון מלן
50 סלתא דפלילא במשחא למנחתא: בויכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב פלילא קטרת בסמין:
51 תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
52 ולנכסת קודשיא תורין תריו דכרי חמשא אמרין בני שנה חמשא גדיי חטיא חמשא אמרין בני שנה חמשא
53 דין קרבן אלישמע בר עמיהוד: 54 ביומא תמינאה רבא לבני מנשה גמליאל בר פדה צור:
55 קרבניה סגסתא דכסף חד מאה ותלתין סלעין חד מתקלה סזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מלן סלתא דפלילא במשחא למנחתא: 56 בויכא חדא
57 מתקל עשר סלעין דדהב פלילא קטרת בסמין: תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
58 ולנכסת קודשיא תורין תריו דכרי חמשא אמרין בני שנה חמשא גדיי חטיא חמשא אמרין בני שנה חמשא דין קרבן גמליאל בר פדה צור: 59 ביומא תשיעאה
60 לבני בנימן אבידן בר גדעוני: 61 קרבניה סגסתא דכסף חדא מאה ושבעין סלעין חדה מתקלה סזרקא חד דכסף שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מלן
62 סלתא דפלילא במשחא למנחתא: בויכא חדא מתקל עשר סלעין דדהב פלילא קטרת בסמין:
63 תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
64 ולנכסת קודשיא תורין תריו דכרי חמשא אמרין בני שנה חמשא גדיי חטיא חמשא אמרין בני שנה חמשא
65 דין קרבן אבידן בר גדעוני: 66 ביומא עשיראה לבני דן אחיעזר בר עמישדי:

49 * Donum eius, discum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius: phialam vnam argenteam septuaginta siclorum, secundùm siclum sanctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in sacrificium.
50 * Mortariolum vnum decem aureorum, plenum incensi.
51 * Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum ad holocaustum.
52 * Et hircum ex capris vnum pro peccato:
53 * Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Elisama filij Ammud.
54 * Die octauo princeps filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur.
55 * Donum eius, discum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam septuaginta siclorum, secundùm siclum sanctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in sacrificium.
56 * Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenso.
57 * Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocaustum.
58 * Et hircum ex capris vnum pro peccato:
59 * Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Gamaliel filij Phadassur.
60 * Die nono princeps filiorum Beniamin, Abidan filius Gedeonis.
61 * Donum eius discum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam septuaginta siclorum, secundùm siclum sanctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo ad sacrificium.
62 * Mortariolum vnum decem aureorum, plenum incensi.
63 * Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum ad holocaustum.
64 * Et hircum ex capris vnum pro peccato.
65 * Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Abidan filij Gedeonis.
66 * Die sexto princeps filiorum Dan, Abiezer filius Amisaddai.

49 * τὸ δῶρον αὐτοῦ, πινδύλιον ἀργυροῦν ἓν, τριακοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ. φιάλιν μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀνατεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
50 * θυίσκιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
51 * μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἐνιαύσιον ἕνα εἰς ὁλοκαύτωμα.
52 * καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας,
53 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον ἐλισαμὰ υἱοῦ ἀμμιούδ.
54 * τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀρχὼν τῶν υἱῶν μανασσὴ, γαμαλιὴλ υἱὸς φαδασσούρ,
55 * τὸ δῶρον αὐτοῦ, πινδύλιον ἀργυροῦν ἓν, τριακοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλιν μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀνατεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
56 * θυίσκιον μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος.
57 * μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα.
58 * καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·
59 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον ἐλιαμὰ υἱοῦ φαδασσούρ.
60 * τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐνάτῃ, ἀρχὼν τῶν υἱῶν βενιαμὶν, ἀβιδὰν υἱὸς γεδεωνί,
61 * τὸ δῶρον αὐτοῦ, πινδύλιον ἀργυροῦν ἓν, τριακοντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλιν μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀνατεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
62 * θυίσκιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
63 * μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα.
64 * καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας,
65 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. τοῦτο τὸ δῶρον ἀβιδὰν υἱοῦ γεδεωνί.
66 * τῇ ἡμέρᾳ τῇ δεκάτῃ ἀρχὼν τῶν υἱῶν δαν, ἀβιεζὲρ, υἱὸς ἀμισαδαΐ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam vnam aureum appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena simila conspersa oleo pro munere:
" Mortariolum vnum appendens decem siclos auri plenum incenso aromatum:
" Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocaustum:
" Hircum vnum de capris pro peccato:
" Et in hostiam sanctificationum, boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Elisama filij Amiud.
" In die octauo princeps filiorum Manasse Gamaliel filius Phadasur
" Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam argenteam vnam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena simila conspersa oleo pro munere:
" Mortariolum vnum appendens decem siclos auri plenum incenso aromatum:
" Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocaustum.
" Et in hostiam sanctificationum, boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Gamaliel filij Phadasur.
" In die nono princeps filiorum Beniamin, Abidan filius Gedeonis,
" Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam vnam argenteam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena simila conspersa oleo pro munere:
" Mortariolum vnum aureum appendens decem siclos plenum incenso aromatum,
" Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocaustum:
" Hircum de capris vnum pro peccato.
" Et in sacrificium sanctificationum obtulit boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Abidan filij Gedeonis.
" In die decimo princeps filiorum Dan Ahiezer filius Amisaddai.

Universidad de Deusto
Biblioteca

67 קַרְבָּנוֹ קְעָרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאָה מִשְׁקָלָהּ
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם
68 מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ כַּף אַחַת
69 עֲשָׂרָה זְהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃ פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל
70 אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים
71 אֶחָד לְחַטָּאת׃ וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם
חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה
72 זֶה קָרְבַּן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃ בְּיוֹם
עַשְׂתִּי־עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־
73 עָכְרָן׃ קַרְבָּנוֹ קְעָרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאָה
מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃
74 כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זְהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת׃
75 פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
76 לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ וּלְזֶבַח
77 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים חֲמִשָּׁה
כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן פַּגְעִיאֵל בֶּן־
78 עָכְרָן׃ בַּיּוֹם שְׁנֵים־עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא
79 לִבְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃ קָרְבָּנוֹ קְעָרַת־כֶּסֶף
אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמְאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֹלֶת
בְּלוּלָה בַּשָּׁמֶן לְמִנְחָה׃ כַּף אַחַת עֲשָׂרָה זְהָב מְלֵאָה
קְטֹרֶת׃ פַּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אַיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־
שְׁנָתוֹ לְעֹלָה׃ שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃
וְלִזְבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עַתֻּדִים
חֲמִשָּׁה כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲחִירַע
בֶּן־עֵינָן׃ זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם
הִמָּשַׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל קְעָרֹת כֶּסֶף שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה מִזְרְקֵי כֶסֶף שְׁנֵים עָשָׂר כַּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה׃

67 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum similacon
68 sa oleo in sacrificium: Mortariolum aureũ appendens decem siclos plenum incenso:
69 Bouem de armento, & arietem & agnum
70 anniculum in holocaustum; Hircumque
71 pro peccato. Et in hostias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio
72 Abiezer filij Amisaddai. Die vndecimo princeps filiorum Aser Phegiel filius Ochran
73 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum simila con
74 spersa oleo in sacrificium. Mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso:
75 Bouem de armento, & arietem,
76 & agnum anniculum in holocaustum;
77 cumque pro peccato. Et in hostias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Phegiel filij Ochran.
78 Die duodecimo princeps filiorum Neptalim Ahira filius Henan,
79 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij, vtrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium.
80 Mortariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso: Bouem de armen-
G to & arietem, & agnum anniculum in holo-
81 caustum: Hircumque pro peccato.
82 Et in hostias pacificorum boues duos,
83 arietes quinque, hircos quinque, agnos anni-
84 culos quinque. Hæc fuit oblatio Ahira filij Henan. Hæc in dedicatione altaris obla-
tata sunt à principibus Israel in die qua consecratum est: Acetabula argentea duodecim, phialæ argenteæ duodecim, mortariola aurea duodecim.

67 Donum eius, discum argenteum vnum, tri-
ginta & centum pondus eius: phialam vnam argenteam septuaginta siclorum, secundùm siclum sanctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in
68 sacrificium. Mortariolum vnum decem aureorum, plenum incensi.
69 Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocaustum.
70 Et hircum ex capris vnum pro peccato:
71 Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Abiezer filij Amisaddai.
72 Die vndecimo princeps filiorum Aser, Phegiel filius Ochran.
73 Donum eius, discum argenteum vnum, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam septuaginta siclorum, secundùm siclum sanctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in sacrificium. Mortariolum vnum decem au-
74 reorum, plenum incensi.
75 Vitulum vnum è bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum ad holocaustum.
76 Et hircum ex capris vnum pro peccato:
77 Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Phegiel filij Ochran.
78 Die duodecimo princeps filiorum Neptalim, Ahira filius Henan.
79 Donum eius, discum argenteum vnum, trigin-
ta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam septuaginta siclorum, secundùm siclum sanctum, vtraque plena similæ confectæ in oleo in sacrificium.
80 Mortariolum vnum decem aureorum, plenum incensi.
81 Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocaustum.
82 Et hircum ex capris vnum pro peccato.
83 Et in sacrificium salutaris, vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. hoc donum Ahira filij Henan.
84 Hæc dedicatio altaris qua die vnxit illud à principibus filiorum Israel, disci argentei duodecim, phialæ argenteæ duodecim, mortariola aurea duodecim.

67 τὸ δῶρον αὐτοῦ, πυελλίον ἀργυροῦν ἓν, τριακόντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ. φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον· ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
68 θυίσκιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
69 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα.
70 καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·
71 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. οὗτο τὸ δῶρον Αβιεζερ υἱοῦ Αμισαδαΐ.
72 τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑνδεκάτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν Ασηρ, Φαγαὴλ, υἱὸς Ἐχράν.
73 τὸ δῶρον αὐτοῦ, πυελλίον ἀργυροῦν ἓν, τριακόντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
74 θυίσκιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
75 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα.
76 καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·
77 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. οὗτο τὸ δῶρον Φαγαὴλ υἱοῦ Ἐχράν.
78 τῇ ἡμέρᾳ τῇ δωδεκάτῃ, ἄρχων τῶν υἱῶν Νεφθαλιμ, Αχιρὲ, υἱὸς Αἰνάν.
79 τὸ δῶρον αὐτοῦ, πυελλίον ἀργυροῦν ἓν, τριακόντα καὶ ἑκατὸν ὁλκὴ αὐτοῦ, φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων, κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον, ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν.
80 θυίσκιον μίαν δέκα χρυσῶν, πλήρη θυμιάματος.
81 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὁλοκαύτωμα.
82 καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας·
83 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις δύο, κριοὺς πέντε, τράγους πέντε, ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε. οὗτο τὸ δῶρον Αχιρὲ υἱοῦ Αἰνάν.
84 χεῖρα υἱοῦ αἰνὸν. ἕδη ὁ ἐγκαινισμὸς τοῦ θυσιαστηρίου ἡμέρα ἔχεισεν αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν υἱῶν Ισραὴλ, πυελλία ἀργυρᾶ δώδεκα, φιάλαι ἀργυραῖ δώδεκα, θυίσκαι χρυσαῖ δώδεκα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

67 Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum centum & triginta siclos appendebat, phialam vnam argenteam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena similacon spersa oleo pro munere:
68 Mortariolum vnum aureum appendens decem siclos plenum incenso aromatum:
69 Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum vnum in holocaustum:
70 Hircum de capris vnum pro peccato:
71 Et in victimam sanctificationum, boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos quinque. hæc est oblatio Ahiezer filij Amisaddai.
72 In die vndecimo princeps filiorum Aser Phegiel filius Ochran
73 Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam vnam argenteam appendentem septua
ginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena similacon spersa oleo pro munere:
74 Mortariolum vnum appendens decem aureos plenum incenso aromatum:
75 Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocaustum.
76 Hircum de capris vnum pro peccato:
77 Et in hostiam sanctificationum, boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Phegiel filij Ochran.
78 In die duodecimo princeps filiorum Neptalim, Ahira filius Enan,
79 Obtulit oblationem suam acetabulum argenteum vnum appendens centum & triginta siclos, phialam argenteam vnam appendentem septuaginta siclos in siclis sanctuarij, ambo plena similacon spersa oleo pro munere:
80 Mortariolum vnum'appendens decem siclos auri, plenum incenso aromatum:
81 Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocaustum:
82 Hircum de capris vnum pro peccato.
83 Et in hostiam sanctificationum boues duos, arietes quinque, hœdos quinque, agnos anniculos quinque. hæc est oblatio Ahira filij Enan.
84 Ista est dedicatio altaris in die qua vnxerunt illud, à principibus Israel oblata sunt acetabula argentea duodecim, phialæ argenteæ duodecim, mortariola aurea duodecim.

תרגום אונקלוס

67 קרבניה מני׳ חדא מאה והלתין סלעין הוה פחקליה שבעין סלעין בסלעי קדשא חד דכסף פחקליה שבעין סלעין בסלעי קדשא תרוויהון מלן
68 רפיל׳ בפשיח לסמחא׃ 68 כוסא חדא פתקל עשר סלעין דדהב מלי׳ קטרת בסמין׃ 69 תור חד בר תורי דכר חד אמר חד
69 בר שתה לעלתא׃ 70 צפיר בר עזין חד לחטאתא׃ 71 ולנכסת קדשיא תורין תרין דכרי חמשא נדיי חמשא אמרין בני שנה חמשא
70 חמרין חמשא פרישן דין שנת חמשא דין קרבן אחיעזר בר עמישדי׃ 72 ביומא חד עשר יומין מלכא חד עבד יומין לבני אשר פגעיאל בר עכרן׃ 73 קרבניה מגי׳ חדא דכסף חדא מא׳ והלתין
71 סלעין חדין דרהב מלי׳ קטרת בסמין׃ 74 כוסא חדא עשר סלעין בסלעי קדשא תרוויהון מלן סלתא רפיל׳ בפשיח למסחא׃ 75 תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא׃ 76 צפיר בר עזין חד
72 לחטאתא׃ 77 ולנכסת קדשיא תורין תרין דכרי חמשא אמרין בני שנה חמשא דין קרבן פגעיאל בר עכרן׃ 78 ביומא תריסר יומין רבא לבני נפתלי אחירע בר עינן׃ 79 קרבניה מגי׳ חדא דכסף חדא מא׳ והלתין סלעין חדין פחקליה שבעין סלעין בסלעי קדשא תרוויהון מלן סלתא רפיל׳ בפשיח
73 למסחא׃ 80 כוסא חדא עשר סלעין דדהב מלי׳ קטרת בסמין׃ 81 תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא׃ 82 צפיר בר עזין חד לחטאתא׃ 83 ולנכסת קדשיא תורין תרין
74 חמשא דכסף תריסר עשרי מזרקי כסף תרי עשר בזכי רהבא תריסר מן רברבי ישראל׃ 84 דא חנכת מדבחא ביומא דרבאוהיה מן רברבי ישראל

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 * שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה֙ הַקְּעָרָ֔ה אַחַ֖ת כֶּ֑סֶף שִׁבְעִ֣ים
הַמִּזְרָ֗ק הָאֶחָד֙ כָּל־כֶּ֣סֶף הַכֵּלִ֔ים אַלְפַּ֖יִם וְאַרְבַּ֥ע־
32 מֵא֑וֹת בְּשֶׁ֖קֶל הַקֹּֽדֶשׁ׃ * כַּפּ֣וֹת זָהָ֔ב שְׁתֵּ֖ים־
עֶשְׂרֵ֣ה מְלֵא֔וֹת קְטֹ֖רֶת עֲשָׂרָ֣ה עֲשָׂרָ֣ה הַכַּ֑ף בְּשֶׁ֖קֶל
הַקֹּ֥דֶשׁ כָּל־זְהַ֖ב הַכַּפּ֥וֹת עֶשְׂרִ֖ים וּמֵאָֽה׃
33 * כָּל־הַבָּקָ֞ר לָעֹלָ֗ה שְׁנֵ֨ים עָשָׂ֤ר פָּרִים֙ אֵילִ֔ם
שְׁנִ֖ים־עָשָׂ֣ר כְּבָשִׂ֑ים בְּנֵי־שָׁנָ֥ה שְׁנֵ֖ים עָשָׂ֥ר
וּמִנְחָתָ֑ם וּשְׂעִירֵ֥י עִזִּ֖ים שְׁנֵ֥ים עָשָׂ֖ר לְחַטָּֽאת׃
34 * וְכֹ֣ל בְּקַ֣ר זֶ֣בַח הַשְּׁלָמִ֡ים עֶשְׂרִ֣ים וְאַרְבָּעָה֩ פָּרִ֨ים
אֵילִ֜ם שִׁשִּׁ֣ים עַתֻּדִ֗ים שִׁשִּׁ֥ים כְּבָשִׂ֛ים בְּנֵי־שָׁנָ֖ה
שִׁשִּׁ֑ים זֹ֚את חֲנֻכַּ֣ת הַמִּזְבֵּ֔חַ אַחֲרֵ֖י הִמָּשַׁ֥ח אֹתֽוֹ׃
35 * וּבְבֹ֨א מֹשֶׁ֜ה אֶל־אֹ֣הֶל מוֹעֵ֗ד לְדַבֵּ֤ר אִתּוֹ֙ וַיִּשְׁמַ֣ע
אֶת־הַקּ֔וֹל מִדַּבֵּ֥ר אֵלָ֖יו מֵעַ֣ל הַכַּפֹּ֑רֶת אֲשֶׁ֥ר עַל־אֲרֹ֖ן
הָעֵדֻ֥ת מִבֵּ֛ין שְׁנֵ֥י הַכְּרֻבִ֖ים וַיְדַבֵּ֥ר אֵלָֽיו׃

ח

1 * וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃
2 * דַּבֵּ֣ר אֶל־אַהֲרֹ֔ן וְאָמַרְתָּ֥ אֵלָ֖יו בְּהַעֲלֹתְךָ֣ אֶת־
הַנֵּרֹ֑ת אֶל־מוּל֙ פְּנֵ֣י הַמְּנוֹרָ֔ה יָאִ֖ירוּ שִׁבְעַ֥ת הַנֵּרֽוֹת׃
3 * וַיַּ֣עַשׂ כֵּ֔ן אַהֲרֹ֖ן אֶל־מוּל֙ פְּנֵ֣י הַמְּנוֹרָ֔ה הֶעֱלָ֖ה
נֵרֹתֶ֑יהָ כַּאֲשֶׁ֛ר צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה אֶת־מֹשֶֽׁה׃ * וְזֶ֣ה־
4 מַעֲשֵׂ֣ה הַמְּנֹרָ֗ה מִקְשָׁ֤ה זָהָב֙ עַד־יְרֵכָ֣הּ עַד־פִּרְחָ֔הּ
מִקְשָׁ֣ה הִ֔וא כַּמַּרְאֶ֕ה אֲשֶׁ֥ר הֶרְאָ֖ה יְהוָ֑ה אֶת־מֹשֶׁ֕ה
כֵּ֥ן עָשָׂ֖ה אֶת־הַמְּנֹרָֽה׃ * וַיְדַבֵּ֥ר יְהוָ֖ה אֶל־
5 מֹשֶׁ֥ה לֵאמֹֽר׃ * קַ֚ח אֶת־הַלְוִיִּ֔ם מִתּ֖וֹךְ בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל
6 וְטָהַרְתָּ֖ אֹתָֽם׃ * וְכֹ֣ה־תַעֲשֶׂ֤ה לָהֶם֙ לְטַהֲרָ֔ם הַזֵּ֥ה
עֲלֵיהֶ֖ם מֵ֣י חַטָּ֑את וְהֶעֱבִ֣ירוּ תַ֔עַר עַל־כָּל־בְּשָׂרָ֖ם
וְכִבְּס֣וּ בִגְדֵיהֶ֔ם וְהִטֶּהָ֖רוּ׃ * וְלָקְח֣וּ פַ֤ר בֶּן־בָּקָר֙
וּמִנְחָתוֹ֙ סֹ֣לֶת בְּלוּלָ֔ה בַּשָּׁ֖מֶן וּפַ֣ר שֵׁנִ֥י בֶן־בָּקָ֛ר תִּקַּ֥ח
לְחַטָּֽאת׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. Phran.

85 * Ita vt centum triginta siclos haberet vnum acetabulum & septuaginta siclos vna phiala, id est, in commune valorum omnium ex argento sicli duo milia quadringenti ponderesanctuarij:
86 * Mortariola aurea duodecim plena incenso, denos siclos appendentia pondere sanctuarij, id est, simul auri sicli centum viginti.
87 * Boues de armento in holocaustum duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & libamenta eorum. hirci duodecim pro peccato.
88 * In hostias pacificorũ boues vigintiquatuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta, agni anniculi sexaginta. Hæc oblata sunt in dedicatione altaris, quando vnctum est.
89 * Cumque ingrederetur Moyses tabernaculum fœderis, vt consuleret oraculum, audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio, quod erat super arcam testimonij inter duos Cherubim, vndè & loquebatur ei.

CAP. VIII.

1 LOcutusq́, est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere Aaron, & dices ad eum: Cùm
A posueris septem lucernas, contra eam partem
quam candelabrum respicit, lucere debebũt.
3 * Fecítque Aaron, & imposuit lucernas super candelabrum, vt præceperat Dominus Moysi.
4 * Hæc autem erat factura candelabri ex auro ductili tam medius stipes quàm cuncta
quæ ex vtroque calamorum latere nascebantur. iuxta exemplum quod ostenditDominus Moysi, ita operatus est candelabrum.
5 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
6 * Tolle Leuitas ex medio filiorum Israel, & purificabis eos iuxta hunc ritum:
7 * Aspergantur aqua lustrationis, & radant omnes pilos carnis suæ. Cumque lauerint vestimenta sua, & mundati fuerint;
8 * Tollent bouem de armentis & libamentum eius, similam oleo conspersam. bouemque alterum de armẽto accipies pro peccato.

85 * Triginta & centum siclorum discus vnus, et septuagmta siclorum phiala vna. omne argentum vasorum, duo milia & quingenti sicli, in siclo sancto.
86 * Mortariola aurea duodecim plena incenso. omne aurum mortariolorum viginti & centum aurei.
87 * Omnes boues in holocaustum, vituli duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & sacrificia eorum, & libamina eorum. & hirci ex capris duodecim pro peccato.
88 * Et in sacrificium salutaris, vitulæ vigintiquatuor, arietes sexaginta, hirci sexaginta, agnæ sexaginta anniculæ immaculatæ. hæc dedicatio altaris postquàm vnxit illud,
89 * Cùm ingrederetur Moyses in tabernaculo testimonij ad loquendum illi. & audiuit vocem Domini loquentis ad eum desuper propitiatorio, quod est super arcam testimonij, in medio duorum Cherubim: & loquebatur ad ipsum.

CAP. VIII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere Aaron, & dices ad eum: Quando posueris lucernas ex parte, versus faciem candelabri lucebunt septem lucernæ.
3 * Et fecit sic Aaron: versus faciem candelabri incendit lucernas eius, sicut præcepit Dominus Moysi.
4 * Et hæc factura candelabri, solida, aurea, stipes eius, & lilia eius solidum totum, iuxta speciem quam ostendit Dominus Moysi sic fecit candelabrum.
5 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
6 * Accipe Leuitas de medio filiorum Israel, & purificabis eos:
7 * Et sic facies eis purificationem eorum: Asperges illos aqua purificationis, & introibit nouacula in omne corpus eorum, et lauabunt vestimenta sua, & mundi erunt.
8 * Et accipient vitulum vnum è bobus, & huius sacrificium similam confectam in oleo. & vitulum alterum ex bobus accipies pro peccato.

85 * τριάκοντα καὶ ἑκατὸν σίκλων τὸ τηγάλιον τὸ ἓν, καὶ ἑβδομήκοντα σίκλων ἡ φιάλη ἡ μία, πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν σκευῶν, δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι σίκλοι, ὁν τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ.
86 * θυίσκαι χρυσαῖ δώδεκα πλήρεις θυμιάματος. πᾶν τὸ χρυσίον τῶν θυισκῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν χρυσοῖ.
87 * πᾶσαι αἱ βόες εἰς ὁλοκαύτωσιν μόσχοι δώδεκα, κριοὶ δώδεκα, ἀμνοὶ ἐνιαύσιοι δώδεκα δύο, καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν, καὶ χίμαροι ἐξ αἰγῶν δώδεκα περὶ ἁμαρτίας.
88 * καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου, δαμάλεις εἰκοσιτέσσαρες, κριοὶ ἑξήκοντα, τραγοὶ ἑξήκοντα, ἀμνάδες ἑξήκοντα ἐνιαύσιαι ἄμωμοι. αὕτη ἡ ἐγκαίνισις τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ τὸ χρισαι αὐτό,
89 * ὡς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι μωυσῆν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου λαλῆσαι αὐτῷ. καὶ ἤκουσεν τὴν φωνὴν κυρίου λαλοῦντος πρὸς αὐτὸν ἀνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου, ὃ ἐστιν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου, ἀναμέσον τῶν δύο χερουβιμ, καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτόν.

η.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 * λάλησον τῷ ἀαρὼν, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἐν τῷ ἅπτεσθαι σὺ λύχνους ἐν μέρους, κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας φωτίσουσιν οἱ ἑπτὰ λύχνοι.
3 * καὶ ἐποίησεν οὕτως ἀαρὼν, κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας ἐξῆψεν οἱ λύχνοις αὐτῆς, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
4 * καὶ αὕτη ἡ κατασκευὴ τῆς λυχνίας, σφυρὰ, χρυσῆ, ὁ καυλὸς αὐτῆς, καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς, σφυρὰ ὅλη, καθὰ τὸ εἶδος ὃ ἔδειξεν κύριος τῷ μωυσῆ, οὕτως ἐποίησε τὴν λυχνίαν.
5 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
6 * λάβε οὖν λευίτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ισραηλ, καὶ ἀφαγνιεῖς αὐτούς.
7 * καὶ οὕτως ποιήσεις αὐτοῖς τοῦ ἁγνισμοῦ ἀπ' αὐτῶν. ἀσπερεῖς νεῖς αὐτοῦ ὕδωρ ἁγνισμοῦ. καὶ ἐπελθόντες ξυρὸν ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα αὐτῶν, καὶ πλυνοῦσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ καθαροὶ ἔσονται.
8 * καὶ λήψονται μόσχον υἱὸν ἐκ βοῶν, καὶ τοῦ του θυσίαν σεμιδάλιν σπαπεποιημένην ἐν ἐλαίῳ. καὶ μόσχον ἐνιαύσιον ἐκ βοῶν λήψῃ περὶ ἁμαρτίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

85 Centum & triginta siclos argenti appendebat acetabulum vnum, & septuaginta appendebat phiala vna: omne argentum vasorum, duo milia & quadringenti sicli in siclis sanctuarij.
86 Mortariola aurea duodecim plena incenso aromatum, vnumquodque mortariolum appendebat decem siclos auri in siclis sanctuarij: omne autem mortariolorum fuit centum & viginti sicli.
87 Omnes boues in holocaustum fuerunt duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & hirci caprarum duodecim pro peccato. boues in holocaustum fuerunt duodecim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim, & munera eorum, & hirci caprarum duodecim pro peccato.
88 Omnesque boues in hostiam sanctificationum viginti & quatuor boues fuerunt, arietes sexaginta, hœdi sexaginta, agni anniculi sexaginta. hæc est dedicatio altaris postquàm vnxerunt illud.
89 Cumque ingrederetur Moyses in tabernaculum fœderis ad loquendum cum eo, audiebat vocem loquentis secum de super propitiatorio quod est super arcam testimonij. Loquebaturque cum eo de medio duorum Cherubim.

CAP. VIII.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 Loquere cum Aaron, & dices ad eum: Cùm accenderis lucernas, contra faciem candelabri lucebunt septem lucernæ.
3 Fecítque ita Aaron, contra faciem candelabri accendit lucernas, sicut præceperat Dominus Moysi.
4 Hæc autem erat factura candelabri, ex auro ductili ab hastili eius vsque ad lilium eius erat ductile: iuxta visionem quam ostendit Dominus Moysi, ita fecit candelabrum.
5 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
6 Applica Leuitas de medio filiorum Israel, & mundabis eos:
7 Et ita facies eis vt mundentur: Asperge super eos aquas lustrationis, & transire facient nouaculum super omnem carnem suam, & lauabunt vestimenta sua & mundi erunt.
8 Tollentque vitulum de bobus, & munus eius erit similia conspersa oleo. Bouem autem secundum tollies de bobus pro peccato.

תרגום אונקלוס

85 מְאָה וּתְלָתִין סְלָעִין הֲוָה מְתְקָלָה חַד כַּסְתָּא דְמָנָא חַד כַּסְתָּא מָאנַיָּא תְּרֵי אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה בְּסְלְעֵי
קֻדְשָׁא׃ 86 כַּפְּיָן דְּדָהֲבָא תְּרֵיסַר עֲשָׂרֵי סְלָעִין הֲוָה מְתְקָלָה כַּסְתָּא כַּפְּיָן מְמַלְיָן קְטֹרֶת בְּסְלְעֵי קֻדְשָׁא כָּל דְּהַב כַּפְּיָא מְאָה
וְעֶסְרִין׃ 87 כָּל תּוֹרֵי לְעֹלְתָא תְּרֵי עֲשַׂר תּוֹרִין דְּכַרְיָן תְּרֵי עֲשַׂר אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָתְהוֹן תְּרֵי עֲשַׂר וּמִנְחָתְהוֹן וּצְפִירֵי עִזְּיִן תְּרֵי עֲשַׂר לְחַטָּאתָא׃
88 וְכֹל תּוֹרֵי לִנְכַסַת קוּדְשִׁין עֶסְרִין וְאַרְבְּעָה תּוֹרִין דְּכַרְיָן בְּנֵי שְׁנָה שִׁתִּין אִמְּרִין שִׁתִּין דְּא חֲנוּכַּת מַדְבְּחָא בְּתַר דְּרַבְיָאוּ וַהֲיָה׃
89 כַּד עָיִל מֹשֶׁה לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ וְשָׁמַע יָת קָלָא דְמִתְמַלֵּל עִמֵּיהּ מֵעִלַּוֵי כַּפּוֹרְתָּא דְעַל אֲרוֹנָא דְסָהֲדוּתָא מִבֵּין תְּרֵין כְּרוּבְיָא וּמִתְמַלֵּל
עִמֵּיהּ׃

ח

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְתֵימַר לֵיהּ בְּאַדְלָקוּתָךְ יָת בּוּצִינַיָּא
לְקִבֵּל אַפֵּי מְנָרְתָּא נְהוֹרִין שִׁבְעָא בּוּצִינַיָּא׃ 3 וַעֲבַד כֵּן אַהֲרֹן לְקִבֵּל אַפֵּי מְנָרְתָּא אַדְלִיק בּוּצִינָתָא כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃
4 וְדֵין עוֹבַד מְנָרְתָּא נְגִידָא דַהֲבָא עַד שׁוּשְׁבְּנָהּ נְגִידָא הִיא כְּחֵזוּ דְאַתְחֲזִי יְיָ יָת מֹשֶׁה כֵּן עֲבַד יָת מְנָרְתָּא׃ 5 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה
לְמֵימָר׃ 6 קָרֵיב יָת לֵיוָאֵי מִגּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְדַכֵּי יָתְהוֹן׃ 7 וְכִדְיֵן תַּעְבַּד לְהוֹן לְדַכּוֹאֵיהוֹן אֲדֵי עֲלֵיהוֹן מַיָּא
דְּחַטָּתָא וְיַעְבְּרוּן סַכִּינָא עַל כָּל בִּשְׂרֵיהוֹן וְיַחֲוְרוּן לְבוּשֵׁיהוֹן וְיִדְכּוֹן׃ 8 וְיִסְבּוֹן תּוֹר בַּר תּוֹרֵי וּמִנְחָתֵיהּ סֹלְתָא דְפִילָא דְּבְמִשְׁחָא וְתוֹר תִּנְיָן

Universidad de Deusto
Biblioteca

ט וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ
י אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וְסָמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם
יא עַל־הַלְוִיִּם׃ וְהֵנִיף אַהֲרֹן אֶת־הַלְוִיִּם תְּנוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת־
יב עֲבֹדַת יְהוָה׃ וְהַלְוִיִּם יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל
רֹאשׁ הַפָּרִים וַעֲשֵׂה אֶת הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת הָאֶחָד
יג עֹלָה לַיהוָה לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם׃ וְהַעֲמַדְתָּ
אֶת־הַלְוִיִּם לִפְנֵי אַהֲרֹן וְלִפְנֵי בָנָיו וְהֵנַפְתָּ אֹתָם
יד תְּנוּפָה לַיהוָה׃ וְהִבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ
טו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם׃ וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ
הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְטִהַרְתָּ אֹתָם וְהֵנַפְתָּ
טז אֹתָם תְּנוּפָה׃ כִּי נְתֻנִים נְתֻנִים הֵמָּה לִי
מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פִּטְרֹת כָּל־רֶחֶם בְּכוֹר כֹּל
יז מִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַחְתִּי אֹתָם לִי׃ כִּי לִי כָל־בְּכוֹר
בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר
יח בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי׃ וָאֶקַּח אֶת־
הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
יט וָאֶתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם נְתֻנִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֹהֶל
מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
נֶגֶף בְּגֶשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ׃
כ וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַלְוִיִּם כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לַלְוִיִּם
כא כֵּן עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃ וַיִּתְחַטְּאוּ הַלְוִיִּם
וַיְכַבְּסוּ בִגְדֵיהֶם וַיָּנֶף אַהֲרֹן אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה
וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן לְטַהֲרָם׃ וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ
כב הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אַהֲרֹן
וְלִפְנֵי בָנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם כֵּן
עָשׂוּ לָהֶם׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Ceremoniæ.*

9 * Et applicabis Leuitas coram tabernaculo fœderis, cõuocata omni multitudine filiorum Israel.
10 * Cumque Leuitæ fuerint coram Domino, ponent filij Israel manus suas super eos:
11 * Et offeret Aaron Leuitas munus in conspectu Domini à filiis Israel, vt seruiant in ministerio eius.
12 * Leuitæ quoque ponent manus suas super capita boum, e quibus vnum facies pro peccato, & alterum in holocaustum Domini, Cvt deprecẽris pro eis.
13 * Statuesque Leuitas in conspectu Aaron & filiorum eius, & consecrabis oblatos Domino:
14 * Ac separabis de medio filiorum Israel, vt sint mei:
15 * Et posteà ingrediantur tabernaculum fœderis, vt seruiant mihi. Sicque purificabis & consecrabis eos in oblationem Domini:
16 * Quoniam dono donati sunt mihi à filiis Israel. Pro primogenitis qui aperiunt omnem vuluam in Israel accepi eos.
17 * Mea sunt enim omnia primogenita filiorum Israel tam ex hominibus quàm ex iumentis. Ex die quo percussi omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificaui eos mihi:
18 * Et tuli Leuitas pro cunctis primogenitis filiorum Israel:
19 * Tradidique eos dono Aaron & filiis eius de medio populi, vt seruiant mihi pro Israel in tabernaculo fœderis: & orent pro eis, ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad sanctuarium.
20 * Feceruntque Moyses & Aaron & omnis multitudo filiorum Israel super Leuitis quæ præceperat Dominus Moysi.
21 * Purificatique sunt & lauerunt vestimenta sua. eleuauitq; eos Aaron in conspectu Domini, & orauit pro eis, vt purificati
22 * ingrederentur ad officia sua in tabernaculum fœderis coram Aaron & filiis eius: sicut præceperat Dominus Moysi de Leuitis, ita factum est.

9 * καὶ προσάξεις τοὺς λευίτας ἔναντι τῆς σκηνῆς μαρτυρίου, καὶ συνάξεις πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραήλ.
10 * καὶ προσάξεις τοὺς λευίτας ἔναντι κυρίου, καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς λευίτας.
11 * καὶ ἀφορεῖ ἀαρὼν τοὺς λευίτας ἀπόδομα ἔναντι κυρίου ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ ἔσονται ὥστε ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα κυρίου.
12 * καὶ οἱ λευῖται ἐπιθήσουσι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν μόσχων. καὶ ποιήσεις τὸν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, καὶ τὸν ἕνα εἰς ὁλοκαύτωσιν κυρίῳ ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτῶν.
13 καὶ στήσεις τοὺς λευίτας ἔναντι ἀαρὼν, καὶ ἐνώπιον τῶν υἱῶν αὐτοῦ. καὶ ἀποδώσεις αὐτοὺς ἀπόδομα ἔναντι κυρίου.
14 * καὶ διαστελεῖς τοὺς λευίτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ ἔσονται ἐμοί.
15 * καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσονται οἱ λευῖται ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. καὶ καθαριεῖς αὐτοὺς, καὶ ἀποδώσεις αὐτοὺς δόματα.
16 * ὅτι ἀπόδομα ἀποδεδομένον αὐτοί μοί εἰσιν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀντὶ τῶν διανοιγόντων πᾶσαν μήτραν πρωτότοκα πάντων, ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ εἴληφα αὐτοὺς ἐμοί.
17 * ὅτι ἐμοί πᾶν πρωτότοκον ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἢ ἡμέρᾳ ἐπάταξα πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ αἰγυπτίου, ἡγίασα αὐτοὺς ἐμοί.
18 * καὶ ἔλαβον τοὺς λευίτας ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου ἐν υἱοῖς ἰσραήλ.
19 * καὶ ἀπέδωκα τοὺς λευίτας ἀπόδομα ἀποδεδομένον ἀαρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οὐκ ἔσται ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ πληγὴ, ὅταν προσεγγίζωσι τοῖς ἁγίοις.
20 * καὶ ἐποίησε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν καὶ πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραὴλ τοῖς λευίταις κατὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ περὶ τῶν λευιτῶν, οὕτως ἐποίησαν αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραήλ.
21 * καὶ ἠγνίσαντο οἱ λευῖται, καὶ ἐπλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτοὺς ἀαρὼν ἀπόδομα ἔναντι κυρίου. καὶ ἐξιλάσατο περὶ αὐτῶν ἀαρὼν ἀφαγνίσαι αὐτούς.
22 * καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον οἱ λευῖται τοῦ λειτουργεῖν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, ἔναντι ἀαρὼν, καὶ ἔναντι τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῇ περὶ τῶν λευιτῶν, οὕτως ἐποίησαν αὐτοῖς.

9 * Et adduces Leuitas ante tabernaculum testimonij, & congregabis omnem congregationem filiorum Israel:
10 * Et adduces Leuitas coram Domino, & imponent filij Israel manus suas super Leuitas:
11 * Et segregabit Aaron Leuitas munus coram Domino à filiis Israel. & erunt vt operentur opera Domini.
12 * At Leuitæ imponent manus suas super capita vitulorum. & facies vnum pro peccato, & vnum in holocaustum Domino ad propitiandum pro illis.
13 * Et statues Leuitas coram Aaron, & coram filiis eius. & reddes illos munus coram Domino.
14 * Et segregabis Leuitas ex medio filiorũ Israel, & erunt mihi.
15 * Et post hæc intrabunt Leuitæ ad operandum opera tabernaculi testimonij. & purificabis eos, & reddes illos dona:
16 * Quia donum donatum hi mihi sunt de medio filiorum Israel, pro aperientibus omnem vuluam primogenitorum omnium, à filiis Israel assumpsi eos mihi.
17 * Quia mihi omne primogenitum in filiis Israel, ab homine vsque ad pecus: qua die percussi omne primogenitũ in terra Ægypti, sanctificaui eos mihi.
18 * Et accepi Leuitas pro omni primogenito in filiis Israel.
19 * Et reddidi Leuitas donum donatum Aaron & filiis eius de medio filiorum Israel, ad operandum opera filiorum Israel in tabernaculo testimonij, & propitiandum pro filiis Israel, & non erit in filiis Israel plaga, quando accesserint ad sancta.
20 * Et fecit Moyses & Aaron & omnis congregatio filiorum Israel Leuitis, sicut præcepit Dominus Moysi de Leuitis, sic fecerunt eis filij Israel.
21 * Et purificati sunt Leuitæ, & lauerunt vestimenta sua, & reddiderunt eos Aaron donum coram Domino. & propitiauit pro eis Aaron purificans eos.
22 * Et post hæc ingressi sunt Leuitæ ad ministrandum ministerium suum in tabernaculo testimonij, coram Aaron & coram filiis eius, sicut præcepit Dominus Moysi de Leuitis, sic fecerunt eis.

תרגום אונקלוס

ט וְתִקְרֵיב יָת לֵיוָאֵי קֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וְתִכְנוֹשׁ יָת כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
י וְתִקְרַב יָת לֵיוָאֵי קֳדָם יְיָ וְיִסְמְכוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת יְדֵיהוֹן עַל לֵיוָאֵי׃
יא וְיֵרֵים אַהֲרֹן יָת לֵיוָאֵי אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֶהֱוֹן לְמִפְלַח יָת פֻּלְחָנָא דְיְיָ׃
יב וְלֵיוָאֵי יִסְמְכוּן יָת יְדֵיהוֹן עַל רֵישׁ תּוֹרֵי וְתַעֲבֵיד יָת חַד חַשָּׂאתָא וְיָת חַד עֲלָתָא קֳדָם יְיָ לְכַפָּרָא עַל לֵיוָאֵי׃
יג וְתָקֵים יָת לֵיוָאֵי קֳדָם אַהֲרֹן וְקֳדָם בְּנוֹהִי וְתֵרֵים יָתְהוֹן אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ׃
יד וְתַפְרֵישׁ יָת לֵיוָאֵי מִגּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֶהֱוֹן לִי לֵיוָאֵי׃
טו וּבָתַר כֵּן יֵעֲלוֹן לֵיוָאֵי לְמִפְלַח יָת פֻּלְחָנָא דְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְתַדְכֵּי יָתְהוֹן וְתֵרֵים יָתְהוֹן אֲרִמָּא׃
טז אֲרֵי אַפְרָשָׁא סְפַרְשִׁין אִינּוּן לִי מִגּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲלַף פִּתְחָא כָּל וַלְדָא בְּכוֹרָא דְכָל יַלְדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָרֵיבִית יָתְהוֹן לְמִפְלְחִי׃
יז אֲרֵי דִילִי כָל בְּכוֹרָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּאֲנָשָׁא וּבִבְעִירָא בְּיוֹמָא דְקַטֵּלִית כָּל בְּכוֹרָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם אַקְדֵּישִׁית יָתְהוֹן קֳדָמָי׃
יח וְקָרֵיבִית יָת לֵיוָאֵי חֲלַף כָּל בְּכוֹרָא בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
יט וְיָהֲבִית יָת לֵיוָאֵי יְהֵבִין קֳדָם יְיָ מִגּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִפְלַח יָת פֻּלְחָנָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא וּלְכַפָּרָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּלָא יְהֵי בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹתָא בְּמִקְרַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִקְרַב יָת מַקְדְּשָׁא׃
כ וַעֲבַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֵיוָאֵי כְּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה לְלֵיוָאֵי כֵּן עֲבָדוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
כא וְאִתְחַטִּיאוּ לֵיוָאֵי וְחִוָּרוּ לְבוּשֵׁיהוֹן וַאֲרִים אַהֲרֹן אֲרִמָּא קֳדָם יְיָ וּכְפַר עֲלֵיהוֹן אַהֲרֹן לְדַכָּאָה׃
כב וּבָתַר כֵּן עָלוּ לֵיוָאֵי לְמִפְלַח פֻּלְחָנֵהוֹן בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא קֳדָם אַהֲרֹן וְקֳדָם בְּנוֹהִי כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה עַל לֵיוָאֵי כֵּן עֲבָדוּ לְהוֹן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Applicabisque Leuitas coram tabernaculo fœderis, & congregabis omnem cœtum filiorum Israel:
10 Et applicabis Leuitas coram Domino. & imponent filij Israel manus suas super Leuitas.
11 Eleuabitque Aaron Leuitas eleuatione coram Domino à filiis Israel, & erunt ministrantes ministerium Domini.
12 Leuitæ autem imponent manus suas super caput boum. & fac vnum pro peccato, & vnum in holocaustum coram Domino ad propitiandum super Leuitas.
13 Statuesque Leuitas in conspectu Aaron & in conspectu filiorum eius, & eleuabis eos eleuatione in conspectu Domini.
14 Et separabis Leuitas de medio filiorum Israel, vt sint ministrantes Leuitæ coram me.
15 Et posteà ingredientur Leuitæ vt ministrent in tabernaculo fœderis, & vnges eos, & eleuabis eos eleuatione.
16 Quoniam separatione separati sunt mihi de medio filiorum Israel pro omni primogenito aperiente omnem vuluam de filiis Israel, applicaui eos ad cultum meum.
17 Quia meum est omne ptimogenitum in filiis Israel in hominibus & in iumentis, in die quo interfeci omne primogenitum in terra Ægypti, sanctificaui eos coram me.
18 Applicauique Leuitas pro omni primogenito aperiente in tabernaculo fœderis ad propitiandum pro filiis Israel, vt non sit in filiis Israel mors, cùm accesserint ad sanctuarium.
19 Dedique Leuitas datos dono Aaron & filiis eius de medio filiorum Israel, vt seruiant pro filiis Israel in tabernaculo fœderis coram Aaron & coram filiis eius, sicut præceperat Dominus Moysi de Leuitis, ita fecerunt eis filij Israel.
20 Fecitque Moyses & Aaron & omnis congregatio filiorum Israel super Leuitis, iuxta omnia quæ præceperat Dominus Moysi de Leuitis, ita fecerunt eis filij Israel.
21 Et mundati sunt Leuitæ, & lauauerunt vestimenta sua, & eleuauit eos Aaron eleuatione coram Domino. & expiauit eos Aaron vt emundarentur.
22 Et posteà ingressi sunt Leuitæ ad ministrandum ministerium suum in tabernaculo fœderis coram Aaron & coram filiis eius, sicut præceperat Dominus Moysi super Leuitas, ita fecerunt eis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
24 * זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה יָבוֹא לִצְבֹא צָבָא בַּעֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃
25 * וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד׃
26 * וְשֵׁרֵת אֶת־אֲחִיו בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִשְׁמֹר מִשְׁמֶרֶת וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד כֹּכָה תַּעֲשֶׂה לַלְוִיִּם בְּמִשְׁמְרֹתָם׃

ט

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
משֶׁה בְּמִדְבַּר־סִינַי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם
2 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר׃ * וְיַעֲשׂוּ
3 בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַפָּסַח בְּמוֹעֲדוֹ׃ * בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר־יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעַרְבַּיִם תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמוֹעֲדוֹ כְּכָל־חֻקֹּתָיו וּכְכָל־מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ׃
4 * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשֹׂת הַפָּסַח׃
5 * וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם בְּמִדְבַּר סִינָי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
6 * וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא־יָכְלוּ לַעֲשֹׂת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי
7 אַהֲרֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃ * וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָהֵמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגָּרַע לְבִלְתִּי הַקְרִיב אֶת־קָרְבַּן יְהוָה בְּמֹעֲדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עִמְדוּ וְאֶשְׁמְעָה מַה־יְצַוֶּה
9 יְהוָה לָכֶם׃ * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
10 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה׃
11 * בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל־מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ׃

23 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
24 * Hæc est lex Leuitarum: A vigintiquinque annis & suprà ingredientur vt ministrent in tabernaculo fœderis.
25 * Cumque quinquagesimum annum ætatis impleuerint, seruire cessabunt.
26 * Eruntque ministri fratrum suorum in tabernaculo fœderis, vt custodiant quæ sibi fuerint commendata. opera autem ipsa non faciant. Sic dispones Leuitis in custodiis suis.

CAP. IX.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, anno secundo postquàm egressi sunt de terra Ægypti, mense primo, dicens:
2 * Faciant filij Israel Phase in tempore suo,
3 * Quartadecima die mensis huius ad vesperam, iuxta omnes ceremonias & iustificationes eius.
4 * Præcepitque Moyses filiis Israel, vt facerent Phase.
5 * Qui fecerunt tempore suo quartadecima die mensis ad vesperam in monte Sinai: iuxta omnia quæ mandauerat Dominus Moysi fecerunt filij Israel.
6 * Ecce autem quidam immundi super anima hominis, qui non poterant facere Phase in die illo, accedentes ad Moysen & Aaron,
7 * Dixerunt eis: Immundi sumus super anima hominis: quare fraudamur vt non valeamus oblationem offerre Domino in tempore suo inter filios Israel?
8 * Quibus respondit Moyses: State vt consulam quid præcipiat Dominus de vobis.
9 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
10 * Loquere filiis Israel: Homo qui fuerit immundus super anima, siue in via procul in gente vestra, faciat Phase Domino
11 * In mense secundo quartadecima die mensis ad vesperam: cum azymis & lactucis agrestibus comedent illud.

23 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
24 * Hoc est quod pro Leuitis, à quinque & viginti annis & suprà, introibunt ad ministrandum ministeria in operibus in tabernaculo testimonij.
25 * Et à quinquaginta annis discedet à ministerio, & non operabitur amplius.
26 * Et ministrabit cum fratribus suis in tabernaculo testimonij ad custodiendum custodias, opera autem non operabitur. sic facies Leuitis in custodiis suis.

CAP. IX.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, in anno secundo egressorum eorum de terra Ægypti, in mense primo, dicens, dic:
2 * Et faciant filij Israel Pascha iuxta tempus suum:
3 * Quarta & decima die mensis primi ad vesperam facietis illud, iuxta tempus suum, secundùm legem eius, & iuxta comparationem eius faciesillud.
4 * Et locutus est Moyses filiis Israel facere Pascha,
5 * Incipiente quarta decima die mensis in deserto Sinai, sicut præcepit Dominus Moysi, sic fecerunt filij Israel.
6 * Et venerunt viri qui erant immundi super anima hominis, & non potuerunt facere Paschain die illa. Et accesserunt coram Moyse & Aaron in illa die.
7 * Et dixerunt viri illi ad eos: Nos immundi super anima hominis: non igitur fraudemur ad offerendum donum Domino iuxta tempus suum, in medio filiorum Israel?
8 * Et dixit ad eos Moyses: State ibi, & audiemus quid præcipiet de vobis Dominus.
9 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
10 * Loquere filiis Israel, dicens: Homo homo qui fuerit immundus super anima hominis, aut in via longè à vobis, aut in generationibus vestris, & faciet Pascha Domino
11 * In mense secundo, in quarta & decima die ad vesperam facient illud: in azymis & herbis amaris comedent illud.

23 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
24 * Τοῦτό ἐστι τὸ πρέπει τῶν λευιτῶν, ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν καὶ ἐπάνω εἰσελεύσονται λειτουργεῖν λειτουργίας ἐν ἔργοις ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
25 * καὶ ἀπὸ πεντηκονταέτους ἀποστήσεται ἀπὸ τῆς λειτουργίας καὶ οὐκ ἐργᾶται ἔτι.
26 * καὶ λειτουργήσει μετὰ ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου φυλάσσειν τὰς φυλακάς, ἔργα δὲ οὐκ ἐργᾶται. οὕτως ποιήσεις τοῖς λευίταις ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτῶν.

θ.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ σινᾶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, λέγων, εἶπον,
2 * Ἐποιείτωσαν οἱ υἱοὶ ισραηλ τὸ πάσχα καθ' ὥραν αὐτοῦ,
3 * τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου πρὸς ἑσπέραν ποιήσετε αὐτὸ, κατὰ καιρὸν αὐτοῦ. κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ, καὶ κατὰ σύγκλειν αὐτοῦ ποιήσεις αὐτό.
4 * Ἐλάλησε μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ισραηλ ποιῆσαι τὸ πάσχα,
5 * ἐνῆρχομήνου τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ σινᾶ, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ, οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ισραήλ.
6 * καὶ πυρεγένοντο ἄνδρες οἱ ἦσαν ἀκάθαρτοι τῇ ψυχῇ ἀνθρώπου, καὶ οὐκ ἠδυνάσθησαν ποιῆσαι τὸ πάσχα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ προσῆλθον ἐνώπιον μωυσῆ καὶ ἀαρὼν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
7 * καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι πρὸς αὐτοὺς, ἡμεῖς ἀκάθαρτοι τῇ ψυχῇ ἀνθρώπου, μὴ ὧν ὑστερηθῶμεν, ὥστε προσενεγκεῖν τὸ δῶρον κυρίῳ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ, ἐν μέσῳ υἱῶν ισραήλ;
8 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς μωυσῆς, στῆτε αὐτοῦ, ἐγὼ ἀκούσομαι τί ἐντελεῖται περὶ ὑμῶν κύριος.
9 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
10 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ισραήλ, λέγων, ἄνθρωπος ἄνθρωπος, ὃς ἂν γένηται ἀκάθαρτος τῇ ψυχῇ ἀνθρώπου, ἢ ἐν ὁδῷ μακρὰν ὑμῶν, ἢ ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν, καὶ ποιήσει τὸ πάσχα τῷ κυρίῳ
11 * ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ, ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸς ἑσπέραν ποιήσουσιν αὐτὸ, μετὰ ἀζύμων καὶ πικρίδων φάγονται αὐτό.

23 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
24 Ista est lex Leuitarum: A viginti quinque annis & suprà ingredientur per turmas suas seruiant in tabernaculo fœderis:
25 Et à quinquaginta annis reuertentur ab exercitu ministrantium, & non seruient amplius.
26 Ministrabuntque cum fratribus suis in tabernaculo fœderis, vt custodiant custodiam, & seruitute non seruient. Ita facies Leuitis in custodiis suis.

CAP. IX.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse in deserto Sinai in anno secundo egressionis eorum de terra Ægypti in mense primo, dicens:
2 Faciant filij Israel Phase in tempore suo:
3 In quartadecima die mensis huius ad vesperam facietis illud in tempore suo: iuxta omnem ritum suum, & iuxta omnia quæ ei pertinent facietis illud.
4 Locutusque est Moyses cum filiis Israel, vt facerent Phase.
5 Fecerunt que Phase in mense Nisan in quartadecima die mensis ad vesperam in deserto Sinai, iuxta omnia quæ præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt filij Israel.
6 Fuerunt que quidam viri qui erant immundi pro immunditia animæ hominis & non potuerunt facere Phase in die illo, atque accesserunt coram Moyse & in conspectum Aaron in die illa.
7 Accesserunt que in conspectum Moysi & in conspectum Aaron in die illo, atque dixerunt ei viri illi: Nos sumus immundi pollutione animæ hominis: quare prohibemur vt non offeramus oblationem Domini in tempore suo in medio filiorum Israel?
8 Dixitque eis Moyses: Expectate donec audiam quid præcipiat Dominus super re vestra.
9 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
10 Loquere cum filiis Israel, dicens: Vir vir ex vobis aut de generationibus vestris qui fuerit immundus pollutione animæ hominis aut in via longinqua, faciet Phase coram Domino:
11 In mense secundo, in quartadecima die mensis ad vesperam facient illud: cum azymis & herbis amaris comedent illud.

תרגום אונקלוס

23 ומַלֵּיל יְיָ עִם משֶׁה לְמֵימָר׃
24 דְּא הִי לֵלְיָאי מִבַּר עֶשְׂרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין וּלְעִלָּא תֵּיתֵי לְתַיָּלָא חֵילָא בְּפֻלְחַן מַשְׁכַּן זִמְנָא׃
25 וּלְמִבַּר חַמְשִׁין שְׁנִין יְהוֹב מַחֵיל פֻּלְחָנָא וְלָא יִפְלַח עוֹד׃
26 וְיִשַׁמֵּשׁ עִם אֲחָתוֹהִי בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא לְמִטַּר מַטְּרָא וּפֻלְחַן לָא יִפְלַח כְּדֵין תַּעְבִּיד לְלֵוָאֵי בְּמַטַּרְתְּהוֹן׃

ט

1 ומַלֵּיל יְיָ עִם משֶׁה בְּמַדְבְּרָא דְסִינַי בְּשַׁתָּא תִנְיָתָא לְמִפַּקְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּיַרְחָא קַדְמָאָה לְמֵימָר׃
2 וְיַעְבְּדוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת פִּסְחָא בִּזְמָנֵיהּ׃
3 בְּאַרְבְּעָתָא עֲשַׂר יוֹמָא בְּיַרְחָא הָדֵין בֵּין שִׁמְשַׁיָּא תַּעְבְּדוּן יָתֵיהּ בִּזְמָנֵיהּ בְּכָל גְּזִירָתֵיהּ וּכְכָל נִימּוֹסוֹהִי תַּעְבְּדוּן יָתֵיהּ׃
4 וּמַלֵּיל משֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּר פִּסְחָא׃
5 וְעַבְדוּ יַת פִּסְחָא בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּאַרְבְּעָתָא עֲשַׂר יוֹמָא לְיַרְחָא בֵּין שִׁמְשַׁיָּא בְּמַדְבְּרָא דְסִינַי כְּכֹל דְּפַקִּיד יְיָ יָת משֶׁה כֵּן עֲבָדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
6 וַהֲווֹ גַּבְרַיָּא דַהֲווּ מְסָאֲבִין לְמִטְמָא נַפְשָׁא דַאֲנָשָׁא וְלָא יְכִילוּ לְמֶעְבַּד פִּסְחָא בְּיוֹמָא הַהוּא וּקְרִיבוּ קֳדָם משֶׁה וְקֳדָם אַהֲרֹן בְּיוֹמָא הַהוּא׃
7 וַאֲמַרוּ גַּבְרַיָּא הָאִנּוּן שֶׁלְהוֹן מַשְׁרֵי עֲלַנָא דְּאִנּוּן מְסָאֲבִין לְמִטְמָא נַפְשָׁא דַאֲנָשָׁא אוֹ בְאָרְחָא רְחִיקָא לָכוֹן אוֹ לְדָרֵיכוֹן וְנַעְבֵּד פִּסְחָא קֳדָם יְיָ׃
8 וַאֲמַר לְהוֹן משֶׁה קוּמוּ וְאֶשְׁמְעָה מָה יְפַקֵּד יְיָ עֲלֵיכוֹן׃
9 וּמַלֵּיל יְיָ עִם משֶׁה לְמֵימָר׃
10 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימָר גְּבַר גְּבַר אֲרֵי יְהֵי מְסָאַב לְמִטְמָא נַפְשָׁא אוֹ בְאָרְחָא רְחִיקָא לְכוֹן אוֹ לְדָרֵיכוֹן וְיַעְבֵּד פִּסְחָא קֳדָם יְיָ׃
11 בְּיַרְחָא תִנְיָנָא בְּאַרְבְּעָתָא עֲשַׂר יוֹמָא בֵּין שִׁמְשַׁיָּא יַעְבְּדוּן יָתֵיהּ עַל פִּשִׁירִין וּמְרִירִין יֵכְלוּנֵיהּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 לֹא־יַשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְעֶצֶם לֹא יִשְׁבְּרוּ־
12 בּוֹ כְּכֹל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ׃ וְהָאִישׁ
13 אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא־הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת
הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי קָרְבַּן יְהוָה
לֹא הִקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא׃
14 וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶּסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת
הַפֶּסַח וְכִמְשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה
15 לָכֶם וְלַגֵּר וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ׃ וּבְיוֹם הָקִים
אֶת־הַמִּשְׁכָּן כִּסָּה הֶעָנָן אֶת־הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל הָעֵדֻת
וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן כְּמַרְאֵה־אֵשׁ עַד־בֹּקֶר׃
16 כֵּן יִהְיֶה תָּמִיד הֶעָנָן יְכַסֶּנּוּ וּמַרְאֵה־אֵשׁ לָיְלָה׃
17 וְלִפְנֵי הֵעָלוֹת הֶעָנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן־שָׁם הֶעָנָן שָׁם
18 יַחֲנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ עַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְעַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הֶעָנָן
19 עַל־הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ׃ וְהַאֲרִיךְ הֶעָנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן
יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה
20 וְלֹא יִסָּעוּ׃ וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן יָמִים מִסְפָּר עַל־
הַמִּשְׁכָּן עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסָּעוּ׃
21 וְיֵשׁ אֲשֶׁר יִהְיֶה הֶעָנָן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר וְנַעֲלָה הֶעָנָן
בַּבֹּקֶר וְנָסָעוּ אוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה וְנַעֲלָה הֶעָנָן וְנָסָעוּ׃
22 אוֹ־יֹמַיִם אוֹ־חֹדֶשׁ אוֹ־יָמִים בְּהַאֲרִיךְ הֶעָנָן עַל־
הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֹּן עָלָיו יַחֲנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסָּעוּ
23 וּבְהֵעָלֹתוֹ יִסָּעוּ׃ עַל־פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה
יִסָּעוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה שָׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה
בְּיַד־מֹשֶׁה׃

ט

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 עֲשֵׂה לְךָ שְׁתֵּי חֲצֹצְרֹת כֶּסֶף מִקְשָׁה תַּעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לְךָ לִמְקְרָא
הָעֵדָה וְלִמַּסַּע אֶת־הַמַּחֲנוֹת׃

11 Non relinquent ex eo quippiã vsque manè,
& oseius non confringent. omnem ritum Pha
12 sæ obseruabunt. Si quis autẽ & mundus est,
& in itinere nõ fuit, & tamẽ non fecit Phasc,
exterminabitur aĩa illa de populis suis: quia ã
C crificiũ Dño non obtulit tempore suo. Pecca-
14 tũ suum ipse portabit. Peregrinus quoquẽ
aduena si fuerint apud vos, facient Phasc Dño
iuxta ceremonias & iustificationes suas. Præ-
ceptũ idẽ erit apud vos, tã aduenæ quàm in-
15 digenæ. Igitur die qua erectũ est tabernacu-
lũ operuit illud nubes. A vespere autem super
tentorium erat quasi species ignis vsq; manè.
16 Sic fiebat iugiter. Per diem operiebat illud
17 nubes, & per noctẽ quasi species ignis. Cũctis
ablata fuisset nubes quæ tabernaculum pro-
tegebat, tunc proficiscebantur filij Israel. & in
18 loco vbi stetisset nubes, ibi castrametabantur.
Ad imperium Dñi proficiscebantur, & ad im-
D perium illius figebant tabernaculũ. Cunctis
diebus quibus stabat nubes super tabernacu-
19 lũ, manebant in eodem loco. Et si euenisset ve
multo tempore maneret super illud, erãt filij
Israel in excubiis Dñi, & non proficiscebãtur,
20 Quotquot diebus fuisset nubes super taber-
naculum. Ad imperium Dñi erigebant tento-
21 ria, & ad imperium illius deponebant. Si fuit
set nubes à vespere vsque manè, & statim di-
luculo tabernaculum reliquisset, proficisce-
22 bantur. & si post diem & noctem recessisset,
vno mense vel longiori tempore fuisset su-
per tabernaculum, manebant filij Israel in
eodem loco, & non proficiscebantur.
23 Statim autem vt recessisset, mouebant
castra. Per verbum Domini figebant tento-
ria, & per verbum illius proficiscebantur. c-
rantque in excubiis Domini iuxta imperium
eius per manum Moysi.

CAP. X.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen, di-
2 cens: Fac tibi duas tubas argenteas
A ductiles, quibus conuocare possis multitudi-
nem quando mouenda sunt castra.

12 * οὐκ ἀφελοῦσιν ἀπ' αὐτοῦ εἰς πρωΐ, καὶ ὀστοῦν οὐ συντρί-
ψουσιν ἀπ' αὐτοῦ, κατὰ πάντα νόμον τοῦ πάσχα ποιήσουσιν αὐτό.
13 * καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν καθαρὸς ᾖ, καὶ ἐν ὁδῷ μακρὰν οὐκ
ἔσται, καὶ ὑστερήσει ποιῆσαι τὸ πάσχα, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ
ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς, ὅτι τὸ δῶρον κυρίῳ οὐ προσήνεγ-
κεν κατὰ τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ἁμαρτίαν λήψεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
14 * ἐὰν δὲ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος ἐν τῇ γῇ ὑ-
μῶν, καὶ ποιήσει τὸ πάσχα κυρίῳ κατὰ τὸν νόμον τοῦ πάσχα, καὶ κατὰ
τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, οὕτως ποιήσουσιν αὐτό. νόμος εἷς ἔσται ὑ-
μῖν, καὶ τῷ προσηλύτῳ, καὶ τῷ αὐτόχθονι τῆς γῆς.
15 * καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐστάθη ἡ σκηνὴ, ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν
σκηνὴν τὸν οἶκον τοῦ μαρτυρίου. καὶ τὸ ἑσπέρας ἦν ἐπὶ τῆς
σκηνῆς ὡς εἶδος πυρὸς ἕως πρωΐ.
16 * οὕτως ἐγίνετο διαπαντὸς ἡ νεφέλη ἐκάλυπτεν αὐτὴν ἡ-
μέρας, καὶ εἶδος πυρὸς τὴν νύκτα.
17 * καὶ ἡνίκα ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς, καὶ μετὰ ταῦτα
ἀπῆραν οἱ υἱοὶ Ισραηλ. καὶ ἐν τῷ τόπῳ οὗ κατέβη ἡ νεφέλη,
ἐκεῖ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ισραήλ.
18 * διὰ προσάγματος κυρίου παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ισ-
ραὴλ, καὶ διὰ προσάγματος κυρίου ἀπαροῦσιν πάσας τὰς
ἡμέρας ἐν αἷς σκιάζει ἡ νεφέλη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, παρεμβα-
19 λοῦσιν οἱ υἱοὶ Ισραήλ. * καὶ ὅταν ἐφέλκηται ἡ νεφέλη ἐπὶ τὴν
σκηνὴν ἡμέρας πλείους, καὶ φυλάξονται οἱ υἱοὶ Ισραὴλ τὴν
φυλακὴν τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἀπαροῦσι.
20 * καὶ ἔσται ὅταν ᾖ ὀλίγαι ἡ νεφέλη ἡμέρας ἀριθμὸν ἐπὶ
τῆς σκηνῆς, διὰ φωνῆς κυρίου παρεμβαλοῦσι, καὶ διὰ προ-
σάγματος κυρίου ἀπαροῦσιν.
21 * καὶ ἔσται ὅταν γένηται ἡ νεφέλη ἡμέρας ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωΐ, καὶ
ἀνέβη ἡ νεφέλη τὸ πρωΐ, καὶ ἀπαροῦσιν
22 * ἡμέρας ἢ νυκτὸς, ἢ μῆνας ἢ ἡμέρας πλεοναζούσης, ἐπ' ἐκ νε-
φέλης σκιαζούσης ἐπ' αὐτῆς, παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ισ-
ραὴλ, καὶ οὐκ ἀπαροῦσιν.
23 * ὅτι διὰ προσάγματος κυρίου ἀπαροῦσι. τὴν φυλακὴν
κυρίου ἐφύλαξαν διὰ προσάγματος κυρίου ἐν χειρὶ Μωυσῆ.

ι'

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
2 * ποίησον σεαυτῷ δύο σάλπιγας ἐλατὰς, ἀργυρᾶς ποι-
ήσεις αὐτάς. καὶ ἔσονταί σοι ἀνακαλεῖν τὴν συναγωγὴν, καὶ
ἐξαίρειν τὰς παρεμβολάς.

תרגום אונקלוס

12 לָא יַשְׁאִירוּן מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא וְגַרְמָא לָא יְתָבְרוּן בֵּיהּ כְּכֹל גְּזֵירַת פִּסְחָא יַעְבְּדוּן יָתֵיהּ׃ 13 וּגְבַרָא דְּהוּא דְכֵי וּבְאָרַח לָא הֲוָה וְאִתְמְנַע
מִלְּמֶעְבַּד פִּסְחָא וְיִשְׁתֵּצֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמֵּיהָ אֲרֵי קָרְבָּנָא דַיְיָ לָא קָרֵיב בְּזִמְנֵיהּ יְקַבֵּל גַּבְרָא הַהוּא׃ 14 וַאֲרֵי יִתְגַּיַּר עִמְּכוֹן גִּיּוֹרָא
וְיַעְבֵּד פִּסְחָא קֳדָם יְיָ כְּגְזֵירַת פִּסְחָא וְכִדְתַקְנְתֵּיהּ כֵּן יַעְבֵּד קְיָמָא חַד יְהֵי לְכוֹן וּלְגִיּוֹרָא וּלְצִיבְיָא דְאַרְעָא׃ 15 וְיוֹמָא דְאִתְקֵם יָת מַשְׁכְּנָא
כַּסְיַת עֲנָנָא יָת מַשְׁכְּנָא לְמַסְכְּנָא יָת קְיָמָא וּמִן רְמִשָׁא הֲוָה עַל מַשְׁכְּנָא כְּחֵיזוּ אֶשְׁתָּא עַד צַפְרָא׃ 16 כֵּן הֲוָי תְדִירָא עֲנָנָא חַפְיֵי לֵיהּ וְחֵיזוּ אֶשְׁתָּא
בְּלֵילְיָא׃ 17 וּלְפוּם אִסְתַּלְּקוּת עֲנָנָא מֵעַלֵּי מַשְׁכְּנָא וּבָתַר כֵּן נָטְלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְאַתְרָא דְּשָׁרֵי עֲנָנָא תַּמָּן שָׁרָן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 18 עַל
מֵימְרָא דַיְיָ נָטְלִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל מֵימְרָא דַיְיָ שָׁרָן כָּל יוֹמַיָּא דְּשָׁרֵי עֲנָנָא עַל מַשְׁכְּנָא שָׁרָן׃ 19 וּבְאוֹרְכָא יַת יוֹמִין עֲנָנָא עַל מַשְׁכְּנָא יוֹמִין
סַגִּיאִין וְנָטְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מַטְּרַת מֵימְרָא דַיְיָ וְלָא נָטָלוּ׃ 20 וְאִית דַּהֲווֹ עֲנָנָא מְרַמְשָׁא עַד צַפְרָא וּמִסְתַּלֵּק עֲנָנָא בְּצַפְרָא וְנָטְלִין עַל מֵימְרָא דַיְיָ
וְעַל מֵימְרָא דַיְיָ שָׁרָן כָּל יוֹמַיָּא דְּעֲנָנָא קָאֵים עַל מַשְׁכְּנָא לְמִשְׁרֵי עֲלוֹהִי שָׁרָן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא נָטָלוּ וּכְאִסְתַּלְּקוּתֵיהּ נָטָלִין׃ 21 וְאִית
דַּהֲווֹ עֲנָנָא קָאֵים עַל מַשְׁכְּנָא יַת מַטְּרַת מֵימְרָא דַיְיָ נָטְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא נָטָלוּ וּכְאִסְתַּלְּקוּתֵיהּ נָטָלִין׃ 22 אוֹ תְרֵין
יוֹמִין אוֹ יַרְחָא אוֹ יַרְחִין בְּאוֹרְכוּת עֲנָנָא עַל מַשְׁכְּנָא לְמִשְׁרֵי עֲלוֹהִי שָׁרָן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא נָטָלוּ וּכְאִסְתַּלְּקוּתֵיהּ נָטָלִין׃ 23 עַל מֵימְרָא
דַיְיָ שָׁרָן וְעַל מֵימְרָא דַיְיָ נָטָלִין יַת מַטְּרַת מֵימְרָא דַיְיָ נָטְרִין עַל מֵימְרָא דַיְיָ בִּידָא דְמֹשֶׁה׃

י

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 עֲבֵד לָךְ תְּרֵין

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ‡ וְתָקְעוּ בָהֶן וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ כָּל־הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
4 מוֹעֵד: ‡ וְאִם־בְּאַחַת יִתְקָעוּ וְנוֹעֲדוּ אֵלֶיךָ
5 הַנְּשִׂיאִים רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: ‡ וְתָקַעְתֶּם
תְּרוּעָה וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים קֵדְמָה:
6 ‡ וְתָקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֹנִים
7 תֵּימָנָה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ לְמַסְּעֵיהֶם: ‡ וּבְהַקְהֵיל
8 אֶת־הַקָּהָל תִּתְקָעוּ וְלֹא תָרִיעוּ: ‡ וּבְנֵי אַהֲרֹן
הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּחֲצֹצְרֹת וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקַּת
9 עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: ‡ וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם
עַל־הַצַּר הַצֹּרֵר אֶתְכֶם וְהָרַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת וְנִזְכַּרְתֶּם
10 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם: ‡ וּבְיוֹם
שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֹאשֵׁי חodְשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם
בַּחֲצֹצְרֹת עַל עלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ
לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
11 ‡ וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּחodֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּעֶשְׂרִים
12 בַּחodֶשׁ נֶעֱלָה הֶעָנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת: ‡ וַיִּסְעוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל לְמַסְּעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינָי וַיִּשְׁכֹּן הֶעָנָן בְּמִדְבַּר
13 פָּארָן: ‡ וַיִּסְעוּ בָּרִאשֹׁנָה עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:
14 ‡ וַיִּסַּע דֶּגֶל מַחֲנֵה בְּנֵי־יְהוּדָה בְּרִאשֹׁנָה לְצִבְאֹתָם
15 וְעַל־צְבָאוֹ נַחְשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: ‡ וְעַל־צְבָא מַטֵּה
16 בְּנֵי יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר: ‡ וְעַל־צְבָא מַטֵּה
17 בְּנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בֶּן־חֵלֹן: ‡ וְהוּרַד הַמִּשְׁכָּן וְנָסְעוּ
18 בְּנֵי־גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן: ‡ וְנָסַע דֶּגֶל
מַחֲנֵה רְאוּבֵן לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִיצוּר בֶּן־
19 שְׁדֵיאוּר: ‡ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בֶּן־
20 צוּרִי שַׁדָּי: ‡ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְּנֵי־גָד אֶלְיָסָף בֶּן־
21 דְּעוּאֵל: ‡ וְנָסְעוּ הַקְּהָתִים נֹשְׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהֵקִימוּ
22 אֶת־הַמִּשְׁכָּן עַד־בָּאָם: ‡ וְנָסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה
בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֱלִישָׁמָע בֶּן־
עַמִּיהוּד:

3 ‡ Cumq; increpueris tubis, congregabitur ad
te omnis turba ad ostiū tabernaculi fœderis.
4 ‡ Si semel clangueris, veniēt ad te principes &
5 capita multitudinis Israel. ‡ Si autē plixior at-
que concisus clāgor increpuerit, mouebūt ca
6 stra primi qui sunt ad Orientalē plagā. ‡ In se-
cundo autē sonitu & pari vlulatu tubæ leva-
bunt tentoria qui habitāt ad Meridiē. & iuxta
hunc modū reliqui faciēt vlulātibus tubis in
7 pfectionē. ‡ Quādo autē cōgregādus est popu
lus, simplex tubarū clāgor erit, & nō concisē
8 vlulabūt. ‡ Filij autē Aaron sacerdotis clangēt
B tubis, eritq; hoc legitimū sempiternū in gene
9 rationibus vestris. ‡ Si exieritis ad bellū de ter-
ra vestra cōtra hostes qui dimicant aduersum
vos, clāgetis vlulātibus tubis, & erit recorda-
tio vestri corā Dño Deo vestro, vt eruamini
10 de manibus inimicorū vestrorū. ‡ Si quādo la-
bebitis epulum, & dies festos & calēdas, cane-
tis tubis sup holocaustis & pacificis victimis,
vt sint vobis in recordationem Dei vestri. ego
11 dñs Deus vester. ‡ Anno secundo mēse secūdo
vicesima die mēsis eleuata est nubes de taber-
12 naculo fœderis. ‡ Profectiq; sunt filij Israel per
turmas suas de deserto Sinai, & recubuit nu-
13 bes in solitudine Pharan. ‡ Mouerunt q; castra
primi iuxta imperium Dñi per manū Moysi.
14 ‡ Filij Iuda per turmas suas, quorum princeps
15 erat Naason filius Aminadab. ‡ In tribu filio-
rum Isachar fuit princeps Nathanael filius
16 Suar. ‡ In tribu Zabulon erat princeps Eliab,
17 filius Helon. ‡ Depositumque est tabernacu-
lum, quod portantes egressi sunt filij Gerson
18 & Merari. ‡ Profectique sunt & filij Ruben
per turmas & ordinem suum, quorum prin-
19 ceps erat Elisur filius Sedeur. ‡ In tribu autem
C filiorum Symeon princeps fuit Salamihel fi-
20 lius Surisaddai. ‡ Porrò in tribu Gad erat prin
21 ceps Heliasaph filius Duel. ‡ Profectiq; sunt
& Caathitæ, portantes sanctuarium. Tam diu
tabernaculum portabatur, donec venirent ad
22 erectionis locum. ‡ Mouerunt castra & filij E-
phraim per turmas suas, in quorum exercitu
princeps erat Elisama filius Ammiud.

3 ‡ Et clanges in illis, & congregabitur omnis con
gregatio ad ostium tabernaculi fœderis.
4 ‡ Si au-
tem in vna clangueritis, accedent ad te omnes prin
cipes duces Israel. ‡ Et clangetis signum, & leua-
buntur castra castrametantia ad Orientem. ‡ Et clan
5 getis signum secundum, & leuabuntur castra castra
metantia ad Austrum. & clangetis signum tertiū,
& leuabuntur castra castrametantia iuxta mare.
6 ‡ Et clangetis signum quartum, & leuabuntur ca-
stra castrametantia ad Aquilonem. Signum clan-
gent in eleuatione eorum. & quando congregaueri-
tis congregationem, clangetis, & non signum. ‡ Et
8 filij Aaron sacerdotes clangent tubis. & erit vobis
legitimum sempiternum in generationes vestras. ‡ Si
9 autem exieritis ad bellum in terra vestra ad aduer
sarios resistentes vobis, & signum dabitis tubis, et
recordatio erit coram domino Deo vestro, et salua-
bimini ab inimicis vestris. ‡ Et in diebus lætitiæ ve-
10 stræ, & in festiuitatibus vestris, & in neomeniis
vestris, clangetis tubis in holocaustis & in sacrifi-
ciis salutarium vestrarum. & erit vobis in recor-
dationem coram Deo vestro: ego dominus Deus ve-
11 ster. ‡ Et factum est in anno secundo in mense secun-
do vicesima mensis, ascendit nubes de tabernaculo
12 testimonij. ‡ Et profecti sunt filij Israel cum turmis
suis de deserto Sinai. & stetit nubes in deserto Pha
13 ran. ‡ Et profecti sunt primi per vocem Domini
14 in manu Moysi: ‡ Et profecti sunt ordo castro-
rum filiorum Iuda primi cum exercitu suo: & su-
per exercitu suo Naasson filius Aminadab. ‡ Et
15 super exercitu tribus filiorum Issachar, Natha-
nael filius Sobar. ‡ Et super exercitu tribus fi-
16 liorum Zabulon, Eliab filius Helon. ‡ Et deponent
17 tabernaculum, & proficiscentur filij Gerson & filij
Merari portantes tabernaculum. ‡ Et profecti sunt
18 ordo castrorum Ruben cum exercitu suo. & super
exercitu eorum Elisur filius Sedeur. ‡ Et super
19 exercitu tribus filiorum Symeon, Salamiel filius
Surisadai. ‡ Et super exercitu tribus filiorum Gad,
20 Eliasaph filius Rhaguel. ‡ Et proficiscentur filij
Caath portantes sancta: & statuent tabernaculum
quousque veniant. ‡ Et proficiscentur ordo castro-
22 rum Ephraim cum exercitu suo. & super exercitu
suo Elisama filius Emiud.

תרגום אונקלוס

3 ‡ וְיִתְקְעוּן בְּהוֹן וְיִזְדַּמְּנוּן לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי שִׁתָּא לְתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא:
4 ‡ וְאִם בְּחַד יִתְקְעוּן וְיִזְדַּמְּנוּן לְוָתָךְ רַבְרְבַיָּא רֵישֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:
5 ‡ וְתִתְקְעוּן קְרָבְתָּא תִּנְיָנוּתָא וְיִטְלוּן מַשְׁרְיָתָא דְּשָׁרַן דָּרוֹמָא וְיִבְבָא וְתִתְקְעוּן לְמַטְלָנֵיהוֹן:
6 ‡ וְבִבְבָא וְתִתְקְעוּן קְרָבְתָּא תְּלִיתָאָה וְיִטְלוּן מַשְׁרְיָתָא דְּשָׁרַן מַעַרְבָּא וְיִבְבָא וְתִתְקְעוּן לְמַטְלָנֵיהוֹן:
7 ‡ וּבְכַנְשָׁא קְהָלָא תִּתְקְעוּן וְלָא תְיַבְּבוּן:
8 ‡ וּבְנֵי אַהֲרֹן כַּהֲנַיָּא יִתְקְעוּן בְּחֲצוֹצְרָתָא וְיִהְעֵי לְכוֹן לִקְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן:
9 ‡ וַאֲרֵי תֵּיתֵי קְרָבָא בְּאַרְעֲכוֹן עַל מְעִיקֵי דְּמָעִיקִין לְכוֹן וְתִיבְבוֹן בְּחֲצוֹצְרָתָא וְיִעוֹל דְּכַרְכוֹן בְּחַצְרְתָּא
קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְתִתְפְּרְקוּן מִשְׁנְאֵיכוֹן:
10 ‡ וּבְיוֹם חֶדְוַתְכוֹן וּבְמוֹעֲדֵיכוֹן וּבְרֵאשֵׁי יַרְחֵיכוֹן וְתִתְקְעוּן בַּחֲצוֹצְרָתָא עַל עֲלָוָתְכוֹן וְעַל נִכְסַת קוּדְשֵׁיכוֹן וְיִהְוֵון לְכוֹן לְדִכְרָנָא קֳדָם אֱלָהֲכוֹן אֲנָא
יְיָ אֱלָהֲכוֹן:
11 ‡ וַהֲוָה בְּשִׁתָּא תִּנְיָנוּתָא בְּיַרְחָא תִּנְיָנָא בְּעַשְׂרִין בְּיַרְחָא אִסְתַּלַּק עֲנָנָא מֵעַל מַשְׁכְּנָא דְּסָהֲדוּתָא:
12 ‡ וּנְטָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַטְלָנֵיהוֹן מִמַּדְבְּרָא דְּסִינַי וְשָׁרָא עֲנָנָא בְּטַוְרָא דְּפָארָן:
13 ‡ וּנְטָלוּ בְּקֻדְמֵיתָא עַל מֵימְרָא דַּייָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה:
14 ‡ וְנָטַל טִקְסָא דְּמַשְׁרְיַת בְּנֵי יְהוּדָה בְּקַדְמֵיתָא לְחֵילֵיהוֹן וְעַל חֵילֵיהּ נַחְשׁוֹן בַּר עַמִּינָדָב:
15 ‡ וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דְּבְנֵי יִשָּׂשכָר נְתַנְאֵל בַּר צוּעָר:
16 ‡ וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דְּבְנֵי זְבוּלֻן אֱלִיאָב בַּר חֵלוֹן:
17 ‡ וְיִתְפְּרֵק מַשְׁכְּנָא וְנָטְלִין בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נָטְלֵי מַשְׁכְּנָא:
18 ‡ וְנָטַל טִקְסָא דְּמַשְׁרְיַת בְּנֵי רְאוּבֵן לְחֵילֵיהוֹן וְעַל חֵילֵיהּ אֱלִיצוּר בַּר שְׁדֵיאוּר:
19 ‡ וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דְּבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֻמִיאֵל בַּר צוּרִישַׁדָּי:
20 ‡ וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דְּבְנֵי גָד אֶלְיָסָף בַּר דְּעוּאֵל:
21 ‡ וְנָטְלִין בְּנֵי קְהָת קֻדְשָׁא וְיָקִימִין יָת מַשְׁכְּנָא עַד מֵיתֵיהוֹן:
22 ‡ וְנָטַל טִקְסָא דְּמַשְׁרְיַת בְּנֵי אֶפְרַיִם

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 ‡ Et clangent cum eis, & conueniet ad te omnis congregatio ad ostium tabernaculi fœderis. 4 ‡ Et si cum vna clangueritis, conuenient ad te
principes capitis milium Israel. 5 ‡ Clangetisque vlulatione, & mouebunt castra illi qui sunt ad Orientalem plagam. 6 ‡ Clangetisque iterum
vlulatione, & mouebunt castra illi qui habitant ad Australem plagam, vlulatione clangent in profectione sua. 7 ‡ Et quando congreganda est eccle
sia clangetis & non vlulabitis. 8 ‡ Filij autem Aaron sacerdotes clangent tubis, & erit vobis in legitimum sempiternum in generationibus vestris, in bonum co
9 ‡ Et quando ingressi fueritis ad præliandum in terra vestra contra hostes qui tribulant vos, clangetis tubis, vt veniat recordatio vestri in bonum co
ram domino Deo vestro, vt eruamini de inimicis vestris. 10 ‡ Et in die lætitiæ vestræ, & in solennitatibus vestris, & in kalendis vestris clangetis tu-
bis super holocaustis vestris, & super hostiis sanctificationum vestrarum: & erunt vobis in recordationē coram Deo vestro, ego dominus Deus vester.
11 ‡ Et factum est in anno secundo, in mense secundo in vicesima die mensis eleuata est nubes desuper tabernaculum testimonij. 12 ‡ Profectiq;
sunt filij Israel per mansiones suas à deserto Sinai, & mansit nubes in deserto Phatan. 13 ‡ Profectique sunt primo iuxta verbum Domini per ma-
num Moysi. 14 ‡ Discessitque primo vexillum castrorum filiorum Iuda per turmas suas, & super exercitum eius erat princeps Naasson filius A-
minadab. 15 ‡ Et super exercitum tribus filiorum Issachar fuit Nathanael filius Suar. 16 ‡ Et super exercitum tribus filiorum Zabulon;
fuit Eliab filius Helon. 17 ‡ Depositumque est tabernaculum, & profecti sunt filij Gerson & filij Merari portantes tabernaculum. 18 ‡ Et super exercitum
tribus filiorum Symeon fuit princeps Selumiel filius Surisaddai. 19 ‡ Et super exercitum tribus filiorum Gad fuit Eliasaph filius Duel.
20 ‡ Profectique sunt filij Caath portantes sanctuarium, & erigebatur tabernaculum donec venirent. 21 ‡ Profectumque est vexillum castro-
rum filiorum Ephraim per turmas suas, & super exercitum eius fuit princeps Elisama filius Amiud.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 ׀ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצוּר׃
24 ׀ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי׃
25 ׀ וְנֹסַע דֶּגֶל מַחֲנֵה־בְנֵי־דָן מְאַסֵּף לְכָל־הַמַּחֲנֹת
לְצִבְאֹתָם וְעַל־צְבָאוֹ אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי׃
26 ׀ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן־עָכְרָן׃
27 ׀ וְעַל־צְבָא מַטֵּה בְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בֶּן־עֵינָן׃
28 ׀ אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצִבְאֹתָם וַיִּסָּעוּ׃
29 ׀ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבָב בֶּן־רְעוּאֵל הַמִּדְיָנִי חֹתֵן
מֹשֶׁה נֹסְעִים אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֹתוֹ
אֶתֵּן לָכֶם לְכָה אִתָּנוּ וְהֵטַבְנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־טוֹב
עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 30 ׀ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֵךְ כִּי אִם־אֶל־
אַרְצִי וְאֶל־מוֹלַדְתִּי אֵלֵךְ׃ 31 ׀ וַיֹּאמֶר אַל־נָא תַּעֲזֹב
אֹתָנוּ כִּי עַל־כֵּן יָדַעְתָּ חֲנֹתֵנוּ בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ לָּנוּ
לְעֵינָיִם׃ 32 ׀ וְהָיָה כִּי־תֵלֵךְ עִמָּנוּ וְהָיָה הַטּוֹב הַהוּא
אֲשֶׁר יֵיטִיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהֵטַבְנוּ לָךְ׃ 33 ׀ וַיִּסְעוּ מֵהַר
יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה נֹסֵעַ
לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָתוּר לָהֶם מְנוּחָה׃
34 ׀ וַעֲנַן יְהוָה עֲלֵיהֶם יוֹמָם בְּנָסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה׃
35 ׀ וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ
אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ 36 ׀ וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה
יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃

יא

1 ׀ וַיְהִי הָעָם
כְּמִתְאֹנְנִים רָע בְּאָזְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּחַר אַפּוֹ
וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה׃
2 ׀ וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה
וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ׃ 3 ׀ וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא תַּבְעֵרָה
כִּי־בָעֲרָה בָם אֵשׁ יְהוָה׃ 4 ׀ וְהָאסַפְסֻף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ
הִתְאַוּוּ תַּאֲוָה וַיָּשֻׁבוּ וַיִּבְכּוּ גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי
יַאֲכִלֵנוּ בָּשָׂר׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Pharan.*

23 ׀ In tribu autem filiorum Manasse princeps
24 fuit Gamaliel filius Phadassur. ׀ Et in tribu Be-
25 iamin erat dux Abidan filius Gedeonis. ׀ Nouissimi castrorum omnium profecti sunt filij
Dan per turmas suas, in quorũ exercitu prin-
26 ceps fuit Abiezer filius Amisaddai. ׀ In tribu
autem filiorũ Aser erat princeps Phegiel filius
27 Ochran. ׀ Et in tribu filiorum Neptalim prin-
28 ceps fuit Ahira filius Henan. ׀ Hęc sunt castra
& pfectiones filiorum Israel per turmas suas
29 quando egrediebantur. ׀ Dixitque Moyses Ho-
bab filio Raguel Madianitæ cognato suo:
Proficiscimur ad locum qué Dominus datu-
rus est nobis: veni nobiscũ, vt bene faciamus
D tibi, quia Dominus bona promisit Israeli.
30 ׀ Cui ille respondit: Non vadam tecũ, sed re-
31 uertar in terrã meã in qua natus sum. ׀ Et ille:
Noli, inquit, nos relinquere. Tu enim nosti in
quibus locis p desertum castra ponere debea-
32 mus: & eris ductor noster. ׀ Cumq; nobiscum
veneris, quicquid optimum fuerit ex opibus
33 quas nobis traditurus est Dñs, dabimus tibi.
׀ Profecti sunt ergo de monte Dñi viam trium
34 dierũ, arcaq; fœderis Dñi præcedebat eos per
dies tres, prouidens castrorum locum. ׀ Nubes
35 quoq; Dñi super eos erat per diẽ cùm incede-
rent. ׀ Cumque eleuaretur arca, dicebat Moy-
ses: Surge, Domine, & dissipẽtur inimici tui, &
36 & fugiant qui oderunt te à facie tua. ׀ Cùm
autem deponeretur, aiebat: Reuertere, Do-
mine, ad multitudinem exercitus Israel.

CAP. XI.

1 ׀ NTereà ortum est murmur populi quasi do
A lentium pro labore cótra Dominum. Quod
cùm audisset, iratus est: & accensus in eos ig-
nis Dñi, deuorauit extremã castrorũ partem.
2 ׀ Cumq; clamasset populus ad Moysen, ora-
uit Moyses ad Dñm, & absorptus est ignis.
3 ׀ Vocauitque nomen loci illius, Incensio: eo
quòd succensus fuisset contra eos ignis Do-
4 mini. ׀ Vulgus quippe promiscuum quod al-
cenderat cum eis, flagrauit desiderio carnium
sedens & flens iunctis sibi pariter filijs Israel,
& ait: Quis dabit nobis ad vescẽdum carnes?

23 ׀ καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν μανασσῆ, γαμαλιὴλ
24 ὁ τοῦ φαδασσούρ. ׀ καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν
βενιαμὶν, ἀβιὰδ ὁ τοῦ γαδεωνί.
25 ׀ Ἐξεπορεύοντο τὰ τάγματα παρεμβολῆς υἱῶν δὰν ἔσχατοι πα-
σῶν τῶν παρεμβολῶν σὺν δυνάμει αὐτῶν. καὶ ἐπὶ τῆς δυνά-
μεως αὐτῶ, ἀζιεζὲρ ὁ τοῦ ἀμισαδαί.
26 ׀ Ἐπὶ τῆ δυνάμεως φυλῆς υἱῶν ἀσὴρ, φαγαὴλ υἱὸς ἐχρὰν.
27 ׀ καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν νεφθαλὶμ, ἀχιρὰ υἱὸς
28 αἰνάν. ׀ αὗται αἱ ἐξοδιαὶ υἱῶν ἰσραὴλ. καὶ ἐξῆλθεν
σὺν δυνάμει αὐτῶν.
29 ׀ καὶ εἶπε μωυσῆς τῷ ἰωβὰβ υἱῷ ῥαγουὴλ τοῦ μαδιηνίτη
γαμβρῷ μωυσῆ, ἐξαίρομεν ἡμεῖς εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπε κύριος,
τοῦτον δώσω ὑμῖν. δεῦρο μεθ' ὑμῶν, καὶ εὖ ἐποιήσομεν, ὅτι κύ-
ριος ἐλάλησε καλὰ περὶ ἰσραήλ.
30 ׀ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν· οὐ πορεύσομαι, ἀλλὰ εἰς τὴν γῆν
31 μου καὶ εἰς τὴν γένεάν μου πορεύσομαι. ׀ Ἔτι εἶπε, μὴ
ἐγκαταλείπῃς ἡμᾶς· οὗ ἕνεκεν οἶδας μετ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
32 καὶ ἔσῃ μετ' ἡμῶν πρεσβύτης. ׀ καὶ ἔσται ἐὰν πορευ-
θῇς μεθ' ἡμῶν, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν κύριος
33 ἡμῖν, καὶ εὖ ἐποιήσομεν. ׀ καὶ ἐξῆραν ἀπὸ τοῦ ὄρους κυρίου ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν. καὶ ἡ
κιβωτὸς διαθήκης κυρίου προεπορεύετο πρότερα αὐτῶν ὁδὸν
τριῶν ἡμερῶν κατασκέψασθαι αὐτοῖς ἀνάπαυσιν.
34 ׀ καὶ ἡ νεφέλη κυρίου ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτοῖς ἡμέ-
ρας ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐτοὺς ἐκ τῆς παρεμβολῆς.
35 ׀ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν κιβωτὸν, καὶ εἶπε μωυσῆς,
ἐγέρθητι κύριε, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροί σου, καὶ φυ-
γέτωσαν πάντες οἱ μισοῦντές σε. ׀ καὶ ἐν τῇ καταπαύ-
σει εἶπεν, ἐπίστρεφε κύριε χιλιάδας μυριάδας ἐν τῷ ἰσραήλ.

ιά.

1 ׀ Καὶ ὡς ὁ λαὸς γογγύζων πονηρὰ ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἤκου-
σε κύριος, καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ, καὶ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ πα-
ρὰ κυρίου, καὶ κατέφαγε μέρος τι τῆς παρεμβολῆς.
2 ׀ Καὶ ἔκραξεν ὁ λαὸς πρὸς μωυσῆν, καὶ ἠύξατο μωυσῆς
3 πρὸς κύριον, καὶ ἐκόπασε τὸ πῦρ. ׀ καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνο-
μα τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐμπυρισμός· ὅτι ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς
4 πῦρ παρὰ κυρίου. ׀ καὶ ὁ ἐπιμικτὸς ὁ ἐν αὐτοῖς ἐπεθύ-
μησαν ἐπιθυμίαν. καὶ καθίσαντες ἔκλαιον καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραήλ.
καὶ εἶπον, τίς ἡμᾶς ψωμιεῖ κρέα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et super exercitum tribus filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadasur. [14] Et super exercitum tribus filiorum Beniamin fuit Abidan filius Gedeonis. [15] Et super exercitum tribus filiorum Dan per turmas suas, recolligens omnia castra, & super exercitum eius fuit princeps Ahiezer, filius Amisaddai. [16] Et super exercitum tribus filiorum Aser fuit Phegiel filius Ochran. [17] Et super exercitum tribus filiorum Neptalim fuit Ahira filius Enan. [18] Hæ sunt profectiones filiorum Israel: profectique sunt per turmas suas. [19] Dixitque Moyses ad Obab filium Raguel Madianitam socerum Moysi: Proficiscimur nos ad locum de quo dixit Dominus, quòd daret eum nobis: Veni nobiscum, & benefaciemus tibi: quia Dominus locutus est bona de Israel. [20] Et dixit ad eum: Non ibo, sed in terram meam & ad cognationem meam ibo. [21] Et ait: Ne, obsecro, derelinquas nos: tu enim nosti quomodo castrametati sumus in deserto: & eris nobis pro oculis. [22] Profectique sunt de monte in quo reuelata est gloria Domini itinere trium dierum: & arca fœderis Domini præcedebat eos itinere trium dierum, vt præpararet eis locum mansionis. [23] Et nubes gloriæ Domini obumbrabat super eos per diem quando proficiscebantur de castris. [24] Et factum est cùm leuaretur arca, dicebat Moyses: Reuelare, Domine, vt dispergantur hostes tui, & fugiant inimici tui à facie tua. CAP. XI. [25] Et cùm resideret, dicebat: Reuertere, Domine, habita cum gloria tua in medio multitudinis milium Israel. [1] Et cùm proficiscerentur ipsi de castris, [2] Et accensus est in eis ignis à facie Domini, & deuorauit extremam partem castrorum. [3] Clamauitque populus ad Moysen, & orauit Moyses coram Domino: & absorptus est ignis. [4] Et promiscuus qui erant inter eos petierunt petitionem: & reuersi sunt filij Israel, & ploraverunt atque dixerunt: Quis dabit nobis carnes ad vescendum?

תרגום אונקלוס

כג וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דִבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בַּר פְּדָה צוּר׃ כד וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִן אֲבִידָן בַּר גִּדְעוֹנִי׃ כה וְנָטַל מַקָּם מַשְׁרִיתָא דִבְנֵי מַחֲנֵה דָן מְכַנֵּשׁ לְכָל מַשְׁרִיתָא וְעַל חֵילֵיהוֹן וְעַל חֵילֵיהּ אֲחִיעֶזֶר בַּר עַמִּישַׁדָּי׃ כו וְעַל חֵילָא שִׁבְטָא דִבְנֵי אָשֵׁר פַּגְעִיאֵל בַּר עָכְרָן׃ כז וְעַל חֵילָא דִבְנֵי נַפְתָּלִי אֲחִירַע בַּר עֵינָן׃ כח אִלֵּין מַטְּלֵנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֵילֵיהוֹן וּנְטָלוּ׃ כט וַאֲמַר מֹשֶׁה לְחוֹבָב בַּר רְעוּאֵל מְדְיָנָאָה חֲמוֹהִי דְמֹשֶׁה אֲנַחְנָא נְטָלִין לְאַתְרָא דַאֲמַר יְיָ יְהָבָהּ לְכוֹן אֵיתָא לְכוֹן עִמָּנָא וְנוֹטַב לָךְ אֲרֵי יְיָ מַלֵּיל לְאַיְטָבָא עַל יִשְׂרָאֵל׃ ל וַאֲמַר לֵיהּ לָא אֵיזִיל אֱלָהֵן לְאַרְעִי וּלְדִמְדַּמֵּי אֵיזִיל׃ לא וַאֲמַר לָא כְּעַן תְּשׁוּבוּק יָתָנָא אֲרֵי עַל כֵּן יְדַעְתָּ כַּר חֲזִינָא שְׁרֵי בְּמַדְבְּרָא וּבְגִינָךְ דְּאִתְעֲבִידָא לָנָא חֵזְיָנָא בְּעֵינָיךְ׃ לב וְיְהֵי אֲרֵי חוֹלִי עִמָּנָא וְיְהֵי טָבָא דְּיְיָ יְטִיב עִמָּנָא וְנוֹטַב לָךְ׃ לג וּנְטָלוּ מִטּוּרָא דַּייָ מַהֲלַךְ תְּלָתָא יוֹמִין וַאֲרוֹנָא דִּקְיָמָא דַּייָ מַהֲלַךְ תְּלָתָא יוֹמִין יַזְמִין לְהוֹן אֲתַר בְּרִירָא מַשְׁרָא׃ לד וַעֲנָנָא דַּייָ מַטֵּיל עֲלֵיהוֹן יוֹמָא כַּד בָּרִירִין מַשְׁרָיָתָא׃ לה וַהֲוָה כַּד מְטַלְטְלִין אֲרוֹנָא וַאֲמַר מֹשֶׁה אִתְגְּלִי יְיָ וְיִתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְיֶעְרְקוּן סַנָּאֲיךְ וְיֶעְרְקוּן בַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִן קֳדָמָךְ׃ לו וְכַד מַשְׁרֵי אֲמַר תּוּב יְיָ שְׁרֵי בֵּינֵי רִבְוָן אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃

יא

א וַהֲוָה עַמָּא כְּמִתְרַעֲמִין בִּישָׁא קֳדָם יְיָ וְשָׁמַע יְיָ וְתַקִּיף רְגְזֵיהּ וּדְלֵיקַת בְּהוֹן אֶשָּׁתָא דַּייָ וְשֵׁצִיאַת בִּסְעִיפֵי מַשְׁרִיתָא׃ ב וְקָרָא עַמָּא לְמֹשֶׁה וְצַלִּי מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ וְאִשְׁתְּקַעַת אֶשָּׁתָא׃ ג וְקָרָא שְׁמֵיהּ דְּאַתְרָא הַהוּא דְּלֵקַתָּא בְּהוֹן אֶשָּׁתָא דַּייָ וְשֵׁצִיאַת בְּסִעְפֵי מַשְׁרִיתָא׃ ד וְעַרְבְרִין דְּבֵינֵיהוֹן שְׁאִילוּ שְׁאֵלְתָּא וְתָבוּ וּבְכוּ אַף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמָרוּ מַן יַאֲכִלִנָא בִּישְׂרָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 זָכַרְנוּ אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם
אֵת הַקִּשָּׁאִים וְאֶת הָאֲבַטִּחִים וְאֶת־הֶחָצִיר
6 וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים: * וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ
7 יְבֵשָׁה אֵין כֹּל בִּלְתִּי אֶל־הַמָּן עֵינֵינוּ: * וְהַמָּן כִּזְרַע־
8 גַּד הוּא וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח: * שָׁטוּ הָעָם וְלָקְטוּ
וְטָחֲנוּ בָרֵחַיִם אוֹ דָכוּ בַּמְּדֹכָה וּבִשְּׁלוּ בַּפָּרוּר וְעָשׂוּ
אֹתוֹ עֻגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשַׁד הַשָּׁמֶן:
9 * וּבְרֶדֶת הַטַּל עַל־הַמַּחֲנֶה לָיְלָה יֵרֵד הַמָּן עָלָיו:
10 * וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו
אִישׁ לְפֶתַח אָהֳלוֹ וַיִּחַר־אַף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינֵי
11 מֹשֶׁה רָע: * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לָמָּה
הֲרֵעוֹתָ לְעַבְדֶּךָ וְלָמָּה לֹא־מָצָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לָשׂוּם
12 אֶת־מַשָּׂא כָּל־הָעָם הַזֶּה עָלָי: * הַאָנֹכִי
הָרִיתִי אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה אִם־אָנֹכִי יְלִדְתִּיהוּ
כִּי־תֹאמַר אֵלַי שָׂאֵהוּ בְחֵיקֶךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֹמֵן אֶת־
הַיֹּנֵק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתָיו:
13 * מֵאַיִן לִי בָּשָׂר לָתֵת לְכָל־הָעָם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי
14 לֵאמֹר תְּנָה־לָּנוּ בָּשָׂר וְנֹאכֵלָה: * לֹא־אוּכַל אָנֹכִי
לְבַדִּי לָשֵׂאת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי:
15 * וְאִם־כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִי הָרְגֵנִי נָא הָרֹג אִם־מָצָאתִי
16 חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאַל־אֶרְאֶה בְרָעָתִי: * וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה אֶסְפָּה־לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי־הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשֹׁטְרָיו וְלָקַחְתָּ אֹתָם
17 אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ: * וְיָרַדְתִּי
וְדִבַּרְתִּי עִמְּךָ שָׁם וַאֲצַלְתִּי מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי
עֲלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמַשָּׂא הָעָם וְלֹא־תִשָּׂא
18 אַתָּה לְבַדֶּךָ: * וְאֶל־הָעָם תֹּאמַר הִתְקַדְּשׁוּ
לְמָחָר וַאֲכַלְתֶּם בָּשָׂר כִּי בְכִיתֶם בְּאָזְנֵי יְהוָה לֵאמֹר מִי
יַאֲכִלֵנוּ בָשָׂר כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרָיִם וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר
וַאֲכַלְתֶּם:

5 * Recordamur piscium quos comedebamus in Ægypto gratis, in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porriq́ue, & cepe, & allia. 6 * Anima nostra arida est: nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man.
7 * Erat autem Man quasi semen coriandri, * coloris bdelij. 8 * Circuibatq́ue populus, & colligens illud frangebat mola, siue terebat in mortario: coquens in olla, & faciens ex B eo tortulas, saporis quasi panis oleati.
9 * Cumq́ue descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter & Man.
10 * Audiuit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorij sui. Iratusq́ue est furor Domini valdè, sed & Moy-
11 si intoleranda res visa est. * Et ait ad Dominum: Cur afflixisti seruum tuum? quare eò inuenio gratiam coram te? & cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me?
12 * Nunquid ego concepi omnem hanc mul C titudinem, vel genui eam, vt dicas mihi, Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulũ, & defer in terram pro qua iurasti
13 patribus eorum? * Vnde mihi carnes, vt dem tantæ mulritudini? Flent contra me, dicentes: Da nobis carnes, vt comedamus.
14 * Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia grauis est mihi.
15 * Sin aliter tibi videtur, obsecro vt interfi D cias me, & inueniã gratiam in oculis tuis, ne
16 tantis afficiar malis. * Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti quòd sint ros de senioribus Israel, quos tu nosti quòd sint seniores populi & magistri: & duces eos ad ostium tabernaculi fœderis, faciesq́ue ibi stare tecum:
17 * Vt descendam & loquar tibi: & auferam de spiritu tuo, tradamq́ue eis, vt sustentẽt tecum onus populi, & non tu solus grauêris.
18 * Populo quoq; dices: Sanctificamini, cras E comedetis carnes. Ego enim audiui vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium: Bene nobis erat in Ægypto. vt det vobis Dominus carnes & comedatis,

5 * Recordati sumus piscium quos comedebamus in Ægypto gratis, & cucumerum, & peponum, et porrorum, & ceparum, & alliorum. 6 * Nunc autem anima nostra est desiderans; nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Manna. * At Manna quasi semen coriandri est, & species illius speciei crystalli. 8 * Et transibat populus, & colligebant, & molebant illud in mola, aut comminuebant in mortario, & coquebant illud in olla, & faciebant illud subcineritios. & erat sapor illius quasi gustus laganum ex oleo.
9 * Et quando descendebat nox super castra nocte, descendebat Manna super illum.
10 * Et audiuit Moyses plorantes ipsos per populos suos, vnusquisque in ianua sua. Et iratus est ira Dominus valde, & coram Moyse fuit malum.
11 * Et dixit Moyses ad Dominum: Quare afflixisti seruum tuum, & cur non inueni gratiam coram te, vt poneres iram populi huius super me?
12 * Nunquid ego in ventre concepi omnem populum hunc, aut ego peperi eos, quia dicis mihi, Accipe eos in sinum tuum, quasi tolleret nutrix lactentem, in terram quam iurasti patribus suis?
13 * Vnde mihi carnes ad dandum omni populo huic? quia flent contra me, dicentes: Da nobis carnes, vt manducemus.
14 * Non potero ego solus ferre populum hunc, quia graue mihi est verbum hoc.
15 * Si autem sic tu facis mihi, interfice me morte, si inueni gratiam apud te, vt non videam afflictionem meam.
16 * Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti quòd ipsi sunt seniores populi, & scribæ eorum. & duces eos in tabernaculum testimonij, & stabunt ibi tecum.
17 * Et descendam & loquar ibi tecum: & auferam de spiritu qui in te, & ponam super eos. & sustinebunt tecum impetum populi, & non feres illos tu solus.
18 * Et populo dices: Sanctificamini in crastinum, & comedetis carnes: quia fleuistis coram Domino, dicentes: Quis nos cibabit carnibus? quia bonum nobis est in Ægypto. & dabit Dominus vobis carnes, & manducabitis.

5 * ἐμνήσθημεν δὲ ἰχθύας, οὓς ἠσθίομεν ἐν αἰγύπτῳ δωρεάν, καὶ δὲ σικύας, καὶ δὲ πέπονας, καὶ τὰ πράσα, καὶ
6 κρόμμυα, καὶ τὰ σκόροδα. * νυνὶ δὲ ἡ ψυχὴ ἡμῶν καταξηρὸς, πλὴν τὸ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἰς τὸ μάννα.
7 * τὸ δὲ μάννα ὡσεὶ σπέρμα κοριάνου ἐστὶ, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ
8 εἶδος κρυσάλλου. * καὶ διεπορεύετο ὁ λαὸς καὶ συνέλεγον, ἔκλινον αὐτὸ ἐν τῷ μύλῳ, ἢ ἔτριβον ἐν τῷ ὐίκι, ἔ ἤψων αὐτὸ ἐν τῇ χύτρᾳ, καὶ ἐποίουν αὐτὸ ἐγκρυφίας. καὶ ἦν ἡ ἡδονὴ αὐτοῦ ὡσεὶ γόμμα ἐγκεκλεῖ ἐξ ἐλαίου.
9 * καὶ ὅταν κατέβη ἡ δρόσος ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν νυκ-
10 τὸς, κατέβαινεν τὸ μάννα ἐπ' αὐτῆς. * καὶ ἤκουσε μωυσῆς κλαιόντων αὐτῶν κατ' δήμους αὐτῶν, ἕκας δ' ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σφόδρα, ἔ ἐναντι μωυσῆ λυπηρόν.
11 * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς κύριον· ἱνατί ἐκάκωσας τὸν θεράποντά σου, καὶ διατί οὐ δύρηκα χάριν ἐναντίον σου, ἐπιθεῖναι τὸν ὀργὴν ἔ λαοῦ τούτου ἐπ' ἐμέ;
12 * μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔλαβον πᾶν τὸν λαὸν τοῦτον, ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτὸν, ὅτι λέγεις μοι, λάβε αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου, ὡσεὶ ἄραι τιθηνὸς τὸν θηλάζοντα εἰς γῆν ἣν ὤμοσας τοῖς
13 πατράσιν αὐτῶν. * πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ; ὅτι κλαίουσιν ἐπ' ἐμὲ, λέγοντες, δὸς ἡμῖν κρέα ἵνα φάγωμεν.
14 * οὐ δυνήσομαι ἐγὼ μόνος φέρειν τὸν λαὸν τοῦτον, ὅτι βαρύ μοί ἐστιν τὸ ῥῆμα τοῦτο.
15 * εἰ δ' οὕτως σὺ ποιεῖς μοι, κατάκλεισόν με αὐτοκέλευστος, εἰ εὕρηκα χάριν κατά σε, ἵνα μὴ ἴδω τὴν κακωσίν μου.
16 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, συνάγαγέ μοι ἑβδομήκοντα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἰσραὴλ, οὓς σὺ οἶδας. οὗτοι εἰσι πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, καὶ γραμματεῖς αὐτῶν. καὶ ἐξάξεις αὐτοὺς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ
17 στήσονται ἐκεῖ μετ' θυ. * καὶ καταβήσομαι, καὶ λαλήσω ἐκεῖ μετ' θυ, καὶ ἀφελῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπὶ σοί, καὶ ἐπιθήσω ἐπ' αὐτοῖς· ἵ συναντιλήψονται μετὰ θυ τῷ ὁρμῷ τοῦ λαοῦ, καὶ οὐκ οἴσεις αὐτοὺς σὺ μόνος.
18 * καὶ τῷ λαῷ ἐρεῖς, ἁγνίσασθε εἰς αὔριον, καὶ φάγεσθε κρέα· ὅτι ἐκλαύσατε σὺν τοῖς κυρίου, λέγοντες, τις ἡμᾶς ψωμιεῖ κρέα; ὅτι καλὸν ἡμῖν ἦν ἐν αἰγύπτῳ. καὶ δώσει κύριος ὑμῖν κρέα καὶ φάγεσθε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 * Memores sumus piscium quos comedebamus in Ægypto gratis, & cucumerum, & peponum, & porrorum, & ceparum, & alliorum.
6 * Nunc autem anima nostra est desiderans; nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi Man. 7 * Erat autem Man quasi semen coriandri, & color eius quasi color bdelij. 8 * Dispergebatur populus, & colligebant illud: & qui volebat, frangebat mola, & qui volebat, terebat in mortario, & coquebant illud in olla, & faciebant ex eo placentas: & erat sapor eius quasi sapor panis oleati.
9 * Cumque descenderet ros nocte super castra, descendebat Man super eum.
10 * Audiuitque Moyses populum flentem per familias suas singulos in ostio tabernaculi sui. Iratusque est furor Domini valdè, & in oculis Moysi displicuit.
11 * Dixitque Moyses coram Domino: Quare malefecisti seruo tuo, & cur inueni misericordiam in conspectu tuo, vt poneres onus omnis populi huius super me?
12 * Nunquid pater ego sum vniuersi populi huius, aut filij mei sunt illi, vt dicas mihi, Porta eum in fortitudine tua, sicut portat nutrix lactentem, super terram de qua iurasti patribus suis?
13 * Vnde habeo carnem vt dem vniuerso populo huic? quia flent contra me, dicentes: Da nobis carnem vt manducemus.
14 * Non possum ego solus sustinere omnem populum hunc, quia grauior me est.
15 * Si inueni misericordiam in oculis tuis, & non videbo malum meum.
16 * Dixitque Dominus Moysi: Congrega coram me septuaginta viros de senioribus filiorum Israel quos tu nosti quòd sint senes populi & præfecti eius, & duces eos ad tabernaculum fœderis, & stabunt ibi tecum.
17 * Et reuelabor & loquar tecum ibi: & augebo de spiritu qui est super te, & ponam super eos: & sustinebunt simul onus populi, & non sustinebis tu solus.
18 * Populo quoque dices: Præparamini in crastinum, & comedetis carnem: quia plorastis coram Domino, dicentes: Quis dabit nobis carnem ad manducandum? benè enim erat nobis in Ægypto. Dabitque Dominus vobis carnem, & comedetis.

תרגום אונקלוס

5 דְכִירִין אֲנַחְנָא יָת נוּנְיָא דַהֲווֹינָא אָכְלִין בְּמִצְרַיִם מַגָּן יָת בּוּצִינְיָא וְיָת אֲבַטִּיחֲיָא וְכָרְתֵי וּבְהַלֵּי וְהוּמֵי׃ 6 וּכְעַן נַפְשָׁנָא חָאִיבָא
לֵית כֹּל מִדְּעָם אֱלָהָיִן לְמַנָּא עֵינָנָא׃ 7 וּמַנָּא כִּבְר זַרְע גַּדָּא הוּא וְחֵזְוֵיהּ כְּחֵיזוּ בְּדִלְחָא׃ 8 שַׁיְטִין עַמָּא וְלָקְטִין רַבְּנֵי בְּרֵחַיָּא
דָּאִיךְ כְּמָא דְּיִכְּלוּן אוֹ דְּיָהֲבִין בְּמַדְכְּתָא וּבִשְׁלִין בְּקִדְרָא וְעָבְדִין מִנֵּיהּ גְּרִיצָן וְהֲוָה טַעֲמֵיהּ כְּטַעֲמָא דְּלִישׁ בְּמִשְׁחָא׃
9 כַּד נָחֵית טַלָּא עַל מַשְׁרִיתָא בְּלֵילְיָא נָחֵית עֲלֵיהּ׃ 10 וּשְׁמַע מֹשֶׁה יָת עַמָּא בָּכֵן לְזַרְעֲיָתְהוֹן גְּבַר בְּתָרַע מַשְׁכְּנֵיהּ וְתָקֵיף רְגְזָא דַיְיָ לַחְדָּא וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה
כֵּיל׃ 11 וַאֲמַר מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ לְמָא אַבְאִישְׁתָּא לְעַבְדָּךְ וּלְמָא לָא אַשְׁכַּחְתָּא רַחֲמִין קֳדָמָךְ לְשַׁוָּאָה יָת מָטוֹל כָּל עַמָּא הָדֵין עָלָי׃
12 הֲאֲנָא עֻבָּרְתֵּיהּ יָת כָּל עַמָּא הָדֵין אִם אֲנָא אֻלֵּדְתֵּיהּ אֲרֵי אֵימָתַי אֲמַר לִי סְוֹבְרֵהִי בְּחֵיקָךְ כְּמָא דְּנָטַר אֻמְנָא יָת טָלְיָא עַל אַרְעָא דְקַיֶּימְתָּא לַאֲבָהָתְהוֹן׃
13 מִנַּיִן לִי בִּסְרָא לְמִתַּן לְכָל עַמָּא הָדֵין אֲרֵי בָּכִן עֲלַי לְמֵימַר הַב לָנָא בִּסְרָא וְנֵיכוֹל׃ 14 לֵית אֲנָא יָכִיל בִּלְחוֹדַי לְסוֹבָרָא לְכָל
עַמָּא הָדֵין אֲרֵי תַקִּיף מִנִּי׃ 15 וְאִם כְּדֵין אַתְּ עָבִיד לִי קְטוֹלֵנִי כְּעֵן קְטוֹל אִם אַשְׁכַּחְתִּי רַחֲמִין קֳדָמָךְ וְלָא אֶחֱזֵי בִּבְאִישְׁתִּי׃
16 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה כְּנוֹשׁ קֳדָמַי שִׁבְעִין גַּבְרַיָּא מִסָּבֵי יִשְׂרָאֵל דְּיָדַעְתָּא אֲרֵי אִנּוּן סָבֵי עַמָּא וְסָרְכוֹהִי וְתִדְבַּר יְהוֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִתְעַתְּדוּן תַּמָּן עִמָּךְ׃
17 וְאֶתְגְּלֵי וַאֲמַלֵּל עִמָּךְ תַּמָּן וַאֲשַׁוֵּי עֲלֵיהוֹן וַיְסוֹבְרוּן עִמָּךְ בְּמָטוֹל עַמָּא וְלָא תְסוֹבַר אַתְּ בִּלְחוֹדָךְ׃
18 וּלְעַמָּא תֵּימַר אִתְקַדָּשׁוּ לִמְחַר וְתֵיכְלוּן בִּסְרָא אֲרֵי בְּכִיתוֹן קֳדָם יְיָ לְמֵימַר מַן יְאַכְלִנָּא בִּסְרָא אֲרֵי טָב לָנָא בְּמִצְרָיִם וְיִתֵּן יְיָ לְכוֹן
בִּסְרָא וְתֵיכְלוּן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמַיִם וְלֹא חֲמִשָּׁה
יָמִים וְלֹא עֲשָׂרֶת יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם׃
20 עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא מֵאַפְּכֶם וְהָיֶה
לָכֶם לִזְרָא יַעַן כִּי־מָאַסְתֶּם אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכּוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה זֶּה יָצָאנוּ
מִמִּצְרָיִם׃ 21 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שֵׁשׁ־מֵאוֹת
אֶלֶף רַגְלִי הָעָם אֲשֶׁר אָנֹכִי בְקִרְבּוֹ וְאַתָּה אָמַרְתָּ
בָּשָׂר אֶתֵּן לָהֶם וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים׃
22 הֲצֹאן וּבָקָר יִשָּׁחֵט לָהֶם וּמָצָא לָהֶם אִם אֶת־
כָּל־דְּגֵי הַיָּם יֵאָסֵף לָהֶם וּמָצָא לָהֶם׃
23 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲיַד יְהוָה
תִּקְצָר עַתָּה תִּרְאֶה הֲיִקְרְךָ דְבָרִי אִם־לֹא׃
24 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל־הָעָם אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה
וַיֶּאֱסֹף שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם וַיַּעֲמֵד אֹתָם
סָבִיב לָאֹהֶל׃ 25 וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיְדַבֵּר
אֵלָיו וַיָּאצֶל מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל־שִׁבְעִים
אִישׁ הַזְּקֵנִים וַיְהִי כְּנוֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ
וְלֹא יָסָפוּ׃ 26 וַיִּשָּׁאֲרוּ שְׁנֵי־אֲנָשִׁים בַּמַּחֲנֶה
שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מֵידָד וַתָּנַח עֲלֵהֶם
הָרוּחַ וְהֵמָּה בַּכְּתֻבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֹהֱלָה וַיִּתְנַבְּאוּ
בַּמַּחֲנֶה׃ 27 וַיָּרָץ הַנַּעַר וַיַּגֶּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמַר
אֶלְדָּד וּמֵידָד מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה׃
28 וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מְשָׁרֵת מֹשֶׁה מִבְּחֻרָיו
וַיֹּאמַר אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם׃ 29 וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה
הַמְקַנֵּא אַתָּה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל־עַם יְהוָה נְבִיאִים כִּי־
יִתֵּן יְהוָה אֶת־רוּחוֹ עֲלֵיהֶם׃ 30 וַיֵּאָסֵף מֹשֶׁה אֶל־
הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 31 וְרוּחַ נָסַע מֵאֵת יְהוָה
וַיִּגֶז שַׂלְוִים מִן־הַיָּם וַיִּטֹּשׁ עַל־הַמַּחֲנֶה כְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה
וְכֹה יוֹם סָבִיב׀ הַמַּחֲנֶה וְכַאֲמָתַיִם עַל־
פְּנֵי הָאָרֶץ׃

NVMERI. Translat. B. Hieron. Phar.

19 * Non vno die, nec duobus, vel quinque
aut decem, nec viginti quidem, sed vsque ad
20 mensem dierum, * Donec exeat per nares
vestras, & vertatur in nauseam; eo quòd repu-
leritis Dominum qui in medio vestri est: &
fleueritis coram eo, dicentes: Quare egressi fu-
mus ex Ægypto?
21 * Et ait Moyses ad Dominum: Sexcenta mi-
lia peditũ huius populi sunt; & tu dicis, Da-
bo eis esum carnium mense integro.
22 * Nunquid ouium & boum multitudo ęq-
detur, vt possit sufficere ad cibum? vel omnes
E pisces maris in vnum congregabuntur, vt eos
23 satient? * Cui respondit Dominus: Nun-
quid manus Domini inualida est? Iam nunc
videbis, vtrùm meus sermo opere cõpleatur.
24 * Venit igitur Moyses, & narrauit populo
verba Domini: congregans septuaginta viros
de senioribus Israel, quos stare fecit circa ta-
25 bernaculum. * Descenditque Dominus
per nubem, & locutus est ad eum, auferens de
spiritu qui erat in Moyse, & dans septuaginta
viris. Cumque requieuisset in eis spiritus, pro-
F phetauerunt, nec vltrà cessauerunt.
26 * Remanserant autem in castris duo viri,
quorũ vnus vocabatur Heldad, & alter Me-
dad, super quos requieuit spiritus. nam & ip-
si descripti fuerant, & non exierant ad taber-
naculum. Cùm prophetarent in castris,
27 * Cucurrit puer, & nunciauit Moysi, dicẽs:
Heldad & Medad prophetant in castris.
28 * Statim Iosue filius Nun, minister Moysi,
& electus è pluribus, ait: Domine mi Moyses
G prohibe eos.
29 * At ille: Quid, inquit, æmularis pro me?
quis tribuat vt omnis populus prophetet, &
det eis Dominus spiritum suum.
30 * Reuersusque est Moyses & maiores natu
31 Israel in castra. * Ventus autem egre-
diens à Domino arreptas trans mare coturni-
ces detulit, & dimisit in castra itinere quan-
tum vno die confici potest, ex omni parte ca-
strorum per circuitum: volabantque in aëre
duobus cubitis altitudine super terram.

תרגום אונקלוס

19 לא יומא חד תיכלון ולא תרין יומין ולא חמשא יומין ולא עשרא יומין ולא עשרין יומין׃
20 עד ירח יומין עד דיקרינון ביתיהוי לכון למקלא ארום שקרתון בייי דשכינתיה שריא ביניכון ובכיתון קדמוהי למימר למא נפקנא ממצרים׃ 21 ואמר משה שית
מאין גברא רגלאה עמא דאנא ביניהון ואת אמרת להון בישרא אתן להון ויכלון ירח יומין׃ 22 העאן והורין יתנכסון להון ויספקון
להון אם ית כל נוני ימא יתכנשון להון ויספקון להון׃ 23 ואמר ייי למשה המיסרא דייי יתעבד כען תחזי היערעינך פתגמי אם
לא׃ 24 ונפק משה ומליל עם עמא ית פתגמיא דייי וכנש שבעין גברא מסבי עמא ואקים יתהון סחור למשכנא׃
25 ואתגלי ייי בעננא ומליל עמיה ורבי מן רוחא דעלוהי ויהב על שבעין גברא סבייא והות כד שרת עלויהון רוחא ונבואו והתנבן ולא פסקין׃
26 ושארו תרין גברין במשריתא שום חד אלדד ושום תניינא מידד ושרת עלויהון רוחא ונבואו ואנון בכתיביא ולא נפקו למשכנא ואתנבן
במשריתא׃ 27 ורהט עלימא ומחי למשה ואמר אלדד ומידד מתנבן במשריתא׃ 28 ואתיב
יהושע בר נון משמשנייה דמשה סעדמהיה ואמר רבוני משה אסרנון׃ 29 ואמר ליה משה הקנאתי את מקני רעינא פון
נשוי כולהון עמא דייי נבואין ארי יתן ייי ית רוחא נבויתיה עלויהון׃ 30 ואתכנש משה למשריתא הוא וסבי ישראל׃ 31 ורוחא
אפיק מן קדם ייי ואפרח שליו מן ימא ורמא על משריתא כמהלך יומא לכא וכהלך יומא סחור סחור למשריתא וכרום תרתין אמין על
אפי ארעא׃

19 * Non diem vnum comedetis, neque duos, neque
quinque dies, neque decem dies, neque viginti dies,
vsque ad mensem dierum comedetis:
20 * Vsquequo exeat per nares vestras, & erit
vobis ad choleram: quia inobedientes fuistis Domi-
no, qui est in vobis, & fleuistis coram eo, dicentes:
Quare nobis egredi de terra Ægypti?
21 * Et dixit Moyses: Sexcenta milia peditum po-
pulus, in quibus sum in ipsis: & tu dixisti, Carnes
dabo eis, & comedent mensem dierum:
22 * Nunquid oues & boues occidentur, & suffi-
cient eis: aut omne obsonium maris congregabitur ip-
sis, & sufficiet eis?
23 * Et dixit Dominus ad Moysen: Nunquid ma-
nus Domini non sufficiet? iam nosces, si comprehen-
det te verbum meum, aut non.
24 * Et exiit Moyses, & locutus est ad populum
verba Domini. & congregauit septuaginta viros
de senioribus populi: & statuit eos in circuitu ta-
bernacul.
25 * Et descendit Dominus in nube, & locutus est
ad eum: & abstulit de spiritu qui super eum, &
posuit super septuaginta viros seniores. Ut autem
quieuit spiritus super eos, & prophetauerunt, &
non amplius adiecerunt.
26 * Et relicti fuerunt duo viri in castris, nomen
vni Heldad, & nomen secundo Medad: & requie-
uit super eos spiritus; & hi fuerunt ex descriptis,
& non venerunt ad tabernaculum: & prophета-
uerunt in castris.
27 * Et accurrens iuuenis narrauit Moysi, & di-
xit: Heldad & Medad prophetant in castris.
28 * Et respondens Iesus filius Naue qui astabat
Moysi, electus eius, dixit: Domine mi Moyses, pro-
hibe illos.
29 * Et dixit ei Moyses: Nunquid æmularis tu mihi?
& quis det omnem populum Domini prophetas,
quando dederit Dominus spiritum suum in eos.
30 * Et abijt Moyses in castra, ipse & seniores
Israel.
31 * Et spiritus exijt à Domino, & transire fecit
coturnicem à mari: & immisit in castra, viam diei
hinc, & viam diei hinc, in circuitu castrorum quasi
bicubitum à terra.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Non vno die, nec duobus diebus, nec quinque diebus, nec decem diebus, nec viginti diebus, sed vsque ad mensem dierum:
20 Donec in fastidium eam habeatis, & sit vobis in scandalum: eo quòd in fastidium fuit vobis verbum Domini, cuius maiestas habitat inter
vos: & plorastis coram eo, dicentes: Vt quid egressi sumus de Ægypto?
21 Et ait Moyses: Sexcenta milia virorum sunt populi hu-
ius inter quos ego habito: & tu dixisti, Dabo eis carnem, vt comedant mensem dierum.
22 Nunquid si oues & boues occidantur
eis, sufficient eis? aut si omnes pisces maris congregentur eis, nunquid sufficient eis?
23 Dixitque Dominus ad Moysen: Nun-
quid verbum Domini impeditur? nunc videbis vtrùm accidat tibi verbum meum, an non.
24 Egressusque est Moyses, & locutus est
cum populo verba Domini. Et congregauit septuaginta viros de senioribus populi: & statuit eos per circuitum tabernaculi.
25 Reuela-
tusque est Dominus in nube, & locutus est cum eo: & auxit de spiritu qui erat in eo, & dedit super septuaginta viros seniores. Factumque est cùm re-
quieuisset in eis spiritus prophetiæ, prophetauerunt, & nequaquam cessauerunt.
26 Remanserant autem duo viri in castris, nomen v-
nius Eldad, & nomen secundi Medad: & requieuit super eos spiritus prophetiæ, & ipsi erant descripti: & non exierant ad tabernaculum, & prophe-
tabant in castris.
27 Cucurrit autem puer, & narrauit Moysi, & ait: Eldad & Medad prophetant in castris.
28 Respondit-
que Iosue filius Nun, minister Moysi à pueritia sua, & ait: Domine mi Moyses, mitte eos in carcerem.
29 Dixitque ei Moyses: Nunquid æmularis tu æmulationem meam? vellem quòd omnis populus Domini prophetarent, & quòd daret Domi-
nus spiritum prophetiæ suæ super eos.
30 Collectusque est Moyses in castra, ipse & seniores Israel.
31 Ventus autem egressus est à facie Domini, & volare fecit coturnices de mari, & proiecit eas iuxta castra itinere vnius diei hinc, & itinere vnius
diei illinc per circuitum castrorum, & quasi altitudine duorum cubitorum super faciem terræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 וַיָּקָם הָעָם כָּל־הַיּוֹם הַהוּא וְכָל־הַלַּיְלָה וְכָל־
יוֹם הַמָּחֳרָת וַיַּאַסְפוּ אֶת־הַשְּׂלָו הַמַּמְעִיט אָסַף
עֲשָׂרָה חֳמָרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוֹחַ סָבִיבוֹת
33 לַמַּחֲנֶה: * הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם
יִכָּרֵת וְאַף יְהוָה חָרָה בָּעָם וַיַּךְ יְהוָה בָּעָם מַכָּה
34 רַבָּה מְאֹד: * וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא קִבְרוֹת הַתַּאֲוָה כִּי־שָׁם קָבְרוּ אֶת־הָעָם
35 הַמִּתְאַוִּים: * מִקִּבְרוֹת הַתַּאֲוָה נָסְעוּ הָעָם
חֲצֵרוֹת וַיִּהְיוּ בְּחֲצֵרוֹת:

יב

1 * וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה
עַל־אֹדוֹת הָאִשָּׁה הַכֻּשִׁית אֲשֶׁר לָקָח כִּי־אִשָּׁה
2 כֻשִׁית לָקָח: * וַיֹּאמְרוּ הֲרַק אַךְ־בְּמֹשֶׁה דִּבֶּר
יְהוָה הֲלֹא גַם־בָּנוּ דִבֶּר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: * וְהָאִישׁ
3 מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד מִכֹּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:
4 * וַיֹּאמֶר יְהוָה פִּתְאֹם אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
וְאֶל־מִרְיָם צְאוּ שְׁלָשְׁתְּכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ
5 שְׁלָשְׁתָּם: * וַיֵּרֶד יְהוָה בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֹד פֶּתַח
הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אַהֲרֹן וּמִרְיָם וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם:
6 * וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ־נָא דְבָרָי אִם־יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יְהוָה
בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע בַּחֲלוֹם אֲדַבֶּר־בּוֹ:
7 * לֹא־כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל־בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא:
8 * פֶּה אֶל־פֶּה אֲדַבֶּר־בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידֹת וּתְמֻנַת
יְהוָה יַבִּיט וּמַדּוּעַ לֹא יְרֵאתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי בְמֹשֶׁה:
9 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בָּם וַיֵּלֶךְ: * וְהֶעָנָן סָר מֵעַל
10 הָאֹהֶל וְהִנֵּה מִרְיָם מְצֹרַעַת כַּשָּׁלֶג וַיִּפֶן אַהֲרֹן אֶל־מִרְיָם
וְהִנֵּה מְצֹרָעַת: * וַיֹּאמֶר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה בִּי
11 אֲדֹנִי אַל־נָא תָּשֶׁת עָלֵינוּ חַטַּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר
חָטָאנוּ:

NVMERI. Transl. B. Hierony. *Murmuratio.*

32 * Surgens ergo populus toto die illo & nocte ac die altero, congregauit coturnicũ multitudinem qui parum decem coros, & siccauerunt eas per gyrum castrorum.
33 * Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiusce modi cibus, & ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis.
34 * Vocatusque est ille locus, Sepulchra concupiscentiæ. ibi enim sepelierunt populum qui desiderauerat carnes.
35 * Egressi autem de sepulchris concupiscentiæ, venerunt in Aseroth, & manserunt ibi.

CAP. XII.

1 ALocutaque est Maria & Aaron contra Moysen, propter vxorem eius Æthiopissam:
2 * Et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne & nobis similiter est locutus? Quod cùm audisset Dominus,
3 iratus est. * Erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra.
4 * Statim locutus est Dominus ad eum & ad Aaron & Mariam: Egredimini vos tantùm tres ad tabernaculum fœderis.
5 * Cumque fuissent egressi, descendit Dominus in columna nubis, & stetit in introitu
B tabernaculi, vocans Aaron & Mariam. Qui
6 cùm issent, * Dixit ad eos: Audite sermones meos: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. * At non talis seruus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. * Ore enim ad os loquar
8 ei. palam, & non per ænigmata & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuistis detrahere seruo meo Moysi? * Iratusque contra
10 eos, abiit. * Nubes quoque recessit quę erat
C super tabernaculum. Et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset
11 eam Aaron, & vidisset perfusam lepra, * ait ad Moysen: Obsecro, Domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod stultè cõmisimus.

תרגום אונקלוס

32 וקם עמא כל יומא ההוא וכל ליליא וכל יומא דמחרתי וכנשו ית שליו דאזער כנש עשר דגזרין ושטחו להון משטיחין סחור סחור
33 לשיתהא: * בישרא עד דהוה בין שניהון עד לא פסק ורגזא דייי תקיף בעמא ומחא רבא לחדא: 34 וקרא
ית שמה דאתרא ההוא קברי דמשאלי ארי תמן קברו ית עמא דשאיל: 35 מקברי דמשאלי נטלו עמא חצרות והוו בחצרות:

יב

1 * וממללת מרים ואהרן במשה על עיסק איתא שפירתא דנסיב
2 מיסק דנסיבת לחדא מכל אנשא דעל אפי ארעא: * ואמרו הלחוד במשה מליל ייי הלא אף עמנא מליל ושמיע קדמוי ייי:
3 * ואיתיליד בישראל דעתנא יקום ביתרע משבנא ויקרא אהרן ומרים ונפקו תרויהון: * ואמר שמעו כען פתגמי אם יהון לכון נביאין
4 קדם ייי במחזיו אנא מתגלי להון בחלמין אנא ממליל עמהון: * לא כן עבדי משה בכל עמי מהימן הוא:
5 * פומא לפום אנא ממליל להון בחזו ולא בחידתא ודמות שכינת ייי יחזי ומדין לא דחלתון למללא בעבדי במשה:
6 * ואתקיף רגזא דייי בהון ואזל: * ועננא אתעדי מעל משבנא והא מרים חויא כתלגא ואתפני אהרן למרים והא סגירא:
7 ואמר אהרן למשה בכבוי רבוני לא

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Surrexitque populus toto die illo & tota nocte ac toto die sequenti, & collegerunt coturnices: qui minus collegit, congregauit decem acernos: & extenderunt eas per gyrum castrorum.
12 Adhuc erat caro in dentibus eorum, antequàm deficeret; & furor Domini iratus est contra populum, & occidit Dominus in populo occisione magna valdè.
13 Vocauitque nomen loci illius, Sepulchra desiderantium: quia ibi sepelierunt populum qui desiderauit.
14 De sepulchris desiderantium profectus est populus in Aseroth, & manserunt in Aseroth.

CAP. XII.

1 LOcutaque est Maria & Aaron contra Moysen, propter vxorem pulchram quam acceperat: quoniam vxorem pulchram quam accepit repulit.
2 Dixeruntque: Nunquid cum solo Moyse locutus est Dominus? nonne etiam nobiscum locutus est? Et auditum est coram Domino.
3 Vir autem Moyses erat mitis valdè præ omnibus hominibus qui erant super faciem terræ.
4 Dixitque Dominus repentè ad Moysen & Aaron & Mariam: Egredimini vos tres ad tabernaculum fœderis: & egressi sunt illi tres.
5 Et revelatus est Dominus in columna nubis, & stetit in ostio tabernaculi: & vocauit Aaron & Mariam; & egressi sunt ambo.
6 Et ait: Audite nunc sermones meos: Si fuerint in vobis prophetæ, ego Dominus in visionibus apparebo eis, per somnia loquar eis.
7 Non est ita seruus meus Moyses, in omni populo meo fidelis est.
8 Verbo ad verbum loquor cum eo, per visionem, & non per ænigmata, & similitudinem gloriæ Domini contemplatur: & quare non timuistis loqui contra seruum meum Moysen?
9 Iratusque est furor Domini contra eos, & abiit.
10 Nubes autem elevata est de super tabernaculum. & ecce Maria erat alba quasi nix. Respexitque Aaron Mariam, & ecce erat leprosa.
11 Dixitque Aaron ad Moysen: Obsecro, Domine mi, ne imponas nunc nobis peccatum; quia insipienter & iniquè egimus.

32 * Καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ὅλην
τὴν νύκτα, καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν ἐπαύριον, καὶ συνέλεξαν τὴν
ὀρτυγομήτραν, ὁ τὸ ὀλίγον συνήγαγε δέκα κόρους. καὶ ἔψυξαν
ἑαυτοῖς ψυγμοὺς κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς.
33 * Τὰ κρέα ἔτι ὄντα ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν πρὶν ἢ ἐκλιπεῖν. καὶ
κύριος ἐθυμώθη ὀργῇ εἰς τὸν λαόν· καὶ ἐπάταξε κύριος τὸν
λαὸν πληγὴν μεγάλην σφόδρα.
34 * καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, μνήματα τῆς ἐπι-
θυμίας· ὅτι ἐκεῖ ἔθαψαν τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυμητήν.
35 * Ἀπὸ μνημάτων τῆς ἐπιθυμίας ἐξῆρεν ὁ λαὸς εἰς Ἀση-
ρώθ· καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς ἐν Ἀσηρώθ.

ιβ.

1 * Καὶ ἐλάλησε Μαριὰμ καὶ Ἀαρὼν τῇ Μωυσῆ, ἕνεκεν τῆς
γυναικὸς τῆς αἰθιοπίσσης, ἣν ἔλαβε Μωυσῆς, ὅτι γυναῖκα αἰ-
2 θιόπισσαν ἔλαβε. * καὶ εἶπαν, μὴ Μωυσῆ μόνῳ ἐλά-
λησεν ὁ θεός; οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησε; καὶ ἤκουσε κύριος.
3 * καὶ ὁ ἄνθρωπος Μωυσῆς πραὺς σφόδρα παρὰ πάντας
τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς.
4 * καὶ εἶπε κύριος παραχρῆμα τῷ Μωυσῆ, καὶ Ἀαρὼν,
καὶ Μαριάμ· ἐξέλθετε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρ-
τυρίου. καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς, καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου
5 * κατέβη κύριος ἐν στύλῳ νεφέλης, καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας
τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. καὶ ἐκλήθησαν Ἀαρὼν καὶ Μα-
ριάμ, ἐξῆλθον ἀμφότεροι.
6 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτοὺς, ἀκούσατε τῶν λόγων μου·
ἐὰν γένηται προφήτης ὑμῖν κυρίῳ, ἐν ὁράματι αὐτῷ γνωσθή-
σομαι, καὶ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῷ.
7 * οὐχ οὕτως ὁ θεράπων μου Μωυσῆς, ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου
πιστός ἐστιν.
8 * στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν εἴδει, καὶ οὐ δι' αἰνιγ-
μάτων, καὶ τὴν δόξαν κυρίου ὄψεται· καὶ διατί οὐκ ἐφοβήθητε κα-
ταλαλῆσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου Μωυσῆ;
9 * καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπ' αὐτοῦς, καὶ ἀπῆλθον.
10 * καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς. καὶ ἰδοὺ Μαριὰμ
λεπρὰ ὡσεὶ χιών. καὶ ἐπέβλεψεν Ἀαρὼν τῇ Μαριάμ, καὶ
ἰδοὺ λεπρά.
11 * καὶ εἶπεν Ἀαρὼν πρὸς Μωυσῆν, δέομαι κυρίέ μου
μὴ συνεπιθῇς ἡμῖν ἁμαρτίαν, διότι ἠγνοήσαμεν καὶ ὅτι ἡ-
μαρτόμεν.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * אַל־נָא תְהִי כַּמֵּת אֲשֶׁר בְּצֵאתוֹ מֵרֶחֶם אִמּוֹ וְיֵאָכֵל
13 חֲצִי בְשָׂרוֹ: * וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר אֵל נָא
14 רְפָא נָא לָהּ: * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם שִׁבְעַת יָמִים
תִּסָּגֵר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאַחַר תֵּאָסֵף:
15 * וַתִּסָּגֵר מִרְיָם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעָם לֹא
נָסַע עַד־הֵאָסֵף מִרְיָם:

יג

1 * וְאַחַר נָסְעוּ הָעָם מֵחֲצֵרוֹת
וַיִּחֲנוּ בְּמִדְבַּר פָּארָן:
2 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
3 * שְׁלַח־לְךָ אֲנָשִׁים וְיָתֻרוּ אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר
אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה
אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כֹּל נָשִׂיא בָהֶם: 4 * וַיִּשְׁלַח אֹתָם
מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּארָן עַל־פִּי יְהוָה כֻּלָּם אֲנָשִׁים
רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: 5 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
לְמַטֵּה רְאוּבֵן שַׁמּוּעַ בֶּן־זַכּוּר: 6 * לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן שָׁפָט
בֶּן־חוֹרִי: 7 * לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה: 8 * לְמַטֵּה
יִשָּׂשכָר יִגְאָל בֶּן־יוֹסֵף: 9 * לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ
בִּן־נוּן: 10 * לְמַטֵּה בִנְיָמִן פַּלְטִי בֶן־רָפוּא: 11 * לְמַטֵּה
זְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בֶּן־סוֹדִי: 12 * לְמַטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה
גַּדִּי בֶן־סוּסִי: 13 * לְמַטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן־גְּמַלִּי: 14 * לְמַטֵּה
אָשֵׁר סְתוּר בֶּן־מִיכָאֵל: 15 * לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחְבִי בֶן־
וָפְסִי: 16 * לְמַטֵּה גָד גְּאוּאֵל בֶּן־מָכִי: 17 * אֵלֶּה שְׁמוֹת
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא
מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן יְהוֹשֻׁעַ: 18 * וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה
לָתוּר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עֲלוּ זֶה בַּנֶּגֶב
וַעֲלִיתֶם אֶת־הָהָר: 19 * וּרְאִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ מַה־הִוא
וְאֶת־הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הֶחָזָק הוּא הָרָפֶה הֲמְעַט
הוּא אִם־רָב:

תרגום אונקלוס

12 לָא כְעַן יְתַרְחֵק דָּא מִבִּינָנָא אֲרֵי אֲחָתָנָא הִיא צַלִּי כְעַן עַל בִּשְׂרָא סְיָתָא דֵּין וְדַבָּה וְיֵתֵי: 13 וְצַלִּי מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ לְמֵימַר אֱלָהָא בְּבָעוּ
אַסְיִי כְעַן יָתַהּ: 14 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה וְאִילּוּ אֲבוּהָא מְגָנֵף נָזֵף בַּהּ הֲלָא תִתְכְּלִם שִׁבְעָא יוֹמִין תִּסְתַּגַּר שִׁבְעָא יוֹמִין מִבָּרָא לְמַשְׁרְיָתָא וּבָתַר כֵּן
יְתִכַּנֵּשׁ: 15 וְאִסְתְּגַרַת מִרְיָם מִבָּרָא לְמַשְׁרְיָתָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְעַמָּא לָא נְסַל עַד דְּאִתְכַּנֵּשַׁת מִרְיָם:

יג

1 וּבָתַר כֵּן נְסָלוּ עַמָּא מֵחֲצֵרוֹת וּשְׁרוֹ בְּמַדְבְּרָא דְּפָארָן: 2 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 3 שְׁלַח לָךְ גַּבְרִין וְיֶאלְלוּן יָת אַרְעָא
דִּכְנָעַן דַּאֲנָא יָהֵיב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל גֶּבֶר חַד גֶּבֶר חַד לְשִׁבְטָא דַּאֲבָהָתְהִי תִּשְׁלְחוּן כֹּל רַבָּא דְּבֵהוֹן: 4 וּשְׁלַח יָתְהוֹן מֹשֶׁה מִמַּדְבְּרָא דְּפָארָן עַל
מֵימְרָא דַּייָ כֻּלְּהוֹן גְּבָרִין רֵישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִנּוּן: 5 וְאִלֵּין שְׁמָהָתְהוֹן לְשִׁבְטָא דִּרְאוּבֵן שַׁמּוּעַ בַּר זַכּוּר:
6 לְשִׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן שָׁפָט בַּר חוֹרִי: 7 לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה: 8 לְשִׁבְטָא דְּיִשָּׂשכָר יִגְאָל בַּר יוֹסֵף:
9 לְשִׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בַּר נוּן: 10 לְשִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן פַּלְטִיאֵל בַּר רָפוּא: 11 לְשִׁבְטָא דִּזְבוּלֻן גַּדִּיאֵל בַּר סוֹדִי:
12 לְשִׁבְטָא דְּיוֹסֵף דְּמַנַשֶּׁה גַּדִּי בַּר סוּסִי: 13 לְשִׁבְטָא דְּדָן עַמִּיאֵל בַּר גְּמַלִּי: 14 לְשִׁבְטָא דְּאָשֵׁר סְתוּר בַּר מִיכָאֵל:
15 לְשִׁבְטָא דְּנַפְתָּלִי נַחְבִי בַּר וָפְסִי: 16 לְשִׁבְטָא דְּגָד גְּאוּאֵל בַּר מָכִי: 17 אִלֵּין שְׁמָהַת גַּבְרַיָּא
דְּשַׁדַּר מֹשֶׁה לְאַלָּלָא יָת אַרְעָא וּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בַּר נוּן יְהוֹשֻׁעַ: 18 וְשַׁלַּח יָתְהוֹן מֹשֶׁה לְאַלָּלָא יָת אַרְעָא דִּכְנָעַן וַאֲמַר לְהוֹן סְקוֹ דָּא בְּדָרוֹמָא
וְתִסְּקוּן לְטוּרָא: 19 וְתֶחְזוֹן יָת אַרְעָא מָה הִוא וְיָת עַמָּא דְּיָתֵיב עֲלָהּ תַּקִּיף הוּא אִם חַלָּשׁ הֲזָעִיר הוּא אִם תַּגִּיא:

12 * Ne fiat hæc quasi mortua, & vt abortiuũ
quod proiicitur de vulua matris suæ. ecce iam
D medium carnis eius deuoratum est à lepra.
13 * Clamauitque Moyses ad Dominum, di-
cens: Deus, obsecro, sana eam.
14 * Cui respondit Dominus: Si pater eius
spuisset in faciem illius, nonne debuerat sal-
tem septem diebus rubore suffundi? Separe-
tur septem diebus extra castra, & postea reuo-
15 cabitur. * Exclusa est itaque Maria extra ca-
stra septem diebus: & populus non est motus
de loco illo, donec reuocata est Maria.

CAP. XIII.

1 APROfectusque est populus de Aseroth, fixis
tentoriis in deserto Pharan.
2 * Ibiq́, locutus est Dñs ad Moysen, dicens:
3 * Mitte tibi viros qui considerent terram Cha-
naan, quam daturus sum filiis Israel, singulos
de singulis tribubus ex principibus.
4 * Fecit Moyses quod Dominus imperarat,
de deserto Pharan mittens principes viros,
5 * Quorum ista sunt nomina: De tribu Ru-
ben, Semmua filium Zechur.
6 * De tribu Symeon, Saphat filium Vri.
7 * De tribu Iuda, Caleb filium Iephone.
8 * De tribu Isachar, Igal filium Ioseph.
9 * De tribu Ephraim, Osee filium Nun.
10 * De tribu Beiamin, Phalti filium Raphu.
11 * De tribu Zabuló, Geddihel filium Sodi.
12 * De tribu Ioseph sceptri Manasse, Gaddi
filium Susi.
13 * De tribu Dan, Amihel filium Gemalli.
14 * De tribu Aser, Sthur filium Michael.
15 * De tribu Neptalim, Naabi filium Vapsi.
16 * De tribu Gad, Guhel filium Machi.
17 * Hæc sunt nomina virorum quos misit
B Moyses ad considerandam terram. vocauitq́
18 Osee filium Nun, Iosue. * Misit ergo Moy-
ses ad considerandam terram Chanaan, & di-
xit ad eos: Ascẽdite per Meridianam plagam,
cumq́ue veneritis ad montes,
19 * Considerate terram qualis sit, & popu-
lum qui inhabitator est eius, vtrùm fortis sit
an infirmus, pauci numero an plures:

* Non fiat vt æquale morti, tanquam abortiuum egrediens de vulua matris suæ, & absumit dimi-
dium cærnium eius.
* Et clamauit Moyses ad Dominum, dicens: Deus, rogo te, medere illi.
* Et dixit Dominus ad Moysen: Si pater eius
spuens spuisset in faciem eius non verebitur. Septem
dies segregetur extra castra, et post hæc ingredietur.
* Et separata est Maria extra castra septem dies.
& populus non profectus est, quoad mundata est
Maria.

CAP. XIII.

ET post hæc profectus est populus de Aseroth, & castrametati sunt in deserto Pharan.
* Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
* Mitte tibi viros, & considerent terram Cha-
naneorum, quam ego do filiis Israel in possessionem.
virum vnum per tribum, per populos familiarum
suarum mittes eos, omnem principem ex ipsis.
* Et misit eos Moyses de deserto Pharan per vo-
tem Domini, omnes viri principes filiorum Israelhi.
* Et hæc nomina eorum: De tribu Ruben, Samu
filius Zachur.
* De tribu Symeon, Saphat filius Suri.
* De tribu Iuda, Chaleb filius Iephone.
* De tribu Issachar, Igal filius Ioseph.
* De tribu Ephraim, Osee filius Naue.
* De tribu Beniamin, Phalti filius Raphan.
* De tribu Zabulon, Gediel filius Sodi.
* De tribu Ioseph filiorum Manasse, Gaddi filius
Susi.
* De tribu Dan, Amiel filius Gemali.
* De tribu Aser, Sahur filius Michael.
* De tribu Neptalim, Naabi filius Abi.
* De tribu Gad, Guhel filius Machi.
* Hæc nomina virorum quos misit Moyses ad
considerandum terram. Et cognominauit Moyses
Osee filium Nun, Iosue.
* Et misit eos Moyses ad considerandum terram
Chanaan. & dixit ad eos: Ascendite per hoc de-
sertum, & ascendetis in montem:
* Et videbitis terram, qualis est: & populum
habitantem in ea, an fortis est an infirmus, an pauci
sunt an multi:

12 * μὴ ὡς)ὴ) ὡς ἴδιον θανάτου, ὥστε ἐκτρωμα ἐκ πορδύομε-
νον ἐκ μήτρας μητρὸς αὐτῆ, καὶ κατεδέδεται τὸ ἥμισυ τῶν σαρ-
13 κῶν αὐτῆς. * καὶ ἐβόησε μωυσῆς πρὸς κύριον, λέγων, ὁ θεὸς
14 δέομαί σου, ἴασαι αὐτήν. * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυ-
σῆν, εἰ ὁ πατὴρ αὐτῆς πτύων ἐνέπτυσεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆ,
οὐκ ἐντραπήσε). ἑπτὰ ἡμέρας ἀφορισθήτω ἔξω τῆς παρεμ-
βολῆς, καὶ μὴ ταῦτα εἰσελθάτω).
15 * καὶ ἀφωρίσθη μαριὰμ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἑπτὰ ἡμέ-
ρας. ☩ ὁ λαὸς οὐκ ἦρεν ἕως ἐκαθαρίσθη μαριάμ.

ιγ.

1 * Καὶ μετὰ ταῦτα ἦρεν ὁ λαὸς ἐξ ἀσηρώθ, καὶ παρενε-
2 βαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ ☩ φαράν. * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς
3 μωυσῆν, λέγων * ἀπόστειλον σεαυτῷ ἄνδρας, ☩ κατασκε-
ψάσθωσαν τὴν γῆν τῶν χαναναίων, ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς
ἰσραὴλ εἰς κατάσχεσιν. ἄνδρα σὺν κατ᾽ φυλὴν, κ᾽ ὅλους πα
τριῶν αὐτῶν, ἀποστελεῖς αὐτοὺς πάντα δεχιδὸν ἐξ αὐτῶν.
4 * καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς μωυσῆς ἐκ τῆ ἐρήμε φαραὶ διὰ
φωνῆς κυρίου, πάντες ἄνδρες ἀρχηγοὶ υἱῶν ἰσραὴλ οὗτοι.
5 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν· τῆ φυλῆς ρουβὴν, σαμοὺ, υἱὸς
ζακχούρ.
6 * τῆς φυλῆς συμεὼν, σαφὰτ υἱὸς σουρί.
7 * τῆς φυλῆς ἰούδα, χαλὲβ υἱὸς ἰεφοννή.
8 * τῆς φυλῆς ἰσσάχαρ, ἰγάλ υἱὸς ἰωσήφ.
9 * τῆς φυλῆς ἐφραὶμ, αὐσὴ υἱὸς ναυή.
10 * τῆς φυλῆς βενιαμὶν, φαλτὶ υἱὸς ραφού.
11 * τῆς φυλῆς ζαβουλὼν, γουδιὴλ υἱὸς σουδί.
12 * τῆς φυλῆς ἰωσὴφ τῶν υἱῶν μανασσὴ, γαδδὶ υἱὸς σουσί.
13 * τῆς φυλῆς δαὺ, ἀμιὴλ υἱὸς γαμαλί.
14 * τῆς φυλῆς ἀσὴρ, ζαθοὺρ υἱὸς μιχαήλ.
15 * τῆς φυλῆς νεφθαλὶμ, ναβὶ υἱὸς αβί.
16 * τῆς φυλῆς γὰδ, γαουδιὴλ υἱὸς μαχί.
17 * Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν οὓς ἀπέστειλε μωυσῆς
κατασκέψασθαι τὴν γῆν. κ᾽ ἐπωνόμασε μωυσῆς τὸν αὐσὴ υἱὸν
ναυὴ, ἰησοῦ.
18 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς μωυσῆς κατασκέψασθαι τὴν γῆν
χαναάν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἀναβαίνετε ταύτῃ τῇ ἐρήμῳ, ☩
ἀναβήσεσθε εἰς τὸ ὄρος·
19 * καὶ ὄψεσθε τὴν γῆν, τίς ἐστι, καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐγκαθήμενον
ἐπ᾽ αὐτῆ, ἰσχυρός ἐστιν, ἢ ἀσθενὴς, ἠόλιγοι εἰσὶν ἢ πολλοί·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Ne, obsecro, separetur hæc à nobis, quia soror nostra est. ora, obsecro, super carnem mortuam hanc quæ est in ea, vt sanetur.
" Orauitque Moyses coram Domino, dicens: Deus, obsecro, sana eam nunc. " Dixitque Dominus ad Moysen: Et si pater eius
increpans increpasset eam, nonne erubesceret septem diebus? Recludatur septem diebus extra castra, & postea reuocabitur.
" Reclusaque est Maria extra castra septem diebus. Populus autem non est profectus, donec reuocata est Maria.

CAP. XIII.

ET post hæc profectus est populus de Aseroth, & castrametati sunt in deserto Pharan. " Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
" Mitte tibi viros vt explorent terram Chanaan, quam ego dabo filiis Israel; singulos viros de vnoquoque tribu
patrum eorum mittetis omnem principem qui in eis est. " Misitque eos Moyses à deserto Pharan iuxta verbum Domini: omnes hi vi-
ti capite filiorum Israel erant. " Et hæc sunt nomina eorum: De tribu Ruben, Samua filius Zachur. " De tribu Sy-
meon, Saphat filius Hori. " De tribu Iuda, Caleb filius Iephone. " De tribu Isachar, Igal filius Ioseph. " De
tribu Ephraim, Osee filius Nun. " De tribu Beniamin, Phalti filius Raphu. " De tribu Zabulon, Gaddiel filius Sodi.
" De tribu Ioseph de tribu Manasse, Gaddi filius Susi. " De tribu Dan, Amiel filius Gemali. " De tribu Aser, Sethur filius Michael.
" De tribu Neptali, Naabi filius Vapsi. " De tribu Gad, Geuel filius Machi. " Hæc sunt nomina virorum quos misit Moyses ad ex-
plorandam terram. Vocauitque Moyses Osee filium Nun, Iosue. " Et misit eos Moyses ad explorandam terram Chanaan, & dixit ad eos: Ascen-
dite hac per Meridiem, & ascendetis ad montem. " Et videbitis terram qualis est, & populum qui habitat in ea, vtrùm fortis sit an infirmus,
vtrùm pauci sint an multi:

Universidad de Deusto
Biblioteca

כ וּמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הוּא֣ יֹשֵׁב־בָּ֭הּ הֲטֹבָ֣ה הִ֑וא אִ֥ם
רָעָ֗ה וּמָה֙ הֶֽעָרִ֔ים אֲשֶׁר־הֽוּא־יוֹשֵׁ֥ב בָּהֵ֖נָּה הֲבַמַּחֲנִ֥ים
כא אִ֖ם בְּמִבְצָרִֽים׃ * וּמָ֣ה׀ הָאָ֣רֶץ הַשְּׁמֵנָ֣ה הִ֗וא
אִם־רָזָ֤ה הִ֙יא֙ בָּ֣הּ עֵ֔ץ אִם־אֵ֖ין וְהִתְחַזַּקְתֶּ֣ם וּלְקַחְתֶּ֔ם
מִפְּרִ֣י הָאָ֑רֶץ וְהַיָּמִ֛ים יְמֵ֥י בִכּוּרֵ֖י עֲנָבִֽים׃
כב * וַיַּֽעֲל֗וּ וַיְתֻרּ֙וּ אֶת־הָאָ֣רֶץ מִמִּדְבַּר־צִ֔ן עַ֖ד רְחֹ֣ב לְבֹ֑א
כג בֹּֽחֱמָֽת׃ * וַיַּֽעֲל֖וּ בַּנֶּ֑גֶב וַיָּבֹ֣א עַד־חֶבְרוֹן֮ וְשָׁם֒ אֲחִימַ֤ן
שֵׁשַׁי֙ וְתַלְמַ֣י יְלִידֵ֣י הָעֲנָ֔ק וְחֶבְרוֹן֙ שֶׁ֣בַע שָׁנִ֔ים נִבְנְתָ֖ה
כד לִפְנֵ֥י צֹ֖עַן מִצְרָֽיִם׃ * וַיָּבֹ֣אוּ עַד־נַ֔חַל אֶשְׁכֹּ֑ל וַיְכָרְת֨וּ
מִשָּׁ֜ם זְמ֣וֹרָ֗ה וְאֶשְׁכּ֤וֹל עֲנָבִים֙ אֶחָ֔ד וַיִּשָּׂאֻ֥הוּ בַמּ֖וֹט
בִּשְׁנָ֑יִם וּמִן־הָרִמֹּנִ֖ים וּמִן־הַתְּאֵנִֽים׃
כה * לַמָּק֣וֹם הַה֔וּא קָרָ֖א נַ֣חַל אֶשְׁכּ֑וֹל עַל֙ אֹד֣וֹת
כו הָֽאֶשְׁכּ֔וֹל אֲשֶׁ֥ר כָּרְת֖וּ מִשָּׁ֥ם בְּנֵֽי־יִשְׂרָאֵ֑ל׃
כו * וַיָּשֻׁ֙בוּ֙ מִתּ֣וּר הָאָ֔רֶץ מִקֵּ֖ץ אַרְבָּעִ֥ים יֽוֹם׃ * וַיֵּלְכ֗וּ
כז וַיָּבֹ֙אוּ֙ אֶל־מֹשֶׁ֣ה וְאֶל־אַהֲרֹ֔ן וְאֶל֙ כָּל־עֲדַ֣ת בְּנֵֽי־
יִשְׂרָאֵ֔ל אֶל־מִדְבַּ֖ר פָּארָ֑ן קָדֵ֣שָׁה וַיָּשִׁ֤יבוּ אֹתָם֙ דָּבָ֔ר
וְאֶת־כָּל־הָעֵדָ֖ה וַיַּרְא֣וּם אֶת־פְּרִ֥י הָאָֽרֶץ׃
כח * וַיְסַפְּרוּ־לוֹ֙ וַיֹּ֣אמְרוּ֔ בָּ֣אנוּ אֶל־הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר שְׁלַחְתָּ֖נוּ
כט וְגַ֣ם זָבַ֣ת חָלָ֣ב וּדְבַ֔שׁ הִ֖וא וְזֶ֥ה פִּרְיָֽהּ׃ * אֶפֶס֙ כִּי־
עַ֣ז הָעָ֔ם הַיֹּשֵׁ֖ב בָּאָ֑רֶץ וְהֶעָרִ֣ים בְּצֻר֔וֹת גְּדֹלֹ֖ת מְאֹ֑ד
ל וְגַם־יְלִדֵ֥י הָעֲנָ֖ק רָאִ֥ינוּ שָֽׁם׃ * עֲמָלֵ֖ק יוֹשֵׁ֣ב בְּאֶ֣רֶץ
הַנֶּ֑גֶב וְהַֽחִתִּי֙ וְהַיְבוּסִ֣י וְהָאֱמֹרִ֔י יוֹשֵׁ֖ב בָּהָ֣ר וְהַכְּנַעֲנִ֗י
לא יוֹשֵׁב֙ עַל־הַ֣יָּם וְעַל֔ יַ֖ד הַיַּרְדֵּֽן׃ * וַיָּהֹ֤ס כָּלֵב֙ אֶת־הָעָ֔ם
אֶל־מֹשֶׁ֖ה וַיֹּ֣אמֶר עָלֹ֣ה נַעֲלֶ֔ה וְיָרַ֥שְׁנוּ אֹתָ֖הּ כִּי־
לב יָכ֥וֹל נוּכַ֖ל לָֽהּ׃ * וְהָאֲנָשִׁ֣ים אֲשֶׁר־עָל֣וּ עִמּ֔וֹ אָמְר֕וּ
לֹא־נוּכַ֥ל לַעֲל֖וֹת אֶל־הָעָ֑ם כִּי־חָזָ֥ק הוּא֙ מִמֶּ֔נּוּ׃
לג * וַיֹּצִיאוּ֙ דִּבַּ֣ת הָאָ֔רֶץ אֲשֶׁ֥ר תָּרוּ֖ אֹתָ֑הּ אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל֙ לֵאמֹ֔ר הָאָ֗רֶץ אֲשֶׁ֤ר עָבַ֙רְנוּ֙ בָּ֣הּ לָתוּר֔ אֹתָ֖הּ אֶ֣רֶץ
אֹכֶ֣לֶת יוֹשְׁבֶ֑יהָ הִ֠וא וְכָל־הָעָ֨ם אֲשֶׁר־רָאִ֥ינוּ בְתוֹכָ֛הּ
אַנְשֵׁי־מִדּ֖וֹת׃

20 * Ipsa terra bona an mala, vrbes quales,
21 muratæ an absque muris. * Humus pinguis an sterilis, nemorosa an absque arboribus. Confortamini, & afferte nobis de fructibus terræ. Erat autem tempus quando iam
22 præcoquæ vuæ vesci possunt. * Cumque
C ascendissent, explorauerunt terram à deserto
23 Sin vsque Roob intrantibus Emath. * Ascenderuntque ad Meridiem, & venerunt in Hebron, vbi erant Achiman & Sisai, & Tolmai
24 filij Enach. Nam Hebron septem annis ante Tapnim vrbem Ægypti condita est.
* Pergentesque vsque ad torrentem Botri, abscinderunt palmitem cum vua sua, quæ portauerunt in vecte duo viri. de malis quoque granatis, & de ficis loci illius tulerunt:
25 * Qui appellatus est Nehel-escol, id est, torrens botri, eo quòd botrum portassent inde
26 filij Israel. * Reuersique exploratores
27 terræ post quadraginta dies, * Omni regione circuita, venerunt ad Moysen & ad
Aaron, & ad omnem cœtum filiorum Israel in desertum Pharan, quod est in Cades. locutique eis & omni multitudini, ostenderunt fru-
28 ctus terræ: * Et narrauerunt, dicentes: Ve-
D nimus in terram ad quam misisti nos, quæ re
vera fluit lacte & melle, vt ex his fructibus co-
29 gnosci potest. * Sed cultores fortissimos habet, & vrbes grandes atque muratas. Stirpe Enach vidimus ibi.
30 * Amalech habitat in meridie: Ethæus, & Iebusæus, & Ammorræus in montanis: Chananæus verò moratur iuxta mare, & circa fluenta Iordanis. * Inter hæc Caleb com-
31 pescens murmur populi qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.
32 * Alij verò qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est. * Detrace-
33 runtque terræ quam inspexerant apud filios Israel, dicentes: Terra quam lustrauimus deuorat habitatores suos. Populus quem aspeximus, proceræ staturæ est.

20 * Καὶ τίς ἡ γῆ εἰς ἣν οὗτοι ἐγκάθηνται ἐπ' αὐτῆ, εἰ καλή
ἐστιν, ἢ πονηρά, καὶ τίνες αἱ πόλεις εἰς ἃς οὗτοι κατοικοῦσιν ἐν αὐ-
21 ταῖς, ἢ ἐν τειχηρεσιν ἢ ἐν ἀτειχίστοις. * Καὶ τίς ἡ γῆ, ἡ
πίων, ἢ παρειμένη, εἰ ἔστιν ἐν αὐτῇ ξύλον, ἢ οὔ. καὶ ἐσκληρύ-
νθητε καὶ λήψεσθε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς. καὶ αἱ ἡμέραι ἡ-
μέραι ἐαρ Θ', ἐσθόρημοι σαφυλῆς.
22 * Καὶ ἀναβάντες κατεσκέψαντο τὴν γῆν ἀπὸ τ ἐρήμου
23 σὶν ἕως ῥοὼβ, εἰσπορευομένων ἐμαθ. * Καὶ ἀνέβησαν κ
τὴν ἔρημον. καὶ ἦλθοσαν ἕως χεβρὼν, κ ἐκεῖ αχιμαν, κ σε-
σὶ, καὶ θελαμὶν, γλωσσαὶ ἐνὰχ. καὶ χεβρὼν ἐπτὰ ἔτεσιν ᾠκο-
24 δομήθη ἐσθ τοῦ τανὶ αἰγύπτου. * Καὶ ἦλθοσαν ἕως
φάραγγ Θ βότρυ Θ. κ ἔκοψαν ἐκεῖθεν κλῆμα καὶ βότρυν
σαφυλῆς ἕνα ἐπ' ἄμπ, κ ἦραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορδῶσιν, κ ἀπὸ
25 τῶν ῥοιῶν καὶ ἀπὸ τῶν συκῶν. * Καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπω-
νόμασαν, φάραγξ βότρυ Θ, διὰ τὸν βότρυν, ὃν ἔκοψαν ἐ-
26 κεῖθεν υἱοὶ ἰσραήλ. * Καὶ ἐπέστρεψαν ἐκεῖθεν κα-
τασκεψάμενοι τὴν γῆν μ τεσσαράκοντα ἡμέρας.
27 * Καὶ πορευθέντες ἦλθον ἐσὲς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν καὶ
ἐσὲς πᾶ σὺν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραὴλ, εἰς τὴν ἔρημον φα-
ρὰν κάδης· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς ῥήματα ᾗ πάσῃ τῇ συ-
ναγωγῇ· καὶ ἔδειξαν τὸν καρπὸν τῆς γῆς.
28 * Καὶ ἐδιηγήσαντο αὐτῷ, καὶ εἶπαν, ἤλθομεν εἰς τὴν γῆν
εἰς ἣν ἀπέστειλας ἡμᾶς, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι. κ ὃ-
29 τον ὁ καρπὸς αὐτ. * ἀλλ' ἢ ὅτι ἰσχυροὶ τ ἐθν Θ τὸ κα-
τοικοῦν τὴν γῆν, κ αἱ πόλεις ὀχυραὶ τείχεσι μεγάλα καὶ μετά-
λα σφόδρα. καὶ τὸν γίγαντα ἑωράκαμεν ἐκεῖ.
30 * Καὶ ἀμαλὴκ κατοικεῖ ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς νότ· κ ὁ χετ-
ταῖ Θ, κ ὁ ἰεβουσαῖ Θ, καὶ ὁ ἀμορραῖ Θ κα-
τοικεῖ ἐν τῷ ὀρεμῇ· καὶ ὁ χαναναῖ Θ κατοικεῖ παρὰ θάλασσαν,
31 καὶ παρὰ τὸν ἰορδάνην ποταμόν. * Κ κατεσιώπησε χα-
λὲβ τὸν λαὸν πρὸς μωυσῆν, καὶ εἶπεν ἀναβ, ἀναβ καὶ κλη-
βήσ τὴν γῆν, κ κατακληρονομήσωμεν αὐτὴν,
ὅτι δυνάμει δυνησόμεθα πρὸς αὐτούς.
32 * Καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ συναναβάντες μετ' αὐτὸν, εἶπαν,
οὐκ ἀναβαίνωμεν, ὅτι μὴ δυνησόμεθα ἀναβῆναι πρὸς τὸ ἔ-
θνος, ὅτι ἰσχυρότερόν ἐστιν ἡμῶν μᾶλλον.
33 * Κ ἐξήνεγκαν ἔκσασιν τ γῆς ἧς κατεσκέψαντο αὐτὴν πρὸς
υἱ ἰσραὴλ, λέγοντες, τὴν γῆν ἣν παρήλθομεν αὐτὴν κα
τασκέψασθαι, γῆ κατεσθίουσα οἱ κατοικοῦντας ἐπ' αὐτ ἐστίν.

תרגום אונקלוס

כ וּמָה אַרְעָא דְהוּא יָתִיב בַּהּ הֲטָבָא הִיא אִם בִּישָׁא וּמָה קִרְוַיָא דְהוּא יָתִיב בְּהֵן הֲכִפְצָחִין אִם בְּכַרְכִין׃ כא וּמָה אַרְעָא
כב דְהוּא אִם סַכְיָנָא הִיא אִילָנִין אִם לָא וְתֵסְבוּן מִפֵּירֵי אַרְעָא וְיוֹמֵיָא יוֹמֵי בִכּוּרֵי עֲנָבִין׃ כב וּסְלִיקוּ וְאִילֵילוּ יָת אַרְעָא
כג מִדְּבַר צִן עַד רְחוֹב לְמֵיתֵי חֲמָת׃ כג וּסְלִיקוּ בְּדָרוֹמָא וַאֲתוֹ עַד חֶבְרוֹן וְתַמָּן אֲחִימַן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי בְּנֵי עֲנָקָיָא וְחֶבְרוֹן שְׁבַע שְׁנִין אִתְבְּנִיאַת קֳדָם
כד צֹעַן דְמִצְרָיִם׃ כד וַאֲתוֹ עַד נַחֲלָא דְאֶשְׁכּוֹלָא וְקָצוּ מִתַּמָּן עוּכָרְתָא וְאַתְכַּל עִנְּבִין חַד וּטְלֵיתֵי בְּאַרְיְתָא וְתַרְתֵּין מִן רִמּוֹנַיָא וּמִן תְּאֵנַיָא׃
כה לְאַתְרָא הַהוּא קְרָא נַחֲלָא דְאֶשְׁכּוֹלָא עַל עִיסָק אִתְכַּל דְּקָטְעוּ מִתַּמָּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ כו וְתָבוּ מִלְאֲלָיָא יָת אַרְעָא מִסּוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין׃
כז וַאֲזָלוּ וְאָתוֹ לְוָת משֶׁה וְלְוָת אַהֲרֹן וְלְוָת כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַדְבְּרָא דְפָארָן לְרֻקֵּם וַאֲהֵיבוּ יָתְהוֹן פִּתְגָמָא וְיָת כָּל כְּנִשְׁתָּא וַאֲחַוִינ יָת אִבָּא
כח דְאַרְעָא׃ כח וְאִשְׁתְּעִיו לֵיהּ וְאָמְרוּ אֲתֵינָא לְאַרְעָא דְשַׁלַחְתָּנָא וְאַף עֲבָדָא חֲלָב וּרְבַשׁ הִיא וְדֵין אִיבָהּ׃ כט לְחוּד עַמָּא דְקָיְמִין עַמָּא
ל בְּאַרְעָא תַּקִּיפִין וְקִרְוַיָא בְּרִיכָן לְחֵדָא וְאַף בְּנֵי גִיבָּרַיָא חֲזֵינָא תַּמָּן׃ ל עַמְלֵקָאֵי יָתְבִין בְּאַרַע דָּרוֹמָא וְחִתָּאֵי וְיבוּסָאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי
לא יָתְבִין בְּטוּרַיָא וְכְנַעֲנָאֵי יָתְבִין לְגַבַּי יַמָּא וְעַל גִּיסֵי גִיבָּרַיָא חֲזֵינָא תַּמָּן׃ לא וְאַצִּיתַ כָּלֵב יָת עַמָּא וְעַל כֵּיף יַרְדְּנָא׃
לב וְאָמַר נִסַּק וְנֵירַת יָתַהּ אֲרֵי מְכָל לָא נִכּוֹל לְמִסַּק לְוָת עַמָּא אֲרֵי תַקִּיף הוּא מִנָּנָא׃ לג וּבְדִיבָּא דְסַלִּיקוּ עַמְיָה אֲמָרוּ לָא נִכּוֹל לְמִסַּק לְוָת עַמָּא אֲרֵי תַקִּיף הוּא מִנָּנָא וְכָל עַמָּא דַחֲזֵינָא בְּגַוַּהּ
אֱנָשִׁין מְשַׁתְּאָה׃

" Et qualis sit terra in qua habitat, vtrùm bona sit an mala, & quales vrbes in quibus habitat, si sunt absque muris an muratæ. " Et qualis est terra, si est abundans an sterilis, & si sunt in ea arbores an non. & confortabimini, & tolletis de fructibus terræ. Dies autem erant quando primæ uvæ maturescunt. " Ascenderuntque & exploraverunt terram à deserto Sin vsque Roob ad introitum Emath. " Ascenderuntque ad Meridiem, & venerunt vsque ad Hebron; & ibi erant Haiman, Seſai, & Tolmai filij gigantum; & Hebron septem eum duo ante Tanim Ægypti condita est. " Et venerunt vsque ad torrentem botri; & abscinderunt indè palmitem & botrum vnum vuarum, & portauerunt eum duo in vecte: de malis quoque granatis & de ficis. " Appellatusque est locus ille, Torrens botri, propter botrum quem abscinderunt filij Israel. " Et reuersi sunt inde cùm explorassent terram post quadraginta dies.
" Et abierunt, & venerunt ad Moysen & ad Aaron & ad omnem cœtum filiorum Israel in deserto Pharan in Cades, & retulerunt eis verba & omni cœtui, & ostenderunt eis fructus eius. " Et narrauerunt eis atque dixerunt: Venimus in terram ad quam misistis nos, & fluit lacte & melle; & hic est fructus eius. " Sed populus qui habitat in ea fortis est, & ciuitates muratæ & grandes valdè: filios quoque gigantum vidimus ibi. " Amalech habitat in terra Australi; & Ethæus, & Iebusæus, & Amorræus habitant in monte; & Chananæus habitat iuxta mare, & iuxta ripam Iordanis. " Et silere fecit Caleb populum propter Moysen, & ait: Ascendentes ascendamus & possidebimus eam; quoniam poterimus obtinere eam. " Viri autem qui ascenderunt cum eo, dixerunt: Non poterimus ascendere ad populum, quia fortior nobis est. " Et detraxerunt terræ quam exploraverunt apud filios Israel, dicentes: Terra per quam transiuimus vt exploremus eam, terra occidens habitatores suos est, & in omni populo quem vidimus in ea, erant viri magnæ staturæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

34 ושם ראינו את־הנפילים בני ענק מן־הנפלים ונהי
בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם׃

יד

1 ותשא כל־העדה
ויתנו את־קולם ויבכו העם בלילה ההוא׃
2 וילנו על־משה ועל־אהרן כל בני ישראל ויאמרו
אלהם כל־העדה לו־מתנו בארץ מצרים או
3 במדבר הזה לו־מתנו׃ ולמה יהוה מביא
אתנו אל־הארץ הזאת לנפל בחרב נשינו וטפנו
יהיו לבז הלוא טוב לנו שוב מצרימה׃
4 ויאמרו איש אל־אחיו נתנה ראש ונשובה
מצרימה׃ ויפל משה ואהרן על־פניהם
5 לפני כל־קהל עדת בני ישראל׃ ויהושע בן־
6 נון וכלב בן־יפנה מן־התרים את־הארץ קרעו
7 בגדיהם׃ ויאמרו אל־כל־עדת בני ישראל
לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה
8 הארץ מאד מאד׃ אם־חפץ בנו יהוה והביא
אתנו אל־הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר־הוא
9 זבת חלב ודבש׃ אך ביהוה אל־תמרדו
ואתם אל־תיראו את־עם הארץ כי לחמנו
הם סר צלם מעליהם ויהוה אתנו אל־תיראם׃
10 ויאמרו כל־העדה לרגום אתם באבנים
וכבוד יהוה נראה באהל מועד אל־כל־בני ישראל׃
11 ויאמר יהוה אל־משה עד־אנה
ינאצני העם הזה ועד־אנה לא־יאמינו בי בכל האתות
12 אשר עשיתי בקרבו׃ אכנו בדבר ואורשנו
13 ואעשה אותך לגוי־גדול ועצום ממנו׃ ויאמר משה
אל־יהוה ושמעו מצרים כי העלית בכחך את־העם
14 הזה בקרבו׃

34 * Ibi vidimus monstra quædam filiorum Enach de genere giganteo, quibus comparati quasi locustæ videbamur.

CAP. XIIII.

1 IGitur vociferans omnis turba, fleuit nocte illa:
2 * Et murmurati sunt contra Moysen & Aaron cuncti filij Israel, dicentes: Vtinã mortui essemus in Ægypto, & non in hac vasta solitudine. Vtinam pereamus,
3 * Et non inducat nos Dominus in terram istam, ne cadamus gladio, & vxores ac liberi nostri ducantur captiui. Nónne melius est reuerti in Ægyptum?
4 * Dixeruntq; alter ad alterum: Constituamus nobis ducem, & reuertamur in Ægyptũ.
5 * Quo audito Moyses & Aaron, ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorum Israel.
6 * At verò Iosue filius Nun & Caleb filius Iephone, qui & ipsi lustrauerunt terram, scinderunt vestimenta sua:
7 * Et ad omnem multitudinem filiorum Israel locuti sunt: Terra quam circuiuimus, valde bona est.
8 * Si propitius fuerit Dominus, inducet nos in eam, & tradet humum lacte & melle manantem. * Nolite rebelles esse contra Dominum, neque timeatis populum terræ huius: quia sicut panem, ita eos possumus deuorare. Recessit ab eis omne præsidium. Dominus nobiscum est: nolite metuere.
10 *Cumq; clamaret omnis multitudo, & lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria Domini super tectum fœderis, cunctis videntibus filiis Israel.
11 * Et dixit Dominus ad Moysen: Vsquequo detrahet mihi populus iste? quousque non credent mihi in omnibus signis quæ feci coram eis?
12 * Feriam igitur eos pestilentia, atque consumam. te autem faciam principem super gentem magnam & fortiorem quàm hæc est.
13 * Et ait Moyses ad Dominum: Vt audiant Ægyptij, de quorum medio eduxisti populum istum,

καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὃν ἑωράκαμεν ἐν αὐτῇ δύναμις ὑπερμήκεις. 34 * καὶ ἐκεῖ ἑωράκαμεν υἱοὺς γιγάντας, καὶ ἦμεν ἐναντίον ἡμῶν ὡσεὶ ἀκρίδες, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἦμεν ἐναντίον αὐτῶν.

ιδ'.

1 * Καὶ ἀναλαβοῦσα πᾶσα ἡ συναγωγὴ, ἔδωκε φωνὴν, καὶ ἔκλαιον ὁ λαὸς ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.
2 * καὶ διεγόγγυζον ἐπὶ μωυσῆν καὶ ἀαρὼν πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραήλ. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς πᾶσα ἡ συναγωγὴ, ὄφελον ἀπεθάνομεν ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἀπεθάνομεν.
3 * καὶ ἵνατί κύριος εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν ταύτην πεσεῖν ἐν πολέμῳ; αἱ γυναῖκες ἡμῶν καὶ τὰ παιδία ἐσονται εἰς διαρπαγήν· νῦν οὖν βέλτιον ἡμῖν ἐστιν ἀποστραφῆναι εἰς αἴγυπτον.
4 * καὶ εἶπεν ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, δῶμεν ἀρχηγὸν, καὶ ἀποστρέψωμεν εἰς αἴγυπτον.
5 * καὶ ἔπεσεν μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐπὶ πρόσωπον κατέναντι πάσης συναγωγῆς υἱῶν ἰσραήλ.
6 * ἰησοῦς δὲ ὁ ναυὴ, καὶ χαλὲβ ὁ τοῦ ἰεφονὴ, τῶν κατασκεψαμένων τὴν γῆν, διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν·
7 * καὶ εἶπαν πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραήλ, λέγοντες· ἡ γῆ, ἣν κατεπεψάμεθα αὐτὴν, ἀγαθή ἐστιν σφόδρα σφόδρα.
8 * εἰ αἱρετίζει ἡμᾶς κύριος, εἰσάξει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν ταύτην· καὶ δώσει αὐτὴν ἡμῖν· γῆ ἥτις ἐστὶ ῥέουσα γάλα καὶ μέλι.
9 * ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κυρίου μὴ ἀποστάται γένεσθε, ὑμεῖς δὲ μὴ φοβηθῆτε τὸν λαὸν τῆς γῆς, ὅτι καταβρῶμα ὑμῖν ἐστιν. ἀφέστηκεν γὰρ ὁ καιρὸς ἀπ' αὐτῶν, ὁ δὲ κύριος ὑμῖν, μὴ φοβηθῆτε αὐτούς.
10 * καὶ εἶπε πᾶσα ἡ συναγωγὴ, καταλιθοβολῆσαι αὐτοὺς ἐν λίθοις. καὶ ἡ δόξα κυρίου ὤφθη ἐν νεφέλῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν πᾶσι τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.
11 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἕως τίνος παροξυνεῖ με ὁ λαὸς οὗτος; καὶ ἕως τίνος οὐ πιστεύουσί μοι ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις, οἷς ἐποίησα ἐν αὐτοῖς;
12 * πατάξω αὐτοὺς θανάτῳ, καὶ ἀπολῶ αὐτούς, καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα, καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦτο. καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς κύριον, καὶ ἀκουσεται αἴγυπτος, ὅτι ἀνήγαγες τῇ ἰσχύι σου τὸν λαὸν τοῦτον ἐξ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Ibique vidimus gigantes filios Enac de gigantibus: & videbamur apud nosmetipsos quasi locustæ: & sic fuimus in oculis eorum.

CAP. XIIII.

E Leuauitque omnis cœtus vocem suam, & fleuit omnis populus in nocte illa:
' Et murmurati sunt contra Moysen & contra Aaron omnes filij Israel, & dixerunt eis omnis congregatio: Vtinam mortui essemus in terra Ægypti, aut in deserto hoc vtinam mortui essemus.
' Quare ergo inducit nos Dominus in terram hanc, vt cadamus gladio, & vxores nostræ & paruuli nostri erunt in præda? nonne melius est nobis vt reuertamur in Ægyptum?
' Dixitque vnusquisque ad fratrem suum: Constituamus principem, & reuertamur in Ægyptum.
' Et cecidit Moyses & Aaron super faciem suam coram omni cœtu congregationis filiorum Israel.
' Iosue autem filius Nun & Caleb filius Iephone de exploratoribus terræ sciderunt vestimenta sua:
' Et dixerunt ad omnem congregationem filiorum Israel, dicentes: Terra per quam transiuimus vt exploraremus eam, bona terra est valdè nimis.
' Si voluntas Domini fuerit nobiscum, introducet nos in terram hanc, & tradet nobis terram quæ fluit lacte & melle.
' Veruntamen nolite esse rebelles contra verbum Domini: neque vos timeatis populum terræ, quia in manu nostra traditi sunt: recessit ab eis protectio eorum, & verbum Domini est in adiutorum nostrum: nolite metuere eos.
" Dixitque omnis congregatio, vt lapidarent eos lapidibus. Et gloria Domini reuelata est in tabernaculo fœderis omnibus filiis Israel.
" Dixitque Dominus ad Moysen: Vsquequo pronocabunt me ad iracundiam populus iste? & vsquequo non credent verbo meo in omnibus signis quæ feci inter eos?
" Feriam eos pestilentia, & consumam eos: & faciam te in populum magnum & fortiorem eis. Dixitque Moyses coram Domino: Audient Ægyptij de quorum medio ascendere fecisti populum istum in virtute tua:

תרגום אונקלוס

יד

1 וְאַרִימַת כָּל כְּנִשְׁתָּא וִיהַבוּ יָת קָלְהוֹן וּבְכוֹ עַמָּא בְּלֵילְיָא הַהוּא׃
2 וְאִתְרַעֲמוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי
3 יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרוּ לְהוֹן כָּל כְּנִשְׁתָּא הֵן בְּדַבְרָא חַדִּין לְוַי דְּמֵינָא
וְלָמָּה יְיָ מָעֵיל יָתָנָא לְאַרְעָא הָדָא
דְּנָפְלִין בְּקְטוֹל גְּבָרָנָא וְטַפְלָנָא יְהוֹן לְבִיזָא הֲלָא טָב לָנָא דְּנָתוּב לְמִצְרָיִם׃
4 וַאֲמַרוּ גְּבַר לְאָחוּהִי נְמַנֵי רֵישָׁא וְנְתוּב לְמִצְרָיִם׃
5 וְנָפַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל אַפֵּיהוֹן קֳדָם כָּל קְהַל כְּנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
6 וְיְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה מִן אִלֵּי אַרְעָא כְּוָעוּ לִבּוּשֵׁיהוֹן׃
7 וַאֲמַרוּ לְכָל כְּנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אַרְעָא דַּעֲבַרְנָא בָהּ לְאִלָּלָא יַתָּהּ טָבָא אַרְעָא לַחְדָּא׃
8 אִם רְעָיָא בָּנָא יְיָ וְיָעֵיל יָתָנָא וְיִתֶּן יָתַהּ לָנָא אַרְעָא דְּהִוא עָבְדָא חָלָב וּדְבָשׁ׃
9 בְּרַם בְּמֵימְרָא דַּיְיָ לָא תִּסְרְבוּן וְאַתּוּן לָא תִדְּחֲלוּן מִן עַמָּא דְּאַרְעָא אֲרֵי כִּיסְפָנָא אִנּוּן לָנָא פְּקַדְּנָא מִנְּהוֹן וּמֵימְרָא דַּיְיָ לָא תִדְּחֲלוּן מִנְּהוֹן׃
10 וַאֲמַרוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא לְמִרְגְּמִנָּא בְּאַבְנַיָּא וְיְקָרָא דַּיְיָ אִתְגְּלִי
בְּמַשְׁכְּנָא לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
11 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה עַד אֵימָתַי יְהוֹן מָרְגְּזִין קֳדָמַי עַמָּא הָדֵין וְעַד אֵימָתַי לָא יְהֵמְנִין בְּמֵימְרַי לָא יְהֵמְנִין בְּכֹל אָתְוָתָא
דְּעָבַדְתִּי בֵּינֵיהוֹן׃
12 אֶמְחִנִּנּוּן בְּמוֹתָא וַאֲשֵׁיצִינוּן וְאֶעְבֵּד יָתָךְ לְעַם סַגִּיא וְתַקִּיף מִנְּהוֹן׃
13 וַאֲמַר מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ וְיִשְׁמְעוּן מִצְרָאֵי אֲרֵי

Universidad de Deusto
Biblioteca

14 וְאָמְרוּ אֶל־יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַזֹּאת שָׁמְעוּ כִּי־אַתָּה
יְהוָה בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר־עַיִן בְּעַיִן נִרְאֵה־
אַתָּה יְהוָה וַעֲנָנְךָ עֹמֵד עֲלֵהֶם וּבְעַמֻּד עָנָן אַתָּה
הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ לָיְלָה׃
15 וְהֵמַתָּה אֶת־הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעֲךָ לֵאמֹר׃
16 מִבִּלְתִּי יְכֹלֶת יְהוָה לְהָבִיא אֶת־הָעָם הַזֶּה
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר׃
17 וְעַתָּה יִגְדַּל־נָא כֹחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר׃
18 יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נֹשֵׂא עָוֹן וָפָשַׁע
וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים עַל־
שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃ 19 סְלַח־נָא לַעֲוֹן
הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חַסְדֶּךָ וְכַאֲשֶׁר נָשָׂאתָה לָעָם הַזֶּה
מִמִּצְרַיִם וְעַד־הֵנָּה׃ 20 וַיֹּאמֶר יְהוָה סָלַחְתִּי
כִּדְבָרֶךָ׃ 21 וְאוּלָם חַי־אָנִי וְיִמָּלֵא כְבוֹד־
יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ׃ 22 כִּי כָל־הָאֲנָשִׁים
הָרֹאִים אֶת־כְּבֹדִי וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי
בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא
שָׁמְעוּ בְקוֹלִי׃ 23 אִם־יִרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם וְכָל־מְנַאֲצַי לֹא יִרְאוּהָ׃
24 וְעַבְדִּי כָלֵב עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ וַיְמַלֵּא
אַחֲרַי וַהֲבִיאֹתִיו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה וְזַרְעוֹ
יוֹרִשֶׁנָּה׃ 25 וְהָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב בָּעֵמֶק מָחָר
פְּנוּ וְסָעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף׃
26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר׃
27 עַד־מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים
עָלַי אֶת־תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים
עָלַי שָׁמָעְתִּי׃ 28 אֱמֹר אֲלֵהֶם חַי־אָנִי
נְאֻם יְהוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנָי כֵּן אֶעֱשֶׂה
לָכֶם׃

14 * Et habitatores terræ huius qui audierũt
quòd tu, Domine, in populo isto sis, & facie
videaris ad faciem, & nubes tua protegatis
los, & in columna nubis præcedas eos per die
& in columna ignis per noctem:
15 * Quòd occideris tantam multitudinem
quasi vnum hominem: & dicant:
16 * Non poterat introducere populum in
terram pro qua iurauerat, idcircò occidit eos
in solitudine.
17 * Magnificetur ergo fortitudo Domini, si-
cut iurasti, dicens: 18 * Dominus patiens &
multæ misericordiæ, auferens iniquitatem &
scelera, nullumque innoxium derelinquens:
quivisitas peccata patrum in filios, in tertiam
& quartam generationem:
19 * Dimitte, obsecro, peccatum populi huius
D secundùm magnitudinem misericordiæ tuæ,
sicut propitius fuisti egredientibus de Ægy-
pto vsque ad locum istum.
20 * Dixitque Dominus, Dimisi iuxta ver-
bum tuum.
21 * Viuo ego: & implebitur gloria Domini
vniuersa terra.
22 * Attamen omnes homines qui viderunt
maiestatem meam, & signa quæ feci in Ægy-
pto & in solitudine, & tentauerunt me iam
per decem vices, nec obedierunt voci meæ:
23 * Non videbunt terram pro qua iurauí pa
tribus eorum: nec quisquam ex illis qui de-
traxit mihi, intuebitur eam.
24 * Seruum meum Caleb, qui plenus alio spiri-
tu secutus est me, inducã in terram hanc quã
circuiuit, & semen eius possidebit eam:
25 * Quoniam Amalechites & Chananæus
habitant in vallibus. Cras amouete castra, &
E reuertimini in solitudinẽ per viã maris rubri.
26 * Locutusque est Dominus ad Moysen &
Aaron, dicens:
27 * Vsquequo multitudo hæc pessima mur-
murat contra me? Querelas filiorum Israel
audiui.
28 * Dic ergo eis: Viuo ego, ait Dominus: si-
cuti locuti estis audiente me, sic faciam vobis.

14 * Sed & omnes habitantes in terra hac audie-
runt, quòd tu Dominus in populo hoc, qui oculis ad
oculos videris tu Domine, & nubes tua præsidet
super eos, & in columna nubis tu ambulas prior eis
die, & in columna ignis nocte.
15 * Confringes populum hunc quasi hominem v-
num. & dicent gentes quæcunque audierunt nomen
tuum, dicentes: 16 * Eo quòd non posset Dominus
introducere populum hunc in terram quam iurauit
eis, strauit eos in deserto.
17 * Et nunc exaltetur manus tua, Domine, quem-
admodum dixisti, dicens: 18 * Dominus longanimis,
& multum misericors & verax, auferens iniqui-
tates, & scelera, & peccata, & expiatione non e-
mundabit noxium, reddens peccata patrum in filios
usque ad tertiam & quartam generationem.
19 * Dimitte peccata populo huic secundùm mag-
nam misericordiam tuam, quemadmodum propitius
eis fuisti ab Ægypto usque nunc.
20 * Et dixit Dominus: Propitius eis sum secun-
dum verbum tuum. 21 * Sed viuo ego, & im-
plebit gloria Domini omnem terram:
22 * Quia omnes viri videntes gloriam meam, &
signa mea quæ feci in Ægypto, & in deserto hoc, & ten
tauerunt me hac decima vice, & non audierunt
meam vocem: 23 * Profectò non videbunt ter-
ram quam iurauí patribus suis: sed filij eorum qui
sunt mecum hic hodie, quotquot non sciunt bonum
aut malum, omnis iunior expers, his dabo terram.
omnes autem irritantes me non videbunt hanc.
24 * At seruus meus Chaleb, quia fuit spiritus a-
lius in eo, & secutus est me, & inducam eum in ter-
ram in quam intrauit illuc, & semen eius possidebit
eam. 25 * At Amalec & Chananæus habitant
in valle. Cras reuertimini vos, & discedite in de-
sertum viam maris rubri.
26 * Et ait Dominus ad Moysen & Aaron, di-
cens: 27 * Vsquequo congregationem prauam hanc
quæ ipsi murmurant contra me, murmurationem fi-
liorum Israel, quam ipsi murmurant de vobis, au-
diui.
28 * Dic eis: Viuo ego, dicit Dominus: profectò
quemadmodum locuti estis in aures meas, sic faciam
vobis.

14 * ἀλλὰ καὶ πάντες ⊙ καὶ οἰκοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης
ἀκηκόασιν, ὅτι σὺ κύριε ⊙ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, ὅτις ὀφθαλμοῖς
κατ' ὀφθαλμοὺς ὀπτάζῃ σὺ κύριε, καὶ ἡ νεφέλη σου ἐφέστηκεν
ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης σὺ πορεύῃ πρὸ προσώπου αὐτῶν
τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα.
15 * καὶ ὀκτενεῖς τὸν λαὸν τοῦτον ὡσεὶ ἀνθρωπον ἕνα. καὶ ἐρ-
οῦσιν τὰ ἔθνη οἳ ἀκηκόασι τὸ ὄνομά σου, λέγοντες·
16 * διὰ τὸ μὴ δυνάσθαι κύριον εἰσαγαγεῖν τὸν λαὸν τοῦτον
εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσεν αὐτοῖς, καθέκρωτεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
μῳ. 17 * καὶ νῦν ὑψωθήτω ἡ χείρ σου κύριε ὃν τρόπον εἶ-
πας, λέγων·
18 * κύριος ⊙ μακρόθυμος ⊙, καὶ πολυέλεος ⊙, καὶ ἀληθινός,
ἀφαιρῶν ἀνομίας, καὶ ἀδικίας, καὶ ἁμαρτίας, καὶ καθαιρι-
μῶν οὐ καθαριεῖ τὸν ἔνοχον, ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ
τέκνα ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς.
19 * ἄφες τὴν ἁμαρτίαν τῷ λαῷ τούτῳ κατὰ τὸ μέγα ἔλεός
σου καθάπερ ἵλεως αὐτοῖς ἐγένου ἀπὸ Αἰγύπτου ἕως τοῦ νῦν.
20 * καὶ εἶπε κύριος, ἵλεως αὐτοῖς εἰμι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.
21 * ἀλλὰ ζῶ ἐγὼ ⊙ ἐμπλήσει ἡ δόξα κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν.
22 * ὅτι πάντες ⊙ οἱ ἄνδρες ⊙ ὁρῶντες τὴν δόξαν μου, καὶ τὰ
σημεῖά μου ἃ ἐποίησα ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ ἐπει-
ρασάν με τοῦτο δέκατον, καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου τῆς φωνῆς.
23 * ἦμὴν οὐκ ὄψονται τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατρά-
σιν αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ ἐστι μεθ' ἡμῶν ὧδε σήμερον,
οἳ οὐκ οἴδασιν ἀγαθὸν ἢ κακόν, πᾶς νεώτερος ⊙ ἄπειρος, οὗ-
τοις δώσω τὴν γῆν. πάντες δὲ ⊙ παροξύνοντές με οὐκ ὄ-
ψονται αὐτήν.
24 * ὁ δὲ παῖς μου Χαλὲβ, ὅτι ἐγενήθη πνεῦμα ἕτερον ἐν αὐ-
τῷ, καὶ ἐπηκολούθησέ μοι, καὶ εἰσάξω αὐτὸν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν
εἰσῆλθεν ἐκεῖ, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κληρονομήσει αὐτήν.
25 * ὁ δὲ Ἀμαλὴκ ⊙ ὁ Χαναναῖος ⊙ κατοικοῦσιν ἐν τῇ κοιλάδι.
αὔριον ὑμεῖς ἐπιστρέψατε ὑμεῖς, καὶ ἀπαίρατε εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν
θαλάσσης ἐρυθρᾶς.
26 * καὶ εἶπε κύριος ⊙ πρὸς Μωυσῆν καὶ Ἀαρὼν, λέγων·
27 * ἕως τίνος τὴν συναγωγὴν τὴν πονηρὰν ταύτην, ἃ αὐ-
τοὶ γογγύζουσιν ἐναντίον μου, τὸν γογγυσμὸν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
ὃν αὐτοὶ γογγύζουσιν κατ' ἐμοῦ, ἐπακήκοα.
28 * εἶπον αὐτοῖς, ζῶ ἐγὼ, λέγει κύριος ⊙, ἦμὴν ὃν τρόπον λε-
λαλήκατε εἰς τὰ ὦτά μου, οὕτως ποιήσω ὑμῖν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dicent habitantibus in terra hac qui audierunt quòd tu Domine cum maiestate tua habitas in medio populi huius, qui oculis suis vidit
manifestatem gloriæ tuæ, Domine, & nubes tua obumbrat super eos: & in columna nubis tu præcedis eos per diem, & in columna ignis per noctem.
15 Et si occideris populum hunc quasi virum vnum, dicent populi qui audierunt famam fortitudinis tuæ, dicentes:
16 Eo quòd non erat potestas coram Domino ad introducendum populum hunc in terram pro qua iurauit eis, ideò occidit eos in deserto. 17 Dominus patiens &
multæ misericordiæ, auferens iniquitatem & peccatum, & innocentem non innocentem non iustificat; visitans
iniquam benefaciens, dimittens iniquitates & scelus, parcens eis qui conuertuntur ad legem eius, & eos qui non conuertuntur non iustificat; visitans
peccata patrum in filios rebelles in generationem tertiam & in quartam. 19 Dimitte, obsecro, peccata populi huius,
secundùm multitudinem bonitatis tuæ; & sicut dimisisti populo huic ab Ægypto & vsque nunc. 20 Dixitque Dominus:
Dimisi iuxta verbum tuum. 21 Veruntamen viuo ego: & implebitur gloria Domini omnis terra:
22 Quia omnes viri qui viderunt gloriam meam, & signa mea quæ feci in Ægypto & in deserto, & tentauerunt coram me iam decem vicibus, &
non obedierunt verbo meo: 23 Si videbunt terram pro qua iurauí patribus suis, & omnes qui irritauerunt coram me, non vide-
bunt eam. 24 Seruum autem meum Caleb, eo quòd fuit cum eo alius spiritus, & perfectè secutus est timorem meum, introducam
in terram ad quam ingressus est, & filij sui possidebunt eam. 25 Amalechites autem & Chananæus habitant in valle: cras reuertimi-
ni & mouete castra in solitudinem per viam maris rubri. 26 Locutusque est Dominus cum Moyse & cum Aaron, dicens:
27 Vsquequo congregatio hæc pessima murmurabunt contra me? murmuratio filiorum Israel, quam ipsi murmurant contra me, audita est co-
ram me. 28 Dic eis: Viuo ego, dicit Dominus: quòd sicut locuti estis coram me, sic faciam vobis.

תרגום אונקלוס

14 וְיֵמְרוּן לְרַיָּחֲבֵי בְּאַרְעָא הָדָא דִּשְׁמִעוּ אֲרֵי אַתְּ יְיָ דְּשָׁכִנְתָּךְ שְׁרְיָא בְּגַו עַמָּא הָדֵין דְּעַיְנִיהוֹן חָזֵי שְׁכִינַת יְקָרָךְ יְיָ וַעֲנָנָךְ מְסַיֵּיל
עֲלֵיהוֹן וּבְעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא אַתְּ מְדַבַּר קֳדָמֵיהוֹן בִּיוֹמָא וּבְעַמּוּדָא דְּאֶשְׁתָּא בְּלֵילְיָא׃ 15 וְתִקְטוֹל יָת עַמָּא הָדֵין כְּגַבְרָא חַד וְיֵמְרוּן עַמְמַיָּא
דְּשָׁמְעִין גְּבוּרְתָּךְ יָתְהוֹן לְמֵימָר׃ 16 מִדְּלֵית יְכָלָא קֳדָם יְיָ לְאַעֲלָא יָת עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דְקַיֵּים לְהוֹן וְקָטְלִינוּן בְּמַדְבְּרָא׃
17 וּכְעַן יִתְגְּבֵי כְּעַן חֵילָא קֳדָמָךְ יְיָ כְּמָא דְמַלֵּילְתָּא לְמֵימָר׃ 18 יְיָ סַרְחִיק רְגָז וּסַגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן שָׁבִיק לְעַוְיָן וְלִמְרַח וְלַחוֹבִין מָחֵי
לָא מְזַכֵּי לְאַתְרָעָה וְלָלָא חַיָּבִין לָא מְזַכֵּי מַסְגֵּי חוֹבֵי אֲבָהָן עַל בְּנִין מִדְּרִין עַל תְּלִיתָאֵי וְעַל רְבִיעָאֵי׃ 19 שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבֵי עַמָּא
הָדֵין כְּרַב טָבוּתָךְ וְכְמָא דְּשָׁבַקְתָּ לְעַמָּא הָדֵין מִמִּצְרַיִם וְעַד כְּעַן׃ 20 וַאֲמַר יְיָ שְׁבִקית כְּפִתְגָמָךְ׃ 21 וְכֹרֶם קָיֵם אֲנָא
וְיִמְלֵי יְקָרָא דְיְיָ יָת כָּל אַרְעָא׃ 22 אֲרֵי כָּל גַּבְרַיָּא דַּחֲזוֹ יָת יְקָרִי וְיָת אָתְיָתַי דְּעַבְדִית בְּמִצְרַיִם וּבְמַדְבְּרָא וְנַסְיוּ יָתִי כְּדֵין זִמְנִין
דִּין מֵאתְרֵי עֲשָׂרָה וְלָא קַבִּילוּ בְּמֵימְרִי׃ 23 אִם יֶחֱזוּן יָת אַרְעָא דְקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְהוֹן וְכָל דְּאַרְגִּיזוּ קֳדָמַי לָא יֶחֱזוֹנָהּ׃ 24 וְעַבְדִּי כָּלֵב חֲלַף דַּהֲוָה
כְּתַר אָחֳרָנָא עִמֵּיהּ וְאִשְׁלִים בְּתַר דְּחַלְתָּנוּתִי וְכָל דְּאַרְגִּיזַנִי לָא יֶחֱזוֹנָהּ׃ 25 וַעֲמָלֵקָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי יָתִיב בְּמֵישְׁרָא
דְּאַתּוּנָא וְסוּלוּ לְכוֹן לְמַדְבְּרָא אוֹרַח יַמָּא דְסוּף׃ 26 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימָר׃ 27 עַד אֵמָתַי לְכְנִשְׁתָּא בִּישְׁתָּא
דְּשִׁלְהוֹן קֳדָמַי קְבִילִין יָת תְּרַעֲמוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן מְתַרְעֲמִין עֲלַי שְׁמִיעַ קֳדָמַי׃ 28 אֱמַר לְהוֹן קְיָם אֲנָא אֲמַר יְיָ אִם לָא כְּמָא
דְּמַלֵּילְתּוּן קֳדָמַי כֵּן אֶעְבֵּיד לְכוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כט * בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פִגְרֵיכֶם וְכָל־פְּקֻדֵיכֶם לְכָל־
מִסְפַּרְכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה אֲשֶׁר הֲלִינֹתֶם
ל עָלָי: * אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי
אֶת־יָדִי לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה
לא וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן: * וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לָבַז יִהְיֶה
וְהֵבֵיאתִי אֹתָם וְיָדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר מְאַסְתֶּם
לג בָּהּ: * וּפִגְרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה: * וּבְנֵיכֶם
יִהְיוּ רֹעִים בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנָשְׂאוּ אֶת־
לד זְנוּתֵיכֶם עַד־תֹּם פִּגְרֵיכֶם בַּמִּדְבָּר: * בְּמִסְפַּר
הַיָּמִים אֲשֶׁר־תַּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם
לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים
לה שָׁנָה וִידַעְתֶּם אֶת־תְּנוּאָתִי: * אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
אִם־לֹא זֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֲדָה הָרָעָה הַזֹּאת
הַנּוֹעָדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתַּמּוּ וְשָׁם יָמֻתוּ:
לו * וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לָתוּר אֶת־הָאָרֶץ
וַיָּשֻׁבוּ וַיָּלִינוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דִבָּה
לז עַל־הָאָרֶץ: * וַיָּמֻתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דִבַּת־הָאָרֶץ
לח רָעָה בַּמַּגֵּפָה לִפְנֵי יְהוָה: * וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן
וְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה חָיוּ מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם הַהֹלְכִים לָתוּר
לט אֶת־הָאָרֶץ: * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד:
מ * וַיַּשְׁכִּמוּ בַבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ הָהָר לֵאמֹר הִנֵּנוּ
וְעָלִינוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי חָטָאנוּ:
מא * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָמָּה זֶּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה
מב וְהוּא לֹא תִצְלָח: * אַל־תַּעֲלוּ כִּי אֵין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם
מג וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם: * כִּי הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי
שָׁם לִפְנֵיכֶם וּנְפַלְתֶּם בְּחָרֶב כִּי־עַל־כֵּן שַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָי
מד יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה יְהוָה עִמָּכֶם: * וַיַּעְפְּלוּ לַעֲלוֹת
אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וּמֹשֶׁה לֹא־מָשׁוּ
מִקֶּרֶב הַמַּחֲנֶה:

29 * In solitudine hac iacebunt cadauera ve-
stra. omnes qui numerati estis à viginti annis
30 & suprà, & murmuraſtis contra me, * Non in-
trabitis terram ſuper quam leuaui manum
meam, vt habitare vos facerem: præter Caleb
31 filium Iephone & Ioſue filium Nun. * Paru-
los autem veſtros de quibus dixiſtis, q̃ prædæ
hoſtibus forent, introducam vt videant ter-
32 ram quæ vobis diſplicuit. * Veſtra cadaue-
33 ra iacebunt in ſolitudine. * Filij veſtri erunt
vagi in deſerto annis quadraginta: & porta-
bunt fornicationem veſtram, donec conſu-
34 mantur cadauera patrum in deſerto. * Iuxta
numerum quadraginta dierum quibus con-
ſideraſtis terram. annus pro die imputabitur.
& quadraginta annis recipietis iniquitates
35 veſtras, & ſcietis vltionem meam. * Quo-
niam ſicut locutus ſum, ita faciam omni mul-
titudini huic peſsimæ, quæ cõſurrexit aduer-
ſum me. in ſolitudine hac deficiet & morie-
36 tur. * Igitur omnes viri quos miſerat Moy-
ſes ad contemplandam terram, & qui reuerſi
murmurare fecerant contra eum omnẽ mul-
titudinem, detrahentes terræ quòd eſſet mala,
37 * Mortui ſunt atque percuſsi in cõſpectu Do-
38 mini. * Ioſue autem filius Nun, & Caleb fi-
G lius Iephone vixerunt ex omnibus qui perre-
39 xerant ad conſiderandam terram. * Locutuſq;
eſt Moyſes vniuerſa verba hæc ad omnes fi-
40 lios Iſrael. & luxit populus nimis. * Et ecce ma
nè primo ſurgentes aſcenderunt verticẽ mon
tis, atque dixerũt: Parati ſumus aſcendere ad
locum de quo Dominus locutus eſt, quia pec
41 cauimus. * Quibus Moyſes: Cur, inquit, trans
gredimini verbum Domini? quod vobis non
42 cedet in proſperum. * Nolite aſcendere: non
enim eſt Dominus vobiſcum, ne corruatis co
43 ram inimicis veſtris. * Amalechites & Chana-
nęus ante vos ſunt, quorum gladio corruetis,
eo quòd nolueritis acquieſcere Domino, nec
44 erit Dominus vobiſcum. * At illi contenebra-
ti aſcenderunt in verticem montis. Arca au-
tem teſtamenti Domini & Moyſes non receſ-
ſerunt de caſtris.

29 * ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν. καὶ πᾶς ὁ
ἀπόκοπὴ ὑμῶν καὶ ὁ κατεψηφισμένος ὑμῶν ἀπὸ εἰκοσαέ-
30 τους καὶ ἐπάνω, ὅσοι ἐγόγγυσαν ἐπ' ἐμοί. * εἰ ὑμεῖς εἰσε-
λεύσεσθε εἰς τὴν γῆν ἐφ' ᾗ ὑψέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασκη-
νῶσαι ὑμᾶς ἐπ' αὐτῆς. ἀλλ' ἢ Χαλεβ υἱὸς Ιεφοννη, καὶ Ἰησοῦς ὁ
31 Ναυη, * καὶ τὰ παιδία, ἃ εἴπατε εἰς ἁρπαγὴν ἔσεσθε,
εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, ἣν ὑμεῖς ἀπέῤῥιψατε ἀπ' αὐτῆς.
32 * καὶ τὰ κῶλα ὑμῶν πεσεῖται ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ.
33 * οἱ δὲ υἱοὶ ὑμῶν ἔσονται) νεμόμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκον-
τα ἔτη. καὶ ἐξουσιοῦσι τὴν πορνείαν ὑμῶν, ἕως οὗ ἀναλωθῇ τὰ
34 κῶλα ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, * κατ' ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν,
ὅσας κατεσκέψασθε τὴν γῆν τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἡμέραν
ἀντὶ ἐνιαυτοῦ λήψεσθε τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν τεσσαράκοντα ἔτη.
καὶ γνώσεσθε τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς μου.
35 * ἐγὼ κύριος ἐλάλησα· ἦμὴ οὕτως ποιήσω πᾶσι τῷ συναγω-
γῇ τῇ πονηρᾷ ταύτῃ, τῇ συνεστραμμένῃ ἐπ' ἐμὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ
ταύτῃ ἐξαναλωθήσονται), καὶ ἐκεῖ ἀποθανοῦνται.
36 * καὶ οἱ ἄνθρωποι, οὓς ἀπέστειλε Μωυσῆς κατασκέψασθαι
τὴν γῆν, καὶ παραγενηθέντες διεγόγγυσαν κατ' αὐτὸν τὸν
τὴν συναγωγὴν, ἐξενέγκαι ῥῆμα πονηρὸν ἐπὶ τῆς γῆς·
37 * καὶ ἀπέθανον οἱ ἄνθρωποι οἱ κατειπόντες τῆς γῆς
πονηρὰ ἐν τῇ πληγῇ ἔναντι κυρίου.
38 * καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ναυὴ, καὶ Χαλεβ υἱὸς Ιεφοννὴ ἔζησαν ἀπὸ
τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν πεπορευμένων κατασκέψασθαι τὴν
39 γῆν. * ᾐ ἐλάλησε Μωυσῆς τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸς πᾶ-
σας υἱοὺς Ισραηλ, καὶ ἐπένθησεν ὁ λαὸς σφόδρα.
40 * καὶ ὀρθρίσαντες τὸ πρωῒ ἀνέβησαν εἰς τὸ κορυφὴν τοῦ ὄ-
ρους, λέγοντες, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀναβησόμεθα εἰς τὸν τόπον, ὃν εἶ-
πε κύριος, ὅτι ἡμαρτόμεν.
41 * καὶ εἶπε Μωυσῆς, ἵνατί ὑμεῖς παραβαίνετε τὸ ῥῆμα κυ-
ρίου; οὐκ ὀδόα ἔσαι ὑμῖν.
42 * μὴ ἀναβαίνετε, οὐ γάρ ἐστι κύριος μετ' ὑμῶν. ἵνα πεσεῖ-
σθε πρὸ προσώπου ἐχθρῶν ὑμῶν.
43 * ὅτι ἀμαλὴκ καὶ ὁ χαναναῖος ἐκεῖ ἔμπροσθεν ὑμῶν, καὶ
πεσεῖσθε μαχαίρᾳ, ὡ ἕνεκεν ἀπεστράφητε ἀπειθοῦντες κυ-
ρίῳ, καὶ οὐκ ἔσαι κύριος ἐν ὑμῖν.
44 * ἐδιαβιασάμενοι ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ κορυφὴν τοῦ ὄρους.
ἡ δὲ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ Μωυσῆς οὐκ ἐκινήθησαν
ἐκ τῆς παρεμβολῆς.

תרגום אונקלוס

29 כְּמִדְבְּרָא הָדֵין יִפְּלוּן פִּגְרֵיכוֹן וְכָל מְנְיָנֵיכוֹן לְכָל חֶשְׁבָּנְכוֹן מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא דְּאִיתְרַעֲטְתּוּן עֲלָי: 30 אִם אֲתוּן תֵּעֲלוּן
לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית לְמִשְׁרֵי לְאַשְׁרָאָה יְתְכוֹן בַּהּ אֱלָהֵין כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן: 31 וְטַפְּלְכוֹן דְּאֲמַרְתּוּן לְבִזָּא יְהֵי וְאַעֵיל יָתְהוֹן וְיִדְּעוּן יָת
אַרְעָא דְקָלִילְתּוּן בַּהּ: 32 וּבְנֵיכוֹן יְהוֹן מְאַחֲרִין בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין וְיִסְקְלוּן יָת חוֹבֵיכוֹן
עַד דִּיסוֹפוּן פִּגְרֵיכוֹן דְּלְכוֹן יִפְּלוּן בְּמַדְבְּרָא הָדֵין: 33 בְּמִנְיָן יוֹמַיָּא דְּאַלֵּיתוּן יָת אַרְעָא אַרְבְּעִין יוֹמִין יוֹמָא לְשַׁתָּא יוֹמָא לְשַׁתָּא תְּקַבְּלוּן יָת חוֹבֵיכוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין
וְתִדְּעוּן יָת דְּאֶתְעָתַּדְתִּי לְכוֹן: 34 בְּמִמְלַּל יוֹמַיָּא דְּאַלֵּיתוּן יָת אַרְעָא אַרְבְּעִין יוֹמִין יוֹמָא לְשַׁתָּא יוֹמָא לְשַׁתָּא תְּקַבְּלוּן יָת חוֹבֵיכוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין
וְתִדְּעוּן יָת דְּאֶתְרַעֲטְתּוּן עֲלָי: 35 אֲנָא יְיָ גְּזֵרִית בְּמֵימְרִי אִם לָא דֵּן אֶעְבֵּיד לְכָל כְּנִשְׁתָּא בִּישְׁתָּא הָדָא דְּאִזְדַּמְּנוּ עֲלַי בְּמַדְבְּרָא הָדֵין יִסּוֹפוּן
וְתַמָּן יְמוּתוּן: 36 וּגְבַרַיָּא דִּי שְׁלַח מֹשֶׁה לְאַלָּלָא יָת אַרְעָא וְתָבוּ וְאַרְעִימוּ עֲלוֹהִי יָת כָּל כְּנִישְׁתָּא לְאַפָּקָא שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא: 37 וְיִסְתַּאֲבוּ
גְּבַרַיָּא דְּאַפִּיקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא בְּמוֹתָנָא קֳדָם יְיָ: 38 וְיְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה חַיָּיוּ מִן גְּבַרַיָּא הָאִינּוּן דְּאָזְלוּ לְאַלָּלָא יָת
אַרְעָא: 39 וְמַלֵּיל מֹשֶׁה יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְאֲבִלוּ עַמָּא לַחְדָּא: 40 וְאַקְדִּימוּ בְּצַפְרָא וְסַלִּיקוּ לְרֵישׁ טוּרָא
דְּאָמְרִין הָא אֲנַחְנָא וְסַלֵּיקְנָא לְאַתְרָא דְּאֲמַר יְיָ אֲרֵי חַבְנָא: 41 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְמָה דֵנָן אַתּוּן עָבְרִין יָת פִּתְגָמַיָּא דְּיְיָ וְהוּא לָא מַצְלַח:
42 לָא תִסְּקוּן אֲרֵי לֵית שְׁכִינְתָא דְּיְיָ בֵּינֵיכוֹן וְלָא תִתְבְּרוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן: 43 אֲרֵי עַמְלֵקָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי תַּמָּן קֳדָמֵיכוֹן וְתִפְלוֹן
לָא אֲתַר מְגִנָּא מִסָּרֵיתָא דְּיְיָ וְלָא יְהֵי מֵימְרָא דַּיְיָ בְּסַעֲדְכוֹן: 44 וְאִרְשָׁעוּ לְמִסַּק לְרֵישׁ טוּרָא וַאֲרוֹן קְיָמָא דְּיְיָ וּמֹשֶׁה

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI.

29 * In deſerto hoc cadent cadauera veſtra. & om-
nis viſitatio veſtra, & numerati veſtri à viginti
annis & ſuprà, quot quot murmuraſtis contra
30 me. * Si vos introibitis in terram in quam ex-
tendi manum meam, vt habitare facerem vos in ea.
ſed Chaleb filius Iephone, & Ieſus filius Naue,
31 * Et pueri, quos dixiſtis in rapinam futuros, in-
ducam eos in terram qua vos receſsiſtis ab ea.
32 * Et cadauera veſtra cadent in deſerto hoc.
33 * At filij veſtri erunt vagi in deſerto quadra-
ginta annis. & portabunt fornicationem veſtram,
34 vſquequo conſumentur cadauera veſtra in deſerto,
* Iuxta numerum dierum quibus conſideraſtis
terram quadraginta diebus, diem pro anno accipie-
tis peccata veſtra quadraginta annis, & cognoſce-
tis furorem iræ meæ.
35 * Ego Dominus locutus ſum: profectò ſic faciam
congregationi prauæ huic quæ inſurrexit cõtra me.
in deſerto hoc conſumentur, & ibi morientur.
36 * Et homines quos miſit Moyſes ad conſideran-
dum terram, & poſtquàm venerunt murmuraue-
runt contra eam apud congregationem, vt proferent verba peßima de terra:
37 * Et mortui ſunt homines qui dixerunt aduer-
ſus terram mala in plaga coram Domino.
38 * Et Jeſus filius Naue & Chaleb filius Jephone
vixerunt de hominibus illis qui iuerunt ad conſi-
derandum terram.
39 * Et locutus eſt Moyſes verba hæc ad omnes fi-
lios Iſrael: & luxit populus valdè.
40 * Et ſurgentes manè, aſcenderunt in verti-
cem montis, dicentes: Ecce nos aſcendemus in lo-
cum quem dixit Dominus, quia peccauimus.
41 * Et dixit Moyſes: Quare vos tranſgredi-
mini verbum Domini? Non proſpera erunt vo-
bis.
42 * Ne aſcendatis. non enim eſt Domi-
nus vobiſcum: & cadetis ante faciem inimicorum
veſtrorum:
43 * Quia Amalech & Chananæus ibi ante vos;
& cadetis gladio, cuius cauſa auerſi eſtis non obe-
dientes Domino, & non erit Dominus in vobis.
44 * Et vim facientes aſcenderunt ſuper verticem
montis. at arca teſtamenti Domini & Moyſes non
receſſerunt de caſtris.

29 * In deserto hoc cadent cadauera vestra. & omnis visitatio vestra, & numerati vestri à viginti annis & supra, quot quot murmurauerunt contra me.
30 * Si vos introibitis in terram in quam extendi manum meam, vt habitare facerem vos in ea. sed Chaleb filius Iephone, & Iesus filius Naue,
31 * Et pueri, quos dixistis in rapinam futuros, inducam eos in terram qua vos receßistis ab ea.
32 * Et cadauera vestra cadent in deserto hoc.
33 * At filij vestri erunt vagi in deserto quadraginta annis. & portabunt fornicationem vestram, vsquequo consumentur cadauera vestra in deserto,
34 * Iuxta numerum dierum quibus considerastis terram quadraginta diebus, diem pro anno accipietis peccata vestra quadraginta annis, & cognoscetis furorem iræ meæ.
35 * Ego Dominus locutus sum: profectò sic faciam congregationi prauæ huic quæ insurrexit cõtra me. in deserto hoc consumentur, & ibi morientur.
36 * Et homines quos miſit Moyses ad considerandum terram, & postquàm venerunt murmuraverunt contra eam apud congregationem, vt proferent verba peßima de terra:
37 * Et mortui sunt homines qui dixerunt aduersus terram mala in plaga coram Domino.
38 * Et Jesus filius Naue & Chaleb filius Jephone vixerunt de hominibus illis qui iuerunt ad considerandum terram.
39 * Et locutus est Moyses verba hæc ad omnes filios Israel: & luxit populus valdè.
40 * Et surgentes manè, ascenderunt in verticem montis, dicentes: Ecce nos ascendemus in locum quem dixit Dominus, quia peccauimus.
41 * Et dixit Moyses: Quare vos transgredimini verbum Domini? Non prospera erunt vobis.
42 * Ne ascendatis. non enim est Dominus vobiscum: & cadetis ante faciem inimicorum vestrorum:
43 * Quia Amalech & Chananæus ibi ante vos; & cadetis gladio, cuius causa auersi estis non obedientes Domino, & non erit Dominus in vobis.
44 * Et vim facientes ascenderunt super verticem montis. at arca testamenti Domini & Moyses non receßerunt de castris.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In solitudine hac cadent cadauera vestra, & omnes qui numerati sunt ex vobis, iuxta omnem numerationem vestram à viginti annis & suprà, quis murmuraßtis contra me.
30 Si vos intrabitis in terram pro qua inraui in verbo meo, vt habitare facerem vos in ea; præter Caleb filium Iephone, & Iosue filium Nun.
31 Paruulos autem vestros de quibus dixistis quòd essent in prædam, introducam, & cognoscent terram quæ displicuit vobis.
32 Cadauera autem vestra cadent in deserto hoc:
33 Et filij vestri morabuntur in solitudine, non quadraginta annis, dies pro anno, dies pro anno sufputabitur: & recipietis iniquitates vestras quadraginta annis, & scietis quòd murmuraßtis contra me.
34 Iuxta numerum dierum quibus exploraßtis terram quadraginta diebus, dies pro anno, quadraginta annis, & suscipient iniquitates vestras, donec consumantur cadauera vestra in deserto.
35 Ego Dominus decreui in verbo meo, si non hoc faciam omni congregationi peßimæ, quia conuenerunt contra me: in solitudine hac consumentur, & ibi morientur.
36 Viri autem quos miſit Moyses ad explorandam terram, reuersi sunt, & fecerunt murmurare contra eum omnem congregationem, vt detraherent terræ.
37 Et mortui sunt viri qui detraxerunt terræ peste coram Domino.
38 Iosue autem filius Nun & Caleb filius Iephone vixerunt ex viris qui abierunt ad explorandam terram.
39 Locutusque est Moyses verba hæc cum omnibus filiis Israel: & luxit populus valdè.
40 Surrexerunt que manè, & ascenderunt ad verticem montis, dicentes: Ecce nos ascendimus ad locum, de quo dixit Dominus; quia peccauimus.
41 Dixitque Moyses: Quare vos transgredimini decretum verbi Domini? & hoc non proderit.
42 Non ascendatis, quia non est maiestas Domini inter vos: ne conteramini coram inimicis vestris.
43 Amalechites autem & Chananæus ibi sunt ante vos, & corruetis gladio, eo quòd reuersi estis à cultu Domini: & non erit verbum Domini in adiutorium vestrum.
44 Et impiè egerunt vt ascenderent in verticem montis. arca autem pacti Domini & Moyses non recesserunt de medio castrorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

45 * וַיֵּרֶד הָעֲמָלֵקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּהָר הַהוּא וַיַּכֻּם וַיַּכְּתֻם עַד־הַחָרְמָה׃

טו

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ
אֶל־אֶרֶץ מוֹשְׁבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם׃
3 * וַעֲשִׂיתֶם אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה אוֹ־זֶבַח לְפַלֵּא־
נֶדֶר אוֹ בִנְדָבָה אוֹ בְמֹעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רֵיחַ נִיחֹחַ
4 לַיהוָה מִן־הַבָּקָר אוֹ מִן־הַצֹּאן׃ * וְהִקְרִיב
הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה סֹלֶת עִשָּׂרוֹן בָּלוּל
5 בִּרְבִעִית הַהִין שָׁמֶן׃ * וְיַיִן לַנֶּסֶךְ רְבִיעִית
הַהִין תַּעֲשֶׂה עַל־הָעֹלָה אוֹ לַזֶּבַח לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד׃
6 * אוֹ לָאַיִל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה סֹלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים בָּלוּלָה
7 בִּשְׁמֶן שְׁלִשִׁית הַהִין׃ * וְיַיִן לַנֶּסֶךְ שְׁלִשִׁית
8 הַהִין תַּקְרִיב רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃ * וְכִי־תַעֲשֶׂה בֶן־
בָּקָר עֹלָה אוֹ זֶבַח לְפַלֵּא־נֶדֶר אוֹ שְׁלָמִים לַיהוָה׃
9 * וְהִקְרִיב עַל־בֶּן הַבָּקָר מִנְחָה סֹלֶת שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרֹנִים בָּלוּל בַּשֶּׁמֶן חֲצִי הַהִין׃ * וְיַיִן תַּקְרִיב
11 לַנֶּסֶךְ חֲצִי הַהִין אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה׃
12 * כָּכָה יֵעָשֶׂה לַשּׁוֹר הָאֶחָד אוֹ לָאַיִל הָאֶחָד אוֹ
13 לַשֶּׂה בַּכְּבָשִׂים אוֹ בָעִזִּים׃ * כְּמִסְפָּר אֲשֶׁר
14 תַּעֲשׂוּ כָּכָה תַּעֲשׂוּ לָאֶחָד כְּמִסְפָּרָם׃ * כָּל־
הָאֶזְרָח יַעֲשֶׂה־כָּכָה אֶת־אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֵּׁה רֵיחַ־
15 נִיחֹחַ לַיהוָה׃ * וְכִי־יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר
בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה
16 כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֵּן יֵעָשֶׂה׃ * הַקָּהָל חֻקָּה אַחַת לָכֶם
וְלַגֵּר הַגָּר חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כַּגֵּר יִהְיֶה
17 לִפְנֵי יְהוָה׃ * תּוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם
וְלַגֵּר הַגָּר אִתָּכֶם׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Murmuratio.*

45 * Descenditque Amalechites & Chananæus qui habitabat in monte; & percutiens eos atque concidens, persecutus est eos vsque Horma.

CAP. XV.

1 ALocutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 * Loquere ad filios Israel, & dices ad eos: Cùm ingressi fueritis terram habitationis vestræ, quam ego dabo vobis,
3 * Et feceritis oblationem Domino in holocaustum aut victimam pacificam, vota soluentes vel sponte offerentes munera, aut in solennitatibus vestris adolentes odorem suauitatis Domino, de bobus siue de ouibus
4 * Offeret quicunque immolauerit victimam sacrificium similæ decimam partem ephi conspersam oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin:
5 * Et vinum ad liba fundenda eiusdé mensuræ dabit in holocaustum siue in victimam: per agnos singulos,
6 * Et arietes erit sacrificium similæ duarum B decimarum quæ conspersa sit oleo tertiæ partis hin:
7 * Et vinum ad libamentum tertiæ partis eiusdem mensuræ offeret in odorem suauitatis Domino.
8 * Quando verò de bobus feceris holocaustum, aut hostiam vt impleas votum vel pacifica victimas,
9 * Dabis per singulos boues similæ tres decimas conspersæ oleo quod habeat medium mensuræ hin:
10 * Et vinum ad liba fundenda eiusdem mensuræ in oblationem suauissimi odoris Domino.
11 * Sic facies per singulos boues, & arietes,
12 & agnos & hœdos.
13 * Tam indigenæ quàm peregrini eodem
14 ritu offerent sacrificia.
15 * Vnum præceptum erit atque iudicium
16 tam vobis quàm aduenis terræ.

45 * καὶ κατέβη ὁ Ἀμαλὴκ καὶ ὁ Χαναναῖος ὁ οἰκῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως Ἑρμά.

ιε'.

1 * Καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὅταν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν τῆς κατοικήσεως ὑμῶν, ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν.
3 * καὶ ποιήσετε καρπώματα κυρίῳ, ὁλοκαύτωμα, ἢ θυσίαν μεγαλυνούσαν διχηλοῦν, ἢ καθεκούσιον, ἢ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν ποιῆσαι ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ, εἰ μὲν ἀπὸ τῶν βοῶν ἢ ἀπὸ τῶν
4 προβάτων. * καὶ προσοίσει ὁ προσφέρων τὸ δῶρον αὐτοῦ κυρίῳ, θυσίαν σεμιδάλεως τὸ δέκατον τοῦ οἴφι διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ ἐν τεταρτῷ τοῦ ἰν· * καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ τέταρτον τοῦ ἰν ποιήσετε ἐπὶ τῆς ὁλοκαυτώσεως ἢ ἐπὶ
5 τῆς θυσίας τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί· * καὶ τῷ κριῷ, ὅταν ποιῆτε αὐτὸν εἰς ὁλοκάρπωμα ἢ εἰς θυσίαν, ποιεῖς θυσίαν σεμιδάλεως δύο δέκατα διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τὸ τρίτον τοῦ ἰν·
7 * καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ τρίτον τοῦ ἰν προσοίσετε εἰς ὀσμὴν
8 εὐωδίας κυρίῳ. * ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν βοῶν ποιῆτε εἰς ὁλοκάρπωμα, ἢ εἰς θυσίαν μεγαλυνομένην διχηλοῦν εἰς σωτήριον κυρίῳ·
9 * καὶ προσοίσει ἐπὶ τοῦ μόσχου εἰς θυσίαν σεμιδάλεως τρία δέκατα διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ ἥμισυ τοῦ ἰν·
10 * καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ ἥμισυ τοῦ ἰν. καρπώματα ὀσμὴν
11 εὐωδίας κυρίῳ· * οὕτως ποιήσεις τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί, ἢ τῷ κριῷ τῷ ἑνί, ἢ τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί, ὁπὸ τῶν προβάτων ἢ ὁπὸ τῶν αἰγῶν. * κατὰ τὸν ἀριθμὸν οὗ ἂν ποιήσητε, οὕτως ποιήσετε
13 τῷ ἑνί, κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. * πᾶς ὁ αὐτόχθων ποιήσει οὕτως, ταῦτα προσενέγκαι
14 καρπώματα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ. * ἐὰν δὲ προσήλυτος ἐν ὑμῖν προσῇ, ἢ ὃς ἂν ᾖ ἐν ὑμῖν ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν, καὶ ποιήσει καρπώματα ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ, ὃν τρόπον ποιεῖτε ὑμεῖς, οὕτως ποιήσει
15 ἡ συναγωγὴ κυρίῳ· νόμος εἷς ἔσται ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς προσκειμένοις ἐν ὑμῖν· νόμος αἰώνιος εἰς γενεὰς ὑμῶν· ὡς ὑμεῖς καὶ ὁ προσήλυτος ἔσται ἔναντι κυρίου.
16 * νόμος εἷς ἔσται καὶ δικαίωμα ἓν ἔσται ὑμῖν καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν ὑμῖν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 * Descenditque Amalechites & Chananæus qui habitabat in monte illo, & percusserunt eos, & persecuti sunt eos vsque Horma.

CAP. XV.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 * Loquere cum filiis Israel, & dices ad eos: Cùm ingressi fueritis in terram habitationis vestræ, quam ego dabo vobis;
3 * Et feceritis oblationem coram Domino holocaustum aut hostiam sanctificatam pro solutione voti aut spontè aut quod fit in solennitatibus vestris, vt suscipiatur cum beneplacito coram Domino de bobus aut de ouibus:
4 * Offeret qui obtulerit oblationem suam coram Domino pro munere decimam similæ conspersæ quarta parte hin olei:
5 * Et vinum pro libamento quartam partem fundes aut per singulos arietes facies munus, duas decimas similæ conspersæ tertia parte hin olei:
6 * aut per singulos arietes facies munus, duas decimas similæ conspersæ quarta parte hin olei:
7 * Et vinum pro libamento terciam partem hin offeres, vt suscipiatur cum beneplacito coram Domino.
8 * Et quando feceris vitulum in holocaustum aut in hostiam sanctificatam pro solutione voti aut victimam sanctificationum coram Domino,
9 * Offeret super vitulum munus, tres decimas similæ conspersæ oleo dimidiæ partis hin:
10 * Et vinum offeres pro libamento dimidium partem hin, oblatio est quæ suscipitur voluntariè coram Domino.
11 * Sic facies per singulos boues, & per singulos arietes, & per singulos agnos aut in capris.
12 * Iuxta numerum quem facietis, sic facietis vnicuique iuxta numerum eorum.
13 * Et quando peregrinatus fuerit apud vos peregrinus, aut qui fuerit inter vos per generationes vestras, & fecerit oblationem quæ suscipitur voluntariè coram Domino: sicut feceritis, ita faciet.
14 * Vna congregatio & vnus ritus erit vobis & peregrinis qui peregrinantur, statuto sempiterno in generationibus vestris: sicut vos, ita erit peregrinus coram Domino.
15 * Lex vna & iudicium vnum erit vobis & aduenis qui peregrinantur apud vos.

תרגום אונקלוס

45 וְנָחֵת עֲמָלֵקָאָה וּכְנַעֲנָאָה דְיָתִיב בְּטוּרָא הָהוּא וּתְחוֹנִין וּמְדַרְדְּנִין עַד חָרְמָה׃

טו

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרֵי תֵּעֲלוּן לְאַרְעָא מָתְבְּנֵיכוֹן דַּאֲנָא יָהֵיב לְכוֹן׃
3 וְתַעְבְּדוּן קָרְבָּנָא קֳדָם יְיָ עֲלָתָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשָׁיָא לְפַרְשָׁא נִדְרָא אוֹ בִנְדָבָתָא אוֹ בְסוּעֲדֵיכוֹן לְמֶעְבַּד לְאַתְקַבָּלָא בִּרְעוּא קֳדָם יְיָ מִן בֻּקְרָא וּמִן עָנָא׃
4 וְיָקָרֵב דְּמְקָרֵב קָרְבָּנֵיהּ קֳדָם יְיָ מִנְחָתָא סְלְתָא עֲשִׂרְנָא דְפִיל בִּרְבִיעֲתָא הִינָא מְשִׁחָא׃
5 וְחֻמְרָא לְנַסְכָּא רְבִיעֲתָא הִינָא תַּעְבֵּד עַל עֲלָתָא אוֹ לִדְבָחָא לְחַד אִמְּרָא׃
6 אוֹ לְדִכְרָא תַּעְבֵּד מִנְחָתָא סְלְתָא תְּרֵין עֲשִׂרְנִין דְפִילָא בְּמִשְׁחָא תְּלָתָא הִינִין׃ 7 וְחֻמְרָא לְנַסְכָּא
תְּלָתָא הִינִין תְּקָרֵב לַאֲתְקַבָּלָא בִּרְעוּא קֳדָם יְיָ׃
8 וְאֲרֵי תַּעְבֵּד בַּר תּוֹרֵי עֲלָתָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשָׁיָא לְפַרְשָׁא נִדְרָא אוֹ נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא קֳדָם
9 יְיָ׃ וְיָקָרֵב עַל בַּר תּוֹרֵי מִנְחָתָא תְּלָתָא עֲשִׂרְנִין דְפִיל בִּמְשַׁח פַּלְגוּת הִינָא׃ 10 וְחָמְרָא תְּקָרֵב לְנַסְכָּא פַּלְגוּת הִינָא קָרְבָּן
לְאִתְקַבָּלָא בִּרְעוּתָא קֳדָם יְיָ׃ 11 כְּדֵין יִתְעֲבֵד לְתוֹרָא חַד אוֹ לְדִכְרָא חַד אוֹ לְאִמַּר בְּאִמַּרְיָא אוֹ בְעִזְיָא׃
12 כְּמִנְיָנָא דִּי תַעְבְּדוּן כְּדֵין תַּעְבְּדוּן לְחַד כְּמִנְיָנְהוֹן׃ 13 כָּל יְצִיבָא יַעְבֵּיד כְּדֵין יָת אִילֵּין לְקָרָבָא קָרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בִּרְעוּא קֳדָם יְיָ׃ 14 וְאֲרֵי יִתְגַּיַּר עִמְּכוֹן גִּיּוֹרָא אוֹ דְיִתְגַּיַּר קָיֵם עִמְּכוֹן לְדָרֵיכוֹן וְיַעְבֵּד קָרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בִּרְעוּא קֳדָם יְיָ׃ כְּמָא דְּתַעְבְּדוּן כֵּן יַעְבֵּד׃
15 קְהָלָא קְיָמָא חַד לְכוֹן וְלְגִיּוֹרָא דְיִתְגַּיַּר קְיָם עִמְּכוֹן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן כְּגִיּוֹרָא יְהֵי קֳדָם יְיָ׃ 16 אוֹרָיְתָא חֲדָא וְדִינָא חַד יְהֵי לְכוֹן וְלְגִיּוֹרָא דְיִתְגַּיַּר עִמְּכוֹן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
18 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם
אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה׃
19 וְהָיָה בְּאָכְלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תָּרִימוּ תְרוּמָה
לַיהוָה׃ 20 רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ
תְּרוּמָה כִּתְרוּמַת גֹּרֶן כֵּן תָּרִימוּ אֹתָהּ׃
21 מֵרֵאשִׁית עֲרִסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה
לְדֹרֹתֵיכֶם׃ 22 וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת
כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה׃
23 אֵת כֹּל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּיַד־מֹשֶׁה מִן
הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וָהָלְאָה לְדֹרֹתֵיכֶם׃
24 וְהָיָה אִם־מֵעֵינֵי הָעֵדָה נֶעֶשְׂתָה לִשְׁגָגָה וְעָשׂוּ
כָּל־הָעֵדָה פַּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ
לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד
לְחַטָּאת׃ 25 וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח לָהֶם כִּי־שְׁגָגָה הוּא וְהֵם הֵבִיאוּ
אֶת־קָרְבָּנָם אִשֶּׁה לַיהוָה וְחַטָּאתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־
שִׁגְגָתָם׃ 26 וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר
הַגָּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בִּשְׁגָגָה׃
27 וְאִם־נֶפֶשׁ אַחַת תֶּחֱטָא בִשְׁגָגָה וְהִקְרִיבָה
עֵז בַּת־שְׁנָתָהּ לְחַטָּאת׃ 28 וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל
הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בְּחֶטְאָהּ בִּשְׁגָגָה לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר
עָלֶיהָ וְנִסְלַח לָהּ׃ 29 הָאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר
בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה׃
30 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה בְיָד רָמָה מִן־הָאֶזְרָח וּמִן־
הַגֵּר אֶת־יְהוָה הוּא מְגַדֵּף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִקֶּרֶב עַמָּהּ׃ 31 כִּי־דְבַר יְהוָה בָּזָה וְאֶת־מִצְוָתוֹ
הֵפֵר הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִוא עֲוֹנָהּ בָּהּ׃
32 וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקֹשֵׁשׁ
עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Murmuratio.*

17 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
18 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Cùm veneritis in terram quam dabo vobis,
19 * Et comederitis de panibus regionis illius, & separabitis
20 * primitias Domino de cibis vestris. Sicut de areis primitias separabitis:
21 * ita & de pulmentis dabitis primitiua Domino.
22 * Quod si per ignorantiam prætereritis quicquam horum quæ locutus est Dominus
23 ad Moysen; * Et mandauit per eum ad vos, à die qua cœpit iubêre & vltra.
24 * Oblitaque fuerit facere multitudo, offeret vitulum de armento holocaustum in odorem suauissimum Domino. & sacrificium eius ac liba, vt ceremoniæ postulant, hircumque pro peccato.
25 * Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israel, & dimittetur eis, quoniam non sponte peccauerunt. Nihilominus offerentes incensum Domino pro se & pro peccato atque errore suo:
26 * Et dimittetur vniuersæ plebi filiorum Israel & aduenis qui peregrinantur inter eos, quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam.
27 * Quod si anima vna nesciens peccauerit, offeret capram anniculam pro peccato suo:
28 * Et deprecabitur pro ea sacerdos, quòd insciа peccauerit coram Domino, impetrabitque ei veniam, & dimittetur illi.
29 * Tam indigenis quàm aduenis, vna lex erit omnium qui peccauerint ignorantes.
30 * Anima verò quæ per superbiam aliquid commiserit, siue ciuis sit ille, siue peregrinus, quoniam aduersùs Dominum rebellis fuit, peribit de populo suo.
31 * Verbum enim Domini contempsit, & præceptum illius fecit irritum: idcircò delebitur, & portabit iniquitatem suam.
32 * Factum est autem cùm essent filij Israel in solitudine, & inuenissent hominem colligentem ligna in die sabbati,

17 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
18 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ισραηλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἡνίκα
εἰσπορεύεσθε ὑμεῖς εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ.
19 * καὶ ἔσται ὅταν ἔσθητε ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἄρτων τῆς γῆς, ἀφαι-
20 ρεῖτε ἀφαίρεμα ἀφαίρεμα τῷ κυρίῳ· * ἀπαρχὴν
φυραμάτος ὑμῶν ἄρτον, ἀφαίρεμα ἀφελεῖτε αὐτό· ὡς ἀ-
21 φαίρεμα ἀπὸ ἅλωνος, οὕτως ἀφελεῖτε αὐτό· * ἀπαρ-
χὴν φυραμάτων ὑμῶν. καὶ δώσετε κυρίῳ ἀφαίρεμα εἰς τὰς
22 γενεὰς ὑμῶν. * ὅταν δὲ πλανηθῆτε καὶ μὴ ποιήσητε πά-
σας τὰς ἐντολὰς ταύτας, ἃς ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν·
23 * καθὰ συνέταξε κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν χειρὶ μωυσῆ,
ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς συνέταξε κύριος πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπέκει-
να εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. καὶ ἔσται ἐὰν ἀπὸ ὀφθαλμῶν τῆς συ-
24 ναγωγῆς γένηται ἀκουσίως· * καὶ ποιήσει πᾶσα ἡ συνα-
γωγὴ μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν ἄμωμον εἰς ὁλοκαύτωμα εἰς ὀσ-
μὴν εὐωδίας κυρίῳ, καὶ θυσίαν αὐτοῦ καὶ σπονδὴν αὐτῆς κατὰ
τὴν συνταξιν αὐτῆς, καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας.
25 * καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ πάσης συναγωγῆς υἱῶν
ισραηλ, καὶ ἀφεθήσεται αὐτοῖς, ὅτι ἀκούσιον ἐστι. καὶ αὐτοὶ ἤ-
νεγκαν τὸ δῶρον αὐτῶν κύριῳ περὶ ἁμαρτίας αὐ-
τῶν ἔναντι κυρίου περὶ τῶν ἀκουσίων αὐτῶν·
26 * καὶ ἀφεθήσεται πάσῃ συναγωγῇ υἱῶν ισραηλ, καὶ τῷ προσ-
ηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ πρὸς ὑμᾶς, ὅτι παντὶ τῷ λαῷ ἀ-
κουσίου.
27 * ἐὰν δὲ ψυχὴ μία ἁμάρτῃ ἀκουσίως, προσάξει μίαν αἶ-
γα ἐνιαυσίαν περὶ ἁμαρτίας.
28 * καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀκουσια-
σθείσης καὶ ἁμαρτούσης ἀκουσίως ἔναντι κυρίου, ἐξιλάσεται
περὶ αὐτοῦ, καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ.
29 * τῷ ἐγχωρίῳ ἐν υἱοῖς ισραηλ, καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκει-
μένῳ ἐν αὐτοῖς νόμος εἷς ἔσται αὐτοῖς, ὃς ἂν ποιήσῃ ἀκουσίως.
30 * καὶ ψυχὴ ἥτις ποιήσει ἐν χειρὶ ὑπερηφανίας ἀπὸ τῶν
αὐτοχθόνων ἢ ἀπὸ τῶν προσηλύτων, τὸν θεὸν οὗτος παροξύνει,
καὶ ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς·
31 * ὅτι τὸ ῥῆμα κυρίου ἐφαύλισεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
διεσκέδασεν, ἐκτρίψει ἐκτριβήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη. ἡ ἁμαρ-
τία αὐτῆς ἐν αὐτῇ.
32 * καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ ισραηλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ εὗρεν ἀνὴρ συλ-
λέγοντα ξύλα τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
18 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos: Cùm ingressi fueritis in terram in quam ego inducu vos:
19 * Et comederitis de pane terræ, separabitis separationem coram Domino.
20 * Primitias eiborum vestrorum separabitis placentam: sicut separant separationem de area, sic separabitis eam.
21 * De primitiis eiborum vestrorum dabitis separationem coram Domino in generationibus vestris:
22 * Et quando ignoraueritis, & non feceritis omnia præcepta hæc quæ locutus est Dominus cum Moyse:
23 * Omnia quæ mandauit Dominus ad vos per manum Moysi, à die qua præcepit Dominus, & deinceps per generationes vestras.
24 * Eritque si ab oculis congregationis aliquid latuerit, & per ignorantiam factum fuerit, offeret omnis congregatio vitulum de bobus vnum in holocaustum, vt suscipiatur voluntariè coram Domino: & munus eius & libamentum eius sicut decet, & hircum de capris vnum pro peccato.
25 * Et propitiabit sacerdos pro omni congregatione filiorum Israel, & dimittetur eis: quia ignorantia est, & ipsi obtulerunt oblationem suam coram Domino, & sacrificium pro peccato suo coram Domino pro ignorantia sua.
26 * Et propitiabit sacerdos pro omni congregatione filiorum Israel, & aduenis qui peregrinantur inter eos omni qui fecerit per ignorantiam pro peccato:
27 * Et si vir vnus peccauerit per ignorantiam, offeret capram anniculam pro peccato:
28 * Et propitiabit sacerdos pro homine qui ignoraverit, quando peccauerit per ignorantiam coram Domino, & dimittetur ei.
29 * Lex vna erit indigenæ in filiis Israel & aduenis qui peregrinantur inter eos omni qui fecerit per ignorantiam.
30 * Vir autem qui fecerit aliquid per superbiam de indigenis & peregrinis, Dominum ipse irritat, & peribit homo ille de medio populi sui:
31 * Quia verbum Domini contempsit, & præcepta eius fecit irrita, consumatione consumabitur homo ille: iniquitas eius in eo erit.
32 * Erantque filij Israel in solitudine, & inuenerunt virum colligentem ligna in die sabbati.

תרגום אונקלוס

17 וּמַלֵּל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 18 מַלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר לְהוֹן בְּמֵעֲלְכוֹן לְאַרְעָא דַאֲנָא מַעֵיל יָתְכוֹן לְתַמָּן׃ 19 וִיהֵי
בְּמֵיכְלְכוֹן מִלַּחְמָא דְאַרְעָא תַּפְרְשׁוּן אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ׃ 20 רֵישׁ אֲצִוַתְכוֹן תַּפְרְשׁוּן אַפְרָשׁוּתָא כְּמָא דְמַפְרְשִׁין מִן אִדְרָא הָכֵן תַּפְרְשׁוּן
יָתַהּ׃ 21 לְרֵישׁ אֲצִוַתְכוֹן תִּתְּנוּן קֳדָם יְיָ אַפְרָשׁוּתָא לְדָרֵיכוֹן׃ 22 וַאֲרֵי תִשְׁתָּלְחוֹן וְלָא תַּעְבְּדוּן יָת כָּל פִּיקוּדַיָּא הָאִלֵּין דְמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה׃
כֹּל דְפַקֵּיד יְיָ יְתֵיכוֹן בְּיַדָּא דְמֹשֶׁה מִן יוֹמָא דְפַקֵּיד יְיָ וּלְהַלְאָה לְדָרֵיכוֹן׃ 24 וִיהֵי אִם מֵעֵינֵי כְנִשְׁתָּא אִתְעֲבֵידַת לְשָׁלְיָא וְיַעְבְּדוּן כָּל
כְּנִשְׁתָּא תּוֹר בַּר תּוֹרֵי חַד לַעֲלָתָא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ וּמַנְחְתֵּיהּ וְנִסְבֵּיהּ כִּדְחָזֵי בַּר עֵיזֵי חַד לְחַשָּׁאתָא׃ 25 וִיכַפַּר
עַל כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁתְּבֵק לְהוֹן אֲרֵי שְׁלוּתָא הוּא וְאִינוּן אַיְתִיו יָת קׇרְבָּנְהוֹן קׇרְבַּן קֳדָם יְיָ וְחַטָּאתְהוֹן קֳדָם יְיָ עַל שְׁלוּתְהוֹן׃
וְיִתְרַם עִוְתָא כָּל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְיוֹרָא דְיָתֵיר בֵּינֵיהוֹן אֲרֵי לְכָל עַמָּא בִּשְׁלוּתָא׃ 27 וְאִם אֲנָשׁ חַד יֶחוּב בִּשְׁלוּ
לֵיהּ׃ 28 וִיכַפַּר כָּהֲנָא עַל אֱנָשָׁא דְאִשְׁתְּלִי בְּמֶחֱבֵיהּ בִּשְׁלוּ קֳדָם יְיָ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי וְיִשְׁתְּבֵיק
לֵיהּ׃ 29 יְהֵי בַּר כָּהֲנָא עַל אֱנָשָׁא דְאִשְׁתְּלִי בְּמֶחֱבֵיהּ בִּשְׁלוּ קֳדָם יְיָ לְכַפָּרָא עֲלוֹהִי וְיִשְׁתְּבֵיק
לֵיהּ׃ 30 וְאֵנָשׁ חַד יֶחוּב בְּשָׁלוּ
בְּאַרְעָא עַל פִּתְגָמָא דְיִתְגַּלֵי מִן קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתֵּצֵי אֱנָשָׁא דַהֲוָא חָבִיב מִגּוֹ עַמֵּיהּ׃
וְיָתֵיב כְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא וְאַשְׁכַּחוּ גְּבַר בַּר מְנַבֵּב אָעִין בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

33 * וַיְקָרִיבוּ אֹתוֹ הַמַּצָּאִים אֹתוֹ מִקְשָׁשׁ עֵצִים אֶל־
34 מִשְׁרַ֖ת וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל כָּל־הָעֵדָה׃ * וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ
בְּמִשְׁמָר כִּי לֹא פֹרַשׁ מַה־יֵּעָשֶׂה לוֹ׃
35 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת֙ יוּמַ֣ת הָאִ֔ישׁ רָגֹ֥ם
36 אֹתוֹ בָאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ לַמַּחֲנֶה׃ * וַיֹּצִיאוּ
אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בָאֲבָנִים
וַיָּמָ֖ת כַּאֲשֶׁ֣ר צִוָּ֥ה יְהוָ֖ה אֶת־מֹשֶֽׁה׃
37 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
38 יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִ֣ת עַל־כַּנְפֵי
בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃
39 * וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִ֔ת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־
מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃
40 * לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם
41 קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ * אֲנִי יְהוָ֣ה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַ֔יִם לִהְיוֹת֙ לָכֶ֣ם לֵאלֹהִ֔ים
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

יז

1 * וַיִּקַּח קֹרַ֞ח בֶּן־יִצְהָ֣ר בֶּן־קְהָ֗ת בֶּן־
לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן־פֶּלֶת בְּנֵי
2 רְאוּבֵן׃ * וַיָּקֻמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמָאתַ֖יִם נְשִׂיאֵ֣י עֵדָ֑ה קְרָאֵ֥י מוֹעֵד
3 אַנְשֵׁי־שֵֽׁם׃ * וַיִּקָּהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן
וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כֻּלָּם קְדֹשִׁים
וּבְתוֹכָם יְהוָה וּמַדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קְהַל יְהוָה׃
4 * וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו׃ * וַיְדַבֵּר אֶל־קֹרַ֖ח
5 וְאֶל כָּל־עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּ֤קֶר וְיֹדַע יְהוָה֙ אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ
וְאֶת־הַקָּדוֹשׁ וְהִקְרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ
6 יַקְרִיב אֵלָיו׃ * זֹאת עֲשׂוּ קְחוּ־לָכֶם מַחְתּוֹת קֹרַח
וְכָל־עֲדָתוֹ׃

33 * Obtulerunt eum Moysi & Aaron, & vniuersæ multitudini.
34 * Qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent.
35 * Dixitque Dominus ad Moysen: Morte moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra.
36 * Cumque eduxissent eum foras, obruerũt eum lapidibus, & mortuus est, sicut præceperat Dominus.
37 * Dixit quoque Dominus ad Moysen:
38 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos, vt faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas.
39 * Quas cùm viderint, recordentur omnium mandatorum Dñi, nec sequantur cogitationes suas, & oculos pœ res varias fornicantes:
40 * Sed magis memores præceptorum Domini faciant ea, sintque sancti Deo suo.
41 * Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt essem Deus vester.

CAP. XVI.

1 A Ecce autem Chore filius Isuar filij Caath, filij Leui, & Dathan atque Abiron filij Eliab: Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben:
2 * Surrexerunt contra Moysen, aliique filiorum Israel ducenti quinquaginta viri proceres synagogæ, & qui tempore concilij per nomina vocabantur.
3 * Cumque stetissent aduersum Moysen & Aaron dixerunt: Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est, & in ipsis est Dominus. Cur eleuamini super populum Dominus?
4 * Quod cùm audisset Moyses, cecidit pronus in faciem:
5 * Locutusque ad Chore & ad omnem multitudinem: Manè, inquit, notum faciet Dominus qui ad se pertineant, & sanctos applicabit sibi, & quos elegerit appropinquabunt ei.
6 * Hoc igitur facite: Tollat vnusquisq; thuribula sua, tu, Chore, & omne concilium tuum.

33 * Et adduxerunt eum qui inuenerant eum colligentem ligna ad Moysen & Aaron, & ad omnem congregationem filiorum Israel:
34 * Et reposuerunt eum in carcerem: non enim decreuerunt quid facerent ei.
35 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
Morte moriatur homo; lapidabitis eum lapidibus omnis congregatio extra castra.
36 * Et eduxerunt eum omnis congregatio extra castra, & lapidauerunt eum, sicut præcepit Dominus Moysi.
37 * Et ait Dominus ad Moysen, dicens:
38 * Loquere filiis Israel, & dices ad eos, et faciant sibi fimbrias super alas vestium suarum in generationes suas. & imponetis super fimbrias alarum vittam hyacinthinam.
39 * Et erit vobis in fimbriis, & videbitis eas, & recordabimini omnium mandatorum Domini. & facietis ea, & non concupiscetis post cogitationes vestras, et post oculos vestros, in quibus vos fornicamini post illos:
40 * Vt recordemini, & faciatis omnia mandata mea, & eritis sancti Deo vestro.
41 * Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt essem vester Deus. ego Dominus Deus vester.

CAP. XVI.

1 ET locutus est Core filius Issaar filij Caath filij Leui, & Dathan & Abiron filij Eliab, & Hon filius Phalech filij Ruben:
2 * Et insurrexerunt contra Moysen, & viri filiorum Israel quinquaginta & ducenti duces congregationis, senatores consilij, & viri nominati,
3 * Insurrexerunt contra Moysen & Aaron: & dixerunt ad eos: Sufficiat vobis, quia omnis congregatio omnes sancti, et in eis Dominus: & quare insurgitis contra congregationem Domini?
4 * Et audiens Moyses, cecidit super faciem:
5 * Et locutus est ad Chore & ad omnem congregationem, dicens: Considerauit & cognouit Deus existentes suos, & sanctos adduxit ad se: & quos non elegit sibi, non adduxit ad se.
6 * Hoc facietis: Accipite vobis ipsis thuribula Chore & omnis congregatio eius.

33 * Καὶ προσήγαγον αὐτὸν οἱ εὑρόντες αὐτὸν συλλέγοντα ξύλα
πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν, καὶ πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν
34 ἰσραήλ. * καὶ ἀπέθεντο αὐτὸν εἰς φυλακὴν, οὐ γὰρ συνέκριναν τί ποιήσουσιν αὐτόν.
35 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων, θανάτῳ θανατούσθω ὁ ἄνθρωπος, λιθοβολήσατε αὐτὸν λίθοις πᾶσα ἡ συ-
36 ναγωγὴ ἔξω τῆς παρεμβολῆς. * Καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐ-
τὸν, καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
37 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
38 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, ἵνα ποιησάτωσαν ἑαυτοῖς κράσπεδα ἐπὶ τὰ πέρυγια τῶν ἱματίων
αὐτῶν εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὰ κράσπεδα τῶν περυγίων κλῶσμα ὑακίνθινον. * καὶ ἔσται ὑμῖν
39 ἐν τοῖς κρασπέδοις, καὶ ὄψεσθε αὐτὰ, καὶ μνησθήσεσθε πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου. καὶ ποιήσετε αὐτὰς, καὶ οὐ διαστραφήσεσθε ὀπίσω τῶν διανοιῶν ὑμῶν, καὶ ὀπίσω τῶν ὀφθαλμῶν ὑ-
μῶν, ἐν οἷς ὑμεῖς ἐκπορνεύετε ὀπίσω αὐτῶν·
40 * ὅπως ἂν μνησθῆτε καὶ ποιήσητε πάσας τὰς ἐντολάς μου. καὶ ἔσεσθε ἅγιοι τῷ θεῷ ὑμῶν.
41 * ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου εἶναι ὑμῶν θεός· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

ιε'.

1 * Καὶ ἐλάλησε κορὲ υἱὸς ισααρ υἱοῦ καὰθ υἱοῦ λευὶ, καὶ δα-
θαν καὶ ἀβειρὼν υἱοὶ ἐλιαὸ, καὶ αὐσὼ υἱὸς φαλὲκ υἱοῦ ρουβήν·
2 * καὶ ἀνέστησαν ἐνώπιον μωυσῆ, καὶ ἄνδρες τῶν υἱῶν ισραὴλ
πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀρχισυναγωγοὶ συγκλητοι βου-
3 λῆς, καὶ ἄνδρες ὀνομαστοὶ, * συνεστήσαν ἐπὶ μωυσῆν καὶ
ἀαρών. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς, ἐχέτω ὑμῖν, ὅτι πᾶσα ἡ συνα-
γωγὴ πάντες ἅγιοι, καὶ ἐν αὐτοῖς κύριος, καὶ διὰ τί κατανίσα-
τε ἐπὶ τὴν συναγωγὴν κυρίου;
4 * καὶ ἀκούσας μωυσῆς ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον·
5 * καὶ ἐλάλησε πρὸς κορὲ καὶ πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν,
λέγων, ἐπισκεψαι καὶ ἔγνω ὁ θεὸς τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἁ-
γίους προσελεύσεται πρὸς ἑαυτόν. καὶ οὓς ἂν ἐξελέξατο ἑαυ-
τῷ, οὗτος προσελεύσεται πρὸς ἑαυτόν.
6 * τοῦτο ποιήσετε, λάβετε ὑμῖν ἑαυτοῖς πυρεῖα κο-
ρὲ, καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et adduxerunt eum qui inuenerant eum colligentem ligna, ad Moysen & Aaron, & ad omnem congregationem. 34 Et ligauerunt eum in carcere; quia non erat decretum quid fieret de eo. 35 Dixitque Dominus ad Moysen: Occisione occidatur vir ille: omnis congregatio lapidibus extra castra. 36 Et eduxerunt eum omnis congregatio extra castra, & lapidauerunt eum lapidibus, & mortuus est, sicut præceperat Dominus Moysi. 37 Dixitque Dominus ad Moysen, dicens: 38 Loquere cum filiis Israel, & dices ad eos, vt faciant sibi fimbrias in angulis vestimentorum suorum per generationes suas: & ponent in fimbriis quæ sunt in angulis filum hyacinthinum. 39 Erunt que vobis fimbriæ, vt videatis eas, & recordemini omnium mandatorum Domini, & faciatis ea. & non fornicemini post cogitationem cordis vestri, & post visionem oculorum vestrorum, post quæ vos erratis sequentes ea. 40 Vt recordemini & faciatis omnia præcepta mea, & sitis sancti coram Deo vestro. 41 Ego dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt essem vobis in Deum, ego dominus Deus vester.

CAP. XVI.

1 Et diuisus est Chore filius Isaar filij Caath filij Leui, & Dathan & Abiran filij Eliab, & On filius Pheleth filij Ruben: 2 Et surrexerunt coram conspectu Moysi, & viri ex filiis Israel ducenti & quinquaginta principes congregationis, qui in tempore concilij per nomina vocabantur. 3 Et congregati sunt aduersus Moysen & aduersus Aaron, & dixerunt eis: Sufficiat vobis quòd vniuersi viri congregationis omnes sunt sancti, & inter eos habitat maiestas Domini: & cur vos eleuamini super ecclesiam Domini? 4 Et audiuit Moyses, & cecidit in faciem suam: 5 Locutusque est cum Chore & cum omni congregatione eius, dicens: Manè notum faciet Dominus quis est qui ad se pertineat, & qui sanctus sit, & vt accedat in conspectu eius, & quemcunque elegerit, applicabit ad ministerium suum. 6 Hoc facite: Tollite vobis thuribula Chore & omnis congregatio eius:

תרגום אונקלוס

33 וְקָרִיבוּ יְהוֹן דְּאַשְׁכְּחוּ יָתֵיהּ כַּד מְגַבֵּב אָעִין לְוָת מֹשֶׁה וּלְוָת אַהֲרֹן וּלְוָת כָּל כְּנִשְׁתָּא׃ 34 וְאַפְרִישׁוּ יָתֵיהּ בְּבֵית מַטְרָא אֲרֵי לָא אִתְפְּרַשׁ
מִן קֳדָם יְיָ מָה דְּיִתְעֲבֵד לֵיהּ׃ 35 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אִתְקְטָלָא קְטוֹל גַּבְרָא דֵּין יִתְרְגְמוּן יָתֵיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא בְּאַבְנַיָּא כָּל כְּנִשְׁתָּא לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא׃ 36 וְאַפִּיקוּ יָתֵיהּ כָּל
כְּנִשְׁתָּא לְמִבְרָא לְמַשְׁרְיָתָא וּרְגִמוּ יָתֵיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא בְּאַבְנַיָּא וּמִית כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 37 וּמַלֵּיל יְיָ לְמֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 38 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְתֵימַר לְהוֹן וְיַעְבְּדוּן לְהוֹן כְּרוֹסְפְּדָנָא עַל כַּנְפֵי כְסוּתְהוֹן לְדָרֵיהוֹן וְיִתְּנוּן עַל כְּרוֹסְפְּדָנָא חוּטָא דִּתְכֶלְתָּא׃ 39 וִיהֵי לְכוֹן לִכְרוֹסְפְּדָנָא וְתֶחֱזוֹן
יָתֵיהּ וְתִדְכְּרוּן יָת כָּל פִּקּוּדַיָּא דְיָיָ וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן וְלָא תְּטַעְיוּן בָּתַר הַרְהוּר לִבְּכוֹן וּבָתַר טָעֲיוֹנִכוֹן דְּאִנּוּן טָעָן בָּתְרֵיהוֹן׃ 40 בְּדִיל דִּתְדְּכְרוּן
וְתַעְבְּדוּן יָת כָּל פִּקּוּדַי וִהְווֹן קַדִּישִׁין קֳדָם אֱלָהֲכוֹן׃ 41 אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַפֵּקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמִהְוֵי לְכוֹן לֵאלָהּ אֲנָא יְיָ
אֱלָהֲכוֹן׃

יז

1 וְאִתְפְּלִיג קוֹרַח בַּר יִצְהָר בַּר קָהָת בַּר לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן פֶּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן׃ 2 וְקָמוּ לָאֳפֵי
מֹשֶׁה וְגֻבְרַיָּא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל מָאתַן וְחַמְשִׁין רַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא מְעָרְעֵי זִמְנָא אֲנָשִׁין דְּשֵׁמָא׃ 3 וְאִתְכַּנְשׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וַאֲמָרוּ לְהוֹן סַגִּיא לְכוֹן
דְּאִתְרַבְרְבוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא כֻּלְּהוֹן קַדִּישִׁין וּבֵינֵיהוֹן שְׁרִיאָ דְיָיָ וּמָה דֵּין אַתּוּן מִתְרַבְרְבִין עַל קְהָלָא דְיָיָ׃ 4 וְשְׁמַע מֹשֶׁה וְנָפַל עַל אַפּוֹהִי׃
5 וּמַלֵּיל עִם קֹרַח וְעִם כָּל כְּנִשְׁתֵּיהּ לְמֵימָר בְּצַפְרָא וְיהוֹדַע יְיָ דְכַשַּׁר לֵיהּ וְיַתְקֵדֵשׁ וְיִקְרַב לְקֳדָמוֹהִי וְיָת דְּיִתְרְעֵי בֵּיהּ יְקָרֵב לְשַׁמּוֹהִי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 וְתִנּוּ בָהֶן אֵשׁ וְשִׂימוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה מָחָר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי׃ 8 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קֹרַח שִׁמְעוּ נָא בְנֵי לֵוִי׃ 9 הַמְעַט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעֲדַת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשָׁרְתָם׃ 10 וַיַּקְרֵב אֹתְךָ וְאֶת כָּל אַחֶיךָ בְּנֵי לֵוִי אִתָּךְ וּבְקַשְׁתֶּם גַּם כְּהֻנָּה׃ 11 לָכֵן אַתָּה וְכָל עֲדָתְךָ הַנֹּעָדִים עַל יְהוָה וְאַהֲרֹן מָה הוּא כִּי תלונו עָלָיו׃ 12 וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה׃ 13 הַמְעַט כִּי הַעֲלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ לַהֲמִיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי תִשְׂתָּרֵר עָלֵינוּ גַּם הָשֵׂתָּרֵר׃ 14 אַף לֹא אֶל אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ הֲבִיאֹתָנוּ וַתִּתֶּן לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וָכָרֶם הֲעֵינֵי הָאֲנָשִׁים הַהֵם תְּנַקֵּר לֹא נַעֲלֶה׃ 15 וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל יְהוָה אַל תֵּפֶן אֶל מִנְחָתָם לֹא חֲמוֹר אֶחָד מֵהֶם נָשָׂאתִי וְלֹא הֲרֵעֹתִי אֶת אַחַד מֵהֶם׃ 16 וַיֹּאמֶר משֶׁה אֶל קֹרַח אַתָּה וְכָל עֲדָתְךָ הֱיוּ לִפְנֵי יְהוָה אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מָחָר׃ 17 וְקִחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ מַחְתָּתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם מַחְתֹּת וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מַחְתָּתוֹ׃ 18 וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ 19 וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת כָּל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְּבוֹד יְהוָה אֶל כָּל הָעֵדָה׃ 20 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל משֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר׃ 21 הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. Chor.

7 * Et hausto cras igne, ponite desuper thymiama coram Domino: & quemcunque elegerit, ipse erit sanctus. Multum erigimini filij Leui. 8 * Dixitque rursum ad Chore: Audite filij Leui: * Num parum vobis est quòd sepa- 9 rauit vos Deus Israel ab omni populo, & junxit sibi vt seruiretis ei in cultu tabernaculi, & staretis coram frequentia populi, & ministra- 10 retis ei? * Idcircò ad se fecit accedere te & omnes fratres tuos filios Leui, vt vobis e- 11 tiam sacerdotium vendicetis: * Et omnis globus tuus stet contra Dominum? Quid est enim Aaron, vt murmuretis contra eum? 12 * Misit ergo Moyses vt vocaret Dathan & Abiron filios Eliab. Qui respondérunt: Non venimus. * Nunquid parum est tibi 13 quòd eduxisti nos de terra Ægypti, quæ lacte & melle manabat, vt occideres in deserto, nisi & dominatus fueris nostri? 14 * Reuera induxisti nos in terram quæ fluit riuis lactis & mellis? & dedisti nobis possessiones agrorum & vinearum? An & oculos no- Cstros vis eruere? Non venimus. 15 * Iratusque Moyses valdè, ait ad Dominum: Ne respicias sacrificia eorum. Tu scis quòd nec asellum quidem vnquam accepe- rim ab eis, nec afflixerim quempiam eorum. 16 * Dixitque ad Chore: Tu & omnis congregatio tua state seorsum coram Domino, & Aaron die crastino separatim. 17 * Tollite singuli thuribula vestra, & ponite super ea incensum, offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula. Aaron quoque teneat thuribulum suum. 18 * Quod cùm fecissent, stantibus Moyse & Aaron, 19 * Et coaceruassent aduersum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria Domini. 20 * Locutusque Dominus ad Moysen & Aaron, ait: 21 * Separamini de medio congregationis huius, vt eos repentè disperdam.

7 * καὶ πίθετε ἐπ' αὐτὰ πῦρ, καὶ πίθετε ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα ἐναντι κυρίου αὔριον, καὶ ἔσται ὁ ἀνὴρ ὃν ἂν ἐκλέξηται κύριος, οὗτος ἅγιος. ἱκανοῦσθε ὑμῖν υἱοὶ Λευί. 8 * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς κορέ, εἰσακούσατέ μου υἱοὶ Λευί· 9 * μὴ μικρὸν ἐστι τοῦτο ὑμῖν, ὅτι διέστειλεν ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὑμᾶς ἐκ συναγωγῆς ἰσραὴλ, καὶ προσηγάγετο ὑμᾶς πρὸς ἑαυτὸν λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας τῆς σκηνῆς κυρίου, καὶ παρεῖναι ἐναντι τῆς συναγωγῆς λατρεύειν αὐτοῖς. 10 * καὶ προσηγάγετό σε καὶ πολλοὺς σὺν ἀδελφοὺς σου υἱοὺς Λευὶ μετὰ σοῦ, καὶ ζητεῖτε ἱερατεύειν. 11 * οὕτως σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου ἡ συνηθροισμένη πρὸς τὸν θεόν· Ααρὼν τί ἐστιν ὅτι διαγογγύζετε κατ' αὐτοῦ; 12 * καὶ ἀπέστειλε μωυσῆς καλέσαι δαθὰν καὶ ἀβειρὼν υἱοὺς ἐλιάβ· καὶ εἶπον, οὐκ ἀναβαίνομεν. 13 * μὴ μικρὸν τοῦτο, ὅτι ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐκ γῆς ῥεούσης γάλα καὶ μέλι, ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι καταρχὴν ἡμῶν καὶ ἄρχων εἶ; 14 * καὶ εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι εἰσήγαγες ἡμᾶς, καὶ ἔδωκας ἡμῖν κλῆρον ἀγροῦ καὶ ἀμπελῶνας. σὺν ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἐξέκοψας, οὐκ ἀναβαίνομεν. 15 * καὶ ἐθυμώθη μωυσῆς σφόδρα, καὶ εἶπε πρὸς κύριον, μὴ προσχῇς εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν, οὐκ ἐπιθύμημα οὐδενὸς αὐτῶν εἴληφα, οὐδὲ ἐκάκωσα οὐδένα αὐτῶν. 16 * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς κορέ, ἀγίασον τὴν συναγωγήν σου, καὶ γίνεσθε ἕτοιμοι ἐναντι κυρίου σὺ καὶ αὐτοί, καὶ Ααρὼν αὔριον. 17 * καὶ λάβετε ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσετε ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα, καὶ προσάξετε ἐναντι κυρίου ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ πεντήκοντα καὶ διακόσια πυρεῖα, καὶ σὺ καὶ Ααρὼν ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ. 18 * καὶ ἔλαβον ἕκαστος τὸ πυρεῖον ἑαυτοῦ, καὶ ἐπέθηκον ἐπ' αὐτὰ πῦρ, καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα. καὶ ἔστησαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μωυσῆς καὶ Ααρών. 19 * καὶ ἐπισωρεύσησεν ἐπ' αὐτοὺς κορὲ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ συναγωγὴν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου πάσῃ τῇ συναγωγῇ. 20 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ Ααρών, λέγων· 21 * ἀποχίσθητε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης, καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰσαπαξ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et ponite in eis ignem, & mittite in eis incensum aromatum coram Domino crastino: & vir quem eliget Dominus, ipse erit sanctus: sufficit vobis filij Leui. 8 Dixitque Moyses ad Chore: Audite nunc, filij Leui: 9 Nunquid parum vobis est quòd separauit vos Deus Israel ab omni congregatione Israel, vt applicaret vos in conspectu suo, vt seruiretis in ministerio tabernaculi Domini, & vt staretis coram congregatione ad ministrandum pro eis: 10 Et applicauit te & omnes fratres tuos filios Leui tecum, & quæritis vos sacerdotium magnum? 11 Propterea tu & omnis congregatio tua conueniſtis contra Dominum. quid est enim Aaron quia murmuraſtis contra eum? 12 Misitq; Moyses vt vocarent Dathan & Abiran filios Eliab. & dixerunt, Non ascendemus. 13 Nunquid parum est quòd ascendere nos fecisti de terra fluente lacte & melle, vt occideres nos in solitudine, nisi quòd etiam eleueris contra nos? 14 Vtique neque in terram fluentem lacte & melle induxisti nos, nec dedisti nobis posse ſſionem agrorum & vinearum: si oculos virorum illorum excæcaueris, non ascendemus. 15 Iratusque est Moyses valdè, & ait coram Domino: Non recipias voluntariè oblationem eorum: nullius enim ex eis asinum tuli, neque cuiquam ex eis maleſeci. 16 Dixitque Moyses ad Chore: Tu & omnis congregatio tua estote parati coram Domino, tu & illi & Aaron crastino. 17 Et tollat vnusquisque thuribulum suum, & ponite super ea incensum aromatum, & offerte coram Domino singuli thuribula ducenta & quinquaginta thuribula: tu quoque & Aaron vnusquisque teneat thuribulum suum. 18 Tuleruntque singuli thuribulum suum, & posuerunt super ea ignem, & posuerunt in eis incensum aromatum, & steterunt in ostio tabernaculi fœderis: Moyses quoque & Aaron. 19 Et congregauit contra eos Chore omnem congregationem ad ostium tabernaculi fœderis: & reuelata est gloria Domini omni cœtui. 20 Locutusque est Dominus cum Moyse & cum Aaron, dicens: 21 Separamini de medio congregationis huius, vt disperdam eos subitò.

7 וְתִבּוּ בְהוֹן אֶשָׁתָא וְשַׁוּוּ עֲלֵיהוֹן קְטֹרֶת בֻּסְמִין קֳדָם יְיָ מְחַר וִיהֵי גְּבַרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ הוּא יְקַדִּישׁ סַגֵּי לְכוֹן בְּנֵי לֵוִי׃ 8 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְקָרַח שְׁמָעוּ כְעַן בְּנֵי לֵוִי׃ 9 הֵזְעֵר לְכוֹן מֵאֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְאַפְרֵשׁ יָתְכוֹן מִכְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְקָרָבָא יָתְכוֹן לְקָדָמוֹהִי לְפַלְחָן יָת מַשְׁכְּנָא דַיְיָ לְמֶקֱם קֳדָם כְּנִשְׁתָּא לְשַׁמָּשׁוּתְהוֹן׃ 10 וְקָרֵב יָתָךְ וְיָת כָּל אַחָךְ בְּנֵי לֵוִי עִמָּךְ וּבְעָן אַף כְּהוֹנְתָא רַבְּתָא׃ 11 בְּכֵן אַתְּ וְכָל כְּנִשְׁתָּךְ דְאִזְדַּמְּנָתוּן עַל יְיָ וְהָרֹן מָא הוּא אֲרֵי אִתְרַעֲמְתוּן עֲלוֹהִי׃ 12 וּשְׁלַח מֹשֶׁה לְמִקְרֵי לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַאֲמָרוּ לָא נְסֵק׃ 13 הֲזְעֵיר אֲרֵי אַסֵּקְתָּנָא מֵאַרְעָא חַלָּב וּדְבַשׁ לְקַטָּלוּתָנָא בְּמַדְבְּרָא אֲרֵי אִתְרַבְרְבָא עֲלָנָא אַף אֲהָרַבְרְבָא׃ 14 לְחוֹד לְאַרְעָא חַלָּב וּדְבַשׁ דְּיַבֵּשׁ אַעֱלַחְתָּנָא וִיהַבְתְּ לָנָא אֲחֻסַּנְתָּא חַקְלִין וְכַרְמִין הֲעֵינֵי גַּבְרַיָּא הָאִנּוּן חֲשֵׁלָח לְעָוְרָא לָא נְסֵק׃ 15 וּתְקֵף לְמֹשֶׁה כְּתִשְׁמְעָנֵיהּ דַּיְיָ לָא יְקַבֵּל בְּרְעוּתָא קָרְבָּנְהוֹן לָא חֲמָרָא דְחַד מִנְּהוֹן שְׁחֵרִית וְלָא אַבְאֵישִׁית לְחַד מִנְּהוֹן׃ 16 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְקָרַח אַתְּ וְכָל כְּנִשְׁתָּךְ וְאַהֲרֹן דְּאִתְּכוֹן גַּבְרַיָּא קֳדָם יְיָ אַתְּ וְאִנּוּן וְאַהֲרֹן גַּבְרַיָּא מָחָר׃ 17 וְסַבוּ גַּבְרָא מַחְתְּיֵהּ וְתִתְּנוּן עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת בֻּסְמִין וְתִקְרְבוּן קֳדָם יְיָ גַּבְרָא מַחְתְּיֵהּ מָשְׁתִּין וְחַמְשִׁין מַחְתְּיָן וְאַתְּ וְאַהֲרֹן גַּבְרָא מַחְתְּיֵהּ׃ 18 וּנְסִיבוּ גַּבְרָא מַחְתְּיֵהּ וִיהַבוּ עֲלֵיהֶן אֶשָׁתָא וְשַׁוִּיאוּ עֲלֵיהֶן קְטֹרֶת בֻּסְמִין וְקָמוּ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃ 19 וְכַנֵּשׁ עֲלֵיהוֹן קָרַח יָת כָּל כְּנִשְׁתָּא לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְאִתְגְּלִי יְקָרָא דַיְיָ לְכָל כְּנִשְׁתָּא׃ 20 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימָר׃ 21 אִתְפְּרְשׁוּ מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא הָדָא וְאֵשֵׁצֵי יָתְהוֹן כְּשַׁעֲתָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 ס וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת
לְכָל־בָּשָׂר הֶאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל־הָעֵדָה
23 תִּקְצֹף: ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
24 לֵאמֹר: ס דַּבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר הֵעָלוּ מִסָּבִיב
25 לְמִשְׁכַּן קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם: ס וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ
אֶל דָּתָן וַאֲבִירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
26 ס וַיְדַבֵּר אֶל הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אָהֳלֵי
הָאֲנָשִׁים הָרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל תִּגְּעוּ בְּכָל אֲשֶׁר
27 לָהֶם פֶּן תִּסָּפּוּ בְּכָל חַטֹּאתָם: ס וַיַּעֲלוּ מֵעַל
מִשְׁכַּן קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם מִסָּבִיב וְדָתָן וַאֲבִירָם
יָצְאוּ נִצָּבִים פֶּתַח אָהֳלֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם
28 וְטַפָּם: ס וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי־יְהוָה
שְׁלָחַנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא
29 מִלִּבִּי: ס אִם כְּמוֹת כָּל הָאָדָם יְמֻתוּן אֵלֶּה וּפְקֻדַּת
כָּל הָאָדָם יִפָּקֵד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלָחָנִי:
30 ס וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפָצְתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ
וּבָלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְיָרְדוּ חַיִּים
שְׁאֹלָה וִידַעְתֶּם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת
31 יְהוָה: ס וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
32 וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם: ס וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ
אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת בָּתֵּיהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם
33 אֲשֶׁר לְקֹרַח וְאֶת כָּל הָרְכוּשׁ: ס וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל־
אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאֹלָה וַתְּכַס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ
34 וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל: ס וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיהֶם
נָסוּ לְקֹלָם כִּי אָמְרוּ פֶּן תִּבְלָעֵנוּ הָאָרֶץ: ס וְאֵשׁ
35 יָצְאָה מֵאֵת יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ
מַקְרִיבֵי הַקְּטֹרֶת: ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
36 לֵאמֹר: ס אֱמֹר אֶל־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְיָרֵם
37 אֶת־הַמַּחְתֹּת מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה וְאֶת־הָאֵשׁ זְרֵה הָלְאָה
כִּי קָדֵשׁוּ:

22 ס Qui ceciderunt proni in faciem, atque di-
D xerunt: Fortissime Deus spirituum vniuersæ
carnis, num vno peccante, contra omnes ira
23 tua desæuiet? ס Et ait Dominus ad Moysen:
24 ס Præcipe vniuerso populo, vt separetur à
tabernaculis Chore, & Dathan & Abiron.
25 ס Surrexitque Moyses, & abiit ad Dathan
& Abiron. & sequentibus eum senioribus Is-
26 rael, ס dixit ad turbam: Recedite à taber-
naculis impiorum, & nolite tangere quæ ad eos
pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.
27 ס Cumque recessissent à tentoriis eorum
per circuitum, Dathan & Abiron egressi sta-
bant in introitu papilionum suorum cum v-
xoribus & liberis omnique frequentia.
28 ס Et ait Moyses: In hoc scietis quòd Do-
minus miserit me, vt faceremvniuersa quæ ce
nitis, & non ex proprio ea corde protulerim.
29 ס Si consueta hominum morte interierint,
& visitauerit eos plaga qua & cæteri visitari
solent, non misit me Dominus.
30 ס Sin autem nouam rem fecerit Dominus,
E & aperiès terra os suum, deglutiat eos, & om-
nia quæ ad illos pertinent, descenderintque
viuentes in infernum, scietis quòd blasphe-
mauerint Dominum.
31 ס Confestim igitur vt cessauit loqui, dirup-
ta est terra sub pedibus eorum:
32 ס Et aperiens os suum deuorauit illos cum
tabernaculis suis, & vniuersa substantiacorũ.
33 ס Descenderuntque viui in infernum oper
ti humo, & perierũt de medio multitudinis.
34 ס At verò omnis Israel qui stabat per gyrum,
fugit à clamore pereuntium, dicens: Ne forte
& nos terra deglutiat.
35 ס Sed & ignis egressus à Domino interfecit
ducentos quinquaginta viros qui offerebant
incensum.
36 ס Locutusque est Dominus ad Moysen, di-
cens:
37 ס Præcipe Eleazaro filio Aaron sacerdoti, vt
tollat thuribula quæ iacent in incendio: &
ignem huc illucque dispergat, quoniam san-
ctificata sunt

תרגום אונקלוס

22 וְנָפְלוּ עַל אַפֵּיהוֹן וַאֲמָרוּ אֵל אֱלָהָא רוּחַיָּא לְכָל בִּשְׂרָא חַד יְחוּב וְעַל כָּל בְּנֵישְׁתָּא יְהֵי רְגָזָא:
23 מַלֵּיל עִם כְּנִישְׁתָּא כְּנִישׁוּ אִתְפַּלְּקוּ מִסְּחוֹר מַשְׁכְּנָא דְקֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם:
25 וְקָם מֹשֶׁה וַאֲזַל לְוָת דָּתָן וַאֲבִירָם וַאֲזָלוּ בָּתְרוֹהִי
חוֹכְמֵי יִשְׂרָאֵל:
26 וּמַלֵּיל עִם כְּנִישְׁתָּא לְמֵימַר אִתְרַחֲקוּ מֵעַלְמֵי מַשְׁכְּנֵי גַבְרַיָּא חַיָּבַיָּא הָאִלֵּין וְלָא תִקְרְבוּן בְּכֹל דִּילְהוֹן דִּלְמָא תִּלְקוּן בְּכֹל
חוֹבֵיהוֹן:
27 וְאִסְתַּלְקוּ מֵעַלְמֵי מַשְׁכְּנָא דְקֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם מִסְּחוֹר מַשְׁכְּנֵי דָתָן וַאֲבִירָם נָפְקוּ קָיְמִין בִּתְרַע מַשְׁכְּנֵיהוֹן וְנָשֵׁיהוֹן וּבְנֵיהוֹן
וְטַפְלֵיהוֹן:
28 וַאֲמַר מֹשֶׁה בְּרַם תִּדְּעוּן אֲרֵי יְיָ שְׁלָחַנִי לְמֶעְבַּד יָת כָּל עוֹבָדַיָּא הָאִלֵּין אֲרֵי לָא מֵרֵעוּתִי:
29 אִם כְּמוֹתָא דְכָל אֲנָשָׁא יְמוּתוּן אִלֵּין וְסַעֲרַא דְכָל אֲנָשָׁא יִסְתְּעֵר עֲלֵיהוֹן לָא יְיָ שְׁלָחָנִי:
30 וְאִם בְּרִיאָה יִבְרֵי יְיָ וְתִפְתַּח אַרְעָא יָת פּוּמַהָא וְתִבְלַע יָתְהוֹן וְיָת כָּל דִּלְהוֹן וְיֵיתוֹן כַּד חַיִּין לִשְׁאוֹל וְתִדְּעוּן אֲרֵי אַרְגִּיזוּ גַבְרַיָּא הָאִלֵּין קֳדָם יְיָ:
31 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי לְמַלָּלָא יָת כָּל מִלֵּיָא הָאִלֵּין וְאִתְבְּזַעַת
32 וְאִתְפְּתַחַת אַרְעָא יָת פּוּמַהָא וּבְלַעַת יָתְהוֹן וְיָת אֲנָשׁ בָּתֵּיהוֹן וְיָת כָּל אֲנָשָׁא דִּי לְקָרַח וְיָת כָּל קִנְיָנָא:
33 וְכָל יִשְׂרָאֵל דִּי בְחֻלְקְהוֹן כַּד חַיִּין לִשְׁאוֹל וַחֲפַת עֲלֵיהוֹן אַרְעָא וְאוֹבְדוּ מִגּוֹ קְהָלָא:
34 וְכָל יִשְׂרָאֵל דִּי בְסִחְרֵיהוֹן עָרְקוּ לְקָלְהוֹן דְּאָמְרוּ דִלְמָא תִּבְלְעִנָּא אַרְעָא:
35 וְאֶשְׁתָּא נְפָקַת מִקֳּדָם יְיָ וְאָכְלַת יָת מָאתָן וְחַמְשִׁין גַּבְרַיָּא מְקָרְבֵי קְטֹרֶת בְּחַמְשָׁיָא:
36 מַלֵּיל עִם אֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא וְיַתַּר יָת מַחְתָּתָא מִבֵּין שִׁדְפָתָא וְיָת אֶשְׁתָּא זְרֵי אִתְקַדָּשׁוּ:

22 ס καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, & εἶπαν, ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῶν
πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς, εἰ ἄνθρωπος εἷς ἥμαρτεν, ἐπὶ
πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ὀργὴ κυρίου;
23 ס καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
24 ס λάλησον τῇ συναγωγῇ, λέγων· ἀναχωρήσατε κύκλῳ
ἀπὸ τῆς συναγωγῆς κορὲ καὶ δαθὰν καὶ ἀβειρών.
25 ס καὶ ἀνέστη μωυσῆς καὶ ἐπορεύθη πρὸς δαθὰν & ἀβειρών·
& συνεπορεύθησαν μετ' αὐτοῦ πρεσβύτεροι ἰσραήλ.
26 ס καὶ ἐλάλησε πρὸς τὴν συναγωγὴν, λέγων, ἀποχώρισθε
ἀπὸ τῶν σκηνῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν σκληρῶν τούτων, καὶ μὴ ἅ-
27 πτεσθε ἀπὸ πάντων ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς· μὴ συναπόλησθε ἐν πα-
σῃ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτῶν. ס καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν σκηνῶν
κορὲ & δαθὰν καὶ ἀβειρών κύκλῳ· καὶ δαθὰν & ἀβειρὼν ἐξῆλ
θον, καὶ εἰστήκεισαν ἐπὶ τὰς θύρας τῶν σκηνῶν αὐτῶν, & αἱ γυ
ναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ ἡ ἀποσκευὴ αὐτῶν.
28 ס καὶ εἶπε μωυσῆς, ἐν τούτῳ γνώσεσθε, ὅτι κύριος ἀπέσταλ-
κέ με ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα ταῦτα, ὅτι οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ.
29 ס καὶ εἰ κατὰ θάνατον παντῶν ἀνθρώπων ἀποθανοῦνται οὗ-
τοι, καὶ εἰ κατ' ἐπίσκεψιν πάντων ἀνθρώπων ἐπισκοπὴ ἔσαι
αὐτῶν, οὐχὶ κύριος ἀπέσταλκέ με.
30 ס ἀλλ' ἢ ἐν φάσματι δείξει κύριος, καὶ διοίξασα ἡ γῆ τὸ
στόμα αὐτῆς καταπίεται αὐτοὺς, καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ τὰς
σκηνὰς αὐτῶν, & πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς, & καλασθήσονται ζῶντες
εἰς ἅδου, καὶ γνώσεσθε ὅτι παρώξυναν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τὸν κύριον.
31 ס ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν τοὺς λόγους τούτους, ἐρράγη ἡ γῆ
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῶν·
32 ס καὶ ἠνοίχθη ἡ γῆ, καὶ κατέπιεν αὐτοὺς, & τοὺς οἴκους αὐ-
τῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας μετ' αὐτοῦ κορὲ, καὶ πάντα
33 τὰ κτήνη αὐτῶν. ס καὶ κατέβησαν αὐτοὶ & πάντα ὅσα ἐ-
στὶν αὐτοῖς ζῶντα εἰς ἅδου, καὶ ἐκάλυψεν αὐτοὺς ἡ γῆ, καὶ ἀ-
πώλοντο ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς.
34 ס καὶ πᾶς ἰσραὴλ ὁ κύκλῳ αὐτῶν ἔφυγον ἀπὸ τῆς φωνῆς
αὐτῶν, λέγοντες, μήποτε καταπίῃ ἡμᾶς ἡ γῆ.
35 ס & πῦρ ἐξῆλθε παρὰ κυρίου, καὶ κατέφαγεν τοὺς πεντήκοντα
καὶ διακοσίους ἄνδρας τοὺς προσφέροντας τὸ θυμίαμα.
36 ס καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
37 ס λάλησον πρὸς ἐλεάζαρ τὸν τοῦ ἀαρὼν τὸν ἱερέα, ἀφέλε
σθε τὰ πυρεῖα ἐκ μέσου τῶν κατακεκαυμένων, καὶ τὸ πῦρ τὸ
ἀλλότριον τοῦτο σπεῖρον ἐκεῖ, ὅτι ἡγίασαν

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et ceciderunt in faciem suam, & dixerunt: Deus Deus spirituum vniuersæ carnis, nunquid si vnus vir peccauerit, super omnem congrega-
tionem erit indignatio? 23 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 24 Recedite à circuitu tabernaculi
Chore, Dathan & Abiram. 25 Surrexitque Moyses, & abiit ad Dathan & Abiram, & abierunt post eum seniores Israel.
26 Locutusque est cum congregatione, dicens: Recedite nunc à tabernaculis virorum peccatorum istorum, & non tangatis omnia quæ eorum
sunt, ne percutiamini in omnibus peccatis eorum. 27 Et ascenderunt à tabernaculo Chore & Dathan & Abiram per circuitum. Da-
than autem & Abiram egressi stabant in ostio tabernaculorum suorum, vxores quoque eorum, & filij eorum, & familiæ eorum.
28 Dixitque Moyses: In hoc scietis quia Dominus misit me vt facerem omnia opera hæc, & non ex voluntate mea.
29 Si morte omnium hominum isti mortui fuerint, & visitatione omnium hominum visitabitur super eos, non misit me Dominus.
30 Et si rem nouam fecerit Dominus, & aperuerit terra os suum, & deglutierit eos & omnia sua, & descenderint viui in infernum, scietis quòd
ad iracundiam prouocauerunt viri isti Dominum. 31 Et factum est cùm cessasset loqui omnia verba hæc, dirupta est terra quæ erat
sub eis: 32 Et aperuit terra os suum, & deuorauit eos, & viros domus suæ, & omnes viros Chore, & vniuersam substantiam.
33 Et descenderunt illi viui in infernum & omnia sua, & operuit super eos terra, & perierunt de medio ecclesiæ.
34 Omnis autem Israel qui stabat in circuitu eorum, fugerunt à clamore eorum: quia dixerunt, Ne fortè deglutiat nos terra.
35 Ignis autem egressus est à facie Domini, & combussit ducentos & quinquaginta viros qui offerebant incensum aromatum.
36 Dic Eleazaro filio Aaron sacerdoti, vt separet thuribula de medio combustorum, & ignem dispergat huc & illuc, quia sanctificata sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

38 * אֶת מַחְתּוֹת הַחַטָּאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשֹׁתָם וְעָשׂוּ אֹתָם
רִקְעֵי פַחִים צִפּוּי לַמִּזְבֵּחַ כִּי־הִקְרִבֻם לִפְנֵי־יְהוָה
וַיִּקְדָּשׁוּ וַיִּהְיוּ לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 39 * וַיִּקַּח אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן אֵת מַחְתּוֹת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרֻפִים
40 וַיְרַקְּעֻם צִפּוי לַמִּזְבֵּחַ׃ * זִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אַהֲרֹן הוּא
לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ
41 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה לוֹ׃ * וַיָּלֻנּוּ כָל־
עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמָּחֳרָת עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר
42 אַתֶּם הֲמִתֶּם אֶת־עַם יְהוָה׃ * וַיְהִי בְּהִקָּהֵל הָעֵדָה
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיִּפְנוּ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִנֵּה כִסָּהוּ
43 הֶעָנָן וַיֵּרָא כְּבוֹד יְהוָה׃ * וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּנֵי
44 אֹהֶל מוֹעֵד׃ * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
45 * הֵרֹמּוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרֶגַע וְיִפְּלוּ
46 עַל־פְּנֵיהֶם׃ * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־הַמַּחְתָּה
וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה
אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי־יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה
47 הֵחֵל הַנָּגֶף׃ * וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ
אֶל תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת
48 וַיְכַפֵּר עַל־הָעָם׃ * וַיַּעֲמֹד בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים
49 וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃ * וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה
עָשָׂר אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלְּבַד הַמֵּתִים עַל־דְּבַר־קֹרַח׃
50 * וַיָּשָׁב אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה׃

יז

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
2 יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאִתָּם מַטֶּה מַטֶּה לְבֵית אָב מֵאֵת כָּל־
נְשִׂיאֵהֶם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ
תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּהוּ׃

38 * In mortibus peccatorum. producatq; ea
F in laminas, & affigat altari: eo quòd oblatum
sit in eis incẽsum Domino, & sanctificata sint:
vt cernant ea pro signo & monimento filij Is-
39 rael. * Tulit ergo Eleazar sacerdos thuribula
ænea, in quibus obtulerant hi quos incẽdium
deuorauit: & produxit ea in laminas affigens
40 altari: * Vt haberent posteà filij Israel quibus
commouerentur, ne quis accedat alienigena,
& qui non est de semine Aaron ad offerẽdum
incẽsum Domino; ne patiatur sicut passus est
Chore & omnis congregatio eius, loquente
41 Domino ad Moysen. * Murmurauitautem
omnis multitudo filiorum Israel sequenti die
G contra Moysen & Aaron, dicens: Vos interfe-
42 cistis populum Domini. * Cumque oriretur
seditio, & tumultus incresceret, Moyses & Aa-
43 ron fugerunt ad tabernaculũ fœderis. * Quod
postquã ingressi sunt, operuit nubes, & appa-
44 ruit gloria Domini. * Dixitque Dominus ad
45 Moysen: * Recedite de medio huius multitu-
dinis: etiam nunc delebo eos. Cumque iace-
46 rent in terra, * Dixit Moyses ad Aaron: Tolle
thuribulum, & hausto igne de altari, mittein-
censum desuper, pergens citò ad populum, vt
roges pro eis. Iam enim egressa est ira à Domi-
47 no, & plaga desęuit. * Quod cùm fecisset
Aaron, & cucurrisset ad mediam multitudi-
nem quam iam vastabat incendium, obtulit
48 thymiama. * Et stans inter mortuos ac vi-
uentes, pro populo deprecatus est: & plaga
cessauit.
49 * Fuerunt autem qui percusi sunt, quatuor-
decim milia hominum & septingenti, absque
his qui perierant in seditione Chore.
50 * Reuersusque est Aaron ad Moysen ad o-
stium tabernaculi fœderis, postquam quieuit
interitus. CAP. XVII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, di-
2 Ecens: * Loquere ad filios Israel, & accipe
A ab eis virgas singulas per cognationes suas à
cunctis principibus tribuum virgas duode-
cim. & vniuscuiusq; nomen superscribes vir-
gæ suæ.

38 * Τὰ πυρεῖα τῶν ἁμαρτωλῶν τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐ-
τῶν, καὶ ποιήσουσιν αὐτὰ λεπίδας ἐλατὰς περίθεμα τῷ θυσια-
στηρίῳ, ὅτι προσηνέχθησαν ἔμπροσθεν κυρίου, καὶ ἡγιάσθησαν·
καὶ ἐγένοντο εἰς σημεῖον τοῖς υἱοῖς Ισραήλ.
39 * καὶ ἔλαβεν Ελεάζαρ ὁ ἀρὼν ὁ ἱερεὺς τὰ πυρεῖα τὰ
χαλκᾶ, ὅσα προσηνέγκαν οἱ καταχαιόμενοι, καὶ προσέ-
40 πηξαν αὐτὰ περίθεμα τῷ θυσιαστηρίῳ * μνημόσυνον τοῖς
υἱοῖς Ισραήλ· ὅπως μὴ προσέλθῃ μηδεὶς ἀλλογενὴς, ὃς οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρματος ἀαρών, θυμίαμα ἐπιθεῖναι κυ-
ρίου, καὶ οὐκ ἔσται ὥσπερ Κορὲ, καὶ ἡ συστάσις αὐτοῦ, καθὰ
ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ μωυσῆ αὐτῷ.
41 * καὶ ἐγόγγυσαν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ πεπύρωσαν ἔμπροσθεν μωυσῆ
καὶ ἀαρών, λέγοντες, ὑμεῖς ἀπεκτείνατε τὸν λαὸν κυρίου.
42 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ συστρέφεσθαι τὴν συναγωγὴν ἔπὶ
μωυσῆ καὶ ἀαρών, καὶ ὥρμησαν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυ-
ρίου, καὶ ἰδοὺ ἐπεκάλυψεν ἡ νεφέλη, καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυ-
43 ρίου. * καὶ εἰσῆλθε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν κατὰ πρόσωπον τῆς
44 σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου. * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυ-
45 σῆν, λέγων· * ἐκχωρήσατε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς τού-
της, καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰς πάντα. καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσω-
46 πον αὐτῶν. * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς ἀαρών, λάβε τὸ πυ-
ρεῖον, καὶ ἐπίθες ἐπ' αὐτὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐπίβα-
λε ἐπ' αὐτὸ θυμίαμα, καὶ ἀπόστελλε τάχος εἰς τὴν συναγωγὴν,
καὶ ἐξίλασαι περὶ αὐτῶν. ἐξῆλθε γὰρ ὀργὴ ἀπὸ προσώπου
47 κυρίου, ἤρξατο ἡ θραῦσις τοῦ λαοῦ. * καὶ ἔλαβεν ἀαρὼν καθὰ
ἐλάλησεν αὐτῷ μωυσῆς, καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν συναγωγήν,
καὶ ἤδη ἐνῆρκτο ἡ θραῦσις ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἐπέβαλε τὸ θυμία-
48 μα, καὶ ἐξιλάσατο περὶ τοῦ λαοῦ. * καὶ ἔστη ἀνὰ μέσον τῶν
τεθνηκότων καὶ τῶν ζώντων, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις.
49 * καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ θραύσει τεσσαρες καὶ δέκα
χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι, χωρὶς τῶν τεθνηκότων οἷνεκα Κορέ.
50 * καὶ ἀπέστρεψεν ἀαρὼν πρὸς μωυσῆν ἔπὶ τὴν θύραν τῆς
σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις.

ιζ.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
2 * λάλησον τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, καὶ λάβε παρ' αὐτῶν ῥάβδον,
ῥάβδον κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν παρὰ πάντων τῶν ἀρχόντων
αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, δώδεκα ῥάβδους· καὶ ἑκάστου
τὸ ὄνομα ἔπιγράψεις ἔπὶ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[a] Thuribula peccatorum horum, qui peccauerunt in animabus suis: & faciant ea laminas ductiles, quibus cooperiatur altare: quia obtulerunt ex eorum Domino, & sanctificata sunt: & sint in signum filiis Israel. [b] Tulitque Eleazar sacerdos thuribula ænea quæ obtulerunt qui combusti fuerant, & produxerunt ea in coopertorium altaris, [c] In memoriam filiis Israel, vt non accedat vir extraneus qui non est de semine Aaron ad adolendum incensum aromatum coram Domino; vt non sit sicut Chore & sicut congregatio eius, dicentes: Vos effecistis vt moreretur populus Domini. [d] Murmurauerunt autem omnis congregatio filiorum Israel sequenti die contra Moysen & contra Aaron, respexerunt ad tabernaculum fœderis, & ecce operuit illud nubes, & reuelata est gloria Domini. [e] Et venit Moyses & Aaron ante tabernaculum fœderis. [f] Et factum est cùm congregaretur cœtus contra Moysen & contra Aaron, dicentes: Vos interfecistis populum Domini. [g] Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: [h] Separamini de medio congregationis huius, & consumabo eos nunc. & cecidерunt super facies suas. [i] Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: [k] Dixitque Moyses ad Aaron: Tolle thuribulum, & pone in eo ignem ab altari, & pone incensum aromatum, & fer citò ad congregationem, & ora pro eis: quia egressa est ira a facie Domini; incepit pestis. [l] Tulitque Aaron sicut locutus fuerat Moyses, & cucurrit ad medium congregationis; & ecce cœperat pestis in populo. & posuit incensum aromatum, & oravit pro populo. [m] Et stetit inter mortuos & inter viuos; & cessauit pestis. [n] Fuerunt autem qui mortui sunt in peste, quatuordecim milia & septingenti, absque his qui mortui sunt in schismate Chore. [o] Reuersusque est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi fœderis, & pestis cessauerat.

CAP. XVII.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 [a] Loquere cum filiis Israel, & accipe ab eis virgas singulas per domos patrum ab omnibus principibus eorum duodecim virgas per domos patrum suorum; & nomen vniuscuiusque scribes super virga eius.

תרגום אונקלוס

38 יָת מַחְתָּיַת חַיָּבַיָּא הָאִילֵּין דְּאִתְחַיְבוּ בְנַפְשָׁתְהוֹן וְיֶעְבְּדוּן סְפִין רְדִידִין חִפּוּיֵי לְמַדְבְּחָא אֲרֵי קָרִיבְנָן קֳדָם יְיָ וְאִתְקַדָּשׁוּ וְיִהְווֹן
לְאָתָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 39 וְנְסִיב אֶלְעָזָר כָּהֲנָא יָת מְחָתֵּיַת נְחָשָׁא דְּקָרִיבוּ אִינּוּן דְּאִתּוֹקָדוּ וְרַדִּידוּנּוּן חוּפְיָא לְמַדְבְּחָא׃ 40 דְּכְרָנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּלָא
יִתְקְרֵב גַּבְרָא חִלְנָאָה דְּלָא מִבְּנֵי אַהֲרֹן הוּא לְאַסָּקָא קְטֹרֶת בֻּסְמִין קֳדָם יְיָ וְלָא יְהֵי כְּקָרַח וְכִכְנִשְׁתֵּיהּ כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ בִּידָא דְמֹשֶׁה לֵיהּ׃
41 וְאִתְרַעֲמוּ כָל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִיּוֹמָא דְבָתְרוֹהִי עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן לְמֵימַר אַתּוּן קְטַלְתּוּן יָת עַמָּא דַייָ׃ 42 וַהֲוָה כְּאִתְכַּנְּשׁוּתָא
מְסַתְּרָא עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן וְאִתְפְּנִיאוּ לְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְהָא חֲפָתֵי עֲנָנָא וְאִתְגְּלִי יְקָרָא דַייָ׃ 43 וְעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לָקְדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא׃
44 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃ 45 אִתְפְּרִשׁוּ מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא הָדָא וַאֲשֵׁיצֵי יָתְהוֹן כְּשַׁעֲתָא וּנְפִלוּ עַל אַפֵּיהוֹן׃ 46 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן סַב יָת
מְחָתְתָּא וְתֵן עֲלָהּ אֵישָׁתָא מֵעַל מַדְבְּחָא וְשׇׁוֵי קְטֹרֶת בֻּסְמִין וְאֵיזֵיל בִּפְרִיעַ לְכְנִשְׁתָּא וְכַפַּר עֲלֵיהוֹן אֲרֵי נְפַק רְגָזָא מִן קֳדָם יְיָ שָׁרֵי מוֹתָנָא׃
47 וְקַבֵּל אַהֲרֹן כְּמָא דְמַלֵּיל מֹשֶׁה וְרָהַט לְגוֹ כְּנִשְׁתָּא בְּסִמְיָא וְכַפַּר עַל עַמָּא 48 וְקָם בֵּין מֵיתַיָּא וּבֵין
חַיָּיא וְאִתְכְּלִי מוֹתָנָא׃ 49 וַהֲווֹ דְמִיתוּ בְּמוֹתָנָא אַרְבְּעָה כַּר תְּרֵיסַר אַלְפִין וּשְׁבַע מְאָה בַּר מִדְּמִיתוּ עַל פִּתְגָמָא דְקָרַח׃ 50 וְתָב אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה
לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וּמוֹתָנָא אִתְכְּלִי׃

יז

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימַר׃ 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְסַב מִנְּהוֹן חֻטְרָא חֻטְרָא לְבֵית אֲבָא מִן
כָּל רַבְרְבֵיהוֹן לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן תְּרֵי עֲשַׂר חֻטְרִין גְּבַר יָת שְׁמֵיהּ תִּכְתּוֹב עַל חֻטְרֵיהּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * וְאֶת־שֵׁם אַהֲרֹן תִּכְתֹּב עַל־מַטֵּה לֵוִי כִּי מַטֵּה

4 אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבֹתָם׃ * וְהִנַּחְתָּם בְּאֹהֶל

מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אִוָּעֵד לָכֶם שָׁמָּה׃

5 * וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בּוֹ מַטֵּהוּ יִפְרָח וְהִשְׁכֹּתִי

מֵעָלַי אֶת־תְּלֻנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵם מַלִּינִם

6 עֲלֵיכֶם׃ * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ

אֵלָיו כָּל־נְשִׂיאֵיהֶם מַטֶּה לַנָּשִׂיא אֶחָד מַטֶּה

לַנָּשִׂיא אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנֵים עָשָׂר מַטּוֹת

7 וּמַטֵּה אַהֲרֹן בְּתוֹךְ מַטּוֹתָם׃ * וַיַּנַּח מֹשֶׁה אֶת־

8 הַמַּטּוֹת לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל הָעֵדֻת׃ * וַיְהִי מִמָּחֳרָת

וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מַטֵּה־אַהֲרֹן

לְבֵית לֵוִי וַיֹּצֵא פֶּרַח וַיָּצ֘ץ צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים׃

9 * וַיֹּצֵא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמַּטֹּת מִלִּפְנֵי יְהוָה אֶל־

כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ׃

10 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הָשֵׁב אֶת־מַטֵּה אַהֲרֹן

לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת לִבְנֵי־מֶרִי וּתְכַל

11 תְּלוֹנֹתָם מֵעָלַי וְלֹא יָמֻתוּ׃ * וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר

12 צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן עָשָׂה׃ * וַיֹּאמְרוּ

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גָּוַעְנוּ אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ

13 אָבָדְנוּ׃ * כָּל הַקָּרֵב הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת

הַאֻמְנָם תַּמְנוּ לִגְוֹעַ׃

יח

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבָנֶיךָ

וּבֵית־אָבִיךָ אִתָּךְ תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן הַמִּקְדָּשׁ וְאַתָּה

2 וּבָנֶיךָ אִתָּךְ תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹן כְּהֻנַּתְכֶם׃ * וְגַם אֶת־

אַחֶיךָ מַטֵּה לֵוִי שֵׁבֶט אָבִיךָ הַקְרֵב אִתָּךְ וְיִלָּווּ עָלֶיךָ

וִישָׁרְתֻךָ וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדֻת׃

3 * וְשָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל אַךְ אֶל־כְּלֵי

הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרָבוּ וְלֹא־יָמֻתוּ גַּם־הֵם

גַּם־אַתֶּם׃

3 * Nomen autē Aaron erit in tribu Leui: & vna virga cūctas eorum familias continebit.

4 * Ponesque eas in tabernaculo fœderis co B ram testimonio vbi loquar ad te.

5 * Quem ex his elegero, germinabit virga eius, & cohibebo à me querimonias filiorum Israel, quibus contra vos murmurant.

6 * Locutusque est Moyses ad filios Israel: & dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus. fuerūtque virgæ duodecim, ablatis

7 virga Aaron. * Quas cùm posuisset Moyses C coram Domino in tabernaculo testimonij;

8 * Sequenti die regressus, inuenit germinasse virgam Aaron in domo Leui: & turgentibus gemmis eruperant flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt.

9 * Protulit ergo Moyses omnes virgas de D conspectu Domini ad cunctos filios Israel, viderunt̄que & receperunt singuli virgas suas.

10 * Dixitq; Dominus ad Moysen: Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonij, vt seruetur ibi in signum rebellium filiorum Israel: & quiescant querelę eorum à me, ne moriantur.

11 * Fecitque Moyses sicut præceperat Dominus.

12 * Dixerunt autem filij Israel ad Moysen: Ecce consumpti sumus; omnes peribimus.

13 * Quicunque accedit ad tabernaculum Domini, moritur. Num vsque ad internecionem cuncti delendi sumus?

CAP. XVIII.

1 DIxitque Dominus ad Aaron: Tu & filij tui & domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarij: & tu & filij tui simul sustinebitis peccata sacerdotij vestri.

2 * Sed & fratres tuos de tribu Leui, & sceptrum patris tui sume tecum: præstoque sint & ministrent tibi. Tu autem & filij tui ministrabitis in tabernaculo testimonij.

3 * Excubabuntque Leuitæ ad præcepta tua & ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat vt ad vasa sanctuarij & altare non accedant, ne & illi moriantur, & vos pereatis simul.

תרגום אונקלוס

3 וְיָת שְׁמָא דְאַהֲרֹן תִּכְתֹּב עַל חֻטְרָא דְלֵוִי אֲרֵי חֻטְרָא חַד לְרֵישׁ בֵּית אֲבָהָתְהוֹן׃ 4 וְתַצְנְעִינוּן בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא קֳדָם סָהֲדוּתָא דַּאֵזְמַן

מֵימְרִי לְכוֹן תַּמָּן׃ 5 וִיהֵי גַּבְרָא דַּאֶתְרְעֵי בֵּיהּ חֻטְרֵיהּ יִתְּבֵי וַאֲנִיחַ מִנֵּי קֳדָמַי יָת תְּרָעֲמָתָא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן מְתְרָעְמִין עֲלֵיכוֹן׃ 6 וּמַלֵּיל

מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהַבוּ לֵיהּ כָּל רַבְרְבֵיהוֹן חֻטְרָא לְרַבָּא חַד חֻטְרָא לְרַבָּא חַד לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן תְּרֵי עֲשַׂר חֻטְרִין וְחֻטְרָא דְאַהֲרֹן בְּגוֹ חֻטְרֵיהוֹן׃

7 וְאַנִּיחַ מֹשֶׁה יָת חֻטְרֵיהוֹן קֳדָם יְיָ בְּמַשְׁכַּן סָהֲדוּתָא׃ 8 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְּסָהֲדִיהִי וְעַל מֹשֶׁה לְמַשְׁכַּן סָהֲדוּתָא וְהָא נְבָטָא חֻטְרָא דְאַהֲרֹן

לְבֵית לֵוִי וְאַפִּיק נִיצִין וְנַבְּטַת שִׁקְדִין׃ 9 וְאַפִּיק מֹשֶׁה יָת כָּל חֻטְרַיָּא מִן קֳדָם יְיָ לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתְּכַחוּ וּנְסִיבוּ גְּבַר חֻטְרֵיהּ׃

10 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֲתֵיב יָת חֻטְרָא דְאַהֲרֹן קֳדָם סָהֲדוּתָא לְמִטַּר אָת לְעַמָּא סָרְבָנָא וְיִסְפֵּוּן תְּרָעֲמָתְהוֹן מִן קֳדָמַי וְלָא יְמוֹתוּן׃ 11 וְעָבַד

מֹשֶׁה כְּדֵין פִּקֵּיד יְיָ יְתֵיהּ כֵּן עֲבַד׃ 12 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה לְמֵימָר הָא מְנָנָא קְטֵילְנָא חַרְבָנָא וְהָא מְנָנָא בְּלִשְׁנָא אַרְעָא וְהָא מְנָנָא דְּמִיתְּ

קְטוֹלְנָא׃ 13 כָּל דְּיִקְרַב לְמִשְׁכַּן מַיְיָא דְיָי מָאִית הָא אֲנַחְנָא מְסַיְּפִין לְמִפַּק

יח

1 וַאֲמַר יְיָ לְאַהֲרֹן אַתְּ וּבְנָךְ וּבֵית אֲבוּךְ עִמָּךְ תְּסַלְּחוּן עַל חוֹבֵי מַקְדְּשָׁא וְאַתְּ וּבְנָךְ עִמָּךְ תְּסַלְּחוּן עַל חוֹבֵי כְּהֻנַּתְכוֹן׃

2 וְאַף יָת אֲחָךְ שִׁבְטָא דְלֵוִי שִׁבְטָא דַּאֲבוּךְ קָרֵיב לְוָתָךְ וְיִתְחַבְּרוּן עֲלָךְ וִישַׁמְּשׁוּנָךְ וְאַתְּ וּבְנָךְ עִמָּךְ קֳדָם מַשְׁכַּן סָהֲדוּתָא׃ 3 וְיִטְּרוּן מַטְּרַתָּךְ

וּמַטְּרַת כָּל מַשְׁכְּנָא בְּרַם לְמָנְיֵי קְדָשָׁא וּלְמַדְבְּחָא לָא יִקְרְבוּן וְלָא יְמוֹתוּן אַף אִנּוּן אַף אַתּוּן׃

3 * Et nomen Aaron inscribes in virga Leui. est enim virga vna per tribum domus familiarum ipsorum. * Et pones eas in tabernaculo testimonij, in quibus cognoscar tibi ibi.

4 * Et erit homo quemcunque eligam eum, virga eius germinabit. & auferam à te murmur filiorum Israel, quæcunque ipsi murmurant contra vos.

5 * Et locutus est Moyses filijs Israel, et dederunt omnes principes eorum virgam, principi vni virgam vnam, per principem, per domos familiarum ipsorum, duodecim virgas: & virga Aaron inter virgas ipsorum.

6 * Et imposuit Moyses virgas coram Domino in tabernaculo testimonij.

7 * Et factum est postridie, & intrauit Moyses in tabernaculo testimonij, & ecce germinauit virga Aaron in domum Leui, & protulit germen, & floruerunt flores, & germinauit nuces.

8 * Et detulit Moyses omnes virgas à facie Domini ad omnes filios Israel: & viderunt, & accepit vnusquisque virgam suam.

9 * Et dixit Dominus ad Moysen: Appone virgam Aaron coram testimonio in custodiam, in signum filijs inobedientium. & cesset murmur eorum à me, & non moriantur.

10 * Et fecit Moyses & Aaron sicut præcepit Dominus Moysi. sic fecerunt.

11 * Et dixerunt filij Israel ad Moysen, dicentes: Ecce consumpti sumus, periimus, omnes nos consumpti sumus.

12 * Omnis tangens tabernaculum Domini moritur, vsque in finem moriamur.

CAP. XVIII.

1 ET dixit Dominus ad Aaron: Tu & filij tui, & domus patris tui tecum accipietis peccata sanctuarorum, & tu & filij tui tecum accipietis peccata sacerdotij vestri.

2 * Et fratres tuos tribum Leui populum patris tui adduc ad teipsum, & addantur tibi, & ministrent tibi & tu & filij tui tecum coram tabernaculo testimonij.

3 * Et custodient custodias tuas & custodias tabernaculi: verum ad vasa sancta & ad altare non accedent, & non morientur & hi & vos.

ΑΡΙΘΜΟΙ ΩΔΗ ΠΡΩΤΗ

3 * καὶ τὸ ὄνομα ἀαρὼν γράψεις ἐπὶ τῆς ῥάβδου λευί. ἔστι γὰρ ῥάβδος μία κατὰ φυλὴν οἴκου πατριῶν αὐτῶν.

4 * θήσεις αὐτὰς ἐν τῇ σκηνῇ μαρτυρίου, ἐν οἷς γνωσθήσομαί σοι ἐκεῖ. * ἔσται ὁ ἄνθρωπος ὃν ἂν ἐκλέξομαι αὐτὸν, ἡ ῥάβδος αὐτοῦ ἐκλαστήσει. καὶ ἀφελῶ ἀπὸ σοῦ τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν ἰσραὴλ, ὅσα αὐτοὶ γογγύζουσιν ἐφ' ὑμῖν.

6 * καὶ ἐλάλησε μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν αὐτῷ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ῥάβδον, τῷ ἄρχοντι τῷ ἑνὶ ῥάβδον μίαν κατὰ ἀρχοντίαν, καὶ οἴκους πατριῶν αὐτῶν, δώδεκα ῥάβδους· καὶ ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἀναμέσον τῶν ῥάβδων αὐτῶν.

7 * καὶ ἐπέθηκε μωυσῆς τὰς ῥάβδους ἔναντι κυρίου ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.

8 * καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ εἰσῆλθε μωυσῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἰδοὺ ἐβλάστησεν ἡ ῥάβδος ἀαρὼν εἰς οἶκον λευί, καὶ ἐξανέτειλε βλαστόν, καὶ ἐξήνθησεν ἄνθη, καὶ ἐβλάστησε καρύα.

9 * καὶ ἐξήνεγκε μωυσῆς πάσας τὰς ῥάβδους ἀπὸ προσώπου κυρίου πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραὴλ. καὶ εἶδον, καὶ ἔλαβον ἕκαστος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ.

10 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἀπόθες τὴν ῥάβδον ἀαρὼν ἔναντι τοῦ μαρτυρίου εἰς διατήρησιν εἰς σημεῖον τοῖς υἱοῖς τῶν ἀπειθούντων. καὶ παυσάσθω ὁ γογγυσμὸς αὐτῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσι. * καὶ ἐποίησε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ, οὕτως ἐποίησαν.

12 * καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς μωυσῆν, λέγοντες, ἰδοὺ ἐξανηλώμεθα, ἀπολώλαμεν, πάντες ἡμεῖς ἐξανηλώμεθα.

13 * πᾶς ὁ ἁπτόμενος τῆς σκηνῆς κυρίου ἀποθνήσκει, ἕως εἰς τέλος ἀποθνῄσκομεν.

ιη'.

1 * Καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἀαρὼν, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου μετὰ σοῦ λήψεσθε τὰς ἁμαρτίας τῶν ἁγίων, καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ λήψεσθε τὰς ἁμαρτίας τῆς ἱερατείας ὑμῶν.

2 * καὶ τὸν ἀδελφόν σου φυλὴν λευὶ δῆμον τοῦ πατρός σου προσαγάγου πρὸς ἑαυτὸν, καὶ προσεχέτω σοὶ, καὶ λειτουργήσουσί σοι καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετὰ σοῦ ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

3 * καὶ φυλάξουσι τὰς φυλακάς σου, καὶ τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς· πλὴν πρὸς τὰ σκεύη τὰ ἅγια καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον οὐ προσελεύσονται, καὶ οὐκ ἀποθανοῦνται καὶ αὐτοὶ καὶ ὑμεῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

' Nomen autem Aaron scribes super virgam Leui; quia virga vna erit principi domus patrum suorum. * Reponesque eas in tabernaculo fœderis coram testimonio, vbi constituam verbum meum vobis.

' Et virum quem elegero, virga eius germinabit. * & cessare faciam à me querimonias filiorum Israel, quibus ipsi murmurant contra vos.

' Locutusque est Moyses cum filiis Israel, & dederunt ei omnes principes eorum singulas virgas per singulos principes per domos patrum suorum, duodecim virgas; & virga Aaron erat in medio virgarum eorum.

' Et reposuit Moyses virgas coram Domino in tabernaculo testimonij.

' Et factum est in sequenti die ingressus Moyses in tabernaculum testimonij, & ecce germinauit virga Aaron in domo Leui, & produxit ramos, & eruperant flores, & formatæ sunt angelalæ.

' Et protulit Moyses omnes virgas de conspectu Domini ad cunctos filios Israel: & cognouerunt & acceperunt singuli virgas suas.

' Dixitque Dominus ad Moysen: Refer virgam Aaron coram testimonio in custodiam & in signum populo rebellii, vt cessent murmuratio eorum à facie mea, & non moriantur.

' Fecitque Moyses sicut præceperat ei Dominus, ita fecit.

" Dixerunt autem filij Israel ad Moysen, dicentes: Ecce ex nobis interfecti sunt gladio, & ecce aliqui ex nobis deglutiuit terra, & ecce aliqui ex nobis mortui sunt peste.

" Omnis qui accedit ad tabernaculum Domini moritur. num morte consumendi sumus?

CAP. XVIII.

1 DIxitque Dominus ad Aaron: Tu & filij tui, & domus patris tui tecum propitiabitis super delicta sanctuarij: & tu & filij tui tecum expiabitis super peccata sacerdotij vestri.

' Fratres quoque tuos de tribu Leui patris tui applica ad te, vt adhæreant tibi, & ministrent tibi, & tu & filij tui tecum eritis coram tabernaculo testimonij.

' Et custodient custodiam tuam & custodiam totius tabernaculi. sed ad vasa sanctuarij & ad altare non accedant, vt non moriantur tam illi quàm vos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * וְנִלְווּ עָלֶיךָ וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרְתֶּךָ וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת
לְכָל־עֲבֹדַת הָאֹהֶל וְזָר לֹא־יִקָּרֵב אֲלֵיכֶם׃
5 * וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־
מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי
6 יִשְׂרָאֵל׃ * וַאֲנִי הִנֵּה לָקַחְתִּי אֶת־אֲחֵיכֶם
הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֶם מַתָּנָה נְתֻנִים
לַיהוָה לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃
7 * וְאַתָּה וּבָנֶיךָ אִתְּךָ תִּשְׁמְרוּ אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם
לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲבַדְתֶּם עֲבֹדַת
מַתָּנָה אֶתֵּן אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׃
8 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה נְתַתִּי
לְךָ אֶת־מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתַי לְכָל־קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחֻק־עוֹלָם׃
9 * זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים מִן־הָאֵשׁ כָּל־
קָרְבָּנָם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חַטָּאתָם וּלְכָל־אֲשָׁמָם
אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְךָ הוּא וּלְבָנֶיךָ׃
10 * בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָךְ׃ * וְזֶה־לְּךָ תְּרוּמַת־מַתָּנָם לְכָל־
11 תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ
לְחֻק־עוֹלָם כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכַל אֹתוֹ׃
12 * כָּל־חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רֵאשִׁיתָם
אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה לְךָ נְתַתִּים׃
13 * בְּכוּרֵי כָל־אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר יָבִיאוּ לַיהוָה
14 לְךָ יִהְיֶה כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכֵלֶנּוּ׃ * כָּל־חֵרֶם
15 בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה׃ * כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר
אֲשֶׁר־יַקְרִיבוּ לַיהוָה בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה יִהְיֶה לָּךְ
אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה אֶת־בְּכוֹר הָאָדָם וְאֶת־בְּכוֹר הַבְּהֵמָה
16 הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה׃ * וּפְדוּיו מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה
בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים
גֵּרָה הוּא׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Phar.*

4 * Sint autem tecum, & excubent in custodiis tabernaculi, & in omnibus ceremoniis eius. Alienigena non miscebitur vobis.
5 * Excubate in custodia sanctuarij, & in ministerio altaris: ne oriatur indignatio super filios Israel. * Ego dedi vobis fratres vestros
6 Leuitas de medio filiorũ Israel, & tradidi donum Domino, vt seruiant in ministeriis tabernaculi eius. * Tu autem & filij tui cu-
7 stodite sacerdotium vestrum, & omnia quæ ad cultum altaris pertinent, & intra velũ sunt, per sacerdotes administrabuntur. Si quis externus accesserit, occidetur.
8 * Locutusq́ue est Dominus ad Aaron: Ecce
B dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia quæ sanctificantur à filiis Israel, tibi tradidi & filiis tuis pro officio sacerdotali le-
, gitima sempiterna. * Hæc ergo accipies de his quæ sanctificantur & oblata sunt Domino: Omnis oblatio & sacrificium quicquid
pro peccato atq; delicto reddidit mihi, & ce-
det in sancta sanctorum, tuum erit & filiorum
10 tuorum. * In sanctuario comedes illud. mares tantùm edent ex eo; quia consecratum
11 est Domino. * Primitias autem quas vouerint & obtulerint filij Israel, tibi dedi & filiis tuis ac filiabus tuis iure perpetuo. Qui mundus est in domo tua, vescetur eis.
12 * Omnem medullam olei, vini, ac frumenti, quicquid offerunt primitiarum Domino,
13 tibi dedi. * Vniuersa frugum initia quæ gignit humus & Domino deportantur, cedẽt in vsus tuos. Qui mundus est in domo tua,
14 vescetur eis. * Omne quod ex voto rediderint filij Israel, tuum erit.
15 * Quicquid primùm erumpet è vulua cunC ctæ carnis quam offerunt Domino, siue ex hominibus, siue de pecoribus fuerit, tui iuris erit. ita duntaxat vt pro hominis primogenito precium accipias: & omne animal quod immundum est, redimi facias.
16 * Cuius redemptio erit post vnum mensem, siclis argenti quinque pondere sanctuarij. Siclus viginti obolos habet.

4 * Et addentur ad te, & custodient custodias tabernaculi testimonij, iuxta omnia ministeria tabernaculi. & alienigena non accedet ad te.
5 * Et custodietis custodias sanctorum, et custodias altaris, & non erit amplius furor in filius Israel.
6 * Et ecce ego accepi fratres vestros Leuitas de medio filiorum Israel donum datum Domino, vt ministrent ministeria tabernaculi testimonij:
7 * Et tu & filij tui tecum seruabitis sacerdotium vestrum, per omnem modum altaris, & quod intra velum. & ministrabitis ministeria donum sacerdotij vestri. & alienigena accedens, morietur.
8 * Et locutus est Dominus ad Aaron: Et ecce ego dedi vobis custodiam primitiarum mearum. omnibus sanctificatis à filiis Israel, tibi dedi ea in donum, & filius tuis legitimum sempiternum.
9 * Et hoc sit vobis à sanctificatis sanctis oblationibus ab omnibus donis eorum, & ab omnibus sacrificiis eorum, & ab omni delicto eorum, & ab omnibus peccatis eorum, quæcunque reddunt mihi ab omnibus sanctis, tibi erunt & filiis tuis.
10 * In sancto sanctorum comedetis ea. omne masculinum comedetis ea. sancta erunt tibi.
11 * Et hoc erit vobis primitiarum donorum eorum, ab omnibus oblationibus filiorum Israel: tibi dedi ea & filiis tuis & filiabus tuis tecum legitimum sempiternum. Omnis mundus in domo tua comedet ea.
12 * Omnis primitia olei, & omnis primitia vini, & frumenti primitia eorum quæ dederint Domino, tibi dedi ea;
13 * Primogenita omnia quæcunque in terra eorum quæcunque obtulerint Domino, tibi erunt. omnis mundus in domo tua comedet ea.
14 * Omne consecratum in filiis Israel, tibi erit.
15 * Et omne aperiens vuluam ab omni carne quæcunque offerunt Domino, ab homine vsque ad iumentum, tibi erunt. sed redemptionibus redimentur primogenita hominum, & primogenita iumentorum immundorum redimes.
16 * Et redemptio ipsius ab vno mense precium quinque siclorum: iuxta siclum sanctum viginti obolos sunt.

4 * καὶ προστεθήσονται) προσὲ σὲ. καὶ φυλαξοῦ) τὰς φυλακὰς τῆς σκιωῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ πασας τὰς λειτουργίας τ σκιωῆς. καὶ ἀλλογηνὴς οὐ προσελεύσεται προσὲ σέ.
5 * καὶ φυλάξεσθε τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων, καὶ τὰς φυλακὰς τ θυσιασηρίου. καὶ οὐκ ἔσται ἔτι θυμὸς ἐν υἱοῖς ισραηλ.
6 * καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἴληφα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν τοὺς λευίτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ισραὴλ δόμα δεδομένον κυρίῳ, λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας τῆς σκιωῆς τοῦ μαρτυρίου.
7 * καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετ᾽ σοῦ διαμενεῖτε τὴν ἱερατείαν ὑμῶν, καὶ πᾶσα τρόπον τ θυσιασηρίου, καὶ τὰ ἔνδοθεν τοῦ καταπετάσματος. καὶ λειτουργήσετε τὰς λειτουργίας δόματος τῆς ἱερατείας ὑμῶν. καὶ ὁ ἀλλογηνὴς ὁ προσπορευόμενος, ἀποθανεῖται.
8 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς ααρὼν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα ὑμῖν τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν μου ἀπὸ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι υἱῶν ισραὴλ, σοὶ δέδωκα αὐτὰ εἰς γέρας, καὶ τοῖς υἱοῖς σου νόμιμον αἰώνιον.
9 * καὶ τοῦτο ἔσται ὑμῖν ἀπὸ τῶν ἡγιασμένων ἁγίων τῶν καρπωμάτων ἀπὸ πάντων τῶν δώρων αὐτῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θυσιασμάτων αὐτῶν καὶ ἀπὸ πάσης τῆς πλημμελίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ὅσα ἀποδιδόασί μοι ἀπὸ πάντων τῶν ἁγίων σοὶ ἔσται καὶ τοῖς υἱοῖς σου.
10 * ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων φάγεσε αὐτά. πᾶν ἀρσενικὸν φάγεσε αὐτά· ἅγια ἔσαι σοι.
11 * καὶ τοῦτο ἔσαι ὑμῖν ἀπαρχῶν δομάτων αὐτῶν, ἀπὸ πάντων τῶν δωημάτων τῶν υἱῶν ισραὴλ. σοὶ δέδωκα αὐτὰ καὶ τοῖς υἱοῖς σε καὶ ταῖς θυγατράσι σου μετ᾽ σοῦ νόμιμον αἰώνιον. πᾶς καθαρὸς ἐν τῷ οἴκῳ σου ἔδεται αὐτά.
12 * πᾶσα ἀπαρχὴ ἐλαίου, καὶ πᾶσα ἀπαρχὴ οἴνου, καὶ σίτου ἀπαρχὴ αὐτῶν ὅσα δώσι τῷ κυρίῳ, σοὶ δέδωκα αὐτά.
13 * τὰ πρωτογενήματα πάντα ὅσα αὐ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, ὅσα δώσ ἐνέγκωσι κυρίῳ, σοὶ ἔσαι, πᾶς καθαρὸς ἐν τῷ οἴκῳ σου ἔδεται αὐτά.
14 * πᾶν αὐατεθεμα ισρὴλ ἐν υἱοῖς ισραὴλ, σοὶ ἔσαι.
15 * ὃ πᾶν διανοῖον μήτραν ἀπὸ πάσης σαρκὸς, ὅσα προσφέρουσι κυρίῳ ἀπὸ ἀνθρώπε ἕως κτήνους, σοὶ ἔσαι. ἀλλ᾽ ἢ λύτρωσι λυτρωθήσ τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν κτήνων τῶν ἀκαθάρτων λυτρώσῃ.
16 * καὶ ἡ λύτρωσις αὐτῶ ἀπὸ μηνιαίε ἡ σωτίμησις πέντε σίκλων, κ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον εἴκοσι ὀβολοί εἰσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Et adhærebunt tibi, & custodient custodiam tabernaculi fœderis iuxta omne ministerium tabernaculi. & alienus non accedat ad vos.
* Custodietisque custodiam sanctuarij & custodiam altaris, vt non sit vltrà indignatio super filios Israel.
* Et ecce ego applicaui fratres vestros Leuitas de medio filiorum Israel, & dedi eos dono vobis coram Domino, vt ministrent ministerium tabernaculi fœderis.
* Tu autem & filij tui tecum custodietis sacerdotium vestrum iuxta omnem ritum altaris, & intra velum
* Locutusque est Dominus cum Aaron: Ecce ego dedi tibi custodiam primitiarum mearum: omnia quæ sanctificata sunt à filiis Israel, tibi tradidi ea pro vnctione & filiis tuis in pactum sempiternum.
* Hoc erit tibi de sancto sanctorum quod remanet de omnibus
* In sancto sanctorum comedetis illud: omnis masculus comedet illud, sanctum erit tibi.
* Et hæc primitiæ munerum eorum, iuxta omnia quæ obtulerint filij Israel, tibi tradidi ea & filiis tuis & filiabus tuis tecum fœdere sempiterno,
* Omne optimum olei, & omne optimum vini & frumenti, & primi-
* Primitiæ omnium quæ in terra sua nascuntur, quas offerunt
* Omne anathema in Israel tuum erit.
* Omne quod aperit vuluam omnis carnis quam offerunt coram Dominio, de homine & iumento & de pecoribus, tuum erit. sed redimens re-
* Et redemptio eius erit ab ætate vnius mensis
* Omne primogenitum hominis; primogenitum quoque animalis immundi redimes.
redimesque precio quinque siclorum argenti in siclis sanctuarij. viginti obolos habens siclus.

תרגום אונקלוס

4 וְיִתְחַבְּרוּן עִמָּךְ וְיִטְּרוּן יָת מַטְּרַת מַשְׁכַּן זִמְנָא לְכָל פֻּלְחַן מַשְׁכְּנָא וְחֹרִנִּין לָא יִקְרַב לְוָתְכוֹן׃ 5 וְתִטְּרוּן יָת מַטְּרַת קוּדְשָׁא וְיָת מַטְּרַת
מַדְבְּחָא וְלָא יְהֵי עוֹד רְגָזָא עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 6 וַאֲנָא הָא קְרִיבִית יָת אֲחֵיכוֹן לֵוָיֵי מִגּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכוֹן מַתְּנִין יְהִיבִין קֳדָם יְיָ לְמִפְלַח יָת פֻּלְחַן
מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 7 וְאַתְּ וּבְנָיךְ עִמָּךְ תִּטְּרוּן יָת כְּהוֹנַתְכוֹן לְכָל פִּתְגָמָא דְּמַדְבְּחָא וּלְמִבָּרָא לְפָרוֹכְתָא וְתִפְלְחוּן פֻּלְחַן מַתְּנָן יָת כְּהוֹנַתְכוֹן וְחֵילוֹנִי דְּיִקְרַב
יִתְקְטֵל׃ 8 וּמַלֵּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן וַאֲמַר הָא יְהַבִית לָךְ יָת מַטְּרַת אַפְרָשׁוּתִי לְכָל קוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ יְהַבְתִּינוּן לִרְבוּ וְלִבְנָךְ
קְיָמִין קְדָם יְיָ לְעָלַם׃ 9 דֵּין יְהֵי לָךְ מִקּוּדְשָׁא קוּדְשַׁיָּא מִדְּהַר אִשָּׁתָא כֹּל קֻרְבָּנְהוֹן לְכָל מִנְחָתְהוֹן וְלְכָל חֲטָאתְהוֹן וְלָכָל אֲשָׁמְהוֹן
דְּיָתִיבוּן קֳדָמַי קוּדְשָׁא קוּדְשִׁין דִּילָךְ הוּא וְלִבְנָךְ׃ 10 בְּקוּדְשָׁא קוּדְשִׁין תֵּיכְלִינֵיהּ כָּל דְּכוּרָא יֵיכוֹל יְהֵי קַדִּישָׁא יְהֵי לָךְ׃
11 וְדֵין לָךְ אַפְרָשׁוּת מַתְּנָתְהוֹן לְכָל אַרְמוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ יְהַבְתִּינוּן וְלִבְנָךְ וְלִבְנָתָךְ עִמָּךְ קְיָמָא לְעָלַם כָּל דְּכֵי בְּבֵיתָךְ יֵיכוֹל יְהֵא׃
12 כָּל תַּקִּיפֵי מִשְׁחָא וְכָל תַּקִּיפֵי חֲמַר וְעִיבּוּר רֵאשֵׁיהוֹן דְּיִתְּנוּן קֳדָם יְיָ לָךְ יְהַבְתִּינוּן׃ 13 בִּכּוּרֵי כָל דִּי בְאַרְעֵיהוֹן
דְּיָתְנוּן קֳדָם יְיָ דִּי לָךְ יְהֵי כָּל דְּכֵי בְבֵיתָךְ יֵכְלִינֵיהּ׃ 14 כָּל חֲרָמָא בְּיִשְׂרָאֵל דִּילָךְ יְהֵי׃
15 כָּל פָּתַח וַלְדָּא לְכָל בִּסְרָא דְּיַקְרְבוּן קֳדָם יְיָ בְּאֱנָשָׁא וּבִבְעִירָא יְהֵי דִּילָךְ בְּרַם פָּרוֹק תִּפָּרוֹק יָת בֻּכְרָא דַּאֱנָשָׁא וְיָת בֻּכְרָא
דְּעִירָיָא מְסָאֲבָא תִּפָּרוֹק׃ 16 וּפְרָקָנֵיהּ מִבַּר יַרְחָא תִּפָּרוֹק בְּפַרְסַנְיָה כְּסַף חֲמֵשׁ סְלָעִין כְּסֶלְעֵי קוּדְשָׁא
עֶשְׂרִין מָעִין הוּא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ־בְכוֹר עֵז לֹא
תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרֹק עַל־הַמִּזְבֵּחַ
וְאֶת־חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה׃
18 וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין
לְךָ יִהְיֶה׃ 19 כָּל תְּרוּמֹת הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה נָתַתִּי לְךָ וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנֹתֶיךָ אִתָּךְ
לְחֻקַּת עוֹלָם בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הוּא לִפְנֵי יְהוָה
לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ׃ 20 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן
בְּאַרְצָם לֹא תִנְחָל וְחֵלֶק לֹא־יִהְיֶה לָךְ בְּתוֹכָם
אֲנִי חֶלְקְךָ וְנַחֲלָתְךָ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
21 וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל
לְנַחֲלָה חֲלֵף עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר הֵם עֹבְדִים אֶת־
עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד׃ 22 וְלֹא יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד לָשֵׂאת חֵטְא לָמוּת׃
23 וְעָבַד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם
יִשְׂאוּ עֲוֹנָם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה׃ 24 כִּי אֶת־מַעְשַׂר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נָתַתִּי לַלְוִיִּם
לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא
יִנְחֲלוּ נַחֲלָה׃ 25 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ 26 וְאֶל־הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאִתָּם בְּנַחֲלַתְכֶם וַהֲרֹמֹתֶם מִמֶּנּוּ
תְּרוּמַת יְהוָה מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר׃
27 וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן־הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה
מִן־הַיִּקְב׃ 28 כֵּן תָּרִימוּ גַּם־אַתֶּם תְּרוּמַת יְהוָה
מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תְּקַחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם
מִמֶּנּוּ אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן׃ 29 מִכֹּל
מַתְּנֹתֵיכֶם תָּרִימוּ אֶת כָּל־תְּרוּמַת יְהוָה מִכָּל חֶלְבּוֹ
אֶת־מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ׃

17 * Primogenitum autem bouis & ouis & capræ non facies redimi: quia sanctificata sunt Domino: sanguinem tantùm eorum fundes super altare, & adipes adolebis in suauissimum odorem Domino.
18 * Carnes verò in vsum tuum cedent. sicut pectusculum consecratum, & armus dexter tua erunt.
19 * Omnes primitias sanctuarij quas offerùt filij Israel Domino, tibi dedi & filiis ac filiabus tuis iure perpetuo. Pactum salis est sempiternum coram Domino tibi ac filiis tuis.
20 * Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos. Ego pars & hæreditas tua in medio filiorum Israel.
21 * Filiis autem Leui dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio quo seruiunt mihi in tabernaculo fœderis:
22 * Vt non accedant vltrà filij Israel ad tabernaculum: nec committant peccatum mortiferum.
23 * Solis filiis Leui mihi in tabernaculo seruientibus, & portantibus peccata populi, legitimum sempiternum erit in generationibus vestris.
24 * Nihil aliud possidebunt decimarum oblatione contenti, quas in vsus eorum & necessaria separaui.
25 * Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
26 * Præcipe Leuitis atque denuncia: Cùm acceperitis à filiis Israel decimas quas dedi vobis, primitias eorum offerte Domino, id est, decimam partem decimæ.
27 * Vt reputetur vobis in oblationem primitiuorum, tam de areis quàm de torcularibus,
28 * Et vniuersis quorum accipitis primitias offerte Domino, & date ea Aaron sacerdoti.
29 * Omnia quę offeretis ex decimis & in donaria Domini, separabitis, optima & electa erunt cuncta.

תרגום אונקלוס

17 בְּרַם בְּכוֹרָא דְּתוֹרָא אוֹ בְכוֹרָא דְּאִמְּרָא אוֹ בְכוֹרָא דְּעִזָּא לָא תִפְרוֹק קֻדְשָׁא אִנּוּן יַת דִּמְהוֹן תִּזְרוֹק עַל מַדְבְּחָא וְיַת תַּרְבְּהוֹן תַּסִּיק
דְּמִתְקַבֵּל בִּרְעוּא קֳדָם יְיָ׃ 18 וּבְשַׂרְהוֹן יְהֵי לָךְ כְּחַדְיָא דַּאֲרַמּוּתָא וְכִשְׁקָא דְיַמִּינָא דִּילָךְ יְהֵי׃ 19 כֹּל אַפְרְשׁוּתָא קֻדְשֵׁיָא דְיַפְרְשׁוּן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ יְהַבְתִּי לָךְ וְלִבְנָךְ וְלִבְנָתָךְ עִמָּךְ לְקָיְמָא עָלַם קְיָם מְלַח עָלַם הוּא קֳדָם יְיָ לָךְ וְלִבְנָךְ עִמָּךְ׃ 20 וַאֲמַר יְיָ לְאַהֲרֹן בְּאַרְעָהוֹן
לָא תֵחְסַן וְחוּלָק לָא יְהֵי לָךְ בֵּינֵיהוֹן סְחַנְךָ דַיְיָ אֲנָא חוּלָקָךְ וְאַחְסָנְתָּךְ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 21 וְלִבְנֵי לֵוִי הָא יְהַבְתִּי כָל מַעְשַׂרָא בְּיִשְׂרָאֵל
לְאַחְסָנָא חֵלֶף פֻּלְחָנְהוֹן דְּאִנּוּן פָּלְחִין יַת פֻּלְחַן מַשְׁכַּן זִמְנָא׃ 22 וְלָא יִקְרְבוּן עוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַשְׁכַּן זִמְנָא לְקַבָּלָא חוֹבָא לְמָמָת׃
בְּגִין דִּיפְלְחוּן לֵיוָאֵי אִינּוּן יַת פֻּלְחַן מַשְׁכַּן זִמְנָא וְאִנּוּן יְקַבְּלוּן חוֹבֵיהוֹן קוֹם עָלַם לְדָרֵיכוֹן וּבְגַו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא יְחַסְּנוּן אַחְסָנָא׃
וּמִלְּוַי יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 26 וְעִם לֵיוָאֵי תְּמַלֵּיל וְתֵימַר לְהוֹן אֲרֵי תְקַבְּלוּן מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מַעְשַׂרָא דְיַהֲבִית לְכוֹן מִנְּהוֹן בְּאַחְסָנְתְּכוֹן
תְּרוּמַת קֳדָם יְיָ מַעְשַׂר מִן מַעְשַׂרָא׃ 27 וְיִתְחְשֵׁב לְכוֹן תְּרוּמַתְכוֹן כְּעִבּוּרָא מִן אֻדְרָא וּכְמַלְיָא מִן
מִקְבָּא דְּחַמְרָא׃ 28 כֵּן הַפְרְשׁוּן אַף אַתּוּן אַפְרְשׁוּתָא קֳדָם יְיָ מִכֹּל מַעְשַׂרְתְּכוֹן דְּתִסְבְּרוּן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִתְּנוּן מִנַּיְהוּ יַת
אַפְרְשׁוּתָא דַיְיָ לְאַהֲרֹן כָּהֲנָא׃ 29 מִכֹּל מַתְּנָתְכוֹן תַּפְרְשׁוּן יַת כָּל אַפְרְשׁוּתָא קֳדָם יְיָ מִכָּל שׁוּפְרֵיהּ יַת

17 * πλὴν πρωτότοκα μόσχων καὶ πρωτότοκα προβάτων, καὶ
πρωτότοκα αἰγῶν οὐ λυτρώσῃ, ἅγιά ἐστι. καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν προ-
χεεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸ στέαρ αὐτοῖς καρπώματα εἰς ὀσ-
μὴν εὐωδίας κυρίῳ.
18 * Καὶ τὰ κρέα ἔσται σοι καθὰ καὶ τὸ στηθύνιον τῆς ἀποθέματος·
καὶ ὡς τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν,
19 * σοῖς ἔσται πᾶν ἀφαίρεμα τῶν ἁγίων, ὅσα δὰ ἀφαιρῶσιν οἱ
υἱοὶ Ισραὴλ κυρίῳ, σοὶ δέδωκα καὶ τοῖς υἱοῖς σου καὶ ταῖς θυγα-
σὶ σου μετὰ σοῦ, νόμιμον αἰώνιον. διαθήκη ἁλὸς αἰωνίου ἔνδυπ
κυρίου, σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου μετά σέ.
20 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Ἀαρών, ἐν τῇ γῇ αὐτῶν δὲ κλη-
ρονομήσεις, καὶ μερὶς οὐκ ἔσται σοι ἐν αὐτοῖς, ὅπερ ἐγὼ μερὶς σο
καὶ κληρονομία σου ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ισραήλ.
21 * καὶ τοῖς υἱοῖς Λευὶ ἰδοὺ δέδωκα πᾶσι δεκάτην ἐν Ισ-
ραὴλ ἐν κλήρῳ αὐτῶν ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν, ὅσα αὐτοὶ λει-
τουργοῦσι λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
22 * καὶ οὐ προσελεύσονται ἔτι οἱ υἱοὶ Ισραὴλ εἰς τὴν σκη-
νὴν τοῦ μαρτυρίου λαβεῖν ἁμαρτίαν θανατηφόρον.
23 * καὶ λειτουργήσει ὁ Λευὶς αὐτὸς τὴν λειτουργίαν τῆς σκη-
νῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ αὐτοὶ λήμψονται τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν,
νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. καὶ ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ισραὴλ
οὐ κληρονομήσουσι κληρονομίαν·
24 * ὅτι τὰ δεκάτα τῶν υἱῶν Ισραὴλ ὅσα δὰ ἀφελοῦσι
τῷ κυρίῳ, ἀφαίρεμα δέδωκα τοῖς Λευίταις ἐν κλήρῳ. διὰ τοῦ
εἴρηκα αὐτοῖς ἐν μέσῳ υἱῶν Ισραὴλ οὐ κληρονομήσουσι κλῆρον.
25 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
26 * καὶ τοῖς Λευίταις λαλήσεις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἐὰν
λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν Ισραὴλ τὸ δέκατον, ὃ δέδωκα ὑμῖν
παρ' αὐτῶν ἐν κλήρῳ, καὶ ἀφελεῖτε ὑμεῖς ἀπ' αὐτοῦ ἀφαίρεμα
κυρίῳ δέκατον ἀπὸ τοῦ δεκάτου·
27 * καὶ λογισθήσεται ὑμῖν τὰ ἀφαιρέματα ὑμῶν ὡς σῖτος ἀ-
πὸ ἅλωνος, καὶ ὡς ἀφαίρεμα ἀπὸ ληνοῦ,
28 * οὕτως ἀφελεῖτε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ πάντων τῶν ἀφαιρεμάτων
κυρίου ἀπὸ πάντων τῶν δεκάτων ὑμῶν, ὅσα ἂν λάβητε
παρὰ τῶν υἱῶν Ισραὴλ, καὶ δώσετε ἀπ' αὐτῶν ἀφαίρεμα κυ-
ρίῳ ἀπαρὼν τῷ ἱερεῖ·
29 * ἀπὸ πάντων τῶν δομάτων ὑμῶν ἀφελεῖτε ἀφαί-
ρεμα κυρίῳ, ἀπὸ πάντων τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἡγιασμένων
ἀπ' αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 * Sed primogenitum bouis & agni, aut primogenitum capræ non redimes; sancta sunt. sanguinem eorum asperges super altare, & adipes eorum adolebis, vt oblatio suscipiatur voluntariè coram Domino.
18 * Carnes autem eorum erunt tibi, sicut pectusculum elevationis & sicut armus dexter, tua erunt.
19 * Omnes primitias sanctificatas quas offerunt filij Israel coram Domino, tibi dedi, & filiis tuis, & filiabus tuis tecum pacto sempiterno. Pactum æternum salis est coram Domino tibi & filiis tuis tecum.
20 * Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum non possidebis, neque pars erit tibi inter eos: dona quæ dedi tibi, illa sunt pars tua & hæreditas tua in medio filiorum Israel.
21 * Filiis autem Leui ecce dedi omnem decimam in Israel in possessionem pro ministerio suo quo ipsi ministrant ministeriū tabernaculi fœderis.
22 * Et non accedant amplius filij Israel ad tabernaculum fœderis, ne suscipiant peccatum ad mortem.
23 * Et non accedant vltrà filij Israel ad tabernaculum fœderis, & ipsi suscipient peccata eorum pacto sempiterno in generationibus vestris: & in medio filiorum Israel non possidebunt hæreditatem:
24 * Quia decimas filiorum Israel quas separant coram Domino, dedi Leuitis in possessionem. ideò dixi eis: In medio filiorum Israel non possidebunt possessionem.
25 * Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
26 * Loquere quoque cum Leuitis, & dices eis: Cùm acceperitis à filiis Israel decimas, quas ex eis dedi vobis in possessionem vestram, separabitis ex eis separationem coram Domino decimam partem decimæ.
27 * Et reputabitur vobis separatio vestra quasi frumentum de area, & quasi vinum de torculari:
28 * Sic separabitis & vos separationem coram Domino ex omnibus decimis vestris quas accipitis à filiis Israel: & dabitis ex eis primitias eorum Domino Aaron sacerdoti.
29 * Ex omnibus quæ vobis dantur, separabitis omnem separationem coram Domino ex omni quod optimum fuerit & sanctificatum ex eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

35 ואמרת אלהם בהרימכם את־חלבו ממנו ונחשב
ללוים כתבואת גרן וכתבואת יקב:
36 ואכלתם אתו בכל־מקום אתם וביתכם כי־שכר
הוא לכם חלף עבדתכם באהל מועד:
37 ולא־תשאו עליו חטא בהרימכם את־חלבו
ממנו ואת־קדשי בני־ישראל לא תחללו ולא
תמותו:

יט

1 וידבר יהוה אל־משה ואל־
2 אהרן לאמר: זאת חקת התורה אשר־צוה
יהוה לאמר דבר אל־בני ישראל ויקחו אליך פרה
אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא־עלה
3 עליה על: ונתתם אתה אל־אלעזר הכהן
והוציא אתה אל־מחוץ למחנה ושחט אתה
4 לפניו: ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו
והזה אל־נכח פני אהל־מועד מדמה שבע
5 פעמים: ושרף את־הפרה לעיניו את־
עורה ואת־בשרה ואת־דמה על־פרשה ישרף:
6 ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך
7 אל־תוך שרפת הפרה: וכבס בגדיו הכהן
ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל־המחנה וטמא
8 הכהן עד־הערב: והשרף אתה יכבס בגדיו
במים ורחץ בשרו במים וטמא עד־הערב:
9 ואסף איש טהור את־אפר הפרה והניח
מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני־
ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא:
10 וכבס האסף את־אפר הפרה את בגדיו וטמא עד־
הערב והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת
11 עולם: הנגע במת לכל־נפש אדם וטמא שבעת
ימים:

30 * Dicesque ad eos: Si præclara & meliora quæque obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quasi de area & torculari dederitis primitias, * Et comedetis eas in omnibus locis vestris, tam vos quàm familiæ vestræ: quia precium est pro ministerio quo seruitis in tabernaculo testimonij. * Et non peccabitis super hoc egregia vobis & pinguia referátes, ne polluatis oblationes filiorum Israel, & moriamini.

CAP. XIX.

1 LOcutusque est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens: * Ista est religio victimæ
A quam constituit Dominus. Præcipe filiis Israel vt adducant ad te vaccam ruffam ætatis integræ, in qua nulla sit macula; nec portaue-
3 rit iugum. * Tradesque eam Eleazaro sacerdoti Qui eductam extra castra, immolabit in conspectu omnium:
4 * Et tingens digitum in sanguine eius, asperget contra fores tabernaculi septem vicibus.
5 * Comburetque eam cunctis videntibus, tam pelle & carnibus eius, quàm sanguine & fimo flammæ traditis.
6 * Lignum quoque cedrinum & hyssopum, coccumque bis tinctum, sacerdos mittet in flammam, quæ vaccam vorat.
7 * Et tunc demum lotis vestibus & corpore suo ingredietur in castra, commaculatusque
B erit vsque ad vesperum.
8 * Sed & ille qui combusserit eam, lauabit vestimenta sua & corpus, & immundus erit vsque ad vesperum.
9 * Colliget autem vir mundus cineres vaccæ, & effundet eos extra castra in loco purissimo, vt sint multitudini filiorum Israel in custodiam, & in aquã asperſionis: quia pro peccato vacca combusta est.
10 * Cumq; lauerit qui vaccę portauerat cinere vestimenta sua, immundus erit vsq; ad vesperum. Habebunt hoc filij Israel & aduenæ qui habitant inter eos sanctum iure ꝑpetuo.
11 * Qui tetigerit cadauer hominis, & propter hoc septem diebus fuerit immundus;

30 * Et dices ad eos: Cùm segregaueritis primitias ab ipso, & computabitur Leuitis vt fructus ex area, & vt fructus à torculari:
31 * Et comedetis ea in omni loco vos & filij vestri: quoniam merces hæc vobis est pro ministeriis vestris quæ in tabernaculo testimonij.
32 * Et non accipietis propter hoc peccatum, quoniam segregaueritis primitias eius ab eo. & sancta filiorum Israel non contaminabitis, vt non moriamini.

CAP. XIX.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen & Aaron, dicens:
2 * Hæc distinctio legis quæcunque constituit Dominus, dicens: Loquere filiis Israel, & accipiant ad te vaccam ruffam immaculatam, quæ non habet in se maculam, & non impositum est super ipsam iugũ:
3 * Et dabis eam ad Eleazar sacerdotem: & educent illam extra castra, et iugulabunt eam coram eo.
4 * Et accipiet Eleazar de sanguine eius, & spargetante conspectum tabernaculi testimonij de sanguine eius septies.
5 * Et comburent eam coram eo, & pellis eius, & carnes eius, & sanguis eius cum fimo eius comburetur.
6 * Et accipiet sacerdos lignum cedrinum & hyssopum, & coccinum, & immittent in medium incendij vaccæ. * Et lauabit vestes suas sacerdos, & lauabit corpus suum aqua: et post hæc ingredietur in castra; & immundus erit sacerdos vsque ad vesperam.
7 * Et comburens eam lauabit vestes suas aqua, & lauabit corpus suum aqua, & immundus erit vsque ad vesperam.
8 * Et congregabit homo mundus cinerem vaccæ, & ejiciet extra castra in locum mundum. & erit congregationi filiorum Israel in observationem. aqua asperſionis purificatio est.
9 * Et lauabit vestes qui congregat cinerem vitule, & immundus erit vsque ad vesperam. & erit filiis Israel & appositis aduenis in medio vestri legitimum sempiternum.
10 * Tangens mortuum omnis animæ hominis, immundus erit septem dies.
11

30 * καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς, ὅταν ἀφαιρῆτε τὸν ἀπαρχὴν ἀπ' αὐτῶν, καὶ λογισθήσεται τοῖς λευίταις ὡς γένημα ἅλω καὶ
31 ὡς γένημα ληνοῦ. * καὶ ἔδεσθε αὐτὰ ἐν παντὶ τόπῳ ὑμεῖς καὶ οἱ οἶκοι ὑμῶν, ὅτι μισθός ἐστιν ὑμῖν ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν ὑμῶν τῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου.
32 * καὶ οὐ λήψεσθε δι' αὐτὸ ἁμαρτίαν, ὅτι ἂν ἀφαιρῆτε τὴν ἀπαρχὴν αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν. καὶ τὰ ἅγια τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐ βεβηλώσετε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε.

ιθ'.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν, λέγων·
2 * αὕτη ἡ διαταγὴ τοῦ νόμου, ὅσα συνέταξε κύριος, λέγων· λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ λαβέτωσάν σοι πρὸς σὲ δάμαλιν πυρρὰν ἄμωμον, ἥτις οὐκ ἔχει ἐν αὐτῇ μῶμον, καὶ οὐκ ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτὴν ζυγός·
3 * καὶ δώσεις αὐτὴν πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, καὶ ἐξαξήσουσιν αὐτὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ σφάξουσιν αὐτὴν ἐνώπιον αὐτοῦ.
4 * καὶ λήψεται ἐλεάζαρ ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ῥανεῖ ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς ἑπτάκις.
5 * καὶ κατακαύσουσιν αὐτὴν ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τὸ δέρμα αὐτῆς, καὶ τὰ κρέα αὐτῆς, καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς σὺν τῇ κόπρῳ αὐτῆς κατακαυθήσεται.
6 * καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς ξύλον κέδρινον καὶ ὕσσωπον καὶ κόκκινον, καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς μέσον τοῦ καταφλέγματος τῆς δαμάλεως.
7 * καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς, καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ὁ ἱερεὺς ἕως ἑσπέρας.
8 * καὶ ὁ κατακαίων αὐτὴν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ὕδατι, καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας.
9 * καὶ συναζει ἀνὴρ καθαρὸς τὴν ἀποβολὴν τῆς δαμάλεως, καὶ ἀποθήσει ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρόν. καὶ ἔσται τῇ συναγωγῇ υἱῶν ἰσραὴλ εἰς διατήρησιν. ὕδωρ ῥαντισμοῦ ἁγνισμά ἐστι.
10 * καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια ὁ συνάγων τὴν ἀποβολὴν τῆς δαμάλεως, καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας. τῷ ἔσται τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς προσκειμένοις ἐν μέσῳ αὐτῶν νόμιμον αἰώνιον.
11 * ὁ ἁπτόμενος τεθνηκότος πάσης ψυχῆς ἀνθρώπου ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας.

9 וְיִסַּף לְהֵתֵן בְּאַפְרָשְׁתְּכוֹן יַת שׁוּפְרִיה מַנְיָה וְתִתְחַשֵּׁב לְלֵוָאֵי כְּעַלָּלַת אִדְּרָא וּכְעַלָּלַת מַעְצְרָתָא: 10 וְיִכְלוֹן יַתֵּיהּ בְּכָל אֲתַר אַתּוּן וְעַמְּכוֹן בְּגִין דְּדָא אִתְרְעִי לְכוֹן חֶלַף פָּלְחַנְכוֹן בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא: 11 וְלָא תְּקַבְּלוֹן עֲלוֹהִי חוֹבָא בְּאַפְרָשׁוּתְכוֹן יַת שׁוּפְרִיה מַנְיָה וְיָת קֻדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תְחַלְּלוּן וְלָא תְּמוֹתוּן:

יט

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמֵימַר: 2 דָּא גְּזֵירַת אוֹרַיְתָא דְּפַקֵּיד יְיָ לְמֵימַר מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְבוּן לָךְ תּוֹרְתָא
סְמִיקְתָּא שְׁלִימְתָא דְּלֵית בַּהּ טוֹבָא וְלָא סְלִיק עֲלַהּ נִירָא: 3 וְתִתְּנוּן יָתַהּ לְאֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְיִפֵּק יָתַהּ לְמִבְּרָא לְמַשְׁרְיָתָא וְיִכּוֹס יָתַהּ קֳדָמוֹהִי:
4 וְיִסַּב אֶלְעָזָר כָּהֲנָא מִדְּמָהּ בְּאֶצְבְּעֵיהּ וְיִדֵּי לְקִבֵּל אַפֵּי מַשְׁכַּן זִמְנָא מִדְּמָהּ שְׁבַע זִמְנִין: 5 וְיִקְדֵּיד יָת תּוֹרְתָא בְּעֵינוֹהִי יָת מְשָׁכָהּ וְיָת בִּשְׂרָהּ וְיָת
דְּמָהּ עַל אוּכְלָהּ יִקְדֵּיד: 6 וְיִסַּב כָּהֲנָא אָעָא דַּאֲרָזָא וְאֵזוֹבָא וְצִבְעָא זְהוֹרִי וְיִרְמֵי לְגוֹ יְקִידַת תּוֹרְתָא:
7 וְיִכְבֵּס כָּהֲנָא לְבוּשׁוֹהִי וְיֵיתֵי מְסָאַב כָּהֲנָא עַד רְמְשָׁא: 8 וּמְסוֹקֵד יְהֵא יַת קְטָמָא דְּתוֹרְתָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי בְּמַיָּא וְיִסְחֵי בִּשְׂרֵיהּ בְּמַיָּא וְיֵיתֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא:
9 וְיִכְנוֹשׁ גְּבַר דְּכֵי יַת קְטָמָא דְּתוֹרְתָא וְיַצְנַע לְמִבְּרָא לְמַשְׁרְיָתָא בַּאֲתַר דְּכֵי וְיִהְוֵי לְכְנִשְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַטְּרַת לְמֵי אַדְיוֹרָא חַשָּׁאתָא הִוְאַ:
10 וְיִצְבַּע דְּמְכַנֵּשׁ יַת קְטָמָא דְּתוֹרְתָא לְבוּשׁוֹהִי וְיֵיתֵי מְסָאַב עַד רְמְשָׁא וְתֶהֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגִיּוֹרָא דְּיִתְגַּיַּר בֵּינֵיהוֹן לְקְיָם עָלַם:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Dicesque eis: Quando separaueritis optimum eius ex eo, reputabitur Leuitis quasi fructus areæ & quasi fructus torcularis.
" Comedetisque illud in omni loco vos & viri domus vestræ; quia precium est vobis pro ministerio vestro in tabernaculo fœderis.
" Et non recipietis super illud peccatum, cùm separaueritis optimum eius ex eo: & ea quæ sanctificata sunt à filiis Israel non prophanabitis, & non moriemini.

CAP. XIX.

LOcutusque est Dominus cum Moyse & cum Aaron, dicens:
cum filiis Israel, vt adducant ad te vaccam ruffam integram, in qua nulla sit macula, super quam non positum est iugum.
time eam Eleazar sacerdoti; & adducet eam extra castra, & immolabit eam in conspectu suo.
" Et tollet Eleazar sacerdos de sanguine eius digito suo, & asperget contra faciem tabernaculi fœderis de sanguine eius septies.
" Et comburet vaccam ante oculos suos, tam pellem quàm carnem eius; sanguinem quoque eius cum fimo eius comburet.
" Et tollet sacerdos lignum cedri & hyssopum & coccinum, & mittet in medio combustionis vaccæ.
" Lauabitque sacerdos vestimenta sua, & lauabit carnem suam aquis; & postea ingredietur in castra, & erit sacerdos pollutus vsque ad vesperam.
" Et qui combusserit eam, lauabit vestimenta sua aquis, & lauabit carnem suam aquis, & erit immundus vsque ad vesperam.
" Colliget autem vir mundus cinerem vaccæ, & reponet extra castra in loco mundo: & erit cineris filiorum Israel in custodiam & in aquam asperſionis; pro peccato enim est.
" Et qui collegerit cinerem vaccæ, lauabit vestimenta sua, & erit immundus vsque ad vesperam. Et erit filiis Israel & peregrinis qui peregrinantur inter eos, in ritum perpetuum.
" Qui tetigerit mortuicinium vniuersæ animæ hominis, erit immundus septem diebus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * הוא יִתְחַטָּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהָר וְאִם־לֹא יִתְחַטָּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם
13 הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהָר׃ * כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ
הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי
מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ׃
14 * זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא
אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים׃
15 * וְכָל כְּלִי פָּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צָמִיד פָּתִיל עָלָיו טָמֵא
16 הוּא׃ * וְכֹל אֲשֶׁר־יִגַּע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחָלָל
חָרֶב אוֹ בְמֵת אוֹ־בְעֶצֶם אָדָם אוֹ בַקֶּבֶר יִטְמָא
17 שִׁבְעַת יָמִים׃ * וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מֵעֲפַר שְׂרֵפַת
חַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל־כֶּלִי׃
18 * וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר וְהִזָּה עַל־
הָאֹהֶל וְעַל־כָּל־הַכ�ֵּלִים וְעַל־הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־
שָׁם וְעַל־הַנֹּגֵעַ בַּעֶצֶם אוֹ בֶחָלָל אוֹ בְמֵת אוֹ בַקֶּבֶר׃
19 * וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל־הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
20 בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעָרֶב׃ * וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא
יִתְחַטָּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת־
מִקְדַּשׁ יְהוָה טִמֵּא מֵי נִדָּה לֹא־זֹרַק עָלָיו טָמֵא
21 הוּא׃ * וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמֵזֵה מֵי־הַנִּדָּה
יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד־הָעָרֶב׃
22 * וְכָל אֲשֶׁר־יִגַּע־בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנֹּגַעַת
תִּטְמָא עַד־הָעָרֶב׃

כ

1 * וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה מִדְבַּר־צִן
בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם
2 וַתִּקָּבֵר שָׁם׃ * וְלֹא־הָיָה מַיִם לָעֵדָה וַיִּקָּהֲלוּ עַל־
מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן׃

12 * Aspergetur ex hac aqua die tertio & septimo, & sic mundabitur. si die tertio aspersus non fuerit, septimo non poterit emundari.
13 *Omnis qui tetigerit humanæ animæ mortuum, & aspersus hac commixtione non fuerit, polluet tabernaculum Dñi: & peribit ex Israel, quia aqua expiationis non est aspersus: immundus erit, & manebit spurcitia eius super eum. *Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo. Omnes qui ingrediuntur tentorium illius, & vniuersa vasa quæ ibi sunt, polluta erunt septem diebus. *Vas quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper, immundum erit. *Si quis in agro tetigerit cadauer occisi hominis aut per se mortui, siue os illius vel sepulchrum, immundus erit septem diebus. *Tollentque de cineribus combustionis atque peccati, & mittent aquas viuas super eos in vas: * In quibus cùm homo mundus tinxerit hyssopum, asperget ex eo omne tentorium & cunctam supellectilē & homines qui fuerunt ibi, & quicquid tetigerit os hominis, aut vulneratum, aut mortuum, aut sepulturam. *Atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio & septimo die: expiatusque die septimo lauabit & se & vestimenta sua, & immundus erit vsque ad vesperum. *Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio ecclesiæ: quia sanctuarium Domini polluit, & non est aqua lustrationis aspersus.
21 * Erit hoc præceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque qui aspergit aquas, lauabit vestimenta sua. Omnis qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit vsque ad
22 vesperum. * Quicquid tetigerit immundus, immundum facier: & anima quæ horum quippiam tetigerit, immunda erit vsque ad vesperum.

CAP. XX.

1 *VEneruntque filij Israel & omnis multitudo in desertum Sin mense primo, & mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi Maria, & sepulta in eodem loco.
2 * Cumque indigeret aqua populus, conuenerunt aduersum Moysen & Aaron:

12 * *Hic purificabitur die tertio & die septimo, & mundus erit. si autem non purificatus fuerit die tertio vel die septimo, non mundus erit.
13 *Omnis tangens mortuum ab anima hominis si mortuus fuerit & non erit purificatus, tabernaculum Domini inquinauit: & peribit anima illa de Israel: quia aqua asperſionis non eſt aſperſa ſuper eum, immundus eſt. adhuc immunditia eius in ipso eſt. *Et hæc lex: Homo ſi mortuus fuerit in do-
14 mo, omnis ingrediens in domum, quæcunque ſunt in domo, immunda erunt ſeptem dies.
15 *Et omne vas apertum quæcunque non ligatura ligata ſunt in ipſo, immunda ſunt.
16 *Et omnis quicunq; tetigerit in ſuperficie campi vulneratum aut mortuum, aut os humanum, aut ſepulturam, ſeptem dies immundus erit.
17 *Et accipient immundo de cinere combuſto purificationis, & effundent ſuper eum aquam viuam in vas:
18 *Et accipiet hyſſopum, & tinget in aquam vir mundus, & aſperget ſuper domum, & ſuper vaſa, & ſuper animas quæcunque fuerint ibi, & ſuper eum qui tetigit os hominis, aut vulneratum, aut mortuum, aut ſepulturam.
19 *Et aſperget mundus ſuper immundum in die tertio, & in die ſeptimo, & purgabitur die ſeptimo, & lauabit veſtimenta ſua, & lauabitur aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.
20 *Et homo qui pollutus fuerit, & non purificatus fuerit, peribit anima illa de medio congregationis: quia ſanctũ Domini polluit, quoniam aqua aſperſionis non fuit aſperſa ſuper eum, immundus eſt.
21 *Et erit vobis legitimum ſempiternum. & aſpergens aquam aſperſionis lauabit veſtes ſuas, & tangens aquam aſperſionis, immundus erit vſque ad veſperam:
22 *Et omne quodcunque tetigerit illud immundus, immundum erit vſque ad veſperam.

CAP. XX.

1 *ET venerunt filij Iſrael omnis congregatio in deſertum Sin, in menſe primo, & manſit populus in Cades. & mortua eſt ibi Maria, & ſepulta eſt ibi.
2 *Et non erat aqua congregationi: & congregati ſunt contra Moyſen & Aaron.

תרגום אונקלוס

12 הוּא יִדֵּי עִלּוֹהִי בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה יִדְכֵּי וְאִם לָא יִדֵּי עִלּוֹהִי בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה לָא יִדְכֵּי׃ 13 כָּל דְּיִקְרַב
בְּמִיתָא בְּנַפְשָׁא דַּאֲנָשָׁא דְּיָמוּת וְלָא יִדֵּי עִלּוֹהִי יָת מַשְׁכְּנָא דַּייָ יְסָאֵיב וְיִשְׁתֵּצֵי אֱנָשָׁא הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל אֲרֵי מֵי אַדְיוֹתָא לָא אִזְדְּרִיקוּ עִלּוֹהִי מְסָאֵב יְהֵי עוֹד
סוֹהֲרֵיהּ בֵּיהּ׃ 14 דָּא אוֹרָיְתָא אֱנָשׁ אֲרֵי יְמוּת בְּמַשְׁכְּנָא כָּל דָּעַיִל לְמַשְׁכְּנָא כָּל דְּעַל לֵיהּ מְסָאֵב שִׁבְעָה יוֹמִין׃
15 וְכָל מָנָא דְּלֵית פְּתִיחַ שַׁיְיָא סְפָקָא עִלּוֹהִי מְסָאֵב הוּא׃ 16 וְכֹל דְּיִקְרַב עַל אַפֵּי חַקְלָא בְּקְטִילֵי חַרְבָּא אוֹ בְמִיתָא אוֹ בְגַרְמָא דַּאֲנָשָׁא אוֹ בְקִבְרָא יְהֵי
מְסָאֵב שִׁבְעָה יוֹמִין׃ 17 וְיִסְבּוֹן לִרְסָאֵב מֵעַפְרָא דִּיקוּדַת חַטָּאתָא וְיִתֵּן עֲלוֹהִי מַי מַבּוּעָא עַל מָנָא׃ 18 וְיִסַּב אֵיזוֹבָא וְיִטְבּוֹל בְּמַיָּא גַּבְרָא דְּכֵי וְיִדֵּי עַל
אֶהֱלָא וְעַל כָּל מָנַיָּא וְעַל נַפְשָׁתָא דַּהֲווֹ תַמָּן וְעַל דְּיִקְרַב בְּגַרְמָא אוֹ בְקְטִילָא אוֹ בְמִיתָא אוֹ בְקִבְרָא׃ 19 וְיִדֵּי דְּכֵיָא עַל מְסָאֲבָא בְּיוֹמָא
תְלִיתָאָה וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְיִדְכֵּינֵיהּ בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחֵי בְּמַיָּא וְיִדְכֵּי בְּרַמְשָׁא׃ 20 וּגְבַר דְּיִסְתְאַב וְלָא יִדֵּי עִלּוֹהִי וְיִשְׁתֵּצֵי אֱנָשָׁא
דָּא מִגּוֹ כְנִשְׁתָּא אֲרֵי יָת מַקְדְּשָׁא דַּייָ סָאֵיב מַי אַדְיוֹתָא לָא אִזְדְּרִיקוּ עִלּוֹהִי מְסָאֵב הוּא׃ 21 וְיְהֵי לְהוֹן לְקְיָם עָלַם וּדְיַדֵּי מֵי אַדְיוֹתָא יְצַבַּע
לְבוּשׁוֹהִי וְדִיקְרַב בְּמֵי מַסְאֲבָא יְהֵי מְסָאֵב עַד רְמְשָׁא׃ 22 וְכֹל דְּיִקְרַב בֵּיהּ מְסָאֲבָא יְהֵי מְסָאֵב וְנַפְשָׁא דְּיִקְרַב בֵּיהּ יְהֵי מְסָאֵב עַד רְמְשָׁא׃

כ

1 וַאֲתוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל כְּנִישְׁתָּא לְמַדְבְּרָא דְּצִן בְּיַרְחָא קַדְמָאָה וִיתֵיב עַמָּא בְּרָקֵם וּמִיתַת תַּמָּן מִרְיָם וְאִתְקְבַרַת תַּמָּן׃
2 וְלָא הֲוָה מַיָּא לְכְנִשְׁתָּא וְאִתְכַּנְשׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן׃

" Et in die tertio aſpergetur ex hac aqua, & in die ſeptimo mundabitur. & ſi non fuerit aſperſus in die tertio, in ſeptimo non mundabitur.
" Omnis qui tetigerit morticinium animæ hominis qui mortuus fuerit, & non fuerit aſperſus, tabernaculum Domini polluit, & exterminabitur homo ille de Israel: quia aqua aſperſionis non fuit aſperſus, immundus eſt, adhuc immunditia eius in eo eſt. " Iſta eſt lex hominis qui mortuus fuerit in tabernaculo: omnis qui ingreditur in tabernaculum, & omne quod eſt in tabernaculo, erit immundum ſeptem diebus.
" Et omne vas fictile apertum quod non habet operculum luteum per circuitum eius deſuper, immundum erit. " Et omnis qui tetigerit ſuper faciem agri occiſum hominem gladio, aut mortuum ſue os hominis aut ſepulchrum, immundus erit ſeptem diebus. " Tollentque pro immundo de cinere combuſtionis hoſtiæ pro peccato: & mittet ſuper eum aquas fontis in vaſe:
" Et tollet hyſſopum, & tinget eum in aquis homo mundus, & aſperget ſuper tabernaculum & ſuper omnia vaſa, & ſuper animas quæ erunt ibi, & ſuper omnem qui tetigerit os aut ossuarium hominis, aut qui tetigerit occiſum gladio, aut mortuum aut ſepulchrum. " Aſpergetque homo mundus ſuper immundum in die tertio & in die ſeptimo, & mundabit eum in die ſeptimo, & lauabit veſtimenta ſua, & ipſe lauabitur aqua, & mundabitur in veſpere.
" Et vir qui fuerit immundus & non fuerit aſperſus, exterminabitur homo ille de medio eccleſiæ: quia ſanctuarium Domini polluit, aqua aſperſionis non fuit aſperſa ſuper eum, immundus erit.
" Et erit eis in legitimum ſempiternum. & qui aſperſerit aquam aſperſionis, lauabit veſtimenta ſua, & qui tetigerit aquam aſperſionis, erit immundus vſque ad veſperam. " Et omne quod tetigerit immundus, erit immundum. & homo qui tetigerit illud, erit immundus vſque ad veſperam.

CAP. XX.

VEneruntque filij Israel omniſque congregatio in deſertum Sin menſe primo, & habitauit populus in Cades. & mortua eſt ibi Maria, & ſepulta eſt ibi.
' Et non erant aquæ congregationi: & congregati ſunt contra Moyſen & contra Aaron.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 ‡ וַיָּרֶב הָעָם עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלוּ
4 גָוַעְנוּ בְגוַע אַחֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה: ‡ וְלָמָּה הֲבֵאתֶם
5 אֶת־קְהַל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוּת שָׁם
אֲנַחְנוּ וּבְעִירֵנוּ: ‡ וְלָמָּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם
לְהָבִיא אֹתָנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הָרָע הַזֶּה לֹא מְקוֹם
זֶרַע וּתְאֵנָה וְגֶפֶן וְרִמּוֹן וּמַיִם אֵין לִשְׁתּוֹת:
6 ‡ וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקָּהָל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא כְּבוֹד־יְהוָה אֲלֵיהֶם:
7 ‡ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
8 ‡ קַח אֶת־הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת־הָעֵדָה אַתָּה
וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדִבַּרְתֶּם אֶל־הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן
מֵימָיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ
9 אֶת־הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם: ‡ וַיִּקַּח מֹשֶׁה
אֶת־הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ:
10 ‡ וַיַּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקָּהָל אֶל־פְּנֵי הַסֶּלַע
וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּ־נָא הַמֹּרִים הֲמִן־הַסֶּלַע הַזֶּה
11 נוֹצִיא לָכֶם מָיִם: ‡ וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ
אֶת־הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתֵּשְׁתְּ
12 הָעֵדָה וּבְעִירָם: ‡ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאֶל־אַהֲרֹן יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַקָּהָל הַזֶּה אֶל־
13 הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם: ‡ הֵמָּה מֵי מְרִיבָת
אֲשֶׁר רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקָּדֵשׁ בָּם:
14 ‡ וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקָּדֵשׁ אֶל־
מֶלֶךְ אֱדוֹם כֹּה אָמַר אָחִיךָ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת
15 כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתְנוּ: ‡ וַיֵּרְדוּ אֲבֹתֵינוּ
מִצְרַיְמָה וַנֵּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיָּרֵעוּ לָנוּ מִצְרַיִם
16 וְלַאֲבֹתֵינוּ: ‡ וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קֹלֵנוּ וַיִּשְׁלַח
מַלְאָךְ וַיֹּצִיאֵנוּ מִמִּצְרָיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְקָדֵשׁ עִיר
קְצֵה גְּבוּלֶךָ:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Murmuratio.*

3 ‡ Et versi in seditionem, dixerunt: Vtinam
perissemus inter fratres nostros coram Domi-
4 no. ‡ Cur eduxistis ecclesiam Domini in so-
litudinem, vt & nos & nostra iumēta morian-
5 mur? ‡ Quare nos fecistis ascendere de Ægypto, & eduxistis in locum istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gignit, nec vineas nec malogranata, insuper & aquā non
6 habet ad bibendum? ‡ Ingressusque Moy-
ses & Aaron dimissa multitudine in tabernaculum fœderis, corruerunt proni in terram, &
7 apparuit gloria Domini super eos. ‡ Locu-
tusque est Dominus ad Moysen, dicens:
8 ‡ Tolle virgam, & congrega populum tu
& Aaron frater tuus, & loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas. cumque eduxeris aquam de petra, bibet omnis multitudo
9 & iumenta eius. ‡ Tulit igitur Moyses vir-
gam quæ erat in cōspectu Domini, sicut præ-
10 ceperat ei, ‡ Congregata multitudine ante petram, dixitque eis: Audite rebelles & incredituli: Num de petra hac vobis aquam poterimus eiicere?
11 ‡ Cumque eleuasset Moyses manum, per-
cutiēs virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimę; ita vt populus biberet & iumenta.
12 ‡ Dixitque Dominus ad Moysen & Aaron:
Quia non credidistis mihi vt sanctificaretis me coram filiis Israel, non introducetis hos populos in terram quam dabo eis.
13 ‡ Hæc est aqua contradictionis, vbi iur-
gati sunt filij Israel contra Dominum: & sanctificatus est in eis.
14 ‡ Misit interea nuncios Moyses de Cades
C ad regem Edom, qui dicerent: Hæc mandat frater tuus Israel: Nosti omnem laborem qui apprehendit nos:
15 ‡ Quomodo descenderint patres nostri in
Ægyptum, & habitauerimus ibi multo tempore, afflixerintq; nos Ægyptij & patres nostros,
16 ‡ Et quomodo clamauerimus ad Dñm, &
exaudierit nos: miseritque angelum qui eduxerit nos de Ægypto. Ecce in vrbe Cades, quę est in extremis finibus tuis, positi,

3 ‡ καὶ ἐλοιδορεῖτο ὁ λαὸς πρὸς μωυσῆν, λέγοντες, ὄφελον
ἀπεθάνομεν ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἔναντι κυρίου.
4 ‡ καὶ ἱνατί ἀνηγάγετε τὴν συναγωγὴν κυρίου εἰς τὴν
ἔρημον ταύτην ἀποκτεῖναι ἡμᾶς, καὶ τὰ κτήνη ἡμῶν;
5 καὶ ἱνατί τοῦτο ἀνηγάγετε ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου πρὸς τὸν τό-
πον τὸν πονηρὸν τοῦτον· τόπος οὗ οὐ σπείρεται, οὐδὲ
συκαῖ, οὐχὶ ἄμπελοι, οὐχὶ ῥοαί, οὐχὶ ὕδωρ ἐστὶ πιεῖν.
6 ‡ καὶ ἦλθε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἀπὸ προσώπου τῆς συναγωγῆς ἐ-
πὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσω-
πον αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου πρὸς αὐτούς.
7 ‡ καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
8 ‡ λάβε τὴν ῥάβδον, καὶ ἐκκλησίασον τὴν συναγωγὴν σὺ
καὶ ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου, καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν πέτραν
ἐναντίον αὐτῶν, καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς, καὶ ἐξοίσεις αὐτοῖς
ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας, καὶ ποτιεῖτε τὴν συναγωγὴν καὶ τὰ
κτήνη αὐτῶν.
9 ‡ καὶ ἔλαβε μωυσῆς τὴν ῥάβδον ἀπέναντι κυρίου, καθὰ
συνέταξεν αὐτῷ κύριος.
10 ‡ καὶ ἐξεκλησίασε μωυσῆς καὶ ἀαρὼν τὴν συναγω-
γὴν ἀπέναντι τῆς πέτρας. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· ἀκούσατέ
μου ⓐ ἀπειθεῖς, μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξαξόμεθα ὑμῖν
ὕδωρ;
11 ‡ καὶ ἐπάρας μωυσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπάταξε τὴν πέ-
τραν τῇ ῥάβδῳ δὶς, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ, ὥστε πιεῖν τὴν συνα-
γωγὴν καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν.
12 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν, ὅτι οὐκ ἐπι-
στεύσατέ μοι ἁγιάσαι με ἐνώτιον υἱῶν ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο οὐκ
εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐ-
τοῖς. ‡ τοῦτο τὸ ὕδωρ ἀντιλογίας, ὅτι ἐλοιδορήσαντο ⓐ
υἱοὶ ἰσραὴλ κύριον, καὶ ἡγιάσθη ἐν αὐτοῖς.
14 ‡ καὶ ἀπέστειλε μωυσῆς ἀγγέλους ἐκ κάδης πρὸς βασι-
λέα ἐδώμ, λέγων τάδε λέγει ὁ ἀδελφός σου ἰσραὴλ, οὐ ἐπί-
στησθε τὸν μόχθον τὸν διεφθαρμένον ἡμᾶς·
15 καὶ κατέβησαν ⓐ πατέρες ἡμῶν εἰς αἴγυπτον, καὶ παρῳ-
κήσαμεν ἐν αἰγύπτῳ ἡμέρας πλείους, καὶ ἐκάκωσεν ἡμᾶς
ⓐ αἰγύπτιοι καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν.
16 ‡ καὶ ἐπεκαλεσάμεθα πρὸς κύριον, καὶ εἰσήκουσεν κύριος τῆς φω-
νῆς ἡμῶν, καὶ ἀποστείλας ἄγγελον, ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου.
καὶ νῦν ἐσμὲν ἐν κάδης πόλει, ἐν μέρεσι τῶν ὁρίων σου.

תרגום אונקלוס

3 וּנְצָא עִמָּא עִם מֹשֶׁה וַאֲמָרוּ לְמֵימַר הָלֵין דְּמֵיתְנָא בְּמוֹתָא דַּאֲחָנָא קֳדָם יְיָ׃ 4 וּלְמָה אַיְתֵיתוּן יָת קְהָלָא דַּייָ לְמַדְבְּרָא הָדֵין
לְמֵיתָת תַּמָּן אֲנָחְנָא וְגֵיתָנָא׃ 5 וּלְמָה אַסֵּקְתּוּנָא מִמִּצְרַיִם לְאַיְתָרָא יָתָנָא לְאַתְרָא בִּישָׁא הָדֵין לָא אֲתַר כִּשׁר לְבֵירַע זַרְע וְאַף לָא תְאֵנִין וְגַפְנִין
וְרִמּוֹנִין וְגֵיתָנָא לֵית מַיָּא לְמִשְׁתֵּי׃ 6 וְעָלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִן קֳדָם קְהָלָא לְתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וּנְפָלוּ עַל אַפֵּיהוֹן וְאִתְגְּלִי עֲלֵיהוֹן יְקָרָא דַּייָ׃
7 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 8 סַב יָת חֻטְרָא וְכוּשׁ יָת כְּנִשְׁתָּא אַתְּ וְאַהֲרֹן אָחוּךְ וְתִמְלְלוּן עִם כֵּיפָא
לְעֵינֵיהוֹן וְיִתֵּן מֵימוֹהִי וְתַפֵּיק לְהוֹן מַיָּא מִן כֵּיפָא וְתַשְׁקֵי יָת כְּנִשְׁתָּא וְיָת בְּעִירֵיהוֹן׃
9 וְנַסִּיב מֹשֶׁה יָת חֻטְרָא מִן קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּפַקְּדֵיהּ׃ 10 וְכַנְשׁוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יָת קְהָלָא לְקֳדָם כֵּיפָא וַאֲמַר לְהוֹן שְׁמָעוּ כְּעַן מָרֵדָנַיָּא הֲמִן כֵּיפָא הָדֵין נַפֵּיק לְכוֹן מַיָּא׃
11 וּזְקַף מֹשֶׁה יָת יְדֵיהּ וּמְחָא יָת כֵּיפָא בְּחֻטְרֵיהּ תְּרֵתֵין זִמְנִין וּנְפָקוּ מַיָּא סַגִּיאִין וְשָׁתִיאַת כְּנִשְׁתָּא וּבְעִירֵיהוֹן׃
12 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן יַעַן דְּלָא הֵימַנְתּוּן בְּמֵימְרִי לְקַדָּשׁוּתִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֵן לָא תְעֵלוּן יָת קְהָלָא הָדֵין לְאַרְעָא דְּיָהֲבִית לְהוֹן׃
אִינוּן מֵי מְעָרְעָא דְּנִצּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וְאִתְקַדַּשׁ בְּהוֹן׃ 14 וְשַׁלַּח מֹשֶׁה אֲזַגְּדִין מִרְקָם לְוָת מַלְכָּא דַּאֲדוֹם כְּדֵין אֲמַר
אָחוּךְ יִשְׂרָאֵל אַתְּ יְדַעְתָּ יָת כָּל עֲקָתָא דְּאַשְׁכַּחְתָּנָא׃ 15 דְּנָחֲתוּ אֲבָהָתָנָא לְמִצְרַיִם וְיַתְבְנָא בְּמִצְרַיִם יַתִּיר סַגִּיאִין וְאַבְאִישׁוּ
לָנָא מִצְרָאֵי וְלַאֲבָהָתָנָא׃ 16 וְצַלֵּינָא קֳדָם יְיָ וְקַבֵּל צְלוֹתָנָא וְשַׁלַּח מַלְאָכָא וְאַפֵּקָנָא מִמִּצְרַיִם וְהָא אֲנַחְנָא בְּרַקֵּם
קָרְתָּא דִּתְחוּמָךְ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et obiurgatus est populus contra Moysen, & dixerunt: Vtinam mortui essemus quando mortui sunt fratres nostri coram Domino.
4 Cur adduxistis ecclesiam Domini in solitudinem hanc, vt mortiamur hîc nos & iumenta nostra? 5 Et quare nos fecistis ascendere de Ægypto, vt duceretis in locum hunc pessimum, vbi non est locus aptus ad seminandum, vbi non sunt ficus, & vites, & malogranata, & aqua
6 est ad bibendum? 6 Ingrediēsque sunt Moyses & Aaron ostium tabernaculi fœderis à facie ecclesiæ: & corruerunt super facies suas, & reuelata est eis gloria Domini. 7 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
8 Tolle virgam, & congrega cœtum tu & Aaron frater tuus, & loquimini ad petram ante oculos eorum, & dabit aquas suas, & educes eis aquam de petra, & potabis eos aqua, & adaquabis iumenta eorum. 9 Tulitque Moyses virgam à facie Domini sicut præceperat ei.
10 Congregaueruntque Moyses & Aaron ecclesiam ante petram: dixitque eis: Audite nunc rebelles: nunquid de petra hac educemus vobis aquam? 11 Eleuauitque Moyses manum suam, & percussit bis petram virga sua; & egressæ sunt aquæ multæ, & bibit cœtus & iumenta eorum.
12 Dixitque Dominus ad Moysen & Aaron: Quia non credidistis verbo meo vt sanctificaretis me ante oculos filiorum Israel, ideò non introducetis congregationem hanc in terram quam dedi eis. 13 Hæ sunt aquæ iurgij, quia iurgati sunt filij Israel coram Domino, & sanctificatus est in eis.
14 Misitque Moyses nuncios de Cades ad regem Idumeæ: Hæc dicit frater tuus Israel: Tu cognouisti omnem tribulationem quæ inuenit nos: 15 Descenderuntque patres nostri in Ægyptum, & habitauimus in Ægypto diebus multis: & afflixerunt nos Ægyptij & patres nostros. 16 Et orauimus Dominum, & suscepit orationem nostram: & misit angelum & eduxit nos de Ægypto. & ecce nos sumus in vrbe Cades, quæ est in latere terminī tui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 נַעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצֶךָ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכֶרֶם וְלֹא
נִשְׁתֶּה מֵי בְאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ לֹא נַטֶּה יָמִין וּשְׂמֹאול
18 עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבֻלֶךָ: * וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱדוֹם לֹא תַעֲבֹר
19 בִּי פֶּן־בַּחֶרֶב אֵצֵא לִקְרָאתֶךָ: * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל בַּמְסִלָּה נַעֲלֶה וְאִם־מֵימֶיךָ נִשְׁתֶּה אֲנִי וּמִקְנָי
20 וְנָתַתִּי מְכִרָם רַק אֵין דָּבָר בְּרַגְלַי אֶעְבֳּרָה: * וַיֹּאמֶר
לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֱדוֹם לִקְרָאתוֹ בְּעַם כָּבֵד וּבְיָד חֲזָקָה:
21 * וַיְמָאֵן אֱדוֹם נְתֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ וַיֵּט
22 יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו: * וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־
23 יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הֹר הָהָר: * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
משֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהֹר הָהָר עַל־גְּבוּל אֶרֶץ־אֱדוֹם
24 לֵאמֹר: * יֵאָסֵף אַהֲרֹן אֶל־עַמָּיו כִּי לֹא יָבֹא אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מְרִיתֶם אֶת־
25 פִּי לְמֵי מְרִיבָה: * קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ
26 וְהַעַל אֹתָם הֹר הָהָר: * וְהַפְשֵׁט אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו
וְהִלְבַּשְׁתָּם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְאַהֲרֹן יֵאָסֵף וּמֵת שָׁם:
27 * וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הֹר הָהָר
28 לְעֵינֵי כָּל־הָעֵדָה: * וַיַּפְשֵׁט מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן אֶת־
בְּגָדָיו וַיַּלְבֵּשׁ אֹתָם אֶת־אֶלְעָזָר בְּנוֹ וַיָּמָת אַהֲרֹן שָׁם
29 בְּרֹאשׁ הָהָר וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר מִן־הָהָר: * וַיִּרְאוּ
כָּל־הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן וַיִּבְכּוּ אֶת־אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם
כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל:

כא

1 * וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֲרָד
יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָּא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם
2 בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבְּ מִמֶּנּוּ שֶׁבִי: * וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר
לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־נָתֹן תִּתֵּן אֶת־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי
3 וְהַחֲרַמְתִּי אֶת־עָרֵיהֶם: * וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל
וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם אֹתָם וְאֶת־עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא
שֵׁם־הַמָּקוֹם חָרְמָה:

NVMERI. Translat. B. Hieronymi. Edom.

17 * Obsecramus vt nobis transire liceat per
terram tuam: nō ibimus per agros nec per vi-
neas: nō bibemus aquas de putcis tuis, sed gra-
diemur via publica: nec ad dextram nec ad si-
nistram declinantes, donec transeamus termi-
18 nos tuos. * Cui respondit Edom: Non pertrā-
sibis per me, alioquin armatus occurram tibi.
19 * Dixeruntq; filij Israel: Per tritam gradiemur
viam: & si biberimus aquas tuas nos & pecō
ra nostra, dabimus quod iustum est. nulla erit
in precio difficultas; tantùm velociter transea
20 mus. * At ille respondit: Non transibitis. Sa-
D timq; egressus est obuius cum infinita multi-
21 tudine & manu forti. * Nec voluit acquiescere
deprecanti, vt concederet transitum per fines
22 suos. quamobrem diuertit ab eo Israel. * Cūq;
castra mouissent de Cades, venerunt in mōte
23 Hor, qui est in finibus terræ Edom: * Vbi lo-
24 cutus est Dñs ad Moysen, dicens: * Pergat, in-
quit, Aaron ad populos suos. non enim in tra-
bit terrā quā dedi filiis Israel, eo q̄ incredul'
25 fuerit ori meo ad aquas cōtradictionis. * Tolle
Aaron & filiū eius cū eo, & duces eos in mon
26 tē Hor. * Cumq; nudaueris patrē vestē suā, in-
dues ea Eleazarū filiū eius: & Aarō colligetur
27 & morietur ibi. * Fecit Moyses vt p̄cepat Dñs:
& ascenderūt in montē Hor cora omni mul-
28 titudine. * Cumq; Aarō spoliasset vestibus suis, in-
duit eis Eleazarum filium eius. Ille mortuo
in montis supercilio, descendit cum Eleaza-
29 ro. * Omnis autem multitudo videns occu-
buisse Aaron, fleuit super eo triginta diebus
per cunctas familias suas. CAP. XXI.

1 AQvod cùm audisset Chananæus rex Arad,
qui habitabat ad Meridiem, venisse scili-
cet Israel per exploratorum viam, pugnauit
2 contra illum: & victor existens, duxit ex eo
prædam. * At Israel voto se Domino obli-
gans, ait: Si tradideris populum istum in ma-
3 nu mea, delebo vrbes eius. * Exauditque
Dominus preces Israel, & tradidit Chana-
næum; quem ille interfecit subuersis vrbibus
eius. Et vocauit nomen loci illius, Horma,
id est, Anathema.

17 * παρελθυσόμεθα διὰ τῆς γῆς σου· οὐ διελθυσόμεθα διὰ ἀ-
γρῶν, οὐδὲ διὰ ἀμπελώνων, οὐδὲ πιόμεθα ὕδωρ ἐκ λάκκου· ὁδῷ
βασιλικῇ πορευσόμεθα, οὐκ ἐκκλινοῦμεν δεξιὰ οὐδὲ ἀριστερά,
18 ἕως ἂν παρέλθωμεν τὰ ὅριά σου. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν
ἐδώμ, οὐ διελεύσῃ δι' ἐμοῦ, εἰ δὲ μὴ ἐν πολέμῳ ἐξελεύσομαι
19 εἰς συναντήσιν σοι. * καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ισραὴλ,
πρὸς τὴν ὁδὸς παρελευσόμεθα. ἐὰν δὲ ἐγὼ καὶ τὰ κτήνη μου πίωμεν ἐκ
τοῦ ὕδατός σου τιμήσω· οὐδὲν ἔσται μοι πλὴν τοῦ διελθεῖν με μόνον
20 ἐστὶ πρὸς τὴν ὁδὸς παρελευσόμεθα. * ὁ δὲ εἶπεν, οὐ διελεύ-
σῃ δι' ἐμοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ἐδὼμ εἰς συναντὴν αὐτῶν ἐν ὄχλῳ
21 βαρεῖ, καὶ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ. * καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐδὼμ
δοῦναι τῷ ισραὴλ διελθεῖν διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ. καὶ ἐξέκλι-
22 νεν ισραὴλ ἀπ' αὐτοῦ. * καὶ ἀπῆραν ἐκ κάδης, καὶ παρε-
γένοντο οἱ υἱοὶ ισραὴλ πᾶσα ἡ συναγωγὴ εἰς ὄρος ωρ.
23 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν καὶ ἀαρὼν ἐν ὄρει τῶ ὁρίου ἐ-
24 πὶ τῶν ὁρίων τῆς γῆς ἐδώμ, λέγων· * προσχθήτω ἀαρὼν πρὸς
τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα τοῖς
υἱοῖς ισραὴλ, διότι παρωξύνατέ με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς αὐτο-
25 γίας. * λαβὲ τὸν ἀαρὼν καὶ ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ
ἀναβίβασον αὐτοὺς εἰς ὄρος ωρ.
26 * καὶ ἐκδύσει ἀαρὼν τὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ἔνδυσει ἐλεάζαρ
τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἀαρὼν προστεθεὶς, ὅπερ ἐστὶν ἀποθανεῖν.
27 * ἐποίησε μωυσῆς καθὰ συνέταξεν αὐτῷ κύριος, καὶ ἀνεβί-
βασεν αὐτοὺς εἰς ὄρος ωρ ἐναντίον πάσης τῆς συναγωγῆς.
28 * καὶ ἐξέδυσε μωυσῆς τὸν ἀαρὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνέ-
δυσεν αὐτὰ ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ· καὶ ἀπέθανεν ἀαρὼν ἐπὶ τῆ
κορυφῆς τοῦ ὄρους. καὶ κατέβη μωυσῆς καὶ ἐλεάζαρ ἐκ τοῦ ὄρους.
29 * καὶ ἰδὲ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὅτι ἀπέθανεν ἀαρών· καὶ ἔκλαυ-
σαν τὸν ἀαρὼν τριάκοντα ἡμέρας πᾶς οἶκος ισραήλ.

κα.

1 * Καὶ ἤκουσε χαναναῖος βασιλεὺς ἀραδ ὁ κατοικῶν κατὰ
τὴν ἔρημον, ὅτι ἦλθεν ισραὴλ ὁδὸν ἀθαρείμ, καὶ ἐπολέμησε
τοὺς ισραήλ, καὶ κατεπολεμήσαν ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωσίαν.
2 * καὶ ηὔξατο ισραὴλ εὐχὴν κυρίῳ καὶ εἶπεν, ἐὰν μοι πα-
ραδῷς τὸν λαὸν τοῦτον ὑποχείριον, ἀναθεματιῶ αὐτὸν καὶ τὰς
3 πόλεις αὐτῶν. * καὶ εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς ισ-
ραὴλ, καὶ παρέδωκε τὸν χαναναῖον ὑποχείριον αὐτῷ· καὶ ἀ-
νεθεμάτισεν αὐτὸν καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ. καὶ ἐπεκλέσαν-
το τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀνάθεμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Transeamus nunc per terram tuam: non transibimus per agrum & vineam, neque bibemus aquam cisternæ: per viam regiam ambulabimus,
non declinabimus ad dexteram neque ad sinistram, donec transeamus terminum tuum. 18 Dixitque eis Edom: Non pertransibis terminum meu,
ne forte cum occidentibus gladio egrediar in occursum tuum. 19 Dixeruntque ei filij Israel: Per viam tritam ascendemus & si aquas tuas bibe-
mus ego & iumenta mea, dabo precium earum. nihilque mali erit: tantùm transibo pedibus meis. 20 Et ait: Non pertransibis. Egressusque est
Edom in occursum eius cum exercitu multo & manu forti. 21 Et noluit Edom dimittere Israel transire per terminum suum, & diuertit ab eo
Israel. 22 Profectique sunt de Cades, & venit omnis congregatio filiorum Israel in montem Hor. 23 Dixitque Dominus ad Moysen & Aa-
ron in monte Hor iuxta terminum terræ Edom, dicens: 24 Colligatur Aaron ad populum suum, quia non ingredietur terram quam dedi filiis
Israel, eo quòd rebellastis in verbum meum ad aquas iurgij. 25 Tolle Aaron & Eleazarum filium eius, & ascendere fac eos in montem Hor.
26 Et exues Aaron vestimenta eius, & indues ea Eleazarum filium eius. Aaron autem colligatur & moriatur ibi. 27 Fecitque Moyses sicut præ-
ceperat Dominus: & ascenderunt in montem Hor ante oculos omnis congregationis. 28 Et exuit Moyses Aaron vestimenta eius, & induit ea Ele-
azarum filium eius: & mortuus est ibi Aaron in vertice montis. & descendit Moyses & Eleazarus de monte. 29 Viditque omnis cœtus quòd
mortuus esset Aaron: & fleuerunt super Aaron triginta diebus omnis domus Israel. CAP. XXI.

1 ET audiuit Chananæus rex Arad, qui habitabat ad Meridiem, quòd veniebat Israel per viam exploratorum: & iniit bellum contra Israel, &
captiuauit ex eis captiuitatem. 2 Vouitque Israel coram Domino votum, & ait: Si tradens tradideris populum istum in manu mea, de-
bellabo vrbes eius. 3 Et suscepit Dominus orationem Israelis, & tradidit Chananæum in manu eorum, & destruxit eos & vrbes eorum. &
appellauit nomen loci, Horma.

תרגום אונקלוס

17 נַעְבְּרָה כְעַן בְּאַרְעָךְ לָא נְעַבַּר בְּחַקְלָא וּבְכַרְמָא וְלָא נִשְׁתֵּי מַיָּא דְּבֵירָא אֹרַח מַלְכָּא נְהוֹךְ לָא נְסָטֵי לְיַמִּינָא וְלִשְׂמָאלָא עַד דְּנֶעְבַּר תְּחוּמָךְ:
18 וַאֲמַר לֵיהּ אֱדוֹמָאָה לָא תְעַבַּר בְּתְחוּמִי דִּילְמָא בְּקִטְלָן בְּחַרְבָּא אֶפּוֹק לְקֳדָמָךְ: 19 וַאֲמָרוּ לֵיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאוֹרַח כְּבִישָׁא נְסַק וְאִם מֵךְ
נִשְׁתֵּי אֲנָא וּבְעִירֵי וְאֶתֵּן דְּמֵי תַּקְּנְתְּהוֹן לְהוֹד לֵית פִּתְגָם בְּרַגְלַי אֶעְבַּר: 20 וַאֲמַר לָא תְעַבַּר וּנְפַק אֱדוֹמָאָה לְקַדְמוֹתֵיהּ לְקַרְטוֹזְיָה כְּחַיִל רַב וּבִידָא תַּקִּיפָא:
21 יִסְרֵיב אֱדוֹמָאָה לְמִשְׁבַּק לְיִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּר בִּתְחוּמוֹהִי וְסָטָא יִשְׂרָאֵל מִלְוָתֵיהּ: 22 וְנָטְלוּ מִרְקָם וַאֲתוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל כְּנִשְׁתָּא לְהוֹר טוּרָא:
23 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן בְּהוֹר טוּרָא עַל תְּחוּם אַרְעָא דֶּאֱדוֹם לְמֵימָר: 24 יִתְכַּנֵּישׁ אַהֲרֹן לְעַמֹּהִי אֲרֵי לָא יֵעוֹל לְאַרְעָא דְּיַהֲבֵית לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
עַל דְּמָרִיתוּן עַל מֵימַרִי לְמֵי מְרִיבָה: 25 דְּבַר יָת אַהֲרֹן וְיָת אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְאַסֵּיק יָתְהוֹן לְהוֹר טוּרָא: 26 וְאַשְׁלַח יָת אַהֲרֹן יָת לְבוּשׁוֹהִי
וְתַלְבֵּישׁ יָתְהוֹן יָת אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְאַהֲרֹן יִתְכַּנֵּשׁ וְיִמּוּת תַּמָּן: 27 וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ וּסְלִיקוּ לְהוֹר טוּרָא לְעֵינֵי כָּל כְּנִשְׁתָּא: 28 וְאַשְׁלַח
אַהֲרֹן יָת לְבוּשׁוֹהִי וְאַלְבֵּשׁ יָתְהוֹן יָת אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וּמָית אַהֲרֹן תַּמָּן בְּרֵישׁ טוּרָא וּנְחַת מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר מִן טוּרָא: 29 וְחָזוֹ כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּמָית
אַהֲרֹן וּבְכוֹ יָת אַהֲרֹן תְּלָתִין יוֹמִין כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל:

כא

1 וְשָׁמַע כְּנַעֲנָאָה מַלְכָּא דַּעֲרָד דְּיָתִיב דְּרוֹמָא אֲרֵי אָתָא יִשְׂרָאֵל אוֹרַח סָאפְלַיָּא וְאַגַּח קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְשָׁבֵא מִנֵּהּ שִׁבְיָן
2 וְקַבֵּל יְיָ צְלוֹתֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל וְסַר יָת כְּנַעֲנָאָה וְיָת קְרָיְתֵיהּ וְקָרָא שְׁמָא דְּאַתְרָא חָרְמָה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר דֶּרֶךְ יַם־סוּף לִסְבֹּב
אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ הָעָם בַּדָּרֶךְ׃
5 וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה לָמָּה הֶעֱלִיתֻנוּ
מִמִּצְרַיִם לָמוּת בַּמִּדְבָּר כִּי אֵין לֶחֶם וְאֵין מַיִם
וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקְלֹקֵל׃ 6 וַיְשַׁלַּח יְהוָה
בָּעָם אֶת־הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים וַיְנַשְּׁכוּ אֶת־הָעָם
וַיָּמָת עַם־רָב מִיִּשְׂרָאֵל׃ 7 וַיָּבֹא הָעָם אֶל־מֹשֶׁה
וַיֹּאמְרוּ חָטָאנוּ כִּי דִבַּרְנוּ בַיהוָה וָבָךְ הִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
וְיָסֵר מֵעָלֵינוּ אֶת־הַנָּחָשׁ וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם׃
8 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים
אֹתוֹ עַל־נֵס וְהָיָה כָּל־הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אֹתוֹ וָחָי׃
9 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂמֵהוּ עַל־הַנֵּס וְהָיָה
אִם־נָשַׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהִבִּיט אֶל־נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת
וָחָי׃ 10 וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאֹבֹת׃
11 וַיִּסְעוּ מֵאֹבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעִיֵּי הָעֲבָרִים בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי מוֹאָב מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃ 12 מִשָּׁם נָסָעוּ וַיַּחֲנוּ
בְּנַחַל זָרֶד׃ 13 מִשָּׁם נָסָעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אַרְנֹן אֲשֶׁר
בַּמִּדְבָּר הַיֹּצֵא מִגְּבוּל הָאֱמֹרִי כִּי אַרְנֹן גְּבוּל מוֹאָב
בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי׃ 14 עַל־כֵּן יֵאָמֵר בְּסֵפֶר
מִלְחֲמֹת יְהוָה אֶת־וָהֵב בְּסוּפָה וְאֶת־הַנְּחָלִים
אַרְנֹן׃ 15 וְאֹשֶׁד הַנְּחָלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשֶׁבֶת עָר
וְנִשְׁעַן לִגְבוּל מוֹאָב׃ 16 וּמִשָּׁם בְּאֵרָה הִוא הַבְּאֵר
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמֹשֶׁה אֱסֹף אֶת־הָעָם וְאֶתְּנָה לָהֶם
מָיִם׃ 17 אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עֲלִי
בְאֵר עֲנוּ־לָהּ׃ 18 בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם
בִּמְחֹקֵק בְּמִשְׁעֲנֹתָם וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה׃ 19 וּמִמַּתָּנָה
נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת׃ 20 וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא אֲשֶׁר
בִּשְׂדֵה מוֹאָב רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן׃
21 וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
לֵאמֹר׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Serpens ænea.*

4 Profecti sunt autem de monte Hor per viam
B quę ducit ad mare rubrum, vt circuirent ter-
ram Edom. & tędere cœpit populũ itineris ac la-
5 boris. Locutusq; contra Deũ & Moysen, ait:
Cur eduxisti nos de Ægypto, vt moreremur
in solitudine? Deest panis; non sunt aquę: ani-
ma nostra iam nauseat super cibo isto leuissi-
6 mo. Quãobrem misit Dñs in populũ ignitos
serpentes: ad quorũ plagas & mortes plurimo-
7 rum, venerunt ad Moysen, atq; dixerũt: Pec-
cauimus, quia locuti sumus cõtra Dñm & te.
C Ora vt tollat à nobis serpentes. Orauit Moyses
8 pro populo. Et locutus est Dñs ad eum: Fac
serpentem, & pone eum pro signo. Qui per-
9 cussus aspexerit eum, viuet. Fecit ergo Moy-
ses serpentem æneum, & posuit eum pro signo.
Quem cùm percusi aspicerent, sanabantur.
10 Profectique filij Israel castrametati sunt in
11 Oboth. Vnde egressi fixere tentoria in Iea-
barim, in solitudine quæ respicit Moab con-
12 tra Orientalem plagam. Et indè mouentes
13 venerunt ad torrentem Zareth. Quem relin-
quentes castrametati sunt contra Arnon, quę
est in deserto, & prominet in finibus Ammor-
ræi: siquidẽ Arnon terminus est Moab, diui-
14 dens Moabitas & Ammorręos. Vnde dicitur
D in libro bellorum Domini: Sicut fecit in ma-
ri rubro, sic faciet in torrentibus Arnon.
15 Scopuli torrentium inclinati sunt vt re-
quiescerent in Arnon, & recumberent in fini-
16 bus Moabitarũ. Ex eo loco apparuit puteus,
super quo locutus est Dominus ad Moysen:
Congrega populum, & dabo ei aquam.
17 Tunc cecinit Israel carmen istud:
18 Ascendat puteus, concinebant: puteus
quem foderunt principes, & parauerunt du-
ces multitudinis in datore legis & in bacu-
lis suis. Profectique sunt de solitudine Ma-
19 thana: De Mathana in Nahaliel, de Na-
20 haniel in Bamoth. Bamoth vallis est in
E regione Moab in vertice Phasga quod respi-
21 cit contra desertum. Misit autem Is-
rael nuncios ad Seon regem Ammorræorum,
dicens:

4 Et discedentes ex Or monte per viam ad mare
rubrum, circuierunt terram Edom, & defecit popu-
lus in via. 5 Et locutus est populus contra Deum
& contra Moysen, dicentes: Quare eduxisti nos ex
Ægypto, vt occideres nos in deserto? quoniam non
est panis neque aqua. at anima nostra grauata est in
pane vacuo hoc. 6 Et misit Dominus in popu-
lum serpentes mortiferos, & mordebant populum,
& mortuus est populus multus filiorum Israel.
7 Et accedens populus ad Moysen, dixit: Quia
peccauimus, quia locuti sumus contra Dominum et
contra te. ora ergo ad Dominum, & auferat à no-
bis serpentem. & orauit Moyses pro populo.
8 Et dixit Dominus ad Moysen: Fac tibi ser-
pentem æneum, & pone illum pro signo. & omnis
morsus videns illum, viuet.
9 Et fecit Moyses serpentem æneum, & statuit
illum pro signo. & factum est quando serpens mor-
debat hominem, & aspiciebat in serpentem æneum,
& viuebat. 10 Et profecti sunt filij Israel, &
castrametati sunt in Oboth.
11 Et discedentes ex Oboth, castrametati sunt in
Jebarim in deserto quod est in conspectu Moab ad
orientem solis. 12 Indè discesserunt & castra-
metati sunt in valle Zared.
13 Indè discedentes castrametati sunt in trans
Arnon in deserto quod eminet à finibus Amorræo-
rum. est enim Arnon fines Moab inter Amorræũ.
14 Propter hoc dicitur in libro, bellum Domini
Zoob combussit, & torrentes Arnon. 15 & tor-
rentes statuit vt habitarent Hir, & adiacet finibus
Moab. 16 Et indè puteus. hic puteus, quem di-
xit Dominus ad Moysen: Congrega populum, &
dabo eis aquam. 17 Tunc cecinit Israel canticum
hoc super puteum. præcinite ei: 18 Puteum effo-
derunt illum principes: exciderunt illum reges gen-
tium in regno suo, cùm dominarentur eorum. & à
puteo in Manthana.
19 Et à Manthana in Nathanael: & à Natha-
nael in Bamoth. 20 Et à Bamoth in siluam
quæ est in campo Moab à vertice excisi quod res-
picit contra faciem deserti.
21 Et misit Israel legatos ad Seon regem Amor-
reorum, dicens:

4 καὶ ἀπάραντες ἐξ ὄρους Ωρ ὁδὸν τὴν θαλασσαν ἐρυ-
θρὰν, περικυκλωσαι τὴν γῆν Ἐδώμ, καὶ ὠλιγοψύχησεν ὁ λαὸς
ἐν τῇ ὁδῷ. 5 καὶ κατελάλει ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ, καὶ κατὰ
μωυσῆ, λέγοντες, ἱνατί ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου ἀποκτεῖναι
ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄρτος οὐδὲ ὕδωρ, ἡ δὲ ψυ-
χὴ ἡμῶν προσώχθισεν ἐν τῷ ἄρτῳ τῷ διακόῳ τούτῳ.
6 καὶ ἀπέστειλε κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς θανα-
τοῦντας, καὶ ἔδακνον τὸν λαὸν, καὶ ἀπέθανε λαὸς πολὺς τῶν
υἱῶν Ισραηλ. 7 καὶ προσῆλθεν ὁ λαὸς τοῦ μωυ-
σῆν, ἔλεγον, ὅτι ἡμαρτομεν, ὅτι κατελαλήσαμεν κῡ ἐν κυρίῳ,
καὶ σοῦ. δεῖσαι οὖν τοῦ κύριον, καὶ ἀφελέτω ἀφ' ἡμῶν
τὸν ὄφιν. καὶ ηὔξατο μωυσῆς περὶ τοῦ λαοῦ.
8 καὶ εἶπεν κύριος τοῦ μωυσῆ, ποίησον σεαυτῷ ὄφιν
χαλκοῦν, καὶ θὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου· καὶ πᾶς ὁ δεδηγμένος ἰδὼν
αὐτὸν ζήσεται. 9 ἐποίησε μωυσῆς ὄφιν χαλκοῦν, καὶ ἔστη-
σεν αὐτὸν ἐπὶ σημείου. καὶ ἐγένετο ὅταν ὄφις ἐδακνε ἄνθρω-
πον, καὶ ἐπέβλεπεν ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν, καὶ ἔζη.
10 καὶ ἀπῆραν οἱ υἱοὶ ισραηλ, καὶ παρενέβαλον ἐν ωθ.
11 καὶ ἐξαραντες ἐξ ωθ, παρενέβαλον ἐν αἰεβαρὶμ ἐν τῇ
ἐρήμῳ ἥ ἐστι κῡ κατὰ πρόσωπον μωαβ κῦ ἀνατολὰς ἡλίου.
12 ἐκεῖθεν ἀπῆραν καὶ παρενέβαλον εἰς φάραγγα ζαρέδ.
13 ἐκεῖθεν ἀπαραντες παρενέβαλον εἰς τὸ πέραν δρυὸν ἐν
τῇ ἐρήμῳ τὸ ἐξέχον ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν ἀμορραίων. ἔστι γὰρ ὁρι-
ὼν ὁ ἅλμα μωαβ ἀνὰμέσον τοῦ ἀμορραίου.
14 διὰ τοῦτο λέγεται ἐν βίβλῳ πολεμῶν κῡ τὴν ζοοβ
15 ἐφλόγισε, καὶ τοὺς χειμάρρους δρυὸς, 15 καὶ τοὺς χειμάρρους
κατέσησεν καθισῆσαι εἰς. (καὶ προσκεῖ) τοῖς ὁρίοις μωαβ.
16 καὶ ἐκεῖθεν τὸ φρέαρ· τοῦτο φρέαρ, ὃ εἶπε κύριος τοῦ
μωυσῆ, συνάγαγε τὸν λαὸν, καὶ δώσω αὐτοῖς ὕδωρ.
17 τότε ᾖσεν ισραηλ τὸ ἆσμα τοῦτο τῷ θεῷ· φρέαρ,
18 χετε αὐτῷ. 18 φρέαρ ὠρύξαν αὐτὸ ἄρχοντες, ὤρυξαν
τὸ μησιν αὐτὸ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν, ἐν τῷ κυ-
ελδσαι αὐτῶν. καὶ ἀπὸ φρέατος εἰς μανθαναείν·
19 καὶ ἀπὸ μανθαναείν, εἰς ναθαναὴλ· καὶ ἀπὸ ναθαναὴλ,
20 εἰς βαμώθ. 20 καὶ ἀπὸ βαμὼθ, εἰς νάπλει ἥ ἐστιν ἐν τῷ
πεδίῳ μωαβ ἀπὸ κορυφῆς τοῦ λελαξδομμοῦ τὸ βλέπον κῦ
κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου.
21 καὶ ἀπέστειλεν ισραηλ πρέσβεις πρὸς σηων βασιλέα
ἀμορραίων, λέγων

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Profectique sunt de monte Hor per viam maris rubri, vt circuirent terram Edom: & fatigata est anima populi in via. 5 Et murmurauit populus coram Domino, & obiurgati sunt cum Moyse, dicentes: Quare ascendere nos fecisti de Ægypto, vt moreremur in solitudine? non enim est panis neque aqua: & anima nostra fatigata est cum manna isto cibo leuissimo. 6 Et misit Dominus in populum serpentes ignitos, & momorderunt populum: & mortuus est populus plurimus de Israel. 7 Venitque populus ad Moysen & dixerunt: Peccauimus, quia murmurauimus coram Domino, & obiurgasti sumus tecum. ora coram Domino, vt auferat à nobis serpentes. & orauit Moyses pro populo. 8 Dixitque Dominus ad Moysen: Fac tibi ignitum serpentem, & pone eum pro signo: & omnis qui morsus fuerit & aspexerit eum, viuet. 9 Et fecit Moyses serpentem æneum, & posuit eum pro signo: & quando mordebat serpens virum, aspiciebat serpentem æneum, & viuebat. 10 Profectique sunt filij Israel & castrametati sunt in Oboth. 11 Et profecti sunt de Oboth, & castrametati sunt iuxta vadum transeuntium in desertum quod est contra Moab ad orientem solis. 12 Indè mouerunt castra, & castrametati sunt in torrente Zared. 13 Indè profecti sunt, & castrametati sunt trans torrentem Arnon qui est in deserto, qui egreditur à termino Amorræi, quia Arnon terminus est Moab inter Moab & inter Amorræum. 14 Propterea dicitur in libro bellorum quæ fecit Dominus in mari rubro. & magnalia in torrentibus Arnon. 15 Effusioque torrentium qui ducuntur contra Har, & inclinantur vt habitent in termino Moab. 16 Et indè datus est eis puteus: ipse est puteus de quo dixit Dominus Moysi: Congrega populum, & dabo eis aquam. 17 Tunc cecinit Israel carmen istud: Ascende puteus, cantate ei: 18 Puteus quem foderunt principes, quem exciderunt principes populi, & scribæ in baculis suis, qui datus est eis ex deserto. 19 Ex eo tempore quo datus est eis, descendit cum eis ad torrentes, & de torrentibus ad conualles quæ sunt in agris Moab in vertice collis, & prospicit contra Beth-iesimoth. 20 Misit autem eis ad collem: 21 Et de colle ad vallem quæ est in agris Moab in vertice collis, & prospicit contra Beth-iesimoth. 21 Misit autem Israel nuncios ad Seon regem Amorræi, dicens:

תרגום אונקלוס

4 ונטלו מהור טורא אורח ימא דסוף לאקפא ית ארעא דאדום ועקת נפשא דעמא באורחא׃ 5 ואתרעם עמא קדם ייי ועם
משה למא דנן סלקתונא ממצרים למיקטלא במדברא ארי ליכא לחמא ולית מיא ונפשנא עקת במזנא חדין בכסיליה קלילא׃ 6 ושדר ייי בעמא ית
חיויא מקטלנא ית עמא ומיתו עמא מסגיא מישראל׃ 7 ואתא עמא לות משה ואמרו חבנא ארי אוחרעמנא קדם ייי ועתיר נצלינא מלות ייי
ועתר משה בצלו דעמא׃ 8 ואמר ייי למשה עבד לך קלניא ושוי יתיה על אתא ויהי כל דיתכביה ויחי יתיה ויחקים׃ 9 ועבד
משה חויא דנחשא ושויניה על אתא והוי כד נכית חויא ית נברא ומסתכל בחויא דנחשא וחי׃ 10 ונטלו בני ישראל ושרו באובות׃
11 ונטלו מאובות ושרו בעיי עברי במדברא דעל אפי מואב מדברא דעל אפי דמשתא שמשא׃ 12 מתמן נטלו ושרו בנחלא דזרד׃ 13 מתמן נטלו
ושרו מעברא דארנון די במדברא דנפיק מתחום מואב ארי ארנון תחום מואב בין מואב ובין אמראה׃ 14 על כן יתאמר בספרא קרבין
דייי ית והב בסופתא ואת נחלי ארנון׃ 15 ושפיך נחלייא דסלקין לאתרא דיתיר ומסתמכין לתחום מואב׃ 16 ומתמן אתיהיבת
בירא היא בירא דאמר ייי למשה כנוש ית עמא ואיתן להון מיא׃ 17 בכין שבח ישראל שירתא הדא סקי בירא שבחו לה׃
18 בירא חפרוהא רברבייא כרוהא רישיא עמא מחוקקיהון ממדברא אתיהיבת להון׃ 19 ומראתיהיבת להון נחתא עמהון לנחליא
ומנחליא לרמתא׃ 20 ומרמתא לחילתא די בחקלי מואב ריש רמתא ומסתכיא על אפי בית ישימות׃ 21 ושלח ישראל
אגרין לות סיחון מלכא דאמוראי למימר׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ לֹא נִטֶּה בְשָׂדֶה וּבְכֶרֶם לֹא נִשְׁתֶּה
מֵי בְאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֵךְ עַד אֲשֶׁר נַעֲבֹר גְּבֻלֶךָ׃
23 וְלֹא־נָתַן סִיחֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶבֶר בִּגְבֻלוֹ וַיֶּאֱסֹף
סִיחֹון אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיֵּצֵא לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה
24 וַיָּבֹא יָהְצָה וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל׃ וַיַּכֵּהוּ יִשְׂרָאֵל
לְפִי־חָרֶב וַיִּירַשׁ אֶת־אַרְצוֹ מֵאַרְנֹן עַד־יַבֹּק עַד־בְּנֵי
25 עַמּוֹן כִּי עַז גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃ וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת־
כָּל־הֶעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עָרֵי הָאֱמֹרִי
בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְכָל־בְּנֹתֶיהָ׃ כִּי חֶשְׁבּוֹן עִיר סִיחֹן
26 מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב
הָרִאשׁוֹן וַיִּקַּח אֶת־כָּל־אַרְצוֹ מִיָּדוֹ עַד־אַרְנֹן׃
27 עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הַמֹּשְׁלִים בָּאוּ חֶשְׁבּוֹן תִּבָּנֶה
28 וְתִכּוֹנֵן עִיר סִיחֹן׃ כִּי־אֵשׁ יָצְאָה מֵחֶשְׁבּוֹן
לֶהָבָה מִקִּרְיַת סִיחֹן אָכְלָה עָר מוֹאָב בַּעֲלֵי בָּמוֹת
29 אַרְנֹן׃ אוֹי־לְךָ מוֹאָב אָבַדְתָּ עַם כְּמוֹשׁ נָתַן
בָּנָיו פְּלֵיטִם וּבְנֹתָיו בִּשְׁבִיָּת לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹון׃
30 וַנִּיֹּרֵם אָבַד חֶשְׁבּוֹן עַד־דִּיבֹן וַנַּשִּׁים עַד־נֹפַח
31 אֲשֶׁר עַד־מֵידְבָא׃ וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
32 הָאֱמֹרִי׃ וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת־יַעְזֵר וַיִּלְכְּדוּ
בְנֹתֶיהָ וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם׃
33 וַיִּפְנוּ וַיַּעֲלוּ דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן
לִקְרָאתָם הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֶדְרֶעִי׃
34 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַל־תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי
אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר
עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן׃
35 וַיַּכּוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר
לוֹ שָׂרִיד וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ׃

כב

1 וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר
לְיַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃

22 Obsecro vt transire mihi liceat per terram
tuam . non declinabimus in agros & vineas:
non bibemus aquas ex puteis. via regia gra-
diemur,donec transeamus terminos tuos.
23 Qui concedere noluit vt transirent Israel
per fines suos : quin potius exercitu congre-
gato,egressus est obuiam in desertum ; & ve-
24 nit in Iasa,pugnauitque contra eum. A quo
percussus est in ore gladij · & possessa est terra
eius ab Arnon vsque Ieboc & filios Ammon:
quia forti præsidio tenebantur termini Am-
25 monitarum. Tulit ergo Israel omnes ciui-
tates eius,& habitauit in vrbibus Amorræi,in
26 Esebon scilicet & viculis eius. Vrbs Esebon
F fuit Seon regis Amorræi, qui pugnauit con-
tra regem Moab, & tulit omnem terram quæ
27 ditionis illius fuerat vsque Arnon. Idcirco
dicitur in prouerbio:Venite in Esebon,ædifi-
28 cetur & constructur ciuitas Seon. Ignis e-
gressus est de Esebon,flamma de oppido Seó:
& deuorauit Ar Moabitarum, & habitatores
29 excelsorum Arnon. Væ tibi Moab,periisti po
pule Chamos. dedi filios eius in fugam, & fi-
lias in captiuitatem regi Ammorræorum Seó.
30 Iugum ipsorum disperiit ab Esebon vsque
Dibon, lassi peruenerunt in Iophe & vsque
31 Madaba. Habitauitque Israelin terra Am-
32 morræi. Misit itaque Moyses qui explora-
G rent Iazer,cuius ceperunt viculos,& possede-
33 runt habitatores. Verteruntque se & ascen-
derunt per viam Basan, & occurrit eis Og rex
Basan cum omni populo suo pugnaturus in
34 Edrai. Dixitque Dominus ad Moysen:
Ne timeas eum, quia in manu tua tradidi il-
lum, & omnem populum ac terram eius: fa-
cies que ei sicut fecisti Seon regi Ammorræo-
rum habitatori Esebon.
35 Percusserunt igitur & hunc cum filiis suis
& vniuersum populum eius vsque ad inter-
necionem,& possederunt terram illius.

CAP. XXII.

1 A Profectique castrametati sunt in campestri-
bus Moab, vbi trans Iordanem Hiericho
sita est.

22 Transibimus per terram tuam: non declinabi-
mus neque ad agrum, neque ad vineam; neque bi-
bemus aquam de puteo : via regia transibimus,
quoad transierimus fines tuos.
23 Et non concessit Seon Israel transire per fines
suos. & congregauit Seon omnem populum suum,
& exiuit pugnare contra Israel in desertum. &
venit in Iassa,& pugnauit contra Israel.
24 Et percussit eum Israel in occisione gladij, &
dominati sunt terræ eius ab Arnon vsque Jeboc,
vsque ad filios Amman: quia Iazer termini filio-
rum Amman est. 25 Et accepit Israel omnes ci-
uitates has,& habitauit Israel in omnibus ciuita-
tibus Amorræorum in Esebon, & in omnibus con-
uicinis ei. 26 Est enim Esebon ciuitas Seon regis
Amorræorum. et sic debellauit regem Moab prius,
& accepit omnem terram eius de manu eius vsque
Arnon. 27 Ob hoc dicent ænigmatistæ: Venite in
Esebon, vt ædificetur & construatur ciuitas Seõ:
28 Quia ignis exiit ex Esebon,flamma de ciuita-
te Seon, & deuorauit vsque Moab, & deuorauit
columnas Arnon. 29 Væ tibi Moab. periisti po-
pule Chamos. venditi sunt filij eorum vt saluentur,
& filiæ eorum captiuæ regi Amorræorum Seon.
30 Et semen eorum peribit Esebon vsque Dibon.
& uxores eorum adhuc accenderunt ignem in
Meab. 31 Et habitauit Israel in omnibus ciui-
tatibus Amorræorum.
32 Et misit Moyses ad considerandum Iazer, &
ceperunt eam,& vicos eius, & expulerùt Amor-
ræum habitantem illic. 33 Et reuersi ascenderunt
viam quæ in Basan, & exiit Og rex Basan in oc-
cursum eis,& omnis populus eius ad bellum in E-
drain. 34 Et dixit Dominus ad Moysen: Ne ti-
meas eum,quia in manus tuas tradidi eum,& om-
nem populum eius, & terram eius. & fa-
ces ei sicut fecisti Seon regi Amorræorum,qui habi-
tabat in Esebon.
35 Et percussit eum, & filios eius,& omnem po
pulum eius,donec non relinqueret ibi viuum: &
possederunt terram eorum.

CAP. XXII.

1 ET discedentes filij Israel,castrametati sunt ad Oc
cidentem Moab apud Iordanem iuxta Hiericho.

22 πορευθησόμεθα διὰ τῆς γῆς σου, οὐκ ἐκκλινοῦμεν ὔτε εἰς
ἀγρὸν, ὔτε εἰς ἀμπελῶνα, ὔτε πόμεθα ὕδωρ ἐκ φρέατος· ὁδῷ
βασιλικῇ πορευσόμεθα, ἕως οὗ παρέλθωμεν τὰ ὅρια σου.
23 καὶ οὐκ ἐδωκεν σιὼν τῷ ἰσραὴλ παρελθεῖν διὰ τῶν ὁ-
ρίων αὐτοῦ. καὶ συναγαγὼν σιὼν πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἐξ-
ῆλθε παρατάξασθαι τῷ ἰσραὴλ εἰς τὴν ἔρημον. καὶ ἦλθεν εἰς
ἰασσα, καὶ παρετάξατο τῷ ἰσραήλ.
24 καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰσραὴλ ἐν φόνῳ μαχαίρας, καὶ κλη-
ρονόμησαν τὴν γῆς αὐτοῦ ἀπὸ δρυμῶν ἕως ιαβοκ, ἕως υἱῶν ἀμμαν·
ὅτι ἰαζὴρ ὅρια υἱῶν ἀμμάν ἐστιν.
25 καὶ ἔλαβεν ἰσραὴλ πάσας τὰς πόλεις ταύτας, καὶ κατῴ-
κησεν ἰσραὴλ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῶν ἀμορραίων ἐν ἐσε-
βὼν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς συγκυρούσαις αὐτῇ.
26 ἐστὶ γὰρ ἐσεβὼν πόλις σιὼν βασιλέως τῶν ἀμορραίων.
καὶ αὐτὸς ἐπολέμησε βασιλέα μωαβ τὸ πρώτερον. καὶ ἔλαβε
πᾶσαν τὴν χώραν αὐτοῦ ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ ἕως ἀρνών.
27 διὰ τοῦτο ἐροῦσιν οἱ αἰνιγματισταί, ἔλθετε εἰς ἐσεβὼν, ἵνα
οἰκοδομηθῇ καὶ κατασκευασθῇ ἡ πόλις σιών. 28 ὅτι πῦρ ἐξῆλ-
θεν ἐξ ἐσεβὼν, φλὸξ ἐκ πόλεως σιών, καὶ κατέφαγεν ἕως
29 μωαβ, καὶ κατέπιε κίονας ἀρνών. οὐαί σοι μωαβ· ἀπώ-
λου λαὸς χαμώς. ἀπεδόθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ διασῳζόμενοι, καὶ
αἱ θυγατέρες αὐτοῦ αἰχμάλωτοι τῷ βασιλεῖ τῶν ἀμορραίων
30 σιών. 30 καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀποβεῖται ἐσεβὼν ἕως ἀπὸ
ἐβὼν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπῆραν σὺν πῦρ ἐπὶ μωάβ.
31 καὶ κατῴκησεν ἰσραὴλ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῶν ἀμορ-
32 ραίων. 32 καὶ ἀπέστειλε μωυσῆς κατασκέψασθαι τὴν ιαζὴρ,
καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐξέβαλον
33 τὸν ἀμορραῖον τὸν κατοικοῦντα ἐκεῖ. 33 καὶ ἐπιστρέψαντες
ἀνέβησαν ὁδὸν τὴν εἰς βασαν, καὶ ἐξῆλθεν ὢγ βασιλεὺς τ βα-
σὰν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς, αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς πόλεμον εἰς
34 ἐδραείν. 34 καὶ εἶπε κύριος τῷ μωυσῆ, μὴ φοβηθῇς αὐτόν,
ὅτι εἰς τὰς χεῖράς σου παραδέδωκα αὐτὸν, καὶ πάντα τὸν λαὸν
αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ ποιήσεις αὐτῷ καθὼς ἐποίησας
τῷ Σιὼν βασιλεῖ τῶν ἀμορραίων, ὃς κατῴκει ἐν ἐσεβών.
35 καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ πάντα τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἕως οὗ μὴ καταλειπεῖν αὐτοῦ ζωγρίαν, καὶ ἐκληρονόμη-
σαν τὴν γῆν αὐτῶν. κϛ.

1 Καὶ ἀπαίραντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, παρενέβαλον ἐπὶ δυσ-
μῶν μωάβ παρὰ τὸν ἰορδάνην κατ' ἰεριχώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Transibo per terram tuam·non declinabimus per agrum neque per vineam,nec bibemus aquam cisternæ: via regia gradiemur, donec trans-
eamus terminum tuum. 23 Et non dimisit Seon transire Israel per terminum suum. & congregauit Seon omnem populum suum, & egressus est
in occursum Israel in desertum, & venit in Iassa, & iniit bellum cum Israel. 24 Et percussit eum Israel in ore gladij,& possederunt terram eius
ab Arnon vsque Ieboc vsque ad filios Amon: quia fortis erat terminus filiorum Amon. 25 Et cepit Israel omnes ciuitates istas, & habitauit
Israel in omnibus ciuitatibus Amorræi in Esebon & in omnibus viculis eius: 26 Quia Esebon ciuitas erat Seon regis Amorræi: & ipse iniit
prælium cum rege Moab primùm, & tulit omnem terram eius de manu eius vsque Arnon. 27 Idcircò dicebant in prouerbijs : Venite in Ese-
bon,ædificetur & constituatur ciuitas Seon: 28 Quia ventus vrens fortis sicut ignis egressus est de Esebon , & facientes prælium sicut flamma de
ciuitate Seon. occiderunt populum qui habitabat in Har Moab, & sacerdotes qui ministrabant in domo deorum altarium Arnon. 29 Et regnum
Moabitæ,peristi populo qui seruiebatis Chamos· tradidit filios suos obsides, & filias suas in captiuitatem regi Amorræorum Seon. 30 Et declinauerunt & as-
cenerunt ab Esebon,ablata est potestas à Dibon, & vastauerunt vsque Nophe, quod est coniunctum ad Medaba. 31 Habitauitque Israel in terra
Amorræi. 32 Et misit Moyses ad explorandum Iazar, & ceperunt viculos eius,& eiecit Amorræum qui erat ibi. 33 Et declinauerunt & as-
cenderunt per viam Basan,& egressus est Og rex Basan & omnis populus eius in occursum eorum, vt iniret prælium in Edrai. 34 Dixitque Do-
minus ad Moysen: Ne timeas eum,quia in manu tua tradidi eum,& omnem populum eius, & terram eius. & facies ei sicut fecisti Seon regi Amor-
ræorum qui habitabat in Esebon. 35 Percusseruntque eum & filios eius & vniuersum populum eius , donec nullus remaneret ei qui euaderet
postis,& possederunt terram eius.

CAP. XXII.

1 Profectique sunt filij Israel,& castrametati sunt in campestribus Moab citra Iordanem Iericho.

22 אֶעְבְּרָה בְאַרְעָךְ לָא נְסַטֵּה בְחַקְלָ וּבְכַרְמָ לָא נִשְׁתֵּי מֵי גוּבָא דְּבֵירָא בְּאוֹרַח מַלְכָּא נְהָךְ עַד דְּנֶעְבַּר תְּחוּמָךְ׃
23 וְלָא שְׁבַק סִיחוֹן יָת יִשְׂרָאֵל לְמִתְּרַ בִּתְחוּמֵיהּ וְכַנֵּשׁ סִיחוֹן יָת כָּל עַמֵּיהּ וּנְפַק לְקַדָּמוּתְהוֹן יִשְׂרָאֵל לְמַדְבְּרָא וַאֲתָא לְיָהַץ וְאָגַח קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
24 וּמְחָהִי יִשְׂרָאֵל לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ וְיָרִיתְ יָת אַרְעֵיהּ מֵאַרְנוֹנָא עַד יַבּוֹק עַד בְּנֵי עַמּוֹן אֲרֵי תַקִּיף תְּחוּם בְּנֵי עַמּוֹן׃
25 וְכִבֵּשׁ יִשְׂרָאֵל יָת כָּל קִרְוֵיָא הָאִלֵּין וְיָתֵב יִשְׂרָאֵל בְּכָל קִרְוֵי אֱמוֹרָאֵי בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְכָל בְּנָתָהָא׃ 26 אֲרֵי חֶשְׁבּוֹן קִרְתָּא דְּסִיחוֹן מַלְכָּא דֶּאֱמוֹרָאֵי הִיא וְהוּא אָגַח קְרָבָא בְּמַלְכָּא דְּמוֹאָב קַדְמָאָה וְנְסִיב יָת כָּל
מְחוֹזֵיהּ מִידֵּיהּ עַד אַרְנוֹנָא׃ 27 עַל כֵּן יֵאמְרוּן מְתַלָּיָא עוֹלִי לְחֶשְׁבּוֹן תִּתְבְּנֵי וְתִשְׁתַּכְלֵל קִרְתָּא דְּסִיחוֹן׃ 28 אֲרֵי תַקִּיפוּ קִדְמָהָא מִן קֳדָם יְיָ כְּאִשָּׁא נְפַק
מֵחֶשְׁבּוֹן שַׁבְיָרָא מִקִּרְיַת סִיחוֹן אֲכָלַת עֲמָּא דְּשָׁרוֹ בְּלַחְיַת מוֹאָב כּוֹהֲנַיָּא דְּפָלְחִין בִּיתְהַלְתָּא רַמָתָא דְּאַרְנוֹן׃ 29 וַיְלֵכוֹן מוֹאָבָאֵי
עַד נְפַח דְּסָסִין עַד מֵידְבָא׃ 30 וּמְלָכוּ פִּקְדָּת מַתְּנָתְהוֹן בְּשִׁבְיוּת לְמַלְכָּא דֶּאֱמוֹרָאֵי סִיחוֹן׃ 31 וְיָתֵב יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דֶּאֱמוֹרָאֵי׃
32 וְשַׁלַּח מֹשֶׁה לְאַלָּלָא יָת יַעְזֵר וְכַבְּשׁוּ כְּפַרְגָּנָא וְתָרִיךְ יָת אֱמוֹרָאֵי דְּתַמָּן׃ 33 וְאִתְפְּנִיאוּ וְסַלִּיקוּ לְאוֹרַח מַתְנָן וּנְפַק עוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנָן הוּא וְכָל עַמֵּיהּ וְעִבְּדַת לֵיהּ קְטָל דְּאֶסְדְּרֵאִי׃
34 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה לָא תִדְחַל מִנֵּיהּ אֲרֵי בִידָךְ מְתַנָן יָתֵיהּ וְיָת כָּל עַמֵּיהּ וְיָת אַרְעֵיהּ וְתַעְבֵּד לֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַדְתְּ לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶּאֱמוֹרָאֵי דְּיָתֵב בְּחֶשְׁבּוֹן׃
35 וּמְחוֹ יָתֵיהּ וְיָת בְּנוֹהִי יָת כָּל עַמֵּיהּ עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ מְשֵׁיזִיב וְיָרִיתוּ יָת אַרְעֵיהּ׃

כב

1 וּטְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ בְּמִישְׁרָא דְּמוֹאָב מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

* וירא בלק בן־צפור את־כל־
2 אשר־עשה ישראל לאמרי: * ויגר מואב מפני
3 העם מאד כי־רב־הוא ויקץ מואב מפני בני
4 ישראל: * ויאמר מואב אל־זקני מדין עתה
ילחכו הקהל את־כל־סביבתינו כלחך השור
5 את־ירק השדה ובלק בן־צפור מלך למואב בעת
ההוא: * וישלח מלאכים אל־בלעם בן
בעור פתורה אשר על־הנהר ארץ בני־עמו לקרא־
לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה
6 את־עין הארץ והוא ישב ממלי: * ועתה
לכה־נא ארה־לי את־העם הזה כי־עצום הוא
ממני אולי אוכל נכה־בו ואגרשנו מן־הארץ כי
ידעתי את־אשר תברך מברך ואשר תאר יואר:
7 * וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם
8 ויבאו אל־בלעם וידברו אליו דברי בלק: * ויאמר
אליהם לינו פה הלילה והשבתי אתכם דבר כאשר
ידבר יהוה אלי וישבו שרי־מואב עם־בלעם:
9 * ויבא אלהים אל־בלעם ויאמר מי האנשים האלה
10 עמך: * ויאמר בלעם אל־האלהים בלק בן־צפור
11 מלך מואב שלח אלי: * הנה העם היצא ממצרים
ויכס את־עין הארץ עתה לכה קבה־לי אתו אולי
12 אוכל להלחם בו וגרשתיו: * ויאמר אלהים
אל־בלעם לא תלך עמהם לא תאר את־העם כי
13 ברוך הוא: * ויקם בלעם בבקר ויאמר אל־שרי
בלק לכו אל־ארצכם כי מאן יהוה לתתי להלך
14 עמכם: * ויקמו שרי מואב ויבאו אל־בלק ויאמרו
15 מאן בלעם הלך עמנו: * ויסף עוד בלק שלח
16 שרים רבים ונכבדים מאלה: * ויבאו אל־
בלעם ויאמרו לו כה אמר בלק בן־צפור אל־נא
תמנע מהלך אלי:

NVMERI. Translat. B. Hieronymi. *Balaam.*

2 * Videns autem Balac filius Sephor omnia
3 quæ fecerat Israel Amorræo, * & quòd pertimuissent eum Moabitæ, & impetum eius
4 ferre non possent: * Dixit ad maiores natu
Madian: Ita delebit hic populus omnes qui
in nostris finibus commorantur, quomodo lo
let bos herbas vsque ad radices carpere. ipse
5 autem erat eo tempore rex in Moab. * Misit
ergo nuncios ad Balaam filium Beor hariolum, qui habitabat super flumen terræ filiorum Ammon, vt vocarent eum & dicerent: Ecce egressus est populus ex Ægypto, qui operuit superficiem terræ sedens contra me. * Ve-
6 ni igitur & maledic populo huic, quia fortior
me est, si quomodo possim percutere & eiicere eum de terra. Noui enim quòd benedictus
sit cui benedixeris, & maledictus in quem ma-
7 ledicta congesseris. * Perrexeruntque seniores Moab & maiores natu Madian habentes diuinationis precium in manibus. Cumq;
venissent ad Balaam, & narrassent ei omnia
8 verba Balac, * Ille respondit: Manete hic no-
cte, & respondebo quicquid mihi dixerit Do
minus. Manentibus autem illis apud Balaam,
9 * Venit Deus, & ait ad eum: Quid sibi vo-
10 lunt homines isti apud te? * Respondit
Balac filius Sephor: Rex Moabitarum misit
11 ad me, dicens: * Ecce populus qui egressus
est de Ægypto, operuit superficiem terræ: ve-
ni & maledic ei, si quomodo possim pugnans
abigere eum.
12 * Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum
eis: neque maledicas populo, quia benedictus est.
13 * Qui manè consurgens, dixit ad principes:
Ite in terram vestram; quia prohibuit me Do
minus venire vobiscum.
14 * Reuersi principes, dixerunt ad Balac: No
luit Balaam venire nobiscum.
15 * Rursùm ille multò plures & nobiliores
quàm antè miserat, misit.
16 * Qui cùm venissent ad Balaam, dixerunt:
Sic dicit Balac filius Sephor, Ne cunctèris ve
nire ad me:

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI. ΑΡΙΘΜΟΙ. *Διδερμηνεύσεις τῶν ο'* 541

2 * Et videns Balaac filius Sephor omnia quæ fe-
3 cit Israel Amorræo: * Et timuit Moab popu-
lum valdè, quia multi erant. & aggrauatus est
Moab à facie filiorum Israel.
4 * Et dixit Moab senatui Madian: Nunc linget
congregatio hæc omnes qui in circuitu nostro, sicut
linget vitulus virentia ex campo. Et Balaac fi-
lius Sephor rex Moab erat in tempore illo.
5 * Et misit legatos ad Balaam filium Beor ad Pe-
thoram qui est in flumine terræ filiorum populi eius
vt vocarent eum, dicens: Ecce populus exiuit ex
Ægypto: & ecce cooperuit faciem terræ, & hic se-
det contiguus mihi.
6 * Et nunc veni, maledic mihi populum istum,
quia fortior me est. si posimus percutere ex ipsis, et
eiciam eos è terra. quia noui quia quibuscunque tu
benedixeris, benedicti sunt: & quibuscunque ma-
ledixeris tu, & maledicti sunt.
7 * Et abiit senatus Moab & senatus Madian, et
diuinationes in manibus eorum, & venerunt ad
Balaam, & dixerunt ei verba Balaac:
8 * Et dixit ad eos: Diuertite huc noctem, & re-
spondebo vobis verba quæ locutus fuerit Dominus
ad me. Et manserunt principes Moab apud Balaã.
9 * Et venit Deus ad Balaam, & dixit ei: Quid
homines isti apud te?
10 * Et dixit Balaam ad Deum: Balaac filius Se-
phor rex Moab misit eos ad me, dicens:
11 * Ecce populus exiit ex Ægypto, & cooperuit
faciem terræ: & nunc veni maledic mihi ei: si for-
tè potero percutere eum, & eiiciam eum.
12 * Et dixit Deus ad Balaam: Non ibis cũ eis, ne-
que maledices populo: est enim benedictus.
13 * Et surgens Balaam manè, dixit principibus
Balaac: Reuertimini ad terram vestram: non di-
mittit me Dominus ire vobiscum.
14 * Et surgentes principes Moab, venerunt ad
Balaac: & dixerunt: Non vult Balaam venire
nobiscum.
15 * Et apposuit adhuc Balaac mittere principes
plures, & honorabiliores istis.
16 * Et venerunt ad Balaam, & dicunt ei: Hæc
dicit Balaac filius Sephor: Rogo te, ne cunctèris ve-
nire ad me.

תרגום אונקלוס

2 וחזא בלק בר צפור ית כל דעבד ישראל לאמוראה: 3 ודחיל מואבאה מן קדם עמא לחדא ארי סגי הוא ועקת למואבאה מן קדם
בני ישראל: 4 ואמר מואב לסבי מדין כען ישצון קהלא ית כל מחרנגא דבתרנא כמא דמלחך תורא ית ירוקא דחקלא ובלק בר צפור מלכא למואבאה
בעדנא ההוא: 5 ושלח אזגדין לות בלעם בר בעור לפתור דאתר דעל פרת בארע בני עמיה למקרי ליה למימר הא עמא נפק ממצרים
לחזית עין ארעא והוא יתיב קדמי: 6 וכען אתה כנין לוט לי ית עמא הדין ארי תקיף הוא מני מאים איכול
לית בלעם וסלילו מיתגמי בלק: 7 ואזלו סבי מואב וקבי מדין וקסמיא בידיהון ואתו
מואב עם בלעם: 8 ואמר להון ביתו הכא בליליא ואתיב יתכון פתגמא כמא דמלייל יהוד עמי ואוריכו רברבי
מואב עם בלעם: 9 ואתא מימר מן קדם יי לות בלעם ואמר מן גברייא האלין דעמך: 10 ואמר בלעם קדם יי בלק בר צפור
מלכא דמואב שלח לותי: 11 הא עמא נפק ממצרים ויתכי ית עין שמשא דארעא כען אתה לוט לי ויהיה מאים איכול לאגחא ביה
לדברנוי בלק אזיל לארעכון ארי ליה רעוא קדם יי למשבקי ית עמא ארי דיך הוא: 12 ואמר יי לבלעם לא תיזיל עמהון לא תלוט ית עמא ארי דיך הוא
לסיהי עמא: 13 ואסחי עוד בלק למשלח רברבין סגיאין ויקירין מאלין: 14 וקמו רברבי מואב ואתו לות בלק ואמרו ליה כדנן אמר בלק
כר צפור לא פסקן מימרא דיי מיזל עמכון: 15 ואוסיף עוד בלק למשלח רברבין סגיאין ויקירין מאלין: 16 ואתו לות בלעם ואמרו ליה כדנן אמר בלק

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et vidit Balac filius Sephor omnia quæ fecerat Israel Amorræo. 3 Et timuit Moab valdè à conspectu populi, quia multus erat: & angustiatus est Moab à facie filiorum Israel. 4 Dixitque Moab senioribus Madian: Nunc consumabunt cœtus hic omnia quæ in circuitu nostro sunt, sicut lambit bos herbam agri. Balac autem filius Sephor erat rex Moabitarum in illo tempore. 5 Misit ergo nuncios ad Balaam filium Beor in Petor Syriæ, quæ est iuxta Euphratem in terra filiorum populi sui, vt vocarent eum, dicentes: Ecce populus egressus est de Ægypto: ecce operuit terram, ita vt radij solis non possint eam pertingere. & ipse habitat contra me. 6 Et nunc veni, obsecro, maledic mihi populo huic, quia fortior me est: si fortè possim pugnare contra eum, & eiicere eum de terra. noui enim quòd benedictus sit cui benedixeris, & maledictus cui maledixeris. 7 Abieruntque seues Moab & seues Madian, & precium diuinationis in manibus eorum: & venerunt ad Balaam, & locuti sunt cum eo verba Balac. 8 Dixitque eis: Manete hic nocte hac, & respondebo vobis verbum sicut locutus fuerit Dominus mecum. Expectauerunt que principes Moab apud Balaam. 9 Et venit verbum à facie Domini ad Balaam, & ait: Qui sunt viri isti qui sunt tecum? 10 Et dixit Balaam coram Domino: Balac filius Sephor rex Moab misit ad me, dicens: 11 Ecce populus egressus est de Ægypto, & cooperuit terram, ita vt sol non possit eam pertingere: nunc veni maledic ei pro me, si fortè potero pugnare contra eum, & eiicere eum. 12 Dixitque Deus ad Balaam: Non vadas cum eis, nec maledicas populo, quia benedictus est. 13 Et surrexit Balaam manè, & dixit principibus Balac: Ite in terram vestram, quoniam non est voluntas coram Deo vt dimittat me ire vobiscum. 14 Et surrexerunt principes Moab, & venerunt ad Balac, & dixerunt: Noluit Balaam venire nobiscum. 15 Et addidit rursus Balac mittere principes plures & nobiliores istis. 16 Et veneruntad Balaam, & dixerunt ei: Hæc dicit Balac filius Sephor: Ne desinas, obsecro, venire ad me.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 כִּי־כָבֹד אֲכַבֶּדְךָ מְאֹד וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה
18 וְלְכָה־נָּא קָבָה־לִּי אֶת־הָעָם הַזֶּה׃ ס וַיַּעַן
בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל־עַבְדֵי בָלָק אִם־יִתֶּן־לִי בָלָק
מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת־פִּי יְהוָה
19 אֱלֹהָי לַעֲשׂוֹת קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה׃ ס וְעַתָּה
שְׁבוּ־נָא בָזֶה גַּם־אַתֶּם הַלָּיְלָה וְאֵרְעָה מַה־
20 יֹסֵף יְהוָה דַּבֶּר עִמִּי׃ ס וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם
לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים
קוּם לֵךְ אִתָּם וְאַךְ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אֲדַבֵּר אֵלֶיךָ
21 אֹתוֹ תַּעֲשֶׂה׃ ס וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־
22 אֲתֹנוֹ וַיֵּלֶךְ עִם־שָׂרֵי מוֹאָב׃ ס וַיִּחַר־אַף אֱלֹהִים
כִּי־הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצַּב מַלְאַךְ יְהוָה בַּדֶּרֶךְ לְשָׂטָן
לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל־אֲתֹנוֹ וּשְׁנֵי נְעָרָיו עִמּוֹ׃
23 ס וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה נִצָּב בַּדֶּרֶךְ
וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט הָאָתוֹן מִן־הַדֶּרֶךְ וַתֵּלֶךְ
בַּשָּׂדֶה וַיַּךְ בִּלְעָם אֶת־הָאָתוֹן לְהַטֹּתָהּ הַדָּרֶךְ׃
24 ס וַיַּעֲמֹד מַלְאַךְ יְהוָה בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים גָּדֵר מִזֶּה
25 וְגָדֵר מִזֶּה׃ ס וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
וַתִּלָּחֵץ אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחַץ אֶת־רֶגֶל בִּלְעָם אֶל־
הַקִּיר וַיֹּסֶף לַהֲכֹתָהּ׃ ס וַיּוֹסֶף מַלְאַךְ יְהוָה עֲבוֹר
וַיַּעֲמֹד בְּמָקוֹם צָר אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לָנְטוֹת יָמִין
27 וּשְׂמֹאוֹל׃ ס וַתֵּרֶא הָאָתוֹן אֶת־מַלְאַךְ יְהוָה
וַתִּרְבַּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיִּחַר אַף בִּלְעָם וַיַּךְ אֶת־הָאָתוֹן
28 בַּמַּקֵּל׃ ס וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר
לְבִלְעָם מֶה־עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִי זֶה שָׁלֹשׁ רְגָלִים׃
29 ס וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לָאָתוֹן כִּי הִתְעַלַּלְתְּ בִּי לוּ יֶשׁ־חֶרֶב
בְּיָדִי כִּי עַתָּה הֲרַגְתִּיךְ׃ ס וַתֹּאמֶר הָאָתוֹן אֶל־
30 בִּלְעָם הֲלוֹא אָנֹכִי אָתְנְךָ אֲשֶׁר רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדְךָ עַד־
הַיּוֹם הַזֶּה הַהַסְכֵּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כֹּה
וַיֹּאמֶר לֹא׃

NVMERI. Translat. B. Hieronymi. *Balaam.*

17 *Paratum habeo honorare te: & quicquid volueris, dabo tibi. veni & maledic populo isti.
18 *Respondit Balaam: Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non potero immutare verbum domini Dei mei, vt vel plus vel minus loquar.
19 *Obsecro vt hic maneatis etiam hac nocte, vt scire queam quid mihi rursum respondeat Dominus.
20 *Venit ergo Deus ad Balaam nocte, & ait ei: Si vocare te venerunt homines isti, surge, & vade cum eis: ita duntaxat, vt quod tibi præcepero, facias.
21 *Surrexit Balaam manè, & strata asinæ suæ, profectus est cum eis.
22 *Et iratus est Deus. stetitque angelus Domini in via contra Balaam, qui sedebat asinæ, & duos pueros habebat secum.
23 *Cernens asina angelum stantem in via, euaginato gladio, auertit se de itinere, & ibat per agrum. quam cùm verberaret Balaam, & vellet ad semitam reducere,
24 *Stetit angelus in angustiis duarum maceriarum, quibus vineæ cingebantur.
25 *Quem videns asina, iunxit se parieti, & attriuit sedentis pedem. At ille iterùm verberabat eam.
26 *Et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, vbi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deuiari, obuius stetit.
27 *Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis. qui iratus, vehementius cœdebat fuste latera eius.
28 *Aperuitque Dominus os asinæ, & locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me ecce iam tertiò?
29 *Respondit Balaam: Quia commeruisti, & illusisti mihi. Vtinam haberem gladium, vt te percuterem!
30 *Dixit asina: Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consueuisti vsque in præsentem diem? Dic quid simile vnquam fecerim tibi? At ille ait: Nunquam.

תרגום אונקלוס

17 אֲרֵי יְקָרָא אֲיַקְרִינָךְ לַחְדָּא וְכָל דְּתֵימַר לִי אֶעְבֵּד וְאֱתָא כְעַן לוּט לִי יָת עַמָּא הָדֵין׃ 18 וַאֲתֵיב בִּלְעָם וַאֲמַר לְעַבְדֵי בָלָק אִם יִתֶּן לִי
לֵיהּ בֵּיתֵיהּ כְּסַף וּדְהַב לֵית לִי רְשׁוּ לְמֶעְבַּר עַל גְּזֵירַת מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהִי לְמֶעְבַּד זְעֵירָתָא אוֹ רַבְּתָא׃ 19 וּכְעַן אוֹרְכוּ כְעַן אַף אַתּוּן בְּלֵילְיָא
דְּעָדֵי מָטָר וְיִסַּף דַּייָ מַלָּלָא עִמִּי׃ 20 וַאֲתָא מֵימְרָא דַּייָ לְבִלְעָם בְּלֵילְיָא וַאֲמַר לֵיהּ אִם לְמִקְרֵי לָךְ אֲתוֹ גֻּבְרַיָּא קוּם אֱזֵל עִמְּהוֹן וּכְרֵם
דְּוָא וְאֶתְעֲבֵד מַלָּלָא דְּאֲמַלֵּיל עִמָּךְ יָתֵיהּ תַּעְבֵּד׃ 21 וְקָם בִּלְעָם בְּצַפְרָא וְחַיֵּישׁ יָת אֲתָנֵיהּ וַאֲזַל עִם רַבְרְבֵי מוֹאָב׃
22 וְתָקִיף רְגָזָא דַּייָ אֲרֵי אָזֵיל וְקָם מַלְאֲכָא דַּייָ בְּאוֹרְחָא לְשָׂטָנָא לֵיהּ וְהוּא רָכִיב עַל אֲתָנֵיהּ וְתַרְעֵין עִלּוֹהִי עֲמֵיהּ׃ 23 וַחֲזָת אֲתָנָא יָת מַלְאֲכָא דַּייָ קָאֵם בְּאוֹרְחָא
וְשֵׁיפָא שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ וְסָטָת אֲתָנָא מִן אוֹרְחָא וְאָזְלַת בְּחַקְלָא וְסָחֵי יָת אֲתָנָא לְאַסָּפוּיֵהּ בְּאוֹרְחָא׃ 24 וְקָם מַלְאֲכָא דַּייָ בִּשְׁבִיל
כַּרְמַיָּא אֲתַר דְּגַדְרָא מִכָּא וְאַתְרָא דְּגַדְרָא מִכָּא׃ 25 וַחֲזָת אֲתָנָא יָת מַלְאֲכָא דַּייָ וְאִתְרְחָקַת עִם כּוֹתְלָא וְרָחֵישׁ יָת רַגְלָא דְּבִלְעָם
לְכוֹתְלָא וְאוֹסֵיף לְסָחֳטָהּ׃ 26 וְאוֹסֵף מַלְאֲכָא דַּייָ וְעֵבַר לְמִשְׁעֵי לְמֵיתַר וְקָם בַּאֲתַר עָק וְלֵית אוֹרַח לְמִשְׁטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא׃
27 וַחֲזָת אֲתָנָא יָת מַלְאֲכָא דַּייָ וְרִבְעַת תְּחוֹת בִּלְעָם וְתָקִיף רְגָזָא דְּבִלְעָם וּמְחָא יָת אֲתָנָא בְּחוּטְרָא׃ 28 וּפְתַח יְיָ יָת פּוּמָא דַּאֲתָנָא וַאֲמָרַת
לְבִלְעָם מָה עֲבַדִית לָךְ אֲרֵי סְחֵיתַנִי דֵּנָן תְּלַת זִמְנִין׃ 29 וַאֲמַר בִּלְעָם לַאֲתָנָא אֲרֵי חַיְיכָת בִּי אִילּוֹפוֹן אִית חַרְבָא בִּידִי אֲרֵי
כְעַן קְטַלְתִּיךְ׃ 30 וַאֲמָרַת אֲתָנָא לְבִלְעָם הֲלָא אֲנָא אֲתָנָךְ דְּרָכִבְתָּ עֲלַי מִדְאִיתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין הַסְפֵּלְתִּי אֶלְיוֹפְנָא לְמֶעְבַּד
לָךְ כְּדֵין וַאֲמַר לָא׃

17 *Honorabiliter enim honorabo te valdè: et quæcunque dixeris mihi, faciam: & veni maledic populo isti.
18 *Et respondit Balaam, et dixit principibus Balaac: Si det mihi Balaac plenam domum suam argento & auro, non potero transgredi verbum Domini Dei, vt faciam illud paruum aut magnum.
19 *Et nunc manete hic et vos noctem hanc, et cognoscam quid apponet Dominus loqui ad me.
20 *Et venit Deus ad Balaam nocte, & dixit ei: Si ad vocandum te aduenerunt homines isti, surgens sequere eos. sed verbum quod loquar ad te, hoc facies.
21 *Et surgens Balaam manè, strauit asinam suam, & abiit cum principibus Moab.
22 *Et iratus fuit furore Deus, quia abiit ipse. Et surrexit angelus Dei in via vt calumniaretur eum, & ipse insederat in asinam suam, & duo pueri eius cum eo.
23 *Et videns asina angelum Dei resistentem in via, & gladium euaginatū in manu eius, declinauit asina à via, & ibat ad campum, & percussit asinam vt dirigeret eam in via.
24 *Et stetit angelus Dei in sulcis vinearum, sepes hinc & sepes inde.
25 *Et videns asina angelum Dei, constrinxit seipsam ad parietem, & compressit pedem Balaam: & apposuit adhuc verberare eam.
26 *Et apposuit angelus Dei abiens, & substitit in loco angusto, in quo non erat declinare ad dexteram neque ad sinistram.
27 *Et videns asina angelum Dei, subsedit subtus Balaam, & iratus est Balaam, & verberabat asinam in virga.
28 *Et aperuit Deus os asinæ, & dicit Balaam: Quid feci tibi, quia percussisti me hac tertia vice?
29 *Et dixit Balaam asinæ: Quia illusisti me: & si habuissem gladium in manu mea, iam pupugissem te.
30 *Et dicit asina Balaam: Non ego asina tua, in qua ascendisti à iuuentute tua vsque hodiernum diem? num contemptu contemnens feci tibi sic? ille autem dixit: Non.

17 * ἐντίμως γὰρ τιμήσω σε σφόδρα, καὶ ὅσα ἐὰν εἴπῃς μοι, ποιήσω· καὶ δεῦρο ἐπικατάρασαι τὸν λαὸν τοῦτον.
18 * καὶ ἀπεκρίθη Βαλαὰμ, καὶ εἶπε τοῖς ἄρχουσι Βαλαάκ, ἐὰν δῷ μοι Βαλαὰκ πλήρη τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου, οὐ δυνήσομαι παραβῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ, ποιῆσαι αὐτὸ μικρὸν ἢ μέγα.
19 * καὶ νῦν ἐπαυλίσασθε αὐτοῦ καὶ ὑμεῖς τὴν νύκτα ταύτην, καὶ γνώσομαι τί προσθήσει κύριος λαλῆσαι πρός με.
20 * καὶ ἦλθεν ὁ θεὸς πρὸς Βαλαὰμ νυκτὸς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ καλέσαι σε παρῆσαν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἀναστὰς ἀκολούθησον αὐτοῖς· ἀλλὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἂν λαλήσω πρός σε, τοῦτο ποιήσεις.
21 * καὶ ἀναστὰς Βαλαὰμ τὸ πρωῒ, ἐπέσαξεν τὸν ὄνον αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθη μετὰ τῶν ἀρχόντων Μωάβ.
22 * καὶ ὠργίσθη θυμῷ ὁ θεὸς, ὅτι ἐπορεύθη αὐτός. καὶ ἀνέστη ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ διαβάλλειν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἐπεβεβήκει ἐπὶ τῆς ὄνου αὐτοῦ, καὶ δύο παῖδες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.
23 * καὶ ἰδοῦσα ἡ ὄνος τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ ἀνθεστηκότα ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τὴν ῥομφαίαν ἐσπασμένην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἐξέκλινεν ἡ ὄνος ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸ πεδίον· καὶ ἐπάταξε τὴν ὄνον τοῦ διώτωσι αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ.
24 * καὶ ἔστη ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς αὐλαξι τῶν ἀμπέλων· φραγμὸς ἐντεῦθεν, καὶ φραγμὸς ἐντεῦθεν.
25 * καὶ ἰδοῦσα ἡ ὄνος τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ, προσέθλιψεν ἑαυτὴν πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ ἀπέθλιψεν τὸν πόδα Βαλαὰμ πρὸς τὸν τοῖχον· καὶ προσέθετο ἔτι μαστίξαι αὐτήν.
26 * καὶ προσέθετο ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἀπελθεῖν· καὶ ὑπέστη ἐν τόπῳ στενῷ, εἰς ὃν οὐκ ἦν ἐκκλίναι δεξιὰν οὐδὲ ἀριστερά.
27 * καὶ ἰδοῦσα ἡ ὄνος τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ συνεκάθισεν ὑποκάτω Βαλαάμ· καὶ ἐθυμώθη Βαλαάμ, καὶ ἔτυπτεν τὴν ὄνον ἐν τῇ ῥάβδῳ.
28 * καὶ ἤνοιξεν ὁ θεὸς τὸ στόμα τῆς ὄνου, καὶ λέγει τῷ Βαλαάμ· τί πεποίηκά σοι, ὅτι πέπακάς με τοῦτο τρίτον;
29 * καὶ εἶπε Βαλαὰμ τῇ ὄνῳ, ὅτι ἐμπέπαικάς μοι, εἰ εἶχον μάχαιραν ἐν χειρί μου, ἤδη ἂν ἐξεκέντησά σε.
30 * καὶ λέγει ἡ ὄνος τῷ Βαλαάμ, οὐκ ἐγώ εἰμι ὄνος σου, ἐφ' ἧς ἐπέβαινες ἀπὸ νεότητός σου ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας; μὴ σοὶ εἰωθυῖα ἐποίησα οὕτως; ὁ δὲ εἶπεν, οὔχι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Quia honore honorabo te valdè: & omnia quæ dixeris mihi faciam: & veni nunc maledic pro me populo huic. " Respondítque Balaam, & ait seruis Balac: Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non habeo facultatem transgrediendi decretum verbi domini Dei mei, vt faciam rem minimam aut magnam. " Nunc autem expectate, obsecro, etiam vos hic nocte hac, vt sciam quid rursus Dominus loquatur mecum. " Venítque verbum à facie Domini ad Balaam nocte, & ait ei: Si vt vocarent te, venerunt viri isti, surge, vade cum eis. veruntamen quodcunque verbum loquar tecum, illud facies. " Surrexítque Balaam manè, & strauit asinam suam, & abiit cum principibus Moab. " Et iratus est furor Domini eo quòd ille abiisset: & stetit angelus Domini in via, vt aduersaretur ei, & ipse fedebat super asinam suam, & duo pueri eius ibant cum eo. " Viditque asina angelum Domini stantem in via, & gladius eius euaginatus erat in manu sua: & declinauit asina à via, & ibat per agrum. & percussit Balaam asinam, vt inclinaret eam ad viam.
" Et stetit angelus Domini in semita vinearum vbi sepes erat ex vtraque parte.
" Et videns asina angelum Domini, & strinxit se cum pariete, & constrinxit pedem Balaam ad parietem; & addidit percutere eam.
" Et vidit asina angelum Domini transire, & stetit in loco angusto, vbi non erat via vt declinaret ad dexteram neque ad sinistram.
" Et addidit angelus Domini transire, & stetit in loco angusto, vbi non erat via vt declinaret ad dexteram neque ad sinistram.
" Viditque asina angelum Domini, & concidit sub Balaam. & iratus est furor Balaam, & percussit asinam baculo.
" Et aperuit Dominus os asinæ, & dixit ad Balaam: Quid feci tibi quia percussisti me iam tribus vicibus?
" Et ait Balaam ad asinam: Quia illusisti mihi, vtinam esset gladius in manu mea, quia nunc occidissem te.
" Dixítque asina ad Balaam: Nonne ego sum asina tua super quam sedisti ex quo esse cœpisti vsque in diem hanc? nunquid consuetudine consueui sic facere tibi? Et ait: Non.

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 * ויגל יהוה את עיני בלעם וירא את
מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלפה בידו ויקד
וישתחו לאפיו: 32 * ויאמר אליו מלאך יהוה על
מה הכית את אתנך זה שלוש רגלים הנה
אנכי יצאתי לשטן כי ירט הדרך לנגדי:
33 * ותראני האתון ותט לפני זה שלש רגלים
אולי נטתה מפני כי עתה גם אתכה הרגתי
ואותה החייתי: 34 * ויאמר בלעם אל מלאך
יהוה חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי
בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי:
35 * ויאמר מלאך יהוה אל בלעם לך עם האנשים
ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר
וילך בלעם עם שרי בלק: 36 * וישמע בלק כי
בא בלעם ויצא לקראתו אל עיר מואב אשר
על גבול ארנן אשר בקצה הגבול: 37 * ויאמר בלק
אל בלעם הלא שלח שלחתי אליך לקרא לך
למה לא הלכת אלי האמנם לא אוכל כבדך:
38 * ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה
היכל אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלהים
בפי אתו אדבר: 39 * וילך בלעם עם בלק ויבאו
קריית חצות: 40 * ויזבח בלק בקר וצאן וישלח
לבלעם ולשרים אשר אתו: 41 * ויהי בבקר
ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל וירא
משם קצה העם:

כג

1 * ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה
מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים:
2 * ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל בלק ובלעם
פר ואיל במזבח:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Balaam.*

31 * Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, & vidit angelum ſtantem in via, euaginato gladio: adorauitque eum pronus in terram.

32 * Cui angelus: Cur, inquit, tertiò verberas aſinam tuam? Ego veni vt aduerſarer tibi, quia peruerſa eſt via tua, mihique contraria.

33 * Et niſi aſina declinaſſet de via, dans locum reſiſtenti, te occidiſſem, & illa viueret.

34 * Dixit Balaam: Peccaui, neſciens quòd tu ſtares contra me. & nunc ſi diſplicet tibi vt vadam, reuertar.

35 * Ait angelus: Vade cum iſtis, & cauе nè aliud quàm præcepero tibi, loquaris. iuit igitur cum principibus.

36 * Quod cùm audiſſet Balac, egreſſus eſt in G occurſum eius in oppido Moabitarum, quod ſitum eſt in extremis finibus Arnon.

37 * Dixitque ad Balaam: Miſi nuncios vt vocarent te: cur non ſtatim veniſti ad me? An quia mercedem aduentui tuo reddere nequeo?

38 * Cui ille reſpondit: Ecce adſum. nunquid loqui potero aliud, niſi quod Deus poſuerit in ore meo?

39 * Perrexerunt ergo ſimul, & venerunt in vrbem quæ in extremis regni eius finibus erat.

40 * Cumque occidiſſet Balac boues & oues, miſit ad Balaam & principes qui cum eo erant munera.

41 * Manè autem facto, duxit eum ad excelſa Baal, & intuitus eſt extremam partem populi.

CAP. XXIII.

1 DIxitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem aras, & para totidem vitulos & iuſdemque numeri arietes.

2 * Cumque feciſſet iuxta ſermonem Balaam, impoſuerunt ſimul vitulum & arietem ſuper aram.

תרגום אונקלוס

31 ותלא יהוה ית עיני בלעם וחמא ית מלאכא דיוי מעתד באורחא וחרביה שליפא בידיה וכרע וסגיד לאפוהי: 32 ואמר ליה מלאכא
דיוי על מה סחיתא ית אתתך דנן חלת זמנין הא אנא נפקית לסטנן ארי קדמי גלי דאזלת באורחא לקבלי: 33 וחזתני אתתא ומטת מן
קדמי זמנין חלת זמנין ואילופון לא מטרת מן קדמי ארי כען אף יתך קטילית והיתה קיימית: 34 ואמר בלעם למלאכא דיוי חבית ארי לא ידעית
ארי את משתעי לקדמותי באורחא וכען אם ביש קדמיך אחזור לי: 35 ואמר מלאכא דיוי לבלעם אזיל עם גברייא ולחוד ית פתגמא דאימליל
עמך היתה תמליל ואזל בלעם עם רברבי בלק: 36 ושמע בלק ארי אתא בלעם ונפק לקדמותיה לקרתא דמואב דעל תחום ארנון דבסטר
תחומא: 37 ואמר בלק לבלעם הלא משלח שלחית לותך למקרי לך למה לא אתחזיתי לותך הכשכא היתיכא אמר ליה הא אנא לות ליקרותך:
ואסקיה לרמת רחליותיה והוא מתמן קצת מן עמא: 38 ונכיס בלק תורין ואמרין ולרברביא דעמיה: 39 ותנה בצפרא ודבר בלק ית בלעם
ואסקיה לרמת רחליותיה והוא מתמן קצת מן עמא:

כג

1 ואמר בלעם לבלק בנה לי הכא שבעא מדבחין ואתקין לי הכא שבעא תורין ושבעה דכרין: 2 ועבד בלק כמא דמליל בלעם ואסק בלק ובלעם תור ודכר על כל מדבח:

31 * Reuelauit autem Deus oculos Balaam, & vidit angelum Domini reſiſtentem in via, & gladium euaginatum in manu eius. & inclinans, adorauit facie.

32 * Et dixit ei angelus Dei: Quare percuſſiſti aſinam tuam hac tertia vice? & ecce ego exiui in detractionem tuam; quia non regalis via tua coram me.

33 * Et videns me aſina, declinauit à me hac tertia vice. et niſi declinaſſet à me, nunc igitur te quidem occidiſſem, illam autem reſeruaſſem.

34 * Et dixit Balaam angelo Domini: Peccaui, non enim ſciebam quòd tu mihi reſtitiſti in via in occurſum meum. & nunc ſi non tibi placet, reuertar.

35 * Et dixit angelus Dei ad Balaam: Vade cum hominibus. veruntamen verbum quod loquar ad te, hoc cuſtodies ad loquendum. & abiit Balaam cum principibus Balaac.

36 * Et audiens Balaac quòd venit Balaam, exiuit in occurſum ei in ciuitatem Moab, quæ eſt in finibus Arnon, quæ eſt ex parte terminorum.

37 * Et dixit Balaac ad Balaam: Nonne mittens miſi ad te vocare te? quare non veniſti ad me? verè non potero honorare te?

38 * Et dixit Balaam ad Balac: Ecce venio ad te nunc: potens ſum loqui quod verbum quodcunque immiſerit Deus in os meum, hoc cuſtodiam ad loquendum.

39 * Et abiit Balaam cum Balaac, & venerunt in ciuitates diuerſoriorum:

40 * Et ſacrificauit Balaac oues & vitulos: et miſit Balaam & principibus qui cum eo.

41 * Et factum eſt manè: & accipiens Balaac Balaam, adduxit eum ad ſtatuam Baal, & oſtendit ei indè partem quandam populi.

CAP. XXIII.

1 ET dixit Balaam Balaac: Ædifica mihi hic ſeptẽ altaria, & para mihi hic ſeptem vitulos & ſeptem arietes.

2 * Et fecit Balaac quemadmodum dixit ei Balaam, & obtulit vitulum & arietem ſuper altare.

31 * ἀπεκάλυψε δὲ ὁ θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς βαλαάμ, καὶ
ὁρᾷ τὸν ἄγγελον κυρίου ἀνθεστηκότα ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τὴν μάχαιραν ἐσπασμένην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· καὶ κύψας προσεκύνησε τῷ προσώπῳ.

32 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ, διατί ἐπάταξας τὴν
ὄνον σου τοῦτο τρίτον; καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξῆλθον εἰς διαβολήν σου,
ὅτι οὐκ ἀσφαλὴς ὁδός σου ἐναντίον μου.

33 * καὶ ἰδοῦσα με ἡ ὄνος, ἐξέκλινεν ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο τρίτον.
καὶ εἰ μὴ ἐξέκλινεν ἀπ' ἐμοῦ, νῦν οὖν σε μὲν δὴ ἀπέκτεινα,
ἐκείνην δ' ἂν περιεποιησάμην.

34 * καὶ εἶπε βαλαὰμ τῷ ἀγγέλῳ κυρίου, ἡμάρτηκα· οὐ
γὰρ ἠπιστάμην ὅτι σύ μοι ἀντέστηκας ἐν τῇ ὁδῷ εἰς συνάντησίν μου. καὶ νῦν εἰ μὴ σοὶ ἀρέσκει, ἀποστραφήσομαι.

35 * καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ πρὸς βαλαάμ, συμπορεύθητι μετὰ τῶν ἀνθρώπων. πλὴν τὸ ῥῆμα ὃ ἂν λαλήσω πρός
σε, τοῦτο φυλάξῃ λαλῆσαι. καὶ ἐπορεύθη βαλαὰμ μετὰ τῶν ἀρχόντων βαλακ.

36 * καὶ ἀκούσας βαλαὰκ ὅτι ἦλθε βαλαάμ, ἐξῆλθεν εἰς
συναντὴν αὐτῷ, εἰς πόλιν μωάβ, ἥ ἐστιν ἐπὶ τῶν ὁρίων ἀρνών,
ἥ ἐστιν ἐκ μέρους τῶν ὁρίων.

37 * καὶ εἶπε βαλαὰκ πρὸς βαλαάμ, οὐχὶ ἀποστέλλας ἀπέστειλα πρὸς σὲ, καλέσαι σε διατί οὐκ ἦρχου πρός με μέλοντος οὐ δυνήσομαι τιμῆσαί σε;

38 * καὶ εἶπε βαλαὰμ πρὸς βαλαάκ, ἰδοὺ ἥκω πρὸς σὲ
νῦν· δυνατός εἰμι λαλῆσαι τί τὸ ῥῆμα ὃ ἂν βάλῃ ὁ θεὸς
εἰς τὸ στόμα μου, τοῦτο φυλάξω λαλῆσαι.

39 * καὶ ἐπορεύθη βαλαὰμ μετὰ βαλαάκ· καὶ ἦλθον εἰς πόλεις ἐπαύλεων.

40 * καὶ ἔθυσεν βαλαάκ πρόβατα καὶ μόσχους· καὶ ἀπέστειλε τῷ βαλαὰμ καὶ τοῖς ἄρχουσι τοῖς μετ' αὐτοῦ.

41 * καὶ ἐγένετο πρωΐ· καὶ παραλαβὼν βαλαὰκ τὸν βαλαάμ,
ἀνήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ὑψηλὸν τοῦ βααλ, καὶ ἐδόξεν αὐτῷ ἐκεῖθεν μέρος τι τοῦ λαοῦ.

κγ.

1 * Καὶ εἶπε βαλαὰμ τῷ βαλαάκ, οἰκοδόμησόν μοι ὧδε ἑπτὰ βωμούς, καὶ ἑτοίμασόν μοι ὧδε ἑπτὰ μόσχους,
καὶ ἑπτὰ κριούς.

2 * καὶ ἐποίησε βαλαὰκ ὃν τρόπον εἶπε αὐτῷ βαλαάμ,
καὶ ἀνήνεγκε μόσχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Aperuitque Dominus oculos Balaam, & vidit angelum Domini ſtantem in via; & gladius eius euaginatus erat in manu ſua: & incurtuatus eſt & adorauit in faciem ſuam.

32 Dixitque ei angelus Domini: Cur percuſſiſti aſinam tuam iam tertia vice? ecce ego egreſſus ſum vt aduerſarer tibi, quia notum eſt coram me, quòd tu volebas ire per viam contra me.

33 Viditque me aſina, & declinauit à facie mea iam tertia vice. & niſi declinaſſet à facie mea, nunc enim te quoque occidiſſem, & eam reſeruaſſem.

34 Dixitque Balaam ad angelum Domini: Peccaui; quia neſciebam quòd tu ſtares in occurſum meum in via. nunc autem ſi diſplicet coram te, reuertar. Dixitque Balaam ad angelum Domini: Peccaui; ſed verbum quod locutus fuero tecum, illud loquaris. & ſic abiit Balaam cum principibus Balac.

35 Erait angelus Domini ad Balaam: Vade cum viris: ſed verbum quod locutus fuero tecum, illud loquaris. & ſic abiit Balaam cum principibus Balac.

36 Et audiuit Balac quòd veniebat Balaam, & egreſſus eſt in occurſum eius in vrbe Moab, quæ eſt iuxta terminum Arnon, quæ eſt in latere termini.

37 Dixitque Balac ad Balaam: Nonne mittens miſi ad te, vt vocarem te? cur non veniſti ad me? nunquid verè dicebas, quòd non poteram honorare te?

38 Dixitque Balaam ad Balac: Ecce nunc venio ad te: nunquid poſſum loqui aliquid? verbum enim quod Dominus poſuerit in ore meo, illud loquar.

39 Abiitque Balaam cum Balac, & venerunt in vrbem prouinciæ eius.

40 Et occidit Balac oues & boues, & miſit ad Balaam, & ad principes qui erant cum eo.

41 Et facto manè, tulit Balac Balaam, & duxit eum in excelſa Dei ſui; & vidit indè extremam partem populi.

CAP. XXIII.

1 DIxitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem aras, & para mihi hic ſeptem boues & ſeptem arietes.

2 Et fecit Balac ſicut locutus fuerat Balaam: & obtulerunt Balac & Balaam bouem & arietem ſuper vnamquamque aram.

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק הִתְיַצַּב עַל־עֹלָתֶךָ וְאֵלֵכָה
אוּלַי יִקְרֶה יְהוָה לִקְרָאתִי וּדְבַר מָה יַרְאֵנִי וְהִגַּדְתִּי
4 לָךְ וַיֵּלֶךְ שָׁפִי: * וַיִּקָּר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאַעַל פָּר וָאַיִל
5 בַּמִּזְבֵּחַ: * וַיָּשֶׂם יְהוָה דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וַיֹּאמֶר
6 שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר: * וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה
נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ הוּא וְכָל־שָׂרֵי מוֹאָב: * וַיִּשָּׂא
7 מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר מִן־אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ־מוֹאָב
מֵהָרְרֵי קֶדֶם לְכָה אָרָה־לִּי יַעֲקֹב וּלְכָה זֹעֲמָה
8 יִשְׂרָאֵל: * מָה אֶקֹב לֹא קָבָה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא
9 זָעַם יְהוָה: * כִּי־מֵרֹאשׁ צֻרִים אֶרְאֶנּוּ
וּמִגְּבָעוֹת אֲשׁוּרֶנּוּ הֶן־עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבַגּוֹיִם
10 לֹא יִתְחַשָּׁב: * מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־
רֹבַע יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשִׁי מ֣וֹת יְשָׁרִים וּתְהִי אַחֲרִיתִי
11 כָּמֹהוּ: * וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם מֶה עָשִׂיתָ
לִי לָקֹב אֹיְבַי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֶךְ:
12 * וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יָשִׂם יְהוָה בְּפִי אֹתוֹ
13 אִשְׁמֹר לְדַבֵּר: * וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לְךָ נָא אִתִּי אֶל־
מָקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאֶה
וְכֻלּוֹ לֹא תִרְאֶה וְקָבְנֵהוּ לִי מִשָּׁם: * וַיִּקָּחֵהוּ שְׂדֵה
14 צֹפִים אֶל־רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וַיִּבֶן שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וַיַּעַל
15 פַּר וָאַיִל בַּמִּזְבֵּחַ: * וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הִתְיַצַּב כֹּה עַל־
16 עֹלָתֶךָ וְאָנֹכִי אִקָּרֶה כֹּה: * וַיִּקָּר יְהוָה אֶל־בִּלְעָם
וַיָּשֶׂם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה תְדַבֵּר:
17 * וַיָּבֹא אֵלָיו וְהִנֵּהוּ נִצָּב עַל־עֹלָתוֹ וְשָׂרֵי מוֹאָב אִתּוֹ
18 וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מֶה־דִּבֶּר יְהוָה: * וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר
קוּם בָּלָק וּשְׁמָע הַאֲזִינָה עָדַי בְּנוֹ צִפֹּר:
19 * לֹא אִישׁ אֵל וִיכַזֵּב וּבֶן־אָדָם וְיִתְנֶחָם הַהוּא אָמַר וְלֹא
20 יַעֲשֶׂה וְדִבֶּר וְלֹא יְקִימֶנָּה: * הִנֵּה בָרֵךְ לָקָחְתִּי וּבֵרַךְ וְלֹא
אֲשִׁיבֶנָּה:

3 *Dixitque Balaã ad Balac: Sta pauliſper iuxta
holocauſtũ tuum, donec vadã, ſi fortè occur-
rat mihi Dñs, & quodcunq; imperauerit, lo-
4 quar tibi. Cumq; abiiſſet velociter, *Occurrit
illi Deus. locutuſq; ad eum Balaam, Septẽ, in-
quit, aras erexi, & impoſui vitulum & arietem
5 deſuper. *Dñs autem poſuit verbũ in ore eius,
& ait: Reuertere ad Balac, & hæc loquêris.
6 *Reuerſus inuenit ſtantẽ Balac iuxta holocau-
ſtũ ſuum, & omnes principes Moabitarũ. *Af-
7 ſumptaq; parabola ſua, dixit: De Arã adduxit
me Balac rex Moabitarũ de mõtibus Oriẽtis.
B Veni, inquit, & maledic Iacob, ppera & dete-
8 ſtare Iſrael. *Quomodo maledicã, cui non ma-
ledixit Deus? qua ratione deteſter, quẽ Dñs nõ
9 deteſtatur? *De ſummis ſilicibus videbo eum,
& de collibus cõſiderabo illũ. Populus ſolus
habitabit, & inter gentes non reputabitur.
10 *Quis dinumerare poſſit puluerem Iacob, &
noſſe numerum ſtirpis Iſrael? Moriatur anima
mea morte iuſtorũ, & fiãt nouiſſima mea ho-
11 rũ ſimilia. *Dixitq; Balac ad Balaã: Quid eſt
hoc quod agis? Vt malediceres inimicis meis
12 vocaui te, & tu econtrario benedicis eis. *Cui
ille reſpõdit: Nũ aliud poſſum log, niſi quod
13 iuſſerit Dñs? *Dixit ergo Balac: Veni mecũ in
alterum locũ, vndè parte Iſrael videas, & totũ
14 videre non poſsis, indè maledicito ei. *Cumq;
duxiſſet eum in locũ ſublimẽ ſuper verticem
mõtis Phaſga, ædificauit Balaam ſeptẽ aras: &
15 impoſitis ſuprà vitulis atque arietibus, *Dixit
ad Balac: Sta hic iuxta holocauſtum tuum, do
16 nec ego obuius pergam. *Cui cùm Dominus
occurriſſet, poſuiſſetque verbum in ore eius,
ait: Reuertere ad Balac, & hæc loquêris ei.
17 *Reuerſus inuenit eum ſtantẽ iuxta holocau-
ſtũ ſuum, & principes Moabitarũ cum eo. Ad
18 quẽ Balac: Quid, inquit, locutus eſt Dñs? *At
ille aſſumpta parabola ſua, ait: Sta Balac, & au-
19 ſculta, audi fili Sephor: *Non eſt Deus quaſi
homo, vt mentiatur; nec vt filius hominis, vt
mutetur. Dixit ergo, & non faciet? locutus eſt,
20 & non implebit? *Ad benedicendum addu-
ctus ſum, benedictionẽ prohibere non valeo.

3 *Et dixit Balaã ad Balaac, Sta ſuper ſacrificium
tuũ, & ibo ſi apparuerit mihi Deus in occurſu: &
verbũ quodcunq; mihi oſtendet, annũciabo tibi. &
abiit rectã. *Et apparuit Deus Balaã, & dixit ad
eũ Balaam: Septem altaria paraui, & impoſui vi-
tulum & arietem ſuper altare. *Et immiſit Deus
verbum in os Balaam, & dixit: Conuerſus ad Ba-
lac ſic loquêris. *Et reuerſus eſt ad eum: & ille
ſteterat ſuper holocauſtis ſuis, & omnes principes
Moab cum illo. *Et aſſumens parabolam ſuam,
dixit: Ex Meſopotamia accerſiuit me Balaac rex
Moab: de mõtibus Orientis, dicens: Veni maledic
mihi Jacob, & veni maledic mihi Iſrael.
*Quid maledicam, cui non maledicit Dominus? 8
quid maledicam, cui non maledicit Deus? *Quia 9
de vertice montium videbo eum, et de collibus con-
ſiderabo eum: ecce populus ſolus habitabit, & in
gentibus non reputabitur. *Quis dinumerauit 10
ſemen Iacob, & quis numerabit populos Iſrael? mo-
riatur anima mea inter animas iuſtorum, et fiat ſe-
men meum vt ſemen hoc. *Et dixit Balaac ad 11
Balaam: Quid feciſti mihi? ad maledictionem ini-
micorum meorum vocaui te, & ecce benedixiſti be-
nedictionem. *Et dixit Balaam ad Balaac: 12
Nonne quæcunque immiſerit Deus in os meum, hoc
cuſtodiam ad loquendum? *Et dixit ad eum 13
Balaac: Veni adhuc mecum in locum alium, ex quo
non videbis eum indẽ, ſed partem aliquam eius vi-
debis, omnes autem non videbis, & maledices mihi
ei indẽ. *Et aſſumpſit eum in agri ſpeculam ſu- 14
per verticem exciſi, et ædificauit ibi ſeptem altaria,
& impoſuit vitulum & arietem ſuper altare. *Et 15
dixit Balaam ad Balaac: Sta ſuper ſacrificium tuũ:
ego autem ibo interrogare Deum. *Et occurrit Deus 16
Balaam, et immiſit verbum in os eius: et dixit, Re-
uertere ad Balaac, & hæc loquêris. *Et reuerſus 17
eſt ad eum, & ille ſteterat ſuper holocauſtum ſuum,
et principes Moab cum eo. Et dixit ei Balaac: Quid
locutus eſt Dñs? *Et aſſumẽs parabolam ſuã, dixit: 18
Surge Balaac, & audi, auribus percipe teſtis filius
Sephor. *Non vt homo Deus ad mentiendum, neque 19
vt filius hominis vt minetur. ipſe dixiſti, non faciet?
loquetur, & non manebit? *Ecce ad benedicendum 20
aſſumptus ſum: benedicam, & non conuertar.

'Dixitq; Balaã ad Balac: Sta iuxta holocauſtum tuum: & ibo ſi fortè occurrat ſermo à facie Dñi in occurſum meũ: & verbum quod indicauerit mihi, annũciabo tibi. Abiit ſolus q;. 'Et occurrit verbum à facie Domini ad Balaã, & dixit ei: Septem aras diſpoſui, & obtuli bouem & arietem ſuper aras. 'Posuitq; Dominus verbum in ore Balaam, & ait: Reuertere ad Balac, & ſic loquêris. 'Reuerſusque eſt ad eum: & ecce ille ſtabat iuxta holocauſtum ſuum, & omnes principes Moab. 'Et aſſumpſit parabolam ſuam, & ait: De Aram duxit me Balac rex Moab, de montibus Orientis: Veni, inquit, maledic pro me Iacob, & veni proiice à me Iſraelem. 'Quid maledicam, cui non maledixit Deus? & quid proiiciam, quem non exiſtimabunt con-
A vertice enim montium intueor eum, & de collibus conſidero eum: ecce populus ſolus poſſidebit ſeculũ, & in gentibus non exiſtimabunt con-
ſumptionem. "Quis poterit numerare paruulos domus Iacob, de quibus dictũ eſt quòd multiplicabuntur ſicut puluis terræ, aut vnum ex quatuor
ſanctis Iſrael? moriatur anima mea morte rectorum eius, & ſit finis meus ſicut illorum. "Dixitque Balac ad Balaam: Quid hoc feciſti mihi? vt male-
dicere inimicis meis duxi te, & ecce benedictione benedixiſti eis. "Et reſpondit & ait: Vtique quod poſuerit Dñs in ore meo, illud obſeruabo vt
loquar. "Dixitq; ei Balac: Veni, obſecro, nunc mecum in alterum locum, vnde eum videre poteris: tantummodo extremam partem eius videbis, &
non videbis, & maledic indè ei pro me. "Et occurrit verbũ à facie Dñi ipſi Balaã: & poſuit
Super vnãquãq; arã. "Dixitq; ad Balac: Sta hic iuxta holocauſtũ tuũ: ego autẽ accedã illuc vſq;. "Et occurrit verbũ à facie Dñi ipſi Balaã: & poſuit
ſermonẽ in ore eius, & ait: Reuertere ad Balac, & ſic loquêris. "Et venit ad eũ, & ecce ipſe ſtabat iuxta holocauſtũ ſuũ, & principes Moab cum eo. &
dixit ei Balac: Quid locutus eſt Dñs? "Et aſsũpſit parabolã ſuã, & ait: Surge Balac & audi, auſculta ẏba meũ fili Sephor: "Nũ ſicut ẏba filiorũ hoim
ſunt ego Deifilij hoim dicũt & mẽtiũtur, nec iuxta opera filiorũ earnis, q decernũt facere, & inito cõſilio mutrãtur ab eo: quod ipſe dixit, nõne faciet?
& eme enim verbum eius confirmabitur. "Ecce benedictiones accepi ad benedicendum Iſrael, & non prohibebo benedictionem meam ab eis.

תרגום אונקלוס

3 וַאֲמַר לְבָלָק אִתְעַתַּד עַל עֲלָתָךְ וְאֵיזֵיל כְּמֵימְרָא דְיְיָ דְּאִזְדְּמַן לְמֵימַר לִי וּמִלְּתָא דְּיַחֲוֵינִי וְאֵיתֵי לָךְ וַאֲזַל יְחִידָי: 4 וְעָרַע מֵימְרָא דְיְיָ
קֳדָם יְיָ וְאָמַר לֵיהּ יְיָ שַׁבְעָא קְרָבְתִּין סְדַּרִית וְאַסֵּקִית חוֹר וְדִכְרָא עַל מַדְבְּחָא: 5 וְשַׁוִי יְיָ פִּתְגָמָא בְּפוּם בִּלְעָם וַאֲמַר תּוּב לְוָת בָּלָק וְכִדְיִן
תְּמַלֵּיל: 6 וְתָב לְוָתֵיהּ וְהָא הוּא מְעַתַּד עַל עֲלָתֵיהּ הוּא וְכָל רַבְרְבֵי מוֹאָב: 7 וּנְטַל מְתָלֵיהּ וַאֲמַר מִן אֲרָם אַיְתַנִי בָּלָק מַלְכָּא דְמוֹאָב
מִטּוּרֵי מַדִּינְחָא לֵימָא לִי יַעֲקֹב וְאֵתָא מֵימְרָא דְיְיָ וְקַלֵּל יִשְׂרָאֵל וְכָל דַּבְרֵנִי סוֹנְאֵי: 8 מָה אֲלוּפֵיהּ לָא לְטָיֵיהּ אֵל וְתַקֵּף דְּלָא תַקְפֵיהּ יְיָ: 9 אֲרֵי מֵרֵישׁ טוּרַיָּא חֲזֵיתֵיהּ וּמֵרָמָתָא
מִסְתַּכְּלָנָא אוּ הָא עַמָּא בְּלַחֲדֵיהוֹן יַתְּיְדֵעִין וְלָא בְּעַמְמַיָּא לָא יִתְחַשְׁבוּן: 10 מַאן יְכִיל לְמִסְפַּר זַרְעָא דְיַעֲקֹב וּלְמִנְיַן פֻּלְגוּתָא דְיִשְׂרָאֵל
לְמִיתַן נַפְשִׁי בְּמוֹתָא דִּזְכָאֵי וְיִהֵי סוֹפִי כְּיִחְהוֹן: 11 וַאֲמַר בָּלָק לְבִלְעָם מָה עֲבַדְתָּ לִי לְמֵילַט
סוֹנְאֵי דְבַרְכָא בָּרְכְתָּא וְהָא בָרֵךְ הֲלָא יַת דִּישְׁוִי יְיָ בְּפוּמִי יְהֵא אֲשַׁר לְמַלָּלָא: 12 וַאֲתֵיב וַאֲמַר הֲלָא יַת דְּשַׁוִי יְיָ בְּפוּמִי יְהֵא אֲשַׁר לְמַלָּלָא: 13 וַאֲמַר לֵיהּ בָּלָק אֲתָא כְּעַן
עִמִּי לְאַתְרָא אָחֳרָנָא דְּתֶחֱזֵי מִנֵּיהּ לְחוּד קְצֵיהּ חֲזֵי וְכוּלֵיהּ לָא תֶחֱזֵי וּלְטָיֵיהּ לִי מִתַּמָּן: 14 וּדְבָרֵיהּ לְחַקָּל סְכוֹתָא לְרֵישׁ רַמְתָא וּבְנָא שִׁבְעָה מַדְבְּחִין וְאַסֵּיק תּוֹר וּדְכַר
עַל כָּל מַדְבְּחָא: 15 וַאֲמַר לְבָלָק אִתְעַתַּד הָכָא עַל עֲלָתָךְ וְאָנָא אִתְמְטֵי עַד כָּא: 16 וְעָרַע מֵימְרָא דְיְיָ לְוָת בִּלְעָם וְשַׁוִי פִּתְגָמָא בְּפוּמֵיהּ וַאֲמַר תּוּב
לְוָת בָּלָק וְכִדְיִן תְּמַלֵּיל: 17 וַאֲתָא לְוָתֵיהּ וְהָא מְעַתַּד עַל עֲלָתֵיהּ וְרַבְרְבֵי מוֹאָב עִמֵּיהּ וַאֲמַר לֵיהּ בָּלָק מָה גְּלָא יְיָ מַלֵּיל: 18 וּנְטַל
מְתָלֵיהּ וַאֲמַר קוּם בָּלָק וְקַבֵּל אֲצֵי בְּרַם בְּנֵי אֱנָשָׁא מַיְתֵי וְכַדְּבִין וְאֵין לָא כְּעוֹבְדֵי בְּנֵי בִּשְׁרָא דְאִינּוּן גָּזְרִין לְמֶעְבַּד
וְיֵימְרוּן וְיִתְקַיְּמוּן הַהוּא אֲמַר וְלָא יַעְבֵּד וְכָל מְמַלֵּיהּ מְתְקַיְּמִין: 19 הָא בִרְכָן קַבֵּילִית וַאֲבָרְכִינּוּן לְיִשְׂרָאֵל וְלָא אֲתֵיב בִּרְכָתִי מִנַּהוֹן:

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 * Non est idolum in Iacob, nec videtur simulachrum in Israel. dominus Deus eius cum eo est, & clangor victoriæ regis in illo.
22 * Deus eduxit illum de Ægypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis. * Non est
23 augurium in Iacob, nec diuinatio in Israel. Temporibus suis dicetur Iacob & Israel, quid operatus sit Deus.
24 * Ecce populus vt leæna consurget, & quasi leo erigetur. non accubabit, donec deuoret prædam, & occisorum sanguinem bibat.
25 * Dixitque Balac ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas.
26 * At ille: Nonne, ait, dixi tibi, & quicquid mihi Dominus imperaret, hoc facerem?
27 * Et ait Balac ad eum: Veni, & ducam te ad alium locum, si forte placeat Deo vt inde maledicas eis. * Cumque duxisset eum super verticem montis Phogor qui respicit soli-
29 tudinem, * Dixit ei Balaam: Ædifica mihi hic septem aras, & para totidem vitulos, totidemque numeri arietes.
30 * Fecit Balac vt Balaam dixerat: imposuitque vitulos & arietes per singulas aras.

CAP. XXIIII.

1 A CVmq; vidisset Balaam quòd placeret Domino vt benediceret Israeli, nequaquam abiit vt antè perrexerat, vt augurium quæreret, sed dirigens contra desertum vultum suum,
2 * & eleuans oculos, vidit Israelin tentoris commorantem per tribus suas: & irruente in
3 se Spiritu Dei, * assumpta parabola, ait: Dixit Balaam filius Beor, dixit homo cuius obtu-
4 ratus est oculus: * Dixit auditor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis intuitus est: qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius.
5 * Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel!
6 * Vt valles nemorosæ, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula quæ fixit Dominus quasi cedri prope aquas.
7 * Fluet aqua de situla eius, & semen illius
B erit in aquas multas. Tolletur propter Agag rex eius, & auferetur regnum illius.

21 * לֹא־הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא־רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל
יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: * אֵל מוֹצִיאָם
22 ממצרים כתועפת ראם לו: * כִּי לֹא־נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב
23 וְלֹא־קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל כָּעֵת יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל
24 מַה־פָּעַל אֵל: * הֵן עָם כְּלָבִיא יָקוּם וְכַאֲרִי
יִתְנַשָּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד־יֹאכַל טֶרֶף וְדַם חֲלָלִים
25 יִשְׁתֶּה: * וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם גַּם־קֹב לֹא
26 תְקַבֶּנּוּ גַם־בָּרֵךְ לֹא תְבָרְכֶנּוּ: * וַיַּעַן בִּלְעָם וַיֹּאמֶר
אֶל־בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר יְדַבֵּר
27 יְהוָה אֹתוֹ אֶעֱשֶׂה: * וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בִּלְעָם
לְכָה־נָּא אֶקָּחֲךָ אֶל־מָקוֹם אַחֵר אוּלַי יָשַׁר בְּעֵינֵי
28 הָאֱלֹהִים וְקִבְּתוֹ לִי מִשָּׁם: * וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־
29 בִּלְעָם רֹאשׁ הַפְּעוֹר הַנִּשְׁקָף עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן:
* וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל־בָּלָק בְּנֵה־לִי בָזֹּה שִׁבְעָה
מִזְבְּחֹת וְהָכֵן לִי בָּזֹה שִׁבְעָה פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִם:
30 * וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר בִּלְעָם וַיַּעַל פָּר וָאַיִל
בַּמִּזְבֵּחַ:

כה

1 * וַיַּרְא בִּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי
יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְלֹא־הָלַךְ כְּפַעַם־בְּפַעַם
2 לִקְרַאת נְחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל־הַמִּדְבָּר פָּנָיו:
3 * וַיִּשָּׂא בִלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן
לִשְׁבָטָיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: * וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ
4 וַיֹּאמַר נְאֻם בִּלְעָם בְּנוֹ בְעֹר וְנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם
הָעָיִן: * נְאֻם שֹׁמֵעַ אִמְרֵי־אֵל אֲשֶׁר מַחֲזֵה שַׁדַּי
5 יֶחֱזֶה נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם: * מַה־טֹּבוּ אָהָלֶיךָ יַעֲקֹב
6 מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל: * כִּנְחָלִים נָטְיוּ כִּגְנַת עֲלֵי
נָהָר כַּאֲהָלִים נָטַע יְהוָה כַּאֲרָזִים עֲלֵי־מָיִם: * יָזַל
7 מַיִם מִדְּלָיָו וְזַרְעוֹ בְּמַיִם רַבִּים וְיָרֹם מֵאֲגַג מַלְכּוֹ וְתִנָּשֵׂא
מַלְכֻתּוֹ:

21 * Non erit labor in Iacob, neque apparebit dolor in Israel: Dominus Deus eius cũ eo, gloriosa principum in eo. * Deus qui eduxit eum ex Æ-
22 gypto, sicut gloria vnicornis eius.
* Non enim est augurium in Iacob, neque diui-
23 natio in Israel. secundum tempus dicetur Iacob, & Israel quod perficiet Deus.
24 * Ecce populus sicut catulus leonis consurget, et sicut leo superbiet. non dormiet quoad deuoret prædam, & sanguinem vulneratorum bibat.
25 * Et dixit Balaac ad Balaam: Neque maledicas ei, neque benedicens benedices
26 ei. * Et respondens Balaam, dixit Balaac: Non locutus sum tibi, dicens: Verbum quodcunque locutus fuerit Deus, hoc faciam?
27 * Et dixit Balaac ad Balaam: Veni, assumam te in locum alium, si placuerit Deo, & maledic mihi indè.
28 * Et assumpsit Balaac Balaam super verticem Phogor, quæ spectat in desertum.
29 * Et dixit Balaam ad Balaac: Ædifica mihi hic septem altaria, & para mihi hic septem vitulos & septem arietes.
30 * Et fecit Balaac sicut dixit ei Balaam, & imposuit vitulum & arietem super altare.

CAP. XXIIII.

1 ET videns Balaam, quòd bonum est coram Domino benedicere Israel, non abiit secundum consuetum in occursum auibus, & conuertit faciem
2 suam in desertum.
* Et eleuans Balaam oculos suos, videt Israel
3 exercitum habentem per tribus. & factus est Spiri tus Dei super eum. * & assumens parabolam suã,
4 dixit: Dicit Balaam filius Beor: dicit homo verax videns: * Dicit audiens eloquia Dei: qui
5 visionem Dei vidit in somnis; aperti oculi eius.
* Quam pulchræ tuæ domus, Iacob, tabernacula tua Israel!
6 * Tanquam valles obumbrantes, tanquam & horti super fluuium, & velut tabernacula quæ fixit Dominus, sicut cedri iuxta aquas.
7 * Exibit homo ex semine eius, & dominabitur gentibus multis. & exaltabitur Psoch regnum eius, & augebitur regnum eius.

21 * οὐκ ἔσται μόχθος ἐν ἰακὼβ, οὐδ' ὀφθήσεται πόνος ἐν ἰσραὴλ,
κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ σὺν δόξα δεχόντων ἐν αὐτῷ.
22 * ὁ θεὸς ὁ ἐξαγαγὼν αὐτὸν ἐξ αἰγύπτου ὡς δόξα μονοκέρωτος
23 αὐτοῦ. * οὐ γὰρ ἔστιν οἰωνισμὸς ἐν ἰακὼβ, οὐδὲ μαντεία
ἐν ἰσραὴλ, κατὰ καιρὸν ῥηθήσεται ἰακὼβ, καὶ τῷ ἰσραὴλ τί ἀπο-
τελέσει ὁ θεός.
24 * ἰδοὺ λαὸς ὡς σκύμνος ἀναστήσεται, καὶ ὡς λέων γαυριωθήσεται.
οὐ κοιμηθήσεται ἕως φάγῃ θήραν, καὶ αἷμα τραυματιῶν πίῃ.
25 * καὶ εἶπε βαλαὰκ πρὸς βαλαάμ, οὔτε καταρᾷ κατα-
ράσῃ αὐτὸν, οὔτε εὐλογῶν εὐλογήσεις αὐτόν.
26 * καὶ ἀποκριθεὶς βαλαὰμ εἶπε τῷ βαλαὰκ, οὐκ ἐλά-
λησά σοι λέγων, ῥῆμα ὃ ἂν λαλήσῃ ὁ θεὸς, τοῦτο ποιήσω;
27 * καὶ εἶπε βαλαὰκ πρὸς βαλαάμ, δεῦρο παραλάβω
σε εἰς τόπον ἄλλον, εἰ ἀρέσῃ τῷ θεῷ, καὶ καταράσαί μοι αὐ-
τὸν ἐκεῖθεν.
28 * καὶ παρέλαβε βαλαὰκ τὸν βαλαὰμ ἐπὶ κορυφὴν τοῦ
φογώρ, τὸ παρατεῖνον εἰς τὴν ἔρημον.
29 * καὶ εἶπε βαλαὰμ πρὸς βαλαάκ, οἰκοδόμησόν μοι ὧδε
ἑπτὰ βωμοὺς, καὶ ἑτοίμασόν μοι ὧδε ἑπτὰ μόσχους, καὶ ἑπτὰ
κριούς.
30 * καὶ ἐποίησεν βαλαὰκ καθάπερ εἶπεν αὐτῷ βαλαάμ,
καὶ ἀνήνεγκε μόσχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν.

κθ'.

1 * Καὶ ἰδὼν βαλαάμ, ὅτι καλόν ἐστιν κύριον εὐ-
λογεῖν τὸν ἰσραὴλ, οὐκ ἐπορεύθη κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς συναντη-
σιν τοῖς οἰωνοῖς, καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν
ἔρημον.
2 * καὶ ἐπάρας βαλαὰμ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καθορᾷ τὸν
ἰσραὴλ ἐσκηνωμένον κατὰ φυλάς. καὶ ἐγένετο πνεῦμα θεοῦ
3 ἐπ' αὐτόν. * καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ, εἶπε, φησὶ
βαλαὰμ υἱὸς βεώρ· φησὶν ὁ ἀνὴρ ὁ ἀληθινὸς ὁρῶν.
4 * φησὶν ἀκούων λόγια θεοῦ, ὃς τις ὅρασιν θεοῦ εἶδεν ἐν ὕπνῳ,
ἀποκεκαλυμμένοι δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ·
5 * ὡς καλοὶ οἱ οἶκοι ἰακὼβ, αἱ σκηναὶ οἱ ἰσραήλ.
6 * ὡσεὶ ναπαὶ σκιάζουσαι, ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμῶν,
καὶ ὡσεὶ σκηναὶ ἃς ἔπηξεν κύριος, ὡσεὶ κέδροι παρ' ὕδατα.
7 * ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ, καὶ κυ-
ριεύσει ἐθνῶν πολλῶν. καὶ ὑψωθήσεται ἡ ψώχ βασιλεία αὐ-
τοῦ, καὶ αὐξηθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Intueor quoniam non sunt seruientes idolis in domo Iacob, neque operantes falsitatem in Israel. verbum domini Dei sui est in adiutorium
eorum, & maiestas regis sui est inter eos. " Deus qui eduxit eos de Ægypto, ipse fortitudo & celsitudo sua est. " Non enim placent au-
guria in domo Iacob, neque diuinationes volunt multitudo domus Israel. in tempore dicetur Iacob & Israeli quid operatus sit Deus.
" Ecce populus vt leæna habitabit, & sicut leo exaltabitur: non habitabit in terra sua, donec occidat occisionem, & substantias populorum hæ-
rebit. " Dixitque Balac ad Balaam: Neque maledicas ei, neque benedicas. " Respondit que Balaam, & dixit ad Balac: Nonne
custodiam quæ locutus fuerit Dominus, illud faciam? " Dixitque Balac ad Balaam: Veni, nunc ducam te in alterum
locum, si forte erit voluntas coram Domino, vt maledicas ei indè pro me. " Et duxit Balac Balaam in verticem collis Phogor, qui respicit
desertum. " Dixitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic septem aras, & para mihi hic septem boues & septem arietes.

CAP. XXIIII.

" Et fecit Balac sicut dixerat Balaam, & obtulit bouem & arietem super vnaquaque ara.
Et videns Balaam quòd placeret coram Domino, vt benediceret Israeli: & non abiit sicut antea, vt augurium quæreret; sed posuit faciem suam ad
desertum. " Et eleuauit Balaam oculos, & vidit Israel commorantem per tribus suas: &
virtutem quem fecerant filij Israel in deserto. " Et assumpsit parabolam suam, & ait: Dicit Balaam filius Beor: & dicit
qui habet videri: " Dicit qui audit verbum à facie Dei, qui visionem à facie omnipotentis videt: cadens, & reuelatur ei.
Quam bona est terra tua Iacob, & domus habitationis tuæ Israel! " Sicut torrentes defluentes, sicut hortus irriguus qui est
iuxta Euphratem; sicut aromata quæ plantauit Dominus, sicut cedri quæ plantati sunt iuxta aquas. " Crescet rex qui vngetur de filijs suis, &
dominabitur populorum multorum, & roborabitur magis quàm Agag rex eius, & eleuabitur regnum illius.

תרגום אונקלוס

21 אִסְתַּכַּל לֵית פָּלְחָן גְּלוּלִין בְּרְבִית יַעֲקֹב וְאַף לָא עַבְדֵי לְאוּת שְׁקַר בְּיִשְׂרָאֵל מֵימְרָא דְיָיָ אֱלָהֵהּ עִמֵּהּ וְשְׁכִינַת מַלְכָּהּ בֵּינֵיהוֹן׃
22 אֱלָהָא דְאַפֵּיק יָתְהוֹן מִמִּצְרַיִם תְּקֵפָא דְרוּמְיָא דִילֵיהּ׃ 23 אֲרֵי לָא נְחָשִׁין בְּרְבִית יַעֲקֹב וְאַף לָא קְסָמִיא בְּיִשְׂרָאֵל כְּעִידָן
יְתֵאמַר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מָה רְעוּתָא דְיֵיתֵב לָא יִשְׂרֵי בְּאַרְעָא עַד דְיִקְטוֹל קְטוֹל וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יִרֵת׃
24 יְתֵאמַר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מָה רְעָא עִמֵּהּ כְּלֵיתָא שְׁרֵי וּכְאַרְיְוָא יִתְנַטַּל לָא יִשְׁרֵי בְּאַרְעָא עַד דְיִקְטוֹל קְטוֹל וְנִכְסֵי עַמְמַיָּא יִרֵת׃
25 וְאָמַר בָּלָק לְבִלְעָם אַף מֵילַּם לָא תְלַטְיִנֵיהּ אַף בְּרָכָא לָא תְבָרְכִינֵיהּ׃ 26 וַאֲתֵיב בִּלְעָם וַאֲמַר לְבָלָק הֲלָא מַלֵּילְנָא עִמָּךְ לְמֵימַר כֹּל דִי יְמַלֵּיל
יְיָ יְתֵיהּ אֶעְבֵּד׃ 27 וַאֲמַר בָּלָק לְבִלְעָם אֲתָא כְעַן אֵיזְדַּמַּן לָךְ אַתְרָא אָחֳרָנָא מִן קַדְמָיִן יְיָ דִילְמָא יְהֵי תַּקִּיפָא לְמִסְחַם׃
בָּלָק יָת בִּלְעָם רֵישׁ מַסְתָּא דְפָעוֹר דְאִסְתְּחֵי עַל אַפֵּי בֵּית יְשִׁימוֹן׃ 29 וַאֲמַר בִּלְעָם לְבָלָק בְּנִי לִי הָכָא שְׁבְעָה מַדְבְּחָן וְאַסְקֵת לִי הָכָא שְׁבְעָה
תּוֹרִין וְשִׁבְקָא דְכַרְיָן׃ 30 וַעֲבַד בָּלָק כְּמָא דַאֲמַר בִּלְעָם וְאַסֵּיק תּוֹר וְדִכַּר עַל כָּל מַדְבְּחָא׃

כה

1 וְחָזָא בִלְעָם אֲרֵי טָב קֳדָם יְיָ לְבָרְכָא יָת יִשְׂרָאֵל וְלָא הֲלַךְ כִּזְמִנִּין כְּזִמְנָא
בְּנִבְאַת מִן קֳדָם יְיָ׃ 2 וּזְקַף בִּלְעָם יָת עֵינוֹהִי וַחֲזָא יָת יִשְׂרָאֵל שָׁרֵן לְשִׁבְטוֹהִי וּשְׁרָת עֲלוֹהִי רוּחָא
קֳדָם שְׁרֵי חֵינֵי וְתִתְגְּלֵי׃ 3 וְנָטַל מַתְלְיָה וְאֲמַר אֲמַר בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר וְאֲמַר גַּבְרָא דְשַׁפִּיר חָזֵי׃ 4 אֲמַר דְשָׁמַע מֵימַר מִן קֳדָם אֵל חָזֵי
מִן קֳדָם שַׁדַּי וְשָׁבִיק וְאִתְגְּלֵי עֵינוֹהִי׃ 5 מָה טָבוּ מַשְׁכְּנָךְ יַעֲקֹב בֵּית מִדְרָשָׁךְ יִשְׂרָאֵל׃ 6 כְּנַחֲלִין דְסַרְבִין כְּגִנְּתָא עַל פְּרָת כְּבֻסְמַיָּא דְנָצִיב יְיָ
כְּאַרְזִין דְנָצִיבִין עַל מַיָּא׃ 7 יְסָגֵי מַלְכָּא דְיִתְרְבֵּא מִבְּנוֹהִי וְיִשְׁלוֹט בְּעַמְמִין סַגִּיאִין וְיִתְקוֹף מִגָּגֵג מַלְכֵּיהּ וְיִתְנַשֵּׂא מַלְכוּתֵיהּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

8 אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם כְּתוֹעֲפֹת רְאֵם לוֹ יֹאכַל
גּוֹיִם צָרָיו וַעַצְמֹתֵיהֶם יְגָרֵם וְחִצָּיו יְמָחֵץ׃
9 כָּרַע שָׁכַב כְּאַרְיֵה וּכְלָבִיא מִי יְקִימֶנּוּ מְבָרְכֶיךָ בָרוּךְ
10 וְאֹרְרֶיךָ אָרוּר׃ וַיִּחַר אַף בָּלָק אֶל בִּלְעָם
וַיִּסְפֹּק אֶת כַּפָּיו וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל בִּלְעָם לְקֹב אֹיְבַי
קְרָאתִיךָ וְהִנֵּה בֵּרַכְתָּ בָרֶךְ זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃
11 וְעַתָּה בְּרַח לְךָ אֶל מְקוֹמֶךָ אָמַרְתִּי כַּבֵּד
אֲכַבֶּדְךָ וְהִנֵּה מְנָעֲךָ יְהוָה מִכָּבוֹד׃
12 וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל בָּלָק הֲלֹא גַם אֶל מַלְאָכֶיךָ
13 אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ אֵלַי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר׃ אִם יִתֶּן
לִי בָלָק מְלֹא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוּכַל לַעֲבֹר אֶת
פִּי יְהוָה לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה מִלִּבִּי אֲשֶׁר
יְדַבֵּר יְהוָה אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃ 14 וְעַתָּה הִנְנִי הוֹלֵךְ לְעַמִּי
לְכָה אִיעָצְךָ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָעָם הַזֶּה לְעַמְּךָ
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים׃ 15 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר נְאֻם
בִּלְעָם בְּנוֹ בְעֹר וּנְאֻם הַגֶּבֶר שְׁתֻם הָעָיִן׃ 16 נְאֻם
שֹׁמֵעַ אִמְרֵי אֵל וְיֹדֵעַ דַּעַת עֶלְיוֹן מַחֲזֵה שַׁדַּי יֶחֱזֶה
נֹפֵל וּגְלוּי עֵינָיִם׃ 17 אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ
וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל
וּמָחַץ פַּאתֵי מוֹאָב וְקַרְקַר כָּל בְּנֵי שֵׁת׃ 18 וְהָיָה
אֱדוֹם יְרָשָׁה וְהָיְתָה יְרֵשָׁה שֵׂעִיר אֹיְבָיו וְיִשְׂרָאֵל
עֹשֶׂה חָיִל׃ 19 וְיֵרֵד מִיַּעֲקֹב וְהֵאבִיד שָׂרִיד מֵעִיר׃
20 וַיַּרְא אֶת עֲמָלֵק וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר רֵאשִׁית
גּוֹיִם עֲמָלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עֲדֵי אֹבֵד׃ 21 וַיַּרְא אֶת הַקֵּנִי
וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ׃
22 כִּי אִם יִהְיֶה לְבָעַר קָיִן עַד מָה אַשּׁוּר תַּשְׁבֶּךָ׃
23 וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר אוֹי מִי יִחְיֶה מִשָּׂמוֹ אֵל׃
24 וְצִים מִיַּד כִּתִּים וְעִנּוּ אַשּׁוּר וְעִנּוּ עֵבֶר וְגַם הוּא עֲדֵי
25 אֹבֵד׃ 25 וַיָּקָם בִּלְעָם וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ וְגַם בָּלָק
הָלַךְ לְדַרְכּוֹ׃

NVMERI. Translat. B. Hieron. *Balaam.*

8 *Deus eduxit illũ de Ægypto, cui⁹ fortitudo
similis est rhinocerotis. Deuorabũt gẽtes hostes illius, ossaq; eorũ cõfringẽt, & pforabunt
9 sagittis. *Accubãs dormiuit vt leo, & quasi leæna quã suscitare nullus audebit. Qui bñdixerit tibi, erit & ipse bñdict⁹. q maledixerit tibi,
10 in maledictione reputabitur. *Iratusq; Balac cõtra Balaã cõplosis manibus ait: Ad maledicẽdũ inimicis meis vocaui te, q̃bus ecõtrario
11 tertiò benedixisti. *Reuertere ad locũ tuũ. deC creuerã quidẽ magnificè honorare te, sed Dñs
12 priuauit te honore disposito. *Respõdit Balaã ad Balac. Nõne nũciis tuis quos misisti ad me
13 dixi: *Si dederit mihi Balac plenã domũ suã argẽti & auri, nõ potero ꝓterire sermonẽ dñi Dei mei, vt vel boni vel mali q̃d ꝓferã ex corde meo, sed q̃cquid Dñs dixerit, hoc loquar,
14 *Verũtamẽ pgẽs ad populũ meũ, dabo tibi cõsilium quid populus tuus populo huic faciat
15 extremo tẽpore. *Sũpta igitur parabola, rursum ait: Dixit Balaã filius Beor, dixit homo
16 cuius obturatus est oculus, *dixit auditor sermonũ Dei, qui nouit doctrinã altissimi, & visionesomnipotẽtis videt, q̃ cadẽs aptos habet
17 oculos. *Videbo eũ, sed nõ modò intuebor il lũ, sed nõ, ꝓpè. Orietur stella ex Iacob, & cõsurget virga de Israel, & pcutiet duces Moab, va
18 stabitq; omnes filios Seth. *Et erit Idumæa possessio eius. Hæreditas Seir cedet inimicis suis:
19 Israel verò fortiter aget. *De Iacob erit q̃ do-
20 minetur, & perdat reliquias ciuitatis. *Cum-
D q̃ue vidisset Amalech, assumens parabolã, ait: Principium gentium Amalech, cuius extrema
21 pẽrdentur. *Vidit quoque Cinæum, & assumpta parabola, ait: Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris nidũ
22 tuum, *& fueris electus de stirpe Cin, quàm diu poteris permanere? Assur enim capiet te.
23 *Assumptaq; parabola iterũ locutus est: *Vequis victurus est quãdo ista faciet Deus? *Ve-
24 niẽt in trieribus de Italia, superabũt Assyrios, vastabũtq; Hebræos, & ad extremũ etiã ipsi
25 peribunt. *Surrexitq; Balaã, & reuersus est in locũ suũ: Balac quoq; via qua venerat rediit.

8 *Deus duxit eum ex Ægypto, vt gloria vnicornis ei. deuorabit gentes inimicorum suorum, & pin
9 gua eorum emedullabit, & sagittis suis sagittabit inimicum. *Recubans quieuit vt leo, & sicut catulus leonis, quis excitabit eum? benedicentes te, benedicti sunt: & maledicentes te, maledicti sunt.
10 *Et iratus est Balaac contra Balaam, & complosit manus suas: & dixit Balaac ad Balaam: Ad maledicendum inimicum meum vocaui te, & ecce
11 benedicens benedixisti tertio hunc. *Nunc igitur fuge in locum tuum. dixi, honorabo te, & nunc priuauit te Dominus gloria. *Et dixit Balaam
12 ad Balaac: Nonne & nunciis tuis quos misisti ad me locutus sum, dicens: *Si mihi det Balaac plenam domum suam argento et auro, non potero transgredi verbum Domini, vt faciam ei malum aut bonum à me ipso. quæcunque dixerit mihi Deus, hæc
13 dicam. *Et nunc ecce ego reuertor in locum meum. veni, consulam tibi quid faciet populus iste
14 populo tuo in nouissimis diebus. *Et assumens parabolam suam, dixit: Dicit Balaam filius Beor,
15 dicit homo verax videns: *Audiens eloquia Dei, sciens scientiam ab altissimo, & visionem Dei
16 videns in somnio, aperti oculi eius. *Ostendam ei, & non nunc: beatificabo, & non
17 appropinquat: orietur stella ex Iacob, & exurget homo de Israel, & confringet duces Moab, & capitualit omnes filios Seth. *Et erit Edom hæ-
18 reditas, & erit hæreditas Esau inimicus eius. & Israel fecit fortitudinem: *Et exurget ex
19 Iacob, & perdet saluatum ex ciuitate.
20 *Et videns Amalec, & assumens parabolam suam, dixit: Principium gentium Amalec, & semen eius peribit. *Et videns Cinæum, & assumens parabolam suam, dixit: Fortis habitatio
21 tua: & si posueris in petra nidum tuum, *& si factus fueris Beor nidus iniquitatis, Assyriꝰ te ca
22 ptiuabunt. *Et assumens parabolam suam, dixit: Heu, heu, quis viuet quando posuerit ista
23 Deus? *Et exibit de manu Italorum: & affligent Assur, & affligent Hebræos: & hi vnanimiter
24 peribunt. *Et surgens Balaam abiit, reuersus
25 in locum suum: reuersus autem & Balaac, abiit ad sua.

8 *ὁ θεὸς ὡδήγησεν αὐτὸν ἐξ αἰγύπτου, ὡς δόξα μονοκέρωτος
αὐτῷ. ἔδε᾽) ἔθνη ἐχθρῶν αὐτοῦ, ⸌τὰ πάχη αὐτῶν ἐκμυελιεῖ, ⸌
9 ταῖς βολίσιν αὐτοῦ κατατοξεύσει ἐχθρόν. *κατακλιθεὶς ἐκοιμήθη
ὡς λέων, καὶ ὡσεὶ σκύμνος τίς ἀναστήσει αὐτόν. οἱ εὐλογοῦντές ⸌ε, εὐλόγηνται· καὶ ⸌ καταρώμενοί σε, κεκαλή-
10 σεται). *καὶ ἐθυμώθη Βαλααὰκ ἐπὶ Βαλαάμ, ⸌ συνεκρότησε ταῖς χερσὶν αὐτοῦ· καὶ εἶπε Βαλαὰκ πρὸς Βαλαάμ, κατὰ κάλεσά σε τὸν ἐχθρόν μου κέκλημά σε, καὶ ἰδοὺ εὐλογῶν εὐ-
11 λόγηκας τρίτον τοῦτον. *νῦν οὖν φεῦγε εἰς τὸν τόπον σου. εἶπα μεγαλύνῳ ⸌ε, καὶ νῦν ἐστέρησέ σε κύριος τῆς δόξης. *καὶ
12 εἶπε Βαλαὰμ πρὸς Βαλαάκ, οὐχὶ καὶ τοῖς ἀγγέλοις σου οὓς
13 ἀπέστειλας πρός με ἐλάλησα, λέγων· *ἐὰν μοι δῷ Βαλαὰκ πλήρη τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου, οὐ δυνήσομαι παραβῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου ποιῆσαι οὐδὲ ποιεῖν ἢ κακὸν παρ᾽ ἐμαυτοῦ. ὅσα ἐὰν εἴπῃ μοι ὁ θεός, ταῦτα ἐρῶ.
14 *καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ ἀποτρέχω εἰς τὸν τόπον μου· ὅδευε συμ
15 βουλεύσω σοι, τί ποιήσει ὁ λαὸς οὗτος τὸν λαόν σου ἐπ᾽ ἐσχάτων
16 τῶν ἡμερῶν. *καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπε, φησὶ Βαλαὰμ υἱὸς Βεώρ, φησὶ ὁ ἀνθρωπος ⸌ ὁ ἀληθινὸς ὁρῶν,
16 ἀκούων λόγια θεοῦ, ⸌ ἐπιστάμενος ⸌ ἐπιστήμην παρὰ ὑψί-
17 στου, καὶ ὄψεσιν θεοῦ ἰδὼν ⸌ ὕπνῳ, ἀποκεκαλυμμένοι ⸌ ὀφ-
θαλμοί αὐτοῦ· *δείξω αὐτῷ καὶ οὐχὶ νῦν. μακαρίσω καὶ
οὐκ ἐγγιεῖ. ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ ἰακὼβ, καὶ ἀναστήσεται ἄν-
θρωπος ἐξ ἰσραὴλ, καὶ θραύσει τοὺς ἄρχοντας μωαβ, καὶ
18 ⸌ κατοικιεῖ πάντας τοὺς υἱοὺς σήθ. *καὶ ἔσται ἐδὼμ
κληρονομία, καὶ ἔσαυ κληρονομία ἀπαὼ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ· καὶ
19 ἰσραὴλ ἐποίησεν ἰσχύν· *καὶ ⸌ ἐξεγερθήσε᾽) ἐξ ἰακὼβ, καὶ
20 ἀπολεῖ σωζόμενον ἐκ πόλεως. *καὶ ἰδὼν τὸν ἀμαλὴκ, καὶ
ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ, εἶπεν, ἀρχὴ ἐθνῶν ἀμα-
λὴκ, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἀπολεῖται. *καὶ ἰδὼν τὸν κενναῖον,
21 καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ, εἶπεν, ἰσχυρὰ ἡ κατοι-
κία σου. καὶ ἐὰν θῇς ἐν πέτρᾳ τὴν νοσσιάν σου, *καὶ ἐὰν
22 ᾖς τεταγμένη τῷ ἑωσφόρῳ νοσσιὰ πληουργίας, ἀσσυριοί ⸌ε αἰχμαλω-
23 τεύσουσι. *καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ, εἶπεν, ὦ
24 ὡ, τίς ζήσ⸌ε), ὅταν θῇ ταῦτα ὁ θεός; *καὶ ἐξελεύσεται ἐκ
χειρὸς κιτιαίων, ⸌ κακώσουσιν ἀσσυρ, ⸌ κακώσουσιν ἑβραίους·
25 καὶ αὐτοὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπολοῦνται. *καὶ ἀναστὰς βα-
λαὰμ ἀπῆλθεν, ὅπου ἐφοβεῖτο εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· ὅπου ἐ-
φοβεῖτο καὶ βαλαὰκ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 'Deus qui eduxit eos de Ægypto, fortitudo & altitudo eius sunt: deuorabit dom' Israel superbias populorũ inimicorũ suorũ, & præda regũ eorũ
9 delectabitur, & terrã eorũ possidebũt. 'Requiescet habitabitq; in fortitudine quasi leo & quasi leæna, & nõ erit regnũ quod cõmoueat eũ. benedi-
10 ctes tibi erũt benedicti, & maledicẽtes tibi erũt maledicti. "Iratusq; est furor Balac cõtra Balaã, & cõplosis manib' suis, dixit Balac ad Balaã: Vt ma-
11 ledicerẽs inimicis meis duxi te, & ecce benedictione benedixisti eis iã tertiò. "Nũc autem vade in locũ tuũ. decreuerã enim honorare te, & ecce priua
12 uit te Dñs honore. "Dixitq; Balaã ad Balac: Nõne etiã nũciis quos misisti ad me locutus fuerit Dominus, quodcunque
13 argento & auro, non est mihi facultas trãsgrediẽdi decretũ verbi Dñi, vt faciã bonũ aut malũ ex voluntate mea. quodcunque locutus fuerit Dominus, hoc loquar. "Et nũc ecce ego vado ad populũ meum. veni, consulam tibi quid faciet populus hic populo tuo in fine
14 dierum. "Et assumpsit parabolam suam, & ait: Dicit Balaã filius Beor, & dicit vir qui pulchrè videt. "Videns eum, & non modò intuens eum, sed nõ est
15 scientiam à conspectu excelsi: qui videt visionem à facie omnipotentis, qui cadit, & reuelatur ei. "Videns eum, & non modò intuens eum, sed nõ est
16 prope: cum consurget rex de domo Iacob, & vngetur Christus de domo Israel, & occidet principes Moab, & dominabitur omnium filiorum homi-
17 num. "Et descendet vnus de domo Iacob, & exterminabit eos qui euaserit de ciuitate populorum. "Et vidit Amalech, & assumpsit parabolam suam, & ait: Robusta est domus habitationis tuæ,
18 & fueris electus de stirpe Cin, quàm diu poteris permanere? Assur enim capiet te. "Et assumpsit parabolam suam, & ait: Væ peccatoribus qui vixerint quando faciet Deus hæc. "Et naues venient à Romanis, & affligent Assyriam, & subiicient eos
19 Amalech, & extrema eius in æternum perdentur. "Et vidit Salamæum, & assumpsit parabolam suam, & ait: Robusta est domus habitationis tuæ,
20 & si enim fuerit Salamæus in consummationem, Assyrius captiuabit te. "Et assumpsit parabolam suam, & ait: Væ peccatoribus qui vixerint quando faciet Deus hæc. "Et naues venient à Romanis, & affligent Assyriam, & subiicient eos
21 ponẽque in ciuitate fortissima habitaculum tuum. "Si enim fuerit Salamæus in consummationem, Assyrius captiuabit te. "Et assumpsit parabolam suam, & ait: Væ peccatoribus qui vixerint quando faciet Deus hæc. "Et naues venient à Romanis, & affligent Assyriam, & subiicient eos
22 Amalech, & extrema eius in æternum perdentur. "Et vidit Salamæum, & assumpsit parabolam suam, & ait: Robusta est domus habitationis tuæ,
23 & si enim fuerit Salamæus in consummationem, Assyrius captiuabit te. "Et assumpsit parabolam suam, & ait: Væ peccatoribus qui vixerint quando faciet Deus hæc. "Et naues venient à Romanis, & affligent Assyriam, & subiicient eos
24 ponẽque in ciuitate fortissima habitaculum tuum. "Si enim fuerit Salamæus in consummationem, Assyrius captiuabit te. "Et assumpsit parabolam suam, & ait: Væ peccatoribus qui vixerint quando faciet Deus hæc. "Et naues venient à Romanis, & affligent Assyriam, & subiicient eos
25 Amalech, & extrema eius in æternum perdentur. "Et vidit Salamæum, & assumpsit parabolam suam, & ait: Robusta est domus habitationis tuæ,

Universidad de Deusto
Biblioteca

כה

1 * וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת
אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב: 2 * וַתִּקְרֶאן לָעָם לְזִבְחֵי
אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן:
3 * וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר וַיִּחַר־אַף יְהוָה
בְּיִשְׂרָאֵל: 4 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח אֶת־כָּל־
רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהוָה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ וְיָשֹׁב
חֲרוֹן אַף יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל: 5 * וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ אַנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל
פְּעוֹר: 6 * וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב
אֶל־אֶחָיו אֶת־הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל־
עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
7 * וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם
מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ: 8 * וַיָּבֹא אַחַר אִישׁ
יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת־שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ
יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־קִבְתָּהּ וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה
מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 9 * וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה
אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף:
10 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
11 * פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת־
חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם
וְלֹא כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי:
12 * לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם:
13 * וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית־כְּהֻנַּת עוֹלָם תַּחַת
אֲשֶׁר קִנֵּא לֵאלֹהָיו וַיְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 14 * וְשֵׁם
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֻּכֶּה אֲשֶׁר הֻכָּה אֶת־הַמִּדְיָנִית זִמְרִי
בֶן־סָלוּא נְשִׂיא בֵּית־אָב לַשִּׁמְעֹנִי: 15 * וְשֵׁם הָאִשָּׁה
הַמֻּכָּה הַמִּדְיָנִית כָּזְבִּי בַּת־צוּר רֹאשׁ אֻמּוֹת בֵּית־אָב
בְּמִדְיָן הִוא:

CAP. XV.

1 AMorabatur autem eo tempore Israel in Se
thim, & fornicatus est populus cum fi-
2 liabus Moab, * Quæ vocauerunt eos ad sa-
crificia sua. At illi comederunt & adorauerũt
3 deos earum. * Initiatusque est Israel Beel-
4 phegor. Et iratus Dominus, * ait ad Moy-
sen: Tolle cunctos principes populi, & suspen
de eos contra Solem in patibulis, vt auertatur
5 furor meus ab Israel.
* Dixitque Moyses ad iudices Israel: Oc-
B cidat vnusquisque proximos suos, qui ini-
tiati sunt Beelphegor.
6 * Et ecce vnus de filiis Israel intrauit coram
fratribus suis ad scortum Madianiten, viden-
te Moyse & omni turba filiorum Israel, qui
flebant ante fores tabernaculi.
7 * Quod cùm vidisset Phinees filius Eleaz
zari filij Aaron sacerdotis, surrexit de medio
multitudinis: & arrepto pugione,
8 * Ingressus est post virum Israelitem in lu-
panar, & perfodit ambos simul, virum scilicet
C & mulierem in locis genitalibus. cessauitque
plaga à filiis Israel.
9 * Et occisi sunt viginti quatuor milia ho-
minum.
10 * Dixitque Dominus ad Moysen:
11 * Phinees filius Eleazari filij Aaron sacer-
dotis auertit iram meam à filiis Israel, quia ze
lo meo commotus est contra eos, vt non ipse
deleremfilios Israel in zelo meo.
12 * Idcirco loquere ad eum: Ecce do ei pa-
cem fœderis mei:
13 * Et erit tam ipsi quàm semini eius pa-
ctum sacerdotij sempiternum: quia zelatus
D est pro Deo suo, & expiauit scelus filiorum
Israel.
14 * Erat autem nomen viri Israelitæ qui
occisus est cum Madianitide, Zambri, fi-
lius Salumi, dux de cognatione & tribu Sy-
meonis.
15 * Porrò mulier Madianitis, quę pariter in-
terfecta est, vocabatur Cozbi, filia Sur princi-
pis nobilissimi Madianitarum.

תרגום אונקלוס

כה

1 וְיָתֵב יִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים וְשָׁרֵי עַמָּא לְמִשְׁתֵּי בְּנָת מוֹאָב: 2 וּקְרָאָה לְעַמָּא לְדִבְחֵי טָעֲוֵיהוֹן וַאֲכַל עַמָּא
וְסָגִידוּ לְטָעֲוֵיהוֹן: 3 וְאִתְחַבַּר יִשְׂרָאֵל לְפָלְחֵי בַּעְלָא פְּעוֹר וּתְקִיף רְגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל: 4 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה דִּבְרִית כָּל רֵישֵׁי עַמָּא וְדִין
לְקֳדָם יְיָ לָקֳבֵל שִׁמְשָׁא וְיִתּוּב תְּקוֹף רְגְזָא דַיְיָ מִיִּשְׂרָאֵל: 5 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְדַיָּנֵי יִשְׂרָאֵל קִטְלוּ גְּבַר גַּבְרוֹהִי דְּאִתְחַבַּרוּ
לְפָלְחֵי בַּעְלָא פְּעוֹר: 6 וְהָא גַּבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָתָא וְקָרִיב לְוָת אֲחוֹהִי יָת מִדְיָנֵיתָא לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאִנּוּן בָּכֵן לִתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא: 7 וַחֲזָא פִּינְחָס בַּר אֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא וְקָם מִגּוֹ כְנִשְׁתָּא וּנְסִיב רוֹמְחָא בִּידֵיהּ:
8 וְעָאל בָּתַר גַּבְרָא דְיִשְׂרָאֵל לְקֻבְּתָא וּבְזַע יָת תַּרְוֵיהוֹן יָת גַּבְרָא דְיִשְׂרָאֵל וְיָת אִיתְתָא לְמָעֳהָא וְאִתְכְּלִי מוֹתָנָא מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
9 וַהֲווֹ דְּמִיתוּ בְּמוֹתָנָא עֶשְׂרִין וְאַרְבְּעָה אַלְפִין: 10 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר: 11 פִּינְחָס בַּר אֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא אֲתֵיב יָת
חֵמְתִי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּקַנֵּי קִנְיָנִי בֵּינֵיהוֹן וְלָא שֵׁצֵיתִי יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: 12 בְּכֵן אֱמַר הָא אֲנָא גְּזַר לֵיהּ יָת קְיָמִי שְׁלָם:
13 וְיִהֵי לֵיהּ וְלִבְנוֹהִי בָּתְרוֹהִי קְיָם כְּהֻנַּת עָלַם חֲלָף דְּקַנֵּי קֳדָם אֱלָהֵיהּ וְכַפַּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: 14 וּשְׁמָא דְּגַבְרָא דְיִשְׂרָאֵל קְטִילָא
דְּאִתְקְטַל עִם מִדְיָנֵיתָא זִמְרִי בַּר סָלוּא רַב בֵּית אֲבָא לְשִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן: 15 וְשׁוּם אִיתְתָא דְּאִתְקְטִילַת מִדְיָנֵיתָא כָּזְבִּי בַּת צוּר רֵישׁ אוּמִּי
בֵּית אֲבָא בְּמִדְיָן הוּא:

CAP. XXV.

ET mansit Israel in Sethin, & contaminatus est
1 populus vt fornicaretur in filias Moab.
2 * Et vocauerunt ipsos ad sacrificia idolorũ suo-
rum, & comedit populus de sacrificijs eorum, &
adorauit idola eorum.
3 * Et sacrificauit Israel Beelphegor, & iratus est
furore Dominus Israel.
4 * Et dixit Dominus Moysi, Accipe omnes duces
populi et traduc eos Domino cõtra Solem, & auer-
tetur ira furoris Domini ab Israel.
5 * Et dixit Moyses tribubus Israel, Occidite
vnusquisque domesticum suum qui sacrificauit
Beelphegor.
6 * Et ecce homo ex filijs Israel veniens adduxit
fratrem suum ad Madianitem coram Moyse, &
coram omni congregatione filiorum Israel, ipsi verò
flebant apud ostium tabernaculi testimonij.
7 * Et videns Phinees filius Eleazar filij Aaron
sacerdotis, surrexit de medio congregationis, & ac-
cipiens pugionem in manu,
8 * Intrauit post hominem Israelitem, in cami-
num, & perfodit ambos hominem Israelitem, &
mulierem per vuluam eius, & cessauit plaga à filijs
Israel.
9 * Et fuerunt mortui in plaga quatuor & vigin-
ti millia.
10 * Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
11 * Phinees filius Eleazar filij Aaron sacerdotis
sedauit furorem meum à filijs Israel cùm zelaret
meum zelum inter eos, & non perdidi filios Israel
in zelo meo.
12 * Sic dic, Ecce ego do ei testamentum meum, te-
stamentum pacis.
13 * Et erit ei & semini eius post eum testamen-
tum sacerdotij sempiterni, quia zelauit Deo suo, &
placauit pro filijs Israel.
14 * At nomen hominis Israelitæ percussi, qui per-
cussus est cum Madianitide, Zambri, filius Salo,
princeps domus familiæ Symeon.
15 * Et nomen mulieri Madianitidi percussæ, Cozbi,
filiæ Sur, principis gentis Omoth, domus familiæ est
Madianitarum.

κέ.

1 * Καὶ κατέλυσεν ἰσραὴλ ἐν σαττείν, καὶ ἐβεβηλώθη ὁ
λαὸς ἐκπορνεύσαι εἰς τὰς θυγατέρας μωάβ.
2 * καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς ἐπὶ τὰς θυσίας τῶν εἰδώλων αὐ-
τῶν, καὶ ἔφαγε ὁ λαὸς τῶν θυσιῶν αὐτῶν, καὶ προσεκύνησε
τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.
3 * καὶ ἐτελέσθη ἰσραὴλ τῷ βεελφεγώρ, καὶ ὠργίσθη θυμῷ
4 κυρίῳ τῷ ἰσραήλ. * καὶ εἶπε κύριος τῷ μωυσῆ, λάβε
πάντας τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ λαοῦ καὶ παραδειγμάτισον αὐ-
τοὺς κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου· καὶ ἀποστραφήσεται ὀργὴ θυ-
μοῦ κυρίου ἀπὸ ἰσραήλ.
5 * καὶ εἶπε μωυσῆς ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ, Ἀποκτείνατε ἕκα
στος τοὺς οἰκείους αὐτῶν τοὺς τετελεσμένους τῷ βεελφεγώρ.
6 * καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐλθὼν προσήγαγε
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν μαδιανίτιν ἐναντίον μωυσῆ, καὶ
ἐναντίον πάσης συναγωγῆς υἱῶν ἰσραήλ· αὐτοὶ δὲ ἔκλαιον
πρὸ τῆς θύρας τοῦ σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
7 * καὶ ἰδὼν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως, ἐξ-
αναστὰς ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς· καὶ λαβὼν σπεῖσμα ἐν τῇ
χειρὶ, * εἰσῆλθεν ὀπίσω τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἰσραηλίτου, εἰς
τὴν κάμινον· καὶ ἀπέκέντησεν ἀμφοτέρους τόν τε ἄνδρα τὸν
ἰσραηλίτην, καὶ τὴν γυναῖκα διὰ τῆς μήτρας αὐτῆς, καὶ
ἐπαύσατο ἡ πληγὴ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
9 * καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ πληγῇ τέσσαρες καὶ εἴ-
κοσι χιλιάδες.
10 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
11 * φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως κατέπαυσεν
τὸν θυμόν μου ἀπὸ υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τῷ ζηλῶσαί με τὸν ζῆλον
ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐξανήλωσα αὐτοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ζή-
λῳ μου.
12 * διὰ τοῦτο εἰπόν, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτῷ τὴν διαθήκην
13 μου διαθήκην εἰρήνης. * καὶ ἔσται αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ μετ' αὐτὸν διαθήκη ἱερεωσύνης αἰωνίας, ἀνθ' ὧν ἐζήλωσε
τῷ θεῷ αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
14 * τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἰσραηλίτου τοῦ πεπληγότος,
ὃς ἐπεπλήγει μετὰ τῆς μαδιανίτιδος, ζαμβεί, υἱὸς σαλω, ἀρ-
χων οἴκου πατριᾶς συμεών.
15 * καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ τῇ μαδιανίτιδι τῇ πεπληγμένῃ,
χασβί, θυγάτηρ σὲρ, ἀρχοντος ἔθνους ὁμοὺ, οἴκου πατριᾶς
ἐστὶ τῶν μαδιάν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXV.

MOrabatur autem Israel in Setim, & cœpit populus fornicari cum filiabus Moab. [2] Et vocauerunt populum ad sacrificia idolorum suorum, & comedit populus, & adorauerunt idola eorum. [3] Coniunctusque est Israel cultoribus Beelphegor, & iratus est furor Domini contra Israel. [4] Et dixit Dominus, Tolle omnes principes populi, & iudica & occide illum qui reus fuerit morte coram Domino Solem, vt auertatur ira furoris Domini ab Israel. [5] Dixitque Moyses iudicibus Israel, Occidat vnusquisque viros suos qui coniuncti sunt cultoribus Beelphegor. [6] Et ecce vir de filijs Israel venit, & attulit ad fratres suos Madianitem ante oculos Moysi & ante oculos omnis congregationis filiorum Israel, & illi flebant in ostio tabernaculi fœderis. [7] Et vidit Phinees filius Eleazar filij Aaron sacerdotis, & surrexit de medio congregationis, & tulit lanceam in manu sua: [8] Et venit post virum Israelitam in lupanar, & perfodit ambos, virum scilicet Israelitam & mulierem per ventrem suum, & cessauit pestis à filijs Israel. [9] Fueruntque qui mortui sunt in plaga viginti & quatuor millia. [10] Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: [11] Phinees filius Eleazari filij Aaron sacerdotis auertit iram meam à filijs Israel, cùm zelaretur zelum meum in medio eorum, vt non consumerem filios Israel zelo meo. [12] Idcirco dic ei, Ecce ego statuo illi pacem fœderis mei. [13] Et erit ei & filijs eius post eum pactum sacerdotij sempiternum, eo quòd zelatus est coram Deo suo, & placauit pro filijs Israel. [14] Nomen autem viri Israelitæ occisi qui occisus est cum Madianitide erat Zamri filius Salu principis domus paternæ in tribu Symeonis. [15] Et nomen mulieris Madianitidis quæ occisa est, erat Cozbi filia Sur, qui erat princeps nationis domus paternæ in Madian.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
17 צָרוֹר אֶת־הַמִּדְיָנִים וְהִכִּיתֶם אוֹתָם׃ כִּי
18 צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נָכְלוּ לָכֶם עַל־
דְּבַר פְּעוֹר וְעַל־דִּבְרַת בַּת־נָשִׂיא מִדְיָן אֲחֹתָם
הַמֻּכָּה בְיוֹם הַמַּגֵּפָה עַל דְּבַר פְּעוֹר׃

כו

1 וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
2 מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר׃ שְׂאוּ
אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כֹּל יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
3 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעַרְבֹת מוֹאָב
4 עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר׃ מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּצְאִים
5 מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃ רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן
חֲנוֹךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפַלּוּא מִשְׁפַּחַת הַפַּלֻּאִי׃
6 לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרוֹנִי לְכַרְמִי מִשְׁפַּחַת
7 הַכַּרְמִי׃ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הָרְאוּבֵנִי וַיִּהְיוּ
פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת
8 וּשְׁלֹשִׁים׃ וּבְנֵי פַלּוּא אֱלִיאָב׃ וּבְנֵי
9 אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וַאֲבִירָם הוּא דָתָן וַאֲבִירָם
קְרִאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הִצּוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן
10 בַּעֲדַת קֹרַח בְּהַצֹּתָם עַל־יְהוָה׃ וַתִּפְתַּח
הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־קֹרַח בְּמוֹת
הָעֵדָה בַּאֲכֹל הָאֵשׁ אֵת חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם אִישׁ
11 וַיִּהְיוּ לְנֵס׃ וּבְנֵי קֹרַח לֹא־מֵתוּ׃
12 בְּנֵי שִׁמְעֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם לִנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת
הַנְּמוּאֵלִי לְיָמִין מִשְׁפַּחַת הַיָּמִינִי לְיָכִין מִשְׁפַּחַת
13 הַיָּכִינִי׃ לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת
14 הַשָּׁאוּלִי׃ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַשִּׁמְעֹנִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף וּמָאתָיִם׃

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Oblationes.*

16 *Locutúsque est Dñs ad Moysen, dicens:
17 *Hostes vos sentiant Madianitæ, & percutite eos.
18 *Quia & ipsi hostiliter egerũt contra vos: & decepere insidiis per idolũ Phogor & Cozbi filiam ducis Madian sororé suã, quæ percussa est in die plagæ pro sacrilegio Phogor.

CAP. XXVI.

1 POstquàm noxiorum sanguis effusus est, dixit Dominus ad Moysen & Eleazarũ filiũ
A 2 Aaron sacerdotem: *Numerate omnẽ summam filiorum Israel à viginti annis & supra, per domos & cognationes suas; cunctos qui possunt ad bella procedere.
3 *Locuti sunt itaq; Moyses & Eleazar sacerdos in campestribus Moab super Iordanem
4 contra Hiericho ad eos qui erant *à viginti annis & supra: sicut dominus imperarat, quorum iste est numerus.
5 *Ruben primogenitus Israel. Huius filius Enoch: à quo familia Enochitarum, & Phallu à quo familia Phalluitarum.
6 *Et Esrom à quo familia Esromitarum, & Charmi à quo familia Charmitarum.
7 *Hę sunt familiæ de stirpe Rubẽ, quarũ numerus inuentus est quadraginta tria milia, &
8 septingenti triginta. *Filius Phallu, Eliab.
9 *Huius filij Namuhel & Dathã & Abiron. B Isti sunt Dathan & Abiron principes populi, qui surrexerunt cõtra Moysen & Aaron in seditione Chore quando aduersus Dominũ rebellauerunt.
10 *Et aperiens terra os suum deuorauit Chore morientibus plurimis, quando combussit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factũ est grande miraculum:
11 *Vt Chore pereunte filij illius non perirent.
12 *Filij Symeon per cognationes suas, Namuhel, ab hoc familia Namuhelitarũ, & Iamin, ab hoc familia Iaminitarum: Iachin, ab hoc
13 familia Iachinitarum. *Zare, ab hoc familia Zareitarum; Saul, ab hoc familia Saulitarum.
14 *Hæ sunt familiæ de stirpe Symeon, quarum omnis numerus fuit viginti duo milia ducẽti.

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI.

16 *Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Lo-
quere filijs Israel, dicens:
17 *Succensete Madianitis, & percutite eos.
18 *Quia inimici sunt ipsi vobis in dolo, quæcunque decipiunt vos per Phogor & per Cozbi filiam principis Madian sororem eorum percussam in die plagæ propter Phogor.

CAP. XXVI.

1 ET factum est post plagam, & locutus est Dominus ad Moysen, & ad Eleazar sacerdotem, dicens:
2 *Accipe summam vniuersæ congregationis filiorum Israel, à viginti annis, & supra per domos familiarum ipsorum, omnis egrediens ad prælian-
dum in Israel.
3 *Et locutus est Moyses & Eleazar sacerdos cũ eis in Araboth Moab super Jordanem contra Hiericho, dicens:
4 *A viginti annis & supra, quemadmodum constituit Dominus Moysi, & filij Israel qui exierunt ex Ægypto, Ruben, primogenitus Israel.
5 *Filij autem Rubẽ, Enoch populus Enoch: Phallu, populus Phallu.
6 *Esron, populus Esron: Charmi, populus Charmi.
7 *Hi Ruben populi, et fuit numeratio eorum tria & quadraginta millia & septingenti & triginta.
8 *Et filij Phallu, Eliab.
9 *Et filij Eliab, Namuel & Dathan & Abiron. hi sunt senatores congregationis. hi sunt qui insurrexerunt contra Moysen & Aaron in congregatione Core, in rebellione Domini.
10 *Et aperiens terra os suum, deuorauit eos, & Core in morte congregationis eius, quando deuorauit ignis quinquaginta & ducentos, & facti sunt in signo.
11 *At filij Core non mortui sunt.
12 *Et filij Symeon populus filiorum Symeon, Namuel, populus Namuel, Jamin populus Jaminicus, Jachin populus Jachinitarum.
13 *Zara, populus Zaranitarum; Saul, populus Sauliticus.
14 *Hi populi Symeon ex numeratione ipsorum, duo & viginti millia & ducenti.

ΑΡΙΘΜΟΙ. μβ διεριμήνευσις ταὐτό. 555

16 *καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· λάλησον
τοῖς υἱοῖς ισραὴλ, λέγων
17 *ἐχθραίνετε τοῖς μαδιηναίοις, καὶ πατάξατε αὐτούς.
18 *ὅτι ἐχθραίνουσιν αὐτοὶ ὑμῖν ἐν δολιότητι, ὅσα δολιοῦσιν
ὑμᾶς διὰ φογὼρ καὶ διὰ χασβι θυγατέρα ἀρχόντος μα-
διὰμ ἀδελφὴν αὐτῶν τὴν πεπληγῖαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆ πληγῆς
διὰ φογώρ.

κϛ.

1 *Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν πληγήν· καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς
μωυσῆν, καὶ πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα, λέγων·
2 *λάβε τὴν ἀρχὴν πάσης συναγωγῆς υἱῶν ισραὴλ, ἀπὸ
εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, πᾶς ὁ ἐκ-
πορευόμενος παρατάξασθαι ἐν ισραήλ.
3 *καὶ ἐλάλησε μωυσῆς καὶ ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς μετ' αὐτῶν ἐν
ἀραβωθ μωαβ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατ' ἰεριχώ, λέγων·
4 *ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, ὃν τρόπον συνέταξε κύριος
τῷ μωυσῆ· καὶ οἱ υἱοὶ ισραὴλ οἱ ἐξελθόντες ἐξ αἰγύπτου,
ρουβὶμ πρωτότοκος ισραήλ.
5 *υἱοὶ ὁ ρουβὶμ, ἐνὼχ δῆμος τοῦ ἐνωχ τοῦ φαλλοῦ, δῆ-
μος τοῦ φαλλουεί.
6 *τῷ ἐσρὼν· δῆμος τοῦ ἐσρωνεί, τῷ χαρμεί, δῆμος ὁ τοῦ
χαρμεί.
7 *ὅτοι ρουβὶμ οἱ δῆμοι καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν
τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι, καὶ τρια-
8 κόντα. *καὶ οἱ υἱοὶ φαλλοῦ, ἐλιάβ.
9 *καὶ οἱ υἱοὶ ἐλιάβ, ναμουὴλ καὶ δαθὰν καὶ ἀβειρών. ὅτοι
πάκλητοι τῆ συναγωγῆς. ἕτοί εἰσιν οἱ ἐπισάντες ἐπὶ μω-
σῆν καὶ ἀαρὼν ἐν τῇ συναγωγῇ κορέ, ἐν τῇ ἐπισασία κυρίου.
10 *καὶ διοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, κατέπιεν αὐτούς,
καὶ κορὲ ἐν τῷ θανάτῳ τῆς συναγωγῆς αὐτοῦ, ὅτε κατέ-
φαγε τὸ πῦρ διακοσίους πεντήκοντα καὶ διακοσίους, καὶ ἐγένηθησαν
ἐν σημείῳ.
11 *οἱ δὲ υἱοὶ κορὲ οὐκ ἀπέθανον.
12 *καὶ οἱ υἱοὶ συμεὼν ὁ δῆμος τῶν υἱῶν συμεὼν τῷ ναμουὴλ-
δῆμος ὁ ναμουηλεί· τῷ ιαμὶν δῆμος ὁ ιαμινί. τῷ ιαχὶν
δῆμος ὁ ιαχινεί.
13 *τῷ ζαρὰ δῆμος ὁ ζαρεί, τῷ σαοὺλ δῆμος ὁ σαουλί.
14 *ἕτοι οἱ δῆμοι συμεὼν ἐκ τῆ ἐπισκέψεως αὐτῶν, δύο καὶ
εἴκοσι χιλιάδες καὶ διακόσιοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: "Affligite Madianitas, & occidite eos. "Quia ipsi afflixerunt vos insidijs
suis quibus insidiati sunt contra vos per idolum Phogor, & per Cozbi filiam principis Madian sororem suam, quæ occisa est in die pestis propter
Phogor.

CAP. XXVI.

ET factum est post pestem, dixit Dominus ad Moysen, & ad Eleazarum filium Aaron sacerdotis, dicens: *Accipe summam
omnis cœtus filiorum Israel, à viginti annis, & supra per domos patrum suorum omnium egredientium in exercitum in Israel.
"Locutusque est Moyses & Eleazarus sacerdos, decreuerunt quæ numerare eos in campestribus Moab iuxta Iordanem Hiericho. 'Ruben primogenitus Israel,
'A viginti annis & supra sicut Dominus præceperat Moysi & filijs Israel qui egressi sunt de terra Ægypti. 'De Esron familia Esronitarum, de Charmi familia Char-
filij Ruben, de Enoc fuit familia Enochitarum, de Phalu familia Phaluitarum. 'Hæ sunt familiæ Ruben, & fuit numerus earum quadraginta tria millia, & septingenti, & triginta.
unitarum. 'Et filij Eliab Nemuel, & Datan, & Abiram: ipsi sunt Datan & Abiram qui vocabantur ad consilium,
'Filij autem Phalu, Eliab: congregati sunt contra Moysen & cõtra Aaron in congregatione Chore: quando congregati sunt contra Dominum. "Et aperuit terra
qui congregati sunt contra Moysen & Aaron in congregatione Chore: quando combussit ignis ducentos & quinquaginta viros, & facti sunt in signum.
os suum, & deglutuit eos, & Chore in morte congregationis, quando combussit ignis ducentos & quinquaginta viros, & facti sunt in signum.
"Filij autem Chore non sunt mortui. "Filij Symeon per familias suas, de Namuel fuit familia Namuelitarum,
de Iamin familia Iaminitarum; de Iachin familia Iachinitarum. "De Zare familia Zareitarum, de Saul familia Saulitarum.
"Hæ sunt familiæ Symeon, quarum numerus fuit viginti duo millia & ducenti.

תרגום אונקלוס

וְשֵׁלְיָל יַיִן עִם מִשְׁרְיָה לְמִיסַּךְ׃ 16 אֲתַיִק יַת מְרַגְּנָאֵי אִינּוּן דְּאִתְקְטִילוּ בְּיוֹמָא דְמוֹתָנָא עַל עֵיסַק פְּעוֹר׃ 17 אֲרֵי מְעִיקִין אִינּוּן לְכוֹן בְּנִכְלֵיהוֹן דְּנִכְלוּ לְכוֹן
עַל עֵיסַק פְּעוֹר וְעַל עֵיסַק קְבִיעַת בַּת רַבָּא דְמִדְיָן אֲחַתְהוֹן דְּאִתְקְטִילַת בְּיוֹמָא דְמוֹתָנָא עַל עֵיסַק פְּעוֹר׃ 18 וַהֲוָה בָּתַר מוֹתָנָא

כו

וַהֲוָה בָּתַר מוֹתָנָא וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה וּלְאֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן כָּהֲנָא לְמֵימָר׃ 2 קַבִּילוּ יַת חִשְׁבַּן כָּל בְּנֵי סַהֲדוּתָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָּא לְבֵית אֲבָהָתְהוֹן כֹּל
לְמִיפַּק חֵילָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 3 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְאַמְרוּ לְמַסְנֵי יַת עַמָּא דְמִתְאָסְפִין עַל יַרְדְּנָא דִירִיחוֹ לְמֵימָר׃ 4 מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין
וּלְעֵילָּא כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּנָפְקוּ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם׃ 5 רְאוּבֵן בְּכוֹרֵיהּ דְּיִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוֹךְ זַרְעִיַּת חֲנוֹךְ לְפַלּוּא זַרְעִיַּת
פְּלוּאָה׃ 6 לְחֶצְרוֹן זַרְעִיַּת חֶצְרוֹנָאָה לְכַרְמִי זַרְעִיַּת כַּרְמָאָה׃ 7 אִלֵּין זַרְעִיַּת רְאוּבֵן וְהֲווֹ מִנְיָנֵיהוֹן אַרְבָּעִין וְתַלָּתָא אַלְפִין וְשָׁבַע מְאָה וְתַלָּתִין׃
וּבְנֵי פְלוּאָה אֱלִיאָב׃ 9 וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וַאֲבִירָם הוּא דָתָן וַאֲבִירָם דְּקָרַן בְּכִנִּישְׁתָּא דְּאִתְכַּנָּשׁוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן בְּכִנִּישְׁתָּא
דְקֹרַח בְּאִתְכַּנָּשׁוּתְהוֹן עַל יְיָ׃ 10 וּפְתַחַת אַרְעָא יָת פּוּמַהּ וּבְלַעַת יָתְהוֹן וְיָת קֹרַח בְּמוֹתָא דְכִנִּישְׁתָּא כַּד אֲכָלַת אִשְׁתָּא יָת מָאתַן וְחַמְשִׁין
גַּבְרַיָּא וַהֲווֹ לְנִסָּא׃ 11 בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעִיָּתְהוֹן לְנָמוּאֵל זַרְעִיַּת נְמוּאֵל לְיָמִין זַרְעִיַּת יָמִינָאֵי לְיָכִין זַרְעִיַּת יָכִינָאֵי׃
12 לְזֶרַח זַרְעִיַּת זַרְחָאֵי לְשָׁאוּל זַרְעִיַּת שָׁאוּלָאֵי׃ 13 אִלֵּין זַרְעִיַּת שִׁמְעוֹן עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין אַלְפִין וּמָאתָן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם לְצִפּוֹן מִשְׁפַּחַת הַצְּפוֹנִי
לְחַגִּי מִשְׁפַּחַת הַחַגִּי לְשׁוּנִי מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּנִי:
16 * לְאֶזְנִי מִשְׁפַּחַת הָאֶזְנִי לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי:
17 * לַאֲרוֹד מִשְׁפַּחַת הָאֲרוֹדִי לְאַרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת
18 הָאַרְאֵלִי: * אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־גָד לִפְקֻדֵיהֶם
19 אַרְבָּעִים אֶלֶף וְחָמֵשׁ מֵאוֹת: * בְּנֵי יְהוּדָה
20 עֵר וְאוֹנָן וַיִּמֹת עֵר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: * וַיִּהְיוּ בְּנֵי־
יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשֵׁלָה מִשְׁפַּחַת הַשֵּׁלָנִי לְפֶרֶץ
21 מִשְׁפַּחַת הַפַּרְצִי לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי: * וַיִּהְיוּ
בְּנֵי־פֶרֶץ לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי לְחָמוּל מִשְׁפַּחַת
22 הַחֲמוּלִי: * אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יְהוּדָה לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשָּׁה
23 וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְחָמֵשׁ מֵאוֹת: * בְּנֵי יִשָּׂשכָר
לְמִשְׁפְּחֹתָם תּוֹלָע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי לְפוּוָה מִשְׁפַּחַת
24 הַפּוּנִי: * לְיָשׁוּב מִשְׁפַּחַת הַיָּשֻׁבִי לְשִׁמְרֹן מִשְׁפַּחַת
25 הַשִּׁמְרֹנִי: * אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת יִשָּׂשכָר לִפְקֻדֵיהֶם
26 אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: * בְּנֵי
זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְסֶרֶד מִשְׁפַּחַת הַסַּרְדִּי לְאֵלֹן
מִשְׁפַּחַת הָאֵלֹנִי לְיַחְלְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְלְאֵלִי:
27 * אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת הַזְּבוּלֹנִי לִפְקֻדֵיהֶם שִׁשִּׁים אֶלֶף
28 וְחָמֵשׁ מֵאוֹת: * בְּנֵי יוֹסֵף לְמִשְׁפְּחֹתָם מְנַשֶּׁה
29 וְאֶפְרָיִם: * בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְמָכִיר מִשְׁפַּחַת הַמָּכִירִי
וּמָכִיר הוֹלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי:
30 * אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אִיעֶזֶר מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי לְחֵלֶק
31 מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי: * וְאַשְׂרִיאֵל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׂרִאֵלִי
32 וְשֶׁכֶם מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי: * וּשְׁמִידָע מִשְׁפַּחַת
33 הַשְּׁמִידָעִי וְחֵפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֵפְרִי: * וְצְלָפְחָד בֶּן־
חֵפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם בְּנוֹת
34 צְלָפְחָד מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה: * אֵלֶּה
מִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
וְשֶׁבַע מֵאוֹת:

15 * Filij Gad per cognationes suas, Sephon, ab hoc familia Sephonitarum; Aggi ab hoc familia Aggitarum. Suni ab hoc familia Sunita
16 rum. * Ozni ab hoc familia Oznitarũ, Her
17 ab hoc familia Heritarum. * Arod ab hoc familia Aroditarum, Arihel ab hoc familia
18 Arihelitarum. * Istę sunt familiæ Gad, quarum omnis numerus fuit quadraginta milia
19 quingenti. * Filij Iuda Her & Onan, qui
C ambo mortui sunt in terra Chanaan.
20 * Fuerũntq; filij Iuda per cognationes suas, Sela, à quo familia Selaitarum, Phares à quo familia Phareſitarum, Zarc à quo familia Za-
21 reitarum. * Porrò filij Phares Eſron, à quo familia Eſronitarum, & Amul, à quo familia
22 Amulitarum. * Istæ sunt familiæ Iuda, quarum omnis numerus fuit septuaginta sex mi-
23 lia quingenti. * Filij Iſachar per cognationes suas: Thola à quo familia Tholaitarum, Phua à quo familia Phuaitarum.
24 * Iasub, à quo familia Iasubitarum, Semram à quo familia Semramitarum.
25 * Hæ sunt cognationes Iſachar, quarum numerus fuit sexaginta quatuor milia trecenti.
26 * Filij Zabulon per cognationes suas: Sa-
D red à quo familia Sareditarum, Helon à quo familia Helonitarum, Ialel à quo familia Ia-
27 lelitarum. * Hæ sunt cognationes Zabulo, quarum numerus fuit sexaginta milia quin-
28 genti. * Filij Ioſeph per cognationes suas
29 Manasse & Ephraim. * De Manasse ortus eſt Machir, à quo familia Machiritarum, Machir genuit Galaad à quo familia Galaaditarum.
30 * Galaad habuit filios, Iezer, à quo familia Iezeritarum, & Elech à quo familia Elechita-
31 rum. * Et Asrihel à quo familia Asrihelitarum, & Seché à quo familia Sechemitarum.
32 * Et Semida à quo familia Semidaitarum, & Epher à quo familia Epheritarum. * Fuit au tem Epher pater Salphaad, qui filios non habebat sed tantũ filias, quarum ista sunt nomina, Maala & Noa & Egla & Melcha & Therſa.
34 * Hæ sunt familiæ Manasse, & numerus earũ quinquaginta duo milia septingenti.

תרגום אונקלוס

15 בני גד לזרעיתהון לאפון זרעיית צפון לחגי זרעיית חגי לשוני זרעיית שוני:
16 לאזני זרעיית אזני לערי זרעיית ערי: 17 לארוד זרעיית ארוד
לאראלי זרעיית ארואלי: 18 אלין זרעייתא בני גד למנייניהון ארבעין אלפין וחמש מאה:
19 בני יהודה ער ואונן ומית ער ואונן בארעא דכנענא:
20 והוו בני יהודה לזרעיתהון לשלה זרעיית שלה לפרץ זרעיית פרץ לזרח זרעיית זרח:
21 לחצרון זרעיית חצרוני לחמול זרעיית חמולי: 22 אלין זרעיית יהודה למנייניהון שבעין ושיתא אלפין וחמש מאה:
23 בני ישכר לזרעיתהון תולע זרעיית תולעי לפוה זרעיית פונה:
24 לישוב זרעיית ישוב לשמרון זרעיית שמרוני: 25 אלין זרעיית ישכר למנייניהון שתין אלפין וארבעה
מאה: 26 בני זבולן לזרעיתהון לסרד זרעיית סרד לאלון זרעיית אלוני ליחלאל זרעיית יחלאלי:
27 אלין זרעיית זבולוני למנייניהון שתין אלפין וחמש מאה:
28 בני יוסף לזרעיתהון מנשה ואפרים: 29 בני מנשה למכיר
זרעיית מכיר מכיר אוליד ית גלעד לגלעד זרעיית גלעד:
30 אלין בני גלעד איעזר זרעיית איעזר לחלק זרעיית חלק:
31 ואשריאל זרעיית אשריאלי ושכם זרעיית שכם: 32 ושמידע זרעיית שמידעי וחפר זרעיית חפר:
33 והלפחד בן חפר לא הוו בנין אלהין הוו בנת והלפחד מחלה נעה חגלה מלכה ותרצה:
34 אלין זרעיית מנשה ומנייניהון חמשין ותרין אלפין ושבע מאה:

15 * Filij Gad, per populos suos, Saphon, populus Saphonititicus, Aggi, populus Aggiticus. Suni, po-
16 pulus Suniticus: * Aze, populus Azeniticus,
17 Addi, populus Additarum.
* Arodi, populus Aroditarum: Ariel, populus
18 Arielitarum.
* Hi populi filiorum Gad, ex numeratione ipſo-
rum quadraginta milia & quingenti.
19 * Filij Juda, Her & Abnan, Selon, & Phares
& Zaran, & mortuus eſt Her & Abnan in terra
Chanaan. * Et facti sunt filij Juda per populos
20 suos, Selon, populus Seloniticus, Phares, populus
Phareſiticus, Zaran, populus Zaraiticus.
21 * Et facti sunt filij Phares, Aſron, populus Aſ-
ronititicus; Amul, populus Amulitarum.
22 * Hi populi Iudæ secundum numerationem eorum
sex & septuaginta milia & quingenti.
23 * Et filij Iſachar per populos suos, Thola, popu-
lus Tholaitarum, Phua, populus Phuaitarum.
24 * Jasub, populus Jasubitarum, Semran, populus
Semraitarum.
25 * Hi populi Iſachar ex numeratione ipſorũ qua-
tuor & sexaginta milia & trecenti.
26 * Filij Zabulon per populos suos: Sared, populus
Sareditarum; Hellon, populus Hellonitarum; Allel,
populus Allelitarum.
27 * Hi populi Zabulon ex numeratione ipſorum
sexaginta milia & quingenti.
28 * Filij Joſeph per populos suos, Manasſes &
Ephraim.
29 * Et filij Manasſe, Machir, populus Machirita-
rum, & Machir genuit Galaad, Galaad populus
Galaaditicus.
30 * Et hi filij Galaad, Iezer, populus Iezeritarum;
31 Elech, populus Elechitarum.
* Eſribel, populus Eſribeliticus; Sechem, populus
32 Sechemitarum.
* Semidam, populus Semiditarum; Opher, po-
pulus Opheritarum.
33 * Et Salpaad filio Epher non fuerunt ipſi filij,
sed filiæ, & hæc nomina filiarum Salpaad, Maala,
& Noa, & Egla, & Melcha, & Therſa.
34 * Hi populi Manasſe ex numeratione ipſorum,
duo & quinquaginta milia & septingenti.

15 * Φυλὴ γάδ, κατ᾽ δήμους αὐτῶν· τὸ σαφών, δῆμος ὁ σα-
φωνί· τὸ ἀγγί, δῆμος ὁ ἀγγί. τὸ ζουνί, δῆμος ὁ ζουνεί·
16 * τὸ αἰζέ, δῆμος ὁ αἰζενί· τὸ ἀδδί, δῆμος ὁ ἀδδί.
17 * τὸ ἀροεδί, δῆμος ὁ ἀροεδί· τὸ αριήλ, δῆμος ὁ αριήλ.
18 * Οἱ δὲ δῆμοι υἱῶν γάδ, ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τεσσα-
ρακοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι.
19 * υἱοὶ ἰούδα, ἦρ καὶ αβνδὼ ὀν γῇ χανααδ.
20 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ἰούδα κατ᾽ δήμους αὐτῶν, τῷ σηλών, δῆμος
ὁ σηλωνί· τῷ φαρές, δῆμος ὁ φαρεστί· τῷ ζαρὲ δῆμος ὁ
ζαρεί.
21 * καὶ ἐγένοντο οἱ υἱοὶ φαρές, τῷ ἀσρών, δῆμος ὁ ἀσρω-
νί· τῷ αμουλ, δῆμος ὁ αμουλί.
22 * Οἱ δὲ δῆμοι τῷ ἰούδα κατ᾽ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτῶν ἓξ καὶ
ἑβδομήκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι.
23 * καὶ οἱ υἱοὶ ισαχαρ κατ᾽ δήμους αὐτῶν, τῷ θωλά, δῆμος
ὁ θωλαεί· τῷ φουὰ, δῆμος ὁ φουαί.
24 * τῷ ιαϛούβ, δῆμος ὁ ιαϛουβί· τῷ σαμβρών, δῆμος ὁ
σαμβρανί.
25 * Οἱ δὲ δῆμοι ισαχαρ ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τέσσαρες
καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
26 * υἱοὶ ζαβουλὼν κατ᾽ δήμους αὐτῶν, τῷ σαρέδ, δῆμος ὁ σα-
ρεδεί· τῷ ἀλλών, δῆμος ὁ ἀλλωνί· τῷ αλλήλ, δῆμος ὁ αλληλί.
27 * Οἱ δὲ δῆμοι ζαβουλὼν ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν, ἑξήκο-
ντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι.
28 * υἱοὶ ιωσὴφ κατ᾽ δήμους αὐτῶν, μαναασσὴ καὶ ἐφραίμ.
29 * καὶ υἱοὶ μαναασσὴ, τῷ μαχείρ, δῆμος ὁ μαχειρί, ὁ μα-
χεὶρ ἐγέννησε τὸν γαλαάδ, τῷ γαλααδ δῆμος ὁ γαλααδί.
30 * Οἱ δὲ υἱοὶ γαλαάδ, τῷ ἀχιεζὲρ, δῆμος ἀχιεζεί· τῷ
χελεγ, δῆμος ὁ χελεγί.
31 * τῷ ἐσεριὴλ, δῆμος ὁ ἐσεριηλί· τῷ σιχέμ, δῆμος ὁ σιχεμί.
32 * τῷ σαμαέρ, δῆμος ὁ σαμαερί· τῷ ὀφέρ, δῆμος ὁ ὀφερί.
33 * καὶ τῷ σαλπααδ υἱῷ ὀφὲρ οὐκ ἐγένοντο υἱοὶ, ἀλλ᾽ ἢ
θυγατέρες· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγατέρων σαλ-
παάδ, μααλά, καὶ νουά, καὶ ἔγλα, καὶ μελχά, καὶ
θερσά.
34 * Οἱ δὲ δῆμοι μαναασσὴ ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν, δύο
καὶ πεντήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Filij Gad per cognationes suas: de Sephon familia Sephonitarum: de Aggi, familia Aggitarum: de Suni, familia Sunitarum:
"de Ozni familia Oznitarum: de Heri familia Heritarum. "De Arod familia Aroditarum: de Areli familia Arelitarum.
"Hæ sunt familiæ filiorum Gad: quarum numerus fuit quadraginta milia & quingenti. "Filij Iuda Her & Onan: & mor-
tui sunt Her & Onan in terra Chanaan. "Fueruntque filij Iuda per cognationes suas: de Sela familia Selaitarum; de Phares fami-
lia Phareſitarum, de Zare familia Zareitarum. "Fueruntque filij Phares, de Eſron familia Eſronitarum; de Amul familia Amulita-
rum. "Hæ sunt familiæ Iuda, quarum numerus fuit septuaginta & sex milia & quingenti. "Filij Iſachar
per familias suas, de Thola familia Tholaitarum, de Phua familia Phuaitarum. "De Iasub familia Iasubitarum, de Semron fa-
milia Semronitarum. "Hæ sunt familiæ Iſachar, quarum numerus fuit sexaginta quatuor milia & trecenti.
"Filij Zabulon per cognationes suas, de Sared familia Sareditarum; de Elon, familia Elonitarum; de Ialeel, familia Ialeeli-
tarum. "Hæ sunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit sexaginta milia & quingenti. "Filij Ioſeph per
cognationes suas Manasſe & Ephraim. "Filij Manasſe, de Machir familia Machiritarum; & Machir genuit Galaad, de Galaad familia
Galaaditarum. "Isti sunt filij Galaad, de Iezer familia Iezeritarum, de Elech familia Elechitarum. "De Asriel fa-
milia Asrielitarum: de Sechem familia Sechemitarum. "De Semida familia Semidaitarum: de Epher familia Epheritarum.
"Salphaad autem filius Epher non habuit filios sed filias, & nomen filiarum Salphaad, Maala & Noa, Egla, Melcha & Therſa.
"Hæ sunt familiæ Manasſe, & fuit numerus earum quinquaginta duo milia & septingenti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

35 ‡ אֶלֶה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּתַלְחִי מִשְׁפַּחַת
הַשֻּׁתַלְחִי לְבֶכֶר מִשְׁפַּחַת הַבַּכְרִי לְתַחַן מִשְׁפַּחַת
36 הַתַּחֲנִי: ‡ וְאֵלֶּה בְּנֵי שׁוּתֶלַח לְעֵרָן מִשְׁפַּחַת
37 הָעֵרָנִי: ‡ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־אֶפְרַיִם לִפְקֻדֵיהֶם
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי־יוֹסֵף
38 לְמִשְׁפְּחֹתָם: ‡ בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְבֶלַע מִשְׁפַּחַת הַבַּלְעִי לְאַשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאַשְׁבֵּלִי
39 לַאֲחִירָם מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: ‡ לְשֻׁפְוָּם
מִשְׁפַּחַת הַשּׁוּפָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי:
40 ‡ וַיִּהְיוּ בְנֵי־בֶלַע אַרְד וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאַרְדִי לְנַעֲמָן
41 מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי: ‡ אֵלֶּה בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם
וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת:
42 ‡ אֵלֶּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם לְשׁוּחָם מִשְׁפַּחַת
43 הַשֻּׁחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת דָּן לְמִשְׁפְּחֹתָם: ‡ כָּל־
מִשְׁפַּחַת הַשֻּׁחָמִי לִפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְשִׁשִּׁים אָלֶף
44 וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ‡ בְּנֵי אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם
לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה לְיִשְׁוִי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי
45 לִבְרִיעָה מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי: ‡ לִבְנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר
מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרִי לְמַלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת הַמַּלְכִּיאֵלִי:
46 ‡ וְשֵׁם בַּת־אָשֵׁר שָׂרַח: ‡ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת
47 בְּנֵי־אָשֵׁר לִפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
48 וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ‡ בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם:
לְיַחְצְאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי לְגוּנִי מִשְׁפַּחַת הַגּוּנִי:
49 ‡ לְיֵצֶר מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי לְשִׁלֵּם מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלֵּמִי:
50 ‡ אֵלֶּה מִשְׁפְּחֹת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם וּפְקֻדֵיהֶם
51 חֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ‡ אֵלֶּה
פְקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וְאֶלֶף שְׁבַע
52 מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים: ‡ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
53 מֹשֶׁה לֵאמֹר: ‡ לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה
בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת:

35 ‡ Filij autē Ephraim per cognationes suas
fuerunt hi. Suthala, à quo familia Suthalai-
tarum; Becher, à quo familia Becheritarum;
Theen, à quo familia Theenitarum.
36 ‡ Porrò filius Suthala fuit Heran, à quo fa-
milia Herenitarum.
37 ‡ Hæ sunt cognationes filiorum Ephraim,
quarū numerus fuit triginta duo milia quin-
genti. Isti sunt filij Ioseph per familias suas.
38 ‡ Filij Beniamin in cognationibus suis, Ba
E le, à quo familia Baleitarum; Asbel, à quo fa-
milia Asbelitarum; Achiram, à quo familia
39 Achiramitarum. ‡ Supham, à quo familia
Suphamitarum; Vpham, à quo familia Vpha-
40 mitarum. ‡ Filij Bale, Hered & Noeman:
de Hered familia Hereditarum; de Noeman
41 familia Noemanitarum. ‡ Hi sunt filij Ben
iamin per cognationes suas, quorum nume-
rus fuit quadraginta quinque milia sexcenti.
42 ‡ Filij Dan per cognationes suas; Suhan à
quo familia Suhanitarum. Hæ sunt cogna-
tiones Dan per familias suas.
43 ‡ Omnes fuere Suhanitæ, quorū numerus
erat sexaginta quatuor milia quadringenti.
44 ‡ Filij Aser per cognationes suas, Iemna, à
quo familia Iemnaitarū; Iessui, à quo familia
Iessuitarum; Brie, à quo familia Brieitarum.
45 ‡ Filij Brie, Haber, à quo familia Haberi-
tarum; & Melchiel, à quo familia Melchieli-
46 tarum. ‡ Nomen autem filiæ Aser, fuit Sara.
47 ‡ Hæ cognationes filiorum Aser, & nume-
rus eorum quinquaginta tria milia quadrin-
48 genti. ‡ Filij Neptalim per cognationes
F suas Iessihel, à quo familia Iessihelitarum; Gu
ni, à quo familia Gunitarum.
49 ‡ Iaser, à quo familia Iaseritarum; Sellem,
50 à quo familia Sellemitarū. ‡ Hæ sunt cogna-
tiones filiorū Neptalim per familias suas, quo-
rum numerus quadraginta quinq; milia qua-
51 dringenti. ‡ Ista est summa filiorū Israel qui
recensiti sunt sexcenta milia & mille septin-
52 genti triginta. ‡ Locutúsq; est Dominus ad
53 Moysen, dicens: ‡ Istis diuidetur terra iuxta
numerum vocabulorum in possessiones suas.

תרגום אונקלוס

35 אִלֵּין בְּנֵי אֶפְרַיִם לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְשׁוּתֶלַח זַרְעִיַת שׁוּתֶלַח לְבֶכֶר זַרְעִיַת בֶּכֶר לְתַחַן זַרְעִיַת תַּחַן׃
36 בְּנֵי בְנֵיהוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְבֶלַע זַרְעִיַת כְּלַע לְאַשְׁבֵּל זַרְעִיַת אַשְׁבֵּל לַאֲחִירָם זַרְעִיַת אֲחִירָם׃
37 אִלֵּין זַרְעִיַת בְּנֵי אֶפְרַיִם לְמִנְיָנֵיהוֹן תְּלָתִין וּתְרֵין אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה אִלֵּין בְּנֵי יוֹסֵף לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃
38 לְשׁוּפְתָם זַרְעִיַת שׁוּפָם לְחוּפָם זַרְעִיַת חוּפָם׃
39 וַהֲווֹ בְּנֵי בֶלַע אַרְד וְנַעֲמָן זַרְעִיַת אַרְדִי לְנַעֲמָן זַרְעִיַת נַעֲמִי׃
40 אִלֵּין בְּנֵי בִנְיָמִן לְזַרְעֲיָתְהוֹן מְנָיָנֵיהוֹן חֲמִשָּׁה וְאַרְבְּעִין אַלְפִין וְשֵׁית מְאָה׃
41 אִלֵּין בְּנֵי דָן לְזַרְעֲיָתְהוֹן לְשׁוּחָם זַרְעִיַת שׁוּחָם אִלֵּין זַרְעִיַת דָּן לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃
42 כָּל בְּנֵי אֲשֶׁר לְמִנְיָנֵיהוֹן שִׁתִּין וְאַרְבְּעָה אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃
43 יִשְׁוִי לְבְרִיעָה זַרְעִיַת בְּרִיעָה לְיִסְנָה זַרְעִיַת יִסְנָה לְיִשְׁוִי זַרְעִיַת
44 אִלֵּין זַרְעִיַת בְּנֵי אֲשֶׁר לְמִנְיָנֵיהוֹן חַמְשִׁין וּתְלָתָא אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃
45 לִבְנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר זַרְעִיַת חֶבֶר לְמַלְכִּיאֵל זַרְעִיַת מַלְכִּיאֵל׃
46 וְשׁוּם בַּת אָשֵׁר שָׂרַח׃
47 אִלֵּין זַרְעִיַת בְּנֵי אָשֵׁר לְמִנְיָנֵיהוֹן חֲמִשִּׁין וְתַלָתָא אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃
48 בְּנֵי נַפְתָּלִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן חֲמִשָּׁה אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה׃
49 אִלֵּין זַרְעִיַת יֶצֶר לְשֶׁלֶם זַרְעִיַת שָׁלֵם׃
50 אִלֵּין מִנְיָנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁת מְאָה וְחַד אַלְפִין וּשְׁבַע מְאָה וּתְלָתִין׃
51 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃
52 לְאִלֵּין תִּתְפְּלִיג
53 אַרְעָא בְּאַחֲסָנָא בְּמִנְיָן שְׁמָהָן׃

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI. ΑΡΙΘΜΟΙ. μεθερμήνευσις τῶν ὁ. 559

55 ‡ Filij Ephraim per populos suos; Suthala, po-
pulus Suthalaiticus; Becher, populus Bechiritа-
rum; Theen, populus Theenitarum.
56 ‡ Hi filij Suthala; Eden, populus Edeitius.
57 ‡ Hi populi Ephraim, ex numeratione ipsorum
duo & triginta milia & quingenti: hi populi fi-
liorum Ioseph per populos suos.
58 ‡ Filij Beniamin per populos suos; Bale, populus
Baleitarum; Asybel, populus Asybelitarum; Achi-
ram, populus Achiramitarum.
59 ‡ Supha, populus Suphanitarum; Vpham, popu-
lus Vphamitarum.
60 ‡ Et fuerunt filij Bale; Hered & Noemam:
Hered, populus Hereditarum; Noemam, populus
Noemanitarum.
61 ‡ Hi populi Beniamin per populos suos, ex nume-
ratione ipsorum quinque & quadraginta milia &
sexcenti.
62 ‡ Et filij Dan per populos suos; Suban, populus
Subanitarum. Hi populi Dan per populos suos.
63 ‡ Omnes populi Suban per censum eorum qua-
tuor & sexaginta milia & quadringenti.
64 ‡ Filij Aser per populos suos; Jamin, populus Ja
minitarum; Jessui, populus Jessuitarum; Barie, po-
pulus Barietarum.
65 ‡ Hober, populus Hoberitarum; Melchiel, popu
lus Melchielitarum.
66 ‡ Et nomen filiæ Aser, Sara.
67 ‡ Hi populi Aser ex numeratione ipsorum tria
& quinquaginta milia & quadringenti.
68 ‡ Filij Nephthalim per populos suos; Jessihel
populus Jessihelitarum; Guni, populus Gunita-
rum.
69 ‡ Jasser, populus Jasseritarum; Sellem, populus
Sellemitarum.
70 ‡ Hi populi Nephthalim, ex numeratione ipso-
rum, quadraginta quinque milia & quadrin-
genti.
71 ‡ Hæc numeratio filiorum Israel, sexcenta milia,
& mille & septingenti & triginta.
72 ‡ Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
73 ‡ Istis diuidetur terra vt possideant ex nume-
ro nominum ipsorum.

55 ‡ Ἔτοι δὲ υἱοὶ Ἐφραὶμ κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Σουταλά,
δῆμος ὁ Σουταλά· τῷ Βεχήρ, δῆμος ὁ Βεχηρί· τῷ Ταναί,
δῆμος ὁ Ταναί·
56 ‡ Ἔτοι δὲ υἱοὶ Σουταλά· τῷ Ἐδέν, δῆμος ὁ Ἐδενί·
57 ‡ Ἔτοι δὲ δῆμοι Ἐφραὶμ, ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν δύο καὶ
τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι· ἔτοι δὲ δῆμοι υἱῶν Ἰω-
σὴφ κατὰ δήμους αὐτῶν.
58 ‡ Υἱοὶ Βενιαμὶν κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Βαλέ, δῆμος ὁ
Βαλεί· τῷ Ἀσυβήλ, δῆμος ὁ Ἀσυβηλί· τῷ Ἀχειρὰμ, δῆμος
ὁ Ἀχειραμί·
59 ‡ τῷ Σωφάμ, δῆμος ὁ Σωφανί· τῷ Ὀφάμ, δῆμος ὁ
Ὀφαμί.
60 ‡ καὶ ἐγένοντο υἱοὶ Βαλέ, Ἄδαρ καὶ Νοεμάν· τῷ Ἄδαρ, δῆ-
μος ὁ Ἀδαρί· τῷ Νοεμάν, δῆμος ὁ Νοεμανί.
61 ‡ Ἔτοι οἱ δῆμοι Βενιαμὶν κατὰ δήμους αὐτῶν, ἐξ ἐπι-
σκέψεως αὐτῶν πέντε καὶ τεσσαρακοντα χιλιάδες καὶ ἑξα-
κόσιοι.
62 ‡ καὶ υἱοὶ Δὰν κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Σαμεί, δῆμος ὁ Σαμεί. Ἔτοι οἱ δῆμοι Δὰν κατὰ δήμους
αὐτῶν.
63 ‡ πάντες οἱ δῆμοι Σαμεὶ κατ' ἐπισκοπὴν αὐτῶν τέσσα-
ρες καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
64 ‡ υἱοὶ Ἀσὴρ κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Ἰαμίν, δῆμος ὁ Ἰα-
μινί· τῷ Ἰεσουί, δῆμος ὁ Ἰεσουί· τῷ Βαριά, δῆμος ὁ
Βαριαί.
65 ‡ τῷ Χοβέρ, δῆμος ὁ Χοβεβί· τῷ Μελχιήλ, δῆμος ὁ Μελ-
χιηλί.
66 ‡ Καὶ ὄνομα τῇ θυγατρὶ Ἀσήρ, Σάρα.
67 ‡ Ἔτοι οἱ δῆμοι Ἀσὴρ ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τρεῖς καὶ τε-
τταράκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
68 ‡ οἱ υἱοὶ Νεφθαλὶμ κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ Ἀσιήλ, δῆμος
ὁ Ἀσιηλί· τῷ Γαυνεί, δῆμος ὁ Γαυνί.
69 ‡ τῷ Ἰεσσερ, δῆμος ὁ Ἰεσσερί· τῷ Σελήμ, δῆμος ὁ Σελημί.
70 ‡ Ἔτοι οἱ δῆμοι Νεφθαλὶμ, ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τεσσα-
ράκοντα πέντε χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι.
71 ‡ αὕτη ἡ ἐπισκεψὶς υἱῶν Ἰσραὴλ ἑξακόσιαι χιλιάδες καὶ
χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ τριάκοντα.
72 ‡ καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωυσῆν, λέγων·
73 ‡ τούτοις μεμερισθήσεται ἡ γῆ κληρονομεῖν ἐξ ἀριθμοῦ ὀνο-
μάτων αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

55 Isti sunt filij Ephraim per familias suas; de Sutala familia Sutalaitarum, de Becher familia Becheritarum; de Theen familia Theenitarum.
56 Isti sunt autem filij Sutala, de Heran familia Heranitarum.
57 Hæ sunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit triginta duo milia quingenti. Isti sunt filij Ioseph per familias suas.
58 Filij Beniamin per cognationes suas, de Bale familia Baleitarum, de Asbel familia Asbelitarum, de Achiram familia Achiramitarum.
59 De Sephupham familia Sephuphamitarum, de Hupham familia Huphamitarum.
60 Fueruntque filij Bale, Arde & Naaman; de Arde familia Ardeitarum, de Naaman familia Naamanitarum.
61 Hi sunt filij Beniamin per cognationes suas, quarum numerus fuit quadraginta quinque milia & sexcenti.
62 Isti sunt filij Dan per cognationes suas, de Suham familia Suhamitarum. Hæ sunt familiæ Dan per cognationes suas.
63 Omnes qui numerati sunt de familia Suham fuerunt sexaginta quatuor milia & quadringenti.
64 Filij Aser per cognationes suas, de Iemna familia Iemnaitarum, de Iesui familia Iesuitarum, de Beria familia Bereitarum.
65 Filiorum Beriæ, de Heber familia Heberitarum, de Malchiel familia Malchielitarum.
66 Nomen autem filiæ Aser fuit Sara.
67 Hæ sunt familiæ filiorum Aser, quarum numerus fuit quinquaginta tria milia & quadringenti.
68 Filij Neptali per cognationes suas, de Iasiel familia Iasielitarum, de Guni familia Gunitarum.
69 De Iaser familia Iaseritarum, de Silem familia Silemitarum.
70 Istæ sunt cognationes Neptali per familias suas, & numerus earum fuit quadraginta quinque milia & quadringenti.
71 Hi sunt filij Israel qui numerati sunt sexcenta milia & mille & septingenti & triginta.
72 Locutúsque est Dominus cum Moyse dicens:
73 Istis dividetur terra in possessionem iuxta numerum nominum eorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

54 לָרֹב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ
55 לְפִי פְקֻדָיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ: אַךְ בְּגוֹרָל יֵחָלֵק אֶת־
56 הָאָרֶץ לְשִׁמוֹת מַטּוֹת אֲבֹתָם יִנְחָלוּ: עַל־
פִּי הַגּוֹרָל תֵּחָלֵק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לִמְעָט:
57 וְאֵלֶּה פְקוּדֵי הַלֵּוִי לְמִשְׁפְּחֹתָם לְגֵרְשׁוֹן
מִשְׁפַּחַת הַגַּרְשֻׁנִּי לִקְהָת מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי לִמְרָרִי
58 מִשְׁפַּחַת הַמְּרָרִי: אֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת לֵוִי מִשְׁפַּחַת
הַלִּבְנִי מִשְׁפַּחַת הַחֶבְרֹנִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי מִשְׁפַּחַת
הַמּוּשִׁי מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וְקְהָת הוֹלִד אֶת־עַמְרָם:
59 וְשֵׁם אֵשֶׁת עַמְרָם יוֹכֶבֶד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרָם אֶת־
אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֶת מִרְיָם אֲחֹתָם:
60 וַיִּוָּלֶד לְאַהֲרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־
61 אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר: וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא
62 בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ־זָרָה לִפְנֵי יְהוָה: וַיִּהְיוּ פְקֻדֵיהֶם
שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וָמָעְלָה
כִּי לֹא הָתְפָּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נִתַּן לָהֶם
63 נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֵלֶּה פְקוּדֵי מֹשֶׁה
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת
64 מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ
מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי
65 יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַּר סִינָי: כִּי־אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת
יָמֻתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אִישׁ בִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־
יְפֻנֶּה וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן:

כז

1 וַתִּקְרַבְנָה בְּנוֹת צְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־
גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹת מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף
וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה נֹעָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה
וְתִרְצָה:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Oblationes.*

54 ‡ Pluribus maiorem partem dabis, & paucioribus minorem, singulis sicut nunc recensiti nunc, tradetur possessio.
55 ‡ Ita duntaxat vt sors terram tribubus diuidat & familijs.
56 ‡ Quicquid sorte contigerit, hoc vel plures accipiant vel pauciores.
57 ‡ Hic quoque est numerus filiorum Leui per familias suas. Gerson, à quo familia Gersonitarum. Caath, à quo familia Caathitarum. Merari à quo familia Meraritarum.
58 ‡ Hæ sunt familiæ Leui, familia Lobni, familia Hebroni, familia Mooli, familia Musi, familia Chori. At verò Caath genuit Amram.
59 ‡ Qui habuit vxorem Iochabet filiam Leui, quæ nata est ei in Ægypto. Hæc genuit Amram viro suo filios Aaron & Moysen, & Mariam sororem eorum.
60 ‡ De Aaron orti sunt Nadab & Abiu, & Eleazar & Ithamar.
61 ‡ Quorum Nadab & Abiu mortui sunt cùm obtulissent ignem alienum coram Domino.
62 ‡ Fuerúntque omnes qui numerati sunt vi[gin]ginti tria millia generis masculini ab vno mense & supra, qui non sunt recensiti inter filios Israel, nec eis cum cæteris data possessio est.
63 ‡ Hic est numerus filiorum Israel, qui descripti sunt à Moyse & Eleazaro sacerdote in campestribus Moab supra Iordanem contra Hiericho.
64 ‡ Inter quos nullus fuit eorum, qui antè numerati sunt à Moyse & Aaron in deserto Sinai.
65 ‡ Prædixerat enim Dominus quòd omnes morerentur in solitudine, nullúsque remanssit ex eis, nisi Caleb filius Iephone, & Iosue filius Nun.

CAP. XXVII.

1 ACcesserunt autem filiæ Salphaad, filij Epher, filij Galaad, filij Machir, filij Manasse, qui fuit filius Ioseph, quarú sunt nomina, Maala & Noa, & Egla, & Melcha, & Tersa.

54 ‡ Πλείοσι πλεονάσεις τὴν κληρονομίαν, καὶ τοῖς ἐλαττώσεσιν ἐλαττώσεις τὴν κληρονομίαν αὐτῶν· ἑκάστῳ καθὼς ἐπεσκέπησαν διοθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν.
55 ‡ διὰ κλήρων μερισθήσεται ἡ γῆ τοῖς ὀνόμασι, καὶ φυλὰς πατριῶν αὐτῶν κληρονομήσουσι.
56 ‡ μεμερισμένοις δὲ κλήρου τὴν κληρονομίαν αὐτοῖς διαμεῖναι πολλῶν καὶ ὀλίγων.
57 ‡ καὶ οἱ υἱοὶ λευὶ κατὰ δήμους αὐτῶν· τῷ γερσών, δῆμος ὁ γερσωνί· τῷ καάθ, δῆμος ὁ κααθί· τῷ μεραρί, δῆμος ὁ μεραρί.
58 ‡ Ἕτοι δήμοι υἱῶν λευί, δῆμος ὁ λαβενί, δῆμος ὁ χεβρωνί, δῆμος ὁ μολί, καὶ δῆμος ὁ μουσί, καὶ δῆμος ὁ κορε· καὶ καάθ ἐγέννησε τὸν ἄμβραμ.
59 ‡ καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἰωχαβέδ, θυγάτηρ λευί, ἣ ἔτεκε τοῦτους τῷ λευὶ ἐν αἰγύπτῳ, ἔτεκεν τῷ ἄμβραμ τὸν ἀαρὼν καὶ μωυσῆν, καὶ μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν.
60 ‡ καὶ ἐγεννήθησαν τῷ ἀαρών, ὁ τε ναδὰβ, καὶ ἀβιού, καὶ ἐλεάζαρ, καὶ ἰθάμαρ.
61 ‡ καὶ ἀπέθανεν ναδὰβ, καὶ ἀβιοὺ ὅτι προσέφερεν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον ἐναντι κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ σινᾶ.
62 ‡ καὶ ἐγενήθησαν ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τριῶν καὶ εἴκοσι χιλιάδες· πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω, ὅτι οὐ συνεπεσκέπησαν ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν ισραηλ, ὅτι οὐ δίδοται αὐτοῖς κλῆρος ἐν μέσῳ υἱῶν ισραηλ.
63 ‡ καὶ αὕτη ἡ ἐπίσκεψις μωυσῆ καὶ ελεάζαρ τοῦ ἱερέως, οἳ ἐπεσκέψαντο τοὺς υἱοὺς ισραηλ ἐν ἀραβωθ μωαβ, ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατὰ ιεριχώ.
64 ‡ καὶ ἐν τούτοις οὐκ ἦν ἀνθρωπος τῶν ἐπεσκεμμένων ὑπὸ μωυσῆ καὶ ἀαρών, ὃς ἐπεσκέψαντο τοὺς υἱοὺς ισραηλ ἐν τῇ ἐρήμῳ σινᾶ.
65 ‡ ὅτι εἶπε κύριος αὐτοῖς, θανάτῳ ἀποθανοῦνται ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς· πλὴν χαλεβ υἱὸς ιεφονὴ καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυή.

κζ.

1 ‡ Καὶ προσελθοῦσαι αἱ θυγατέρες σαλπααδ υἱοῦ ὀφέρ, υἱοῦ γαλαάδ, υἱοῦ μαχείρ, τοῦ δήμου μανασσῆ, τῶν υἱῶν ιωσήφ· καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν, μαλα, καὶ νοὰ, καὶ αγλα, καὶ μελχά, καὶ θερσά.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Pluribus maiorem possessionem dabis; & paucioribus minorem possessionem dabis, vnicuique iuxta numeratos suos dabitur possessio eius. " Per sortem diuidetur terra, per nomina tribuum patrum suorum possidebitur. " Veruntamen per sortem diuidetur terra, per nomina patrum suorum possidebitur. " Et isti sunt filij Leui per familias suas, de Gerson familia Gersonitarum, de Caath familia Caathitarum, de Merari familia Meraritarum. " Istæ sunt familiæ Leui, familia Lobni, familia Ebron, familia Mooli, familia Musi, familia Chore. Caath autem genuit Amram. " Et nomen vxoris Amram Iocabed filia Leui, quæ nata est ei in Ægypto, & peperit ex Amram Aaron & Moysen & Mariam sororem eorum. " De Aaron autem nati sunt Nadab & Abiu, Eleazar & Ithamar. " Mortuúsque est Nadab & Abiu, cùm obtulissent ignem alienum coram Domino. " Et fuit numerus eorum viginti tria milia omnium masculorum ab vno mense & supra, quia non fuerunt numerati in medio filiorum Israel, neque enim data est eis possessio in medio filiorum Israel. " Hi sunt quos numerauerunt Moyses & Eleazar sacerdos quando numerauerunt filios Israel in campestribus Moab iuxta Iordanem Hiericho. " Et in his non fuit vir eorum qui numerati sunt a Moyse & Aaron sacerdote, qui numerauerunt filios Israel in deserto Synai. " Dixerat enim Dominus, quòd morte morerentur in solitudine, & nullus vir remaneret ex eis, nisi Caleb filius Iephone, & Iosue filius Nun.

CAPVT XXVII.

ACcesserunt autem filiæ Salphaad filij Epher, filij Galaad, filij Machir, filij Manasse de cognationibus Manasse filij Ioseph. & hæ sunt nomina filiarum eius, Maala, Noa, & Egla, & Melcha & Thersa.

תרגום אונקלוס

54 לסגיאי תסגון אחסנתהון ולזעירי תזעיר אחסנתהון גבר לפום מנייניהי תתיהב אחסנתה: 55 ברם בעדבא תתפליג ארעא לשמהת שבטי
אבהתהון תירתון: 56 על פום עדבא תתפליג אחסנתהון בין סגיאי לזעירי: 57 ואלין מנייני לוויאי לזרעיתהון לגרשון זרעיתא לקהת
זרעיתא למררי זרעיתא קרח וקהת אוליד ית עמרם: 58 אלין זרעיתא לוי זרעיתא לבני זרעיתא חברון זרעיתא מחלי זרעיתא מושי זרעיתא קרח וקהת אוליד ית עמרם:
59 ושום איתת עמרם יוכבד בת לוי דילידת ליה ללוי במצרים וילידת לעמרם ית אהרן וית משה וית מרים אחתהון:
60 ואתילידו לאהרן ית נדב ויה אבידהוא יה אלעזר ויה איתמר: 61 ומיתו נדב ואבידהוא בקרוביהון אישתא נכריתא
קדם יי: 62 והוו מנייניהון עשרין תלתא אלפין כל דכורא מבר ירחא ולעילא ארי לא אתמניאו בגו בני ישראל ארי לא אתיהב
להון אחסנא בגו בני ישראל: 63 ואלין מנייני משה ואלעזר כהנא דמנו ית בני ישראל בטיסריא דמואב על ירדנא דירחו:
64 ואשתאר מנהון נבזרא אלהין קדם בר יפנה ויהושע בר נון: 65 ארי אמר יי להון מיתה ימותון במדברא ולא
אשתאר מנהון גבר חד אלהין קדם בר יפנה ויהושע בר נון:

כז

1 וקריבא בנת צלפחד בר חפר בר מנשה לזרעיתה מנשה בר יוסף ואלין שמהת בנתיה מחלה נעה
וחגלה ומלכה ותרצה:

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 * וְתַעֲמֹדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִם וְכָל הָעֵדָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
3 לֵאמֹר: * אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא הָיָה
בְתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעָדִים עַל יְהוָה בַּעֲדַת קֹרַח
4 כִּי בְחטְאוֹ מֵת וּבָנִים לֹא הָיוּ לוֹ: * לָמָּה יִגָּרַע
שֵׁם אָבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן תְּנָה
5 לָנוּ אֲחֻזָּה בְּתוֹךְ אֲחֵי אָבִינוּ: * וַיַּקְרֵב מֹשֶׁה
6 אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה: * וַיֹּאמֶר
7 יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: * כֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד
דֹּבְרֹת נָתֹן תִּתֵּן לָהֶם אֲחֻזַּת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי
אֲבִיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן:
8 * וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ כִּי
יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ:
9 * וְאִם אֵין לוֹ בַּת וּנְתַתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו:
10 * וְאִם אֵין לוֹ אַחִים וּנְתַתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְאֲחֵי
11 אָבִיו: * וְאִם אֵין אַחִים לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת
נַחֲלָתוֹ לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ
וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת מֹשֶׁה:
12 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים
הַזֶּה וּרְאֵה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
13 * וְרָאִיתָ אֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ גַּם אָתָּה
14 כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אַהֲרֹן אָחִיךָ: * כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי
בְּמִדְבַּר צִן בִּמְרִיבַת הָעֵדָה לְהַקְדִּישֵׁנִי בַּמַּיִם
לְעֵינֵיהֶם הֵם מֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר צִן:
15 * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה לֵאמֹר: * יִפְקֹד יְהוָה
16 אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה: * אֲשֶׁר
17 יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם וַאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם
וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה כַּצֹּאן אֲשֶׁר
אֵין לָהֶם רֹעֶה:

2 * Steterúntque coram Moyse & Eleazaro
sacerdote & cunctis principibus populi ad
ostium tabernaculi fœderis, atque dixerunt:
3 * Pater noster mortuus est in deserto, nec
fuit in seditione quę concitata est contra Do-
minum sub Chore, sed in peccato suo mor-
tuus est. hic non habuit mares filios.
4 * Cur tollitur nomen illius de familia sua,
B quia non habet filium? Date nobis posses-
nem inter cognatos patris nostri.
5 * Retulítque Moyses causſam earum ad iu-
dicium Domini.
6 * Qui dixit ad eum,
7 * Iustam rem postulant filiæ Salphaad. Da-
eis possessionem inter cognatos patris sui, &
ei in hæreditatem succedant.
8 * Ad filios autem Israel loqueris hæc, Ho-
mo cùm mortuus fuerit absque filio, ad fi-
liam eius transibit hæreditas.
9 * Si filiam non habuerit, habebit succesſo-
res fratres suos.
10 * Quòd si & fratres non fuerint, dabitis hę
reditatem fratribus patris eius.
11 * Sin autem nec patruos habuerit, dabitur
hæreditas his qui ei proximi sunt. Erit q; hoc
C filijs Israel sanctum lege perpetua, sicut præ-
cepit Dominus Moysi.
12 * Dixit quoque Dñs ad Moysen, Ascende
in montem istum Abarim, & contemplare
inde terram quam daturus sum filiis Israel.
13 * Cúmque videris eam, ibis & tu ad popu-
lum tuum sicut iuit frater tuus Aaron.
14 * Quia offendistis me in deserto Sin in con-
tradictione multitudinis, nec sanctificare me
voluistis coram ea super aquas. Hæ sunt aquę
contradictionis in Cades deserti Sin.
15 * Cui respondit Moyses:
16 * Prouideat Dominus Deus spirituum o-
mnis carnis hominem qui sit super multitu-
dinem hanc.
17 * Et possit exire & intrare ante eos, & edu-
cere eos vel introducere, ne sit populus Do-
mini sicut oues absque pastore.

תרגום אונקלוס

2 וְקָמָא קֳדָם מֹשֶׁה וְקֳדָם אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְקֳדָם רַבְרְבַיָּא וְכָל כְּנִשְׁתָּא בְּתָרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לְמֵימַר׃
3 אֲבוּנָא מִית בְּמַדְבְּרָא וְהוּא לָא הֲוָה בְּגוֹ כְּנִשְׁתָּא דְאִזְדַּמְּנוּ עַל יְיָ בְּכְנִשְׁתָּא דְקָרַח אֲרֵי בְּחוֹבוֹהִי מִית וּבְנִין לָא הֲוֹוּ לֵיהּ׃
4 לְמָה יִתְמְנַע שְׁמָא דַאֲבוּנָא מִגּוֹ זַרְעִיתֵהּ אֲרֵי לֵיתּ לֵיהּ בַּר הַב לָנָא אַחְסָנָא בְגוֹ אֲחֵי אֲבוּנָא׃ 5 וְקָרִיב מֹשֶׁה יָת דִּינְהֶן קֳדָם יְיָ׃
6 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה יָת מַה דְּמַלֶּלָא אִתְּתָא בְּנָת צְלָפְחָד מְמַלְלָן מְתַּן תִּתֵּן לְהוֹן אֲחֻזָּה אֲחֻסַּת אֲבוּהֵן וְתַעֲבַר יָת אַחְסָנַת אֲבוּהֵן לְהֶן׃ 8 וְעִם בְּנֵי
7 יִשְׂרָאֵל תְּמַלֵּיל לְמֵימַר גְּבַר אֲרֵי יְמוּת וּבַר לֵית לֵיהּ וְתַעֲבְרוּן יָת אַחְסָנַתֵּיהּ לִבְרָתֵיהּ׃
8 וְאִם לֵית לֵיהּ בְּרָתָא וְתִתְּנוּן יָת אַחְסָנַתֵּיהּ לַאֲחָתֵיהּ׃ 9 וְאִם לֵית לֵיהּ אֲחָתָא וְתִתְּנוּן יָת אַחְסָנַתֵּיהּ לַאֲחֵי אֲבוּהִי׃
10 וְאִם לֵית לֵיהּ אֲחֵי וְתִתְּנוּן יָת אַחְסָנַתֵּיהּ לַאֲחֵי אֲבוּהִי׃ 11 וְאִם לֵית אֲחֵי לַאֲבוּהִי וְתִתְּנוּן יָת
אַחְסָנַתֵּיהּ לְקָרִיבֵיהּ דִּקְרִיב לֵיהּ מִזַּרְעִיתֵיהּ וְיֵירַשׁ יָתָהּ וּתְהֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְגֵזֵרַת דִּין כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 12 וַאֲמַר יְיָ
לְמֹשֶׁה סַק לְטוּרָא דְעֵיבָרָיָא וְחֵיזֵי יָתָהּ וּתְהֵי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְגֵזֵרַת דִּין כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃ 13 וְתִתְחֲזֵי יָתָהּ וְתִתְכְּנֵישׁ לְעַמָּךְ אַף אַתְּ כְּמָא דְאִתְכְּנֵישׁ
אַהֲרֹן אָחוּךְ׃ 14 כְּמָא דְסָרְבְתּוּן בְּמֵימְרִי בְּמַדְבְּרָא דִּצִן בְּמֻצּוֹת כְּנִשְׁתָּא לְקַדָּשׁוּתִי בְּמֵיָא לְעֵינֵיהוֹן אִינוּן מֵי מְצוֹת רְקָם מַדְבְּרָא
דְּצִן׃ 15 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ וְאָמַר׃ 16 יְמַנֵּי יְיָ אֱלָהָא רוּחַיָּא לְכָל בִּשְׂרָא גְּבַר עַל כְּנִשְׁתָּא׃
17 דְּיִפּוֹק קֳדָמֵיהוֹן וְדִיעוֹל קֳדָמֵיהוֹן וְדִיפֵּקִנוּן וְדַיְעֲלִינוּן וְלָא תְהֵי כְּנִשְׁתָּא דַיְיָ כְּעָנָא דְלֵית רָעֵי׃

2 * καὶ στᾶσαι ἔναντι μωυσῆ, καὶ ἐναντι ἐλεαζαρ τ̃ ἱερέως, καὶ
ἐναντι τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐναντι πάσης τ̃ συναγωγ̃ς ἐπὶ τῆς
θύρας τ̃ σκηνῆς τ̃ μαρτυρίου, λέγουσιν· * ὁ πατὴρ ἡμῶν
ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ὗτος οὐκ ἦ ἐν μέσῳ τ̃ συναγω-
γ̃ς τ̃ ἐπισυστάσης ἔναντι κυρίου ἐν τῇ συναγωγῇ κορέ, ὅτι δὲ
ἁμαρτίαν αὐτὸ ἀπέθανεν· καὶ υἱοὶ οὐκ ἐγένοντο αὐτῷ.
4 * μὴ ἐξαλειφθήτω τὸ ὄνομα τ̃ πατρὸς ἡμῶν ἐκ μέσου τοῦ
δήμου αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ υἱός· δότε ἡμῖν κατάσχεσιν ἐν
μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς ἡμῶν.
5 * καὶ προσήγαγε μωυσῆς τὴν κρίσιν αὐτῶν ἐναντι κυρίου.
6 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
7 * ὀρθῶς θυγατέρες σαλπαὰδ λελαλήκασι· δόμα δώ-
σεις αὐταῖς, κατάσχεσιν κληρονομίας ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πα
τρὸς αὐτῶν, καὶ περιθήσεις τὴν κλῆρον τ̃ πατρὸς αὐτῶν αὐταῖς.
8 * καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσεις, λέγων, ἄνθρωπος ἐὰν
ἀποθάνῃ, καὶ υἱὸς μὴ ἦ αὐτῷ, περιθήσετε τὴν κληρονομίαν αὐ-
τοῦ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ. * ἐὰν δὲ μὴ ἦ αὐτῷ θυγάτηρ, δώσ-
ετε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
10 * ἐὰν δὲ μὴ ὦσιν αὐτῷ ἀδελφοί, δώσετε τὴν κληρονομίαν
αὐτοῦ τοῖς ἀδελφοῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
11 * ἐὰν δὲ μὴ ὦσιν ἀδελφοὶ τ̃ πατρὸς αὐτοῦ, δώσετε τὴν κλη
ρονομίαν αὐτοῦ τῷ οἰκείῳ τῷ ἐγγὺς αὐτοῦ ἐκ τ̃ φυλῆς αὐτοῦ,
κληρονομήσει τὰ αὐτοῦ· καὶ ἔσται τοῦτο τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ δι-
καίωμα κρίσεως καθὰ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
12 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς μωυσῆν, ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἐν
τῷ πέραν τοῦ ιορδάνου, τοῦτο ὄρος ναβαῦ, καὶ ἴδε τὴν γῆν χα
ναάν, ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν κατασχέσει.
13 * καὶ ὄψῃ αὐτὴν, καὶ προσθήσῃ πρὸς τὸν λαόν σου καὶ σύ,
καθάπερ ἐτέθη ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἐν ὤρ τῷ ὄρει.
14 * διότι παρέβητε τὸ ῥῆμά μου ἐν τῇ ἐρήμῳ σὶν, ἐν τῷ δι-
ὑπ̃λθεν τὴν συναγωγὴν τοῦ ἁγιάσαι με· οὐκ ἠγιάσατέ με
ἐπὶ τῷ ὕδατι ἔναντι αὐτῶν· τοῦτό ἐστιν ὕδωρ ἀντιλογίας κάδης
ἐν τῇ ἐρήμῳ σὶν.
15 * καὶ εἶπε μωυσῆς πρὸς κύριον· * ἐπισκεψάσθω κύριος
16 ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τ̃ συ-
17 ναγωγῆς ταύτης. * ὃς ἐξελεύσε) πρὸ προσώπου αὐ-
τῶν, καὶ ὃς εἰσελεύσε) πρὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ὃς ἐξ-
άξει αὐτὸς, καὶ ὃς εἰσάξει αὐτὸς, καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγω-
γὴ κυρίου ὡσεὶ πρόβατα, οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et steterunt coram Moyse & Eleazaro sacerdote & coram principibus & omni cœtu in ostio tabernaculi federis, dicentes:
[3] Pater noster mortuus est in deserto, & ipse non fuit in medio congregationis eorum qui conuenerunt contra Dominum in congrega-
tione Chore: quia in peccato suo mortuus est, & non fuerunt ei filij. [4] Cur tollitur nomen patris nostri de medio
congregationis suæ quia non habet filium? da nobis possessionem inter fratres patris nostri. [5] Retulitque Moyses causam
eorum coram Domino. [6] Et ait Dominus ad Moysen, dicens: [7] Rectè loquuntur filiæ Salphaad: da eis pos-
sessionem hæreditatis inter fratres patris earum, & transferes ad eas hæreditatem patris earum. [8] Et cum filijs Israel loqueris
dicens: Si mortuus fuerit vir & filius ei non fuerit, transferetis possessionem eius ad filiam suam. [9] Et si non fuerit ei filia, dabitis
possessionem hæreditatis inter fratres patris eius. [10] Et si non habuerit fratres: dabitis possessionem eius consanguineo qui propinquior est ei de cognatione sua, & hæreditabit
eam, & erit filijs Israel in decretum iudicij, sicut præcepit Dominus Moysi. [11] Dixitque Dominus ad Moysen: Ascende in mon-
tem istum Abarim, & vide terram quam dedi filijs Israel: [12] Videbisque eam & colligeris quoque tu ad populum tuum, sicut
collectus est Aaron frater tuus: [13] Quia prævaricati estis in verbum meum in deserto Sin in contradictione congregationis, nec sanctificastis me
in aquis ante oculos eorum. Hæ sunt aquæ contradictionis in Cades deserti Sin. [14] Locutúsque est Moyses coram Domino, dicens:
[15] Constituat Dominus Deus spirituum omnis carnis virum super cœtum: [16] Qui egrediatur ante eos & qui ingrediatur
ante eos, & qui educat eos, & qui inducat eos, vt non sit cœtus Domini sicut oues quibus non est pastor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 ויאמר יהוה אל־משה קח־לך את־יהושע
בן־נון איש אשר־רוח בו וסמכת את־ידך
19 עליו: והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן
ולפני כל־העדה וצויתה אתו לעיניהם:
20 ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל־עדת בני
21 ישראל: ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו
במשפט האורים לפני יהוה על־פיו יצאו ועל־פיו
יבאו הוא וכל־בני־ישראל אתו וכל־העדה:
22 ויעש משה באשר צוה יהוה אתו ויקח את־
יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל־העדה:
23 וישת ידיו עליו ויצוהו באשר דבר יהוה
ביד־משה:

כח

1 וידבר יהוה אל־משה לאמר:
2 צו את־בני ישראל ואמרת אלהם את־קרבני
לחמי לאשי ריח ניחחי תשמרו להקריב לי במועדו:
3 ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו
ליהוה כבשים בני־שנה תמימם שנים ליום
4 עלה תמיד: את־הכבש אחד תעשה בבקר
5 ואת־הכבש השני תעשה בין הערבים:
ועשירית האיפה סלת למנחה בלולה בשמן
6 כתית רביעת ההין: עלת תמיד העשיה
בהר סיני לריח ניחח אשה ליהוה: ונסכו רביעת
7 ההין לכבש האחד בקדש הסך נסך שכר ליהוה:
8 ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחת
הבקר וכנסכו תעשה אשה ריח ניחח ליהוה:
9 וביום השבת שני־כבשים בני־שנה
תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן
10 ונסכו: עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד
ונסכה:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Oblationes.*

18 *Dixítque Dominus ad eum, Tolle Iosue filium Nun virum in quo est spiritus, & pone manum tuam super eum.
19 *Qui stabit coram Eleazaro sacerdote & omni multitudine, & dabis ei præcepta cunctis videntibus.
20 *Et partem gloriæ tuæ, vt audiat eum omnis synagoga filiorum Israel:
21 *Pro hoc si quid agendum erit Eleazar sacerdos consulet Dominum. Ad verbum eius egredietur & ingredietur ipse & omnes filij Israel cum eo & cetera multitudo.
22 *Fecit Moyses vt præceperat Dominus. Cúmq; tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote & omni frequentia populi.
23 *Et impositis capiti eius manibus cuncta replicauit quæ mandauerat Dominus.

CAP. XXVIII.

1 DIxit quoque Dominus ad Moysen:
A 2 *Præcipe filiis Israel & dices ad eos: Oblationẽ meam & panes & incensum odoris suauissimi offerte per tempora sua.
3 *Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis. Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocaustum sempiternum.
4 *Vnum offeretis manè & alterum ad vesperum.
5 *Decimam partem ephi similæ, quæ conspersa sit oleo purissimo, & habeat quartam partem Hin.
6 *Holocaustum iuge est quod obtulistis in monte Sinai in odorem suauissimum incensi Domini.
7 *Et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario Domini.
8 *Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificij matutini & libamentorum eius oblationem suauissimi odoris Domino.
9 *Die autem sabbati offeretis duos agnos
B anniculos immaculatos, & duas decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio.
10 *Et liba quæ ritè funduntur per singula sabbata in holocaustum sempiternum.

18 *Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Accipe ad teipsum Iosue filium Nun, hominem qui habet spiritum in seipso: & impones manus tuas super eum.
19 *Et statues eum coram Eleazar sacerdote, & coram omni congregatione, & præcipies ei corã eis.
20 *Et dabis ex gloria tua super eum, vt audiant eum filij Israel.
21 *Et coram Eleazar sacerdote stabit, & interrogabunt eum iudicium manifestorum coram Domino; in ore eius exibunt, & in ore eius intrabunt ipse & omnes filij Israel vnanimiter, & omnis congregatio.
22 *Et fecit Moyses sicut præceperat ei Dominus, & assumens Iosue statuit eum coram Eleazar sacerdote, & coram omni congregatione.
23 *Et imposuit manus suas super eum, & constituit eum sicut præcepit Dominus Moysi.

CAP. XXVIII.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 *Præcipe filiis Israel, & loqueris ad eos, dicens: Dona mea, oblationes meas, libationes meas in odorem suauitatis seruabitis offerre mihi in festiuitatibus meis.
3 *Et dices ad eos, Hæc oblationes quas adducetis Domino, agnos anniculos immaculatos duos per diem in holocaustum assiduè:
4 *Agnum vnum facies manè, & agnum secundum facies ad vesperam.
5 *Et facies decimam partem ephi similam in sacrificium confectam in oleo quarta parte hin.
6 *Holocaustum assiduitatis factum in monte Sinai, in odorem suauitatis Domino.
7 *Et libamen eius quartam partem hin agno vni, in sancto libabis libationem sicera Domino.
8 *Et agnum secundum facies ad vesperam, secundum sacrificium eius & secundum libationem eius facietis in odorem suauitatis Domino.
9 *Et die sabbatorum adducetis duos agnos anniculos immaculatos, & duas decimas similæ conspersæ oleo in sacrificium, & libationem eius
10 *Holocaustum sabbatorum in sabbatis, in holocausto sempiterno & libationem eius.

18 *Ὡς ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· λάβε σεαυτῷ ἰησοῦν υἱὸν ναυῆ, ἄνδρα ὃς ἔχει πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ, καὶ ἐπιθήσεις τὰς χεῖράς σου ἐπ' αὐτόν.
19 *καὶ στήσει αὐτὸν ἔναντι ἐλεαζὰρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔναντι πάσης τῆς συναγωγῆς, καὶ ἐντελῇ αὐτῷ ἐναντίον αὐτῶν.
20 *καὶ δώσεις τῆς δόξης σου ἐπ' αὐτόν, ὅπως ἀκούσωσιν
21 αὐτοῦ οἱ υἱοὶ ἰσραήλ. *καὶ ἔναντι ἐλεαζὰρ τοῦ ἱερέως στήσεται, καὶ ἐπερωτήσουσιν αὐτὸν τὴν κρίσιν τῶν φώτων ἐνώπιον κυρίου· ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ ἐξελεύσονται, καὶ ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ εἰσελεύσονται αὐτὸς καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὁμοθυμαδόν,
22 καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή. *καὶ ἐποίησε μωυσῆς, καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος· καὶ λαβὼν ἰησοῦν ἔστησεν αὐτὸν ἔναντι ἐλεαζὰρ τοῦ ἱερέως καὶ ἔναντι πάσης συναγωγῆς.
23 *καὶ ἐπέθηκε τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, καὶ συνέστησεν αὐτὸν καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ μωυσῆ.

κη'.

1 *Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· *ἔντειλαι
2 τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, λέγων· τὰ δῶρά μου δόματά μου καρπώματά μου εἰς ὀσμὴν εὐωδίας διατηρήσετε προσφέρειν μοι ἐν ταῖς ἑορταῖς μου.
3 *καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ταῦτα τὰ καρπώματα ἃ προσάξετε κυρίῳ, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἀμώμους δύο τὴν ἡμέραν εἰς
4 ὁλοκαύτωμα ἐνδελεχῶς. *τὸν ἀμνὸν τὸν ἕνα ποιήσεις τὸ πρωΐ· καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ποιήσεις τὸ πρὸς ἑσπέραν.
5 *καὶ ποιήσεις τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σεμίδαλιν εἰς θυσίαν ἀπαρχὴν ἐμπεφυρμένου ἐν ἐλαίῳ τετάρτῳ τοῦ ἵν.
6 *ὁλοκαύτωμα ἐνδελεχισμοῦ, τὸ γενόμενον ἐν τῷ ὄρει σινᾶ,
7 εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ. *καὶ σπονδὴν αὐτοῦ τὸ τέταρτον τοῦ ἵν τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί· ἐν τῷ ἁγίῳ σπείσεις σπονδὴν σικέρα κυρίῳ.
8 *καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεύτερον ποιήσεις τὸ πρὸς ἑσπέραν κατὰ τὴν θυσίαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ ποιήσετε εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ.
9 *καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων προσάξετε δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἀμώμους· καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀπαρχὴν μένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν, καὶ σπονδὴν αὐτοῦ
10 *ὁλοκαύτωμα σαββάτων ἐν τοῖς σάββασιν, ἐπὶ τῇ ὁλοκαυτώσει τὸ διαπαντὸς καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Dixitque Dominus ad Moysen, Tolle Iosue filium Nũn virum in quo est spiritus prophetiæ, & impones manum tuam super eum.
"Et statues eum coram Eleazaro sacerdote & coram omni cœtu, & præcipies ei ante oculos eorum. "Dabisque de splendore tuo
"Et coram Eleazaro sacerdote stabit, vt consulat pro eo in iudicio illuper eo, vt obediant ei omnis congregatio filiorum Israel. minationis coram Domino: ad verbum eius egredientur, & ad verbum eius ingredientur ipse & omnes filij Israel cum eo & omnis cœtus.
"Fecitque Moyses sicut ei præceperat Dominus, & tulit Iosue, & statuit eum coram Eleazaro sacerdote & coram omni cœtu.
"Et imposuit manus suas super eum, & præcepit ei, sicut locutus fuerat Dominus per manum Moysi.

CAP. XXVIII.

LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
'Præcipe filiis Israel & dices ad eos; Oblationem meam panemque statutum in oblationes meas vt suscipiatur voluntariè obseruabitis vt offeratis coram me in tempore suo.
'Dicesque ad eos; Hæc est oblatio quam offeretis coram Domino, agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocaustum sempiternum.
'Agnum vnum offeres manè, & agnum alterum offeres ad vesperam.
'Et decimam partem trium satorum similæ pro munere quæ conspersa sit oleo
'Holocaustum iuge est quod factum est in monte Sinai, vt oblatio suscipiatur voluntariè coram Doferes manè, & agnum alterum offeres ad vesperam.
'Et libamen eius erit quarta pars hin per agnos singulos, in sanctuario libabitur libamine vini veteris coram Domino.
contuso, habens quartam partem hin.
'Et alterum agnum offeres ad vesperam iuxta munus matutinum, & iuxta libamen eius facies oblationem quæ suscipitur voluntariè coram
'In die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, & duas decimas similæ conspersæ oleo pro munere & libamine eius.
Domino.
"Holocaustum est quod fit per singula sabbata præter iuge holocaustum & libamen eius.

תרגום אונקלוס

18 ואמר יי למשה קבל לך ית יהושע בר נון גבר דרוח נבואה בי׳ ותסמוך ית ידך עלוהי׃ 19 ותקים יתיה קדם אלעזר כהנא ולקדם
כל כנשתא ותפקיד ית יקריה קדמיהון׃ 20 ותתן מטיבותך עלוהי דיקבלון מיניה כל בני ישראל עיטיה וכל בנשתא דבני ישראל׃ 21 ולקדם אלעזר כהנא
יקום ושאיל ליה בדין אורנא קדם יי על מימריה יהון נפקין ועל מימריה יהון עלין הוא וכל בני ישראל עיטיה וכל כנשתא׃ 22 ועבד משה כמא דפקיד יי ית יהושע ואקים יתיה קדם אלעזר כהנא ולקדם כל כנשתא׃ 23 וסמך ית ידוהי עלוהי ופקדיה כמא
דמליל יי בידא דמשה׃

כח

1 ומליל יי עם משה למימר׃ 2 פקיד ית בני ישראל ותימר להון ית קרבני לחם סדור לקרבני לאתקבלא ברעוא תשתדרון
לקרבא קדמי בזמניה׃ 3 ותימר להון דין קרבנא דתקרבון קדם יי אמרין בני שנה שלמין תרין לזיקא עלתא הדיוקא׃ 4 ית
אמרא חד תעביד בצפרא וית אמרא תניינא תעביד בין שמשיא׃ 5 ועסרון עשרונא דסלתא סאין סלקין תרין לסגנותא רפילא
בשמנא מחושא רבעותא הינא׃ 6 עלתא תדירא דאתעבידת בטורא דסיני לאתקבלא ברעוא קרבנא קדם יי׃ 7 וניסכה רבעות הינא
לקרנא חד בקודשא תנסך נסכא דחמרא קדם יי׃ 8 וית אמרא תניינא תעביד בין שמשיא כמנחת צפרא וכנסכיה תעביד
קרבנא קדם יי׃ 9 וביומא דשבתא תרין אמרין בני שנה שלמין ותרין עשרונין סלתא מנחתא רפילא במשח ונסכיה׃
10 עלת שבתא דשבתא בשבתא על עלתא תדירא ונסכה׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 וּבְרָאשֵׁי חׇדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה
לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים
12 בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְמִימִם׃ וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
סֹלֶת מִנְחָה בְלוּלָה בַשָּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי
עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְלוּלָה בַשָּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד׃
13 וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְלוּלָה בַשָּׁמֶן
לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃
14 וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת
הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יַיִן זֹאת עֹלַת
15 חֹדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ לְחׇדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ וּשְׂעִיר עִזִּים
אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה
וְנִסְכּוֹ׃
16 וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
17 פֶּסַח לַיהוָה׃ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה
18 חַג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל׃ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃
19 וְהִקְרַבְתֶּם אִשֵּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי בָקָר
שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם
20 יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ׃
21 עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
22 הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃
23 מִלְבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ
24 אֶת־אֵלֶּה׃ כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים
לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה
וְנִסְכּוֹ׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
26 כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃ וּבְיוֹם
הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה
בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת
עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

NVMERI. Translat. B. Hieron. *Oblationes.*

11 *In kalendis autem, id est, in mensium exordiis offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem vnum, agnos anniculos septem immaculatos.
12 *Et tres decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio per singulos vitulos, & duas decimas similæ oleo cõspersæ per singulos arietes.
13 *Et decimam decimæ similæ ex oleo in sacrificio per agnos singulos. Holocaustũ suauissimi odoris atque incensi est Domino.
14 *Libamenta autem vini quæ per singulas fundẽda sunt victimas, ista erunt. Media pars C hin per singulos vitulos: tertia per arietem, quarta per agnum. Hoc erit holocaustum per omnes menses qui sibi anno vertẽte succedunt.
15 *Hircus quoque offertur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis.
16 *Mense autem primo quartadecima die mensis Phase Domini erit.
17 *Et quintadecima die solemnitas. Septem diebus vescentur azymis.
18 *Quarum dies prima venerabilis & sancta erit. omne opus seruile non facietis in ea.
19 *Offeretísque incensum holocaustum Domino vitulos de armẽto duos, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos septem.
20 *Et sacrificia singulorũ ex simila quæ conspersa sit oleo: tres decimas per singulos vitulos & duas decimas per arietem.
21 *Et decimam decimæ per agnos singulos,
22 id est, septem agnos. *Et hircum pro peccato vnum, vt expietur pro vobis.
23 *Præter holocaustum matutinũ quod sem-
24 per offeretis. *Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis & in odorem suauissimum Domino, qui surget de holocausto & de libationibus singulorum.
25 *Dies quoq; septimus celeberrimus & sanD ctus erit vobis. Omne opus seruile non facie-
26 tis in eo. *Dies etiam primitiuorum quãdo offeretis nouas fruges Domino expletis hebdomadibus, venerabilis & sancta erit. Omne opus seruile non facietis in ea.

11 *Et in neomenijs adducetis holocaustum Domino, vitulos ex bobus duos, & arietem vnum, agnos anniculos septem immaculatos.
12 *Tres decimas similæ confectæ in oleo vitulo vni, & duas decimas similæ confectæ oleo arieti vni.
13 *Et decimam similæ ad sacrificium confectæ in oleo agno vni: sacrificium odorem suauitatis Domino.
14 *Libatione eorum medietas hin erit vitulo vni, & tertia pars hin erit arieti vni, & quarta pars hin erit agno vni vini. Hoc holocaustum mensem de mense in menses anni.
15 *Et hircum è capris vnum pro peccato Domino, super holocausto sempiterno fiet & libatio eius.
16 *Et in mense primo quarta & decima mensis Pascha Domino.
17 *Et quinta & decima die mensis huius celebrate festum: septem dies azyma comedetis.
18 *Et die prima celebris sancta erit vobis; omne opus seruile non facietis.
19 *Et adducetis holocausta oblationem Domino, vitulos è bobus duos, arietem vnum, septem agnos anniculos, immaculati erunt vobis.
20 *Et sacrificium eorum simila confecta in oleo, tres decimæ vitulo vni, & duæ decimæ arieti vni fiet.
21 *Decimam decimam facies, agno vni, septem agnis.
22 *Et hircum ex capris vnum pro peccato ad propitiandum pro vobis.
23 *Præter holocaustum sempiternum matutinum, quod est holocaustum continuitatis.
24 *Hæc secundum hæc facietis in septem dies, donum oblationem odorem suauitatis Domino, in holocausto sempiterno facies libationem eius.
25 *Et dies septima celebris sancta erit vobis: omne opus seruile non facietis in ea.
26 *Et die nouorum, quando obtuleritis sacrificium nouum Domino hebdomadarum, celebris sancta erit vobis: omne opus seruile non facietis.

11 *Ἐν δὲ ταῖς νεομηνίαις προσάξετε ὁλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ μόσχους ἐκ βοῶν δύο, κριὸν ἕνα, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἀμώμους.
12 *τρία δέκατα σεμιδάλεως διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί· καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ κριῷ τῷ ἑνί.
13 *καὶ δέκατον σεμιδάλεως εἰς θυσίαν διαπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί· θυσίαν ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ,
14 *τὴν σπονδὴν αὐτῶν τὸ ἥμισυ τοῦ ἵνα ἔσται τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί· καὶ τὸ τέταρτον δὲ ἵνα ἔσται τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνὶ οἴνου. Τοῦτο τὸ ὁλοκαύτωμα μῆνα ἐν μηνὸς εἰς τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ.
15 *καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας κυρίῳ, ἐπὶ τῷ ὁλοκαυτώσεως τῇ διαπαντὸς ποιηθήσεται, καὶ ἡ σπονδὴ αὐτοῦ.
16 *καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς πάσχα κυρίῳ.
17 *καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτάσατε ἑορτήν, ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε.
18 *καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.
19 *καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα καρπωμα κυρίῳ μόσχους ἐκ βοῶν δύο κριὸν ἕνα, ἑπτὰ ἀμνοὺς ἐνιαυσίους, ἀμώμους ἔσονται ὑμῖν.
20 *καὶ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις διαπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ, τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνὶ ποιηθήσεται.
21 *δέκατον δέκατον ποιήσεις τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί, τοῖς ἑπτὰ ἀμνοῖς.
22 *καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν. *πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντὸς τῆς πρωϊνῆς, ὅ ἐστιν ὁλοκαύτωμα ἐνδελεχισμοῦ.
24 *ταῦτα κατὰ ταῦτα ποιήσετε εἰς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, δῶρον καρπωμα ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ, ἐπὶ τοῦ ὁλοκαυτώματος καὶ διαπαντὸς ποιήσεις τὴν σπονδὴν αὐτοῦ.
25 *ἡ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ.
26 *καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων, ὅταν προσφέρητε θυσίαν νέαν τῷ κυρίῳ τῶν ἑβδομάδων, κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.

תרגום אונקלוס

11 וּבְרֵישֵׁי יַרְחֵיכוֹן תְּקָרְבוּן עֲלָתָא קֳדָם יְיָ תּוֹרִין בְּנֵי תּוֹרִין תְּרֵין וּדְכַר חַד אִמְּרִין כְּבָנִי שְׁנָה שִׁבְעָה שְׁלִמִין׃
12 וּתְלָתָה עֶשְׂרוֹנִין סֻלְתָּא מְנָחְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא לְתוֹרָא חַד וּתְרֵין עֶשְׂרוֹנִין סֻלְתָּא מְנָחְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא לְדִכְרָא חַד׃
13 וְעִשָּׂרוֹנָא עִשָּׂרוֹנָא סֻלְתָּא מְנָחְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא לְאִמְּרָא חַד עֲלָתָא לְאִתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳרָבָנָא קֳדָם יְיָ׃
14 וְנִסְכֵּיהוֹן פָּלְגוּת הִינָא יְהֵי לְתוֹרָא וּתְלָתָת רְבִיעַת הִינָא לְאִמְּרָא חֻמְרָא דָּא עֲלָת רֵישׁ יַרְחָא לְאִתְחַדְּתוּתֵהּ בְּאִתְחַדְּתוּתֵהּ הֵן לְכָל יַרְחֵי שַׁתָּא׃
15 וּצְפִיר בַּר עִזַּיִן חַד לְחַשָּׁאתָא קֳדָם יְיָ עַל עֲלָתָא תִדִּירָא יִתְעֲבַד וְנִסְכֵּיהּ׃
16 וּבְיַרְחָא קַדְמָאָה בְּאַרְבְּעָת עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא פִּיסְחָא קֳדָם יְיָ׃ 17 וּבְחַמְשָׁא עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא הָדֵין חַגָּא שִׁבְעָה יוֹמִין פַּשִׁיר יִתְאֲכַל׃
18 בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעַרְעָא קְדִישָׁא כָּל עֲבִידַת פָּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן׃ 19 וְתִקְרְבוּן קׇרְבָּנָא עֲלָתָא קֳדָם יְיָ תּוֹרִין בְּנֵי תּוֹרִין תְּרֵין וּדְכַר חַד וְשִׁבְעָה אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה שַׁלְמִין יְהוֹן לָכוֹן׃
20 וּמִנְחָתְהוֹן סֻלְתָּא מְנָחְתָּא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא תְּלָתָה עֶשְׂרוֹנִין לְתוֹרָא וּתְרֵי עֶשְׂרוֹנִין לְדִכְרָא תַּעְבְּדוּן׃
21 עִשָּׂרוֹנָא עִשָּׂרוֹנָא תַּעְבִּיד לְאִמְּרָא חַד כְּנֶגֶד שִׁבְעַת אִמְּרַיָּא׃ 22 וּצְפִיר מַעֲלַת חַטָּאתָא חַד לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן׃
23 כַּר מַעֲלַת צַפְרָא דִּי לְעֲלָתָא תִדִּירָא תַּעְבְּדוּן יַת אִלֵּין׃ 24 כְּאִלֵּין תַּעְבְּדוּן לְיוֹמָא שִׁבְעָת יוֹמִין קׇרְבַּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ עַל עֲלָתָא תִדִּירָא יִתְעֲבַד וְנִסְכֵּיהּ׃
25 לְכוֹן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעַרְעָא קְדִישָׁא תְּהֵי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פָּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן׃
26 וּבְיוֹמָא דְּבִכּוּרַיָּא בְּקָרְבָיכוֹן מִנְחְתָּא חַדְתָּא קֳדָם יְיָ בְּעַצַּרְתְּכוֹן מְעַרְעָא קְדִישָׁא תְּהֵי לְכוֹן

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et in principiis mensium vestrorum offeretis holocaustum coram Domino, vitulos de bobus duos, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos septem.
12 Et tres decimas similæ conspersæ oleo pro munere per singulos vitulos, & duas decimas similæ conspersæ oleo pro munere per arietem.
13 Et singulas decimas similæ conspersæ oleo per singulos agnos, holocaustum est, vt oblatio suscipiatur voluntarie coram Domino.
14 Et libamen eorum erit dimidia pars hin vini per singulos vitulos, & tertia pars hin per arietem, & quarta pars hin per singulos agnos, hoc est holocaustum exordij mensis in neomenia eius, sic erit per omnes kalendas mensium anni.
15 Et hircus de capris vnus pro peccato offeretur coram Domino, præter iuge holocaustum & libamen eius.
16 Et in mense primo quartadecima die mensis Phase erit coram Domino.
17 Et in quintadecima die mensis huius solemnitas est: septem diebus azymum comedetur.
18 In die prima erit inuocatio sancta: omne opus seruile non facietis.
19 Et offerensque oblationem holocausti coram Domino vitulos de bobus duos & arietem vnum, & septem agnos anniculos, immaculati erunt vobis.
20 Et in munus eorum tres decimas similæ conspersæ oleo per singulos vitulos & duas decimas per arietem offeretis.
21 Singulas decimas offeretis per singulos agnos, similiter erit per septem agnos.
22 Et hircum pro peccato vnum ad propitiandum pro vobis.
23 Præter holocaustum matutinum quod est holocaustum iuge facietis hæc.
24 Sicut hæc facietis per singulos dies septem diebus: panis oblationis est qui suscipitur voluntarie coram Domino, præter holocaustum iuge & libamen eius fiet.
25 Et in die septimo inuocatio sancta erit vobis: omne opus seruile non facietis.
26 In die autem primitiuorum quando offeretis munus nouum coram Domino in expletione hebdomadarum vestrarum, inuocatio sancta erit vobis: omne opus seruile non facietis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־
בָקָר שְׁנָיִם אַיִל אֶחָד שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה׃
28 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
29 לַפָּר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד׃ עִשָּׂרוֹן
30 עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ שְׂעִיר
31 עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד
וּמִנְחָתוֹ תַּעֲשׂוּ תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם׃

כט

1 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה
2 יִהְיֶה לָכֶם׃ וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פַּר
בֶּן־בָּקָר אֶחָד אַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה
3 תְּמִימִם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
4 עֶשְׂרֹנִים לַפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל׃ וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד
5 לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר עִזִּים
6 אֶחָד חַטָּאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת
הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם
7 כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וּבֶעָשׂוֹר
לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ׃
8 וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ פַּר בֶּן־בָּקָר

27 * Offeretísq; holocaustum in odorem suauissimum Domino vitulos de armento duos,
arietem vnum, agnos anniculos immaculatos septem. 28 * Atque in sacrificiis eorum si-
milæ oleo conspersæ tres decimas per singu-
29 los vitulos per arietes duos. * Per agnos de-
cimam decimæ qui simul sunt agni septem.
30 * Hircum quoque qui mactatur pro expia-
31 tione: * Præter holocaustum sempiternum
& liba eius. Immaculata offeretis omnia cum
libationibus suis.

CAP. XXIX.

1 MEnsis etiam septimi prima dies venera-
bilis & sancta erit vobis. Omne opus
seruile non facietis in ea, quia dies clangoris
2 est & tubarum. * Offeretísq; holocaustum
in odorem suauissimum Domino, vitulum de
armento vnum, & arietem vnum, & agnos
3 anniculos immaculatos septem. * Et in sacri-
ficiis eorũ similæ oleo conspersæ tres decimas
per singulos vitulos, duas decimas per arietem.
4 * Vnam decimá per agnum, qui simul sunt
5 agni septem. * Et hircũ pro peccato qui offer-
6 tur in expiatione populi: * Præter holocaustũ
kalendarũ cum sacrificiis suis, & holocaustum
sempiternum cum libationibus solitis eisdem
ceremoniis offeretis in odorem suauissimum,
7 incensum Domino. * Decima quoque dies
mensis huius septimi erit vobis sancta atque
venerabilis, & affligetis animas vestras. Om-
8 ne opus seruile non facietis in ea. * Offere-
tísq; holocaustum Dño in odoré suauissimũ
B vitulum de arméto vnũ, arietem vnũ, agnos
9 anniculos immaculatos septé. * Et in sacrifi-
ciis eorũ similæ oleo conspersæ, tres decimas
per singulos vitulos, duas decimas per arietem,
10 * Decimam decimæ per agnos singulos qui
11 sunt simul septem agni. * Et hircum pro pec
cato absq; his quæ offerri pro delicto solet in
expiationé & holocaustũ sempiternũ in sacri-
12 ficio & libaminibus eorũ. * Quintadecima
verò die mẽsis septimi q̃ vobis sancta erit arq;
venerabilis, omne op⁹ seruile nõ facietis in ea,
sed celebrabitis solẽnitaté Dño septẽ diebus.

27 * Et adducetis holocausta in odorem suauitatis
Domino, vitulos è bobus duos, & arietem vnum,
septem agnos anniculos immaculatos.
28 * Sacrificium eorum simila confecta in oleo, tres
decimæ vitulo vni, & duæ decimæ arieti vni.
29 * Decima decima agno vni, septem agnis.
30 * Et hircum è capris vnum pro peccato, ad ex-
piandum pro vobis.
31 * Præter holocaustum sempiternum, & sacri-
ficium eorum facietis mihi, immaculati erunt vo-
bis & libationes eorum.

CAP. XXIX.

1 * ET mense septimo, prima mensis, celebris sancta
erit vobis: omne opus seruile non facietis, dies
2 significationis erit vobis. * Et facietis holocausta in odorem suauitatis Do-
mino, vitulum vnum è bobus, arietem vnum,
agnos anniculos septem immaculatos.
3 * Sacrificium eorum simila confecta in oleo, tres
decimæ vitulo vni, & duæ decimæ arieti vni.
4 * Decima agno vni, septem agnis.
5 * Et hircum è capris vnum pro peccato, ad pro-
pitiandum pro vobis.
6 * Præter holocausta nouilunij, & sacrificia eo-
rum, & libationes eorum secundum consuetudinem
eorum in odorem suauitatis Domino.
7 * Et decima mensis huius, celebris sancta erit
vobis, & affligetis animas vestras, & omne opus
non facietis:
8 * Et offeretis holocausta in odorem suauitatis ob-
lationem Domino, vitulum vnum è bobus, arietem
vnum, agnos anniculos septem, immaculati erunt
vobis.
9 * Sacrificium eorum simila confecta in oleo, tres
decimæ vitulo vni, & duæ decimæ arieti vni.
10 * Decima decima agno vni, in septem agnos.
11 * Et hircum è capris vnum pro peccato ad pro-
pitiandum pro vobis, præter id quod pro peccato
expiationis, & holocaustum sempiternum, sacrifi-
cium eius, & libatio eius iuxta consuetudinem ob-
latio Domino.
12 * Et quinta decima die mensis septimi huius ce-
lebris sancta erit vobis: omne opus seruile non fa-
cietis.

27 * καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυ-
ρίῳ, μόσχους ὑπὸ βοῶν δύο, κριὸν ἕνα, ἑπτὰ ἀμνοὺς ἐνιαυσίους
ἀμώμους.
28 * ἡ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις διαπεποιημένη ὑπ ἐλαίῳ τε-
λεία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί, ⁊ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνί.
29 * δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί, τοῖς ἑπτὰ ἀμνοῖς.
30 * καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσα-
σθαι περὶ ὑμῶν.
31 * πλὴν τοῦ ὁλοκαυτώματος τοῦ διαπαντὸς ⁊ τὴν θυσίαν
αὐτῶν ποιήσετέ μοι· ἄμωμοι ἔσονται ὑμῖν καὶ αἱ σπον-
δαὶ αὐτῶν.

κθ'.

1 * Καὶ τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, μιᾷ τοῦ μηνός, κλῆσις ὑ-
μῖν ἁγία ἔσται ὑμῖν, πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε, ἡμέρα σή-
2 μασίας ἔσται ὑμῖν. * καὶ ποιήσετε ὁλοκαυτώματα εἰς
ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ, μόσχον ἕνα ὑπὸ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνοὺς
ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἀμώμους.
3 * ἡ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις διαπεποιημένη ὑπ ἐλαίῳ τε-
λεία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνί.
4 * δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί, τοῖς ἑπτὰ ἀμνοῖς.
5 * καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, ἐξιλάσα-
σθαι περὶ ὑμῶν.
6 * πλὴν τῶν ὁλοκαυτωμάτων τ νουμηνίας · καὶ αἱ θυσίαι
αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν κ τὴν σύγκλειαν αὐτῶν εἰς ὀσ-
μὴν εὐωδίας κυρίῳ.
7 * καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου, κλῆσις ἁγία ἔσται
ὑμῖν · ⁊ κακώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, κ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε.
8 * καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυ-
πωμα κυρίῳ, μόσχον ἕνα ὑπ βοῶν, κριὸν ἕνα, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους
ἑπτά, ἄμωμοι ἔσον) ὑμῖν.
9 * ἡ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις διαπεποιημένη ὑπ ἐλαίῳ τεία
δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί, ⁊ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνί.
10 * δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνί, εἰς ὅν ἑπτὰ ἀμνούς.
11 * ⁊ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθ
περὶ ὑμῶν, πλὴν τ περὶ τ ἁμαρτίας τ ἐξιλάσεως, ⁊ ἡ ὁλο-
καύτωσις ἡ διαπαντὸς · ἡ θυσία αὐτῆς, ⁊ αἱ σπονδὴ αὐτῆς κ
12 τὴν σύγκλειαν κατ πωμα κυρίῳ. * καὶ τῇ πεντεκαιδεκάτῃ
ἡμέρα τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου τούτου κλῆσις ἁγία ἔσται
ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε.

תרגום אונקלוס

27 וּתְקָרְבוּן עֲלָתָא לַאֲתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ תּוֹרִין בְּנֵי תּוֹרִין תְּרֵין וּדְכַר חַד וְשִׁבְעָא אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה׃ 28 וּמִנְחָתְהוֹן סֹלֶת
תְּלִיתָא עֲשָׂרוֹנִין לְתוֹרָא תְּרֵין עֲשָׂרוֹנִין לְדִכְרָא חַד׃ 29 עֲשָׂרוֹנָא עֲשָׂרוֹנָא לְאִמְּרָא חַד מִן שִׁבְעָה אִמְּרִין׃ 30 צְפִיר בַּר עִזִּין חַד
לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן׃ 31 בַּר סַלְעָא חֲדִירָא וּמִנְחָתֵיהּ וְנִסְכֵּיהוֹן שְׁלִמִּין יְהוֹן לְכוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן׃

כט

1 וּבְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד לְיַרְחָא מְעָרַע קוּדְשָׁא יְהֵי לְכוֹן כָּל עִבִידַת פֻּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן יוֹמָא דְּנִבְבָא יְהֵי לְכוֹן׃
2 וְתַעְבְּדוּן עֲלָתָא לַאֲתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ תּוֹר חַד בַּר תּוֹרֵי חַד דִּכַר חַד אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה שִׁבְעָה אִמְּרִין שְׁלִמִּין׃ 3 וּמִנְחָתְהוֹן סֹלֶת
תְּלִיתָא עֲשָׂרוֹנִין לְתוֹרָא חַד דִּכַר תְּרֵין עֲשָׂרוֹנִין לְדִכְרָא חַד׃ 4 וְעִשָּׂרוֹנָא חַד לְאִמְּרָא חַד לְשִׁבְעָה אִמְּרִין׃ 5 וְצָפִיר בַּר עִזִּין חַד חַטָּאתָא
לְכַפָּרָא עֲלֵיכוֹן׃ 6 בַּר סַלְעָא יַרְחָא וּמִנְחָתֵיהּ וְעֹלַת תְּדִירָא וּמִנְחָתֵיהּ וְנִסְכֵּיהוֹן כְּדִין לְאַתְקָבָלָא בְּרַעֲוָא קֳרְבָּנָא קֳדָם יְיָ׃ 7 וּבְעַשְׂרָא
לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדֵין מְעָרַע קוּדְשָׁא יְהֵי לְכוֹן וְתִעַנְּנוּן יָת נַפְשָׁתֵיכוֹן כָּל עִבִידָה פֻּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן׃ 8 וְתִקְרְבוּן עֲלָתָא
קֳדָם יְיָ לַאֲתְקַבָּלָא בְּרַעֲוָא תּוֹר בַּר תּוֹרֵי חַד דִּכַר חַד אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה שְׁלִמִּין יְהוֹן לְכוֹן׃ 9 וּמִנְחָתְהוֹן סֹלֶת תְּלִיתָא
לְתוֹרָא עֲשָׂרוֹנִין לְדִכְרָא חַד׃ 10 עֲשָׂרוֹנָא עֲשָׂרוֹנָא לְאִמְּרָא חַד מִן תְּרֵין לְשִׁבְעָה אִמְּרִין׃ 11 צְפִיר בַּר עִזִּין חַד
לְחַטָּאתָא בַּר מִחַטָּאתָא דְּכַפֻּרְיָא וְעֹלַת תְּדִירָא וּמִנְחָתֵיהּ וְנִסְכֵּיהוֹן׃ 12 וּבְחַמְשָׁה עֲשַׂר יוֹמָא לְיַרְחָא שְׁבִיעָאָה מְעָרַע קוּדְשָׁא יְהֵי לְכוֹן כָּל
עִבִידַת פֻּלְחָנָא לָא תַעְבְּדוּן וְתַחֲגוּן חַגָּא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָה יוֹמִין׃

27 "Et offeretis holocaustum vt suscipiatur voluntarié coram Domino, vitulos de bobus duos, & arietem vnum, & septem agnos anniculos.
28 "Et pro munere eorum tres decimas similæ per singulos vitulos & duas decimas per singulos arietes. 29 "Et singulas decimas per sin-
gulos agnos, sic fiet per septem agnos. 30 "Hircum de capris vnum, ad propitiandum pro vobis. 31 "Præter holocaustum iuge &
munus eius offeretis: immaculati erunt vobis, & libamina eorum.

CAP. XXIX.

ET in mense septimo in prima die mensis inuocatio sancta erit vobis: omne opus seruile non facietis, dies clangoris erit vobis.
2 'Facietisque holocaustum vt suscipiatur voluntariè coram Domino vitulum de bobus vnum, arietem vnum, agnos anniculos septem immaculatos. 3 'Et singulas deci-
mas per singulos agnos, sic facietis per septem agnos. 4 'Et hircum de capris vnum pro peccato ad propitiandum pro vobis. 5 'Præter holocau-
stum kalendarum & munus eius & holocaustum iuge & munus eius, & libamina eorum sicut eis conuenit, vt oblatio suscipiatur voluntariè coram
Domino. 6 "Et in decima die mensis huius septimi inuocatio sancta erit vobis, afflictisque animas vestras, omne opus seruile non facietis.
7 "Et offeretis holocaustum coram Domino, vt suscipiatur voluntariè, vitulum de bobus vnum, arietem vnum, agnos anniculos septem, imma-
culati erunt vobis. 8 "Et in munere eorum tres decimas similæ conspersæ oleo per vitulum vnum, duas decimas per arietem vnum.
9 "Et singulas decimas per singulos agnos, sic fiet per septem agnos. 10 "Hircum de capris vnum pro peccato absque sacrificio quod offertur
pro peccato in expiationibus, & holocaustum sempiternum & munus eius & libamina eorum. 11 "Et in quintadecima die mensis septimi in-
uocatio sancta erit vobis, omne opus seruile non facietis, & celebrabitis solemnitatem coram Domino septem diebus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה
פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם
כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:
14 וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלֹשָׁה
עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים שְׁנֵי
15 עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד לִשְׁנֵי הָאֵילִם: וְעִשָּׂרוֹן
עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים:
16 וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְבַד עֹלַת
הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
17 וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר
אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:
18 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵלִים וְלַכְּבָשִׂים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: 19 וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד חַטָּאת
מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהֶם:
20 וּבַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי־עָשָׂר אֵילִם
שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:
21 וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵלִים וְלַכְּבָשִׂים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: 22 וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְבַד
עֹלָה הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
23 וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: 24 מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: 25 וּשְׂעִיר־
עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
26 וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם
27 כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם
וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם
28 כַּמִּשְׁפָּט: וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְבַד עֹלַת הַתָּמִיד
29 מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים
שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה
עָשָׂר תְּמִימִם:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Oblationes.*

13 And offeretis holocaustum in odorem suauissimum Domino vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
14 And in libamentis eorum similæ oleo conspersæ tres decimas per vitulos singulos qui sunt simul vituli tredecim, & duas decimas arieti vni, id est simul arietibus duobus,
15 And decimam decimæ agnis singulis qui sunt simul agni quatuordecim.
16 And hircum pro peccato absque holocausto sempiterno & sacrificio & libamine eius.
17 In die altero offeretis vitulos de armento C duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
18 Sacrificiáque & libamina singulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis.
19 Et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificióque & libamine eius.
20 Die tertio offeretis vitulos vndecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
21 Sacrificiáque & libamina singulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis.
22 Et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificióque & libamine eius.
23 Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
24 Sacrificiáq, & libamina singulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis.
25 Et hircum pro peccato absq; holocausto sempiterno sacrificióque eius & libamine.
26 Die quinto offeretis vitulos nouem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
27 Sacrificiáq; & libamina singulorum per D vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis.
28 Et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificióq, eius & libamine.
29 Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.

תרגום אונקלוס

13 וְתַקְרִבוּן עֲלְתָא קָרְבָּנָא דְסִדְרָקְבֵל בְּרַעֲוָא קֳדָם יְיָ תּוֹרִין בְּנֵי חוֹרִין חֲלָתָא עֲשַׂר דְכָרִין חֲדִין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה אַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין
14 יִהְיוֹן: וְנִסְכֵּיהוֹן סְלֵקָא דְפִלְיָא כְּסִיתָ חֲלָתָא עֲשָׂרוֹנִין לְחַדָּא תַּרְיָא דְכָרָא חַד לְתַרִין דְכָרִין:
15 וְעִשָּׂרוֹנָא עֲשָׂרוֹנָא לְאִמְּרָא חַד לְאַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין: 16 וּצְפִיר בַּר עִזַּיָּן חַד חַשָּׁאתָא בַּר מֵעֲלַת תְּדִירָא מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ:
17 וּבְיוֹמָא תִנְיָנָא תּוֹרִין בְּנֵי חוֹרֵי תַּרְיָן אִמְּרִין דְכָרִין תְּרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה אַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין:
18 לְתוֹרֵי לְאִמְּרֵי כְּמִנְיָנֵיהוֹן חֲדִין בְּנֵי חוֹרֵי תַּרְיָן אִמְּרִין דְכָרִין תְּרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה אַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין: 19 וּצְפִיר בַּר עִזַּיָּן חַד חַשָּׁאתָא בַּר מֵעֲלַת תְּדִירָא וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהוֹן:
20 וּבְיוֹמָא תְלִיתָאָה תּוֹרִין חַד עֲשַׂר דְכָרִין תְּרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה אַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין: 21 וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן לְתוֹרֵי לְאִמְּרֵי כְּמִנְיָנֵיהוֹן כְּדִין:
22 וּצְפִיר חַשָּׁאתָא חַד בַּר מֵעֲלַת תְּדִירָא וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: 23 וּבְיוֹמָא רְבִיעָאָה תּוֹרִין עֲשָׂרָא דְכָרִין תְּרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה
24 אַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין: 24 מִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן לְתוֹרֵי לְאִמְּרֵי כְּמִנְיָנֵיהוֹן כְּדִין: 25 וּצְפִיר בַּר עִזַּיָּן חַד חַשָּׁאתָא מִלְּבַד
שְׁלֵמִין: 26 וּבְיוֹמָא חֲמִשָּׁאָה תּוֹרִין תִּשְׁעָה דְכָרִין תְּרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה אַרְבְּעָה עֲשַׂר
27 תְּדִירָא וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן לְתוֹרֵי לְאִמְּרֵי כְּמִנְיָנֵיהוֹן כְּדִין: 28 וּצְפִיר חַשָּׁאתָא חַד בַּר מֵעֲלַת
29 תְּדִירָא וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: וּבְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה תּוֹרִין תְּמַנְיָא דְכָרִין תְּרֵין אִמְּרִין בְּנֵי שְׁנָה אַרְבְּעָה עֲשַׂר שְׁלֵמִין:

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI. ΑΡΙΘΜΟΙ. μθερμήνευσις τῶν ὁ. 571

& festiuate eam festiuitatem Domino septem dies.
13 Et adducetis holocausta oblationem in odorem suauitatis Domino die prima vitulos è bobus tredecim, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim; immaculati erunt.
14 Sacrificia eorum similia confecta in oleo tres decimæ vitulo vni, tribus & decem vitulis, & duæ decimæ arieti vni, super duos arietes.
15 Et decima decima agno vni, super quatuorde cim agnos.
16 Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorum, & libationes eorum.
17 Et die secúda vitulos è bobus duodecim, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos.
18 Sacrificium eorum & libatio eorum vitulis, et arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum.
19 Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorum & libamina eorum.
20 Die tertia vitulos quatuordecim, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos.
21 Sacrificium eorum & libatio eorum vitulis & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum.
22 Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorum & libationes eorum.
23 Die quarta vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos:
24 Sacrificia eorum & libationes eorum vitulis, & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum.
25 Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorú & libationes eorum.
26 Die quinta vitulos nouem, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos.
27 Sacrificia eorú & libationes eorú vitulis, & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum.
28 Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorum & libationes eorum.
29 Die sexta vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos.

13 Ἑορτάσατε αὐτὴν ἑορτὴν κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας. Καὶ προσάξετε ὁλοκαύτωμα καρπωμα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ μόσχους ἐκ βοῶν δεκατρεῖς, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυ-
14 σίους δεκατέσσαρας, ἀμώμους ἔσονται). Αἱ θυσίαι αὐτῶν σεμίδα-λις σπαπεποιημμένη ἐν ἐλαίῳ τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἑνί, τοῖς τρισκαίδεκα μόσχοις, καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἑνί, ἐπὶ
15 τοῦ δύο κριούς. Καὶ δέκατον δέκατον τῷ ἀμνῷ τῷ ἑνὶ ἐπὶ τοῦ
16 δεκατέσσαρας ἀμνούς. Καὶ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας· πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.
17 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ μόσχους ἐκ βοῶν δώδεκα, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας ἀμώμους.
18 Ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν
19 αὐτῶν. Καὶ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν.
20 Τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ μόσχους δεκατέσσαρας, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας ἀμώμους.
21 Ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς μόσχοις, καὶ τοῖς κριοῖς, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὴν σύγ-κρισιν αὐτῶν.
22 Καὶ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν, καὶ αἱ σπονδαὶ
23 αὐτῶν. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ μόσχους δέκα, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας ἀμώμους.
24 Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς
25 κριοῖς, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγ-κρισιν αὐτῶν. Καὶ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ
26 αἱ σπονδαὶ αὐτῶν. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ μόσχους ἐννέα, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας ἀμώμους.
27 Αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις, καὶ τοῖς κριοῖς, κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγ-κρισιν αὐτῶν. Καὶ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας,
28 πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τῆς διαπαντός· αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ
29 αἱ σπονδαὶ αὐτῶν. Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ μόσχους ἑκτώ, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας ἀμώμους.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et offeretis holocaustum oblationis quod suscipitur volontariè corá Domino, vitulos de bobus tredecim, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim, immaculati erunt. "Et in munere eorum tres decimas similæ conspersæ oleo per vnumquemque vitulum tredecim vitulorum, duas decimas per vnumquemque arietem duorum arietum. "Et singulas decimas per vnumquemque agnum quatuordecim agnorum.
"Et hircum de capris vnum pro peccato, præter holocaustum iuge, & munus eius, & libamen eius. "Et in die secundo offeretis vitulos de bobus duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim. "Et munera eorum & libamina eorum per vitulos, & per arietes, & per agnos sicut decet iuxta numerum eorum. "Et hircum de capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum, & munus eius, & libamina eorum.
"Et in die tertio offeretis vitulos de bobus vndecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim. "Et munus eorum & libamina eorum per vitulos, & per arietes, & per agnos, sicut decet iuxta numerum eorum.
"Et hircum pro peccato vnum, absque iugi holocausto, & munere eius, & libamine eius.
"In die autem quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
"Et munus eorum, & libamina eorum per vitulos, & per arietes, & per agnos, sicut decet iuxta numerum eorum.
"Et hircum de capris vnum pro peccato, absque iugi holocausto, & munere eius, & libamine eius.
"In die quinto offeretis vitulos nouem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
"Et munus eorum, & libamina eorum per vitulos, & per arietes, & per agnos, sicut decet iuxta numerum eorum.
"Et hircum vnum pro peccato, absque iugi holocausto, & munere eius, & libamine eius.
"Et in die sexto vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 ומנחתם ונסכיהם לפרים לאילם ולכבשים
31 במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד
32 עלת התמיד מנחתה ונסכיה: ביום
השביעי פרים שבעה אילם שנים כבשים בני־
33 שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם ונסכהם
34 לפרים לאילם ולכבשים במספרם כמשפטם:
ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד מנחתה
35 ונסכה: ביום השמיני עצרת תהיה לכם
36 כל־מלאכת עבדה לא תעשו: והקרבתם עלה
אשה ריח ניחח ליהוה פר אחד איל אחד כבשים
37 בני־שנה שבעה תמימם: מנחתם ונסכיהם
38 לפר לאיל ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר
חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכה:
39 אלה תעשו ליהוה במועדיכם לבד מנדריכם
ונדבתיכם לעלתיכם ולמנחתיכם ולנסכיכם
ולשלמיכם:

ל

1 ויאמר משה אל־בני ישראל
כבל אשר צוה יהוה את־משה:
2 וידבר משה אל־ראשי המטות לבני ישראל
לאמר זה הדבר אשר צוה יהוה: איש כי ידר
נדר ליהוה או־השבע שבעה לאסר אסר על־נפשו
4 לא יחל דברו ככל־היצא מפיו יעשה: ואשה כי־
תדר נדר ליהוה ואסרה אסר בבית אביה בנעריה:
5 ושמע אביה את־נדרה ואסרה אשר אסרה על־
נפשה והחריש לה אביה וקמו כל־נדריה וכל־אסר
6 אשר־אסרה על־נפשה יקום: ואם־הניא
אביה אתה ביום שמעו כל־נדריה ואסריה אשר
אסרה על־נפשה לא יקום ויהוה יסלח לה כי־הניא
אביה אתה:

30 *Sacrificiáq; & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos ritè celebrabitis.
31 *Et hircũ pro peccato absque holocaustio sempiterno sacrificióque eius & libamine.
32 *Die septimo offeretis vitulos septem, & arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim.
33 *Sacrificiáq; & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos ritè celebrabitis.
34 *Et hircum pro peccato absq; holocausto sempiterno sacrificióq; eius & libamine.
35 *Die octauo qui est celeberrimus; omne opus seruile non facietis:
36 *Offerentes holocaustum in odorem suauissimum Domino, vitulum vnum, arietem vnũ, agnos anniculos immaculatos septem.
37 *Sacrificiáque & libamina singulorum per vitulos & arietes & agnos ritè celebrabitis.
38 *Et hircum pro peccato absque holocausto sempiterno sacrificióq; eius & libamine.
39 *Hæc offeretis Domino in solemnitatibus vestris præter vota & oblationes spontaneas vestras in holocausto, in sacrificio, in libamine & in hostiis pacificis.

CAP. XXX.

1 NArrauítq; Moyses filiis Israel omnia quæ
A ci Dominus imperarat.
2 *Et locutus est ad principes tribuum filiorum Israel. Iste est sermo quem præcepit Dñs.
3 *Si quis virorum votum Domino vouerit, aut se constrinxerit iuramento, non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit implebit.
4 *Mulier si quippiam vouerit, & se constrinxerit iuramento quæ est in domo patris sui & in ætate adhuc puellari:
5 *Si cognouerit pater votum quod pollicita est & iuramentum quo obligauit animam suam & tacuerit, voti rea erit. Quicquid pollicita est & iurauit, opere complebit.
6 *Sin autem statim vt audierit, contradixerit pater, & vota & iuraméta eius irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, eo quod contradixerit pater.

תרגום אונקלוס

30 ומנחתהון ונסכיהון להורי לדברי ולאמרי במניניהון כרחזי:
31 שבעיאה הורין שבעא דכרין תרין אמרין בני שנה ארבעה עשר שלמין:
32 ומנחתהון ונסכיהון להורי לדברי ולאמרי במניניהון כרחזי:
33 בעומא תמיניאה כנישין תהון לכון כל עיבידה פלחנא לא תעבדון:
34 ויקרבון שלמא קרבנן דשקיפל ברעוא קדם יי הור חד דכר חד אמרין בני שנה שבעא שלמין:
35 ומנחתהון ונסכיהון להורי לדברי ולאמרי במניניהון כרחזי:
36 וצפירא דחשאתא חד בר סעלתא חדירא ומנחתה ונסכה:

ל

1 ואמר משה לבני ישראל כל דפקיד יי ית משה:
2 וגבר ארי ידר נדר קדם יי או יקיים קים
3 לשיבקא אסר על נפשיה לא יכפל פתגמיה ככל דיפוק מפומיה יעבד:
4 ואתתא ארי תדר נדר קדם יי ותיסר אסר בביית אבוהא
5 בסעדה: ושמע אבוהא ית נדרה ואסרה דאסרת על נפשה וישתוק לה אבוהא ויקומון כל נדריה וכל אסר
6 דאסרת על נפשה יקום: ואם מארעי אבוהא יהבייניה דשמע אבוהא ואסרה דאסרת על נפשה לא יקומון וזמן קדם יי ישתבק

30 *Sacrificia eorum & libationes eorum vitulis, & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum. 31 *Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum, sacrificia eorum & libationes eorum.
32 *Die septima vitulos septem, arietes duos, agnos anniculos quatuordecim immaculatos.
33 *Sacrificia eorum & libationes eorum vitulis & arietibus, & agnis iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum. 34 *Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorum & libationes eorum.
35 *Die octauo cantus erit vobis: omne opus seruile non facietis in eo. 36 *Et offeretis holocausta in odorẽ suauitatis oblationes Domino, vitulũ vnum, arietem vnũ, agnos anniculos septem immaculatos.
37 *Sacrificia eorum & libationes eorum vitulo et arieti, & agnis, iuxta numerum eorum secundum consuetudinem eorum. 38 *Et hircum è capris vnum pro peccato, præter holocaustum sempiternum: sacrificia eorum & libationes eorum. 39 *Hæc facietis Domino in festiuitatibus vestris, præter vota vestra, & voluntaria vestra, & holocausta vestra, & sacrificia vestra, & libationes vestras, & salutaria vestra.

CAP. XXX.

ET locutus est Moyses filijs Israel iuxta omnia, quæcunque mandauit Dominus Moysi. 2 *Et locutus est Moyses ad principes tribuum filiorum Israel, dicens: Hoc verbũ quod præcepit Dominus,
3 *Homo homo si vouerit votũ Domino, aut iurauerit iuramentũ, aut determinauerit determinatione pro anima sua, non faciet irritum verbũ suum: omnia quæcunque exierint de ore eius faciet. 4 *Si autẽ mulier vouerit votũ Dño, aut determinauerit determinationẽ in domo patris sui in iuuentute sua:
5 *Et audierit pater eius vota eius, et determinationes eius, quas determinauit de anima sua, & tacuerit pater eius, & constabũt omnia vota eius, & omnes determinationes eius quas determinauit de anima sua, manebunt ei. 6 *Si autem renuens renuerit pater eius, qua die audierit vota eius, & determinationes eius, quas determinauit de anima sua, non constabunt, & Dominus mundabit eam, quia renuit pater eius.

30 *καὶ θυσίαν αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις, καὶ τοῖς κριοῖς, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν συνκρισιν
31 αὐτῶν. *καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τοῦ διαπαντὸς αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ
32 αὐτῶν. *τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ μόσχους ἑπτά, κριοὺς δύο, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δεκατέσσαρας ἀμώμους. *αἱ θυσίαι αὐ-
33 τῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν συνκρισιν αὐτῶν.
34 *καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυλώσεως τοῦ διαπαντὸς αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐ-
35 τῶν. *τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λα-
36 τρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ. *καὶ προσάξετε ὁλοκαυτώματα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας καρπώματα κυρίῳ, μόσχον ἕνα,
37 κριὸν ἕνα, ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἀμώμους. *αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῦ μόσχου, καὶ τοῦ κριοῦ, καὶ τοῖς ἀμνοῖς, κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν συνκρισιν αὐτῶν.
38 *καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας, πλὴν τῆς ὁλοκαυτώσεως τοῦ διαπαντὸς· αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐ-
39 τῶν. *ταῦτα ποιήσετε κυρίῳ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν, πλὴν τῶν ἀργῶν ὑμῶν· καὶ τὰ ἐκούσια ὑμῶν καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰς θυσίας ὑμῶν, καὶ τὰς σπονδὰς ὑμῶν καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν. λ΄.

1 *Καὶ ἐλάλησε μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ισραηλ κατὰ πάντα ὅσα
2 ενετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ. *ἐλάλησε μωυσῆς πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν υἱῶν ισραηλ, λέγων· τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συ-
3 νέταξε κύριος. *ἄνθρωπος ἀνὴρ ἄνθρωπος ἐὰν εὐξῃ) εὐχὴν κυρίῳ, ἢ ὀμόσῃ ὅρκον, ἢ ὁρίσῃ) ὁρισμῷ περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὃ
4 βεβηλώσει τὸ ῥῆμα αὐτοῦ, πάντα ὅσα ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ποιήσει. *ἐὰν δὲ γυνὴ εὐξῃ) εὐχὴν κυρίῳ, ἢ ὁρίσῃ) ὁρισμὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς.
5 *καὶ ἀκούσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς τὰς εὐχὰς αὐτῆς, καὶ ὅσα ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ παρασιωπήσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς, καὶ στήσουσι) πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, καὶ πᾶσα ὁρισμὸς ὁρισμοῦ ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, μενοῦσιν αὐτῇ.
6 *ἐὰν δὲ ἀναβὼν ἀναβύσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἢ ἀφ' ἡμέρας ἀκούσῃ τὰς εὐχὰς αὐτῆς, καὶ ὅσα ὁρισμὸς αὐτῆς, ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, ἀστήσουσι· καὶ κύριος καθαριεῖ αὐτὴν, ὅτι ἀνέβυσεν ὁ πατὴρ αὐτῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et munus eorum & libamina eorum per vitulos & per arietes & per agnos sicut decet iuxta numerum eorum. 31 Et hircum vnum pro peccato, absque iugi holocausto & munere eius, & libamine eius. 32 Et in die septimo vitulos septem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim. 33 Et munus eorum & libamina eorum per vitulos & per arietes, & per agnos, sicut decet iuxta numerum eorum.
34 In die octauo collectæ erunt vobis, omne opus seruile non facietis. 35 Et hircum vnum pro peccato, absque iugi holocausto & munere eius, & libamine eius. 36 Et offeretis holocaustum in oblationem quæ suscipitur voluntariè coram Domino, vitulum vnum, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos septem. 37 Et munus eorum & libamina eorum per vitulum & per arietem, & per agnum, sicut decet iuxta numerum eorum. 38 Et hircum pro peccato vnum, absque iugi holocausto & munere eius, & libamine eius. 39 Hæc offeretis coram Domino in festiuitatibus vestris, præter vota vestra & oblationes spontaneas vestras in holocaustis vestris, & in muneribus vestris, & in libaminibus vestris, & in hostiis sanctificatis vestris.

CAP. XXX.

1 ET dixit Moyses filiis Israel iuxta omnia quæ præcepit Dominus Moysi. 2 Locutusque est Moyses cum principibus tribuum filiorum Israel, dicens: Iste est sermo quem præcepit Dominus. 3 Si vir vouerit votum coram Domino aut iurauerit iuramentum vt constringat vinculo animam suam, non faciet irritum verbum suum, sed iuxta omnia quæ egressa sunt ab ore eius faciet. 4 Mulier autem si vouerit votum coram Domino, & constrinxerit se vinculo in domo patris sui in puertitia sua. 5 Et pater eius audierit votum eius, & vinculum quo obligauit animam suam, & tacuerit pater eius, confirmata erunt omnia vota eius, & omnia vincula quibus obligauit animam suam firma erunt. 6 Si autem contradixerit ei pater eius in die qua audierit, omnia vota eius, & vincula eius quibus obligauit animam suam non erunt confirmata, & à facie Domini dimittetur ei, eo quòd pater eius contradixerit ei.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 ׀ וְאִם־הָיוֹ תִהְיֶה לְאִישׁ וְנִדְרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא
8 שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ׃ ׀ וְשָׁמַע אִישָׁהּ
בְּיוֹם שָׁמְעוֹ וְהֶחֱרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נְדָרֶיהָ וְאֶסְרָהּ אֲשֶׁר
9 אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקֻמוּ׃ ׀ וְאִם בְּיוֹם שָׁמְעַ אִישָׁהּ
יָנִיא אוֹתָהּ וְהֵפֵר אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא
שְׂפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיהוָה יִסְלַח־לָהּ׃
10 ׀ וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה כֹּל אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
11 יָקוּם עָלֶיהָ׃ ׀ וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ נָדָרָה אוֹ־אָסְרָה
12 אִסָּר עַל־נַפְשָׁהּ בִּשְׁבֻעָה׃ ׀ וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהֶחֱרִשׁ
לָהּ֙ לֹא הֵנִיא אֹתָהּ וְקָמוּ כָּל־נֵדֶרֶיהָ וְכָל־אִסָּר
13 אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם׃ ׀ וְאִם־הָפֵר יָפֵר
אֹתָם אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל־מוֹצָא שִׂפְתֵי נִדְרֶיהָ
וְלֶאֱסַר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הֵפֵרָם וַיהוָה יִסְלַח־
14 לָהּ׃ ׀ כָּל־נֵדֶר וְכָל־שְׁבֻעַת אִסָּר לְעַנֹּת נָפֶשׁ אִישָׁהּ
15 יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפֵרֶנּוּ׃ ׀ וְאִם־הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ֙
אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־יוֹם וְהֵקִים אֶת־כָּל־נְדָרֶיהָ אוֹ
אֶת־כָּל־אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי־הֶחֱרִשׁ
16 לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ׃ ׀ וְאִם־הָפֵר יָפֵר אֹתָם אַחֲרֵי
17 שָׁמְעוֹ וְנָשָׂא אֶת־עֲוֹנָהּ׃ ׀ אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין־אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב לְבִתּוֹ
בִּנְעֻרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ׃

לא

1 ׀ וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
2 ׀ נְקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר
3 תֵּאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ׃ ׀ וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר
הֶחָלְצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לַצָּבָא וְיִהְיוּ עַל־מִדְיָן לָתֵת
4 נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדְיָן׃ ׀ אֶלֶף לַמַּטֶּה אֶלֶף לַמַּטֶּה
5 לְכֹל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלְחוּ לַצָּבָא׃ ׀ וַיִּמָּסְרוּ
מֵאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמַּטֶּה שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף
חֲלוּצֵי צָבָא׃

NVMERI. Translat. B. Hieronymi. *Madianitæ.*

7 ׀ Si maritum habuerit & vouerit aliquid, & semel de ore eius verbum egrediens anima eius obligauerit iuramento:
8 ׀ Quo die audierit vir & non contradixerit, voti rea erit, reddétque quodcunque promiserat.
9 ׀ Sin autem audiens statim contradixerit, & irritas fecerit pollicitationes eius, verbáque
C quibus obstrinxerat animam suam, propitius erit ei Dominus.
10 ׀ Vidua & repudiata quicquid vouerint,
11 reddent. ׀ Vxor in domo viri cùm se voto constrinxerit & iuramento:
12 ׀ Si audierit vir & tacuerit, nec contradixerit sponsioni, reddet quodcunque promiserat.
13 ׀ Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur promissionis rea, quia maritus contradixit, & Dominus ei propitius erit.
14 ׀ Si vouerit & iuramento se constrinxerit, vt per iciunium vel cæterarum rerum absti-
D nentiam affligat animam suam, in arbitrio viri erit siue faciat, siue non faciat.
15 ׀ Quod si audiens vir tacuerit, & in alteram diem distulerit sententiam, quicquid voluerat atque promiserat, reddet, quia statim vt audiuit tacuit.
16 ׀ Sin autem contradixerit postquam resciuit, portabit ipse iniquitatem eius.
17 ׀ Istæ sunt leges quas constituit Dominus Moysi inter virum & vxorẽ, inter patrem & filiam, quæ in puellari adhuc ætate est, vel quæ manet in parentis domo.

CAP. XXXI.

1 LOcutúsque est Dñs ad Moysen, dicens:
A 2 ׀ Vlciscere prius filios Israel de Madianitis, & sic colligeris ad populum tuum.
3 ׀ Statímque Moyses, Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam qui possint vltionẽ Domini expetere de Madianitis.
4 ׀ Mille viri de singulis tribubus eligantur ex Israel, qui mittantur ad bellum.
5 ׀ Dederúntq; millenos de singulis tribubus, id est, duodecim milia expeditorũ ad pugnã.

Interp. ex Græc. lxx. NVMERI. ΑΡΙΘΜΟΙ. μδιερμήνευσις τῶν ὁ. 575

7 ׀ *Si vero nupta fuerit viro, & vota eius super eam iuxta distinctionem labiorum eius, quæcunque determinauit de anima sua, & audierit vir eius, et tacuerit ei:* 8 ׀ *Qua die audierit, & sic constabunt omnia vota eius & determinationes eius, quas determinauit de anima sua constabunt.* 9 ׀ *Si verò renuens renuerit vir eius, qua die audierit, omnia vota eius, & determinationes quas determinauit de anima sua, nõ manebunt, quia vir eius renuit super eam, & Dominus mundabit eam.* 10 ׀ *Et votum viduæ & repudiatæ quæcunque vouerit de anima sua, manebunt ipsi.* 11 ׀ *Si autẽ in domo viri sui votum eius aut determinatio de anima sua cum iuramento.* 12 ׀ *Et audierit vir eius, & tacuerit ei, & non renuerit ei, & constabunt omnia vota eius & omnes determinationes eius, quas determinauit de anima sua, constabunt de ea.* 13 ׀ *Si autẽ amputans amputauerit vir eius, qua die audierit, omnia quæcũque exierint de labijs eius, iuxta vota eius, et iusta determinationes quæ de anima sua, non manebunt ei: vir eius amputauit, & Dominus purgabit eam.* 14 ׀ *Omne votum & omne iuramentum vinculi ad affligendum animam, vir eius statuet ei, & vir eius amputabit ei.* 15 ׀ *Si autem tacens tacuerit ei diem de die, & statuet ei omnia vota eius, & determinationes eas quæ super ea statuet ei, quia tacuit ei die qua audiuit.* 16 ׀ *Si amputans amputauerit ei post diem in qua audiuit, & sumet peccatum eius.* 17 ׀ *Hæ iustificationes quas præcepit Dominus Moysi, inter virum & inter vxorem eius, & inter patrem & filiam in iuuentute in domo patris sui.*

CAP. XXXI.

1 ׀ *Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:* 2 ׀ *Vlciscere vltionem filiorum Israel de Madianitis, & vltimo addêris ad populum tuum.*
3 ׀ *Et locutus est Moyses ad populum, dicens: Armate ex vobis viros, & pugnate coram Domino contra Madiam, vt det vindictam à Domino Madiam.*
4 ׀ *Mille ex tribu, & mille ex tribu, ex omnibus tribubus Israel mittite ad pugnandum.* 5 ׀ *Et numerauit ex milibus Israel mille ex tribu, duodecim milia armatorum in pugnam.*

7 ἐὰν δὲ γαμουμένη γένηται) διόρθωσις, ⟨καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς ἐπ' αὐτὴν
κ⟩ τὴν διασολὴν τῶν χειλέων αὐτῆς, ὅσα ὡρίσατο κ⟩ τ⟩ ψυ-
χῆς αὐτῆς, ⟨ἐὰν ἀκούσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ⟨ σωρασιωπήσῃ αὐτῇ.
8 ἡ ἐν ἡμέρᾳ ἀκούσῃ, καὶ ὅτως στήσουν) πᾶσαι αἱ εὐχαὶ
αὐτῆς καὶ ⟨ ὁρισμοὶ αὐτῆς, ὃς ὡρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς
αὐτῆς στήσουν).
9 ἐὰν δὲ ἀνανεύων ἀναινεύσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡ ἐν ἡμέρᾳ ἀ-
κούσῃ, πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς, καὶ ⟨ ὁρισμοὶ ὃς ὡρίσατο κ⟩
τ⟩ ψυχῆς αὐτῆς, ὃ μὴ ⟨ῦσαν, ὅτι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἀνένευσεν ἐπ'
10 αὐτῆς, καὶ κύριος καθαριεῖ αὐτήν. χήρας καὶ
ἐπιβεβλημένης ὅσα ἐὰν εὔξηται κ⟩ τ⟩ ψυχῆς αὐτῆς, μενοῦσιν
11 αὐτῇ. ἐὰν δὲ ἐν οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἡ εὐχὴ αὐτῆς ἢ ὁ
ὁρισμὸς κ⟩ τῆς ψυχῆς αὐτῆς μετ' ὅρκου. καὶ ἀκούσῃ ὁ
ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῇ, ⟨ μὴ ἀναινεύσῃ αὐτῇ,
καὶ στήσουν) πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς καὶ πάντες ⟨ ὁρισμοὶ
αὐτῆς, ὃς ὡρίσατο κ⟩ τῆς ψυχῆς αὐτῆς, στήσουν) κ⟩ αὐτῆς.
13 ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἢ αἱ ἡμέραι ἀκού-
σῃ, πάντα ὅσα ἂν ἐξέλθῃ διὰ τῶν χειλέων αὐτῆς, κ⟩ τὰς
ὀρκὰς αὐτῆς, ⟨ κ⟩ οὐ ὁρισμὸς οὐ κ⟩ τῆς ψυχῆς αὐτῆς,
ἐ μενεῖ αὐτῇ, ὁ ἀνὴρ αὐτ⟩ περιεῖλε, κ⟩ κύριος καθαριεῖ αὐτήν.
14 πᾶσα ὀρκὴ καὶ πᾶς ὅρκ⟩ δεσμοῦ κακώσαι ψυχήν, ὁ
ἀνὴρ αὐτῆς στήσει αὐτῇ, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς περιελεῖ αὐτῇ.
15 ἐὰν δὲ σιωπῶν παρασιωπήσῃ αὐτῇ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας,
καὶ στήσει αὐτῇ πάσας ὀρκὰς αὐτῆς, ⟨ οὐ ὁρισμὸς οὐ ἐπ'
αὐτῆς στήσει αὐτῇ, ὅτι ἐσιώπησεν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἤκουσεν.
16 ἐὰν περιελὼν περιέλῃ αὐτῇ μετ' ἣν ἤκουσεν,
17 καὶ λήψ⟩) τὴν ἁμαρτίαν αὐτ⟩. οὗτα τὰ δικαιώματα
ὅσα ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ, ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς ⟨ ἀνὰ
μέσον γυναικὸς αὐτ⟩, καὶ ἀνὰ μέσον πατρὸς καὶ θυγατρὸς
ἐν νεότητι ἐν οἴκῳ πατρὸς αὐτῆς. λα.
1 Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων· ⟨ ἐκδίκει τὴν
2 ἐκδίκησιν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐκ τῶν μαδιανιτῶν, ⟨ ἔπειτα προσ-
3 τεθήσῃ πρὸς τὸν λαόν σου. ⟨ ἐλάλησε μωυσῆς πρὸς τὸν
λαὸν, λέγων· ἐξοπλίσατε ἐξ ὑμῶν ἄνδρας, ⟨ παρατάξασθε
4 ἐνώπιον κυρίου ⟨ πὶ μαδιάμ, ⟨ τοῦ δοῦναι ⟨ κδίκησιν ⟨ῷ κυρίου
τῇ μαδιάμ. χιλίους ἐκ φυλῆς, καὶ χιλίους ἐκ φυλῆς, ἐκ
5 πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ ⟨ποστείλατε παρατάξασθαι. καὶ
ἐξηρθμήσησαν ἐκ τῶν χιλιάδων ἰσραὴλ χιλίους ἐκ φυλῆς·
δώδεκα χιλιάδες ἐνωπλισμένοι εἰς παράταξιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] And if she be married to a husband, and her vows be upon her, or the rash utterance of her lips, by which she hath bound her soul, [8] and her husband hear, and at once be silent to her, her vows shall stand, and every bond by which she hath bound her soul shall stand. [9] But if on the day that he heareth he contradict her, he shall make void her vows which are upon her, and the rash utterance of her lips, by which she hath bound her soul, and the Lord will forgive her. [10] The vows of a widow or of a divorced woman, whatsoever she hath bound her soul by, shall stand against her. [11] And if in the house of her husband she vow, or bind her soul by an oath, [12] and her husband hear, and be silent to her, and not contradict her, all her vows shall stand, and every bond by which she hath bound her soul shall stand. [13] But if her husband make them void after he hath heard them, whatsoever proceedeth out of her lips concerning her vows, or concerning the bond of her soul, shall not stand: her husband hath made them void, and the Lord will forgive her. [14] Every vow, and every binding oath to afflict the soul, her husband may establish, or her husband may make void. [15] But if her husband be silent to her from day to day, then he establisheth all her vows, or all her bonds which are upon her, he establisheth them, because he was silent to her in the day that he heard. [16] But if he make them void after he hath heard them, then he shall bear her iniquity. [17] These are the statutes which the Lord commanded Moses, between a man and his wife, between a father and his daughter, while she is in her youth in her father's house.

CAP. XXXI.

[1] And the Lord spoke to Moses, saying: [2] Take vengeance for the children of Israel of the Midianites, afterward thou shalt be gathered to thy people. [3] And Moses spoke to the people, saying: Arm some men from among you for the war, and let them be against Midian, to execute the vengeance of the Lord upon Midian. [4] A thousand of a tribe, a thousand of a tribe, of all the tribes of Israel shall you send to the war. [5] And there were delivered out of the thousands of Israel, a thousand of a tribe, twelve thousand armed for battle.

[7] Et si fuerit nupta viro, & votum vouerit aut protulerit labijs suis quo obligauit animam suam. [8] Et audierit maritus eius, & in die quo audierit tacuerit, confirmata erunt vota eius & vincula eius quibus obligauit animam suam. [9] Et si in die quo audierit maritus eius contradixerit ei, irrita facit vota eius quæ habet, & verbum labiorum eius quo obligauit animam suam, & à facie Domini dimittetur ei. [10] Et si in domo mariti sui promisit aut obligauit se iuramento: [11] Omne autem votum viduæ & repudiatæ quo obligauit animam suam, firmum erit. [12] Et si in domo viri sui vouit votum eius, & omnia vincula animam suam vinculo iuramenti: [13] Et audiuit vir eius & tacuit neque contradixit ei, confirmata erunt omnia vota eius, & omnia vincula quibus obligauit animam suam firma erunt. [14] Omne votum & omne iuramentum vinculi ad affligendam animam maritus eius confirmabit ea, & maritus eius irrita faciet ea. [15] Si autem tacens tacuerit ei de die in diem, confirmabit omnia vota eius, aut omnia vincula quibus se obligauit, confirmabit ea, quia tacuit in die qua audiuit. [16] Si autem irrita fecit ea postquam audierat, recipiet ille iniquitatem eius. [17] Ista sunt præcepta quæ mandauit Dominus Moysi inter virum & vxorem eius & inter patrem & filiam suam in puritia eius in domo patris sui.

CAP. XXXI.

[1] Locutusque est Moyses cum populo, dicens: [2] Vlciscere filios Israel de Madianitis, & postea colligêris ad populum tuum. [3] Locutusque est Moyses cum populo, dicens: Armate ex vobis viros in exercitum vt sint contra Madiam, vt vlciscantur populum Domini de Madianitis. [4] Et electi sunt de milibus Israel mille de vno quoque tribu duodecim milia armatorum ad exercitum.

7 וְאִם מִתָּחֵי לְגִבְרָא וְנִדְרַהָא עֲלָהָא אוֹ פִּירוּשׁ שְׂפְוֹתְהָא דְּאֲסָרַת עַל נַפְשָׁהּ׃ 8 וְיִשְׁמַע בַּעְלָהּ בְּיוֹמָא דְּיִשְׁמַע וְיִשְׁתֹּק לַהּ וְיָקוֹמָן
נִדְרַהָא וַאֲסָרַהָא דַּאֲסָרַת עַל נַפְשָׁהּ יְקוֹמָן׃ 9 וְאִם בְּיוֹמָא דְּיִשְׁמַע בַּעְלָהּ יַרְגִּיז לַהּ וְיִבְטֵל יַת נִדְרַהּ דַּעֲלָהּ וְיָת פִּירוּשׁ שְׂפְוֹתְהָא
דְּאֲסָרַת עַל נַפְשָׁהּ וְיָת מֵימְרָא דְּנָפְקָא מִן סְפָוֹהִי דְּאֲסָרַת עַל נַפְשָׁהּ לָא יְקוֹמוּן וּבַעְלָהּ שְׁבִיק לַהּ אֲרֵי בְּרַם בַּעְלָהּ יְבַטֵּל יָתְהוֹן׃
10 וּנְדַר אַרְמַלְא וּמְתָרְכָא כֹּל דַּאֲסָרָא עַל נַפְשָׁהּ יְקוֹם עֲלָהּ׃ 11 וְאִם בֵּית בַּעְלָהּ נִדְרַת אוֹ אֲסָרַת אִיסָר עַל נַפְשָׁהּ בְּקְיָם׃
12 וְיִשְׁמַע בַּעְלָהּ וְיִשְׁתֹּק לַהּ לָא אַרְגִּיז יָתַהּ וְיָקוֹמוּן כָּל נִדְרַהָא וְכָל אֲסָרֵי דַּאֲסָרַת עַל נַפְשָׁהּ
בְּשְׁלִימָן וְקַיָּמִין׃ 13 וְאִם בַּשָּׁלָא יְבַטֵּל יְבַטִּלִנַּהּ בַּעְלָהּ בְּיוֹמָא דְּשָׁמַע כָּל אַפֵּקוּת שְׂפְוֹתְהָא לְנִדְרַהָא וּלְאִיסַר נַפְשָׁהּ לָא יְקוֹמוּן בַּעְלָהּ
שְׁבִיק לַהּ בַּעְלָהּ סְיָם לְיוֹם וְיָקֵים יַת כָּל נִדְרַהָא אוֹ יַת כָּל אֲסָרַהָא עֲלָהָא יְקַיֵּם עֲלָהּ אֲרֵי שְׁתִיק לַהּ בְּיוֹמָא דְּשָׁמַע׃ 15 וְאִם
בְּטָלָא יְבַטֵּל יָתְהוֹן בָּתַר דְּשָׁמַע וְיִקַּבֵּל יַת חוֹבָהּ׃ 16 אֵילֵּין קְיָמַיָּא דְּפַקֵּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה בֵּין גַּבְרָא לְאִיתְּתֵיהּ בֵּין אַבָּא לְבְרָתֵיהּ
בְּעֻלֵּימוּתָהּ בְּבֵית אֲבוּהָא׃

לא

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 2 אִתְפָּרַע פֻּרְעָנוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן מְרוֹנָאֵי בָּתַר כֵּן תִּתְכַּנֵּישׁ לְעַמָּךְ׃ 3 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם עַמָּא לְמֵימָר
תְּשׁוֹ מִנְכוֹן גֻּבְרִין לְחֵילָא וְיְהוֹן עַל מִדְיָן לְמִתַּן פֻּרְעָנוּת עַמָּא דַּיְיָ בְּמִדְיָן׃ 4 אַלְפָא לְשִׁבְטָא אַלְפָא לְשִׁבְטָא לְכֹל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל
תְּשַׁדְּרוּן לְאַגְחָא קְרָבָא׃ 5 וְאִתְבְּחָרוּ מֵאַלְפַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל אַלְפָא לְשִׁבְטָא חֲרֵי עֲשַׂר אַלְפִין מְזָרְזֵי חֵילָא׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמַּטֶּה לַצָּבָא אֹתָם
וְאֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לַצָּבָא וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ
7 וְחֲצֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ: וַיִּצְבְּאוּ עַל־מִדְיָן כַּאֲשֶׁר
8 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּהַרְגוּ כָל־זָכָר: וְאֶת־מַלְכֵי
מִדְיָן הָרְגוּ עַל־חַלְלֵיהֶם אֶת־אֱוִי וְאֶת־רֶקֶם וְאֶת־
צוּר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רֶבַע חֲמֵשֶׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְאֶת־
9 בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר הָרְגוּ בֶחָרֶב: וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־נְשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־כָּל־בְּהֶמְתָּם
10 וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־חֵילָם בָּזָזוּ: וְאֶת־כָּל־
עָרֵיהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם וְאֶת־כָּל־טִירֹתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ:
11 וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְאֶת־כָּל־הַמַּלְקוֹחַ בָּאָדָם
12 וּבַבְּהֵמָה: וַיָּבִאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וְאֶל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁבְיָ וְאֶת־הַמַּלְקוֹחַ
וְאֶת־הַשָּׁלָל אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־עַרְבֹת מוֹאָב
אֲשֶׁר עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:
13 וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְכָל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה
14 לִקְרָאתָם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה
עַל פְּקוּדֵי הֶחָיִל שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת
15 הַבָּאִים מִצְּבָא הַמִּלְחָמָה: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
16 מֹשֶׁה הַחִיִּיתֶם כָּל־נְקֵבָה: הֵן הֵנָּה
הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם לִמְסָר־מַעַל בַּיהוָה
עַל־דְּבַר פְּעוֹר וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת יְהוָה:
17 וְעַתָּה הִרְגוּ כָל־זָכָר בַּטָּף וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת
18 אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הָרֹגוּ: וְכָל־הַטַּף בַּנָּשִׁים
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם:
19 וְאַתֶּם חֳנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים כֹּל
הֹרֵג נֶפֶשׁ וְכֹל נֹגֵעַ בֶּחָלָל תִּתְחַטְּאוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם:
20 וְכָל־בֶּגֶד וְכָל־כְּלִי־עוֹר וְכָל־מַעֲשֵׂה עִזִּים וְכָל־
כְּלִי־עֵץ תִּתְחַטָּאוּ:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Madianite.*

6 Quos misit Moyses cum Phinees filio Eleazari sacerdotis, vasaque sancta & tubas ad clangendum tradidit ei.
7 Cúmque pugnassent contra Madianitas atque vicissent, omnes mares occiderunt.
8 Et reges eorum Eui & Recem, & Sur, & Vr, & Rebe, quinque principes gentis; Ba-
B laam quoque filium Beor interfecerunt gladio.
9 Ceperúntque mulieres eorum & paruulos omniáque pecora & cunctam supellectilem. Quicquid habere potuerant, depopulati sunt.
10 Tam vrbes quàm viculos & castella flamma consumpsit.
11 Et tulerunt prædam & vniuersa quæ ceperant tam ex hominibus quàm ex iumentis.
12 Et adduxerunt ad Moysen & Eleazarum sacerdotem, & ad omnem multitudinem filiorum Israel. Reliqua autem vtensilia portauerunt ad castra in campestribus Moab iuxta Iordanem contra Hiericho.
13 Egressi sunt autem Moyses & Eleazar sacerdos & omnes principes synagogæ in occursum eorum extra castra.
14 Iratúsque Moyses principibus exercitus
C tribunis & centurionibus qui venerant de bello;
15 Ait, Cur fœminas reseruastis?
16 Nónne istæ sunt quæ deceperunt filios Israel ad suggestionem Balaam, & præuaricari vos fecerunt in Domino super peccato Phogor, vnde & percussus est populus?
17 Ergo cunctos interficite, quicquid est generis masculini etiam in paruulis, & mulieres quæ nouerunt viros in coitu iugulate.
18 Puellas autem & omnes fœminas virgines reseruate vobis.
19 Et manete extra castra septé diebus. Qui occiderit hominem vel occisum tetigerit, lustrabitur die tertio & septimo. Et de omni
20 præda, Siue vestimentum fuerit siue vas & aliquid in vtensilia præparatum de caprarum pellibus & pilis & ligno expiabitur.

6 Et misit eos Moyses mille de tribu & mille de
tribu cum exercitu eorum: & Phinees filius Eleazar filij Aaron sacerdotis, & vasa sancta, & tubæ
in manibus eorum signorum. 7 Et pugnauerunt
contra Madiam, sicut præcepit Dominus Moysi, & occiderunt omne masculum. 8 Et reges Ma-
diam occiderunt simul cum vulneratis eorum, Eui, & Sur, & Recem, & Ur, & Rebe, quinque reges Madiam, & Balaam, filium Beor, occiderunt in gladio simul cum vulneratis eorum.
9 Et captiuauerunt vxores Madiam, & su-
pellectilem ipsorum, & iumenta eorum, & omnia quæ possessa sunt ipsorum, & exercitum eorum captiuauerunt.
10 Et omnes ciuitates eorũ, quæ in habitationibus
eorum, & vicos eorum combusserunt in igne.
11 Et acceperunt omnem prædam, & omnia spo-
lia eorum, ab homine vsq; ad iumentũ. 12 Et duxerũt
ad Moysen & Eleazar sacerdotem, & ad omnes filios Israel, captuitatem et spolia, & supellectilem, in castra in Araboth Moab, quæ est in Iordane contra Hiericho. 13 Et exiit Moyses & Eleazar sa-
cerdos & omnes principes congregationis in occursum eius extra castra. 14 Et iratus est furore Moy-
ses contra episcopos exercitus, millenarios & centu
riones venientes ex pugna belli.
15 Et dixit eis Moyses, Vt quid viuum cepistis
omne fœmininum?
16 Hæ enim fuerunt filijs Israel iuxta verbum
Balaam vt rebellaretis & contemneretis verbum Domini propter Phogor, & facta est plaga in synaga. Domini.
17 Et nunc occidite omne masculinum in omni
summa, & omnem mulierem, quæ nouit lectum masculi, occidite.
18 Et omnem autem summam mulierum quæ non
nouit lectum masculi, viuas capite eas.
19 Et vos castrametamini extra castra septem
dies: omnis qui interfecerit animam, & omnis qui tetigerit vulneratum, lustrabimini tertia die: &
die septimo vos & præda vestra;
20 Et omne indumentum & omne vas pelliceum,
& omnem operationem ex caprina pelle, & omne vas ligneum expiabitis.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et misit eos Moyses in exercitum mille de vnoquoque tribu, & Phinees filium Eleazari sacerdotis, & vasa sancta & tubas clangoris in manu
eius. 7 Duxeruntque exercitum contra Madian, sicut præceperat Dominus Moysi, & occiderunt omnem masculum.
8 Reges quoque Madian occiderunt super interfectos eorum, Eui & Recem, & Sur, & Hur, & Rebee, quinque reges Madian. Balaam quo-
que filium Beor occiderunt gladio. 9 Et captiuauerunt filij Israel mulieres Madianitarum, & paruulos eorum, & omnia
iumenta eorum, & omnia pecora eorum, cunctamque supellectilem eorum deprædati sunt. 10 Et omnes vrbes eorum in
habitationibus suis, & omne templum adorationis eorum succenderunt igni. 11 Ceperuntque omne spolium, & omnem præ-
dam ex hominibus & iumentis. 12 Et adduxerunt ad Moysen, & ad Eleazarum sacerdotem, & ad cœtum filiorum Israel,
quem erat in castris campestribus Moab iuxta Iordanem Hiericho. 13 Dixitque eis Moyses,
Egressique sunt Moyses & Eleazar sacerdos, & omnes principes congregationis in occursum eorum extra castra.
14 Et iratus est Moyses contra duces exercitus, tribunos, & centuriones qui venerant de militia belli. 15 Nunc autem occidite omnem masculum
Nunquid reseruastis omnem fœminam? 16 Ecce ipsæ fuerunt filiis Israel in consilio Balaam vt præuaricarentur præuari-
cationem coram Domino super Phogor, & fuit pestis in congregatione Domini. 17 Et omnes paruulas mulieres quæ non cognouerunt
in paruulis, & omnem mulierem quæ cognouit virum coitu masculi occidite. 18 Vos autem manete extra castra septem diebus. Omnis qui occidit animam, & qui tetigit oc-
cisum masculi, reseruate vobis. 19 Et omne vestimentum, & omne vas pelli-
ceum, aspergatur die tertio, & in die septimo vos & ea quæ cepistis aspersi eritis.
ceum, & omne quod fit ex pilis caprarum, & omne vas ligneum aspersa erunt.

תרגום אונקלוס

6 וְאִתְחֲלִי עַל מִדְיָן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה וּקְטָלוּ כָּל דְּכוֹרָא: וְיָת כָּל מַלְכֵי מִדְיָן קְטָלוּ עַל קְטִילֵיהוֹן יָת אֱוִי וְיָת רֶקֶם
וְיָת צוּר וְיָת חוּר וְיָת רֶבַע חֲמֵשֶׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְיָת בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר קְטָלוּ בְּחַרְבָּא: 9 וְשַׁבְיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת נְשֵׁי מִדְיָן וְיָת טַפְלְהוֹן וְיָת כָּל
בְּעִירְהוֹן וְיָת כָּל נְכָסֵיהוֹן וְיָת כָּל בֵּית סַגְדֵּיהוֹן אוֹקִידוּ בְנוּרָא: 10 וְיָת כָּל קִרְוֵיהוֹן וְיָת כָּל מְתְבְּנֵיהוֹן וְיָת כָּל בֵּית מַגְדְּלֵיהוֹן אוֹקִידוּ בְנוּרָא: 11 וְשַׁבְיוּ
שִׁבְיָא וְיָת דַּרְכָתָא בְּאֲנָשָׁא וּבְבְעִירָא: 12 וְאֵיתִיאוּ יָת מֹשֶׁה וְיָת אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְיָת כְּנִשְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת
כְּנִשְׁתָּא לְקַדְמוּתְהוֹן לְמַשְׁרְיָתָא דְמוֹאָב דְּעַל יַרְדְּנָא דִירֵחוֹ: 13 וּנְפָקוּ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְכָל רַבְרְבֵי
לְהוֹן מִשְׁרְיָתָא לְקַבָּלְהוֹן לְמִבָּרָא לְמַשְׁרְיָתָא: 14 וּרְגִיז מֹשֶׁה עַל רַבְנֵי אַלְפִין וְרַבְנֵי מְאָתָא דְאָתוֹ מִקְרָבָא: 15 וַאֲמַר
כּוֹתְהוֹן מֹשֶׁה הַכְמִיתוּן כָּל נְקֵבָא: 16 הָא אִנּוּן הֲוָיָן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵצַת בִּלְעָם לְשַׁקָּרָא קֳדָם יְיָ עַל עִיסַק פְּעוֹר וַהֲוָת
מַרְעִיתָא בְּכְנִשְׁתָּא דַיְיָ: 17 וּכְעַן קִטְלוּ כָּל דְּכוֹרָא בְּטַפְלָא וְכָל אִתְּתָא דְיָדְעָא גְּבַר לְמִשְׁכְּבֵי דְכוֹרָא קְטוֹלוּ: 18 וְכָל טַפְלָא בִּבְנָתָא דְלָא
יְדְעָן מִשְׁכְּבֵי דְכוֹרָא קַיְמוּ לְכוֹן: 19 וְאַתּוּן שְׁרוֹ מִבָּרָא לְמַשְׁרְיָתָא שִׁבְעָה יוֹמִין כָּל דְּקָטוֹל נַפְשָׁא וְכָל דְּיִקְרַב בְּקְטִילָא יִדְכֵּון
בְּתַרְתֵּי יוֹמִין: 20 וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מָאנֵי דְמָשַׁךְ וְכָל עוֹבַד מְעִזֵּי וְכָל מָאנֵי דְאָע

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 ויאמר אלעזר הכהן אל־אנשי הצבא
הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר
22 צוה יהוה את־משה: אך את־הזהב ואת
הכסף את־הנחשת את־הברזל את־הבדיל ואת
23 העפרת: כל־דבר אשר יבא באש תעבירו
באש וטהר אך במי נדה יתחטא וכל אשר
24 לא־יבא באש תעבירו במים: וכבסתם
בגדיכם ביום השביעי וטהרתם ואחר תבאו
25 אל־המחנה: ויאמר יהוה אל־משה
26 לאמר: שא את־ראש מלקוח השבי באדם
ובבהמה אתה ואלעזר הכהן וראשי אבות העדה:
27 וחצית את־המלקוח בין תפשי המלחמה
28 היצאים לצבא ובין כל העדה: והרמת מכס
ליהוה מאת אנשי המלחמה היצאים לצבא
אחד נפש מחמש המאות מן האדם ומן־הבקר
29 ומן החמרים ומן הצאן: ממחציתם תקחו
ונתתה לאלעזר הכהן תרומת יהוה: ממחצת
30 בני ישראל תקח אחד אחז מן החמשים מן
האדם מן הבקר מן החמרים ומן הצאן מכל
הבהמה ונתתה אתם ללוים שמרי משמרת
31 משכן יהוה: ויעש משה ואלעזר הכהן כאשר
32 צוה יהוה את־משה: ויהי המלקוח יתר
הבז אשר בזזו עם הצבא צאן שש־מאות אלף
33 ושבעים אלף וחמשת אלפים: ובקר שנים
34 ושבעים אלף: וחמרים אחד וששים אלף:
35 ונפש אדם מן הנשים אשר לא־ידעו משכב
זכר כל־נפש שנים ושלשים אלף: והמחצה
36 החלק היצאים בצבא מספר הצאן שלש
מאות אלף ושלשים אלף וחמש מאות:

1 ואלעזר הכהן אל־אנשי הצבא הבאים במלחמה
כך הוא גזירת אוריתא דפקיד יי ית משה:
2 ברם כסף ודהבא ונחשא ופרזלא ובדילא ואספסטוס
3 ית דחיל לאעברותא בנורא ויתדכי ברם בכל מדעם
דמתעל בנורא תעברוניה בנורא ויתדכי ברם בי
4 מדעתא יתדכי ובכל דלא יכיל לסבלא בנורא תעברוניה
5 במיא: והתחזרון לבושיכון ביומא שביעאה ותדכון ובתר כן תעלון למשריתא:
6 ומליל יי עם משה למימר: קביל ית חשבון דברתא דשביתא באנשא ובבעירא אנת
7 ואלעזר כהנא ורישי אבהתא כנישתא: והפריש נסיבא קדם יי מן גברי קרביא דנפקו
8 לחילא חד נפשא מחמש מאה מן אנשא ומן תוריא ומן חמרי ומן ענא:
9 מפלגותהון תקבלון ותהון ללואי נטרין משמרת משכן יי:
10 ומפלגות בני ישראל תסב חד דאתחד מן חמשין מן אנשא מן תוריא מן חמרי ומן ענא מכל בעירא ותתין
11 ית אינון ללואי נטרין משמרת משכן יי: ועבד משה ואלעזר כהנא כמא דפקיד יי ית משה:
12 והוה שאר ביזא דבזו עמא שית מאה ושבעין וחמשה אלפין: והוה שבעין ותרין אלפין:
13 ותלתא פלגותא חולק גברי דנפקו לחילא מנין ענא חלה מאה ותלתין ושבעה אלפין וחמש מאה:
14 ותלתין תורי ותלת אלפין: ונפשא דאנשא מן נשיא דלא ידעא משכבי דכורא כל נפשא חלתין ותרין אלפין:

D 1 Eleazar quoque sacerdos ad viros exercitus qui pugnauerant sic locutus est, Hoc
est præceptum legis quod mandauit Dominus Moysi.
22 Aurum & argentum, & æs, & ferrum, & plumbum, & stannum;
23 Et omne quod potest transire per flammas, igne purgabitur: quicquid autem ignem non potest sustinere, aqua expiationis sanctificabitur.
24 Et lauabitis vestimenta vestra die septimo, & purificati postea castra intrabitis.
25 Dixit quoque Dominus ad Moysen:
26 Tollite summam eorum quæ capta sunt ab homine vsque ad pecus, tu & Eleazar sacerdos & omnes principes vulgi.
27 Diuidésque ex æquo prædam inter eos qui pugnauerunt; egressíque sunt ad bellum, & inter omnem reliquam multitudinem.
28 Et separabis partem Domino ab his qui pugnauerunt, & fuerunt in bello, vnam animam de quingentis tam ex hominibus quàm ex bobus & asinis, & ouibus.
29 Et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia primitiæ Domini sunt.
30 Ex media quoque parte filiorum Israel accipies quinquagesimum caput hominum, & E boum, & asinorum, & ouium, cunctorumque animantium, & dabis ea Leuitis qui excubant in custodijs tabernaculi Domini.
31 Fecerúntque Moyses & Eleazar sicut præceperat Dominus.
32 Fuit autem præda quam exercitus ceperat ouium sexcenta septuaginta quinque milia.
33 Boum septuaginta duo milia.
34 Asinorum sexaginta milia & mille.
35 Animæ hominum sexus fœminei quæ non cognouerant viros, triginta duo milia.
36 Dataque est media pars his qui in prælio fuerant, ouium trecenta triginta septem milia quingentæ.

תרגום אונקלוס

21 ואמר אלעזר כהנא לגברי חילא דאתו לקרבא דא גזירת אוריתא דפקיד יי ית משה:
22 ברם ית דהבא וית כספא ית נחשא ופרזלא ית אספסטוס וית דחיל
23 כל מדעם דמתעל בנורא תעברון בנורא ויתדכי ברם בי מדעתא יתדכי ובכל דלא יכיל לסבלא
24 בנורא תעברוניה במיא: והתחזרון לבושיכון ביומא שביעאה ותדכון ובתר כן תעלון למשריתא:
25 ומליל יי עם משה למימר: קביל ית חשבון דברתא דשביתא באנשא ובבעירא אנת
26 ואלעזר כהנא ורישי אבהתא כנישתא: והפריש נסיבא קדם יי מן גברי קרביא דנפקו
27 לחילא חד נפשא מחמש מאה מן אנשא ומן תוריא ומן חמרי ומן ענא:
28 מפלגותהון תקבלון והוה נסיבא קדם יי:
29 ומפלגות בני ישראל תסב חד דאתחד מן חמשין מן אנשא מן תוריא מן חמרי ומן ענא מכל בעירא ותתין
30 ית אינון ללואי נטרין משמרת משכן יי: ועבד משה ואלעזר כהנא כמא דפקיד יי ית משה:
31 והוה שאר ביזא דבזו עמא שית מאה ושבעין וחמשה אלפין: והוה שבעין ותרין אלפין:
32 ותלתין תורי ותלת אלפין: ונפשא דאנשא מן נשיא דלא ידעא משכבי דכורא כל נפשא חלתין ותרין אלפין:

1 Et dixit Eleazar sacerdos ad viros exercitus qui venerant de bello: Hoc est decretum legis quod præcepit Dominus Moysi.
22 Prater aurum & argentum, & æs, & ferrum, & stannum;
23 Omnis res quæ transibit in igne perducetur in ignem, & purificabitur, sed aqua expiationis expiabitur, & omnia quæcunque nõ transeunt per ignẽ, transibunt per aquam.
24 Et lauabitis vestimenta vestra die septima, & mundabimini, & post hæc introibitis in castra.
25 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
26 Accipe summam spoliorum captiuitatis ab homine vsque ad iumentum tu & Eleazar sacerdos, & principes familiarum congregationis.
27 Et diuidetis spolia inter bellatores egressos in bellum, & inter omnem congregationem.
28 Et separabitis tributum Domino ab hominibus bellatoribus egredientibus ad bellum, vnam animam à quingentis, ab homimibus, & à iumentis, & à bobus, & ab ouibus, & à capris, & ab asinis.
29 A medietate eorum accipietis, & dabis Eleazar sacerdoti primitias Domini.
30 Et à medietate quæ filiorum Israel accipies vnum de quinquaginta ab hominibus, & à bobus & ab ouibus, & ab asinis, & ab omnibus iumentis, & dabis ea Leuitis custodientibus custodias in tabernaculo Domini.
31 Et fecit Moyses & Eleazar sacerdos sicut præcepit Dominus Moysi.
32 Et fuerunt spolia abundantia prædæ quam prædati sunt viri bellatores ab ouibus, sexcenta milia & septuaginta milia & quinque milia.
33 Et boues duo & septuaginta milia.
34 Et asinorum vnum & sexaginta milia.
35 Et animæ hominum à mulieribus quæ non cognouerüt lectum masculi, omnes animæ duo & triginta milia.
36 Et fuit dimidium pars eorum qui exierunt in bellum de numero ouium, trecenta milia et triginta milia & septem milia & quingenti.

21 καὶ εἶπεν ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς πρὸς τοὺς ἀνδρας τοὺς δυνα-
μεως τοὺς ἐρχομένους ἐκ τῆ παρατάξεως τοῦ πολέμου, τοῦτο
τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου, ὁ συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ.
22 πλὴν τοῦ χρυσίου τοῦ ἀργυρίου καὶ χαλκοῦ τοῦ σιδήρου καὶ
23 μολίβδου καὶ καστιτέρου· πᾶν πρᾶγμα ὃ διελεύσε-
ται ἐν πυρὶ διελεύσεται ἐν πυρὶ, καὶ καθαρισθήσεται, ἀλλ' ἢ τῷ ὕδατι τοῦ
ἁγνισμοῦ ἁγνισθήσεται, καὶ πάντα ὅσα μὴ διαπορεύσε-
ται πυρός, διελεύσεται διὰ ὕδατος.
24 καὶ πλυνεῖσθε τὰ ἱμάτια ὑμῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ
καθαρισθήσεσθε· καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν παρεμ-
25 βολήν. καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
26 λάβε τὸ κεφάλαιον τῶν σκύλων τῆ αἰχμαλωσίας ἀπὸ
ἀνθρώπου ἕως κτήνους σὺ καὶ ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες
27 τῶν πατριῶν τῆ συναγωγῆς. καὶ διελεῖτε τὰ σκύλα ἀνα-
μέσον τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπορευομένων εἰς τὴν παράτα-
ξιν, καὶ ἀνὰ μέσον πάσης τῆ συναγωγῆς.
28 καὶ ἀφαιρεῖτε τέλος κυρίῳ παρὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν πο
λεμιστῶν τῶν ἐκπορευομένων εἰς τὴν παράταξιν, μίαν ψυχὴν
ἀπὸ πεντακοσίων, ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, καὶ
ἀπὸ πεντακοσίων, ἀπὸ τῶν προβάτων, καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν, καὶ
ἀπὸ τῶν βοῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ δώσεις αὐ-
29 τὰ τοῖς λευίταις τοῖς φυλάσσουσι τὰς φυλακὰς ἐν τῇ σκη-
νῇ κυρίου.
30 καὶ ἐποίησε μωυσῆς καὶ ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καθὰ συνέτα-
ξε κύριος τῷ μωυσῆ.
31 καὶ ἐγένετο τὰ σκύλα τὸ πλεόνασμα τῆ προνομῆς ὃ ἐπρο-
νόμευσαν οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἀπὸ τῶν προβάτων ἑξα
κόσιαι χιλιάδες καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες καὶ πεντακισχίλια.
32 καὶ βόες δύο καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες.
33 καὶ ὄνων μία καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες.
34 καὶ ψυχαὶ ἀνθρώπων ἀπὸ γυναικῶν αἳ οὐκ ἔγνωσαν κοί-
35 τιον ἄρσενος, πᾶσαι ψυχαὶ δύο καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες.
καὶ ἐγένετο τὸ ἡμίσευμα ἡ μερὶς τῶν ἐκπεπορευμένων εἰς
36 τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προβάτων τριακόσιαι χιλιά-
δες καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Dixitque Eleazar sacerdos ad viros exercitus qui venerant de bello: Hoc est decretum legis quod præcepit Dominus Moysi.
22 Aurum autem & argentum, & æs, & ferrum, & stannum, & plumbum; 23 Et quicquid potest transire per ignem, transferetis per ignem, & mundabitur, veruntamen aqua aspersionis aspergetur, & omne quod non potest intrare in ignem, transferetis per aquam.
24 Et lauabitis vestimenta vestra in die septimo & mundabimini, & postea intrabitis in castra. 25 Dixitque Dominus ad Moysen, dicens:
26 Tolle summam prædæ captiuitatis ab homine vsque ad pecus tu & Eleazar sacerdos, & principes patrum congregationis.
27 Et diuides prædam inter viros bellatores qui egressi sunt in exercitum & inter omnem congregationem.
28 Et separabis partem coram Domino à viris bellatoribus qui egressi sunt ad exercitum vnam animam de quingentis de hominibus & de bobus, & de asinis, & de ouibus. 29 De medietate eorum tolletis, & dabis Eleazaro sacerdoti primitias coram Domino.
30 Et de media parte filiorum Israel tolles vnum de quinquaginta ex hominibus, & ex bobus, & asinis, & ex ouibus, & ex omni iumento, & dabis ea Leuitis custodientibus custodiam tabernaculi Domini. 31 Fecitque Moyses & Eleazar sacerdos sicut præceperat Dominus Moysi. 32 Fuitque præda & reliqua spolia, quæ populus qui egressi sunt in prælium, expoliauerant, ouium sexcenta septuaginta quinque milia.
33 Et boum septuaginta quinque milia.
34 Et asinorum sexaginta quinque milia.
35 Et animæ hominum ex mulieribus quæ non cognouerant concubitum masculi, omnes animæ triginta duo milia. 36 Fuit autem numerus dimidiæ partis virorum qui egressi sunt in exercitum, ouium trecenta & triginta septem milia & quingentæ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 ‡ וַיְהִי הַמֶּכֶס לַיהוָה מִן־הַצֹּאן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמֵשׁ
38 וְשִׁבְעִים׃ ‡ וְהַבָּקָר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אָלֶף וּמִכְסָם
39 לַיהוָה שִׁשָּׁה וְשִׁבְעִים׃ ‡ וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אָלֶף
40 וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וּמִכְסָם לַיהוָה אֶחָד וְשִׁשִּׁים׃ ‡ וְנֶפֶשׁ
41 אָדָם שְׁנַיִם עָשָׂר אָלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
וְשִׁלְשִׁים נָפֶשׁ׃ ‡ וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶס תְּרוּמַת
יְהוָה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
42 ‡ וּמֵמַחֲצִת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה מִן־
43 הָאֲנָשִׁים הַצֹּבְאִים׃ ‡ וַתְּהִי מֶחֱצַת הָעֵדָה מִן־
הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף שְׁבַעַת
44 אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ ‡ וּבָקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים
45 אָלֶף׃ ‡ וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
46 ‡ וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף׃ ‡ וַיִּקַּח מֹשֶׁה
47 מֶמַּחֲצַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאֶחָז אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים
מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי
מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
48 ‡ וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה הַפְקֻדִים אֲשֶׁר לְאַלְפֵי הַצָּבָא
49 שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת׃ ‡ וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה
עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר
50 בְּיָדֵנוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ׃ ‡ וַנַּקְרֵב אֶת־קָרְבַּן
יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְלִי־זָהָב אֶצְעָדָה וְצָמִיד
טַבַּעַת עָגִיל וְכוֹמָז לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃
51 ‡ וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאִתָּם
52 כָּל כְּלִי מַעֲשֶׂה׃ ‡ וַיְהִי כָּל־זְהַב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
הֵרִימוּ לַיהוָה שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שְׁבַע־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שָׂרֵי
53 הַמֵּאוֹת׃ ‡ אַנְשֵׁי הַצָּבָא בָּזזוּ אִישׁ לוֹ׃ ‡ וַיִּקַּח
54 מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי הָאֲלָפִים
וְהַמֵּאוֹת וַיְבִאוּ אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד זִכָּרוֹן לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה׃

37 ‡ E quibus in partem Domini supputatæ
sunt oues sexcentę septuaginta quinque & de
bobus triginta sex milibus.
38 ‡ Boues septuaginta & duo, de asinis trigin
ta milibus quingentis.
39 ‡ Asini sexaginta vnus.
40 ‡ De animabus hominum sedecim milibus
F cesserunt in partem Domini triginta duę ani-
mæ.
41 ‡ Tradidítque Moyses numerum primitia-
rum Domini Eleazaro sacerdoti, sicut fuerat
ei imperatum.
42 * ‡ Ex media parte filiorum Israel, quam se-
parauerat his qui in prœlio fuerant.
43 ‡ De media verò parte quæ contigerat re-
liquę multitudini, id est, de ouibus trecentis
triginta septem milibus quingentis.
44 ‡ Et de bobus triginta sex milibus.
45 ‡ Et de asinis triginta milibus quingentis.
46 ‡ Et de hominibus sedecim milibus.
47 ‡ Tulit Moyses quinquagesimum caput,
& dedit Leuitis qui excubabant in taberna-
culo Domini, sicut præceperat Dominus.
48 ‡ Cúmque accessissent principes exercitus
ad Moysen & tribuni, centurionésque,
49 ‡ Dixerunt: Nos serui tui recensuimus nu-
G merum pugnatorum quos habuimus sub ma
nu nostra, & ne vnus quidem defuit.
50 ‡ Ob hanc causam offerimus in donarijs
Domini singuli quod in prœda auri potuimus
inuenire, periscelides & armillas, anulos &
dextralia ac murenulas, vt depreceris pro no-
bis Dominum.
51 ‡ Susceperúntque Moyses & Eleazar sacer-
dos omne aurum in diuersis speciebus.
52 ‡ Sedecim milia septingentos quinquagin
ta siclos à tribunis & centurionibus.
53 ‡ Vnusquisque enim quod in prœda rapue
rat, suum erat.
54 ‡ Et susceptum intulerunt in tabernaculũ
testimonij in monimentum filiorum Israel
coram Domino.

37 ‡ Et fuit tributum Domino ab ouibus sexcentæ
& septuaginta quinque.
38 ‡ Et boues sex & triginta milia, & tributum
eorum Domino duo & septuaginta.
39 ‡ Et asini triginta milia & quingenti, et tribu-
tum eorum Domino vnus & sexaginta.
40 ‡ Et animæ hominum sex & decem milia, &
tributum eorum Domino duo & triginta animæ.
41 ‡ Et dedit Moyses tributum Domino segregatio-
nem Dei Eleazar sacerdoti, sicut præcepit Domi-
nus Moysi;
42 ‡ A medietate filiorum Israel, quos diuisit Moy-
ses à viris bellatoribus.
43 ‡ Et fuit dimidium de congregatione ab ouibus
trecenta milia, & triginta milia, & septem milia,
& quingenta.
44 ‡ Boues sex & triginta milia.
45 ‡ Asini triginta milia & quingenti.
46 ‡ Et animæ hominum milia sedecim.
47 ‡ Et accepit Moyses de medietate filiorum Israel
vnum de quinquaginta, ab hominibus & à iu-
mentis, & dedit ea Leuitis custodientibus custo-
diam tabernaculi Domini, quemadmodum præcepit
Dominus Moysi.
48 ‡ Et accesserunt ad Moysen omnes constituti in
tribunatus exercitus millenarij & centuriones.
49 ‡ Et dixerunt ad Moysen, Famuli tui acceperunt
summam virorum bellatorum eorum qui apud nos,
& non defuit ab illis vllus.
50 ‡ Et obtulimus donum Domino vir qui tulit
vas aureum, murenulam & armillam, & anulum,
& dextrale, & torquem, vt propitiaretis pro no-
bis coram Domino.
51 ‡ Et accepit Moyses & Eleazar sacerdos au-
rum ab illis omne vas elaboratum.
52 ‡ Et fuit omne aurum segregatio quam segrega-
uerunt Domino sex & decem milia & septingenti
& quinquaginta sicli à tribunis & à centurio-
nibus.
53 ‡ Et viri bellatores prædati sunt quilibet sibi
ipsi.
54 ‡ Et accepit Moyses & Eleazar sacerdos
aurum à tribunis & à centurionibus, & intule-
runt ea in tabernaculum testimonij, memoriale fi-
liorum Israel coram Domino.

תרגום אונקלוס

37 וַהֲוָה דְּסֵיב קֳדָם יְיָ מִן עָנָא שִׁית מְאָה וּשְׁבָעִין וְחַמֵּשׁ׃
38 וְתוֹרֵי תַלְתִּין וְשִׁיתָּא אַלְפִין וְסֵיבְהוֹן קֳדָם יְיָ שִׁבְעִין וְתַרְיָן׃ 39 וְחַמְרֵי
תַלְתִּין אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה וְסֵיבְהוֹן קֳדָם יְיָ שִׁתִּין וְחַד׃
40 וְנַפְשָׁא דַּאֲנָשָׁא שִׁתָּא עֲשַׂר אַלְפִין וְסֵיבְהוֹן קֳדָם יְיָ תַלְתִּין וְתַרְיָן נַפְשָׁן׃
41 וְיָהַב מֹשֶׁה יָת דְּסֵיב אַפְרָשׁוּתָא קֳדָם יְיָ עַל יְדָא דְּאֶלְעָזָר כָּהֲנָא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃
42 וּמִפַּלְגוּתָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּפְלִיג מֹשֶׁה מִן גַּבְרַיָּא דְּנָפְקוּ
לְחֵילָא׃ 43 וַהֲוָת פַּלְגוּתָא כְּנִשְׁתָּא מִן עָנָא תְּלָת מְאָה וּתְלָתִין וְשִׁבְעָה אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה׃
44 וְתוֹרֵי תַלְתִּין וְשִׁיתָּא אַלְפִין׃ 45 וְחַמְרֵי תְּלָתִין אַלְפִין וְחַמֵּשׁ מְאָה׃
46 וְנַפְשָׁא דַּאֲנָשָׁא שִׁתָּא עֲשַׂר אַלְפִין׃ 47 וְנְסִיב מֹשֶׁה מִפַּלְגוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת חַד מִן חַמְשִׁין מִן
אֲנָשָׁא וּמִן בְּעִירָא וְיָהַב יָתְהוֹן לְלֵיוָאֵי נָטְרֵי מַטַּרְתָּא מַשְׁכְּנָא דְּיְיָ כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃
48 וּקְרִיבוּ לְוָת מֹשֶׁה מַמּוּנֵי דְּיַסְקְנֵי דְּאַלְפֵי
חֵילָא דְּמִנּוֹ כְּעִירָא וְיָהֲבוּ יָתְהוֹן לֶלְיוָאֵי נָטְרֵי מַטַּרְתָּא דְּמַשְׁכְּנָא דְּיְיָ כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃
49 וַאֲמַרוּ לְמֹשֶׁה עַבְדָךְ קַבִּילוּ יָת חֶשְׁבַּן גַּבְרֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא דְּעִמָּנָא וְלָא שְׁגָא מִנָּנָא אֲנָשׁ׃
50 וְקָרֵבְנָא יָת קֻרְבָּנָא דַּייָ גְּבַר דְּאַשְׁכַּח מָאן דְּהָדַר כְּלִילִי יָת חִשְׁבָּן גַּבְרֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא דְּעִמָּנָא וְלָא שְׁגָא מִנָּנָא אֲנָשׁ׃
מִשְׁרַת וְאַלְעָזָר כָּהֲנָא יָת דַּהֲבָא מִנְהוֹן כָּל מָאן דְּעִבִיד׃ 51 וְהֲוָה כָּל דַּהֲבָא אַפְרָשׁוּתָא דְּאַפְרִישׁוּ קֳדָם יְיָ שִׁתְּמָאָה וְחַמְשִׁין סְלָעִין מִן רַבָּנֵי אַלְפִין וּמִן רַבָּנֵי מְאָתָא׃
52 גַּבְרִין דְּחֵילָא בְּזוּ גְּבַר לְנַפְשֵׁיהּ׃ 53 וְנְסִיב מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר כָּהֲנָא יָת
דַּהֲבָא מִן רַבָּנֵי אַלְפִין וּמְאָתָא וְאַיְתִיאוּ יָתֵיהּ לְמַשְׁכַּן זִימְנָא דְּכָרְנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ׃

" Et fuit pars quæ assumpta est coram Domino ex ouibus sexcenta & septuaginta & quinque. " Et boues fuerunt triginta sex milia, & pars quæ ex eis assumpta est coram Domino duo & septuaginta. " Et asini triginta milia & quingenti, & pars quæ ex eis assumpta est coram Domino, fuit triginta duo animæ. " Deditque Moyses partem quæ separata est coram Domino Eleazaro sacerdoti, sicut præceperat Dominus Moysi. " Et de media parte filiorum Israel, fuit sexaginta vnus. " Et animæ hominum sedecim milia, & pars quæ assumpta est coram Domino, fuit triginta & quingentæ. " Et tulit Moyses Moyses à viris qui egressi sunt in exercitum. " Fuitque dimidia pars congregationis de ouibus trecentæ & triginta & quingentæ. diuisit Moyses à viris qui egressi sunt in exercitum. " Et boues triginta sex milia. " Et asini triginta milia & quingenti. " Et animæ hominum sedecim millia. " Et tulit Moyses de media parte filiorum Israel vnum de quinquaginta quod assumptum est de hominibus & pecoribus, & dedit ea Leuitis custodientibus custo- diam tabernaculi Domini sicut præceperat Dominus Moysi. " Et accesserunt ad Moysen illi qui constituti erant super milia exercitus, tribuni & centuriones. " Et dixerunt ad Moysen, Serui tui susceperunt numerum virorum pugnatorum qui sunt nobiscum, & non defuit vir ex nobis. " Offerimusque oblationem Domini quicunque inuenit vas aureum, periscelides & ar- millas, anulos, dextralia ac murenulas ad propitiandum coram Domino pro animabus nostris. " Fuitque omne aurum separationis quod separauerunt coram Domino, sedecim milia septingenti & quinquaginta sicli ex tribunis & centurionibus. " Tulitque Moyses & Eleazar sacerdos aurum de tribunis & centurionibus, & intulerunt illud in tabernaculum fœderis in monimentum filiorum Israel coram Domino. " Viri autem exercitus deprædati sunt singuli sibimet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

לב

1 ¶ וּמִקְנֶה רַב הָיָה לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי־גָד
עָצוּם מְאֹד וַיִּרְאוּ אֶת־אֶרֶץ יַעְזֵר וְאֶת־אֶרֶץ גִּלְעָד
2 וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מָקוֹם מִקְנֶה: ¶ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־
גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶלְעָזָר
3 הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשִׂיאֵי הָעֵדָה לֵאמֹר: ¶ עֲטָרוֹת וְדִיבֹן
יַעְזֵר וְנִמְרָה וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה וּשְׂבָם וּנְבוֹ וּבְעֹן:
4 ¶ הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה לִפְנֵי עֲדַת יִשְׂרָאֵל
אֶרֶץ מִקְנֶה הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה:
5 ¶ וַיֹּאמְרוּ אִם־מָצָאנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתַּן אֶת־הָאָרֶץ
הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לַאֲחֻזָּה אַל־תַּעֲבִרֵנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן:
6 ¶ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לִבְנֵי־גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן הַאֲחֵיכֶם
7 יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹּה: ¶ וְלָמָּה
תְנִואוּן אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֲבֹר אֶל־הָאָרֶץ
8 אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: ¶ כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם
9 בְּשָׁלְחִי אֹתָם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ:
10 ¶ וַיַּעֲלוּ עַד־נַחַל אֶשְׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
וַיְנִיאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ
11 אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: ¶ וַיִּחַר־אַף יְהוָה
בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר: ¶ אִם־יִרְאוּ הָאֲנָשִׁים
הָעֹלִים מִמִּצְרַיִם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמָעְלָה אֶת־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב
12 כִּי לֹא־מִלְאוּ אַחֲרָי: ¶ בִּלְתִּי כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְנִזִּי
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן כִּי מִלְאוּ אַחֲרֵי יְהוָה: ¶ וַיִּחַר־אַף
יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנִעֵם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד־
תֹּם כָּל־הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: ¶ וְהִנֵּה
קַמְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תַּרְבּוּת אַנְשִׁים חַטָּאִים
לְסַפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל: ¶ כִּי
תְשׁוּבֻן מֵאַחֲרָיו וְיָסַף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשִׁחַתֶּם
לְכָל־הָעָם הַזֶּה:

CAP. XXXII.

1 FIlij autem Ruben & Gad habebant pecora multa, & erat illis in iumentis infinita
A substantia. Cúmq; vidiſſent Iazer & Galaad aptas animalibus alendis terras:
2 ²Venerunt ad Moyſen & ad Eleazarum ſacerdotem & principes multitudinis, atque di-
3 xerũt: ³Ataroth & Dibon, & Iazer, & Nemra, Eſebõ, & Eleale, & Saban, & Nebo, & Beõ,
4 ⁴Terra quã petcuſit Dominus in conſpectu filiorum Iſrael, regionis vberrimæ eſt ad paſtum animalium, & nos ſerui tui habemus iumenta plurima.
5 ⁵Precamúrq; ſi inuenimus gratiam coram te, vt des nobis famulis tuis eam in poſſeſsionem, nec facias nos tranſire Iordanem.
6 ⁶Quibus reſpondit Moyſes, Nunquid fratres veſtri ibunt ad pugnam, & vos hic ſedebitis?
7 ⁷Cur ſubuertitis mentes filiorũ Iſrael ne tranſire audeant in locum quem eis daturus eſt Dominus? ⁸Nónne ita egerunt patres
B veſtri, quando miſi de Cades-barne ad explorandam terram? ⁹Cùmq; veniſſent vſque ad
9 vallem Botri, luſtrata omni regione ſubuerterunt cor filiorum Iſrael vt non intrarent fines
10 quos eis Dominus dedit.
11 ¹⁰Quibus iratus iurauit dicens:
¹¹Si videbunt homines iſti qui aſcẽderunt ex Ægypto à viginti annis & ſuprà, terram quam ſub iuramento pollicitus ſum Abrahã, Iſaac, & Iacob: & noluerunt ſequi me;
12 ¹²Præter Caleb filium Iephone Cenezęum, & Ioſue filium Nun: iſti impleuerunt voluntatem meam.
13 ¹³Iratúſque Dominus aduerſum Iſrael, circunduxit eum per deſertum quadraginta annis,
C donec conſumeretur vniuerſa generatio quæ fecerat malũ in conſpectu eius.
14 ¹⁴Et ecce, inquit, vos ſurrexiſtis pro patribus veſtris incrementa & alumni hominum peccatorum, vt augeretis furorem Domini contra Iſrael. ¹⁵Quòd ſi noluerit is ſequi eum, in ſolitudine populũ derelinquet, & vos cauſa eritis necis omnium.

λβ΄.

1 ¶ Καὶ κτηνῶν πλῆθος ἦν τοῖς υἱοῖς ρουβήμ, καὶ τοῖς υἱοῖς
γάδ, πλῆθος πολὺ σφόδρα· καὶ εἶδον τὴν χώραν ιαζὴρ, καὶ τὴν
χώραν γαλαάδ, καὶ ἰδοὺ τόπος τόπος κτήνεσι.
2 ¶ καὶ προσελθόντες οἱ υἱοὶ ρουβήμ, καὶ οἱ υἱοὶ γάδ, εἶπαν πρὸς
μωυσῆν καὶ πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ
3 συναγωγῆς, λέγοντες· ¶ ἀταρὼθ καὶ δεβών, καὶ ιαζὴρ, καὶ
ναμβρὼν, καὶ ἐσεβών, καὶ ἐλεαλὴ, καὶ σεβαμὰ, καὶ ναμὼ, καὶ
βαιών.
4 ¶ τὴν γῆν ἣν παρέδωκε κύριος ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραήλ, γῆ
κτηνοτρόφος ἐστὶν, καὶ τοῖς παισὶ σου κτήνη ὑπάρχει.
5 ¶ καὶ ἔλεγον, εἰ εὕρομεν χάριν ἐνώπιόν σου, δοθήτω ἡ γῆ
αὕτη τοῖς οἰκέταις σου ἐν κατασχέσει· καὶ μὴ διαβιβάσῃς ἡμᾶς
6 τὸν ἰορδάνην. ¶ καὶ εἶπε μωυσῆς τοῖς υἱοῖς γάδ, καὶ τοῖς υἱοῖς
ρουβήμ, οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν πορεύσονται εἰς τὸν πόλεμον, ὑμεῖς
7 καθίσεσθε αὐτοῦ. ¶ καὶ ἱνατί διασκορπίζετε τὰς διανοίας τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ μὴ διαβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος δίδωσιν αὐτοῖς;
8 ¶ οὐχ οὕτως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν, ὅτε ἀπέστειλα αὐ-
τοὺς ἐκ καδὴς βαρνή, κατανοῆσαι τὴν γῆν.
9 ¶ καὶ ἀνέβησαν εἰς φάραγγα βότρυος, καὶ κατενόησαν τὴν
γῆν, καὶ ἀπέστησαν τὴν καρδίαν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ὅπως αὐ μὴ
εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς κύριος.
10 ¶ καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὤμοσε, λέγων·
11 ¶ εἰ ὄψονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἐξ αἰγύπτου
ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, οἱ ἐπισάμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ
κακόν, τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τῷ ἀβρααμ καὶ ἰσαὰκ, καὶ ἰακώβ· ὅ
τι οὐκ ἐπηκολούθησαν ὀπίσω μου·
12 ¶ πλὴν χαλὲβ υἱὸς ἰεφοννὶ ὁ διακεχωρισμένος, καὶ ἰησοῦς
ὁ τοῦ ναυὶ, ὅτι ἐπηκολούθησαν ὀπίσω κυρίου.
13 ¶ καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ, καὶ κατερέμ-
βευσεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη, ἕως ἐξανηλώ-
θη πᾶσα ἡ γενεὰ, οἱ ποιοῦντες τὰ πονηρὰ ἐνώπιον κυρίου.
14 ¶ ἰδοὺ συνέστητε αὐτοὶ τῶν πατέρων ὑμῶν, σύστρεμμα ἀν-
θρώπων ἁμαρτωλῶν, προσθεῖναι ἔτι ἐπὶ τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς
κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
15 ¶ ὅτι ἀποστραφήσεσθε ἀπ' αὐτοῦ προσθεῖναι ἔτι καταλι-
πεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀνομιεῖτε εἰς ὅλην τὴν συναγω-
γὴν ταύτην.

תרגום אונקלוס

לב

1 וְקִנְיָנָא תַּקִּיף לִבְנֵי רְאוּבֵן וְלִבְנֵי גָד תַּקִּיף לַחֲדָא וְחָזוּ יַת אַרְעָא דְיַעְזֵר וְיַת אַרְעָא
2 דְגִלְעָד וְהָא אֲתַר כְּשֵׁר לְקִנְיָא בְּעִיר: ¶ וְאֲתוֹ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה וּלְאֶלְעָזָר כָּהֲנָא וּלְרַבְרְבֵי כְנִשְׁתָּא לְמֵימָר:
3 עֲטָרוֹת וְדִיבוֹן וְיַעְזֵר וְנִמְרָה וְחֶשְׁבּוֹן וְאֶלְעָלֵה וּשְׂבָם וּנְבוֹ וּבְעוֹן: 4 אַרְעָא דְמָחָא יְיָ יַת קֳדָמָא קֳדָם כְּנִשְׁתָּא
5 אַרְעָא תַּקִּיפָא לְקִנְיָא הִיא לְעַבְדָךְ אִית בְּעִיר: ¶ וַאֲמָרוּ אִם אַשְׁכַּחְנָא רַחֲמִין בְּעֵינָךְ תִּתְיְהִב יַת אַרְעָא הָדָא לְעַבְדָךְ
לְאַחְסָנָא לָא תַעֲבַרִנָּא יַת יַרְדְּנָא: 6 וַאֲמַר מֹשֶׁה לִבְנֵי גָד וְלִבְנֵי רְאוּבֵן הַאֲחֵיכוֹן יְמַלְכוּן לְקָרְבָא וְאַתּוּן תֵּתְבוֹן הָכָא:
7 וְלָמָּה תְנַדְּעוּן יַת לִבָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְעִבַר לְאַרְעָא דְיְהַב לְהוֹן יְיָ: 8 כְּדֵין עֲבָדוּ אֲבָהָתְכוֹן כַּד שְׁלַחִית יָתְהוֹן מִרְקָם גֵּיאָה לְמֶחֱזֵי יַת אַרְעָא:
9 וְסַלִּיקוּ עַד נַחֲלָא דְאֶשְׁכּוֹל וַחֲזוֹ יַת אַרְעָא וְאַתְּקִיפוּ יַת לִבָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְיֵיבוּ לְמֶעְבַּר לְאַרְעָא דְיְהַב לְהוֹן יְיָ:
10 בְּיוֹמָא הַהוּא וְקָיֵים לְמֵימָר: 11 אִם יְחָזוּן גַּבְרַיָּא דְסַלִּיקוּ מִמִּצְרַיִם מִבַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין וּלְעֵילָא יַת אַרְעָא דְקַיֵּימִית לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב אֲרֵי לָא אַשְׁלִימוּ בָּתַר דְחַלְתִּי: 12 אֱלָהֵין כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה קְנִזָּאָה וְיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן אֲרֵי אַשְׁלִימוּ בָּתַר דְחַלְתָּא
13 וְתָקֵיף רְגָזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וְאוֹטְרִינוּן בְּמַדְבְּרָא אַרְבְּעִין שְׁנִין עַד דְסַף כָּל דָרָא דַעֲבַדוּ דְכִישׁ קֳדָם יְיָ: 14 וְהָא קַמְתּוּן חֲלָף
בְּנֵי אֲבָהָתְכוֹן תְּחֵכְלִין גַּבְרַיָּא חַיָּבַיָּא לְאוֹסָפָא עוֹד עַל תְּקוֹף רְגָזָא דַיְיָ לְיִשְׂרָאֵל:
15 אֲרֵי תְהוּבוּן מִבָּתְרֵהּ וְיוֹסֵף עוֹד לְאוֹטְרוּתְהוֹן

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXII.

PEcora autem multa erant filijs Ruben & filijs Gad plurima nimis; videruntque terram Iazer, & terram Galaad, & ecce locus erat aptus pecoribus, [1] Venerunt que filij Gad & filij Ruben, & dixerunt ad Moyſen & ad Eleazarum ſacerdotem, & ad principes cœtus, dicentes:
[2] Ataroth & Dibon, & Iazer, & Nemra, & Eſebon, & Eleale, & Seban, & Nabo, & Beon. [3] Terra cuius habitatores percuſſit Dominus in
[4] conſpectu congregationis Iſrael, terra apta eſt pecoribus, & ſeruis tuis ſunt pecora. [5] Dixerunt que, Si inuenimus gratiam in oculis tuis, detur terra hæc ſeruis tuis, nec facias nos tranſire Iordanem. [6] Dixitque Moyſes filijs Gad & filijs Ruben, Nunquid fratres veſtri ibunt ad pugnam & vos ſedebitis hic? [7] Quare ergo ſubuertitis cor filiorum Iſrael, vt non tranſeant in terram quam dedit
[8] eis Dominus? [9] Sic fecerunt patres veſtri quando miſi eos de Cades Barne ad contemplandam terram. [10] Et aſcenderunt vſque ad torrentem Botri, & viderunt terram, & ſubuerterunt cor filiorum Iſrael, vt non ingrederentur in terram quam de-
[11] dit eis Dominus. [12] Et iratus eſt furor Domini in die illa, & iurauit, dicens: [13] Si viderint viri qui aſcenderunt de Ægypto à viginti annis & ſuprà, terram pro qua iurauit vt darem eam Abraham, Iſaac, & Iacob, quia non fuerunt perfecti in timore Domini.
[14] Præter Caleb filium Iephone Cenezæum, & Ioſue filium Nun, quia perfecti fuerunt in timore Domini. [15] Et iratus eſt furor Domini contra Iſrael, & morari fecit eos in deſerto quadraginta annis, donec conſumeretur vniuerſa generatio quæ fece-
rat malum coram Domino. [16] Et ecce ſurrexiſtis pro patribus veſtris diſcipuli virorum peccatorum, vt augeatis rurſus furorem Domini
contra Iſrael. [17] Si enim reuerſi fueritis à timore eius, addet iterum relinquere eos in ſolitudine, & damnum inferetis omni
populo huic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ויגשו אליו ויאמרו גדרות צאן נבנה
למקננו פה וערים לטפנו : 17 ואנחנו נחלץ
חשים לפני בני ישראל עד אשר אם הביאנם
אל מקומם וישב טפנו בערי המבצר מפני ישבי
הארץ : 18 לא נשוב אל בתינו עד התנחל בני
ישראל איש נחלתו : 19 כי לא ננחל אתם
מעבר לירדן והלאה כי באה נחלתנו אלינו מעבר
לירדן מזרחה : 20 ויאמר אלהם משה
אם תעשון את הדבר הזה אם תחלצו לפני
יהוה למלחמה : 21 ועבר לכם כל חלוץ את
הירדן לפני יהוה עד הורישו את איביו מפניו :
22 ונכבשה הארץ לפני יהוה ואחר תשבו והייתם
נקיים מיהוה ומישראל והיתה הארץ הזאת
לכם לאחזה לפני יהוה : 23 ואם לא
תעשון כן הנה חטאתם ליהוה ודעו חטאתכם
אשר תמצא אתכם : 24 בנו לכם ערים
לטפכם וגדרות לצנאכם והיצא מפיכם תעשו:
25 ויאמר בני גד ובני ראובן אל משה
לאמר עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה :
26 טפנו נשינו מקננו וכל בהמתנו יהיו שם
27 בערי הגלעד : ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא
לפני יהוה למלחמה כאשר אדני דבר : 28 ויצו
להם משה את אלעזר הכהן ואת יהושע בן
נון ואת ראשי אבות המטות לבני ישראל :
29 ויאמר משה אלהם אם יעברו בני גד
ובני ראובן אתכם את הירדן כל חלוץ למלחמה
לפני יהוה ונכבשה הארץ לפניכם ונתתם
להם את ארץ הגלעד לאחזה :
30 ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתככם
בארץ כנען :

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Manifestus.*

16 *At illi prope accedentes dixerunt, Caulas ouium fabricabimus & ſtabula iumentorum, paruulis quoque noſtris vrbes munitas.
17 *Nos autem ipſi armati & accincti pergemus ad prœlium ante filios Iſrael, donec in
D troducamus eos ad loca ſua. Paruuli noſtri & quicquid habere poſſumus, erunt in vrbibus munitis propter habitatorum inſidias.
18 *Non reuertemur in domos noſtras, vſq; dum poſſideant filij Iſrael hæreditatem ſuam.
19 *Nec quicquam quæremus trans Iordanem, quia iam habemus poſſeſſionem noſtrã in orientali eius plaga. *Quibus Moyſes ait, Si facitis quod promittitis, expediti pergite coram Domino ad pugnam.
21 *Et omnis vir bellator armatus Iordanem tranſeat, donec ſubuertat Dominus inimicos ſuos; 22 *Et ſubijciatur ei omnis terra: tunc eritis inculpabiles apud Dñm & apud Iſrael, & obtinebitis regiones quas vultis coram Dño.
23 *Sin autem quod dicitis non feceritis, nulli dubium eſt quin peccetis in Dominum, & ſcitote quoniam peccatum veſtrum apprehendet vos.
24 *Ædificate ergo vrbes paruulis veſtris & E caulas & ſtabula ouibus ac iumentis, & quod polliciti eſtis implete.
25 *Dixerúntq; filij Gad & Ruben ad Moyſen; Serui tui ſumus: faciemus quod iubet
26 Dñs noſter. *Paruulos noſtros & mulieres & pecora ac iumenta relinquemus in vrbibus
27 Galaad. *Nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum, ſicut tu Domine loqueris. *Præcepítq; Moyſes Eleazaro ſacerdoti & Ioſue filio Nun, & principibus familiarum tribus Iſrael.
29 *Et dixit ad eos, Si tranſierint filij Gad & filij Ruben vobiſcum Iordanem omnes armati ad bellum coram Domino, & vobis fuerit terra ſubiecta, date eis Galaad in poſſeſſionem.
30 *Sin autem noluerint tranſire vobiſcum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipiant loca.

16 *Ἐ προσῆλθον αὐτῷ, Ἐ ἔλεγον, ἐπαύλεις προβάτων οἰκοδομήσομεν ὧδε τοῖς κτήνεσιν ὑμῶν, καὶ πόλεις ταῖς ἀποσκευαῖς
17 ὑμῶν. *Ἐ ἡμεῖς ἐνοπλισάμενοι προφυλακὴν προστρέξομεν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἀγάγωμεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἑαυτῶν τόπον· καὶ
κατοικήσει ἡ ἀποσκευὴ ὑμῶν ἐν πόλεσι τειχισμέναις διὰ τοὺς
18 κατοικοῦντας τὴν γῆν. *οὐ μὴ ἀποστρεφῶμεν εἰς τὰς οἰκίας
ἡμῶν ἕως οὗ καταμερισθῶσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, ἕκας Ἐ εἷς τὴν
19 κληρονομίαν αὐτοῦ. *Ἐ οὐκέτι κληρονομήσομεν ἐν αὐτοῖς
ἀπὸ τοῦ πέραν Ἐ Ἰορδάνου Ἐ ἐπ' ἐκείνα, ὅτι ἀπέχομεν ἐξ ὑ κλή-
20 ρους ἡμῶν ἐν τῷ πέρᾳ τοῦ Ἰορδάνου ἐν ἀνατολαῖς. *Ἐ εἶπεν
πρὸς αὐτοὺς μωυσῆς, ἐὰν ποιήσητε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἐὰν
ἐξοπλισθῆτε ἐναντίον κυρίου εἰς πόλεμον.
21 *καὶ παρελεύ(ε)ται ὑμῶν πᾶς ὁπλίτης τὸν Ἰορδάνην ἔναντι
κυρίου, ἕως ἐκτρίβῃ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
22 *καὶ καταμερισθῇ ἡ γῆ ἐναντι κυρίου, Ἐ μετὰ ταῦτα ἀποστραφήσεσθε Ἐ ἔσεσθε ἀθῷοι ἐναντι κυρίου, Ἐ ἀπὸ ἰσραήλ· καὶ
ἔσται ἡ γῆ αὕτη ὑμῖν ἐν κατασχέσει ἐναντι κυρίου.
23 *ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε ὕτως, ἁμαρτήσεσθε ἐναντι κυρίου, καὶ
γνώσεσθε τὴν ἁμαρτίαν ὑμῶν, ὅταν ὑμᾶς καταλάβῃ τὰ κα-
24 κά. *καὶ οἰκοδομήσατε ὑμῖν ἑαυτοῖς πόλεις τῇ ἀποσκευῇ
ὑμῶν, Ἐ ἐπαύλεις τοῖς κτήνεσιν ὑμῶν, καὶ τὸ ἐκπορευόμενον
ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν ποιήσετε.
25 *Ἐ εἶπαν οἱ υἱοὶ ῥουβήμ, Ἐ οἱ υἱοὶ γὰδ πρὸς μωυσῆν, λέ-
γοντες, οἱ παῖδές σου ποιήσουσιν καθὰ ὁ κύριος ἡμῶν ἐνετείλατο.
26 *ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν, Ἐ αἱ γυναῖκες ἡμῶν, καὶ αἱ κτήσεις ἡ-
μῶν, Ἐ πάντα τὰ κτήνη ἡμῶν ἔσονται ἐκεῖ ἐν ταῖς πόλεσι γα-
27 λαάδ. *οἱ δὲ παῖδές σου παρελεύσονται πάντες ἐνωπλισμέ-
νοι Ἐ ἐκτεταγμένοι ἐναντι κυρίου εἰς τὸν πόλεμον, ὃν τρόπον ὁ
28 κύριός μου λέγει. *καὶ σὺν ἐσταλη αὐτοῖς μωυσῆς ἐλεαζὰρ
τὸν ἱερέα, Ἐ ἰησοῦν υἱὸν ναυῆ, καὶ τοὺς ἄρχοντας πατριῶν τῶν
φυλῶν υἱῶν ἰσραήλ. *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς μωυσῆς, ἐὰν
διαβῶσιν οἱ υἱοὶ ῥουβὴμ Ἐ οἱ υἱοὶ γὰδ μεθ' ὑμῶν τὸν Ἰορδάνην,
πᾶς ἐνωπλισμένος εἰς πόλεμον ἔναντι κυρίου, καὶ κατακυ-
ριεύσητε ἡ γῆς ἀπέναντι ὑμῶν, Ἐ δώσετε αὐτοῖς τὴν γῆν γα-
30 λαάδ ἐν κατασχέσει. *ἐὰν δὲ μὴ διαβῶσιν ἐνωπλισμένοι
μεθ' ὑμῶν εἰς πόλεμον ἔναντι κυρίου, Ἐ διαβιβάσατε τὴν ἀπο-
σκευὴν αὐτῶν, Ἐ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
προστέρα ὑμῶν, εἰς γῆν χαναάν, καὶ συγκατακληρονομη-
θήσονται ἐν ὑμῖν ἐν τῇ γῇ χαναάν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Accesseruntque ad eum & dixerunt, Caulas ouium ædificabimus hic pecoribus noſtris, & vrbes familiæ noſtræ. "Nos autem armabimur expediti ante fratres noſtros, donec introducamus eos in locum ſuum, & habitabunt paruuli noſtri in ciuitatibus munitis propter habitatores terræ. "Non enim reuertemur in domos noſtras donec ſinguli filiorum Iſrael poſſideant hæreditatem ſuam. "Non enim poſſidebimus cum eis trans Iordanem & vltra, quia ſuſcepimus hæreditatem noſtram citra Iordanem ad Orientem. "Et tranſierit omnis armatus ex vobis Iordanem ante populum Domini, donec eijciat inimicos ſuos à conſpectu eius; "Et ſubijciatur terra coram populo Domini: "Dixitque eis Moyſes, Si feceritis verbum hoc, & ſi armati ieritis ante populum Domini ad pugnam; "Et ſubijciatur terra coram Domino. poſtea reuertemini & eritis innoxij in conſpectu Domini & apud Iſrael, eritque terra hæc vobis in poſſeſſionem coram Domino. "Ædificate vobis vrbes familiæ veſtris, & caulas ouibus veſtris, & facietis iuxta id quod egreſſum eſt de ore veſtro. "Si autem non feceritis ſic, ecce peccatis coram Domino, & ſcitote peccatum veſtrum quod inueniet vos. "Dixeruntque filij Gad & filij Ruben ad Moyſen; Serui tui facient ſicut Dominus noſter iubet. "Paruuli noſtri & vxores noſtræ, & pecora noſtra, & omnia iumenta noſtra erunt ibi in vrbibus Galaad. "Et omnes serui tui transibunt armati in exercitum ante populum Domini ad bellum, ſicut loquitur Dominus noſter. "Et dixit Moyſes eos, Si tranſierint filij Gad & filij Ruben vobiſcum Iordanem omnes armati ad bellum coram populo Domini, ſubiugatique fuerit terra in conſpectu veſtro; dabitis eis terram Galaad in poſſeſſionem. "Et ſi non tranſierint armati vobiſcum, ſuſcipient poſſeſſionem inter vos in terra Chanaan.

תרגום אונקלוס

16 יקריבו לותיה ואמרין חטרין דענאן נבני לבעירנא הכא וקרוין לטפלנא : 17 ואנחנא נזדרזי מבעין קדם בני ישראל עד דנעיילנון
לאתרהון ויתבון טפלנא בקרוין כריכין מן קדם יתבי ארעא : 18 לא נתוב לבתנא עד דיחסנון בני ישראל גבר אחסנתיה : 19 ארי לא
נחסן עמהון מעברא לירדנא ולהלא ארי כדין אחסנתנא לנא מעברא דירדנא מדינחא : 20 ואמר להון משה אם תעברון ית פתגמא
הדין אם תזדרזון קדם יי לאתקרבא קרבא : 21 ויעבור לכון כל דזדריז ית זרעתא קדם יי עד דיתרך ית
סנאוי מדבוהי מן קדמוהי : 22 והכבוש ארעא קדם יי ובתר כן תהובון ותהון זכאין מן קדם יי ומן ישראל ותהי
לסחלכון ותקרון לקבלכון ירפוק מפולכון העברון : 23 ואם לא תעבדון כן הא חבתון קדם יי ודעו חובתכון דתשכח יתכון : 24 בנו לכון קרוין
לטפלכון וסחרין לקבלכון וריפוק מפולכון העברון : 25 ואמרו בני גד ובני ראובן למשה למימר עבדך יעבדון כפא דרבוני
מפקד : 26 טפלנא נשנא גמלנא וכל בעירנא יהון תמן בקרוי גלעד : 27 ועבדך יעברון כל דזדריז לחילא קדם יי כפא דיי מלקדמנא
דברבוני : 28 ופקיד להון משה יתאלעזר כהנא ויתיהושע בר נון ורישי אבהת שבטיא לבני ישראל :
29 ואמר משה להון אין יעברון בני גד ובני ראובן עמכון ית ירדנא לקרבא קדם יי ותיתכבש ארעא
קדמיכון ותיתנון להון ית ארעא דגלעד לאחסנא : 30 ואם לא יעברון מזרזין עמכון ויתחסנון בגיכון בארעא

Universidad de Deusto
Biblioteca

31 * ויענו בני־גד ובני ראובן לאמר את אשר דבר
32 יהוה אל־עבדיך כן נעשה: * נחנו נעבר חלוצים
לפני יהוה ארצה כנען ואתנו אחזת נחלתנו מעבר
33 לירדן: ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן
ולחצי שבט מנשה בן־יוסף את ממלכת סיחן
מלך האמרי ואת ממלכת עוג מלך הבשן הארץ
34 לעריה בגבלת ערי הארץ סביב: * ויבנו בני־
35 גד את דיבן ואת עטרת ואת ערער: * ואת־
36 עטרת שופן ואת יעזר ויגבהה: * ואת־בית נמרה
37 ואת בית הרן ערי מבצר וגדרת צאן: * ובני ראובן בנו
38 את חשבון ואת אלעלא ואת קריתים: * ואת
נבו ואת־בעל מעון מוסבת שמם ואת שבמה
ויקראו בשמת את שמות הערים אשר בנו:
39 * וילכו בני מכיר בן־מנשה גלעדה וילכדה
40 ויורש את האמרי אשר בה: * ויתן משה את־
41 הגלעד למכיר בן־מנשה וישב בה: * ויאיר בן
מנשה הלך וילכד את־חותיהם ויקרא אתהן
42 חות יאיר: * ונבח הלך וילכד את־קנת ואת־בנתיה
ויקרא לה נבח בשמו:

לג

1 * אלה מסעי בני־ישראל אשר יצאו מארץ
מצרים לצבאתם ביד־משה ואהרן: * ויכתב
2 משה את־מוצאיהם למסעיהם על־פי יהוה
ואלה מסעיהם למוצאיהם: * ויסעו מרעמסס
בחדש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון
ממחרת הפסח יצאו בני־ישראל ביד רמה לעיני
4 כל־מצרים: * ומצרים מקברים את אשר הכה
יהוה בהם כל־בכור ובאלהיהם עשה יהוה
5 שפטים: * ויסעו בני־ישראל מרעמסס ויחנו
בסכת:

31 * Respondetúntq; filij Gad & filij Ruben:
Sicut locutus est Dominus seruis suis, ita fa-
32 ciemus. * Ipsi armati pergemus coram Do-
mino in terram Chanaan, & possessionē iam
susceptisse nos confitemur trans Iordanem.
33 * Dedit itaque Moyses, filijs Gad & Ruben
& dimidiæ tribui Manasse filij Ioseph regnū
Seon regis Ammorræi, & regnum Og regis
Basan, & terram eorum cum vrbibus suis per
34 circuitum. * Igitur extruxerunt filij Gad,
Dibon, & Astaroth, & Aroer.
35 * Et Roth, & Sopham, & Iazer, Iechaa.
36 * Et Bethnemra, & Betharam vrbes muni-
tas & caulas pecoribus suis.
37 * Filij verò Ruben ædificauerunt Esebon,
& Eleale, & Cariathaim.
38 * Et Nabo, & Baalmeon versis nominibus,
Sabama quoque, imponentes vocabula vrbi-
bus quas extruxerant.
39 * Porrò filij Machir filij Manasse perrexe-
runt in Galaad, & vastauerunt eam interfe-
cto Ammorræo habitatore eius.
40 * Dedit ergo Moyses terram Galaad Ma-
chir filio Manasse, qui habitauit in ea.
41 * Iair autem filius Manasse abijt, & occu-
pauit vicos eius, quos appellauit Auoth-iair,
42 id est, villas Iair.
* Nobe quoque perrexit & apprehendit
Canath cum viculis suis, vocauítque eam ex
nomine suo Nobe.

CAP. XXXIII.

1 HÆ sunt mansiones filiorum Israel qui
A egressi sunt de Ægypto per turmas suas
in manu Moysi & Aaron.
2 * Quas descripsit Moyses iuxta castrorum
loca quæ Domini iussione mutabant.
3 * Profecti igitur de Rameſſe mense primo,
quintadecima die mēsis primi, altera die Pha-
se, filij Israel in manu excelsa, vidētibus cun-
ctis Ægyptijs;
4 * Et sepelientibus primogenitos quos per-
cusserat Dominus; nam & in diis eorum exer-
cuerat vltionem.
5 * Castrametati sunt in Sochoth.

31 * Et responderunt filij Ruben, & filij Gad, di-
centes, Quæcúque Dominus dicit seruis suis, sic fa-
ciemus. * Nos transibimus armati coram Do-
mino in terram Chanaan, & dabitis possessionem
nostram in eo qui vltra Iordanem.
33 * Et dedit eis Moyses filijs Gad, & filijs Ru-
ben, & dimidiæ tribus Manasse filiorū Ioseph, re-
gnum Sion, regis Amorræorum, & regnum Og, re-
gis Basan, terram & ciuitates cum terminis eius,
ciuitates terræ in circuitu.
34 * Et ædificauerunt filij Gad Dibon. * Et Asta-
roth, & Aroer, & Sopham, & Jazer, & exalta-
35 uerunt illas. * Et Bethnemra & Betharam ci-
36 uitates munitas, & caulas ouium.
* Et filij Ruben ædificauerūt Esebon, & Eleale,
37 & Cariathaim. * Et Naboth, & Baalmeon,
38 circumdatas, & Sabama: & cognominauerunt in-
dita nomina eorū nomina vrbiū, quas ædificauerūt.
39 * Et perrexit filius Machir filij Manasse in Ga-
laad, & accepit eam, & perdidit Amorræum ha-
bitantem in ea.
40 * Et dedit Moyses Galaad Machir filio Manasse,
& habitauit illic.
41 * Et Jair filius Manasse perrexit, & accepit cau-
las eorum, & cognominauit eas caulas Jair.
42 * Et Nobe perrexit, & accepit Canath, & vi-
cos eius, & cognominauit eos Nobe ex nomine suo.

CAP. XXXIII.

1 ET hæ mansiones filiorum Israel, vt exierunt de
Ægypto cum exercitu suo in manu Moysi &
Aaron.
2 * Et scripsit Moyses profectiones eorum, & man-
siones eorum per verbum Domini: & hæ mansio-
nes itineris eorum.
3 * Profecti sunt ex Rameſſe mense primo quinta
& decima die mensis primi, postridie Paschæ, egres-
si sunt filij Israel in manu excelsa coram omnibus
Ægyptijs.
4 * Et Ægyptij sepeliebant ex ipsis mortuos om-
nes quotquot percussit Dominus omne primogeni-
tum in terra Ægypti; & in dijs eorum fecit vl-
tionem Dominus.
5 * Profecti autem filij Israel ex Rameſſe, castra-
metati sunt in Sochoth.

31 * Ἐὰν τεκρίνηται ⓐ υἱοὶ ῥουβὴν ⓒ ⓐ υἱοὶ γαὰδ, λέγοντες,
ὅτα ὁ κύριος ⓒ λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, οὕτως ποιήσομεν.
32 * ἡμεῖς διαβησόμεθα ἐνωπλισμένοι ἔναντι κυρίου εἰς γῆν
χαναάν, ⓒ δώσετε τὴν κατάσχεσιν ἡμῖν ἐν τῷ πέραν Ἰορ-
33 δάνου. * ⓒ ἔδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς τοῖς υἱοῖς γαὰδ, ⓒ τοῖς υἱοῖς
ῥουβὴν, ⓒ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ υἱῶν ἰωσὴφ, τὴν βασι-
λείαν σιών, βασιλέως τῶν ἀμορραίων, ⓒ τὴν βασιλείαν ὢγ
βασιλέως τ βασάν, τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις σὺν τοῖς ὁρίοις
34 αὐτῆς, πόλεις τῆς γῆς κύκλῳ. * ⓒ ᾠκοδόμησαν ⓐ υἱοὶ γαὰδ
35 τὴν δεβών. * καὶ τὴν ἀσαρώθ, ⓒ τὴν ἀροήρ, ⓒ τὴν σοφάρ,
ⓒ τὴν ἰαζήρ, ⓒ ὕψωσαν αὐτάς.
36 * καὶ τὴν βεθαμεσήμ, ⓒ τὴν βαιθαρρὰθ πόλεις ὀχυρὰς,
ⓒ ἐπαύλεις προβάτων.
37 * καὶ ⓐ υἱοὶ ῥουβὴν ᾠκοδόμησαν τὴν ἐσεβών, ⓒ τὴν ἐλεα-
λή, ⓒ τὴν καριαθαίμ.
38 * καὶ τὴν ναβώθ, ⓒ τὴν βεελμεών, περικυκλωμένας, ⓒ
τὴν σεβαμά· ⓒ ἐπωνόμασαν κ τὰ ὀνόματα αὐτῶν τὰ ὀ-
νόματα τῶν πόλεων, ἃς ᾠκοδόμησαν.
39 * καὶ ἐπορεύθη υἱὸς μαχεὶρ υἱοῦ μανασσῆ εἰς γαλαάδ, κ
ἔλαβεν αὐτὴν, ⓒ ἀπώλεσε τὸν ἀμορραῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν
40 αὐτῇ. * ⓒ ἔδωκε μωυσῆς τὴν γαλαὰδ τῷ μαχεὶρ υἱῷ μα-
νασσῆ, ⓒ κατῴκησεν ἐπ' αὐτῇ.
41 * καὶ ἰαὶρ ὁ ⓖ μανασσῆ ἐπορεύθη, ⓒ ἔλαβε τὰς ἐπαύλεις
αὐτῶν, ⓒ ἐπωνόμασεν αὐτὰς ἐπαύλεις ἰαίρ.
42 * ⓒ ναβαὺ ἐπορεύθη, ⓒ ἔλαβε τὴν καὰθ, καὶ τὰς κώμας
αὐτῆς, ⓒ ἐπωνόμασεν αὐτὰς ναβὼθ ἐκ ⓖ ὀνόματος αὐτοῦ.

λγ.

1 * Καὶ οὗτοι ⓓ σταθμοὶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ὡς ἐξῆλθον ἐκ τ
αἰγύπτου σὺν δ νόμει αὐτῶν ἐν χειρὶ μωυσῆ ⓒ ἀαρών.
2 * καὶ ἔγραψε μωυσῆς τὰς ἀπάρσεις αὐτῶν, ⓒ οὗτοι σταθ-
μοὶ αὐτῶν διὰ ῥήματος ⓚ κυρίου, ⓒ οὗτοι οἱ σταθμοὶ τ πορείας
3 αὐτῶν. * ἀπῆραν ἐκ ραμεσσῆ τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ τῇ πεν-
τεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, τῇ ἐπαύριον τοῦ
πάσχα ἐξῆλθον ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ὑψηλῇ ἐναντίον
4 πάντων τῶν αἰγυπτίων. * οἱ δὲ αἰγύπτιοι ἔθαπτον ἐξ αὐτῶν τοὺς
τεθνηκότας πάντας οὓς ἐπάταξε κύριος ⓚ πᾶν πρωτότοκον
ἐν γῇ αἰγύπτου· ⓒ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐποίησε τὴν ἐκδίκησιν
5 κύριος ⓚ. * ἀπάραντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκ ραμεσσῆ, πα-
ρεβάλοσαν εἰς σοκχώθ.

31 Responderuntque filij Gad & filij Ruben, dicentes: Sicut locutus est Dominus seruis tuis, ita faciemus. 32 Nos transibimus armati ante
populum Domini in terram Chanaan, & nobiscum manet possessio nostra trans Iordanem. 33 Dedítque eis Moyses, filiis videlicet Gad & filijs
Ruben, & dimidiæ tribui Manasse filij Ioseph regnum Seon regis Amorræi, & regnum Og regis Basan, terram cum vrbibus suis per terminos
vrbium terræ per circuitum. 34 Ædificauerunt̃que filij Gad Dibon & Ataroth, & Aroer. 35 Et Ataroth Sophan & Iazer & Iagbeha.
36 Et Bethnemra & Betharan vrbes munitas, & caulas ouium. 37 Filij autem Ruben ædificauerunt Esebon & Eleale, & Cariathaim.
38 Et Nebo & Baalmeon versis nominibus, & Sabama, & vocauerunt nominibus vrbes quas ædificauerant. 39 Et abierunt filij Machir filij
Manasse in Galaad, & subiecerunt eam, & eiecerunt Amorræum qui ibi erat. 40 Dedítque Moyses Galaad Machir filio Manasse, & habitauit in
eo. 41 Iair quoque filius Manasse abijt & subiecit vicos eius, & vocauit eos vicos Iair. 42 Nobe autem abijt & subiecit Chanath, & vicos
eius, & vocauit eam ex nomine suo Nobe.

CAP. XXXIII.

1 HÆ sunt mansiones filiorum Israel qui egressi sunt de terra Ægypti per turmas suas in manu Moysi & Aaron.
2 Descripsítque Moyses exitus eorum per profectiones eorum iuxta verbū Domini, & hæ sunt profectiones eorum iuxta exitus eorum.
3 Profectíque sunt de Rameses in mense primo quintadecima die mensis primi altera die Phase: egressi sunt filij Israel palam ante oculos
omnium Ægyptiorum. 4 Ægyptij autem sepeliebant omnes primogenitos quos occiderat Dominus in eis, & in idolis eorum fecit
Dominus iudicia. 5 Profectíque sunt filij Israel de Rameses, & castrametati sunt in Socoth.

31 ואתיבו בני גד ובני ראובן למימר יה דמליל ייי לעבדך כן נעבד: 32 נחנא נעיבר מזרזין קדם ייי לארעא דכנען ועמנא אחידת
דמי מרתא דיהי מלכות עוג מלכא דמחתן קריי ארעא לקדמיא ותחומין דעבר: 33 ויהב להון משה לבני גד ולבני ראובן ולפלגות שבטא דמנשה בר יוסף ית מלכות סיחון מלכא
ית מלכות עוג מלכא דמחתן קריי ארעא סחור סחור: 34 ובנו בני גד ית דיבון ויתיר עטרות
35 וית ערוער: וית עטרת שופן וית יעזר ויתיר נמרה: 36 וית בית נמרתא וית בית חרן קריין מרכיז וחותרין דעאן: 37 ובני ראובן בנו ית
חשבון וית אלעלא וית קריתים: 38 וית נבו וית בעל מעון שמהן שמהתא וית שבמה קרו בשמהן וית שמהת קריא דבנו:
39 ובני בר מנשה גלעדה ונסיבת ית מדברא וקטלת ית אמוראה דבה: 40 ויהב משה ית גלעד לבר מנשה ויתיב בה: 41 ויאיר בר מנשה
אזל ובזע ית כפרנהון וקרא להון כפרנהון יאיר: 42 ונבח אזל ובזע ית קנת וית כפרנתא וקרא לה נבח בשמיה:

לג

1 אילין מטלנהון בני ישראל דנפקו מארעא דמצרים לחיליהון כיד משה ואהרן: 2 וכתב משה ית מפקנהון כיד ימרא ואילין
מטלנהון לכפקנהון: 3 ונטלו מרעמסס בירחא קדמאה בחמשה עשרה יומא לירחא קדמאה מבתר פסחא נפקו בני ישראל בריש
לעיני כל מצראי: 4 ומצראי מקברין ית דקטיל ייי בהון כל בכרא ובטעוותהון עבד ייי דינין: 5 ונטלו בני ישראל

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 ויסעו מסכת ויחנו באתם אשר בקצה המדבר:
7 ויסעו מאתם וישב על־פי החירת אשר על־פני
8 בעל צפון ויחנו לפני מגדל: ויסעו מפני החירת
ויעברו בתוך הים המדברה וילכו דרך שלשת
9 ימים במדבר אתם ויחנו במרה: ויסעו
ממרה ויבאו אילמה ובאלים שתים עשרה עינת
10 מים ושבעים תמרים ויחנו שם: ויסעו
11 מאילם ויחנו על־ים סוף: ויסעו מים־סוף
12 ויחנו במדבר־סין: ויסעו ממדבר־סין ויחנו
13 בדפקה: ויסעו מדפקה ויחנו באלוש: ויסעו
14 מאלוש ויחנו ברפידם ולא היה שם מים לעם
15 לשתות: ויסעו מרפידם ויחנו במדבר סיני:
16 ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת התאוה:
17 ויסעו מקברת התאוה ויחנו בחצרת:
18 ויסעו מחצרת ויחנו ברתמה: ויסעו מרתמה
19 ויחנו ברמן פרץ: ויסעו מרמן פרץ ויחנו בלבנה:
20 ויסעו מלבנה ויחנו ברסה: ויסעו מרסה
21 ויחנו בקהלתה: ויסעו מקהלתה ויחנו בהר
22 שפר: ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה: ויסעו
23 מחרדה ויחנו במקהלת: ויסעו ממקהלת
24 ויחנו בתחת: ויסעו מתחת ויחנו בתרח:
25 ויסעו מתרח ויחנו במתקה: ויסעו ממתקה
26 ויחנו בחשמנה: ויסעו מחשמנה ויחנו
27 במסרות: ויסעו ממסרות ויחנו בבני יעקן:
28 ויסעו מבני יעקן ויחנו בהר הגדגד: ויסעו
29 מהר הגדגד ויחנו ביטבתה: ויסעו מיטבתה
30 ויחנו בעברנה: ויסעו מעברנה ויחנו בעציון
31 גבר: ויסעו מעציון גבר ויחנו במדבר־צן הוא
32 קדש: ויסעו מקדש ויחנו בהר ההר בקצה
33 ארץ אדום:

NVMERI. Translat. B. Hierony. *Manssueti.*

6 *De Sochoth venerũt in Ethan, quæ est in
7 extremis finibus solitudinis. *Inde egressi ve
8 nerunt contra Phiairoth, quę respicit Beelsẽ-
phon, & castrametati sunt ante Magdalum.
9 *Profectíq; de Phiairoth trãsierũt per medii
mare in solitudiné, & ambulantes tribus die-
bus per desertum Ethan castrametati sunt in
10 Mara. *Profectíq; de Mara venerũt in Helim
vbi erant duodecim fontes aquarũ & palmę
11 septuaginta, ibíq; castrametati sunt. *Sed &
inde egressi fixerũt tétoria super mare rubrũ.
12 *Profectíq; de mari rubro castrametati sunt
13 in deserto Sin. *Vnde egressi venerunt in
14 Dephcha. *Profectíq; de Dephcha castrame
tati sunt in Halus. *Egressíq; de Halus Ra-
phidim fixere tétoria, vbi populo defuit aqua
15 ad bibendũ. *Profectíq; de Raphidim, castra-
16 metati sunt in deserto Sinai. *Sed & de solitu-
C dine Sinai egressi, venerũt ad sepulchra cõcu-
17 piscẽtię. *Profectíq; de sepulchris concupiscẽ-
18 tiæ, castrametati sunt in Asseroth. *Et de
19 Asseroth venerunt in Rethma. *Profectíq;
de Rethma, castrametati sunt in Remonpha-
20 res. *Vnde egressi venerunt in Lebna.
21 *De Lebna castrametati sunt in Ressa.
22 *Egressíq; de Ressa venerunt in Ceeletha.
23 *Vnde profecti castrametati sunt in mon-
24 te Sepher. *Egressi de monte Sepher vene-
25 runt in Arada. *Inde proficiscentes castra-
26 metati sunt in Maceloth. *Profectíque de
27 Maceloth, venerunt in Taath. *De Taath
28 castrametati sunt in Thare. *Vnde egressi
29 fixere tentoria in Metcha. *Et de Metcha
30 castrametati sunt in Esmona. *Profectíque
de Esmona venerunt in Moseroth.
31 *Et de Moseroth castrametati sunt in Ba-
32 neiachan. *Profectíque de Baneiachan, ve-
33 nerunt in montem Gadgad. *Vnde profe-
34 cti castrametati sunt in Iethebatha. *Et de
35 Iethebatha venerũt in Hebrona. *Egressíq;
de Hebrona castrametati sunt in Asiongaber.
36 *Inde profecti venerũt in desertũ Sin: hæc
37 est Cades. *Egressíq; de Cades castrametati
sunt in mõte Hor in extremis finib⁹ terrę Edõ.

תרגום אונקלוס

6 ונטלו מסכות ושרו באתם דבסטר מדברא: 7 ונטלו מאתם ותב על פום חירתא די קדם בעיל צפון ושרו קדם מגדול:
8 ונטלו מן קדם חירתא ועברו בגו ימא למדברא ואזלו מהלך תלתא יומין במדברא דאתם ושרו בסרה: 9 ונטלו מסרה ואתו לאילם
ובאילם תרי עשר מבוען דמין ושבעין דקלין ושרו תמן: 10 ונטלו מאילם ושרו על ימא דסוף: 11 ונטלו מימא דסוף ושרו
במדברא דסין: 12 ונטלו ממדברא דסין ושרו בדפקה: 13 ונטלו מדפקה ושרו באלוש: 14 ונטלו מאלוש ושרו ברפידים
דלא הות תמן מיא לעמא למשתי: 15 ונטלו מרפידים ושרו במדברא דסיני: 16 ונטלו ממדברא דסיני ושרו בקברי דמשאלי: 17 ונטלו
מקברי דמשאלי ושרו בחצרות: 18 ונטלו מחצרות ושרו ברתמה: 19 ונטלו מרתמה ושרו ברמון פרץ: 20 ונטלו מרמון פרץ ושרו בלבנה:
21 ונטלו מלבנה ושרו ברסה: 22 ונטלו מרסה ושרו בקהלתה: 23 ונטלו מקהלתה ושרו בטורא דשפר: 24 ונטלו מטורא דשפר ושרו
בחרדה: 25 ונטלו מחרדה ושרו במקהלות: 26 ונטלו ממקהלות ושרו בתחת: 27 ונטלו מתחת ושרו בתרח: 28 ונטלו מתרח
ושרו במתקה: 29 ונטלו ממתקה ושרו בחשמנה: 30 ונטלו מחשמנה ושרו במסרות: 31 ונטלו ממסרות ושרו בבני יעקן:
32 ונטלו מבני יעקן ושרו בטור גדגד: 33 ונטלו מטור גדגד ושרו ביטבתה: 34 ונטלו מיטבתה ושרו בעברנה: 35 ונטלו מעברנה
ושרו בעציון גבר: 36 ונטלו מעציון גבר ושרו במדבר צן הוא רקם: 37 ונטלו מרקם ושרו בטורא בתיפי ארעא

6 *Et profecti sunt ex Sochoth, & castrametati
7 sunt in Ethan, quæ est pars deserti. *Et profecti
sunt ex Ethã, et castrametati sunt ad os Eroth, quæ
8 est contra Beelsephon, & castrametati sunt contra
Magdalo. *Et profecti sunt contra Eroth, & trãsi-
9 erunt per medium maris in desertũ, & ambulaue-
runt viã trium dierũ per desertũ ipsi, & castrame-
10 tati sunt in Mara. *Et profecti sunt ex Mara, et
venerũt in Heli, & in Heli duodecim fontes aqua-
rum, & septuaginta trunci palmarũ, & castrame-
11 tati sunt illic apud aquã. *Et profecti sunt ex Heli, et
12 castrametati sunt super mare rubrũ. *Et pfecti sunt
a mari rubro, & castrametati sunt in desertũ Sin.
13 *Et profecti sunt de deserto Sin, & castrametati
14 sunt in Dephcha. *Et profecti sunt Dephcha, &
castrametati sunt in Halus. *Et profecti sunt ex Ha
15 lus, et castrametati sunt in Raphidim, et non erat il-
lic aqua ad bibendum. *Et profecti sunt ex Raphi-
16 dim, et castrametati sunt in deserto Sinai. *Et pro-
fecti sunt de deserto Sinai, et castrametati sunt in se-
17 pulchris cõcupiscẽtiæ. *Et profecti sunt ex sepulchris
concupiscẽtiæ, et castrametati sunt in Asseroth. *Et
18 pfecti sunt ex Asseroth, et castrametati sunt in Reth
19 ma. *Et profecti sunt ex Rethma, et castrametati
sunt in Remõ-Phares. *Et profecti sunt ex Remõ-
20 Phares, et castrametati sunt in Lebna. *Et profecti
21 sunt de Lebna, et castrametati sunt in Ressa. *Et
profecti sunt de Ressa, et castrametati sunt in Cala-
22 tha. *Et profecti sunt de Calatha, et castrametati
23 sunt in Arsaphar. *Et profecti sunt ex Arsaphar, et
24 castrametati sunt in Arada. *Et profecti sunt de A-
25 rada, et castrametati sunt in Maceloth. *Et profecti
26 sunt de Maceloth, & castrametati sunt in Thaath.
27 *Et profecti sunt de Thaath, & castrametati sunt
28 in Thare. *Et profecti sunt de Thare, et castrametati
29 sunt in Metcha. *Et profecti sunt ex Metcha, et ca
strametati sunt in Esmona. *Et profecti sunt ex Es-
30 mona, et castrametati sunt in Moseroth. *Et profe-
31 cti sunt de Moseroth, & castrametati sunt in Ba-
32 neiachan. *Et profecti sunt de Baneiachã, et castra-
metati sunt in montẽ Gadgad. *Et profecti sunt de
33 monte Gadgad, et castrametati sunt in Iethebatha.
34 *Et profecti sunt de Iethebatha, et castrametati sunt in Ebrona. 35 *Et profecti sunt de Ebrona, et castrametati sunt in
Asion Gaber. 36 *Et profecti sunt de Asion Gaber, et castrametati sunt in deserto Sin. & profecti sunt de deserto Sin: hæc
est Cades. 37 *Et profecti sunt de Cades, & castrametati sunt in Hor monte prope terram Edom.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

*Et profecti sunt de Sochoth, & castrametati sunt in Ethan, quæ est in latere deserti. *Et profecti sunt de Ethan, & reuersi sunt cõtra Phiarioth,
que est ante Beelsephon, & castrametati sunt ante Magdalum. *Et profecti sunt de conspectu Hiroth, & transierunt per medium maris in deser-
tum, & abierunt itinere trium dierum per solitudinem, & castrametati sunt in Mara. *Et profecti sunt de Mara, & venerunt in Elim, & in Elim
erant duodecim fontes aquarum & septuaginta palmæ, & manserunt ibi. *Et profecti sunt de Elim, & castrametati sunt iuxta mare rubrum.
*Et profecti sunt de mari rubro, & castrametati sunt in deserto Sin. *Et profecti sunt de deserto Sin, & castrametati sunt in Dephca. *Pro-
fecti sunt de Dephca, & castrametati sunt in Alus. *Et profecti sunt de Alus, & castrametati sunt in Raphidim, & non erant ibi aquæ vt bi-
beret populus. *Profectíq; sunt de Raphidim, & castrametati sunt in deserto Sinai. *Profectíq; sunt de deserto Sinai, & castrametati sunt in
sepulchris cõcupiscentiũ. *Et pfecti sunt de sepulchris cõcupiscentiũ, & castrametati sunt in Asseroth. *Et profecti sunt de Rethma, & castrametati sunt in Remonphares.
*Et pfecti sunt de Asseroth, & castrametati sunt in Rethma. *Et pfecti sunt de Lebna, & castrametati sunt in Reſa.
*Profectíque sunt de Remonphares, & castrametati sunt in Lebna. *Et pfecti sunt de Cehalata, & castrametati sunt in mõte Sapher. *Et pfecti sunt
*Et pfecti sunt de Reſa, & castrametati sunt in Cehalata. *Profectíq; sunt de Cehalata, & castrametati sunt in Maceloth. *Et pfecti sunt de Maceloth, &
de mõte Sapher, & castrametati sunt in Harada. *Profectíq; sunt de Harada, & castrametati sunt in Thare. *Profectíq; sunt de Thare, & castrametati sunt in Metcha-
castrametati sunt in Taath. *Profectíq; sunt de Taath, & castrametati sunt in Mosroth. *Profectíq; sunt de Metcha, & castrametati sunt in Asemona. *Et pfecti sunt de Asemona, & castrametati sunt in mõte Gadgad. *Profectíq; sunt de monte
de Moseroth, & castrametati sunt in Beneiacan. *Profectíq; sunt de Beneiacan, & castrametati sunt in Ebrona. *Et pfecti sunt de Ebrona, & castrametati
Gadgad, & castrametati sunt in Iethatha. *Et pfecti sunt de Iethatha, & castrametati sunt in Ebrona. *Et profecti sunt de Cades, & castra-
sunt in Asiongaber. *Et pfecti sunt de Asiongaber, & castrametati sunt in desertum Sin: hæc est Cades.
metati sunt in monte Hor in finibus terræ Edom.

Universidad de Deusto
Biblioteca

38 ויעל אהרן הכהן אל־הר ההר על־פי יהוה
וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני־ישראל
מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש:
39 ואהרן בן־שלש ועשרים ומאת שנה במתו
בהר ההר: 40 וישמע הכנעני מלך ערד
והוא־ישב בנגב בארץ כנען בבוא בני ישראל:
41 ויסעו מהר ההר ויחנו בצלמנה: 42 ויסעו
מצלמנה ויחנו בפונן: 43 ויסעו מפונן ויחנו באבת:
44 ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים בגבול מואב:
45 ויסעו מעיים ויחנו בדיבן גד: 46 ויסעו מדיבן
גד ויחנו בעלמן דבלתימה: 47 ויסעו מעלמן
דבלתימה ויחנו בהרי העברים לפני נבו:
48 ויסעו מהרי העברים ויחנו בערבת מואב
על ירדן ירחו: 49 ויחנו על הירדן מבית הישמת עד
אבל השטים בערבת מואב: 50 וידבר
יהוה אל־משה בערבת מואב על־ירדן ירחו
לאמר: 51 דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם
עברים את הירדן אל ארץ כנען: 52 והורשתם
את כל יושבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל
משכיתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל
במותם תשמידו: 53 והורשתם את הארץ וישבתם
בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה:
54 והתנחלתם את הארץ בגורל למשפחתיכם לרב
תרבו את נחלתו ולמעט תמעיט את נחלתו אל
אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה למטות אבתיכם
תתנחלו: 55 ואם לא תורישו את יושבי הארץ
מפניכם והיה אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם
ולצנינם בצדיכם וצררו אתכם על הארץ אשר
אתם ישבים בה: 56 והיה כאשר דמיתי לעשות להם
אעשה לכם:

38 *Ascenditque Aaron sacerdos in montem Horiubente Domino, & ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum Israel ex Ægypto mense quinto primo die mensis:
39 *Cùm esset annorum centum viginti trium,
40 *Audiuitque Chananæus rex Arad qui habitabat ad meridiem, in terram Chanaan venisse filios Israel.
41 *Et profecti de monte Hor castrametati
42 sunt in Salmona. *Vnde egressi venerunt
43 in Phinon. *Profectíque de Phinon castrametati sunt in Oboth.
44 *Et de Oboth venerunt in Icabarim quæ est in finibus Moabitarum.
45 *Profectíque de Icabarim, fixere tentoria in
46 Dibon-Gad. *Vnde egressi castrametati
F sunt in Elmon-deblathaim.
47 *Egressíq; de Elmon-deblathaim, venerunt ad montem Abarim contra Nabo.
48 *Profectíque de mõtibus Abarim transierunt ad campestria Moab supra Iordanẽ contra Hiericho.
49 *Ibíque castrametati sunt de Bethsimon vsque ad Belsathim planioribus locis Moabitarum.
50 *Vbi locutus est Dominus ad Moysen.
51 *Præcipe filiis Israel & dic ad eos, Quando transieritis Iordanem, intrantes terram Chanaan:
52 *Disperdite cunctos habitatores terræ il-
G lius, confringite titulos, & statuas comminute, atque omnia excelsa vastate;
53 *Mundantes terram & habitantes in ea. ego enim dedi vobis illam in possessionem,
54 Quam diuidetis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorem, & paucioribus angustiorem, singulis vt sors eciderit, ita tribuetur hæreditas. Per tribus & familias possessio diuidetur. 55 *Sin autem nolueritis interficere habitatores terræ qui remanserint, erunt vobis quasi claui in oculis, & lanceæ in lateribus, & aduersabuntur vobis in terra habitationis vestræ. 56 *Et quicquid illis cogitaueram facere, vobis faciam.

תרגום אונקלוס

38 מארעא דמצרים בירחא חמישאה בחד לירחא: 39 ואהרן בר מאה ועשרין והלת שנין כד מית בהור טוראה:
40 וכנעני מלכא דערד והוא יתיב בדרומא בארעא דכנען מטיתי בני ישראל: 41 ונטלו מפונון ושרו בפוגון:
42 ונטלו מפונון ושרו באבות: 43 ונטלו מאבות ושרו בעיי עברי בתחום מואב: 44 ונטלו מעיים ושרו בדיבן גד:
45 ונטלו מדיבן גד ושרו בעלמון דבלתימה: 46 ונטלו מעלמון דבלתימה ושרו בטורי עברי קדם נבו:
47 ונטלו מטורי עברי ושרו בחקל מואב על יורדנא דיריחו: 48 ושרו על יורדנא מביית ישימות עד מישר שיזף בחקל מואב:
49 ומליל יוי עם משה בחקל מואב על יורדנא דיריחו לאמר: 50 מלל עם בני ישראל ותימר להון ארי אתון עברין ית יורדנא לארעא דכנען:
51 ותתרכון ית יתבי ארעא מן קדמיכון ותאבדון ית כל צלמי דהון ותתברון ית כל פסילי מתכתהון תשיצון:
52 ותתרכון ית יתבי ארעא ותיתבון בה ארי לכון יהבית ית ארעא למירתה ותתנחלון ית ארעא בגורלכון לזרעיכון בתרגיו תסגון ית אחסנתהון
53 ולדיירי חשרון ית אחסנתהון לדיפוק ליה תהון ערבא ודיליה יהי לשבטא דאבהתכון תתחסנון:
54 כן תתקסמון ויהי מה דשפר ליכון תהי מתקנייכון ועיקר לכון על ארעא דאתון יתבין בה:
55 ואם לא תתרכון ית יתבי ארעא מן קדמיכון ויהי מה דתשיירון מנהון יהון לכון לשכין בעיניכון
ולצנין בגנבכון ויהון מעיקין יתכון על ארעא דאתון יתבין בה:
56 ויהי כמה דמחשבית למעבד להון אעבד לכון:

37 *Et ascendit Aaron sacerdos in montem propter
tussum Domini, & mortuus est illic in quadragesimo anno exitus filiorũ Israel de terra Ægypti mense quinto primo die mensis. 38 *Et Aaron erat trium
39 & viginti & centum annorum, quando mortuus
fuit in Or monte. 39 *Et audiens Chananæus rex
40 Arad, & hic habitabat in terra Chanaan, quando ingrediebantur filij Israel. 40 *Et profecti sunt ex
41 Or monte, & castrametati sunt in Salmona.
41 *Et profecti sunt de Salmona, & castrametati
42 sunt in Phinon. 42 *Et profecti sunt de Phinon, &
43 castrametati sunt in Oboth. 43 *Et profecti sunt ex
44 Oboth, & castrametati sunt in Gai, in eo quod vltra in finibus Moab. 44 *Et profecti sunt ex Gai, 45
& castrametati sunt in Dibon Gad.
45 *Et profecti sunt ex Dibon Gad, & castrame-
46 tati sunt in Elmon Deblathaim. 46 *Et profecti sunt
47 ex Elmon Deblathaim, & castrametati sunt super montes Abarim contra Nabo. 47 *Et profecti sunt
48 de finibus Abarim, & castrametati sunt in occidente Moab, supra Iordanem iuxta Hiericho.
48 *Et castrametati sunt apud Iordanẽ inter Beth-
49 simon, vsque ad Belsathim in occidente Moab.
49 *Et locutus est Dominus ad Moysen, in occiden-
50 te Moab apud Iordanem, contra Hiericho, dicens:
50 *Loquere filijs Israel, et dices ad illos, Vos tran-
51 site Iordanem in terram Chanaan.
51 *Et perdetis omnes habitantes in terra ante fa-
52 ciem vestram, & auferetis speculas eorum, & omnia idola conflata eorum perdetis ea, & omnes statuas eorum auferetis.
52 *Et perdetis habitantes terram, & habitabitis
53 in ea, vobis enim dedi terram eorum in sorte.
53 *Et possidebitis terram in sorte per tribus ve-
54 stras, pluribus multiplicabitis possessionem eorum, & paucioribus multiplicabitis possessionem eorũ, in quod exierit nomen eius, illic eius erit, per tribus familiarum vestrarum possidebitis.
54 *Si verò non perdideritis habitantes in terra de
55 facie vestra, & erit quoscunque reliqueritis ex eis, oculi in oculis vestris, & iacula in lateribus vestris, & aduersabuntur vobis in terra, in quam vos habitabitis: 56 *Et erit quemadmodum decreue-
ram facere eis, faciam vobis.

CHALDAICÆ ARAPHRASIS TRANSLATIO.

37 *Ascenditq; Aaron sacerdos in montem Hor, iuxta verbum Domini, & mortuus est ibi in anno quadragesimo egressionis filiorũ Israel de terra Ægypti in mense quinto in prima die mensis. 38 *Aaron autẽ centum viginti triũ annorũ ætatis erat, quando mortuus est in mõte Hor. 39 *Et audiit Chananæus rex Arad, & ipse habitabat ad meridiẽ in terra Chanaan quando veniebant filij Israel. 40 *Profectíq; sunt de mõte Hor, & castrametati sunt in Salmona. 41 *Et profecti sunt de Phunon, & castrametati sunt in Phunon. 42 *Et profecti sunt de Hym, & castrametati sunt in Oboth. 43 *Et profecti sunt de Oboth, & castrametati sunt iuxta vada transeuntium in termino Moab. 44 *Et profecti sunt de Elmon Deblathaim, & castrametati sunt in Dibon gad. 45 *Profectíque sunt de Dibon-gad, & castrametati sunt in Elmon Deblathaim. 46 *Et profecti sunt de Elmon Deblathaim, & castrametati sunt in monte Abarim contra Nabo. 47 *Et profecti sunt de montibus Abarim, & castrametati sunt in campestribus Moab iuxta Iordanem Hiericho. 48 *Castrametatíque sunt iuxta Iordanem de Beth-iesimoth vsque ad conuallem Setim in campestribus Moab. 49 *Loquereq; eum filiis Israel, & dices ad eos, Quando transieritis Iordanem ad terram Chanaan: 50 *Eijcietis habitatores terræ à conspectu vestro, & disperdetis omne templum adoration is eorum, & omnes statuas conflatiles eorum disperdetis, & omnia excelsa eorum vastabitis. 51 *Et possidebitis terram, & habitabitis in ea, quia vobis dedi terram vt possideatis eam. 52 *Possidebitisque terram sorte per cognationes vestras; pluribus augebitis possessionem eorum, & paucioribus diminuetis possessionem suam, vnicuique vbi sors ei exierit, ibi dabitur possessio eius, per tribus patrum vestrorum possidebitis. 53 *Si autem non eiecerit is habitatores terræ à conspectu vestro, qui remanserint ex eis, erunt in turmas assumentes arma contra vos, & in castra circumdantia vos, & angustiabunt vos in terra in qua vos habitabitis. 54 *Et erit sicut cogitaui facere illis, sic vobis faciam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

לד

CAP. XXXIIII.

1 וידבר יהוה אל משה לאמר:
2 צו את בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם באים אל הארץ כנען זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ כנען לגבלתיה:
3 והיה לכם פאת נגב ממדבר צן על ידי אדום והיה לכם גבול נגב מקצה ים המלח קדמה:
4 ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקרבים ועבר צנה והיו תוצאתיו מנגב לקדש ברנע ויצא חצר אדר ועבר עצמונה:
5 ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאתיו הימה:
6 וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים:
7 וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדל תתאו לכם הר החר:
8 מהר ההר תתאו לבא חמת והיו תוצאת הגבל צדדה:
9 ויצא הגבל זפרנה והיו תוצאתיו חצר עינן זה יהיה לכם גבול צפון:
10 והתאותם לכם לגבול קדמה מחצר עינן שפמה:
11 וירד הגבל משפם הרבלה מקדם לעין וירד הגבל ומחה על כתף ים כנרת קדמה:
12 וירד הגבול הירדנה והיו תוצאתיו ים המלח זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב:
13 ויצו משה את בני ישראל לאמר זאת הארץ אשר תתנחלו אתה בגורל אשר צוה יהוה לתת לתשעת המטות וחצי המטה:
14 כי לקחו מטה בני הראובני לבית אבתם ומטה בני הגדי לבית אבתם ורחצי מטה מנשה לקחו נחלתם:
15 שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם מעבר לירדן יריחו קדמה מזרחה:
16 וידבר יהוה אל משה לאמר:

CAP. XXXIIII.

1 LOcutúsq; est Dominus ad Moysen dicens,
2 Præcipe filiis Israel & dices ad eos, Cùm ingressi fueritis terram Chanaan & in possessionem vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur.
3 Pars Meridiana incipiet à solitudine Sin, quæ est iuxta Edom, & habebit terminos contra Orientem mare falsissimum.
4 Qui circuibunt Australem plagam per ascensum Scorpionum, ita vt trànseant in Senna, & peruenient ad Meridiem vsque ad Cadesbarne, vnde egredientur cõfinia ad villam nomine Adar, & tendent vsque Asemona.
5 Ibitq́ue per gyrum terminus ab Asemona vsque ad Torrentem Ægypti, & magni maris litore finietur.
6 Plaga autem Occidentalis à mari magno
B incipiet, & ipso fine claudetur.
7 Porro ad Septentrionalem plagam à mari magno termini incipient perueniétes vsque ad montem altissimum.
8 A quo venient in Emath vsque ad terminos Sedada.
9 Ibuntq́ue confinia vsque ad Hebrona & villam Henan. hi erunt termini in parte Aquilonis.
10 Inde metabuntur fines contra Orientalem plagam de villa Henan vsque Sephama.
11 Et de Sephama descendét termini in Reblata contra fontem Daphnin. Inde perue-
C nient contra Orientem ad mare Cenereth.
12 Et tendent vsque Iordanem, & ad vltimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu.
13 Præcepitq́ue Moyses filiis Israel dicens: Hæc erit terra quam possidebitis sorte, & quã iussit Dominus dari nouem tribubus & dimidiæ tribui.
14 Tribus enim filiorum Ruben per familias suas, & tribus filiorum Gad iuxta cognationum numerum. media quoque tribus Manasse,
15 Id est duæ semis tribus acceperũt partẽ suam trans Iordanem contra Hiericho ad
16 Orientalẽ plagã.
16 Et ait Dñs ad Moysen:

CAP. XXXIIII.

1 ΚΑὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων
2 ἔντειλαι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε εἰς τὴν γῆν χανααν, αὕτη ἔσται ὑμῖν εἰς κληρονομίαν, γῆ χανααν σὺν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς.
3 καὶ ἔσται ὑμῖν τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ τῆς ἐρήμου σὶν ἕως ἐχόμβρου ἐδών. Ⓒ ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια τὰ πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσσης τῆς ἁλυκῆς ἀπὸ ἀνατολῶν.
4 καὶ κυκλώσει ὑμᾶς τὰ ὅρια ἀπὸ λιβὸς πρὸς διάβασιν ἀκραββείν, Ⓒ παρελεύ(ξε)ται χανάν, Ⓒ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῆ πρὸς λίβα κάδης τοῦ βαρνή· καὶ ἐξελεύσε) εἰς ἔπαυλιν ἀρὰδ, καὶ παρελεύ(ξε)ται ἀσεμωνά.
5 καὶ κυκλώσει τὰ ὅρια ἀπὸ ἀσεμωνὰ χείμαρρον αἰγύπτου, Ⓒ ἔσται ἡ διέξοδος Ⓘ ἡ θάλασσα.
6 καὶ τὰ ὅρια τῆ θαλάσσης ἔσται ὑμῖν ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὁρίεῖ· τοῦτο ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια τῆ θαλάσσης.
7 καὶ τοῦτο ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια πρὸς βορρᾶ, ἀπὸ τῆ θαλάσσης τῆ μεγάλης καθαμερῆ(ξε) ὑμῖν αὐτοῖς ὄρος ὄρος.
8 καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ ὄρος καθαμερῆ(ξε) ἑαυτοῖς εἰσπορευομένων εἰς ἐμαθ, Ⓒ ἔσται ἡ ἔξοδος αὐτῆ τὰ ὅρια σεδαδά.
9 καὶ ἐξελεύσε) τὰ ὅρια ζεφρωνά, Ⓒ ἔσται ἡ ἔξοδος αὐτῆ ἀσερναείμ· τοῦτο ἔσται ὑμῖν ὅρια ἀπὸ βορρᾶ.
10 καὶ καθαμερῆ(ξε) ὑμῖν ἑαυτοῖς τὰ ὅρια ἀνατολῶν ἀπὸ ἀσερναείμ σεπφαμά.
11 καὶ καθήσε) τὰ ὅρια ἀπὸ σεπφαμὰ ἀρβηλὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ πηγάς· Ⓒ καταβή(ξε)ται τὰ ὅρια βηλ, Ⓒ συγκρούσει ἐπὶνώτου θαλάσσης χενερεθ ἀπὸ ἀνατολῶν.
12 καὶ καταβήσε) τὰ ὅρια ἐπὶ τὸν ἰορδάνην, Ⓒ ἔσται ἡ ἔξοδος θαλάσσα ἡ ἁλυκή, αὕτη ἔσται ὑμῖν ἡ γῆ Ⓒ τὰ ὅρια αὐτῆ κυκλῳ. 13 καὶ ἐνετείλατο μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· αὕτη ἡ γῆ ἣν καταμερισθήσεσθε αὐτὴν μὴ κλῆρε οὗ τέθακεν σωσὲ τάξε κύριος δοῦναι αὐτὴν ταῖς ἐννέα φυλαῖς, Ⓒ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ.
14 ὅτι ἔλαβε φυλὴ υἱῶν ῥουβὴμ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, Ⓒ φυλὴ υἱῶν γὰδ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. Ⓒ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἀπέλαβον σὺν κλήρῳ αὐτῶν·
15 δύο φυλαὶ καὶ ἥμισυ φυλῆς ἔλαβον σὺν κλήρῳ αὐτῶν πέραν Ⓕ ἰορδάνου κῆ ἱερειχὼ ἀπὸ νότου πρὸς ἀνατολάς.
16 καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXIIII.

LOcutusque est Dominus cum Moyse, dicens:
2 Præcipe filiis Israel & dices ad eos, quando ingressi fueritis in terram Chanaan, Hæc est terra quæ sorte cadet vobis in possessionem terræ Chanaan per terminos eius.
3 Eritque vobis plaga australis à deserto Sin iuxta Edom, & erit vobis terminus australis à finibus maris falsi ad Orientem.
4 Et circuibit vos terminus ab austro per ascensum scorpionum, & transibit in Sin, & erunt exitus eius ab austro in Cades-Barne, & egredietur in Asaradar, & pertransibit in Semon.
5 Et circuibit terminus ab Asemon ad torrentem Ægypti, & erunt exitus eius ad mare Occidentis.
6 Terminus autem occidentalis erit vobis mare magnum, & terminus eius, hic erit vobis terminus Occidentalis.
7 Hic autem erit vobis terminus Septentrionalis, à mari magno contra montem Hor.
8 Et à monte Hor vsque ad introitum Hemath, & erunt exitus termini in Sedada.
9 Et egredietur terminus in Zephron, & erunt exitus eius vsque ad Asarenan. Iste erit vobis terminus Aquilonis.
10 Et descendet terminus à Sephan in Reblà ab Oriente fontis, & descendet terminus & pertinget ad littus maris Geneſar ad Orientem.
11 Describetúsque vobis terminum Orientalem ab Asarenan in Sephan.
12 Et descendet terminus ad Iordanem, & erunt exitus eius in mare salis: Hæc erit vobis terra per terminos eius in circuitu.
13 Præcepitque Moyses filiis Israel, dicens: Hæc erit terra quam possidebitis sorte, quam iussit Dominus dari nouem tribubus & dimidiæ tribui.
14 Tribus enim filiorum Ruben, & tribus filiorum Gad, & dimidia tribus Manasse, susceperunt possessionem suam iuxta Iordanem ad Orientalem plagam.
15 Duo tribus & dimidia acceperunt hæreditatem suam trans Iordanem ad cognationes suas per domos patrum suorum.
16 Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens:

תרגום אונקלוס

לד

1 ומליל יי עם משה למימר:
2 פקיד ית בני ישראל ותימר להון ארי אנתון עלין לארעא דכנען דא ארעא דתיפל לכון באחסנא ארעא דכנען לתחומהא:
3 ויהי לכון רוס דרומא ממדברא דסין על ידי אדומאה ויהי לכון תחום דרומא מסיפי ימא דמלחא קידומא:
4 ויסחר לכון תחומא מדרומא לסיפקני שקרבים ויעיבר לצין ויהון מפקנוהי מדרומא לרקם גיאה ויפוק לחצר אדר ויעיבר לעצמון:
5 ויתחר תחומא מעצמון לנחלה דמצרים ויהון מפקנוהי ימא:
6 ותחום מערבא ויהי לכון ימא רבא ותחומיה דין יהי לכון תחום מערבא:
7 ודין יהי לכון תחום ציפונא מן ימא רבא תכינון לכון להר טורא:
8 מהר טורא תכינון למעי חמת ויהון מפקנוהי תחומא לצדד:
9 ויפוק תחומא לזיפרן ויהון מפקנוהי לחצר עינן דין יהי לכון תחום ציפונא:
10 ותחות תחומא משום תכינון לכון מחצר עינן ולשפם:
11 ויחות תחומא לשפם לרבלה מדינח לעין ויחות תחומא ויסחי על כתף ים גינוסר קידומא:
12 ויחות תחומא לירדנא ויהון מפקנוהי לימא דמלחא דא תהי לכון ארעא לתחומהא סחור סחור:
13 ופקיד משה ית בני ישראל למימר דא ארעא דתירתון באחסנא דתתיהבא ביד תשעת שבטיא ופלגות שבטא:
14 ארי קבילו שבטא דבני ראובן לבית אבהתהון ושבטא דבני גד לבית אבהתהון ופלגות שבטא דמנשה קבילו אחסנתהון:
15 תרי שבטין ופלגות שבטא קבילו אחסנתהון מעברא ליردנא דיריחו קידומא:
16 ומליל יי עם משה למימר:

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־
18 הָאָרֶץ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן : * וְנָשִׂיא אֶחָד
נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֶּה תִּקְחוּ לְנַחֵל אֶת־הָאָרֶץ :
19 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־
20 יְפֻנֶּה : * וְלְמַטֵּה בְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד :
21 * לְמַטֵּה בִנְיָמִן אֱלִידָד בֶּן־כִּסְלוֹן : * וְלִמַטֵּה בְנֵי־
22 דָן נָשִׂיא בֻקִּי בֶן־יָגְלִי : * לִבְנֵי יוֹסֵף לְמַטֵּה בְנֵי־
23 מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חַנִּיאֵל בֶּן־אֶפֹד : * וְלִמַטֵּה בְנֵי־
24 אֶפְרַיִם נָשִׂיא קְמוּאֵל בֶּן־שִׁפְטָן : * וְלִמַטֵּה
25 בְנֵי־זְבוּלֻן נָשִׂיא אֶלִיצָפָן בֶּן־פַּרְנָךְ : * וְלִמַטֵּה בְנֵי־
26 יִשָּׂשכָר נָשִׂיא פַּלְטִיאֵל בֶּן־עַזָּן : * וְלִמַטֵּה בְנֵי אָשֵׁר
27 נָשִׂיא אֲחִיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי : * וְלִמַטֵּה בְנֵי־נַפְתָּלִי
28 נָשִׂיא פְּדַהְאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד : * אֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
לְנַחֵל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן :

לה

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב
עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר : * צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתְנוּ
2 לַלְוִיִּם מִנַּחֲלַת אֲחֻזָּתָם עָרִים לָשָׁבֶת וּמִגְרָשׁ לֶעָרִים
3 סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם : * וְהָיוּ הֶעָרִים לָהֶם
לָשָׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם יִהְיוּ לִבְהֶמְתָּם וְלִרְכֻשָׁם
4 וּלְכֹל חַיָּתָם : * וּמִגְרְשֵׁי הֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם
5 מִקִּיר הָעִיר וָחוּצָה אֶלֶף אַמָּה סָבִיב : * וּמַדְתֶּם
מִחוּץ לָעִיר אֶת־פְּאַת־קֵדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת־
פְּאַת־נֶגֶב אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת־פְּאַת־יָם אַלְפַּיִם
בָּאַמָּה וְאֶת־פְּאַת צָפוֹן אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְהָעִיר
6 בַּתָּוֶךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגִּרְשֵׁי הֶעָרִים : * וְאֶת
הֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אֶת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָנֻס שָׁמָּה הֹרֵצַח וְעֲלֵיהֶם תִּתְּנוּ אַרְבָּעִים
וּשְׁתַּיִם עִיר :

17 * Hæc sunt nomina virorum qui terram
vobis diuident, Eleazar sacerdos & Iosue fi-
lius Nun.
18 * Et singuli principes de tribubus singulis.
19 * Quorum ista sunt vocabula: de tribu Iu-
da, Caleb filius Iephone.
20 * De tribu Simeon, Samuel filius Amiud.
21 * De tribu Beniamin, Helidad filius Case-
lon.
22 * De tribu filiorum Dan, princeps Bocci filius Iogli.
23 * Filiorum Ioseph de tribu filiorum Manasse, princeps Bannihel filius Ephot.
24 * De tribu Ephraim, princeps Camuhel filius Septhan.
25 * De tribu Zabulon, princeps Helisaphan filius Pharnath.
26 * De tribu Isachar, princeps Phaltihel filius Ozan.
27 * De tribu Aser, princeps Abiud filius Salomi.
28 * De tribu Neptalim, princeps Phedahel filius Amiud.
29 * Hi sunt quibus præceperat Dominus vt diuiderent filiis Israel terram Chanaan.

CAP. XXXV.

1 * Hæc quoq; locutus est Dominus ad Moy-
sen in campestribus Moab supra Iorda-
nem contra Hiericho:
2 * Præcipe filijs Israel vt dent Leuitis de pos-
sessionibus suis vrbes ad habitandum & sub-
urbana earum per circuitum:
3 * Vt ipsi in oppidis maneant, & suburba-
na sint pecoribus ac iumentis:
4 * Quæ à muris ciuitatum forinsecus per
circuitum mille passuum spacio tendentur.
5 * Contra Orientem duo milia erunt cubi-
ti, & contra Meridiem similiter erunt duo mi-
lia, ad mare quoq; quod respicit ad Occiden-
tem eadem mensura erit, & Septentrionalis
plaga æquali termino finietur. Erúntq; vrbes
in medio & foris suburbana.
6 * De ipsis autem oppidis quæ Leuitis da-
bitis, sex erunt in fugitiuorum auxilio sepa-
rata, vt fugiat ad ea qui fuderit sanguinem, &
exceptis his alia quadraginta duo oppida.

תרגום אונקלוס

17 אִלֵּין שְׁמָהָת גַּבְרַיָּא דְיַחְסְנוּן לְכוֹן יָת אַרְעָא אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן: 18 וְרַבָּא חַד רַבָּא חַד מִשִּׁבְטָא תִּדְבְּרוּן לְאַחְסָנָא יָת אַרְעָא:
19 וְאִלֵּין שְׁמָהָת גַּבְרַיָּא לְשִׁבְטָא דִיהוּדָה כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה: 20 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בַּר עַמִּיהוּד: 21 לְשִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִן אֱלִידָד בַּר כִּסְלוֹן:
22 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי דָן רַבָּא בֻּקִּי בַּר יָגְלִי: 23 לִבְנֵי יוֹסֵף לְשִׁבְטָא דִבְנֵי מְנַשֶּׁה רַבָּא חַנִּיאֵל בַּר אֶפוֹד: 24 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי אֶפְרַיִם רַבָּא קְמוּאֵל בַּר
שִׁפְטָן: 25 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי זְבוּלֻן רַבָּא אֱלִיצָפָן בַּר פַּרְנָךְ: 26 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי יִשָּׂשכָר רַבָּא פַּלְטִיאֵל בַּר עַזָּן: 27 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי אָשֵׁר רַבָּא
אֲחִיהוּד בַּר שְׁלֹמִי: 28 וּלְשִׁבְטָא דִבְנֵי נַפְתָּלִי רַבָּא פְּדַהְצוּר בַּר עַמִּיהוּד: 29 אִלֵּין דְּפַקִּיד יְיָ לְאַחְסָנָא יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דְכְנָעַן:

לה

1 וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרֵי
דְמוֹאָב עַל יַרְדְּנָא דִירֵיחוֹ לְמֵימָר: 2 פַּקֵּיד יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי מֵאֲחֻסְנַת אַחְסָנְתְּהוֹן קִרְוִין לְמִיתַב וּרְוַח לְקִרְוֵיהוֹן דִּי בְסִחְרֵיהוֹן
תִּתְּנוּן לְלֵיוָאֵי: 3 וְיִהְוֻן קִרְוֵיא לְהוֹן לְמִיתַב וְיֵיתֵיהוֹן וְלַקְנְיָנֵהוֹן לְכֹל חַיְתְהוֹן: 4 וּרְוַחֵי קִרְוֵיא דְתִתְּנוּן
לְלֵיוָאֵי מִכְּוָתֵל קִרְתָּא וְלִבָּרָא אֶלֶף אַמִּין סְחוֹר סְחוֹר: 5 וְתִמְשְׁחוּן מִבָּרָא לְקִרְתָּא דְלִרוּחַ קִדּוּמָא חְרִין אַלְפִּין אַמִּין וְקִרְתָּא בְּמֶצְעְתָּא
חְרִין אַלְפִּין אַמִּין וְלִרוּחַ דָּרוֹמָא חְרִין אַלְפִּין אַמִּין וְקִרְתָּא בְּמֶצְעְתָּא דֵין יְהֵי לְכוֹן רְוַחֵי קִרְוַיָּא: 6 וְיָת קִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן לְלֵיוָאֵי יָת שִׁית קִרְוֵי שֵׁיזָבָא דְתַקְנוּן לְמִשְׁרֵי תַּמָּן קָטוֹלָא וְעַלֵּיהוֹן תִּתְּנוּן אַרְבְּעִין

17 * Hæc nomina virorum, qui sortientur vobis ter-
ram, Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun.
18 * Et principem vnum de tribu sumetis ad sor-
tiendum vobis terram.
19 * Et hæc nomina virorum: de tribu Iuda, Cha-
leb filius Iephone.
20 * De tribu Simeon, Samuel filius Amiud.
21 * De tribu Beniamin, Helidab filius Chaselon.
22 * De tribu Dan, princeps Bocci filius Iogli.
23 * Filiorum Ioseph de tribu filiorum Manasse, princeps Bannihel filius Ephod.
24 * De tribu filiorum Ephraim, princeps Camuel filius Septhan.
25 * De tribu Zabulon, princeps Elisaphan filius Pharnath.
26 * De tribu filiorum Issachar, princeps Phaltiel filius Ozan.
27 * De tribu filiorum Aser, princeps Achior filius Selomi.
28 * De tribu Nephthalim, princeps Phadael filius Amiud.
29 * Hi quibus præcepit Dominus dimidere filios Israel in terra Chanaan.

CAP. XXXV.

1 ET locutus est Dominus ad Moysen in Occiden-
te Moab iuxta Iordanē contra Hiericho, dicens:
2 * Præcipe filijs Israel, & dabunt Leuitis de sor-
tibus possessionis suæ ciuitates ad habitandum, &
suburbia ciuitatum in circuitu suo dabunt Leuitis.
3 * Et erunt ciuitates eis ad habitandum, & segre
gationes earum erunt iumentis eorum & quadru-
pedibus eorum.
4 * Et subiecta ciuitatum, quas dabitis Leuitis,
à muro ciuitatis & extra, mille cubiti in circuitu.
5 * Et metieris extra ciuitatē latus quod ad Orien-
tem, duo milia cubitorum, & latus quod ad Meri-
diem, duo milia cubitorū, & latus quod ad mare,
duo milia cubitorum, & latus quod ad Aquilonem,
duo milia cubitorum: & ciuitas in medio horum
erit vobis, & confinia ciuitatum.
6 * Et ciuitates dabitis Leuitis, sex ciuitates fugi-
tiuorum quas dabitis ad fugiendum illuc homici-
dæ, & præter has quadraginta & duas ciui-
tates.

17 * Ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν, οἱ κληρονομήσουσιν ὑμῖν
τὴν γῆν, ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ.
18 * καὶ ἄρχοντα ἕνα ἐκ φυλῆς λήψεσθε καὶ κληρονομή-
σαι ὑμῖν τὴν γῆν.
19 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν. τῆς φυλῆς ἰούδα, χα-
λὲβ υἱὸς ἰεφονή.
20 * τῆ φυλῆς συμεών, σαμουὴλ υἱὸς ἐμιούδ.
21 * τῆ φυλῆς βενιαμίν, ἐνδὰδ υἱὸς χασελών.
22 * τῆ φυλῆς δὰν, ἄρχων βοκκὶ υἱὸς ἰογλί.
23 * τῶν υἱῶν ἰωσὴφ φυλῆς υἱῶν μανασσῆ, ἄρχων ἀνιὴλ υἱὸς
ἐφώδ.
24 * τῆ φυλῆς υἱῶν ἐφραίμ, ἄρχων καμουὴλ υἱὸς σαφτάν.
25 * τῆ φυλῆς ζαβουλών, ἄρχων ἐλισαφὰν υἱὸς φαρνάχ.
26 * τῆ φυλῆς υἱῶν ἰσάχαρ, ἄρχων φαλτιὴλ υἱὸς ὀζά.
27 * τῆ φυλῆς υἱῶν ἀσὴρ, ἄρχων ἀχιὼρ υἱὸς σελεμί.
28 * τῆ φυλῆς νεφθαλί, ἄρχων φαδαὴλ υἱὸς ἀμιούδ.
29 * ἅτοι οἷς ἐνετείλατο κύριος καταμερίσαι σοῦ υἱὸς ἰσ-
ραὴλ ἐν γῇ χανααάν.

λε.

1 * Καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν λέγων τάδε μὲν ὑστεραῖα μω-
ὰβ παρὰ τὸν ἰορδάνην κατὰ ἱεριχώ, λέγων·
2 * σύνταξον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ δώσουσι τοῖς λευίταις ἀπὸ
τῶν κλήρων καταχύσεως αὐτῶν πόλεις κατοικεῖν, καὶ τὰ ἀφο-
σιώματα τῶν πόλεων κύκλῳ αὐτῶν δώσουσι τοῖς λευίταις.
3 * καὶ ἔσονται αἱ πόλεις αὐτοῖς κατοικεῖν, καὶ τὰ ἀφορίσματα
αὐτῶν ἔσται τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν καὶ τοῖς τετράποσιν αὐτῶν.
4 * καὶ τὰ συγκυρήματα τῶν πόλεων, ἃς δώσετε τοῖς λευί-
ταις, ἀπὸ τείχους τῆ πόλεως καὶ ἔξω χίλιοι πήχεις κύκλῳ.
5 * καὶ μετρήσεις ἔξω τῆς πόλεως τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνα-
τολὰς διακοσίους πήχεις, καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα διακο-
σίους πήχεις, καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς θάλασσαν διακοσίους
πήχεις, καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορρᾶν διακοσίους πήχεις·
καὶ ἡ πόλις μέσον τούτων ἔσται ὑμῖν, καὶ τὰ ὅμορα τῶν πό-
λεων.
6 * καὶ τὰς πόλεις δώσετε τοῖς λευίταις, τὰς ἓξ πόλεις τῶν
φυγαδευτηρίων ἃς δώσετε φυγεῖν ἐκεῖ τὸν φονευσάντα· καὶ
πρὸς ταύταις τεσσαράκοντα καὶ δύο πόλεις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Hæc sunt nomina virorum qui diuident vobis possessiones terræ, Eleazar sacerdos & Iosue filius Nun.
18 Et principem vnum de tribu vnaquaque tribu tolletis ad diuidendas possessiones terræ.
19 Et hæc sunt nomina virorum: de tribu Iuda, Caleb filius Iephone.
20 De tribu filiorum Simeon, Samuel filius Amiud.
21 De tribu Beniamin, Elidad filius Caselon.
22 De tribu filiorum Dan, princeps, Ahiezer filius Iogli.
23 Filiorum Ioseph de tribu filiorum Manasse princeps, Hanniel filius Ephod.
24 De tribu Ephraim princeps, Camnel filius Septan.
25 De tribu filiorum Zabulon princeps, Elisaphan filius Parnach.
26 De tribu filiorum Issachar princeps, Phaltiel filius Azan.
27 De tribu filiorum Aser princeps, Ahiud filius Selomi.
28 Et de tribu filiorum Neptali princeps, Phadael filius Amiud.
29 Isti sunt quibus præcepit Dominus vt diuiderent possessiones filiis Israel in terra Chanaan.

CAP. XXXV.

1 LOcutusque est Dominus cum Moyse in campestribus Moab supra Iordanem Hiericho, dicens:
2 Præcipe filiis Israel, vt dent Leuitis de hereditate possessionum suarum vrbes ad habitandum, & suburbana vrbium quæ sunt per circuitum earum dabitis Leuitis.
3 Eruntque vrbes eis ad habitandum, & suburbana earum erunt iumentis suis & pecoribus suis & omnibus animalibus suis.
4 Et suburbana vrbium quæ dabitis Leuitis à muro ciuitatis & forinsecus, erunt mille cubitorum per circuitum.
5 Et metiemini extra vrbem ad plagam Orientalem duo milia cubitorum, & ad plagam Occidentalem duo milia cubitorum, & ad plagam Septentrionalem duo milia cubitorum, & ad plagam Australem duo milia cubitorum: & vrbs erit sita in medio. Hæc erunt vobis suburbana vrbium.
6 Et de vrbibus quas dabitis Leuitis: sex erunt vrbes refugij, quas dabitis vt fugiat illuc homicida, & exceptis his dabitis alias quadraginta duas vrbes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 כָּל־הֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אַרְבָּעִים
8 וּשְׁמֹנֶה עִיר אֹתָן וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃ * וְהֶעָרִים
אֲשֶׁר־תִּתְּנוּ מֵאֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרַב
תַּרְבּוּ וּמֵאֵת הַמְעַט תַּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ
אֲשֶׁר יִנְחֲלוּ יִתֵּן מֵעָרָיו לַלְוִיִּם׃
9 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
10 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם
11 עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אַרְצָה כְּנָעַן׃ * וְהִקְרִיתֶם
לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְנָס שָׁמָּה
12 רֹצֵחַ מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה׃ * וְהָיוּ לָכֶם הֶעָרִים
לְמִקְלָט מִגֹּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי
13 הָעֵדָה לַמִּשְׁפָּט׃ * וְהֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ־עָרֵי
14 מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם׃ * אֵת שְׁלֹשׁ הֶעָרִים תִּתְּנוּ
מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הֶעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
15 עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה׃ * לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר וְלַתּוֹשָׁב
בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ הֶעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט
16 לָנוּס שָׁמָּה כָּל־מַכֵּה נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה׃ * וְאִם
בְּכְלִי בַרְזֶל הִכָּהוּ וַיָּמֹת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוּמַת
17 הָרֹצֵחַ׃ * וְאִם בְּאֶבֶן יָד אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ הִכָּהוּ
וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוּמַת הָרֹצֵחַ׃ * אוֹ בְכֶלִי עֵץ
יָד אֲשֶׁר־יָמוּת בּוֹ הִכָּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת
יוּמַת הָרֹצֵחַ׃ * גֹּאֵל הַדָּם הוּא יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ
20 בְּפִגְעוֹ־בוֹ הוּא יְמִתֶנּוּ׃ * וְאִם בִּשְׂנָאָה יֶהְדָּפֶנּוּ
21 אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו בִּצְדִיָּה וַיָּמֹת׃ * אוֹ בְאֵיבָה
הִכָּהוּ בְיָדוֹ וַיָּמֹת מוֹת יוּמַת הַמַּכֶּה רֹצֵחַ הוּא
גֹּאֵל הַדָּם יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפִגְעוֹ־בוֹ׃ * וְאִם
22 בְּפֶתַע בְּלֹא אֵיבָה הֲדָפוֹ אוֹ־הִשְׁלִיךְ עָלָיו כָּל־כְּלִי
23 בְּלֹא צְדִיָּה׃ * אוֹ בְכָל־אֶבֶן אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ בְּלֹא
רְאוֹת וַיַּפֵּל עָלָיו וַיָּמָת וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ וְלֹא
מְבַקֵּשׁ רָעָתוֹ׃

7 * Id est simul quadraginta octo cum suburbanis suis.
8 *Ipsæq; vrbes quæ dabuntur de possessionibus filiorum Israel, ab his qui plus habent plures auferentur, & qui minus, pauciores. Singuli iuxta mensuram hæreditatis suæ dabunt oppida Leuitis.
9 * Ait Dominus ad Moysen:
10 * Loquere filiis Israel & dices ad eos: Quãdo transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan,
11 *Decernite quæ vrbes esse debeant in præsidia fugitiuorum, qui nolentes sanguinem fuderint.
12 * In quibus cùm fugerit profugus cognatus occili, non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, & causa illius iudicetur.
13 * De ipsis autem vrbibus quę ad fugitiuorum subsidia separantur;
14 * Tres erunt trans Iordanem, & tres in terra Chanaan.
15 * Tam filiis Israel quàm aduenis atque peregrinis, vt confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit.
16 * Si quis ferro percusserit, & mortuus fuerit qui percussus est, reus erit homicidij, & ipse morietur.
17 * Si lapidem iecerit & ictus occubuerit, simiter punietur.
18 * Si ligno percussus interierit, percussoris
C sanguine vindicabitur.
19 * Propinquus occisi homicidam interficiet, statim vt apprehenderit eum, interficietur.
20 * Si per odium quis hominem impulerit, vel iecerit quippiam in eum per insidias:
21 * Aut cùm esset inimicus manu percusserit, & ille mortuus fuerit, percussor homicidij reus erit, cognatus occisi statim vt inuenerit eum, iugulabit.
22 * Quod si fortuitu & absque odio & inimicitijs quicquam horum fecerit:
23 * Et hoc audiente populo fuerit comprobatum:

7 *πάσας τὰς πόλεις ἃς δώσετε τοῖς λευίταις τεσσαράκοντα
ἕξ ὀκτὼ πόλεις ταύτας, καὶ τὰ προάστεια αὐτῶν.
8 * καὶ τὰς πόλεις ἃς δώσετε ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν υἱῶν
ἰσραὴλ, ἀπὸ τῶν τὰ πολλὰ, πολλὰ· καὶ ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων,
ἐλάττων, ἕκαστος κατὰ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἣν κατακληρο-
νομήσουσι, δώσουσιν ἀπὸ τῶν πόλεων τοῖς λευίταις.
9 * καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν, λέγων·
10 * λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὅτι ὑμεῖς
διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην εἰς γῆν χαναάν. 11 * καὶ διαστελεῖτε
ὑμῖν αὐτοῖς πόλεις, φυγαδευτήρια ἔσται ὑμῖν φυγεῖν ἐκεῖ
τὸν φονευτήν, πᾶς ὁ πατάξας ψυχὴν ἀκουσίως.
12 * καὶ ἔσονται αἱ πόλεις ὑμῖν φυγαδευτήρια ἀπὸ ἀγχιστεύ-
οντος τὸ αἷμα, καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ ὁ φονεὺς ἕως ἂν στῇ ἔναν-
τι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν.
13 * καὶ αἱ πόλεις ἃς δώσετε τὰς ἓξ πόλεις, φυγαδευτήρια
14 ἔσονται ὑμῖν. * τὰς τρεῖς πόλεις δώσεις ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου,
καὶ τὰς τρεῖς πόλεις δώσεις ἐν γῇ χαναάν· φυγαδεῖον ἔσται
15 ἕκαστος. * τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ παροίκῳ τῷ ἐν
ὑμῖν ἔσονται αἱ πόλεις αὗται εἰς φυγαδευτήριον φυγεῖν ἐκεῖ
παντὶ πατάξαντι ψυχὴν ἀκουσίως.
16 * ἐὰν δὲ ἐν σκεύει σιδήρου πατάξῃ αὐτόν, καὶ τελευτήσῃ, φο-
νευτής ἐστι, θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονευτής.
17 * ἐὰν δὲ ἐν λίθῳ ἐκ χειρὸς ἐν ᾧ ἀποθανεῖται ἐν αὐτῷ πα-
τάξῃ αὐτόν, καὶ ἀποθάνῃ, φονευτής ἐστι, θανάτῳ θανατούσθω ὁ
18 φονευτής. * ἐὰν δὲ ἐν σκεύει ξυλίνῳ ἐκ χειρὸς ᾧ ἀποθα-
νεῖται πατάξῃ αὐτόν, καὶ ἀποθάνῃ, φονευτής ἐστι, θανάτῳ ἀποθα-
νεῖται ὁ φονευτής.
19 * ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα αὐτὸς ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα, ὅ-
ταν συναντήσῃ αὐτῷ αὐτὸς ἀποκτενεῖ αὐτόν.
20 * ἐὰν δὲ δι' ἔχθραν ὦσῃ αὐτὸν, ἢ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτὸν πᾶν
σκεῦος ἐξ ἐνέδρου, καὶ ἀποθάνῃ,
21 * ἢ διὰ μῆνιν ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν τῇ χειρί, καὶ ἀποθάνῃ, θα-
νάτῳ θανατούσθω ὁ πατάξας, φονευτής ἐστιν· ὁ ἀγχιστεύων
τὸ αἷμα ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα ἐν τῷ συναντῆσαι αὐτῷ.
22 * ἐὰν δὲ ἐξαπίνης δι' ἔχθραν ὦσεν αὐτὸν, ἢ ἐπιρρίψῃ ἐπ'
αὐτὸν πᾶν σκεῦος οὐκ ἐξ ἐνέδρου
23 * ἢ παντὶ λίθῳ ἐν ᾧ ἀποθανεῖται ἐν αὐτῷ οὐκ εἰδώς, καὶ ἐπι-
πέσῃ ἐπ' αὐτὸν καὶ ἀποθάνῃ, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐχθρὸς αὐτῷ ὢν, οὐ-
δὲ ζητῶν κακοποιῆσαι αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 * Omnes vrbes quas dabitis de possessione filiorum Israel, ab his qui plures habent, plures auferetis, & ab his qui minus habent, pauciores auferetis: vnusquisque iuxta hæreditatē suam quam possidebunt, dabunt de vrbibus suis Leuitis. 8 * Locutusque est Dominus cum Moyse, dicens: 9 * Loquere cum filijs Israel, & dices ad eos: Quando vos transgressi fueritis Iordanem in terram Chanaan: 10 * Constituetis vobis vrbes, vrbes refugij erunt vobis, vt fugiat illuc homicida qui occiderit animam per ignorantiam. 11 * Erunt̃que vobis vrbes in refugium propter consanguineum occisi, vt non moriatur homicida, donec stet in conspectu congregationis in iudicium. 12 * Tres vrbes dabitis trans Iordanem, & tres vrbes dabitis in terra Chanaan, vrbes refugij erunt. 13 * Tres vrbes dabitis in refugium, vt fugiat illuc omnis qui occiderit animam per ignorantiam. 14 * Filijs Israel & peregrinis & aduenis qui sunt inter eos. Erunt̃que sex vrbes istæ in refugium, vt fugiat illuc qui occiderit animam per ignorantiam. 15 * Et de vrbibus quas dabitis, sex vrbes refugij erunt vobis. 16 * Si autem ferro percussit eum & occidit eum, homicida est, occisione occidetur occisor. 17 * Et si per odium Chanaan, vrbes refugij erunt 18 * Si autē lapis sufficiens est vt moriatur, qui eo percussus fuerit, homicida est, occisione occidetur occisor. 19 * Si autē lignū quod manu tollitur, est sufficiens vt moriatur qui eo percussus fuerit; qui occidit eo, homicida est, occisione occidetur occisor. 20 * Propinquus occisi occidet homicidam, quando condemnatus fuerit in iudicio, ipse interficiet eum. 21 * Et si per odium impulerit eum aut per insidias iaculatus fuerit quippiam in eum & occiderit eum; 22 * Aut per inimicitias percusserit eum manu sua & occiderit eum, occisione occidetur percussor, homicida est, consanguineus occisi occidet homicidam, quando condemnatus fuerit. 23 * Et si fortuita & absque odio percussit eum aut proiecit in eum omne telum absque insidijs; 24 * Aut percussit eum omni lapide qui sufficiens est ad occidendum in eo, & proiecit in eum, percussore non vidente, & occidit eum, & ille non erat inimicus eius nec quærebat malum illi:

7 כָּל קִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן לְלֵוָאֵי אַרְבְּעִין וְתַמְנֵי קִרְוִין יְהוֹן וְיָתְהוֹן מַגְרִיהוֹן׃ 8 וְקִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן מֵאֲחוּדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן סַגִּיאֵי תִּסְגּוֹן
לְהוֹן מִנֵּי אִתְּתָן עֲבֵד כְּפוּם אַחְסָנַתֵּיהּ דְיִתְחְסָנוּן יְהַבוּן מִקְּרֵוֹהִי לְלֵוָאֵי׃ 9 וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמֵימָר׃ 10 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתֵימַר
לְהוֹן אֲרֵי אַתּוּן עֲבְרִין יָת יַרְדְּנָא לְאַרְעָא דְכְנָעַן׃ 11 וְתַזְמְנוּן לְכוֹן קִרְוִין קִרְוִין קִרְוֵי שֵׁיזְבוּתָא יְהוֹן לְכוֹן וְיֶעֱרוֹק לְתַמָּן קְטוֹלָא דְיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ׃
12 וִיהוֹן לְכוֹן קִרְוַיָּא לְשֵׁיזְבוּתָא מִגְּאִיל דָּמָא וְלָא יְמוּת קְטוֹלָא עַד יְקוּם קָדָם כְּנִשְׁתָּא לְדִינָא׃ 13 וְקִרְוַיָּא דְתִתְּנוּן שִׁית קִרְוֵי שֵׁיזְבוּתָא יְהוֹן לְכוֹן׃
14 תְּלָתָא קִרְוַיָּא תִּתְּנוּן מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא וְיָת תְּלָת קִרְוַיָּא תִּתְּנוּן בְּאַרְעָא דְכְנָעַן קִרְוֵי שֵׁיזְבוּתָא יְהוֹן׃ 15 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגִיּוֹרָא
וּלְתוֹתָבָא בֵּינֵיהוֹן יְהוֹן שִׁית קִרְוַיָּא הָאִלֵּין לְשֵׁיזָבָא דִכְנִישׁ קְרִיבַיָּא וְיֶעֱרוֹק לְתַמָּן כָּל דְּיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ׃ 16 וְאִם בְּמָנָא דְפַרְזְלָא
קְטָלֵיהּ וְקָטֵיל קְטוֹלָא הוּא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל קְטוֹלָא׃ 17 וְאִם בְּאַבְנָא דְיִסְתְּנֵיק בִּידֵיהּ דְהוּא כְּמִסַּת דְּיוֹמָת בֵּיהּ וּמִית קְטוֹלָא הוּא אִתְקְטָלָא
יִתְקְטֵל קְטוֹלָא׃ 18 אוֹ בְמָנָא דְעֵא דְמִתְנַסֵּב בִּידֵיהּ דְהוּא כְּמִסַּת דְּיוֹמָת בֵּיהּ וּמִית מִתְחַיֵּב קְטוֹלָא הוּא אִתְקְטָלָא
יִתְקְטֵל קְטוֹלָא׃ 19 גְּאַל דְּמָא הוּא יְקַטֵּל יָת קְטוֹלָא בַּר אִתְחַיֵּב לֵיהּ מִן דִּינָא הוּא יְקַטְלִינֵיהּ׃ 20 וְאִם בִּשְׂנָאָה דְחָנֵי אוֹ רְמָא
עֲלוֹהִי וְקָטֵלְיֵהּ׃ 21 אוֹ בְדִבְבוּ מִחֲנֵי בִידֵיהּ וְקָטֵלְיֵהּ אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל קְטוֹלָא הוּא גְּאַל דְּמָא יְקַטֵּל יָת קְטוֹלָא כַּד אִתְחַיֵּב
לֵיהּ׃ 22 וְאִם בְּהַפְיָא בְלָא דִבְבוּ מִחֲנֵי בִידֵיהּ וְקָטֵלְיֵהּ אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל קְטוֹלָא כַּד מָאן בְּלָא מִנֵּי לֵיהּ וְרָמָא
עֲלוֹהִי וְקָטֵלְיֵהּ וְהוּא לָא שָׁנֵי לֵיהּ וְלָא תָבַע בִּישְׁתֵּיהּ׃ 23 אוֹ בְכָל אַבְנָא דְהִיא כְּמִסַּת דְּיוֹמָת בָּהּ בְּלָא חֲזִי וּרְמָא
עֲלוֹהִי וְקָטֵלְיֵהּ וְהוּא לָא בַּר בִּישְׁתֵּיהּ הֲוָה וְלָא תָבַע בִּישְׁתֵּיהּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

24 ׀ וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמַּכֶּה וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם
25 עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה׃ ׀ וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת־
הָרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֵל הַדָּם וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל־
עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָס שָׁמָּה וְיָשַׁב בָּהּ עַד־מוֹת
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ׃
26 ׀ וְאִם־יָצֹא יֵצֵא הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר
27 יָנוּס שָׁמָּה׃ ׀ וּמְצָאוֹ אוֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מִחוּץ לִגְבוּל
עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הָרֹצֵחַ אֵין לוֹ דָּם׃
28 ׀ כִּי בְּעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל
וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֹצֵחַ אֶל־אֶרֶץ
29 אֲחֻזָּתוֹ׃ ׀ וְהָיוּ אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם
30 בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם׃ ׀ כָּל־מַכֵּה־נֶפֶשׁ לְפִי עֵדִים
יִרְצַח אֶת־הָרֹצֵחַ וְעֵד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְנֶפֶשׁ לָמוּת׃
31 ׀ וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע
32 לָמוּת כִּי־מוֹת יוּמָת׃ ׀ וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לָנוּס
אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ לָשׁוּב לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן׃
33 ׀ וְלֹא־תַחֲנִיפוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הַדָּם
הוּא יַחֲנִיף אֶת־הָאָרֶץ וְלָאָרֶץ לֹא־יְכֻפַּר לַדָּם
34 אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ־בָּהּ כִּי אִם־בְּדַם שֹׁפְכוֹ׃ ׀ וְלֹא
תְטַמֵּא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ
אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

24 ׀ Atque inter percussorem & propinquum
sanguinis quæstio ventilata.
25 ׀ Liberabitur innocens de vltoris manu, &
reducetur per sententiam in vrbem ad quam
confugerat, manebítque ibi, donec sacerdos
magnus qui oleo sancto vnctus est, moria-
tur.
26 ׀ Si interfector extra fines vrbium quæ
exulibus deputatæ sunt, fuerit inuentus;
27 ׀ Et percussus ab eo qui vltor est sangui-
nis, absque noxa erit qui eum occiderit.
28 ׀ Debuerat enim profugus vsque ad mor-
tem pontificis in vrbe residere. Postquam
D autem ille obierit, homicida reuertetur in ter
ram suam.
29 ׀ Hæc sempiterna erunt & legitima in cun
ctis habitationibus vestris.
30 ׀ Homicida sub testibus punitur: At vnius
testimonium nullus condemnabitur.
31 ׀ Non accipietis precium ab eo qui reus est
sanguinis, statim & ipse morietur.
32 ׀ Exules & profugi ante mortem ponti-
ficis nullo modo in vrbes suas reuerti pote-
runt.
33 ׀ Ne polluatis terram habitationis vestræ
quæ insontium cruore maculatur, nec aliter
expiari potest nisi per eius sanguinem qui al-
terius sanguinem fuderit.
34 ׀ Atque ita emundabitur vestra possessio
me commorante vobiscum. Ego enim sum
Dominus qui habito inter filios Israel.

CAP. XXXVI.

1 A ׀ Accesserunt autem & principes familia-
rum Galaad, filij Machir, filij Manasse de
stirpe filiorum Ioseph, locutíque sunt Moysi
coram principibus Israel.
2 ׀ Atque dixerunt, Tibi domino nostro
præcepit Dominus vt terram sorte diuideres
filiis Israel, & vt filiabus Salphaad fratris no-
stri dares possessionem debitam patri.

לה

1 ׀ וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחֹת בְּנֵי
גִלְעָד בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי יוֹסֵף
וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים רָאשֵׁי אָבוֹת
2 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ׀ וַיֹּאמְרוּ אֲדֹנִי צִוָּה יְהוָה
לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּגוֹרָל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַאדֹנִי צֻוָּה בַיהוָה לָתֵת אֶת־נַחֲלַת צְלָפְחָד אָחִינוּ
לִבְנֹתָיו׃

24 ׀ Et iudicabit congregatio inter eum qui percus-
sit & inter propinquum sanguine secundum iudi-
cia hæc.
25 ׀ Et auferet congregatio homicidam à
propinquo sanguine, & restituent eum congregatio
in ciuitatem confugij eius, quò confugit, & habita-
bit ibi quousque moriatur sacerdos magnus, quem
vnxerunt eum oleo sancto.
26 ׀ Si autem exitu exierit homicida terminos ciui-
tatis, in quam confugit illuc.
27 ׀ Et inuenerit eum propinquus sanguine extra
terminos ciuitatis confugij eius, & occiderit propin
quus sanguine homicidam, non reus est.
28 ׀ In enim ciuitate confugij eius habitet quousq;
moriatur sacerdos magnus; & postquam mortuus
fuerit sacerdos magnus, reuertetur homicida in ter-
ram possessionis suæ.
29 ׀ Et erunt hæc vobis in iustificationem iudicij in
generationes vestras in omnibus habitationibus ve-
stris.
30 ׀ Omnis qui occiderit animam, per testes occidet
homicidam, & testis vnus non testificabitur in
animam vt moriatur.
31 ׀ Et non accipietis redemptionem pro anima ab
homicida reo existente vt interficiatur, morte enim
morietur.
32 ׀ Et non accipietis redemptionem vt fugiat in
ciuitatem confugiorum, vt rursus habitet in terra,
quousque moriatur sacerdos magnus.
33 ׀ Et non polluatis terram in qua vos habitatis
in ea, nam sanguis hic polluit terram, & non expia-
bitur terra à sanguine effuso super eam, sed in san-
guine effundentis.
34 ׀ Et non polluetis terram in qua habitatis in ea,
in qua ego commoror inter vos: ego enim sum Do-
minus habitans in medio filiorum Israel.

CAP. XXXVI.

ΚΑΙ προσῆλθον οἱ ἄρχοντες πατριῶν φυλῆς υἱῶν Γαλαὰδ υἱοῦ Μαχὶρ υἱοῦ Μανασσῆ ἐκ τῆς φυλῆς υἱῶν Ιωσήφ, καὶ ἐλάλησαν ἔναντι Μωυσῆ, καὶ ἔναντι Ελεάζαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔναντι τῶν ἀρχόντων οἴκων πατριῶν τῶν υἱῶν Ισραήλ.
2 ׀ καὶ εἶπαν, τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἐνετείλατο κύριος δοῦναι
τὴν γῆν τῇ κληρονομίας ἐν κλήρῳ τοῖς υἱοῖς Ισραήλ· καὶ τῷ κυ-
ρίῳ συνέταξε κύριος δοῦναι τὴν κληρονομίαν Σαλπααδ τοῦ
ἀδελφοῦ ἡμῶν ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Iudicabit cœtus inter percussorem & inter propinquum sanguinis iuxta iudicia hæc. "Et liberabit cœtus occiforem de manu consangui-
nei occisi, & reducent illum in vrbem refugij sui ad quam fugerat, & habitabit in ea donec moriatur sacerdos magnus qui vnctus est oleo sancto.
"Si autem egrediens egressus fuerit homicida termino vrbis refugij sui ad quam fugerat: "Et inuenerit eum propinquus sanguinis extra
terminum vrbis refugij sui, & occiderit consanguineus occisi homicidam, non erit reus sanguinis. "In vrbe enim refugij sui manebit donec
moriatur sacerdos magnus, & postquam mortuus fuerit sacerdos magnus, reuertetur occisor in terram possessionis suæ. "Et erunt hæc vobis
in decretum iudicij in generationibus vestris, in cunctis habitationibus vestris. "Omnis qui occiderit animam, per testes occidatur homi-
cida, & vnus testis non testificabitur in morte hominis. "Et non accipietis pecuniam pro homine homicida qui est reus occisionis, sed occi-
sione occidetur. "Neque accipiatis pecuniam ab eo qui fugit in vrbem refugij, vt reuertatur, & habiter in terra, donec moriatur sacerdos.
"Neque contaminetis terram in qua vos habitatis, quia sanguis contaminat terram, & terra non expiabitur à sanguine innocente qui effusus
est in ea nisi per sanguinem eius qui effudit eum. "Et non polluatis terram in qua vos habitatis, quia maiestas mea manet in medio eius: Quia
ego Dominus, & maiestas mea habitat in medio filiorum Israel.

CAP. XXXVI.

A "Accesserunt autem principes patrum familiarum filiorum Galaad filij Machir, filij Manasse de cognatione filiorum Ioseph, & locuti sunt coram Moyse, & coram ducibus, & principibus patrum filiorum Israel. "Atque dixerunt, Dominus meus præ-
cepit vt daretur terra per sortem in possessionem filijs Israel, & domino meo mandatum est per verbum Domini vt daretur possessio Salphaad fra-
tris nostri filiabus eius.

תרגום אונקלוס

24 וידינון כְּנִשְׁתָּא בֵּין מְחַיֵּא וּבֵין גָּאֲלָא דְּדָמָא עַל דִּינַיָּא הָאִלֵּין׃ 25 וְיַשֵּׁיזְבוּן כְּנִשְׁתָּא יָת קְטוֹלָא מִיַּד גָּאֲלָא דְּדָמָא וְיָתִיבוּן יָתֵיהּ כְּנִשְׁתָּא לְקִרְיַת שֵׁיזְבוּתֵיהּ דְּעָרַק לְתַמָּן וְיֵתֵיב בַּהּ עַד דִּימוֹת כָּהֲנָא רַבָּא דְּרַבִּי יָתֵיהּ בְּמִשְׁחָא קַדִּשָׁא׃ 26 וְאִם סָפֵק יִפּוֹק קְטוֹלָא מִן תְּחוּם קִרְיַת שֵׁיזְבוּתֵיהּ דְּיִשְׁעָרוֹק
27 וְיַשְׁכַּח יָתֵיהּ גָּאֲלָא דְּדָמָא מִבָּרָא לִתְחוּם קִרְיַת שֵׁיזְבוּתֵיהּ וְיִקְטוֹל גָּאֲלָא דְּדָמָא יָת קְטוֹלָא לֵית לֵיהּ דְּדָמָא׃ 28 אֲרֵי בְּקִרְיַת
שֵׁיזְבוּתֵיהּ יְתִיב עַד דִּימוֹת כָּהֲנָא רַבָּא וּבָתַר דִּימוֹת כָּהֲנָא רַבָּא יְהוֹב קְטוֹלָא לְאַרְעָא אֲחֻסָּנָתֵיהּ׃ 29 וִיהֵינֵן אִלֵּין לְכוֹן לְגְזֵירַת דִּין לְדָרֵיכוֹן בְּכֹל
מוֹתְבָנֵיכוֹן׃ 30 כָּל דְּיִקְטוֹל נַפְשָׁא לְפוּם סָהֲדִין יִקְטוֹל יָת קְטוֹלָא וְסָהִיד חַד לָא יִסְהַד בְּאֱנָשׁ לְמִקְטָלֵיהּ׃ 31 וְלָא תְקַבְּלוּן פֻּרְקָן עַל
דְּמָא דְקָטִיל דְּהוּא חַיָּיב לְמִקְטָל אֲרֵי אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל׃ 32 וְלָא תְקַבְּלוּן פֻּרְקָן לְמִפְלַח בְּאַרְעָא עַד
דִּימוֹת כָּהֲנָא׃ 33 וְלָא תְחַיְּבוּן יָת אַרְעָא דְּאַתּוּן יְתִיבִין בַּהּ אֲרֵי דְּמָא הוּא יְחַיֵּיב יָת אַרְעָא וּלְאַרְעָא לָא יִתְכַּפַּר עַל דְּמָא
דְּאִתְשְׁדֵי בַּהּ אֶלָּהֵין בְּדַם אֲשְׁדָּיְהָא׃ 34 וְלָא תְסָאֲבוּן יָת אַרְעָא דְּאַתּוּן יְתִיבִין בַּהּ דִּשְׁכִינְתִּי שָׁרְיָא בְּגַוָּהּ אֲרֵי אֲנָא יְיָ שְׁכִינְתִּי שָׁרְיָא
בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

לו

1 וְקָרִבוּ רֵישֵׁי אֲבָהָתָא לְזַרְעִיַּת בְּנֵי גִלְעָד בַּר מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה מִזַּרְעִיַּת בְּנֵי יוֹסֵף וּמַלִּילוּ קֳדָם מֹשֶׁה וְקֳדָם רַבְרְבַיָּא רֵישֵׁי אֲבָהָתָא
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַאֲמָרוּ יְיָ רַבִּיבוֹנִי פַּקִּיד יְיָ לְמִיתַּן יָת אַרְעָא בַּאֲחֻסָנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְרַבּוֹנִי אִתְפַּקַּד בְּמֵימְרָא דַּיְיָ לְמִיתַּן
יָת אֲחֻסָּנַת עַלְפְחָד אָחוּכָא לִבְנָתֵיהּ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 וְהָיוּ לְאֶחָד מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים
וְנִגְרַע נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסַף עַל נַחֲלַת
הַמַּטֶּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגּרַל נַחֲלָתֵנוּ יִגָּרַע׃
4 וְאִם־יִהְיֶה הַיֹּבֵל לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה נַחֲלָתָן
עַל נַחֲלַת הַמַּטֶּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת
5 מַטֵּה אֲבֹתֵינוּ יִגָּרַע נַחֲלָתָן׃ וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מַטֵּה בְנֵי־יוֹסֵף
6 דֹּבְרִים׃ זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לִבְנוֹת צְלָפְחָד
לֵאמֹר לַטּוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים אַךְ
7 לְמִשְׁפַּחַת מַטֵּה אֲבִיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים׃ וְלֹא־
תִסֹּב נַחֲלָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמַּטֶּה אֶל־מַטֶּה כִּי אִישׁ
8 בְּנַחֲלַת מַטֵּה אֲבֹתָיו יִדְבְּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְכָל־בַּת
יֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת
מַטֵּה אֲבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירְשׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
9 אִישׁ נַחֲלַת אֲבֹתָיו׃ וְלֹא־תִסֹּב נַחֲלָה מִמַּטֶּה לְמַטֶּה
אַחֵר כִּי־אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד׃
11 וַתִּהְיֶינָה מַחְלָה תִרְצָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנוֹת
צְלָפְחָד לִבְנֵי דֹדֵיהֶן לְנָשִׁים׃ מִמִּשְׁפְּחֹת בְּנֵי־
12 מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף הָיוּ לַנָּשִׁים וַתְּהִי נַחֲלָתָן עַל־מַטֵּה
13 מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן׃ אֵלֶּה הַמִּצוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבֹת מוֹאָב
עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ׃

3 Quas si alterius tribus homines vxores
B acceperint, sequetur possessio sua & translata
ad aliá tribũ de nostra hæreditate minuetur:
4 Atq; ita fiet vt cùm iubileus, id est, quin-
quagesimus annus remissionis aduenerit, con
fundatur sortium distributio, & aliorum pos-
sessio ad alios transeat.
5 Respondit Moyses filiis Israel, & Domino
præcipiente ait, Rectè tribus filiorum Ioseph
locuta est.
6 Et hæc lex super filiabus Salphaad à Do-
C mino promulgata est. Nubant quibus volũt,
tantum vt suæ tribus hominibus:
7 Ne commisceatur possessio filiorum Israel
de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent
vxores de tribu & cognatione sua.
8 Et cunctæ fœminæ de eadem tribu mari-
tos accipient, vt hæreditas permaneat in fa-
miliis.
9 Nec sibi misceantur tribus, sed ita ma-
D neant vt à Domino separatæ sunt.
10 Fecerúntque filiæ Salphaad, vt sibi fuerat
imperatum.
11 Et nupserunt Maala & Thersa, & Egla,
& Melcha, & Noa filiis patrui sui.
12 De familia Manasse, qui fuit filius Ioseph,
& possessio quæ illis fuerat attributa, manfit
in tribu & familia patris earum.
13 Hæc sunt mandata atq; iudicia quæ man
dauit Dominus per manum Moysi ad filios
Israel in campestribus Moab supra Iordanem
contra Hiericho.

תרגום אונקלוס

3 וְיֶהֱוְיָן לְחַד מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁין וְיִתְמְנַע אֲחְסָנַתְהֶן מֵאֲחְסָנַת אֲבָהָתָנָא וְיִתּוֹסַף עַל אֲחְסָנַת שִׁבְטָא דְיֶהֱוְיָן לְהוֹן
וּמֵאֲחְסָנַת שִׁבְטָא דַאֲבָהָתָנָא יִתְמְנַע׃ 4 וְאִם יְהֵי יוֹבְלָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתּוֹסַף אֲחְסָנַתְהֶן עַל אֲחְסָנַת שִׁבְטָא דְיֶהֱוְיָן לְהוֹן
וּמֵאֲחְסָנַת שִׁבְטָא דַאֲבָהָתָנָא יִתְמְנַע אֲחְסָנַתְהֶן׃ 5 וּפַקִּיד מֹשֶׁה יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר דְּאוּת שִׁבְטָא דְבְנֵי
יוֹסֵף מְמַלְלִין׃ 6 דֵּין פִּתְגָמָא דְפַקִּיד יְיָ לִבְנָת צְלָפְחָד לְמֵימַר לְתַקָּנָא בְּעֵינֵיהֶן יְהֵוְיָן לְנָשִׁין בְּרַם לְזַרְעִיָּת שִׁבְטָא דַאֲבוּהֶן יְהֵוְיָן
לְנָשִׁין׃ 7 וְלָא תִסְחַר אֲחְסָנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִשִּׁבְטָא לְשִׁבְטָא אֲרֵי גְּבַר בַּאֲחְסָנַת שִׁבְטָא דַאֲבָהָתוֹהִי יִדְבְּקוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְכָל בַּרְתָּא
מְיָרֶתֶת אֲחְסָנָא מִשִּׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַד מִזַּרְעִיַּת שִׁבְטָא דַאֲבוּהָא תְּהֵי לְאִנְתּוּ בְּדִיל דְּיֵרְתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר אֲחְסָנַת אֲבָהָתוֹהִי׃
9 וְלָא תִסְחַר אֲחְסָנָא מִשִּׁבְטָא לְשִׁבְטָא אָחֳרָנָא אֲרֵי גְּבַר בַּאֲחְסָנְתֵּיהּ יִדְבְּקוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 10 כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה
כֵּן עֲבָדָא בְּנָת צְלָפְחָד׃ 11 וְהַוָּאָה מַחְלָה תִּרְצָה וְחָגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה בְּנָת צְלָפְחָד לִבְנֵי אֲחֹהֲתְהֶן לְנָשִׁין׃ 12 מִזַּרְעִיַּת בְּנֵי מְנַשֶּׁה בַּר יוֹסֵף
הֲווֹ לְנָשִׁין וַהֲוָת אֲחְסָנַתְהֶן עַל שִׁבְטָא דְזַרְעִיַּת אֲבוּהֶן׃ 13 אִלֵּין פִּקּוּדַיָּא וְדִינַיָּא דְפַקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּמֵישְׁרָא דְמוֹאָב עַל יַרְדְּנָא דִירֵחוֹ׃

תם ונשלם ספר במדבר

ונקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

3 καὶ ἔσονται ἑνὶ τῶν φυλῶν υἱῶν Ισραηλ γυναῖκες, καὶ ἀφαι-
ρεθήσεται ὁ κλῆρος αὐτῶν ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πατέρων
ἡμῶν, καὶ προστεθήσεται εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς φυλῆς, οἷς ἂν
4 φυλαῖς υἱῶν Ισραηλ γυναῖκες, καὶ ἐκ τοῦ κλήρου τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἀφ-
αιρεθήσεται. ἐὰν δὲ γένηται ἡ ἀφαίρεσις τῶν υἱῶν Ισραηλ, καὶ
προστεθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν τῆς
φυλῆς οἷς ἐὰν γένωνται γυναῖκες, καὶ ἀπὸ τῆς κληρονομίας φυ-
λῆς πατέρων ἡμῶν ἀφαιρεθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν.
5 καὶ ἐνετείλατο μωυσῆς τοῖς υἱοῖς Ισραηλ διὰ προστάγ-
ματος κυρίου, λέγων· ὅτως φυλὴ υἱῶν Ιωσηφ λέγουσι.
6 τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξε κύριος ταῖς θυγατράσι σαλ
πααδ, λέγων, ἐὰν δόξῃ ἐναντίον αὐτῶν ἔσονται γυναῖκες,
πλὴν ἐκ δήμου τῆς πατρὸς αὐτῶν ἔσονται γυναῖκες.
7 καὶ οὐκ ἐπιστραφήσεται ἡ κληρονομία τοῖς υἱοῖς Ισραηλ
ἀπὸ φυλῆς ἐπὶ φυλήν, ὅτι ἕκαστος ἐν τῇ κληρονομίᾳ τῆς φυ-
λῆς τῆς πατρικῆς προσκολληθήσεται ὁ υἱὸς Ισραήλ.
8 καὶ πᾶσα θυγάτηρ ἀγχοδοῦσα κληρονομίαν ἐκ τῶν
φυλῶν υἱῶν Ισραήλ, ἑνὶ τῶν ἐκ δήμου τῆς πατρὸς αὐτῆς ἔσον-
ται γυναῖκες, ἵνα ἀγχοδώσωσιν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ ἕκαστος τὴν
κληρονομίαν τὴν πατρικὴν αὐτοῦ.
9 καὶ οὐκ ἐπιστραφήσεται κλῆρος ἐκ φυλῆς ἐπὶ φυλὴν ἑτέ-
ραν, ἀλλ' ἕκαστος ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ προσκολληθήσονται
10 υἱοὶ Ισραήλ. ὃν τρόπον συνέταξε κύριος τῷ μωυσῆ,
ὅτως ἐποίησαν θυγατέρες σαλπααδ.
11 καὶ ἐγένοντο μααλα, καὶ θερσά, καὶ αἰγλα, καὶ μελχα, καὶ
νοὰ θυγατέρες σαλπααδ, τοῖς υἱοῖς αὐτῶν,
12 ἐκ δήμου μανασσῆ υἱῶν Ιωσὴφ ἐγένοντο γυναῖκες.
καὶ ἐγένετο ἡ κληρονομία αὐτῶν ἐπὶ τὴν φυλὴν δήμου τοῦ
πατρὸς αὐτῶν. 13 αὗται αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ
κελεύματα, ἃ ἐνετείλατο κύριος ἐν χειρὶ μωυσῆ τοῖς υἱοῖς Ισ-
ραὴλ ἐπὶ δυσμῶν μωὰβ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατὰ ιεριχώ.

3 Et erunt vni tribuum filiorum Israel vxores,
& auferetur sors earum de possessione patrum no-
strorum, & apponetur in hæreditatem tribus, qui-
bus fuerint vxores, & ex sorte hæreditatis nostræ
auferetur.
4 Si autem fuerit ablatio filiorum Israel, & ad-
detur hæreditas earum ad hæreditatem tribus qui-
bus fuerint vxores, & ab hæreditate tribus pa-
trum nostrorum auferetur hæreditas earum.
5 Et præcipit Moyses filijs Israel per præceptum
Domini, dicens: Sic tribus filiorum Ioseph dicunt:
6 Hoc verbum quod præcepit Dominus filiabus
Salphaad, dicens: Cuius placuerit corã eis sint vxo-
res, veruntamen de populo patris earũ sint vxores.
7 Et non reuertetur hæreditas filijs Israel à tri-
bu in tribum, quoniam quilibet in hæreditate tri-
bus paternæ adhærebit filij Israel.
8 Et omnis filia propinqua hæreditatem ex tri-
bubus filiorum Israel, vni eorum qui ex populo pa-
tris sui erunt vxores, vt propinqui sint filij Israel
quilibet hæreditatem paternam suam.
9 Et non circumuertetur hæreditas ex tribu in
tribum aliam, sed quilibet in hæreditate sua adhæ-
rebunt filij Israel.
10 Quemadmodum præcepit Dominus ad Moy-
sen, sic fecerunt filiæ Salphaad.
11 Et fuerunt Maala & Thersa, & Egla, &
Melcha, & Noa filiæ Salphaad, consobrinis suis.
12 De populo Manasse filiorum Ioseph fuerunt
vxores, & fuit hæreditas earum in tribu populi pa
tris sui.
13 Hæc præcepta & iustificationes, & iudicia,
quæ præcepit Dominus in manu Moysi filijs Israel
in Occidente Moab in Iordane contra Hiericho.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Eruntque vxores alicui de filiis tribuum filiorum Israel, & minuetur possessio earum à possessione patrum nostrorum, & addetur ad possessionem tribus cui fuerint vxores, & de sorte hæreditatis nostræ minuetur. 4 Et cum fuerit Iubileus filis Israel, addetur possessio earum ad possessionem tribus cui fuerint vxores, & de possessione tribus patrum nostrorum minuetur possessio earum. 5 Præcepitque Moyses filiis Israel iuxta verbum Domini, dicens: Rectè tribus filiorum Ioseph loquitur. 6 Iste est sermo quem præcepit Dominus super filiabus Salphaad, dicens, Quibus placuerit in oculis suis sint vxores, veruntamen hominibus cognationis tribus patris sui sint vxores. 7 Et non transferatur hæreditas filiorum Israel de tribu in tribum, sed singuli possessioni tribus patrum suorum adhærebunt filij Israel. 8 Et omnis filia hæres possessionis de tribu filiorum Israel vni de familia tribus patris sui sit in vxorem, vt hæreditent filij Israel singuli possessionem patrum suorum. 9 Et non transferatur possessio de vna tribu in aliam tribum, sed vnusquisque tribuum filiorum Israel adhæreat possessioni suæ. 10 Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt filiæ Salphaad. 11 Et fuerunt in vxores Maala & Thersa, & Egla, & Melcha, & Noa filiæ Salphaad, filiis patrui sui. 12 In cognatione filiorum Manasse filij Ioseph fuerunt in vxores, & fuit possessio earum in tribu familiæ patris earum. 13 Hæc sunt præcepta & iudicia quæ mandauit Dominus per Moysen filijs Israel in campestribus Moab iuxta Iordanem Hiericho.

Finis Numeri.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

Ec

Universidad de Deusto
Biblioteca

א

1 אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה
אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּמִּדְבָּר
בָּעֲרָבָה מ֣וֹל סוּף בֵּין־פָּארָן וּבֵין
תֹּפֶל וְלָבָן וַחֲצֵרֹת וְדִי זָהָב׃
2 * אַחַד עָשָׂר יוֹם מֵחֹרֵב דֶּרֶךְ הַר־שֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ
3 בַּרְנֵעַ׃ * וַיְהִי בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה בְּעַשְׁתֵּי־עָשָׂר
חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ אֲלֵהֶם׃
4 * אַחֲרֵי הַכֹּתוֹ אֶת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן וְאֶת עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן אֲשֶׁר־יוֹשֵׁב
5 בְּעַשְׁתָּרֹת בְּאֶדְרֶעִי׃ * בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאָב
הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר׃
6 * יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דִּבֶּר אֵלֵינוּ בְּחֹרֵב לֵאמֹר רַב־
7 לָכֶם שֶׁבֶת בָּהָר הַזֶּה׃ * פְּנוּ וְסָעוּ לָכֶם וּבֹאוּ
הַר הָאֱמֹרִי וְאֶל־כָּל־שְׁכֵנָיו בָּעֲרָבָה בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה
וּבַנֶּגֶב וּבְחוֹף הַיָּם אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַלְּבָנוֹן עַד־הַנָּהָר
8 הַגָּדֹל נְהַר־פְּרָת׃ * רְאֵה נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם אֶת־
הָאָרֶץ בֹּאוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לַאֲבֹתֵיכֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם
9 וּלְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם׃ * וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּעֵת הַהִוא
10 לֵאמֹר לֹא־אוּכַל לְבַדִּי שְׂאֵת אֶתְכֶם׃
* יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם הַיּוֹם
11 כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ * יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם
יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם
12 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃ * אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי טָרְחֲכֶם
13 וְמַשַּׂאֲכֶם וְרִיבְכֶם׃ * הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים
וּנְבֹנִים וִידֻעִים לְשִׁבְטֵיכֶם וַאֲשִׂמֵם בְּרָאשֵׁיכֶם׃
14 * וַתַּעֲנוּ אֹתִי וַתֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
לַעֲשׂוֹת׃

INCIPIT LIBER ELLE HADDEBARIM, QVI DEVTERONOMIVM PRAENOTATVR.

CAP. I.

1 HÆc sunt verba quæ locutus est Moyses ad omnem Israel trans Iordanem in solitudine campestri, cõtra mare rubrum inter Pharan & Thophel, & Laban, & Aseroth, 2 vbi auri est plurimũ. * Vndecim diebus de Oreb per viam mõtis Seir vsq; Cades-barne. 3 * Quadragesimo anno vndecimo mẽse primo die mensis locutus est Moyses ad filios Israel omnia quæ præceperat illi Dominus, vt 4 diceret eis. * Postquam percussit Seon regẽ Ammorræorũ, qui habitauit in Esebon, & Og regem Basan, qui mansit in Astaroth & in 5 Edrai, * Trans Iordanem in terra Moab, Cœpitq; Moyses explanare legem & dicere. 6 * Dñs Deus noster locutus est ad nos in Oreb dicens: Sufficit vobis quòd in hoc monte 7 mansistis. * Reuertimini & venite ad montẽ Amorræorum, & ad cætera quæ ei proxima sunt campestria, atq; montana & humiliora loca contra meridiẽ & iuxta littus maris terram Chananæorũ & Libani vsq; ad flumẽ ma 8 gnum Euphratẽ. * En, inquit, tradidi vobis. Ingredimini & possidete eam, super quã iurauit Dñs patribus vestris, Abraam, Isaac, & Iacob, vt daret illã eis & semini eorũ post eos. 9 * Dixiq; vobis illo in tempore, Nõ possum 10 solus sustinere vos. * Quia Dñs Deus vester multiplicauit vos, & estis hodie sicut stellæ 11 cęli plurimi. * Dominus Deus patrũ vestrorum addat ad hunc numerum multa millia, & benedicat vobis sicut locutus est. 12 * Non valeo solus negotia vestra sustinere & pondus & iurgia. 13 * Date ex vobis viros sapientes, & gnaros, quorũ conuersatio sit probata in tribubus vestris, vt ponã eos vobis principes. * Tũc respondistis mihi; Bona res est quam vis facere.

CAP. I.

1 HÆc verba quæ locutus est Moyses omni Israel trans Iordanem in deserto ad Occidẽtem prope rubrum mare inter Pharan, Thophel, & Laban, & Aseroth, & Aurifodinas. 2 * Vndecim dierum ex Oreb via super montẽ Seir vsque ad Cades-barne. 3 * Et factum est in quadragesimo anno in vndecimo mense prima mensis, locutus est Moyses ad omnes filios Israel iuxta omnia quæcunque præcepit ei Dominus ad illos, 4 * Postquam percussit Seon regem Amorræorum qui habitauit in Esebon, & Og regem Basan qui habitauit in Astaroth & in Edrain. 5 * Trans Iordanem in terra Moab, cæpit explanare Moyses legem hanc, dicens: 6 * Dominus Deus noster locutus est nobis in Choreb, dicens: Sufficiat vobis habitare in monte hoc. 7 * Reuertimini & discedite vos & ingredimini in montẽ Amorræorum, & ad omnes circumhabitatores Araba ad montem, & campum, & ad meridiem & maritimam terram Chananæorum et Antilibanon, vsque ad flumen magnum, flumen Euphratem. 8 * En tradidi coram vobis terram, ingredientes possidete terram, quam iurauí patribus vestris Abraam, & Isaac, & Iacob dare eis & semini eorum post eos. 9 * Et dixi ad vos in tempore illo, dicens: Non potero solus ferre vos. 10 * Dominus Deus vester multiplicauit vos, & ecce estis hodie sicut astra cæli multitudine. 11 * Dominus Deus patrum vestrorum addat vobis vt sitis millies pluries, & benedicat vobis sicut locutus est vobis. 12 * Quomodo potero solus ferre laborem vestrum & pondus vestrum & iurgia vestra? 13 * Date ex vobis viros sapientes & gnaros & intelligentes in tribus vestras, & statuam eos super vos duces vestros. 14 * Et respondistis mihi, & dixistis, Bonum verbum quod locutus es facere.

α.

1 Οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησε μωυσῆς παντὶ ἰσραὴλ πέραν Ἰορδάνου ἐν τῇ ἐρήμῳ κατὰ δυσμὰς πλησίον τῆ ἐρυθρᾶς θαλάσσης δάμεθον φαρὰν θοφὸλ καὶ λοβὸν καὶ αὐλὼν καὶ καλοκύτεα.
2 * ἕνδεκα ἡμερῶν ἐν χωρὴβ ὁδὸς ἐπ' ὄρεσ σηὶρ ἕως κάδης
3 βαρνή. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνός, ἐλάλησε μωυσῆς κατὰ πάντας υἱοὺς ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος κατ' αὐτούς,
4 * μετὰ τὸ πατάξαι τὸν σηὼν βασιλέα ἀμορραίων τὸν κατοικοῦντα ἐν ἐσεβὼν καὶ ὢγ βασιλέα τῆς βασὰν τὸν κατοικήσαντα ἐν ἀσαρὼθ καὶ ἐν ἐδραΐν.
5 * ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν γῇ μωὰβ ἤρξατο διασαφῆσαι μωυσῆς τὸν νόμον τοῦτον, λέγων·
6 * κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν χωρὴβ, λέγων· ἱκανόν σοι ὑμῖν κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ.
7 * πορεύεσθε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς ὄρος ἀμορραίων, καὶ κατὰ πάντας τοὺς περιοίκους ἀραβά, εἰς ὄρος καὶ πεδίον, καὶ κατὰ λίβα καὶ παραλίαν γῆν χαναναίων, καὶ λιβανησίαν ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου.
8 * ἴδετε παραδέδωκα ἐνώπιον ὑμῶν τὴν γῆν, εἰσπορευθέντες κληρονομήσατε τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν τῷ ἀβραὰμ, καὶ τῷ ἰσαὰκ, καὶ τῷ ἰακὼβ δοῦναι αὐτοῖς καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν μετ' αὐτούς.
9 * καὶ εἶπον κατὰ ὑμᾶς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων, οὐ δυνήσομαι μόνος φέρειν ὑμᾶς.
10 * κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπλήθυνεν ὑμᾶς, καὶ ἰδοὺ ἐστε σήμερον ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει.
11 * κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν προσθείη ὑμῖν ὡς ἐστὲ χιλιοπλασίως, καὶ εὐλογήσαι ὑμᾶς καθὸ ἐλάλησεν ὑμῖν.
12 * πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὸν κόπον ὑμῶν καὶ τὴν κατασυρμὸν ὑμῶν καὶ τὰς ἀντιλογίας ὑμῶν;
13 * δότε ἑαυτοῖς ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν, καὶ καταστήσω αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς ἡγουμένους ὑμῶν.
14 * καὶ ἀπεκρίθητέ μοι, καὶ εἴπατε, καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ποιῆσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. I.

HÆc sunt verba quæ locutus est Moyses cum omni Israel trans Iordanem; corripuit eos eo quòd peccauerunt in deserto, & quia irritauerunt Deum in campestribus contra mare rubrum, & in Pharan vbi murmurati sunt aduersus manna, & in Aseroth vbi irritauerunt Deum super carnes, & in eo quod fecerunt vitulum aureum. 2 Itet vndecim dierum est de Oreb per viam montis Seir vsque ad Cades-barne. 3 Et factum est in quadragesimo anno in vndecimo mense, primo die mensis, locutus est Moyses cum filiis Israel iuxta omnia quæ præceperat Dominus vt diceret eis. 4 Postquam percussit Seon regem Amorræorum qui habitabat in Esebon, & Og regem Basan qui habitabat in Astharot in Edrai; 5 Trans Iordanem in terra Moab cœpit Moyses explanare doctrinam legis huius, dicens: 6 Dominus Deus noster locutus est nobis cum in Oreb, dicens: Sufficit vobis quòd manssitis in hoc monte. 7 Reuertimini & mouete castra vestra & ingredimini in montem Amorræi, & in omnia vicinia eius, quæ sunt in campestribus & in monte, & in humilioribus locis, & in austro, & in portubus maris in terram Chananæorum, & Libani vsque ad fluuium magnum qui est fluuius Euphrates. 8 Videte quòd tradidi terram in conspectu vestro. Ingredimini & possidete terram super quam iurauit Dominus patribus vestris Abraham, Isaac, & Iacob, vt daret eam illis & filiis eorum post eos. 9 Et dixi vobis in tempore illo, dicens: Non possum ego solus sustinere vos. 10 Dominus Deus vester multiplicauit vos, & ecce vos estis hodie sicut stellæ cœli in multitudine. 11 Dominus Deus patrum vestrorum addat super vos millies super id quod nunc estis, & benedicat vobis sicut locutus est vobis. 12 Quomodo sustinebo ego solus laborem vestrum & negotia vestra & iudicia vestra? 13 Date ex vobis viros sapientes & prudentes, & scientes in tribubus vestris, & constituam eos principes super vos. 14 Et respondistis mihi atque dixistis, Rectum est verbum quod locutus es vt faciamus.

א

1 פִּתְגָמַיָּא דְּמִלֵּיל מֹשֶׁה עִם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא אוֹכַח יַהֲוֹן עַל דְּחַבוּ בְּמַדְבְּרָא וְעַל דְּאַרְגִּיזוּ קֳדָם יְיָ בְּמֶשְׁרָא לַקְבֵל יַמָּא סוּף בְּפָארָן
2 וְקֹם וְיָאפֶל וְלָבָן וְחַצֵּירוֹת וְדִי דָהַב׃ אַחַד עַשְׂרָא יוֹמִין מִחוֹרֵב כְּאוֹרַח טוּרָא דְשֵׂעִיר עַד קָדֵשׁ
3 בַּרְנֵעַ׃ וַהֲוָה בְּאַרְבְּעִין שְׁנִין בְּחַד עַשְׂרָא יַרְחָא בְּחַד לְיַרְחָא מַלֵּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל דְּפַקֵּיד יְיָ יְהֵי לְהוֹן׃
4 בָּתַר דְּמְחָא יָת סִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דְיָתֵיב בְּחֶשְׁבּוֹן וְיָת עוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן דְיָתֵיב בְּעַשְׁתָּרוֹת בְּאֶדְרְעִי׃
5 בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּאַרְעָא דְמוֹאָב שָׁרִי מֹשֶׁה יָת אוֹרַיְתָא הָדָא לְמִפְרַשׁ׃
6 יְיָ אֱלָהָנָא מַלֵּיל עִמָּנָא בְּחוֹרֵב לְמֵימַר סַגֵּי לְכוֹן דִּיתֵיבְתּוּן בְּטוּרָא הָדֵין׃
7 אֲתִפְנוּ וְטוֹלוּ לְכוֹן וְעוֹלוּ לְטוּרָא דֶאֱמוֹרָאָה וּלְכָל מַגִּירוֹהִי בְּמֵשְׁרָא בְּטוּרָא וּבְדִפְרוֹסָא וּבְמַפַּר יַמָּא אַרְעָא דְכְנַעֲנָאָה וּלְבְנוֹן עַד נְהַרָא רַבָּא נְהַרָא פְּרָת׃
8 חֲזִי דִיהַבִית קֳדָמֵיכוֹן יָת אַרְעָא עוֹלוּ וְאֶחְסִינוּ יָת אַרְעָא דְקַיֵים יְיָ לַאֲבָהַתְכוֹן לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמִתַּן לְהוֹן וּלְבַנֵיהוֹן בָּתְרֵיהוֹן׃
9 וַאֲמַרִית לְכוֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר לָא אֲנָא יָכִיל בִּלְחוֹדִי לְסוּבָלָא יָתְכוֹן׃
10 יְיָ אֱלָהְכוֹן אַסְגֵּי יָתְכוֹן וְהָא אִיתֵיכוֹן יוֹמָא דֵין כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְמִנְי׃
11 יְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְכוֹן יוֹסֵף עֲלֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן אֶלֶף זִמְנִין וִיבָרֵךְ יָתְכוֹן כְּמָא דְמַלֵּיל לְכוֹן׃
12 אֵכְדֵין אֵסוֹבַר בִּלְחוֹדַי סָרְחָנְכוֹן וְטָעֳנְכוֹן וְתַקְפְּכוֹן׃
13 הָבוּ לְכוֹן גְּבָרִין חַכִּימִין וְסָכְלְתָנִין וּמְנַדְּעִין לְשִׁבְטֵיכוֹן וְאֵמַנִּינוּן רֵאשִׁין עֲלֵיכוֹן׃
14 וְאֲהֵיבְתּוּן לִי וַאֲמַרְתּוּן
תַּקִּין פִּתְגָמָא דְמַלֵּילְתָּא לְמֶעְבַּד׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 וְאֶקַּח אֶת־רָאשֵׁי שִׁבְטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים
וִידֻעִים וְאֶתֵּן אוֹתָם רָאשִׁים עֲלֵיכֶם שָׂרֵי אֲלָפִים
וְשָׂרֵי מֵאוֹת וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת וְשֹׁטְרִים
16 לְשִׁבְטֵיכֶם׃ וְאֲצַוֶּה אֶת־שֹׁפְטֵיכֶם בָּעֵת
הַהִוא לֵאמֹר שָׁמֹעַ בֵּין־אֲחֵיכֶם וּשְׁפַטְתֶּם צֶדֶק
בֵּין־אִישׁ וּבֵין־אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ׃
17 לֹא־תַכִּירוּ פָנִים בַּמִּשְׁפָּט כַּקָּטֹן כַּגָּדֹל תִּשְׁמָעוּן
לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי־אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא
וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תַּקְרִבוּן אֵלַי וּשְׁמַעְתִּיו׃
18 וָאֲצַוֶּה אֶתְכֶם בָּעֵת הַהִיא אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
19 אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן׃ וַנִּסַּע מֵחֹרֵב וַנֵּלֶךְ אֵת כָּל־
הַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא אֲשֶׁר רְאִיתֶם
דֶּרֶךְ הַר הָאֱמֹרִי כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַנָּבֹא
20 עַד־קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃ וָאֹמַר אֲלֵכֶם בָּאתֶם
עַד־הַר הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ׃
21 רְאֵה נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת־הָאָרֶץ
עֲלֵה רֵשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ אַל־
תִּירָא וְאַל־תֵּחָת׃ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כֻּלְּכֶם
22 וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ־לָנוּ
אֶת־הָאָרֶץ וְיָשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
נַעֲלֶה־בָּהּ וְאֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר נָבֹא אֲלֵיהֶן׃
23 וַיִּיטַב בְּעֵינַי הַדָּבָר וָאֶקַּח מִכֶּם שְׁנֵים עָשָׂר
24 אֲנָשִׁים אִישׁ אֶחָד לַשָּׁבֶט׃ וַיִּפְנוּ וַיַּעֲלוּ הָהָרָה
25 וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל אֶשְׁכֹּל וַיְרַגְּלוּ אֹתָהּ׃ וַיִּקְחוּ בְיָדָם
מִפְּרִי הָאָרֶץ וַיּוֹרִדוּ אֵלֵינוּ וַיָּשִׁבוּ אֹתָנוּ דָּבָר וַיֹּאמְרוּ
טוֹבָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ׃
26 וְלֹא אֲבִיתֶם לַעֲלֹת וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
27 וַתֵּרָגְנוּ בְּאָהֳלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ בְּשִׂנְאַת יְהוָה אֹתָנוּ
הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת אֹתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי
לְהַשְׁמִידֵנוּ׃

15 *Tulíq; de tribubus vestris viros sapientes & nobiles, & constitui eos principes tribunos & centuriones, & quinquagenarios, ac decanos, qui docerent vos singula.

16 *Præcepíq; eis, dicés: Audite illos, & quod iustum est iudicate. Siue ciuis sit ille siue peregrinus; 17 *Nulla erit distantia personarum. Ita paruum audietis vt magnum, nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. quod si difficile vobis visum aliquid fuerit, referte ad me, & ego audiam.

18 *Præcepíque omnia quæ facere deberetis.

19 *Profecti autem de Oreb transiuimus per eremum terribilem & maximam solitudinẽ, quam vidistis per viam montis Amorræi, sicut præceperat Dominus Deus noster nobis. Cúmque venissemus in Cades-barne;

20 *Dixi vobis, Venistis ad montem Amorræi, quem Dominus Deus noster daturus est nobis.

21 *Vide terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi. Ascende & posside eam sicut locutus est Dominus Deus noster patribus tuis. Noli timere, nec quicquam paueas.

22 *Et accessistis ad me omnes atque dixistis, Mittamus viros qui considerent terram, & renuntient per quod iter debeamus ascendere, & ad quas pergere ciuitates.

23 *Cúmque mihi sermo placuisset, misi ex vobis duodecim viros singulos de tribubus suis.

24 *Qui cùm perrexissent in montana, venerunt vsque ad vallem Botri; & considerata terra,

25 *Sumentes de fructibus eius vt ostenderent vbertatem, attulerunt ad nos atque dixerunt: Bona est terra quam Dominus Deus noster daturus est nobis.

26 *Et noluistis ascendere; sed increduli ad sermonem Dei vestri,

27 *Murmuraſtis in tabernaculis vestris, atq; dixistis: Odit nos Dominus, & idcirco eduxit E nos de terra Ægypti, vt traderet nos in manu Amorræi, atque deleret.

תרגום אונקלוס

15 וְדַבְּרִית יָת רֵישֵׁי שִׁבְטֵיכוֹן גַּבְרִין חַכִּימִין וּמְנַדְּעִין וְהַמְנִיתִי רֵישִׁין עֲלֵיכוֹן רַבָּנֵי אַלְפִין וְרַבָּנֵי מְאָתָא וְרַבָּנֵי חַמְשִׁין
וְרַבָּנֵי עֲשָׂרָתָא וְסָרְכִין לְשִׁבְטֵיכוֹן׃ 16 וּפַקֵּידִית יָת דַּיָּנֵיכוֹן בְּעִדָּנָא הַהוּא לְמֵימַר שְׁמָעוּ בֵּין אֲחוֹכוֹן וְתִדְּינוּן קְשׁוֹטָא בֵּין גְּבַר
וּבֵין אֲחוֹהִי וּבֵין גִּיּוֹרֵיהּ׃ 17 לָא תְשַׁחְמְדוּן אַפֵּין בְּדִינָא תְּשְׁמְעוּן כְּרַבָּא תְּשְׁמְעוּן לָא תְדַחֲלוּן מִקֳּדָם אֱנָשׁ אֲרֵי דִּינָא
דַּיְיָ הוּא וּפִתְגָמָא דְּיִקְשֵׁי מִנְּכוֹן תְּקָרְבוּן לְוָתִי וְאֶשְׁמְעִינֵיהּ׃ 18 וּפַקֵּידִית יָתְכוֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא דְּתַעְבְּדוּן׃ 19 וּטְלָלְנָא מֵחוֹרֵב
וַהֲלֵינָא יָת כָּל מַדְבְּרָא רַבָּא וּדְחִילָא הַהוּא דַּחֲזַיְתּוֹן אוֹרַח טוּרָא דֶּאֱמוֹרָאָה כְּמָא דְּפַקֵּד יְיָ אֱלָהָנָא יָתָנָא וַאֲתֵינָא עַד רְקֹם גֵּיאָ׃
20 וַאֲמַרִית לְכוֹן אֲתֵיתוּן עַד טוּרָא דֶּאֱמוֹרָאָה דַּייָ אֱלָהָנָא יָהֵיב לָנָא׃ 21 חֲזִי דַיְיָ אֱלָהָךְ קֳדָמָךְ יָת אַרְעָא סַק אֲחוֹז כְּמָא
דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָא דַּאֲבָהָתָךְ לָךְ לָא תִדְחַל וְלָא תְהֵבֵר׃ 22 וּקְרֵיבְתּוּן לְוָתִי כוּלְכוֹן וַאֲמַרְתּוּן נְשַׁלַּח גַּבְרִין קֳדָמָנָא וְיַלְּלוּן
יָת אַרְעָא וְיָתִיבוּן יְתָנָא פִּתְגָמָא יָת אוֹרְחָא דְּנֵיסוֹק בַּהּ וְיָת קִרְוַיָּא דְּנֵיעוֹל לְהֶן׃ 23 וְשַׁפִּיר בְּעֵינַי פִּתְגָמָא וְדַבָּרִית מִנְּכוֹן תְּרֵי
עֲשַׂר גַּבְרִין גַּבְרָא חַד לְשִׁבְטָא׃ 24 וְאִתְפְּנִיאוּ מִתַּמָּן וּסְלִיקוּ לְטוּרָא וַאֲתוֹ עַד נַחֲלָא דְּאֶשְׁכֹּלָא וְאַלִּילוּ יָתַהּ׃
25 וְנָסִיבוּ בִּידֵיהוֹן מִפֵּרֵי אַרְעָא וְאַחִתוּ לְוָתָנָא וַהֲבוּ לָנָא פִּתְגָמָא וַאֲמָרוּ טָבָא אַרְעָא דַּייָ אֱלָהָנָא יָהֵיב לָנָא׃
26 וְלָא אֲבֵיתוּן לְמִסַּק וְסָרְבְתּוּן בְּרִשְׁנֵי יְיָ אֱלָהָנָא׃ 27 וְאִתְרַעֲמְתּוּן בְּמַשְׁכְּנֵיכוֹן וַאֲמַרְתּוּן בְּסִנְאַת יְיָ יָתָנָא אַפְּקָנָא מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִמְסַר יָתָנָא בִּידָא דֶּאֱמוֹרָאָה לְשֵׁיצְיוּתָנָא׃

15 *Et accepi ex vobis viros sapientes, & gnaros, & intelligentes in tribus vestras, et statui eos præesse inter vos tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decuriones, & magistros iudicibus vestris.

16 *Et præcepi iudicibus vestris in tempore illo, dicens: Audite inter fratres vestros, & iudicate iuste inter virum & inter fratrem eius, & inter aduenam eius.

17 *Non cognoscetis faciem in iudicio, secundùm paruum & magnum iudicabis, non distingues faciem hominis, quoniam iudicium Dei est, & verbum quod durum fuerit, feretis illud ad me à vobis, & audiam illud.

18 *Et præcepi vobis in tempore illo omnia verba quæ facietis.

19 *Et profecti ex Oreb transiuimus omne desertum magnum & terribile illud, quod vidistis per viam montis Amorræi, sicut præcepit Dominus Deus noster nobis, & venimus vsque ad Cadesbarne.

20 *Et dixi ad vos, Venistis vsque ad montem Amorræi, quem Dominus Deus vester dat vobis.

21 *Ecce tradidit vobis Dominus Deus vester ante faciem vestrã terram; ascendẽtes possidete quemadmodum dixit Dominus Deus patrum nostrorum vobis, ne timeatis neq; formidetis.

22 *Et accessistis ad me omnes vos, & dixistis, Mittamus viros priores nobis, & cõsiderent nobis terram, & annuncient nobis responsionem viam per quam ascendemus in ea, & ciuitates in quas ibimus in eas.

23 *Et placuit coram me verbum, & accepi ex vobis duodecim viros vnum per tribum.

24 *Et reuersi ascenderunt in montem, & venerunt vsque ad vallem Botri, & cõsiderauerũt eam.

25 *Et acceperunt in manibus suis de fructu terræ, & attulerunt ad nos, & dixerunt, Bona terra, quam Dominus Deus noster dat nobis.

26 *Et non voluistis ascendere, & non credidistis verbum Domini Dei vestri. 27 *Et murmurauistis in tabernaculis vestris, & dixistis, Quia odit Dñs nos, eduxit nos de terra Ægypti vt traderet nos in manus Amorræorum, & perderet nos.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et tuli principes tribuum vestrarum viros sapientes, & scientes, & constitui eos principes super vos tribunos & centuriones, & quinquagenarios, & decuriones, & præfectos in tribubus vestris. "Et præcepi iudicibus vestris in tempore illo, dicens, Audite inter fratres vestros, & iudicate rectè inter virum & inter fratrem suum, & inter peregrinum. "Non accipiatis personam in iudicio. Verba parui audictis sicut verba magni; ne timeatis à facie hominis, quoniam iudicium Dei est, & rem quæ fuerit vobis difficilis, referetis ad me & audiam illam.

"Præcepíque vobis in tempore illo omnia verba quæ facere deberetis. "Et profecti sumus de Oreb, & ambulauimus per omne deserum illud magnum, & terribile quod vidistis per viam montis Amorræi quem Dominus Deus noster, & veninus vsque ad Cadesbarnie. "Et dixi vobis, Venistis vsque ad montem Amorræi quem Dominus Deus noster dabit nobis.

"Vide quòd tradidit Dominus Deus tuus terram in conspectu tuo: ascende & posside eam, sicut locutus est tibi Dominus Deus patrum tuorum, ne timeas neque formides. "Et accessistis ad me omnes vos, & dixistis, Mittamus viros ante nos, & explorent nobis terram, & referant ad nos verbum per quam viam ascendere debemus, & ad quas vrbes veniemus.

"Et placuit sermo in oculis meis, & tuli ex vobis duodecim viros, virum vnum de vnaquaque tribu. "Et perrexerunt & ascenderunt in montem, & venerunt vsque ad torrentem Botri, & exploraverunt terram illam. "Et attulerunt in manibus suis de fructu terræ, & attulerunt ad nos, & retulerunt nobis verbum, & dixerunt: Bona est terra quam Dominus Deus noster dabit nobis. "Et noluistis ascendere, & rebellastis contra verbum Domini Dei vestri. "Et murmurastis in tabernaculis vestris atque dixistis, Quia odio habuit nos Dominus, eduxit nos de terra Ægypti vt traderet nos in manu Amorræi, vt consumeret nos.

15 *καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφοὺς, καὶ ἐπιστήμονας, καὶ συνετοὺς εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν, καὶ κατέστησα αὐτοὺς ἡγεμόνας ἐφ' ὑμῶν χιλιάρχους, καὶ ἑκατοντάρχας, καὶ πεντηκοντάρχας, καὶ δεκάρχας, καὶ γραμματοεισαγωγεῖς τοῖς κριταῖς ὑμῶν.
16 *καὶ ἐνετειλάμην τοῖς κριταῖς ὑμῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων· διακούετε ἀνὰ μέσον τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, καὶ κρίνετε δικαίως ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς καὶ ἀνὰ μέσον ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀνὰ μέσον προσηλύτου αὐτοῦ.
17 *οὐκ ἐπιγνώσεσθε πρόσωπον ἐν κρίσει, κατὰ τὸν μικρὸν καὶ τὸν μέγαν κρινεῖς, καὶ μὴ ὑποστείλῃ πρόσωπον ἀνθρώπου, ὅτι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ ἐστι· καὶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν σκληρὸν ᾖ, ἀνοίσετε αὐτὸ ἐπ' ἐμὲ ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἀκούσομαι αὐτό.
18 *καὶ ἐνετειλάμην ὑμῖν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πάντας τοὺς λόγους οὓς ποιήσετε.
19 *καὶ ἀπαρθέντες ἐκ χωρὶς ἐπορεύθημεν πᾶσαν τὴν ἔρημον τὴν μεγάλην, καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην, ἣν ἴδετε ὁδὸν τοῦ ὄρους τοῦ ἀμορραίου, καθὼς ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν, καὶ ἤλθομεν ἕως κάδης Βαρνή.
20 *καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς, ἤλθατε ἕως τοῦ ὄρους τοῦ ἀμορραίου, ὃ ὁ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.
21 *ἴδετε παραδέδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν γῆν, ἀναβάντες κληρονομεῖτε ὃν τρόπον εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ὑμῖν· μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ δειλιάσητε.
22 *καὶ προσήλθατέ μοι πάντες ὑμεῖς, καὶ εἴπατε, ἀποστείλωμεν ἀνδρας πρὸ προσώπου ἡμῶν, καὶ ἐφοδευσάτωσαν ἡμῖν τὴν γῆν, καὶ ἀναγειλάτωσαν ἡμῖν ἀποκρισιν τὴν ὁδὸν ἧς ἀναβησόμεθα ἐν αὐτῇ, καὶ τὰς πόλεις εἰς ἃς εἰσπορευσόμεθα ἐπ' αὐτάς. 23 *καὶ ἤρεσεν ἐναντίον ἐμοῦ τὸ ῥῆμα, καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν δώδεκα ἄνδρας, ἄνδρα ἕνα κατὰ φυλήν.
24 *καὶ ἀποστραφέντες ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἦλθον ἕως φάραγγος βοτρυος, καὶ κατεσκόπευσαν αὐτήν. 25 *καὶ ἔλαβον ἐν χερσὶν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς γῆς, καὶ κατεβίβασαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἔλεγον ἀγαθὴν ἡ γῆ, ἣν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν. 26 *καὶ οὐκ ἠβουλήσατε ἀναβαίνειν, καὶ ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.
27 *καὶ διεγογγύσατε ἐν ταῖς σκηναῖς ὑμῶν, καὶ εἴπατε, διὰ τὸ μισεῖν κύριον ἡμᾶς, ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου παραδοῦναι ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἀμορραίων, καὶ ἐξολοθρεῦσαι ἡμᾶς.

Universidad de Deusto
Biblioteca

28 * אָנָה׀ אֲנַחְנוּ עֹלִים אַחֵינוּ הֵמַסּוּ אֶת־לְבָבֵנוּ
לֵאמֹר עַם גָּדוֹל וָרָם מִמֶּנּוּ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצוּרֹת
29 בַּשָּׁמָיִם וְגַם־בְּנֵי עֲנָקִים רָאִינוּ שָׁם׃ * וָאֹמַר
30 אֲלֵהֶם לֹא־תַעַרְצוּן וְלֹא־תִירְאוּן מֵהֶם׃ * יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם הוּא יִלָּחֶם לָכֶם כְּכֹל אֲשֶׁר
31 עָשָׂה אִתְּכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם׃ * וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר
רָאִיתָ אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא־אִישׁ
אֶת־בְּנוֹ כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הֲלַכְתֶּם עַד־בֹּאֲכֶם עַד־
32 הַמָּקוֹם הַזֶּה׃ * וּבַדָּבָר הַזֶּה אֵינְכֶם מַאֲמִינִם
33 בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ * הַהֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם בַּדֶּרֶךְ לָתוּר
לָכֶם מָקוֹם לַחֲנֹתְכֶם בָּאֵשׁ׀ לַיְלָה לַרְאֹתְכֶם בַּדֶּרֶךְ
34 אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ וּבֶעָנָן יוֹמָם׃ * וַיִּשְׁמַע יְהוָה
35 אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם וַיִּקְצֹף וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר׃ * אִם־
יִרְאֶה אִישׁ בָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה הַדּוֹר הָרָע הַזֶּה אֶת
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָתֵת לַאֲבֹתֵיכֶם׃
36 * זוּלָתִי כָּלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הוּא יִרְאֶנָּה וְלוֹ־אֶתֵּן אֶת־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַךְ־בָּהּ וּלְבָנָיו יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי
37 יְהוָה׃ * גַּם־בִּי הִתְאַנַּף יְהוָה בִּגְלַלְכֶם לֵאמֹר גַּם־
38 אַתָּה לֹא־תָבֹא שָׁם׃ * יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן הָעֹמֵד לְפָנֶיךָ
הוּא יָבֹא שָׁמָּה אֹתוֹ חַזֵּק כִּי־הוּא יַנְחִלֶנָּה אֶת־
39 יִשְׂרָאֵל׃ * וְטַפְּכֶם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם לָבַז יִהְיֶה וּבְנֵיכֶם
אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ הַיּוֹם טוֹב וָרָע הֵמָּה יָבֹאוּ שָׁמָּה
וְלָהֶם אֶתְּנֶנָּה וְהֵם יִירָשׁוּהָ׃
40 * וְאַתֶּם פְּנוּ לָכֶם וְסָעוּ הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־
41 סוּף׃ * וַתַּעֲנוּ וַתֹּאמְרוּ אֵלַי חָטָאנוּ לַיהוָה
אֲנַחְנוּ נַעֲלֶה וְנִלָּחַמְנוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ וַתַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ וַתָּהִינוּ
42 לַעֲלֹת הָהָרָה׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אֱמֹר לָהֶם לֹא
תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ כִּי אֵינֶנִּי בְקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ
לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם׃

28 * Quò ascendemus? nuntij terruerunt cor nostrum, dicentes: Maxima multitudo est, & nobis statura procerior. Vrbes magnæ, & ad
29 cælum vsq; munitæ. filios Enachim vidimus ibi. * Et dixi vobis, Nolite metuere, nec
30 timeatis eos. * Dominus Deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Ægypto
31 cunctis videntibus. * Et in solitudine ipsi vidistis. Portauit te Dominus Deus tuus vt solet homo gestare paruulum filium suum in omni via per quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum.
32 * Et nec sic quidē credidistis Domino Deo
33 vestro; * Qui præcessit vos in via, & metatus est locum in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, & die per co-
34 lumnam nubis. * Cúmq; audisset Dñs vo-
F cem sermonum vestrorū, iratus iurauit & ait:
35 * Non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessimæ, terram bonam quā iuramento pollicitus sum patribus vestris;
36 * Præter Caleb filium Iephone: ipse enim videbit eam, & ipsi dabo terram quam calcauit, & filiis eius, quia secutus est Dominum.
37 * Nec miranda indignatio in populum, cū mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit, Nec tu ingredieris illuc.
38 * Sed Iosue filius Nun minister tuus, ipse intrabit pro te; hunc exhortare & robora, & ipse sorte terram diuidet Israeli.
39 * Paruuli vestri de quibus dixistis quòd capti ui ducerentur, & filij qui hodie boni ac mali ignorant distantiam, ipsi ingredientur, & ipsis dabo terram & possidebunt eam.
40 * Vos autem reuertimini & abite in solitu-
41 dinem per viam maris rubri. * Et respondistis mihi, Peccauimus Domino, ascēdemus
G & pugnabimus sicut præcepit Dñs Deus noster. Cúmq; instructi armis pergeretis in mon-
42 tem; * Ait mihi Dñs, Dic ad eos, Nolite ascendere neq; pugnetis. Non enim sum vobiscum, ne cadatis coram inimicis vestris.

תרגום אונקלוס

28 לְאָן אֲנַחְנָא סָלְקִין אֲחָנָא הֲבָרַיָּא לְבָנָא לְמֵיסַר עִם רַב וְתַקִּיף מִנָּנָא קִרְוִין רַבְרְבָן וּכְרִיכִין עַד צְיָת שְׁמַיָּא וְאַף בְּנֵי גַבְרַיָּא חֲזֵינָא תַּמָּן׃
29 וַאֲמַרִית לְכוֹן לָא תְּתְבְּרוּן וְלָא תִּדְחֲלוּן מִנְּהוֹן׃ 30 יְיָ אֱלָהְכוֹן דְּמַדְבַּר קֳדָמֵיכוֹן מֵיסַרְיָה יְגִיתְ לְכוֹן קֳרָב כְּכֹל דַּעֲבַד עִמְּכוֹן בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכוֹן׃
31 וּבְמַדְבְּרָא דַּחֲזֵיתָא דְּסוֹבָרְךָ יְיָ אֱלָהָךְ כְּמָא דְּסוֹבַר גַּבְרָא יָת בְּרֵיהּ בְּכָל אוֹרְחָא דְּהַלֵּיכְתּוּן עַד אֲתַרְכוֹן דֵּנָן׃
32 וּבְכָל דָּא לָא הֵימַנְתּוּן בַּיְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ 33 דְּמַכְרַכ קֳדָמֵיכוֹן בְּאוֹרְחָא לְאַתְקָנָאָה לְכוֹן אֲתַר בֵּית מַשְׁרְיוּתְכוֹן
בְּעַמּוּדָא דְּאֶשָׁתָא לֵילְיָא לְאַחֲזָיוּתְכוֹן בְּאוֹרְחָא דְּתֵהָכוֹן בָּהּ וּבְעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא בִּיסְפָּא׃ 34 וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ יָת קַל פִּתְגָמֵיכוֹן וְרָגִיז
וְקַיֵּים לְמֵימָר׃
35 לָא חַד גַּבְרָא מִן דָּרָא בִּישָׁא דֵּין יָת אַרְעָא טָבְתָא דְּקַיֵּימִית לְמִיתֵּן לַאֲבָהָתְכוֹן׃ 36 אֱלָהִין
בַּר יְפֻנֶּה קְנִזָּיָא הוּא יְחֲזִינַנֵּהּ וְלֵיהּ אֶתֵּן יָת אַרְעָא דִּדְרַךְ בָּהּ וְלִבְנוֹהִי חֲלָף דְּאַשְׁלִים בְּתַר דְּחִלְתָּא דַּייָ׃ 37 אַף עֲלַי יְיָ אֲתְּקַף מִן קֳדָמֵי
בְּחֵילָא לְמֵימַר אַף אַתְּ לָא תֵיעוֹל לְתַמָּן׃ 38 יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן דְּקָאֵים קֳדָמָךְ הוּא יָעוֹל לְתַמָּן תַּקִּיפ אֲרֵי הוּא יְחַסְּנִנַּהּ לְיִשְׂרָאֵל׃
39 וְטַפְּלוֹן דְּאֲמַרְתּוּן לְבִיזָא יְהֵי וּבְנֵיכוֹן דְּלָא יְדְעִין יוֹמָא דֵּין טַב וּבִישׁ אִינוּן יְעֲלוֹן לְתַמָּן וְלְהוֹן אֶתְּנִינַהּ וְאִינוּן יְרַתּוּנַהּ׃
40 וְאַתּוּן אִסְתַּלְקוּ לְכוֹן וְטוּלוּ לְמַדְבְּרָא אָרַח יַמָּא דְסוּף׃ 41 וְאַתֵּיבְתּוּן וַאֲמַרְתּוּן לִי חַבְנָא קֳדָם יְיָ אֲנַחְנָא נְסַק וְנִגַּח כְּכֹל דְּפַקְּדָנָא
יָתָנָא יְיָ אֱלָהָנָא וְזָרֵינָא כָּל גַּבְרָא יָת מָנֵי קְרָבֵיהּ וְשָׁרֵיתוּן לְמִסַּק לְטוּרָא׃ 42 וַאֲמַר יְיָ לִי אֱמַר לְהוֹן לָא תִסְּקוּן וְלָא תִגָּחוּן קֳדָם בָּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃

28 * ποῦ ἡμεῖς ἀναβαίνομεν, οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀπέστησαν
ἡμῶν τὴν καρδίαν, λέγοντες· ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ ὑψαλώτε-
ρον ἡμῶν, καὶ πόλεις μεγάλαι καὶ τετειχισμέναι ἕως τοῦ οὐρανοῦ,
29 ἀλλὰ καὶ υἱοὺς γιγάντων ἑωράκαμεν ἐκεῖ. * εἶπα πρὸς ὑ-
μᾶς, μὴ πτήξητε, μηδὲ φοβηθῆτε ἀπ' αὐτῶν.
30 * κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ προπορευόμενος πρὸ προσώπου
ὑμῶν, αὐτὸς συνεκπολεμήσει αὐτὸς μεθ' ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα
31 ἐποίησεν ἡμῖν ἐν γῇ Αἰγύπτῳ· * καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἣν
εἴδετε ὡς ἐξεποφορήσει σε κύριος ὁ θεὸς σου ὡς εἴ τις τροποφο-
ρήσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ, κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἐπορεύ-
θητε ἕως ἦλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον.
32 * καὶ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ οὐκ ἐνεπιστεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ
33 ὑμῶν * ὃς προπορεύ(ε)ται πρότερος ὑμῶν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκλέξασ-
θαι ὑμῖν τόπον, ὁδηγῶν ὑμᾶς ἐν πυρὶ νυκτὸς δεικνύων ὑμῖν τὴν
ὁδὸν καθ' ἣν πορεύεσθε ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἐν νεφέλῃ ἡμέρας.
34 * καὶ ἤκουσε κύριος τὴν φωνὴν τῶν λόγων ὑμῶν, καὶ πα-
ροξυνθεὶς ὤμοσε, λέγων·
35 * εἰ ὄψεταί τις τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν πονηρῶν τὴν γῆν τὴν
ἀγαθὴν ταύτην, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν.
36 * πλὴν Χαλὲβ υἱὸς Ἰεφονὴ ὄψ(ε)εται αὐτήν, κἀγὼ τούτῳ δώ-
σω τὴν γῆν ἐφ' ἣν ἐπέβη, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, διὰ τὸ προσκεῖσθαι
αὐτὸν τὰ πρὸς κύριον.
37 * καὶ ἐμοὶ ἐθυμώθη κύριος δι' ὑμᾶς, λέγων· οὐδὲ σὺ εἰ-
38 σελεύσῃ ἐκεῖ. * ἰνοῦς υἱὸς Ναυὴ ὁ παρεστηκὼς σοι ὅτ(ε) εἰσελεύ(ε)ται ἐκεῖ·
αὐτὸν κατίσχυσον, ὅτι αὐτὸς κατακληρονομήσει αὐτὴν τῷ
Ἰσραήλ.
39 * καὶ τὰ παιδία ὑμῶν ἃ εἴπατε ἐν τῇ ἁρπαγῇ ἔσεσθαι, καὶ
τὸ παιδίον νέον, ὅστις οὐκ οἶδε σήμερον ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἐκεῖ
εἰσελεύσ(ον)ται ἐκεῖ, καὶ τούτοις δώσω αὐτήν, καὶ αὐτοὶ κληρονομή-
40 σουσιν αὐτήν. * καὶ ὑμεῖς ἐπιστραφέντες ἐξορεύσατε
εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν τὴν διὰ ἐρυθρᾶς θαλάσσης.
41 * καὶ ἀπεκρίθητε, καὶ εἴπατέ μοι, ἡμαρτομεν ἐναντίον κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἡμεῖς ἀναβαίνοντες πολεμήσομεν κατὰ πάντα
ὅσα ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν· καὶ ἀναλαβόντες
ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ, ἐξωμαθρωδιάσατε ἀνε-
42 βαίνειν εἰς τὸ ὄρος. * καὶ εἶπε κύριος πρός με, εἶπον αὐτοῖς,
μὴ ἀναβαίνετε καὶ μὴ πολεμήσητε, οὐ γάρ εἰμι μεθ' ὑμῶν,
καὶ μὴ συντριβήσεσθε ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Quò nos ascendimus? fratres nostri confregerunt cor nostrum, dicentes: Populus multus est & fortior nobis, & ciuitates magnæ & muni-
tæ vsque ad cælum, filios quoque Gigantum vidimus ibi. 29 Et dixi vobis, Ne formidetis, neque timeatis eos. 30 Verbum Domini
Dei vestriqui ductor est coram vobis, pugnabit pro vobis, iuxta omnia quæ fecit vobiscum in Ægypto in oculis vestris. 31 Et in solitudine,
quòd portauit te Dominus Deus tuus sicut portat vir filium suum in omni via per quam ambulastis donec veniretis ad locum istum.
Dei vestri quòd portauit te Dominus Deus tuus sicut portat vir filium suum in omni via per quam ambulastis, donec veniretis ad locum istum.
32 Et in verbo hoc non vos credidistis in verbo Domini Dei vestri. 33 Qui ductor fuit coram vobis in via, vt præpararet vobis locum
quia vidisti quòd portauit te Dominus Deus tuus sicut portat vir filium suum in omni via per quam ambulastis, & in columna nubis per diem.
32 Et in verbo hoc non vos credidistis in verbo Domini Dei vestri. 33 Qui ductor fuit coram vobis in via, vt præpararet vobis locum
domus mansionis in quo maneretis, in columna ignis per noctem, vt ostenderet vobis viam per quam ambulastis, & in columna nubis per diem.
34 Et audita est coram Domino vox sermonum vestrorum, & iratus est & iurauit, dicens: 35 Si viderit vir de hominibus generationis
huius pessimæ terram bonam pro qua iurauī vt darem eam patribus vestris; 36 Præter Caleb filium Iephone qui videbit eam, & ipsi
dabo terram quam calcauit, & filiis eius pro eo quòd perfectus fuit in timore Domini. 37 Contra me quoque fuit ira à facie Domini
propter vos dicens: Tu quoque non ingredieris illuc. 38 Iosue filius Nun qui stat coram te, ipse ingredietur illuc, ipsum robora, quia
ipse hæreditare faciet terram Israel. 39 Et familia vestra, de qua dixistis, in prædam erit, & filij vestri qui nescunt hodie bonum
& malum, ipsi ingredientur illuc, & illis dabo eam, & ipsi hæreditabunt eam. 40 Vos autem reuertimini & proficiscimini in deser-
tum per viam maris rubri. 41 Et respondistis & dixistis mihi: Peccauimus coram Domino; nos ascendemus & pugnabimus iuxta
omnia quæ præcepit nobis Dominus Deus noster, & accinxistis vos vnusquisque armis bellicis, & cœpistis ascendere in montem.
42 Et dixit Dominus ad me, Dic eis, ne ascendatis nec pugnetis, quoniam maiestas mea non habitat inter vos, ne conteramini coram ini-
micis vestris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

43 ‡ וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וַתַּמְרוּ אֶת־פִּי
44 יְהוָה וַתָּזִדוּ וַתַּעֲלוּ הָהָרָה׃ ‡ וַיֵּצֵא הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב
בָּהָר הַהוּא לִקְרַאתְכֶם וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂינָה הַדְּבֹרִים וַיַּכּוּ אֶתְכֶם בְּשֵׂעִיר עַד־חָרְמָה׃
45 ‡ וַתָּשֻׁבוּ וַתִּבְכּוּ לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־שָׁמַע יְהוָה
46 בְּקֹלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֲלֵיכֶם׃ ‡ וַתֵּשְׁבוּ בְקָדֵשׁ יָמִים
רַבִּים כַּיָּמִים אֲשֶׁר יְשַׁבְתֶּם׃

ב

1 ‡ וַנִּפֶן וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם־סוּף כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה אֵלַי וַנָּסֹב אֶת־הַר שֵׂעִיר יָמִים רַבִּים׃
2 ‡ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ ‡ רַב־לָכֶם סֹב
3 אֶת־הָהָר הַזֶּה פְּנוּ לָכֶם צָפֹנָה׃ ‡ וְאֶת־הָעָם צַו
לֵאמֹר אַתֶּם עֹבְרִים בִּגְבוּל אֲחֵיכֶם בְּנֵי־עֵשָׂו
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְיִירְאוּ מִכֶּם וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד׃
5 ‡ אַל־תִּתְגָּרוּ בָם כִּי לֹא־אֶתֵּן לָכֶם מֵאַרְצָם עַד
מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל כִּי־יְרֻשָּׁה לְעֵשָׂו נָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר׃
6 ‡ אֹכֶל תִּשְׁבְּרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף וְאָכַלְתֶּם וְגַם־מַיִם
7 תִּכְרוּ מֵאִתָּם בַּכֶּסֶף וּשְׁתִיתֶם׃ ‡ כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בֵּרַכְךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ יָדַע לְכֶרְכְּךָ אֶת־הַמִּדְבָּר
הַגָּדֹל הַזֶּה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ
8 לֹא חָסַרְתָּ דָּבָר׃ ‡ וַנַּעֲבֹר מֵאֶת אַחֵינוּ בְנֵי־עֵשָׂו
הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר מִדֶּרֶךְ הָעֲרָבָה מֵאֵילַת וּמֵעֶצְיֹן
גָּבֶר וַנִּפֶן וַנַּעֲבֹר דֶּרֶךְ מִדְבַּר מוֹאָב׃ ‡ וַיֹּאמֶר
9 יְהוָה אֵלַי אַל־תָּצַר אֶת־מוֹאָב וְאַל־תִּתְגַּר בָּם
מִלְחָמָה כִּי לֹא־אֶתֵּן לְךָ מֵאַרְצוֹ יְרֻשָּׁה כִּי לִבְנֵי־
10 לוֹט נָתַתִּי אֶת־עָר יְרֻשָּׁה׃ ‡ הָאֵמִים לְפָנִים
יָשְׁבוּ בָהּ עַם גָּדוֹל וְרַב וְרָם כָּעֲנָקִים ‡ רְפָאִים
יֶחְשְׁבוּ אַף־הֵם כָּעֲנָקִים וְהַמֹּאָבִים יִקְרְאוּ
לָהֶם אֵמִים׃

43 ‡ Locutus sum & nō audistis, sed aduersantes imperio Dñi & tumentes superbia ascendistis in montem. 44 ‡ Itaq; egressus Ammorræus qui habitabat in montibus, & obuiam veniens persecutus est vos, sicut solent apes persequi: & cecidit de Seir vsque Horma.
45 ‡ Cúmq; reuersi ploraretis coram Domino, non audiuit vos, nec voci vestræ voluit acquiescere. 46 ‡ Sedistis ergo in Cades-barne multo tempore.

CAP. II.

1 PRofectíque inde venimus in solitudinem
A quæ ducit ad mare rubrum, sicut mihi dixerat Dominus, & circuiuimus montem Seir
2 longo tempore. ‡ Dixítq; Dominus ad me,
3 ‡ Sufficit vobis circuire montem istum, ite
4 contra Aquilonem. ‡ Et populo præcipe, dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, & timebunt vos. Videte ergo diligenter,
5 ‡ Ne moueamini contra eos. Neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest
B vnius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir.
6 ‡ Cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis, aquam emptam hauretis & bibetis.
7 ‡ Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum. Nouit iter tuū, quomodo transieris solitudinem hanc magnam per quadraginta annos, habitās tecum Dominus Deus tuus, & nihil tibi defuit.
8 ‡ Cúmque transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitabāt in Seir per viam campestrē de Helath & de Asion-gaber, venimus ad iter quod ducit in desertum Moab.
9 ‡ Dixítque Dominus ad me, Non pugnes contra Moabitas, nec ineas aduersus eos præliū: non enim dabo tibi quicquā de terra eorum, quia filijs Loth tradidi Ar in possessionē.
10 ‡ Emim primi fuerunt habitatores eius, populus magnus & validus & tam excelsus, vt de Enachim stirpe quasi Gigantes crederētur;
11 ‡ Et essent similes filiorum Enachim. Denique Moabitæ appellant eos Emim.

תרגום אונקלוס

43 וסליקית עכבתן ולא קבילתון וסריבתון על מימרא דייי ואדשעתון וסליקתון לטורא׃ 44 ונפק אמוראה דיתיב בטורא ההוא לקדמיכון
ורדפו יתכון כמא דנתיזו דבוריא ומחו יתכון בשעיר עד חרמה׃ 45 ותבתון ובכיתון קדם ייי ולא קבל ייי צלותכון ולא אצית למימריכון׃
46 ויתבתון בקדש יומין סגיאין כיומיא דיתבתון׃

ב

1 ואתפנינא ונטלנא למדברא אורח ימא דסוף כמא דמליל ייי עמי ואקיפנא ית טורא דשעיר יומין סגיאין׃ 2 ואמר ייי לי למימר׃ 3 סגי
לכון דאקיפתון ית טורא הדין אתפנון לכון צפונא׃ 4 ועם עמא פקיד למימר אתון עברין בתחום אחיכון בני עשו דיתיבין בשעיר ויתדחלון מנכון
תקפון בחדא׃ 5 לא תתגרון בהון ארעי לא אתן לכון מארעהון עד מדרך פרסת רגל ארי ירתא לעשו ויתבית ית טורא דשעיר׃ 6 עיבורא
דנא תזבנון מנהון בכספא ותיכלון ואף מיא תזבנון מנהון בכספא ותשתון׃ 7 ארי ייי אלהך ברכך בכל עובדי ידך מפקד לך ברכתך בתריבא הדא
תקנית ארבעין שנין מפרא ייי אלהך עמך לא מנעתא מדעם׃ 8 ועברנא מלות אחנא בני עשו דיתיבין בשעיר מאורח מישרא מאילת
ומעציון גבר ואתפנינא ועברנא אורח מדברא דמואב׃ 9 ואמר ייי לי לא תעזר ית מואבאי ולא תתגרי למעבד עמהון קרב ארי לא אתן לך
מירתא ירתא לבני לוט יתבית ית לחיית ירתא׃ 10 אימתני מלקדמין יתיבו בה עם רב וסגי ותקיף כגבריא׃ 11 גברייא

43 ‡ Καὶ ἐλάλησα ὑμῖν, καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου, καὶ παρέβητε
τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ ἀπερηφανήσασθε, καὶ παρεβιασάμενοι ἀνέ-
βητε εἰς τὸ ὄρος.
44 ‡ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἀμορραῖος ὁ κατοικῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ εἰς
συνάντησιν ὑμῶν, καὶ κατεδίωξεν ὑμᾶς, ὡσεὶ ποιήσασαι αἱ
μέλισσαι, καὶ ἐτίτρωσκον ὑμᾶς ἀπὸ Σηὶρ ἕως Ἑρμά.
45 ‡ καὶ καθίσαντες ἐκλαίετε ἐναντίον κυρίου· καὶ Θεὸς ὑμῶν,
καὶ οὐκ εἰσήκουσε κυρίου τῆς φωνῆς ὑμῶν, οὐδὲ προσέσχεν ὑμῖν.
46 ‡ καὶ ἐνεκάθισθε ἐν Κάδης ἡμέρας πολλὰς ὅσας ποτὲ ἡ-
μέρας ἐνεκάθισθε.

Β΄.

1 ‡ Καὶ πάλιν ἀπήραμεν εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν θαλάσσαν ἐρυθρᾶν, ὃν τρόπον ἐλάλησε πρός με κύριος ὁ θεός,
καὶ ἐκυκλώσαμεν τὸ ὄρος τὸ Σηὶρ ἡμέρας πολλάς.
2 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρός με· 3 ‡ ἱκανούσθω ὑμῖν κυκλοῦν
τὸ ὄρος τοῦτο. Πάλιν ἐφάψασθε ὅλου Πάλαιστίνης.
4 ‡ καὶ τῷ λαῷ ἔντειλαι, λέγων, ὑμεῖς διαπορεύεσθε διὰ τῶν
ὁρίων τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν Ησαυ, οἱ κατοικοῦσιν ἐν Σηὶρ, καὶ
φοβηθήσονται ὑμᾶς καὶ εὐλαβηθήσονται ὑμᾶς σφόδρα.
5 ‡ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν
ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν οὐδὲ βῆμα ποδός, ὅτι ἐν κλήρῳ ἔδωκα τῷ
Ησαυ τὸ ὄρος τὸ Σηίρ.
6 ‡ βρώματα ἀργυρίου ἀγοράσατε παρ' αὐτῶν καὶ φάγε-
σθε, καὶ ὕδωρ μέτρῳ ἀργυρίου λήψεσθε παρ' αὐτῶν, καὶ πίεσθε.
7 ‡ ὁ γὰρ κύριος ὁ θεός σου ηὐλόγησέ σε ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν
χειρῶν σου· διάγνωθι πῶς διῆλθες τὴν ἔρημον τὴν μεγάλην
καὶ φοβερὰν ἐκείνην· ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη κύριος ὁ θεός σου
μετὰ σοῦ, οὐκ ἐπιδεήσῃ ῥήματος.
8 ‡ καὶ παρήλθομεν οὖν ἀδελφοὺς ἡμῶν υἱοὺς Ησαυ, οὓς κα-
τῴκουν ἐν Σηὶρ ἀπὸ τὴν ὁδὸν τὴν Ἀραβὰ ἀπὸ Ἐλὰθ καὶ ἀπὸ
Γασιὼν Γαβέρ· καὶ ἐπιστραφέντες παρήλθομεν ὁδὸν ἔρημον
Μωάβ. 9 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρός με, μὴ ἐκθλίβου τοὺς Μωαβί-
τας, καὶ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, οὐ γὰρ μὴ δῶ
ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν κλήρῳ, τοῖς γὰρ υἱοῖς Λωτ δέδωκα
τὴν ἀρὼρ κληρονομεῖν.
10 ‡ Ὁμὼν προτέροις ἐνεκάθητο ἐπ' αὐτῆς ἔθνος μέγα
καὶ πολὺ καὶ ἰσχυρόν, ὥσπερ Ἐνακίμ.
11 ‡ ῥαφαὶμ λογισθήσονται καὶ ἔτοι ὥσπερ Ἐνακίμ· καὶ Μω-
αβῖται ὀνομάζουσιν αὐτοὺς Ζομμίν.

Et locutus sum vobis, & non audistis me, & 43 transgressi estis verbum Domini, et superbi stetistis, & vim facientes ascendistis in montem.
Et exiuit Amorræus habitans in monte illo in 44 occursum vestrum, & persecutus est vos, sicut fecissent apes, et vulnerabāt vos à Seir vsq; ad Horma.
Et sedentes plorabatis coram Domino Deo ve- 45 stro, & non audiuit Dominus vocem vestram, neque attendit vobis.
Et sedistis in Cades dies multos quos quondam 46 dies sedistis.

CAP. II.

ET reuersi profecti sumus in desertum via maris 1 rubri quemadmodum locutus est ad me Dominus Deus, & circuiuimus montē Seir dies multos. Et dixit Dominus ad me, 2
Sufficiat vobis circuire montem hunc; reuer- 3 timini igitur ad Aquilonem.
Et populo præcipe, dicens: Vos transitis per fi- 4 nes fratrum vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, & timebunt vos & vitabunt vos valde.
Ne moueatis contra ipsos bellum, non enim da- 5 bo vobis de terra eorum neque vestigium pedis, quia in possessionem dedi Esau montem Seir.
Cibos argento emite ab eis & comedetis, & 6 aquam mensura argento accipietis ab eis, & bibetis.
Nam Dominus Deus tuus benedixit tibi in 7 omni opere manuū tuarū: cognosce quomodo transisti desertum magnum & terribile illud, ecce quadraginta annis Dominus Deus tuus tecum, non indigusti verbo.
Et transiuimus fratres nostros filios Esau, 8 habitantes in Seir iuxta viam Araba ab Helath, & ab Asion Gaber, & reuersi præteriuimus viam desertam Moab.
Et dixit Dominus ad me, Ne inimici sitis 9 Moabitis, & non ineatis contra eos bellū, non enim dabo vobis de terra eorum in sorte, nam filijs Loth dedi Aroer ad possidendum.
Emim priores sederunt in ea, gens magna & 10 multa, & fortis, sicut filij Enachim.
Raphaim æstimabuntur & hi, sicut filij Ena- 11 chim; & Moabitæ nominant eos Emim.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Locutusque sum vobiscum, & non obedistis, sed rebellastis in verbum Domini, & impiè egistis, & ascendistis in montem.
44 Et egressus est Amorræus qui habitabat in monte illo, & persecutus est vos, sicut persequuntur apes, & percusserunt vos in Seir vsque ad Hormam.
45 Et conuersi estis & ploraſtis coram Domino, & non suscepit Dominus orationem vestram, neque auscultauit verba vestra.
46 Et habitastis in Cades diebus multis, sicut dies quibus habitastis.

CAP. II.

ET perreximus, & profecti sumus in desertum per viam maris rubri, sicut locutus est Dominus mecum, & circuiuimus montem Seir diebus multis. Et ait Dominus ad me, dicens: Sufficit vobis circuire montem istum; declinate vos ad Aquilonem. Et populo præcipe, dicens: Vos transitis per terminum fratrum vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, & timebunt vos, cauete ninuis.
Ne pugnetis cum eis, quoniam non dabo vobis de terra eorum, quantum poterit calcare planta pedis, quoniam in possessionem Esau dedi monteni Seir. Frumentum emetis ab eis argento, & comedetis; & etiam aquam emetis ab eis argento, & bibetis. Dominus enim Deus tuus benedixit tibi in omnibus operibus manuum tuarum: sufficienter tribuit tibi necessaria cùm ambulares per desertum magnum hoc istis quadraginta annis, verbum Domini Dei tui fuit tecum, nec quicquam tibi defuit. Et transiuimus à fratribus nostris filiis Esau, qui habitant in Seir à via campestri ab Elath & ab Esion-Gaber, & perreximus, & transiuimus per viam deserti Moab.
Et dixit Dominus ad me, Ne obsideas Moabitas, neque contendas facere cum eis bellum, quoniam non dabo tibi de terra eorum hæreditatem, quia filiis Loth dedi Ar in possessionem. Terribiles à principio habitauerunt in ea, populus magnus & multus & fortis sicut Gigantes.
Reputantur etiam ipsi sicut Gigantes, & Moabitæ vocabant eos terribiles.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 ובשעיר ישבו החרים לפניהם ובני עשו
ירשום וישמידום מפניהם וישבו תחתם כאשר
עשה ישראל לארץ ירשתו אשר נתן יהוה להם:
13 עתה קמו ועברו לכם את נחל זרד ונעבר את־
14 נחל זרד: והימים אשר הלכנו מקדש ברנע
עד אשר עברנו את נחל זרד שלשים ושמנה
שנה עד תם כל הדור אנשי המלחמה מקרב
15 המחנה כאשר נשבע יהוה להם: וגם יד־
16 יהוה היתה בם להמם מקרב המחנה עד תמם:
17 ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות
מקרב העם: וידבר יהוה אלי לאמר:
18 אתה עבר היום את גבול מואב את ער:
19 וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר
בם כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי
20 לבני לוט נתתיה ירשה: ארץ רפאים תחשב
אף הוא רפאים ישבו בה לפנים והעמנים
21 יקראו להם זמזמים: עם גדול ורב ורם
כענקים וישמידם יהוה מפניהם ויירשם
22 וישבו תחתם: כאשר עשה לבני עשו
הישבים בשעיר אשר השמיד את החרי
מפניהם ויירשם וישבו תחתם עד היום הזה:
23 והעוים הישבים בחצרים עד עזה כפתרים
היצאים מכפתר השמידם וישבו תחתם:
24 קומו סעו ועברו את נחל ארנן ראה נתתי בידך
את סיחון מלך חשבון האמרי ואת ארצו החל רש
25 והתגר בו מלחמה: היום הזה אחל תת פחדך
ויראתך על פני העמים תחת כל השמים אשר
ישמעון שמעך ורגזו וחלו מפניך: וישלח
26 מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון
דברי שלום לאמר:

12 In Seir autem prius habitauerũt Horræi, quibus expulsis atque deletis habitauerunt C filij Esau, sicut fecit Israel in terra possessionis suæ, quam dedit illi Dominus.
13 Surgentes ergo vt transiremus torrẽtem Zareth venimus ad eum.
14 Tempus autem quo ambulauimus de Cades-barne vsque ad trãsitum Zareth, triginta & octo annorum fuit, donec consumerentur omnis congregatio hominum bellatorum de castris, sicut iurauerat Dominus.
15 Cuius manus fuit aduersus eos, vt interi-
16 rent de castrorum medio. Postquam autẽ
17 vniuersi ceciderunt pugnatores: Locutus
18 est Dñs ad me, dicens: Tu transibis hodie terminos Moab vrbem nomine Ar.
19 Et accedens in vicinia filiorum Ammon caue ne pugnes contra eos, nec mouearis ad D prælium. Non enim dabo tibi de terra filiorum Ammon, quia filiis Loth dedi eã in pos-
20 sessionem. Terra Gigantum reputata est, & in ipsa olim habitauerunt Gigantes, quos Ammonitæ vocant Zomim.
21 Populus magnus & multus & proceræ longitudinis sicut Enachim, quos deleuit Dominus à facie eorũ, & fecit illos habitare pro eis.
22 Sicut fecerat filiis Esau qui habitant in Seir delens Horrẽos, & terram eorum illis tradens quam possident vsque in præsens.
23 Euẽos quoque qui habitabant in Aserim vsque Gazam Cappadoces expulerunt; qui E egressi de Cappadocia deleuerunt eos, & habitauerunt pro illis.
24 Surgite & transite torrẽtem Arnon, Ecce tradidi in manu tua Seon regem Esebon Amorræorum. & terram eius incipe possidere, & committe aduersus eum prælium.
25 Hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos, qui habitant sub omni cælo, vt audito nomine tuo paueãt, & in morem parturientium contremiscant, & dolore teneantur.
26 Misi ergo nuncios de solitudine Cademoth ad Seon regem Esebon verbis pacificis dicens:

12 Et in Seir sedit Horræus prius, & filij Esau perdiderunt eos, & deleuerunt illos à facie sua, & habitauerunt pro illis, quemadmodum fecit Israel terræ possessionis suæ, quam dedit Dominus illis.
13 Nunc ergo surgite & discedite vos, & pertransite vallem Zareth. Et transiuimus vallem Zareth. 14 Et dies quas pertransiuimus à Cades-barne vsquequo pertransiuimus vallem Zareth, triginta octo anni, vsquequo cecidit omnis generatio virorum bellatorum morientes de castris, sicut iurauit illis Dominus.
15 Et manus Dei fuit contra illos, perdidit illos de medio castrorum vsquequo ceciderunt.
16 Et factum est postquam ceciderunt omnes mo-
17 rientes viri bellatores de medio populi.
18 Et locutus est Dominus ad me, dicens: Tu pertransibis hodie fines Moab Aroer. 19 Et accedetis prope filios Ammon, ne inimici sitis illis, neque vexetis eos cum eis in prælium, non enim dabo de terra filiorum Ammon tibi in sorte, quia filijs Loth dedi eam in sorte.
20 Terra Gigantum reputabitur, & enim in ea habitabant Gigantes prius, & Ammonitæ nominant eos Zomim.
21 Gens magna, & multa, & potentior vobis, quemadmodum filij Enachim, & perdidit eos Dominus à facie eorum, & possederunt eos, & habitauerunt pro illis vsque in diem hanc.
22 Sicut fecerunt filijs Esau habitantibus in Seir, quemadmodum deleuit Horræum à facie eorum, & possederunt eos, & habitauerunt pro illis vsque ad diem hanc. 23 Et Euæi habitantes in Aseroth vsque Gazam, & Cappadoces egressi ex Cappado-
24 cia deleuerunt eos, & habitauerunt pro illis.
25 Nunc ergo surgite, & discedite, & pertransite vos vallem Arnon: ecce tradidi in manus tuas Seon regem Esebon Amorræum & terram eius: incipe possidere, committe aduersus eum bellum
26 In die hac, incipe dare timorem tuum & terrorem tuum in faciem omnium gentium quæ sub cælo, quæ audientes nomen tuum turbabuntur, & dolores habebunt à facie tua.
26 Et misi legatos à deserto Cademoth ad Seon regem Esebon verbis pacificis dicens:

12 Ὁ ἐν σηὶρ ἐνεκάθητο ὁ χορραῖος τὸ πρότερον, καὶ οἱ υἱοὶ ησαυ
ἀπώλεσαν αὐτὸς, καὶ ἐξέτειψαν αὐτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ κα-
τῴκισθησαν ἀντ' αὐτῶν, ὃν τρόπον ἐποίησεν ισραὴλ τὴν
γῆν τῆς κληρονομίας αὐτῶ, ἣν ἔδωκεν κύριος αὐτοῖς.
13 νῦν οὖν διάστητε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς, καὶ παρεμπορεύεσθε
τὴν φάραγγα ζαρέδ. καὶ παρηλθομεν τὴν φάραγγα ζαρέδ·
14 καὶ αἱ ἡμέραι ἃς παρεπορεύθημεν ἀπὸ κάδης βαρνὴ ἕως
τοῦ παρελθεῖν ἡμᾶς τὴν φάραγγα ζαρέδ τεσσαρακοντὰ ἔτη, ἕως
οὗ διέπεσε πᾶσα ἡ γενεὰ ἀνδρῶν πολεμιστῶν ἀποθνήσκοντες
ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς, καθὰ ὤμοσεν αὐτοῖς κύριος.
15 καὶ ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτοῖς, ἐξανάλωσεν αὐτὸς ἐκ
μέσου τῆς παρεμβολῆς ἕως διέπεσον. 16 ὡς ἐγένετο ἐπειδὴ ἔπεσον
πάντες οἱ ἀποθνήσκοντες ἀνδρες πολεμισταὶ ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ.
17 καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς με, λέγων·
18 σὺ παρεπορεύσῃ σήμερον τὰ ὅρια μωὰβ τὴν ἀρώηρ.
19 καὶ προσαγεῖτε ἐγγὺς υἱῶν ἀμμών· μὴ ἐκπολεμεῖτε αὐ-
τοῖς, μηδὲ συναίψητε αὐτοῖς εἰς πόλεμον, ὅ γὰρ μὴ δῶ σοὶ τῆς
γῆς υἱῶν ἀμμὼν τοῖς ἐν κλήρῳ, γῆ ραφαὶν λογωβὴ (e), ὃ γὰρ ἐπ' αὐτῆς κα-
20 τῴκουν (d) ραφαὶν τὸ πρότερον, οἱ (d) ἀμμανῖται ὀνομα-
ζουσιν αὐτοὺς ζομμίν. 21 ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ δυνατώτερον
ὑμῶν, ὥσπερ (d) ἐνακίμ, καὶ ἀπώλεσεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ
προσώπου αὐτῶν, καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτοὺς, καὶ κατῳκί-
σθησαν ἀντ' αὐτῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
22 ὥσπερ ἐποίησαν τοῖς υἱοῖς ησαῦ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν σηὶρ, ὃν
τρόπον ἐξέτειψε τὸν χορραῖον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ κα-
τεκληρονόμησαν αὐτοὺς, καὶ κατῳκίσθησαν ἀντ' αὐτῶν ἕως τῆς
23 ἡμέρας ταύτης. καὶ (d) εὐαῖοι οἱ κατοικοῦντες ἐν ασηρὼθ ἕως
γάζης, καὶ οἱ καππάδοκες (d) ἐξελθόντες ἐκ καππαδοκίας ἐξέ-
τειψαν αὐτοὺς, καὶ κατῳκίσθησαν ἀντ' αὐτῶν. 24 νῦν οὖν ἀνά-
στητε, καὶ ἀπάρατε, καὶ παρέλθετε ὑμεῖς τὴν φάραγγα ἀρνών·
ἰδοὺ παραδέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν σηὼν βασιλέα ἐσεβὼν
τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ· ἄναρχε κληρονομεῖν· σωά-
τε καὶ πολέμιζε αὐτὸν πόλεμον 25 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· ἄναρχε δοῦναι
τὸν φόβον σου καὶ τὸν τρόμον σου ἐπὶ πρόσωπα πάντων τῶν ἐθ-
νῶν τῶν ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά σου
τραχυνθήσονται, καὶ ὠδῖνες ἕξουσιν ὡς πρόσωπον τοῦ σου.
26 καὶ ἀπέστειλα πρέσβεις ἀπὸ τῆς ἐρήμου κεδαμὼθ πρὸς
σηὼν βασιλέα ἐσεβὼν λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et in Seir habitauerunt Horræi à principio, & filij Esau eiecerunt eos, & exterminauerunt à conspectu suo, & habitauerunt in loco eorum, sicut fecit Israel in terra hæreditatis suæ quam dedit eis Dominus. "Nunc surgite, transite torrentem Zared, & transistimus torrentem Zared. "Dies autem quibus ambulauimus de Cades-barne donec transiremus torrentem Zared, triginta & octo anni fuerunt, donec consumeretur omnis generatio virorum bellatorum de medio castrorum, sicut iurauit eis Dominus. "Et etiam plaga à facie Domini fuit in eis, vt interirent de medio castrorum, donec consumerentur. "Et factum est postquam consumpti sunt omnes viri bellatores, & mortui sunt de medio populi. "Locutusque est Dominus ad me, dicens: "Tu transibis hodie terminum Moab vrbem Ar. "Et accedes contra filios Ammon, ne obsideas eos, neque contendas facere cum eis bellum, quoniam non dabo tibi de terra eorum hæreditatem, quia filijs Loth dedi eam in hæreditatem. "Terra Gigantum reputatur etiam ipsa; Gigantes habitauerunt in ea à principio, & Ammonitæ vocabant eos Hosbanin. "Populus magnus, & multus, & fortis sicut Gigantes, & disperdidit eos Dominus à facie eorum, & eiecerunt eos, & habitauerunt in locis eorum. "Sicut fecit filijs Esau qui habitabant in Seir, quia disperdidit Horræos à facie eorum, & eiecit eos, & habitauerunt in locis eorum, vsque in diem hanc. "Et Euæos qui habitabant in villis vsque Gazam Cappadoces qui egressi sunt de Cappadocia exterminauerunt eos, & habitauerunt in locis eorum. "Surgite, mouete castra, & transite torrentem Arnon vide quòd tradidi in manu tua Seon regem Amorræum & terram eius: incipe eijcere eum, & contende vt facias bellum aduersus eum. "Hodie incipiam dare terrorem tuum & timorem tuum super faciem populorum qui sunt sub omni cælo, qui audient famam tuam, & contremiscent & contententur à facie tua. "Et misi nuncios de solitudine Cedemoth ad Seon regem Esebon Amorræum & terram eius, & contende vt facias bellum aduersus eum. "Et misi nuncios de solitudine Cedemoth ad Seon regem Esebon verbis pacificis dicens:

תרגום אונקלוס

12 ובשעיר יתיבו חוראי מלקדמין ובני עשו הריכותן ושיציאותן מן קדמיהון ויתבו באתרהון כמא דעבד ישראל לארע ירוחתיה דיתיב יי ליהון:
13 כדן קומו ועברו לכון ית נחלא דזרד ועברנא ית נחלא דזרד:
14 ויומיא דהליכנא מרקם גיאה עד דעברנא ית נחלא דזרד תלתין ותמנן שנין עד דסף כל גברי מגיחי קרבא מבעי דקיים יי ליהון:
15 ואף סמא מן קדם יי היה בהון לשיציותהון מגו משריתא עד דשלמו: 16 והיה כד שלמו כל גברי מגיחי קרבא לממת מגו עמא:
17 ומליל יי לי למימר: 18 אנת עבר יומא דין ית תחום מואב ית ער:
19 והתקרב לקביל בני עמון לא תעור עליהון ולא תהנדי להעבד עמהון קרבא ארום לא אתן מארע בני עמון לך ירוחא ארום לבני לוט יהבתה ירוחא:
20 ארע גברייא מתחשבא אף היא גברין יתיבו בה מלקדמין ועמונאי קרין להון זמזמין: 21 עם רב וסגי ותקיף כנפלא ושיצינון יי מן קדמיהון ויתיבו באתרהון:
22 כמא דעבד לבני עשו דיתיבין בשעיר ית חוראי מן קדמיהון ותרכינון ויתיבו באתרהון עד יומא הדין:
23 וית עוואי דיתיבין בחצרין עד עזה קפוטקאי דנפקו מן קפוטקיא שיצינון ויתיבו באתרהון:
24 קומו טולו ועברו ית נחלא דארנון חא יהבית בידך ית סיחון מלכא דחשבון אמוראה וית ארעיה שרי למתבעי עמיה קרב:
25 יומא הדין אשרי למיתן אימתך ודחלתך על אפי עממיא דתחות כל שמיא דישמעון שמעך ויזוען ויתברכון מן קדמך:
26 ושלחית אזגדין ממדברא דקדמות לות סיחון מלכא דחשבון פתגמי שלם למימר:

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 * אֶעְבְּרָה בְאַרְצֶךָ בְּדֶרֶךְ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵךְ לֹא אַסּוּר יָמִין
28 וּשְׂמֹאול: * אָכֹל בַּכֶּסֶף תַּשְׁבְּרֵנִי וְאָכַלְתִּי וּמַיִם
בַּכֶּסֶף תִּתֶּן־לִי וְשָׁתִיתִי רַק אֶעְבְּרָה בְרַגְלָי:
29 * כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ־לִי בְּנֵי עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׂעִיר וְהַמּוֹאָבִים
הַיֹּשְׁבִים בְּעָר עַד־אֲשֶׁר־אֶעֱבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ
30 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נֹתֵן לָנוּ: * וְלֹא אָבָה סִיחֹן
מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַעֲבִרֵנוּ בּוֹ כִּי־הִקְשָׁה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֶת־רוּחוֹ וְאִמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ כַּיּוֹם
31 הַזֶּה: * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רְאֵה הַחִלֹּתִי תֵּת
לְפָנֶיךָ אֶת־סִיחֹן וְאֶת־אַרְצוֹ הָחֵל רָשׁ לָרֶשֶׁת אֶת־
32 אַרְצוֹ: * וַיֵּצֵא סִיחֹן לִקְרָאתֵנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ
33 לַמִּלְחָמָה יָהְצָה: * וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ
34 וַנַּךְ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ: * וַנִּלְכֹּד אֶת־כָּל־
עָרָיו בָּעֵת הַהִוא וַנַּחֲרֵם אֶת־כָּל־עִיר מְתִם וְהַנָּשִׁים
35 וְהַטָּף לֹא הִשְׁאַרְנוּ שָׂרִיד: * רַק הַבְּהֵמָה בָּזַזְנוּ לָנוּ
36 וּשְׁלַל הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכָדְנוּ: * מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר
עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר בַּנַּחַל וְעַד־הַגִּלְעָד
לֹא הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר שָׂגְבָה מִמֶּנּוּ אֶת־הַכֹּל נָתַן
37 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְפָנֵינוּ: * רַק אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן
לֹא קָרַבְתָּ כָּל־יַד נַחַל יַבֹּק וְעָרֵי הָהָר וְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

ג

1 * וַנֵּפֶן וַנַּעַל דֶּרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְכָל־עַמּוֹ לִקְרָאתֵנוּ הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה
2 אֶדְרֶעִי: * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי אַל־תִּירָא אֹתוֹ
כִּי בְיָדְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ וְעָשִׂיתָ
לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב
3 בְּחֶשְׁבּוֹן: * וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ גַּם אֶת־עוֹג
מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וַנַּכֵּהוּ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר
לוֹ שָׂרִיד:

27 *Transibimus per terram tuã, publica gradiemur via, non declinabimus neque ad dextram neque ad sinistrã. 28 *Aliméta precio vende nobis vt vescamur, aquã pecunia tribue & sic bibemus. Tantum est vt nobis concedas
29 transitum: *Sicut fecerunt filij Esau qui habitant in Seir, & Moabitæ qui morãtur in Ar, donec veniamus ad Iordanẽ, & transeamus ad terrã quã Dñs Deus noster daturus est nobis.
30 *Noluitq; Seon rex Esebõ dare nobis transitum, quia indurauerat Dñs Deus tuus spiritum eius, & obfirmauerat cor illius, ita vt traderetur in manus tuas sicut nunc vides.
31 *Dixitq; Dñs ad me; Ecce cœpi tibi tradere
G Seon & terrã eius, incipe possidere eam.
32 *Egressúsq; est Seon obuiam nobis cũ omni populo suo ad prælium in Iasa. *Et tra-
33 didit eum Dñs Deus noster nobis, percussimúsq; eum cũ filiis suis, & omni populo suo,
34 *Cunctásq; vrbes in tempore illo cepimus, interfectis habitatoribus earum viris ac mulieribus & paruulis. Non reliquimus in eis
35 quicquam, *Absque iumentis, quæ in partem venere prædantium, & spoliis vrbiũ quas
36 cepimus, *Ab Aroer quæ est super ripã torrentis Arnon oppido, quod in valle situm est vsque Galaad. Non fuit vicus & ciuitas quæ nostras effugeret manus. Omnes tradidit
37 Dominus Deus noster nobis: *Absque terra filiorum Ammon, ad quam non accessimus, & cunctis quæ adiacent torrenti Ieboc & vrbibus montanis, vniuersisque locis à quibus nos prohibuit Dominus Deus noster.

CAP. III.

1 ITáque conuersi ascendimus per iter Basan.
A Egressúsq; est Og rex Basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Edrai.
2 *Dixitq; Dñs ad me, Ne timeas eum, quia in manu tua traditus est cũ omni populo ac
3 terra sua; faciésq; ei sicut fecisti Seon regi Amorræorũ qui habitauit in Esebon. *Tradidit ergo Dñs Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan & vniuersum populũ eius, percussimúsq; eos vsq; ad internecionẽ:

27 *Transibimus per terram tuam: in via ibo, non declinabo ad dextram neque ad sinistram. 28 *Cibos argento tribues mihi & comedam, & aquã argento tribues mihi & bibam, nisi quòd transibo pedibus. 29 *Sicut fecerunt mihi filij Esau habitantes in Seir, & Moabitæ habitantes in Ar, quoad transeã Iordanem in terram, quam Dominus Deus noster
30 dat nobis. *Et non voluit Seon rex Esebon pertransire nos per eum, quia indurauit Dominus Deus noster spiritum eius, & obfirmauit cor eius, vt traderetur in manus tuas, vt in die hac. 31 *Et dixit Dominus ad me, Ecce incepi tradere ante faciem tuã
32 Seon regem Esebon Amorræum & terram eius: incipe possidere terram eius. 32 *Et exijt Seon rex Esebon in occursum nobis & ipse et omnis populus eius
33 in prælium in Jasa. *Et tradidit eum Dominus Deus noster in manus nostras ante faciem nostram, & percussimus eum & filios eius, & omnem populum eius. 34 *Et obtinuimus omnes ciuitates eius in tempore illo, & euertimus omnem ciuitatem, denceps & vxores eorum & filios eorum non reliquimus viuos.
35 *Verùm iumenta prædati sumus nobis ipsis, & spolia ciuitatum cepimus;
36 *Ex Aroer, quæ est apud ripam torrentis Arnon, & ciuitatem existentem in valle, & vsque ad montem Galaad: non fuit ciuitas, quæ effugeret nos: omnes tradidit Dominus Deus noster in manus nostras.
37 *Verùm in terram filiorum Ammon non transiimus, omnia propinqua torrenti Jaboc, & ciuitates quæ in montana, sicut præcepit nobis Dominus Deus noster.

CAP. III.

1 ET reuersi ascendimus viam quæ in Basan, &
exijt Og rex Basan in occursum nobis, ipse &
omnis populus eius in prælium in Edrai. 2 *Et di-
2 xit Dominus ad me, Ne timeas eum, quia in manus
tuas tradidi eum, & omnẽ populum eius et omnem
terram eius; et facies ei sicut fecisti Seon regi Amor-
3 ræorum, qui habitabat in Esebon. 3 *Et tradidit eum Dominus Deus noster in manus nostras, & Og regem Basan & omnem populum eius, & percussimus eum ita quòd non reliquimus eius semen.

παρελεύσομαι διὰ τῆς ὁδοῦ παρελεύσομαι, οὐκ
ἐκκλινῶ ὁδὲ εἰς δεξιὰν οὐδὲ ἀριστεράν. 28 *βρώματα ἀργυρίου ἀποδώσῃ
μοι καὶ φάγομαι, καὶ ὕδωρ ἀργυρίου ἀποδώσῃ μοι καὶ πίομαι,
29 πλὴν ὅτι παρελεύσομαι τοῖς ποσί. *καθὼς ἐποίησάν μοι οἱ
υἱοὶ Ησαὺ οἱ κατοικοῦντες ἐν σηίρ, καὶ οἱ Μωαβῖται οἱ κατοικοῦν-
τες ἐν Αρ ἕως ἂν παρέλθω τὸν Ιορδάνην εἰς τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ
30 θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν. *καὶ οὐκ ἠθέλησε σηὼν βασιλεὺς
ἐσεβὼν παρελθεῖν ἡμᾶς δι' αὐτοῦ· ὅτι ἐσκλήρυνε κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἵνα πα
31 ραδοθῇ εἰς τὰς χεῖράς σου, ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ. *καὶ εἶπε
κύριος πρός με, ἰδοὺ ἤρξαμαι παραδοῦναι πρὸ προσώπου
σου τὸν σηὼν βασιλέα ἐσεβὼν τὸν ἀμορραῖον καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ·
32 ἔναρξαι κληρονομῆσαι τὴν γῆν αὐτοῦ. *καὶ ἐξῆλθε σηὼν ἐα
σιλεὺς ἐσεβὼν εἰς συνάντησιν ἡμῖν καὶ αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς
33 αὐτοῦ εἰς πόλεμον εἰς ιασά. *καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν πρὸ προσώπου ἡμῶν· καὶ ἐπατά-
ξαμεν αὐτὸν καὶ υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὸν λαὸν αὐτοῦ.
34 *καὶ ἐκρατήσαμεν πασῶν τῶν πόλεων αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ
ἐκείνῳ, καὶ ἐξωλοθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν, ἐξῆς καὶ τὰς γυ-
ναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· οὐ κατελίπομεν ζωγρίαν.
35 *πλὴν τὰ κτήνη ἐπρονομεύσαμεν ἑαυτοῖς· καὶ τὰ σκῦλα
36 τῶν πόλεων ἐλάβομεν, *ἐξ Αροὴρ, ἥ ἐστι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ χει
μάρρου Αρνων, καὶ τὴν πόλιν τὴν οὖσαν ἐν τῇ φάραγγι, καὶ ἕως
ὄρους Γαλαάδ· οὐκ ἐγένετο πόλις, ἥτις ὑπέφυγεν ἡμᾶς· τὰς
πάσας παρέδωκε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν.
37 *πλὴν εἰς τὴν γῆν υἱῶν Αμμων οὐ παρηλθομεν, πᾶντα τὰ
συγκυροῦντα χειμάρρῳ Ιαβὸκ καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐπὶ τῇ
ὀρεινῇ, καθότι ἐνετείλατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

γ.

1 *Καὶ ἐπιστραφέντες ἀνέβημεν ὁδὸν τὴν εἰς Βασάν, καὶ
ἐξῆλθεν ὠγ βασιλεὺς τῆς Βασὰν εἰς συναντησιν ἡμῖν, αὐτὸς καὶ
2 πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς πόλεμον εἰς ἐδραΐμ. *καὶ εἶπε κύριος
πρός με, μὴ φοβηθῇς αὐτόν, ὅτι εἰς τὰς χεῖράς σου παραδέ-
δωκα αὐτόν, καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτοῦ,
καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὥσπερ ἐποίησας τῷ σηὼν βασιλεῖ τῶν ἀμορ-
3 ραίων, ὃς κατῴκει ἐν ἐσεβών. *καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν, καὶ τὸν ὠγ βασιλέα τῆς βα-
σὰν καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπαταξάμεν αὐτὸν ἕως οὗ
μὴ καταλιπεῖν αὐτῷ σπέρμα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Transibo per terram tuam; per viam publicam ibo, non declinabimus ad dexteram nec ad sinistram. 28 Frumentum argento vendes mihi, vt comedam; & aquam argento dabis mihi, vt bibam; tantummodo transibo pedibus meis. 29 Sicut fecerunt mihi filij Esau qui habitant in Seir, & Moabitæ qui habitant in ciuitate Ar, donec transeam Iordanem ad terram quam Dominus Deus noster daturus est nobis. 30 Et noluit Seon rex Esebon dimittere nos transire per terminum suum, quia indurauit Dominus Deus tuus spiritum eius, & roborauit cor eius, vt traderet eum in manus tuas sicut in die hac. 31 Et dixit Dominus ad me, Vide quòd incepi tradere in conspectu tuo Seon & terram eius: incipe eijcere eum vt possideas terram eius. 32 Et egressus est Seon in occursum nostrum ipse & omnis populus eius, vt pugnaret in Iahas. 33 Et tradidit eum Dominus Deus noster in conspectu nostro, & percussimus eum & filios eius, & omnem populum eius. 34 Et subiecimus omnes ciuitates eius in tempore illo, & destruximus omnes vrbes, & viros ac mulieres, & paruulos, non reliquimus reliquias. 35 Tantummodo iumẽta deprædati sumus nobis, & spolia ciuitatum quas subiecimus. 36 Ab Aroer quæ est super ripam torrentis Arnon & ciuitatem quæ est in torrente, & vsque ad Galaad, nulla fuit ciuitas quæ fortior nobis esset, sed omnes tradidit Dominus Deus noster in conspectu nostro. 37 Tantummodo ad terram filiorum Ammon non accessisti, & ad omnem ripam torrentis Iaboc, & ad vrbes montis, & ad omnia loca quæ præcepit Dominus Deus noster.

CAP. III.

1 ET perreximus & ascendimus per viam Basan, & egressus est Og rex Basan in occursum nostrũ, ipse & omnis populus eius vt committeret bel-
lum in Edrai. 2 Et dixit Dominus ad me, Ne timeas eum, quia in manu tua tradidi eum, & omnem populum eius, & terram eius: & fa-
ciesi ei sicut fecisti Seon regi Amorræorum qui habitabat in Esebon. 3 Et dedit Dominus Deus noster in manu nostra etiam Og regem Basan & omnem populum eius, & percussimus eum donec nullus ex eis relictus esset.

תרגום אונקלוס

27 אֶעְבַּר בְּאוֹרְחָא בְּאוֹרְחָא אֵיזֵל לָא נְסְטֵי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא: 28 עִבּוּרָא בְּכַסְפָּא תְּזַבֵּן לִי וְאֵיכוֹל וּמַיָּא בְּכַסְפָּא תִּתֵּן לִי וְאֶשְׁתֵּי לְחוֹד
אֶעְבַּר בְּרַגְלַי: 29 כְּמָא דַּעֲבָדוּ לִי בְּנֵי עֵשָׂו דְּיָתְבִין בְּשֵׂעִיר וּמוֹאֲבָאֵי דְּיָתְבִין בְּעָר עַד דְּאֶעְבַּר יָת יַרְדְּנָא לְאַרְעָא דַּייָ אֱלָהָנָא יְהִיב לָנָא:
30 וְלָא אֲבָא סִיחֹן מַלְכָּא דְּחֶשְׁבּוֹן לְמִשְׁבְּקָנָא לְמֶעְבַּר בְּתְחוֹמֵיהּ אֲרֵי אַקְשֵׁי יְיָ אֱלָהָךְ יָת רוּחֵיהּ וְתַקֵּיף יָת לִבֵּיהּ בְּדִיל לְמִסְרְיָה
לְקֳדָמָנָא הָכֵין: 31 וַאֲמַר יְיָ לִי חֲזִי דְּשָׁרֵיתִי לְמִסְרַר קֳדָמָךְ יָת סִיחֹן וְיָת אַרְעֵיהּ שָׂרֵי לְהָרְכָשׁוּתֵיהּ יָת אַרְעֵיהּ: 32 וּנְפַק סִיחֹן
קֳדָמָנָא הוּא וְכָל עַמֵּיהּ לְאַגָּחָא קְרָבָא יְהַצָּה: 33 וּמְסָרֵיהּ יְיָ אֱלָהָנָא קֳדָמָנָא וּמְחֵינָא יָתֵיהּ וְיָת בְּנוֹהִי וְיָת כָּל עַמֵּיהּ: 34 וְכָבַשְׁנָא
קָרְתָּא דְּכָוָתֵיהּ בְּעִדָּנָא הַהִוא וְגַמַּרְנָא יָת כָּל קִרְיָא גְּבַרְיָא וּנְשַׁיָּא וְטַפְלָא לָא אַשְׁאַרְנָא מְשֵׁיזִיב: 35 לְחוֹד בְּעִירָא בְּזַזְנָא לָנָא וְעָדֵי
קָרְתָּא דְּכָבַשְׁנָא: 36 מֵעֲרֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחְלָא דְּאַרְנֹן וְקִרְתָּא דִּי בְּנַחְלָא וְעַד גִּלְעָד לָא הֲוָת קִרְתָּא דְּתֶקֵיפַת מִנָּנָא יָת כּוֹלָּא מְסַר יְיָ
אֱלָהָנָא קֳדָמָנָא: 37 לְחוֹד לְאַרְעָא בְּנֵי עַמּוֹן לָא קְרֵיבְתָּא כָּל כֵּיף נַחַל יַבּוֹק וְקִרְוֵי טוּרָא וְכֹל דְּפַקֵּיד יְיָ אֱלָהָנָא

ג

1 וְאִסְתְּנֵינָא וְסַלֵּיקְנָא לְאוֹרַח מַתְנָן וּנְפַק עוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנָן וְכָל עַמֵּיהּ לְאַגָּחָא קְרָבָא לְאַדְרָעִי: 2 וַאֲמַר
יְיָ לִי לָא תְּדְחַל מִנֵּיהּ אֲרֵי בִידָךְ מְסָרִית יָתֵיהּ וְיָת כָּל עַמֵּיהּ וְיָת אַרְעֵיהּ וְתַעְבֵּיד לֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַדְתָּ לְסִיחֹן מַלְכָּא דֶּאֱמוֹרָאָה דְּיָתִיב בְּחֶשְׁבּוֹן:
3 וְיָהַב יְיָ אֱלָהָנָא בִּידָנָא אַף יָת עוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנָן וְיָת כָּל עַמֵּיהּ וּמְחֵינֵיהּ עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ מְשֵׁיזִיב:

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 וְנִלְכֹּד אֶת־כָּל־עָרָיו בָּעֵת הַהִוא לֹא
הָיְתָה קִרְיָה אֲשֶׁר לֹא לָקַחְנוּ מֵאִתָּם שִׁשִּׁים
עִיר כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב מַמְלֶכֶת עוֹג בַּבָּשָׁן:
5 כָּל־אֵלֶּה עָרִים בְּצֻרוֹת חוֹמָה גְּבֹהָה
דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ לְבַד מֵעָרֵי הַפְּרָזִי הַרְבֵּה מְאֹד:
6 וַנַּחֲרֵם אוֹתָם כַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
חֶשְׁבּוֹן הַחֲרֵם כָּל־עִיר מְתִם הַנָּשִׁים וְהַטָּף:
7 וְכָל־הַבְּהֵמָה וְשָׁלָל הֶעָרִים בָּזְזוּנוּ לָנוּ:
8 וְנִלְקַח בָּעֵת הַהִיא אֶת־הָאָרֶץ מִיַּד שְׁנֵי מַלְכֵי
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִנַּחַל אַרְנֹן עַד־הַר
חֶרְמוֹן: 9 צִידֹנִים יְקָרְאוּ לְחֶרְמוֹן שִׂרְיֹן וְהָאֱמֹרִי
10 יְקָרְאוּ לוֹ שְׂנִיר: כָּל עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־הַגִּלְעָד
וְכָל־הַבָּשָׁן עַד סַלְכָה וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלֶכֶת עוֹג
11 בַּבָּשָׁן: כִּי רַק־עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאַר מִיֶּתֶר
הָרְפָאִים הִנֵּה עַרְשׂוֹ עֶרֶשׂ בַּרְזֶל הֲלֹה הוּא בְּרַבַּת
בְּנֵי עַמּוֹן תֵּשַׁע אַמּוֹת אָרְכָּהּ וְאַרְבַּע אַמּוֹת
רָחְבָּהּ בְּאַמַּת־אִישׁ: 12 וְאֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת יָרַשְׁנוּ
בָּעֵת הַהִוא מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וַחֲצִי
הַר הַגִּלְעָד וְעָרָיו נָתַתִּי לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי:
13 וְיֶתֶר הַגִּלְעָד וְכָל־הַבָּשָׁן מַמְלֶכֶת עוֹג נָתַתִּי
לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה כֹּל חֶבֶל הָאַרְגֹּב לְכָל־הַבָּשָׁן
הַזֶּה יִקָּרֵא אֶרֶץ רְפָאִים: 14 יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה
לָקַח אֶת־כָּל־חֶבֶל אַרְגֹּב עַד־גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי
וַיִּקְרָא אוֹתָם עַל־שְׁמוֹ אֶת־הַבָּשָׁן חַוֹּת יָאִיר
עַד הַיּוֹם הַזֶּה: 15 וְלִמָכִיר נָתַתִּי גִּלְעָד: 16 וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי נָתַתִּי מִן־הַגִּלְעָד וְעַד
נַחַל אַרְנֹן תּוֹךְ־הַנַּחַל וּגְבֻל וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל
בְּנֵי עַמּוֹן: 17 וְהָעֲרָבָה וְהַיַּרְדֵּן וּגְבֻל מִכִּנֶּרֶת וְעַד
יָם הָעֲרָבָה יָם הַמֶּלַח תַּחַת אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה
מִזְרָחָה:

4 Vaſtantes cunctas ciuitates illius vno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugeret. ſexaginta vrbes & omnem regionem Argob regni Og in Baſan.
5 Cunctæ vrbes erant munitæ muris altiſſimis portíſque & vectibus abſq; oppidis innumeris, quæ non habebant muros.
6 Et deleuimus eos ſicut feceramus Seon regi Eſebon, diſperdentes omnem ciuitatem, viróſque ac mulieres, & paruulos.
7 Iumenta autẽ & ſpolia vrbiũ diripuimus.
8 Tulimúſque illo in tempore terram de manu duorum regum Ammorræorum, qui erant trans Iordanem, à torrente Arnon vſque ad montem Hermon, 9 Quem Sidonij Sarion vocant, & Ammorræi Sanir.
10 Omnes ciuitates quæ ſitæ ſunt in planicie, & vniuerſam terrã Galaad & Baſan, vſque ad Selcha & Edrai ciuitates regni Og in Baſan.
11 Solus quippe Og rex Baſan reſtiterat de ſtirpe Gigantum: & monſtratur lectus eius ferreus, qui eſt in Rabath filiorum Ammon, nouẽ cubitos habens lõgitudinis, & quatuor latitudinis ad menſurã cubiti virilis manus.
12 Terrámque poſſedimus tempore illo ab Aroer, quæ eſt ſuper ripam torrentis Arnon, vſque ad mediam partem montis Galaad. & ciuitates illius dedi Ruben & Gad.
13 Reliquam autem partem Galaad & omnem Baſan regni Og tradidi mediæ tribui Manaſſe, omnem regionem Argob. Cunctáque Baſan vocabatur terra Gigantum.
14 Iair filius Manaſſe poſſedit omnem regionem Argob vſque ad terminos Geſſuri & Machati. vocauítq; ex nomine ſuo Baſan Auothiair, id eſt villas Iair, vſque in præſentẽ diem.
15 Machir quoque dedi Galaad.
16 Et tribubus Ruben & Gad dedi de terra Galaad vſque ad torrentẽ Arnon medium torrentis & confinium vſq; ad torrentẽ Ieboc, qui eſt terminus filiorũ Ammon. 17 Et planiciem ſolitudinis atque Iordanẽ, & terminos Cenereth vſque ad mare deſerti, quod eſt ſalſiſſimum, ad radicem montis Phaſga contra Orientem.

תרגום אונקלוס

4 וכבשנא ית כל קרוותי בעדנא ההוא לא הות קרתא דלא נסיבנא מנהון שיתין קרווין כל בית פלך טרכונא מלכותיה דעוג במתנן:
5 כל אלין קרווין קריבין רשין ועברין בר מקרוי פצחיא סגיאז לחדא: 6 ונפרענא יתהון כמא דעבדנא לסיחון
מלכא דחשבון נפרענא כל קריא גבריא נשיא וטפלא: 7 וכל בעירא ועדי קרוי בזינא לנא: 8 ונסיבנא בעדנא ההוא ית ארעא מיד
תרין מלכי אמוראי די בעברא דיורדנא מנחלא דארנון עד טוורא דחרמון: 9 צידונאי קרון לחרמון שריון ואמוראי קרון ליה
שוראי לבנא: 10 כל קרוי מישרא וכל גלעד וכל מתנן עד סלכה ואדרעי קרוי מלכותיה דעוג במתנן: 11 ארי לחוד עוג מלכא
דמתנן אשתאר משאר גברא הא ערסיה ערס ברזלא הלא היא ברבתא דבני עמון תשע אמין אורכה ואמתא אמין פותיה באמת מלך:
12 וית ארעא הדא ירתנא בעדנא ההוא מערעיר דעל נחלא דארנון ופלגות טוורא דגלעד וקרוותי יהבית לשבטא דראובן ולשבטא דגד:
13 ושאר גלעד וכל מתנן מלכותיה דעוג יהבית לפלגות שבטא דמנשה כל בית פלך טרכונא לכל מתנן ההוא מתקרי ארע גברייא
תדין: 14 יאיר בר מנשה נסיב ית כל בית פלך טרכונא עד תחום גשוראה ואפקרום וקרא יתהן על שמיה ית מתנן כפרני יאיר עד יומא
הדין: 15 ולמכיר יהבית ית גלעד: 16 ולשבטא דראובן ולשבטא דגד יהבית מן גלעד ועד נחלא דארנון גו נחלא ותחומיה ועד
פלגותא דנחלא ותחומיה מגיונסר ועד ימא דמשרא ימא דמלחא תחות משפך

4 Et obtinuimus omnes ciuitates eius in tempore illo, non fuit ciuitas quam non cepimus ab eis: ſexaginta ciuitates, omnia confinia Argob regis Og in Baſan.
5 Omnes hæ ciuitates munitæ, muri alti, portæ & vectes, præter ciuitates Pherezæorum multas ualde.
6 Deſtruximus eos, ſicut fecimus Seon regi Eſebon, & deſtruximus omnem ciuitatem, deinceps & mulieres & filios.
7 Et omnia iumenta & ſpolia ciuitatum prædati ſumus nobis ipſis.
8 Et cepimus in tempore illo terram de manibus duorum regum Amorræorum, qui erant trans Iordanem à torrente Arnon uſq; ad montem Hermon.
9 Phœnices cognominant Hermon Sarion, & Amorræus cognominauit id Sanir.
10 Omnes ciuitates Miſor & omnis Galaad & omnis Baſan uſque ad Selcha & Edrai ciuitates regni Og in Baſan.
11 Quia tamen Og rex Baſan reſtiterat de Raphaim: ecce lectus eius lectus ferreus, ecce hic in Rabath filiorum Ammon: nouem cubitorum longitudo eius, & quatuor cubitorum latitudo eius in cubito viri.
12 Et terram illam poſſedimus in tempore illo ab Aroer, quæ eſt iuxta ripam torrentis Arnon, & dimidium montis Galaad, & ciuitates eius dedi Rubem & Gath.
13 Et reliquum Galaad et omnem Baſan regnum Og dedi dimidiæ tribui Manaſſe, & omnem circum regionem Argob, & omnem Baſan illam, terra Raphain computabitur.
14 Et Iaer filius Manaſſe accepit omnem circumregionem Argob uſq; ad terminos Geſſuri & Machati, & cognominauit illas in nomine ſuo Baſan Auothiair uſque ad diem hanc.
15 Et Machir dedi Galaad.
16 Et Ruben & Gad dedi à Galaad uſq; ad torrentem Arnon medium torrentis terminus & uſque ad Iaboc, & torrens finis filijs Ammon.
17 Et planities & Iordanis terminus à Cenereth & uſque ad maris planitiem maris ſalſi à Sedoth uallem Orientis.

4 Et ſubiecimus omnes vrbes eius in tempore illo, non fuit ciuitas quam non acceperimus ab eis, ſexaginta vrbes omnis loca prouinciæ Argob regni Og in Baſan.
5 Omnes illæ vrbes munitæ & muratæ quæ habebant feras & vectes præter villas abſque muris multas & paruulos.
6 Et deſtruximus eas, ſicut fecimus Seon regi Eſebon, diſperdentes omnium ciuitatum vitos & mulieres & nimiis.
7 Et omnia iumenta, & ſpolia vrbium diripuimus nobis.
8 Et tulimus in tempore illo terram de manu duorum regum Amorræorum qui erant trans Iordanem, à torrente Arnon vſque ad montem Hermon.
9 Sidonij vocabant Hermon Sarion, & Amorræi appellabant eum montem niuis.
10 Omnes vrbes quæ ſunt in planitie, & omnem Galaad, & omnem Baſan vſque ad Selca & Edrai vrbes regni Og in Baſan.
11 Quoniam ſolus Og rex Baſan remanſit de reliquiis Gigantum: ecce lectus eius lectus eſt ferreus, qui vtique eſt in Rabbath filiorum Amon, nouem cubitos habens longitudinis & quatuor cubitos latitudinis in cubito eiusdem regis.
12 Et terram hanc poſſedimus in tempore illo ab Aroer quæ eſt iuxta torrentem Arnon vſque ad mediam partem montis Galaad, & ciuitates illius dedi tribui Ruben & tribui Gad.
13 Reliquam autem partem Galaad & omnem Baſan regni Og dedi dimidiæ tribui Manaſſe omnem regionem prouinciæ Argob, Omnis prouincia Baſan vocabatur terra Gigantum.
14 Iair filius Manaſſe tulit omnem regionem Argob vſque ad terminum Geſturi & Machati, & vocauit ex nomine ſuo Baſan oppida Iair vſque in diem hanc.
15 Machir quoque dedi Galaad.
16 Et tribui Ruben & tribui Gad dedi à Galaad vſque ad torrentem Arnon medium torrentis & terminum eius vſque ad torrentem Iaboc, qui eſt terminus filiorum Ammon.
17 Et planiciem & Iordanem & terminum eius à Geneſar vſque ad mare planitiei quod eſt mare ſalis ſub decliuio collis ad Orientem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וְאֶצַו אֶתְכֶם בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ
חֲלוּצִים תַּעַבְרוּ לִפְנֵי אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־
19 בְּנֵי־חָיִל: * רַק נְשֵׁיכֶם וְטַפְּכֶם וּמִקְנֵכֶם יָדַעְתִּי
כִּי־מִקְנֶה רָב לָכֶם יֹשְׁבוּ בְּעָרֵיכֶם אֲשֶׁר נָתָתִי
20 לָכֶם: * עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם
כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם־הֵם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְשַׁבְתֶּם אִישׁ
21 לִירֻשָּׁתוֹ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם: * וְאֶת־יְהוֹשֻׁעַ
צִוִּיתִי בָּעֵת הַהִוא לֵאמֹר עֵינֶיךָ הָרֹאוֹת אֵת כָּל־
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לִשְׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
כֵּן יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל־הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אַתָּה
22 עֹבֵר שָׁמָּה: * לֹא תִירָאוּם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
הוּא הַנִּלָּחֵם לָכֶם:
23 * וְאֶתְחַנַּן אֶל־יְהוָה בָּעֵת הַהִוא
24 לֵאמֹר: * אֲדֹנָי יְהוִה אַתָּה הַחִלוֹתָ
לְהַרְאוֹת אֶת־עַבְדְּךָ אֶת־גָּדְלְךָ וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה
אֲשֶׁר מִי־אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
25 כְּמַעֲשֶׂיךָ וְכִגְבוּרֹתֶיךָ: * אֶעְבְּרָה נָּא וְאֶרְאֶה
אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָהָר
26 הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן: * וַיִּתְעַבֵּר יְהוָה בִּי לְמַעַנְכֶם
וְלֹא שָׁמַע אֵלָי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי רַב־לָךְ אַל־תּוֹסֶף
דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בַּדָּבָר הַזֶּה:
27 * עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְשָׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצָפֹנָה
וְתֵימָנָה וּמִזְרָחָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי־לֹא תַעֲבֹר
28 אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: * וְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְחַזְּקֵהוּ
וְאַמְּצֵהוּ כִּי־הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא
יַנְחִיל אוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה:
29 * וַנֵּשֶׁב בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר:

18 *Præcepíque vobis in tempore illo dicens, Dominus Deus vester dat vobis terram hanc in hæreditatem; expediti præcedite fratres vestros filios Israel omnes viri robusti;
19 *Absque vxoribus & paruulis atque iumentis. Noui enim quòd plura habeatis pecora, & in vrbibus remanere debebunt quas tradidi vobis:
20 *Donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit, & possideant ipsi etiam terram quam daturus est eis trans Iordanem, tunc reuertetur vnusquisque in possessionem suam quam dedi vobis.
21 *Iosue quoque in tempore illo præcepi, dicens: Oculi tui viderunt quæ fecit Dominus Deus vester duobus his regibus, sic faciet omnibus regnis ad quæ transiturus es.
22 *Ne timeas eos. Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis.
23 *Precatúsque sum Dominum in tempore illo, dicens:
24 *Domine Deus tu cœpisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuam, manúmque fortissimam. Neque enim est alius Deus vel in cœlo, vel in terra qui possit facere opera tua, & comparari fortitudini tuæ.
25 *Transibo igitur, & videbo terram hanc optimam trans Iordanem & montem illum egregium & Libanum.
26 *Iratúsque est Dominus mihi propter vos, nec exaudiuit me, sed dixit mihi, Sufficit tibi, nequaquam vltra loquaris de hac re ad me.
27 *Ascende cacumen Phasgæ, & oculos tuos circunfer ad Occidentem & ad Aquilonem, Austrúmq; & Orientem, & aspice: nec enim transibis Iordanem istum.
28 *Præcipe Iosue & corrobora eum atque conforta, quia ipse præcedet populum istum, & diuidet eis terram quam visurus es.
29 *Mansimúsque in valle contra Fanum Phogor.

תרגום אונקלוס

18 וּפַקֵּידִית יָתְכוֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר יְיָ אֱלָהֲכוֹן יְהַב לְכוֹן יָת אַרְעָא הָדָא לְמֵירְתָהּ מְזָרְזִין תֶּעְבְּרוּן קֳדָם אֲחֵיכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל מְגָנֵי
19 חֵילָא: לְחוֹד נְשֵׁיכוֹן וְטַפְלְכוֹן וּבְעִירְכוֹן יַדָּעְנָא אֲרֵי בְּעִיר סַגִּי לְכוֹן יְהֵבוֹן בְּקִרְוֵיכוֹן דְּיַתְּבִיוֹת לְכוֹן:
20 יְיָ לַאֲחֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן וְיֵרְתוּן אַף אִינוּן יָת אַרְעָא דַּייָ אֱלָהֲכוֹן יְהֵיב לְהוֹן בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא וְתָתוּבוּן גְּבַר לְיֵרְתֵיהּ דְּיַתְּבִית לְכוֹן:
21 וְיָת יְהוֹשֻׁעַ פַּקֵּידִית בְּעִדָּנָא הַהִיא לְמֵימַר עֵינָךְ חֲזָאָן יָת כֹּל דַּעֲבַד יְיָ אֱלָהֲכוֹן לִתְרֵין מַלְכַיָּא הָאִלֵּין כֵּן יַעֲבֵיד יְיָ לְכָל מַלְכְוָתָא דְּאַתְּ
22 אֲזַל לְתַמָּן: לָא תִדְחֲלוּן מִנְּהוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן מֵימְרֵיהּ יְגִיחַ לְכוֹן קְרָב:
23 וְצַלֵּיתִי קֳדָם יְהוָה בְּעִדָּנָא הַהִוא לְמֵימַר
24 אֲדוֹנַי יְהוָה אַתְּ שָׁרֵיתָא לְאַחֲוָאָה יָת עַבְדָּךְ יָת תֻּקְפָּא דְּאַתְּ הוּא אֱלָהָא דִּשְׁכִנְתָּךְ בִּשְׁמַיָּא מִלְעֵילָּא וְשַׁלִּיט בְּאַרְעָא מִלָּרַע
25 וְיָת דְּשָׁכֵד כְּעוּבָדָךְ וּכְגִבְרְוָתָךְ: אֶעְיְבַר כְּעַן וְאֶחֱזֵי יָת אַרְעָא טָבְתָּא דִּי בְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא טוּרָא טָבָא הָדֵין וּבִירָה מַקְרְשָׁא
26 וְהַתְקֵף רוּגְזָךְ מִן קֳדָם יְיָ עֲלַי בְּדִילְכוֹן וְלָא קַבִּיל מִנִּי וַאֲמַר יְיָ לִי סַגֵּי לָךְ לָא תּוֹסֵף לְמַלָּלָא קֳדָמַי עוֹד בְּפִתְגָמָא הָדֵין:
27 סַק לְרֵישׁ רַסְתָּא וְזַקוֹף עֵינָךְ לְמַעְרְבָא וְלִצְיפוֹנָא וְלְדָרוֹמָא וְלְמִדְנְחָא וְחֲזֵי בְּעֵינָךְ אֲרֵי לָא תֶעְבַּר יָת יַרְדְּנָא הָדֵין:
28 וּפַקֵּיד יָת יְהוֹשֻׁעַ וְתַקֵּיפִנֵּי וְעַבְּדִנֵּי אֲרֵי הוּא יֶעְבַּר קֳדָם עַמָּא הָדֵין וְהוּא יַחְסִין יָתְהוֹן יָת אַרְעָא דְּתֶחֱזֵי:
29 וְיַתְבְנָא בְּחִילְתָּא קֳבֵל בֵּית פְּעוֹר:

18 * καὶ ἐνετειλάμην ὑμῖν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων· κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δέδωκεν ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην ἐν κληρῷ, ἐν ὡπλισμένοι διαπορεύεσθε ἔμπροσθεν τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν ἰσραὴλ πᾶς δυνατός.
19 * πλὴν αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη ὑμῶν, οἶδα ὅτι πολλὰ κτήνη ὑμῖν, κατοικείτωσαν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν, αἷς ἔδωκα ὑμῖν,
20 * ἕως ἂν καταπαύσῃ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, ὥσπερ καὶ ὑμᾶς, καὶ κατακληρονομήσωσι καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν αὐτοῖς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου· καὶ ἐπανασωφήσεσθε ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, ἣν δέδωκα ὑμῖν.
21 * καὶ τῷ ἰησοῦ ἐνετειλάμην ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων, οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἑωράκασι πάντα ὅσα ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τούτοις, οὕτως ποιήσει κύριος πάσαις ταῖς βασιλείαις, ἐφ' ἃς σὺ διαβαίνεις ἐκεῖ.
22 * οὐ φοβηθήσεσθε ἀπ' αὐτῶν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς πολεμήσει περὶ ὑμῶν.
23 * καὶ ἐδεήθην κυρίου ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγων·
24 * κύριε, κύριε, σὺ ἤρξω δεῖξαι τῷ σῷ θεράποντι τὴν ἰσχύν σε καὶ τὴν δυναμίν σου, καὶ τὴν χεῖρά σου τὴν κραταιὰν, καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλόν· τίς γὰρ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅστις ποιήσει κατὰ τὰ ἔργα σου καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου;
25 * διαβὰς οὖν ὄψομαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην τὴν οὖσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου, τὸ ὄρος τὸ ἀγαθὸν τοῦτο καὶ λιβανίσβανον.
26 * καὶ ὑπερεῖδέ με κύριος ἕνεκεν ὑμῶν, καὶ οὐκ εἰσήκουσέ μου. καὶ εἶπε κύριος πρός με· ἱκανούσθω σοι, μὴ προσθῇς ἔτι λαλῆσαι πρὸς με τὸν λόγον τοῦτον
27 * ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ λελαξευμένου, καὶ ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου πρὸς θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολάς. καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν ἰορδάνην τοῦτον.
28 * καὶ ἔντειλαι τῷ ἰησοῦ καὶ κατίσχυσον αὐτὸν καὶ παρακάλεσον αὐτόν, ὅτι σὺ διαβήσεται πρὸ προσώπου τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ αὐτὸς ἐγκληρονομήσει αὐτοῖς τὴν γῆν ἣν ἑώρακας.
29 * καὶ ἐνεκαθήμεθα ἐν νάπῃ σύνεγγυς οἴκου φογώρ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et præcepi vobis in tempore illo, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis terram hanc in hæreditatem; accincti transibitis coram fratribus vestris filiis Israel omnes fortes exercitus.
19 Tantummodo vxores vestræ & familiæ vestræ & iumenta vestra, noui enim quòd iumenta multa sint vobis, habitent in vrbibus vestris quas dedi vobis,
20 Donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris sicut vobis, & possideant etiam ipsi terram quam Dominus Deus vester daturus est eis vltra Iordanem, & reuertemini vnusquisque ad hæreditatem suam, quam dedi vobis.
21 Et Iosue præcepi in tempore illo, dicens: Oculi tui vident omnia quæ fecit Dominus Deus vester duobus his regibus, sic faciet Dominus omnibus regnis ad quæ tu transis.
22 Ne timeas eos, quoniam verbum Domini Dei vestri pugnabit pro vobis.
23 Et oraui coram Domino in tempore illo, dicens:
24 Domine Deus, tu cœpisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuam, & manum tuam fortissimam; quoniam tu es Deus, & maiestas tua est in cælis desuper, & dominaris in terra deorsum, & non est qui faciat iuxta opera tua, & iuxta potentiam tuam.
25 Transeam obsecro, & videam terram bonam, quæ est vltra Iordanem, montem bonum hunc & Libanum.
26 Et fuit ira à facie Domini contra me propter vos, & non exaudiuit me. Et dixit Dominus ad me: Sufficiat tibi, ne addas vltrà loqui coram me de hac re.
27 Ascende ad verticem collis, & leua oculos tuos ad Occidentem, & ad Aquilonem, & ad Austrum, & adOrientem; & vide oculis tuis, quoniam non transibis Iordanem istum.
28 Præcipe autem Iosue, & consorta eum, & corrobora eum, quoniam ipse transibit coram populo isto, & ipse possidere eos faciet terram quam videbis.
29 Et habitauimus in valle contra Beth-Phogor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ד

CAP. IIII.

1 A ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ אשר יהוה אלהי אבתיכם נתן לכם: 2 לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם: 3 עיניכם הראות את אשר עשה יהוה בבעל פעור כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו יהוה אלהיך מקרבך: 4 ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום: 5 ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני יהוה אלהי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: 6 ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: 7 כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כיהוה אלהינו בכל קראנו אליו: 8 ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקם ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום: 9 רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך: 10 יום אשר עמדת לפני יהוה אלהיך בחרב באמר יהוה אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון: 11 ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל:

CAP. IIII.

ET nunc Israel audi præcepta & iudicia quę ego doceo te, vt faciens ea viuas, & ingrediens possideas terram quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis.

2 Non addetis ad verbum quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. Custodite mandata Domini Dei vestri, quæ ego præcipio vobis.

3 Oculi vestri viderunt omnia quæ fecit Dominus cótra Beel-phegor, quomodo contriuerit omnes cultores eius de medio vestri.

4 Vos autem qui adhæretis Domino Deo vestro, viuitis vniuersi vsque in præsentem diem.

5 Scitis quòd docuerim vos præcepta atque iustitias, sicut mandauit mihi Dominus Deus meus, sic facietis ea in terra quam possessuri estis.

6 Et obseruabitis & implebitis opere. Hæc est enim vestra sapientia & intellectus coram populis, vt audientes vniuersi præcepta hæc, dicant: En populus sapiens & intelligens gens magna.

7 Nec est alia natio tam grandis quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris.

8 Quæ enim est alia gens sic inclyta, vt habeat ceremonias iustáq; iudicia & vniuersam legem, quam ego proponam hodie ante oculos vestros?

9 Custodi igitur temetipsum & animam tuam solicitè, ne obliuiscaris verborum quæ B viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo cunctis diebus vitæ tuæ. Docebis ea filios ac nepotes tuos,

10 Die quo stetisti coram Domino Deo tuo in Oreb, quando Dominus locutus est mihi, dicens: Congrega ad me populum vt audiat sermones meos, & discant timere me in omni tempore, quo viuunt in terra, doceántque filios suos.

11 Et accessistis ad radices montis qui ardebat vsque ad cœlum, crántque in eo tenebræ & nubes & caligo.

δ'.

1 Καὶ νῦν Ισραηλ ἄκουε τῶν δικαιωμάτων & τῶν κριμάτων ὅσα ἐγὼ διδάσκω ὑμᾶς σήμερον ποιεῖν, ἵνα ζῆτε & πολυπλασιασθῆτε, & εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.

2 οὐ προσθήσετε πρὸς τὸ ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν, & οὐκ ἀφελεῖτε ἀπ' αὐτό, φυλάσσεσθε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον.

3 οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἑωράκασι πάντα ὅσα ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τῷ βεελ-φεγώρ, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἐπορεύθη ὀπίσω βεελ-φεγώρ, ἐξέτριψεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐξ ὑμῶν.

4 ὑμεῖς δὲ οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, ζῆτε πάντες ὧν τὴν σήμερον.

5 ἴδετε δέδειχα ὑμῖν δικαιώματα καὶ κρίσεις καθὰ ἐνετείλατό μοι κύριος ὁ θεός μου, οὕτω ποιῆσαι ὕτως ὑμᾶς ἐν τῇ γῇ ᾗ ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ὅπως κληρονομήσατε αὐτήν.

6 καὶ φυλάξεσθε, & ποιήσετε, ὅτι αὕτη ἡ σοφία ὑμῶν καὶ ἡ σύνεσις ὑμῶν ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν, ὅστις ἀκούσεται πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα, & ἐροῦσιν, ἰδοὺ λαὸς σοφὸς καὶ πεπαιδευμένος τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο.

7 ὅτι ποῖον ἔθνος μέγα, ᾧ ἔστιν αὐτῷ θεὸς ἐγγίζων αὐτοῖς, ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πᾶσιν οἷς αὐτὸν προκαλεσώμεθα;

8 καὶ ποῖον ἔθνος μέγα ᾧ ἔστιν αὐτῷ δικαιώματα & κρίματα δίκαια κατὰ πάντα τὸν νόμον τοῦτον, ὃν ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον;

9 προσέχετε σεαυτοῖς, & φυλάξον τὴν ψυχήν σου σφόδρα, μήποτε ἐπιλάθῃ πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ μὴ ἀποστῶσιν ἀπὸ τῆς καρδίας σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, καὶ συμβιβάσεις τοὺς υἱούς σου & τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου,

10 ἡμέραν ᾗ ἔστητε ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν χωρὴβ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας, ὅτε εἶπε κύριος πρός με, ἐκκλησίασόν μοι τὸν λαὸν τοῦτον, & ἀκουσάτωσαν τὰ ῥήματά μου, ὅπως μαθῶσι φοβεῖσθαί με πάσας τὰς ἡμέρας ἃς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς, & τοὺς υἱοὺς αὐτῶν διδάξωσι.

11 καὶ προσῆλθετε καὶ ἔστητε ὑπὸ τὸ ὄρος, καὶ τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρὶ ἕως τοῦ οὐρανοῦ, σκότος καὶ γνόφος καὶ θύελλα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IIII.

ET nunc Israel audite præcepta & iudicia quæ ego doceo vos ad faciendum, vt viuatis & ingrediamini, & possideatis terram quam Dominus Deus patrum vestrorum daturus est vobis.

2 Non addetis ad verba quæ ego præcipio vobis, nec auferetis ex eis, vt custodiatis præcepta Domini Dei vestri quæ ego præcipio vobis.

3 Oculi vestri viderunt quod fecit Dominus contra cultores Beelphegor, quoniam omnem virum qui ambulauit post cultores Beel-phegor disperdidit Dominus Deus tuus de medio tui.

4 Vos autem qui adhæsistis timori Domini Dei vestri, permanetis vniuersi hodie.

5 Videte quòd docui vos præcepta & iudicia sicut præcepit mihi Dominus Deus meus, vt sic faciatis in medio terræ, ad quam vos ingredimini vt possideatis eam.

6 Et seruabitis & facietis ea, quoniam hæc est sapientia vestra & intellectus in oculis populorum qui audierint omnia præcepta hæc, & dicent; Quis est enim populus magnus qui habeat Deum appropinquantem sibi vt suscipiat orationem eius in tempore tribulationis suæ, sicut Deus noster in omni tempore quo nos oramus coram eo?

7 Et quis est populus magnus qui habeat statuta & iudicia vera, sicut vniuersa lex ista quam ego pono coram vobis hodie?

8 Certè sapiens & intelligens est populus hic magnus.

9 Veruntamen custodi temetipsum & custodi animam tuam nimis, ne fortè obliuiscaris verborum quæ viderunt oculi tui, & ne fortè recedant de corde tuo cunctis diebus vitæ tuæ, & docebis ea filios tuos, & filios filiorum tuorum.

10 Die quo stetisti coram Domino Deo tuo in Oreb, quando dixit mihi Dominus, Congrega populum in conspectu meo, & audire faciam eos verba mea, vt discant timere me omnibus diebus, quibus ipsi permanent super terram, & filios suos doceant.

11 Et accessistis & stetistis in humiliori loco montis, & mons ardebat igni vsque ad cœlum, & erant tenebræ & nubes & caligo.

תרגום אונקלוס

ד

1 וכען ישראל שמעו לקיסיא ולדינייא דאנא מליף יתכון למעבד בדיל דתהיחון ותיעלון ותירתון ית ארעא דייי אלהא דאבהתכון יהיב לכון:
2 לא תוספון על פתגמיא דאנא ממלל יתכון ולא תסבעון מיניה למישר ית פקודיא דייי אלהכון דאנא מפקיד יתכון:
3 עיניכון חמאן ית דעבד ייי בפלחי בעלא פעור ארי כל גברא דהלך בתר פלחי בעלא פעור שיצייה ייי אלהך מבינך:
4 ואתון דדבקתון בדחלתא דייי אלהכון קיימין כולכון יומא דין:
5 חזי דאלפיתי יתכון קיימין ודינין כמא דפקדני ייי אלהי למעבד כן בגו ארעא דאתון עלין לסגן לתירתה:
6 ותיטרון ותעבדון ארי היא חכמתכון וסכלתנותכון לעיני עממיא דישמעון ית כל קיימיא האלין ויימרון בלחוד עם חכים וסכלתן עמא רבא הדין:
7 ארי מאן עם רב דליה אלהא קריב ליה לקבלא צלותיה בעידן עקתיה ביני אלהנא בכל עידן דאנחנא מעתרין קדמוהי:
8 ומאן רב דליה קיימין ודינין קשיטין ככל אוריתא הדא דאנא יהיב קדמיכון יומא דין:
9 לחוד אסתמר לך וטר נפשך לחדא דלמא תתנסי מפתגמיא דחמתא עינך ודילמא יעדון מלבך כל יומי חייך והודעתינון לבנך ולבני בנך:
10 יומא דקמתא קדם ייי אלהך בחורב כד אמר ייי לי כבוש קדמי ית עמא ואשמעינון ית פתגמיי דילפון למדחל קדמאי כל יומיא דאינון קיימין על ארעא וית בניהון ילפון:
11 וקריבתון וקמתון בשפולי טוורא וטוורא בער בנורא עד צית שמיא חשוכא ענגא וגלימא;

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֲלֵיכֶם מִתּוֹךְ הָאֵשׁ קוֹל דְּבָרִים
אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זוּלָתִי קוֹל׃
13 * וַיַּגֶּד לָכֶם אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם
לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי לֻחוֹת
14 אֲבָנִים׃ * וְאֹתִי צִוָּה יְהוָה בָּעֵת הַהִיא
לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשֹׂתְכֶם אֹתָם
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
15 * וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם
כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ
16 הָאֵשׁ׃ * פֶּן־תַּשְׁחִתוּן וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל
תְּמוּנַת כֹּל סָמֶל תַּבְנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה׃
17 * תַּבְנִית כָּל־בְּהֵמָה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ תַּבְנִית
כָּל־צִפּוֹר כָּנָף אֲשֶׁר תָּעוֹף בַּשָּׁמָיִם׃
18 * תַּבְנִית כָּל־רֹמֶשׂ בָּאֲדָמָה תַּבְנִית כָּל־
דָּגָה אֲשֶׁר־בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ * וּפֶן־תִּשָּׂא
עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתָ אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת־הַיָּרֵחַ
וְאֶת־הַכּוֹכָבִים כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
לָהֶם וְעָבַדְתָּם אֲשֶׁר חָלַק יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם
20 לְכֹל הָעַמִּים תַּחַת כָּל־הַשָּׁמָיִם׃ * וְאֶתְכֶם לָקַח
יְהוָה וַיּוֹצֵא אֶתְכֶם מִכּוּר הַבַּרְזֶל מִמִּצְרַיִם לִהְיוֹת
21 לוֹ לְעַם נַחֲלָה כַּיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיהוָה הִתְאַנַּף
בִּי עַל־דִּבְרֵיכֶם וַיִּשָּׁבַע לְבִלְתִּי עָבְרִי אֶת־הַיַּרְדֵּן
וּלְבִלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר יְהוָה
22 אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה׃ * כִּי אָנֹכִי מֵת בָּאָרֶץ
הַזֹּאת אֵינֶנִּי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם עֹבְרִים וִירִשְׁתֶּם
23 אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃ * הִשָּׁמְרוּ לָכֶם
פֶּן־תִּשְׁכְּחוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר כָּרַת
עִמָּכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל אֲשֶׁר צִוָּךְ
24 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ * כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכְלָה
הוּא אֵל קַנָּא׃

12 Locutúsque est Dominus ad vos de medio ignis: Vocem verborum eius audistis, & formam penitus non vidistis.
13 * Et ostendit vobis pactum suum, quod præcepit vt faceretis, & decé verba quæ scripsit in duabus tabulis lapideis.
14 * Mihíque mandauit in illo tempore, vt docerem vos ceremonias & iudicia, quæ facere deberetis in terra, quam possessuri estis.
15 * Custodite igitur solicitè animas vestras, C non vidistis aliquam similitudinem in die qua locutus est vobis Dominus in Oreb de medio ignis.
16 * Ne fortè decepti faciatis vobis sculptam similitudinem aut imaginem masculi vel fœminæ similitudinem.
17 * Omnium iumentorum quæ sunt super terram, vel auium sub cælo volantium;
18 * Atque reptilium quæ mouentur in terra; siue piscium, qui sub terra morantur in aquis.
19 * Ne fortè eleuatis oculis ad cælum videas Solem & Lunam, & omnia astra cæli, & errore deceptus adores ea & colas, quæ creauit Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus quæ sub cælo sunt.
20 * Vos autem tulit Dominus & eduxit de fornace ferrea Ægypti, vt haberet populum hæreditarium sicut est in præsenti die.
21 * Iratúsque est Dominus contra me propter sermones vestros, & iurauit vt non transirem Iordanem, nec ingrederer terram optimam quam daturus est vobis.
22 * Ecce moriar in hac humo, non transibo Iordanem, vos transibitis & possidebitis terram egregiam.
23 * Caue ne quando obliuiscaris pacti Domini Dei tui quod pepigit tecum, & facias tibi sculptam similitudinem eorum, quæ fieri Dominus prohibuit.
24 * Quia Dominus Deus tuus ignis consumens est, Deus æmulator.

12 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ
πυρός· φωνὴν ῥημάτων ὑμεῖς ἠκούσατε καὶ ὁμοίωμα οὐκ ἴδετε,
ἀλλ' ἢ φωνήν.
13 * καὶ ἀνήγγειλεν ὑμῖν τὴν διαθήκην αὐτοῦ, ἣν ἐνετείλατο
ὑμῖν ποιεῖν τὰ δέκα ῥήματα, καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλά-
κας λιθίνας.
14 * καὶ ἐμοὶ ἐνετείλατο κύριος ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ διδάξαι
ὑμᾶς δικαιώματα καὶ κρίσεις ποιεῖν αὐτὰ ὑμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς,
εἰς ἣν ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.
15 * καὶ φυλάξασθε σφόδρα τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴδετε
πάσῃ ὁμοίωμα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἧ ἐλάλησε κύριος πρὸς ὑμᾶς
ἐν χωρὴβ ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός.
16 * μή ποτε ἀνομήσητε καὶ ποιήσητε ὑμῖν αὐτοῖς γλυπτὸν
ὁμοίωμα, πᾶσαν εἰκόνα ὁμοίωμα ἄρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ·
17 * ὁμοίωμα παντὸς κτήνους τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς, ὁμοίω-
μα παντὸς ὀρνέου πτερωτοῦ ὃ πέταται ὑπὸ τὸν οὐρανόν.
18 * ὁμοίωμα παντὸς ἑρπετοῦ, ὃ ἕρπει ἐπὶ τῆς γῆς, ὁμοίωμα
παντὸς ἰχθύος, ὅσα ἐστὶν ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς.
19 * καὶ μή ποτε διαβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἰδὼν τὸν ἥλιον
καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ πᾶντα τὸν κόσμον τοῦ οὐρα-
νοῦ, πλανηθεὶς προσκυνήσῃς αὐτοῖς, καὶ λατρεύσῃς αὐτοῖς, ἃ
ἀπένειμε κύριος ὁ θεός σου αὐτὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑποκά-
τω τοῦ οὐρανοῦ.
20 * ὑμᾶς δὲ ἔλαβε κύριος ὁ θεός, καὶ ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ τοῦ
καμίνου τοῦ σιδηροῦ ἐξ Αἰγύπτου, εἶναι αὐτῷ λαὸν ἐγκλῆρον,
ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
21 * καὶ κύριος ἐθυμώθη μοι περὶ τῶν λεγομένων ὑφ' ὑμῶν·
καὶ ὤμοσεν ἵνα μὴ διαβῶ τὸν Ἰορδάνην τοῦτον, καὶ μὴ εἰσέλ-
θω εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, ἣν κύριος ὁ θεός δίδωσιν ὑμῖν
ἐν κλήρῳ.
22 * ἐγὼ γὰρ ἀποθνήσκω ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, καὶ οὐ διαβαίνω τὸν
Ἰορδάνην, ὑμεῖς δὲ διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην, καὶ κληρονομήσετε
τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην.
23 * καὶ προσέχετε ὑμεῖς μή ποτε ἐπιλάθησθε τὴν διαθή-
κην κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ἣν διέθετο πρὸς ὑμᾶς, καὶ ποιήσητε
ὑμῖν αὐτοῖς γλυπτὸν ὁμοίωμα πάντων ὧν συνέταξε σοι κύ-
ριος ὁ θεός σου.
24 * ὅτι κύριος ὁ θεός σου πῦρ κατανάλισκον ἐστὶν αὐτός,
θεὸς ζηλωτής.

תרגום אונקלוס

12 וּמַלִּיל יְהוָה עִמְּכוֹן מִגּוֹ אִשָּׁתָא קָל פִּתְגָמִין אַתּוּן שָׁמְעִין יְדוֹתָא לַיְתֵיכוֹן חֶזֵן אֱלָהִין קָלָא׃ 13 וְאַחְוֵי לְכוֹן יָת קְיָמֵיהּ דְּפַקֵּיד יָתְכוֹן
כְּתִיבָא דְּאִתּוֹן פִּתְגָמִין וּכְתִבִינוּן עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא׃ 14 וְיָתִי פַּקִּיד יְיָ בְּעִידַנָּא הַהִוא לְאַלָּפָא יָתְכוֹן קְיָמִין וְדִינִין לְמֶעְבַּדְכוֹן יָתְהוֹן
בְּאַרְעָא דְּאַתּוּן עֲבְרִין לְמֵסַק לְנַפְשָׁתֵיכוֹן כָּל דְּמוּת כֵּיוָנָא לָא חֲזֵיתוּן כָּל דְּמוּת כֵּיוָנָא בְּיוֹמָא דְּמַלֵּיל יְהוָה עִמְּכוֹן
מִגּוֹ אִשָּׁתָא׃ 16 דִּילְמָא תְּחַבָּלוּן וְתֶעְבְּדוּן לְכוֹן צַלְמָא דְּמוּת כָּל צוּרְתָא דְּמוּת דְּכַר אוֹ נُקְבָא׃ 17 דְּמוּת כָּל בְּעִירָא דִּי בְּאַרְעָא
לְאַרְעָא׃ דְּמוּת כָּל רְחִישָׁא דִּי בְּאַרְעָא דְּמוּת כָּל נִנְעֵי דִּי בְּמַיָּא מִלָּרַע 18
וְתִסְתַּכְלִנָּן חִסְיָן יְיָ אֱלָהָךְ יְהָבָן לְכָל עַמְמַיָּא תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא׃ 19 וְדִילְמָא תִּזְקוֹף עֵינָךְ לִשְׁמַיָּא וְתֶחְזֵי יָת שִׁמְשָׁא וְיָת סִיהֲרָא וְיָת כּוֹכְבַיָּא כָּל חֵילָא דִּשְׁמַיָּא וְתִטְעֵי וְתִסְגּוֹד לְהוֹן
וּתְפוּלְחִנּוּן לְהוֹן דִּי גְלִי יְיָ אֱלָהָךְ לְשַׁמָּשָׁא לְכָל עַמְמַיָּא דִּי תְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא׃ 20 וְיָתְכוֹן קָרֵב יְיָ וְנַפְקִכוֹן מִכּוּרָא דְּפַרְזְלָא מִמִּצְרַיִם לְמִהְוֵי לֵיהּ לְעַם אַחְסָנָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ 21 וְסִן קָדָם יְיָ הֲוָה רָגַז עֲלַי עַל פִּתְגָמֵיכוֹן וְקַיֵּים בְּדִיל דְּלָא לְמֶעְבַּר יָת יַרְדְּנָא
וְדִי לָא לְמֵיעַל לְאַרְעָא טָבָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יְהִיב לָךְ אַחְסָנָא׃ 22 אֲרֵי אֲנָא מָאִית בְּאַרְעָא הָדָא לֵית אֲנָא עָבַר יָת יַרְדְּנָא וְאַתּוּן
עָבְרִין וְתֵירְתוּן יָת אַרְעָא טָבָא הָדָא לֵיהּ אֲנָא עָבַר יָת יַרְדְּנָא וְאַתּוּן 23 אִסְתַּמָּרוּ לְכוֹן דִּילְמָא תִּנְשׁוֹן יָת קְיָמָא דְּיְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּגַזַר עִמְּכוֹן וְתַעְבְּרוּן לְכוֹן
צַלְמָא דְּמוּת כּוּלָּא דְּפַקְּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ 24 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ מֵימְרֵיהּ אֶשָּׁא אָכְלָא הוּא אֵל קַנָּאי׃

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et locutus est Dominus vobiscum de medio ignis, vocem verborum vos audiebatis, & formam non videbatis nisi vocem.
" Et nunciauit vobis pactum suum quod præcepit vobis vt faceretis decem verba, & scripsit ea in duabus tabulis lapideis.
" Et mihi præcepit Dominus in tempore illo vt docerem vos præcepta & iudicia, vt faceretis ea in terra ad quam vos transitis vt possideatis eam.
" Custodite valde animas vestras, quia nullam similitudinem vidistis in die qua locutus est Dominus vobiscum in Oreb de medio ignis.
" Ne fortè corrumpamini & faciatis vobis imaginem aut similitudinem omnis figuræ, similitudinem masculi aut fœminæ.
" Similitudinem omnis iumenti quod est in terra, similitudinem omnium piscium qui sunt in aqua sub terra.
" Similitudinem omnis reptilis quod est in terra, similitudinem omnium piscium qui sunt in per aërem firmamenti cœli;
" Et ne fortè eleues oculos tuos ad cœlum, & videas Solem & Lunam, & stellas, & omnem militiam cœli, & decipiaris, & adores ea, & colas ea, quæ præparauit Dominus Deus tuus omnibus populis sub omni cœlo.
" Vos autem applicauit Dominus ad timorem suum, & eduxit vos de fornace ferrea de Ægypto, vt sitis ei in populum hæreditarium sicut in die hac.
" Et à facie Domini fuit ira contra me propter verba vestra, & iurauit vt non transirem Iordanem, neque intrarem in terram bonam quam Dominus Deus tuus daturus est tibi in possessionem.
" Ego enim moriar in terra hac, non enim transibo Iordanem, & vos transibitis & possidebitis terram bonam illam.
" Cauete vobis ne fortè obliuiscamini pacti Domini Dei vestri quod pepigit vobiscum, & faciatis vobis simulachrũ vel similitudinẽ omnium, de quibus præcepit Dominus Deus tuus.
" Quoniam verbum Domini Dei tui ignis consumens est, Deus zelotes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כִּי־תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם 25
בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ׃ 26 הַעִידֹתִי
בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ כִּי אָבֹד
תֹּאבֵדוּן מַהֵר מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים
אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא תַאֲרִיכֻן יָמִים
עָלֶיהָ כִּי־הִשָּׁמֵד תִּשָּׁמֵדוּן׃ 27 וְהֵפִיץ יְהוָה
אֶתְכֶם בָּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר
יְנַהֵג יְהוָה אֶתְכֶם שָׁמָּה׃ 28 וַעֲבַדְתֶּם שָׁם
אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וְאָבֶן אֲשֶׁר לֹא
יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֹאכְלוּן וְלֹא יְרִיחֻן׃
29 וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמָצָאתָ
כִּי תִדְרְשֶׁנּוּ בְכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃ 30 בַּצַּר לְךָ
וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים
וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ׃ 31 כִּי אֵל
רַחוּם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַשְׁחִיתֶךָ וְלֹא
יִשְׁכַּח אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם׃ 32 כִּי
שְׁאַל־נָא לְיָמִים רִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִן
הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל־הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה
הַשָּׁמַיִם וְעַד־קְצֵה הַשָּׁמַיִם הֲנִהְיָה כַדָּבָר הַגָּדוֹל
הַזֶּה אוֹ הֲנִשְׁמַע כָּמֹהוּ׃ 33 הֲשָׁמַע עָם קוֹל אֱלֹהִים
מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתָּה אַתָּה וַיֶּחִי׃ 34 אוֹ
הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבוֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת
בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ
נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה לָכֶם
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ׃ 35 אַתָּה הָרְאֵתָ
לָדַעַת כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ׃
36 מִן־הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת־קֹלוֹ לְיַסְּרֶךָ וְעַל
הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת־אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וּדְבָרָיו שָׁמַעְתָּ
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ׃

25 ‡ Si genueritis filios ac nepotes, & morati fueritis in terra, deceptiq; feceritis vobis aliquam similitudinem, patrâtes malum coram Dño Deo vestro vt eũ ad iracundiam prouocetis: 26 ‡ Testes inuoco hodie cœlum & terram, citò perituros vos esse de terra quam transito Iordane possessuri estis. Non habitabitis in ea longo tépore, sed delebit vos Dñs, 27 ‡ Atque dispergetin omnes gentes; & remanebitis pauci in nationibus ad quas vos ducturus est Dominus.
28 ‡ Ibíque seruietis diis qui hominum manu fabricati sunt, ligno & lapidi qui non vident nec audiunt nec comedunt nec odorantur.
29 ‡ Cúmque quæsieris ibi Dominum Deum tuum, inuenies eum, si tamen toto corde quæsieris; 30 ‡ Et tota tribulatione animę tuę, postquã te inuenerint omnia quæ prædicta sunt. E Nouissimo autem tempore reuertêris ad Dominum Deum tuum, & audies vocem eius.
31 ‡ Quia Deus misericors Dñs Deus tuus est. Nõ dimittet te nec omnino delebit, neq; obliuiscetur pacti in quo iurauit patribus tuis.
32 ‡ Interroga de diebus antiquis qui fuerunt ante te ex die quo creauit Dominus Deus hominem super terram à summo cœlo vsque ad summum eius, si facta est aliquando huiusce modi res, aut vnquam cognitum est:
33 ‡ Vt audiret populus vocem Domini Dei loqnentis de medio ignis, sicut tu audisti & vixisti.
34 ‡ Si fecit Deus vt ingrederetur, & tolleret sibi gentem de medio nationum per tentationes, signa atque portenta, per pugnam & robustam manum extentúmq; brachium & horribiles visiones, iuxta omnia quæ fecit pro vobis Dominus Deus vester in Ægypto videntibus oculis tuis.
35 ‡ Vt scires quoniam Dominus ipse est Deus, & non est alius præter eum.
36 ‡ De cœlo te fecit audire vocem suam vt doceret te, & in terra ostendit tibi ignem suum maximum, & audisti verba illius de medio ignis.

תרגום אונקלוס

25 אֲרֵי תַלְדוּן בְּנִין וּבְנֵי בְנִין וְתֶהֱוֹן קְרִימִין בְּאַרְעָא וְתֶחֱבְלוּן וְתַעְבְּדוּן צְלֵמָא דְמוּת כּוֹלָא וְתַעְבְּדוּן דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְגָּזָא
26 לֵיהּ הַתְרֵכוּן יוֹמָן קָלָה אֲרֵי אֲשֵׁהֲדִית בְּכוֹן יוֹמָא דֵין יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא דְּאִתּוֹן עֲבְרִין יָת יַרְדְּנָא לְחַסָּנָא לְמֵירְתַהּ
27 לָמֵקְטָא וְיַבְדֵּר יְהוָה יָתְכוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא וְתִשְׁתָּאֲרוּן עִם דְּמָנִין בְּעַמְמַיָּא דְּאֲגְלֵי יְיָ יָתְכוֹן
28 לְתַמָּנָן׃ וְתִפְלְחוּן תַּמָּן לְעַמְמַיָּא פָּלְחֵי מַעְוַיָּתָא עוֹבַד יְדֵי אֲנָשָׁא אֲעָא וְאַבְנָא דְּלָא חָזִן וְלָא שָׁמְעִין וְלָא אָכְלִין וְלָא מְרִיחִין׃
29 וְתִתְבְּעִין מֵתַמָּן יָת דְּחַלְתָּא דַּייָ אֱלָהָךְ וְתַשְׁכַּח אֲרֵי תְתַבְּעִינֵיהּ בְּכָל לֵיבָךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ׃ 30 בַּר יֵעוּק לָךְ וְיִשְׁרְעִינָךְ כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין
בְּסוֹף יוֹמַיָּא וְתָהֵיב עַד דְּחַלְתָּא דַּייָ אֱלָהָךְ וְתִשְׁמַע בְּקָלֵיהּ׃ 31 אֲרֵי אֱלָהָא רַחֲמָנָא יְיָ אֱלָהָךְ לָא יְרַשְׁשִׁינָךְ וְלָא יְחַבְּלִינָךְ וְלָא
יְשַׁכַּח יָת קְיָמָא דְּאַקְדֵּם לְאָתְבָּא לְאַבָהָתָךְ דְּקַיֵּם לְהוֹן׃ 32 אֲרֵי שְׁאַל כְּעַן לְיוֹמַיָּא קַדְמָאֵי דְּהָווּ קֳדָמָךְ לְמִן יוֹמָא דִּי בָרָא יְיָ אָדָם עַל אַרְעָא וּלְסִפֵּי
שְׁמַיָּא וְעַד סִפֵּי שְׁמַיָּא הֲהָוָה כְּפִתְגָמָא רַבָּא הָדֵין אוֹ הֲאִשְׁתְּמַע כְּוָתֵיהּ׃ 33 הֲשָׁמַע עַמָּא קָל מֵימְרָא דַייָ מְמַלֶּלָה מִגּוֹ אִשָּׁתָא
כְּמָא דְשָׁמַעְתְּ אַתְּ וְקָיְמַתְּ׃ 34 אוֹ נִסְיָן דַּעֲבַד יְיָ לְאִתְגַּלָאָה לְמִפְרַק לֵיהּ עַמָּא מִגּוֹ עַמָּא בְּנִסְיָן בְּאָתְיָן וּבְמוֹפְתִין וּבְקְרָבָא וּבִידָא
תַּקִּיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא וּבְחֶזְוָנִין רַבְרְבִין כְּכֹל דַּעֲבַד לְכוֹן יְיָ אֱלָהֲכוֹן בְּמִצְרַיִם לְעֵינָךְ׃ 35 אַתְּ אִתְחַמֵּית לְמִידַע אֲרֵי יְיָ הוּא
מָרֵי עָוֹד בַּר מִנֵּיהּ׃ 36 מִן שְׁמַיָּא אַשְׁמְעָךְ יָת קָלֵיהּ לְאַלָּפוּתָךְ וְעַל אַרְעָא אַחֲזָךְ יָת אֶשְׁתֵּיהּ רַבְּתָא וּפִתְגָמוֹהִי שְׁמָעְתָּא
מִגּוֹ אֶשָׁתָא׃

25 ‡ Si autem genueris filios & filios filiorum tuorum, & morati fueritis super terram, & deliquerit & feceritis sculptam similitudinem omnis, & feceritis malum coram Domino Deo nostro, vt irritetis illum.
26 ‡ Obtestor vobis hodie & cælum & terram, quòd perditione peribitis citò à terra, in quam vos transitis Iordanem illuc, vt possideatis eam. non multos morabimini dies super eam, sed deletione delebimini.
27 ‡ Et dispergetDominus vos in omnibus gentibus, & remanebitis pauci numero in gentibus, in quas congregabit Dominus vos illuc.
28 ‡ Et seruietis illic dijs aliis, operibus manuum hominum, lignis & lapidibus, quæ non videbunt, neque audient, neque comedent, neque olfacient.
29 ‡ Et quæretis illic Dominum Deum vestrum, & inuenietis eum quando quæsieritis eum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.
30 ‡ In tribulatione tua: & inuenient te omnes sermones hi, in nouissimo dierum, & conuertêris ad Dominum Deum tuum, & audies vocem eius:
31 ‡ Quia Deus misericors & miserator Dominus Deus tuus, non derelinquet te neque delebit te, non obliuiscetur pacti patrum tuorum, quod iurauit eis.
32 ‡ Interrogate de diebus prioribus, quæ fuerunt priores te, à die qua creauit Deus hominẽ super terram, & super summum cæli vsque ad summũ cæli, si factum est secundum verbum magnum hoc, si audiuistis tale.
33 ‡ Si audiuit gens vocem Dei viuentis loquentis de medio ignis, quemadmodũ audisti tu & vixisti.
34 ‡ Si tentauit Deus vt intrans acciperet sibi gentem de medio gentis in tentatione, & in signis, & in prodigijs, & in bello, et in manu forti, & in brachio excelso, & in visionibus magnis: iuxta omnia quæcunque fecit nobis Dominus Deus noster in Ægypto coram te videnti.
35 ‡ Ita vt scires tu quòd Dominus Deus tuus ipse Deus est, & non est Deus præter eum.
36 ‡ De cælo audibilem tibi fecit vocem suam, vt eruditet te, & super terram ostendit tibi ignem suum magnum, & verba eius audisti de medio ignis.

25 ἐὰν δὲ γενήσησθε υἱὸς καὶ υἱὸς τῶν υἱῶν σου, καὶ χρονίσητε πρὸς τῇ γῇ καὶ ἀνομήσητε, καὶ ποιήσητε γλυπτὸν ὁμοίωμα παντός, καὶ ποιήσητε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, παροργίσαι αὐτόν·
26 ‡ διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὅτι ἀπωλείᾳ ἀπολεῖσθε ταχὺ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ιορδάνην ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, οὐχὶ πολυχρονιεῖτε ἡμέρας ἐπ' αὐτῆς, ἀλλ' ἢ ἐκτριβῇ ἐκτριβήσεσθε.
27 ‡ καὶ διασπερεῖ κύριος ὑμᾶς ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, καὶ καταλειφθήσεσθε ὀλίγοι ἀριθμῷ ἐν τοῖς ἔθνεσιν εἰς οὓς σπάσει κύριος ὑμᾶς ἐκεῖ.
28 ‡ καὶ λατρεύσετε ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις, ἔργοις χειρῶν ἀνθρώπων ξύλοις καὶ λίθοις, οἳ οὐκ ὄψονται, οὐδὲ ἀκούσουσιν, οὐδὲ μὴ φάγωσιν, οὐδὲ μὴ ὀσφρανθῶσιν.
29 ‡ καὶ ἐκζητήσετε ἐκεῖ κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ εὑρήσετε αὐτὸν ὅταν ἐκζητήσητε αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,
30 ‡ ἐν τῇ θλίψει σου, καὶ εὑρήσουσί σε πάντες οἱ λόγοι οὗτοι ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν, καὶ ἥξεις ἐφ' ὃν κύριον τὸν θεόν σου, καὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ·
31 ‡ ὅτι θεὸς οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων κύριος ὁ θεός σου, οὐκ ἐγκαταλείψει σε, οὐδὲ μὴ ἐκτρίψει σε, οὐδὲ μὴ ἐπιλήσῃ τῆς διαθήκης τῶν πατέρων σου, ἣν ὤμοσεν αὐτοῖς.
32 ‡ ἐπερωτήσατε ἡμέρας πρώτερας τὰς γενομένας πρώτερόν σου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἔκτισεν ὁ θεὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, εἰ γέγονε κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο, εἰ ἠκούσατε ὅμοιον.
33 ‡ εἰ ἀκήκοεν ἔθνος φωνὴν θεοῦ ζῶντος λαλοῦντος ἐκ μέσου τοῦ πυρός, ὃν τρόπον ἀκήκοας σὺ καὶ ἔζησας.
34 ‡ εἰ ἐπείρασεν ὁ θεὸς εἰσελθὼν λαβεῖν ἑαυτῷ ἔθνος ἐκ μέσου ἔθνους ἐν πειρασμοῖς, καὶ ἐν σημείοις, καὶ ἐν τέρασι, καὶ ἐν πολέμῳ, καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐν ὁράμασι μεγάλοις, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐνώπιον σου βλέποντός σου;
35 ‡ ὅτε εἰδέναι σε ὅτι κύριος ὁ θεός σου αὐτός θεός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν αὐτοῦ.
36 ‡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀκουστὸν ἐποίησέ σοι τὴν φωνὴν αὐτοῦ παιδεῦσαί σε, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔδειξέ σοι τὸ πῦρ αὐτὸ τὸ μέγα, καὶ τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἤκουσας ἐκ μέσου τοῦ πυρός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Quando genueris filios & filios filiorum, & senueritis in terra, & corrupti fueritis, & feceritis aliquam imaginem aut similitudinem, & feceritis quod malum est in conspectu Domini Dei tui vt ad iracundiam prouocetis eum:
26 Testes adhibeo contra vos hodie cælum & terram quia perditione peribitis cito desuper terram propter quam vos transibitis Iordanem vt possideatis eam, non longo tempore habitabitis in ea, sed exterminatione exterminabimini.
27 Et dispergetvos Dominus inter populos, & remanebitis populus numeratus in populis ad quos migrare vos fecit Dominus.
28 Et seruietis ibi populis seruientibus idolis quæ sunt opus manuum hominum lignea aut lapidea, quæ non vident, neque audiunt, neque comedunt, neque odorantur.
29 Et quæres inde timorem Domini Dei tui & inuenies, si quæsieris eum toto corde tuo & tota anima tua.
30 Cum tribulatus fueris, & euenerint tibi omnia verba hæc in fine dierum, & conuertêris ad timorem Domini Dei tui, & obedies verbo eius:
31 Quoniam Deus misericors est Dominus Deus tuus, non relinquet te, nec dissipabit te, neque obliuiscetur pacti patrum tuorum quod iurauit eis.
32 Interroga enim nunc de diebus antiquis qui fuerunt ante te à die quo creauit Dominus hominem super terram, à summo cæli vsque ad summum cæli, si fuit res magna sicut ista, aut si audita est similis eius.
33 Si audiuit populus vocem verbi Dei loquentem de medio ignis, sicut tu audisti, & vixerit.
34 Aut viderit miracula quæ fecit Dominus Deus tuus, in Ægypto ante oculos tuos.
35 Tibi ostensum est, vt scires quoniam Dominus ipse est Deus, non est alius præter eum.
36 De cælis audire te fecit vocem verbi sui vt doceret te, & super terra ostendit tibi ignem suum magnum, & verba eius audisti de medio ignis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

37 * וְתַחַר כִּי אָהַב אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ
אַחֲרָיו וַיּוֹצִיאֲךָ בְּפָנָיו בְּכֹחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרָיִם׃
38 * לְהוֹרִישׁ גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמְּךָ מִפָּנֶיךָ
לַהֲבִיאֲךָ לָתֵת־לְךָ אֶת־אַרְצָם נַחֲלָה כַּיּוֹם
הַזֶּה׃ 39 * וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבֶךָ
כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־
הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃
40 * וְשָׁמַרְתָּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְךָ וְלִבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ וּלְמַעַן
תַּאֲרִיךְ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נֹתֵן לְךָ כָּל־הַיָּמִים׃
41 * אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר
42 הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שָׁמֶשׁ׃ * לָנֻס שָׁמָּה רוֹצֵחַ
אֲשֶׁר יִרְצַח אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־דַעַת וְהוּא לֹא
שֹׂנֵא לוֹ מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם וְנָס אֶל־אַחַת מִן־הֶעָרִים
43 הָאֵל וָחָי׃ * אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ הַמִּישֹׁר
לָרְאוּבֵנִי וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד לַגָּדִי וְאֶת־גּוֹלָן
44 בַּבָּשָׁן לַמְנַשִּׁי׃ * וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם
45 מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ * אֵלֶּה הָעֵדֹת
וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃
46 * בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בַּגַּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר בְּאֶרֶץ
סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה
מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃
47 * וַיִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצוֹ וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָח
48 שָׁמֶשׁ׃ * מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנֹן
49 וְעַד־הַר שִׂיאֹן הוּא חֶרְמוֹן׃ * וְכָל־הָעֲרָבָה
עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה וְעַד יָם הָעֲרָבָה תַּחַת אַשְׁדֹּת
הַפִּסְגָּה׃

37 *Quia dilexit patres tuos, & elegit semen eorum post eos. Eduxítque te præcedens in virtute sua magna ex Ægypto:
38 * Vt deleret nationes maximas & fortiores te in introitu tuo, & introduceret te, daretq; tibi terram earum in possessionem, sicut cernis in præsenti die.
39 *Scito ergo hodie & cogitato in corde tuo, quòd Dominus ipse est Deus in cælo sursum & in terra deorsum, & non sit alius.
40 * Custodi præcepta eius atq; mandata quæ ego præcipio tibi, vt bene sit tibi & filiis tuis post te, & permaneas multo tépore super terram quam Dominus Deus tuus daturus est tibi.
41 * Tũc separauit Moyses tres ciuitates trans Iordanem ad Orientalem plagam:
42 *Vt confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum, nec sibi fuerit inimicus antequam vrbium possit euadere.
G te vnum & alterum diem, & ad harum ali-
43 * Bosor in solitudine quæsita est in terra campestri de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad quæ est in tribu Gad, & Golam, in Basan quæ est in tribu Manasse.
44 * Ista est lex quam proposuit Moyses coram filiis Israel.
45 *Et hæc testimonia & ceremoniæ, atque iudicia quæ locutus est ad filios Israel, quando egressi sunt de Ægypto;
46 * Trans Iordanem in valle contra fanum Phogor, in terra Seon regis Amorræi, qui habitauit in Esebon quem percussit Moyses. Filij quoque Israel egressi ex Ægypto,
47 * Possederunt terram eius, & terram Og regis Basan duorum regum Amorræorum qui erant trans Iordanem ad Solis ortum;
48 * Ab Aroer quæ sita est super ripam torrentis Arnon vsque ad montem Seon qui est & Hermon.
49 * Omnem planitiem trans Iordanem ad Orientalem plagam vsque ad mare solitudinis & vsque ad radices montis Phasga.

תרגום אונקלוס

37 וְחֲלַף דְּרַחֵם יְת אֲבָהָתָךְ וְיִתְרְעֵי בְּבְנֵיהוֹן בָּתְרֵיהוֹן וְאַפְּקָךְ בְּמֵימְרֵיהּ בְּחֵילֵיהּ רַבָּא מִמִּצְרַיִם׃ 38 לְתָרָכָא עַמְמִין רַבְרְבִין
וְתַקִּיפִין מִנָּךְ מִקַּדָּמָךְ לְאַעָלוּתָךְ לְמִיתַּן לָךְ יְת אַרְעָהוֹן אַחֲסָנָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ 39 וְתִידַע יוֹמָא דֵין וְתְהוֹב עַל לִבָּךְ אֲרֵי יְיָ הוּא
אֱלָהָא דְּשַׁכְלְתָּיהּ בִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵילָּא וְעַל אַרְעָא מִלְּרַע לֵיהּ עוֹד׃ 40 וְתִטַּר יְת קְיָמוֹהִי וְיָת פִּקּוּדוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין דְּיִטַב
לָךְ וְלִבְנָיךְ בָּתְרָךְ וּכְדֵל יוֹמִין עַל אַרְעָא דַּייָ אֱלָהָךְ יָהִיב לָךְ כָּל יוֹמָיָא׃ 41 כְּבֵן יַפְרִישׁ מֹשֶׁה תְּלָת קִרְוִין בְּעִיבְרָא דְּיַרְדְּנָא מִסְּדַר
מַדְנַח שִׁמְשָׁא׃ 42 לְמֶעְרוֹק לְתַמָּן קְטוֹלָא דְּיִקְטוֹל יַת חַבְרֵיהּ בְּלָא מַדְעֵיהּ וְהוּא לָא שָׂנֵיא לֵיהּ מֵאֶתְמָלֵי וּסְדַקְמוֹהִי וְיֶעֱרוֹק לְחַד מִן קִרְוַיָּא
וְיֶחֱיֵי׃ 43 יַת בֶּצֶר בְּמֵדְבְּרָא בְּאַרְעָא דְּמֵישְׁרָא לְשִׁבְטָא דְּרָאוּבֵן וְיַת רָאמוֹת בְּגִלְעָד דְּגָד וְיַת גּוֹלָן
בְּמַתְנָן דְּשִׁבְטָא דְּמְנַשֶּׁה׃ 44 וְדָא אוֹרַיְתָא דְּסַדַּר מֹשֶׁה קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 45 אִלֵּין סַהֲדְוָתָא וּקְיָמַיָּא וְדִינַיָּא דְּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִפְּקֵהוֹן מִמִּצְרָיִם׃ 46 בְּעִיבְרָא דְּיַרְדְּנָא בְּחֵילֵיהּ לְקֳבֵיל בֵּית פְּעוֹר בְּאַרְעָא דְּסִיחוֹן מַלְכָּא דְּאָמוֹרָאָה דְּיָתִיב בְּחֶשְׁבּוֹן
דִּי קְטָלֵיהּ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִפְּקֵהוֹן מִמִּצְרָיִם׃ 47 וְיָרִתוּ יַת אַרְעֵיהּ וְיַת אַרְעָא דְּעוֹג מַלְכָּא דְּמָתְנָן תְּרֵין מַלְכֵי אָמוֹרָאֵי דִּי
בְּעִיבְרָא דְּיַרְדְּנָא מִסְּדַר מַדְנַח שִׁמְשָׁא׃ 48 מֵעֲרֹעֵר דִּי עַל כֵּיף נַחֲלָא דְּאַרְנוֹן וְעַד טוּרָא דְּשִׂיאוֹן הוּא חֶרְמוֹן׃ 49 וְכָל מֵישְׁרָא דְּעִיבְרָא
דְּיַרְדְּנָא מַדְנָח וְעַד יַמָּא דְּמֵישְׁרָא תְּחוֹת מַשְׁפַּךְ מֵימְרָתָא׃

37 * Quia amauit ipsé patres tuos, & elegit semen eorum post eos. Eduxítque te in verbo suo & in virtute sua magna de Ægypto.
38 * Vt ejiceret populos magnos & fortiores te à facie tua, vt introduceret te: vt daret tibi terram eorum in possessionem sicut in die hac.
39 * Et scies hodie & conuertéris in corde tuo, quoniam Dominus ipse est Deus, cuius maiestas est in cœlo, sursum & in terra deorsum, & non est alius.
40 * Et custodies pacta eius & præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie, vt bene sit tibi & filiis tuis post te, & vt prolongentur dies tui super terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi omnibus diebus.
41 * Tunc separauit Moyses tres ciuitates trans Iordanem ad Orientem Solis:
42 * Vt fugeret illuc homicida qui occiderit proximum suum ignoranter, & ipsé non oderat illum ab heri & nudiustertius, vt fugiat ad vnam
ciuitatibus his & viuat.
43 * Bosor in solitudine in terra campestri de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad, & Golan in Basan de tribu Manasse.
44 * Et ista est lex quam proposuit Moyses coram filiis Israel.
45 * Hæc sunt testimonia & præcepta, & iudicia quæ locutus est Moyses cum filiis Israel quando egressi sunt de Ægypto:
46 * Trans Iordanem in valle contra Bethphogor in tetra Seon regis Amorræorum qui habitabat in Esebon, quem occidit Moyses & filij Israel
cùm egrederentur de terra Ægypti.
47 * Et possederunt terram eius & terram Og regis Basan duorum regum Amorræorum qui erant trans Iordanem ad Orientem Solis.
48 * Ab Aroer quæ est super ripam torrentis Arnon, & vsque ad montem Seon qui est Hermon.
49 * Et omnem planiciem quæ est traas Iordanem ad Orientem, & vsque ad mare quod est in planicie & vsque ad radices collis.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

37 Et pro eo quòd dilexit patres tuos & elegit filios eorum post eos, eduxit te in verbo suo & in virtute sua magna de Ægypto.
38 Vt ejiceret populos magnos & fortiores te à facie tua, vt introduceret te: vt daret tibi terram eorum in possessionem sicut in die hac.
39 Et scies hodie & conuertéris in corde tuo, quoniam Dominus ipse est Deus, cuius maiestas est in cœlo, sursum & in terra deorsum, & non
est alius.
40 Et custodies pacta eius & præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie, vt bene sit tibi & filiis
tuis post te, & vt prolongentur dies tui super terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi omnibus diebus.
41 Tunc separauit Moyses tres ciuitates trans Iordanem ad Orientem Solis:
42 Vt fugeret illuc homicida qui occiderit proximum suum ignoranter, & ipsé non oderat illum ab heri & nudiustertius, vt fugiat ad vnam
de ciuitatibus his & viuat.
43 Bosor in solitudine in terra campestri de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu
Gad, & Golan in Basan de tribu Manasse.
44 Et ista est lex quam proposuit Moyses coram filiis Israel quando egressi sunt de Ægypto:
45 Hæc sunt testimonia & præcepta, & iudicia quæ locutus est Moyses cum filiis Israel quando egressi sunt de Ægypto:
46 Trans Iordanem in valle contra Bethphogor in tetra Seon regis Amorræorum qui habitabat in Esebon, quem occidit Moyses & filij Israel
cùm egrederentur de terra Ægypti.
47 Et possederunt terram eius & terram Og regis Basan duorum regum Amorræorum qui erant trans Iordanem ad Orientem Solis.
48 Ab Aroer quæ est super ripam torrentis Arnon, & vsque ad montem Seon qui est Hermon.
49 Et omnem planiciem quæ est traas Iordanem ad Orientem, & vsque ad mare quod est in planicie & vsque ad radices collis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ה

1 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר
אֲנֹכִי דֹבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם
2 וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כָּרַת עִמָּנוּ
3 בְּרִית בְּחֹרֵב: לֹא אֶת־אֲבֹתֵינוּ כָּרַת יְהוָה אֶת־
הַבְּרִית הַזֹּאת כִּי אִתָּנוּ אֲנַחְנוּ אֵלֶּה פֹּה הַיּוֹם
4 כֻּלָּנוּ חַיִּים: פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יְהוָה עִמָּכֶם
5 בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ: אָנֹכִי עֹמֵד בֵּין יְהוָה וּבֵינֵיכֶם
בָּעֵת הַהִוא לְהַגִּיד לָכֶם אֶת־דְּבַר יְהוָה כִּי יְרֵאתֶם
6 מִפְּנֵי הָאֵשׁ וְלֹא עֲלִיתֶם בָּהָר לֵאמֹר: אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
7 עֲבָדִים: לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־פָּנָי:
8 לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל כָּל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת
9 לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל־בָּנִים
10 וְעַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי: וְעֹשֶׂה חֶסֶד
11 לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי: לֹא תִשָּׂא
אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְהוָה
12 אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא: שָׁמוֹר
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
13 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ: וְיוֹם
14 הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל־
מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְשׁוֹרְךָ
וַחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ
15 עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ כָּמוֹךָ: וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם וַיֹּצִאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה
וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה עַל־כֵּן צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־
יוֹם הַשַּׁבָּת:

CAP. V.

1 VOcauítq; Moyses omnem Israelem, & dixit ad eum, Audi Israel ceremonias atque iudicia quæ ego loquor in auribus vestris hodie: discite ea & opere complete.
2 Dominus Deus noster pepigit nobiscum fœdus in Oreb.
3 Non cum patribus nostris inijt pactum, sed nobiscum, qui in præsentiarum sumus & 4 viuimus. Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis.
5 Ego sequester & medius fui inter Dominum & vos in tempore illo, vt annunciarem vobis verba eius. Timuistis enim ignem, & non ascendistis in montem. Et ait:
6 Ego Dominus Deus tuus qui eduxi te de Exod. 20. Non
7 terra Ægypti de domo seruitutis. habebis Deos alienos in conspectu meo.
8 Non facies tibi sculptile nec similitudinem omnium quæ in cælo sunt desuper, & quæ in terra deorsum, & quæ versantur in aquis sub terra.
9 Non adorabis ea, & non coles: Ego enim Exod. 20. Exod. 34. sum Dñs Deus tuus, Deus æmulator, reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam & quartam generationem his qui oderunt me.
10 Et faciēs misericordiá in multa milia diligētibus me & custodiētibus præcepta mea.
11 Non vsurpabis nomen Dei tui frustrá, Exod. 20. B quia nō erit impunitus qui super re vana no- men eius assumpserit. Obserua diem sab-
12 bati vt sanctifices eum, sicut præcepit tibi Do- Exod. 20.
13 minus Deus tuus. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua.
14 Septimus dies sabbati est, id est, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quicquam operis tu & filius tuus & filia, seruus & ancil- Exod. 20. Exod. 23. la, bos & asinus, & omne iumentum tuum, & peregrinus qui est intra portas tuas, vt re- Exod. 23. quiescat seruus & ancilla tua, sicut & tu.
15 Memento quòd & ipse seruieris in Ægy- Exod. 6. pto, & eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti & brachio extēto. Idcirco præ- cepit tibi Dominus Deus tuus vt seruares diem sabbati.

תרגום אונקלוס

ה

1 וקרא משה לכל ישראל ואמר להון שמעו ישראל ית קיימיא דאנא מסהיד בדמיכון יומא דין והלפון ותהון וחשרון למעבדהון:
2 יהוה אלהנא גזר עמנא קיים בחורב: 3 לא עם אבהתנא גזר יי ית קיימא הדא אלהין עמנא אנחנא אילין הכא יומא דין כלנא
4 קיימין: 4 מסהל עם מסהל פליל יי עמכון בטורא מגו אישתא: 5 אנא הויתי קאים בין מימרא דיי וביניכון בעדנא ההוא
למחמי לכון ית פתגמא דייי ארי דחלתון מן קדם אישתא ולא סליקתון בטורא למימר: 6 אנא יי אלהך דאפקיתך מארעא דמצרים
מבית עבדותא: 7 לא יהוי לך אלה אוחרן בר מני: 8 לא תעבד לך צלם כל דמות די בשמיא מלעלא ודי בארעא מלרע ודי במיא מלרע
לארעא: 9 לא תסגוד להון ולא תפלחינון ארי אנא יי אלהך אל קנא פסעד חובי אבהתה על בנין קדמאי על דר תליתאי ועל דר רביעאי לשנאי כד
קדמי: 10 ועבד טיבו לאלפי דרין לרחמי ולנטרי פקודי: 11 לא תימי בשמא דייי אלהך לשקרא ארי לא יזכי יי יומא דשמיה בכמא דפקדך יי
אלהך: 12 טור יום שבתא לקדשותיה כמא דפקדך יי אלהך: 13 שית יומין תפלח ותעבד כל עיבדך: 14 ויומא שביעאה שבתא קדם יי אלהך לא תעביד כל עיבידא אנת ובנך ובנתך ועבדך ואמתך וחמרך וכל בעירך
וגיורך די בקרוך בדיל דינוח עבדך ואמתך כוותך: 15 והדכר ארי עבדא הויתא בארעא דמצרים ואפקך יי אלהך מתמן ביד תקיפא
וברמיא מדמסא על כן פקדך יי אלהך למעבד ית יומא דשבתא:

ε΄

CAP. V.

1 ΚΑὶ ἐκάλεσε μωυσῆς πάντα ἰσραὴλ, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτούς, ἄκουε ἰσραὴλ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα
ἐγὼ λαλῶ ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ μαθή-
σεσθε αὐτά, καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν αὐτα.
2 κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν διέθετο πρὸς ὑμᾶς διαθήκην ἐν χω-
3 ρήβ. οὐχὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν διέθετο κύριος τὴν διαθή-
κην ταύτην, ἀλλ' ἢ πρὸς ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ πάντες ὧδε ζῶντες
4 σήμερον. πρόσωπον κατὰ πρόσωπον ἐλάλησε κύριος
πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός.
5 κἀγὼ εἱστήκειν διὰ μέσον κυρίου καὶ διὰ μέσον ὑμῶν ἐν τῷ
καιρῷ ἐκείνῳ διαγγεῖλαι ὑμῖν τὰ ῥήματα κυρίου, ὅτι ἐφοβή-
θητε ἀπὸ προσώπου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ ἀνέβητε εἰς τὸ ὄρος, λέγων·
6 ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς αἰ-
γύπτου ἐξ οἴκου δουλείας.
7 οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι, πλὴν ἐμοῦ.
8 οὐ ποιήσεις σεαυτῷ γλυπτὸν οὐδὲ πᾶσαν ὁμοίωμα, ὅσα
ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τῷ ὕδατι
ὑποκάτω τῆς γῆς.
9 οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς, ὅτι
ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, θεὸς ζηλωτής, ἀποδιδοὺς ἁμαρ-
τίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν
τοῖς μισοῦσί με·
10 καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς
φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου.
11 οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ, οὐ γὰρ μὴ
καθαρίσῃ κύριος τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ.
12 φύλαξαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν,
ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου.
13 ἓξ ἡμέρας ἐργᾷ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου.
14 τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα κυρίῳ τῷ θεῷ σου, οὐ
ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου,
ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου, καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου, καὶ
πᾶν κτῆνός σου, καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοί, ἵνα ἀνα-
παύσῃ ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου ὡσαύτως καὶ σύ.
15 καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ αἰγύπτῳ, καὶ ἐξήγαγέ
σε κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ἐν βραχίονι
ὑψηλῷ· διὰ τοῦτο συνέταξέ σοι κύριος ὁ θεός σου, ὥστε φυ-
λάσσεσθαί σε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων καὶ ἁγιάζειν αὐτήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

ET vocauit Moyses omnem Israelem, & dixit eis, Audi Israel pacta & iudicia, quæ ego loquor coram vobis hodie, & discetis ea & obseruabitis vt faciatis ea. Dominus Deus noster pepigit nobiscum pactum in Oreb. Non cum patribus nostris pepigit Dominus pactum istud, sed nobiscum qui sumus hic hodie omnes nos viui. Verbum verbo locutus est Dominus vobiscum in monte de medio ignis. Ego stabam inter verbum Domini & vos in tempore illo, vt nunciarem vobis verbum Domini, timuistis enim à facie ignis, & non ascendistis in montem, & ait: Ego Dominus Deus tuus qui eduxi te de terra Ægypti de domo seruitutis. Non sit tibi alius Deus præter me. Non facies tibi imaginem nec omnem similitudinem eorum quæ in cœlis sursum, & quæ in terra sunt deorsum, & quæ in aquis sunt sub terra. Non adorabis ea neque coles ea, quoniam ego Dominus Deus tuus, Deus zelotes, visitans peccata patrum super filios rebelles in tertiam & quartam generationem his qui oderunt me, quando filij sequuntur peccata patrum suorum. Et faciens misericordiam in mille generationibus diligentibus me, & custodientibus præcepta mea. Non iurabis per nomen Domini Dei tui frustra, quia non iustificabit Dominus illum qui iurauerit per nomen eius in vanum. Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum. Septimus autem dies sabbatum est coram Domino: non facies omne opus tu & filius tuus, & filia tua, & seruus tuus, & ancilla tua, & bos tuus, & asinus tuus, & omne iumentum tuum, & peregrinus tuus qui est in vrbibus tuis, vt quiescat seruus tuus & ancilla tua sicut tu. Et recordaberis quòd seruus fuisti in terra Ægypti, & eduxit te Dominus Deus tuus inde in manu forti & in brachio excelso; propterea præcepit tibi Dominus Deus tuus vt serues diem sabbati.

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ כַּאֲשֶׁר
צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יַאֲרִיכֻן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃
17 לֹא תִרְצָח׃ וְלֹא תִנְאָף׃ וְלֹא תִגְנֹב׃
18 וְלֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ
19 עֵד שָׁוְא׃ וְלֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ
וְלֹא תִתְאַוֶּה בֵּית רֵעֶךָ שָׂדֵהוּ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ שׁוֹרוֹ
וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃
20 אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר יְהוָה אֶל־
כָּל־קְהַלְכֶם בָּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הֶעָנָן וְהָעֲרָפֶל קוֹל
גָּדוֹל וְלֹא יָסָף וַיִּכְתְּבֵם עַל־שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים
21 וַיִּתְּנֵם אֵלָי׃ וַיְהִי כִּשְׁמַעֲכֶם אֶת־הַקּוֹל מִתּוֹךְ
הַחֹשֶׁךְ וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּל־רָאשֵׁי
22 שִׁבְטֵיכֶם וְזִקְנֵיכֶם׃ וַתֹּאמְרוּ הֵן הֶרְאָנוּ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ אֶת־כְּבֹדוֹ וְאֶת־גָּדְלוֹ וְאֶת־קֹלוֹ שָׁמַעְנוּ
מִתּוֹךְ הָאֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה רָאִינוּ כִּי־יְדַבֵּר אֱלֹהִים
23 אֶת־הָאָדָם וָחָי׃ וְעַתָּה לָמָּה נָמוּת כִּי
תֹאכְלֵנוּ הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת אִם־יֹסְפִים אֲנַחְנוּ
24 לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עוֹד וָמָתְנוּ׃ כִּי מִי
כָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר
25 מִתּוֹךְ הָאֵשׁ כָּמֹנוּ וַיֶּחִי׃ קְרַב אַתָּה וּשְׁמַע אֵת
כָּל־אֲשֶׁר יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתָּה תְּדַבֵּר אֵלֶיךָ וְשָׁמַעְנוּ
26 וְעָשִׂינוּ׃ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל דִּבְרֵיכֶם בְּדַבֶּרְכֶם
אֵלַי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי שָׁמַעְתִּי אֶת־קוֹל דִּבְרֵי הָעָם
הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ הֵיטִיבוּ כָל־אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃
27 מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי
וְלִשְׁמֹר אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי כָּל־הַיָּמִים לְמַעַן יִיטַב לָהֶם
וְלִבְנֵיהֶם לְעֹלָם׃ 30 לֵךְ אֱמֹר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם
לְאָהֳלֵיכֶם׃

16 *Honora patrem tuum & matrem, ſicut præcepit tibi Dominus Deus tuus, vt longo viuas tempore, & benè ſit tibi in terra quam Dominus Deus tuus datus eſt tibi.
17 *Non occides: *Neque mœchaberis.
18 *Furtúmque non facies.
19 *Nec loquaris contra proximum tuum
20 falſum teſtimonium.
21 *Non concupiſces vxorem proximi tui, non domum, non agrum, non ſeruum, non
C ancillam, non bouem, non aſinum, & vniuerſa quæ illius ſunt.
22 *Hæc verba, locutus eſt Dominus ad omnem multitudinem veſtram in mõte de medio ignis & nubis & caliginis, voce magna, nihil addens amplius: & ſcripſit ea in duabus tabulis lapideis quas tradidit mihi.
23 *Vos autem poſtquam audiſtis vocem de medio tenebrarum, & mõtem ardere vidiſtis, acceſſiſtis ad me omnes principes tribuum & maiores natu:
24 *Atque dixiſtis, Ecce oſtendit nobis Dominus Deus noſter maieſtatem & magnitudinem ſuam. Vocem enim eius audiuimus de medio ignis, & probauimus hodie quòd loquente Deo cum homine vixerit homo.
25 *Cur ergo moriemur & deuorabit nos
D ignis hic maximus? Si enim audierimus vltrà vocem Domini Dei noſtri, moriemur.
26 *Quid eſt omnis caro vt audiat vocẽ Dei viuentis, qui de medio ignis loquitur, ſicut nos audiuimus & poſſit viuere?
27 *Tu magis accede & audi cuncta quæ dixerit Dominus Deus noſter tibi; loqueríſque ad nos, & nos audientes faciemus ea.
28 *Quod cùm audiſſet Dominus, ait ad me, Audiui vocem verborum populi huius, quæ locuti ſunt tibi: bene omnia ſunt locuti.
29 *Quis det talem eos habere mentem vt timeant me & cuſtodiant vniuerſa mandata mea in omni tempore, vt bene ſit eis & filiis eorum in ſempiternum!
30 *Vade ergo & dic eis, Reuertimini in tentoria veſtra.

תרגום אונקלוס

16 יְקַר יָת אֲבוּךְ וְיָת אִמָּךְ כְּמָא דְפַקְּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּדִיל דְּיוֹרְכָן יוֹמָךְ וּבְדִיל דְּיֵיטַב לָךְ עַל אַרְעָא דַּייָ אֱלָהָךְ יָהִיב לָךְ׃ 17 לָא
תִקְטוֹל נַפְשׁ׃ 18 וְלָא תְגוּף׃ 19 וְלָא תִגְנוֹב׃ 20 וְלָא תְסַהֵיד בְּחַבְרָךְ סָהֲדוּ שְׁקָר׃ 21 וְלָא תְחַמֵּד אֵיתַת חַבְרָךְ וְלָא תֵירוֹג
בֵּיתָא דְחַבְרָךְ חַקְלֵיהּ וְעַבְדֵיהּ וְאַמְתֵיהּ וְתוֹרֵיהּ וְחֲמָרֵיהּ וְכֹל דִּי לְחַבְרָךְ׃ 22 יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין מַלֵּיל יְיָ עִם כָּל קְהָלְכוֹן בְּטוּרָא
מִגּוֹ אִשָּׁתָא עֲנָנָא וַאֲמֵיטָתָא קַל רַב וְלָא פְסַק וּכְתֵבִינוּן עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנָיָא וְיַהֲבִינוּן לִי׃ 23 וַהֲוָה כְּשִׁמְעֲכוֹן יָת קָלָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא
וְיָת טוּרָא בָּאֲשָׁתָא קָרֵב הוּא אֲתֵיתוּן לְוָתִי כָּל רֵישֵׁי שִׁבְטֵיכוֹן וְסָבָיכוֹן׃ 24 וַאֲמַרְתּוּן הָא אַחֲזָנָא יְיָ אֱלָהָנָא יָת יְקָרֵיהּ וְיָת רְבוּתֵיהּ
וְיָת קָלֵיהּ מְמַלֵּיל מִגּוֹ אִשָּׁתָא שְׁמַעְנָא מִגּוֹ אִשָּׁתָא יוֹמָא דֵין חֲזֵינָא אֲרֵי יְמַלֵּיל יְיָ עִם אֱנָשָׁא וְיִתְקַיֵּם׃ 25 וּכְעַן לְמָה נְמוּת אֲרֵי תֵיכְלִנָּנָא
יָת אִשָּׁתָא רַבְּתָא הָדָא אִם מוֹסִיפִין אֲנַחְנָא לְמִשְׁמַע יָת קַל מֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָנָא עוֹד מְיָתִין אֲנַחְנָא׃ 26 אֲרֵי מַן כָּל בִּישְׂרָא דִּישְׁמַע יָת קָל
מֵימְרָא דַּייָ חַיָּא דְּמַלֵּיל מִגּוֹ אִשָּׁתָא כְּוָותָנָא וְיִתְקַיֵּם׃ 27 קְרַב אַתְּ וּתְקַבֵּל יָת כָּל דַּייְבַר יְיָ אֱלָהָנָא וְאַתְּ תְּמַלֵּיל עִמָּנָא יָת כָּל
דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָנָא עִמָּךְ וּנְקַבֵּל וְנֶעְבֵּיד׃ 28 וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ יָת קָל פִּתְגָמֵי עַמָּא הָדֵין דְּמַלִּילוּ עִמָּךְ כָּל דְּמַלִּילוּ׃
כָּל יַתִּירוּתָא בְּגִין לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן לְעָלַם׃ 29 לְוַי דִּיהֵי לִיבָּא הָדֵין דִּדְחִלִּין עִמִּי וְיִטַּר כָּל פִּקּוּדַי
כָּל יוֹמַיָּא בְּגִין דְּיוֹטַב לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן לְעָלַם׃ 30 אֱזֵל אֱמַר לְהוֹן הוּבוּ לְכוֹן לְמַשְׁכְּנֵיכוֹן׃

16 *Honora patrem tuum et matrem tuam, quemadmodum præcepit tibi Dominus Deus tuus, vt bene tibi ſit, & longæuus ſis ſuper terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi.
17 *Non occides:
18 *Neque mœchaberis: *Non furaberis:
19 *Non mendaciũ teſtificaberis contra proximum
20 tuum teſtimonium falſum.
21 *Non concupiſces vxorem proximi tui; non concupiſces domum proximi tui, neque agrum eius, neq; ſeruum eius, neque ancillam eius, neque bouem eius, neque ſubiugale eius, neque omne iumentum eius, neque omnia quæcunque proximi tui ſunt.
22 *Verba hæc locutus eſt Dominus ad omnẽ congregationem veſtram in monte de medio ignis. tenebræ, caligo, procella, vox magna, & non addidit, & ſcripſit ea in duabus tabulis lapideis, & dedit mihi.
23 *Et factum eſt poſtquam audiuiſtis vocem de medio ignis, & mons comburebatur igne, & acceſſiſtis ad me omnes principes tribuum veſtrarum, & ſenatus veſter.
24 *Et dixiſtis. Ecce oſtendit nobis Dominus Deus noſter gloriam ſuam, & vocem eius audiuimus de medio ignis: in die hac cognouimus quòd loquetur Deus ad hominem, & viuet.
25 *Et nunc ne fortè moriamur, quoniam deuorabit nos ignis magnus hic, ſi addimus audire nos vocem Domini Dei noſtri adhuc, & moriemur.
26 *Quæ enim caro quæ audiuit vocem Dei viuentis loquentis de medio ignis, ſicut nos, & viuet?
27 *Accede tu & audi omnia quæcunque dixerit Dominus Deus noſter ad te, & tu loquêris ad nos omnia quæcunque loquetur Dominus Deus noſter ad te, & audiemus & faciemus.
28 *Et audiuit Dominus vocem ſermonum veſtrorum loquentium ad me; & dixit Dominus ad me, Audiui vocem ſermonum populi huius, quæcunque locuti ſunt ad te rectè omnia quæcunque dicta ſunt.
29 *Quis dabit eſſe ſic cor illorum in ipſis, vt timeant me, et cuſtodiant præcepta mea omnibus diebus, vt bene ſit eis, & filiis eorum in ſæculum!
30 *Vade, dic eis, Reuertimini vos in domos veſtras.

16 *τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου, ἵνα σοὶ εὖ γένηται καὶ μακροχρόνιος
γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι.
17 *οὐ φονεύσεις· *οὐδὲ μοιχεύσεις·
18 *οὐ κλέψεις· *οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον
19 σου μαρτυρίαν ψευδῆ. *οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα
20 τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου,
21 οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοὺ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς
κτήνους αὐτοῦ, οὔτε πάντα ὅσα τοῦ πλησίον σού ἐστι.
22 *τὰ ῥήματα τὰ τοῦτα ἐλάλησε κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός· σκότος, γνόφος,
θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ προσέθηκε, καὶ ἔγραψεν αὐτὰ
ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας, καὶ ἔδωκέ μοι.
23 *καὶ ἐγένετο ὡς ἠκούσατε τὴν φωνῆς ἐκ μέσου τοῦ πυρός, καὶ
τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρί, καὶ προσεπλήσθατε πρὸς με πάντες οἱ
24 ἡγούμενοι τῶν φυλῶν ὑμῶν, καὶ οἱ γερουσίαι ὑμῶν, *καὶ εἴπατε, ἰδοὺ ἔδειξεν ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ
τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσαμεν ἐκ μέσου τοῦ πυρός· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οἴδαμεν ὅτι λαλήσει ὁ θεὸς πρὸς ἄνθρωπον, καὶ
ζήσεται.
25 *καὶ νῦν μὴ ποτε ἀποθάνωμεν, ὅτι ἐξαναλώσει ἡμᾶς τὸ
πῦρ τὸ μέγα τοῦτο, ἐὰν προσθῶμεν ἀκούσαι ἡμᾶς τὴν φωνὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἔτι καὶ ἀποθανούμεθα.
26 *τίς γὰρ σαρξ ἥτις ἤκουσε φωνὴν θεοῦ ζῶντος λαλοῦντος
ἐκ μέσου τοῦ πυρός, ὡς ἡμεῖς, καὶ ζήσῃ;
27 *προσέλθε σὺ καὶ ἄκουσον πάντα ὅσα ἂν εἴπῃ κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν πρὸς σέ, καὶ σὺ λαλήσεις πρὸς ἡμᾶς πάντα ὅσα
ἂν λαλήσῃ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς σέ, καὶ ἀκουσόμεθα καὶ
ποιήσομεν.
28 *καὶ ἤκουσε κύριος τὴν φωνὴν τῶν λόγων ὑμῶν λαλούντων πρὸς με, καὶ εἶπε κύριος πρὸς με· ἤκουσα τὴν φωνὴν
τῶν λόγων τοῦ λαοῦ τούτου, ὅσα ἐλάλησάν σοι πρὸς σε ὀρθῶς
πάντα ὅσα ἐλαλήθη.
29 *τίς δώσει εἶναι ὅτως τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ὥστε
φοβεῖσθαί με, καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντολάς μου πάσας τὰς ἡμέρας, ἵνα εὖ ᾖ αὐτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν εἰς αἰῶνα.
30 *βάδιζον, εἰπὸν αὐτοῖς, ὅπως ἐπιστρέψητε ὑμεῖς εἰς τοὺς οἴκους
ὑμῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Honora patrem tuum & matrem tuam, ſicut præcepit tibi Dominus Deus tuus, vt prolongentur dies tui, & vt bene ſit tibi ſuper terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi. "Non occides animam: "Non adulterabis: "Neque furaberis: "Neque teſtificaberis contra proximum tuum teſtimonium falſum. "Non concupiſces vxorem proximi tui, nec deſideres domum proximi tui, neque agrum eius, neque ſerum eius, neque ancillam eius, nec bouem eius, nec alinum eius, neque omnia quæ ſunt proximi tui. "Hæc verba locutus eſt Dominus cum omni eccleſia veſtra in monte de medio ignis, & nubis, & caligninis voce magna, & non addidit, & ceſſauit, & ſcripſit ea ſuper duas tabulas lapideas, & dedit eas mihi. "Et factum eſt cùm audiſſetis vocem de medio tenebrarum & montem ardentem igni, acceſſiſtis ad me omnes principes tribuum veſtrarum & ſenes veſtri. "Et dixiſtis, Ecce oſtendit nobis Dominus Deus noſter gloriam ſuam & magnitudinem ſuam, vocemque verbi eius audiuimus de medio ignis: hodie vidimus quòd loquitur Dominus cum homine, & viuit. "Et nunc cur moriemur? quia deuorabit nos ignis magnus iſte, ſi addiderimus nos vltra audire vocem verbi Domini Dei noſtri, moriemur. "Quoniam quid eſt omnis caro vt audiat vocem verbi Dei viui loquentis de medio ignis ſicut nos, & viuere poſſit? "Accede tu & ſuſcipe omnia quæ dixerit Dominus Deus noſter, & tu loquêris nobis omnia quæ locutus fuerit Dominus Deus noſter tecum, & obediemus & faciemus. "Et audita eſt coram me vox ſermonum veſtrorum cùm loqueremini mecũ, & dixit Dominus ad me, Audita eſt coram me vox ſermonum populi huius quæ locuti ſunt tecum, recta ſunt omnia quæ locuti ſunt. "Et audita eſt coram Domino vox ſermonum veſtrorum cùm loqueremini mecũ, & dixit Dominus ad me, Audita eſt coram me vox ſermonum populi huius quæ locuti ſunt tecum, recta ſunt omnia quæ præcepta mea omnibus diebus, vt bene eſſet eis & filiis eorum in ſempiternum! "Vtinam eſſet tale cor eis vt timerent me, & cuſtodirent omnia præcepta mea omnibus diebus, vt bene eſſet eis & filiis eorum in ſempiternum! "Vade dic eis, Reuertimini in tabernacula veſtra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

32 ואתם פנו לכם עמד ואדברה אליך
את כל המצות והחקים והמשפטים אשר
תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה:
32 ושמרתם לעשות כאשר צוה יהוה אלהיכם
אתכם לא תסרו ימין ושמאל: 33 בכל הדרך
אשר צוה יהוה אלהיכם אתכם תלכו למען
תחיון וטוב לכם והארכתם ימים בארץ אשר
תירשון:

ו

1 ואת המצות החקים והמשפטים
אשר צוה יהוה אלהיכם ללמד אתכם לעשות
בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה:
2 למען תירא את יהוה אלהיך לשמר
את כל חקתיו ומצותיו אשר אנכי מצוך אתה
ובנך ובן בנך כל ימי חייך ולמען יארכן ימיך:
3 ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב
לך ואשר תרבון מאד כאשר דבר יהוה אלהי
אבתיך לך ארץ זבת חלב ודבש:
4 שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:
5 ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל
נפשך ובכל מאדך: 6 והיו הדברים האלה
אשר אנכי מצוך היום על לבבך: 7 ושננתם
לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך
ובשכבך ובקומך: 8 וקשרתם לאות על ידך והיו
לטטפת בין עיניך: 9 וכתבתם על מזוזות ביתך
ובשעריך: 10 והיה כי יביאך יהוה אלהיך
אל הארץ אשר נשבע לאבתיך לאברהם
ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדלת וטבת אשר
לא בנית:

31 Tu verò hîc sta mecum, & loquar tibi omnia mandata mea, & ceremonias atque iudicia, quæ docebis eos, vt faciant ea in terra, quam dabo illis in possessionem.
32 Custodite igitur & facite quæ præcepit Dominus Deus vobis: non declinabitis neq; ad dextram neque ad sinistram.
33 Sed per viam quam præcepit Dominus Deus vester ambulabitis, vt viuatis & bene sit vobis, & protelentur dies vestri in terra possessionis vestræ.

CAP. VI.

1 Hæc sunt præcepta & ceremoniæ atque iudicia, quæ mandauit Dominus Deus vester vt docerem vos, vt faciatis ea in terra ad quam transgredimini possidendam.
2 Vt timeas Dominum Deum tuum, & custodias omnia mandata & præcepta eius, quæ ego præcipio tibi, & filiis ac nepotibus tuis cunctis diebus vitæ tuæ, vt prolongétur dies tui. 3 Audi Israel & obserua vt facias quæ præcepit tibi Dominus, & bene sit tibi, & multipliceris amplius, sicut pollicitus est Dominus Deus patrum tuorum tibi terram lacte & melle manantem.
4 Audi Israel, Dominus Deus noster Dominus vnus est.
5 Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.
6 Eruntque verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo.
7 Et narrabis ea filiis tuis, & meditaberis sedens in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens.
8 Et ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntq; & mouebuntur inter oculos tuos.
9 Scribéisque ea in limine & ostiis domus tuæ.
10 Cúmque introduxerit te Dominus Deus tuus in terram pro qua iurauit patribus tuis Abraam, Isaac, & Iacob, & dederit tibi ciuitates magnas & optimas, quas non ædificasti.

תרגום אונקלוס

31 ואת אנא קאים קדמי ואמלל עימך כל מפקדתא וקיימא וידיניא דתלפינון ותעבדון בארעא דאנא יהיב להון למירתה:
32 ותטרון למעבד כפא דפקיד יי אלהכון יתכון לא תסטון לימינא ולשמלא:
33 בכל ארחא דפקיד יי אלהכון יתכון תהכון בדיל דתחיון ויוטב לכון ותורכן יומין בארעא דתירתון:

ו

1 ודא מפקדתא וקיימיא וידיניא דפקיד יהוה אלהכון לאלפא יתכון למעבד בארעא דאתון עברין לתמן למירתה:
2 בדיל דתדחל ית יי אלהך למטר ית כל קיימוהי ופקודוהי דאנא מפקיד לך אתה ובנך ובר בנך כל יומי חייך ובדיל דיוריכן יומך:
3 ותקבל ישראל ותשר למעבד דיוטב לך ודתסגון לחדא כמא דמליל יי אלהא דאבהתיכי לך ארע עבדא חלב ודבש:
4 קבל ישראל יי אלהנא יי חד: 5 ורחים ית יי אלהך בכל לבך ובכל נפשך ובכל תקפך:
6 ויהון פתגמיא האלין דאנא מפקד לך יומא דין על לבך:
7 ותתנינון לבנך ותמלל בהון כמיתבך בביתבך ובמהלכך באורחא ובמשכבך ובמקמך:
8 ותכרכינון לאת על ידך ויהון לתפלין בין עינך:
9 ותכתבינון על מזוזן ביתך ותקבעינון בסיפי בתיך ובתרעך:
10 ויהי ארי ייעליניך יי אלהך לארעא דקיים לאבהתכון לאברהם ליצחק וליעקב למתן לך קריין רברבן ושפירן דלא בניתון:

31 Tu autem hic sta mecum, & loquar ad te omnia mandata & iustificationes & iudicia, quæcunque docebis eos, & faciant sic in terra, quam ego do eis in sorte.
32 Et custodietis facere quemadmodum præcepit tibi Dominus Deus tuus: non declinabis ad dextrã neque ad sinistram,
33 Secundum omnem viam, quam præcepit Dominus Deus tuus tibi ambulare in ea, vt requiem det tibi, & bene tibi sit, & longæui sitis super terram, quam possidebitis.

CAP. VI.

1 Et hæc mandata & iustificationes, & iudicia, quæcunque præcepit Dominus Deus noster vt docerem vos vt faciatis sic in terra in quam vos pergitis illuc possidendam.
2 Vt timeatis Dominum Deum nostrum: custodite omnes iustificationes eius, & præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie, tu & filij tui, & filij filiorum tuorum omnibus diebus vitæ tuæ, vt longæui sitis.
3 Et audi Israel, & custodi vt facias, vt bene sit tibi, & vt multiplicemini valde, sicut locutus est Dominus Deus patrum tuorum vt daret tibi terram lacte & melle manantem.
4 Audi Israel, Dominus Deus noster Dominus vnus est.
5 Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.
6 Et erunt verba hæc quæcunque ego præcipio tibi hodie in corde tuo.
7 Et narrabis ea filijs tuis, & loquêris in eis sedens in domo, & ambulans in via, & dormiens, & surgens.
8 Et ligabis ea in signum in manu tua, & sint immobilia ante oculos tuos.
9 Et scribes ea in liminibus domorũ tuarum & portarum tuarum.
10 Et erit cùm introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, quã iurauit patribus tuis Abraam, & Isaac, & Iacob dare tibi vrbes magnas & pulchras, quas non ædificasti.

31 σὺ δὲ αὐτοῦ ἔστηθι μετ' ἐμοῦ, καὶ λαλήσω πρὸς σε πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, ὅσα διδάξεις αὐτούς, καὶ ποιήσουσιν ὕτως ἐν τῇ γῇ, ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ἐν κλήρῳ.
32 καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου, οὐκ ἐκκλινεῖς δεξιὰ οὐδὲ ἀριστερά,
33 κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν, ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, ὅπως καταπαύσῃ σε, καὶ εὖ σοι ᾖ, καὶ μακροημερεύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἣν κληρονομήσετε.

5.

1 Καὶ αὗται αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν διδάξαι ὑμᾶς ποιεῖν ὕτως ἐν τῇ γῇ, εἰς ἣν ὑμεῖς διαπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆσαι.
2 ἵνα φοβῆσθε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν φυλάσσεσθε πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, σὺ καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἵνα μακροημερεύσητε.
3 καὶ ἄκουσον Ισραηλ, καὶ φύλαξαι ποιεῖν, ὅπως εὖ σοι ᾖ, καὶ ἵνα πληθυνθῆτε σφόδρα, καθάπερ ἐλάλησε κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου δοῦναί σοι γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
4 καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐνετείλατο μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ισραηλ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου.
4 ἄκουε ισραηλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστί.
5 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου.
6 καὶ ἔσαι τὰ ῥήματα ταῦτα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον ἐν τῇ καρδίᾳ σου.
7 καὶ προσέξεις αὐτὰ τοῖς υἱοῖς σου, καὶ λαλήσεις ἐπ' αὐτοῖς καθήμενος ἐν οἴκῳ, ἐν πορευόμενος ἐν ὁδῷ, καὶ κοιζόμενος, καὶ διανιστάμενος.
8 καὶ ἀφάψῃ αὐτὰ εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου, καὶ ἔσονται ἀσάλευτα πρὸ ὀφθαλμῶν σου.
9 καὶ γράψεις αὐτὰ ἐν ταῖς φλιαῖς τῶν οἰκιῶν σου καὶ τῶν πυλῶν σου.
10 καὶ ἔσαι ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε τοῖς πατράσιν σου τῷ ἀβραάμ, καὶ ἰσαὰκ, καὶ ἰακώβ, δοῦναί σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλάς, ἃς οὐκ ᾠκοδόμησας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Tu autem sta hîc in conspectu meo, & loquar tecum omnia præcepta & pacta, & iudicia, quæ docebis eos vt faciant ea in terra quam ego dabo eis in possessionem. 32 Et custodietis & facietis ea, sicut præcepit vobis Dominus Deus vester, non declinabitis ad dexteram neque ad sinistram. 33 In omni via quam Dominus Deus vester præcepit vobis, ambulabitis, vt viuatis, & bene sit vobis, & prolongentur dies vestri in terra quam possidebitis.

CAP. VI.

Hoc est autem præceptum & pacta & iudicia quæ præcepit Dominus Deus vester, vt docerem vos vt faciatis ea in terra ad quam transitis, vt possideatis eam. 2 Vt timeas Dominum Deum tuum, vt custodias omnia mandata eius & præcepta eius quæ ego præcipio tibi, tu & filij tui, & filij filiorum tuorum omnibus diebus vitæ tuæ, & vt prolongentur dies tui. 3 Et obedies Israel & custodies, & facies ea, vt bene sit tibi, & vt multiplicemini nimis, sicut locutus est Dominus Deus patrum tuorum vt daret tibi terram lacte & melle manantem. 4 Audi Israel, Dominus Deus noster Dominus vnus est. 5 Et diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota substantia tua. 6 Et erunt verba hæc quæ ego præcipio tibi hodie in corde tuo. 7 Et narrabis ea filiis tuis, & loquêris ea cùm sederis in domo tua, & cùm ambulauerit in via, & cùm dormiuerit, & cùm surrexeris. 8 Et ligabis ea in signum super manum tuam, & erunt quasi appendix quædam inter oculos tuos. 9 Et scribes ea in liminibus, & affiges ea postibus domus tuæ, & ostio tuo. 10 Et erit cùm introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, pro qua iurauit patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob, vt daret tibi ciuitates magnas & bonas quas non ædificasti.

11 וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל־טוּב אֲשֶׁר לֹא מִלָּאתָ
וּבֹרֹת חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא חָצַבְתָּ כְּרָמִים וְזֵיתִים
12 אֲשֶׁר לֹא נָטָעְתָּ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ * הִשָּׁמֶר לְךָ
פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
13 מִבֵּית עֲבָדִים׃ * אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא
וְאֹתוֹ תַעֲבֹד וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ׃ * לֹא תֵלְכוּן אַחֲרֵי
14 אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם׃
15 * כִּי אֵל קַנָּא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבֶּךָ פֶּן־יֶחֱרֶה אַף־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּךְ וְהִשְׁמִידְךָ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
16 * לֹא תְנַסּוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
17 כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם בַּמַּסָּה׃ * שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְעֵדֹתָיו וְחֻקָּיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃
18 * וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְמַעַן יִיטַב
לָךְ וּבָאתָ וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
19 יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ׃ * לְהַדֹּף אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ
מִפָּנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
20 * כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מָה
הָעֵדֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
21 אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם׃ * וְאָמַרְתָּ לִבְנֶךָ עֲבָדִים
הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם
22 בְּיָד חֲזָקָה׃ * וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתֹת וּמֹפְתִים
גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל־בֵּיתוֹ
23 לְעֵינֵינוּ׃ * וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא
אֹתָנוּ לָתֵת לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
24 לַאֲבֹתֵינוּ׃ * וַיְצַוֵּנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לְטוֹב לָנוּ כָּל־הַיָּמִים לְחַיֹּתֵנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
25 * וּצְדָקָה תִּהְיֶה־לָּנוּ כִּי נִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־
כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּנוּ׃

11 * Domos plenas multarum opum quas nó extruxisti, cisternas quas non fodisti, vineta & olioueta quæ non plantasti, & comederis & saturatus fueris:
12 * Caue diligenter ne obliuiscaris Domini, qui eduxit te de terra Ægypti & de domo seruitutis.
13 * Dominum Deum tuum timebis & illi soli seruies, ac per nomen illius iurabis.
14 * Non ibitis post Deos alienos cunctarum gentium quæ in circuitu vestro sunt.
15 * Quoniá Deus æmulator Dominus Deus tuus in medio tui, ne quando irascatur furor Domini Dei tui contra te, & auferat te de superficie terræ.
16 * Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut tentasti in loco tentationis.
17 * Custodi præcepta Domini Dei tui ac testimonia & ceremonias quas præcepi tibi.
18 * Et fac quod placitum est & bonum in conspectu Domini vt bene sit tibi, & ingressus possideas terram optimam, de qua iurauit Dominus patribus tuis:
19 * Vt deleret omnes inimicos tuos coram te, sicut locutus est.
20 * Cùm interrogauerit te filius tuus cras, dicens, Quid sibi volunt testimonia hæc, & ceremoniæ atque iudicia, quæ præcepit Dominus Deus noster nobis?
21 * Dices ei, Serui eramus Pharaonis in Ægypto, & eduxit nos Dominus de Ægypto in manu forti.
22 * Fecítque signa atque prodigia magna & pessima in Ægypto contra Pharaonem & omnem domum illius in conspectu nostro.
23 * Et eduxit nos inde, vt introductis daret terram super qua iurauit patribus nostris.
24 * Præcepítq; nobis vt faciamus omnia legitima hæc, & timeamus Dominum Deum nostrum, vt bene sit nobis cunctis diebus vitæ nostræ, sicut est hodie.
25 * Erítq; nostri misericors, si custodierimus & fecerimus omnia præcepta eius coram Domino Deo nostro sicut mandauit nobis.

תרגום אונקלוס

11 וּבָתִּין מְלַן כָּל טָב דְּלָא כְרֵיתָא וְגוּבִין פְּסִילִין דְּלָא פְסַלְתָּ כְּרָמִין וּמַיְתִין דְּלָא נְצַבְתָּא וְהֵיכֹל וְתִשְׂבַּע׃ 12 אִסְתְּמַר לָךְ דִּלְמָא
יְרָ יְיָ אֱלָהָךְ דְּאַפֵּיק יָתָךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא׃ 13 יָת יְיָ אֱלָהָךְ תִּדְחַל וְקֳדָמוֹהִי תִּפְלַח וּבְשָׁמֵיהּ תְּקַיֵּים׃
14 לָא תְהָכְכוּן בְּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא מִטָּעֲוָת עַמְמַיָּא דִי בְסִחְרֵיכוֹן׃
15 אֲרֵי אֱלָהָא קַנָּא יְיָ אֱלָהָךְ שְׁכִנְתֵּיהּ שָׁרְיָא בֵּינָךְ דִילְמָא
יְתִקֵּף רְגַז דְּיְיָ אֱלָהָךְ בָּךְ וְיִשֵׁצִנָּךְ מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא׃ 16 לָא תְנַסּוֹן יָת יְיָ אֱלָהָכוֹן כְּמָא דְנַסֵּיתוֹן בְּנִסְתָּרָא׃
17 מַטָּרָא דְיְיָ אֱלָהָכוֹן וְסָהֲדָתֵיהּ וְקְיָמוֹהִי דְפַקֵּדָךְ׃ 18 וְתַעְבֵּד דְּכֵשַׁר וְדְתֵקֵן קֳדָם יְיָ בְּדִיל דְּיוֹטַב לָךְ וְתֵעוֹל וְתֵירַת יָת אַרְעָא
טָבְתָא דְקַיֵּם יְיָ לְאֲבָהָתָךְ׃ 19 לְמִתְבַּר יָת כָּל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִן קֳדָמָךְ כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ׃
20 אֲרֵי יִשְׁאֲלָנָךְ בְּרָךְ מָחָר לְמֵימַר
מָא סָהֲדָתָא וְקְיָמַיָּא וְדִינַיָּא דְפַקֵּיד יְיָ אֱלָהָנָא יָתְכוֹן׃ 21 וְתֵימַר לְבְרָךְ עַבְדִין הֲוֵינָא לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם וְאַפֵּיק יְיָ יָתָנָא מִמִּצְרַיִם בְּתוּקְפָּא
תַּקִּיפָא׃ 22 וְיָהַב יְיָ אָתִין וּמוֹפְתִין רַבְרְבִין וּבִישִׁין בְּמִצְרַיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל אֲנָשׁ בֵּיתֵיהּ לְעֵינָנָא׃ 23 וְיָתָנָא אַפֵּיק
מִתַּמָּן דִּיל לְאַיְתָיָא יָתָנָא לְמִתַּן לָנָא יָת אַרְעָא דְקַיֵּים לַאֲבָהָתָנָא׃ 24 וּפְקָדָנָא יְיָ לְמֶעְבַּד יָת כָּל קְיָמַיָּא הָאִלֵּין לְמִדְחַל יָת יְיָ אֱלָהָנָא
לְטָב לָנָא כָּל יוֹמַיָּא לְקַיָּמוּתָנָא כְּיוֹמָא הָדֵין׃ 25 וְזַכְוָתָא תְּהֵי לָנָא אֲרֵי נִשְׁתְּדֵר לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקְדָּנָא הָדָא

11 * οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, ἃς οὐκ ἐνέπλησας, λάκκους λελατομημένους, οὓς οὐκ ἐξελατόμησας, ἀμπελῶνας & ἐλαιῶνας, οὓς οὐκ ἐφύτευσας, & φαγὼν & ἐμπλησθείς,
12 * πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐπιλάθῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντός σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας.
13 * κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ, & αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ, & τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῇ.
14 * μὴ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν ἐθνῶν τῶν περὶ κύκλῳ ὑμῶν.
15 * ὅτι θεὸς ζηλωτὴς κύριος ὁ θεός σου ἐν σοί, μὴ ὀργισθεὶς θυμωθῇ κύριος ὁ θεός σου ἐν σοί, καὶ ἐξολοθρεύσῃ σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
16 * οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου ὃν τρόπον ἐξεπειράσατε ἐν τῷ πειρασμῷ.
17 * φυλάσσων φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὅσα ἐνετείλατό σοι.
18 * καὶ ποιήσεις τὸ καλὸν & τὸ ἀρεστὸν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἵνα σοὶ εὖ γένηται, καὶ εἰσέλθῃς & κληρονομήσῃς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, ἣν ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσιν σου
19 * ἐκδιῶξαι πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καθὰ ἐλάλησε κύριος.
20 * καὶ ἔσαι ὅταν ἐρωτήσῃ σε ὁ υἱός σου αὔριον, λέγων, τίνα ἐστὶ τὰ μαρτύρια & τὰ δικαιώματα & τὰ κρίματα, ὅσα ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἡμῖν;
21 * καὶ ἐρεῖς τῷ υἱῷ σου, οἰκέται ἦμεν τῷ φαραὼ ἐν γῇ αἰγύπτου, & ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ & ἐν βραχίονι ὑψηλῷ.
22 * & ἔδωκε κύριος σημεῖα & τέρατα μεγάλα & πονηρὰ ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραὼ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐνώπιον ἡμῶν.
23 * & ἡμᾶς ἐξήγαγε κύριος ἐκεῖθεν, ἵνα εἰσαγαγὼν ἡμᾶς δῴη ἡμῖν τὴν γῆν ταύτην, ἣν ὤμοσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῖς πατράσιν ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν.
24 * & ἐνετείλατο ἡμῖν κύριος ποιεῖν πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα· φοβεῖσθε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἵνα εὖ ᾖ ἡμῖν πάσας τὰς ἡμέρας, ἵνα ζῶμεν ὥσπερ & σήμερον.
25 * καὶ ἐλεημοσύνη ἔσαι ἡμῖν ἐὰν φυλασσώμεθα ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ νόμου τούτου ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν καθὰ ἐνετείλατο ἡμῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et domos plenas omnibus bonis quas non repleuisti, & cisternas excisas quas non excidisti, vineta & olioueta quæ non plantasti, & comedetis & saturatus fueris.
"Caue tibi ne obliuiscaris timoris Domini qui eduxit te de terra Ægypti de domo seruitutis.
"Dominum Deum tuum timebis, & in conspectu eius seruies, & per nomen illius iurabis.
"Quoniam Deus æmulator est Dominus Deus tuus, cuius maiestas habitat in medio tui, ne forte irascatur furor Domini Dei tui contra te, & disperdat te de superficie terræ.
"Non ambuletis post idola populorum, de idolis quæ sunt in circuitu vestro.
"Non tentabitis Dominum Deum vestrum, sicut tentastis in loco tentationis.
"Obseruatione obseruabitis præcepta Domini Dei vestri, & testimonia eius, & pacta eius, quæ præcepit tibi.
"Et facies quod bonum & quod rectum est coram Domino, vt bene sit tibi, vt ingrediaris & possideas terram bonam, de qua iurauit Dominus patribus tuis.
"Vt conterat omnes inimicos tuos à facie tua, sicut locutus est Dominus.
"Quando interrogauerit te filius tuus cras, dicens: Quæ sunt testimonia & mandata, & iudicia, quæ præcepit Dominus Deus noster vobis?
"Dices filio tuo, Serui eramus Pharaonis in Ægypto, & eduxit nos Dominus de Ægypto in manu forti.
"Et posuit Dominus signa & prodigia magna & pessima in Ægypto, in Pharaonem, & in omnes homines domus eius ante oculos nostros.
"Et præcepit nobis vt faciamus omnia præcepta hæc, vt timeamus Dominum Deum nostrum, vt bene sit nobis omnibus diebus, vt viuificet nos sicut in die hac.
"Nos autem eduxit inde vt introduceret nos, & vt daret nobis terram de qua iurauit patribus nostris.
"Et præcepit nobis vt faciamus omnia præcepta hæc coram Domino Deo nostro, sicut præcepit nobis.
"Et præmium erit nobis si custodierimus vt faciamus omnia præcepta hæc coram Domino Deo nostro, sicut præcepit nobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ז

1 * כִּי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ וְנָשַׁל
גּוֹיִם־רַבִּים מִפָּנֶיךָ הַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי
וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי שִׁבְעָה גוֹיִם רַבִּים
2 וַעֲצוּמִים מִמֶּךָּ: * וּנְתָנָם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְפָנֶיךָ וְהִכִּיתָם הַחֲרֵם תַּחֲרִים אֹתָם לֹא־תִכְרֹת
3 לָהֶם בְּרִית וְלֹא תְחָנֵּם: * וְלֹא תִתְחַתֵּן
בָּם בִּתְּךָ לֹא־תִתֵּן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ לֹא־תִקַּח לִבְנֶךָ:
4 * כִּי־יָסִיר אֶת־בִּנְךָ מֵאַחֲרַי וְעָבְדוּ אֱלֹהִים
אֲחֵרִים וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְהִשְׁמִידְךָ מַהֵר:
5 * כִּי־אִם־כֹּה תַּעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם
תִּתֹּצוּ וּמַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּ וַאֲשֵׁרָיו תְּגַדֵּעוּן
וּפְסִילֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ:
6 * כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּךָ
בָּחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה
מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:
7 * לֹא מֵרֻבְּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים חָשַׁק יְהוָה
בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְעַט מִכָּל־הָעַמִּים:
8 * כִּי מֵאַהֲבַת יְהוָה אֶתְכֶם וּמִשָּׁמְרוֹ אֶת־
הַשְּׁבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵיכֶם הוֹצִיא יְהוָה
אֶתְכֶם בְּיָד חֲזָקָה וַיִּפְדְּךָ מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד
פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם:
9 * וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים
הָאֵל הַנֶּאֱמָן שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי
10 מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר: * וּמְשַׁלֵּם לְשֹׁנְאָיו אֶל־
פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ לֹא יְאַחֵר לְשֹׁנְאוֹ אֶל־פָּנָיו יְשַׁלֶּם־
11 לוֹ: * וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים
וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
לַעֲשׂוֹתָם:

CAP. VII.

1 A CVm verò introduxerit te Dominus Deus tuus in terram quam possessurus ingredieris, & deleuerit gentes multas coram te, Ethæum, & Gergesæum, & Ammorræum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum, & Iebusæum, septem gentes multo maioris numeri quàm tu es & robustiores te.

2 *Tradideritque eas Dominus Deus tuus tibi, percuties eas vsque ad internecionem. Nō inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum.

3 *Neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo.

4 *Quia seducet filium tuum ne sequatur me, & vt magis seruiat diis alienis. Irascetúrq; furor Domini & delebit te citò.

5 *Quinpotius hæc facietis eis: Aras eorum B subuertite, & confringite statuas, lucósque succidite, & sculptilia comburite.

6 *Quia populus es sanctus Domino Deo tuo. Te elegit Dominus Deus tuus vt sis ei populus peculiaris de cunctis populis qui sunt super terram.

7 *Non quia cunctas gentes numero vincebatis vobis iūctus est Dominus, & elegit vos, cùm omnibus sitis populis pauciores.

8 *Sed quia dilexit vos Dominus & custodiuit iuramentum quod iurauit patribus vestris. eduxítque vos in manu forti & redemit de domo seruitutis de manu Pharaonis regis Ægypti.

9 *Et scies quia Dominus Deus tuus ipse est Deus fortis & fidelis, custodiens pactum & misericordiam diligentibus se, & his qui custodiunt præcepta eius in mille generationes.

10 *Et reddens odientibus se statim, ita vt disperdat eos & vltrà non differat protinus eis restituens quod merentur.

11 *Custodi ergo præcepta & ceremonias atque iudicia quæ ego mandabo tibi hodie vt facias.

תרגום אונקלוס

1 אֲרֵי יַעֲלִינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דְאַתְּ עָלִיל לְתַסָּקָן לַמֵּירְתָּהּ וְיֵרֵיךְ עַמְמִין סַגִּיאִין מִן קֳדָמָךְ חִיתָאֵי וְגִרְגָּשָׁאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וְכְנַעֲנָאֵי
וּפְרִזָּאֵי וְחִוָּאֵי וְיַבּוּסָאֵי שִׁבְעָא עַמְמִין סַגִּיאִין וְתַקִּיפִין מִנָּךְ: 2 וְיִמְסְרִנּוּן יְיָ אֱלָהָךְ קֳדָמָךְ וְתִמְחִנּוּן נְפַרָא תְּגַזַּר לְהוֹן
לָא תִגְזַר לְהוֹן קְיָם וְלָא תְרַחֵם עֲלֵיהוֹן: 3 וְלָא תְּחַתַּן בְּהוֹן בְּרָתָךְ לָא תִתֵּן לִבְרֵיהּ וּבְרָתֵיהּ לָא תִסַּב לִבְרָךְ: 4 אֲרֵי יַשְׁדֵּר יָת בְּרָךְ מִבָּתַר
דְּיִפְלַח לְשַׁעֲוָתְהוֹן עַמְמַיָּא וְיִתְקֹף רְגָזָא דַּייָ בְּכוֹן וְיִשֵׁיצִינָךְ בִּפְרִיַ: 5 אֶלָּהֵין כְּדֵין מַעְבְּדוּן לְהוֹן אֲגוֹרֵיהוֹן תְּתַבְּרוּן וְקָמֵיהוֹן
דְּיֵיהוֹן לְשַׁעֲוָתְהוֹן עַמְמַיָּא וְתֶהֱקֹף רְגָזָא דַּייָ בְּכוֹן וְיִשֵׁיצִינָךְ בִּפְרִיַ: 6 אֲרֵי עַם קַדִּישׁ אַתְּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בָּךְ אִתְרְעִי יְיָ אֱלָהָךְ לְמִהְוֵי
לֵיהּ לְעַם חֲבִיב מִכֹּל עַמְמַיָּא דְעַל אַפֵּי אַרְעָא: 7 לָא מִדְּסַגִּיאִין אַתּוּן מִכֹּל עַמְמַיָּא צְבִי יְיָ בְּכוֹן וְאִתְרְעִי בְּכוֹן אֲרֵי אַתּוּן זְעִירִין
מִכֹּל עַמְמַיָּא: 8 אֲרֵי מִדְּרַחֲמֵי יְיָ יְהֵכוֹן וּמִדְּנָטַר יָת קְיָמָא דְקַיֵּים לַאֲבָהָתְכוֹן אַפֵּיק יְיָ יְהֵכוֹן בִּידָא תַּקִּיפָא וּפְרָקָךְ מִבֵּית
פִּקּוּדֵי לְפַלְחָא סִיד פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרָיִם: 9 וְתִדַּע אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ הוּא אֱלָהָא מְהֵימְנָא נָטַיר קְיָמָא וְחִסְדָּא לְרָחֲמוֹהִי וּלְנָטְרֵי
לְקִיְמַיָּא דִּילֵיהּ: 10 וּמְשַׁלֵּם לְסָנְאֵיהוֹן בְּחַיֵּיהוֹן קֳשֵׁיל לְהוֹן: 11 וְתִטַּר יָת פִּקּוּדָתָא וְיָת קְיָמַיָּא וְיָת דִּינַיָּא דַּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ יוֹמָא דֵּין

ζ.

CAP. VII.

1 SI autem introduxerit te Dominus Deus tuus in terram in quam ingrederis illuc ad possidendum ipsam, & deleuerit gentes magnas & multas à facie tua, Ethæum, & Gergezæum, & Amorræum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum, & Iebusæum, septem gentes magnas & multas & fortiores vobis.

2 *Et tradiderit eos Dominus Deus tuus in manus tuas, & percuties eos, internecione delebis eos, non inibis ad eos fœdus neq; misereberis eorum.

3 *Neque sociabitis coniugia ad eos. filiam tuam non dabis filio eius, & filiam eius non accipies filio tuo.

4 *Seducet enim filium tuum à me, & seruiet diis alienis, & irascetur furore Dominus in vos, & delebit citò.

5 *Sed sic facietis eis: Aras eorum subuertetis, & statuas eorum confringetis, & lucos eorum succidetis, & sculptilia deorum eorum comburetis igni.

6 *Quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo, & te elegit Dominus Deus tuus vt esses ei populus peculiaris super omnes gentes, quæcunque super faciem terræ.

7 *Non quia multiplicati estis supra omnes gentes, assumpsit Dominus vos, & elegit vos; vos enim estis paucissimi supra omnes gentes.

8 *Sed quia diligit Dominus vos ad custodiendum iuramentum quod iurauit patribus vestris, eduxit Dominus vos in manu forti & in brachio excelso, & redemit te ex domo seruitutis ex manu Pharaonis regis Ægypti.

9 *Et noscesquia Dñs Deus tuus, hic Deus Deus fidelis, custodiens pactum & misericordiam diligentibus eum, & custodientibus mandata eius in mille generationes.

10 *Et reddens odientibus statim vt perdat eos, & non differet odientibus, protinus reddet eis.

11 *Et custodies præcepta & iustificationes & iudicia hæc, quæcunque ego præcipio tibi hodie vt facias.

ζ.

1 * Ἐὰν δὲ εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σε εἰς τὴν γῆν εἰς
ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, καὶ ἐξάρῃ ἔθνη με-
γάλα καὶ πολλὰ ἀπὸ προσώπου σου τὸν χετταῖον καὶ τὸν γεργε-
σαῖον καὶ τὸν ἀμορραῖον, καὶ χαναναῖον, καὶ φερεζαῖον, καὶ τὸν
ἑβραῖον, καὶ τὸν ἰεβουσαῖον, ἑπτὰ ἔθνη μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ
ἰσχυρότερα ὑμῶν·

2 * καὶ παραδώσῃ αὐτὰς κύριος ὁ θεός σε εἰς τὰς χεῖρας
σου, καὶ πατάξεις αὐτάς· ἀφανισμῷ ἀφανεῖς αὐτάς, οὐ διαθήσῃ
πρὸς αὐτὰς διαθήκην, οὐδὲ μὴ ἐλεήσῃς αὐτάς·

3 * οὐδὲ μὴ γαμβρεύσητε πρὸς αὐτάς· τὴν θυγατέρα
σου οὐ δώσεις τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ οὐ λήψῃ τῷ
υἱῷ σου.

4 * ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ λατρεύσει θεοῖς ἑ-
τέροις καὶ ὀργισθήσεται θυμῷ κύριος εἰς ὑμᾶς, καὶ ἐξολο-
θρεύσει σε ταχύ.

5 * ἀλλ' ὅτως ποιήσετε αὐτοῖς· οὐ βωμοὺς αὐτῶν καθελεῖ-
τε, καὶ τὰς στήλας αὐτῶν συντρίψετε, καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν
ἐκκόψετε, καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε
πυρί.

6 * ὅτι λαὸς ἅγιός εἶ κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καὶ σὲ προείλατο
κύριος ὁ θεός σου εἶναι αὐτῷ λαὸν περιούσιον ἀπὸ πάντα τὰ
ἔθνη, ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

7 * οὐχ ὅτι πολυπληθεῖτε ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη, προείλατο
κύριος ὑμᾶς, καὶ ἐξελέξατο ὑμᾶς, ὑμεῖς γὰρ ἐστε ὀλιγοστοὶ
ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη.

8 * ἀλλὰ διὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον ὑμᾶς διατηρεῖν τὸν ὅρκον
ὃν ὤμοσε τοῖς πατράσιν ὑμῶν, ἐξήγαγεν κύριος ὑμᾶς ἐν
χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐλυτρώσατό σε ἐξ
οἴκου δουλείας ἐκ χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου.

9 * καὶ γνώσῃ, ὅτι κύριος ὁ θεός σου, οὗτος ὁ θεὸς ὁ πι-
στός, ὁ φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτὸν, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ εἰς χιλίας
γενεάς.

10 * καὶ ἀποδιδοὺς τοῖς μισοῦσι κατὰ πρόσωπον ἐξολοθρεῦσαι
αὐτούς, καὶ οὐκ ἀναβαλεῖται τοῖς μισοῦσι, κατὰ πρόσωπον ἀπο-
δώσει αὐτοῖς.

11 * καὶ φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὰ
κρίματα ταῦτα, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον ποιεῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VII.

CVm autem introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam tu ingrederis vt possideas eam, & eiecerit populos multos à facie tua, Ethæos, & Gergeseos, & Amorræos, & Chananæos, & Pherezæos, & Euæos, & Iebusæos, leptem populos magnos & fortiores te.
2 Et tradiderit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo, percuties eos, & consumatione consumes eos, non inibis cum eis pactum, nec misereberis eorum.
3 Neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius, & filiam eius non accipies filio tuo.
4 Quoniam aberrare facient filium tuum à timore meo, & seruient idolis populorum, & irascetur furor Dominini contra vos, & dispersdet te citò.
5 Sed hæc facietis eis: Aras eorum confringetis, & statuas eorum conteretis, & lucos eorum succidetis, & imagines idolorum eorum comburetis igni.
6 Quoniam populus sanctus es coram Domino Deo tuo, & te elegit Dominus Deus tuus, vt sis ei in populum electum magis quàm omnes populi qui sunt super faciem terræ.
7 Non quia multi estis vos magis quàm omnes populi, complacuit in vobis Domino, & elegit vos, cùm vos sitis pauciores omnibus populis.
8 Sed quia dilexit vos Dominus & quia custodiuit iuramentum quod iurauit patribus vestris, eduxit vos in manu forti, & redemit te de domo seruitutis, de manu Pharaonis regis Ægypti.
9 Et scies quia Dominus Deus tuus ipse est Deus, Deus fidelis, custodiens pactum & misericordiam diligentibus se & custodientibus præcepta eius in mille generationes.
10 Et retribuens inimicis suis bona quæ ipsi faciunt coram eo in vita sua, vt perdat eos; & non differt facere bonum inimicis suis pro bonis quæ faciunt coram eo, sed in vita eorum rettribuit eis.
11 Et custodies præcepta & mandata, & iudicia, quæ ego præcipio tibi hodie vt facias ea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 * והיה עקב תשמעון את המשפטים
והשמרתם ועשיתם אתם ושמר יהוה
אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע
13 לאבתיך: * ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך
ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך שגר אלפיך
ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבתיך
14 לתת לך: * ברוך תהיה מכל העמים לא
יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך: * והסיר
15 יהוה ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר
ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שנאיך:
16 * ואכלת את כל העמים אשר יהוה אלהיך
נתן לך לא תחוס עינך עליהם ולא תעבד את
אלהיהם כי מוקש הוא לך:
17 * כי תאמר בלבבך רבים הגוים
18 האלה ממני איכה אוכל להורישם: * לא
תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה יהוה
19 אלהיך לפרעה ולכל מצרים: * המסת
הגדלת אשר ראו עיניך והאתת והמפתים והיד
החזקה והזרע הנטוי אשר הוציאך יהוה
אלהיך כן יעשה יהוה אלהיך לכל העמים
20 אשר אתה ירא מפניהם: * וגם את
הצרעה ישלח יהוה אלהיך בם עד אבד הנשארים
21 והנסתרים מפניך: * לא תערץ מפניהם כי יהוה
22 אלהיך בקרבך אל גדול ונורא: * ונשל יהוה
אלהיך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא
תוכל כלתם מהר פן תרבה עליך חית השדה:
23 * ונתנם יהוה אלהיך לפניך והמם מהומה גדלה
24 עד השמדם: * ונתן מלכיהם בידך והאבדת את
שמם מתחת השמים לא יתיצב איש בפניך עד
השמדך אתם:

12 *Si postquam audieris hæc iudicia, custodieris ea & feceris, custodiet & Dominus Deus tuus pactum tibi & misericordiam quã iurauit patribus tuis.

13 *Et diliget te & multiplicabit, benedicetq; fructui ventris tui & fructui terræ tuæ, fru-
C mento tuo atque vindemię, oleo & armentis, gregibus ouium tuarũ super terram pro qua iurauit patribus tuis vt daret eam tibi.

14 *Benedictus eris inter omnes populos. Nõ erit apud te sterilis vtriusque sexus tam in hominibus quàm in gregibus tuis.

15 *Auferet Dominus à te omnẽ languorem, & infirmitates Ægypti pessimas quas nouisti non inferet tibi, sed cunctis hostibus tuis.

16 *Deuorabis omnes populos quos Dominus Deus tuus daturus est tibi. Non parcet eis oculus tuus, nec seruies diis eorum, ne sint in ruinam tui.

17 *Si dixeris in corde tuo, Plures sunt gentes istæ quàm ego, quomodo potero delere eas?

18 *Noli metuere, sed recordare quæ fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni & cunctis Ægyptiis:

19 *Plagas maximas quas viderunt oculi tui & signa atque portenta manúmq; robustam, & extentum brachium, vt educeret te Dominus Deus tuus. Sic faciet cũctis populis quos metuis.

20 *Insuper & crabrones mittet Dominus
D Deus tuus in eos, donec deleat omnes atque disperdat qui te fugerint & latère poterint.

21 *Non timebis eos, quia Dñs Deus tuus in medio tui est, Deus magnus & terribilis.

22 *Ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes. Non poteris eas delere pariter, ne fortè multiplicentur cõtra te bestiæ terræ.

23 *Dabítque eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo, & interficiet illos donec penitus deleantur.

24 *Tradétque reges eorum in manus tuas, & disperdes nomina eorum sub cælo. Nullus poterit resistere tibi donec conteras eos.

תרגום אונקלוס

12 ויהי חלף דתקבלון ית דינייא האלין ותטרון ויהדון והעבדין יתהון ויסגי יי אלהך לך ית קיסיא וית חסדא דקיים לאבהתך:
13 וירחמיניך וייברכינך ויסגינך ויברך פלא דמשך ואיבא דארעך עיבוריך ומשחך בקרי תורך ועדרי ענך על ארעא דקיים
14 לאבהתך למיתן לך: 15 ויעדי יי מינך כל עממיא לא יהי בך עקר ועקרא ובבעירך: 16 ומגפר ית כל עממיא דיי אלהך יהיב לך לא תחוס עינך
עליהון ולא תפלח ית טעותהון ארי סכלא הוא לך: 17 ולמא תימר בלבך סגיאין עממיא האילין מני אמרין איכדי לתרכותהון:
18 לא תדחל מנהון מדכר הדכר ית דעבד יי אלהך לפרעה ולכל מצראי: 19 נסין רברבין דחמאה עינך ואתיא ומופתיא
ידא תקיפא ודרעא מרממא דאפיק יי אלהך כן יעבד יי אלהך לכל עממיא דאת דחיל מקדמיהון: 20 ואף ית ערעיתא
יגלי יי אלהך קדמיהון עד דיבדון דאשתארו ודאשתמרו מקדמיך: 21 לא תתבר מקדמיהון ארי יי אלהך שכינתיה בינך אלהא
רב ותקיף: 22 ויתריך יי אלהך קדמיך זעיר זעיר לא את כהל לשצאיותהון בפירעא דילמא
תיתי שמהון מתחרת שמיא לא יהעמד אנש קדמך עד דיתשיצי יתהון: 23 ויסמרינון יי אלהך קדמך ושגישינון שיגוש רב עד דיתשיצי יתהון
24 ויסמר מלכיהון בידך ותובד

12 * Et erit quãdo audieritis omnes iustificationes has, & custodieritis, & feceritis ea, & custodiet Dominus Deus tuus tibi pactum et misericordiam, sicut iurauit patribus vestris.

13 * Et diliget te, & benedicet tibi, & multiplicabitte, & benedicet fœtibus ventris tui, & fructui terræ tuæ, frumento tuo, & vino tuo, & oleo tuo, & armentis boum tuorũ, & gregibus ouium tuarum super terram quam iurauit Dominus patribus tuis vt daret tibi.

14 * Benedictus es super omnes gentes, non erit in vobis non generans neque sterilis, & in iumentis tuis.

15 * Et auferet Dominus à te omnem languorem, et omnes infirmitates Ægypti malas, quas nouisti, non inferet in te, & imponet ea super omnes odientes te.

16 * Et deuorabis omnia spolia gentium, quæ Dominus Deus tuus dat tibi, nõ parcet oculus tuus in ipsis, & non seruies dijs eorum, quoniam ruina hoc erit tibi.

17 * Si autem dixeris in mente tua, quoniam multa gens hæc quàm ego, quomodo potero delere eos?

18 * Non timebis eos: recordatione recordaberis quæcunque fecit Dominus Deus tuus Pharaoni & omnibus Ægyptijs.

19 * Tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, signa & prodigia magna illa, manum robustam, & brachium excelsum, quomodo eduxit te Dominus Deus tuus, sic faciet Dominus Deus noster omnibus gentibus, quas tu metuis à facie earum.

20 * Et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos, donec deleantur relicti & absconditi à te.

21 * Non vulnerabéris à facie eorum, quoniam Dominus Deus tuus in te Deus magnus & fortis.

22 * Et consumet Dominus Deus tuus gentes has à facie tua paulatim paulatim: non poteris consumere eos citò, vt non fiat terra deserta, & multiplicentur contra te bestiæ feræ.

23 * Et tradet eos Dominus Deus tuus in manus tuas, & perdet eos perditione magna, quousque deleas illos.

24 * Et tradet reges eorum in manus vestras, & peribit nomen eorum sub cælo, non resistet vllus contra faciem tuam, quousque deleas illos.

12 * καὶ ἔσται διὰ τὸ ἀκοῦσαι τε πόλιν τὰ δικαιώματα ταῦτα, & φυλάξητε, & ποιήσητε αὐτά, & διαφυλάξει κύριος ὁ θεός σου σοι τὴν διαθήκην & τὸ ἔλεος, καθὰ ὤμοσε τοῖς πατράσιν ὑμῶν. 13 * & ἀγαπήσει σε, & εὐλογήσει σε, & πληθυνεῖ σε, & εὐλογήσει τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου, καὶ τὸν καρπὸν τῆς γῆς σου, τὸν σῖτόν σου, & τὸν οἶνόν σου, & τὸ ἔλαιόν σου, & τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου, & τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι. 14 * εὐλογητὸς εἶ παρὰ πόλιτα ἔθνη· οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ἄγονος οὐδὲ στεῖρα & ἐν τοῖς κτήνεσί σου. 15 * & περιελεῖ κύριος ἀπὸ σοῦ πᾶσαν μαλακίαν, & πάσας νόσους αἰγύπτιας τὰς πονηρὰς ἃς ἔγνως, οὐκ ἐπιθήσει ἐπὶ σέ, καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπὶ πόλιτας σοῦ μισούντάς σε. 16 * & φαγῇ πόλιτα τὰ σκύλα τῶν ἐθνῶν, ἃ κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι· ὁ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτοῖς, & ἐμὴ λατρεύσεις τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ὅτι σκῶλον τοῦτό ἐστί σοι. 17 * ἐὰν δὲ λέγῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου, ὅτι πολὺ τὸ ἔθνος τοῦτο ἢ ἐγώ, πῶς δυνήσομαι ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς; 18 * οὐ φοβηθήσῃ αὐτούς, μνείᾳ μνησθήσῃ ὅσα ἐποίησε κύριος ὁ θεός σου τῷ Φαραὼ & πᾶσι τοῖς αἰγυπτίοις. 19 * σοῦ πειρασμοὺς σοῦ μεγάλους, οὓς εἶδον ἡ ὀφθαλμοί σου, τὰ σημεῖα & τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα, τὴν χεῖρα τὴν κραταιὰν & τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν, ὡς ἐξήγαγέ σε κύριος ὁ θεός σου, ὅτω ποιήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, οὓς σὺ φοβῇ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. 20 * καὶ τὰς σφηκίας ἀποστελεῖ κύριος ὁ θεός σου εἰς αὐτούς, ἕως ἀπόληται οἱ καταλελειμμένοι & οἱ κεκρυμμένοι ἀπὸ σοῦ. 21 * οὐ τρωθήσῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ θεὸς μέγας & κραταιός. 22 * καὶ κατανα λώσει κύριος ὁ θεός σου τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου σου κατὰ μικρὸν μικρόν· οὐ δυνήσῃ ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς τάχος, ἵνα μὴ γένῃ ἡ γῆ ἔρημος, & πληθυνθῇ ἐπὶ σὲ τὰ θηρία τὰ ἄγρια. 23 * καὶ παραδώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου, & ἀπολεῖ αὐτοὺς ἀπωλείᾳ μεγάλῃ, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃς αὐτούς. 24 * & παραδώσει τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας σου, & ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτῶν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ· οὐκ ἀντιστήσεται & εἷς κατὰ προσώπου σου, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃς αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 "Et si susceperitis iudicia hæc, & custodieritis, & feceritis ea, custodiet Dominus Deus tuus tibi pactum & misericordiam quam iurauit patribus tuis. 13 "Et diliget te, & benedicet tibi, & multiplicabit te, & benedicet filiis ventris tui, & fructui terræ tuæ, & frumento tuo, & vino tuo, & oleo tuo, & vaccis armenti tui, & gregibus ouium tuarum super terram de qua iurauit patribus tuis vt daret eam tibi. 14 "Benedictus eris magis quàm omnes populi, non erit in te sterilis masculus nec fœmina, neque in iumentis tuis. 15 "Et auferet Dominus à te cunctas infirmitates, & omnes plagas Ægypti pessimas quas nouisti, & non ponet eas in te, sed dabit eas in omnibus inimicis tuis. 16 "Et consumes omnes populos quos Dominus Deus tuus tradet tibi: non parcet eis oculus tuus, nec seruies idolis eorum, quia in scandalum erunt tibi. 17 "Si dixeris in corde tuo, Plures sunt populi isti quàm ego, quomodo potero eijcere eos? 18 "Ne timeas eos: recordans recordaberis quæ fecit Dominus Deus tuus Pharaoni, & omnibus Ægyptijs. 19 "Mirabilia grandia quæ viderunt oculi tui & signa, & portenta, & manum fortem, & brachium excelsum, quo eduxit te Dominus Deus tuus, sic faciet Dominus Deus tuus cunctis populis, à facie quorum tu metuis. 20 "Insuper & vespam mittet Dominus Deus tuus in eos donec pereant qui remanserint, & qui absconditi fuerint à facie tua. 21 "Ne formides à facie eorum, quoniam maiestas Domini Dei tui habitat in medio tui, qui est Deus magnus & terribilis. 22 "Et eijciet Dominus Deus tuus populos istos à facie tua paulatim: non poteris consumere eos citò, ne fortè multiplicentur contra te bestiæ agri. 23 "Et tradet eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo, & conturbatione magna donec consumantur. 24 "Et tradet reges eorum in manu tua, & perdes nomen eorum sub cælo. non stabit vir coram te donec consumas illos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

25 ‡ פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ לֹא־תַחְמֹד כֶּסֶף
וְזָהָב עֲלֵיהֶם וְלָקַחְתָּ לָךְ פֶּן־תִּוָּקֵשׁ בּוֹ כִּי תוֹעֲבַת
26 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: ‡ וְלֹא־תָבִיא תוֹעֵבָה אֶל־
בֵּיתֶךָ וְהָיִיתָ חֵרֶם כָּמֹהוּ שַׁקֵּץ תְּשַׁקְּצֶנּוּ וְתַעֵב תְּתַעֲבֶנּוּ
כִּי־חֵרֶם הוּא:

ח

1 ‡ כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם
תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיוּן וְרְבִיתֶם וּבָאתֶם
וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם:
2 ‡ וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עַנֹּתְךָ לְנַסֹּתְךָ
לָדַעַת אֶת־אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתָו אִם־
3 לֹא: ‡ וַיְעַנְּךָ וַיַּרְעִבֶךָ וַיַּאֲכִלְךָ אֶת־הַמָּן אֲשֶׁר
לֹא־יָדַעְתָ וְלֹא יָדְעוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֲךָ כִּי לֹא
עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצָא
4 פִּי־יְהוָה יִחְיֶה הָאָדָם: ‡ שִׂמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה
מֵעָלֶיךָ וְרַגְלְךָ לֹא בָצֵקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה:
5 ‡ וְיָדַעְתָּ עִם־לְבָבֶךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יִיַּסֵּר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ
6 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְיַסְּרֶךָ: ‡ וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
7 אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וּלְיִרְאָה אֹתוֹ: ‡ כִּי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם
עֲיָנֹת וּתְהֹמֹת יֹצְאִים בַּבִּקְעָה וּבָהָר: ‡ אֶרֶץ
חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית־שֶׁמֶן
9 וּדְבָשׁ: ‡ אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל־בָּהּ
לֶחֶם לֹא־תֶחְסַר כֹּל בָּהּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֲבָנֶיהָ בַרְזֶל
10 וּמֵהֲרָרֶיהָ תַּחְצֹב נְחֹשֶׁת: ‡ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ
אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:
11 ‡ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּשְׁכַּח אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְבִלְתִּי שְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם:

25 ‡ Sculptilia eorũ igne combures; non concupiscés argentum & aurum de quibus facta sunt, neq; assumes ex eis tibi quicquá, ne offendas propter ea, quia abominatio est Dñi
26 Dei tui. ‡ Nec inferes quippiam ex idolo in domũ tuã, ne fias anathema sicut & illud est. Quasi spurcitiam detestaberis, & velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis, quia anathema est. CAP. VIII.

1 OMne mandatũ quod ego præcipio tibi ho
A die caue diligẽter vt facias, vt possitis viuere & multiplicemini, ingressíq; possideatis
2 terrã, p qua iurauit Dñs patribus vestris. ‡ Et recordaberis cunctí itineris per quod adduxit te Dñs Deus tuus quadraginta annis per desertum, vt affligeret te atque tentaret & nota fierent quæ in tuo animo versabantur, vtrum
3 custodires mandata illius, an non. ‡ Afflixit te penuria, & dedit tibi cibum manna quod ignorabas tu & patres tui, vt ostenderet tibi quòd nõ in solo pane viuit homo, sed in om-
4 ni verbo quod egreditur de ore Dñi. ‡ Vestimentũ tuũ quo operiebaris, nequaquã vetustate defecit, & pes tuus non est subtritus. En
5 quadragesimus annus est. ‡ Vt recogites in
B corde tuo, quia sicut erudit filiũ suũ homo, sic
6 Dñs Deus tuus erudiuit te. ‡ Vt custodias mandata Dñi Dei tui, & ambules in viis eius,
7 & timeas eum. ‡ Dñs enim Deus tuus introducet te in terram bonã, terram riuorum, aquarúmque, & fontium, in cuius campis & montibus erumpunt fluuiorum abyssi.
8 ‡ Terram frumenti, ordei ac vinearũ, in qua ficus & malogranata & oliueta nascuntur,
9 terrã olei ac mellis. ‡ Vbi absq; vlla penuria comedes panem tuũ, & rerum omnium abundantia perfrueris, cuius lapides ferrum sunt, & de montibus eius æris metalla fodiuntur.
10 ‡ Vt cùm comederis & satiatus fueris, benedicas Dño Deo tuo pro terra optima quam
11 dedit tibi. ‡ Obserua & caue ne quando obliuiscaris Domini Dei tui, & negligas man
C data eius atque iudicia & ceremonias quas ego præcipio tibi hodie.

25 ‡ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρί· οὐκ ἐπι-
θυμήσεις ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον ἀπ' αὐτῶν λαβεῖν σεαυτῷ,
μὴ παίσῃς δι' αὐτό, ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐστί.
26 ‡ καὶ οὐκ εἰσοίσεις βδέλυγμα εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ἀνάθεμα
ἔσῃ ὥσπερ αὐτό· προσβδελυσσόμενος προσβδελύξεις, καὶ βδελύγ-
μα βδελύξῃ, ὅτι ἀνάθεμά ἐστι.

η'.

1 ‡ Πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν
σήμερον φυλάξεσθε ποιεῖν, ἵνα ζῆτε καὶ πολυπλασιασθῆτε,
καὶ εἰσελθητε καὶ κληρονομήσητε τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε κύριος
τοῖς πατράσιν ὑμῶν.
2 ‡ καὶ μνησθήσῃ πάσαν τὴν ὁδόν, ἣν ἤγαγέ σε κύριος ὁ
θεός σου τοῦτο τεσσαρακοστὸν ἔτος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅπως δὺ κα-
κώσῃ σε καὶ πειράσῃ σε, καὶ διαγνωσθῇ τὰ ἐν καρδίᾳ σου, εἰ φυ-
λάξῃ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἢ οὔ.
3 ‡ καὶ ἐκάκωσέ σε, καὶ ἐλιμαγχόνησέ σε, καὶ ἐψώμισέ σε τὸ
μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὃ οὐκ εἴδησαν οἱ πατέρες σου, ἵνα διαγ-
γείλῃ σοι, ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ
παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ ζήσεται ὁ
ἄνθρωπος.
4 ‡ τὰ ἱμάτιά σου οὐκ ἀπετρίβη ἀπὸ σοῦ· ὁ ποδές σου οὐκ
ἐτυλώθησαν, ἰδὲ τεσσαρακονταετη.
5 ‡ καὶ γνώσῃ τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ὡσεί τις ἄνθρωπος παι-
δεύσῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, οὕτω κύριος ὁ θεός σου παιδεύσει σε.
6 ‡ καὶ φυλάξεις τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου πορεύεσθαι
ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ φοβεῖσθαι αὐτόν.
7 ‡ ὁ γὰρ κύριος ὁ θεός σου εἰσάξει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ
πολλήν, ἔχειμαρροι ὑδάτων καὶ πηγαὶ ἀβύσσων ἐκπορευο-
μεναι διὰ τῶν ὀρέων καὶ διὰ τῶν πεδίων.
8 ‡ γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς, ἄμπελοι, συκαῖ, ῥόαι, γῆ ἐλαίας
ἐλαίου καὶ μέλιτος.
9 ‡ γῆ ἐφ' ἧς οὐ μὴ πτωχείας φαγῇ τὸν ἄρτον σου, καὶ οὐκ ὀν-
δενήσῃ οὐδὲν ἐπ' αὐτῆς, γῆ ἧς οἱ λίθοι αὐτῆς σίδηρος, καὶ ἐκ
τῶν ὀρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν.
10 ‡ καὶ φαγῇ καὶ ἐμπλησθήσῃ, καὶ εὐλογήσεις κύριον τὸν θεόν σου
ἐπὶ τῇ γῇ τῇ ἀγαθῇ, ἧς ἔδωκέ σοι κύριος ὁ θεός σου.
11 ‡ προσέχετε σεαυτοῖς μὴ ἐπιλαθῇ κύριον τὸν θεόν σου, τοῦ μὴ
φυλάξαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ τὰ δι-
καιώματα αὐτοῦ, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Simulacra idolorum eorum comburetis igni; non concupisces aurum & argentum quod est super ea; nec assumes tibi, ne fortè offendas in eo, quia abominatio est coram Domino Deo tuo.
26 Ne inferas quod abominabile est in domum tuam, ne fis anathema sicut illud est; sed detestatione detestaberis illud, & abominatione abominaberis illud, quia anathema est.

CAP. VIII.

OMne mandatum quod ego præcipio tibi hodie custodieris ad faciendum, vt viuatis & multiplicemini, & ingrediamini, & possideatis terram pro qua iurauit Dominus patribus vestris. 2 Et recordaberis cuncti itineris quò duxit te Dominus Deus tuus istis quadraginta annis in deserto, vt affligeret te, & vt tentaret te, & vt scireturquod erat in corde tuo, vtrum custodires præcepta eius an non. 3 Et afflixit te, & esurire te fecit, & comedere te fecit manna, quod nesciebas, & nesciebant patres tui, vt ostenderet tibi, quia non in pane solo visset homo, sed in omni quod egreditur à verbo Domini viuit homo. 4 Vestimentum tuum non inueteraruit in te, sic Dominus Deus tuus erudit te. 5 Et afflixit te, & esurire te fecit, & comedere te fecit manna, quod nesciebas, & nesciebant patres tui, vt ostenderet tibi, quia non in pane solo vinet homo, sed in omni verbo progredientibus in campis & in montibus. 6 Et custodies præcepta Domini Dei tui, vt ambules in viis quæ rectæ sunt coram eo, & vt timeas eum. 7 Quoniam Dominus Deus tuus introducet te in terram bonam, terram fluentè torrentibus aquarum, & fontibus manantibus ex abyssis, & egredientibus in campis & in montibus. 8 Terram tritici & ordei, & vitium, & ficuum, & malogranatorum, terram cuius oliuæ producunt oleum, & ipsa fluit melle. 9 Terram vbi absque penuria comedes panem, & nihil deficit in ea, terram cuius lapides ferrum sunt, & de montibus eius succides æs. 10 Et comedes & saturaberis, & benedices Domino Deo tuo pro terra bona quam dedit tibi. 11 Caue tibi ne obliuiscaris timoris Domini Dei tui, vt non custodias præcepta eius, & iudicia eius, & pacta eius, quæ ego præcipio tibi hodie.

תרגום אונקלוס

25 גְּלֻמֵי טַעֲוֵיהוֹן תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא לָא תֶחְמַד כַּסְפָּא וּדְהַבָּא דְעֲלֵיהוֹן וְתִסַּב לָךְ דִּלְמָא תֶהֱקַל בֵּיהּ אֲרֵי מְרַחַק קֳדָם
26 יְיָ אֱלָהָךְ הוּא: וְלָא תַעֵיל דְּרַחֵק לְבֵיתָךְ וְתְהֵי חָרְמָא כְּוָתֵיהּ שַׁקָּצָנֵיהּ וְרַחֲקָא תְּרַחֲקִנֵּיהּ אֲרֵי חֲרְמָא הוּא:

ח

1 כָּל פִּקּוּדָא דַאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין תִּטְּרוּן לְמֶעְבַּד בְּגִין דְּתֶחְיוֹן וְתִסְגְּיוּן וְתֵיעוֹל יָת אַרְעָא דְקַיֵּים יְיָ
2 לַאֲבָהָתְכוֹן: וְתִדְכַּר יָת כָּל אוֹרְחָא דְאַדְכָּרָךְ יְיָ אֱלָהָךְ דֵּין אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא בְּגִין לְעַנָּיוּתָךְ לְנַסָּיוּתָךְ לְמִדַּע יָת דִּי בְלִבָּךְ הֲתִטַּר פִּקּוּדוֹהִי אִם לָאו
3 וְעַנָּיךְ וְאַכְפָּנָךְ וְאוֹכְלָךְ יָת מָנָא דְּלָא יְדַעְתָּ וְלָא יְדָעוּ אֲבָהָתָךְ בְּגִין לְאוֹדָעוּתָךְ אֲרֵי לָא עַל לַחְמָא בִלְחוֹדוֹהִי יֵחְכֵּים אֱנָשָׁא אֲרֵי עַל כָּל
4 מֵמְרָא דִּמְמַלֵּל מִן קֳדָם יְיָ יֵחְכֵּים אֱנָשָׁא: כְּסוּתָךְ לָא בְלִיאַת מִנָּךְ וְסַנָּךְ לָא אִתְבְּלִי עֵיקָא דֵין אַרְבְּעִין שְׁנִין:
5 וְתִדַּע עִם לִבָּךְ אֲרֵי כְּדֵין יְסַר יְיָ אֱלָהָךְ יָת בְּרֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ מְאַלְּפָנָךְ:
6 וְתִטַּר פִּקּוּדַיָּא דַייָ אֱלָהָךְ לְמֶהַךְ בְּאוֹרְחָתֵיהּ דִּמְקָנֵן קֳדָמוֹהִי וּלְמִדְחַל מִנֵּיהּ:
7 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ מְעֵיל יָתָךְ לְאַרְעָא טָבָא אַרְעָא נָגְדָא נְחִילִין דְּמַיִן וּמְבוּעִין עֵינִין וְהוֹטִין נָפְקִין בְּבִקְעָן וּבְטוּרִין:
8 אַרְעָא חִטִּין וּשְׂעוֹרִין וּגְפִנִּין וְתֵאנִין
9 וְרִמּוֹנִין אַרְעָא דְזֵיתָהָא מְשַׁח וְדִבְשָׁא: אַרְעָא דְּלָא בְמִסְכְּנוּת תֵּאכוֹל בַּהּ לְחֵמָא לָא תֶחְסַר כֹּל בַּהּ אַרְעָא
דְאַבְנָהָא פַּרְזֶלָא וּמִן טוּרָהָא תְּפַסֵּל נְחָשָׁא:
10 וְתֵיכוֹל וְתִשְׂבַּע וְתְבָרֵךְ יָת יְיָ אֱלָהָךְ עַל אַרְעָא טָבָא דְיָהַב לָךְ:
11 אִסְתְּמַר לָךְ דִּלְמָא תִּתְנְשֵׁי יָת יְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר פִּקּוּדוֹהִי וְדִינוֹהִי וּקְיָמוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין:

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 פֶּן־תֹּאכַל וְשָׂבָעְתָּ וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיָשָׁבְתָּ׃
12 וּבְקָרְךָ וְצֹאנְךָ יִרְבְּיֻן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה־לָּךְ וְכֹל
13 אֲשֶׁר־לְךָ יִרְבֶּה׃ וְרָם לְבָבֶךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת־
14 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃
15 הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְתַנּוֹרָא נָחָשׁ שָׂרָף
וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן אֲשֶׁר אֵין־מָיִם הַמּוֹצִיא לְךָ מַיִם
16 מִצּוּר הַחַלָּמִישׁ׃ הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר לֹא־
יָדְעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן עַנֹּתְךָ וּלְמַעַן נַסֹּתֶךָ לְהֵיטִבְךָ
17 בְּאַחֲרִיתֶךָ׃ וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבֶךָ כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי
18 עָשָׂה־לִי אֶת־הַחַיִל הַזֶּה׃ וְזָכַרְתָּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הַנֹּתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִל לְמַעַן הָקִים
אֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
19 וְהָיָה אִם־שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וַעֲבַדְתָּם וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם הֵעַדְתִּי בָכֶם הַיּוֹם
20 כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן׃ כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה מַאֲבִיד
מִפְּנֵיכֶם כֵּן תֹּאבֵדוּן עֵקֶב לֹא תִשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃

ט

1 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֹבֵר הַיּוֹם אֶת־הַיַּרְדֵּן לָבֹא
לָרֶשֶׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצֻמִים מִמְּךָ עָרִים גְּדֹלֹת וּבְצֻרֹת
2 בַּשָּׁמָיִם׃ עַם־גָּדוֹל וָרָם בְּנֵי עֲנָקִים אֲשֶׁר אַתָּה
יָדַעְתָּ וְאַתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְּנֵי עֲנָק׃
3 וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא הָעֹבֵר לְפָנֶיךָ
אֵשׁ אֹכְלָה הוּא יַשְׁמִידָם וְהוּא יַכְנִיעֵם לְפָנֶיךָ
וְהוֹרַשְׁתָּם וְהַאֲבַדְתָּם מַהֵר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה לָךְ׃
4 אַל־תֹּאמַר בִּלְבָבְךָ בְּהָדְפָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֹתָם
מִלְּפָנֶיךָ לֵאמֹר בְּצִדְקָתִי הֱבִיאַנִי יְהוָה לָרֶשֶׁת אֶת־
הָאָרֶץ הַזֹּאת וּבְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה מוֹרִישָׁם
מִפָּנֶיךָ׃

12 Ne postquâ comederis & satiatus fueris, domos pulchras ædificaueris & habitaueris in eis, 13 Habueríſq; armenta boum & ouiũ greges, argẽti & auri cunctarúmq; rerũ copiã: 14 Eleuetur cor tuum & nõ reminiſcaris Domini Dei tui qui eduxit te de terra Ægypti de domo ſeruitutis. 15 Et ductor tuus fuit in ſolitudine magna atque terribili, in qua erat ſerpens flatu adurens, & ſcorpio ac dipſas, & nullæ omnino aquæ. qui eduxit riuos de petra duriſſima. 16 Et cibauit te manna in ſolitudine quod neſcierunt patres tui. & poſtquam afflixit ac probauit, ad extremum miſertus eſt tui. 17 Ne diceres in corde tuo, Fortitudo mea, & robur manus meæ hæc mihi omnia præſtiterunt. 18 Sed recorderis Domini Dei tui quòd ipſe vires tibi præbuerit, vt impleret pactũ ſuum, ſuper quo iurauit patribus tuis ſicut præſens indicat dies. 19 Sin autem oblitus Domini Dei tui ſecutus fueris Deos alienos, coluerísque illos & adoraueris, ecce nunc prædico tibi quòd omnino diſpereas. 20 Sicut gentes quas deleuit Dominus in introitu tuo, ita & vos peribitis ſi inobedientes fueritis voci Dñi Dei veſtri.

CAP. IX.

1 AVdi Iſrael, Tu tranſgredieris hodie Iordanem vt poſſideas nationes maximas & fortiores te, ciuitates ingentes & ad cœlum vſque muratas. 2 Populum magnum atque ſublimem, filios Enachim, quos ipſe vidiſti & audiſti, quibus nullus poteſt ex aduerſo reſiſtere. 3 Scies ergo hodie quòd Dñs Deus tuus ipſe tranſibit ante te ignis deuorans atque conſumens, qui conterat eos, & deleat atque diſperdat ante faciem tuam velociter, 4 ſicut locutus eſt tibi. Ne dicas in corde tuo cùm deleuerit eos Dominus Deus tuus in cõſpectu tuo, Propter iuſtitiam meam introduxit me Dominus, vt terram hanc poſſiderem, cùm propter impietates ſuas iſtæ deletæ ſunt nationes.

תרגום אונקלוס

22 וּלְמֶא תֵּיכוֹל וְתִשְׂבַּע וּבָתִּין שַׁפִּירִין תִּבְנֵי וְתֵיתֵב׃ 23 וְתוֹרָךְ וְעָנָךְ יִסְגוֹן וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא יִסְגֵי לָךְ וְכָל דִּלָךְ יִסְגֵי׃ 24 וְיִתְקַף
לִבָּךְ וְתִנְשֵׁי יָת דְּחַלְתָּא דַּייָ אֱלָהָךְ דְּאַפֵּיקָךְ מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא׃ 25 דְּדַכְּרָךְ בְּמַדְבְּרָא רַבָּא וְתְקִילָא אֲתַר חֵיוִן קָלָן וְעַקְרְבִין וְכֵיה
צַחְנָא אֲתַר דְּלֵית מַיָּא דְּאַפֵּיק לָךְ מַיָּא מִן סִינְיָא תַּקִּיפָא׃ 26 דְּאַכְלָךְ מָנָא בְּמַדְבְּרָא דִּי לָא יְדָעוּ אֲבָהָתָךְ בְּדִיל לְעַנָיוּתָךְ וּבְדִיל לְנַסָיוּתָךְ לְאוֹטָבָא
לָךְ בְּסוֹפָךְ׃ 27 וְתֵימַר בְּלִבָּךְ חֵילִי וְתוֹקֶף יְדִי קְנוֹ לִי יָת נְכָסַיָּא הָאִלֵּין׃ 28 וְתִדְכַּר יָת דַּייָ אֱלָהָךְ אֲרֵי הוּא דְּיָהֵב לָךְ חֵילָא לְקָנָאָה נְכָסִין
לְתוֹקָפָא יָת קְיָמֵיהּ דְּקַיֵּים לְאֲבָהָתָךְ כְּיוֹמָא הָדֵין׃ 29 וְהֵי אִם מַנְשֵׁא תִּנְשֵׁי יָת דַּייָ אֱלָהָךְ וְתֵיזֵל בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִפְלְחִינוּן וְתִסְגְּדִין
לְהוֹן אֲסְהַדִית בְּכוֹן יוֹמָא דֵּין אֲרֵי מֵיבַד תֵּיבְדוּן׃ 30 כְּעַמְמַיָּא דַּייָ מֵיבִיד מִן קֳדָמֵיכוֹן כֵּן תֵּיבְדוּן חֲלָף דִּי לָא קַבִּילְתּוּן בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ׃

ט

1 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתְּ עָבַר יוֹמָא דֵּין יָת יַרְדְּנָא לְמֵיעַל לְתָרָכָא עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין מִנָּךְ קִרְוִין רַבְרְבָן וּכְרִיכִן עַד צְיָת שְׁמַיָּא׃
2 עַם רַב וְתַקִּיף בְּנֵי גִּבָּרַיָּא דְּאַתְּ יְדַעְתְּ וְאַתְּ שְׁמַעְתְּ מַן יְכוֹל לְמֵיקַם קֳדָם בְּנֵי עַנָקָא׃ 3 וְתִדַּע יוֹמָא דֵּין אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ הוּא דְּעָבַר
קֳדָמָךְ מֵיכְלָא אֶשָּׁא הוּא יְשֵׁיצִינוּן וְהוּא יְכַבְּרִינוּן קֳדָמָךְ וְתֵחֲרִיבִינוּן וְתוּבְדִנּוּן בִּפְרִישׁ כְּמָא דְּמֵימַר יְיָ לָךְ׃
4 לָא תֵימַר בְּלִבָּךְ בַּד יְכַבֵּד יְיָ אֱלָהָךְ יָתְהוֹן מִן קֳדָמָךְ לְמֵימַר בְּזִכּוּתִי אֵיתֵיתִי יְיָ לְמֵירַת יָת אַרְעָא הָדָא וּבְחוֹבֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין יְיָ מְתָרְכִינוּן
מִן קֳדָמָךְ׃

12 Ne poſtquam comederis & ſatiatus fueris et domos pulchras ædificaueris & habitaueris in eis: 13 Et bobus tuis, & ouibus tuis multiplicatis tibi, & argento, & auro multiplicatis tibi, & omnibus quæcunque tibi erunt multiplicatis, 14 Eleuetur cor tuum, et obliuiſcaris Dñi Dei tui, qui eduxit te de terra Aegypti ex domo ſeruitutis: 15 Qui eduxit te per deſertum magnum & terribile illud, vbi ſerpens mordens, & ſcorpio, & dipſas, vbi non erat aqua, qui eduxit tibi de petra duriſſima fontem aquæ. 16 Qui cibauit te manna in deſerto, quod non cognouiſti tu, & non ſcierunt patres tui, vt affligeret te, & vt tentaret te, vt benè tibi faceret in extremo dierum tuorum. 17 Et ne diceres in corde tuo, Fortitudo mea & robur manus meæ fecit mihi potentiam magnam hanc. 18 Et recordaberis Domini Dei tui, quoniam ipſe tibi dat fortitudinem ad faciendum potentiam, vt impleret pactum ſuum, quod iurauit patribus tuis ſicut hodie. 19 Et erit ſi obliuione oblitus fueris Domini Dei tui, & abieris poſt Deos alienos, & colueris eos, & adoraueris eos, obteſtor vobis hodie & cælum, & terram, quòd interitu peribitis: 20 Sicut & reliquæ gentes, quas Dominus perdit ante faciem veſtram, ſic peribitis, quia non audiuiſtis vocem Domini Dei veſtri.

CAP. IX.

1 AVdi Iſrael, tu tranſgrederis hodie Iordanem vt poſſideas gentes magnas & fortiores te, vrbes magnas et muratas vſque ad cœlum. 2 Populum magnũ & multum et ſublimem, filios Enac, quos tu ſcis, & tu audiuiſti, quis reſiſtet contra faciem filiorum Enac? 3 Et ſcies hodie, quòd Dominus Deus tuus hic præibit ante faciem tuam, ignis conſumens eſt, hic perdet eos, & hic auertet illos ante faciem tuam, & delebit eos & perdet eos velociter, ſicut dixit tibi Dominus: 4 Ne dicas in corde tuo cùm deleuerit Dominus Deus tuus gentes has ante faciem tuam, dicens: Propter iuſtitias meas introduxit me Dominus vt poſſiderem terram bonam hanc, ſed propter impietatem gentium harum conſumet eos Dominus ante faciem tuam.

12 μὴ φαγὼν καὶ ἐμπλησθεὶς καὶ οἰκίας καλὰς οἰκοδομήσας
καὶ κατοικήσας ἐν αὐταῖς· 13 καὶ τῶν βοῶν σου, καὶ τῶν προβάτων σε πληθυθέντων σοι, καὶ χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ πληθυθέντων σοι, καὶ πάντων ὅσα σοι ἔσται πληθυθέντων,
14 ὑψωθήσῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐπιλάθῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου,
τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας.
15 τοῦ ἐξαγαγόντος σε διὰ τῆς ἐρήμου τῆς μεγάλης καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης, ὄφεως δάκνων, καὶ σκορπίου, καὶ δίψα, ὅπου οὐκ ἦν
ὕδωρ· ὃς ἐξαγαγόντος σοι ἐκ πέτρας ἀκροτόμου πηγὴν ὕδατος·
16 ὃς ψωμίσαντός σε τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὃ οὐκ εἴδησαν σὺ,
καὶ οὐκ εἴδησαν οἱ πατέρες σου, ἵνα κακώσῃ σέ, καὶ ἵνα ἐκπειράσῃ σε, τοῦ σε ποιῆσαι ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν σου.
17 καὶ μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ κράτος τῶν
χειρῶν μου ἐποίησέ μοι τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην.
18 καὶ μνησθήσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ὅτι αὐτός σοι δίδωσιν ἰσχὺν τοῦ
ποιῆσαι δύναμιν, ἵνα στήσῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, ἣν ὤμοσε
τοῖς πατράσι σου ὡς σήμερον.
19 καὶ ἔσται ἐὰν ἐπιλάθῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ πορευθῇς ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ λατρεύσῃς αὐτοῖς, καὶ προσκυνήσῃς αὐτοῖς, διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν, ὅτι ἀπωλείᾳ ἀπολεῖσθε.
20 καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, ὅσα ὁ κύριος ἀπολλύει πρὸ προσώπου ὑμῶν, οὕτως ἀπολεῖσθε, διότι οὐκ ἠκούσατε τῆς
φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

Θ.

1 Ἄκουε Ἰσραήλ, σὺ διαβαίνεις σήμερον τὸν Ἰορδάνην εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι ἔθνη μεγάλα καὶ ἰσχυρότερα μᾶλλον ἢ
ὑμεῖς, πόλεις μεγάλας καὶ τειχήρεις ἕως οὐρανοῦ.
2 λαὸν μέγαν καὶ πολὺν καὶ ὑψηλόν, υἱοὺς ἐνάκ, οὓς σὺ οἶδα, καὶ
σὺ ἀκήκοας· τίς ὑποστήσεται υἱοὺς ἐνάκ,
3 καὶ γνώσῃ σήμερον, ὅτι κύριος ὁ θεός σου ἔστιν ὁ προπορεύων ἔμπροσθέν σου, πῦρ κατανάλισκον ἐστίν· ὅτι ὁ
ἐξολοθρεύσει αὐτούς, καὶ ὅτι ὁ ἀπερείψει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς καὶ ἀπολεῖ αὐτοὺς ὀλιγαχοῦ,
4 καθάπερ εἶπέ σοι κύριος. μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτε ἐξαναλώσαι κύριον τὸν θεόν σε τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου
σου, λέγων, διὰ τὰς δικαιοσύνας μου εἰσήγαγέ με κύριος κληρονομῆσαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν
ἐθνῶν τούτων ἐξολοθρεύσει αὐτὰς κύριος ἀπὸ προσώπου σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Ne fortè cùm comederis & ſatiatus fueris, & domos pulchras ædificaueris & habitaueris in eis: "Et boues tui, & oues tuæ multiplicati fuerint, & argentum, & aurum multiplicatum fuerit tibi, & omnia tua multiplicata fuerint: "Induretur cor tuum, & obliuiſcaris timoris Domini Dei tui qui eduxit te de terra Ægypti de domo ſeruitutis. "Qui duxit te per deſertum magnum & terribile, locum ſerpentum & ſcorpionum, & locum ſitis, vbi non eſt aqua, qui eduxit tibi aquam de petra duriſſima. "Qui cibauit te manna in deſerto quod neſcierunt patres tui, vt affligeret te, & vt tentaret te, vt benefaceret tibi in nouiſſimis tuis. "Et ſi dixeris in corde tuo, Fortitudo mea, & robur manus meæ poſſidere me fecerunt ſubſtantias iſtas: "Recordaberis Domini Dei tui, quoniam ipſe dedit tibi fortitudinem vt acquiteres ſubſtantiam, & vt firmaret pactum ſuum quod iurauit patribus tuis ſicut in die hac. "Et erit ſi obliuione oblitus fueris Domini Dei tui, & ambulaueris poſt idola populorum, & ſeruieris eis, & adoraueris ea, conteſtor vobis hodie quoniam perditione peribitis. "Sicut populi quos Dominus tranſtulit à facie veſtra, ſic peribitis, pro eo quòd non obediſtis verbo Domini Dei veſtri.

CAP. IX.

AVdi Iſrael, tu tranſis hodie Iordanem vt ingrediaris & eijcias populos fortiores te, & poſſideas ciuitates magnas & muratas vſque ad cœlum. "Populum magnum & fortem, filios Gigantum; tu enim noſti & audiſti quòd nullus poteſt reſiſtere filijs Gigantum. "Et ſcies hodie quia verbum Domini Dei tui quod tranſit coram te, ignis conſumens eſt, ipſe conſumet eos, & ipſe conteret eos coram te, & eijcies eos & perdes eos citò, ſicut locutus eſt tibi Dominus. "Ne dicas in corde tuo, cùm contrierit Dominus Deus tuus eos à facie tua, dicens: Propter iuſtitiam meam introduxit me Dominus vt poſſiderem terram hanc; ſed propter peccata populorum iſtorum eijciet eos Dominus à facie tua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 לֹא בְצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת אֶת־
אַרְצָם כִּי בְרִשְׁעַת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מוֹרִישָׁם מִפָּנֶיךָ וּלְמַעַן הָקִים אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב׃
6 וְיָדַעְתָּ כִּי לֹא בְצִדְקָתְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־
הָאָרֶץ הַטּוֹבָה הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף
7 אָתָּה׃ זְכֹר אַל־תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצָאתָ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד־בֹּאֲכֶם עַד הַמָּקוֹם הַזֶּה מַמְרִים
8 הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה׃ וּבְחֹרֵב הִקְצַפְתֶּם אֶת־יְהוָה
9 וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בָּכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם׃ בַּעֲלֹתִי
הָהָרָה לָקַחַת לוּחֹת הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר
כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם וָאֵשֵׁב בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי׃
10 וַיִּתֵּן יְהוָה אֵלַי אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים כְּתֻבִים
בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים וַעֲלֵיהֶם כְּכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה עִמָּכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל׃ 11 וַיְהִי
מִקְצֵץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה נָתַן יְהוָה אֵלַי
אֶת־שְׁנֵי לוּחֹת הָאֲבָנִים לוּחֹת הַבְּרִית׃ 12 וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלַי קוּם רֵד מַהֵר מִזֶּה כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ אֲשֶׁר
הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם
עָשׂוּ לָהֶם מַסֵּכָה׃ 13 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר
רָאִיתִי אֶת־הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא׃
14 הֶרֶף מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם וְאֶמְחֶה אֶת־שְׁמָם
מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי עָצוּם וְרַב
15 מִמֶּנּוּ׃ וָאֵפֶן וָאֵרֶד מִן־הָהָר וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ
וּשְׁנֵי לוּחֹת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי׃ 16 וָאֵרֶא
וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם
עֵגֶל מַסֵּכָה סַרְתֶּם מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶתְכֶם׃

5 ‡ Neq; enim propter iustitias tuas & æquitatem cordis tui ingredieris, vt possideas terras carũ, sed quia illę egerunt impiè, introcunte te deletæ sunt, & vt compleret verbũ suum
6 Dñs quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis Abraam, Isaac, & Iacob. ‡ Scito ergo quòd non propter iustitias tuas Domi-
B nus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimã in possessionẽ, cùm durissimæ ceruicis sis
7 populus. ‡ Meméto & ne obliuiscaris quomodo ad iracundiam prouocaueris Dominũ Deum tuum in solitudine, & ex eo die quo egressus es ex Ægypto vsque ad locum istum semper aduersum Dominum contendisti.
8 ‡ Nam & in Oreb prouocasti eum, & iratus
delere te voluit.
9 ‡ Quando ascendi in monte vt acciperem duas tabulas lapideas pacti quod pepigit vobiscum Dñs, & perseueraui in mõte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens & aquam non bibens.
10 ‡ Deditq; mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito Dei, & continentes omnia verba quæ vobis locutus est in monte de medio ignis quando concio populi congre-
11 gata est. ‡ Cúmq; transissent quadraginta dies & totidem noctes, dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas fœderis.
12 ‡ Dixitq; mihi, Surge & descende hinc ci-
C to quia populus tuus quem eduxisti de Ægypto, deseruerũt velociter viam quam demonstrasti eis, fecerúntque sibi conflatile.
13 ‡ Rursúmque ait Dñs ad me, Cerno quòd populus iste duræ ceruicis sit.
14 ‡ Dimitte me vt conteram eum, & deleam nomen eius de sub cælo, & constituam te super gentem quæ hac maior & fortior sit.
15 ‡ Cúmque de monte ardente descenderem & duas tabulas fœderis vtraque tenerem manu:
16 ‡ Vidissémque peccasse vos Domino Deo vestro, & fecisse vobis vitulum conflatilem, ac deseruisse velociter viam eius quam vobis ostenderat:

5 ‡ Non propter iustitiam tuam neq, propter æquitatem cordis tui, tu ingrederis vt possideas terram
earum, sed propter iniquitatẽ gentium harum Dñs Deus tuus disperdet eos à facie tua, & vt compleret fœdus quod iurauit Dominus patribus vestris
6 Abraam, & Isaac, & Iacob. ‡ Et cognosces hodie, quòd non propter iustitias tuas Dominum Deus
dat tibi terram bonam hanc vt possideas, quoniam populus duræ ceruicis es.
7 ‡ Memento ne obliuiscaris quotquot irritasti Dominum Deum tuum in deserto, à quo die egressi estis
de terra Ægypti donec veneritis in locum hunc, increduli perseueratis circa ea quæ ad Dominum.
8 ‡ Et in Oreb prouocastis Dominum: & iratus
est Dominus in vos vt perderet vos.
9 ‡ Ascendente me in montem vt acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti, quod pepigit ad vos,
& perseueraui in monte quadraginta diebus & quadraginta noctibus, panem non comedi & aquã non bibi.
10 ‡ Et dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas in digito Dei, & in eis omnes sermones,
quos locutus est Dominus ad vos in monte de medio ignis in die congregationis.
11 ‡ Et factum est per quadraginta dies et per quadraginta noctes dedit mihi Dominus duas tabulas
lapideas, tabulas fœderis.
12 ‡ Et dixit Dominus ad me, Surge, descende citò hinc, quoniam deliquit populus tuus, quos eduxisti
de terra Ægypti: transgressi sunt citò de via, quam præcepisti illis; fecerunt sibi conflatile.
13 ‡ Et ait Dominus ad me, dicens: Locutus sum ad te semel & bis, dicens: Vidi populum hunc, & ecce
populus duræ ceruicis est.
14 ‡ Dimitte me vt conteram illos, & deleam nomen eorum de sub cælo, & faciam te in gentem magnam & fortem, & multam magis quàm hæc.
15 ‡ Et reuersus descendi de monte, & mons ardebat igne, & duæ tabulæ fœderis in duabus manibus meis.
16 ‡ Et videns quòd peccauistis coram Domino Deo vestro, & fecistis vobis ipsis vitulum conflatilem, & transgressi estis citò de via quam præcepit
Dominus vobis.

5 ‡ οὐχὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην σου οὐδὲ διὰ τὴν ὀσιότητα τῆς καρδίας
σου σὺ εἰσπορεύῃ κληρονομῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν, ἀλλ' ἢ διὰ τὴν
ἀνομίαν τῶν ἐθνῶν τούτων κύριος ὁ θεός σου ἐξολοθρεύσει
αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου, ⸋ ἵνα στήσῃ τὸν διαθήκην ὃν ὤμοσε
κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν Ἀβραάμ, ⸋ Ἰσαάκ, ⸋ Ἰακώβ.
6 ‡ καὶ γνώσῃ σήμερον, ὅτι οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας σου κύριος
ὁ θεός σου δίδωσί σοι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην κληρονομῆ-
σαι, ὅτι λαὸς σκληροτράχηλός ἐστι.
7 ‡ μνήσθητι μὴ ἐπιλάθῃ ὅσα παρώξυνας κύριον τὸν θεόν
σου ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθετε ἐκ γῆς Αἰγύπτου
ἕως ἤλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἀπειθοῦντες διατελεῖτε τῷ
θεῷ κύριον.
8 ‡ καὶ ἐν χωρὴβ παρωξύνατε κύριον· ⸋ ἐθυμώθη κύριος
ἐφ' ὑμῖν ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς.
9 ‡ διαβαίνοντός μου εἰς τὸ ὄρος λαβεῖν τὰς πλάκας τὰς
λιθίνας, πλάκας διαθήκης, ἃς διέθετο θεὸς ὑμᾶς, ⸋ καθεγε-
νόμην ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα
νύκτας· ἄρτον οὐκ ἔφαγον ⸋ ὕδωρ οὐκ ἔπιον.
10 ‡ καὶ ἔδωκέ μοι κύριος τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας γε-
γραμμένας ἐν τῷ δακτύλῳ τοῦ θεοῦ, ⸋ ἐπ' αὐταῖς πάντες οἱ
λόγοι, οὓς ἐλάλησε κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου
τοῦ πυρὸς ἐν ἡμέρᾳ ἐκκλησίας.
11 ‡ καὶ ἐγένετο διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν ⸋ διὰ τεσσαρά-
κοντα νυκτῶν ἔδωκέ μοι κύριος τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας,
πλάκας διαθήκης.
12 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρός με, ἀνάστηθι κατάβηθι τάχος
ἐντεῦθεν, ὅτι ἠνόμησεν ὁ λαός σου, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύ-
πτου· παρέβησαν τάχυ ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς, ἐποίη-
σαν ἑαυτοῖς χώνευμα.
13 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρός με, λέγων· λελάληκα πρός σε
ἅπαξ ⸋ δίς, λέγων· ἑώρακα τὸν λαὸν τοῦτον ⸋ ἰδοὺ λαὸς σκλη-
14 ροτράχηλός ἐστιν. ‡ ἔασόν με ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς, ⸋ ἐξα-
λείψω τὸ ὄνομα αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ, ⸋ ποιήσω σὲ
εἰς ἔθνος μέγα ⸋ ἰσχυρὸν ⸋ πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦτο.
15 ‡ καὶ ἐπιστρέψας κατέβην ἐκ τοῦ ὄρους, ⸋ τὸ ὄρος ἐκαίετο
πυρί, ⸋ αἱ δύο πλάκες τῆς διαθήκης ἦσαν ταῖς δυσὶ χερσί μου.
16 ‡ καὶ ἰδὼν ὅτι ἡμάρτετε ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ
ἐποιήσατε ὑμῖν ἑαυτοῖς μόσχον χώνευτον, ⸋ παρέβητε τάχυ
ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλατο κύριος ὑμῖν.

תרגום אונקלוס

5 לָא בְּזַכְוָתָךְ וּבְקִשְׁטוּת לִבָּךְ אַתְּ עָלַיִל לְמֵירַת יָת אַרְעָהוֹן אֲרֵי בְּחוֹבֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין יְיָ אֱלָהָךְ מְתָרְכִינוּן מִן קֳדָמָךְ וּבְדִיל לְקַיָּמָא יָת
פִּתְגָמָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתָךְ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ 6 וְיָדַע אֲרֵי לָא בְזַכְוָתָךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּסִדְרָא
לְמֵיהַב לָךְ יָת אַרְעָא טָבָא הָדָא לְמֵירְתָהּ אֲרֵי עַם קְשֵׁי יַרְכָּא דְּאַנְתְּ׃ 7 אִדְכַּר לָא תִנְשֵׁי יָת דְּאַרְגַּזְתָּא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּמַדְבְּרָא לְמִן יוֹמָא דְנַפְקְתָּא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם
עַד דְּמֵיתֵיכוֹן עַד אֲתַרָא הָדֵין מְסָרְבִין הֲוֵיתוּן קֳדָם יְיָ׃ 8 וּבְחוֹרֵב אַרְגַּזְתּוּן קֳדָם יְיָ וְהֲוָה רָגַז מִן קֳדָם יְיָ בְּכוֹן לְשֵׁיצָאָה יַתְכוֹן׃
9 בְּסִפְקִי לְמִטַּל לָחֳמָא דְּמֵן סַפְרַיָּא דִּגְזַר יְהוָה עִמְּכוֹן וְיָתֵיבְנָא בְּטוּרָא אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן לֶחֶמָא לָא אֲכָלְנָא וּמַיָּא לָא
שְׁתֵיתִי׃ 10 וְיָהַב יְיָ לִי יָת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא כְּתִיבִין בְּאֶצְבְּעָא דַיְיָ וְעַלֵיהוֹן כְּכָל פִּתְגָמַיָּא דְמַלֵּיל יְהוָה עִמְּכוֹן בְּטוּרָא
מִגּוֹ אֶשָׁתָא בְּיוֹמָא דְקָהָלָא׃ 11 וַהֲוָה מִסּוֹף אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן יְהַב יְיָ לִי יָת תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא לוּחֵי קְיָמָא׃
12 וַאֲמַר יְיָ לִי קוּם חוֹד בְּפַרְיָע מִכָּא אֲרֵי חַבִּיל עַמָּךְ דְּאַפֵּיקְתָּא מִמִּצְרַיִם סְטוֹ בִּפְרִיעַ מִן אוֹרְחָא דְּפַקֵּידְתִּינוּן עֲבָדוּ לְהוֹן מַתְכָּא׃
13 וַאֲמַר יְיָ לִי לְמֵימַר גְּלֵי קֳדָמַי יָת חוֹבֵי עַמָּא הָדֵין וְהָא עַם קְשֵׁי יַרְכָּא הוּא׃ 14 אֲנַח בְּעֵיתָךְ מִן קֳדָמַי וַאֲשֵׁיצִינִנּוּן וַאֲמְחֵי
יָת שְׁמְהוֹן מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא וְאֶעְבֵּיד יָתָךְ לְעַם תַּקִּיף וְסַגִּי מִנְּהוֹן׃ 15 וְאִתְפְּנֵיתִי וְנָחֵתִית מִן טוּרָא וְטוּרָא בָּעַר בְּאִשָּׁתָא וְתַרְיָן
לוּחֵי קְיָמָא עַל תַּרְתֵּין יְדָי׃ 16 וְחָזֵיתִ וְהָא חֲבִיתוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן עֲבַדְתּוּן לְכוֹן עֵיגְלָ מַתְכָּא סְטִיתוּן בִּפְרִיעַ מִן אוֹרְחָא דְּפַקֵּיד

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Non propter iustitiam tuam neque propter rectitudinem cordis tui, tu ingredieris ad possidendam terram eorum, sed propter peccata po-
pulorum istorum Dominus Deus tuus ejiciet eos à facie tua, & vt confirmet verbum quod iurauit Dominus patribus tuis Abraham, Isaac, & Ia-
cob. 6 Et scies quoniam non propter iustitiam tuam Dominus Deus tuus dabit tibi terram bonam hanc vt possideas eam,
quia tu es populus duræ ceruicis. 7 Memento ne obliuiscaris quomodo ad iracundiam prouocasti Dominum Deum tuum in
deserto; à die quo egressus es de terra Ægypti donec veniſtis vsque ad locum istum rebelles fuistis coram Domino. 8 Et in Oreb prouocastis ad iracundiam Dominum, & fuit ira à facie Domini contra vos vt consumeret vos. 9 Quando ascen-
di in montem vt acciperem duas tabulas lapideas, tabulas pacti; & mansi in monte quadraginta diebus & qua-
draginta noctibus; panem non comedi, & aquam non bibi. 10 Et dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas scriptas digito
Dei, & super eas iuxta omnia verba quæ locutus est Dominus vobiscum de medio ignis in die congregationis. 11 Et factum est post quadraginta dies & quadraginta noctes dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas fœderis.
12 Et dixit Dominus ad me: Surge, descende citò hinc, quia corruptus est populus tuus quem eduxisti de Ægypto: recesserunt citò de via quam
præcepisti eis; fecerunt sibi conflatile. 13 Et ait Dominus ad me, dicens: Notus est coram me populus hic, & ecce po-
pulus duræ ceruicis est. 14 Dimitte deprecationem tuam à conspectu meo vt consumam eos, & delebo nomen eorum de sub cœ-
lo, & faciam te in populum fortiorem & maiorem his. 15 Et diuerti & descendi de monte, & mons ardebat igni, & duæ tabulæ
fœderis erant in duabus manibus meis. 16 Et vidi, & ecce peccastis coram Domino Deo vestro, fecistis vobis vitulum conflatilem;
celeriter citò à via quam præcepit Dominus vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

17 * וָאֶתְפֹּשׂ בִּשְׁנֵי הַלֻּחֹת וָאַשְׁלִכֵם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי
18 וָאֲשַׁבְּרֵם לְעֵינֵיכֶם: * וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה
כָּרִאשֹׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם
לֹא אָכַלְתִּי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי עַל כָּל־חַטַּאתְכֶם
אֲשֶׁר חֲטָאתֶם לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ:
19 * כִּי יָגֹרְתִּי מִפְּנֵי הָאַף וְהַחֵמָה אֲשֶׁר קָצַף יְהוָה
עֲלֵיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֵלַי גַּם
20 בַּפַּעַם הַהִוא: * וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד
לְהַשְׁמִידוֹ וָאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִיא:
21 * וְאֶת־חַטַּאתְכֶם אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם אֶת־הָעֵגֶל
לָקַחְתִּי וָאשְׂרֹף אֹתוֹ בָּאֵשׁ וָאכֹּת אֹתוֹ טָחוֹן הֵיטֵב
עַד אֲשֶׁר־דַּק לְעַפֵּר וָאַשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרוֹ אֶל־הַנַּחַל
22 הַיֹּרֵד מִן־הָהָר: * וּבְתַבְעֵרָה וּבְמַסָּה
וּבְקִבְרֹת הַתַּאֲוָה מַקְצְפִים הֱיִיתֶם אֶת־יְהוָה:
23 * וּבְשָׁלַח יְהוָה אֶתְכֶם מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לֵאמֹר
עֲלוּ וּרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם וַתַּמְרוּ אֶת־
פִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא הֶאֱמַנְתֶּם לוֹ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם
24 בְּקֹלוֹ: * מַמְרִים הֱיִיתֶם עִם־יְהוָה מִיּוֹם דַּעְתִּי
25 אֶתְכֶם: * וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי יְהוָה אֵת אַרְבָּעִים הַיּוֹם
וְאֵת אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפָּלְתִּי כִּי־אָמַר
יְהוָה לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם: 26 * וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
וָאֹמַר אֲדֹנָי יְהוִה אַל־תַּשְׁחֵת עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ
אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְגָדְלֶךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיָד
27 חֲזָקָה: * זְכֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב
אַל־תֵּפֶן אֶל־קְשִׁי הָעָם הַזֶּה וְאֶל־רִשְׁעוֹ וְאֶל־
28 חַטָּאתוֹ: * פֶּן־יֹאמְרוּ הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָנוּ מִשָּׁם
מִבְּלִי יְכֹלֶת יְהוָה לָהֲבִיאָם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר
לָהֶם וּמִשִּׂנְאָתוֹ אוֹתָם הוֹצִיאָם לַהֲמִתָם בַּמִּדְבָּר:
29 * וְהֵם עַמְּךָ וְנַחֲלָתֶךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ בְכֹחֲךָ הַגָּדֹל
וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה:

17 *Proieci tabulas de manibus meis, confregíque eas in conſpectu veſtro.
18 *Et procidi ante Dominũ ſicut prius quadraginta diebus & noctibus, panem non comedens & aquam non bibens, propter omnia peccata veſtra quæ geſsiſtis cõtra Dominum, & eum ad iracundiam prouocaſtis.
19 *Timui enim indignationem & iram illius, qua aduerſum vos concitatus, delere vos voluit. Et exaudiuit me Dominus etiã hac vice.
20 *Aduerſum Aaron quoq; vehementer iratus voluit eum conterere, & pro illo ſimiliter
21 deprecatus ſum. *Peccatum autẽ veſtrum quod feceratis, id eſt, vitulum, arripiens, igne combuſsi, & in fruſta comminuens, omnino quoque in puluerem redigens, proieci in torrentem qui de monte deſcendit.
22 *In incendio quoq; & in tentatione, & in ſepulchris concupiſcentiæ prouocaſtis Dominum. *Et quãdo miſit vos de Cades-barne dicens: Aſcendite & poſsidete terram quam
D dedi vobis, & contempſiſtis imperium Domini Dei veſtri, & non credidiſtis ei, neque vocem eius audire voluiſtis:
24 *Sed ſemper fuiſtis rebelles à die qua noſse
25 vos cœpi. *Et iacui coram Domino quadraginta diebus ac noctibus, quibus eum ſupplíciter deprecabar, ne deleret vos vt fuerat comminatus.
26 *Et orans dixi, Domine Deus ne diſperdas populum tuum & hęreditatem tuã quam redemiſti in magnitudine tua, quos eduxiſti in manu forti.
27 *Recordare ſeruorum tuorum Abraam, Iſaac, & Iacob. Ne aſpicias duritiam populi huius & impietatem atque peccatum.
28 *Ne forte dicant habitatores terræ de qua eduxiſti nos, Nõ poterat Dominus introducere eos in terram quam pollicitus eſt eis, & oderat illos; idcirco eduxit vt interficeret eos in ſolitudine.
29 *Qui ſunt populus tuus & hæreditas tua, quos eduxiſti in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento.

תרגום אונקלוס

17 וְאֶחֱדִית בְּתַרְיִן לוּחַיָּא וְרַמֵּיתִנוּן מֵעַל תַּרְתֵּין יְדַי וְתַבַּרְתִּינוּן לְעֵינֵיכוֹן: 18 וְאִשְׁתַּטְחֵית קֳדָם יְיָ כְּ֫קַדְמָיְתָא אַרְבְּעִין יְקָמִין וְאַרְבְּעִין
רְגָזָא וְתֵיקְפָא דְּרָגֵז יְיָ עֲלֵיכוֹן לְשֵׁיצָאוּתְכוֹן וְקַבֵּיל יְהוֹדָה צְלוֹתִי אַף בְּזִימְנָא הַהִיא: 19 וְעַל אַהֲרֹן הֲוָה רָגֵז מִן קֳדָם יְיָ לְחַבָּלוּתֵיהּ וְצַלֵּיתִי אַף עַל אַהֲרֹן בְּעִידָנָא הַהוּא:
20 וְיָתֵיר חוֹבְתְכוֹן דַּעֲבַרְתּוּן יָת עֶגְלָא נְסֵיבִית וְאוֹקִידִית בְּנוּרָא וְשֵׁפְיֵת
21 פַּרְגִין מַנְיְהוֹן קֳדָם יְיָ: וְכַד שְׁלַח יְיָ יְהֵכוֹן מִרְקַם לְמֵימַר סְקוּ יְתִיבוּ יָת אַרְעָא דְּיְהַבֵּית לְכוֹן וְסָרְבְתּוּן עַל פֵּימָרָא
יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְלָא הֵימַנְתּוּן לֵיהּ וְלָא קַבֶּלְתּוּן לְמֵימְרֵיהּ: 24 מְסָרְבִין הֲוֵיתוּן קֳדָם יְיָ מִיּוֹמָא דְּיָדַעְתִּי יְתְכוֹן: 25 וְאִשְׁתַּטְחֵית קֳדָם יְיָ
אַרְבְּעִין יְסָפִין וְיָת אַרְבְּעִין לֵילְיָא דְּאִשְׁתַּטְחֵית אֲרֵי אֲמַר יְיָ לְשֵׁיצָאוּתְכוֹן: 26 וְצַלֵּיתִי קֳדָם יְיָ וַאֲמָרִית יְיָ אֱלָהִים לָא תְחַבֵּל
עַמָּךְ וְאַחְסַנְתָּךְ דְּפָרַקְתָּ בְּתַקְפָּךְ דְּאַפֵּקְתָּנָא מִמִּצְרַיִם בִּידָא תַּקִּיפְתָּא: 27 לְקַיֶּימְתְּ שְׁמָא מֵהֵימָן לְחוֹבֵי יְהוֹדָה וְלַחֲטוֹהִין וְלִחְטָאֵיהוֹן
לְאַרְעָא דְּמֵילֵיל לְהוֹן וּמִדְּסָנֵי יָתְהוֹן אַפֵּיקִינוֹן לְקַשָּׁלֵיהוֹן בְּמַדְבְּרָא: 28 וְלָמָא יֵימְרוּן דַּיָּרֵי אַרְעָא דְּאַפֵּקְתָּנָא מִסְּהִיקִין לְמֵיעַל יְכֹלָא קֳדָם יְיָ לְאַעָלָיהוֹהִי
וּבְרַם לְמִסְנֵי יָתְהוֹן אַפֵּיקִינוֹן לְקַשָּׁלֵיהוֹן בְּמַדְבְּרָא: 29 וְאִנּוּן עַמָּךְ וְאַחְסַנְתָּךְ דְּאַפֵּיקְתָּא בְּחֵילָךְ רַבָּא

17 *καὶ ἐπιλαβόμενος τῶν δύο πλακῶν, ἔρριψα αὐτὰς
ἀπὸ τῶν δύο χειρῶν μου, καὶ συνέτριψα αὐτὰς ἐναντίον ὑμῶν.
18 *καὶ ἐδεήθην ἐναντι κυρίου δεύτερον καθάπερ καὶ τὸ πρότερον· τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἄρτον οὐκ
ἔφαγον, καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιον περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν
ὧν ἡμαρτετε ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ
19 παροξῦναι αὐτόν. *καὶ ἐμφοβός εἰμι διὰ τὴν ὀργὴν καὶ τὸν
θυμόν, ὅτι παρῳξύνθη κύριος ἐφ' ὑμῖν τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς, καὶ εἰσήκουσε κύριος ἐμοῦ καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.
20 *καὶ Ααρὼν ἐθυμώθη κύριος σφόδρα τοῦ ἐξολοθρεῦσαι
αὐτόν· καὶ ηὐξάμην καὶ περὶ Ααρὼν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.
21 *καὶ τὴν ἁμαρτίαν ὑμῶν ἣν ἐποιήσατε τὸ μόσχον ἔλαβον,
καὶ κατέκαυσα αὐτὸν πυρί, καὶ κατέκοψα αὐτὸν καὶ κατήλασα
σφόδρα ἕως οὗ ἐγένετο λεπτόν, καὶ ἐρριψάμην ὡσεὶ κονιορτός, καὶ ἔρριψα τὸν κονιορτὸν εἰς τὸν χειμάρρουν τὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
22 ὄρους. *καὶ ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, καὶ ἐν τῷ πειρασμῷ, καὶ ἐν τοῖς
μνήμασι τῆς ἐπιθυμίας παροξύνοντες ἦτε κύριον τὸν θεὸν
23 ἡμῶν. *ὅτε ἐξαπέστειλε κύριος ὑμᾶς ἐκ καδὴς βαρνή,
λέγων· ἀναβαίνετε καὶ κληρονομήσατε τὴν γῆν, ἣν δέδωμι ὑμῖν,
καὶ ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
24 *καὶ ἀπειθοῦντες ἦτε τὰ μετὰ κύριον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγνώσθη ὑμῖν. *καὶ ἐδεήθην ἐναντι κυρίου τεσσαράκοντα
25 ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ὅσας ἐδεήθην, εἶπε γὰρ κύριος
ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς.
26 *καὶ ηὐξάμην πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπα, κύριε κύριε, μὴ ἐξολοθρεύσῃς τὸν λαόν σου, καὶ τὴν κληρονομίαν σου, ἣν ἐλυτρώσω
ἐν τῇ ἰσχύι σου τῇ μεγάλῃ, ὃς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν
τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ, καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ.
27 *μνήσθητι δούλων σου Αβραὰμ καὶ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ τῶν προπατόντων
σου, οἷς ὤμοσας καθ' ἑαυτοῦ, καὶ εἶπας πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην, ἣν εἶπα δώσω τῷ σπέρματι σου, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
28 *μήποτε εἴπωσιν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ὅθεν ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκεῖθεν, λέγοντες· διὰ τὸ
μὴ δύνασθαι κύριον εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν, ἣν εἶπεν
αὐτοῖς καὶ διὰ τὸ μισῆσαι κύριον αὐτούς, ἐξήγαγεν αὐτοὺς
29 ἀποκτεῖναι ἐν τῇ ἐρήμῳ. *οἵτινες λαός σου καὶ κληρονομία
σου, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν τῇ ἰσχύι σου τῇ μεγάλῃ,
καὶ ἐν τῷ βραχίονι σου τῷ ὑψηλῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 "Et apprehendi duas tabulas, & proieci eas de duabus manibus meis, & confregi eas ante oculos veſtros.
18 "Et proſtratus ſum coram Domino ſicut prius; quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, panem non comedi, & aquam non bibi, propter omnia peccata veſtra in quibus peccaſtis faciendo quod malum eſt coram Domino ad irritandum eum.
19 "Timui enim propter iram & indignationem qua
20 "Contra Aaron quoque fuit ira à facie Domini vt diſperderet eum. & oraui etiam pro Aaron in illo tempore.
21 "Et peccatum veſtrum quod feciſtis, vitulum tuli & combuſſi eum igni, & comminui eum in pillo vehementer, donec fuit comminutum in puluerem, & fecit Dominus contra vos vt conſumeret vos. Et ſuſcepit Dominus orationem meam etiam in tempore illo.
22 "In incendio quoque & in tentatione & in ſepulchris concupiſcentium
ſtatus eſt Dominus quoque fuit ira à facie Domini vt diſperderet eum. & oraui etiam pro Aaron in illo tempore.
ſtrum quod feciſtis, id eſt, vitulum tuli & combuſſi eum igni, & comminui eum in pillo vehementer, donec fuit comminutum in puluerem, & proieci puluerem eius in torrentem qui deſcendit de monte.
23 "Et quando miſit vos Dominus de Cades-barne, dicens: Aſcendite & poſſidete terram quam dedi vobis, re-
belles fuiſtis verbo Domini Dei veſtri, & non credidiſtis ei neque obediſtis verbo eius.
24 "Et proſtratus ſum coram Domino quadraginta diebus & quadraginta noctibus quibus proſtratus ſum,
25 "Et oraui coram Domino, & dixi: Domine Deus ne diſſipes populum tuum
26 "Recordare ſeruorum tuorum
27 & hæreditatem tuam quam redemiſti in fortitudine tua, quem eduxiſti de Ægypto in manu forti.
Abraham, Iſaac, & Iacob: ne aſpicias duritiam populi huius, & impietatem eorum, & peccata eorum.
28 "Ne forte dicant habitatores terræ de qua eduxiſti nos, Eo quòd non erat poteſtas coram Domino vt introduceret eos in terram quam locutus eſt eis, & quia oderat illos, eduxit eos vt occideret eos in deſerto.
29 "Et ipſi ſunt populus tuus & hæreditas tua, quos eduxiſti in fortitudine tua magna, & in brachio tuo excelſo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

יוד

1 בָּעֵת הַהִוא אָמַר יְהוָה אֵלַי פְּסָל־לְךָ
שְׁנֵי־לוּחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה
2 וְעָשִׂיתָ לְךָ אֲרוֹן עֵץ: 2 וְאֶכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת אֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר
3 שִׁבַּרְתָּ וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן: 3 וָאַעַשׂ אֲרוֹן עֲצֵי
שִׁטִּים וָאֶפְס�ל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וָאַעַל
4 הָהָרָה וּשְׁנֵי הַלֻּחֹת בְּיָדִי: 4 וַיִּכְתֹּב עַל־הַלֻּחֹת
כַּמִּכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֵת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּהַר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקָּהָל
5 וַיִּתְּנֵם יְהוָה אֵלָי: 5 וָאֵפֶן וָאֵרֵד מִן־הָהָר
וָאָשֶׂם אֶת־הַלֻּחֹת בָּאָרוֹן אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וַיִּהְיוּ שָׁם
כַּאֲשֶׁר צִוַּנִי יְהוָה: 6 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרֹת
בְּנֵי־יַעֲקָן מוֹסֵרָה שָׁם מֵת אַהֲרֹן וַיִּקָּבֶר שָׁם
7 וַיְכַהֵן אֶלְעָזָר בְּנוֹ תַּחְתָּיו: 7 מִשָּׁם נָסְעוּ הַגֻּדְגֹּדָה
וּמִן הַגֻּדְגֹּדָה יָטְבָתָה אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם: 8 בָּעֵת הַהִוא
הִבְדִּיל יְהוָה אֶת־שֵׁבֶט הַלֵּוִי לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ
9 בִּשְׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: 9 עַל־כֵּן לֹא הָיָה לְלֵוִי
חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם־אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר
10 דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לוֹ: 10 וְאָנֹכִי עָמַדְתִּי בָהָר כַּיָּמִים
הָרִאשֹׁנִים אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע
יְהוָה אֵלַי גַּם בַּפַּעַם הַהִוא לֹא־אָבָה יְהוָה הַשְׁחִיתֶךָ:
11 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי קוּם לֶךְ לְמַסַּע לִפְנֵי הָעָם
וְיָבֹאוּ וְיִרְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָם
לָתֵת לָהֶם: 12 וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם־לְיִרְאָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה
אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ
וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:

CAP. X.

1 IN tempore illo dixit Dominus ad me, Dola tibi duas tabulas lapideas sicut priores Bacon
A fuerunt, & ascende ad me in montem, faciesq; arcam ligneam.
2 2 Et scribam in tabulis verba quæ fuerunt
in his quas antè confregisti, ponésque eas in
arca.
3 3 Feci igitur arcá de lignis sethim. Cúmq;
dolassem duas tabulas lapideas instar prioru,
ascendi in montem habens eas in manibus.
4 4 Scripsitque in tabulis iuxta id quod
prius scripserat verba decem, quæ locutus est
Dñs ad vos in monte de medio ignis, quando
populus congregatus est, & dedit eas mihi.
5 5 Reuersúsque de monte descendi, & posui
tabulas in arcam quam feceram, quæ hucusq;
ibi sunt sicut mihi præcepit Dominus. Num.
6 6 Filij autem Israel mouerunt castra ex Be-
roth filiorum Iachan in Mosera, vbi Aaron
B mortuus & sepultus est, pro quo sacerdotio
7 functus est Eleazar filius eius. 7 Inde venc-
runt in Gadgad, de quo loco profecti castra-
metati sunt in Iethabatha in terra aquarum
atque torrentium.
8 8 Eo tempore separaui tribum Leui vt por-
taret arcam fœderis Domini, & staret corá eo
in ministerio, ac bene diceret in nomine illius
vsque in præsentem diem.
9 9 Quamobrem non habuit Leui partē ne-
que possessionem cum fratribus suis, quia ipse
Dominus possessio eius est, sicut promisit ei
Dominus Deus tuus.
10 10 Ego autem steti in mōte sicut prius, qua-
draginta diebus ac noctibus; exaudiuitq; me
Dominus etiam hac vice, & te perdere noluit.
11 11 Dixítque mihi, Vade & præcede populum
C vt ingrediatur & possideat terram, quam iu-
raui patribus eorum vt tradcrem eis.
12 12 Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus Supra
petit à te, nisi vt timeas Dominum Deum
tuum, & ambules in viis eius & diligas eum,
ac seruias Domino Deo tuo in toto corde tuo
& in tota anima tua?

CAP. XI.

IN illo tempore dixit Dominus ad me, Dola tibi duas tabulas lapideas sicut primas, & ascende ad me in montem, & facies tibi arcam ligneam.
2 Et scribam super tabulas verba, quæcunque fuerunt in tabulis primis, quas confregisti, et pones eas in arcam.
3 Et feci arcam de lignis incorruptibilibus, & dolaui duas tabulas lapideas, sicut primæ, et ascendi in montē, & duæ tabulæ in duabus manibus meis.
4 Et scripsit super tabulas secundum scripturam primam decem verba, quæ locutus est Dominus ad vos in monte de medio ignis in die congregationis. & dedit eas Dominus mihi.
5 Et reuersus descendi de monte, & posui tabulas in arcam, quam feceram, & fuerunt ibi, sicut præcepit mihi Dominus.
6 Et filij Israel profecti sunt de Beroth filiorum Iachan in Mosera; illic mortuus est Aaron, & sepultus est illic, & sacerdotio functus est Eleazar filius eius pro eo. 7 Illinc profecti sunt in Gadgad, & de Gadgad, ad Iethabatha, terram vbi torrentes aquarum.
8 In illo tempore separauit Dominus tribum Leui, vt portaret arcam fœderis Domini, vt staret coram Domino, vt ministraret & precaretur in nomine eius vsque in diem hanc.
9 Propter hoc non erit Leuitis pars & possessio apud fratres suos; Dominus ipse possessio eius, sicut dixit ei Dominus Deus vester.
10 Et ego steti in monte quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & exaudiuit me Dominus, & in tempore illo non voluit Dominus perdere vos.
11 Et dixit Dominus ad me, Vade, præcede coram populo hoc, & ingrediantur & possideant terram, quam iuraui patribus eorum vt darem eis.
12 Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, vt ambules in omnibus viis eius, & diligas eum, & seruias Domino Deo tuo, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

ι΄.

1 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ εἶπε κύριος πρός με, λάξευσον σεαυτῷ δύο πλάκας λιθίνας ὥσπερ τὰς πρώτας, καὶ ἀνάβηθι πρός με εἰς τὸ ὄρος, καὶ ποιήσεις σεαυτῷ κιβωτὸν ξυλίνην.
2 Καὶ γράψω ἐπὶ τὰς πλάκας τὰ ῥήματα, ὅσα ἦν ἐν ταῖς πλαξὶ ταῖς πρώταις, αἷς συνέτριψας, καὶ ἐμβαλεῖς αὐτὰς εἰς τὴν κιβωτόν.
3 Καὶ ἐποίησα κιβωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ ἐλάξευσα τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας, ὥσπερ αἱ πρῶται, καὶ ἀνέβην εἰς τὸ ὄρος, καὶ αἱ δύο πλάκες ἐπὶ ταῖς δυσὶ χερσί μου.
4 καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τὰς πλάκας κατὰ τὴν γραφὴν τὴν πρώτην δέκα λόγους, οὓς ἐλάλησε κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐν ἡμέρᾳ τῆς συναγωγῆς· καὶ ἔδωκεν αὐτὰς κύριος ἐμοί.
5 καὶ ἐπιστρέψας κατέβην ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἐνέβαλον τὰς πλάκας εἰς τὴν κιβωτόν, ἣν ἐποίησα, καὶ ἦσαν ἐκεῖ, καθὰ ἐνετείλατό μοι κύριος.
6 καὶ οἱ υἱοὶ Ισραηλ ἀπῆραν ἐκ Βηρὼθ υἱῶν ἰακὰν μοσηρά· ἐκεῖ ἀπέθανεν Ααρών, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ, καὶ ἱερατεύσεν ἐλεάζαρ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
7 ἐκεῖθεν ἀπῆραν εἰς γαδγάδ, καὶ ἀπὸ γαδγάδ, εἰς ἐτεβαθὰ γῆν, ὑδάτων χείμαρροι ὑδάτων.
8 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ διέχωρισε κύριος τὴν φυλὴν τὴν λευί, αἴρειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, παρεστάναι ἐναντίον κυρίου, λειτουργεῖν καὶ ἐπεύχεσθαι τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
9 διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι τοῖς λευίταις μερὶς καὶ κλῆρος μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, κύριος αὐτὸς κληρος αὐτοῦ, καθὰ εἶπεν αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.
10 Κἀγὼ ἔστην ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, καὶ εἰσήκουσέ μου κύριος καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οὐκ ἠθέλησε κύριος ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς.
11 καὶ εἶπεν κύριος πρός με, Βάδιζε ἀπαρον ἔναντι τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ εἰσπορευέσθωσαν καὶ κληρονομείτωσαν τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι αὐτοῖς.
12 καὶ νῦν Ισραηλ τί κύριος ὁ θεός σου αἰτεῖται παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν σου, πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ἀγαπᾶν αὐτόν, καὶ λατρεύειν κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου.

תרגום אונקלוס

יוד

1 בְּעִדָּנָא הַהוּא אֲמַר יְיָ לִי פְּסַל לָךְ תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא כְּקַדְמָאֵי וּסְק לְקֳדָמַי לְטוּרָא וְתַעְבַּד לָךְ אֲרוֹנָא דְּעָא:
2 וְאֶכְתֹּב עַל לוּחַיָּא יָת פִּתְגָמַיָּא דַּהֲווֹ עַל לוּחַיָּא קַדְמָאֵי דְּתַבַּרְתְּ יָת וְתִשַׁוֵּינוּן כַּאֲרוֹנָא:
3 וְעַבְדִית אֲרוֹנָא דְּעָצֵי שִׁטִּין וּפְסֵלִית תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא כְּקַדְמָאֵי וְסַלֵּיקִית לְטוּרָא וּתְרֵין לוּחַיָּא בִּידָי:
4 וּכְתַב עַל לוּחַיָּא כִּכְתָבָא קַדְמָאָה יָת עֲשָׂרֶת פִּתְגָמַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ עִמְּכוֹן בְּטוּרָא מִגּוֹ אִשָּׁתָא בְּיוֹמָא דְּקָהָלָא וְיָהַבִינוּן יְיָ לִי:
5 וְאִתְפְּנֵיתִי וְנָחַתִית מִן טוּרָא וְשַׁוֵּיתִי יָת לוּחַיָּא בַּאֲרוֹנָא דַּעֲבַדִית וַהֲווֹ תַמָּן כְּמָא דְּפַקְּדָנִי יְיָ:
6 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְטָלוּ מִבְּאֵרוֹת בְּנֵי יַעֲקָן לְמוֹסֵרָה תַּמָּן מִית אַהֲרֹן וְאִתְקְבַר תַּמָּן וְשַׁמֵּשׁ אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי:
7 מִתַּמָּן נְטָלוּ לְגֻדְגֹּדָה וּמִן גֻּדְגֹּדָה לְיָטְבָתָה אַרְעָא נַגְּדָא נַחֲלִין דְּמַיָּא:
8 בְּעִדָּנָא הַהוּא אַפְרֵישׁ יְיָ יָת שִׁבְטָא דְּלֵוִי לְמִטַּל יָת אֲרוֹן קְיָמָא דְּיָיָ לְמִיקַם קֳדָם יְיָ לְשַׁמָּשׁוּתֵיהּ וּלְבָרְכָא בִּשְׁמֵיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין:
9 עַל כֵּן לָא הֲוָה לְלֵוִי חוּלָק וְאַחְסָנָא עִם אֲחוֹהִי מֵהֵנָן דְּיָיָ הוּא אַחְסָנְתֵּיהּ כְּמָא דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָךְ לֵיהּ:
10 וַאֲנָא קַיְימִית בְּטוּרָא כְּיוֹמַיָּא קַדְמָאֵי אַרְבְּעִין יְסָמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן וְקַבֵּיל יְיָ מִנִּי אַף בְּזִמְנָא הָדֵין לָא אָבָא יְיָ לְחַבָּלוּתָךְ:
11 וַאֲמַר יְיָ לִי קוּם אֱזַל לְמִטַּל קֳדָם עַמָּא וְיֵעֲלוֹן וְיֵרְתּוּן יָת אַרְעָא דְּקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן:
12 וּכְעַן יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלָהָךְ מְבַע מִנָּךְ אֱלָהָךְ לְמִדְחַל מִן יְיָ אֱלָהָךְ לְמִהַךְ בְּכָל אָרְחָתֵיהּ וּלְמִרְחְמֵיהּ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

IN tempore illo dixit Dominus ad me, Dola tibi duas tabulas lapideas sicut priores, & ascende ad me in montem, & facies tibi arcam ligneam.
2 Et scribam super tabulas verba quæ erant super tabulas priores quas confregisti, & pones eas in arca.
3 Et feci arcam de lignis sethim, & dolaui duas tabulas lapideas sicut priores, & ascendi in montem, & duas tabulas lapideas habebam in manu mea.
4 Et scripsit in tabulis iuxta scripturam priorem decem verba quæ locutus est Dominus vobiscum in monte de medio ignis in die congregationis, & dedit eas Dominus mihi.
5 Et reuersus sum & descendi de monte, & posui tabulas in arca quam feci, & fuerunt ibi, sicut præcepit mihi Dominus.
6 Et filij Israel profecti sunt de Beroth filiorum Iachan in Mosera, vbi mortuus est Aaron & sepultus est ibi, & ministrauit Eleazar filius eius pro eo. 7 Inde profecti sunt in Gadgad, & de Gadgad in Iatabatha, in terram in qua fluunt torrentes aquarum.
8 In tempore illo separauit Dominus tribum Leui, vt portaret arcam fœderis Domini, & vt staret coram Domino vt ministraret ei, & vt benediceret in nomine eius ipsa sunt hæreditas eius sicut locutus est ei Dominus Deus tuus.
9 Propterea non habuit Leui partem, & hæreditatem cum fratribus suis: quia dona quæ dedit ei Dominus, ipsa sunt hæreditas eius sicut locutus est ei Dominus Deus tuus.
10 Et ego steti in monte sicut diebus prioribus quadraginta diebus & quadraginta noctibus; & suscepit Dominus orationem meam etiam hac vice, & noluit Dominus disperdere te.
11 Et dixit Dominus ad me, Surge, vade vt proficiscaris coram populo, vt ingrediantur & possideant terram quam iuraui patribus suis vt traderem eis.
12 Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus quærit à te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & vt ambules in omnibus viis quæ rectæ sunt coram eo, & vt diligas eum, vt seruias coram Domino Deo tuo in toto corde tuo, & in tota anima tua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * לִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְאֶת־חֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
14 מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְטוֹב לָךְ: * הֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ הַשָּׁמַיִם
15 וּשְׁמֵי הַשָּׁמָיִם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר בָּהּ: * רַק
בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יְהוָה לְאַהֲבָה אוֹתָם וַיִּבְחַר בְּזַרְעָם
אַחֲרֵיהֶם בָּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים כַּיּוֹם הַזֶּה:
16 * וּמַלְתֶּם אֶת־עָרְלַת לְבַבְכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תַקְשׁוּ
17 עוֹד: * כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים
וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר
18 לֹא־יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: * עֹשֶׂה מִשְׁפַּט
יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה:
19 * וַאֲהַבְתֶּם אֶת־הַגֵּר כִּי־גֵרִים הֱיִיתֶם בְּאֶרֶץ
20 מִצְרָיִם: * אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּירָא אֹתוֹ תַעֲבֹד
21 וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ: הוּא תְהִלָּתְךָ וְהוּא
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּךָ אֶת־הַגְּדֹלֹת וְאֶת־
22 הַנּוֹרָאֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ: בְּשִׁבְעִים נָפֶשׁ
יָרְדוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרַיְמָה וְעַתָּה שָׂמְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב:

יא

1 * וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַרְתָּ
מִשְׁמַרְתּוֹ וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וּמִצְוֹתָיו כָּל־הַיָּמִים:
2 * וִידַעְתֶּם הַיּוֹם כִּי לֹא אֶת־בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר
לֹא־יָדְעוּ וַאֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֶת־מוּסַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֶת־גָּדְלוֹ אֶת־יָדוֹ הַחֲזָקָה וּזְרֹעוֹ הַנְּטוּיָה:
3 * וְאֶת־אֹתֹתָיו וְאֶת־מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ
4 מִצְרַיִם לְפַרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וּלְכָל־אַרְצוֹ:
* וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֵיל מִצְרַיִם לְסוּסָיו וּלְרִכְבּוֹ
אֲשֶׁר הֵצִיף אֶת־מֵי יַם־סוּף עַל־פְּנֵיהֶם בְּרָדְפָם
אַחֲרֵיכֶם וַיְאַבְּדֵם יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
5 * וַאֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם בַּמִּדְבָּר עַד־בֹּאֲכֶם עַד־
הַמָּקוֹם הַזֶּה:

13 * Custodiásq, mandata Domini & ceremonias eius quas ego hodie præcipio tibi, vt bene sit tibi.
14 * En Domini Dei tui cœlum est, & cœlum cœli, terra & omnia quæ in ea sunt:
15 * Et tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & amauit eos, elegítque semen eorum post eos, id est, vos de cunctis gentibus, sicut hodie comprobatur.
16 * Circuncidite igitur præputium cordis vestri, & ceruicem vestrā ne indуretis amplius.
17 * Quia Dominus Deus vester ipse est Deus
D Deorum, & Dominus dominantium, Deus magnus & potens & terribilis, qui personam non accipit nec munera.
18 * Facit iudicium pupillo & viduæ, amat peregrinum & dat ei victum atque vestitum.
19 * Et vos ergo amate peregrinos, quia & ipsi fuistis aduenæ in terra Ægypti.
20 * Dominum Deum tuum timebis, & ei soli seruies. Ipsi adhærebis, iurabísq; in nomine
21 illius. * Ipse est laus tua & Deus tuus, qui fecit tibi hæc magnalia & terribilia, quæ viderunt oculi tui.
22 * In septuaginta animabus descenderunt patres tui in Aegyptum, & ecce nunc multiplicauit te Dñs Deus tuus sicut astra cœli.

CAP. XI.

1 AMa itaq; Dominum Deum tuum, & obserua præcepta eius & ceremonias, iudicia atque mandata omni tempore.
2 * Cognoscite hodie quæ ignorant filij vestri qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri: magnalia eius & robustam manū extentúmque brachium:
3 * Signa & opera quæ fecit in medio Aegypti Pharaoni regi & vniuersæ terræ eius;
4 * Omníque exercitui Aegyptiorū & equis ac curribus; quomodo operuerint eos aquæ maris rubri, cùm vos persequerentur, & deleuerit eos Dominus vsq; in præsentem diem.
5 * Vobísque quæ fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum.

תרגום אונקלוס

13 לְמִטַּר יְת פִּקּוּדַיָּא דְיְיָ קְיָמוּתֵיהּ דְּאָנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין דְּיִטַּב לָךְ:
14 הָא דַיְיָ אֱלָהָךְ שְׁמַיָּא וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא אַרְעָא וְכָל דְּבָהּ:
15 לְחוֹד בַּאֲבָהָתָךְ צְבִי יְהוָה לְרַחֲמָם יְהוֹנָן בָּתְרֵיהוֹן בְּבָנַיְהוֹן מִכָּל עַמְמַיָּא כְּיוֹמָא הָדֵין:
16 וְתֶעְדוּן יַת מַטְשְׁמַשְׁתְּכוֹן לְבָבְכוֹן וְקָדָּלְכוֹן לָא תְקַשְׁיוּן עוֹד:
17 אֲרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהּ אֱלָהִין וּמָרֵי מַלְכִין אֱלָהָא רַבָּא גִּבָּרָא וְדָחִיל דְּלָא קָרְסוֹתֵי מְסַב אַפִּין וְאָפֵּי לָא
לְקַבָּלָא שׁוֹחְדָא:
18 עָבִיד דִּין יַתּוֹם וְאַרְמְלָא וְרָחֵם לֵיהּ מְזוֹנָא וְכִסּוּ:
19 וְתִרְחֲמוּן יַת גִּיּוֹרָא אֲרֵי דַיָּרִין הֲוֵיתוּן בְּאַרְעָא
דְּמִצְרָיִם:
20 יַת יְיָ אֱלָהָךְ תִּדְחַל וְקֳדָמוֹהִי תִּפְלַח וְלֵיהּ תִּתְקְרֵב וּבְשִׁמֵיהּ תְּקַיֵּים:
21 הוּא תִשְׁבָּחְתָּךְ וְהוּא אֱלָהָךְ דַּעֲבַד עִמָּךְ
יַת רַבְרְבַתָּא וְיָת חֲסִינְתָּא הָאִלֵּין דַּחֲזָאוּ עֵינָיךְ:
22 בְּשִׁבְעִין נַפְשִׁין נְחַתוּ אֲבָהָתָךְ לְמִצְרַיִם וּכְעַן שַׁוִּינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְמִנְי:

יא

1 וְתִרְחֵם יַת יְיָ אֱלָהָךְ וְתִטַּר מִטְּרַהּ מֵימְרֵהּ וּקְיָמוֹהִי וְדִינוֹהִי וּפִקּוּדוֹהִי כָּל יוֹמַיָּא:
2 וְתִדְּעוּן יוֹמָא דֵין אֲרֵי לָא יַת
בְּנֵיכוֹן דְּלָא יְדָעוּ וּדְלָא חֲזוֹ יַת אֻלְפָּנָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן יַת רַבְרְבוּתֵיהּ יַת יְדֵיהּ תַּקִּיפָא וּדְרָעֵיהּ מְרַמְמָא:
3 וְיַת מַצְרָיִם לְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וּלְכָל אַרְעֵיהּ:
4 וְיָת דַּעֲבַד לְמִשְׁרְיָתָא מִצְרָאֵי לְסוּסָוֵיהוֹן וּלְרִתְכֵיהוֹן דְּאַשְׁוִיף יַת מֵי יַמָּא דְסוּף
עַל אַפֵּיהוֹן כַּד רָדְפִין בָּתְרֵיכוֹן וְאוֹבִידִינוּן יְיָ עַד יוֹמָא הָדֵין:
5 וְיָת דַּעֲבַד לְכוֹן בְּמַדְבְּרָא עַד מֵיתֵיכוֹן עַד אַתְרָא הָדֵין:

13 * Ut custodias mandata Domini Dei tui, & iustificationes eius, quæcunque ego præcipio tibi hodie, vt bene tibi sit.
14 * En Domini Dei tui cælum & cælum cæli, terra & omnia quæcunque sunt in ea.
15 * Veruntamen patres nostros elegit Dominus ad amandum eos, & elegit semen eorum post eos, vos; præter omnes gentes secundum diem hanc.
16 * Et circuncidetis duritiem cordis vestri, & ceruicem vestram non indurabitis vltrà.
17 * Nam Dominus Deus vester, hic Deus deorū, & Dominus Dominorum, Deus magnus & potens, & terribilis, qui non admiratur personam, neque accipit munus.
18 * Faciens iudicium aduenæ, & pupillo, & viduæ, & amat peregrinū vt det illi panem & vestē.
19 * Et amabitis peregrinum, aduenæ enim fuistis in terra Ægypti.
20 * Dominū Deum tuū timebis, & illi soli seruies, & ad eum adhærebis, & in nomine eius iurabis.
21 * Ipse laus tua, & ipse Deus tuus, qui fecit tibi magnalia & gloriosa hæc, quæ viderunt oculi tui.
22 * In septuaginta animabus descenderunt patres tui in Ægyptum; nunc autē fecit te Dominus Deus tuus sicut astra cæli multitudine.

CAP. XI.

1 ET diliges Dominum Deum tuum, & custodies custodias eius, & iustificationes eius, et mandata eius, & iudicia eius omnibus diebus.
2 * Et cognoscetis hodie, quòd non filij vestri, quicunque non cognouerunt neque viderunt disciplinam Domini Dei tui, & magnalia eius, & manum robustam & brachium excelsum;
3 * Et signa eius & prodigia eius, quæcunque fecit in medio Aegypti Pharaoni regi Aegypti & vniuersæ terræ eius.
4 * Et quæcunque fecit exercitui Aegyptiorum, currus eorum & equitatum eorum, quomodo inundauit aqua maris rubri in facie eorum persequentibus ipsis ex tergo vestro, & deleuit eos Dominus vsque ad hodiernum diem.
5 * Et quæcunque fecit vobis in deserto donec veniretis in locum hunc.

13 * φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἵνα εὖ
14 σοι ᾖ. * ἰδοὺ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἡ γῆ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ.
15 * πλὴν τοῖς πατράσιν ὑμῶν προσέσχεν κύριος ἀγαπῆσαι
αὐτούς, καὶ ἐξελέξατο τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτούς, ὑμᾶς,
ἀπὸ πάντα τὰ ἔθνη καθὼς καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην.
16 * καὶ περιτεμεῖσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν, καὶ τὸν τρά-
χηλον ὑμῶν οὐ σκληρυνεῖτε ἔτι.
17 * ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, οὗτος θεὸς τῶν θεῶν, καὶ κύριος
τῶν κυρίων, ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ ἰσχυρὸς, καὶ φοβερός, ὃς οὐ θαυ-
μάζει πρόσωπον οὐδὲ μὴ λάβῃ δῶρον.
18 * ὁ ποιῶν κρίσιν προσηλύτῳ καὶ ὀρφανῷ καὶ χήρᾳ, καὶ ἀγα-
πᾷ τὸν προσήλυτον δοῦναι αὐτῷ ἄρτον καὶ ἱμάτιον.
19 * καὶ ἀγαπήσατε τὸν προσήλυτον, προσήλυτοι γὰρ ἦτε ἐν
20 γῇ αἰγύπτου. * κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ, καὶ αὐτῷ μόνῳ
λατρεύσεις, καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ, καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
21 ὀμῇ. * αὐτὸς καύχημά σου, καὶ αὐτὸς θεός σου, ὅστις ἐποίησέ
σοι τὰ μεγάλα, καὶ τὰ ἔνδοξα ταῦτα, ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί
22 σου. * ἐν ἑβδομήκοντα ψυχαῖς κατέβησαν οἱ πατέρες σου
εἰς αἴγυπτον, νῦν δὲ ἐποίησέ σε κύριος ὁ θεός σου ὡσεὶ τὰ ἄστρα
τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει.

ια'.

1 * Καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, καὶ φυλάξεις τὰ φυ
λάγματα αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ, καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.
2 * καὶ γνώσεσθε σήμερον, ὅτι οὐχὶ τὰ παιδία ὑμῶν, οἵτινες οὐκ
οἴδασιν οὐδὲ ἑώρακαν τὴν παιδείαν κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ τὰ με-
γάλα αὐτοῦ, καὶ τὴν χεῖρα τὴν κραταιὰν, καὶ τὸν βραχίονα τὸν
ὑψηλόν.
3 * καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ὅσα ἐποίησεν ἐν
μέσῳ αἰγύπτου Φαραὼ βασιλεῖ αἰγύπτου καὶ πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ.
4 * καὶ ὅσα ἐποίησε τῇ δυνάμει τῶν αἰγυπτίων, τὰ ἅρματα
αὐτῶν καὶ τὴν ἵππον αὐτῶν, ὡς ἐπέκλυσε τὸ ὕδωρ τὸ θαλάσσης τῆς
ἐρυθρᾶς ἐπὶ προσώπου αὐτῶν καταδιωκόντων αὐτοὺς ὀπίσω ὑμῶν, καὶ ἀπώλεσεν αὐτοὺς κύριος ἕως τῆς σήμε-
ρον ἡμέρας.
5 * καὶ ὅσα ἐποίησεν ὑμῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως ἤλθετε εἰς τὸν τό-
πον τοῦτον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 "Et vt custodias præcepta Domini & mandata eius quæ ego præcipio tibi hodie, vt bene sit tibi.
14 "Ecce Domini Dei tui sunt cæli & cæli cælorum, terra & omnia quæ in ea sunt.
15 "Attamen patres tuos elegit Dominus vt diligeret eos, & elegit filios eorum post eos, id est, vos de cunctis populis sicut in die hac.
16 "Et auferetis insipientiam cordis vestri, & ceruicem vestram non indurabitis amplius.
17 "Quoniam Dominus Deus vester ipse est Deus Deorum, & Dominus regum, Deus magnus, fortis & terribilis, in cuius conspectu non est acceptio personarum, nec recipit munera.
18 "Et diligetis peregrinum, quoniam habitatores fuistis in terra Aegypti.
19 "Facit iudicium pupillo & viduæ, & miseretur peregrino vt det ei victum & vestitum.
20 "Dominum Deum tuum timebis, & coram eo seruies, & timori eius adhærebis, & in nomine eius iurabis.
21 "Ipse est laus tua, & ipse Deus tuus, qui fecit tecum magnalia & terribilia hæc quæ viderunt oculi tui.
22 "In septuaginta animabus descenderunt patres tui in Aegyptum, & nunc posuit te Dominus Deus tuus sicut stellas cæli in multitudinem.

CAP. XI.

1 "Diliges itaque Dominum Deum tuum, & custodies custodiam verbi eius, & pacta eius, & iudicia eius, & præcepta eius omnibus diebus.
2 "Et scietis hodie quæ non cognouerunt filij vestri, neque viderunt doctrinam Domini Dei vestri, & magnitudinem eius, & manum eius fortem, & brachium eius excelsum.
3 "Et signa eius, & opera eius quæ fecit in medio Aegypti Pharaoni regi Aegypti & vniuersæ terræ eius.
4 "Et quod fecit exercitui Aegyptiorum & equis eorum, & curribus eorum, qui inundare fecit aquas maris rubri super faciem eorum cùm persequerentur vos, & perdidit eos Dominus vsque in diem hanc.
5 "Et quod fecit vobis in deserto donec veniretis vsque ad locum hunc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בֶּן־ רְאוּבֵן אֲשֶׁר פָּצְתָה הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם וְאֶת־בָּתֵּיהֶם וְאֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֵת כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם בְּקֶרֶב כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

6 Et Dathan atque Abiron filiis Eliab qui fuit filius Rubē, quos aperto ore suo terra absorbuit cum domibus & tabernaculis & vniuersa substantia eorum, quam habebant in medio Israel.

7 כִּי עֵינֵיכֶם הָרֹאֹת אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה הַגָּדֹל אֲשֶׁר עָשָׂה׃ 7

7 Oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna quæ fecit.

8 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־ הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְמַעַן תֶּחֱזְקוּ וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ 8 וּלְמַעַן תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם וּלְזַרְעָם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃

8 Vt custodiatis vniuersa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis, & possitis introire & possidere terrā ad quā ingredimini: 9 Multóque in ea viuatis tempore, quam sub iuramento pollicitus est Dñs patribus vestris & semini eorum lacte & melle manantē.

10 כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הִוא אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת־זַרְעֲךָ וְהִשְׁקִיתָ בְרַגְלְךָ כְּגַן הַיָּרָק׃ 10

10 Terra enim ad quam ingredieris possidendam, non est sicut terra Ægypti de qua existi, vbi iacto semine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ.

11 וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבְקָעֹת לִמְטַר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה־מָּיִם׃ 11

11 Sed montosa est & campestris, de cælo expectans pluuias.

12 אֶרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ דֹרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה׃ 12

12 Quam Dominus Deus tuus semper inuisit, & oculi illius in ea sunt à principio anni vsque ad finem eius.

13 וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־ לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ 13 וְנָתַתִּי מְטַר־ אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ 14 וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ 15 הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־ יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ 16 וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ 17

13 Si ergo obedieritis mandatis meis, quæ ego hodie præcipio vobis, vt diligatis Dominum Deum vestrum, & seruiatis ei in toto corde vestro & in tota anima vestra: 14 Dabit pluuiam terræ vestræ temporaneam & serotinam, vt colligatis frumentum, & vinum, & oleum. 15 Fœnúmque ex agris ad pascenda iumenta, & vt ipsi comedatis ac saturemini. 16 Cauete ne fortè decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino, seruiatísque diis alienis, & adoretis eos. 17 Iratúsque Dominus claudat cælum, & pluuię non descendant, nec terra det germen suum, pereatísque velocius de terra optima, quam Dominus daturus est vobis.

תרגום אונקלוס

6 וְעֲבַד לְדָתָן וְלַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב בַּר רְאוּבֵן דִּפְתְחַת אַרְעָא יָת פּוּמַהָא וּבְלַעָתְנוּן וְיָת מָשְׁכְּנֵיהוֹן וְיָת כָּל יְקוּמָא דְעִמְּהוֹן בְּגוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל׃ 7 אֲרֵי עֵינֵיכוֹן חָזָאן יָת כָּל עוֹבָדָא דַייָ רַב דִּי עֲבַד׃ 8 וְתִשְׁרוֹן יָת כָּל תַּפְקָדְתָּא דְּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין בְּדִיל דְּתֶתְקְפוּן וְתֵעֲלוֹן וְתֵירְתוּן יָת אַרְעָא דְּאַתּוּן עָבְרִין תַּמָּן לְמֵרְתַהּ׃ 9 וּבְדִיל דְּתוֹרְכוּן יוֹמִין עַל אַרְעָא דְקַיֶּם דַּייָ לַאֲבָהָתְכוֹן לְמִתַּן לְהוֹן וְלִבְנֵיהוֹן אַרְעָא דְּעָבְדָא חָלָב וּדְבָשׁ׃ 10 אֲרֵי אַרְעָא דְּאַתּ עָלַיִל לְתַמָּן לְמֵרְתַהּ לָא כְאַרְעָא דְמִצְרַיִם הִיא דִּנְפַקְתּוּן מִתַּמָּן דְּתִזְרַע יָת זַרְעָךְ וְתַשְׁקֵי לַיהּ בְּרַגְלָךְ כְּגִנְתָא יַרְקָא׃ 11 וְאַרְעָא דְּאַתּוּן עָבְרִין לְתַמָּן לְמֵרְתַהּ אַרְעָא טוּרִין וּבְקָעִין לְמֵטַר שְׁמַיָּא תִּשְׁתֵּי מַיָּא׃ 12 אַרְעָא דַייָ אֱלָהָךְ חָבֵא יָתַהּ תְּדִירָא עֵינֵי יְיָ אֱלָהָךְ בַּהּ מֵרֵישׁ שַׁתָּא וְעַד סוֹף שַׁתָּא׃ 13 וִיהֵי אִם קַבָּלָא תְּקַבְּלוּן לְפִקּוּדַיי דַּאֲנָא מְפַקֵּד לְכוֹן יוֹמָא דֵין לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהֲכוֹן וּלְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן׃ 14 וְאֶתֵּן מְטַר אַרְעֲכוֹן בְּעִדָּנֵיהּ בְּכִיר וְלָקִישׁ וְתֶכְנוֹשׁ עִבּוּרָךְ וְחֵמְרָךְ וּמִשְׁחָךְ׃ 15 וְאֶתֵּן עִשְׂבָּא בְּחַקְלָךְ לִבְעִירָךְ וְתֵיכוֹל וְתִשְׂבַּע׃ 16 אִסְתַּמָּרוּ לְכוֹן דִּלְמָא יִסְגֵי לִבְּכוֹן וְתִסְטוֹן וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן לְהוֹן׃ 17 וְיִתְקַף רְגָזָא דַייָ בְּכוֹן וְיֵחוּד יָת שְׁמַיָּא וְלָא יְהֵי מִטְרָא וְאַרְעָא לָא תִתֵּן יָת עֲלְלַהָא וְתֵיבְדוּן בִּפְרִישׁ מֵעַל אַרְעָא טָבְתָּא דַייָ יְהִיב לְכוֹן׃

6 καὶ ὅσα ἐποίησε τῷ Δαθὰν καὶ τῷ Ἀβειρὼν υἱοῖς Ἐλιὰβ υἱοῦ Ρουβήν, ἃς διοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς κατέπιεν αὐτούς, καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν τὴν μετ' αὐτῶν ἐν μέσῳ παντὸς Ισραήλ.

6 Et quæcunque fecit Dathan & Abiron filijs Eliab filij Ruben, quos aperiens terra os suum obsorbuit eos, & domos eorum, & tabernacula eorum, & vniuersam substantiam quæ cum illis in medio totius Israel.

7 ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἑωράκασι πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὰ μεγάλα, ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν σήμερον.

7 Quoniam oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna, quæcunque fecit nobis hodie.

8 καὶ φυλάξεσθε πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, ἵνα ζῆτε, καὶ πολυπλασιασθῆτε, καὶ εἰσέλθητε καὶ κληρονομήσητε τὴν γῆν, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ιορδάνην ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.

8 Et custodietis vniuersa præcepta eius, quæcunque ego præcipio vobis hodie, vt viuatis & multiplicemini, & intretis & possideatis terram, ad quam vos transitis Iordanem illuc, vt possideatis illam.

9 ἵνα μακροημερεύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν δοῦναι αὐτοῖς, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν μετ' αὐτούς, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

9 Vt longæui sitis super terram, quam iurauit Dominus patribus vestris dare illis, & semini eorum post eos, terram manantem lacte & melle.

10 ἔστι γὰρ ἡ γῆ εἰς ἣν σὺ εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, γῆ οὐχ ὥσπερ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐστίν, ὅθεν ἐκπορεύεσθε ἐκεῖθεν, ὅταν σπείρωσι τὸν σπόρον, καὶ ποτίζωσι τοῖς ποσίν, ὡσεὶ κῆπον λαχανίας.

10 Est enim terra ad quam tu ingrederis illuc possidendam illam, non sicut terra Aegypti est, vnde egredimini illinc, quando seminauerint semen, & irrigant pedibus, sicut hortum oleris.

11 ἡ δὲ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν, γῆ ὀρεινὴ καὶ πεδινή, ὀμβρίου καὶ νότου καὶ ὁμίχλου πίεται ὕδωρ.

11 At terra in quam ingrederis illuc ad possidendum eam, terra montuosa & campestris, ex pluuia cæli bibet aquam.

12 γῆν, ἣν κύριος ὁ θεός σου ἐπισκοπεῖται αὐτὴν διαπαντός, οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἕως τῆς σωτελείας ἐνιαυτοῦ.

12 Terra, quam Dominus Deus tuus visitat illam semper, oculi Domini Dei tui in ipsa à principio anni, & vsque ad finem anni.

13 ἐὰν οὖν ἀκοῇ ἀκούσητε πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου, καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου.

13 Si autē auditu audieritis omnia præcepta eius, quæcunque ego præcipio tibi hodie, vt diligas Dominum Deum tuum, & seruias ei ex toto corde tuo, et ex tota anima tua.

14 καὶ δώσει τὸν ὑετὸν τῆς γῆς σου καθ' ὥραν πρωΐμου καὶ ὄψιμον, καὶ εἰσοίσεις τὸν σῖτόν σου, καὶ τὸν οἶνόν σου, καὶ τὸ ἔλαιόν σου.

14 Et dabit pluuiam terræ tuæ ad tempus temporaneam et serotinam, et colliges frumentum tuum, et vinum tuum, et oleum tuum.

15 καὶ δώσει χορτάσματα ἐν τοῖς ἀγροῖς σου τοῖς κτήνεσί σου· καὶ φαγὼν καὶ ἐμπλησθείς,

15 Et dabit fœnum in agris tuis iumentis tuis: et cum comederis & saturatus fueris,

16 προσέχετε ἑαυτοῖς, μὴ πλατυνθῇ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ παραβῆτε, καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις, καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς·

16 Cauete vobis ipsis, ne dilatetur cor vestrum,

17 καὶ θυμωθεὶς ὀργισθῇ κύριος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ συσχῇ τὸν οὐρανόν, καὶ οὐκ ἔσται ὑετός· καὶ ἡ γῆ οὐ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ ἀπολεῖσθε ταχὺ ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς ἔδωκε κύριος ὑμῖν.

17 et transgrediamini, et seruiatis dijs alienis, et adoretis eos.
Et iratus irascatur Dominus contra vos, et claudat cælum, et non erit pluuia, et terra non dabit fructum suum, et peribitis velociter à terra bona, quam dedit Dominus vobis.

CHALDAÏCÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et quod fecit Dathan & Abiram filiis Eliab filij Ruben, quando aperuit terra os suum, & deglutinit eos, & homines domus eorum, & tabernacula eorum, & vniuersam substantiam quæ erat cum eis in medio totius Israel.
"Quoniam oculi vestri vident omnia opera Domini magna quæ fecit.
"Et custodietis omnia præcepta quæ ego præcipio vobis hodie, vt confortemini & ingrediamini, & possideatis terram, ad quam vos ingredimini vt possideatis eam.
"Et vt prolongentur dies vestri super terram, pro qua iurauit Dominus parribus vestris, vt traderet eis terram lacte & melle manantem.
"Quoniam terra ad quam tu ingredieris vt possideas eam, non est sicut terra Aegypti vnde egressi estis; in qua seminabas semen tuum, & irrigabas illam pede tuo sicut hortum oleris.
"Terra autem ad quam vos transitis vt possideatis eam, terra montium est & camporum, de pluuia cæli bibet aquam.
"Terra, quam Dominus Deus tuus requirit eam semper, oculi Domini Dei tui sunt in ea à principio anni vsque ad finem anni.
"Et erit si obedientes obedieritis præceptis meis, quæ ego præcipio vobis hodie, vt diligatis Dominum Deum vestrum, & vt seruiatis coram eo in toto corde vestro, & in tota anima vestra:
"Dabo pluuiam terræ vestræ in tempore suo temporaneam & serotinam, & colliges frumentum tuum, & vinum cuum, & oleum tuum.
"Et dabo fœnum in agro tuo iumentis tuis, & comedes & saturaberis.
"Cauete vobis, ne fortè decipiatur cor vestrum, & declinetis & seruiatis idolis populorum, & adoretis ea.
"Et irascatur furor Domini contra vos, & claudat cælos, & non sit pluuia, & terra non det germen suum, & pereatis citò de terra bona, quam Dominus dabit vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־
נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ
19 לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: * וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־
בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
20 וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: * וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ
21 וּבִשְׁעָרֶיךָ: * לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם
כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:
22 * כִּי אִם־שָׁמֹר תִּשְׁמְרוּן אֶת־כָּל־
הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשֹׂתָהּ
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו
23 וּלְדָבְקָה־בּוֹ: * וְהוֹרִישׁ יְהוָה אֶת־כָּל־
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם גּוֹיִם גְּדֹלִים
24 וַעֲצֻמִים מִכֶּם: * כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן־הַמִּדְבָּר
וְהַלְּבָנוֹן מִן־הַנָּהָר נְהַר־פְּרָת וְעַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן
25 יִהְיֶה גְּבֻלְכֶם: * לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ בְּפְנֵיכֶם
פַּחְדְּכֶם וּמוֹרַאֲכֶם יִתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עַל־
פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תִּדְרְכוּ־בָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
לָכֶם:
26 * רְאֵה אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה
27 וּקְלָלָה: * אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־
מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
28 הַיּוֹם: * וְהַקְּלָלָה אִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְסַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר
29 לֹא־יְדַעְתֶּם: * וְהָיָה כִּי־יְבִיאֲךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ
וְנָתַתָּה אֶת־הַבְּרָכָה עַל־הַר גְּרִזִים וְאֶת־הַקְּלָלָה
עַל־הַר עֵיבָל:

18 * Ponite hæc verba mea in cordibus & in animis vestris, & suspendite ea pro figuno in manibus, & inter oculos vestros collocate.
19 * Docete filios vestros vt illa meditentur quando sederis in domo tua, & ambulaueris in via, & accubueris atque surrexeris.
20 * Scribes ea super postes & ianuas domus tuæ:
21 * Vt multiplicentur dies tui & filiorum tuorum in terra quam iurauit Dominus patribus tuis, vt daret eis quamdiu cælum imminet terræ.
22 * Si enim custodieritis mandata quæ ego præcipio vobis, & feceritis ea vt diligatis Dominum Deum vestrum, & ambuletis in omnibus viis eius adhærentes ei:
23 * Disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, & possidebitis eas quæ maiores sunt, & fortiores vobis.
24 * Omnis locus quem calcauerit pes vester, vester erit. A deserto & Libano, & flumine magno Euphrate vsque ad mare Occidétale erũt termini vestri.
25 * Nullus stabit contra vos. terrorem vestrum & formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis, sicut locutus est vobis.
26 * En propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem.
27 * Benedictionem, si obedieritis mandatis D Domini Dei vestri quæ ego hodie præcipio vobis.
28 * Maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via quam ego nunc ostendo vobis, & ambulaueritis post deos alienos quos ignoratis.
29 * Cùm verò introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam pergis habitandam, pones benedictionem super montem Garizim, maledictionem super montem Hebal.

18 * καὶ ἐμβαλεῖτε τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν
καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὑμῶν, καὶ ἁψάσθε αὐτὰ εἰς σημεῖον
ἐπὶ χειρὸς ὑμῶν, καὶ ἔσται ἀτάλαντον ἀνὰ ὀφθαλμῶν
19 ὑμῶν. * καὶ διδάξετε αὐτὰ τὰ τέκνα ὑμῶν λαβεῖν αὐτὰ καὶ ἐν-
μνήμονας ἐν οἴκῳ, & πορευομένους ἐν ὁδῷ, καὶ κοιζομένους &
20 διανισταμένους. * & γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῶν οἰκιῶν ὑμῶν, & τῶν
21 πυλῶν ὑμῶν. * ἵνα πληθυνθῶσιν αἱ ἡμέραι ὑμῶν, & αἱ ἡμέραι τῶν υἱῶν
ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὤμοσε κύριος & τοῖς πατράσιν ὑμῶν δοῦ-
ναι αὐτοῖς, καθὼς αἱ ἡμέραι & ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τῆς γῆς.
22 * καὶ ἔσαι ἐὰν οἰκῇ ἀκούσητε πάσας τὰς ἐντολὰς ταύ-
τας, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον ποιεῖν, ἀγαπᾶν κύριον
τὸν θεὸν ὑμῶν, & πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ
προσκολλᾶσθαι αὐτῷ.
23 * καὶ ἐκβαλεῖ κύριος πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προ-
σώπου ὑμῶν, & κληρονομήσετε ἔθνη μεγάλα, & ἰσχυρότερα
24 μᾶλλον ὑμεῖς. * πᾶς τόπος ὃν ἂν πατήσῃ τὶχνος τοῦ ποδὸς ὑμῶν,
ὑμῖν ἔσαι ἀπὸ τῆ ἐρήμου, & Λιβάνου, & ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτου, & ἕως τῆ θαλάσσης τῆ ἐπ'
25 ἐσχάτου ἔσαι τὰ ὅρια ὑμῶν. * οὐκ ἀνθίσησαι ἀνὴρ κατὰ πρόσωπον ὑμῶν, τὸν φόβον
ὑμῶν, & τὸν τρόμον ὑμῶν ἐπιθήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπὶ
πρόσωπον πάσης τῆ γῆς, ἐφ' ἧς ἂν πατήσητε ἐπ' αὐτῆς, ὃν τρό-
πον ἐλάλησε κύριος πρὸς ὑμᾶς.
26 * ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον εὐλογίαν καὶ
κατάραν.
27 * τὴν εὐλογίαν, ἐὰν ἀκούσητε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ
ὑμῶν, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον,
28 * καὶ τὴν κατάραν, ἐὰν μὴ εἰσακούσητε τὰς ἐντολὰς κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, καὶ
πλανηθῆτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετειλάμην ὑμῖν, πορευθέντες
λατρεύειν θεοῖς ἑτέροις, οἷς οὐκ οἴδατε.
29 * καὶ ἔσαι ὅτ' ἂν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν
γῆν εἰς ἣν διαβαίνεις ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτὴν, καὶ δώσεις
τὴν εὐλογίαν ἐπ' ὄρος γαριζὶν, καὶ τὴν κατάραν ἐπ' ὄρος
γεβάλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et ponetis verba mea hæc in cordibus vestris, & in animis vestris, & ligabitis ea in signum super manum vestram, & erunt quasi appendix inter oculos vestros. "Et docebitis ea filios vestros, vt loquamini in eis cùm sederis in domo tua, & in portis tuis. "Et scribes ea super postes, & affiges ea in liminibus domus tuæ, & in portis tuis. in via, & accubueris & surrexeris. "Et scribetis illa in liminibus domuum vestrarum & portarum vestrarum. "Vt multiplicentur dies vestri, & dies filiorum vestrorum super terra quam iurauit Dominus patribus vestris vt traderet eis, sicut sunt dies cæli super terram. "Quoniam si custodientes custodieritis omnia præcepta hæc quæ ego præcipio vobis vt faciatis ea, vt diligatis Dominum Deum vestrum & vt ambuletis in viis quæ rectæ sunt coram eo, vt adhæreatis timori eius: "Vt multiplicentur dies vestri, & dies filiorum vestrorum super terra quam iurauit Dominus patribus vestris vt traderet eis, sicut dies "Eijciet Dominus omnes populos istos à facie vestra, & possidebitis populos multos fortiores vobis. "Omnis locus in quo calcauerit planta pedis vestri, vester erit, à deserto & Libano à fluuio Euphrate, & vsque ad mare occidentale erit termi- nus vester. "Non stabit vir in conspectu vestro; timorem vestrum dabit Dominus Deus vester super faciem vniuer- sæ terræ quam calcabitis sicut locutus est vobis. "En ego pono ante vos hodie benedictiones & maledictiones. "Benedictiones, si obedieritis præceptis Domini Dei vestri quæ ego præcipio vobis hodie, & ambulae- ris à via quam ego præcipio vobis hodie, & declinaueritis à via quam ego præcipio vobis hodie, & abe- rraueritis post idola populorum quæ non cognouistis. "Et erit quando introduxerit te Dominus Deus tuus in terram ad quam tu ingrederis vt possideas eam, pones benedicentes super montem Garizim, & maledicentes super montem Ebal.

תרגום אונקלוס

18 וְתִשְׁוּן יָת פִּתְגָמַי אִלֵּין עַל לִבְּכוֹן וְעַל נַפְשָׁכוֹן וְתִקְטְרוּן יָתְהוֹן לְאָת עַל יְדֵיכוֹן וְיִהוֹן לְחִפּוּיִן בֵּין עֵינֵיכוֹן׃
19 וְתַלְפוּן יָתְהוֹן יָת בְּנֵיכוֹן לְמַהֲלָא בְהוֹן כַּמָּה דָּתְהֵי בְּבֵיתָךְ וּכְמַהֲלָכָךְ בְּאָרְחָא וּכְמִשְׁכָּבָךְ וּכְמִקָּמָךְ׃
20 וְתִכְתְּבִינוּן עַל מְזוּזָן יוֹמֵיכוֹן וְיוֹמֵי בְנֵיכוֹן עַל אַרְעָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתְכוֹן
לְמִתַּן לְהוֹן כְּיוֹמֵי שְׁמַיָּא עַל אַרְעָא׃ 21 אֲרֵי אִם מְטַר תִּטְּרוּן יָת כָּל תַּפְקָדָתָא הָדָא דַּאֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן לְמֶעְבְּדַהּ לְמֶרְחַם יָת יְיָ
אֱלָהֲכוֹן וּלְמֵהָךְ בְּאָרְחָן כָּדְקוֹדָמוֹהִי וּלְאִתְקָרְבָא לְהֶחְלְהָיָה׃
22 23 וְיִתָּרֵךְ יְיָ יָת כָּל עַמְמַיָּא הָאִלֵּין מִקָּדָמֵיכוֹן וְתֵירְתוּן עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין מִנָּכוֹן׃
24 כָּל אַתְרָא דְיִדְרוֹךְ כַּף רַגְלְכוֹן בֵּיהּ דִּילְכוֹן יְהֵי מִן מַדְבְּרָא וּלְבָנוֹן מִן נַהֲרָא נַהֲרָא פְּרָת וְעַד יַמָּא מַעֲרְבָאָה יְהֵי תְּחוּמְכוֹן׃
25 לָא יְתְעֲתַד אֱנָשׁ קֳדָמֵיכוֹן דְּחֶלְתְּכוֹן וְאֵימְתֵכוֹן יִתֵּן יְיָ אֱלָהֲכוֹן עַל אַפֵּי כָּל אַרְעָא דְתִדְרְכוּן בָּהּ כְּמָא דְמַלֵּיל לְכוֹן׃
26 חֲזֵי דַּאֲנָא יָהִיב קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דֵין בִּרְכָן וְלִוְטִין׃
27 יָת בִּרְכָתָא דְתִקְבְּלוּן לְפִקּוּדַיָּא דַייָ אֱלָהֲכוֹן דַּאֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין׃
28 וְלִוְטִין אִם לָא תְקַבְּלוּן לְפִקּוּדַיָּא דַייָ אֱלָהֲכוֹן וְתִסְטוּן מִן אָרְחָא דַּאֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין לְמֵהָךְ בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא דְלָא יְדַעְתּוּן׃
29 וִיהֵי אֲרֵי יְעֵילִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דְאַתְּ עָלִיל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ וְתִתֵּן יָת בִּרְכָתָא עַל טוּרָא דְגְרִיזִים וְיָת מַלְטָטָיָא עַל טוּרָא דְעֵיבָל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

30 הֲלֹא־הֵמָּה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא
הַשֶּׁמֶשׁ בְּאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בָּעֲרָבָה מ֔וּל הַגִּלְגָּל
31 אֵצֶל אֵלוֹנֵי מֹרֶה׃ כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־
הַיַּרְדֵּן לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
נֹתֵן לָכֶם וִירִשְׁתֶּם אֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם־בָּהּ׃
32 וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־הַחֻקִּים וְאֶת־
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם׃

יב

1 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ לְרִשְׁתָּהּ
2 כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה׃ אַבֵּד
תְּאַבְּדוּן אֶת־כָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ־שָׁם הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אֹתָם אֶת־אֱלֹהֵיהֶם עַל־הֶהָרִים
הָרָמִים וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃
3 וְנִתַּצְתֶּם אֶת־מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבַּרְתֶּם אֶת־מַצֵּבֹתָם
וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדֵּעוּן
4 וְאִבַּדְתֶּם אֶת־שְׁמָם מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא׃ לֹא־
5 תַעֲשׂוּן כֵּן לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם לָשׂוּם
אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָּׁמָּה׃
6 וְהֵבֵאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֶת
מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וְאֶת תְּרוּמַת יֶדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבֹתֵיכֶם
7 וּבְכֹרֹת בְּקַרְכֶם וְצֹאנְכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם־שָׁם
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם בְּכֹל מִשְׁלַח יֶדְכֶם
אַתֶּם וּבָתֵּיכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
8 לֹא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים
פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל־הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו׃ כִּי לֹא־בָאתֶם
עַד־עָתָּה אֶל־הַמְּנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃

30 * Qui sunt trans Iordanem post viam quæ
vergit ad Solis occubitum in terra Chananæi,
qui habitat in campestribus contra Galgalam quæ est iuxta vallem tendentem & intrantem procul.
31 * Vos enim transibitis Iordanem vt possideatis terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis, vt habeatis & possideatis illam.
32 * Videte ergo vt impleatis ceremonias atque iudicia quæ ego hodie ponam in conspectu vestro.

CAP. XII.

1 HÆc sunt præcepta atque iudicia quæ facere debetis in terra quá Dominus Deus
A patrum tuorum daturus est tibi, vt possideas eam cunctis diebus quibus super humum gradieris.
2 * Subuertite omnia loca in quibus coluerũt gentes quas possessuri estis deos suos super montes excelsos & colles & subter omne lignum frondosum.
3 * Disipate aras earum, & confringite statuas, lucos igne comburite, & idola comminuite, disperdite nomina eorum de locis illis.
4 * Non facietis ita Domino Deo vestro.
5 * Sed ad locum quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris, vt ponat nomen suum ibi, & habitet in eo, venietis;
6 * Et offeretis in loco illo holocausta & victimas vestras, decimas & primitias manuum vestrarum & vota atque donaria, primogenita boum & ouium.
7 * Et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri, ac lætabimini in cunctis ad quæ miseritis manum vos & domus vestræ, in quibus benedixerit vobis Dominus Deus vester.
8 * Non facietis ibi quæ nos hic facimus hodie, singuli quod sibi rectum videtur.
9 * Neque enim vsque in præsens tempus
B venistis ad requiem & possessionem quam Dominus Deus vester daturus est vobis.

30 * Non ecce hæc vltra Iordanem post viam Occidentis Solis in terra Chananæi qui habitat in Occidente prope Galgalam prope quercum excelsam.
31 * Vos enim transitis Iordanem, intrantes vt possideatis terram, quam Dominus Deus noster dat vobis in possessionem omnibus diebus, & possidebitis eam, & habitabitis in ea.
32 * Et custodietis vt faciatis omnia præcepta eius & iudicia, quæ ego do coram vobis hodie.

CAP. XII.

1 ET hæc præcepta & iudicia quæ obseruabitis vt faciatis in terra quam Dominus Deus patrum nostrorum dat vobis in possessionem cunctis diebus, quibus vos viuetis super terram.
2 * Perditione perdetis omnia loca in quibus coluerunt illic gentes deos suos, quos vos possidetis eos super montes excelsos, & super colles, & subter omnem arborem frondosam.
3 * Et dissipate aras earum, & confringite statuas earum, & lucos earum eradicabitis, & sculpta deorum eorum comburetis igne, & disperdetis nomen eorum de loco illo.
4 * Non facietis ita Domino Deo vestro.
5 * Sed ad locum, quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris ad cognominandum nomen suum illic vt inuocetur, & inquiretis & intrabitis illuc.
6 * Et offeretis ibi holocausta vestra, & sacrificia vestra, & decimas vestras, & vota vestra, & donaria vestra, & confessiones vestras, & primogenita boum vestrorum, & ouium vestrarum.
7 * Et comedetis ibi coram Domino Deo vestro, & lætabimini in cunctis, quæcunque miseritis manus vestras vos & domus vestræ, secũdum quod benedixit tibi Dominus Deus tuus.
8 * Non facietis iuxta omnia quæ nos facimus hic hodie vnusquisque quod placitum est coram se.
9 * Non enim venistis vsque nunc ad requiem, & ad possessionem, quam Dominus Deus noster dat vobis.

30 * οὐχ ἰδὲ ταῦτα πέραν τοῦ Ιορδάνου ὀπίσω ὁδὸν δυσμῶν
ἡλίου ἐν γῇ Χαναάν ὁ κατοικῶν ἐπὶ δυσμῶν ἐχόμενον τοῦ
γολγολ πλησίον τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς.
31 * ὑμεῖς γὰρ διαβαίνετε τὸν Ιορδάνην, εἰσελθόντες κληρονομῆσαι τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ πάσας τὰς ἡμέρας· καὶ κληρονομήσετε αὐτὴν, καὶ κατοικήσετε ἐν αὐτῇ.
32 * καὶ φυλάξεσθε τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις, ἃς ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον.

ιβ΄.

1 * Καὶ ταῦτα τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα ἃ φυλάξεσθε τοῦ ποιῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων
ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς ὑμεῖς
ζῆτε ἐπὶ τῆς γῆς.
2 * ἀπωλείᾳ ἀπολεῖτε πάντας τοὺς τόπους ἐν οἷς ἐλάτρευσαν
ἐκεῖ τὰ ἔθνη τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ἃς ὑμεῖς κατακληρονομεῖτε αὐτὰς ἐπὶ τῶν ὀρέων τῶν ὑψηλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν, καὶ
ὑποκάτω παντὸς δένδρου δασέως.
3 * καὶ κατασκάψατε τοὺς βωμοὺς αὐτῶν, καὶ συντρίψατε
τὰς στήλας αὐτῶν, καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε, καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρί, καὶ ἀπολεῖτε τὸ ὄνομα
αὐτῶν ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου.
4 * οὐ ποιήσετε οὕτω κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν.
5 * ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν ὑμῶν ἐπονομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ
ἐπικληθῆναι, καὶ ἐκζητήσετε, καὶ εἰσελεύσεσθε ἐκεῖ.
6 * καὶ οἴσετε ἐκεῖ τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν, καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν, καὶ τὰς δεκάτας ὑμῶν, καὶ τὰς ἀρχὰς ὑμῶν, καὶ τὰ
ἐκούσια ὑμῶν, καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν
βοῶν ὑμῶν καὶ τῶν προβάτων ὑμῶν.
7 * καὶ φάγεσθε ἐκεῖ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ εὐφρανθήσεσθε ἐπὶ πάσαις, ἐφ' οἷς ἐπιβάλητε τὰς χεῖρας ὑμῶν
ὑμεῖς, καὶ οἱ οἶκοι ὑμῶν, καθ' ὅτι εὐλόγησέν σε κύριος ὁ θεός σου,
8 * οὐ ποιήσετε κατὰ πάντα ἃ ἡμεῖς ποιοῦμεν ὧδε σήμερον
ἕκαστος κατὰ τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον αὐτοῦ.
9 * οὐ γὰρ ἤκατε ἕως τοῦ νῦν εἰς τὴν κατάπαυσιν, καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν, ἣν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ὑμῖν.

תרגום אונקלוס

30 הָלָא אִנּוּן בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא אֲחוֹרֵי אוֹרַח מַעְלָנֵי שִׁמְשָׁא בְּאַרְעָא דִכְנַעֲנָאָה דְיָתִיב בְּפִשְׁרָא לְקֳבֵל גִּלְגָּלָא בִּסְטַר מֵישְׁרֵי סוּרָה׃
31 אֲרֵי אִתּוּן עָבְרִין יָת יַרְדְּנָא לְמֵיעַל לְמֵירַת יָת אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָכוֹן יְהִיב לְכוֹן וְתֵירְתִנַּהּ וְתֵיתְבוּן בַּהּ׃
32 וְתִטְּרוּן לְמֶעְבַּד יָת כָּל קְיָמַיָּא וְיָת דִּינַיָּא דַאֲנָא יָהֵיב קֳדָמֵיכוֹן יוֹמָא דֵין׃

יב

1 אִלֵּין קְיָמַיָּא וְדִינַיָּא דְתִטְּרוּן לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא דְיָהִיב יְיָ אֱלָהָךְ לָךְ לְמֵירְתָהּ כָּל יוֹמַיָּא דְאַתּוּן חַיָּין עַל אַרְעָא׃
2 אֲבָדָא תְּאַבְּדוּן יָת כָּל אַתְרַיָּא דְפָלְחוּ תַּמָּן עַמְמַיָּא דְּאִנּוּן יָרְתִין יָתְהוֹן יָת טָעֲוֵיהוֹן עַל טוּרַיָּא רָמַיָּא וְעַל רְמָתָא וְתָחוֹת כָּל אִילָן עָבוֹף׃
3 וְתֶהְרְעוּן יָת אֲגוּרֵיהוֹן וְתֶתַּבְּרוּן יָת קָמֵיהוֹן וְיָת טָעֲוֵיהוֹן תְּקַצְּצוּן וְתֶאֱבְדוּן יָת שְׁמְהוֹן מִן אַתְרָא הַהוּא׃
4 לָא תַּעְבְּדוּן כֵּדֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן׃
5 אֱלָהֵן לְאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָכוֹן מִכֹּל שִׁבְטֵיכוֹן לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תִּתְבָּעוּן וְתֵיתֵי לְתַמָּן׃
6 וְתַיְתִיבוּן לְתַמָּן קֻרְבָּנֵיכוֹן וּנְכָסַת קֻדְשֵׁיכוֹן וְיָת מַעְשַׂרְתְּכוֹן וְיָת אַפְרָשׁוּת עָרְכִּין
וְנִדְרֵיכוֹן וְנִדְבָתֵיכוֹן וּבְכוֹרֵי תּוֹרֵיכוֹן וְעָנְכוֹן׃ 7 וְתֵיכְלוּן תַּמָּן קֳדָם יְיָ אֱלָהָכוֹן וְתֶחְדּוֹן בְּכֹל אוֹשְׁטוּת יְדְכוֹן אַתּוּן וְאֶנְשֵׁי בָּתֵּיכוֹן דִּי בָרְכָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃
8 לָא תַּעְבְּדוּן כְּכֹל דַּאֲנַחְנָא עָבְדִין הָכָא יוֹמָא דֵין גְּבַר כָּל דְּכָשֵׁר בְּעֵינוֹהִי׃
9 אֲרֵי לָא אֲתֵיתוּן עַד כְּעַן לְבֵירַת נְיָחָא וּלְאַחְסָנָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יְהִיב לָךְ׃

10 Qui montes sunt trans Iordanem post viam quæ vergit ad occasum Solis in terra Chananæi qui habitat in campestribus contra Galgalam in latere planitiei More.
11 Vos enim transitis Iordanem vt possideatis terram quam Dominus Deus vester dabit vobis, & possidebitis eam & habitabitis in ea.
12 Et custodietis vt faciatis omnia mandata & iudicia quæ ego pono in conspectu vestro hodie.

CAP. XII.

1 HÆc sunt mandata & iudicia quæ custodietis vt faciatis ea in terra quam dedit tibi Dominus Deus patrum tuorum, vt possideas eam omnibus diebus quibus vos permanetis super terram.
2 Perditione disperdetis omnia loca in quibus seruierunt populi quos vos possessuri estis idolis suis super montes excelsos & super colles, & sub omni ligno frondoso.
3 Et confringetis aras eorum, & vos possessuri estis idolis suis super montes excelsos & super colles, & disperdetis nomina eorum de cunctis tribubus conteretis statuas eorum, & lucos eorum comburetis igni, & imagines idolorum suorum succidite, & disperdetis nomina eorum de loco illo.
4 Non facietis ita coram Domino Deo vestro.
5 Sed ad locum quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribubus vestris ad quæ miseritis manum vestri vt collocet ibi maiestatem suam venietis, & domum maiestatis eius requiretis.
6 Et offeretis ibi holocausta vestra & victimas vestras, & decimas vestras, & primitias manuum vestrarum, & vota vestra, & quæ sponte donatis, & primogenita boum vestrorum & ouium vestrarum.
7 Et comedetis ibi coram Domino Deo vestro, & lætabimini in cunctis ad quæ miseritis manum vestram, vos & homines domus vestræ, quia benedicet tibi Dominus Deus tuus.
8 Non facietis sicut omnia quæ nos facimus hic hodie singuli quod rectum videtur in oculis suis.
9 Quia non venistis adhuc ad locum quietis & ad possessionem quam Dominus Deus tuus daturus est tibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 וַעֲבַרְתֶּם אֶת־הַיַּרְדֵּן וישבתם וְיָשַׁבְתֶּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מַנְחִיל אֶתְכֶם וְהֵנִיחַ לָכֶם מִכָּל־
אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב וִישַׁבְתֶּם־בֶּטַח׃
11 * וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
בּוֹ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תָּבִיאוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם
מַעְשְׂרֹתֵיכֶם וּתְרוּמַת יֶדְכֶם וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם
12 אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַיהוָה׃ * וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וַעֲבָדֵיכֶם
וְאַמְהֹתֵיכֶם וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ
13 חֵלֶק וְנַחֲלָה אִתָּכֶם׃ * הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תַּעֲלֶה
14 עֹלֹתֶיךָ בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ * כִּי אִם־
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד שִׁבְטֶיךָ שָׁם
תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי
15 מְצַוֶּךָּ׃ * רַק בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ
בָּשָׂר כִּבְרָכַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל־
שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כִּצְבִי וְכָאַיָּל׃
16 * רַק הַדָּם לֹא תֹאכֵלוּ עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ
17 כַּמָּיִם׃ * לֹא־תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר
דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכֹל־
נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וּנְדָבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ׃
18 * כִּי אִם־לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ
וְעַבְדְּךָ וְאָמָתֶךָ וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי
19 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶיךָ׃ * הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־
תַּעֲזֹב אֶת־הַלֵּוִי כָּל־יָמֶיךָ עַל־אַדְמָתֶךָ׃
20 * כִּי־יַרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־
גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְאָמַרְתָּ אֹכְלָה בָשָׂר כִּי
תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ תֹּאכַל
בָּשָׂר׃

10 * Transibitis Iordanem & habitabitis in
B terra quam Dominus Deus vester daturus est
vobis, vt requiescatis à cunctis hostibus per
circuitum, & absque vllo timore habitetis
11 * In loco quem elegerit Dominus Deus ve
ster, vt sit nomen eius in eo. Illuc omnia quæ
præcipio, conferetis holocausta & hostias ac
decimas & primitias manuum vestrarum, & &
quicquid præcipuum est in muneribus quæ
12 vouistis Domino. * Ibi epulabimini coram Deut. 12.
Domino Deo vestro, vos & filij & filiæ vestræ,
famuli & famulæ atque Leuites qui in vestris
vrbibus commorantur, neque enim habet
aliam partem & possessionem inter vos.
13 * Caue ne offeras holocausta tua in omni
loco quem videris.
14 * Sed in eo quem elegerit Dominus in vna
tribuum tuarũ offeres hostias, & facies quæ-
cunque præcipio tibi.
15 * Si autem comedere volueris, & te esus
carnium delectauerit, occide, & comede iuxta
benedictionem Domini Dei tui, quam dedit
tibi in vrbibus tuis, siue immundum fuerit,
hoc est maculatum & debile, siue mundum,
hoc est integrum & sine macula, quod offerri
licet, sicut capream & ceruum.
16 * Comedes absque esu duntaxat sanguinis
quem super terram quasi aquam effundes.
17 * Nõ poteris comedere in oppidis tuis de-
C cimam frumenti & vini, & olei tui, primoge-
nita armentorum & pecorum, & omnia quæ
voueris & sponte offerre volueritis & primi-
tias manuum tuarum.
18 * Sed coram Domino Deo tuo comedes ea
in loco quem elegerit Dominus Deus tuus,
tu & filius tuus, & filia, & seruus, & famula
atque Leuites qui manet in vrbibus tuis, &
lætaberis & reficieris corã Domino Deo tuo,
in cunctis ad quæ extenderis manum tuam.
19 * Caue ne derelinquas Leuitẽ in omni tem
20 pore quo versaris in terra. * Quando dila-
tauerit Dñs Deus tuus terminos tuos sicut lo
cutus est tibi, & volueris vesci carnibus quas
desiderat anima tua.

תרגום אונקלוס

10 וְתִשְׁבְּרוּן יַת יַרְדְּנָא וְתֵתְבוּן בְּאַרְעָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן מְחַסֵּין יָתְכוֹן וְיָנִיחַ לְכוֹן מִכָּל סְחוֹר סְחוֹר וְתֵתְבוּן לְרָחֵצָן ׃
11 וְיִהֵי אַתְרָא דְאִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן בֵּיהּ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן לְתֵימָן יַת מַל מַאֲנָא סַפְקָר יְתְכוֹן וְכַסְתָּ קֻדְשֵׁיכוֹן סַעֲרָתְכוֹן
וְאַפְרְשׁוּתְ יְדְכוֹן וְכָל נִדְרֵיכוֹן דִּתְרְעוֹן קֳדָם יְיָ ׃
12 וְתֶחְדֵּון קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן וּבְנָתְכוֹן וְעַבְדֵיכוֹן וְאַמְהָתְכוֹן
וְלֵיוָאָה דִּי בְקִרְוֵיכוֹן אֲרֵי לֵית חוּלְקָ וְאַחְסָנָא עִמָּכוֹן ׃
13 אִסְתְּמַר לָךְ דִּלְמָא תְּסֵיק עֲלָוָתָךְ בְּכָל אֲתַר דְּתֶחֱזֵי ׃
14 אֱלָהֵן בְּאַתְרָא דְאִתְרְעֵי יְיָ בְּחַד מִן שִׁבְטָךְ תַּמָּן תַּעְבֵּיד כָּל דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ ׃
15 לְחוֹד בְּכָל רַעֲוָת נַפְשָׁךְ תִּכּוֹס וְתֵיכוֹל בְּשָׂרָא כְּבִרְכְתָא דַייָ אֱלָהָךְ דִּיהַב לָךְ בְּכָל קִרְוָךְ מְסָאֲבָא וְדַכְיָא כִּבְשָׂר טְבְיָא וְאַיָּלָא ׃
16 לְחוֹד דְּמָא לָא תֵיכְלוּן עַל אַרְעָא תְּשַׁדְּרִנֵּיהּ כְּמַיָּא ׃
17 לֵית לָךְ רְשׁוּ לְמֵיכַל בְּקִרְוָךְ מַעְשַׂר עִבּוּרָךְ חֲמָרָךְ וּמִשְׁחָךְ וּבְכוֹרֵי תּוֹרָךְ וְעָנָךְ וְכֹל נִדְרָךְ דְּתִדֹּר וּנְדָבָתָךְ וְאַפְרְשׁוּתְ יְדָךְ ׃
18 אֱלָהֵן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ תֵּיכְלִנֵּיהּ בְּאַתְרָא דַייָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ וְתֶחְדֵּי קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אַנְתְּ וּבְרָךְ וְבַרְתָּךְ וְעַבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ וְלֵיוָאָה דִּי בְקִרְוָךְ וְתֵיכוֹל יְיָ אֱלָהָךְ
בְּכֹל אוּשְׁטוּתְ יָדָךְ ׃
19 אִסְתְּמַר לָךְ דִּלְמָא תִּשְׁבּוֹק יָת לֵיוָאָה כָּל יוֹמָךְ עַל אַרְעָךְ ׃
20 אֲרֵי יַפְתֵּי יְיָ אֱלָהָךְ יָת תְּחוּמָךְ כְּמָא דְמַלֵּיל
לָךְ וְתֵימַר אֵיכוֹל בִּישְׂרָא אֲרֵי תְּרַעֵי נַפְשָׁךְ לְמֵיכַל בִּישְׂרָא בְּכָל רַעֲוָת נַפְשָׁךְ תֵּיכוֹל בִּישְׂרָא ׃

10 * Εἰ transibitis Iordanem, & habitabitis in ter-
ra quam Dominus Deus vester possidere faciet vobis, & requiescere faciet vos à cunctis ho-
stibus vestris qui in circuitu, & habitabitis cum
securitate.
11 * Et erit locus, quem elegerit Dominus Deus ve
ster vt inuocetur nomen eius illic, illuc feretis om-
nia, quæcunque ego præcipio vobis hodie, holocausta
vestra, & sacrificia vestra, & decimas vestras,
& primitias manuum vestrarum, & omne ele-
ctum donorum vestrorum, quæcunque voueritis Do
mino vestro.
12 * Et lætabimini coram Domino Deo vestro, vos
& filij vestri & filiæ vestræ, famuli vestri, & fa-
mulæ vestræ, & Leuita qui in vrbibus vestris,
quia non est illi pars neque possessio vobiscum.
13 * Caue tibiipsi ne offeras holocausta tua in omni
loco quem videris.
14 * Sed in locum, quem elegerit
Dominus Deus tuus eum, in vna vrbium tuarum
illic offeres holocausta tua, et illic facies omnia quæ-
cunque ego præcipio tibi hodie.
15 * Sed in omni desiderio tuo sacrificabis, & come-
des carnes secundum benedictionem Domini Dei
tui, quam dedit tibi in omni vrbe, immundus in te
& mundus super idem comedent idem, sicut ca-
pream vel ceruum.
16 * Veruntamen sanguinẽ non
comedetis super terram effundetis illum quasi aquã.
17 * Non poteris comedere in oppidis tuis decimam
frumenti tui, & vini tui, & olei tui, primogenita
boum tuorum, & ouium tuarum, & omnia vota,
quæcunque voueritis, & confessiones vestras, &
primitias manuum vestrarum.
18 * Sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco quem elegerit Do-
minus Deus tuus sibi, tu & filius tuus, & filia
tua, famulus tuus et ancilla tua, & Leuita, & ad-
uena qui in vrbibus tuis, & lætaberis coram Do-
mino Deo tuo in cunctis vbicunq; iecceris manum
tuam.
19 * Caue tibiipsi ne derelinquas Leuitam o-
mni tempore quo viueris in terra.
20 * Si autem dilatauerit Dominus Deus tuus ter-
minos tuos, sicut locutus est tibi, et dices, Comedam
carnes, si concupierit anima tua, vt comedat car-
nes, in omni concupiscentia animæ tuæ comedes
carnes.

10 * καὶ διαβήσεσθε τὸν Ιορδάνην, καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς
γῆς, ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καταλήμψεται ὑμῖν, καὶ καταπαύσει
ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν τῶν κύκλῳ, καὶ κατοική-
σετε μετὰ ἀσφαλείας.
11 * καὶ ἔσται ὁ τόπος, ὃν ἂν ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεὸς ὑμῖν ἐπι-
κληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ, ἐκεῖ οἴσετε πάντα ὅσα ἐγὼ ἐν-
τέλλομαι ὑμῖν σήμερον, τὰ ὁλοκαυτώματα ὑμῶν, καὶ τὰ θυ-
σιάσματα ὑμῶν, καὶ τὰ δεκάματα ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς
τῶν χειρῶν ὑμῶν, καὶ πᾶν ἐκλεκτὸν τῶν δώρων ὑμῶν, ὅσα δὴ
εὔξησθε τῷ κυρίῳ ὑμῶν.
12 * καὶ εὐφρανθήσεσθε ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ὑμεῖς καὶ οἱ
υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ παῖδες ὑμῶν, καὶ αἱ παι-
δίσκαι ὑμῶν, καὶ ὁ λευίτης ὁ ἐπὶ τῶν πόλεων ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν
αὐτῷ μερὶς οὐδὲ κλῆρος μεθ' ὑμῶν.
13 * προσέχετε σεαυτοῖς, μὴ συνέγκῃς τὰ ὁλοκαυτώματά σου
14 ἐν παντὶ τόπῳ ᾧ ἂν ἴδῃς. * ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃ)
κύριος ὁ θεός σου αὐτόν, ἐν μιᾷ τῶν πόλεων σου ἐκεῖ ποιήσεις
τὰ ὁλοκαυτώματά σου, καὶ ἐκεῖ ποιήσεις πάντα ὅσα ἐγὼ ἐν-
τέλλομαί σοι σήμερον.
15 * ἀλλ' ἢ ἐν πάσῃ ἐπιθυμίᾳ σου θύσεις, καὶ φαγῇ κρέα κατὰ
τὴν εὐλογίαν κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἣν ἔδωκέ σοι ἐν πάσῃ πόλει·
ὁ ἀκάθαρτος ἐν σοὶ ὁ καθαρὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φαγονται αὐτό,
16 ὡς δορκάδα ἢ ἔλαφον. * πλὴν τὸ αἷμα οὐ φαγεσθε, ἐπὶ τὴν
γῆν ἐκχεεῖτε αὐτὸ ὡς ὕδωρ.
17 * οὐ δυνήσῃ φαγεῖν ἐν ταῖς πόλεσί σου τὸ δέκατον τοῦ
σίτου σου, καὶ τοῦ οἴνου σου, καὶ τοῦ ἐλαίου σου, τὰ πρωτοτοκα τῶν
βοῶν σου, καὶ τῶν προβάτων σου καὶ πάσας τὰς εὐχάς, ὅσας ἂν
εὔξησθε, καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν
18 ὑμῶν. * ἀλλ' ἢ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου φαγῇ αὐτὰ ἐν τῷ τό-
πῳ ᾧ ἂν ἐκλέξῃ) κύριος ὁ θεός σου αὐτῷ, σὺ καὶ ὁ υἱός σου, καὶ ἡ
θυγατηρ σου, ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, καὶ ὁ λευίτης, καὶ ὁ προ-
σήλυτος ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σου· καὶ εὐφρανθήσῃ ἐναντι κυρίου τοῦ
θεοῦ σου ἐπὶ πάντα ἐφ' οἷς ἐπιβαλῇς τὴν χεῖρά σου.
19 * προσέχετε σεαυτῷ μὴ ἐγκαταλίπῃς τὸν λευίτην πάντα
τὸν χρόνον ἐν οἷς ζῇς ἐπὶ τῆς γῆς.
20 * ἐὰν δὲ ἐμπλατύνῃ κύριος ὁ θεός σου τὰ ὅρια σου, καθά-
περ ἐλάλησέ σοι, καὶ ἐρεῖς, φάγομαι κρέα ἐπὶ πάσῃ ἐπιθυμίᾳ τῆς ψυχῆς σου
φαγῇ κρέα, ἐν πάσῃ ἐπιθυμίᾳ τῆς ψυχῆς σου
φαγῇ κρέα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Et transibitis Iordanem, & habitabitis in terra quam Dominus Deus vester possidere faciet vos, & requiem dabit vobis ab omnibus inimi-
cis vestris per circuitum, & habitabitis confidenter. "Et erit locus quem elegerit Dominus Deus vester vt collocet maiestatem suam
ibi, illuc offeretis omnia quæ ego præcipio vobis, holocausta vestra, & victimas sanctificatas vestras, decimas vestras & primitias manuum vestra-
tum, & omnia optima votorum vestrorum quæ voueritis coram Domino. "Et lætabimini coram Domino Deo vestro, vos & filij
vestri, & filiæ vestræ, & serui vestri, & ancillæ vestræ, & Leuita qui est in vrbibus vestris, quia non habet pattem & hæreditatem vobiscum.
"Caue tibi ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris. "Sed in loco quem elegerit Dominus in vna tribuum
tuarum ibi offeres holocausta tua, & ibi facies omnia quæ ego præcipio tibi. "Attamen in omni desiderio animæ tuæ occides &
comedes carnes, iuxta benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi in omnibus vrbibus tuis, mundus & immundus comedet illam sicut car-
nem capreæ & cerui. "Attamen sanguinem non comedetis, super terram effundetis illum sicut aquam.
"Non erit tibi licitum vt comedas in vrbibus tuis decimas frumenti tui, & vini tui, & olei tui, & primogenita boum tuorum, & ouium tua-
rum, & omnia vota tua, quæ voueris, & quæ sponte obtuleris, & primitias manuum tuarum.
"Sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tu & filius tuus, & filia tua, & seruus tuus, & ancilla
tua, & Leuita qui est in vrbibus tuis, & lætaberis coram Domino Deo tuo in omnibus ad quæ miseris manum tuam.
"Caue tibi ne relinquas Leuitam omnibus diebus tuis in terra tua. "Cùm autem dilatauerit Dominus Deus
terminum tuum sicut locutus est tibi, & dixeris, Comedam carnem, quando desiderauerit anima tua comedere carnem, in omni desiderio ani-
mæ tuæ comedes carnem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ׃ כַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת־הַצְבִי וְאֶת־הָאַיָּל כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכֵלֻנּוּ׃ רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא־תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם־הַבָּשָׂר׃ לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃ לֹא תֹאכְלֶנּוּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וְלִבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ כִּי־ תַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ תִּשָּׂא וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה׃ וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל׃ שְׁמֹר וְשָׁמַעְתָּ אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ לְמַעַן יִיטַב לְךָ וְלִבָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה בָא־שָׁמָּה לָרֶשֶׁת אוֹתָם מִפָּנֶיךָ וְיָרַשְׁתָּ אֹתָם וְיָשַׁבְתָּ בְּאַרְצָם׃ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם מִפָּנֶיךָ וּפֶן־תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת־אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן גַּם־אָנִי׃ לֹא תַעֲשֶׂה כֵן לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל־תּוֹעֲבַת יְהוָה אֲשֶׁר שָׂנֵא עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ בָאֵשׁ לֵאלֹהֵיהֶם׃ אֵת כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־תֹסֵף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ׃

21 ✱ Locus autem quem elegerit Dominus Deus tuus, vt sit nomen eius ibi, si procul fuerit, occides de armentis & pecoribus quæ habueris, sicut præcepit tibi, & comedes in oppidis tuis vt tibi placet.
22 ✱ Sicut comeditur caprea & ceruus, ita vescêris eis, & mundus & immundus in commune vescentur.
23 ✱ Hoc solum caue, ne sanguinem comedas; sanguis enim eorum pro anima est, & idcirco non debes animam comedere cum carnibus. Deut. 12.
24 ✱ Sed super terram fundes quasi aquam.
25 ✱ Vt bene sit tibi & filiis tuis post te, cùm feceris quod placet in conspectu Domini.
26 ✱ Quæ autem sanctificaueris & voueris Domino, tolles & venies ad locum quem elegerit Dominus.
27 ✱ Et offeres oblationes tuas carnem & sanguinem super altare Domini Dei tui. Sanguinem hostiarum fundes in altari: carnibus autem ipse vescêris.
28 ✱ Obserua & audi omnia quæ ego præcipio tibi, vt bene sit tibi & filiis tuis post te in sempiternum, cùm feceris quod bonum est & placitum in conspectu Domini Dei tui.
29 ✱ Quando disperdiderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, & possederis eas, atque habitaueris in terra earum: Deut. 19.
30 ✱ Caue ne imiteris eas, postquam te fuerint introcunte subuersæ, & requiras cæremonias earum, dicens: Sicut coluerunt gentes istæ deos suos, ita & ego colam.
31 ✱ Non facies similiter Domino Deo tuo; omnes enim abominationes quas auersatur Dominus, fecerunt diis suis, offerentes filios & filias, & comburentes igni.
32 ✱ Quod præcipio tibi, hoc tantùm facito Domino, nec addas quicquam, nec minuas.

תרגום אונקלוס

21 אֲרֵי יִתְרַחֵק מִנָּךְ אֲתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִנְתֵּיהּ תַּמָּן וְתִכּוּס מִתּוֹרָךְ וּמִעַנָּךְ דְיָהֵב יְיָ לָךְ כְּמָא דְפַקֵּדְתָּךְ וְתֵיכוֹל בְּקִרְוָךְ כָּל דְעוּת נַפְשָׁךְ׃ 22 בְּרַם כְּמָא דְמִתְאֲכַל בִּשְׁרָא טָבְיָא וְאֵילָא כֵּן תֵּיכְלִנֵּיהּ מְסָאֲבָא וְדָכְיָא כַּחֲדָא יֵכְלִנֵּהּ׃ 23 לְחוֹד תְּקוֹף בְּדִיל דְלָא לְמֵיכַל דְּמָא אֲרֵי דְמָא הוּא נַפְשָׁא וְלָא תֵיכוֹל נַפְשָׁא עִם בִּשְׁרָא׃ 24 לָא תֵכְלִנֵּיהּ עַל אַרְעָא תִּשְׁדִּנֵּיהּ כְּמַיָּא׃ 25 לָא תֵכְלִנֵּיהּ בְּדִיל דְיִיטַב לָךְ וְלִבְנָךְ בָּתְרָךְ אֲרֵי תַּעְבֵּיד דְכְשַׁר קֳדָם יְיָ׃ 26 לְחוֹד מַעֲשַׂרֵי קוּדְשָׁךְ דִיהוֹן לָךְ וּנְדָרָךְ תְּטוֹל וְתֵיתֵי לַאֲתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ׃ 27 וְתַעְבֵּיד עֲלָוָתָךְ בְּשַׂר וְדַם עַל מַדְבְּחָא דַייָ אֱלָהָךְ וְדַם נִכְסַת קוּדְשָׁךְ יִשְׁתְּפֵךְ עַל מַדְבְּחָא דַייָ אֱלָהָךְ וּבְשַׂר תֵּיכוֹל׃ 28 טַר וּתְקַבֵּל יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דַּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ בְּדִיל דְיִיטַב לָךְ וְלִבְנָךְ בָּתְרָךְ עַד עָלַם אֲרֵי תַּעְבֵּיד דְכַשַּׁר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ 29 אֲרֵי יְשֵׁיצֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת עַמְמַיָּא דְאַתְּ עָלִיל לְתַמָּן לְתָרָכָא יַהְוֹן מִקְּדָמָךְ וְתִתְרֵיךְ יְהוֹן וְתֵיתֵיב בְּאַרְעָהוֹן׃ 30 אִסְתְּמַר לָךְ דְּלָמָא תִתְכַּל בָּתַר דְיִשְׁתֵּצוֹן מִקְּדָמָךְ וְדִלְמָא תִבְעֵי לְמֶהֱוֵי אֲכִיר אֲכָרִין פְּלָחִין עַמְמַיָּא הָאִלֵּין יָת טַעֲוֵיהוֹן וְאֶעְבֵּד כֵּן אַף אֲנָא׃ 31 לָא תַעְבֵּיד כְּרֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי כָל רְחֵימָן קֳדָם יְיָ דְסָנֵי עֲבַד לְטַעֲוֵיהוֹן אֲרֵי אַף יָת בְּנֵיהוֹן וְיָת בְּנָתְהוֹן מוֹקְדִין בְּנוּרָא לְטַעֲוֵיהוֹן׃ 32 יָת כָּל פִּתְגָמָא דַאֲנָא מְפַקֵּיד יְהוֹן תִּטְּרוֹן לְמֶעְבַּד לָא תוֹסִיף עֲלוֹהִי וְלָא תְהַנְקַע מִנֵּיהּ׃

1 ✱ ἐὰν δὲ μακρότερον ἀπέχῃ σου ὁ τόπος, ὃν ἐὰν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ, καὶ θύσεις ἀπὸ τῶν βοῶν σου, καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων σου ὧν ἂν δῷ σοι κύριος ὁ θεός σου, ὃν τρόπον ἐνετειλάμην σοι καὶ φαγῇ ἐν ταῖς πόλεσί σου κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς σου.
22 ✱ ὡς ἔδεται ἡ δορκὰς καὶ ἡ ἔλαφος, ὅτως φαγῇ αὐτὸ ὁ ἀκάθαρτος ὁμοίως καὶ ὁ καθαρὸς ὡσαύτως ἔδεται.
23 ✱ πρόσεχε ἰσχυρῶς τοῦ μὴ φαγεῖν αἷμα, τὸ γὰρ αἷμα αὐτοῦ ψυχή, καὶ βρωθήσεται ἡ ψυχὴ μετὰ τῶν κρεῶν.
24 ✱ οὐ φαγέσαι, ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεεῖτε αὐτὸ ὡς ὕδωρ.
25 ✱ οὐ φαγῇ αὐτό, ἵνα εὖ σοι ᾖ ὑπται, καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σέ, ἐὰν ποιήσῃς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου.
26 ✱ πλὴν τὰ ἅγιά σου ἃ ἂν σοι ᾖ ὑπται, καὶ τὰς εὐχάς σου λαβὼν ἥξεις εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.
27 ✱ καὶ ποιήσεις τὰ ὁλοκαυτώματά σου· τὰ κρέα ἀνούσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ σου· τὸ δὲ αἷμα τῶν θυσιῶν σου προχεεῖς πρὸς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ σου, τὰ δὲ κρέα φαγῇ.
28 ✱ φυλάσσου καὶ ἄκουε, καὶ ποιήσεις πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι, ἵνα εὖ σοι ᾖ ὑπται, καὶ τοῖς υἱοῖς σου δι' αἰῶνος ἐὰν ποιήσῃς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου.
29 ✱ ἐὰν δὲ ἐξολοθρεύσῃ κύριος ὁ θεός σου τὰ ἔθνη, εἰς οὓς σὺ εἰσπορεύσῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου, καὶ κατακληρονομήσῃς αὐτούς, καὶ κατοικήσῃς ἐν τῇ γῇ αὐτῶν.
30 ✱ πρόσεχε σεαυτῷ, μὴ ἐκζητήσῃς ἐπακολουθῆσαι αὐτοῖς μετὰ τὸ ἐξολοθρευθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου, καὶ μὴ ἐκζητήσῃς τοὺς θεοὺς αὐτῶν, λέγων· πῶς ποιοῦσι τὰ ἔθνη ταῦτα τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ποιήσω κἀγώ.
31 ✱ οὐ ποιήσεις ὕτω κυρίῳ τῷ θεῷ σου, τὰ γὰρ βδελύγματα ἃ κύριος ἐμίσησεν, ἐποίησαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν, ὅτι καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν κατακαίουσι πυρὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν.
32 ✱ πᾶν ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, τοῦτο φυλάξῃ ποιεῖν· οὐ προσθήσεις ἐπ' αὐτὸ, οὐδὲ ἀφελεῖς ἀπ' αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Si procul fuerit à te locus quem elegerit Dominus Deus tuus, vt collocet ibi maiestatem suam, occides de bobus tuis & de ouibus tuis, quas dedit tibi Dominus sicut præcepit tibi, & comedes in vrbibus tuis in omni desiderio animæ tuæ. " Attamen con-
" Sicut enim comeditur caro capreæ & cerui, sic comedes illa; mundus & immundus simul comedent. " Non comedes illum, sed
fortare vt non comedas sanguinem, quia sanguis est anima, & non comedes animam cum carne.
" Non comedes illum vt benè sit tibi & filiis tuis post te, si feceris quod
super terram fundes illum sicut aquam. " Veruntamen decimas sanctificatas quas habueris & vota tua tolles, & venies ad
locum quem elegerit Dominus. " Et facies holocausta tua, quorum caro & sanguis offeretur super altare Do-
mini Dei tui, sanguis autem hostiæ sanctificatæ tuæ effundetur super altare Domini Dei tui, & carnem comedes.
" Custodi & suscipe omnia verba hæc quæ ego præcipio tibi, vt bene sit tibi & filiis tuis post te vsque in seculum, cùm feceris quod rectum
est, & quod placitum est coram Domino Deo tuo. " Cùm disperdiderit Dominus Deus tuus populos ad quos tu ingredieris vt
ejicias eos à facie tua, & ejecteris eos & habitaueris in terra eorum: " Caue tibi ne offendas post eos postquam disperierint à
facie tua, & ne requiras idola eorum, dicens: Quomodo seruierunt populi isti idolis suis, ita & ego faciam.
" Non ita facies coram Domino Deo tuo, quoniam omne quod abominabile est coram Domino, & quod odit Dominus, faciunt idolis suis,
quoniam etiam filios suos, & filias suas comburunt igni propter idola sua. " Omne præceptum quod ego præcipio vobis obser-
uabilis vt factatis, neque addetis ad illud neque ex eo minuetis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

יג

1 כִּי־יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם וְנָתַן
2 אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת: וּבָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת אֲשֶׁר
דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נֵלְכָה אֲחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
3 אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתָּם וְנָעָבְדֵם: לֹא תִשְׁמַע אֶל־דִּבְרֵי
הַנָּבִיא הַהוּא אוֹ אֶל־חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לָדַעַת הֲיִשְׁכֶם אֹהֲבִים
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם:
4 אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תֵּלֵכוּ וְאֹתוֹ תִירָאוּ וְאֶת־
מִצְוֹתָיו תִּשְׁמֹרוּ וּבְקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֹתוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ
5 תִּדְבָּקוּן: וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא
יוּמָת כִּי דִבֶּר סָרָה עַל־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא
אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפְּדֵךָ מִבֵּית עֲבָדִים
לְהַדִּיחֲךָ מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת
בָּהּ וּבָעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ:
6 כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן־אִמֶּךָ אוֹ־בִנְךָ אוֹ־בִתֶּךָ אוֹ
אֵשֶׁת חֵיקֶךָ אוֹ רֵעֲךָ אֲשֶׁר כְּנַפְשְׁךָ בַּסֵּתֶר לֵאמֹר
נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה
7 וַאֲבֹתֶיךָ: מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם
הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הָרְחֹקִים מִמְּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ
8 וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ: לֹא־תֹאבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע
אֵלָיו וְלֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו וְלֹא־תַחְמֹל וְלֹא־
9 תְכַסֶּה עָלָיו: כִּי הָרֹג תַּהַרְגֶנּוּ יָדְךָ תִּהְיֶה־בּוֹ
בָּרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בָּאַחֲרֹנָה:
10 וְסָקַלְתּוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ מֵעַל יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ הַמּוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:
11 וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּן וְלֹא־יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת
12 כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה בְּקִרְבֶּךָ: כִּי־תִשְׁמַע
בְּאַחַת עָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לָשֶׁבֶת
שָׁם לֵאמֹר:

CAP. XIII.

1 A SI surrexerit in medio tui prophetes aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum,
2 *Et euenerit quod locutus est, & dixerit tibi, Eamus & sequamur Deos alienos quos ignoras, & seruiamus eis:
3 *Non audies verba Prophetæ illius aut somniatoris, quia tentat vos Dominus Deus vester, vt palam fiat vtrum diligatis eum an non in toto corde, & in tota anima vestra.
4 *Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timete, & mandata illius custodite, & audite vocem eius. ipsi seruietis, & ipsi adhærebitis.
5 *Propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur, quia locutus est vt vos auerteret à Domino Deo vestro, qui eduxit vos de
B terra Ægypti, & redemit vos de domo seruitutis, vt errare te faceret de via quam tibi præcepit Dominus Deus tuus, & auferes malum de medio tui.
6 *Si tibi voluerit persuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus, vel filia, siue vxor quæ est in sinu tuo, aut amicus quem diligis vt animam tuam, clàm dicens: Eamus & seruiamus diis alienis quos ignoras tu & patres tui;
7 *Cunctarum in circuitu gentium quæ iuxta vel procul sunt ab initio vsque ad finem
8 terræ. *Non acquiescas ei, nec audias, neque parcat ei oculus tuus vt misereris & occultes eum.
9 *Sed statim interficies: sit primum ma-
C nus tua super eum, & post te omnis populus
10 mittat manũ. *Lapidibus obrutus necabitur, quia voluit te abstrahere à Dño Deo tuo, qui eduxit te de terra Ægypti de domo seruitutis.
11 *Vt & omnis Israel audiens timeat, & nequaquem vltrà faciat quippiam huius rei simile.
12 *Si audieris in vna vrbium tuarum, quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum, dicentes aliquos:

ιγ΄.

CAP. XIII.

1 *Ἐὰν δὲ διάσῃ ἐν σοὶ προφήτης ἢ ἐνυπνιαζόμενος ἐνύπνιον, καὶ δῷ σοι σημεῖον ἢ τέρας·
2 *καὶ ἔλθοι τὸ σημεῖον ἢ τὸ τέρας ὃ ἐλάλησε πρός σε, λέγων· πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις οἷς σὺκ οἶδατε.
3 *σὺκ ἀκούσεσθε τῶν λόγων τοῦ προφήτου ἐκείνου ἢ τοῦ ἐνυπνιαζομένου τὸ ἐνύπνιον ἐκεῖνο, ὅτι πειράζει κύριος ὁ θεὸς ὑμᾶς ὑμῶν, τοῦ εἰδέναι, εἰ ἀγαπᾶτε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν.
4 *ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν πορεύεσθε, καὶ αὐτὸν φοβεῖσθε, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φυλάξασθε, καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσεσθε, καὶ αὐτῷ δουλεύσετε, καὶ αὐτῷ προσεδρεύσετε.
5 *καὶ ὁ προφήτης ἐκεῖνος ἢ ὁ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος ἐκεῖνος ἀποθανεῖται· ἐλάλησε γὰρ πλανῆσαί σε ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου, τοῦ λυτρωσαμένου σε ἐκ δουλείας, ἐξῶσαί σε ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου, πορεύεσθαι ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἀφανιεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.
6 *ἐὰν δὲ προσκαλέσηται ὁ ἀδελφός σου ἐκ πατρός σου ἢ ἐκ τῆς μητρός σου, ἢ ὁ υἱός σου ἢ ἡ θυγάτηρ σου, ἢ ἡ γυνὴ σου, ἢ ὁ ἐν τῷ κόλπῳ σου, ἢ ὁ φίλος σου ὁ ὡς τὴν ψυχήν σου, λάθρα λέγων, πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις, οἷς σὺκ οἶδας σὺ καὶ οἱ πατέρες σου,
7 *ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλῳ ὑμῶν, τῶν ἐγγιζόντων σοι ἢ τῶν μακρὰν ἀπὸ σοῦ, ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς. 8 *οὐ συνθελήσεις αὐτῷ, οὐδὲ εἰσακούσῃ αὐτοῦ, οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ, οὐκ ἐλεήσεις ἐπ' αὐτῷ, οὐδὲ μὴ συκοφαντήσεις αὐτόν.
9 *ἀναγγέλλων ἀναγγελεῖς περὶ αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ σου ἔσται ἐπ' αὐτῷ ἐν πρώτοις ἀποκτεῖναι αὐτόν, καὶ ἡ χεὶρ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐσχάτῳ.
10 *καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν ἐν λίθοις, καὶ ἀποθανεῖται, ὅτι ἐζήτησεν ἀποστῆσαί σε ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας.
11 *καὶ πᾶς ισραηλ ἀκούσας φοβηθήσεται, καὶ οὐ προσθήσουσιν ἔτι ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐν ὑμῖν.
12 *ἐὰν δὲ ἀκούσῃς ἐν μιᾷ τῶν πόλεών σου, ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι κατοικεῖν ἐκεῖ, λεγόντων·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIII.

QVando surrexerit in medio tui propheta aut somnians somnium, & dederit tibi signum aut portentum: [1] Et euenerit signum & portentum quod locutus est ad te, dicens: Eamus post idola populorum quæ ignoras, & seruiamus eis: [1] Non acquiescas verbis prophetæ illius aut somnio somniatoris illius, quia tétat vos Dominus Deus vester, vt cognoscatur si diligitis Dominum Deum vestrum in toto corde vestro, & in tota anima vestra. [2] Post timorem Domini Dei vestri ambulabitis, & ipsum timebitis, & mandata eius seruabitis, & verbo eius obedietis, & ei seruietis, & timori eius adhærebitis. [3] Propheta autem ille aut somniator somnij illius occidatur, quia locutus est præuaricationem contra Dominum Deum vestrum qui eduxit vos de terra Ægypti, & qui redemit te de domo seruitutis, vt errare te faceret à via quam præcepit tibi Dominus Deus tuus vt ambulares in ea, & auferes eum qui operatur malum de medio tui. [4] Si persuaserit tibi frater tuus, filius matris tuæ, aut filius tuus, aut filia tua, aut vxor fœderis tui, aut socius tuus qui est sicut anima tua in occulto, dicens: Eamus & seruiamus idolis populorum quæ ignoras tu & patres tui: [5] De idolis populorum qui sunt in circuitu vestro qui propinqui sunt tibi aut qui longè sunt à te à finibus terræ, & vsque ad finem terræ: [6] Non acquiescas ei neque obedias ei, neque parcat ei oculus tuus, nec misereris eius, neque occultes eum. [7] Sed occidens occides eum; manus tua sit in eum in principio vt occidas eum, & manus totius populi postea, vt interficiat eum. [8] Et lapidabis eum lapidibus vt moriatur, quoniam voluit abstrahere te à timore Domini Dei tui qui eduxit te de terra Ægypti de domo seruitutis. [9] Et omnis Israel audient & timebunt, & non addent facere iuxta sermonem hunc pessimum in medio tui. [10] Si audieris in vna vrbium tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi vt habites ibi, dicentes:

תרגום אונקלוס

יג

1 אֲרֵי יְקוּם בֵּינָךְ נְבִיָא אוֹ חָלֵם חֶלְמָא וְיִתֵּן לָךְ אָת אוֹ מוֹפֵת: 2 וְיֵיתֵי אָתָא וּמוֹפְתָא דְמַלֵיל עִמָךְ לְמֵימַר נֵיזֵל בָתַר טָעוּת עַמְמַיָא
וְלָא יְדַעְתּוּן וְנִפְלְחִינוּן: 3 לָא תְקַבֵּל לְפִתְגָמֵי נְבִיָא דְהַהוּא אוֹ לְחָלֵם חֶלְמָא דְהַהוּא אֲרֵי מְנַסֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן יָתְכוֹן לְמִדַע הֲ אִיתְכוֹן רָחֲמִין
קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן בְּכֹל לִבְכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן: 4 בָּתַר דְחַלְתָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן תְהֵיכוֹן וְיָתֵיה תִדְחֲלוּן וְיָתֵי פִקּוּדוֹהִי תִטְרוּן וּלְמֵימְרֵיה תְקַבְלוּן
וְקֳדָמוֹהִי תִפְלְחוּן וְלֵיהּ תִתְרַחֲקוּן: 5 וְנְבִיָא דְהַהוּא אוֹ חָלֵם חֶלְמָא דְהַהוּא יִתְקְטֵיל עַל דְמַלֵיל סָטְיָא עַל יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְאַפֵיק יָתְכוֹן
מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּפְרָקָךְ מִבֵית עַבְדוּתָא לְאַטָעוּיָךְ מִן אָרְחָא דְפַקְדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְמֵיהַךְ בַהּ וְתִפְלֵי עָבִיד דְבִישׁ מִבֵינָךְ:
6 אֲרֵי יְסִיתָךְ אָחִיךְ בַר אִמָךְ אוֹ בְרָךְ אוֹ בְרַתָךְ אוֹ אִתַת קְנְיָנָךְ אוֹ חַבְרָךְ דְכְנַפְשָׁךְ בְסִתַר לְמֵימַר נֵיזֵל וְנִפְלַח לְטָעוּת עַמְמַיָא דְלָא יְדַעְתָ
אַתְ וַאֲבָהָתָךְ: 7 מִטָעוּת עַמְמַיָא דִי בְסְחָרְנֵיכוֹן דְקְרִיבִין לָךְ אוֹ דִרְחִיקִין מִנָךְ מִסְיְפֵי אַרְעָא וְעַד סְיְפֵי אַרְעָא: 8 לָא תֵיבֵי לֵיהּ
וְלָא תְקַבֵל מִנֵיהּ וְלָא תְחוּס עֵינָךְ עֲלוֹהִי וְלָא תְרַחֵם וְלָא תְכַסֵי עֲלוֹהִי: 9 אֲרֵי קְטָלָא תְקַטְלִינֵיהּ יְדָךְ תְהֵי בֵיהּ בְקַדְמַיְתָא לְמִקְטְלֵיהּ
וְיַד כָל עַמָא בְאָחֳרָיתָא: 10 וְתִרְגְמִנֵיהּ בְאַבְנַיָא וְיִמוּת אֲרֵי בְעָא לְאַטָעוּיָךְ מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ דְאַפֵיק יָתָךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם
מִבֵית עַבְדוּתָא: 11 וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּן וְיִדְחֲלוּן וְלָא יוֹסִפוּן לְמֶעְבַד כְפִתְגָמָא בִישָׁא הָדֵין בֵינֵיכוֹן: 12 אֲרֵי תִשְׁמַע בְחַדָא מִקִרְיָךְ
דַיְיָ אֱלָהָךְ יְהִיב לָךְ לְמִיתַב תַמָן לְמֵימַר:

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל מִקִּרְבֶּךָ וַיַּדִּיחוּ
14 אֶת־יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר נֵלְכָה וְנַעַבְדָה אֱלֹהִים
אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יְדַעְתֶּם: * וְדָרַשְׁתָּ וְחָקַרְתָּ
וְשָׁאַלְתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה
15 הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּקִרְבֶּךָ: * הַכֵּה תַכֶּה אֶת־יֹשְׁבֵי
הָעִיר הַהִוא לְפִי־חָרֶב הַחֲרֵם אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־
16 אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־בְּהֶמְתָּהּ לְפִי־חָרֶב: * וְאֶת־כָּל־
שְׁלָלָהּ תִּקְבֹּץ אֶל־תּוֹךְ רְחֹבָהּ וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת־
הָעִיר וְאֶת־כָּל־שְׁלָלָהּ כָּלִיל לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיְתָה
17 תֵּל עוֹלָם לֹא תִבָּנֶה עוֹד: * וְלֹא־יִדְבַּק בְּיָדְךָ
מְאוּמָה מִן־הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב יְהוָה מֵחֲרוֹן
אַפּוֹ וְנָתַן־לְךָ רַחֲמִים וְרִחֲמֶךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
18 לַאֲבֹתֶיךָ: * כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר
אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

יד

1 * בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא־
2 תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת: * כִּי עַם קָדוֹשׁ
אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וּבְךָ בָּחַר יְהוָה לִהְיוֹת לוֹ לְעָם
סְגֻלָּה מִכֹּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:
3 * לֹא תֹאכַל כָּל־תּוֹעֵבָה: * זֹאת הַבְּהֵמָה
4 אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ שׁוֹר שֵׂה־כְשָׂבִים וְשֵׂה עִזִּים:
5 * אַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וְאַקּוֹ וְדִישֹׁן וְתֹאוֹ וָזֶמֶר: * וְכָל־
6 בְּהֵמָה מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרָסוֹת
מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ: * אַךְ אֶת־זֶה
לֹא־תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִיסֵי הַפַּרְסָה
הַשְּׁסוּעָה אֶת־הַגָּמָל וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת וְאֶת־הַשָּׁפָן
כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הֵמָּה וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסוּ טְמֵאִים
הֵם לָכֶם:

13 * Egressi sunt filij Belial de medio tui, & auerterunt habitatores vrbis suæ, atque dixerunt, Eamus & seruiamus diis alienis quos ignoratis.
14 * Quære solicitè & diligenter rei veritate perspecta si inueneris certum esse quod dicitur, & abominationem hanc opere perpetratam:
15 * Statim percuties habitatores vrbis illius in ore gladij, & delebis eam, omniaque quæ in illa sunt vsque ad pecora.
16 * Quicquid etiam supellectilis fuerit, congregabis in medio platearũ eius, & cum ipsa
D ciuitate succendes, ita vt vniuersa consumas Domino Deo tuo, & sit tumulus sempiternus. Non ædificabitur amplius.
17 * Et non adhærebit de illo anathemate quicquam in manu tua, vt auertatur Dominus ab ira furoris sui, & misereatur tui, multiplicétque te sicut iurauit patribus tuis.
18 * Quando audieris vocem Domini Dei tui, custodiens omnia præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie, vt facias quod placitum est in conspectu Domini Dei tui.

CAP. XIIII.

1 FIlij estote Domini Dei vestri. Non vos in-
A cidetis nec facietis caluitium super mortuo.
2 * Quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo, & te elegit vt sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus, quæ sunt super terram.
3 * Ne comedatis quæ immunda sunt.
4 * Hoc est animal quod comedere debetis, bouem & ouem & capram.
5 * Ceruum & capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygen, camelopardum.
6 * Omne animal quod in duas partes findit vngulam & ruminat, comedetis.
7 * De his autem quæ ruminant & vngulam non findunt, hæc comedere non debetis, camelum, leporé, chęrogryllum, quia ruminant & non diuidunt vngulam, immunda erunt vobis.

13 * Ἐξῆλθον υἱοὶ παράνομοι ἐξ ὑμῶν, καὶ ἀπέστησαν πόλιν
αὐτῶν καὶ κατοικοῦντας τὴν πόλιν αὐτῶν, λέγοντες, πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις, οὓς οὐκ οἴδατε.
14 * καὶ ἐτάσεις καὶ ἐρωτήσεις καὶ ἐξερευνήσεις σφόδρα, καὶ ἰδοὺ
ἀληθὴς σαφῶς ὁ λόγος γεγένηται τὸ βδέλυγμα τοῦτο ἐν
ὑμῖν.
15 * πλαιρῶν πλαιρήσεις πόλιτας αὐτῆς καὶ κατοικοῦντας ἐν τῇ πό-
λει ἐκείνῃ ἐν φόνῳ μαχαίρας, πλαθέμαλι ἀναθεματιεῖτε
αὐτὴν, καὶ πόλιτα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ πόλιτα τὰ κτήνη αὐτῆς ἐν
στόματι μαχαίρας.
16 * καὶ πόλιτα τὰ σκῦλα αὐτῆς συνάξεις εἰς τὰς ὁδοὺς
αὐτῆς, καὶ ἐμπρήσεις τὴν πόλιν ἐν πυρί, καὶ πόλιτα τὰ σκῦλα
αὐτῆς πανδημεὶ ὁλόκαυτα κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἔσται οἰκοπό-
εἰς τὸν αἰῶνα, οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι.
17 * καὶ οὐ κολληθήσεται ἐν τῇ χειρί σου οὐδὲν ἀπὸ τῶν πλαθέ-
μάτων, ἵνα ἀποστρέψῃ κύριος ὁ θεὸς ἀπὸ θυμοῦ τὸ ὀργῆς αὐτοῦ,
καὶ δώσῃ σοι ἔλεος, καὶ ἐλεήσῃ σε, καὶ πληθυνῇ σε, ὃν τρόπον
ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσι σου.
18 * ἐὰν εἰσακούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, φυλάσσειν
πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον,
ποιεῖν τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.

ιδ'.

1 * Υἱοὶ ἔσε κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, οὐ κοφθήσεσθε οὐκ ἐπιθήσετε
φαλάκρωμα ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῷ.
2 * ὅτι λαὸς ἅγιος εἶ κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καί σε ἐξελέξατο
κύριος ὁ θεός σου γενέσθαι σε αὐτῷ λαὸν περιούσιον ἀπὸ πάν-
των τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς. * οὐ φαγεσθε πᾶν
4 βδέλυγμα. * ταῦτα τὰ κτήνη, ἃ φαγεσθε, μόσχον ἐκ βοῶν,
καὶ ἀμνὸν ἐκ προβάτων, καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν.
5 * ἔλαφον, καὶ δορκάδα, καὶ βδάλον, καὶ τραγέλαφον, καὶ
πύγαργον, καὶ ὄρυγα, καὶ καμηλοπάρδαλιν.
6 * πᾶν κτῆνος διχηλοῦν ὁπλήν, καὶ ὀνυχισμὸς ὀνυχίζον
δύο χηλῶν, καὶ ἀναγὸν μηρυκισμὸν ἐν τοῖς κτήνεσι, ταῦτα
φαγεσθε.
7 * καὶ ταῦτα οὐ φαγεσθε ἀπὸ τῶν ἀναγόντων μηρυκισμὸν,
καὶ ἀπὸ τῶν διχηλούντων τὰς ὁπάς, καὶ ὀνυχιζόντων ὀνυχι-
σμὸν ἀπὸ τῶν διχηλούντων τὰς ὁπάς, καὶ δασύποδα, καὶ χοιροχύλλιον, ὅτι ἀ-
ναγὸν μηρυκισμὸν ταῦτα, καὶ ὁπλὴν οὐ διχηλοῦσιν, ἀκάθαρ-
τα ταῦτα ὑμῖν ἔσαι.

תרגום אונקלוס

13 נְפָקוּ גַבְרִין בְּנֵי רִישְׁעָא מִבֵּינָךְ וְאַטְעִיוּ יַת יְתֵבֵי קִרְתְּהוֹן לְמֵימַר נֵיזֵל וּנְפַלַּח לְטָעֲוָת עַמְמַיָּא דְּלָא יְדַעְתּוּן:
14 וְתִבְעֵי וְתִבְדּוֹק וְתִשְׁאַל יָאוּת וְהָא קְשׁוֹטָא כֵּין דְּאִתְעֲבִידַת הוֹעֲבְתָּא הָדָא בְּגַוָּךְ: 15 מְחָא תְּמְחֵי יַת יְתֵבֵי קִרְתָּא הַהִוא
לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ גְּבַר חֲמָה וַיָת כָּל דְּבָהּ וַיָת בְּעִירָהּ לְפִתְגָם דְּחַרְבָּ: 16 וְיָת כָּל עֲרָאָה דְּכוּשׁ לְגוֹ פְּתָחָהּ תּוֹקִיד בְּנוּרָא יָת קִרְתָּא וְיָת כָּל עֲרָאָה
גְּמִיר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וִיהֵי תֵּל חָרְבָּ לְעָלַם לָא תִתְבְּנֵי עוֹד: 17 וְלָא יִדְבַּק כֵּינָךְ מִדְּעָם חֲרָמָא מִן חֲרָמָא דְּיִיבִי יְיָ מִתְּקוֹף
רְגָזֵיהּ וְיִתֵּן לָךְ רַחֲמִין וְיִרְחַם עֲלָךְ וְיַסְגִּינָךְ כְּמָא דְקַיֵּים לַאֲבָהָתָךְ:
פְּקִידְתָּא דְּאֲנָא פָּקֵיד לָךְ יוֹמָא דֵּין לְמֶעְבַּד דְּכְשַׁר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ:

יד

1 בְּנִין אַתּוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן לָא תִתְגְּדְדוּן וְלָא תְשַׁוּוּן קָרַשׁ בֵּין עֵינֵיכוֹן עַל מִיתָא: 2 אֲרֵי עַם קַדִּישׁ אַתְּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וּבָךְ אִתְרְעִי
יְיָ לְמִהְוֵי לֵיהּ לְעַם חֲבִיב מִכֹּל עַמְמַיָּא דְּעַל אַפֵּי אַרְעָא: 3 לָא תֵיכוֹל כָּל דְּמְרַחֵק: 4 דֵּין בְּעִירָא דְּתֵיכְלוּן תּוֹרִין אִמְּרִין וְרַחֲלִין
וְגַדְיִין דְּעִזִּין: 5 אַיָּלָא וְטָבְיָא וְיַחְמוּרָא וְיַעֲלָא וְרֵימָא וְחַרְבְּלָא וְדִיצָא: 6 וְכָל בְּעִירָא דְּמְרִיקָא פַּרְסָא וְשַׁסְעָא שַׁסְעָא פְּרָסִין מַסְּקָא בְּעִירָא וְיָת אַרְנְבָא וְיָת טָפְנָא אֲרֵי מַסְּקֵי פִּשְׁרָא אִינוּן וּפַרְסָתְהוֹן לָא מְרִיקָא מְסָאֲבִין אִינוּן לְכוֹן:
7 בְּרַם יְהוֹן לָא תֵיכְלוּן מִסַּקֵּי פִּשְׁרָא וּמִדְּרִיקֵי פַּרְסָתָא מְטוֹלְפֵי פְּלַפְיָא יָת

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Egressi sunt viri filij impietatis de medio tui, & seduxerunt habitatores vrbis suæ dicentes, Eamus & seruiamus idolis populorum quæ ignoratis.
"Quæres & inuestigabis & interrogabis diligenter, & si verum & certum est verbum, & facta est abominatio hæc in medio tui:
"Percutiens percuties habitatores vrbis illius, in ore gladij disperdes eam, & omnia quæ in ea sunt, & iumenta eius in ore gladij.
"Et omnia spolia eius congregabis in medio plateæ eius, & combures igni ciuitatem & omnia spolia eius omnino coram Domino Deo tuo, & erit tumulus destructionis, & non ædificabitur vltra. "Et non adhærebit manui tuæ quicquam de anathemate, vt reuertatur Dominus ab ira furoris sui, & det tibi misericordiam & misereatur tui, & multiplicet te sicut iurauit patribus tuis. "Si obedieris verbo Domini Dei tui, vt custodias omnia præcepta eius quæ ego præcipio tibi hodie, vt facias quod rectum est coram Domino Deo tuo.

CAP. XIIII.

FIlij estis vos Domini Dei vestri. Non vos incidatis neque faciatis caluitium inter oculos vestros super mortuo.
'Quoniam populus sanctus es tu coram Domino Deo tuo, & te elegit Dominus, vt sis ei in populum dilectum præ omnibus populis, qui sunt super faciem terræ.
'Non comedes omne quod abominabile est.
'Hoc est animal quod comedetis, boues & agnos ouium, & hædos caprarum.
'Ceruum & capream, bubalum, & tragelaphum, & pygargum, & orygen, & camelopardalum.
'Omneque animal quod vngulam habet fissam, & in duas partes findit vngulam, & ruminat, in animalibus illud comedetis.
'Veruntamen hoc non comedetis de his quæ ruminant & vngula eorum non est diuisa, & de his quæ fissam habent vngulam in duas partes diuisam, camelum & leporem, & cuniculum, qui ruminant & vngula eorum non est diuisa, immunda erunt vobis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ואת ד חזיר כי מפרים פרסה הוא ולא
גרה טמא הוא לכם מבשרם לא תאכלו
ובנבלתם לא תגעו : את זה תאכלו
מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת
תאכלו : וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא
תאכלו טמא הוא לכם : כל צפור
טהרה תאכלו : וזה אשר לא תאכלו מהם הנשר
והפרס והעזניה : והראה ואת האיה והדיה
למינה : ואת כל ערב למינו : ואת בת היענה
ואת התחמס ואת השחף ואת הנץ למינהו : את
הכוס ואת הינשוף והתנשמת : והקאת ואת
הרחמה ואת השלך : והחסידה והאנפה למינה
והדוכיפת והעטלף : וכל שרץ העוף טמא הוא
לכם לא יאכלו : כל עוף טהור תאכלו : לא
תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה
ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה ליהוה
אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו :
עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה
שנה שנה : ואכלת לפני יהוה אלהיך במקום
אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך
ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה
את יהוה אלהיך כל הימים : וכי ירבה ממך
הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום
אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שם כי
יברכך יהוה אלהיך : ונתתה בכסף וצרת הכסף
בידך והלכת אל המקום אשר יבחר יהוה
אלהיך בו : ונתתה הכסף בכל אשר תאוה
נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך
נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמחת אתה
וביתיך :

8 * Sus quoq; quoniam diuidit vngulam & non ruminat, immūda erit. Carnibus eorum
B non vescemini, & cadauera non tangetis.
9 * Hæc comedetis ex omnibus quæ morantur in aquis. * Quæ habent pennulas &
squamas comedite: quæ absque pennulis & squamis sunt, ne comedatis, quia immunda
11 sunt. * Omnes aues mundas comedite.
12 * Immundas ne comedatis, aquilam scilicet & gryphen & haliætum.
13 * Ixion & vulturē ac miluum iuxta genus
14 suum. * Et omne coruini generis:
15 * Et struthionem ac noctuam, & larum atque accipitrem iuxta genus suum.
16 * Herodium ac cygnum & ibin; * Ac
17 mergulum, porphyrionem, & nycticoracem.
18 * Onocrotalum & charadrium singula in genere suo, vpupam quoq, & vespertilionem.
19 * Et omne quod reptat & pennulas habet, immundum erit & non comedetur.
20 * Omne quod mundum est comedite.
21 * Quicquid autem morticinium est, ne vescamini ex eo. Peregrino qui intra portas tuas
C est, da vt comedat aut vende ei, quia tu populus sanctus Domini Dei tui es: Non coques
22 hædum in lacte matris suæ. * Decimam partem separabis de cūctis fructibus tuis, qui nascuntur in terra per annos singulos.
23 * Et comedes in conspectu Dñi Dei tui in loco quem elegerit, vt in eo nomen illius invocetur, decimā frumenti tui, & vini, & olei, & primogenita de armentis, & ouibus tuis, vt discas timere Dñm Deum tuū in omni tem-
24 pore. * Cùm autē longior fuerit via & locus
D quem elegerit Dñs Deus tuus, tibiq; benedixerit, nec poteris ad eum hæc cuncta portare:
25 * Vendes omnia & in preciū rediges, portabisq; manu tua, & profieiscēris ad locū quem elegerit Dominus Deus tuus.
26 * Et emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit siue ex armentis, siue ex ouibus, vinum quoque & siceram & omne quod desiderat anima tua, & comedes coram Domino Deo tuo, & epulaberis tu & domus tua.

8 * Et suem, quia diuidit vngulam hoc, & diuidit vngues vngule, & hoc ruminationē non ruminat, immundum hoc vobis; de carnibus eorum non comedetis, & cadauera eorum non tangetis.
9 * Et hæc comedetis de omnibus quæ in aquis.
10 * Omnia quæcunq; sunt ipsis pennulæ & squamæ, comedetis, & omnia quæcunque nōn sunt ipsis pennulæ neque squamæ, non comedetis, immunda hæc erunt vobis.
11 * Omnem auem mundam comedetis.
12 * Et hæc non comedetis de illis, aquilam, & gryphem, & haliæetū, * & vulturē, & miluum, &
13 similia illi. * Et omne coruini generis, & similia
14 illi. * Et struthionem, & noctuam, & larum, &
15 accipitrem, & similia illi.
16 * Et herodionem, & cygnum, & ibin, * Et
17 mergulum, & porphyrionem, & nycticoracem.
18 * Et pelicanum, & chaladrium, & similia illi, & vpupam, & vespertilionem.
19 * Et omnia reptilia volatiliū immunda hæc erunt vobis, non comedetis de ipsis: omne volatile mundum comedetis. * Et omne morticinum non co-
20 medetis; peregrino qui in vrbibus tuis, dabitur, & comedet, vel vendes alienigenæ, quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo, nō coques agnum
21 in lacte matris suæ. * Decimam decimabis omnis fructus seminis tui, fructū agri tui annum in annum.
22 * Et comedes illum coram Domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius, illuc feres decimas frumenti tui, et vini tui, & olei tui, & primogenita boum tuorum, & ouium tuarum, vt discas timere Dominum Deum tuum omnibus diebus. * Si autē longē fue-
23 rit via à te, & non potueris referre ea, quoniam longè à te locus, quem elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius illic; quoniam benedixit tibi Dominus Deus tuus. * Et vendes ea ar-
24 gento, & accipies argentum in manibus tuis, & proficisceris in locum, quem elegerit Dominus Deus tuus eum. * Et dabis argentum in omni quod de-
25 sideraverit anima tua, in bobus vel in ouibus, vel in vino, vel in sicera, vel in omni quod desideraverit anima tua, & comedes illic coram Domino Deo tuo, & lætaberis tu & domus tua.

8 * καὶ τὸν ὗν, ὅτι διχηλεῖ ὀπλὴν τοῦτο, καὶ ὀυχ εἰ ὀυχας ὁπλῆς, καὶ τοῦτο μηρυκισμὸν ὁ μηρυκᾶται, ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν, ἀπὸ τῶν κρεῶν αὐτῶν ὁ φάγεσθε, & τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ὀκ ἅψεσθε. 9 * ἃ ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ πάντων ὧν ἐν τοῖς ὕδασι. 10 * πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς πτερύγια & λεπίδες, φάγεσθε· & πάντα ὅσα ὀκ ἔστιν αὐτοῖς πτερύγια ὐδὲ λεπίδες, ὁ φάγεσθε, ἀκάθαρτα ταῦτα ἔσται ὑμῖν.
11 * πᾶν ὄρνεον καθαρὸν φάγεσθε. 12 * καὶ ταῦτα ὁ φάγεσθε ἀπ' αὐτῶν, γὺπα, & ἀετὸν, & ὀσπρῆν,
13 & τὸν ἀλιαίετον. 14 * καὶ γύπα, & τὸν ἰκτῖνα, & τὰ ὅμοια αὐτῷ.
15 * καὶ πάντα τὰ κόρακα, & τὰ ὅμοια αὐτῷ. 16 * καὶ στρουθὸν, καὶ γλαῦκα, & λάρον, & ἱέρακα, & τὰ ὅμοια αὐτῷ. * καὶ δρύοδιον, & κύκνον, & ἶβιν.
17 * καὶ καταράκτην, & πορφυρίωνα, & νυκτικόρακα.
18 * & πελεκᾶνα, & χαραδρίον, & τὰ ὅμοια αὐτῷ, & ἔποπα,
19 καὶ νυκτερίδα. * καὶ πάντα τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν ἀκάθαρτα ταῦτα ἔσται ὑμῖν, ὁ φάγεσθε ἀπ' αὐτῶν· πᾶν πε-
20 τεινὸν καθαρὸν φάγεσθε. 21 * & πᾶν θνησιμαῖον ὁ φάγεσθε· τῷ παροίκῳ τῷ ἐν ταῖς πόλεσί σου, δοθήσ(ε)ται, & φάγε(σ)ται, ἢ ἀποδόσῃ τῷ ἀλλοτρίῳ, ὅτι λαὸς ἅγιος εἶ κυρίῳ τῷ θεῷ σου· ὀκ ἑψήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ.
22 * δεκάτῃ ἀποδεκατώσεις πάντας γενήματος & σπέρματός σου, τὸ γένημα & ἀγροῦ σου ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν.
23 * καὶ φαγῇ αὐτὸ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἀνακλέσῃ) κύριος ὁ θεός σου, ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἐκλέκτων τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν σου, & τῶν προβάτων σου, ἵνα μάθῃς φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν σου πάσας τὰς ἡμέρας.
24 * ἐὰν δὲ μακρὰν γένῃ) ἡ ὁδὸς ἀπὸ σοῦ, & μὴ δύνῃ φέρειν αὐτά, ὅτι μακρὰν ἀπὸ σοῦ ὁ τόπος, ὃν ἀνακλέσῃ) κύριος ὁ θεός σου, ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ, ὅτι εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου.
25 * καὶ ἀποδώσῃ αὐτὰ ἀργυρίου, καὶ λήψῃ τὸ ἀργύριον ἐν ταῖς χερσί σου, καὶ πορεύσῃ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἀνακλέσηται κύριος ὁ θεός σου αὐτόν. 26 * καὶ δώσεις τὸ ἀργύριον ἐπὶ παντὸς & ἀνθρώπου ἢ ψυχή σου, ἐπὶ βουσὶν ἢ ἐπὶ προβάτοις, ἢ ἐπὶ οἴνῳ, ἢ ἐπὶ σικέρᾳ, ἢ ἐπὶ πάντι οὗ ἂν ἐπιθυμῇ ἡ ψυχή σου, & φαγῇ ἐκεῖ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, & εὐφρανθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et sus qui habet vngulam diuisam & non ruminat, immundus erit vobis: de carnibus eorum non comedetis, & cadauera eorū non tangetis. 9 Hæc autem comedetis de omnibus quæ sunt in aquis, omne quod habet pennulas & squamas comedetis. 10 Omnem autem mundam comedetis. 11 Et omne quod non habet pennulas & squamas, non comedetis, immundum erit vobis. 12 Et ixon, & vulturem, & miluum in genere suo. 13 Et struthionem, & noctuam, & larum, & accipitrem iuxta genus suum. 14 Et onocrotalum, & charadrium iuxta genus suum, & vpupam, & vespertilionem. 15 Et mergulum, & porphyrionem, & nycticoracem. 16 Herodium & cygnum, & ibin, 17 Et omne reptile auium immundum erit vobis & non comedetur. Omnem volucrem mundum comedetis. 18 Non comederis omne morticinum: peregrino qui est intra portas tuas dabis illud & comedet illud; aut vendes extraneo, quia populus sanctus es tu coram Domino Deo tuo: Non comedetis carnem cum lacte. 19 Decimas decimabis omnes fructus terræ tuæ quos proferet ager per singulos annos. 20 Et comedes coram Domino Deo tuo in loco quem elegerit vt collocet ibi maiestatem suam, illuc afferes decimas frumenti tui, & vini tui, & olei tui, & primogenita boum tuorum, & ouium tuarum, vt discas timere coram Domino Deo tuo omnibus diebus. 21 Et quando longior fuerit via, & non poteris portare illa, quoniam longè est à te locus quem elegit Dominus Deus tuus, vt collocet ibi maiestatem suam, quoniam benedicet tibi Dominus Deus tuus. 22 Et dabis argentum pro omnibus quæ voluerit anima tua, & comedes ibi coram Domino Deo & ligabis argentum in manu tua, & ibis ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus. 23 Et vendes argento, & accipies argentum in manibus tuis, & ibis ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus. 24 Et dabis argentum pro omnibus quæ voluerit anima tua, pro bobus & ouibus, & pro vino nouo & veteri, & pro omnibus quæ petierit anima tua, & comedes ibi coram Domino Deo tuo, & lætaberis tu & viri domus tuæ.

תרגום אונקלוס

8 ויח חזירא ארי סדיק פרסקא הוא ולא פשר מסאב הוא לכון מבשרהון לא תיכלון ובנבלתהון לא תקרבון: 9 ית דנין
חיכלון מכל די במיא כל דליה ציצין וקלפין תיכלון : 10 וכל דלא ליה ציצין וקלפין לא תיכלון מסאב הוא לכון:
11 כל ציפר דכי תיכלון : 12 ודין דלא תיכלון מנהון נשרא וערד ורגיא : 13 ובת כנפא וסרפיקתא ודיקתא : 14 ויח כל עורבא לזנויה : 15 ויח כל
פעיתיתא וצוצא וצפרא ושלינונא : 16 ירח קרנינא וקיפופא ובוקא : 17 וקקיא ודיקרקא ושלינונא : 18 וחגריתא ואנפא
לזנויה וגנר טוריא ועשלפא : 19 וכל רחשא דעופא מסאב הוא לכון לא יתאכלון : 20 כל עוף דכי תיכלון :
כל נבלה לתוקב ערל די בקרוך תתננינה ויכלינה או תזבנינה לגבר עממין ארי עם קדיש ייי אלהך לא תיכול בשר בחלב :
שכיחתה תעשר ית כל עללה זרעך דיפוק חקלא שתא שתא : 22 ותיכול קדם ייי אלהך באתרא דיתרעי למשרי שמיה
מעשר עיבורך חמרך ושחך ובכורי תורך וענך בגדול והילף למרחל קדם ייי אלהך כל יומיא : 23 ואין ירחיק מנך ארי לא תיכול למשלייה ארי ירחיק מנך אתרא דיתרעי ייי אלהך למשרי שכינתיה תמן ארי יברכינך ייי אלהך
ותחון בכספא ותצור כספא בידך ותהך לאתרא דיתרעי ייי אלהך באשראה שכינתיה תמן ארי יברכינך ייי אלהך : 24 ויהון
26 ותתן כספא בכל דתיתרעי נפשך בתורי ובענא ובחמר חדיתעתיק ובכל דתשאלינך נפשך ותיכול תמן קדם ייי אלהך ותחדי
את וביתא : 25 ויח בשרא ביתך :

Universidad de Deusto
Biblioteca

27 * וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא תַעַזְבֶנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק
28 וְנַחֲלָה עִמָּךְ: * מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־
כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ:
29 * וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר
וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ
לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה:

טו

1 * מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה:
2 * וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר
יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי
קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: 3 * אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה
לְךָ אֶת־אָחִיךָ תַּשֵּׁמֶט יָדֶךָ: 4 * אֶפֶס כִּי לֹא־יִהְיֶה בְּךָ
אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
5 אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: * רַק אִם־שָׁמוֹעַ
תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־
כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם:
6 * כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ
גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בגויים רַבִּים
7 וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ: * כִּי־יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן
מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ
8 אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן: * כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־
יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
9 * הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל לֵאמֹר
קָרְבָה שְׁנַת־הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ
בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֶּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה
וְהָיָה־בְךָ חֵטְא: 10 * נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־יֵרַע לְבָבְךָ
בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִגְלַל ׀ הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ:

27 * Et Leuita qui intra portas tuas est. caue
ne derelinquas eum, quia non habet aliam
28 partē in possessione tua. * Anno tertio sepa
rabis aliam decimā ex omnibus quæ nascun-
tur tibi eo tempore, & repones intra ianuas
29 tuas. * Veniētq; Leuites qui aliam non ha-
bet partem nec possessionem tecum, & pere-
grinus ac pupillus, & vidua qui intra portas
tuas sunt, & comedent & saturabuntur, vt be
nedicat tibi Dñs Deus tuus in cunctis operi-
bus manuum tuarum quæ feceris.

CAP. XV.

1 SEptimo anno facies remissionem, * Quæ
2 hoc ordine celebrabitur. Cui debetur ali-
A quid ab amico vel proximo ac fratre suo, re-
petere non poterit, quia annus remissionis est
3 Dñi. * A peregrino & aduena exiges, ciuem
& propinquum repetendi non habebis pote-
4 statem. * Et omnino indigens & mendicus
nō erit inter vos vt benedicat tibi Dñs Deus
tuus in terra quam traditurus est tibi in pos-
5 sessionem. * Si tamen audieris vocem Do-
mini Dei tui, & custodieris vniuersa quæ ius-
sit, & quæ ego hodie præcipio tibi,
6 * Benedicet tibi vt pollicitus est. Fœnerabis
gentibus multis, & ipse à nullo accipies mu-
tuum. Dominaberis nationibus plurimis, &
tui nemo dominabitur.
7 * Si vnus de fratribus tuis qui morātur intra
portas ciuitatis tuæ in terra quam Dñs Deus
B tuus daturus est tibi, ad paupertatem deue-
nerit, non obdurabis cor tuum, nec contrahes
8 manum. * Sed aperies eam pauperi & dabis
mutuum quo eum indigere perspexeris.
9 * Caue ne fortè subrepat tibi impia cogita-
tio, & dicas in corde tuo, Appropinq uat septi
mus annus remissionis, & auertas oculos tuos
à paupere fratre tuo, nolens ei quod postulat
mutuum commodare, ne clamet contra te
10 ad Dominum, & fiat tibi in peccatum.
* Sed dabis ei: nec ages quippiam callidè
in eius necessitatibus subleuandis, vt benedi-
cat tibi Dominus Deus tuus in omni opere
& in cunctis ad quæ manum miseris.

27 * Et Leuita qui in vrbibus tuis, non derelinques
eum, quoniam non est illi pars neq; possessio tecum.
28 * Post tres annos educes omnem decimam fru-
ctuum tuorū, in anno illo pones illā in vrbibus tuis.
29 * Et veniet Leuita, quoniam non est illi pars ne-
que possessio tecum: & peregrinus, & pupillus, &
vidua quæ in vrbibus tuis, & comedent & satu-
rabuntur, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus
in cunctis operibus manuum tuarum quæ feceris.

CAP. XV.

1 PEr septem annos facies remissionem;
Et sic ordo remissionis: Remittes omne debi-
2 tum proprium, quod debet tibi proximus, & à fra-
tre tuo non repetes, quoniam cognominata est re-
missio Domini Dei tui.
3 * Ab alieno exiges quæcunque fuerint tibi apud
eum: fratri tuo remissionem facies debiti tui.
4 * Quoniam nō erit in te egenus, quoniam benedi-
cens benedicet tibi Dominus Deus tuus in terra,
quam Dominus Deus tuus dat tibi in possessionem
5 ad possidendam eam. * Si autem auditu audieri-
tis vocem Domini Dei vestri, vt custodiatis & fa-
ciatis omnia mandata hæc, quæ ego præcipio tibi ho-
6 die. * Quoniam Dominus Deus tuus benedixit
tibi quemadmodū locutus est tibi, & fœnerabis gen
tibus multis, tu verò non accipies mutuum, & do-
minaberis tu nationibus multis, tui autem nō domi-
nabuntur. * Si autē fuerit in te egenus ex fratri-
7 bus tuis in vna vrbiū tuarum in terra, quam Dñs
Deus tuus dat tibi, non auertes cor tuum, neq; con
trahes manum tuam à fratre tuo indigente.
8 * Aperiens aperies manus tuas ei, mutuum mu
tuabis ei, quantū rogauerit, & secundum quod in-
diguerit. * Caue tibi ne fortè fiat verbum occultū
9 in corde tuo, iniquitas, dicens: Appropinquat annus
septimus, annus remissionis, & iniquus sit oculus
tuus fratri tuo indigenti, et non des ei, & clamabit
contra te ad Dominum, & erit in te peccatum
magnum.
10 * Distribuens dabis ei, & mutuum mutuabis ei,
quodcunq; rogauerit te, & nō tristaberis corde tuo
dante te illi, quoniam propter verbū hoc benedicet
tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus tuis,
& in cunctis vbi miseris manum tuam.

27 * καὶ ὁ λευίτης ὁ ἐν ταῖς πόλεσί σου, ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ μερὶς οὐδὲ κλῆ-
28 ρος μετὰ σοῦ, καὶ ὁ προσήλυτος, καὶ ὁ ὀρφανὸς, καὶ ἡ χήρα ἡ ἐν
ταῖς πόλεσί σου, καὶ φάγονται καὶ ἐμπλησθήσονται, ἵνα εὐλογήσῃ
σε κύριος ὁ θεός σου ἐν παντὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου οἷς ἐὰν
ποιῇς.

ιε.

1 * Δι᾽ ἑπτὰ ἐτῶν ποιήσεις ἄφεσιν, 2 καὶ οὗτος ὁ τρόπος τοῦ ἀφέσεως. ἀφήσεις πᾶν χρέος ὃ ὀφείλει σοι ὁ πλη-
σίον, καὶ τὸν ἀδελφόν σου οὐκ ἀπαιτήσεις, ὅτι κεκλήκασιν ἄφεσις
κυρίῳ τῷ θεῷ σου.
3 * τὸν ἀλλότριον ἀπαιτήσεις, ὅσα ἐάν σοι παρ᾽ αὐτῷ, τοῦ
ἀδελφοῦ σου ἄφεσιν ποιήσεις τοῦ χρέους σου.
4 * ὅτι οὐκ ἔσται ἐν σοὶ ἐνδεής, ὅτι εὐλογῶν εὐλογήσει σε κύ-
ριος ὁ θεός σου ἐν τῇ γῇ, ᾗ κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι ἐν
κλήρῳ κατακληρονομῆσαι αὐτήν.
5 * ἐὰν δὲ ἀκοῇ ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, φυ-
λάσσειν καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας, ἃς ἐγὼ ἐντέλ-
λομαί σοι σήμερον. 6 * ὅτι κύριος ὁ θεός σου εὐλογήσει σε
ὃν τρόπον ἐλάλησέ σοι, καὶ δανιεῖς ἔθνεσι πολλοῖς, σὺ δὲ οὐ δανιῇ·
καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν πολλῶν, σοῦ δὲ οὐκ ἄρξουσιν.
7 * ἐὰν δὲ γένηται ἐν σοὶ ἐνδεὴς ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ἐν μιᾷ
τῶν πόλεών σου ἐν τῇ γῇ, ᾗ κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι, οὐκ
ἀποστρέψεις τὴν καρδίαν σου, οὐδὲ μὴ συσφίγξῃς τὴν χεῖρά
σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ πένητος.
8 * ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χεῖράς σου αὐτῷ, δάνειον δανιεῖς
αὐτῷ, ὅσον οὐ μὴ ἐπιδέῃ, καθ᾽ ὅσον ὑστερῆται.
9 * προσέχετε σεαυτοῖς μὴ ποτε γένηται ῥῆμα κρυπτὸν ἐν τῇ
καρδίᾳ σου, λέγων· ἐγγίζει τὸ ἔτος τὸ ἕβδομον, ἔτος
ἀφέσεως, καὶ πονηρεύσηται ὁ ὀφθαλμός σου τῷ ἀδελφῷ σου
τῷ πένητι, καὶ μὴ δῷς αὐτῷ, καὶ βοήσεται κατὰ σοῦ πρὸς κύ-
ριον, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία μεγάλη.
10 * μεταδιδοὺς δώσεις αὐτῷ, καὶ δάνειον δανιεῖς αὐτῷ, ὅσον οὐ
ἐπιδέηταί σου. καὶ λυπηθήσῃ τῇ καρδίᾳ σου διδόντος σου αὐτῷ,
ὅτι διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν
πᾶσι τοῖς ἔργοις σου καὶ ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χεῖ-
ρά σου.

27 וְלֵיוָאָה דִּי בְקִרְוָךְ לָא תְשַׁבְקִנֵּיהּ אֲרֵי לֵית לֵיהּ חוּלָק וְאַחְסָנָא עִמָּךְ: 28 מְסוֹף תְּלָת שְׁנִין תְּפֵיק יָת כָּל מַעְשַׂר עֲלָלָךְ בְּשָׁתָּא הַהִיא
יְתַעֲבֵד בְּקִרְוָךְ: 29 וְייֵתֵי לֵיוָאָה אֲרֵי לֵית לֵיהּ חוּלָק וְאַחְסָנָא עִמָּךְ וְיִתְּמָא וְאַרְמְלָתָא דִּי בְקִרְוָךְ וְיִסְבְּעוּן בְּדִיל דְּיִבָרְכִנָּךְ
יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל עוֹבָדֵי יְדָךְ דְּתַעֲבִיד: טו

1 מְסוֹף שְׁבַע שְׁנִין תַּעֲבִיד שְׁמִיטְתָּא: 2 וְדֵין פִּתְגָמָא דִּשְׁמִיטְתָּא דִּשְׁמוֹט כָּל גְּבַר מָרֵי דִּינְכִי דִּי יְהֵי לֵיהּ בִּידָא דְּחַבְרֵיהּ לָא יְתְבַּע
מִן חַבְרֵיהּ וּמִן אָחוּהִי אֲרֵי קְרָא שְׁמִיטְתָּא קֳדָם יְיָ: 3 מִן כַּר עַמְמִין תְּתְבַּע וְדִיהֵי לָךְ עִם אָחִיךְ תְּשַׁמֵּט יָדָךְ: 4 לְחוּד אֲרֵי לָא
לְמִסְעַד יְהֵי בָּךְ מְסַכְּנָא אֲרֵי בָרְכָא יְבָרְכִנָּךְ יְיָ בְּאַרְעָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ אַחְסָנָא לְמֵירְתַהּ: 5 לְחוּד אִם קַבָּלָא תְּקַבֵּל בְּמֵימְרָא
דְּיְיָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר וּלְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדְיָא הָדֵין דַּאֲנָא מְפַקֵּיד לָךְ יוֹמָא דֵין: 6 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ בָּרְכִנָּךְ כְּמָא דְּמַלֵּיל לָךְ וְתִזְוִיף לְעַמְמִין סַגִּיאִין וְאַתְּ לָא
תִזְוָף וְתִשְׁלוֹט בְּעַמְמִין סַגִּיאִין וּבָךְ לָא יִשְׁלְטוּן: 7 אֲרֵי יְהֵי בָךְ מִסְכֵּינָא מֵחָדָא בְּאַחָד בְּחַדָּא מִן קִרְוָךְ בְּאַרְעָךְ דִּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ
לָא תְתַקֵּף לִבָּךְ וְלָא תִקְמוֹט יָת יְדָךְ מֵאָחִיךְ מִסְכֵּינָא: 8 אֶלָּהֵין סְפַתָּחָא תְּפַתַּח יָת יְדָךְ לְהוֹן וְאוֹזָפָא תְּזוֹפִנֵּיהּ כְּמִיסַת חַסְרָנֵיהּ
דְּיֶחְסַר לֵיהּ: 9 אִסְתְּמַר לָךְ דִּילְמָא יְהֵי פִּתְגָמָא עִם לִבָּךְ בִּישָׁא לְמֵימַר קָרִיבַת שְׁנַת שְׁבִיעָיְתָא שְׁנַת שְׁמִיטְתָּא וְתִבְאֵישׁ עֵינָךְ
בְּאָחִיךְ מִסְכֵּינָא וְלָא תִתֵּן לֵיהּ וְיִקְרֵי עֲלָךְ קֳדָם יְיָ וִיהֵי בָךְ חוֹבָא: 10 מְתַּתָּן תִּתֵּן לֵיהּ וְלָא יִבְאֵישׁ לִבָּךְ בְּמִתְּנָךְ לֵיהּ אֲרֵי בְּדִיל פִּתְגָמָא
הָדֵין יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל עוֹבָדָךְ וּבְכֹל אוּשְׁטוּר יָדָךְ:

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 "Et Leuita qui est in vrbibus tuis, ne dimittas eum quoniam non habet partem & hæreditatem tecum. 28 "In fine trium annorum educes
omnes decimas frugum tuarum in anno illo, & recondes in vrbibus tuis. 29 "Et veniet Leuites qui non habet partem & hæreditatem tecum, &
peregrinus, & pupillus, & vidua qui sunt in vrbibus tuis, & comedent & saturabuntur, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omnibus ope-
ribus manuum tuarum quæ facies.

CAP. XV.

1 IN anno vltimo septem annorum facies remissionem. 2 'Et hoc est verbum remissionis, vt remittat vnusquisque creditor cui debetur
aliquid à proximo suo, non repetat à fratre suo, quia vocauit remissionem coram Domino. 3 'A filiis populorum repetes, & si quid fue-
rit tibi cum fratre tuo, remittes manum tuam. 4 'Attamen non erit in te egenus, quoniam benedictione benedicet tibi Dominus in terra
quam Dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem vt possideas eam. 5 'Veruntamen si obediens obedieris verbo Domini Dei tui, vt cu-
stodias & facias omnia præcepta hæc quæ ego præcipio tibi hodie. 6 'Quoniam Dominus Deus tuus benedicet tibi sicut locutus est tibi,
& mutuabis populis multis, & tu non accipies mutuum, & dominaberis populorum multorum, tui autem non dominabuntur. 7 'Si vnus de fra-
tribus tuis fuerit egenus in vna vrbium tuarum in terra tua quam Dominus Deus tuus dabit tibi, non indurabis cor tuum, neque contrahes
manum tuam à fratre tuo egeno. 8 'Sed aperiens aperies ei manum tuam, & mutuans mutuabis ei iuxta id quo indiget.
9 'Caue tibi ne sit verbum impietatis in corde tuo, dicens: Appropinquat annus septimus annus remissionis, & oculus tuus sit nequam con-
tra fratrem tuum egenum, & non dederis ei, & clamet contra te coram Domino & sit in te peccatum. 10 "Tribuens tribues ei, & non di-
splicebit cordi tuo cùm dederis ei, quia propter verbum hoc benedicet tibi Dominus Deus tuus in omnibus operibus tuis, & in cunctis ad quæ
miseris manum tuam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן
אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאָחִיךָ
לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ׃

12 כִּי־יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה
וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ
חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ׃ 13 וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא
14 תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם׃ הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ
וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ׃
15 וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם׃
16 וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ
17 וְאֶת־בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ׃ וְלָקַחְתָּ אֶת־
הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם
וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן׃ 18 לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינְךָ בְּשַׁלְּחֲךָ
אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ
שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה׃
19 כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ
וּבְצֹאנְךָ תַּזְכִּר הַקְדִּישׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד
בְּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ׃ 20 לִפְנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְּשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
21 אֶתָּה וּבֵיתֶךָ׃ וְכִי־יִהְיֶה בּוֹ מוּם פִּסֵּחַ אִוֶּר כָּל־
22 מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ בִּשְׁעָרֶיךָ
23 תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְבִי וְכָאַיָּל׃ רַק
אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם׃

טו

1 שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ
פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בְחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ
2 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה׃ וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשַׁכֵּן
שְׁמוֹ שָׁם׃

11 * Non deerunt pauperes in terra habita-
C tionis tuæ; idcirco ego præcipio tibi vt aperias
manũ fratri tuo egeno & pauperi, qui tecum
12 versatur in terra. * Cùm tibi venditus fue-
rit frater tuus Hebræus aut Hebræa, & sex
annis seruierit tibi, in septimo anno dimittes
13 eum liberum. * Et quem libertate donaue-
ris, nequaquam vacuum abire patieris.
14 * Sed dabis viaticum de gregibus, & de
area, & de torculari tuo, quibus Dominus
Deus tuus benedixerit tibi.
15 * Memento quòd & ipse seruieris in terra
Aegypti, & liberauerit te Dñs Deus tuus, &
idcirco ego nunc præcipio tibi.
16 * Sin autem dixerit, Nolo egredi, eò quòd
diligat te & domum tuam, & bene sibi apud
17 te esse sentiat: * Assumes subulam & perfo-
rabis aurem eius in ianua domus tuæ, & ser-
uiet tibi vsque in æternum, ancillæ quoque
18 similiter facies. * Non auertas ab eis oculos
tuos quando dimiseris eos liberos, quoniam
iuxta mercedem mercenarij per sex annos ser-
uiuit tibi, vt benedicat tibi Dominus Deus
D tuus in cunctis operibus quæ agis.
19 *De primogenitis quę nascũtur in armen-
tis & ouibus tuis, quicquid est sexus masculi-
ni, sanctificabis Dño Deo tuo. Non operabe-
ris in primogenito bouis, & non tondebis pri
20 mogenita ouium. * In conspectu Dñi Dei
tui comedes ea per annos singulos in loco
quem elegerit Dominus, tu & domus tua.
21 * Sin autem habuerit maculam, & vel clau
dum fuerit vel cęcum, aut in aliqua parte de-
forme vel debile, non immolabitur Dño Deo
22 tuo. * Sed intra portas vrbis tuæ comedes
illud, tam mundus quàm immũdus similiter
23 vescętur eis quasi caprea & ceruo. * Hocso Secundã
lum obseruabis vt sanguinem eorum non co-
medas, sed effundes in terram quasi aquam.

CAP. XVI.

1 OBserua mensem nouarũ frugum & vetni
A primũ téporis vt facias Phasę Dño Deo
tuo, quoniã in isto mẽse eduxit te Dñs Deus
2 tuus de Aegypto nocte. * Immolabisq; Phasę
Dño Deo tuo de ouibus & de bobus, in loco quẽ elegerit Dominus Deus tuus, vt habitet nomen eius ibi.

11 * Non enim deerit egenus à terra tua; propter
hoc ego tibi præcipio vt facias verbum hoc, dicens:
Aperiens aperies manus tuas fratri tuo pauperi et
egenti in terra tua.
12 * Si autem venditus fuerit tibi frater tuus He-
bræus aut Hebræa, seruiet tibi sex annis, et septimo
dimittes eum liberum à te.
13 * Quum autem dimiseris eum liberum à te, non
dimittes eum vacuum.
14 * Viaticum suppeditabis ei de ouibus tuis, & de
frumento tuo, & de torculari tuo, sicut benedixit
tibi Dominus Deus tuus, dabis ei.
15 * Et recordaberis quòd seruus fuisti in terra
Aegypti, & redemit te Dominus Deus tuus illinc;
propter hoc ego tibi præcipio vt facias verbum hoc.
16 * Si autem dixerit ad te, non exibo à te, quoniam
dilexit te & domũ tuam, quia bene est illi apud te.
17 * Et assumes subulam, & perforabis aurẽ eius
in ianua, & erit seruus tuus in æternum: & ancil-
læ tuæ facies similiter. * Non durum sit coram te,
18 cùm dimittuntur ipsi liberi à te, quoniam annuam
mercedem mercenarij seruiuit tibi sex annis, & be-
nedixit tibi Dñs Deus tuus in cunctis quæ feceris.
19 * Omne primogenitum quod genitum fuerit in
bobus tuis & in ouibus tuis, mascula sanctificabis
Domino Deo tuo; non operaberis in primogenito vi-
tulo tuo, & nõ tondebis primogenitum ouiũ tuarũ.
20 * Coram Domino Deo tuo comedes illud annum
ex anno, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus,
tu & domus tua.
21 * Si autem fuerit in eo macula, claudum vel cæ-
cum, vel & omnis macula mala, non sacrificabis
illud Domino Deo tuo. * In vrbibus tuis come-
22 des illud: immundus in te & mundus similiter co-
medet, quasi capream vel ceruum.
23 * Veruntamen sanguinem eius non comedes: in
terram effundes illum quasi aquam.

CAP. XVI.

1 OBserua mensem nouorũ, & facies Paschа Do-
mino Deo tuo, quoniam in mense nouorũ edu-
xit te Dominus Deus tuus de Aegypto nocte.
2 * Et sacrificabis Pascha Domino Deo tuo oues
et boues in loco quem elegerit Dominus Deus tuus,
vt inuocetur nomen eius illic.

11 * Ἐγὼ μὴ ἐκλείπῃ ἔνδεὴς ἀπὸ τῆς γῆς σου· διὰ τοῦτο ἐγώ σοι
ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο, λέγων· ἀνοίγων ἀνοίξεις
τὰς χεῖράς σου τῷ ἀδελφῷ σου τῷ πένητι, καὶ τῷ ἐνδεομένῳ
σου τῇ γῆς σου. 12 * ἐὰν δὲ πραθῇ σοι ὁ ἀδελφός σου ὁ ἑβραῖος
ἢ ἡ ἑβραία, δουλεύσει σοι ἓξ ἔτη, καὶ τῷ ἑβδόμῳ ἐξαποστελεῖς
αὐτὸν ἐλεύθερον ἀπὸ σοῦ. 13 * ὅταν δὲ ἐξαποστείλῃς αὐτὸν
ἐλεύθερον ἀπὸ σοῦ, οὐκ ἀποστελεῖς αὐτὸν κενόν.
14 * ἐφόδιον ἐφοδιάσεις αὐτὸν ἀπὸ τῶν προβάτων σου, καὶ ἀπὸ
τοῦ σίτου σου καὶ ἀπὸ τοῦ ληνοῦ σου, καθὰ ηὐλόγησέ σε κύριος ὁ
θεός σου, δώσεις αὐτῷ.
15 * καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ ἐλυ-
τρώσατό σε κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖθεν, διὰ τοῦτο ἐγώ σοι ἐν-
τέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο.
16 * ἐὰν δὲ λέγῃ πρός σε, οὐκ ἐξελεύσομαι ἀπὸ σοῦ, ὅτι ἠγά-
πησέ σε καὶ τὴν οἰκίαν σου, ὅτι καλῶς ἦν αὐτῷ μετὰ σοῦ.
17 * καὶ λήψῃ τὸ ὀπήτιον, καὶ τρυπήσεις τὸ ὠς αὐτοῦ εἰς τὴν θύ-
ραν, καὶ ἔσται οἰκέτης σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὴν παιδίσκην σου
ποιήσεις ὡσαύτως.
18 * οὐ σκληρὸν ἔσῳ ἐναντίον σου, ἐξαποστελλομένων αὐτῶν
ἐλευθέρων ἀπὸ σοῦ, ὅτι ἐπέτιον μισθὸν μισθωτοῦ ἐδούλευσέ σοι
ἓξ ἔτη, καὶ εὐλόγησέ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ποιῇς.
19 * πᾶν πρωτότοκον ὃ ἂν τεχθῇ ἐν τοῖς βουσί σου, καὶ ἐν τοῖς
προβάτοις σου, τὰ θρέμματα ἀγιάσεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου, οὐκ
ἐργάσῃ ἐν τῷ πρωτοτόκῳ μόσχῳ σου, καὶ οὐ μὴ κείρῃς τὸ πρωτό-
τοκον τῶν προβάτων σου.
20 * ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου φαγῇ αὐτὸ ἐνιαυτὸν ἐξ ἐνιαυ-
τοῦ, ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου, σὺ καὶ ὁ οἶκός
21 σου. * ἐὰν δὲ ᾖ ἐν αὐτῷ μῶμος χωλὸν ἢ τυφλόν, ἢ κακὸς
μῶμος πονηρός, οὐ θύσεις αὐτὸ κυρίῳ τῷ θεῷ σου.
22 * ἐν ταῖς πόλεσί σου φαγῇ αὐτὸ ὁ ἀκάθαρτος ἐν σοί, καὶ
ὁ καθαρὸς ὡσαύτως φάγεται, ὡς δορκάδα ἢ ἔλαφον.
23 * πλὴν τὸ αἷμα αὐτοῦ οὐ φαγῇ, ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεεῖς αὐτὸ
ὡς ὕδωρ.

ιϛ.

1 * Φύλαξον τὸν μῆνα τῶν νέων, καὶ ποιήσεις τὸ πάσχα κυρίῳ
τῷ θεῷ σου, ὅτι ἐν τῷ μηνὶ τῶν νέων ἐξήγαγέ σε κύριος ὁ θεός
2 σου ἐξ Αἰγύπτου νυκτός. καὶ θύσεις τὸ πάσχα κυρίῳ τῷ θεῷ σε
σου, θαλλὸν καὶ βόας ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεός
σου, ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Non enim deerit egenus in medio terræ; ideo ego præcipio tibi hodie, dicens: Aperiens aperies manum tuam fratribus tuis pauperibus
tuis, & egenis tuis in terra tua. "Si venditus fuerit tibi frater tuus filius Israel aut filia Israel, seruiet tibi sex annis, & in anno septimo
dimittes eum liberum à te. "Et quando dimiseris eum liberum à te, non dimittes eum vacuum. "Sed separans separabis ei
de ouibus tuis, & de atea tua, & de torculari tuo, & dabis ei de his quibus Dominus benedixerit tibi. "Et recordaberis
quòd seruus fuisti in terra Ægypti & redemit te Dominus Deus tuus; ideo ego præcipio tibi verbum hoc hodie. "Et si dixerit tibi, Non
egrediar à te, eo quòd diligit te, & homines domus tuæ, quia bene est ei apud te: "Tolles subulam & perforabis aurem eius in ianua, &
erit tibi seruus ministrans in seculum: ancillæ quoque tuæ facies similiter. "Non sit graue in oculis tuis cùm dimiseris eum liberum à
te; quoniam duplici mercede mercenarij seruiuit tibi sex annis, & benedicet tibi Dominus Deus tuus in omnibus quæ feceris.
"Omne primogenitum quod natum fuerit masculum in bobus tuis, & in ouibus tuis sanctificabis eoram Domino Deo tuo. Non operabe-
ris in primogenito boum tuorum, nec tondebis primogenitam ouium tuarum. "Coram Domino Deo tuo comedes illud per singulos
annos in loco quem elegerit Dominus, tu & homines domus tuæ. "Et si fuerit in eo macula, si claudum fuerit aut cæcum, aut si
fuerit in eo aliquid mali, non immolabis illud coram Domino Deo tuo. "In vrbibus tuis comedes illud, mundus & immundus
simul, sicut caprem & cerui. "Attamen sanguinem eius non comedes, sed super terram effundes illum sicut aquam.

CAP. XVI.

OBserua mensem nouarum frugum, & facies Phasę Dño Deo tuo, quoniã in mense nouarũ frugũ eduxit te Dñs Deus tuus de Ægypto nocte.
Et immolabis Phasę corã Dño Deo tuo de ouibus, & victimã sanctificatã de bobus, in loco quẽ elegerit Dñs vt collocet ibi manifestatę suã.

תרגום אונקלוס

11 אֲרֵי לָא יִפְסוֹק מִסְכֵּינָא מִגּוֹ אַרְעָא עַל כֵּן אֲנָא מְפַקֵּד לָךְ לְמֵימַר פְּתָחָא תִּפְתַּח יָדָךְ לְאָחִיךְ לְעַנְיָךְ וּלְמִסְכֵּנָךְ בְּאַרְעָךְ׃
12 אֲרֵי יִזְדַּבַּן לָךְ אָחוּךְ בַּר יִשְׂרָאֵל אוֹ בַּת יִשְׂרָאֵל וְיִפְלַחִנָּךְ שִׁית שְׁנִין וּבְשַׁתָּא שְׁבִיעָאָה תְּפַטְּרִינֵיהּ לְבַר חוֹרִין מִעִמָּךְ׃
13 וַאֲרֵי תְּפַטְּרִינֵיהּ לְבַר חוֹרִין מִעִמָּךְ לָא תְּפַטְּרִינֵיהּ רֵיקָן׃ 14 אַפְרָשָׁא תְּפָרֵישׁ לֵיהּ מֵעָנָךְ וּמֵאִדְרָךְ וּמִפַּעֲצָרָךְ דִּבְרָכָךְ יְיָ אֱלָהָךְ תִּתֶּן לֵיהּ׃ 15 וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָּא
הֲוֵיתָא בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּפְרִקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ עַל כֵּן אֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יָת פִּתְגָמָא הָדֵין יוֹמָא דֵין׃ 16 וִיהֵי אֲרֵי יֵימַר לָךְ לָא אֶפּוֹק מֵעִמָּךְ אֲרֵי רַחֵימָךְ
וְיָת אֱנַשׁ בֵּיתָךְ אֲרֵי טָב לֵיהּ עִמָּךְ׃ 17 וְתִסַּב יָת מַרְצֵעָא וְתֶתֵּן בְּאוּדְנֵיהּ וּבְדַלְתָּא וְיְהֵי לָךְ עַבְדָּא פָּלַח לְעָלַם וְאַף לְאַמְתָּךְ תַּעְבֵּד כֵּן׃ 18 לָא יְקַשֵׁי
בְעֵינָךְ בְּמִפְטְרָנָךְ יָתֵיהּ בַּר חוֹרִין מֵעִמָּךְ אֲרֵי עַל חַד תְּרֵין אַגְרָא דַּאֲגִירָא פְּלָחָךְ שִׁית שְׁנִין וּיְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל דְּתַעְבֵּד׃
19 דְּאִתְיְלִיד בְּתוֹרָךְ וּבְעָנָךְ דְּכַר תְּקַדֵּשׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תִפְלַח בְּבוּכְרָא דְתוֹרָךְ וְלָא תְהֵינֵּז בְּכוּרָא דְעָנָךְ׃
20 קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ תִּיכְלִינֵיהּ שְׁתָּא בְּשַׁתָּא בְּאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ אַתְּ וּבְנָשׁ בֵּיתָךְ׃ 21 וַאֲרֵי יְהֵי בֵיהּ מוּמָא חִגֵּיר אוֹ עִוֵּיר כֹּל מוּמָא בִּישׁ לָא תִכְסִינֵיהּ קֳדָם
יְיָ אֱלָהָךְ׃ 22 בְּקִרְוָךְ תִּיכְלִינֵיהּ מְסָאֲבָא דִּיחֲרֵי יְיָ אַף דְּכִי טְבִיָא וְדַכְיָא כְּחַדָּא כְּבִשְׁר טְבְיָא וְאַיָּלָא׃ 23 לְחוֹד יָת דְּמֵיהּ לָא תֵיכוֹל עַל אַרְעָא תְּשַׁדְּרִינֵיהּ כְּמַיָּא׃

יו

1 טַר יָת יַרְחָא דְּאֲבִבָא וְתַעְבֵּיד פִּסְחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אֲרֵי בְּיַרְחָא דְּאֲבִיבָא אַפֵּקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מִמִּצְרַיִם בְּלֵילְיָא׃
2 וְתִכּוֹס פִּסְחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ מִן עָנָא וּבְכָסָא קֳדָם יְיָ בְּאַתְרָא דִּיִתְרְעֵי יְיָ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

3 * לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־
עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
4 כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: * וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלְךָ
שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר־תִּזְבַּח בָּעֶרֶב
5 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר: * לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־
הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:
6 * כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעֶרֶב כְּבוֹא
7 הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם: * וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ
בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאָהָלֶיךָ: * שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל
מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא
תַעֲשֶׂה מְלָאכָה:
9 * שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת תִּסְפָּר־לָךְ מֵהָחֵל
10 חֶרְמֵשׁ בַּקָּמָה תָּחֵל לִסְפֹּר שִׁבְעָה שָׁבֻעוֹת: * וְעָשִׂיתָ
חַג שָׁבֻעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר
11 תִּתֵּן כַּאֲשֶׁר יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: * וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי
אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר
בְּקִרְבֶּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן
12 שְׁמוֹ שָׁם: * וְזָכַרְתָּ כִּי־עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרָיִם וְשָׁמַרְתָּ
וְעָשִׂיתָ אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה:
13 * חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ
14 מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ: * וְשָׂמַחְתָּ בְחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ
וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר
15 בִּשְׁעָרֶיךָ: * שִׁבְעַת יָמִים תָּחֹג לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְהָיִיתָ
אַךְ שָׂמֵחַ:

3 * Non comedes in eo panẽ fermentatum. Septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem, quoniã in pauore egressus es de Ægypto, vt memineris diei egressionis tuæ de Ægypto omnibus diebus vitæ tuæ.
4 * Non apparebit fermẽtatum in omnibus terminis tuis septem diebus, & nõ remanebit de carnibus eius quod immolatum est vespere in die primo vsque manè.
5 * Non poteris immolare Phase in qualibet vrbium tuarum quas Dominus Deus tuus daturus est tibi.
6 * Sed in loco quẽ elegerit Dominus Deus tuus vt habitet nomen eius ibi: immolabisq; Phase vespere ad Solis occasum quãdo egressus es de Ægypto.
7 * Et coques & comedes in loco quem elegerit Dñs Deus tuus, manéque consurgens vades in tabernacula tua.
8 * Sex diebus comedes azyma, & in die septima, quia collecta est Domini Dei tui, non facies opus.
9 * Septẽ hebdomadas numerabis tibi ab ea die qua falcẽ in segetem miseris.
10 * Et celebrabis diem festum hebdomadarum Domino Deo tuo oblationem spontaneam manus tuæ, quam offeres iuxta benedictionem Dñi Dei tui.
11 * & epulaberis coram Dño Deo tuo, tu & filius tuus, & filia tua, & seruus tuus, & ancilla tua, & Leuites qui est intra portas tuas, & aduena, ac pupillus & vidua qui morantur vobiscũ in loco quẽ elegerit Dñs Deus tuus, vt habitet nomen eius ibi.
12 * Et recordaberis quoniam seruus fueris in Ægypto, custodiéſque ac facies quæ tibi præcepta sunt.
13 * Solemnitatem quoq; tabernaculorum celebrabis per septem dies, quando collegeris de area & torculari fruges tuas.
14 * Et epulaberis in festiuitate tua, tu & filius tuus, & filia, & seruus tuus, & ancilla, Leuites quoque & aduena, & pupillus, & vidua qui intra portas tuas sunt.
15 * Septem diebus Domino Deo tuo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus, benedicétque tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis & in omni opere manuum tuarum, eríſque in lætitia.

3 * Non comedes in illo fermentum, septem diebus comedes in eo azyma, panem afflictionis, quoniam in velocitate egressi estis de Ægypto nocte, vt recordemini diei egressionis vestræ de terra Ægypti omnibus diebus vitæ vestræ.
4 * Non apparebit tibi fermẽtum in omnibus terminis tuis septem diebus, & non remanebit de carnibus quas sacrificaueritis vespere die primo vsque mane.
5 * Non poteris sacrificare Pascha in vlla vrbium tuarum quas Dominus Deus tuus dat tibi.
6 * Sed in locum quẽ elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius illic, sacrificabis Pascha vespere ad occasum Solis in tempore quo egressus es de terra Ægypti.
7 * Et coques & torrebis, & comedes in loco quẽ elegerit Dominus Deus tuus eum, & auerteris mane, & proficiscéris in domos tuas.
8 * Sex diebus comedes azyma, & die septima exitus festum Domino Deo tuo, non facies in eo omne opus præter quæ fient animæ.
9 * Septem hebdomadas integras numerabis tibi, ipſi, cùm inceperis tu falcem in messem, incipies numerare septem hebdomadas.
10 * Et facies festum hebdomadarum Domino Deo tuo, secundum quod poteſt manus tua, quæ dederit tibi, prout benedixit tibi Dominus Deus tuus.
11 * Et lætaberis coram Domino Deo tuo, tu & filius tuus & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, & Leuita qui in vrbibus tuis, & aduena, & pupillus, & vidua quæ in vobis, in loco quem elegerit Dñs Deus tuus eum, vt inuocetur nomen eius illic.
12 * Et recordaberis, quoniam seruus fuiſti in terra Ægypti, & custodies & facies præcepta hæc.
13 * Solemnitatem tabernaculorum facies tibi septem dies, cùm collegeris tu de area tua, & de torculari tuo.
14 * Et lætaberis in festo tuo, tu & filius tuus, & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, & Leuita, & aduena, & pupillus, & vidua existens in vrbibus tuis.
15 * Septem diebus festa celebrabis Domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus Deus tuus eum: ſit autem benedixerit tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis & in omni opere manuum tuarum, & eris lætus.

3 * ὐ φαγῇ ἐπ᾽ αὐτῷ ζύμωμα, ἑπτὰ ἡμέρας φαγῇ ἐπ᾽ αὐτῷ
ἄζυμα, ἄρτον κακώσεως, ὅτι ἐν ταραχῇ ἐξῆλθατε ἐξ αἰγύπτου
νυκτός, ἵνα μνησθῇτε τὴν ἡμέραν τῆ ἐξόδου ὑμῶν ἐκ γῆς αἰ-
γύπτου πάσας τὰς ἡμέρας τῆ ζωῆς ὑμῶν.
4 * καὶ οὐκ ὀφθήσεται σοι ζύμη ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου ἑπτὰ ἡμέ-
ρας, καὶ οὐ κοιμηθήσεται ἀπὸ τῶν κρεῶν ὧν θύσητε τὸ σαββάτου
τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ εἰς τὸ πρωΐ.
5 * οὐ δυνήσῃ θῦσαι τὸ πάσχα ἐν οὐδεμιᾷ τῶν πόλεών σου ὧν
κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι.
6 * ἀλλ᾽ ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεός σου, ἐπι-
κληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ, θύσεις τὸ πάσχα ἑσπέρας πρὸς
δυσμὰς ἡλίου ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐξῆλθες ἐκ γῆς αἰγύπτου.
7 * καὶ ἑψήσεις καὶ ὀπτήσεις, καὶ φαγῇ ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέ-
ξῃ κύριος ὁ θεός σου αὐτόν· καὶ ὄψὲ ἐπιστραφήσῃ πρωΐ, καὶ
ἀπελεύσῃ εἰς σὺ οἴκους σου.
8 * ἓξ ἡμέρας φαγῇ ἄζυμα, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐξό-
διον ἑορτὴ κυρίῳ τῷ θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον
πλὴν ὅσα ποιηθήσεται ψυχῇ.
9 * ἑπτὰ ἑβδομάδας ὁλοκληρεῖς ἐξαριθμήσῃς σεαυτῷ, ἀρ-
ξαμένου σε ὀρέπανον ἐπ᾽ ἀμητόν, ἀρξῇ ἐξαριθμεῖσθαι ἑπτὰ
ἑβδομάδας.
10 * καὶ ποιήσεις ἑορτὴν ἑβδομάδων κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καθ᾽
ὅτι ἰσχύει ἡ χείρ σου, ὅσα δώσει σοι, καθ᾽ ὅτι εὐλογήσει σε κύ-
ριος ὁ θεός σου.
11 * καὶ εὐφρανθήσῃ ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου σὺ καὶ ὁ υἱός σου, καὶ
ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παιδίσκη σου, καὶ ὁ λευίτης ὁ ἐν
ταῖς πόλεσί σου, καὶ ὁ προσήλυτος, καὶ ὁ ὀρφανός, καὶ ἡ χήρα ἡ
ἐν ὑμῖν, ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεός σου αὐτόν,
ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.
12 * καὶ μνησθήσῃ, ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ φυ-
λάξῃ, καὶ ποιήσεις τὰς ἐντολὰς ταύτας.
13 * ἑορτὴν τῶν σκηνῶν
ποιήσεις σεαυτῷ ἑπτὰ ἡμέρας, ἐν τῇ συναγαγεῖν σε ἐκ τῆς
ἅλωνός σε, καὶ ἀπὸ τῆ ληνοῦ σε.
14 * καὶ εὐφρανθήσῃ ἐν τῇ
ἑορτῇ σου, σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου, καὶ ἡ παι-
δίσκη σε, καὶ ὁ λευίτης, καὶ ὁ προσήλυτος, καὶ ὁ ὀρφανός, καὶ ἡ χήρα
15 ἡ ἐν ταῖς πόλεσί σου.
* ἑπτὰ ἡμέρας ἑορτάσεις κυρίῳ τῷ
θεῷ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεός σου αὐτόν·
ἐὰν δὲ εὐλογήσῃ σε κύριος ὁ θεός σε ἐν πᾶσι τοῖς γενήμασί
σου καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου, καὶ ἔσῃ εὐφραινόμενος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Non comedes cum eo fermentatum: septem diebus comedes cum eo azymum, panem afflictionis, quoniam festinanter egressus es de terra Ægypti, vt recordẽris diei exitus tui de terra Ægypti omnibus diebus vitæ tuæ. [2] Et non apparebit tibi fermentatum in omni termino tuo septem diebus, neque remanebit de carne quam immolaueris vespeti in die primo vsque mane. [3] Non habebis potestatem immolandi Phase in vna vrbium tuarum quam Dominus Deus tuus dabit tibi. [4] Sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, vt habitare faciat maiestatem suam in eo, ibi immolabis Phase vespere ad occasum Solis in tempore quo egressus es de Ægypto. [5] Et coques illud, & comedes in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, & manè consurgens ibis in tabernacula tua. [6] Sex diebus comedes azymum, & in die septimo quia collecta est coram Domino Deo tuo, nullum opus facies in ea. [7] Septem hebdomadas numerabis tibi, à principio quo falce metitur manipulus eleuationis, incipies numerare septem hebdomadas. [8] Et celebrabis festum hebdomadarum coram Domino Deo tuo iuxta oblationem spontaneam manus tuæ quam dederis, sicut benedixerit tibi Dominus Deus tuus. [9] Et lætaberis coram Domino Deo tuo, tu & filius tuus, & filia tua, & seruus tuus, & ancilla tua, & Leuita, & peregrinus, & pupillus, & vidua qui sunt in medio tui in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, vt collocet ibi nomen suum. [10] Et recordaberis quòd seruus fuisti in Ægypto, & custodies & facies mandata hæc. [11] Festum tabernaculorum facies tibi septem diebus, quando collegeris de area tua, & de torculari tuo. [12] Et lætaberis in solennitate tua, tu & filius tuus, & filia tua, & seruus tuus, & ancilla tua, & Leuita, & peregrinus, & pupillus, & vidua, qui sunt in vrbibus tuis. [13] Septem diebus celebrabis festa coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit Dominus, quoniam benedicet tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis & in omnibus operibus manus tuæ, & eris vtique lætus.

[1] לָא תיכול עֲלוֹהִי חֲמִיעַ שִׁבְעָה יוֹמִין תֵּיכוֹל עֲלוֹהִי פַּטִּיר לַחְמָא דְעָנְיָא דְּבְהִילוּ נְפַקְתָּא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּדִיל דְּתְהֵי דָכַר יָת יוֹם מִפְּקָךְ מֵאַרְעָא
[2] דְמִצְרַיִם כָּל יוֹמֵי חַיָּיךְ: [4] וְלָא יְהֵחֲזֵי לָךְ חֲמִיר בְּכָל תְּחוּמָךְ שִׁבְעָא יוֹמִין וְלָא יְבִיתּ מִן בִּישְׂרָא דְתִיכּוֹם בְּרַמְשָׁא בִּיוֹמָא קַדָּמָאָה
[5] לְצַפְרָא: [3] לֵית לָךְ רְשׁוּ לְמֵיכַּס יָת פִּיסְחָא בְּחַדָּא מִן קִרְוָךְ דַּייָי אֱלָהָךְ יְהֵיב לָךְ: [6] אֱלָהֵין לַאֲתָרָא דְיִתְרְעֵי מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה
שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן תִּכּוֹס יָת פִּיסְחָא בְּרַמְשָׁא כְּמֵיעַל שִׁמְשָׁא וְזִמְנָא דְּפַקְתָּ מִמִּצְרַיִם: [7] וְתִבְשֵׁל וְתֵיכוֹל בַּאֲתָרָא דְיִתְרְעֵי מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ
וְתֵיפֵי וְתֵהָךְ לְמַשְׁכָּנָךְ: [8] שִׁתָּא יוֹמִין תֵּיכוֹל פַּטִּירָא וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה כְּנִישׁ קֳדָם מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ לָא תַעְבֵּד עֵיבִידְתָּא:
[9] שִׁבְעָה שָׁבוּעִין תְּחַשְׁבָּן לָךְ מִדְּשָׁרֵי מְגַלָּא בְּחַצַּד עוּמְרָא דַּאֲרִמְתָּא תְּשָׁרֵי לְמִסְפַּר שִׁבְעָה שָׁבוּעִין: [10] וְתַעְבֵּד חַגָּא דְשָׁבוּעַיָּא
קֳדָם מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ מִסַּת נִדְבַת יָדָךְ דְּתִתֵּן כְּמָא דְיִבָרְכִנָּךְ מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ: [11] וְתֶחְדֵּי קֳדָם מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ אַתְּ וּבְרָךְ וּבְרָתָךְ וְעַבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ
וְלֵוָאָה דִּי בְקִרְוָךְ וְגִיּוֹרָא וְיָתְמָא וְאַרְמַלְתָּא דְּבֵינָךְ בְּאַתְרָא דְיִתְרְעֵי מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן:
[12] וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָא הֲוֵית בְּמִצְרַיִם וְתִטַּר וְתַעְבֵּד יָת קְיָמַיָּא הָאִלֵּין:
[13] חַגָּא דְסֻכָּלְיָא תַּעְבֵּד לָךְ שִׁבְעָא יוֹמִין כְּמָכְנְשָׁךְ מֵאֵדְרָךְ וּמִפַּעֲרָךְ:
[14] וְתֶחְדֵּי בְּחַגָּךְ אַתְּ וּבְרָךְ וּבְרָתָךְ וְעַבְדָּךְ וְאַמְתָּךְ וְלֵוָאָה וְגִיּוֹרָא וְיָתְמָא וְאַרְמַלְתָּא דִּי בְקִרְוָךְ:
[15] שִׁבְעָה יוֹמִין תֵּיחוֹג קֳדָם מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ בְּאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְהֵי מֵימְרָא דַּייָי אֱלָהָךְ בְּכָל עוּבְדָךְ וּבְכָל מַעְבַּד יְדָךְ וְיֵהֵי בְּרִיךְ חֲדֵי:

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת
וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכֹּת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פְּנֵי
17 יְהוָה רֵיקָם׃ אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ׃

18 שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים תִּתֶּן־לְךָ בְּכָל־
שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לִשְׁבָטֶיךָ וְשָׁפְטוּ
19 אֶת־הָעָם מִשְׁפַּט־צֶדֶק׃ לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט לֹא
תַכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי
20 חֲכָמִים וְיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם׃ צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף
לְמַעַן תִּחְיֶה וְיָרַשְׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
21 אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ לֹא־תִטַּע לְךָ אֲשֵׁרָה
כָּל־עֵץ אֵצֶל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־
22 לָּךְ׃ וְלֹא־תָקִים לְךָ מַצֵּבָה אֲשֶׁר שָׂנֵא יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

יז

1 לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה
בוֹ מוּם כָּל דָּבָר רָע כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא׃
2 כִּי־יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
3 אֶת־הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַעֲבֹר בְּרִיתוֹ׃ וַיֵּלֶךְ
וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ
לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי׃
4 וְהֻגַּד־לְךָ וְשָׁמָעְתָּ וְדָרַשְׁתָּ הֵיטֵב וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן
5 הַדָּבָר נֶעֱשְׂתָה הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל׃ וְהוֹצֵאתָ
אֶת־הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהִוא אֲשֶׁר עָשׂוּ
אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל־שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ
6 אֶת־הָאִשָּׁה וּסְקַלְתָּם בָּאֲבָנִים וָמֵתוּ׃ עַל־פִּי
שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת לֹא יוּמַת
עַל־פִּי עֵד אֶחָד׃

16 *Tribus vicibus per annum apparebit om ne masculinum tuum in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit, in solennitate azymorum, in solenitate hebdomadarum, in solennitate tabernaculorum. Non apparebit ante Dominum vacuus.
17 *Sed offeret vnusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem Domini Dei sui quam dederit ei. Exo. 23. 14. 15. & 34. 20. Leui. 23. 34. Deu. 16. 16.
18 *Iudices & magistros constitues in omnibus portis tuis quas Dominus Deus tuus dederit tibi per singulas tribus tuas, & iudicent populum iusto iudicio:
19 *Nec in alteram partē declinent. Non accipies personā nec munera, quia munera excæcant oculos sapientum, & mutāt verba iu- Exo. 23. 6.
20 storum. *Iustè quod iustum est persequeris, vt viuas & possideas terram quam Dominus Deus tuus dederit tibi. Exo. 23. 8.
21 *Non plantabis lucum & omnē arborem iuxta altare Domini Dei tui, nec facies tibi;
22 *Atque constitues statuam, quæ odit Dominus Deus tuus.

CAP. XVII.

1 NOn immolabis Domino Deo tuo bouem & ouem in quo est macula aut quippiam
A vitij, quia abominatio est Domino Deo tuo.
2 *Cúmque reperti fuerint apud te intra vnā portarum tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi vir aut mulier qui faciant malum in conspectu Domini Dei tui, & transgrediantur pactum illius:
3 *Vt vadant & seruiant dijs alienis & adorent eos, Solem & Lunam & omnem militiam
4 cæli quæ non præcepi. *Et hoc tibi fuerit nunciatum, audiénsque inquisieris diligenter & verum esse reperies, & abominatio facta est in Israel:
5 *Educes virum ac mulierem qui rem sceleratissimam perpetrarunt, ad portam ciuitatis tuæ, & lapidibus obruentur.
6 *In ore duorum aut trium testium peribit
B qui interficietur. Nemo occidatur vno contra se dicente testimonium.

תרגום אונקלוס

16 תְּלַת זִמְנִין בְּשַׁתָּא יִתְחֲזֵי כָּל דְּכוּרָךְ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּאַתְרָא דְיִתְרְעֵי בְּחַגָּא דְפִטִּירַיָּא וּבְחַגָּא דְשָׁבוּעַיָּא וּבְחַגָּא דְמַטְלַיָּא וְלָא יִתְחֲזֵי קֳדָם
יְיָ רֵיקָנִין׃ 17 גְּבַר כְּמַתָּנַת יְדֵיהּ כִּבְרִכְתָּא דַיְיָ אֱלָהָךְ דְיָהֵב לָךְ׃
18 דַיָּינִין וּפִרְעָנִין תְּמַנֵּי לָךְ בְּכָל קִרְוָךְ דַיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ
לְשִׁבְטָךְ וְיִדְּינוּן יָת עַמָּא דִּין קְשׁוֹט׃ 19 לָא תְצַלֵּי דִּין לָא תְשַׁתְּמוֹדַע אַפִּין וְלָא תְקַבֵּל שׁוֹחְדָא אֲרֵי שׁוֹחְדָא מְעַוַּר עֵינֵי חַכִּימִין וּמְקַלְקֵל
פִּתְגָמֵי קְשׁוֹט׃ 20 קְשׁוֹט קְשׁוֹטָא תֶּהֵי רָדִיף בְּדִיל דְּתֶחֱיֵי וְתֵירַת יָת אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ׃ 21 לָא תִנְצוֹב לָךְ אֲשֵׁירָה כָּל אִילָן
בְּסֵטַר מַדְבְּחָא דַיְיָ אֱלָהָךְ דְּתַעֲבֵד לָךְ׃ 22 וְלָא תְקִים לָךְ קָמָא דְרַחֵיק יְיָ אֱלָהָךְ

יז

1 לָא תִכְסוֹם קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ תּוֹר וְאִמַּר דְּיֵהֵי בֵּיהּ מוּמָא כֹּל מִדְּעָם בִּישׁ אֲרֵי מְרַחַק קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ הוּא׃
2 אֲרֵי יִשְׁתְּכַח בֵּינָךְ בְּחַד מִן קִרְוָךְ דַיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ גְּבַר אוֹ אִתְּתָא דְיַעְבֵּיד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לְמֶעְבַּר קְיָמֵיהּ׃ 3 וְאִזַּל וּפְלַח לְטָעֲוָת עַמְמַיָּא וּסְגִיד
לְהוֹן וְלִשְׁמְשָׁא וּלְסַהֲרָא אוֹ לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא דְּלָא פְקֵידִית׃ 4 וְאִתְחֲוֵיָה לָךְ וְתִשְׁמַע וְתִתְבַּע יָאוּת וְהָא קְשׁוֹטָא פִּתְגָמָא
אִתְעֲבִידַת הָעִבְדָּתָא הָדָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 5 וְתַפֵּיק יָת גַּבְרָא הַהוּא אוֹ יָת אִתְּתָא הַהִוא דַּעֲבָדוּ יָת פִּתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין לְקָרְוָךְ יָת
גַּבְרָא אוֹ יָת אִיתְּתָא וְתִרְגְּמִנּוּן בְּאַבְנַיָּא וְיָמוּתוּן׃ 6 עַל מֵימַר תְּרֵין סָהֲדִין אוֹ תְלָתָא סָהֲדִין יִתְקְטֵל מְחַיָּב קְטוֹל לָא יִתְקְטֵל
עַל מֵימַר סָהִיד חַד׃

16 *Tribus temporibus anni apparebit omne masculinum coram domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus, in solennitate azymorum, & in solennitate hebdomadarum, & in solennitate scenopegiæ. non apparebis coram Domino Deo tuo vacuus:
17 *Vnusquisque secundùm facultatem manuum vestrarum, iuxta benedictionem domini Dei tui, quam dedit tibi.
18 *Iudices & magistros constitues tibi in omnibus vrbibus tuis, quas dominus Deus tuus dat tibi per tribus: & iudicabunt populum iudicium iustum:
19 *Non declinabunt iudicium iustum: non cognoscent personam, neque accipient munera. nam munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba iustorum.
20 *Iustè quod iustum est persequêris, vt viuatis, & ingressi possideatis terram, quam dominus Deus tuus dat tibi.
21 *Non plantabis tibi lucum. omne lignum apud altare domini Dei tui non facies tibi.
22 *Non constitues tibi statuam, quæ odit dominus Deus tuus.

CAP. XVII.

1 NOn sacrificabis domino Deo tuo vitulum vel ouem in quo est in eo macula, omne verbum malum, quia abominatio domino Deo tuo est.
2 *Si autem repertus fuerit apud te in vna vrbium tuarum quas dominus Deus tuus dat tibi, vir vel mulier qui faciat malum coram domino Deo tuo vt transgrediantur pactum illius:
3 *Et abeuntes seruierint diis alienis, & adorauerint eos, solem vel lunam, vel quodcunque quod ex ornatu cæli, quæ non præcepi:
4 *Et nunciatum fuerit tibi: & audies & quæres vehementer, & ecce verè factum est verbum, perpetrata est abominatio hæc in Israel:
5 *Et educes hominem illum aut mulierem illam, qui fecerunt præceptum malum hoc, ad portam, & lapidabitis eos in lapidibus, & morientur.
6 *In duobus testibus aut tribus testibus morietur: moriens non morietur in vno teste.

16 τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πᾶν ἄρσενικόν σου ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξηται κύριος ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀζύμων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἑβδομάδων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ σκηνοπηγίας. οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου κενός·
17 ἕκαστος κατὰ δύναμιν τῶν χειρῶν ὑμῶν, κατὰ τὴν εὐλογίαν κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἣν δέδωκέ σοι.
18 κριτὰς καὶ γραμματοδιδασκαλίας καταστήσεις σεαυτῷ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου, αἷς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι κατὰ φυλάς· καὶ κελεύσει τὸν λαὸν κρίσιν δικαίαν.
19 οὐκ ἐκκλινοῦσι κρίσιν δικαίαν, οὐκ ἐπιγνώσονται πρόσωπον, οὐδὲ λήμψονται δῶρα, τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ διαίρει λόγους δικαίων.
20 δικαίως τὸ δίκαιον διώξῃ, ἵνα ζῆτε, καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι.
21 οὐ φυτεύσεις σεαυτῷ ἄλσος· πᾶν ξύλον παρὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ σου οὐ ποιήσεις σεαυτῷ.
22 οὐ στήσεις σεαυτῷ στήλην, ἃ ἐμίσησε κύριος ὁ θεός σου.

ιζ.

1 Οὐ θύσεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου μόσχον ἢ πρόβατον, ἐν ᾧ ἐστὶν ἐν αὐτῷ μῶμος, πᾶν ῥῆμα πονηρόν, ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σού ἐστιν.
2 ἐὰν δὲ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἐν μιᾷ τῶν πόλεών σου, ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι, ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὅστις ποιήσει τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, παρελθεῖν τὴν διαθήκην αὐτοῦ·
3 καὶ ἀπελθόντες λατρεύσωσι θεοῖς ἑτέροις, καὶ προσκυνήσωσιν αὐτοῖς, τῷ ἡλίῳ ἢ τῇ σελήνῃ, ἢ παντὶ τῷ ἐκ τοῦ κόσμου τοῦ οὐρανοῦ, ἃ οὐ προσεταξά·
4 καὶ ἀναγγελῇ σοι, καὶ ἀκούσῃς καὶ ζητήσεις σφόδρα, καὶ ἰδοὺ ἀληθῶς γέγονε τὸ ῥῆμα, γεγύμνασται τὸ ἐξέλυγμα τοῦτο ἐν Ἰσραήλ·
5 καὶ ἐξάξεις τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἢ τὴν γυναῖκα ἐκείνην, οἵτινες ἐποίησαν τὸ πονηρὸν τοῦτο, πρὸς τὴν πύλην, καὶ λιθοβολήσετε αὐτοὺς ἐν λίθοις, καὶ τελευτήσουσιν.
6 ἐπὶ δυσὶ μάρτυσιν ἢ τρισὶ μάρτυσι ἀποθανεῖται ὁ ἀποθνήσκων· οὐκ ἀποθανεῖται ἐφ' ἑνὶ μάρτυρι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

"Tribus vicibus in anno apparebunt omnes masculi tui coram domino Deo tuo in loco quem elegerit, in solennitate azymorum, & in solennitate hebdomadarum, & in solennitate tabernaculorum; & non apparebunt vacui coram Domino: " Sed vnusquisq; secundùm donationē manus suæ, secundùm benedictionem Domini Dei tui quam dabit tibi. " Iudices & præfectos constitues tibi in omnibus ciuitatibus tuis, quas dominus Deus tuus dat tibi per tribus tuas: & iudicabunt populum iudicio recto. " Non peruertas iudicium: non accipies personam, nec recipies munera: quoniam munera excæcant oculos sapientum, & depravant verba recta. " Quod iustum est & verum sequêris, vt viuas & possideas terram quam dominus Deus tuus dabit tibi. " Non plantabis tibi lucum & omnem arborem in latere altaris domini Dei tui quod facies tibi. " Et non eriges tibi statuam, quam odit dominus Deus tuus.

CAP. XVII.

NOn immolabis coram domino Deo tuo bouem & agnum in quo est macula aut quippiam mali; quia abominatio est coram domino Deo tuo. ' Si inuentus fuerit in medio tui in vna vrbium tuarum quam dominus Deus tuus dabit tibi, vir aut mulier qui fecerint quod malum est coram domino Deo tuo, vt transgrediantur pactum eius: ' Et abierint & seruierint idolis populorum, & adorauerint ea, aut solem & lunam, aut omnem militiam cæli quod non præcepi; ' Et nunciatum fuerit tibi & audieris, inquirer diligenter, & si verum & certum est verbum hoc, & facta est abominationem hanc in vrbe tua, & lapidabis eos lapidibus, virum scilicet aut mulierem illum aut mulierem illam qui fecerunt abominationem hanc in vrbe tua, & lapidabis eos lapidibus, virum scilicet aut mulierem, & morientur. ' Educes virum illum aut mulierem illam qui fecerunt abominationem hanc in vrbe tua, & lapidabis eos lapidibus, virum scilicet aut mulierem, & morientur. ' Per dictum duorum testium aut trium testium occidatur qui reus est occisionis: non occidatur per dictum vnius testis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 יַד הָעֵדִים תִּהְיֶה־בּוֹ בָרִאשֹׁנָה לַהֲמִיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בָּאַחֲרֹנָה וּבַעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃

8 כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָבָר לַמִּשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לָנֶגַע דִּבְרֵי רִיבֹת בִּשְׁעָרֶיךָ וְקַמְתָּ וְעָלִיתָ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ׃

9 וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל־הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וְדָרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֶת־דְּבַר הַמִּשְׁפָּט׃

10 וְעָשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה וְשָׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יורוּךָ׃

11 עַל־פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יורוּךָ וְעַל־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ לְךָ תַּעֲשֶׂה לֹא תָסוּר מִן־הַדָּבָר אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמֹאל׃

12 וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְזָדוֹן לְבִלְתִּי שְׁמֹעַ אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשָׁרֵת שָׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃

13 וְכָל־הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד׃

14 כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וִירִשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אָשִׂימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָי׃

15 שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לָתֵת עָלֶיךָ אִישׁ נָכְרִי אֲשֶׁר לֹא־אָחִיךָ הוּא׃

16 רַק לֹא־יַרְבֶּה־לּוֹ סוּסִים וְלֹא־יָשִׁיב אֶת־הָעָם מִצְרַיְמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס וַיהוָה אָמַר לָכֶם לֹא תֹסִפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד׃

17 וְלֹא יִרְבֶּה־לּוֹ נָשִׁים וְלֹא יָסוּר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה־לּוֹ מְאֹד׃

18 וְהָיָה כְשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת־מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר מִלִּפְנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃

7 Manus testium prima interficiet eum, & manus reliqui populi extrema mittetur, vt auferas malum de medio tui.

8 Si difficile & ambiguum apud te iudiciũ esse prospexeris inter sanguinem & sanguinẽ, causam & causam, lepram & non lepram, & iudicum intra portas tuas videris verba variari, surge & ascende ad locum quem elegerit dominus Deus tuus:

9 Veniesque ad sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quęresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicij veritatem:

10 Et facies quodcunque dixerint qui præsunt loco quem elegerit Dominus, & docuerint te

11 Iuxta legem eius, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram.

12 Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tępore ministrat domino Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille: & auferes malum de Israel.

13 Cunctusque populus audiens timebit, vt nullus deinceps intumescat superbia.

14 Cùm ingressus fueris terram quam dominus Deus tuus dabit tibi, & possederis eã, habitaueris; in illa: & dixeris, Constituam super me regem, sicut habent omnes per circuitum nationes;

15 eum constitues quem dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non sit frater tuus.

16 Cumq, fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Ægyptum equitatus numero subleuatus, præsertim cùm Dominus pręceperit vobis, vt nequaquã amplius per eandem viã reuertamini:

17 Non habebit vxores plurimas, quæ alliciant animum eius: neque argenti & auri immensa pondera.

18 Postquam autem sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à sacerdotibus Leuiticæ tribus:

7 καὶ ἡ χεὶρ τῶν μαρτύρων ἔσαι ἐπ' αὐτῷ ἐν πρώτοις θανατῶσαι αὐτὸν, καὶ ἡ χεὶρ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐσχάτῳ· καὶ ἐξαρεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

8 ἐὰν δὲ ἀδυνατήσῃ ῥῆμα ἀπὸ σοῦ ἐν κρίσει δυναμένου αἷμα αἵματος, καὶ δυναμένου κρίσις κρίσεως, καὶ δυναμένου ἁφὴ ἁφῆς, καὶ δυναμένου ἀντιλογία ἀντιλογίας ῥήματα κρίσεως ἐν ταῖς πόλεσί σου, καὶ δυάσεις δυάσῃ εἰς τὸν τόπον ὃν αὐτὸς ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεός σου, ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ·

9 καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς λευίτας, καὶ πρὸς τὸν κριτὴν ὃς ἂν γένηται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐκζητήσαντες ἀναγγελοῦσί σοι τὸ κρίμα.

10 καὶ ποιήσεις κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἂν ἀναγγείλωσί σοι ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου ἂν ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεός σου· καὶ φυλάξεις σφόδρα ποιῆσαι κατὰ πάντα ὅσα ἂν νομοθετήσῃ σοι·

11 κατὰ τὸν νόμον ὃν κρινοῦσί σοι καὶ τὸ κρίμα ὃ ἐὰν ἀναγγείλωσί σοι ποιήσεις. οὐκ ἐκκλινεῖς ἀπὸ τοῦ ῥήματος ὃ ἂν ἀναγγείλωσί σοι ἐκ δεξιᾶς οὐδὲ ἀριστερά.

12 καὶ ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν ποιήσῃ ἐν ὑπερηφανείᾳ τοῦ μὴ ὑπακοῦσαι τοῦ ἱερέως τοῦ παρεστηκότος λειτουργεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἢ τοῦ κριτοῦ ὃς ἂν γένηται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀποθανεῖται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, καὶ ἐξαρεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ἰσραήλ·

13 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας φοβηθήσεται, καὶ οὐκ ἀσεβήσει ἔτι.

14 ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ, καὶ κληρονομήσῃς αὐτὴν, καὶ κατοικήσῃς ἐπ' αὐτῆς, καὶ εἴπῃς, καταστήσω ἐπ' ἐμαυτὸν ἀρχοντα, καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ μου·

15 καθιστῶν καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα, ὃν ἂν ἐκλέξῃ κύριος ὁ θεός σου αὐτὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα. οὐ δυνήσῃ καταστῆσαι ἐπὶ σεαυτὸν ἄνθρωπον ἀλλότριον, ὃς οὐκ ἀδελφός σού ἐστί.

16 πλὴν οὐ πληθυνεῖ ἑαυτῷ ἵππον, οὐδὲ μὴ ἀποστρέψει τὸν λαὸν εἰς αἴγυπτον, ὅπως πληθύνῃ ἑαυτῷ ἵππον. ὁ δὲ κύριος εἶπεν ὑμῖν, οὐ προσθήσεσθε τοῦ ἀποστρέψαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἔτι.

17 οὐδὲ πληθυνεῖ ἑαυτῷ γυναῖκας, ἵνα μὴ μεθῶσι ἑαυτοῦ τὴν καρδίαν· καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐ πληθυνεῖ ἑαυτῷ σφόδρα.

18 καὶ ἔσαι ὅτ' ἂν καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ γράψει ἑαυτῷ τὸ δευτερονόμιον τοῦτο εἰς βιβλίον παρὰ τῶν ἱερέων τῶν λευιτῶν·

תרגום אונקלוס

7 וְיַד סָהֲדַיָּא תְּהֵי בֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא לְמִקְטְלֵיהּ וְיַד כָּל עַמָּא בְּבָתְרֵיתָא וְתִפֵּלִי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃

8 אֲרֵי יִתְפְּרַשׁ מִנָּךְ פִּתְגָמָא לְדִינָא בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין סָכְסֵךְ סַגִּירוּ לְסַכְסָךְ דִּינָא בְּקִרְוָךְ וְתִסֵּק לְאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ׃

9 וְתֵיתֵי לְוָת כָּהֲנַיָּא לֵיוָאֵי וְלְוָת דַּיָּנָא דִּיהֵי בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן וְתִתְבַּע וְיַתְּנוּן לָךְ יָת פִּתְגָמָא דִּדִינָא׃

10 וְתַעְבִּיד עַל מֵימַר פִּתְגָמָא דִּדְיָנוּן לָךְ מִן אַתְרָא הַהוּא דִּיתְרְעֵי יְיָ וְתִשְׁתְּדֵי לְמֶעְבַּד כְּכֹל דְּיַלְפוּנָךְ׃

11 עַל מֵימַר אוֹרַיְתָא דְּיִלְפוּנָךְ וְעַל דִּינָא דְּיֵימְרוּן לָךְ תַּעְבֵּד לָא תְסְטֵי מִן פִּתְגָמָא דְּיַחַוְיָנָךְ לְמִלַּת יְמִינָא וְלִשְׂמָאלָא׃

12 וְגַבְרָא דְּיַעֲבֵד בְּרַשְׁעָא בְּדִיל דְּלָא לְקַבָּלָא מִן כָּהֲנָא דְּקָאֵים לְשַׁמָּשָׁא תַּמָּן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ אוֹ מִן דַּיָּנָא וְיִמּוֹת גַּבְרָא הַהוּא וְתִפֵּלִי עֲבִיד דְּבִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל׃

13 וְכָל עַמָּא יִשְׁמְעוּן וְיִדְחֲלוּן וְלָא יִרְשְׁעוּן עוֹד׃

14 אֲרֵי תֵיעוֹל לְאַרְעָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ וְתֵירְתַהּ וְתֵתֵב בַּהּ וְתֵימַר אֵיתֵי עֲלַי מַלְכָּא כְּכָל עַמְמַיָּא דִּי בְסִחְרָנַי׃

15 מַנָּא תְּמַנֵּי עֲלָךְ מַלְכָּא דְּיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ בֵּיהּ מִגּוֹ אֲחָךְ תְּמַנֵּי עֲלָךְ מַלְכָּא לֵית לָךְ רְשׁוּ לְמִנְּיָא עֲלָךְ גְּבַר נֻכְרִי דְּלָא אָחוּךְ הוּא׃

16 לְחוֹד לָא יַסְגֵּי לֵיהּ סוּסְוָן וְלָא יְהֵיב יַתְבָּא לְמִצְרַיִם בְּדִיל לְאַסְגָּאָה לֵיהּ סוּסְוָן וַיְיָ אֲמַר לְכוֹן לָא תּוֹסְפוּן לְמֵיהַךְ בְּאוֹרְחָא הָדֵין עוֹד׃

17 וְלָא יַסְגֵּי לֵיהּ נְשִׁין וְלָא יְטֵי לִיבֵּיהּ וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא לָא יַסְגֵּי לֵיהּ לַחְדָּא׃

18 וְיְהֵי כַּתְבֵיהּ עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ וְיִכְתּוֹב לֵיהּ יָת פִּתְשֶׁגֶן אוֹרַיְתָא הָדָא עַל סִפְרָא מִן קֳדָם כָּהֲנַיָּא לֵיוָאֵי׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Manus testium erit in eo primò, vt interficiant eum, & manus totius populi postea: & auferes facientem quod malum est de medio tui.

8 Si difficile fuerit tibi verbum iudicij inter sanguinem & sanguinem, inter causam & causam, & inter plagam leprę & plagam leprę, & fuerint verba iudicum discordantia in ciuitatibus tuis, consurges & ascendes in locum quem elegerit dominus Deus tuus:

9 Et venies ad sacerdotes Leuitas & ad iudices qui fuerint in diebus illis, & quæres ab eis, & nunciabunt tibi verbum iudicij.

10 Et facies secundùm præceptum & verbum quod nunciauerint tibi de loco illo quem elegerit Dominus: & custodies vt facias iuxta omnia quæ docuerint te:

11 Iuxta præceptum legis quod docuerint, & secundùm iudicium quod dixerint tibi, facies. non declinabis à verbo quod indicauerint tibi ad dexteram neque ad sinistram.

12 Vir autem qui malignè egerit, vt non obediat sacerdotibus qui stant ibi vt ministrent coram domino Deo tuo, aut iudici, occidetur vir ille: & auferes facientem malum de Israel.

13 Et omnis populus audient, & timebunt; & non agent impiè deinceps.

14 Quando ingressus fueris in terram quam dominus Deus tuus dabit tibi, & possederis eam, & habitaueris in ea: & dixeris, Constituam super me regem, sicut omnes populi qui sunt in circuitu meo:

15 Constitue super te regem quem elegerit dominus Deus tuus, de medio fratrum tuorum constitues super te regem. non erit tibi licitum vt constituas super te virum extraneum, qui non sit frater tuus.

16 Veruntamen non multiplicet sibi equos, vt non reducat populum in Ægyptum ad multiplicandos sibi equos. & Dominus dixit vobis: Non reuertamini per viam istam amplius.

17 Et non multiplicet sibi vxores, vt non decipiatur cor eius: & argentum & aurum non multiplicet sibi nimis.

18 Et cùm sederit in solio regni sui, scribat sibi exemplum legis huius in libro per sacerdotes & Leuitas.

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 * וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בו כָּל־יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד
לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהָיו לִשְׁמֹר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת וְאֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לַעֲשֹׂתָם׃
20 * לְבִלְתִּי רוּם לְבָבוֹ מֵאֲחָיו וּלְבִלְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה
יָמִין וּשְׂמֹאול לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל־מַמְלַכְתּוֹ הוּא
וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל׃

יח

1 * לֹא־יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם
כָּל־שֵׁבֶט לֵוִי חֵלֶק וְנַחֲלָה עִם־יִשְׂרָאֵל אִשֵּׁי יְהוָה
2 וְנַחֲלָתוֹ יֹאכֵלוּן׃ * וְנַחֲלָה לֹא־יִהְיֶה־לּוֹ בְּקֶרֶב
אֶחָיו יְהוָה הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃
3 * וְזֶה יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת הָעָם
מֵאֵת זֹבְחֵי הַזֶּבַח אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה וְנָתַן לַכֹּהֵן
הַזְּרֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה׃ * רֵאשִׁית דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ
4 וְיִצְהָרְךָ וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן־לוֹ׃ * כִּי בוֹ בָחַר
5 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִכָּל־שְׁבָטֶיךָ לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם־
יְהוָה הוּא וּבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃ * וְכִי
6 יָבֹא הַלֵּוִי מֵאַחַד שְׁעָרֶיךָ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־הוּא גָר
שָׁם וּבָא בְּכָל־אַוַּת נַפְשׁוֹ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
7 יִבְחַר יְהוָה׃ * וְשֵׁרֵת בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו כְּכָל־
8 אֶחָיו הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים שָׁם לִפְנֵי יְהוָה׃ * חֵלֶק כְּחֵלֶק
יֹאכֵלוּ לְבַד מִמְכָּרָיו עַל־הָאֲבוֹת׃
9 * כִּי אַתָּה בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
10 לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם׃ * לֹא
יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים מְעוֹנֵן
11 וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף׃ * וְחֹבֵר חָבֶר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי
12 וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים׃ * כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־עֹשֵׂה
אֵלֶּה וּבְגַלַּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ
אוֹתָם מִפָּנֶיךָ׃

19 * Et habebit secum, leget́que illud omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere dominũ
Deum suũ, & custodire verba & ceremonias
eius quæ in lege præcepta sunt.
20 * Nec eleuetur cor eius in superbiam super
fratres suos, neque declinet in partem dexteram vel sinistram, vt longo tempore regnet
ipse & filij eius super Israel.

CAP. XVIII.

1 ANon habebunt sacerdotes & Leuitæ, & om Nu.18.
nes qui de eadem tribu sunt, partem & hę
reditatem cum reliquo populo Israel: quia sa-
crificia Domini & oblationes eius comedent.
2 * Et nihil aliud accipient de possessione fra
trum suorum. Dominus enim ipse est hęredi-
tas eorum, sicut locutus est illis.
3 * Hoc erit iudicium sacerdotum à popu-
lo, & ab his qui offerũt victimas, siue bouem
siue ouẽ immolauerint, dabunt sacerdoti ar-
mum ac ventriculum:
4 * Primitias frumenti, vini, & olei, & lana-
rum partem ex ouium tonsione.
5 * Ipsum enim elegit dominus Deus tuus
de cunctis tribubus tuis, vt stet & ministret
nomini domini Dei tui ipse & filij eius in sem
piternum.
6 * Si exierit Leuites ex vna vrbium tuarum
B ex omni Israel in qua habitat, & voluerit ve-
nire desiderans locum quem elegerit Dñs:
7 * Ministrabit in nomine domini Dei sui,
sicut omnes fratres eius Leuitæ qui stabunt
8 eo tempore coram Domino. * Partem ciborũ
candẽ accipiet quã & cęteri, excepto eo quod
in vrbe sua ex paterna ei successione debetur.
9 * Quando ingressus fueris terram quam dñs
Deus tuus dabit tibi, caue ne imitari velis ab-
10 ominationes illarũ gentium: * nec inueniatur
in te qui lustret filium suum aut filiam ducẽs
per ignem, aut qui ariolos scisciteturaut ob-
seruet somnia atque auguria, nesit maleficus,
11 * nec incantator, neq; phytonesconsulat, nec
12 diuinos, & quęrat à mortuis veritatem. * Om-
C nia enĩ hęc abominatur Dominus: & propter
istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo.

19 * Et erit secum, & leget in illo omnibus diebus
vitæ suæ, vt discat timere dominum Deum suum,
custodire omnia præcepta hæc, & iustificationes has
facere:
20 * Vt non eleuetur cor eius à fratribus suis, vt non
transgrediatur à præceptis ad dexteram vel ad sini
stram, vt longæuus sit super principatu suo, ipse &
filij eius in filiis Israel.

CAP. XVIII.

1 NOn est sacerdotibus Leuitis toti tribui Leui pars
neque hæreditas cum Israel. oblationes Domi-
ni possessio eorum, comedent eas.
2 * Possessio autẽ non erit ei in fratribus eius: Do-
minus ipse possessio eius, secundùm quod dixit ei.
3 * Et hoc iudicium sacerdotum quæ à populo à sa-
crificantibus sacrificia, siue vitulum siue ouem, &
dabit sacerdoti armum & maxillas & ventricu-
lum; 4 * Et primitias frumenti tui & vini tui,
& olei tui, & primitias lanarum ouium tuarum
dabis ei:
5 * Quoniam eum elegit dominus Deus tuus ex
cunctis tribubus tuis, vt assistat coram domino Deo
tuo, ad ministrandum in nomine Domini, ipse & fi-
lij eius omnibus diebus.
6 * Si autem aduenerit Leuita ex vna vrbium ve
strarum ex omnibus filiis Israel, vbi ipse habitat,
secundùm quod desiderat anima eius in locum, quẽ
elegerit Dominus: 7 * Et ministrabit nomini do-
mini Dei sui, sicut omnes fratres eius Leuitæ astan-
tes ibi coram Domino:
8 * Partem diuisam comedet, præter venditio-
nem suam quæ est secundùm familiam.
9 * Si autem ingressus fueris in terram quam do-
minus Deus tuus dat tibi, non discas facere secun-
dùm abominationes gentium illarum. 10 * Non in-
uenietur in te qui lustret filium suum vel filiam suã
in igne, vaticinans vaticinium, & qui verba ob-
seruet, & ariolos qui scisciteturveneficus;
11 * Incantans incantationem, ventriloquus, &
qui monstra considerat, quærens à mortuis:
12 * Est enim abominatio domino Deo tuo omnis
faciens hæc. causa enim abominationum harum Do-
minus Deus tuus delebit eos à facie tua.

19 * καὶ ἔσαι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγνώσε) ἐπ' αὐτῷ πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἵνα μαθῃ φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν αὐ-
τοῦ, φυλάσσεσθαι πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας καὶ τὰ δικαιώμα-
τα ταῦτα ποιεῖν·
20 * ἵνα μὴ ὑψωθῇ ἡ καρδία αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ,
ἵνα μὴ παραβῇ ὑπὸ τῶν ἐντολῶν δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ὅπως ἂν
μακροχρόνιος ᾖ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, αὐτὸς καὶ ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ
ἐν τοῖς υἱοῖς Ισραήλ.

ιη'.

1 * Οὐκ ἔσι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευίταις ὅλῃ φυλῇ λευὶ μερὶς
οὐδὲ κλῆρος μετὰ Ισραήλ· καρπώματα κυρίου ὁ κλῆρος αὐτῶν,
φάγονται αὐτά.
2 * κλῆρος δὲ οὐκ ἔσαι αὐτῷ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, κύριος ὁ
αὐτὸς κλῆρος αὐτοῦ, καθ' ὅτι εἶπεν αὐτῷ.
3 * καὶ αὕτη ἡ κρίσις τῶν ἱερέων παρὰ τοῦ λαοῦ παρὰ τῶν
θυόντων τὰς θυσίας, ἐάν τε μόσχον, ἐάν τε πρόβατον, καὶ δώ-
σει τῷ ἱερεῖ τὸν βραχίονα καὶ τὰ σιαγόνια καὶ τὸ σύστεγον·
4 * καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου σου καὶ τοῦ οἴνου σου, καὶ τοῦ ἐ-
λαίου σου, καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῶν κουρῶν τῶν πρωτότοκων σου
δώσεις αὐτῷ· 5 * ὅτι αὐτὸν ἐξελέξατο κύριος ὁ θεός σου
ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν σου, παρεστῆναι ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ
σου, λειτουργεῖν ὅτι τῷ ὀνόματι κυρίου, αὐτὸς καὶ ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ
πάσας τὰς ἡμέρας.
6 * ἐὰν δὲ παραγένηται) ὁ λευίτης ἐκ μιᾶς τῶν πόλεων ὑμῶν ἐκ
πάντων τῶν υἱῶν Ισραήλ, ἃ αὐτὸς παροικεῖ, καθ' ὅτι ἐπιθυμεῖ ἡ
ψυχὴ αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον, ὃν ἂν ἐκλέξῃ) κύριος·
7 * καὶ λειτουργήσει τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ὥσπερ
πάντες ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ⓐ λευῖται ⓐ παρεστηκότες ἐκεῖ
ἐνώπιον κυρίου. 8 * μερίδα μεμερισμένην φάγεται, πλὴν
τῆς πράσεως αὐτοῦ τῆς κατὰ πατριάν.
9 * ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί
σοι, μὴ μαθήσῃ ποιεῖν κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ἐκείνων.
10 * οὐχ εὑρεθήσε) ἐν σοὶ παρελαύνων τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἢ τὴν
θυγατέρα αὐτοῦ ἐν πυρὶ, μαντόμορφος μαντείαν, καὶ κληδο-
νιζόμενος, καὶ οἰωνιζόμενος, φαρμακός, 11 * ἐπαοιδὸν ἐπαοι-
δήν, ἐγγαστρίμυθος, καὶ τερατοσκόπος, ἐπερωτῶν τὸν νεκρὸς
12 * ἔσι γὰρ βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου πᾶς ποιῶν ταῦτα. ἕ-
νεκα γὰρ τῶν βδελυγμάτων τούτων κύριος ὁ θεός σου ἐξολο-
θρεύσῃ αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου.

יט וְהֵי עִמֵּיהּ וְיֵהֵי קָרֵי בֵּיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי בְּדִיל דְּיֵילַף לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהֵיהּ לְמִטַּר
כ כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא וְיָת קְיָמַיָּא הָאִלֵּין לְמֶעְבַּדְהוֹן׃ בְּדִיל דְּלָא יְרִים לִבֵּיהּ מֵאָחוֹהִי וּבְדִיל דְּלָא לְסִטֵּי מִן פִּקּוּדָא לְיֵמִינָא וְלִשְׂמָאלָא בְּדִיל דְּיוֹרִיךְ יוֹמִין עַל מַלְכוּתֵיהּ הוּא וּבְנוֹהִי בְּגַו יִשְׂרָאֵל׃

יח

א לָא יְהֵי לְכָהֲנַיָּא לֵיוָאֵי כֹּל שִׁבְטָא דְּלֵוִי חוּלָק וְאַחֲסָנָא עִם יִשְׂרָאֵל קׇרְבָּנַיָּא דַייָ וְאַחֲסָנְתֵּיהּ
ב יִכְלוּן׃ וְאַחֲסָנָא לָא יְהֵי לֵיהּ בְּגַו אֲחוֹהִי מֵימְרֵיהּ דַייָ הוּא אַחֲסָנְתֵּיהּ כְּמָא דְמַלֵּיל לֵיהּ׃
ג דֵּין יְהֵי דְּחָזֵי לְכָהֲנַיָּא מִן עַמָּא מִן דְּבָחֵי נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא אִם תּוֹר אִם אִמַּר וְיִתֵּן לְכָהֲנָא דְּרוֹעָא וְלוֹעָא וְקוֹבְעָא׃
ד רֵישׁ עִיבּוּרָךְ חֻמְרָךְ וּמִשְׁחָךְ וְרֵישׁ גִּיזּוּ עָנָךְ תִּתֵּן חֻלָּנֵיהּ׃
ה אֲרֵי בֵּיהּ יְתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ מִכֹּל שִׁבְטָךְ לְמִקַּם לְשַׁמָּשָׁא בִּשְׁמָא דַייָ הוּא וּבְנוֹהִי כָּל יוֹמַיָּא׃
ו וְאֲרֵי יֵיתֵי לֵיוָאָה מִחַדָּא מִן קִרְוָךְ מִכָּל יִשְׂרָאֵל דְּהוּא דָר תַּמָּן וְיֵיתֵי בְּכָל רְעוּתָא דְנַפְשֵׁיהּ לְאַתְרָא דְיִתְרְעֵי׃
ז וִישַׁמֵּשׁ בִּשְׁמָא דַייָ אֱלָהֵיהּ כְּכָל אֲחוֹהִי לֵיוָאֵי דְּמְשַׁמְּשִׁין תַּמָּן קֳדָם
ח לְמֵימְרָא׃ חוּלָק כְּחוּלָק יִכְלוּן בַּר מִכְּסַף אֲתָרָא דְנָן אֲבָהָתָא׃
ט אֲרֵי אַתְּ עָלִיל לְאַרְעָא דַייָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ לָא תֵילַף
י לְמֶעְבַּד כְּחוֹבָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא הָאִלֵּין׃ לָא יִשְׁתְּכַח בָּךְ מַעֲבַר בְּרֵיהּ וּבְרַהֲטֵיהּ בְּנוּרָא קְסָם קְסָמִין מְעָנֵן וּמְנַחֵשׁ וְחָרַשׁ׃
יא וְרָטִין וְשָׁאֵיל בְּרֵדְיָן וְקוּרוֹ וְחָבֵיב מִן מֵיתַיָּא׃
יב אֲרֵי מְרַחֲקָן קֳדָם יְיָ כָּל עָבֵיד אִילֵּין וּבְדִיל תּוֹעֲיבָתָא הָאִלֵּין יְיָ אֱלָהָךְ מְתָרֵךְ
יְתְהוֹן מִן קֳדָמָךְ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et erit cum eo, & leget in eo omnibus diebus vitæ suæ, vt discat timere coram domino Deo suo, vt custodiat omnia verba legis huius & man-
data hæc, vt faciat ea. 20 Vt non eleuetur cor eius super fratres suos: nec declinet à præcepto Domini ad dexteram nec ad sinistram, vt lon-
go tempore sit in regno suo ipse & filij eius in medio Israel.

CAP. XVIII.

1 NOn erit sacerdotibus & Leuitis & omni tribui Leui pars & hæreditas cum Israel: oblationes Domini & hæreditatem eius comedent.
2 Et hæreditas non erit ei in medio fratrum suorum: munera quæ dedit ei Dominus, sunt hæreditas eius, sicut locutus est ei.
3 Et hoc est quod pertinet sacerdotibus à populo ab immolantibus victimam, siue bouem siue agnum, dabunt sacerdoti brachium, & maxillam
& ventriculum. 4 Primitias frumenti tui, & vini tui, & olei tui, & primitias velleris ouium tuarum dabis ei.
5 Quoniam illum elegit dominus Deus tuus ex omnibus tribubus tuis, vt ipsi & filij eius stent & ministrent in nomine Domini omnibus die-
bus. 6 Si autem venerit Leuita ex vna vrbium tuarum ex omni Israel in qua habitat, & venerit cum omni desiderio animæ suæ
ad locum quem elegerit Dominus; 7 Ministrabit in nomine domini Dei sui, sicut omnes fratres eius Leuitæ qui ministrant ibi coram
Domino: 8 Partem ciborum comedet sicut & cæteri, præter id quod per vices sabbati ei venerit sicut patres constituerunt.
9 Quando ingressus fueris terram quam dominus Deus tuus dabit tibi, non discas facere iuxta abominationes populorum illorum.
10 Non inueniatur in te transferens filium suum aut filiam per ignem, aut qui diuinet diuinationes, aut qui obseruet horas & augurium, nec
maleficus: 11 Neque incantator, neque qui consulat phytonem & ariolum, neque qui requirat aliquid à mortuis.
12 Quoniam detestabilis est coram Domino omnis qui facit hæc: & propter abominationes istas dominus Deus tuus eiiciet illos à facie tua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ * כִּי הַגּוֹיִם
14 הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל־מְעֹנְנִים
וְאֶל־קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא־כֵן נָתַן לְךָ יְהוָה
15 אֱלֹהֶיךָ׃ * נָבִיא מִקִּרְבְּךָ מֵאַחֶיךָ כָּמֹנִי יָקִים
16 לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵלָיו תִּשְׁמָעוּן׃ * כְּכֹל אֲשֶׁר
שָׁאַלְתָּ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב בְּיוֹם הַקָּהָל
לֵאמֹר לֹא אֹסֵף לִשְׁמֹעַ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהָי וְאֶת־
הָאֵשׁ הַגְּדֹלָה הַזֹּאת לֹא־אֶרְאֶה עוֹד וְלֹא אָמוּת׃
17 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֵיטִיבוּ אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ׃
18 * נָבִיא אָקִים לָהֶם מִקֶּרֶב אֲחֵיהֶם כָּמוֹךָ
וְנָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיו וְדִבֶּר אֲלֵיהֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ׃
19 * וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁמַע אֶל־דְּבָרַי אֲשֶׁר
יְדַבֵּר בִּשְׁמִי אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ׃ * אַךְ הַנָּבִיא
20 אֲשֶׁר יָזִיד לְדַבֵּר דָּבָר בִּשְׁמִי אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִיו
לְדַבֵּר וַאֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמֵת הַנָּבִיא
21 הַהוּא׃ * וְכִי תֹאמַר בִּלְבָבֶךָ אֵיכָה נֵדַע אֶת־הַדָּבָר
22 אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה׃ * אֲשֶׁר יְדַבֵּר הַנָּבִיא
בְּשֵׁם יְהוָה וְלֹא־יִהְיֶה הַדָּבָר וְלֹא יָבֹא הוּא הַדָּבָר
אֲשֶׁר לֹא־דִבְּרוֹ יְהוָה בְּזָדוֹן דִּבְּרוֹ הַנָּבִיא לֹא תָגוּר
מִמֶּנּוּ׃

יט

1 * כִּי־יַכְרִית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ אֶת־אַרְצָם וְיָרַשְׁתָּם וְיָשַׁבְתָּ בְּעָרֵיהֶם
2 וּבְבָתֵּיהֶם׃ * שָׁלוֹשׁ עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ בְּתוֹךְ
3 אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ׃
* תָּכִין לְךָ הַדָּרֶךְ וְשִׁלַּשְׁתָּ אֶת־גְּבוּל אַרְצְךָ אֲשֶׁר
יַנְחִילְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָיָה לָנוּס שָׁמָּה כָּל־רֹצֵחַ׃
4 * וְזֶה דְּבַר הָרֹצֵחַ אֲשֶׁר־יָנוּס שָׁמָּה וְחָיָּה אֲשֶׁר יַכֶּה
אֶת־רֵעֵהוּ בִּבְלִי־דַעַת וְהוּא לֹא שֹׂנֵא לוֹ מִתְמֹל
שִׁלְשֹׁם׃

13 * Perfectus eris & absque macula cum do-
14 mino Deo tuo. * Gentes istæ quarum pos-
sidebis terram, augures & diuinos audiunt: tu
autem à domino Deo tuo aliter institutus es.
15 * Prophetam de gente tua & de fratribus Ab. 700
tuis, sicut me, suscitabit tibi dominus Deus
16 tuus: ipsum audies. * Vt petisti à domino
Deo tuo in Oreb, quando concio congregata
est, atque dixisti: Vltrà non audiam vocem
domini Dei mei; & ignem hunc maximum Exod. 20
17 amplius non videbo, ne moriar. * Et ait Do-
minus mihi: Bene omnia sunt locuti.
18 * Prophetam suscitabo eis de medio fra-
trum suorum, similem tui: & ponam verba
Dmea in ore eius, loqueturque ad eos omnia
quæ præcepero illi.
19 * Qui autem verba eius quæ loquetur in
nomine meo audire noluerit, ego vltor existã.
20 * Propheta autem qui arrogantia deprava-
tus voluerit loqui in nomine meo, quæ ego
non præcepi illi vt diceret, aut ex nomine a-
lienorum deorum, interficietur.
21 * Quòd si tacita cogitatione responderis:
Quomodo possum intelligere verbum quod
Dominus non est locutus: hoc habebis signũ:
22 * Quod in nomine Domini Propheta ille
prædixerit, & non euenerit, hoc Dominus nõ
est locutus: sed per tumorẽ animi sui Prophe-
ta confinxit, & idcircò non timebis eum.

CAP. XIX.

1 A CVm disperdiderit dominus Deus tuus gẽ-
tes, quarum tibi traditurus est terram, &
2 possederis eam, habitaueriśque in vrbibus e-
ius & in ædibus; * Tres ciuitates separabis
tibi in medio terrę quam dominus Deus tuus
dabit tibi in possessionem:
3 * Sternẽs diligenter viam, & in tres æqualiter partes totam terræ tuæ prouinciam diuides, vt habeat è vicino qui propter homicidium profugus est, quò possit euadere.
4 * Hæc erit lex homicidæ fugiẽtis, cuius vita seruanda est: qui percusserit proximum suũ nescius, & qui heri & nudiustertius nullum contra eum odium habuisse cõprobatur.

13 * Perfectus eris coram domino Deo tuo.
14 * Nam gentes hæ, quos tu possides eos, hi diuina-
tiones & vaticinia audient. tibi autem non sic de-
dit dominus Deus tuus.
15 * Prophetam ex fratribus tuis, vt me, suscita-
bit tibi dominus Deus tuus. ipsum audietis:
16 * Iuxta omnia quæcunque petiisti à domino Deo
tuo in Oreb die congregationis, dicentes: Non adji-
ciemus audire vocem domini Dei nostri, & ignem
magnum hunc non videbimus vltrà, neque mo-
riamur.
17 * Et dixit Dominus ad me: Rectè omnia quæcun
que locuti sunt.
18 * Prophetam suscitabo eis de medio fratrum eo-
rum, sicut te: & dabo verbum meum in ore eius, et
loquetur eis secundùm quod præcipiam ei.
19 * Et homo qui non audierit verba eius, quæ lo-
quetur Propheta in nomine meo, ego vltciscar de eo.
20 * Verùm Propheta qui impius fuerit, vt loqua-
tur verbum in nomine meo, quod non præcepi ei vt
loqueretur, & qui locutus fuerit in nomine deorum
alienorum, morietur Propheta ille.
21 * Si autem dixeris in corde tuo: Quomodo co-
gnoscemus verbum quod non locutus est Domi-
nus?
22 * Quæcunque locutus fuerit Propheta in nomi-
ne Domini, & non factum fuerit verbum, & non
euenerit hoc verbum, non locutus est Dominus: in
impietate locutus est Propheta: non abstinebitis
ab eo.

CAP. XIX.

1 SI autem disperdiderit dominus Deus tuus gen-
tes, quas Deus tuus dat tibi terram earum, &
2 possideris eos, & habitaueris in vrbibus eorum,
& in ædibus eorum:
3 * Tres vrbes separabis tibi in medio terræ tuæ,
quam dominus Deus tuus dat tibi.
* Conflecta tibi viam, & trifariam diuides ter-
minos terræ tuæ, quam diuidit tibi dominus Deus
tuus: & erit refugium illic omni homicidæ.
4 * Hæc autem erit lex homicidæ, qui fugerit il-
luc, & viuet, qui percusserit proximum suum in-
uoluntariè, & hic non odio habens eum ante heri
& ante tertium:

13 * τέλειος ἔσῃ ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.
14 * τὰ γὰρ ἔθνη ταῦτα, οὓς σὺ κατακληρονομεῖς αὐτούς, οὗτοι
κληδονισμοῖς καὶ μαντείαις ἀκούσονται. σοὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔδωκε
κύριος ὁ θεός σου.
15 * προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου, ὡς ἐμέ, ἀναστήσει σοι
16 κύριος ὁ θεός σου· αὐτοῦ ἀκούσεσθε· * κατὰ πάντα ὅσα ἠτήσω
παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν χωρὴβ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας, λέγον
τες, Οὐ προσθησόμεθα ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, τὸ
πῦρ τὸ μέγα τοῦτο οὐκ ὀψόμεθα ἔτι, οὐδὲ μὴ ἀποθάνωμεν.
17 * καὶ εἶπε κύριος πρός με, ὀρθῶς πάντα ὅσα ἐλάλησαν·
18 * προφήτην ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐ-
τῶν ὥσπερ σέ· καὶ δώσω τὸ ῥῆμά μου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ
λαλήσει αὐτοῖς κατὰ πάντα ὅσα ἐντελοῦμαι αὐτῷ.
19 * καὶ ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν μὴ ἀκούσῃ τῶν λόγων αὐτοῦ, ὅσα ἂν
λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ αὐτοῦ.
20 * πλὴν ὁ προφήτης ὃς ἂν ἀσεβήσῃ λαλῆσαι ῥῆμα ἐπὶ
τῷ ὀνόματί μου, ὃ οὐ προσετάξατο αὐτῷ λαλῆσαι, ὃς ἂν λα
λήσῃ ἐπ' ὀνόματι θεῶν ἑτέρων, ἀποθανεῖται ὁ προφήτης ἐ-
κεῖνος.
21 * ἐὰν δὲ λέγῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, πῶς γνωσόμεθα τὸ ῥῆμα
ὃ οὐκ ἐλάλησε κύριος;
22 * ὅσα ἂν λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου, καὶ
μὴ γένηται τὸ ῥῆμα, καὶ μὴ συμβῇ τοῦτο τὸ ῥῆμα, οὐκ ἐλά-
λησε κύριος· ἐν ἀσεβείᾳ ἐλάλησεν ὁ προφήτης, οὐκ ἀφέ-
ξεσθε ἀπ' αὐτοῦ.

ιθ΄.

1 * Ἐὰν δὲ ἐξολεθρεύσῃ κύριος ὁ θεός σου τὰ ἔθνη, ἃ ὁ θεός
σου δίδωσί σοι τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ κατακληρονομήσῃς αὐ-
τὰ, καὶ κατοικήσῃς ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις
αὐτῶν·
2 * τρεῖς πόλεις διαστελεῖς σεαυτῷ ἐν μέσῳ τῆς γῆς σου, ἧς
κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι.
3 * σχάσαι σοι τὴν ὁδόν, καὶ τριμεριεῖς τὰ ὅρια τῆς γῆς
σου, ἣν καταμερίζει σοι κύριος ὁ θεός σου, καὶ ἔσται καταφυ
γὴ ἐκεῖ παντὶ φονευτῇ.
4 * τοῦτο δέ ἐστι τὸ πρόσταγμα τοῦ φονεύσαι, ὃ αὐ φύ-
γῃ ἐκεῖ, καὶ ζήσεται, ὃς αὐ πατάξῃ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀκου-
σίως, καὶ οὐκ ἦν μισῶν αὐτὸν πρὸ τῆς ἐχθὲς καὶ πρὸ τῆς
τρίτης·

13 שְׁלִים תְּהֵי בִּרְחִלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָךְ׃ 14 אֲרֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין דְּאַתְּ יָרֵית יְהוֹן מִן מְעָנְנַיָּא וּמִן קָסְמַיָּא שָׁמְעִין וְאַתְּ לָא כֵן יְהַב
לָךְ מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ׃ 15 נְבִיָּא מִבֵּינָךְ מֵאֲחָךְ כְּוָתִי יְקִים לָךְ מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמִשְׁמַע יְת כָּל מֵימְרֵיהּ דְּקַבֶּלְתָּן׃ 16 כְּכֹל דְּשָׁאֲלְתָּא מִן קֳדָם
דַיְיָ אֱלָהָךְ בְּחוֹרֵב בְּיוֹמָא דִּכְנִשְׁתָּא לְמֵימַר לָא אוֹסֵף לְמִשְׁמַע יְת קַל מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהִי וְיָת אֶשְׁתָּא רַבְּתָא הָדֵין לָא אֶחֱזֵי עוֹד וְלָא אֲמוּת׃
17 וַאֲמַר יְיָ לִי יַאֲתִקִינוּ דְּמַלִּילוּ׃ 18 נְבִיָּא אֲקִים לְהוֹן מִגּוֹ אֲחֵיהוֹן כְּוָתָךְ וְאֶתֵּן פִּתְגָמַי נְבִיאוּתִי בְּפוּמֵיהּ וְיִמַּלֵל עִמְּהוֹן יָת כָּל דְּאֲפַקְּדִינֵיהּ׃ 19 וְהֵי
גְּבַר דְּלָא יְקַבֵּל מִן פִּתְגָמַי דְּיִמַּלֵל בִּשְׁמִי מֵימְרִי יְתַבַּע מִינֵיהּ׃ 20 בְּרַם נְבִיָּא דְיִרְשַׁע לְמִמַּלֵל בִּשְׁמִי מִמְרָא דְּלָא פְּתָגֶמֶא דְּשַׁמֵּיהּ יְמַלֵּיל נְבִיָּא הַהוּא אוֹ דְּיִמַּלֵל בְּשׁוּם טָעֲוָן וְיִתְקְטֵל נְבִיָּא
הַהוּא׃ 21 וְאֵרֵי תֵּימַר בְּלִבָּךְ אֵיכְדֵין נִדַּע יָת פִּתְגָמָא דְּלָא מַלִּילֵיהּ יְיָ׃ 22 דִּי מַלֵּיל נְבִיָּא בְּשׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ וְלָא
יְתְקַיַּם פִּתְגָמָא וְלָא יֵיתֵי הוּא פִּתְגָמָא דְּלָא מַלִּילֵיהּ יְיָ בְּרִשְׁעָא מַלֵּיל נְבִיָּא לָא תְדַחֵל מִינֵיהּ׃

יט

1 אֲרֵי יַשְׁצֵי יְיָ אֱלָהָךְ יָת עַמְמַיָּא דַיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ יָת אַרְעֲהוֹן וְתֵרְתִּינוּן וְתֵחֲב בְּקִרְוֵיהוֹן וּבְבָתֵּיהוֹן׃ 2 תְּלָת קִרְוִין תַּפְרִישׁ לָךְ בְּגוֹ אַרְעָךְ דַּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ לְמֵירְתַהּ׃ 3 תְּהֵכִּין לָךְ אוֹרְחָא וּתְחַלֵּית יָת תְּחוּם אַרְעָךְ דַּיְיָ אֱלָהָךְ מְחַלֵּק לָךְ וְיִהֵי לְמִרְחַשׁ לְהַתָּכָא כָּל קָטוֹלָא׃ 4 וְדִין פִּתְגָמָא קְטוֹלָא דְּיִרְחַשׁ לְהַתָּכָא וְיִתְקַיֵּם דְּקָטוֹל יָת חַבְרֵיהּ בְּלָא סָנְיָא וְהוּא לָא סָנֵי לֵיהּ
מֵאֶתְמָלִי וּמִדְּקַדְמֵי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 וְאִישׁ כִּי־יָבֹא אֶת־רֵעֵהוּ בְיַעַר לַחְטֹב עֵצִים וְנִדְּחָה
יָדוֹ בַגַּרְזֶן לִכְרֹת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבַּרְזֶל מִן־הָעֵץ וּמָצָא
אֶת־רֵעֵהוּ וָמֵת הוּא יָנוּס אֶל־אַחַת הֶעָרִים־
6 הָאֵלֶּה וָחָי: פֶּן־יִרְדֹּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרֵי הָרֹצֵחַ
כִּי יֵחַם לְבָבוֹ וְהִשִּׂיגוֹ כִּי־יִרְבֶּה הַדֶּרֶךְ וְהִכָּהוּ נֶפֶשׁ
וְלוֹ אֵין מִשְׁפַּט־מָוֶת כִּי לֹא שִׂנֵא הוּא לוֹ מִתְּמֹל
7 שִׁלְשׁוֹם: עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר שָׁלֹשׁ
8 עָרִים תַּבְדִּיל לָךְ: וְאִם־יַרְחִיב יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ וְנָתַן לְךָ
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לָתֵת לַאֲבֹתֶיךָ:
9 כִּי תִשְׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשֹׂתָהּ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו כָּל־הַיָּמִים וְיָסַפְתָּ לְּךָ עוֹד
10 שָׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשָּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה: וְלֹא יִשָּׁפֵךְ
דָּם נָקִי בְּקֶרֶב אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ
11 נַחֲלָה וְהָיְתָה עָלֶיךָ דְּמִים: וְכִי־
יִהְיֶה אִישׁ שׂנֵא לְרֵעֵהוּ וְאָרַב לוֹ וְקָם עָלָיו וְהִכָּהוּ
נֶפֶשׁ וָמֵת וְנָס אֶל־אַחַת הֶעָרִים הָאֵל:
12 וְשָׁלְחוּ זִקְנֵי עִירוֹ וְלָקְחוּ אֹתוֹ מִשָּׁם וְנָתְנוּ אֹתוֹ
13 בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם וָמֵת: לֹא־תָחוֹס עֵינְךָ עָלָיו
וּבִעַרְתָּ דַם־הַנָּקִי מִיִּשְׂרָאֵל וְטוֹב לָךְ:
14 לֹא תַסִּיג גְּבוּל רֵעֶךָ אֲשֶׁר גָּבְלוּ רִאשֹׁנִים בְּנַחֲלָתְךָ
אֲשֶׁר תִּנְחַל בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ:
15 לֹא־יָקוּם עֵד אֶחָד בְּאִישׁ לְכֹל־
עָוֹן וּלְכָל־חַטָּאת בְּכָל־חֵטְא אֲשֶׁר יֶחֱטָא עַל־פִּי
שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל־פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יָקוּם דָּבָר:
16 כִּי־יָקוּם עֵד־חָמָס בְּאִישׁ לַעֲנוֹת בּוֹ סָרָה:
17 וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי
יְהוָה לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים וְהַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר יִהְיוּ בַּיָּמִים
הָהֵם:

5 * Sed abiisse cum eo simpliciter in syluam
ad ligna cædenda, & in succisione lignorum
securis fugerit manu, ferrumque lapsum de
manubrio amicum eius percusserit & occide-
rit, hic ad vnam supradictarum vrbium con-
6 fugiet, & viuet: * Ne forsitan proximus eius,
cuius effusus est sanguis, dolore stimulatus,
persequatur & apprehendat eum si longior
via fuerit, & percutiat animam eius qui non
est reus mortis: quia nullū contra eū qui oc-
7 cisus est, odiū prius habuisse monstratur. * Id-
circò præcipio tibi, vt tres ciuitates equales in- Exp.19.2
8 tra se spatij diuidas. * Cùm autem dilatauerit
C dominus Deus tuus terminos tuos, sicut iura-
uit patribus tuis, & dederit tibi cunctam ter-
9 ram quam eis pollicitus est: * Si tamen custo-
dieris mandata eius, & feceris quę hodie præ-
cipio tibi, vt diligas dominum Deum tuum,
& ambules in viis eius omni tempore, addes
tibi tres alias ciuitates, & supradictarum triū
10 vrbium numerum duplicabis: * Vt non effun
datur sanguis innoxius in medio terræ quam
dominus Deus tuus dabit tibi possidendam,
11 ne sis sanguinis reus. * Si quis autem odio ha-
bens proximum, insidiatus fuerit vitæ eius,
surgensque percusserit illum, & mortuus fue-
rit, fugeritque ad vnam de supradictis vrbi-
12 bus: * Mittent seniores ciuitatis illius, &
arripient eum de loco effugij, tradentque in
manu proximi cuius sanguis effusus est, &
13 morietur. * Non misereberis eius: & au-
feres noxium sanguinem de Israel, vt bene sit
14 tibi. * Non assumes & transferes terminos Prou.22.2
D proximi tui, quos fixerunt priores in posses-
sione tua, quam dominus Deus tuus dabit ti-
bi in terram quam acceperis possidendam.
15 * Non stabit testis vnus contra aliquem,
quicquid illud peccati & facinoris fuerit: sed Deut.17.6.
in ore duorum aut trium testium stabit om- Mat.18.16.
16 ne verbum. * Si steterit testis mendax con- 2.Cor.13.1.
tra hominem accusans eum præuaricationis, 1.Tim.5.19.
17 * Stabunt ambo quorum causa est ante
Dominum in conspectu sacerdotum & iudi-
cum qui fuerint in diebus illis.

5 * καὶ ὃς αὐ εἰσέλθῃ μετ' ἐ πλησίον αὐτοῦ εἰς τὸν δρυμὸν συ-
ναγαγεῖν ξύλα, καὶ ἐκκρουσθῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἢ αἶξίνη κόπτοντος
τὸ ξύλον, καὶ πεσὸν τὸ σιδήριον ἀπὸ τ' ξύλου, λύσῃ τὸν πλησίον,
& ἀποθάνῃ, ἐκεῖ καταφεύξε) εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, &
6 ζήσ(ε). * ἵνα μὴ διώξας ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ὀπίσω τ'
φονεύσαντος, ὅτι παθετέρμανται τὴ καρδίαν αὐτοῦ καὶ κατα-
λάβῃ αὐτὸν, ἐάν μακρετέρα ᾖ ἡ ὁδὸς, καὶ πατάξῃ αὐτὸ τὴν
ψυχὴν, καὶ ἀποθάνῃ. καὶ τούτῳ οὐκ ἔστι κρίσις θανάτου, ὅτι
οὐ μισῶν ἦν αὐτὸν πρὸ τῆς ἐχθὲς καὶ πρὸ τῆς τρίτης.
7 * διὰ τοῦτο ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι τὸ ῥῆμα τοῦτο, λέγων, τρεῖς
πόλεις διαστελεῖς σεαυτῷ.
8 * ἐὰν ὁ ἐμπλατύνει κύριος ὁ θεός σου τὰ ὅρια σου, ὃν τρόπον
ὤμοσε τοῖς πατράσι σου, καὶ δῷ σοι κύριος πᾶσαν τὴν γῆν,
ἣν εἶπε κύριος δοῦναι τοῖς πατράσι σου·
9 * ἐὰν εἰσακούσῃς ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας, ἃς ἐγὼ
ἐντέλλομαί σοι σήμερον, ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου, πορεύε
σθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ προσ-
τίθησες σεαυτῷ ἐπὶ τρεῖς πόλεις πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας.
10 * καὶ οὐκ ἐκχυθήσε) αἷμα δίκαιον ἐπὶ τὴν γῆν, ἣν κύ-
ριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ, & οὐκ ἔσαι ἐν σοὶ αἷμα ἔν-
11 οχος. * ἐὰν δ' μίσησε ἄνθρωπ μισῶν τὸν πλησίον
αὐτοῦ, καὶ ἐνεδρεύων αὐτὸν, καὶ ἐπαναστῇ ἐπ' αὐτὸν, καὶ πατάξῃ
αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, & ἀποθάνῃ, καὶ φύγῃ εἰς μίαν τῶν πόλεων
12 τούτων· * καὶ λήψον) αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι, & ἀποστελοῦσιν αὐ-
τὸν ἐκεῖθεν, & παραδώσουσιν αὐ-
τὸν εἰς χεῖρας τ' ἀγχιστεύοντι τοῦ αἵματος, καὶ ἀποθανεῖται.
13 οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ, καὶ καθαριεῖς τὸ
αἷμα τὸ αἰσχρὸν ἐξ ἰσραήλ, καὶ σοὶ ἔσαι.
14 * οὐ μετακινήσεις ὅρια τοῦ πλησίον σου, ἃ ἔστησαν οἱ πρε-
σβύτεροί σου ἐν τῇ κληρονομίᾳ σου, ἣν κατακληρονόμησας ἐν
τῇ γῇ ἣν κύριος ὁ θεός σοι δίδωσί σοι ἐν κλήρῳ.
15 * οὐκ ἐμμενεῖ μάρτυς εἷς μαρτυρῆσαι κατ' ἀνθρώπου κατ'
πάσης ἀδικίας, καὶ κατ' παντὸς ἁμαρτήματος, καὶ κατ' πάσαν ἁμαρ
τίαν, ἣν ἁμαρτήσ. ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων, καὶ ἐπὶ στό-
ματος τριῶν μαρτύρων σταθήσ) παν ῥῆμα.
16 * ἐὰν δ' καταστῇ μάρτυς ἄδικος κατ' ἀνθρώπου, καταλέ-
γων αὐτοῦ ἀσέβειαν·
17 * καὶ στήσονται ὁ δύο ἄνθρωποι, οἷς ἐσὶν αὐτοῖς ἡ ἀντιλο-
γία ἔναντι κυρίου, καὶ ἔσονται τῶν ἱερέων, καὶ ἔναντι τῶν κρι-
τῶν, οἳ ἂν ὦσιν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et qui ingressus fuerit cum proximo suo in syluam vt succidat ligna, & ferrum fugerit manu eius succidendo ligna, & elapsum fuerit fer-
rum de manubrio, & inuenerit proximum eius, & mortuus fuerit, ille fugiat ad vnam vrbium istarum, & viuet: [6] Ne forte perse-
quatur propinquus sanguinis homicidam, cùm incaluerit cor eius, & apprehendat eum, si longa fuerit via, & occidat animam eius, qui non est reus
iudicij mortis: quoniam non oderat illum ab heri & nudiustertius. [7] Ideò ego præcipio tibi, dicens: Tres ciuitates separabis tibi.
[8] Et quando dilatauerit dominus Deus tuus terminum tuum, sicut iuranit patribus tuis, & dederit tibi omnem terram quam locutus est vt da-
ret patribus tuis: [9] Si custodieris omnia præcepta hæc, vt facias quæ ego præcipio tibi hodie, vt diligas dominum Deum tuum,
& vt ambules in viis quæ rectæ sunt coram eo omnibus diebus, addes tibi alias tres ciuitates præter tres illas.
[10] Et non effundetur sanguis innocens in medio terræ tuæ, quam dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem: ne sit in te reatus iudicij mortis.
[11] Et quando vir oderit proximum suum, & insidiatus fuerit ei, & surrexerit contra eum & occiderit animam eius, & mortuus fuerit, & fugerit
ad vnam de ciuitatibus istis: [12] Mittent seniores ciuitatis illius, & tollent eum indè, & tradent eum in manu propinqui sanguinis,
vt moriatur. [13] Non parcet ei oculus tuus: & auferes effundentem sanguinem innocentem de Israel, vt bene fit tibi.
[14] Non transferas terminum proximi tui quem constituerunt priores in possessione tua, quam possidebis in terra quam dominus Deus tuus
dabit tibi vt possideas eam. [15] Non stabit testis vnus contra virum in omnibus iniquitatibus & in omnibus delictis, & in om-
ni peccato quod peccauerit: sed in ore duorum aut trium testium stabit verbum. [16] Si steterit testis falsus contra virum
vt testificetur contra eum præuaricationem:
[17] Stabunt duo viri quorum est causa coram Domino, & coram sacerdotibus & iu-
dicibus qui fuerint in diebus illis:

תרגום אונקלוס

5 וְדִיעוֹל עִם חַבְרֵיהּ בְּחוּרְשָׁא לְמִיקַץ אָעִין וְתִתְמְרַע דַּיְרֵיהּ בְּבַרְזְלָא לְמִקְצֵי אָעָא וְיִשְׁתְּלֵיף בַּרְזְלָא מִן אָעָא וְיִשְׁכַּח יָת חַבְרֵיהּ וְיוּמָת הוּא
יְעָרִיק לְחַדָּא מִן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וְיֶחְכֵּי: 6 דִילְמָא יְרַדִּיף גְּאַל דְּמָא בָּתַר קְטוֹלָא אֲרֵי יִחֳמֵי לִבֵּיהּ וְיִדְבְּקִנֵּיהּ אֲרֵי תְּקֵנֵי אוֹרְחָא וְיִקְטְלִנֵּיהּ
נַפְשָׁא וְלֵיתְ לֵיהּ חוֹבַת דִּין דְּקְטוֹל אֲרֵי לָא סָנֵי הוּא לֵיהּ מֵאֶתְמָלִי וּמְרַחֲקָא הֲוָה מִנֵּיהּ: 7 עַל כֵּן אֲנָא מְפַקֵּד לָךְ לְמֵיפַר תְּלָת קִרְוִין תְּפָרֵישׁ לָךְ:
וְאִם יַפְתֵּי יְיָ אֱלָהָךְ יָת תְּחוּמָךְ כְּמָא דְקַיֵּים לַאֲבָהָתָךְ וְיִתֵּן לָךְ יָת כָּל אַרְעָא דְמַלִּיל לְמִתַּן לַאֲבָהָתָךְ: 9 אֲרֵי תִּיסַר יָת כָּל תַּפְקִדְתָּא הָדָא
לְמֶעְבְּדָהּ דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין לְרַחֲמָא יָת יְיָ אֱלָהָךְ וּלְמֶהֱךְ בְּאוֹרְחָן קֳדָמוֹהִי כָּל יוֹמַיָּא וּתוֹסֵף לָךְ עוֹד תְּלָת קִרְוִין עַל תְּלָת אִילֵּין:
10 וְלָא יִשְׁתְּפֵךְ דַּם זַכַּאי בְּגוֹ אַרְעָךְ דַּייְ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ אַחְסָנָא וְיֶהֱוֵי עֲלָךְ חוֹבַת דִּין דְּקְטוֹל: 11 אֲרֵי יְהֵי גְּבַר סָנֵי לְחַבְרֵיהּ וְיִכְמֹן לֵיהּ
וְיָקוּם עֲלוֹהִי וְיִקְטְלִנֵּיהּ נַפְשָׁא וְיוּמָת וְיֶחְכֵּי לְחַדָּא מִן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין: 12 וְיִשְׁלְחוּן סָבֵי קִרְוָתֵיהּ וְיִדְכְּרוּן יָתֵיהּ מִתַּמָּן וְיִמְסְרוּן יָתֵיהּ
בִּידָא דְּגָאֵל דְּמָא וְיוּמָת: 13 לָא תְחוֹס עֵינָךְ עֲלוֹהִי וְהִפַּלְתְּ דְּמָא דְּזַכַּי מִיִּשְׂרָאֵל וְיִטַּב לָךְ:
דְּתַכְרִיךְ דְּתַחְמֵי קְרֵקֵי בְּאַחְסָנָתָךְ דְּהַחְסִין קַדְמָאֵי דַּייְ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ לְמֵירְתַהּ: 14 לָא תְשַׁנֵּי תְּחוּם חַבְרָךְ דְּחַמִּיכוּ קַדְמָאֵי בְּאַחְסָנָתָךְ
עֵדָא לְכָל חוֹבָה בְּכָל חֲטָאָה דְּיֶחֱטֵי עַל מֵימַר תְּרֵין סָהֲדִין אוֹ עַל מֵימַר תְּלָתָא סָהֲדִין יְקוּם פִּתְגָמָא: 15 לָא יְקוּם סָהִיד חַד בִּגְבַר לְכָל
סְחִיד שְׁקַר בְּגַבְרָא לְאִסְהָדָא בֵּיהּ סְטָיָא: 16 אֲרֵי יְקוּם
בֵּיסְנָא הָאֵנֵין: 17 וְיוֹקְמוּן תְּרֵין גַּבְרַיָּא דִּילְהוֹן דִּינָא קֳדָם יְיָ וְקֳדָם כָּהֲנַיָּא וְדַיָּנַיָּא דִּיהוֹן

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 * וְדָרְשׁוּ הַשֹּׁפְטִים הֵיטֵב וְהִנֵּה עֵד־שֶׁקֶר הָעֵד שָׁקֶר
19 עָנָה בְאָחִיו: * וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת
20 לְאָחִיו וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ: * וְהַנִּשְׁאָרִים יִשְׁמְעוּ
21 וְיִרָאוּ וְלֹא־יֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כַּדָּבָר הָרָע הַזֶּה
בְּקִרְבֶּךָ: * וְלֹא תָחוֹס עֵינֶךָ נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ עַיִן בְּעַיִן
שֵׁן בְּשֵׁן יָד בְּיָד רֶגֶל בְּרָגֶל:

כ

1 * כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־
אֹיְבֶךָ וְרָאִיתָ סוּס וָרֶכֶב עַם רַב מִמְּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם
כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:
2 * וְהָיָה כְּקָרַבְכֶם אֶל־הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדִבֶּר
3 אֶל־הָעָם: * וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתֶּם
קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבֵיכֶם אַל־יֵרַךְ
לְבַבְכֶם אַל־תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם:
4 * כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֶם
לָכֶם עִם־אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם:
5 * וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים אֶל־הָעָם לֵאמֹר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר
בָּנָה בַיִת־חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־
6 יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחְנְכֶנּוּ: * וּמִי־הָאִישׁ
אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־
7 יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יְחַלְלֶנּוּ: * וּמִי־הָאִישׁ
אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן־
8 יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה: * וְיָסְפוּ
הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ
הַלֵּבָב יֵלֵךְ וְיָשָׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת־לְבַב אֶחָיו
9 כִּלְבָבוֹ: * וְהָיָה כְּכַלּוֹת הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל־הָעָם
וּפָקְדוּ שָׂרֵי צְבָאוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם:
10 * כִּי־תִקְרַב אֶל־עִיר לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ וְקָרָאתָ אֵלֶיהָ
לְשָׁלוֹם:

18 *Cumque diligentissimè perscrutantes inuenerint falsum testem dixisse contra fratrē suū
19 mendacium, *Reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit: & auferes malū de medio tui:
20 *Vt audiētes cæteri, timorem habeant, & ne-
21 quaquam talia audeant facere. *Non misereberis eius: sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

Exo. xxi. Leui. xxiv.

CAP. XX.

1 A *SI exieris ad bellum contra hostes tuos, & videris equitatus & currus, & maioré quàm tu habeas aduersarij exercitus multitudinem, non timebis eos: quia dominus Deus tuus te-
2 cum est, qui eduxit te de terra Ægypti. *Appropinquante autem iam prælio, stabit sacerdos ante aciem, & sic loquetur ad populum:
3 *Audi Israel: Vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis: non pertimescat cor vestrū: nolite metuere, nolite cedere, nec
4 formidetis eos: *Quia dominus Deus vester in medio vestri est, & pro vobis contra aduersarios dimicabit, vt eruat vos de periculo.
5 *Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabūt: Quis est homo qui
B ædificauit domum nouam, & non dedicauit eam? Vadat & reuertatur in domum suam, ne fortè moriatur in bello, & alius dedicet eam.
6 *Quis est homo qui plātauit vineā, & necdū fecit eā esse cōmunē, de qua vesci omnibus liceat? Vadat & reuertatur in domū suā, ne fortè moriatur in bello, & alius homo eius fun-
7 gatur officio. *Quis est homo qui despōdit vxorē, & nō accepit eā? Vadat & reuertatur in domū suā, ne fortè moriatur in bello, & alius
8 homo accipiat eā. *His dictis addēt reliqua & loquentur ad populū: Quis est homo formidolosus & corde pauido? vadat & reuertatur in domum suam, ne pauere faciat corda fratrum suorū, sicut ipse timore perterritus est.
9 *Cumq; siluerint duces exercitus, & finem loquendi fecerint, vnusquisq; suos ad bellandū
10 cuneos præparabit. *Si quādo accesseris ad expugnandā ciuitatē, offeres ei primùm pacem.

תרגום אונקלוס

18 וְיִתְבָּעֵין דַּיָּנַיָּא יָאוּת וְהָא סַהֲדָא שְׁקַר סַהֲדָא שְׁקַרָא אֲסַהִיד בְּאָחוּהִי: 19 וְתִפְרְעוּן לֵיהּ כְּמָא דְחָשִׁיב לְמֶעְבַּד לַאֲחוּהִי וְתִפְלֵי עֲבִירָא
דְבִישׁ מִבֵּינָיךְ: 20 וְיִשְׁתָּאֲרוּן יִשְׁמְעוּן וְיִדְחֲלוּן וְלָא יוֹסִפוּן לְמֶעְבַּד עוֹד כְּפִתְגָמָא בִּישָׁא הָדֵין בֵּינָיךְ: 21 וְלָא תְחוּס עֵינָךְ נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא
עֵינָא חֲלָף עֵינָא שִׁנָּא חֲלָף שִׁנָּא יְדָא חֲלָף יְדָא רַגְלָא חֲלָף רַגְלָא:

כ

1 אֲרֵי תִפּוֹק לְאַגָּחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְתֶחֱזֵי סוּסְוָן
וְרַתִּיכִין עַם סַגִּי מִינָּךְ לָא תִדְחַל מִנְּהוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ מֵימְרֵיהּ בְּסַעְדָךְ דְאַסֵּקָךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם: 2 וִיהֵי כְּמִקְרְבְכוֹן לְאַגָּחָא קְרָבָא וְיִקְרַב
כָּהֲנָא וִימַלֵּיל עִם עַמָּא: 3 וְיֵימַר לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתּוּן קָרְבִין יוֹמָא דֵין לַאֲגָחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן לָא יוּחַ לִבְכוֹן לָא תְהוֹן דְּחִלִין וְלָא
תְחַבְּרְחוּן וְלָא תֶחֱמְרוּן מִן קֳדָמֵיהוֹן: 4 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ דְמַלֵּיךְ קֳדָמֵיכוֹן לְאַגָּחָא לְכוֹן קָרֵב עִם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן לְסַפְרָקָא יָתְכוֹן: 5 וְיֵמְלְלוּן
קָרְבָיָא עִם עַמָּא לְמֵימַר מַן גַּבְרָא דְבְנָא בַיְתָא חַדְתָּא וְלָא חֲנָכֵיהּ יְהָךְ וְיתוּב לְבֵיתֵיהּ דִּילְמָא יְמוּת בְּקְרָבָא וּגְבַר אָחֳרָן יְחַנְכִנֵּיהּ: 6 וּמַן גַּבְרָא דְנָצַב כַּרְמָא וְלָא אֲחֵלֵיהּ יְהָךְ וְיתוּב לְבֵיתֵיהּ דִּילְמָא יְמוּת בְּקְרָבָא וּגְבַר אָחֳרָן יְחַלְלִנֵּיהּ: 7 וּמַן גַּבְרָא דְאַרַשׂ אִתְּתָא וְלָא נְסִבָּהּ יְהָךְ
וְיתוּב לְבֵיתֵיהּ דִּילְמָא יְמוּת בְּקְרָבָא וּגְבַר אָחֳרָן יִסְבִּנַּהּ: 8 וְיוֹסְפוּן מָרֵכְיָא לְמַלָּלָא עִם עַמָּא וְיֵימְרוּן מַן גַּבְרָא דִדְחִיל לִבָּא יְהָךְ וְיתוּב
לְבֵיתֵיהּ וְלָא יְמוֹג יָת לִבָּא דַאֲחוֹהִי כְּלִבֵּיהּ: 9 וִיהֵי כַּד יִשְׁצוֹן מָרֵכְיָא לְמַלָּלָא עִם עַמָּא וְיַמְנוּן רַבָּנֵי חֵילָא בְּרֵישׁ עַמָּא:
10 אֲרֵי תִקְרַב לְקַרְיָא לָהּ סְלִין דְשָׁלֵם:

18 * Et perscrutati fuerint iudices diligenter, & ecce testis iniustus testificatus est iniusta, cōtra stetit aduersus fratrem suum: 19 * Et facietis illi quemadmodum nequiter cogitauerat facere contra fratrem suum: & auferetis malum ex vobis ipsis.
20 * Et reliqui audientes timebunt, & non addent vltrà facere secundùm verbum malum hoc in vobis.
21 * Non parcet oculus tuus super eum: animā pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede: secundùm quod dederit maculam proximo, sic dabitis illi.

CAP. XX.

1 SI autem exieris in bellum contra hostes tuos, & videris equitatum, & ascensorem & populum maiorem te, non timebis ab eis: quoniam dominus
2 Deus tuus tecum, qui eduxit te de terra Ægypti. *Et erit quando appropinquaueris prælio, & ac-
3 cedens sacerdos, loquetur populo: *Et dicet ad eos: Audi, Israel: Vos accedistis hodie in pugnam contra inimicos vestros: ne dissoluatur cor vestrum, neque timeatis, neque turbemini, neque declinetis à facie eorum: 4 * Quoniam dominus Deus vester qui
5 præit vobiscum, debellabit vobis inimicos vestros, & saluabit vos. * Et loquentur scribæ ad populum, dicentes: Quis homo qui ædificauit domum nouam, & non dedicauit eam? vadat & reuertatur in domum suam, ne moriatur in bello, & homo
6 alius dedicabit eam. * Et quis homo qui plantauit vineam, & non letatus est ex ea? vadat & reuertatur in domum suam, ne moriatur in bello, & homo alius lætabitur
7 ex ea. * Et quis homo qui despondit vxorem, & non accepit eam? vadat et reuertatur in domum suam, ne moriatur in bello, & homo alius accipiet eam.
8 * Et addent scribæ loqui ad populum, et dicent: Quis homo metuens & timidus corde? vadat & reuertatur in domum suam, ne pauere faciat cor fra-
9 tris sui, sicut & suum. * Et erit quando cessauerint scribæ loquentes ad populum, & constituent principes exercitus præcedentes populum.
10 * Si autem accesseris ad ciuitatem ad expugnandum eam, & vocabis eos cum pace.

18 * καὶ ἐξετάσωσιν Ⓓ κριταὶ ἀκριβῶς, καὶ ἰδοὺ μάρτυς ἄδικος ἐμαρτύρησεν ἄδικα, δικτέσῃ κῇ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ·
19 * καὶ ποιήσετε αὐτῷ ὃν τρόπον ἐποιησάτο ποιῆσαι κῇ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· καὶ ἐξαρεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.
20 * καὶ Ⓓ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται, καὶ οὐ προσθήσουσιν ἔτι ποιεῖν κῇ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐν ὑμῖν.
21 * ᾧ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ, ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, χεῖρα ἀντὶ χειρός, πόδα ἀντὶ ποδός, καθ' ὅτι ἀδικήσει μῶμον τῷ πλησίον, οὕτω ἀποδώσετε αὐτῷ.

κ΄.

1 * Ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ σὸν ἐχθρόν σου, καὶ ἴδῃς ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ λαὸν πλείονά σου, οὐ φοβηθήσῃ
2 ἀπ' αὐτῶν, ὅτι κύριος ὁ θεός σου μετὰ σοῦ, ὁ ἀναβιβάσας σὲ ἐκ
3 γῆς Αἰγύπτου. * καὶ ἔσται ὅταν ἐγγίσῃς τῷ πολέμῳ, καὶ προσελεύσεται ὁ ἱερεὺς, λαλήσει τῷ λαῷ· * καὶ ἐρεῖ πρὸς
αὐτοὺς, ἄκουε Ἰσραήλ, ὑμεῖς προσπορεύεσθε σήμερον εἰς πόλεμον ἐπὶ σὸν ἐχθρὸν ὑμῶν· μὴ σκληυέσθω ἡ καρδία ὑμῶν, μὴ φοβεῖσθε μηδὲ μὴ πτοηθῆτε μηδὲ ἐκκλίνητε ἀπὸ προσώπου αὐ-
4 τῶν. * ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν συνεκπολεμήσει ὑμῖν τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, τοῦ διασῶσαι ὑμᾶς.
5 * καὶ λαλήσουσιν Ⓓ γραμματεῖς πρὸς τὸν λαὸν, λέγοντες, τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ οἰκοδομήσας οἰκίαν καινὴν, καὶ οὐκ ἐνεκαίνισεν αὐτὴν; προπορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἄνθρωπος
6 ἕτερος ἐγκαινιεῖ αὐτήν. * καὶ τίς ὁ ἄνθρωπος, ὃς ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ οὐκ ἠυφράνθη ἐξ αὐτοῦ; προπορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἄνθρωπος
7 ἕτερος εὐφρανθήσεται ἐξ αὐτοῦ. * καὶ τίς ὁ ἄνθρωπος, ὃς ἐμνηστεύσατο γυναῖκα καὶ οὐκ ἔλαβεν αὐτὴν; προπορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἄνθρωπος ἕτερος λήψεται αὐτήν. * καὶ προσθήσουσιν
8 μῶ, καὶ ἄνθρωπος ἕτερος λήψεται αὐτήν. * καὶ προσθήσουσιν οἱ γραμματεῖς λαλῆσαι πρὸς τὸν λαὸν, καὶ ἐροῦσι, τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ; πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἵνα μὴ δειλιάσῃ τὴν καρδίαν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὡσεὶ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ. * ἔσται δ' ἂν παύσωνται οἱ γραμ-
9 ματεῖς λαλοῦντες πρὸς τὸν λαὸν, καταστήσουσιν ἄρχοντας πολιτῶν ἐκπολεμῆσαι αὐτοῖς, καὶ καλέσῃ αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.
10 τὸ γραμμᾶς πρὸς πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἀρχιστρατήγους τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Et requirent iudices diligenter: & si testis falsus fuerit, & testimonium falsum testificatus est contra fratrem suum,
" Facietis ei sicut cogitauit facere fratri suo: & auferes facientem quod malum est de medio tui.
" Et qui tales fuerint audient, & timebunt; & non addent vt faciant vltrà iuxta verbum hoc pessimum in medio tui.
" Non parcat ei oculus tuus: sed dabis animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede.

CAP. XX.

SI exieris ad bellum contra hostes tuos, & videris equos & quadrigas, & populum multum magis quàm tu es, ne timeas eos: quoniam verbum
" Et cùm appropinquaueritis ad pugnam, accedet sacerdos & loquetur ad populum: 3 Et dicet ei: Audi, Israel: Vos accediti hodie ad pugnam contra inimicos vestros: ne commoueatur cor vestrum, neque timeatis, neque conturbemini, nec tetreamini à facie eorum: 4 Quoniam dominus Deus vester ipse dux erit coram vobis, vt pugnet pro vobis cum inimicis vestris, vt eruat vos. 5 Et loquentur duces ad populum, dicentes: Quis est vir qui ædificauit domum nouam, & non dedicauit eam? vadat & reuertatur in domum suam, ne forte occidatur in bello, & vir alius dedicet illam. 6 Et quis est vir qui plantauit vineam, & non fecit eam esse communem? vadat & reuertatur in domum suam, ne occidatur in bello, & vir alius accipiat eam. 7 Et quis est vir qui despondit vxorem, & non accepit eam? vadat & reuertatur in domum suam, ne forte occidatur in bello, & vir alius faciat eam esse communem? vadat & reuertatur in domum suam, ne formidare faciat cor fratrum suorum sicut cor eius. 8 Et cùm consummauerint duces loqui ad populum, constituent principes exercitus in capite populi.
" Cùm accesseris ad expugnandam vrbem, vocabis eam verbis pacificis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

11 ‡ וְהָיָה אִם־שָׁלוֹם תַּעֲנְךָ וּפָתְחָה לָךְ וְהָיָה כָּל־הָעָם הַנִּמְצָא־בָּהּ יִהְיוּ לְךָ לָמַס וְעָבְדוּךָ׃

‡ Si receperit & aperuerit tibi portas, cunctus populus qui in ea est saluabitur, & seruiet tibi sub tributo.

12 ‡ וְאִם־לֹא תַשְׁלִים עִמָּךְ וְעָשְׂתָה עִמְּךָ מִלְחָמָה וְצַרְתָּ עָלֶיהָ׃

‡ Sin autem fœdus inire noluerit, & cœperit contra te bellum, oppugnabis eam:

13 ‡ וְנָתַנָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְהִכִּיתָ אֶת־כָּל־זְכוּרָהּ לְפִי־חָרֶב׃

‡ Cumque tradiderit dñs Deus tuus illam in manu tua, percuties omne quod in ea generis masculini est in ore gladij;

14 ‡ רַק הַנָּשִׁים וְהַטַּף וְהַבְּהֵמָה וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה בָּעִיר כָּל־שְׁלָלָהּ תָּבֹז לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־שְׁלַל אֹיְבֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃

‡ Absq; mulieribus & infantibus, iumentis, & cæteris quæ in ciuitate sunt. Omnem prædam exercitui diuides, & comedes de spoliis hostiũ tuorum, quæ dominus Deus tuus dederit tibi.

15 ‡ כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל־הֶעָרִים הָרְחֹקֹת מִמְּךָ מְאֹד אֲשֶׁר לֹא־מֵעָרֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הֵנָּה׃

‡ Sic facies cunctis ciuitatibus quæ à te procul valdè sunt, & nõ sunt de his vrbibus quas in possessionem accepturus es.

16 ‡ רַק מֵעָרֵי הָעַמִּים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לֹא תְחַיֶּה כָּל־נְשָׁמָה׃

‡ De his autẽ D ciuitatibus quæ dabuntur tibi, nullum omninò permittes viuere:

17 כִּי־הַחֲרֵם תַּחֲרִימֵם הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

‡ Sed interficies in ore gladij, Ethæum videlicet & Ammorræum, & Chananæum, Pherezæum, & Euæum, & Iebusæum, sicut præcepit tibi dominus Deus tuus:

18 לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יְלַמְּדוּ אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת כְּכֹל תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ לֵאלֹהֵיהֶם וַחֲטָאתֶם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

‡ Ne fortè doceant vos facere cunctas abominationes quas ipsi operati sunt diis suis; & peccetis in dominum Deum vestrum.

19 כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֶם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר׃

‡ Quando obsederis ciuitatem multo tempore, & munitionibus circumdederis vt expugnes eam, non succides arbores de quibus vesci potest, nec securibus per circuitum debes vastare regionem; quoniam lignum est, & non homo: nec potest bellantium contra te augere numerum.

20 רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ וּבָנִיתָ מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר הִוא עֹשָׂה עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ׃

‡ Si qua autem ligna non sunt pomifera, sed agrestia, & in cæteros apta vsus, succide & extrue machinas, donec capias ciuitatem quæ contra te dimicat.

כא

CAP. XXI.

1 כִּי־יִמָּצֵא חָלָל בָּאֲדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְרִשְׁתָּהּ נֹפֵל בַּשָּׂדֶה לֹא נוֹדַע מִי הִכָּהוּ׃

A Quando inuentum fuerit in terra quam dominus Deus tuus daturus est tibi, hominis cadauer occisi, & ignorabitur cædis reus:

2 וְיָצְאוּ זְקֵנֶיךָ וְשֹׁפְטֶיךָ וּמָדְדוּ אֶל־הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת הֶחָלָל׃

‡ Egredientur maiores natu & iudices tui, & metientur à loco cadaueris singularum per circuitum spacia ciuitatum:

3 וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל־הֶחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא־עֻבַד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא־מָשְׁכָה בְעֹל׃

‡ Et quam viciniorem cæteris esse perspexerint, seniores ciuitatis illius tollent vitulam de armento, quæ non traxit iugum, nec terram scidit vomere:

11 ‡ Et erit siquidem pacifica responderint tibi, & aperuerint tibi, erit cunctus populus qui inuenti sunt in ea, erunt tibi tributarij & subditi tibi.

12 ‡ Si autem non obedierint tibi, & fecerint contra te bellum, & obsidebis eam:

13 ‡ Et tradet eam dominus Deus tuus in manus tuas, et percuties omne masculinum illius in nece gladij:

14 ‡ Absque mulieribus & sarcina. & omnia iumenta, & omnia quæcunque sunt in ciuitate, & omnem sarcinam diuides tibi: & comedes omnem prædam hostium tuorum, quos dominus Deus tuus dat tibi.

15 ‡ Sic facies cunctis ciuitatibus longè existentibus à te valdè, & non de vrbibus gentium harum.

16 ‡ Ecce autem de vrbibus gentium harum, quas dominus Deus tuus dat tibi vt possideas terram earum, non capietis vllum omne spirans:

17 ‡ Sed anathematizabitis eos, Ethæũ, & Amorreum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum & Iebusæum, & Gergesæum, quemadmodum præcepit tibi dominus Deus tuus:

18 ‡ Vt non doceant vos facere cunctas abominationes eorum, quas fecerunt diis suis, & peccabitis coram domino Deo vestro.

19 ‡ Si autem obsederis circa ciuitatem diebus pluribus vt expugnes eam in captiuitatem eius, non succides arbores eius, vt immittas in eas ferrum: sed ab ea comedes, ipsam verò non succides. nunquid homo lignum quod in sylua, vt ingrediatur à facie tua in vallum?

20 ‡ Sed lignum quod scis quod non fructiferum est, hoc perdes, & succides, & extrues vallum contra ciuitatem quæ facit aduersum te bellum, quousque tradatur.

CAP. XXI.

1 ‡ Si autem inuentus fuerit necatus in terra, quam dominus Deus tuus dat tibi possidendam, qui ceciderit in campo, & non cognouerunt eum qui percussit illum:

2 ‡ Egredietur senatus tuus et iudices tui, et metientur ad vrbes quæ in circuitu necati:

3 ‡ Et erit vrbs propinqua necato, & accipiet senatus vrbis illius vitulam ex bobus, quæ non operata est, & quæ non traxit iugum:

11 ‡ καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εἰρηνικὰ ἀποκριθῶσί σοι, καὶ ἀνοίξωσί σοι, ἔσται πᾶς ὁ λαὸς ὁ εὑρεθέντες ἐν αὐτῇ ἔσονταί σοι φόρολογοι καὶ ὑπήκοοί σοι.

12 ‡ ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσωσί σοι καὶ ποιήσωσι πρὸς σε πόλεμον, καὶ παρεκαθίεις αὐτοὺς·

13 ‡ καὶ παραδώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ πατάξεις πᾶν ἀρσενικὸν αὐτῶν ἐν φόνῳ μαχαίρας,

14 ‡ πλὴν τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀποσκευῆς. καὶ πάντα τὰ κτήνη, καὶ πάντα ὅσα ἐὰν ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν προνομεύσεις σεαυτῷ, καὶ φαγῇ πᾶσαν τὴν προνομὴν τῶν ἐχθρῶν σου, ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι.

15 ‡ οὕτω ποιήσεις πάσας τὰς πόλεις τὰς μακρὰν ὄσας ἀπὸ σοῦ σφόδρα, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων.

16 ‡ ἰδοὺ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων, ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι κληρονομῆσαι τὴν γῆν αὐτῶν, οὐ ζωγρήσετε πᾶν ἔμπνευον·

17 ‡ ἀλλ' ἀναθεματίσατε αὐτούς, τὸν χεθαῖον, καὶ τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν χαναναῖον, καὶ φερεζαῖον, καὶ ἱεβουσαῖον, καὶ γεργεσαῖον, ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου·

18 ‡ ἵνα μὴ διδάξωσιν ὑμᾶς ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ὅσα ἐποίησαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν, καὶ ἁμαρτήσεσθε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν.

19 ‡ ἐὰν δὲ παρεκαθίσῃς πρὸς πόλιν ἡμέρας πλείους ἐκπολεμῆσαι αὐτὴν εἰς καταλῆψιν αὐτῆς, οὐκ ἐξολοθρεύσεις τὰ δένδρα αὐτῆς, ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτὰ σίδηρον, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς φαγῇ, καὶ οὐ μὴ ἐκκόψῃς. μὴ ἄνθρωπος τὸ ξύλον τὸ ἐν τῷ δρυμῷ αὐτοῦ ὃν τρόπον ἐκκόψῃς. μὴ ἄνθρωπος τὸ ξύλον τὸ ἐν τῷ δρυμῷ αὐτοῦ ὃν τρόπον ἐκκόψῃς.

20 εἰσελθεῖν ἀπὸ προσώπου σου εἰς τὸν χάρακα; ‡ ἀλλὰ τὸ ξύλον ὃ οἶδας ὅτι οὐκ ἔστιν καρποφόρον ἐστί, τοῦτο ἐξολοθρεύσεις καὶ ἐκκόψεις καὶ οἰκοδομήσεις χαράκωσιν ἐπὶ τὴν πόλιν, ἥτις ποιεῖ πρὸς σε τὸν πόλεμον, ἕως ἂν παραδοθῇ.

κα'.

1 ‡ Ἐὰν δὲ εὑρεθῇ τραυματίας ἐν τῇ γῇ ᾗ κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι κληρονομῆσαι, πεπτωκὼς ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ οὐκ οἴδασιν τὸν πατάξαντα αὐτόν·

2 ‡ ἐξελεύσονται ὁ γερουσία σου καὶ οἱ κριταί σου, καὶ ἐκμετρήσουσιν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ τοῦ τραυματίου·

3 ‡ καὶ ἔσται ἡ πόλις ἡ ἐγγίζουσα τῷ τραυματίᾳ, καὶ λήψεται ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκείνης δάμαλιν ἐκ βοῶν, ἥτις οὐκ εἰργάσατο, καὶ ἥτις οὐκ εἵλκυσεν ζυγόν·

11 Et si pacificè responderit tibi, & aperuerit tibi, omnis populus qui inuentus fuerit in ea, erunt tibi tributarij, & seruient tibi.

12 Et si non fecerit pacem tecum, & fecerit bellum aduersum te, obsidebis eam:

13 Et tradet eam dominus Deus tuus in manu tua: & percuties omnes masculos eius in ore gladij:

14 Verumtamen mulieres & paruulos, & iumenta, & omnia quæ fuerint in ciuitate, & omnia spolia eius diripies tibi: & comedes spolia inimicorum tuorum quæ dedit tibi dominus Deus tuus.

15 Sic facies cunctis ciuitatibus quæ longè sunt à te, quæ non sunt de ciuitatibus populorum istorum:

16 Sed in ciuitatibus populorum istorum, quos dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem, nullam animam permittes viuere:

17 Sed destrues eos, Ethæos & Amorræos, & Chananæos, & Pherezæos, & Euæos, & Iebusæos, sicut præcepit tibi dominus Deus tuus:

18 Vt non doceant vos facere iuxta omnes abominationes suas quas faciebant idolis suis, & peccetis coram domino Deo vestro.

19 Quando obsederis ciuitatem diebus multis vt expugnes eam & vt subicias eam, non dissipabis arbores eius, neque leuabis super eas ferrum: quoniam comedes, & eas non succides: quoniam non est sicut homo arbor agri, vt veniat contra te in obsidionem.

20 Attamen arbor quam scis quòd non est arbor ex qua vesci potes, ipsam dissipabis & succides: & ædificabis machinas contra ciuitatem quæ dimicat contra te, donec subicias eam.

CAP. XXI.

1 Quando inuentus fuerit in terra, quam dominus Deus tuus dabit tibi vt possideas eam, homo occisus proiectus in agro, & ignoratur quis occiderit eum:

2 Egredientur senes tui & iudices tui, & metientur à loco cadaueris vsque ad ciuitates quæ sunt in circuitu occisi.

3 Et erit ciuitas quæ propinquior est occiso, tollent senes ciuitatis illius vitulam boum, qua nullus operatus est, nec traxit iugum:

תרגום אונקלוס

11 וְיְהֵי אִם שְׁלֵם תְּחַיְבִינָךְ וְתִפְתַּח לָךְ וִיהֵי כָּל עַמָּא דְּיִשְׁתְּכַח בַּהּ יְהוֹן לָךְ לְמַסְקֵי מַסִּין וְיִפְלְחוּנָךְ׃ 12 וְאִם לָא יִשְׁלֵים עִמָּךְ וְיַעְבִּיד עִמָּךְ קְרָבָא וּתְצוּר עֲלָהּ׃ 13 וְיִמְסְרִנַהּ יְיָ אֱלָהָךְ בִּידָךְ וְתִסְמֵי יָת כָּל דְּכוּרָהּ לְפִתְגָם דַּחֲרָב׃ 14 לְחוֹד נְשַׁיָּא וְטַפְלָא וּבְעִירָא וְכֹל דִּיהֵי בְּקִרְיְתָא כָּל עֲדָאָה תְּבוּז לָךְ וְתֵיכוֹל יָת עֲדָאָה דְסָנְאָךְ דְּיָהֵב יְיָ אֱלָהָךְ לָךְ׃ 15 כֵּן תַּעֲבִיד לְכָל קִרְוַיָּא דְּרַחִיקִין מִינָךְ לַחְדָא דְלָא מִקִּרְוֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין אִינוּן׃ 16 לְחוֹד מִקִּרְוֵי עַמְמַיָּא הָאִלֵּין דְּיָהֵב לָךְ אֲחֻסָּנָא לָא תְהֵי קַיָּם כָּל נְשָׁמָא׃ 17 אֲרֵי גְּמָרָא תְּגַמְּרִנוּן חִיתָאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי כְּנַעֲנָאֵי וּפְרִזָּאֵי חִיוָאֵי וְיַבּוּסָאֵי כְּמָא דְפַקְּדָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ 18 בְּדִיל דְּלָא יְלַפְּנוּן לְמֶעְבַּד כְּכֹל תּוֹעֲבָתְהוֹן דְּעַבְדִין לְפַעֲוָתְהוֹן וְתֶחֱטוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ 19 אֲרֵי תְצוּר לְקִרְיְתָא יוֹמִין סַגִּיאִין לְאַגָּחָא עֲלָהּ לְמִכְבְּשָׁהּ לָא תְחַבֵּל יָת אִילָנָהּ לְמֵרְמֵא עֲלוֹהִי כַּרְזְלָא אֲרֵי מִנֵּיהּ תֵּיכוֹל וְיָתֵיהּ לָא תְקוֹץ אֲרֵי לָא כְאֱנָשָׁא אִילָן חַקְלָא לְמֵיעַל מִן קֳדָמָךְ בְּגִינָא׃ 20 לְחוֹד אִילָן דְּתִידַע אֲרֵי לָא אִילָן דְּמֵיכוֹל הוּא יָתֵיהּ תְּחַבֵּל וְתִקְנֵי כַּרְקוֹסִין עַל קִרְיְתָא דְּהִיא עָבְדָא עִמָּךְ קְרָבָא עַד דְּתְכַבְּשַׁהּ׃

כא

1 אֲרֵי יִשְׁתְּכַח קְטִילָא בְּאַרְעָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ לְמֵירְתַהּ רְמִי בְחַקְלָא לָא יְדַע מַן קְטָלֵיהּ׃ 2 וְיִפְּקוּן סָבָךְ וְדַיָּנָיךְ וְיִסְחְרוּן לְקִרְוַיָּא דִּי בְסְחָרְנוֹהִי קְטִילָא׃ 3 וִיהֵי קִרְיְתָא דְּקָרִיבָא לְקְטִילָא וְיִסְכּוֹן סָבֵי קִרְיְתָא הַהִיא עֶגְלַת תּוֹרִין דְּלָא

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ‡ והורדו זקני העיר ההוא את־העגלה אל־
נחל איתן אשר לא־יעבד בו ולא יזרע וערפו־שם
5 את־העגלה בנחל: ‡ ונגשו הכהנים בני לוי
כי בם בחר יהוה אלהיך לשרתו ולברך בשם יהוה
6 ועל פיהם יהיה כל־ריב וכל־נגע: ‡ וכל זקני
העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את־ידיהם
7 על העגלה הערופה בנחל: ‡ וענו ואמרו ידינו
8 לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו: ‡ כפר
לעמך ישראל אשר פדית יהוה ואל־תתן דם
נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם:
9 ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר
בעיני יהוה:
10 ‡ כי־תצא למלחמה על־
איביך ונתנו יהוה אלהיך בידך ושבית שביו:
11 ‡ וראית בשביו אשת יפת־תאר וחשקת בה
12 ולקחת לך לאשה: ‡ והבאתה אל־תוך ביתך
וגלחה את־ראשה ועשתה את־צפרניה:
13 ‡ והסירה את־שמלת שביה מעליה וישבה בביתך
ובכתה את־אביה ואת־אמה ירח ימים ואחר כן תבוא
14 אליה ובעלתה והיתה לך לאשה: ‡ והיתה
אם־לא חפצת בה ושלחתה לנפשה ומכר לא־
תמכרנה בכסף לא תתעמר בה תחת אשר ענית:
15 ‡ כי־תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה
והאחת שנואה וילדו־לו בנים האהובה והשנואה
16 והיה הבן הבכר לשניאה: ‡ והיה ביום הנחילו
את־בניו את אשר־יהיה לו לא יוכל לבכר את־בן
האהובה על־פני בן־השנואה הבכר:
17 כי את־הבכר בן־השנואה יכיר לתת לו פי שנים
בכל אשר־ימצא לו כי הוא ראשית אנו לו משפט
הבכרה:

4 ‡ Et ducent eam ad vallem asperam atque
saxosam, quæ nunquam arata est, nec sementem recepit, & cędent in ea ceruices vitulæ.
5 ‡ Accedentque sacerdotes filij Leui, quos
elegerit dominus Deus tuus vt ministrent ei,
& benedicant in nomine eius: & ad verbum
eorum omne negotium pendet; & quicquid
mundum vel immundum est iudicetur.
6 ‡ Et venient maiores natu ciuitatis illius
B ad interfectum, lauabuntque manus suas su-
per vitulam quæ in valle percussa est:
7 ‡ Et dicent: Manus nostræ non effuderunt
sanguinem hunc, nec oculi viderunt.
8 ‡ Propitius esto populo tuo Israel quem
redemisti Domine, & nō reputes sanguinem
innocentem in medio populi tui Israel: & au-
feretur ab eis reatus sanguinis.
9 ‡ Tu autē alienus eris ab innocentis cruo-
re qui fusus est, cùm feceris quod pręcepit Do
10 minus. ‡ Si egressus fueris ad pugnam con-
tra inimicos tuos, & tradiderit eos dominus
Deus tuus in manu tua, captiuosque duxeris,
11 ‡ Et videris in numero captiuorum mulie-
C rem pulchram, & adamaueris eam, voluerisque habere vxorem, ‡ Introduces eam in
12 domum tuam: quæ radet cęsariem, & circun-
13 cidet vngues: ‡ Et deponet vestem in qua
capta est, sedēsque in domo tua flebit patrem
& matrem suam vno mense; & posteà intra-
bis ad eā, dormieśq; cum illa, & erit vxor tua.
14 ‡ Si autem posteà non sederit animo tuo,
dimittes eam liberam: nec vēdere poteris pe-
cunia, nec opprimere per potentiam, quia hu
15 miliasti eam. ‡ Si habuerit homo vxores
duas, vnam dilectam, & alteram odiosam, ge-
nueritque ex eis liberos, & fuerit filius odio-
sæ primogenitus:
16 ‡ Volueritque substantiam inter filios suos
diuidere, nō poterit filium dilectæ facere pri-
mogenitum, & præferre filio odiosæ:
17 ‡ Sed filium odiosæ agnoscet primogeni-
tum, dabitque ei de his quæ habuerit cuncta
duplicia. iste est enim principium liberorum
D eius, & huic debentur primogenita.

תרגום אונקלוס

4 וייחתון סבי קרתא ההיא ית עגלתא לנחלא כייר דלא יתפלח ביה ולא יזדרע ויקטפון תמן ית עגלתא בנחלא: 5 בני לוי אחדי הינון ארעי ייי אלהך לשמשותיה ולברכא בשמא דייי ועל פיתגמיהון יהי כל דין וכל סכיתש סגירו: 6 וכל סבי קרתא ההיא דהוא
7 קריבין לקשלא יסחוף ית ידיהון על עגלתא דנקיפא בנחלא: ויתיבין וייטרין ודנא לא אשדא ית דמא הדין ועינינא לא חזאו:
8 כפתנא יסרוק כפר לעמך ישראל דפדיתא ייי ולא תחזי דם זכי בגו עמך ישראל ויתכפר להון על דמא: 9 ואת תפלי אשדי
דם זכי מבינך ארי תעבד דכשר קדם ייי: 10 ארי תפוק לאנחא קרבא על בעלי דבבך ויימסרינון ייי אלהך בידך ותשבי שביהון:
11 ותחזי כשביא איתתא שפירת חזו ותתרעי בה ותסבה לך לאינתו: 12 ותעלינה לגו ביתך ותגלח ית רישה ותרבי ית טופרהא:
13 ותעדי ית כסות שביתה מיניה ותתב בביתך ותבכי ית אבוהא וית אמה ירח יומין ובתר כן תעול לותה ותבעליניה ותהי לך לאינתו:
14 ויהי אם לא תתרעי בה ותפטרינה לנפשה ומזבנא לא תזבנינה בכספא לא תחגר בה חלף דעניתה:
15 ארי יהוון לגבר תרתין נשין חדא רחימתא וחדא שנואתא וילדן לה בנין רחימתא ושנואתא ויהי ברא בכרא לשנואתא:
16 ויהי ביומא דייחסן לבנוהי ית דיהי ליה ליית ליה רשו לבכרא ית בר רחימתא על אפי בר שנואתא בכרא:
17 ארי ית בכרא בר שנואתא יפריש למתן ליה תרין חלקין בכל דישתכח ליה ארי הוא ריש תקפיה ליה חזיא בכירותא:

4 ‡ καὶ καταβιβάσουσιν ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκείνης τὴν
δάμαλιν εἰς φάραγγα τραχεῖαν, ἥτις οὐκ εἴργασται ὑ ὑπ' αὐτ-
ρᾶ), καὶ νωτοκοπήσουσι τὴν δάμαλιν ἐν φάραγγι·
5 ‡ καὶ προσελεύσονται ἱερεῖς ⓓ λευῖται, ὅτι αὐτοὺς ἐπεξε-
λέξατο κύριος ὁ θεός σου παρεσκευάσθαι αὐτῷ, καὶ εὐλογεῖν ἐ-
πὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῷ στόματι αὐτῶν ἔσται πᾶσα ἀν-
τιλογία καὶ πᾶσα ἁφή·
6 ‡ καὶ πᾶσα ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκείνης ⓓ ἐγγίζοντες
τῷ τραυματίᾳ, νίψουσι τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆ δαμ-
άλεως τ νωτοκοπηθείσης ἐν τῇ φάραγγι·
7 ‡ καὶ ἀποκριθέντες ἐροῦσιν, αἱ χεῖρες ἡμῶν οὐκ ἐξέχεαν
τὸ αἷμα τοῦτο, καὶ ⓓ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν οὐχ ἑωράκασιν.
8 ‡ ἵλεως γενοῦ τῷ λαῷ σου Ισραὴλ, οὓς ἐλυτρώσω κύριε ἐκ
γῆς Αἰγύπτου, ἵνα μὴ γένηται αἷμα ἀναίτιον ἐν τῷ λαῷ σου
Ισραὴλ, καὶ ἐξιλασθήσεται αὐτοῖς τὸ αἷμα.
9 ‡ σὺ δὲ ἐξαρεῖς τὸ αἷμα τὸ ἀναίτιον ἐξ ὑμῶν αὐτῶν, ἐὰν
ποιήσητε τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου·
10 ‡ ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ σὸν ἐχθρὸς σου, ⓒ πα-
ραδῷ αὐτὸν κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖρας σου, καὶ αἰχμα-
11 λώτισας τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν· ‡ καὶ ἰδῇς ἐν τῇ αἰχμα-
λωσίᾳ γυναῖκα καλὴν τῷ εἴδει, καὶ ἐπιθυμήσῃς αὐτῆ, καὶ λά-
12 βῃς αὐτὴν ⓒ εαυτῷ γυναῖκα· ‡ καὶ εἰσάξεις αὐτὴν οἶδον εἰς
τὴν οἰκίαν σου, καὶ ξυρήσεις τὴν κεφαλὴν αὐτῆ, καὶ περονυχεῖς
13 αὐτὴν· ‡ καὶ περιελεῖς τὰ ἱμάτια τῆ αἰχμαλωσίας αὐ-
τῆς ἀπ' αὐτῆ, καὶ καθεῖται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ κλαύσ ⓔ τὸν
πατέρα καὶ τὴν μητέρα μηνὸς ἡμέρας, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσε-
λεύσῃ πρὸς αὐτὴν καὶ συνοικιεῖς αὐτῇ, ⓒ ἔσται σοι γυνή.
14 ‡ καὶ ἔσται ἐὰν μὴ θελήσῃς αὐτήν, ἐξαποστελεῖς αὐτὴν ἐ-
λευθέραν, καὶ πράσει οὐ πραθήσῃ ⓓ ἀργυρίῳ· οὐκ ἀτιμάσεις
αὐτήν, διότι ἐταπείνωσας αὐτῶν.
15 ‡ ἐὰν ⓓ γένωνται ἀνθρώπῳ δύο γυναῖκες, μία ἀπὸ ἠγαπημέ-
νη, ⓒ μία ἀπὸ μεμισημένη, καὶ τέκωσιν αὐτῷ ἡ ἠγαπημένη καὶ
ἡ μεμισημένη, καὶ γένηται υἱὸς πρωτότοκος ⓓ τῆ μεμισημένης·
16 ‡ καὶ ἔσται ἡ αὖ ἡμέρα καταληρονομεῖ τοῖς υἱοῖς αὐτῆ τὰ ὑ-
πάρχοντα αὐτῆ, οὐ δυνήσεται) πρωτοτοκεῦσαι τὸν υἱὸν τ ἠγαπημέ-
17 νης, ⓒ ἔναντι τὸν υἱὸν τ μεμισημένης ἐπιγνώσεται) δοῦναι αὐτῷ δι-
πλᾶ ἀπὸ πάντων ὧν ἂν εὑρεθῇ αὐτῷ, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀρχὴ τέκνων
αὐτῆ, καὶ τούτῳ καθήκει τὰ πρωτοτόκεια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et deferent senes ciuitatis illius vitulam ad vallem desertam quæ non est culta nec seminata, & cædent ibi ceruicem vitulæ in torrente.
5 Et accedent sacerdotes filij Leui (quoniam ipsos elegit dominus Deus tuus vt ministrent ei, & vt benedicant in nomine Domini) & iuxta verbum eorum erit omne iudicium, & omnis plaga lepræ:
6 Et omnes senes ciuitatis illius quæ propinquior est interfecto, lauabunt manus suas super vitulam quæ percussa est in valle:
7 Et respondebunt & dicent: Manus nostra non effudit sanguinem hunc, neque oculi nostri viderunt.
8 Sacerdotes dicent: Propitius esto populo tuo Israel, quem redemisti, Domine: & ne des peccatum sanguinis innocentem in medio tui, populi tui Israel. & dimitteretur eis reatus sanguinis.
9 Tu autem auferes effundentem sanguinem innocentem de medio tui, cùm feceris quod rectum est coram Domino.
10 Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & tradiderit eos dominus Deus tuus in manu tua, & captiuaueris captiuitatem eorum:
11 Et videris in captiuitate mulierem pulchrā forma, & desideraueris eam, et acceperis eam tibi vxorē:
12 Introduces eam in domum tuam, & planget patrem suum & matrem suam mense dierum: & posteà ingredieris ad eā, & eris maritus eius, & ipsa erit tibi in vxorem.
13 Et si posteà noluerit eam, dimittes eam vt liberè eat quocunque voluerit: & non ferēt à se vestimentum captiuitatis suæ: & habitabit in domo tua, & planget patrem et matrem suum vno mense: & posteà intrabis ad eam, & simul dormies cum ea, & erit tua vxor.
14 Et si posteà noluerit eam, dimittes eam liberam, & venditione non vendetur argento: non opprimes eam, quoniam humiliasti eam.
15 Si autem fuerint homini duæ vxores, vna earum dilecta, & vna earum odiosa; & peperint ei dilecta & odiosa, & fuerit filius primogenitus odiosæ:
16 Et erit qua die diuiserit filiis suis substantiam suam, non poterit primogenitum facere filium dilectæ, contemnens filium odiosæ primogenitum:
17 Sed primogenitum filium odiosæ agnoscet, vt det ei duplicia de omnibus quæ inuenta fuerint ei: quoniam hic est principium liberorum eius, & huic debentur primogenita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

18 כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ
בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם:
19 וְתָפְשׂוּ בוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ
20 וְאֶל־שַׁעַר מְקוֹמוֹ: וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה
סוֹרֵר וּמֹרֶה אֵינֶנּוּ שֹׁמֵעַ בְּקֹלֵנוּ זוֹלֵל וְסֹבֵא:
21 וְרָגְמֻהוּ כָל־אַנְשֵׁי עִירוֹ בָאֲבָנִים וָמֵת וּבִעַרְתָּ
הָרָע מִקִּרְבֶּךָ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ:
22 וְכִי־יִהְיֶה בְאִישׁ חֵטְא מִשְׁפַּט־מָוֶת
וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל־עֵץ: לֹא־תָלִין נִבְלָתוֹ עַל־
23 הָעֵץ כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי קִלְלַת
אֱלֹהִים תָּלוּי וְלֹא תְטַמֵּא אֶת־אַדְמָתְךָ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה:

כב

1 לֹא־תִרְאֶה אֶת־
שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת־שֵׂיוֹ נִדָּחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָשֵׁב
2 תְּשִׁיבֵם לְאָחִיךָ: וְאִם־לֹא קָרֹב אָחִיךָ אֵלֶיךָ
וְלֹא יְדַעְתּוֹ וַאֲסַפְתּוֹ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמְּךָ עַד
3 דְּרֹשׁ אָחִיךָ אֹתוֹ וַהֲשֵׁבֹתוֹ לוֹ: וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ
וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל־אֲבֵדַת
אָחִיךָ אֲשֶׁר־תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל
4 לְהִתְעַלֵּם: לֹא־תִרְאֶה אֶת־חֲמוֹר
אָחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלַּמְתָּ מֵהֶם הָקֵם
5 תָּקִים עִמּוֹ: לֹא־יִהְיֶה כְלִי־גֶבֶר
עַל־אִשָּׁה וְלֹא־יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה:
6 כִּי־יִקָּרֵא קַן־צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל־עֵץ אוֹ עַל־
הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל־
הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל־הַבֵּיצִים לֹא־תִקַּח הָאֵם עַל־
הַבָּנִים:

18 * Si genuerit homo filium contumacem & proteruum, qui non audierit patris ac matris imperium, & coercitus obedire contépserit,
19 * Apprehendent eum, & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij:
20 * Dicentque ad eos: Filius noster iste proteruus & contumax est: monita nostra audire contemnit; comessationibus vacat, & luxuriæ atque conuiuiis.
21 * Lapidibus eum obruet populus ciuitatis, & morietur: vt auferatis malum de medio vestri: & vniuersus Israel audiés pertimescat.
22 * Quando peccauerit homo quod morte plectendum est, & adiudicarus morti appensus fuerit in patibulo,
23 * Non permanebit cadauer eius in ligno; sed in eadem die sepelietur: quia maledictus à Deo est qui pendet in ligno: & nequaquam contaminabis terram tuam, quam dominus Deus tuus dederit tibi in possessionem. Iosue 8.29. Gala.3.13.

CAP. XXII.

1 * NOn videbis bouem fratris tui aut ouem errantem, & præteribis; sed reduces fratri tuo. Exo.23.4
2 * Etiam si non est propinquus frater tuus, nec nosti eum, duces in domum tuam, & erunt apud te quandiu quærat ea frater tuus, & recipiat.
3 * Similiter facies de asino, & de vestimento, & de omni re fratris tui quæ perierit: si inueneris eam, ne negligas quasi alienam.
4 * Si videris asinum fratris tui aut bouem cecidisse in via, non despicies; sed subleuabis cum eo.
5 * Non inducetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. abominabilis enim apud Deum est qui facit hoc.
6 * Si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum auis inueneris, & matrem pullis vel ouis desuper incubantem, non tenebis ea cum filiis:

תרגום אונקלוס

18 כְּדֵי יְהֵי לְגַבְרָא בַּר סָטֵי וּסְרוּד לֵיהוֹהִי מְקַבֵּל לְמֵימַר אֲבוּהִי וּלְמֵימַר אִמֵּיהּ וּמְלַפִּין יְהֵיהּ וְלָא מְקַבֵּל מִנְּהוֹן: 19 וְיִתְדְּנוּן בֵּיהּ אֲבוּהִי
וְאִמֵּיהּ וְיַפְּקוּן יְהֵיהּ לְקֳדָם סָבֵי קִרְוְתֵיהּ וּלְתָרַע בֵּית דִּינָא דְּתַמָּן: 20 וְיֵימְרוּן לְסָבֵי קִרְוְתֵיהּ בְּנָנָא דֵּין סָטֵי וּסְרוּד לֵיהוֹהִי מְקַבֵּל לְמֵימַר בָּשַׂר וְסַבָּא חָמַר: 21 וְיִרְגְּמִנֵּיהּ כָּל אֲנָשֵׁי קִרְוְתֵיהּ בְּאַבְנַיָּא וְיָמוּת וְתִפְלֵי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּן וְיִדְחֲלוּן: 22 וַאֲרֵי יְהֵי
בְּגַבְרָא חוֹבַת דִּין דְּקָטוֹל וְיִתְקְטֵל וְתֵיהֵי עַל אִילָנָא: 23 לָא תְבִיתֵי נְבִילָתֵיהּ עַל אִילָנָא אֲרֵי מְקַבָּרָא תְקַבְּרִינֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי עַל דְּתָאב
קֳדָם יְהוָה מְצִטְלַב וְלָא תְסָאֵיב יָת אַרְעָךְ דַּיְיָ אֱלָהָךְ יְהֵיב לָךְ אַחְסָנָא:

כב

1 לָא תֶחֱזֵי יָת תּוֹרָא דַּאֲחוּךְ אוֹ יָת אִמְּרֵיהּ דְּטָעָן וְתִתְכְּבֵישׁ מִנְּהוֹן אֲתָבָא תְּתִיבִינוּן לַאֲחוּךְ: 2 וְאִם לָא
קָרִיב אֲחוּךְ לְוָתָךְ וְלָא יְדַעְתֵּיהּ וְתִכְנְשִׁינֵיהּ לְגוֹ בֵּיתָךְ וְיֵיתֵי עִמָּךְ עַד דְּתִבְעֵי אֲחוּךְ יָתֵיהּ וְתָתִיבִינֵיהּ לֵיהּ: 3 וְכֵן תַּעְבֵּיד לַחֲמָרֵיהּ וְכֵן תַּעְבֵּיד
לְכִסְתֵּיהּ וְכֵן תַּעְבֵּיד לְכָל אֲבֵדְתָּא דַּאֲחוּךְ דְּתֵיבַד מִנֵּיהּ וְהַשְׁכַּחְתִּינֵיהּ לֵית לָךְ רְשׁוּ לְאִתְכַּסָּאָה: 4 לָא תֶחֱזֵי יָת חֲמָרָא דַּאֲחוּךְ אוֹ תּוֹרֵיהּ נָפְלִין
בְּאָרְחָא וְתִתְכְּבֵשׁ מִנְּהוֹן אֲקֵים תְּקִים עִמֵּיהּ: 5 לָא יְהֵי חֵיקוֹן זֵין דְּגַבְרָא עַל אִיתָּא וְלָא יִתְקַן גַּבְרָא בְּחֵיקוֹנֵי אִיתָּא אֲרֵי מְרַחֲקָן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ
כָּל עָבֵיד אִלֵּין: 6 כְּדֵי תְּעָרַע קִנָּא רַצְפָּרָא קֳדָמָךְ בְּאָרְחָא בְּכָל אִילָן אוֹ עַל אַרְעָא אֲפָרוֹחִין אוֹ בֵיעִין וְאִמָּא רַבְיָא עַל אֲפָרוֹחִין אוֹ עַל בֵּיעִין
לָא תִסַּב אִמָּא עַל בְּנַיָּא:

18 * Si autem alicui fuerit filius contumax & proteruus, non obediens voci patris & voci matris suæ, & erudierint eum, & non audierit eos:
19 * Et apprehendentes eum pater eius & mater tuus, educent illum ad senatum ciuitatis illius, & ad portam loci illius:
20 * Et dicent viris ciuitatis illorum: Filius noster hic proteruus est & irritat, non obedit voci nostræ, comessationibus vacans ebriatur;
21 * Et lapidabunt eum viri ciuitatis illius in lapidibus, & morietur: & auferes malum ex vobis ipsis. & vniuersus Israel audientes, pertimescent.
22 * Si autem fuerit in aliquo peccatum iudicium mortis, & mortuus fuerit, & suspenderitis eum in ligno;
23 * Non pernoctabit corpus eius in ligno: sed sepultura sepelietis eum in die illa: quoniam maledictus à Deo omnis qui pendet in ligno. & non contaminabitis terram, quam dominus Deus tuus dat tibi in possessionem.

CAP. XXII.

1 * NE videns vitulum fratris tui aut ouem eius errantia in via contemnas ea: reductione reduces ea fratri tuo, & reddes ea.
2 * Si autem non appropinquat ad te frater tuus, neque nosti eum, duces ea intrò in domum tuam, & erunt tecum, quoad quærat ea frater tuus, & reddes ea illi.
3 * Sic facies asino eius, & sic facies vestimento eius, & sic facies in omni amissa re fratris tui, quæcunque perierint ab eo, & inueneris ea, non poteris negligere.
4 * Non videbis asinum fratris tui, aut vitulum eius qui ceciderit in via, non despicias ea, subleuans subleuabis cum eo.
5 * Non erit vestitus viri in muliere, neque induetur vir veste fœminea; quoniam abominatio domino Deo tuo est omnis faciens hæc.
6 * Si autem obuiaueris nido auium ante faciem tuam in via, vel in omni arbore, vel in terra pullos vel ouis, & mater incubat super pullos aut super oua, non capies matrem cum filiis.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Si fuerit viro filius præuaricator & rebellis, & non obedierit verbo patris sui & verbo matris suæ, & corripuerint eum & non obedierit eis:
" Apprehendent eum pater eius & mater eius, & educent illum in conspectum seniorum ciuitatis suæ, & ad portam domus iudicij loci sui.
" Et dicent senioribus ciuitatis illius: Filius noster hic præuaricator est & rebellis: non obedit verbis nostris: edax est carnium, & potator vini.
" Et lapidabunt eum omnes homines ciuitatis illius, vt moriatur: & auferes facientem quod malum est de medio tui. & omnis Israel audient, & timebunt.
" Quando autem fuerit in viro peccatum iudicij occisionis, & occisus fuerit, & suspenderis eum in patibulo:
" Non manebit cadauer eius in patibulo, sed sepelies eum in die illa: quia pro eo quòd peccauit coram Domino, suspensus est: & non contaminabis terram tuam, quam dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem.

CAP. XXII.

NOn videbis bouem fratris tui aut agnum eius errantes, & auertes oculos ab eis; sed reducens reduces eos fratri tuo.
' Et si non est propè frater tuus, nec cognoscis eum, introduces eum in domum tuam; & erit apud te, donec quærat eum frater tuus, & reddes eum illi.
' Similiter facies de asino eius, & sic facies de vestimento eius, & sic facies de omni re quam perdiderit frater tuus, & inueneris eam, non est tibi licitum cælare eam.
' Non videas asinum fratris tui aut bouem eius cadentes in via, & auertas oculos ab eis, sed subleuabis subleuans cum eo.
' Non erit ornamentum viri super mulierem, neque ornabitur vir ornamentis mulieris, quia abominabilis est coram domino Deo tuo omnis qui facit hæc.
' Si occurreris nido auis ante te in via in omni arbore aut super terram cum pullis aut ouis, & mater incubat super pullos aut super oua, non accipies matrem cum filiis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת־הָאֵם וְאֶת־הַבָּנִים תְּקַח־ לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים׃

8 כִּי תִבְנֶה בַיִת חָדָשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגַגֶּךָ וְלֹא־תָשִׂים דָּמִים בְּבֵיתֶךָ כִּי־יִפֹּל הַנֹּפֵל מִמֶּנּוּ׃

9 לֹא־תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם פֶּן־תִּקְדַּשׁ הַמְלֵאָה הַזֶּרַע אֲשֶׁר תִּזְרָע וּתְבוּאַת הַכָּרֶם׃

10 לֹא־תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו׃

11 לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו׃

12 גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עַל־אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה־בָּהּ׃

13 כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וְשִׂנְאָהּ׃

14 וְשָׂם לָהּ עִלִּלֹת דְּבָרִים וְהוֹצִא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וָאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־מָצָאתִי לָהּ בְתוּלִים׃

15 וְלָקַח אֲבִי הַנַּעֲרָ וְאִמָּהּ וְהוֹצִיאוּ אֶת־בְּתוּלֵי הַנַּעֲרָ אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשָּׁעָרָה׃

16 וְאָמַר אֲבִי הַנַּעֲרָ אֶל־הַזְּקֵנִים אֶת־בִּתִּי נָתַתִּי לָאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ׃

17 וְהִנֵּה־הוּא שָׂם עִלִּלֹת דְּבָרִים לֵאמֹר לֹא־מָצָאתִי לְבִתֵּךְ בְתוּלִים וְאֵלֶּה בְתוּלֵי בִתִּי וּפָרְשׂוּ הַשִּׂמְלָה לִפְנֵי זִקְנֵי הָעִיר׃

18 וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִוא אֶת־הָאִישׁ וְיִסְּרוּ אֹתוֹ׃

19 וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ־ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יָמָיו׃

20 וְאִם־אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר הַזֶּה לֹא נִמְצְאוּ בְתוּלִים לַנָּעַר׃

21 וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנַּעֲרָ אֶל־פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ וְסָקְלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בָּאֲבָנִים וָמֵתָה כִּי־ עָשְׂתָה נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לִזְנוֹת בֵּית אָבִיהָ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ׃

22 כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם־אִשָּׁה בְּעֻלַת־בַּעַל וּמֵתוּ גַּם־שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעַרְתָּ הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל׃

7 * Sed abire patieris, captos tenens filios, vt bene sit tibi, & longo viuas tempore.

8 * Cùm ædificaueris domum nouam, facies
B murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis in domo tua, & sis reus labente alio, &
9 in præceps ruente. * Non seres vineam tuam altero semine, ne & sementis quam se- Leuit.
uisti, & quæ nascuntur ex vinea, pariter san-
10 ctificentur. * Non arabis in boue simul
11 & asino. * Non indueris vestimento Nu.15.d
quod ex lana linoque contextum est.

12 * Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallij tui quo operiris.

13 * Si duxerit vir vxorem, & postea odio ha-
14 buerit eam: * Quæsieritque occasiones quibus dimittat eam, obiiciens ei nomen pessimum: & dixerit, Vxorem hanc accepi, & ingressus ad eam, non inueni virginem:

15 * Tollent eam pater & mater eius, & ferent secum signa virginitatis eius ad seniores vrbis
C qui in porta sunt:

16 * Et dicet pater: Filiam meam dedi huic vxorem: quam quia odit,

17 * imponit ei nomen pessimum, vt dicat, Non inueni filiam tuam virginem: & ecce hęc sunt signa virginitatis filiæ meę. expandétque vestimentum coram senioribus ciuitatis.

18 * Apprehendentque senes vrbis illius virum, & verberabunt illum:

19 * Condemnantes insuper centum siclis argenti, quos dabit patri puellæ, quoniam diffamauit nomen pessimum super virginem Israel: habebitque eam vxorem, & non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ.

20 * Quod si verum est quod obiicit, & non est in puella inuenta virginitas:

21 * Eiicient eam extra fores domus patris sui, & lapidibus obruent viri ciuitatis illius, & morietur: quoniam fecit nefas in Israel, vt fornicaretur in domo patris sui: & auferes malum de medio tui.

22 * Si dormierit vir cum vxore alterius, vterque morietur, id est, adulter & adultera. & auferes malum de Israel.

7 * Dimissione dimittes matrem; at filios tenebis tibi, vt bene tibi sit, & longæuus eris.

8 * Si autem ædificaueris domum nouam, & fa-
B cies coronam domui tuæ, et non facies cædem in domo tua, si ceciderit cadens ab ea.

9 * Non seminabis vineam tuam diuerso semine, vt ne sanctificetur fructus & semen, quod seminaueris, cum fructu vineæ tuæ.

10 * Non arabis in boue & asino in idipsum.

11 * Non indueris adulterata veste, lana & lino in idipsum.

12 * Funiculos facies tibi in quatuor fimbriis vestium tuarum, quibus operiris in ipsis.

13 * Si autem quis duxerit vxorem, & cohabitauerit cum ea, & odio habuerit eam:

14 * Et imposuerit illi occasionarios sermones, et obiecerit ei nomen malum, & dixerit: Vxorem hanc accepi, & ingressus ad eam, non inueni eius virginitatem:

15 * Et tollens pater puellæ & mater ferent virginitatem puellæ ad senatum ad portam:

16 * Et dicet pater puellæ senatui: Filiam meã hanc dedi homini huic vxorem: & odio habens eam ipse,

17 * nunc imponit ei occasionarios sermones, dicens: Non inueni virginitatem filiæ tuæ virginitatem: & hæc virginitas filiæ meæ. & expandent vestem coram senatu ciuitatis.

18 * Et apprehendet senatus vrbis illius hominem illum, & corripient illum:

19 * Et condemnabunt illum centum siclis: & dabunt patri puellæ; quoniam diffamauit nomen malum super virginem Israeliticam: et illius erit vxor; non poterit dimittere eam omni tempore.

20 * Si autem in veritate fuerit sermo hic, & non inuenta sit virginitas puellæ; 21 * Et eijcient

puellam ad fores domus patris eius, & lapidabunt eam viri ciuitatis illius in lapidibus, & morietur: quoniam fecit nefas in filiis Israel, vt fornicarium faceret domum patris sui. & auferetis malum ex vobis ipsis.

22 * Si autem inuentus fuerit homo dormiens cum muliere maritata viro, occidetis vtrumque, virum dormientem cum vxore, & vxorem: & auferetis malum ex Israel.

7 * Δοτὸν δὲ ἀποστελεῖς τὸν μητέρα, τὰ δὲ παιδία λήψῃ σεαυτῷ, ἵνα σοὶ ἀγάθη γένηται καὶ πολυήμερος ἔσῃ.

8 * ἐὰν δὲ οἰκοδομήσεις οἰκίαν καινὴν, καὶ ποιήσεις στέφανον τῷ δώματί σου, καὶ οὐ ποιήσεις φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἐὰν πέσῃ ὁ πεσὼν ἀπ' αὐτῆς.

9 * οὐ καταφυτεύσεις τὸν ἀμπελῶνά σου διαφόρῳ, ἵνα μὴ ἁγιασθῇ τὸ γένημα καὶ τὸ σπέρμα, ὃ ἂν σπείρῃς, μὴ τοῦ γενήματος τοῦ ἀμπελῶνός σου.

10 * οὐκ ἀροτριάσεις ἐν μόσχῳ καὶ ὄνῳ ἅμα τὸ αὐτό.

11 * οὐκ ἐνδύσῃ κίβδηλον, ἔριον καὶ λίνον ἅμα τὸ αὐτό.

12 * στρεπτὰ ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ τῶν τεσσάρων κρασπέδων τῶν περιβολαίων σου, ἃ σὺ περιβάλλῃ ἐν αὐτοῖς.

13 * ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα καὶ συνοικήσῃ αὐτῇ, καὶ μισήσῃ αὐτὸν

14 * καὶ ἐπιθῇ αὐτῇ πρόφασιν λόγοις, καὶ κατενέγκῃ αὐτῇ ὄνομα πονηρὸν, καὶ λέγῃ, Τὸν γυναῖκα ταύτην εἴληφα, καὶ προσελθὼν αὐτῇ οὐχ εὕρηκα αὐτῆς παρθενίαν·

15 * καὶ λαβὼν ὁ πατὴρ τὸ παιδίον τῆς μήτρος ἐξοίσουσι τὰ παρθένια τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν γερουσίαν ἐπὶ τὴν πύλην·

16 * καὶ ἐρεῖ ὁ πατὴρ τῆς παιδὸς τῇ γερουσίᾳ, Τὴν θυγατέρα μου ταύτην δέδωκα τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ γυναῖκα, καὶ μισήσας αὐτὴν αὐτὸς,

17 * καὶ ἐπιτίθησιν αὐτῇ προφάσεις λόγων, λέγων, Οὐχ εὕρηκα τὴν θυγατέρα σου παρθενίαν, καὶ ταῦτα τὰ παρθένια τῆς θυγατρός μου· καὶ ἀναπτύξουσι τὸ ἱμάτιον ἔναντι τῶν γερουσιαστῶν τῆς πόλεως.

18 * καὶ λήψεται ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, καὶ παιδεύσουσιν αὐτόν·

19 * καὶ ζημιώσουσιν αὐτὸν ἑκατὸν σίκλοις, καὶ δώσουσι τῷ πατρὶ τῆς νεηνίδος, ὅτι ἐξέχεεν ὄνομα πονηρὸν ἐπὶ παρθένον ἰσραηλίτιν. καὶ αὐτὸ ἔσται γυνή· οὐ δυνήσεται ἐξαποστεῖλαι αὐτὸν ἐν ἀπάσῃ ἡμέρᾳ τοῦ αἰῶνος.

20 * ἐὰν δὲ ἐπ' ἀληθείας γέγονεν ὁ λόγος οὗτος, καὶ μὴ εὑρεθῇ παρθενία τῇ νεηνίδι·

21 * ἐξάξουσι τὴν νεηνίδα ἐπὶ τὰς θύρας οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτῆς, καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς ἐν λίθοις, καὶ ἀποθανεῖται, ὅτι ἐποίησεν ἀφροσύνην ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ, ἐκπορνεῦσαι τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς. καὶ ἐξαρεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

22 * ἐὰν δὲ εὑρεθῇ ἀνὴρ κοιμώμενος μετὰ γυναικὸς γεγαμημένης ἀνδρί, ἀποκτενοῦσιν ἀμφοτέρους, τὸν ἄνδρα τὸν κοιμώμενον μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ τὴν γυναῖκα· καὶ ἐξαρεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Sed dimittens dimittes matrem, & filios tolles tibi, vt bene sit tibi, & prolongentur dies tui.

8 Si ædificaueris domum nouam, facies murum tecti tui: & non pones reatum occisionis in domo tua, si ceciderit aliquis cadens ex eo.

9 Non seminabis vineam tuam mixtis seminibus, ne forte polluatur quod producitur ex semente quam seminasti & fructus vineæ.

10 Non arabis cum boue & asino simul.

11 Non indueris vestimento quod ex lana & lino confectum sit.

12 Funiculos facies tibi super quatuor angulos vestimenti tui quo operiris.

13 Si acceperit vir vxorem, & ingressus fuerit ad eam, & odio habuerit eam:

14 Et imposuerit ei occasiones verborum, & protulerit de ea nomen pessimum, & dixerit: Mulierem hanc accepi, & accessi ad eam, & non inueni eam virginem:

15 Tollet pater puellæ & mater eius, & educent signa virginitatis puellæ coram senioribus ciuitatis in porta domus iudicij illius loci.

16 Et dicet pater puellæ senioribus: Filiam meam dedi huic viro in vxorem, & odit eam:

17 Et ecce ipse posuit occasiones verborum, dicens: Non inueni virginitatem filiæ tuæ: & hæc sunt signa virginitatis filiæ meæ; & expandent sindonem coram senioribus ciuitatis.

18 Et tollent seniores ciuitatis illius virum, & verberabunt illum.

19 Et mulctabunt eum centum siclis argenti, & dabunt patri puellæ, quia produxit nomen pessimum super filiam Israel: & erit ei in vxorem: non habebit potestatem dimittendi eam omnibus diebus vitæ suæ.

20 Et si verum est verbum hoc, & non est inuenta virginitas in puella,

21 Educent puellam ad portam domus iudicij patris sui, & lapidabunt eam homines ciuitatis illius lapidibus, vt moriatur: quia fecit ignominiam in Israel, vt fornicaretur in domo patris sui: & auferes facientem quod malum est de medio tui.

22 Si inuentus fuerit vir qui dormierit cum vxore alterius, morientur ambo, id est vir qui dormiuit cum muliere, & mulier: & auferes facientem quod malum est ab Israel.

תרגום אונקלוס

7 שַׁלָּחָא תְשַׁלַּח יָת אִמָּא וְיָת בְּנַיָּא תִּסַּב לָךְ בְּדִיל דְּיִיטַב לָךְ וְתוֹרִיךְ יוֹמִין׃

8 אֲרֵי תִבְנֵי בַיְתָא חַדְתָּא וְתַעְבִּיד תִּיקָא לְאַרְעָךְ וְלָא תְשַׁוֵּי חוֹבְתָא קְטוֹל לְבֵיתָךְ אֲרֵי יִפֵּל דְּנָפִיל מִינַּהּ׃

9 לָא תִזְרַע כַּרְמָךְ אֲרֵי יִפֵּל דְּנָפִיל מִינַּהּ וְיִתְקַדַּשׁ לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפֵי כְסוּתָךְ דְּתִתְכַּסֵּי בַּהּ׃

10 לָא תַחְרוֹשׁ בְּתוֹר וּבְחֵמָר כַּחֲדָא׃

11 לָא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז עֲמַר וְכִתָּן כַּחֲדָא׃

12 כְּרִיכִין תַּעְבֵּיד לָךְ עַל אַרְבַּע כַּנְפֵי כְסוּתָךְ דְּתִתְכַּסֵּי בַּהּ׃

13 אֲרֵי יִסַּב גְּבַר אִתְּתָא וְיֵעוֹל לְוָתַהּ וְיִסְנְיִנַּהּ׃

14 וְיִכְתּוֹב לַהּ סִפְרֵי תְרֵיכִין וְיִתֵּן עַלָּהּ שׁוּם בִּישׁ וְיֵימַר יָת אִתְּתָא הָדָא נְסֵבִית וְקָרֵיבִית לְוָתַהּ וְלָא אַשְׁכַּחִית לַהּ בְּתוּלִין׃

15 וְיִסַּב אֲבוּהָא דְּעוּלֵימְתָא לְסַבְיָא יָת בְּרְתֵי דְּעוּלֵימְתָא וְאִמַּהּ וְיִפְקוּן יָת בְּתוּלֵי עוּלֵימְתָא לְקֳדָם סָבֵי קִרְיְתָא בְּתִרְעָא דִּין אַתְרָא׃

16 וְיֵימַר אֲבוּהָא דְּעוּלֵימְתָא לְסָבַיָּא יָת בְּרָתִי יָהֲבִית לְגַבְרָא הָדֵין לְאִנְהוּ וְסָנְיִנַּהּ׃

17 וְהָא הוּא שָׁוֵי סִפְסְקִפֵּי מִלִּין לְמֵימַר לָא אַשְׁכַּחִית לְבָרְתָךְ בְּתוּלִין וְאִלֵּין בְּתוּלֵי בְרָתִי וְיִפְרְשׂוּן שׁוּשִׁיפָא קֳדָם סָבֵי קִרְיְתָא׃

18 וְיִסְבּוּן סָבֵי קִרְיְתָא הַהִוא יָת גַּבְרָא וְיִלְקוּן יָתֵיהּ׃

19 וְיִקְנְסוּן יָתֵיהּ מְאָה סְלָעִין דְּכָסֶף וְיִתְּנוּן לַאֲבוּהָא דְּעוּלֵימְתָא אֲרֵי אַפֵּיק שׁוּם בִּישׁ עַל בְּתוּלְתָא דְיִשְׂרָאֵל וְלֵיהּ תְּהֵי לְאִנְתּוּ לֵית רְשׁוּ לְמִפְטְרָהּ כָּל יוֹמָתֵי׃

20 וְאִם קְשׁוֹטָא הֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לָא אִשְׁתְּכַחוּ בְּתוּלִין לְעוּלֵימְתָא׃

21 וְיַפְקוּן יָת עוּלֵימְתָא לִתְרַע בֵּית אֲבוּהָא וְיִרְגְּמִנַּהּ אֲנָשֵׁי קִרְיְתָהּ בְּאַבְנַיָּא וְתְמוּת אֲרֵי עֲבָדַת קְלָנָא בְּיִשְׂרָאֵל לְזַנְיָא בֵּית אֲבוּהָא וְתִפְלֵי דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃

22 אֲרֵי יִשְׁתְּכַח גְּבַר דְּיִשְׁכַּב עִם אִתְּתָא אִתַּרְתַּ גְּבַר וְיִסְתַּאֲבוּן אַף תַּרְוֵיהוֹן גַּבְרָא דְּיִשְׁכַּב עִם אִתְּתָא וְאִתְּתָא וְתִפְלֵי עֲבִיד דְּבִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כי יהיה נער בתולה מארשה לאיש ומצאה איש
בעיר ושכב עמה: והוצאתם את־שניהם אל־
שער העיר ההוא וסקלתם אתם באבנים וימתו את־
הנער על־דבר אשר לא־צעק בעיר ואת־האיש
על־דבר אשר־ענה את־אשת רעהו ובערת הרע
מקרבך: ואם־בשדה ימצא האיש
את־הנער המארשה והחזיק בה האיש ושכב עמה
ומת האיש אשר־שכב עמה לבדו: ולנער לא
תעשה דבר אין לנער חטא מות כי כאשר יקום איש
על־רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה: כי בשדה
מצאה צעקה הנער המארשה ואין מושיע לה:
כי־ימצא איש נער בתולה אשר לא־ארשה
ותפשה ושכב עמה ונמצאו: ונתן האיש השכב
עמה לאבי הנער חמשים כסף ולו תהיה לאשה
תחת אשר ענה לא־יוכל שלחה כל־ימיו:
לא־יקח איש את־אשת אביו ולא יגלה
כנף אביו:

כג

לא־יבא פצוע־דכא וכרות שפכה
בקהל יהוה: לא־יבא ממזר בקהל
יהוה גם דור עשירי לא־יבא לו בקהל יהוה:
לא־יבא עמוני ומואבי בקהל יהוה גם
דור עשירי לא־יבא להם בקהל יהוה עד־עולם:
על דבר אשר לא־קדמו אתכם בלחם ובמים
בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את־
בלעם בן־בעור מפתור ארם נהרים לקללך:
ולא אבתה יהוה אלהיך לשמע אל־בלעם ויהפך
יהוה אלהיך לך את־הקללה לברכה כי אהבך יהוה
אלהיך: לא־תדרש שלמם וטבתם כל־ימיך
לעולם:

23 Si puellam virginem desponderit vir, & inuenerit eam aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea;
24 Educes vtrumque ad portam ciuitatis illius, & lapidibus obruentur: puella, quia non clamauit cùm esset in ciuitate, vir, quia humiliauit vxorem proximi sui: & auferes malum
25 de medio tui. Sin autem in agro repererit vir puellam quæ desponsata est, & apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur
26 solus: Puella nihil patietur: nec est rea mortis, quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum, & occidit animam eius; ita & puella perpessa est.
27 Sola erat in agro: clamauit, & nullus affuit qui liberaret eam.
28 Si inuenerit vir puellam virginem quæ non habet sponsum, & apprehendens concubuerit cum illa, & res ad iudicium venerit,
29 Dabit qui dormiuit cum ea, patri puellæ quinquaginta siclos argenti: & habebit eam vxorem, quia humiliauit illam. non poterit
30 dimittere eam cunctis diebus vitæ suæ.
Non accipiet homo vxorem patris sui, nec reuelabit operimentum eius.

CAP. XXIII.

1 NOn intrabit eunuchus attritis vel amputatis testiculis & abscisso veretro ecclesiam Domini.
2 Non ingredietur manzer, hoc est de scorto natus, in ecclesiam Domini, vsq; ad decimam generationem.
3 Ammonites & Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiã
4 Domini in æternum: Quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via quãdo egressi estis de Ægypto: & quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriæ, vt malediceret tibi.
5 Et noluit dominus Deus tuus audire Balaam: vertitque maledictionem eius in benedictionem tuam, eo quòd diligeret te.
6 Non facies cum eis pacem, nec quæras eis bona cunctis diebus vitæ tuæ in sempiternũ.

תרגום אונקלוס

23 ארי יהי עליסתא בתולתא דמארסא לגבר וישכחה בקרתא וישכב עמה:
24 ותפקון ית תרוויהון לתרע קרתא ההיא ותרגמין יתהון באבניא וימותון ית עליסתא על עיסק דלא צוחת בקרתא וית גברא על עיסק דעני ית אתת חבריה ותפלי עבידתא מבינך:
25 ואם בחקלא ישכח גבר ית עליסתא דמארסא ויתקף בה גברא וישכב עמה ויתקטל גברא דשכב עמה בלחודוהי:
26 לעליסתא לא תעביד מרעם ליה לעליסתא חובת דין דקטול גבר על חבריה ויקטליניה נפש כן פתגמא הדין:
27 ארי בחקלא אשכחה צוחה עליסתא דמארסא ולית דפריק לה:
28 ארי ישכח גבר עליסתא בתולתא די לא מארסא ויתדינה וישכב עמה וישתכחן:
29 ויתן גברא דשכב עמה לאבוהא דעליסתא חמשין סלעין דכסף ולית לאינתו חלף דעניתה ליה לית רשו למפטרה כל יומוהי:
30 לא יסב גבר ית אתת אבוהי ולא יגלי כנפא דאבוהי:

כג

1 לא יתבי דפסיק וסחבל דיויר ואגויר דמשלף לסעל בקהלא דייי:
2 לא יתבי ממזר בקהלא דייי אף דרא עשיראה לא יתבי להון למיעל בקהלא דייי:
3 לא יתבי עמוני ומואבי בקהלא דייי אף דרא עשיראה לא יתבי להון למיעל בקהלא דייי עד עלמא:
4 על עיסק דלא ערעו יתכון בלחמא ובמיא באורחא בפפקכון ממצרים ודי אגר עלך ית בלעם בר בעור מפתור ארם דעל פרת למלטותך:
5 ולא אבי ייי אלהך לקבלא מן בלעם והפך ייי אלהך לך ית לוטיה לברכתא ארי רחים
ייי אלהך:
6 לא תחבע שלמהון וטבתהון כל יומך לעלם:

23 Si autem fuerit puella virgo desponsata viro, & inueniens eam homo in ciuitate dormierit cum ea:
24 Educetis vtrumque ad portam ciuitatis illius, & lapidabuntur in lapidibus, & morientur. puellam, quia non clamauit in ciuitate: & hominem, quia humiliauit vxorem proximi sui: & auferetis malum ex vobis ipsis.
25 Si autem in agro repererit homo puellã desponsatam, & vim inferens dormierit cum ea, occidetis hominem dormientem cum ea solùm:
26 At puellæ facietis nihil: non est puellæ peccatum mortis. quoniam sicut si quis insurgat homo contra proximum suum, & occiderit eius animam, sic res hæc:
27 Quoniam in agro inuenit eam: clamauit puella desponsata, & qui auxiliaretur non erat illi.
28 Si autem quis inuenerit puellam virginẽ, quæ non desponsata est, & vim faciens illi dormierit cum ea, & inuentus fuerit;
29 Dabit homo qui dormiuit cum ea, patri puellæ quinquaginta siclos argenti: & eius erit vxor, quia humiliauit eam: non poterit dimittere eam omni tempore.
30 Non accipiet homo vxorem patris sui, & non reuelabit operimentum patris sui.

CAP. XXIII.

1 NOn intrabit eunuchus & amputatus in ecclesiam Domini. 2 Non ingredietur de scorto natus in ecclesiam Domini vsque ad decimam generationem.
3 Non intrabit Ammonites & Moabites in ecclesiam Domini, & vsque ad decimam generationem non intrabit in ecclesiam Domini, & vsque in æternum:
4 Quia non occurrerunt ipsi vobis cum panibus & aqua in via, egredientibus vobis ex Ægypto: & quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor ex Mesopotamia Syriæ, vt malediceret tibi.
5 Et non voluit dominus Deus tuus exaudire Balaam: & vertit dominus Deus tuus maledictiones in benedictiones; quoniam dilexit te dominus Deus tuus.
6 Non duces pacifica illis, & quæ vtilia sunt illis cunctis diebus tuis in sempiternum.

23 ἐὰν δὲ ᾖ νύμφη παῖς παρθένος μεμνηστευμένη ἀνδρὶ καὶ εὑρὼν αὐτὴν ἄνθρωπος ἐν πόλει, κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς·
24 ἐξάξετε ἀμφοτέρους ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν, καὶ λιθοβοληθήσονται λίθοις, καὶ ἀποθανοῦνται· τὴν νεᾶνιν, ὅτι οὐκ ἐβόησεν ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἄνθρωπον, ὅτι ἐταπείνωσε τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐξαρεῖτε τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.
25 ἐὰν δὲ ἐν πεδίῳ εὕρῃ ἄνθρωπος τὴν παῖδα τὴν μεμνηστευμένην, καὶ βιασάμενος κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς, ἀποκτενεῖτε τὸν ἄνθρωπον τὸν κοιμώμενον μετ' αὐτῆς μόνον·
26 τῇ δὲ νεανίδι οὐ ποιήσετε οὐδέν· οὐκ ἔστι τῇ νεανίδι ἁμάρτημα θανάτου· ὅτι ὡς εἴ τις ἐπανίστηται ἀνὴρ ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ φονεύσῃ αὐτὸν ψυχὴν, ἕως τὸ πρᾶγμα τοῦτο·
27 ὅτι ἐν τῷ ἀγρῷ εὗρεν αὐτὴν, ἐβόησεν ἡ νεᾶνις ἡ μεμνηστευμένη, καὶ ὁ βοηθήσων οὐκ ἦν αὐτῇ.
28 ἐὰν δέ τις εὕρῃ τὴν παῖδα τὴν παρθένον, ἥτις οὐ μεμνήστευται, καὶ βιασάμενος αὐτὴν, κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς, καὶ εὑρεθῇ,
29 δώσει ὁ ἄνθρωπος ὁ κοιμηθεὶς μετ' αὐτῆς τῷ πατρὶ τῆς νεανίδος πεντήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ αὐτὴ ἔσται γυνή, ἀνθ' ὧν ἐταπείνωσεν αὐτὴν· οὐ δυνήσεται ἐξαποστεῖλαι αὐτὴν τὸν ἄπαντα χρόνον.
30 οὐ λήψεται ἄνθρωπος τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνακαλύψει συγκάλυμμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

κγ.

1 Οὐκ εἰσελεύσεται εὐνοῦχος καὶ ἀποκεκομμένος εἰς ἐκκλησίαν κυρίου.
2 οὐκ εἰσελεύσεται ἐκ πορνείας εἰς ἐκκλησίαν κυρίου ἕως δεκάτης γενεᾶς.
3 οὐκ εἰσελεύσεται Ἀμμανίτης καὶ Μωαβίτης εἰς ἐκκλησίαν κυρίου, καὶ ἕως δεκάτης γενεᾶς οὐκ εἰσελεύσεται εἰς ἐκκλησίαν κυρίου, καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα·
4 ἕνεκα τοῦ μὴ συναντῆσαι αὐτοῖς ὑμῖν μετ' ἄρτων καὶ ὕδατος ἐν τῇ ὁδῷ ἐκπορευομένων ὑμῶν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ὅτι ἐμισθώσαντο ἐπὶ σὲ τὸν Βαλαὰμ υἱὸν Βεὼρ ἐκ τῆς Μεσοποταμίας συρίας, καταράσασθαί σε·
5 καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος ὁ θεός σου εἰσακοῦσαι τοῦ Βαλαάμ, καὶ μετέστρεψε κύριος ὁ θεός σου τὰς κατάρας εἰς εὐλογίας, ὅτι ἠγάπησέ σε κύριος ὁ θεός σου.
6 οὐ προσαγορεύσεις εἰρηνικὰ αὐτοῖς, καὶ συμφέρον σοι αὐτοῖς πάσας τὰς ἡμέρας σου εἰς τὸν αἰῶνα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Si fuerit puella virgo desponsata viro, & inuenerit eam vir in ciuitate, & concubuerit cum ea;
24 Educetis vtrunque ad portam ciuitatis illius, & lapidabitis eos lapidibus, & morientur: puella, quia non clamauit in ciuitate: & vir, eo quòd humiliauit vxorem proximi sui: & auferes facientem quod malum est de medio tui.
25 Et si in agro inuenerit vir puellam desponsatam, & apprehenderit eam, & concubuerit cum ea, moriatur solus vir qui concubuerit cum ea.
26 Puellæ autem nihil mali facies: non est puellæ reatus iudicij mortis: quoniam sicut consurgit vir contra proximum suum, & occidit animam eius, sic est verbum hoc.
27 Quoniam in agro inuenit eam: clamauit puellã quæ erat desponsata, & nullus affuit qui liberaret eam.
28 Quando inuenerit vir puellam virginem quæ non est desponsata, & apprehenderit eam, & concubuerit cum ea, & fuerint deprehensi;
29 Dabit vir qui concubuerit cum ea patri puellæ quinquaginta siclos argenti: & ei erit in vxorem, eo quòd humiliauit eam. non habebit potestatem vt dimittat eam omnibus diebus vitæ suæ.
30 Non accipiet homo vxorem patris sui, neque reuelabit operimentum patris sui.

CAP. XXIII.

1 NOn erit mundus qui abscisus est vel attritus testiculis, vt ingrediatur in ecclesiam Domini. 2 Non erit mundus Ammonites & Moabita vt ingrediatur in ecclesiã Domini: etiã decima generatio eorũ non erit munda, vt ingrediatur in ecclesiã Dñi vsq; in seculũ: 3 Eo quòd non occurrerunt vobis cũ pane & aqua in via, quãdo egressi estis de Ægypto: & quia mercede conduxerũt contra te Balaã filiũ Beor de Pethor Syriæ, quæ est iuxta Euphratẽ, vt maledicerent tibi. 4 Et noluit dominus Deus tuus acquiescere Balaã: & vertit dominus Deus tuus tibi maledictiones in benedictionem; quoniam dilexit te dominus Deus tuus. 5 Non quæras pacem eorum, & bonum eorum omnibus diebus vitæ tuæ vsque in æternum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 לֹא־תְתַעֵב אֲדֹמִי כִּי אָחִיךָ הוּא לֹא־
תְתַעֵב מִצְרִי כִּי־גֵר הָיִיתָ בְאַרְצוֹ׃ * בָּנִים
אֲשֶׁר־יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל
יְהוָה׃ * כִּי־תֵצֵא מַחֲנֶה
עַל־אֹיְבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכֹּל דָּבָר רָע׃
10 * כִּי־יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יִהְיֶה טָהוֹר מִקְרֵה־
לָיְלָה וְיָצָא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא יָבֹא אֶל־תּוֹךְ
11 הַמַּחֲנֶה׃ * וְהָיָה לִפְנוֹת־עֶרֶב יִרְחַץ בַּמָּיִם
וּכְבֹא הַשֶּׁמֶשׁ יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה׃
12 * וְיָד תִּהְיֶה לְךָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְיָצָאתָ שָּׁמָּה חוּץ׃
13 * וְיָתֵד תִּהְיֶה לְךָ עַל־אֲזֵנֶךָ וְהָיָה בְּשִׁבְתְּךָ חוּץ
וְחָפַרְתָּ בָהּ וְשַׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת־צֹאָתֶךָ׃
14 * כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ
וְלָתֵת אֹיְבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא־יִרְאֶה
בְךָ עֶרְוַת דָּבָר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ׃
15 * לֹא־תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנָּצֵל אֵלֶיךָ
16 מֵעִם אֲדֹנָיו׃ * עִמְּךָ יֵשֵׁב בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־
יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בַּטּוֹב לוֹ לֹא תוֹנֶנּוּ׃
17 * לֹא־תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל׃ * לֹא־תִבְיֶא
18 אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־נֶדֶר
כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
19 * לֹא־תַשִּׁיךְ לְאָחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ אֹכֶל נֶשֶׁךְ
20 כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ׃ * לַנָּכְרִי תַּשִּׁיךְ וּלְאָחִיךָ לֹא
תַשִּׁיךְ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ
עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא־שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
21 * כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא
תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי דָּרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵעִמָּךְ
22 וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ * וְכִי תֶחְדַּל לְנִדֹּר לֹא יִהְיֶה
בְךָ חֵטְא׃

7 * Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus est: nec Ægyptium, quia aduena fuisti in terra eius.
8 * Qui nati fuerint ex eis tertia generatione, B intrabunt in ecclesiam Domini.
9 * Quando egressus fueris aduersus hostes tuos in pugnã, custodias te ab omni re mala.
10 * Si fuerit inter vos homo qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra:
11 & non reuertetur, * priusquàm ad vesperam lauetur aqua: & post Solis occasum regredietur in castra.
12 * Habebis locum extra castra, ad quem egrediaris ad requisita naturæ:
13 * Gerens paxillum in balteo. Cumque federis, fodies per circuitum, & egesta humo operies quo reuelatus es.
14 * Dominus enim Deus tuus ambulat in C medio castrorũ, vt eruat te, & tradat tibi inimicos tuos: & sint castra tua sancta, & nihil in eis appareat fœditatis, ne derelinquat te.
15 * Non trades seruum domino suo, qui ad te confugerit.
16 * Habitabit tecum in loco qui ei placuerit, & in vna vrbium tuarum requiescet; ne contristes eum.
17 * Non erit meretrix de filiabus Israel, nec scortator de filiis Israel.
18 * Non offeres mercedem prostibuli, nec pretium canis in domo domini Dei tui, quicquid illud est quod vouerint; quia abominatio est vtrunque apud dominum Deum tuum.
19 * Non fœnerabis fratri tuo ad vsuram pe- D cuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem:
20 * Sed alieno. fratri autem tuo absque vsura id quo indiget commodabis, vt benedicat tibi dominus Deus tuus in omni opere tuo in terra ad quam ingredieris possidendam.
21 * Cùm votum voueris domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud dominus Deus tuus. & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Reddi. 4. & Bar. 8. 21
22 * Si nolueris polliceri, absque peccato eris.

תרגום אונקלוס

7 לָא תְרַחֵק אֲרוּמָאָה אֲרֵי אָחוּךְ הוּא לָא תְרַחֵק מִצְרָאָה אֲרֵי דַיָּרִין הֲוֵיתָ בְּאַרְעֵיהּ׃ 8 בְּנִין דְּאִתְיְלִידוּ לְהוֹן מִן דָּרָא תְּלִיתָאָה יֵעֲלוּן לְקָהָלָא דַייָ׃
9 אֲרֵי תִפּוֹק לְמִשְׁרְיָתָא עַל בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ וְתִסְתְּמַר מִכֹּל מִדְּעָם בִּישׁ׃ 10 אֲרֵי יְהֵי בָךְ גַּבְרָא דְּלָא
יְהֵי דְכֵי מִקְרֵי לֵילְיָא וְיִפּוֹק לְמִבָּרָא לְמִשְׁרְיָתָא לָא יֵיעוֹל לְגוֹ מִשְׁרְיָתָא׃ 11 וִיהֵי לְעִידָן רְמִשָׁא יִסְחֵי בְּמַיָּא וּכְמֵיעַל שִׁמְשָׁא יֵעוֹל לְגוֹ
מִשְׁרְיָתָא׃ 12 וַאֲתַר יְהֵי לָךְ מִבָּרָא לְמִשְׁרְיָתָא וְתִפּוֹק תַּמָּן לְבָרָא׃ 13 וְסֵיכְתָא תְּהֵי לָךְ עַל אֲזָנָךְ וִיהֵי כְּסִחְבָךְ לְבָרָא
וְתַחְפַּר בַּהּ וְתִכְסֵי יָת מַפְקָנָךְ׃ 14 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָךְ שְׁכִינְתֵּיהּ מְהַלְכָא בְגוֹ מַשְׁרְיָתָךְ לְשֵׁיזָבוּתָךְ וְלִמְסַר קְטָלָךְ בִּידָךְ וִיהֵי מַשְׁרְיָתָךְ
קַדִּישָׁא וְלָא יֶחֱזֵי בָךְ עֲבִירַת פִּתְגָם וְיִתוּב מֵימְרֵיהּ מִלְאִשְׁבָּקָא לָךְ׃ 15 לָא תַּמְסַר עַבְדָּא לְסָטַיְרֵיהּ מִלְאִשְׁבָּקָא לָךְ׃
16 עִמָּךְ יְתֵב בֵּינָךְ בְּאַתְרָא דְּיִתְרְעֵי בְּחַד מִן קִרְוָךְ בְּדֵיוּטֵב לֵיהּ לָא תּוֹנְיִנֵּיהּ׃ 17 לָא תְּהֵי אִתְּתָא מִבְּנָת יִשְׂרָאֵל לְגַבַּר עַבְדָּ
וְלָא יְסַב גַּבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּתָא אֲמָרָה׃ 18 לָא תַּעֲלֵי אֲנָר זָנְיָתָא וְחֶלְפַּן כַּלְבָּא לְבֵיתָא דַייָ אֱלָהָךְ לְכָל נִדְרָא אֲרֵי תְּרֵתֵיהוֹן
דַּייָ אֱלָהָךְ אַף תַּרְוֵיהוֹן׃ 19 לָא תַּרְבֵּי לְאָחוּךְ רִבִּית כְּסַף רִבִּית עִיבּוּר רִבִּית כָּל מִדְּעָם דְּיַרְבֵּי
20 לְגַר עָכְסַן תַּרְבֵּי וּלְאָחוּךְ לָא תַּרְבֵּי כְּדִיל דִּי יְבָרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל אוּשְׁטַר יְדָךְ עַל אַרְעָא דְּאַתְּ עָלִיל תַּמָּן לְמֵירְתַהּ׃
21 אֲרֵי תִדַּר נִדְרָ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תְאַחַר לְשַׁלָּמוּתֵיהּ אֲרֵי מִתְבָּעָא יִתְבְּעִינֵיהּ יְיָ אֱלָהָךְ מִינָּךְ וִיהֵי בָךְ חוֹבָא׃
22 וַאֲרֵי תִחְדַּל לְמִדַּר לָא יְהֵי בָךְ חוֹבָא׃

* Non abominaberis Idumæum, quoniam frater tuus est: non abominaberis Ægyptium, quoniam aduena fuisti in terra eius.
* Filij qui nati fuerint eis in tertia generatione, ingredientur in ecclesiam Domini.
* Si autem egressus fueris ad castra metandum contra hostes tuos, & custodies te ab omni malo verbo.
* Si fuerit in te homo qui non est mundus ex fluxu suo nocte, & egredietur extra castra, & non reuertetur in castra:
* Et erit ad vesperam lauabit corpus suum aqua, & occidente sole ingredietur in castra.
* Et locus erit tibi extra castra, & exibis illuc extra:
* Et paxillus erit tibi in balteo tuo. et erit quando sederis extra, & fodies in illo, & superinduces cooperies pudorem tuum in eo:
* Quoniam dominus Deus tuus ambulat in castris, vt eruat te, & tradat inimicum tuum ante faciem tuam: & erunt castra tua sancta, & non apparebit in te fœditas rei, & recedet à te.
* Non trades seruum domino suo, qui confugit ad te à domino suo:
* Tecum habitabit in vobis in omni loco vbi placuerit illi, non contristabis eum.
* Non erit meretrix de filiabus Israel, & non erit scortator de filiis Israel.
* Non offeres mercedem meretricis, neque pretium canis in domum domini Dei tui ad omne votum, quoniam abominatio domino Deo tuo est & vtrumque.
* Non fœnerabis fratri tuo vsuram argenti, & vsuram ciborum, & vsuram cuiuslibet rei quam fœnerabueris.
* Alieno fœnerabis: fratri tuo non fœnerabis, vt benedicat tibi dominus Deus tuus in omnibus operibus tuis in terra ad quam ingrederis illuc vt possideas eam.
* Si autem voueris votum domino Deo tuo, non tardabis reddere illud: quoniam quærès quæret dñs Deus tuus à te, & erit in te peccatum.
* Si autem non volueris vouere, non est tibi peccatum.

7 * οὐ βδελύξῃ ἰδουμαῖον, ὅτι ἀδελφός σου ἐστίν· οὐ βδελύξῃ
αἰγύπτιον, ὅτι παροίκῳ ἐγένου ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.
8 * υἱοὶ ἐὰν γενηθῶσιν αὐτοῖς, γενεὰ τρίτη εἰσελεύσονται εἰς
ἐκκλησίαν κυρίου.
9 * ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς παρεμβαλεῖν ἐπὶ σοὺ ἐχθρούς σου, καὶ φυ-
λάξῃ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ ῥήματος.
10 * ἐάν τίς ἐν σοὶ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔστι καθαρὸς ἐκ ῥύσεως
αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἐξελεύσεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ οὐκ εἰ-
σελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν·
11 * καὶ ἔσται τὸ πρὸς ἑσπέραν λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι,
καὶ δεδυκότος ἡλίου εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν.
12 * καὶ τόπος ἔσται σοι ἔξω τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐξελεύσῃ
ἐκεῖ ἔξω·
13 * καὶ πάσσαλος ἔσται σοι ἐπὶ τῆς ζώνης σου. καὶ ἔσται ὅ-
ταν διακαθίζῃς ἔξω, καὶ ὀρύξεις ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπαγαγὼν
καλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην σου ἐν αὐτῷ·
14 * ὅτι κύριος ὁ θεός σου ἐμπεριπατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ, ἐ-
ξελέσθαι σε, καὶ παραδοῦναι τὸν ἐχθρόν σου πρὸ προσώπου
σου καὶ ἔσται ἡ παρεμβολή σου ἁγία, καὶ οὐκ ὀφθήσεται ἐν σοὶ
ἀσχημοσύνη πράγματος, καὶ ἀποστρέψει ἀπὸ σοῦ.
15 * οὐ παραδώσεις παῖδα τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, ὃς προσέφευξαί σοι
παρὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ·
16 * μετὰ σοῦ κατοικήσει ἐν ὑμῖν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἂν ἀρέσῃ αὐ-
τῷ, οὐ θλίψεις αὐτόν.
17 * οὐκ ἔσται πόρνη ἀπὸ θυγατέρων ἰσραήλ. καὶ οὐκ ἔσται
πορνεύων ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
18 * οὐ προσοίσεις μίσθωμα πόρνης, οὐδὲ ἄλλαγμα κυνὸς
εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου πρὸς πᾶσαν εὐχήν, ὅτι βδέ-
λυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐστὶ καὶ ἀμφότερα.
19 * οὐκ ἐκτοκιεῖς τῷ ἀδελφῷ σου τόκον ἀργυρίου καὶ τό-
κον βρωμάτων καὶ τόκον πάντος πράγματος, οὗ δὺ ἐκδα-
νείσῃς.
20 * τῷ ἀλλοτρίῳ ἐκτοκιεῖς· τῷ ἀδελφῷ σου οὐκ ἐκτοκιεῖς, ἵ-
να εὐλογήσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πάσαις τοῖς ἔργοις σου ἐπὶ
τῆς γῆς, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.
21 * ἐὰν δὲ εὔξῃ εὐχὴν κυρίῳ τῷ θεῷ σου, οὐ χρονιεῖς ἀποδοῦ-
ναι αὐτήν, ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσει κύριος ὁ θεός σου ἀπὸ σοῦ,
καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία.
22 * ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς εὔξασθαι, οὐκ ἔστι σοι ἁμαρτία.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Non abominaberis Idumæum, quoniam frater tuus est: non abominaberis Ægyptium, quoniam aduena fuisti in terra eius.
8 Filij qui nati fuerint ex eis in tertia generatione erunt mundi vt ingrediantur in ecclesiam Domini.
9 Si egressus fueris in castris contra inimicos tuos, obseruabis te ab omni re mala.
10 Si fuerit in te vir qui non fuerit mundus pollutione nocturna, egredietur extra castra, & non ingredietur in castra:
11 Et in tempore vespertino lauabitur aquis, & quando occubuerit sol, ingredietur ad castra.
12 Et locus erit paratus tibi extra castra, & egredieris illuc foras.
13 Et paxillus erit tibi super arma tua: & cùm sederis foris, fodies cum eo, & reuerteris & operies quæ à te egesta sunt.
14 Quoniam maiestas domini Dei tui ambulat in medio castrorum tuorum, vt liberet te, & vt tradat inimicos tuos in manu tua. & erunt castra tua sancta; & non appareat in te aliquid fœditatis, vt non auertatur verbum eius benefaciens tibi.
15 Non trades seruum gentium domino suo, qui confugerit ad te à domino suo.
16 Tecum habitabit in medio tui in loco quem elegerit in vna vrbium tuarum vbi bene sit ei; ne decipias illum.
17 Non erit mulier de filiabus Israel vxor viro seruo, neque accipiet vir de filiis Israel vxorem ancillam.
18 Non afferes mercedem meretricis & precium canis in domum domini Dei tui pro omni voto, quia vtrumque abominabile est coram domino Deo tuo.
19 Non fœnerabis fratri tuo ad vsuram pecuniam neque frumentum, neque quamcunque fœnerabis ad vsuram.
20 Filio autem alienigenæ fœnerabis, & à fratre tuo non accipies vsuram, vt benedicat tibi dominus Deus tuus in omnibus ad quæ miseris manum tuam in terra ad quam ingrederis possidendam.
21 Quando voueris votum coram domino Deo tuo, non tardabis reddere illud: quoniam requirens requiret illud dominus Deus tuus à te, & erit in te peccatum.
22 Et si desieris vouere, non erit in te peccatum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת
ליהוה אלהיך נדבה אשר דברת בפיך:
24 * בי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך
שבעך ואל־כליך לא תתן:
25 * כי תבא בקמת רעך וקטפת מליל ידיך וחרמש לא תניף על קמת
רעך:

כד

1 * כי־יקח איש אשה ובעלה והיה אם־
לא תמצא חן בעיניו כי־מצא בה ערות דבר וכתב
2 לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו: * ויצאה
3 מביתו והלכה והיתה לאיש אחר: * ושנאה
האיש האחרון וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה
ושלחה מביתו או כי ימות האיש האחרון אשר
4 לקחה לו לאשה: * לא־יוכל בעלה הראשון אשר
שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי
אשר הטמאה כי תועבה הוא לפני יהוה ולא
תחטיא את־הארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך
5 נחלה: * כי־יקח איש אשה חדשה
לא יצא בצבא ולא־יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה
לביתו שנה אחת ושמח את־אשתו אשר לקח:
6 * לא־יחבל רחים ורכב כי־נפש הוא חבל:
7 * כי־ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני
ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא ובערת
8 הרע מקרבך: * השמר בנגע הצרעת
לשמר מאד ולעשות ככל אשר־יורו אתכם הכהנים
הלוים כאשר צויתם תשמרו לעשות:
9 * זכור את אשר עשה יהוה אלהיך למרים בדרך
10 בצאתכם ממצרים: * כי תשה
ברעך משאת מאומה לא־תבא אל־ביתו לעבט
עבטו:

23 * Quod autem semel egressum est de labiis tuis, obseruabis, & facies sicut promisisti domino Deo tuo, & propria volũtate & ore tuo locutus es.
24 * Ingressus vineam proximi tui, comedes vuas quantum tibi placuerit; foras autem ne efferas tecum.
25 * Si intraueris segetem amici tui, franges spicas,& manu conteres,falce autem non metes. Mat. 12. Mar. 2.

CAP. XXIIII.

1 A * SI acceperit homovxorem,& habuerit eam, & non inuenerit gratiam ante oculos eius propter aliquam fœditatem, scribet libellum repudij, & dabit in manu illius, & dimittet eam de domo sua. Mat. 5.c. & 19.c. Mar. 10. b.
2 * Cumque egressa alterũ maritum duxerit,
3 * Et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudij, & dimiserit de domo sua,
4 vel certè mortuus fuerit; * Non poterit prior maritus recipere eam in vxorem: quia polluta est,& abominabilis facta coram Domino: ne peccare facias terram tuam quã dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendam.
5 * Cùm acceperit homo nuper vxorem,non procedet ad bellum: nec ei quippiam necessitatis iniungetur publicè: sed vacabit absque
B culpa domui suæ, vt vno anno lætetur cum vxore sua. Deut. 20.b.
6 * Non accipies loco pignoris inferiorem & superiorem molam, quia animam suam appo
7 suit tibi. * Si deprehensus fuerit homo solicitans fratrem suum de filiis Israel,& vendito eo acceperit precium, interficietur,& auferes malum de medio tui.
8 * Obserua diligenter ne incurras plagam lepræ: sed facies quæcunque docuerint te sacerdotes Leuitici generis, iuxta id quod præcepi eis & imple solicitè.
9 * Mementote quæ fecerit dñs Deus vester Mariæ in via,cùm egrederemini de Ægypto. Nu. 12.d.
10 * Cùm repetes à proximo tuo rem aliquam quam debet tibi, non ingredieris domum eius,vt pignus auferas:

* Quæ egrediuntur per labia tua obseruabis.& facies quemadmodum vouisti domino Deo tuo donum,quod locutus es ore tuo.
* Si autem intraueris in segetem proximi tui, et colliges in manibus tuis spicas, & falcem non mittes in segetem proximi tui.
* Si autem ingressus fueris in vineam proximi tui,comedes vuas quantum anima tua impleatur: in autem vas non injicies.

CAP. XXIIII.

SI autem quis acceperit vxorem, & cohabituerit cum illa; & erit si non inuenerit gratiam coram eo,quoniam inuenit in ea fœdam rem, & scribet illi libellum repudij, & dabit in manibus eius, & emittet eam ex domo sua.
* Et egressa nupserit viro alteri:
* Et oderit eam vir vltimus, & scripserit ei libellum repudij,& dederit ei in manibus eius, & dimiserit eam de domo sua, vel & mortuus fuerit vir eius vltimus,qui accepit eam sibi vxorem;
* Non poterit vir prior qui dimisit eam reuersa recipere eam sibi vxorem, postquam polluta est illa: quoniam abominatio est coram domino Deo tuo: & non polluetis terram quam dominus Deus vester dat vobis in possessionem.
* Si autem quis acceperit vxorem nuper, non procedet ad bellum,et non iniungetur ei aliqua res: immunis erit in domo sua: annum vnum lætificabit vxorem suam quam accepit.
* Non pignerabis molam neque super molam: quia animam hic dat in pignore.
* Si autem deprehensus fuerit homo furans animam de fratribus suis filiis Israel, & dominus factus illum vendiderit,& interficietur fur ille: & auferes malum de vobis ipsis. Caue tibi ipsi in contactũ lepræ. * Custodies vehementer vt facias iuxta omnem legem quam docuerint vobis sacerdotes Leuitæ: quemadmodum præcepi vobis, custodietis vt faciatis.
* Mementote quæ fecit dominus Deus tuus Mariæ in via,egredientibus vobis de Ægypto.
* Si autem debitum fuerit in proximo tuo, debitum quodcunque, non ingredieris in domum eius ad pignerandum pignus.

23 * Ὃ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου φυλάξῃ. & ποιήσεις ὃν τρόπον ηὔξω κυρίῳ τῷ θεῷ σου δόμα, ὃ ἐλάλησας τῷ στόματί σου.
24 * ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς ἀμπελῶνα τοῦ πλησίον σου, καὶ συλλέξεις ἐν ταῖς χερσί σου σάχυας, καὶ δρέπανον οὐ μὴ ἐπιβάλῃς ἐπὶ τὸν ἀμπελῶνα τοῦ πλησίον σου.
25 * ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ πλησίον σου, φαγῇ σταφυλὴν, ὅσον ψυχήν σου ἐμπλησθῆναι εἰς ἄγος σὺκ ἐμβαλεῖς.

κδ΄.

1 * Ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα, καὶ συνοικήσῃ αὐτῇ, καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εὕρῃ χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ὅτι εὗρεν ἐν αὐτῇ ἄσχημον πρᾶγμα, καὶ γράψει αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου, καὶ δώσει εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, καὶ ἐξαποστελεῖ αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.
2 * καὶ ἀπελθοῦσα γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ·
3 * καὶ μισήσῃ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ ὁ ἔσχατος, καὶ γράψῃ αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου, καὶ δώσῃ αὐτῇ εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, καὶ ἐξαποστελῇ αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ἢ καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὁ ἔσχατος, ὃς ἔλαβεν αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα, * οὐ δυνήσεται
4 ὁ ἀνὴρ ὁ πρότερος ὁ ἐξαποστείλας αὐτὴν ἐπαναστρέψας λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα, μετὰ τὸ μιανθῆναι αὐτήν, ὅτι βδέλυγμά ἐστιν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ οὐ μιανεῖτε τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ.
5 * ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα πρόσφατος, οὐκ ἐξελεύσεται εἰς τὸν πόλεμον, καὶ οὐκ ἐπιβεβήσεται αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης πρᾶγμα, ἀθῷος ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἐνιαυτὸν ἕνα εὐφρανεῖ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἣν ἔλαβε.
6 * οὐκ ἐνεχυράσεις μύλον, οὐδὲ ἐπιμύλιον, ὅτι ψυχὴν ὑποζύγιον ἐνεχυράζει.
7 * ἐὰν δέ τις ἁλῷ ἄνθρωπος κλέπτων ψυχὴν ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ καταδυναστεύσας αὐτὸν ἀποδῶται, καὶ ἀποθανεῖται ὁ κλέπτης ἐκεῖνος, καὶ ἐξαρεῖς τὸ πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. προσέχετε ἐν τῇ ἁφῇ τοῦ λέπρας.
8 * φυλάξῃ σφόδρα ποιεῖν κατὰ πάντα τὸν νόμον οὗ ἂν διαστείλωσιν ὑμῖν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται, ὃν τρόπον ἐνετειλάμην ὑμῖν, φυλάξεσθε ποιεῖν.
9 * μνήσθητε ὅσα ἐποίησε κύριος ὁ θεός σου τῇ μαριὰμ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐκπορευομένων ὑμῶν ἐξ αἰγύπτου.
10 * ἐὰν δὲ ὀφείλημα ᾖ ἐν τῷ πλησίον σου, ὀφείλημα ὁποιῳοῦν, οὐκ εἰσελεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐνεχυράσαι τὸ ἐνέχυρον.

תרגום אונקלוס

כג אֲפָקוֹת שִׂפְוָתָךְ תִּטַּר וְתַעְבֵּיד כְּמָא דִנְדַרְתָּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ נְדָבְתָא דְמַלֵּילְתָּא בְּפוּמָךְ׃ כד אֲרֵי תֵּיעוֹל בְּכַרְמָא דְחַבְרָךְ וְתֵיכוֹל עֲנָבִין כְּנַפְשָׁךְ שְׂבַע לְמִסְּתְּךָ וְלָסַנֵּךְ לָא תִתֵּן׃ כה אֲרֵי תֵּיעוֹל בְּקָמֵי חַבְרָךְ וְתִקְטוֹף סְלִילָן בִּידָךְ וּמַנָּלָא לָא תְרִים עַל קָמֵי חַבְרָךְ׃

כד

א אֲרֵי יִסַּב גְּבַר אִתָּא וְיִבְעֻלִינַהּ וְיְהֵי אִם לָא הַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינוֹהִי אֲרֵי אַשְׁכַּח בַּהּ עֲבִירַת פִּתְגָם וְיִכְתּוֹב לַהּ גֵּט פְּטוּרִין וְיִתֵּן בִּידַהּ וְיִפְטְרִינַהּ מִבֵּיתֵיהּ׃ ב וְתִפּוֹק מִבֵּיתֵיהּ וְתֵהָךְ וְתְהֵי לִגְבַר אָחֳרָן׃ ג וְיִסְנְאִנַּהּ גַּבְרָא בְּתְרָאֵי וְיִכְתּוֹב לַהּ גֵּט פְּטוּרִין וְיִתֵּן בִּידַהּ וְיִפְטְרִינַהּ מִבֵּיתֵיהּ אוֹ אֲרֵי יְמוּת גַּבְרָא בְּתְרָאֵי דְּנָסְבַהּ לֵיהּ לְאִתּוּ׃ ד לֵיהּ לֵיהּ רִשׁוּ לְבַעְלָהּ קַדְמָאֵי דְּפָטְרַהּ לְמִכּוֹב לְמִסְּבַהּ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְאִנְתּוּ בָּתַר דְּאִסְתְּאֲבַת אֲרֵי מְרַחֲקָא הִיא קֳדָם יְיָ וְלָא תְחַיֵּב לָךְ אַחֲסָנָא׃ ה אֲרֵי יִסַּב גְּבַר אִתָּא חַדְתָּא לֵיהּ וְלָא יִפּוֹק בְּחֵילָא וְלָא יְעִבְּרוּנֵיהּ עַל כָּל מִדְּעַם פְּנִי יְהֵי לְבֵיתֵיהּ שַׁתָּא חֲדָא וְיֶחֱדֵי יָת אִתַּתֵּיהּ דְּנָסִיב׃ ו לָא יִסַּב מַשְׁכּוֹנָא רַחֲיָא וְרִכְבָּא אֲרֵי בְּהוֹן מְהַעֲבַר חַיָּא׃ ז אֲרֵי יִשְׁתְּכַח גְּבַר דְּיִגְנוֹב נַפְשָׁא מֵאֲחוֹהִי מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִתְגַּבַּר בֵּיהּ וְיִזְבְּנִינֵיהּ וְיִתְקְטֵל גַּנָּבָא הָהוּא וְתִפְלֵי עֲבִיד דְּבִישׁ מִבֵּינָךְ׃ ח אִסְתְּמַר בְּמֵכְתַּשׁ סָגִירוּ לְמִטַּר לַחֲדָא וּלְמֶעְבַּד כְּכֹל דְּיֵילְפוּן כָּהֲנַיָּא לְוָאֵי כְּמָא דְּפַקֵּדְתִּינוּן תִּטְּרוּן לְמֶעְבַּד׃ ט הֱוֵי דָכִיר יָת דַּעֲבַד יְיָ אֱלָהָךְ לְמִרְיָם בְּאָרְחָא כְּפָקֵקוּן מִמִּצְרָיִם׃ י אֲרֵי תַּחֲתֵי בְּחַבְרָךְ רִשְׁוָא מִדְּעַם לָא תֵעוֹל לְבֵיתֵיהּ לְמִסַּב מַשְׁכּוֹנֵיהּ׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Quod egressum est de labiis tuis,obseruabis,& facies sicut vouisti coram domino Deo tuo,& quod sponte locutus es ore tuo.
24 Si mercede conductus fueris in vineam proximi tui, comedere poteris vuas iuxta voluntatem tuam vsque ad saturitatem; & in vas tuo non repones eas.
25 Si conductus fueris in messem proximi tui,franges spicas plenas manu tua,& falcem non leuabis super segetem proximi tui.

CAP. XXIIII.

SI acceperit vir vxorem,& concubuerit cum ea,& non inuenerit gratiam in oculis eius,quoniam inuenit in ea aliquid fœditatis,scribet ei libellum repudij,& dabit in manu eius,& dimittet eam de domo sua.
1 Et egrediatur de domo eius & recedat, & sit vxor viro alteri.
2 Et si oderit eam vir alter, & scripserit ei libellum repudij, & dederit in manu eius,& dimiserit eam de domo sua,aut si mortuus fuerit vir posterior,qui accepit eam in vxorem;
3 Non est licitum marito priori,qui dimisit eam,vt iterum accipiat eam vt sit ei in vxorem postquam coinquinata est: quoniam abominatio est coram domino Deo tuo. & non facias peccare terram, quam dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem.
4 Quando acceperit homo nouam vxorem, non egrediatur ad bellum,neque quicquam iniungetur ei: sed immunis erit in domo sua anno vno, & lætabitur cum vxore sua quam accepit.
5 Si inuentus fuerit vir furans animam de fratribus suis de filiis Israel, & sicut mercatus eum occiderit,quia cum eis sit esca omni animæ.
6 Non accipies loco pignoris inferiorem & superiorem molam,quia cum eis sit esca omni animæ.
7 Si inuentus fuerit vir furans animam de fratribus suis de filiis Israel, & sicut mercatus eum occiderit eam,occidetur fur ille: & auferes facientem quod malum est de medio tui.
8 Obserua diligenter ne incurras plagam lepræ,vt custodias valdè,& vt facias iuxta omnia quæ docuerint vos sacerdotes & Leuitæ,sicut præcepi eis, custodietis vt faciatis.
9 Memento quid fecerit dominus Deus tuus Mariæ in via,quando egressi estis de Ægypto.
10 Quando mutuaueris aliquid proximo tuo,non ingrediaris in domum eius,vt accipias pignus eius:

Universidad de Deusto
Biblioteca

21 בְּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אַתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא
22 אֵלֶיךָ אֶת־הָעֲבוֹט הַחוּצָה׃ וְאִם־אִישׁ עָנִי הוּא
23 לֹא תִשְׁכַּב בַּעֲבֹטוֹ׃ הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת־הָעֲבוֹט
כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרְכֶךָּ וּלְךָ תִּהְיֶה
צְדָקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ לֹא־תַעֲשֹׁק
24 שָׂכִיר עָנִי וְאֶבְיוֹן מֵאַחֶיךָ אוֹ מִגֵּרְךָ אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ
25 בִּשְׁעָרֶיךָ׃ בְּיוֹמוֹ תִּתֶּן שְׂכָרוֹ וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו
הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נֹשֵׂא אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא
26 יִקְרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא׃ לֹא יוּמְתוּ
אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת אִישׁ
27 בְּחֶטְאוֹ יוּמָתוּ׃ לֹא תַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם
28 וְלֹא תַחְבֹּל בֶּגֶד אַלְמָנָה׃ וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ
29 לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ כִּי תְקַצֹּר
קְצִירְךָ בְּשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עֹמֶר בַּשָּׂדֶה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ
לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה
30 אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ כִּי תַחְבֹּט זֵיתְךָ
לֹא תְפָאֵר אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃
31 כִּי תְבַצֵּר כַּרְמְךָ לֹא תְעוֹלֵל אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לַיָּתוֹם
32 וְלָאַלְמָנָה יִהְיֶה׃ וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה׃

כה

1 כִּי־יִהְיֶה רִיב
בֵּין אֲנָשִׁים וְנִגְּשׁוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם וְהִצְדִּיקוּ
2 אֶת־הַצַּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע׃ וְהָיָה
אִם־בֶּן הַכּוֹת הָרָשָׁע וְהִפִּילוֹ הַשֹּׁפֵט וְהִכָּהוּ לְפָנָיו כְּדֵי
3 רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר׃ אַרְבָּעִים יַכֶּנּוּ לֹא יֹסִיף פֶּן
יֹסִיף לְהַכֹּתוֹ עַל־אֲלֵה מַכֵּה רַבָּה וְנִקְלָה אָחִיךָ
לְעֵינֶיךָ׃

11 * Sed stabis foris, & ille tibi proferet quod
12 habuerit. * Si autem pauper est, non per-
13 noctabit apud te pignus: * Sed statim reddes
ei ante Solis occasum; vt dormiens in vestimé
to suo, benedicat tibi, & habeas iustitiam co-
ram domino Deo tuo.
14 * Non negabis mercedem indigentis & Leu.19.d
pauperis fratris tui, siue aduenæ qui tecum
moratur in terra, & intra portas tuas est:
15 * Sed eadem die reddes ei precium laboris
sui ante Solis occasum, quia pauper est, & ex
eo sustentat animam suam: ne clamet contra
te ad Dominum, & reputetur tibi in peccatú.
16 * Non occidentur patres pro filiis, nec filij g.Ezec.18.d
pro patribus: sed vnusquisq; pro peccato suo
17 morietur. * Non peruertes iudicium ad- Leu.19.d
Duenæ & pupilli; nec auferes pignoris loco vi-
18 duæ vestimentum. * Memento quòd ser-
uieris in Ægypto, & eruerit te dominus Deus
tuus indè. idcirco præcipio tibi vt facias hanc
19 rem. * Quando messueris segetem in agro
tuo, & oblitus manipulum reliqueris, non re-
uerteris vt tollas illum: sed aduenam & pu-
pillum & viduam auferre patieris, vt benedi-
cat tibi dominus Deus tuus in omni opere
20 manuum tuarum. * Si fruges collegeris
oliuarum, quicquid remanserit in arboribus,
non reuerteris vt colligas, sed relinques adue
21 næ, pupillo ac viduæ. * Si vindemiaueris vi-
neam tuam, non colligẽs remanẽtes racemos;
sed cedent in vsus aduenę, pupilli ac viduæ.
22 * Memento quòd & tu seruieris in Ægypto;
& idcircò præcipio tibi vt facias hanc rem.

CAP. XXV.

1 SI fuerit causa inter aliquos, & interpella-
uerint iudices; quem iustum esse perspexe-
rint, illi iustitiæ palmam dabunt: quem im-
pium, condemnabunt impietatis.
2 * Sin autem eum qui peccauit dignum vi-
derint plagis, prosternent & coram se facient
verberari. Pro mensura peccati erit & plaga-
3 rum modus: * ita duntaxat vt quadrage-
narium numerum non excedant, ne fœdè la-
ceratus ante oculos tuos obeat frater tuus.

תרגום אונקלוס

11 בְּבָרָא תְקוּם וְתִבְרָא דְאַתְ רְשֵׁי בֵּיהּ יַפֵּיק לְהָכֵךְ יָת מַשְׁכּוֹנָא לְבָרָא׃ 12 וְאִם גַּבְרָא מִסְכֵּנָא הוּא לָא תִשְׁכַּב בְּמַשְׁכּוֹנֵיהּ׃
13 מֵאֲהָבָא תְּהֵיב לֵיהּ יָת מַשְׁכּוֹנָא כְּמֵיעַל שִׁמְשָׁא וְיִשְׁכַּב בְּכִסּוּתֵיהּ וִיבָרְכִינָךְ וְלָךְ תְּהֵי זְכוּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ 14 לָא תְעַשׁוֹק אֲגִירָא עָנְיָא
וְמִסְכֵּינָא מֵאֲחָךְ אוֹ מִן גִּיּוֹרָךְ דִּי בְאַרְעָךְ בְּקִרְוָךְ׃ 15 בְּיוֹמֵיהּ תִּתֶּן אַגְרֵיהּ וְלָא תֵעוֹל עֲלוֹהִי שִׁמְשָׁא אֲרֵי מִסְכֵּן הוּא וְלֵיהּ הוּא מְסָר יָת נַפְשֵׁיהּ
וְלָא יְקָרֵי עֲלָךְ קֳדָם יְיָ וִיהֵי בָּךְ חוֹבָא׃ 16 לָא יְסוּתְנוּן אֲבָהָן עַל פּוּם בְּנִין וּבְנִין לָא יְסוּתְנוּן עַל פּוּם אֲבָהָן אֱנָשׁ בְּחוֹבֵיהּ יְסוּתְנוּן׃ 17 לָא
תְעַלֵּי דִּין דַּיָּיר וְיָתִים וְלָא תְסַב מַשְׁכּוֹנָא לִבּוּשׁ אַרְמְלָא׃ 18 וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָּא הֲוֵיתָא בְּמִצְרַיִם וּפְרָקָךְ יְיָ אֱלָהָךְ מִתַּמָּן עַל כֵּן אֲנָא מְפַקֵּד לָךְ
לְמֶעְבַּד יָת פִּתְגָמָא הָדֵין׃ 19 אֲרֵי תְחַצַּד חֲצָדָךְ בְּחַקְלָךְ וְתִנְשֵׁי עֻמְרָא בְּחַקְלָא לָא תְהוּב לְנַסָּבֵיהּ לְגִיּוֹרָא לְיָתְמָא וּלְאַרְמְלְתָא יְהֵי בְּדִיל דְּיִבָרְכִנָּךְ
יְיָ אֱלָהָךְ בְּכֹל עוֹבְדֵי יְדָךְ׃ 20 אֲרֵי תְחַבּוּט זֵיתָךְ לָא תְפַלֵּי כְּתָרָךְ לְגִיּוֹרָא לְיִתְמָא וּלְאַרְמְלְתָא יְהֵי׃ 21 אֲרֵי תְקַטֵּף כַּרְמָךְ לָא תְעַלֵּל בָּתְרָךְ
לְגִיּוֹרָא לְיִתְמָא וּלְאַרְמְלְתָא יְהֵי׃ 22 וְתִדְכַּר אֲרֵי עַבְדָּא הֲוֵיתָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם עַל כֵּן אֲנָא מְפַקֵּד לָךְ לְמֶעְבַּד יָת פִּתְגָמָא הָדֵין׃

כה

1 אֲרֵי יְהֵי דִּין בֵּין גַּבְרִין וְיִתְקָרְבוּן לְדִינָא וְיִדְּנִנּוּן וְיִזְכּוֹן יָת זַכָּאָה וְיִחַיְּבוּן יָת חַיָּבָא׃
2 וִיהֵי אִם בַּר חַיָּב לְאַלָּקָאָה חַיְּבָא וְיַרְמִינֵיהּ דַּיָּנָא וְיַלְקִינֵיהּ קֳדָמוֹהִי כְּסַטַּרְתֵּיהּ חוֹבְתֵיהּ בְּמִנְיָן׃
3 אַרְבְּעִין יַלְקִינֵיהּ לָא יוֹסִיף דִּלְמָא יוֹסִיף לְאַלָּקָאוּתֵיהּ עַל אִלֵּין מַכָּא סַגִּי וְיֵקַל פִּתְחִין לְעֵינָךְ׃

11 * ἔξω στήσῃ, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗ τὸ δανεῖόν σου ἐστὶν ἐν αὐτῷ,
ἐξοίσει σοι τὸ ἐνέχυρον ἔξω.
12 * ἐὰν δὲ ἄνθρωπος πένης ᾖ, κοιμηθήσῃ ἐν τῷ ἐνεχύρῳ αὐτοῦ·
13 * ἀποδόσει ἀποδώσεις αὐτῷ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ πρὸς δυσμὰς
ἡλίου, καὶ κοιμηθήσεται ἐν τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ, καὶ εὐλογήσει σε, καὶ
ἔσται ἐλεημοσύνη ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.
14 * οὐκ ἀποστερήσεις μισθὸν πένητος καὶ ἐνδεοῦς ἐκ τῶν ἀδελ-
φῶν σου, ἢ ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσί σου·
15 * αὐθημερὸν ἀποδώσεις τὸν μισθὸν αὐτοῦ· οὐκ ἐπιδύσεται
ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῷ, ὅτι πένης ἐστί, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκτείνει ἐλπίδα, καὶ
οὐκ καλέσει κατὰ σοῦ πρὸς κύριον, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία.
16 * οὐκ ἀποθανοῦνται παῖδες ὑπὲρ τέκνων, οὐδὲ οἱ πατέρες οὐκ ἀποθανοῦνται
ὑπὲρ πατέρων· ἕκαστος τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτίᾳ ἀποθανοῦνται.
17 * οὐκ ἐκκλινεῖς κρίσιν προσηλύτου καὶ ὀρφανοῦ καὶ χή-
ρας. οὐκ ἐνεχυράσεις ἱμάτιον χήρας.
18 * καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ ἐλυ-
τρώσατό σε κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖθεν. διὰ τοῦτο ἐγώ σοι ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο.
19 * ἐὰν δὲ ἀμήσῃς τὸν ἀμητόν σου ἐν τῷ ἀγρῷ σου, καὶ ἐπιλά-
θῃ δράγμα, οὐκ ἐπαναστραφήσῃ λαβεῖν αὐτό, τῷ προσηλύτῳ καὶ
τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔσται, ἵνα εὐλογήσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πάσῃ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου.
20 * ἐὰν δὲ ἐλαιολογήσῃς, οὐκ ἐπαναστρέψῃ καλαμήσασθαι
τὰ ὀπίσω σου, τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔ-
21 σται. * ἐὰν δὲ τρυγήσῃς τὸν ἀμπελῶνά σου, οὐκ ἐπανα-
τρυγήσεις τὰ ὀπίσω σου· τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ
τῇ χήρᾳ ἔσται.
22 * καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῇ αἰγύπτου. διὰ τοῦτο
ἐγώ σοι ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο.

κε.

1 * Ἐὰν δὲ γένηται δικαιολογία ἀναμέσον ἀνθρώπων, καὶ προσ-
ελθόντων εἰς κρίσιν, καὶ κρίνωσι, καὶ δικαιώσωσι τὸν δίκαιον καὶ
καταγνῶσιν τοῦ ἀσεβοῦς·
2 * καὶ ἔσται ἐὰν ἄξιος ᾖ πληγῶν ὁ ἀσεβῶν, καὶ καθιεῖς αὐτὸν
ἔναντι τῶν κριτῶν, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν κατὰ
τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ. ἀριθμῷ μαστιγώσουσιν αὐτόν,
3 * τεσσαράκοντα πληγὰς πληγήσεται. ἐὰν δὲ προσθῶσιν μαστι-
γῶσαι αὐτὸν ὑπὲρ ταύτας τὰς πληγάς, πληγὰς πλείους, ἀσχημο-
νήσει ὁ ἀδελφός σου ἐνώπιόν σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Sed foris stabis: & vir qui e ſt debitor tibi, proferet ad te pignus foras. " Etſi vir pauper eſt, non dormias in pignore eius:
" Sed reddes ei pignus cùm occubuerit ſol, vt dormiat in veſtimento ſuo, vt benedicat tibi: & tibi erit iuſtitia coram domino Deo tuo.
" Sed reddes ei pignus cùm occubuerit ſol, vt dormiat in veſtimento ſuo, vt benedicat tibi: & tibi erit iuſtitia coram domino Deo tuo.
" Non retinebis violenter mercedem pauperis & egeni de fratribus tuis, aut de aduenis qui ſunt in terra tua in ciuitatibus tuis:
" Sed in eodem die dabis mercedem eius ante occaſum ſolis: quoniam pauper eſt, & pro eo ponit animam ſuam, vt non clamet aduerſum te co-
ram Domino, & ſit in te peccatum. " Non moriantur patres pro filiis, neque filij moriantur pro patribus: ſed ſinguli pro peccato ſuo mo-
riantur. " Non declinabis iudicium aduenæ & pupilli, neque tolles pro pignore veſtimentum viduæ. " Et recordaberis quòd
ſeruus fuiſti in Ægypto, & redemit te indè dominus Deus tuus: ideò ego præcipio tibi vt facias hanc rem. " Quando meſſueris meſſem
tuam in agro tuo, & oblitus fueris manipuli in agro, non reuerteris vt tollas illum: ſed peregrino & pupillo & viduæ erit, vt benedicat tibi dominus
Deus tuus in omnibus operibus manus tuæ. " Quando excuſſeris oliuas tuas, non reuertaris ad colligendum quod poſt te reliqueris, ſed pere-
grino & pupillo & viduæ erit. " Si vindemiaueris vineam tuam, non colliges remanentes racemos quos poſt te reliqueris, ſed
peregrino & pupillo & viduæ erunt. " Et recordaberis quòd ſeruus fuiſti in terra Ægypti: idcircò ego præcipio tibi vt facias rem hanc.

CAP. XXV.

SI fuerit cauſa inter viros, venerintque ad iudicium; iudicabunt eos iudices: & iuſtificabunt iuſtum, & condemnabunt impium.
' Si autem impius dignus fuerit verberibus, proſternet eum iudex, & in conſpectu ſuo verberabit eum: iuxta menſuram delicti erit modus
plagarum, vſque ad numerum ' quadragenarium flagellabit eum, & non amplius, ne fortè addat verberare eum ſuper hæc plaga magna, & ig-
nominiam patiatur frater tuus ante oculos tuos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 לֹא־תַחְסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ׃ * Non ligabis os bouis terentis in area fru-
5 כִּי־יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אַחַד מֵהֶם וּבֵן אֵין־לוֹ לֹא תִהְיֶה ges tuas. *Quãdo habitauerint fratres simul,
אֵשֶׁת־הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבִמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ & vnus ex eis absque liberis mortuus fuerit,
B vxor defuncti non nubet alteri, sed accipiet
וְלָקְחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃ * eam frater eius, & suscitabit semen fratris sui:
6 וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר * Et primogenitum ex ea filium nomine il
תֵּלֵד יָקוּם עַל־שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא־יִמָּחֶה שְׁמוֹ lius appellabit, vt non deleatur nomen eius
מִיִּשְׂרָאֵל׃ 7 וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ הָאִישׁ לָקַחַת אֶת־ ex Israel. *Sin autem noluerit accipere vxorẽ
יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל־הַזְּקֵנִים וְאָמְרָה fratris sui, quæ ei lege debetur, perget mulier
מֵאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה ad portam ciuitatis, & interpellabit maiores
יַבָּמִי׃ 8 וְקָרְאוּ־לוֹ זִקְנֵי־עִירוֹ וְדִבְּרוּ אֵלָיו וְעָמַד natu: dicetque, Non vult frater viri mei sus-
וְאָמַר לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ׃ * citare semen fratris sui in Israel, nec me in
9 וְנִגְּשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו coniugium sumere. *Statimque accersiri
לְעֵינֵי הַזְּקֵנִים וְחָלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְיָרְקָה בְּפָנָיו G eum facient: & interrogabunt. si responderit,
וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא Noloeam vxorem accipere: *Accedet mulier
10 יִבְנֶה אֶת־בֵּית אָחִיו׃ * ad eum coram senioribus: & tollet calciamen-
וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְיִשְׂרָאֵל tum de pede eius; spuetque in faciem eius, &
בֵּית חֲלוּץ הַנָּעַל׃ * dicet: Sic fiet homini qui non ædificat domũ
11 כִּי־יִנָּצוּ אֲנָשִׁים fratris sui. *Et vocabitur nomen illius in Is-
יַחְדָּו אִישׁ וְאָחִיו וְקָרְבָה אֵשֶׁת הָאֶחָד לְהַצִּיל אֶת־ rael, Domus discalciati. *Si habuerint in-
אִישָׁהּ מִיַּד מַכֵּהוּ וְשָׁלְחָה יָדָהּ וְהֶחֱזִיקָה בְּמְבֻשָׁיו׃ ter se iurgium viri duo, & vnus contra alterũ
12 וְקִצַּתָּה אֶת־כַּפָּהּ לֹא תָחוֹס עֵינֶךָ׃ * rixari cœperit; volensque vxor alterius eruere
13 לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְכִיסְךָ אֶבֶן וָאֶבֶן גְּדוֹלָה virum suum de manu fortioris: miseritque
וְקָטֹנָה׃ * manum, & apprehenderit verenda eius: *Abs-
14 לֹא־יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה cindes manum illius; nec flectêris super eam
גְּדוֹלָה וְקָטַנָּה׃ * vlla misericordia. *Non habebis in saccu-
15 אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה־לָּךְ אֵיפָה lo diuersa pondera, maius & minus: *Nec
שְׁלֵמָה־וָצֶדֶק יִהְיֶה־לָּךְ לְמַעַן יַאֲרִיכוּ יָמֶיךָ עַל D erit in domo tua modius maior & minor.
16 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ * *Pondus habebis iustum & verum: & mo
כִּי תוֹעֲבַת dius æqualis & verus erit tibi, vt multo vitas
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה כֹּל עֹשֵׂה עָוֶל׃ tempore super terram quam Dominus Deus
17 זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם tuus dederit tibi.
16 *Abominatur enim Dominus eum qui fa Exo.17.d
18 מִמִּצְרָיִם׃ * cit hæc; & aduersatur omnem iniustitiam.
אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל־הַנֶּחֱשָׁלִים 17 *Memento quæ fecerit tibi Amalech in
אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹהִים׃ 18 via, quando egrediebaris ex Ægypto: *Quo-
19 וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ modo occurrerit tibi, & extremos agminis tui
מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה qui lassi residebant, ceciderit: quando tu eras
לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת־זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא fame & labore confectus, & non timuerit
תִּשְׁכָּחַ׃ 19 Deum. *Cùm ergo dominus Deus tuus
dederit tibi requiem, & subiecerit cunctas per
circuitum nationes in terra quam tibi polli-
citus est, delebis nomen eius sub cælo. caue ne
obliuiscaris.

תרגום אונקלוס

4 לָא תַחֲסִין פּוּם תּוֹרָא בְּרִישֵׁיהּ׃ 5 אֲרֵי יְהֲבוּן אֲחִין כַּחֲדָא וְיִמּוֹת חַד מִנְּהוֹן וּבַר לֵית לֵיהּ לָא תֵּהֵי אִתַּת מִיתָא לְבָרָא לְגַבְר
תְּלוֹגֵי יְבָמָהּ יְעוֹל עֲלָהּ וְיִסְבִּנִּיהּ לֵיהּ לְאִינְתּוּ וְיִבְמִינָהּ׃ 6 וְיְהֵי בְּבְרָא דְּתֵלֵיד יְקוּם עַל שׁוּם אֲחוּהִי מִיתָא וְלָא יִתְמְחֵי שְׁמֵיהּ מִיִּשְׂרָאֵל׃
7 וְאִם לָא יְצֵבֵי גַּבְרָא לְמִסַּב יָת יְבִמְתֵּיהּ וְתִסַּק יְבִמְתֵּיהּ לְתָרַע בֵּית דִּינָא לְקֳדָם סָבַיָּא וְתֵימַר סָרֵב יְבָמִי לְאָקָמָא לַאֲחוּהִי שְׁמָא בְּיִשְׂרָאֵל לָא
אֲבִי יַבְמִי׃ 8 וְיִקְרוֹן לֵיהּ סָבֵי קִרְוָתֵהּ וְיִסְלוֹן עֲפֵיהּ וְיוֹקוּם וְיֵימַר לָא רְעוּתִי לְנַסָּבָהּ׃ 9 וְתִתְקָרֵב יְבִמְתֵּיהּ לֵיהּ לְקֳדָם
סָבַיָּא וְתִשְׁרֵי סַנְיָא מֵעַל רַגְלֵיהּ וְתִרְוֵק בְּאַנְפּוֹהִי וְתֵיתֵיב כְּדֵין וְתֵימַר כְּדֵין יִתְעֲבֵד לְגַבְרָא דְּי לָא יִבְנֵי יָת בֵּית אֲחוּהִי׃ 10 וְיִתְקְרֵי שְׁמֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל
בֵּית שְׁרֵי סַנְיָא׃ 11 אֲרֵי יִצְנְעוּן גַּבְרִין כַּחֲדָא וְאֲחוּהִי וְתִתְקָרֵב אִיהֵת חַד לְשֵׁיזָבָא יָת בַּעְלָהּ מִידָא דְּמָחֵי יָתֵהּ וְתוֹשֵׁיט יָדַהּ וְתִתְקֹף
בְּבֵירַת בַּהֲתָהּ׃ 12 וּתְקוֹץ יָת יְדַהּ לָא תְחוּס עֵינָךְ׃ 13 לָא יְהֵי לָךְ בְּכִיסָךְ מִתְקָל מְתַקֵּל וּמְתַקֵּל רַבָּא וְזֵעִירָא׃ 14 לָא
יְהֵי לָךְ בְּבֵיתָךְ מְכַיְלָא וּמְכַיְלָא רַבָּא וְזֵעִירָא׃ 15 מִתְקָלִין שְׁלִימִין וּקְשׁוֹט יְהוֹן לָךְ מְכַיְלִין שְׁלִימִין וּקְשׁוֹט יְהוֹן לָךְ בְּדִיל דְּיוֹרְכוּן יוֹמָךְ
עַל אַרְעָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ׃ 16 אֲרֵי מְרַחֲקָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ כָּל עָבֵיד אִלֵּין כָּל עָבֵיד שִׁקָּר׃ 17 הֲוֵי
דָּכִיר יָת דַּעֲבַד לָךְ עֲמָלֵק בְּאָרְחָא בְּמִפַּקְכוֹן מִמִּצְרָיִם׃ 18 דְּעָרָעָךְ בְּאוֹרְחָא וְקַשִּׁיל בָּךְ כָּל דַּהֲווּ מִתְאַחֲרִין בַּתְרָךְ וְאַתְּ מְשֻׁלְהֵי
וּלְאִי וְלָא דָּחֵיל יְקָרָא דַּיְיָ׃ 19 וִיהֵי כַּד יְנִיחַ יְיָ אֱלָהָךְ לָךְ מִכָּל בַּעֲלֵי דְּכָבָךְ מִסְּחוֹר מִחוֹר בְּאַרְעָא דְּיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ אַחְסָנָא
לְמֵירְתָהּ תִּמְחֵי יָת דִּכְרָנָא דַּעֲמָלֵק מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא לָא תִנְשֵׁי׃

* *Non ligabis os bouis triturantis.*
4 * *Si autem habitauerint fratres simul, & mor-* 5
tuus fuerit vnus ex eis, semen autem non sit illi, nõ
erit vxor mortui extrà viro non propinquo: frater
viri eius accedet ad illam, & accipiet eam sibi ipsi
vxorem, & cohabitabit ei:
* *Et erit infans qui genitus fuerit, constituetur* 6
ex nomine illius qui mortuus est, & non delebitur
nomen illius ex Israel.
* *Si autem non voluerit homo accipere vxorem* 7
fratris sui, & perget vxor ad portam ad senatum,
& dicet: Non vult frater viri mei suscitare nomẽ
fratris sui in Israel, non volut frater viri mei.
* *Et vocabunt eum senatus vrbis illius, &* 8
dicent ei. & stans dixerit, Non volo accipere eam.
* *Et accedens mulier fratris eius ad eum coram* 9
senatu, & soluet calciamentum eius vnum de pede
eius. & spuet in faciem eius: & respondens dicet:
Sic facient homini, qui non ædificabit domum fra-
tris sui. * *Et vocabitur nomen illius in Israel,* 10
Domus discalciati calciamentum.
* *Si autem pugnauerint duo homines in idipsum,* 11
homo cum fratre suo, & accesserit vxor vnius eo-
rum, vt eruat virum suum de manu percutientis
eum; & extendens manum suam apprehenderit ve-
renda eius; * *Abscindes manum illius: non par-* 12
cet oculus tuus super eam.
* *Non erit in sacculo tuo pondus & pondus, ma-* 13
gnum vel paruum. * *Non erit in domo tua men-* 14
sura vel mensura, magna & parua.
* *Pondus verum & iustum erit tibi, & mensu* 15
ra vera & iusta erit tibi; vt longæuus sis super ter-
ram quam dominus Deus tuus dat tibi in possessio-
nem: * *Quoniam abominatio domino Deo tuo* 16
omnis faciens hæc, & omnis faciens iniustum.
* *Memento quæ fecit tibi Amalech in via, egre-* 17
diente te ex Ægypto:
* *Quomodo restitit tibi in via, & cecidit ex-* 18
tremum agmen tuum lassos post te: tu autem fames
cebas & laborabas, & non timuit Deum.
* *Et erit cùm dederit requiem tibi dñs Deus tuus* 19
ab omnibus inimicis tuis qui in circuitu tuo in terra
quã dat tibi in possessionem ad possidendum, delebis
nomen Amalech de sub cælo, & non obliuiscaris.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

* Non claudes os boui trituranti.
* Si habitauerint fratres in vnum, & mortuus fuerit vnus ex eis, & filius non est ei, non nu-
bet vxor mortui foras viro alieno: frater defuncti ingredietur ad eam, & accipiet eam sibi in vxorem pro fratre suo: * Et primoge-
nitus quem genuerit, suscitabit nomen fratris eius defuncti, & non delebitur nomen eius de Israel. * Et si noluerit vir accipere
vxorem fratris sui, ascendet illa ad portam domus iudicij ante seniores, & dicet: Renuit frater viri mei suscitare nomen fratris sui in Israel, non vult me
in coniugem accipere. * Et vocabunt eum seniores ciuitatis. & loquentur cum eo. & si renuerit, & dixerit, Nolo accipere eam:
* Accedet vxor fratris eius ad eum coram senioribus, & soluet calciamentum eius de pede eius, & spuet in faciem eius: & respondebit & dicet:
Sic fiet viro qui non ædificat domum fratris sui. * Et vocabitur nomen illius in Israel, Domus discalciati.
* Si rixari fuerint viri adinuicem, vir & frater eius, & accesserit vxor vnius vt eruat maritum suum de manu illius qui percutit eum, & extende-
rit manum suam, & apprehenderit verenda eius; * Abscindes manum illius: & non parcat oculus tuus.
* Non sit tibi in sacculo tuo pondus & pondus, maius & minus. * Non erit tibi in domo tua modius & modius, maior & minor.
* Non sit tibi in sacculo tuo pondus & pondus, maius & minus. * Non erit tibi in domo tua modius & modius, maior & minor.
* Pondera perfecta & recta erunt tibi, modij perfecti & veri erunt tibi; vt prolongentur dies tui super terram quam dominus Deus tuus dabit
tibi: * Quia abominatio est domini Deus tui omnis qui facit hæc, omnis qui facit iniquitatem. * Quomodo occurrerit tibi in via, & occi-
derit in te omnes qui remanserant post tergum tuum: & tu eras lassus & fatigatus, & non timens gloriam Dei.
* Cumque requiem dederit tibi dominus Deus tuus ab omnibus inimicis tuis in circuitu, in terra quam dominus Deus tuus dabit tibi in hæ-
reditatem vt possideas eam, delebis memoriam Amalech sub cælo: ne obliuiscaris.

Universidad de Deusto
Biblioteca

כו

1 * וְהָיָה כִּי־תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וְיָרַשְׁתָּהּ וְיָשַׁבְתָּ בָּהּ׃
2 * וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא
מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ וְשַׂמְתָּ בַטֶּנֶא
וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
3 לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם׃ * וּבָאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה
בַּיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
4 לַאֲבֹתֵינוּ לָתֶת לָנוּ׃ * וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ
5 וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ * וְעָנִיתָ
וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד
מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי
6 גָּדוֹל עָצוּם וָרָב׃ * וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים
7 וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה׃ * וַנִּצְעַק אֶל־
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא
אֶת־עָנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ׃
8 * וַיּוֹצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה
9 וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים׃ * וַיְבִאֵנוּ
אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
10 אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ * וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־
רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי יְהוָה וְהִנַּחְתּוֹ
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה
11 אֱלֹהֶיךָ׃ * וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְלְבֵיתֶךָ אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ׃
12 * כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר אֶת־כָּל־
מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שְׁנַת הַמַּעְשֵׂר
וְנָתַתָּה לַלֵּוִי לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ
וְשָׂבֵעוּ׃

CAP. XXVI.

1 A CVmque intraueris terram quam dominus Deus tuus tibi daturus est possidendam, & obtinueris eam, atque habitaueris in illa: *Sup. 17.6.*
2 * Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo, pergesque ad locum quē dominus Deus tuus elegerit, vt ibi inuocetur nomen eius:
3 * Accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis, & dices ad eum: Profiteor hodie coram domino Deo tuo, quòd ingressus sum in terram pro qua iurauit patribus nostris, vt
B daret eam nobis.
4 * Suscipiensque sacerdos cartallum de manu tua, ponet ante altare domini Dei tui:
5 * Et loquêris in conspectu domini Dei tui, Syrus persequebatur patrem meum: qui descendit in Ægyptum, & ibi peregrinatus est in pauciſsimo numero, creuitque in gentem magnam ac robustam, & infinitæ multitudinis.
6 * Afflixeruntque nos Ægyptij & persecuti sunt, imponentes onera grauissima.
7 * Et clamauimus ad dominum Deum patrum nostrorum: qui exaudiuit nos, & respexit humilitatem nostram, & laborem atque angustiam:
8 * Et eduxit nos de Ægypto in manu forti, & brachio extento, in ingenti pauore, in signis atque portentis:
9 * Et introduxit ad locum istum, & tradidit nobis terram lacte & melle manantem.
10 * Et idcircò nunc offero primitias frugum terræ quam Dominus dedit mihi. Et dimittes
C eas in conspectu domini Dei tui; & adorato domino Deo tuo,
11 * Epulaberis in omnibus bonis quæ Dominus Deus tuus dederit tibi & domui tuæ, tu, & Leuites, & aduena qui tecum est.
12 * Quando compleueris decimam cunctarum frugum tuarum anno decimarum tertio, dabis Leuitæ, & aduenæ, & pupillo, & viduæ; vt comedant intra portas tuas, & saturentur.

תרגום אונקלוס

כו

1 וְהֵי אֲרֵי תֵעוֹל לְאַרְעָא דְיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ אַחְסָנָא וְתֵירְתַהּ וְתֵחֱב בַּהּ׃
2 וְתִסַּב מֵרֵישׁ כָּל אִבָּא דְאַרְעָא דְתֵיתֵי מֵאַרְעָךְ דְיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ וְתִשְׁוִי בְסַלָּא וְתֵהָךְ לְאַתְרָא דְיִתְרְעֵי יְיָ אֱלָהָךְ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָּן׃
3 וְתֵיתֵי לְוָת כָּהֲנָא דִי יְהֵי בְיוֹמַיָּא הָאִינּוּן וְתֵימַר לֵיהּ חַיְיתִי יוֹמָא דֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ דְעַלְתִּי לְאַרְעָא דְקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתָנָא לְמִתַּן לָנָא׃
4 וְיִסַּב כָּהֲנָא סַלָּא מִן יְדָךְ וְיַצְנְעִינֵיהּ קֳדָם מַדְבְּחָא דַייָ אֱלָהָךְ׃
5 וְתֵיתֵי וְתֵימַר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לְבָן אֲרַמָּאָה בָּעָא לְאוֹבָדָא יָת אֲבָא וּנְחַת לְמִצְרַיִם וְדָר תַּמָּן כְּעַם זְעֵיר וְהֲוָה תַּמָּן לְעַם רַב תַּקִּיף וְתַמֵּי׃
6 וְאַבְאִישׁוּ לָנָא מִצְרָאֵי וְעַנְיוּנָא וְיַהֲבוּ עֲלָנָא פֻּלְחָנָא קָשְׁיָא׃
7 וְצַלֵּינָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתָנָא וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָנָא וּגְלֵי קֳדָמוֹהִי עַמְלָנָא וְעָנְיוּתָנָא וְדוּחֲקָנָא׃
8 וְאַפְּקָנָא יְיָ מִמִּצְרַיִם בִּידָא תַקִּיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא וּבְחֵיזוּ רַבָּא וּבְאָתִין וּבְמוֹפְתִין׃
9 וְאֵיתֵיבָנָא לְאַתְרָא הָדֵין וְיָהַב לָנָא יָת אַרְעָא הָדָא אַרְעָא עָבְדָא חֲלָב וּדְבָשׁ׃
10 וּכְעַן הָא אַיְתֵיתִי יָת רֵישׁ אִבָּא דְאַרְעָא דְיְיָהַבְתָּ לִי יְיָ וְתַנְּעִינֵיהּ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְתִסְגּוֹד קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃
11 וְתֶחְדֵּי בְכָל טָבְתָא דִי יְהַב לָךְ יְיָ אֱלָהָךְ וְלְבֵיתָךְ אַתְּ וְלֵיוָאָה וְגִיּוֹרָא דִי בֵינָךְ׃
12 אֲרֵי תְשֵׁצֵי לְמֶעְשַׂר יָת כָּל מַעְשַׂר עֲלָלָךְ בְּשַׁתָּא תְלִיתָאָה שְׁתָּא דְמַעְשַׂרְתָּא וְתֵהַן לְלֵוָאָה לְגִיּוֹרָא לְיַתְמָא וּלְאַרְמַלְתָּא וְיִכְלִין בְּקִרְוָךְ וְיִשְׂבְּעוּן׃

CAP. XXVI.

1 ΕTerit cùm intraueris in terram quam dominus Deus tuus dat tibi in possessionem vt possideas eam, & habitaueris in ea:
2 * Et tolles de primitiis frugū terræ tuæ quam dñs Deus tuus dat tibi in possessionem, & pones in cartallo, & perges ad locum quem elegerit dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius ibi:
3 * Et accedes ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis, & dices ad eum: Annuncio hodie domino Deo tuo, quòd ingressus sum in terram quam iurauit dominus Deus patribus nostris vt daret nobis.
4 * Et suscipiet sacerdos cartallum de manibus tuis, & ponet eum coram altare Domini Dei tui.
5 * Et respondebis, & dices coram domino Deo tuo: Syriam dereliquit pater meus, & descendit in Ægyptum; & peregrinatus est ibi in numero pauciſsimo, & fuit ibi in gentem magnam & multitudinem multam:
6 * Et afflixerunt nos Ægyptij, & humiliauerūt nos, & imposuerunt nobis opera dura.
7 * Et clamauimus ad dominum Deum patrum nostrorum: & exaudiuit Dominus vocem nostram, & vidit humilitatem nostram & laborem nostrū & angustiam nostram:
8 * Et eduxit nos Dominus de Ægypto in fortitudine magna, & in manu forti, & in brachio excelso, & in visionibus magnis, & in signis & portentis:
9 * Et introduxit nos in locum istum, & tradidit nobis terram hanc, terram fluentem lacte & melle.
10 * Et nunc ecce attuli primitias frugum terræ, quam dediſti mihi Domine. et dimittes illud coram domino Deo tuo: & adorabis illic coram domino Deo tuo:
11 * Et lætaberis in omnibus bonis quæ dominus Deus tuus dedit tibi, & domui tuæ, tu & Leuita, & aduena qui apud te.
12 * Si autem compleueris decimare omnem decimā frugum terræ tuæ in anno tertio, secundam decimam dabis Leuitæ & aduenæ, & pupillo & viduæ: & comedent in vrbibus tuis, & implebuntur.

κς'.

1 * Καὶ ἔσται ὅταν εἰσέλθῃς εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου
δίδωσί σοι κὸν κληρῳ κατακληρονομῆσαι αὐτὴν, καὶ κατοική-
2 σῃ ἐπ' αὐτῆς· * καὶ λήψῃ ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς τῶν καρπῶν
τῆς γῆς σου, ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι ὲν κλήρῳ, καὶ ἐμβα
λεῖς εἰς κάρταλλον, καὶ πορεύσῃ εἰς τὸν τόπον ὃν ἐκλέξηται
κύριος ὁ θεός σου ὀνομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ·
3 * καὶ εἰσελεύσῃ πρὸς τὸν ἱερέα ὃς ἂν ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐ-
κείναις, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτὸν, ἀναγγέλλω σήμερον κυρίῳ τῷ
θεῷ σου, ὅτι εἰσελήλυθα εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσε κύριος ὁ θεὸς
τοῖς πατράσιν ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν.
4 * καὶ λήψεται ὁ ἱερεὺς τὸν κάρταλλον ὲκ τῶν χειρῶν σου, καὶ
θήσει αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ σου,
5 * καὶ ἀποκριθήσῃ, καὶ ἐρεῖς ὲνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου, συ-
ρίαν ἀπέλιπεν ὁ πατήρ μου, καὶ κατέβη εἰς αἴγυπτον, καὶ πα-
ροίκησεν ἐκεῖ ὲν ὀλιγοστῷ βραχεῖ, καὶ ἐγένετο ἐκεῖ εἰς ἔθνος
μέγα καὶ πολῦ καὶ πολύ·
6 * καὶ ὲκάκωσαν ἡμᾶς ὁ αἰγύπτιοι, καὶ ἐταπείνωσαν ἡμᾶς,
καὶ ἐπέθηκαν ἡμῖν ἔργα σκληρά·
7 * καὶ ἐβοήσαμεν πρὸς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων ἡ-
μῶν. καὶ εἰσήκουσε κύριος τῆς φωνῆς ἡμῶν, καὶ ἴδε τὴν ταπεί-
νωσιν ἡμῶν, καὶ τὸν μόχθον ἡμῶν, καὶ τὸν θλιμμὸν ἡμῶν·
8 * καὶ ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος ἐξ αἰγύπτου ὲν ἰσχυῖ με-
γάλη καὶ ὲν χειρὶ κραταιᾷ, καὶ ὲν βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ
ὲν ὁράμασι μεγάλοις, καὶ ἐν σημείοις καὶ τέρασι·
9 * καὶ εἰσήγαγεν ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἔδωκεν ἡμῖν
τὴν γῆν ταύτην, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
10 * καὶ νῦν ἰδοὺ ἐνήνοχα τὴν ἀπαρχὴν τῶν γενημάτων
τῆς γῆς ἧς ἔδωκας μοι κύριε. καὶ ἀφήσεις αὐτὸ ἀπέναντι κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ σου· καὶ προσκυνήσεις ἐκεῖ ἐνώπιον κυρίου τοῦ
θεοῦ σου.
11 * καὶ εὐφρανθήσῃ ὲν πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς κύριος ὁ θεός
σου ἔδωκέ σοι, καὶ τῇ οἰκίᾳ σου, σὺ καὶ ὁ λευίτης καὶ ὁ προσή-
λυτος ὁ ὲν σοί.
12 * ἐὰν δὲ συντελέσῃς ἀποδεκατῶσαι πᾶν τὸ ἀποδέκατον
τῶν γενημάτων τῆς γῆς σου ὲν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ, τὸ δεύτερον ἐ-
πιδέκατον δώσεις τῷ λευίτῃ καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφα-
νῷ καὶ τῇ χήρᾳ, καὶ φάγονται ὲν ταῖς πόλεσί σου, καὶ ἐμπλησθή-
σονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXVI.

CVm autem intraueris in terram quam dominus Deus tuus dabit tibi in hæreditatem, & possederis eam, & habitaueris in ea:
1 Tolles de primitiis omnis fructus terræ tuæ, quas afferes de terra tua quam dominus Deus tuus dabit tibi, & pones in cartallo, & per-
gesad locum quem elegerit dominus Deus tuus, vt habitare faciat ibi maiestatem suam.
2 Et venies ad sacerdotem qui fue-
rit in diebus illis, & dices ei: Annuncio hodie coram domino Deo tuo, quòd ingressus sum in terram quam iurauit Dominus dare patribus nostris.
3 Et tollet sacerdos cartallum de manu tua, & reponet illum coram altari domini Dei tui.
4 Et respondebis & dices coram domino Deo tuo: Laban Syrus quæsiuit perdere patrem meum: & descendit in Ægyptum, & moratus est ibi
in populo pauco, & fuit ibi in populum magnum, & fortem & multum.
5 Et maleficerunt nobis Ægyptij, & afflixe-
runt nos, & posuerunt super nos seruitutem durissimam.
6 Et orauimus coram domino Deo patrum nostrorum; & susceptt
orationem nostram, & manifestus fuit coram eo labor noster, & fatigatio nostra, & angustia nostra.
7 Et eduxit nos de Ægy-
pto in manu forti, & in brachio excelso, & in visione magna, & in signis & in portentis:
8 Et adduxit nos ad locum hunc, &
dedit nobis terram hanc, terram fluentem lacte & melle.
9 Et nunc ecce affero primitias fructus terræ quam dediſti mihi, Domine: & repones eas coram domino Deo tuo, & adorabis coram domino Deo tuo:
10 Et lætaberis in omnibus bonis quæ dedit tibi Dominus, & viris domus tuæ, tu & Leuites & aduena qui est in medio tui.
11 Quando compleueris decimare omnes decimas frugum tuarum in anno tertio anno decimarum, dabis Leuitæ, & peregrino, & pupillo, & viduæ; & comedent in vrbibus tuis, & saturabuntur.

וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן־ 13
הַבַּיִת וְגַם נְתַתִּיו לַלֵּוִי וְלַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה
כְּכֹל מִצְוָתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עָבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא 14
שָׁכָחְתִּי׃ לֹא־אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא־בִעַרְתִּי
מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְקוֹל
יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי׃
הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת־ 15
עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ
כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃
הַיּוֹם הַזֶּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מְצַוְּךָ לַעֲשׂוֹת 16
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְשָׁמַרְתָּ
וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ׃ אֶת־יְהוָה 17
הֶאֱמַרְתָּ הַיּוֹם לִהְיוֹת לְךָ לֵאלֹהִים וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו
וְלִשְׁמֹר חֻקָּיו וּמִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְלִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ׃
וַיהוָה הֶאֱמִירְךָ הַיּוֹם לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה 18
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְלִשְׁמֹר כָּל־מִצְוֹתָיו׃ וְלִתִתְךָ 19
עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לִתְהִלָּה וּלְשֵׁם
וּלְתִפְאֶרֶת וְלִהְיֹתְךָ עַם קָדֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר׃

כז

וַיְצַו מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל 1
אֶת־הָעָם לֵאמֹר שְׁמֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אָנֹכִי 2
מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר תַּעַבְרוּ
אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ
וַהֲקֵמֹתָ לְךָ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשַׂדְתָּ אֹתָם בַּשִּׂיד׃
וְכָתַבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעָבְרֶךָ 3
לְמַעַן אֲשֶׁר תָּבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לְךָ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֶיךָ לָךְ׃

13 * Loquerisque in conspectu domini Dei tui: Attuli quod sanctificatum est de domo mea, & dedi illud Leuitæ, & aduenæ, & pupillo ac viduæ, sicut iussisti mihi. non prætermi dati tua, nec sum oblitus imperij tui.
14 * Non comedi ex eis in luctu meo, nec seposui ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quicquam in re funebri. Obediui voci domini Dei mei, & feci omnia sicut præcepisti mihi.
15 * Respice de sanctuario tuo, & de excelso cælorum habitaculo, & benedic populo tuo Israel & terræ quam dedisti nobis, sicut iurasti patribus nostris, terræ lacte & melle mananti.
16 * Hodie dominus Deus tuus præcepit tibi vt facias mandata hęc atque iudicia, vt custodias & impleas ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.
17 * Dominum elegisti hodie, vt sit tibi Deus; & ambules in viis eius, vt custodias ceremonias illius, & mandata atque iudicia, & obedias eius imperio.
18 * En Dominus elegit te hodie, vt sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi; & custodias omnia præcepta illius:
19 * Et faciet te excelsiorem cunctis gentibus quas creauit in laudem & nomen & gloriam suam; vt sis populus sanctus domini Dei tui, sicut locutus est.

Deut. 7. b. & 26. b.

CAP. XXVII.

1 A PRæcepit autem Moyses & seniores populo Israel, dicentes: Custodite omne mandatum quod præcipio vobis hodie.
2 * Cumque transieris Iordanem in terram quã dominus Deus tuus dabit tibi, eriges ingentes lapides, & calce leuigabis eos;
3 * Vt posis in eis scribere omnia verba legis huius Iordane transmisso, vt introeas terram quam dominus Deus tuus dabit tibi, terram lacte & melle manantem, sicut iurauit patribus tuis.

Iosue. 8.

תרגום אונקלוס

13 וְתֵימַר קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ פַּלֵיתִי קוּדְשָׁא מִן בֵּיתָא וְאַף יְהַבְתִּיהּ לְלֵיוָאָה וְלְגִיּוֹרָא וְלְיַתְמָא וְלְאַרְמַלְתָּא כְּכֹל תְּפִקְדָנָךְ דְּפַקְדְתָּנִי לָא עֲבַרִית
מִפִּקְדָנָךְ וְלָא אַנְשֵׁיתִי׃ 14 לָא אֲכָלִית בַּאֲבֵלִי מִינֵיהּ וְלָא פַלֵיתִי מִינֵיהּ בְּדִסְאַב וְלָא יְהַבִית מִינֵיהּ עַל מֵיתָא קֳדָם יְיָ אֱלָהִי עֲבַדִית
כְּכֹל דְּפַקְדְתָּנִי׃ 15 אִסְתְּכִי מִדְּיוֹר קוּדְשָׁךְ מִן שְׁמַיָּא וּבָרֵךְ יָת עַמָּךְ יָת יִשְׂרָאֵל וְיָת אַרְעָא דְיְהַבְתָּ לָנָא כְּמָא דְקַיֵימְתָּא לַאֲבָהָתָנָא אַרְעָא עָבְרָא
חֲלָב וּדְבָשׁ׃ 16 יוֹמָא הָדֵין יְיָ אֱלָהָךְ מְפַקְּדָךְ לְמֶעְבַּד יָת קְיָמַיָּא הָאִלֵּין וְיָת דִּינַיָּא וְתִטַּר וְתֶעְבֵּד יָתְהוֹן בְּכֹל לִבְּךְ וּבְכֹל נַפְשָׁךְ׃ 17 יָת יְיָ
אַתְמֵרְתָּ יוֹמָא דֵין לְמִהֵוֵי לָךְ לֵאלָהָא וּלְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִטַּר קְיָמוֹהִי וּפִקּוּדוֹהִי וְדִינוֹהִי וּלְקַבָּלָא בְּמֵימְרֵיהּ׃ 18 וְיָת חֵטֶךְ יוֹמָא דֵין
לְמֶהֱוֵי לֵיהּ לְעַם חַבִיב כְּמָא דְמַלֵיל לָךְ וּלְמִטַּר כָּל פִּקּוּדוֹהִי׃ 19 וּלְמִתֶּן עֲלָאךְ עַל כָּל עַמְמַיָּא דְעֲבַד לְהִשְׁתַּבָּחָא וּלְשׁוּם וּלְרַבּוּ וּלְמֶהֱוֵי עַם קַדִּישׁ
קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ כְּמָא דְמַלֵיל׃

כז

1 וּפְקִיד מֹשֶׁה וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל יָת עַמָּא לְמֵימַר טַר יָת כָּל פִּקְדָנָא דְאָנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין׃
2 וְיְהֵי כְּיוֹמָא דְתֶעְבְּרוּן יָת יַרְדְּנָא לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יְהַב לָךְ וְתָקֵים לָךְ אֲבָנִין רַבְרְבִין וְתִסּוּד יָתְהוֹן בְּסִידָא׃
3 וְתִכְתּוֹב עֲלֵיהוֹן יָת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הָדָא כַּמְעָבְרָךְ דִּידִיל לְאַרְעָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יָהֵיב לָךְ אַרְעָא עָבְרָא חֲלָב וּדְבָשׁ כְּמָא דְמַלֵיל יְיָ אֱלָהָא
דַאֲבָהָתָךְ לָךְ׃

13 * Et dices coram domino Deo tuo: Abstuli sanctificata de domo mea, & dedi ea Leuitæ, & aduenæ, & pupillo & viduæ, iuxta omnia præcepta tua quæ præcepisti mihi: non præteriui mandata tua, nec oblitus sum.
14 * Et non comedi in luctu meo ex eis, non fructum collegi ab eis in immundum: non dedi ex eis mortuo. obediui voci domini Dei mei, feci sicut præcepisti mihi.
15 * Respice de domo sancta tua de cælo, & benedic populo tuo Israel, & terræ quam dedisti eis, sicut iurasti patribus nostris, vt dares nobis terram manantem lacte & melle.
16 * In die hac dominus Deus tuus præcepit tibi vt facias omnes iustificationes has & iudicia, & custodietis & facietis ea ex toto corde vestro, & ex tota anima vestra.
17 * Deum elegisti hodie, vt sit tuus Deus, & ambules in viis eius, & custodias iustificationes, & mandata, & iudicia eius, & obedias voci eius.
18 * Et dominus elegit te hodie, vt sis tu ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, vt custodias omnia præcepta illius:
19 * Et sis tu super cunctas gentes, sicut fecit te nominatum, & laudem & gloriosum, vt esses tu populus sanctus domino Deo tuo, sicut locutus est.

CAP. XXVII.

1 ET præcepit Moyses & senatus Israel, dicens: Custodite omnia mandata quæcunque ego præcipio vobis hodie.
2 * Et erit qua die transieritis Iordanem, in terram quam dominus Deus tuus dat tibi, & eriges tibi lapides ingentes, & leuigabis eos calce:
3 * Et scribes in lapidibus omnia verba legis huius, postquam transieritis Iordanem, quando intraueris in terram quam dominus Deus tuus dat tibi, terram manantem lacte & melle, quemadmodum dixit dominus Deus patrum tuorum tibi.

13 * καὶ ἐρεῖς ἔνωπι κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἐξεκαθηρα τὰ ἅγια ἐκ τῆς οἰκίας μου, καὶ ἔδωκα αὐτὰ τῷ λευίτῃ, καὶ τῷ προσηλύτῳ, καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ, κατὰ πάσας τὰς ἐντολάς σου, ἃς ἐνετείλω μοι. οὐ παρῆλθον τὰ ἐντάλματά σου, καὶ οὐκ ἐπελαθόμην.
14 * καὶ οὐκ ἔφαγον ἐν ὀδυνῇ μου ἀπ' αὐτῶν, οὐκ ἐκάρπωσα ἀπ' αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, οὐκ ἔδωκα ἀπ' αὐτῶν τῷ τεθνηκότι, ἐπήκουσα τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ μου, ἐποίησα κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλω μοι.
15 * κάθιδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εὐλόγησον τὸν λαόν σου τὸν Ισραηλ, καὶ τὴν γῆν ἣν ἔδωκας αὐτοῖς, καθὰ ὤμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, δοῦναι ἡμῖν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.
16 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ κυρίῳ ὁ θεός σου ἐνετείλατό σοι ποιῆσαι πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ τὰ κρίματα, καὶ φυλάξεσθε καὶ ποιήσετε αὐτὰ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν.
17 * τὸν θεὸν εἵλου σήμερον εἶναί σου θεόν, καὶ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ φυλάσσεσθαι τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ὑπακοὴν τῆς φωνῆς αὐτοῦ.
18 * καὶ κύριος εἵλατό σε σήμερον λαὸν περιούσιον, καθάπερ εἶπέ σοι, φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.
19 * καὶ εἶναί σε ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν, ὡς ἐποίησέ σε ὄνομα ὸν καὶ κλέος καὶ δόξασόν, εἶναί σε λαὸν ἅγιον κυρίῳ τῷ θεῷ σου, καθὼς ἐλάλησε.

κζ.

1 * Καὶ παρήγγειλε μωυσῆς καὶ ἡ γερουσία ἰσραὴλ, λέγων, φυλάσσεσθε πάσας τὰς ἐντολὰς ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον.
2 * καὶ ἔσται ἡ δ' ἡμέρᾳ διαβῆτε τὸν ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι, καὶ στήσεις σεαυτῷ λίθους μεγάλους, καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονίᾳ.
3 * καὶ γράψεις ἐπὶ τῶν λίθων πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου, ὡς ἂν διαβῆτε τὸν ἰορδάνην, ἡνίκα δ' εἰσέλθῃς εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, ὃν τρόπον εἶπε κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου σοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et dices coram domino Deo tuo: Abstuli decimas sanctificatas de domo mea, & etiam dedi eas Leuitæ, & aduenæ, & pupillo & viduæ, iuxta omnia præcepta tua quæ præcepisti mihi: non præteriui mandata tua, nec oblitus sum.
14 Non comedi in luctu meo ex eis, nec abstuli ex eis pro immundo, neque dedi ex eis super mortuo. obediui verbo domini Dei mei, feci iuxta omnia quæ præcepisti mihi.
15 Respice de habitaculo sancto tuo de cælis, & benedic populo tuo Israel, & terræ quam dedisti mihi, sicut iurasti patribus nostris, vt dares nobis terram lacte & melle manantem.
16 Hodie dominus Deus tuus præcepit tibi, vt facias mandata hæc & iudicia; & custodies & facies ea in toto corde tuo, & in tota anima tua.
17 Dominum elegisti hodie, vt sit tibi in Deum; & vt ambules in viis quæ rectæ sunt coram eo, & vt custodias mandata eius, & præcepta eius, & iudicia eius, & vt obedias verbo eius.
18 Et Dominus elegit te hodie, vt sis ei in populum dilectum, sicut locutus est tibi; & vt custodias omnia præcepta eius:
19 Et vt ponat te excelsum super omnes populos quos fecit in laudem, & in nomen & magnitudinem; & vt sis populus sanctus coram domino Deo tuo, sicut locutus est.

CAP. XXVII.

ET præcepit Moyses & seniores Israel populo, dicentes: Custodite omnia præcepta quæ ego præcipio vobis hodie.
2 Et erit in die quo transieritis Iordanem ad terram quam dominus Deus tuus dabit tibi, eriges tibi lapides grandes, & leuigabis eos calce:
3 Et scribes super eos omnia verba legis huius, cùm transieris vt ingrediaris terram quam dominus Deus tuus dabit tibi, terram manantem lacte & melle, sicut locutus est tibi dominus Deus patrum tuorum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 * וְהָיָה בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן תָּקִימוּ אֶת־הָאֲבָנִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבָל
5 וְשַׂדְתָּ אוֹתָם בַּשִּׂיד: * וּבָנִיתָ שָׁם מִזְבַּח לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא־תָנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל:
6 * אַבְנֵי שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מִזְבַּח יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וְהֶעֱלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:
7 * וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שָׁם וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה
8 אֱלֹהֶיךָ: * וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה הַזֹּאת בַּאר הֵיטֵב: * וַיְדַבֵּר
9 מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיֵיתָ לְעָם לַיהוָה
10 אֱלֹהֶיךָ: * וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְעָשִׂיתָ אֶת־
מִצְוֹתָו וְאֶת־חֻקָּיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם:
11 * וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר:
12 * אֵלֶּה יַעַמְדוּ לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם עַל־הַר גְּרִזִים
בְּעָבְרְכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר
13 וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן: * וְאֵלֶּה יַעַמְדוּ עַל־הַקְּלָלָה בְּהַר
14 עֵיבָל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי: * וְעָנוּ
הַלְוִיִּם וְאָמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם:
15 * אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה
תּוֹעֲבַת יְהוָה מַעֲשֵׂה יְדֵי חָרָשׁ וְשָׂם בַּסֵּתֶר וְעָנוּ כָל־
16 הָעָם וְאָמְרוּ אָמֵן: * אָרוּר מַקֵּל אָבִיו
17 וְאִמּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: * אָרוּר מַסִּיג
גְּבוּל רֵעֵהוּ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן:
18 * אָרוּר מַשְׁגֶּה עִוֵּר בַּדָּרֶךְ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן:
19 * אָרוּר מַטֶּה מִשְׁפַּט גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה
20 וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן: * אָרוּר שֹׁכֵב
עִם־אֵשֶׁת אָבִיו כִּי גִלָּה כְּנַף אָבִיו וְאָמַר כָּל־הָעָם
21 אָמֵן: * אָרוּר שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר כָּל־
22 הָעָם אָמֵן:

4 * Quando ergo transieritis Iordanem, erigite lapides quos ego hodie præcipio vobis in monte Hebal, & leuigabis eos calce: Exo.20.d Iud.3.c
5 * Et ædificabis ibi altare domino Deo tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit;
6 * & de saxis informibus & impolitis: & offeres super eo holocausta domino Deo tuo:
7 * Et immolabis hostias pacificas, comedesque ibi, & epulaberis corã domino Deo tuo.
8 * Et scribes super lapides omnia verba legis huius planè & lucidè.
9 * Dixeruntque Moyses & sacerdotes Leuitici generis ad omnem Israelem: Attende & audi, Israel: Hodie factus es populus domini Dei tui.
10 * Audies vocem eius, & facies mandata atque iustitias quas ego præcipio tibi.
11 * Præcepitq; Moyses populo in die illo, dicens:
12 * Hi stabunt ad benedicendum Domino super montem Garizim Iordane transmisso, Symeon, Leui, Iudas, Isachar, Ioseph & Beniamin.
13 * Et è regione isti stabunt ad maledicendũ in monte Hebal, Ruben, Gad, & Aser, Zabulon, Dan & Neptalim.
14 * Et pronunciabunt Leuitæ, dicentque ad
15 omnes viros Israel excelsa voce: * Maledictus homo qui facit sculptile, & conflatile abominationem Domini opus manuum artificum, ponitque illud in abscondito. & respondet omnis populus, & dicet, Amen.
16 * Maledictus qui non honorat patrẽ suum & matrẽ suam. & dicet omnis populus, Amẽ. Exo.20.d
17 * Maledictus qui transfert terminos proximi sui. & dicet omnis populus, Amen.
18 * Maledictus qui errare facit cæcum in itinere. & dicet omnis populus, Amen.
19 * Maledictus qui peruertit iudiciũ aduenæ, pupilli & viduę. & dicet oĩs populus, Amen.
20 * Maledictus qui dormit cum vxore patris sui, & reuelat operimentum lectuli eius. & dicet omnis populus, Amen.
21 * Maledictus qui dormit cum omni iumẽ-
D to. & dicet omnis populus, Amen.

4 * Et erit cùm transieritis Iordanem, erigetis lapides hos, quos ego præcipio vobis hodie in monte Hebal, & leuigabis eos calce:
5 * Et ædificabis ibi altare domino Deo tuo, altare de lapidibus: non inijcies super eos ferrum:
6 *, Lapidibus integris ædificabis altare domino Deo tuo: & offeres super eo holocausta domino Deo tuo.
7 * Et immolabis hostiam salutaris Domino: & comedes ibi & epulaberis, & lætaberis coram domino Deo tuo.
8 * Et scribes super lapides omnem legem hanc clarè valdè.
9 * Et locutus est Moyses et sacerdotes Leuitæ omni Israel, dicentes: Tace, & audi, Israel; In die hac factus es in populum domino Deo tuo:
10 * Et audies vocem domini Dei tui, & facies omnia mandata eius, & iustificationes eius, quas ego præcipio tibi hodie.
11 * Et præcepit Moyses populo in die illo, dicens:
12 * Hi stabunt ad benedicendum populo in monte Garizim, cùm transierint Iordanem, Symeon, Leui, Judas, Isachar, Ioseph, & Beniamin.
13 * Et hi stabunt ad maledictionem in monte Hebal, Ruben, Gad, & Aser, Zabulon, Dan et Neptalim.
14 * Respondentes Leuitæ, dicent omni Israel voce
15 excelsa: * Maledictus homo qui faciet sculptile & conflatile, abominationem Domino, opus manuũ artificis; & ponet illud in abscondito. & respondens omnis populus dicet, Fiat.
16 * Maledictus qui non honorat patrem suum aut matrem suam. & dicent omnis populus, Fiat.
17 * Maledictus qui transfert terminos proximi. & dicent omnis populus, Fiat.
18 * Maledictus qui errare facit cæcum in itinere. & dicent omnis populus, Fiat.
19 * Maledictus qui peruerterit iudicium aduenæ, & pupilli & viduæ. & dicet omnis populus, Fiat.
20 * Maledictus qui dormit cum vxore patris sui, quoniam reuelauit operimentum patris sui. & dicet omnis populus, Fiat.
21 * Maledictus qui dormit cum omni iumento. et dicent omnis populus, Fiat.

4 * καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν Ἰορδάνην, στήσατε τοὺς λίθους
τούτους, οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον ἐν ὄρει Γεβάλ. καὶ κο-
νιάσεις αὐτοὺς κονίᾳ.
5 * καὶ οἰκοδομήσεις ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου, θυ-
σιαστήριον ἐκ λίθων· οὐκ ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτοὺς σίδηρον.
6 * λίθους ὁλοκλήρους οἰκοδομήσεις τὸ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ
θεῷ σου, καὶ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτῷ ὁλοκαυτώματα κυρίῳ τῷ θεῷ σου.
7 * καὶ θύσεις θυσίαν σωτηρίου κυρίῳ, καὶ φαγῇ ἐκεῖ καὶ ἐμ-
πλησθήσῃ, καὶ εὐφρανθήσῃ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου.
8 * καὶ γράψεις ἐπὶ τῶν λίθων πάντα τὸν νόμον τοῦτον σαφῶς
σφόδρα.
9 * καὶ ἐλάλησε μωυσῆς καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται παντὶ Ἰσ-
ραὴλ, λέγοντες, σιώπα καὶ ἄκουε Ἰσραὴλ, ὃν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
γέγονας εἰς λαὸν κυρίῳ τῷ θεῷ σου·
10 * καὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ποιήσεις
πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἃ ἐγὼ ἐν-
τέλλομαί σοι σήμερον.
11 * Ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ λαῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων·
12 * οὗτοι στήσονται εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν ὄρει Γαριζίν, διαβάν-
τες τὸν Ἰορδάνην, συμεών, λευΐ, ἰούδας, ἰσσάχαρ, ἰωσὴφ, καὶ βενια-
μίν.
13 * καὶ οὗτοι στήσονται ἐπὶ τὴν κατάραν ἐν ὄρει Γεβάλ, ῥουβήν, γάδ,
καὶ ἀσήρ, ζαβουλών, δὰν καὶ νεφθαλίμ.
14 * Καὶ ἀποκριθέντες οἱ λευῖται, ἐροῦσι παντὶ Ἰσραὴλ φωνῇ με-
γάλῃ· * Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὅστις ποιήσει γλυπτὸν καὶ
χωνευτόν, βδέλυγμα κυρίῳ ἔργον χειρῶν τεχνίτου, καὶ θήσει αὐτὸ
ἐν ἀποκρύφῳ. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς ἐροῖ, γένοιτο.
16 * Ἐπικατάρατος ὁ ἀτιμάζων πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐ-
τοῦ. καὶ ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
17 * Ἐπικατάρατος ὁ μετατιθεὶς ὅρια πλησίον, καὶ ἐροῦσι πᾶς
18 ὁ λαός, γένοιτο. * Ἐπικατάρατος ὁ πλανῶν τυφλὸν ἐν
ὁδῷ. καὶ ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
19 * Ἐπικατάρατος ὃς ἂν ἐκκλίνῃ κρίσιν προσηλύτου, καὶ
ὀρφανοῦ καὶ χήρας· καὶ ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
20 * Ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ γυναικὸς πατρὸς αὐτοῦ,
ὅτι ἀπεκάλυψε σκέπασμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐροῦ-
πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
21 * Ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ παντὸς κτήνους. καὶ
ἐροῦσι πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.

תרגום אונקלוס

4 וְיְהֵי כְּמֵעְבַּרְכוֹן יָת יַרְדְּנָא תְּקִימוּן יָת אַבְנַיָּא הָאִלֵּין דַּאֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵּין בְּטוּרָא דְּעֵיבָל וְתֶסּוֹד יָתְהוֹן בְּסִידָא׃
5 וְתִבְנֵי תַּמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ מַדְבַּח אַבְנִין לָא תְרִים עֲלֵיהוֹן פַּרְזְלָא׃ 6 אַבְנִין שְׁלֵמָן תִּבְנֵי יָת מַדְבְּחָא דַּייָ אֱלָהָךְ וְתַסִּיק
עֲלוֹהִי עֲלָתִין קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ 7 וְתִכּוֹס נִכְסַת קוּדְשִׁין וְתֵיכוֹל תַּמָּן וְתֶחְדֵּי קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ 8 וְתִכְתּוֹב עַל אַבְנַיָּא יָת כָּל פִּתְגָמֵי
אוֹרַיְתָא הָדָא פָּרִישׁ יָאוֹת׃ 9 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה וְכָהֲנַיָּא לֵוָאֵי עִם כָּל יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אֲצֵית וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל יוֹמָא דֵּין הַוֵּיתָא לְעַם קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃
10 וְתְקַבֵּל בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ וְתַעְבֵּיד יָת פִּקּוּדוֹהִי וְיָת קְיָמוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקְּדָךְ יוֹמָא דֵּין׃ 11 וּפְקִיד מֹשֶׁה יָת עַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא
לְמֵימַר׃ 12 אִלֵּין יְקוּמוּן לְבָרְכָא יָת עַמָּא עַל טוּרָא דְגְרִיזִים בְּמֵעְבַּרְכוֹן יָת יַרְדְּנָא שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וִיהוּדָה וְיִשָּׂשכָר וְיוֹסֵף וּבִנְיָמִן׃
13 וְאִלֵּין יְקוּמוּן עַל לְוָטָא בְּטוּרָא דְּעֵיבָל רְאוּבֵן גָּד וְאָשֵׁר וּזְבוּלֻן דָּן וְנַפְתָּלִי׃ 14 וְיִתְיַבוּן לֵוָאֵי וְיֵימְרוּן לְכָל גְּבַר יִשְׂרָאֵל
קָלָא רָמָא׃ 15 לִיט גַּבְרָא דְּיַעְבַּד פְּסִילָא וְתַקְּפָא דְּיֵי עוֹבַד יְדֵי אוּמָנָא וְשַׁוִי בְּסִתְרָא וְיִתְיַבוּן כָּל עַמָּא וְיֵימְרוּן אָמֵן׃
16 לִיט דְּיַקֵּל אֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃ 17 לִיט דְּיַשְׁנֵי תְּחוּמָא דְּחַבְרֵיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃
18 לִיט דְּיַטְעֵי עִוַּרָא בְּאוֹרְחָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃ 19 לִיט דְּיַטֵּי דִּין דְּיֵיר וְיָתוֹם וְאַרְמְלָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃
20 לִיט דְּיִשְׁכַּב עִם אִתַּת אֲבוּהִי אֲרֵי גְלֵי כְּנָפָא דַּאֲבוּהִי וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃
21 לִיט דְּיִשְׁכַּב עִם כָּל בְּעִירָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et erit cùm transieritis Iordanem, erigetis lapides istos quos ego præcipio vobis hodie in monte Hebal, & leuigabis eos calce:
5 Et ædificabis ibi altare coram domino Deo tuo, altare de lapidibus: non leuabis super eos ferrum.
6 De lapidibus integris ædificabis altare domini Dei tui: & offeres super eo holocausta coram domino Deo tuo.
7 Et immolabis victimas sanctificatas: & comedes ibi, & lætaberis coram domino Deo tuo.
8 Et scribes super lapides omnia verba legis huius planè atque distinctè.
9 Et locutus est Moyses & sacerdotes Leuitæ cum omni Israel, dicentes: Ausculta & audi, Israel: Hodie fuisti in populum coram domino Deo tuo.
10 Et audies vocem domini Dei tui, & facies præcepta eius & mandata eius quæ ego præcipio tibi hodie.
11 Et præcepit Moyses populo in die illo, dicens:
12 Hi stabunt ad benedicendum populo super montem Garizim, quando transieritis Iordanem, Symeon, & Leui, & Iudas, & Isachar, & Ioseph, & Beniamin.
13 Et isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal, Ruben, Gad, & Aser, & Zabulon, Dan & Neptali.
14 Et respondebunt Leuitæ, & dicent ad omnes viros Israel alta voce:
15 Maledictus vir qui fecerit simulacrum & conflatile abominationem Domini opus manuum artificis, & posuerit in abscondito. & respondebit omnis populus & dicent, Amen.
16 Maledictus qui non honorat patrem suum & matrem suam. & dicet omnis populus, Amen.
17 Maledictus qui transtulerit terminum proximi sui. & dicet omnis populus, Amen.
18 Maledictus qui errare fecerit cæcum in via. & dicet omnis populus, Amen.
19 Maledictus qui declinauerit iudicium aduenæ, pupilli & viduæ. & dicet omnis populus, Amen.
20 Maledictus qui concubuerit cum vxore patris sui, quoniam reuelabit operimentum patris sui. & dicet omnis populus, Amen.
21 Maledictus qui concubuerit cum omni iumento. & dicet omnis populus, Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

22 ‡ אָרוּר שֹׁכֵב עִם־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃
23 ‡ אָרוּר שֹׁכֵב עִם־חֹתַנְתּוֹ וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃
24 ‡ אָרוּר מַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסָּתֶר וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃
25 ‡ אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד לְהַכּוֹת נֶפֶשׁ דָּם נָקִי וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃
26 ‡ אָרוּר אֲשֶׁר לֹא־יָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן׃

כח

1 ‡ וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וְנָתַנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל־גּוֹיֵי הָאָרֶץ׃
2 ‡ וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהִשִּׂיגֻךָ כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
3 ‡ בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה בַּשָּׂדֶה׃
4 ‡ בָּרוּךְ פְּרִי־בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃
5 ‡ בָּרוּךְ טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃
6 ‡ בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃
7 ‡ יִתֵּן יְהוָה אֶת־אֹיְבֶיךָ הַקָּמִים עָלֶיךָ נִגָּפִים לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד יֵצְאוּ אֵלֶיךָ וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים יָנוּסוּ לְפָנֶיךָ׃
8 ‡ יְצַו יְהוָה אִתְּךָ אֶת־הַבְּרָכָה בְּאֲסָמֶיךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃
9 ‡ יְקִימְךָ יְהוָה לוֹ לְעַם קָדוֹשׁ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע־לָךְ כִּי תִשְׁמֹר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו׃
10 ‡ וְרָאוּ כָל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ׃
11 ‡ וְהוֹתִרְךָ יְהוָה לְטוֹבָה בִּפְרִי בִטְנְךָ וּבִפְרִי בְהֶמְתְּךָ וּבִפְרִי אַדְמָתְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לָתֵת לָךְ׃

22 ‡ Maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui vel matris suæ. & dicet omnis
23 populus, Amen. ‡ Maledictus qui dormit cum socru sua. & dicet omnis populus,
24 Amen. ‡ Maledictus qui clam percusserit proximum suum. & dicet omnis populus, A-
25 men. ‡ Maledictus qui accipit munera vt percutiat animam sanguinis innocentis. &
dicet omnis populus, Amen.
26 ‡ Maledictus qui non permanet in sermonibus legis huius, nec eos opere perficit. &
dicet omnis populus, Amen.

CAP. XXVIII.

1 A ‡ SI autem audieris vocem domini Dei tui, vt facias atque custodias omnia mandata eius
quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus
quæ versantur in terra.
2 ‡ Venientque super te vniuersæ benedictiones istæ & apprehendent te. Si tamen præ-
3 cepta eius audieris: ‡ Benedictus tu in
4 ciuitate, & benedictus in agro. ‡ Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ,
fructusque iumentorum tuorum, greges armentorum tuorum & caulę ouium tuarum.
5 ‡ Benedicta horrea tua, & benedictæ reliquiæ tuæ.
6 ‡ Benedictus eris ingrediens & egrediens.
7 ‡ Dabit Dominus inimicos tuos qui consurgent aduersum te, corruentes in conspectu
tuo. Per vnam viam venient contra te, & per
8 septem fugient à facie tua. ‡ Emittet Dominus benedictionem super cellaria tua, & su-
per omnia opera manuum tuarũ; benedicetq́;
9 tibi in terra quam acceperis. ‡ Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut iu-
rauit tibi, si custodieris mandata domini Dei
10 tui, & ambulaueris in viis eius. ‡ Videbuntq́; omnes terrarum populi, quòd nomen Domi-
ni inuocatum sit super te: & timebunt te.
11 ‡ Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, fructu vteri tui & fructu iumentorum
tuorum, fructu terræ tuæ quam iurauit Dominus patribus tuis vt daret tibi.

22 ‡ Maledictus qui dormit cum sorore ex patre aut ex matre sua. & dicent omnis populus, Fiat.
23 ‡ Maledictus qui dormit cum socru sua. & dicet omnis populus, Fiat. maledictus qui dormit cum sorore vxoris suæ. & dicent omnis populus, Fiat.
24 ‡ Maledictus qui percutit proximum dolo. et dicent omnis populus, Fiat.
25 ‡ Maledictus qui acceperit munera vt percutiat animam sanguinis innocentis. & dicent omnis populus, Fiat.
26 ‡ Maledictus omnis homo qui non permanebit in omnibus sermonibus legis huius vt faciat eos. & dicent omnis populus, Fiat.

CAP. XXVIII.

1 ‡ SI auditu audieritis vocem Domini Dei vestri, vt custodiatis & faciatis omnia mandata
eius, quæ ego præcipio tibi hodie; & dabit te dominus Deus tuus super omnes gentes terræ: ‡ Et ve-
2 nient super te vniuersæ benedictiones istæ, et apprehendent te, si auditu audieris vocẽ domini Dei tui.
3 ‡ Benedictus tu in ciuitate, & benedictus tu in
4 agro. ‡ Benedicta opera ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta boum tuorum, & caulæ ouium
5 tuarum. ‡ Benedicta horrea tua & reliquiæ tuæ.
6 ‡ Benedictus tu in ingressu tuo, & benedictus tu in egressu tuo.
7 ‡ Dabit dominus Deus tuus inimicos tuos qui consurgent tibi confractos ante faciem tuam. in via una venient contra te, & in septem viis fugient à facie tua.
8 ‡ Emittet Dominus super te benedictionem in cellariis tuis, & in omnibus vbicunque imeceris manum tuam: & benedicet tibi in terra quam dominus Deus tuus dat tibi.
9 ‡ Suscitet te dominus Deus tuus sibi populum sanctum, sicut iurauit patribus tuis. Si audieris
10 vocem domini Dei tui, et ambulaueris in viis eius: ‡ Et videbunt te omnes gentes terræ, quòd nomen Domini inuocatum sit tibi, & timebunt te.
11 ‡ Et abundare faciet te dominus Deus tuus in bonis, in fructibus vteri tui, & in fructibus iumentorum tuorum, & in fructibus terræ tuæ, in terra quam iurauit Dominus patribus tuis vt daret tibi.

22 ‡ Πικαταράτος ὁ κοιμώμενος μετὰ ἀδελφῆς ὁκ πατρὸς ἢ ὁκ μητρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
23 ‡ Πικαταράτος ὁ κοιμώμενος μετὰ πενθερᾶς αὐτοῦ. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο. Πικαταράτος ὁ κοιμώμενος μετὰ ἀδελφῆς γυναικὸς αὐτοῦ. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
24 ‡ Πικαταράτος ὁ τύπτων τὸν πλησίον δόλῳ. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
25 ‡ Πικατάρατος ὃς ἂν λάβῃ δῶρα πατάξαι ψυχὴν αἵματος ἀθῴου. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
26 ‡ Πικατάρατος πᾶς ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐμμενεῖ ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις τοῦ νόμου τούτου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς. καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.

κη'.

1 ‡ Ἐὰν ἀκοῇ εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, καὶ ὑώσει σε κύριος ὁ θεός σου ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς· 2 καὶ ἥξουσιν ἐπὶ σὲ πάσαι αἱ εὐλογίαι αὗται, καὶ εὑρήσουσί σε, ἐὰν ἀκοῇ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς
3 κυρίου τοῦ θεοῦ σου· ‡ εὐλογημένος σὺ ἐν πόλει, καὶ εὐλο-
4 γημένος σὺ ἐν ἀγρῷ. ‡ εὐλογημένα τὰ ἔργα τῆς κοιλίας σου, καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου, καὶ τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου, καὶ
5 ποίμνια τῶν προβάτων σου. ‡ εὐλογημέναι αἱ ἀποθῆκαί
6 σου καὶ τὰ ἐπικαταλείμματά σου. ‡ εὐλογημένος σὺ ἐν τῇ εἰσπορεύεσθαί σε, καὶ εὐλογημένος σὺ ἐν τῇ ἐκπορεύεσθαί σε.
7 ‡ παραδώσει κύριος ὁ θεός σου τοὺς ἐχθρούς σου τοὺς ἀνθεστηκότας σοι συντετριμμένους πρὸ προσώπου σου. ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐξελεύσονται πρὸς σε, καὶ ἐν ἑπτὰ ὁδοῖς φεύξονται ἀπὸ προσώπου σου.
8 ‡ ἀποστείλαι κύριος ὁ θεὸς τὴν εὐλογίαν ἐν τοῖς ταμείοις σου, καὶ ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου· καὶ εὐλογήσει σε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσί σοι.
9 ‡ ἀναστήσαι σε κύριος ὁ θεός σου ἑαυτῷ λαὸν ἅγιον, ὃν τρόπον ὤμοσε τοῖς πατράσι σου. ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ πορεύῃ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
10 ‡ καὶ ὄψονται σε πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικέκληταί σοι, καὶ φοβηθήσονταί σε.
11 ‡ καὶ πλουτιεῖ σε κύριος ὁ θεὸς σου εἰς ἀγαθὰ ἐπὶ τοῖς ἐκγόνοις τῆς κοιλίας σου, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐκγόνοις τῶν κτηνῶν σου, καὶ ἐπὶ τοῖς γενήμασι τῆς γῆς σου, ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσι σου δοῦναί σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Maledictus qui concubuerit cum sorore sua, filia patris sui aut filia matris suæ. & dicet omnis populus, Amen. 23 Maledictus qui concubuerit cum socru sua. & dicet omnis populus, Amen. 24 Maledictus qui percusserit proximum suum in abscondito. & dicet omnis
25 populus, Amen. 25 Maledictus qui acceperit munera vt occidat animam, & fundat sanguinem innocentis. & dicet omnis populus, Amen.
26 Maledictus qui non permanserit in omnibus verbis legis huius, vt faciat ea. & dicet omnis populus, Amen.

CAP. XXVIII.

ET erit si obediens obedieris verbo domini Dei tui, vt custodias & facias omnia præcepta eius quæ ego præcipio tibi hodie, ponet te dominus
1 Deus tuus excelsum super omnes populos terræ: 2 Et venient super te omnes benedictiones istæ, & apprehendent te, si obedieris ver-
3 bo domini Dei tui. 3 Benedictus tu in ciuitate, & benedictus tu in agro. 4 Benedicta generatio ventris tui, & fructus terræ
4 tuæ, & generatio iumentorum tuorum, boues armentorum tuorum, & greges ouium tuarum. 5 Benedictum canistrum tuum, & panaria tua.
6 Benedictus tu cùm ingredieris, & benedictus tu cùm egredieris. 7 Dabit Dominus inimicos tuos qui consurgent aduersum te, con-
fractos coram te. Per vnam viam egredientur ad te, & per septem vias fugient à facie tua. 8 Mandabit Dominus ad te benedictionem
in cellariis tuis, & in omnibus ad quæ extenderis manum tuam; & benedicet tibi in terra quam dominus Deus tuus dabit tibi.
9 Constituet te dominus sibi in populum sanctum, sicut iurauit tibi, si custodieris præcepta domini Dei tui, & ambulaueris in viis quæ rectæ
10 sunt coram eo. 10 Et videbunt omnes populi terræ quòd nomen Domini inuocatum est super te: & timebunt te.
11 Et abundare te faciet Dominus in bono in generatione ventris tui, & in generatione iumentorum tuorum, & in fructu terræ tuæ super terra
pro qua iurauit Dominus patribus tuis, vt daret eam tibi.

תרגום אונקלוס

22 לֵית דְּיִשְׁכַּב עִם אֲחָתֵיהּ בַּת אֲבוּהִי אוֹ בַת אִמֵּיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃ 23 לֵית דְּיִשְׁכַּב עִם חֲמוֹתֵיהּ וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃
24 לֵית דְּיִמְחֵי חַבְרֵיהּ בְּסִתְרָא וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃ 25 לֵית דְּקָבֵיל שׁוּחְדָּא לְמִקְטַל נַפְשׁ דָּם זַכָּאי וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃ 26 לֵית דְּלָא
יְקַיֵּים יָת פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא הָדָא לְמֶעְבַּד יָתְהוֹן וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן׃

כח

1 וְיְהֵי אִם קַבָּלָא תְּקַבֵּל בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדָהּי דַּאֲנָא
מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵּין וְיִתְּנִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ עִלָּאָה עַל כָּל עַמְמֵי אַרְעָא׃ 2 וְייֵיתוֹן עֲלָךְ כָּל בִּרְכָתָא הָאִלֵּין וְיִדְבְּקִנָּךְ אֲרֵי תְּקַבֵּל בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ׃
3 בְּרִיךְ אַתְּ בְּקִרְתָּא וּבְרִיךְ אַתְּ בְּחַקְלָא׃ 4 בְּרִיךְ עֻלָּא דְּכַרְסָךְ וְאִבָּא דְּאַרְעָךְ וְעֻלָּא דְּבָעִירָךְ בְּקָרֵי תּוֹרָךְ וְעָדְרֵי עָנָךְ׃ 5 בְּרִיךְ
סַלָּךְ וְאָצְוָתָךְ׃ 6 בְּרִיךְ אַתְּ בְּמֵיעָלָךְ וּבְרִיךְ אַתְּ בְּמִפְּקָךְ׃ 7 יִתֵּן יְיָ יָת בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ דְּקָיְמִין עֲלָךְ תְּבִירִין קֳדָמָךְ בְּאוֹרְחָא חַד
יִפְּקוּן לְוָתָךְ וּבְשִׁבְעָה אוֹרְחִין יֶעֱרְקוּן מִן קֳדָמָךְ׃ 8 יְפַקֵּד יְיָ עִמָּךְ יָת בִּרְכָתָא בְּאוֹצָרָךְ וּבְכֹל אוּשְׁטַת יְדָךְ וִיבָרְכִנָּךְ בְּאַרְעָא דַּייָ אֱלָהָךְ
לָךְ׃ 9 יְקִימִנָּךְ יְיָ לֵיהּ לְעַם קְדִישׁ כְּמָא דְקַיֶּים לָךְ אֲרֵי תִּטַּר יָת פִּקּוּדַיָּא דַּייָ אֱלָהָךְ וְתֶהָךְ בְּאָרְחָן דְּקָנְקִין קֳדָמוֹהִי׃ 10 וְיִחְזוֹן כָּל עַמְמֵי
אַרְעָא אֲרֵי שְׁמָא דַּייָ אִתְקְרֵי עֲלָךְ וְיִדְחֲלִין מִנָּךְ׃ 11 וְיוֹתְרִינָּךְ יְיָ לְטָבָא בְּוֻלְדָא דִכְעִירָךְ וּבְוֻלְדָא דִבְעִירָךְ וּבְאִבָּא דְאַרְעָךְ עַל אַרְעָא דְקַיֶּים
לַאֲבָהָתָךְ לְמִתַּן לָךְ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

12 יִפְתַּח יְהוָה לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת
הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וְלִבָּרֵךְ אֶת
כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא
13 תִלְוֶה: ס וְנָתַנְךָ יְהוָה לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ
רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה כִּי תִשְׁמַע אֶל מִצְוֹת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לִשְׁמֹר
14 וְלַעֲשׂוֹת: ס וְלֹא תָסוּר מִכָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם יָמִין וּשְׂמֹאול לָלֶכֶת
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָעָבְדָם:
15 ס וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה
16 וְהִשִּׂיגוּךָ: ס אָרוּר אַתָּה בָּעִיר וְאָרוּר אַתָּה
17 בַּשָּׂדֶה: ס אָרוּר טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ: ס אָרוּר
18 פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת
19 צֹאנֶךָ: ס אָרוּר אַתָּה בְּבֹאֶךָ וְאָרוּר אַתָּה בְּצֵאתֶךָ:
20 ס יְשַׁלַּח יְהוָה בְּךָ אֶת הַמְאֵרָה אֶת הַמְהוּמָה
וְאֶת הַמִּגְעָרֶת בְּכֹל מִשְׁלַח יָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
עַד הִשָּׁמְדְךָ וְעַד אֲבָדְךָ מַהֵר מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֶיךָ
21 אֲשֶׁר עֲזַבְתָּנִי: ס יַדְבֵּק יְהוָה בְּךָ אֶת הַדָּבֶר
עַד כַּלֹּתוֹ אֹתְךָ מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה בָּא שָׁמָּה
22 לְרִשְׁתָּהּ: ס יַכְּכָה יְהוָה בַּשַּׁחֶפֶת וּבַקַּדַּחַת
וּבַדַּלֶּקֶת וּבַחַרְחֻר וּבַחֶרֶב וּבַשִּׁדָּפוֹן וּבִירַקּוֹן וְרָדְפוּךָ
23 עַד אָבְדֶךָ: ס וְהָיוּ שָׁמֶיךָ אֲשֶׁר עַל רֹאשְׁךָ
נְחֹשֶׁת וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר תַּחְתֶּיךָ בַּרְזֶל:
24 ס יִתֵּן יְהוָה אֶת מְטַר אַרְצְךָ אָבָק וְעָפָר מִן הַשָּׁמַיִם
25 יֵרֵד עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ: ס יִתֶּנְךָ יְהוָה נָגָף לִפְנֵי
אֹיְבֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֶחָד תֵּצֵא אֵלָיו וּבְשִׁבְעָה דְרָכִים
תָּנוּס לְפָנָיו וְהָיִיתָ לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת
הָאָרֶץ:

12 * Aperiet Dominus thesaurum suum optimum cælum, vt tribuat pluuiam terræ tuę in tempore suo, benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. & fœnerabis gentibus multis, & ipse à nullo fœnus accipies. * Constituet te dominus Deus tuus in caput, & non Sup.27.a
B in caudam: & eris semper suprà, & non subter: si tamen audieris mandata domini Dei tui quæ ego præcipio tibi hodie, & custodieris
14 & feceris, * ac non declinaueris ab eis, nec ad dexteram nec ad sinistram; nec secutus fueris Iosue.23. Malach.4.
15 deos alienos neque colueris eos. * Quod si audire nolueris vocem domini Dei tui, vt custodias & facias omnia mandata eius & cæremonias quas ego præcipio tibi hodie, venient
16 super te omnes maledictiones istę & apprehédent te. * Maledictus eris in ciuitate, male-
17 dictus in agro. * Maledictum horreum tuum, & maledictæ reliquiæ tuæ.
18 * Maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta boum tuorum, & greges ouium tuarum.
19 * Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens.
20 * Mittet Dominus super te famem & esuriem, & increpationé in omnia opera tua quę tu facies, donec conterat te & perdat velociter, propter adinuentiones tuas pessimas in quibus reliquisti me.
21 * Adiungat tibi Dominus pestilentiam, donec consumat te de terra ad quam ingredieris possidendam.
22 * Percutiat te Dominus egestate, febri & frigore, ardore & æstu, & aëre corrupto ac rubigine, & persequentur donec pereas.
23 * Sit cælum quod super te est, æneum; & terra quam calcas, ferrea.
24 * Det Dominus imbrem terræ tuæ puluerem: & de cęlo descendat super te cinis, donec
C conteraris.
25 * Tradet te Dominus corruentem ante hostes tuos: & per vnam viam egrediaris contra eos, & per septem fugias; & dispergaris per omnia regna terræ.

תרגום אונקלוס

12 יִפְתַּח יְיָ לָךְ יָת אוֹצָרֵיהּ טָבָא יָת שְׁמַיָּא לְמִתַּן מְטַר אַרְעָךְ בְּעִדָּנֵיהּ וּלְבָרְכָא יָת כָּל עוֹבָדֵי יְדָךְ וְתִזְוִף לְעַמְמִין סַגִּיאִין וְאַתְּ לָא תִזּוֹף׃
13 וְיִתְּנִנָּךְ יְיָ לְקָדְמָא וְלָא לְדֵיבָרָא וְתֶהֵי לְעֵילָּא וְלָא תֶהֵי לְתַחְתָּא אֲרֵי תְּקַבֵּיל לְפִקּוּדַיָּא דַיְיָ אֱלָהָךְ דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין לְמֶעְבַּד׃
14 וְלָא תְסְטֵי מִכֹּל פִּתְגָמַיָּא דַּאֲנָא מְפַקֵּד יָתְכוֹן יוֹמָא דֵין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לְמֶהָךְ בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא לְמִפְלְחִינוּן׃
15 וִיהֵי אִם לָא תְקַבֵּל מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין וְיֵיתוֹן עֲלָךְ כָּל לִוָּטַיָּא הָאִלֵּין וְיִדְבְּקוּנָךְ׃
16 לִיט אַתְּ בְּקִרְתָּא וְלִיט אַתְּ בְּחַקְלָא׃
17 לִיט מַלָּךְ דְּמָעָךְ וְאֵיבֶא דְּאָרְעָךְ כַּרְעֵי תּוֹרָךְ וְעִדְרֵי עָנָךְ׃
18 לִיט אַתְּ בְּמֵעָלָּךְ וְלִיט אַתְּ בְּמִפְּקָךְ׃
19 יְתֵיב יְיָ בָּךְ יָת מְאֵרָה יָת הְמָמָה וְיָת מְגָעַרְתָּא בְּכֹל מִשְׁלַח יְדָךְ דְּתַעְבֵּיד עַד דְּתִשְׁתֵּצֵי וְעַד דְּתֵיבַד בְּפִרְיַע עוֹבָדָךְ דְּשֵׁבַקְתָּנִי לְרַחֲלָתִי׃
20 יַדְבֵּק יְיָ בָּךְ יָת מוֹתָנָא עַד דְּיִשֵּׁצִי יָתָךְ מֵעַל אַרְעָא דְּאַתְּ עָלַיל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ׃
21 יְוַדְּפִנָּךְ עַד דְּתֵיבַד׃
22 יְהֵכִּנָּךְ שְׁכִיבָא וְדַלְקָתָא וְקַדַּחְתָּא וְחַרְחוּרָא וּבְחַרְבָּא וּבְשִׁדָּפוֹנָא וּבִירָקוֹנָא וְיִרְדְּפוּנָךְ עַד דְּתֵיבַד׃
23 וִיהוֹן שְׁמַיָּא דְּעַלְּוֵי רֵאשָׁךְ חֲמִינִין כְּנְחָשָׁא וְאַרְעָא דְּתְחוֹתָךְ חְקִיקָא כְּפַרְזְלָא׃
24 יִתֵּן יְיָ יָת מְטַר אַרְעָךְ אַבְקָא וְעָפְרָא מִן שְׁמַיָּא יְהוֹן עֲלָךְ עַד דְּתִשְׁתֵּצֵי׃
25 יִתְּנִנָּךְ יְיָ תְּבִיר קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבָךְ בְּאוֹרְחָא חַד תִּפּוֹק לְוָתֵיהּ וּבְשִׁבְעָא אוֹרְחִין תְּעָרוֹק מִן קֳדָמוֹהִי וּתְהֵי לְזַעוּ לְכֹל
מַלְכוּתָא אַרְעָא׃

12 * ἀνοίξαι σοι κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθὸν τὸν οὐρανόν, δοῦναι τὸν ὑετὸν τῇ γῇ σου ἐν καιρῷ αὐτοῦ· εὐλογήσαι πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, καὶ δανιεῖς ἔθνεσι πολλοῖς, σὺ δὲ
13 οὐ δανιῇ. * καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν πολλῶν, σοῦ δὲ οὐκ ἄρξουσιν. καταστήσαι σε κύριος ὁ θεός σου εἰς κεφαλήν, καὶ μὴ εἰς οὐράν. καὶ ἔσῃ ὑπερανω, καὶ οὐκ ἔσῃ ὑποκάτω, ἐὰν εἰσακούσῃς τῶν ἐντολῶν κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, φυλάσσειν καὶ ποιεῖν.
14 * οὐ παραβήσῃ ἀπὸ παντὸς τῶν λόγων, ὧν ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, δεξιὰ ἢ ἀριστερά, πορεύεσθαι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, λατρεύειν αὐτοῖς.
15 * καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ πᾶσαι αἱ κατάραι αὗται, καὶ καταλήψονταί σε.
16 * ἐπικατάρατος σὺ ἐν πόλει, καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν ἀγρῷ.
17 * ἐπικατάρατοι αἱ ἀποθῆκαί σου, καὶ τὰ ἐγκατάλειμμά σου.
18 * ἐπικατάρατα τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου, καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου, καὶ τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου, καὶ τὰ ποίμνια τῶν προ-
19 βάτων σου. * ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῇ εἰσπορεύεσθαί σε, καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῇ ἐκπορεύεσθαί σε.
20 * ἐξαποστείλαι κύριος σοὶ τὸν οἶδοιδν καὶ τὴν ἐκλυμίαν καὶ τὸν ἀνάλωσιν ἐπὶ πάντα ἃ ἐὰν ἐπιβαλεῖς τὸν χεῖρά σου, ὅσα ἂν ποιῇς, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε, καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε
21 ἐν τάχει διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματά σου, διότι ἐγκατέλι-
22 πές με. * προσκολλήσαι κύριος εἰς σὲ θανάτον, ἕως ἂν ἐξαναλώσῃ σε ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἣν σὺ εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονο-
23 μῆσαι αὐτήν. * πατάξαι σε κύριος ἀπορίᾳ, καὶ πυρετῷ, καὶ ῥίγει, καὶ ἐρεθισμῷ, καὶ φόνῳ, καὶ ἀνεμοφθορίᾳ, καὶ τῇ ἀ-
24 χρᾳ, καὶ καταδιώξονταί σε ἕως ἂν ἀπολέσωσί σε.
* καὶ ἔσται σοι ὁ οὐρανὸς ὁ ὑπὲρ κεφαλῆς σου χαλκοῦς, καὶ ἡ γῆ ἡ ὑποκάτω σου σιδηρᾶ.
25 * δώῃ κύριος τὸν ὑετὸν τῆς γῆς σου κονιορτόν, καὶ χοῦς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβήσεται ἐπὶ σέ, ἕως ἂν ἐκτείψῃ σε, καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε.
26 * δώῃ σε κύριος πεσεῖν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σου. ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐξελεύσῃ πρὸς αὐτούς, καὶ ἐν ἑπτὰ ὁδοῖς φεύξῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἔσῃ ἐν διασπορᾷ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Aperiet Dominus tibi thesaurum suum optimum cælum, vt tribuat pluuiam terræ tuæ in tempore suo, & vt benedicat cunctis operibus manuum tuarum: & mutuabis populis multis, tu autem non accipies mutuum. 13 Et faciet te Dominus fortem, & non infirmum: & eris semper superior, & non inferior, si obedieris præceptis domini Dei tui, quæ ego præcipio tibi hodie, vt custodias & vt facias ea: 14 Vt non declines ab omnibus verbis quæ ego præcipio tibi hodie ad dexteram neque ad sinistram: neque ambules post idola populorum, nec seruias eis. 15 Si autem non obedieris verbo domini Dei tui, vt custodias & facias omnia præcepta eius, & mandata eius quæ ego præcipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. 16 Maledictus tu in ciuitate, & maledictus tu in agro. 17 Maledicta generatio ventris tui, & maledicta horreatua, & reliquiæ tuæ. 18 Maledicti fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenta boum tuorum, & greges ouium tuarum. 19 Maledictus tu cùm ingredieris, & maledictus tu cùm egredieris. 20 Immittet Dominus in te maledictionem, & increpationem in omnibus ad quæ extenderis manum tuam, & quæ operatus fueris, donec conteras te & perdat velociter propter malitiam operum tuorum in quibus dereliquisti timorem meum. 21 Adiungat Dominus in te mortem, donec consumat te de terra ad quam tu ingrederis illuc possidendam illam. 22 Percutiat te Dominus egestate, & febri, & incendio, & siccitate, & gladio, & aëre corrupto, & rubigine, & persequentur te donec pereas. 23 Et erunt cæli qui sunt super caput tuum fortes quasi æneiet non deducant pluuiam: & terra quæ est subter te, erit fortis sicut ferrum, ne faciat fructus. 24 Dabit Dominus pluuiam terræ tuæ fauillam & puluerem: de cælis descendet super te, donec disperdat te. 25 Et eruntcæli qui sunt super caput tuum fortes quasi æneiet non deducant pluuiam: & terra quæ est subter te, erit fortis sicut ferrum, ne faciat fructus. 26 Dabit Dominus pluuiam terræ tuæ fauillam & puluerem: de cælis descendet super te, donec disperdat te. 27 Tradet te Dominus confractum in conspectu inimicorum tuorum. per viam vnam egredieris in eos, & per septem vias fugies à facie eorum; & eris in commotionem omnibus regnis terræ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְהָיְתָה נִבְלָתְךָ לְמַאֲכָל לְכָל־עוֹף הַשָּׁמַיִם 26
וְלִבְהֵמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחֲרִיד׃ יַכְּךָ יְהוָה 27
בִּשְׁחִין מִצְרַיִם וּבַעֳפָלִים וּבְגָרָב וּבְחֶרֶס אֲשֶׁר לֹא
תוּכַל לְהֵרָפֵא׃ יַכְּךָ יְהוָה בְּשִׁגָּעוֹן 28
וּבְעִוָּרוֹן וּבְתִמְהוֹן לֵבָב׃ וְהָיִיתָ מְמַשֵּׁשׁ בַּצָּהֳרַיִם 29
כַּאֲשֶׁר יְמַשֵּׁשׁ הָעִוֵּר בָּאֲפֵלָה וְלֹא תַצְלִיחַ אֶת־
דְּרָכֶיךָ וְהָיִיתָ אַךְ עָשׁוּק וְגָזוּל כָּל־הַיָּמִים וְאֵין
מוֹשִׁיעַ׃ אִשָּׁה תְאָרֵשׂ וְאִישׁ אַחֵר יִשְׁגָּלֶנָּה 30
בַּיִת תִּבְנֶה וְלֹא־תֵשֵׁב בּוֹ כֶּרֶם תִּטַּע וְלֹא תְחַלְלֶנּוּ׃
שׁוֹרְךָ טָבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֲמֹרְךָ 31
גָּזוּל מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא יָשׁוּב לָךְ צֹאנְךָ נְתֻנוֹת לְאֹיְבֶיךָ
וְאֵין לְךָ מוֹשִׁיעַ׃ בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ נְתֻנִים 32
לְעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ רֹאוֹת וְכָלוֹת אֲלֵיהֶם כָּל־
הַיּוֹם וְאֵין לְאֵל יָדֶךָ׃ פְּרִי אַדְמָתְךָ וְכָל־יְגִיעֲךָ 33
יֹאכַל עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְהָיִיתָ רַק עָשׁוּק וְרָצוּץ
כָּל־הַיָּמִים׃ וְהָיִיתָ מְשֻׁגָּע מִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ 34
אֲשֶׁר תִּרְאֶה׃ יַכְּךָ יְהוָה בְּשִׁחִין רָע 35
עַל־הַבִּרְכַּיִם וְעַל־הַשֹּׁקַיִם אֲשֶׁר לֹא־תוּכַל
לְהֵרָפֵא מִכַּף רַגְלְךָ וְעַד קָדְקֳדֶךָ׃
יוֹלֵךְ יְהוָה אֹתְךָ וְאֶת־מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תָּקִים עָלֶיךָ 36
אֶל־גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ וְעָבַדְתָּ שָׁם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וָאָבֶן׃ וְהָיִיתָ לְשַׁמָּה 37
לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכֹל הָעַמִּים אֲשֶׁר־יְנַהֲגְךָ יְהוָה
שָׁמָּה׃ זֶרַע רַב תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה וּמְעַט תֹּאסֹף 38
כִּי־יְחַסְּלֶנּוּ הָאַרְבֶּה׃ כְּרָמִים תִּטַּע וְעָבָדְתָּ 39
וְיַיִן לֹא־תִשְׁתֶּה וְלֹא תֹאגֹר כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתֹּלָעַת׃
זֵיתִים יִהְיוּ לְךָ בְּכָל־גְּבוּלֶךָ וְשֶׁמֶן לֹא תָסוּךְ כִּי 40
יִשֶּׁל זֵיתֶךָ׃ בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ 41
לָךְ כִּי יֵלְכוּ בַשֶּׁבִי׃ כָּל־עֵצְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ יְיָרֵשׁ 42
הַצְלָצַל׃

26 Sitéque cadauer tuum in escam cunctis vo
latilibus cæli & bestiis terræ, & non sit qui ab-
27 igat. Percutiat te Dominus vlcere Ægypti,
& partem corporis per quam stercora dige-
runtur, scabie quoque & prurigine, ita vt cu-
28 rari nequeas. Percutiat te Dominus
amentia & cæcitate ac furore mentis:
29 Et palpes in meridie, sicut palpare solet cæ-
cus in tenebris, & non dirigas vias tuas. Omni-
que tempore calumniam sustineas, & oppri
maris violentia, nec habeas qui liberet te.
30 Vxorem accipias, & alius dormiat cum ea:
domum ædifices, & non habites in ea: plan-
31 tes vineam, & non vindemies eam. Bos tuus
immoletur coram te, & non comedas ex eo. a-
sinus tuus rapiatur in conspectu tuo, & non
reddatur tibi. oues tuæ dentur inimicis tuis,
32 & non sit qui te adiuuet. Filij tui & filiæ
D tuæ tradantur alteri populo videntibus ocu-
lis tuis, & deficientibus ad conspectum eorum
tota die, & non sit fortitudo in manu tua.
33 Fructus terræ tuæ & omnes labores tuos
comedat populus quem ignoras. & sis semper
calumniam sustinens & oppressus cunctis die-
34 bus: Et stupens ad terrorem eorum quæ vi-
35 debunt oculi tui. Percutiat te Dominus
vlcere pessimo in genibus & in suris, sanariq;
non possis à planta pedis vsque ad verticem
36 tuum. Ducetque te Dominus & regem
tuum quem cõstitues super te in gentẽ quam
ignoras tu & patres tui: & seruies ibi diis alie-
37 nis, ligno & lapidi: Et eris perditus in pro-
uerbium ac fabulâ omnibus populis ad quos
38 te introduxerit Dominus. Sementem mul-
tam iacies in terram, & modicum congrega-
bis, quia locustæ deuorabunt omnia.
39 Vineam plantabis & fodies, & vinum non
bibes, nec colliges ex ea quippiam, quoniam
40 vastabitur vermibus. Oliuas habebis in
omnibus terminis tuis, & non vngêris oleo,
41 quia defluent & deperibunt. Filios genera-
bis & filias, & non fruêris eis; quoniam ducé-
42 tur in captiuitatem. Omnes arbores tuas Lxxdic. Aqu.
& fruges terræ tuæ rubigo consumet.

תרגום אונקלוס

26 והֲוַי נִבְלָתֵךְ מַשְׁגְּרָא לְמֵיכַל לְכָל עוֹפָא דִשְׁמַיָּא וְלִבְעִירָא דְאַרְעָא וְלֵית דְּמַנְיָד׃ 27 יִמְחִינָךְ יְיָ בְּשִׁחְנָא דְמִצְרָאֵי וּבְטְחוֹרֵי
וּבְגַרְבָּא וּבְחַרְס דְּלָא תִיכוֹל לְאִתְסָאָה׃ 28 יִמְחִינָךְ יְיָ בְּטִשְׁטוּתָא וּבְסַמָּאוּתָא וּבְשָׁעְתְּמוּרְתָּא לִבָּא׃ 29 וְתֶהֵי מְמַשֵּׁשׁ
כְּטַחֲרָא דְּמְשַׁשׁ עִוַּרְתָּא בְּקַבְלָא וְלָא תֵיתֵי לְאוֹרַח טוּבָךְ וְתֶהֵי אוֹרַח טוּבָךְ וְאַנָּיס כָּל יוֹמַיָּא וְלֵית דְּפָרִיק׃ 30 אִתְּתָא תְּרָסִ
וּגְבַר אָחֳרָן יִשְׁכְּבִינַהּ בֵּיהָא חֲבֵי וְלָא תְחֵיב בֵּיהּ כַּרְמָא תִנְצַב וְלָא תְחַלְלִינֵיהּ׃ 31 תּוֹרָךְ יְהֵי נְכִיס לְעֵינָךְ וְלָא תֵיכוֹל מִינֵיהּ חֲמָרָךְ יְהֵי
אֲנִיס מִן קֳדָמָךְ וְלָא יְהוֹב לָךְ עָבָךְ יְהוֹן מְסִירִין לְבַעֲלֵי דְבָבָךְ וְלֵית לָךְ פְּרִיק׃ 32 בְּנָךְ וּבְנָתָךְ מְסִירִין לְעַם אָחֳרָן וְעֵינָךְ חָזָאן
וְיִסְּפוּן כְּלִלְתָּן כָּל יוֹמָא וְלֵית חֵילָא בִּידָךְ׃ 33 אִבָּא דְאַרְעָךְ וְכָל לֵיאוּתָךְ יֵאכוֹל עַם דְּלָא יְדַעְתָּא וְתֶהֵי לְחוֹד עָשִׁיק וְרָצִיץ כָּל
יוֹמָיָא׃ 34 וְתֶהֵי מְשֻׁתֵּטֵי מֵחֱזוֹ עֵינָיךְ דְּתֶחֱזֵי׃ 35 יִמְחִינָךְ יְיָ בְּשִׁחְנָא בִּישָׁא עַל רְכוּבַיִן וְעַל שָׁקַיִן דְּלָא תֵיכוֹל
לְאִתְסָאָה מִפַּרְסַת רַגְלָךְ וְעַד מוֹחָאךְ׃ 36 יְגֵלֵי יְיָ יָתָךְ וְיָת מַלְכָּךְ דְּתָקִים עֲלָךְ לְעַמָּא דְּלָא יְדַעְתָּא אַתְּ וַאֲבָהָתָךְ וְתִפְלַח תַּמָּן
לְטָעֳיָן אָחֳרָנִין עֵיסָא וְאַבְנָא׃ 37 וּתְהֵי לְצַוְוחָא לְמֵיתַל וּלְשׁוּעֲיָא בְּכֹל עַמְמַיָּא דִּתְבוֹק יְיָ לְתַמָּן׃ 38 זַרְעָא סַגִּי תִּפֵּיק
לְחַקְלָא וּתְעִיר הֲכַנִּישׁ אֲרֵי יְחַסְּלִינֵיהּ גוּבָאָה׃ 39 כַּרְמִין תְּנַצֵּיב וְתִפְלַח וְחַמְרָא לָא תִשְׁתֵּי וְלָא תְכַנּוֹשׁ אֲרֵי תְּכַלִּינֵיהּ הוּלְעָמָא׃
זֵיתִין יְהוֹן לָךְ בְּכָל תְּחוּמָךְ וּמִשְׁחָא לָא תְשׁוּף אֲרֵי יְתֵרִין זֵיתָךְ׃ 40 בְּנִין וּבְנָן תֵּלֵיד וְלָא יְהוֹן לָךְ אֲרֵי יֵהָכְמָן בְּשִׁבְיָא׃
כָּל אִילָנָךְ וְאִבָּא דְאַרְעָךְ יְתָרִיךְ סְקָאָה׃ 41 42

Et erunt cadauera vestra esca volatilibus cæli, 26
& bestiis terræ, & non erit qui abigat.
Percutiat te Dominus in vlcere Ægyptiorum 27
in natibus, & scabie agresti, & prurigine, ita vt non
queas tu curari. Percutiat te Dominus a- 28
mentia, & cæcitate, & furore mentis:
Et eris palpans in meridie, sicut palparet cæcus 29
in tenebris. & non diriget vias tuas. & eris tunc
iniuriam sustinens & qui violentia opprimaris om-
nibus diebus, et non erit tibi qui auxilietur.
Vxorem accipies, & vir alius habebit eam: 30
domum ædificabis, & alter habitabit in ea: vineam
plantabis, & non vindemiabis eam.
Vitulus tuus mactatus coram te, & non come- 31
des ex eo. asinus tuus raptus à te, & non reddetur
tibi. oues tuæ datæ inimicis tuis, et non erit tibi ad-
iuuãs. filij tui & filiæ tuæ traditi genti alteri: & o- 32
culi tui videbunt deficientes in ipsos: & non poterit
manus tua. Fructus terræ tuæ, & omnes la- 33
bores tuos comedet gens, quam non cognoscis. & eris
calumniam sustinens & oppressus cunctis diebus:
Et eris stupidus propter visiones oculorum tuo- 34
rum quas videbis.
Percutiat te Dominus in vlcere malo in geni- 35
bus & in suris, ita vt non possis sanari tu à planta
pedum tuorum vsque ad verticem tuum.
Deducat Dominus te & principes tuos quos 36
constitues super te ipsum, in gentem quam non cog-
noscis tu & patres tui; & seruies ibi diis alienis, li-
gnis & lapidibus:
Et eris ibi in prouerbium & parabolam, et fa- 37
bulam in omnibus gentibus, ad quas introduxerit
te Dominus illuc.
Sementem multam iacies in campum, & mo- 38
dica congregabis, quia deuorabit ea locusta.
Vineam plantabis & operaberis, & vinum 39
non bibes, neque letaberis ex eo; quoniam deuorabit
ea vermis.
Oliuę erunt in omnibus terminis tuis, & oleo 40
non vngêris, quia defluet oliua tua.
Filios et filias generabis, et non erunt tibi; du- 41
centur enim in captiuitatem.
Omnia ligna tua, et fruges terræ tuę consumet 42
rubigo.

26 καὶ ἔσονται ⸀ὑμῶν αἱ νεκροὶ ὑμῶν κατάβρωμα τοῖς πετεινοῖς τ
οὐρανοῦ, καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποδιώκων.
27 παταξαι σε κύριος ἐν ἕλκει αἰγυπτίων ἐν τοῖς ἕδραις, καὶ
ψώρᾳ ἀγρίᾳ, καὶ κνήφῃ, ὥστε μὴ δυνασθαί σε ἰαθῆναι.
28 παταξαι σε κύριος ⸀ἀθυμηξία, καὶ ἀορασία, καὶ ὀκ-
29 φασει διανοίας. καὶ ἔσῃ ψηλαφῶν μεσημβρίας, ὡσεὶ
ψηλαφήσαι ὁ τυφλὸς ἐν τῷ σκότει. καὶ οὐκ εὐοδώσεις τὰς ὁδοὺς
σου, καὶ ἔσῃ πάντοτε ἀδικούμενος καὶ διαρπαζόμενος πάσας τὰς ἡ-
30 μέρας, καὶ οὐκ ἔσται σοι ὁ βοηθῶν. γυναῖκα λήψῃ, καὶ
ἄνθρωπος ἕτερος ἕξει αὐτήν· οἰκίαν οἰκοδομήσεις, καὶ ἕτερος οἰκήσει
ἐν αὐτῇ· ἀμπελῶνα φυτεύσεις, καὶ ⸀οὐ μὴ τρυγήσεις αὐτόν.
31 ὁ μόσχος σου ἐσφαγμένος ἐνώπιόν σου, καὶ ⸀οὐ φαγῇ ἐξ αὐ-
τοῦ· ὁ ὄνος σου ὑπ᾽ασμένος ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκ ἀποδοθήσεταί
32 σοι· τὰ πρόβατά σου δεδομένα τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ οὐκ ἔσται
σοι ὁ βοηθῶν. καὶ ⸀οἱ υἱοί σου καὶ αἱ θυγατέρες σου δεδομέ-
νοι ἔθνει ἑτέρῳ, καὶ ⸀οἱ ὀφθαλμοί σου ὁρῶντα σφακελίζοντες
εἰς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἰσχύσει ἡ χείρ σου.
33 τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς σου, καὶ πάντας τοὺς πόνους σου φά-
γεται ἔθνος, ὃ οὐκ ἐπίστασαι. καὶ ἔσῃ ἀδικούμενος καὶ τεθραυσ-
μένος πάσας τὰς ἡμέρας. καὶ ἔσῃ ⸀ἀθαμβὴς ἐπὶ
διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψῃ.
35 πατάξαι σε κύριος ἐν ἕλκει πονηρῷ ἐπὶ τὰ γόνατα καὶ
ἐπὶ τὰς κνήμας, ὥστε μὴ δυνασθῆναί σε ἰαθῆναι ἀπὸ ἰχνους τῶν
ποδῶν σου ἕως τῆς κορυφῆς σου.
36 ἀπαγάγοι κύριός ⸀σε καὶ τοὺς ἄρχοντάς σου ἃς ἂν κατα-
στήσῃς ἐπὶ σεαυτὸν, εἰς ἔθνος ὃ οὐκ ἐπίστασαι σὺ καὶ ⸀οἱ πατέ-
ρες σου, καὶ λατρεύσεις ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις, ξύλοις καὶ λίθοις·
37 καὶ ἔσῃ ἐκεῖ ἐν αἰνίγματι καὶ ἀφανισμῷ καὶ διηγήματι
ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγοι σε κύριος ⸀ἐκεῖ.
38 σπέρμα πολὺ ἐξοίσεις εἰς τὸ πεδίον, καὶ ὀλίγα εἰσοίσεις,
ὅτι κατέδε⸀ται αὐτὰ ἡ ἀκρίς.
39 ἀμπελῶνα φυτεύσῃς καὶ κατεργᾷ, καὶ οἶνον οὐ πίεσαι, οὐδὲ ἐυ-
φρανθήσῃ ἐξ αὐτοῦ, ὅτι κατα⸀φάγεται αὐτὰ ὁ σκώληξ.
40 ἐλαῖαι ἔσονταί ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις σου, καὶ ἔλαιον οὐ χρί-
σῃ, ὅτι ἐκρυήσε⸀ται ἡ ἐλαία σου.
41 υἱὸς καὶ θυγατέρας γεννήσῃς, καὶ οὐκ ἔσονταί σοι· ἀπε-
λεύσονται γὰρ ἐν αἰχμαλωσίᾳ.
42 πᾶ⸀σα τὰ ξύλα σου, καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου ἐξ-
αναλώσει ἡ ἐρυσίβη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et erit cadauer tuum proiectum in cibum omni volatili cæli & iumentis terræ; & non erit qui commoueat. 27 Percutiet te Dominus a-
minus vlcere pessimo Ægyptiorum, & hæmorrhoidis, & scabie, & prurigine sicca; ex quibus non poteris sanari. 28 Percutiet te Dominus amentia, & cæcitate, & conturbatione cordis. 29 Et eris palpans in meridie, sicut palpat cæcus in tenebris; & non proficies in via tua. & eris
vtique oppressus & vim patiens omnibus diebus, & non erit qui liberet te. 30 Mulierem despondebis, & vir alius cubabit cum ea: domum ædificabis, & non habitabis in ea: vineam plantabis, & non vindemiabis eam: 31 Bos tuus erit iugulatus ante oculos tuos, & non comedes ex eo: asinus tuus erit violenter raptus à facie tua, & non reuertetur ad te: oues tuæ erunt traditę inimicis tuis, & non erit qui saluet te,
33 Filij tui & filię tuæ tradentur populo alieno, & oculi tui videbunt, & deficient pro eis tota die, & non erit fortitudo in manu tua.
comedes ex eo: asinus tuus erit violenter raptus à facie tua, & non reuertetur ad te: oues tuæ erunt traditę inimicis tuis, & non erit qui saluet te,
34 Fructus terræ tuæ, & omnes labores tuos comedet populus quem non cognouisti: & eris semper calumniam sustinens & oppressus omnibus
35 Et eris stupens propter visionem oculorum tuorum quam videbis. 36 Percutiet te Dominus vlcere pessimo in genibus & in femoribus, ex quo non poteris sanari, à planta pedis tui & vsque ad cerebrum tuum. 37 Migrare te faciet Dominus, & regem
tuum quem constitues super te, ad populum quem ignoras tu & patres tui, & seruies ibi populis seruientibus idolis ligneis & lapideis.
38 Et eris in desolationem, & in prouerbium & in fabulam in omnibus populis ad quos transmigrare te faciet Dominus. 39 Vineas plantabis & 40 Sementem multam educes ad agrum, & parum congregabis; quoniam deuorabit eam locusta. 41 Oliuæ erunt tibi in omni termino tuo, & oleo non vn-
coles, & vinum non bibes nec colliges; quoniam comedet illud vermis. 42 Filios & filias generabis, & non erunt tibi, quoniam ibunt in captiuitatem.
gêris, quia defluent oliuæ tuæ.
43 Omnes arbores tuæ & fructum terræ tuæ consumet rubigo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

43 * חַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עָלֶיךָ מַעְלָה מַעְלָה וְאַתָּה תֵּרֵד מַטָּה מָטָּה׃
44 * הוּא יַלְוְךָ וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב׃
45 * וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדָפוּךָ וְהִשִּׂיגוּךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
46 לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּךְ׃ * וְהָיוּ בְךָ לְאוֹת
47 וּלְמוֹפֵת וּבְזַרְעֲךָ עַד־עוֹלָם׃ * תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־
עָבַדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב מֵרֹב כֹּל׃
48 * וְעָבַדְתָּ אֶת־אֹיְבֶיךָ אֲשֶׁר יְשַׁלְּחֶנּוּ יְהוָה בָּךְ
בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבְעֵירֹם וּבְחֹסֶר כֹּל וְנָתַן עֹל בַּרְזֶל עַל־
צַוָּארֶךָ עַד הַשְׁמִידוֹ אֹתָךְ׃ * יִשָּׂא יְהוָה עָלֶיךָ
גּוֹי מֵרָחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה הַנָּשֶׁר גּוֹי
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע לְשֹׁנוֹ׃ * גּוֹי עַז פָּנִים אֲשֶׁר לֹא
יִשָּׂא פָנִים לְזָקֵן וְנַעַר לֹא יְחֹן׃ * וְאָכַל פְּרִי בְהֶמְתְּךָ
וּפְרִי־אַדְמָתְךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ אֲשֶׁר לֹא־יַשְׁאִיר לְךָ דָּגָן
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר שְׁגַר־אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ עַד
הַאֲבִידוֹ אֹתָךְ׃ * וְהֵצַר לְךָ בְּכֹל שְׁעָרֶיךָ עַד
רֶדֶת חוֹמֹתֶיךָ הַגְּבֹהֹת וְהַבְּצֻרוֹת אֲשֶׁר אַתָּה
בֹטֵחַ בָּהֶן בְּכָל־אַרְצֶךָ וְהֵצַר לְךָ בְּכֹל שְׁעָרֶיךָ בְּכָל־
אַרְצְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ׃
53 * וְאָכַלְתָּ פְרִי־בִטְנְךָ בְּשַׂר בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן

43 * Aduena qui tecum versatur in terra, ascendet super te, eritque sublimior: tu autem descendes, & eris inferior. 44 * Ipse fœnerabit tibi, & tu non fœnerabis ei. ipse erit in caput, & tu eris in caudam. 45 * Et venient super te omnes maledictiones istæ, & persequentes apprehendent te, donec intereas: quia non audisti vocem domini Dei tui, nec seruasti mandata eius & ceremonias quas præcepit tibi.
46 * Et erunt in te signa atque prodigia & in semine tuo vsque in sempiternum: 47 * Eo quòd non seruieris domino Deo tuo in gaudio cordisque lætitia propter rerum omnium abundantiam: 48 * Seruies inimico tuo, quem emittet tibi Dominus in fame & siti, & nuditate & omni penuria; & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conterat.
49 * Adducet Dominus super te gentē de longinquo, & de extremis terræ finibus in similitudinem aquilæ volantis cum impetu, cuius linguam intelligere non possis; 50 * Gentem procacissimam, quæ non deferat seni, nec miserearur paruuli: 51 * Et deuoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terræ tuæ, donec intereas; & nō relinquat tibi triticum, vinum & oleum, armenta boum & greges ouiū, donec te disperdat, 52 * & conterat in cunctis vrbibus tuis, & destruantur muri tui firmi atque sublimes, in quibus habebas fiduciā in omni terra tua. obsideberis intra portas tuas in omni terra tua quā dabit tibi dominus Deus tuus:
53 * Et comedes fructum vteri tui, & carnes filiorum tuorum & filiarum tuarum quas dederit tibi dñs Deus tuus ī angustia & vastitate qua opprimet te hostis tuus. 54 * Homo delicatus in te & luxuriosus valdè inuidebit fratri suo, & vxori quę cubat in sinu suo: 55 * Ne det eis de carnibus filiorū suorū quas comedet: eo q̄ nihil aliud habeat in obsidione & penuria qua vastauerint te inimici tui intra oēs portas tuas.
56 * Tenera mulier & delicata quę sup terrā ingredi nō valebat, nec pedis vestigiū figere, ppter mollitiē & teneritudinē nimiā, inuidebit viro suo q̄ cubatī sinu eius sup filij & filię carnib⁹,

43 * Aduena qui est in te, ascendet super te suprà suprà, tu autem descendes infrà infrà. 44 * Hic fœnerabit tibi, tu autem huic non fœnerabis: hic erit in caput, tu autem eris in caudam. 45 * Et venient super te omnes maledictiones istæ, & persequentur te, & apprehendent te, donec interimat te, & donec perdat te: quia non audisti vocem domini Dei tui, vt serues mandata eius & iustificationes eius, quas præcepit tibi. 46 * Et erunt in te signa & prodigia & in semine tuo vsque in sempiternum:
47 * Eo quòd non seruieris domino Deo tuo in gaudio & in bono corde propter abundantiam omniū.
48 * Et seruies illic inimicis tuis, quos immittet Dominus super te in fame & siti, & in nuditate, & in penuria omnium: & imponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec conterat te. 49 * Adducet Dominus super te gentem de longinquo, de extremo terræ quasi impetu aquilæ, gentem cuius non intelliges vocem eius: 50 * Gentem impudentem facie, quæ non admirabitur faciem senioris, et iuuenis non miserebitur. 51 * Et deuorabit fœtus iumentorum tuorum, & fruges terræ tuæ, donec non relinquat tibi triticum, vinum, oleum, armenta boum tuorum, & greges ouium tuarum, donec disperdat te: 52 * Et conteret te in cunctis vrbibus tuis, donec destruantur muri tui sublimes & firmi, in quibus tu confisus es in eis in omni terra tua: et affliget te in omnibus vrbibus tuis, quas dedit tibi dominus Deus tuus. 53 * Et comedes fœtus vteri tui carnem filiorum tuorum & filiarum tuarum, quas dedit tibi dominus Deus tuus in angustia tua & in afflictione tua, qua afflget te hostis tuus.
54 * Tener in te & delicatus valdè inuidebit oculo suo fratri suo, & vxori quæ in sinu suo, & relictis filiis, qui relicti fuerint ei:
55 * Vt det vni eorum de carnibus filiorum suorum quos comedet, quia non relictum est ei quippiam in angustia & in afflictione qua afflixerint te inimici tui in omnibus vrbibus tuis.
56 * Et tenera in vobis & delicata valdè, cuius non experientiam accepit pes eius ingredi super terram propter molliciem & propter teneritudinem, inuidebit oculo suo viro suo qui in sinu eius, & filio & filiæ suæ:

43 * ὁ προσήλυτος ὃς ἐστιν ἐν σοί, ἀναβήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω ἄνω,
44 σὺ δὲ καταβήσῃ κάτω κάτω. * οὗτός σοι δανιεῖ, σὺ δὲ οὐ τούτῳ
οὐ δανιεῖς. οὗτος ἔσται εἰς κεφαλήν, σὺ δὲ ἔσῃ εἰς οὐράν.
45 * καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ πᾶσαι αἱ κατάραι αὗται, καὶ κατα-
λήμψονταί σε, καὶ καταλήψονταί σε, ἕως ἂν ὀλοθρεύσῃ σε,
καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε. ὅτι οὐκ εἰσήκουσας τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ
θεοῦ σου, τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα
46 αὐτοῦ, ὅσα ἐνετείλατό σοι. * καὶ ἔσῃ ἐν σοὶ σημεῖα καὶ τέρα-
47 τα καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἕως τοῦ αἰῶνος. * ἀνθ' ὧν οὐκ
ἐλατρεύσας κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐν ἀγαθῇ
48 καρδίᾳ διὰ τὴν πλῆθος πάντων. * καὶ λατρεύσεις ἐκεῖ τοῖς
ἐχθροῖς σου, οὓς ἐξαποστελεῖ κύριος ἐπὶ σὲ ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
καὶ ἐν γυμνότητι, καὶ ἐν ἐκλείψει πάντων. καὶ ἐπιθήσει κλοιὸν
σιδηροῦν ἐπὶ τὸν τράχηλόν σου, ἕως ἂν ὀλοθρεύσῃ σε.
49 * ἐπάξει κύριος ἐπὶ σὲ ἔθνος μακρόθεν ἀπ' ἐσχάτου τῆς
γῆς ὡσεὶ ὁρμημα ἀετοῦ, ἔθνος οὗ οὐκ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν αὐτοῦ·
50 * ἔθνος ἀναιδὲς προσώπου, ὅστις οὐ θαυμάζει πρόσωπον
51 πρεσβυτέρου, καὶ νέον οὐκ ἐλεήσει. * καὶ κατέδεται τὰ ἔκγο-
να τῶν κτηνῶν σου, καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου, ἕως μὴ κα-
ταλιπεῖν σοι σῖτον, οἶνον, ἔλαιον, βουκόλια βοῶν σου, καὶ τὰ
ποίμνια τῶν προβάτων σου, ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε·
52 * καὶ ἐκτρίψῃ σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου, ἕως ἂν κα-
θαιρεθῶσι τὰ τείχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ὀχυρά, ἐφ' οἷς σὺ πέ-
ποιθας ἐπ' αὐτοῖς ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου. καὶ θλίψει σε ἐν πά-
σαις ταῖς πόλεσί σου, αἷς ἔδωκέ σοι κύριος ὁ θεός σου.
53 * καὶ φαγῇ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου κρέα υἱῶν σου καὶ
θυγατέρων σου, ὅσας ἔδωκέ σοι κύριος ὁ θεός σου ἐν τῇ συοχῇ
σου καὶ ἐν τῇ θλίψει σου, ᾗ θλίψει σε ὁ ἐχθρός σου.
54 * ὁ ἁπαλὸς ἐν σοὶ καὶ ὁ τρυφερὸς σφόδρα βασκανεῖ τῷ
ὀφθαλμῷ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν γυναῖκα τὴν ἐν
κόλπῳ αὐτοῦ, καὶ τὰ καταλελειμμένα τέκνα, ἃ ἂν καταλει-
φθῇ αὐτῷ· 55 * ὥστε δοῦναι ἑνὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν σαρκῶν τῶν λε-
κνῶν αὐτοῦ, ὧν καταφάγεται διὰ τὸ μὴ καταλελεῖφθαι αὐτῷ
μηδὲν ἐν τῇ συοχωρίᾳ καὶ ἐν τῇ θλίψει, ᾗ αὐ θλίψωσίν σε οἱ
56 ἐχθροί σου ἐν πάσαις ταῖς πόλεσί σου. * καὶ ἡ ἁπαλὴ ἐν ὑ-
μῖν καὶ ἡ τρυφερὰ σφόδρα, ἥτις οὐκ ἐπείρασεν ἔλαβεν ὁ πὼς αὐτῆ
βαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν τρυφερότητα καὶ διὰ τὴν ἁπα-
λότητα, βασκανεῖ τῷ ὀφθαλμῷ αὐτῆς τὸν ἀνδρα αὐτῆς τὸν
ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς, καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς·

43 הוֹחֵב עָרֵל דִּי בֵינָךְ יְהֵי סַלִּיק עִיל מִינָךְ לְעֵילָּא וְאַתְּ תְּהֵי נְחִית לְתַחְתָּא׃ 44 הוּא יְזַפְּנִיךְ וְאַתְּ לָא תְזַפְּנִינֵיהּ הוּא
יְהֵי לְחַקִּיף וְאַתְּ תְּהֵי לְחַלָּשׁ׃ 45 וְיֵיתוֹן עֲלָךְ כָּל לְוָטַיָּא הָאִלֵּין וְיִרְדְּפִנָּךְ וְיַדְבְּקִנָּךְ עַד דְּהַשְׁתְּצֵךְ אֲרֵי לָא קַבֵּילְתָּא בְּמֵימְרָא דַּייָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר
פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי דְּפַקְּדָךְ׃ 46 וִיהוֹן בָּךְ לְאָתִין וּלְסוֹפְתִין וּבְבָנָךְ עַד עָלַם׃ 47 תְּלָף דִּי לָא פְלַחְתָּא קֳדָם יַיָ אֱלָהָךְ בְּחֶדְוָה וּבְקֹשִׁיטוּת
לִבָּא מִסַּגִּיאוּת כּוֹלָּא׃ 48 וְתִפְלַח יָת בַּעֲלֵי דְבָבָךְ דִּישַׁדַּר יְיָ בָּךְ בְּכַפְנָא וּבְעֶרְטִלָיוּתָא וּבְחֶסְרוּת כּוֹלָּא וְיִתֵּן נִיר פַּרְזְלָא עַל צִוָּארָךְ עַד
דִּישֵׁצֵי יָתָךְ׃ 49 יֵיתֵי יְיָ עֲלָךְ עַם מַרְחִיק מִסְּיָפֵי אַרְעָא כְּמָא דְיִשְׁתְּדֵי נִשְׁרָא עַם דְּלָא תְקַבֵּל לִישָׁנֵיהּ׃ 50 עַם תַּקִּיף אַפִּין דִּי לָא נְסִיב
אַפִּין לְסָבָא וְעֻלֵּם לָא יְרַחֵם׃ 51 וְיֵיכוֹל וְלָדֵי דִבְעִירָךְ וְאִיבָּא דְאַרְעָךְ עַד דְּהִשְׁתֵּצָךְ דִּי לָא יְשַׁיֵּר לָךְ עִיבוּרָא חֲמָרָא וּמִשְׁחָא בְּקָרֵי תּוֹרָךְ
וְעָדְרֵי עָנָךְ עַד דְּיוֹבֵיד יָתָךְ׃ 52 וְיֵעִיק לָךְ בְּכָל קִירָיִךְ עַד דְּכַבְּשׁ שׁוּרָךְ כַּרְיָכָתָא וְתִקִּיפָתָא דְאַתְּ רָחִיץ לְאִשְׁתֵּזָבָא בְּהוֹן בְּכָל אַרְעָא
וְיֵעִיק לָךְ בְּכָל קִירֵי אַרְעָךְ דִּי יְהַב לָךְ יְיָ אֱלָהָךְ׃ 53 וְתֵיכוֹל וְלָדֵי דְּבִטְנָךְ בִּשַּׂר בְּנָיִךְ וּבְנָתָיִךְ דִּי יְהַב לָךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּעִיצָּא
וּבְעָקָתָא דִּי יֵעִיק לָךְ סַנָּאָךְ׃ 54 גַּבְרָא דְרַכִּיךְ בָּךְ וְדִסְפַּנָּךְ לְאָחִיהּ מִבַּעֲשׁ עֵינֵיהּ בְּאִינְתּוֹהִי וּבְאָחֳרִית בְּנוֹהִי דְּיִשְׁתְּאַר׃
55 מִלְּמֶהֱוֵי לְחַד מִנְּהוֹן מִבִּשַּׂר בְּנוֹהִי דְּיֵיכוֹל מִדְּלָא אִישְׁתְּאַרְלֵיהּ כּוֹלָּא בְּעִיצָּא וּבְעָקָתָא דְיֵעִיק לָךְ סַנָּאָךְ בְּכָל קָרְיָךְ׃
56 דְּרַכִּיכָא בָךְ וְדִי לָא נְסָאַת רַגְלָהּ לְאִתְּחָתָא עַל אַרְעָא מִדְּפַנְקוּתָא וּמִדְּרַכִּיכוּ תִּבְעֵשׁ עֵינָהּ בְּגֶבֶר קֵינָהּ וּבְרָה
וּבְרָתָהּ׃

43 Aduena incircuncisus qui est in medio tui, ascendet super te superius, & tu descendes inferius. 44 Ipse mutuabit tibi, & tu non mutuabis ei: ipse erit fortis, & tu eris infirmus. 45 Et venient super te omnes maledictiones istæ, & perfequentur te, & apprehendent te, donec intereas: quoniam non obedisti verbo domini Dei tui, vt custodires præcepta eius & mandata eius quæ præcepi tibi. 46 Et erunt tibi
nec dispereas: quoniam non obedisti verbo domini Dei tui, vt custodires præcepta eius & mandata eius quæ præcepi tibi. 46 Et erunt tibi
in signa & in portenta & in filiis tuis vsque in seculum; 47 Eo quòd non seruieris coram domino Deo tuo in gaudio & in rectitudine cordis,
propter multitudinem omnium rerum: 48 Et seruies inimicis tuis, quos mittet Dominus in te in fame & in siti, & in nuditate & in penuria omnium rerum. & ponent iugum ferreum super ceruicem tuam, donec disperdant te. 49 Adducet Dominus super te populum de longinquo à finibus terræ, ficut volat aquila, populum cuius linguam non intelliges: 50 Populum impudentem facie, qui non accipit personam fenis, neque miseretur paruuli. 51 Et comedet fœtus iumentorum tuorum, & fructum terræ tuæ, donec consumat te: qui non relinquet tibi frumentum, vinum & oleum, nec vaccas boum tuorum, nec greges ouium tuarum, donec disperdat te. 52 Et angustiabit te in cunctis vrbibus tuis, donec subuertat muros tuos munitos & fortes, in quibus confidebas vt euaderes in eis in omni terra tua. & angustiabit te in cunctis vrbibus tuis, in omni terra tua quam dabit dominus Deus tuus tibi. 53 Et comedes fœtus ventris tui, & carnes filiorum tuorum & filiarum tuarum quas dederit tibi dominus Deus tuus in angustia & in afflictione qua angustiabit te inimicus tuus. 54 Vir tener in te &
delicatus valdè habebit oculum nequam contra frattem suum, & contra vxorem fœderis sui, & contra filium suum & filiam suam:
55 Ne det vni ex eis de carne filiorum suorum quos comedet, eo quòd nihil aliud ei remanserit in obsidione & in angustia qua angustiabit te
inimicus tuus in omnibus vrbibus tuis, 56 Quæ tenera est in te & delicata, quę non est experta ponere plantam pedis sui super terram propter delicias, habebit oculum nequam contra virum fœderis sui, & contra filium suum & filiam suam:

Universidad de Deusto
Biblioteca

57 * וּבְשִׁלְיָתָהּ הַיּוֹצֵאת מִבֵּין רַגְלֶיהָ וּבְבָנֶיהָ אֲשֶׁר
תֵּלֵד כִּי תֹאכְלֵם בְּחֹסֶר כֹּל בַּסֵּתֶר בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק
58 אֲשֶׁר יָצִיק לְךָ אֹיִבְךָ בִּשְׁעָרֶיךָ: * אִם לֹא תִשְׁמֹר
לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הָאֹת הַכְּתֻבִים
בַּסֵּפֶר הַזֶּה לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא
59 הַזֶּה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: * וְהִפְלָא יְהוָה
אֶת מַכֹּתְךָ וְאֶת מַכּוֹת זַרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלוֹת
60 וְנֶאֱמָנוֹת וְחֹלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים: * וְהֵשִׁיב
בְּךָ אֶת כָּל מַדְוֵה מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָגֹרְתָּ מִפְּנֵיהֶם
61 וְדָבְקוּ בָךְ: * גַּם כָּל חֳלִי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא
כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעְלֵם יְהוָה עָלֶיךָ
62 עַד הִשָּׁמְדֶךָ: * וְנִשְׁאַרְתֶּם בִּמְתֵי מְעָט תַּחַת
אֲשֶׁר הֱיִיתֶם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב כִּי לֹא שָׁמַעְתָּ
63 בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: * וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ
יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהֵיטִיב אֶתְכֶם וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם
כֵּן יָשִׂישׂ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וְלַהֲשְׁמִיד
אֶתְכֶם וְנִסַּחְתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה בָא
64 שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: * וְהֵפִיצְךָ יְהוָה בְּכָל הָעַמִּים
מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קְצֵה הָאָרֶץ וְעָבַדְתָּ שָׁם אֱלֹהִים
אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ אַתָּה וַאֲבֹתֶיךָ עֵץ וָאָבֶן:
65 * וּבַגּוֹיִם הָהֵם לֹא תַרְגִּיעַ וְלֹא יִהְיֶה מְנוֹחַ לְכַף
רַגְלֶךָ וְנָתַן יְהוָה לְךָ שָׁם לֵב רַגָּז וְכִלְיוֹן עֵינַיִם
66 וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ: * וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלָאִים לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ
לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ:
67 * בַּבֹּקֶר תֹּאמַר מִי יִתֵּן עֶרֶב וּבָעֶרֶב תֹּאמַר מִי יִתֵּן
בֹּקֶר מִפַּחַד לְבָבְךָ אֲשֶׁר תָּפְחָד וּמִמַּרְאֵה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר
68 תִּרְאֶה: * וְהֶשִׁיבְךָ יְהוָה מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת
בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא תֹסִיף עוֹד לִרְאֹתָהּ
וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם לְאֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין
קֹנֶה:

57 * Et illuuie ſecundinarum quæ egrediuntur de medio feminum eius, & ſuper liberis qui eadem hora nati ſunt. Comedent enim eos clàm propter rerum omnium penuriam, in obſidione & vaſtitate qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. 58 * Niſi cuſtodieris & feceris omnia verba legis huius quę ſcripta ſunt in hoc volumine, & timueris nomen eius glorioſum & terribile, hoc eſt, dominum 59 Deum tuum, * Augebit Dominus plagas tuas, & plagas ſeminis tui, plagas magnas & perſeuerantes, infirmitates peſsimas & perpetuas: 60 * Et conuertet in te omnes afflictiones Ægypti, quas timuiſti, & adhærebunt tibi. 61 * Inſuper & vniuerſos languores & plagas quæ nõ ſunt ſcriptæ in volumine legis huius, G inducet Dominus ſuper te, donec te cõterat. 62 * Et remanebitis pauci numero, qui priùs eratis ſicut aſtra cæli in multitudinem; quoniã non audiſtis vocem domini Dei veſtri. 63 * Et ſicut antè lætatus eſt Dominus ſuper vos, bene vobis faciens voſq́ue multiplicans, ſic lætabitur diſperdens vos atque ſubuertẽs, vt auferamini de terra ad quam ingredieris poſsidendam eam. 64 * Diſperget te Dominus in omnes populos, à ſummitate terræ vſque ad terminos eius: & ſeruies ibi diis alienis, quos & tu ignoras & patres tui, lignis & lapidibus. 65 * In gentibus quoque illis non quieſces, neque erit requies veſtigio pedis tui. Dabit enim tibi Dominus ibi cor pauidum, & deficientes oculos, & animam conſumptam mœrore: 66 * Et erit vita tua quaſi pendens ante te. timebis nocte & die, & non credes vitæ tuæ. 67 * Manè dices: Quis mihi det veſperum? & veſperè: Quis mihi det manè? propter cordis tui formidinem quã terreberis: & propter ea quæ tuis videbis oculis: 68 * Reducet te Dominus claſsibus in Ægyptum per viam, de qua dixit tibi, vt eam amplius non videres. ibi vendêris inimicis tuis in ſeruos & ancillas, & non erit qui emat.

57 * καὶ τὸ χόριον αὐτῆς τὸ ἐξελθὸν διὰ τῶν μηρῶν αὐτῆς, καὶ
τὰ τέκνον αὐτῆς ὁ δὺ τέκῃ. καταφάγεται γὰρ αὐτὰ διὰ τὴν
σὺδὲν πάντων κρυφῆ ἐν τῇ συνοχῇ καὶ ἐν τῇ θλίψει,
ᾗ θλίψει σε ὁ ἐχθρός σου ἐν ταῖς πολεσί σου.
58 * ἐὰν μὴ εἰσακούσητε ποιεῖν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου
τούτου, τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ βιβλίῳ τούτῳ, φοβεῖσθαι τὸ ὄνο-
μα τὸ ἔντιμον καὶ τὸ θαυμαστὸν τοῦτο, κύριον τὸν θεόν σου·
59 * καὶ μεγαλοξάσει κύριος τὰς πληγάς σου, καὶ τὰς πλη-
γὰς τοῦ σπέρματός σου, πληγὰς μεγάλας καὶ θαυμασάς,
60 καὶ νόσους πονηρὰς καὶ πιστάς· * καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ σὲ
πᾶσαν τὴν ὀδύνην αἰγύπτου τὴν πονηράν, ἣν διελαβὲς ἀ-
πὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ κολληθήσεταί σοι.
61 * καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ πᾶσαν πληγὴν τὴν μὴ γε-
γραμμένην, καὶ πᾶσαν γεγραμμένην ἐν τῇ βιβλίῳ
νόμου τούτου, ἐπάξει κύριος ἐπὶ σέ, ἕως ἂν ἐξολοθρεύσῃ σε·
62 * καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ὀλιγοστῷ βραχεῖ, ἀντ' ὧν ὅτι
ἦτε ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ εἰς πλῆθος, ὅτι οὐκ εἰσηκούσατε
τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.
63 * καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἠυφράνθη κύριος ἐφ' ὑμῖν εὐποιῆ-
σαι ὑμᾶς, καὶ πληθυναι ὑμᾶς, οὕτως εὐφρανθήσεται κύριος
ἐφ' ὑμῖν ἐξολοθρεῦσαι ὑμᾶς· καὶ ἐξαρθήσεσθε ἀπὸ τῆς γῆς
εἰς ἣν ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.
64 * καὶ διασπερεῖ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀπ'
ἄκρου τῆς γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς, καὶ δουλεύσεις ἐκεῖ θεοῖς ἑτέ-
ροις, ξύλοις καὶ λίθοις, οἷς οὐκ ἐπίστασθε καὶ οἱ πατέρες σου.
65 * ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει σε, κα-
ὶ μὴ ἡρέμησις τῷ ἴχνει τοῦ ποδός σου. καὶ δώσει σοι κύ-
ριος ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν, καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμούς,
καὶ ταπεινώσει ψυχήν.
66 * καὶ ἔσται ἡ ζωή σου κρεμαμένη ἀπέναντι τῶν ὀφθαλ-
μῶν σου. καὶ φοβηθήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ οὐ πιστεύσεις
67 τῇ ζωῇ σου. * τὸ πρωὶ ἐρεῖς, πῶς ἂν ἡμέρα γένοιτο ἑσπέρα· καὶ
τὸ ἑσπέρας ἐρεῖς, πῶς ἂν ἡμέρα γένοιτο πρωί; ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρ-
δίας σου, οὗ φοβηθήσῃ, καὶ ἀπὸ τῶν ὁραμάτων τῶν ὀφθαλ-
μῶν σου ὧν ὄψῃ.
68 * καὶ ἀποστρέψαι σε κύριος εἰς αἴγυπτον ἐν πλοίοις, καὶ ἐν
τῇ ὁδῷ ἣ εἶπα, ἵνα μηκέτι προσθῇς ἔτι ἰδεῖν αὐτήν. καὶ πραθήσε-
σθε ἐκεῖ τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ οὐκ
ἔσται ὁ κτώμενος.

57 * Et inteſtino ſuo egredienti per femina ſua, & filio ſuo quẽ pepererit: comedet enim eos propter penuriam omnium clam in angustia & in afflictione qua affliget te inimicus tuus in vrbibus tuis: 58 * Si non audieritis vt faciatis omnia verba legis huius, ſcripta in volumine hoc, vt timeatis nomen glorioſum & admirabile hoc, dominum Deum tuũ: 59 * Et admirabiles faciet Dominus plagas tuas, et plagas ſeminis tui, plagas magnas & mirabiles, & infirmitates malas & perpetuas. 60 * Et conuertet in te omnem afflictionem Ægypti malam, quam timuiſti à facie eorum, et adhærebunt in te. 61 * Et vniuerſum languorem, & omnem plagam non ſcriptam, & omnem ſcriptam in volumine legis huius, inducet Dominus ſuper te, donec conterat te. 62 * Et remanebitis in numero breui, eo quòd fuiſtis ſicut aſtra cæli in multitudinem: quoniam non audiſtis vocem domini Dei veſtri. 63 * Et erit ſicut lætatus eſt Dominus ſuper vos vt benefaceret vobis, & multiplicaret vos; ſic lætabitur Dominus ſuper vos vt diſperdat vos. et auferemini de terra ad quam vos ingredimini illuc poſsidendam eam. 64 * Et diſperget te dominus Deus tuus in omnes gentes, à ſummitate terræ vſque ad terminum terræ. & ſeruies illic diis alienis, lignis & lapidibus, quos non cognouerastu & patres tui. 65 * Sed & in gentibus illis non requiem dabit tibi, neque erit requies veſtigio pedis tui. & dabit tibi Dominus illic cor pauidum, & deficientes oculos, & liquescentem animam. 66 * Et erit vita tua ſuſpenſa coram oculis tuis. & timebis die & nocte, & non credes vitæ tuæ. 67 * Manè dices: Quomodo erit veſpera? & veſperè dices: Quomodo erit manè? propter formidinem cordis tui qua terreberis, & propter viſiones oculorum tuorum quas videbis. 68 * Et reducet te Dominus in Ægyptum in nauibus, & in via quam dixi, Non adiicietis vltrà videre eam. & vendemini ibi inimicis veſtris in ſeruos & ancillas, & non erit qui emat.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

תרגום אונקלוס

57 וּבְוָעַיר בְּנָתָא דְיִפְקָן מִנָּתָא וּבִבְנָתָא דְּהַלִּיד אֲרֵי יְהֵיכְלִינוּן בְּחַסִּירוּ כֹּולָּא בִּסְתִירָא וּבְעָקְתָא דְיָעִיק לָךְ סְנָאֵךְ בְּקִרְוָךְ׃
58 אִם לָא תִטַּר לְמֶעְבַּד יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא הָדֵין דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין לְמִדְחַל יָת שְׁמָא יְקִירָא דְּתֵיהָלָא הָדֵין יָת יְיָ אֱלָהָךְ׃
59 וְיַפְרֵישׁ יְיָ יָת מַחְתָּךְ וְיָת מַחְתָּא בְּנָךְ מַחַן סַגִּיאִין וְהֵימִנִין וּמְרָעִין בִּישִׁין וְהֵימָנִין׃ 60 וְיָתֵיב בָּךְ יָת כָּל מַכְתְּשֵׁי מִצְרַאֵי דִּדְחֵלְתָּא
מִן קֳדָמֵיהוֹן וְיִדְבְּקוּן בָּךְ׃ 61 אַף כָּל מַרְעִין וְכָל מַחַאן דִּי לָא כְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרָיְתָא הָדֵין יַסְקִינוּן יְיָ עֲלָךְ עַד דְּתִשְׁתֵּצֵךְ׃
62 וְתִשְׁתָּאֲרוּן עִם דְּמִנְיָן חֲלָף דַּהֲוִיתוּן כְּכוֹכְבֵי שְׁמַיָּא לְמִסְגֵי אֲרֵי לָא קַבֵּילְתָּא בְּמֵימְרָא דַּיְיָ אֱלָהָךְ׃ 63 וִיהֵי כְּמָא דְחַדֵּי יְיָ עֲלֵיכוֹן
לְאוֹטָבָא לְכוֹן וּלְאַסְגָאָה יָתְכוֹן כֵּן יְחַדֵּי וְיְהֵי עֲלֵיכוֹן לְאוֹבָדָא יָתְכוֹן וּלְשֵׁיצָאָה יָתְכוֹן וְתִסְתַּלְקוּן מֵעַל אַרְעָא דְאַתְּ עָלִיל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ׃
64 וִיבַדַּרְנָךְ יְיָ בְּכָל עַמְמַיָּא מִסְפֵּי אַרְעָא וְעַד סְפֵי אַרְעָא וְתִפְלַח תַּמָּן לְעַמְמַיָּא פָּלְחֵי טָעֳוָתָא דִּי לָא יְדַעְתָּא אַתְּ וַאֲבָהָתָךְ אָעָא וַאֲבַנְיָא׃
65 וּבְעַמְמַיָּא הָאִלֵּין לָא תְנוּחַ וְלָא יְהֵי סְנַח לְפַרְסַת רַגְלָךְ וְיִתֵּן יְיָ לָךְ תַּמָּן לֵב תְּהֵי וְיָהֵשׁ עֵינִין וּמְפַתַּן נַפְשׁ׃
66 וִיהוֹן חַיָּיךְ תַּלְיָן לָךְ מִלְּקֳבֵל וְתְהֵי דָּחֵיל בְּלֵילְיָא וּבִיסְמָא וְלָא תְהֵימִן בְּחַיָּיךְ׃
67 בְּצַפְרָא תֵּימַר מַן יְהֵן רְמָשָׁא וּבְרַמְשָׁא תֵּימַר מַן יְהֵן צַפְרָא מִתְּהוֹת לִבָּךְ דִּתְהֵי דָּחֵיל וּמֵחֲזֵי עֵינָךְ דְּתֶחֱזֵי׃
68 וְיָתֵיבָךְ יְיָ לְמִצְרַיִם בְּסִפְּנִין בְּאָרְחָא דַּאֲמָרִית לָךְ לָא תּוֹסֵף עוֹד לְמֶחֱזֵהּ וְתִזְדַּבְּנוּן תַּמָּן לְבַעְלֵי דִבָבָךְ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן וְלֵית דְּקָנֵי׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

כט

CAP. XXIX.

1 * אֵלֶּה דִבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה לִכְרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב
מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחֹרֵב׃

1 HÆc sunt verba fœderis, quod præcepit Dominus Moysi vt feriret cum filiis Israel in terra Moab, præter illud fœdus quod cum eis pepigit in Oreb.

2 * וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם אַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
לְעֵינֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו
וּלְכָל־אַרְצוֹ׃ 3 * הַמַּסֹּת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ
4 הָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם׃ * וְלֹא
נָתַן יְהוָה לָכֶם לֵב לָדַעַת וְעֵינַיִם לִרְאוֹת וְאָזְנַיִם
5 לִשְׁמֹעַ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וָאוֹלֵךְ אֶתְכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה
בַּמִּדְבָּר לֹא־בָלוּ שַׂלְמֹתֵיכֶם מֵעֲלֵיכֶם וְנַעֲלְךָ לֹא־
6 בָלְתָה מֵעַל רַגְלֶךָ׃ * לֶחֶם לֹא אֲכַלְתֶּם וְיַיִן וְשֵׁכָר
לֹא שְׁתִיתֶם לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
7 * וַתָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיֵּצֵא סִיחֹן מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן
וְעוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן לִקְרָאתֵנוּ לַמִּלְחָמָה וַנַּכֵּם׃
8 * וַנִּקַּח אֶת־אַרְצָם וַנִּתְּנָה לְנַחֲלָה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי
9 וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי׃ * וְשִׁמַרְתֶּם אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית
הַזֹּאת וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר
תֵּעָשׂוּן׃

2 Et vocauitque Moyses omnem Israel, & dixit ad eos: Vos vidistis vniuersa quæ fecit Dominus coram vobis in terra Ægypti Pharaoni & omnibus seruis eius, vniuersæque terræ illius: 3 Tentationes magnas quas viderunt oculi tui, signa illa portentaque ingentia: 4 Et non dedit vobis Dominus cor intelligens, & oculos videntes, & aures quæ possint audire vsque in præsentem diem.

5 Adduxit vos quadraginta annis per desertum: non sunt attrita vestimẽta vestra, nec calciamenta pedum vestrorum vetustate consumpta sunt.

6 Panem non comedistis, vinum & siceram non bibistis, vt sciretis quia ipse est dominus Deus vester.

7 Et venistis ad hunc locum: egressusq; est Seon rex Esebon, & Og rex Basan occurrentes nobis ad pugnam, & percussimus eos, 8 Et tulimus terram eorum, ac tradidimus possidendã Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui Manasse. 9 Custodite ergo verba pacti huius & implete ea, vt intelligatis vniuersa quæ facitis. 10 Vos statis hodie cuncti coram domino Deo vestro, principes vestri, & tribus ac maiores natu atque doctores, omnis populus Israel:

11 Liberi & vxores vestræ, & aduenę qui tecum morantur in castris; exceptis lignorum cæsoribus, & his qui comportant aquas:

12 Vt transeas in fœdere domini Dei tui, & in iureiurando quod hodie dominus Deus tuus percutit tecum;

13 Vt suscitet te sibi in populum, & ipse sit dominus Deus tuus, sicut locutus est tibi, & sicut iurauit patribus tuis, Abraam, Isaac, & Iacob.

14 Nec vobis solis ego hoc fœdus ferio, & hæc iuramenta confirmo:

Exo.15.9

Nu.21.4

תרגום אונקלוס

כט

1 דְּגֹר עִמְּהוֹן בְּחוֹרֵב׃ 2 וּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן אַתּוּן חֲזֵיתוּן יָת כָּל דַּעֲבַד יְיָ לְעֵינֵיכוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְפַרְעֹה וְכָל
עַבְדוֹהִי וְלָכָל אַרְעֵיהּ׃ 3 נִסַּיִן רַבְרְבִין דַּחֲזוֹ עֵינָךְ אָתַיָא וּמוֹפְתַיָא רַבְרְבַיָא הָאִינוּן׃ 4 וְלָא יְהַב יְהוָה לְכוֹן לִבְּא לְמִדַע וְעֵין
לְמֶחֱזֵי וְאוּדְנִין לְמִשְׁמַע עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 5 וְדַבַּרִית יַתְכוֹן אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא לָא בְלִיאוּ סְחוֹרְכוֹן מִנְּכוֹן וּמְנַעֲלָךְ לָא יְתִיפּוּ
מֵעַל רַגְלָךְ׃ 6 לַחְמָא לָא אֲכַלְתּוּן וְחַמְרָא וּסְרָא לָא שְׁתִיתוּן בְּדִיל דְּתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ׃ 7 וַאֲתֵיתוּן לְאַתְרָא הָדֵין וּנְפַק סִיחוֹן מַלְכָּא דְּחֶשְׁבּוֹן וְעוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנָן לְקַדְמְתָנָא לְאַגָחָא קְרָבָא וּמְחֵינָן׃ 8 וּכְבַשְׁנָא יָת אַרְעֲהוֹן וְיַהֲבְנָהּ לַאֲחֻסְנָא
לְשִׁבְטָא דְּרָאוּבֵן וְלִשְׁבְטָא דְּגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְּמְנַשֶּׁה׃ 9 וְתִטְּרוּן יָת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדָא וְתַעְבְּדוּן יָתְהוֹן בְּדִיל דְּתִשְׂכְּלוּן יָת כָּל דְּתַעְבְּדוּן׃
10 אַתּוּן קָיְמִין יוֹמָא דֵין כֻּלְּכוֹן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן רֵישֵׁיכוֹן שִׁבְטֵיכוֹן סָבֵיכוֹן וְסָרְכֵיכוֹן כֹּל גֻּבְרֵי יִשְׂרָאֵל׃ 11 טַפְלֵיכוֹן נְשֵׁיכוֹן וְגִיּוֹרָךְ דִּי
בְגוֹ מַשְׁרְיָתָךְ מִלְּקֵט אֵעֲךְ עַד מְלֵי מֵימָךְ׃ 12 לְאַעֲלָתָךְ בִּקְיָמָא דַּייָ אֱלָהָךְ וּבְמֻמְּתֵהּ דַּייָ אֱלָהָךְ גָּזַר עִמָּךְ יוֹמָא דֵין׃ 13 בְּדִיל לְקַיָּמָא יָתָךְ
יוֹמָא דֵין קֳדָמוֹהִי לְעַם וְהוּא יְהֵי לָךְ לֶאֱלָה כְּמָא דְּמַלֵּיל לָךְ וּכְמָא דְּקַיֵּים לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב׃ 14 וְלָא עִמְּכוֹן בִּלְחוֹדֵיכוֹן
אֲנָא גָּזַר יָת קְיָמָא הָדָא וְיָת מוּמְתָא הָדָא׃

CAP. XXIX.

1 * Οὗτοι οἱ λόγοι τῆς διαθήκης, οὓς ἐνετείλατο κύριος τῷ
μωυσῇ, στῆσαι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν γῇ μωάβ, πλὴν τῆς διαθή-
κης ἧς διέθετο αὐτοῖς ἐν χωρήβ.

2 * καὶ ἐκάλεσε μωυσῆς πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἑωράκατε πάντα ὅσα ἐποίησε κύριος ὁ
θεὸς ὑμῶν ἐν γῇ αἰγύπτου ἐνώπιον ὑμῶν φαραὼ καὶ πᾶσι τοῖς
θεράπουσιν αὐτῷ, καὶ πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ·

3 * τοὺς πειρασμοὺς οὓς εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου τὰ σημεῖα
καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα, τὴν χεῖρα τὴν κρα-
ταιάν, καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν.

4 * καὶ οὐκ ἔδωκε κύριος ὁ θεὸς ὑμῖν καρδίαν εἰδέναι, καὶ ὀφ-
θαλμοὺς βλέπειν, καὶ ὦτα ἀκούειν, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

5 * καὶ ἤγαγον ὑμᾶς τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὐκ
ἐπαλαιώθησαν τὰ ἱμάτια ὑμῶν, καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν οὐκ
ἀπετρίβη ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν.

6 * ἄρτον οὐκ ἐφάγετε, οἶνον καὶ σικέραν οὐκ ἐπίετε, ἵνα γνῶ-
τε, ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

7 * καὶ ἤλθετε ἕως τοῦ τόπου τούτου. καὶ ἐξῆλθε σιὼν βασι-
λεὺς ἐσεβών, καὶ ὢγ βασιλεὺς τῆς βασάν εἰς συναντησιν ἡμῖν
ἐν πολέμῳ· καὶ ἐπαταξαμεν αὐτούς,

8 * καὶ ἐλάβομεν τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ ἐδώκαμεν αὐτὴν ἐν
κλήρῳ τῇ ρουβήν, καὶ τῇ γαδδί, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μα-
ναση.

9 * καὶ φυλάξεσθε πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης,
ποιεῖν αὐτούς, ἵνα συνῆτε πάντα ὅσα ποιεῖτε.

10 * ὑμεῖς ἑστήκατε σήμερον πάντες ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν,
οἱ ἀρχίφυλοι ὑμῶν, καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν, καὶ οἱ κριταὶ ὑμῶν,
καὶ οἱ γραμματοσαγωγεῖς ὑμῶν, πᾶς ἀνὴρ ἰσραήλ·

11 * αἱ γυναῖκες ὑμῶν, καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, καὶ ὁ προσήλυ-
τος ὁ ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς ὑμῶν, ἀπὸ ξυλοκόπου ὑμῶν ἕως ὑ-
δροφόρου ὑμῶν·

12 * παρελθεῖν σε ἐν τῇ διαθήκῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐν ταῖς ἀ-
ραῖς αὐτοῦ, ὅσα κύριος ὁ θεός σου διατίθεται πρὸς σὲ σήμερον·

13 * ἵνα στήσῃ σε αὐτὸν εἰς λαόν, καὶ αὐτὸς ἔσται σου θεός, ὃν τρό-
πον εἶπέ σοι, καὶ ὃν τρόπον ὤμοσε ταῖς πατράσι σου ἀβραάμ,
καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ.

14 * καὶ οὐχ ὑμῖν μόνοις διατίθεμαι ἐγὼ τὴν διαθήκην ταύ-
την καὶ τοὺς ὅρκους ταύτους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIX.

HÆc sunt verba fœderis quod præcepit Dominus Moysi, vt feriret cum filiis Israel in terra Moab, præter fœdus quod pepigit cum eis in Oreb.

1 Et vocauit Moyses omnem Israel, & dixit ad eos: Vos vidistis omnia quæ fecit Dominus ante oculos vestros in terra Ægypti Pharaoni & omnibus seruis eius & vniuersæ terræ illius: 2 Tentationes magnas quas viderunt oculi tui, & signa atque portenta magna illa.

3 Et non dedit vobis Dominus cor ad sciendum, neque oculos ad videndum, neque aures ad audiendum vsque in diem hanc.

4 Et duxi vos quadraginta annis per desertum: non inueterata sunt vestimenta vestra in vobis, & calciamenta vestra non sunt attrita in pedibus vestris.

5 Panem non comedistis, & vinum & quicquid inebriare potest non bibistis, vt sciretis quoniam ego sum Dominus Deus vester.

6 Et venistis ad locum hunc: & egressus est Seon rex Esebon, & Og rex Basan in occursum nostrum ad pugnam: & percussimus eos:

7 Et subiecimus terram eorum, & dedimus eam in possessionem tribui Ruben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manasse.

8 Et custodietis verba pacti huius, & facietis ea, vt intelligatis vniuersa quæ facitis.

9 Vos statis hodie cuncti coram domino Deo vestro, principes vestri & tribus vestræ, senes vestri & præfecti vestri, omnes viri Israel:

10 Vos statis hodie cuncti coram domino Deo vestro, principes vestri & tribus vestræ, & peregrini tui qui sunt in medio castrorum tuorum, ab eo qui colligit ligna tua vsque ad haurientem aquam tuam.

11 Paruuli vestri & vxores vestræ, & peregrini tui qui sunt in medio castrorum eius quod dominus Deus tuus statuit tecum hodie:

12 Vt intres in fœdus domini Dei tui, & in iuramentum eius quod dominus Deus tuus statuit tecum hodie:

13 Vt suscitet te hodie in conspectu suo in populum, & ipse sit tibi in Deum, sicut locutus est tibi, & sicut iurauit patribus tuis Abraham, Isaac & Iacob.

14 Non vobiscum solis ego statui pactum hoc & iuramentum hoc:

Universidad de Deusto
Biblioteca

15 * כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֶשְׁנֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ עֹמֵד הַיּוֹם לִפְנֵי
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה עִמָּנוּ הַיּוֹם׃
16 * כִּי־אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר יָשַׁבְנוּ בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
17 עֲבַרְתֶּם׃ * וַתִּרְאוּ אֶת־שִׁקּוּצֵיהֶם וְאֶת
גִּלֻּלֵיהֶם עֵץ וְאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם׃
18 * פֶּן־יֵשׁ בָּכֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ
שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן־יֵשׁ
19 בָּכֶם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה׃ * וְהָיָה
בְּשָׁמְעוֹ אֶת־דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ
בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה־לִּי כִּי בִשְׁרִרוּת לִבִּי
אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרְוָה אֶת־הַצְּמֵאָה׃
20 * לֹא־יאבֶה יְהוָה סְלַח לוֹ כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף־
יְהוָה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא וְרָבְצָה בּוֹ כָּל־הָאָלָה
הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּמָחָה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת
21 הַשָּׁמָיִם׃ * וְהִבְדִּילוֹ יְהוָה לְרָעָה מִכֹּל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אָלוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר
22 הַתּוֹרָה הַזֶּה׃ * וְאָמַר הַדּוֹר הָאַחֲרוֹן בְּנֵיכֶם
אֲשֶׁר יָקוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהַנֵּכְרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ
רְחוֹקָה וְרָאוּ אֶת־מַכּוֹת הָאָרֶץ הַהִוא וְאֶת־
23 תַּחֲלֻאֶיהָ אֲשֶׁר־חָלָה יְהוָה בָּהּ׃ * גָּפְרִית וּמֶלַח
שְׂרֵפָה כָּל־אַרְצָהּ לֹא תִזָּרַע וְלֹא תַצְמַח וְלֹא־יַעֲלֶה
בָּהּ כָּל־עֵשֶׂב כְּמַהְפֵּכַת סְדֹם עֲמֹרָה אַדְמָה וּצְבֹיִם
אֲשֶׁר הָפַךְ יְהוָה בְּאַפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ׃
24 * וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ
הַזֹּאת מֶה חֳרִי הָאַף הַגָּדוֹל הַזֶּה׃
25 * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם׃

15 * Sed cunctis præsentibus & absentibus.
16 * Vos enī nostis quomodo habitauerimus
C in terra Ægypti, & quomodo trāsierimus per
medium nationum:
17 * Quas transeuntes, vidistis abominationes & sordes, id est, idola eorum, lignū, & lapidem, argentum & aurum quæ colebant.
18 * Ne fortè sit inter vos vir aut mulier, familia aut tribus cuius cor auersum est hodie à domino Deo nostro, vt vadat & seruiat diis illarum gentium; & sit inter vos radix germinans fel & amaritudinem.
19 * Cumque audierit verba iuramenti huius, benedicat sibi in corde suo, dicens: Pax erit mihi, & ambulabo in prauitate cordis mei & absumat ebria sitientem,
20 * Et Dominus non ignoscat ei. sed tunc quàm maximè furor eius fumet, & zelus contra hominem illum: & sedeant super eum omnia maledicta quę scripta sunt in hoc volumine. & delcat Dominus nomen eius sub cælo:
21 * Et consumat eum in perditione ex omnibus tribubus Israel, iuxta maledictiones quæ in libro legis huius ac fœderis continentur.
22 * Dicetque sequens generatio, & filij qui nascentur deinceps, & peregrini qui de longè venerint, videntes plagas terræ illius, & infirmitates quibus eam afflixerit Domi-
D nus,
23 * Sulphure & solis ardore comburens: ita vt vltrà non seratur, nec virens quippiam germinet, in exemplum subuersionis Sodomæ & Gomorræ, Adamæ, & Seboim, quas subuertit Dominus in ira, & in furore suo. Genes. 19.
24 * Et dicent omnes gentes: Quare sic fecit Dominus terræ huic? quæ est hæc ira furoris eius immensa? Deut. 32.
25 * Et respondebunt: Quia dereliquerunt pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorum quando eduxit eos de terra Ægypti.

תרגום אונקלוס

15 אֲרֵי יָת מַן דְּאִתְהַכֶּא עִמָּנָא קָאִים יוֹמָא דֵין קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיָת מַן דְּלֵיתְהוֹן הָכָא עִמָּנָא יוֹמָא דֵין׃ 16 אֲרֵי אַתּוּן
יְדַעְתּוּן יָת דְּיַתְבְנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם וְיָת דְּעַבַּרְנָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא דַעֲבַרְתּוּן׃ 17 וַחֲזֵיתוּן יָת שִׁקּוּצֵיהוֹן וְיָת טָעֲוָתְהוֹן אֶעָא וְאַבְנָא כַּסְפָּא
וְדַהֲבָא דְעִמְהוֹן׃ 18 וְלָמָא אִיתָּא בְכוֹן גְּבַר אוֹ אִיתָּא אוֹ זַרְעָיָא אוֹ שִׁבְטָא דְלִבֵּיהּ פָּנֵי יוֹמָא דֵין מִתְּלָתָא דְיְיָ אֱלָהָנָא לְמִפְלַח
יָת טָעֲוָת עַמְמַיָּא הָאִינָךְ וְלָמָא אִיתָּא בְכוֹן עִבָּר מְהַרְהֵר חוֹבִין אוֹ זָדוֹן׃ 19 וִיהֵי כְּמִשְׁמְעֵיהּ יָת פִּתְגָמֵי מוֹמָתָא הָדָא וְיִתְחַשֵּׁב
בְּלִבֵּיהּ לְמֵימַר שְׁלָמָא יְהֵי לִי אֲרֵי בְּתַקְפוּת לִבִּי אֲנָא אָזִיל בְּדֵיל לְאוֹסָפָא לֵיהּ חֲטָאִי שְׁלוּחָא עַל זַרְנוּחָא׃
20 לָא יְבֵי יְיָ לְמִשְׁבָּק לֵיהּ אֲרֵי בְּכֵן יִתְקַף רְגָזָא דַיְיָ וְחֵמֵיהּ בְּגַבְרָא הָהוּא וְיִדְבְּקוּן בֵּיהּ כָּל לְוָטַיָּא דְכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין וְיִמְחֵי יְיָ יָת שְׁמֵיהּ
מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא׃ 21 וְיַפְרְשִׁנֵּיהּ יְיָ לְבִישׁוּ מִכָּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לְבִישׁוּ מִכָּל לְוָטַיָּא קַיְמָא דִכְתִיבִין בְּסִפְרָא אוֹרָיְתָא הָדֵין׃
22 וְיֵמַר דָּרָא אָחֳרָא בְּנַיכוֹן דְּיִקוּמוּן מִן בָּתְרֵיכוֹן וּכְר עַמְמִין דְּיֵיתֵי מֵאַרַע רְחִיקָא וְיֵחֲזוֹן יָת מַחֲתָא דְאַרְעָא הַהִיא וְיָת מַרְעֲיָתָא דְאַכְרַע יְיָ
בָּהּ׃ 23 גָּפְרִיתָא וּמִלְחָא יְקִידָא כָּל אַרְעָהּ לָא תִזָּרַע וְלָא תַצְמַח וְלָא יִסַּק בָּהּ כָּל עִשְׂבָּא כְּתַפְכָּתָא סְדוֹם וַעֲמוֹרָה
אַדְמָה וּצְבוֹיִם דַּהֲפַךְ יְיָ בִּרְגָזֵיהּ וּבְחֵמְתֵיהּ׃ 24 וְיֵימְרוּן כָּל עַמְמַיָּא עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְאַרְעָא הָדָא מָה תְקוֹף רְגָזָא רַבָּא
הָדֵין׃ 25 וְיֵימְרוּן עַל דְּשַׁבְקוּ יָת קְיָמָא דַיְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְהוֹן דְּגָזַר עִמְּהוֹן כַּאֲפָקֵיהּ יָתְהוֹן

15 * Sed & hic existentibus vobiscum hodie coram domino Deo vestro, & non existentibus hic vobiscum hodie.
16 * Quoniam vos nostis quomodo habitauerimus in terra Ægypti, & quomodo transierimus in medio gentium quas transiuistis:
17 * Et vidistis abominationes earum, & idola earum, lignum & lapidem, argentum & aurum, quæ sunt apud eos.
18 * Ne quis sit in vobis vir aut mulier, aut familia aut tribus, cuius mens auersa est à domino Deo vestro, vt vadat ad seruiendum diis gentium illarum: neque sit in vobis radix sursum germinans felle & amaritudine.
19 * Et erit si audierit verba imprecationis huius, & benedicat in corde suo, dicens, Sancta mihi sint, quoniam in errore cordis mei ambulabo, vt non simul perdat peccator innocentem:
20 * Non velit Deus ignoscere ei; sed tunc comburetur furore Domini, & zelus eius in homine illo. & adhærebunt in eo omnes maledictiones fœderis huius, scriptæ in volumine legis huius. & delebit Dominus nomen eius de sub cælo:
21 * Et dispergetque eum Dominus in mala ex omnibus filiis Israel, iuxta omnes maledictiones fœderis scriptas in libro legis huius.
22 * Et dicent generatio altera filij vestri, qui surgent post vos, & peregrinus qui venerit de terra longinqua, & videbunt plagas terræ illius, & infirmitates eius, quas immisit Dominus super eam,
23 * Sulphur & sal ardens: omnis terra eius non seminabitur, neque germinabit, neque crescet in ea omne viride: sicut subuersa est Sodoma & Gomorra, Adame & Seboim, quas subuertit Dominus in furore suo & ira.
24 * Et dicent omnes gentes: Quare fecit Dominus sic terræ huic? quis furor iræ immensus iste?
25 * Et dicent: Quia dereliquerunt pactum Domini Dei patrum suorum, quæ pepigit cum patribus eorum, quando eduxit eos de terra Ægypti.

15 * ἀλλὰ καὶ τοῖς ὧδε ἐστὶ μετ' ὑμῶν σήμερον ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ τοῖς μὴ ὄσιν ὧδε μεθ' ὑμῶν σήμερον.
16 * ὅτι ὑμεῖς οἴδατε ὡς κατῳκήσαμεν ἐν γῇ αἰγύπτου, καὶ ὡς παρήλθομεν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν οὓς παρήλθετε·
17 * καὶ ἴδετε τὰ βδελύγματα αὐτῶν, καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν, ξύλον καὶ λίθον, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἃ ἐστι παρ' αὐτοῖς.
18 * μή τις ἐστὶν ἐν ὑμῖν ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἢ πατριὰ ἢ φυλή, τίνος ἡ διανοια ἐξέκλινεν ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, πορεύεσθαι λατρεύειν τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν ἐκείνων· μή τις ἐστὶν ἐν ὑμῖν ῥίζα ἄνω φύουσα χολὴ καὶ πικρία.
19 * καὶ ἔσται ἐὰν ἀκούσῃ τὰ ῥήματα τῆς ἀρᾶς ταύτης, καὶ ἐπιφημήσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, λέγων, ὅσά μοι ἡμύνω, ὅτι ἐν τῇ ἀπλότητί μου πορεύσομαι, ἵνα μὴ συναπολέσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δυνάμενον·
20 * οὐ μὴ θελήσῃ ὁ θεὸς ἱλατεύσῃ αὐτῷ, ἀλλ' ἢ τότε ἐγκαυθήσεται ὀργῇ κυρίου, καὶ ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ. καὶ κολληθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἀραὶ τῆς διαθήκης ταύτης, αἱ γεγραμμέναι ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου. καὶ ἐξαλείψει κύριος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανόν·
21 * καὶ διαστελεῖ αὐτὸν κύριος εἰς κακὰ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν Ισραηλ, κατὰ πάσας τὰς ἀρὰς τῆς διαθήκης τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου.
22 * καὶ ἐροῦσιν ἡ γενεὰ ἑτέρα οἱ υἱοὶ ὑμῶν, οἳ διαστήσονται μετ' ὑμᾶς, καὶ ὁ ἀλλοτριος, ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ὄψονται τὰς πληγὰς τῆς γῆς ἐκείνης καὶ τὰς νόσους αὐτῆς, ἃς ἀπέστειλεν κύριος ἐπ' αὐτήν·
23 * θεῖον καὶ ἅλας καυσκαυμένον, πᾶσα ἡ γῆ αὐτῆς οὐ σπαρήσεται, οὐδὲ φυτεύσει, οὐδὲ μὴ φυάσῃ ἐπ' αὐτῆς πᾶν χλωρόν. ὥσπερ κατεστράφη Σόδομα καὶ Γόμορρα, Ἀδαμὰ καὶ Σεβωίμ, ἃς κατέστρεψεν κύριος ἐν θυμῷ αὐτοῦ καὶ ὀργῇ.
24 * καὶ ἐροῦσι πάντα τὰ ἔθνη, διατί ἐποίησε κύριος οὕτω τῇ γῇ ταύτῃ; τίς ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς ὁ μέγας οὗτος;
25 * καὶ ἐροῦσιν, ὅτι κατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, ἃ διέθετο τοῖς πατράσιν αὐτῶν, ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Sed cum eo qui stat hic hodie nobiscum coram domino Deo nostro, & cum eo qui non est hic hodie nobiscum.
16 Quoniam vos scitis quomodo habitauerimus in terra Ægypti, & quomodo transierimus per medium populorum per quos transistis:
17 Et vidistis abominationes eorum, & idola eorum lignea & lapidea, argentea & aurea quæ sunt in eis.
18 Ne fortè sit in vobis vir aut mulier, aut familia, aut tribus, cuius cor auersum est hodie à timore domini Dei nostri, vt vadat & seruiat idolis
19 populorum illorum; ne fortè sit in vobis vir cogitans peccata aut superbiam.
Et cùm audierit verba iuramenti huius, cogitet in corde suo, dicens: Pax erit mihi, quoniam in cogitatione cordis mei ego ambulabo: vt addantur ei peccata ignorantiæ peccatis superbiæ.
20 Non volet Dominus dimittere ei: sed tunc irascetur furor Domini & indignatio eius contra virum illum, & adhærebunt ei omnes maledictiones quæ scriptæ sunt in libro legis huius: & delebit Dominus nomen eius sub cælo.
21 Et diuidet eum Dominus in malum de omnibus tribubus Israel, iuxta omnes maledictiones fœderis quæ scriptæ sunt in libro legis huius.
22 Et dicet generatio sequens, & filij vestri qui surgent post vos, & filij alienigenarum qui venerint de terra longinqua, videntes plagas terræ illius, & infirmitates eius quibus afflixerit eam Dominus:
23 Sulphure & sale combusta erit omnis terra eius: non seminabitur, neque germinabit, neque crescet in ea omnis herba; sicut subuersio Sodomæ & Gomorræ, Adame & Seboim, quas subuertit Dominus in ira sua & in furore suo.
24 Et dicent omnes populi: Propter quid fecit Dominus sic terræ huic? quæ est ira furoris magni huius?
25 Et dicent: Quia dereliquerunt pactum domini Dei patrum suorum, quod statuit cum eis quando eduxit eos de terra Ægypti:

Universidad de Deusto
Biblioteca

16 ‡ וַיֵּלְכוּ וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם
17 אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּם וְלֹא חָלַק לָהֶם: ‡ וַיִּחַר־
אַף יְהוָה בָּאָרֶץ הַהִוא לְהָבִיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־
18 הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה: ‡ וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל
אַדְמָתָם בְּאַף וּבְחֵמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיַּשְׁלִכֵם אֶל־
19 אֶרֶץ אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה: ‡ הַנִּסְתָּרֹת לַיהוָה
אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

ל

1 ‡ וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ עָלֶיךָ כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל־לְבָבְךָ
בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
2 וְשַׁבְתָּ עַד־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם אַתָּה וּבָנֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:
3 וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ וְשָׁב
וְקִבֶּצְךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הֲפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה:
4 ‡ אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: ‡ וְהֵבִיאֲךָ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ
וְהֵיטִבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ: ‡ וּמָל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־
לְבָבְךָ וְאֶת־לְבַב זַרְעֶךָ לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ לְמַעַן חַיֶּיךָ: ‡ וְנָתַן יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֶת־כָּל־הָאָלוֹת הָאֵלֶּה עַל־אֹיְבֶיךָ וְעַל־
שֹׂנְאֶיךָ אֲשֶׁר רְדָפוּךָ: ‡ וְאַתָּה תָּשׁוּב וְשָׁמַעְתָּ
בְּקוֹל יְהוָה וְעָשִׂיתָ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצַוְּךָ הַיּוֹם: ‡ וְהוֹתִירְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂה
יָדֶךָ בְּפִרְיִ בִטְנְךָ וּבְפִרְיִ בְהֶמְתְּךָ וּבְפִרְיִ אַדְמָתְךָ לְטוֹבָה
כִּי יָשׁוּב יְהוָה לָשׂוּשׂ עָלֶיךָ לְטוֹב כַּאֲשֶׁר שָׂשׂ עַל־
אֲבֹתֶיךָ:

16 ‡ Et seruierunt diis alienis, & adorauerunt eos quos nesciebant, & quibus non fuerant at
17 tributi: ‡ Idcircò iratus est furor Domini contra terram istam, vt induceret super eam omnia maledicta quæ in hoc volumine scripta sunt: ‡ Et eiecit eos de terra sua in ira &
18 in furore & in indignatione maxima; proiecitque in terram alienam, sicut hodie com-
19 probatur. ‡ Abscondita domino Deo nostro, quæ manifesta sunt nobis & filiis nostris vsque in sempiternum, vt faciamus vniuersa legis huius.

CAP. XXX.

1 ACVm ergo venerint super te omnes sermones isti, benedictio siue maledictio quam proposui in conspectu tuo, & ductus pœnitudine cordis tui in vniuersis gentibus in quas
2 disperserit te dominus Deus tuus: ‡ Et reuersus fueris ad eum, & obedieris eius imperiis, sicut ego hodie præcipio tibi cũ filiis tuis in toto corde tuo, & in tota anima tua;
3 ‡ Reducet te dominus Deus tuus de captiuitate tua, ac miserebitur tui. & rursum congregabit te de cunctis populis in quos te antè
4 dispersit. ‡ Si ad cardines cæli fueris dissipatus, indè te retrahet dominus Deus tuus. & as-
5 sumet, ‡ atq; introducet in terram quam possederunt patres tui, & obtinebis eam. & be-
B nedicens tibi maioris numeri te esse faciet q̃
6 fuerunt patres tui. ‡ Circuncidet dominus Deus tuus cor tuum & cor seminis tui, vt diligas dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua; vt possis viuere.
7 ‡ Omnes autem maledictiones has conuertet super inimicos tuos, & eos qui oderunt te
8 & persequuntur. ‡ Tu autem reuertèris, & audies vocem dñi Dei tui, faciesq́ue vniuersa
9 mandata quæ ego præcipio tibi hodie. ‡ Et abundare te faciet dñs Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum in fobole vteri tui, & in fructu iumentorum tuorum, in vbertate terræ tuæ, & in rerum omnium largitate. Reuertetur enim Dominus vt gaudeat sup te in oĩbus bonis, sicut gauisus est in patribus tuis:

‡ Et abeuntes seruierunt diis alienis, & adora- 16
uerunt eos, quos non sciebant, neque distribuit illis.

‡ Et iratus est Dominus furore contra terram il- 17
lam, vt induceret super eam iuxta omnes maledictiones scriptas in libro legis huius.

‡ Et eiecit eos Dominus de terra eorum in furore 18
& ira, & indignatione magna valdè, & proiecit eos in terram alienam sicut nunc.

‡ Occulta domino Deo nostro: at manifesta nobis 19
& filiis nostris in sempiternum, vt faciamus vniuersa verba legis huius.

CAP. XXX.

ET erit cùm venerint super te omnia verba hæc, 1
benedictio & maledictio, quam dedi ante faciem tuam, & susceperis in cor tuum in vniuersis gentibus, vbicunque dispserit te dominus Deus tuus illuc:

‡ Et reuersus fueris ad dominum Deum tuum, 2
et obedieris voci eius iuxta omnia quæ ego tibi præcipio hodie, ex toto corde tuo et ex tota anima tua:

‡ Et sanabit Dominus peccata tua, & miserebi- 3
tur tui: & rursum congregabit te de cunctis gentibus, in quas dispersit te dominus Deus tuus illuc.

‡ Si fuerit dispersio tua à summitate cæli, indè con- 4
gregabit te dominus Deus tuus, et illinc assumet te:

‡ Et introducet te dominus Deus tuus in terram 5
quam possederunt patres tui: & possidebis eam, & bene tibi faciet, & numerosiorem te faciet super patres tuos. ‡ Et mundabit Dominus cor tuum, 6
& cor seminis tui, vt diligas dominum Deum tuũ ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, vt viuas tu.

‡ Et dabit dominus Deus tuus maledictiones 7
has super inimicos tuos, & super odientes te qui persecuti sunt te.

‡ Et tu reuertèris, & audies vocem domini Dei 8
tui, & facies mandata eius, quæ ego præcipio tibi hodie.

‡ Et abundare faciet te dominus Deus tuus in 9
omni opere manuum tuarum, & in fobole vteri tui, & in fœtibus iumentorum tuorum, et in fructibus terræ tuæ: quoniam reuertetur dominus Deus tuus vt gaudeat super te in bonis, sicut gauisus est in patribus tuis:

16 ‡ καὶ πορευθέντες ἐλάτρευσαν θεοῖς ἑτέροις, ἃ οὐκ ἐπίστασθε, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, οἷς οὐκ ἐπιστήσατε, καὶ διενείματο αὐτοῖς.
17 ‡ καὶ ὠργίσθη κύριος θυμῷ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὴν κατὰ πάσας τὰς ἀρὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ νόμου τούτου.
18 ‡ καὶ ἐξῆρεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ καὶ παροξυσμῷ μεγάλῳ σφόδρα, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς εἰς γῆν ἑτέραν ὡσεὶ νῦν. ‡ Τὰ κρυπτὰ κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν·
19 τὰ δὲ φανερὰ ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ποιεῖν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου.

λ'.

1 ‡ Καὶ ἔσται ὡς ἂν ἔλθωσιν ἐπὶ σὲ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ἡ εὐλογία καὶ ἡ κατάρα, ἃ δέδωκα πρὸ προσώπου σου, καὶ δέξῃ εἰς τὴν καρδίαν σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, ἐὰν διασκορπίσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖ·
2 καὶ ἐπιστραφήσῃ ἐπὶ κύριον τὸν θεόν σου, καὶ ὑπακούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαί σήμερον, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου,
3 καὶ ἰάσεται κύριος τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ ἐλεήσει σε, καὶ πάλιν συνάξει σε ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς διεσκόρπισέ σε κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖ.
4 ‡ ἐὰν ᾖ ἡ διασπορά σου ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνάξει σε κύριος ὁ θεός σου, καὶ ἐκεῖθεν λήψεταί σε·
5 ‡ καὶ εἰσάξει σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες σου, καὶ κληρονομήσεις αὐτήν, καὶ εὖ σε ποιήσει, καὶ πλεονάσαν σε ποιήσει ὑπὲρ τοὺς πατέρας σου.
6 ‡ καὶ περικαθαριεῖ κύριος τὴν καρδίαν σου, καὶ τὴν καρδίαν τοῦ σπέρματός σου, ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, ἵνα ζῇς σύ.
7 ‡ καὶ δώσει κύριος ὁ θεός σου τὰς ἀρὰς ταύτας ἐπὶ σοὺς ἐχθρούς σου, καὶ ἐπὶ σοὺς μισοῦντάς σε, οἳ ἐδίωξάν σε.
8 ‡ καὶ σὺ ἐπιστραφήσῃ καὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ποιήσεις τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον.
9 ‡ καὶ πολυωρήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου, καὶ ἐν τοῖς ἐκγόνοις τῆς κοιλίας σου, καὶ ἐν τοῖς ἐκγόνοις τῶν κτηνῶν σου, καὶ ἐν τοῖς γενήμασι τῆς γῆς σου, ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου εὐφραίνεσθαι ἐπὶ σὲ εἰς ἀγαθά. καθότι ἠυφράνθη ἐπὶ τοῖς πατράσι σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et ambulauerunt & seruierunt idolis populorum, & adorauerunt portenta quæ nescierunt, & quæ non possunt bene facere eis.
17 Et iratus est furor Domini contra terram illam, vt induceret super eam omnes maledictiones quæ scriptæ sunt in libro hoc.
18 Et eiecit eos Dominus de terra sua in ira & in indignatione & in furore magno, & migrare fecit eos in terram aliam, sicut in die hac.
19 Et eiecit eos Dominus de terra sua in ira & in indignatione & in furore magno, & migrare fecit eos in terram aliam, sicut in die hac. Quæ occulta sunt, sint coram domino Deo nostro: quæ autem manifesta sunt, nobis & filiis nostris vsque in sęculum, vt faciamus omnia verba legis huius.

CAP. XXX.

ET erit cùm venerint super te omnia verba hæc benedictionum & maledictionum quæ posui coram te, conuertèris ad cor tuum in omnibus populis ad quos migrare te fecit Dominus.
1 Et conuertèris ad timorem domini Dei tui; & obedies verbo eius, iuxta omnia quæ ego præcipio tibi hodie tu & filij tui in toto corde tuo, & in tota anima tua.
2 Et reducet dominus Deus tuus captiuitatem transmigrationis tuæ, & miserebitur tui, & conuertetur & congregabit te ex omnibus populis in quibus dispersit te dominus Deus tuus.
3 Si fuerit dispersio tua in fines cæli, indè congregabit te dominus Deus tuus, & indè applicabit te:
4 Et introducet te dominus Deus tuus in terram quam possederunt patres tui, & possidebis eam: & bene faciet tibi, & multiplicabit te magis quàm patres tuos.
5 Et auferet dominus Deus tuus insipientiam cordis tui, & insipientiam cordis filiorum tuorum, vt diligas dominum Deum tuum in toto corde tuo & in tota anima tua, vt viuas.
6 Et dabit dominus Deus tuus maledictiones has super inimicos tuos, & super hostes tuos qui persecuti fuerunt te.
7 Tu autem conuertèris, & obedies verbo Domini: & facies omnia præcepta eius quæ ego præcipio tibi hodie.
8 Et abundare te faciet dominus Deus tuus in omnibus operibus manuum tuarum, in fœtu veniris tui, & in fœtu iumentorum tuorum, & in fructu terræ tuę in bonum: quoniam conuertetur Dominus vt gaudeat super te in bonum, sicut gauisus est super patres tuos.
9

תרגום אונקלוס

16 וַאֲזָלוּ וּפָלְחוּ לְטָעֲוָת עַמְמַיָּא וּסְגִידוּ לְהוֹן דְּלָא יְדָעִינָן וְלָא אוֹטִיבָא לְהוֹן: 17 וּתְקִיף רְגָזָא דַיְיָ בְּאַרְעָא הַהִיא לְאַיְתָאָה
עֲלַהּ יָת כָּל לְוָטָיָא דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא הָדֵין: 18 וְשַׁלְּטִינוּן יְיָ מֵעַל אַרְעֲהוֹן בִּרְגַז וּבְחֵמָה וּבְתָקוֹף רַב וְאַגְלִינוּן לְאַרְעָא אָחֳרֵי כְּיוֹמָא הָדֵין:
19 דְּטָמִירָן קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וּדְגַלְיָין לָנָא וְלִבְנָנָא עַד עָלְמָא לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא הָדָא:

ל

1 וִיהֵי אֲרֵי יֵיתוֹן עֲלָךְ כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין בִּרְכָן לְיִשְׁיָן דְּיַהֲבִית קֳדָמָךְ וְתָתֵיב לְלִבָּךְ בְּכָל עַמְמַיָּא דְּאַגְלִינָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ לְתַמָּן: 2 וְתָתוּב לְדַחֲלָא דַיְיָ אֱלָהָךְ וְתִקְבַּל בְּמֵימְרֵיהּ כְּכֹל דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין אַתְּ וּבְנָךְ בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ: 3 וְיָתִיב
יְיָ אֱלָהָךְ יָת שְׁבִי גָלוּתָךְ וְיִרְחֵם עָלָךְ וְיִכְנְשִׁנָּךְ מִכֹּל עַמְמַיָּא דְּבָרְרָךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְתַמָּן: 4 אִם יְהֵוְיֵן גְּלֵיתָךְ בְּסִיפֵי שְׁמַיָּא מִתַּמָּן יְכַנְשִׁינָּךְ
יְיָ אֱלָהָךְ וּמִתַּמָּן יְקָרֲבִינָּךְ: 5 וְיַעֲלִינָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ לְאַרְעָא דִּירִיתוּ אֲבָהָתָךְ וְתֵירְתַהּ וְיוֹטֵב לָךְ וְיַסְגִּינָךְ מֵאֲבָהָתָךְ: 6 וְיַעְדֵּי יְיָ אֱלָהָךְ
יָת מְסָאֲבוּת לִבָּךְ וְיָת מְסָאֲבוּת לִבְּכָא דִּבְנָךְ לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל לִבָּךְ וּבְכָל נַפְשָׁךְ דִּבְגִין דְּתֵיחֵי: 7 וְיִתֵּן יְיָ אֱלָהָךְ יָת כָּל לְוָטַיָּא
הָאִלֵּין עַל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְעַל סָנְאֵי דְרָדְפוּךְ: 8 וְאַתְּ תְּתוּב וְתִקְבַּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְתַעְבֵּיד יָת כָּל פִּקּוּדוֹהִי דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ
יוֹמָא דֵין: 9 וְיוֹתְרִינָךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּכָל עוֹבְדֵי יְדָךְ בְּוָלַד מְעֵךְ וּבְוָלַד בְּעִירָךְ וּבְאִבָּא דְאַרְעָךְ לְטָבְתָא אֲרֵי יְהוֹד יְהֵוֵי יְיָ עֲלָךְ
לְטָבָא כְּמָא דְּחַדִּי עַל אֲבָהָתָךְ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

10 כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
וְחֻקֹּתָיו הַכְּתוּבָה בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תָשׁוּב
אֶל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:

11 כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם לֹא נִפְלֵאת הִוא מִמְּךָ וְלֹא רְחֹקָה הִוא:

12 לֹא בַשָּׁמַיִם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ
הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה:

13 וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲבָר לָנוּ אֶל־
עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה:

14 כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֹׂתוֹ:

15 רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־
הַטּוֹב וְאֶת־הַמָּוֶת וְאֶת־הָרָע:

16 אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּ
וּמִשְׁפָּטָיו וְחָיִיתָ וְרָבִיתָ וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

17 וְאִם־יִפְנֶה לְבָבְךָ וְלֹא תִשְׁמָע וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
18 לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם: הִגַּדְתִּי לָכֶם
הַיּוֹם כִּי אָבֹד תֹּאבֵדוּן לֹא תַאֲרִיכֻן יָמִים עַל־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר אֶת הַיַּרְדֵּן לָבוֹא שָׁמָּה
19 לְרִשְׁתָּהּ: הֵעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה
וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה אַתָּה וְזַרְעֶךָ:

20 לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה־
בוֹ כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב
לָתֵת לָהֶם:

לא

1 וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל:

10 * Si tamen audieris vocem domini Dei tui, & custodieris præcepta eius, & ceremonias quæ in hac lege scripta sunt, & reuertaris ad dominum Deum tuũ in toto corde tuo, & in
C tota anima tua:

11 * Mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neq; procul positum:

12 * Nec in cælo situm, vt possis dicere, Quis nostrum valet ad cælum ascendere, vt deferat illud ad nos, vt audiamus atque opere com-
13 pleamus? * Neque trans mare positum, vt causeris & dicas, Quis è nobis poterit mare trãsfretare, & illud ad nos vsq; deferre, vt possimus audire & facere quod præceptum est?

14 * Sed iuxta te est sermo valdè in ore tuo, & in corde tuo, vt facias illum.

15 * Considera quòd hodie proposuerim in conspectu tuo vitam & bonum, & econtrario mortem & malum:

16 * Vt diligas dominum Deum tuum, & ambules in viis eius, & custodias mandata illius,
D & ceremonias atque iudicia, & viuas, atq; multiplicet te, benedicatq; tibi in terra ad quam ingredieris possidendam.

17 * Si autem auersum fuerit cor tuum, & audire nolueris, atque errore deceptus adoraueris deos alienos, & seruieris eis:

18 * Prædico tibi hodie quòd pereas, & paruo tempore morêris in terra, ad quam Iordane transmisso ingredieris possidendam.

19 * Testes inuoco hodie cælum & terram, quòd proposuerim vobis vitam & bonum, benedictionem & maledictionem. Elige ergo vitam, vt & tu viuas & semen tuum:

20 * Et diligas dominũ Deum tuum, atq; obedias voci eius, & illi adhæreas. ipse est enim vita tua & longitudo dierum tuorum: vt habites in terra, pro qua iurauit Dominus patribus tuis, Abraam, Isaac & Iacob, vt daret eam illis.

CAP. XXXI.

1 ABiit itaque Moyses, & locutus est omnia verba hæc ad vniuersum Israel:

10 * *Si audieris vocem domini Dei tui, vt custodias præcepta eius & iustificationes eius scriptas in libro legis huius, si conuersus fueris ad dominum Deum tuum ex toto corde tuo & ex tota anima tua:*

11 * *Quoniam mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie, non graue est, neque procul à te est:*

12 * *Non in cælo est, dicens: Quis ascendet nostrum in cælum, & accipiet nobis illud, & audientes illud faciemus?*

13 * *Neque trans mare est, dicens: Quis transfretabit ad trans mare, & accipiet nobis illud, & audientes illud faciemus?*

14 * *Iuxta te est verbum valdè in ore tuo, & in corde tuo, & in manibus tuis, vt facias illud.*

15 * *Ecce dedi ante faciem tuam hodie vitam & mortem, bonum & malum. Si autem audieritis mandata domini Dei vestri,*

16 * *Quæ ego præcipio vobis hodie, Vt diligatis dominum Deum tuum, ambuletis in omnibus viis eius, & custodiatis iustificationes eius, & mandata eius & iudicia, & viuetis, & multi eritis: & benedicet tibi dominus Deus tuus in omni terra, ad quam ingrederis illuc possidendam eam.*

17 * *Et si auersum fuerit cor tuum, & non audieris, & errore deceptus adoraueris deos alienos, & seruieris eis:*

18 * *Annuncio tibi hodie quòd perditione peribitis: & non longæui eritis in terra, in quam vos transitis Iordanem illuc vt possideatis eam.*

19 * *Testes inuoco vobis hodie & cælum et terram: vitam & mortem dedi ante faciem vestram, benedictionem & maledictionem. & elige vitam, vt viuas tu & semen tuum:*

20 * *Vt diligas dominum Deum tuum, audias vocem eius, & adhæreas ei: quoniam hoc vita tua, & longitudo dierum tuorum, vt habites tu in terra, quam iurauit Dominus patribus tuis Abraam & Isaac & Iacob vt daret eis.*

CAP. XXXI.

1 *ET finem fecit Moyses loquendi omnia verba hæc ad omnes filios Israel.*

10 * ἐὰν εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου, φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου, ἐὰν ἐπιστραφῇς ἐπὶ κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου·

11 * ὅτι ἡ ἐντολὴ αὕτη ἣν ἐγὼ ἐντέλλομαί σοι σήμερον, οὐκ ὑπέρογκός ἐστιν, οὐδὲ μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἐστιν·

12 * οὐκ ἐν τῷ οὐρανῷ ἐστί, λέγων, Τίς ἀναβήσεται ἡμῖν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ λήψεται ἡμῖν αὐτήν, καὶ ἀκούσαντες αὐτὴν ποιήσομεν;

13 * οὐδὲ πέραν τῆς θαλάσσης ἐστί, λέγων, Τίς διαπεράσει εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, καὶ λήψεται ἡμῖν αὐτήν, καὶ ἀκούσαντες αὐτὴν ποιήσομεν;

14 * ἐγγύς σου ἐστὶ τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ταῖς χερσί σου ποιεῖν αὐτό.

15 * ἰδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου σήμερον τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν. ἐὰν δὲ εἰσακούσητε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν,

16 * ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον, ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου, πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ φυλάσσειν τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις, καὶ ζήσεσθε καὶ πολλοὶ ἔσεσθε, καὶ εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ, εἰς ἣν εἰσπορεύῃ σὺ ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.

17 * καὶ ἐὰν μεταστῇ ἡ καρδία σου, καὶ μὴ εἰσακούσῃς, καὶ πλανηθεὶς προσκυνήσῃς θεοῖς ἑτέροις, καὶ λατρεύσῃς αὐτοῖς,

18 * ἀναγγέλλω σοι σήμερον ὅτι ἀπωλείᾳ ἀπολεῖσθε· οὐκ ἐμὴ πολυήμερος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.

19 * διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν, τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν κατάραν· καὶ ἐκλέξαι τὴν ζωήν, ἵνα ζῇς σὺ καὶ τὸ σπέρμα σου·

20 * ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου, εἰσακούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἡ ζωὴ σου· καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν σου κατοικεῖν σε ἐπὶ τῆς γῆς, ἧς ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσιν σου Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ δοῦναι αὐτοῖς.

λά.

1 * Καὶ συνετέλεσε μωυσῆς λαλῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους πρὸς πᾶσας υἱὰς Ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Si obedieris verbo domini Dei tui, vt custodias præcepta eius & mandata eius quæ scripta sunt in libro legis huius: quoniam conuertêris ad timorem domini Dei tui in toto corde tuo, & in tota anima tua.

" Quoniam præceptum hoc quod ego præcipio tibi hodie, non est separatum à te, nec longè est.

" Non est in cęlis, vt dicas: Quis ascender pro nobis in cælum, vt deferat illud nobis, & audiamus illud & faciamus illud?

" Neque est trans mare, vt dicas: Quis transibit pro nobis trans mare, & afferet illud nobis, & audiemus illud & faciemus illud?

" Vide quòd posui coram te hodie vitam & bonum, & mortem & malum.

" Sed iuxta te est sermo valdè in ore tuo & in corde tuo, vt facias illum.

" Quod ego præcipio tibi hodie, est, Vt diligas dominum Deum tuum, & vt ambules in viis quæ sunt coram eo: & custodias præcepta eius & mandata eius, & iudicia eius; ve viuas & multiplicêris, & benedicat tibi dominus Deus tuus in terra ad quam tu ingredieris possidendam.

" Et si auersum fuerit cor tuum, & non obedieris, & errauêris & adoraueris idola

" Annuncio vobis hodie quòd perditione peribitis: non prolongabuntur dies vestri super terram propter quam tu transis Iordanem, vt ingrediaris & possideas eam.

" Contestor vobis hodie cælum & terram, vitam & mortem posui coram te, benedictiones & maledictiones. eliges autem vitam, vt viuas tu & filij tui:

" Vt diligas dominum Deum tuum, vt obedias verbo eius, & vt adhæreas timori eius: quoniam ipse est vita tua & prolongatio dierum tuorum, vt habites in terra pro qua iurauit Dominus patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob, vt daret eam illis.

CAP. XXXI.

1 Abiit itaque Moyses, & locutus est verba hæc ad omnem Israel:

תרגום אונקלוס

10 אֲרֵי תְקַבֵּל לְמֵימְרָא דַייָ אֱלָהָךְ לְמִטַּר פְּקוּדוֹהִי וּקְיוֹמוֹהִי דִּכְתִיבִין בְּסִפְרָא דְאוֹרָיְתָא הָדֵין אֲרֵי תְּהוֹדֵי לְדַחֲלָא דַייָ אֱלָהָךְ בְּכָל לִבָּךְ
וּבְכָל נַפְשָׁךְ: 11 אֲרֵי פִּפְקִידְתָּא הָדָא דַאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין לָא מְפַרְשָׁא הִיא מִנָּךְ וְלָא רְחִיקָא הִיא: 12 לָא בִּשְׁמַיָּא הִיא לְמֵימַר
מַן יִסַּק לָנָא לִשְׁמַיָּא וְיִסְבַּהּ לָנָא וְיַשְׁמְעִנָּנָא יָתַהּ וְנֶעְבְּדִינַהּ: 13 וְלָא מֵעִבְרָא לְיַמָּא הִיא לְמֵימַר מַן יְעִבַּר לָנָא לְעִבְרָא דְיַמָּא וְיִסְבַּהּ לָנָא
וְיַשְׁמְעִנָּנָא יָתַהּ וְנֶעְבְּדִינַהּ: 14 אֲרֵי קָרִיב לָךְ פִּתְגָמָא לַחְדָא בְּפוּמָךְ וּבְלִבָּךְ לְמֶעְבְּדֵיהּ: 15 חֲזִי דַּהֲבֵירִית קֳדָמָךְ יוֹמָא דֵין יָת חַיֵּי
וְיָת טָבָא וְיָת מוֹתָא וְיָת בִּישָׁא: 16 דַּאֲנָא מְפַקֵּד לָךְ יוֹמָא דֵין לְמִרְחַם יָת יְיָ אֱלָהָךְ וּלְמֵהָךְ בְּאוֹרְחָן וּלְקַיָּמָא קְדָמוֹהִי וּלְמִטַּר
פְּקוּדוֹהִי וּקְיוֹמוֹהִי וְדִינוֹהִי וְתֶחֱיֵי וְתִסְגֵּי וְיִבְרְכִנָּךְ יְיָ אֱלָהָךְ בְּאַרְעָא דְאַתְּ עָלִיל לְתַמָּן לְמֵירְתַהּ: 17 וְתִסְגּוֹד לְטָעֻוָת עַמְמַיָּא וְתִפְלְחִינוּן:
לְתַמָּן לְמֵימְרָהּ: 18 מְחַוֵּיתִי לְכוֹן יוֹמָא דֵין יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא חַיֵּי וּמוֹתָא יְהָבִית קֳדָמָךְ בִּרְכָתָא וְלוּטָיָן וְתִתְרְעֵי בְּחַיֵּי בְּדִיל וְתִחְיֵי אַתְּ וּבְנָךְ:
לְמֶעְבַּד יָת פִּקּוּדַיָּא דַייָ אֱלָהָךְ לְקָבְלָא לְמֵימְרֵיהּ וּלְאִתְקָרְבָא דְּדַחֲלֵיהּ אֲרֵי הוּא חַיֵּיךְ וְאוֹרֶךְ יוֹמָךְ לְמִתַּב עַל אַרְעָא דְקַיָּים יְיָ לַאֲבָהָתָךְ לְאַבְרָהָם
לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמִתַּן לְהוֹן:

לא

1 וַאֲזַל מֹשֶׁה וּמַלֵּיל יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עִם כָּל יִשְׂרָאֵל:

Universidad de Deusto
Biblioteca

2 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה
אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא־אוּכַל עוֹד לָצֵאת וְלָבוֹא וַיהוָה
אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃
3 * יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא־יַשְׁמִיד
אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וִירִשְׁתָּם יְהוֹשֻׁעַ
הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃
4 * וְעָשָׂה יְהוָה לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְסִיחֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי
הָאֱמֹרִי וּלְאַרְצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם׃
5 * וּנְתָנָם יְהוָה לִפְנֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם לָהֶם כְּכָל־
6 הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃ * חִזְקוּ וְאִמְצוּ
אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
הוּא הַהֹלֵךְ עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ׃
7 * וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־
הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתָם
לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תַּנְחִילֶנָּה אוֹתָם׃
8 * וַיהוָה הוּא הַהֹלֵךְ לְפָנֶיךָ הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא
יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ לֹא תִירָא וְלֹא תֵחָת׃
9 * וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת
וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנֹּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן
בְּרִית יְהוָה וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 * וַיְצַו מֹשֶׁה אֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים
בְּמֹעֵד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃
11 * בְּבוֹא כָל־יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת
12 נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם׃ * הַקְהֵל אֶת־הָעָם
הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף וְגִרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ וְיָרְאוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה
הַזֹּאת׃

2 * Et dixit ad eos: Centum viginti annorum sum hodie. non possum vltrà egredi & ingredi: præsertim cùm & Dominus dixerit mihi, Non transibis Iordanem istum.
3 * Dominus ergo Deus tuus transibit ante te. ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo, & possidebis eas. Et Iosue iste transibit ante te, sicut locutus est Dominus.
4 * Facietque Dominus eis sicut fecit Seon & Og regibus Amorræorum, & terræ eorum; delebitque eos.
5 * Cùm ergo & hos tradiderit vobis, similiter facietis eis sicut præcepi vobis.
6 * Viriliter agite, & confortamini. nolite timere, nec paueatis ad cõspectum eorum: quia dominus Deus tuus ipse est ductor tuus, & nõ dimittet nec derelinquet te.
7 * Vocauitque Moyses Iosue, & dixit ei coram omni Israel: Confortare & esto robustus: tu enim introducespopulum istum in terram quam daturum se patribus eorum iurauit Dominus: & tu eam diuides sorte.
8 * Et Dominus qui ductor est vester, ipse erit tecum: non dimittet, nec derelinquet te. noli timere, nec paueas.
9 * Scripsit itaque Moyses legem hanc, & tradidit eam sacerdotibus filiis Leui, qui portabant arcam fœderis Domini, & cunctis senioribus Israel.
10 * Præcepitque eis, dicens: Post septem annos anno remissionis in solennitate tabernaculorum,
11 * Conuenientibus cunctis ex Israel, vt appareant in conspectu domini Dei tui in loco quem elegerit Dominus, leges verba legis huius coram omni Israel, audientibus eis;
12 * Et in vnum omni populo congregato, tam viris quàm mulieribus, paruulis & aduenis qui sunt intra portas tuas, vt audientes discãt, & timeant dominum Deum vestrum: & custodiant impleantque omnes sermones legis huius.

תרגום אונקלוס

2 וַאֲמַר לְהוֹן בַּר מְאָה וְעַשְׂרִין שְׁנִין אֲנָא יוֹמָא דֵין לֵית עוֹד לְמִפַּק וּלְמֵיעַל וַיְיָ אֲמַר לִי לָא תְעִבַּר יָת יַרְדְּנָא הָדֵין׃
3 יְיָ אֱלָהָךְ הוּא עֲבַר קֳדָמָךְ הוּא יְשֵׁיצֵי יָת עַמְמַיָּא הָאִלֵּין מִן קֳדָמָךְ וְהֵרְתִּינוּן יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֲבַר קֳדָמָךְ כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ׃
4 וְיַעְבֵּד יְיָ לְהוֹן כְּמָא דַּעֲבַד לְסִיחוֹן וּלְעוֹג מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵי וּלְאַרְעָהוֹן דְּשֵׁצִי יָתְהוֹן׃
5 וְיִמְסְרִנוּן יְיָ קֳדָמֵיכוֹן וְתַעְבְּדוּן לְהוֹן כְּכָל תַּפְקִידְתָּא דְּפַקֵּידְתִּי יְתְכוֹן׃
6 תְּקְפוּ וְעֲלִיזוּ לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תְתְבְּרוּן מִן קֳדָמֵיהוֹן דִּמְרַחֵשׁ קֳדָמָךְ לָא יִשְׁבְּקִנָּךְ וְלָא יְרַחֲקִנָּךְ׃
7 וּקְרָא מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ וַאֲמַר לֵיהּ לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל תְּקוֹף וְעַלִּיז אֲרֵי אַתְּ הָעוֹל עִם עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דְּקַיֵּים יְיָ לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן וְאַתְּ
תַּחֲסִינִנַּהּ לְהוֹן׃ 8 וַיְיָ הוּא מְדַבַּר קֳדָמָךְ מֵימְרֵיהּ יְהֵי בְּסַעֲדָךְ לָא יִשְׁבְּקִנָּךְ וְלָא יְרַחֲקִנָּךְ לָא תִדְחַל וְלָא תֵחָתַּר׃
9 וּכְתַב מֹשֶׁה יָת אוֹרָיְתָא הָדָא וְיַהֲבָהּ לְכָהֲנַיָּא בְּנֵי לֵוִי דְּנָטְלִין יָת אֲרוֹן קְיָמָא דַּייָ וְלִכְלָ סָבֵי יִשְׂרָאֵל׃
10 וּפְקִיד מֹשֶׁה יָתְהוֹן לְמֵימַר מִסּוֹף שְׁבַע שְׁנִין בְּזִמַּן שְׁנַת שְׁמִיטְתָּא בְּחַגָּא דְּסֻכּוֹתָא׃
11 בְּמֵיתֵי כָל יִשְׂרָאֵל לְאִתְחֲזָאָה קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּאַתְרָא דְּיִתְרְעֵי מֵימְרֵי יְיָ אוֹרַיְתָא הָדָא קֳדָם כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִשְׁמְעוּן
12 כְּנוֹשׁ יָת עַמָּא גַּבְרַיָּא וְנָשַׁיָּא וְטַפְלָא וְגִיּוֹרָךְ דִּי בְקִרְוָךְ בְּדִיל דִּישְׁמְעוּן וְכִדִּיל דִּילְפוּן וְיִדְחְלוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְיִשְׁרוֹן לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּתְגָמֵי
אוֹרָיְתָא הָדָא׃

2 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἐγώ εἰμι σήμερον· οὐ δυνήσομαι ἔτι εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι· κύριος δὲ εἶπεν πρός με, οὐ διαβήσῃ τὸν Ιορδάνην τοῦτον.
3 * κύριος ὁ θεὸς σου ὁ προπορευόμενος ἐνώπιόν σου αὐτὸς ἐξολεθρεύσει τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου σου, καὶ κατακληρονομήσεις αὐτούς, ὃν τρόπον ὁ προπορευόμενος πρὸ προσώπου σου, καθὰ ἐλάλησε κύριος.
4 * καὶ ποιήσει κύριος αὐτοῖς, καθὼς ἐποίησε σηὼν καὶ ὼγ τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τῶν ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ Ιορδάνου, καὶ τῇ γῇ αὐτῶν, καθότι ἐξωλόθρευσεν αὐτούς·
5 * καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐνώπιον ὑμῶν· καὶ ποιήσετε αὐτοῖς, κατὰ ἐντολάς μου ὑμῖν.
6 * ἀνδρίζου, καὶ ἴσχυε· μὴ φοβοῦ, μηδὲ πτοηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι κύριος ὁ θεός σου ὁ προπορευόμενός μετὰ σοῦ, οὐ μή σε ἀνῇ οὐδὲ μή σε ἐγκαταλίπῃ.
7 * καὶ ἐκάλεσε μωυσῆς ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς ἰσραήλ, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, σὺ γὰρ εἰσελεύσῃ μετὰ προσώπου τοῦ λαοῦ τούτου εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν, δοῦναι αὐτοῖς· καὶ σὺ κατακληρονομήσεις αὐτὴν αὐτοῖς.
8 * καὶ κύριος ὁ συμπορευόμενος μετὰ σοῦ, οὐκ ἀνήσει σε, οὐδὲ μὴ ἐγκαταλίπῃ σε· μὴ φοβοῦ μὴ δειλιάσῃς.
9 * καὶ ἔγραψε μωυσῆς τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου εἰς βιβλίον, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς λευὶ τοῖς αἴρουσι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις υἱῶν ἰσραήλ.
10 * καὶ ἐνετείλατο μωυσῆς αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων· μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἐν καιρῷ ἐνιαυτοῦ ἀφέσεως ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας,
11 * ἐν τῇ συμπορεύεσθαι πᾶσαν ἰσραὴλ ὀφθῆναι ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου, ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξηται κύριος ὁ θεός σου, διαγνώσεσθε τὸν νόμον τοῦτον ἐνώπιον παντὸς ἰσραὴλ εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν.
12 * ἐκκλησίασον τὸν λαὸν σὺ καὶ γυναῖκας καὶ τὰ ἔκγονα, καὶ τὸν προσήλυτον τὸν ἐν ταῖς πόλεσί σου, ἵνα ἀκούσωσι, καὶ ἵνα μάθωσι φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν. καὶ ἀκούσονται ποιεῖν πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

2 Et dixit ad eos: Centum & viginti annorum ætatis sum hodie: non possum vltrà egredi & ingredi. & Dominus dixit ad me: Non transibis Iordanem istum. 3 Dominus Deus tuus ipse transibit ante te, & ipse disperdet populos istos in conspectu tuo, & possidebis eos. Iosue autem ipse transibit ante te, sicut locutus est Dominus.
4 Et faciet Dominus eis sicut fecit Seon & Og regibus Amorræorum & terræ eorum; quia disperdidit eos.
5 Et tradet eos Dominus in conspectu vestro, & facietis eis iuxta omnia præcepta quæ præcepi vobis.
6 Confortamini & roboramini: ne timeatis neque formidetis à facie eorum; quoniam verbum domini Dei tui dux erit coram te: non relinquet te, nec dimittet te.
7 Et vocauit Moyses Iosue, & dixit ei ante oculos omnis Israel: Confortare & esto robustus: quoniam tu introduces populum istum in terram quam iurauit Dominus dare patribus eorum, & tu dabis eis eam in possessionem.
8 Dominus autem ipse dux erit coram te: verbum eius erit in auxilium tuum; non derelinquet te, nec dimittet te: ne timeas neque formides.
9 Et scripsit Moyses legem hanc, & tradidit eam sacerdotibus filiis Leui, qui portabant arcam fœderis Domini, & omnibus senioribus Israel.
10 Præcepitque Moyses eis, dicens: In fine septem annorum in tempore anni remissionis in solennitate tabernaculorum:
11 Cùm venerit omnis Israel vt appareant coram domino Deo tuo, in loco quem elegerit; leges legem istam coram omni Israel, & audire faciet eos.
12 Congrega populum, viros & mulieres, paruulos, & peregrinos tuos qui sunt in vrbibus tuis, vt audiant, & vt discant, & timeant coram Domino Deo vestro, & custodiant & faciant omnia verba legis huius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

13 * וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לְיִרְאָה
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם
חַיִּים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־
הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃ 14 * וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֵן קָרְבוּ יָמֶיךָ לָמוּת קְרָא
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתְיַצְּבוּ בְאֹהֶל מוֹעֵד וַאֲצַוֶּנּוּ וַיֵּלֶךְ
מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וַיִּתְיַצְּבוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד׃
15 * וַיֵּרָא יְהוָה בָּאֹהֶל בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֹד עַמּוּד
הֶעָנָן עַל־פֶּתַח הָאֹהֶל׃ 16 * וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה הִנְּךָ שֹׁכֵב עִם־אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה
וְזָנָה אַחֲרֵי אֱלֹהֵי נֵכַר־הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא־
שָׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וַעֲזָבַנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר כָּרַתִּי
אִתּוֹ׃ 17 * וְחָרָה אַפִּי בּוֹ בַיּוֹם הַהוּא וַעֲזַבְתִּים
וְהִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהֶם וְהָיָה לֶאֱכֹל וּמְצָאֻהוּ רָעוֹת
רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי־
אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה׃
18 * וְאָנֹכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי בַּיּוֹם הַהוּא עַל כָּל־
הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
19 * וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְּדָה
אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׂימָה בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה־לִּי
הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 20 * כִּי־אֲבִיאֶנּוּ
אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתָיו זָבַת חָלָב
וּדְבָשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשֵׁן וּפָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וַעֲבָדוּם וְנִאֲצוּנִי וְהֵפֵר אֶת־בְּרִיתִי׃
21 * וְהָיָה כִּי־תִמְצֶאןָ אֹתוֹ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנְתָה
הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ
כִּי יָדַעְתִּי אֶת־יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטֶרֶם
אֲבִיאֶנּוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי׃ 22 * וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה
אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַהוּא וַיְלַמְּדָהּ אֶת־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

13 * Filij quoque eorum qui nunc ignorant, vt audire possint, & timeant dominum Deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra, ad quam vos Iordane transmisso pergitis obtinendam.

14 * Et ait Dominus ad Moysen: Ecce propè sunt dies mortis tuæ. voca Iosue, & state in tabernaculo testimonij, vt præcipiam ei. Abierunt ergo Moyses & Iosue, & steterunt in tabernaculo testimonij.

15 * Apparuitque Dominus ibi in columna nubis, quæ stetit in introitu tabernaculi.

16 * Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce tu dormies cum patribus tuis: & populus iste cõsurgens fornicabitur post deos alienos in terra, ad quam ingredietur, vt habitet in ea. ibi derelinquet me, & irritum faciet fœdus quod pepigi cum eo.

17 * Et irascetur furor meus contra eum in die illo; & derelinquam eum, & abscõdam faciem meam ab eo, & erit in deuorationẽ. Inuenient eum omnia mala & afflictiones: ita vt dicat in illo die: Verè quia non est Deus mecum, inuenerunt me hæc mala.

18 * Ego autem abscondam & celabo faciem meam in die illo propter omnia mala quæ fecit; quia secutus est deos alienos.

19 * Nunc itaq; scribite vobis canticum istud, & docete filios Israel vt memoriter teneant, & ore decantent: & sit mihi carmen istud pro testimonio inter filios Israel.

20 * Introducam enim eum in terram, pro qua iuraui patribus eius, lacte & melle manantem. Cumque comederint & saturati crassiq; fuerint, conuertentur ad deos alienos, & seruient eis: detrahentque mihi, & irritum facient pactum meum. 21 * Postquam inuenerint eum mala multa & afflictiones, respondebit ei canticum istud pro testimonio, quod nulla delebit obliuio ex ore seminis sui. Scio enim cogitationes eius quæ facturus sit hodie antequã introducam eum in terram quam ei pollicitus sum. 22 * Scripsit quoque Moyses canticum, & docuit filios Israel.

13 * καὶ ⸀οἱ υἱοὶ αὐτῶν οἱ οὐκ οἴδασιν, ἀκούσ⸀ονται, καὶ μαθήσ⸀ονται φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ἃς αὐτοὶ
14 ζῶσιν ⸀ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ
κληρονομῆσαι αὐτήν. * καὶ εἶπε κύριος ⸀ὁ θεὸς μωυσῆ, ἰδοὺ ἤγγικασιν αἱ ἡμέραι ⸀σου τοῦ ⸀ἀποθανεῖν σε, κάλεσον Ἰησοῦν, καὶ στῆτε ⸀ἐν τῇ σκηνῇ ⸀τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐντελοῦμαι αὐτῷ. καὶ ἐπορεύθη μωυσῆς καὶ Ἰησοῦς εἰς ⸀τὸ σκηνὴν ⸀μαρτυρίου. καὶ ἔστησαν ⸀ἐν τῇ σκηνῇ ⸀τοῦ μαρτυρίου.
15 * ⸀κατέβη κύριος ἐν στύλῳ νεφέλης, ⸀καὶ ἔστη ⸀ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς ⸀τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἔστη ὁ στύλος τῆς νεφέλης ⸀ἐπὶ
16 τὰς θύρας τῆς σκηνῆς. * καὶ εἶπε κύριος ⸀ὁ θεὸς μωυσῆ, ἰδοὺ σὺ κοιμᾶ μετὰ τῶν πατέρων ⸀σου. καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς ⸀οὗτος ἐκπορνεύσει ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τῆς γῆς, εἰς ⸀οὓς ⸀οὗτος εἰσπορεύ⸀εται ἐκεῖ εἰς αὐτὸν, καὶ ἐγκαταλείψουσί με, ⸀καὶ διασκεδάσουσι τὴν διαθήκην μου, ἣν διεθέμην αὐτοῖς.
17 * καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ⸀καὶ καταλείψω αὐτοὺς, καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ⸀ἔσ⸀ται κατάβρωμα. καὶ εὑρήσουσιν αὐτὸν κακὰ πολλὰ καὶ θλίψεις. καὶ ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διότι οὐκ ἔστι κύριός ⸀ὁ θεός μου ἐν ἡμῖν, εὕρηκέ με τὰ κακὰ ⸀ταῦτα.
18 * ἐγὼ ⸀δὲ ἀποστρέφῃ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διὰ πάσας τὰς κακίας, ἃς ἐποίησαν, ὅτι ἐπέστρεψαν ⸀ἐπὶ θεοὺς ἀλλοτρίους.
19 * καὶ νῦν γράψατε ⸀ὑμεῖς ⸀ὑμῖν τὰ ῥήματα τῆς ᾠδῆς ταύτης, καὶ διδάξατε αὐτὴν τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, καὶ ἐμβαλεῖτε αὐτὴν εἰς ⸀τὸ στόμα αὐτῶν, ἵνα γένηταί μοι ἡ ᾠδὴ αὕτη εἰς μαρτύριον ἐν υἱοῖς
20 Ἰσραήλ. * εἰσάξω ⸀γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι· καὶ φάγονται, καὶ ἐμπλησθέντες χορτάσουσι, καὶ ⸀πιοῦσαι ⸀πίονται ⸀θεοὺς ἀλλοτρίους, ⸀καὶ λατρεύσουσιν αὐτοῖς, καὶ παροξυνοῦσί με, καὶ διασκεδάσουσι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην αὐτοῖς.
21 * καὶ ἔσται ὅταν εὑρωσιν αὐτὸν κακὰ πολλὰ καὶ θλίψεις, ⸀καὶ ἀντικατα⸀στήσ⸀εται ⸀ἡ ᾠδὴ αὕτη κατέναντι ⸀αὐτῶν μαρτυρία. οἶδα ⸀γὰρ αὐτῶν τὸ φρόνημα ὃ ποιοῦσιν σήμερον, πρὸ τοῦ εἰσαγαγεῖν με αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν.
22 * καὶ ἔγραψε μωυσῆς τὴν ᾠδὴν ταύτην ⸀ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὴν ⸀τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Filij quoque eorum qui nescierunt, audient & discent timere coram domino Deo vestro omnibus diebus quibus vos permanebitis super terra, propter quam vos transitis Iordanem vt possideatis eam.
14 Et dixit Dominus ad Moysen: Ecce appropinquauerunt dies tui vt moriaris: voca Iosue, & state in tabernaculo fœderis, vt præcipiam ei. Et abiit Moyses & Iosue, & steterunt in tabernaculo fœderis.
15 Et reuelatus est Dominus in tabernaculo in columna nubis, & stetit columna nubis super portam tabernaculi fœderis.
16 Et dixit Dominus ad Moysen: Ecce tu dormies cum patribus tuis: & consurget populus iste, & errabit post idola populorum terræ ad quam ipse ingredietur inter eos: & relinquent timorem meum, & mutabunt pactum meum quod pepigi cum eis.
17 Et irascetur furor meus contra eos in tempore illo; & proiiciam eos, & auferam maiestatem meam ab eis: & erunt in direptionem, & euenient eis mala & angustiæ multæ. & dicet in tempore illo: Quia non est maiestas Dei mei in medio mei, occurrerunt mihi hæc mala.
18 Ego autem auferens auferam maiestatem meam ab eis in tempore illo, propter omnia mala quæ fecit: quoniam conuersi sunt ad idola populorum.
19 Et nunc scribite vobis canticum istud, & docete illud filios Israel: pone illud in ore eorum, vt sit coram me canticum istud in testimonium contra filios Israel.
20 Introducam enim eos in terram quam iuraui patribus suis fluentem lacte & melle: & comedent, & saturabuntur, & deliciis affluent; & conuertentur ad idola populorum, & seruient eis: & ad iracundiam prouocabunt me, & mutabunt pactum meum.
21 Et erit quando euenerint eis mala multa & angustiæ, respondebit canticum istud eis in testimonium, quod non tradetur obliuioni ex ore filiorum suorum. quia manifesta est coram me cogitatio eius, & quod ipsi faciunt hodie, antequam introducam eos in terram pro qua iuraui eis.
22 Et scripsit Moyses canticum istud in die illa, & docuit illud filios Israel.

תרגום אונקלוס

13 וּבְנֵיהוֹן דְּלָא יְדְעוּ יִשְׁמְעוּן וְיִלְפְּקוּן לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן כָּל יוֹמַיָּא דְאַתּוּן קַיְימִין עַל אַרְעָא דְאַתּוּן עָבְרִין יָת יַרְדְּנָא חַסָּנָא לְמִירְתַהּ׃
14 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה הָא קָרִיבוּ יוֹמָךְ לְמָמָת קְרֵי יָת יְהוֹשֻׁעַ וְאִתְעַתְּדוּ בְמַשְׁכַּן זִמְנָא וַאֲפַקְּדִינֵיהּ וַאֲזַל מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְאִתְעַתַּדוּ בְּמַשְׁכַּן זִמְנָא׃
15 וְאִתְגְּלִי יְיָ בְּמַשְׁכְּנָא בְּעַמּוּדָא דַעֲנָנָא וְקָם עַמּוּדָא דַעֲנָנָא עַל תְּרַע מַשְׁכְּנָא׃
16 וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה הָא אַתְּ שָׁכִיב עִם אֲבָהָתָךְ וְקָם עַמָּא הָדֵין וְיִשְׁתַּבַּשׁ בָּתַר טָעֲוַת עַמְמֵי אַרְעָא דְּהוּא עָלַל לְתַמָּן בֵּינֵיהוֹן וְיִשְׁבְּקִנַּנִי וְיָתֵר קְיָמִי דְּגַזַרִית עִמְּהוֹן׃
17 וְיִתְקֹף רְגְזִי בְּהוֹן בְּעִדָּנָא הַהוּא וְאֶשְׁבְּקִנּוּן וְיָתֵר יָת סְכִינָתִי מִנְּהוֹן וְיִסְתְּרוּן בִּישִׁין וְעִקִּין וְיֵיתֵר בְּעִדָּנָא הַהִיא מְרִירִין וְעִקִּין וְיֵימְרוּן בְּעִדָּנָא הַהִיא עַל דְּלֵית אֱלָהִי בֵּינַי אַרְעָנִי בִּישָׁתָא הָאִלֵּין׃
18 וַאֲנָא סַלְקָא אִסְתַּלַּק שְׁכִינָתִי מִנְּהוֹן בְּעִדָּנָא הַהִיא עַל כָּל בִּישָׁתָא דַּעֲבַד אֲרֵי אִתְפְּנִיאוּ בָּתַר טָעֲוַת עַמְמַיָּא׃
19 וּכְעַן כְּתוּבוּ לְכוֹן יָת תֻּשְׁבְּחְתָּא הָדָא וְאַלְּפָהּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שַׁוְיָהּ בְּפוּמְהוֹן בְּדִיל דְּתְהֵי קְרָמַי תֻּשְׁבְּחְתָּא הָדָא לְסָהִיד בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
20 אֲרֵי אֲעֵלִינוּן לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְהוֹן עַבְדָא חָלָב וּרְבָשׁ וְיֵיכְלוּן וְיִסְבְּעוּן וְיִתְפַּנְּקוּן בָּתַר טָעֲוַת עַמְמַיָּא וְיִפְלְחוּן לְהוֹן וְיִרְגְּזוּן קֳדָמַי וְיִשְׁנוּן יָת קְיָמִי׃
21 וִיהֵי אֲרֵי יְשַׁכְּחִנּוּן בִּישִׁין וְעִקִּין וְתֵיתֵב תֻּשְׁבְּחְתָּא הָדָא קֳדָמֵיהוֹן סָהִיד אֲרֵי לָא תִתְנְשֵׁי מִפּוּם בְּנֵיהוֹן אֲרֵי גְלֵי קֳדָמַי דְּאִרְהוֹן דְּאִנּוּן עָבְדִין יוֹמָא דֵין עַד לָא אַעֲלִינוּן לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית׃
22 וּכְתַב מֹשֶׁה יָת תֻּשְׁבְּחְתָּא הָדָא בְּיוֹמָא הַהוּא וַאַלְּפָהּ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * וַיְצַו אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיֹּאמֶר חֲזַק וֶאֱמָץ כִּי
אַתָּה תָּבִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
24 נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ: * וַיְהִי כְּכַלּוֹת
מֹשֶׁה לִכְתֹּב אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד
25 תֻּמָּם: * וַיְצַו מֹשֶׁה אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן
26 בְּרִית־יְהוָה לֵאמֹר: * לָקֹחַ אֵת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה
וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהָיָה־
27 שָׁם בְּךָ לְעֵד: * כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־מְרִיְךָ וְאֶת־
עָרְפְּךָ הַקָּשֶׁה הֵן בְּעוֹדֶנִּי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מַמְרִים הֱיִתֶם
28 עִם־יְהוָה וְאַף כִּי־אַחֲרֵי מוֹתִי: * הַקְהִילוּ אֵלַי אֶת־
כָּל־זִקְנֵי שִׁבְטֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם וַאֲדַבְּרָה בְאָזְנֵיהֶם
אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאָעִידָה בָּם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת־
29 הָאָרֶץ: * כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הַשְׁחֵת תַּשְׁחִתוּן
וְסַרְתֶּם מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶתְכֶם וְקָרְאַת אֶתְכֶם
הָרָעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּי־תַעֲשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי
יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם:
30 * וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי כָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי
הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תֻּמָּם:

לב

1 * הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וַאֲדַבֵּרָה וְתִשְׁמַע
הָאָרֶץ אִמְרֵי־פִי:
2 * יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי כִּשְׂעִירִם
עֲלֵי־דֶשֶׁא וְכִרְבִיבִים עֲלֵי־עֵשֶׂב:
3 * כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל
לֵאלֹהֵינוּ:
4 * הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל־דְּרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֱמוּנָה
וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא:
5 * שִׁחֵת לוֹ לֹא בָנָיו מוּמָם דּוֹר עִקֵּשׁ
וּפְתַלְתֹּל:

23 * Præcepitque Dominus Iosue filio Nun, & ait: Confortare, & esto robustus: tu enim introduces filios Israel in terram quam pollicitus sum: et ego ero tecum.
24 * Postquam ergo scripsit Moyses verba legis huius in volumine atque compleuit;
25 * Præcepit Leuitis qui portabant arcam fœderis Domini, dicens:
26 * Tollite librum istum, & ponite eum in
G latere arcę fœderis domini Dei vestri, vt sit ibi contra te in testimonium.
27 * Ego enim scio contentionem tuam, & ceruicem tuam durissimam. Adhuc viuente me & ingrediente vobiscum, semper contentiosè egistis contra Dominum; quanto magis cùm mortuus fuero?
28 * Congregate ad me omnes maiores natu per tribus vestras atque doctores; & loquar audientibus eis sermones istos: & inuocabo contra eos cælum & terram.
29 * Noui enim quòd post mortem meam iniquè agetis, & declinabitis citò de via quam præcepi vobis: & occurrent vobis mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, vt irritetis eum per opera manuum vestrarum.
30 * Locutus est ergo Moyses audiente vniuerso cœtu Israel verba carminis huius, & ad finem vsque compleuit.

CAP. XXXII.

1 A * Vdite cæli quæ loquor, audiat terra verba oris mei.
2 * Concrescat in pluuiã doctrina mea, fluat vt ros eloquium meum: quasi imber super herbam, & quasi stillæ super gramina:
3 * Quia nomen Domini inuocabo. Date magnificentiam Deo nostro.
4 * Dei perfecta sunt opera, & omnes viæ eius iudicia: Deus fidelis & absque vlla iniquitate, iustus & rectus.
5 * Peccauerunt ei, & non filij eius in sordibus. Generatio praua atque peruersa:

23 * *Et præcepit Moyses Iosue filio Nun, & ait ei: Confortare & robustus esto: tu enim introduces filios Israel in terram, quam iurauit Dominus eis: et ipse erit tecum.*
24 * *Quando autem perfecit Moyses scribens omnia verba legis huius in volumine vsque ad finem:*
25 * *Et præcepit Leuitis portantibus arcam fœderis domini, dicens:*
26 * *Tollentes librum legis huius, ponetis illum in latere arcæ fœderis domini Dei vestri. & erit ibi in te in testimonium:*
27 * *Quoniam ego scio contentionem tuam, & cerucem tuam durum. adhuc enim me viuente vobiscum hodie, contentiosi fuistis quæ ad Deum; quomodo non & ad vltimum mortis meæ?*
28 * *Congregate ad me tribuum principes vestros, & doctores vestros, vt loquar in aures eorum omnes sermones istos: & testificer eis & cælum & terram:*
29 * *Noui enim quòd vltimum mortis meæ, delictum delinquetis, & declinabitis de via quam præcepi vobis: & occurrent vobis mala in extremis diebus: quoniam facietis malum coram Domino, vt irritetis eum in operibus manuum vestrarum.*
30 * *Et locutus est Moyses in aures cœtus vniuersi Israel verba carminis huius vsque ad finem:*

CAP. XXXII.

1 A * *Ttende cælum, & loquar; et audiat terra verba ex ore meo.*
2 * *Expectetur vt pluuia doctrina mea, & descendant vt ros verba mea: quasi imber super herbam, & quasi stilla super gramen:*
3 * *Quoniam nomen Domini inuocaui. Date magnificentiam Deo nostro.*
4 * *Deus, vera opera eius, & omnes viæ eius iudicium. Deus fidelis, & non est iniquitas in eo: iustus & rectus Dominus.*
5 * *Peccauerunt non ei filij vituperabiles. generatio praua atque peruersa:*

23 * καὶ ἐνετείλατο μωυσῆς ἰησοῦ υἱῷ ναυή, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, σὺ γὰρ εἰσάξεις σὺ υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς τὴν γῆν,
ἣν ὤμοσε κύριος αὐτοῖς, καὶ αὐτὸς ἔσται μετὰ σοῦ.
24 * ὡνίκα δὲ συνετέλεσε μωυσῆς γράφων τοὺς λόγους τοὺς νόμου τούτου εἰς βιβλίον ἕως εἰς τέλους·
25 * καὶ ἐνετείλατο τοῖς λευίταις τοῖς αἴρουσι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, λέγων·
26 * λαβόντες τὸ βιβλίον τοῦ νόμου τούτου, θήσετε αὐτὸ ἐκ πλαγίου τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν· καὶ
ἔσται ἐκεῖ ἐν σοὶ εἰς μαρτύριον·
27 * ὅτι ἐγὼ οἶδα μάχην τὴν ἐρεθισμόν σου, καὶ τὸν τράχηλόν
σου τὸν σκληρόν. ἔτι γὰρ ἐμοῦ ζῶντος μεθ' ὑμῶν σήμερον, παραπικραίνοντες ἦτε τὸν θεόν· πῶς οὐχὶ καὶ ἔχετον
τοῦ θανάτου μου;
28 * ἐκκλησιάσατε πρός με τοὺς φυλάρχους ὑμῶν καὶ τοὺς γραμματοεισαγωγεῖς ὑμῶν, ἵνα λαλήσω εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν
πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ διαμαρτύρωμαι αὐτοῖς τὸν τε
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν·
29 * οἶδα γὰρ ὅτι ἔσχατόν τῆς τελευτῆς μου, ὑμεῖς ἀνομήσετε, καὶ ἐκκλινεῖτε ἐκ τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐνετειλάμην ὑμῖν,
καὶ συναντήσεται ὑμῖν τὰ κακὰ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν,
ὅτι ποιήσετε τὸ πονηρὸν ἐναντι κυρίου, παροργίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς
ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν.
30 * καὶ ἐλάλησε μωυσῆς εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας πάσης
ἰσραὴλ τὰ ῥήματα τῆς ὠδῆς ταύτης ἕως εἰς τέλους.

λβ'.

1 * Πρόσεχε οὐρανέ, καὶ λαλήσω, καὶ ἀκουέτω γῆ ῥήματα ἐκ στόματός μου.
2 * προσδοκάσθω ὡς ὑετὸς τὸ λόφος μου, καὶ καταβήτω ὡς δρόσος τὰ ῥήματά μου, ὡς ὄμβρος ἐπ' ἄγρωσιν, καὶ ὡσεὶ νιφετὸς ἐπὶ χόρτον·
3 * ὅτι ὄνομα κυρίου ἐπικαλέσα. δότε μεγαλωσύνην τῷ θεῷ ἡμῶν.
4 * θεός, ἀληθιναὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κρίσις. θεὸς πιστός, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ· δίκαιος καὶ ὅσιος
ὁ κύριος.
5 * ἡμάρτοσαν οὐκ αὐτῷ τέκνα μωμητά· γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη.

תרגום אונקלוס

23 וּפַקֵּיד יְיָ יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וַאֲמַר תְּקֵיף וְתַקִּיף אֲרֵי אַתְּ תָּעֵיל יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית לְהוֹן וּמֵימְרִי יְהֵי בְּסַעֲדָךְ:
24 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי מֹשֶׁה לְמִכְתַּב יָת פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא הָדָא עַל סִפְרָא עַד דְּשֵׁלִימוּ:
25 וּפַקִּיד מֹשֶׁה יָת לֵיוָאֵי נְטָלֵי אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ לְמֵימַר:
26 סַפְרָא דְאוֹרָיְתָא הָדֵין וּשְׁוִון תְּהֵיוּ בְּסִטַר אֲרוֹן קְיָמָא דַייָ אֱלָהֲכוֹן וְיְהֵי תַמָּן בָּךְ לְסָהִיד:
27 אֲרֵי אֲנָא יָדַעְנָא יָת תַּרְבָּנוּתָךְ וְיָת קַרְדְּנוּתָךְ הָא כַּד עַד דַּאֲנָא קַיֵים עִמְּכוֹן יוֹמָא דֵין מְסָרְבִין הֲוֵיתוּן קֳדָם יְיָ וְאַף אֲרֵי בָּתַר דְּאָמוּת:
28 כְּנִשׁוּ לְוָתִי יָת כָּל סָבֵי שִׁבְטֵיכוֹן וְסָרְכֵיכוֹן וַאֲמַלֵּיל קֳדָמֵיהוֹן יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאַסְהֵד בְּהוֹן יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא:
29 אֲרֵי יָדַעְנָא בָּתַר דְּאָמוּת יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא יִתְכּוֹן בִּישְׁתָּא דְּסוֹף יִסְגֵּיא אֲרֵי תְּעַבְּדוּן דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי בְּעוֹבְדֵי יְדֵיכוֹן:
30 וּמַלֵּיל מֹשֶׁה קֳדָם כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל יָת פִּתְגָמֵי שִׁבְחְתָּא הָדָא עַד דְּשֵׁלִימוּ:

לב

1 אַצִיתוּ שְׁמַיָּא וַאֲמַלֵּיל וְתִשְׁמַע אַרְעָא מֵימְרֵי פּוּמִי:
2 יִבְּסֵם כְּמִטְרָא אִלְפָּנִי יִתְקַבֵּל כְּטַלָּא מֵימְרִי כִּרְוִיחִי מִטְרָא עַל עִסְבָּא וְכִרְסִיסִין עַל עִשְׂבָּא:
3 אֲרֵי בְשֵׁמָא דַייָ אֲנָא מְגַלֵּי הָבוּ רְבוּתָא קֳדָם אֱלָהָנָא:
4 תְּקִיפָא דְשַׁלְמָן עוֹבָדוֹהִי אֲרֵי כָל אֹרְחָתֵיהּ דִּינָא אֱלָהָא מְהֵימְנָא דְּמִן קֳדָמוֹהִי עָוְלָה לָא נָפֵק מִן קֳדָם זַכֵּי וְקַשִׁיט הוּא:
5 חֲבִילוּ לְהוֹן וְלָא לֵיהּ בְּנַיָּא דְּפָלְחוּ לְטָעֻתָא דַּרְגָא דְּאִשְׁתַּנְיוּ עוֹבָדוֹהִי וְאִשְׁתַּנְיוּ:

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Et præcepit Iosue filio Nun, & ait: Confortare & esto robustus; quoniam tu introduces filios Israel in terram quam iurauit: & verbum meũ erit in auxilium tuum.
24 Et factum est cùm consummasset Moyses scribere verba legis huius in libro, donec compleret ea:
25 Præcepit Moyses Leuitis qui portabant arcam fœderis Domini, dicens:
26 Tollite librum legis hnius, & ponite illum in latere arcæ fœderis domini Dei vestri, vt sit ibi contra te in testimonium:
27 Quoniam ego scio contumaciam tuam, & ceruicem tuam duram. Si enim dum ego viuo vobiscum hodie rebelles fuistis coram Domino, quanto magis postquam mortuus fuero?
28 Congregate ad me omnes senes tribuum vestrarum & præfectos vestros, & loquar coram eis verba hæc: & contestabor contra eos cælum & terram.
29 Scio enim quòd postquam mortuus fuero, iniquè agetis, & declinabitis à via quam præcepi vobis: & euenient vobis mala in fine dierum, si feceritis quod malum est in conspectu Domini, ad irritandum eum in operibus manuum vestrarum.
30 Locutusque est Moyses coram omni cœtu filiorum Israel verba cantici huius, donec compleret ea.

CAP. XXXII.

1 Audite cæli, & loquar; & audiat terra verbum oris mei.
2 Suauis sit sicut pluuia doctrina mea: suscipiatur sicut ros verbum meum: sicut ventus pluuiæ qui perflat super herbam, & sicut guttæ imbris serotini quæ fluunt super fœnum.
3 Quando in nomine Domini ego oro, date magnificentiam coram Deo nostro.
4 Fortis, cuius opera perfecta sunt, & omnes viæ eius iudicium: Deus fidelis, à cuius conspectu non egredietur iniquitas: iustus & rectus est.
5 Dissipauerunt seipsos, & non illum, filij qui seruierunt idolis. generatio quę deprauauit opera sua, & aliena facta est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

6 הֲלֵיהוָה תִּגְמְלוּ־זֹאת עַם נָבָל וְלֹא חָכָם
הֲלוֹא־הוּא אָבִיךָ קָנֶךָ הוּא עָשְׂךָ וַיְכֹנְנֶךָ׃
7 זְכֹר יְמוֹת עוֹלָם בִּינוּ שְׁנוֹת דֹּר וָדֹר שְׁאַל אָבִיךָ
וְיַגֶּדְךָ זְקֵנֶיךָ וְיֹאמְרוּ לָךְ׃
8 בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם יַצֵּב
גְּבֻלֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
9 כִּי חֵלֶק יְהוָה עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ׃
10 יִמְצָאֵהוּ בְאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֹהוּ יְלֵל יְשִׁמֹן יְסֹבְבֶנְהוּ
יְבוֹנְנֶהוּ יִצְּרֶנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינוֹ׃
11 כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ
יִשָּׂאֵהוּ עַל־אֶבְרָתוֹ׃
12 יְהוָה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר׃
13 יַרְכִּבֵהוּ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וַיֹּאכַל תְּנוּבֹת שָׂדָי וַיֹּנִקֵהוּ
דְּבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר׃
14 חֶמְאַת בָּקָר וַחֲלֵב צֹאן עִם־חֵלֶב כָּרִים וְאֵילִים
בְּנֵי בָשָׁן וְעַתּוּדִים עִם חֵלֶב כִּלְיוֹת חִטָּה וְדַם
עֵנָב תִּשְׁתֶּה חָמֶר׃
15 וַיִּשְׁמֶן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ
אֱלוֹהַּ עָשֵׂהוּ וַיְנַבֵּל צוּר יְשׁוּעָתוֹ׃
16 יַקְנִאֻהוּ בְּזָרִים בְּתוֹעֵבֹת יַכְעִיסֻהוּ׃
17 יִזְבְּחוּ לַשֵּׁדִים לֹא אֱלוֹהַּ אֱלֹהִים לֹא יְדָעוּם
חֲדָשִׁים מִקָּרֹב בָּאוּ לֹא שְׂעָרוּם אֲבֹתֵיכֶם׃
18 צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחֹלְלֶךָ׃
19 וַיַּרְא יְהוָה וַיִּנְאָץ מִכַּעַס בָּנָיו וּבְנֹתָיו׃
20 וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם
כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא־אֱמֹן בָּם׃
21 הֵם קִנְאוּנִי בְלֹא־אֵל כִּעֲסוּנִי בְּהַבְלֵיהֶם וַאֲנִי
אַקְנִיאֵם בְּלֹא־עָם בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם׃
22 כִּי־אֵשׁ קָדְחָה בְאַפִּי וְתִיקַד עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּית
וְתֹאכַל אֶרֶץ וִיבֻלָהּ וְתַלְהֵט מוֹסְדֵי הָרִים׃

6 ‡ Hęccine reddis Domino populе ſtulte & inſipiens? Nunquid non ipſe eſt pater tuus q̄
7 poſſedit te, & fecit & creauit te? ‡ Meméto dierum antiquorum, cogita generationes ſingulas. Interroga patrem tuum, & annunciabit tibi: maiores tuos, & dicent tibi. ‡ Quando diuidebat Altiſsimus gentes, quando ſeparabat
8 filios Adam, conſtituit terminos populorum,
9 iuxta numerum filiorum Iſrael. ‡ Pars autē Do mini populus eius: Iacob funiculus hæreditatis eius. ‡ Inuenit eum in terra deſerta, in loco
10 B horroris & vaſtæ ſolitudinis. Circumduxit eū & docuit, & cuſtodiuit quaſi pupillam oculi
11 ſui. ‡ Sicut aquila prouocans ad volandū pullos ſuos, & ſup eos volitans expandit alas ſuas, & aſſumpſit eum atque portauit in humeris
12 ſuis. ‡ Dominus ſolus dux eius fuit, & non erat
13 cum eo Deus alienus. ‡ Conſtituit eum ſuper excelſam terram, vt comederet fructus agrorum, vt ſugeret mel de petra, oleumque de
14 ſaxo duriſsimo: ‡ Butyrum de armento, & lac de ouibus, cum adipe agnorum & arietum filiorum Baſan, & hircos cum medulla tritici,
15 & ſanguinem vuę biberent meraciſsimū. ‡ Incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, incraſſatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum
C factorem ſuum, & receſsit à Deo ſalutari ſuo.
16 ‡ Prouocauerunt eum in diis alienis, & in abo minationibus ad iracundiam concitauerunt.
17 ‡ Immolauerunt dæmoniis, & non Deo: diis quos ignorabant. noui recenteſq̄ venerunt,
18 quos non coluerunt patres eorum. ‡ Deū q̄ te genuit dereliquiſti, & oblitus es Dei creatoris
19 tui. ‡ Viditq̄ Dñs, & ad iracundiā concitatus eſt,
20 quia puocauerunt eum filij & filię. ‡ Et ait: Abſcondā faciē meā ab eis, & conſiderabo nouiſſima eorū. Generatio enim peruerſa eſt, & in-
21 fideles filij. ‡ Ipſi me puocauerunt in eo q̄ nō erat Deus, & irritauerunt in vanitatibus ſuis. & ego prouocabo eos in eo q̄ non eſt popul⁹,
22 & in gente ſtulta irritabo illos. ‡ Ignis ſuccen- Ro. 10. 2 Hie. 15. 14
D ſus eſt in furore meo, & ardebit vſque ad inferni nouiſſima. Deuorabitq̄ terram cum germine ſuo, & montium fundamēta comburet.

תרגום אונקלוס

6 הֲדָא קֳדָם יְיָ אִתְּחֲנַפְתּוּן דָּא עַמָּא דַּקְבִּילוּ אוֹרַיְתָא וְלָא חַכִּימוּ הֲלָא הוּא אֲבוּךְ דְּאִתָּא דַּיְלִיתָא הוּא עֲבָדָךְ וְאַתְקִנָּךְ׃ 7 אִדְכַּר יוֹמִין דְּמִן עָלְמָא
אִסְתַּכְלוּ בְּשְׁנֵי דַר וְדַר שְׁאַל לַאֲבוּךְ וְיֵחֱוֵי לָךְ סָבָךְ וְיֵימְרוּן לָךְ׃ 8 בְּאַתְכָּנָרוּתָא עִילָּאָה עַמְמַיָּא בְּאַפְרָשׁוּתֵיהּ בְּנֵי אֲנָשָׁא קַיֵּים תְּחוּמֵי עַמְמַיָּא לְמִנְיַן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 9 אֲרֵי חוּלָקָא דַּייָ עַמֵּיהּ יַעֲקֹב עֲדַב אַחְסָנְתֵּיהּ׃ 10 סְפַק צְרִכֵיהּ בְּאַרְעָא דְּמַדְבְּרָא וּבֵית צְחוֹנָא אֲתַר דְּלֵית סַיָּא אֲשְׁרִינוּן סְחוֹר
סְחוֹר לְשַׁכְלְלֵיהּ אַלִּיפִינוּן פְּתְגָמֵי אוֹרַיְתֵיהּ נְטָרִינוּן כְּבָבַת עֵינֵיהוֹן׃ 11 כְּנִשְׁרָא דְּמְחֵיש לְקִנְיָה עַל בְּנוֹהִי מְחַוְפַּף פָּרַס גַּדְפּוֹהִי מְקַבְּלִהוֹן מְנַשְּׁלִהוֹן
עַל תְּקוֹף אֲבָרוֹהִי׃ 12 יְיָ בִּלְחוֹדֵיהוֹן עֲהֵיד לְאַשְׁרָיוּתְהוֹן בְּעָלְמָא דְּהוּא עֲתִיד לְאִתְחַדָּתָא וְלָא יְהֵוֵי עִמְּהוֹן קֳדָמוֹהִי פָּלְחַן שַׁעֲוָתָן׃ 13 אַשְׁרִינוּן עַל
תְּקוֹף אַרְעָא אוֹכְלִינוּן בִּירַת סָנְאֵיהוֹן וְיַהֲבִ לְהוֹן בֵּיזַת שְׁלִיטֵי קְרִינוּן וְנַכְסֵי כַּרְכִין תְּקִיפִין׃ 14 וְהָב לְהוֹן בַּיְזָה מַלְכֵיהוֹן וְשַׁלִּיטֵיהוֹן עִם עִזְהַר
דַּרְדְּרֵיהוֹן וְתַקִּיפֵיהוֹן עִמָּא דְּאַרְעָאזְמִין וְאִסְתַּנְתְּהוֹן עִם בֵּיזַת חֵילֵהוֹן וְדַם וּשְׁרָיָתְהוֹן דַּם אֲחָשַׁד כְּמַיָּא׃ 15 וְקַהַר יִשְׂרָאֵל וּבְעַט אַגָּלָה תְּקוֹף
קָנֵא נְכָסִין שְׁבַק פָּלְחַן אֱלָהָא דְּעַבְרָיָה וְאַרְגִּיז קֳדָם תַּקִּיפָא דְּפָרְקֵיה׃ 16 אַקְנִיאוּנֵיהּ בְּפָלְחַן טָעֲוָתָא מַרְגִּיזוּ בְּחוֹבֵיהוֹן אַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹהִי׃ 17 דְּבְחוּ
לְשֵׁדִין דְּלֵיתוֹן כְּהַן צְרִיךְ בַּחֲלָן דְּלָא יְדָעִינָן הַדְּתִין דְּקָרִיבוּ אִתְעֲבִידָא לָא אִתְעַסְקוּ בְּהוֹן אֲבָהָתְכוֹן׃ 18 דְּחַלְתָּ תְּקִיפָא דִּי בְּרָךְ אִתְנַשְּׁיתָ שְׁבַקְתָּא פָּלְחַן
אֱלָהָא דְּבָרָךְ׃ 19 וּגְלֵי קֳדָמַי וַיְיָ וְתָקֵיף רְגָזֵיהּ מֵרֲגָזִיו קֳדָמוֹהִי בְּנַיָּא וּבְנָן׃ 20 וַאֲמַר אֶסְתֵּיר שְׁכִנְתִּי מִנְּהוֹן גְּלֵי קֳדָמַי מָה יְהֵי בְּסוֹפֵיהוֹן אֲרֵי
דָּרָא דְּאַשְׁגִּיאוּ אִינוּן בְּנַיָּא דְּלֵיתָ בְּהוֹן הֵימְנוּ׃ 21 אִינוּן אַקְנִיאוּנִי קֳדָמַי בְּלָא דְּחִלָן אַרְגִּיזוּנִי בְּהַבְלֵיהוֹן וַאֲנָא אֲקַנְיִנוּן בְּלָא עַם בְּעַמָּא טִפְּשָׁא
אַרְגִּזְנוּן׃ 22 אֲרֵי קִיטוֹרָא תְּקִיף כְּאִישָׁא נְפַק מִן קֳדָמַי בְּרִגְזִי וְשֵׁיצִי עַד שְׁאוֹל אַרְעָא אֲסִיף אַרְעָא וְעַלְלָהּ וְשֵׁיצִי עַד סְיָפֵי טוּרַיָּא׃

6 ‡ Hæc Domino redditis? iſte populus ſtultus & non ſapiens. non ipſe hic tuus pater? poſſedit te, & fecit te, & creauit te.
7 ‡ Mementote diei ſeculi: intelligite iam annos generationis generationum. interroga patrem tuum, et annunciabit tibi: ſeniores tuos, & dicent tibi:
8 ‡ Quando diuidebat Altiſsimus gentes, quando diſſeminauit filios Adam, conſtituit terminos gentium iuxta numerum angelorum Dei.
9 ‡ Et fuit pars Domini populus eius Iacob, funiculus hæreditatis eius Iſrael. ‡ Sufficientia dedit ei in deſerto, in ſiti æſtus in inaquoſo. circūduxit eum & docuit eum, & cuſtodiuit eum quaſi pupillam oculi. ‡ Sicut aquila cooperiat nidum ſuum,
11 & ſuper pullos ſuos volauit: expandens alas ſuas ſuſcepit eos, & aſſumpſit eos in ſcapulis ſuis.
12 ‡ Dominus ſolus duxit eos, & non erat cum eis deus alienus.
13 ‡ Conſtituit eos ſuper fortitudinem terræ. ciba- uit eos fructibus agrorum. ſuxit mel de petra, & oleum de duro ſaxo: ‡ Butyrum boum, & lac
14 ouium, cum adipe agnorum & arietum, filiorum taurorum & hircorum, cum adipe renum tritici, et ſanguinem vuæ biberunt vinum. ‡ Et comedit
15 Iacob & repletus eſt, & recalcitrauit dilectus: impinguatus eſt, incraſſatus eſt, dilatatus eſt: & dereliquit Deum qui fecit eum, & receſsit à Deo ſalutatore ſuo. ‡ Prouocauerunt me in alienis, & in ab-
16 ominationibus eorum exacerbauerunt me: ‡ Im-
17 molauerunt dæmoniis, & non Deo: diis quos non cognouerunt. noui & recentes venerunt, quos non
18 cognouerunt patres eorum. ‡ Deum qui genuit te dereliquiſti, & oblitus es Dei qui nutrit te?
19 ‡ Et vidit Dñs, & zelauit: et concitatus eſt pro- pter iram filiorum ſuorum & filiarum. ‡ Et ait:
20 Abſcondam faciem meam ab eis: & oſtendam quid erit eis in nouiſſimis: quoniam generatio peruerſa eſt, filij quibus non eſt fides in eis. ‡ Ipſi prouoca-
21 uerunt me in non Deo; irritauerunt me in idolis ſuis. & ego prouocabo eos in non gente. in gente ſtulta irritabo illos. ‡ Quoniam ignis ſuccenſus
22 eſt ex furore meo, ardebit vſque ad infernum nouiſſimum. deuorabit terram & germina eius: comburet fundamenta montium.

6 ‡ Ταῦτα κυρίῳ ἀνταποδίδοτε; λαὸς μωρὸς καὶ οὐ σοφός. οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατὴρ κέκτησαί σε, καὶ ἐποίησέ σε,
7 καὶ ἔπλασέ σε. ‡ μνήσθητε ἡμέρας αἰῶνος, συνίστε δὴ ἔτη γενεᾶς γενεῶν. ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι.
8 σοὺ πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι. ‡ ὅτε διεμέριζεν ὁ ὕψιστος ἔθνη, ὡς διέσπειρεν υἱοὺς ἀδάμ, ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν κατ'
9 ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. ‡ καὶ ἐγένετο μερὶς κυρίου λαὸς αὐτοῦ ἰακώβ. σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ ἰσραήλ.
10 ‡ αὐτάρκησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν δίψει καύματος ἐν αὐύδρῳ. ἐκύκλωσεν αὐτὸν καὶ ἐπαίδευσεν αὐτόν, καὶ διεφύλαξεν αὐτόν, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.
11 ‡ ὡς ἀετὸς σκεπάσαι νοσσιὰν ἑαυτοῦ, ἐπὶ τοῖς νεοσσοῖς αὐτοῦ ἐπετόπτευσε, διεὶς τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτοὺς, καὶ ἀνέλαβεν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτοῦ.
12 ‡ κύριος μόνος ἦγεν αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἦν μετ' αὐτοῦ θεὸς ἀλλότριος.
13 ‡ ἐκθεῖσαν αὐτοὺς ἐπὶ τὴν ἰσχὺν τῆς γῆς. ἐψώμισεν αὐτοὺς γενήματα ἀγρῶν. ἐθήλασε μέλι ἐκ πέτρας, καὶ ἔλαιον ἐκ στερεᾶς πέτρας.
14 ‡ βούτυρον βοῶν καὶ γάλα προβάτων, μετὰ στέατος ἀρνῶν καὶ κριῶν, υἱῶν ταύρων καὶ τραγῶν, μετὰ στέατος νεφρῶν πυροῦ, καὶ αἷμα σταφυλῆς ἔπινον οἶνον.
15 ‡ καὶ ἔφαγεν ἰακὼβ καὶ ἐνεπλήσθη, καὶ ἀπελάκτισεν ὁ ἠγαπημένος· ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπε θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτὸν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ.
16 ‡ παρώξυνάν με ἐπ' ἀλλοτρίοις· καὶ ἐν βδελύγμασιν αὐ-
17 τῶν ἐξεπίκραναν με· ‡ ἔθυσαν δαιμονίοις, καὶ οὐ θεῷ· θεοῖς, οἷς οὐκ ᾔδεισαν· καινοὶ καὶ πρόσφατοι ἦκασιν, οἷς οὐκ ἐφόβησαν
18 πατέρες αὐτῶν. ‡ θεὸν τὸν γενήσαντά σε ἐγκατέλιπες, καὶ ἐπελάθου θεοῦ τοῦ τρέφοντός σε; ‡ καὶ εἶδε κύριος, καὶ ἐζήλωσε, καὶ παρωξύνθη ὀργὴν υἱῶν αὐτοῦ καὶ θυγατέρων.
20 ‡ καὶ εἶπεν, ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν· καὶ δείξω τί ἔσται αὐτοῖς ἐπ' ἐσχάτων, ὅτι γενεὰ ἐξεστραμμένη ἐστὶν, υἱοὶ οἷς οὐκ ἔστι πίστις ἐν αὐτοῖς.
21 ‡ αὐτοὶ παρεζήλωσάν με ἐπ' οὐ θεῷ, παρώργισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. κἀγὼ παραζηλώσω αὐτοὺς ἐπ' οὐκ ἔθνει. ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ αὐτούς.
22 ‡ ὅτι πῦρ ἐκκέκαυ ἐν τῷ θυμῷ μου, καυθήσε ἕως ἅδου κατωτάτου. καταφάγε γῆν καὶ τὰ γενήματα αὐτῆς· φλέξε θεμέλια ὀρέων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Nunquid coram Dño vos redditis hoc? populus qui ſuſcepturus legē, & non fuerunt ſapientes: nonne ipſe eſt pater tuus, & tu es eius qui fecit
7 te & firmauit? Memento dierū qui à ſeculo ſunt, intellige in annis generationis & generationis. interroga patrē tuū, & annunciabit tibi ſenes tuos,
8 & dicent tibi. Quando poſſidere faciebat Altiſſimus gentes, cùm diuidebat filios hominum, ſtatuit terminos populorum iuxta numerum filiorum
9 Iſrael. Pars enim Dñi eſt populus eius, Iacob ſors hæreditatis eius. Sicut aquila quæ feſtinat ad nidū ſuū, & ſup
10 & dicent tibi. Quando poſſidere faciebat Altiſſimus gentes, cùm diuidebat filios hominum, ſtatuit terminos populorum iuxta numerum filiorum
11 locauit eos in circuitu maieſtatis ſuæ: docuit eos verba legis ſuæ: cuſtodiuit eos ſicut pupillā oculi ſui. Sicut aquila quæ feſtinat ad nidū ſuū, & ſup
12 filios ſuos incubat: expādit alas ſuas, ſuſcipit eos, portat eos in fortitudine pennarū ſuarum. Dñs collocabit eos ſeorſum in ſeculo illo quod ipſe re-
13 nouaturus eſt; & non ſtabit in conſpectu eius cultus idolorum. Collocauit eos ſuper fortitudinem terræ: cibauit eos ſpā inimicorū ſuorū, & dedit
14 eis ſpam potentiū vrbiū & ſubſtātias habitantiū in ciuitatibus fortiſſimis. Dedit eis ſpā regū ipſarū & dominatorū earū cum diuitiis principum
15 corū, & fortiū populi terræ eorū, & poſſeſſionē corū cum præda exercitus eorū, & caſtrorū eorum; & ſanguis fortiū eorū effuſus eſt ſicut aqua. Et
16 dines factus eſt Iſrael, & recalcitrauit, ſperatuſq̄, & cōfortatus poſſedit ſubſtantiā, & reliquit cultū Dei qui fecit eū, & irritauit corā fortiſſimo redē-
17 ptore ſuo. Prouocauerūt corā eo Ꝛ cultu idolorū, in abominationib irritauerūt corā eo. Sacrificauerūt dęmoniis, in qbus nō eſt vtilitas, & pontē-
18 tis quę neſcierūt; noua quę nup facta ſunt: nō coluerūt ea patres veſtri. Terribilis & fortis qui te creauit oblitꝰ es, & reliquiſti cultū Dei qui fecit te.
19 Et manifeſtū fuit corā Dño: & irat' eſt furor eius, eo q̄ ad irā puocauerūt corā eo filij & filię. Ipſi prouocauerunt corā me in eo quod non erat timen-
20 me quid erit in nouiſſimis eorū: quoniā generatio puerſa eſt, & filij in quibus nō eſt populus. in populo inſipiēte irritabo illos. Quoniā incēdiū ſorte ſicut
21 dū: irritauerunt corā me in cultu idolorū: & ego puocabo eos in eo qui nō eſt populus. in populo inſipiēte irritabo illos. Quoniā incēdiū ſorte ſicut
22 ignis egreſſum eſt à facie mea in ira, & conſumpſit vſq̄ ad infernū inferiorē: & perdidit terram & fructū eius, & conſumpſit vſque ad fines montium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

23 * אַסְפֶּה עָלֵימוֹ רָעוֹת חִצַּי אֲכַלֶּה־בָּם׃
24 * מְזֵי רָעָב וּלְחֻמֵי רֶשֶׁף וְקֻטֶב מְרִירִי וְשֶׁן בְּהֵמוֹת
אֲשַׁלַּח־בָּם עִם־חֲמַת זֹחֲלֵי עָפָר׃
25 * מִחוּץ תְּשַׁכֵּל־חָרֶב וּמֵחֲדָרִים אֵימָה גַּם־בָּחוּר גַּם־
בְּתוּלָה יוֹנֵק עִם־אִישׁ שֵׂיבָה׃
26 * אָמַרְתִּי אַפְאֵיהֶם אַשְׁבִּיתָה מֵאֱנוֹשׁ זִכְרָם׃
27 * לוּלֵי כַּעַס אוֹיֵב אָגוֹר פֶּן־יְנַכְּרוּ צָרֵימוֹ פֶּן־יֹאמְרוּ
יָדֵנוּ רָמָה וְלֹא יְהוָה פָּעַל כָּל־זֹאת׃
28 * כִּי־גּוֹי אֹבַד עֵצוֹת הֵמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה׃
29 * לוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם׃
30 * אֵיכָה יִרְדֹּף אֶחָד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יְנִיסוּ רְבָבָה אִם־לֹא
כִּי־צוּרָם מְכָרָם וַיהוָה הִסְגִּירָם׃
31 * כִּי לֹא כְצוּרֵנוּ צוּרָם וְאֹיְבֵינוּ פְּלִילִים׃
32 * כִּי מִגֶּפֶן סְדֹם גַּפְנָם וּמִשַּׁדְמֹת עֲמֹרָה עֲנָבֵמוֹ עִנְּבֵי
רוֹשׁ אַשְׁכְּלֹת מְרֹרֹת לָמוֹ׃
33 * חֲמַת תַּנִּינִם יֵינָם וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָר׃
34 * הֲלוֹא־הוּא כָּמֻס עִמָּדִי חָתוּם בְּאֹצְרֹתָי׃
35 * לִי נָקָם וְשִׁלֵּם לְעֵת תָּמוּט רַגְלָם כִּי קְרוֹב יוֹם אֵידָם
וְחִישׁ עֲתִדֹת לָמוֹ׃
36 * כִּי־יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל־עֲבָדָיו יִתְנֶחָם כִּי יִרְאֶה כִּי־
אָזְלַת־יָד וְאֶפֶס עָצוּר וְעָזוּב׃
37 * וְאָמַר אַי אֱלֹהֵימוֹ צוּר חָסִיוּ בּוֹ׃
38 * אֲשֶׁר חֶלֶב זִבְחֵימוֹ יֹאכֵלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם יָקוּמוּ
וְיַעְזְרֻכֶם יִהְיוּ עֲלֵיכֶם סִתְרָה׃
39 * רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי
אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי
מַצִּיל׃
40 * כִּי־אֶשָּׂא אֶל־שָׁמַיִם יָדַי וְאָמַרְתִּי חַי אָנֹכִי לְעֹלָם׃
41 * אִם־שָׁנוֹתִי בָּרָק חַרְבִּי וְתֹאחֵז בְּמִשְׁפָּט יָדִי אָשִׁיב
נָקָם לְצָרָי וּלְמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃

23 * Congregabo super eos mala, & sagittas meas
24 complebo in eis. * Consumentur fame, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo. Dentes
bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram atque serpentium.
25 * Foris vastabit eos gladius, & intus pauor;
iuuenem simul ac virginem, lactentem cũ ho
26 mine sene. * Et dixi: Vbinam sunt? cessare fa-
27 ciam ex hominibus memoriam eorum. * Sed
propter iram inimicorum distuli: ne fortè superbirent hostes eorum, & dicerent: Manus
28 nostra excelsa, & non Dominus fecit hęc om-
nia. * Gens absque consilio est, & sine pru-
29 dentia. * Vtinam saperent & intelligerent,
ac nouissima prouiderent!
30 * Quomodo persequebatur vnus mille, &
duo fugarent decem milia? Nonne ideo quia
Deus suus vendidit eos, & Dominus conclu-
31 sit illos? * Non enim est Deus noster vt dij
eorum; & inimici nostri sunt iudices.
32 * De vinea Sodomorum vinea eorum, & de
suburbanis Gomorræ. Vua eorum vua fellis,
33 & botrus amarissimus. * Fel draconum vi-
num eorum, & venenum aspidum insanabile.
34 * Nonne hęc condita sunt apud me, & sig-
35 nata in thesauris meis? * Mea est vltio, &
ego retribuam eis in tempore, vt labatur pes
eorum. iuxtà est dies perditionis, & adesse fe-
36 stinant tempora. * Iudicabit Dominus popu-
lum suum, & in seruis suis miserebitur. Vide-
bit ꝙ infirmata sit manus, & clausi quoq; defe-
37 cerunt, residuique consumpti sunt. * Et dicet:
Vbi sunt dij eorum, in quibus habebant fidu-
38 cia? * De quorum victimis comedebãt adipes,
& bibebant vinũ libaminum. surgant & opi-
tulentur vobis, & in necessitate vos ꝓtegant.
39 * Videte ꝙ ego sim solus, & non sit alius Deus
præter me. ego occidam, & ego viuere faciam:
percutiam, & ego sanabo: & non est qui de
40 manu mea possit eruere. * Leuabo ad cælum
manum meam, & dicam: Viuo ego in ęternũ.
41 * Si acuero vt fulgur gladium meũ, & arripue-
rit iudicium manus mea, reddam vltionẽ ho-
stibus meis, & his qui oderunt me retribuam.

תרגום אונקלוס

23 אַסְיֵף עֲלֵיהוֹן בִּישִׁין מְכַחֲשַׁי אֲגַרֵי בְהוֹן׃ 24 בְּפִיתֵי כְּפֵן וַאֲכִילֵי עוֹף וּכְתִישֵׁי רוּחִין בִּישִׁין וְשֵׁן חַוֵּה בְּרָא אֶגְרֵי בְּהוֹן עִם חֲמַת חֵנְיָנֵי דְּחִלִין
בְּעַפְרָא׃ 25 מִבָּרָא תְּהֵכֹל חַרְבָּא וּמִתְּוָכָא חֲרָתָא סוֹחֵיָא אַף עֲלֵיכְהֵן יְנִיקְהוֹן עִם סָבֵיהוֹן׃ 26 אֲמָרֵית יְהוֹל רְגָזִי עֲלֵיהוֹן
וַאֲשַׁיצִינוֹן אֲבַטֵּל מִבְּנֵי אֱנָשָׁא דְּכַרְנָנְהוֹן׃ 27 אִלּוֹלְפוֹן רְגָזָא דְּסָנְאֵי דִּכְרֵבוּ בְּעֵל דְּכָבָא דִּילְמָא יְתַרְבְּרוּ תַּקִּיפְהוֹן לָנָא וְלָא מִן
קֳדָם יְיָ הֲוָת כָּל דָּא׃ 28 אֲרֵי עַם מְאַבְּדֵי עֲצָה אִנּוּן וְלֵית בְּהוֹן סְכָלְתָנוּ׃ 29 אִילּוּ חֲכִימוּ אִסְתַּכָּלוּ בְּדָא סְבָרוּ קֳרָם יְהֵי בְּסוֹפְהוֹן׃
30 אֵיכְדֵין יְרַדּוֹף חַד אַלְפָא וְתַרְתֵּין יְשַׁדְּרוּן רִבְבָתָא אֱלָהֵין תַּקִּיפְהוֹן מְסָרִינוּן וַיְיָ אַשְׁלֵימִינוּן׃ 31 אֲרֵי לָא כְתַקִּפְנָא תַּקִּפְהוֹן וּבַעֲלֵי
דְּבָבָנָא הֲווֹ דַּיָּנָנָא׃ 32 אֲרֵי כִּפְרִעֲנוּתְהוֹן עַמָּא דִּסְדוֹם פִּרְעָנוּתְהוֹן וְלִקְהָתְהוֹן כְּעַם עֲמוֹרָה סְחֵיהוֹן בִּישִׁין כִּרְישֵׁי חִוְיָן וְחַשְׁלְהֹבַת עוֹבָדֵיהוֹן
כְּמָרְרֵי תְהוֹן׃ 33 תַּכְמַרְהוֹן חֵנְיָנֵי כְּם פּוּרְעָנוּתְהוֹן וְכִרְישׁ פִּתְנֵי חִוְיָן אַכְזָרִין׃ 34 הֲלָא כָל עוֹבָדֵיהוֹן גְּלֵן קֳדָמַי גְּנִיזִין לְיוֹם דִּינָא כְּאוֹצָרַי׃
35 קֳדָמַי פּוּרְעָנוּתָא וַאֲנָא אֶשְׁלֵם לְעִדָּן דְּיִגְלֵן מִן אָרְחָהוֹן אֲרֵי קָרִיב יוֹם תְּבָרְהוֹן וּמְבָע דְּעָתִיד לְהוֹן׃ 36 אֲרֵי יְדִין יְיָ דִּינָא דְּעַמֵּיהּ
וּפוּרְעָנוּת עַבְדּוֹהִי צַדִּיקַיָּא יְהִפּוֹךְ אֲרֵי גְּלֵי קֳדָמוֹהִי דְּהֵיךְ עִדָּנָא דְּהֵיךְ קְרוּף עֲלֵיהוֹן מָה סַגִּיאוּ דְּכַמְיָא וְשִׁבְקִין׃ 37 וַיֵּימַר אַן דְּחִלְהוֹן
תַּקִּיפָא דַּהֲוָו רְחִיצִין בֵּיהּ׃ 38 דִּי חֶרֶב נִכְסָהְהוֹן הֲוֹו אָכְלִין שֵׁיזַב חֶסֶד נִסְכֵיהוֹן יְקוּמוּן וְיִסְעֲדִינְכוֹן וְיִהְוֹן עֲלֵיכוֹן סִגַּן׃ 39 חֲזוֹ כְעַן
אֲרֵי אֲנָא אֲנָא הוּא וְלֵית כַּר מִנִּי אֲנָא מְמִית וּמְחַיֵּא מְחֵינָא וַאֲנָא מַסֵּינָא וְלֵית מִן יְדַי מְשֵׁזִיב׃ 40 אֲרֵי אֶתְקְנֵית בִּשְׁמַיָּא בֵּירַת שְׁכִנְתִּי
וְאֵמַרִית קַיָּם אֲנָא לְעָלְמִין׃

23 * συνάξω εἰς αὐτοὺς κακά, καὶ τὰ ἐλη μου συντελέσω εἰς αὐ-
24 τούς. * πικόμμυροι λιμῷ καὶ βρώσει ὀρνέων, καὶ ὀπισθόγομφοι
αὐτοῖς. ὀδόντας θηρίων ἐξαποστελῶ εἰς αὐτοὺς, μετὰ θυμοῦ συ-
25 ρόντων ἐπὶ τῆς γῆς. * ἔξωθεν ἀτεκνώσει αὐτοὺς μάχαι-
ρα, καὶ ἐκ τῶν ταμιείων, φόβος. νεανίσκος σὺν παρθένῳ
θηλάζων μετὰ ἀνδρὸς πρεσβύτου.
26 * εἶπον, διασπερῶ αὐτούς. παύσω δὴ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνη-
27 μόσυνον αὐτῶν. * εἰμὴ δι' ὀργὴν ἐχθρῶν, ἵνα μὴ μακρη-
χορήσωσι, καὶ ἵνα μὴ συνεπιθῶνται οἱ ὑπεναντίοι. μὴ εἴποισαν,
ἡ χεὶρ ἡμῶν ὑψηλή, καὶ οὐχὶ κύριος ἐποίησε ταῦτα πάντα.
28 * ὅτι ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλὴν ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐ-
29 τοῖς σύνεσις. * οὐκ ἐφρόνησαν συνιόντες ταῦτα πάντα
καὶ δεδεγμένοι εἰς τὸν ὀπίσω χρόνον.
30 * πῶς διώξεται εἷς χιλίους, καὶ δύο μεταστήσουσι μυριάδας,
εἰμὴ ὁ θεὸς ἐπέδωκε αὐτοὺς, καὶ ὁ κύριος παρέδωκεν αὐτούς.
31 * ὡ γὰρ εἰσιν οἱ θεοὶ αὐτῶν ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν. ⸀ ὃ ἐχθροὶ ἡμῶν
32 αὐθένται. * ἐκ γὰρ ἀμπέλων Σοδόμων ἡ ἄμπελος αὐτῶν.
καὶ ἡ κληματὶς αὐτῶν ἐκ γομόρρας. ἡ σταφυλὴ αὐτῶν σταφυλὴ χολῆς, βότρυς πικρίας αὐτῶν.
33 * θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν, καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀ-
34 νίατος. * οὐκ ἰδοὺ ταῦτα πάντα συνῆκται παρ' ἐμοί, καὶ
ἐσφράγισται ἐν τοῖς θησαυροῖς μου;
35 * ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως ἀνταποδώσω ἐν καιρῷ ὅταν σφα-
λῇ ὁ πούς αὐτῶν· ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα ἀπωλείας αὐτῶν, καὶ πάρε-
36 στιν ἕτοιμα ὑμῖν. * ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. ⸀ ἐπὶ
τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται. εἶδε γὰρ αὐτοὺς παρακλελυ-
μένους καὶ ὀκλελοιπότας ἐν ἐπαλωγῇ καὶ παρειμένους.
37 * καὶ εἶπε κύριος, ποῦ εἰσιν ⸀ θεοὶ αὐτῶν, ἐφ' οἷς ἐπεποί-
38 θεσαν ἐπ' αὐτοῖς; * ὧν τὰ σέαρ τῶν θυσιῶν αὐτῶν ἠσθίετε, καὶ
ἐπίνετε τὸν οἶνον τῶν σπονδῶν αὐτῶν. ἀναστήτωσαν καὶ βοη-
θησάτωσαν ὑμῖν, καὶ γενηθήτωσαν ὑμῖν σκεπασταί.
39 * ἴδετε ἴδετε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν ἐμοῦ. ἐγὼ
ἀποκτενῶ, καὶ ζῶ ποιήσω· πατάξω, κἀγὼ ἰάσομαι. καὶ οὐκ
ἔστιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου.
40 * ὅτι ἀρῶ εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν χεῖρά μου, καὶ ὀμοῦμαι τῇ
δεξιᾷ μου. καὶ ἐρῶ, ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα.
41 * ὅτι παροξυνῶ ὡς ἀστραπὴν τὴν μάχαιράν μου, καὶ ἀν-
τέξεται κέλευσός ἡ χείρ μου. ⸀ καὶ ἀνταποδώσω δίκην τοῖς ἐχ-
θροῖς, καὶ τοῖς μισοῦσί με ἀνταποδώσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

" Congregabo super eos mala, plagas meas immittam in eos. " Inflati erunt fame, & comesti ab auibus, & vexati à spiritibus malignis: & dentem bestiarum agmini immittam in eos, cum furore draconum qui reptant in puluere. " Foris absque liberis faciet eos gladius, & in cubiculis timor morbi: iuuenem simul ac puellam, lactentes cum senibus eorum. " Dixi: Residebit ira mea super eos, & consummabo eos: cessare faciam à filiis hominũ memoriam eorum. " Nisi ira inimici collecta esset, ne fortè magnificaretur inimicus: ne fortè dicerent, Manus nostra prævaluit nobis, & non fecerunt à facie Domini omnia hæc. " Populus enim perdens consilium sunt, & non est in eis intelligentia. " Vtinam saperent & contemplarentur hoc, & intelligerent quid erit in nouissimis eorum! " Quomodo persequebatur vnus mille, & duo fugabant decem milia: nisi quòd Fortis eorum tradidit eos, & Dominus retribuit eis? " Quoniam non est sicut fortitudo nostra fortitudo eorum: & inimici nostri sunt iudices. " Quoniam sicut vindicta populi Sodomorum, erit vindicta eorum, & percussio eorum sicut populi Gomorræ. plagæ eorum pessimæ sicut capita colubrorũ, & retributio operum suorum sicut venenum. " Sicut fel draconum est calix vltionis eorum, & sicut caput aspidum crudelium. " Nonne omnia opera eorum manifesta sunt coram me, & conseruata in die iudicij in thesauris meis? " Coram me est vltio, & ego retribuam in tempore quo migrabunt de terra sua; quoniam propè est dies interitus eorum, & festinabit quod futurum est eis. " Quoniam iudicabit Dominus iudicium populi sui, & vltionem seruorum suorum iustorum vlciscetur: quoniam manifestum est coram eo, quòd in tempore quo prævalebunt contra eos plaga inimici, & bibebant vinum libaminum eorum: surgant nunc & auxilientur vos, & sint super vos in protectionem. " Videte nunc quoniam ego ego sum, & non est Deus præter me. ego occido & viuificabo, percutio & etiam sano: & non est qui de manu mea possit eruere. " Quoniam præparani in cælis domum maiestatis meæ: & dixi, Viuo ego in sempiternum. " Si in duplum plusquam fulgur apparet à summitate cæli, & vsque ad summitatem eius reuelabitur gladius meus, & apprehender iudicium manus mea: reddam vltionem hostibus meis, & inimicis meis retribuam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

41 * אִם־שַׁנֹּתִי בָּרָק חַרְבִּי וְתֹאחֵז בַּמִּשְׁפָּט יָדִי אָשִׁיב נָקָם לְצָרָי וְלְמְשַׂנְאַי אֲשַׁלֵּם׃
42 * אַשְׁכִּיר חִצַּי מִדָּם וְחַרְבִּי תֹּאכַל בָּשָׂר מִדַּם חָלָל וְשִׁבְיָה מֵרֹאשׁ פַּרְעוֹת אוֹיֵב׃
43 * הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם־עֲבָדָיו יִקּוֹם וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ׃
44 * וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּאָזְנֵי הָעָם הוּא וְהוֹשֵׁעַ בִּן־נוּן׃
45 * וַיְכַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
46 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שִׂימוּ לְבַבְכֶם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵעִיד בָּכֶם הַיּוֹם אֲשֶׁר תְּצַוֻּם אֶת־בְּנֵיכֶם לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת׃
47 * כִּי לֹא־דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם וּבַדָּבָר הַזֶּה תַּאֲרִיכוּ יָמִים עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ׃
48 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה לֵאמֹר׃
49 * עֲלֵה אֶל־הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה הַר־נְבוֹ אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וּרְאֵה אֶת־אֶרֶץ כְּנַעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לַאֲחֻזָּה׃
50 * וּמֻת בָּהָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹלֶה שָׁמָּה וְהֵאָסֵף אֶל־עַמֶּיךָ כַּאֲשֶׁר־מֵת אַהֲרֹן אָחִיךָ בְּהֹר הָהָר וַיֵּאָסֶף אֶל־עַמָּיו׃
51 * עַל־אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ מִדְבַּר־צִן עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
52 * כִּי מִנֶּגֶד תִּרְאֶה אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבוֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

לג

1 וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בֵּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ׃
2 * וַיֹּאמַר יְהוָה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהַר פָּארָן וְאָתָה מִרְבְבֹת־קֹדֶשׁ מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ׃

41 * Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes de cruore occisorum, & de captiuitate nudati inimicorum capitis. 42 * Laudate gentes populum eius, quia sanguinem seruorum suorũ vlciscetur. & vindictam retribuet in hostes eorum: & propitius erit terræ populi sui.
44 * Venit ergo Moyses, & locutus est omnia verba cantici huius in auribus populi, ipse & Iosue filius Nun. 45 * Compleuitque omnes sermones istos loquens ad vniuersum Israel:
46 * Et dixit ad eos: Ponite corda vestra in omnia verba quæ ego testificor vobis hodie, vt mandetis ea filiis vestris custodire & facere, & implere vniuersa quæ scripta sunt in volumine legis huius. 47 * Quia non incassum præcepta sunt vobis, sed vt singuli in eis viuerent: quæ facientes longo perseueretis tempore in terra ad quam Iordane transmisso ingredimini possidendam. 48 * Locutusque est Dominus ad Moysen in eadem die, dicens:
49 * Ascende in montem istum Abarim, id est transitum, in montem Nebo, qui est in terra Moab contra Hiericho: & vide terram Chanaan, quam ego tradam filiis Israel obtinendam.
50 * Et morere in monte. quem conscendens iungeris populis tuis, sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor, & appositus populis suis. Num. 20.
51 * Quia præuaricati estis contra me in medio filiorum Israel ad aquas contradictionis in Cades deserti Sin, & non sanctificastis me inter filios Israel.
52 * Econtrà videbis terram, & non ingredieris in eam, quam ego dabo filiis Israel.

CAP. XXXIII.

1 HÆc est benedictio qua benedixit Moyses homo Dei filiis Israel, ante mortem suam.
2 * Et ait: Dominus de Sina venit, & de Seir ortus est nobis. apparuit de monte Pharan, & cum eo sanctorum milia. in dextera eius ignea lex.

תרגום אונקלוס

41 אִם עַל חַד חֶרֶץ כְּחֵיזוּ בְּרַקָּא מְסוּף שְׁמָיָא וְעַד סוּף שְׁמַיָּא אֶתְגְּלִי חַרְבִּי וְתִתְקֹף בִּדִינָא יְדִי אֲתֵיב פִּרְעָנוּתָא לְסָנְאַי וּלְבַעֲלֵי דְבָבֵי אֲשַׁלֵּם׃
42 אַרְוֵי גִּירֵי מִדְּמָא וְחַרְבִּי תֵּיכוֹל בְּעִסְקֵיָא סְדוֹם קְטִילִין וְשִׁבְיָן מֵרֵישׁ מָרִיש סַנְאָה וּבַעֲלֵי דְבָבָא׃ 43 שַׁבְּחוּ עַמְמַיָּא דִינָא דְעַמֵּיהּ אֲרֵי פוּרְעָנוּת עַבְדּוֹהִי מְגַלֵּי וְיָכִיךְ צַדִּיקַיָּא מֵהַפְּרָע וּפוּרְעָנוּתָא יְהֵיב לְסָנְאוֹהִי וְיוּכַּף לְאַרְעֵיהּ וְלַעֲמֵיהּ׃
44 וְאֲתָא מֹשֶׁה וּמַלִּיל יָתְכָּל פִּתְגָמֵי הָאִזִּין עַם כָּל יִשְׂרָאֵל׃ 45 וְשֵׁיצִי מֹשֶׁה לְמַלָּלָא יָתְכָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין עִם כָּל יִשְׂרָאֵל׃
46 וַאֲמַר לְהוֹן שַׁוּוּ לִבְכוֹן לְכָל פִּתְגָמַיָּא דַאֲנָא מְסָהֵיד בְּכוֹן יוֹמָא דֵין דְּתִפְקְדוּנוּן יָת בְּנֵיכוֹן לְמֶעְבַּד יָת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא הָדָא׃ 47 אֲרֵי לָא פִּתְגָם רֵיקָן הוּא מִנְּכוֹן אֲרֵי הוּא חַיֵּיכוֹן וּבְפִתְגָמָא הָדֵין תּוֹרִיכוּן יוֹמִין עַל אַרְעָא דְּאַתּוּן עָבְרִין יָת יַרְדְּנָא לְמֵירְתַהּ׃
48 וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּכַרְכָּן יוֹמָא הָדֵין לְמֵימָר׃ 49 סַק לְטוּרָא דְעַבְרָאֵי הָדֵין לְטוּרָא דְנְבוֹ דִּי בְאַרְעָא דְמוֹאָב דְּעַל אַפֵּי יְרֵחוֹ וְחֵזֵי יָת אַרְעָא דִכְנַעַן דַּאֲנָא יָהֵב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחֲסָנָא׃
50 וּמוּת בְּטוּרָא דְאַתְּ סָלִיק לְתַמָּן וְאִתְכַּנַּשׁ לְעַמָּךְ כְּמָא דְמִית אַהֲרֹן אָחוּךְ בְּהֹר טוּרָא וְאִתְכַּנַּשׁ לְעַמֵּיהּ׃
51 עַל דִּי שְׁלַחְתּוּן בִּי בְּגוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֵי מַצַּת קָדֵשׁ בְּמַדְבְּרָא דְצִן עַל דְּלָא קַדִּשְׁתּוּן יְהֵי בִּגְוָ בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 52 אֲרֵי מִקֳבֵל תְּחֵזֵי יָת אַרְעָא וּלְתַמָּן לָא תֵעוֹל לְאַרְעָא דַאֲנָא יָהֵב לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

לג

1 וְדָא בִּרְכְתָא דְּבָרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיָּא דְיְיָ יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם סוֹתֵיהּ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ מִסִּינַי אִתְגְּלִי וְזָהִיר וְקָרִיחַ מִטַּוְרָא אִתְחֲזִי
לְנָא אִתְגְּלִי בְּגְבוּרְתֵיהּ עַל טוּרָא דְּפָארָן וְעִמֵּיהּ רִבְוָן קַדִּישִׁין כְּתַב יְמִינֵיהּ מָגֵן אֵישְׁתָּא אוֹרַיְתָא יָהֵב לָנָא׃

41 * μεθύσω τὰ βέλη μου ἀφ' αἵματος, καὶ ἡ μάχαιρά μου φάγεται κρέα ἀφ' αἵματος τραυματιῶν καὶ αἰχμαλωσίας ἀπὸ κεφαλῆς ἀρχόντων ἐχθρῶν. εὐφράνθητε οὐρανοὶ ἅμα αὐτῷ, καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ.
43 * εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ θεοῦ· ὅτι τὸ αἷμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκδικεῖται. καὶ ἐκδικήσει καὶ ἀνταποδώσει δίκην τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τοῖς μισοῦσιν αὐτὸν ἀνταποδώσει. καὶ ἐκκαθαριεῖ κύριος τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ ἤρξατο μωυσῆς τὴν ᾠδὴν ταύτην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὴν τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ.
44 * Ἐλθὼν δὲ μωυσῆς, καὶ ἐλαλησε πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, αὐτὸς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυή.
45 * καὶ συνετέλεσε μωυσῆς λαλῶν τοὺς λόγους τούτους πάντι τῷ ἰσραήλ.
46 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, προσέχετε τῇ καρδίᾳ ὑμῶν περὶ πάντας τοὺς λόγους τούτους, οὓς ἐγὼ διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον. ἃ ἐντελεῖσθε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου.
47 * ὅτι οὐχὶ λόγος κενὸς οὗτός ὑμῖν, ὅτι αὐτὴ ἡ ζωὴ ὑμῶν, καὶ ἕνεκεν τοῦ λόγου τούτου μακροημερεύσετε πάνυ ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτήν.
48 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς μωυσῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, 49 λέγων. * ἀναβῆθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἀβαρείμ, τοῦτο ὄρος ναβαὺ ὅ ἐστιν ἐν γῇ μωάβ κατὰ πρόσωπον ιεριχώ. καὶ ἴδε τὴν γῆν χανααν, ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ εἰς κατάσχεσιν.
50 * καὶ τελεύτα ἐν τῷ ὄρει εἰς ὃ ἀναβαίνεις ἐκεῖ. καὶ προστέθητι πρὸς τὸν λαόν σου, ὃν τρόπον ἀπέθανεν ἀαρὼν ὁ ἀδελφός σου ἐν ὄρει τῷ ὄρει, καὶ προστέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ·
51 * διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ ὕδατος διπλογίας κάδης ἐν τῇ ἐρήμῳ σιν· διότι οὐχ ἡγιάσατέ με ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.
52 * ὅτι ἀπέναντι ὄψει τὴν γῆν, καὶ ἐκεῖ οὐκ εἰσελεύσῃ εἰς τὴν γῆν ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ.

λγ.

1 * Αὕτη ἡ εὐλογία ἣν ηὐλόγησε μωυσῆς ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.
2 * καὶ εἶπε, κύριος ἐκ σινὰ ἦκει, καὶ ἐπέφανεν ἐκ σηὶρ ἡμῖν, καὶ κατέσπευσεν ἐξ ὄρους φαράν, σὺν μυριάσι κάδης ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ·

41 Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus occidet populos, de cruore occisorum & captiuorum, vt auferam coronas de capite hostis & inimici. 42 Laudate gentes populum eius, quoniam vindictam seruorum suorum iustorum vlciscetur, & vltionem reddet inimicis suis, & propitius erit terræ suæ & populo suo. 44 Et venit Moyses, & locutus est omnia verba cantici huius coram populo, ipse & Iosue filius Nun. 45 Et consumauit Moyses loqui omnia verba hæc cum omni Israel: 46 Et dixit ad eos: Ponite cor vestrum ad omnia verba quæ ego testificor vobis hodie: quæ præcipietis filiis vestris, vt custodiant & faciant omnia verba legis huius. 47 Quia verba non vana sunt vobis: sed hæc est vita vestra, & in verbo hoc prolongabuntur dies vestri super terra propter quam transitis Iordanem vt possideatis eam.
48 Et locutus est Dominus cum Moyse in hac die, dicens: 49 Ascende in montem istum transeuntium in monte Nebo, qui est in terra Moab quæ est contra faciem Hiericho; & vide terram Chanaan, quam ego dabo filiis Israel in possessionem. 50 Et morere in monte in quem conscendes: & colligeris ad populum tuum, sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor, & collectus est ad populum suum:
51 Eo quòd prævaricati estis in verbum meum in medio filiorum Israel in aquis contradictionis in Cades deserti Sin; & quia non sanctificastis me in medio filiorum Israel.
52 Quoniam econtra videbis terram, & illuc non ingredieris in terram quam ego dabo filiis Israel.

CAP. XXXIII.

ET hæc est benedictio qua benedixit Moyses propheta Dei filiis Israel ante mortem suam: 2 Et ait: Dominus de Sinai reuelatus est, & splendor gloriæ eius apparuit nobis de Seir: reuelatus est in fortitudine sua super monte Pharan, & cum eo sanctorum milia: legem scriptam dextera eius dedit nobis de medio ignis.

3 * אַף חֹבֵב עַמִּים כָּל־קְדֹשָׁיו בְּיָדֶךָ וְהֵם תֻּכּוּ
4 לְרַגְלֶךָ יִשָּׂא מִדַּבְּרֹתֶיךָ: * תּוֹרָה צִוָּה־לָנוּ
5 מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: * וַיְהִי בִישֻׁרוּן
מֶלֶךְ בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:
6 * יְחִי רְאוּבֵן וְאַל־יָמֹת וִיהִי מְתָיו מִסְפָּר:
7 * וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר שְׁמַע יְהוָה
קוֹל יְהוּדָה וְאֶל־עַמּוֹ תְּבִיאֶנּוּ יָדָיו רָב לוֹ וְעֵזֶר מִצָּרָיו
8 תִּהְיֶה: * וּלְלֵוִי אָמַר תֻּמֶּיךָ
וְאוּרֶיךָ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ אֲשֶׁר נִסִּיתוֹ בְמַסָּה תְּרִיבֵהוּ
9 עַל־מֵי מְרִיבָה: * הָאֹמֵר לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא
רְאִיתִיו וְאֶת־אַחָיו לֹא הִכִּיר וְאֶת־בָּנָו לֹא יָדָע
כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ:
10 * יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב וְתוֹרָתְךָ לְיִשְׂרָאֵל יָשִׂימוּ
11 קְטוֹרָה בְּאַפֶּךָ וְכָלִיל עַל־מִזְבְּחֶךָ: * בָּרֵךְ יְהוָה
חֵילוֹ וּפֹעַל יָדָיו תִּרְצֶה מְחַץ מָתְנַיִם קָמָיו וּמְשַׂנְאָיו
12 מִן־יְקוּמוּן: * לְבִנְיָמִן אָמַר
יְדִיד יְהוָה יִשְׁכֹּן לָבֶטַח עָלָיו חֹפֵף עָלָיו כָּל־הַיּוֹם
13 וּבֵין כְּתֵפָיו שָׁכֵן: * וּלְיוֹסֵף
אָמַר מְבֹרֶכֶת יְהוָה אַרְצוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם מִטָּל
14 וּמִתְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת: * וּמִמֶּגֶד תְּבוּאוֹת
15 שֶׁמֶשׁ וּמִמֶּגֶד גֶּרֶשׁ יְרָחִים: * וּמֵרֹאשׁ הָרֵרֵי
16 קֶדֶם וּמִמֶּגֶד גִּבְעוֹת עוֹלָם: * וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ
וּמְלֹאָהּ וּרְצוֹן שֹׁכְנִי סְנֶה תָּבוֹאתָה לְרֹאשׁ יוֹסֵף
17 וְלִקְדְקֹד נְזִיר אֶחָיו: * בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי
רְאֵם קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יְנַגַּח יַחְדָּו אַפְסֵי־אָרֶץ
וְהֵם רִבְבוֹת אֶפְרַיִם וְהֵם אַלְפֵי מְנַשֶּׁה:
18 * וּלְזְבוּלֻן אָמַר שְׂמַח זְבוּלֻן בְּצֵאתֶיךָ
19 וְיִשָּׂשכָר בְּאֹהָלֶיךָ: * עַמִּים הַר־יִקְרָאוּ שָׁם
יִזְבְּחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִינָקוּ וּשְׂפֻנֵי טְמוּנֵי
חוֹל:

3 * Dilexit populos . omnes sancti in manu illius sunt : & qui appropinquant pedibus ejus,accipient de doctrina illius. 4 * Legem præcepit nobis Moyses, hæreditatem multitudinis Iacob. 5 * Erit apud rectissimum rex,congregatis principibus populi cum tribubus Israel. 6 * Viuat Ruben,& non moriatur,& sit paruus in numero. 7 * Hæc est Iudæ benedictio: Audi Domine vocem Iudæ,& ad populum suum introduc eum. manus eius pugnabunt pro eo,& adiutor illius contra aduersarios eius erit. 8 * Leui quoque ait: Perfectio tua & doctrina tua à viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, & iudicasti ad aquas contradictionis. 9 * Qui dixit patri suo & matri suæ,nescio vos: & fratribus suis,ignoro illos: & nescierunt filios suos . hi custodierunt eloB quium tuum , & pactum tuum seruauerunt. 10 * Iudicia tua ô Iacob , & legem tuam ô Israel . Ponent thymiama in furore tuo,& holocausta super altare tuum. 11 * Benedic Domine fortitudini eius , & opera manuum illius susci pe . percute dorsa inimicorum eius, & qui oderunt eum, non consurgant. 12 * Et Beniamin ait, Amantissimus Domini habitabit confidenter in eo : quasi in thalamo tota die morabitur,&inter humeros illius 13 requiescet. * Ioseph quoque ait: De benedictione Domini terra eius, de pomis cæli, 14 & rore atque abysso subiacente. * De pomis 15 fructuũ Solis ac Lunæ: * De vertice antiquorũ 16 montiũ,de pomis colliũ æternorũ. * Et de frugibus terræ & de plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput Ioseph , & super verticẽ nazaræi inter fratres 17 suos. * Quasi primogeniti tauri pulchritudo G eius: cornua rhinocerotis cornua illius.in ipsis ventilabit gentes vsq; ad terminos terræ. hæ sunt multitudines Ephraim, & hæc milia 18 Manasse. * Et Zabulõ ait: Lætare Zabulõ in 19 exitu tuo, & Isachar in tabernaculis tuis. * Populos vocabũt ad mõtẽ, ibi immolabũt victimas iustitię: qui inũdationem maris quasi lac sugent,& thesauros absconditos arenarum.

תרגום אונקלוס

3 כְּרֵם חֲבִיבִין לְשִׁבְטַיָּא כָּל קַדִּישׁוֹהִי בִּידָא יְשְׂרָאֵל כְּגַבְרָא אַפֵּיקוּ מִן מִצְרַיִם וְאִנּוּן סַדְּרִין תְּחוֹת עִנְנָךְ נָטְלִין עַל פִּיתְגָמָךְ: 4 אוֹרַיְתָא יְהַב לָנָא
מֹשֶׁה סְפָרָה יְרוּתָא לְכְנִשְׁתָּא דְּיַעֲקֹב: 5 וַהֲוָה בְּיִשְׂרָאֵל מַלְכָּא בְּאִתְכַּנָּשׁוּת רֵישֵׁי עַמָּא כַּחֲדָא שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל: 6 יְחִי רְאוּבֵן לְחַיֵּי עָלְמָא וּמוֹתָא תִּנְיָנָא
לָא יְמוּת וְיִקְבְּלוּן בְּנוֹהִי אַחֲסָנָתְהוֹן בְּמִנְיָנֵיהוֹן: 7 וְדָא לִיהוּדָה וַאֲמַר קָבֵיל מֵימְרָא דַּייָ יְצַלּוֹתֵיהּ וְיֵיתֵי לְוָתֵיהּ לְעַמֵּיהּ תְּהֵיבְיֵנֵיהּ לְשֵׁלַם יְדוֹהִי עִבְרַן
לֵיהּ פּוּרְעָנוּתָא מִסָּנְאוֹהִי וְסָעִיד מִבַּעֲלֵי דְּבָבוֹהִי תְּהֵי לֵיהּ: 8 וּלְלֵוִי אֲמַר תּוּמֵּיךָ וְאוּרַיָּא דִּילָךְ לְגֻבְרָא דְּחַסִידָךְ דְּנִסֵּיתוֹ בְּמַסָּה לַגְבֵּי רְאָשָׁהְכַּח חַסִיד קֳדָמָךְ דְּנִסֵּיתוֹהִי בְּנִי סוֹרְיָא דְּהָוָה
שָׁלִים בְּתֵהְיָה עַל מֵי מְצִיוּתָא וְעַל אַתְרָא לָא רְחִים כַּד חָבוּ מִן דִּינָא וְאַפֵּי אֲחוֹהִי וּבְנוֹהִי לָא נַסִּיב אֲרֵי נְטָרוּ מֵימְרָךְ
מֵימְרָךְ וְקְיָמָךְ לָא אַשְׁנִיוּ: 10 כְּשָׁרִין אִינּוּן דִּילָךְ דִּינָךְ לְיַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָךְ לְיִשְׂרָאֵל יְשׁוּן קוּטְרָא בְּסַפְיָן קֳדָמָךְ וּתְמִיד לְרַעֲוָא עַל מַדְבְּחָךְ: 11 בָּרִיךְ יְיָ
נְכָסוֹהִי וְקַרְבַּן יְהוֹהִי קַבֵּיל בְּרַעֲוָא תְּבַר מָתְנַיִן דְּבַעֲלֵי דְּבָבוֹהִי דְּלָא יְקוּמוּן: 12 לְבִנְיָמִן אֲמַר רְחִימָא דַּייָ יִשְׁרֵי לְוָתֵיהּ עָלְוָהִי יְהֵי כַּנִּין עֲלוֹהִי
כָּל יוֹמַיָּא וּבֵאוֹרַיְתָא תִּשְׁרֵי שְׁכִינְתֵיהּ: 13 וְלִיוֹסֵף אֲמַר מְבָרְכָא מִן קֳדָם יְיָ אַרְעֵיהּ עֲבָרָא מִן מַגְדְּנֵין דִּשְׁמַיָּא מִן מַלְאָכַיָּא וּמִטַּבְרֵי עִינְיָנֵי תְּהוֹמִין דְּנָגְרִין
מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא: 14 וּמִגְּבָרָא מִגְּדְנֵין מִן מְגַדְּנֵין מְרִיחִי יַרְחֵי בִירְחֵי: 15 וּמֵרֵישׁ טוּרַיָּא בְּכוּרַיָּא וּמִטּוּב רָקִין דְּלָא פְּסָקִין: 16 וּמִטּוּב
אַרְעָא וּמְלֵאָהּ רְעוּת לֵיהּ דִּשְׁכִינְתֵיהּ בִּשְׁמַיָּא וְעַל מֹשֶׁה אֲחִי נְבִיאֵי יְהוֹסֵף וְהִלְגַּבְרָא פָּרִישָׁא דַּאֲחוֹהִי: 17 וְרָבָא וּתְקִיפָא זְיוֹהִי לֵיהּ
וְגַבְרִין דְּאִתְעֲבֵיד לֵיהּ מִן קֳדָם תְּקִיפָא וְרוּמֵיהּ דִּילֵיהּ בְּגַבְרוּתֵיהּ עַמְמַיָּא יְקַשֵּׁל כַּחֲדָא עַד סְפֵי אַרְעָא וְאִינּוּן רִבְוָתָא דְּיַיָ אַפְרַיִם וְאִינּוּן אַלְפַיָּא דְּיַיָ
מְנַשֶּׁה: 18 וּלְזִבוּלֻן אֲמַר חֲדִי זְבוּלֻן בְּמִפְקָךְ לְאַנְתָּא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ וְיִשָּׂשכָר בְּמִשְׁכְּנָךְ וְסַנְהֶדְרִין דְּמִתְמַנְיָן בִּירוּשָׁלֶם: 19 שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל
לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא יְהַנְּפִשׁוּן תַּמָּן יִכְּסוּן נִכְסַת קֻדְשִׁין לְרַעֲוָא אֲרֵי נִכְסֵי עַמְמַיָּא יִכְלוּן וְיִסְתַּפְּרוּן בְּחֵילָא יְהַלְּלוּן לְהוֹן:

3 * Et pepercit populo suo,& omnes sanctificati in manibus tuis. hi sub te sunt. 4 * Et suscepit de sermonibus eius legem,quã præcepit nobis Moyses, hæreditatem multitudinis Iacob. 5 * Et erit in amato princeps, congregatis principibus populorum simul cum tribubus Israel. 6 * Viuat Ruben,& non moriatur;& Symeon sit multus in numero. 7 * Et hæc Iudæ: Audi Dñe vocem Iudæ,& ad populum suum introducãtur: manus eius diiudicabũt ei. & adiutor ex aduersariis eius eris. 8 * Et Leui ait: Date Leui manifestationes eius. et veritatem eius viro sancto,quem tentauerunt eum in tentatione.conuiciati sunt ei ad aquam contradictionis. 9 * Qui dicit patri suo & matri suæ,non vidi te ; & fratres suos non cognouit, & filios suos non cognouit.custodiuit eloquia tua,& pactum tuũ seruauit. 10 * Ostendent iustificationes tuas Iacob,& legẽ tuam Israel . ponent thymiama coram te semper in altari tuo. 11 * Benedic Domine fortitudini eius: et opera manuum illius susci pe: percute ilia insurgentium inimicorum eius, & odientes eum non resurgant. 12 * Et Beniamin ait : Dilectus à Domino habitabit confidenter . & Deus obumbrat super eo omnibus diebus, & inter humeros eius requieuit. 13 * Et Ioseph ait : De benedictione Domini terra eius,de fructibus cæli & rore,& de abyssorum fontibus ab infrà. 14 * Et ad tempus fructibus solis conuersionum, & de synodis mensium: 15 * Et de vertice montium principiũ,& de vertice collium æternorum. 16 * Et ad tempus terræ plenitudine. & acceptabilia ei qui apparuit in rubo veniant super caput Ioseph,& super verticem glorificatus in fratribus. 17 * Primogenitus tauri pulchritudo eius: cornua rhinocerotis cornua illius:in ipsis gentes cornupetet simul, vsque ad terminum terræ. hæc miliaria Ephraim, & hæc milia Manasse. 18 * Et Zabulon ait: Lætare Zabulon in exitu tuo, & Issachar in tabernaculis tuis. 19 * Gentes perdent,& inuocabitis illic,& immolabitis victimas iustitiæ : quoniam diuitias maris sugetis , & in abundantia maritimam habitantiũ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Dilexit vtiq; trib',& oẽs sanctos dom' Israel:in fortitudine eduxit eos de Ægypto,& ipsi ducebãtur sub nube tua, & pficiscebãtur ad vẽrbũ tuũ. 2 Legẽ dedit nobis Moyses, & tradidit eã in hæreditatẽ cœtui Iacob. 3 Et fuit in Israel rex, cũ cõgregarẽtur pricipes populi simul cum tribubus Israel. 4 Viuat Rubẽ in vita æterna,& nõ moriatur morte secũda: & accipiant filij sui hæreditatem suã iuxta numerũ eorũ. 5 Et hoc dixit Iudæ: Suscipe Dñe orationẽ Iudæ cũ egressus fuerit ad bellũ;& ad populũ eius reduces eum in pace. manus eius facient vltionẽ de inimicis suis, & auxiliator contra hostes eius eris ei. 6 Ad Leui quoq; dixit: Perfectione & lumine induisti virum qui inuentus est sanctus coram te:quem probasti in tentatione,& iudicio quando uentus est perfectus: probasti eum apud aquã contradictionis,& inuẽtus est fidelis. 7 Qui nõ est misertus patris sui & matris suæ in iudicio quando peccauerunt:& personam fratris & filij sui non accepit: quoniam custodierunt custodiam verbi tui,& pactum tuũ non mutauerunt. 8 Digni sunt isti vt doceãt iudicia tua Iacob, & legẽ tuam Israel: ponent thymiama aromatum coram te,& holocausta voluntaria super altare tuum. 9 Benedic, Domine, substantiæ eius,& oblationem manuũ suarũ suscipe voluntariè. contere dorsum hostiũ suorũ & inimicorũ suorũ, vt non cõsurgant. 10 Ad Beniamin dixit: Dilectus Dñi habitabit confidenter: super eum erit protegens eum omnibus diebus, & in terra eius habitabit maiestas Domini. 11 Ad Ioseph quoque ait: Benedicta à facie Domini terra eius: faciens fructum erit:de rore cæli desuper, & de venis fontiũ abyssi quæ fluũt à profundis terræ. 12 Et faciet poma & fructus quæ sol germinare facit, & faciet poma in principio mẽsiũ: 13 Et de vertice mõtiũ primittarũ,& de bonis colliũ quæ non deficiũt: 14 Et de bonis terræ & plenitudinis eius, & de bũplacito illi' cuiũs maiestas habitat in cęlis,& Moysi reuelat' est in rubo:veniẽt oĩa hęc super caput Ioseph, & super virũ dedicatũ inter fratres suos. 15 Primogenit' filiorũ suorũ pulchritudo ei', & magnalia quæ facta sunt ei à facie fortissimi & excelsi:i cui' fortitudine occidet populos simul vsq; ad fines terræ.hęc sũt miliaria Ephraĩ, & hęc sunt milia Manasse. 16 Et ad Zabulõ ait: Lętare Zabulõ cũ egressus fueris ad pugnã cõtra inimicos tuos, & Isachar cũ federis ad cõputãda tẽpora solẽnitatũ i Hierusalẽ. 17 Trib' Israel cõgregabũtur i mõte vbi cũ immolabũt volũtariè hostias sãctificatas; quoniã substãtias populorũ comedẽt , & thesauri q̃ absc̃ôditi sũt in arena reuelabũtur eis. dom' sanctuarij: ibi imolabũt volũtariè hostias sãctificatas;quoniã substãtias populorũ comedẽt , & thesauri q absc̃ôditi sũt in arena reuelabũtur eis.

3 * καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ πάντες ⟨ἡγιασμένοι
ὑπὸ τὰς χεῖρές σου. οὗτοι ὑπὸ σὲ εἰσί.
4 * καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ νόμον, ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν
Μωυσῆς, κληρονομίαν συναγωγῆς Ἰακώβ.
5 * καὶ ἔσται ἐν τῷ ἠγαπημένῳ ἄρχων, συναχθέντων ἀρχόν-
6 των λαῶν ἅμα φυλαῖς Ἰσραήλ. * Ζήτω Ρουβὴμ, καὶ μὴ
ἀποθάνοιτο· καὶ συμεὼν ἔσω πολὺς ἐν ἀριθμῷ.
7 * καὶ αὕτη Ἰούδα· εἰσάκουσον κύριε φωνῆς Ἰούδα, καὶ εἰς τὸν
λαὸν αὐτοῦ εἰσελθοῖεν· αἱ χεῖρες αὐτοῦ διακεκινοῦσιν αὐτῷ. καὶ
βοηθὸς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ἔσῃ.
8 * καὶ τῷ Λευὶ εἶπεν· δότε Λευὶ δήλωσιν αὐτοῦ. καὶ ἀληθείαν
αὐτοῦ τῷ ἀνδρὶ τῷ ὁσίῳ· ὃν ἐπειράσω αὐτὸν ἐν πειρασμῷ· ἐλοιδο-
ρήσω αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας.
9 * ὁ λέγων τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, οὐκ ἑώρακά σε·
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ οὐκ ἐπέγνω, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ οὐκ ἔγνω.
ἐφύλαξαν τὰ λόγιά σου, καὶ τὴν διαθήκην σου διετήρησαν.
10 * δηλώσουσι τὰ δικαιώματά σου τῷ Ἰακὼβ, καὶ τὸν νόμον σου
τῷ Ἰσραήλ. θήσουσι θυμίαμα ἐνώπιόν σου διαπνοὴν θυ-
11 σιαστηρίου σου. * εὐλόγησον κύριε τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, καὶ τὰ
ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ δέξαι. πάταξον ὀσφὺν ὑπεναντίων καὶ
ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ⟨οἱ μισοῦντες αὐτὸν μὴ ἀναστήτωσαν.
12 * καὶ τῷ Βενιαμὶν εἶπεν· ἠγαπημένος ὑπὸ κυρίου κατα-
σκηνώσει πεποιθώς· καὶ ὁ θεὸς σκιάζει ἐπ' αὐτῷ πάσας τὰς ἡ-
μέρας, καὶ ἀναμέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ κατέπαυσε.
13 * καὶ τῷ Ἰωσὴφ εἶπεν· ἀπ' εὐλογίας κυρίου ἡ γῆ αὐτοῦ, ἀ-
πὸ ὡρῶν οὐρανοῦ καὶ δρόσου, καὶ ὑπὸ ἀβύσσων πηγῶν κατωθεν.
14 * καὶ καθ' ὥραν γνωμάτων ἡλίου τροφῶν, καὶ ὑπὸ συνό-
δων μηνῶν· 15 * καὶ ὑπὸ κορυφῆς ὀρέων ἀρχῆς, καὶ ὑπὸ κο-
16 ρυφῆς βουνῶν αἰωνίων. * ⟨καὶ καθ' ὥραν γῆς πληρώσεως. καὶ
τὰ εὐδοκήματα τοῦ ὀφθέντος ἐν τῇ βάτῳ ἐλθοίησαν ἐπὶ κεφαλὴν ἰω
σὴφ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν δοξασθέντος ἐν ἀδελφοῖς.
17 * πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ· κέρατα μονοκέρωτος
τὰ κέρατα αὐτοῦ. ἐν αὐτοῖς ἔθνη κερατιεῖ ἅμα, ἕως ἀπ' ἄκρου τῆς
γῆς. αὗταί μυριάδες Ἐφραὶμ, καὶ αὗται χιλιάδες Μανασσῆ.
18 * καὶ τῷ Ζαβουλὼν εἶπεν· εὐφράνθητι Ζαβουλὼν ἐν ἐξο-
δίᾳ σου, καὶ Ἰσσάχαρ ἐν τοῖς σκηνώμασί σου.
19 * ἔθνη ἐξολοθρεύσει καὶ ἐπικαλέσεται ἐκεῖ, καὶ θύσε-
τε θυσίαν δικαιοσύνης, ὅτι πλοῦτον θαλάσσης ἐπλατύνθη, ⟨ἐν
ποσίᾳ ψάλιον κατοικούντων.

Universidad de Deusto
Biblioteca

וְלִגָּד אָמַר בָּרוּךְ מַרְחִיב גָּד כְּלָבִיא שָׁכַן 20
וְטָרַף זְרוֹעַ אַף־קָדְקֹד׃ * וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ כִּי 21
שָׁם חֶלְקַת מְחֹקֵק סָפוּן וַיֵּתֵא רָאשֵׁי עַם צִדְקַת
יְהוָה עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל׃
* וְלִדָן אָמַר דָּן גּוּר אַרְיֵה יְזַנֵּק מִן־הַבָּשָׁן׃ 22
* וְלִנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רָצוֹן וּמָלֵא בְּרָכָה 23
יְהוָה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה׃ * וּלְאָשֵׁר אָמַר 24
בָּרוּךְ מִבָּנִים אָשֵׁר יְהִי רְצוּי אֶחָיו וְטֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ׃
* בַּרְזֶל וּנְחשֶׁת מִנְעָלֶךָ וּכְיָמֶיךָ דָּבְאֶךָ׃ 25
* אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ וּבְגַאֲוָתוֹ 26
שְׁחָקִים׃ * מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת 27
זְרֹעֹת עוֹלָם וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד׃
* וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל לָבֶטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב אֶל־אֶרֶץ דָּגָן 28
וְתִירוֹשׁ אַף־שָׁמָיו יַעֲרְפוּ־טָל׃
* אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה מָגֵן 29
עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר־חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה
עַל־בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ׃

לד

* וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעַרְבֹת מוֹאָב אֶל 1
הַר נְבוֹ רֹאשׁ הַפִּסְגָּה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרֵחוֹ וַיַּרְאֵהוּ יְהוָה
אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֶת־הַגִּלְעָד עַד־דָּן׃
* וְאֶת־כָּל־נַפְתָּלִי וְאֶת־אֶרֶץ אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה 2
וְאֶת־כָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה עַד הַיָּם הָאַחֲרוֹן׃
* וְאֶת־הַנֶּגֶב וְאֶת־הַכִּכָּר בִּקְעַת יְרֵחוֹ עִיר הַתְּמָרִים 3
עַד־צֹעַר׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר 4
נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לֵאמֹר לְזַרְעֲךָ
אֶתְּנֶנָּה הֶרְאִיתִיךָ בְעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר׃
* וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּאֶרֶץ מוֹאָב עַל־פִּי 5
יְהוָה׃

20 * Et Gad ait: Benedictus in latitudine Gad. quasi leo requieuit, cepitque brachium & verticem.
21 * Et vidit principatum suum quòd in parte sua doctor esset repositus: qui fuit cum principibus populi, & fecit iustitias Domini, & iudicium suum cum Israel.
22 * Dan quoque ait: Dan catulus leonis, fluet largiter de Basan.
23 * Et Neptalim dixit: Neptalim abundantia perfruetur, & plenus erit benedictionibus Domini, mare & Meridiem possidebit.
24 * Aser quoque ait: Benedictus in filiis Aser. sit placens in fratribus suis, & tingat in oleo pedem suum.
25 * Ferrum & æs calciamentum eius. Sicut dies iuuentutis tuæ, ita & senectus tua.
26 * Non est alius vt Deus rectissimi. Ascensor cæli auxiliator tuus, magnificentia eius discurrunt nubes:
27 * Habitaculum eius sursum, & subter brachia sempiterna. Eiiciet à facie tua inimicum; dicetque, conterere.
28 * Habitabit Israel confidenter & solus. Oculus Iacob in terra frumenti & vini, cælique caligabunt rore.
29 * Beatus tu, Israel. Quis similis tui, popule, qui saluaris in Domino? Scutum auxilij tui, & gladius gloriæ tuę. Negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis. CAP. XXXIIII.
1 A Scédit ergo Moyses de campestribus Moab
A super montem Nebo in verticem Phasga
contra Hiericho: ostenditque ei Dñs omnem
2 terram Galaad vsque Dan, * & vniuersum Neptalim, terramque Ephraim & Manasse, & omnem terram Iudæ vsque ad mare nouissimum;
3 * Et Australem partem, & latitudinem cápi Hiericho ciuitatis palmarum vsque Segor.
4 * Dixitque Dominus ad eum: Hęc est terra
B pro qua iuraui Abraam, Isaac & Iacob, dicés: Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis, Gen. 17. b. 28. b. 48. b.
& non transibis ad illam.
5 * Mortuusque est ibi Moyses seruus Domini in terra Moab iubente Domino.

* Et Gad ait: Benedictus dilatans Gad. quasi leo requieuit, conterens brachium & principem.
* Et vidit principatum suum: quoniam illic diuisa est terra principum congregatorum simul cum principibus populorum. iustitiam Dominus fecit, et iudicium suum cum Israel.
* Et Dan ait: Dan catulus leonis, & saltabit ex Basan.
* Et Neptalim dixit: Neptalim abundantia susceptibilium: & impleatur benedictione à Domino. mare & meridiem possidebis.
* Et Aser ait: Benedictus à filiis Aser. & erit placens fratribus suis. tinget in oleo pedem suum.
* Ferrum & es calciamentum eius erit. & sicut dies tui fortitudo tua.
* Non est sicut Deus dilecti. qui ascendit in cælum auxiliator tuus, & magnificus firmamenti.
* Et teget te Dei principatus, & sub fortitudine brachiorum sempiternorum. & eijciet à facie tua inimicum: dicens, pereas.
* Et habitabit Israel solus confidenter. fons Iacob in frumento & vino: & cælum ei caligans rore.
* Beatus tu Israel: quis similis tibi, populе, qui saluaris à Domino? Scuto teget auxiliator tuus, & gladius gloria tua. & negabunt te inimici tui, et tu super collum eorum calcabis.

CAP. XXXIIII.

* Et ascendit Moyses de campestribus Moab super montem Nebo, in verticem Phasga qui est contra faciem Hiericho. & ostendit ei Dominus omnem terram Galaad vsque Dan:
* Et vniuersam terram Neptalim, & vniuersam terram Ephraim & Manasse, & omnem terram Iuda vsque ad mare nouissimum:
* Et desertum, & circa regiones Hiericho, ciuitatem palmarum vsque Segor.
* Et dixit Dominus ad Moysen: Hæc terra quam iuraui Abraam & Isaac & Iacob, dicens: Semini vestro dabo eam. ostendi eam oculis tuis, et illuc non ingredieris.
* Et mortuus est ibi Moyses seruus Domini in terra Moab per verbum Domini.

10 * καὶ τῷ Γὰδ εἶπεν, Εὐλογημένος ὁ ἐμπλατύνων Γάδ. ὡς λέων ἀνεπαύσατο, συνετρίψας βραχίονα καὶ ἀρχοντα.
21 * καὶ εἶδεν ἀπαρχὴν αὐτῷ, ὅτι ἐκεῖ ἐμερίσθη γῆ ἡγουμένων συνηγμένων ἅμα δεχηγοῖς λαῶν. δικαιοσύνην κυρίου ἐποίησε, καὶ κρίσιν αὐτοῦ μετὰ Ἰσραήλ.
22 * καὶ τῷ Δὰν εἶπεν, Δὰν σκύμνος λέοντος, καὶ ἐκπηδήσει ἐκ τοῦ Βασάν.
23 * Καὶ τῷ Νεφθαλὶμ εἶπεν, Νεφθαλὶμ πλησμονὴ δεκτῶν. καὶ ἐμπλησθήτω εὐλογίας θαλάσσης καὶ νότου βαλάσσαν καὶ λίβα κληρονομήσεις.
24 * καὶ τῷ Ἀσὴρ εἶπεν, Εὐλογημένος ἀπὸ τέκνων Ἀσήρ. καὶ ἔσται δεκτὸς τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. βάψει ἐν ἐλαίῳ τὸν πόδα αὐτοῦ.
25 * σίδηρος καὶ χαλκὸς τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ ἔσται. καὶ ὡς αἱ ἡμέραι σου ἡ ἰσχύς σου.
26 * οὐκ ἔστιν ὡσεὶ ὁ θεὸς τοῦ ἠγαπημένου. ὁ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὸν οὐρανὸν βοηθός σου, καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐν στερεώμασιν.
27 * καὶ σκεπάζει σε θεοῦ ἀρχή, καὶ ὑπὸ ἰσχὺν βραχιόνων αἰωνίων. καὶ ἐκβαλεῖ ἀπὸ προσώπου σου ἐχθρόν, λέγων, ἀπόλου.
28 * καὶ κατασκηνώσει Ἰσραὴλ μόνος πεποιθώς. πηγὴ Ἰακὼβ ἐπὶ γῆς σίτου καὶ οἴνου. καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτοῦ δρόσου δρόσῳ.
29 * μακάριος σὺ Ἰσραήλ· τίς ὅμοιός σοι λαὸς σῳζόμενος ὑπὸ κυρίου; ὑπερασπιεῖ ὁ βοηθός σου, καὶ ἡ μάχαιρα καυχήματά σου. καὶ ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου, καὶ σὺ ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῶν ἐπιβήσῃ.

λδ.

1 * Καὶ ἀνέβη Μωυσῆς ἀπὸ ἀραβὼθ Μωὰβ ἐπὶ τὸ ὄρος Ναβαῦ, ἐπὶ κορυφὴν Φασγᾶ ἥ ἐστιν ἐπὶ προσώπου Ιερειχώ. καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος πᾶσαν τὴν γῆν Γαλαὰδ ἕως Δάν·
2 * καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Νεφθαλὶμ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Ἐφραὶμ, καὶ Μανασσῆ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Ἰούδα ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης·
3 * καὶ τὴν ἔρημον, καὶ τὰ περίχωρα Ιερειχὼ, πόλιν φοινίκων ἕως Σηγώρ.
4 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Μωυσῆν, αὕτη ἡ γῆν ἣν ὤμοσα Ἀβραὰμ, καὶ Ισαὰκ καὶ Ἰακὼβ, λέγων, τῷ σπέρματί σου δώσω αὐτήν· ἔδειξά σοι τῷ ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖ οὐκ εἰσελεύσῃ.
5 * καὶ ἐτελεύτησεν ἐκεῖ Μωυσῆς οἰκέτης κυρίου ἐν γῇ Μωὰβ διὰ ῥήματος κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et ad Gad dixit: Benedictus qui dilatat Gad: sicut læna habitabit, & occidet principes cum regibus. 21 Et suscipiet in principio partem suam, quoniam ibi in hæreditate sua Moyses scriba magnus, & princeps Israel sepultus est: & ipse egressus est & ingressus est ante populum iustitias coram Domino fecit, & iudicia eius cum Israel. 22 Et ad Dan ait: Dan fortis sicut catulus leonis: terra eius irrigatur à torrentibus qui defluunt de Basan. 23 Et ad Neptali dixit: Neptali implebitur desiderio, & plenus erit benedictionibus à facie Domini. ad Occidentale mare Genesar & ad Meridiem possidebit. 24 Et ad Aser dixit: Benedictus benedictionibus filiorum erit Aser: erit placens fratribus suis, & nutrietur deliciis regum. 25 Fortis sicut ferrum & sicut æs erit habitatio tua, & sicut dies iuuentutis tuæ erit fortitudo tua. 26 Non est Deus sicut Deus Israel, cuius maiestas est in cælis in auxilium tuum, & fortitudo eius in cælis cælorum. 27 Habitaculum Dei ab initio, & in verbo eius factum est seculum. & eiecit à facie tua inimicum: dicetq;, Conterere. 28 Et habitabit Israel confidenter & solus, iuxta benedictionem qua benedixit eis Iacob pater eorum in terra producente frumentum & vinum: cœli quoq; qui sunt super eos distillabunt rore. 29 Beatus es Israel: non est qui similis sit tibi: populе cuius salus est à facie Domini, & fortitudo auxilij tui, & à facie eius sunt victoriæ fortitudinis tuæ. & mentientur tibi inimici tui, & tu colla regum eorum calcabis.

CAP. XXXIIII.

1 Et ascendit Moyses de campestribus Moab ad montem Nabo ad verticem collis qui est contra Hiericho: & ostendit ei Dominus omnem terram
2 Galaad vsque Dan: 3 Et omnem terram Neptali, & Ephraim & Manasse, & omnem terram Iuda vsque ad mare Occidentale:
4 Et australem plagam & planiciem campi Hiericho ciuitatis palmarum vsque Segor. 5 Et dixit ei Dominus: Hæc est terra pro qua iurauí Abraham, Isaac & Iacob, dicens: Filiis tuis dabo eam: vidisti eam oculis tuis, & illuc non transibis. 6 Et mortuus est ibi Moyses seruus Domini in terra Moab per verbum Domini:

תרגום אונקלוס

20 וּלְגַד אָמַר בָּרִיךְ דְּיַפֵּתְנִי לְגַד כְּלָיְתָא שָׁרֵי וְיִקְפֵּל שִׁלְטוֹנִין עִם סַלְקִין׃ 21 וְיִתְקַבֵּל בְּקַדְמֵיתָא דִּילֵיהּ אֲרֵי תַמָּן בְּאַתְסְנֵיהּ מְשַׁח סִפְרָא רַבָּא דְּיִשְׂרָאֵל קְבִיר וְהוּא נְפִיק וְעָאל בְּרֵישׁ עַמָּא זְכָן קָדָם יְיָ עֲבַד וְדִינוֹהִי עִם יִשְׂרָאֵל׃ 22 וּלְדָן אָמַר דָּן חִקּוּף כִּגְוָר אַרְיֵה יְנַגַּר מִן מַתְנָן׃ 23 וְלִנַפְתָּלִי אָמַר נַפְתָּלִי שְׂבַע רְעָוָא וּמְלֵי בִּרְכָן מִן קֳדָם יְיָ מַעֲרַב יַם גִּינוֹסַר וְדָרוֹמָא יֵירַשׁ׃ 24 וּלְאָשֵׁר אָמַר בְּרִיךְ מִבְּנַיָּא אֲשֵׁר יְהֵי רְעוּתֵי לְאַחוֹהִי וְיִתְרְבֵּא כְּחַמְשָׁא סוּחְנֵי וְיִכּוֹסֵי עֲלֵיהוֹן חִקּוּף׃ 25 חֲקִיף כְּפַרְזְלָא וְכִנְחָשָׁא סוּחְנָךְ וְכִיוֹמֵי עָלְמָךְ חֶקְפָּךְ׃ 26 לֵית אֱלָהָא כֵּאלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּשַׁכְיָחָיָה בִּשְׁמַיָּא בְּסַעְדָּךְ וְתֶקְפֵּיהּ בְּשָׁבְיֵי שְׁמַיָּא׃ 27 מְדוֹר אֱלָהָא דְּמִלְקַדְמִין וּבְסִיטְרֵיהּ אִתְעֲבַד עָלְמָא וְתָרִיךְ מִן קֳדָמָךְ מְנָאֵה וְאָמַר שֵׁיצִי׃ 28 וְשָׁרֵא יִשְׂרָאֵל לְרוּחְנָן בְּלַחְדוֹהִי בְּעֵין בִּרְכְתָא דְּבִרְכִינוּן יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן בְּאַרְעָא עִיבּוּר וְחַמְרָא אַף שְׁמַיָּא דְּעַלְוֵיהוֹן יְשַׁמְשׁוּנוּן בִּשְׁלָא׃ 29 טוּבָךְ יִשְׂרָאֵל לֵית דְּכְוָתָךְ עַמָּא דְּפָרְקַנְיָה מִן קֳדָם יְיָ תְּקוֹף סָעֲדָךְ וְיִכְזְבוּן נְבִרַיְתָךְ וְיֵהֲדְרוּן סְנָאֵיכוֹן לָךְ וְאַתְּ עַל פְּרִיקַת צַוָּארֵי כֻּלְיְהוֹן תְּדוּךְ׃

לד

1 וְסַלִּיק מֹשֶׁה מִמִּשְׁרְיָא דְמוֹאָב לְטוּרָא דְנְבוֹ רֵישׁ רְמֵתָא דְעַל אַפֵּי יְרֵחוֹ וְאַחֲזֵיהּ יְיָ יָת כָּל אַרְעָא יָת גִּלְעָד עַד דָּן׃
2 וְיָת כָּל נַפְתָּלִי וְיָת אַרְעָא דְאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְיָת כָּל אַרְעָא דִיהוּדָה עַד יַמָּא מַעַרְבָאָה׃ 3 וְיָת דָּרוֹמָא וְיָת מִשְׁרְיָא בִּקְעָתָא דְיֶרְחוֹ קִרְתָא דְתָמְרָתָא עַד צוֹעַר׃
4 וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ דָּא אַרְעָא דְקַיֵּימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְמֵימַר לִבְנָךְ אֶתְּנִינַהּ אַחֲזַיְתָךְ בְּעֵינָיךְ וְתַמָּן לָא תֶעְבַּר׃
5 וּמִית תַּמָּן מֹשֶׁה עַבְדָּא דְיָיָ בְּאַרְעָא דְמוֹאָב עַל מֵימְרָא דְיָיָ׃

Universidad de Deusto
Biblioteca

ו וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר וְלֹא־
יָדַע אִישׁ אֶת־קִבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

ז וּמֹשֶׁה בֶּן־מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה בְּמֹתוֹ לֹא־
כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא־נָס לֵחֹה׃

ח וַיִּבְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מֹשֶׁה בְּעַרְבֹת מוֹאָב
שְׁלֹשִׁים יוֹם וַיִּתְּמוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה׃

ט וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מָלֵא רוּחַ חָכְמָה כִּי־סָמַךְ מֹשֶׁה
אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲשׂוּ
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃

י וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר
יְדָעוֹ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים׃

יא לְכָל־הָאֹתֹת וְהַמֹּפְתִים אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ יְהוָה
לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל־עֲבָדָיו וּלְכָל־
אַרְצוֹ׃

יב וּלְכֹל הַיָּד הַחֲזָקָה וּלְכֹל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל׃

6 ‡ Et sepeliuit eum in valle terræ Moab contra Phogor: & non cognouit homo sepulC chrum eius vsque in præsentem diem.

7 ‡ Moyses centum & viginti annorum erat, quando mortuus est. Non caligauit oculus eius, nec dentes illius moti sunt.

8 ‡ Fleueruntque eum filij Israel in campestribus Moab triginta diebus. & cõpleti sunt dies planctus lugentium Moysen.

9 ‡ Iosue verò filius Nun repletus est spiritu sapientiæ; quia Moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filij Israel: fecerunt-D que sicut præcepit Dominus Moysi.

10 ‡ Et non surrexit propheta vltrà in Israel, sicut Moyses: quem nosset Dominus facie ad faciem,

11 ‡ In omnibus signis atque portentis quæ misit per eum vt faceret in terra Ægypti Pharaoni & omnibus seruis eius, vniuersæque terræ illius:

12 ‡ Et cunctam manum robustam, magnaque mirabilia quæ fecit Moyses coram vniuerso Israel.

תרגום אונקלוס

ו וּקְבַר יָתֵיהּ בְּחֵילְתָא בְּאַרְעָא דְמוֹאָב לְקֳבֵל בֵּית פְּעוֹר וְלָא יְדַע אֱנָשׁ יָת קִבוּרְתֵיהּ עַד יוֹמָא הָדֵין׃

ז וּמֹשֶׁה בַּר מְאָה וְעַשְׂרִין שְׁנִין כַּד מִית לָא כְהַר עֵינֵיהּ וְלָא שְׁנָא זִיו וְקָרֵא דְאַפּוֹהִי׃

ח וּבְכוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יָת מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרֵיָא דְמוֹאָב תְּלָתִין יוֹמִין וְשַׁלִּימוּ יוֹמֵי בְכִיתָא אֲבֵלְיָה דְמֹשֶׁה׃

ט וִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מְלֵי רוּחַ חָכְמְתָא אֲרֵי סְמַךְ מֹשֶׁה יָת יְדוֹהִי עֲלוֹהִי וְקַבִּילוּ מִנֵּיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַעֲבָדוּ כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

י וְלָא קָם נְבִיָּא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה דְּאִתְגְּלִי לֵיהּ יְיָ בְּאַפַּיִן׃

יא לְכָל אָתָוָא וּמוֹפְתָא דְשַׁלְּחֵיהּ יְיָ לְמֶעְבַּד בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְפַרְעֹה וּלְכָל עַבְדּוֹהִי וּלְכָל אַרְעֵיהּ׃

יב וּלְכֹל יְדָא תַקִּיפְתָּא וּלְכֹל חֲזוֹנָא רַבָּא דַּעֲבַד מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל׃

תם ספר אלה הדברים׃

אסר גברא מלי זכו ואזל מאיספניה מלכו נאם איש שנפשו זכה והוא בא מארץ רחוקה
ושמיה אריאש דמתחה די שבק אתרא דילדותיה ואריאש מונטנוס שמו אשר עזב בני עמו
סמנא על מימר מלכא שליט מן ימא עד הכא הוקם במצות פיליפוש המושל מספרד עד כוש
לכונא יתעבידא דמרברא כל אנש בידאו מלאכה זאת להוקירה כל־אנשי תבל מאירה׃
חזה דין ספר אוריתא מיתן יוכלא לעבדותי הן ספר התורה נשלם יתברך ארון העולם
דאנא בעא ית רחמותי ולהראותם ביה דמות והוא יחזיק ידי עבדיו למלאת את שאר כתוביו
יה כל מקרא לשלמות בדמות דספרא דא יאות אשר נדפס בשליטות׃

ותהי השלמתו בחרש ניסן בשנת שכט לפק׃

ב א ם

6 ‡ *Et sepelierunt eum in terra Moab, iuxta domum Phogor. & non cognouit vllus sepulchrum eius vsque in diem hunc.*

7 ‡ *Moyses autem erat centum & viginti annorum quando mortuus est ipse. Non caligauerunt oculi eius, neque corrupta sunt labia illius.*

8 ‡ *Et fleuerunt filij Israel Moysen in campestribus Moab in Iordane, contra Hiericho, triginta diebus. & completi sunt dies planctus fletus Moysi.*

9 ‡ *Et Iosue filius Nun repletus est spiritu sapientiæ, (posuit enim Moyses manus suas super eum) & obedierunt ei filij Israel: & fecerunt sicut præcepit Dominus Moysi.*

10 ‡ *Et non surrexit vltrà Propheta in Israel, sicut Moyses: quem nouit Dominus eum facie ad faciem,*

11 ‡ *In omnibus signis et portentis, quem misit Dominus eum vt faceret ea in terra Ægypti Pharaoni & seruis eius, & vniuersæ terræ illius:*

12 ‡ *Et mirabilia magna, & cunctam manum robustam, quæ fecit Moyses coram vniuerso Israel.*

6 ‡ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν γῇ μωαβ, ἐγγὺς οἴκου φογώρ. καὶ οὐκ οἶδεν οὐδεὶς τὸ θαφὼ αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

7 ‡ μωυσῆς δὲ ἐτῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἐν τῇ τελευτῇ αὐτόν. οὐκ ἠμαυρώθη ὁ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χειλεσια αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἔκλαυσαν οἱ υἱοὶ ισραὴλ τὸν μωυσῆν ἐν δράμωθ μωαβ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατ' ιεριχὼ τεμάκοντα ἡμέρας. καὶ συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τῶν πενθούντων κλαυθμοῦ μωυσῆ.

9 ‡ καὶ ἰησοῦς υἱὸς ναυὴ ἐπλήσθη πνεύματος συνέσεως, ἐπέθηκε γὰρ μωυσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν. καὶ εἰσήκουσαν αὐτοῦ οἱ υἱοὶ ισραὴλ· καὶ ἐποίησαν καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ.

10 ‡ καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν ισραὴλ ὡς μωυσῆς· ὃν ἔγνω κύριος αὐτὸν πρόσωπον κατὰ πρόσωπον

11 ‡ ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις καὶ τέρασιν, ὃν ἀπέστειλε κύριος αὐτὸν ποιῆσαι αὐτὰ ἐν γῇ αἰγύπτου φαραὼ καὶ τοῖς θεράπουσιν αὐτοῦ, καὶ πάσῃ τῇ γῇ αὐτοῦ·

12 ‡ καὶ τὰ θαυμάσια τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν τὴν χεῖρα τὴν κραταιὰν, ἃ ἐποίησε μωυσῆς ἐνώπιον παντὸς ισραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

‡ Et sepeliuit eum in valle in terra Moab contra Bethphogor. & non cognouit vir sepulchrum eius vsque hodie.

‡ Moyses autem erat ætatis centum & viginti annorum quando mortuus est. non caligauit oculus eius, neque mutatus est splendor gloriæ vultus eius. ‡ Et fleuerunt filij Israel Moysen in campestribus Moab triginta diebus. & completi sunt dies planctus lugentium Moysen.

‡ Iosue autem filius Nun erat plenus spiritu sapientiæ, quoniam imposuit Moyses manus suas super eum; & obedierunt ei filij Israel, & fecerunt sicut præcepit Dominus Moysi.

‡ Et non surrexit vltrà propheta in Israel sicut Moyses, cui reuelatus est Dominus facie ad faciem:

‡ In omnibus signis & portentis quæ misit per eum Dominus vt faceret in terra Ægypti Pharaoni & omnibus seruis eius, & in vniuersa terra illius: ‡ Et in omni manu robusta, & in omnibus mirabilibus magnis quæ fecit Moyses ante oculos omnis Israel.

FINIS DEVTERONOMII.

Quinque Mosis libros Hebraicè, Græcè, & Latinè cum paraphrasi Chaldaica & Latinis versionibus, summa diligentia, à Plantino excusos, Benedictus Arias Montanus, ex Philippi Catholici regis mandato Legatus, à se cum Complutensi & correctissimis aliis exemplaribus collatos, recensuit & probauit. Antuerpiæ Calend. Martiis, cIↃ IↃ LXIX.

B. Arias Montanus

Θεσμοθέτης ἀγαθὸν τέλος ἔλαχεν ἐνθάδε Μωσῆς,
ὃς πόρεν ἑβραίῳ βέσφατα γραπτὰ γρφεῖ.
ἀλλ' ἐπανορθωτὴς βίβλου κῦρ μοῖρεν ἐχέφρων
Ἀεῖ τῷ λιγυρῶν πειρίδων τεύχιμον.
τὸν ὃ καλὸς κ' ἀγαθὸς βασιλεὺς ἐκπεμψεν ἰεήρων,
ὡς ἐπανορθώσειν βιβλία θεσπέσια.
ὦ δύα παγκρατέως τοῖον βασιλῆα φύλαττε,
καὶ ἐπανορθωτὴν Ἀεσον ἐνδυκέως.
Πλαντίνῳ δ' ἀρετὴν τε καὶ ἄρκιον ὄλβον ὀπάσας,
μηδὲν θνητοῖς βίβλοις φειδομένῳ καμάτου.

Φ. Γ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca